Anno 1931
Ex Libris
Dr. Chr. Deetjen.

33 Bll., 482 Bll.
u. 2 Bll. [illegible]
Laut Druckvermerk
am Schluss sind die
fehlenden Bl. 277–288
bei der Paginierung
ausgefallen

(aus Arezzo)

ANGELI ARETINI DE MALEFICIIS Tractatus,

DE INQVIRENDIS ANIMADVERTENDISQ. criminibus, opus nedum vtile, ſed neceſſarium omnibus, maxime ijs,

Qui ad prouincias regendas conſtituti ſunt:

Cui tractatus ALBERTI de Gandino, necnon BONIFACII de Vitellinis, vnà cum apoſtillis Auguſtini de Arimino, & Hieronymi Chuchalon, veluti apendices ſubiecimus.

Cum ſummarijs, & indice locupletiori quàm antea, à multis erroribus expurgato, & ad ſtudioſorum utilitatem priſtinæ integritati ſuæ nunc demum reſtituto.

Cum eiuſdem ANGELI vita, per Thomam Diplobatacium edita.

VENETIS,
Apud Cominum de Tridino Montisferrati.
M D LXXIII.

Tabula verborum in practica Do. Ange. contentorum.

FINIS.

ANGELI ARETINI VITA, PER D. THOMAM DIPLOBATACIUM CONSTANTINOPOLITANUM Iur. Utr. Doct. edita,

AD LUDOVICUM ET PAULUM, PADUAE LEGIBUS professores & sororios, filios excellentissimi artium & medicinae Doctoris, Domini AUGUSTINI de Angelis Pisaurensis.

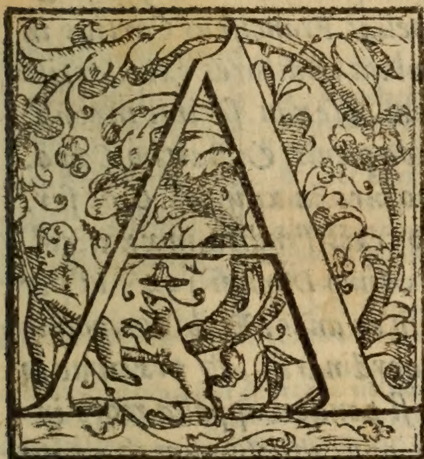

NGELUS natione Tuscus, patria Aretinus, gẽte Gambiliona, patre Ioanne, Iurisconsultus eximius & celeberrimus practicus (ut ipse refert Instit. de pupill. subst. in prin. in ij. col. & in §. fin. in fi. insti. de pa. pot.) Audiuit Bonon. Ioan. de Imol. & Flor. de sancto Petro, prout pluries in suis lecturis attestatur, & praecipue in §. affinitatis. Insti. de nup. & Paduae, Rapha. Fulgo. & Raph. Cuma. prout in suis lecturis refert, & Paul. de Cast. prout ipse scribit in §. fin. Insti. de inoff. testa. & in l. i. §. cum ex aedicto ff. quae sent. sine appel. rescin. Et etiam Perusij, Onofrium de Bartolinis de Perusio, ut refert in §. posteriori in ult. col. & in §. ex eo. in i. col. Insti. quib. mod. testa. infir. Quorum doctrina effectus fuit excellentissimus, & Anno Domini 1418. fuit licentiatus, & postmodum fuit doctoratus, Anno 1422. ut ipse scribit in §. quaedam actiones. in vi. col. Insti. de actio. in uersic. quaero de quaestione. Et legi ego in libro secretorum almi collegij Bonon. quòd dictus Angel. die 13. Ianuarij 1422. fuit doctaratus publicè more solito, & insignia doctoratus habuit à dicto domino Floriano, & Ioannes de Guascombus fecit sermonẽ. Hic Angelus fuit primo assessor Perusij, ut ipse refert in §. i. in fi. Insti. ui bon. rapt. Et Romae & Castelli, ut scribit in rubr. Instit. de exceptio. in x. col. in fin. & Romae fuit locumtenens Senatoris, ut per ipsum in l. i. in ij. col. ff. à quib. appel. non licet. & uide Institu. de perpe. & tempo. actio. & quae in haered. in prin. in ij. col. Et collateralis Nursiae secundum Pari. de Puteo Doct. Neapolitanum, in suo solenni tract. syndic. in xxxi. col. ubi dicit, quòd audiuit Ang. praedictum dum legebat appellationes quòd ipse fuit collateralis apud Norcenses, & cum fuisset in syndicatu, fuit incarceratus, & stetit per annum in carceribus, & quòd decapitabatur nisi omnia collegia Italiae consuluissent in sui fauorem, ex qua causa relictis officijs exercuit se in lecturis, & ob doctrinae suę praestantiam à Borso Estensi Marchione, & primo Ferrariae Duce, publico salario ibi conductus fuit, cuius tẽpore primum literarum gymnasium ibi constitutum (prout ipse refert in proœmio

Instit) & ibi legit Institu. & alias lecturas. Legit etiam Bonon. titu. institu. de actio. Anno 1441. ut ipse attestatur Institu. de actio. in principio. & in § ex maleficijs. in secunda columna. eodem titulo. Ibi etiam legit appellationes in diebus festiuis. Anno Domini 1443. Angelus fuit eximius legum Doctor, prout Ioannes de Imol. suus praeceptor scribit in consi. xxxvij. incip. Visis & consideratis his quae late. in princ. Et uide Lud. Roma. in consi. ccccxcvij. incip. Diligenter perscrutatis prolixo consilio &c. Et praestantissimum & celeberrimum Iurisconsul. appellat Alex. de Imol. in consi. lxxiiij. in vi. uol. incip. Viso titulo quaestionis. & in consi. iiij. i. uolu. incip. Circa primum. in ix. col. in fi. & in consi. xxvi in vij. uolu. incip. Cumulatissime. in ult. col. & in consi. cxcviij. in ij. uolu. incip. Viso praestantissimo. & in consi. lxxix. inter consi. Mariani Socini, incip. Accumulatissime & eleganter. in princi. Et solemnem Docto. aetate sua appellat Franciscus Curtius in consi. xxxv. in xi. col. incip. Statuto. Hic Angelus habuit auditores excellentissimos Docto. uidelicet dictum Alex. de Imol. prout idem Alexan. scribit in consi. xxvi. in vij. colum. & in l. sanctio legum. in additio. ff. de poenis. & Bartho. Caepo. Veronensem. prout ipse Bartho. refert in auth. sed nouo iure. in xiij. col. C. de ser. fugiti. Et dictum Pari. de Puteo, ut ipse scribit in dicto tract. syndica. in xxxi. col. & etiam alios Docto. Floruit Bononiae, & Ferrariae Anno Domini 1445. ut per ipsum Institu. ad legem Aquil. in princ. in uers. in glos. in eo anno. Et ibi composuit in iure ciuili plura commentaria in ordinarijs & extraordinarijs, & praecipue in materia appellationum in titu. de appell. usque ad titu. si penden. appella. mors interue. inclusiue. Composuit etiam super institutionibus, opus utilissimum & prope diuinum: & tracta. in materia maleficiorum infrascriptum satis utilissimum, incipit: Saepe mihi naturae munera, quod apud Modernos iudices adoratur: cui fecit addi. Augustinus Bonfranciscus Ariminensis aduocatus consistorialis, quem allegat Iason in l. i. C. de preci. Imper. offe. & Franciscus Curtius in dicto consi. xxxv. in xi. colum. Composuit etiam plura uolumina consiliorum, & tractatuum de testamentis per uiam glossarum incip. Ego Angelus de Gambilionibus legum Doct. Ferrariae &c. In inclyto studio. & pro tractatu Angeli allegat Philippus Decius in l. precibus. in v. colum. C. de impub. & alijs substi. & in l. de alimentis. in prima colum. C. de transactio. tamen dictum opus attribuitur castellano dominij Salustij de Perusio. Et ita dictum opus habeo intitulatum manu propria mutato nomine castellani, in Angelum praedictum. Tandem Ferrariae moritur, & sepultus est in ecclesia Carmelitana, ubi est tale Epitaphium:

ANGELI Gambilionis de Aretio perspicacium ingeniorum alumno oriundi perplexarum legum enodatoris, interpretisque fama noti super aethera, summis ac infimis gratissimi, integritate, comitate, graui genere, diuitijs, bono modo partis ingenua liberorum sobole ornatissimi, viridi senecta religiosissime extincti, ossa, hic moliter quiescunt.

REPERTORIVM PRIMI VOLVMINIS MALEFICIORVM,

IN QVO CONTINENTVR TRACTATVS Clarifs. I. V. D. do. Angeli de Aretio, do. Alberti de Gandino: ac do. Bonifacii de Vitalinis de Mantua:

Per ordinem numeri & Alphabeti fabricatum, Deo fauente, Incipit.

pro

Accusatus

ARBI-

De litera B.

Denunciatu

De litera F.

Fratre:

De littera G.

De litera H.

Hæreticus

Indiciorum

Inquiri

Iudex

De litera L.

Latronem

De litera M.

Man-

Mem-

De litera O.

De litera P.

Publica-

De litera S.

 ne

d 5 Statuto

vel

De litera T.

De litera V.

Virginis

FINIS.

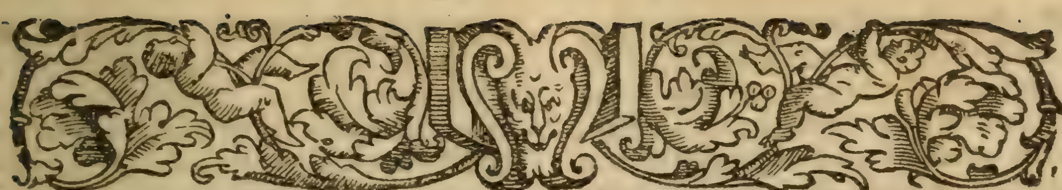

ANGELI ARETINI, DE MALEFICIIS TRACTATVS,

CVM ADDITIONIBVS OPTIMI PRACTICI D.Augustini Ariminensis : ac D.Hieronymi Cuchalon Hispani, nouissimè superadditis :

In quibus multa quæ ad integralem intelligentiam aliquarum materiarum à prædictis omißa fuerunt, quandoque decisiuè (præmaximè in his quæ sibi annotatu digna uisa sunt) quandoque remißiuè per eum breuißimè superaddita fuerunt :

Vnà cum quamplurimis vtilissimis, & necessariis apostillis Do.Bernardini de Landriano : necnon & aliorum Modernorum : Ad laudem omnipotentis Dei, ac eius immaculatæ genitricis Mariæ :

Cum summarijs nuper additis.

PROOEMIVM.

SAEPE mihi naturæ munera animo repetenti verissimũ illud Stoicorũ videri solet. Quæcunq; à natura ipsa genita essent omnia ad vsum hominũ esse genita. Homines autem etiam hominum causa esse procreatos, vt sibiinuicẽ quacunq; possent ratione auxilio forẽt. Proinde quantũ quisq; ingenio, quantũ opere & labore assequi posset, tantũ in cõem hominum societatem cõferendum esse. Itaq; cũ essem rogatus à pluribus iuris ciuilis studiosis, & qui in eo administrãdo versari cũ dignitate cuperent : vt de inquirendis puniendisq; criminibus cõscriberem : quo facilius ea, & rectius diiudicare, & iustis pœnis emẽdare possent : non ingenio fretus, sed eorũ precibus: & eo (quo dixi) naturæ instinctu adductus: minimè in hoc à me illis officium meum denegandũ putaui: præsertim recta cupientibus & iusta petentibus. Quare cũ iu hoc de vita & moribus hominum agatur, quæ inter mortalia potissima sunt collectis multorum Doctorum sententiis, atq; opinionibus veris, & cõmuniter vsitatis : decreui eas in bellum cõferre, nec ex meipso quicquam nisi breues notulas aliquas addere : Satis enim mihi visum est ad similitudinẽ doctissimi Paperii Iurisconsulti : si ea quæ ab illis doctissimis viris summo labore cõquisita, ac literis prodita essent: ita disponerem, atque ordinarem, vt eorum inuestigatio & perceptio facilior videretur. Qua de re cum publicè in inclyto, ac in orbe famosissimo studio Bononiæ iura ciuilia legerẽ: ego Angelus de Gãbilionibus, de Aretio, minimus inter legũ Doctores id opus ag-

gressus sum, breuiq; tempore persolui: quod spectabilib' dominis rectoribus, necnõ excellentissimis Doctoribus, & scholaribus egregiis Bononiæ commorãtibus assigno, quodq; omnium iudicio corrigendũ atq; emendandum trado. Tu igitur lector, velim ipsum non detrahendi, aut vituperãdi studio, sed amore impulsus, diligenter legas: & si quid in eo, aut inconditum, aut paratum perfecte scriptũ inueneris, id tua doctrina suppleas: & quod minus pro iuris æquitate dictum videatur, prudẽtia corrigas, emendesque. Si quid autem ex ipso fructus & vtilitatis capies, immortali Deo, & summis illis Doctoribus, qui ea nobis scripta reliquerunt, gratias agas. Huius autem liberculi vel tractatus erit ordo. Primo nanque loco tex. ponetur, & inquisitio quædã, cum totali processu. Demum, loco interpretationis, & declarationis dicti text. glossas necessarias, & vtiles faciam.

INQVISITIO.

Aec est quædam inquisitio, quæ fit & fieri intenditur per do. T. de Fano, honorabilem Potestatem Bononiæ, necnon per do. Sabbam eius iudicem maleficiorũ, ex eorum, & cuiusq; eorum mero officio, authoritate, potestate, arbitrio, atq; bailia. Et ad querelã infrascripti Titii, necnon ad denunciam Ioannis Ambrosii ministralis, siue syndici capellæ sancti Petronii: cõtra, & aduersus Caium Sempronii de nobilibus, de monte Olìueto, capellæ sancti Blasii de Bononia, homicidam: & Andream Marci lanificem, capellæ prædictæ sancti Blasii de Bononia, auxiliatorem: & Sempronium Rodulphi barbitonsorem forẽsem de Florentia, mandatorem. In eo, de eo, & super eo, quòd fama publica præcedente, & clamosa insinuatione referente, non quidem à maliuolis, & suspectis, sed potius ab honestis, & veridicis hominibus & personis non semel tantum, sed sæpe ac sæpius ad aures & notitiam dicti domini potestatis iudicis & curiæ, etiam per modũ notorii auditu peruenit, quòd de anno præsenti, & de mense Octobris, dictus Sempronius existens Florẽtiæ in hospitio Leonis: cui à primo latere coheret platea communis, ab alio bona Do. Andreuccii, & alia latera: commisit, & mandauit dicto Caio, quòd Titium, Ioannis Martini de Bononia, capellæ sancti Saluatoris in ciuitate Bononiæ vulneraret: & ad hoc colloquium, & tractatum qualiter hoc fieri posset, in dicto hospitio adinuicem habuerũt. Deinde dictus Caius de anno præsenti, & de mense Nouembris, in festo omnium sanctorum, de nocte, vt dictum mãdatum exequi valeret, armatus vno stocho de ferro, scienter, dolose, & appensate in ciuitate Bononiæ mouendo se de loco ad locum, fecit insultum contra dictum Titium, in platea cõis Bononiæ, in scalis sancti Petronii: quib' ab vna parte cohæret ecclesia dicti sãcti Petronii, ab alia platea dicti cõis, & alia latera: & cõtra dictũ Titiũ verba iniuriosa & cõtumeliosa diceñ. videlicet, (Traditore adultero, che hai adulterato la mia dõna, & hai tradito la tua patria, falsario, incendiario, mittitor de mali dati, tu non poi scampare, io te ne pagarò.) Et ipsum Titiũ per pannos siue caputium capiendo dictũ stochũ quẽ habebat ad latus euaginauit, & ipsum admenauit cõtra dictũ Titiũ: ipsũq; Titium percussit & vulnerauit vna percussione, & vulnere ĩ pectore, ex qua sanguis exiuit: & ẽt ipsum percussit vna alia percussione & vulnere, in facie, supercilio sinistro, cum sanguinis effusione, & cũ fractura ossis, ex qua cicatrix & signum perpetuum erat remansurũ. Et nõ contentus de prædictis, dictum Titium pluribus & pluribus percussionibus, & vulneribus percussit, & vulnerauit in brachio dextro: ex quibus mẽbrum prædictum remanet debilitatũ: & dictus Titius se defendendo, percussit dictum Caium cũ vno cultello, in manu dextra vno vulnere, ex quo sanguis exiuit. Deinde ex interuallo dictus Titius ex dictis vulneribus mortuus fuit, & est. Et vt votũ suum iniquum dictus Caius adimpleret, vestẽ celestrẽ fodratã de agnelinis dicti Titii, valoris, & cõis æstimationis flor. x. abstulit: & de loco ad locum contractando quo voluit, asportauit, & in sui vtilitatẽ cõuertit. Et vt dictus Caius prædicta omnia habilius cõmittere posset: dictus Andreas armatus vno ense de ferro, quẽ habebat ad latus, dicto maleficio semper astitit. Et prædicta & quolibet prædictorum facta, commissa,

missa, & perpetrata fuerunt per dictos inquisitos, & quẽlibet eorũ, singula singulis referendo supradictis locis, modis, & tẽporibus, cõtra volũtatẽ dicti Titii, & cõtra formam iuris & statutorum cõis Bononiæ.

FORMA SENTENTIAE.

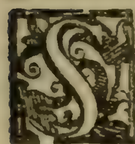

SVPER quibus omnib⁹ & singulis emergentibus, cõtingentibus, connexis, & dependentibus ab eis, ac ꝑrsus extraneis: p̃dicti dñs Potestas, & Iudex, & quilibet eorum ex eorũ, & cuiusq; ipsorum mero officio ẜm formã iuris, & statutorũ dictæ ciuitatis, inquirere, & procedere intendunt: & dictos inquisitos, & quẽlibet eorũ repertos culpabiles, punire & condẽnare intendunt, ẜm formã iuris & statutorum cõis Bononiæ. Die.xxiiii. Nouembris supradicti anni. Mccccxxxvii.inchoata, facta, & formata fuit dicta inquisitio ꝑ dictũ dñm Ptãtẽ, & eius Iudicẽ maleficiorũ: & quẽlibet, vel alterũ ipsorũ, pro tribunali sedentes, ad eorũ solitũ banchũ iuris, ex ipsorũ, & cuiusq; eorũ mero officio, arbitrio, autoritate, ptãte, atq; bailia. Die vero.xxx. Nouẽbris, ipse dñs Iudex, vt s̃. pro tribunali sedens, commisit N. publico & iurato nuntio cõis Bononiæ, ꝙ dictæ inquisitionis copiã secum portet, & dimittat ad cameram actorum communis Bononiæ. Dicta die dictus N. publicus nuncius, retulit se dictam copiam portasse, & dimisisse &c. vt habuit in mandatis, &c. Die autem xxvi. Nouembris, supradictus dominus Iudex, vt supra pro tribunali sedens, cõmisit N. publico & iurato nuncio, ꝙ citet, & requirat dictos Ca. An. & Semproniũ, & quẽlibet eorũ inquisitos, & eisdẽ schedulã continentem totum tenorem dictæ ĩquisitionis secũ portet, & eis dimittat. Dicta die, dictus N. publicus & iuratus nũcius p̃dictus retulit se dictos inquisitos, & quẽlibet eorũ: qm̃ ipsos personaliter reperire non potuit, citasse domi eorum, & cuiusq; eorum solitæ habitationis. & omnia alia dixisse, & fecisse quæ habuit à dicto domino Iudice, in commissione, & mãdatis. Die vero xxvii. Nouembris dictus dñs iudex, vt supra ꝑ tribunali sedens, quoniam esset contra formam statutorum: vel quia nõ est verũ ꝙ cicatrix sit ꝑpetuo remãsura: vel quia non fuit, de nocte, dicta verba in inquisitione apposita, videlicet, cicatrix, & signũ perpetuo remãsurũ: vel, de nocte, ademit, & detraxit, & huius detractionis copiã ad camerã portari iussit, & imposuit dicto N. nuncio publico, ꝙ ad istã detractionem dictos inquisitos, & quẽlibet eorũ solẽniter citet, cũ schedula continente dictã detractionẽ & adẽptionẽ &c. Dicta die N. nuncius retulit se copiã dictæ detractionis in camerã actorũ dimisisse, & ẽt dictos inquisitos, & quẽlibet eorum cũ dicta schedula se citasse domi &c. Die verò iii. Decẽbris dictus Iudex, videns & cognoscens dictos inquisitos nõ cõparuisse, & esse cõtumaces, & in eorum cõtumacia perseuerãtes: cõmisit S. publico bannitori dicti cõis dictos inquisitos, & quẽlibet eorũ banniri in tali pœna, vel in tãta quãtitate pecuniarum, & eisdẽ assignet terminũ octo dierũ ad cõparẽdũ, & defendẽdũ se à dicto bãno & inquisitione, & contentis in eis vel altero eorũ. Dicta die dictus S. preco retulit se ita bãnisse, p̃conizasse, & in bãno posuisse, & alia fecisse, vt habuit in cõmissione & in mandatis. Die aũt xiiii. dicti mensis, p̃dicti inquisiti cpmparuere coram suprascripto iudice, & rñdendo dictæ inquisitioni, aut negauerunt totũ, aut cõfessi sunt totũ, aut partẽ negauerũt & partẽ confessi sunt &c. aut in eorũ cõtumacia perseuerauerunt, & omnia ista vt appareant, scribi debent in actis. Dicta die, præfatus iudex fecit sibi dari licentiã posse ꝓcedi vsq; ad sententiã diffinitiuã inclusiue, à dictis inquisitis cõparẽtibus &c. Qui iudex dictos inquisitos, & quẽlibet eorũ monuit singulis diebus & horis &c. Qui inquisiti, & quilibet eorum, promiserunt stare, parere, & pati oẽm cõdẽnationẽ &c. pro quibus & quolibet eorũ &c. An. thomæ capellæ sancti Antonii de Bononia fideiussit &c. Quibus inq̃sitis, & cuilibet eorũ dictus Iudex statuit terminũ x. dierũ ad faciẽdas suas defensiones. Qui dictus iudex dictũ Caiũ detineri & carcerari iussit &c. Die xxv. Decemb. cõparent dicti inq̃siti, & quilibet eorũ & in termino defensionis, & pro eorũ defensione produxerunt instrumentum pacis, & alia q̃ sunt in filcia, & infrascriptos testes, quos petierunt citari, & examinari, &c. Die vero ii.

Ianuarii, dict. Iudex ad probationem suæ inquisitionis & processus produxit infrascriptos testes, quos examinauit &c. facta prius citatione de dictis inquisitis, ad vidēdū iurare testes &c. Die v. dicti mēsis, dict. Iudex publicauit processum. Qui dict. Iudex, statuit terminū quatuor dierū ad cōparendum & opponendum cōtra dictum processum. Die viii. eiusdē, cōparent, & opponunt dicti inquisiti contra processum & testes, ꝓut est in filcia &c. Die xii. eiusdem, dict. Iudex imposuit S. publico bānitori, ꝙ banniat ad cōciliū generale pro sententiis in criminibus ferendis. Dicta die ꝑdictus præco retulit se ita bannisse, præconizasse &c. vt habuit in mādatis. In nomine domini, amen. Hæc est quædam sententia condēnatoria corporalis, & partim pecuniaria &c. lata per do. Thomā de Fano Potestatem &c. Bononiæ &c. de consensu omnium suorū iudicum &c. sub examine do. Sabbæ Iudicis maleficiorū &c. Nos Tho. Potestas prædictus pro tribunali sedens, ad nostrum solitum banchum iuris maleficiorum &c. saluo & reseruato semper &c. & quia nobis constat &c. Sempronium in libris ccc. Bononeorū &c. dādis & soluendis camerario: quas si nō soluerit intra x. dies, soluat cū quarto pluri, admisso sibi bñficio ꝓpter cōfessionē &c. Et sic deducta quarta parte sibi, ac ēt sibi deducta alia quarta ꝑte propter instrm̄ pacis &c. And. in libris mille Bononeorum: quas si non soluerit intra x. dies, manus sibi amputet &c. Caium ꝙ duci debeat per loca publica consueta vsq; ad locū iustitiæ, & ibi caput à spatulis amputet, ita & taliter ꝙ moriatur &c. & eius bona publicamus &c. præsentibus T. D. & G. infrascriptis testibus &c. præsente dicto Caio & appellante &c. Qui do. Potestas, & eius Iudex maleficiorum, & quilibet eorum visis & intellectis prædictis, & visa forma iuris & statutorum cōmunis Bononiæ appellationē do. Caii nō admiserunt, imo vt friuole, & contra, vel præter formā iuris & statuti Bono. non detulerunt. Quinimò nō obstante dicta asserta appellatione, mādauerunt Ant. militi suo, qui dictā executionem corporalem faciat, prout habuit in cōmissione, & in mandatis. Qui Antonius miles die dicta de corporali executione fidem fecit per publicum instrumētum &c.

ADDITIO.

a ¶ Ista est sententia. Adde tu circa hoc, & vide do. Alex. de Imol. in l. si constante, in princi. iiii. col. vbi tenet ꝙ glo. male loquatur, dum vult, ꝙ fauore fidei non debeat extendi ad accusationē, & ꝙ contra illam tenet Archid. ibi: quē sequitur Lud. Ro. in auth. similiter. C. ad l. fal. & ꝙ causa accusationis sit magis fauorabilis, ꝙ̄ causa inquisitionis: patet ex not. per Bar. in l. infamem. ff. de pub. iudi. & in l. ij. §. ex publico. ff. de adulter. & aliquid per Bal. in l. ea quidē. C. de adult. & in l. iij. ff. de suspec. tut. & pro cōfirmatione prędictorum adde ꝙ voluit Cald. in titu. de accus. conf. j. de pœn. cōs. j. Ful. cōs. cxxxvj. & cōs. clxxxvj. & Cœpol. consi. lxv. Pet. de Anch. cons. cxc. & Abb. cons. xxv. In quibus locis concluditur, ꝙ inquisitio est in via extraordinaria, & accusatio ordinaria: & ꝙ dānatus ex inquisitione nō efficitur infamis: sed ex accusatione sic. ergo patet, ꝙ quo ad punitionē criminis, accusatio est magis fauorabolis: facit ꝙ dicit Alexā. consi. lxiij. in j. vol. vbi ꝙ omnis exceptio quæ pōt opponi contra accusatorem, potest opponi contra iudicē inquirentem. & inquantum dixi ꝙ dānatus ex inquisitione non efficitur infamis: intellige vt per Bart. in d. l. infamem. & adde ꝙ per dicta Bar. ibi cōsuluit Raph. Cuma. in consi. lxxj. ꝙ si taliter dānatus instituitur a fratre in testō, ꝙ excludetur ꝑ querelam inofficiosi ab illo, qui de iure debebat institui. aduerte tamen ꝙ gl. in d. c. in fidei. sequitur simpliciter Rom. in cons. cccxxxvij. Ber.

INQVISITIONIS DECLARATIO.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitio fit ex mero iudicis officio, accusatio ad partis petitionē, denunciatio uerò ad relationem & denunciam officialis.*

2 *Inquisitio est magis fauorabilis ad reprimendum delicta quàm accusatio, & ideo statuta in fauorē inquisitionis nō extēduntur ad accusationē: quod limita prout ī addit. ibi.*

Haec est quædam inquisitio. Hunc ordinem tenebo, scilicet quem tenuit Bar. in extrauag. ad reprimendum: quia exponam vnumquodque verbum substātiale, & clausulas dicti processus, quid importēt, & quare ita practicatur: super vnoquoque verbo, faciendo glos. formādo quæstiones & casus quotidianos, ponendo decisiue dicta Doct. 1 † Et ideo dicitur, hæc est quædā inquisitio, ad differētiam accusationis, quæ non fit ex mero officio, sed ad partis accusantis petitionem. l. rescripto. §. si quis accusatorem. de munc. & hono. l. qui accusare. ff. de

ff.de accus. & dicitur super glo. in ver necnō ad querelā. Et ēt dicitur inquisitio, ad differentiā denuntiationis, quæ fit ad denunciā, & relationē officialis. de quo in l. diuus. ibi per Bar. ff. de custo. reo. & per Cyn. Bald. & Sal. in l. ea quidē. C. de accus. & infra dicet, in versic. necnon ad denunciam. Et de istis tribus dicunt Moder. habetur in text. & ibi Bar. in extrauag. ad reprimen. in ver. per ac cusationem, denuntiationem, & inquisitionem.

2 nem. † Aduertas tñ, ꝙ magis fauorabilis est inquisitio ad reprimendum ipsa delicta, q̃ accusatio, vnde multa statuta in fauorem inquisitionis, non extenduntur ad accusationem: vt est text. cum glos. in c. in fidei. de hær. lib. vi. & Ange. in l. si vacā. C. de bo. va. lib. x. in ver. sumus expediti de hac lege.

Avgvsti. Tu hic in hac prima conclusione adde, ꝙ verum est, ꝙ statuta in fauorem inquisitionis non extenduntur ad accusationem. Limita hoc procedere, qñ illa statuta in fauorem inquisitionis sunt cōtra ius cōmune: quia non extenduntur ad accusationem, aliàs secus. Ista est sententia Ioan. Andr. & Domi. de sancto Gemin. in c. frequens. in ver. primo. extra de restit. spol. lib. vi. idē firmauit Domi. in d. c. in fidei. Adde de materia not. per Anto. de But. in c. venerabili. in fi. extra de off deleg.

Hiero. Præclare scribitur apud Psalmistam celebrem: Propè est dominus inuocantibus eum. quo enim inuocandi more non tantum in maioribus & arduis vnusquisque fidelis Christianus vti debet: vt in nomine Domini. de testi. vbi Doct. & i q. i. cum Paulus. cum cōcor. de qu bus vbique: sed etiā & in minimis. apud Græcos summæ philosophiæ princeps Plato, primo Thimey prudēter scripsit: Omne quippe opus ex diuini nominis inuocatione principium bonum, melius medium, optimumq; finem consequitur. vt in auth. quomo. opor. episc. in prin. colla. i. not. glo. & Doct. in procæ. instit. Bartol. & Docto. in prima constitu. ff. in princ. idcirco clementissimum ac supremū Deum puro corde & ore, humiliter inuoco & piissimo saluatore domino nostro Iesu Christo medio, ac immaculata & semper virgine Maria aduocata nostra, totaq; cœlesti curia, ac beato Iacobo, & diuo Hieronymo patronis meis intercessoribus, dignetur ingressum instruere, progressum dirigere, egressum cōplere, lumenq; claritatis, veritatis, ac iustitiæ super intellectus mei tenebras infundere, quatenus valeam quę vera sunt & maiestati suæ grata, ad eius laudem, iudicum & aduocatorum vtilitatem scribere, & in medium deferre, & omni vana gloria semota ita dicere: nolite loqui sublimia gloriantes: quoniam Deus est scientiarum dominus. vt primo Reg. cap. secundo. sapienter scribitur &c. Nunc ad propositum nostrum deueniendo, quia aliquādo iuuenes assessores ignorant qualiter formāda sit inquisitio (vt verbis vtar do. Bonifa. in suo tractatu de malefi. in rubr. de inquisitionib.) ideo videatis eum qui posuit aliquas diuersas formas inquisitionum: cum vnaquæque inquisitio formari debet secūdum quod qualitas delicti exposcit, vt in l. prætor. ff. de iniur. & per Papiensem in sua practica, in rubr. de forma inquisitionis. vbi multa tangentia materiā nostrā reperietis.

3 *Inquisitio quadam est generalis, quadam specialis, & qua sit prima species inquisitionis generalis.*

4 *Inquisitionis diffinitio, tam generalis, quàm specialis.*

5 *Inquisitionis generalis qua sit secunda species.*

6 *Item qua sit tertia species.*

7 *Item qua sit quarta species.*

8 *Inquisitio specialis qua sit.*

9 *Inquisitio duplex est, vna generalis, alia specialis, secundum Hosti.*

10 *Inquisitio secundum Specu. duplex est, vna preparatoria alia solennis & ordinaria.*

11 *Inquisitionis alia diffinitio secundum Hosti.*

Ange. Et pro expeditione istius materiæ antequàm diffiniatur ipsa inquisitio:

3 † quæro quotuplex est inquisitio: & ibi dicetur eius diffinitio separatim. & dic, quòd duplex est inquisitio, vna generalis, & alia specialis: generalis diuiditur in quatuor species. Vna est, cum præses inquirit generaliter quo ad delicta, quo ad personas: vt cum inquirit ne in suo territorio aliqui sunt pœna digni. vt l. congruit. ff. de offic. præsid. Et ex ista hodie succedit illud bannum generale contra omnes homines malę conditionis & famæ. Et hoc faciunt facere Potestates ꝑ proclama in prin-

 cipio

cipio sui officii: & dicetur hic infra, in hac
eadem glo.in ver.(ex quo dico tu iudex et
cætera.) & ita dicit Butri.in d.l. congruit.&
Sali.in l.ea quidem.C.de accus.in versi. sed
quia per denunciationem deuenimus & cę
tera.circa prin.licet Ang. dicat contrarium
4 in d.l.si vacantia.† & ita diffinitur, ꝙ est ius
procedendi per officium ad inuestigationē
omnis facinorosæ personæ inquirētis in ter
ritorio pœna dignæ:facit ꝙ not.Inno. in c.
5 bonæ de elect.† Secunda generalis inquisi-
tio,est generalis quo ad personas: specialis
quo ad delicta, vt cum delictum notorium
a est,sed ignorat malefactor [a] .l.quarta §.mā
datis.ff.ad leg.iul.pecu. & ita diffinitur, ꝙ
sit ius ꝑ officium procedendi ad inuestigan
dum personam, quæ iam repertum malefi
6 cium commisit. † Tertia est inquisitio ge-
neralis quo ad delicta, specialis quoad per-
sonas: vt est illa quam facit visitator eccle-
siæ contra existentes in ecclesia ad inuesti-
gandum & puniendum crimē per aliquem
b eorum [b] cōmissum: de qua in capitulo per
inquisitionem. extra de accusa. vel cū Syn-
dicus Potestatis contra Potestatem & eius
familiam generaliter inquirit de delictis:&
c sic Syndicus ex sua generali [c] inquisitione
posset damnare Potestatem & eius familiā,
postea repertā culpabilē de aliquo delicto.
7 † Itē est & quarta species inquisitionis ge-
neralis contra personas de necessitate, vt
cum inquiritur de aliquo maleficio contra
aliquam ciuitatem & eius homines:de qua
ī l.aliud.§.refertur.de re.iur. & sic istę duæ
vltimæ diffiniuntur, ꝙ est ius quoddam ꝑ
officium procedendi ad condemnādum &
puniendum facinorosos homines de terri-
torio inquirentis de aliquo crimine, non à
maliuolis diffamatos: & hoc etiam de men
te Sali.licet per alia verba, in d.l. ea quidē.
ver. sed quia per denunciationem deueni-
8 mus ad inquisitionem. † Alia est inquisitio
spālis,de qua loquit iste processus:specialis
dico,quoad delicta, & quoad personas,quę
potest sic diffiniri, ꝙ est quoddam ius per
officium procedendi ad condemnationem
& punitionem dictos aliquos nominatim
inquisitos,de delictis certis diffamatos. Ista
sunt in effectu verba Bar.in d. l. secunda.§.
si publico.ff.de adulte.& Ang.in d. l. si va-
cantia.in verbo,(sumus expediti de hac le
ge.) Et vide circa huiusmodi diffinitionē
Bald.in l.ea quidem.C.de accus.in versicu.
circa quod his præmissis & cætera. qui in
effectu idem ponit. Et ita in hac prima con
clusione residet domi.Ange.

ADDITIONES.

a ¶ Sed ignoratur malefactor. Adde circa hoc, & dic vt per Bald.consi.xxix.incip.in causa inquisitionis.in ij. vol. Ber.

b ¶ Aliquem eorum. Adde ꝙ cum per iudicē ecclesiasticum inquiritur ad punitionē criminum ꝑ pœnitentiam, tunc poterit interuenire procurator nec causa dicitur criminalis: secus tamē si ad depositionem:nec superiori casu habet Abbas se necesse inscribere, cum detrudit monachum in carcerem propter crimen.ita tenet Cal.in ti.de accu. consi.ciij.& tenet Oldra. in consi.xlvj.incipi.videtur ꝙ episcopus. Ber.

c ¶ Ex sua generali. Adde circa hoc Bald. in cōs. clxiij. in iij.lib.incip.p.ęsupposito statuto. de inquisitio.vbi dicit syndicatus officialium dicuntur digestiones:quia tunc officialis digeritur quod ingluuiuit ante, & ideo sufficit libellus inquisitionis generalis de generibus singulorum, si postea sequatur probatio specialis de singulis generum: præsertim si in inquisitione ponantur quædā capitula specialia;& dicit esse casum expressum in capitu.veritatis. in versi. alijsque criminibus. de do.& contu. aduerte tamen ꝙ syndici non possunt cognoscere de commissis extra officium; ita Rom.consi.ccccxv.

Avgvsti. Tu autem in hac materia ad
de,ꝙ licet Barto.in d.§. si publico. posuerit
has diuersitates inquisitionum: tamen Ho
stien.in ti.de inquisi.in sum.sua in §.& qua
liter procedatur. nō videtur velle ex dictis
9 per ipsum ibi,nisi ꝙ † duplex sit inquisitio:
vna generalis, altera specialis. Et idē Rofr.
in sum.sua.in tit.de accus.& inquisi.§.i.ver
sicu.itē videamus de secūda parte rubr. Et
idem dixit Gand. in tract. malefic.in rubr.
quomo.cogno.de malefic. per inquisitio.in
vers.super inquisitione autem per iudicem
faciēda.Adde tamen ꝙ Spe.in tit.de inqui-
si.§.quando autē.versi. ꝙ autē in hac quę-
10 stione quotuplex sit.dixit, † ꝙ duplex est.
Vna est præparatoria: alia solennis & ordi
naria. Hostien.vero in c. qualiter & quādo
extra de accusa. secūdum quod refertur ibi
Moder.repetentes, & eum sequūtur in hac
materia:addidit aliā speciem inquisitionis,
ꝙ erat vna inquisitio vltra generalē inqui
sitionem.s. generalissima inquisitio: quæ sit
ex mero iudicis officio cum in generali, vel
prouinciali, aut diœcesali cōsilio inquiritur
de statu prouinciarū, siue diœcesum, & de
hac

hac tractatur auth.de sanct.epi.in §.vt autem omnis.col.ix.& in c.graue.extra de p̄ben.Sed aduerte, ꝙ si quis subtiliter omnia ista cõsiderabit,licet per diuersa verba hęc dicant:tamē reducuntur ad distinctionem Bart.de qua supra in d.§.si publico, à cuius doctrina non est recedendum in hoc, licet repetentes Moder.in d.c.qualiter & quādo. multa in hoc dicant,tamen resident in idē. Et de materia,vide per Salice.in d.l.ea quidem.C.de accusa.in materia inquisitionis, in i.q.& vide Bar.in d.l.ea quidem.qui multum eleganter loquitur : & de illa generali inquisitione,vide Bar.in l.cōgruit ff.de off. præsi.Item addo,ꝙ Hosti.in tit.de inquisi.
11 §.i.aliter diffinit inquisitionem.Nam† dicit,ꝙ inquisitio est alicuius criminis manifesti,ex bono & æquo Iudicis cōpetentis canonice facta inuestigatione : quæ diffinitio posset morderi,quia inuestigatio sonat in factum.Sed inquisitio,est quoddā ius, vt diffinit Bar.in d.§.si publico.& iō plus mihi placet diffinitio Bart. & ꝙ inquisitio sit ius, & non factum,ad hoc allego Bal.in l.quidem. C.de accusa.& ibi vide per eum diffinitionē inquisitionis generalis & specialis:& vi-
a de[a] Oldr.in cons.suo cclxxvi. qui ponit effectū inquisitionis generalis & specialis: & ponit an ambæ possint cōcurrere in vno met delicto:& quomodo in inquisitione generali,testes domestici sint admittendi.

ADDITIO.

a ℭVide Oldra. Adde tu, & vide eundem in cōs. cclxxviii. incip.licet quantum claustrales.Ber.

HIERO. Inquantum do.Angel.quærit quotuplex sit inquisitio,& qualiter diffiniatur,addatis Vitali. in tracta.malefic.in rub. de inquisi.& earum form.in prin. Bonicuntum in tracta.de accusa. & inquisit.col.iiii. versi.restat videre de quarto. Angel.de Clauasio in sum.in versicu.inquisitio.in §. i.latius Præpo.in sum.ii.q.viii.col.xii. versi.circa inquisitionem.

12 *Inquisitio in quibus casibus de iure formari possit.*
13 *Inquisitionis ponuntur quinque regulæ, secundum quas potest inquiri.*
14 *Inquisitio formatur, aut ad priuatam vtilitatem, aut ad publicam, ad priuatam principaliter, non inquiritur regulariter.*
15 *Inquisitio ad publicam vtilitatem, aut respicit principaliter vtilitem publicam pecuniariā & ciuilem, & potest inquiri, aut respicit casus criminales, & tunc dic. vt infra.*
16 *Inquisitio formari potest vbi crimen tale esset, quod accusando iuris solennitas relaxetur, & de eo crimine inquiri potest.*
17 *Item vbicunque crimen committitur corā iudice, ita q᷑ offēdit p̄sona uel iudicis maiestas.*
18 *Item, vbicunq; crimen est de atrocioribus, & præcedat fama publica à fide dignis.*
19 *Item, propter immanitatem criminis.*
20 *Item, in crimine læsæ maiestatis.*
21 *Item, in crimine hæresis.*
22 *Item, quando vnus socius nominat alios.*
23 *Item, quando fuit impetratus accusator corruptus à reo, & abolitio fuit impetrata.*
24 *Item, q̄n dominus dicitur occisus a familia, nec cōstat à quo, sumēdo quæstionem à familia.*
25 *Item, secundum l. quoties. C. de submer li. xij.*
26 *Item, quando iudex ex inquisitione generali, inquirit cōtra aliquē de crimine diffamatū.*
27 *Cautela Iudicum est vt in principio sui regiminis faciant fieri bannum prout in litera, quia tunc in casibus expressis in banno et similibus, poterunt inquirere.*
28 *Dānari regulariter nemo pōt sine accusatore.*
29 *Inquirendi facultas, vtrum sit permissa de iure ad publicam vtilitatem & vindictam.*
30 *Inquisitionem non potest formare Iudex cōtra certam personam: nullo alio præambuli præcedente, propter quod iudici vere vel præsumptiue constet de aliqua præsumptione legitima, illam personam delictum perpetrasse.*
31 *Inquisitio formari potest ad vtilitatem priuatam, quando propter dolum partis esset præclusa via agendi.*
32 *Inquirere potest Iudex ad vtilitatem priuatā, vbi per fraudem esset impositum silentium actori vel reo.*
33 *Inquiri potest in casibus de quibus agit do. Anto de But. & Bal in locis hic allegatis.*
34 *Inquisitio potest formari in causa ciuili. s. in causa vsurarum, in causa suspecti tuto. & vbi aliqua pietas mouet Iudicem.*
35 *Inquisitio formari potest ciuiliter in causa spoliationis, quando causa esset miserabilium personarum, vel episcopus haberet iudicare inter clericos suos.*
36 *Inquisitio ciuiliter formari potest sup̄ iniurijs & vio-*

& violentijs, si Papa delegat unum iudicem super eisdem.

37 *Inquiri potest in casibus positis per doct. in locis hic alleg.*

38 *Inquiri potest propter iniuriam illatam presbyteris & illorum ministris, & in ecclesia, vel cultu diuino, & in alijs casibus de quibus per Gand. in locis hic alle.*

39 *Item, in charta falsa coram iudice producta.*

40 *Itē, quādo heres qui adit hereditatē cū beneficio inuētarij, aliqua de hereditate subtrahi.*

41 *Item quando socius nominat socium*

42 *Item, in crimine notorio.*

43 *Item, in bonis damnatorum.*

44 *Itē, contra turbantes, vel iniuriantes scholares.*

45 *Inquisitio criminalis formari potest, vbi delictū committitur contra miserabilē personā.*

46 *Inquiri potest in delicto notorio.*

47 *Inquiri quando possit cum gl. ponant regulā, & postea faciant exceptiones.*

48 *Inquiri an possit de iure nouissimo de omni crimine.*

12 ANGE. † Secundo principaliter in hac materia videndum est, in quibus delictis possit formari de iure ipsa inquisitio: & dico, quòd glo. & antiqui communiter post Dynum dicunt, quòd regulariter de iure non est permissa specialis inquisitio. Sed fal
a lit in sex casibus[a], quos glo. enumerat in d. l. ii. §. si publi. de adulter. Et Bar. & Nico. de Matarel. in d. §. si publico. in versi. do ergo
13 regulam. Ponunt † quinque regulas ex quibus potest inquiri. Prima est, ad denunciam officialis: vt l. diuus. & ibi Barto. ff. de cust. & exhib. reo. Secunda, quando incidenter de crimine cognoscitur. l. i. C. si aduer. lib. Tertia, quando præcedit generalis inquisitio, postea specialiter inquiri potest: vt l. congruit ff. de offi. præsi. Quarta, quādo crimen committitur coram eo. l. nullum. C. de testi. Quinta, propter immanitatem
b criminis [b] l. si quis in hoc genus. C. de epis. & cle. & sic quoties potest procedi sine metu calumniæ, tunc potest procedi per inquisitionem. Sed Angel. in d. l. si vacantia. damnat istam opinio. Barto. ibi in vers. venio ad secundum articulum principalem. quia falsum est quod inquisitio formari possit, vbi procedi potest sine metu calumniæ: quia fama, licet falsa, excusat a præsumpta calumnia [c]. vt l. ii. ff. de hære. insti. & tamen nō potest inquiri de omni crimine, de quo rumor & fama procedit, vt ibi late per eum facit l. iiii. in prin. & quod ibi not. ff. de suspe. tut. & quod no. Dy. in l. f. eod. ti. quia requiritur inscriptio & accusatio calūniæ, ad hoc vt procedi possit, vt ibi not. Item, in crimine suspecti tutoris, potest per inquisitionē procedi l. iii. §. suspectus. ff. de suspec. tut. & tamen hoc nō est secundum regulas Bar. videlicet, non ad denunciam officialis. non per incidentem cognitionem, nō ob generalem præcedentem inquisitionem, nec propter criminis atrocitatem, nec per offensam iudicis. Vnde ipsemet Ang. in d. l. si vacantia. in ver quid dicendū. & istud est diffi
14 cile: † dicit quod inquisitio potest formari aut ad priuatā, aut ad publicam vtilitatem. Ad priuatam principaliter non inquiritur regulariter. quia quando tractatur de priuata vtilitate, debet fieri ad partis petitionem: vt l. iiii. § hoc autem. & ibi Bar. de dam. infec.

Sed fallit primo, in crimine suspect. tutoris. l. i. & iii. de suspe. tut. Secundo, fallit in datione tutoris l. credendum. ff. qui pe. tut. Tertio, inquisitor ad priuatam vtilitatem inquirit, ad vidēdum cuius patrimonium sit minutum, vt releuetur à cēsu. l. fi. ff. de censib. Quarto prætor inquirit ad priuatam vtilitatem contra executores publicos, ne interim tributis aliis vexationibus iniuste vexent subditos: in authenti. de man. prin. §. cæges. Quinto, episcopus contra vsurarios inquirit, vt vsuras priuato re-
d stituant.[d] c. ad nostrā. extra de iureiu. referunt etiam quod Salic. in d. l. ea quidem. C. de accu. in ver. sed quia propter denunsiationes venimus & cætera. dicit, quod etiam fallit in l. quoties. C. de nauic. lib. xii. & his casibus exceptis dicit, quod nō potest inquiri ad
15 priuatam vtilitatem. † Secundo casu principali ad publicam vtilitatē, distingue: aut respicit principaliter vtilitatem publicam pecuniariam & ciuilem, & potest inquiri d. l. si vacātia. aut respicit casus criminales: & in hoc ibi Ang. dat quatuor regulas, tres
16 affirmatiuas, & vnam negatiuam. † Prima affirmatiua est, quod inquisitio formari potest, vbi crimen esset tale, quod accusando iuris solennitas aliqualiter relaxetur, & de eo crimine potest inquiri: vt d. l. ea quidem. & l. i. §. denūciatores. ff. ad Turp. & ratio quare ad denunciam officialis potest inquiri, esse

est: quia ex hoc crimen efficitur notorium: sed in notoriis, proceditur nulla iuris solen
e nitate [e] seruata l. i. C. qui & aduer. quos. & c. vestra extra de cohabi. cle. & mul. & ibi
17 per Inno. & alios. † Secunda regula est, ꝙ vbicunque crimen committitur coram iu
f dice [f] ita ꝙ offendatur persona, vel iudicis maiestas, de eo potest inquiri d. l. nullum. C. de test. & l. iubemus. C. de pba. & ibi ple
18 ne per Bal. C. de proba. † Tertia regula est, quod vbicunq; crimen est de atrocioribus, fama publica præcedente a fide dignis, de eo potest inquiri l. quarta. §. mandatis ff. ad l. Iuli. pec. Et ratio est: quia his atrocioribus, solennitas iuris relaxatur l. prouinciarum. C. de feriis. Ergo ratione prædicta, potest per inquisitionem procedi. & probatur in l. si quis in hoc genus. C. de epis. & cleri.
19 † ꝙ propter immunitatem criminis potest formari inquisitio. Et quæ dicantur crimi
g na atrocia [g], colligitur ex not. in l. ab ea. & in l. omnibus. ff. de re iu. & in l. liber homo ff. ad l. Aquil. & l. auxilium. §. in delictis. de mino. & in auth. de mand. princi. §. sed nec homicidas. & in auth. de nup. §. denuntiationes. in quibus casibus poteris per inquisitionem procedere: & quod propter criminis immanitaté potest inquiri, probatur in l. si quis in hoc genus. C. de episc. & cler. Et adde Rofr. in materia inquisitionis, in summa sua. & Spe. in titu. de inquisitio. §. ii. ad-
20 dũt alios duos casus speciales, † vbi potest informari inquisitio, scilicet in crimine læ-
21 sæ maiestatis. l. ii. & iii. ad l. Iul. ma. † Item
h in crimine hæresis, [h] l. apostata. C. de apo-
22 sta. † Item, quando vnus socius nominat alios: nam eius dicto non creditur regulariter. l. fi. C. de accus. tamé ex hoc solo Iudex
i potest inquirere [i] contra eum l. i. §. si quis
23 vltro. ff. de quæst. † Item, quando accusatorem a reo corruptum, & abolitionem ipsam impetrasse dicitur: vt l. abolitio. C. de
24 aboli. † Item, quando dominus a familia dicitur occisus, nec constat a quo, tunc pót inquiri, sumendo quæstionem a familia. l. i.
25 in prin. ff. ad Sil. † Item in l. quoties. C. de
26 submer. li. xi. secundum aliam lect. † Item quando iudex ex inquisitione generali, inquirit contra aliquem de crimine diffama-
k tum. Nam tunc Iudex ad specialem, [k] & solennem inquisitionem super illo delicto, cótra illum. procedere potest l. iiii. §. i. ff. ad l. Iul. pe. Et est ratio, ne inquisitio generalis reperiatur frustratorie facta: & maxime, cum iudex nunc scit illũ diffamatum esse de crimine. l. illustrissimos. C. de off. præfe. prouin. ita dicit Salic. in d. l. ea quidem. in dict. ver. sed quia propter denunciationem. & in ver. est & alia species: ex quo dico ꝙ Sali. ibi videtur velle id, quod vult Bar. in d. §. si publico. in versi. venio ad secundum articulum. in ver. non obstat, ꝙ alia est inquisi
27 tio generalis. Et dico, ꝙ † iudices debét assumere hãc cautelam, ꝙ in principio sui regiminis faciant bannum fieri, ad purgandũ prouinciam malis hominibus, latum vt cõprehendat proditores, sacrilegos, incestuosos, homicidas, fures, raptores, incendiatores, adulteros, falsarios, & omnes homines malæ conditionis & famæ: postea adden-
l da est clausula generalis [l] in fine: & contra omnem personam iniquam aliquid fecerit, vel dixerit cõtra formam iuris & statutorum cõis Ferrariæ. Nam in omnibus casibus expressis in illa inquisitione generali, & etiã in similibus expressis, poterit postea fieri inquisitio specialis, licet aliãs in illo casu speciali non potuisset formari inquisitio. & faciunt not. in l. stipulationes. §. commodissimum. ff. de verb. obl. & in l. sed & si quis. §. quæsitum ff. si quis cau. & c. qui ad agendũ. de procu. in vi. & in clem. fi. extra de pro-
28 cura. † Vltima regula negatiua est, quoniam regulariter sine accusatore, nemo potest damnari. l. rescriptio. §. si quis accusato. & ibi gl. ff. de mu. & honor. Vltimo in hac difficultate videtur, secũdum Salicetum in d. l. ea quidem. in vers. sed quia propter denunciationes. ibi sed mihi videtur & cætera. ꝙ prædictorum conclusio nó sit lege vel ratione, quia nó sequitur: accusatio sine metu calumniæ fieri potest: ergo & Iudex poterit inquirere, quia ista sunt separata. l. Papinianus exuli. ff. de mi. & econtra, non admittitur accusator sine metu calũniæ præsumptæ: ergo nec Iudex potest inquirere. Præterea eorum verba potius probant, ꝙ Iudex potest semper inquirere, sicut quis accusare. sed non tenetur de præsumpta calumnia accusator: vnde ipse tenet glo. aliter
29 intelligédo, ꝙ intelligat Bar. † Et dico, cum quæritur, an facultas inquirendi sit de iure permissa ad publicam vtilitatem & vindicta: sic ibi inquit Sal. aut q̃ritur an sit pe-

missa hoc respectu vt sit sensus, an de quolibet crimine possit inquiri? & dicit. ꝙ sic, quidquid senserit gl. & probat primo: quia accusatio de quolibet crimine est permissa; ergo & inquisitio, quæ succedit loco eius: capitulo licet Hely, extra de simo. l. cũ patronum. §. i. ff. de iur. pa. & sic ad eundẽ effectum, nec maleficia remaneãt impunita. Secundo, inquisitio generalis fit ad effectũ descendendi ad specialem. l. iiii. §. i. ff. ad l. Iul. pe. ergo sequitur, ꝙ in speciali, & de quolibet delicto põt inquiri iuxta illud generale, propter vnumquodq; tale, & illud magis: vt in auth. multo magis. C. de sa. san. eccl. et dicit ꝙ nõ est respõsio bona huic mortuo. Vnde subdit ibi Sali. & in d. l. ea quidem. ꝙ
30 verã cõclusio in materia est ista. †aut quæritur an Iudex possit suam inquisitionẽ specialem formare contra certam personam, nullo alio præambulo præcedente, propter quod iudici vere, vel præsumptiue sibi cõstet de aliqua præsumptione legitima, illã personam delictum perpetrasse, & dicit, ꝙ not. Et hoc modo intelligẽda est gl. in d. §. si publico. & potest esse ratio, vt iudicũ ma
m litia refrenetur [m]: vt l. ii. in fi. de cu. reo. Si vero præambulo legitimo præcedente propter quod appareat iudici vere, præsumptiue istam personam illud delictũ perpetrasse: dicit, ꝙ inquisitio specialis [n] formari poterit pro cuius declararatione cum Canonistis dat talem conclusionem, ꝙ iudex poterit formare semper inquisitionem, vbi clamor validus peruenit ad aures iudicis, ꝙ eius subditus diffamatus sit de aliquo delicto. & dicit, ꝙ de hoc est tex. in d. c. qualiter & quando ext. de accu. & in l. iii. ff. de offic. præf. præ. & ex eo, quia contra diffamatione, in inquisitione generali, iudex deuenit ad specialem. d. l. iiii. ff. ad leg. Iul. pe. & est ratio: quia tale delictum nõ potest amplius sub dissimulatione transferri. Nam iudex non debet dimittere indiscussum ius reipublicæ maxime, cum scandalum potest oriri: vt in d. c. qualiter. dummodo clamor iste perseueret, qui perueniat ab honestis, et nõ a maledicis personis. Item, ꝙ sit valẽs clamor, ita ꝙ non ab vno, vel semel tantũ, sed sæpe & sæpius & talis clamor debet esse cũ diffamatione: & ideo iudex de tali diffamatione non debet inuestigare à vicinis, & ab aliis notis, & postea suam inquisitionem formare: vbi aũt talis diffamatio cessaret, nõ potest iudex talem inquisitionem formare, nisi sit talis persona, vel vere, vel iuris præsumptione, de tali crimine suspecta: & sic iudici præambulum constaret sibi, videlicet, tale delictum commisisse, vt in ea inquisitione generali reperitur deliquisse. Item, & quando iudex cognoscit incidenter. & est ratio, quia satis sibi constat vt iudici: ideo non potest sub dissimulatione transire, & reipublicæ ius indiscussum relinquere: & hoc etiã patet per alios casus numeratos per glo. in d. §. si publico. Item probato in eo qui instituit accusationem, & non probauit: quia præsumitur calũniose, & contra ipsum potest iudex de calumnia inquirere. Sed his cessantibus, non potest inquirere: & sic loquitur opinio. glo. & ista sunt verba Salic. in d. l. ea quidem. quæ valde sunt notanda.

ADDITIONES.

a ℭ Casibus. Adde, & vide doc. supra in prima apost. alleg. Et vltra ibi alleg. vide Cepo. in cõsi. xxiij. Petr. de Ancha. in consi. cxc. & ad ea quæ ponit infra do. August. vide do. Alex. in d. §. publico in apostillis.

b ℭ Propter immanitatem criminis. Adde, ꝙ propter immanitatem criminis potest transgredi leges. vt puta, propter præruptam seditionem, ita dicit Bal. in l. si quis filio. §. hi qui. ff. de inust. testa. & sequitur d. Hie. Tor. in consi. edito in fauorem Florentinorum, cum suspendi fecerunt archiepiscopũ Pisanũ & specialia pp criminis immanitatẽ, vide ꝑ Barba. in consil suo lxxij. Ber.

c ℭ Calumnia. Adde Bal. in consi. clxii. in iii. vol. vbi ponitur, ꝙ iudex inquirendo excusatur a ꝓsumpta calũnia licet dicat, fama publica ꝓcedente, & ꝙ dicit famã publicam præcedente: & ꝙ dicit famam publicam nõ præcessisse: id probare debet, & adde ꝙ iudex potest inquirere, licet fama non habeat certum autorem, ita Ioan. An. in addi. Spe. in tit. de no. cri. in. §. fama. & sequitur Fran. de Are. in consi, suo lxxiij. Ber.

d ℭ Restituant. Adde, ꝙ quando formatur inquisitio contra aliquem, qui fuit publicus vsurarius, nõ requirontur specificationes circunstantiarum criminum sed sufficit generalis. ita Cal. in titu. de accusatio. consi. ij. Ber.

e ℭ Solennitate. Adde, & intellige de notorietate, tam facti permanentis, quam transeuntis: vt dicit Ang in d. l. si vacantia. versi. sed quæro. & ita alle & sequitur Hie. Tor. in d. consi. supra alle.

f ℭ Coram iudice. Adde, vt per Raph. Cu. in cõsi. cxxxv. v ponit qualiter Iudex possit inquirere de scriptura falsa ꝓducta per partem. & Pe. de Ancha. in consi clxxij. Ber.

g ℭ Crimina atrocia. Adde ad hæc Bar. I cõs. 127. incip. ad declarationẽ. Io. de Ana. in cõs. xliiii. Cepolan cõsi. xj. & no. ꝙ iudex, licet in atrocioribus

bus delictis nõ possit inquirere, nisi fama publica præcedente: tamen vt obuietur delicto committendo, poterit sine infamia præcedente inquirere. ita voluit And. Barba. in consi. lxxj. incip. scribitur in lib. Hester & dicit fuisse singulare dictum Inn. in c. j. de postu. præ. & in dicto consi. vide etiam multa concessa: vt futuris delictis obuietur. Ber.

h ¶In crimine hæresis. Adde, ꝙ inquisitor hæreticæ prauitatis, potest procedere contra Iudeum occultantem Christianum, volentẽ ad Iudaicam sectam transire. ita Old. consi. xxxvj. & quid sit hæresis, & qualiter debeat probari. vide eundem Oldr. in consi. ccx. & an inquisitor possit procedere: tam contra hæreticum, quam contra illum qui confessus est se male sentire de fide, qui de dicto peccato suscepit pœnitentiã, sed adimplere noluit. vide Cal. in ti. de hære. consi. j. Et an similiter procedi possit cõtra illũ, qui prædicauit hæretica: & per superiorẽ correctus prædicauit oppositum, non tamen voluit corrigere dicta quę suus scolaris scripsit: vide per eundẽ in d. ti. cõs. vlt. B.

i ¶Inquirere. Adde, ꝙ Fulg. in consi. clxxiiij incip. in causa inquisitionis. tenere videtur, ꝙ illud habet locum in homine malæ famæ, vt ex confessione socij possit inquirere cõtra culpatum, & ita refert Albe. & Old. in quodam tract. quem dicit inseruisse. Gand. in tit. de quæstio. & tormen. & vide Alex. in consi. lxxxix. in iij. vol. & Pau. de Ca. in consi. ccxxiiij. in nouis. Ber.

K ¶Ad specialẽ. Adde circa hoc, & vide Frãcis. de Are. in cons. vlt. Pet. de Ancha. in cons. ccccxl. & Pau. de Ca. in cons. 27. in nouis.

l ¶Clausula generalis. Adde tu, & vide Fulgo. consi. cxxxvj. in iij. col. & de prædicta clausula: & vide per Ro. in cons. cclxxv. & cõs. cccxcix. casus aliquos in quibus iudex potest facere specialem inquisitionem: vide per Io. And. in capit. j. vt eccle. bene. & vide Cal. in consi. j. de accus. & Pet. de Ancha. in consi. cxc. Ber.

m ¶Refrenetur. Adde circa hoc late And. Barb. in cõs. 35. incip. scribitur præclare ecclesiastes. Ber.

n ¶Specialis. Adde quod Rapha. Cu. in cons. 135. dicit, ꝙ communis opi. est de iure ciuili, ꝙ Iudex possit inquirere: sed de consuetudine contrarium obseruatur: & tamen non potest inquirere nisi præcedentibus indiciis legitimis. & idẽ voluit Io. Andr. in addi. ad Spe. tit. de inquisi. §. j.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde, & dic ꝙ inquãtum tractatur hic in isto passu, in quibus casibus potest formari inquisitio. Et primo discussum fuit, an ad vtilitatẽ priuatã possit formari vltra illos ca-
31 sus supra enumeratos. † Adde aliũ casum, vbi potest formari inquisitio ad priuatam vtilitatem, quando propter dolum partis esset ꝑclusa via agendi. ita voluerunt Guil. Lau. & Pau. in cle. i. ext. de offic. ord. quæ doctrina fuit approbata à Pe. de Anch. & à Ioan. de Imo. ibi: & idem Voluit Paul. in c. fi. extra de fo. compet. De qua materia late per doct. in c. ad nostrã. & in c. quemadmodum. de iureiur. & infra dicetur. Dicit tamen Do. Car. in d. cle. i. ꝙ Lau. ibi dice-
32 bat, † ꝙ vbi per fraudem esset impositum silentium reo vel actori: ꝙ tunc iudex põt inquirere ad vtilitatem priuatam: maxime si sit casus, in quo est peccatum notorie, vt est in restitutione vsurarum, vel in impedimento executionis testamẽti: quia talia spectant ad ecclesiam. maxime si actor iurauit non agere: & sic dicit Lau. ꝙ intelligatur dictum c. ad nostram. Sed dicit do. Card. ꝙ proprie hic non fit inquisitio ad vtilitatem priuatam, sed ad interesse publicum. Item adde, ꝙ doctrina posita in dicta clemen. i. de offic. ord. videtur falsa: nam sentẽtia est Inn. Ioã. And. Ant. de But. & aliorũ in c. ad nostram. extra de iureiur. ꝙ etiam in causa vsurarum, ꝙ fortius est, si soluens exclusus à via repetendi vsuras: quia ita iurauit nõ repetere. Tamen iudex ad priuatam vtilitatem. & sic ad priuatum interesse, nõ potest formare inquisitionem suam, ad hoc vt ille restituat vsuras: sed bene poterit formare inquisitionem ad pœnitentiam imponẽdam, licet in consequentiam veniat priuatum interesse, quia fructuosum, non potest agere pœnitentiam, nisi restituat alienum. capi. non remittitur peccatum. de regu. iur. & ita voluit Hostien. in ca. i. extra de vsur.
33 †Itẽ adde in hac materia alios casus, quos posuit Anto. de But. & Alii in dicto capitulo ad nostram. extra de iureiurand. Item adde alium casum, quem posuit Bal. in l. sãcimus. per illum tex. C. de sacrosan. eccles. qui dicit, ꝙ licet fuerit sententia Inno. in d. c. ad nostram, ꝙ in causa ciuili non potest formari inquisitio. Tamen fallit fauore ecclesiæ: quia contra detentatores rerum ecclesiarũ, poterit iudex formare inquisitionem ciuiliter. Et pro hac conclusione bene facit id quod dixit Bal. in c. primo. §. si tres.
34 de pa. iur. fir. qui videtur velle, † ꝙ in causa ciuili, iudex non potest formare inquisitionem, nisi in tribus casibus. in causa vsurarum, in causa suspecti tutoris, & vbi aliqua pietas mouet iudicẽ. & idẽ dixit Bald. in c. primo. §. iniuria. de pa. iur. fir. vbi allegat Cynus in l. mulierem. C. si mã. ita fuer. alie. ne prosti. quem sequuntur docto. ibi. ꝙ in causa miserabilium personarum, põt iudex formare inquisitionem ciuiliter. Sed causa ecclesiæ est causa pia, & dicitur habe

re

re fauorem miserabilium personarum. argu. eorum qui habentur in l.fina.C. de sacrosan eccles. igitur & cætera. Et pro hac conclusione facit quod dixit etiam Hostien.& sequitur Ioan.Andr.in c.solitæ.extra de restitu. spolia. in i. colum. qui dixit,
35 † quod licet videatur probari, quod in causa spoliationis iudex possit formari inquisitionẽ ciuiliter: hoc verum, quando causa esset miserabilium personarum, vel episcopus inter clericos suos haberet iudicare in tali causa. Adde tamen, quòd licet Innocen. in d c.ad nostram.& in c. quoniam frequẽter.extra vt lite non contc.dixerit, quod ciuiliter super iuribus ecclesiæ inferior a Papa non possit per inquisitionem, existente legitima causa,procedere:nisi quòd do. Ant. de Butr.in d.c.quoniam.§. sunt & alii. declarat hoc,quòd erit legitima causa, si quis occupat,vel male tractet iura ecclesiæ.vide tamen Imo.in d.§.sunt & alii. qui aliter intelligit dictũ Inno.& Imo.in d.c.ad nostrã. vide dicta Ant.de Bu.in c.venerabili. extra de offi.dele.in penul.col. vide Ro.in singu. primi anni,quod inci.Innoc.dubitat &c. & est singul.penulti.illius primi anni, qui per bonas rationes concludit, quòd ẽt inferior
a à Papa & quilibet iudex,[a] potest procedere per viam inquisitionis super rebus ecclesiæ, & aliarum personarum miserabilium.
36 † Adde etiam alium casum positum per Fe-
b de.de senis in suo eleganti consi. ccix.[b] qui dixit, quod si Papa delegat vnum iudicem super iniuriis & violentiis: talis iudex poterit formare inquisitionẽ ciuiliter super eisdẽ: & non poterit formare inquisitionẽ ad hoc vt reus criminaliter puniatur: & hoc concludit per bonas rationes:de quibus ibi per
37 eũ.Et certe mirabilis est illa doctrina.† Adde alios casus collectos per do.Ant in d. c. ad nostram. & alii etiam possent colligi ex doctrina Sali.in d.l.ea quidem. & per Bald. ibi,dum allegat.l.interdum.§.qui furem.ff. de fur.& vide Ang. in l. inter litigantes.ff. de iudi.& Bar.in d.l. si vacantia. Et inquantum do.Ang.hic ponit materiam quãdo in
38 criminalibus possit formari inquisitio. † Adde,quod vltra alios casus posuit alium Io. Andre.in c.i.vt eccle. benefi. propter iniuriam illatam presbyteris & illorum ministris, in ecclesia vel cultu diuino:per ea quæ habentur in l. si quis hoc genus C.de episc.& cle. Gandi.vero in trac.malefi. in rub.quomo. cogn.de malefi.per inquisi.& melius in rubri.quid sit accus.& quan.accusa.est neces. enumerat alios casus, vbi per inquisitionẽ põt procedi in crimine sacrilegii.d. l. si quis
39 in hoc genus.† Item,in charta falsa coram iudice producta l.iubemus. C.de probatio.
40 Item quando hæres qui adit hæreditatem cum beneficio inuentarii aliqua de hæreditate subtraxit:vt C. de iure del ber.l.sanci-
41 mus.§ licentiam. † Item, approbat etiam,
42 quando socius nominat socios. † Item, in crimine notorio.& voluit etiã gl. ĩ c.de manifesta.ii.q i. & in d. c.i. vt eccles. benefic.
43 † Item,in bonis damnatorũ.l. si quis intra. C.de bo.proscri.& tandem multas alias leges allegat etiam,vbi speciale est, quod põt formari inquisitio.vide etiã Io. And.in d.c.i.vt eccle.benefi. ponentem multos alios casus, vbi potest ẽt formari inquisitio: sed Imo.
44 ibi eum reprehendit.† Item adde alium casum vltra doct.vt contra turbantes,vel iniuriantes scholares, potest formari inquisitio:vt dicit Bal.in authẽ.habita.C. ne fil. pro
45 pa. in viii. colum. † Adde alium casum per Ang.post doct.ibi, in l.mulierem.C.si mancipi.ita fuer.alie. quod vbi delictum committitur contra miserabilem personam: in omni tali delicto inquisitio criminalis potest forma
46 ri. † Item, vbi delictum est notorium: & de materia vide per Bart.in extrauag.ad reprimen.in ver.per inquisitionem. vbi idem dixit,quod in d.§.si publico.& per Bald. in d.l. ea quidem. Et inquantum quidam nituntur impugnare gl.illã in d.l.ii.§. si publico. de adul.quem dicit,quod regula est; quod de iure ciuili non potest formari inquisitio contra delinquẽtem, sed ista regula habet multas
47 fallentias,vt supra dictũ fuit. † Adde quòd glo. nostra iuris ciuilis videtur vera. pro qua allego aliã gl.de iure cano. in c.de manifesta.ii.q.i.approbant omnes doct. ibi: & aliam gl.in c.i.extra vt eccl.benefi. quæ gl. faciunt regulam, postea ponunt exceptiones, in quibus casibus potest formari inquisitio. Ad idem allego glo.insti.de pub.iudi. in princ. & gl.in l.tutor.§.præterea.ff.de suspe.tuto.& glo.in l.rescripto.§. si quis accusatorem.ff.de mu.& ho.faciunt no. per gl.
48 in d.l.nullum.& l.pen. C. de proba. † Sed aduerte,quòd ista doctrina vr̃ falsa: & primo in hac difficultate allego autoritatẽ Io.

And.

And.in c.felicis. extra de pœ.ī nouel.li.vi. q dicit, ꝙ hodie de iure nouissimo, in omni crimine pōt formari inquisitio: per tex. in auth.de colla.§.iubemus.per quē text. dicit etiam Ioan.Fab.insti.de publ.iudi.in prin.ꝙ satis hodie possumus dicere, tā de iure ciuili, q̄ canonico.ꝙ præcedente infamia, pōt de omni crimine formari inquisitio.& ita dicit,ꝙ de facto obseruatur.Præterea hoc idē est de consuetudine. quia licet de iure nō possit formari īquisitio, nisi in certis casibus supra enumeratis.Tamen hodie,cōsuetudine, potest formari inquisitio regulariter in omnibus casibus:& primo ad hoc allego autoritatē Gād.in tract. malefi.ī d.rub.supra alle. qui dicit,ꝙ de iure Lombardo,potest formari inquisitio in omnibus casibus,sed etiā de consuetudine in aliis locis.de quo dicto Gand.fecit mentionem Bald.in d.l.ea quidem. Quinimo saltē de iure cano.hodie in omnibus casibus potest formari inquisitio,præcedentibus his de quibus in c.qualiter & quando. extra de accusa.Ita in terminis no. Ant.de Bu.in c.i.extra de offic ord. per illum tex. in i.colum.& idem Anto.in c.i. vt eccl.benefi in vi.col.est & sententia Archi.in d.c. felicis.§.fi.extra de pœ.li.vi.& doct. communiter ī d.c.qualiter & qn̄. Sed aduerte. quia regulariter teneo,siue de iure ciuili, siue de cōsuetudine siue de iure canoni.nō potest formari inquisitio, nisi ī casibus supra enumeratis & regula est vera, tā de iure ciuili, q̄ de iure canonico, quod inquisitio nō potest formari.Fallit in casibus supra enumeratis: hoc satis supra ꝓbatū est autoritate illarum gloss.de iure ciuili & canonico,in d.§.si publico.& in d c.de manifesta.& in d.c.i.vt eccle.benefi.vt glo. nostri semper posuerunt exceptiones à regula:& sic est falsa illa doctrina Ioan. And.in d.c.felicis.& ideo illa glo.in d.c.de manifesta.quæ dicit.Fallit quando crimen probatur per inquisitionem, voluit dicere ꝙ vbi præcedunt illæ solennitates, & sunt probatæ:de quibus in d.c.qualiter & quando.poterit procedi hodie per inquisitionē : quia fateor hic,ꝙ iste est vnus de illis casib⁹ vbi potest formari inquisitio qn̄ fama ꝓcessit. Et ideo, in hoc reprehendo Bart.in l.congruit.ff.de offi.præsi.qui dixit, ꝙ vbi sancitum est, ꝙ ī certis casibus specialibus possit procedi per inquisitionē: hoc debet intelligi,si fama ꝓcessit:quia dico, ꝙ in omnibus casibus,potest formari īquisitio,si fama præcessit, per.d.c.qualiter & quando. Nec obst.ille text.in §.iubemus,per quem tex.Ioan. And.in d.c.felicis. dicit, ꝙ hodie de iure nouissimo, in omnibus delictis potest formari inquisitio.Nam hæc sua sententia est falsa,quia ille tex.loquitur ī casu speciali,vbi potest formari inquisitio. Et ideo

c ipsemet [c] Ioan. Andre.melius,& rectius in hac materia locutus est in addi.Specu.ī titu.de inquisi.§.quando autem.versi.ii.vbi reprehendit iudices qui hodie in Italia de cōsuetudine ī omni delicto formant inquisitionem:& dicit,ꝙ male faciunt. Ecce ergo quomodo Ioan.And.totum dixit contrarium eius quod dixit in d.c. felicis.Adde tamē ꝙ Guid. de Suza.in tracta.de malefi.sub rub.quali.fiat inquisitio.dicit,ꝙ de generali cōsuetudine,hodie potestates omnes in omnibus criminalibus procedunt ꝑ viam inquisitionis,licet contra ius sit quia nisi in xiii.casibus de iure hoc fieri non potest. Et in hac materia multum eleganter locutus est Gaspa.de Calde. in consil. suis, in titu.de accusa. consilio primo. qui ponit, qui sunt casus in quibus de iure ciuili potest procedi per viā inquisitionis. Præterea, ꝙ omni crimine possit formari īquisitio de iure canonico:hoc etiam nō credo verum,quia Spe.& Ioan. And.in.d.§. quādo autem. dum ponūt exceptiones à regula, videntur sentire cōtrarium.& Ioā. Andre.in d.c.primo.vt ec.benefi.Et ideo licet Bal. dixerit in c.i.extra de offi.ordi.ꝙ inquisitio de iure canonico, est remediū ordinarium:sed de iure ciuili, est remedium extraordinarium. Nam omnis exceptio, quæ est contra regulam, dicitur esse remedium extraordinarium:& sic Bal. videtur sentire,ꝙ de iure canonico, nulla est exceptio criminis, quin in omni crimine possit formari inquisitio.quia ordinarium remedium est hoc de iure canonico:sed de iure ciuili,est secus: quia est extraordinariū remedium:patet quia nō inquiritur nisi casibus exceptuatis. Nam dico,ꝙ ista doctrina Bal.est falsa.Et cōtra ipsum allego decis.Inno.in c.cum oporteat.de accus.q dixit,ꝙ inquisitio est remediū extraordinarium: & glo.hoc dicit in c. presbyter.ii.q. iiii.dum

iiii.dum dicit, primo debet pcedere accusatio,postea inquisitio: faciunt ea quæ habentur in c.nullius.iii.q.iiii. & facit c.quoniam contra coniuncta gl.de prob.vbi ap pellatione iudicii ordinarii, non venit inquisitio:& ideo gl.in indiuiduo de iure cano.in c.cum speciali,extra de appel.in ver si.eum iudicē.vult q processus inquisitionis dicatur extraordinarius processus: & hoc credo verum,licet Innoc.in c.dilecto. de senten.excom.libro vi.tenuerit contrarium.& Bal.in c.super literis. extra de rescrip.allegat Inno.hoc voluisse ibi, q de iure canonico,inquisitio sit remedium ordinarium. Adde tamen,q in hac materia vi denda essent dicta Bart.in l. si maritus §.i. ff.de adult.& do. Bal. in l.i.§.cum vrbem. ff.de offi.præfe.vr.& Ang.in l.ea quidem. C.de accusa.& dicta do.Abb.in rub.extra de iur.vbi videtur concordare opi. & vide Domi.de san.Gem.latius loquentem in c. multi.ii.q.i.& Bal.in l.i.C.qui accu. & Ange in d.l.si vacantia. Item aduerte,q in illis casibus exceptuatis à regula in quibus dixit, q potest formari inquisitio:possem allegare multas decisiones similes, sed qa in hoc nemo contradicit:ideo sum contentus pronunc de huiusmodi allegationibus.

ADDITIONES.

a ¶Iudex. circa hāc materiam,videlicet, qui Iudex possit inquisitionem facere contra suos subditos,vide longā & bonam dis.d.Henrici Boyc. qui per duas col eam examinat, in c.i. extra de offi.ordi.Hie.Chacha.

b ¶Consi.ccix. Adde tu,q est in cōsi.cxvj. inci. do.Fede. & dicit hoc probari in auth. de collatio.§.iubemus.Ber.

c ¶Et ideo ipsemet. aduerte tu, quia Ioan. And. ibi loquitur de iure ciuili, sed de iure cano.sentit secus,vt supra.

HIERO. Inquantum Ang. Augusti. laborant,an gloss. in d.l.ii. §. si publico.de adulte. sit vera, quòd regulariter de iure ciuili non est permissa inquisitio,nisi in certis casibus.dicatis,quòd domi.Alb.de Ro. in l.ea quidem.C.de accus.& in d.§.si publico.tenet illam glo. & dicit eam cōmuniter à docto. approbatam. subdit tamen, quòd de consuetudine,& alicubi de statuto,iudices de omni crimine inquirunt:pro quibus dicit benefacere text.in authen.de colla.§.iubemus.coll.ix.& ff.ad leg.iul.pe. l.iiii.§.mandati.l.congruit.de offi. præsi.& Amede.in tracta.de syndi.col.vii.& eandē opinio.glo.tenet Bal.in sua practica:quam dicunt quidam fuisse Tancre. de corne.in rubri.de quæstio.circa inquisitio.in i.q.vbi etiam firmat, q nec etiam de iure cano.in omni causa seu crimine generaliter possit inquiri:& respondebit ad c.qualiter & qn. cum suis concor.q loquitur quando inquiritur contra aliquem in sua administratione, vel officio præsidentiæ, vt suæ villicationis rationē reddat:tunc enim, quia eius administratio cōsistit circa multa: ideo nō est mirum,si de multis inquiratur. arg.l.i. C.de transac.& l.exigendum. C.de procura.& l i.de admi.tut.& l.procu.C. de transact vnde etiam de omnibus delictis commissis & per eum perpetratis, potest inquiri: vt in auten.vt iud si. quoquo suffra. & de diuer.& tempo.præscrip. l.i.& de statu mona.c.i. in prin. sed prædicta omnia non sunt trahenda ad cōsequentiam inquirendi cōtra specialem personam præter administrationem officii delinquētem: quia de hoc nihil dicitur in d.c.stabimus.ergo iuri, q non inuenio correctum &c.vt C.de testa.l.sancimus.nec obst.etiam iura alle. videlicet.§.iubemus.& §.mandatis.quia respondeo dupliciter. primo,secūdum Marsil.q dictæ leges intelligantur.& loquātur. quando generaliter cōtra personam inquiritur:vt in l.congruit.ff.de offi.præsi.& ita videtur sentire ibi glo. la.Alber.& Bart.& Albe.in d.§.si publico. vbi multas solu.ponit ad dicta iura.vel secundo,secundū Dy. quādo crimina sunt notoria & manifesta: nā tunc permissum sit iudici inquirere, & interrogare.subdit tamē, q de consuetudine contrarium obseruatur:& hanc opi videtur tenere Areti.in rub.extra de iud.vbi dicit,q etiam de iure cano.regulariter nō est permissa inquisitio. Vos tamē domini, reiectis op.teneatis cum Sali.& An. hic & Aret.idem tenenti.in c.qualiter & quādo. extra eo.col.xiiii.pro quibus allego Vitali. in suo opere malefi.in d.ru. de inquisi. vbi cōcluditper supradicta iura,q procedi possit per inquisitionē in omni casu: & q ita de generali consuetudine obseruatur,quę vicem.l.obtinet:vt ff.de leg.l.cum de consuetudine.l.de quibus.§.fi.& quæ sit longa consuetud.C.l.i.& sic cum tam certam habuerint interpretationē, minime essent im

mutanda

mutāda:vt in l.minime.ff.de legi. quod tamen intelligit fama præcedente,clamore, vel indicio vno vel duobus: per dictum c. qualiter.& ibi nota.& c.cum oporteat.eo. ti.idem etiam tenet Io.Fab.ī l.ea quidem. C.de accusa.& Præpo.in sum.ii.q.viii.col. xxii.versi.in criminibus autem &c.& hæc videtur verior opi.Secundo, inquantū Ange.tangit an quādo agitur de priuata vtilitate, possit inquisitio formari: adde quod Areti.vbi supra.colum.xv.versi.sed quæritur.tangit quæstionē,& finaliter concludit,ꝙ sic,per l cōgruit.de offi.præsi.vbi generaliter videtur permittere iudicē super omni delicto posse specialiter inquirere.& ponit exemplum in furto, quod est crimē priuatum:vt in l.fi.ff. de furt.& tamē pro eo ponitur pœna corporis afflictiua: vt in authē.nouo iure.C. de furt.& in corpore, vnde sumitur. & ibi respōdit ad quædam facientia contra hanc opi. & concordat cū eo Præp.vbi supra qui de verbo ad verbū omnia motiua & fundamēta Are.eo tacito posuit,duntamen ex sufficientibus indiciis moueatur iudex ad inquirendum.Tertio,inquantum Ang.& August.enumerāt hic plures casus in quibus potest formari inquisitio , tam ad publicam vtilitatem,q̄ etiam ad priuatam.vide quam plures per Bal.in sua practi.in d.rub.& q.& Præposi. & vitali.vbi supra. Zaneti. in repet.c. i.extra de accus.super rubr.col.xii. & Alex.in apo.ad Bar.in d.§.si publico. Io.de Platea instit.de pub.iud.in prin.col.ii.& iii. & per Soci.in tracta.fallen.quem dicunt fore suū in cc.regula.vbi ponit vii.fallen.per ordinē:in quibus potest iudex in criminalibus etiam ad priuatā vtilitatē inquirere, quas referre non curo,ne longum processum faciamus.Item,inquantum dicunt, ꝙ quando vnus socius nominat alios , iudex pōt inquirere.addatis quod cōtraria sententia videtur verior:quam tenet Fulgo.consilio cxxxvi.col.fi.versi.nouissime.et Alex. consi. cxxviii.incip.quoniam abunde.col.fin.lib. iiii.Phili.Deci.consi. clxxv.in i.parte. inci. in causa falsita.col.ii.versi.secundo dato.& in cons.ccxxxiii.incip.in effectu. quæritur. col.i.in ii.parte.vbi allegat plures concor. pro qua mihi videtur ꝙ faciat doctrina Vitali.de qua supra inquantū vult.quod non possit procedi ad inquisitionem, nisi saltē sit vnum indicium contra delinquētē, sed dictum socii nō facit indicium. vult Sal.in l.fi.C.de accus.& Alex.& Phili.in præalle. consi.ergo dicendum est iudicē non posse propter eius dictum inquisitionē informare. Item etiā facit pro hac opi.doctri.Ang. hic,cum concor.de quibus supra quando, s. possit cōtra certam personā iudex suam inquisitionem formare &c.Quarto inquātum Ang.& Aug. dicunt posse formari inquisitionem in causa vsurarum:addatis,ꝙ hoc procedit de iure canonico,non tamen de iure ciuili.ita Bald.in c.i.§.similiter,col. ii.versi.extra.no.&c.de cōtro.inuest.refert & sequitur Phil.Deci.consil.clxx.in i.par. col.iii.versi.confirmatur.inci.viso themate & his quæ narrata & cætera.

49 *Inquisitionis via q̄ iudices procedere possint.*

ANGE. Tertio principaliter est videndum,† qui iudices possint per viam inquisitionis procedere?& dico, quòd Ange.in d.l.si vacantia.dicit,aut est causa meri imperii principaliter, aut incidenter, aut est causa mere pecuniaria . Primo casu nemo formabit illam inquisitionem nisi sit iudex qui habet merum imperium , nec potest hoc merum imperium delegari. l. i.ff.de offi.eius cui man.est iurisd. & l. imperium. ff. de iurisd.omn. iudic. Si autem causa meri imperii incidit ī dicta causa mere ciuili,etiam pecuniaria,& tunc quilibet iudex coram quo tale crimen incidit poterit cognoscere đ tali causa.l.nullum.C.de testi.cum si.Et est ratio: quia ratione īcidētis cognitionis causa meri imperii deuoluta est ad suā iurisditionem.l.quoties.C.de iudic.Secundo casu,quādo causa est mere pecuniaria & ciuilis, spectans ad publicam vtilitatem: & tunc omnis iudex qui habet cognitionem da illa causa, poterit ꝑ inquisitionē procedere in dicta causa, vt est tex. in d.l. si vacantia.& ita dicit do.Aug.ibi. AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quod dixit Spe. in titu. de inquisi.§.i.in versicu. Item opponitur quòd volens &c.qui dixit, quòd Papa & Imperator inquirunt per suos legatos vel delegatos a. Item episcopi in suis diœcesibus. Item metropolitanus,non tamen in clericis suffraganei, nisi in casibus qui not.in c. pastoralis.de off.ord.Item præses prouinciæ.

ciæ. Item quicunq; habet cognitionẽ causæ criminalis: hoc est merum imperium. & qui sunt isti, not. per Spe. in tit. de iuris. om. iudic. & alleg. d. c. qualiter & quando. & c. sicut olim. extra de accu. & c. i. extra de offic. ordi. & l. i. §. si quis vltro. ff. de quæstio. & in fine concludit, q̃ quicunq; iudex qui põt corrigere & punire, põt & inquirere: & hanc sentẽtiam tenuit Hosti. in sum. de inquisitio. §. si q̃s possit. qui in effectu hoc dixit. Adde tñ, q̃ in hac materia in illa inquisitione gñalissima, de qua locutus sum vltra Doct. q̃ illã inquisitionẽ generalissimam potest facere episcopus, & quilibet metropolitanus: secundum tñ formam traditam in c. sicut olim. extra de accusa. & in auth. de san. epis. §. vt autem omnis. col. ix. Item illam inquisitionem super statu alicuius ecclesiæ, vel loci, tam super capite, q̃ super membris, potest facere quilibet prælatus, qui habet ecclesias sub se pleno iure: vt in c. conquerente. extra de off. ord. Item
b scias, q̃ Oldr. in cõsil. suis, cõs. ccxiii.[b] dicit, q̃ iudex delegatus super iniuriis & differẽtiis, censetur etiam habere potestatem inquirendi super huiusmodi violentiis.

ADDITIONES.

a ¶ Per suos delegatos. Adde tu tamẽ, q̃ delegati papæ in suis prouinciis non possunt dicere sentẽtiam sanguinis. ita Io. And. in c. fi. ne cle. vel mo. lib. vj. tñ si papa cõmittat sacerdoti causam capitalem ex certa scientia, videtur dispẽsare vt sententiam capitalem dicat. ita Fran. de Are. in cons. lviii. vbi etiam dicit, q̃ statutum de duabus dietis, non habet locum in causa inquisitionis. Ber.

b ¶ Consi. ccxiij. Adde, q̃ voluit allegare Fede. de Senis. in consi. cxvj. Ber.

HIERO. Inquantum quærit Ange. qui iudices possint per viam inquisitionis procedere: addatis, q̃ istam quæstionẽ melius q̃ alibi reperietis examinatã per do. Henri. Boyc, in c. i. de off. ordi. extra. in i. dist. quẽ omnino videatis, & quia longa est eius di. eã referre nõ curo. sufficiat vobis remissio.

50 *Inquisitio quod de necessitate requirat, ad sui substantiam.*

51 *Inquisitio quando teneat, etiam si non praecedat diffamatio.*

52 *Inquisitio nõ tenet, si nõ habet debitã formã.*

53 *Inquisitio, uel libellus criminalis, non requirunt de necessitate conclusionem.*

54 *Inquisitio debet fieri in scriptis.*

55 *Inquisitio non requirit quod lis contesteiur.*

56 *Solennitas iuris uel statutorum non requiruntur in modo procedendi uel condemnandi, quando crimina leuia sunt.*

57 *An iudex inquirens ex mero suo officio, possit formare inquisitionem, nulla diffamatione praecedente.*

58 *Inquisitio fit in crimine haeresis, nulla diffamatione praecedente.*

59 *Inquisitio specialis tenet, non praecedente diffamatione quando de conscientia principis formata est inquisitio.*

60 *Inquisitio siue processus non tenet, nisi fama praecedat licet reus nõ opposuerit et rñderit inquisitioni, & semper poterit opponere.*

61 *Inquisitionem & capturam debet praecedere fama, quae originem habeat ab honestis & fide dignis.*

62 *Inquisitio generalis non debet continere tempus nec locum.*

63 *Inquisitio in crimine haeresis tenet, sine loco et tempore.*

64 *In crimine falsi tenet processus sine loco & tempore.*

65 *Inquisitio formata cõtra certã personã de pluribus criminibus in genere cõmissis, nõ requiruntur specificationes circunstantiarum.*

66 *In criminalibus hodie de consuetudine concluditur per illã clausulã: quare peto eũ cõdẽnari secundũ formã iuris et statutorum.*

67 *Inquisitione non fit litis contestatio, nisi ex parte rei.*

68 *Crimina quae dicantnr esse leuia.*

50 ANGEL. Quarto principaliter † quęro quot sunt necessaria pro substantia inquisitionis: & dic q̃ quinque. Primo, q̃ ex parte iudicis inquirentis sit Iudex cõpetẽs: aliàs non valeret quicquid actum esset. C. si à non cõpet. iud. per totum. Secundo requiritur ex parte rei contra quem inquiritur, q̃ sit suppositus iurisdictionem inquirentis[a] quo ad illud crimen, aut ratione loci, aut delicti. l. i. C. vbi de cri. agi opor. aliàs non posset contrà eum inquirere. c. si diligenti de for. cõp. Tertiò requiritur ex parte causæ de qua inquiritur, quia non super omni crimine, de iure ciuili potest inquiri, vt supra dictum est, secundum Salycet. Quarto requiritur, q̃ fama publica à fide dignis præcedat: & non semel, sed sępius: & sit tanta, q̃ generet scandalum, & sine periculo tolerari nõ possit. c. ad petitionẽ & c.

& cap.qualiter & quando.& c cum oporteat. extra de accusa.ita dicit Ange. in d.l si vacantia. & si ista diffamatio non præcedit, nec inquisitio procedit. Sed Ange.in d.l. si vacantia, in ver.de quinto notabili articulo, dicit ꝙ in pluribus casibus tenet inquisitio. quantuncunque non precedat diffamatio.
51 † Primo, quando reus est presens, & non opponit
b vt in capitulo secundo. de accusatio.in sexto. quia tunc tenet inquisitio sine diffamatione.

Item fallit in inquisitione generali contra caput & membra, vt in cap.primo, de offi.ordi.& sic Syndicus potestatis qui inquirit contra potestatem & eius officiales, & sic contra caput & membra, potest inquirere non præcedente aliqua diffamatione. Tertio fallit
c quando ad denunciam officialium [c] procedit, vt d.l.ea quidem. Quarto fallit quando Iudex ex mero officio inquirit, & non ad postulationem vel querelam alicuius d. cap.primo, de offic.ordi. Quinto, quando iudex inquirit ex necessitate sui officij, vel vertitur periculum animarum, vt not. in c.ad nostram. extra de iureiur. quod notandum est, si per statutum cauetur, ꝙ potestas teneatur inquirere de tali delicto, & si non fecerit, imponit sibi penā, & tunc in tali crimine potest inquisitio formari, non præcedente aliqua diffamatione, alias poterit inquirere si vellet, sed nō arctatur à statuto, tunc regulariter requiri-
d tur ꝙ diffamatio præcedat, [d] nisi in casibus supradictis, vt in cap. qualiter. & in cap.inquisitionis. de accus. ita dicit Ange.in d.l. si vacantia.versi.de quinto vero articulo.
52 † Sexto requiritur ex parte formæ inquisitionis,
e quia si non habet debitam formam, [e] non tenet.d.c.qualiter & quando. & d. cap.inquisitionis. facit l.j. ff. si men.fal.mod.dixe.ita dixit Ange.in l.si vacantia. & ista forma est, ꝙ pars citetur. ita dicit Ange. in d.l.si vacantia. in princ.facit cle.pastoralis de re iud. Item, ꝙ apponatur locus & tempus, sicut in accusatione.l.libellorum.ff.de accusatio. quoniam Iudex inquirens, succedit in locum accusatoris, præterquam in subscriptione ad pœnam
f talionis [f], quia non debet se subscribere, ita dicit Barto.in d.l.ij.§.si publico.versicu.quæro vtrum in inquisitione. & in versi. vtrum in inquisitione iudex. & Ange.in d.l.si vacantia in versic. quæro an iudex teneatur ad pœnam talionis. & in versi.quero an in inquisitione debeat apponi locus.& Sali.in d.l.ea quidem versicu. si per denunciationem. Et sub-
53 dit do. Ang.hic, † ꝙ licet in libello sit necessaria conclusio, tamen in libello criminali vel in inquisitione, non est necessaria cōclusio, vt no.in l. j ff.de eden. quia ius concludit ad pęnam sine iudice.l.j.ff.ad Turpil.ita no.Bal.in d.l.edita.C.de eden. Sed de consuetudine accusator concludit. dum petit eum puniri se-
g cundum formam iuris vel statutorum [g], & iudex inquirens concludit, apponendo illam clausulam, super quibus omnibus & singulis &c. Ita dicit Bar. in d.§. si publico. in versic. tertio quæro vtrum inquisitio debeat continere conclusionem. & Ange. in d.l. si vacantia.
54 † Item requiritur ꝙ inquisitio fiat in
h scriptis, & redigatur in scriptis, [h] sicut libellus in ciuili, ita dixit Ange.in d.l.si vacantia. in versic.item quæro an quando fieri debeat inquisitio. Et fuit originale verbum Azo.in aut.de exhib.re.in §.scimus.in fin.gl.magnę.

Item iudex debet animaduertere, ꝙ antequam faciat inquisitionem, interroget reum super quo intendit inquirere contra eum, alias si primo formaretur inquisitio, & postea interrogaret, non valeret, vt in cap. qualiter & quando. in ver.debet igitur.de accusa.Sed Ange. in d.l. si vacantia. in versi. proceditur autem in inquisitione ordinaria. dicit, ꝙ hoc de consuetudine non seruatur, quia imo semper ante fit inquisitio & postea interrogatur.
i Sed dic quòd illa doctrina [i] Angel. in d.l. si vacantia.procedit quando iudex contra absentem inquirit. Si autem reus est pręsens & in fortia officialis, tunc semper iudex interro-
k get [k] cū tortura & si non, in camera pluries, vt videat bene super quo possit informare inquisitionem, & post eius interrogationē, formet inquisitionem.
55 † Item non est necesse quod super inquisitione lis contestetur, quoniam hic non est actio, ergo non est dare cōtestationem, & licet non sit litis contesta. fieri tamen debet per iudicem interrogatio, & per reum responsio, vt infra patebit in glo.super verbo, (constitutus &c.respondet &c.) Et maxime hoc militat, vbi contra absentem in aliquibus casibus poterit fieri condemnatio, vt l.iiij.ff.de sica.& ex forma statutorum communiter per Italiam, proceditur contra absentem, ergo non requiritur litis contesta. quia hoc impossibile est. ita dicit Ange.in d.l. si vacantia.in versicu. item quæro an in causa inquisitionis debeat litis contestari. Et prædicta omnia procedunt in criminibus grauibus,
56 quia iste solennitates requiruntur. † Sed in
l criminibus leuibus [l] solennitates iuris. vel statutorum, non requiruntur in modo proce-

dendi, vel condemnandi, vt in authen. nisi breuiores. C. de sen. ex pericu. recit. puta, si quis fuerit repertus ad ludum azardi vel cum armis, vel de nocte, si pœna est pecuniaria & parua, tunc in his non requiritur ordo iuris, vel statutorum, nec requiritur quòd processus formetur, sed sufficit quòd iudex faciat mandatum, quòd soluat pœnam, & si statuto cauetur, quòd de omni delicto iudex faciat processum, intelligitur de delictis grauibus, non autem de leuioribus. ita eleganter dicit Barto. in l. leuia. circa fin. de accusa. & quæ crimina dicantur leuia[m] vide Bar. in d. l. leuia & plenius in d. l. nõ solũ. §. si mãdato de iniurijs.

ADDITIONES.

a Inquirentis, Adde tu, ꝙ tamen delegatus papę poterit inquirere & citare existentem in territorio imperij ita Bar. in extraua. ad repri. versi. totius orbis. & dicit etiam ipse ibi, in verbo, per edictum, ꝙ licet iudex non posit citare in alieno territorio, potest tamen scribere iudici illius territorij, vt reum citet. & si fuerit negligens, poterit postea ipse citare. & prædicta sequitur Frã. de Aret. in consi. liij. vbi etiam dicit, quod si inquisitus comparuerit, & responderit inquisitioni, & deinde recesserit, quod tamen valet sententia cõtra eum lata, ex quo voluntarie comparuit, licet non potuisset citari. Ber.

b Et non opponit. Adde ad hoc Cepol. in consil. lxvij.

c Officialium. Adde Cep. in consi. xl. quem vide.

d Diffamatio præcedat. Adde Fulg. in consilio. cxxxvi. & consil. clxxv. vbi consului pro statuto Vincentiæ. & vide infra, in verbo, fama publica præcedente.

e Formam. Adde, ꝙ ex inepta inquisitione debet sequi absolutoria, ita tenet Roma. in consil. cxliiij. & an sine inquisitione quis possit damnari. vide Cepo. consil. lx. in fi. & Roma. in consil. cx. & Pau. de Cast. consil. cxlij. in antiquis. & quæ sint præeminentiæ inepti libelli, vide per Bart. in consi. penult. Ber.

f Pœnam talionis. Adde circa hoc Ioan. de Ana. consil. j. & Ang. consi. clxxvij. & an procurator fisci debeat se subscribere ad pœnam talionis in crimi. lęsę. maie. vide Cepo. consi. xvij.

g Statutorum. Adde ꝙ tunc libellus dicitur præsumptiue concludere, ita Rom. in consil. xv. & an sit necesse ꝙ libellus in criminalibus concludat, vide Cepo. in consi. xiiij. col. iij. versi. nec ob. dum dixi. vbi tenet quòd non.

h In scriptis. Adde & vide Spe. in titu. de inqui si. §. nunc tractemus in tit. de lit. contest. §. i.

i Illa doctrina. Adde ꝙ ex his declarantur dicta per istum infra in versi. fama publica. in vi. col. versi. quæro qualiter &c. & in iiii. col. in addi. in. ip. tu autem adde hoc &c.

k Interroget. Adde, & vide Cepo. in consi. xl. col. viii. versi. circa textum.

l Leuibus. Adde tu & vide Cepo. in cõs. xxxiiii. & idem est si esset consuetudo ꝙ de grauibus nõ fieret processus, vt refert Cepo. in consil. xl. fieri in Alemania & Germania. ita ipse in d. consil. xl. in fin.

m Leuia. Adde quę dicantur crimina leuia, tam de iure diuino quam positiuo. & vide per Bar. in consi. ccxvii. incip. ad declarationem. Ber.

Augusti. Tu autem in hac materia adde, ꝙ quantum primo supra deducta fuit illa singularis doctrina do. Ange. in d. l. si vacan-
57 tia. in 4. fallen. † quòd vbi Iudex inquirit ex
a mero officio[a] suo, & non ad postulationem, vel denunciatam alicuius, quòd tunc Iudex formabit inquisitionem nulla diffamatione præcedente, per capitulum primum. de offic. ordi. dicatis, quòd licet communiter assessores hoc obseruent, tamen ista doctrina est falsa, contra quos primo allego Gandi. in tract. malefi. in rub. quomo. cogn. de malefi. per inquisitio. in versic. si autem iudex accedat ad inquisitionem nullo inquisitionem promouente. & in versi. item no. quod quãdo Iudex recepit testes super infamia alicuius ex mero officio & cætera. qui concludit ipse quòd vbi iudex procedit ex officio suo ad inquisitionem nullo promouente, iudicem, quod tunc si reus neget se de illo crimine infamatum, tunc iudex debet inquirere de fama & infamia, qua reperta incipiet procedere ad inquirendum de maleficio. & allegat dictum capitulo primo de offic. ordin. bene verum est, quòd Gandi. ibi dicit, quòd si iudex inquirens receperit infamiam contra Caium, & Caius neget se esse de illo crimine infamat, non tenetur iudex ei facere fidem de ipsa infamia. Nam iudex non faceret fidem de ipsa infamia nisi sibi iudic. cum ipsemet iudex sit. Dicit tamen quod si à tali grauamine appelletur, tunc iudici superiori fides est adhibenda de ipsa fama. capitu. cum cessante, extra de appel. Vnde Gand. ibi vult omnino, quòd isto casu reo negante, contra quem inquiritur, se esse infamatum de tali crimine, quòd non teneat inquisitio, si non præcessit infamia, & in hoc est differentia bene, quando iudex inquirit ex mero officio, vel alio promouente iudicem ad inquisitionem, quia vbi iudex ex mero officio procedit, habitis testibus super infamia & reo petente copiam, iudex non debet dare sibi copiam, secus si ad postulationem alterius vel ad denunciam alterius iudex inquirit, quia ipsi reo petenti copiam de ipsa infamia, iudex debet ei dare copiam infamiæ. Et ideo contra Ange. concludo, quòd nemo

nemo iudex vnquam sit tantæ audaciæ quando inquirit contra certam personam de maleficio, et ex suo mero officio, vt formet inquisitionem suam nisi præcedente infamia de delicto. Et in terminis ad hoc allego Host. in sum. de inquisi. in §. qualiter procedatur. ver. quod si alias contra singularem personam inquisitio fiat, & iudex ex suo officio procedat. & ibi in ver. aut præsens est is contra quem &c. qui Hostien. determinat illud idē quod dicit Gand. supra scilicet, quòd vbi iudex ex suo officio procedit nullo promouente inquisitionem, & reus negat se esse diffamatum iudex non potest procedere, etiam isto casu nisi præcedat infamia, & hoc voluit Spe. in ti. de inquisi. §. nunc tractemus. versi. hoc autem scias. & Ioan. And. in c. qualiter & quando. super glo. mag. extra de accu. Adde tamen quòd pro opi. Angel. videtur esse casus in cap. ad nostram. extra de iureiuran. vbi proceditur ad inquisitionem, nulla præcedente infamia. Et ideo dicebat ibi do. Anto. de But. quòd Inno. dicebat, quòd ibi erat speciale vbi iudex ex mero & puro officio procedit, quia non precedente diffamatione, poterat formare inquisitionem, secus si ad denunciam alterius. Sed do. Anto. de But. ibi temperat hoc esse verum, vbi iudex procedit ex mero & puro officio, & agitur de peccatorum correctione, vel imminet periculum animarum, tunc iudex procedendo de mero & puro officio, formabit inquisitionem sine diffamatione præcedente. alleg. cap. ij. & penul. de sup. negli. præla. & cap. fin. de cleri. peregri. & hanc limitationem semper teneas menti. †Item adde alium casum vbi proceditur per inquisitionem nulla præcedente diffamatione, scilicet in crimine hæresis, casus est quem do Card. dicit ibi esse singularem, & sic alibi non legisse, in cap. excommunicamus. §. adijcimus. extra de hære. & ipsum sequitur Io. de Ana. ibi in ij. col. Sed ille tex. hoc mihi non dicit, bene verum est, quòd est alia differentia isto casu, ꝙ vbi iudex ex suo officio procedit ad inquisitionem nullo promouente, examinabit testes super diffamatione quod isto casu si compareat contradictor, & vult probare de bona fama, non aditur, secus si iudex ad postulationem alterius inquirit contra aliquem. ita voluit Gandi. in loco supra alle. quia non ita præsumitur contra iudicem, sicut contra aduersarium. alleg. d. c. cum oportet. & de hoc vide etiam in locis supra alleg. †Adde etiā alium casum, vbi regulariter tenet inquisitio specialis, nulla præcedente diffamatione, quando de conscientia principis est formata inquisitio, quæ conclusio, an sit vera vel falsa, late dicam in addi. mea is infra in ver. fama publica præcedente. †Item adde Old. in consil. suo. ccxiij. qui vult, ꝙ fama præcedat inquisitionem, vel quòd testes ipsam probent, alias non tenet processus, licet etiam reus non opposuerit, & responderit inquisitioni, quia semper poterit probare contrarium, & hoc opponere. †Item adde pulchrum cōsilium Pet. de Ancha. in consi. suo ccliiij. qui consuluit, ꝙ opus est, ꝙ fama præcedat capturam & inquisitionem iudicis, non autem sequatur, & debet habere originem ab honestis & fide dignis, & ideo ibi dicit quòd fama quæ probat, quod post capturam rei habuit originem, non probat, quia opus est, ꝙ appareat à quibus, & à quo tempore ista fama habuit originem ante capturam, & inquisitionem. †Item inquantum supra dictum est, quòd inquisitione debet apponi locus & tempus, addatis ꝙ hoc est verum in inquisitione speciali secus in inquisitione generali, vt voluit Bartol. in extrauagan. ad reprimen. super verbo, inquisitionem, qui affirmauit etiam in dicto §. si publico. dum respondet ad glo. institu. de publi. iudi. in princi. †Item addatis quod hoc nō habet locum in crimine hæresis, quia procedit inquisitio sine loco & tempore. Ita singulariter dixit Bald. in l. j. C. qui accusa. in iij. colum. & ibi vide rationem. Et de ista materia vide omnino Rapha. post doc. in d. l. edita. C. de eden. & ibi Bald. in versi. nono opponitur. & ibi dicit Bald. ꝙ imo in inquisitione non debemus apponere nec locum, nec tempus, quia lege hoc non cauetur. & l. libellorum. loquitur in accusatore qui non caret odio, sed non sic in iudice. Et omnino vide Abb. in cap. fina. extra de purg. cano. qui videtur limitare prædicta. & per Bald. in l. ij. C. de eden. & per Bald. & Salic. in dicta l. ea quidem. & Cyn. in l. j. C. vbi conue. qui cer. lo. da. promis. & per Bartol. in l. j. §. j. ff. de suspe. tuto. & per Angel. in l. libellorum. ff. de accusa. †Item adde quod dixit Bald. multum eleganter in c. j. quib. mo. feu. amit. qui dixit, ꝙ in crimine falsi tenet processus sine loco & tempore, & dixit, ꝙ allegat glo. quæ nō reperitur alibi. insti. de pub iudi. in princ. Et ratio est, quia crimen tale fit in absconso, & sic etiam possemus dicere, ꝙ omnibus casibus vbi non militat solennitas legis libellorum, in illis casibus procedet inquisitio sine

loco & tempore, & qui sunt isti casus, pro nūc tene menti quòd dixit Angel. multum singulariter in auth. quomodo opor. epi. in §. fin. & contra committentes delictum cōtra maiestatem diuinam tenet processus sine solennitate legis libellorum, quæ solennitas legis libellorum, an habeat locum de iure canoni. Moder.
65 late posuerūt in c. delicti. extra de iudic. † Itē adde id quod dixit Gaspar Calde. in consi. suo. ij. tit. de accus. ꝙ vbi formatur inquisitio contra certam personā de pluribus criminibus in genere commissis, non requirūtur specificationes circūstantiarum criminum, & allegat Io.
c And. ita voluisse, & in hac materia[c], vide Angel. in consil. suo clxxvij. quod incip. visis actis prædictis. qui dicit. ꝙ in inquisitione, sicut in accusatione, debet apponi locus & tempus, & dicit ꝙ locus & tempus, homicidij debet appo
66 ni, non autem auxilij, vel mandati. † Item inquantum supra dictum est, quòd in criminalibus non est de necessitate ponere conclusionem in libello. Adde glo. Cyn. & Ang. in l. in causis. C. de accusa. quam glo. ponderauit etiā Bald in l. edita. C. de eden. in versi. ibi, circa secundum, an libellus procedat sine conclusione & cætera. ibi Bald. notabiliter loquitur, quæ differentia, si an libellus concludat, vel non, in criminalibus. Adde tamen quod Saly. in d. l. in causis. dicit, quòd hodie de consuetudine concluditur semper in criminalibus, per illam clausulam quæ apponitur in fin. quare peto cum condemnari secundum formam iuris & statutorum. & de hac materia vide pulchra verba Bald. in l. & si seuerior. C. de his qui not infam. per Bar. in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de infami. & per Ang. in d. l. edita. & latius dicam. infra in versi. nec
67 non ad querelam. † Item inquantum dictum est supra ꝙ inquisitione non fit litis cō
d testatio.[d] Adde ꝙ Bal. in l. j. §. ij. de offi. præfect. vrb. in vlt. col dicit, ꝙ non fit litis contesta. nisi ex vna parte, scilicet rei, & in vlti. col. C. de accusa. & ibi dixit vnum not. verbum. & idem Bald. in l. j. C. qui accu. in x. col. dicit, quod licet in inquisitione lis non contestetur, tamen quasi contestatur per responsionem rei apud acta, dum respondet inquisiti ni. Et de materia vide per Bald. in l. j. C. vbi de crimi. in fin Sed tene menti, quæ dixerunt do. Anto. de But. & Abb. in cap. quoniam frequenter. in §. sunt & alij. extra vt lite non contesta. Nam imo videtur quod in causa inquisitionis non possit procedi sine litis contest. de hoc videtur text. in cap. cum dilecti. extra de purga. Cano. Et ideo pro solutione referunt, ꝙ Hostien. dicebat, aut iudex procedit ex mero officio, & tunc nulla requiritur litis contest. quia non est cum quo lis conteste. aut ad querelam alterius inquiritur, & tunc cum illo promouente querelam, debet lis contestari, idem, secundum Innoc. cum inquiritur aliquo specialiter prosequente ipsam inquisitionem, per no. in c. cum olim. extra de test. ad fi. magna glo. Et de materia in c. cum I. & A. extra de re iudi. Referunt tamen quod Spe. in ti. de inquisi. §. j. versi. cum igitur. concordat opin. ꝙ in generali inquisitione, siue sit specialis prosecutor, siue non, non fit litis contesta. fit tamen quasi litis contesta. ita loquitur text. in c. cū I. & A. In speciali vero inquisitione, si non est specialis prosecutor, non fit litis contest. fit tamen quasi litis contesta. quæ est inter famam & responsionem factam per ipsum reum, traditis capitulis secundum formam cap. qualiter & quando. Si autem est inuestigator tunc assistens, vel ibi positus per iudicem vt adiuuet iudicem, tunc non est lis cōtestanda, secus si sit prosecutor specialis impetrans & assumens inquisitionis tutelā, quia tunc lis debet contestari cum ipso & reo, & hoc omnino ad limitationem Bar. & Angel. & dictorum supra & hoc voluerunt Innoc. & Hostien. in cap. cum clamor. extra de test. Quando autem est specialis prosecutor, & reus est absens per contumaciam, an tunc sine litis contest. possit procedi, vide do. Abb. in d. §. sunt & alij. decidentem ꝙ sic, per glo. in cap. cum I. & A. extra de re iudic. & hoc affirmat Old. in consi. suo cclxxvj. & vide Bald. in l. si pluribus. ff. de lega. j. & vide pulchra verba Bald. in l. cum mulier. ff. solu. mat. in v. colum. qui dicit, quòd licet per talem responsionem factam per reum, inducatur quasi litis contesta. tamē illa responsio debet fieri iudice sedente pro tribunali, non in ortis & nō
68 in domo, quod not. † Item inquantum do. Angel. hic dixit quæ crimina dicantur leuia, vel non, & allegauit Bart. in locis supra alle. Addatis, quòd per prædicta non habetis veram conclusionem, sed videatis Angel. temperantem ista in d. l. non solum. §. si mandato. de iniur. & in d. l. leuia. de accus. & adde vltra ipsos glo. in cap. cum illorum. extra de senten. excom. in verbo, membri, quàm dicit, quod hoc relinquitur arbitrio iudicis, quàm crimina dicantur leuia, vel non, & per illam glo. contra Bartol. approbo do. Angel. in d. l. leuia. quia secundum vulgi opi. & consuetudinem,

dinem, ista veniunt in consideratione. Nā licet alias per l.crimen.dicat, atrox tamen secundum consuetudinem hoc nunc non erit. & vide glo.in l.iii.ff. de iniur. in princ. quæ videtur velle, quòd omnis iniuria facta cum armis, dicatur atrox crimen:

ADDITIONES.

a ¶Ex mero officio. Adde circa hoc & de intellectu d.c.j. vide per Barb. in consi. xxxv. incip. scribitur praeclare apud Ecclesiastes. vbi late de hoc. Ber.

b Et hoc voluit Spe. Adde ꝙ vbi scandalum verti possit, & in causa hæresis potest iudex inquirere diffamatione non pręcedente, ita Spe.in d.§.j. versi.vtrum, quod fortifica, vt per Barb.in consi.lxxij.incip.scribitur libro Hester.

c Et in hac materia. Adde quod Ange.in consilio clxxviij.& in consi.ccxcvij.dicit expresse ꝙ in inquisitione, sicut in accusatione, est apponendus locus consummati delicti, nec sufficit ponere locum auxilij pręstiti, vel man. vel tractatus, & ꝙ debeat apponi locus & tempus & solennia l.libellorum.tenet Alex.de Imol.in consi.clxvj. & consil.cxxiij.in ii.vol.& videtur voluisse Rapha.Cu.in consi.xxvii.vbi dicit, ꝙ ex quo inquisitio successit loco accus.sicut ostēsus accusans non potest producere tęstes domesticos, ita nec iudex inquirens, & vide remissiue per Alex.in apost.ad Barb.in d.l. libellorum. no.tamen ꝙ sicut in accusatione requiritur locus & tempus delicti, ita debet poni in mandato dato ad accusandū, secundum Rom. consi.lx.& non solum in libello criminali inferendus est locus, sed etiam cum agitur actione famosa ciuiliter.ita Rom.in cōsi.cxci. tamē si cognosceretur virtute rescripti, in quo esset clausula ꝙ cognosceret summarie de veritate & ęquitate, tunc locus non incertus non vitiaret libellum.ita Alex.in consi. vi.in iii.vol. Ber.

d Litis contestatio. Adde tu circa hoc. & vide Franc. de Are.in consil. lviii.versi.ad quintum, vbi ꝙ responsio facta per reum in iudicio criminali accusationi vel inquisitioni ad interrogationem iud. etiam absente denunciatore inducit lit. contest.allegat Bar.in l.is qui reus.& de pub.iud. & dicit ꝙ ita seruatur in practica, & iudex dicitur interrogasse reum quando detulit iuramentū calumnię, vt respondeat inquisitioni, & licet in actis non appareat de interrogatione, tamen ex quo apparet de solenni responsione, pręsumitur ꝙ precesserit interrogatio, allegat Ioan. And. & Anto.de But. in c.j.de lit.contesta.& an quando est specialis prosecutor, & reus est absens, possit procedi in cōtumaciam litis contesta.vide Oldr. consi.lxvi.& Cepo.in consi.vi. Ber.

HIERO. Prima inquantum Ange.ponit quinque quæ necessaria sunt de substantia inquisitionis, addatis Amede.in trac.de syndic col.vii.vers.successiue vbi per ordinem ponit ista quinque substantialia Bal. in sua pract.in rubr.de quæsti.circa inquisi.in i.q. Secūdo, inquantum Ang.enumerat hic quinque casus in quibus potest iudex formare inquisitionem, diffamatione non pręcedente.addatis Amede. in tract.de syndi. col.xi.in glo.super verbo, in eo & cætera. vbi enim enumerat xii. casus, quos referre non curo, in aliis autem casibus regula remanet firma ꝑ iura hic allegata. & hęc est cōis sententia doct.in d.c.qualiter & quando.& in c.inquisitionis.de accusa.de qua ēt materia late traditur per Alex cōsi.cxxiiii. inci.quoniam abunde in princ. in vi.vol.& in cōsi.cxxxviii.incip.visa copia denuncia. in prin.& col.iii. versi. non obst.eo.volu.& consi.cxx.incip.viso processu inquisitio. in princ.vii.vol.Phil. Deci. consi.clxx. incip. viso thema.& his quæ narrata sūt.in i.par. col.ii.versi.sed prædictis.& consi.clxxv.incip.in causa falsita.col.ii.versicu.ii.principaliter. vbi plures concor. Hiero.zane.in repe.c.i.de accus.super rub.col.xiii. versi.nec procedit &c. Tertio inquantum dicit ꝙ forma inquisitionis est quòd pars citetur, videatis notabiliter Mar. so. in tract.de citat.arti.xx.q. xxv. vbi ponit formam citationis in criminalibus. Quarto, inquantum Ang.sequendo Aug.in d.l.si vacantia. tenet, quòd quando iudex ex mero officio inquirit, & non ad postulationem partis, ꝙ non requiritur diffamatio, addatis quòd cōmunis opin.doct.est in contrarium de qua videatis Alexan.qui eam tenet cum multis concor.per eum in consi.cxxxviii.incip.visa copia inquisitionis.col. pen.& fi.ver.non obst. pro ista communi est tex.iuncta glo. quam sequuntur doct.ibi, in c.i.de offi.ordi.vbi latissime Henric.Boyc, in sua i.dist. quam dicit ibi Bal.procedere, etiam si Potestas habeat à statuto arbitriū procedendi libere in criminalibus, vt probatur in d. tex.in versi. liberam pro qua facit doctrina Pau.de Leaza. in c.grauis. in vlt.col.extra de deposi. & ante eum fuit Gandi. in rub.an pote.qui hab.arbi. &c. qui volunt quòd Potestas, siue iudex quantumcunque habeat amplum & liberum arbitrium procedendi in criminalibus, non tam per hoc poterit ponere aliquem ad torturam, legitimis non præcedentibus indiciis, vt late tradit Alex.consi.clxxxiii.incip.habita super contentis & cætera. ii. vol. & cum

communi tenet Bonifa. Vital. in d. opere malefi.in d.rub.de inquisi.in princip.versi. si autem iudex Præpo.in c.habet.ii.quæst. iii.col.ii.in princ.versi.conclude. sed aduerte, posito quod indicia debeant præcedere inquisitionem, si tamen oppositum non fuerit, an valebit processus, & videtur quod sic, per tex.in c.ii.de accus.lib. vi. & ibi docto. & Alex.in d.consi.cxxxviii.& in cons.cxx. inci.viso processu vii.vol.& practicus Pap. in sua forma inquisitio.in glos. super versi. fama publica & cætera.contrarium tamen tenet Vital.in d. opere, in d.rub.de inquisi. in forma inquisi.contra robora.in fi.per cap inquisitionis. de accus.extra.idem Areti.vbi alleg.Bart.Bald.& Gand.idem tenere in c. qualiter & quando. pen. col. in fin. sed breuiter dicatis,quòd prima opp.procedit quando præsente & tacente inquisito iudex inquirit:vt in d.cap.ii. de accu.lib. vi.secus tamen quando absente: & ita procedit, secunda opp. Quinto,inquantum de substantia inquisitionis est, quod ponatur locus & tempus adde. quod idem tenet Bald. consi.ccccxc.incip. de sola subscriptione.in iii.volu.Pap.vbi supra in glo.super verb.in domo Amede.vbi supra col.vii.in fin.& Pari.de Puteo in tracta.de syndi.in rub.reddi tio rationum in verbo, an per dictũ char. ci.idem Bar.& Angel.in sua Marga.in verbo,inquisitio.versic.i. & notabiliter Henri. Boyc.in cap.fina.de purg.cano.de quo posuimus infra in glossa.de anno præsenti, & in glo.in platea.& traditur etiam per Ang. infra in verbo, (& ad querelam,) numero 55. & adde quòd glo. quam hic allegat August.institu.de publi.iudi.in princip.reprobatur communiter, secundum Præpo. in dicto capitu.libellorum.ii.quæst.viii.colum.v.ver.& de inquisitione & cætera. Cano. tamen communiter in dicto cap.qualiter & quando.tenent quòd non, vt ibi per Fely.post alios. Sexto quæro, in quibus causis criminalibus nõ requiratur libellus? videatis nota. Maria.in capitu. ignatius episcopus.de libel.obl.vbi col.vi.ponit regulam cum lxxx.fallen. inter quas enumerat multas causas criminales, in quibus non requiritur,libellus,sed etiam quæro, an iurabitur de calumnia in istis causis criminalibus? Et breuiter dico quod sic, secundum cõmunem opinionem, quã late prosequitur Marian.in capitulo literas.de iuramen.calum col.ii. vers.octauo. Inquantum Ange.concludit, quòd in libello criminali,vel inquisitione,non requiratur conclusio.adde quod idem tenet idem Ang.infra in glo.super verbo, (& ad querelam.) & ibi Augustinus.ver.an autem dies & cætera.de quo late Præpo.qui idem tenet in c. libellorum secunda quæstio. octaua colum.ii. versicu. nota quod non & cætera. & Amede. in dicto tracta.colum septima.in fin. Octauo inquãtum tangit Angelus an requiratur lit. cõtesta in inquisitione. vide vnam bonam dist quam facit dominus Henricus Boyc, in dicto capitulo qualiter & quando .lo ii. in secunda distinctio & rogo,quod vbicunque allegauero tibi distin.Henri.quòd omnino eas videas, quia meram veritatem, quasi semper in eis reperies.

69 *Inquisitio ex quibus causis possit impugnari.*

70 *Omnis exceptio quæ potest opponi contra accusatorem, potest opponi contra iudicem regulariter, excepto quod concerneret. quia est magistratus.*

71 *Inquisitio nomine reipublicæ fieri nõ põt per iudicẽ, quñ exceptio respicit personã offensi, ut quia est malpagus, qui ex forma statuti non est audiẽdus, nec in ciuili, nec in criminali.*

72 *Inquisitio potest fieri de delicto in bannitum commisso, licet ipse non possit audiri.*

73 *Inquisitio licet possit opponi quod reus non est diffamatus, limita hoc nõ habere locũ ubi inquisitio ex mero iudicis officio est formata.*

69 ANGE. † Quinto principaliter quæro, ex quibus causis põt inquisitio impugnari? Respondeo, secundum Ange.in d.l.si vacantia.in ver.de tertio articu.principali.quod inquisitio semper põt impugnari, quñ deficit aliquid de natura ex substantialia ipsius inquisitionis,& hoc regulariter est in omni actu, vt ex tali defectu semper possit impugnari l. cũ hi.§.cũ prætor.ff de transac. Sed Sali.in d. l.ea quidẽ.in versi.sed quia propter denunciationẽ,& in versi.quæro quinto de exceptione dilatoria.altius exorditur materiã, quod quædã sunt exceptiones respiciẽtes permissionẽ inquirẽdi, quædã personã iudicis cõtinẽtes,quædã eius qualitates, vel officiũ attẽdentes. Exceptiones circa permissionẽ inquirẽdi pertinẽtes, & respiciẽtes indistincte possunt opponi,vt puta:nõ est tibi permissum

missum de hoc crimine inquirere, & procedit exceptio, attento quòd de omni crimine non potest inquiri, alias secus. pro quo facit, quia sufficit dare instantiam. prima quęstio. primo capitulo sicut vrgeri, & est text. cum glo. in l. creditori. ff. de oper. no. nuncia. ¶Item, quia non potest contra me inquiri, quia non sum diffamatus, & ideo contra me non potest procedi, vt dicto capitulo qualiter & quando. Et isto casu habebit iudex de hoc præambulo docere, alias non poterit ad vlteriora procedere. l. ignorant. C. qui accusa. non possunt. Secundo potest opponere exceptiones tendētes contra personam iudicis, vt quia sunt ini
a micitiæ capitales a, vt est text. & glo. in dicto capitu. qualiter & quando. sed hoc probabit opponens. Et aduertas, secundum Bartol. in dicta l. secunda. §. si publico. ff. de adulte. in versic. item quæritur vtrum contra iudicem.
70 Nam dicit, † quòd regulariter omnis exceptio, quæ potest opponi contra accusatorem.
b potest opponi contra iudicem b excepto eo quòd concerneret, quia est magistratus, allegat de cleri. coniu. capitulo diuersis. vt puta, quia est magistratus, vel quod habeat plures vno semel inquisitos. Istud non potest opponi. argumen. l. cum his. §. j. ff. de conditio. indebi. ita etiam dixit Salicet. in dicto loco. Si autem opponeret exceptionem incompe-
c tentiæ c ratione iurisdictionis, & potest opponi. l. prima. C. si à non compe. iudi. Item isto casu non poterit iudex declarare inquisitionem obscuram, & eius verba quam formauit eius præcessor, ita dicit Bartol. in l. inter stipulantem. §. primo. ff. de verborum obligatio. & ideo hæc exceptio poterit opponi.
71 † Quædam sunt exceptiones respicientes personam offensi, vt quia est malpagus, qui ex forma statuti non est audiendus, nec in ciuili, nec in criminali, tunc iudex nomine reipubli. non potest inquirere, cum ipse offensus non possit & istam quæstionem formant Iac. de Aret. & Bartol. in l. non solum. §. quanquam. ff. de iniur. vbi Iaco. tenet, quòd talis exceptio potest opponi dicto. §. quanquam. in contrarium alleg. Bartol. in l. prima. §. vsque adeo, eodem titu. & plus ibi non dicit Bartol. sed Salicet. in d. l. ea quidem. pro Bartol. alleg. glo. coniuncto tex. in l. falsi. C. de fal. Quapropter distinguit Salice. aut verba statuti sunt in rem scripta, vt puta de iniurijs illatis in malpagum ius non reddatur, & tunc procedat opin. Iacob. pro quo facit dicto. §. quanquam. in versicu. sinautem cum liberto. Nam ibi maritus & vxor erant prohibiti agere iniuriarum. aut verba statuti in personam sunt scripta, quia malpagus non audiatur, & tunc aut verba aliqua in statuto procedūt, vel sequuntur, per quàm iniuriæ malpago illatæ sunt permissę, & tunc etiam iudex inquirere non potest, quia iniuria non est punibilis, & maxime quia respectu consentit, quòd iniuria in malpagum fiat, ideo nomine reipubl. inquisitio fieri non potest d. l. j. §. vsqueadeo. in fin. aut talia verba procedunt, per quàm non appareat quòd malpago iniurię sunt à statuto permissæ, tunc licet malpagus non debeat audiri, tamen resp. de iniuria sibi illata poterit formare inquisitionem de vulnere malpago illato. dicto. §. vsqueadeo. Nec huic contradicit dicto. §. quanquam. imo conformat. Nam pro iniuria illata à patrono non leui libertæ, permittitur marito cum liberta proprio nomine experiri, vt ibi in princip. & in fin. Et per hoc accedat glo. in dicta l. falsi. & quòd ibi Angel. & gl. in l. j. C. si tut. vel cur. non ges. & Bal. in l. j. C. senten. rescind. non poss. Et pro prædicta diffinitione, an verba sint scripta in rem, vel in personā. facit tex. in lege hæc verba. ff. de adul. & ꝙ ibi Bar. & l. aut qui aliter. §. fina. ff. ꝙ vi aut clam, quod est not. de qua q. videnda sunt dicta per Petr. de Ancha. in clem. prima, de seque. pos. & fruc. refert etiā qualiter Ange. in l. si vacantia. in vers. iuxta prædicta quęro, Perusinę ciuitatis statuto cauetur, finaliter concludit ꝙ quando statutum facit maleficium licitum, puta quia non soluens collectas potest impune offendi, tunc non potest formari inquisitio cōtra facientem tale maleficium, quia non est illicitum d. §. quanq̃. Si vero statutū non facit maleficium licitum, sed tātummodo denegat audientiam malpago, quia dicit ꝙ nō soluenti collectas ius non reddatur, tunc aut redditio iuris denegatur perpetuo, & tunc est vera opi. Iac. de Butr. ꝙ nec per inquisitionē procedi potest. l. filius. §. veteranis ff. de proc. Nec ob. gl. in l. querelā. C. de fal. vbi post xx. ann. falsi querela perpetuo denegatur, & tamen inquiri potest, quia illa gl. secūdum Ang. falsa est, & contra d. §. veteranis. & ita dicit, ꝙ audiuit Bar. in scholis hoc dicētem, aut redditio iuris denegatur ad tempus, puta quia statutum dicit, ꝙ non soluenti collectas, non reddatur ius ad annum, & tunc proprie verba faueant, ꝙ ius non reddatur ad petitionem non soluentis, & tunc ex mero officio inquiri potest, & ita loquitur gl. no. si recte inspiciatur in l. j. C. qui accus. non pos. & in l. j. C. de calum.

ADDITIONES.

a ¶ Inimicitię capitales. Adde circa hoc et vide Anto. de Prato vete. in consi. penul. in consilijs Bar. primo volumi.

b Contra iudicem. Adde circa hoc Alexan. in consil. lxiij. & consi. lxxiij. & consi. clxxvi. in ii. vol. & vide Specu. in §. i. in tit. de inquisi. & Rapha. Cu. in suo consi. xxvii. Ber.

c Incompetentię. Adde ꝙ licet reus non opposuerit de incompetentia & crimen confessus fuerit, dummodo non scienter responderit, ꝙ debet absolui. ita Ange. in consil. suo xxvii. in fi. & dicit Cepo. in consi. lix. in fi. ꝙ reus non videtur consentire in iudicem procedentem per inquisitionē. alleg. Innoc. in c. ad petitionem, de accus. & dicit esse singulariter notandum.

72 AVGVSTI. † Tu autem in hac materia adde quod Bald. in cap. j. in princip. hic finitur lex Corradi, deinde incipiunt consuetudines regni indistincte, dixit quòd licet bannitus non possit audiri, tamen potest inquiri de delicto in eum commisso, & alleg. Richar. Malum. ita dixisse. sed vide Bald. in l. j. C. si à non compe. iudi. in penul. colum. qui multum eleganter distinguit in hac materia, secūdum doctrinam do. Richar. Malum. Et tandem facit illam distinctionem quam facit Ang. in d. l. si vacantia. prout supra refert Ange. & sic autor iste hic credit, quòd illa distinctio Ange. in d. l. si vacantia. fuerit ipsius Ang. quia dico, quòd fuit Richar. Malum. originaliter, secundum Bald. in d. l. prima à qua doctrina Salic. in l. ea quidem. postea subtilizauit illam suam distinctionem. Sed istam materiam late posuit Bal. a in l. cum mulier. a in vlt. char. ff. solut. matrimo. qui referens illam disputationem Iac. de Butr. arguit pro & contra multum eleganter per cuius dicta poteris limitare prędicta. Et de materia vide per Bartol. & Angel. per illum text. in l. quęsitum. ff. de in ius vocand. Aliquid per Bartol. in consil. suo xcvj. Adde dicta Ange. in d. l. querela. C. de fal. per illum text. coniuncta glo. & per Mod. in repet. cap. qualiter & quando. extra de accu. per Pet. de Ancha. in cap. nulli. extra de accusa. per Iaco. Butr. & per Ange. multum eleganter per illum tex. in l. quæ adulterium. C. de adult. per Bar. in l. j. quod autem. ff. de aleat. Adde dicta Bald. in l. j. §. filius. ff. ne quis eum qui in ius vocan. est vi exi. & per Bald. in l. falsi. C. de fal. Sed in hac materia adhereo sententię Bal. in dicta l. cum mulier. ex cuius doctrina poteris ibi habere veram conclusionem. Limitarem etiam prædicta non procedere, si primo iniuria fuit facta malpago, antequam desijsset soluere, quia tunc sicut ipse poterat prosequi accusationem suam, non obstāte statuto, ita non dubito, ꝙ iudex poterit inquirere, per not. per Bald. in l. j. C. qui accu. qui referendo Cyn. dicit, ꝙ si per statutum bannito non debet reddi ius, si ante bannum produxit libellum contra aliquem in criminalibus, licet postea sit bannitus, tamen audiri de

73 bet ipse bannitus. † Item inquantum supra dixit do. Ang. hic, ꝙ contra inquisitionem potest opponi exceptio, ꝙ reus non est diffamatus de tali crimine, & iudex habet probare de tali diffamatione, limitate hoc non habere locū vbi inquisitio ex mero officio iudicis fuit formata, quia licet nō possit formari non præcedente diffamatione etiam isto casu, tñ non tenetur Iudex facere fidē reo de tali diffamatione, per ea quę supra dixi in addit. meis, in præceden. artic. in iij. q. princi. dum allegaui Host. Spe. & Gand. Et hic adde Old. in consi. suo ccxiij. qui dicit, ꝙ etiam si reus responderit inquisitioni, & non opposuerit, ꝙ fama non præcesserit inquisitionem semper potest opponi, & contrarium probari.

ADDITIO.

a ¶ In l. cum mulier. Adde circa hoc, & vide Fraseis. de Are. in consi. lxxix. & late per Rom. in consi. ccxiiij. Fede. de Senis consi. cclxxj. & Alexan. in consi. cxxx. in iii. vol. Ber.

HIERO. Circa hanc quintam quæstionē principalem, vide late Spec. in titu. de inquisi. in §. j. vbi late materiam prosequitur. Secundo, quantum ad quæstionem de malpago, videatis forte melius quàm alibi Are. in c. nulli. ext. de accusa. col. ij. in prin. vbi post Abb. & doct. facit vnam longam distinctionem.

74 *Inquisitione formata per iudicem, si superueniat accusator, an supersedeat iudex in inquisitione.*

75 *Inquisitione formata, iudex supersedet superueniente accusatore. limita hoc non habere locum in crimine lesæ maiestatis.*

76 *Item limita hoc non habere locum, in crimine hæresis.*

77 *Itē limita, quia si offensus dicat se nolle accusare, & ideo iudex formauit inquisitionē, postea offensus producit accusationē, accusatio nō debet recipi, quia iudex præuenit eam.*

78 *Inquisitio non impeditur si iudex habet suspectam conclusionem accusatoris, uel si fiscus ex hoc patiatur præiudicium, nisi accusator sit in bona fide.*

Inquisi-

79 *Inquisitio non retardatur liquidato maleficio in inquisitione, si superueniat accusator, Idem quoque est, si sunt probata indicia ad torturam.*

80 *Inquisitione formata per iudicē, poterit accusator testes producere, licet nolit accusare.*

74 ANGE. †Quæro, an inquisitus in inquisitione formata per iudicem, superueniente accusatore. supersedeat iudex in inquisitione, & sic an inquisitus poterit opponere, ꝙ super uenit accusator, Dic ꝙ Dyn. posuit istam materiā in c.actus legitimi, extra de reg.iur. Cy. posuit in l.ea quidē. C.de accu. Bar.in l.tertia. §.fin.ff.de adult.ibi concludit, ꝙ si inquisitio est formata ad petitionē vel querelam iniuriati, vel ob negligentiam, cessat accusatio.nec potest opponi talis exceptio, vt l.ij. in fin. ff. de adult.aut ista cessant, & tunc si accusator prosequitur suam iniuriam, quia tenet accusatio, tunc contra talem inquisitionem potest inquisitos opponere d.§.fin.& l.si cui.§. eisdem.ff. de accus. Si vero non prosequitur suam iniuriam, & tunc de iure cōi potest opponi talis exceptio, quia accusatio, vt remedium ordinariū, præfertur inquisitioni remedio extraordinario.l.in prouinciali.in princi.ff. de ope. no. nunc.nisi comprehendat iudex, ꝙ animo calumniandi hoc faciat.l.ij.§ fi.ff. de adult. Hodie aūt cum per statutum permittatur ꝙ omni crimine posit fieri inquisitio, & sic inquisitio erit remedium ordinarium vnum ordinariū nōpoterit tollere aliud ordinariū Ang. vero in l.si vacantia.C.de bon.vacan. in ver. quæro an accusatio superueniens in effectu. videtur velle illud idem quod Bar.supra Sali. vero in d.l.ea quidem.in versic. sed quia propter denunciationes.& in ver.quæro cū glo. in c.actus legitimi.latius locutus est.Nam dicit, aut accusator superuenit ante receptionē testium seu probationum, seu post. Primo casu, aut negligentia potest accusatori imputari. & tunc non cessat inquisitio, sed repellitur accusator.d.l.ij.in fin. Et est ratio, quia propter negligentiam se suspectum facit, & sic magis lex confidit de iudice, vt in quarta ratione ei: aut accusatori non potest negligentia imputari, tunc aut prosequitur suā vel suorū iniuriam, & tunc auditur, & cessat inquisitio, nisi videretur iudici, ꝙ animo calumniandi & tēāsigendi accusator venit, vt d l.ij.§.j.in fin. Et est ratio, q ia collud. nte, vel desistente accusatore, iudex pōt persicere d.l si cui.§.eisdem. & l.ij.de abolitio. Et pro tanto non debet desistere à sua inquisitione, vt in quarta ratione ei.aut suā vel suorū iniuriam nō prosequitur, & tūc nō auditur, & sic inquisitio non cessat. Et isto casu, inquisitus nō pōt istam exceptionem opponere. Ratio, quia in pari causa, melior est conditio posidentis. Sed iudex inquirens, cum accusatore contendit, & iudex est in quasi possesione inquisitionis, vel processus igitur &c.Item, præoccupantis melior est conditio.in l.si quis à multis.ff. de noxal. Itē, quia in iudice est maior ratio, quia prosequitur, vindictam publicam & offensi, & cum ex suo officio incumbat inspicere ne maleficia cōmittantur, fortius vt commissa puniatur, & sic non proprio dolore commotus, credendū est, ꝙ fidelius prosequatur, nec accusator suū perdet intentum, quia potest asistere iudici, & necessaria præparare, ꝙ si non facit, satis se suspectū reddit, nec est inquisitio remedium
a extraordinarium,[a] si teneas ꝙ supra dictum est, videlicet, ꝙ de omni crimine potest inquiri ad vindictā publicā, tñ in casu, in quo pōt Iudex inquirere, cum succedat in locū accusatoris, vt supra dictū est, ipse eligendus est vt idoneior, vt l.si plures.ff. de vi & vi armata. & l si plures.ff.de accusa. Secundo casu principali, quando accusator superuenit, qñ probationes sunt iam receptæ in inquisitione, & tunc delictū iam erat probatum, & cessat accusatio. Si vero delictū non erat probatum, tunc auditur accusator, ne præiudiciū fiat accusatori, lata sententia absolutoria, & ratio est, ne delictum remaneat impunitum. Item, si teneas ꝙ post didicita testificata, pōt de nouo iudex testes recipere, ad veritatem criminis eruendam, vt not.Bar.in l.j. in fi.ff. de quæst. Et conclusionem causæ, ꝙ iudex potest testes accusatoris examinare absque nouo processu, ne differatur sententia absolutoria, vel cōdemnatoria. Et prædicta procedunt quando corā eodem iudice inquirente fit accusatio. Sed quando coram alio, qui est paris potentiæ, an
b iudex inquisitionis poterit obijcere[b] iudici inquirenti, ne super inquisitione procedat. dicit Bart. in d.l.iij.de adul. ꝙ sic.arg.l. sepulchri.& ibi Bar.ff.de sepul. vio. Quinimo dicit, ꝙ cum sua intersit, posset suam iurisdictionem tueri.l.j.ff.si quis ius di.non obtemp. pro hoc allegat.cap. ideo.de offi.ord.quod not.tu qui es inquisitus in isto casu, facias ꝙ iudex coram quo vertitur accusatio, non faceret, vel protestetur iudici inquirenti vt supra quod placet do. Angel.hic, in casibus, in quibus accusatio faceret cessare inquisitionem, alias fe-

cus. Et subdit do. Ang. ꝙ Bald. & Ang. in l. si seruus plurium. §. ij. ff. de leg. j. dixerunt, ꝙ si quis procurauit accusari vt euitet inquisi-
c tionem. talis procuratio sibi nō prodest, c imo Iudex poterit inquirere per illum text. Sed Raph. ibi tenet contrarium, per l. at qui natura. §. cum me absente. ff. de neg. gest. Nec obst. ille §. ij. quia ille tex. considerauit, vt videretur colludere, vel procurauit, vt iniuste deferretur fisco. Sed puto forte considerandum esse, an ista procuratio ꝙ accusetur, fiat animo colludendi, vel non, per prædicta, & ita in hoc eleganti passu resideo.

ADDITIONES.

a ¶ Extraordinarium. Adde hic quæ supra posui. in prima addi. & vide Spec. in titu. de inquisi. §. nunc tractemus ver. si autorita. vbi ꝙ inquisitio tunc dicitur remedium ordinarium, quando accusator non comparet. Ber.

b ¶ Poterit obijcere. Adde & vide Bald. in l. ea quidem. C. de accusa.

c ¶ Sibi non prodest. vltra posita infra, per do. August in apostil. quādo prosint procurata per Barb. in consil. liiij. incip. Scribitur j. Reg. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde Bart. in extrauag. ad reprimen. in ver. per
75 denunciationem. qui dicit, † ꝙ licet superueniente accusatore, iudex debeat supersedere super inquisitione, tamen limitat hoc non ha-
d bere locum in crimine læsæ maiestatis, d per
76 illum tex. † Adde aliam limitationem, quā posuit Ang. in l. j. §. j. in fin. ff. de rei vend. ꝙ in crimine hæresis, superueniente accusatore, iudex nō supersedebit in inquisitione. Et isto casu vnum remedium non tollit aliud, & has duas limitationes approbauit etiam Ang. l. in l. ea quidem. C. de accusa per tex. in c. per hoc. extra de hær. lib. vj. licet Angel. non habuerit notitiam de doctrina Bart. in d. extrauag. &
77 vide Bald. in d. l. ea quidem. † Adde aliam limitationem quam posuit Bald. in l. accusationem. in j. colum. C. qui accu. qui dixit, quòd si offensus dixit se nolle accusare, & ideo iudex formauit inquisitionem, & formata inquisitione, offensus producit accusationem, quòd tunc sua accusatio non debet recipi, quia iudex præuenit eam antequam reuocaret voluntatem suam, quod est notab. argu. illius tex. iuncta glo. Et adde Bald. in l. j. § ij. ff. de offic. præfe. vrb. qui reprobat Bart. inquantū Bar. voluit, quod si per statutum de omni crimine potest fieri inquisitio, quod tunc superueniente accusatore, iudex supersedebit in inquisitione. Nam illa doctrina Bart. est reprobata a Bal. & ibi Bald. multum late loquitur, ex cuius dictis, poteris limitare prædicta. Adde etiam omnino Ioan. And. in addi. Specu. in titu. de inquisitio. §. nunc tractemus. in ver. porro. qui hunc passum late disputat, & refert omnes antiquos in hac materia. Ex cuius dictis poteris etiam limitare prædicta, & vide Bald. in dicta l. ea quidem. & adde Bald. in addi. Specu. in titu. de senten. in xvij. colum. qui multum eleganter loquitur in hac
78 materia. † Et ibi dicit vnum notabile verbū, quòd si iudex habet suspectam conclusionē accusatoris, non debet supersedere in inquisitione. Item si ex hoc fiscus patitur præiudicium, quia inquisitio est probata, & accusator vellet de nouo producere probationes, non auditur. Limita tamen, nisi accusator sit in bona fide, quia tunc, etiam iudex supersedebit in inquisitione argu. l. eum qui. §. in popularibus. ff. de iureiuran. & dicit, quòd practica est, quòd si plenior est accusatio super ea tantum, procedet & pronunciabitur non esse procedendum super inquisitione. Et nihilominus acta facta in inquisitione, poterunt produci in accusatione, sed attestationes non publicatæ in inquisitione, non poterunt produci in accusatione. Et ibi dicit, quòd superueniens accusatio non tollet ipso iure inquisitionem, sed opus est quòd pronuncietur primo non esse procedendum in inquisitione. allegat l. ij. in fin. ff. de adult. & vide Gand. in tracta. malefi. in rub. quomo. cogno. de malefi. per inquisi in versi. sed pone iudex inquirit, qui per plures rationes probat, quòd iudex non debet supersedere super inquisitione propter accusationem superuenientem & de materia vide per Bald. in l. denique. §. primo ff. de mino. qui dixit ad ampliationem prædictorum vnum nota-
79 bile verbum, † quòd licet liquidato maleficio in inquisitione superueniente, accusatore iudex non debeat supersedere in inquisitione, idem erit, si sunt probata indicia ad torturam, & hoc semper teneas menti. allegat Cyn. ita voluisse ibi in additio. & de materia vide Bald. in l. quædam in fin. ff. de eden. qui dixit quod licet ex doctrina Dyn. posset fieri fraus, quòd reus videns formatam esse inquisitionem contra ipsum, faciet venire vnū accusatorem, qui accusat, & postea nihil probat, & sic sequitur absolutio, tamen dicit ibi Bald. quòd iudex poterit huic malitiæ resistere, producendo testes quos credit scire veritatem, vt not. in l. idem est §. si tibi. ff. de conditio. ob turp. caus. & vide vnum

verbum

verbum per Bal in l.ea lege.C de cond.ob ca:i.& p Io. And.late in c.actus legitimi.ex
80 tra de reg.iu.in mercu. † Et tene menti.ꝙ dixit Bal.in authen.nũc si hæres. C.de litig. ꝙ licet accusator nolit accusare, tamen inquisitione formata ꝑ iudicẽ poterit testes producere. Adde quæ dixi in d.l.si seruus plurium.§.ii.ff.de leg.i.an sit vera illa doctrina Bal.& Ang.ibi,& vide Ang.in cõsil. suo cclxxxvi.ꝙ incip.Viso facto & statuto. in fi.ꝑ quę poteris limitare prædicta,late ꝑ Albe.de Rosa.in iii.parte statutorũ.q.lxvi.

a ¶In crimine lęsæ maiestatis. Adde tu quod Bar. non fundat se ex eo quod sit crimen læsæ maiestatis,sed ex eo quod vbi competit remedium ordinarium,non potest impediri per aliud remedium ordinarium,& sic dicit cessare rationem Dyn.in c.actus legitimi.extra de reg.iur. & hoc est quod dicit hic Ang.si bene aduertatur,& ad dicta per do. Ange.hic in præsenti addit. vide Alexa.dr.de Imo.in apost. ad Barto. in l.iij.ff. de adult.Bar.

HIERO. Quantum ad princicpia.q.addatis,ꝙ dist.Salic.in l. ea quidẽ. quam hic refert Ang.cõmuniter tenetur. secundum Felynum. in c.qualiter & quãdo.ii.§. licet in ii.ver.vlterius tãgunt.de qua quęst.vltra allega per Felynum.traditur Alber.in rubric.ff.de suspe.tuto.& per Signo. consilio xlvi.inci.statuto ciuitatis Mediolani & cætera Præpo.in c.porro.de diuor.in iii.nota. Vitali.in d.rub.de inquisi.in forma inquisi. supra relata.in i.col.ver.sed pone ꝙ iudex licet Bal.in d.pract.in rub.de quæstio.circa inquisitic.in iii.quæst.dicat,ꝙ opinio.Dyn. quam refert hic Ang.seruatur in practica.

Item,inquantum incidenter tãgitur,an inquisitio sit remedium ordinarium vel extraordinarium.Dicatis omissis opinio doc. ꝙ communi cõclusio est, ꝙ tam de iure canonico q̃ ciuili,sit remedium extraordinarium.Et hãc opi.tenent communiter cano. in rub.extra de iudic.vbi do.Philip.& Moder.dicunt hanc cõmunẽ:& eam tenet Bal. Ang.& Paul.in l.i.C.de libe.& co.libe. Angel.in l.ea quidem.C.de accu.Inno. in c.cũ oporteat.de accus.Bar.in l.si maritus.§. sin autem.ff.de adulte.Ancha.consi.cix. incip. Plura.Cepol consi.lxv.incip.Super articulo gl.& ibi Præpo.& Perusi.in c.cum speciali.de appel.gl.& ibi Lanfran.in c.quoniam contra de probat.voluit etiam August.vbi etiã dat cõcor.supra in ii.quęst.princp.in fi.

81 *Inquisitio iudicis an impediatur,transactione interposita simpliciter super crimine.*

81 ANGE. Quæro† an transactione simpliciter interposita super crimine, impediatur ꝙ iudex possit inquirere,vel inquisitionem inchoatam prosequi,dicit do. Ang.ꝙ istam materiam ponit Iaco. & Barto. in l. transigere.C.de transact.& Bar in l.si maritus.§.si negauerit.ff.de adulte.

AVGVSTI. Tu in hac materia omnino vide per Mod.in d.l. transigere. & vnũ pulchrũ cõsilium Bar.ꝙ inci.Domino potestati terræ rochæ contractæ ꝑ Cano. in c.i. de col. deteg. & vide vnũ bonũ verbũ Angel.in l. iurisgẽtiũ.§. si pasciscar.ff.de pac.qui dixit, qđ si pœna remittitur ꝑ statutũ, quia dicit facta cõcordia inter partes,remittatur pœna,tunc iudex nõ potest ꝓsequi inquisitionẽ inchoatã,facta concordia inter partes.

82 *Iudex inquirens & non probans,an incidat in Turpilianum.*

82 ANGE. †Quæro an iudex inquirens & nõ ꝓbans,incidat in Turpilianũ.videtur tex.quod sic.l.senatus.§.nam ad eos.ff.ad Turp.Tamẽ gl.& Bar.ibi aliter intelligũt,et ibi dicit Bar qđ si inquirit ex necessitate officii,qđ sit excusatu sã p̃sumpta calumnia, vt no.Bar in l.ii.§.si publico.ff.de adult. & etiam excusatur ne incidat in Turpilianũ, nisi sit in euidenti calumnia d.§.nã ad eos.

a AVGVSTI.Tu autẽ in hac materia a adde,q̃ dixit Bal.in l.iubemus.in fi. C. de ꝓba.qđ iudex inquirẽs,excusatur à p̃sumpta calumnia,nõ autẽ à probata calumnia. Et ideo voluit ibi dicere Bal.qđ si ex processu apparet iudicẽ inquirentẽ calumniasse, qđ tũc tenetur de calumnia,& idẽ voluit Bal. in d l.iubemus,in prin.vbi dicit, qđ iudex inquirẽs excusatur à p̃sumpta calũnia, & à pœna in casibus,in quibus ex officio debet formare inquisitionẽ, & ibi enumerat qui sunt illi casus:& hoc est qđ voluerũt dicere Canonistæ,maxime do. Ant.de Butr. in c. cũ dilecti.extra de dolo & cõtu.qđ si iudex ꝓcedẽte fama formauit inqsitionẽ,excusat. à pręsumpta calumnia,nec debet ipse soluere expensas factas in illa inquisitione,si postea reus fuit absolutus, quia processit ex necessitate officii,fama ꝓcedẽte.& ita dixit Bald.

Bal.in l.obseruare.in.§.ꝓficisci.ff. de offic. ꝓconf.& lega.in xvi.q. allegat Cy. in l.seueriter.C.de excu.tut.Adde tamē omnino do.Ang.in l.fi.C.ad Turp.vbi no.loquit̄ & probat dicta Bar. in d.§.nā ad eos.& ibi exclamat Angel.in d.l. fi. quod caueas tu iudex vt formata inquisitione, non supersedeas in processu, quia teneris in syndicatu quia incidis in Turpilianum.

ADDITIO.

a ¶In hac materia adde etiam tu in materia,& vide Bald.in l.j.§. si præses.ff. de magi. conue. & Bal.in consi.clxiij.in iij.volu.Franc. Are.in cōsi. clxxiii.& latius per Bar.in consi.xxxv. inci. scribitur præclare apud Eccl esiast.j.Ber.

Hiero. Tu adde, an iudex male inquirēs faciat litē suā, & dic qđ aut loquimur in calumnia vera,& tunc facit litem suam, vt in cle.i.de hære.& in l.seueriter.C.de excus.tuto.aut de calumnia presumpta,& tūc qualitas officii excusat ipsum,quia p̄sumit̄ pro iudice in c.in præsentia de renun.c. pisanis.de resti.spolia.l.ii.C.de offi.ciui. iudi. & ita intelligatur Cal.in authen. generaliter.C.de episc.& cle.in l.licet.de procur. in l.sancimus.C.de iudi.in l obseruare.§.proficisci de offi.procon.in l.ii.§.si absens.si ex noxali caus.agat.in l.athletas.§. calumniator.Anto.de Bu.quem hic refert Augu.in d.c.cum dilecti.docto.in c. finē lit. de dolo & contuma.& in c quoniam cōtra.de proba.Ancha.in d.clem.i.de hære. Item adde, ꝙ si iudex formet inquisitionem de mandato principis,non tenebitur,si temere inquisiuerit,per not.per Inno.in.c.cum oporteat.de accu.& Bald.in l.nullus.ad leg.Iuli. maiesta. Item etiam si mandato, vel scientia regentis ciuitatem,quia regens ciuitatē habetur loco principis.secundū glo.& Cy. in l.fi.de præscri.lon.temp. Bar.in l.hostes. de c.Ita voluit Paris de Puteo in tract. de syndi.in rubr.de fug.officia.in verbo, dicit constitutio.ii.col.in princ.

83 *Inquisitio an formari possit per iudicem originis contra subditum, pro delictis commissis extra territorium.*

84 *Communis opinio est, quod delinquens extra territorium punitur per iudicem originis, secundum statuta loci delicti commissi.*

83 Ang. † Quæro an in delictis cōmissis per subditū extra territorium,possit formari inquisitio contra eum per iudicem originis.Odof.& Iaco.de Bel.in l.i. C. vbi de cri.agi opor.tenent.ꝙ non, quia inquisitio regulariter est prohibita,& pertinet ad vindictam publicā. Ciuitas autē originis non offenditur,sed terra vbi est delictum commissū: idem voluit Gandi. & idem Ioan. Andre.in additio.Specu.in titu.de compe. iudi.adi.§.i.Sed Cyn.in d.l.i.tenet cōtrariū: quoniā inquirere pertinet ad ordinē ꝓcessus ideo inspicitur locus iudici.l.ii C. quēadmo.test.aperian.& sic poterit inquirere de delicto commisso in alieno territorio.l. si quis in hoc genus.C.de episco. & cle.& idem voluit Bar.in l.i. C.de sum.tri. Subdit tamē ꝙ pœna debet imponi secundū statuta loci delicti,nō secundum statuta loci originis,ꝙ tñ nō placet Bal.in d.l.i.C.de sum. trini.ver.vlterius queritur. & versic. posito ꝙ ciuis &c.vbi dicit,ꝙ tutior est opinio, ꝙ iudex originis possit inquirere,quia obligatio sequitur delinquentē.Nam noxa caput sequitur:merito pōtest ꝑ iudicē proprium puniri,etiā inquirēdo,non attenta qualitate loci,sed personæ q̄ est effecta ꝓpter delictum.Sicut enim officiū suū ex omni causa ciuili impatitur,ita in criminali cū redigat̄ ad instar ciuilis in ꝓcedendo.l. absentē. de pœnis.Et maxime,qa punitur illa clausula, super qbus omnibus & singulis.& ita dixit Ang.in in d.l.si vacātia.in versic.sed hic incidenter quæro de inquisitione,quā hoc anno vidi in ciuitate Aretii &c.& dicit d.Ang. hic quod semel habuit istam questionem de facto.Et quod multa consilia doctorum peritorum vidit pro & contra. Tamen ipse in practica tenuit opin.Cyn.& Bart.ad hoc ne delicta remaneant impunita.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia adde,ꝙ Bal.& Ang.in l.fi.ff.de iu.om.iud.sequunt̄ opi.Cy.& Bar. & Bal.in l.i.§.ii.ff. de offic. pręf.vrb.approbat dicta per ipsum in l.i.C. de sa.sanct.ecc. & idē dixit Bal.in l.i.C.vbi de cri.licet Bal.in addi.Spec.in tit.de sen.in pe.col.videat̄ trāsire cū opi.Odof.& Ioan.
b And.& vide Bal.in l.si qs in hoc genus b ꝗ approbat dicta ꝑ ipsum in d.l.i.C.de sacrosanct.ec.Et de materia vide pulchra verba Bart.in l.ii.C.de eunuchis. & d. Bald.in l.mercatores.C.de commer.& per Bald.in l.negan-

l.neganda.C.qui accusa.in vi.col.in versic. pone Florentinus deliquit.& per omnes doctores in c.vt animarũ.§.i. extra de testib. & in vi.per Canonist.maxime p do. Antonium de Butr.in c.à nobis.extra de senten. excommu.& opin.Cyn.& Bart.secutus est Angel.in publica disputatione, quæ incip. Bononiensis bannitus.& vide Pet. de Ancha.in solenni sua repetitione.c. postulasti. extra de foro cõpe.& de materia per Bart. in l.ii.ff.de offic.præsid. Adde tamen quod
c Bald.c in l.i.§. secundo.ff. de offic. præfe. vr.videtur velle,ꝙ in foro canonico, saltẽ militet opi. Odofr.quod not.quia in terris ecclesiæ forte non poterit iudex punire malefactorem committentem delictum extra territorium:& sic concordabimus opiniones.Et de materia per Bar.in l.si cui.§.fi.ff. de accusa.& Pet.de Ancha.in repetitio.c.canonum statuta extra de consti.dum ponit materiam,an statuta extendant vires extra territorium.& ibi dixit. Pet. de Ancha.ꝙ imo Ioã.And.in addi.Specu.approbat opi. Cyn.Puto ꝙ errauit Pet.de Ancha.ibi:vnde non dubito, ꝙ ista est communis opi.& si do.Ang.vidisset istas decisiones.non dubitasset formare inquisitionem,ad hoc tantum vt delicta punirentur.Sed dico, ꝙ hodie iudex debet formare inquisitionẽ,quia
84 ista est communis opi.† An autem secundum statutum originis vel loci in quo deliquit ille talis debeat puniri: vide in locis supra allega.communis est sententia, ꝙ in locis delicti.

b ℭ Si quis in hoc genus. adde ꝙ ibi videtur casus contra Odof.& ratio,quia non differunt procedere per inquisitionem, vel accusationem, nisi quo ad ordinem.leg.absentem.ff. de pœ. & finis inquisitionis tendit ad hoc, vt prouincia purgetur l.congruit. ff. de offic.præsid.

c ℭ Adde tamen quod Bald. Hoc ibi non firmat, sed remittit se ad dictum c. vt animarum, in quo fundatur dubitatio: sed responde quod loquitur in pœna quæ infligitur ipso iure: & de hoc vide in cap.cum contingat.in ij.colum.de foro compe. & adde quod aliud est in foro canonico, aliud in terris ecclesiæ in foro ciuili, patet in cap. cum esses.de testa.& aduerte, quia Gandi. in tr. cta. malefic. in quæst. incip. licet finem imposuerim. quæ est in fin. sui operis, sentit, quod de iure canonico iudex originis & domicilij possit inquirere: secus de iure ciuili, per rationes de quibus ibi per eum, & idem quod in iure canonico, & de iure procedat opin. Cynus vult Ioan. Andr. in addi. Specula.in titul. de compe. iudi. adi. vt refert & declarat Abbas Pan.in capitu. cum contingat. de foro competen. vbi vide per Mod.& vide aliquid per Alexandr.in consilio cxj. in primo volu. & latius per Abbas in consilio xxiiij. incip.Rodulphus ciuis Corneti.

85 *Potestas tenetur de negligentia, statuto dicente, quod potestas in talibus casibus possit inquirere.*

85 ANGEL. †Quid si statuto cauetur, ꝙ potestas in talibus casibus possit inquirere, an si non inquirat,teneatur de negligentia? Bald.in l.Gallus.in princ.ff.de lib. & posth. tenet quod sic. Et sequuntur ibi Raph.& Imo.qui dicunt, ꝙ cum potestas teneatur purgare prouinciam malis hominibus.l. congruit.ff.de offic.præsid.not.in rub.ff.de iurisdi.om. iud. necessario sequitur, quod verbum potest, importet necessitatem: & per consequens si fuerit negligens,teneatur de negligentia. faciunt quod not. Docto. maxime Bald.& Ange.in l.mancipia.C.de ser.fugit.quod no.debet ergo iudex de delictis inquirere, alias tenetur in sydicatu, si fuerit negligens, siue statutum dicat,quod de tali crimine debeat inquirere, siue quod possit inquirere.

AVGVSTI. Adde hic quæ dixi in dicta.l. Gallus.vide tex.& ibi Bart.in l.i.C.de pub. lęti.lib.xii.qui dicit,ꝙ acriter puniũtur iudices,qui dissimulant inquirere contra ma-
a lefactores.Adde tamen,ꝙ dicta Bal.a & sequacium videntur falsa, quia vbi verbum, potest dirigitur in iudicem. illud verbum, potest,nõ inducit necessitatẽ, & ideo dicit Bal.in l.nõ quicquid.ff.de iudi. ꝙ isto casu iudex non facit litem suam,nec potest appellari à tali negligentia.& allegati Specul. hoc voluisse in tit. de offic.iudic.§.impedit. versi.sed nunquid iudex.sequitur dominus Catald.in tracta.de syndica.in quæst. clv.

ADDITIO.

a ℭ Quod dicta Bald.adde ꝙ contra Bal.etiam tenet Alexan.in d.l.Gallus.& quod ideo in ciuitate Bono.sunt duo statuta,vnum, ꝙ iudex teneatur inquirere,aliud quod possit,sed Raph.Cuma. in consil.cxlviij.in ii.col tenet ꝙ verbum possit, positum in statuto, importet necessitatem causatiuam, quia aliter statutum esset frustratorium, quando autem in statuto sunt prędicta negatiue prolata,tunc bene important necessitatem præcisam ita consuluit Alexan.in consil.lxxvij. in iii. lib. & de verbo potest, vide per Pau.de Cast. in consil.ccxvj.Ber.

Aretinus

86 *Aretinus commisit delictum in Marchia, & ibi de delicto conuenitur, an Aretij pot erit de dicto maleficio conueniri?*

86 ANGE. † Quæro, Aretinus commisit delictum in Marchia, & ibi de delicto conuenitur, & est contumax, an Aretii poterit de dicto maleficio conueniri? Bart. format istam quæstionem in l. sepulchri. ff. de sepu. viol. & ibi cōcludit, q si præcedente processu in Marchia est cōtumax, & vellit opponere Aretii de litis pendentia, non potest, quia nō potest vti beneficio dicti processus in quo est contumax, nisi compareat, & reficiat expēsas. l. sancimus. C. de iudic. & sic non potest vti beneficio. l. vbi cœptum. ff. de iudic. & idem not. Bar. in l. quamuis. ff. de dam. infec. & idem in Marchia fuit condemnatus, tamen illi sententiæ non paruit, & fuit contumax, tunc non potest vti dicta sententia in sui fauorem. l. euidenter. ff. de excep. rei. iudi. Et ideo potest in loco suæ originis cōueniri, ex quo Bar. ibi in fine infert vnū mirabile, q si in Marchia est condemnatus & Aretii, & sic in loco originis, quod valet vtraq; cōdemnatio: & sic impu tet sibi, si nō comparuerit in vno loco, & dictæ sententiç paruerit, & opposuerit exceptionē litis pēdentiæ in alio loco, sicut in simili dicimus in eo qui condemnatus est & domino & procuratori. l. si seruum. §. cū autē. ff. rem ra. hab. Et dico hoc esse not. qa alias hoc vidi de facto, & tūc si tam in Marchia fuerit repertus q̄ Aretii, poterit de dicto delicto puniri.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quæ dixit Bal. in l. senatus. C. qui accusa. qui hoc idem dixit q Bar. in d. l. sepul-
b chri [b] quod contumax nō potest opponere de l. t. s pendentia, quādo in duobus locis in diuersis territoriis formātur inquisitiones. Et idem dixit Pet. de Ancha. in repetitio. c. proposuisti. extra de foro cōpe. & do. Abb. in c. postulasti. in prin. vlt. col. extra de fo. compe. qui multū magnificit doctrinam Bar. in d. l. sepulchri. & ea approbat. & vide Imol. in c. a nobis. extra de senten. excom. Et hæc fuerūt originalia verba Iac. de bel. in sua d. sputa. quam posuit in l. i. C. vbi de cri. q. ié refert & sequitur Bal. in l. si pluribus. ff de leg. i. dicens hoc esse verū, q propter cōtumaciā inquisitiun diuersis territoriis, poterit formari inquisitio. Intellige tñ prædicta, vt late scripsi post Mod. in d. l. si pluribus. & vide q not. in d. l. vbi cœptum. ff. de iudic.

b ℭ Quod Bart. in d. l. sepulchri. adde & vide ibi Alexan. in Apost. & in consi suo xi. in. j. volu.

87 *Iudice requirente de delicto, de quo non potest inquiri, poterit appellari, si appellans alleget causam impedientem processum.*

87 ANGE. † Et notanda est doctrina Bald. q̄ posuit in l. ii. C. de episco. aud. in pe. col. q si iudex inquirit de delicto. de quo nō pōt inquiri, quod poterit appellari, si ipse appellans allegat causam impedientē pcessum, quia grauatur litibus & sumptibus, & etiā quia ipsum forte oportet stare in carcere, q grauamen nō potest postea reparari. secus si allegaret causam inimicitię, quia non poterit appellare, sed debet se purgare, vt l. is qui reus. ff. de publi. iudic.

AVGSTI. Tu adde hoc quod dixit Bal.
c in l. si quis prouocatione. [c] C. de appella. q dixit, q vbi timetur quod iudex nō prorupat in actum, quo facto nō esset reparabile per appellationem, puta ne ponat inquisitū ad torturam indebite, q ille poterit appellare, modo in pposito, facta inquisitione, deuenitur regulariter ad torturam, vt infra dicam. vnde non dubito, q si iudex formabit inquisitionem, casu quo fieri non potest, q in istis criminalibus tenebit appellatio.

c ℭ Prouocatione. adde circa hoc q voluit Alex. in consil. cxli. in ii. volu. & Paul. de Cast. in cōs. cxxii. in antiquis secundo impressis. B.

88 *Inquirere an possit iudex cōtra suum officialē.*
89 *Potestas, vel superior potest cognoscere de iniuria facta officiali vel eius familiari, si sic sit consuetudo.*

88 ANGE. Quęro an iudex possit inquire
a re cōtra suū officiale [a] delinquētem? dic, aut deliquit in officio, & pōt. l. ii. C. de sportu. Si vero extra officiū, tūc si crimē non est notoriū, nō pōt, quia esset suspectus. l. senatus. & q ibi p gl. & Bar. ff. de offi. pręsi. aut est notoriū, quia iudex nō habet nisi punire, & tunc pōt. l. si quis forte. §. si quos. & q ibi Bar. ff. de pœ. & ibi Bar. etiā dixit, qđ iudex potest inquirere cōtra delinquentē in familiā suā, qñ crimē est notoriū, quia tunc cessat causa suspitionis. arg. l. ea quidem. C. de

de accu. secus si nõ est notoriũ, nisi delictũ committatur circa officiũ principaliter, & non circa personã officialis, quia tunc põt procedere & punire. d. §. si quos secus si de liquerit circa personam. d. l. senatus. & dicit do. Ang. ꝙ vidẽda sũt dicta Inn. & Io. And. in c. ex parte. extra verb. signifi. & plenius Pet. de Ancha. in cle. i. de fo. cõpe. & bonus tex. in c. i. de pœ. in vi. & Cy. in l. i. C. ne qs in sua cau. dixit etiam Bar. in d. l. senatus. ꝙ si duo officiales insimul delinquunt eiusdem iudicis, talis iudex idoneus erit in cognoscẽdo & puniẽdo, qa cessat causa suspitionis. argu. l. non solum. §. i. ff. de ritu. nupt.

ADDITIO.

¶ Officialē. Adde tu vltra dicta hic per do. Ang. ꝙ opi. Bar. sequitur Alex. in con si. xxxv. & an Episcopus possit cognoscere in causa suæ Ecclesię, vide Oldrad. in consi. lvii.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde d. Bar. in l. ex Cornelia. in princ. ff. de iniu. qui ponderauit illum tex. ad hoc, ꝙ potestas tunc põt esse iudex de iniuria facta familiæ, nihilominus Bar. ibi approbat dicta per ipsum in d. §. si quis obrepserit. circa fi. ff. de falsis. Et ad idẽ allego. Dominic. de sãcto. Gemi in c. i. de pœ. in vi. qui dixit, ꝙ ibi est casus, ꝙ superior nõ põt cognoscere de iniuria facta officiali, vel eius familiari, patet ibi in tex. qa opus fuit, ꝙ Papa illi superiori delegaret illam causam. Nã frustratoria illa fuisset delegatio, si ille de iure cõi poterat procedere circa ꝓcessum illũ † Limitatñ pdicta ſm text. & gl. ibi, & Domi. de sancto Gemi. in d. c. i. ꝙ ẽt in casibus in quibus de iure cõi potestas, superior non põt cognoscere de iniuria facta officiali, vel eius familiari, nisi cõsuetudo esset in contrariũ, qa cõsuetudo tribuit ius, vt ibi ꝑ gl. qa tunc poterit superior esse iudex in illa causa. Et de materia vide omnino dicta Spe. in tit. de legato. § i. vers. sed nũquid poterit legatus. & bñ faciunt no. ꝑ Spec. in ti. de cõpe. iudi. aditio. §. ii. versi. itẽ nota. Adde tñ in materia vnũ notabile verbũ, ꝙ eo casu, quo potestas inquirit de delicto facto ꝑ officialẽ, vel eius familia, nõ potest appellari ab illa sñia lata ꝑ potestatẽ. Iste est casus, & ibi omnes notant, in l. nulli. C. quorũ appel. non recip.

90 *Inquisitio an fieri possit cõtra Caiũ de homicidio, si reperit mortuus unus Eremita, q fuit interfectus à Caio & ignorat nomẽ occisi.*

90 AVGVSTI. † Quæro reperitur vnus Eremita mortuus, vel vnus aduena qui fuit interfectus à Caio, & ignoratur nomẽ occisi, an contra Caium homicidam possit inquiri, vt valeat inquisitio vel accusatio, licet ignoretur nomen interfecti? dic quod sic, vt est gl. sing. ii. q. viii. c. libellorum. Et not. Bal. & Imo. in l. quoties. §. si quis nomen. ff. de hę. insti. Et hęc dicit Ange. qđ cætera spectãtia ad materiã inquisitionis, dicentur infra in verb. super fama publica.

AVGVSTI. Tu aũt in hoc articulo supra dicto adde, ꝙ Bal. in l. solã. C. de test. in iiii. col. approbat illã gl. in d. c. libellorum & ibi dicit ipsam esse singularẽ ꝓ qua gl. ego allego casum in l. i. §. interdũ. ff. si pars hęre. pet. quẽ tex. ad hoc põderauit ibi Ang. q dicit no. ꝙ hic tex. est ꝓ illa gl. i. d. c. libellorũ. ꝙ si constat vnũ occidisse vnũ hominẽ, & ignoratur quis sit occisus, poterit formari inquisitio cõtra occidentẽ. Et idem dicit in furto, qa quotidie videmus in istis furibus qui capiũtur cum diuersis rebus subtractis, & ignoratur cuius fuerint res ꝙ poterit formari inquisitio. Et dicit ibi do. Ang. ꝙ vtrũque casum ita vidit practicari. Et ad hoc vide in argumentum bonã gl. in l. si cũ exceptione in. § in hac. ff. quod met. cau. q̃ gl. b põderauit ibi Ang.[b] referẽs Bal. fratrẽ suũ alias vidisse practicari Florentię cõtra vnũ potestatẽ, q in tortura vnũ occidit cuius nomẽ ignorabat, qa fuit punitus potestas, licet nomẽ occisi ignoraret. Quinimo fortius dixit ibi Ang. qđ licet acrius puniretur isto casu occidẽs ciuẽ q̃ forẽsem, q̃ in dubio ille occisus tortura, ꝓsumit magis ciuis q̃ forẽsis. Nã ex quo occisus erat Florẽtię ꝓsumit potius Florẽtinus q̃ forẽsis, nisi alia eius ostẽdatur origo, vt l. i. in fi. ff. ad municipa. imo si ille occisus allegeẽt fuisse bannitũ. Dicit Ang. ibi, hoc nõ ꝓsumi, qa nõ est qualitas insita à natura dic vt ibi ꝑ eum. & remittit se ad no. in l. libellorũ. ff. đ accusa. i reportatis suis, quas fecit Bononię, & hęc omnia bene no. Adde Ang. in l. prætor. §. si dicat. ff. de iniur. q dicit, quo debet formari inquisitio vel accusatio isto casu, & an illẽ talis occisus, præsumatur bannitus.

b ¶ Et ibi Ang. adde & vide Bal. in addi. ad Spec. in tit. de accusa. in iiij. parte.

QVæ fit & q̃ fieri intẽdit. Notanda sunt ista verba, qa non solũ dicit q fit sed ẽt dicitur

dicitur, quæ fieri intenditur, quasi velit non solum præsens tempus, sed etiam futurum cõprehendere & manifestare, ꝙ dictus dominus potestas & iudex, volunt, & intendunt ex eorũ mero officio per inquisitionem procedere in casu infrascripto, postea in specie deducto, & in toto processu vsque ad sẽtẽtiam inclusiue, sicut dicit Bar. in simili quãdo procurator in principio sui libelli dicit, Titius procurator, & procuratorio nomine agit, & agere intendit, & sic signat futurum tempus, quia licet postea in processu omittit procurator dicere, & procuratio nomine, tamen intelligitur, quia apparet expresse de sua prime ua intentione, quòd in toto illo processu, & sic in futurum, vult procuratorio nomine agere. ita voluit Bartol. in l. si stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de verbo. obligatio. in vlt. colum. Nam licet postea in dicto processu in aliquo actu non apparuerit quis actum fecerit, potestas, vel iudex, vel sub nomine proprio, vel sub nomine dignitatis, vel officij, ex inquisitione, & sic ex mero officio, vel quomodo, quòd illa clausula in principio apposita, est tantæ potentiæ, quòd facit quod præsumatur per viam inquisitionis, ex mero officio, prosequutum per dominum potestatem, & iudicem maleficiorum vsque ad finem.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde inquantum supra domi. Ang. allegauit doctrinam Bartoli in d. §. Chrysogonus. vide pulchra verba Bart. in l. qui in aliena. §. is qui. ff. de acquirenda hæreditate. Et ibi omnino vide Romanum qui multa allegat. vide Bal. in l. literas. C. mandati. & per Bartol. in l. post diem. ff. soluto matrimonio. in sexta lectura. vide quę dixi post Modernos in dicto. §. Chrysogonus.

SVMMARIVM.

1 *Iudex causarum ciuilium, & qui habet iurisdictionem tantum, non potest de causa criminali cognoscere, vel punire.*

1 PER iudicem maleficiorũ.] †Iudex enim causarum ciuilium tantum, & sic qui habet iurisdictionem tantum, iuxta l. imperium. in l. ff. de iurisdictio. omnium iudicum & l. ea quę magistratus. ff. ad municip. non potest de causa criminali cognoscere, vel punire regulariter, vt dictum est supra in tex. in princ. ibi, hæc est quædam inquisitio. in versi. tertio principaliter est videndum. Ad hoc enim vt quis possit de maleficijs regulariter cognoscere, & punire, oportet, ꝙ habeat merum imperium. l. imperium. ff de iurisd. om. iud. & quod ibi Bar. & l. iubere cauere. eod. tit. l. j. ff. de offi. eius cui mand. est iuris. facit quod no. Bar. in l. inter conuenientes. ff. ad munici. Iudex enim causarum ciuilium tantum, etiam si iurisdictio sua esset prorogata, non posset de causa criminali cognoscere, sicut econtra, iudex maleficiorum non posset de causa ciuili iudicare, vt l. solemus. §. latrunculator. ff. de iudi. etiam si sua iurisdictio in causis ciuilibus esset prorogata. l. testamenta omnia. & quod ibi Bald. C. de testa. & not. Cyn. & Bal. in l. si qui ex consensu. C. de epis. audi. & Bar. in d. l. inter conuenientes. quod est verum, si principaliter iudex maleficiorum super ciuili aditus, etiam ex prorogatione fuisset secus si incidenter, vt quia cognoscit de furto criminaliter, & potest iudicare vltra pœnam furti, ꝙ res ablata restituatur, vt dicit glo. & Bar. in l. interdũ. §. qui furem. ff. de furt. & no. Inno. in cap. cum oporteat. de accusatio.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quod id quod dixit Bar. a in d. l. interdum, §. qui furem. idem voluit in l. pen. ff. de calum. Et idem voluit Ang. in d. l. si vacantia. in vlt. q. & Bart. in l. defuncto. §. fi. ff. de public. iudi. per illum tex. qui ita limitat dictum §. latrunculator. Et ideo dixit Bald. in l. quod euitandi. C. de condi. ob turp. caus. ꝙ ex processu criminali, peruenitur ad ciuilem processum ex eadem instantia, ex officio iudic. Et ideo dicit, quòd fur qui criminaliter fustigatur, tamen de carcere non relaxatur, donec furtum reddatur. alleg. d. §. qui furem. Et ideo dicit, ꝙ custodes carcerum caueant, ne talem sic condemnatum dimittant, nisi prius sit satisfactũ fisco & parti. Et idem videtur velle Bald. in d. l. ea quidem. in vlt. col. dum allegat d. §. qui furem. & idem Bald. in l. j. C. si a non compe. iudi. in pen. col. & idem Bartol. in l. j. in §. hoc edictum. in j. col. ff. vi bono. rap. per Bar. in l. j. quan. ciui. actio. præiudi. crimi. Adde tamen, ꝙ Bald. in l. si quis a se fundum. C. vnde vi. in vlt. col. tenet contrarium, quia iudex maleficiorum incidenter non pronunciabit super restitutione rei, quia duo processus sunt necessarij. s. ciuilis, & criminalis. Nec obst. dictus. §. qui furem. quia respondet, ꝙ ibi fuit processum de facto, nõ de iure. & alleg. Odof. Pet. & Cy. ita tenuisse, vel dicit, quòd ibi est speciale, quia delinquens fuit repertus in crimine,

mine: vt est ēt speciale in l. capite quinto. ff. de adulte. & in l. ictus fustiū. ff. de infa. Ad idē cōtra Bar. Bal. allegauit text. in terminis in l. si de possessione. C. vnde vi. Nam dicit Bal. in d. l. si de posses. hic est casus cōtra opi. Bar. q iudex maleficiorū incidenter nō pōt pronūciare super restitutione rei. Nō ob. §. q furē. quia rndet quòd ibi fallit, nisi latro duceretur ad furcas. & ita intelligi d. §. q furē. Et sic voluit, quòd ibi illo casu in d. §. q furē. esset speciale. Sed nō recedatis ab opi. Bar. in locis s. alleg. quia diuinatio est, quòd in d. §. q furē ibi fuerit aliqua spālitas. Limita tn̄ pdicta, quòd verum est, quòd incidēter iudex maleficiorū ex officio pōt pronūciare sup restitutione rei ablatæ, qn̄ de maleficio cōstaret p confessionem: secus si per alias probationes. ita elegāter & singulariter voluit Bal. p bonas rōnes, in l. q crimen. in vlt. col. C. q accus. & certè ista est maxima restrictio ad dicta Bar. & ad d. §. q fu. sed certe rōnes Bal. ibi sunt friuolæ, quas ipse adduxit. De hac materia vide per Sal. in d. l. si quis à se fundū. & aliquid p Bar. argu. illius tex. in l. pen. C. si aduer. lib. Et de intellectu d. §. qui furē. latè per Gand. in tract. malefi. in rub. forma libel. accus. in ver. sed interim, ego quæro, nūquid in eodē libello &c. & ibi late examinat intellectū d. §. qui furē. & vide Bar. in l. i. in fi. ff. ad Turp. & Bal. in l. obseruare. §. pficisci. ff. de of. procons. & leg. q in fin. vi. q. dicit, quòd dispositio d. §. q furē, habet locū in inquisitione, nedū in accusatione: & intellectū d. §. qui furē. melius posuit Ang. in l. i. C. qn̄ ciui. act. præiu. crimi. & ponit practicam qua vtuntur hodie iudices maleficiorū, per Bal. in l. i. in i. col. C. de app. per do. Catal. in tract. syndica. q. cxcviii. qui tenet, quòd iudex maleficiorum erit iudex, etiam si de maleficio ageretur ciuiliter.

ADDITIO.

¶ Id quod dixit Bar. Adde tu q opi. Bar. videtur tenere Ro. in cons. clxij. vbi dicit, q nō valet sententia iudi. malefi. in ciuili, cū nō cōdēnat de maleficio, vel criminis causa: & de consensu partium non posset de causa ciuili cognoscere. Ber.

ANGE. Et dico, quòd quilibet potestas & qlibet alius officialis iurare debent, quòd officium suū facient bona fide, & sine fraude, remoto pretio, & qualibet illicita pactione. l. fin. & ibi Bal. C. ad l. Iul. repet. Siquidē autem aliquid receperit per concussionem, vel per baratariam acceperit, donum illud cū quadruplo restituet. l. i. & ibi Bald. C. eo. tit. q pœna transit in hęredem officialis, licet contra eum non fuerit lis contestata, vel ad hæredem eius nihil peruenerit. l. ii. & ibi Bal. eo. tit. Nā officialis debet habere mundas manus. l. omnis. eo. tit. & ibi Bal. de Barataria pōt à quolibet accusari, l. iubemus, eo. tit. & ibi Bal. & etiā ab eo, à quo extorsit, dummodo ad querelam porrigat intra certum tempus: vt l. vnusquisque, & ibi Bal. eod. titu. quod not. pro syndicatu, & contra alios officiales baratarios.

AVGVSTI. Adde tu in hac materia, inquantum dictum est, q iudex qui cōmisit baratariā tenetur ad quadruplum, dic hoc verū, qn̄ ciuiliter conueniretur, secus si criminaliter. Nā & criminaliter pōt etiā conueniri. tex. in l. antepen. §. hodie. ff. ad l. Iul. repetun. & ideo caueant ne iudices baratariā cōmittant. & quòd etiam criminaliter possit agi, voluit gl. in l. i. C. eo. tit. & omnes Doct. Cy. Pet. & Sal. in l. iii. C. eo. tit. quinimo dixit ibi Ang. quòd si iudex in cā capitali cōmisit baratariā, quia condēnauit innocentem, & absoluit nocentem, pœna capitali punitur, vel deportatur. In aliis casibus siue criminaliter agatur, siue ciuiliter, ēt si causa sit pecuniaria, relegandus est, per d. §. hodie, licèt Sal. ibi in d. l. iii. aliter intellexerit istam materiā. Itē inquantum dictum est s. quòd quilibet potest accusare iudicem qui cōmisit baratariam. Adde & tempera prædicta procedere, qn̄ ageretur criminaliter, seu ageretur pœna quadrupli, & illud quadruplū applicaretur fisco: secus si illud quadruplū applicaretur parti & fisco: quia tūc non pōt quilibet de populo agere contra iudicē: sed solū ille, q dedit pecuniā, & hæres eius, cuius interest. Ita dixit Ang. in d. l. i. C. ad l. Iul. repe. i. col. & de materia vide Bar. in d. l. datur. qui ponit qn̄ hæres iudicis teneatur de barataria: & p Ange. & Sal. in l. ii. C. eo. tit. & vide do. Catal. in trac. syndic. in q. cx. qui dicit, quòd in sola promissione cōmittit barataria, b & in vno nummo, & priuatur ipso iure officio, & in qō. lxiiii. ponit, qn̄ mediator in barataria potest esse testis.

b Barataria. Quid autem sit barataria, & qualiter fiat. & ad materiā vide Pau. de Cast. in cōsi. clxij, prima stamp. & Pet. de Anch. consi. cclxij. Ber.

HIERO. Tu adde Parid. de Puteo, vbi late tradit de hac materia in tract. de syndi. in rub. de barataria. char. 26. & in eadé rub. in verbo corruptio, char. 38.

SVMMARIVM.

1 *Accusationis processus non fit officio iudicis, sed ad partis petitionem.*

2 *Verba, mero officio operātur, quòd inquisitio fieri possit absq; hoc quòd procedat diffamatio & quòd inquisitionis copia reo detur.*

Ero officio, arbitrio, autoritate, potestate, atq; bailia.] Dic quòd ista verba, de necessitate, & vtilitate, & cū mi-
1 nisterio apponuntur, † qñ qñ agitur per accusationem, non fit ex officio iudicis, sed ad partis petitioné, vt dicetur statim in gloss. seq. facit l. rescripto. §. si quis accusatorem. ff. de mune. & hono. & dic, ꝙ ista verba, ex mero officio, sunt multū vtilia apponi in inquisitione, nam per talia verba apposita in inquisitione nō est necesse ꝙ
2 præcedat diffamatio, † sed nec est necesse, ꝙ copia inquisitionis tradatur reo, vt in c. qualiter & quando, & in c. inquisitionis, eo. tit. ita dicit Ang. in d. l. si vacantia, in vers. de quinto vero articulo, & in ver. ité fallit, vbi iudex inquirit ex mero officio, & hoc voluit Ant. de But. in d. c. qualiter & qñ, in iii. col. aliàs non appositis dictis verbis, nō procederet inquisitio, nisi precedente diffamatione. Et multū cómenda in practica, quia multi hoc nō pōderauerūt, & qd importet & significet, ex mero, vide Ang. & Imol. in fi. in l. v. in prin. ff. de ver. obl facit tex. & gl. ī ver. mero, insti. de diuis. stip. §. ii. & ibi dixi.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia
a q̄ dixi supra in illo articulo,[a] in 4. q. prin. in glos. hæc est quædā inquisitio, vbi probaui istam suam practicā esse falsam, motus autoritate Spe. Host. & Io. And. & Gand. qui in propriis terminis dixerunt contrarium, quos iste ignorauit, qui volunt, ꝙ imo si iudex ét procedit ex mero officio, necessaria est ipsa diffamatio, imo dico, quòd tu iudex teneris in syndicatu, si tu formares etiā inquisitioné ex mero officio, nulla pcedéte diffamatione, dic vt ibi, & de verbo, mero, vide quæ dixi in d. l. v. ff. de verb. obl.

ADDITIO.

a ¶In illo articulo. Adde tu, & vide ibi posita, & vide Cepo. in consi. lxvj. vbi transit cum opinio. Ang. scilicet ꝙ non sit danda copia inquisitionis & indiciorū: & dicit ꝙ Ang. in d. l. si vacātia, hoc nō dicit. & ꝙ author ista sic correxit infra in ver. fama publica. & ꝙ sit danda copia indiciorum & inquisitionis cum proceditur ex mero officio, dicit tenere Ioan. Pet. Ferra. Pap. in sua pract. Gand. & plures alios, quos vide ibi: & quando sit danda copia indiciorum, cum iudex habet latum arbitrium, vide Alex. in consi. in ij. volum. Ber.

SVMMARIVM.

1 *Querelans, aut instigans iudicem, ut inquirat, non proprie dicitur recusator.*

2 *Querelans, siue instigans, aut solicitans iudicem ut inquirat, tenetur pœna Turpilliani, & condemnatur in expensis sicut si principaliter accusaret, & non probasset.*

1 Et ad querelam Titii infrascripti.] † Dico quòd iste nō est proprie accusator, licet querelet, vel instiget iudicé vt inquirat, quod patet, quia non facit ea quæ sunt necessaria in accusatione, vt se subscribat, vel pstet fideiussioné,
2 & alia de quibus infra. † Et dico vnū méti tenendū, quòd talis ad cuius instantiā que-
b relā,[b] vel inuestigationé iudex inquirit siue solicitauerit, si inquisitio non probatur, tenet pœna Turpiliani, & ét condénatur in expensis, sicut si principaliter accusasset, & non probasset accusationé, vt est tex. & glo. in l. i. §. incidit. ff. ad Turp. & est text. glos. & Bar in l. senatus. §. an ad eius. in princ. ff. ad Turp. & est text in l. ob hæc verba. ff. de infa. Et ibi omnino videas Bal. & Ang. singulariter, quod singulariter not. & tene méti.

b ¶Querela. Adde tu quid sit querela, & an ponatur pro accusatione, & denūciatione. Vide Cepo. in consi. lxv. & ꝙ assistens seu accusans, nō probat, possit puniri de falso. tenet do. Alexā. in consi. xj. in j. volu. & an instigator incidet in Turpilianum: vide Cepol. consi. lxj. Ber.

AVGVSTI. Tu adde vltra prædicta ea q̄ dicit Ang. in l. 3 ff. de cri stel. qui dicit, quòd isti instigatores tenentur crimine stellionatus, & sic puniūtur arbitrio iudicis. Et idem voluit in d. l. ob hæc verba. quem omnino vide. Si autem vnus cum pecunia faceret, quòd vnus denunciaret iudici inique ali-

aliquod maleficiũ, ad hoc vt iudex procederet cõtra eũ, tenetur pœna falsi.l.lege Cornelia.§.fi.& ibi Bar.ff.de fal.Et adde hic no. p do. Anto.de But.& Abb. in c.cũ dilecti.in fin.extra de dol.& cõtu. Et ꝙ iste ꝓmouẽs iudicẽ in formãdo inquisitionẽ teneatur in expensis si reus est absolutus, tenet do.Catald in tract.de syndic.q.clxv.secus si iudex ex necessitate officii, ex mero offõ, format inquisitionẽ, ibi vide,& in q.seq.ibi declarat do.Catal.qd importet hoc verbũ, q̃rela.

HIERO. Addatis Steph.Aufre.omnia ista referentem & approbãtem in decis.capellæ Tholosanæ.in decis.vii.in ordine.

Accusare quid sit.

Accusator iurat quòd non animo calumniandi reum accusat.

ANGE. Et quia tractatur materia congruentius ipsius accusationis. Primo q̃ro, †quid sit accusatio. Vnde dixit Azo in sum. C.de accus. Accusare est aliquem in libello reũ criminis deferre, vel facere ad vindictã. Et de materia late per Hosti. in sum.eo.tit. & facit l.cũ rationibus.C.qui accus.†Et ille qui accusat, primo iurare debet, ꝙ nõ animo calumniandi reum accusat. Ita voluit Bar.in l.is qui reus.ff.de publi.iudi.in versi. sed quæro cum supra dixerim.

AVGVSTI. Tu adde, ꝙ miror, ꝙ iste non allegauerit doctr.Bart.in l.i.C.de iura. calum.qui melius.h.d.ꝙ hodie ẜm cõsuetudinẽ Italiæ, accusator iurat in principio, ꝙ accusatio est vera, & ꝙ non in animo calũniandi hoc facit,& reus iurat de dicenda veritate.Idem dixit Gandi. in trac malefic. in rub.qualiter fiat accusatio. in vers hodie autem de consuetudine per totã Italiã.vbi dicit, ꝙ hodie nõ producitur libellus accusatorius, sed simplex quædam accusatio, quæ continet & nomen accusantis & accusati,& delictum, locum,& tempus:& ille accusans iurat accusationem esse veram.Sed ibi Gandi. non adiicit illa verba, quod non est animo calumniandi hæc facit.

HIERO. Tu adde do.Præposi. in sum. ii.q.viii.in ii.col.vers.& in primis. cum pluribus seq.vbi ponit plures diffinitiones, quę tñ in idẽ reincidunt. & per Bal.in sua prac. in rub.de q̃õ.circa lib.cri. Hiero.Zane.post Docto.in repet.c.i.de accu.super rub.col.v. vers.q̃ro.Vital.ĩ trac.malef.ĩ rub. quot mo. super malefi.ꝓced. ĩ ver.quid sit accusatio. vbi ẽt ponit multas formas accusæ: sed an accusatio expediat offõ iudicis nobili:& breuiter dico, ꝙ sic, ẜm Bapt.de sancto Blasio, qui late hanc q̃õnem disputat in l. imperiũ. ff.de iuris.om.iud.4.col.vers.8.quæro &c.

5 *Accusator subscribit se ad pœnam talionis.*

6 *Inscriptio requiritur de iure canonico.*

5 ANGE. †Secundò requiritur, ꝙ se subscribat ad penã talionis.l.3.C.qui accu.non poss.& ibi Cy.Bal.Ang.& Saly.in l.si cui.in prin.& ibi Bar.ff.de accu. & Specu.in tit.de accu.in prin ver.his igitur consideratis &c.

Itẽ inscribat se eandẽ pœnã subiturum, si a nõ probet, quã reus pateratur,[a] si probatũ esset.l.pen.& fin.C.de accus. & debet per se siue p aliũ, si nescit scribere, se subscribere: vt l.libellorũ.ff.de accu.& auth.generaliter. C.de epis.& cle. & not.Saly.in d.l.3.& vide bonũ tex.in c.tuæ.extra de procura.& in c. super his.extra de acc.& hoc ꝓcedit de iure, sed de consuetudine non est necessaria b subscriptio[b]: vt no.Bar.in d.l.si cui.in prin. & in d.l.libellorum. ff. de accu Sed de iure hoc ẽt fallit in l.quãuis. l ii. C.de adulter.& hoc de iure antiquo: hodie vero secus: vt in authẽ.vt lice.mat.& auiæ.in §.si de adulterio. Itẽ fallit in causa abigeatus: vt l.i.C.de abige.& hoc cũ agitur de crimine criminaliter: si verò agitur ciuiliter, non est necessaria inscripaio, & sic ad pœnã applicandam c parti.Secus si applicaret fisco,[c] licet esset pecuniaria: quia tunc dicetur agi criminaliter, vt est gl.sing.in l.ii. §.i.ff de sepul.viol. tunc aũt neecessaria esset subscriptio Ista distinctio probatur expresse in l.fina.ff.de priua. deli.& idẽ si agitur de crimine & criminaliter per viã exceptionis, quia qui excipit, nõ proprie accusat,& sic se subscribit.Et hoc ẽt patet, quia si crimen obiicitur per modum exceptionis, non est punibile.l. Lucius ff.de infa.Nec obst.l.vbi.C.de fal. quia illud accessorie officio iudicis, non principaliter, ergo est attendendum, vt l. si quis nec causam.ff.si certum peta.Si vero non simpliciter excipit, sed impugnat, quia petit puniri illũ contra quẽ excipit, tunc debet se subscribere .[d]Ita in hoc vltimo dixit Bart.in l.si cui.in prin.de accus. & Sal.in l.3.C. qui accusa.non pos.Si vero procedatur per denũ-

 ciationem,

ciationē, non est necessaria subscriptio: vt l. ea quidē. C. de accu. Aduertas tñ, secundū Ang. in l. iii. C. qui accu. non pos. quòd licet qñ crimē obiicit tātūmodo ad repellendū. nō sit necessaria subscriptio. Tñ obiiciēs, potest iniuriarū [d] cōuenire indistincte, nisi ꝓbet, quòd nō ꝓbauit ꝑꝑ potētiā aduersarii, vel quia fuit deceptus à testibus: tūc apparet, ꝙ nō animo iniuriādi hoc fecit: iō nō tenet iniuriarū. Et ita tenet Io. And. in addit. Spe. in ti. de accu. in vers. vsque. pene ad fi.

ADDITIONES.

a ¶Pateretur. Adde tu Alex. de Imo. in consi. xi. j. vol. & Ant. de Prato vete. in cōs. Barb. cōs. pen.
b Subscriptio. Adde Ant. de Prato vete. in consi. proxi. alle. & idē sentit Ro. in cōs. cccclj. i fi. Ber.
c Fisco. Adde circa hæc dicta. & vide quæ ponit Alex. in consi. cxxxij. in j. vol.
d Iniuriarum. Adde ad hoc Alex. in consi. xj. in j. vol. Old. consi. cliij. & Pet. de Anch. cōs. 426. Ber.

quiratur inscriptio ad pœnam talionis: & dubiū faciebat tex. i c. dilecti extra de iud. & tex. in c. licet in beato Petro. extra de accu. Sed certe frustratoria erat disputatio: qa de hoc est casus in c. qsquis. ii. q. viii. & text. in c. licet hely. extra de simonia. vbi expresse requiritur inscriptio: & tex. in c. qualiter & qñ. An aūt vbi crimē opponitur ꝑ viam exceptionis, requirat inscriptio? in hac materia vltra supra alleg. adde gl. ii. q. viii. in sūma. & Bal. in l. fin. in pen. col. C. si ex fal instrumen. & Ang. in l. libellorū. ff. de accu. & Canonistæ in c. suꝑ his extra de accusatio.

e ¶Inferiorem. Adde tu & dic hoc verū nisi ageret ad correctionem morum, & imponere penitentiam, ita Cal. in tit. de accusa. consi. ii. & adde, ꝙ libellus accusatorius in ciuili debet continere omnes solennitates: scilicet loci, & temporis, quæ continere debet in criminali, ita Ro. in consi. cxcj. B.

AVGVSTI. Tu aūt in materia hac adde, quòd vera est ista conclusio, quòd vbi agitur ciuiliter, nō requiritur illa solēnitas inscriptionis. tex. est & ibi Bal. in l. momentaneæ. C. vñ vi. voluit Bal. in l. ii. C. de fide instru. Et in hac materia adde bonā gl. ii. q. viii. in summa. q̄ enumerat sex casus, in quibus de iure si agitur criminaliter, nō requiritur inscriptio ad pęnam talionis, Sed adde ad illā gl. & ad doct. hic, quòd vbi crimē est cōtra maiestatē diuinā, nec ēt ibi requiritur talis inscriptio. Ita voluit Ang. singulariter in auth. quomo. opor. epis. in §. fin. qđ nota, contra blasphemātes maiestatē diuinā. De cōsuetudine hodie nō requiritur inscriptio. Ita dixit Gand. in tract. malefi. sub rub. qualiter fiat accusatio in ver. dixi inscriptionē de cōsuetudine nō esse faciendā. Et idē Gand. sub rub. quis possit accusare. in vers. hodie aūt in consuetudine. Et ibi ēt ponit aliquos casus, vbi ēt de iure nō fit inscriptio. Et dixit Bart. in l. pen. §. ad crimen. ff. de pub. iud. in prin. in i. colū. ꝙ in Italia ex forma statutorū, nō fiunt istæ ꝑscriptiones. Et iō Spe. in ti. de accus. in §. i. in versic. nec mirum si criminali. dicit, ꝙ gn̄ralis cōsuetudo nō obseruat has inscriptiones. Et vide Io. Andr. in addi. Spe. in tit. de accusa. & inquisitione. in iiii. parte. in fi. qui remittit se ad bonas remissiones. vide Old. i cōs. cclxix. q ponit qñ superior accusat inferiorē, [e] an requiratur inscriptio ista: & dicit ꝙ sic.] De iure canonico vidi dubitari, an re-

HIERO. In hac materia adde Sali. in l. pen. vbi ponit formā inscriptionis. Itē inquātum dicunt hic Ang. & Augusti. ꝙ inscriptio hodie nō requiritur de cōsuetudine. Adde ꝙ idē tenet practicus Pap. in forma inquisitio. in gl. hæc est q̄dā inquisitio. i. col. vers. sed q̄d dices. Itē vltra casus ponit hic, in quibus non requirit inscriptio, adde notabiliter Henri. Boyc, in c. super literis. de accusa. in i. & ii. colū. vbi post antiquos ponit xi. casus. & Præpo. post gl. in summa. ii. q. viii. & per Ia. de Bel in sua practi. i rub. inqui. si. i. col. versi. & intelligant. vbi tenet, ꝙ vbicūque cōitas, collegiū, seu vniuersitas accusat, ꝙ nō requiritur inscriptio. Sed q̄ro, i quibus casibus requiritur inscriptio, ēt si nō interueniat accusatio, & an sit nulla: & breuiter dicatis ꝙ nō, secundū cōiter in c. super his. de accusa. extra, de qua traditur per doct. in l. pen. & fi. hic alleg. & rō est, qa supletur à lege vt accusator intelligatur obligatus ad pœnā talionis, & ad prosequendā accusam, secundum gl. & doct. ibi: ꝙ probatur per tex. quē ibi no. Bal. in l. his verbis. cū seq. ff. de adoptio. & in l. i. in princ. C. de rei vxo. actio. vbi omissio solennitatis quæ supletur à lege ipso iure, nūquam reddit actū ipso iure nullum. & ita declarat etiam dñs Præpo. c. vbi supra. col. iii. sed an vbi proceditur per denunciationem requiratur inscriptio. videatis sing. Henri. Boyc, in d. c. super his. de accusa. vbi ponit in accusatione, inquisitione, denunciatione, & exceptione.

Accu-

7 *Accusator dicit ius i carceribus sicut accusatus.*

7 ANGE. † Tertiò requiritur, vt ius dicat in carceribus, vt sicut accusatus stat in carcere, ita accusans: & sic non probat, possit postea sustinere similē pœnā, & sic ne pœna sit elusoria: vt est casus in l.fi.C.de accu.qđ intelligit esse verum, qñ reus esset detētus: quia est tale delictum, quòd nō est fideiussoribus relaxādus. iuxta not.in l.i.ff. de custo.reo. Aliàs autē reus non cōpareret, accusator nō debet stare detētus plus q̃ reus: vt est casus in l.nullus. C.de exhi.re. Et idē si accusatio fiat de crimine, cuius pœna sit pecuniaria semper, & sic reus veniret fideiussoribus relaxandus: quia posito ꝙ accusator non probet, & sic tenetur ad similitudinem supplicii: tñ sententia poterit habere effectum, quāuis accusator non sit detentus cum præstet fideiussorē de accusatione ꝓsequenda. arg.l.generaliter.C.de epis.& cler. & l.grege.§.post.ff.de fideius.& dicit d.Angel.hic, ista esse bene not. quia vidit multos peritos errare. Dicit tñ, ꝙ licèt accusator debeat stare detentus, vnà cum malefactore: tñ relaxabitur liquidato delicto, licet adhuc lata non sit sententia: quia non potest amplius esse suspitio, ꝙ aut colludat, aut non probet delictum intentatum. ita dicit Sal.in d.l.nullus.in fi.C.de exhib.re. Barto.autem in l.pen.§.ad crimen.ff.de publ.iud.in prin. ii.col.dicit, quòd hodie cōmuniter ex forma statutorum Italiæ hoc non obseruať, vt accusator stet detētus: qa vtplurimū ex forma statutorum, accusator non tenetur ad pœnā talionis: quia dicit, ꝙ si statuta sunt illa, obseruanda sunt, aliàs aūt procedunt de iure quæ supra dicta sunt. & voluit ēt Bart. in d.§.ad crimen.& Bar.in l.fin. C.de accu. quod intelligit verum ibi Bar. nisi accusatus vellet statim accusare accusatorem suum de falso, & calumniosa accusatione.

AVGVST. Tu autē in hac materia adde, ꝙ Ang.in l.fin.C.de accus. ponderauit glo. in d.l.nullus, ꝙ accusator non debet ingredi carceres, nisi reus compareat. Sed limita prædicta, ꝙ poterit esse, ꝙ accusatus ingrediať carceres, quia est vilis persona,[a] & accusans est nobilis persona. Nā illo casu, accusans non ingredieť carceres: vt est tex.singul.in c.quisquis.ii.q.viii. nisi omnino essemus in casu, vbi etiā nobilis deberet incarcerari: vt declarat Ang. in d.l.nullus. qui ponit modum & practicā quō accusatus qñq; debet relaxari fideiussoribus datis: aliquando propter vtilitatem personæ incarcerari, alīqñ dať in custodia militibus, aliqñ assignatur sibi vnus locus in ciuitate, & licet cōtra limitationem meā videatur expresse decisio Bal.in l.ii.C.de fid.instr. Tñ contra Bal.ibi est casus, in d.c.quisquis. & in l.fi.C. vbi sena.vel claris. Tu adde, ꝙ etiā stante cōsuetudine, ꝙ accusans non debet se subscribere ad pœnā talionis, etiā circunscripto statuto: de quo ꝑ Bar.in d.§ ad crimē. & dictū s̃.dico, ꝙ in illis locis vbi viget talis cōsuetudo, accusans non ingreditur carceres, quia cessat rō.l.fi.C.de accu.ar.l.adigere.§.q̃uis. ff.de iur.patr.c.cū cessante. extra de appel.

ADDITIO.

a **Vilis persona. Adde ad propositum, & vide Anto. de Prato vete. in consi. supra sępius alleg. B.**

HIERO. De hac materia adde ēt Præpo.in sum.ii.q.viii.col.v.in fi. sed aduertendū, ꝙ do.Bonifa.de Vitalinis dicit, ꝙ id qđ dř de carceribus, non seruatur de consuetudine: vt per eum in d.tract.in rub.quot modis super malefi. proced.&c. in versic. constitutus M.coram do.P.

8 *Accusator præstat fideiussorem de accusatione prosequenda vsque ad finem.*

8 ANGE. † Quarto requiriť, ꝙ fideiussorē b præstet de accusatione prosequenda[b] vsq; ad finem: sicut accusator tenetur facere in ciuili.authē.generaliter.C.de epis.& cler.& est tex.in l.iii.C.qui accusa.non pos.qui loquitur in plurali numero. & ibi Sal.in prin. & quòd se inscribat ad pœnā talionis, & de lite prosequēda habent locum siue delictū sit publicū siue priuatū. d.l.iii.& gl.& ibi Sali.in prin. C.q accus.non pos. Et satis est, ꝙ in criminali pręstet fideiussorem ante litē contesta.l.senatus.§.qui post. ad Turpill.

b **Prosequenda. Adde circa hoc, & vide consi. Ant. de Prato vete. supra allega. & consi. huius autoris, quod immediate sequitur.**

AVGVST. Tu in hac materia adde not.ꝑ Alb.de Ros.post Iac.de But in d.l.ii. C.qui accusa.& per Alber.in l.senatus.§.qui post. ad Turpillianum.

HIERO. Circa hanc quartam qō. vide Præpo. vbi supra. col. v. vers. ponitur indiffi. vbi in fi. eiusdem col. hoc limitat. sed aduerte, quia Bonifa. vbi supra tenet, ꝙ de consuetudine non præstatur ista satisdatio. sed quæro, quid si statutum dicit simpliciter, ꝙ accusans, vel denuncians det fideiussores, an ualebit accus. si cōtra factū fue. videatis Bal. post Ia. But. in l. si tutor. in fi. C. in qb. cau. in integ. Mod. in l. ii. ff. de lib. & posthu.

9 *Accusare in crimine priuato regulariter non admittitur nisi cuius interest.*

9 ANGE. †Quæro, an q̄libet possit de crimine publico accusare? & dico, ꝙ distingui debet crimē publicum à priuato: nā in crimine priuato, regulariter nō admittitur ad accusandum, nisi cuius interest, vt vr̄ velle gl. in l. fi. ff. de priua. delict. quod limita, nisi sit tale delictū priuatum ex quo veniret pœna pecuniaria applicanda fisco: quia quilibet de populo admittit̄ ad accusandū ꝓ illa pœna ēt pecuniaria, quæ applicari debet fisco, nō pro interesse offensi. ita voluit glo. sing. Dy. & Bar. in rub. ff. de popu. actio. ꝓ quo facit. l. i. ff. de iure fis. & l. iii. ff. de præua. Sed Bal. in l. aduersus. C. de fur. tenet cōtra gl. & Bar. per eundem in l. i. C. qui accus. nō pos. vbi dicit primo, qđ ipsis dissimulātibus iniuria nō puniretur. Itē est cōtra d. l. iii. ff. de ꝑuari. Itē & ius & obligatio, q̄ ex facto oritur, coheret personæ quā factū tangit: vt licet. §. ea obligatio. ff. de procu. Nō ob. dicit ista gl. in rub. ff. de popula. actio. quia illa loquitur de ciuilibus actionibus, quæ veniūt ex edicto prætoris: nā sunt populares eo ipso, ꝙ pœna fisco applicatur. Ad pœnā autē corporalē, actio popularis non intentatur, licet in defectū pecuniariæ quādoq; pœna officio iudicis imponatur. l. si id qđ. ff. de iur. om. iudi. Nec ob. l. fi. C. de litigio. q̄a alienatio tēdebat ibi ad impediendū effectum iudicii, & sic delictū in rem ipsam, non in personam. Nec ob. ff. de sepul. vio. l. qui sepulchri. quia speciale ibi: quia ibi deliquit in re sacra siue religiosa, vnde est sacrilegiū. Item ī i lex vltra procedit: vt C. de præuaric. l. i. Item non ob. l. i. ff. de iure fisci. quia dicit, ꝙ ibi non est pœna criminalis, sed defertur in fiscum ex contractu, vel ex cōtumacia. vel dic, ꝙ illa l. indistinctè loquens debet intellig. secundum aliam distinctionem legum.

Item in criminali fiscus non est creditor, nisi lata snīa: vt l. si qua pœna. ff. de verb. signi. & sic ante snīam, nihil pertinet ad fiscū, quod posset dici debitum post snīam. Ergo quilibet posset denunciare ꝙ est publicum, c id fiscale. Et cōtra gl. & Bar. ᵃ videtur text. apertus in l. fina. de litig. vide aliquid per Imo. in l i. ff. de pub. iud. Et pro Bal. facit gl. singu. in l. cum emancipatus. §. cum emancipati. ff. de colla. bono.

a ¶Et contra gl. & Bar. Adde ꝙ etiam contra Bar. consuluit Ro. in conf. clij. incip. præsens accusatio & ibi fortificat opi. Bal. in d. l. aduersus. & ibi dicit, ꝙ Bal. perfecte respōdet ad motiua Bart. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde, ꝙ iste doc. errauit, dum supra posuit illam doctrinā Bal. cōtra Bart. allegando Bal. in l. i. C. qui accus. q̄a Bal. ibi nihil loquitur de ista materia. Sed voluit allegare Bal. in ru. C. qui accus. non pos. in iiii. col. Et vnū pondera, ꝙ Bal. in d. rub. dicit, ꝙ cōis snīa doct. est cōtra Bar. & certe periculosum est verbū istud. Sed ego sum in contraria opi. q̄a dico, ꝙ imo cōis opinio est contra Bal. & ꝓ sententia Bart. allego aliā gl. in l. fi. C. de litigio. quā ibi sequutus est ipsemet Bal. & sic Bal. est sibimet contrarius in hoc articulo. Et ad idē reprehendo do. Ang. qui dixit, illā gl. sing. in rubr. de popula. ac quia similis est gl. in d. l. fi. C. de litig. & ita eā ibi pōderauit Bal. vt dixi. Quinimo īuenio Ang. in rubr. ff. de publ. iud. quod in hac materia approbat illā gl. in rub. ff. de popul. actio. & ibi etiam dicit, quòd vbi pœna applicatur fisco in delicto priuato, quilibet de populo admittit̄ ad accusandū, Vn̄ cū habeamus autoritatē gl. approbatā à Bar. & ab Ange. nō video quare cōis opinio nō sit illa, quā posuit gl. in dicta rub. ff. de popula. actio. & maxime cum Bal. reperiatur contrarius vt supra dixi. Nec, cum supportatione Bal. responde recte ad motiua Bartol. quinimo allego in indiuiduo Dyn. quē refert & sequitur Angel. in l. si quis. ff. de priuat delict. q̄ hoc voluit in term. nis. Et ibi Ang. multum exclamat pro statutis, quę ponunt pœnam pecuniariam applicandā fisco, quòd q̄libet poterit accusare illo casu, licet ī statuto hoc non dicatur: & allegant illam gl. in dicta rubri. de popula. actio. Et ad idem allego Ange. in l. præuaricationis. ff. de præuarica. vbi approbat

approbat etiam prædictam gloss. Cōcludo ergo cōem opi. esse illam, quam retinuit p̄fata gl. Dy. Bar. & Ang. & sic errauit Bald. in d. rubri. C. qui accusa. inquantum voluit, ꝙ cōis opin. docto. sit contra Bartol.

HIERO. Adde, quòd dictā gl. approbauit Alb. de ros. post And. de Pisis in d. rubri. de popula. actio. vide Dyn. qui sibi dixit, quòd si ex priuato delicto imponat pœna ꝑ statutum applicanda fisco, quòd quilibet de populo admittetur ad accusandum.

10 *Accusare in priuato crimine potest qui suā aut suorum iniuriam, uel uindictam prosequitur.*

11 *Cuiuslibet criminis, siue publici, siue priuati, duplex oritur actio, una ad cōmodum iniuriati, alia ad uindictam, siue pœnam fisci.*

12 *Crimen blasphemiæ est crimen publicum.*

10 ANGE. † Si vero est ille qui suā vel suorum in uriam, vel vindictam propriā, vel suorum prosequatur, pōt in crimine priuato accusare. vt l. fi. ff. de priua. delict. & l. fin. ff. de iniur. & l. fin. de fur. & ēt pōt agere ad pœnā applicandā sibi, & ad vindictam publicam: & tunc dicitur agere ciuiliter, & criminaliter: vel potest agere ad pęnam applicandam sibi, & dicitur agere ciuiliter tantum: vel potest agere ad vindictam publicam, vel ad pœnam applicandam fisco, & tunc dicitur criminaliter agere: vt est gl. singu. in l. iii. §. i. ff. de sepul. vio. & Barto. ibi

11 † Nam de vnoquoq; crimine publico, vel priuato, oritur duplex actio: vna ad cōmodum iniuriati, quæ dicitur actio in factū: & vocatur actio ciuilis. Alia ad vindictam, vel pœnam fisci, quę dicitur criminalis, & de hoc est tex. in l. fi. ff. de priua. delic. & in l. fi. ff. de fur. & in l. fi. ff. de iniur. & in l. qui nomine. ff. de fal. prædicta procedunt qn̄ delictū committitur contra personā certā aliàs si in incertā: vt puta statuto cauetur, ꝙ quicunque blasphemauerit Deum, quicunque portauerit arma, quicunque iuerit de nocte puniat in x. Tunc ad accusandum talē

a reum, quilibet admittitur, quia cum certa a & determinata non sit persona passa iniuriā, ne delicta remaneāt impunita: qa ꝑsona offensa nō cōquerit, vt Deus & respub. Tūc quilibet de populo admittitur ad accusandum: vt no. Bart. & Imo. in l. i. ff. de publi. iudi. & Bart. in l. lex Cornelia. §. si q̄s libellū. ff. de iniur. Bar. in l. ea quidem. C. de accusa.

ADDITIO.

a ¶ Quia cum certa. Adde, & vide Bar. in consil. suo inci. qđ minister fratrū. vbi dicit, ꝙ si aliquis habet priuilegium extrahendi duos carceratos in festo Natiuitatis domini, dummodo carcerati habuerint pacem ab offenso, ꝙ blasphemator incarceratos poterit extrahi: quia clausula, ꝙ habeat pacem, debet intelligi, quādo persona est certa B.

AVGVST. Tu autē adde in hac materia

12 quòd falsa est ista cōclusio, † quòd crimen blasphemiæ sit crimē priuatum: imo teneo quòd est crimē publicū: bene fateor, quòd ī crimine qlibet admittit ad accusandū. Ita allego Bald. dixisse, quē iste nō vidit. in l. si reos. C. de accusa. in vi. col. q̄ dixit, quòd illud crimē blasphemiæ est crimē publicū, et qlibet admittitur ad accusandū. Idē, cum crimen cōmittitur contra incertam personam: quia crimen dicitur esse publicum, ita voluit Bal. ibi. Si ergo publicum. ergo quilibet ad accusandum admittitur. est casus in sti. de publ. iudi. in prin. & hoc dixit Bar. in terminis in l. i. ff. de publ. iud. qui ponit exēplum blasphemante Deum.

13 *Accusare cuilibet permittitur in crimine publico.*

13 ANGE. † In crimine aūt publico regulare est, quòd qlibet admittat ad accusandū: & sic regula est ꝑmissiua. Et tene bene mēti, quòd nō tm̄ ꝑmittit cui dicta accusatio

b de crimine publico, sed ēt cuilibet forēsi. b ita dicit Bar. in l. is qui reus. ff. de publ. iudi. quem ibi sequitur Ioan. de Imo. super gl. fi. qm̄ iura indistincte loquuntur. facit l. i. §. cōsequēs. ff. de suspe. tuto. Et qa non potest reddi ratio diuersitatis inter ciuem, & forēsem: & pro hoc etiam facit quod no. Iac. de Are. & Bar. in l. prouinciali. §. fi. ff. de oper. no. nunc. & facit glo. in l. ii. §. pen. ff. ne quid in loco publ. Et pro hoc potest alleg. quod no. Imo. in rub. de publ. iudic. quod dic ꝑpetuo esse notandum. Et dico, quòd inquātum supra dictum est, cuilibet ciui & forēsi licita est accusatio publica: hoc verum, nisi quis lege, vel statuto ꝓhibeat, vel cōsuetudine: vt l. q accusare. cū pluribus legibus sequētibus. ff. de accusa. & ibi no. plures alios qui repelluntur à dicta accusatione ponit Spe. in ti. de accusato in fi. & no. gl. in rub. C. qui accusa. non poss. & & ibi Bal. & Sali.

b ¶ Forensi. de hoc vide etiam per Petr. de Ancha. in consi. ccccxvij.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde inquantum dictum est, ꝙ forenses poterit accusare. dic ꝙ imo videtur, ꝙ illa gl. in d.l.is qui reus.ff.de pub.iud.sit verior,quæ voluit,ꝙ forēsis nō possit accusare.& ita voluit Ang.in rub.ff.de publ.iudi.quia sua nō interest,ēt ratione patriæ.ergo non admittitur ad accusādū.sed vide Imo.ipsum reprehendentem in l.i.ff.de pub.iudi. qui dicit,ꝙ Ang.cōtrariū vr̄ tenuisse in l. fi.ff. de priua. delic & in hoc reprehendo do. Ang. qui supra allega. Imo.posuisse istam materiā, in rubr.ff.de pub.iud.quia nō est verū,qđ ibi Imo.loquatur de ista materia. Adde ēt, ꝙ Ang in l.si quis.ff.de priua.deli.attingit istā difficultatē,& ibi in indiuiduo dicit, ꝙ imo forensis poterit accusare.& de hoc dicit, ꝙ allegat gl. no.i l.ii.§.pen.ff.ne qđ i lo. pub. & voluit Bal. in rub.C. qui accusare.in vlt. col.in illa q.quā ponit.an statuto dictate.ꝙ quilibet possit accusare, an forensis poterit accusare?& in hac materia mihi placet doctrina Ange.in d.l.ii.§. pen. Ex cuius dictis possumus reducere omnia ad cōcordiā:dic vt ibi ꝑ eum.Et omnino vide q̄ scripsi post Mod.in d.l.i ꝓuinciā.§.fi.ff.de op.no. nūc.

HIERO. In hac qō. scilicet an cuilibet forensi ꝑmittatur accusatio de crimine publico.dicas ꝙ verior opin.videt̄ ꝙ non admittatur,per text in l.in ꝓuinciali.in.§.fin. de oper.no.nuncia.vbi Pau.vult per illum text.ꝙ stāte statuto ꝙ quilibet possit accusare, ꝙ forēsis nō admittet̄ ad accusandū. ꝓ quo Iason ibi allegat Bald.qui idē tenet in c.ex parte A.de testi.col.ii.verf.dicit Barto.& c.iuncta gl.ibi per doctri.Bald.& Pau. in l.i.§.huius studii.de iusti. & iure.vbi volūt, ꝙ si iniuria sit facta sacerdoti, ꝙ quilibet de populo poterit accusare: ꝙ intelligūt scilicet de populo illius loci,s. ciuitatis, vel castri.& hanc etiam opin. tenet d. Præpo. in summa.ii.q.viii. col. vii. vbi dicit Ange. Pau.& Roma.idem tenere in d.§.fin.

14 *An regulariter omne crimen sit publicum, uel priuatum.*

15 *Crimen commissum contra incertam personā, licet dicatur publicum, ita quod cuilibet cōpetat accusatio: nul a tamen lege cauetur, quod tale crimen puniatur criminaliter.*

14 ANGE. † Quæritur tamen pro declaratione,an omne crimen regulariter sit publicū, vel priuatū? dic ꝙ regulariter omne crimē dr̄ priuatum,nisi exprimat ꝙ sit publicū.l.iii.in fine.ff.de præuarica.& ibi Bar. & Bart.in l i.ff de publi iudi. & Imo.in l.fi. ff. de priua.deli.& in l.ii.ff.de concussio.In certis tamen casibus regulariter omne crimen est publicum. Primo, si cōmittitur in Deum vel in sanctos. C.de hæret.l.Ariam. & supra dictum est. Secundo, si committit in sacerdotibus.l si quis in hoc genus.C. de epis.& cleri.Tertio, si cōmittitur in magistratibus, occupando vel offendendo: vt l..C.de priua.carce.l.fin.C.ad l. Iul. de vi. Quarto, quando committitur in religionē diuinam.l.fi.ff.ad l.Iul.pec. Itē est publicū, ꝑ ꝑ q.ꝺ offenditur ēt oē genus hominum.l. fi.C. de malefic. & mathe. quia nō cōmitti tur cōtra singularē personā, sed contra genus personarū.Idē in delicto, in quo offendit incerta persona cōsiderato actu:sed cōsiderata potentia,iniuria pōt cadere in quocunq;.l.eum qui.§.in popularibus.ff.de iureiuran.exēplum in appenso.& Ang.in l.fi. ff.de priua.delic.tenet isto casu, ꝙ forensis transiens per istam ciuitatē, poterit intētare accusationē contra tenentem aliquid appensum.& ideo Imo.in l.i.ff. de public.iudic.allegat gl.in l.ii.§.penul ne quid in loco publi.Sed idem in rub.ff.de publ.iud.tenet contrarium: quia non est interesse forensis tueri iura ciuitatis alienæ. Et dicit do. Ang. ꝙ hoc putat verius.facit l. in prouinciali.ff. de operis noui nuncia. Non obst. glos. in d.§. penul. quia ibi loquitur, quando sunt de eodem populo: licet essent de alia contrata,vel alia vicinia.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde, ꝙ illa sunt omnia iudicia publica,q̄ sunt numerata.institu. de publi.iudic. per totum. & in l.i.ff.de publi.iudic. Et ideo cum legislator voluit numerari quæ dicantur publica iudicia,manifeste denotat,ꝙ illa non sunt enumerata,erunt priuata. arg.eorum q̄ habētur in l.cum ita.ff.de conditio.& demonstr. & l.quod Labeo.ff.de competen. & l. maritus.C.de procura.& dixit Bal. post Bart.in l si quis in hoc genus.C. de episco. & cleri. quòd omnis iniuria, q̄ fit Ecclesiæ vel clericis,dicitur crimen publicum: & omnia ista dicta do.Ang.fuerunt Bal.in rubr.C.q. accus.in.i.col.& vide Bal.in l.reos.C.de accu. in vi. col. quòd si quis blasphemat Deum, hoc

hoc est crimen publicum. & idem si crimē committatur in sacerdotes.d.l. si qs in hoc genus.Idem, si crimen cōmittitur in Deū terrenum,id est Cæsarem, vel his qui sunt ad latus eius. Et ideo crimē commissum in aliquem ex prioribus,vel officialem publicum.est crimen publicum.l.Spadonem.§.si cum inter.ff.de exc.tu Et dicit ibi Bal. in d.
15 l.reos. vnū singulare verbum, † φ lice: crimen commissum cōtra incertam personā dicatur esse publicum,adeo, φ cuilibet cōpetat acc[illegible]atio: tamen nulla lege cauetur, φ tale crimen criminaliter puniatur: quia regulariter debet constare de persona offensa l.i.§.item illud.ff.ad Silla. Sed nota,quia Bald ibi notauit,quòd delictū sit factum:sed erat in fieri in potētia fiendi:qa nemini dubiū facto delicto,cōstaret de psona:& sic criminaliter puniretur. An aūt foeminis possit accusare in crimine cōmisso in incerta personam? Adde q̄ dixi supra,in pcedenti colū. Adde tñ hoc pcedere de iure ciuili: sed de iure canonico,omne crimē est publicū. Ita dicit Ioan. Fab.institu. de pœna temere liti.in §. si in gl.& multa allegat. & ita dicit Bal.in rub.C.q accu.in vi col.alleg.vi.q.i.ī c.infames. in gl.q̄ hoc dicit.& infra dicā, in hac eadē gl.in illa q q̄ incipit,(qd aūt si ex aliquo delicto debet lingua amputari ✠) HIERO. Circa principalē q. addatis pro eius intelligentia,φ publicū crimē pōt intelligi tribus modis:latissime, late, & stricte, qđ declara,& psequere,vt late per Bart.in l.i.ff.de publi.iudi.col.ii.versic.pro eius decla.quem sequuntur Ioan. de Platea,& Ange.de Aret.in §.i.in fine.institu. de publi.iudi.Præposi.in sua.ii.q.viii. col.vi. in fi. cum sequen.Item adde,φ publica, alia ordinaria,alia extraordinaria.de quo Spe.ti. de accusatione.§.ii.in princip. de quo vide etiam Vitali.in tract.malefi. in rub. de publ. iudi. & in rubri.de priuatis delictis.

16 *Accusare de crimine publico quæ personæ prohibeantur.*
17 *Mulier accusans debet se subscribere ad pœnam talionis.*
18 *Mulier in quibus casibus accusare potest.*

ANGE. Et licet in supradictis criminibus quilibet admittatur ad accusandum re
16 gulariter.† fallit in aliquib⁹ plenis q phibētur de crimine publico accusare. ita dicit Bal.in rub.C.qui accusare nō pos.Primo ergo phibet accusare mulier.& est rō fragilitatis sexus. l.de crimine.C.q acc.nō po.nisi psequat suā,vel suorū iniuriā.l.ii.ff. de accu.& isto casu pfert in accusādo omnibus accusare volētibus, q nō psequūtur suā vel suorum iniuriā: vt est casus in l. vxore.C. qui accusa.nō pos.& ibi Salic. Si autem masculus & fœmina prosequuntur suorum iniuriam: vt est casus in l.vxor.C. qui accus. nō pos.& ibi Salic. Si aūt masculus & fœmina prosequuntur suorum iniuriā,& ēt masculus sit in vlteriori gradu, præfertur masculus.l.iii.ff.de lib. causa. & quia masculus admittitur ad accusandū de iure cōmuni, fœmina de iure speciali.l.eius militis.§. militia missus,ff.de testa.mili. Ita dic.t.in d. l. vxor. Si vero fœmina prosequat suorū iniuriā,& masculus:& simul veniant ad accusandū, pfert fęmina. facit l. i.§. socrū.ff.de posthu ita dicit Sali.in d.l.vxor.Quādo aūt nec masculus nec fęmima prosequitur suā, vel suorum iniuriā: & in casum in quo mulier posset admitti iuxta not.ī l. qui de crimine.& qđ ibi Sali. Tunc si masculus aliàs est habilis,pfertur.Si vero est inhabilis: tūc locus erit gratificationi. l.iii.§. si mulier.ff. de libe.homi.exhiben.Ita dicit Sali.in d l.si
17 vxor.†Sed aduertas, quando tūc admittitur mulier ad accusandum,debet se subscribere ad pęnam talionis,alias non admitteretur. l. de crimine.C. qui accus.non poss. qđ fallit ēt in casibus notatis p gl & Bar.in l.ii.ff.de accu. vbi mulier admittit ad accusandū:licet nec suā,nec suorū iniuriā prosequat.& p gl.in d.l. de crimine. & ibi Bald. Ang.ibi, addunt ad gl.tres alios casus. vide licet,in crimine hæresis.l.manicheos.C. de hære.& c.vergētis.extra eo.tit. Itē in crimine sacrilegii.l.si qs in hoc genus.C. de pisc. & cleri.& ii.q.i.in primis. Itē in crimine simoniæ:l.si quēquā.C.de epis.& cle. Itē qñ pastor ecclesiæ dilapidat bona ecclesiæ: vt extra de simonia.c. licet hely. quos casus ēt enumerat Spe.in tit.de accu in fi. & Sali.in d.l.de crimine in qbus casibus nō tm̄ fęmina,sed qlibet admittit. excepto inimico capitali:vt i c. p tuas.& i c.licet hey.extra đ si.
18 AVGVSTI. †Tu aūt in hac materia adde φ Gand. in tra.male fi.sub rub.qui accusa.non pos.ibi in princ. ponit aliquos casus, in quibus fęmina potest accusare, & ibi dicit,

cit, quod licet in crimine falsi possit accusare fœmina: hoc verũ in crimine falsi, vbi falsitas circa testamẽtum est cõmissa. in alia falsitate nõ, pro tex. in l. si per te. C. de fal. & vide Spec. in ti. de accusatore. in i. parte. in §. viso. in versi. itẽ quod est mulier. qui enumerat nouẽ fallẽtias, vbi mulier põt esse i iudicio criminali accusando. Et de materia vbi tex. & glo. xv. q. 4. c. de crimine. & c. ex eo. & c. nõ est permissum mulieri. & c. de certis causis. & c. vxor. & tex. gl. & Arch. ibi, enumerantes aliquos casus. ii. q. i. c. prohibent. §. mulierẽ. & Spe. & Arch. enumerant illos casus in hæresi, in simonia, & i aliis &c. quos enumerat Ang. in l. ii. ff. de accu. Nec est verũ quod Ang. enumerauit illos casus i d. l. de crimine, & in d. l. vxor quia ibi nihil dixit. Et in hoc reprehẽdo do. Ang. hic, & ibi dicit Ange. in d. l. ii. quod licet de crimine prelati dilapidãtis bona ecclesię mulier possit accusare: vt voluit Spec. in d. versi. §. viso hoc debet limitari, quando ille prelatus est superior suus. Nã interest eius tunc bona non dilapidari. Adde quod inquãtũ supra dictũ est, quòd fœmina tenetur se subscribere ad pœnã talionis: hoc verũ est de iure ciuili. Sed secus est de iure canonico. Ita voluit Io. Fa. insti. de susp. tut. §. consequens. & allega. Hostien. in sum. de accu. §. qs possit. Et de hoc vide gl. in terminis. xv. q. 3. c. de crimine. & ii. q. i. §. mulierẽ.

Hiero. In hac materia, inquantũ Augu dicit, quod de iure can. mulier in casibus in quibus admittitur ad accusandũ non tenetur se subscribere. Adde quòd istã opi. tnet glo. in summa. ii. q. 3. & gl. in c. super his. de accusatio. & hæc opinio cõiter tenetur à canonistis. cum qua concor. Guid. de suza. & Albe. in l. de crimine. C. qui accusare non possunt. Item, inquantũ ponũt hic Ang. & Augusti. casus in quibus mulier admittitur ad accusandum. Adde quòd per Barb. in c. communia. de offi. deleg. col. v. ver. ego adduco &c. approbat dictum Bal. in l. i. col. xii. versi. sed an cõmater &c. vbi vult, quod cõmater possit accusare occisorẽ compatris sui. his fundamentis quibus & Bal. Itẽ circa istos casus, quos hic in fine enumerat Ange. vide Vitalinum idem tenẽtem in rubr. de priuatis delictis. Præpo. in c. prohibentur. 2. q. i.

19 *Accusatus etiam de crimine publico, prohibetur accusare suum accusatorem.*

19 Ange. † Secundo, prohibetur accusare, etiam de publico crimine, accusatus suũ accusatorem. l. negãda. C. q accus. nõ pos. & credo quod ista sit ratio quã assignat iurescõsultus i l. is q reus. ff. de publ. iudic. videlicet, quod nõ relatione criminis, sed innocẽtia reus debet purgari. Ita vult Cy. i d. l. negãda. Nã ante nomẽ receptũ rei inter reos, põt ẽt suũ accusatorẽ accusare. Sed post suũ nomẽ receptũ inter reos, nõ: vt habetur in d. l. is q reus. & i d. l. negãda. & est ratio, quia quando fit ante nomẽ rei receptũ inter reos, videtur iniuria habita ex accusatione de eo facta propulsari incontinenti, quod licet. l. vt vim. ff. de iusti. & iure. Sed quando vellet accusare post nomen suũ receptum, videtur magis facere ad vindictam, & sic non licet. vt not. in d. l. vt vim.

Augusti. Sed aduerte, quòd iste est maximus passus, an accusatus possit accusare suum accusatorem, & quando dic vt infra dicam in istamet glo. post d. Ang. vbi in terminis examinabitur ista quæst.

Hiero. Tu in hac. q. vide quæ infra dicam, in ver. quæro an accusatus. nu. 63.

20 *Accusare non permittitur quis nomine alieno.*

20 Ange. † Tertio, non admittitur ad accusandum qui facit, siue accusat alieno[a] nomine l. ii. C. qui accusa. nõ poss. & per cõsequẽs procurator, curator & actor administratorio nomine accusare non possunt, ut ibi. & idem in syndico vniuersitatis, syndicario nomine: vt dicit ibi Salic. in versi. extra glo. quæro. Quãdo ergo volunt admitti, debent accusare proprio nomine, ad vtilitatẽ tñ sui dñi, & principalis: vt ibi dicũt doc. & Bar. in l. ii. ff. de accu. in §. i. vbi Bart. dixit, quod cautela est quòd tutor dicat, talis tutor accusat: quia si repetitur, tutorio nomine, satis est. l. si post mortem. in prin. ff. quando ex fa. tuto. Si proprio nomine debet accusare. intelligitur vt debet, sed ista cautela nõ placet: quia eo ipso quod dicit, talis tutor, & sic facit mentionem de officio: videtur facere in dubio, tutorio nomine: vt est casus not. in l. fi. ff. de instit. & allegat rationẽ ex parte rei, ne iudicia sint elusoria: quia si procurator. vel defensor succũberet, reus aufugeret. Itẽ ex parte actoris. quia ipse debet subire pœnã talionis, & detineri carceratus, quod nõ possent esse. Itẽ, quia diligentius facit causam suam per se, quàm per alium. de quo per Bar. & Imo. in l. pen. §. ad crimen. ff. de publi. iudi.

ADDI-

ADDITIONES.

a ¶Nomine alieno. Adde tu qñ quis possit accusare, nomine alieno, & vide Ant. de Prato vete. in d. consi. pe. supra allegato, in consiliis Barba.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde, ꝙ ista cóclusio videtur falsa, ꝙ tutor non possit accusare nomine pupilli, est tex. in l. polla. C. de his qui. vt indignis. Sed Bal. ibi videtur transire cum opi. Bar. tenentis ꝙ poterit accusare, sed suo nomine, ad vtilitatem tamen pupilli, & ita voluit Ioan. And. in c. delictus. extra de simon. & Imo. & An. in l. pen. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. Vide tamen Gand. in tracta malefic. in rub. quis possit accusare, & quis non. in ver. item accusare vetantur tutores. qui idem tenuit. Limita tamen hoc non procedere in personis illustribus, qui per procuratorem poterunt accusare nomine proprio, per. l. fi. C. de iniuriis. Et ibi subdit Gandi. hoc procedere, quãdo imponeretur pœna à relegatione supra: secus à relegatione infra: quia non habebit locum dispositio legis. ii. C. de accusa. quia procurator etiam nomine alieno, poterit accusare, per ea quæ habentur in d. §. ad crimen. & tene menti. Ioan. Andr. in c. dilectus. de simo. qui dicit, ꝙ communis est sententia legistarum, ꝙ syndicus vniuersitatis nõ poterit accusare syndicario nomine. sed opus est quòd suo nomine accuset, ad vtilitatem tamẽ vniuersitatis. De qua tamẽ materia, vide dicta Bart. in d. l. 2. §. i. in fin. ff. de accu. & Bald. & Ang. in d. l. 2. C. qui accusare. vbi Ang. no. loquit. & Ang. & Imo. in d. l. pen. §. ad crimen. ff. de publi. iud. ibi. 8. fallit in causa vniuersatis. & vide Gãdi. sub eadẽ rubr. in ver. Sed hic q̃ro, nũquid vniuersitas q. tenet ipse ꝙ syndic⁹ vniuersitatis, proprio nomine vniuersitatis poterit accusare.

HIERO. Inquantũ August. dicit referẽdo Ioan. Andr. in c. dilectus. de simo. extra, quòd vniuersitas non põt per syndicũ accusare syndicario nomine, sed proprio, ad vtilitatẽ vniuersitatis. Adde ꝙ hęc est cõmunis senten. legistarum. Adde ꝙ hãc ẽt dicũt communem Henricus Boyc, & Pet. de Ancha. in d. c. dilectus. de quo, qa melius q̃ alibi discussit. q. istã do. Vianensis de pasci. pauperis. ibi per plura fundat cõmunẽ opi. ad eum me remitto, in q. sua ordinaria nu. 67. incipi. vniuersitas Bazani, à quo quãplurima fundamenta habuit Sali. in d. l. 2. C. qui accusa. non pos. et aduerte, quia quãplures doct. dicunt simpliciter, ꝙ vniuersitas põt accusare per syndicũ. & ita dicit Ange. in l. pen. §. ad crimen. hic allega. & Bonifacius vitelinus, in tracta malefi. in rub. de procu. col. 3. versi. sed nunquid. qa debes intelligere secundum prædictam communẽ opi. Et an & quando vniuersitas possit accusari & puniri: vide late doct. in d. c. dilectus. vbi Hẽri. facit vnam longam dis. & circa accusantes nomine alieno: vt tut. cura &c. vide Vital. in d. tra. rub. de his qui accu. non pos.

21 *Accusare non permittitur, qui expresse vel tacite renuntiauit accusationi.*

21 ANGE. † Quarto principaliter non admittitur ad accusandum qui renunciat b expresse, vel tacite accusationi. l. accusationẽ. C. qui accus. non pos. l. si ea. eo. tit. Et est ratio, propter varietatem & inconstantiã eius euitandam: vt l. in causæ. in prin. ff. de procura. De hoc tamen an possit renuntiari & an valeat renuntiatio: not. Bart. in l. maritus. §. si negauerit. ff. de adult. dic vt ibi infra dicetur, ex quibus verbis inducatur repudiatio vel non: no. Salic. in d. l. si ea.

b ¶Renunciat expresse. Adde tu circa hoc, & vide Barb. in consi. lxij.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde ꝙ vera est ista cõclusio, ꝙ ille qui renuciauit accusationi, non põt postea accusare. Limita hoc verum vbi accusatio fuit ꝓposita, & postea secuta est renũtiatio. Sed vbi nunquam fuit proposita accusatio, licet quis millies renuntiaret accusationi. Tamẽ postea poterit accusare. tex. est, & ibi Bart. in l. iii. §. si his. ff. de sepul. vio.

HIERO. In hac. q. reperio quandam notabilem distinctionem Petri de bella perti. Cy. & Alberic. de rosa. in d. l. accusationẽ. & Henr. Boyc eã approbãtem ĩ c. crimina de collu. detegẽn. ꝙ aut quis admittitur ad accusandũ vna cõsideratione, vel vno iure tãtum: vt quia vnus de populo, & sic ratione pub. interesse tñ, & tunc si desistit, seu renũciat, non potest amplius accusare. & sic intelligitur. l. accusationem. hic allegat. aut admittitur duplici iure, vt puta ratione iniurię sibi, vel suis illatæ, & tanquam vnus de populo: & tunc, aut renunciat accusationi vtroque iure, & tunc neutro iure amplius admitte-

admitteretur: vt in d.l.accusationē. & in l.si maritus §. si negauerit de adult.ff.aut renũciat vno respectu tantum.& tunc alio respectu admittetur,& sic intelligatur tex.in l.4.§.si is.ff.de sepul.viol. & hoc ꝓbat à simili. ff.de succes.edi.l.i.§.quibus.& §.sed videndum.in dubio tamen alio non apparēte, videtur renunciasse vtraque consideratione. arg.l.in plurium.in fi.& l.nec is qui. §. hæres.& l.illud.ff.de acqui.hæred.& hoc dicunt esse valde notandum,& cũ hac di.dicit ibi Sal.ꝙ multi pertranseunt,licet ipse velit ibi eam impugnare,quam tamen dicit in se continere veritatem.Item reperio,ꝙ Ang. in d.l.accusationē refert Bar.dixisse,ꝙ in casibus in quibus licitum est transigere de cetero renucians nō auditur, alias admittitur per l.trāsigere.C.de trāsa.vbi vero nō licet, tunc si renunciat ante accusationem propositā,& ab alio est præuentus,similiter nō admittitur, per tex.in d.l.3. §. si is cuius.de sepul.vio.secus si non sit ꝓuentus, vt ibidē: ꝙ fallit in crimine adulterii:vt in d.§.si negauerit.in l miles.§ socer.eod.ti. ꝙ intelligit,ibi Ang quādo simpliciter renunciauit, per dist. Pet. secus si negasset se accusaturũ ex vno capite:qa ex altero admitteretͬ,ꝑ su prædictā distinctionē,& ꝑ d.§.sexaginta, & ꝙ d ctũ est,ꝙ fallit ĩ adulterio,intelligit Ang. in vno casu tñ,qñ scilicet qs negat se de adulterio accusaturũ agit ciuiliter solũ ad finē,vt adultera ꝑdat dotē.nā tunc eius odio qa nō trubuit ꝑponere commodum pecuniariũ vindictæ domus suæ, introductũ est, vt postquā se de adulterio negauit, ꝙ non audiat:& maxime cum primo protestatus fuerat,quòd volebat de adulterio accusare: vt ꝓbatur i d.§ socer.Si vero renũtiat post accusationē propositā, non admittetur amplius ad accusandum,& hoc propter suspicionem & infamiam quam incurrit desistēdo,per.l. qui desistit.ff.ad turpil.& per d.l. accusatio quæ ita intelligitur, secundũ Ange.& Bar.sed hoc intellige, quādo propria auto.desistit:secus tamē si abolitione impetrata,quia tunc poterit repetere accusationes intra xxx.dies secundum Ang.vbi, supra per l.libellorũ.§.fin.ff. de accus.& cum opi Bart.transit Alex.in l.iurisgentium §.si paciscar.ff.de pactis.& in d.l.transigere. C. de transa. Albe tñ de rosa.in dicta l.transigere.ii.col.format.q. an trāsiēs admittatur ad accusandũ de crimine non obstante trāsac.& refert tres opi. Primā Gui. & Odof. tenentes, ꝙ nō. Alteram Iac.de are. Oldr. Cyn.& cōmuniter Mod.tenentiũ ꝙ sic,sequendo opin.Io. approbatā à gl. in l.iurisgentium.§.si paciscar.ff. de pactis q̃ se fundat per d. §. si is cuius hoc tñ intelligentes, qñ ante inchoatā accusationē fuit facta trāsactio:& in quolibet crimine pub.sanguinolento vel non:& hoc ne melioris cōditionis fit magis delinquens q̃ minus, contra l.diuus de offi ꝓsi.ff.& l.presbyteri. de episc.& cle.C.ꝙ esset si, vbi pœna sanguinis nō ingeritur, ibi admitteretur: & vbi pœna sanguinis ingeritur, non admitteretur. Tertia opinio est quorundā,quā sequitur ipse Alb. concor.opi.ꝙ aut transactio nō tenet:qa cōtra formā.l.transigere. & ꝙ tunc trāsigens posit contrauenire,cũ trāsactio facta fuerit cōtra legē,aut trāsactio tenuit:qa facta,secundũ formā dictæ legis, & tunc trāsigens pro suo priuato cōmodo,nō posit sic contrauenire & q ita ꝓcedit opi.Gui.& Odo. pro vindicta tñ publica,posit sicut quilibet de populo. & ita procedat opi.Iac.de Are. & sequaciũ.Et sic ex ꝓdictis poteris colligere q̃ magna sit confusio circa veritatē huius q.quid ergo dicēdũ? Mihi autē vr̃ concordando opi.sic posse distingui, ꝙ aut sumus in casibus in quibus licita est trāsactio, aut nō.Primo casu subdistingue: aut renũciatio fuit facta ante accusationē propositā, & tunc opi.Bar.Ang.& Alex. habes in d.l. transigere.in primo mēbro: intelligēdo eā, secundum dis.Pet.& sequaciũ: aut post propositam accusationem : & tunc renuncians repellatur, propter suspicionem & infamiā quā incurrit desistendo, per l.accusationē. & per l.qui desistit.ff.ad turpil.Secundo casu prin.distingue vt supra, secundum Bart. Ang.& Alex.de quo vide Abba.& Mod.in c veniens.de accu.extra.Et ex his colligitur male dixisse, hic Aug.quod vbi nunquam fuit proposita accusatio,licet quis millies renũciasset accusationi, quòd poterit postea accusare,per tex.& ibi Bar.in d.§.si is cuius quia debet intelligi, vt supra dictũ est. Sed quæro, an de iure canonico detur potentia pœnitendi postquā quis accusationi renunciauit? Ang.mouet.q.in d.l accusationē,sed non decidit.remittit se ad Ioan.Andr.ca.ii. de collu.detengen. vbi videatis docto.

Accu-

22 *Accusare fratrem suum frater non potest.*

22 ANGE. †Quinto, repellit frater fratrē accusare.l.si magnū.C.q accu.non pos.Ratio est pp coniunctionē sanguinis, quæ est immutabilis.l.ius sanguinis.ff. de reg.iuris. ꝙ ēt pacto, & voluntate partium tolli non pōt,vt l.ius agnationis.ff.de pact.ꝙ est verū in magnis delictis. Sed in leuibus,permittitur acus.vt in l.sororem.C. qui accusa.non poss.Et hoc idem erit in fratre naturali tantum:vt no.Sal.in d.l.si magnum.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde qđ dixit Gand.in tractatu malefi.sub rubrica, quis possit accusare vel non, in vers. item frater non auditur. Qui limitat prædicta, ꝙ verum est, frater non admittitur in capitali crimine accusare fratrem a nisi prosequatur suā vel suorum iniuriam:quia tūc admittitur, sicut dr̄ de matre.in l.propter. & in l.si sororem.C.qui accusa.non poss. & ad hoc idem allego Spec.in tit. de eccusatore §.i.in ver.item quòd est frater.

ADDITIO.

a ℭFratrē. Adde tu nec soror fratrē quia appellatione fratris,venit soror.ita Fulgo.in suo cōsi. cvij. & de fratre naturali Adde & vide Petr. de Ancha.in consi.lxxxvij.vbi quod statutum, ꝙ inter fratres fiat cōpromissum, cōprehendit fratrem naturalem:quia est eadem rō.Ber.

HIERO. Cum istis concor. Vitalinus in tracta malefi. in rubri. de his qui accusare non possunt.Ang.& Albe.in d.l. si magnū. vbi Sali.extendit ad fratrem naturalem tantum:quia dicta lex magis respicit naturalitatem.arg.l.ponentes.ff.de in ius vocan. & l. tutelas. de cap.domi.

23 *Accusare non potest ille qui est infamis.*

23 ANGE. †Sexto, ab accusatione repelitū
b infamis:b vt C.qui acc.nō pos.l. qui criminis. Ratio est pp præsumptā calumniā qa qui semel malus &c.l.Cassius.ff.de senato. Vel est ratio, scđm Cy.ibi: quia si ille qui accusat non probaret,perdit ęstimationem & famā.l.fi.C.de accu.Sed ille qui est infamis,iā amisit.l.cogitationū.§. i.ff. de variis & extraor.crimi.l.ii C.de vt intra certū tēpus.In certis tn̄ casibus admittitur.l.famosi.ff.ad leg.Iul.maie.ꝙ intelligit,ſm glo.in l.q iudicio.ff.de accu. Et dicetur infra in gl. super verbo,(Tu hai tradito la tua patria) & in ver.(quis possit accusare de hoc crimine.)intellige ī infame infamia iuris, non facti tm̄.l.qui accu.in prin.ff.de accu.vbi Bar. & l.infamē.& ibi Bar.ff.de publi.iudi. & Sali.& doc.in lege criminis.C.q acc.nō pos.& Ang.& Imo.in l.is qui reus.ff.de publi.iud.

b ℭInfamis.adde tu & vide circa hoc.d.Alex.cōs. xj.& qd possit facere iudex vigore lati arbitrii. vide Per.de Anch.in cōs.cxlvi. Ro.cōs.ccxlvii. & Alex.consi.xlj.v.velu.& vide Anto. de Prato veteri in consi. supra sepius allegato qui dicit, quod est arbitratrium iudici an velit admittere infamem infamia facti accusandum.Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac maria adde quæ dixit Specu.in tit.de accu.in iii.parte.§.tertio videndum est.in ver.infamis autem & criminosus.qui dixit,ꝙ isti infames, scđm canones,repelluntur ab omni accusatione.ii.q.vii.c.quęrendum.& c.si qui sunt. & vide in c.infames.vi.q.i. & eadē causa.& q.c.cui crimen. & ii.q. i.ca.in primis.versus finem.Sed latius de materia vide per Spec. in tit.de accu.in i.parte.§.i.ver. item qui est infamis.qui ponit de his q infames ipso iure vel per sententiā,vel infamia facti:an repellantur ab accusatione, & ibi dixit Spec. ꝙ non reperitur ī iure, ꝙ infames infamia facti repellātur ab accusando. Arguit tamē postea contrariū & ibi ponit multas fallentias, vbi infamis poterit accusari. & ibi vide an infamis possit infamem accusare. & de materia per Bal. C.qui acc.in rub. quòd omnino adde dictum do.Abba.in c.i. extra de acc.qui aliqua noua adducit,an infamis infamia facti repellatur ab accusando. & dicit Bal.in l.neminē.C. de incest.nup. quòd ille qui habet vnam vxorem,& vnam concubinam,est infamis ipso facto, & non admittitur ad accusandū de pub. iudicio, seu crimine.Idem,qui habet duas concubinas. quia infamis est,vt voluit gl. secundum eū, in authē.qui mo.na.effi.legi.§.fi.quod nota tu scholaris,qui aliquando habes tres in domo.Limita tamen prædicta & tempera, nisi iudex haberet arbitrium procedendi de iure,& de facto:quia tunc infamis, vel alias criminosus,vel non legitimus accusator admitteretur:per ea q̄ dixit Bal.in l.vbi pactū. C.de transact.p illā glo.ibi in vlt.col.in fi.

HIERO. In hac materia faciamus tres cōclusiones.Prima cōclusio, & cōis,& indubitata,tā đ iure can.quā ciuili. Infamis infamia

famia iuris repellitur ab accusando.c. infames.vi. q.i.c. quærendum.ii.q.vi.l. qui accusare.ff.de accu. vbi Bar. Secunda conclusio, q de iure cano. infamis infamia facti repellitur ab accusando, ita gl. & cõmuniter cano.in c.i.de accu.cum concor. de quibus ibi per doct. Tertia conclusio, q de iure ciuili infamis infamia facti nõ repellit. & hãc tenent Bar. & Alb.q refert ẽt eã tenere.Rofre in suis libellis iuris cano. in rubri. repelluntur ab accu.&c.Boni. Vitalinus in tract. malefi.in rub.de his q accu. non pos. Abb. Maria.& Soc. & Ioã.de Imo.in d.c.i.& hęc vr cõis oppi. attẽto q de iure ciuili infamis infamia facti repellit à testificando,secundũ cõem sententiã doc.in l.i.C. de sum. trinita. vbi late p Mod. cũ ista duo,s. testificari, & accusare parificent, vt volunt cõiter doct. in c.de cætero.de testi.licet do.Ant. quẽ sequunt ibi Fely. & Are.voluerit, q de iure ciuili sit in arbitrio iudicis repellere infamẽ vbi specialiter non est determinatum.

24 *Accusare non permittitur excommunicato.*

24 A N G E. † Septimo, repellitur ab accusando excõmunicatus,p periculũ participationis c.pia extra de exceptio. lib.vi.

A V G V S T I. Sed adde, quòd ille text. nõ loqu r in criminalibus, & casu quo loquerer in criminalibus. Tñ secundũ glo. in d.c.pia. in versi. cõmunibus. ibi excõicatus repellitur ab actu iudiciali quoties de proprio commodo excõmunicati tractaretur: nihilominus nõ dubito, quin excommunicatus repellat ab excusando. ita allego Specu.dix sic in tit. de accusatore. in i. parte.§. i.Item quod est excommunicatus, vel anathematizatus.& Bald.in rubr.C. qui accu.

H I E R O. Pro ista opin. facit bñ text. in c.illud de cle. excõmu. & per quẽ docto. post Abb.in d.c.pia ponunt regulã, q omnis actus q sine cõmunicatione alterius nõ pcedit,est interdictus excõmunicato.Item pro ista opi.videtur etiam bonus text. in c. intelleximus.de iudi. iunctis his quæ ibi notantur extra. vbi regulariter prohibetur, excõmunica.esse in iudicio, & hoc expresse tenet Vitalinus in tracta.malefi. in rubri. de his qui accu.non pos.vbi ponit de excõmunic.suspensio,& interdicto.

25 *Accusare non potest qui habet duos accusatos.*

25 A N G E. †Octauo, repellitur qui habet duos accusatos.l. cũ rationibus.C. qui accus. nõ pos.& est ratio pp turpẽ quæstum euitandũ,vt dixit tex.in d.l.hos accusare.ff. de accu.si tñ habet plures accusatos, tenet processus si non opponat. Fallit in crimine adulterii:vt no.Bar. in l.hos accusare.§.l. ff. de accus.& Salic.in l.cũ rõnibus.C. q accu.

A V G V S T I. Tu aũt in uac materia ad de Gandi.in tract. malefi. sub rubri. q pñt accusare,& qui nõ,in versi. Itẽ qui duos accusauit.qui limitat pdicta, quòd licet ille q duos accusauit, non possit tertium accusare.Tamen hoc non militat vbi suã vel suorum iniuriam prosequeretur: quia poterit plures accusare. Et dic,q de hoc est tex. in d.l.cum rationibus. Adde tñ,quòd isto casa quãdo diuersa sunt delicta,a tamẽ ĩ eodẽ

a libello nõ poterit qs accusare tres vel quatuor, etiam si prosequatur suam vel suorũ iniuriã.Ita dixit Ang.l.i.C. si reus vel accusator mortuus fuerit. & ibi Ang. approbat dicta Bart.in d.l.hos accusare.§.lege.an aũt eo casu quo quis accusat plures. cũ nõ possit,teneat iudiciũ si nõ opponat:adde Bart. in d.l.i.§.accusationem.ff.ad turpil.qui hoc idem voluit. Et de ista mataria per Specul. intitu.de accusa.§.i.in versi.Itẽ opponit q nõ potest.Et alias limitationes vide p Bar. in d.§.lege.Et per Salice.post doc.in d.l. cũ rationibns. & per Ange.in d l.i.

A D D I T I O.

a Diuersa delicta. Adde tu quod Rom. in consi. ccxl.dicit,q cõmunis opi.est, q quis ex diuersis delictis nõ possit pluries eodẽ libello accusare. B.

26 *Accusatio non conceditur alumno contra suum nutritorem.*

26 A N G E. †Nono,repellitur, alumus.l. iniquum.C.qui accu.non poss. Et est ratio quia iniquitas & ingratitudo beatũ hominem esse nõ sinunt: & ingratitudo desiccat fontẽ pietatis.facit leg.si nõ sortem.§. libertus.ff.de condi.inde.

A V G V S T I. Tu adde & intellige pręmissa, vbi nutritus vellet accusare suũ nutritorẽ,qa nõ põt:sed ibi nõ dr,q alumnus nõ possit accusare eum quem nutriuit: sed contra:& ita intellige.d.do. Ang hic. Limita tamen prædicta, nisi nutritus vellet prosequi suam vel suorum iniuriam: quia poterit

rit suum alumnum accusare. Ita not. dixit. Ang. d. l. iniquum.

HIERO. Circa limitatione quã ponit hic Aug. dic, quod idẽ tenet. & ibi Sal. vbi & q̃rit. sed an hoc locũ habeat ĩ delictis magnis quod vr̃ per ea quæ dicta sunt supra de fratre.

27 *Accusare prohibent servi familiares & liberti.*

27 ANGE. †Decimo, prohibent servi fami b liares, b & liberti accusare dominũ, vel patronũ, vel eorũ hæredẽ extraneũ: vt l. pen. & fina C. qui accusa. non pos. Et est ratio: quia non est permittendũ his, qui calcaneũ dirigunt contra dominum vel patronum. l. ii. C. de libertis & eorum liberis. Et intelliguntur familiares, & etiam non sunt conducti propter mercedem. Sed familiares intelliguntur, secundum communẽ vsum loquendi: vt not glo. in c. ex literis. de accu. facit l. fina. §. si qua. C. de his qui ad eccle. confugi. & not. Sali. in l. si quis ex familia. C. qui accus. nõ pos. quod est verum, nisi in crimine læsæ maiestatis & heresis: & aliorum quæ habentur in l. lis certis. ff. de iud. & ita habetur in d. l. si quis. & ibi Salic.

b **Familiares. Adde circa hoc: & vide etiã Old. in consi. lx. in v. volu. Ber.**

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia ad de Gandi in tract. malefi. sub rub. q. accusa. pos. in ver. Item repelluntur filii, liberti, & homines: familiares: & vide Specu. in titu. de accu. in i. parte, in §. i. in versi. itẽ. quod est libertus, vel beneficiatus: per cuius dicta poteris limitare prædicta: & vide text. & glo. & ibi Bar. in l. hi tamen. §. liberi. ff. de accu. per cuius dicta limitantur etiam prædicta: & quid econtra. Vide etiam per Specu. in loco supra allegato: vbi bonos text. allegat in ista materia. Item adde & limita secundum Ioann. Andr. Abb. & docto. in c. nulli. extra de accusa.

HIERO. Circa hanc materiã vide late doct. in d. c. nulli. vbi Felynus ponit. iiii. limitationes, q. tex. intelligitur in familiari criminoso, secundum communem intelle. de quo vide Phil. Decium in c. dilecti. de except. extra. col. iiii. in medio.

28 *Accusatio est prohibita militibus.*

28 ANGE. †Vndecimo prohibentur militites, in l. non prohibentur. C. qui accusa. non poss. & est ratio: quia militaribus exercitiis operã dare debent: vt l. milites. C. de procu. & ita in milite cœlestis militiæ, vt in clerico, ar. l. cõsulta diualia. C. de testa. & l. repetita. C. de epis. & cler. & facit gl. Bart. & Imo. in l. miles in prin. ff. de re iudi. & idem in milite causarum, & sic in doctore. Militant nanque patroni causarum, vt no. glo. in d l. miles. & facit. l. aduocati. & l. fori. C. de aduo. diuer. iudi. sed Sali. in d. l. non prohibentur dicit, quod in militibus nostri temporis nõ est prohibitã accusare, etiã de iniuria aliena: quia non iurant, & non exercent stipendia, & vt plurimum negotiantur: vnde ĩ eis cessat ratio prohibitionis, & alleg Spe. & Ioan. Andr. in tit. de accusa. § i. ver. item excipitur. pro quo facit quod no. Cy. in l. i. C. de iur. & fact. ignor.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia ad de Gand. in tract. malefi. sub rubr. qui accus. pos. in versi. itẽ milites prohibentur accusare. Qui militat, nisi suam vel tuorũ iniuriam prosequantur: quia tunc milites poterunt accusare. & de hoc est text secundũ Ang. & doct. ibi, in l. non prohibentur. C. q. accu. & alias limitationes vide per Specu. in titu. de accu. §. i. in versi. Item excipitur. & adde Bald. in rub. C. qui accu. non poss. in i. col. qui dicit, quod ideo milites nõ possunt accusare, quia debent suos ciues defendere, et castris insistere. & nõ versari circa lites, nec esse terribiles inferioribus. Et ideo si recte ponderentur verba Bal. in militibus nostri temporis, qui non insistunt castris, non procedet hæc cõclusio. Quinimo allego tex. in c. prohibentur. 2. q. 1. vbi est tex. coniuncta glo. quod ideo milites non possunt accusare propter sacramentũ quod recipiunt, quod non euitabunt mortem dum creantur milites. Vnde cum hodie non subiiciant se huiusmodi sacramento: dico, quod poterunt accusare. & hoc dicit tex. coniuncta glo. in l. qui accusare. ff. de accu. in gl. magna. An aũt ista hodie procedãt in militibus nostri t.pis, vt habeãt priuilegia militaria. Adde hic q̃ dicã infra in gl. super verbo, (fama publica. in ve. s. vi. quæro) quæ personæ possint torqueri &c.

29 *Accusare non potest pupillus.*

29 ANGE. †Duodecimo, prohibet pupillus. l. i. & ii. ff. de accu. & est rõ, propter fragilitatẽ ætatis, & carẽtiã intellectus. d. l. ii. §. pupillus. & ibi Bar. ff. de accu. Sed quid i adverto? gl. in d. §. pupillus. secundũ opi. Vgo tenet, quod

minor

minor xx. annis non posſit accuſare, ſicut nec pōt eſſe teſtis in criminali.l.teſtimoniū. ff.de teſt.quia accuſare,& teſtimoniū ferre, à pari ꝓcedunt.l.qui cū maior. §.i.ff.de bo. lib. & hanc partem tenent Doct. in d.l.ii & a Bar.in d.§.pupillus.Sed hoc nō placet a mihi:quia regula eſt permiſsiua,ꝙ cuilibet ꝑmittitur accuſatio, niſi expreſſe reperiatur prohibitū.l.qui accuſare.ff.de accuſ.ſed ſolum pupillus reperitur ꝓhibitus:vt d.§.pupillus. igitur &c. Nec eſt bonum ſimile qđ faciunt de teſtimonio:quia quod minor xx. ann.non poſsit eſſe teſtis. eſt exorbitans à iure cōi:cū pubes regulariter poſsit eſſe teſtis:vt ibi nota.ergo non debet trahi ad exē plū.l.quòd vero.ff.de legib. & maximè qn̄ eſt diuerſa ratio. Nā multi prohibētur eſſe teſtes, q nō prohibent accuſare,ꝑꝑ præiudicium quod magis infertur cum teſtimonio,quàm per ſolum accuſatorem.facit l.iii. ff.de teſti.coniuncta l.ii in princ.ff.de accuſ. & pro hoc facit glo.not. in §.conſequens.in gl.ii.inſtit.de ſuſpe. tut. & in hac quæſtione vide late per Sal.d.l.ii. C.qui accuſ.nō poſſ. in verſ.expeditis igitur. & pro iſta parte vr̄ caſus in l.clarum. C.de auto.pſtan. vbi loquitur ſiue accuſent, ſiue accuſentur. & tn̄ quos ſimpliciter vocant minores xxv. ann. poſtea vocāt pupillum,& adultum,vt clare comprehendat minorem xx.annis.

ADDITIO.

a ¶Sed hoc non placet. Adde Alex.in d.§.ſi pupillus.& Bald.conſi.lx. in v.vol. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde dicta Bar.in l. qui accuſare. ff.de accu. & per Imol.& Ro.in l.de pupillo. ff.de op. noui nunc.per Spec.& Ioā.And. in titu. de accuſa.§.i.verſ.quid de pubere.& per Bald. in rubr.C.qui accuſ.in iiii.col. & per Sal.in d.l.clarum.C.de auto.præſtan. qui tenet cō tra cōem ſententiam.& idem fecit Ange.in l.ii. C.qui accuſ. & in l.iii.ff.de accuſa & per Ang.in l.propter inſidias.C.qui accuſa.non poſſ.& no.ꝙ Spec.in loco ſupra alleg. limitat prædicta. De qua limitatione dicendum eſt,vt per docto.in locis ſupra alleg.& latiſ ſimè poſui materiā vltra docto. in collectis meis.in d.l. de pupillo. Tene tamen menti, ꝙ dixit Spe.in tit.de act.in verſ. ſi autem ſit maior.in ii.col. qui dicit ꝙ maior xiiii.ann. & minor xxv. poterit facere accuſationem in ſpūalibus ſine tutoris auto.Et adde Gād. in trac.malef.in rub.q. accu.poſ.in verſ. Sed q̄ro,nunquid adultus, qui dicit, ꝙ in crimine adulterii, & læſæ maieſta. adultus poterit accuſare,alias nō,& đ eo q hēt xiiii.ann. vide Abb. in c.i.extra de acc.q nota.loquit.

HIERO. De hac etiam materia vide Vitali.ī trac.malef.ī rubr.de his q accu.non poſ.col.ii.ī medio.& adde ꝙ maior xx.ann. ēt ſi ſuā vel ſuorū iniuriā non proſequatur, poterit accuſare, ſecundū glo.& Bart.in l.q. accuſare.de accuſa.& hæc eſt cōis ſententia Doct.quā latè proſequitur Alex. in l.in ꝓuinciali.§.ſi.de ope.nou.nunc.col.ii.ver.ſed dicas.de qua per Areti.poſt Abba. in c.i. de iudi.vbi Zanet. ēt dixit cōem. Pupillus vero non admittitur, niſi ſuā,vel ſuorum iniuriam proſequatur, ſecundum cōem ſnīam doct.vt ſ.per l.ii.ff.de accu.& tunc ſi infans accuſat,tutor nomine ſuo, & ſe inſcribit ad pœnā talionis:vt tenet Bart.in d.l.ii.ſi vero maior infante, & impubes, accuſare pōt,cū auto.tuto.vt d.l.ii.& l.clarum.de aut.pſtan. de quo late Moder.poſt Abb.in d.c.i.

30 *Accuſare non poteſt furioſus, ſurdus, mutus, & mentecaptus.*

30 ANGE. † Ex his poteſt inferri xiii. ꝙ ēt furioſus repellitur ab accuſatione. arg.l. Fulcinius.§.adeo.ff.ex quib.cau.in poſ.ea.& ēt xiiii.pōt inferri,ꝙ ſurdus,mutus,& mētecaptus.Et idē in ꝓdigo,& cæco, q iſti repelluntur ab accuſatione.ar.l.i.§.per caſum. & §.cæcum.ff.de poſtulan. & inſtit. de curato. §.ſed mētecaptus.& d.§.adeo.& l.is cui bonis.& ibi Bar.ff.de verb. obli. & in l.i.eo.tit. & ibi Bar. Et illud quod dixi de ſurdo, intelligendum eſt de eo, qui nihil penitus audiuit.Secus ſi eſſet ſurdaſter, qui poſſet exaudire:vt not.in l.diſcretis.C.qui teſt.fac. poſ. tunc iſte poteſt accuſ.d.§.per caſum.& arg. l.i in fi.ff.de act.& obliga. Quod tamen eſt intelligendum,ſi linguam habet expeditā. Si aūt lingua caret,licet exaudiret, cred t ꝙ nō admitteret ad accuſandū: quia poſſet exponere coram prætore.ar.l.i.ff.de poſtul.

AVGVSTI. Tu de his omnibus vide quæ vltra Docto.notaui in l.i.ff.de ver.obl. an iſti æquiparentur pupillis,vel adultis,vel maioribus.dicit tn̄ Bal.in rub. C.qui accuſ. non poſſ.in prin.ii.col.ꝙ illi qui carent mēte,vel intellectu,illi accuſare non poſſunt.

HIERO.

HIERO. Circa hanc materiam adde, ꝙ do. Bar. in rub. extra de accu. volebat, quod stãte statuto, ꝙ quilibet posset accusare, ꝙ furiosus esset admittendus motus, quia vbi stultus vel furiosus facit actum quem facit sapiens, tũc valet id ꝙ facit furiosus, per no. per Io. And. in c. fi. de succes. ab intest. &c. sed do. Hiero. Zaneti. eius discipulus eum reprehendit, qa contra. d. c. fi. de succes. ab intest. quẽ vide in repe. c. i. de accu. sup rub. col. viii. vers. vlterius q̃rit hic dñs meus &c. Itẽ adde, ꝙ eandẽ sententiã. s. ꝙ prodigus. surdus, mutus, & furiosus non possint accusare, tenet idẽ do. Ang. insti. de excep. in §. ꝑterea. col. xiii. ver. iii. ꝓdigus nõn põt &c.

31 *Accusare non potest qui habet merum imperium.*

31 ANGE. † Decimoquinto, repellitur qui habet merũ imperiũ. ff. de accu. l. q accu. Et est ratio propter potentiã litigãtis. Sed ego assigno aliã rationem hic, scilicet, quia si ipse esset falsus calumniator, non posset puniri pœna talionis, quia durante officio, cõueniri non potest. l. nec magistratibus. ff. de iniu. Nec carceratus retineri posset, vt necessario fieri debet. l. fin. C. de accusa. Quoniam conueniens esset, ꝙ magnus magistratus retineret in carceribus, ergo videns se succumbere durante officio cum nõ pos
a set interim conueniri [a], aufugeret, & sic pœna talionis non posset habere locum. igitur &c. vt l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patro. Nam etiam durante officio conueniri potest. d. l. nec magistratibus. facit ꝙ no. Barto. in simili. in l. penul. §. ad crimẽ. ff. de publi. iudi. Ex quo sequitur, ꝙ minor magistratus potest accusare, quia in eo cessant prædictæ rationes, igitur, &c.

ADDITIO.

a ¶ Cõueniri. Adde tu quod de delictis factis in officio possunt conueniri. ita Ro. in consi. ccccxv. Item potest officialis perpetuus per superiorem syndicari durãte offi. ita Bar. in l. nisi. §. fi. de tute, & rat. i. distra. Ber.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ ista ratio domi. Ang. nõ mihi placet, qa secũdũ rõnem suã, sequeret ꝙ hodie posset magistratus habẽs merũ vel mixtũ imperiũ accusa. Ex quo de cõsuetudine nemo tenet se subscribere ad pœnã talionis, vt supra dixi. Adde tamẽ ꝙ Spe. in ti. de accu. §. i. vers. itẽ qđ est magistratus. dicit, qđ nec præses prouincie, seu iustitiarius, seu seneschalus, possunt accusare nec accusare, nec accusari qui habet cognitionẽ mixti vel meri imperii, & alii officiales de quibus per eum in tit. de iurisdi. omni. iudic. Limitat tamen prædicta Specu. quia dicit qđ hoc nõ procedit vbi pater inueniret magistratum talem cũ filia sua, quia poterit accusare, quia ipsum magistratum, isto casu, poterit occidere, vt est tex. in l. marito. ff. de adulter. Minores autem magistratus, vt sunt defensores, seu potestates ciuitatũ, ipsi accusant & accusantur. l. quemadmodum. §. si magistratus ff. ad l. aquil. & l. nec magistratibus. ff. de iniuri. Adde tamẽ, qđ ratio vera quare magistratus non possit accusare est illa, quæ est assignata gl. in d. l. qui accusare. in glo. magna.

32 *Accusare non potest qui pretium accipit, vt aliquem accusaret, uel non accusaret.*

32 ANGE. † Decimosexto, repellitur quã pretium accepit, vt aliquẽ accusaret, vel nõ accusaret. l. qui accusare. ff. de accusa.

AVGVSTI. Tu adde dicta doctorũ ibi.

33 *Accusare nõ potest qui alias falsum testimonium præstitit in aliqua alia accusatione.*

33 ANGE. † Decimoseptimo, repellitur q alias falsum testimonium ꝑstitit in aliqua alia accusatione, vt l. alii ꝓpter. ff. de accus. Ratio est, propter suspicionem, quia p̃sumitur qđ sicut alias in alia accusatione falsum testimonium p̃buit, ita etiã proferat falsam accusationem, quia procedunt à pari: vt l. qui cum maior. §. i. de bon. liber. facit quod not. glo. in l. ii. §. i. ff. de accusa.

AVGVSTI. Tu intelligas istam conclusionem secundũ doct. in d. l. alii propter.

34 *Accusatio est interdicta pauperi.*

34 ANGE. † Decimooctauo, repellitur pauper, vt l. nonnulli. de accu. & pauper est in isto casu accusandi, qui non habet quinquaginta aureos in bonis. Et est ratio, quia lex clare se declarat isto casu. Non autem statur isto casu arbitrio iudicis, vt alias regulariter fit: vt not. glo. in authẽ. præterea. C. vnde vir & vxor. Et ita dicit Bart. in simili. in l. si cõst. ff. so. ma. Et isto modo pauper repellit l. iii. ĩ prin. ff. đ te. qa ĩ accusatio

ne procedimus prohibẽdo,ſicut in teſtimonio,vt not.in l.ii.ff.de accu.Et iſtud de paupere intelligas,niſi ſit fidelis & diligẽs:quia tunc poſſet accuſare:vt eſt glo.ordinaria in d.l.nonnulli,& gl.ii.q.i c.prohibentur.

Avgvsti. Tu adde Spec.in ti.de accu.§.
b i.verſ.item ꝙ eſt pauper, b qui dicit quod ratio quarè pauper repellitur ab accuſando:eſt illa quia diues cũ pecunia poſſet eũ corrũpere.Si ita eſt ratio,ſequeretur ꝙ vbi pauper accuſaret alium pauperẽ,admitteretur accuſatio,quia ceſſat illa pręſumptio, ꝙ accuſatus cum pecunia poſſet accuſatorẽ corrumpere.Sed illa ratio non mihi placet: & credo ꝙ melior ſit ratio ſupra aſsignata, an autem illa limitatio ſit vera,ꝙ ſi pauper eſt fidelis & honeſta perſona, poſsit accuſare.Vide Abba.in c.i.de accuſa. Et inquantum in alia materia quiꝫ dicatur pauper,tãgit hic do.Ang.allegando dicta Bar. in dicta l.ſi cõſtante.Adde gl.& Domi. in c. ꝓhibentur.ii.qõ.i.per Ioan.And.in addi.Spec cu.in titu.de ſuc.ab inteſta.in prin.per Ange.poſt glo.in §.ſi vero abſunt.in authenti. de hæred.& falcid.per glo.& Bal. in l.ii. C. quan.fiſc.vel pri. per Archid.& Domi.in c. quo iure.viii.diſt.per Bal.in l.ſi quis ad declinandum,in iii.col.C.de epiſc.& cler. per Bal.in l.paupertas.ff.de excuſ.tuto.per.do. Abba.in c.ſuper his.extra de voto per Pet. de Ancha.& do.Card.in c.ii.de maledi.per Imol.& Abba.in c.Odoardus.de ſolu. per Imol.poſt Ioã.And.in c.quę in eccleſiarũ. de conſtitu.per glo.xxi.q.i. in ſumma, per glo.Bar.& alios in authen.præterea.C.vnde vir & vxor.per gloſ.in c.i.de ſtatu regũ. in vi.per gloſſ.in l.ſed ſi ſuſceperit.§.i.ff.de iudi per Bal.in authen.niſi breuiores.C.de ſenten.per gloſ.in l.illicitas.§. ne tenuis. de offi.præſi.per Archid.xi.q.iii.c.pauper. Et per Bald.in §.item propter litem inſtitu.de excuſa.tuto.per Ang.in l.mater & filii. C. qui bon.cc. poſ. per Archid. vi.q. vlt.in §. actor.circa fin.per gl.in l.ſi quis argentum: in verbo donauit.C.de dona.& per gloſ.in l.paupertas.ff.de excu.tuto.Late per Ang. in l.ſi vero.§.i.ff.qui ſatiſda.cog.

b ℭPauper.adde vltra ea quæ dicit hic domi.Ang. an pauper poſsit accuſare. & vide per Petr.de Ancha.in conſil. ccccxvij. incipien. plura ex prædictis.verſic.quarta exceptio. & quis dicatur pauper in cauſa criminali & ciuili, per Alex.in conſi.xv.in ii.volu.& qualiter paupertas probetur.vide Roma.conſi.ccxlv.Et multa de paupertate.vide per do.Fran,Pep.l.repe.auth.pręterea. C.vnde vir & vxor.& adde ꝙ quando quis eſt pauper & ſubditus, licet fidelis, quod tunc non teſtifi.atur,ita Ro.in conſi.ccclxxxij.Ber.

Hiero. De hac materia videatis latiſ. Zaneti.in in repe.c.i. de accuſa. vbi multa cõgerit.colum.xl.verſi.vltimo &c.

35 *Accuſare non poteſt ſocius eiuſdem criminis.*

35 Ange. † Decimonono repellitur ſocius eiuſdem criminis,vt l.ſi filium.C. de liber. cau.Ratio eſt:propter delicti participationem,quia non meam feſtucam oculi, ſed tuam reſpice trabem.Et quia nil dolus doloſo.l.viro atque vxore.ff.ſolu.matr.Quomodo autem repellens poſsit facere vt ſociũ ab accuſatione remoueat, no.gl.in d.l. filium.& Bart.in dicta l.qui accuſare.

c Avgvsti. Tu autem c in hac materia adde Gandi.iſtã eãdem cõcluſionẽ tenuiſſe in tracta.maleficio.in rub.qui poſſunt accuſare vel non:in verſi.item qui eſt ſocius. & Bal.in rubr.C qui accuſ.& Spec.in ti. de accuſ.in prima parte.§.verſi.item repellitur qui fuit ſocius.qui limitat prædicta.Nã dicit,ꝙ fallit in ſimonia ꝓ papatu habẽdo commiſſa,allegat.lxxix.diſt.c.ſi quis.Et fallit in crimine læſæ maieſtatis xv.q.iii.c.nemini.& ĩ qualibet alia ſimonia, vbi eſſet eadem ratio c.licet heli.extra de ſimon.& crimine ſacrilegii.ii.q.i.in primis,& in crimine falſæ monetæ.l i.C.de falſa mone. & in mathematicis l ſi.C.de male.& mathema. & in aliis de quibus per eum. & vide Ang. affirmantem prædicta in d.l.qui accu.

c Tu autem in hac materia.vltra hic addita adde tu Alex,in conſi.cxxvij.in quarto volumi.

Hiero Circa hanc materiam addatis Vitalinum idem tenẽtem, cum fallen. de quibus per Augu.in tracta.maleſi.in rubr. de his qui accu.non poſſ.poſt principium.

36 *Accuſare non permittitur inimicus capitalis.*

37 *Accuſatio quãdo permittitur alicui,ubi alias nõ permitteretur,puta in crimine hæreſis, tamẽ capitalis inimicus non admittitur.*

36 Ange. †Vigeſimo,repellitur inimicus capitalis.arg.no.in l.labeo.ff.de arb.& in l. inimicitiæ.ff.de his q.vt indi.& ĩ l.iii.§.fi.& ibi

ibi per Barto.ff.de adimen.leg.& quod inimi cus repellatur,tenet Bal.& Angel. in l. is qui reus.ff.de pnbl. iud.pro quo facit auth. si dicatur.C.de testi.& c.cum P.manconella, de accusat. Sed Imol. in d.l. is qui reus. tenet contrarium de iure ciui. De iure autem cano. fatetur,quòd inimicus repellatur, & assignat rationem inter testem & accusatorem,dic vt ibi per eum. Sed præcedens opi. seruatur, & communiter tenetur.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde,quòd miror, ꝙ doc.non viderint gl.in terminis, quæ decidit istam quæstionem in c.j. extra de accu.quæ vult, ꝙ inimicus nō admittatur ad accusandum. Sed aduertas,quia Abb. ibi dicit,ꝙ hoc est verum de iure cano. sed de iure ciui.est secus.Et probat hoc modo, quia iure non reperitur, quod inimicus repellatur de iure ciui. ergo sibi est permissum accusare d.l.qui accusare. Ego credo inimicum posse repelli,intelligendo tamen vt dicit Spec. in ti. de accusa.in j.parte.in §.j.in versi. Item ꝙ est inimicus. quod nedum si est inimicus de præsenti,vel etiam si olim fuit inimicus, licet nūc non sit.iij.q j.c.j. Quæ autem inimicitia habeat repellere accusatorem, dicit Specu. ibi hoc arbitrarium esse, quia etiam in fraudem posset hoc asserere c.inquisitionis. de accusa.
37 & c.per tuas,extra de simo.† Tene tamen mē ti vnum singulare verbum, quòd etiam in casibus exceptuatis, vbi quis admittitur ad accusandum, vbi alias non admitteretur, puta læsæ maiestatis,hęresis, vel simoniæ & similiū, vbi non habiles admittuntur, ad accusandum, tamen capitalis inimicus non admittitur. Ista est sententia aurea Spec.in titu. de accus.in j. parte in ver.fi.in fi.qui ita dicit per text.in c. per tuas, de simon. De qua doctrina facit festum Angel.in d,l.qui accu.ff.de accu.& idem firmauit Spec. in titu.de accus.in iij.parte. §. ij.versi.j.

HIERO. Sed quæro, quid de teste producto contra me in causa criminali, an præsumatur inimicus meus, ad hoc vt repellatur ab accusatione? & breuiter dico, ꝙ sic,per tex.& ibi docto.vbi Anch.iij.not.in cap.cum P.manconella.de accusa.extra sed quid de aduocato, procura.vel fideiussore accusatoris? & idē est dicendum secundum Ancha. vbi supra, per text. in l.post legatum. §. his vero. ff. de his quib.vt indig, sed quid de iudice qui aliquem condemnauit ad mortem, an ex hoc inimicitia sit contracta cum fratribus & cognatis occisi,sicut si de facto occidisset,& videtur quod non, quia officij necessitate hoc fecit, & ideo debet esse excusatus, vt in d.l. post legatum. §.in omnibus. Item quia auto. legis, & ideo non tenetur pœna l gracchus. C.de adulte.sed contrarium videtur verius, quia in inimicitia contrahenda, non consideratur quod verum & iustum est (vt patet in teste, qui licet verum dicat,præsumitur tamen inimicus) sed consideratur,quod potest animum ad iracundiam prouocare, licet possit illud fieri impune,& etiam cum præmio,vt accusare, testificari,& aduocare,& ita est casus not.in d.l. post legatum.§.his verbis.ff. de his quib. vt indig. & ibi Bart.& probatur in d.c.cum P. manconella.secundum Anch. ibi. Item inquantum concludit ꝙ inimicus capitalis repellatur. adde quod istam opi. communiter tenent doct. in d.c.cum P.manconella.de accusa.quæ tamē conclu.procedit in inimico capitali, & non in quolibet odio,vt in auth.de testibus.§ fin.ita tenet Vincen.in c.repellantur.de accusa.quem ibi sequuntur communiter doct. vbi Ancha. Abb.& Aret. Sed qui dicantur inimici capitales. Respondetur secundum omnes vbi supra, possunt dici,qui contendunt de omnibus bonis vel maiori parte,vt in l.propter litis. de excusa.tut.ff.vel vbi agitur de statu personæ, puta quia aliquis minatus fuit mihi mortem, vel me criminaliter accusauit, vt in l. licet.ff. de arbi.de quo late Abb.& doct.vbi supra,& in c.oporteat.eod.tit.post glo.ibi.& no. quòd non refert à quo fuerit inimicitia causata, vt probatur in d.c.repelluntur.& ibi doctor. vbi Anch allegat no.in l. athletæ. §. dat remissio. ff.de excus. tuto. Item etiam aduertendum est,ꝙ illud quod dictum est de inimicitia capitali,procedit indistincte, vt in d.cap.cū oporteat.& cap.accedens. de accu.& ita volunt ibi cōiter doct.in alijs autem relinquitur arbitrio iudicis,& ita procedit do.Spe.hic alle. & glo. quæ hoc idem tenet in d.c.cum oporteat, pro quo facit l.j.ff.de quæstio.§.cū quis. vbi Bart. & Abb.in d.c.repellantur. Item est not. ꝙ dicta inimicitia extenditur vsque ad quartum gradum, secundum Anch. in d. cap. repellantur, per text. in l. si fœmina.C.ad Turpillia. & in l. lex Corne.ff. de iniurijs. & perpetuo est valde memoriæ commendandum in hac materia dictum Innoc.in c.cum I.& A. de re iudi. ꝙ non solum dicitur mihi inimicus,qui est inimicus capitalis, sed etiam ille qui habet causam inimicitiæ,licet ostendat contrarium, & de hoc dicto facit magnum festum Ro. in rub.ff.de arbi.col.vij. versicu. scias tamen. &

Anch.in c. statutum. §. cum vero, in quarto not.de rescrip.lib.vj.Bald.in c.si grauis.de cõfirma vtili vel inuti. Item finaliter pro complemento huius materiæ est sciendum, quòd illud quod supra dictum est, videlicet, quod inimicus non admittatur ad accusandum, procedit etiam in notorijs, secundũ Ro.consi.cccxxiiij. incip in proposita consultatione breuiter &c. & Alex.consi.cxxv.incip.visa inquisitione in fi.iij.volu.per tex.singularem, in c. nulli episcoporum.in fi.iij.q.v.vbi idem tenent Hug. & Cardi.

38 *Accusatio interdicitur etiam filio emancipato.*

39 *Accusatio interdicta aliquibus personis, permittitur illis in octo casibus à Specu. enumeratis.*

38 Ange.† Vigesimoprimo, repellitur filius etiam emãcipatus, pro leui in iniuria accusare patrem sed pro graui sic, si ciuiliter non potest agere l.hi tamen.in princ. ff. de accusa. ad instar liberti.l. si adulterium. §. liberto. ff. de adul. alias si ciuiliter agere potest commode, non agit criminaliter.l.v.C.de falci.Filius vero in potestate, etiam pro graui, non accusat, sed contra patrem imploratur officium iudicis, vt l.si lenones.C.de episco.audi. vide Bar. & glo.in l.qui accusare.§.liberti. ff. de accusa. Sed plenius Sali. in l.iniquum. C.eo. titu. qui accusare non possunt.

Avgvsti. Adde tamen quod dixit Spec.in titu.de accusa.§.j. versi. Item quod est libertus, quòd si filius, ad suam vel suorum iniuriam velit accusare patrem criminaliter, auditur, per l.propter insidias.C. qui accus.nõ poss. Idem in crimine læsæ maiestatis. Adde hic, quòd si pater accusat filium de crimine læsæ maiestatis, quòd princeps debet remittere ei pœnam. Ita dicit Sali. in d.l.propter insidias. C.qui accu. per tex. sing. in l.milites agrum. §.desertorem.ff.de re mili. & dicit Sali.quòd ita consuluit Forliuij, & fuit obtentũ, & dicit Pau.de Cast.quòd ita etiam consuluit in casu cuiusdam mercatoris alemani, per illum §.singularem & ille mercator allegauit, & ostendit Imperatori illum tex. & ita Imperator pepercit filio illius mercatoris, quem pater accusauerat in crimine læsæ maiestatis, tamen Imperator posuit ipsum in exilium per decẽ annos. Aduertas tamen & tene menti, quòd licet iste bonus doctor in isto tractatu de maleficijs enumerauit has.xxj.personas, quæ repelluntur ab accusando. Tamen Gand.in tracta. maleficiorum, sub rub. qui accusare poss. alias a personas [a] enumerauit, quæ repelluntur ab accusatione. Sed miror, quòd non alleget Spec. in tit.de accus. §.j.vbi a principio vsque ad finem enumerauit plusquam sexaginta casus, vbi diuersæ personæ in diuersis casibus repelluntur ab accusan. Et ideo Ang.in d.l. qui accusare.ff.de accusa.dicit, quod licet glo. in dicta l. q accusare.enumerauit multos casus vbi quis repellitur ab accusando. Tamen latius & melius posuit istam materiam Spec.in loco supra alle. Ego nõ tracto dicta Spec. quia hoc mihi parum esset.ne sim nimis longus, sufficiãt remissiones pro nunc. Tenet tamen menti vnum sing.verbum Specu.quod posuit in d. §.j.in versi.in summa, qui versiculus est circa

39 fin.† qui dixit, quod omnes illæ personæ, quæ sunt prohibitę accusare, tamen in octo casibus enumeratis ibi per eum poterunt accusare, & habebunt legitimã personam. Primo, si prosequantur suam vel suorum iniuriam in crimine hæresis, in crimine læsæ maiestatis, & in alijs de quibus per eum ibi, excepto inimico capitali, quia in nullo casu admittitur ad accusandum, etiam in illis octo casibus exceptuatis, vbi alias non habentes personam legitimã, possunt accusationem instituere. Et illam doctrinam Spec.approbauit Sal.in l. de crimine. C.qui accusa.non poss. & ibi vltra Spec. addit alium casum not.vbi etiam vltra inimicum capitalem quis non admittitur ad accusandum in illis casibus exceptuatis.

ADDITIO.

a ☞ Alias personas. Adde tu quod etiam blasphemator nõ potest accusare, quia qui Deo est infidelis, non esse hominibus fidelis.ij q.vij. c.non potest, & tenet Pet.de Anch.in consi.cccxvij.nec domesticus familiaris, ita Roma.consi.clu. Et an accusans attinentem, priuetur eius hęreditate, vide per Pau.de Ca.in cõsi.ccvi.in secũdo impresis. Ber.

Hiero. Inquantũ Augu.hic dat remissiones plures, in quibus reperiuntur quam plures aliæ personę prohibitę accusare. addatis Bonifaciũ in d.tract.in rub. de his qui accusare nõ poss.vbi enumerat plusquã quinquaginta personas, inter quas etiã enumerauit omnes quas hic posuit Ang.& per Hostiẽ in sua pract. in rub.de q.circa libel.crimina.q.v.j.versi. restat videre. Præpo.in summa ij.q.viij.col.vij.ver. qui aũt, & latius.ij.q.j.in cap. prohibentur. in prin.j col.cum seq doct.in c.j.extra de accus. Item inquantum Augusti.hic dicit, quod personę prohibitæ accusare possũt in quibusdam casibus accusare, adde Bonifacium vbi supra.

col

col.fi.in fin. Ancha.in d.c.i.de accusa. Item inquantum dicit, ꝙ inimicus si prosequatur suam vel suorum iniuriam, quod non admittitur, addatis ꝙ hanc quæstionē tetigit Aret. vbi melius q̃ alibi in c. cum oporteat. extra de accus. iiii. col. versi. sed adhuc restat &c. glo. & Anchar. in c. per tuas el i. de simo. extra, & limitat eum ſm Archi. in c. accusatores. vbi idem tenet Ioan. de Fantu. iii. q. v. ar. c. omnibus iiii. q. vi. vbi dicit hoc procedere, nisi quādo quis est effectus inimicus ex causa propter quam accusat. licet Are. vbi supra voluerit tenere contra, quē videatis. Item quæro, an prohibitus accusare, posit esse promotor inquisitionis, videatis Areti. in d.c. de accusa. col. iiii. versic. quæritur vbi ponit longam distinctionem.

40 *Accusatio quando est interdicta aliquibus an si accusauerint & non fuerit ius oppositum, processus valeat.*

40 Ange. † Quæro, si prædictæ personæ prohibitæ accusauerint, & non fuit oppositum, an valeat processus? Bar. in l. i. §. accusationem. ff. ad Turpil. tenet ꝙ sic, quia istæ sunt exceptiones, quæ debent opponi ante lit. contesta iuxta. l. si maritus. §. præscriptiones. ff. de adulte. Sed credo, ꝙ etiā post litē
a cōtesta. aliquos ex iis iudex ex officio suo [a] posit repellere, vt sunt mulieres, milites, infames, excommunicati, & similes. Facit qđ notatur in l. ea demum. C. de procura. coniuncta l. quos prohibet. ff. de postulan. Et credo, ꝙ in aliquibus iudicium nō tenebit, vt est in furiosis, pupillis, mente captis, & similibus, qui carent sensu, quia clarum est, ꝙ iudicium aliquo modo non tenet, quia habentur loco absentis l. si quis cum nullū. §. ii. ff. de iure codi. Facit l. fulcinius. §. adeo. ff. ex quib. cau. in pos. ea. & prędicta vendicant sibi locum, nisi suam vel suorum iniuriam sequantur, & sint iudicii & discretionis capaces, quia omnis admittitur ad accusandum. l. hi tamē. §. omnis. ff. de accusa. in prin. Item prędicta vera in iudiciis publicis, in priuatis non quæ pariunt actionem, vel accusationem damnum pasio, vel iniuriam. Item sibi & suis tantum, & nō cuilibet de populo. Regula est, ꝙ quilibet, cuius competit, poterit accusare, & exceptiones statim supra positæ aliquę, non omnes tamen, sibi locum vendicent priuato delicto. Quidam enim vt infantes, & furiosi & intellectu carentes, & similes sui natura repellūtur à limine cuiuslibet iudicii publici vel priuati, quia non possunt se subscribere ad pœnam talionis, nec alia facere, quæ sunt de substantia, prout supra dictum est. Facit l. ii. C. qui accu. non pos. Quidā ex his repelluntur moribus, vt fœminæ, & hę propriam iniuriam vlcisci possunt & suorū. d. l. hi tamē. & l. ii. ff. de accusa. dummodo qñ iniuriam volunt vēdicare non sit alius
b idoneior, [b] qui dictam iniuriam posit, & velit vendicare l. senatus. C. qui accu. Quidam repelluntur iure ciuili, & hi per infamiam. Et isti si accusationem inchoauerint
c ante infamiā, [c] nō repellūtur. l. is qui reus. ff. de publi. iudi. Secus si post infamiam, nisi suam vel suorum iniuriam prosequātur d. l. hi tamen. Quidam vero repelluntur ꝓpter periculum participationis, vt excommunicati, & isti similiter repelluntur. Quidam ratione pœnalitatis, vt banniti, & tūc indistincte repelluntur d.c. pia. De quo no. Bar. in l. viro. ff. solu. ma. & in l. cū mulier. eod. tit. & in l. de pupillo. §. pe. & ibi Bar. ff. de ope. no. nun. Quidam repelluntur ratione pręiudicialitatis, vt l. fi. C. de accusa.

Quidam ratione ordinis l. denunciasse. §. item. ff. de adul. Quidā propter magnā reuerentiam. l. pe. in fi. C. qui accu. non pos.

Quidam propter euidētem calumniā. l. si maiore. §. si matris. ff de bo. libe. Quidam ꝑ ingratitudinē. l. iniquum. C. qui accusa nō poss. & ita summat Bal. istos casus in l. i. C. qui accu. non pos. Omnes ergo hę personę quæ prohibentur accusare liberos, prohibentur etiam accusare seruos. vt est casus fi. in l. seruos. & ibi Bar. ff. de accu. Cum ergo istę personę sint prohibitę accusare, remanet regula, quòd quilibet admittitur ad accusandum regulariter.

ADDITIONES.

a ¶Ex officio suo. Adde Ro. in consi. lx. & consi. cccclvij. vbi dicit, ꝙ iudex officio suo debet nulliter agentem repellere, ne elusorij actus coram eo fiant. & vide Anto. de Prato vete. in consil. pen. supra sepius allegato, vbi quod iudex etiam parte non opponente, potest accusatorem inhabilem repellere. *Ber.*

b Idoneior. adde tamen, ꝙ si statuto caueretur, ꝙ proximiores occisi citarentur ad accusationem occisionis, quod fœminæ tunc erunt citādę, quia hoc

casu masculinũ concipit fœmininum fauore reipublicæ. & fœmina potest habere vindictam iudicialem.ita Ang.in consi.cclxxxviij. Ber.

c ¶ Ante infamiam. Adde, & vide Pet.de Ancha. in consi.ccccxvij.vbi ꝙ bannitus post accusationem repellitur ab accus. Ber.

AVGVSTI. Tu adde inquantum do. Ang allegauit vltimo loco, ꝙ Bal.in l.i.C. qu accusa.non pos.summauit istos casus. puto ꝙ vitio scriptoris ita scriptum sit, q̃a Bald.ibi hoc non dicit. Sed voluit allegare Bal.in rubri.C. qui accu.in ii. col.vbi alios enumerauit dic vt ibi. Et inquantum supra quæsitũ est, an si non fuit opposita exceptio contra personã, quæ non potest accusare,nihilominus iudiciũ sit solũ? Adde,ꝙ Bal.in l.ii.C.qui accusa.in vl. col.videtur approbare.d.Bart.in d.l.i.§.Accusationem.ff ad Turpil.Et idem fecit Bar.in l. hi tamem.§.liberi.ff.de accusa. & omnino vide Bal.in rub.C.qui accusa.in ii col.dum quærit an exceptio de inhabilitate accusatoris possit opponi post litem contesta.

HIERO. Inquantum Ange.concludit, ꝙ si personæ,prohibitæ accusauerint & oppositum nõ fuit,ꝙ valet processus. addatis quod ista est cõis sentẽn. doct.in c.i. extra de accusa.vbi Areti.dicit eam cõem,quam tamen limitat,quando statutum repelleret aliquem ab accusando, puta si diceret, ꝙ bannitus non audiatur ab agendo,vel accusando,quia tunc iudicium erit nullum, secundum Bar.in l.cum lex.in vltima quæst. ff.de fideiusso.de quo vide cõcor. per eum in versi.sed supposita &c.

41 *Statuto existente quod quilibet possit accusare de homicidio,an admittatur minus legitimus accusator.*

42 *statuto dicente, quod de homicidio non possit quis accusare, nisi sit agnatus uel affinis, tunc delictum non est publicum.*

43 *Statuto stãte quod de tali maleficio liceat cuilibet accusare, & accusator habeat tertiam partem, si officialis curiæ, uel familiaris potestatis accusauerit de tali maleficio non habebit tertiam partem à statuto concessam.*

41 ANGE. † Subsequenter quæro de vna quæst.quã posuit Bal.in rub. C. qui accus. Statuto cauet,ꝙ quilibet possit accusare de homicidio. An admittat minus legitimus accusator? Bald.ibi in d.rub. Primo arguit ibi ꝙ non, q̃a intelligitur quilibet, scilicet habilis.l. vt gradatim.in §. sed si lege.ff.de mu.& hono.In cõtrariũ.determinat,q̃a verba statuti debẽt aliq̃d operari.l.i. ad muni. & sic quilibet alias prohibitus admittẽt ad accusandũ isto casu,q̃d est verũ,nisi talis esset ꝓhibitus iure diuino,vt excõicatus, aut iure naturæ, vt infans,furiosus,& mẽte captus. Nã accusare est beneficiũ,q̃d odiosis nõ datur,nec est in bãnitis, nec natura impeditis,vt l. Lucius Titius ff.de le.ii.Mulier ergo, & minor xx.ann.si est doli capax, & inimicus,& cęteri q iure cõi,vel cõsuetudine hoium regulariter repelluntur,isto casu audiunt, q̃a vr̃ dispẽsatũ cũ eis arg.l.si q̃n. C.de inof.test. Itẽ admittunt isto casu forenses ad accusandũ,si ẜm ius cõe permittit accusatio de dicto crimine, alias secus, q̃a nõ est de illo populo, vt l. si nõ spãli.C. de test.Rustici tñ admittuntur, q̃a dñr esse de populo,vel ciuitate cui subsunt,vt in authentico de q̃õ. circa prin.Si autem statutũ adduceret nouã permissionẽ, puta ꝙ quilibet possit de dãno dato accusare,an mulier illo poterit?Bal.ibi dicit,ꝙ intelligit de persona habili,& ltima,vt l.i.C de sacrosan.eccle.Si vero statutũ inducit deliciũ,vbi alias de iure non erat,vt ne quis vadat de nocte, & dat p̃tãtem cuilibet accusandi. Dicit ibi Bal.in fine,ꝙ hoc statutũ limitat,quia solummodo ꝑsonæ habiles admittunt, & nõ aliæ.d.l.i. C.de sacrosan. eccle. Nec ꝑ hoc ꝙ dat potestatẽ accusandi cuilibet efficitur crimen publicũ,quãtũ ad effectũ publici iudicii. Et sic ꝙ dãnatus efficiatur infamis, & ꝙ nõ possit interuenire procurator, & quo ad alia, Ratio,q̃a hoc nõ inducit aliqua lege publicorũ iudiciorũ.Sed est publicũ quo ad illos effectus,assumẽdo publicũ large.Ita dicit Bar.in l.i.ff.de publ.iudic.Et dicit Bal. ibi,ꝙ si statutũ restringit accusationẽ non ad certas personas,ꝙ adhuc erit crimen publicum, quia in illis personis,ius publicum inducitur,arg.l. sicut.ff.quod cuiusque vniuer.nom & est tex.in l quauis.C.de adulte.& ita voluit Bar.in l.i.ff.de publi. iudic.

a AVGVSTI. Tu autem in hac materia a adde,ꝙ imo videtur,ꝙ si statutum dicit, ꝙ in homicidio quilibet possit accusare,ꝙ imo nec etia fœmina,nec alii prohibiti poterunt accusare, qui prohibetur de iure cõmuni.Et hoc,q̃a tale statutũ dicit id quod

ius commune, quia de iure communi, quilibet de homicidio poterit accusare, exceptis ali quibus personis exceptuatis. l. qui accusare. ff. de accusat. & satis supra dictum est. Vnde cum tale statutum disponat id quod ius commune, debet intelligi, & interpretari secundũ ius commune. cap. dilectus. extra de consuetudine. & ibi casus. c. ex parte. extra de verb. signi & ibi do. Anton. de But. l. ij. C. de noxa. Sed de iure communi mulier, & alij prohibentur, de quibus supra. Non dico de iure diuino tantum vel naturali. Ergo Bal. in dicta rub. pessime est loquutus in hoc bene approbo dictum do. Bald. ꝙ illi qui sunt prohibiti de iure diuino, non videntur admissi propter generalitatem illius statuti. Nec infantes, furiosi, mentecapti, & carentes intellectu, quia hoc censetur impossibile. Nam generalia verba statuti, non trahuntur ad impossibilia. hoc modo loquendi fretus est Bald. in l. fin. §. in computatione. C. de iure deliberan. alleg. Bart. in l. si quis sub conditione. ff. de condi. insti. & Bald. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iure, allegat Bart. vbi supra & Bald. in l. fin. C. de sacrosan. eccle. in v. col. & Bald. in cap. cum non ab homine. extra de iudi. Bald. in c. clerici. eod. titu. & Bald. in c. ecclesia sanctæ Mariæ, de constitutio & Bal. in l. sacrosanctæ. C. de episco. & cleri. & fuit originale verbum Ioannis. monachi, in c. vt animarum extra de consti. Abb. in c. à nobis el. j. de sententia excommu. & vide text. in c. tua. extra de decimis. & ibi do. Anto. de But. & ideo dixit Bald. per illum tex. in l. ij. §. quòd ait. ff. qui satisd. cog. ꝙ si statuto cauetur, ꝙ lauda qualitercunque lata executioni mandentur, hoc debet intelligi dummodo subsistant de iure. argumento illius tex. & arg. l. diuus. ff. de testamen. mili. Idem si statutum dicit, ꝙ contra magnatem sufficit qualiscũq; probatio quæ debet intelligi ꝙ de iure valeat argumento illius legis. Adde tamen, si tu velles tenere opin. Bald. in d. rub. dum reprobaui ipsum in j. cap. Vide quæ allegaui in l. iiij. §. prætor ait. ff. de damno infecto. vbi posui, an vera sit illa conclusio, an quando statutum disponit id quod ius commune, debeat intelligi, & interpretari, & limitari secundum ius commune, vel non, & multa allegaui in iure ciuili & canonico. Tu autem in hac materia adde etiam Ang. in l. prætor. §. j. ff. de

42 iniur. †qui dicit, ꝙ si si statuto cauetur, quod de homicidio non possit quis accusare, nisi sit agnatus, vel affinis, quòd tunc delictum non erit publicum. Vnde damnatus ex tali maleficio, non erit damnatus de delicto publico, vt ponderauit ibi Ang. text. & glo. cuius contrarium dixit Bal. in d. rubrica.

ADDITIO.

a ¶ In hac materia. vltra adducta per do. Ang. infra, adde tu Pet. de Anch. in consi. ccccxvij. vbi quod statutum loquens de personis, debet intelligi de habilibus, & adde ꝙ Bald. in consil. suo ccxciij. ꝙ stante statuto ꝙ nullus possit opponere de nullitate iudicij, quod tamen poterit opponi per filiumfamilias. & etiam voluit Rom. in consi. ccxviij. quod statutum disponens, ꝙ omnes causæ compromittantur, non comprehendit causas mixti imperij, nec spirituales. Item facit, ꝙ statutum permittens iudici inquirere de omnibus delictis debet omnino intelligi etiam de adulterio constante matrimonio commisso, & an statutum debeat intelligi secundum ius commune. vide Alexan. in consi. cxxx. in iiij. volu. Raph. Cu. consil. xl. Fulg. consi. cxiiij. Roman. consi. cccxlviij. Ang. cõsi. xliij. Fran. de Are. pulchre in cõsi. xx. & Cepo. in consi. pen. Ber.

Hiero. In hac materia addatis Hiero. Zaneti in repe. c. j. de accu. extra. colum. vj. ver. restringo. vbi quasi omnia hic dicta per Ang. refert & sequitur & potest ista sententia Bal. comprobari ex multis auto. docto. Nam cum istud statutum respiciat publicam vtilitatem, ne maleficia remaneant impunita, non debet recipere restrictionem de habilitate, secundum Alexan. post Guil. de Cu. in l. si filiusfamilias. ff. si cert. peta. vbi dicit, ꝙ si proclamatum sit, ꝙ quicunque cœperit talem bannitum, habeat castrum in feudum, quod tunc etiam inhabiles ad feudum admittentur, quod dictum Guil. dicit ibi Iason in l. cedum. versi. istud not. quòd communiter approbatur vbi vide late per Doct. & per Philip. Decium in regula fin. de regu. iur. ff. & in dicta l. filiusfamilias. iij. not. Item adde circa id quod dicit August. ꝙ stante tali statuto &c. quòd infans nõ admittatur Hyp. de Marsi. in l. vnius. §. cognitionum. ff. de quæstio. col. vij. in princip. refert Bald. tenere contra. in l. ita nobis. C. de adult. sed male, quia tantum loquitur de inhabilibus non iure naturali. de quo late Iason in l. j. C. de sum. trinit. col. im. iij in fi. versicu. regula &c. vbi multa adducit in materia.

43 †sed an stante statuto, quod de tali maleficio liceat cuilibet accusare, & quod accusator habeat tertiam partem si officialis curiæ vel familiaris potestatis accusauerit de tali maleficio, an recipiet dictam partem à statuto concessam. Bald. disputat pro & contra in

practica sua, in rub. de quæstio. circa statuta q. xij. finaliter concludit ꝙ nõ, eo quia potestas siue rector recipit salarium pro se & omnibus famulis, quo debet esse contentus, vt in auth. de iureiuran. qđ præstatur ab his qui in prin. Item quia lege cauetur, ꝙ id quod capitur ab hostibus efficiatur capientis, vt in l. si quid. ff. de cap & postlimi. reuer. & tamen si milites armatę militię qui recipiunt stipẽdia à repub. capiant aliquẽ ab hostibus, non ideo efficitur eius seruus, & idem dicit seruandum fore in officialibus & familiaribus terrarum, argu. l. ne quid in fi. ff. de incen. rui. naufra.

44 *Statuto alterante pœnam delicti publici, non propter hoc desinit esse publicum.*

44 Ange. † Quærit etiam Bal. circa fi. quid si statutum alterat pœnam delicti publici, an desinat esse publicum propter hoc? & ibi concludit ꝙ non, vt not. Iacob But. in l. seruum quoque. in §. publi. ff. de procur. & Bal. in l. reos. C. de accusa. Crimen tamen dicitur publicum respectu ordinationis iudicij, & eius qualitatis, non respectu pœnæ, & lex, & non pœna facit publicum iudicium. & Bart. late posuit istam materiam in l. j. ff. de pub. iud. Et ibi concludit, ꝙ si statutum alterat pœnã super homicidio, non accusatur accusatione descendente a statuto. Sed accusabitur lege publicorum iudiciorum, & sic de sicarijs. Secus si statutum inducit nouum nomen delicti, & nouam speciem, vt quia falsitati imponit nomen baratariæ, seu aliud vocabulum, tunc accusabitur accusatione descendente a statuto, & damnatus non efficitur infamis, quia non est damnatus publico iudicio.

Avgvsti. Tu adde dicta Bart. per illum tex in l. ij. ff. de concessio. & approbãt d. per ipsum in d. l. j. ff. de publi. iudic. & ibi vide Ang. & Imo. approbãtem d. per Bar. Et idem dixit Bart. in l. infamem. de publi. iudi. & in l. hos accusare in fi. in §. fi. ff. de accusa. Vide tamen Bald. in l. ij. C. qui test. facere possunt. qui dicit, quod statuta sunt priuatorum iudiciorum, & non publicorum.

Hiero. Addatis eundem Ang. in § j. in Instit. de publ. iudi. & ibi per Ioã. de platea.

45 *Crimen pro quo uenit imponenda pœna mortis naturalis, uel ciuilis, dicitur publicum.*

46 *Crimen ex quo uenit amputanda lingua, uel aliud membrũ mutilari, quãdo sit publicũ.*

47 *Crimen quodlibet de iure canonico est publicum.*

45 Ange. † Et vnum est menti tenendum, ꝙ quoties de aliquo crimine est pœna mortis naturalis vel ciuilis, potest dici crimen publicum, vt l. j. ff. de pub. iud. & quod ibi late Bart. quod bene no. quia quoties ex lege vel statuto ex aliquo delicto est pœna mortis, etiam ciuilis, ꝙ quilibet admittitur ad accusandum licet de dicto crimine lex expresse non dicat ꝙ sit publicum, dummodo non dicat expres-
46 se, ꝙ sit priuatum. † Quid autem si ex aliquo delicto debet lingua amputari, vel aliud membrum mutilari? Respõdet Bald. in rub. C. de iure fis. lib. x. quòd si delictum punitur de iure communi tali pœna per legem antiquam. xij. tabularum distinguitur. Aut punitur per l. publicorum iudiciorum, & est publicum, aut per aliam legem, & est priuatum, vt d. l. j. ff. de pub. iudi. aut punitur per legem nouam imperatoris & statutariam. Tũc aut delictum ob quod venit imponenda pœna, fuit commissum in rem examinabilem, puta in facultates tuas, quia ratione eius delicti multum expendisti, tunc accusatio nõ est publica, sed tantum competit ius accusandi eius cuius interest, vt C. de dela. l. omnes. in fin. lib. x. & not. in l. fin. ff. de priuatis delic. & de popu. actio. in rub. aut committitur in rem inestimabilem, vt in corpus liberum, vel in rem publicam, tunc accusatio est publica, & tunc maius delictum est. Ita inquit Bald. in d. rub. C. de iure fisci. & ita intelligit, de pace tenenda & eius viro. in §. si quis alium. quia hodie propter cognationem quandam quæ est inter homines, commissum in aliquod corpus, ab omnibus potest vendicare, vt l. j. ff. de libe. homi. exhiben. ex quo ibi Bald. dicit, quòd si statuto dicitur, ꝙ qui vineam inciderit alterius, amputetur manus eius, ꝙ non erit accusatio publica. Sin autem dicat, ꝙ si notarius fecerit falsum instrumentum, amputetur sibi manus, ꝙ cuilibet competit accusatio, quia deliquit in officio quod est publicum, & accusatio erit publica omnibus illius prouinciæ, siue territorij & non alijs, quia quantum ad alios, illa statuta, vel consuetudines, sunt priuati iuris. Ex quo etiam infert, ꝙ licet in statuto sit pœna mortis pro furto, tamen non est publicum crimen, nec omnibus competit accusatio, quia ad priuatam vtilitatem datur, & expresse dicitur, ꝙ est priuatum crimen, vt l. fi. ff. de priua. delic.

Avgvsti. Tu autem in hac materia adde, ꝙ omnia ista de iure ciuili possunt pro-
47 cedere. † Sed de iure canoni. omne crimen cen-

censetur esse publicum. Ita dixit Innocen. in cap.ij.extra de collusio.detegen.Sed aduerte, quia Inno.loquitur ibi per verbum,forte.Nā dicit,forte omne crimen est publicum de iure canonico. Sed addatis, ꝙ non debebat dubitare de hoc Innoc. quia de iure canonico,de hoc est glo. in terminis,quæ hoc affirmat sine verbo,forte.v j.q.j.c. infames. quam Bald. primo reuelauit legistis. & eam sequitur in rub.C.qui accusare non pos. in v. colū. Sed ego vltra Bald. allego aliam glo. quam ipse ignorauit,quæ hoc voluit ij.q. iij. c.præuaricator.in glo.magna. & sic de iure canonico, non habet locum titulus de priuatis delic. Et idem dixit Ioan.Fabr. insti. de pœn. teme. litig.in §.fin.super glo. Miror tamē, ꝙ Spec. in titu.de accusa.in iij parte in §.ij.ver.j. hoc non dixerit. imo dixit,ꝙ crimina aliqua sunt publica,aliqua sunt priuata, nisi dicamus per iura quæ ipse allegat, quod ipse loquitur de iure ciuili.

48 *Appellatione suorum quæ personæ comprehendantur.*

48 Ange. †Subsequenter quæritur,quia supra visum est, ꝙ hæ personæ prohibitæ possunt prosequi suam vel suorum iniuriam. Modo quæritur,quid continetur appellatione suorum?& gl.in l.leganda.in fi glo.j.C. qui accu. non pos.dicit ꝙ ista verba non sunt late interpretanda. Alibi glo.videtur velle, ꝙ si vni de cognatione fiat iniuria, toti familiæ [a] dicitur facta,vt not.in l.lex cornelia.in princ. ff.de iniu. Facit quod not. Cyn. in l. raptores. C. de epis.& cle. Alibi dicit glo. ꝙ sui considerantur ratione affectionis. Ita dicit glo.in l. vt vim. ff.de iusti.& iure alibi text. limitat vsque ad quartum gradum,vt l.petitionem.§.egredien te. C. de aduocatis diuerso. iudic. Sed Bart. in l.ij.ff. de accu. in fin. prin. dicit secundum Innoc. in cap. nonnulli. extra de rescrip. ꝙ coniunctæ personæ per consequens sui dicuntur, vsque ad illum gradum, in quo possunt succedere. & ita intelligitur text. in l. sed &. hæ. ff. de procu. pro quo bene facit text. in authen. in successione.& quod ibi notatur.C. de suis & legiti.& glo.in l.f. fœmina.C.ad turpil.dicit, ꝙ suorum [b] appellatione, dicuntur omnes illi pro quibus quis inuitus testimonium ferre non cogitur,qui sunt vsque ad septimum gradum. Et istam glo. tenet Bal. in l. j.C.qui accusare non possunt. Et credo istam gl.veram pro qua est casus in l.ij.in princi.ff. de accusa.cōiuncta ibi glo.& coniuncta l.lege Iulia.ff. de testi. Nam pro socero & nouerca, quis non cogitur testimonium dicere, vt d.lege Iulia.ergo pro eis licita est accusatio publica dicta l.ij .ff.de accusa. & dicitur prosequi iniuriam suorum, vt ibi.sed clarum est,quòd eis non succeditur, vt not.in l.prima.C.vnde vir & vxor.facit.l.iij.ff.de inoffi.testamen.ergo in ista materia accusationis, coniuncta persona non dicitur per modum successionis,nec etiam quo ad hoc vt possit agi sine mandato. Quinimmo omnis ille dicitur coniuncta persona, pro qua quis inuitus non cogitur testimonium fere. De quibus personis habetur in d.l.lege Iulia.& in l.fi.cum l.j.§. sequenti. ff. de postula.& ita no.in l.sed & hæ. in princ.ff. de procu.& de materia allegat etiam Specu.in tit.qualiter in accusatione procedatur.§.iij.videndum est in princ. §. ex quibus.Bar.in d.l. ij.ff.de accusa. dicit, quòd sicut fœmina nō admittitur ad accusandum de morte soceri, ita non admittitur de morte viri, quia dicitur prosequi suorum iniuriam d.l.lege Iul.coniuncta.d.l.ij.ff.de accusa.

ADDITIONES.

a ¶Toti familiæ, adde vt per Alex. de Imol. in cōsi.xcix.in j.volu.& in cōsi.cxij.in ij.vol.Ber.

b Suorum appellatione. Adde ꝙ do.de Ro.in decis.ccccl x.in titu.de renun. dicunt; ꝙ suorum appellatione, veniunt nedum parentes & consanguinei, sed etiam domesticæ personæ, & ibi,ꝙ renunciatio facta de beneficio propter liberationem domesticę personæ a carcere,nō valet,& dicitur meticulosa. & qui veniant suorum appellatione, vide late per Barb.in repe.l.cum acutissimi.C.de fideicom.& per do.meum Soci.in repet. l.cum auus.ff.de conditio.& demonst.

Avgvsti. Tu autem in hac materia adde d.Bart.in l.lex cornelia.ff.de iniur. & quæ dicantur coniunctæ personę,vide tex.in l.j.§. fi.ff.de postula.& ibi Bal.qui dicit, ꝙ diuersis modis accipitur in iure, quæ dicatur coniuncta, & ibi vide ipsum Bald.allegantem bonas decisiones Spec.& Cyn.& illum text.ponderauit Bar.in l.cui eorum.§.affinitatis.ff.de postu.& vide Bal.in l.sed & hæ. ff.de procurato. & pondera quod in hac materia Bartol.in d.l. ij.ff.de accu. videtur sibi contrarius & vide nouissimos in c. nonnulli.extra de rescri.& vide Bald.in cap.post remo.extra de appellatio. & in repetitione ,c.si pater. de testa.li.vj. Quid continetur appelletione suorum. Et aduerte, quia iste passus dubius est.Nam in eo doct.vario modo loquuti sunt, & ideo in indiuiduo in proposito nostro do. Anto. de Butr. post Ioan.

Ioan. Andr. in c. de cætero. extra de testibus. quærit qui côtineantur appellatione suorum, ad hoc vt cognoscamus qñ quis potest prosequi suorum iniuriam. & breuiter ibi refert Ioan. And. posuisse istam quæstionem ibi, qui dixit, ꝙ sui, sunt qui pro eo testificari non possunt, per d. l. pen. C. ad turpil. & ibi glo. refert Azo. habuisse aliam opi. Item Gofre. habuit aliam opi. Io. Andr. in addi. Specu. habuit aliam. dic vt ibi in d. c. decætero. per do. & late de hac materia loquitur Salic. in d. l. pen. C. ad turpil. vbi refert multas opi. & dicit Ange. ibi, ꝙ ibi est glo. melior de iure quid contineatur appellatione suorum.

HIERO. Inquantum Ang. dicit, ꝙ appellatione suorum dicuntur illi pro quibus quis inuitus testimonium ferre nõ cogitur, q. sunt vsque ad vij. gradum. addatis Henr. Boyc, idẽ tenentem in c. decætero. extra de testib. in ij. dist. in medio. vbi Fely. in fi. col. post alios late cumulat hanc materiã. & per do. de Rota, decisio. ccix. sub ti. quod metus causa. in antiquis. Alex. consi. xxxiiij. volu. iij. Item an appella. suorum, veniant magni amici. Barb. in c. coram de offi. deleg. col. vj. post prin. tenet ꝙ sic, per glo. in l. ij. C. in quibus causis col. censi. li. xj. pro qua allegat. l. alumnam. C. de lega. iuncta glo in l. in testamento. ff. de fideic. liber. & per alia multa probantia, ꝙ amici magni censentur cõiuncti. de quo late vltra eum ꝑ Hippo. in repe. rub. ff. de fideiuſ. col. lv. in princ. & per Iaſ. vbi etiam dicit, amicus singu. venit appel. suorum in l. titia. ff. de verb. obli. col. ij. & in l. exigendi. de procu. C. & in l. quæ dotis. ff. sol. mat. & in l. si fratres. ff. de lega. j. in j. col.

49 *Filia naturalis potest accusare mortem patris naturalis.*

50 *Filius spurius quando possit accusare mortem patris, & quando non.*

49 ANGE. † Quæsiuit etiam Bar. in l. ij. ff. de accu. An filia naturalis possit accusare mortem patris naturalis? & determinat ꝙ sic, siue sit pater naturalis tantum, vt l. iij. ff. de lib. et. cau. siue sit spuria, quia illi admittuntur tanq̃ idoneiores. ar. l. ij. §. fi. ff. de adul. allegat Inno. in c. nonnulli. extra de rescrip. in fin. & idem tenet Bart. in l. hos accusare §. omnibus. ff. de accusa. Sed Imol videtur concludere. ꝙ naturalis tantũ admittatur, non spuria & opi. Bar. a sequitur ibi Bal. Ang & Rapha. a Sed in filia naturali potest procedere, quia de iure digestorũ, cõcubinatus est, permissus, vt l. j. & pe. & ibi Bartol. ff. de concubinis. & quia in certo casu & modo succedit patri, vt not. in l. si qua illustris. C. ad orfi. & dicit do. Angel. quòd credit quòd in alijs ex damnato coitu tales non possint accusare. Primo, quia non possunt ostendere patrem, vt l. vulgo concepti. & ibi not. ff. de stat. homi. Secundo, quia non sunt nominandi filij, nec ille pater, vt in auth. ex complexu. C. de incest. nup. intantum, ꝙ non sunt alendi de iure ciuili, vt ibi. Secus de iure canonico, vt ibi not. Bart. Tertio, ille dicitur pater & filius, quem nuptiæ, demonstrant, vt l. quia semper. ff. de in ius vocan. institu. de nup. in princ. & in §. aduersus. Quomodo ergo iste dicitur accusare de morte patris, cum patrem nominare non debet. Præterea isti non dicuntur de agnatione, nec de cognatione, nec de familia, nec de cippo, nec de casata, nec de gente illius quem dicit patrem, vt not. Angel. & Imo. in l. ex facto. in §. si quis rogatus. ff. ad treb. & hoc est verum si sit spuria & nata ex coitu damnato, secus si non possit accusari criminaliter, vt l. quia semper. ff. de in ius voc. & ibi per glo. & prædicta procedunt in fœmina. Sinautem esset masculus naturalis, b nulli dubium, quòd admitteretur, vt quilibet de populo, & quando concurrunt plures ad accusandum, ille debet præferri, cuius magis verisimiliter interest, & melius prosequatur accusationem, vt. l. si plures. ff. de accusa. & clarum est, quod sui, magis interest ratione affectionis, quam alterius, qui penitus extraneus est, ideo extraneo præfertur. ita dicit Imol. in d. l. ex facto. in ver. item per prædicta potest inferri. & facit quod not. Bar. & Bal. in l. fi. ff. de verb. sig. & Bar. in l. tutelã ff. de cap. di. Bar. in l. pronũciatio. §. familiæ. ff. de verb. sig.

ADDITIONES.

a ☞Rapha. idem tenet Angel. in l. senatus. C. qui accu. non pos.

b Masculus naturalis. circa hoc adde & vide, vt latius per Fely. in d. c. nonnulli. de rescri. col. pen. vbi dicit, ꝙ opi. Bar. semper fuit visa æqua. Pro qua tu allega ꝙ voluit Bal. in consi. cxix. lib. v. vbi spurius poterit vindicare mortem patris, stante statuto, ꝙ cõiuncti & illi de domo possint vindicare mortẽ defuncti. Et an spurij dicantur de domo vel agnatione. vide Ang. i cõsi. xxx. & Nic. de Vbal. in tract. successionũ ab intestato. par. iiij.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde, ꝙ Bar. in l. cũ scimus. C. de agri. & censi li. xj. hoc idem affirmauit, quod spurius admittatur ad accusandum mortem patris. & idem Ang. affirmauit doctrinam Bar. in l. vxorem.

C. qui

50 C.qui accusare.† Adde tamē, ꝙ Bal. in l.i. C.qui accusare.in xvi.colum.videtur limitare prædicta, vt procedāt quādo esset spurius natus ex certo complexu, quia idē est quod in filio naturali: quia naturalis dolor eos impellit, argumento.l.ii.& iii.ff.de libera.cau. Secus si ex incerto complexu: vt vulgo cōcepti: quia respectu patris, eos ius vindictæ non tangit: quia nō possunt se probare filios, cum lex fingat eos non habere patrem.l.vulgo.ff.de statu homi. Respectu vero patris, admittentur ad vindicandā mortem matris. Et hæc teneas menti: quia per prædicta opiniones possent reduci ad concordiā. Et vide pulchra verba Bal.in c. naturalis, si de feu.fue.cōt.ver.de istis spuriis. & Bal.i l.ius ciuile.ff de iusti.& iure.& Bal. & Imo.in l.lucius.§.fi.ff. de lega.ii.& in l.i. §.diuus.ff.ad sil.& ibi p Mod.in l.generaliter.§.cū autē.C.de institut. & substitu. Itē cōsydera, ꝙ Bar.in hac materia semper allegauit doctrinā Inno.in c.nōnulli.extra de rescriptis. Sed Inno ibi non q̄rit: an spurii admittātur ad accusandū mortē patri: sed an addmittātur ad agendum, propterea ibi Innoc dicit, ꝙ spurii nō sunt cōiunctæ p̄sonæ, sed naturales sic. Vnde ibi Inno.est cōtra Bart si quis subtiliter respicit verba Inno. Itē cōsydera inquantū supra dictū, est ꝙ spurius saltē poterit accusare tāquā q̄libet de populo. Nam quidā Mod.in c.nonnulli extra de rescrip damnat istā doctrinam.& multū clamāt cōtra Imo.in d.l.ex facto, & arguūt hoc modo: actio q̄ cōpetit alicui tāquā cuilibet de populo, debet intentari p̄ eū qui est integræ opinionis.text.est in l.popularis actio.ff.de popu.ac.& in l.omnis, in verbo, si tibi integre æstimatio est.C.q ac- cu.non pos. Sed spurii & nati ex damnato coitu sunt infames, vt in authē.ex cōplexu. C.de inces.nup p Bart. & Sali. in l.fi.C.de verb si.Cyn.in l.quisquis.ad l.Iul.maie.C. & in l.parētes.ff.de in ius vocā. Ergo necessario sequitur, ꝙ vt extraneus, & vt q̄libet de populo accusare nō potest nisi saluando dicamus, vt dixi supra in xxi.fallētia q accusare possunt.allegādo Specu.ibi, ꝙ quoties aliquis vt infamis repellitur ab accusatione, vel ex alio capite q̄a mulier, tamē si prosequitur suā vel suorum iniuriam, isto casu admittitur.

Hiero. De hac materia, quia satis habetur in locis hic per Augu.alleg. amplius non me intromitto.videatis tamen Ange. in l.senatus.C.qui accusa.nō pos. vbi tenet opi Bart.videlicet, quod filia naturalis &c.

51 *Idoneior quando admittatur ad accusandum.*
52 *Accusari potest quilibet de delicto, nisi sit priuilegiatis.*
53 *Patri licet non sit permissum accusare magistratum durante officio: tamen licitum erit propria autoritate ius dicere si inuenit magistratū adulterantē filiam, & ipsum occidere.*

51 Ange. †Et ex prædictis apparet, quod idoneior admittitur ad accusandum .l.si plures.ff.de accusa.quod est verum, quando principaliter, & non æque interest, quia tunc omnes admittuntur, iuxta l.i. & ibi Barto.ff.de sepulchr. viola. Et ad notandum est id, quod dixit Barto.in l. post dotem.ff.solu. matri. quod si accuso Titium de publico crimine, & dico me accusasse de voluntate Titii, præsentis, & volentis, ꝙ nō dicor facere procuratorio nomine. dic vt

52 ibi. † Postquam vidimus quæ personæ possint accusare, & quo crimine, & quid sibi incumbat, ad hoc vt ad accusandū admittatur, procedamus vlterius: & quæramus quæ personæ possunt, vel non possunt accusari: quilibet potest de delicto accusari, nisi sit priuilegiatus, ita ꝙ ex priuilegio

a nō possit accusari: vt est magistratus[a], dum est in magistratu, vel legatus, vel qui semel rite, vel recte fuit absolutus de crimine.iuxta notata in l.si cui.§.i.ff. de accu. Aduertas tamen, ꝙ verum est, ꝙ magistratus nō pōt accusari durāte officio ad hoc, vt cōtra eū p̄cedatur in accusatione, vt est tex.in l.si adulteriū cū incest.§.fi ff. de adult.ex quo dicit Bar.in l.hos accusare.ff.de accu.ꝙ anciani, durāte officio possūt accusari, solū ad hoc, vt recipiatur accusatio, & deposito officio ancianatus, super dicta accu. p̄cedatur.

ADDITIO.

a ¶Magistratus. Adde Spe.in tit.de accu.§.j.vers. item ꝙ magistratus.& Bal.in l.nisi.§.fi.ff.de iure, & ratio.dist.vbi, ꝙ officialis perpetuus potest, durante officio p superiorem syndicari.& Ro.in cōsi.cccc xlv. vbi ꝙ officialis de delictis cōmissis in officio, potest durante officio puniri. Ber.

Augusti. Tu aūt i hac materia adde, ꝙ Gandi in trac.suo maleficio.fecit vnam specialem rubrica, de his qui possunt accusari.

sari. & ibi ponit breuiter, an masculi, vel fœminæ. tam præsentes, quam absentes, possint accusari, & tam mortui, q̃ viui, & in quibus casibus, & an serui in quolibet crimine, & in omni pœna, & tam puberes, q̃ impuberes. Et an qs in pluribus possit accusari. Ibi autem Gand. de magistratibus, nil loquitur. Sed in hac materia adde, inquantũ dictum est, ꝙ magistratus, durante officio, non potest accusari. Limita, nisi in officio committeret crimen, quod spectaret ad eius officium, quia etiam durante officio, nedum potest accusari, sed etiã expelli de officio, puta, si cõmisit barattariã, vel aliud delictum. ita dicunt doct. maxime Bal. in l. iubemus. C. ad l. Iul. repe & hoc est ꝙ dixit Bar. ĩ l. nec magistratibus. ff. de iniuriis. & Ang. in d. l. iubemus. Item tenementi, ꝙ dixit Albe. de rosa. in l. si præses. C. de epis. au. ꝙ licet officialis, durãte officio, nõ possit accusari, tamẽ in tribus casibus poterit. Primo, si se submittit iurisdictioni, per l. est receptũ. ff. de iurisdi. om. iu. Secũdo si delinquit in officio, per d. l. iubemus. Tertio, in crimine adulterii, p d. l. si adulterium cum incestu. §. fi. ff. de adult. cũ hoc, ꝙ nõ poterit cõtra eum, hoc casu, ꝓcedi durãte officio, sed præstabit cautionem, ꝙ finito officio, sistet in iudicio. Sed aduertas, quia credo ꝙ ista decisio Albe. inquantum loquitur de adulterio, sit falsa. Primo, ille tex. in d. §. fi. dicit, ꝙ supersedittur durante officio, & ita omnes docto. intelligunt illum text. ibi, & Bart. Ang. & alii doct. ibi intelligunt illum text. nedum procedere in adulterio, sed in omnibus delictis. Aduertas tamen, quod

53 in crimine adulterii, speciale † est, quod licet non sit permissum patri accusare durãte officio magistratum, tamẽ sibi licitũ erit propria autoritate ius dicere, si inuenit magistratum adulterãtem filiam, & ipsum occidere. text. est singularis in l. marito. ff. de adult. & ibi Ang. & Ang. etiam hoc dixit in l. hos accusare. ff. de accu. & Specu. in tit. de accusatore. §. i. in versi. item quod est magistratus. Et an prædicta militent in magistratu maiori vel minori: vel si officium sit perpetuum, vel temporale, vel si sunt magistratus habentes dignitatem solam, vt sunt duces, marchiones, vel si sunt potestates terrarum. Adde d. Spec. in loco allegato per me. in d. versi. item qđ est magistratus. & Bart. in d. l. nec magistratus. & latius per Salic. in l. iubemus. C. ad l. Iul. repetun. Et Sali. in d. l. si præses. C. de episc. au. dixit, quod in criminalibus approbat. d. per ipsum, in d. l. iubemus. & ex omnibus istis poteris etiam limitare prædicta. Adde tamen, quod si maiores magistratus faciunt aliquid contra iurisdictioné superioris, etiam durãte officio, poterunt cõueniri. Ita voluit Bal. põderans ibi esse tex. i l. si appellationẽ. C. de appell. HIERO. De hac etiã materia fecit dñs Vitalinus vnã specialẽ rub. in tract. malefi. in rubri. qui accusari non possunt. & adde inquantum tangũt hic an magistratus possit, durante officio, accusari: Vide dist. quã facit idem Vitalinus in fi. d. rub. vbi approbat aliqua hic dicta. late per Amadeum in trac. de syndi. col. ix. in fi. cũ seq. in gl. super verbo, olim potestatẽ. & Catal. in tract. de syndi. q. xxxiii. Parid. de puteo, in tract. de syndi. in verbo, durante. in verbo officialis. char. xliiii. & in istis remissioni. satis habetur de materia.

54 *Exceptio, ego nõ possum accusari, est dilatoria, & ideo est opponenda ante litem contesta.*

54 ANGE. † Et tene menti, quod talis exceptio, Ego non possum accusari, est dilatoria, vnde necesse est quod opponatur ante lit. conte. & sic ante nomẽ rei receptum inter reos, alias autem si tunc non opponitur, processus remanebit validus.[b] vt l. si maritus. §. præscriptiones. ff. de adu. Et dicit Bar. in d. l. hos accusare. in prin. & in. §. i.

b Validus. Adde & intellige hoc, nisi inhabilitas procedere de iure naturali, vt in pupillo, & furioso, quia tunc talis exceptio poterit opponi, etiam post litem contestatam, per ea quæ voluit Petr. de Ancha. in consilio clxvj. & an si accusatus vel inquisitus non opponit exceptiones, competentes videatur illis renunciare. vide Pau. de Castr. in consi. xvij. in nouiter impressis. Ber.

AVGVSTI. Adde tamen in hac materia, quod non putarem prædicta procedere si vnus accusaret personam inhabilem ad accusandum, cuius inhabilitas procederet de iure naturali, puta in infante, & furioso, qui non possunt accusari, quia etiam post litem contesta. posset opponi ista exceptio, Ego non possum accusari & moueor ex his quę dixit Bal. in rub. C. qui accusare. in iii. col. vbi dicit, quod licet ista exceptio, Tu non potes

potest accusare. debeat opponi ante litem contest. Tamen si inhabilitas descendit de iure naturali, semper poterit opponi talis exceptio dilatoria.

HIERO. De hac q. satis dictum fuit supra in quæstione incipien. quæro, si prædicta &c. nu. 40. vbi vide quæ ibi dicta sunt.

55 *Accusatio omnis debet continere locum, annũ, & mensem delicti commissi.*

ANGE. Procedamus vlterius in materia accusationum, & aliqua vtilia & necessaria videamus,
55 que etiam sunt quotidiana. † Et primo, scias quod in omni accusatione, requiritur quod apponatur locus, annus, & mẽsis delicti, vt l. libellorũ ff. de accusa. Siue agatur criminaliter, vt ibi, Siue agatur de crimine ad interesse partis tm̃, siue p modũ accusationis crimẽ deducat̃, siue p modũ exceptionis, vt dicit Bar. in l. j ff. de excep. Dũmodo sit talis accusatio q̃ infam e, siue de iure, siue de facto tãtũ, vt l. p̃tor edixit. & ibi Bar. in prin ff. de iniur. Et idẽ voluit Bar. in l. viro atque vxore. ff. sol. mat. & in l. j. ff. de suspec. tuto. & in l. j. ff. de excep. & in l. & an eandem. in §. actiones. ff de exce. rei iud. ex quo sequitur, quod si ageretur ex quasi delicto quod non infamaret, vt l. cessat. ff. de actio & oblig. quod non est necesse, quod locus & tẽpus apponatur, vt dixit Bar. in d. l. prętor. quod perpetuo no. quia qñ agitur cõtra iudicẽ, qui male iudicauit, qui tenetur ex quasi delicto, vt insti. de oblig. quę ex quasi delic. in princ. cũ ibi no. quod procedit libellus, licet locus, & tempus in libello non sit insertus.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia
a adde, inquantum dictum est, quod locus, [a] & tempus ponendus est semper in accusatione. Limita omnia ista, per ea quæ supra dixi, in ver. hæc est quædam inquisitio. in illo articulo, an in inquisitione sit apponendus locus, & tempus in criminalibus, & ibi addidi aliquos casus, in quibus non requiritur locus & tempus, in criminalibus. Sed aduerte inquantum supra dictum est, quod vbi accusatio est famosa,
b & agitur ciuiliter [b] requiritur locus & tempus, & ista semper fuit sententia Bart. Adde, quod sententiam Bar. sequitur Sali. in l. atrocem. C. de iniur. Bart. in l. item exigitur. ff. de dolo. & sequitur Bald. ibi. & Ang. in l. liberorum. ff. de accu. & Pet. de Anch. post d. Car in c. tuæ. extra de procu. & ibi Abb. & Bart. voluit in l. j. §. interdictũ. ff. vti possi. Et pro hac sententia videtur text. & ibi Bartol. in l. inde Neratius. ff. ad l. aquil. & Pet. de Anch. post Arch. in c. vt circa. extra de electio. lib. vj. & in c. præsentium. §. testes. extra de testi. lib. vj. & Inno. post Host. voluit in terminis, in c. accepimus. extra de purgatione canonica. Et de materia, vide per doct. in l. edita. C. de eden. & per Io. And. in addi. Specu. in titu. de accu. §. j. ver. i j. super. l. in fi. Aduertas tamẽ, licet ista videatur cõis opinio, tamen non obseruatur in curia Romana. Et domini de Rota contrariũ tenuerũt in decisionibus suis, decisione. xlv. & pro hac parte arguunt terribiliter. Idem Bal. in c. j. § item si fidelis. quib. mod. feu. amit. & ibi Bal. respõdet ad motiua Bar. sed certe ego confundo doctrinã Bart. per ea quæ ipsemet tradit in l. j. ff. de vulga. & pu. vbi dicit, quod triplex est expressio, quædã generalis, quædã specialis, quædã indiuidua, & istam doctrinã sequitur Bal. in l. edita. C. de eden. & in l. humanũ. C. de legi. & eam sequitur Paul. de Ca. in consilijs suis. consi. xxj. Et ideo dixit Bar. per illum tex. in l. j. in verbo, specialis. ff. de in ius voc. quod scholaris qui debet specialiter renunciare priuilegio suo, sufficit si in genere renunciet, licet non in indiuiduo. Modo sic Bart. fundat se per tex. in d. l. prætor. ff. de iniur. quod qñ agitur ciuiliter crimine, debet specialiter exprimi crimen. Ille ergo tex. facit contra Bart. quia sufficit si sit facta certificatio in specie, circa substantiam & qualitatem delicti, nõ aũt opus est, quod apponatur locus & tem
c pus, [c] & sic in indiuiduo, & singulariter ponere delictum, sicut dixit tex. in d. l. libellorum.

ADDITIONES.

a ¶ Locus & tempus. Adde circa hoc. & vide Alexan. in consi. lxxij. in j. lib. & consi. cli. in ij. vol. & ibi quæ requirantur in accusatione. & Ang. in consi. clxxviii. Ro. consi. cxci. & posita supra in j. glo. Ber.

b Ciuiliter. Adde Alex. consi. ccix. & Rom. in consi. cxci. & dum supra Ang. allegat Bar. in l. i. ff. de excep. adde Cald. in consi. j. in tit. de exceptio. Ber.

c Locus & tempus. Adde Bal. in consi. clxiii. & alios casus in quibus specificatio circunstantiarum non requiritur. vide per Cald. in tit. de accusa. consi. iii. Ber.

56 *Accusatio an debeat cõtinere diem delicti, & locũ loci, et an sit necessaria conclusio libelli.*

56 ANGE. † An aũt dies sit apponẽda, & locus loci, satis dictum est supra in verbo, hæc est quædã inquisitio. Et an in accusatione sit ne
d cessaria cõclusio libelli, [d] sicut in ciuili, vt l. j. ff. de eden. cum simi. Respõdeo, q̃ non. vt no. Bar. in l. libellorũ. in fin. prin. ff. de accusa. & in

in l.ij.§.si publico.in ver.tertio quero vtrum. ff.de adult.& idem Bal.& alij in l. edita.C.de eden.& Sali.in l.penul.C.de accu. & non est mirum,quia in iudice,nō est necesse quod ipse cōcludat ad pœnā, vel in pœnā cōdemnet, sed tantum narret,siue declaret delictum, vt in l.j.§.j.& ibi Bart.ff.ad turpilia.De consuetudine tamen est,ꝙ ipse concludat,videlicet, quare peto ipsum puniri secundū formā iuris
e & statutorū.e Ita dicit Bal.in d.l.edita.in ver. vj.quærit principaliter.& in l.ij.C.de proba. & no.Bar.in d.l.ij.§.si publico.in d.versi.tertio quæro.& Bar.in l.accusare.§.omnibus.dicit,ꝙ caute concludat generaliter,quare peto ipsum puniri.quia intelligitur,prout debet de iure,non autem descendet ad aliquam specificam pœnam.& sic si dicta conclusio non apponatur,sed simpliciter factum, & delictum narret,satis est,quia statim succedit dispositio iuris primitiua inferendo pœnam condignam, vt l.j.§.j.& ibi Bart.ff. ad turpil. Et aduertas,quod licet causæ criminales expediantur per accusationem,tamen expediuntur officio iudicis nobili tantum,nō autem iure actionis. & sic nihil ponitur,vel concluditur à parte aduersa,sed iudici. Ita dixit Bart.in l.imperium. ff.de iurisd.omn.iudi.in versic.videamus ergo primum.coniuncto eo quod etiam ipse nota. in l.j ff.eod.titu.versi. item quæro.Sed putarem,quod si dicta consuetudo,quod cōclusio apponatur est præscripta,& alias obtenta,tunc requiritur.iuxta notata per Cy.in l.ij.C.quæ sit longa consuetudo. & ibi Bal.& docto.in l. de quibus.ff. de lega. maxime quia dicta cōsuetudo sit ius municipale,non scriptum. in §.ex non scriptio.instit.de iure na.gen.& ciuili.& ista talis consuetudo vincet,& tollet legem.l.iij.§.diuus.ff.de sepulchr.vio.alias si ta
f lis consuetudo f non est solennizata,non est obseruanda,quia est corrupt ela l.j. C.de iudæis. Nam stylus curiæ antiquitus est obseruandus,vt no.Cy.& alij in l.ij.C.quæ sit longa consuetu.Et de tali stylo curiæ,iudex leuato velo,ex suo mero officio, pro sui informatione potest procuratores & alios circunstantes,& litigantes interrogare cum iuramento, & in actis tot relationes scribi facere, vt dicit Bartol.& Flo.in l.iij.§.si.ff.de testi.& no.Bal. in l.j.C.vt quæ desunt aduo.

d ¶Conclusio libelli. Adde vltra ea quę ponit infra do. Ang.ꝙ si in libello accusatorio sit conclusio, quod ex illa colligitur an ciuiliter an criminaliter agatur. ita Cal. in tit.de accu.consi.iij. & adde quod pro opi.do. Anto. facit glo.ord.in l. vinum.ff.si cer.pet.quę dicit,ꝙ in caussis in quibus non requiritur libellus, processus non vitiatur,licet sit inepte conceptus.& per illam gl.Ro. in consil.ccccxcvij.dicit,ꝙ in casibus, in quibus non erat necessaria citatio,si illa fiat minus solenniter, non vitiat processum.

e Et statutorum. Adde Ro. in consi.cv. Ber.

f Talis consuetudo. Adde ꝙ Cepol. in consil. xl.tene..ꝙ valet consuetudo, ꝙ reus condemnetur ex confessione facta in loco tormentorum, & vbi sunt instrumenta ad torquendum, & de consuetudine statur dicto excellentis.doctoris. Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde, inquātum dictum est, an procedat libellus in criminalibus sine conclusione. Adde ea quæ late dixi supra in versi. (hæc est quædam inquisitio.) vbi scripsi, an in criminalibus requiratur conclusio.Et de materia vide glo.& Ange.in l.in causis.C.de accu.vbi habetur, ꝙ in criminalibus non requiritur conclusio in libello. Dicit tamen ibi Ang.quod si est conclusio in libello accusatorio, tamen sententia est ferenda secundum formam iudicij,per tex.in c.qualiter.el.ij.extra de accusationibus.Sed vide Ange.in d.l.hos accusare. in §.omnibus.in vlt.colum.ff.de accusa.qui dicit, quod licet in libello criminali non requiratur conclusio, tamen si par concluditur ad pœnam aliquā, quę non conuenit accusato, reijciendus est libellus. Et de materia vide per do. Anto.de But. in c.examinata.extra de iudi.in xj colum.qui concludit,contrarium, quod imo,licet in criminalibus non requiratur conclusio in libello. Ratio est,quia iudici, & non parti concluditur. Tamen si conclusio est inepta, cum iudex ex officio possit supplere, supplebit illi cōclusioni ineptæ, secundum quod sibi videbitur.Mouetur per doctrinam Bart.in d.§.pœna grauior.& illam partem credo veriorem. Et de materia vide per Ang.in d.l. libellorū. & per Bal.in l.si quis iure. C.de accusa.qui dixit ibi vnum notabile verbum.& Bal.in l.& si seuerior.C.de his qui no.infa.q pro hac parte allegat glo.ordinariam. in c. quia præsulatus. iiij.q.j.Sed pondera, quod illa glo.non loquitur in criminalibus,sed allegatur,quod contra violentum inuasorem procedi libellus sine cōclusione, & in hoc reprehendo etiam Ange. in l.omnium.C.de testamentis.qui etiam allegauit illam gl.in d.c.quia præsulatus, in criminalibus.Sed latius posui illam materiam,& remissiue vltra modernos.dic vt ibi,in l.j.§.hoc autē iudicium.ff.de ope.no.nun.Et ideo opus est videre omnes illas remissiones quas ibi allegaui circa materiā illius gl.in d.c.qa psulatus

in quibus remisſionibus habetur ẽt iſte articulus, an in criminalib. requirat̃ cõcluſio. HIERO. Circa materiam præcedentiũ quæſt. quæ ſupra poſui poſt Ang. & Augu. in verbo (hæc eſt q̃dã inquiſitio.) & infra, in verbo, (de anno.) & ĩ verbo,) i platea.)

57 *Iudex an poſsit cogere illum accuſare, cui iniuria eſt illata.*

57 ANGE. † Quæro, alicui eſt illata iniuria, & nõ vult accuſare, an iudex poſsit cogere illum, quod accuſet, & forte in tali caſu, iudex non poteſt inquirere contra eum, vetãte ſtatuto. Et breuiter. do. Ang. refert verba Bar. quæ ipſe poſuit in l. in eum. ff. de accuſa. q̃ dicit, quod Spec. poſuit materiam in tit. de accuſatore. §. i. ver. q̃d ſi nullus & ibi dicit, q̃d non põt cogi, vt ibi in rubro & nigro. C. vt nemo inuitus. & Bar. hoc fatetur verũ, in d. l. in eũ. pręterquã in cauſa homicidii, q̃a põt cogere hæredes vt accuſent, argu. l. pťor. §. i. ff. de iniuriis, quoniã ſi non accuſarent, delinquerent, & ſic perderent hęreditatẽ, vt l. i. ff. & C. de his qui. vt indi. ergo iudex põt cogere hæredẽ ne delinquat, & ſic ne ſit negligens, imo quod accuſet, vt a in l. i. ff. de offic. præfe. vrbis. Sed cõtrariũ a videtur tenere glo. in l. ſi quis homicidii. C. de accuſa. & ibi Cy. Bal. & Sali. & Ang. & Raph. in d. l. in eũ. videlicet, quod indiſtinctè nemo cogatur accuſare, etiã in crimine homicidii, vt eſt tex. qui loquitur indiſtinctè in l. diui fratres. ff. de accuſa. Et pro hoc facit gl. in c. licet in beato Petro. extra de accuſatio. allegat. ii. q. iii. in c. ſi quem. Non obſtat. l. prætor. §. i. quia ibi non omnino deſiſtebat ab accuſatione, ſed volebat accuſare, ſed vno modo, tunc iudex, ne præiudicium fiat leg. Iulia de ſicariis, talem accuſationẽ non recipiet, & poſtquam vult accuſare, coget quod eum accuſet de ſicariis. Sed in caſu noſtro, nullo modo volebat accuſare. Nec obſtat, quod iudex poteſt cogere ne quis delinquat, ſed nemo deliquit non accuſando, imo accuſare eſt contra præceptum Dei, vt tenet gl. in l. quid ergo. in §. pen. ff. de infamibus. dum allegat illam particulã Pater noſter. ibi, & dimitte nobis debita noſtra. Et ſi quis deliquit, non accuſando de homicidio, ratione negligentie punitur, vt priuetur hæreditate. Vnde ſatis ſufficit illa pœna, igitur &c.

ADDITIO.

a ℭContrarium. Adde tu, & vide Alex. in apoſt ad Bart. in d. l. in eum, & adde Ro. in cõſl. clxvij. vbi ꝙ in crimine homicidij, iudex poteſt compellere ad accuſandum. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde, quod imo vr̃, quod quis cogatur accuſare. Et ſic vera ſit opi. Bar. pro qua ego allego gl. in terminis. xxii. q. i. c. ſi quis per capillum. & cum illa glo. videtur ibi tranſire Arc. & dicit quod fuit opin. Laudonii. Et hoc ne delicta remaneant impunita. ibi tamen gl. dicit, quod iure actionis, nemo cogitur accuſare, ſed officio iudicis. & ſic poſſumus reſpondere ad cõ raria, & vide aliam in terminis. ii. q. vii. c. qua propter. quæ aliter videtur loqui. & glo. xcvi. diſt. c. in cauſis. dicit tñ Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de accuſatore. §. i. in addi. quę incipit, Guid. de Suza. quod Guido de Suzar. in l. i C. vt nemo inuitus. & Rolandinus in prin. ſui operis dicunt, quod licet hoc nõ caueatur, q̃d quis cogatur accuſare. Tamẽ iudex benefaciet ſi coget illum, cuius intereſt, quod accuſet. Et ideo pondera dicta Bal. in d. l. ſi quis homicidii. C. de accu. quod cõiter obſeruatur, quod q̃s cogatur accuſare, & ita tenet Sali. in d. l. ex morte. C. ad l. Aquil. in ii. col. q̃d Bar. male loquutus ſit in hac materia. HIERO. In prin. q. an quis cogatur accuſare, adde quod Bal. in ſua practica, & ꝓ & contra diſputat, an qui dubitat accuſare aliquẽ propter potẽtiam aduerſarii, poſsit compelli per iudicẽ ad accuſandum, cogẽdo aduerſarium ſatiſdare de non oſtendendo, vel quid in caſibus in quibus iudex nõ põt procedere ad inquiſitionẽ, & finaliter vr̃ concludere, quod ad accuſandum ex iudicis officio poſsit cogi, non tñ iure actio. per c. ſi quis. in fi. xxii. q. i. & hãc opi. etiã tenet Georg. Nathan. in repeti. cle. ſæpe. de verb. ſig. col. xxxviii. vbi ponẽdo regulã generalẽ de qua in l. vnica. C. vt nemo inuitus. in ii. fallen. ſequitur hanc opi. Itẽ circa limita. Bar. videlicet, quod quis cogatur accuſare in crimine homicidii. dic quod cõis opinio. eſt contra Bar. quã etiam tenet Albe. de Ro. in l. vnica. & Bonifa. in tract. ma. in rub. de accu. in forma accu. porrectę per ſyndicũ col. iii. verſi. ſed pone quod pater.

58 *Iudex an poſsit ꝓfigere terminũ intra quẽ quis accuſet, uel inchoatã accuſationẽ ꝓſequatur.*

Iudex

59 *Iudex nunquam potest imponere alicui perpetuum silentiū, nisi praecedat bina monitio facta per iudicem, de qua appareat in actis.*

60 *Iudex si dixerit processū fore cancellādū, nihilominus iterū causa poterit ī iudicio deduci.*

b Prefigere. Adde vltra ea, quę dicit infra d. Ang. & vide Ro. in consi. iiij. vbi etiā concludit. q l. diffamari, habet locum, tam in ciuili, q̄ in crimina li. de quo per nouiſ. in c. nouit. de iudi. Ber.

c Deterius. Adde tu Bal. circa hoc in cōſ. ccxxvj. in ij. volu. & Oldra. consi. iij. circa medium. Ber.

58 ANGE. † Quæro, an iudex poſsit præfigere[b] terminū intra quē quis accuſet, vel intra quē accuſationē inchoatā proſequatur? Iſtā qō. ponit Bar. in l. titia. ff. de accuſ. Vbi concludit, quod ex iuſta cauſa poteſt hoc facere, vt puta ſi tu vadis me diffamādo, ego accuſabo Titiū de tali delicto, p l. diffamari. C. de ingenu. & manu. & ibi Bal. & doct. in l. ſi ea. C. q accu. non poſ. vbi Ange. ſic cōcludit. quod qn̄que iudex vult ſtatuere terminū ad agendū vel accuſandū. Et hoc caſu nō pōt niſi ex cā, vt puta niſi præcedat diffamatio. Nā tunc intereſt diffamati terminū ſtatui. Ita loquit̄ d. l. diffamari. & ff. de opti. lega. l. mancipiorū. & tn̄. nō obſtante lapſu termini audit̄ ille, ſaluo niſi iudex p ſuā interlocutoriā impoſuerit ſibi ſilentiū. Tex. eſt in dictis iuribus. Et Inno. in c. cū in tua q ma. accuſſa. poſſ. Ideo ſis cautus tu aduocatus, vt p interlocutoriā p̄dicta fieri facias. Et de iſta interlocutoria eſt tex. in d. l. titia ex quo ſequitur, qđ à tali ſnīa interlocutoria ēt pōt appellari de iure ciuili, vt ibi. qn̄que iudex vult ſtatuere terminū parti ad impediēdū aliquē actū, quominus per aduerſariū fiat, & tunc elapſo termino, parte nō opponente, amplius nō datur regreſſus ad illū actū impugnandū, vt l. ſi eo tēpore. C. de remiſ. pignor. Quādoque ſtatuit terminū ad opponeñ. exceptionem, & tunc pōt, ſed lapſus termini non præcludit viā opponēdi, niſi ius aduerſarii ſit factum deterius.[c] Sed in productione inſtrumētorū, nō debet p̄figi terminus, niſi ex magna cā. ita not. in l. iudices. C. de iud & Dy. in c. indultū. de reg. iur. & vide Bal. in d. l. ſi ea.

59 † Vnum tamē ſingulariter eſt menti tenēdū, quod nunquā iudex pōt imponere perpetuū ſilentiū, & ſic fere talē interlocutoriā, niſi tali diffamati, & cui iam terminus ſtatuit ad agendū vel accuſandū, præcedat bina monitio facta p iudicē, de qua in actis appareat, alias dicta bina admonitione non præcedente, nunquā poteſt ſibi ſilentiū imponi. gl. eſt ſingu. & ibi Ang. in auth. de hæredibus & fal. §. i. quod bene no. in practica.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde, an iudex poſsit præfigere terminū ad accuſandū ea q̄ dixit Abb. in c licet in beato Petro. extra de accu. Inno in c. ſuper eo. extra de app. & vide q̄ dixit Ange. in l. i. C. vt nemo inuitus. q dicit, qđ ſtatuto termino p iudicē, intra quē ille deducat ius ſuū, tn̄ elapſo illo termino audiet̄, ēt niſi ſit ſequuta ſnīa interlocutoria, imponēdo ſibi ppetuum ſilentiū, qa amplius nō pōt audiri. Et allegat illud dictū Inn. in c. cū in tua. extra q matrimoniū accuſare poſ. & ibi dat vnā notabilē limitationē & idē dicit Bal. in authen. ad hæc. C. de vſur. in pe. col. in verſic. quęrit̄ ſi ego diffamo, an mora poſsit purgari. & vide Bar. in l. ſi quis libertatē. ff. de peti. hæred. in pe. col. q approbat dicta ſua in d. l. titia in hac materia. Et vide omnino pulchra verba Ang. poſt gl. & Bar. ibi, in d. l. Papinianus. §. ſi qs. ff. de inoff. teſtament.

60 † Adde tn̄, qđ ſi iudex diceret pceſsū cancellandū, nihilominus poterit iterū cā deduci in iudicio, ſecus ſi iudex funditus imponeret fınē liti. ita dicit Ang. in d. l. ſi qs libertatē, in v. col. & approbat dicta Bar. in d. l. titia. Et inquantū ſupra dictū eſt, qđ nunq̄ pōt iudex auferre ius tertio, imponēdo ſibi perpetuū ſilētiū, qđ intra certū tēpus agat vel accuſet, niſi p̄cedente bina monitione per gl. ſing. & ibi Ang. in d. § i. in authen. de hære. & falci. Adde qđ ad idē alleg. Ang. poſt gl. in auth. de eccleſiaſticis titulis. in §. ſi qs aūt. Adde tn̄ qđ Ro. in l. quandiu. ff. de acqui. here. in §. i. reprobat dicta Ang. in loco ſupra alleg. p vigentes rationes, & ſi recte verba Ang. ponderent̄, ibi Ang. loquitur p verbū forte. Et dicit Ro. in d. l. quandiu. qđ cū qō accidiſſet ſibi de facto, nō potuit tm̄ clamare, q iudex nō ſentiaret pro opi. Ang. Et inquantū ſupra dictū eſt an dato termino opponendi ſuas exceptiones, an poſt terminū qs poſsit audiri. Adde ea, quę vltra doct. ſcripſi, vbi infinitas limitationes dedi in repetitione mea. in l. ſi inſulam. ff. de verb. ob. in pen & ante pe. char. vbi multa allegaui, q̄ hic nō recito, ne ſim nimis lōgus.

HIERO.

HIERO. In hac q: adde, quod opin. Bar. in l. titia. ff. de accu. tenet Ancha. in c. licet in beato. extra de accu. & Collectarius in c. veniens, eod tit. col. 4. in princ. de quo vide tex. bonum. & ibi Abb. & Præpo. post alios. extra qui filii sint legitimi.

61 *Index producta accusatione, facit sibi dari licentiam ab accusatore, quod ex suo officio pro vindicta publica possit proseq. in dicta accusatiõe, & facere ea, q̃ põt ipse accusator.*

62 *Quando nomẽ rei dicatur receptũ inter reos.*

61 ANGE. † Et adde, quod postq̃ est facta dicta accusatio & producta iudex facit sibi
a statim dare licẽtiam [a] à d. accusatore. quod ipse ex suo officio, pro vindicta publica, posset ꝓsequi in dicta accusatione, & facere ea, q̃ potest ipse accusator: vt no. Bar. ĩ l. is qui reus. ff. de publ. iud. Sed etiã, vt dicit ibi Bar. si dicta licẽtia non esset data, nec ab accusatore, nec à reo, Tamen iudex ex suo officio posset illud facere, per l. pen. ff. de pub. iudi. & ibi Bar. ex quo infert ad illud, quod data sibi licentia vel nõ, quod licet accusator sit absens, & non prosequatur suam accusatione: tñ iudex potest si vult, reum absoluere ab obseruatione iudicii, vel si vult, potest assumere partes accusatoris, & prosequi dictum processum, & absoluere diffinitiue, & cõdemnare prout videbitur, & iustum fuerit. l. penul. ff. de pub. iud. & ibi Imo. & Bar. in l. libellorum. in fi. ff de accusa. Adde hic dicta per Bal. in l. vt perfectius. ff. de annali excep. in pe. col. qui dicit, quod in criminalibus cõis est practica, & obseruatur, quod iudex facit sibi dari licentiam, quod posit ꝓcedere. Et idem dixit Bal. in l. si accusatoribus. C. de accu. in princ. quod cauti assessores semper faciũt hoc. Et ibi probat per rationem q̃ñ valet huiusmodi licẽtia data iudici: qua accusatione formata, & data iudici, citatur reus ad comparendum & respondendum dictæ accusationi, & statuitur certus terminus: vt l. i. & ibi no. C. de requiren. reis. & si comparet & apponit exceptiones suas dilatorias, & iudex pronunciat, non obstantibus dictis exceptionibus, procedendũ esse in dicta inquisitione, nõ obstante cõtumacia rei quam accusat: Tunc iudex procedendo ad vlteriora, vel etiam si accusator istud non petat: quia etiam ipse non comparet, sed iudex faciat ex suo officio quod potest: Tunc statim dicitur nomen rei receptũ inter reos. Ita dicit Bar. in d. l. is qui reus. ff. de pub. iudi. allegat. l. si maritus. §. præscriptiones. ff. de adult. & l. adulterii accusatione. C. eo. ti. quã opi Bar. ibi Imo. approbat, reprobata opi. Ange. & reprobata opi. Sali. in l. neganda. C. qui accusa. non poss. & ista opi. Bar. in practica obseruatur. Dicitur tamen, quod Sali. post Bal. late posuit istã materiam, quando nomen rei dicatur receptũ
b inter reos [b], in l. i. C. qui accu. non poss.

ADDITIONES.

a ¶ Dare licẽtiam. Adde quod Bar. in extrauag. ad repri. in ver. neglexerint. dicit hoc non procedere in crimine læsæ maiest, Ber.

b Inter reos. Adde do. Alexan. in l. cum mulier. ff. solu. matrimo.

62 AVGVSTI. † Tu aũt in hac materia q̃ñ dicatur nomẽ rei receptum inter reos. adde ea q̃ dixit Ang. in l. adulterii. i fi. C. de adulte. Et adde bonũ tex. & ibi vide Ang. in l. adulterã. C. de adulte. & tñ ib vr̃ approbare dicta Bar. in d. l. is qui reus. & vide tex. meliorem de iure, secundum Odof. & Bar. ibi, in l. quãuis. C. si pendẽ. appel. mors interuenerit. & Bar. in l. ii. C. vt nemo priuatus. Et omnino amplia, & extẽde istam materiam, secundum Bal. in l. neganda. C. qui accus. & Ang. in rub. C. qui accu. Et omnino intellige prædicta, secundum Imo. in l. cũ mulier. in 3. oppositione. ff. sol. ma.

HIERO. In hac materia q̃ñ dicat̃ nomen rei receptum inter reos, vltra hic alle. addatis notabiliter Bal. in sua practica, in rub. de q. circa ordin. libellorum. in q. x. vera tñ opi. & cõis est, quod si contra personã accusatoris sunt oppositæ aliquæ excep. non concernẽtes merita causę: tunc eo ipso quod iudex procedit ad vlteriora, videlicet declarando eum esse accusatum, vel se esse iudicẽ competentẽ, & similia, dr̃ nomen accusati receptum inter reos l. adulterii: & l. adulteram. C. de adul. vbi vero nõ sunt op. tales exceptio. tunc eo ipso quod lis non est contestata ꝑ accu, vel inquisitionem, dr̃ nomen accusati esse receptum inter reos: vt in l. si maritus. §. præscri. ff. de adulteri.

63 *Accusatus an possit suum accusatorem, vel aliũ accusare de alio crimine.*

63 ANGE. † Quæro, an accusatus possit
a suũ accusatorẽ [a] accusare de alio crimine. Et

dic,quod si suā, vel suorum iniuriam prosequatur, siue ante nomen rei receptū fuerit inter reos,siue ēt post, pōt suū accusatorem accusare de pari vel minori crimine.Si autem suam vel suorum iniuriam non prosequatur,non licet, nisi de maiori crimine conueniet. Iste est tex.& glo.& docto.in dicta l.neganda. C.qui accusare.Ita intelligit istum tex.gl.i. coniuncta glos.ii. in dicta l.is qui reus.ff.de pub.iud. & ibi Bar.Bal.Ang. & Imol.Facit l.i. C. de calum. & in l.ii.§.si publico.ff.de adult.Et aduertas, quod quādo reus accusatus reccusat de pari, vel minori,etiam ante nomen rei receptum inter reos,prosequendo suam vel suorum iniuriam,non supersedetur in prima accusatione contra eū formata.Ista est sentētia Pe. Cyn.& Sali.in d.l.neganda.& Imo.in dicta l.is qui reus.in versi.sed circa prædicta posset esse dubium,sed Bar.in d.l.is qui reus.& ibi Ange.late & Imo.& Sali.in d.l. neganda.dicunt,quod aut vult accusare ante nomen rei receptum īter reos: aut post nomē rei receptum inter reos:ante tamē latā sententiam,aliquando post latam sententiam.

Primo casu,de maiori crimine potest: vt l.per minorem.ff.de iudi.& in d.l.i. C. qui accusa.non possunt de minori vel pari non potest,vt dicta l.neganda,nisi sit præiudicialis ad primam,vt l.quoniam Alexan. C.de adulter. Si vero non esset præiudicialis, & vult suum libellum producere,non autem prosequi accusationem, & tunc potest, vt dicta l.neganda,in fin.quæ debet ita intelligi,secundum Pet.prædicta vera nisi prosequatur suam, vel suorum iniuriam, quia tunc regulæ iuris cessant.l.hi tamē.ff.de accusa. Secundo casu principali,quando nomen rei receptum est inter reos, & vult libellum accusationis simpliciter porrigere, & in causa non est conclusum & liquidatū, & potest,alias secus d.l.neganda,quæ sic ēt debet intelligi.arg.l.fi.C.de compēsa. Hoc verum,nisi prosequatur suam,vel suorū iniuriā:quo casu,ad prosequendum admittitur.l.qui publico.ff.de accusa.& hoc in pari, siue in maiori d.l.neganda. Tertio casu principali,qn̄ post sententiam condemnatoriam latam:Et tunc si sentētia non infamat, nulli dubium quòd potest.Si vero infamat & tunc super antiqua accusatione proposita potest procedere.Si autē nouam inchoare vult,non potest:vt d.l.is qui reus. in fi.distingue,aut illa sententia abstulit sibi ciuitatem,aut libertatem,aut non. Siquidē abstulit ciuitatem,aut libertatem:tunc nō potest nouā accusationē proponere. Aut non abstulit,sed est pęna relegatiōis imposita, vel minor,tunc dicunt docto.aut suā,vel suorū iniuriā prosequit̄,& tunc pōt.vt l.is tn̄ omnes.ff.de accusati.Aut non prosequitur suā vel suorum iniuriā, & tunc aut vult aliū accusare q̄ accusatorē suum,& non pōt, quia est infamis.l.infamem.ff. de publ. iud. Aut vult suū accusatorē reaccusare, & tunc sibi licet:quia illi qui vult se vendicare, ignoscēdum est,dicta l.is qui reus arg.l.qui cū maior.§.liber.ff.de bo.liber. Si vero ista esset absolutoria:Tunc dic indistincte, quod pōt in accusatione ꝓposita insistere, actionem nouā producere.vt d.l. negāda.ibi,plusquā & d.l.i.ī fi.C.q accus.nō pos.de qua q̄stione late per Dy.Cy.Bal.& Sal.ī d.l.i. & Bar. in d.l.is qui reus. & ibi Ang.& Imo. latius. Vel in hac materia latius cōcludēdo & clarius dic,cum q̄ritur an accusatus possit aliū accusare.Dic, aut q̄rit̄ ante nomē rei receptum inter reos, aut post,aut vsque ad conclusionē in causa, aut post cōclusionē ī causa vsq; ad sn̄iam,aut post sn̄iam. Primo casu,nulli dubiū,quod accusator non prohibetur,nisi aliud à lege prohibeat̄,vt l. q accusare.ff.de accus.& sibi permittitur accusare quēlibet aliū, siue prosequatur suā iniuriā, siue non,siue de maiori,siue de pari,vel minori crimine d.l.is qui reus.& d.l.neganda. in fi.vt super sua accusatione ꝓcedatur. Et isto casu,si accusat suū accusatorem, discutietur super vtroq;,vt ī ciuili,vt l.pe.& auth. & cōsequēter.C.de sent.si vero accusat extraneū:tunc quilibet potest procedere, ꝓut solertior erit. Veruntamen citatus pro vno iudicio,nō cogitur cōparere pro alio,& non cōparens,pōt dici contumax.l.contumacia. §.fi.ff.de re iudi. Secundo casu principali, post nomen rei receptū inter reos, & tunc aut vult inscriptionis accusationis facere ad finē,ne tēpus sibi currat:& vt post sententiā possit prosequi suā accusationē, & auditur d.l.neganda.in fi.siue accuset suū accusatorē siue aliū.d.l.neganda . dūmodo nō faciat in fraudē,vt retardet executionē, & tūc nō valebit sn̄ia lata cōtra ipsum,vt not.Ang.& Imol.in d.l.is qui reus.aut vult accusare ad finem,

finem, vt procedatur super ea, & tunc aut prosequitur suam, vel suorum iniuriã, & auditur: siue accuset de maiori, siue đ minori, siue de pari d.l.neganda. si autẽ suã, vel suorum &c. non prosequitur, & tũc aut vult accusare de maiori crimine, & põt quẽlibet, siue suũ, siue extraneum accusatorẽ accusare vt d.l.neganda. Potissime si dicta accusatio superuenit post nomen suum receptum inter reos, arg.l.2.C.de satis. Sed aduertendum tñ est isto casu, qñ accusat accusatorẽ suum de maiori. Et tũc aut de tali crimine, quod si esset verum, primum crimen cõtra eum obiectum & ascriptũ non esset verũ. Et tunc nõ solum audietur, sed omnino imponetur silẽtium ĩ primo, donec scđm fuerit discussum, & ex euentu causæ ꝓcedatur super primo vel non. Iste est proprie casus in l.i.C.qui accusare. Qui tex. põt ẽt intelligi post nomẽ rei receptum inter reos. Aut non opponitur tale crimẽ, sed aliud, & primum, & scđm delictũ possunt esse, & tunc auditur, & super suo scđo procedetur pariter, sicut proceditur in crimine quod sibi asscribitur. Et iste est proprie casus in d.l.neganda Aut vult accusare extraneũ de maiori, & tunc nõ põt, postquã nomen suum est receptũ inter reos d.l.is qui. & d.l.negãda. Siue accusatorẽ suum velit accusare d. l.is qui. siue extraneum d.l.negãda. facit l.2.§. si extraneum.ff.de adul. vbi de pari non põt accusari. vel obiici, vt ibi. Hoc tñ fallit ĩ vxore & marito, qñ obiicit marito de lenocinio post nomen rei receptum inter reos, vt d.§. si publico. & ratio specialitatis patet ibi. Tertio casu principali, post conclusionẽ in causa ante sentẽtiam, & quarto casu videlicet, post sententiam, & tunc aut fuit absolutus, & clarũ quod omnis accusatus accusat de quolibet crimine, vt d.l.qui accusare. Aut fuit condẽnatus de crimine priuato tantum, & per consequens non fuit effectus infamis ex prolatione sententiæ, & potest quemlibet de quolibet crimine accusare, vt l.infamẽ.ff.de publi. iudi. & not. Barto. in l.in eum.ff.de accusatio. aut fuit effectus infamis, quia fuit damnatus đ publico iudicio d.l.infamem. & tunc aut vult accusare extraneum de nouo, & nullo modo audiẽ de aliquo crimine, vt l.qui iudicio.ff.de accusatio nisi de crimine læsæ maiestatis, vt l. famosi.ff.ad l.Iul.maiesta & no.glo.3.in d. l.is qui reus. Aut vult accusare accusatorẽ suum, & tunc aut per sentẽtiam debet perdere vitam naturalem, & tunc scđm glo.in d.l.is q reus. nullo modo põt, per d.l. cum reis.C.de pœ. & puto istam conclusionem esse verã in hac materia, licet doct. alio modo loquantur, quia in d.l.is q reus cum ministerio Iurisconsultus, in versi.illud dicit, qđ Imperator indistincte volebat, quod accusatus post cõdemnationẽ non audiretur, & sic est regula negatiua. Tñ iurisconsultus dicit, qđ est verum demum quo ad eos q & ciuitatẽ, & libertatẽ perdiderunt & per consequens, multominus poterat accusare si ꝑderet vitã naturalẽ, & idem quod non admittatur ad accusandum, si perdit libertatem. d.l.is qui reus. Secus aũt si simpliciter fuerit relegatus. quia tunc licet sit infamis, suum accusatorẽ tm̃, vt se possit aliqualiter vlcisci poterit accusare de quolibet crimine vt no.gl.2.in d.l. is q reus. sed accusatione. si non perdit per sñiam vitã, ciuitatẽ, vel libertatem: tñ scđm omnes docto. poterit ꝓsequi. d.l.is qui reus. ĩ ver. sed hoc puto. iuncto ver. fi. Sin autẽ perderet ẽt vitã naturalem, & tunc secundum gl. nõ põt prosequi ẽt iã inchoatas: vt no. gl. fi. in d.l.is qui reus. quod non placet doctoribus: quia cũ ibi dicatur de vita ciuili, ergo idem naturali. Sed ego credo glo. veriorem: quia, vt dictũ est, regula stat negatiua, quod accusare non potest post dãnationem. quã regulã approbat Bar. in duobus casibus: & dicit, quod per dictionẽ, demum, q̃ sonat in taxatiuam videlicet, qđ istud est verum, si ciuitatẽ, vel libertatem perdidit. Ergo in aliis casibus nõ expressis, remanemus in regula prohibitiua vniuersali quod non possit, vt dicit Imperator. arg.l.cum prætor.ff.de iudi. non autem dicas, vt dicit Sali. in l.i. C. qui accusare. & Imol. in d.l.is qui reus. argumentum à contrario sensu. Sed ĩ aliis casibus remanet sub regula negatiua, vt dicit Imperator, & sic extra casus declaratos per iurisconsultũ remanemus in dicta regula prohibitiua: ergo cum casus mortis naturalis nõ sit specificatus à iureconsulto. necessario sequitur, ꝙ remanemus in dicta regula prohibitiua. Et maxime, cum mors ciuilis non habet eundem effectum, sicut mors naturalis: facit.l. ex ea parte §.i.ff.de verb.obl. & hoc puto verius, quicquid concludant doctores.

ADDITIO.

a ¶ Suū accusatorem. circa hoc vide Fede. de Se. in cōsi. xciij. incip. factum quod proponitur. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde ea, q̄ dixit gl. in terminis de iure canonico, in c. negāda. 3. q. ix. & latius posuit istā materiam Ioan. And. i addi. Specu. ibi post Spe. in tit. de accusa. §. i. versi. item, quod est accusatus. Sed vide Gandi. in tract. malefic. sub rubr. qui possunt accusare, & qui nō in versi. sed ego formabo talem quæstionē ponamus. Qui in hac materia arguit pro & cōtra. & refert opi. Azo. in hac materia. Tamē dicit, quod per totā Italiam obseruatur opinio Odofr. & Iacobi Balduini, qui dicebāt, quod secūdus accusator si prosequatur suā, vel suorum iniuriā, quod audiatur reaccusans reaccusatorem suum hac ratione: q̄n si te accusaui de crimine cōtra me illato, & non potuit meā accusationem probare tēpore sententiæ proferendæ, poteris postulare me de calumnia condemnari, ex eo, quia tuam iniuriā prosequebaris: vt l. i. C. de calum. Nam & ei ignoscēdum est, qui prouocatus, seu accusatus voluit vlcisci. ff. de bo. liberto. l. qui cum maior. §. si libertus. & hic me non extendo: poteris ibi videre Gandi. qui rn̄det ad motiua Azo. postea ibi Gandi. dicit, quod cū ista quæstio sibi euenisset de facto in ciuitate Bononiæ: & ibi esset iudex maleficiorum, consuluit in hac materia do. Dyn. de Musello, qui sibi ita deliberate respondit, cum aliquis accusatus vult suum accusatorem accusare: Aut opponit aduersario suo crimina in modū exceptionis, aut in modum accusationis. Primo casu subdistingue: quia aut lis est contestata, aut non. Primo casu, q̄n lis est contesta. Tunc accusatus non potest crimen opponere suo accusatori in modum exceptionis. Secundo casu sic: vt ff. de adult. l. i. §. extraneus. & d. l. maritus. §. præscriptiones. Si aūt vult accusare suum accusatorem per modū accusationis. Tunc subdistingue eodem modo: aut lis nō est contestata. aut sic: aut est lata sententia. In primo casu quando lis non est contestata, si vult accusare de crimine maiori, pōt: adeo q̄ sua accusatio tanq̄ maior p̄cedere dēt in cī. Si aūt vult accusare d̄ pari, vel de minori crimine, nō pōt: nisi p̄sequat suā vel suorū iniuriā: vt l. negāda. C. qui accu. non poss. in secundo casu quādo lis est contest. Tunc aut iste accusatus prætendit suam, vel suorum iniuriam: aut iniuriam publicam. In primo casu auditur. ff. de accus. & l. hi tantum. siue velit accusa. de maiori crimine, siue de minori, vel pari. In secundo casu quando prætendit iniuriam publicam, non auditur. ff. de publi. iudi. l. is qui. In tertio casu quando lata est sententia, tūc subdistingue: quia aut sententia est absolutoria, tunc auditur. ff. de publi. iud. l. is qui. in princ. & ibi dum dicit quod fuerit excusatus. Ergo a contrario sensu si fuerit absolutus, potest. Si vero sententia fuerit condemnatoria: Tūc distingue, aut illa sententia adimit vitam, ciuitatem, vel libertatem: aut nihil ex his. si nihil adimit. Aut vult accusare extraneum, aut accusatorem suum. Si vult extraneum accusare, & non potest: quia infamis. l. infamem. ff. de publ. iud. Si vero vult accusare suum accusatorem, & potest, d. l. is qui. quia hoc cōceditur ad vindictā. Si vero illa sententia adimit sibi ciuitatem, vel libertatē: Tunc aut vult de nouo inducere accusationē, aut inchoatam accusationem vult prosequi. Primo casu non potest indistincte, nec contra extraneum, nec contra accusatorem: vt dicta l. is qui. versi. pro hoc &c. In secundo casu quando vult inchoatam prosequi. Tunc aut sententia adimit vitam, aut solam ciuitatem, vel libertatem: si adimit vitā, non potest prosequi: quia non debet differri pœna: l. cum reis. C. de pœnis. In alio casu quando sola libertas, vel ciuitas adimitur, & non vita: Tūc aut accusatio sua perimitur per sententiam contra eum datam, & tunc non auditur: arg. l. i. C. qui accusare non possunt. Aut nō adimitur: quia sua accusatio potest esse vera, & tunc etiā contra omnes adimitur: vt d. l. is qui. ff. de pub. iud. Et ita in hac difficultate residet do. Dyn. & ibi Gād. approbauit suā distinctionē. Et certe p̄ p̄dicta habem⁹ clarā doctrinā, & verā solutionem ad illos tex. q̄ ita videntur sibi contrariari. HIERO. Circa hanc materiā. vide Abba. in c. i. de mutuis petitio. extra col. 7. ver. vlt. gl. & c. vbi sequitur opi. Bar. i l. is q reus. & ibi notabiliter Henric. Boyc, qui longam facit dist. col. 2. in v dist. p̄ doct. in c si. extra de testi. vbi Aret. vlti. notab. Bonifa. Vitali. qui etiam facit vnam dist. in tract. malefi. in rub. quid sit accusat. in forma accusæ porrectæ per syndicum. col. i. versi sed pone. & in

ca

ea forma col fi.ĩ fi. Albe. qui post antiquos distinguit in l.i.C.qui accu.non pos. col.ii. in prin. Collectan.in c.accedens.de accusa. breuiter & cōpēdiose p do.Præp post doc. in c.prius.3.q ii. Itē aduerte:nā inquantum Ang.hic,in fi.ĩ vers.(sinautē pderet ēt vitā naturalē &c.) approbat gl.fi.ĩ l.is qui reus. dicatis,quod d.gl.cōiter reprobatur ab omnibus,& eam dicunt cōiter reprobatā Abb. & Prępo.vbi supra bene tamen possem hic adducere quam plures dis.supradicto.doct. prout etiam fecit hoc do.Augusti.sed faceremus valde longum processum.videatis in locis supra allegatis.

64 *An quis possit aliquem accusare simul & semel de pluribus delictis.*

64 ANGE. †Quare, an quis possit accusa a re aliquē simul & semel[a] de pluribus delictis glo.& doc. ponunt in l.qui de crimine. C.de accu.Bar.in l.libellorum.§.si aliud ff. de acc.vbi concludit,quod aliqñ alicui obiiciūtur plura delicta, q̄ puniuntur eadem lege:tūc de omnibus pōt simul accusare: vt l.non est nouum.ff.đ acti.emp.Si vero ista delicta puniunt diuersis legibus vel statuto,ēt pōt eodē tempore eundem de omnibus accusare,sed nō eodē libello d.l. nouū. & ibi no.Et vide latius per Bar.in l.q de crimine.C.de accus.Sed latius per glo.& Bar. in l.senatus.ff.eod.tit.Et prædicta procedūt quando ex diuersis factis. Sinautem ex eodem facto plura delicta oriuntur loquitur lex,qui de crimine. de quo latius per Salic. in l.si quis homicidii.C.de accus.

ADDITIO.

a ¶Simul & semel. Adde ad hoc Ro.ĩ cō s.cccxlv.

AVGVSTI. Adde tamē hic ea quæ dicit Ang.in l.i.C si reus vel accu.mor.fue.q facicns mentionem de hac materiā, allegat quomodo gl.dubitauit ĩ d.§.sed si aliud. & quomodo gl.magna in d.l. qui de crimine, aliter locuta est,& quomodo Bar.postea distinxit in d.§. sed si aliud.Et ibi dicit Ange. quod verū est,q si quis punitur diuersis legibus,pōt accusari simul & semel eodem tēpore,sed non vno libello.d.l. non est nouū. Et hoc, cū dicta crimina diuersa oriunt ex diuersis factis:nā si ex vno, tene glo.in d.l. qui de crimine.s.vt in eodem libello per eūdem possint deduci omnia, non autem in diuersis.per text. illius l. & ibi limitat Ang. prædicta, & intelligit esse vera quādo vnus accusat vnum non prosequendo suam vel suorum iniuriam, aliàs etiam si delicta sint omnino diuersa, & ex diuersis factis contingentia,& siue puniantur eadem.l.vel diuersis:in eodem libello de omnibus poterit accusari,& etiam in diuersis ad libitum accusantis:quia in criminalibus est eadem forma procedendi sicut in ciuilibus. l.absentē. ff.de pœn.& ibi glo.

65 *An plures possint simul accusare eundem.*

HIERO. Adde ĩ hac materia,q cū dictis p Ang.hic cōcor.Collecta.in c.licet in beato.de acc. Sed circa hanc materiā & q.seq. fac istos casus,quos remissiue psequere.Primus est,qñ vnus accusat vnū. Secundus qñ vnus plures. Tertius qñ plures vnū de oib' istis,vide no.d.Albe. post alios antiquos in l.qui de crimine.C.de accu. col.2.ĩ medio. ver.& ideo vt plene liqueat &c.cum co.seq. Henri.Boyc,ĩ c.i.de col.dete. in c.de his.de accu.extra vbi facit no.distīctiones, sed melius q̄ alibi vide Maria.Soc.ĩ c.i.de lib.obla. col.xxxiii.versi.circa quartum membrum. col.xlii.in medio. versi.secundo casu.

65 ANGE. †Quæro,an plures possint simul accusare eundē.Istā q.format Cy.& Sal.in l.4.C.de accu.vbi gl.& Sal. finaliter conclu dunt,q aut cuiuslibet accusantium interest, ratione officii,& tunc possunt de eodem libello,non diuersis, accusare eundem, vt l. senatus.C.q accu.non poss.& ibi Sali.ponit rationem,aut cuiuslibet eorum interest ratione pprii interesse, puta si seruus cōis sit occisus,& tunc etiā possit eodem libello:vt ff.de noxa.& l.si retentione.in prin. non diuersis:ex quo propter idem,& ad idem agitur,&hoc ne de delicto euiusdē hominis sępius inquiratur, aut neutrius eorū interest ratione officii vel interesse & cōis iniuriæ & tūc nec diuersis libellis, nec eodē libello, possunt eundem accusare, sed idoneior ipsum admittit,ne reus in plures aduersarios fatiget, & ne sępius q̄rat de delicto eiusdē hominis.vt l.licet.§.fi.ff.nau.caup sta.

AVGVST. Adde tñ & ītellige pmissa,secundum Sal.in l.vxor. C. qui accu.nō pos. vbi ponit qñ plures ratione officii concurrūt ad accusandum vnum,quis pferatur:& ibi

ibi ponit,qñ ratione proprii itereſſe plures concurrunt ad accuſandum vnum, qs præferatur: & limitat pdicta, & cui debet iudex gratificari,an maſculo,an feminę Et d materia vide Bar.in l.ſi plures.ff.de accu.& gl.& Archi. in c.accuſatoris ii.q.i. & domi. Abb.ĩ c.i.de colluſi.Inn.in c.olim.extra de accuſ.& Archi. in c.epiphaniam v.q.i.

HIERO. Adde, quod ita etiam concludunt cõiter doc.in c.ii. extra de acc. Ad cuius tñ veritaté indagandã, vide diſt.quã facit do Henri.Boyc,ĩ d.c.de his.extra de accuſ.col. 1. verſi. q̃ris nũquid poſsit accuſari &c.& Bal.& Albe.poſt Iaco. de Are.& antiquos in d.l.ſenatus.& idem Sali. in l.ſi accuſatoribus.col.ii.de accu.quod intellige tã in iſto primo mẽbro, q̃ in aliis tribus:qa in omnib⁹ cõiter teneĩ diſt.trad ta hic ꝑ Ang. vt ẽt tradit Barba.poſt Nic.de Neap.ĩ l.decreto.§.ſi duobus, de adminiſtra. tut. ff.& doct.in locis hic allega.Et ratio quo ad primum membrum eſt, ſecundum Salic.in d. l.4.quia omnes iſti officiarii repræſentant ꝑſonam offenſi,quæ vna eſt, & ſic ſicut non poſſet ipſe offenſus variis libellis eundem accuſare:vt in l.licet.§.fi.ff.nau. caup. ſtab. ſic nec etiam iſti repreſentantes vnã perſonam,vt in l.ſi plures.ff. de pact.& hanc rationem ante eum aſsignãt doct. & Henric. Boyc,vbi ſupra.Item circa vltimum membrum Ang.quæro,quod ſi oppoſitum non fuerit,an valebit iudicium? Et dicatis,quod ſic,per tex.in l.ſi accuſatoribus.C.de accuſ. vbi hoc tenet Barto.& idem Barto in dicta l.ſi plures.ff.eod.Canoniſt.in c.ii. vbi Abb. poſt alios extra de accuſ. & idem Abb.per text.& gloſſ ibi,in c.i. de collu.deteg.extra quod tamen intelligit Sali.in d. l. ſi accuſatoribus. quando in eodem libello iſti accuſant,ſecus tamẽ ſi diuerſis: quia tunc etiam poſt litem conteſtatam, & poſtquam receptum eſt nomen inter reos, poterit alter eo rum repelli & eligi idoneior ꝑ iudicem ex officio ſuo,etiam parte non petente, qa ad eius decorem ſpectat ne coram eo,& maxime eodem tempore, de eiſdem delictis ſæpius quæratur,cum ea,quæ ad iudicis decorem ſpectant, pars remittere non poſsit:vt in l.quos prohibet.de poſtu.vt ibi per eum: qui pluribus & bonis rationibus hanc fundat.Et in hac materia cadit bene q̃ſtio vulgata, vtrum eodem libello quis poſsit accuſare teſtes qui depoſuerũt falſum & producentem ipſos,q̃ tñ diuiditur in duas.Prima, vtrum producẽs teſtes falſo ſcienter & doloſe,poſsit accuſari ſimul cum dictis teſtib⁹ falſum deponentibus.Secunda, vtrum ipſi teſtes plures numero,poſsint ſimul accuſari de falſitate.Et ſcias,quod iſta quęſtio cõtingit tempore dñi Vianenſis de Paſci pauperis doct.antiqui,quẽ poſuit in qõ.ſuis nu. lxxvi.incip.Vniuerſitas Bazani. licet eã decidat in qõne ſeq.incip.Quęrit &c. Et quo ad primam cõcludit, quod ſi accuſator ſuã non proſequit iniuriã,quod accu.non procedat,aut ſuã proſequit iniuriã,& tunc ſic: alleg.l.hos accuſare.§.lex.Iulia.ff.de accuſ. & l.athletas.ff.de falſis,vos tñ videatis Alb. in l.qui de crimine.C. de accu.Bar.ĩ d.l.athletas.Io.Andr.Are.qui eũ ſingulariter examinat in c.ſi quis epiſcopus. de accu. col.fi. ver.& tãgunt &c.vbi concludit quod ſic.alleg.Bar.vbi ſupra,per d l.athletas:& eundẽ Bar per tex.ibi ĩ l.nihil.§.fi.ff.de adul.& Io. And.idem tenentem in tit.de accuſa §.i.de qua videatis etiam Præpo. in c. prohibent. ii.q.i.col. 3. in princi. De ſecunda videatis Are.& Præpo.vbi ſupra, vbi faciunt longã diſt.quam referre non curo. Item circa t. membrum Ang.poteſt hic quæri de q.ſtatuto cauetur,quod qui cum armis aliquẽ ꝑcuſſerit,manum cum qua ꝑcuſsit,amittat. Titius eo impetu duos percuſsit, & dubitatur quẽ prius percuſſerit accuſatur ab eiſdẽ eo tempore de dictis percuſsionibus. quæritur,quis iſtorum admittẽdus eſt, & ſic quis erit præferendus? videatis Alb. qui tetigit hanc qõnem in d.l.ſi plures.ff.de accu.Concludit tñ,quod iſta ſint plura facta,& plura delicta: quia plures perſonæ,& ſic quod nõ ſit locus prælationi,per l.qui de crimine.C. de accu.& quia idem eſt in ciuili:vbi nõ eſt locus pręlationi in pluribus concurrẽtibus ad agendum:vt patet in petitione hæred.vt in l. pen.de pet.hæred. & in rei ven. vt l.is à quo.de rei vendi.& in noxa.vt in l. ſi quis à multis.ff.de nox. ergo arguendo de ciuilibus ad criminalia,quod eſt licitum : vt in l. omnem,ſupra de iudi.& in l.iii.§.ſi mulier. ff.de liber.homi.ex h.b.concludendum eſt, idem eſſe in criminalibus,q̃ i ciuilibus . & ita reſidet ille practicus doct. quantum ad accuſationẽ.Scdo q̃rit quid quantũ ad Iniam & quid

& quid quantū ad pœnæ impositionem? vide per eum: q̃a magnum facit processum.

66 Accusator non prosequens suam accusationem an incidat in pœnam, & in quam.

66 ANGE. †Quæro, accusator non ꝓsequitur suam accusationem, an & in quā pœnā incidat? Istam q̃stionem ponit Bar. in l. 3. §. i. ff. de puar. & distinguit, quod aut expresse destitit, non impetrata abolitione, & punitur pœna quinque librarum auri: vt d. §. aut tacite, & tunc aut faciendo labi tempus statutum à iudice, & punitur extraordinarie: vt l. qui crimē. C. qui accu. non pos. Aut patiendo labi tempus legale, & punitur pœna apposita in l. i. C. vt intra cert. tem. punitur etiā qñque pœna conuētionali. vt l. iiii. ff. de custo. reo. & idē Bar. in l. i. §. si quis aūt. ff. ad Turpilli. latius dicit, videlicet qñque aliquis desistit expresse & manifeste ab accusatione, & tunc punit̄ pœna Turpilliani: vt d. §. si quis aūt. Si vero non expresse desistit, sed tacite, & hoc tribus modis contingit. Nā quādoque statuit̄ terminus absenti, & ipse non venit, & punitur propter contumaciā pœna extraordinaria, non pœna Turpilliani: vt l. q crimen. C. q accus. non poss. Quādoque statuit terminus præsenti ad ꝓsequendum, & non prosequitur, & tunc videtur desistere, & punitur pœna Turpiliani: vt l. si ea. C. q accu. non pos. Qñq; nullus terminus statuit à iudice. Sed ipse accusator ītra tēpus statutū à lege non ꝓsequit̄, videlicet intra biennium, tunc punitur pena. l. ii. C. vt intra cert. temp. q̃stio crimi. terminetur. Adde scd̄m Cy. & Bu. in d. l. q crimē, ꝙ aliqñ non desistit, sed non ꝓbat suā accusationē, & tunc punit̄ similitudine supplicii: vt l. si. C. de accu. Itē adde scd̄m Ang. in d. l. q crimen, qñ statuitur terminus à iudice, prosequit̄, ꝙ etiā punit̄ in expēsis, vt d. l. q crimē. C. q accu. non pos. An aūt ad hoc, vt non ꝓsequens accusationē suā, incidat in Turpillianū, requirat̄ quod lis contest. vel nō vide late per Cy. Bal. & Sal. in l. i. C. ad Turp. Et no. in Spec. & ibi Ioan. Andre. in additio. in titul. qualiter in accusatione procedatur. §. quinto tractandum. versi. i. & Cyn. ibi concludit, ꝙ siue lite contestata, siue ante desistat, quod incidat in Turpillianum arg. authen. qui semel. C. quomodo & quando iudex. quod itellige verum, secundū Iacobū. si reus iā fuerit citatus & cōparuerit. Si autem reus nō fuerit citatus, vel citatus. nō cōparuerit. Tūc nō habet locū dicta pœna, imo impune pōt desistere: vt l. q̃sitū. ff. ad Turp. quod itellige: vt infra dicet̄ in q̃stione sequēti, secundum Bar. in d. l. quæsitum. Et tenementi, ꝙ ille q desistit, non potest ex eodē facto ad illum redire, & iterum accusare ēt criminaliter, vt est tex. & ibi Bar. i l. qui desistit. ad Turp. & dicit Barto. in d. l. q̃situm. ff. ad Turp. quod post litem cōtestatā super accusatione non licet desistere impune. vt l. senatus. ff. ad Tur. ī §. qui post. Quinimo ēt ante litem contestatā post fideiusionē pstitam non licet desistere: vt l. i. C. eo. ti. & ibi Cy. Si vero sumus ante litem contestatā, & ante datā fideiusionem, post tñ productionem accusationis. Tunc Bar. distinguit, aut reus est iā citatus, aut nō, si reus est citatus, & non licet desistere. vt auth. qui semel. C. quomodo & qñ iudex. cōiuncta l. absentē. ff. de pœ. ante citationem vero licet desistere, sicut in ciuili. Quoddā est tēpus ante accusationē propositā, licet etiā dederit libellum principi, & licet desistere. l. miles. §. socer. ff. de adulter. Quid si ex forma statuti licet alicui à quacunque accusatione desistere, dummodo soluat decem, pone quod eodem libello accusauit aliquē de pluribus, secundum quod supra dictum est, & vult desistere, an soluat vnā decē, vel tot quot sunt crimina intentata? & Bar. dicidet istam quæstionem in l. libellorum. §. quod si alud. ff. de accusationibus. & ibi dicit quod de iure

a accusatio est ius accusandi [a], sicut actio ius est prosequendi quod sibi debetur, & sic quot sunt crimina, tot sunt accusationes. Ideo tot decem soluere debet: vt l. scire debemus. ff. de verb. obl. & l. si pluribus. eod. tit. Tamen communis vsus loquendi, quod vnica charta appellatur pro vna accusatione. Vnde si est vnus libellus, licet plura delictā contineat, pro vna accusatione soluat decem. Vnde desistens, debet probare istū communem vsum loquēdi, alias soluet pro pluribus. & vide Barto. in simili in l. i. in fin. ff. de testibus. & Bal. in l. ordinarii. C. de rei vend qui Barto. dicit in d. l i. quod aut statutum habuit respectum ad substantiā, vt de quolibet testamento soluatur gabella, tunc licet essent plures chartæ, tamen si est testamentum vnius, vnicum est testamentū, aut

dicit quod notarius de quolibet testamento scripto tantum accipere posit, & tunc habetur respectus ad schedulas. Sed Bal. in d. l. ordinarii. dicit magis ad ꝓpositũ, videlicet quod circa eande accusationẽ dicitur vnus libellus. à cõclusione. Nã vnitas cõclusionis est illa, q̃ facit vnitatẽ petitionis, licet in diuersis actionibus & accusationibus: tunc dicitur vnicus libellus, qñ cõclusio est cõmunis vtriq; actioni: aliàs dicuntur plures libelli. ff. fam. l. hærcis. l. hęredes. §. de pluribus. l. non est nouum. ff. de actio. emp. Et inducit
67 ad quęstionẽ. Dicit statutũ, † quod non probans accusationem, puniatur in centũ. Modo quidam in eodẽ libello accusat plures, & non probat de aliquo. Quæritur an debeat puniri in pluribus pœnis, an in vna? si summatur accusatio pro libello, est tantũ vna pœna. & ad hoc facit l. edita. C. de edẽ. vbi actio ponitur pro libello. Sin autẽ assumitur pro iure accusandi, tunc sunt plures actiones. l. i. C. si reus ve' acc. mor. fue. & ẽt dicit, quod Dyn. disputauit istam quæstionem & dixit, quod erat vnica pœna, quę habebat locum ex vniuerso, & ex aliquo, id est siue nil probetur, siue probetur contra vnum & non contra alium. Et hoc ex natura indefinitæ, quæ potest verificari in vniuersali & particulari, secundum Dy. quod Bar. ibi approbat, quod notandum est.

ADDITIO.

a Ius accusandi. Adde quod doct. Bart. sequitur Franc. de Are. in consi. lxxix. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia in his quæstionibus. Adde primo qua pœna puniatur qui desistit ab accusatione. vide tex. gl. & doct in l. accusationis. C. de accu. & in l. absentẽ. §. pe. ff. de poen. Latius vltra docto. posuit istam materiam Specu. in tit. de accu. in 3. parte in. §. v vbi examinauit intellectum omnium legum loquentium in hac materia, q videntur contrariari. Et ibi Specu. latius & melius loquitur q̃ fecerint legistæ. Adde tamen, quod multæ sunt personæ, quæ possunt accusando desistere ab accusatione, & non incidunt in aliquam pęnam, vt est mulier, & minor. Ita dixit Ang. in l. si fœmina. C. ad Turpil. & intellige, vt dixit tex cum gl. & ibi Bart. in l. mulier. ff. ad Turp. Et limita prædicta per alium text. & ibi glo & Bart. in l. in senatus. §. cos. ff. ad Turp. Et adde pulchra verba Ange. vbi refert Cy. in l. fi. C. de accu. an sicut licitũ est hæretico pœnitere si est accusatus de hæresi, an etiam accusanti hæreticum licitum sit impune desistere à dicta accusatione, &
68 qua pœna punitur si desistit. † Item adde inquantum dictum est, ꝙ post datũ libellũ, in cõtinenti licet desistere impune. Limita tñ prædicta, & intellige, ꝙ talis contra quẽ productus est libellus, poterit agere iniuriarum [b]. ita dixit Ange. in l. nullus. C de exhibend. reis. referens Iacob. de Aret. ita dixit se in l. i. C. ad Turp. & ibi Ang. hoc ẽt firmauit per illũ text. in l. itẽ apud. §. si quis libello. ff. de iniuriis & ibi in d. l. i. dicit Ang. q̃d si accusatorẽ pęnitet antequã accusatus cõpareat, nõ incidit in Turpilianũ, sed tenetur iniuriarum, sed intelligo prædicta: vt dixit dominus Ant. de But. in c. licet in beato Petro. extra de accusationibus, q̃d hoc est verũ, ꝙ agitur iniuriarum, si ex tali productione libelli oritur infamia ipsi accusato. Et de materia vide ẽt ibi, in dicto capitulo, licet. per Abbatẽ & per Modernos, quando licet desistere ab accusatione. Et adde quę dixit Ang. per illam glo. in rubr. C. de in ius vocando. ꝙ ille qui produxit libellum accusationis & desistit ante partis citationem non tenetur pęna Turpiliani. De qua materia per Bart. in d. l. quæsitum. ff. ad Turpil. per gloss. & doc. in c. licet in beato Petro. & per Bald. in l. i. in xvi. colum. C. qui accu. & per Bald. in l. i. C. vt intra cert. temp. Et de materia vide per Bal. in l. accusationem. in fin. C. qui accu. Aduertas tamen inquantum supra legistæ omnes tenent istam cõclusionem, quod in criminalibus non cogitur accusator prosequi accusationem, sed potest desistere: vt supra dictum est in multis casibus. Tamen limita secundum do. Anto. de But. in dicto c. licet in beato Petro. in fin. in vltimis verbis nisi oriretur infamia ipsi accusato: quia poterit dicere, volo quod litiges, & procedas in causa, & super hoc feratur sententia & allegat glos. 4. q. v. c. quisquis. & allegat. v. q. i. c. quædã. & c. vltimo. & c. epiphaniam. Adde not. in sing. 2. anni. xxxix. quod incipit, instituens accusationẽ, an postquàm accusator desistit ab accusatione, vel per mortem, vel per contumaciã, posit iudex compellere tertium ad prosequendum. Et in hac materia vide Inno. in c. i.

c.i.extra de collu.deteg.an instituens accusationem ineptam incidat in Turpilianum, si postea desistit. Limita & intellige prout fecit Ang.in l.fi.ad Turp.C. qui limitat dicta Bar.in l.crebat.ff.ad Turp.inquātū supra q̄sitū est, an si vnus accusauit aliquē de pluribus delicts in eodē libello, an sint plures libelli, an vnus libellus. Adde omnino Salic. qui late loquitur in hac materia referens oēs in l.si qs homicidii.C. de accus. & qn̄ dicantur plures libelli, vel vnus. Materiā late vide p Bal.in l.edita.in rep. Paduana.in xv.q.C.de edē. Et in criminalibus vide p Bal.in l.cū rōnibus.C.q accu. nō poss.

b **Iniuriarum. Adde hic verum etiam si accusator desistat, ita Ro.consi.ccvuj.Ber.**

HIERO. In hac materia adde qđ Ancha.Anto.Abb.& Mod. in c. licet in beato. extra de eo.referunt distin.Bar. & eā sequūtur.vbi tñ vide Henr.Boyc, q bonā distinctionē facit, quæ multū declarat materiam, de qua materia vide etiam Collecta.in c.cū dilectus.de calum.extra.

69 ***Si infamis excommunicatus, uel bannitus qui accusare non potest, accusetur ab uno qui accusare non potest, ut à muliere, an possit excipere, tu non potes me accusare quia inhabilis es & an accusans possit replicare, tu non potes contra me excipere.***

69 AGGE. † Quæro si infamis excommunicatus, vel bannitus, q nō pōt accusare, vt supra dictū est, accusetur ab vno q non pōt accusare, vt à muliere, vel ab alio, an pōt opponere exceptionem, tu non potes me accusare: quia inhabilis es ad accusandum, & an accusans posit replicare, & tu non potes contra me excipere. & Bar.in l.seruos a. ff.de acc.dicit, qđ accusatus potest opponere dictam exceptionem, & accusator nō potest replicare, quod etiā accusatus est infamis, vel bannitus, siue excommunicatus, vt d.l.seruos.& c.cū dilecti. extra de excep de qua q per Bar.Bal.& Imo.in l.cū mulier.ff. sol.ma.& Flor.in l.iiii.§.l. Iul.ff.de test. & dicendū est, vt ibi plene per præfatos doctores. Sed forte dictum Bar.in d.l.seruos procedit qn̄ agitur ciuiliter, vel ad pœnam applicandam accusatori, vel pro eius interesse. Sin autē ageretur criminaliter ad vindictam publicam, tunc videtur quod contra talē expceptionē possit replicari etiā de inhabilitate, ne delicta remaneāt impunita.l. ita vulneratus.ff.ad leg. Aquil.argu.l.apud Celsum.§.Marcellus.ff.de doli excep.& q̄ no.Inn.in c intelleximus.extra de adult.in gl.& hic videt̄ sentire Bal. in d.l.cū mulier. in i. limitatione regulæ, an dolus cū dolo cōpēset.allegat no.in l.his q reus.ff. đ pub. iud.& q̄ no.in c.sicut.extra de iureiu. & in l.viro atq; vxore.& ibi gl.& Bar.ff.sol.mat. de qua q.per Imo.in d.l.cum mulier.

ADDITIO.

a **Bar.in l.seruos.Adde tu Pet.de Anch. in c. intelleximus.extra de adul.Ant.de Bu.& Fely.in c. cū dilecti.extra de excep.etiā Alex.in l.cū mulier.ff.sol.mat.& Ioā. And.in addi.Spec.in tit.de accusa.iiij.parte.Ber.**

AVGVSTI. Tu adde & latius vide ista disputata per Roma.in d.l. cū mulier. qui multa allegat.& per Bal.in l.i.§.i.ff.ne quis eū qui in ius voca.est vi eximat.& per Ant. de But ī c.cū dilecti.extra de exce.& p Pet. de Anc.in c.intelleximus.extra de adul.& p Bal.aliquid in l.in arena C. de inofficio. testamē.vbi p̄dicta poteris limitare. & aliquid p Ang.in §.itaque.in auth. vt iudices sine quoque suffragio.

HIERO. Breuiter in hac quæstione dicā opi.Bar. cōmuniter tenet̄ p docto.in d.l.cū mulier.quā etiā tenet Alb.in l.seruos.hic allega.& in l.amplius.ff rē ratā haberi. Abb. & post eum Moder.vbi late declarant in c. dilecti. de excep.extra.

70 ***Accusans an præsumatur calumniator, eo ipso quòd non probat suam accusationem.***

70 ANGE. †Quæro an accusator p̄sumat̄ b calumniator, eo ipso q̄ non probat b suam accusationē. Istam q̄stionem format Bart. in l.i.in prin.ff.ad Turp. & in effectu cōcludit cū gl. in l.athletas.§. calumniator.ff. de his q notan.infa.in casibus exceptuatis qui ponuntur p gl.in d.l.i.non præsumitur calumniator, aliàs regulariter contra non p bantem præsumitur calumnia, sed non est præsumptio iuris & de iure, & sic admittitur probatio in contrarium: vt d.l.r.quia potest probare iustū errorē, & est iustus error fama publica.l.miles.§.mulier.ff. de adult. vel si audiuit à p̄sonis fide dignis: vt nota. Bar in l.athletas.ff.de infa.Et vide Bar.in l. fi.ff.de hær.insti.& Cy.doc.ī l.i.C.đ aduo. diuer.iudic & Sal.in l.iii.C.de calum.& ibi Bal.

Bal. qui not. distinguit, an publica fama excuset à psumpta calũnia, & p Canonist. i c. fi. extra de calũ. Ex qbus sequit, qđ tu iudex anteq̃ cōdēnes accusatorē de calũnia, statuas terminũ eidē ad faciēdũ suã desēsionē quare de calũnia nō veniat cōdēnãdus: vt dicit ibi Bar. alias si hoc non faceres, faciliter poteris errare, & teneris in syndicatu.

b ¶ An accusator præsumatur calumniator eo ipso qđ nõ pbat. Adde circa hoc & vide do. Alex. in cõs xj. in j. vol. & clarius p Abb. in cõs. 78. ubi dicit, q cõmunis opinio est qđ accusator deficiēs excusatur a præsumpta calũnia, si habet alia iudicia vel sententia, vel famã, uel quod auditur a fidedignis, vel quid simile, & an si accusator dicat, qđ nõ potest probare nisi per duellum, an tunc dicatur in calumnia, vide Barb. in consi. penult.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde do. Bar. & doct. in l. cũ quædã. §. i. ff de acqui. hæred. & dicta do. Ant. de But. in fin. & aliorũ in c. cũ dilecti. extra de dolo. & cõtu. & vide Ang. in l. mater. C. de calũ. q ponit in hac materia altercationē inter Cyn. & Bar. & breuiter limitat dicta Bart. qđ tũc fama non excusat aliquē, vbi qs accusat aliquē de facto in se cõmisso, cuius no põt, nec debet ignorãtiã ptendere. Nã si scio me nõ esse iniuriatũ à te, & fama sit in cõtrarium, illa fama falsa non excusat me. ar. l. fi. C. de calũ. & certe pro hoc est tex. & ibi Ang. põderãs eũ in l. fallaciter. C. de calũ. q dicit, qđ vbi cõstat de calũnia accusantis. nullus color excusat, nec ẽt fama isto casu, nec semiplena probatio, vel præsumptio, nec rescriptũ principis generale aut speciale, nisi dicatur in eo, non obstante lege aliqua, quia omnia hęc veritati succumbunt. Sed doctrina Bar. secundum Ang. in d. l. mater. habet locum vbi quis accusat de facto non commisso in se, sed in res suas: puta de rebus sublatis ei de domo noctis tēpore, vel de adulterio cõmisso in vxorē eo absente, vel aliis similibus. Nec ẽt habebit locũ doctrina Barto. vbi qs accusaret aliquē de iniuria nõ cõcernente eũ vel suos: quia fama nõ excusat: q̃a cum nõ pprio dolore moueãtur ad accusandũ, debuit mature deliberare & indagare sufficienter. arg. l. fi. C. de accu.

Hispo. In hac materia adde, qđ cõis opi. doct. est, quod accusator psumatur calumniator eo ipso quod nõ probat, ita est glos. cõiter approbata in c. 2. de calum. vbi Abb. & Moder. dicunt eã communē. idem etiam tenet Collect. post Vinc. in c. i. eo. tit. vbi dicit eidem tenere Arch. & Host. idem etiam tenet Sali. in l 2. C. de calumnia. ista tñ regula fallit in pluribus casibus ibi positis p Abb. Hēric. & Fel quos referre nõ curo:

71 *Calumniator, an & quando condēnari possit,*
72 *Accusator qui cõuersatur cũ aduersario, facit sufficiens indicium, quod calumnietur.*

71 Angel. †Quæro, an & qñ põt calumniator condemnari. cõclude, qđ aut fit eadē sētentia: quia reum absoluit, vt quia dicit reũ non fore repertum culpabilē absoluo, & accusatorē declaro dolose & calumniose non probasse. Tunc licet aliter non condēnet, vel pęnam non imponit, statim succedit dispositio iuris condemnatoria. d. l. i. & ibi Bart. ff. ad Turpil. Et intelligitur pœna imposita si est certa & determinata à iure vel statuto, vel quæ consueuit in similibus imponi. vt l. quid ergo. §. pęna grauior. ff. de his qui notan. infa. Secus si iudex diceret absoluo reum, & declaro accusatorem nõ probasse, potest esse cum dolo & sine dolo. Ergo necessario nõ includit delictum, cum in pęnis minor pęna sit eligend. vt l. pen. ff. de pęn. non intelligitur dictus accusator de calumnia damnatus, quod eadem sentẽtia debeat condemnari. est tex. in l. i. C. de calum. Et est text. & ibi Bar. in l. athletas. in fi. ff. de fal. Aduertas tñ qđ hoc est verum, vt pcludat via officio iudicis mercenario deseruienti dictæ actioni ppositæ, reus dẽt petere accusatorē puniri eadē snia l. 4. C. de po. l. Paulus. ff. de re iudi. Sed nõ negatur quod si principaliter velit accusare eum de calumnia, & solenniter, & se subscribere ad pęnã talionis, & alia facere, q ipse non possit ẽt post primã sentẽtia l. i. ff. ad Tur. Nec etiam negat quin iudex ex suo officio nobili, per viam inquisitionis, etiam post primam sententiam, possit cõtra accusatorem inquirere, & cõdemnare de calumnia. Maxime cum tale delictum fuerit commissum coram maiestate sua: iuxta nota per Bar. in d. §. si publico. coniuncta. l. nullum. C. de testib. Ita dicit Bart. in l. i. ff. ad Turp. facit qđ
72 no. Bar. in l athletas. §. fi. ff. de fal. † Vnum no. tu iudex, & nunquam tradas obliuioni, quod si tu vides accusatorem conuersari et vti cum aduersario. Tunc sufficiens est iudicium

cium, quòd accusator sit calumniator. Nã per accusationẽ solent oriri inimicitię capitales inter accusatorẽ & accusatũ. l.iii.& ibi Bar.ff.de adi.leg.l.si inimicitiæ.ff.de his q.b. vt indig. Si ergo reus ex hac accusatione nõ indignetur, p̃sumitur collusio, sicut vir p̃sumetur leno, qui non indignat de adulterio commisso per vxorem .l. mariti lenociniũ. ff.de adult. Ita sing. dicit Bar.in l.i.§.præuaricatorem.ff.ad Turp.

a AVGVSTI. Tu aũt in hac materia[a] adde oĩno, & vide dicta Bar.in l.athletas.§.calumniator.in fi.ff.de his qui not.infa. qui ẽt ponit quot modis põt quis de calumnia accusari, & in effectu idẽ vr̃ concludere, quòd dixit in d.l.i.ff.ad Turpil.& hos modos approbat Sal.post gl.in l.qui non probasse.C. de calũ.Sed in hac materia adde, quòd glo. in l.si tibi.C.de lib.cau.vr̃ velle, quòd eo ipso quòd reus est absolutus, & accusator nõ est de calumnia condẽnatus, eo ipso vr̃ accusator absolutus de calumnia, & si ita est, ergo non põt contra eum procedi postea p via inquisitionis vel accusationis: quia obstaret tali processui exceptio rei iudicatæ, & sic remaneret destructa illa sententia Bart. supra allegata, quod multis modis põt calumniator puniri, & licet Cyn.in l.qui non probasse.C.de calum.videatur reprobare illam glo.in d.l.si tibi. Tñ Angel. in l.i. C.de calum.saluando illam gl. singulariter limitabat dicta doctor.quia si iudex dirigit verba ad accusatorem, & dicit eum calumniatum, & reum absoluit Tunc vera est illa cõclusio, quod vr̃ condẽnare accusatorem de calumnia, & sic amplius nõ est quærẽdum: quia eum vr̃ cõdẽnare similitudine supplicium.tex.est in l.ii.§.i.ff.ad Turp. Si autẽ iudex dirigit verba ad accusatorem, & reum absoluit:vt dicit accusatori, nõ probasti, & non dicit eum calumniatum. Nã tunc vera est illa gl. in d.l.si tibi.nã vr̃ iudex pepercisse, & dicit, quòd de hoc est etiã tex.in d.§.i. quẽ diligenter dicit esse ponderandũ, & sic contra accusatorem nõ poterit formari inquisitio amplius, nec accusatio de calumnia. Secus si iudex simpliciter reũ absoluit: Tunc verum dicit glo. in d.l.i C.de calum. quia accusator non intelligitur absolutus, nec cõdẽnatus, & ideo tunc de calumnia poterit accusari, & inquiri. Ita dicit Angel.esse tenendũ pro Euãgelio in d.l.i.C.de calum.

ADDITIO.

a *In hac materia: Adde tu & vide Fede. de Sen. in consi.xciiij.incip.factum proponitur.*

HIERO. In hac materia vide dicta dom. Henric.Boyc.in c.ii.de calum.per Ab.post antiquos in l i.C.de aduoc.diuer.iudi.Item vtrum & qualiter non probans à præsumptione calumniæ valeat se purgare.vide do cto.in d.c.ii.de calum.vbi Henr.post Host. & Io.And. qui notabiliter distinguit.

73 *Succumbens in criminali, an debeat in expensis condemnari.*

73 ANGE. † Quæro, an succumbens in criminali, debeat in expẽsis condẽnari officio mercenario.dic q̃ sic: vt not.Bar.in l.i.in fi. prin.ff.ad Turp.& Sal.& doct.in l.iii. C.qui accu.non poi.& facit l.pen.& fi. C.de fruc. & lit.expen.& ibi Bart.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, b an condemnatio expensarum[b] veniat in criminalibus. Adde dicta Bal. in l.eũ quem temere.ff.de iudic.& per Bar. in l.si postulauerit, in principio.& in §.fina.ff.de adulter. & latius per Baldum in authẽ. generaliter. in penultima colum. C.de episcop.& cleri. late per canonistas in c.cum dilecti.extra de pœn. Aliquid per do.Ant.in c.cũ dilecti.extra de dolo & contu. & per Bald. in l.sancimus. C.de iudic.& in prædictis locis habemus alias decisiones.

b **Condemnatio expensarum. Adde q̃ Abb. in consi.lxxviij. dicit, q̃ ille videtur tenere accusasse, qui non consuluit peritiores, & ideo in expensis condemnatur.**

HIERO. Tu in hac materia expẽsarum, adde Cyn.in l.i.C.de aduo.diuer.iudi. vbi dicit, quòd quo ad condemnationẽ expensarum, non probans præsumatur iniuste litigasse, licet non quo ad pœnam calumnię, nisi iudex expresse pronunciauerit eum calumniatorem: vt ff.ad Turpilia. l.i.§.i.& sic intelligit d.l.i. & l. qui non probasse. C. de calum. & rationem diuersitatis assignat inter calum.& condẽna.expensarum: quia condemnatio expensarum est quoddã intrinsecum causæ, calumnia vero quoddam extrinsecum, quod cõmittitur multis modis: in dicta l.prima.ad Turpilianum. & ideo facilior est præsumptio iniustæ litis, quo ad expensas, quã præsumptio calũniæ

arg.

arg.not.in l.ii.C.de cond.ob tur.cau. & per Innoc.extra de accu.c.super his. & ita intelligit quod not. C.de libe.cau.l.si tibi.& addatis ꝑ declaratione huius materiæ, quòd de expensis contumaciæ, clara est decisio, quòd sic,vt in l.qui crimen. C.qui acc.non poss.& ibi Cy.& Doc. & hr in l.pen h c all. per Bart.& Bal.& per Doct.in c.finem litibus,& in c.cum dilecti.de dol.& contum.& Lanfran.in c.qm contra,extra de prob. sed de expensis victoriæ, an succumbens condemnetur,& in hoc dicatis, q̄ tam de iure cano.q̄ ciuili,cōiter tenent Doc.q̄ sic, in c. calumniam,de pœ.& in c.accedens,de acc. vbi istam dicit cōem Are.super glo.in verb. in expensis.iii.col.cū plur.concordā.nec est aliqua differentia inter ius canon. & ciuile, secundum Pręposi.qui hanc ēt dicit cōem, in c.in primis, vbi est glos.not. ii.q.i.col.iii. extende istā cōem opin. quòd in causis criminalibus vbi proceditur per accu.denun. siue inquisitionem, semper victus victori cōdēnatur in expensis,secundum glos.not. in d.c.cum dilecti.in glo.fin.quā ibi Bal.dicit vnicam.quod extende, ēt si per modum exceptionis de crimine quæratur, per text. ibi. Item adde circa id quod diximus, qñ per denunciationē, vide Cyn qui hoc tenet in l.seueriter.C.de excusatio.tut. & ibi Bald.& hanc dicit communem opin.Albe. in l.sancimus.colum.iii.C.de iudic. & adde circa id quod diximus quando agitur per modum inquisitionis, quòd si iudex male, vel calumniose inquirat,tenetur ad expensas & interesse parti, vt tenet Bald. in rubr. C.de peda.iudi.in prin.Cataldi.in tractatu de syndic q.cviii. colum.xv. & sequitur do. Præpo.vbi supra qui allegat concor.& Areti.in d.c.accedens,& nedum ad expēsas & interesse etiā punitur criminaliter. ita tenet Cyn.& Bal.in l.seueriter,per illum text.C. de excus.tuto.& Anto. de Butr. in d.c.cum dilecti,ad fin.Paris de Put.in tract.de syndi. in rub.de barataria,in versi.quia, char.28. vbi dat concor.& idem Cy.& Bald. in iii.q. in d.l.sancimus. C.de iud. Item etiam adde, quod etiam supradicta doctrina communis habet locum in instigatore,secundū Bartol. in l.i.§.incidit, ad Turp.d.ff. & reliqua,quę possent in hac materia adduci,vide in locis supra allegatis: quia hæc satis sufficiunt hic pro declaratione huius q.

74 Accusatori an liceat impune desistere abolitione publica legali, uel priuata.
75 Abolitio publica quid sit.
76 Abolitio legalis quid sit.
77 Abolitio publica siue generalis, non porrigitur ad delicta liquida.
78 Abolitio priuata, quid sit.
79 Abolitio an extendatur ad crimen falsi.
80 Abolitionem priuatam à iudice impetrare nō potest, qui propter pecuniam aliquem accusauit, uel qui est in euidenti calumnia.

74 Ange. † Quæro an abolitione publica legali vel priuata, liceat impune accusatori desistere.& sciendum est,q̄ aliqua est abolitio publica, aliqua legalis, aliqua priuata.
75 † Abolitio publica est, quæ à solo principe vel superiore conceditur ob diem insignē, puta propter filiū sibi natum,vel ob res prospere gestas,vel ꝑpter debellationē hostiū: vt l.abolitio.cum l.seq.ff.ad Turp. & fit isto modo,quia princeps permittit, q̄ oēs accusatores impunè possunt desistere ab accu-
76 satione:vt ibi no.glo. † Legalis vero abolitio est,cū accusator mortuus est, vel aliter iuste impeditur prosequi. l.libellorum.§.fi. ff.de accusa. Quibus omnibus reo postulāte, processus circunducitur, & nomen rei aboletur.d.l.libellorum.§.fi. Quinimo etiā reo non postulāte hoc, iudex ex officio suo potest istud facere, cū in criminalibus maxime ad defensam, iudex habeat latas habenas.l.si nō defendātur.de pœ. Ita dicit Bar. in d.l.libellorū.§.fi.his duobus casibus quāuis abolitio fiat, non tñ in totum accusator excluditur. Quinimo idē accusator,si vult, potest repetere reū intra triginta dies à die prædictæ abolitionis. Qui dies vtiles sunt: vt l.aut priuatim.§.triginta.ff.ad Turp.& in d.l.libellorum.ad fi. Et aduertas, q̄ in potestate accusatoris est, si vult redire ad suā accusationē inchoatā prosequendā,& sic ad eandem instantiā: vt not.Bart.& glo.in d.§. triginta.& Bar.in l.libellorū.§.fi.ff.de accu. eodem statu in quo instantiam dereliquit, & eodem modo quo primo agere & prosequi,& non opponi potest:vt est text.& gl.in l.si quis repetere.in prin.ff.ad Turpi. facit l. si priuatorum.§. abolitionem.ff.eo.tit. licet Cyn. teneat contrarium in l.i. C.de aboli. Itē est in facultate eiusdem accusatoris dictū accusatū repetere de nouo, & ex nouo processu

processu intra dictos triginta dies vtiles: vt d.l.libellorum.§.fi.& est in facultate cuiuslibet alterius eandem accusationem ab alio productam, vel de nouo aliã accusationem inchoare, dummodo inchoet intra triginta dies. Iste est tex.in d.l.libellorũ.§.fin.ibi, ex integro &c. Licet Bar.ibi, secundum Iaco. de Are.teneat, quod si ex integro vult accusare, quod põt in viginti annos. per l.querela.C.de fal.Sed dicit contra d.l. libellorũ. §.fi.ibi.ex integro.& ita dicit Ioan.de Imo. in l.pen.§.ad crimen.ff.de publi. iud. Quinimo, ẽt si iudex vult, põt, non obstante dicta generali vel legali abolitione, eundem reum in eandẽ instanciã antiquã, vel de nouo ꝑ inquisitionẽ inquietare: vt ibi no.Bar. & prosequitur Ang.& alii ĩ d.l.pen.§.ad crimen.Sed Bar.ĩ d.l.libellorũ.§.fi.dicit, quod de nouo potest accusari vel inquiri in viginti annos. Sed Imol.in dicto §. ad crimen, dicit, imo intra triginta dies: vt dict. §.fin. ibi, ex integro. Nec obs. l.querela. quia loquitur qñ nunquã fuit per prius accusatus, & ratio differẽtiæ est, ne ex delicto eiusdẽ hominis, sæpius q̃ratur: vt l. licet.in fi.ff.nau.caupo. stab.Sed forte secundũ do. Ang.hic, opi.Imol. erit verior in alio priuato: vt d.§.fi.ibi, ex integro.& ibi, itra triginta dies.Secus in iudice: vt ibi patet à contrario: quia dicendo de alio, ergo non videtur concludere iudicem: vt l.cum prætor. ff. de iudi.& sic iudex poterit prosequi accusationem iam inchoatam intra triginta dies. Itẽ poterit nouũ processum formare quomodocunq;, etiã intra viginti annos: vt d.l querela.facit l.1.ibi, in q̃stione formata. C. de aboli.& dicit do.Ang.quod hoc credit verius, vt iudex ad quem spectat malefactores punire, vt l.congruit.ff.de officio præsidis.facilius posit contra malefactores inten-
77 tare officium suum. † Et subdit multũ nota.quod ista abolitio generalis, non porrigitur ad delicta iam liquida: vt est tex.in l.fin. C.de abolit.Item secundo, non porrigitur
a ad crimen falsi, licet non sit liquidatum: vt est tex.ĩ l.Lucius.ff.ad Turpi.& ibi Bar.Tertio, non porrigit ad iã carceratos, vt est tex. & ibi Bar.in l.Domitius.ff. ad Turpil.quod intellige: vt ibi no.Bar.ĩ d.l. Lucius.in fi.Ita dicit Ang.in d.l.libellorum.§.fi. ff. de accu. Quarto, dicta abolitio nõ porrigit̃ ad accusationes nondũ inchoatas, & institutas.l.i.& ii.C.de genera. abolitione. Et incidenter, & satis inepte subdit hic do.Ang.quod no.est, instãtia cępta ĩ criminali ꝑ accusatorẽ mortuum, non trãsit ad hæredẽ eius: vt est casus in l.diui fratres. & ibi Bar.ff de accu.licet in ciuili actiue & passiue trãseat ĩ hæredẽ vniuersalẽ l.si hominẽ.& ibi Bar.ff.q̃ fideiusso. facit l.si constãte.ff. soluto matri.& ibi Bar. & tñ dicta instãtia criminalis trãsire põt in quẽlibet extraneũ, vt d.l.libellorũ.§.fi.quod vr̃ mirabile, q̃d magis transeat in extraneũ quã in hæredẽ.Et ratio esse potest: q̃a hęres repesentat personã mortui ꝑ oĩa: ideo sicut mortuus non põt, ita nec hæres q̃ represen tat eius personã.Ex quo infert̃ quod si hæres vellet admitti tanquã quilibet de populo, nõ vt hæres, quod posset arg.l.sed si hac. in §.qui duos.ff.de adop.& quod no.glo.& Bar.in l.quidã cum filium. ff. de verb. obli.
78 † Alia est abolitio priuata, quæ diffinit̃ secũdum Bar.ĩ d.§.triginta.quod abolitio nil aliud est, q̃ nomẽ rei abolere inter reos, & eũ ab instantia iudicii absoluere. Ista probant̃ in l.interuenientte.ad fi.ff. ad Turp.quæ fit à præsule accusatore impetrante, causa cognita, & partibus p̃sentibus, vel absentibus: tñ parte citata & contumace.l.i.C.de abolit. & sic debet dicere causam ex qua petit abolitionem, aliàs non esset audiendus.videlicet, quod ideo petit: quia per calorem, vel errorem, vel temeritatem, & nõ melius de negotio informatio, prosiluit ad accusationem.Item debet iurare & dicere, quod istam abolitionem petit, non corruptus prece, vel precio, vel alia humana gratia d.l.i. C. de abol. Requiritur & aliud, videlicet, quod pure & simpliciter accusatio tantũ sit producta, nec reus, vel aliquis alius, vt testis, iniuriam aliquã sit passus, & tunc si nihil cõtra reum, vel alium: vt puta testẽ, mali aliquid nõ sit actũ intra triginta dies, etiã reo inuito, abolitio concedetur regulariter, nisi in certis casibus qui habentur in tex. in l.fallaciter.C.de abol. & in l. vbi.C. de fal. vbi etiã accusatore nihil probante, reus debet innocentiam suã purgare. Si autẽ reus, vel alius: vt puta testis, aliquam iniuriam sit passus ex dicta accusatione, vt quia captus. vel detentus, vel carceratus, tunc nunq̃ conceditur abolitio, nisi volente iniuriam passo, quæ omnia tu iudex, qñ cõcedis dictam abolitionem, bene consideres, & nisi omnia supra-

supradicta sint verificata, & ĩ actis appareat nunq̃ concedas dictã abolitionẽ. Et subdit do. Ang. in hac materia, ꝙ qñ aliquis accusauit aliquẽ de pluribus del ctis. iuxta no. in l. qui de crimine. C. de accus. oportet, quòd abolitio sit generalis, ita ꝙ oĩa delicta intentata cõprehendat. Aliàs aũt si nõ esset gñalis, nõ piudicat in oĩbus. l. i. in prin. & ibi no. C. de abol. Secundo aduerte, ꝙ impetrata abolitione priuata, nunq̃ prędicto impetrãti abolitionẽ conceditur reaccusare de eodẽ crimine dictũ reũ, nisi à principe, & sic à superiore, impetrauerit abolitionẽ abolitionis, id est, ꝙ nõ obstãte sua abolitione, possit denuo accusare. d. l. i. in fi. C. de aboli. Et vide quod no. Ang. in l. i. C. de genera. abo. & in l. iii. §. fi. ff. de accusa.

ADDITIO.

a Crimen falsi. Adde & vide Alex: in l. de pupillo. §. si pluribus. ff. de dam. infec. & Ant. de Prato vet. in consi. pen. quod est in j. volu. consi. Barb.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde dicta Salic. in rub. C. de abolitio. vbi ponit istã materiã, quotuplex sit abolitio. Et vide late omnes istas quæstiones terminatas per Ang. in l. i. C. de gener. aboli. Adde dicta eleganter per Spec. tit. de abolitio. §. i. in prin. in ver. i. vbi ponit similiter quotuplex sit abolitio, & à quo cõcedatur, & an, & qñ concedatur. Et vide Ang. in rubr. eo. tit. qui dicit, ꝙ ista generalis abolitio nõ porrigitur ad crimina liquidata, per l. fina. C. de aboli. nec in crimine falsi, per d. l. Lucius. nec ad crimina nõdũ in iudicio deducta. Adde tñ,
79 inquantum † supra dictum est, ꝙ abolitio generalis non extenditur ad crimen falsi, ꝙ ista conclusio videtur falsa, per text. in l. si docueris. & quod ibi glos. C. de fals. vbi si princeps alicui ex cã concedit indulgentiã criminum, ẽt extẽditur ad crimen falsi. Sed dicas, ꝙ aliud est ꝙ princeps concedat hoc vni in genere ex causa quia tunc etiã in crimine falsi, videtur indulsisse. Aliud est, qñ propter res prospere gestas conceditur abolitio: quia tunc non venit crimẽ falsi in hac generali abolitione & ita intelligo tex. in d. l. Lucius. & ibi Bar. & ratio differentiæ est: quia primo casu crimen extinguitur. Secũdo non, sed tantum illud iudicium & instantia. Ideo intra triginta dies finita illa lętitia poterit ille accusari iterũ. l. si interueniente. ff. ad Turp. & ibi Bart. per quę patet Rom: pessime locutũ esse, in l. de pupillo. §. si in pluribus. ff. de oper. nou. nunc. & ibi late dixi post Mod. Item adde, ꝙ ista generalis abolitio, nõ extẽditur ad bannitos propter crimen lęsæ maiesta. Ita dicit Roma. in l. si quis in graui. §. de his quoq;. ff. ad Silla. allegat Ang. in dispu. sua incip. exorta guerra. qui dixit, ꝙ si per statutum cõceditur abolitio delinquentibus, non cõprehenduntur delinquentes in crimine læsæ maiestatis: & forte possemus ẽt dicere, ꝙ non cõprehenderentur etiam illi, qui deliquerunt in aliquo enormi delicto, per doctrinã Bald. per tex. in l. iii. C. de episco. aud. quod pro nunc non affirmo. Et in hac materia vide omnino aliqua no. quæ dixi in d. l. de pupillo. §. si pluribus. vbi ẽt aliqua allegaui vltra supra-
80 dicta. Vnũ tñ † nota, & tene menti, ꝙ in casibus in quibus supradictum est, ꝙ quis põt impetrare abolitionẽ priuatã à iudice. Tñ si quis accusauerit aliquẽ propter pecuniam, vel est in euidenti calumnia, illã abolitionẽ priuatã à iudice impetrare non poterit. Ita dicit Ange. per illum tex. in l. i. C de abolitio. & ideo dicit, quòd hoc notan. est. Et in hac materia dicta Bart. in d. l. Domitius. approbauit Ang. post Bart. in l. ii. de custod. & exhibi. reo. & Pet. de Anchar. in repe. c. canonum statuta. in vers. sed alibi quærit Bar. approbauit dicta Bar. in hac materia, in d. l. Lucius.

HIERO. Hanc materiam satis notabiliter examinat do. Henric. Boyc, in c. licet, in ii dist. de accu. vbi primo ponit, quid sit abolitio. secundo quot sint eius species. tertio, quis sit effectus cuiuslibet abolitionis. quarto, quando & vsq; ad quod tẽpus liceat ab accusatione desistere. vbi etiã vide late per docto. declarat ẽt not. Alberi. in l. i. vbi Sali: in rub. C. de aboli. glos. not. in c. prohibent. in verb. triplex. ii. q. i. vbi per Docto. Item inquantum dicunt hic Ange. & Augusti. ꝙ generalis abolitio non extenditur ad crimẽ falsi &c. adde, quòd idem tenet Anchar. in repeti. c. i. de cõstitu. extra fol. 38. versic. vñ si statuto &c. Nellus in tracta bannitorum in iii. parte. q. xii. vbi quærit statuto caueatur quòd banniti certã quantitatem soluentes eximatur de banno, an bannitus de falsitate, debeat eximi, vel si statutum dicit, quòd incarcerati debeant relaxari certa quantitate soluta, an carcerati pro delicto falsitatis,

tis, debeant relaxari. & concludit, quòd cõmuniter tenetur quod non, per d. l. Lucius. & ibi Bar. & per l. fallaciter. §. i. C de aboli. quod ipse approbat, & limitat, nisi in carceribus, vel banno nõ essent alii carcerati vel banniti pro alia causa, quàm pro falsitate: nam tunc cum rectus futuro pluralis numeri aliter verificari nõ potest, ad illos porrigetur. arg. ff. ad Trebel. l. fi. cum ibi not.

81 *Filiofamilias accusante, an requiratur consensus patris.*

81 ANGE †Quæro, qñ filiusfamilias accusat, an requiratur cõsensus patris. b dico qđ sic, per l. fi. §. necessitatem. C. de bo. q̃ liber. pro quo allego Spe. ita voluisse in tit. de accusato. in versi. Quæro si accusator sit filiusfamilias. Et ibi ponit, quomodo pater p̃stat cõsensum accusationis. Sed Dy. Bart. Bald. & Imol. in l. fi. §. i. ff. de verb. oblig. tenent cõtrarium. & Bart. in l. inter liberos. §. i. & in l. filiusfamilias. ff. de adulter. scilicet. quod imo non requiratur consensus patris, siue accuset, siue accusetur de publico crimine. Quoniã regula est, quod quoties patri non quæritur vsusfructus, non est in illo actu necessarius consensus. d. l. fin. §. i. & est casus in c. fi. de iudiciis. lib. vi. Merito in criminalibus, in quibus patri non acquiritur vsusfructus, non requiritur consensus, siue filius accuset, siue accusetur.

b Consensus patris. Adde ad hoc Bal. in cõs. 69. in v. vol. & Pet. de Ancha. in consi. 72. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, qđ Ang. in d. l. inter liberos. §. i. dicit, qđ ista quæstio est dubia. Adde etiã, quod Specu. in tit. de actore. §. i. versi. sed nunquid in publicis. ibi expresse tenet cõtrarium eius, quo dixit in versi. quæro, si accusator. scilicet quod in publicis iudiciis non requiritur consensus patris. Quinimo dicit ibi Ioann. Andr. in additio. quod Guido de Suza. dicebat, quod ẽt in priuatis delictis nõ requirit cõsensus patris, per l. quoties. ff. de noxa. & l. 3. ff. de cõdi. furt. Ego vero ẽt teneo istam partẽ pro qua allego casum, & ibi Bart. põderauit illum tex. in l. post legatũ. §. si filius. ff. de his quib. vt indig. & est bonus text. & ibi Bart. in l. filii nomine. ff. de iniur. dicit tñ Ang. in d. l. inter liberos. quod tutius est qđ pater p̃stet consensum: q̃a Ioã. And. in gl. sua quã fecit in c. fi. extra de iud. in vi. dixit, qđ regula est, qđ pater præstare debeat consensum filio in iudiciis: fallit in certis casibus, scilicet in crimine adulterii, & in certis casibus de quibus per eum ibi.

HIERO. In hac materia addatis, quod cũ opi. Bar. transit d. Præpo. in summa. 2. q. 8. col. ix. in prin. versi. Itẽ secũdũ. vbi dicit, qđ gl. in § necessitatẽ, hic alleg. volẽs cõtrariã sñiam, quod cõiter reprobatur p̃ Bart. Pau. Sali. Ioã. Fab. Phil. Cor. Ang. & Albe. de Ros qui refert plures antiquos, qui indistincte tenẽt hãc opi. in d. §. necessitatẽ. Idẽ ẽt tenet Scheph. Aufre. in decisio. capellæ. decis. clxxv. super glo. & hæc est cõis opi. à qua in iudicando non est recedendũ, quicquid dixerit Ang. in d. l. inter liberos. puta qđ tutius est, qđ pater p̃stet consensum. & idẽ vr̃ ẽt velle Bal. in §. necessitate. &c. & cũ Bar. tenet ẽt Iac. de Belui. in sua practi. lib. 2. in rubr. de causis criminalibus criminaliter. &c. col. 2. ver. sed an præsens.

82 *Laicus regulariter non potest clericũ accusare.*

82 ANGE. † Quæro an laicus possit accusare clericũ? dicas regulariter q̃ nõ, nisi in casibus exceptis, & nisi p̃sequat̃ suam, vel suorũ iniuriã: vt no. Spe. in tit. qualiter procedatur in accusatione. §. tertio videndum. versi. & not. q̃ accusatus. & vers. item q̃ est laicus. & quis sit competens in causa criminali contra clericum presbyterum, diaconum, subdiaconum, vel episcopum. not. in Spe. in tit. qualiter in accusa. procedatur. §. quarto loco, per totum. §:

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde dicta Gandi. in rubr. q̃s possit accusare vel non. in versi. itẽ repelluntur. clericos & alias ecclesiasticas personas accusa. qui per tex. & in authen. causa quæ fit cum monacho. C. de epis. audien. vult, q̃ tunc laicus repellit̃ accusare ecclesiasticas p̃sonas? quoties corã iudicibus secularibus vult accusare, & melius hr̃ hoc de iure nouissimo, ĩ authen. ad decus & decorẽ. Sed de ista a materia late vide p̃ gl. & tex. lo. And. Innocen. Ant. de Bu. Abb. & Imo. in c. cũ P. mãconella. extra de accu. vbi gl. enumerat oẽs fallẽtias, vbi laic⁹ põt accusare clericũ. & p̃ Spe. in titu. de accu. in i. parte. §. i. versi. itẽ quod est laicus, qui non potest clericum accusare. vbi multos text. de iure cano. allegat.

ADDI-

ADDITIO.

a ¶Sed de ista materia. Tu ultra hoc adde Feder. de Sen. in consi. xciij. & Cepo. in consi. xj Ber.

HIERO. Vide Bonifa. Vitali. in tract. malefi. in rub. qui accu. non poss. in medio vers. ité clericus &c. & notabilé distinctioné do. Henr. Boyc, in c. de cætero. extra de testib. in i. dist. & adde ꝙ ad accusationé clericorũ nullus admittit qui sit ignotus, vel suspectus de falsitate, vel inimicitia. c. accusatorib⁹. c. canonica. & c. accusatores. 3. q. 3. & hoc nisi prius inquiratur de vita, ꝙ fide, & intentione eius: vt in c. quærendum, & c. si qui. 2. q. 7. & ibi per Archi. & per Inno. & doct vbi do. Ancha. facit no. distinctionem in c. cum P. manconella. de accusa. per Henricum vbi §. 2. dist. & de ista materia vltra hic alle. vide doct. in d. c. de cætero. de testi.

83 *Index cõpetens in cã criminali est ordinarius.*

83 ANG. † Quæro, quis est iudex cõpetẽs in cã criminali. dic ꝙ ordinarius, non delega-
b tus b, qñ causa criminalis nõ põt delegari, nisi a principe: & nisi in certis casibus. l. i. ff. de offi. eius cui manda. est iurisdict. & ibi gl. & doct. & no. Spe. de offi. delegati. §. excipit. in vers. ité ꝙ est delegatus in causa &c.

b ¶Delegatus. Adde & vide omnino Franc. de Are. in consi. lviij. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde q̃ dixi supra in ver. iudicem maleficiorũ.

84 *Accusatio si recte producatur, & iudex non uult ipsam admittere uel postquam admisit, non uult testes super ea examinare, facit litem suam.*

84 ANGE. † Quæro an si producatur accusatio, & ipse iudex non vult ipsam accu-
c sationé recte ꝓductã admittere c vel postquã admisit, nõ vult testes super ea examinare: dic quod talis iudex facit litem suam, & tenetur in syndicatu. l. argentarius. §. ad hoc nunc. ff. de eden. Ita not. Bal. in l. mãcipia. in principio. C. de ser. fugi.

c ¶Admittere. Adde tu qualiter puniatur denegãs iustitiam vide Alex. in consi. iii. in j. volu. & Car. in consi. cl. & an represaliæ possint concedi si iudex est negligens in ministrando iustitiam. et vide per Ro. in consi. clviij. & consi. clxxix. B.

AVGVSTI. Tu adde q̃ dixi i l. 4. §. in eũ. ff. de dam. infe. vbi vltra oẽs doct. posui materiã qualiter puniantur. Et inquantum isti iudices nolentes administrare iustitiam & ibi pulchra multa dixi vltra docto.

HIERO. In ista materia multa possé adducere, sed esset occupare mẽbranas, ió vltra doct. vbi Lud. & Alex. aliqua dicunt in d. l. 3. §. in eũ. dabo remissiones, vbi latissime examinatur materia. & videatis Amedeum, qui lati. ss. per tres col. multa congerit in tract. de syn. in glo. super verbo, item in eo & de eo &c. Pari. de Puteo in tracta. de syn. in verbo, negligentiam char. lxxii. & in versi. contra. & in versi. qualiter probetur negligentia vide not. Bar. in cõs. 102. incip. charissime domine &c. & Cor. in cõs. inc. cõsuluit dominus &c. in i. parte ĩ princ.

85 *Accusatio pro crimine ciuiliter intentata, an possit etiã pro eodẽ criminaliter intentari.*

86 *Condemnatus in criminali, an possit conueniri ciuiliter.*

87 *Confessio facta in ciuili, quando praeiudicet in criminali.*

88 *Confessio facta in uno iudicio tunc nocet in alio inter easdẽ personas nisi cõtra illã confessionẽ in primo iudicio fuerit ꝓnunciatũ.*

85 ANGE. † Quærit, si actũ fuerit ꝓ crimine ciuiliter, an possit et ꝓ eodẽ criminali-
d ter accusatio interponi d. Istã q. ponit Bar. in l. prætor ait. §. hoc edicto. ff. vi bon. rapto. & Imo. in l. interdũ. ff. de pub. iud. vbi concludit, q̃ si obtinuit in ciuili, indubitanter poterit postea criminaliter accusare, nõ tñ ꝓbationes in ciuili sufficiunt in criminali: vt l si. C. de proba. & sic iterũ produci debent testes: quia testibus, & non attestationibus creditur. l. 3. §. item diuus, & ibi Flo. ff. de test. faciunt tñ acta in ciuili aliqualem præsumptioné in criminali: vt not. gl. in l. si qs à se fundũ. C. ad l. Iul. de vi. & ibi doct. Sed Bal. in l. 2. C. de eden. in versi. venio ad secũdam partem. & dico, dicit, ꝙ in effectu prædicta sunt vera, qñ probatio est variabilis: puta, facta per testes. Sin autẽ nõ posset variari. vt puta, qñ in ciuili causa aliquid est cõsensus, vel sunt instrumenta publica producta inter te & me. Tunc talis probatio facta in ciuili: prodest in criminali. l. penul. C. de arbi. & extra de testamen. c. præsentia. si vero reus fuit absolutus, tũc si fuit absolutus:

quia

quia crimen non fuit cõmissum. Tunc non potest accusari criminaliter, & hoc casu absolutoria lata in ciuili, parit exceptionẽ rei iudicatę in criminali. argumento eorũ quæ habentur in l. fi. C. de fide instru. Si vero fuerit lata, quia non fuit probatum, tunc præiudicat in criminali. Si vero est lata simpliciter, tunc si ex actis põt apparere de causa, ex illa videt̃ lata, per notata, in l. si quis ad exhibẽdũ. ff de exceptio. rei iudi. Si vero non apparet tunc in dubio, videtur lata
c ex eo, quia nõ probatũ,[c] per legem Iuliam. ff de condi. inde. ibi. Sed si aliquis fuit accusatus, vel inquisitus criminaliter, & absolutus, an posit ipse de eodẽ delicto ab alio ac
f cusari[f]. vide tex. gl. Bar. Ang. in l. si cui. §. i. ff. de accusat. & Salic. in l. qui crimen. C. de
86 accusa. † Quid autem econtra, an condemnatus in criminali, posit conueniri ci-
g uiliter[g], dic ꝙ sic, si remanent sibi bona. ita dicit Bart. in d. l. prætor ait hoc edictũ, ꝙ cõdemnatus in criminali, potest postea ciuiliter conueniri, si remanent sibi bona. Quinimo plus, videtur, qđ probationes factę in criminali, faciãt fidẽ in ciuili, qa cessant rationes, quæ dictæ sunt supra. Vnde ex quo eadẽ quæstio vertitur inter easdem personas, videtur quod faci fidem. & hoc tenet Bart. in l. ii. §. ii. ff. vi bono. rapto. Sed Imol. in d. l. interdum. tenet contrarium, quia licet sint eædẽ personæ, tñ causa est mutata. Igitur nõ obstat exceptio rei iudicatę, facit quod no. Inn. in c. veniens, extra de testib.

d ¶ Interponi. Adde tu quando probationes factę in ciuili, probent in criminali. vide Paul. de Cast. in consi. cccxxvij. in nouiter impressis.
e Adde vltra dicta Augu. Ari. infra & vide Rom. in consi. cccxxix. Ber.
f Accusari Adde & vide de hoc per Alexand. in cõsi. xj. ij. col. in j. vol. Fran. de Are. in cõsi. lviij. & Rom. in consi. ccxiij. & an monachus punitus per Abb. posit per ordinarium puniri. vide per Roma. in consil. ccclxxv. Ber.
g Ciuiliter. Et an & quando sententia lata in causa criminali faciat fidem in ciuili, vide Bald. in consi. xxix. in j. vol. Ber.

Augusti. Tu autem in hac materia adde, ꝙ inquantum dictũ est, ꝙ si lata est sñia condemnatoria in ciuili, põt postea agi criminaliter. Intellige hoc verũ, vbi illa ciuilis est intentata ad prosecutionẽ rei familiaris, sed si sit proposita ipsa ciuilis ad meram vindictã, & condemnatoria est lata, & est satisfactum, tunc non posset agi criminaliter vllo modo. Sed bonus iudex non debet tunc pati, vt præponatur ciuilis, & omittat̃ criminales, propter magnũ præiudiciũ, qđ reipub. paratur, sic intelligitur sing. tex. in l. prætor edixit. §. i. ff. de iniur. vbi volẽs agere ciuiliter ad vindictã de iniuria, nõ debet audiri, sed accuset criminaliter si vult. Ista sunt verba aurea Ang. ĩ l. i. C. qñ ciuil. actio præiudi. crimi. in i. & iii. col. & Bal. in l. edita. in xxxii. col. C. de eden & infra in seq. q. etiã dicetur & vide do. Ant. de But. & doc. in c. de his extra de accu. Sed aduerte, qa cũ supportatione Ang. in d. l. i. male loquitur, inquantũ vult, qđ iudex nõ debet permittere, ꝙ primo agatur ciuiliter ad vindictã, qa speciale est, vt d. l. prætor edixit. §. i. scilicet in causa homicidii, quia licet de omni crimine posim agere ciuiliter ad vindictã, & criminaliter, vt no. ĩ locis supra alle. & si actũ sit ciuiliter ad vindictã, tunc indistincte sñia absolutoria, vel cõdemnatoria parit exceptionẽ rei iud. in cã criminali. Fallit tñ isto casu in crimine homicidii, qa iudex nõ debet pati, quod illa ciuilis ad vindictã primo intentetur. & ita dixit Ang. in l. qđ senatus. ff. de iniur. ita intelligẽs illum tex. singu. in d. l. prætor. §. i. Quinimo Bar. in d. §. i. hoc dixit. & Sali. in l. ex morte. C. ad l. aquil. in 3. col. & qa ista materia amplissima est, an si actũ est ciuiliter, posit agi crimina. vel econtra. Adde oĩno pulchra verba Bal. in l. i. C. ad l. Iul. de plagia. & vltra oẽs posuit Ang. in d. l. i. C. qñ ciui. actio piu cri. vbi ponit aliqua noua. & ibi vide Sali. & ꝑ doc. maxime ꝑ Bal. Ang. & Sal. post gl. in d. l. ex morte. C. ad leg. aqui. & multas gl. in hac materia alle. Sali. in l. i. C. qñ ciui. actio piu. crimi. Et ꝑ doc. maxime ꝑ Imol.
87 in c. de his. extra de accu. † Itẽ inquantum supra dictũ est, ꝙ confessio ciuili, præiud. in crimina. Adde, qđ idẽ tenet Io. And. & alii in c. per inquisitionẽ. extra de elect. ꝑ l. generaliter. in fi. in ratione sui C de non nume. pecu no. doct. in c. ii. extra de ordi. cogni. Ant. de But. in c cũ dilectus. de capellis monacho, qđ est verũ in cõfessione prin
a cipali, secus in cõfessione procuratoris[a] qa in eo cessat ratio posita in d. l. generaliter. & sic non nocebit dño in alia causa. Ita elegãter dixit Cõpo. & Io. And. in d. c per inquisitionẽ. & Spec. in ti. de confess. §. nunc vi-

dendū.in ver.sed nunquid cōfessio.& Pau. de Leaza.in c. fi.de confes. qđ est notan.secundū d.Ant.de Bu. & Imo.in c.i extra vt lit.nō contest. & plenius per d. Ant.in d.c.
88 per inquisitionē.ad fin.† Et tene menti, ꝙ cōfessio facta in vno iudicio, tunc nocet in alio inter easdē personas,nisi cōtra illā confessionē in primo iudicio fuerit pronunciatum.gl.est no.in auth. itē possessor.in gl. q potio.in pign.habe.& ibi Bar.dubitauit de illa gl.sed vide Bart. in l.Papinianus §. sed nec impuberis.ff.de inof.test. Et vide dicta Inno.in c.mulieri. extra de iureiur. & Bal. in authen. sed nouo iure.C. de pœna iudi. qui male iudica. & Bald.in l. si quis in hoc genus.de epis.& cler.An autem snīa absolutoria videatur lata, qa non fuit delictum cōmissum,vel qa non probatū. Adde vltra pdicta dicta Bal.& Ang.in d.l.ex morte.C.ad leg.Aqui. & domi.Ant. de But.& Imo. in c.de his extra de accus.& Bart.in l. qui Romę.§.duo fratres.ff.de verb.ob.Barto.& Imo.in l.ex duobus.ff. de duobus re. cōiter tenetur qa non probatū,licet Ange. tenuerit contrariū in d.l.ex duobus. Cuius opinionē possumus intelligere quando ex actis apparet maleficium non fuisse cōmissum, prout expresse declarant Bal.& Ang. in d.l.ex morte, quia verba sententiæ generalia semper debent limitari ex actis. gl. in c.si confirmationem. de elect. in vi.gl.& Bar.in l.si quis ad exhibendū.ff. de except. rei iudi Bald.in c. cum super.ad fi de causa posses. & proprie. Et de materia vide late per Ang & Sali.vbi latissime loquuntur,in d.l.i.C. quando ciuil. actio præiudic. crimi. & ibi Ang.pulchra verba,ponit,an in dubio psumatur absolutoriā fuisse latā, quia non fuit cōmissum delictū vltra,quia nō pbatū.

ADDITIO.

a ¶Confessione procuratoris. Adde de hac confessione ꝙ præiudicium faciat.& vide per Cepo.in consi. xxj & ꝙ confessio reprobata per iudicem sit nullius momenti. adde Ro.in consi.lix.& consil lxxj.& ibi idem in confessione reprobata ex legis dispositione.

HIERO. In hac materia videtur ita distinguendū,sm Pet.de Anch.in c.de his.extra de accusati.aliquibus tñ addatis, ꝙ aut est secuta absolutoria super facto,vt q crimen non est cōmissum, & tunc non possit agi alia, aut pronunciatū est super iure, vt quia non est probatū, & poterit iterū agi,vt in l.si duo patroni.§.idē Iulianus ff.de iureiu.& no.Dy.in regula nullus pluribus.de reg.iur.lib.vi.fi.col.vers. dico igitur.aut lata est prima snīa condēnatoria, & tūc sine dubio poterit agi secundo iudicio, vt in l.i. & ibi Cy.Iac. de Are. Pe.& Alber.de Ro. sequuntur hanc distinctionē hoc tñ finale mēbrū intellige, si ista cōdemnatoria sit lata in ciuili tenderet ad vindictā,p l.qđ senatus.& l.ptor.§.i.ff.de adult.& sm doc.in d. l.vnica.& Abb.in c.tuæ. de procu. & Fely. in d.c.de his.in iii.col.in vi.limita. Sed dubiū est, qd si simpliciter lata sit absolutoria an videat lata,qa nō fuit cōmissum delictū aut qa nō fuit probatū. Et breuiter omissis opinio.dicatis,ꝙ cōis opi.doc.est, quod lata sit,qa nō probatū,vt dicit hic Augu.& ita concludunt doct. in d.c.de his.de accus. vbi Fely.allegat plures concord. de qua ēt materia videatis Henri Boyc, in c. cū dilectus.de ordi.cogni.Secundo inquantū tangitur hic per Ang.& August.ꝙ cōfessio facta in ciuili,præiudicat in criminali.videatis latis.remissio.p Fely.in c.qualiter & qñ. extra de accusa. in §.ad corrigēdos.in ix & x.col.& ponit limitationē,de qua hic p August.vbi eū videbitis remissiue quādo acta in vno iudicio faciant fidem in alio &c.

89 *Pendente criminali iudicio super crimine intentato per iudicem inquirentem, uel etiam eo finito, an, possit ciuilis actio intētari per partem offensam ad suum interesse.*

89 ANGE. † Quero, an pēdente criminali iudicio super crimine intētato p iudicē inquirētē,possit ciuilis intētari p partē offensam ad suū interesse,vel ēt eo finito,vr ꝙ sic qa regula prohibitiua.l.i.C.qñ ciuilis actio piudicet crimina.habet locū qñ vnus & idē est pmotor iudicii criminalis,vel ciuilis,sed qō nosta loquitur qñ sunt diuersi,vt iud ex & pars.Vnus nō debet per factum vnius alteri præiudicari,vt in regula,non debet. extra de reg.iur. In contrariū facit l.i.C.qñ ciuilis actio præiudi. crimi. & quia factum iudicis,est factū partis.l.si ob causam.C.de euic.Maxime cū inquisitio hodie succedat in locū ordinariæ accusationis p statuta terrarum,vt tractat Bar.in l.3.ff.de adult. igitur &c.Sed tñ ego teneo primam partem; quia factum partis, non præiudicat iuri publico

blico ad vindictam publicam l.j.cũ gl. & Bar. ff. ad Sillan. Ita econtra factum iudicis, nõ debet præiudicare parti, quádo prosequitur suũ interesse.l.qui de crimine.ff.de falsi.l.fin.ff.de priua.del.ct.l.fi.ff.de furt. Quod sane intelligas, qñ actio ciuilis intentata tendit ad prosecutionem rei familiaris, secus si ẽt ciuilis tenderet et ad vindictã.iuxta glo singularem, in l.si cum emancipatus. §. si duo emancipati.ff. de colla,bono. Nam si etiam ciuilis intentata fuisset ad vindictam,& non ad prosecutioné rei familiaris, vel pro emendatione damni interesse & expensarũ. Tũc sententia absolutoria lata in criminali, pareret exceptioné rei iud.in ciuili, ideo non põt agere ẽt ciuiliter, si autẽ ageret quo ad resarciendum suum interesse,& expẽsas operarum deperditarum,& tũc potest agere.ita not. Bar.in l.ait prætor.§.interdum.ff. vi bo.rap.& in l.prætor §.j.ff.de iniu.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, ꝙ miror ꝙ do. Ang.hic in hac sua quæstione quam formauit in terminis, non allegauerit Bald.in c.i. de appel. in iiij.colum. qui dixit. quod illa regula,posita in l.i.C. quando ciui. act.præiudi.crimi.non habet locum in iudice formante inquisitionem,prout supra formauit do. Ange. quæstionem suam, qui præsupponit, ꝙ formata sit inquisitio per iudicem. Et ratio est,quia sunt personæ diuersæ Iudex & pars. Et multo fortius posset pars ipsa formata inquisitione per iudicem intentare suam ciuilem,si ex tali inquisitione reus condemnaretur ad mortem Ad hoc allego sing.doctrinam Bald.in in l.j. C. de appel.in ij.col. qui dicit, quod vbi quis venit condemnandus ad mortem. Tunc non habet locum titulus quando ciuilis actio præiudicat criminali. quia isto casu,simul & semel possunt cumulari. Et ratio est,quia frustra actor intentaret iudicium ciuile reo mortuo. Et dicit ꝙ est sua cõclusio noua in hac materia. Bene faciũt notata p Bal. in rep. Peru.in l.edita in xxxij.col.C. de edẽ.

90 *Accusatus uel inquisitus criminaliter & absolutus an possit iterum de eodem delicto ab alio accusari.*

90 ANGE. †Subsequenter quæro. Pone ꝙ aliquis fuit accusatus vel inquisitus criminaliter & absolutus,an possit iterũ de eodẽ delicto ab alio accusari. vide tex.gl.Bar.& Ang. in l.si cui,§.j.ff.de accu.& Sal.in l.qui crimen.C.de acc. Et aduerte,quia iste est pulcher passus cõmuniter omnes doct. vbi supra,dicunt, ꝙ absolutus de certo crimine,amplius accu.nõ põt.

91 *Baptisma operatur remissionem peccatorum.*

AVGVSTI. Tu in hac materia adde dicta Canonistæ, in c.de his.extra de accusa.maxime do. Anto. de But.Abb.& Imo.ibi. Et limita prædicta secundum gl. in d.c.de his, quã ibi approbant omnes, nisi quis absolutus esset in foro pœnitentiali, quia poterit iterum accusari,non obstante illa absolutione. Pro qua cõclusione allego etiam tex. quem ponderauit ibi do. Abb.in c. j.de purga. cano. & vide glo. in c.ij.de schismaticis. & glo. in c.admonere. xxxiij.quęst.ij. & glo. in c.qui crimen.vj.q.j. & gl.in c.penul.de pęni.distin.j.& gl.in c.gaudemus.de diuor.& glo.in c.ij. de emp.& vendi.& glo.in c.fi.de tempo.ordi. & Spec.in tit. de accusatore.in v. col.& glo.in c.cum percussio.vij.q.j. & glo.in regula.peccati venia.libr. vj. Sed aduerte, quia do.Anto. de But. & Imol.in d.c.de his.Limitant prædicta,nisi pœnitentia fuisset publica. & hoc voluit Hostiẽ. in c.tuæ extra de procura. licet do.Abb.tenuerit contrarium in d.c.de his. per quandam rationem friuolam, quia tunc dico, ꝙ facta illa absolutione cum publica pœnitentia, non poterit ille talis amplius accusari. Idem dico si absolutio facta in pœnitentia per omnia operatur eundem effectum quem absolutio iudicialis, ita mirabiliter consuluit Barto. in cõsilio incipien. Minister fratrum de pœnitentia.quem refert, & sequitur Pet.de Ancha.in c.ij.in xiiij.col.de maledi.& ideo si blasphemãti virginem Mariam imponitur pœna linguę per statutum & alio statuto cauetur, ꝙ habẽti pacem ab offenso,pœna remittatur, tunc si talis blasphemans egerit pęnitentiam cum isto casu, per talem pœnitentiam remittatur peccatum,& sic habuerit pacem ab eo qui fuit offensus, tunc talis blasphemans, amplius non potest accusari. Item aduerte, quòd licet illæ gloss.in locis supra allega. per me vltra docto. velint, quòd absolutus isto casu in foro pœnitentiali, tamen poterit accusari crimina-
91 liter de illo delicto. † Limita etiam. nisi crimen fuerit commissum ante baptisma, quia baptisma operatnr remissionem peccatorum, etiam foro iudicialis, vt post baptisma quis non possit accusari. etiam criminaliter. Ita volunt Anto. de Butr. & Imol. in capitu. de his. & est glos. in c. quòd autem. xxxij.q.j. & glo.in c.sine pœnitentia, de consecra. dist.iiij. & in c.quoniam.xlviij.distin.& voluit Arch. l.dist. in summa. Sed contrariam sententiam tenet Abb.in d.c.de his. Innoc. Hosti.& Abba.in cap.gaudemus. de diuor. per text ibi in fin.Et

fin. Et ibi materia late examinatur, quia baptisma operatur solum remissioné respectu Dei. Sed Imo. respondet ad c. gaudemus. ꝙ illud habet locum iure quæsito parti læsæ propter suum interesse, sicut in debito pecuniario. Et sic limitabitur prædicta conclusio doctorum, & firma remanebit opin. contra Hostien. & Innoc. Item adde, & prædicta limita etiam non habere locum, quando quis fuit absolutus, vel punitus in foro ecclesiastico, quia túc poterit puniri, vel absolui de eodem crimine in foro sæculari, secundum Bald. in l. placet. C. de sacrosan. eccle. qui vult, ꝙ pœna spiritualis non tollat temporalem, nec econuerso. Idé Bal. in l. si quis in hoc genus. C. de epis. & cle. & Petr. de Anch. in regula, ea quæ. de regu. iur. in xxxvj. col. qui dicit, ꝙ Bald. ita consuluit. licet Bald. non ausus sit decidere in l. j. C. de summa Trini. & fid. catho. in viij. colu. Et pro hac conclusione est casus in terminis in c. felicis. de pœn. in vj. quem subtiliter ponderauit & induxit do. Abb. in c. tuæ. extra de procura. & ibi Abb. multum exclamant de illo tex. Sed aduertas, quia si ibi speciale inductú est fauore Cardinalium, ille text. esset in contrarium. Et de materia vide per do. Abb. in c. cum sit. extra de foro compe. per do. Card. & Pet. de Anch. in cap. ij. extra de adult. per do. Abb. in c. de causis. in pen. col. extra de offi. de lega. per Abb. & Imol. in c. j. extra de offi. ordina. per Bal. in l. nemo martyres. C. de sacrosan. eccle. alias limitationes vide per doct. in d. c. de his. in locis supra alleg.

HIERO. Inquantum concludit Angel. ꝙ absolutus de certo crimine, amplius accusari non potest. Adde ꝙ idem tenet Bonifa. Vitali. in suo tract. maleficio. in rub. qui accusari non possunt post medium, sed circa istam regulam, quæ traditur in c. de his. extra de accusa. vide ibi Fely. qui ponit xiij. limitationes. quas tamen colligere poteris ex notabili distinctio. do. Henri. Boyc. super d. c. colum. ij. versicu. sequitur de secundo membro &c. & per Præpo. notabiliter. ij. q. vj. cap. habet. fin. colum. Sed quæro, aliquis fuit accusatus ꝙ Titium vulnerauit cum sanguinis effusione, vel cum spata, aut adiecta alia qualitate, vel econuerso fuit accusatus simpliciter sine expressione qualitatis, & quia illa qualitas non fuit adiecta, vel nó fuit probata, ipse fuit absolutus, quæritur an de nouo poterit accusari qualitate detracta vel adiecta? vide Bartol. in l. denunciasse. §. qui tamen. ff. ad legem Iul. de adulter. & in l. senatus. ff. de accusatio. vbi facit quandam distinct. Ad cuius tamé declarationé. vide Practicum Papien. in sua practica in forma inquisitionis. in verbo, hæc est quædam. colum. ij. versic. sed circa hoc insurgit. & per Fely. in d. cap. de his. in ix. & x. limitatione. Item inquantum Augustin. reprehendit hic Abb. dicendo rationem Abba. fore friuolam &c. dic quòd cum domi. Abba. tenent Maria. Fely. & Aret. in dicto c. de his qui respódit motiuis in contrarium adductis.

Item ad id quod tangit hic August. de crimine commisso ante baptismum &c Adde qđ communis opin. doct. tenet, quod baptismus non liberat báptizatum à pęna delicti, in prȩiudicium reipub. & hoc tenet communiter do cto. in cap. gaudemus. vbi Innocent. Ioan. Andre. Pe. de Peru. Hostien. & Abb. post glo. ibidem Abb. in cap. de his. extra de accusatio. vbi idem tenent Maria. Soci. Are. & Ioá. de Ana. & hanc dicit cómunem hanc etiam tenet Card. in clemen. j. §. sane q. xiiij. de vsuris. & idé domi. Philippus Decius, in cap. quæ in ecclesiarum. de constitu. colum. vij. in medio versicu. tertio & vltimo &c. vbi eam dicit communem, & fundat bonis & nouis fundamentis. & hanc etiam dicit communem Fely. in dicto c. de his, licet ipse sequatur limitationé, seu opin. Ioan. de Imol. & cum communi opi. tenet egregius doctor do. Henri. Boyc, in dicto c. gaudemus. fi. colum. in ij distin. vbi allegat plures antiquos. qui hanc opin. tenuerunt.

Item circa limitatio. quam ponit hic Augustin. de punito vel absoluto in foro ecclesi. &c.

Adde, hanc etiam limitationem ponunt docto. in capitu. de his. vbi Fel. in xij. limitatio. qui allegat plures concor. cui vltra per eum positas. adde quod idem tenet ibi Aret. in iij. colum. in fin. & Henri. Boyc, in sua no. distinctio. colum. iij. in fin. versicu. aut est tale &cȩ. idé Aretin. consil. lviij. incipien. diligenter consideratis &c. in secundo dubio. Ioan. Bapt. de sancto Seueri. in l. prima. C. de summa trinita. colum. xj. in fin. versicu. super iij. quȩstione & latius per domi. Barba. post Abb. in capitu. primo de offic. ordina. colum. antepenult. versic. capio tertium &c. Cataldi. in tracta. de syndica. quæstio. clxx.

91 *Accusationem falsam qui produxit an ex hoc accusari possit lege Cornelia de falsis.*

92 ANGE. † Quæro, aliquis produxit falsá accusationé, vtrum ex hoc possit accusari lege Cornelia de falsis. Dic, ꝙ aut dicitur ꝙ accusabit

bit me calumniose de falso crimine, & non vero, qđ non probauit, & tunc est pœna calumniæ. l. i §. i. ff. ad Turpil. Si vero accusatur, ꝙ produxit falsã accusationẽ cõtra me, propter quod obtinuit à prętore me citari, & contra me procedi, & sic ꝑ obreptionẽ à prætore impetrauit, tunc est pœna falsi, vt est casus, & ibi Bar. in l. si ꝗs obrepserit. ff. de fal. quod no. qa virtus stat in modo practicandi, an cadat in calumniã, vel in falsũ.

Avgvsti. Tu autem in hac materia adde quod Bal. in l. quicunque. in fin. C. de seruis fugitiuis, reprehendit Bar. & dicit qđ
a Bar.[a] in hoc fortiter errauit, qa isti sunt tituli diuersi, & de calũniatoribus, & de falsis, & ꝙ in capite legis Corneliæ de falsis, non cõprehẽditur accusans falso, sed cõprehenditur in l. hernia. Vnde concludit, ꝙ si quis produxit falsam accusationẽ narrãdo, nunquam punitur pęna falsi. Sed si vlterius deliquit producẽdo falsos testes, & falsa instrumenta, fortius punitur, qa pęna falsi. l. i. ff. de falsis. Et subdit, ꝙ d. l. si ꝗs obrepserit. quã Bar. allegauit, debet intelligi obreptione probatoria, nõ narratoria. Et ideo Bald. ibi ꝑ multa argumẽta alia concludit, ꝙ impossibile est, ꝙ solũ accusans aliquẽ de falso, teneat pœna falsi, nisi prosecutus sit in ꝓducẽdo falsos testes, vel falsa instrumenta, & hoc mihi placet. De materia vide per Bal. in l. ii. C. qui accusa. in vlt. col. & ꝑ Bal. in l. data opera. in nona col. ibi, verbi gratia, dicit statutũ, quòd producens falsam accusationem, teneatur pœna falsi.

ADDITIO.

a ¶ Quod Bart. Adde quod opin. Bar. tenet Alex. in consil. xl. in j. volumi.

93 *Accusator & iudex dum aliquis accusatur, qñ debeant in accusatione uel inquisitione facere mentionem de scientia delinquentis.*

93 Ange. † Et nota, quòd accusator dẽt aduertere, & idẽ in iudice inquirente, ꝙ qñ quis accusatur, ꝙ nihil fecit, & sic de omissione, vel negligentia, tunc scientia est de substãtia delicti, vt l. fi. ff. de decre. ab ordi. facien. & istud est bene not. vbicunque ꝗs accusatur, ꝙ nihil fecit, debet in accusatione, siue in inquisitione fieri mentio de sciẽtia, vt puta si accusatur villa, ꝙ non cœpit malefactorem, debet dici in inquisitione, sciens, vel scire debens &c. Idem si accusatus syndicus ꝙ non denunciauit malefactorem, sed si quis accusatur quòd aliquid fecit, puta qđ vulnerauit, vel quid simile, ꝓcedit accusatio vel inquisitio, licet nõ fiat mentio scientiæ vel supinæ ignorantiæ quę pro scientia reputatur. Ita no. glo. aurea q̃ istã dat doctrinã in l. ex maleficiis §. longe minus. ff. de actio. & obl. facit, l. i C. de falsa mone. Ita dicit Bal. in l. i. C. qui accusa. non possint, versi. super secundo præmitto.

Avgvsti. Adde tamẽ quòd ista con
b clusio ita generaliter tradita[b] videtur falsa qa dico, ꝙ imo põt esse quòd aliquod delictum est commissum in faciẽdo, & tamen accusatio vel inquisitio non procedit, nisi in accusatione vel inquisitione apponatur scientia, ad hoc allego Bart. ita dixisse per illum tex. in l. omnes. C. de agri. & cẽsi. lib. xi. licet aliqui habeant in tit. in quibus causis coloni censi. dominos accusare non pos. eod. lib. qui per illum tex. dixit, ꝙ licet per statutum præstanti opem bannito debeat truncari manus: Tamen si quis opẽ bãnito cõmittẽti delictũ præstat, dẽt poni ĩ inquisitione, formata cõtra præstãtẽ auxiliũ, ꝙ sciebat illũ esse bãnitũ. Idẽ dicit Ang. in l i. C. de nili agge. non rumpen. in secunda col. ꝙ si præstans opem nobili acrius debet puniri, debet probari illum popularem qui præstitit opẽ debere habere scientiã, quòd cõmittens delictum erat nobilis. Et ita dicit obtinuisse Perusii. Præterea confunditur prædicta doctrina per glo. & Bar. in l. i. ff. de receptatoribus. vbi recipiens bannitum debet puniri. Tamen hoc verum si est proba
c tum & articulatum illum scienter[c], sciuisse esse bannitum & receptasse. pro qua cõclusione est tex. & ibi Bar. in l. ii §. i. ff. de incẽdio. rui. nau. & est tex. & ibi Bar. in l. i. C. de sena. lib. xii. & tex. & ibi Bar. C. de colo. illiricis. l. i lib. xi. & tex. in l. metodorum. ff. de pęnis. & ibi Bart. Ista ergo delicta committuntur in faciendo, & tamen scientia debet poni in accusatione vel inquisitione, & sic prædicta vidẽtur falsa. De qua materia vide etiam per Bal. in l. data opera. C. qui accusa. nõ poss. & Domini. de sancto Gemi. in c. cõcertationi, extra de app. super gl. in verbo, sciuerit. in vi. Vnũ tamẽ scias ꝙ si ciuis
d probaret se ignorasse[d], & est diuerso probaretur ipsum illã ignorantiã affectasse, ille talis habetur pro sciente. Ita voluerunt do.

de Rota in nouis decisionibus.ccliiii.in fin. & est gl.quã ibi ponderauit ad hoc Dñi.de sancto Gemi.in c.fi.§ vt autẽ.de offic.dele gat.in vi.& glo.in c.ad falsariorũ. de crimi ne falsi.& gl.in clemen.i.de consanguini.& affini.& glo.in c.eos.de tempo. ordi. in vi.

b ¶Generaliter tradita . Adde circa hæc dicta. & vide Bar.in cõsi.cij.incip.charissime domine,isti nostri. vbi late ponit qualiter probetur negligen tia villæ in capiẽdo malefactorẽ,& qualiter dili gẽtia.& vide ẽt Ro. in proposito consi.cv. Ber.

c Illum scienter. Adde tu circa hoc & vide Ro.in consi. ccclxxiij. Ber.

d Se ignorasse. Adde circa hoc & vide Roma.in consil.ccclxxxj. Ber.

Hiero. In hac materia inquantũ Ange.limitat dictum Bal.in l.i C. qui accusa. non poss.videlicet, nisi actus ostenderit sciẽ tiã,dato ꝙ accusator nõ reprimat scientiã , alias autẽ si actus nõ ostenderit scientiam , qđ procedat dictũ Bal. addatis ꝙ idẽ tenet Fely.in rub.de accu extra.Itẽ addatis Bar. cõsi.cii.inci.charissime dñe vbi consuluit , ꝙ ad hoc vt syndicus nõ denuncians male ficium incidat in pęnã,debet probari,ꝙ ha buit scientia,quia qñ aliquis tenetur ad ali quid faciendũ in genere, vt in casu nostro, syndicus ad denunciandum male actores, tunc ad ostendendũ negligentiã syndici,de bet primo probari syndicũ sciuisse malefi ciũ esse cõmissum ꝑ l.qdã decedens §. fina. cum l. sequen.ff. de admi. tuto. vbi pericu lum tunc tẽporis spectat ad tutorẽ, ex quo innotuit sibi se esse tutorẽ,quã sñiam sequi tur do.Corne.cõsi.c.incipien. cõsuluit do. Bal.& c.in prima parte, vbi allegat quãplu res tenẽtes doctrinã Bar.in d.cõsi.& ꝓ hoc facit tex.iuncta doctri.Florian. ibi,in l.quo tiẽs.ff.ad l aqui.vbi dicit Flo.ꝑ illũ text.qđ villa non teneať de robaria cõmissa in eius territorio, nisi fuerit sciens, sed cõtra hanc absentem Ang.facit qđ voluit Bar.in l.nec exemplũ C.ad leg.Cor.de falsis.vbi dicit, ꝙ qñ quis accusat aliquẽ de falso, non est necesse ꝙ dicat, ꝙ cõmisit falsum scienter & dolose,q̃a ista tacite includuntur,& ideo pro concordia mihi vr̃ inhęrendum doctri næ Bald.in anthen.habita. C. ne filius pro patre quia distinguit, ꝙ aut qualitas expri mẽda in libello tacite inest ex natura facti, ꝙ concludat libellus per locum ab effectu, vt in l.consti. ff.in §. duabus. vbi per Iaco. de Are.Cy.& Bal.de hoc notatur,aut qua litas possit adesse, & abesse, & tunc secus, per l.merito.ff.pro socio.

94 *Instigans,uel solicitans quod iudex torqueat et condemnet reum ad uindictam publicã, & per iudicem puniri . non poterit postea agere ad uindictam per iniuriam suam.*

94 Ange. † Et tene menti tu cui iniuria illata fuit q̃a si iudicẽ instiges ac solicites,ꝙ malefactorem torqueat atque cõdẽnet ad vindictam publicam, ꝙ si fuerit punitus ꝑ iudicem, tu non potest postea agere ad vin dictã ꝑ iniuriã tuam,q̃a eo ipso ꝙ fuit tortus & condemnatus,satisfactum est tuæ in iuriæ,secundum tuã voluntatẽ. Vnde vide ris illam iniuriam pro tua emendatione re misisse,vt est t.x.& ibi Bartol.in l. sed & si vnius.§.si ante.ff.de iniur.facit l.interdum. §.qui fidẽ. ff.de fur.Vnde sis cautus, ꝙ ista non facias,aut quando facis,semper prote steris ad hoc,vt postea possit agere pro tua iniuria.l.fi.ff.de iniur.

Avvsti. Adde tu quod Bar.in d.§.si an te nihil dicit de hoc sed, est Ang.ibi, q̃ ita põderat illũ tex.& ibi certe est casus, & illũ tex.põderauit ẽt Bal. i l.fi.ff.de in ius vocã. Hiero. Et hic dixit Albe. de Rosa. in l.interdũ.§.qui furem.ff.de fur.per illũ tex. ꝙ h passus furtum sua authoritate ducat fu rem coram iudice,qui tantum de ciuilibus cognoscit,ꝙ hoc ipso videtur actionem cri minalem & pœnam remittere,de qua ma teria vide Alex.in apost.ad Bar.in d.l.si an te.vbi alleg.no.i l.si ab hostib.§.i.ff.so.ma.

95 *Liberum corpus æstimationem non recipit,sed si quis in aliquo membro est debilitatus à Titio, tunc propter expensas medicorum & medicinarum,et operas quibus cariturus est, poterit agere ut sibi emendetur damnum, se cundum taxationem iudicis.*

96 *Libellus in actione iniuriarum qualiter sit for mandus.*

95 Ange. Nota etiã,ꝙ liberum corpus nõ recipit æstimationem.Sed si membrum est tibi debilitatum à Caio, vel fuisti vulneratus,& propter vulnera & membri debilita tionẽ expendisti in medicis,& caruisti,& ca riturus es multis operibus,tũc propter hoc bene potes agere, vt tibi emendetur dãnũ, secundum taxationem iudicis. & vtroque est

est casus in l. fina.ff.de his qui deiece.vel effu. & insti.de obliga. quæ ex quasi delict.in §.pe
a nul.qđ no.in modo practicandi,[a] ne tu erres.
96 † Qualiter aũt debes formare libellũ in actione iniuriarũ,no. Bar. in l.iniuriarum.ff. de iniurijs.videlicet, duplici modo. Vno modo, referendo se ad dãnũ videlicet, ꝙ dicat prius voluissem esse passus tantum damnum q̃ tantam iniuriam. Vel secundo referat se ad lucrum videlicet, noluissem esse lucratus tantũ, & pati tantã iniuriã. Ratio, quia cum agitur ex maleficio,habetur ratio cuiuslibet interesse intrinseci, vt not.glo.in d.l. iniuriarũ. Et aduertas,ꝙ aliqui ibi in glo.tenet ꝙ tale interesse potest probari per sacramentũ iniuriam passi,taxatione iudicis preambula, argu.l.videamus.§.pen.ff.de in litẽ iur.Sed Bar.ibi tenet, ꝙ imo potius fiat ęstimatio iudicis allegat d.l. sed si vnius.§. seruus meus.ff.de iniu. Et istud tenet Azo.in summa illius tituli. ex quo Bar. infert,an in libello iniuriarum certa quantitas sit exprimenda, & dicit quòd eo casu quo taxatio facienda est officio iudicis, certa quantitas apponi non debet, si autem sit facienda sacramento iniuriati,tunc certa quantitas apponatur lege continuus.§.qui illud.ff.de verbo. obliga. Ego autem practicando semper appono certam summam cum iuramento,& postea subdo,& plus & minus, vt videbitur iudici,& eius officio,& eius taxationi &c. Et sic vtrunque intento simul & diuisim.

ADDITIO.

a ❡ In modo practicandi. Adde Roma. in consil. cclxxviij.& Barba in consi.xxxv.vbi ponit de iudice inquirente. Ber.

Avgvsti. Tu in hac materia quomodo formetur libellus in materia iniuriarum. adde gl.in c. si canonici. extra de officio ordi. lib.vj. Sed vltra omnes late posuit materiam
b & formam [b] Specu.in titu.de iniu.in §.j.per totã.j.col.vbi in proposito multa pulchra dixit.Et adde Bal.in l.ij. C.de sen. quæ sine cer. quanti.j.col. & ibi Sali. & late ꝑ Sali.in l.atrocem.C. de iniu.per Cyn.in l si non conuicij. C. de iniur.ꝑ Bal.in c.j.§.iniuria.de pace iur. fir.ꝑ do.Abb.in c j.in fi.& ibi per Imo.de iniurijs & damno dato.in fi. Et ibi vide do. Abba. ad illã quæstionem quam supra posuit do. Angel.hic ante istam.& per docto. in c.in nostra extra de iniurijs & dam.da.Et vide Angel.in consi. xciiij.incipiente, super puncto primo. & ibi vide formam libelli & ęstimationis iniurię & vide in consilio. ccxlvij.vbi ipse Ang. ponit an possit concludi ad pœnam applicandam fisco si ciuiliter agatur.

b Et formam, vltra relata hic per do.Aug.vide Ang.in consi.xciiij.in princ. incip.super puncto & Alex,late in consi.ccix.in ij.vol.Ber.

Hiero. De hac forma libelli in actione iniuriarum, vide Ia.o. de Bel. in sua practica in prin.vbi ponit formam libelli in quo totam suã practicam fundauit late per Iaso.post alios in prin.de actio.vbi ponit an locus & tempus commissæ iniuriæ sit apponendus in libello. vbi cõcludit ꝙ sic,per l.iniuriarum la j. & ibi Bart.ff.de iniu. Item an debeat inseri qualitas personæ iniuriatæ. Itẽ & æstimatio iniuriæ. colum.xvj.ver.in eadem glo & cap.de quibus omnibus per Iac. vbi supra & per Pet.Iaco.in sua practica de libellis in forma libelli de iniurijs.vbi ponit formã libelli tam de iniuria ex l. cornelia,q̃ prætoria, cũ suis declarationibus.

97 *Iudex non tantum quando principaliter aditur per uiam accusationis criminaliter, sed etiam si aditur ciuiliter super delicto, potest reum punire de delicto.*

97 Ange. † Vltimo addo hęc quod iudex nõ tantum quando principaliter aditur per viam accusationis criminaliter, potest reum punire de delicto,sed etiam si additur ciuiliter, & ciuili modo super delicto. Tamen iudex pendẽte officio ciuiliter intentato, si reperit reum de delicto fore culpabilem,poterit eum criminaliter punire.l.quos retrahi. & ibi Bar. C. si aduersus libertatem. l.iij.C. de condi. ob turpem causam.ff.de calum.l.pen.

Avgvsti. Adde tu ea quæ dixi supra, super verbo,(iudicẽ maleficiorum.)adde tex. & ibi Bart.in l.pen.ff.de calum. & per Bal. in l.nullum.C.de testi.licet aliter videatur loqui Bart. in l.diuus la ij.ff. de fal. circa ea quæ dixit in d.l.nullum.

Hiero. Miror ꝙ in hac notabili & contingenti q.isti patres tam sicco pede (vt dicã) pertransierint,aliter eã non declarando. Ideo pro eius dilucidatione aduertendũ est ꝙ conclusio ista sic simpliciter intellecta est falsi, quia iura allega.hic per Ang. nõ bene hoc probant,nec Bart. ita indistincte ea intellexit, vt infra dicã,sed pro hac ẽt cõclu.allegantur per Bar.in l.pen.hic allega.hęc tria iura de quibus hic per Ang.videlicet text. in l. quos retrahi. ibi,non dubitaturus ẽt grauiorẽ &c. Secũdo tex.in l.iij.de ord. &c. ibi, cõcussiones crimẽ inultũ nõ patietur.Tertio tex.in l.pe.ff.de calum.

lum.in fi.ibi pro modo delicti pœnã irroget. Quarto tex.in l.diuus.ff.de re iudic. ibi, rem feuere iudica. Quinto tex.in l.j.ff.de concussio.ibi,& delictum coercet.Sexto tex.in l.medicus.ff.de varijs & extraor.cogni.ibi,in ciuile factum præses prouinciæ coercet. Septimo tex.in l. interdũ.§.qui furẽ.ff.de furt.ibi, maxime si iudex aliquid in eũ cõstituerit. Octauo tex.in l.iiij. §. si dicantur.ff fin. regun. in quibus iuribus videtur probari quod iudex qui cognoscit de crimine ciuiliter,eo cõperto, põt ex officio suo delinquentẽ criminaliter punire. Attamen,vt dixit, Bart.in d.l.pen. de calumniatoribus.ff.vidẽs ꝙ quidam,per d.ll.volebant,ꝙ l.interdũ.de pub.iud.ff.quæ dicit, ꝙ non potest concurrere ciuilis cum criminali, quod debeat intelligi in iudicijs publi. & non in priuatis,per d.ll.quod.Bart.placuit, quia in priuatis,non potest cõcurrere ciuilis cũ criminali,si intententur principaliter, per regulam, quia absolutoria lata in vno,preiudicat in alio, vt l.ij.§.j.ff.vi bon rap.& in l.j quando ciuilis acti.o.crim.præiu ideo posuit duos intellectus ad omnes prædictas. ll. Primus, ꝙ d.ll. intelligantur,ꝙ sint duo iudicia, & hoc ne repugnet regula l.ij §.j ff.vi bono.rap. & l.j.ff. quando ciuilis actio &c. videlicet,ꝙ absolutoria lata in vno,præiudicet in alio, & istũ etiã tenuit in l.quos retrahi.dicit,quod ex illo tex. non apparet,an ex codẽ iudicio vel diuerso iudex criminaliter puniat,ideo remittit se ad dicta per eum in l defuncto.de pub.iud.ff.& ita intellexerunt l. quod euitandi, Bald. Salic. & Guido. papæ. ibi dicentes, ꝙ d.l. intelligitur, non ꝙ ex eodem processu, & ex eadem instãtia ex qua agebatur ciuiliter, imponatur pœna criminalis,sed cum per primam cognitionẽ de delicto sit iudici notificatum, ꝙ talis notificatio habeatur loco denunciationis, sicut dicitur de fama,qua mediante,iudex procedit super crimine,vt in l.j.§.si publico. ff de adult. Secundus intellectus est,quem tenet Bart. in d.l.pen.& d.l.defuncto,& in l. interdũ.§. qui furem ff de fur.videlicet.ꝙ dicamus,ꝙ quando formatur libellus seu accusatio de damno dato,vel robaria facta, dicendo, peto eum puniri,& condemnari, & rem mihi restitui, seu damnum emendari, ꝙ talis libellus procedat, & quod non sum visus intentare ciuilem & criminalem in eodem libello, sed quod videor intentare criminalem tantum,& incidenter implorare officiũ iudicis,vt incidenter faciat mihi rem restitui,seu damnum emendari, & ꝙ ita intelligantur omnia iura supra allega.& ita etiam declarat idem Bart.& singu. in l.ij.§.j.ff.vi bono.rapt.Flo. in l.iiij.§. si dicantur. Ioan.de Imol.& Ang.in l.interdum.ff.de pub.iudi. Salic.in lege si quis ad se fundum.ff. ad l.Iuliam.de vi &c. & sic videntur concludere, ꝙ quando formatus est libellus eo modo quo supra quòd tunc iudex maleficiorum per d.iura, cognoscit principaliter de delicto, & incidenter facit rem restitui, seu damnum emendari,ex quo colligitur,ꝙ dicta iura non probãt,quòd ibi principaliter agitur ciuiliter, & quòd iudex ex officio suo punit criminaliter,sed quòd agitur principaliter criminaliter, & incidenter petitur restitutio. Quia domini aduertatis, quòd licet iste secundus intellectus in se sit verus,videlicet quòd quando formatus est libellus eo modo quo supra quòd iudex maleficiorum possit incidenter ex imploratione officij condemnare ad restitutionem rei seu ad emendationem damni, tamen non potest adaptari ad omnia supra dicta iura. Primo, quia in lege quod euitandi, principaliter intentata est actio ciuilis ad restitutionem pecuniæ. idem in lege quos retrahi. & in lege penul.& in lege diuus.ibi principaliter fuit petita restit.& in l.j.de concussio. licet in alijs videatur principaliter intentata criminalis. Secundo,quia prædictus intellectus diuinat ad dicta iura. Tertio, quia in eis non constat an eo iudicio, an diuerso, & ideo videtur verior primus intellectus scilicet quòd ex nouo processu ex iudicis officio formato possit punire criminaliter, & sic quòd in citato ex priori processu,procedat ad criminalem, vt supra dictum fuit,quòd si aliter diceremus, sequeretur quòd ex probationibus factis in ciuili,posset quis puniri criminaliter, quod non est dicendum,cum in criminalibus requirantur probationes luce clariores. vulga.l.sciant cuncti. de probatio.C.cum ibi no.& in expressis terminis declarando istum secundum intellectũ Flo.in d.l.si dicantur.dicit hoc non procedere econtra scilicet si principaliter intentaretur ciuilis, quòd de criminali non potest cognosci accessorie propter disparitatem probatio.allegat d.l.sciant cuncti.& Bart. in dicta lege secunda. §. primo.ff.vi bono.rapt. pro quo faciunt quæ infra dicam in distinctione. & per hoc tollitur illa ratio Paul.de Cast.in l.quæsitum.C.de ser.fugi.& in dicta lege quos retrahi. vbi dicit,quod sicut potest iudex maleficiorum principaliter aditus super crimine incidenter cognoscere de causa ciuili, per dictum §.qui furem.hoc est cõdemnare eum ad mortem,

tem,& incidenter facere restit.de re, ita etiam econtra, iudex qui cognoscit de causa ciuiliter, possit reperto crimine circa contingentia causæ ex officio suo extra ordinem punire, sed,vt dixi, ista parificatio non procedit ratione de qua supra. Præterea sequeretur, quòd duo specialia concurrerent circa idem, contra lege prima & ibi not.C.de dotis promissione, quod ita probatur.quia cum de iure nemo sine accusatore debeat,puniri,vt in lege rescrip. §.si quis.ff.de mune.& hono.c.j.vt eccle. benefi.si iudex ex probationibus factis in ciuili puniret criminaliter, sequeretur quòd dictæ probatio. haberentur loco accusatoris,& loco probationum, & sic concurrerent duæ fictiones seu specialitates, cum nemo possit fungi loco accusatoris, & loco testis, vt in cap. nullus.iij.q.iij.domini.pro vera intelligentia sic distinguendum fore arbitror Aut loquimur de iudice causarum ciuilium tantum, aut criminalium tantum, aut criminalium & ciuilium insimul. Primo casu dico quòd iudex ciuilium causarum non poterit criminaliter punire quia ad hoc, vt quis possit de maleficijs cognoscere & punire, requiritur quòd habeat merum imperium.l.imperium.& l.caue re.ff.de iurisd.omn. iud.cum ibi plene not. & l j.ff.de offic.eius cui man. est iurisd. de quo late per Angel.supra in gloss.in verbo,per iudicem maleficiorum. sed debet illum delinquentem remittere ad iudicem competentem, per text. not. in l.quicunque.C. de ser. fugi.ibi,compe.iudic.&cęt.vbi hoc tenent Rapha. & Guido papæ. vbi Salicet.hanc tenens allegat text. quem dicit fore notabilem & menti tenendum.in l. fina. de in ius vocan.ff. & pro hoc facit doct. Bart. idem volentis in lege diuus Pius.ff.ad leg.Cor.de fal.quem sequitur Aret. in rubr.de iudi.extra. colum.iiij. in fin. de qua doctri. videbitis latius infra in gloss.super verbo, falsario.in verbo, quæro,testis dixit falsum coram iudice &cætera.

Secundo casu quando est iudex maleficiorum tantum,dico quòd talis iudex non competens in causæ ciuili principaliter intentata, vt l solemus.§.latrunculator.ff. de iudi.& ibi docto. sed bene quando cognoscit de ciuili incidenter, & de tali ciuili,quæ descendit ex eodem facto, de quo criminaliter cognoscit, vt lege interdum.§.qui furem.ff.de furtis. & in dicto.§. si dicantur. & vult Bartol. & communiter Docto. in dicto. §. qui furem.cum concordan. de quibus supra & tunc non cadit dubitatio, cum iam de ipso delicto cognoscit & punit, sed dubium est, quando de causa ciuili cognoscat principaliter propter absentiam iudicis causarum ciuilium, quod potest, secundum Angel. in repetitio. l.si vacantia.de bonis vacanti.libro x.vel quando agitur condictione furtiua, quia tunc debet intentari coram iudice maleficiorum, secundum Bald.in leg.si pro fure. §.fina. ff. de cōdic.furti.quem sequitur Cataldi. in tractatu de syndi.quæst.cxcviij.qui tamen male intellexit Baldum vult, quòd generaliter quando agitur de maleficio ciuiliter, debeat agi coram iudice maleficiorum, & non coram alio, quia Bal.tantum loquitur quando agitur condictione furtiua.nam disputando Bald.an condictio furtiua nascatur ex delicto vel quasi,vel ex contractu vel quasi, dicit secundum Dynum, quòd quantum ad natiuitatem, est ex maleficio, quantum ad effectum, est anomala, vnde ex hoc infert, quod si deputatus sit vnus iudex super maleficijs, & alius super alijs causis, si agatur cōdictione furtiua,quòd agi debet coram iudice maleficiorum. & hoc, quia quantum ad natiuitatem, oritur ex maleficio, vt in l.si ambo.§.quoties.ff.de compēsa.& his duobus casibus, an iudex reperto delinquente culpabili, poterit cum criminaliter punire,dic vt in sequenti membro. Tertio casu, quando est iudex ciuilium & criminalium, & sic habens merum & mixtum imperium, & hic cadit hæc.quæstio.si actum sit ciuiliter de crimine,an eo comperto possit ex officio suo criminaliter delinquētem punire, & in hoc distingue, aut finita causa ciuili vult nouum inchoare processum,aut non. Primo casu subdistingue, aut vult punire eum vigore probationum seu actorum causę ciuilis,aut vigore confessionis in ea habitæ. Primo casu dico,quòd licet verum sit,quod talis iudex possit procedere ex officio ad criminalem sine alio accusarore, vt voluit Bald.Salicet. & Guido.papæ, ita intelligendo tex. ibi in d l. quòd euitādi.& hoc quia incitatus fuit ex priori processu & sententia,vt in l.j.§.si publico. ff.de adult.non tamen poterit eum punire vigore talium probationum & actorum, quia probationes in causa ciuili factæ, non plene probant in criminalibus,in quibus luce clariores requiruntur probationes,vt in l.sciant cuncti.de probatio. C.vbi Paul.de Cast.plura ponit exempla.tum etiam,quia iudex debet videre qua voce, qua trepidatione testes deponunt,vt in l.de minore.§.tormenta.ff.de quęstio. & in authen. apud eloquentissimum. in fi.C.

fi.C.de fide instru.& hoc maxime,cum consuetudo admittat examinationem testium per tabellionem in ciuilibus,quod non facit in criminalibus, est tamen bene verum , quod dictæ probationes facerent aliqualem probationem & adminicularentur. vt in l.c.v. cum ibi not.ff.de adult. & per Barto. in l.i.§.i.ff. vi bono.rapto.& quod tales probations in causa criminali non faciant plenam fidem , tenet gloss.in verbo, destinatus. & ibi docto. vbi not.Salic.in l.si quis ad se fundum.C.ad l.Iul. de vi.Abb.& do docto. in c.i. de iudi.& in c. per inquisitionem.de elect. doct. in in c.j de excep.vbi late Fely.Abb.& Mod.in c.qualiter & quando. de accusa. vbi Felyn. plures dat concor.& hanc communem opi. late prosequitur per concor. Alex. post alios, in l.ii.C. de eden.vbi Albe.notabiliter loquutus est in hac materia.Et aduerte ne te faciat dubitare dictum Inn. in c. qualiter. de accu. vbi voluit,quod cõuictus de crimine ciuiliter,ꝙ potest per ipsum superiorem priuari beneficiis vigore sententiæ primæ,in alia temen instantia,cum quo dicto communiter ibi pertranseunt doct.quia idemmet Inno.tenuit contrarium in d.c.per inquisitionem. & cum reprobat Abb. in d.c.qualiter. quem sequitur ibi Felyn.& in veritate magis communis opin. doct. est illa quã supra dixi, videlicet, ꝙ nec probationes factæ in causa ciuiliter intentata super crimine, nec ipsa sententia faciant plenã probationẽ in causa criminali, nec ita firmant oẽs doct.vbi supra cũ plu.concor. per eos tradi. Secundo casu scilicet quãdo ex confessione facta in causa ciuili constat de crimine , & tũc dico,ꝙ sic,secundum Inno.in c.per inquisitionẽ.extra de elect.vbi late doct.& Abb.& Moder.in c.at si clerici.de iudi. & in c.ij. de confes.Bal.in l.ij.C.de ed.n.per l.locũ.§. si quis. ff.de tabu.exhib.q. tamẽ tex. videri meo hoc non probat,licet bene probet, ꝙ acta facta in ciuili probant in criminali. & ad hoc illũ not. Old.Iac.de Aret.& Bart. vbi Alber. de rosa. declarat, ꝙ faciunt aliqualem probationem, non tamen ꝙ plene, & ita idemmet Alber.declarat illum tex.in d.l.ij.de eden. prout etiam dicit glo,in d.l. si quis ad se fundum. tenent doct.in c.j.de excep.vbi late Fely. & Moder. Abb.& doc.in locis supra alleg. Alex.late post alios in d.l.ij. de eden. vbi ponit plures concor.hanc tamen conclu. limitabitis secundum doc. vt supra,multis modis,& primo intelligetis eam in confessione principalis, & non procu.per l.generaliter.C.de non nu.pec.Secundo in confessione vera & non ficta, per l.iij. de fide instru.& l.iij.§.diuus. ff. de iure fisci. alias aũt limitatio,videatis per Fely.in d.c.qualiter & quãdo.& in d.c.j.de excep.& Alex.in d.l.ij.de eden. vbi melius omnibus posuit do. Riminal.col pe.& fi.sed aduertendũ est domini,ꝙ licet multi pertranseant cum opi Innoc. de qua in d.c.per inquisitionẽ,non aliter considerantes,tamẽ glo.in c.ex pœnitentibus 50.distin.videtur sentire contra.& id.m tenet expresse Marianus Soci.consi.viij incip.visis & diligenter col.iij.in medio. vbi refert idem tenere.Ioan.And.in c.cum contingat.de off. de lega.& idem ẽt tenet magnus practicus in criminalibus do.Vitalinus in tract.malefi.in rub. de confessione in fin. & pro hac sententia faciunt not,per Bar.in l.si confessus.ff. de custo. & exhib.reor.& Ioan.de Anania,in d.c.qualiter & quando.qui allegat Ant.de But.idem tenere, per text.in c.olim.de rescrip. vbi Anto. dixit dictum Inno.in d c.per inquisitio. debere non procedere, quando confessio facta fuit in causa ciuiliter intentata super crimine, & ideo Abbas in c.qualiter & quando. de accu. in fin.dicit concludendo, ꝙ sola confessio nõ sufficiat ad condemnationem, sed quod possit reus compelli vt perseueret in confessione sua,vel vt det intellectum confessioni suæ, & quod ita intelligatur dictum Inno. in d.c. per inquisitionem.cum orta sit suspicio non leuis contra illum ex illa confessione , arg. l. capite quinto.ff.de adult.& hæc opi.humanior & verior videtur. Secundo casu principali, quãdo scilicet non inchoato alio processu vult iudex in eadem instantia ciuili punire criminaliter,prout hic simpliciter dixit do. Angel.& hoc casu dicatis iudicem non posse eum punire,quia iura hic alleg, hoc non probant. Imo Bart.vt supra dixi, voluit secundum primum intellectum, quòd d. ll.intelligerentur quando ex alio iudicio de nouo intentato iudex procedit ad criminalem,quia in d.iuribus non apparet an eodem iudicio,ãn vero diuerso, & hunc intellectum sequuti sunt in d. l.quod cuitandi.Bald.Sali. & Guido papæ.& pro hac opi. est text.secundum vnum intellectum in c.ij.de confessis.& dictum Innoc. quod supra retuli in d.cap.per inquisitionem. de electio . quod ibi,& in cap.j.de iudicijs.& in c.j.de excep.& in c. cum dilectus.de ordi. cogni. & in cap. qualiter & quando. de accusa. communiter approbant doct. dicentes iudicem , nec ex probationibus sententia, nec etiam confessione non posse procedere ad criminalem,

lem, nisi nouo inchoato processu: hoc est vel per inquisitionẽ ex suo offi. ꝙ per l. capite quinto. vel accusatione de nouo intentata à patre: vt vult gl. à minime reprobata. in l. i. de concussio. quam approbat Albe. in d. l. ii. de edendo. C quæ tenet. Reliqua aũt circa materiam vide in locis supra alleg.

AD LECTOREM.

Charissime lector, iste domi. Hieronymus infirmitate superueniente vltra non processit: quapropter nos necessitate coacti, finem operi imposuimus.

SVMMARIVM.

1 *Denunciare quid sit.*

2 *Denũciationis plures sunt species, quia quædã euangelica, quædam criminalis, quædam regularis, & quædam iudiciaria.*

3 *Quis potest denunciatores constituere.*

Necnon ad denunciationem Ioannis Ambrosii ministralis capellæ. S. Petronii.] Hic tractatur materia denunciationis. Et dico, ꝙ iudex non debet credere, quod ista forma hic in isto processu sit forma communis, videlicet quia quandoq; iudex format inquisitionẽ ex mero officio, aliquãdo solummodo ad denunciationem officialis. sed per raro istis tribus modis formatur inquisitio: & ideo ista tria simul cumulaui, vt commodius possem separatim tractare de accusatione, inquisitione, & denunciatio-
1 ne. †Primo igitur quærendum est quid sit denunciare. Et dico, ꝙ Sali. in l. ea quidẽ. C. de accusa. reiectis aliis diffinitionibus. dicit,
2 ꝙ denunciare a est crimen alicuius deferre apud competentem iudicem sine inscriptione legitima ad pœnam peragendam, vel aliam legitimã pœnam subeundã, & ista diffinitio declarationẽ recepit ex sequẽtib.

ADDITIO.

a Denunciare. Adde quomodo cognoscatur denũciatio iudicialis, vide Cal. in cõsi. iiij. in ti. de ac. Ber.

Avgvsti. Tu autẽ in hac materia adde, ꝙ Gãd. in opere suo maleficiorũ, sub rubrica, quomodo de maleficiis cognoscatur per denunciationem. in prin. dicit, qđ denũciare nihil aliud est, q̃ deferre aliquem reũ criminis allegat l. ea quidem. C. de accusa. & l. ab accusatione. §. denunciatores. ff. ad Turp. & idem dicit Guido de Suza. in tractatu maleficiorum, sub rubrica de denunciatoribus. Adde etiam ꝙ Specu. in titu. de denuncia. §. i. ponit diffinitionem denunciationis aliter. Sed ibi intellige dicta Specul. in denuntiatione euangelica. licet postea Specul. dum allegauit ibi tex. in d. l. ab accusatione. §. denunciatores. voluerit diffinire denunciationem de qua supra.

2 Angel. †Sed quæro, quot sunt species denũciationis? & dico, ꝙ plures sunt species denunciationis: alia euangelica, alia canonica alia regularis, alia iudiciaria: vt dicit Sali. in d. loco & Bar. in extrauaganti, ad reprimendũ, in verbo, p denunciationẽ: & p canonistas in c. nouit. extra de iudiciis. Tamẽ hic solũ tractatur denunciatione iudiciaria. Et primo tractabitur de causa efficienti, videlicet quis posset istos denunciatores constituere. Secundo tractabitur de causa materiali, qui possunt denunciatores constitui.
3 †Tertio aliqua dubia mouebũtur in materia. Primo igitur quærendũ est de causa efficienti, quis potest tales denunciatores constituere. respondetur secundum Bart. in l. diuus. ff. de custo. & exhib. reorũ, videlicet, ꝙ quilibet iudex, vel vniuersitas, quæ habet
a merũ & mixtum imperium a vt l. i. §. q ex. ff. de offi. præf. vr. & l. diuus. ff. de custo. re. vnde iudex paruus q habet tantũ iurisdict. vel iudex delegatus, non potest tales officiales denunciatores creare: vt in dictis iuribus. facit. l. i. C. de decurionibus. lib. x. & l. i. §. denunciatores. ff. ad Turpil. bene affirmat Salic. in d. l. ea quidem. in princ.

ADDITIO.

a Imperium. Adde, & dic vt per Paul. de Cast. in consi. ccxxxij. in ij. impressis, Ber.

Avgvsti. Adde tamen, ꝙ ista conclusio videtur falsa: q a imo videtur, quòd quilibet admittatur ad denunciandum crimina, dũmodo sit bonæ famæ, & bono zelo se moueat. de hoc est casus in c qualiter & qñ. extra de accu: quinimo videtur casus in d. l. ea quidem. C. de accu. in ver. ibi, publicũ officiũ: vbi Ang. ibi exponit, id est officiales deputatos à publico: per quẽ tex. ibi dicit

dicit Ang.ꝙ alii non deputati à publico,nõ admittuntur ad denunciandũ maleficia:q̃a non reperitur lege cautum.Sed aduerte,q̃a per prædicta nõ recedo ab opi.Bar.non ob. c.qualiter & quando.quia ille tex.loquitur in denunciatione, quæ fit ad iniungendam pœnitentiã.Et de hac non loquitur q̃ denũciatio fieri nõ poteſt, niſi ꝓcedente monitione, vt ibi habet̃ in tex. vnde ille talis denũciatur non opus eſt, ꝙ conſtituatur ab alio iudice vel vniuerſitate: ſed quilibet admittitur ad denunciandũ,vt ſupra dixi. Et ſic dixit.Ang. in d.l. ea quidem.in princ. nõ ob. tex.in d.l.ea quidem.quia intelligo illũ tex. ꝙ ſatis deputat⁹ eſt officialis à publico,ſi eſt deputatus vel ab vniuerſitate, vel à iudice.

4 *Denunciator quis poſsit conſtitui.*

4 ANGEL. †Secundo principaliter quæritur de ratione ſubiecti vel materiæ,q̃s poſſit conſtitui denunciator.Bart.in d. l.diuus. in verſic.ſed quæro qui pñt cõſtitui.dicit,ꝙ omnis qui admittitur ad accuſandum, admittitur ad denunciandũ: & omnis q̃ prohibetur accuſare.iuxta.l.qui accuſare, cum l.ſequenti.ff.de accuſ.prohibetur denunciare:vt c.cũ omni extra de accu.ita dicit Sali. in d.l.ea quidem.ver.tertio ratione materiæ.ex quo no.q̃d cũ per l.q accuſare. & l. ſequẽ ff.de acc prohibeãtur infames accu. q̃d etiã infamis prohibetur denũciare. Sed dicit do.Ang.q̃d credit cõtrarium & ita cõmuniter obſeruatur.nam iſti denũciatores conſtituuntur & ſunt officiales viles & minimi,& nuncii, ſed nuncius etiam infamis poteſt cõſtitui.l.i.C.de infa.lib.x. ergo &c. Præterea dico,denunciatori ſeu officiali nõ creditur,niſi probetur poſtea crimẽ per eũ denunciatum.Sed ſolum facit ꝙ iudex inquirit,vt d.l.ea quidem. ergo &c. Præterea deputatio & mandatum iudicis conſtituentis iſtum infamem ꝓ denunciatore, ipſum habilitat:vt l.furti.§.ſi quis iuſſu.& ibi not. ff.de infa.Et maxime cum vt plurimũ fiũt tales etiam inuiti eliguntur ad tale offic.ũ· vnde ego ſic diſtinguerem:aliquis denũciat

b motu proprio,[b] & tunc verũ ſi dictum Bar. q̃a eadẽ eſt rõ in denunciãte,ſicut in accuſatore,aut denũciat virtute ſui officii,q̃a fuit deputatus a iudice,vel forte inuitus: & tũc ĩfamis põt eſſe denũciator & ex neceſsitate officii hoc facit, igit̃ nõ põt repelli vt infamis,ſicut dicimus ĩ nũcio,vt dictũ eſt ſupra.

b **Motu proprio. Adde & tu vide pro opini. Bart. Petr.de Ancha.in conſil.ccccxvij.Ber.**

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde,& dic ꝙ videtur ꝙ do. Ang.[c] rectius loquatur cõtra Bar.c in quantũ dixit, ꝙ infamis admittitur etiã ad denũciandũ. ꝓ qua cõcluſione allego deciſionẽ ĩ terminis quã ipſe ignorauit.nam gl.in terminis in c.ſi peccauerit.ii.q.i.gl.magna,tetigit iſtã difficultatẽ,& arguit ad partes & tandem concludit infamem poſſe denunciare,licet nõ poſſit accuſare,& licet gl.ii.q.viii.in ſumma in gl.magna,videatur tenere,ꝙ infames repellantur ad denunciãdum,tñ dum gl. in hac materia remittit ſe ad no.per ipſum.in d.c. ſi peccauerit videtur velle, ꝙ infames admittantur ad denunciandum,ſed contrariã gl allego in c.præterea.extra de teſti.cogẽ. vbi ponderat ibi eſſe caſum,ꝙ infamis non admittatur ad denunciandum, & maxime ſecundum do.Ant.de But.cum denũciator habeat aliquid de publico,& ibi gl. pro hac parte allegat bonũ tex ĩ c.cũ di ectus extra de accu.& tex.ĩ c.ĩ tua extra deſpõ. & vide Spec. in tit.de denũc.in §.q̃s denũciare poſſit.in ver.ſed nũquid infamis,qui late diſputat iſtã materiã pro & cõtra, & ibi tñ vr̃ cõcludere, ꝙ ſi quis cogeret̃ denunciare, infamis admitteretur ad denunciandum alias ſecus Ego vero indiſtincte approbo dicta Bart.ꝙ ille qui non poteſt accuſare,non poteſt denunciare,& ideo infamis non poteſt accuſare,ergo non poteſt denunciare ꝓ ſuperius allegata.Et ideo recte dixerunt domi.Ant.de But.& Imo.in dicto.c.in omni. q̃d iura quę dicũtur infames admitti ad denunciandum,loquuntur de denunciatione euangelica:ſecus in denunciatione iudiciali,quia infamis repellitur.ibi tamen limitat

d domi Ant.de But.[d] iſtam materiam,niſi in iſta iudiciali denunciatione accuſatus eſſet diffamatus ab aliis perſonis,quia tunc infamis denunciator admitteretur, & iſtam pater credo verã,non ob.q̃d infames admittunt̃ ĩ nũcios,q̃a illa l.i.C.d̃ infami.hoc nõ dicit.ſed caſu q̃d hoc verũ eſſet,nos loquimur ĩ denũciatoribus denũciãtibus maleficia,& vbi agit̃ d̃ vita hominis,ergo cautius agẽdũ eſt arg.l.ſciãt C.de ꝓba. c. vbi periculum. extra de elec.lib.vi. imo pertineret ad officium iudicis repellere hos infames. l.quos prohibet.ff.de poſtu.

Loquatur

c ¶Loquatur contra Bar. Adde tu in proposito. & vide Petr. de Ancha. in consi. ccccxvij. vbi tenet, ꝙ infamis non potest esse denunciator quando statutum dicere ꝙ stetur dicto denunciatoris.

d Do. Ant. de Butr. Adde quod contra hanc limita. facit quod voluit Rom. in consi. ccxliiij. vbi ꝙ in notorijs. accusator non admittatur iusta exceptione puta inimicitiæ. Ber.

5 *Denunciatores tenentur iurare in principio officij sui, quod bene & legaliter exercebunt officium suum.*

5 ANGE. † Et aduerte, quòd isti denunciatores tenentur iurare in prin. officij sui, quod bene & legaliter exercebunt officium suum ita dicit Ang. in l. si vacantia. C. de bon. vacan. in prin. sicut nuncij tenentur etiam iurare l. comparationes. C. de fide instrumen.

AVGVSTI. Tu autem adde Gandi. in tract. malefi. sub rub. qualiter cognoscatur de maleficijs per denunciationẽ. in fi. ij. col. qui idem voluit, ꝙ isti denunciatores teneantur suscipere istud iuramentum, ꝙ fideliter & legaliter exercebunt officium suum. Idem dixit Spec. in tit. de accusa. §. j. in ver. pen. in iij. parte. & hoc iuramentum est maxime efficaciæ, vt declarat ibi Gandi.

6 *Denunciatores ad quem finem & effectum constituantur.*

6 ANGE. † Tertio quæro ratione finis & effectus ad quẽ finẽ & effectũ isti denunciatores constituantur? Respondeo secundũ Sali. in d. l. ea quidẽ. in ver. iij. ratione finis, vt eorũ denunciationibus mediãtibus puniantur delicta, & per consequens prouincia remaneat purgata, vt l. congruit. ff. de offic. præsi. nam facta denunciatione per syndicum villæ, iudex duobus modis potest procedere, secundum quod dicit Bart. in dicta l. diuus. in versi. vlterius quæro quid sit. videlicet, vno modo super denunciatione simpliciter procedendo, & isto casu possunt opponi omnes exceptiones, quæ possunt opponi contra accusatorem, vtputa, talis non est, nec esse potest legitimus denunciator, arg. l. qui accusare. ff. de accus. Item potest procedere iudex per inquisitionem quã facit propter denunciationẽ, tũc illæ exceptiones secundũ Bar. ibi, cessabunt in personam illius denunciatoris & allegat tex. in c. licet Hely. extra de simonia. Sed inquantum Bar. dicit, quando simpliciter iudex super denunciatione procedit, ꝙ potest opponi exceptio sicut contra accusatorem, nõ credo verum, quoniã iste denunciator eligitur ex publico, & vi- tute & ex necessitate officij dicitur habilis, vnde dictum Bart. puto verum, quando non est ad illud officium deputatus, sed motu proprio denunciat. pro hoc facit ꝙ not. Sali. in d. l. ea quidem. versi. vij. quæro.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, ꝙ Gand. in tract. malefi. sub rub. quõ de malefi. cognoscatur per denuncia. & Spec. in tit. de accusato. in iij. par. §. j. ver. pen. aliter loquuntur, dũ tractãt istã materiã, quis sit finis & effectus istorũ denunciatorũ, & in specie declarãt finẽ istorum denunciantium. Nam dicunt, ꝙ quãdoque nocturni custodes iurati ponũtur, vt quoscunque sub noctis silentio transeuntes capiant, & denuncient puniendos, quandoque ẽt ponuntur custodes ad custodiam alicuius passus, vt quoscunque inuenerint cum rebus vetitis transeuntes capiant, similiter denũciẽt & præsentent, nonnunquam etiam ponuntur custodes ad agrorum custodiam, vt fructuum depopulatores eodem modo denuncient & præsentent, & similiter quadrupedes in prædijs damnum dantes. Et hi denunciatores nõ tenẽtur accusare, nec iurare de calumnia. Sed solum faciunt denunciationem, quibus creditur propter officium sibi commissum, & hoc secundum diuersas consuetudines locorum. et sic facta tali denũciatione, ipsis creditur, & hoc propter iuramentum ꝙ iurauerunt à prin. sui officij, ꝙ legaliter & fideliter exercebunt illud, adeo ꝙ nisi denunciatus probauerit suã innocentiam, condemnabitur ex tali denunciatione, quæ quo ad hoc fidem & probationẽ facit, & ita de consuetudine obseruatur. hæc Gandi. & Spec. in loco supra allegato. ex quibus habes, ꝙ officium denunciatoris quandoque solum non est in denunciando, sed etiam in capiendo. Item effectus denunciationis est quòd sine alia inquisitione sequitur condemnatio. nihilominus nõ recedo a doctrina Bar. quia etiam propter illam denunciationem iudex poterit formare inquisitionem suam. an autem tali denunciatori credatur, infra dicetur in materia. Et an exceptiones possint opponi, ego teneo cum Bart. & quòd do. Angel. hic male dicat, per ea quæ supra dixi in proxima. q. præcedenti, & secundum do. Ang. sequeretur ꝙ licet denunciator sit deputatus de publico, & denunciaret me occidisse Titium, & esset inimicus meus, ꝙ ego non possem opponere denunciatorem inimicum meum esse, contra no. in c. cum oporteat. & in c. qualiter & quando. extra de accus.

Denunciator an teneatur denũciare omnia maleficia et impunita de iure, consuetudine, vel statuto, ut quia pater occidit adulterum.

7 ANGE. † Quæro an iste denunciare omnia maleficia, etiam impunita de iure, consuetudine, vel statuto, vt quia pater occidit adulterum, vt in l. nec in ea. ff. de adult. dic ꝙ sic quoniam cognitio iuris, vtrum tale delictum sit punibile vel non, nõ spectat ad eum, sed ad iudicem. l. fin. §. diuus. & ibi hoc not. Bart. ff. de publi. & ibi Imol. & Bartol. in l. si quis in graui § maritus. ff. ad Syllan. & dicta l. diuus. in versic. vlterius quæro. & in l. j. §. qui denunciationem. in pen quæstio. ff. ad Turpil. & Sali. in dicta l. ea quidem. in princ in versicu. quarto quæro circa ipsius constituti. licet secundum Rom. in contrarium posset argui, ex no. per Bald. in d. l. decuriones. C. de infami. quia licet maleficium non puniatur, tamen maleficium est, vt l. si vxori. ff de fur. & l. respiciendum. §. fi. ff. de pœnis. sed Roman. in d. §. maritus. tenet opin. Bart. pro quo allegat tex. & ibi Bal. in l. j. & ij. C. vt nemo priuatus, sed vide quæ dicam infra in ista glo. in versi. quæro, vtrum maleficium commissum per Titium casu fortuito, &c.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde, ꝙ cõtra istam communem sententiã alleg. bo. tex. in l. si seruus. C. de his qui ad eccl. confu. & ibi Bar. dicit, ꝙ si delictum est cõmissum in casu permisso à lege, quia occidi Titium ad mei defensionem, ꝙ ista accusatio non debet recipi. pro hac parte allego etiam doctrinam Bartol. per illum tex. in l. cum quidam. §. fin. ff. de acquiren. hæredi. & in l. fina. qui dicit, ꝙ stante statuto, ꝙ fama præcedente syndicus teneatur denunciare omnia maleficia, ꝙ si fama præcedit, quòd syndicus ipse commisit delictum quod isto casu syndicus non denunciando non incidit in pœnam. nihilominus allego Pet. de Anch. in proprijs terminis tetigisse istam difficultatem in clemẽ. præsenti, extra de censi. vbi facit mentionem de illa doctrina Bart. in dicta l. fina. §. diuus. & tandem arguit pro & contra, & approbat illam doctrinam Bart. ꝙ imo syndicus tale maleficium tenetur denunciare, & ista opin. mihi placet. Limito tamen communem opinionem, nisi notorium esset illum occisum fuisse bãnitum, quia tunc maleficium non tenetur denunciare. Item communem opinionem limitat Ang. l. in l. ne quis vela. C. vt nemo priua. titulos prę dijs suis imponat.

8 *Denunciator, an quemlibet delinquentem denunciare teneatur.*

8 ANGE. † Quæro, an quemlibet delinquentem denunciare teneatur. Bar. in d. l. diuus. in ver. quæro vtrum iste denũciator. dicit, ꝙ nõ, sed solum quos accusare posset, vt l. iniquum. & l. pen. & fi. C. qui accus. non pos. sed Sali. in d. l. ea quidẽ. in ver. quæro an quemlibet delinquentem. in contrarium allegat necessitatem publici officij. facit l. quæsitum. ff. de in ius vocan. sed respondet, ꝙ ibi loquitur in tutore, non tamen in accusatione, quam nec tutorio nomine gerere potest. C. si tutor non gesser. l. j. sed quia officium istius est principaliter deputatum ad maleficia denuncianda, ideo videtur, ꝙ apud eum sint partes iudicis. hinc est, ꝙ Romulus fecit mori fratrem, qui transcendit muros, quasi violata le. l. fi. ff. de re. diuisio. & desertorem militiæ filium, pater defert & denunciat. l. milites. ff. de re milita. & tutor nomine pupilli contra patronum implorat officium iudicis, & suspectum iudicem denũciat, vt d. l. j. si tutor non gesserit. Item quia non facit, vt ipse sed tanquam alius, vt C. de administra. tut. l. cum quidam. & hoc credo verum. facit l. minime. ff. de relig. & sumpt. fune.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde, ꝙ veritas istius difficultatis dependet ab illa q. quæ fuit disputata supra in hac glo. in ij. q. principali. vbi Bart. voluit, ꝙ omnis qui admittitur ad accusandum, admittatur etiam ad denunciandum, alias secus, quæ conclusio an vera sit vel falsa, dic vt ibi.

9 *Denunciator an excusetur à denunciando, si ignorat nomen illius qui maleficiũ cõmisit.*

10 *Syndici qui volunt se excusare super ignorantia, debent probare de diligenti sua inquisitione.*

9 ANGE. † Quæro, an excusetur ex eo quia ignorauit nomen illius qui maleficium commisit. Bartol. in dicta l. diuus. in versic. vlterius circa legem nostram. dicit, quòd sic. per l. si ideo. C. de his quibus vt indig. sed Bald. in l. duobus. §. fina. ff. de iureiuran. dicit, quòd si ignoratur, quis licet sciatur quòd maleficium sit commissum, puta in multitudine hominum est commissum maleficium, & ignoratur quis commiserit, vel de nocte est commissum, & syndicus fecit priuatam inquisitionem, vel in domo, vel in villa, ꝙ excusatur

cusatur.per l.si cum exceptione.§.in hac.ff. ꝙ met.cau.sed Sal.in d.l.ea quidem.in ver. sexto quæro,an excusetur.dicit,ꝙ pōderāda sunt verba statuti loquentis de his denunciatoribus,quia aut sint scripta in rem, aut personā,aut vtroque modo, si in rē,vt puta syndici villarū teneātur denunciare omnia maleficia in villis eorum commissa, & tunc licet ignoret à quo ipsum maleficiū sit cōmissum,tñ ipsum maleficiū denūciare debet.si vero loquitur in personā, puta qđ denunciet syndicus oēs qui maleficia commiserint,tūc si ignoraret malefactorē, non tenetur denūciare maleficiū q̄a denūciatio maleficii,tunc in cōsequentiā venit ad denunciationē personæ maleficiū cōmittētis. Et ad hoc bene facit.d.l.si ideo.Si vero vtro que modo sint scripta vt denūcient omnia maleficia in eorū villis commissa,& omnes personas q̄ illa cōmiserint,& tūc licet malefactor ignoretur,nō excusatur syndicus ad denūciationem maleficii. sicut dicimus in simili de p̄ceptis factis ab arbitro.l.celsus.§. i.ff.de arbi. Sed aduertas, quia iusta causa
a ignorātię aad excusandū syndicū est,si maleficium sit clam & occulte de nocte cōmissum,vel in loco in quo homines de raro va dunt.l.i.§.occisorū.& ibi omnino vide Bar. ff.ad Silla.& in l.semper.§.super hoc interdicto.ff.ꝙ vi aut clā & ibi Bar. & in l.auus. & ibi Bar.ff.de calū.& Bar. in d.l. diuus in vers.sed quid si nō denunciauit intra tēpus. facit ꝙ no.Bar.in l.fi.ff.si q̄s testa.liber esse iuf.fue.& quod not.Bald.in l.id quod pauperibus.C.de episcop.& cleri.in l.si quis nō dicam rapere.C.de sacrosanctis ecclesi .

ADDITIO.

a ¶Iusta causa ignorantię. Adde tu quod tēpus non currit syndico nisi a die scientiæ.ita Ro.in cōsil. ccxviij.& ꝙ non teneatur denunciare maleficia facta clam. Adde eundem Roma.in consi.vij.& Alexan.in consi.xxiiij.in ij.vol.& vide ad hoc late per Bar.in cōsi.suo inci.clarissime d. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde,qđ nemini dubium,quod ignorantia excusat syndicum,qui tenetur denunciare. ita voluit Ang.p̄ illū tex.in l.si cum exceptione.§.in hac actione, in i. colū.ff. ꝙ met. caus.& ibi ponit etiam exemplum,quando maleficium de nocte fuit commissum, vel in multitudine,& ignoratur quis cōmiserit. & ꝙ ignorātia excuset,voluit Ang.p̄ illum tex.in l.semper.§.hoc interdictū.ff.ꝙ vi aut clā.& est bonus tex in l.i.C. de fals.mone. & ibi Bal.pōderās illū tex.ibi tñ dicit, quod licet ignoret à principio,si tñ postea superuenit scientia,tenet̄ syndicus denūciare ad idē est bonus tex.& ibi Bal.in l.cū ancillus. C.de incest.nup.vbi per illū tex. idem dicit Bal.ꝙ ignorātia excusat syndicum, tamen si superuenit scientia,tenetur postea denunciare,per illum tex.& ibi disputat, quid si finito officio postea superuenit scientia? & de hoc infra etiam dicetur.& in tm̄ ignorātia excusat syndicum,ꝙ si statuto cauetur, ꝙ syndici teneantur denunciare maleficia, nec apponitur quando,semper intelligitur à tempore scientiæ, nec intelligas statim à tempore scientiæ syndici hoc est cum præcipiti festinantia,sed perquisita veritate. ita voluit Bal.in d.l.cum ancillis.in argu.allegat bonum tex.in l.ii.§.cōfestim.ff.ad Ter-
10 tul.† Tene tñ menti in hac materia vnum singulare verbum,ꝙ syndici qui volunt se excusare super ignorantia nunquam erunt excusati,nisi probent de diligēti inquisitione eorum.aurea est doctrina Bal.p̄ bonas rationes in l.i.C.ad mac.quam doctrinam semper teneas mēti, quia alias regulariter ignorantia præsumitur, vt ibi notat̄. Adde tñ ꝙ do.Ant.de But.in c.ab excōicato. extra de rescrip.faciens mentionem de do. Bar.dixit ꝙ licet scientia p̄sumatur in syndico cōmisso delicto, tñ eoipso qđ probat se inuestigasse malefactores,& iurat etiam se non potuisse inuenire,hoc modo probatur ignorantia.dic vt ibi per eum. In hac materia vide pulchrum consilium Pau.de Castr consil.ccxxvi. de quadam muliere, quæ fuit impregnata,an tale delictum debeat denunciari postquam peperit,& an tale tempus sit continuum.vel vtile,& currat ignoranti. & vide Alber.de Rosa.in iii. parte statutorum q.lxxx.qui ponit, an isti teneantur denunciare furta nocturna & similia,vel si maritus de nocte occidit vxorē.

11 *Syndicus si preuētus fuerit in denūciādo ab iniurato,vel à iudice inquirēte,an puniatur.*

11 ANGEL. †Quid si fuit syndicus in denūciando p̄uentus ab iniurato,vel à iudice inqrente,an puniat̄ syndicus. R̄ndeo quod non

non, si nõ potest ei negligẽtia imputari.l i. §.eleganter.ff.de lib.agno.& vide omnino Bar.in d.l.diuus.in verſ.q̃d ſi talis denũciator.& Sal.in d.l.ea quidẽ.in ver.nec ꝑueniẽtia accuſatoris.de hac tamẽ materia latius dicet infra in ver.q̃d ſi debet ſyndicus denunciare.& ego ibi dicã,& vide Bar.in l.ſororẽ.& ibi Bal.& Ang.C.de his q̃b.vt indi. AVGVSTI. Tu in hac materia adde Albe. de Roſa.in ii. parte ſtatu.q.lxii. qui eleganter loquitur.

12 *Denuncians non debet ſe ſubſcribere ad pœnam talionis.*

12 ANGEL. † Quæro,an denuncians debeat ſe ſubſcribere ad pœnã talionis,dic ꝙ nõ,vt eſt caſus in d.l.ea quidẽ, nõ ob.l. fin. cod.ti.q̃a loquit̃ in accuſatore, nos loquimur ĩ denũciatore:ita dicit Bar.ĩ d.l.diuus. in verſ. quæro vtrũ ille q̃ denũciat.& Sal.in d.l.ea quidem,in ver.quæro,an denunciãs. AVGVSTI. Ade tu,ꝙ iſtud idem voluit Bal.in l.ea quidẽ.C.de accu.in verſ.q̃ro vtrum ordo iuris ſit ſeruandus ſuper notorio. Et melius Ang. in d.l.ea quidẽ in fi.i.col.& dicit,ꝙ ita ſeruatur de conſuetudine. Adde tamen,ꝙ licet ſyndicus nõ teneatur ſe ſubſcribere, tamen illa denuncia ſua b quam facit iudici, debet eſſe inſcriptis. b Ita volunt doct.maxime Bal.in l.fi. C.de neg. geſt.per bonas rationes.

b ¶ In ſcriptis. Adde tu circa hoc vide Alexan.de Imo.in conſi.lxxi.in iij.volu.B.

13 *Denunciari an debeãt ſolũ maleficia notoria.*

13 ANGE. † Quæro,an maleficia notoria tm̃ poſsint denũciari? Cy.& alii doct.in l.ea quidẽ.C.de accu.dicunt, ꝙ illa notoria tm̃ poſſunt denũciari.ſe Sal.ibi. in verſ. octauo q̃ro,q̃ delicta &c.tenet cõtrarium,ꝙ ẽt non notoria debẽt denunciari, dũmodo ꝓbari poſsint.l.i.§.quies.ff.de offi.pſe.vrb. & d.l. diuus.vel dic.dicit ipſe, ꝙ maleficia debẽt eſſe notoria:ſed nõ eſt neceſſe malefactorẽ hoc notorie feciſſe,vel notoriũ eſſe,ideo iudex inq̃rit an ꝑſona denũciata illud crimẽ fecerit necne,& ſic concordat opiniones. AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde, & dic ꝙ imo de iure ciuili nemo admittit̃ ad denunciandũ,niſi ſit deputatus de publico,& opus eſt ꝙ crimẽ ſit notorium. Et iſte eſt caſus in d.l. ea quidẽ. & ibi Bal.ſummat hoc modo illũ tex.ſed de iure can. quilibet bonę famę,motus bono zelo, admittit̃ ad denũciãdũ,præcedẽte primo admonitione charitatiua,ꝑ tex.in c.qualiter & quãdo.el ii.extra de ac.Et ideo Ang.in d.l.ea quidẽ.ĩ prin.dixit,in foro ciuili ſeruabis leges,in foro can.ſeruabis canones.Et hoc eſt q̃d voluit dicere Gãd.in trac.maleficio.ĩ rub.qualiter ꝓcedat̃ in maleficiis ꝑ viã denũciationis.& Spec.in ti.de denũciatione.§.i.in i. & ii.col.qui ponit de denunciatione iudiciali.

14 *Denunciatori an credatur,& ſic an denunciatio habetur pro plena probatione.*

15 *Officiali,creditur & eius dicto ſtatur, & ſi ſtatuto hoc expreſſe dicatur, intelligitur donec denunciatus probauerit contrarium.*

16 *Denuntiatori an credatur donec propter contrarium,& contrarium probari poteſt etiam ſi ſtatuto cauetur, quod eius dicto uel iuramento ſtari debeat.*

17 *Stante ſtatuto, quòd ſtetur dicto alicuius, poteſt probari contrarium.*

18 *Statuto dicente, quòd de damno dato ſtetur iuramento accuſatoris uſque ad quantitatem decem librarum licet accuſator iurauerit, tamẽ iudex poterit taxare prout ſibi uidebitur falſitatem uel calumniam continere.*

19 *Si inquiſitor hæreticæ prauitatis aliquem de hæreſi condemnauit, et ad iudicem ſecularẽ remiſit puniẽdũ, an requiratur nouus proceſſus.*

14 ANGE. † Quæro,an denũciatori credat̃, & ſic de effectu huius denũciationi an habeat̃ ꝑ plena ꝓbatione.Barto.in l.diuus.in verſ.q̃ro q̃s ſit effectus denũciationis. concludit,q̃d talis denũciatio ĩ delictis grauib⁹ nõ facit plenã fidẽ.d.l.ea quidẽ.ſi vero delicta nõ ſunt grauia,Bar.diſtinguit,q̃a aliquãdo ponit denũciator ad denũciandũ illud, q̃d inuenit vere,& illud,q̃d ipſe vidit exẽplũ mittit̃ aliquis ad inueſtigandũ ludẽtes ꝑ ciuitatẽ,& tũc credit tali officiali referẽti, vt d.§.quies.Si vero nõ mittit̃ ad referendum q̃ vidit, ſed q̃ auditu percepit ex relatu aliorum,& tunc ei nõ credit̃ ad puniena dum,ſed ad inquirendum, a vt d.l. diuus. ſed de hoc latius per Bar.ĩ d.l diuus.in ver. ſed quoniam dixi.ſed fortius,nec etiam credit iudici,ſicut dicimus,in inquiſitione hæreticæ prauitatis,qui condemnatum de hęreſi tradi puniendum iudci ſeculari, nam tunc iudex ſecularis non tenetur ſtare ꝓceſſu

cessu inquisitoris: sed pot de nouo crimen examinare, & nouum processum facere. in authen. de san.epis.in §. si vero crimen. ita dicunt Guil.& Bart.in d.l.diuus.sed Sali.in d.l.ea quidem,in prin.in versi.x. qro dicit, caue.tibi.q.a d.§.si vero crimé. loquit quãdo episcopus remittit degradatũ cõdẽnãdũ nos vero loquimur ĩ iã cõdẽnato, cuius executio mãdatur iudici seculari.tñ non habet ipse cognoscere de viribus sententiæ: sicut nec in ciuilibus,cũ vnus iudex alii rescribit, vt exequatur rescribentis sentẽtiã: vt C.de iudi.l.ꝑperandum.§.finauté reus.& ꝑ hoc bene facit c.sup eo.de hære.lib.vi. vbi dici-
b tur,quòd hæretici b deprehẽsi per inquisitoré, sine vlla audientia relinquantur iudici seculari: & sic executor merus est iudex secularis:vt est casus ĩ c.inquisitionis tenor. de here. lib.vi.vbi dr,quòd sententiam inquisitoris, vel episcopi, iudex secularis debet sine mora contra ipsum de hæresi dãnatum executioni mandare.Præterea caue,secundum Sali. ibi licet cognitio & condemnatio de hæresi olim spectaret ad iudicẽ secularem,vt l.cuncti.& l.quicunq;.C. de hæret.tñ secus est hodie de iure canonico, sed ad inquisitorem hæreticæ prauitatis, vel ad episcopum tantũ. ita quòd non ad iudicẽ secularem, & ideo cessaret.§. si vero crimen. & ibi no.glo.& habet locum.§. ibi sequens: videlicet.§.si aũt ecclesiasticum. est aũt crimen hæresis ecclesiasticũ tm:vt habetur in d.c.Et aduerte quòd inquãtũ supra dictum est,secundum Bar quòd credit officiali qñ mittitur per ciuitatẽ ad videndum ludẽtes vel portantes arma: nã hæc doctrina venit limitãda per quandam aureã decisionem Iac.de But.in l.i.C.de re iudi.vt refert Sa i. in d.l.ea qdẽ.in d loco.& in d.versi.videli-
15 cet, quod † ei creditur & dicto eius statu, & si statuto hoc expresse dicatur, intelligit
c donec denunciatus c probauerit contrariũ. d.l.i.C.de re iud.Et in hac materia pulchre hoc no.Ang.& Imo.in l.qui bona.§.qui dãni.ff.de dam.infe.& ibi cõcludit Imo.ꝙ aut statutũ vel lex dicit stari debere simplici dicto alicuius,ant stari debere sacrameẽto alicuius.Primo casu vr, quòd intelligat stari debere in dubio,nisi aliud in cõtrarium ꝓbaretur, ẽt si forte sit talis qui sit officialis, & iurauerit fideliter exercere officium,per no.ꝑ Ia.de Bu.in l.i.C.de re iud. Secundo casu principali aut lex vel statutũ vult stare sacramento alicuius ꝓcedente cõtumacia alterius cum dolo,de qua constat,& tũc vr, quòd stari debeat iuro, nec cõtrarium ꝓbari possit, ꝑ eã q̃ habentur in auth sed nouo iure.de ser.fugi.& l.si qñ. C.vñ vi. & c.fi.extra quòd met.cau. & hoc operat delictũ delinquentis de cuius delicto aliàs non constat aliter de delicto, & tunc aut lex dicit in subsidium stari debere sacramento,et nõ potest probari cõtrarium statutum.§.i. de rescri.lib.vi.& in Spe.de offi. iudi.in fin. & ibi per Io.And. rõ, quia iuramentum ẽt succedit in locũ alterius probationis,& non est dubium,ꝙ si alia probatio fieret,nõ posset contrarium ꝓbari, aut lex vel statutum dicit simpliciter stari sacro:et tunc si sumus in spiritualibus,poterit iudex ex officio, nõ obstãte sacramento: inquirere veritatẽ per supra dicta,aut nõ in spiritualibus, & tunc si expresse nõ disponat in casu quo q̃ritur, sed fit extensio per quandã similitudinem, tunc vr posse ꝓbari cõtrariũ,per no. Ioan. And.in c.2. de iureiu. aut expresse disponit in casu quo q̃ritur,& tunc est dubium. Nã vr quòd amplius non debeat agitari,ne ꝑiurium detegatur,vt l.nam & postea.§.i.ff. de iureiu.qd tñ intellige vt supra dixi, aut aliter cõstet de malefi.aut nõ, vt plene colligit ex no.per Imo. in d.l. qui bona.§. q̃dã.

ADDITIONES.

a ¶Sed inquirendum. Adde ꝙ Bart.in d. l.diuus. sequitur do. Alex.in consi.j.in iiii volu.Ber.

b Hæretici. Vide August.infra in sua addi. in fin. & quæ ibi ponit Hiero.Chu.

c Denunciatus. Adde tu, & dic ꝙ statutum potest disponere ꝙ stetur dicto saltuarii, vel officialis. ita Fulg.in consi.cxxxvi. in iii.col. & quid operetur tale statutum,& qualiter denunciare debeat, & qualiter fides denunciatione iudici sit facienda,per Alexan.late consi.lxxi. in iii.volu.& ꝙ probatio facta per iuramentum vigore statuti possit reprobari.voluit Ro.in consi. cii. & uide circa hoc Alex.de Imo.in d.§.damni.Ber.

AVGVSTI. Et ita in hac difficultate qeuit spiritus horum patrum nostrorum. Sed qa hæc materia quotidiana & vtilis est, iõ altius scribã in hac materia, & multa allegabo istis incognita. Tu ergo ĩ hac materia adde primo, quòd Gandi. in tract. maleficio.sub rub.quo de malefi. cognoscat ꝑ denuncia.in i.& ii.col.late disputat istã materia,an istis denunciatoribus credat: & sal-

tuariis,& syndicis.& ibi dicit, quod licet de consuetudine seruetur scd'm varietates locorũ, ꝙ ipsis creditꝛ tñ vr̃, ꝙ de iure non est ipsis credẽdum, q̃a habetur loco vnius testis,& vni testi nõ creditur.l.iusiurãdi.C.de testi.Itẽ soli arbitrio nõ credit̃.l. ne in arbitris.C.de arbi.itẽ hoc vr̃ velle Accur. ĩ.l.ea quidẽ.C.de accu. Item vbi agitur de crimine, ꝓbationes debent esse luce meridiana clariores.l.sciant.C. de probat.& ecõtra, ꝙ ipsis credatur arguit q̃a iurauit bene & legaliter suũ officium exercere. vñ nemo p̃sumitur immemor salutis æternę.l.fi.C.ad l:Iul.rep.Itẽ oĩa q̃ in iudicio agũtur, solemniter p̃sumuntur acta.l.sciẽdũ.ff.de ver.ob. Item ꝓ hac parte solet allegari ĩ d.l.q̃dem: vnde ꝓ concordia dicit Gãdi:ꝙ si isti syndici sunt deputati ad denunciãdum maleficia tm̃,& ipsis nõ creditur, aut officiũ horũ nõ consistit tm̃ in denunciãdo,sed in inquirendo & cognoscendo, vt quoties ipsi vadunt cum notario,vel iudex cũ familia discurrẽdo ciuitatẽ de nocte,& videt,& inuenit aggressorẽ,vel maleficium cõmitẽtes, aut homines eũtes de nocte,vel arma portãtes,vetita,vel victualia,vel alia vetita ꝑ statutum: nã tunc & eo casu satis dici põt,& vr̃ tale esse indiciũ, ex quo iudex vel potestas possit sñĩam diffinitiuã ferre, nulla alia super eo excessu ꝓbatione reperta, qm̃ tale factum dr̃ esse iudici notorium,& sibi vr̃ de eo excessu constare,non vt priuato,sed vt iudici: arg.ff.finium regu.l.si irruptione. §.fi.& ff. de offi.p̃si.l.illic.tas.§.veritas.satis dr̃ cõstare de crimine, quod oculis subiicitur iudicis more iudiciario ĩquirẽtis,cum oculorũ inspectio pro quadã specie ꝓbationis habeatur.l.lex q̃ tutores.C.de admi. tut. non ob. quod dictũ est supra, ꝙ officialibus non est credendum,vt l.diuus.ff.custo. & exhi.reo: & C.de accu.l.ea quidẽ,q̃a illud vr̃ intelligi,cum officialis suum officiũ solum in denunciãdo,& non inquirẽdo consistit, arg.l. i.§.quies.ff.de offi.p̃fe.vrb.& l.magis puto.
16 §.ne tñ.ff.de reb.eorum.†Sed aduerte inquãtum d.Ang.supra tetigit illã difficultatem,an eis credatur donec ꝓbetur contrarium,& si contrarium ꝓbari põt,ẽt si statuto cauetur, ꝙ eius dicto vel iuramento stari debeat,quia iste est pulcher passus & quotidianus,ideo latius ipsum examinabo, quia sæpe occurrit de facto,& primo vide domi. Abb.in cons.suo lii.& adde inquantum do: Ang.hic refert illã doctrinã Im.in d. §. qui damni.qui dicit, ꝙ si statutũ vult, ꝙ stetur sacramento alicuius p̃cedente dolo vel contumacia alicuius cõtra quẽ iuratur de quo dolo vel delicto cõstat,& tunc non põt probari cõtrarium contra iuramentũ,dic ꝙ Inno.tenet contrarium in c. fi.extra q̃d met. causa quẽ sequuntur.Io. And. & do.An.de But.ibi, q̃a imo si iurãs taxabit vltra debitum, iudex non obstante iuramento faciet taxationẽ iustã.& licet Im.ĩ d.§.q. dãni.nitat̃ reprobare sñĩam Inno.tñ allego ipsum met Imo.approbasse illã sñĩam Inno.ĩ hac materia.nã Imo.in l.quod iussit. ff.d̃ re iu: approbauit sñĩam Inn.ĩ d.c.fi.ipsemet Im: in d.c.fi.dixit hoc.& Imo.in l.ait prætor. §. i.ff.de re iud.nec ob.d.auth. sed nouo iure: quia ille tex.debet ĩtelligi qñ fuit iuratum, & pars aduersa non contradixit,& ꝓbationes in contrariũ nõ fecit, & hæc pars corroboratur rõne viua, quia est maior dolus falsum iurantis,qui partem,& ẽt Deum offendit.c.debitores.de iureiur.l.ii.C.de reb.cre. quã sit contumacia illius qui tm̃ iudicẽ contemnit,dolus enim culpæ p̃põderat. l. itẽ si obstetrix.§.fi.ff.ad l.Aquil.& non licet aduersus delinquẽtẽ se vindicare per viã delicti seu periurii. l.si q̃s a se fundum. C. ad l. Iul.de vi.& sic ista vr̃ esse cõis opi.& Ro.in d. §. q. dãni, vr̃ approbare istã sñĩam: licet Im.in d.§.q. dãni.videat̃ aliter ĩtelligere di
17 ctum Inno.in d.c.fi.†Itẽ ĩquãtum supra dictum est, ꝙ si statuto cauetur, ꝙ stet̃ dicto alicuius, ꝙ tunc põt probari cõtrarium, Adde ꝙ ẽt istã sñĩam tenuerunt Bal. & Sali.in d.l.i.C.de re iu.& Pau. de Ca. per illã gl.in l.ii.si absens.ff.si ex nox. cau. aga.et sequit̃ Bal.in l.pe.C.de peri.tut.vbi pro hoc adducit multa.& Ang.in l. diuus.de testa.mil.& Pet:de Anchar.in repet. c.canonum statuta.extra de consti.in ver.vlterius quæro.statuto cauetur. quicquid in hoc articulo dixerint Ia.de Arc.Cy.in l.i. C.si aduer.liber. limitarem tñ prædicta, nisi statutum vltra figeret pedes, prohibens contrarium posse probari,arg.l.fi.circa princ.cum ibi no. C. arbi.tut.& l.idem proferre.§.stari.ff. de arbi nisi quis vellet probare per modos per quos admittitur probatio contra præsumptionem iuris & de iure,quę regulariter nõ recipit probationem in cõtrarium, de quibus

bus modis tangitur per Ro.in l.si duo.ff.de acquir.hære.per Moder.in l.inter stipulantem.§.i.ff.de verb.ob.per glo.in auth.sed iã necesse,& in corpore vnde sumit.C.de do. ante nup.& ibi per doc.& per doc.in c.ei q. extra de sponsalibus.& Alberi. de Ros.in ii. parte statutorũ.q.xii.ibi tenet,ꝙ pôt probari contrariũ, nisi statutũ expresse vellet, ꝙ omnino credatur officiali denuncianti vel accusanti,sed dubiũ est maximũ. qd si statuto cauetur, ꝙ staẽ sacramẽto alicuius,an
18 stabitur donec cõtrarium ꝓbabitur.†Addatis vltra supra allegata,ꝙ Ang. in authẽ. de exhi.& introdu.reis.in prin.dicit, ꝙ licet statutum dicat.ꝙ de dãno dato stetur sacramento accusatoris vsque ad quantitatẽ decẽ liberarũ.certe licet accusator iuret,tñ iudex poterit illud iuramentũ taxare,prout si bi videbitur late iuramẽtũ falsitatẽ vel calũniam continere.& hoc dicit probari per illũ tex.& per tex.in d.§. qui damni.& idẽ dicit Ang.in l.qui vas,in prin.ff.de fur.qui per illum tex.dixit,ꝙ licet de iure cõi,vel ex forma statuti de robaria stari debeat sacramẽto passi furtum vel robariã, sit tñ accusatus probat de vera æstimatione, non est stãdũ sacramẽto.Et idẽ dicit in saltuario, ꝙ super damno dato,debet stari eius sacramẽto. tñ veritate ꝓbata,receditur à iuramento.licet Iac.in l.i.alias si.C.si aduer.libe.dixerit stãdum esse sacramento, sed puniendum esse saltuarium.& qđ dixit Ang. in d.l.qui vas, & idem dixit ĩ l.qui restituere.ff.de rei vẽd. confirmatur hæc sñĩa autoritate Bal. in c.i. in i.col. in titu.si de inuestitura inter do. & vas.lis oria. q dicit, ꝙ si statuto cauetur,ꝙ stetur iuramento alicuius,nisi statutum figat pedes ibi,& nolit vltra de ꝑiurio inquiri,poterit ꝓbari contrarium.alleg.no.ꝑ Ia. de Bu.in d.l.i.C.de re iud. & idẽ Bal. in l.i. C.de re.cre.& ibi expresius Sal. & Sal. ibi allegat Ia.de Bu.ĩ d.l.i.& ii.licet Ia.de Are. contrariuum dixerit in d.l.i.C.si aduer. lib. idẽ dixit Pet.de Anc. in regula, semel malus.de reg.iur.lib vi. in 4.cahr.& Sali.in d.l. contra negantẽ.C.ad l.Aqui. & idem dixit d.Abb.per illum tex. iuncta gl.in c.ꝓposui sti.extra de probat. & idem dixit d. Abb.ꝑ illum tex.ĩ c.cõtinebatur. extra de despon. impu.& ibi reprehẽdit doctri. Ia.de Are.in d.l.i.C.si aduer.liber.& vide q̃ dixit Ang.in l.videamus.§.iurare,ꝑ illã gl.ff.de in lit.iur.

& Pau.de Ca.in l. si ff. de præto.stip. Et de materia pulchra verba Bal.in l.[illegible].ff.q.met. cau.Sed adde, ꝙ contrariam sñiam tenuit Alb.de Ros.in eleganti suo opere statutorum.in ii.parte.q.lxxxii.q̃ incipit, sed pone statuto Bononiæ cauetur.vbi dicit,de dãno dato scholaribus stetur eorum sacramẽto, & damnum fuit modicum, & scholaris iurauit de maiori summa,q iudex facta inquisitione veritatis, non retractabit illud iuramentum.Idẽ dicit Alb.de Ro. in d.l.i.,C.si aduer.lib.& dicit,ꝙ ad hoc alle.l.i.ff.si mes. fal.mo.di.idẽ videt velle Bal.in d.l.ait p̃tor. in prin.ff.de iureiu.Et aduerte,q ĩ hac materia ego scripsi vltra oẽs doc.ĩ d.l q bona. §.qui dãni.ff.de dã.infec. Ideo me remitto ad dicta ꝑ me ibi.Et aduerte,ꝙ licet statutũ velit quod denũciatori credatur, tñ poterit apponi,ꝙ est forẽsis, pauper,& bannitus,& alia.ita cõsuluit Pe.de Anc.in cõsi.ccccxvii.
19 †Et inquãtum supra dictũ est,an si inquisitor hæreticę prauitatis cõdẽnauit aliquẽ de hęresi,& remisit ad iudicẽ secularẽ vt eũ puniat,an requiraẽ nouus ꝓcessus. Adde oẽs doc.in l.magistratibus.ff.de iuris.om.iud.& in l.diuus.ff. de cust.& exhi.reo.& Bar. in l. i.ff.si quis in ius di non obtemp. & vide gl. & Bal.in auth.clericus.C. de epis.& cler.& Ang.in d.l.diuus dicit ꝙ Cano. tenẽt cõtra opi.Bar.& vide Pe.de Anc.ĩ c.at si clerici extra de iu.& Im.ĩ d.c.i.de offi.ord.vbi rñdet ad d §.si crimen.Et aduerte q Imo.in d.c. i.dicit,ꝙ cano.cõiter tenent opin.Bar. & de materia ꝑ Ange.in l.i.C.de exhib.reis.

20 *Denunciatores an debeant probare quod denunciant.*

20 Ange. †Quæro, an isti denunciatores debeãt probare quod denunciant? & dic ꝙ sic de iure,ĩ d.l.diuus.& l.accusationem. §. denunciatores.ff.ad Tup. sed vsus hoc non admittit,sed solum nomina testium q scire perpetrata dicuntur,post denunciationẽ in eadem schedula scribunt.Ita dicit Sal.in d. l.ea quidem.in princ.versicu.xii.quæro, an denunciatores.& ibi Sal.inquit,omissis verbis Bar.in d.l.diuus.qui minus perfecte loquitur in hac materia,ꝙ aut denunciatores non probant:quia nec causæ assistunt, imo deserunt,& tunc propter desistentiam, pœna Turpiliani sunt puniendi.d.§. denunciatores.qui sic debet intelligi, vt faciat titulũ:

aut non ꝓbant, q̃a testes denuncionẽ non ꝓbant. Et tunc aut q̃ris an pęna talionis puniat:& dic ꝙ non.d.l.ea quidẽ.q̃ dicit ꝙ nõ tenet̃ se subscribere : aut q̃ritur an extraordinarie puniat̃. & tũc aut eorum calumnia est p̃sumpta ex defectu ꝓbationum,aut est euidẽs,si p̃sumpta, & tunc aut denunciator est voluntarius, & tunc extra ordinẽ puniẽdus,nisi purget suã innocẽtiã,vt ĩ c.fi.extra de calũ.aut est necessarius,q̃a ex necessitate officii hoc facit,vt d.l.ea quidẽ.& tunc præsumpta calumnia nõ tenetur,seu non punitur,vt d.l.diuus. in fi.quod intelligit Bar.extra ordinẽ iudicis arbitrio.d.c.fi.& l i.ff̄ var. & extraor.cri.& Sal. ibi dicit iudicẽ ex qualitate calumniæ & doli, & ex circunstãtiis seuerius pęnã falsi q̃nq; iniũgere posse:arg. l.i.in prin.vers.ii.& ꝫ.ff.de falsis.

AVGVSTI. Adde tu,ꝙ vera est ista conclusio,ꝙ denunciator,q̃ cõpellitur accusare vigore officii ex debito, non punit̃ tanq̃ calumniator si deficit in ꝓbatione,ꝑꝑ regulã traditã in l.ii.C.q̃ accu.& ideo ꝑ illã l. doc. ibi in d.l ii.& Canonistæ,maxime do. Ant. de But.in c.cum dilecti. extra de dolo & cõtu.in fi.vlt.col.tradunt istã regulã,ꝙ ille qui accusat aliquẽ ꝑꝑ necessitatẽ officii,accusat̃ur à pœna calumniæ.ĩtelligo ego de p̃sumpta calumnia. Adde tñ,quòd si syndicus deficeret in probando,qui scienter aliquẽ falso accusauit, vel denunciauit, & sic ꝓbare non potuit,tenet̃ pęna falsi.ita dicit Bal. ĩ l. ii.C.de erro.aduoc.in prin.& Bar.melius ꝑ illum tex.in l.lege Corn. §.fi.ff.de fal.& de materia vide aliquid per d.Ant.de Bu.in c. licet hely.extra de simo.in v.col.ver.oppo: Scđo vr̃, quòd isti denunciatores desistentes debeant puniri.Et in hac materia in propriis terminis adde gl.& ibi omnes doct. in c.ii.extra de calum.& per Albe. de Rosa.in rubr. C.de monopoliis. sed latissime posuit istam materiã Alb.de Ros.in ii. parte statutorũ,q.cxviii.qui multas decisiones alleg.

21 *Iudex an possit recipere in testem in processu inquisitionis ipsum denunciantem.*

21 ANGE. † Quæro, an iudex possit denunciatẽ recipere in testẽ in ꝓcessu inquisitionis? dicit Bar. ꝙ sic, ĩ d.l.diuus. ꝑ c.licet hely.extra de simo.sed Sali.in d.l.ea quidẽ. ver.xiii.q̃ro.dicit,ꝙ opi.Bart.est vera,si iudex non ꝓcedit suꝑ denunciatione: sed inquirit ꝑꝑ denũciationẽ, & famã eius aures reuerberantẽ,ita ꝙ modo sub dissimulatione trãsire non põt,& ita loquit̃ c.licet hely. sed vbi suꝑ denunciatione ꝓcedit,tunc denunciãs debet denunciare ꝑ idoneos testes, & non ꝑ se ꝓbare,vt d.l.diuus.& d.l.ab accusatione.§.denunciatores,patet ratione,ꝙ isto casu si non ꝓbat denunciata, est puniẽdus, vt supra dictum est in ꝓxima q̃stione, & ꝑ consequens nõ est legitimus testis ex quo tu iudex sumas cautelã, quòd q̃n non haberes de delicto alium testẽ idoneũ nisi officialẽ positum ad denuciandum,ꝙ non procedas super ipsa denuncia per viam denunciæ,sed per viam inquisitionis ex mero officio propter publicam famam præcedentem,& poteris dictum syndicum denunciãtem in testẽ examinare. quod tene menti.

AVGVSTI. Tn in hac materia adde tex. in terminis,[a] & ibi Bal.in c. ĩ omni negotio. extra de testi.vbi est tex.coniuncta gl. ꝙ denunciator põt esse testis, & ideo illum text. ponderauit ibi Bal. ꝙ syndicus villæ qui habet denunciare maleficium põt ẽt testificari de visis per eum quia aliud est officium publici syndici,aliud testis,Itẽ denunciat secundum conscientiã publicã, sed testificat̃ secundum propriã,& sunt officia compatibilia, ãrg.l.si consul.ff.de adop.vnde nõ dubito, ꝙ siue procedat iudex per viã inquisitionis facta denunciatione, siue suꝑ ipsa denũciatione.& syndicus facto maleficio, qđ maleficium ꝑꝑ officium suum tenet̃ denũciare, tñ si vidit ẽt fieri maleficiũ ꝙ de suo visu poterit testificari,q̃a omni negotio, nõ ob.q̃a si non ꝓbat, punitur, nã r̃ndeo hoc falsum,quia imo excusatur à pręsumpta calumnia:vt supra dixi ĩ proxima q̃stione, & sic approbo indifferẽter dicta Bar.in d.l.diuus,quicquid dicant hic Sali.& do.Ang.

ADDITIO.

a **In terminis. Adde & tu vide per Franc.de Areti in consilio suo xiij.**

22 *Confessio facta coram officiali denunciante vel remittente ad competentem,an sit sufficiens ad condemnationem.*

22 ANGE. †Quæro, an cõfessio facta coram tali officiali denunciante, vel remittente ad iudicem ad quem spectat denunciatio sit sufficiens ad ipsius condemnationẽ?Sal. in

in d.l.ea quidem.in prin.in ver.3.quæro an confeſsio dicit,ꝙ non,tanq̃ facto corã iudice incõpetẽti:b vt d.l.diuus.& ibi no Bar.in l.magiſtratibus.de iuriſd.om.iud.vbi ẽt dicit,ꝙ qñ inquiſitor hæreticæ prauitatis tradit iudici ſeculari decapitandum aliquẽ de hæreſi,ꝙ nõ debet ſtare proceſſui.& confeſſioni factæ coram dicto inquiſiotre : ſed de nouo faciat corã ſe confiteri ,alias talis confeſsio non noceret delinquenti. dicit tñ d. Ang.ꝙ talis confeſsio duo operatur: vnum eſt,ꝙ eſt tantæ potentiæ,ꝙ talis cõfeſsio facit indicium tale ꝙ poteſt poni ad torturã, ſine alio indicio.arg.gl.in l.capite quinto.ff. de adulte.& ibi Bar. facit quod no.ĩ l. ictus fuſtium.ff.de infami.Scd̃o operatur,ꝙ cogitur poſtea corã iudice ordinario & competenti.in tali ſua confeſsione perſeuerare, vt no.Inno.in c.at ſi clerici.extra de iud.qđ bene nota,qñ ſyndicus villæ malefactor cõfeſſus eſt delictum,ꝙ talis cõfeſsio facta coram officiali,licet,non in iudicio ordinario & competenti,habet dictos duos effectus.

b ¶Iudice incompetenti. Adde tu & vide Franc. de Are.in conſi.cl.& ibi an valeat vt extraiudicialis.& Ang.in cõſ.clxxviij.& cõſ.cxcvii.Ce. conſi.xj.Ioã.de Ana.cõſi.xij.& ibi Ludo,Bolo, Alex.conſi.xiij.& conſi.xcvi.in j.volu.

Avgvsti. Tu autem in hac materia adde, ꝙ iſtę concluſiones videntur falſæ ꝙ imo talis confeſsio facta corã iudice incõpetenti, nullum effectũ poſsit operari.nã hoc probatur,quia ea quæ ſunt facta in iudicio reprobato,nullum habent effectũ:arg.l. nõ dubium.C.de legi.Præterea pro hac parte eſt caſus in c.at ſi clerici.extra de iud.in verbo,aliquatenus.quem tex.ibi, ad hoc põderauit do.Ant.de Bu.& mouetur ẽt arg.c.ſuper.extra de offi dele.& ideo Bal. in d. c.at ſi clerici.dixit,ꝙ hoc relinquit arbitrio iud. vtrum propter talem confeſsionem malefactor poſsit torqueri vt perſeueret in tali confeſsione.ſed Imo.in d.c.at ſi clerici.dicit cõem opi.eſſe contra opini.do. Ant.de But. licet ſua opinio videatur verior de iure. & verũ dicit Imo. quia cõis opi.eſt in contrarium.pro qua vltra doct.allego.ꝙ Bal.in l. clarum.C.de auto.præſtan.idem tenuit ẽt Bal.in l.i.in pen.col.C.de confeſ.& Ang.in ſua diſputa.quæ incipit. Aſtenſis miles.i ii. col. & Bal. in d.l.magiſtratibus qui dicit ita debere intelligi dictum Inno.in c.per inquiſitionem.de elec.& ĩc.cum ſuper.extra dẽ confeſsis.& Ang.& Pau.de Ca.in d l.magiſtratibus.hoc idem tenuerunt. & Ang ĩ l.i. C.de cõfeſsis.qui ꝓ hoc alleg gl.ĩ d.l.ictus fuſtiũ.ff.de infami.& Ang.in l.i.ff.de cõfeſſis.Limito tñ iſtã cõem ſniam,niſi talis confeſsio eſſet facta calore iracũdiæ:q̃a non p̃iudicaret in aliquo confitenti,per gl.in c.ex literis,extra de diuor.ita dixit do. Abb.in d.

c c.at ſi clerici.Secũdo limito c hæc procedere vbi talis confeſsio emaneſſet ad eundẽ effectũ:ſecus ſi ad aliũ:qñ quis negare põt.id quod ſemel eſt cõfeſſus ad alium effectum: vt eſt gl.notabilis in auth.Itẽ poſſ. qui potio.in pig.ha.& ita ſing.limitabat iſtã cõem ſniam Ang.in l.i.C.de confeſſ.ſed aduerte, quia dubito de iſta limitatione ꝓ doctrinã Bar.in l.ii.ff.iudi.ſol. Et per gl.no. ĩ l. & qa. §.fi.in verbo,præludia.ff de interro. act.vbi habetur ꝙ confeſsio facta in vna cauſa, & ſic ad effectum illius cauſæ nocet in alia,ſaltem quo ad p̃ſumptionem & indicium.nec ob.gl.in d.auth. Item poſſeſſor. quia bene veru eſt, ꝙ quis põt negare qñ contra ſuã confeſsionem fuit iudicatũ, alias non:& ita declarat Bar.ꝑ illũ tex.in l.Papi. §. ſed nec impuberis.ff.de inof.teſt.& Inno.in c.mu-

d lieri.extra de iureiur.Itẽ adde ꝙ tertio d limitabat Ang. iſtã communẽ ſniam in d.l. i.C.de cõfeſſ. niſi malefator confitetur coram iudice penitus incompetenti, cuius iuriſdictio nec expreſſe nec tacite poteſt ꝓrogari:quia clericus coram iudice laico confitetur:& ita intelligit tex. in d.c. at ſi clerici. & Io. And.hoc voluit in addi.Spec.in tit.de confeſsis.§.ſequitur.in ver.v.Et hoc modo poteſt ſaluari opinio do.An.de But.in loco ſupra alleg.licet Inno.in d.c per inquiſitionem.& Ang.in d.l i.ff.de confeſſ. indiſtincte loquantur.Sed aduerte contra iſtã limitationem expreſſe adduco tex in auth. de ſantiſsimis epiſcopis.in §.ſi vero crimen. in verſi.prius ciuilem iudicẽ habeat. quẽ tex. ibi ponderauit Ang.ĩ proprijs terminis.vbi ſi coram iudice laico clericus eſt confeſſus, & factus ſit proceſſus,debet remitti ad epiſcopum ille clericus cum illo proceſſu,& ibi ſuper illo proceſſu epiſcopus debet ſe fundare. alias limitationes in hac materia poteris colligere ex dictis In.i d.c. at ſi clerici.

c ¶Secũdo limito. Ad hanc limitationẽ vide Alex. in conſi.xiij.& conſi.xcvj.in j.vol.

a ¶Item adde ꝙ tertio. Contra hanc limitationem vide Cald.in consi.vj.in tit.de confes. & Abb.in consi.xxv.in fi. verbis. Ber.

23 *Absolutoria lata sup denuntiatione an prosit reo sicut absolutoria lata super accusatione.*

23 ANGE. Quæro, an absolutoria lata sup denunciatione prosit reo, sicut absolutoria lata super accusatione.& Sali.in d.l. ea quidē in ver.quęro an absolutoria.dicit ꝙ doc. dicūt,ꝙ sic. Addunt aliqui, ꝙ cautus iudex non debet eum absoluere,sed pronunciare denūciatorē minus bene retulisse:& sic reiterato denunciari vel accusari poterit, sed Sali.in d.l.ea quidem.dicit hoc non esse verum,quia etiam si procedit super denunciatione absolui debet in vtroque casu d.c. licet hely.& sic est eadem ratio sicut in accusatore: quia de qua re &c.& l.de qua re.ff. de iudi. nec ob. d.l. diuus. quia loquitur ibi respectu denunciationis an veniat puniendus necne, vt ibi patet ex sequentibus, Et ita voluit Bar.in d.l. diuus.in versi. vlterius quæro an absolutoria.

AVGVSTI. Tu aūt ī hac materia adde, ꝙ vera est cōclusio Sal. ī loco supra allega. per tex.& ꝑ ea q̄ ibi notātur. in l.si cui.§.i. ff.de accusa.vbi dicta in illo §. extēdunt ēt ad alios modos ꝑ quos d̄licta puniūt, vt absolutoria illa lata ꝓsit ipsi reo,& ad hęc possunt adduci multa iura q̄ allegant ibi in gl.

24 *Syndicus denunciauit unum deliquisse qui non deliquerat, subductus instigatione aliquorū an teneatur denunciator.*

24 ANGE. †Quæro, syndicus denunciauit vnum deliquisse & nō vere,q̄a nō deliquerat subductus instigatione,& dictis aliquorum:an teneat denūciator? istā q̄stionē mouet Bar.in l. Athletas.ff.de fal. vbi cōcludit, ꝙ aut talis instigatio siue notificatio fuit facta à ꝑsonis quibus verisimiliter debet cre-
a di, & tūc excusat.[a] l.qui cū maior.§.pen.& fi.ff de bo.libe.alias secus.d.l. Athletas.facit quod no.Bar.in l.Athletas.§.i.ff.de infami.

ADDITIO.

a ¶Excusatur. Adde & vide Pano.cōsi.78.Ber.

AVGVST. Tu ī hac materia hic adde tex. coniuncta gl.in l.pen.ff.de his qui. vt indig. & per Ia.de Are.in d.l.Athletas.ff.de fal.

25 *Syndicus si accepta pecunia aliquem denunciauit falso, minuendo, uel aggrauando delictum tenetur pœna falsi.*

25 ANGE. †Quæro syndicus accepta pecunia aliquem denūciauit falso:intelligo falso aliquid minorādo de delicto,vel aggrauādo delictū vltra qualitatem delicti. & dicit Bar.in l lex Cornelia,per illū tex. ff.de fal. ꝙ tenetur pœna falsi. & hoc not. quia dicit hic do. Ang. ꝙ semel vidit hoc in ciuitate Perusii, ꝙ syndicus ad instantiā vnius potētis ciuis minorauerat delictum,& vide Bal. in l.duobus.§.i.ff.de iureiur.

AVGVSTI. Adde quod dixi supra, in quā pęna incidat iste denūciator,ibi feci mētionē de hac doctri.Bar. ī d.l. lex Cor.§.fi.

26 *Maleficio commisso in confinibus duarum villarum quis syndicus tenetur denunciare dictum maleficium.*

26 ANGE. †Quæro, quando maleficiū est cōmissum ī cōfinibus dictarū villarū,& sic ī loco cōi dictarum vilarum quis syndicus teneatur denunciare dictum maleficiū? Baldus posuit istā q̄stionem ī l.2.C. vbi de cri. agi opor.qui dicit, ꝙ vterque syndicus teneatur denūciare.allegat l.si vero.§.q ex morte.ff. de his qui deiec. vel effude.sed tñ sufficit ꝙ vnus syndicus denunciet.Si autem nemo denūciaret,vterq; teneret.ita dicit Bal. ibi,ex quo infert ꝙ si sunt duo diuersi iudīces, & in eorū confinibus in loco medio sit commissum delictum,ꝙ vterque iudex potest puniri.alleg.l.iuris peritos.§.cum oriūdus.ff.de excusa.tu.dic vt ibi per eum.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde Albe.de rosa. in authen. qua in prouincia.C. vbi de cri.agi opor.vbi idē voluit,ꝙ vterq; iudex cognoscat facto maleficio in confinibus, putarem tamen ꝙ, si vnus inquirit,& punit, alter non procedet: per ea quæ dixit Bal.in l.iii.§.i.ff. de officio præfe. vigi. quia dixit ꝙ licet maleficium sit commissum in confinibus duarum villarum,vtraque tenetur,& si quilibet syndicus denunciabit. sed si vna villa soluit, altera liberatur. De prima q.adde omnino dicta Alber. de rosa.in quæstionibus suis.q.clxx.in ii.parte,quæ incipit, quæstio disputata fuit per Richard. Malum.in quæstionibus statutorum.& ibi ponit,

ponit, si homo mortuus reperitur in illo loco: an præsumatur ibi mortuus. ita dixit ibi Alb.in d.q.& Bal.in d.l.iii. §.i. Itē limitarē prædicta, quia licet maleficium sit factū in confinibus. tñ si maleficium plus participat & attingit de confinibus vnius villæ q̃ alterius, ꝙ isto casu syndicus illius villæ in cuius confinibus plus attingit illud maleficiū, teneatur. Et in hoc adduco oẽs leges quas adducit Alber.de ros. in ii. parte statutorū. q.cxxxix. in illa q. quā ipse format qñ aliquis debet soluere collectā ī parochia quā habitat, & aliquis habebat domum in confinibus duarum parochiarum, sed plus participabat de vna parochia, q̃ de alia. Et ī hac materia bene faciunt no.per Alb.de rosa.in quæstionibus suis statutorum in ii. parte.q. lxxiii.qui dixit, ꝙ si statuto cauet ꝙ villa teneatur de d no dato, tñ si maleficiū est cōmissum in confinibus duarū villarū, vtraq; tenet, si tñ maleficiū esset cōmissum in loco vbi non esset syndicus deputatus: tunc ꝓximior villæ tenet denunciare: ꝑ ea quę dixit Alb.de Rosa.in ii.parte.statutorum. q̃stio. lxxxv.vbi dixit, si villa tenetur emendare dānum, & dānum est datū ī loco indeterminato. Tunc vicinior villa tenetur, & allegat bonas rationes. Sed in hac materia & principali q̃stione adde omnino pulchra verba Bald.in l.si plures. C.de condictio.inser. in quinta colum.& Bald. in l.si quis ex aliena. ff.de iudic.in fine.

17 *Statuto dante præmium accusanti ludentes ad azardum, an debeatur etiam denuncianti.*

18 *Præmium cōcessum accusanti ludentē ad azardū non debetur officialibus potestatis.*

19 *Denuncians crimen, non habebit præmium statuti, si est socius criminis.*

20 *Familia potestatis capiens bannitum, non habebit præmium quod datur capienti bannitum.*

21 *Statuto dicente, quicunq; reuelauerit tale delictum habeat tale præmium, non comprehenduntur complices.*

27 ANGE. †Quæro secundum Sali. in d.l. ea quidē.in prin.in ver. xvi.q̃ro de q̃stione Specul. vtrum si per statutum datur p̃miū accusanti ludentes ad azardum, debeatur etiam denuncianti? Specu. in tit.de denuncia.§. i. determinat ꝙ sic.per l. cum patronus.§.i.ff. de bon.liber. vbi delator dicitur accusator. nec obst.l.qui cum maior. §.accusasse.ff.de bo.lib.q̃m rñdeo ꝙ Sali credit verum in denuciatore voluntario. non aũt

a necessario,[a] qui facit ex necessitate sui officii, quia præmiū non debet habere nisi expresse caueatur à statuto, quia turpiter dicit recipere is, qui gratis tenetur facere.l.ii.§.i. ff.de cōdi.ob turp. causam. pro hoc allegat tex.singu.in l.siquis in graui.§.vtrum.ff.ad Silla.vbi patet, ꝙ p̃mia q̃ dantur denuciatoribus, intelliguntur de denunciatoribus, spontaneis, non de illis qui de necessitate

28 faciunt, ẽt si causatiue hoc faciũt. †Et ideo huiusmodi præmia non debentur familiæ potestatis, vel alterius officialis ad quē spectat capere bānitos. ꝑ hoc vr̃ tex.& ibi Bal.

29 in l.ii.C.de ope.lib. †Itē qđ dicit de spōtaneo denunciare, hoc limita verū, nisi fuerit

b socius in crimine,[b] q socium denũciat, vt si malefactor semetipsum denũciaret, q̃a tũc nullũ p̃miũ sibi debet.arg.l idē est.§. fin.cũ l.seq.ff.de cōditio.ob turp.causā. & ibi hoc vult Bar. & vide Bal.ī l.i.C.e.tit. Et hoc ꝓbat tex.sing.cum gl.in l.i. C.de mulierib.q̃ propriis seruis. Et ibi Sali. non ob.verba statuti, qđ generaliter dat p̃mium accusāti, q̃a restringunt dummodo sint habiles.l.vt gradatim.§.ẽt si lege.ff.de mune.& hono. Sed in hac q̃stione principali qñ dat p̃mium accusanti, an intelligatur ẽt comcessum denũcianti, dubito.nā licet Sali.teneat ꝙ sic ī spōtaneo denunciatore. & Spec. indistincte in omni denunciatore dicit habere locum: tñ facit dubium, q̃a etiā si expresse statuto caueturꝙ indicans malefactorem habeat certum p̃mium qualiter intelligatur indicare vt p̃mium habeat. nā nunquā dr̃ idicare vt dictum p̃mium consequatur, licet vadat ad iudicem, vel ad notarium maleficiorum, & dicat ꝙ ille talis commisit tale maleficium: Sed requiritur, ꝙ expresse accuset, & nisi expresse accuset, nō dr̃ indicasse. vt est tex.& ibi hoc vult Bar.in l.lex Cornelia.§. si qs libellum.ff. de iniuriis. Si ergo qñ datur expresse p̃mium à statuto indicāti, inteligitur dummodo accuset, aliter p̃mium nō habet. quāto magis non debet dare p̃mium indicanti vel denuncianti simpliciter, si statuto expresse cauetur, ꝙ p̃mium assignet accusatori. Sed in hoc an si statutum præmiat accusatorem, habeat locum in denunciatore.Rom.in l.si quis in graui.§. vtrum. ff.ad

 Silla.

Silla.allegat Ioã. And.in addi.Spe. in tit. de denuncia.& arguit primo ꝙ nõ, ex quo nomine & effectu differunt: nõ aũt effectu tãtũ, vt patet in l.ab accusatione.§. nunciatores.ff.ad Turpil.igit statutũ loquẽs de vno, non extenditur ad aliũ. facit.l. q cũ maior. §.accusasse.ff.de bonis liber.Sed Ioã. And. ibi tenet cõtrarium. qđ sequitur Ang. in dicta l.diuus.& Albe.de Rosa.in suo tractatu statutorũ. in secunda parte, & hoc ꝑ text. optimũ in l. patronis.§. qui nomen detulit. ff.de iu.patrona. Secundo fauore reipublicæ q est vt citius inueniantur homines ad accusandum delinquentes: argu.l.cum qui innocentẽ.ff.de iniur. Tertio, quòd idem effectus ad illationem pene in illum delinquentem sequitur ex denunciatione quem sequitur ex accusatione: vt not.in l. sepulchri.ff.de sepulchr viol. ergo pariter sibi locum debet vendicare statutum, quod Roma.dicit fore notandum.

ADDITIO.

a ℭNecessario. Adde tu & vide circa hoc Bald. in consi.cxij.in v.volu.

b ℭSocius in crimine. Adde tu & vide circa hoc Mod.in d.l.idẽ est.& Ioã.de Ana.in cõs.59. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde primo inquantum dictum est, an statutum loquens in accusatore, habeat locũ in denũciatore Adde ꝙ vera mihi vr̃ illa cõclusio, ꝙ sic:& moueor ex elegãti doctrina.d.Bar

c to c per illum tex.cõiuncta gl. in l.quemadmodum.C.de agri.& censi.qui dicit, ꝙ licet lex vel statutũ pęnale debeat intelligi in ꝓprio significatu: nec extra propriũ significatum possit fieri extẽsio. l. cum qdã.ff. de libe.& posthu.c.odia.extra de reg.iur.tñ si illa lex sit in fauorẽ reipub. ad hoc vt maleficia puniantur, fiet expẽsio isto casu, si lex esset fauorabilis.Cũ ergo huiusmodi statuta fiant fauore reipub. ad hoc vt ꝓuincia purgetur malis hominibus: statutũ loquẽs in accusatore, extendetur ad denunciatorẽ & maxime cum secundo loco pro hac cõclusione videatur esse text. coniuncta glos. in c.si episcopus.extra de accusa. in i. gloss. 2.& 3.vbi verbum,accusator,exponitur, id

30 est,denunciator. † Item inquantum supra conclusum est, ꝙ præmium datur capienti bannitum, non dabitur isto casu familiæ potestatis capienti bannitum. Adde.ꝙ pro ista cõclusione allego text. & ibi do. Abba. ponderãtẽ ad hoc illũ tex.in c. ecclesiis. extra de cẽsi. Et idẽ voluit Ang. in l.3.§. si ex stipulatione.ff.ad Silia.& idẽ Bal. ꝑ illũ tex. in l.ab hostibus.la.2.C.de capti.& postli.re

31 uers.† Itẽ inquantum supra conclusum est ꝙ si statutum loquitur gñaliter ꝙ quicunque reuelauerit tale delictum, habebit tale præmium:ꝙ isto casu non comprehenduntur participes & cõplices delicti. Adde,ꝙ istam sententiã tenuit Bar. Ang.& Raph.in l.3.§. si ex stipulatione.ff. ad Silla. & oẽs Doct.in d.l.idẽ est.§ fin. cum l. seq.ff. de condit. ob turp.cau.& Salic.in l.penul.C. de condi.ob turp.caus.& Sal.in l.2.C.de noxa. sed contrarium vr̃ tenere Bal. in d.§. si ex stipu. & idẽ in l.i.C.de condi.ob turp. caus. ꝑ quo ĩ medium adduco illã doctrinã quã tradunt doct.per illum tex.in d.§. si ex stipula.ꝙ fauore reipublicæ generalitas statuti non restringitur ad personas habiles: sed statutũ loquens gñaliter:generaliter debet intelligi.Vñ istò casu, cum statutum dicat gñaliter, ꝙ quicunque reuelauerit, habeat tãtũ: hoc statutum debet cõprehendere ẽt personas inhabiles, & sic participes delicti: & hoc fauore reipublicæ, vt citius delictũ puniatur, & ne delictum remaneat impunitum:vt l.cõgruit.ff.de offi.præsi. sed ꝑ hoc non recedo à cõi opi.Doct.quia Sali.in d.l. 2.C.de noxa.respõdet huic motiuo: qa verum est, ꝙ tale statutum non restringit̃ ad habiles cõsequendi præmium ꝙ eis pollicetur: sed bene restringit̃ ad habiles faciendi id qđ petitur quod dicit esse notãdũ. Limita tñ istã cõem opinionẽ nõ habere locum in eo,q fuit socius delicti, q delictum cõmisit in omittendo,vel in negligendo:quia ille talis cõsequitur p̃mium vt fuit casus ĩ d. §.si ex stipula.Ita voluit ibi Raph.Cu. Sed certe illa fuit sentẽtia Bar.ibi: & licet Bal.in l.i.C.de condi.ob turp.caus.videatur cõtra dicere Bar. vel saltẽ limitare dicta Bart. tñ eius sententia est falsa,ꝑ rõnes supra dictas Et inquantum do. Ang.cõcludit hic,ꝙ isto casu ille qui reuelabit non habebit p̃miũ nisi accuset,dicatis,ꝙ ista conclusio est falsa:quia aliud est reuelare,manifestare, pandere,& aliud accusare. Ista probãtur ex cõiunctione duorum iuriũ,in c.i. de noua forma fidelitatis.in vsibus feudo.& in l.qui accusare.ff.de accus.non obst.doctrina Bar. ĩ d l.lex Cornelia.§.si quis libellum.ff.de iniur.

iur.quia ibi loquitur de verbo,indicare. De cuius propria significatione est, verbum, indicare, denotet accusationē: sed cum verba statuti debeant intelligi secundum communem vsum loquendi: vt dicit Bar. i rub. ff. de ope.no.nun.& in l.i.ff.de verb. sig. verbum,indicare, denotabit simplicem manifestationem: quia sic videmus hodie in practica, quia sufficit sola manifestatio.

c ¶Do.Bart. Adde & fortifica hæc per dicta Ro. in consi.cv.Ber.

32 *Officialis ad denunciandum deputatus, an possit capere malefactorem & incarcerare.*

32 ANGE. †Quæro, an talis officialis ad denunciādum deputatus possit capere malefactorē & incarcerare? dic ꝙ nō vt est tex. & ibi Bar.in l.i.C.de curio.& statio lib.xii.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ Bar. hoc ibi expresse nō dicit: sed istā sententiā puto verā, per text. in l.c.v.ff.de adult. vbi est casus, ꝙ ille qui habet facultatem occidendi ꝙ fortius est, nō pōt retinere in carcere illum malefactorē nisi dicamus, ꝙ ille tex. loquitur de priuato carcere: qa non poterit retinere eū nisi ꝑ xx. horas.& ita illum text. hoc mō declarauit Alb.de rosa in 4. parte statutorum.q.xciii.q̄ incipit, dubitari ēt vidi, nunquid statutum. sed ꝙ maxima differētia sit: an si statutum dicat, ꝙ syndicus debeat denunciare maleficium, vel syndicus teneat capere malefactores: vide rōnē differentiæ per Bar.in l.si quis maritus.ff. ad Sillania.

33 *Statuto dicente, quòd syndicus teneatur denunciare omnia maleficia de quibus est fama, si sit fama quòd ipsemet syndicus deliquit, posito quòd alias deberet se denunciare, an si ipse syndicus uere scit quod non deliquit debeat denunciare, dic quod non.*

33 ANGE. †Quid si statuto cauetur, ꝙ syndicus teneatur denunciare omnia maleficia de quibus est fama: tunc si est fama, ꝙ ipsemet syndicus deliquit, posito ꝙ alias deberet se denunciare: an si ipse syndicus vere scit, ꝙ nō deliquit, debeat se denunciare, dic ꝙ nō vt not. Bar. per illum text.& ibi alii Doct. in l.cum quidam.§.ꝙ dr̄. ff.de acquir. hære. sed Raph. & Ro. ibi tenet cōtrariū. videlicet ꝙ imo debet denunciare. nā talis denunciatio constituta est eo vt iudex cognoscat, an iculpatus maleficium cōmiserit, non autem debet cognoscere ipse syndicus, nec debet se de hoc impedire: qa æquiparat̄ mero executori, vt colligitur ex no.ꝑ Bart.in d.l.diuus. facit quod no. Bart. in l.si quis in graui.§.si maritus.ff. ad Sillania.& l.fi.§.diuus.ff.de publicanis. vbi Bar. vult, ꝙ omnino syndicus debet denunciare maleficium, ēt si nō sit punibile: sed ipsemet de se cognoscere non debet, imo debet denunciare. Tu vero posses saluare Bar. per l. cum falsum. & quòd ibi Doc.ff. de acquir. hære.& iura allegata ꝑ Raph.& Ro. loquūtur ī alio q̄ dr̄ deliquisse, vel deliquit, & nō ipso syndico: qa certissim⁹ est, ꝙ nō deliqt.

AVGVSTI. Addatis ꝙ miror de ista saluatione do. Ang. qa nihil dicit, & non tollit motiuum Lud.& Raph. Addatis tn̄, ꝙ opinionē Bart. possumus saluare in vno casu.s. nā licet nō pertineat ad syndicū ad iudicādum an illud sit maleficium vel nō: & iō in distincte ēt maleficia nō punibilia deberet denunciare, quia merus est executor: tn̄ si notorium est illud maleficium nō esse, vel nō fuisse punibile: tunc syndicus non tenet̄ tale maleficium denunciare, Ita in ꝓpriis terminis dixit Ang. in l.ne qs vela.C. vt nemo priuatus.ꝑ bonas rōnes. Intelligo ergo doctrinā Bar. & saluo hoc modo. puta: quia cōtra famā notorium erat illum syndicum fuisse absentē tempore delicti commissi. An autem syndicus teneatur denunciare maleficia commissa per ipsum stāte statuto &c. vide per Petr.de Ancha. in repetitione c.canonum statuta. extra de consti. sub rubr.q̄ personæ ligentur statutis. faciunt nota. per Bal.in l.i.in fin.C.ex quib.cau.restitutio in integrum non est necessaria.

34 *Syndici obligati ad denunciandum maleficia intra certum tempus, alias incidant in pœnā si Titius ut priuatus denunciauit maleficiū, & postea fuit creatus syndicus, an si deinde nō denunciet intra terminū n. incidat in pœnam dic quod non.*

34 ANGE. †Quid si sindicus debeat denunciare maleficia intra certū tēpus alias incidit in pœnā. pone ꝙ maleficiū denūciauit Titius vt qlibet priuatus: postea fuit creatus syndicus, an iterum debeat denunciare: & si non faciat intra terminum, incidat in pœnam: dic ꝙ non, cum iam semel denunciauerit, licet vt priuatus l.si quis hæres.ff. de iniuit.

aniust. rup. & irri. testa. & ibi Imol. qnimo subiungit do. Ang. q si syndicus villæ tenetur denunciare maleficia sub certa pena, excusatur si alius denũciando pũenit eũ. ita dixit Bal. in l. 2. C. de his quib. vt indig. & l. 2 §. si mater. ff. ad Tertulia. & l. 2. ff. de lib. agno. sed Ro. in l. pe. ff. ad Silla. dixit, q animaduertendũ est: aut accusatio, seu denunciatio fuit minus sufficienter instructa per illum præuenientẽ, & tunc syndicus tenet ad penã, & ad interesse: & hoc pp interesse reipublicę. facit l. 2. §. non solũ. ff. ad Tertul. Et maxime cũ timeat de collusione: & ideo tali casu nõ excusat syndicus, licet fuerit p̃uentus & ita intelligit Alb. de ros. in 2 parte statutorũ. qui posuit hanc. q. & qđ not. Bar. in l. sororem C. de his quib. vt indig.

Avgvsti. Tu dic vt dixi supra in glo. ista. in verbo, (quid si fuit in denunciando pũcntus &c.) Et in hac materia adde, q volũit Alb. de ros. in 2. parte statutorũ. q. lxii. q incipit, Itẽ q̃ro, statuto cauet q consules villarum. Et de materia vide omnino Alb. de rosa. & Bar. in l. i. §. eleganter. ff. de lib. agno. & idẽ vide Alb. de Rosa ĩ q̃stione statutorũ. in 2. parte. q. lxxxiii. incipiente, item dubitatur. statuto cauetur, quòd si maleficiũ committatur in aliquo loco: q allegando Gand. in tract. malefi. sub rub. de multis q̃stionibus maleficiorũ depẽdentibus à statuto, in veritate qd erit. vñ cõcludẽre, quòd si ille malefactor alias punitus à cõmunitate absque denunciatione vel captura illius qui sub pena deberet denũciare vel capere malefactorẽ, & ob aliã causã vel delictum fuit detentus ille malefactor licet punitus pp illud delictũ, qđ debebat denunciare p denũciantẽ. vel malefactor capi p capientẽ, quòd isto casu ille talis incidit ĩ pęnã, alias secus. dicit tñ ibi Alb. qđ si negligẽtia poterit imputari villæ q̃ debebat denunciare, vel capere, licet ille talis malefactor fuerit præuẽtus vel punitus, quòd villa incidit in pęnã. Adde tamen quòd indistincte teneo isto casu in q̃stione nr̃a, quòd syndicus qui fuit p̃uentus excusatur à pęna pp regulã quã approbãt oẽs doct. Bar. Ang. Imol. & Raph. in l. eum seruus. ff. de verb. obl. per text. in l. si puella. C. si mãcip. ita fuerit aliena. q dat illã regulã quòd quo ad pęnã euitãda, nõ refert à quo dispositio adimpleat, p quã regulã decidunt doct. post Bar. i d. l. cũ seru. is.

infinitas q̃stiones. vñ cum hic tractemus de euitatione pœnæ ipsius syndici, licet illud factũ, qđ debeat adimplere, s. denũciarẽ maleficia, alias incideret in pęnã, hoc factum sit adimpletũ per alium: euitat pęnam ille syndicus propter denunciationem alterius.

35 *Syndico existente Titio fuit cõmissũ maleficiũ de quo non habuit notitiã, finito officio habuit notitiã de illo an teneat illud denũciare.*

35 Ange. †Quæro, si maleficiũ fuit commissum tpe quo Titius fuit syndicus, & tẽpore sui syndicatus nõ habuit notitiam de vno crimine cõmisso: postea finito suo officio superuenit notitia dicti criminis, an denunciare debeat tale dictũ? Istã q̃stionẽ format Bal. in l. cũ ancillis. C. de incest. nup. & ibi tenuit q nõ est denunciãdũ: p tex. in l. i. §. occisorũ. ff. ad Silla. Sed Ro in d. §. occisorũ, dicit, q hoc est dubitabile: qa hæc denũ a ciatio hẽt tractũ & originẽ a ex delicto cõmisso tpe sui officii, ergo denũciare tenet. ad hoc alle. l. nã & si seruus. §. si viuo. ff. de neg. ge. & p l. i. C. vt cãæ paup. post pu. ad tu. & qđ no. Bar. in l. i. §. fi. de admini. tuto.

ADDITIO.

a ¶ **Tractum & originem. Adde tu circa hoc, & vide Alex. in consi. vij. iij. lib.**

Avgvsti. Tu Adde, q p opi. Ro. allego optimã decisionẽ Bal. qua posuit in l. fin. ff. de iurisd. om. iudi. q dixit, q si syndicus intra octo dies debet denunciare maleficiũ, & vltima die sui officii fuit cõmissum delictum, quòd ad ipsũ spectat denunciatio malefici, nõ ad nouũ syndicũ: licet statutũ dicat, q intra viii. dies dẽt fieri talis denunciatio. & rõ est qa in psona syndici veteris cepit obligatio, q̃ nõ transfundit in successorẽ in officio: vt C. de decu. l. puidendũ. & alia allegat de quibus ibi per eum.

36 *Maleficium commissum casu fortuito, an debeat per syndicum denunciari, & si non denunciet, an incidat in pœnam statuti.*

36 Ange. †Quæro vnũ maleficiũ fuit cõmissum casu fortuito: an istud dẽt p syndicũ, vel ministralẽ denunciari: & si nõ denũciauerit, incidat in pęnam statuti? Et ad huius dubii decisionem. Primo videndum est, an tale commissum per Titium dicat maleficium, & vr̃ q non, quia ex casu quis non punitur

punitur aliquo modo, nisi culpa pcedat casum: vt l. si fortuito. ff de incend. rui nauf. & not. in l. i. §. idē iuris. ff. ad l. Rhod de iact. In contrarium vr̄ tex. in l. respiciendū. §. delinquunt. ff. de pœn. & quod ibi not. Est er. o maleficium, sed est absq; pœna. & hoc sciri potest in casu proposito, an syndicus tenea tur denunciare tale maleficiū, & videtur quòd sic. Sufficit enim, quòd prima facie sit maleficiū: & iudex postea habet inq̄rere, an sit punibile, vt ff. ad Turp. l. ab accusatione. & ibi Bar. Syndici ergo nō est iudicare, sed indicare, & denunciare. quod not. Facit quod no. Bar. in l. fi. §. diui. ff. de publi. Et istā qōnē posuit Bald. in l. data opera. C. qui accus. non pos. in ver. quæro vtrū maleficiū cōmissum casu. & idē Bal. subdit, ꝙ secus erit si quis occidat hominē se defendēdo: quia illud nō dr̄ maleficium. Ratio differentiæ est: quia occidere aliquē ad sui defensionē, fit lege permittente, & naturali rōne concedente: sed homicidium casuale nō fit legis autoritate, sed fit præter legē. Et ideo qn̄ fit casu, essentialiter est maleficinm: sed non quo ad punitionē. Et facit extra de delictis pueror. c. i. versi. quis vero &c. & ff. de fur. l. inter oēs. §. i. Ex quo Bal. ibi infert. aut maleficium fit secundum legem, & non est maleficium, nec essentialiter, nec quo ad punitionē: quia lex est illa quæ occidit & hominē negauit ministerio hominis. ar. l. palā. ff. de rit. nupt. & no. xxiiii. q. vii. in c. occidit. in gl. aut præter legē, & tūc est maleficium essentialiter, non quo ad punitionem, vt qn̄ fit casu fortuito: aut fit contra legē, & tunc est maleficium essentialiter, quo ad delictū, & quo ad pœnā, vt no. C. de sacros. eccl. l. ii. Sed dico, ꝙ licet magna sit autoritas Bal. in indiciis, qn̄ nō habet cōtradictorē: tn̄ dubito de hac sua doctrina dum dicit: qn̄ maleficium est commissum ad sui defensionem, ꝙ syndicus nō teneatur denunciare. qm̄, vt supra dictum est, officium syndici est referre & denunciare, & nō iudicare. Vnde etiā si delictum non esset delictum effectum. tn̄ stante dubio de delicto vtrum probabitur, quòd fecerit ad sui defensionē vel nō: quia allegāti, quòd fecerit ad sui defensionē, incumbit onus pbādi. & nō pōt negari, quòd delictum, saltē apparenter nō sit, qm̄ dicēti quòd fecerit ad sui defensionē, incūbit onus probādi, q̄a intencio iudicis ad accusantem est fundata, quòd occidens attentauit rē sui natura de gn̄e prohibitorum. l. i. C. de sicar. & dicet infra in gl. super ver. (& dictus Titius se defendendo &c.) ergo stante hoc dubio, ad ipsum syndicum nō spectat interim iudicare, sed denunciare: & nō denunciādo incidit in pœnā. facit quod not. Bart. in l. fin. §. diui. ff. de publi. & supra dictum est: credo tn̄ ꝙ si in pcessu formato ad q̄relā Titii offensi, vel ex inquisitione iudicis apparebit ꝙ ille fecit ad sui defensionē, & sic p sñiam apparebit illi fuisse licitum ad sui defensionē occidisse Titium, & sic notorium erit, quòd isto casu syndicus releuabit̄ à pęna. & ita poterit saluari dictum Bald. qđ no. vt possis cū opus erit saluare amicū tuū syndicum, q̄ nō denunciauit, cū tale homicidiū cōmissū erit. AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde quòd inquātū Bal. s̄. voluit ī d. l. data opera, quòd homicidiū pœnā non merer̄. Tū essentialiter est delictū, quia casu fortuito cōmissum, quòd isto casu syndicus tenetur denūciare maleficiū, quia delictū est, licet nō quo ad pęnā. Nā ista cōclusio vr̄ esse cōtra text. ff. ne q̄s eum q̄ in ius voc. est vi exi. in verb. nō deliquit, q̄ exemi. in l. i. §. cū Offilius. nā in l. ii. illius titu. dr̄, quòd q̄ eximit aliquē de manu familię, qn̄ vocatus est in ius, ille eximēs cōmittit delictū. d. l. ii. in ver. qui ī simili delicto. tn̄ si quis eū q̄ in ius voc. est eximit: q̄ vocatus, nō poterat vocari, tn̄ hoc illiciū, cū pœna nō meret̄, nō vocat̄ delictū, vt est casus in d. § cū Offilius. vn̄ Bal. ibi no. Nota ꝙ illicite cōmissum, cū pęnā nō meret̄, non vocat̄ delictum, ergo cum verba statuti p prie debeāt intelligi l. iii. § hæc verba. ff. de de neg. ge. Syndicus qui renunciare oīa delicta vel maleficia, non tenebit̄ ēt denunciare delictum cōmissum casu fortuito, cum pęnā non meretur, cum non sit delictum. Præterea vr̄, quòd author hic male reprehendat Bald. in casu qn̄ aliquis occidit aliquem ad sui defensionē, p text. & ibi Bar. in l. ii. C. de his qui ad eccle. confu. vbi Bart dicit, quòd quando homicidium fit lege permittente, & accusator compareat, iudex repellet talē accusatorem. Vnde multo fortius videtur, quòd syndicus non incidat in pęnam si non denunciat maleficium permissum autoritate legis. His tamen nō obstantibus puto falsam esse illam primam conclusionem, q̄ ā supra posui contra Bal. de homicidio commisso

misso casu fortuito: quia licet illud pœnam non mereatur: tñ dico essentialiter maleficium esse, licet non quo ad pœnam. & ita intelligo d §.cum Offilius. & ita ipsum intellexit Bal. ibi illum tex. Præterea vt dixit Barto.in l.si quis in graui.§.si maritus.ff.ad Silla.& Bar.in l.diuus.ff.de custod.& exhib. reo.& Bart. in l.i.§.qui denunciationem.ff. ad Turpi.& Salic.in d l.ea quidē. licet delictum sit factum, & pœnam non mereatur. Tñ syndicus tenetur denunciare similia maleficia: quia onus iudicandi non pertinet ad ipsum. Nec obst.doctr.Bal.in d.l.ii. quia intelligo dicta Bal.qñ notorium erat homicidium cōmissum esse ad sui defensionē: quia hoc accusator dicebat in suo libello. Et ideo dixit Ang.in l.ii.C.vt nemo priua.quòd vbi notorium est homicidium potuisse fieri autoritate legis, tunc syndici non tenentur denunciare similia maleficia, & hæc nota.

SVMMARIVM.

1 *Delicta quatuor modis committuntur, scilicet, facto, dicto, consilio, & scriptura.*

2 *Nomen, agnomen, & cognomen ponuntur in maleficijs ut fiat cognitio.*

3 *Officialis quando capit bannitum antequàm faciat executionem, facit ipsum confiteri, quod est idem homo qui sic uocabatur, qui fuit bannitus &c.*

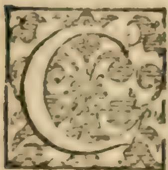

CAIVM Sempronii de nobilibus, de monte Olueto.] Et quia in multis gl. inferius plura delicta veniūt examinanda. Sciēdum est, quòd
1 † quatuor modis, videlicet facto, dicto, cōsilio & scriptura maleficia cōmittuntur, vt l.maleficia. ff.de act.& obli. & infra dicetur in suis congruis locis. & hæc colliguntur ex doctrina Bal.in l data opera.in ver.præmittendum est autem ꝙ delicta. C. qui accus. vbi multa alleg Ideo † hic ponitur nomē, agnomen, & cognomē vt fiat cognitio. Qm̄ per ista agnoscitur homo & corpus, de quo iudex inquirens sensit. l.ad recognoscēdas. C.de inge.& manu.insti.de leg. §. si quis in nomine.C.de test. facit. C.de mutatio.nomi.l.i.sicut dicimus in rebus inanimatis, q ex duabus ad minus demonstrationibus & circūstant is demonstrandæ & circunstantiandæ sunt, vt l.forma. & quod ibi not.glo. & Bar.ff.de censi.l.si quis in fundi vocabulo.& ibi glo.& Barto.ff.de legat primo. Ita igitur quando describitur homo animal rationale.facit l.demonstratio, in princi. ff.de cōdi & demon.& ibi Bar.in versic.quæro ꝑ quæ verba inducatur demōstratio & ibi, ex
3 quo vide &c.†Et dicit Bar.in l.inter stipulantē.§.i.ff.de ver.obli. ꝙ qñ officialis capit bannitum antequā faciat executionē, facit ipsum confiteri, ꝙ ipse est idē homo & idē corpus, qui sic vocabatur, qui fuit bannitus & cōdēnatus pro tali crimine, & tali tēpore sub tali nomine, & fuit citatus & recondēnatus: qua cognitione facta, executio capitalis de eo fieri pōt absq; nouo processu: & ꝙ dixi, absq; nouo processu, intelligas super delicto: sed fiet nouus processus, in quo declaretur talem personā captā esse, quæ reperitur in banno, & bannū contra ipsam exequendū esse.ita dicit Bal.tit.de feu.sine culpa non admittēdo.c.i. de quo ēt dicetur infra in gl.in verb.(& ibi caput à spatulis amputetur.) & in vers.ꝙ hic dṙ ꝙ decapitetur.
a Sed Bal.[a] in quodā suo consil. quod incipit, Cum appareat Petrus &c.dicit, ꝙ talis recognitio est de cautela: non autem de necessitate. Sed ego dico, quòd imo est de necessitate per rōnes Bal.in l.demonstratio.quinimo plus, quod melior practica est & forte necessaria, quòd talis bānitus non tm̄ se recognoscat, vt dicit Bar.sed addatur, quòd tale crimen de quo cantat bannum, & cōdēnatio, loco, & tēpore, modo & forma in ipso processu contenta ipse cōmisit: tūc facta dicta confessione, poterit fieri dicta executio. Aliàs aūt cū tale bānū, & cōdemnatio facta in contumacia dicti bāniti non probet dictū bānitum tale maleficium cōmisisse: vt no.Bar.in l.si ideo.in prin. ff.de euic. & Bal. in l.transigere.C.de transac.circa medium. Necessario sequitur, quòd iste magis est bānitus ꝑꝑ contumaciā, q̄ quòd tale delictum cōmiserit: arg.l.si repudiantis.§.si ff.de inof. testa.& ideo iste dānaretur absq; delicti ꝓbatione, quod est inconueniens. Vnde vt appareat, ꝙ ex delicto, & non ꝑꝑ eius cōtumaciā fiet executio ita acriter, quia decapitatur: semper vtile, imo necessariū mihi vṙ, ꝙ bannitus confiteatur se tale maleficiū cōmisisse, vt dictum est: & ita ēt sentit Ange.& Imol.in d.l.inter stipulantem. §.i. & hoc ēt vṙ sentire Bartol.in d.l. inter stipulantem.§. Stichum.

Stichum. in fin. si recte ponderentur verba Bar. vnde dicit, quòd si iudex nõ potest hãc cõfessionem extorquere, habeat probationes, quòd iste est ille homo qui de hoc maleficio inculpabatur, vel qui illud fecerit: Sic ergo Bar. vult quòd probet quòd illud maleficium cõmiserit. clarum quod sentit, ꝙ si tu iudex si potes & eandẽ confessionem ab eodem tu exigas, ꝙ illud maleficiũ cõmisit. Et de materia vide per Bart. in d.l. diuus. ff. de cust. reo. & Bal. & Imol. in l. si quis seruũ. §. inter duos. ff. de leg. ii. & Ang. & Im. in l. ii. ff. de lib. & posth. & Imol. in d.l. demõstratio. & vide Ang. ĩ l. hac cõsultissima. C. q te. face. pos. & in l. i. C. de sent. q̃ sine cer. quãti.

ADDITIO.

a ❧Sed Bal. Adde tu, & vide Bal. in consi. lxxiiij. in v. volu. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ mihi vr̃ verior illa sententia Bar. ꝙ ille cõfiteatur se esse illud corpus, & non sunt necessaria illa, q̃ dicit do. Ang hic, ꝙ confiteatur [b] quòd ipse cõmisit delictũ. & pro sententia Bar. allego Bal. ĩ l. volũtatis. C. de fideic. & hoc dixit in terminis Bal. in l. hac consultissima. C. qui test. face. pos. & Bal. in l. i. C. si vnus ex pluribus. & Imo. in d.l. demonstratio. & licet Ange. tenuerit cõtrarium in l. ii. ff. de lib. & posth. & Ang. & Imo. in d.l. inter stipulantẽ. §. i. per aliquas rationes, quibus faciliter respondetur per Imol. in d. l. ii. & in d.l. demõstratio. & per Bald. in d. §. si inter duos. per quẽ patet, ꝙ hic do. Ang. male loquitur. Nec est verum, ꝙ Bart. in d.l. inter stipulantẽ. §. i. hoc dixerit, si recte eius verba ponderentur. Sed bene verũ est ꝙ cautius faciet iudex, si ipse interpretetur, quòd de hoc corpore sensit in processu & banno: quod quidẽ facere põt. l. ab executore. in princ. & hoc Bar. vult. ff. de appel. & Bal. in l. nõ ignorat. in fin. C. de fruc. & lit. expẽ. Sed adde ꝙ contra istã doctrinã arguit terribiliter Ang. in l. eum quẽ temere. ff. de iud. in fi. prin. vbi probat, quòd lata sententia, ista interpretatio non põt fieri ꝑ iudicẽ. & aliquid de materia per Ang. in l. his verbis. ff. de hær. insti. & vide Alb. de Rosa. in iiii. parte statutorũ. q. liiii. qui disputat ibi: an bannito capto, statim debeat fieri executio contra ipsum. Tẽpera tñ ꝑdicta, quòd licet bannitus miles cõfiteretur se esse corpus de quo in citatione & bãno, tñ si tunc opponeret exceptionẽ, q̃ si fuisset apposita à principio, ipse bannitus iudiciũ suscipere non cõpelletur: quòd tunc iudex declarabit iudicium & bannũ fuisse nullũ. ita dicit Bar. in l. nõ vr̃. in fi. ff. de iudi. Quinimo cõsuluit Pau. de Cast. in suo cõs. xxx. quòd si post terminũ bãni cõpareat bãnitus, & neget se cõmisisse delictũ, qđ videbatr tacite cõfessus ex contumacia ex forma statuti, ꝙ ipse ẽ audiẽdus. ibi vide. Et de materia an statim dẽat fieri executio cõtra bãnitũ captũ sine nouo ꝓcessu, vel opus sit, ꝙ iudex faciat ipsum se recognoscere eẽ illud corpus. Late posuit do. Nellus in tract. bannitorum. in ii. parte ii. temporis. q. xxxiiii.

b Confiteatur. Adde circa ista vide Cepol. in consilio vigesimoprimo.

4 *Inquisitus habens nomen singularissimum, ut est in gallopresso, non debet per alia nomina demonstrari in inquisitione.*

4 ANGE. †Quęro, quid si habet nomẽ singularissimum, vt est ĩ gallopresso, vt no. gl. in l. hac consultissima. C. qui test. face. poss. Rñdeo quòd sufficit in inquisitione solum nomẽ suum sine alia demõstratione apponi. Aliæ autẽ demõstrationes & pronomina apponuntur vt certus reddatr. Sed si certus est, ex sola proprii nominis appositione, nõ est necesse, quòd alia apponãtur. ita voluit Bar. in d.l. demonstratio. ff. de cõd. & dem.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde, quòd vera est ista conclusio, quòd ẽt in criminalibus opus est, quòd persona appareat certa, quã intendit iudex punire. Et addatis d. Bar. in l. libellorum. in fin. prin. ff. de accu. q. dixit, quòd persona ita debet exprimi, quòd certa reddatr ꝑ duas demõstrationes, vt Petrus filius talis de tali loco, nisi eẽt ita singulare nomen quòd ꝑsona redderetr ꝑ se certa. & alleg. d.l. hac consultissima. Nã voluit ibi Bar. loqui de gallopresso. & idem dixit Bal. in l. certum. ff. si cer. pet. de isto gallopresso. & not. Doct. per illum text. in l. i. & ii. ff. de lib. & posth. & ibi Ang. loquitur de illo qui vocabatur Papalaua.

5 *Demonstrationibus pluribus appositis in inquisitione quàm sit necessarium, si una de nonstratio non necessaria, falsa sit, non uitiabitur inquisitio.*

ANGE.

ANGE. † Quæro, quid si plures q̃ sufficiãt demonstrationes apponantur: puta, q̃a dicit Titiũ Sempronii beccariũ de Gallutiis capellæ sancti Blasii: & ipse non est de Gallutiis, sed de Pepolis: An talis adiectio falsa vitiet inquisitionẽ, cum aliæ oẽs demonstrationes sint veræ. & Bar dicit q̃ nõ: in d.l.demonstratio. in versic. 6. quæro quõ &c. & in vers. & licet aliqua demonstratio: quia quicquid adiicitur vltra necessariã demonstrationem frustra fit, & nõ vitiat. l.i.§.fin.ff.de dote prælег. & l.i.in prin.C.de rei vxo. act. sicut dicimus in simili, q̃ in summariis põt ꝓcedi, & in executiuis sine libello. Si tñ fiat libellus & ineptus, non nocet, vt dicunt glo. & docto. in l.vinum.ff.si certum peta.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde q̃ nunc nõ intendo examinare illã difficultatẽ quã posuerunt Doct. in l.vinũ. quia maxima est dubietas de iure an sit vera cõclusio, q̃ multæ decisiones reperiuntur in contrariũ. Sed in princip.[a] q. adde, quòd Bart. idẽ expresse affirmauit in l.i.§.fi. ff de dote prælega. quia illa falsa demonstratio nõ habet vitiare id, quod certũ erat per alias demonstrationes. & nota. in l.si quis in fundi vocabulo.ff.de leg.i. Sed hic adde quæ dicã infra in seq. q. in additionibus meis.

ADDITIO.

a ¶ Sed in princip. q. Adde circa hoc Rom. in consil. cccclxiiij. & quando vna demonstratio est falsa, & veræ sunt aliæ, vide Alexan. in consil. lxxiij. in iij. volum. Ber.

6 *Error in nomine proprio patris ipsius inquisiti, an vitiet inquisitionem, ut si dicatur, Titius Caij, cum esset Titius Sempronij.*

6 ANGE. † Quid aũt si erratum fuit in nomine patris: vt quia erat Titius Caii, & fuit citatus Titius Sempronii, an vitietur ꝑ hoc inquisitio? Rñdeo: aut sub tali & propter talẽ citationẽ & inquisitionẽ ipse cõparauit & sub tali nomine ipse litigauit, & contra hoc nõ opposuit: & tunc talis processus ꝑꝑ hoc non vitiatur: quia tã iudex q̃ partes habent istũ pro Titio Sempronii. Si vero fuit cõtumax, & in cõtumacia ꝓcessum fuit, & cõstat q̃ ille est homo qui fuit de tali crimine diffamatus & inculpatus, licet fuerit in nomine erratum, valet processus: & sic si fuerit de tali crimine diffamatus, ꝑꝑ hoc, & propter processum ꝑdictum ipse se absentauit, & cõtulit ad a'ia territoria, & vt bannitus stabat, & capi timebat ne decapitaretur. Tunc talis error nominis nõ vitiat. Si vero cõstaret hunc fuisse conuentũ sub nomine Titii Sẽpronii, & cõstat q̃ non est Sẽpronii, sed Caii. tunc processus vitiat̃. Ita dicit Bar. in d.l.demõstratio. in vers. 6. quęro quid in iudiciis. hoc verum, vt dicit Bar. nisi illæ demonstrationes essent ita veræ, q̃ sufficerẽt vt supra dictum est.

b AVGVSTI. Tu autẽ[b] in hac materia adde, q̃ vera vr̃ illa cõclusio: quòd si ille Titius cõparuit tãquã Titius Sẽpronii, & non opposuit, sibi imputet̃. Et ideo dixit Ange. ĩ l.cũ quẽ temere. de iud. quòd si inquisitio est formata cõtra Titiũ: & duo erãt Titii in ciuitate: & vnus cõparuit qui fuit citatus, in veritate nõ erat ille de quo iudex sensit: quia ille talis nõ cõmiserat illud delictũ, q̃d faciat quòd iudex interpretetur, & declaret se de illo Titio non sensisse. Aduerte tñ inquantũ Bar. in d.l.demõstratio. & in d.l.j.§.fi. voluit, q̃ licet sit erratũ in nomine patris: si tñ per alias cõiecturas appareat, q̃ ille est illud corpus, de quo in dispositione, q̃ talis error nõ vitiat actum maxime si sunt duæ demõstrationes veræ, vt in exẽplo. Pone q̃ citatur Bart. Petri de Saxoferrato legũ doctor. Nã licet nõ sit verũ q̃ vocet̃ Bar. Petri. sed quia erat de Saxoferr. legũ doctor: satis probat̃ nõ esse erratum ĩ corpore. Adde tñ q̃ Pau. de Cast. in l.testõ quidã.ff.de cõd. & demõ. dicit ꝑdicta nõ habere locum vbi essent expressæ quatuor qualitates, & duæ cõuenirent, & duę nõ: quia tunc dispositio viciatur: quia res efficitur dubia. quod intelligo verum, qñ illę q̃ conueniebant huic rei, cõueniebant alteri, quia tunc dispositio vitiat̃. Ita voluit Pau. de Ca. in l.si in noĩe.C. de test. per ea q̃ hñr in l.i.§.fi.ff.de dot. ple. Vnde ad ꝑdicta dico, q̃ si iudex citat Titiũ Sẽpronii beccariũ de Galluciis capellæ sancti Blasii: & ipse non est de Galluciis, sed de Pepolis, q̃ tenet citatio, quia reperiunt̃ aliæ demonstrationes veræ saltẽ duæ. s. quòd est Titius beccarius capellæ S. Blasii: quia illæ duæ demonstrationes veræ vincunt illã falsam. Sed si citaret Sempronium beccarium de Galluciis capellæ sancti Blasii, sed nõ esset Titius Sempronii, sed Titius Caii, & sic errauit in vna demonstratione, scilicet de Galluciis:

Galluciis,quia volebat dicere de Pepolis,& errauit in alia, quia dum dixit Sempronii, volebat dicere Caii.& sic volebat dicere Titium Caii beccariũ de Pepolis capellæ sancti Blasii. tunc isto casu citatio & processus nõ valerẽt: q̃a licet hic essent duæ demonstrationes veræ,erant aliæ duæ falsæ, q̃ faciebant rẽ dubiã. Limito tñ secundũ Pau. de Ca.si illæ duæ qualitates falsæ alteri Titio de Galluciis conueniebãt, alias nõ,vt dixi supra,quia tunc cum nõ cõstaret de corpore,citatio non valuisset.& late dixi in l.si qs ĩ fundi vocabulo.ff. de de legatis primo.

b **Tu autem. Adde tu & vide Alex. de Imo. in consi.lxxiij.in iij.vol.**

7 ***Error in nomine proprio inquisiti cum constat de corpore, non uitiat inquisitionem.***

7 Ange. †Subsequenter q̃ro,q̃d si sit erratum in nomine ꝓprio delinquẽtis cum de corpore cõstet.Respõdeo,non vitiat ꝓcessus nec inquisitio.vt l.si ĩ iudiciis.ff. de iudi.

Avgvsti. Aduertas, tñ ꝙ recte dixit, cũ de corpore cõstet,q̃a si non constaret de corpore:q̃a erãt duo Titii in ciuitate, & iudex citaret Titium: ille qui fecit facere illã citationẽ illo mõ, dẽt condẽnari in expẽsis. gl.Bal.& Ang.in l.eum quẽ temere.ff.de iudi.:Scias tñ, ꝙ ille sic citatus tenetur cõparere & allegare exceptionẽ,vel ꝙ citatio est obscura,vel quòd nõ est ille Titius. Ita dixit Bal.in d.l.eum quẽ temere fuisse iudicatum Florentiæ: licet Ang.ibi aliter loquat̃.

8 ***Error confinium loci delicti non uitiat inquisitionem, si constat de quo loco sensit iudex***

8 Ange. † Quid si est erratum in confinibus delicti,cur tñ cõstet de quo loco iudex hic sensit.dic ꝙ nõ vitiat̃ inquisitio.l. patronus.§.Sempronio.ff.de leg.iii.

Avgvst. Tu adde no.ꝑ doct.in d.l.si qs in fundi vocabulo.de leg.i.& ibi late dixi.& doct. in l forma.§ff.de censi.ꝑ Bar.in l.cum pater.§.fi.ff.de leg ii.vide no.in l si fortidianum.C.de leg.vide Bald.in l. pen.in x.col. C.de exec.rei iud.q dicit, ꝙ error cõfiniũ etiam non vitiat sententiam.

9 ***Error loci originis uel parochiæ delinq̃ntis nõ uitiat inquisitionẽ dũmodo cõstet de corpore.***

9 Ange. † Quid si est erratum in terra siue loco originis delinquentis,vel erratum fuerit in parochia?dic ꝙ nõ vitiat inquisitio l.quoties..in prin.ff.de hære.insti. dummodo de corpore cõstet.intãtum ꝙ dicit Ang. & Imo.in l.his verbis.§.i.ff.de hære. instit. ꝙ semel fuit Bononiæ vnus decapitatus q̃ non credebat bannum suum valere, quia erat de alia terra quam diceretur in bãno: quia constabat de corpore,quod not.

Avgvsti. Tu autẽ in hac materia ad de,ꝙ verum est,ꝙ vbi cõstat de corpore,error in patria non vitiat dispositionẽ. Sed limito: ꝑdicta vbi patria nõ esset de substãtia actus,alias secus,quia scd̃m diuersas patrias erãt diuersæ pęnæ: quia tunc error patriæ vitiaret inquisitionẽ. Ita ad hoc allego doc. ĩ c.significãte.extra de rescri.maxime Imo. in illa q. de illo qui impetrauit rescriptũ cõtra Titiũ doct. de diocesi.Ferrariẽsi, & erat Reginus:quia si cõstabat ꝑ alias circunstãtias de corpore Titii.tñ ratione patrię propter dictas,rescriptum obtinuisset &c.vide. Nam communis sentẽtia est, ꝙ ille error ĩ diocesi,vel patria vitiat dispositionem, etiã si constat de corpore. vide tamen quæ dixi in d.l.si quis in fundi vocabulo.

10 ***Error in nomine artificij, quia dixit beccariũ cum esset faber,non uitiat inquisitionem, si constat de corpore.***

10 Ange. † Quid si erratum fuit in nomine artificii, q̃a dixit beccarium, cũ esset faber c. dic quòd si de corpore constat non vitiatur inquisitio.l. qui habeat flaccum.ff. de reb.dub.ita dixit Bal.in l.si quis in fundi vocabulo ff. de leg.i.

c **Faber. Adde & vide Ludo. Roma. in consi. cccxliiij. Ber.**

Avgvsti. Tu adde q̃ ibi dixi. Adde tñ ꝙ ista cõclusio vr̃ falsa. Nã error in nomine appellatiuo, vitiat dispositionem. d. l. si quis in fundi vocabulo. vñ cum dico beccarium,cum esset faber,videtur erratum in nomine appellatiuo, & sic vt dixi, videtur vitiari dispositio, cum ẽt de corpore cõstet d. l. si quis in fundi vocabulo. & ideo pro pleniori doctrina & vera solutione illius tex.in d.l.qui habebat flaccum. vide Bald. in l.si in nomine.C. de testa & aliquid in l. si Fortidianum.C.de lega.

Error

11 *Error in proprio nomine iudicis non uitiat inquisitionem.*

11 ANGE: †Quid si iudex erat ĩ ꝓprio suo nomine, an per hoc vitietur inquisitio? vr quod sic, quia error in suo nomine proprio videtur supinus, vt in l.fi.C.de hæred.insti. Tñ ille tex.vult cõtrarium, q̃a licet sit supinus si tñ erretur, non vitiatur institutio, & sic non debet inquisitio vitiari.vt no.Raph. in d.l. si quis in fundi vocabulo. in princip.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde, ꝙ
a ista decisio vr̃ falsa a, quia Bar. Bal.Ang. & doct.in d.l.fi.C.de hære.insti. contrariũ volunt, quòd imo vitietur dispositio ꝑ errorẽ nominis ꝓprii.Et Ro.in l. si ĩ noĩe.C. de testa.& Mod.& ibi late scripsi.in d.l.si q̃s in fundi vocabulo.ff.de leg.i.vbi ẽt vltra legistas dedi aliã pulchrã limitationẽ qñ error in nomine proprio vitiat dispositionem.

ADDITIO.

a ℭVidetur falsa. Vltra dicta hic adde, ꝙ non solum error in nomine proprio testãtis vitiat testm̃, sed etiam in nomine proprio patris ipsius testãtis vitiat institutionem. ita consuluit Ro. in consi. clxxix.dic tamẽ ꝙ error nominis iudicis vel patris, non vitiat rescriptum.ita ipse Roma. in consi. cccxliij.quem etiam vide ad q.sequentẽ. Ber.

12 *Error in proprio nomine delinquentis, non autem dignitates seu artificij, etiam uitiat inquisitionem.*

12 ANGE. †Quid aũt si esset error in nomine ꝓprio delinquentis, sed nõ dignitatis seu artificii:vt quia inquiritur cõtra Titium potestatẽ Aretii, & Sempronius est potestas Aretii, an teneat inquisitio? dic ꝙ sic q̃a attẽditur artificiũ siue dignitas, ꝑ quã dignitatem & artificiũ administratum contra eũ inquiritur, licet sit erratum in nomine proprio:vt no.Bar.per illum tex.in l.pen.ff. de reb.dub.& in d.l. demonstratio. in princ.in ver.item est aduertendũ quòd quãdo &c.

AVGVSTI. Adde, ꝙ ista cõclusio est vera, p ea q̃ tradidi late in d. l. si q̃s ĩ fundi vocabulo.ff.de leg.i. secutus sñiam Bal.in l. si in nomine.C.de testa.& maxime, quia vbi constat de corpore ꝑ alias demõstrationes, error in nomine proprio non vitiat dispositionẽ.d.l.si in nomine.C. de testa. cũ simil.

13 *Statutum dicit quòd pœna augeatur si quis offendit annunciatum, Titius offendit Petrũ ab ancianatu remotum de proximo, dic quòd augebitur pœna.*

13 ANGE: †Et diligenter põderanda sunt verba nr̃æ inquisitionis: q̃a homicida erat nobilis.Quid ecõtra, si offensus erat nobilis in dignitate de ꝓsenti, vel præterito, vt puta.Pone quòd statutũ vult, ꝙ pęna augmenteẽ si q̃s offendat ancianum, vel ptãtẽ aliquis offendit aliquẽ ab ancianatu, vel potestaria remotũ de ꝓximo: an pęna augmentetur.Ro. in l.si quis in graui.§. de his. ff.ad Silla.alle.Albe.q tenet, quòd sic ĩ tractatu statuto. ꝓ quo alleg.text in l. fi.ff.de decu.& tex.in l.pe.C.eo.tit. facit.l. frustra.
b C.de sen.pass. Sed Ro. b ibi dicit fortiter se dubitare, cũ qualitas adiũcta verbo, debeat intelligi secundum tẽpus & actum verbi. l. in delictis.§.si extraneus.ff. de noxa. Cum ergo statutum loquatur de potestate, nõ debet intelligi de remoto, siue de eo qui finiuit officium.l.si vero.§.de viro.ff.solu.mat: & l cui eorũ.§. affinitas.ff. de posthu. Nec ob.d.l.fi.& d. l.pe. q̃a ibi expresse fit mẽtio de remoto à decurionatu, nõ autẽ est ita in statuto.Et ꝓ hoc inducit casum in c.i.de vasallo qui cõtra cõstitutionẽ: vbi vasallus liberatus non tenetur defendere dominum vt prius ita nec offendere: & si dominus offenderetur à vasallo liberato, vasallus non tenetur eadem pęna, sed alia iudicis arbitrio:vt dicit tex. iuncta glo.

b ℭSed Roma. Adde tu ꝙ pro opi. Roma. facit quod consuluit Pau.de Ca.in consi.lxviij. vbi statutum de compromisso fiendo, non comprehendit socrum & nurum mortuo viro. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde id q̃d dixit Bal.no.in l. obseruare.§. ꝓficisci.ff. de offi.ꝓconsul.& leg.in vii.q.qui dicit in propriis terminis, quòd stante statuto, quod si q̃s offenderit ptãtem puniatur in tantum, non intelligitur de remoto, sed de præsenti & allegat in argumentum d.§.affinitatis.in d.l.cui eorũ. & hoc intelligo ꝓcedere, & idẽ esset ĩ ancianis & aliis prioribus.Limito tamen prędicta singulariter ꝙ si statutũ loquereẽ de officialibus, q. finito officio tenetur stare ad syndicatum: statutum loquẽs puniendo iniuriantes huiusmodi officiales, comprehendit etiam officialem remotum ab officio, qui fuit offensus

sus durante syndicatu suo dũmodo, fuerit offensus tẽpore syndicatus, ratione illius officii finiti, ita singulariter dixit Bal.ĩ d.§. proficisci.in vii.q.arg.l.i.C.vt causę post puber. adsit tutor. Et hęc no.quia alias vidi de facto hanc q.Ro. voluit allegare Alber. in ii.parte statutorum.q.xviii.

14 *Si Titius qui naturaliter est nobilis, statuto fiat popularis, & desierat esse nobilis, quomodo intelligatur.*

14 ANGE. †Quid autẽ si quis naturaliter nobilis est, sed ex forma statuti efficitur popularis, vt fit Florentiæ, ꝙ magnas efficitur de populo & desinit esse nobilis, qũo intelligitur? dic ꝙ quo ad ea quæ cedunt ab eius fauorẽ, desinit esse nobilis, sed non ad ea quæ cedunt in eius odium, vt no.Bar.ꝑ illũ tex.in l.i.C.de infa.li.xii.facit quod ipse nõt.in l.i C.de dignitatib. li.xii.& facit l. actionum.§.item qui sunt.ff.pro socio. ẜm Ro.in d.§.de his.facit quod no.Bar.in simi. in l.i.ff.de leg.i.in ver.& faciunt prædicta. quod singulariter no.q̃a si Florentiæ vnus qui erat nobilis & magnus effectus sit postea popularis & delinquat, tamẽ punietur pęna magnatum, & sic maiori, non aũt pęna populariũ, & sic minori, quia quo ad sui odium non desinit esse nobilis.

AVGVSTI. Adde tñ ꝙ ista decisio vr̃ ꝑ tex.in l.ex ratione. ff.de excu. tut. per quẽ tex.dicit ibi Bal.ꝙ si comitatiuus dẽt tractari vt ciuis, nedũ dẽt tractari vt ciuis quo ad fauorẽ, sed quo ad odiũ. Et idẽ vult Bal. in l.q̃d fauore. in vii.op.C.de legi. & Pau. de Ca.in l.si duo. ff.de acqui.hære.& in l.nulla.ff.de legi. Sed q̃a ista est maxima difficultas, & multæ decisiones Bar.& Bal.& canonistarũ reperiuntur contrariæ, ideo me re-

c mitto ad ea quæ dixi in l.i.ff.de lega.i.c vbi multas decisiones allegaui.

c ff.de lega.i. **Adde tu, ꝙ verba statutorum vel reformationem quibus nobiles efficiuntur populares, sunt, ponderanda per ea quæ ponit Ro. in consil lxxxiij.vbi ponit, ꝙ statutum disponens, ꝙ inter affines fiat compromissum, & alio statuto existẽte, ꝙ aliquis nõ intelligatur de tali agnatione esse, & habeatur vt extraneus, an hoc non obstante poterit fieri compromissum. Ber.**

15 *Iudice procedente contra aliquẽ tanquã cõtra insignẽ latronẽ, & ita condẽnante cum pro snĩa præsumatur, nõ potuit cõdẽnatus appellare, dicendo se esse latronẽ, sed nõ insignẽ.*

15 ANGE. † Et tene bene menti, & hic in nostro ꝓcessu procedit tanquã cõtra homicidã, & ita dãnatur. q̃d facit si iudex ꝓcedit cõtra aliquẽ tanquã contra insignẽ latronẽ, & ita cõdemnauit. ꝙ cũ ꝓ snĩa præsumat.l.herennius.§.i.ff.de euictio.nõ poterit cõdẽnatus allegare ꝙ nõ est insignis, licet sit latro, ad hoc vt possit appellare ita dicit Bar.sing.in l.cõstitutiones. ff. de app & ipsũ sequit Imo.q̃d singulariter nota, ꝓ inquirentibus q. solent dicere in inquisitione cõtra Caiũ publicũ & insignẽ furẽ & latronem, & in inquisitione dicunt similia verba, vt ita præsumat nisi in cõtrariũ probet.

AVGVSTI. Adde ꝙ ista cõclusio an sit vera vel falsa, pendet ab his quæ dixi in repet.l.sciendũ.ff.de verb obl. vbi disputaui, an præsumatur ꝓ snĩa qñ iudex in snĩa dicit, viso libello, visa litis contestatione &c.

SVMMARIVM.

1 *Statuta sunt in aliquibus locis, quòd alia pæna sit in ciue, alia in forense.*

2 *Statutum imponens maiorem pænam forensi quam ciui, an ualeat.*

E Bononia homicidam.] Ideo apponunt ista verba, vt sit maior demonstratio vt supra in gl. præcedente dictum est, & dic

1 vt ibi.† Ac etiã, qm̃ in aliquibus ciuitatibus & locis sunt statuta, ꝙ alia pęna est in forẽse, alia in ciue. Vnde, vt iudex postea in limitatione pęnarum sciat & possit pęnã de delicto secũdũ qualitatẽ personarũ cõmensurare l.auxilium.§. in delictis.ff.de mino. Ideo talia verba à iudice in inquisitione ap-

2 ponuntur.† Quid aũt si statutũ vult, ꝙ maior pęna imponatur forẽsi &c.an valeat tale statutum? & vr̃ ꝙ nõ, qm̃ lex, siue statutum, debet esse vniuersalis, non particularis, alias non valet.l.Antiochensiũ.& quod ibi no ff.de priui.credi. Pręterea lex, vel statutũ debet esse sancta, & honesta, vt i.q.v.c. hoc quippe & l.ii.& iii.ff.de legi.sed nõ põt dici honestũ statutum, q̃d pariter nõ punit delinquẽtes, ac ẽt cũ ꝑ ꝑ statutũ ciues redderẽtur audaciores & forenses timidiores, cum maiori pęna timerent affici, arg l.i.§. quę honorandę.ff quarum rer.actio nõ datur.& quod ibi Bar. In cõtrarium ꝙ valeat statutũ, qm̃ ciuitas põt grauare ciues suos

muneribus realibus, & personalibus, & mistis, & nō forenses. ff. de mune. & hono. per totā. l. incola. ff. ad municip. l. ii. ff. de iure immuni. l. rescripto. §. fi. & ibi gl. & Bart. ff. de mune. & honor. Ergo non est mirum, si ciuitas pōt postea ciues suos in alio alleuiare, vt minori pęna de pari delicto afficiant̄ q̄ forēses, arg. l. eū qui in prin. ff. de iureiur. AVGVSTI. Tu in hac materia adde, ꝙ vera est ista conclusio. ꝙ tale statutum valeat quod punit in plus forenses [a] q̄ ciues quia in delictis est ista vna maxima, ꝙ lex non debet esse tm̄ vniuersalis & generalis quo ad oēs, quin habeatur distinctio personarum, vt in vno eodemque delicto maiori pœna afficiatur vnus plusquam alter. Iste est text. in l. in seruorū. in prin. ff. de pęn. & ideo dixit iuriscōsultus in l. aut facta in ver si. persona dupliciter spectat̄, eius qui fecit & eius qui passus est. ff. de pœnis. ꝙ ad puniendū malefactorē ad pęnā infligendā, iudex debet animaduertere ad conditionem personę. Vnde non est nouū, ꝙ de pari delicto vna persona puniatur plusquā alia, vt ibi habetur, & dic vt dicam infra in seq. q.

ADDITIO.

a ¶Forenses, Adde tu & dic vt etiam per Cepo, consilio. xl.

3 *Nomine patriæ delinquētis non existente in inquisitione, præsumitur quòd talis sit de loco in quo sit iudicium.*

3 ANGE. † Quid autē si dicta verba videlicet, (de Bononia) non apponantur, an in dubio præsumatur de Bononia, vel Forensis? dico ꝙ in dubio p̄sumit̄ de loco vbi iudiciū, accusatio, vel inqsitio agitat̄. arg. no. in l. q̄ cōditio. §. cū ita. ff. de cōd. & demō. & l. nulli. C. de epis. & cle. qa ista qualitas videlicet, ꝙ sit forēsis cū nō sit apposita, nō p̄sumitur, nec subintelligit̄. l. ita stipulatus. §. Chrysogonus. & qđ ibi no. ff. de verb. obl. Et p̄sertim cū ista qualitas sit cā fundamentalis iudicis ad imponēdā maiorē pęnam. Ideo fuit de necessitate apponēda in inquisitione approbāda, & nō apposita & nō probata nō pręsumitur, & sic solū pœna ciuiū & nō forensiū pōt imponi, qa iudici hoc facere & ꝓbare incumbebat, cū sit causa suę intentionis. arg. no. per Bar. in l. in illa stipulatione si cal. & l. hoc iure. ff. de verb. obl. AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde ꝙ vera est ista cōclusio, ꝙ in dubio quis præsumat̄ esse de illo loco vbi repertus est, siue viuus, siue mortuus. Et ideo dicit Ang. in l. si cū exceptione. §. in hac. ff. qđ metus cau. ꝙ stāte statuto, ꝙ maiori pœna puniat̄ ille q occidit ciuē, ꝙ forēsem, & aliquis occidit aliquē in dubio alio nō docto, ille mortuus p̄sumit̄ esse ciuis & nō forēsis, qa ī dubio qs nō p̄sumit̄ forēsis. de hoc vr̄ esse tex. in l. i. ff. ad municipa. quē tex. pōderauit ibi Bar. in illa qō. ibi, quæro quid si est aliquis cuius ignorat̄ origo paterna vel materna, late dixi in rub. soluto matri. in addi. meis.

4 *Statuto dicente quòd forensis plus puniatur quā ciuis, quis dicetur tunc ciuis? dic quod ciuis est origine propria, paterna uel auita.*

5 *Ciuis quomodo efficitur quis quādo hoc nō cōsequitur origine sua, aut paterna, uel auita.*

6 *Ciuis ex priuilegio dicente quòd habeatur pro ciue, an actiue et passiue habeatur pro ciue.*

4 ANGE. † Quæro stāte, statuto ꝙ forēsis plus puniatur &c. quis dicatur forensis? dic vt dicit Bar. in simili. in suo tracta. repræsaliarum. in principali q. in ver. ad tertiū quæritur an ciuibus nostris &c. & in versi. ad quartum quæritur. & in versi. ad quintum. & in versi. ad sextum. vbi in effectu concludit, ꝙ ciuis est origine propria, paterna, vel auita. vt l. assumptio. & qđ ibi no. glo. & Bar. ff. ad municip. † Sinautē ibi natus non sit, & tūc est effectus ciuis, & tūc si dictū sit ꝙ in oībus & ꝑ oīa sit ciuis & ꝓ ciue habeatur, & tūc dēt sibi imponi pęna vt ciui originario. l. si maritus. §. lege Iul. & ibi Bartol. ff. de adulte. & l. si is q pro emptore, circa mediū. ff. de vsuca. & hoc est verū, si factus est primo ciuis dicto modo ante dictū maleficiū, alias sibi nō ꝓdesset, vt l. qs postea quā. ff. de iudic. & facit qđ plene not. Bar. in l. i. ff. de pœn. Si autē quo ad qd habentur pro ciuibus, & non quo ad omnia, vt scholaris, vt l. ii. C. de incol. & tunc in his q̄ ad eorū cōmodū spectant, habent̄ ꝓ ciuibus, & sic quo ad pęnę minorationē. In his vero q̄ ad eorū damnū spectant, nō habentur ꝓ ciuibus, vt no. doct. in l. qđ fauore. C. de legi. & in l. i. & ii. C. vbi de crimi. agi op. Sinautē statutū diceret, ꝙ tales tractarent̄ vt ciues, animaduertēdū est, ꝙ talia verba nō faciūt eos ciues, vt ff. de verb. sign. l. mercis loco in prin. & quod ibi no. gl. & Iac. de

Are.importát tñ illa verba,ꝙ in ijs quæ de iure possunt consequi vt ciues tales qui haberi debeant pro ciuibus consequantur,ita ꝙ intelligitur addita dicta qualitas, scilicet vt tractentur vt ciues. sicut dicimus in simili,ꝙ tutor loco domini habetur, intelligitur in his quę de iure fieri possunt, vt l.si fundum.§.si tutor.ff. pro empto. Alij aūt omnes dicuntur forenses. & in his habet locū augmentatio pęnæ,nisi steterit in ciuitate per decem annos, quia ipso iure habentur pro incolis, & non forensibus, vt d.l.ij.C.de incolis.& ibi glo.& Bar.in d.l.j & ij.& ibi do.C.vbi de cri. agi opor.& in authē. qua in prouincia.C.eo.ti.quæ oia singulariter tene menti, quia vt plurimum statuta terrarū imponūt maiorē pęnā forensibus,vt scias cognoscere qui sint forenses, & qui non.

a AVGVSTI. Tu autem [a] in hac materia adde inquantum do. Ang.hic cōcludit, quòd stante statuto, quòd maior pęna sit in forense q̄ in ciue,quòd ad hoc vt quis nō sit forensis, sed dicatur ciuis,& ꝙ ciui sdicitur proprie origine propria, vel paterna, vel auita, per doctrinam Bartol.post gloss.in l.assumptio.ff.ad muni. Sed addatis, quòd imo etiam si esset aliquis qui haberet incolatum vel domicilium in aliqua ciuitate, potest dici ciuis illius ciuitatis. & ad hoc allego glo.sing. in c.statutum. §.cum vero.in versic. eiusdem ciuitatis. & in versi.vnam dietam in fin.extra de rescri.in vj. vbi gl.dicit.quòd si habet domicilium in vna ciuitate, dicitur esse de illa ciuitate, & ideo Domi.de sancto Gemini. ibi ponderabat illam ad gloss. adhoc, vt ille qui habet domicilium in vna ciuitate, posit dici ciuis illius ciuitatis, & maxime in fauorabilibus, non autem stricte & proprie, & alleg.l. ciues. cum glo.ibi.C. de appel. Et certe hoc etiam ibi voluit Bald.in d.l.ciues. per ea quæ habentur in l.ciues.C.de incol.& idem dixit Pau.de Cast. in l.in prouinciali.§. si in publico.ff. de oper. no.nun cia.qui per not. in l.prima.ff. ad munici.& per not. per Bartol.in tracta.repræsalia. in v.q.princip. dixit, quòd si forensis subiret onera ciuitatis & ibi haberet domicilium,etiā quo ad commoda habebitur pro ciue. Ergo in proposito, cum tractatur in casu nostro de fauore, hoc est quòd talis delinquens habeatur pro ciue, & sic in minori pœna afficiatur, videtur quòd forensis habens domicilium in vna ciuitate quo ad ista commoda ciuium, debeat haberi vt ciuis. Et an ista conclusio sit vera vel falsa, dic vt dixi in additionibus meis,

6 in d.§.si in publico. † Et inquantum dictum est,ꝙ si aliquis ex priuilegio habetur pro ciue

b in omnibus & per omnia,[b] vel sine his verbis dictum est ꝙ talis habeatur pro ciue, an actiue & passiue debeat haberi pro ciue, vel quo ad commoda,vel incommoda. De hac materia adde no.per Ang.in l.ij.§.furiosus.per illū tex.ff.de iure codicil & Bald. in l. quod fauore.C.de legi.in vij.opp. & Paul.de Cast. in l. si duo.ff.de acqui.hære. & in l. nulla.ff. de legib.& per Bar.in l.non tantum.& in l.si emācipa.ff.de contra tab. Et Bald.in l.ea lege.C.de condict.ob caus. & Ang. in l diuus. per illum tex.ff.de testa.mili & Ang. in l. si à milite. eo. ti.& adde Bald.in auth.habita. C. ne filius pro patre.in ij.colum. & Bald. in procemio.ff. Et Bal.in l.si Rufinus.C.de testamen.mili. per Rom. in l. adoptiuum.§. patronum. ff. de in ius vocan.Pet.de Anch. in repe.cap.canonum statuta extra de iudi.in ciiij col. & Ang. in l. j.ff.de leg.j.Ang.in l.tale.§.j.ff.de hæred. insti.& ibi Imol. Fulg. & Rom. in d.l.si Rufinus.& Ro.in l.si is qui pro emptore.ff.de vsucapio. Et prędicta limitabat Paul. de Cast. in d.l.si Rufinus & Paul.de Ca. in d.l. si duo.ff. de acquir.hæredi.& Albe.de Rosa.in quæstionibus statutorum.in prima parte q.lxx.in ver. Item quæro statuto cauetur, ꝙ ciues habentes discordiam.

ADDITIONES.

a ¶ Tu autem. Adde tu vide pro confirmatione eorum quæ hic dicuntur.quæ voluit Fran.de Are. in consi.lxxvij.vbi alleg.gl.in d.c. statutum. & ad illam respondet. & fortificātur per ea quæ voluit Alex. in consi. clxvij.in ij. vol.& vterque alleg. Bar.in consi.quod incipien.quidam est effectus ciuis.et vide Raph.Cu.in cōsi.clxxvj.Ant. de Bu.in consi.xxj.vbi alleg. dictam glo.Ber.

b In omnibus & per omnia. Adde tu & vide Alex.de Imol.in l.i.ff.de leg.j.Rom. consi.lxii. xcii.& ccvi.vbi bonum verbum.& inquantum supra Ang.dicit quod qui stetit in ciuitate per decem annos habetur pro incola, adde Ang.de Pe. in consi.clxxviii.Ber.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitione eadem proceditur contra principalem,& præstantem opem.*

2 *Inquisitione facta cōtra plures non retardatur processus contra præsentes propter absentes & contumaces.*

3 *Adulterij crimē nō patitur quòd ex eadē inquisitione & eodem processu procedatur cōtra masculum & fœminam.*

4 *Incestus crimen patitur quòd contra plures delinquentes simul & semel inquiratur.*

ET Andream Marci lanificem capellæ sancti Blasij de Bononia auxiliatorem.] † Nota ꝙ ex eadem inquisitione proceditur contra principalem & accessorem, seu opem præstantem, quod fieri potest. Et idem contra principales & opē præstantes ex eodem facto & delicto, & eodē tēpore & loco cōmisso, vt C. de accusa. l. si quis homicidij, & quod ibi not. doct. in l. nihil. §. si ff. de adulte. † Aduertas tamen, ꝙ isto casu quando inquiritur contra plures, ꝙ propter absentes & contumaces nō tractatur processus contra præsentes & econtra, vt est tex. & ibi Bart. in l. non idcirco. ff. de iudic. † quod fallit in crimine adulterij, quia ex eadem inquisitione & processu non potest procedi cōtra masculum & fœminam adinuicem adulterantes. l. si maritus. §. fi. de adulte. Ita dicit Cy. in l. iij. C. de sepul. vio. & Bart in l. hos accusare. §. lege Iulia. ff. de accusa. & Bar. in l. inter liberos. §. filiusfam. ff. de adult. Et no. glo. in l. si cui. C. si reus vel accusator mortuus fuerit. Et aduertendum est, quòd dictus Andreas nihil aliud fecit, nisi quod semper astitit dicto maleficio, vt dictus Titius habilius committere posset, vt patet in dicta inquisitione, sed dicta verba, semper astitit maleficio, sunt tantæ importantiæ quantæ si diceretur, auxilium & fauorem præstitit. Ita dicit Bart. in l. si seruus. §. fin. ff. de fur. circa fin. & in l. si in rixa. in versi. datis his regulis. ibi, tamen aduerte &c. ff. de sicca. facit quod not. Bald. in l. non ideo minus. C. de accu. & Bart. in l. in furti. §. ope. ibi, quandoque quis præstat auxilium in ipso actu &c. ff. de fur. & vide quæ dicam infra in glo. in verbo, (dicto maleficio semper astitit &c.)

1

2

3

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde ea quæ dixit Bar. per illum tex. in l. de vno quoque. ff. de re iudi. qui multa allegando, dixit idem quod dixit in d. l. non idcirco. videlicet, quòd non debet retardari processus propter contumaciam aliorum, & idem econtra. & ibi vide Moder. quia ista est vera sententia. Et hoc ne delicta remaneant impunita, & hoc pertinet ad officium iudicis. l. congruit ff. de offi. præsi. Dixi etiā in l. iiij. §. hoc aūt iudiciū. ff. de dam. infe. † Et inquantum do. Ang. limitabat hoc non procedere in crimine adulterij,[c] quia cōtra plures simul & semel delinquētes non pōt inquiri. Adde Cy. Bal. Ang. Sali. & doct. in l. reos. C. de adult. qui ita dicunt per illū tex. & ibi Ang. dicit, ꝙ est speciale in illo delicto. Limita tamen hoc nō limitare in crimine, incestus. quia contra plures simul & semel cōmittentes illud delictū pōt inquiri. tex. est in l. vim passam. §. incesti. ff. de adulte. & in l. qui pupillam. in fi. ff. eo. tit. & licet glo. voluerit destruere illos tex. Tamen Bar. in l. hos accusare. § j. ff. de accus. damnat illas gl. Secundo limita hoc debere intelligi qñ quis vellet accusare adulterum & adulterā, quia non potest, qui commiserunt simul & semel illud delictum sed si vellet accusare adulterū, & opē præstantem adulterio, tunc tenet processus, text. est sing. in l. nihil. §. fi. ff. de adulte. ita etiā dicit Salic. in l. reos. C. de adult. & hæc omnia nota, quia sunt quotidiana & pulchra.

4

c

c ¶ **In crimine adulterij. Adde tu non adulter & adultera possint simul & semel accusari uide Bal. in consi. cclxxxj. in iiij. vol. Ber.**

5 *Opē præstare maleficio quot modis quis dicatur.*

5 ANGE. † Quæro, quot modis dicatur qs præstastare opem? [d] Respondeo, ꝙ maleficio præstare opē dicitur duobus modis, ante maleficium, vt præstando ferramenta, & præstādo domum vbi se reponant, & de committendo maleficio loquantur, vt l. si pignore. §. fi. ff. de furt. & l. qui domum. ff de adulte. vel assistēdo dicto maleficio. ita dicit Bar. in d. §. ope. ibi, venio ad secūdum. ff. de fur. Post vero maleficium præstando opem, vt puta ad euasionem homicidæ, etiam tunc non dicitur proprie præstare opem maleficio, sed alio modo, vt no. ibi Bartol. circa finem.

d

d ¶ **Præstare opem. Adde tu qualiter dicatur opē præstare. & vide Bal. in consi. ccxx. in iij. lib. Cepol. cōs. j. & Pau. de Cast. in consi. ccxxvij. Ber.**

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde, ꝙ melius posuit istam materiā Ange. in l. j. C. de nili aggerib. nō rumpendis, vbi pouit quot modis dicatur pręstare auxilium. Sed aduerte inquantum Bar. [a] & alij volunt, ꝙ quis præstando auxilium post maleficiū proprie non sit auxiliator. Adde ꝙ contra istam determinationem tenebat expresse Gandi. in tract. malefi. sub rubri. de pœna associantis & fugere facientis, vbi expresse decidit, ꝙ imo dicit præstare auxilium post maleficium commissum. & allegat text. in l. 3. §. si quisquam. ff. ad Silla. & certe ille tex. videt destruere cōmunem sententiam doct. Sed vide Bar. multum eleganter in d. §. si quispiā respondentē ad motiua Gandi. Et de materia vide Alber. de Rosa. in quarta parte statutorum questio, xxxiiij. qui

a

qui facit mentionem de illa doctrina Gan
di.in loco supra allegato per me. Limito ta
men, ꝙ si cõsilium præcessit auxilium prę
stitum post maleficium, ꝙ tunc ille talis te
netur de auxilio. Ita eleganter dixit Bar.in
d.l.in furti.§.ope.puta, consulo vt occidas
Titium, quia postea trãsfugabo te extra ter
ritorium in vna naui, & alias istum casum
habui de facto: Adde vnam pulchrã li-
mitationem quam ponam nũc in additio-
nibus meis infra in sequenti quæstione vbi
præstando auxilium post maleficium per-
fectum proprie dicitur præstare opem.

ADDITIO.

a ¶ Inquantum Bart. Adde tñ ꝙ opi. Bar. sequitur
Cepo.in dicto cõs.j. Et pro limitatione Bartol.in
d.§.ope adde Bal.in consi.ccccxvj.in j.volu. vbi
dicit, ꝙ quidam nimis rigorosi dicunt, ꝙ vbi cõ
silium coniungitur cum ope, ꝙ debet puniri vt
principalis, & quod de æquitate putat contrariũ
esse tenendum. Ideo ibi refert & sequi consilium
do. Phili. de Regio, & ꝙ præstans consilium
homicidio cum ope, debeat puniri pœna arbitra
ria, adde Cepo.in consi.xxvij. Ber.

6 *Statuto dicente, si quis bannito opem & adiu
torium præstiterit, qualiter intelligatur.*
7 *Statutum dicente, si quis dederit auxilium
alicui ad maleficium committendum, qua-
liter intelligatur.*
8 *Statuto puniente absolute, operatur quòd si quis
præstiterit auxilium post maleficium per-
fectum, ille talis puniatur ac si uere præ-
stasset auxilium maleficio.*
9 *Auxilium præstare an dicatur quis supplican-
do principi, uel aduocando.*
10 *Statuto dicente quòd bannito non possit præ-
stari auxilium, testificans pro bannito inci
dit in pœnam.*

6 ANGE. † Si autem diceret statutum, si
quis bannito opem & adiutoriũ præstiter
qualiter intelligatur.no.Bar.in prin.d.§.ope.
vbi dicit, ꝙ quandoque statutũ punit auxi-
lium non respectu certi actus, puta quia sta
tutum dicit, si quis auxilium dederit ban-
nito.quãdoque statutũ punit auxiliũ respe
ctu certi actus, vt quia dedit auxiliũ ad ma-
leficium cõmittendũ. Primo casu auxilium
intelligitur multum late pro quolibet adiu
torio, siue mutuetur pecunia, siue pariter,
associet, siue quicqd aliud faciat qđ ad eius
vtilitatem pertineat, probatur in l.4.ff.ad l.
Iuliã maiest.ibi, cuius de opera &c.& ibi vi
de Bar. Prædicta vero nõ habent locũ, qñ
procuraretur ꝙ rebanniretur per superio-
rẽ per viã gratiæ vel iustitiæ vt ibi late per
Bar qa nõ dicit̃ dare auxiliũ, taliter ꝙ ipse
procurãs puniat̃. Sed aduerte, ꝙ Bart.in l.
post legatũ.§.sunt qui putant. ff.de his qui.
vt indi g.dicit per illũ tex.ꝙ aduocãdo pro
bãnito, est pstare auxiliũ & fauorem. Vnde
dicit, sis cautus ne sis ꝓ eo aduocatus, nec
ꝓ eo fideiubeas nisi mandato iudicis, alias
in pęnã incurreres, ar.d.l.cogita. Sed de p̃-
stante auxiliũ ante maleficiũ, & in ipso, &
post ipsum, vel ad euadendũ, vel ꝓ viã iusti
tiæ, vel ꝓ viã gratiæ, vel per viã supplicatio
nis vel misericordiæ, vel prę̃stãdo alimẽta,
vel repręsentãdo, vide latius ꝑ Sal.in l.i.C.
de raptu virgi.in ver.nunc transeamus &c.
dicũt ibi, qa hic esset longum rescribere. Si
7 aũt † punitur auxiliũ respectu certi actus,
distinguit aut ante maleficiũ, vt scalas ac-
cõmodando, & tenet̃, vt l.si pignore.§.fi.ff.
de furt.aut in ipso maleficio, & idẽ, vt d.l.
i. Sinautẽ post perfectum maleficiũ vt puta
ad euadẽdũ, non dr̃ proprie præstasse opẽ
maleficio, vnde non tenetur simili pęna si-
cut cõmittens maleficiũ, sed arbitrio iudicis
tenetur, vt l.i.& ii.C.qui latrocini. vbi vide
Bal.& Ang.& plene no.Bar. in d.l. ope. Et
istam materiam an & quando quis dicatur
præstare opem & auxilium vel consiliũ, &
qua pœna teneatur, vide infra in glo.in ver
bo, (dicto maleficio &c.) vbi latius dicam.
AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia ad
de, quod dixit Ang.in l.i.C.de nili aggerib.
nõ rũpendis.in fi.ii.col.ꝙ vera est illa cõclu
sio, ꝙ qñ per statutũ punitur auxiliũ nõ re
spectu certi actus, ꝙ illud auxiliũ capit̃ ibi
late, & dixit vnũ notabile verbũ, ꝙ intantũ
8 capit̃ late, † ꝙ si quis post maleficiũ perfe-
ctum præstiterit auxiliũ, ille talis punit̃ ac
si vere pstasset auxiliũ maleficio, ꝑ d.l.4.ff.
ad l. Iuliã maiesta. quod no. Et adde, ꝙ ve
ra est illa conclusio, ꝙ quis mutando pecu
niã, dicitur præstare auxiliũ. Ita dicit Bart.
in l. si sciẽte. ff. ad leg. Pompe. de parricid.
Et inquantũ supra dictũ est, ꝙ dubiũ est in
9 iure, † an quis supplicando principi, vel ad
uocando quis dicatur præstare auxiliũ, &
reperitur quod Bar. est sibi cõtrarius. Ad
de, ꝙ prima facie videtur ꝙ vera sit illa cõ
clusio Bar. quam posuit in dicto.§.sunt qui
putant. pro qua conclusione allego glos. &

quod ibi Bar.in l.post legatū.§.his vero.ff.
10 de his quibus vt indig. in fin. qui † dixit, ꝙ si statuto cauetur, ꝙ bānito nō possit ꝑstari auxiliū, alias incidit in pœnā, ꝙ si q̄s testificatur pro bannito,incidit in pęnam, quia testifican. dicitur auxilium præstare. Præterea in hac parte videt̄ text. in l. quisquis.C.ad legē Iuliā maiesta. vbi nec potest supplicari principi pro cōmittentibus crimen læsæ maiestatis.Nec dicas ꝙ ibi sit speciale,quia ad idē allego casum in l. quicunque.C.de episc. & cler.vbi habetur, ꝙ si episcopus,vel aliquis habens dignitatem spiritualem molitur aliquid contra ciuitatē suam,pro eo quis non pōt supplicare principi.Sed his non obstāte neo contrariā partem,& falsa videt̄ illa cōclusio Bar. quā posuit in d.§.sunt qui putant. & in d.§.his vero.& vera est sn̄ia Bar.in d.§.ope.& allego pro hac parte Alber.de Rosa. in iiii. parte statutorum.q.xxxii quæ incip.item quærit ipse Gand.qui faciens mentionem de quadam Gandi.in tract.malefi.sub rub.de bannitis.in versi.itē pone continetur in statuto, ꝙ nullus præstet auxiliū consiliū & fauorē ipsis bannitis. ibi Gandi.volebat,ꝙ si aliquis aduocatus, vel alius pro eo iuit coram iudice pro bannito ad allegandū causas absentiæ, ꝙ iste talis vr̄ defendere & fauorē præstare ipsi bannito si hoc facit corā iudice,secus si corā alio.Et sic ibi Gandi.voluit id quod voluit Bar. in d.§.sunt qui putant.Sed ipse Alber.de Rosa.in d.iiii.parte statutorū.q.xxxii.dicit,ꝙ ista decisio est nimis dura & periculosa.& cōtra tenētes cōtrariā partē arguit hoc modo.Nā officium aduocationis & allegādi causas absentię est publicū,& publicæ vtilitatis, vt ff.& C.de postulādo. & l. seruū quoque.§.publice.ff. de procur.Ergo tale faciēs pęnā nō meret̄. l.Gracchus.C. de adul.Et de talibus nō debet intelligi statutū,sed de dātibus auxiliū, consilium & fauorē extra iudiciū. Omnia enim iura loquētia de auxilio, consilio, vel fauore,videntur loqui de auxilio extraiudiciali.C.de his qui latro.l.ii.c.sicut dignum. §.si.extra de homici.& ibi per Innoc.c.i.de schismati.lib.vi.Item dicit,ꝙ est speciale in crimine læsæ maiestatis,quod quis pro tali non possit intercedere, vel allegare coram principe.alleg.d.l.q̄squis. & istā partē puto veriorem de iure.Nec obst.d.l.quicunq; quia speciale est in illo casu,vt dicit Ang.in l.in furti.§.ope.ff.de fur.Pręterea idē ibi est casus,ꝙ in d.l.q̄squis.& licet Albe.multa allegēt in contrariū ibi,tn̄ dicit,ꝙ prima opi. est verior.& ideo subdit ipse, ꝙ existēs Romæ corā papa Benedicto.xii.pro dn̄is vicecomitibus de Mediolano, q̄ fuerant dānati de hæresi per Ioānem papā.xxii.& iniuste,cū peteret dictos processus annullari in publico consistorio, fuit sibi dictū per vnū ex cardinalibus, ꝙ caueret ne incideret in fautoriā hæreticorū & ꝙ ipse ꝓtestatus est, ꝙ hoc nō erat ꝑstare auxiliū,corā superiore defendere aliquē. Secus si extra iudiciū aliter q̄s ꝑstaret auxiliū,& ita dicit, ꝙ alias obtinuit Pergami. Remanet ergo defensata opi.Bar.in d.§.ope.& hęc omnia not.

11 *Principali conuento de crimine, an liberetur auxiliator.*

12 *Pluribus delinquētib. qualiter debeāt puniri.*

13 *Pluribus delinquentibus iuri alieno subiectis,quæ erit pœna.*

14 *Villa tenetur capere malefactorem sub certa pœna si plures fuerint malefactores & nullus capiatur, an villa teneatur pluribus pœnis, uel una tantum.*

15 *Auxiliātibus & mādantibus pluribus existentibus,an satisfactio pœna unius liberet alios.*

16 *Delicto uno commisso à familia seruorum, dominus tenetur tantum pro uno delinquente, si delictum fuit commissum uniformiter, secus si diformiter.*

11 Ange. † Quæro an Caio principali
a conuento [a] de crimine, liberetur ipse Andreas.inter gl.sunt opiniones.Dy.dicit,ꝙ si esset mera pœna ex parte conuenti & agētis,& si deliquit vt vniuersitas vel vt familia,& tūc vnius solutio liberat alios. ff.si fami.fur.fecis.dica.per totū.Si non comprehenduntur sub vno nomine,& tūc siue fecerint communicato consilio siue proprio motu,quilibet tenetur insolidū, nec vnius solutione liberatur alter, vt l.si id quod.§. si.& ibi Bar.ff.de iurisd.omn. iudic.& l.itē mela.§. si plures. & ibi Floria. ff. ad legem Aquil.de quo ꝑ Bar. in l.semper.§.quod si in sepulchro.ff.quod vi aut clam.& l.i.si fami. fur. fec.dica. & l. si plures ff. arbo.fur.
12 ces.† Et aduerte.qualiter puniantur, q̄a si oēs æqualiter delinqūt, tunc æqualiter punient̄,vt l.si plures.ff.de iniur. Si vero inæqualiter

qualiter delinquūt, tūc quilibet puniūtur secū dum sui delicti qualitatē, & sic factum vniuscuiusque debet per se contemplari, vt d. §. si plures. & l. si in rixa. ff. de sicca. & ibi dixit Bartol. Si vero est tale delictum cuius ratione pœna debet imponi ex parte rei, sed ex parte actoris est interesse, & tū c licet de rigore vno conuento alter sit liberatus, tamen de æquitate liberatur ope exceptionis, legis perceptione. & ibi Flor. ff. de his qui deiecerunt vel effu de. Si vero proprio animo delinquunt, & tunc aut concurrunt in idem tempus, & tūc vnius conuentio & perceptio liberat alium, vt l. j. §. j. ff. de his qui deiece. vel effu. Si vero diuersis temporibus, tunc vno soluente, alter non liberatur, quod patet, quia vbi agitur rei persecutoria, vno soluente, non liberatur alter, vt l. j. §. qui rem. ff. de fur. Ergo idē quādo ex altera parte est pœnalis, vt l. ita vulneratus. ff. ad legē Aquil. vel etiam possumus breuiter distinguere. Aut sumus in delictis ꝓprie, & tunc pœna vnius corporalis vel pecuniaria non liberat consocios, vt d. Imola. §. si plures. aut loquimur in quasi maleficijs, & tūc vno soluente, vel pęnam sustinente, reliqui liberantur, vt not. Bartol. in l. ex maleficijs. §. pen. ff. de actio. & obligatio. Et idem quando sunt plures officiales & publicę personę simul delinquentes in officio, & tunc sufficit solui vnam pęnam per vnum & alij liberantur, q̄a omnes reputantur pro vno, vt l. si multi. ff. de publi. & l. ij. de iure fisci. ita dicit Barto. in dicta l. si id quod. §. fina. ff. de iurisdict. omn. iudic. & in d. l. si in rixa. in fin. ij. colum. facit. l. tres. & ibi not. Bartol ff. de administra. tuto. & in l. sacrilegij capite. §. j. ff. ad leg. Iul. pecu. Et prædicta procedunt quando ille qui soluit pęnam, commisit maleficium, vel opem præstitit de quo inquiritur, vel est vnus de malefactoribus dicti maleficij. Si autem maleficium in veritate non commiserit, nec fuerit particeps, licet maleficium contra eum intentatū confessus fuerit, & pœnam soluerit, tunc talis pęnæ solutio non liberat verum delinquētem, vt l. qui seruum. ff. de interroga. actio. & not. Angel. & Imol. in l. quoties. §. j. ff. soluto matrimo. vnde reperto postea malefactore cōtra eum de dicto delicto poterit iterum inquiri & pœna imponi, non obstante sententia cōdemnatoria & solutione pœnæ facta per confitentem, quod not. Et prædicta procedūt quando plures homines liberi delinquunt.

13 † Si vero alieno iuri sunt subiecti, distingue, aut delinquit quilibet ex proprio proposito, non simul communicato consilio, & tunc dominus tenetur pro quolibet, non pro vno tantū, vt l. si familia. secundum primā solu. ff. de iuris. om. iudic. Aut omnes delinquunt cōmunicato cōsilio, & tunc aut domino sciente, & dominus tenetur pro omnibus, vt l. j. ff. si famil. fur. fecis. dica. Aut domino ignorante, & tunc aut est vnum maleficium, & dominus tenetur pro vno, vt d. l. si familia. in fin. aut sunt plura delicta, & tunc aut agitur criminaliter, & sic ad vindictam publicam vt in albo corrupto, & tunc pro omnibus tenetur, vt d. l. si familia. Aut agitur pro vindicta priuata, & sic ad pœnā parti applicandā, & tunc tenetur tanquam pro vno ac si delictum fuisset commissum ab vno seruo tantum, & nō à pluribus, vt l. illud. ad leg. Aquil. & intellige si tempore commissi delicti erat vna familia, alias secus, vt l. quod ait prætor. in fin. de noxa. & hæc sunt

14 verba Bart. in d. l. si familia. † Ex his terminatus talis q. villa tenetur capere malefactorē sub certa pœna, fuerunt plures malefactores simul & nullum cœpit, an teneatur villa de pluribus pœnis, & sic tanquam pro pluribus malefactoribus non captis, dicas quod pro vna pœna tantum, ac si pro vno malefactore non capto quem capere villa debebat, & tenebatur virtute statuti, & non pluribus pœnis tenebitur dicta villa, ita determinauit Dyn. & Bar. in d. l. si in rixa. De ista tamen quæstio. latius dicam infra in gloss. in verbo, (fama publica &c.) versi. (quæritur econtra statuto caueatur &c.) sed hic aduerte, quia hic fuit vnus qui

15 præstitit auxilium malefactori. † Quid autē si auxiliantes & mandantes erant plures, an satisfactio pœnæ vnius liberet alios auxiliantes, si simul manda uerint & auxiliati fuerint. Dic ꝙ non, vt est tex & ibi not. in l. si plures serui. ff. de noxa. & not. Bart. in l. j. in fi. prin. ff. si fa. fur. fecis. dica.

ADDITIO.

a ¶Consensu. Adde tu an confessio principaliter delinquentis noceat accessorie delinquenti. Adde & vide Bal. in consi. xxxv. in v. vol. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde, ꝙ illa prima distinctio quam primo adduxit do. Ang. in hac materia, de verbo ad verbum fuit Bar. in l. semper. §. quod si in sepul-

16 chro. ff. quod vi aut clam. † Sed in hac materia adde vnam pulchram limitationem, ꝙ licet supra conclusum fuerit, quòd vbi maleficium vnum est factum à familia seruorum,

dominus tantum tenetur pro vno delinquente, puta si familia commisit vnum furtū. Nam intelligas hoc verum, quando delictum factū fuit ab omnibus vniformiter commissum, secus si difformiter, quia vnus cōmisit furtum manifestum, alius non manifestum, vt est tex. in l. si quis per fundum. in fin. ff. de furt. quē Ang. ad hoc dixit esse not. perpetuo, & alibi non esse. Et in hac materia vide pulchra verba Gandi. in tract. malefi. sub rub. de pœna associantis & fugere facientis homicidam. in versi. pone etiam de facto aliam quæst. qui arguit, & in terminis quæstionis nostræ principalis, imo videtur ꝙ si iste Andræas præstitit auxilium Titio, vt occideret, & secuta occisione si Titius fuit punitus, ꝙ Andreas auxiliator non debet puniri, quia regula extat, quòd vbicunque sunt culpabiles eiusdem delicti, & appareat ex cuius ictu perierit occisus, ille solus punietur de occiso, & cæteri de occiso liberātur. l. item mela. §. si plures. ff. ad leg. Aquil. l. quoniam. C. de vi publica not. in l. si in rixa. ff. de sicca. ibi tamen Gand. arguit pro & contra tandem concludit ꝙ pœna vnius non liberat alium. & adde Gand. in rub. de pœna imponenda pluribus delinquētibus. & vide Bal. in l. j. C. si plures vna sententia. in ij. colum. & Bal. in l. j. C. de condi. furti. qui decidit. quæst. de villa quæ tenebatur capere malefactorem, & plures fecerunt delictum, & villa fuit negligens. & adde Bar. in l. cum si exhibuissent. §. si plures. ff. de publi. Et in principali materia adde Innocen. in c. sicut dignum. extra de homicid. & per Cyn. in c. significasti. eo. ti. Alias limitationes prosequere per Mod. in d. l. si familia. ff. de iurisd. om. iud. & in d. l. si id quod. §. fi. ff. eo. tit. & omnino vide arg. Gand. pro veritate inuestiganda, quæ ipse posuit pro & contra in d. rub. de pœna associantis & fugere facientis, quem supra allegaui.

17 *Auxiliatoribus & mandantibus existentibus pluribus, an satisfactio pœna unius liberet alium, si simul mandauerint.*

18 *Auxilium prabente uno pluribus, an una pœna tantum tenebitur.*

19 *Delinquentes plures & diuersa facta committentes, quomodo tenebuntur.*

20 *Delinquente primo non inferente uulnus letale, quomodo tenebuntur alij.*

21 *Vulnere letali illato & non apparente à quo, an uno libello plures poterunt accusari.*

22 *Pluribus existentibus percussoribus & non apparente ex cuius ictu mortuus perierit, quādo debent omnes condemnari uel non.*

23 *Vulnere uno letali illato, pluribus existentibus delinquentibus, quando omnes debent puniri vel non.*

24 *Vulnere uno letali illato, & alio non letali, quando omnes puniantur uel non.*

25 *Pluribus præstantibus auxilium qui armati erant ad hoc ut unus aliquem bastonaret, & ille occidit, illi non condemnabuntur tanquam occisores.*

ANGE. Et aduertas, quia hic fuit vnus
17 qui præstitit auxilium malefactori. † Quid autem si auxiliatores & mandantes erant plures, an satisfactio pœnæ vnius liberet alios auxiliantes si simul mandauerint, & auxiliati fuerint? dic ꝙ non, vt est tex. & ibi not. in l. si plures serui. ff. de noxa. & not. Bart. in l. j. in fin.
18 princ. ff. si fa. fur. fecis. dica. † Quid autem si
a vnus præstitit auxilium pluribus [a] malefactoribus simul, an teneatur pro pluribus auxilijs pluribus pœnis? dicas ꝙ vna pœna tantum tenetur, tāquā omnes illi malefactores pro vno reputentur, cum tractetur de puniendo illum auxiliantem propter illorum delictum. Ita terminauit Dyn. & Bartol. in d. l. si in rixa. in ij. colum. Prædicta procedunt quādo auxilium & mandatum præstitum est per vnum pluribus vnum maleficium committentibus, secus si diuersa maleficia, quia præstans auxilium vel mandans, pro vno quolibet tenetur, vt dīcit ibi Bar.
19 † Si vero plures delinquentes simul & diuersa facta fecerunt, quia vnus intulit vnum vulnus, alter aliud, quomodo teneantur. Si inferens vulnus letale primo percussit, & alij qui non intulerunt vulnera letalia secundo percusserunt, tunc omnes tenentur de occiso, vt l. qua actione. §. sed si seruum egrotum. & ibi Flo. ad legem Aquil.
20 † Si autem qui primo percussit non intulit vulnus letale, tunc secundi & non primi tenentur de occiso d. l. Item mela. Et hoc quando ista possunt apparere. si autem non apparet ex cuius ictu perijt, quia nulla vulnera per se erant letalia, sed simul iuncta sic, tunc omnes tenentur de occiso, ita dicit Innocen. extra de homici. c.
21 significasti. † Si vero illatū sit vnum vulnus letale, apparere autem non potest quomodo illatum fuerit, quia ignoratur quis illud letale vulnus intulerit, & delictum commiserint simul, licet diuersa & delicta & facta tunc vno libello, etiam mille, possunt accusari, vel contra eos simul inquiri, etiam de occiso,

so, siue de vulnere letali. facit quod no. in l. qui pupillū. §. fi. & ibi Bar. & l. vim passam. §. incestu. ff. de adult. licet quidā Alb. Pap. teneat contrariū. sed opi. glo. Dy. & Bar. cōiter tenetur de quo vide latius per Sali. in l. q̄m multa. C. ad leg. Iul. de vi versic. quæro vt prædicta & c. nisi fuisset vnus autor tumultus & belli, licet postea multi coadunanti sint, quia secundum Salic. ibi in versi. quæro extra gl. vbi punitur &c. quia tunc autor solus de occiso tenetur, & alij de culpa, vt d. l. quoniā. & est ratio, quoniam omnes tenentur. nam omnia ista reputātur pro vno facto, vt l. si quis homicidij. & quod ibi not. C. de accusa. Fallit in crimine adulterij, vbi masculus & fœmina nō possunt simul accusari, vt l. si maritus. §. fi. & ibi Bart. ff. de adult. & supra dixi.

ADDITIO.

a Auxilium pluribus. Adde tu satis in proposito Bar. in consi. ccxiij. incip. lege municipali cauetur vbi ꝙ stante statuto ꝙ præstans auxilium ad maleficium committendum puniatur in mille, an præstans auxilium pluribus ad committendum maleficium debeat puniri pro quolibet delinquente in mille, concludit ꝙ non. Ber.

Avgvsti. Tu autē in hac materia adde, ꝙ periculosa videtur illa decisio Bar. post gl. in d. l. si in rixa. inquantum voluit in illo articulo, ꝙ si non apparet ex cuius ictu quis pereerit ꝙ omnes debent decapitari, quia certe ista videntur esse contra determinationem glo. in
22 l. itē mela §. si plures ff. ad legem Aquil. †Sed dicatis, ꝗ positio ꝙ doctrina Bar. & gl. sit vera, tñ ego limito ꝙ illa doctrina debet procedere q̄n omnes qui erāt in rixa percusserunt, & erant tot vulnera quot personæ vulnerantes, sed si erant decem simul in rixa, & reperitur ꝙ homo mortuus non habet nisi vnum vulnus tātū, vel tria vulnera, tunc dico, ꝙ oēs decem nō debet decapitari, imo nemo. ad hoc allego in terminis Arch. in c. fi. xxiij. q. vlti. & idem voluit Ang. in d. l. si in rixa. & Ang. in l. q̄m multa. C. ad leg. Iul. de vi. & Specu. in tit. de homicid. §. j. versi. sed pone ꝙ quatuor. & ideo tex. in d. §. sed si plures. in d. l. item mela præsup. ponit ꝙ omnes vulnerauerunt. & ideo ibi Bald. dicit, ꝙ in illo. §. constabat omnes deliquisse, ideo omnes puniuntur de occiso, quia omnes vulnerauerant. & ita cōsuluit. Petr. de Anchara. in terminis. in consilio suo.
b ccxvij. & ad hoc allego illum magnum practicum Gandi. in tract. malefi. sub rubr. quomodo puniantur plures aliquem vulnerantes, & illo vulnerato decedente ex aliquo dictorum vulnerum, quia in criminalibus nemo ex præsumptionibus debet damnari. l. absentem. ff. de pœnis. maxime capitaliter, licet ipse non alleget. est casus in c. afferte. extra de præsumptio. & ibi hoc notant Ioan. And. & omnes, maxime cum in maleficijs debeant esse probationes luce meridiana clariores. l. vlti. C. de proba. nec debemus vti mendicatis suffragijs. l. singuli. C. de accusa. & iste non potest probare cuius ictu sit mortuus, igitur &c. & ideo dicit text. in d. l. si in rixa ꝙ ictus vniuscuiusque est contemplandus. cum ergo deficiat vera probatio, scilicet quis eorum occiderit, neuter de occiso debet damnari ad mortem. l. duo sunt Titij. ff. de testa. tutela. nam cum non apparet ex cuius ictu perierit, pœna est potius molienda. l. interpretatione. ff. de pœn. & ideo dicit Gandi. ꝙ cum ista quæstio venisset de facto, consilio plurimorum sapientum non occidit illos malefactores, sed quia constitit ipsos deliquisse, condemnauit ipsos in pecunia, ne maleficia remaneant impunita. l. ita vulneratus. ff. ad legem Aquil. Nec obst. illa glo. in d. l. si in rixa. quia est falsa, secundum Gand. quia nemo ex præsumptionibus debet damnari, vt supra probatum est. Nec obst. tex. in d. l. item mela. § sed si plures. & l. ita vulneratus. quia locum habent quando ciuiliter agitur ex l. Aquil. pro damno dato ex seruo occiso, vbi ex præsumptione habita contra reos quilibet insolidum ad damnū emendandum condemnatur, sed aliud vbi criminaliter agitur, vt supra dictum est. Et ad hoc in terminis allego Bald. in l. j. §. cognoscit. ff. de offic. præfec. vigil. qui dicit, ꝙ ideo in d. §. sed si plures. omnes puniuntur, quia pecuniariter puniuntur, non autem pœna capitali. & ita voluit Bartol. in d. §. sed si plures.
23 †Intellige tamen prædicta secundum Bar. in d. l. si in rixa. & Ioan. And. in d. cap. signifi. & Gandi. in loco supra allegato, procedere quando in rixa ista sunt facta, & sic tunc non animo deliberato, secus si animo deliberato iuerunt omnes, & vnus percusit, nec apparet ex cuius ictu, tunc omnes tenentur tanquam videantur præstitisse auxilium vnus alteri. ita etiam voluit Spec. in loco supra alleg. & colligitur ex doctrina Ang. post Bart. in d. l. si in rixa, & Bart. in d. l. item mela. §. sed si plures.
24 †Sed aduerte inquantum doctores volunt in locis supra alleg. ꝙ si primum vulnus est letale, alter secundo dedit vulnus non letale, cum in corpore non sano illud secundum vulnus est

est letale in rixa, ambo debent decapitari, intel lige prædicta quãdo inferius secundũ vulnus non letale omnino efficitur letale in corpore non sano, sed si constaret secundũ vulnus illatum in corpore vulnerato non esse letale, nõ haberet locũ decisio Bart. per rationes ipsiusmet Bar, puta vnus dedit vnũ vulnus letale in rixa in capite vulnerati, si superuenit secũdus, & percussit vulneratũ vno vulnere paruo in vno digito, tunc non diceremus hunc secundũ debere decapitari per rationes Bart. quia non omne vulnus illatũ secundo loco in personã iam vulnerati, tale secundũ vulnus est mortale. nam Bar. præsupponit, ꝙ secundum vulnus efficitur mortale propter primũ vulnus, sed Bar. necessario non decidit, ꝙ omne vulnus secundo illatũ fit mortale. & hęc probãtur per dictũ. §. si quis seruum ægrotum. & per doctrinã Bar. in d. l. si in rixa. Bene faciunt notata in l. ita vulneratos. ff. ad l. Aquil. Vltimo in hac materia adde vnum pulchrum consi. Paul. de Cast. in cõsi. suo. clxxxix. quod incip. In Chri
25 sti nomine amen. in causa incarceratorũ. † ꝙ si plures præstiterunt auxilium, qui erant armati, ad hoc vt vnus bastonaret aliquem, & sic cum baculo verberaret, & ille talis postea occidit, ꝙ auxiliatores non debent condemnari tanquam occisores, sed tanquam præstantes auxilium homicidio, quod no.

b **¶ In consilio suo. ccxvij. Adde ꝙ hic dictum Pet. de Anch. sequitur Alex. de Imol. in consi. xv. in j. volu. & in consi. xiiij. in iij. vol. Cepo. in consi. xli. & idem Alex. in consi. lxxxi. in v. volu. & vide Paul. de Cast. in consi. cxcij. in prima stampa. & ccxciiij. in secunda stampa. Ber.**

26 ***Accusare possumus diuersos de diuersis delictis & temporibus, dummodo tantum duos accusamus, nisi nostram uel nostrorum prosequamur iniuriam.***

27 ***Iudex eodem tempore potest inquirere contra mille de diuersis criminibus, diuersis temporibus commissis.***

26 ANGE. † Si vero vult aliquis diuersos de diuersis delictis & temporibus commissis accusare, & duos tantum tunc potest accusare l. cum rationibus. quod & ibi not. Ang. & Bal. C. qui accusa. non pos. diuersis tamen libellis, vt l. hos accusa. § lege Iulia. ff. de accus. plures
a vero quàm duos [a] non põt eodẽ tẽpore habere accusatos, nisi suam vel suorum prosequatur iniuriam d. l. cum rationibus. ita dicit Bart. in d. §. lege Iulia. & Cyn. in l. ij. C. de sepulc. viol. & vide Bar. in l. inter liberos. §. maritus
27 ff. de adult. † Præterea procedunt in accusatore, sed in iudice inquirente dic, quòd potest eodem tempore mille de diuersis criminibus, diuersis temporibus commissis habere inquisitos, ne delicta remaneant impunita l. ita vulneratus. ad leg. Aquil. facit quod not. Bart. in l. ij. §. si publico. de adulterijs.

ADDITIO.

a **¶ Quã duos. Adde Lo. Ro. in consi. cccxliij. Ber.**

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde glo. in l. qui accusare. ff. de accus. circa medium glo. magnæ, quæ ẽt reddit rationem quare ille qui accusauit duos, non põt tertiũ accusare, nisi suã vel suorum iniuriam prosequatur. & vide Ang. in l. j. C. si reus vel accusa. mortuus fuer. vide tamen Gand. in tract. malefi. sub rub. qui accusa. poss. vel non. in ver. Item qui duos accusauit, prohibetur tertium accusare.

28 ***Libello eodem et inquisitione eadem potest agi contra producentem falsos testes, & contra falsarios testes.***

28 ANGE. † Ex prædictis infertur, ꝙ eodẽ libello, & eadẽ inquisitione põt agi contra producentem falsos testes, & contra falsarios testes, vt no. Bar. in d. l. nihil. §. j. ff. de adult.
AVGVSTI. Tu adde Ang. in l. j. C. si reus vel accusa. mortuus fuer. & Ang. in l. hos accusare. § l. Iul. ff. de accu. & ibi ponit si plures testes falsum deposuerunt, an omnes vno libello possint accusari? & refert opi. doctorum, tandẽ adducit optimam distinctionem, ex qua opiniones omnium possunt saluari, dic vt ibi.

29 ***Statuto dicente, quòd uilla teneatur emendare damnum passo sub pœna centum si malefactorem non capit, ille qui passus est damnũ, debet etiam contribuere pro rata ad istam pœnam si est de uilla.***

29 ANGE. † Quid autẽ si plures tenẽtur ex vnius delicto, vtputa dicit statutum, ꝙ villa teneatur emendare damnũ passo sub pœna centũ, malefactorẽ non cepit, an ille qui passus est damnum, debeat ẽt contribuere pro rata sua ad illã pœnã si est de villa? Dic ꝙ sic, vt no. Bal. in l. ab omnibus. §. si Titio. ff. de leg. j. Quid ecõtra, si statuto cauetur, ꝙ condemnationes consiliariorũ qui nõ veniũt ad consilium diuidantur inter eos, an ẽt debeãt habere partem suã dicti cõsiliarij cõdemnati & contumaces? Bart. in d. §. dicit ꝙ sic. & ibi vide Bald. Ang.

Imo.

Imo.& Raph.qđ not. An aūt cōdemnatio facta de Caio,& sic de principali, ꝑiudicet consociis, vel mandatori, vel auxiliatori. Et ecōtra, an absolutoria vnius prosit alteri. Et de multis aliis q̄ faciunt ad istam materiā ꝑ eius perfectione dicam infra in gl.in verbo, (& ibi caput à spatulis &c.) & in versi.(sed quæro an damnato &c.) & versi.seq.

AVGVSTI. Tu adde hic in prima quę-
b stione[b] de villa q̄ tenetur emēdare damnū, qđ Martinus de Fano latissime disputauit istā quęstionē, vt late ꝓsequit̄ Io. And.in tit.de cēsibus.§.ii.in ver.ꝙ si damnū.qui allegat oēs antiquos in hac materia, & dānat Dyn.q in hac q.in d.§.si Titio nimis breuiter loquutus est.& vide doct.post Io. And. in c.cū nō deceat.extra de elec.ī ver. in nouel super vlt.gl.bene facit gl.in l.i.ff.ad leg. Rhodiam de iactu. & ibi Bald. qui idem decidit quod Bar.in d.§.si Titio.

b ¶In prima.q.de villa Adde etiā tu & vide Io. And.in tit.de solu.in addit. Spec.vbi dicit an receptus in collegio debeat habere partē eius quod soluit in introitu, & qn̄o intelligatur statutum Senense disponens, quod si villa fuerit negligens in capiendo malefactorem, quod pro eo ꝙ soluit ob negligentiam possit habere recursum ad bona delinquentis & fratrum, vide Roma. in consil. ccccccix. Ber.

SVMMARIVM.

1 *Mandare quis dicatur.*
2 *Mandatum dicitur, licet uerba non sint imperatiui modi.*
3 *Assassini dicuntur, qui sunt corrupti pecunia.*

T Sempronium Rodulphi barbitonsorem de Florentia mandatorem, in eo, de eo & super eo.] Vt cognosci possit quis ex mandato, & quis
1 ex persuasione vel cōsilio teneatur.†Quęro primo, quis dicatur mandare. Et respondeo, qđ mandare dicitur omnis, qui mādat committi delictum propter seipsum ad suę voluntatis satisfactionem, nulla data pecu-
a nia quæcunq; verba[a] interueniant, ita tn̄ qđ sit ad vtilitatem mandantis. Sin autē ad vtilitatē illius cui committitur, dicetur persuasor & mādator, non habito respectu quibus verbis vsus fuerit, vt not. Bart.in l.non solum.§.si mādato.ff.de iniu.ver.venio ad materiam &c.& versi.venio ad conductorem &c.Si autē data peccunia, dicitur accipiens ita mandatum per pecuniam, assassinus.& de hoc habetur in c.i. de homi.li.vi. vbi mandans etiam non secuta morte, ipso iure cano.lata sententia sine alia declaratoria cum suis bonis à toto populo diffidatus est.& facit authen.item nulla communitas C.de episc.& cler.& d.§.si mandato. & ibi dicitur. quod non vocatur assassinus, sed locator, & dominus conductor.

ADDITIO.

a ¶Quæcunque verba. Adde tu & vide per quæ verba quis videbatur mandare & quis persuadere. do Alex.in consi.cxxvij.in iiij.volu.& Ang. consi.xxii.& an mandatum præsumatur ex eo ꝙ sit locutus ad aurem alicuius, & statim sit sequutum homicidium. vide Io.de Ana.cōsi. iiij.& Bal.in consi.cclvi. in ii.volu.vbi quis annuendo capite ad malefactorem, dicatur mandare, & tenet quod non nisi constet quod contemplatione ipsius annuentis hoc fecit, vt ibi. Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde inquantū dictū est supra, ꝙ quęcunq; verba interueniant, dicitur mandatum, & hęc intelligo, dummodo illa verba quocunq; modo possint importare mādatum, & ideo dixit Bal.in l.hæc verba.ff.de infa.per tex. cū gl.ibi, ꝙ ille qui hortatur, nō mandat, vt ff. manda.l.si vero non remunerandi.§.cum quidam.& ille qui persuadet, non mandat. allegat l.i.§.Pomponius.ff.depositi. Item qui cōsuluit vel permittit, nō mandat.ff.de lega.ii.l.cum pater.§.mandato.vnde dicit: si tu vis occidere hominē, et tu dixisti mihi, & ego laudaui ꝙ erat bene factū: istud non est mandare.& ideo dicit ibi Bal. ꝙ qn̄ aliquis inducit testes ad probandū mandatū, iudex debet interrogare quibus verbis fuit vsus ille qui accusatur, nam ex serie & qualitate verborū apparebit, vtrū fuerit mādatum necne. Et subdit ibi Bal. ꝙ opus est. ꝙ mandatum præcedat factū, & sic debet probari ordo tēporis, alias quis non posset condemnari de mandato.& dicit, qđ ad hoc allegat gl. singularē in l.si vero remunerandi. §.si post creditā ff.mandati. quod dicit esse singulare secundum Iac.de Are.& hoc idē dixit Bāl.in l.i. C.de ser.fugi. in iiii. colum. & ibi in d.l.i.dixit Bald.quod ille qui vtitur verbis imperatiui modi, dicitur mandare.
2 †Ibi tamen Bald.dixit vnum notabile verbum. qđ licet nō sint verba imperatiui modi,

di, erit mandatum, nam dicit, quod ille qui optat se vlcisci, etiam rogando, dicitur mãdare. & fortius dixit, qđ si locutus est ad aurem, & secutum fuit factum illo instanti, & præcessit capitalis inimicitia, præsumitur mandatũ, per ea q̃ habẽtur in l. si quis mihi dona. §. fin. & ibi per Bar. ff. de acquir. hæred. & dixit singulariter Ang. in consil. suo xxii. incip. Pro decisione quæstionis hoc solum mandari oportet, ꝙ licet vsus fuerim verbis importantibus mandatum contra illum qui alias deliberauerat primo occidere, ꝙ ego non habeo puniri tanquam mandans sed tanquam persuadens, licet confessus fuerim, ꝙ ego mandaui, quia ista verba nõ possunt importare mandatum isto casu. Et aduerte inquantũ dictum est, ꝙ ordo tẽporis inspicitur in mãdato, alias nõ est mandatũ De hac q. vide quę dicã infra, in materia. in illa q. an ratihabitio ĩ maleficiis ęquiparetur mandato.

3 †Et inquantum supra dictum b est, ꝙ illi, qui sunt pecunia corrupti, dicuntur assasini. Addatis, ꝙ hoc idem voluit Barto. in l. Cicero. ff. de pœ. & Ang. in l. qui sepulchra. C. de sepul. viol. & Ang. in l. i. ff. de eo per quẽ fac. erit. & Sal. in d. l. non eo minus. in fi. licet Ang. in cons. xiiii. incip. Nos Caro. videtur velle, ꝙ etiã potest esse vnus assassinus sine pecunia. & Ioã. And. in c. pe. extra de cleri. non residen. videtur velle, ꝙ assassinus dicitur ille qui exponit se morti obediendo domino in malum. tu vide doct. in c. i. de homicid. lib. vi.

b ¶Et inquantum supra dictum est. Circa hoc adde tu vt pulchre per Angel in consil. xiiij. incip. Nos Carolus. & per Bald. in consil. lxxxj. in iij. vol. incip. iste Betonus. vbi quod stante statuto, ꝙ assassinus dicatur qui precio dato fieri fecit vel promissione, si aliquis dicat quod mandans dixit, (va & dalli. Io ti daro la promessa,) probetur per hoc assassinus. & an mandans fieri homicidium pecunia, debeat decapitari vt assassinus, vide ꝙ habetur pulchre per Are. in consil. clxv. Ber.

4 *Socius potest interrogari de socijs in crimine assassinamenti, propter immanitatem criminis.*

5 *Hæres assassini etiam lite non contestata cum defuncto, tenetur restituere illam pecuniã, si ad manus suas peruenit.*

Angel. Et bene nota, ꝙ isto casu assassinus tenetur dominum siue mandatorem in iudicio nominare, & per hoc possunt torqueri, vt no. gl. ii. in l. non ideo minus. C. de accu. ita dicit ibi Bal. circa princ. in versic. in gl. ii. & c. quod tene mẽti, quia licet alias socius regulariter non sit de socio interrogãdus, & participe delicti, vt l. fi. C. de accusa. in assassinatu tamẽ secus est, vt hic, propter criminis & proditionis immanitatem.

Avgvsti. Sed addatis, ꝙ ista cõclusio videtur falsa per gl. in l. fi. C. de accu. & per gl. in c. i. de confessis. vbi enumerantur casus speciales, in quibus socius potest interrogari de consociis, & tñ iste casus in assassino non ponitur ibi in exceptuatis à regula, nisi saluãdo dicamus, ꝙ propter immanitatem criminis hoc sancitum est.

4 †Et ideo gl. in d. l. fin. dicit, fallit in tali casu propter immanitatem criminis: sed assassinamentũ est crimen immane, igitur &c. & probo, quia licet hodie de generali consuetudine mundi nõ puniatur affectus, nisi sequatur effectus in delictis, fallit in assassino q. punitur capitaliter, licet non consumauerit delictum. ita consuluit Ang. elegãter in consi. suo xiiii. incip. Nos Caro. fundans se super tex. dicti c. i. de homicid. in vi. Et hoc propter immanitatem criminis. & idem Bal. in l. i. ff. quod quisque iuris. in §. hæc verba. de qua materia vide omnino Io. And. in mercu. in regula, in pœnis extra de reg. iur. lib. vi. & aliter videtur velle Ang. in l. item caput. §. si curauerit. ff. de iniu. sed ille tex. nõ probat, quia loquitur in delictis leuioribus, vt dixit Bar. & Bar. in d. §. si mãdato. & infra, dicetur in quæstione quæ incipit, (quæro secundo, aliquis mandat.)

5 †hoc confirmatur, quia licet hæres de delicto defuncti regulariter non teneatur, si quid ad manus defuncti peruenerit lite non contestata, tamen fallit in hærede assasini, qui tenetur restituere illã pecuniam, etiam lite non contestata cum defuncto. tex. est cum gl. & ibi Ang. in l. i. §. fi. ff. de eo per quẽ fac. erit & hoc propter immanitatem criminis. Præterea illa gl in l. fi. C. de accu. simpliciter nõ approbatur à doctо. nam multos alios casus exceptuatos ab illa regula, ꝙ socius potest interrogari de sociis. posuit Spec. in titu. de accusatore. §. i. versi. item repellitur. & ita cum allegat Anto. de Butr. in c. i. de confessis Præterea illã gl. illius l. fi. derisit Bar. in l. repeti. §. i. ff. de quæstio. qui in hac materia aliter loquitur.

Sed

Sed aduerte,quia do. Ang.hic,& Bald.in l.nō ideo minus, non videntur aliquid dixisse,quia hoc non est tantum in assassino, vt socius possit interrogari de socijs,sed etiam in omni alio mandatore.tex.est & ibi Ang. in terminis, in l.& si certus.ff.ad Silla.& hoc est quod voluit dicere Bar.in d.l.repeti.§.j.ff. de quæstio. dū dixit.fallit in l.si prius.ff.ad Silla.licet Sali .in l.non eo.minus.in iiij.colum.C.de accusa.dicat,ꝙ distinguendum est, an mandatum sit libero, an seruo, vno casu tenetur nominare mandatorem,a io non,& ita intelligit glo. in d.l.si prius.

6 *Mādati assassinamentum & assassino conueniūt,quæ dicūtur in mādante & mādatario.*

Ange. Vnde Sali. in d.l. non ideo minus
6 ver.modo veniamus &c.circa fi.† Quærit,an in illo qui mandat assassinamentum & in assassino habeant locū,quæ dicam infra,in mandante, & mandatario. Et dicit ꝙ sic,vt probatur in d.§.si mandato. Et allegat rationē quia licet pecunia detur,tñ mandator data vel non data pecunia,non obligatur ex mandato, nec ex locato,vel alia obligatione,quia res est turpis,& à iure improbata, vt ff. manda.l. si vero non remunerandi.§.rei turpis, & ideo dicit, dantem pecunias obligari ex maleficio postea secuto,vt infra,dicam in mandatore.& probat ille qui dat pecuniam, vt eius nomine cū contrahat obligatur ex cōtractu postea secuto cū quo cōtraxit,pecuniā recepit,vt ff.de præscri. ver.l. naturalis.§.pen. veruntamen vt dicunt doct.& Bar.delictum censetur in vtroque ipsorum atrocius,quàm si pecunia non interuenisset, & ideo grauior pœna, vt in c.j.de homic.lib. vj. sicut de iudice dicimus, qui magis peccat corruptus pecunia,quàm si gratis, vt l. venales.C.quando prouo.non est ne.coniuncta l.seruo inuito.§.si prætor.ff.ad Treb.

Avgvsti. Tu autē in hac materia adde pro confirmatione prædictorum d. Bart.in l. Cicero.ff.de pœ. qui dicit, ꝙ vera est illa conclusio, ꝙ grauius peccant corrupti pecunia, quàm illi qui nō sunt corrupti pecunia, & adducit hoc exēplū de assassino. Et considera, ꝙ vera est ista cōclusio,ꝙ ea quæ dicta sunt per Salic.ꝙ dicta in mandatore & mandatario,militant in assassino,sed non econuerso,vt supra in præcedenti col. satis clare probaui.

7 *Mandans maleficium quod non est secutum,an teneatur ex mandato.*

8 *Mandatum tunc punitur pœna ordinaria, quando tale mandatum habetur pro perfecto delicto in se.*

7 Ange. † Quæro secundo,aliquis mandat committi maleficium,quod tamen secutū non est,an mandans ex mandato teneatur? Bart.in d.§.si mandato.ver.hoc præmisso &c.cōcludit
a in effectu,aut delictum est atrox,[a] & tunc ex solo mandato tenetur, vt extra ordinē puniatur,vt l.j.ff.de extraor.crimi. non autē vt puniantur ex ipso delicto, quod mandauit fieri, aut delictū est leue, & non tenetur, vt l. item apud. §.si curauerit.ff.de iniur.idē tenet Sali. in d.l.non ideo minus.ver. quæro tertio &c.

ADDITIO.

a ¶Est atrox. Adde Ang.in consi.xiiii. & Bald. in consi. lxxxxi. supra alleg. de veritate autem. vide per Aret.in d.consi.clxv. Ber.

Avgvsti. Tu autem in hac materia adde ꝙ omnia ista approbauit etiam Imol.l.si vt proponitur ff de fideiuſ. Sed aduertas,ꝙ ista cōclusio legistarum est de directo cōtra text. in c.pro humani.extra de homi.lib.vj. ibi, vel etiam mandauerit, quanquam mors forsitam non sequatur.vbi Papa vult, ꝙ in assassinamēto,& sic in grauiori & atroci delicto mandans puniatur illa pœna ordinaria, licet delictū nō sit postea secutum,sicut ea pœna punitur quādo delictum est postea secutum post mādatū, & tamen doct.hic volunt, quod puniatur tale mādatum,sed extraordinarie, non pœna ordinaria,nisi respondeamus, ꝙ ibi est speciale in assassino, vel dicamus vt dixit Ioan. And. in regula,in pœnis.in me. curiali.quod ibi in cap. humani. quo ad illas pœnas de quibus ibi in d.c.pro humani. facto illo mandato delictum erat perfectum, non mirum si punitur pœna ordinaria,ac si delictum principale fuisset con
8 summatum.† Ex quibus infero vnam conclusionem vltra legistas,ꝙ vbi mandatum habetur pro delicto perfecto in se, tunc tale mandatum punitur pœna ordinaria,ac si delictum principale fuisset commissum,per text.in d.c. pro humani.quem text. aliter non possumus fugere. Item adde, ꝙ contra prædicta est expressa decisio Dyn.& Ang.in l.item apud,§. si curauerit. ff. de iniur. qui dicunt quòd in assassinamento si do pecuniam alicui vt aliquē occidat,tamen homicidio non secuto,non punitur mandans. Sed aduertas, quia verum dicunt, quia non punitur tanquam de homicidio,sed pœna extraordinaria,vt ibi declarant, & de

& de materia vide in illo consi. Ang. qđ incipit, nos Caro. & ibi Angel. dicit, ꝙ si delictũ est secutũ, licet assassinus debeat decapitari, quia peruenit ad actũ proximũ tñ ex quo delictũ non est consummatũ, quia mors nõ est secuta, bene faciet princeps, si cõmutet illã pœnam corporalem mandantis in pecuniariam.

9 *Mandans ipse an teneatur, si mandatarius non potest teneri.*

9 ANGE. † Quæro tertio, si mandatarius nõ possit teneri, an mandans ipse teneatur? Dicẽdum est vt no. gl. Bar. & alij in l. si id quod. §. si. ff. de iurisd. omn. iud.

AVGVSTI. Tu dic, ꝙ in hac materia pulchre consuluerunt Bart. & Fran. Tigrini. in l. si mulier. § si seruus. ff. rerum amo. vt ipse Bart. dicit. vide Moder. in d. §. si.

10 *Mandans si tenetur, an etiam mandatarius an teneatur, an vero aliquo casu excusetur.*

11 *Beroarius an excusatur propter mandatum iudicis pro executione sententiæ uel præcepti, licet faciat iniustitiam.*

12 *Incidens ligna in fundo alieno de mandato alterius, quando excusetur.*

13 *Beroarij potestatis qui torserunt unum indebite, excusantur propter mandatum potestatis.*

14 *Laborator inductus in fundum alienum quando excusetur propter mandatũ inducentis.*

10 ANGE. † Quarto quæro. posito ꝙ mandãs teneatur, an etiam & mãdatarius teneatur, an vero aliquo casu excusetur virtute mandati? Istam q. format Bartol. in d. l. non solum. §. si mandato. ff. de iniur. ver. sed quæro qñ est secutum delictum &c. & concludit, ꝙ aut mandatarius nulla iusta causa potest se excusare, & tunc clarum est, ꝙ tenetur, vt d. l. non ideo minus, & d. §. si mandato aut põt se excusare, vt quia credebat nõ delinquere, vt filius, vel seruus, qui obediũt patri, vel domino, & tunc aut est delictũ leue, & non tenetur, quia patri, vel domino parere tenetur in leuibus criminibus, vt l. liber homo. in prin. & ibi glo. & Flor. ff. ad l. Aquil. aut est delictum graue, & tunc propter mandatũ nõ excusantur, quia in atrocioribus & grauibus obedire non tenentur, vt d. l. liber homo. Et est singulariter aduertendum, secundum Bar. in d. §. si mãdato. ꝙ quęlibet iniuria personalis dicitur delictũ graue, & sic filius nõ excusatur si mãdato patris percutit & manu vacua aliquẽ, cũ quęlibet iniuria personalis dicatur grauior quauis alia pecuniaria, vt l. in seruorum. ff. de pœn. & sic filius & seruus tenerentur qñ mãdato patris vel domini aliquam iniuriam contra alicuius personam intulerint, vtputa quia percussit manu vacua, quod est singulare. dicit tñ Sali. & Bal. in l. seruus. C. ad l. Iul. de vi. ꝙ licet mandatum patris vel alterius superioris non excuset in totũ, tñ mitigari facit pœnã, per d. l. seruus. facit. l. Gracchus. C. de adult. & quod est singulare. & quæ
b dicantur delicta grauia,[b] vel leuia. no. Bart. in d. §. si mandato. & l. leuia. ff. de accu. Dicendũ est vt ibi per eum. & per gl. in l. auxilium. §. in delictis. ff. de minor. & quod dixi de filio & seruo quibus casibus parere debeant patri &
11 domino. † Idem in beroario [c] siue executore
c qui paret iudici pro executione sententiæ, vel pręcepti iudicis, licet faciat iniustitiã pp mandatũ excusatur, vt no. Dy. in c. quod si quis mãdato. de reg. iur. Et prædicta procedunt regulariter, ꝙ mandatarius propter mandatum nõ excusatur, nisi ex iusta causa, vt quãdo tractamus de ijs quæ sunt de iure prohibitorum, vt in maleficijs & in alijs prohibitis, secus si man
12 datum esset de genere permissorum. † vt qñ conduco artificẽ ad incidendũ ligna in fundo, quia bona fide credens fundum meum, licet sit alienus, excusatur propter mandatum, nec ipse laborator potest accusari de damno dato, sed conducens tantum, vt l. in rem. § tignum. de rei vend. ita dicit no. Bar. & Bald. in d. §. & ibi Ang. nisi fuerit sibi laboratori protestatũ, ꝙ nõ incideret ligna vel edificaret in tali fundo, quia spectat ad denunciantem, tunc laborãdo, vel ædificando constituetur in mala fide, & tenetur & posset accusari. ita dicit Sali. in d. l. non ideo minus. & do. Ioan. de Imo. & Ludo. in l. de pupillo. §. si forte. de oper. no. nunciа. vel secundo hoc est verũ, nisi ille laborator fuerit vicinus, quia tunc præsumitur scire cu-
d ius fuerit ille fundus, [d] vt not. Spec. in titu. de emptio. & vendi. §. ostenso. circa fin. & vide Bald. in d. l. non ideo minus. versi. in glo. iij. ibi. l. ad ea &c.

b ¶ Delicta grauia. Adde & vide Cepo. in consi. vj. vbi late.

c Beroario. Adde tu & vide pulchre per Alex. in consi. . j. in iiii. vol.

d Ille fundus. Adde de hoc & dic vt pulchre per Bartol. in consil. cxxix. incip. statuto Papiæ. in ii. volu. & de hac quæstione late per Alexan. in consi. xxxvi. in. iii. vol. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde
13 inquantum dictum est, ꝙ † familia potestatis excu-

excusatur propter mādatum potestatis, ꝙ Bal. in l. liber homo. ff. ad l. Aquil. idem voluit secundum Dy. ꝙ si beroarii potestatis torserunt vnum indebite ex mandato potestatis ipsi excusantur. & voluit Ang. in l. liberorū. §. excusatur. ff. de his qui no. infa. & ꝙ iussus iudicis excuset, est tex. & ibi Bart. in l. si quis id quod. in versi. doli mali. ff. de iurisd. om. iudi. sed Ang. vbi videtur limitare prædicta, vt procedāt in leuioribus delictis: secus in atrocioribus & grauioribus, per d. l. liber homo. & sic Ang. ibi intelligit etiam d. l. liber homo. procedere in potestate & iudice sed hæc conclusio nō sit vera vel falsa, habeas recursum ad gl. no. quam ibi ponderat Bar. & est gl. magistra. in l. non videtur. §. quod iussu. ff. de reg. iu. per quam gl. prędicta possunt reduci ad concordiam, & prędicta poterunt etiam limitari. Sed cōtra doctrinam istā legistarum de directo est text. cum gl. antepen. in c. quicunque. de senten. excom. lib. vi. quæ gl. dicit, nec hic excusat iussus maioris vel superioris, sed dic vt dicitur ibi in glo. vt no. in regula, quod quis ex mandato. extra de regu. iu. & contra prędicta est glo. in c. mulieres. extra de sen. excō.
14 in antiquis. † Item inquantum dictum est, ꝙ si induco laboratorem in fundo, vel aliquem artificem qui laboret, ꝙ non possunt accusari de damno dato, sed excusantur ꝓpter mandatum conducentis ipsos, licet ille fundus fuerit alienus. Sed limitant prędicta nisi fuerit facta protestatio, ꝙ non laborent in fundo denunciantis, quia tunc faber vel operarius tenetur, nec mandatum excusat. Addatis, ꝙ ista limitatio videtur falsa, quia nō probatur de iure. nam Imo. & Rom. in d. §. si forte. allegāt Sal. in d. l. nō eo minus. hoc dixisse, sed nō est verū, ꝙ Sal. dixerit Secundo mouenī ꝑ doc. Bar. & gl. ibi in d. §. si forte sed illa etiā nō probāt, q̄a gl. & Bart. loquunī in nunciatore noui operis ex illo ædicto, cui parēdum est, siue iuxta siue iniusta sit. l. i. ff. de ope. no. nūc. & idē in nūciatione noui operis ex ędicto ꝙ vi aut clā. l. i. §. & parui. ff. ꝙ vi aut clā. In aliis vero denunciationibus extraiudicialibus nō reperit, ꝙ ꝑ solā denūciationē q̄s cōstituat in mala fide, si alitercertioratus nō est, & sic nō tenet eis credere, vt no. Inn. in c. dilecti extra de ma. & obe. no. Bar. post gl. in l. pe. ff. ꝓ emp. & dixi late vltra doc. in repe. §. morte. i. l. nō solū. ff. de ope. no. nun. Aduerte tn̄, ꝙ Ang. ī d. §. tignū. & Ang. ī auth. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri. agi. opor. & Ang. ī auth. vt oēs obediant iudicibus. circa v. colum. voluit, q̄d ꝑ denunciationem factam operariis, ipsi constituantur in mala fide, per l. si fundū. C. de rei vend. & per tex. in auth. vt omnes obediāt iudicibus. in §. si vero alter. ex quo tex. sumpta est illa auth. qua in ꝓuincia, & bene facit licet ipse non alleget, quod not. Bart in l. si Stichum. §. si ab alio. ff. de noua. Sed aduerte, quia etiam ista iura nō ꝓbāt, quia tex. in d. authē. qua in prouincia. intelligitur, q̄n operarius nullam causam excusationis habebat, q̄a nullum præcessit mandatum, quia tunc tenetur, vt ibi dicit Bart. Nec ob. d. l. si fundum, quia ibi denunciatio fuit facta ante cōtractum, & sic tēpore quo faber nullam excusationem habebat, quia nullum præcessit mandatum. Non ob. d. §. si ab alio, q̄a etiam sibi mandatū cessabat, & sic patet, ꝙ opi. Ang. posset saluari, quando illa denunciatio fuit facta operariis ante mandatum, alias nō potest procedere, vt sola denunciatio cōstituat ipsos in mala fide, & quia in hac materia difficultas videī stare in hoc, an per solā protestationē quis cōstituaī in mala fide. In hac materia approbo dicta Spe. in tit. de emp. & vendi. §. nunc dicendum. versi. si. quia si aliqua adminicula concurrebant cum denunciatione protestātis, ei erat credēdum, & ille cui fit protestatio, constituitur in mala fide, & ī hac materia adde dicta Bald. in auth. ingressi. C. de sacrosan. eccle. in ii. col. & Bal. in disputatione sua, accusatus de vi turbatiua. in xxii. col. & Bal. instit. de rerum diui. in §. si quis suo solo. qui dicit, ꝙ si coloni veniunt ad laborandum cum armis, hoc casu nō excusantur. Item inquantum supra dictum est quæ dicantur delicta leuia, & quæ grauia, dic vt late dixi supra.

15 *Mandaui tibi ut occideres Titium, diu stetisti, & postea cōmisisti delictum an ego tenear.*

15 ANGEL. † Quinto quærit Bar. in d. § si mādato. in versi. si mādaui tibi vt delinqueres &c. si semel mādaui delictū & diu stetisti, & delictum postea cōmisisti, an tenear? & cōcludit cum Inn. in c. ad audiētiā extra de homi. ꝙ sic. nisi mandatum meum sit expresse, vel tacite reuocatum, vt quia feci pacem, vel parētelam cum inimico meo, vt l. iii. §.

iii §.fi.& ibi gl.& Bar.ff.de adimen lega.& hoc sequitur Bal.in d.l.nō ideo minus.in fi. & hoc etiā probatur per id ꝙ no.Bar.in ciuilibus in l.qui aliena.§.si is qui. in fi.ff. de acqui.hær.& l.is.qui.§.vnde quæri poterit. ff de manu.& hāc tenet Bal.in l.multū.C.si qs alteri vel sibi.in iii.col.in ver.vnde dico ĩ simili & dicet ĩfra eo.ĩ gl.colloquiū. et trac.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde,& dic limitādo pdicta qđ si mandatū à prin.fuit tempore limitatū, si trāsacto tēpore mandatarius interfecit mandans non tenetur.ita dicit Salic.in l.non ideo minus.in iiii.q.C.de accusa.per tex.in l.diligenter.ff. manda.cum simil.Item adde,qđ si mandatum nō est tempore limitatum,tñ mandās in delictis poterit reuocare mandatum. de hoc est tex.in c.quicunque. extra de sentē. excom.dummodo re integra sit facta reuocatio mandati,vt est ibi tex.& glo.& intellige prędicta,ꝙ facta reuocatione reuocās mādatum non teneatur secuto postea delicto,dūmodo illa reuocatio mādati peruenerit ad notitiam mādatarii,alias nō.ita dixerunt Cy.& Sal.in d.l.non ideo minus.& ita dicit Sali.intelligenda esse dicta Innoc. in d.c.ad audientiam.pro qua conclusione dicit Sal.qđ allegat.gl.ordinariam in c.mulieres extra de sen.excom. Sed ego allego gl.meliorem in c.cum quis.extra de sentē. excom.lib.vi.& est doctrina Bart.per illum tex.in l.si pecuniam.§.si seruum.ff.de cōdi. causa da.& ex dictis Bar.ibi colligitur quare opus est qđ reuocatio mādati perueniat ad notitiam illius cui mandatū erat fieri delictum.Quinimo Ang.in l.i.C.de nil agge. non rumpē.in fi.videtur velle,qđ illa reuocatio mādati peruenire debeat etiam ad aures illius qui fuit occisus.sed certe Ange.ibi videtur loqui in alio casu. Adde tamē, qđ videtur qđ in delictis facto mādato ꝑ me, vt aliquem occidas,licet reuocem mandatum etiam antequam delictū fiat,nihilominus pœna ordinaria debet puniri mandās, quia talis reuocatio mandati fieri nō potest etiam re integra quin puniatur,vt est casus in c.pro humani.extra de homic.lib.vi. sed responde,vt per glo.ibi in verbo mandauerit.& tene menti illum casum.Adde Bal.in l.i C.de ser.fu.in iii. col. q approbat dicta Inn.in d.c.ad audiētiam.in hac materia.& ibi tāgit,qđ si mādaui tibi vt Titiū occideres,& ex interuallo occidisti, omnino alias facturus,an mandās teneat? Adde Bal.in c. i.§.furtū.de pace iuramē.fir.q. ponit quādo mādās volebat ꝓbare mādatariū esse inimicū occisi.& adde etiā qđ dicit Bal.in c.i. §.iniuria.in viii.col.ver.qro Titius.de pace iur.fir.& adde dicta Ang.in l.i.C.de nil.agge.nō rumpen.in fi.& Sali. in l.i.C.de rap. virgi.in vi.col. q faciūt mentionē de doct. Inn.in d.c.ad audientiā. & de ista reuocatione mādati dicā in hac eadē gl.in vlt.q.& vide Pet.de Anch.in clemēti.i. de renūcia. de intellectu do.Inn.in d.c.ad audientiam.

16 *Mando tibi ut mandes alij, an tu secundo mandans tenearis.*

17 *Nuncius scienter portans literas maleficium committatur, punitur secuto homicidio.*

16 ANGEL. †Sexto quæro,mando tibi, vt tu mandes alii,an tu secūdo mandās tenearis? hāc qō,format Bart. in l.aut q. aliter.§. pe.ff.quod vi aut clam.& in l.i.§. incidit.ff. ad Turp.vbi cōcluditur,qđ aut est crimē leue.& talis nuncius,vel habēs mādatum ad mandandum,non tenetur,vt d.§.pen.aut ĩ grauibus,& tenetur,vt d.§ incidit. ex quo dicit ibi Bar.no.qđ cōtra istos nuncios,per quos fiunt isti tractatus,per iudicem maleficiorum potest procedi,& puniri possunt.de hoc est glo ordi.& Bar.no.in l.si sciente.ff. de parri.quod singulariter not.contra istos portantes literas,vel ambasiatam de aliquo tractatu contra rem publicam,vel alio delicto atroci,quia tenētur,& puniri possunt, vt principales delinquentes.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde quæ dixerunt Pe.& Cy.vt refert ibi Sal.in d.l.non eo minus.C.de accu.in antepe.col. in versi.viso de mandante an & qūo puniatur. Quæro,quid de nuncio? & ibi Sali. breuiter faciēs mentionem de doct.Bar. in locis supra alle.tandem concludit secundū Pe.& Cy.id quod Bart.supra Adde tñ quę in hac materia pulchre dixit Bal.in l.i.§.ne autem.C.de cadu.tol.in fi.vlt.col.qui dicit, qđ nuncius,qui scienter portauit literas vt maleficium vel homicidium cōmitteretur, punitur secuto homicidio.qui allegat doctrinam Cyn.in d.l.non ideo minus. idem dicit si mandaui Titio, & Titius Seio omnes tenemur,per tex.quem dicit esse singularem in l.si ego.ff. quod vi aut clam.

Mandans

18 *Mandans an teneatur ex mandato vel ex delicto postea secuto, quod est vtile scire propter locum, & tempus, & alia quae in inquisitione debent apponi.*

19 *Accusare vel inquirere volens cōtra mādantē, debet confinare locum, & tēpus delicti secuti, nō autē locum & tempus mandati facti.*

20 *Qualitas quae oritur ex tempore respiciens mādantē et mādatariū, qualificata ex tpe vel loco, an aggrauat pariter factū in vtroque.*

21 *Mandans obligatur ex mandato, quando mandatum de per se habetur ꝓ delicto perfecto et tamsi non sequatur delictum, & tunc inspicitur tempus & locus mandati.*

18 ANGE. †Septimo quaeritur, an mandās teneatur ex mandato vel ex delicto postea secuto, quod est vtile scire ꝓpter locum & tempus, & alia quae in inquisitione debent apponi. & hanc q. format Bar. in d. §. si mādato. versi. q̄ro vnde oritur obligatio &c. vbi tenet, ꝗ ꝑ mandatum tenetur ex delicto, vt l. i. §. persuadere. ff. de seruo curru. & ibi gl. & no. gl. in §. ope. de obli. q. ex deli.
19 nascun. †Ex quo infert, ꝗ q̄n vis accusare, vel inquirere contra mandantem, debes cō
a finare locum delicti secuti, ª tempus delicti, non autē tempus & locum mandati facti, vt l. praetor. §. hoc aūt edicto. & ibi Bar. ff. vi bo. rap. quod est menti tenēdum. & ibi etiam infert. ꝗ locus & tempus delicti commissi inspicitur ad pęnam augēdam vel minuendam in mandante, vt d. §. hoc autē edicto. facit quod no. Bar. & ibi etiam Im. in l. si vt proponis. ff. de fideiuss. de quo latius ꝑ Sali. in l. non ideo minus. C. de accu. versic. vii. quaero vnde obligatio &c. sed Bald. in d. l. non ideo minus licet in effectu idē videat concludere cum Bar. tñ in ver. quinto quaeritur an mandans &c. sic dicit. aut mandās obligatur ex eodem delicto, & tunc sine dubio obligatur simul in tēpore, aut ex diuersis delictis, & tunc refert an delictum mandantis recipit consumationem in ipso mādato, & tunc obligatur mandans, & tunc locus mandati tātummodo, & tempus est apponēdus: vt d. §. persuadere. aut in ipso mādato non recipit consumationē, sed in delicto postea secuto, tunc dicit ꝗ simul obligātur, vt l. haec verba. ff. de adul. & locus & tēpus delicti postea secuti sunt apponēda. Ex
20 quibus infert, & patet, † an qualitas q̄ orit ex tēpore qualificata, & quae respicit mādātem & mandatarium q̄a vbicunque delinquūt simul in tēpore, ibi sequit accusatio, ꝗ ea qualitas aggrauet factum pariter in vtroque, & eodem modo dicit, an obligētur eo loco, q̄a aduertendū est ꝗ vbicunque obligantur simul in eodem tempore, obligātur etiā simul eodē loco, & sic qualitas loci pariter aggrauat mandātem & mādatarium, & ēt sequitur, ꝗ mandatarius debet conueniri in loco facti & delicti consummati, non in loco mandati. Adde tamen quod dicam infra in versi. xii. quaero &c. vbi aliter in aliquibus dicam secundum Bal. & plenius.

ADDITIO.

a Delicti secuti. an tēpus consumati delicti debeat poni accusatione, adde tu & vide Ang. in consil. suo clxxviij. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia
21 adde & limita praedicta, ꝗ † verū est, & fateor, ꝗ mādans obligatur ex delicto ꝓpter mādatū & sic locus & tempus, delicti consumati inspicitur, etiā quo ad poenam imponendam, fateor hoc, vbi mādatū de per se solum non est delictū, nisi secuto maleficio. loquor quo ad hoc, vt poena ordinaria puniatur, sed vbi mandatum de per se solū habetur pro delicto perfecto etiam non secuto maleficio vt in assasino, vt est casus in c. pro humani. de homi. lib. vi. & ibi glo. super verbo, mandauerit. & Io. And. in regu. in poenis. in mercu. ꝗ facto illo mandato, in hoc delictum est perfectum, tunc dico, ꝗ tēpus & locus mandati inspicitur, quia mandans obligatur isto casu ex mādato illo iniusto, & hoc probatur in d. §. pro humani. ibi, vel mandauerit. quāquam mors forsitā nō sequatur. & hoc est quod dixit Bald. in d. l. non eo minus. in sua distinctione relata ab isto authore hic. dum Bald. dicit, ꝗ vbi delictum mandantis recipit cōsumationem in ipso mandato, & tunc ex illo obligatur mādans, & locus mādati, & tempus esset apponendum in inquisitione. d. l. i. §. persuadere. item intellige & limita dicta Bar. supra allegata, dum tractatur de puniēdo mandantē poena ordinaria, secus si tractaretur de puniendo ipsum poena extraordinaria ꝓpter mandatum tm̄, quia locus & tempus mādati inspicitur, & non locus & tempus cōsummati delicti, ita elegāter dixit Imo. in l. si vt proponitur. ff. de fideiuss. & omnino vide

Bar. q ponit istam eandē qō. si ego existens Ferrariæ mando vt occidas vnū Florētię, & occidisti, an hic Ferrariæ ego mādans possum conueniri, si obligatio orit ex mādato, possum conueniri Ferrariæ. si orit pp delictū consumatum nō ibi vide, & de materia prīcipali vide Bal. ī l. sed & eximēdi. §. ptor. ī fi. ff. ne quis eū q in ius voc. est vi eximat.

22 *Instigans quòd clericus percutiatur, secuta percussione, tenetur instigans canone, si quis suadente diabolo.*

22 Ange. †Octauo quæro al quis instigat & solicitat q clericus pcutiat, an peercussione secuta teneatur ēt, canone si quis suadēte diabolo. & dicēdū est q sic, vt no. Bal. Ang. Rap. & Im. ī l. qd ergo. §. pe. ff. de le. i.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia adde tex. in c. mulieres. extra de senten. excōmu. §. i. qui tex. vult, q talis non possit absolui nisi à summo Pontifice.

23 *Clericus si solicitat aliquē ad committendum maleficiū, morte secuta, an sit irregularis.*

23 Ange. †Nono quæro, quid econtra si clericus īstigauerit [a] vel solicitauerit aliquē ad maleficium commitendum, & mors sequatur, an ipse sit irregularis? vide vt supra per eosdem in dicto. §. pen.

ADDITIO.

a Instigauerit. Circa hoc adde & vide Federi. de Sen. in consi. clxvij. Ber.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia adde no. p doct. in c. sicut dignū. extra de homici. li. vi. sed melius vide tex. cū gl. in c. Petrus diaconus. eo. tit. extra de homici.

24 *Mādans maleficiū, eo secuto, nihil agit in passum intrinsece p se, sed per causā extrinsecā.*

24 Ange. †Decimo quęro, si mādatur cōmitti maleficium seu homicidiū, & eo secuto quid mādās dicatur agere in passo? hāc q. format Bal. in d. l. non eo minus. in ver. in ista materia procedo &c. vbi concludit, q nihil agit intrinsece per se, sed agit per causam extrinsecā, qđ patet, qa nihil pōt agere p causam intrinsecā, nisi sit approximatus passo, sed talis agēs pōt esse omnino separatus a passo, verbi gratia. si ille q est Florentiæ mandat percuti illum, qui est Bononiæ, nā inter illud agens, & illud patiens nulla est approximatio. vnde iste actus non attribuitur illi primo agenti per propriam operationem, sed per alienam.

Avgvsti. Adde & dic q ista pcedūt de facto, sed iuris fictione aliqn mādans dicitur vere facere, etiam in passo, vt in casibus quos plene examinabo infra in xiiii. q. (an mandans dicatur vere facere.)

25 *Delictum mandantis & mandatarij an sit vnum numero.*

25 Ange. †Vndecimo qro, an delictū mādantis & mādatarii sit vnum & idē numero. istā. q. format Bal. in d. l. non eo minus. versi. sed qro an delictum &c. vbi cōcludit. q qn resultat delictū in mandante & mādatario, q est qn mandatū transit in nomē illius delicti, ita qđ nominet mādator talis quale est delictum, q tunc in mandante & mādatario est idē delictū numero ex parte finis: qa non est nisi vnicū delictū igitur &c. quod patet etiam, quia vnico libello cōtra omnes agitur: vt l. accusatorib. C. de accus. facit l. ita vlneratus. in fi. ff. ad l. Aqui. quod qualiter debeat intelligi, dic vt no. Salic. in d. l. non ideo minus. versi. x. quæro an mandans &c. si vero non resultat in mandante quod in mandatario, vel aliquod delictū resultat in mādatario, quod nō resultat ī mādante, & tunc non obligantur eodē delicto numero, quod patet, quia dicuntur esse plures obligationes numero, vt l. generaliter. ff. de fideius. per d. l. nō eo minus. vbi dicit, q quælibet persona, ergo quilibet tenet ex suo facto, & sic sunt plura facta numero. de quo vide Salic. per alia verba in d. l. non eo minus. versic. quæro septimo vtrum delictū mandantis. & ibidem Bal. in vers. quæro an delictum mādantis. sed istas qō. magis ordinate format Bar. in l. sed si vnius. in fin. ff. de iniur. dic vt ibi per eum, per Cy. & Salic. in d. l. nō eo minus. qui in effectu idem dicunt quod supradictum est, ideo non reitero.

Avgvsti. Tu autē hac materia vide dicta Cy. in l. i. C. si reus vel accu. mor. fue. & dicta Bar. ī l. i. §. aūt. C. de cadu. tol. in vlt. col. qui dicit, q factum mandantis & mādatarii est vnum numero: & alleg. Cy. ita voluisse in d. l. i. C. si reus vel accu. mor. fue: & dicit q de hoc est gl. valde no. i l. qui de crimine. C. de accu. sed certe ibi gl. nihil loquitur de hoc. & subdit ibi Bal. q ex mandāte & mandatario compilatur vnū & idē maleficium

ficiū per l.si familia ff.de iurisd.om iud. sed vide postea ibi Bal. terribiliter arguentē in contrarium.tu non recedas ab op. Bar.in d.l.sed si vnius. Adde tñ do. Nellum in tractā.bannito.in ii.parte primi tēporis.in qō. vii.& ibi per multas authoritates probat, ꝙ delictum mādantis & mandatarii est vnū & idem in specie,& in numero.licet alleget Bal.alibi cōtrarium dixisse. Limita tamen prædicta & intellige: vt dixi supra in vii. q. in addictionibus meis,in hac eadem glo.

26 *Qualitas q̄ est in mādāte an sit in mādatario.*
27 *Statuto dicente quòd magnas puniatur pœna in duplo maiori quā popularis, si popularis mādet magnati quod occidat Titiū sequuto delicto, an iste popularis puniatur pœne dupli.*
28 *Populari mandante magnati quod committat delictum, eo se quuto, quando puniatur popularis pœna dupli.*
29 *Qualitas q̄ oritur ex tpe qualificata, respiciēs mandantem & mandatariū, debet in accusatione, vel inquisitione cōtra vtrunq; apponi.*

26 ANGE. †Duodecimo quæro, an qualitas q̄ est in mandante, sit in mādatario? hāc
b q.format Bar.[b] in l.is qui ope.ff.de fur.in d. § si mādato.vbi cōcludit, ꝙ qualitas q̄ inhęret mandatario loco & tempore delicti, intelligitur inesse mandanti: vt l. vtrum.ff.ad l.Iul.de paric.qualitas aūt post delictum cōsummatum superueniens, sicut est qualitas furti manifesti ex apprehensione superuenientē:ista talis qualitas non intelligitur inesse in mandante, dato ꝙ insit in mandatario, vt d.l.is qui ope. Ex quo infertur gratia
27 exempli.dicit† statutum, ꝙ magnas puniatur duplici pęna quàm popularis, popularis mandat magnati ꝙ Titium occidat: quæritur an iste popularis, delicto secuto, puniatur pœna dupli.& dic ꝙ sic: quia ista erat qualitas inhærens mādatario.iō eadē reprę sentatur in mandante, vt d.l. vtrum alias secus.sed istam opinionē reprobat Bal.in d.l. non ideo minus.ver.hoc præmisso. circa.q. propositam.& ꝙ non sit vera, ponit exemplum.dicit lex, ꝙ decurio non possit bestiis subiici, serui aūt et aliæ viles personę bestiis subiiciantur, modo decurio mādat vili personę ꝙ commitat homicidium, an decurio bestiis subiicietur? certe si respicimus propriam qualitatem ipsi mandanti inherentē, non subbiicietur bestiis, si autē inspicimus qualitatem ipsi mandatario inhærentem,& ipsam trahimus ad mādantem, tunc bestiis subiicitur, sed primam partem dicit fore verā.allegat casum in l.more.§.iste.ff.de pęn. ergo opi.Bar.videtur esse falsa.Et sic qualitas inhærēs personę siue generet odiū, siue fauorem, nō est trahēda ad aliam personā. l.i. ff. de consti. prin. Ex quo infert ad qō.
28 Bar.† ꝙ falsum est, ꝙ popularis qui mādat nobili committi maleficiū, puniatur pœna dupli, cum ratione istius qualitatis, quæ diuersa est, tam in vno, q̄ in altero, resultat diuersa ratio: ergo nō debet esse eadem punitio in vno quæ est in alio, sed quilibet puniēdus est secundum propriam & inherentem conditionem & qualitatem. Non ob.secūdum Bal. in d l.vtrum quia ibi est speciale propter criminis immanitatem, vel secūdo ibi est propter qualitatem, quæ est in offenso, quæ aggrauat factum qualitatem in persona mādantis & mādatarii, sed in q̄stio.nostra, solū loquit̄ de qualitate q̄ solū est in offendētibus subdit tñ Bal. in d.l.nō ideo minus. ꝙ si nō loquimur de qualitate inhęrente personis, sed de inhærente circūstantiis, vel concomitantiis, dicit ꝙ vī opi.Bar.concludere, ꝙ illa qualitas nō repræsentetur in mandāte, ꝙ dicit falsum ita intelligēdo, q̄a si mādatarius deliquit de nocte, vel ī platea, vt fuit in nostra inquisitione, istę qualitates aggrauant factum in personā mādantis, sicut in personā facientis, nec ob.d.l.is q̄ opē. q̄a ibi dicta apprehensio nō inducit qualitatē in ipso facto proprie loquendo, sed solū in ꝑsona apprehēsa,& ideo ad aliam personā non trahitur. Comitantia aūt criminis sunt locus,& tēpus, vt c.Abbate. de re iudi. li.vi.sunt qualitates in rem, ideo non est mirum, si hæ qualitates ad mādantē porrigat̄. Et ꝑdicta dicit vera, qñ mandans obligatur ex eodem delicto:sed si ex delictis diuersis, tūc sine dubio qualitas inhærēs vni, nō aggrauat, nec leuiat alium, vt est exēplū in d. §.persuadere.& istā opinionē credo veriorem, q̄a mitior est, vt l.præses.& l.si de interpretatione.ff.de pęn.ex quibus Bal.in d. l.non ideo minus.etiam infert, an mādās & mandatarius obligentur simul in tēpore, &, vt etiam supra dixi, an obligētur, ex eodem delicto,& tunc obligātur simul in tempore, aut ex diuersis delictis, & tunc refert an delictum mandantis recipiat consumma

tionem in ipso mandato: & tunc nō obligā tur eodem tempore: quia ante obligat mādans, vt d. §. persuadere. an non recipiat cōsummationem in ipso mandato, sed in facto postea subsecuto, & tunc simul & eo tēpore obligantur: vt l. hęc verba. ff. de adult.

29 † Ex his patet, an qualitas q̄ oritur ex tēpore qualificata, & q̄ respicit mādantē & mādatarium, quia vbicunque simul deliquerint in tpe, ibi sequit̄, ꝙ illa qualitas aggrauat factū pariter in vtroque: sicut idē tēpus debet in accusatione vel inquisitione cōtra vtrunque apponi. Insuper idē Bal. infert in dicta l. non ideo minus. an simul mādās & mandatarius obligentur eo loco. & concludit, ꝙ omni casu quo obligantur: eo tēpore & loco simul obligantur. Ex quo infert, ꝙ qualitas loci aggrauat factum in personam mandantis, & mandatarii.

b ¶ Format Bart. Adde ꝙ opin. Bart. sequitur late Bart. Cepol. in cons. xxxiiij. vbi uide. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde, ꝙ in principali articulo quē tetigit do. Ange. hic in hac vii. q. s. an qualitas q̄ est in mandatario sit in mandante vel econtra: Quod inquantum adduxit illā doctri. Bar. in d. l. his qui opē. quam omnes allegant ad hoc? ꝙ ibi Bar. nihil dixit de mādante, sed potius vr̄ loqui de opē præstāte. Sed in propriis terminis istam. q. posuit Bar. in mandante in l. vtrum. ff. ad Pōpeiā de parricid. tandem concludit id quod ipsemet Bartol. in d. l. his qui opē, in materia opē præstātis: & addatis ꝙ Bal. in l. vnica. §. ne aūt. C. de caduc. tollen. in penul. col. circa intellectum d. l. vtrum. dixit, ꝙ in mandante & mandatario adeo nō causatur vnum & idē delictū ꝙ quælibet persona decernitur de per se, et qualitas cuiusque in se proprie decernitur. & mouetur p̄ d. l. non ideo minus. ex vers. in sua persona. Nō obstat dicta lex vtrum. de parricidiis: quia ibi est speciale, & ibi ponit aliā specialitatē, quā non posuit in dicta l. non ideo minus. Adde tñ quod Ang. in l. i. C. de nili. ag. non rum. fecit etiam mentionem de doctrina Bart. in d. l. is qui opem: & etiam reprehendit Bar. qui minus perfecte loquitur, & est defectiuus: quia licet esset vera illa cōclusio, quod vbi qualitas quę inest à principio in committendo deli[c]tum. quæ aggrauat delictum quo ad pœnam, & fortius punit: sit & esse debeat & ēt in alio: tñ hoc verū, vbi ille alter scit illā qualitatē inesse. & hoc probatur: quia tunc ille alter ita acrius debet puniri, sicut ille principalis, qui cōmisit delictum per dictā l. vtrum. in verbo, participes & conscios. Quinimo ibi Ang. ēt in aliis reprehendit Bar. in d. l. is qui opē. Bene faciunt notata per Sali. in l. i. C. de rap. virgi. in v. col. Et sententiā Bart. in d. l is qui opē. vr̄ approbare domi. Ant. de Butr. & Imo. in c. i. extra de officio delega. qui ita vident̄ intelligere dictā l. vtrū. sicut intellexit Bar. quia ibi illa qualitas inerat à principio. Qn̄ aūt pęna minoret̄. vide p̄ Bar. per illū tex. in l. q̄ seruo. §. i. ff. de furtis. vide doctores in l. i. C. de rap. virgi.

30 *Mandans & mandatarius an puniantur eadem lege.*

30 ANGE. † Tertiodecimo quærit̄, an mādans & mandatarius puniantur eadem lea ge [a]. hanc. q. format Bal. in d. l. non ideo minus. versi. 7. q̄ritur an mandans &c. vbi cōcludit, ꝙ aut q̄ritur an teneatur eadē l. iuris cōis, an municipalis vel cōsuetudinis. si loquitur de iure cōi, videtur sic dicendū: quia aut consideramus fictionē, & tunc tenetur eadē lege: vt l. i. §. deiecisse. ff. de vi & vi arma. aut cōsideramus veritatē, & quilibet tenetur sua lege: vt l. nō solum. in princ. ff. de iureiur. si vero loquimur de iure municipali, vel consuetudin. tunc illud est seruandū, & eius verba: vt l. i. §. is qui nauē. ff. de exerci. sed Salic. in d. l. nō iō minus vers. q̄ro ibi ad declarationē &c. subiungit latius istā. q. videlicet, an qui fieri mādat, cōprehēdatur sub verbis legis de faciente disponētis, nam dicit ipse, ꝙ doct. dicūt, aut verba legis sunt in rē scripta. & tunc tā ex ꝓprio significatu, q̄ ex virtute cōprehendūt vtrūque. ff. de eo p̄ quē fac. est. l. i. §. i. aut verba sūt scripta in p̄sonā, & tunc dicunt, ꝙ mādās nō tenetur nec ex verbis comprehenditur. Sed Sali. dicit, ꝙ aut verba legis disponunt expresse & specifice de vtroque, & tunc quilibet expresse ex propria culpa tm̄ comprehenditur, nō vnus ex alterius culpa, & nedum ex significatu verborum, sed nec etiam ex mente proferentis, vt l. si per alium coniuncta. l. præcedenti. in fi. ff. ne quis eum qui in ius vocatus est vi eximat. Et ita dicit debere intelligi l. liber homo. in princ. ff. ad legē Aquil.

Aquil. q dicit iubentem teneri Aquilia, qa de iubente damnum dari vel fieri, & expressa erat facta mētio in verbis tertiis capituli edicti, vt patet i l. si seruus seruū. §. tertio capite. eo. tit. Aut verba legis sunt prolata per verbum cōe ad vtrunque, quale est verbū, committit, vt l. non dubiū. C. de legi. & tūc si qua lex ciuilis vel municipalis dicat ꝙ si quis cōmisit homicidiū, vel adulterium, tūc dicit, ꝙ ex proprio significatu verbi, vtrūq; cōprehēditur, vt d. l. nō dubiū. & ff. de adul. & l. si quis. & l. nihil. §. fi. & clarius extra de & sen. excō. c. mulieres. Aut verba specialiter ꝓbata pariter vtrūque nō cōcernunt ex ipsorū significatu, & tūc dicit, ꝙ si ex actu illius de quo q̄ritur finis & effectus, efficacia siue cōmodum, cōcernūt duntaxat agentē remotum vel mediatum, non ꝓximum & immediatum tunc ex ꝓprio significatu, & ex mēte declarata, ipse mandans ex verbis legis cōprehenditur, non ipse immediate faciēs, & assignat rationē, qa iste act⁹ soli mediato pōt attribui. tñ absq; eius mādato, nō poterat effectualiter fieri. exēplū est in l. iii. §. si ꝓcu. coniuncta. l. i. §. fi. ff. de manu. vin. Aut ille actus vel effectus cōcernit tm̄ ipsū agētē, & tunc ex vi verborum mādans nō comprehenditur, sed interpretatur. exemplum in l. Aquilia. cuius verba sunt ī personam scripta, vt l. ii. ff. ad l. Aquil. & mādans non dr̄ occidere, sed mortis causam præbere, ideo non Aquilia. sed in factum subsidiaria tenetur, vt l. qua actione. §. occisum. tūc fieri faciens tenetur ex eius mente, vt l. i. §. deiecisse. cum. §. seq. de vi & vi arma.

ADDITIO.

a ¶Eadem lege. Adde tu circa hoc Cep. in consilio xxxiiij. supra alleg. qui distinguit: aut uerba legis loquuntur realiter, & punitur mandās eadem pœna: aut personaliter, & secus. Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde, qa ista q̄stio multū depēdet ab illa qōne quam nunc proxime examinabo. Ideo dic, ꝙ adde illas additiones quas nūc infra ꝓxime ī additionibus proximis dicā. Adde tñ pro nunc, ꝙ contra istā distinctionē Sal. vr̄ expressa decisio in c. pro humani. extra de homici. ī vi. in verbo, vel ēt mādauerit. vbi speciale introductum est in illo delicto. de quo ibi, vt mandans fieri delictum, cōprehēdatur sub dispositione legis punientis faciente principaliter delictū, ergo in cōtrariū debet esse ius cōe. In cōtrarium fortiter facit l. i. §. i. ff. de eo ꝑ quē fact. erit. in verbo, manibus suis, inducendo illum tex. aliter q̄ doc. iduxerint. Nā illa verba. manibus suis. ꝓprie cōprehendunt personā facientis delictum, vt no. Bar. per illum tex. in l. per hāc. C. de eroga. mil. anno. lib. xi. & ibi Bar. ponderans sibi tex. in verb. manu sua, & infra dicet in seq. q. & tñ illa pęna illius edicti comprehendit ēt mandātē, vt est casus ī d. l. i. §. i. Sed, vt dixi, vera decisio colligitur ex his decisionibus, quas infra in seq. q. adducam. Lud. de Ro. in l. si is qui pro emptore. ff. de vsuc. multas decisiones Sali. destruxit, quas ipse Sali. posuit in hac materia ī d. l. non eo minus. & adde Bal. in l. athletas. §. Pōpo. in fi. ff. de his qui no. infa. per illum tex. ibi.

31 *Mandans secuto facto. an dicatur vere facere vel interpretatiue.*

32 *Statuto dicente, quòd si quis ꝑduxerit exceptionem aliquā contra instrumentum confessionatū, nec probauerit, puniatur in tantū si aliquis ꝑducat exceptionē cōtra instrumētum, per procuratorē habentem mādatum ad hoc. & nō ꝓbet, ex verbis statuti dn̄s punietur.*

33 *Statuto dicente, si quis proprijs manibus vulnerauerit aliquem, puniatur graui pœna dic quòd non comprehendit, si quis aliquem per alium vulnerari fecerit.*

31 ANGE. † Quartodecimo queritur, an mandans, secuto facto, dicatur vere facere, vel interpretatiue, & sic ad vidēdum vtrum locum habeat in statutis, in quibus habent locū verba propria non fictitia. hanc qōnē format Bar. ī l. sed si vnius. §. seruus. ff. de in iur. in ver. q̄ro circa hanc legem &c. & post allegationes hincinde concludit, ꝙ qñ mando tibi aliquid. ꝙ post susceptum mandatū tu habes nececesse facere, necessitate ciuili: quia es obligatus ad hoc: puta quia mandatur tibi aliquid quod est honestū, vel si dominus mandat aliquid seruo, qd̄ non cadat in graue delictum tunc vere ille facit cuius mandato id fit: qm̄ instrumentum, quo mediante agit, de necessitate agit. dico de necessitate ciuili. iste est casus in l. si pater. in fi. de manu. vindic. & l. iii. §. si procurator. ff. quod quisque iuris. Licet enim verba illius edicti loquātur in personam, tñ locum

habent in eo qui per procuratorem impetrauit: cum enim mandatum de impetrando sit licitum, ille procurator de necessitate impetrauit. Et per hoc dixi semel de facto

2 in ciuitate † Assisii. statuto dicitur, ꝙ si quis produxerit exceptionẽ aliquã contra instrumentum confessionatum, nec probauerit, puniatur in t:mmodo aliquis produxit exceptionem contra instrm per procuratorẽ habentem ad hoc mandatum, nec probauit: dixi ꝙ ex verbis statuti dominus puni-

a tur.[a] quia vero dñs produxit: quia procurator tanquã instrm hoc facit de necessitate ciuili: nec tunc dicit ꝙ debeant inspici verba statuti vtrum loquãtur in rẽ, vel in personã. Si vero mandatum non sit licitum, iõ ille per quẽ quis facit, non facit de necessitate naturæ, quia liberũ arbitriũ habet: nec ex necessitate legali, cum rei turpis nullum sit mandatum: tunc ille qui mãdat nõ vere facit, sed interpretatiue, & sic nõ habet locũ in statuto loquente in personã. ita loquitur l. i. §. deiecisse. & l. si pater cũ simi. ff. de his q̃ in frau. credi. & ista est veritas. licet Bald. in d. l. non ideo minus. vt supra retuli, aliter distinxerit. de ista tñ qõne dic, vt in l. si is qui pro emptore. ff. de vsuca. & ibi latissime Ludouic. & vide notanter Bal. in l. transigere. circa fin. C. de transa. & doct. in l. iii. §. si ꝓcurator. ff. quod quisq; iur. & Bal. in c. si quis dixerit. si de feu. fue. contr. & l. Gallus. §. qd si is. de libe. & posth. & per Imol. in d. l. Gallus. §. & quid si tantum. & per Sali. in l. non dubium. circa princi. C. de legi. & latius per eundem in l. non ideo minus. qui in aliquibus discrepat à Bar. vnde sufficit remissio: quia multa scribit in versic. quæro quinto.

3 † Quid si statutum dicit: si quis manibus propriis vulnerauerit aliquem, teneat graui pœna. dic ꝙ non cõprehendit si quis aliquẽ per alium vulnerari fecit: vt eleganter not. Bal. in tit. de pace iur. fir. in §. furtũ in fi. in vsib. feudor. & hoc volunt Canonistæ in c. sicut dignum. de homici. & not. Domi. de sancto Gemi. in c. si quis viduã. l. dist. & pro hoc facit quod no. Bart. in l. per hanc. C. de ero. mili. annonæ. lib xi. ibi, manu sua: vbi dicitur, ꝙ non põt capere per substitutum. & etiã facit tex. in l. probationes. & ibi Bartol. C. de diuer. offic. lib. xii. vbi vult Bart quòd si statuto dic tur de instrumento scripto manu publici notarii, non intelligitur de exẽplo manu publici notarii, sed de primo & originali. de ista quæstione, videlicet de faciente manibus propriis, vide Lud. in l. si is qui pro emptore. ff. de vsucap. Et prædicta procedunt quando mandatum procedit.

ADDITIO.

a ¶ Dominus punitur. Circa hæc, an per alium faciens dicatur per se ipsum facere, vltra posita infra per Ang. adde tu pro parte affirmatiua text. in l. hæc verba. ff. ad l. Iul. de adult. vide dicta Bar. ibi in vers. pertinet. item adde & pondera text. in l. certe. §. j. ff. de precar. quem Bal. reputat singulariter in c. j. §. iniuria. ff. de pac. iur. firm. item text. in c. mulieres. in fi. de sent. excom. item tex. in c. sicut dignum. extra de homicid. adde tamen ꝙ sententiã Barto. tenent communiter docto. & Bald. in l. non ideo minus. C. de accus. & Pet. de Ancha. in c. canonum statuta. de constit. Abb. in d. c. mulieres & Ang. in l. quem pater. de priuileg. credi. Bald. Angel. & Imol. in l. si seruum. ff de acquiren. hæred. & Flor. in l. ita vulneratus. ff. ad leg. aquil. Item adde ꝙ statutum puniens personaliter facientem, nõ comprehendit mandantem. glo. est in clem. j. in ver. publice. de vi. & hone. cler. quam singu. reputat Abb. in d. c. mulieres. & sequitur do. Ias. in l. id quod. ff. de [illegible] & in proposito vide Roma. in consil. [illegible]. vbi consuluit, ꝙ stante statuto ꝙ vtens falso instrumento puniatur certa pœna, tale statutum comprehendit vtentem per procuratorem. quod adde ad id quod dicit supra, authen. de excipiente. Item adde in principali, ꝙ stante statuto, ꝙ homicida capite puniatur, ita ꝙ moriatur statim, vt est Mediolani: & alio statuto caueatur, ꝙ nullus corporaliter puniatur, nisi lege municipali caueatur, ꝙ mandans fieri homicidium de iuris subtilitate, non comprehenditur. ita Bald. in consi. lij. in ij. volu. & satis in proposito. vide etiã Alexan. in consi. lxv. in iiij. volum. & Cæpol. in consil. xxxiiij. supra in præcedenti additione allegato, Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, quia materia amplissima est, scilicet an mãdans & mandatarius eadem pœna puniantur, & an mãdans dicatur vere facere: & an statutum comprehendat eum. Adde dicta Bal. in c i. in verbo, opizoni. de pace constãtiæ. per Ang. in l. iii. §. si procurator. ff. quod quisque iur. per Bal. in l. i. C. de seruis fugit. per Cyn. & Bald. in l. si per alium. ff. ne quis eum qui in ius voc. est vi eximat. per Bal. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iure. in xv. col. per Bald. in l. i. § ne autẽ. C. de caduc. tollẽ. per Imol in l. si seruum. §. prætor. ff. de acq. hæred. per Bal. in l. peremptorias. C. senten. rescin. non pos. per cano. in c. sciant cuncti. post glo. extra de elect. per Abba. in c. mulieres. extra de sent. excommu. qui eleganter loquitur. per Bartol. in l. quemadmodũ.

C. de

C.de agric.& censi.vbi facit vnum terribile argumentum, & est mirabilis doctrina pro decisione istius passus. nã dixit, ꝙ ibi est casus coniuncta gloss.ꝙ licet lex pœnalis non sit extendenda:tamen si extenditur in fauorem publicum: talis lex debet extendi sicut lex fauorabilis. Et ideo cum intersit reipublicæ,purgare ciuitatẽ malis hominibus. l. congruit.ff.de off.præsid. lex, vel statutum puniens delinquentem, extenditur ad mãdantem.Sed aduertas, quia Moder. in l.i.in principio.ff.de verbor.obliga. dicunt, quòd communis opinio in hac materia est, quòd statutum pœnale non comprehendit mandantem, quia mandans fieri delictum, hoc facit per alium,& sic videtur ficte agere.l.i. §.deiecisse.in verb.videtur.ff.de vi & vi ar. l.si pater.cum glo.ff.quæ in fraud credit. Et ideo statutum loquens in casu facientis, & sic in casu vero, non trahitur ad fictum, & sic ad factum per alium. l.iii. §. hæc verba. ff.de nego.gest.l.i. §.hoc interdictum de cisterna.ff.de fonte. Vnde in casu faciens per alium erit puniendus pœna iuris communis tanquam omissum à statuto. Et vltra prædicta adde Bald. in l. ex hoc iure. ff. de iust.& iur.& per Ang.in l.i.ff.de eo per quẽ fac.erit.per Bal.in l.athletas. §.Pomponius. ff.de his qui notan.infa. per Bartol. in l.aut qui aliter.in §.fina.ff.quod vi aut clam.per Bald. in cap.i.in vlti. colum. quibus modis feud.amitt. per Bartol.in l. hæc verba ff.de adult.per Petrum de Anchar. in cap.canonum statuta.extra de cõstitutio. in materia interpretationis. extensiue in versiculo.hic subiungitur quæstio de mandante. Sed in hac materia allego singularem decisionem Alberic.de Rosa.legistis incognitam,in iiii. parte statutorum.q.lv. qui ibi refert opiniones omnium Docto. Et alleg. omnia quæ pro & contra possunt allegari.Et subdit, ꝙ cum ista quæstio semel fuisset de facto in ciuitate Bononiæ, fuit decisum,ꝙ statutum nõ cõprehendat mandatũ,sed male. & ideo secundum ipsum Iacob.de Are.& Vber.de bobio,deciderunt contrarium, & ibi dicit, ꝙ præfati Docto. dicebant hanc esse magis communem opin.& ibi Alberic. respondet ad omnia motiua, quæ possunt allegari in contrarium, & parum mihi hoc esset dedu[illegible] [illegible] rescribere. Adde tñ ea,quę dixi in l.i. in [illegible] ff.de verbor.obligatio.copiose vltra doct.& pondera,quia Abba.in c.sicut dignum extra.de homi.vr̃ tenere cõtra cõmunẽ sententiã Ioan.Andr.& aliorum,ibi, quòd si statutum dicit: si qs ꝓpriis manibus vulnerauit aliquẽ, tunc statũ nõ cõprehendit mandantẽ. & arguit ipse terribiliter cõtra docto.sed puto suã opi.falsam.contra quem arguo,argumẽto inconuincibili. Nã lex, vel canõ loquẽs de ꝓpriis manib⁹ hæc verba operantũ,quòd ꝓprie cõprehendatur ꝑsona facientis, & nõ alterius q̃ mãdat: & iste est ꝓprie tex.coniuncta gl.in c.quicunque.extra de hæreti.in vi.in verbo,propriis manibus. Ad hoc allego tex. in cle.i. de iureiuran.in versic.nos itaque.ibi, per manus nostras, vbi per illum tex. dicit domi.Cardi.xxi.notab.quòd vbi sunt ista verba: hæc verba important restrictionẽ personæ. per hoc allegat gl.quã dicit singularẽ in cle.i. in verbo,publice,de vita & hone.cleri. Sed ꝓ opi.do.Abba.in propriis terminis vr̃ tex. in l.i.ff.de eo ꝑ quẽ fac.erit.in princ.in verbo, manibus suis. & tñ in illud edictũ incidit etiã ille, qui per alium facit nisi dicamus, ꝙ ibi dr̃ solum,de manibus suis:non aũt, de propriis manibus.cogita. In prima quæstione adde do.Abb. per illum textum in c.vt famæ. extra de senten. excom.

34 *Ratihabitio in delictis an æquiparetur mandato.*

35 *Ratum habens, licet non sit gestum nomine suo, quãdo aliquid peruenit ad manus eius, tenetur de iure canonico.*

36 *Ratum habere non possum adulterium nomine meo perpetratum.*

34 Ange. †Nunc xv.q̃ritur An in delictis ratihabitio æquiparetur mandato? Istã quęstionẽ format Bal.in d.l. non iõ minus. versicu.xii.quæritur.& ibi alleg.gl.in l.i.§. quoties.ff.de vi & vi arma. qui dicit quòd sic, qñ est delictum perpetratum nomine ratificantis,alias secus. Sed Iacob.de Aret. dicit, quod in delictis ex quibus aliquid adest, operatur ratihabitio, non autem in illis q̃bus aliquid nõ adest. & est ista opinio approbata in l.i.§.deiicere.ff.de vi & vi arma. per gl.ibi, sed Bar. in l.i.§.sed cũ qs.ff.de vi & vi arma.aliter dicit.& no.illã gl.q̃ cũ ministerio loquit̃.Ad hoc vt qs ex ratihabitione tenet̃,duo requiruntur in maleficiis, s.ꝙ sit gestum nomine meo,& ꝙ ratum habeã

tanq̃ gestũ nomine meo. & si aliquod isto rum deficit ex ratihabitione, non tenetur: ex quo singulariter infert, & est mẽti tenẽdum, ꝙ possum hr̃e ratũ factũ, licet nõ qualitatẽ facti: vt l. si q̃d interdicto. C. arbi. tute. & not. in l. Põponius scribit. ff. de negotiis gest. & ex his tu iudex sumas cautelã quando vis inquirere cõtra aliquẽ, ꝙ maleficiũ ratũ habuit: ꝙ tu dicas qualiter fuit cõmissum delictũ nomine illius, & ꝙ postea ille sentiẽs suo nomine gestũ ratũ habuit tanquã suo nomine gestũ, & sic gestum, alias aũt licet ratum habuerit & tanquã sic gestũ quia lætatur q̃d Titius sit interfectus: quia forte erat inimicus suus: si tñ non habet ratum vt factum nomine suo, non tenet̃ ex ratihabitione: quod perpetuo tene menti. Sed Salic. in d. l. non eo minus. C. de accus. in versicu. nunc quæro de ratum habente ponit circa hoc v. q. Prima est, an & q̃n ratũ habens teneatur. Secunda, an quodlibet delictũ possit ratum haberi. Tertia, an ratũ habẽs puniat̃ vt faciẽs, Quarta, quomodo cognoscitur, quod faciẽs nomine ratũ habentis, fecerit. Quinta, an ratũ habẽs imme diate ex ratihabitione obligetur, an ex maleficio commisso: de quibus dic vt ibi ꝑ eũ: quia decreui non implere chartas.

a Avgvsti. Tu aũt a in hac materia adde, & limita ꝑdicta ꝓcedere in foro iudiciali, secus in foro pœnitentiali, quia licet delictum non sit meo nomine ꝑpetratum: tñ si ratum habeo, ipso facto teneor quo ad ecclesiã. Ista est gl. singu. in c. cum quis. extra de sent. excomu. libr. vi. q̃ multa ad hoc

35 allegat ibi. † Itẽ adde, ꝙ ꝑdicta ẽt nõ militarent de iure canonico, vbi aliud ꝑuenit ad manus ratum habentis, licet nõ sit suo nomine gestũ Et iõ dixit domi. Anto. de But. in c. cum dilectus. extra de ordi. cogni. in fi. princip. ꝙ licet in maleficiis requirat̃, ꝙ ille qui ratum hẽt ad hoc vt teneat̃: opus est quòd delictũ fuerit suo nomine gestum, si tñ non fuerit suo nomine gestũ, sed aliquid ꝑuenit ad manus ratum habẽtis, & sit locu ꝓletatus: tunc isto casu tenet̃, dicit tñ, quod licet non competeret directa actio, competeret alia, per ea quæ habentur in c. sæpe.

36 de resti. spo. & in c. reintegranda. 3. q. i. † Itẽ adde ꝑdicta nõ hr̃e locũ in adulterio, quia si adulteriũ nomine meo est perpetratum, non possum habere ratũ, ad hoc vt puniar capitaliter. Ista est gl. sing. in l. i. §. quoties. ff. de vi & vi arma. quã approbat Bald. in l. quid ergo. ff. de his q̃ not. infa. & Bal. in l. i. §. si procura. ff. si quis ius dicen. nõ obtẽperauerit. licet Bar. tenuerit contrariũ in l. i. §. cum quis. ff. de vi & vi arma. & Ang. in l. 3. §. i. q̃d quisque iur. Adde tñ, ꝙ Bal. in l. obseruare. §. ꝓficisci. ff. de offi. proconsu. & lega. Multum eleganter arguit in hac materia, ꝙ impossibile est, ꝙ maleficiũ possit ratificari. licet meo nomine sit gestũ, ad hoc vt puniar capitaliter. Nec obst. d. c. cũ quis. extra de sentẽ. excom. quia dicit ibi est speciale in sñia excõicationis, q̃ medicinalis est non pœnalis. Sed aduertas, quia Bald. dicit, ꝙ cõmunis opinio est in contrarium: licet ipse videatur sequi sententiã Iaco. de Butr. ibi. Adde tñ & dic vt ꝑ Host. Inno. & oẽs doct. in c. mulieres. extra de sent. excõ. in antiquis. post glos. ibi. & ꝑ Bald. in l. fi. C. ad mace. & ꝑ Ang. in l. non solũ. §. si mãdatum in fi. ff. de iniur. & ꝑ Ang. in l. i. §. quoties. ff. de vi & vi arma. vide Bal. in l. ob hęc verba. ff. de his q̃ no. infa. ibi tenet contra Iaco. de Butr. & per Ang. in l. Iul. ff. qui satisda. cog.

ADDITIO.

a ¶ Tu autem. Adde ad principalem. q. Ro. in cõs. cv. & Oldra. in consi. cxcix. & Franc. Areti. pulchre in consi. clxv. & ad limitationes quas ponit hic do. Augusti. vide Fed. de Sen. in consilio 28. vbi an clericus efficiatur irregularis, quia cum sciuit delictum eius nomine gestum cõtradixit, deinde aliquo interuallo ratificabit. Ber.

37 *Mandans an teneatur ut principalis, uel accessorie ut opem præstans.*

37 Ange. † Decimosexto quæro, an mãdans teneatur vt principalis, vel accessorie vt opẽ ꝑstãs. Istã q. ponit Cy. ĩ d. l. non eo minus & eã reassumpsit Barto. in d. l. sed si vnius. §. seruus. ff. de iniur. in fi. vbi dicit, ꝙ quælibet obligatio qua isti tenẽtur est principalis, nec obligatio cedit obligationi: licet factum accedat facto. Et remittit ad no. per gl. in l. qui seruo. §. i. ff. de fur. Sed Bald. in d. l. non eo minus. in versic. x. quæritur. allegat Cy. ibi qui tenet, ꝙ mandans est æque principalis, & magis, sicut ipse mãdatarius. ad quod allegat Bar. in l. ii. §. non homines. ff. vi bo. rap. vbi mãdans dicitur corporalis & principalis. facit C. ad l. Iul. de vi. l. quoniam multa. & hoc dicit verum de mãdante,

te, qui obligatur ex eodem facto cum mãdatario. Sed qñ mãdãs proprie non obligaretur vt mandans, sed de consilio vel ordine delicti: tunc mandatarius debet magis dici accessor. l. hęc verba. ff. de adulte. & huius inuestigationis effectus est. Quia q̃ obligatur accessorie, obligatur ad illã pęnã, ad quã tenetur principalis. C. de episc. & cler. l. si quãquam. Sed qui obligatur æque prin-
a cipaliter, pót suo mõ, & sua pęna teneri [a].

ADDITIO.

a ℭTeneri. Adde tu & vide Cepol. in consi. 34.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde & dic ꝙ prædicta non militarẽt, vbi ꝑ solũ mandatũ delictum esset ꝑfectũ. Secus si non perficeretur, nisi secuto mandato ad effectum: vt supra dixi in illa q. vi. supra, an mandãs teneatur ex mãdato, vel ex delicto postea secuto: quia tunc mandans ipse indistincte tenetur: vt principalis, & nõ accessorie, vt probatur in tex. in c. pro humani. extra de homicid. lib. vi. super verbo, mãdauerit. & ibi gl. Quinimo, impossibile est, quod mandans teneatur vt accessorie, sed sẽper vr̃ teneri, vt principalis, & ꝓbo argumẽto inconuincibili ex doctrina Bald. in l. athletas. §. Põponius. ff. de his q̃ notan. in fa. quia dixit per gl. in l. si plures. ff. de iniu. qđ maiori pęna punitur mandãs, q̃ faciens delictũ: quia mandans plus deliquit, quia illud dr̃ esse maius delictũ, qđ dinumeratur inter plures personas facientes. d. l. si plures. ff. de iniur. Si ergo puniret̃ tanq̃ opẽ ꝓstãs, puniretur tanq̃ accessorius ad delictum, & eadẽ pęna puniret̃, vt l. si quãquã. C. de episco. & cler. Sed multas limitationes in hac materia vide per Salic. in d. l. non ideo minus. C. de accusa. in ver. q̃ro octauo. ꝓ intelligẽtia tex. & materiæ dic vt ibi, q̃a multũ eleganter loquitur. Adde tñ Bal. in l. data opera. C. qui accusa. in pe. char. qui videtur velle, quod mandans sit accessorius.

38 *Mandans an teneatur ex sola attentatione mãdatarij, non autem perficientis delictum.*

38 ANGE. †Decimoseptimo quæritur, an si mãdatarius tantũmodo tentauit, sed non perfecit delictum, an ex sola attentatione mandatarii mandans teneat̃. Istã q̃stionem format Bald. in d. l. nõ iõ minus. in vers. Itẽ quæritur an mandans &c. Et primo dicit ꝙ non: quia l. si quis non dicam rapere. C. de episc. & cle. nõ dicit, quòd mãdãs teneat̃: q̃a mandatarius non est secutus formã mãdati. Sed contrariũ ibi determinat: quia q̃ mãdat præcedentia, vr̃ ẽt mandare ea, q̃ sunt præambula. arg. ff. de procur. l. ad rẽ mobilẽ. probatur: quia mandans tenetur non tm̃ qñ mandatarius facit totaliter, secundum mandatum, sed etiam qñ facit iuxta mandatum: l. ita tamen. §. pen. ff. iud. solui.

AVGVSTI. Adde tñ contra, quòd istã decisionẽ facit text. in c. pro humani, extra de homicid. in vi. ibi, quanquã mors ex hoc forsitã non sequatur, inducendo vt ibi tex: à speciali, vbi si speciale est, quòd ille q̃ mãdat assassino in illo casu vt aliquem interficiat, speciale est si nõ totaliter ipsum interfecit. Sed si attentauit delictum, nihilominus tenetur. Ergo in contrarium est ius cõe, nisi dicamus, quòd in hoc ille text. non inducit isto casu aliquã specialitatẽ. Sed ibi bene est alia specialitas, vt patet ibi in tex.

39 *Mandans an teneatur, si mandatarius excedat fines mandati.*

39 ANGE. †Decimooctauo econtra q̃ritur, an mandans teneatur, si mandatarius exce
b dit fines [b] mãdati. Istã q. format Bal. in d. l. non ideo minus. in vers. itẽ q̃ro, an mandãs teneat̃ sicut mãdatarius. vbi cõcludit, quòd aut seruare fines mãdati nõ est in ꝑtãte mãdatarii, & tunc mandans in totum tenetur, vt puta, mãdo tibi quòd gladio aliquẽ vulneres, & non occidas, hoc non potes facere, quia ẽt modicum vulnus est mortale. Vnde mortale, & nõ mortale non est in ꝑtãte facientis. Nã cõcludit, quòd isto casu mandator tenetur de homicidio, ac si mandasset homicidium fieri, vt est casus in c. fi. de homici. li. vi. Aut seruare fines mãdati, & erat in ꝑtãte mandatarii: vt si mando tibi vt ꝑcutias aliquẽ extra plateam percutis in platea, certe non teneor. arg. l. diligenter. ff. mand.

b ℭFines. Vltra ea q̃ ponit infra d. Ange. adde tu, & vide Bal. in l. si quis mihi bona. §. si quis aliter. ff. de acquir. hæred. & Alex. de Imol. in cons. 138. in j. vol. & Bar. Cep. in consi. xxxiiij. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde, quòd cõtra ꝑdicta vr̃ esse decisio Inn: in c. ad audientiam. extra de homi. Et vide Host. in c. Petrus diaconus. extra de homic. Sed ego non recedo à decisione Bal. in d. l.

non

non ideo minus. quã amplio. quod fortius est non tantum habere locum in expresso mandato, sed etiam in tacito: vnde d. Abb. in c. ex literis extra de excess. prael. per illum text. dicit, quod ibi videtur casus, quod ille episcopus de quo ibi, qui tacite videbatur mãdasse, quod ille minister suus verberaret aliquem, quod si mors secuta est postea, tenet, ad hoc extendit d. c. si. Adde aliã limitationem quã posuit Bal. in c. cum mandati. C. mand. nisi dñs mandasset, vt mandatarius vulneraret cum cultello ita paruulo, quod non esset aptus ad occidẽdum, & ille excessit fines mandati: quia tunc non militaret dispositio d. c. si. extra de homic in vi. quod not.

40 *Sententia lata pro mãdatario, an prosit mãdãti.*

40 ANGE. †Decimonono quaero, an sententia lata pro mãdatario prosit mãdanti c. Istã q. ponit Cy. in d. l. non ideo minus. & Bal. in ver. Itẽ quaero an sñia lata. Vbi cõcludit, quod cum sit possibile mandatarium non teneri: quia tñ tenetur mandans, tunc liberato mãdatario, non prodest ei. Praeterea si non esset possibile vt in furto, tñ res inter alios acta non praeiudicat. ff. de adulter. §. queritur. l. denunciasse. facit. l. Lucius, ff. de his qui no. infa. facit quia potest agi simul contra mandantẽ & mandatarium, vt l. i. C. si reus vel acc. mor. fue. quod fieri posset, si sñia generaret praeiudicium in alterum. l. i. §. fi. ff. si fa mi. fur. fecis. d. c. facit l. i. & quod ibi no. gl. ff. de fide instr. & ibi hoc not. omnes.

c ¶ Mandanti. Circa hoc vide late domi. Alexan. in l. saepe. ff de re iudic. & in cõsilio lxxxix. iij. volumi. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde, quod miror quod ille doctor non allegauerit in terminis decisionẽ Bar. qui ponit istã quaestionem, referens antiquos in l. adultera. §. si eo tempore. ff. de adulte. Nam Dyn. in c. ratiabitio extra de reg. iur. lib. vi. etiam ibi quaesiuit, verũ absoluto malefactore, videatur absolutus mandator & ibi Dy. dixit aliter: quia aut absoluitur: quia pronunciatur delictum non esse cõmissum, & tũc sententia absolutoria lata pro mãdatario prodest mãdanti. l. duobus. §. à fideiussore. ff. de iureiu. Et per istam conclusionem limita allegat. per d. Ang. hic secundum dicta Cy. & Bal. in d. l. non eo minus. Sed Bar. ibi hoc reprobat in d. §. si eo tẽpore. & ita dicit Richar. Malum. determinasse contrariũ in publica disputatione, per d. §. si eo tẽpore. Nã delictum ibi erat coniunctum inter adulterum & adulteram, & tñ absolutoria lata pro vno non prodest alteri, nisi in casu speciali, vt ibi dr. Nec obst. d. §. à fideiussore. quia ibi loquitur in iuramento quod habet vim solutionis, vt ibi dr. Aliud in sñia, quia regulariter sententia lata pro fideiussore, non prodest principali. l. aduersus. ff. de arbi. & concludit ibi Bar. secundum Dy. Idẽ si pronunciatur mandatarium nõ fuisse in culpa, quia ista absolutoria nõ prodest mandanti, & vide bonũ tex. & ibi Bar. in l. denũciasse. §. fi. ff. de adul. & d. Bar. in l. i. §. si quis vltro. ff. de quaest. an acta & testes recepti pro mandante prosint mandatario, & econtra. & d. Bal. in l. iurisc. C. quib. res iud. nõ nocet. An condemnatoria lata contra vnũ, nocet alteri. & Sali. in l. i. C. de rap. virg. & per Mod. in repe. l. saepe. de re iud. ff. & vide Alb. de Ro. in iii. parte statutorũ. q. xlv. quae incipit, An aũt sñia absolutoria. & ibi vide pro & cõtra. late per Alb. in l. nõ ideo minus. C. de accu. & dicetur infra, ĩ verbo, (quod caput à spatulis amputet.) in versi. sed quaero an damnato dicta Titio.

41 *Mandans & mandatarius coram diuersis iudicibus conuenti an possit petere se remitti ad eundẽ indicẽ, & corã eodem iudice cõueniri.*

41 ANGE. †Vigesimo quaero, an mandans & mandatarius corã diuersis iudicibus cõuenti, possint petere se remitti ad eundem, iudicẽ, & corã codẽ iudice conueniri. Istam q. format Bal. in d. l. non eo minus. circa fi. ver. Itẽ quaero an mandans & mãdatarius qui conueniuntur &c. & ibi primo arguit quod sic, propter causae connexitatem. ff. de iudi. l. nulli. §. si queritur. ff. de libe. cau. Et quod no. Inno. in c. cum M. ferrariensis. extra de constit. Sed tamen dicit, quod de facto fuit determinatum cõtrariũ, & ratio fuit, quia isti obligantur de per se quilibet, & processus cum vno, non valeret cum alio, argu. d. l. nulli. & l. ii. C. de quib. reb. ad eũdem iudicatur. & l. i. C. de cri. expil. haered.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, quod nemini dubiũ quod corã eo iudice nõ debet esse ista talis cognitio, cum penitus ista sint separata, & sententia siue absolutaria, siue condẽnatoria lata pro vno vel cõtra

tra, non prodest, nec nocet, per ea quæ dixit Bar in l. adultera. §. i. ff. de adult. & Dy. in d. c. ratihabitio. & Bal. i l. iurisc. C. q b. res iud. nō noc. & no. in l. sæpe. ff. de re iud. Nec video rationem, quare ista remissio fieri debeat. Limita tñ, vt ꝑ d. Nellū in trac. bannitorū. in scđa parte primi temporis. in q vii.

41 *Mandans non expresse, puta quia non dixit. volo quòd interficias Titium sed dominus, cui fuerit illata iniuria dixit famulo, nō redeas domum, si ego non sentio aliquid de negotio isto, an talis dominus mandans, si famulus occidat iniuriantem, teneatur ex mandato.*

41 Ange. †Vigesimoprimo quæro, pone ꝙ non fuit mandatū expresse. puta qa non dixit neq; vsus fuit istis verbis q̃ sunt in l. i. ff. man. quia nō dixit, mādo, volo, rogo qđ Titium interficias, sed dum quidā dominus cum suis famulis rediret domum, cui iniuria illata fuerat, vel pater dixit filio, amplius redeas domū, si ego non sentio aliquid de negotio isto. An si filius, vel famulus postea iuterficiat iniuriātē: dñs vel pater teneatur ex mādato. Ista quæstio fuit semel de facto Florētiæ, & quidā dñs propter dictum mādatum fuit decapitatus, vt refert Bar. per illum tex. in l. si quis mihi bona. §. si quis mādauerit. ff. de acquir. hære. qđ perpetuo no. & maxime tu paterfamilias, vel dñe, ꝙ bene aduertas quomodo loquaris cum filio vel famulis qbus est illata iiuria, ne postea posset dici, quod ex mandato tenearis.

Avgvsti. Tu autem in hac materia adde, qđ periculosa vř ista decisio, & maxime in criminalibus, quod illa directa verba per dñm in famulum, cū directe dñs, nō videatur mandare, important mandatum, & negare nō possumus, quin sint dubia, & in pœnis debemus in istis ambiguis iterpretari in mitiorē partē. l. interpretatione. vbi est casus, sed ego non recedo ab opi. Bar. q̃ est cōis, quam sequūtur Ange. & Imo. in d. §. si quis mādauerit. pro qua conclusione allego tex. & ibi d. Abb. ponderātē illū tex. ad hoc in c. ex literis extra de excep. pl. & fortius dixit Bald. in l. i. C. de ser. fug. in 4. col.

a qđ si loquor tibi in aure[a], & statim occidas vnū q̃ est meus capitalis inimicus, debeo puniri tanq̄ mādator illius homicidii. all. Bar. ī l. si vero. §. fi. de pri. ca... Bar. ibi videa

b tu loqui, sed aduertas[b] limitādo cōem opi: quod verum est, si dico famulo, facias quod non reuertaris quin sentiam noua de iniuria tibi illata, & tu occidas illū, quod ego videor mādare, quod tu cōmittas illud homicidiū. Nā est hoc verū, si iniuria grauis fuit illata illi famulo, vtputa vnū vulnus. sed si vna alapa fuisset sibi data, vel alia iiuria nō multū grauis, & hoc debet esse in arbitrio iudicis. tūc si illi famulo, q habuit illā alapā. dico ego dñs, facias ꝙ ego sentiā noua, & ille famulus occidat illū iniuriantē, tūc nō teneor ego dñs tanq̄ mādans fieri illud homicidiū. & probaī ꝑ l. i. C. vnde vi. per gl. & Bar. in l. fi. ff. ad l. Cor. de sica. qa si habuisti iniuriā cū alapa, debes defendere cū manu. & sic ī singulis limita, vt ꝑ Bal. ī l. si literas. C. man. in fi. Et limita ēt d. Bar. ꝑ doctrinā Bal. in l. cum mādati. C. mand. nisi dñs dixisset famulo, fac cū isto cultello sentiā noua, & ille cultellus erat ita paruulus. ꝙ nō erat aptus ad occidēdū. Et ille occidit, & sic excessit fines mādati, quia vř solum mandasse de vulnere, vt dixit supra in xviii. q. ī hac eadē gl. Paul. vero de Ca. per illū tex. cum gl. in l. i. ff. de his quib. vt indign. vř habere aliam opinionem in prin. q. Bar. hic.

ADDITIONES.

a ¶In aure. Adde tu & vide Io. de Ana. in cōs. lix.
b ¶Sed aduertas. Adde quod opi. Bar. & Ang. hic sequitur Pa. de Ca. in cōsi. clxij. & ibi poteris colligere ꝑ veritate huius limitationis, & i materia vide Alex. de Im. in cōsi. cxxvij. in iiij. lib. Ber.

43 *Persuadēs siue consilium præstans, an teneatur.*
44 *Opem p̄stans, licet indistincte teneaī ēt si malefactor erat perpetraturus delictū tñ limitaī, nisi fauor sit simplex & malefactor omnino maleficiū cōmisisset sine ope vel fauore meo, qa tunc opem ꝑstans mitius punitur.*

43 Ange. †Vigesimosecūdo q̄ro: vise materiā mādātis & mādatari gratis, qñ cū pecunia, & sic de assassinis: nūc videamus qd

c in persuadente[c] siue p̄stante consiliū, an teneaī. Istā q. format Bar. in d. §. si mādato. in ver. q̄ro vtrū in ꝑsuadente &c. vbi cōcludit vna cū Cy. quòd illa distinctio an eēt alias facturus, vel ne in his q̄ sonāt in delictis nō habet locum, probatur in l. i. §. incidit. ff. ad Tur. ibi, aut qui instigat &c. persuadere & dare consiliū, est opē ferre, vt l. qui serno §. plus Pōponius. ff. de fur. & si persuades, vel

conn-

consiliū p̄stās Titio, qđ vnū maleficium cō mittat, quod ēt sine dicta persuasione, siue cōsilio facturus erat vel non, quod tu tenea ris, quod bene no. tu iudex, q inquiris de cō silio vel persuasione, quod ēt si non conclu das qđ nullo modo Titius dictum malefi- cium cōmisisset, nisi fuisset talis ꝑsuasio vel cōsiliū, Tñ ꝓcessus tuus procedit, & ecōtra, vt qui vis defendere, articulare qđ omnino Titius illud maleficium cōmisisset, ēt si nō fuisset vel tuum consilium: vel tua persua- sio. Tñ veniens condemnādus, licet forte leuius, quod perpetuo no. in practica, sed in p̄stante opē, sine dubio non adhibeē dicta distinctio, vt no. Bar. ī d. l. is q opē. ff. de fur: & an persuadens, vel cōsiliū p̄stās ad male ficiū commiteñ, puniatur vel non, vide Sal. in l i. C. de rap. vir. in ver. q̄ro ergo an per- suadens &c. & qua pœna teneatur persua- dens vel consulens, not. ibidem Sal. ver. q̄ro scđo si in lege non est &c. Scribit in ista q. Bar. an malefactor eēt alias facturus necne, & Bal. & Sal. i l. i. C. de ser. fug. Sed in p̄stā- te opē, absq; dubio nō adhibeē dicta distin- ctio, vt no. Bar. in l. is qui opē. ff. de fur. Et p̄ dicta sunt vera. qñ persuadeē aliquid quod cadit in delictum. Si uero persuasio siue cō- silium est circa illud, qđ ī delictū non cadit, tūc adhibeatur ista distinctio, videlicet, aut fecit dolo aut nō, aut erat alias facturus aut non: vt l. si qs cū sciret. ff. de dolo. l. ii. in fi. ff. man. l. si remunerādi. §. si tibi. eo. ti. Sed ad- uerte, q distinctio an esset alias factur9 vel non, non habet locū in mādāte, q pro cer- to p̄supponitur qđ non erat alias facturus, nisi gratia mandantis, vt supra dictum est.

6 ¶Persuadente. Adde vltra dicta per Angu. an ac- cusatus de mandato, probetur de persuasione, de- beat condemnari. & vide Alexan. de Imo. in con si. cxxvij. iuj. lib. & qualiter quis teneatur de cō si. vide Cep. in cōs. xxvij. Bar. cōsi. clxv. Ang. cō si. xxij. & Bal. in consi. ccxx. iij. vol. Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia ad de vltra doct. inquantum supra conclusum est, quod in mandāte illa distinctio non ha- betur, an quis alias sit facturus vel ne. Ad- de quod Bal. post multa verba vř affirma- re in d. l. non ideo minus. C. de accu. in ante pe. colum. & vide Bal. in l. obseruare. §. pro- ficisci. ff. de offi. procon. & leg. q post Iac. de But. tenet contrarium, sed Ang. in l. i. ff. de eo ꝑ quē fac. erit. tenet contrarium, q indi stincte mandans tenetur, etiā si ille alias fa- cturus erat. & ideo Bald. mutauit propositū in l. ob hæc verba. ff. de his qui not. infa. qui dicit, quod illa distinctio, an quis alias factu rus erat vel non, non habet locum in man- dato, sed solum in consilio. & ibi alleg. mul- tas gl. Limita per Bal. in l. metum. C. quod met. cau. secundo limita in persuadente & consulente, & prædicta non militare, qñ so lum tractaretur de puniendo persuasorem vel consulentem de solo consilio vel persua sione, quia non adhibetur illa distinctio, se- cus si tractaretur de ipsis puniēdis, qñ ma leficium est secutum propter ipsum malefi cium, quia adhibeatur illa distinctio, secun dum Bal. in l. data opera C. qui accu. ī pen. char. & certe est sententia Bart. in l. non so- lum. §. si mandato ff. de iniur. & infra, dice- tur in fine istius gl. & ibi Bald. in l. data ope ra. loquitur in mandante, & vide Inn. in ca. querelā. extra de elec. in verbo subtactā. q loquitur de consilio, & dicit Mathesil. in no tabilibus suis notabili. xcvii. quod ille qui fa cit furtum persuasione vel cōsilio alterius, non tenetur actione furti, si fur alias erat fa cturus. per tex. §. ope. insti. de obli. quæ ex quasi delicto. vbi glo. hoc vult. licet Bar. te- neat cōtrarium in d. §. si mandato. sed dicit Mathesi. quod Bar. dixit contra mentem il lius. §. ope. dicit tñ quod Ioan. de Lig. in c. mulieres. extra de sen. excom sequitur opi. Bart. & vide quæ dicētur in fine istius glo. & vide Bal. & Salic. in hac materia in l. i. C. de ser. fugi, Sali. in l. i. C. de rap. virg. & Bart. in consi. suo clx. qui notabiliter loquitur de persuadente & consulente. & Ang. in cons. suo xxii. quod incipit, pro decisione quæ- stionis hoc solum. qui singulariter decidit, quod licet fuerint verba importantia man datum, tñ erit persuasio vel cōsilium qñ di xerit verba contra illum qui omnino deli-
44 berauerat facere homicidium. † Item ad- de in opem præstāte. Adde quod licet non adhibeatur illa distinctio, an quis alias sit fa cturus vel ne, quia indistincte tenetur: limi to hoc verum nisi fauor sit simplex & male factor omnino maleficium cōmisisset sine ope vel fauore meo, quia tunc mitius debet puniri præstans opem: mirabilis est decisio Ioan. And. in c. felicis. de pœni. lib. vi. quam multum ponderat & magnificat Ang. in l. is qui opem. ff. de fur. & in l. in furti. §. ope. eo. tit. &

tit.& allego similē gl.ī cle.i.de pœn.& quo modo adhibeṫ simplex fauor. vide ꝑ Ang. in d. l. is qui opē. & semel ego euasi vnum à furca ꝑ illā doctrinā, quē iudex maleficio rū volebat suspendere tanquā opē pstantē delicto, quia dicebā qđ minus debebat puniri: quia omnino principalis fur delictum commisisset, ēt si iste opē nō pstitisset, quia fuit simplex fauor, intelligēdo fauorē simplicē: vt ibi declarat Ang. Et in hac principali materia. adde gloss. in §. ope. institu. de obliga. quæ ex quasi delicto.

45 *Consilium siue persuasio, an reuocari possit.*
46 *Persuadens punitur simpliciter qñ tractat de ipsa persuasione punienda, sed quando tractatur de maleficio puniendo commisso persuasione tunc opus est distinctione.*

ANGE. Vigesimotertio quæro, an possit reuocari consiliū siue persuasio. dic, quod si meo cōsilio, & mea persuasione solū incepisti hoc facere, oportet ꝙ tibi persuadeā contrariū, ꝙ sim certus te mutasse propositū: aliàs debeo denunciare ei, in cuius persona maleficiū dēt cōmitti, vt se custodiat ne offendatur. ita tenet Inn. in c ad audientiam. extra de homic. In mādato vero solū sufficit reuocatio. Ita dixit Bar. in d. §. si mādato. in pe. q. de quo vide bonā gl. in c. cū quis extra de sentent. excō. in vi. in gl. q̄ querit, si quis mādauit clericum vulnerari, & postea ante manus iniectionē mādatū reuocauerit, demum mandatarius percusserit, dicit qđ quo ad Deū mādans nō teneṫ, sed quo ad ecclesiā patitur pęnā, q̄a excōicatus est. quod no. & late Petr. de Anchar. in cle. i. de renū. ponit materiā. an & quādo reuocatio mādati sit necessaria, qđ ꝑueniat ad mādatarii notitiā, & bñ & diligēter aduerte, qđ oēs actus qui fiunt verbis tantū, & fiūt gratia faciētis, nō gr̄a consulentis, possunt dici consilium, vt ff. de fur. l. in furti. §. consiliū. Sed quādo peruenitur non tantum ad verba, sed ad actū, tunc dicitur quis præstare
46 opem, vt d. l. in furti. §. ope. † Et prędicta sunt vera, qñ tractatur de aliquo maleficio commisso persuasione puniendo. Sed si tractatur de ipsa persuasione puniēda tunc distinctio & opinio supra dicta non habet locum, sed simpliciter puniretur. l. i. §. persuadere. ff. de ser. cor. Ita dicit Bar. in d. §. si mandato in fi. quod no. & tene menti. Et vide plene ꝑ Bal. C. māda. in l. mandatum. in fin. Tu autē de cōsilio vel mādato an esset alias facturus, vel nō: & qūo vide no. ꝑ Bal. in l. i. C. de ser. fugi. & ibi Salice. & per Salice. in l. i. in vi. parti. de rap. virg. qui latius & melius loquuntur.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde, ꝙ tex. est in terminis in c. quicunque extra de sent. excō. in vi. vbi ꝓbaṫ qđ mādās in delictis, pōt reuocare mādatū licet text. videatur in cōtrariū in c. ꝑ humani. de homi. lib. vi. Sed dic vt dixi supra in hac eadē glo. in ver. q̄rit. Bar. in d. §. si mādat. & vide gl in terminis. & ibi oēs doc. in c. mulieres. extra de sen. excō. & Ange. in l. i. C. de nili agge. non rump. & Bar. in l. si pecunia. §. si seruum. ff. de condi. ob cau. & Cy. & Sal. in d. l. nō iō minus. C. de accu. omnino vide q̄ dixi in vers. q̄rit Bar. in d. §. si mādato. Et vide omnino pulchra verba Bal. in l. mādatū. C. man. in vlti. col. q ponit ēt qūo reuocaṫ cōsiliū, & Bal. in l. hæc verba. ff. de his q̄ no. infa. in fi. qui remittendo se ad dicta Inno. ī c. ad audiētiā. approbat dicta ipsius Inno. & & tene mēti dicta Bar. q̄ posuit in d. l. nō solum. §. si mādato. ff. de iureiur. qui dixit qđ oēs actus qui fiunt verbis tm̄, & sic gratia facientis & non gratia cōsulentis possunt dici consilium, vt probaṫ ff. de fur. l. in furti. §. cōsiliū, sed qñ peruenitur nō tm̄ ad verba sed ad actum, tunc dr̄ quis præstare opē d. l. in furti. § ope. & p̄dicta sunt vera qñ tractaṫ de aliquo maleficio puniendo cōmisso per suasione, qđ si tractatur de ipsa persuasione puniēda distinctiones, & opi. supra dictæ nō habebūt locū, sed simpliciter puniret, vt d. l. i. §. ꝑsuaderi. de ser cor. Adde hic bonā gl. in §. ope. insti. de obl. q̄ ex quasi delic. vñ dicta Bal. ī l. data opera. ī pe. char. C. q. acc.

SVMMARIVM.

1 *Diffamatio non debet esse facta uel producta iudici in occulto, sed ad banchum iuris pro tribunali sedente.*

a VOD fama publica [a] p̄cedēte & clamosa insinuatione & & referente.] † No. qđ dicit
1 fama publica p̄cedente, vt in c. qualiter & qñ. de accusa. & non debet esse facta, vel producta iudici talis diffamatio in occulto, vt in c. insiquisitionis,

nis.de accu.Ex quo Ang.in l.si vacantia.C. de bon.vac.lib.x.vers.sed quæro diffamantes Titium &c. dicit quod sit cautus iudex vt dictam diffamationem recipiat ad banchum iuris pro tribunali sedēs,ne posit dici,ꝙ diffamatio in occulto facta fuerit:quod not. vnde qñ recipis dictā diffamationē in tuo bastardello,facias quod notarius maleficiorum dicat: & prædicta & facta fuerunt ad banchum iuris iudice pro tribunali sedente:quod tene mēti in practica,ne erres.

ADDITIO.

a ℭFama publica. Aduerte,quia iudici afferenti in inquisitione famam præcedere, non uidetur credēdum:vt per Fulg.in cons.cvii.col.ij. vers.deniq;. & adde quid sit fama,& qualiter probetur:& vide Fran.de Aret.in cons.ciij. Alexād.de Imol. in cons.xc.in ii.vol. & Pau.de Ca.in consi.cxlii. in ii.impressis.& adde ꝙ testis deponens super infamia,etiam non interrogatus,debet deponere apud quos.ita Inn.in c.cum oporteat.de accus.& Cald. in consi.iii.in tit.de testib. & adde si fama non habeat certum autorem sit tamen iusta credulitas, an iudex poterit inquirere.vide Fran.de Arc. in cōs. lxiiii.& quando fama possit per inhabilē probari per Barb.in consi.vi. Ber.

Avgvsti. Adde ꝙ ista possunt procedere regulariter, sed non militarent vbi esset contra diffamatū tāta vehemens fama,

a ꝙ transiret ad notorium a, in notoriis requiritur ordo iuris, per ea quæ habentur in c. vestra.extra de cohab.cle.& mul. & ideo si talis diffamatio esset recepta per iudice ipso non sedente pro tribunali, quod teneret processus non dubito.

ADDITIO.

a ℭAd notorium. adde tu circa hanc limitationē:& Vide Fran.de Aret.in consi. clxv. vbi quod in notorio procedit iudex iuris ordine non seruato,cum iam sibi constet de notorio. Ber.

2 *Inquisitio valet si tempore inquisitionis formatæ erat fama, licet postea superueruenerit fama contraria.*

3 *Inquisitio potest fieri contra Titium, quando contra illum sunt indicia, licet non sit diffamatus, & bonus reputetur.*

2 A . . . † Et tenementi,ꝙ si tēpore inquisitionis formatæ erat fama satisfactum est iuri,& valet inquisitio, licet postea superueniat fama contraria:quia fama contraria non tollit actū iam inesse formatū sed formandum sic, & sic cū noua fama superueniat,non poterit poni ad torturā,quia tortura non est actus formatus, sed formandus post primā famā.Vnde ex prima fama cōtra eū facta,licet potuerit inquiri,tamen nō potuit torqueri,superuēta noua fama contraria,nisi alia indicia habeant, quia iste est actus de nouo formādus.Ita sing.dicit Bal. & Imol.in l.is pōt.ff.de acq.hære. & ꝓ hoc bene facit quod ibi not.Bar.in vers.pro declaratione huiusmodi q.præcedentiū & se-

3 quentiū. Sed†quid si cōtra Titiū nō laborat diffamatio,tñ sunt indicia cōtra eū,licet cōmuniter reputet bonus.Credo si sunt indicia contra eū,pōt inquiri cōtra eū: quia indicia sunt loco diffamationis.Cū aūt est diffamatio sufficit.Si aūt sunt tantūmodo indicia ēt sufficit ad inquirendum, & ita declaratur.c.qualiter & quando.de accusa.

Avgvsti. Adde hic,& intellige pdicta secundū ea quæ infra dicā in addi. meis in hac eadē glos. an fama sit sufficiens indiciū ad torturā:quia dñs Ang.vr velle hic,quòd nisi fama venisset in cōtrariū, illa sola fama ꝑ quā fuit formata inquisitio, per illā famā reus ēt posit torqueri. Et subdit do.Ange. hic, ꝙ si cōtra Titiū nō laborat diffamatio, sed tñ sunt indicia cōtra eū,licet cōiter reputetur bonus,tñ cōtra eū poterit formari inquisitio:quia illa indicia credit quod sint loco diffamationis.& ita intellige c.qualiter & qñ.extra de acc. Adde tñ ꝙ ista cōclusio vr vera:quia fortiora sunt indicia super veritate q̃ ipsa diffamatio:quia ꝑ indicia deueniuntur ad torturā.l.i.§.ii.& iii.ff.de qō.l.fi.ff.eo.tit. quod fortius est,ergo per illa indicia poterit fieri quod minus est,s. ipsa inquisitio.Prȩterea nō possunt esse indicia super veritate, quin in ipsis non cōtineatur diffamatio ipsius rei. Loquor quando sunt indicia propinqua non remota: et declarat Bar. in d.l. fi. ff.de quæstionib.igitur &c.

4 *Diffamatio siue indicia debent præcedere capturam,arrestationem inquisitionis, formationem, & tormenta.*

5 *Inquisitio emanans de principis scientia nō præsupponit de necessitate quod constet de fama.*

4 Ang. † Aduertendū aūt est,ꝙ oportet,ꝙ diffamatio siue indicia pcedat, sine indiciis. autem, & sine suspicionibus præcedentibus & diffamatione in criminali, non potest ad

b aliquem actū b iudex procedere vel capturæ,

ræ, vel arrestationis personæ, vel tormentorum, vel inquisitionis formationẽ: vt in c. qualiter & qñ. & c. inquisitionis. & quod in eis not. per Inno. & Ioan. Andr. & Anto. de But. & no. in l. si vacantia. extra de accusa. ver. ideo non autem ponuntur dicta verba &c. & Bar. in l. de minore. §. tormenta. & l. fi. ff. de q. & l. i. in prin eo. titu. Quod verum est, qñ inquisitio emanat principe incósulto, secus si eo cósulto, & de eius conscientia

5 vt l. nullus. & ibi Bal. C. ad l. Iul. maiest. † Et pro hoc facit quod no. Inno. in c. cũ oporteat. de accusa. ad fi. vbi dicit, quod qñ inquisitio emanat de principis scientia, nõ est necesse quod constet de fama, q̃a sola principis scientia supplet defectũ cuiuslibet solénitatis. ita dicit Bal. argu. d. l. nullus. q̃d not. iudex qñ crimen est atrox, & non sunt ita vrgentia indicia, quod tu facias inquisitionẽ tuã de conscientia regẽtis ciuitatẽ, & ita facias in actis apparere: quia regẽs ciuitatẽ hr̃ loco principis, vt no. gl. Cy. in l. fi C. de præscri. lon. temp. & Barto. in l. hostes. ff. de capt. & postli. reuer. & isto mõ nõ poterit dicta inquisitio annullari ex hoc q̃d fama & indicia non laborent contra inquisitum.

b ¶ Ad aliquem actum. Adde tu quod voluit Ro. in consi. cx. incip. quæstio consultationis. vbi per tex. in c. j. & ij. de homi. lib. vi. dicit. quod ex inquisitione formata super delicto contra aliquem, diffamatione non præcedente nunquam sequitur condemnatio nisi delictum confiteatur: imo si de delicto sit inquisitum cum qualitate & dictum probetur absque qualitate sequitur absolutio. Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde, quod ista doctrina hoc mõ simpliciter relata, fecit errare non multos ignorãtes: quinimo audiui sæpe multos peritos, & aduocatos in hoc errasse, sequentes simpliciter illam doctrinam Bald. in d. l. nullus. quia

c primo ego limito c prædicta, quod verum est, quod qñ inquisitio formatur de mãdato principis, nõ requiritur q̃d infamia præ-

d cedat isto casu, hoc verũ, qñ motu proprio d superior mãdat hoc, secus si ad postulationẽ alterius, ista est gl. sing. in c. 2. in gl. i. extra de accu. lib. vi. ita tẽperãs dicta Inno. in d. c. cũ oportet. & aliã limitationẽ: vide per Specu. in ti. de inquisitio. §. nunc tractemus. versi. hoc aũt notandum. & ibi vide Ioan. And. in addi. in dicto versi. limitantem etiã prædicta, & i hac materia multas alias limitationes & restrictiones, vide per Domi. de sancto Gemi. post Io. Ant. & Archi. in d. c. 2. extra de accusa. libr. vi. & late per Ioan. And. & Ant. de But. & Imo. in d. c. cũ oportet. cui vr̃ cõtraria, & ibi Abb. facit vnã distinctionẽ in hac materia. Et p̃ Hostien. & Ioã. Andr. in c. fi. extra de accusati. in antiquis. & oĩa ista plene sunt collecta p̃ Mod. reperientes dictũ c. qualiter & qñ. post Ioã. And. in viii. q. princip. in xii. q. & vide Pe. de Anch. in cons. suo ccliiii. qui ponit q̃ ista diffamatio debet præcedere capturã & inquisitionẽ, & quomodo testes debent deponere de diffamatione ante capturam, non post.

c ¶ Ego limito. Adde tu ad has limitationes, & uide Fel. in rubr. de rescriq. vbi alleg. Fran. de Paui. in suis consilijs. post Oldr. & Ro. in repet. l. i. C. de hære. insti. & vide Fulg. in cõs. cvii. vbi quod in grauioribus delictis seueritatẽ legũ cũ aliquo temperamento benignitatis subsequi debemus, & pro hoc facit quod no. eleganter Hostien. in sum. de inquisitio. §. qualiter. vbi q̃ si papa mandat alicui quod inquirat contra talem de tali crimine videtur mandare si ea quæ requirunt ad inquisitionem interueniant & adde quod do. Alex. i cõs. clxxx. in ii. vol. intelligit dicta Inno. allegata p̃ Bal. in d. l. nullus. si princeps dicat sibi assertiue sibi constare de infamia, alias non videtur remittere quin recipiantur testes super infamia, & facit quod dicit And. de Barba. in cons. xxxv. incipi. scribitur apud Ecclesiastes. referendo Tancred. in d. c. cum oporteat. & Ioan. And. quod licet papa narret aliquem de crimine diffamatum, quod propter hoc non impeditur processus super infamia, quia potuit a maliuolis hic procedi, adde tamen quod Cep. in consi. lxviii. simpliciter sequitur dicta Bal. in d. l. nullus. & ibi videtur velle Ioã. Moder. in d. c. ii. licet Archi. ibi videatur sequi sententiam Gofre. Ber.

d Motu proprio. Adde tu, & vide gloss. & quod voluit Ro. in cons. ccxxxvii. vbi motus proprius tollit ea, quæ sunt iuris positiui tantum. Ber.

6 *Indicium unum an sufficiat ad formandum inquisitionem.*

6 Ange. † Et regulariter nõ sufficit vnum indiciũ, sed plura, vt no gl. & Bar. in l. i §. occisorũ. ff. ad Silla. & d. l. i. in prin. ff. de q̃sti. nisi in casu l. prius. ad Silla. & ibi not. gl. & Bar. in l. vnius. §. in ea causa. ff. de quæstionibus, & no. Bal. in l. congruit. ff. de offic. præsid. & idem l. i. C. de summa trini. & fide catho. in vi. colum. & vide Cy. plene in l. fin. C. de quæstionib. plenius per Bar. in l. fi. ff. de q̃stio. Et quando plura indicia vel vnum sufficiant. not. Iaco. de Bel. in l. i. §. si vero in authen. de exhiben. reis. Ioan. Andr. in additio.

ditio.ad Specu.in titu.de probatio.§.fin.super versicu. xiii.& Bal. in l.fin.ff.de hæred. instituen.& ibi Imo.

a AVGVSTI. Tu aũt in hac materia [a] ad de dicta Sali.in l.fi.C.de q. qui multũ elegãter loquitur:& vide Gandi.in tract. malefi. in rub.an sufficiat vnus testis de visu ad tormenta. & Ioã.And.& alios in c.cũ in cõtẽplatione.extra de reg.iur.& Io. Andr.in addi Spe.in tit.de ꝓsumptio.§. species.in fin.i. col.& Guido.de Suza. in tract. malefic. sub rub.qualiter reus subiicia.tormen. & dicet infra in hac eadem glo. in illa quæstio. quãdo sufficit vnum indicium: & in hac eadem gloss. infra in addi.tio. meis ibi in illa quæstio quæro. qualiter probetur indiciũ Et in hoc omnes resident in sententiam Bar.quam posuit in l. fin ff. de quæstionibus.& Bald.in l. obseruare.C.quorum appella.non recip.

ADDITIO.

a ¶In hac materia. Adde ultra dicta per Augusti. Pet.de Ancha.in consi.ccliiii. & Andr. Barba.in consi.xxxv.Ber.

7 *Inquisitio licet nõ possit formari sine indicijs, & diffamationibus tamẽ si fuerit formata, & reus non opponat, tenebit processus.*

7 ANGE. †Et sic bene nota quod licet sine indiciis & diffamationibus ꝓcedentibus nõ possit formari inquisitio: verũ est si op-
b ponatur per reum [b] alias si nõ opponeret, processus,vt est ca'us in c.fi.de accusa.in vi. & ideo danda est indiciorum copia reo, vt possit suas exceptiones opponere, vt ĩfra dicam,& sic opponere quod dicta diffamatio & indicia non præcesserint,quod bene not. tu vis facere defensionem reo, vt opponas quod inquisitio fuit formata sine indiciis præcedentibus.

b ¶Opponatur per reum. Adde Ro.in consi.cx.B.

AVGVSTI. Tu aũt, adde hic, inquantum do. Angel. hic dixit quod indicia debent præcedere inquisitionem, dic ꝙ iste autor nõ vult intelligere quod de necessitate illa indicia,quæ debent præcedere torturam,debent etiam præcedere inquisitionem:quia sola diffamatio sufficit ad formãdam inquisitionem.in c.qualiter & qñ. extra de accusa. Et satis fuit dictum supra, in materia inquisitionis. Indicia ergo debent præcedere torturam non inquisitionem. Quinimo nec captura in criminalibus, & ideo Bald. in l. & si certus.ff. ad Silla. dixit quod indicia debẽt ꝓcedere torturã non capturã,quia vt dixit Sali.in l.nullus.C.de exhibẽ.reis.per illum tex.in maleficiis,statim potestas põt capere malefactorẽ,dicit tamẽ primo, habita aliquali informatione de maleficio & malefactore, quia nemini dubiũ, si potestas capit aliquẽ ĩ criminalibus, temere teneť, vt dixit Bal.in l. 2.C.de his qui latro.Quinimo Sali.in l.fi.C.de quæsti. in fi. vult,quod antequam in criminalibus iudex veniat ad capturam, quod habita informa-
c tio e primo,& formata inquisitione c, postea veniat ad capturam.

c ¶Formata inquisitione. Adde Ang.infra.iij.col. in versic.quæro qualiter.Et vide eundem Ang.supra in versicu.hæc est quædam inquisitio.in iiij. q.prin.vers.,sexto requiritur.

8 *Infamia quid sit.*

8 ANGE. †Quęro itaque quid sit infamia vide Bal.in l.i. in prin. ff. de his qui sunt sui vel ali.iur.qui dicit, qđ infamia est macula acqsita ex malis moribus diuulgata in populo detestabilis, & maxime apud bonos & graues viros.

AVGVSTI. Tu adde quod Bar. in l.i.ff.
d de his qui not.infam. dicit, ꝙ infamia [d] est læsæ dignitatis status legibus & moribus improbatus,vt in §.cognitionum.ff. de vari. & extraordin.cogni. Et idem tenet Sali. in l.ea quidem.C.de accu.in vi. in deffinitione famæ & infamiæ.& Gandi. in tracta. maleficiorum.sub rubr.de opposi. famæ.s. infamia. & Salice. in d. l. ea quidem. alleg. Io.Andr. hoc etiam voluisse.

d ¶Infamia. Adde tu quæ requiruntur ad hoc vt infamia irrogetur.& vide Cardi. in consi. xciiii. & consi.xcvj.

9 *Indicium quid sit.*

9 ANGE. †Quæro quid sit indicium [e] .do-
e cto.dicunt quod nõ potest dari certa doctrina,sed totũ hoc relinquitur arbitrio boni viri iudicis,qui secundum qualitatẽ ꝑsonæ & delicti,& demõstrationũ, seu suspicionũ iudicabit indiciũ esse sufficiens, vel idoneum esse,vel non, vt l.iii.§. tu magis & eiusdem quoque.ff.de testib.Ita dicit Bar.in d.l.fi.ff. de quæstio. Nã indicium dicitur ab indico indicas

indicas, vnde indicia,id est demonstrantia adminicula ad veritatẽ indagandã, vt C.de adulte.l.adulterii. & l.solent.ff.de præscrip. versi. sed istud est potius quædã descriptio quã eius diffinitio. Vnde Bal.in l.ea quidẽ. C.de accu.in fi.ii.col.in ver.indicium vero est &c.dicit quod duplex est indicium, videlicet semiplenũ,dubitatũ, & plenum. Et indicium semiplenũ est præsumptio mouẽs fortiter animum ad aliquid credendũ, vel non credẽdum.& de hoc in l. cũ probatio. ff.de probatio.Indicium vero plenũ est dinumeratio rei per signa sufficiẽtia,per quæ animus in aliquo tanquam existente vero quiescit,& plus inuestigare nõ curat, vt C. de rei vendic.l.indicia.& ibi doct. & Ioan. And.in addi.Spec.in tit.de proba.in versic. octauo quia indicia. Vel dic ꝙ indicium est duplex scilicet facti & iuris,ex indicio facti dirigitur iudex in viam præsumptionis, & tale indiciũ potest per quemcunque fieri: vt ff.de pœn.l.qui vltimo. Indicium autem iuris, id est quod habet aliquem effectũ iuris,est duplex quoddã est quod iudicẽ dirigit in viam habendæ quæstionis,id est torturæ, quoddã est ꝙ instruit iudicem simul cum aliis in viam condemnationis. ita dicit Bal.in l.seruos.C.de testibus, dic vt ibi per eum,facit text.cum gl. in l.singula.& ibi Bal.in l.excipiuntur.ff.ad Silla.

c **Indicium. Adde tu quod Bal.in consi.cxxiiij. col. fin.in j.parte.dicit ꝙ indicium est minus q̃ semiplena probatio. Ber.**

Avgvsti. Tu autẽ in hac materia inquantum dictũ est supra, ꝙ in indiciis non põt dari certa doctrina,sed totum hoc relinquitur arbitrio iudicis. Adde quod istam sñiam tenuit Ioan.And.in c.cum in contẽplatione.extra de reg.iur.& Bal.in l. obseruare.C.quor.appel nõ recip. & Sali. in l.fi. C.de qõ.& Bal.in l.cũ probatio. ff.de proba.in addi.Gandi.in tract.malefi.sub rubr. de indi.indubi. quib.ad tormen.proced.& ibi Gand.dicit,ꝙ in criminalibus iudicium sumitur, & dicitur signũ alicuius maleficii cõmissi, vel alterius rei de qua agitur. Et subdit ꝙ indiciũ dr̃ ab indicando. Et idem dixit Gandi.in eo tracta. & melius in rub. quæ debeant præced.qõ.in versi.quæro, q̃ & qualia debent esse ista indicia, quod licet certa doctrina dari non possit, sed relinquitur arbitrio iudicis,tñ quilibet bonus iudex debet solicite instare ad indicia indaganda. Et subdit quod indicia sunt proxima aliis probationibus, & indicia dicuntur à demõstratione,& demonstrantia veritatis,& probationis adminicula.l.fin. & l.instrumenta domestica.C.de probat. sunt enim indicia pars clare probationis.alleg.l.hac consultissima.C.qui testa.face. poss. adde Bal.in addit.in d.l.cum probatio.ff. de proba.q. dicit quod indiciũ est minus q̃ semiplena probatio,quinimo dicit ꝙ quędã sunt indicia quę sũt minus,q̃ semiplena ꝓbatio,& tñ ex eis peruenit ad torturã.allegat gl. ibi, & dicit qđ simil ter hr̃ ĩ l.capite quinto.ff. de adul. adde Abb.in c.tertio loco.& extra de ꝓba.

10 *Indicium qualiter probetur.*

11 ***Testes examinati super inquisitione generali, non praeiudicant malefactori, contra quem specialiter postea inquiritur, si malefactor non fuit citatus, quando testes iurauerunt in inquisitione generali.***

12 ***Testis unus de uisu quando faciat indicium ad torturam.***

10 Ange. †Quæro qualiter probetur indiciũ, dic quod ad minus per duos testes [a], qui tamen directe nõ probant maleficium, sed qui viderunt eum prope domũ de nocte ibi stantẽ, in qua furtũ cõmissum est [b], vt est gl. sing.& ibi doct.in l.fi. C.fami. hercíscun.facit quod no.in l. cũ Sillanianũ. C. de his quib.vt indig.ita dicit Bar.in l.fin.de qõ. Nã vnicus testis de visu probat indiciũ & facit indiciũ, vt no.gl.& doct.in l.si quis C.ad leg.Iul.maiest.& vide Sali. in l.fi. C. de quæ.i.Et aduertas qđ qñ ibi testes examinantur pro habendis indiciis,necesse est, ꝙ ad hoc vt præiudicẽt malefactori,qđ ipsi illo citato iurẽt, & sic in cõtradictorio iudicio,alias aũt si simpliciter examinarẽtur inscio,& eo nõ citato, sibi non præiudicãt, vt no.Bar.in l.si qs de crimine adulterii.C. de adul.& in l.pe.de quæsti. & in l. custo-

11 dias.de publ.iud.ex quo infert ad aliud † ꝙ testes examinati super inquisitione gñali, nõ præiudicãt malefactori,cõtra quẽ specialiter postea inquirit,si malefactor nõ fuit citatus [c], qñ testes iurauerunt in inquisitione gñali.l.si qñ.C.de test.ita dixit singulariter Bal.ĩ d.l.fi.ff.de qõ.Et ideo,cauti iudices anteq̃ formẽt inquisitionẽ, recipiũt informa

tio em à teſtibus, & in ſcriptis redigunt, ne poſtea dicant contrariũ qua informatio ne habita formant eorũ inquiſitionẽ, & ſi pęna eſt corporalis, citari faciunt inquiſitũ realiter, ſcilicet capiendo per perſonam, nõ autẽ ſimplici verbo ne aufugiat. arg. l. nullus. C. de exhib. reis. & ibi Sali. & poſtea faciunt reũ reſpondere inquiſitioni, & ſi negat iterato examinãt teſtes reo citato & in iudicium veniente vt videat iurare teſtes, & poteſt tũc ipſe vel eius aduocatus interrogatoria facere. ff. de adultl. ſi poſtulauerit. §. quæſtioni. & iſtæ ſecundæ atteſtationes nõ primæ præiudicãt ei in totũ ſi plene ꝓbant, vel quo ad torturã ſi faciũt ſufficiẽtia indicia, quod no. dicit Sali. in l. fi. in fi. ff. de quęſti. vide Bal. in l. ſi tibi. ff. de cõdi. ob tur. cau. i ver. ſed nunqd iſti teſtes recepti.

ADDITIONES.

a ℭPer duos teſtes. Adde Cep. in conſi. lxvij. Panor. conſil. xvj. Ang. in conſi. iij. & Fulg. in conſi. cvij. & per do. Bartho. Soci. in conſi. cxviij. col. v. verſi. poſtremo. & intellige quod probatur per duos teſtes, quando indicium eſt a remotis. ita do. Alexan. in conſi. v. col. ij. in i. vol. & idem in conſil. xvi. col. vi. verſi. præterea iſte teſtis, & in cõſil. xviii. col. iii. eo. vol. verſi. ii. & fortius in conſil. i. col. ii. verſi. accedit quia. in iii. vol.

b Commiſſum. Ang. idem voluit in l. cum cognitionaliter. C. de quæſt. & Sali. in l. fi. de quæſtio. & Ang. in l. fi. C. quod met. cau. Inno. in c. ſicut. de ſimo. Et hoc verum eſt, quãdo teſtes deponunt ſuper indiciis, a quibus poteſt eſſe veritas, ſed quãdo teſtis deponit ſuper actu facti, quia teſtificatur de ipſo maleficio, vt quia vidit maleficium committi, ſtuprum perpetrari, tunc vnus ſolus teſtis facit indicium ſufficiens ad torturam. gl. & doct. in d. l. ſi quis. ad leg. Iul. maieſta. hoc etiam voluit Ang. in d. l. cum cognitionaliter, & in l. fina. C. eo. & idem voluit Bar. Bald. & Angel. in l. fi. circa fin. C. fami erci. & Bal. in l. cum proponebatur. ff. de leg. ii. & in l. ſi quis ex argentarus. §. i. ff. de eden. & Cy. in l. fi. C. de quæſtio.

c Non fuit citatus. Adde & intellige hoc. niſi ſtylus palatii aliter ſe haberet: tunc pręiudicarent, ita Alex. in conſi. xli. ſupra proxime allega. quia cõſuetudo poteſt derogare ſolennizati citationis, vt voluit Bal. in auth. ſi qs in aliquo. C. de eden. & vide ad materiam Franc. de Are. in cõſi. clxv.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde inquantũ d. Ang. hic dixit, quod vnus teſtis de viſu facit indiciũ ad torturã, vel deponit de veritate, quia vidit Titiũ occidere
12 Caium. † Adde hoc verũ [d] qñ ille teſtis
d eſt omni exceptione maior, alias non, quia non infamis, nõ vilis, non attinens, & ſic de ſimi. Aurea eſt doctrina Bar. i l. i. §. itẽ Cornelio. ff. de quęſtio. in l. maritus. in i. col. eo. tit. & de illa doctrina facit feſtum Ang. in l. ſi qs. C. ad l. Iul. maieſta. & Ang. in l. fi. C. de qõ. in fi. & dicetur infra in ſeq. q. hoc idẽ tenet Abb. in c. i. extra de confeſſ. Adde tñ ſingularia verba Bar. in l. admonendi. ff. de iureiuran. in antepen. char. qui multas limitationes dicit, & vide Sali. in l. ſi quis alicui. C. ad l. Iul. maieſta. qui dicit Dy. velle, qđ in criminalibus vnus teſtis faciat indiciũ, vide do. Abb. in conſi. ſuo xvi. qui ponit, an vnus teſtis faciat indiciũ vel duo. Item adde, ꝙ licet duo teſtes faciunt indiciũ ad torturam quãdo non deponunt de veritate, ſed per indicia, quia de nocte viderunt Titiũ exeuntẽ illã domũ, in qua furtũ fuit cõmiſſum, & ſic cum deponant ſuper actu remoto opus eſt, vt ſint duo teſtes vt ſupra dixit iſte autor allegando Bar. in l. fin. ff. de quæſt. Dic tamẽ quod propter hoc indiſtincte ſemper iudex non debet ponere ad torturã illũ hominẽ, pro quo deponũt illi duo teſtes, qa opus eſt, ꝙ illi duo teſtes, qui deponunt ſuper iſto indicio, & ſic ſuper actu remoto dicant indicia veriſimilia. Nam pone, quòd ille qui exiuit illam domum erat vnus magnus mercator, & viſus fuit habere aliquid ſub mãtello, licet ſint duo teſtes, qui hoc deponant, cum hoc indicium non ſit veriſimile, hoc ſolũ indicium non ſuffi ceret, licet duo teſtes hoc dicãt, ita declarat Ang. in l. milites. C. de quęſtio. per illũ tex. qui dixit, ꝙ conditio perſonæ excludit præſumptionem reſultantẽ ex indiciis, & ideo opus eſt, quod alia indicia concurrant, puta quia viſus de nocte exire illam domum, in qua fuit factum furtum, & habebat aliquid ſubtus, & incontinenti fuit viſus expendere illam pecuniã ſtampatam ſtampa illius monetæ, quæ aſſerebatur furata, an autem teſtes examinati in inquiſitione gñali pręiudicent, poſtea in inquiſitione ſpecialiter formata, dic ꝙ nõ. Adde vltra ſupra allegata. Bald. in l. iubemus. C. de proba. Inno. in c. bonę memorię magunt extra de electio. & Gandi. in tracta. malefi. ſub rub. quomodo cognoſcatur de malefi. per inquiſitionẽ. in verſ. ſed nunquid introductione teſtium inquiſitor faciet citare reum, quam doctrinam multum extollit Alber. de Roſa. in l. iuriſiurandi. C. de teſtib. & ibi declarat dicta Inno. in d. c. bonæ. & dicta Gandi.

Adde

a ¶ Adde quod hoc verum. Tu circa hoc, adde ꝙ etiam si non sit omni exceptione maior, duntamen alia concurrant erit sufficiens indicium ad torturam. ita Rom. in consi. ccccl j. & Alexan. in consi. v. & in consi. xl j. in ij. vol. & in consi. xj. in j. vol. Cep. in consi. xl. & ibi quid si deponat directo super maleficio. & Angel. in consi. iij. & in materia. vide etiam Paul. de Cast. in l. fi. C. fami. herc. & no. quod vbi iudex haberet arbitrium in procedendo posset ad torturam deuenire etiam si testis non esset omni exceptione maior ita Alex. in dicto consi. xl j. cuius contrarium tenet Bart. in suo consi. xxxv. incip. scribitur apud Ecclesiastes. & dicta supra. adde etiam infra ad ver. quæro ad vnum indicium, & quando vnus testis de visu faciat indicium, adde etiã Alex. in consi. lxv. col. fi. in j. vol.

13 *Indicium vnum, an plura requirantur ad inquisitionem & torturam.*

14 *Indicium unum valde demonstratiuum sufficiens est, ad inquisitionem & torturam, puta unus testis integer, & bona fama deponens de visu.*

15 *Indicium sufficiens ad inquirẽdum, & torturã est si reperiatur furtum apud aliquem.*

16 *Indicium sufficiens, vt supra est si quis iuuenis inuentus est in domo pulchra puella.*

17 *Indicium sufficiens, vt supra est, si quis reperiatur prope mortuum cum cultello euaginato.*

18 *Indicium sufficiens, vt supra est si aliquis visus est cum cultello sanguinolento exire cum facia pallida de domo qua nõ habet nisi vnũ ostiũ, & intus reperitur homo mortuus.*

19 *Iudex bonus, inquirit cum quibus & per qua loca conuersantur delati seu inquisiti, quos torquere intendit.*

20 *Indiciorum doctrina certa dari non potest, sed remittetur arbitrio iudicantis.*

21 *Furtum repertum apud aliquem non est sufficiens ad inquirendum seu ad torturam, si talis est bona conditionis & fama.*

22 *Præsumptiones & indicia, an sufficiant ad condemnationem.*

23 *Præsumptio violenta, puta nudus cum nuda, non est probatio plena ad condemnandum de adulterio in criminalibus.*

24 *Iudex multum debet temperare sententiam ex præsumptione violenta.*

25 *Iudex non tenetur temperare pœnam, quando fert sententiam ex præsumptione, quam lex expresse approbat in criminalibus.*

26 *Iudex non tenetur temperare sententiam ex præsumptione violenta, si agatur de puniendo aliquem pecuniariter, vel pœna corporali leui.*

27 *Iudex tenetur temperare sententiam ex præsumptione, si præsumptio est uiolentissima.*

28 *Indiciorum indubitatorum multa exempla ponit Gandi.*

29 *Inimicitia an sit indicium sufficiens ad torturam.*

13 Ang. † Quęro an vnum indicium vel plura requirantur, dic quod hoc residet in pectore iudicis, vt d. §. eiusdem. nam possunt esse plura indicia valde leuia, vnde nõ sufficiũt,
14 † & põt esse vnum valde demonstratiuũ, vt puta si est vnus testis integer, & bonę famæ, qui testificetur, quod vidit maleficiũ cõmitti, tunc talis testis est sufficiens ad inquirendum, & ad torturam, vt not. gl. & docto. in l. si quis. C. ad leg. Iul. maiesta. & Bart. in d. l. j. §. ij. & in l. maritus. & in l. pen. ff. de quæstio. vel etiã
a est confessio rei extraiudicialis [a], vt l. capite
15 quinto. ff. de adult. & ibi glo. † vel quia res fu
b rata [b] est penes eum, secus autem si esset homo male conditionis & aliud indicium nõ ha betur contra eum, ita dicit Bart. in d. l. fina. ff.
16 de quęstio. † & idem si quis iuuenis inuentus fuit in domo pulchræ puellæ, vel venisset de domo vnius pulchræ, præsumitur supposuisse, ita dicit Bartol. post Iaco. de But. in l. fi. ff.
17 de hæredi. institu. † vel prope mortuum aliquis reperiatur cum cultello euaginato, nam istud solum est sufficiens indicium, imo manifestum. ita dicit Bartol. in l. fur manifestus. ff.
18 de furt. † & idem visus est cum cultello sanguinolento exire, cum facie pallida de domo, quæ non habet nisi vnum hostium, & reperitur intus homo mortuus. ita dicit Tho. Piperata, vt refert Ioan. Andre. in additio. Specula. in tit. de probatio. §. primo versi. xiij. intantum quòd est sufficiens indicium ad condemnationem. & idem ibi dicit idem Tho. si visus fuit admenare cultellum, licet non visus fuit percutere, & postea ibi reperitur interfectus, & postea visus fuit fugere, & apparet quod erat sibi inimicus, & fama laborat contra eum, & idem probatur quod Titius erat inimicus Seij. ff. de quæstio. l. prima §. prę terea. vel quod tempore occisionis erat in loco, vel quod receptauit occidentem, vel quod occidenti erat familiaris vel domesticus, vel ꝙ Titius iactabat se quod Seium interficere fecerat, vel quod inter eos offensæ præcesserant. Sed ibi Ioan. Andre. tenet, quod ista indicia non sunt sufficiẽtia ad condemnationem, sed ad torturam, vt etiam ab eo

e habeatur confessio & istud est tutius, c & idem tenet Imol. in d.l.fi.de hęred.instituen.
19 † Iudex enim bonus inquiret cum quibus,& per quæ loca conuersantur delati,seu inquisiti,quos torquere intendit, quoniam mala con
d uersatio d est malę operationis indicium ff.de admi.tut.l.si plures.§. quamuis . quia ex mala conuersatione bonus efficitur malus vel vitio sus,vt l.ædiles.§.pedius.de ædili.ædic.Itē considerat loca in quibus conuersatur,quia secundum loci varietatem,collige coniecturam, vt l.fi. C. si manc.ita fuer.alien. Item conspiciat constantiam,vel vocis trepidationem,vel mēbrorum pallorem, vt l.de minore.§.tormenta.ff.de quæstio. Item quęret cuius vitæ fuerat prius,& an talia vel similia,de quibus inculpatur facere consueuerit.ff. de re mili.l.desertorem.§.is qui, Item inuestiget cuius famæ & opinionis est in ciuitate, quia secundum famam iudicabo , vt d.§.tormenta . & quod ibi not. Bartol. item si ibi erat inimicitia , vel displicentia aliqua inrer reum & offensum vel aliqua offensa, vel iniuria fuerit inter eos, q. a tunc videtur præsumptio culpæ.ff.de his quibus vt indig.l.si militia . & etiam alia de quibus inuestigare debet. Ex quibus omnibus curiosus iudex poterit capere indicia ad informandum conscientiam suam , ita dicit Bartol. in tracta.suo de quæstio. in rubric.quæro aliqua indicia &c.

ADDITIONES.

a ¶Extra iudicialis. Adde Ro. in cōsi.viii. et ibi etiam dicit ꝙ mendacium & domesticitas faciunt indicium ad torturam.& adde Pau.de Ca.in consi.cxcvii.in prima impressione .& vltra prædicta vide quę late ponit do.Franc.Brun.de sancto Seric.in suo tracta.de iudi.& tortu.char.iii.vers. aliud est iudicium generale.in iii.col.& Pari Neapol.in tracta.de syndi.in verbo tortura.§.quia cōmuniter.circa fin.

b Res furata.Adde ꝙ idem est si est solitus emere res furatas.Ita Alex. in consi.l.in i.vol.& ibi ꝙ inuentus in strata mortuus pręsumitur mortuus a frequentantibus stratam .

c Et istud est tutius.Aduerte quia Tho.de Piperata loquitur copulatiue, & adde quod Io.loquitur solum in secundo exemplo ibi relato, & per quod idem sentiat in tertio, quia est minus violētum,ꝙ secundum,sed in primo non videtur aliter sentire quā Tho.et Gui.de Suza,& est magis uiolentū,ꝙ cęteri.& vltra prędicta.adde ꝙ opi.Gādi.sequitur Pau.de Cast.in consi.cxcvii.in i.impressis.& ibi ꝙ propter Gand.authoritatē liberauerat quen[illegible] a morte,& eandem opi.tenet Alex. in consi.[illegible].in i.vol.& ibi ꝙ est casus in c.afferte.de prę[illegible].quia ibi illa mulier propter plagiū [illegible] mortem, verū quia non erant,nisi prę-sumptiones violente,nō cōdemnauit Salomon ad mortem,sed ad restituendum filium.& idem tenet in consi.xiiij.in iij.vol.Io.de Ana.in consi.lix.& Old. in consi.cxcij.vbi idem dicit de d.c. afferte. Cepol.in consi.xxxij.& consi.xxxix.& Pet.de Anch.in consi.cciiij.

d Mala cōuersatio.Adde quod Bal.in cōsi.lxxix. in iij.vol.consuluit ꝙ conuersus cum hæretico poterat tanquam hęreticus poni ad torturam. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quod miror ꝙ iste doctor allegauerit Bar. in tract.de quæstio.quia Bar. non fecit tractatum de quæstio.sed vide plerosque doct.tenētes quod ille tractatus, qui appropriatur Bart. fuerit Dyn.sed certe nō fuit,nec Bar.nec Dy. sed fuit Gandi. & posuit illum tract.in tract. suo maleficio.Et ideo Gand.in tract.maleficio. sub rub.de iudic. non dubita. qui. ad tormen. perueni.in princ. ibi facit mentionem, & allegat tractatum suum de quæstio.& tormen. & de verbo ad verbum, vna syllaba nō detracta, ille tracta.Gand. de quæstio.est sicut ille tract. de quæstio. qui appropriatur Bart. & ideo in hoc reprehendo doct. qui hoc modo allegant Bart. sed iste error causatur , quia multi doct. sunt sicut pictores, quia nolunt emere libros, sed viuunt super additionibus & apostillis aliorum, & interdum nedum errant in quotis & decisionibus legum & docto . sed etiam in libris,& ideo si d. Ang. hic vidisset originaliter in fonte tractatum Bart.de quæstio. quem ipse allegat, & tract. Gandi. non fecisset tantum
29 errorem. † Sed adde in hac materia, primo do.Gand.in tract. malefi, sub rub. de quæst. in versicu. quæ debeant præcedere quæstiones. concludit, quod in materia indiciorum certa doctrina dari non potest, sed remittitur arbitrio iudicantis, & ibi dicit quod iudex ex mala conuersatione rei, capiet indicia , & in quo loco conuersabatur , cuius vitæ antea fuit & qualis æstimationis & famæ, ac qualem vitam & habitum quis duxerit. Item qualitate maleficij. Item si ille qui de crimine inculpatur erat inimicus occisi, vel offensi : Item si potuit prouidere ne illud maleficium committeretur, & ibi etiam multa, quia & idem fecit Gandi. in dicto tracta. sub rub. de indi. non dubi. qui ad tormen. proce. Adde etiam Guid. de Suza. in tracta. malefi. sub rubri. qualiter reus subijcia. tormen. qui po. mul. indi. ad ponen.quem ad tor. & multa indicia ponit Ang. in l. milites. C. de quęstio.& in l.fina.C.eod.tit.& Ioan.And.in c. cū in contemplatione. extra de regu. iur. & inquantum dicitur hic de confessione extraiudiciali

diciali. Adde do. de Rot. in decis. cxii. q dicunt quod in delictis extraiudicialis, cõfessio plene delictũ non probat ad effectũ pœnæ ordinariç infligendæ, sed ad pçnã priuationis beneficii, & facit indiciũ ad torturã.
21 † Sed aduerte inquantum do. Ang. hic dicit, qđ si res furata est penes vnũ, est sufficiens indiciũ ad torturã, & idẽ affirmauit Ange. in l. fi. C. de qõ. per ea quæ habentur in l. ancillæ. C. de fur. limita & tẽpora hoc procedere, nisi illa res reperiatur penes vnũ hominẽ bonæ conditionis & famæ, q̃a tũc non est sufficiens indiciũ ad torturã, & ita Sali. ĩ l. fi. C. de qõ. limitabat dicta Bar. Nec mirum, quia vt dixit Bart. in l. i. §. i. per illũ text. in princ. ff. de qõ. quod licet reperiantur indicia, quæ alias essent sufficientia ad torquendũ reum. Tñ si pro reo aliqua sunt indicia pro ipso tunc opus est ꝙ illa indicia ad torquendũ sint magis vrgẽtia. Et inquã
22 tum supra alleg. Ioan. And. † quod ex præsumptionibus & indiciis licet sint indubitata quis nõ põt damnari, sed bene torqueri.
a Adde tñ quod pro opin. Thomæ [a], de piperata allego in terminis Barto. in l. ii. ff. de fur. in prin. & Bart. in l. ii. §. fi. ff. de adult. & Bal. in authẽ. quas actiones. C. de sacrosan. ecc. & Bal. in l. neque natales. C. de proba. qui volunt ꝙ aliquãdo vera probatio in his criminalibus, colligatur ex præsumptione violenta, & ponũt exemplum in eo qui visus fugere cũ gladio euaginato, & de scholari reperto cũ muliere, q̃a non præsumit dicere pater noster, sed hoc modo probat adulteriũ & homicidiũ. Sed aduerte quod Ang. in l. ii. ff. de furt. repræhendit Bart. q̃a dicit, quod ex præsumptione aliqua violenta, nemo põt dãnari criminaliter, maxime ad mortẽ, sed bene est sufficiens indiciũ ad torturã, & ita dicit Imo. in l. fi. ff. de hæred. instit. & Bal. in l. fi. C. de proba. & vide not. in c. afferte. extra de præsumpt. adde Bal. in l. sciant cuncti. C. de proba. & Bar. in l. capite quinto. ff. de adult. q loquuntur de indiciis indubitatis. adde no. in l. si q̃s adulterii. C. de adul. Adde Abb. in c. tertio loco. extra de ꝓba. q vr̃ aliter loqui. Et adde hic q̃ infra dicã in glo. che hai adulterato la mia dona. visis capitulis de vxore quæramus qualis debet esse ꝓbatio de adulterio. Et vi
23 de Mathesil. ĩ no. dictis suis. no. cxviii. † vbi dr̃ ꝙ præsumptio violenta, nõ est plena ꝓbatio ad condemnandũ de adulterio in criminalibus, sicut nudus cum nuda, solus cũ sola, de qua in c. literis. extra de præsumpt. q̃a ibi agebat ad separationẽ matrimonii ciuiliter, secus in p̃sumptione violẽta approbata à iure ẽt quo ad cãm criminalẽ, q̃a illa
24 sola sufficit, vt in l. si q. C. de adult. † Adde tñ quod ex præsumptione violenta iudex debet multũ temperare sñiam, & maxime vt non condemnet ad pçnã corporalẽ, iuxta no. p Inno. in c. quia verisimile. extra de p̃sump. & affirmat hæc do Card. d. Anto. Abb. & Imol. ibi, & Old. in consi. cxcii. qđ incip. viso diligenter. & Pet. de Anch. in regu. semel malus. ĩ x. col. de reg. iur. & d. Anto. in c. quãto. extra de prçsump. d. Abb. in c. cõstitutus. extra de testib. & Bal. in l. fi. C. de proba. & Bal. in rub. extra de offi. deleg. Spec. in tit. de p̃sum. §. species. versi. in summa. Abb. in c. ii. extra de cohab. cleri. & mulie. & Abba. in c. & si clerici. §. de adulte. extra de iud. & Abb. ĩ c. auditis. extra de p̃scr. recte locutus est Bal. in d. l. fi. C. de proba. ꝙ vbi iudex ex præsumptionibus venit ad condemnationẽ est iusta causa minuendi pçnã, p l. q̃d ergo. §. pçna grauior. ff. de his qui no. infa. pro quo facit tex. & ibi gl. in c.
25 inter solicitudinis extra de purg. cano. † Limitarẽ tñ prædicta, nisi iudex ferret sententiam per quandam præsumptionem, quã lex expresse approbat in criminalibus, vt dicebat Mathesi. supra & alii per d. l. si quis adulterii. C. de adul. & ita tenet do. Abb. in c. accedens. extra de simo. & Bal. in d. l. fi. & sic intelligãtur dicta doct. maxime d. Abb.
26 in c. i. extra de iudic. in xiii. col. † Item limitarem vt dixi supra, nisi ageretur de puniendo aliquem pecuniariter, vel pçna leui corporali, puta fustiga. tex. est etiã in l. iii. ver. & q̃a plerunque. ff. de offi. præfect. vigil. vbi ex culpa prçsumpta, q̃a incẽdium prçsumitur culpa inhabitantium, põt q̃s fustigari. Item hoc etiam nõ procedit in grauissimo delicto, puta in casu c. pro humani extra de homici. ibi dum dicitur probabili
27 ter constiterit argumentis. † Item limitabat alio modo Ioan. Andr. in addi. Spec. in tit. de proba. §. fi. versi. xiii. nisi iudex moneat se ex præsumptione violentissima, & ita refert Inno. in d. cap. afferte. extra de præsump. & d. Ant. & do. Abb. in c. tertio loco extra de probatio. & videtur esse de mente

Bal in d.l.excipiuntur.ff.ad Silla. Sed Ro. ibi multum eleganter loquitur intelligendo de illis indiciis de quibus in d.l. si qui adulter:i.quæ cóclusio an sit vera vel falsa: patet ex supradictis per me.qa vt dixi Gãdi.& alii dicunt cõtrariũ, & ideo licet dicãt in exẽplo, de eo q visus fuit fugere cũ gladio sanguinolẽto:qđ illa fuga arguit plenã ꝓbationẽ delicti, ſm do. Abb.in c.tertio loco, extra de præsumpt.& Bar.in d.l.fur est in prin.ff.de fur.& Ioã.And. in dicto ver. xiii.& Bal.in d.l.neque natales.& in l.fi.C. de prob.& Bald.in l.fi.ff.de offi.procon.& leg.tñ istę probationes nõ concludunt, qa poterit esse, quod ille qui aufugiebat cum gladio euaginato, quicqd fecit, fecit ad suã defensionem, & ideo alia opinio videretur verior de iure. Fateor bene quod hoc esset indicium sufficiẽs ad torturã, vt voluit Spec.in tit.de præsumptionib.§.fi.ver. sed

28 pone.in fi. †Adde Gand.in tract.malefic.o sub rub.de indic.& præsump.indubitata.ex quibus ad condemna. perue. potest. quia multa ponit exẽpla de illis indiciis indubitatis, de illo qui exiuit camerã cũ gladio sanguinolento pallidus. Item de capitali inimico. Itẽ quod vnus vidit admenare. Itẽ quod fugit, tamẽ do. Gandi.dicit, quod vidit in practica obseruari.& omnes sapiẽtes Bononiæ & alibi non volunt aliquẽ capitaliter posse puniri ex aliquo indicio quãtuncunque indubitato, secus si pœna pecuniaria veniret imponenda, & ibi multa allegat, & de ista doctrina Gandi.facit mentionẽ Bal.in addi.Spec.in titu.de senten.in vlt charta.allegat tamen Dy.in l.ii.ff.de excusatio tutorũ.cõtrariũ tenuiss. †Itẽ in-

29 quantum dicunt, qđ inimicitia est sufficiẽs indiciũ ad torturã. Adde ꝙ alias de facto vidi allegare doctrinã Spec. in titu.de præsumptionibus.§.i.versi.sed pone.& ibi Ioãnes Andreas qui dicunt quod si vnus reperitur interfectus, & habebat aliquem inimicum, potest capi ille inimicus & torqueri, quia hoc solum est sufficiens indiciũ ad torturam, sed ista decisio est falsa, quia alias sequeretur ꝙ vnũ indiciũ remotum à facto, sit sufficiens indiciũ ad torturam, per doctrinam Bar.in l.fi.ff.de quęsti.& ideo Imo.in l.fi.ff.de hære.insti. videtur destruere illam doctrinam Spec.& Gandi. in tracta.maleficiorum sub rubri.quę debeant præceden. quæstio. qui vult, quod concurrant alia indicia cũ isto indicio, si ille q inculpat inimicus offensi, & latius dicet infra in ea.gl.ibi, q̃ro reperit aliqs occisus & ignorat à quo.

ADDITIO.

a **¶Adde tamen quod pro opinio.Thomæ.No.qđ Tho.de Piperata posuit tres casus seu tria exẽpla præsumptionis violentissimę seu indiciorũ in dubitatorũ, in quibus voluit habere locum.l. sciant cuncti.C.de prob.& in quibus ex indicijs possit quis damnari, & cum eo transit Abb.in c.tertio loco.de proba.in c.quanto de præsum.& satis idẽ sentit in c. quia verisimile. eo. titu. repræhendit enim Bar.in d.l.fur.est solum in exẽplo.de adult. vt patet ex dictis ipsius Abb. in d.c. tertio loco. de probationibus.& in c.tertio loco. de pręsump. & cum Tho. transeunt multi quos hic refert. Sed est dubiũ an in omnibus dictis casibus & exemplis, possit quis damnari non dico ad mortem, quia communis opi.est quod non, post Inno.in d. c.quia verisimile.& sequuntur doct.hic relati, sed ad pœnam mitiorem ordinariam, & videtur de mente sequentium ipsum Thomam ꝙ sic. tamen Ioan. And.in dicta addi.& Ange.& Imol.contra relatio.videntur sentire quod solum ad torturam, & concordantes cum eis, licet Ioan. And. in primo exemplo transeat cum Thoma quod ad condemnationem sufficiat, & sic videntur contra dicere, nisi dicamus saluando, quod qui dicunt non sufficere ad condemnationem sed ad torturam loquuntur quando vellet iudex procedere ad condemnationem pœnam ordinariam, quia ad talem effectum potest torquere, & non excludant condemnationem mitiorem, patet, quia ex præsumptionibus etiam non adeo violentis potest quis damnari ad pœnam pecuniariam vel leuem corporalem, vt supra in ij.limita.& nota quia hic in dicta limitatio. ij expresse sentit ꝙ in secundo & tertio casu Tho. potest sententia ex præsumptionibus in pœna pecuniaria vel corporali minore. In primo vero exemplo Tho. licet Ioan.Andr. post Tho.vellet pœnam ordinariam, seu sentiret imponi posse, vt in iij.limitatio.tamen Specu. ibi relatis Gan. Matheſi. Ro.& alii relati contra.**

30 *Testis unus integer, non autem seruus aut vilis seu infamis facit indicium malefici.*

30 ANGE. †Et bene nota.qa dixit qđ vnus testis integer de maleficio: facit indiciũ, qa secus si nõ esset hõ iteger, vt seruus vilis vel infamis, tũc ẽt deponẽs de visu nõ facit indiciũ, vt l.i.§.idẽ cornelio.& ibi Bar.ff.de qõ. AVGVSTI. Tu adde q̃ dixi supra in hac eadẽ gl.in ver.q̃ro qualiter probet indiciũ: vbi ad hoc multas decisiones allegaui i ꝓpriis terminis, quas nõ replico breuitatis cã:

31 *Particeps criminis aliquando non est idoneus testis ad indicium contra sociũ, aliquando sic.*

31 ANGE. †Quæro an particeps criminis dicat testis idoneus cõtra sociũ ad indiciũ. dic quod nõ, vt no.gl.in l.filiũ.C.de li.cau. & sic

& sic non fuit interrogandus de socijs, vt l.fi. & ibi per glo.& doct.C. de accusa. & ideo interrogatus etiam si sua sponte dixeri non facit indicium contra socium vt not. Bart. in l. j. §.si seruus. ff. de quæstio. Etiam si inculpatus sit malæ famæ, quod est verum, nisi in casibus not.in d.l.fi.ex quo Bar.in l.sæpe.§.j.ff. de quæst.dat certam doctrinam, de qua dic vt ibi per eum, sed Salice.in d.l.fin.ver. nunc oppono contra secundam quod &c. concludit quod sunt considerandæ qualitates personarum & delictorum. Nam aut inquisitus est seruus & de socijs est interrogandus, vt l.quicunque.C.de ser.fug.& l.j.in fin.ff.de quæst. Si vero erat liber homo, & tunc in criminibus quæ regulariter sine socijs nõ committuntur interrogari possunt, vt l.prouinciarum. C. de fer. Item de falsificantibus monetã, quia plures in eo ministerio sunt necessarij, vt l. j. de fal.mo. idem in crimine læsæ maiestatis, quia vnus solus tantum committere non posset. Idem quando tendit ad salutem communem omnium, vt l.fina.C.de malefic.& mathe. vbi autem delicta non sunt in atrocia, & sunt delicta quæ sine socijs vt plurimum committi solent, tunc de socijs non est interrogandus, & interrogatus non præiudicat illis nominatis quæ omnia not. Sed Anto.de But.in cap.j. de confes.tenet simpliciter opin.Bar.sed quod socius faciat indicium cõtra socium, videtur tex. in c.j.de testi.& ibi Innoc. & Ant. de But. & est tex.& ibi But.in c.veniens.el j.eod.tit. facit tex.in l.cum seruum.C.de ser.fug.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quod licet inueniam & glo. & doct. vario modo locutos fuiss in hac materia, tamen nõ recederem à sententia illorum qui fuerũt magni practici in maleficijs. Nam reperio Gan. in tract.malefi.sub rub.de quæstio.& tormen. in versicu.bonas quæstiones de tormentis.ibi aliquis subijcitur tormentis confitetur contra alium, nunquid statur dicto suo, concludit ibi veram esse opi. Azo.quod socius non facit indicium contra socium, nisi in cæteris casibus specialibus, in d.l.fina.C. de accu. enumeratis ibi per glo. Quinimo ibi concludit quod etiã in illis casibus specialibus si non præcedant alia indicia non creditur socio. Et istam sententiam tenet Gui. de Suza. in tracta. malefi. sub rub.qualiter reus subijcia.tor.in fi.j.col & ambo præfati docto. concludunt quod imo si persona nominata sit malæ conditionis & famæ, etiam propter talem nominationem, non poterit subijci tormentis de iure, exceptis casibus illis exceptuatis. Et ideo Ang.& Roma. quos doct.iste non vidit in l.& si certus.ff.ad Silla. dicunt quod bene verum est quod socius[a] contra socium facit indicium ad formandam inquisitionem non torturam. Quinimo Ro.in dicta l. & si certus. dicit, quod ista est communis sententia. & Arch. in c. nemini.ix. q.iij.dicit, quod præter casus exceptos. socius contra socium non facit indicium. Et de materia, adde vltra istum doct.dicta Pet.de Anch. in c.j.de confess.in vj. & latissime scripsit vltra omnes doct. Abb.in c.j.extra de confess. & vide glo.in c.quoniam.extra de testi.& ibi per doct.& Bart.& Ang.in l.fi.C.de accusa.quicquid sit in practica non recederem a gl. huius l.fi.C.de accusa.approbata & declarata ab illis summis docto. qui fuerunt magni practici in maleficijs, scilicet Gand. & Gui de Suza. Et ideo do. Abb.in c.j.extra de confess. bene facit dum reprehendit in aliquibus Bar.in hac materia in d.l.repeti.

ADDITIO.

a ¶Socius criminis facit indicium ad inquirendum. Adde Sali.in l.ea quidem.in xiiij.col.C.de accu. & adde Ful.in consi.lxxj.& Alex.de Imo.in l.j. §.si seruus.ff.de quæst. Et de hoc vide late per eundem Alex.in consi.cxxvii.in iiii.volu. & in consi.cxxxii.in j.vol.& vide Franc. de Are. in consi.lxj. vbi ꝙ licet socius non posit interrogari de socio, nisi in aliquibus casibus, tamen quando de crimine agitur ciuiliter socius semper potest interrogari.alleg.Spec.in tit. de teste.§.j.ver. item ꝙ est socius. Et vltra prędicta vide Cep.in consi.xxxj.Ro.in consi.cliij. in fin. & Paul. de Cast.in consi.ccxx iiii. in nouis. Et plene de hoc per Alex. in consi. lxxxix. per totũ. in iiij.vol.

32 *Testis qui non debet examinari, ut pater, si examinatus fuerint an facit indicium.*

33 *Laicus licet cõtra clericũ nõ posit examinari ĩ criminalibus, tamẽ examinatus facit indiciũ.*

32 ANGE. † Quid si quis testis[b] non debuit contra malefactorem examinari, vt pater, filius, & alij commensales & domestici, vt l.præsenti.C.de his qui ad eccle.confu.& l.lege Iul. & l.inuiti.& l parentibus.ff.de testib. an examinati faciant indicium, dic quod non, vt not. Bar.in l.j.§ idem cornelio.& in §.diuus. & §. seruus.& l.maritus.ff.de quæstio.& Bald. in l. seruos pro domino.C.de testi.& in l.si quis ex argentarijs.§.ij.ff.de eden.

b ¶Quid si quis testis. Adde Alexand. in consi. cxxvii.in iiii.volu.& Ro.in consi.cliiii.& Barb. in consil. xxxv. incip. scribitur præclare apud Ecclesiastes. Et qui sunt illi testes qui examinari

non debent, vide late per Fran. Bru.in tract. de indi.& tor. char.j.colum.iiij.versi.vlterius generaliter quæro.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde dicta do.Abb.per illum tex.in c.de cætero.ex-
33 tra de test. † vbi dicit quod licet laicus in criminalibus non possit testificari cõtra clericũ, tamen facit indicium & vide Bald.in c. sacramenta.de consue.rec.feu. qui dicit quod testis non legitime examinatus, faciet indiciũ. quã materiam intelligo secũdum d.Bar.in l.admonendi.in antepen.char.ff. de iureiur. & multa dixit Bald.in d.c.sacramenta.

34 *Indicijs omnibus existentibus contra reum, tunc indicium etiã urgens facit, si uero pro eo sint aliqua indicia, tunc indicia contra reum debent esse multum urgentia.*

34 ANGE. † Et prædicta præcedũt,qñ om-
c nia indicia sunt contra reum. Sinautẽ pro se [c] al qua indicia reũ excusantia,tunc indicia contra reum debent esse multum vrgentia, vt superent ea quæ faciunt pro eius excusatione, vt no.in l.j.§.j.in fin.de quæstio.& ibi Bar.

c ¶ Pro se. Adde Ful.in consi.lxxj.& dicta Ang. sequitur etiam Fran.Bru. in tract. de indi. & tor. char.ij.col.iiij.circa fi.

AVGVSTI. Tu adde id quod dixit Bar.in l.ij.C.quo.appel.non rec.in ij.col.qui alle. Io. And.in c.cũ in contemplatione extra de reg. iur.dixit ꝙ licet vnus testis de veritate faciat indicium ad torturam,hoc verum est nisi aliæ circunstantiæ resistant illi testi. & pro hoc facit optime id quod dixit Salice. in l.fin. C.de accu.circa glo.in l.in ciuile.C.de fur.

35 *Iuramentum non est indicium sufficiens ad torturam,nisi ubi in ciuilibus faceret plenam probationem.*

35 ANGE. † Iuramentũ autem non est indicium sufficiens veruntamen in casibus in quibus ciuiliter agendo facit plenam probationẽ, vt in l.si quando.C. vnde vi. & quod ibi no. per glo. & docto.in cap.fin. extra quod met. cau. in illis casibus facit indicium sufficiens ad
a torturam. ita dicit Bart. [a] in l.fina. in fin.ff.de in lit.iur. quod not.

ADDITIO.

a ¶ Ita dicit Bart. Adde. & vide Alexand. ibi in apostil. qui dicit hoc esse arbitrarium .ar. not. in c.cum in contemplatione. extra de reg.iur. & maxime per Ioan. And. Ber.

AVGVSTI. Adde tamen quod ibi Bart. loquitur per verbũ,forte,& sic Bar. ita ibi clare hoc non videtur affirmare,quia certe durũ est quod asserenti se esse vi derobatum quod sibi credatur in criminalibus in facto proprio, & ad ponendum reũ ad torturam quia vbi ex dicto vnius quis torqueri potest, opus est qđ illo sit omni exceptione maior, iuxta not. per Bartol.in l.j.§.item cornelio.ff.de quæstio.& supra late dixi.

36 *Indicijs non præcedentibus, licet reus in tormentis confiteatur, & postea ratificet, non poterit condemnari, secus tamen si sponte & absque tortura confessus fuisset.*

36 ANGE. † Aduertas tñ qđ si indicia non præcedãt & inquisitio formetur nõ præceden-
b tibus indicijs,licet reus cõfessus [b] fuerit in tormentis,& postea ratificauerit,non tamẽ ex tali confessione ẽt ratificata, & processu poterit damnari,vt est tex. cũ gl.singulari. & ibi Bar. in l.pe.ff.de quæst.secus tamẽ si spõte & absq; tortura confessus fuisset,quia tunc ẽt non præcedentibus indicijs vel ẽt non data indiciorũ copia ex tali spõtanea confessione, potest damnari,vt est tex.& ibi not.in c.j.de accusa.lib.vj. ita not.Pet.de Anch.in clem.j.de homi.quod
c singulariter tene menti. [c]

b Confessus nõ præcedẽtibus indicijs. vide Mod. in c. at si clerici. in princ. de iudic.& istum infra in versi.comparent inquisiti & confitentur totum in vlti.col.& vide Cepo. in consi.cv. & Barba. in consi.xxxv.

c Tene menti. Adde tu vltra ea quæ ponit hic Ange.ꝙ consi.Ro.est nu.clxvij. Et vide Alex. in consi.v.in j.volu. in consi.j.consi.xxxiiij. & consi.lij.in iii.volu.Cep.consi.xl.et cõsi.xxxiii. & ibi dicit ꝙ confessio spontanea non verisimilis, non est sufficiens ad condemnationem. & vide consi. Paul. de Cast.in consi.cclxvj. in secundo impressis. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde,quod contra istam conclusionem expresse tenet Bald. in l.j.C.de confes.in iij.oppo. qui vult quod si confessio est facta in tormentis sine indicijs dummodo sit ratificata nocet confitenti,vt possit damnari ad mortem, & ita solet allegari quod Sal.in l.ij.colũ.ij. C. de cust. & exhib. reo. & hoc idem tenuit, & hoc est quod voluit dicere Imo.in c.fi. extra de confes.qui dixit quod Salic. tenuit contrarium eius quod dicit Bart.in d.l.pen. ff. de quæstio. Sed vos addatis & teneatis opin. Bartol. pro qua

qua allego Imo. post Ange. in l. celsus. in fi. ff. de acquir. hære. q dicit hoc notandũ esse, quia poteris lucrari multas pecunias. Et ita alias obtinuit in personã vnius qui vocabatur Augu. de Arimino, & libẽter feci, q̃a propriũ nomẽ meũ habebat & erat de ciuitate Arimini sicut ego, & tunc Romæ erant, & fuit primo anno quo fui creatus aduocatus consistorialis. Pro qua conclusione in terminis vltra doc. allego Ange. hoc idem voluisse in l. j. C. de confes. & Ange. in l. ij. C. quo. appel. non recip. & Gãd. in tract. malefi. in materia torturæ sub rub. an confes. per tortu. quã nõ præces. indic. & Gui. de Suza. in tract. maleficio. sub rub. quali. reus subijcia. tormen. in versi. sed quæro aliquis & Bald. in addi. Specu. in tit. de confes. in j. col. & Pet. de Anch. in cõsi. suo xxiij. incip. In Christi nomine visa inquisitione. Plus dicebat ibi Pet. de Ancha. quod si apparet illũ talem iniuste carceratum, & postea confessum non dicitur confessio legitima, nec ex ea reus est cõdemnandus per bonas rationes quas allegat & sequuntur Mod. in d. §. celsus. & Ro. in consi. cxlix. licet Pau. de Eleaza. contrarium tenuerit in commẽto. c. grauis. de deposi. & malefi. Et vide do. Catal. in materia syndica. in quęst. ccxij. qui tenet quod talis ratificatio nõ tenet quando per torturam est habita confessio sine indicijs. Limitat tamen ibi hoc esse verum qñ ille reus nõ esset repositus in suam pristinã libertatẽ, secus si esset repositus & postea iret ad iudicem & ratificaret quia ipse ex tali cõfessione obligaretur, ibi vide multa quę allegat, quę hic non trãscribo, nam mihi hoc esset parum. Et licet iste do. Catald. non dicat, tamen reperio quod originaliter hoc fuit dictum Math. in notabilibus dictis suis, notabili. lvj. Nec ob. dicta Sali. in d. l. ij. quia ibi Salice. non præsupponit quod nulla indicia præcesserint, vt in casu nostro nos loquimur. Et de materia per Flor. in rub. ff. de proba. per quæ patet veram esse sñiam Bar. in d. l. pe. quod confessio facta in tormentis sine indicijs, etiam si millies esset ratificata non est sufficiens ad condemnandũ hominem ad mortem. Adde tñ quod in tribus casibus potest quis torqueri sine indicijs, quos glo. enumerat. xij. q. ij. in c. quæstionem.

37 *Indicia non solum debent præcedere, et esse nota reo, sed debet dari copia reo.*

38 *Indiciorum copia danda est reo, quando iudex procedit inquirendo in casibus à statuto omissis, & à iure communi permissis, alias inquisitio non ualet.*

37 ANGE. † Item aduertas quod non sufficit quod indicia præcedant & nota sint iudici, nisi detur copia reo & qđ cõtra dicat, alias ad torturam poni non potest. & etiam detur copia aduocato suo, vt l. custodias & ibi gl. Bart. & Ange. & Imol. ff. de publ. iudic. & nota. in cap. qualiter & quando. de accusat. Si tamen indiciorum copia non fuerit data aduocato, non tamen propter hoc ipse iure vitiabitur processus, vt not. Bartol. in dicta l. custodias argument. l. j. C. de sent. aduer. fi. la. lib. xij. Si tamen reo postulante non detur copia diffamationis, & indiciorum, & vltra procederetur ipso iure, non valet processus, vt dicto cap. qualiter & quando. & c. inquisitionis. quod vltimum singulariter limitatur per Ang in l. si vacantia. C. de bo. vac. post formam specialis inquisitionis quo ad personas & delicta, vbi in effectu dicit quod quando inquisitio est remedium ordinarium, quod est quando de tali crimine ex forma statuti potest procedi per inquisitionem, tunc cum procedi possit fama nõ præcedente non est famæ & aliorum indicio-
38 rum copia danda, alias sic. † Ex quo bene no. quod si tu iudex vis per viam inquisitionis procedere in casibus à statuto omissis, & qui permittuntur à iure communi, iuxta regulas Bartol. in l. ij. §. sed si publico. & ibi glo. ff. de adult. Salic. in l. ea quidem. C. de accusat. & dixi in glo. hęc est quædam inquisitio &c. quod copia iudiciorũ danda est, alias inquisitio non valet. Secũdo, in dicto loco hoc limitat Ange. esse verum, nisi quando iudex inquirit ex
d mero officio [d], & non ad alicuius querelam vt supra dixi in verbo, ex mero officio. ita etiam dicit Anto. de But. in dicto capitu. qualiter & quando in iij. colum. Vel tertio quãdo procedit per inquisitionem ad denunciam syndici vel officialis, tunc copia famæ non est danda, vt dicit Ang. in d. l. si vacantia. Sed an saltem aliorum indiciorum sit danda copia, vide tur quòd sic, & sic saluatur opin. Bartol. in d. l. custodias. & d. §. si publico.

d ¶Ex mero officio. adde ꝙ etiam quando iudex procedit ex mero officio ꝙ copia indiciorum sit danda tenet Cepo. in consilio. lxvi. & ibi quod iudex non dicitur procedere ex mero officio, quãdo est aliquis qui instigat. et vide Alex. de Imol. in consi. xli. in ii. volumi. vbi ꝙ iusta causa denegandi indicia reo est, quando reus esset iurisperitus, & iudex sibi legit copiam indiciorum, & idem quando esset timor subornationis, testium propter potentiam rei. vt ibi per Alexand. & per Barb. in consi. xxxv. incipient. scribitur apud ecclesiastes.

AVGV-

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde vnam singularem limitationem quod verum est quod copia inquisitionis & indiciorum est danda, nisi captus alias sit homo malæ cōditionis & famæ, ita singulariter dixit Guid. de Suza. in tract. suo malefi. sub rub. qualiter fiat inquisi. in princi. qui dicit ista verba formalia. Quæro nunquid facta & completa inquisitio ne testes debeant publicari & de eis fieri copia illi contra quem est facta dicta inquisitio. & breuiter determinat quod sic, per l. vnius. §. cogniturum. ff. de quæst. cum multis si. Temperat tamen hoc esse verum si ille olim fuit bonæ famæ, alias non. Et hoc etiam voluit Gan. in trac. malefic. sub rub. quomo. cognosca. de malefic. per inquisitio. in versi. sed quæro facta & completa inquisitione, nunquid testes & totus processus debent publicari, & de his debet fieri copia ipsi reo, ibi concludit quod sic. Tēperat tñ hoc esse verum, nisi ille contra quem est facta dicta inquisitio, sit homo malæ famæ & vitæ, & olim sic est habitus. & allegat Spec. in terminis hoc voluisse. Et ibi dicit qđ illud opus Spec. multum pro authentico reputatur. Et certe voluit allegare Spec. vbi ego allegaui supra in glo. in verbo, hæc est quædam inquisitio. in illo articulo, an quando iudex mero officio procedit, requiratur quod testes examinentur super infamia. Sed certe mihi videtur ista sententia periculosa, nisi limitaremus istam sententiam secundum quod alias Gan. dixit sub eadem rub. quomo. cogno. de malefi. per inquisitio. in iij. col. in ver. sed nunquid in introductione testium. qui dicit quod doctores Bononienses semel interrogauerunt do. Fede. qui in hac materia dixit quod licet alias illi qui olim sit diffamatus quod sit homo malæ conditionis & famæ, copia & inquisitionis testium non sit danda, hoc verum vbi inquisitio est formata ex mero officio iudicis, secus si ad postulationem alterius, & istam partem credo veram, & intelligas sane, quia intelligo prædictos doctores quod loquantur de copia inquisitionis, & solum de copia testium super diffamatione. nō de copia indiciorum, propter quæ quis postea potest poni ad torturam, quia licet millies sit homo malæ famæ & vitæ, non dubito quin dari debeat sibi copia illorum indiciorum, per ea quȩ dicta sunt, quia defensio, quæ est de iure naturali, nemini est auferenda. l. vt vim. ff. de iusti. & iure. cum simi. Ideo dixerunt Gandi. & Gui. de Suza. qui fuerunt magni practici in criminalibus, quod facta captura de ipso reo à receptis indicijs contra reum, ad hoc vt posit torqueri, & iudex vult ipsum torqueri. Si reus captus dicit, domine potestas antequam me ad torturam ponatis, detis mihi terminum defensionis infra quem possim probare de innocentia mea, quia incontinenti sum paratus probare per testes idoneos, & tollere omnia indicia quæ habetis contra me, quod iudex non debet ponere ipsum ad torturā, imo dare sibi dilationem ad destruendum illa indicia quæ habet potestas in reum. Ita dicit quòd dixit Lamber. de rampo. & hoc dixit Gandi. in tract. malefi. sub rub. an volens probare contra indicia præceden. ad tortu. admit. & idem Gui. de Suza. in tract. malefi. sub rub. qualiter reus subijcia. tormen. in versi. sed quȩro ponamus quod præcedant criminis indicia. Vnde concludo indistincte copiam indiciorum ad torturam esse dandam, etiam si reus sit homo malæ vitæ & conditionis, vel etiam si iudex procedat ex mero officio. Nec obstant supra allegata, scilicet quod vbi iudex ex mero officio non est danda copia, quia intelligo & inquisitionis & infamiæ, & ita intelligo dicta Ang. in d. l. si vacantia. & Gand. & Gui. de Suza. aliter Doctr. essent ipsimet contrarij. Inquantum autem dixi quod vbi ex mero officio iudex procedit, copia diffamationis sit danda, intelligas materiam, vt dixi supra in gloss. in verbo, hæc est quædam inquisitio.

39 *Minatus est Titius alicui mortem postea die sequenti ille cui factæ sunt minæ reperitur mortuus, an præsumatur mortuus ab eo qui minatus fuit.*

39 ANGE. †Quȩro quid si aliquis minatus sit alicui post mortē, post ea vero sequenti die ille cui factæ sunt minæ reperiatur mortuus, an præsumatur mortuus ab eo qui intulit minas. Istam quæstionem format gloss. Cyn. & alij in l. metum. C. quod met. cau. & per Specul. in titu. de præsumpt. §. ij. versicul. sed pone. & Cyn. in l. j. C. si quis impera. maledixe. & Ray. & Bald. & Imol. in l. fi. ff. de hære. institu. & per Bart. in l. famosi. §. j. ff. ad legem Iuliam. maie. vbi in effectu concludit esse aduertendum, an minator fuerit homo malæ famæ, & consuetus sit minas suas in interfectione hominum executioni mandare, & tunc licet Ray. dicat quod est sufficiens indicium ad condemnationem, tñ Bal. ibi quem sequitur Imo. dicit quod non, ad condemnationem, sed quo ad ponēdum ad torturam est sufficiēs indicium,

indicium, quia nemo ex præsumptionibus debet damnari. l. absentem. ff. de penis, sed probationibus claris, vt l. fina. C. de probationibus &c.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde ꝙ miror quod iste docto. hic attribuerit istam determinationẽ Bal. cõtra Ray. Sed hoc fuit originale verbũ Spec. quem sequitur ibi Io. And. in addi. titu. de præsump. §. i. vers. sed pone. Et istam sentẽtiam secutus est Gã. in trac. malefi. in rub. an possit emẽdam. coram vicar. domi. potesta. in versic. item pone quod quidã mihi minatus fuit. Et ibi in effectu concludit per bonas rationes quod solum est sufficiens indicium ad torturam, non ad condemnandum, & vide Salice. in l. i. C. si quis impera. maledi. Adde Ant. de But. in c. iii. loco extra de probatio. Et omnino Ang. in l. fi. C. de quæstio. & ꝑ Ang. ĩ l. i. C. de his quib. vt indig. Adde Abba. in c. literas. extra de pręsumpt. post Bal. ibi vide Abba. in c. scribã. in fi. extra de pręsum. Domi. de sancto Gemi. in c. secundũ. xviii. dist. aliquid per Bald. in l. i. in iii. colũ. & do. Bart. in l. fi. in penulti. q. ff. de quæstio. dum dixit quod de homicidio pręsumitur contra illum qui erat inimicus occisi, & ex nimis capitalibus inducitur inimicitia capitalis. vt est glo. not. in l. licet. ff. de arbi.

40 *Fama debet esse talis quòd non poßit tergiuersari & quæ poßit generare scandalum, alias talis diffamatio non sufficeret.*

40 ANGE. †Et bene nota. quod dicta fama de qua sup. a debet esse talis, ꝙ nõ possit tergiuersari & quæ possit generare scandalũ, vt d. c. qualiter & quando. alias talis diffamatio nõ sufficeret, vt ibi. Quæro quæ fa-
a ma esse debeat & qualiter probari debet a, vide Bartolum in l. de minore. §. tormenta. ff. de quæstioni. & Salice. plene in d. l. ea quidem. C. de accusationibus.

ADDITIO.

a ¶Probari debet. Adde tu, & vide circa hoc Alexand. in consil. xc. in ij. volu. & Fran. de Aret. in consi. ciij Io. de Ana. in consil. i. Fulg. in consil. clxxxiiij. Raph. Cu. in consi. lxiii. & lxxvii. Cald. in titu. de proba. consil. j. & Panor. in consi. iij. Bez. Adde vltra prædicta circa probationem famæ. & vide Alex. de Imol. in consil. ccxj. col. penul. versicu. nec etiam. in ij. volu. & in consilio xix. col. pen. post medium, ibi, quæ singula &c. in iiij. volumi. & in consi. xxv. colum. ij. & aliquid in consi. lxvi. colum. fin. versic. & sic stat. in iii. volu. & etiam in consi. lxx. eo. vol. Et quomodo probetur per eundem Alex. in consil. lxxij. colum. ij. versicu. nec etiam obstaret in primo vol. & vide eundem in consi. lj. eo. vol. vbi quod probatur per testes singulares.

AVGVSTI. Tu adde & vide dicta Gand. in trac. malefi. in rubr. vnde & à quo loco possit fama procedere. qui late examinat istã materiã. & in rub. q̃ ad famæ ꝓba. poss. & debe. de iure admit. qui ponit quo modo fama sit ꝓbanda, & cõtra Bar. tenet Bal. in l. de quibus. ff. de legi. in fi. & Bal. in l. testiũ. C. de testi. in fi. & de materia ꝑ Ang. in d. l. ea quidẽ. per Inn. & do. Ant. de But. in c. cũ oporteat. extra de acc. per Bar. & Bal. in lectu. & in additio. in l. iii. §. i. ff. de testib. per Bar. in l. fi. ff. de suppel. leg. Tãcre. in cõpendio suo ꝓ & cõtra, fo. lxxix. q. x. ꝑ Flor. in l. si arbiter. C. de probatio. per Bal. in authẽ. quod locum. C. de colla. & per Bal. in additio. Specu. in tit. de senten. in vltim. col.

41 *Fama an sit sufficiens indicium ad torturam.*
42 *Fama est indicium sufficiens ad torturam si est vehemens contra malefactorem.*
43 *Item si cum fama adsit denũciatio syndici cũ iuramẽto denũciãtis Titiũ occidisse Caiũ.*
44 *Item si cum fama, probatum est etiam esse ipsum alias malæ famæ & vite & cõditionis.*
45 *Fama an sit sufficiens indicium ad torturam. dantur multæ remißiones.*

41 ANGE. †Et an fama a sit sufficiẽs indiciũ
a ad torturam, dic vt ibi & in l. fi. eo. ti. ꝑ Bar. & Sali. in d. l ea quidẽ. in materia famæ, & facit gl. in l. iii. §. eiusdẽ. ff. de testib. quæ regulariter dicit quod non, sed iuncta cũ aliis indiciis valet, vt not. Bar. in l. i. §. idem cornelio. ff. de q̃stio. Tene tñ menti sing. glo. in c. veniens. el. i. de testi. quæ dicit quod fama cum vno teste in causa ciuili facit plenã probationem, & sic sufficit ad cõdemnationem, secus criminali, quod bene no. de quo tñ dic vt not. Bar. in d. §. item cornelio. sed melius loquitur Bar. secundum Dy. Ray. & Old. in l. i. vbi ẽt gl. ff. de excu. tu. dic vt ibi & ꝑ Ant. de But. in c. cũ oporteat. de accu. de quo dic vt dixi in gl. i. in ver. cõparẽt dicti inquisiti & negauerũt totũ &c. in ver. q̃ro an ex diuersis generibus ꝓbationũ. & hoc tenet Barto. in l. si quis ex argentariis. § primo. ff. de edend.

An

ADDITIO.

8 ¶An famã sit sufficiens indicium ad torturam. Adde tu, & vide Alexã.de Imo.in cons.v.supra in aliis a postil.alle.vbi ꝙ est sufficiens indicium ad torturam in eo genere mali, de quo imputatur puta in furto quando est fama,ꝙ sit fur,vbi vide, & vide etiam Fran.de Aret.in consi.xiij.Ro.in cõs.vij.& de hoc plene per Pari.de puteo in trac. syndi.in ver.tortura.versi. an fama, & adde an fama de iure canonico probet,& sit sufficiens vt quis reputetur irregularis,vt eius impetrata non teneant,& vide Calde.in tit.de proba.consi. ix. & an si fama non habet certum autorem sit sufficiens indicium ad inquirendum, & vide per Fran.de Aret.in consil.lxxiij.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia q̃a quotidiana est,adde ꝙ istũ passum late disputauit pro & contra vltra omnes doc. Gã di.in tracta.malefic.sub rubr.de quæstio.& tormẽ.in illa quęstione,sed de vno quęro, pone fore probatum de crimne per publicam vocem & famam & tãdem concludit quod si cum fama est vnum aliud indiciũ, tunc per famam poterit poni ad torturam reus.Idem Gui.de Suza.in trac.malefi.sub rubr.qualiter reus subiicia.tormen.in prin. qui dicit puta qui erat inimicus. puta quia iactatus est vel fugit &c.& hoc dicit Gan. secundum iura ciuilia,secundum iura canonica,cum fama faciat semiplenam ꝓbationem,& equiparetur dicto vnius testis.c. illud.extra de pręsum. & c.si quis. extra de purga.cano.cum simi.tunc per solam ꝓbationem famæ quis poterit torqueri,& subdit quod communiter assessores hoc obseruant.Subdit tñ quod multoties vidit obseruari pro & contra,per iudices & assessores secundum varias & diuersas opiniones diuersorum.Ego autem si assessor essem hoc non facerem,quod per solam famam ponerem vnum ad torturam. † Limitarem tñ
42 prædicta secundum quod dicit Bart.in quodam consi.suo clxxxvi.incip. Domino Paci de burgo sepulchri legum doctori.qui dixit quod si fama est vehemens cõtra malefactorem,tunc est sufficiens indiciũ ad torturam.Et ita reperio Bald.tenuisse in c.i.de pace iura.fir.in viii.colũ.& habetur in d.§. tormenta. † Secundo limitarem nisi cum
43 probatione fama esset dictum syndici cum iuramento,qui ita denũciauit Titium occidisse Caium.ita cõsuluit Bar. consi.clxxxvi.
44 †Tertio limitarem vbi contra illum malefactorem contra quem viget fama de delicto cõmisso probatum est etiã esse ipsum, alias hominem malæ famæ & vitę & conditionis.Ita multum copiose probauit Gã.in tract.malefic.sub rub.ex quo tempore possit fama incipere.ver.sed pone quod crimẽ. & affirmauit etiam in fin.illius.q.in versic. sed de vno quæro. quam supra allegaui.
45 †Et an fama sit sufficiens indiciũ ad torturam. Adde Bal.in additio.Specu.iu tit.de senten.in vltim.colum.& Ant.de Butr.in c. veniens.extra de testi.in iii.colum. Abb.in c.i.extra de deposi.pulchra verba Ang.in l. fin.C.de quæstio.Et dixit Bal.in l.ii.§.eiusdem.ff.de testi.in addi. quod vbi est varia opinio gentium,tunc fama nõ est sufficiens indicium ad torturã.Et omnino vide Bald. in l.milites.C.de quæstio.Moder.in ista materia late loquuntur in d.c.veniens. Consuluit Pe.de Anch.in cõsi.suo,vbi omnino vide.ccliiii.quod fama non est sufficiens indicium ad torturam,& ibi ponit qũo testis debet deponere super fama.Adde d.Catal.in trac.syn.q.cxxvii.vbi tractat materiam qñ fuga facit indiciũ,& ibi ponit etiã de fama.

46 *Fuga an faciat indicium sufficiens de maleficio,& an faciat probationem plenam uel semiplenam seu indicium.*

46 ANGEL. †An fuga b sit sufficiẽs indiciũ
b ꝓ maleficio.dic q̃d aut fugit reus antequã cõtra eum ad aliquid procedatur,q̃a nõdũ est accusatus,nec iudex aliquid ꝑparauit,& tunc facit indicium & suspicionem contra eũ,vt.l.lege cornelia.ff.ad Silla.sed si postq̃ ipse accusatus vel inquisitus est aufugit vel stat cautus nõ eũdo per ciuitatem propter crimen capitale sibi ascriptum,tunc nõ est præsumptio propter hoc contra eum, quia iuste debuit & potuit timere,ita singulariter dixit Bar. in l.i.ff.de his qui sibi mor. cõsci.alias aũt, an fuga faciat plenam vel semiplenam probationem,vel indiciũ.plene ponit Bar.in d.l.lege cornelia vbi dicit quandoque fuga obiicitur alicui pro crimine,& tunc ea probata probatur crimẽ,vt l. desertores.C.de deser.& l.desertorẽ.ff.de re mili.qñq; fuga obiicitur alicui in probationẽ alterius criminis non vt crimẽ pro se,& tũc quandoq; est crimen solius suspicionis, & tunc fuga est plena probatio,quia facit quẽ suspectũ,vt l.impuberibus.ff. de suspe. tut. quandoq; est crimen de quo requiritur plena

na probatio de ipso facto non de suspicione tãtum, & tunc fuga regulariter non facit plenam probationẽ, vt l.j.C.de rap.virg. §.j.& ibi doc. C.de exhiben.re.& in authen.§.suscepto. sed verũ indiciũ facit semiplenam probationem, vt no.gl.in l.in bonæ fidei.C.de re.cre.& l. admonendi.ff.de iureiur.& ibi vide Ang. in ver. in eadem glo. ibi, per fugã. sed aduertas ad hoc, quia plenius no.Sali.in d.l.in bonę fidei.& etiã aduerte quod illud quod dixi secundum Bar. in d.l.j.de his qui sibi mor.consci.quia Lud. de Ro.in d.l. lege dupliciter limitat. Primo quãuis nondũ interuenerit accusator, tñ si interuenerit libellus minatorius de accusando, quia de hoc resultat in multis casibus effectus idẽ qui resultaret ex libello accusatorio, vt est tex.in l. miles.§.sicubi.ff.de adult.Secũdo nisi alia suspicio laboraret contra fugientem, quia tunc etiã fuga abrepta post accusationem vna cum hanc maximam inducit suspicionem.arg.not.in l.fi. C. qui nume.tute. & vide glo.not.in auth. de exhib. re.§.si vero.in glo.fin. vbi familiaris recedens fugitiue, videtur quod si res quæ in domo de qua fugit, non reperiuntur, sit furatus, quam glo.bene not.

b ¶Quale indicium faciat fuga. Et vltra ea quæ infra ponit do. Ang. adde Bal.in conf. cxxii.& cxxx. & Alex.de Imo.in conf.cxliiii.in ii.vol. Cuma.in conf. xliii.& Io. de Ana.in cõs.i. & ꝙ & quale indicium faciat fuga. vide etiã per Fran. Bru.in trac.de indi. & tortu. char.iii.col.i. versi. Item potest esse aliud.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia, adde omnino pulchra verba Bal. in l. in bonæ fidei. C de iureiuran.in pen.col.qui ponit de officiali qui syndicatur & aufugit vel de ciuibus qui propter partialitatem aufugiunt, & vide vnũ bonum verbum Bar.in l.quid sit fugitiuus.per illum tex.in §.j.ff.de ædil.edic.& tene menti, quod Ang.in l.fi.C.de quæstio. in hac materia an per fugam quis posit torqueri, multum magnifacit doctrinam Bart. quam posuit in l.j.ff. de bo.eo. qui mor. sibi consci. & sequitur Ro. in d.l.lex cornel.& adde Bal.in addi.l.cum probatio.ff.de proba. & ibi indistincte dixit quod est sufficiens indicium ad torturam, quæ doctrina mihi non placet. Et ideo Gui. de Suza. in tracta.malefi. sub rub. qualiter reus subijci. tor.voluit quod si cum fuga fuisset aliud indicium, scilicet publica vox & fama contra fugiẽtem, tunc posit fugiens torqueri, quia alias sequeretur quod vnum indicium remotum à maleficio, sufficeret ad torquendum, quod est falsum, vt supra dixi. Et de materia adde Gan. in tract.malefi.in rub.de quæstio.& tor. in illa quæstione, quæ debeat præcedere qõnes. Et de materia, vide Bald.in d.l.lex cornelia.ff. ad Silla.& latissime vltra omnes posuit istam materiã Io. And.in addi.Spe.in tit. de præsum.§. ij.versi. violenta præsumptio.& Pet.de Anch. per illum tex.in c.literis extra de pig. & Ioan. de Imol.in c.nullus.extra de præsump.& Bar. in l.impuberibus.§.j.ff. de suspe.tuto. & Bart. post glo in l.admonendi.ff.de iureiuran. & ibi in effectu approbat dicta per ipsum d.l.lex cornel.& idem Rom.in d.l.admonendi.in fin. Et adde Bal.in l.j.C.de requi.re.& Bal.in l. si cõsiliarios.C.de assesso. Adde aliam pulchrã limitationem Ro.in d.l.lex cornelia.ff. ad Silla. in iiij.col.qñ quis post accusationem fregit carceres & aufugit, quia põt procedi contra eũ tanquam contra confessum, per l.in eos. & l.fi. ff. de cust.reo. Et de materia, vide Old.consi. suo lxij.quia dicit quod fuga facit semiplenã probationem, & vltra omnes doc. in hac materia loquitur do. Catal.in suo tract. syn. q. cxxvij. & in hac materia opin. Bart. quã ponit in d. l. j.ff.de bon.eo.sequitur & magnificauit Math. in no. dictis suis not.clxv.

47 *Statuto an fieri posit quod omni casu fuga faciat plenam probationem.*

48 *Statuto an posit fieri quod stante rumore de commisso delicto in ciuitate, fugiens capitaliter puniatur.*

47 Ange. † Quęrit Lud.in d.l.lege Cornelia. an statuto fieri posit quod omni casu fuga faciat plenã probatiõnẽ, & arguit quod sic.ar.c. cũ dilectus.de fi.instr.& quod not.in cap.ij.de proba.& quod no. Inno.in c.cũ P. tabellio. de fi.instru. Sed contrarium tenet, quia tale statutũ est contra ius cõe, vbi ex suspicionibus quis non debet damnari.l.absentem.ff.de pe. Itẽ nõ potest facere quod debitum vsurarum probetur per vnũ testem, vt no.Fed.de Se. in consi. xvij.& xviij.& Bal.in l.solã.in fi.C.de test. & l.si non speciali.C. de testa. dicit quod non potest statuto fieri, quod per vnum testẽ tantum non reddentẽ sufficientem causam, posit probari contra bannitum, quia est contra ius commune.a† Quærit idem in d.l. an per statutum
48 posit fieri quod stante rumore de commisso delicto in ciuitate fugiens capitaliter puniatur. Et breuiter dicit quod eo casu quo ex fuga nõ resultaret nisi suspicio, quod aut tractamus an posit puniri ratione delicti commissi, aut ratione alicuius actionis intentare, primo casu aut fugiens est citatus, ita quod fuit contumax,

& tunc

& tunc possit virtute statuti. Item etiam ratio ne contumaciæ quæ in hoc casu est delictum, vt l. omne delictum. §. cõtumacia. ff. de re mil. aut non fuit citatus, & tunc nullo modo valet statutũ. Primo, quia citatio est de iure diuino, vt in clem. pastoralis. de re iudi. Secundo, quia damnaretur ex præsumptionibus quod nõ est dicendũ, vt supra dixi. Et hoc colligitur ex verbis Bal. in l. j. C. quomo. & quan. iu. & isto casu dicit statutum non valere, quia ex contumacia non potest quis capitaliter damnari, secũdum gl. iiij. q. j. in sum. quã Bal. dicit non esse alibi in repeti. l. data opera. C. qui accu. non pos. ergo multominus per simplicem fugam.

ADDITIO.

a Contra ius commune. Adde tu Cal. in consi. iiij. & quod statutum per quod crimen vsurarum possit probari per vnum testem valeat, tenet idẽ Cal. in tit. de consti. consi. xxii. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde quod iste ambæ decisio. Ro. videtur falsæ, quia principale fundamentũ est, quod statutũ cõtra ius cõe non valet, sed de iure cõi nemo capitaliter punitur ex præsumptionibus. igitur &c. quia cũ supportatione sententia communis est quod statutum contra ius cõe valet, & tenet. Et ita argumentando pro & contra determinauit Alb. de Rosa. in j. parte statuto. q. vij. qui dicit quod totus mundus ita obseruat & determinat. igitur &c. Præterea conuincitur autoritas Ro. per autoritatem Bald. in c. j. §. furtum. de pa. iur. fir. qui dicit quod statutum fieri põt quod ex sola cõtumacia quis potest capitaliter puniri, etiã non constito aliter de delicto. Et alle. Spec. hoc voluisse in titu. de fideiuss. §. j. ver. sed pone. & Ioan. And. in c. veritatis. extra de do. & contu. & idem dixit Bald. in c. j. qui succes. tenc. Et hoc dixit melius Bald. in rubri. C. commi. vel episto. in fin. quod licet per solã contumaciam quis non potest de iure communi corporaliter puniri, per l. diuus. ff. de custo. reo. tamen per statutum hoc fieri potest, & sic istæ decisiones sunt de directo contra illam gl. iiij. q. j. in sum. quam etiam allegauit & sequitur Imo in c. ij. extra de maio. & obe. Præterea ibi præfati doct. alleg. per me expresse volunt quod statutum contra ius commune in istis criminalibus valet, & tenet etiam ad puniendum. Sed aduerte quo ad primam decisionem Ro. mihi videtur Ro. bene dicere, quia dico tale statutum non tantum esse contra ius commune, sed contra ius diuinum, & moueor per decisionem Pet. de Anch. in repet. c. j. extra de quæstio. quam posuit in xj. q. de quibus rebus & super quibus rebus possunt fieri statuta in illa quæstione, nunquid valet statutum quod crimen vsurarium possit probari per testes singulares vel per famam, qui in decisione illius quæstionis dicit nõ valere statutum quasi annihilans speciem probationis, & eas adducens ad probationes reprobatas vel insufficientes, quia illud statutũ est contra ius diuinum, & est in damnum plurimorum, qui possunt de facili succumbere, & ibi multas rationes allegat. Iure enim diuino ad minus dicit ipse, debet quis conuinci per duos testes, cui non potest humana constitutio derogare viij. distin. per totum. dico ergo tale statutum esse contra ius diuinũ, & non tantum contra ius commune. Quo ad secundam decisionẽ, credo opi. Ro. veram per rationes suas, & dicta Bal. allegata per me militabunt, si primo ille fuit citatus & non constito, aliter de delicto ille aufugiat.

49 *Testes quando pro indicijs habendis & eruendis torquendi sunt, an sit seruanda forma l. custodias. ff. de pub. iudi.*

49 ANGE. † Quæro in quo casu [b] testes pro
b indicijs habendis & eruendis sint torquendi, quia non omnis nec omni casu testes in criminalibus sunt torquendi, vt no. Bart. in l. ex libero. ff. de quæstio. An quando possunt torqueri sit seruanda forma. l. custodias. ff. de publ. iud. videlicet quod eorum aduocati moneantur, & quod videant indicia quæ sunt contra dictos testes, quod ipsi testes sciunt ea quæ vult iudex ab eis, videlicet quod ipsi sciunt indicia qualiter Titius vulnerauit Seium, dic quod non, vt not. Bart. in l. vnius. §. j. ff. de quæstion. & sic pro indicijs à testibus habendis non seruatur solennitas. l. custodias. secus quando agitur contra malefactorem. Et sis bene cautus tu iudex ꝙ quãdo tu perquiris pro indicijs inci-
c pias à vicinis [c] quoniam in dubio vicini præsumuntur commisisse damnum & furtũ magis quàm alij, vt no. Iaco. de Are. & Bar. in l. si ita. § fin. ff. de fun. instru. quod not.

b Quæro in quo casu. Adde ad propositum & vide Cep. in consi. lxi. & dicit Franc. de Are. in suo consi. lxj. quod plus creditur confitenti de se & socio sine tormentis quam cum tormentis. Ber.

c A vicinis. Adde circa hoc quæ ponit Rom. in consi. vij.

AVGVSTI. Tu in hac materia inquãtũ do. Ang. hic dixit q̃d nõ omni casu testes sunt torquendi

torquendi.Adde omnino Gād.in trac. ma lefic.sub rub.de quæstio.& tormen.in ver. an possit testis torqueri vbi ponit ibi melius enumerando qñ persona testis possit torqueri q̃ fecerit Bar. in d.l. ex libero. ff. de q̃stio.Et scias vnū notabile verbū quando erit iudex tu,quod eleganter dixit Bal. in repeti.l.data opera.C.qui accusare.circa medium.ꝙ vbi testes torquētur,sufficit torqueri duo vel tres factum scientes, & non omnes,nam frenāda est tortura.l. quoties. C.de naufrag.lib.xi. Itē inquātum domi. Ang.hic dixit quod vicinus magis presumitur cōmisisse furtum quam alius. Adde & intellige prædicta si vicinus alias est malæ famæ,secus si alias esset honestæ vitæ. argumē.eorū quæ tradidit Sali.in l.fi.C.de accusatio.circa intellectū gl.l.in ciuilē.C.de fur.

50 *Indicium sufficiens ad torturā an sit,si aliquis reperiatur mortuus,& ignoratur à quo habet tamen inimicū capitalē, vel pro magna lite magna quātitatis in ciuitate præsentē.*

50 ANGEL. †Quæro quid si reperiatur q̃dam occisus,& ignoratur à quo habet tñ inimicum capitalem,vel ꝓ magna lite magnæ quantitatis in ciuitate præsentē, an sit indiciū cōtra eius inimicū, adeo ꝙ ob hoc torqueri possit.dicit Spe.in ti.de præsum.§. ii.versic. sed pone ꝙ sic.quod Lud.in l.i.§. hoc rescriptum.ff.ad Sillan.ibi qui suspicione cedis.dicit fore verum de inimico capita
a li [a] vel si de maiori parte bonorum erat litigium inter eos.argu.glo.in l.licet.de arb.& not.Bart.in l.iii.§.fi.ff.de adimen. lega.

ADDITIO.

a ℭDe inimico capitali. Adde quod damnum præsumitur datum ab inimico:ita Rom.in consi.viij.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia,adde ꝙ istā eandē sñiam tenuit do. Ang.in l. fi.C.de quest. vbi dicit ꝙ istū est maximū indiciū ad torturā,si ꝓbatur illū esse inimicū occisi,qui inculpatur de delicto.Et Bart. hoc voluit in l.fi.ff.de quæstio.ibi,vt in homicidio reperit homo mortuus & ignoratur à quo.Sed certe non dubito istā doctrinā esse falsam,et ideo Imo.in l.fi.ff.de here. insti.in antepe.col. tetigit istā difficultatē ĩ proprijs terminis.& alle.Ia.de Belui.tenuisse contrariū, quia vnum indiciū nō sufficit ad torturā.Nam Bar.& oēs fatentur in l.fi. ff.de quæst.& dixi supra quod vbi per vnū indicium probatum est,& est remotū à facto hoc est maleficio,tūc vnum indiciū nō sufficit ad torturā,sed hoc est remotum à facto,vbi declarat Bar.igitur. Et ideo propter hoc nunq̃ ponerē aliquē ad torturam nisi alia indicia cōcurrerēt, secundū ꝙ videtur velle Gā.in trac.malefi.sub rub.de q̃st. & tormē. ibi,quę debeant præcedere quæstiones. & de hoc etiam dixi supra in hac eadē gl.ibi, q̃ro an vnum indiciū vel plura.

51 *Mortuo iuxta domum Titij reperto, an sit indicium contra Titium quod eū interfecerit.*

51 ANGE. †Quid aūt si reperiat mortuus
b iuxta domū Titii,[b] an cōtra Titiū sit indiciū quod eū interfecerit Bar.in l.fi.ff.de vi pub. dicit ꝙ sic,quod Lud.in d.§.hoc rescriptū. intelligit verum,si ille alias erat solitus cōmittere homicidia.argu.no.per glo.in l.in ciuilem.C.de furt.

b ℭDomum Titij. Adde quod Bal.in l.iii.ff.de offic præfe.vigi.de hoc dubitauit pro Bar.facit tex. in l.si vendita,de peric.& commo. rei vendi. & plene per Pari.in trac.syndi.in verbo. tortura.§. mandauit.col.v.in prin.

AVGVSTI. Tu dic vt infra nunc dicam in additio.in proxima quæstione.

52 *Mortuo in strata reperto,si ignoratur à quo,dic quod præsumitur mortuus ab eo qui multum frequentabat in illa via.*

52 ANGE. †Quid autē si quis in strata reperiatur mortuus & ignorat à quo, dic ꝙ p̃sumit̃ mortuus ab eo q̃ multū frequētabat in illa via.ita dicit Bar.in l.iusto.in prin. ff.de vsuca.& talis viā frequētans pōt torqueri,ĩtellige tñ si ille erat malus homo,ꝓ quo facit quod no Bar.in l.in omnibus mēsuralibus.ff.de priui.cre.& per Bal.in l.multum interest.C.si quis alte.vel sibi.& in l.i. C.de ser.fug.facit quod no.Bar.in l.fur manifestus.ff.de fur.& Bal.in l.fi.ff.de hæredi. insti.& in l.fi.ff.de proba.& Ange.in l.i.C. si quis impe.maledi.

AVGVSTI. Tu in his duabus, q̃stionibus adde quod mihi durum videtur quod propter locum vbi corpus mortuū reperitur quis debeat torqueri,siue reperiatur in strata vbi quis frequētabat,siue reperiatur corpus mortuum ante domū Titii,quia dicit Bal.multū eleganter in l.iii.§.i.ff. de off. præfe.

præfe.vigi.in i.col.alle.Ri h.malum. quod corpus mortuum non prębet testimonium loci,scilicet in quo loco cædes facta sit. Et ita voluit Alb.de Ro.in ii.par.statu.q.clxx. quæ inci.talis quæstio disputata fuit ꝑ d.Richar.Et est etiā ratio vera, quia alias seque retur quod per vnum indicium remotū à facto quis posset torqueri contra doctrinā omnium doc.maxime Bar.in l.fi.ff.de quæstio.& supra dixi in illa quęstione quot indicia requirātur ad torturam,fateor tñ si essent alia indicia,puta quia & ille Titius talia consueuerat facere, vel ille qui ibi versa batur erat malus homo,nō dubito,ꝙ stantibus istis indiciis posset torqueri per ea q̄ dixit Bal.in d.l.iii.§.i.& Albe.de Ro.in loco supra alle.quicquid dixerit Ang.in l.fin. C.de quęstio.qui dixit quod si aliquis visus fuit ire per locū in quo quis fuit interfectus est sufficiēs indicium ad torturā, maxime si ille qui inculpatur,nō erat solitus ire per illum locum,& sic Ang.videtur dicere contrarium eius quod dixerunt doc.supra. Ad de tñ quod non reperio,quod Bar.in d l.iusto.hoc dixerit secundū quod alle.do.Ang. hic,quia errauit ipse,sed bene reperio ꝙ illud fuit dictum Rayn.de Forli.ibi in d.l.iusto.arg.illius text.secundum quod referūt ibi Ang.& Raph.& ibi Ang.dicit quod verum est quod ille qui locū frequētabat præsumitur occidisse illud corpus quod reperi tur mortuum ibi, si ignoratur quis occiderit, sed ibi Angel.dicit, maxime si ille talis erat cōsuetus facere talia,& sic videt velle id quod voluit Ro.in d.§.hoc rescriptum. vide quæ nunc infra dicam in addi. proxi.

53 *Mortuo reperto in una domo in qua erant quinque si ignoratur à quo, an præsumatur occisus ab illis.*

53 Ange. † Quid autem si sint quinque in vna domo & vnus reperiat intellectus, ignoratur autē à quo.an præsumatur occisus ab illis.Dy.in l.i.§ hoc aūt senatuscon sul.ff.ad Sillan.per illum tex. ipsorū, tenet quod sic Hanc qō.posuit Io.And.in c.significasti.de homi.& tenet idem ꝑ l.itē mela. §.si plures.l.ad l.Aquil.idem Bal.in l.iii.§. i.ff.de offi.pręfe.vigi.sed Alb. in suo tract. statuto.in ii.parte,circa fi.tenet cōtrariū dicens ꝙ.§.si plures.loquitur qñ constabat vnū ex illis deliquisse,sed ignorat quis fuerit.In quæstione autē nostra.nō erat certū aliquē deliquisse.Lud.aūt in d.§.alleg.Ioā. And.ī addi.ad Spe.in ti.đ homi.§.i.ver.sed pone quod aut q̄ritur,an oēs prędicti possunt puniri pœna capitali,& dic quod non, quia talis pœna requirit indubitatas probationes.l.fi.C.de proba.an autem possit torqueri,& dicit quod sic,per prędicta iura Et materiam indiciorum vide per Bal.in l.excipiūtur.ff.ad Silla.& in l.fin.ibi Imo.ff. de hære.insti.& per Cy.& Sali & alios doc.in l.fi.C.de quæsti.& per Bar.in l.pe.& fin.ff. de quæstio.& per Ioan.And.in addi.Spe.in tit.de proba.§.fi.iuxta finem.

Augusti. Tu autē in hac materia, adde de ista q̄stione quā posuit Io. And. in d. c.significasti.alleg.gl. in terminis q̄ arguit pro & contra.xlii.dist.in c. quiescamus. & vide Arch.in c. nolite.xi.q.iii. & per. Brixi. in illa qōne quinque erāt in domo per Hostiē.in sum.in ti.de homic.§.qua pœna.ver si.sed nunquid omnes.per Spec.in ti.de deleg.in tracta.dispensationis.§.iuxta.ver sed quid si rixa.& melius in titu.de homic. §.i. c versi.pone quod quatuor.[c] homines Adde omnino dicta Moder.in d.c.significasti. nō dubitarē si essent aliqui qui essent malę cōditionis & vitæ,quin iudex ab illis deberet incipere torturam,per ea quæ dixi supra in addi.proxima in præceden.qō.Et adde hic quæ dixit Ro. in l.excipiuntur.ff.ad Silla. in fi.qui disputat an si quis reperiatur occisus in vna domo,& socius suus tacet & nihil.dicit,tunc indicium est contra eū,& potest torqueri,& ibi disputat an poterit condemnari.Et materiam indiciorum, vide ꝑ Bal.in l.excipiuntur.ff.ad Silla.& in l.fi.& ibi Imo.ff.de hære.insti.

c ¶Pone quod quatuor.Adde ꝙ hæc dicta Specul. sequitur Bal.in consil.lxxxj.in v.volu. Ber.

54 *Officialis volens tenere malefactorem qui fugere vult & se armis defendere, an possit illum impune occidere.*

54 Ange. †Verū quia ꝓcedētibus indiciis deuenietur aliquādo ad capturā mandato diligēti iudicis,ideo q̄a hic cadit cōgruētius quam in alio loco,de captura,& carceratio ne videamus.Et primo qñ officialis vadit pro malefactore capiendo,& ipse vult aufugere seque armis defendere, an possit per officialem

a officiale & eius familiã ĩpune occidi [a] dic ꝙ nõ: imo occidẽs tenet de ficcariis: qđ intelligo verũ, nisi ĩ mãdatis à supiore habuerit ꝙ si nõ potuerit eũ capere vel ducere ꝙ ipsũ interficiat. ita vr velle Bal. ĩ simili. ĩ l. additos. C đ epis. aud. vbi dicit ꝙ miles ducẽs malefactorẽ ad supliciũ timẽs ne ab eo auferat, ꝙ ĩterficiẽs tenet nisi ĩ mãdatis hoc spãliter habuerit: vt l ita vulneratus. ff. ad l. Aq. ver. si qs igit &c. ad hoc ff. đ re. iur. l. nõ ex singulis. qa tũc nõ vt priuat⁹, sed vt publica pso na facit. vide Flor. in l. queãdmodũ. §. magĩratus. ff. ad l. Aq. ubi vr arguere vt officialis nõ vr delinquere vulnerãdo resistẽtẽ: sed ĩ l. seruus. ĩ pri. e. tit. dicit ꝙ si talis malefactor erat bãnitus, q poterat ex forma statuti ĩpune occidi, tũc clarũ est ꝙ occidẽs nõ tenet, qa tali bãnito nõ pmittit sui defensio, vt l. fi. C. qñ li. vni. se si. iud. vin. ita ĩ isto casu ĩ bãnito voluit Bar. & Bal. ĩ l. vt vim. ff. đ iusti. & iur. sed si nõ reperiat talis, tũc põt dici ꝙ si volẽs capere vtat iure suo posit eũ ĩpune occidere. l. si seruus. C. đ his q̃ ad ec. cõfu. sed si vtat iure publico, vr magis dubiũ. & text. in l. fi. C. de malef. & math. vr pbare ꝙ nõ liceat hoc: dic vt ibi p doc. ꝙ nõ. Sed Sal. ĩ l. neminẽ. C. đ exhi. re. no. ex gl. ꝙ iudex põt dare licẽtiã cuilibet priuato capiẽdi malefactorẽ, & tũc si capit nõ delinqt: facit d. l. fin. C. de malef. & mathe. & qđ ibi p doc. & si resistẽtẽ vulneret nõ tenet: vt d. l. si seruus. ff. de his q ad ec. cõfu. Bar. ibidẽ no. ꝙ qñ aliquis põt licite capi si se defendat & ĩ certamine à familia occidat ꝙ occidẽs nõ veniet puniendus. Bar. d. l. qđ singulariter. no. sed forte tale mãdatũ de quo dicit Bal. nõ excusaret eũ ĩ qõne p me supra posita, qa ĩ atrociorib⁹ mãdatũ superioris nõ excusat. l. liber hõ. in prin. & ibi gl. & Flor ff ad l. Aq. Nõ ob. dictũ Bal. qa ibi loquit qñ aliqs ducebat ad suppliciũ, & sic iã dãnatus erat, & sic ex snia delictũ iã erat factũ notoriũ, vt l. emptorẽ. ĩ prin. ff. de act. emp. in casu aũt nrõ nõdũ erat dãnatus, & sic de delicto plene non cõstabat, ergo priusq̃ dãnaret de eo fieri nõ poterat executio, vt l. i. C. de exec. rei ĩud. & l. cõstitutiones. & l. nõ tm. ff. de app. & l. si nõ defendant. ff. de pœnis.

ADDITIO.

a **Occidi. Adde & vide Bal. in cons. cv. in j. vol.**

AVGVSTI. Tu aũt ĩ hac materia teneas & cõcludas, qđ si familia ptãtis vulnerat vel occidat aliquẽ quẽ volebat capere, & ille resistebat, ꝙ familia nõ incidit ĩ aliquã pœnã. Et istã sniam tenuit [illegible] ĩ l. fi. C. de exhi. re. q dicit ꝙ vidit đ facto [illegible] aliqs põt capi, si ille resistat & iter uenat vulnera, ꝙ vulnerãs ñ punit, & dicit ꝙ vidit đ facto ꝙ vn⁹ fugiebat quẽ familia ptãtis volebat capere, & vnu⁹ biruariu⁹ eũ pcussit, ꝙ ille biruarius nõ venit puniẽdus: p d. l. si seruus. et ita voluit ẽt Raph. Fulg. ĩ d. l. si seruus. & Alb. đ Rosa. ĩ 4. par. stat. q. 36. ibi dũ dicit licet resistẽtẽ ĩterficere. & đ materia vide Bal. ĩ l. i. C. vñ vi. ĩ repe. penul. char. circa ĩtellectũ dictę l. si seruus. Adde tñ vnã pulchrã limitationẽ quã dedit Bal. ĩ auth. & oĩno. C. ne vxor p mari. ĩ pe. col. q dixit qđ hæc pcedũt in officiali cui cõmissa est captura. Sed si iudex daret licẽtiã creditori vt capiat debitorẽ, & dũ vult ipsũ capere debitor aufugit, tã dẽ creditor eũ vulnerare cœpit & duxit ad iudicẽ. nedũ creditor punit de vulnere, sed imo capt⁹ illo mõ dẽt relaxari in pristinã suã libertatẽ tãquã male capt⁹. arg. l. extat. ff qđ met. cau. Quĩnimo ibi Bal. vr sẽtire ꝙ ẽt familia ptãtis puniat de vulnere, nisi saluãdo dicas ꝙ aut qs p debito ciuili debebat capi, & ille talis nõ põt occidi, nec vulnerari, vt vr sẽtire Bal. ĩ auth. & oĩno. q loquitur ĩ cã ciuili, aut ĩ criminali. Et tũc habẽt locũ do. Bar. ĩ d. l. si seruus. cogita, nõ decido. & ad intellectũ. d. l. si seruus. vide Bal. ĩ l. vt vi. ff. đ iust. et iur. & oĩno vidđ Bal. ĩ l. nec timorẽ ff. ꝙ met. cau. q alle. Inno. ĩ hac materia, & ibi expresse tenet, ꝙ licet ĩpune occidere resistẽtẽ, & ꝙ ĩpune possit familia ptãtis occidere resistẽtẽ tenuit Pau. đ Ca. ĩ cõs. suo 193. & alle. Iac. But. ita voluisse ĩ l. 2. C. de his qui latro. & idẽ dixit do. Catal. in tracta. syn. q. ccxxvii. si ille qui volebat capi volebat se defendere. & adde q̃ dicit Ang. in l. si qs virginẽ. ff. de iniur. qđ verũ est ꝙ ille q capit à familia potestatis nõ põt se defendere, hoc verũ si cognoscebat illos esse de familia potestatis, secus si illi biruarii nõ habebant aliqua insignia, quia eis non est credendum, unde licita est defensio, ita dixit Ange. fuisse determinatum alias.

55 *Eximens de manibus officialium captum, quomodo puniatur, & eximens malefactorem de carcere, quomodo puniatur.*

56 *Malefactore existente in carcere seu eunte ad supplicium si coniuncti sui iuste appellẽt, & iudex nihilominus vult prosequi, põt de facto resisti iudici & talis executio impediri.*

57 *Eximens aliquem de carcere, in causa ciuili, non tenetur in plusquam teneretur exemptus.*

55 ANGE. †Scđo q̃ro qñ qs iã est captus ab officialib⁹, & de manib⁹ familię eximat, qualiter eximẽs tenet. Bal. in d. l. additos. C. de epis. aud. dicit, qđ tenet ac si p eo ĩ oẽm casũ fideiusserit: vt l. 3. C. đ exa. trib. li. x. Si aũt offãlis iã posuisset a malefatorẽ ĩ carcere, tũc eximẽs eũ de carcere [a] tenet l. Iu. ma. vt l 4. ff. ad l. Iu. maie. qđ ĩtellige verũ, qñ iã eẽt dãnat⁹ vel dãnãd⁹, qa aut cõfessus, vel de crimine cõuictus, vt d. l. 4. aliàs aũt si

modū cōfessū, cōuictū, vel dānatū eximat, tūc eximēs punit, iuxta §. eripiāt. ī aut. vt om. obe. iud. nisi ī casu l. fi. de mal. & math. vbi punit ad mortē, ista sūt verba Bar. ī d. l. 4. facit qđ idē no. in l.
56 iul. ff. de vi pub. † Aduertēdū tñ ē qđ siue malefactor sit ī carcere dānat⁹, siue ducat ad suppliciū, & cōiūcti sui iuste appellēt ꝓ eo iuxta l. nō tm̄. ff. de appel. & iudex nō obstāte appellatione iuridica vult vlteri⁹ ꝓsequi ī exequēdo qđ isto
b casu pōt iudici de facto resisti[b], & talē executionē impedire īpune, qa ꝑ appellationē ablata est iudici iurisdictio, à quo scđm In. in c. si qñ. extra de off. dele. qđ est no. dignū, & hoc tñ nō est mirū, qm̄ qñ executio nō est reiterabilis, tūc faciliter pōt īpediri. fac. t l. si qs ꝓuocatione. & qđ ibi no. C. de appel. hinc est qđ licet cōtra tres sñias
c conformes de nullitate opponi non possit[c], vt in cle. i. de re iudi istud verū est nisi executio eēt irreiterabilis vel ꝑsonalis, ita ibi dicit Pa. de Ele. & Pe. de Anch. nā vt dicit Inn. in c. pastoralis. de offi. dele. nūquā executor pœnę corporalis debet illam exequi, qñ eam videt iniustā, sed referre
d superiori[d], pro quo est casus l. i. in fi. ff. de qō.

ADDITIONES.

a Eum de carcere. Tu autē dic vt per Cep. in cōs. xiiii. & latius per do. Alex. in consi. 45. in vii. vol.
b De facto resistit. Adde quod Alexan. in consi. clxiiii. in secundo uolumi. consoluit, quod stante statuto quod aufugiens de carcere habeatur pro confesso de delicto, quia tortus non præcedentibus indiciis, nō debet haberi pro confesso, quia illo casu licuisset de facto resistere iudici. & adde etiā Ange. in consi. clxxii. ꝙ iudici volenti exequi sententiam nullā pōt de facto resisti. Ber.
c Nō possit. Adde tu de hoc & dic vt per Oldr. pulchre in cons. cvi. et per Alex. in cons. lxxvii. in iii. vol. Ber.
d Superiori. Adde tu & vide Ang. in consi. cccviii.

AVGVSTI. Tu in hac materia inquātū Bal. ī d. l. additos. voluit ꝙ ille qui malefactorē eximit de manib⁹ familiæ, teneat ac si ꝓ eo fideiussisset secus si erat ī carcerib⁹. Adde & dic ꝙ mihi vr̄ ꝙ nō sit aliqua dr̄ia, vel ꝙ vnus sit in manib⁹ familiæ, vel sit in carcerib⁹, & hoc ꝑ doc. Bar. in l. ii. §. trāsfuga. ff. de sicca. q hoc voluit. Et iō Raph. in d. l. additos. reprehēdit ibi Bal. ꝑ hāc eandē rōnē. Dicit tñ ibi Raph. ꝙ cōiter isti eximētes hoc mō pecuniariter puniunt, vt l. si qs. ff. de cust. reo. & de pœna frāgētiū carceres, vide Sal. in l. i. C. đ fal. mone. in vii. no. Ang ī l. i. ff. de effra. vbi poteris limitare ꝑdicta. & no. in l. si qs. ff. de custo. reo. & vide pulchra verba Ang. in l. i. ff. ne quis eū q in ius voc. est vi exi. q ponit qūo punit qui eximit captū à familia ēt indebite captū, & in l. sed eximēdi. §. i. e. ti. & Bal ibi, vide Sal. in l. fi. C. de malefi. & math. q approbat distinct. Bar. quā posuit in d. l. iii & vera est ista cōclusio, qñ executio est irretractabilis, pōt de facto resisti ipsis officialib⁹ & iudicibus, est sñia Cy. in l. i. in vlt. q. C. vñ vi. vbi multū magr̄aliter distinguit. & Bal. ī l. vt vi ff. de iu. & iur. & materiā late ponā infra in ver. ꝑsente Caio & appellāte in ver. qd aūt si nō obstāte appellatione. & vide Abb. in c. si qñ. de off. dele & Ang. in d. l. i. ff. ne qs eū q in ius vo. est vi
57 exi. † Et tene mēti vnū tex. cū glo. quē ibi Ange. pōderauit in l. i. § hæc verba. ff. ne vis fiat ei. qđ ille q exemit aliquē de carcere nō teneť in plus q̄ teneret ipse principalis q fuit exēptus: hoc intelligo in ciuili, vt in plus nō teneatur, sed in criminalibus non procedet hoc per prædicta.

58 *Stante statuto quòd bannitus possit impune occidi, an bannitus existens in manibus familiæ potestatis possit impune per priuatum occidi.*

58 ANGE. † Tertio q̄rit si bannitus & cōdēnatus capiatur, & existēs in manibus & fortia familiæ, an possit impune occidi per priuatum, stante statuto ꝙ bānitus possit impune occidi. Dy. Iac. de Aret. ponūt ī l. in laqueū. ff. de acq. rer. do. & ibi Bar. & Bar. ponit in l. 3. §. fi. ff. de sicca. & Dyn. & Imo. in in l. publius. §. i. ff. de cōd. & dem. veritas est quā ponit Bar. ī d. l. 3. §. fi. videlicet ꝙ nō possit occidi, alias occidēs teneť: qa licet sit hostis, tñ hostis captus est seruādus. l. seruos. ff. đ stat. ho. igit &c. & ꝑ alias ēt rōnes ibi alleg. tu dic vt ibi ꝑ eū, & aliq̄tulū lati⁹ ꝑ Sal. l. fi. C. đ malef & math.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde Io. And. in addi Spe. in tit. de acc. §. sequitur videre. in v. col. ver. tertiū mēbrū fuit an bānitus captus q per familiā ducebatur. & late vide per Alb. de Rosa. in 4. part. statu. q. xxxvi. incip. adhuc q̄rit. e. tit. de bāni. & malef. videlicet vltra duas qōnes q faciēs mētionē de doctri. Gādi. in tit. de bāni. & ibi ēt facit mētionē qūo Iac. de Are. hāc qōnē disputauit, & est in libro magno q̄stionū disputatarū. qō. ccxxxiii. q̄ incip. q̄ro in statutis vel cōsuetudinibus alicuius ciuitatis habeť. Tandē Albe. dicit ibi quòd decisio Gād. cōiter obseruatur in hac materia. Adde omnino & limita per dicta Bal. in l. libertus. ff. de sta. ho. & vide do. Nel. in tract. bannito. in 2. parte secundi temporis.

59 *Malefactor an ubilibet & sic etiam in ecclesia capi possit.*

59 ANGE. † Quarto q̄ro an vbilibet liceat ca-
a pere malefactorē, & sic ēt in ecclesia[a], dic quòd ꝑꝑ crimina atrocia, vt propter homicidium ra-
b ptū virginū & similia pōt capi in ecclesia[b], & de ea eximi, vt est tex. & ibi ple. gl. in auth. de māda. prin. §. neq; aūt. no. gl. Cy. & Bar. in l. 2. C. de his q ad ecc. cōfu. quod Sali. in auth. si quis ei. C. de adult. intelligit verū, dūmodo prius requirat episco-

episcopũ vt sibi tradi faciat, vt d.auth. ipso autẽ annuente poterit postea extrahere vt §.neq; in d.authẽ.dic vt ibi per eũ.ꝑ aliis vero in criminibus nõ atrocioribus de ea extrahi non põt, vel eius cemitetio, vt ibi not.gl.& doc. quod not.in practica, & sic ostium scalarum ecclesię & cemiteriũ sunt peiuilegiata, sicut ipsa ecclesia, vt aliqs de eis extrahi non possit, nec capi sicut nec posset in ecclesia, vide q̃ in simili dicã infra in glo. in versi.in scalis sancti Petronii. Et quod dixi quòd non põt extrahi de ecclesia, hẽt locũ in hospitali cõstituto autoritate epi, ita dicit Arch.xvii.q.3. c.diffinit.& Bald.in l.si quis ad declinandum.§. in omnibus. versi. sed q̃ro iuxta hoc de duabus q̃stionibus. C.de epis.& cler. Et prædicta ꝓcedũt de iure ciuili, de iure vero canonico, ecclecleſia cum suo cemiterio habent immunitatẽ prætercquã qñ in eis aliquis occidit, vel mẽbrũ mutilatur, & postea in ecclesia aufugit, vt extra de immu.ec.c.si.ita dicit Sal.in d.auth.si quis ei.tenet etiam quòd forte per rationem positam in d. c. si.potest extendi ad quodlibet delictũ, per quod ecclesia violatur. Idẽ qñ esset latro publicus qui homines in stratis publicis inuadit, vel qñ esset agrorum populator, vt in c.inter alia.e.ti. & no. gl. ibidem quod dicit esse notabile propter alios qui sunt de terris ecclesię, quia in illis seruat ius canonicum, vt no.gl.in c.2.de arbitris.in vi.

ADDITIONES.

a ¶Et sic ẽt in ecclesia. Adde tu de hoc & vide Ro. in cõs.223.et 224. vbi dicit ꝙ nõ solũ in laico, sed ẽt in clerico hẽt locũ dispositio.l.p̃senti: et nõ solũ in delinquẽte in ecclesia sed ẽt extra ecclesiã.alle.gl.sing. in c.frater.xv.q.iiii.& ꝙ fugiẽs ad hospitale sit tutus, sicut fugiẽs ad ecclesiam.ponit idem Rom.in cõs.cccix.et vide Pau.de Cast.in consi.cccclxxi.in iij. vol. vbi habebis pulchram limitationem ad prędicta. Ber.

b Pro quibus delictis q̃s possit capi in ecclesia. Est tex. in c.inter alia.extra de imm.ecc.ubi patet ꝙ nõ põt q̃s extrahi nisi in casibus videlicet in publico latrone, & depopulatore agrorũ: ẽt quãtũcunq; delicta grauia sint, nisi deliquerit in ecclesia c.si.co.tit.facit text.in c.reũ, xvij.q.iiij. vbi dicit reũ simpliciter indefinite, et sic cõprehẽdit oẽm reũ.facit c.sicut antiquitus. ea.q. & c.frater coeps.ibi ꝙ nec p̃tatibus qdẽ uel principibus vnq̃ licuit ppetrare, vt hoium i sãctuariis cõstitutũ. captata sacerdotis abñtia, reluctãtẽ, reclamãtẽq;, violẽterq; abstraherẽt, & in c.diffiniuit, vbi dicit regia seueritate plectẽdũ.facit.l.ii.& l.p̃senti.C.q ad eccl.cõfu. vbi indefinite datur priuilegiũ. In cõtrariũ facit ꝙ qñ delictũ est cõmissum ex ꝓposito & sit atrox, possit extrahi de ecclesia delinquẽs vltra dictos duos casus cõprehensos in c.inter alia. Primo tex.i c.j.de homi. vbi in homicidio p̃fato cõceditur.facit doctri.Guil.de Cu.in auth. licet. C.de lib.præ.& tex.in d.§.neq; aũt homicidis.i auth. de mã. prin. & text.in c.1.§.p̃dictis. ver.sed quia.q̃ fuit pri.cã bñfi.amit. et ibi Iac. A lua. idẽ tenuit Inn. Hosti. & Ant.de But.in d.c.inter alia.in sua disi. vbi in grauibus delictis cõcludit cõfugiẽs nõ gaudere, licet d. Abb. ibidẽ tenuerit cõtrariũ. idẽ tenuit Cyn.in d.l p̃senti. & Io Fab.in practica i materia inq̃sitionis. & Old.in cõs. 54. Et maxime qñ sumus in terris Ipẽrii dẽt seruari ius ciuile, vt voluit Pe.de An.h.in d.c.inter alia. vt refert Abb. Sic.in l.facit, ẽt optima rõ adducta p Bar.i l.si vi. de vsuca.& in l.ob æs.ꝙ vbi lex ponit regulã & excipit aliquos casus, tũ alii casus q̃ repertiũtur excepti vẽdicãt sibi locũ. Et sic casus exceptuati in c. inter alia. nõ restringũt regulã in cæteris, q̃a ẽt nõ est bona consequẽtia.l.canonũ. excepi aliquos casus &c. Ergo in nõ numeratis & excep. est lex correcta.in quo gl.in c.q̃m frequẽter ut lit.nõ cõte. Et ita seruatũ fuit Veronæ dũ Ego Fran.a Ligna.essem iudex malefic. do. Ant. Venerio Potestatis Veronæ die 17. Nouem. 14[?]. in personã Pe.Peroni de insula scalarũ qui fuit captus in ecclesia sanctæ Mariæ insulæ Porcaritiæ. & fuit ꝓ furtis suspẽsus. cũ consensu ipsius clariss mi dñi P̃tãtis & curiæ suæ ac curiæ cõsulũ ciuitatis Veronæ, excepto sapientiss. doct. do. Anto.de Pelegrinus, in qua curia omnia suprascripta allegaui. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt i materia i q̃bus casibus q̃s põt capi i ecclesia, q̃a maxima est, ꝓ nũc sufficiãt remissiones q̃a doc. diuersimode loquunt. Adde et vide do.Ang.i d.auth si q̃s ei.et Sal.i d. l.2.C.de his q ad eccl.cõfu.& doc.i d.c.iter alia. & doc.i d.c.si.extra de immu.eccl.& Alb.d̃ Ro. i rub.C.de his q ad ecc.cõfu.& lõgã dist. Cyn. quã posuit i l.p̃senti.C.de his q ad eccle. cõfu.& late scribit Iac.de Bel. i §.sed neq; i auth.de mã da.prin.& Imo. i cle.i. col. pe.extra de pœn.& remis.oĩno vide Host.i summã sua ti de immu. eccl.i §.inquãtũ. i prin.2.col. vbi ponit notabilẽ intellectũ ad tex.i d.§.sed neq;. Et adde Oldr.in cõs.suo li.& gl.3 6.q.i.c.raptoribus.& ibi Arch.et 23.q.5.c.reos.& xvi.q.4.c.reũ. oĩno adde q̃ dicã ĩfra, in glo. super verbo, in scalis sancti Petronii.

60 *Malefactor qui cõmisit atrox delictũ, si habeat saluum conductũ an nõ obstãte saluo cõducto per iũdicẽ cõcesso, possit iudex facere eũ capi et punire.*

61 *Iudex an possit dare fidentiam accusato seu inquisito, quod ueniat ad eum pro se excusando uel pro aliqua informatione curię.*

60 ANGE. †Quinto q̃ro si cõmittẽs atrox delĩctũ habet saluũ cõductũ, an nõ obstãte saluo cõducto ꝑ iudicẽ concesso iudex põt eũ facere capi & punire.& vr̃ tex.ꝙ sic, in §.neq; aũt.i aut. de mã.prin.& ꝓ hoc facit l.i.& ii.& ibi gl.i ver. hostes & duces belli.ff.de dolo.Guil.de Cu.ibi dicit ꝙ si ẽ talis malefactor q põt inuit⁹ extrahi de ecclesia, ꝙ tũc iudex põt saluũ conductũ frãgere, vt d.§.neq; aũt.alias secus. Cy.vero i l.p̃senti.C.de his q ad ecc. confu.dicit ꝙ sẽper est seruãdũ q̃a ẽt hosti fides seruanda est, vt d.l.i. §.ii.ff. de dolo.& l. cognitionẽ.de bo.au.iu.pos. Bal.& Ang.ibidẽ dicunt, ꝙ si est factũ cũ causæ cognitione, & plena informatione, tũc sẽper ser

L 2 uandum

nandũ est, vt no. gl. Bar. & Im. ĩ l. is q̃ reus. ff. de pub. iudi. aut sine causæ cognitione, vel iusta cã vel ex abrupto, & tũc nõ tenet illud obseruare, qm̃ cõcedere nõ potuit ĩ pͥudici i reipublicæ, vt l. relegati. ff. de pę. nã vt dixi hosti ẽt est seruãda fides; vt no. gl. xxiii. q. i. c. noli estimari, vbi dicit qđ istud est verũ si ipse ẽt obseruat, qnia de nouo nullũ maleficiũ cõmittit. hoc ẽt vult Ang. ĩ d. l. i. §. 2. & vide ꝙ no. Lud. de Ro. ĩ d. l 3. §. si quis
51 seruũ. ff. de acq. pos. † Sed prius esset vidẽdũ an iudex possit accusato vel inquisito dare securitatẽ fidẽtiã, vel saluũ cõductũ, vt veniat ad se excusãdũ, vel ꝑ aliqua ĩformatione curiæ, vide gl. & doc. & Io. de Imo. in l. is qui reus ff. de accus. & late Salic. in l. cum indulgentiam. in ii. colũ. C. de sen. pas. dic vt ibi plene.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia vltra doc. adde & vide istã materiã late disputãtẽ per do. Nico. Capociũ cardinalẽ Romanæ ecclesiæ quã disputationẽ refert de verbo ad verbũ Albe. de Rosa. in 4. par. statu. q. 3·. q̃ incipit q̃ro ẽt aliam qõnẽ, bãnitus đ maleficio accusatus de alio maleficio, volẽs se defendere petit fiduciã. ibi ponũtur & allegant oĩa iura ꝓ & cõtra, q̃ pñt allegari i hac materia & adde longã distinctionẽ quã ponit Iac. de Bel. ĩ auth. de mãd. prin. ĩ §. sed neq;. Sed oĩno ĩ hac materia, adde pulchrã doctri. Ang. in l. vtimur. ff. de sepul. viol. et ibi aliquid ꝑ Bar. & ꝑ Ang. in l. Papinia. §. si quis mortis. ff. de inof. test. & ꝑ Bal ĩ l. libertas. ff. de sta. ho. an aũt iudex posit saluũconductũ facere, vel princeps dẽat facere, vide doct. in locis s̃. alle. & ꝑ Ang. in l. i. ff. ad l. Iul. ma. & ibi Bar. & ꝑ Bal. ĩ l. relegati. ff. de pœ. Adde Ro. ponẽtẽ istas qõnes & allegãtẽ multas gl. de iure canoni. in l. recusare. §. sed si alio. ff. ad Treb. & vide Ange. in dispu. sua q̃ inci. Bononiẽsis suæ ciuitatis bãnitus. in vi. q. q̃ disputat, an iste saluuscõductus posit dari per iudicẽ & qñ. & vide Bal. in l. reos. C. de accus. in antep. char. & oĩno Alb. de Ros. ĩ 4. par. statu. q. 83. Et de oĩbus istis qõnibꝰ vltra oẽs posuit istã materiã do. Nell. in trac. bãnito. in ii. par. ii. tẽp. in xv. & xvi. qõ. & ibi videas an saluus conductus debeat obseruari per superiorem.

52 *Officialis an liceat capere in alieno territorio malefactorem quem incœpit prosequi in suo.*

52 Avg. † Sexto quęrit an si officialis vult capere malefactorẽ quẽ in suo territorio ĩcœpit ꝓseq, ille vero ĩ alieno postea fugiat territorio, & officialis suã ꝓsequat capturã, an liceat ei capere ĩ alieno territorio. hoc posuit Bal. & Flor. in l. sequuti. §. aristo. ff. si ser. ven. vbi primo arguit ꝙ nõ licet vt ĩ d. §. aristo. ĩ cõtrariũ allegat. l. capite qnto. ff. de adulte. sed tene primũ dictũ ea rõne, cũ. n. ad alienũ territoriũ se contulit statim dñs primi territorii priuatus est ptãte capiẽdi. ꝓ hoc facit. d. §. aristo. qa ꝓbat ꝙ nõ licet ponere pedẽ in alieno territorio, nã mutato territorio statim dr̃ mutata ptãs. arg. l. si dñiũ. ff. de fur. facit. ff. de ædi. edi. qđ sit seruus fugitiuꝰ. §. idẽ Celsus. Nec ob. l. capite quinto. qa ibi durabat ptãs retinendi patrisfamil. ff. de adult. l. qđ ait lex. §. qđ ait lex. idẽ tenet Sal. in l. 2. C. de exhi. re. ĩ casu aũt nr̃o, secus est ꝑꝑ territorii mutationẽ &c. Si nõ iuste caperet̃, tũc iudex in cuius territorio iniuste captus est, põt repetere talẽ captũ, & allegare ꝙ capi nõ potuerit. facit d. § idẽCelsus & qđ potuerit repeti. tex. est ĩ c. ex parte. extra de ver. sig. ita dicit Bar. ĩ l. si cũi. ff. de accu. & sic capiẽs nõ posset de eo facere executionẽ ẽt si iudex alterius territorii nõ repeteret, sed deberet suę pristinę libertati restituere, cũ captura sit nulla, qnimo & capiens & retinens vr̃ obligari actionẽ iniuriarũ, vt d. c. ex parte. ita dicit Flor. in d. §. aristo.

a Avgvsti. Adde tñ ꝙ illa decisio est falsa a in i. q. ꝑ doctri. Bar. quã posuit i l. quod ait. §. qđ ait. ff. de adult. & ibi eum oẽs sequunt̃, q̃ dicit ꝙ quoties initiũ est licitũ & hẽt cãm licitã, finis vero est illicitus, tũc initiũ ĩspicimus. vt est text. ibi in d. §. qđ ait. & est text. in l. q cũ maior. §. i. ff. de libe. cau. secus qñ finis & initiũ sunt illiciti, quia inspicit̃ finis. Sed in casu nr̃o initium est illicitũ, ergo inspicit̃ locus initii, & ita decidit Ang. ꝑ illũ tex. ĩ ꝓpriis terminis q̃stionis nr̃æ. ĩ l. Gracchus. C. de adulte. & ꝑ hãc rõnẽ ita decidit Ro. multa allegãdo ĩ l. i. §. occisorũ. in 8. col. ff. ad Silla. & ad hoc vid̃ pulchrã disputationẽ Alb. de Ros. vltra oẽs doct. in trac. statu. q. 76. in 4. par. q̃ inci. disputauit ẽt ipse Old. aliã pulchrã q̃stionẽ. qui in hac difficultate scripsit xii. col. & allegat oĩa q̃ pñt allegari: & vide aliqd ꝑ Io. And. ĩ reg. in obscuris. de reg. iur. in mercur. faciũt no. ꝑ Ange. in l. nemo carcere. C. de exact. tribu. & do. Bald. in l. i. C. de ser. fug. & in propriis terminis istius qõnis vide Bal. pulchre omnino in l. i. C. de sum. tri. & fid. catho. in repeti. in vii. char.

ADDITIO.

a ¶ Falsa. Adde tu ꝙ imo vr̃ vera, & allgata cõtra Ang. ꝓcedunt ubi est eadẽ rõ et cõgruitas terminorũ, sed vbi est diuersa rõ & qualitas terminorũ quicquid est licitũ in termino a quo nõ est licitum in termino continuato, ita Bal. in l. si quis nõ dicã rapere. C. de epis. & cler. vñ ex diuersis nõ infertur: allegat Bal. in l. qđ si fugitiuus. hic alle. & sic voluit Bal. ꝙ vbicũq; esset licitũ ex forma statuti offendere aliquẽ deprehẽsũ ĩ aliquo crimine & in domo, certe si ille dep̄hẽsus aufugiat de domo, poterit ꝑ totũ territoriũ statuẽtiũ impune offendi. sed si sequat ĩ alieno territorio & offẽdat hoc nõ poterit, qa statutũ hoc nõ potuisset ꝑmittere, nec ẽ verisimile ita pmisisse,

fisse, & ita loquitur. l. quid si fugitiuus. & lo. And. in addi. Spe. in titu. de accu. §. fi. in iij. parte. quia tunc est diuersitas terminorum, & per consequens nominis, sed si exinde sequatur extra domũ per territorium statuentis, inspecto ꝙ principium est licitum, & vbiq; eadẽ ratio. & ita loquatur Bar. in d. §. ait. qui se fundat in hac ratione, & ita ẽt voluit Bal. in d. l. sicuti. dum dicit ꝙ mutato territorio est mutata potestas. & ita tenet Ang. in specie in l. nec in ea. §. nec occidẽdi. ff. de adul. intelligens d. §. quod ait. vt supra dixi, vnde nõ meruit reprehendi Ang. iuxta illud Senec. Qui parce laudãdus est parcius vituperandus. & pro Ang. facit quod voluit Bal. in cons. lxxij. incip. quidam subditus vbi consuluit pro quodam subdito ducis Sabaudiæ quæ alium subditum dicti ducis interfecerat & aufugerat in dominio comitis virtutum, & ibi captus per subditos ducis Sabaudiæ, & ductus eius in dominio, & consuluit ꝙ deberet relaxari. & idem consuluit Barb. in consi. xxvj.

63 *Carceratus propter unum maleficium an possit per unum alium officialem, ex alio maleficio recommendari.*

63 ANGE. † Septimo quæro, an carceratus ꝓꝑ vnum maleficium, possit per aliũ officialẽ ex alio officio recõmendari. dic quòd sic, facit quod no. Bar. in simili in l ii. §. fi. ff. de custo. reo. & in q. sua Lapus fuit captus quod est verũ, dummodo processus per primum officialẽ inchoatus non impediatur, imo primo expediatur: ita dicit Bar. in l. si cui §. fi. ff. de accu. Sed aduerte q̃a per secundã recommendationẽ nõ põt impediri executio primæ pœnæ, quod tñ intelligo, vt not. Bar. in l. ii. §. fi. vbi vlterius quæro &c. ff. de cust. re. & no. Raph. in l. nil no. appel. penu. qui videtur aliter dicere.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia an carceratus ex vna causa possit recommen-
b dari b ex alia. Adde Bar. in l. ii. §. sed & eximendi. ff. ne quis eum qui in ius vocan. est vi. exi. vide Bal. in l. q̃a plerique. ff. de in ius vocan. Bal. in auth. ei qui. in vi. col. C. de bo. auto. iud. pos. Bal. ĩ l. turpia. ff. de lega. i. omnino Ang. in d. l. ii. §. fi. ff. de custo. re. q̃ breuius & melius loquitur quàm Bar. & Ang. in d. l. si cui. §. fi. ff. de accusa. & Bal. in l. pen. & fina. ff. quod metus causa.

b ¶ Recommendari. Adde tu, & vide Bal. in consi. ccclxxxiii. In ii. lib. & ibi ponit cautelam ad euitandam istam sequestrationẽ, & etiam an carceratus pro delicto possit ꝓ debito recõmendari, & vide eundem in cons. ccclxxv. vbi an carceratus per potestatem possit per episcopum recommendari, & adde Bar. in dispu. sua incip. Lapus. & in consi. cxxvi. & etiam vide Alex. in consi. clix in ij. vol. vbi quod recommendatio in carcere nõ poterit fieri in die feriato. vnum etiã no. ꝙ si reperiatur vnus carceratus pro delicto, & fiat proclama, ꝙ talis est in carcere, et ꝙ petit relaxari, si est aliquis qui vult contradicere, ꝙ compareat ꝙ si nullus comparet, ꝙ iudex debet illum relaxare, ita dicit Paul. de Cast. in consi. xliiij. in prima impressione. Ber.

64 *Malefactor pro crimine quod veniat relaxandus captis fideiussoribus, an iuste possit detineri & carcerari, vt doceat socios mandatores & auxiliatores.*

64 ANGE. † Octauo q̃ro an si est tale delictum ꝙ debeat captis fideiussoribus relaxari: iuxta no. ĩ l. i. ff. de cust. re. an sit iusta causa detinẽdi & carcerãdi eũ vt doceat socios mãdatores, & auxiliatores: dic ꝙ sic, vt no. Bar. per illum tex. in l. ii. §. pe. ff. de iur. fis. ꝙ intellige verum, qñ sumus in casu quo possit de sociis interrogari, iuxta not. l. fi. C. de accu. ita tenet ibi Cy. & Sal. alias si nõ posset interrogari, interrogatus ẽt non facit indiciũ vt no. Bar. in l. i. §. si seruus. ff. de q̃ò. ꝙ videlicet qñ possit de sociis interrogari, ponit Bar. suam determinationem in l. repeti. §. ii. ff. de quæstio. quam damnat Salic. in l. fina. C. de accusa. & suam ponit, quam supra recitaui in ista gloss. versicul. quæro an particeps criminis &c.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia inquantum dictum est, an mãdatarius possit in carcere retineri. Et in aliquo casu ad hoc nominet mandatorem. Adde gl. no. in l. nõ ideo minus. C. de accu. in gl. secunda. & ibi Bal. circa princ. in glo. secunda. no. qui dixit quòd assassinus tenetur dominum siue mãdatorem in iudicio nominare & super hoc potest torqueri: qñ aũt socius tenetur sociũ nominare late dixi in addi. in d. ver. quæro an particeps criminis, & vide Ang. in l. & si certus. ad Silla.

65 *Iudici cuilibet competenti licet malefactorem capere.*

65 ANGE. † Nono nota, ꝙ cuilibet iudici suo cõpetenti licet capere malefactorẽ. Vnde clericus non põt capi à iudice laico, nisi de licẽtia sui ordinarii ecclesiastici, vel nisi in flagranti crimine reperiatẽ, quia tunc po-
c test capi per laicum vt ducatur ad iudicẽ c ecclesiasticum: ita dicit Innoc. in c. vt famæ

de sen.excom.& no.Flor.i in l.quarta.ff.ad leg.Aquil. Si clericus capiatur a iudice laico vel inquiratur à iudice laico,an possit petere se remitti,ad iudicem ecclesiasticum,si non est in habitu & tonsura:vide Bal. in l.si qua per calumniam. C.de epis.& cle.Et nota,ꝙ nō tantum officiali licitum est capere clericum delinquentē:imo etiam laico priuatæ personæ, vt ad suū iudicem ducat,vt no.p Bar.in l.si quis in seruitute.ff.de furt. facit l.prima.C.de ra.virg. Et hoc ēt voluit Bal.in d.l.si qua per calumniam.C.de epis. & cle.Secundo etiam casu licitum est cuilibet capere malefactorem,vt qñ aufugeret. arg.l.ait prætor.§.si quis debitorē. ff.de his quæ in frau.cred.Tertio si ex forma statuti esset casus in quo liceret ipsum reū offendere,ergo fortius pōt capi, & ēt omni casu,& per quēcunq; qñ q̃s repertus est in flagrāti crimine,tūc q̃libet habet mādatū à lege de capiendo quēlibet malefactorē, vt l.raptores.C.de epis.& cle.& l.capite quinto.ff. de adul.ita dicit Bal.in l.fi.C.de req.re.qđ no. Et aduertas ꝙ nō pōt retinere captū nisi p xx.horas vt ad iudicē ducat:vt no.gl.& Bar. ĩ d.l.capite quinto.& ita dicit Bal.in d.l.ii.& idē ibi Sal.in casibus in q̃bus liceat priuato capere malefactorem, de quibus ibi per gl.

c ¶ **Ad iudicem. Tu adde,& vide in proposito qñ clericus deprehensus possit per laicum puniri per Alexand. in consil. viii. in j. volum. & Cepo.in consil. xv. Ber.**

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia inquantum dictum est,an licitū sit capere clericū delinquētē, repertū ĩ flagrāti crimine, vel fugientē p quēlibet laicū. Adde qđ Hostien. in summa de sen. excom.in §.quibus debet versi. fallit.dicit qđ non vult diffinire istā q̃stionem,& ibi dubitauit de vera decisione. Et eundē recitat simpliciter Archi. in c.presbyter.lxxxi.dist. quinimo Host.in c.nuper.de sent.exc. dicit se nō fateri ꝙ vbi leges capturā permittūt,possit illo casu clericus capi nisi det ius canonicū expressum, & vide in hac materia Laudinium & Io.de Ligna.& doct. in c.i.de offi ord.in cle.& dicta Inno.in c.si vero. extra de sent. excom. Adde ꝙ istā materiā d.Card.d.Ant.de Bu. & omnes posuerunt in capitulo cum nō ab homine,& ibi & vltra omnes locutus est d. Abb.& ibi vide Mod. extra de iudi.Et adde pulchra verba Ang.ĩ l.ictus fustium. de his q. not.infa.& ibi Bal. sed Bal.ibi optime est locutus in c.i.§.si quis.de pa.iur. fir.q. dicit ꝙ clerici capi possunt vt p̄sententur episcopo,vt voluit Ioā. And. in nouel.in dicto capitulo vt famæ. sed ex interuallo nemo pōt eum capere nisi de commissione episcopi,allegat no.in c.cū nō ab homine.extra đ iud.An aūt clericū debitorē fugientē licitū sit creditori capere,vide Abb.& Mo.in c cū nō ab homine.De prima q̃ōne,vide Domi. de sancto Gem.post Arc.in c.de his clericis. el ii.in c.ante oīa xxv. distinct. & Domi.de sancto Gemi.l.dist.c. de his. vide Bal. p illū tex.in l.nec timorem.ff.quod met.cau.

66 *Captus si spōte se præsentat, an sit carcerādus vel fideiussoribus relaxandus.*

66 ANGE. † Decimo quæro an postquam est captus,si ponte se repræsentauerit sit carcerādus vel fideiussoribus relaxandus, dic ꝙ aut ex tali delicto qđ sibi ascribit venit pœna corporalis vel corporis afflictiua,imponenda de iure vel à statuto,& tunc ne pœna deludatur nō est fideiussoribus relaxādus.Quinimo si sit graue crimen nō tm̄ est carcerandus,sed ēt in vinculis ponendus.l. diuus & l.si cōfessus.ff.de cust.re. vel si crimen confiteatur etiam in vinculis ponendus est,dato ꝙ crimen non sit graue, vel ēt si sit testibus conuictus, alias si crimen nō sit multum graue solum in carcere ponet. d.l.si confessus. Si autem pœna non sit corporis afflictiua, & tunc fideiussoribus est relaxādus,ēt antequā astringat vel confiteat, vt est tex.& ibi Bar.ĩ l.i.ff.de cust.re.qđ singulariter no.contra aliquos latrumculatores qui antequā malefactorem captum velit fideiussoribus relaxare, casu quo sit fideiussoribus relaxandus, compellunt eum ad confitendū quòd ipsi postea tenentur syndicatu.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia quādo aliquis fideiussoribus relaxandus, adde nota.per Bald. & Ange.in l.ii. C.de exhib. re.& vide illas decis. quas allego nunc infra in proxi.seq.q & dicetur infra in gl.pro quibus Anto.fideiuss.

67 *Pœna à principio existente pecuniaria in subsidium vero corporis afflictiua, an sit malefactor fideiussoribus relaxandus.*

ANGE.

67 ANGE. † Vndecimo quæro si à principio pœna erat pecuniaria, in subsidium vero erat corporis afflictiua an sit fideiussoribus [a] relaxãdus: dic q̃ nõ q̃a possibile est illã pœnã corporalẽ imponi igitur iudicatur pęna corporalis: vt no. Bar. in l ii. ff. de pub. iud. & ita idem determinat in l. i. ff. de cust. re. Aduertas tñ q̃ cautela est, q̃ si talis vult relaxari quod soluat pœn: fisco transferendo in eũ dñium, sub hac conditione si condemnabitur, vt l. si sub conditione. ff. de solutionibus, nõ aũt pecuniã deponat ẽt apud fiscum, q̃a deposita forte periret, scdm Bar. ibi, sed Ang. in l. ii. C. de exhi. re. dicit hoc verũ, si fuit deposita in sacculo, secus si fuerit numerata quia tunc dñium transfert in fiscum & sic perire no põt, vt l. diem sponsaliorum & lucius. ff. depo. nec ẽt fideiussores de soluendo damno relaxabuntur, q̃a poterunt effici nõ soluẽdo, & sic possibile est q̃ pecunia non soluatur, & sic corporalis posset imponi, nõ ergo depositum vel fideiussores admittuntur ne pęna coporalis sit elusoria. ita no. dicit Bar. in l. i. & l. item liberatur. §. i. ff. qui. mo. pig. vel hyp. sol. vbi plura singularia dicit. Nam in dicta qõ. alio modo distinguit, videlicet aut statutum dicit, quod cõdẽnetur in certa quãtitate quã si so.uere non poterit, amputat sibi pes [b] & tunc datis fideiussoribus vel facto deposito relaxabitur, quia non põt dici, q̃ soluere possit q̃ fideiusores idoneos adinuenit, vt l. nemo dubitat. de reg. iur. q̃d intellige verũ, si sunt fideiussores qui habent bona verisimiliter non peritura, alias secus vt l ii. §. i. & ibi no. ff. so ma. Si vero statutum dicatur q̃ condemnetur in certa quantitate quã si nõ soluerit amputetur sibi pes, tunc non debet relaxari datis fideiussoribus, quia põt esse q̃ nec ipse nec eius fideiussores soluent, quãquam sint locupletes, & statutum requirit solutionẽ, ergo nõ sufficit satisdatio vel datio fideius. vt d. l. itẽ liberatur. §. i. & eo modo faciendo depositum non relaxatur nisi tranferat dñium, vt dixi. Sed dubiũ est an massarii fisci cogãtur talẽ dominii trãslationem in dicta pecunia recipere. Bar. ĩ d. l. itẽ liberatur. §. i. in fi. dicit q̃ nõ, quia nemo cogitur recipere pecuniã per quã q̃s obligatur ad reddẽdum. vt l. i. qui po. in pig. hab. Sed dicti massarii possunt obligari ad restituendum si ille veniret absoluendus, ergo non põt cogi recipere. Ex quo not. q̃ si dicti officiales volunt recipere pñt & facere, q̃ illi fiat gratia, q̃d fideiussoribus relaxetur, alias si nõ volũt facere dictã gratiã arrestabitur & carcerabitur. ita dicit Bar. quod no. quia eorum officium poterit esse venale. facit q̃d no Bar. in l. ventre. circa fi. ff. de acqui. hęre. quã cautelam no. perpetuo tu iudex, q̃n vis arrestare aliquẽ dicto casu q̃ facias q̃ camerarius cõmunis non velit dictum depositum sub dicta conditione, & ita semel practicaui Nursiæ, de quo dic vt etiam dicam infra in glos. in versicu. per quibus Anto. fideiussit.

ADDITIONES.

a ℭ An sit fideiussoribus. adde in materia. vide Io. de Ana. & in consi. i. & Cepo. in consi. xl. & ibi ẽt q̃ valet consuetudo q̃ quis relaxetur fideiussoribus vbi venit pœna corporalis, & adde ẽt Pa. de Ca. in consi. cccxlvj. incip. clarum est in iure. in iij. vol. ĩ vltimo impressis, vbi q̃ iudex ex causa põt reum fideiussori relaxare, etiam videtur ponere in iudicis arbitrio, q̃n quis sit relaxãdus fideiussoribus quicquid dicant doc. in l. j. de cust. reo. & subdit q̃ cã est iusta q̃n aliquis non magnæ conditionis accusat aliquẽ magnũ virum de crimine, ingerente pœnã sanguinis. & ibi ẽt dat cautelam iudici. vt in actis apparere faciat causam, qua re reum relaxauit, & fideiussoribus, sicut q̃n pœna auget vel minuit, & hæc no. Ber.

b ℭ Sibi pes. adde an si statutum dicat q̃ debeat soluere intra mensem condẽnationẽ pecuniariã, an iudex possit intra mensem illum cogere ad soluẽdum, vide Cal. cõsi. ij. in ti. de pe. & quid si appellauit a quo tempore incipiat currere mensis, vide do. Alex. in consi. xxxvj. in iij. lib. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, primo q̃ licet per iura vulgata sancitum sit q̃ captus in aliquibus casibus fideiussoribus sit relaxãdus, iuxta no. ĩ d. l. i. ff de cust. re. & quod ibi per Bar. & alios & satis supra in his duabus proxi. q̃stio. dictum fuit. Tñ limita hoc verum nisi ille q̃ est captus qui vult fideiussoribus relaxari alias fregerit carceres & aufugerit, q̃a tunc nullo modo fideiussoribus est relaxandus. Ita singulariter dixit gloss. quæ est singularis secundum Roma. ibi in l. lex Cornelia. ff. ad Silla & ibi Ro. dicit q̃ nemo vnquam eam põderauit, sed certe errauit Ro. q̃a Bal. ibi in d. l. corne. eam ponderauit, quem ipse non vidit, & infra dicetur in hac eadem gloss. in versi. quarto notandum est. & ibi latius. Et idem voluit Bal. in l. ii. C. de episco. audian.

vbi etiam limitat istã materiam p auth.nouo iure.C. de custo. & exhib.reo. Et adde pulchra verba Bal.in l.sed si his.ff. de in ius voc.& ibi dicit ꝙ qñ aliquis est inuẽtus cũ armis nõ est fideiussoribus relaxandus, q̃a constat de delicto manifeste,licet delictum non sit graue.vide Bald. & docto. in l. si q̃s post.ff.de testa.Adde quod Ang. in l.more Romano.ff.de fer.per illam glo.ibi dicit ꝙ si quis cõparet & vult dare pignora etiã de nocte pro carcerato.quia carceratus dẽt relaxari,& tene menti sñiam Bald.in l.eos §.super his.C.de app. ꝙ cã est capitalis, & vnus vellet dare nedum centũ, sed mille fideiussores talis non debet relaxari. ita dicit Bal.ibi secundũ Petrũ. ꝙ not. Et de hac q̃stione quã formaui hic ĩ xi.q. vide Bar.dubitantẽ in l.nemo dubitat.ff.de reg.iur.vide p Bar.per illũ tex. in l.statu liberos.§.ii. ff.de sta.lib.oĩno per Ang.& Raph.in l.i.ff. de cust.reo. per Mod. in d.l. itẽ liberat.§.i. ff.quib.mo.pig.&c. vide Bal. in terminis in l.data opera.circa mediũ.C.q̃ accu.Et tene menti quod dixit Bal.in l.i.ff. qui satisd.co. & quod dixit Bal in l.i.ff.si quis in ius voc. nõ ier.ꝙ si iudex maleficiorũ acceptauit fideiussores nõ idoneos & captũ relaxauit, nihilominus põt iterũ capere eũ & facere ꝙ iterũ p̃stet fideiussores,quibus p̃stitis nihilominus ẽt primi fideiussores sunt obligati,& in hac materia bene faciunt not. in l. si quis ab alio.ff.de re iu. in l.iiii §.ait praetor. eo.tit.ff.de re iud.per Bar.in l.solutionis.ff. de solu.Quinto adde do.Bal.& Ang.in l.2. C.de exhi.re.Et certe Bal.in d.l.2. notabiliter loquitur, nihilominus non recedo à doctrina Bar.in d.l.item leberatur.§.i.

68 *Statuto dictãte quòd villa teneatur capere malefactorem & non capere, & an quomo teneatur.*

69 *Statuto dicente quòd uilla teneatur custodire & saluare territorium suum ne incendia,robaria & damna committantur, alias teneatur ad emendandum damnum si non appareat maleficium puta ignis commissum fuit de nocte, & ignoratur malefactor, an uilla teneatur.*

70 *Villa tenetur pro delicto de quo supra,quomodo imponetur collecta.*

71 *Carcerari quando aliquis possit pro crimine.*

68 ANGE. †Duodecimo circa praedicta q̃ritur quia supra vidimus qñ aliquis tenet vel nõ, qñ malefactor capit vel captus est, imo videamus qñ aliqui teneant q̃a fuerũt negligentes in capiẽdo malefactorẽ, qm̃ p Italiã cõiter sunt statuta,ꝙ villae teneantur capere malefactorẽ,& nõ cẹperunt, & qũo teneatur distinguendũ est,ꝙ si non potuerunt capere,quia forte venit cum tanta gẽte,ꝙ cũ capere nõ potuerunt,vel malefici in confinibus villae cõmissum fuit, & incontinenti se trãstulit ad alienũ territoriũ [a] vel tertio de nocte cõmissum est dictũ maleficiũ, ꝙ in notitiã villae maxime maioris partis hominũ deuenit & tunc villa non tenet, ita singulariter dicit Bart.in l.i.§. occisorũ. ff.ad Sill.& i l.ne quid.ff.de incen.rui.nau. & in l.in delictis.in prin ff. de noxa.alias tenetur vt ibi.facit qđ no.Bal.in l.si quis non dicã rapere.C de epis.& cle. & ibi in versi. mõ iuxta p̃dicta.ibi,vt q̃a puta de nocte. &

69 caetera.† Quid si statuto caueatur vt est Bononiae, ꝙ villa teneatur custodire & saluare territoriũ suum, ne incendia,robaria, & damna cõmittantur, alias teneatur ad emẽdãdũ damnũ passo,si non appareret maleficium ignis, siue dãnum commissum fuit de nocte,vel in confinibus villae,& ignoratur malefactor,an teneatur villa : & dic ꝙ sic [b] ,qm̃ statutũ iniungit sibi custodiã, ergo si non custodit & de die & de nocte,dicitur esse in culpa, & magis debet custodire confinia,vt est tex. in l.2 §.i.C. de of. praef. aphri.ibi,vt festinent die nocteque &c.& ꝙ ille q̃ tenet custodire. dicatur esse in culpa & ita p̃sumat si nõ custodiat, text. est & ibi hoc vult Bar.in l.3.in prin.ff.de of.praef.vigi.& tenet qm̃ lex siue statutũ mandat custodiã,ergo si nõ custodiat, fecit cõtra statutũ,ergo pẹna statim cõtinuata est, vt tex. in l.imperator.ff.de of.pref.vig.ita dicit Ange.in cons. suo qđ incip. in q̃stione ꝓposita dubiũ faciunt mihi plura &c. facit l.nequid

70 cũ gl.& ibi Bart.ff.de incen rui naufr.†Sed tunc insurgit dubiũ casu quo villa teneatur ad poenã vel dãni emãdationẽ qũo imponatur collecta an p librã & solidos,an per capita,no.Bar.in d.l. ne q̃d.& l.4.§. actor. & l mo.ff.de re iud.& per Bar.in l.aut facta.§. fi.ff.de pẹn.Sed in d.l. ne q̃d determinat in casu nr̃o,& nõ alibi,vbi dicit in ver.sed quẹro in vniuersitate &c. vbi primo arguit, ꝙ imponitur per capita, vniuscuiusq; delictũ &c. vt

&c.vt l.si quenquam.C.de epis.& cle.in cõtrariũ, ꝙ imponatur ꝓ patrimonii quãtitate.C.de patrim.l.i.lib.x.de naufr.l.fi.lib.xi. & hoc sequitur Dy. & Spec. in tit. de rapt. §.i.versi.pone vniuersi.& no. plene Bald.in

71 l.i.C.de execu.rei iudi. Vt † ergo scias quando & quis possit in carcere detrudi pro crimine.nota.plene Bar.in l. sacrilegii.§.cũ eo alias incip. Labeo.ff.ad leg.Iul.pecu. vbi cõcludit,aut est priuatus qui vult capere malefactorẽ,aut iudex. si priuatus capere vult ob delictũ cõmissum, & tunc si est crimen capitale vel eidẽ pœna sanguinis sit imponenda, tunc in flagranti crimine licet eum capere,alias secus,vt l.i.C. de rap. virg.& l. capite quinto.ff. de adult. dum tñ postquã cum poterit ducat ad iudicẽ intra xx.horas si fieri põt,vt not. in d.l.capite quinto. alias priuato capere nõ licet,vt l.i.C. de pri.car. Scđo casu principali, an iudici hoc liceat, distingue ꝙ pro delicto capere potest etiã in domo propria,vt C de off.diuer.in l.i.& not in l.nemo de domo.de reg.iur.Fallit in muliere quæ committitur fideiussoribus in crimine pecuniario,vt d.l.i.C.de of. di.iud.

ADDITIONES.

a ℭ Alienum territorium. Adde & vide Bar.in cõsi. cij.incip.charissime domine isti nostri nucerini. & ꝙ syndicus non teneatur denunciare maleficia clandestina, tenet Ro. in consi.vii.Ber.

b Et dic ꝙ sic, adde tu & uide Bal. in consi.36.in j.volu.& ibi consuluit super statuto Cremonæ,ꝙ villa teneatur de incendio facto siue clam siue palam, & vide eundem in consi. clxxii. & consi. clxxiiii.vbi consuluit super statuto Mediolani disponente,ꝙ uilla teneatur emẽdare robariam nisi intra xxx.dies malefactorem consignauerit, an si fuerint quatuor malefactores quorum vnus fuit carceratus non tamen per villam, an villa dicatur liberata. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde inquantũ dictũ est supra. de villa q̃ tenetur capere malefactorem,& si non capit nõ tenetur.qñ villa non erat potens.Adde no. per Bald.in l.non idcirco.C.de his quib. vt indig.pro quo allego tex.in c.fi.de pęn.lib. vi.& ibi Ioã.And super verbo,affuerit, vbi ciuitas vel vniuersitas punitur si nõ capiũt ibi malefactores, & tñ dicit ibi Ioã. And.super verbo affuerit,hoc verum:nisi malefactores essent potentes,& ratio est, quia verba statuti non trahuntur ad impossibiliã, & ita dixit Bal.in d.l. non idcirco.Et tene mẽti id quod dicit Bal.in l. fi.C. de his qui latro.ꝙ licet villa non possit capere malefactorem propter impotentiam tenetur tñ denunciare.arg.illius tex.Et isto casu an villa excusetur si delictum est factũ clã vel de nocte vide no.per Bar.in l.auus.ff. de calũ. Bar.in l.diuus.ff. de cust.reo. Et dixi supra. in ver.necnõ ad denũciã. in materia an illi denũciatores & syndici teneant̃ denũciare hmõi maleficia clandestina commissa, dic vt ibi. Itẽ inquãtũ tractũ est supra an emẽda q̃ debet fieri ꝓ cõitatẽ, an pro mõ facultatũ illorũ de vniuersitate fieri debet, vel secundũ numerum personarũ.Adde ꝙ vr̃ ꝙ fieri debet ꝓ numero ꝑsonarũ, quia oẽs negligẽtes fuerũt,ergo oẽs ęqualiter tenẽtur, vt l.si nõ fuerit.ff.pro soc.& ibi Alb.de Rosa in termi.hoc dixit in cõtrariũ ꝓ numero facultatũ & patrimoniorũ: probatur ex cõiunctione duarũ legũ,per l.fi.C. de naufra. vbi dicit ꝙ ꝓ rata cõtingentis numeri,ꝑ l.i. C.de mu.patr. per quas duas leges ita voluit Dy.in d.l. ne quid. & ita Marti. de Fano dicit se consuluisse de facto,& ꝓ hoc.C. de ope.pub.l.oẽs.& l. forma.ff. de censi. & ita videtur determinare Albe. de Rosa.in 2.par.statuto.q. lxvi.quã incip.q̃ro quõ fiet ista emendatio per cõmunitatẽ. Et de materia,adde dicta Inno. in c. graue. extra de sen.exc.& ibi ꝑ doc.Itẽ inquãtũ dictũ est supra,quod licet persona priuata possit capere malefactorẽ,tñ non põt eum retinere in priuato carcere,nisi per xx. horas. Limita ꝑdicta,& dic ꝙ si quis posuit aliquẽ in priuato carcere & non erat tãtum ligatus nec in vinculis positus q̃n de facili posset fugere nõ incidit i l.i.C.de pri.carceri.ita dicit Ang. in l.si quis in graui.§.subuenitur.ff.ad Silla.

72 *Iudex an possit statuere præmium capienti malefactorem.*

73 *Præmium statutum capienti malefactorem, de quibus bonis sit soluendum.*

74 *Officialis publicus non debet habere præmium statutum capienti malefactorem.*

75 *Statuto dante præmium inuentori banniti,quomodo intelligatur.*

72 ANGE. † Tertiodecimo q̃ro, an iudex possit statuere ꝑmiũ capienti malefactorẽ & videtur text.ꝙ sic:in l.si barsatorã.C.de fideius.& qđ ibi no.ꝑ gl.& doc. Sed tu dic ꝙ

aut

aut consensu regentium ciuitatē hoc bānū fecit pmiū statuendo, & pót salariū constituere. vt l. i. in prin. ff. de iust. & iu. aut pter dictū cōsensum, & pmiū statuere nō pōt: vt l. i. C. qđ sala. nō præ. li. xi. & ibi Bar. ita dicit et Iaco. Butr. in l. i. in prin. & ēt ibi Bar. ff. de
73 iust. & iure. † Et aduerte ꝙ isto casu nisi aliud in bāno specificet, tale pmiū in dubio
a primo dēt solui de bonis delinquentis [a] si vero nō sunt bona sufficientia, debet solui de bonis offensi, ad cuius iniuriā vindicādā hoc fit. Si vero ista bona nō sint sufficiētia. vltimo loco debet solui de bonis fisci, ita dixit Bart. p illū tex. in l. lege ad Silla. sed etiā in isto casu est cōsiderādū, ꝙ si quis nō ex pposito, sed casu obuiauerit malefactori, et casu eū indicauerit, vel ipsum ceperit, quia nō habat isto pposito, vt eū caperet & pquireret, tunc talis non debet habere aliquod
74 pmiū. Sed † nec officialis publicus [b] dēt ha-
b bere pmiū, qa ex necessitate sui officii cogitur perquirere & prouinciā purgare malis hominibus: tunc etiā si ex proposito cœpit bannitū vel malefactorē, nō debet habere pmiū etiā nō à se constitutū & ordinariū, sed vniuersaliter ordinariū & à statuto deputatum, vt not. Bar in l. 3. §. verū. ff. ad Silla. & Sali. in l. ea quidē. in princ. versi. xvi. quæro &c. C. de accus. not. Bar. ff. de acqui. re. do. l. si qui. §. ꝙ si seruus. facit quod hr̄ in l. 2. ff. de condi. & demō. & ibi Bart. & Imo. & Bal in l. genero. ff. de his qui not. infa. & idem in l. si quis hæredē. in pe. q. C. de insti. & subst. sub condi. fac. sed idē Bal. tenet cōtrariū in d. l. genero. confundens fundamētū Bar. primo, quia nō est ista cōditio mere potestatiua, vt patet, qa partim pendet ex fortuna vt bannitus obuiet capienti, tū qa talis conditio est difficilis in implemento, vñ sufficit si facto impleat, vt d. l. 2. de cōd. & demon. & l. multū. co. tit. & hoc sequitur Iud. in d. §. verū considerādo mentē dicti statuti, q̄ vt bānitus capiatur p executione pone, facienda, vñ cū tale qd habeat locum in casu Bar. merito & statuti verba, ar. l. qđ dictū ff. de pac. & sic capiens casu & fortuna ipsum bannitū, licet non ex pposito cōsequenter præmiū statuti qđ credo verum quia effectu purgatur puincia malis hominibus, & reipu. interest. vt l. congruit. ff. de off. pr. et sic nuc ex pposito capiat bānitus, siue casu, & facit quod no. Bar. in l. oēs popu
75 li. in xii. col. ff. de iust. & iur. † Sed aduertēdū est si statutū pmiat inuētorē banniti, in-
c telligitur dūmodo eū apprehēdat [c] nec sufficit sola inuētio: vt d. l si barsatorū. C. de fideiuss. facit qđ not. Bar. in l. i. in princ. ff. de acquiren. pos. quod est verū secundū Ang. in l. 4. §. neratius. co. tit. si statutū pmiat inuētorē maleficii. Si aūt puniret quēcunque inuentū cū armis, tunc ēt si nō capiat, punit pena statuti si fuerit inuentus alias sequeretur, ꝙ nisi quis apprehendatur, licet delictū probaretur, non posset puniri contra l. i. C. de rap. vir & d. §. neratius. & vide Imo. qui ēt p d. l. i. de rap. virg. dicit ꝙ qs satis dicit inueniri si fuerit de maleficio conuictus. dic vt ibi per eum de quo dixi infra co. in gloss. in ver. & dictus Andreas armatus.

ADDITIONES.

a ℭ Delinquētis. adde & vide p Ro. in cōs. 419. B.
b Officialis publicus. Adde tamen quod Bal. in cōs. cii. in ii. volu. vult ꝙ syndicus denuncians debet habere præmium, quod per statutum denuncianti maleficium est constitutum. Ber.
c Appræhendat. adde & dic vt per Alexā. in cōsi. xxiiii. vbi, an stante statuto ꝙ inuentus in domo possit vulnerari & occidi, an sit necesse ꝙ manu capiatur, Ber.

d AVGVSTI. Tu autē [d] in hac. xiii. q. in principali articulo, an iudex possit statuere pmiū capienti malefactorē. Adde, & vide dicta Ang. p illū text. cū gl. in l. i. ꝙ quisque iur. q dicit ꝙ ipse vidit istā quæstionē de facto Perusii. infinitis vicibus: & dicit Alb. de Rosa. in 4. parte statu. q. xlvii. q̄ incip. item colligit Dy. ꝙ cōiter tenet ꝙ potestas sine statuto pōt statuere tale pmiū, capienti malefactorē, p gl. in l. 2. C. qui ad libe. perue. non pos. & ff. de re mil. l nō oēs §. fi. & l. i. & ii. C. qui. ex caus. ser. pro præ. liber. acci. pos. & vide Bal. in d. l. i. ff. de iust. & iur. De quibus aūt bonis debet solui dictū præmium, an de bonis delinquentis an de bonis offensi, vel de bonis reipu. adde ꝙ per sententiam Bar. ibi in d. l. lege Cornelia. videtur approbare ibi Bal. & Raph. & dicit Ang. in l. lege Cornelia. §. fi. ff. de iniur. per illum text. ibi ꝙ illud præmium quod statuitur capientibus vel indicātibus malefactorem, semper debet solui de substantia malefactoris. Et inquantum dictum est ꝙ tale præmiū non debetur officiali qui ex casu fortuito capit. Adde tex. & ibi do. Abba. in c. ecclesiis. extra.

tra de censi. & idem voluit Ang. in l.iiii.§.si ex stipulatione.ff.ad Sill. & Bal.per illũ tex. in l.ab hostibus.la ii.C.de cap. & postli.reuer.& pro hac q̃one bene faciũt not. p Alb. de Ro.in 4.par.statu.q.lxxvi quæ inci.Ipse Odofr q̃rit aliã pulchrã q̃onẽ. An aũt quis dicatur inuenisse nisi apprehendat pp statutum præmiantẽ inuentorẽ. Adde do.Cy. post antiquos in l.licet.C.de acquir. pos. & omnino pulchra verba Ang.post Bald. in l. si barsatorã. C.de fideiuss.& Pau.de Cast.in l.i.ff.de acquir.pos. & Bal.in l.itẽ lapilli. §.i. ff.de rer.diuis. qui ponit de statuto quo caueatur, q̃ si dñæ fuerint inuentæ cum perlis soluãt decẽ: nam si sunt visæ per officialem & nõ retentæ,nõ debent soluere x. De materia p Ang.in l.q̃ seruũ.ff.de ver.obli. & p Ang.in l.si fugitiui.C.de ser.fugit. & ista vr̃ vera sentẽtia, & cõis, q̃ quis nõ dr̃ inuenisse nisi apprehendat, licet Ro. in l.prima.& Ang.in d.§.Neratius.ff.de acq.pos.aliter distinguãt:& v.de Bar.in l.i.C.de peti.bo. subla.li.x.& Alb.de Ros.ĩ ii.par.statu.q.cxvi.

d ¶Tu autem. Adde tu,& vide Baldum in consil. xliij. in quinto libro.

76 *Bannitus capiens bannitum an consequatur præmium statuti.*

76 Ange. † Quæro an bannitus capiẽs bãnitum consequatur præmium statuti. vr̃ q̃ nõ: quia statuta sunt fauorabiliora,ergo nõ comprehendunt bãnitũ: vt l.amissione. §.i. & ibi Bar.ff.de capi.di. In cõtrariũ vr̃ veritas,quia de iure cõi manifestans, & capiens sociũ criminis punitur: vt l.non omnes.§.fi. ff.de re milita. Secundo, quia verba fauore reipublicæ capiunt ampliationem: vt d. §. vtrum.& est text.in l.hoc modo.ff.de cõdi. & demõ. & istud tenet Lud.in d.§.vtrũ.sed

e Bar.in l.iiii.[e] §.si tibi.ff.de cõd.ob turp.cau. dicit not.istũ versi.ad excusationẽ cõis Perusii,q̃ fecit banniri,q̃ quicũq; indicaret occisores sabbati Iudæi haberet tantã quãtitatẽ. nam debet intelligi de aliis indicantibus q̃ de sociis & criminis participibus: illi.n.licite accipere non possunt:& ideo dicit,q̃ ille fornarolus q indicauit alios licite fuit suspensus: quod est verũ, nisi statuto dicatur expresse,q̃ pręmiũ detur ẽt si esset de sociis

f criminis, quia statutum valet[f] & pęna remittitur: vt authẽ.sed nouo iure.C.de pęn. iudi.qui ma.iudi.ita dicit Bar. in d.§.si tibi.

e ¶Sed Bar.in l.iiij. Adde tu,& ibi vide nouis. Alexan.in consi.j.in iij.vol. Ber.

f ¶Statutum valet. Adde circa hoc,& vide Ioan de Ana.in consi.lix. Ber.

Augusti. Tu aũt in hac materia,add tex.& ibi Saly.in l.i.C.de mulie.quæ p ser. & Ang & Raph in l.iii.§.si ex stipulatione. ff.ad Silla.& omnes Doct.in l idem est.§.si. ff.de cõdi ob tur.cau. & Sal.ĩ l.ii.C.de nox. Sed contrariũ vr̃ tenere Bal.in d.§.si ex stipulatione. & Bald.in l.i.C.de cõdi ob turp. cau. p quo adduco id q̃d tradũt doct. p illũ tex.in d.§.si ex stipulatione, q̃ fauore reip. generalis statuti nõ restringitur ad psonas habiles.Sed statutũ loquẽs gñaliter, gñaliter debet intelligi: vnde isto casu cũ statutũ gñaliter loquatur quicunq; iudicauerit &c. debet tale statutũ cõprehendere ẽt inhabiles,ẽt si sit bannitus, vel socius criminis.Sed vide omnino Sal.in d.l.ii. C.de noxa.notabiliter respondentem ad istud motiuum in hac difficultate,& eius verba posui supra in glos.necnon ad denunciationẽ. in illa quęstione, quæ incip. quæro secundum Sali. in d.l.ea quidem.

77 *Bannitus qui alium bannitum posuit in manibus potestatis, an possit per Potestatem rebanniri.*

77 Ange. † An aũt bannitus qui aliũ bãnitũ posuit in manibus ptãtis possit p ptãtẽ

a rebanniri.[a] vr̃ q̃ sic, vt homines facilius inducentur ad capiendũ bãnitos: vt d.§.vtrũ. ad Sill.cõtrariũ aũt tenet Bar.in l.ambitiosa.ff.de decre.ab ord.fac. & in l.oẽs populi. ff.de iusti.& iur. & p l.i.§.fi.ff.de q̃õ. facit l. relegati.& l.diui fratres.ff.de pœ.& C.eod. tit.l.pen. & primã partẽ sequitur Alb. i suo tract.statuto.in ii.par.per d.l.nõ oẽs. §.fi.& l.ii.C.qui ad liber.procla.non lic. & l ii. C. ex quib cau.ser.præ. liber.ac. sed pro Bart. facit l.iii.§.plane.ff.quod vi. aut clã. Ludo. autem in d.§.vtrum.cõcordat. aut potestas est assumptus cũ mero & mixto imperio,& tunc possit ipsum rebãnire: mouetur per l. illicitas.§.qui vniuersita.ff.de off. præsi. aut est vt cõiter eliguntur,& tunc aut talis bannitus erat certo loco relegatus ad expediẽda certa opera ciuitatis: & tunc po est saluari Albe.quod potestas rebannire nõ possit: vt l.metallum.ff.de pœn.alias tenet opi. Bar.& hoc sequitur Bart.in l.i.circa fi.C.de preci.

preci.impe.offe.& tangit postea Guil. in l.i. circa fin.princ.ff.de iust.& iur.

ADDITIO.

a ¶Rebanniri. adde & vide Alex.de Imo.in consi.xxvj.in primo volumi.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ Bar.in d.l.ambitiosa.de decre. ab ord. fac.nõ loquitur aliquid in qõne proposita,s. potestate, an posit rebanniri: sed loquitur tm̃ ipse de decurionibus: quibus est datum liberum arbitrium &c.an vigore dicti arbitrii posit rebannire: & sic loquitur Bal.per illũ tex.in l.Lucius. §.Lucius. el ii.ff.de leg. ii.sed melius facit quod dixit Bar.ꝑ illũ tex. in l.releganti.ff.de pœ. ꝙ solus princeps est ille qui põt rebãnire,& nõ iudex. Nec ob.ꝙ iudex ex cã põt hoc facere:quia intelligit,s. autoritate principis & non aliter. Idẽ dicit de populo,qui nõ recognoscit superiorem.

78 *Statuto cauet quòd si uilla nõ cœperit malefactorem teneatur ad pœnam centum modo fuerunt plures malefactores in territorio uilla quorum nullum uilla cœpit,an debeat uilla in totum in centum puniri uel pro singulo malefactore in centum.*

78 ANGE. Quæritur econtra, si statuto cauetur,ꝙ si villa nõ cœperit malefactorẽ teneatur ad pœnã centũ, modo fuerũt plures malefactores in territorio villæ, quorũ villa nullũ cœperit: an debeat in totũ in centũ puniri,vel pro singulo malefactore in cẽtum, & quòd pro singulo teneatur: vr̃ casus in l. lege Iul.ff.ad Sill.& ẽt quia personarũ multiplicatio vel rerum, inducit multiplicationem pęnarũ: vt l.agraria.ff.de ter.mo. & l. pe.& fi.de colle.illi. Præterea quot sunt ꝑsonæ,tot vñr esse delinquentes. vt l.si plures. ff.de iniur.& l.si familia.ff.de iur om.iud.Si igitur plures delinquentes, ergo plures negligentiæ interuenerunt in villa nõ capiendo aliquem, ergo pro singulo debent puniri.pro hoc l.senatus.in fin.ff.ad Turpil. & statutũ singulariter loquẽs pluralitatẽ inducit.l.si quis id quod.de iur.om.iud.Pręterea vnusquisq; vnũ maleficiorũ cõmisisse intelligit:vt d.l.si ex familia. ergo ex maleficiorũ multitudine pęnarũ numerus multiplicať. l.nunquã plura.ff. de priua.deli. Sed cõtrariũ tenet Alb.in suo trac.statu.in ii.parte in fin.& Bar.in l.cũ si exhibuissent. ff.de publ. & l.ex maleficiis.§.fin.ff.de actio.& obliga quia verũ est ꝙ sunt plura maleficia,habito respectu ad ipsos delinquentes: sed quantũ ad villã,quæ tenetur,dr̃ vnũ maleficiũ:vt d. l.si cũ exhibuissent. Et ideo cũ villa teneať ex quasi maleficio,quia propter alterius tm̃ delictũ, vna tantũ pęna solutio. liberat oẽs totaliter & totã villã. vt l.i.§.fin. cũ duabus seq.ff.de his qui deie.vel effud.& plene per Bar.in l.semper.§.sepulchro.ff. quod vi aut clã.& l.si plures.ff.si fa.fur. fe.dic. & in l.itẽ mela.§.si plures.ff.ad l.Aqui.no.in l.si multum.ff.de pub.iudi.quinimo dicit Bald.notanter in l.i.C.de cõdi.furt.ꝙ stante statuto quòd quicunq; nõ cęperit malefactorẽ,puniatur tanta pęna quòd si plures fuerunt,& nullus eorum cęperit:solutio facta ab vno, oẽs liberat.cuius cõtrarium videbať dicendum per dictionẽ quicunque, q̃ est distributiua:vt plene per Bar.in l in hoc articulo.ff. de hære.insti.& ideo hoc est, quia isti tenẽtur ex quasi maleficio: ideo solutio facta ab vno oẽs liberat,vt supra dictum est. Et oĩa ista vide ꝑ Lud.in l.lege Cor.ff.ad Silla. Et aliquid dixi supra in glos.in ver. & Andreã &c.in vers.ex his determinatur talis qõ.

AVGVSTI. Tu aduertas, quia mirabar quòd iste doctor tanta allegasset in hac materia:sed omnia verba sua de verbo ad verbum fuerunt.Ro.in l.lege.ff. ad Sill. qui allegant oĩa ista: & ipse Roma. in d.l.cum si exhibuissem. faciens mentionẽ de hac doctrina Bar.dicit quòd de hac materia late dixit in l.diuus.ff.ad Sill. sed errauit,quia voluit dicere in d.l.lege.ff.ad Sill. & ibi alle.dicta Bar.in l.si rixa.ff.de siccar.Et vide oĩno dicta Bal.in l.i.C.si plu.vna sent.in ii.col.& hic potes addere ea quæ dixi supra in gl. in ver.Andreã auxiliatorem.in addi.meis, in illa q.q̃ inci.ex his determinatur talis qõ.Et adde Mod.in d.l.cũ si exhibuissem.§.si plures.Et certe ille tex.multũ facit ꝑ ista qõne: sed istam.q.melius probat text. in l. perceptione.ff.de his qui deie.vel effu. & vide Alber.de Rosa.in loco allegato à Rom.in d.l. lege.ff.ad Silla.qui allegat omnia bona iura quæ possunt allegari in hac materia.

79 *Officialis dicens se iussu præsidis debere aliquem capere quod uerum non sit, & propter hunc timorem fuit sibi aliquid datum, tenetur de concussione.*

Carcer

80 *Carcer regulariter ad custodiam non ad poenam est inuentus.*

79 ANGE. †Tene tñ menti, ꝙ si officialis dicat ꝙ iussu p̃sidis debeat aliquẽ capere, ꝙ nõ erat verũ, & ꝑ hũc timorẽ fuit aliquid sibi datũ, tenetur de concussionibus, vt no. gl. in l. i. ff. de concus. Postq̃ vero reus se prę sentauerit, vel captus est ponit in carcere, di camus aliquid de ipsa carceratione, & vinculis, & custodia, qm̃ hic cõgruenter cadit.

80 Et primo sciendũ est ꝙ †carcer regulariter

b ad custodiam nõ ad poenam[b] inuentus est. l. aut damnum. §. solent. ff. de poe. Sed si pu nitio delicti non expectat aliã poenã à lege

c vel ab homine imponendã, tũc carceratio[c] à lege ordinaria datur ad poenam, vt l. i. in fi. ff. de alea. & in casu speciali, in l. nemo. & ibi Angel. C. de exac. tri. lib. x. ita dicit Sali. in l. i. C. de custo. reo.

b Non ad poenam. adde circa haec & vide Fulg. in consi. xliiij. Ber.

c De carceratione.

AVGVSTI. Adde & intellige praedicta ꝙ verũ est, ꝙ carcer regulariter inuẽtus est ad custodiã, nõ ad pęnã. hoc verũ qñ carcer non habet in se aliquod aliud accidẽs, vt est in casu declarato pulchre per Bart. in l. i. §. diuus seuerus. ff. de qõ. Et vide Bal. in auth. si captiui. C. de epis. & cle. & dicam infra la te in materia. Adde omnino do. Io. And. & do. Ant. ĩ c. à nobis, de aposta. extra sed om nino ibi vide do. Abb. qui eleganter loquit̃, & vide in c. quamuis. de pęn. lib. vi. do. Catal. in tracta. syn. in q. cli. qui ponit ꝙ cercer est mala mansio, & ille q nõ potest torque ri non poterit etiam incarcerari, quę cõclu sio an sit vera vel falsa, ibi vide.

81 *Carceratio reperto mortuo, & nõ cognito quo modo vel à quo, praesumit cõtra ipsum officialem, vel commentariensem, qui eum retinebat in carcerem.*

81 ANGE. †Secundo quaero, carceratus re perit̃ mortuus & ignorat̃ qm̃o vel à quo. dic ꝙ p̃sumit̃ cõtra ipsum officialem, vel commẽtariensem q eũ retinebat in carceribus, qui nisi probent ꝙ non dolo vel eorũ culpa sit mortuus, tenentur, de quo est gl. singu. in l. cum res. §. species. ff. de leg. ii. & est casus ibi, & in casibus per glo. alleg.

AVGVSTI. Tu aũt ĩ hac materia, adde ea quae dixit Ang. in l. si quis ex argentariis §. praetor in fi. ff. de eden. qui dixit ꝙ hodie custodes carcerum adhibent istam cautelã ꝙ eo ipso ꝙ vnus est ĩ carceribus mortuus adhibẽt medicos qui dicunt mortuũ absq; culpa ipsorum, quod morte sua mortuum, & ita faciũt notarium esse rogatum: & hoc probat illa prima solutio glo. ibi & est text. in l. fi. ff. de cust. reo. & ibi Ang. hoc etiã dixit, & ibi etiam dat aliam cautelam anteq̃ carceratus sit mortuus.

82 *Carceratus pro aliquo crimine quod tamen nõ commiserat, si fracto carcere aufugiat, habetur pro confesso dictum crimen, & contra eũ tanquam si dictum crimen commisisset & confessus fuisset procedi potest.*

82 ANGE. †Tertio, quid si quis positus fuit in carcere pro aliquo crimine, et si dictum crimẽ non commiserit, tñ si effracto carcere aufugerit, habetur ꝑ confesso dictum crimen, & contra eum vt tanq̃ dictum crimẽ commisisset, & tanq̃ contra confessum dictum crimẽ procedi põt, vt est tex. & ibi gl. Bar. in l. in eos ff. de cus. re. & l. fi. e. tit.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, ꝙ opus est quòd ad hoc vt fuga de carcere inducat illã plenã ꝓbationẽ ꝓpter fractionem carceris, ꝙ opus est ꝙ fugiẽs fregerit carceres. alias si reperiret hostiũ apertũ & negligẽtia custodis aufugisset illo modo & illa poena nõ debet puniri scd̃m quod dixit do. Ang. hic. Ita in terminis voluit Guil. de Cu. in l. succurit. ff. ex qui. cau. ma. & ibi Bal. & Bal. in l. admonendi. ff. de iureiur. & Ang. in l. i. ff. de effr. Et de materia vide pulchra verba Io. An. ĩ ti de p̃sum. § ii. ver. violẽta. & vide no. in c. cũ nõ ab hoie. extra de iu. & Bal. in d. l. succurrit dicit ꝙ sine fractura aufugit, quia inuenit hostium apertũ nõ habetur pro cõfesso. Si aũt extra muros exiuit, tunc est violator carceris, & sic tenetur poena frangentis carcerẽ, & tunc dico ꝙ habebitur pro cõfesso, Idẽ si fractis cõpedibus exiuit per hostium, vide ibi Bal. post Guil.

83 *Delinquẽs qui non veniret carcerãdus sed relaxãdus fideiussoribus, si alias aufugit de carcere carcerãdus est & diligẽter custodiẽdus.*

83 ANGE. †Quaero notandũ est ꝙ licet qs esset fideiussoribus relaxãdus ex aliquo delicto

facto, nec carcerãdus, si tñ aliàs semel de carceribus aufugit carcerãdus est & diligẽter custodiendus, & per hoc amittit beneficiũ l.ã.ff.de cus.reo. cum si.gl.est in l.lege.ff.ad Sil.ex hoc dicit ibi Lud. ꝙ surgit intellectus ad gl.quæ semper allegatur in l.si pec. ff.de condi.ob cau.circa med.videlicet ꝙ vbi qs est de delicto absoluendus non est diligẽter custodiendus sicut dãnandus, ita no.i d. l.si pecuniam.§.pe.ꝙ bene debent tenere mẽti commentarienses, quia propter hoc multoties excusantur tñ illud est verum nisi alias talis malefactor aufugerit, vt d.l.quia cum semel aufugerit p̃sumitur ꝙ semper aufugeret, & ideo perdidit priuilegium ꝙ non ita arcte confringatur, facit l.quid sit fugitiuus.in prin.ff.de ædil.edi.quod bene no.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, circa intellectũ illius gl.in d.l.lege corne. adde qđ Ro.ibi dixit ꝙ illa gl nunq̃ fuit pódera tã ab aliquo nisi ab ipso, sed ipse errauit, qa Bal.ibi eam ponderauit licet Bal.in l.nemo deinceps, in fi.C.de epis.audi.non recordatus fuerit de illa glo.in d.l.lege.sed ipse Bal. ibi ponderauit ꝙ de hoc erat tex.in d.l. nemo. Nã dicit ꝙ licet quis non esset in carcere detinendus, si alias fugit [a] de palatio: tũc si iterum capitur debet incarcerari pp illã primam fugam, [b] & hoc no.

a

b

ADDITIONES.

a ¶Si alias fugit. Adde tu an aufugiens de carcere habeatur pro confesso, adde & vide Bal. in consi. cccxx.j.vol.& Alex.in consi.clviij.in vol.ii. & qualiter puniantur plures conspirantes ad frangendum carceres, vide per Rapha. Cum. in consilio cv.Ber.

b Et hoc no. Adde tu, & vide Io.de Ana.in consi.j & ibi Lud.Bolo.in addi.Ber.

84 *Carceratus senex uel debilis non sunt ita diligenter custodiendi sicut iuuenis & robustus.*

85 *Carcer quotuplex sit.*

86 *Detẽtus sub fida custodia an dicatˀ carceratus.*

87 *Carcer quadruplex*

88 *Carceri perpetuo iudex ecclesiasticus potest cõdemnare clericos, non autem laicos, licet efficerentur fori ecclesiastici ratione delicti.*

84 ANGE. Quinto ẽt aduertat custos carceris ꝙ nõ ita diligẽter est custodiendus senex sicut iuuenis, & nõ ita debilis sicut robustus, vt no gl.i l.si vt certo.§.nũc videdũ. ff.cõmoda. Et bene notãdũ est qualiter intelligatˀ ꝙ qs diligẽter custodiẽdus sit. quia de hoc habes gl.in l.i.in fi.ff.de ser.fugit.cuius gl.formã sequi debes tu custos carcerũ.

85 † Quotuplex aũt sit carcer no.p̃lene Bal.in auth.si captiui.C. de epis. & cle.vbi videas de pluribꝰ carcerũ specibus. Nã quidã est carcer terminus pœnæ, & imponitˀ de iure cano.pœna ꝑpetui carceris. [c] Secũdus carcer est, qñ qs detinetur ꝓ criminis inuestigatione, vt l.ii.ff.de exhi.re. Tertius est carcer qñ qs iã condẽnatus est, & detinetur in carcere, vt soluat condẽnationẽm, vel de eo fiat executio, & est carcer hostiũ, vt in toto ti.de capti. Est & alius latronum, vt l.nã &

c

86 seruius.in prin ff.de neg.gest. † Quæro, aliquis detinetˀ sub fida custodia, an dicatˀ carceratus vel teneri in carcere, ita ꝙ si esset tale delictũ, ex quo ꝓhibita esset carceratio, ꝙ iudex teneatˀ i syndicatu necne, dic ꝙ nõ dr̃ incarceratus vt est tex.gl.& Bar.i fi.C.de cur.& stat.lib.xii.qđ bene no.ꝓ excusatione iudicis q̃ ponit biruarios circa captũ ne aufugiat, quòd tñ nõ dr̃ ipsum carcerasse.

c Perpetui carceris. adde & intellige hoc procedere in clerico nõ autem in laico effecto de foro ecclesiastico. ita Rom.in sin.cxliij.& adde ꝙ licet damnatus ad perpetuos carceres fugiat de carceribus nihilominus seruus pœnæ remanet, ita cõsuluit Raph.Fulg.in consi.xliiij.Ber

87 AVGVSTI. Tu aũt in hac materia inquantum dictum est quotuplex sit carcer. Adde Bal.in l.imperiũ ff.de iuris.om.iu .in 4.col. q dicit ꝙ quadruplex est carcer.s.pœnæ perpetuæ, & est meri imperii, qa morti æquiparatur, alle.Inn.i c.qualiter extra de acc.Scđs est carcer modicę coercionis, exẽplũ, qa baiulus nõ bene facit ambasiatã iudicis, & iudex facit eũ poni i cippis. Tertius est carcer custodiæ, Quartus est carcer domesticus.dic vt ibi ꝑ eũ, & vide Ang.in l. i.C.de priua.car. q dicit ꝙ ẽt ille q detinetˀ in via & recedere nõ pôt dr̃ incarceratus, & talis detinẽs illo modo incidit in pœnã de priuatis carceribus. Itẽ qui de loco libere & tute recedere nõ pôt dr̃ incarceratus, vide ibi.& ibi Bal.in l.i.C.de cõfes. in xi.col. ꝙ ille q est bene custoditus dr̃ incarceratus per l.qui neq;.ff.de ver.sig.& dixit Ange.in l.q in carcerẽ.ff.quod me.cau.ꝙ carceratus est qui de loco ad sui libitũ recedere non pôt. Quinimo vult ibi ꝙ ẽt dicitˀ carceratus ille cui assignatus est vnus locus amplissimus, vnde si vni nobili assignatur palatiũ totũ, à quo

a quo nõ recedat, vel ciuitas tota, ille dr incarceratus, & satisfactũ est statuto q accusator ponat in carcerẽ q aũt dedit fideiussores & iurauit de nõ recedẽdo, nec in uinculis, nec ĩ custodia est. Et vide d. Catal. in tra cta. synd. q ccxlvii. q dicit q maior custodia adhibẽda est illi q debet cõdẽnari, q illi qui debet absolui. & vide ipsum ibi ĩ q. ccxlviii. & ccxlix. q dicit q ille dr incarceratus cui locus est assignatus quẽ exire nõ põt, & ibi ponit qñ quis dicatur esse sub fida & secura custodia, & ibi dicit q ille dr esse sub fida & secura custodia qui est ligatus, & licet au fugiat cõmentarieñs dr excusatus. Et quod dixit supra de carcere q carcer perpetuum
88 est meri imperii. †Scias q licet iudex ecclesiasticus possit condẽnare ad perpetuũ carcerem intelligas hoc esse verum contra clericos, nõ cõtra laicos, ẽt qñ laici propter crimen efficerentur de foro ecclesiastico, ita dixit Ro. in sing. suis secundi anni clxxxiii. quod incip. Tu scis quod de iure ciuili.

88 *Confitens delictum an possit poni in carcere, ad hoc ut cõsocios manifestet & mãdatorẽ.*

89 Ange. † Quæro aliquis confitet delictũ an possit poni ĩ carcere, solũmodo pp hoc, vt manifestet consocios & mandatorẽ, dicit Bar. q sic, per illũ tex. in l. ii. §. pe. ff. de iure fis. & in ista gl. supra dixit versi. octauo quero an si est tale & cetera. Vnde tu iudex si tu retines eũ in carceribus, propter hoc vt manifestet madatorẽ vel socios, excusaris, & hoc semper facias apparere in actis, aliàs talis carceratus posset agere actione iniuriarum contra iudicem, vt not. Bar. in l. si vero pro condemnato. §. i. ff. qui satisda. cog.

Avgvst. Tu aũt in hac materia adde & intellige pdicta, vbi sumus in casu q qs tenet nominare socios criminis, iuxta not. in l. fi. C. de accu. & in c. i. extra de confess. Et late dixi supra in hac eadem gl. in illa q. quæro incipit, quæro an particeps criminis dicatur ad indicium idoneus testis.

90 *Iudex tenetur visitare carceratos & facere qđ habeant necessaria sibi.*

91 *Custodibus carcerem existentibus duobus, si vnus eorũ aufugiat cũ carcerato, alius custos nõ tenetur pro illo carcerato qui aufugit.*

92 *Carceratus non debet relaxare sine bulletino illius iudicis qui fecit eum incarcerare.*

90 Ange. Et aduertas tu iudex q obligaris visitare carceratos & facere et currare q habeãt necessaria sibi, vt C. de epi. aud. l. iii. & si vides aliquẽ carceratũ sine cã, siue sine delicto ad nullius petitionẽ põt ex mero
a officio relaxare[a], vt no. Bar. in l. si qs vxori. §. si fugitiuũ. ff. de fur. Et isto casu bene aduertat custos carceris, quia si ipse sine iudicis mãdato relaxaret, ẽt illũ qui sine causa positus est in carceribus tenet alias tenetur, iudex, si minus q iuste mãdauit q relaxet, vt no. Bar. ĩ d. §. fugitiuũ, & sic dict⁹ custos sẽper velit de mãdato iudicis pcipientis sibi q relaxet apparere ĩ scriptis & cõtra. Etiã tu iudex bene aduertas qualiter mãdãs aliquẽ carceratũ relaxari, ne postea tu tenearis fisco vel creditori ad interesse, & ita sæpe ĩ vrbe practicaui dũ essẽ locũtenẽs senatorũ.
91 †Tene ẽt mẽti, q si sunt duo vel plures carcerũ custodes, & vn⁹ ex eis aufugiat
b cũ carcerato, q alii custodes[b] ab aliquo modo nõ tenent, p illo carcerato qui aufugiat, vt est tex. in d. l. pe. § i. ff. de cu. re. Ita ẽt dixit Bal. in l. filio exhẹ. §. eius q. ff. de iniu. te. qđ perpetuo no. quia semel habui de facto in ciuitate castelli. Adde qđ dicã infra ĩ gl. in verbo, iudex detineri & decarcerari iussit. Sed aduertas si qs fuit iniuste captus & detẽt⁹, & aufugit, qđ nõ tenet de fuga, no. Bart. in l. ius eius. & ibi docto. C. de probat.

ADDITIONES.

a **Officio relaxare. adde to. & vide Pau. castr. in consi. xliiij. in j. impressis. Ber.**

b **Quod alii custodes. adde quod carceratus præsumitur aufugisse regulariter negligẽtia custodię. vnde superstes habet præsumptionem pro se ita probat tex. in l. fi. circa medium. & ibi gl. fi. ff. de cu. reo. itẽ adde q custos carceris non est diligens, si non tenet duos carceres ad obseruandum custodem. tex. est in d. l. fin. in princ. & ferramenta pro frangendo carcere non præsumuntur posse inferri in carcerem nisi ex culpa & negligentia custodis casus est not. in l. carceri, in princi. ff. de cust. reo. de quo late vide per Fran. de Are. in consilio xxxvij.**

Avgvsti. Tu in his qstio. adde in quantum dictũ est q iudex tenetur procurare quod carcerati habeant sibi necessaria. Adde q si carceratus nõ habet vnde ali, debet alimẽtari per eum qui fecit incarcerari eũ. gl. in l. fin. C. de erog. mil. anno. lib. xii. vide Bar. in l. sanctum. in prin. ff. de rer. diuisi. Fe

Ange.

Ang. in lliminime. C. de app. & ĩ materia ad dẽ Ang. in d §. si fugitiuũ, q cõfirmat d. Bar. ibi, & Bal. in l. mulier. ff. de cõdi. insti. ꝙ si iudex videt aliquẽ incarceratũ sine cã, nec ad
92 alicuius petitionẽ põt ipsum relaxare. † Et no. q̃ dixit Ang. in l. plerique. ff. de in ius voc. §. si quod carceratus nõ debet relaxari sine bulletino illius iudicis qui fecit eũ incarcerari. Adde q̃ dixit Ro. in sing. suis primi anni xxviii. quod incipit, si dicit statutũ, ꝙ ille tex. in l. fi. §. interdũ. ff. de cust. re. est singularis, s. ꝙ si vnus carceratus aufugit cũ altero custode carceris, ꝙ aliter non tenetur.

93 *Tortura quando possit adhiberi tam contra malefactores, quàm contra testes, & pluribus existentibus inculpatis de uno debito, à quo debeat incipere tortura.*

93 ANGE. † Nũc videamus de tortura facta post indicia, capturã, & carceratione ad
c torturã [c] deuenerũt, hic. n. cõgruẽtius ponitur q̃ in aliqua glo. huius tractatus: iõ hic de ea aliqd dicã. Præmittas primo qñ ad torturã põt deueniri, tã cõtra malefactores, q̃ cõtra testes, qđ not. plene Sal. in fi. C. de qõ. versi. tertio quęro qñ ad qõnes possit deueniri, & quẽ ordinẽ debeat tenere iudex. vide plene ꝑ Ang. in d. l. fi. Et primo q̃ro qñ iudex habet plures inculpatos de vno delicto, à quo debet initiũ facere de torquẽdo. Bar. in l. i. in prin. ff. de qõ. dicit iudex dẽt animaduertere à quo melius sperat & citius extrahere veritatẽ & ab illo in torquendo faciat initiũ: si aũt sperat ita ab vno sicut ab alio, tũc initiũ faciat ab eo, qui magis de crimine est suspectus. Si aũt oẽs pariter sunt suspecti tũc incipiat à magis debili: vt d. l. i. cõiuncta l. vnius. ĩ prin. co. tit. Itẽ si est pater & filius, à filio incõspectu pr̃is incipiat, q magis timet in filiũ q̃ in se: vt l. isti quidẽ. ff. qđ me. cau. Itẽ si est masculus & fœmina incipiat à fœmina quia est debilior: vt l. filio. C. de inof. te. & l. deferre. ĩ prin. ff. de iur. fisc. ita dicit Dy. ĩ suo tract. de qõ. vers. quo ordine sit habẽda tor. &c.

a **Ad torturã. Adde & vide Bal. in cõs. 275. vbi ꝙ triplex est tortura, grauis, grauior, & grauissima, quæ cum imponitur, bene esset ꝙ adessent, quia aliquãdo ita moles ꝙ expirarent torti in tortura.**

AVGVSTI. Tu aũt adde, ꝙ Gãd. in trac. suo malef. ĩ rub. de qõ. & tormẽ. in ver. nũc videdũ est quo ordine sint habẽda tormẽta dicit ꝙ iudex sagax cõsiderabit à quo facilius veritas erui possit vt ab illo qõnẽ incipiat, tanq̃ à timidiore & à magis suspecto, & magis debiliori, & non à fortiore, per l. i. §. i. ff. de qõ. & d. l. vnius. & dicit, quòd cũ fœmina habeat cor momentaneũ & instabile: l. deferre. in prin. ff. de iur. fisc. primo torquẽda est fœmina magis q̃ masculus. Itẽ filius q̃ pater. Et certe dũ do. Ange. hic allegauit Dy. in suo trac. de qõ. errauit ipse, & alii qui allegant Dy. fecisse illũ tractatum, quia fuit Gãdi. qui fecit illũ trac. de qõ. & tormẽ. quẽ posuit ĩ suo tra. malefi. Et de materia ista vide Io. And. in terminis formantẽ istã qõnẽ in c. cum contẽplatione extra de reg. iur. & Pau. de Liaza in cõmẽto. c. grauis. extra de deposito. Adde tñ inquãtum dictum est supra, quòd post indicia deuenitur ad torturã quod gl in c. quæstionẽ. xxii q. ii. dicit quòd licet regulariter ad torturã deueniri nõ possit nisi ꝑcedentibus indiciis: tñ hoc fallit in tribus casibus ibi enumeratis: vbi ad tormenta peruenitur: nullius indiciis pręcedẽtibus. Itẽ fallit in teste, qui in vili persona, q potest torqueri sine indiciis. Bal. in l. milites.
a C. de quæstioni & ibi vide alios casus [a].

ADDITIO.

a **Alios casus, Adde vide Barba, cons. xxxvi.**

94 *Iudex non debet ad torturam deuenire, nisi in subsidium, & quando aliter ueritas non potest uerisimiliter haberi.*

94 ANGE. † Secundo quæro ante omnia, an liceat iudici deuenire ad torturã quãdo vult, dic quòd non, sed in subsidium deuenitur vt qñ verisimiliter veritas alias haberi non potest, aliàs aũt si per aliã viã veritas reperiri posset: deueniendũ non esset ad torturã, vt est tex. & ibi Bar. in l. edictum. ff. de quæstio. Ex quo not. & cautus sis quòd facias in actis apparere quòd iudex non pos-
b sendo aliter veritatem [b] habere, declarauit deueniendũ ad torturã, aliàs autẽ in syndicatu posses teneri. Sed aduertas quòd prædicta procedunt in cã capitali, & graui. in pecuniaria aũt non tantũ, quòd in subsidiũ ad torturã deueniatur. sed non ita faciliter deuenitur, sicut in criminali: vt l. etiam liberi. & l. diuus. ff. de quæstionib.

b **Aliter habere veritatẽ, Adde ꝙ ẽt ad torturam deuenitur, qñ causa ciuilis habet annexum delictũ. ita Alex. in consi. lxxvij. in j. vol. & Barba. in consi. xxxvij. in c. scribitur in lib. iudicum.**

AVGV-

AVGVSTI: Tu autẽ in hac materia, adde quæ dixit Gandi. in tractatu malefic. in rub. de quæſtio. & tormentis in prin. qui dixit ꝙ iudex ꝗ de aliquo qõnem habere intendit, ante oĩa habere debet iuris & humanitatis rationẽ, & conſiderationẽ hanc, videlicet vt non facile & repente ad qõnem proſiliat, ſi aliqua alia via leuior põt obiecti criminis veritas inueniri, quantuncunq; ad ſint indicia vel veriſimilia argumenta, alle. l. diuus. ff. de quæſt. Et ideo dixit Ang. in l. ſi certus. ff. ad Sillan. ꝙ ſi maleficiũ eſt liquidatũ per probationes veras, male facit iudex ponere malefactorẽ ad torturam, & tenetur in ſyndicatu. & vide Bal. in l. milites. C. de qõ. & Ang. ĩ l. fi. C. de qõ. Et hoc dicit Ioan. And. in terminis in c. cũ in contemplatione. extra de reg. iur. Et do. Catal. idem dixit in ſuo tract. ſyndicatus, in quæſtio. cxxii. & in q. ccix. ccx. ccxi. Qui ponit ꝙ de facili non eſt deueniendum ad torturam, & quod in diebus paſchalibus, an autẽ in cauſa ciuili poſsit ad torturam procedi, vide Canoniſtas in c. primo, extra de depoſi. Et maxime per do. Anto. de But. ꝗ dixit ꝙ in cauſa ciuili aliquãdo ad veritatẽ eruẽdam poteſt procedi ad torturam, quãdo ciuilis cauſa habet in ſe annexum delictum. & vide glo. xv. q. vi. in ſumma.

95 *Tortus, an iterum torqueri poſsit.*

95 c ANGE. † Tertio quæro an tortus [e] poſſit iterũ torqueri & repeti in tormẽtis. Bar. in l. vnius. §. i. ff. de qõni. dicit ſi primo fuit ſufficienter tortus, nunquam in tormentis põt repeti, niſi ſuperueniant indicia de nouo vt ibi probatur quod no. contra aliquos crudeles iudices ꝗ quotidie torquẽt, & tormenta repetunt, & de nouo illa indicia nõ habẽt, quoniã tenentur in ſyndicatu ꝗa nõ poterãt illũ in tormentis repetere, & idẽ tenet Sali. in l. ii. in fi. C. de cuſt. & exhib. re. intantũ ꝙ Bal. in l. decuriones. C. de qõ. dicit quod illa lex eſt in arg. ꝙ de quacũque tortura ꝙ iudex facit dolo malo & ſine cauſa, ſit pęna capitis vt etiam ipſe no. in l. i. C. de priua. carce. ꝙ bene tu iudex debes conſiderare. Aduertas tamen ſecundum Dy. in ſuo tractatu verſi. quid ſi aliquis &c. vbi dicit quod aſſeſſores hoc ex conſuetudine nõ ſeruant. Sed iudicio meo male faciunt, imo continue repetunt in tormentis, ſine nouis indiciis quouſq; de obiectis criminibus veritatem eruant pro quorum opinione ſaluã da Cy. alleg. in auth. vt iudic. ſine quo. ſuffra. §. oportet. & ibi iudices torquebunt fures, niſi prius &c.

c ℭ An & quando tortus poſsit repeti quid autem ſi ſit ſufficienter tortus iudex tamen propter indicia vehementia ſuſpicetur ꝙ ſit culpabilis. an debeat diffinitiue abſoluere. vide Salice. in l. ea quidem. antepenult. colum. C. de accuſ. in l. ſi quis. C. ad l. Iul. maieſta. & in l. ſi quis adulte. ff. de adult. Moder. in l. vnius. §. reus. ff. de quæſtio. vide tamen dictum do. Abb. poſt alios Moder. in c. j. vij. char. de offic. ordi. & vltra prædicta adde tu & vide Alexand. de Imol. in conſi. v in j. vol. & Cepol. in cõſil. lxviij. Rapha. Cu. in cõſi. cxxxviij. & Bal. in conſil. cclxxvj. in volu. & ibi quæ ſint noua indicia. Stra.

AVGVSTI: Adde tñ tu ꝙ Bal. in l. milites. C. de quæſti. dicit ꝙ ſemel tortus non põt iterum torqueri, & ſi faceret hoc iudex quia repeteret & tortus decederet iudex punitur acriter. Et hoc dixit do. Catal. in materia ſingula. qõ. ccvi. & ſequitur Bal. in d. l. milites. & dicit do. Catal. in q. ccxx. ꝙ leuiter tortus non poteſt iterum torqueri quantuncunque Bal. in l. obſeruare. C. quorum appel. non reci. dicit, ꝙ ſemel tortus ẽt inſufficienter, non poteſt torqueri ſine nouis indiciis, quam ſententiam non credo verã, quia caret ratione per doctrinam Bar. in d. l. vnius. quia Bar. voluit quod ſi ſufficienter fuit tortus ſecundum indicia non poſsit iterum torqueri, alias ſic, & licet Ioan. And. in c. cum in contemplatione. in ſi. extra de regu. iur. referat ibi opi. diuerſorum docto. in hac materia, & nihil affirmet. & Cy. habuit aliam opi. in l. fin. C. de quæſtio. Tamen ibi dicit Cy. ꝙ aſſeſſores qui repetunt tormẽta ſine nouis indiciis, vel ſine nouis argumẽtis, non habent nec Deum nec leges poculis. Mihi autẽ in hac materia placet ſententia Gandi. in tracta. malefi. ſub rubri. de qõ. in verſi. an quęſtio poſsit repeti. qui dicit ꝙ licet aſſeſſores qui ſunt audi honoris obſeruent, vt repetant quęſtionem ſine nouis indiciis, tamen communis opi. doct. eſt quod ſine nouis indiciis non põt repeti torturã. Et affirmauit Gãdi. in d. tracta. malefi. ſub rub. de quæſtio. in i. col. licet ibi dicat ꝗ de conſuetudine multi aſſeſſores hoc nõ obſeruent. & dicit Ange. in l. i. §. ſi quis mortis. ff. ad Silla. quod ſemel illata tortura caueant iudices ne iterum torquant. & dicit Bald. in

c.i.§.iniuria.de pace iur.fir.semel tortus bis & ter,& sufficienter si tamen perseuerat negando,& superueniant indicia de nouo potest iterũ torqueri.Et idẽ dixit Bal. in l.i.de cõfessis, in vii.col.ꝙ tortus cõpetenter non potest iterum torqueri,sine nouis indiciis.

96 *Repeti non debet malefactor in tormentis, sine nouis indicijs,poterit tamen repeti etiam post publicationem processus quando sunt euidentiora primis.*

97 *Articulos formans super maleficio, & publica uoce & fama, & testis deponat super maleficio, ac subiungat se nihil plus scire, tamen super articulo de fama poterit testis repeti & examinari.*

98 *Indicia quae dicantur noua ad hoc quod quis possit in tormentis repeti.*

96 ANGE. †Sed tu caueas & sine nouis indiciis non repetas malefactorẽ tormentis, vt supra dixi.Et potest etiam in tormentis repeti etiã post publicationẽ processus, qñ sunt indicia euidentiora primis,ita dicit eleganter Bart.per illum tex. in l.vnius.§.i.ff. de quęstio.quod no.perpetuo.Quinimo ẽt si publicatus fuerit processus & nõ fuerint testes examinati super omnibus articulis nõ obstat quin testes super articulis super quibus non fuerunt examinati testes, possint examinari,vt no.Specu.in tit.de notorio crimine.§.fama.versi.fin. & hoc voluit Bar.in l.de minore.§.tormenta.ff.de qõ.& hoc probatur secundũ regulam & doctrinam doct.Bar.& aliorũ in auth.qui semel. C.de proba.quia super nouis articulis, vel super aliis qui nõ comprehenduntur in publicatione priorum, non obstat publicatio
a quin testes possint repeti, vt ibi.[a] † Et ad-
97 uertas ꝙ si feci articulos super maleficio. Itẽ alios super publica voce & fama & testis super maleficio aliquid dixit, & subiunxit se nihil plus scire. tamen super articulo de fama poterit repeti & testis examinari,non obstãte publicatione processus,vt no.Spec. & Ioan.Andr.in tit.de teste.§. nunc videndum.versi.illud autem.& no.Ioan.And.& Ant.de But.in c.fraternitatis.de testi. ꝙ be-
98 ne no.quia vidi de facto Ferrarię.† Quaero
b quae dicantur noua indicia[b] ad hoc vt possit repeti in tormentis. Respondeo esse ea quę differunt à procedẽtibus specie vel substantia. Verbi gratia,prima indicia erant de mala fama rei, vel quod erat inimicus &c. superuenit postea vnus testis qui dicit se vidisset reum percutere, vel dicit quod vidit cum gladio euaginato. Talia enim indicia dicunt noua quę à prioribus specie differũt vel substãtia sicut dicimus ĩ capitulis nouis, vt l.p hanc.C.de tẽpo.app.& c.fraternitatis.de test.quod bene not.ne erres, qã si tu primo habuisti indiciũ ex fama per aliquos testes, licet postea plures habeas pur super fama nõ dñr noua indicia,sed dr̃ noua probatio primi indicii,& sic ꝓpter nouos testes super fama non posset in tormentis repeti.

ADDITIO.

a ℭRepeti vt ibi. Adde ꝙ Bal. in consil.cclxxvj. in j.vou.l.alias est in consi.clij.inci.in Christi nomine plura tanguntur, & quod dicit Inno.in c.cũ clamor.& de testibus intellige verum quando iudex proprio motu & inquisitio est facta ex mero officio,secus vbi esset ꝓsequutor inquisitionis. B.
b Quae dicãtur noua indicia. Adde etiam tu & vide d. Alex.de Imol.in consi.clxxxiij.colum.fin. in princip in ij.volu.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia,adde inquantum dictũ est ꝙ propter indicia de nouo superuenientia reus potest iterũ torqueri.dic hoc verum,intelligendo noua facientia indicia verisimilia contra captũ nõ intelligẽdo noua scilicet impertinẽtia & hęc sumuntur ex doctrina d.An.in d.c.fraternitatis.extra de test.dum tractat materiã q̃ dicãtur noui vel antiqui articuli,& vide Specu.in ti.de teste.§.satis vtiliter.ver.illud autẽ.& Host.in summa de teste in fi.bene faciunt d.Ang.in l.i.in fi.principii.ff.qđ quisque iuris dum tractat materiã q̃ dicant noui casus,& glo.in c.generali.de elec. lib.vi. in gl.super verbo de nouo.& gl.xviii.q.ii.c. quidã in glo.nouũ.& vide Ant.de But.in c. fraternitatis allegantẽ multa in hac materia qui dicatur nouus vel antiquus articulus ex cuius dictis poteris arguere ad hanc materiã,q̃ dicanẽ noua vel antiqua indicia.

99 *Delicto existente quòd pro eo reus ex forma iuris uel statutorum non possit torqueri,uel fuerit sufficienter tortus,& non supersunt indicia an si retineatur in carceribus ut siti uel fame moriatur, dicatur tortus.*

99 ANGE.†Quęro quid si est tale delictũ ꝓ quo non põt torqueri ex forma iuris vel statutorũ,vel fuit ad sufficiẽtiam tortus, & non

non supersint indicia, an si retineatur in carceribus vt famæ aut siti moriatur, dicatur tortus e ita ꝙ si virtute talis sitis confiteatur teneat talis sitis confessio, dico ꝙ non, nisi in ea postea rite & recte perseueret. ita dicit eleganter Bar. in l. j. §. diuus Seuerus. ff. de quæst. & facit l. ij. §. si quis autem visus. ff. de vi & vi armata. Et sic facit cõtra iudices ignorantes qui nõ possunt torquere dant carnes valde salitas ad comedendum malefactori & non bibere, quia tunc dicuntur torquere & teneri debent in syndicatu.

e **Dicatur tortus. Adde tu quod dicatur tormentũ & vide per Alex. de Imo. in cõsi. xlvj. in ij. vol.**

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde hic quæ dixerunt Paul. de Leaza. & Pet. de Anch. in c. j. extra de depo. Et hic bene faciunt no. per doct. in l. ij. C. quod metus causa. & in l. interpositas. C. de transact. & dicit Bal. in l. j. C. de his qui ad liber. perue. non pos. ꝙ carcer est tormentum & ponere in compedibus. vide Bar. in l. j. ff. de cust. re. & ideo recte dixit Bal. per illum text. in d. l. j. C. de his qui ad liber. perue. non possunt ꝙ iudices nõ possent adhibere ista genera pœnarũ extra. Adde do. Io. And. in c. cum in contemplatione. extra de reg. iur. qui dicit ꝙ tormentum fit etiã cũ ieiunio, & ꝙ ieiunia sint tormenta. vide gl. in clem. j. de here. & ibi vide doct. & ideo recte dicit Ioã. And. in d. c. cum in contemplatione. dum corpus habet dolorem illud est tormentum, & voluit Bal. in l. obseruare. C. quorum appe. non re. imo aliqui voluerunt ꝙ solus carcer sit tormentum. Sed hoc est falsum, quia carcer tunc est tormentum dum sibi victus denegatur. Ang. in l. item apud. §. q. ff. de iniur. idẽ dixit in hac principali quæstione melius Gan. in tract. malefi. sub rub. de quæst. & tormẽ. in ver. dictum est supra quod confessio facta &c. in fi. j. col. Et d. Catal. in q. ccvij. & in q. ccx. in tractatu suo syndicatus, vbi ponit quid etiam tormentum, quid est quæstio. & Albe. de Rosa. in iij. parte statutorum. q. xxxj. qui ponit de eo qui non dat alicui nec comedere nec bibere, vt talis dicatur tortus.

100 ***Torqueri timens contra ius, appellet, quoniã appellatione pendente, si aliqua confessio emanauerit, erit ipso iure nulla.***

100 ANGE. †Aduertas tamen eleganter ꝙ si captus timet torqueri contra ius, consilium est quod appellet, quoniam appellatione pendente, etiam si aliqua confessio emanauerit, talis d confessio est ipso iure nulla,[d] vt arg. l. j. ff. nil not. appella. pen. nec in hoc articulo opus est vt iudex appellationis superior inhibeat, quia periculosum esset. ita dicit Bal. in l. j. C. commina, vel episto. quod not.

d **Ipso iure nulla. Adde tu & vide Alex. in consi. cxliij. in ij. volu. Ber.**

AVGVSTI. Tu autem in hac materia addo Bal. per illum text. in l. si quis prouocatione. C. de appel. qui dixit ꝙ licet ante factum non possit appellari, sed post factum. tamen vbi factum est irreparabile ante factum tenet appel. Et exemplum ponit. Et ideo dicit ꝙ vbi de intentione aliqua iudicis comprehenditur aliquo modo, ꝙ vult aliquem torquere, vel quia comminatus, tunc ante tormenta possit appellari, quia post factum illud irrecuperabile est non nimirum ergo si non teneret talis confessio, appellatione pendente.

101 ***Tortus fuit unus contra quem uere erant indicia sufficientia, non tamen apparebant in actis nec erant nota iudici, postea superuenerunt indicia uera ad notitiam iudicis quæ in actis apparent dicta tortura non iustificabitur ex indicijs postea notis iudici.***

101 ANGE. †Quinto quęro, iudex torsit vnũ & in veritate indicia erant sufficientia contra eũ, nõ tamẽ apparebat in actis nec erãt nota iudici, post torturã indicia superuenerunt & vera, & in notitiã iudicis deuenerunt & in actis apparet, an d. tortura iustificetur ex indicijs post ea notis iudici. dic quod non vt not. Bart. in l. maritus. in prin. secundũ gl. ff. de q. & non est mirũ quia sic ẽt est in ciuili, vt no. Bar. in l. hoc aũt. §. j. ff. ex qui. cau. in pos. ea. & in l. multum. ff. de cond. & demon. quod not. ne in syndicatu postea tenearis quod antequã torqueas facias indicia prius apparere in actis.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ istã eãdẽ cõclusionẽ approbauit Bal. in l. ea qdẽ. C. de accus. Sed in proprijs terminis Bal. in l. fi. C. de accu. formauit istã q. & multũ extollit illã gl. in l. maritus. ff. de qõ. secundũ secundã lecturã, & ibi dicit ꝙ indicia superuenientia non iustificãt torturã, & alleg. rõnem q̃a dicit ꝙ ordo iuris est peruersus. & sic Bald. ibi tenet ꝙ est de ordine a essentiali. & ita cõsuluit Ro in cõs. suo. clxvij.[a]

ADDITIO.

a **Consi. clxvij. adde tu etiam Pet. de Anch. in consi. xxiiii. & Alex. in cõsi. liij. in iij. vol. Ber.**

102 *Torqueri quæ personæ possint & quæ non.*

102 ANG. †Sexto quæro quæ personæ possint torqueri dic q regulariter omnes,& sic regula est affirmatiua nisi expresse reperiantur prohibitę,& sic siue liberti,siue serui, siue mares,siue fœminæ, siue paterfa.siue filiusfa. vt l.vnius.§.j.& l.labeo.ff.de quæst.Sed excipiũtur minores xiiij.an. quia debent ferula cędi, vt l.j.§.impub.ff.ad Sil. Itẽ in dignitate constitutus vt decurio & eius filij. Itẽ maior magistratus,durante officio.Item docto.Item clericus b in sacris & istorum filij.Sed milites nostri tẽporis cum non sint milites proprie,poterãt torqueri,vt no.Cy.in l.iij.C.ad le. Iu.maiesta.& in l.milites.& ibi Ang.ff.de q. & not. Dy.in suo tract.de q.in ver.quę personæ possint torqueri.Et etiam circa fi. prædicti tract. in ver.modo dictũ est supra qñ &c. Item decrepitus non torquetur, vt l.iij.§.ignoscitur. ad Sil. Aduertas tñ q in certis delictis etiam prædicti exceptuati, vt magistratus doctor & similes. torquentur vt in crimine læsę maiestatis,vt l.de minore.in prin.& l.libero.§.j de quæstio. de re milita.l.proditores.& in crimine hæresis,vt no.gl.in l.iij.C ad leg.Iul.maie. Itẽ mulier prægnans dum est grauida nõ torquetur,vt l.pręgnãtis.ff.de pœ. ex quo Bal.in l.decu.C.de quęsti.dicit no. q si ptãs huius ciuitatis torqueat aliquẽ de prioribus,siue de ancianis qui sunt de loco curionũ, punietur pœna capitis,excepto in crimine læsę maiestatis, & proditionis populi.l.fallaciter.C.de aboli.

b **Clericus in sacris. Adde q si clericus qui ex causa torqueri potest fuit tortus super diffinitione vnius delicti & cõfiteatur de alio vbi non essent indicia talis confessio valet.ita Card.in cõsi.xlv. & ponit etiam Ioan. Ana.in consi. Ber.**

AAGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde & vide Ioan.And.in c.cũ in contemplatione. extra de reg.iur.qui late vltra doct. examinat istã materiã, q̃ personæ possunt torqueri, & qñ milites & senes & iuuenes & minores possunt torqueri & in quibus casibus. Itẽ qñ serui siue liberi,siue statu liberi.Itẽ qñ clericus siue intelligamus de clerico,siue de presbytero. Itẽ quid si istę personę examinantur propter se, siue propter alium.s.in testem qñ & quomodo possũt torqueri.& ibi late loquitur Io. And. referens dicta antiquorũ. Et de clerico & de presbytero.adde d. Bal.in l. presbyteri. C.de episc. & cler.& ibi per alios Mod. Et de materia. vide per Gan.in tract.malefi.de q.& tormen.in rub.in versi.q̃ personę possunt torqueri. vbi multa alle. in hac materia & bonus tex.& per Bart.in l.ex libero.ff.de q.& ibi late & per Gand.in d.trac.in ver.an testes possint torqueri.& in ver.pulchra quęst. dictũ est supra & ibi ponit quid de militibus nostri temporis & quid de aduocatis,& per Ioã.And. in c.j.extra do depo.vbi ponit quid de clericis & ibi per doct. & an consiliarij ciuitatum nostri tẽporis possunt torqueri,vide Gand.in loco supra alleg.in ver.supra dictũ est,decuriones nõ posse torqueri.qui dicit q cũ isti decurionibus ęquiparentur & decuriones non possint torqueri.igitur &c.sed dicit q de generali cõsuetudine contrarium obseruatur. & ita vidit Bononiæ obseruari,& consuli per sapientes & obseruari autoritate cõsuetudinis, quàm consuetudo pro lege obseruatur. Adde tñ quę dixit Ro.in singu. primi anni cccl xxj.quod incipit milites,doctores, decuriones &c. q non valet cõsuetudo in contrarium vt p̄fatæ personæ possint torqueri. Et hoc dicit Bar.in l.omnes C.de dec.li.x.qui loquitur de militibus. Salic. c vero in l.j.C.de iur. & fa.ign.dicit q milites c nostri tẽporis nõ pñt torqueri.& Guil.de Cu. quem vidi in fonte in l.pe.ff.ex quib. cau.ma. & approbant Mod.in l. centurio. ff.de vul.& pupil.sed ego in tractatu meo allegationũ quę nuperrime facio,dãno opinionẽ istã, & teneo q milites nostri temporis pñt torqueri & q non gaudent priuilegijs militaribus.

c **Quod milites. & quod milites nostri temporis non gaudeant priuilegio antiquorum tenet Fran. de Are.in consi.xij.sed contrariũ q imo gaudeãt tenet Ro.in consi.ccccvj.& q aduocatus nec miles possunt torqueri,consuluit Fulg.consi.clxxiij. qui alleg.Cyn.& Albe.ita tenere in d.l.milites. contrarium tamen tenet Cep.in consi.xl.& ibi q de consuetudine decuriones & consiliarij ciuitatis possunt torqueri alleg.Gan. per Ang.supra alleg. & Odof.in trac.de quęst. in fi. qui dicit quod ita vidit consului & seruari. Albe.de Rosa.in l.diuo marco.in fi.de quæst.& ibi etiam Sal.qui dicit q non seruatur priuilegium quo ad torturam,q consiliarij non torqueantur. & dicit q ita est generalis consuetudo,& ita seruanda nisi esset specialis contraria in loco, vt est Florentiæ,vt dicit Bal.in l.nihil.de quæstio & ibi late. Ber.**

103 *Tortura seu quæstio quo moderamine sit habenda.*

103 ANG. †Septimo quæro cũ quo moderamine sit habenda qõ. respondeo moderate, vt l.de minore §.tormenta.ff.de qõ.& hoc totũ residet in pectore boni iudicis, qui considerabit

rabit cuius fortitudinis sit torquēdus, cuius
d ętatis valitudinis,& ſm qualitatē personę d
& delictorū,nec à grauioribus nec à leuiori
bus tormētis initiū faciet.facit l.iii.§.fi.ff. de
re mil.& ff.ad Sil.l.si quis in graui.in princ.
& in l.i.§.impubes.eo.tit.& sic vt innocentiæ, vel supplicio eū conseruet indemnē, vt l.qſtionis modus.ff.de quæst.ita dicit Dy.in suo tract.ver.qualiter inqſitio fieri dēat &c.

d ¶Qualitatem personę. Adde tu & vide Alexan. de Imol.in consi.clxxv.in fi,in ij.vol. Ber.

AVGVSTI. Tu in hac materia dic vt sæpe dixi in isto tractatu, ꝙ supportatione iste tractatus qſtionis appropriat Dy.fuit Gan. in tract.malefi.qui fecit rubr.de qſtionibus & tormentis.Quinimo dixit Gan.in tract. in prin.ī ver.quinto no.ꝙ iudices hoc tēpe ramentū teneāt vt tormēta nō sumant immēsa de aliquo nec inquantū accusator postulauerit,sed ꝓut moderate rationis tēperamēta desiderāt,adeo ꝙ totus sanus vel saluus innocētiæ vel supplico cōseruet,ita dixit Io.And.in c.cū in cōtēplatione.extra de re.iu. ꝑ tex.in l.qōnis modū.ff.de q.& Adde Bal.in l.i.C. de conf.in vi.col.qui dicit ꝙ quo moderamine sit habēda qō hoc relinquitur arbtrio iudicis ibi vide, sed intelligo dictū arbitriū ſm virū discretū, nō indiscretū per ea quæ habentur in l.i.ff.de leg.ii.

104 *Torto moriēte in tormētis, an iudex puniat.*

104 ANGE. † Octauo quæro quid si tor-
e tus [e] moritur in tormentis an iudex teneatur.vr̄ dictū Bar.ꝙ sic in l.lege Cornelia.ff. de sicca.vbi dr̄ ꝙ si rectores torquēt reū vel testē,ita ꝙ ex hoc moriat̄ ꝙ tenet̄ l.Cornelia,de sicca.per illam legē.ad idē facit.l.aut damnū.§.i.ff.de pęnis.Sed Bar.in l.quęstionis.ff.de quæst.& Cy.Bald.& Sal.in l.gracchus.C.ad leg.Iul.de adul.tenet contrariū. & idē tenet Ange.in l.iii.C.de adult. qđ tn̄ Cyn.Ang.& Sali.intelligunt verum dummodo indicia præcedant & in actis de indiciis appareat,tūc cum iudex fecerit ex permissu legis,quia ad torturā licite peruenit, licet ille moriatur non debet teneri,vt l.sed an vltro in princ.ff. de neg.gest.& hoc etiā intelligunt verū, dummodo iudex nō fuerit egressus terminos torturæ, de quo per Cyn.in d.l.ii.& per Bal.in d.l.gracchus.In dubio autē non sumitur ꝙ fuerit egressus, imo quod suum officium temperare gesserit,vt l.herennius.§.caia.ff.de euict. Vnde alleganti ꝙ iniuste torsit incūbit onus probādi ſm Ang.ꝙ est no.dignū,nō obstat dictū Bar.in d.l.lege.qa imo facit pro ista parte si bene consideret̄, qa dixit reū torsit cōtra iustitiā &c.& sine indiciis, & sic excessit formā & modū torquendi, alias sentit se fecisse ſm iustitiā ꝙ non teneretur.Et de materia ꝑ Flor.in l.q occidit.ff.ad leg. Aquil.

e ¶Si tortus. Adde & vide Bal.in cōsi.cccxxxvi. in iiii. volu.incip.factum sic proponitur. vbi ꝙ si in casu etiā a iure permisso iudex dolose torquet ꝙ tenetur pęna.l.Cornelia.de sicca,l.lege.§. fi.ff. ad l.Iul.pecu.aut rigide & non dolose torquet & tunc tenetur minori pęna,l.respiciendum.§.qui delinquunt.ff.de pœ. aut nec dolo nec culpa torquet & facit sicut quilibet diligēs.& tunc nullo modo tenetur. Si vero iure prohibente vel non permisso ponit iudex aliquem ad torturā punitur.l.Cornelia. de sicca. ita Iac.de Are.in tracta.de quæst. & vide Franc.de Are.in consi.xviii. Ber.

AVGVSTI. Tu de hac materia,adde dicta Gasp.de Cal.in c.i.extra de deposi.Sed in hac materia reperi vnum pulchrum consilium domini Ziliolide Cauitel. qui consuluit.pone ꝙ iudex excessit, modū in torquēdo reū excessiue vel in casu non permisso, vt quia forte nō erant indicia legitima, vel fuerunt purgata per alias probationes, vel quia non erat de casibus, de quibus posset torqueri de iure an teneatur directa.l.Cornelia.de sicca. & sic debeat decapitari. Nā vr̄ ꝙ sic cū iudex non possit prætendere se ignorare iura quorū asseruit se fore peritū cū electioni de se,vt de perito factæ consenserit l.ii.& ibi no.ff. ꝙ qſque iur. Nam licet ignorare iura sit lata culpa, qa pōt consulere peritiorē,vt ff.de infa.l.liberorū.in fin.& ita dicit ibi gl.in l.ex maleficiis.§. si iudex. ff.de actio.& oblig.& probatur per tex. insti.ad leg. Aquil.§.præterea. ver.imperitiā. & ff. de reg.iur.l. imperitiā. tn̄ hoc verū in personis quæ non sunt astrictæ scire iura, vbi in pęnalibus lata culpa non æquiparatur dolo,& ita intelligitur.d.l. imperitiā. cū similib.Sed in iudice qui se asserit iurisperitū ignorare ius,est adeo lata culpa,ꝙ dolus in eo pręsumitur cum iuris ignorantia non præsumitur,sed verius scientia iuris. Et isto casu lata culpa æquiparatur dolo.l.ii. cū gl. ff. ꝙ quisque iur. Et pro hoc videtur ꝙ iudex debeat decapitari tāquam dolose occi-

 derit

derit illum in tormentis. & ita videtur tenere Sali. sed certe est error, quia secundum dictum domini Zilioli. isto casu lata culpa æquiparatur dolo, sed non dolo vero sed præsumpto. Item æquiparatur dolo tacito, & nõ expresso. & ita debet intelligi tex. & glo. in d.l. ex maleficiis. & glo. in l. fin. C. de pę. iud. qui male iud. Et idem in medico qui per imperitiam aliquem debilitauit vel occiderit, vt dicit gl. in d.l. ii. quod quisque iur. & tex. in d. § pterea instit. ad leg. Aqui. & ideo errauit Salic. dum voluit talem puniri directa. l. aquilia. sed nõ est verũ, q̃a in pęnis corporalibus infligẽdis lata culpa, nõ æquiparatur dolo. Sed eum dico teneri vtili Cornelia vt extra ordinem iudicis arbitrio puniatur. & ita dicit Bar. in l. vlti. ff. de adult. in q. de occiso bannito probatur in l. lex Iul. §. fi. ff. ad leg. Iul. repetun. lex enim Cornelia directa requirit verum dolũ, vtilis autem requirit fictum seu præsumptum q̃ insurgit ex lata culpa cõmissa per illum qui est astrictus scire iura, vt in iudice & medico. Et licet qñ iudex lædit partem ciuiliter per impudentiã non teneatur ad merã pęnã fisco applicandã, sed tantũ ad satisfactionẽ dãnorũ & expẽsarũ seu interesse partis læsę, vt dicit Bar. in l. fi. in fi de va. & extraor. cogni. & in disputatione sua, quæ incipit à snia iudicis qui male iudicauit &c. tamen quãdo iudex per imprudentiã lędit in corpus aliquem scilicet torquẽdo, vel eum aliter debilitãdo, vel occidi faciendo in publico arẽgo. iste iudex tenetur extra ordinẽ vtili, lege Cornelia. vt supra dixi. & ita consuluit dominus Ziliolus in ciuitate Mantuę qui dixit q̃ nisi dolus expressus probetur in iudice scilicet quod vel odio, vel gratia alterius, puta inimici passi vel corruptus pecunia, illum læderet in corpus nõ teneatur directa l. Cornelia. scilicet pęna corporali quin potius dici debet ipsum iudicẽ fuisse in culpa lata, quam in dolo vero & expresso. quia saltem prætextu officii sibi commissi id fecit, & per cõsequens non prætextu homicidii cõmittendi, nam ad excludendum verum dolum & expressum. & pęnã quæ pro tali dolo imponenda venit sufficit quòd aliquo colore iusto, vel prætextu, id factum sit, licet facere iure non debuerit, vt l. Gracchus. C. de adult. vbi casus. Item sufficit eum fuisse motum aliquibus rationibus, siue iustis, siue iniustis, quia per hæc caliditas excluditur, licet vera culpa concludatur quæ ex quasi maleficio peruenit non ex maleficio, vt dicit glo. in d.l. ex maleficiis. §. si iudex. & d.l. fi. ff. de va. & extraor. cog. & pro hoc tex. in l. igitur. §. potest. ff. de libe. caus. & glo. in l. i. ff. de abige. & in l. plagiarii. C. de plagia. & in l. i. C. vbi causa status. & ibi Bal. & per Bar. in d. l. fi. ff. de adul. & in corporalibus lata culpa non æquiparatur dolo scilicet vero & expresso, vt l. in lege in princip. vbi Bartol. ff. de sicca. Et hanc opi. dicit ipse dominus Ziliolus tenere Iac. de Arena. in addi. in d.l. Gracchus & Gui. de Suza. tñ dicebat iudicem huiusmodi debere caute protestari se errasse ĩ iure, & suũ errorẽ iuris allegare, & protestari, q̃ si alias similis reus sibi occurreret, eum taliter non torqueret. ar. l. si adulterium cũ incestu. §. idem polioni. ff. de adulter. & dicebat eum extra ordinem præter quam in corpus puniendum. & ita ipse dominus Ziliolus de facto consuluit in ciuitate Mantuę pro dño Bidia de Fauentia ibi iudice qui tantũ torqueri fecerat vnum reum modum debitũ excedendo q̃ mortuus fuerat, & in syndicatu contra iudicem procedebatur. & no. etiã pro medico cuius lata culpa perit infirmus, pro quo instit. ad leg. Aquil. §. pręterea. versicu. imperitia. & l. illicitas. §. sicuti medico. ff. de offi. psi. & glo. in l. ii. ff. quòd quisque iuris. Sed in hac materia adde Gand. in tract. malefi. sub rub. de quęst. tormen. in illa quæst. quę cõfessio dicatur facta formi dine tormento. in versi. sed quid si iudex. in tormentis adeo modũ excedit quòd tortus ibi defecit vel membrũ debilitauit, qui latissime disputauit istã q. arguendo pro & contra. & refert Gui. de Suza. dixisse quòd vbi iudex modũ excidit torquẽdo statim quòd modũ excedat, tenetur, quia fingitur nõ iudex sed, est priuatus sicut tutor male administrando, fingitur non tutor, & tenetur tã quam quilibet. l. tutor. ff. de suspect. tut. cũ similibus. Ipse vero Gan. dicit, q̃ si dolo fecit tenetur, si vero aliam culpam commiserit, non tenetur, dic vt ibi. Adde do. Ang. notabiliter loquentem in l. Iuliam. ff. ad legem Iuliam de vi publica. Adde do. Catal. in tracta. syndica. q. clxiiii. vbi approbat in hac materia dicta Bartol. in l. quæstionis. ff. de quęst. & Cy. in l. Gracchus. C. de adult. & idem

& idem domi. Catal.q. ccv.& ccvj.dicit, ꝙ si aliquis in tortura repetitur, & ibi moriatur assessor tenetur tanquam homicida.

105 *Trepidatio balbuties & variatio in actis redacta, etiam sine illis indicijs, an sit sufficientia indicia ad torturam.*

105 ANGE. †Nono quæro quid si alia indicia nō sunt iudex tñ interrogat & ipso trepidat balbutiat & variat, tunc iudex faciat ista in actis scribere, & hęc sunt sufficientia indicia sine alijs indicijs ad torturam. ita dicit Inno. in c.quoniá de proba.& Bar.in l.de minore.§.tormenta.versic.plurimum.ff. de quæst. Ex quo pulchram & salubrem capias cautelam ꝙ qñ præcedentibus indicijs torques aliquem, & vno sero dicit vnum, alio vero sero dicit aliud
a variando [a] tunc non parcas calamo, imo omnia quæquæ dicit & istas varietates facias scribi in act. tunc secure & sæpe & sæpius etiam alijs indicijs non superuenientibus potes eū in torturam repetere. ita dicit Bar.in d.§.tormenta.in prin.quòd bene not. quia hoc practicando multoties fecit mihi honorem & maxime in vrbe dum ibi assidebam,

ADDITIO.

a ¶Variando.& quod mēdacium sit sufficiens indicium ad torturam, vide Ro.in consi.viij. Ber.

AVGVSTI. Tu autem adde & intellige prædicta nisi torqueres reū iniuste sine indicijs & ipse tūc variaret & vacillaret, quia vno sero diceret vnum alio sero diceret aliud in tortura, quia omnes illæ confessiones & vacillationes factæ illo modo in tortuta, etiam si essent millies ratificatæ non valerent, vt supra in hac eadē glo. in versi.aduertas tamen si indicia non pręcedant & inquisitio formetur, licet reus fuerit confessus in tormētis & in quęstione quam tetigit domi. Ang.hic. Adde Bar. in l.fi.ff.de quęst.in fi.j.colum.qui dicit ex voce, & trepidatione, & inconstantia, poterit iudex habere indicium vel pręsumptionem contra aliquem, & vbi inuenit illum in mendacio hoc est sufficiēs indicium. Sola autem trepidatio, vel mutatio coloris vultus, non sufficeret, vt videtur velle Bal.in l. præsbyteri. in princ. C.de epis. & cle.nisi concurrerent alia quę arbitrio iudicis relinquuntur, vt dicit ibi Bal.& certe est sententia Bartol. in d.l.fi.vbi videtur velle ꝙ copulatiue illa concurrant, dum dicit ex voce & trepidatione & inconstantia.

106 *Inculpatio quam facit socius criminis, an sit sufficiens indicium ad torturam.*

106 ANGE. † Decimo quęro an inculpatio quam facit socius criminis sit sufficiens indiciū vt quis posit torqueri, dic ꝙ in casibus in quibus quis potest interrogari de socijs ꝙ est in sex casibus not.in l.fin.C.de accusa.ꝙ talis in-
a culpatio est sufficiens [a] ad ponendum inculpatū ad torturā, vt l.edictum.& l.j.§.eum qui latrones.ff.de qō.ita dicit Dy.in suo tract.versi. sed nunquid propter talē præsumptionē &c. alias secus.facit quod supra dixi in ista gl. ver. octauo an si contra talem delictum &c.

ADDITIO.

a ¶Sufficiens. Adde tu & vide Alexand.in consi. lxxxviij.in iiij.volu. Ber.

AVGVSTI. Adde ꝙ miror ꝙ iste doctor in isto articulo tam arduo et quotidiano & vbi tractatur de torquendo homines, ita incaute locutus est. primo quia vt sæpe dixi ille nō est tractatus Dy.sed Gan.in loco supra alleg. Sed siue sit Dy.siue Gandi. hodie assessores communiter videntur obseruare doctrinam Bart. in hac materia quam posuit in l. repeti.§.j.ff. de quæstio. Et materia est amplissima quam late posui supra in ad.meis, in hac eadem glo. in ver.qui incipit, quæro an particeps criminis.& ibi iste autor posuit latius in materia, sed non fuit recordatus hic.

107 *Hospiti existenti in hospitio aliquid reperitur subtractū & ignoratur à quo nec aliqua suspicio, vel indiciū est cōtra familiam hospitis, an iudex ex suo officio sine alijs indicijs potest torquere familiam hospitis.*

107 ANGE. † Vndecimo quęro alicui hospitanti in aliquo hospitio aliquid reperitur subtractū & ignoratur à quo, nec aliqua suspicio vel indicium est contra familiam hospitis an ex suo officio iudex sine alijs indicijs pōt, torquere familiam hospitis & alios qui erant in domo, dic ꝙ sic ita dicit Bar. ꝙ semel practicauit in l.j.in fi.ff.si fa.fur.fe.dic.

AVGVSTI. Tu adde quod iste doctor errauit, quia Bar.ibi nihil dixit de hoc, sed voluit allegare Bar.in l.j.ff.fur.aduer.nau.cau. & stabu. & etiam si tu consideras verba Barto.ibi Bart.nihil dicit de hoc. Sed Bart. dicit ꝙ practicauit semel ꝙ familia potest torqueri ad deponēdum quid erat in illa valisia. & Spe. videtur aliter dixisse in titul. de fur.§.j. versicul. pone.sed posito quod Bart.hoc diceret. Ego

autem ita indistincte non torquerem familia hospitis, sed habere recursum ad dicta Specu. in d. versi. per totam illa col. coniecturando si hospes est bonæ famæ vel malæ, vt ibi dicit Spec. si peregrinus est pauper vel diues & aliæ præsumptiones, de quibus et per Bar. in d. l. j. ff. furt. aduer. nau. cau. sta. dicit tn Bal. in l. j. C. loca. quod generaliter est præsumptio contra hospites qui sunt homines malæ conditionis & rapaces, istud d. Bal. habet locum qn dubitatur, an hospes sit malæ vitæ. & conditionis vel bonæ vitæ. Sed si est bonæ famę & constat vt in hac ciuitate Ferrariæ habemus hospitem Angeli qui fidelis est & bonæ famæ no habet locum doctrina Bal. supra alle. quia vera probatio excludit præsumptionem l. j. C. de proba. l. non est verisimile. ff. quod me. cau. & ita videtur esse de mente Pet. de Anch. in consi. suo cclxxxviij. qui multu eleganter loquitur. dicit tamen dominus Catald. in tract. synd. in q. cclxxiiij. ꝙ cum res datur in custodiam alicui, & illa res est derobata talis custos potest torqueri & multa allega. ibi vide.

108 *Tortura non debet adhiberi pro maleficio priusquam constet curia maleficium fuisse commissum.*

108 ANGE. † Duodecimo tu iudex sis bene cautus ne aliquem ad torturam pro maleficio ponas, priusquam constet curiæ tuæ id maleficium fuisse comissum, licet ignoretur quis illud comiserit, vt l. j. §. illud. & ibi Bar. ff. ad Silla. vnde si furtum dicitur factum, facias in bastardello tuo per diligentem inquisitionem, querelam & testes, & misionem tui officialis. vbi furtum commissum describi & ponere per tuum notarium. Et sic de homicidio quod mittas officialem ad videndum mortuum & vulneratum & vulnera describi, & hoc redigas prius in actis, alias autem nisi facta tali diligentia si aliquem torqueres pro dicto maleficio posses in syndicatu teneri, vt not. Bart. in d. §. illud. facit quod idem not. in simili in l. hæc autem. §. j. ff. ex qui. cau. in pos. ea. & l. multum. de condi. & demon.

AVGVSTI. Tu aute in hac materia adde ꝙ Bar. hoc no dixit in d. l. j. §. item illud. ff. ad Sil. que voluit allegare iste doctor, & ibi nihil dicit de tortura magis q̃ de processu. Sed dico ꝙ imo iudex non debet procedere, quod fortius est ad inquisitionem speciale, nisi primo constet de delicto. & ita dicit Bar. in l. fi. ff. de quæst. in princ. Si aut aliquis sponte confiteretur delictum, puta occidisse Titium, & postea constaret Titiu fuisse occisum per famam vel homine & proiecisse in mari, an sufficiat hoc modo costare de delicto, dicam infra in glo. in verbo, & veste cœleste abstulit. in ver. quid si aliquis confitetur se plura furta commisisse. dicam infra in proxi. col. & seq. omnino vide. & vide Rom. in d. §. item illud. in l. j. ff. ad Sil. qui videtur velle ꝙ si non sit opposit, & postea constaret de delicto in processu sufficeret. Limita tn prædicta secundum Bal. in l. inde neratius. ff. ad leg. Aquil. in §. fi. & voluit Bar. in d. §. item illud. Adde tamen quod Bal. in l. iij. §. eiusdem. de test. in addi. per text. in d. l. j. §. ite illud ff. ad Silla. dixit quod prius debet constare liquido de facto, antequa quis torqueatur, vnde tortura fit ad liquidatione personæ non ad liquidationem facti, alleg. d. §. item illud dicas, sed ꝙ dispositio. d. §. item illud. fallit in crimine furti per l. vbi. C. fal. & in crimine furt. per leg. cu seruus. ff. de condi. ob cau. & in crimine adulterij per l. prospexit. ff. qui & à quibus. Ego vero pro nunc dubito de istis tribus fallentijs, quia illæ leges mihi hoc non probat.

109 *Torqueri possunt custodes quando curia constat de maleficio.*

109 ANGE. † Sed si curiæ constat de maleficio, puta de furto, potes custodes torquere vt iudicet furem, & non teneri postea in syndicatu, licet dictos custodes sine indicijs torseris, ita dicit Bar. in l. j. ff. de offi. præfe. vigil.

AVGVSTI. Tu adde, & vide Bal. in d. l. j. de offic. præf. vigi. & hoc est quod voluit dicere Bar. in l. j. in fi. ff. de fur. aduer. nau. cau. sta. de illis qui tenentur custodire res positas in stabulo, vel caupona, qui possunt torqueri, & dic vt supra dixi in xi. q.

110 *Confessio facta sine tormetis præiudicat nec est opus quod reiteretur.*

111 *Confessio unica & sola sine tormentis aut metu tormentorum facta, non præiudicat.*

112 *Tortus quantum tempus quiescere debet, antequam ducatur ad tribunal, & ratificet.*

113 *Confessio sine torme tis facta non præiudicat si postea contra eam probetur falsitas.*

114 *Item non præiudicat si non est uerisimilis.*

115 *Confessus se occidisse hominem & proiecisse in mari, si no constat de corpore mortuo, non potest occidi nisi saltem per famam probetur illum esse mortuum.*

116 *Item non præiudicat confessio facta sine tormentis*

mentis, nisi fuerit facta ante sententiam.
117 *Testis confessus per torturam, non debet præseruari nisi in confessione illa.*

Angi. Postquam aliquis est captus & carceratus aliquando sine tortura confitetur, & sine metu aliquando cũ tortura vel metu tormentorum, aliquando negat de quibus omni-
110 bus videamus. † Et primo quando sponte confitetur sine tormẽtis, an talis confessio præ
a iudicet. dic quod sic, a & vnica sufficit nec est opus quòd reiteretur not. glo. & Bar. in l. j. §. diuus. in princip. ff. de quæstio. & Dyn. in suo tract. versi. restat videre quid sit confessus &c. & idẽ no. Bar. in l. j. in fin. ff. de custo. reo. idem no. doct. & Sali. in l. ij. C. de cust. & exhi. re. vt ibi plene per eum. sed cautus iudex semper facit eum in confessione reiterare ad tribunal, & in ea perseuerare, ne aliquo modo possit dici quòd illa confessio fuerit ex torta metu tormentorum. nam confessio dicitur facta metu tormẽtorum, si facta fuit tormentis adhibitis, vel si ligatus est in tortura, vel ante torturam ductus, & minæ præcedant, quòd si non confiteatur torquebitur tũc dicitur facta metu tormentorum. ita dicit Iaco. But. Cy. & Sali. in l. ij. C. de cust. & exhi. re. & no. Bart. in d. §. di-
b uus. Dicitur etiam facta metu tormentorũ b si tantummodo ante torturã quis spoliatus fuerit, & non ligatus, nec minatus sibi de tortura si nõ confiteatur. ita eleganter dicit Bart. in l. nouissime. per illum tex. ff. quòd fal. tu. aut. vbi dicit ꝙ semel habuit de facto Florentię, ꝙ no. sed aduertas quia multi iudices faciunt malefactorem qui confessus fuit in tormentis statim ad banchum ratificare & male faciunt, q̃a adhuc inest dolor & metus tormentorum, quia antequam ducatur ad ratificandum debet esse interualum. ita dicit Bar. Bal. & Salic. in l. ij. C. quod met. cau. & ibi Ange. & ibi infra dicam, posset tamen esse ꝙ aliquo modo nõ præsumeretur confessio facta metu tormentorum, vt si quis captus esse præcedentibus indicijs & statim cum captus est antequã carceretur vel aliquo modo ei minetur cum esset in palatio ante tribunal, sponte dixit & confessus fuit iudici pro tribunali sedenti ex tali vnica confessione poterit damnari, nec est opus
111 quod perseueret, ita intelligatur Bar. † Secundo not. quòd si confessio facta sit in tormẽtis vel tormentorum metu, quòd vnica & sola non prǫiudicat, vt dicit. §. diuus. & ibi Bar. quando dicatur facta metu tormentorum. & idem not. Iac. Butr. in d. l. ij. de cust. & exhib.
112 reo. Vbi dicit † ꝙ tortus debet quiescere saltem per vnam diem naturalem post torturã, antequam ducatur ad tribunal vt ratificet, vel secundum Bar. hoc erit arbitrio boni iudicis relinquẽdũ, qui iudex debet arbitrari ęque, vt reducat eũ ad reiterandum confessionem ante tribunal eo tẽpore quo verisimiliter tormentorum metus cessauerit, ꝙ puto verius cũ dolore & metu tormentorum cessantibus, ducitur ad tribunal, & sic in loco publici iudicij corá notarijs & publicis personis, vt quod in secretis palatij dixerit confirmet, & in publicum confiteatur, vt dicit tex. & ibi Ang. & Sali. in d. l. ij. quibus omnino addas quod not. Sali. in l. fi. in j. col. C. de quæstio.

ADDITIONES.

a ¶Quod sic. Adde tu vltra ea quæ ponit do. Alexan. & vide Alex. de Imol. in consi. cxxvij. in iiij. vol. & ibi ꝙ sola confessio sufficit ad condemnandum, etiam si processus est inordinatus. Et idẽ voluit Abb. in consi. xxv. & quando confessio dicatur facta metu tormentorum, & si notarius scripsit sponte confessus, vide Paul. de Cast. in consil. cclxxxiiii. & Alex. de Imo. in cõsi. clxxvii. in ii. volu. & in consi. ii. in iii. vol.

b Metu tormentorum. Adde tu quando confessio dicatur facta metu tormentorum, & debeat perseuerare, & ꝙ interuallum esse debeat. Et vide Alexan. in consi. i. & consi. lii. in iij. vol. & in cõsi. v. in j. vol. & Cep. late in consi. xl. vbi dicit ꝙ valet consuetudo ꝙ reus interrogetur in loco tormẽtorum. & vide Franc. de Are. in consi. xiiii. no. tamen ꝙ confessio rei in benigniorem partem, & pro reo est interpretanda, ita Rom. in cõsi. ccccly. & Cepo. in consi. lxxvii. Ber.

Avgvsti. Tu autem in hac materia adde quod Gand. in tract. malefi. sub rub: de quæst. & tormen. in ver. quis sit effectus quęstionis. ibi arguendo pro & contra, an confessio sponte facta in criminalibus debeat ratificari per eum, tandem concludit ꝙ illa quæ est facta sine tortura & metu tormentorum, illa sola & vnica sufficit ad condemnandum, & dicit ꝙ ista est communis opin. Doct. & idem tenet Bald. in addi. Specu. in tit. de confes. in j. col. & Bal. & Doct. in l. ij. C. quod met. cau. & Bal. & Ang. post gl. in l. j. C. de confess. & idẽ
113 Ang. in l. j. ff. de cõfes. † Qui limitat primo a
a prædicta nisi illa confessio quæ est sponte facta sine tortura, & vna contra eam probetur, postea falsitas ꝙ ex illa confessione sponte facta in criminalibus, tunc non potest sequi cõdemnatio alleg. Specu. hoc voluisse in titu. de confes. §. effectus. ad fin. Et hanc sententiam approbauit etiam Bald. in l. si quis in hoc genus. C. de episco. & cler. Ex cuius dictis po-
114 tes limitare prædicta. † Secundo ꝙ verum est

est ꝙ propter solam confessionem sponte factam in capitalibus, quis potest condemnari, si talis confessio est verisimilis, secus si non sit verisimilis. alleg. l. j. si quis vltro. ff. de quæstio. & hic possum ponere exemplum Angel. ꝙ posuit in l. j. C. de confes. de illis iralandrinis qui confessi sunt occidisse plures mercatores peregrinos & proiecisse eorum corpora in mari, an standum sit illi confessioni, quia inspiciendum est an mare flumen esset ibi prope vel non. Ex istis enim comprehenditur verisimilitudo, quia si erant homines malæ vitæ & ibi aqua erat prope, potuerunt damnari, alias non. Sed dubito de illa decisione, quia contrarium videtur innuere ipse Angel. in l. certum. ff. de confes. Item dubito propter tex. in l. j. §. item illud. ad Silla, vbi primo opus est ꝙ constet de maleficio, antequam procedat, & satis supra dixi in prox. col. & ideo Bald. in addit. Specu. in titu. de sent. in xviij. colum.

115 †dixit ꝙ si quis confitetur hominem occidisse & proiecisse in mari, cum non constet de corpore mortuo, ille non potest occidi saltem nisi probetur per famam illum esse mortuum per d. §. ité illud quæ doctrina an sit vera vel falsa, nunc infra dicam quantuncunque Bald. hoc affirmauerit in l. cum probatio. ff. de probat. in addi. suis. & idem dixit Bald. in authen. sed nouo iure. C. de furt. ꝙ qui confessus est se plura furta fecisse à diuersis personis, per illam solam confessionem non potest damnari, nisi iudex inuestiget ab illis personis à quibus dixit se furto subtraxisse, an hoc sit verú vel falsum dubito etiam de illa doctrina Bald. in addi. in tit. de senten. quia vbi tractatur de magno præiudicio, mors non probatur per solam famam, vt dicunt doct. in l. si quidem. C. sol. matr. & Ang. & doct. ibi & per Ang. in l. fi. ff. de his qui notan. infam.

116 †Tertio limitat Bald. in d. l. si quis in hoc genus, ꝙ opus est ꝙ illa confessio fiat ante sententiam, secus si fiat lata sententia extra iudicium, vt l. non tantum. ff. de appel. & ibi dicit ꝙ est glo. ordi.

117 † Quarto limita prædicta non habere locú in teste, quia testis qui confessus est per torturam non debet perseuerare in confessione illa. ita per bonas rationes concludit Bal. in l. fi. C. de quæstio. & istam sententiam quam etiam supra dixi in q. prin. tenet etiam Ioan. And. in c. cum in contemplatione. extra de reg. iur. qui dicit ꝙ quando fit ista ratificatio opus est q̃d reus non sit territus tormentis, & extra locum tormentorum illa non videns, alias si prope tormenta vel illa videret non valere illa ratificatio. & ita dicit ꝙ doct. tenent hoc, & hoc voluit etiam Bald. in c. j. §. furtum. de pa. iur. fir. Ang. vero in l. item apud. §. quæstionem ff. de iniur. dicit ꝙ licet assessor ducat malefactorem ad funem, illa est leuis territio, nec dicitur confessio facta metu tormentorum. nisi fuerit ligatus ad funem. per d. §. quæstio. Sed vide Gand. in tract. malefi. sub rub. de quæstio. & tor. in versic. dictum supra, ꝙ confessio in tormentis non valet, qui vltra doct. late disputauit istas quæstiones. & breuiter respondet ad d. §. quæstionem. & ibi tenet ꝙ sufficit ꝙ ille sit penes torturam, licet non fuerint ligatæ manus de retro. & ibi Gan. dixit, ꝙ si extra locum in quo homines torquétur. Iudex dixit, aut confitearis, aut ducam te ad tormenta inferendo sibi terrorem, de hoc quantum poterat, & reus his auditis fuit confessus. Isto casu non dicitur confessio facta metu tormentorum, quia leuis est territio per d. §. quæstionem. Et de istis minis quas faciunt iudices, an dicatur malefactor confiteri metu. vide quæ dixi Bald. in l. j. C. de confes. in fin. viij. colum. in versic. sequitur tertium membrum. & vide Bald. in c. j. §. iniuria. de pace iur. fir. qui ponit etiam an vultus terribilis superioris inducat iustum metum, & quando nó. Adde Gand. in loco supra alleg. circa ij. colú. qui quærit quantum tempus debet esse intermedium ab hora confessionis factæ per tormé ta vsque ad horam ratificationis. Et breuiter dixit ꝙ in d. l. ij. C. de cust. & exhib. reo. hoc non dicitur, sed hoc debet esse in arbitrio iudicis considerata qualitate personarum, & leuitate, & grauitate criminis, quia cum tempus nó præfinitur à iure hoc in arbitrio iudicis est per l. j. ff. de iu. deli. Idem Imol. in l. qui in alienas. § fi. ff. de acqui. hær. in materia principali. Adde etiam Ioan. And. & alios in c. olim. extra de rescrip. & doct. in d. c. cum in contemplatione. & tene méti quæ dixit Pet. de Anch. in consi. suo xxiij. qui dixit ꝙ si quis confessus est, per istam primam confessionem nó debet condemnari, si dicit postea quod confessus est metu tormentorum, & licet curia dicat, quòd imo sponte attestatur, ita not. nihilominus præsumitur metus tormentorú & talis confessio dicitur metu facta cú semper potestas habeat biruarios & torturá ad sui libitú, & reus est in carcere, semper omnis confessio in criminalibus dicitur facta metu tormentorú, si reus hoc alle, & ideo secúdú Pe. de Anc. opus est ꝙ isto casu semper reus ratificaret qui allegaret cófessioné metu factá. & vide do. Catal. in tract. syn. in q.

in q.cl.qui allegando Ang.dicit quod confessio dicitur metu facta, quando reus est ductus ante funem, licet non sit ligatus.

ADDITIO.

a ¶Qui primo limita. Adde & limita etiã vt per Alex.de Imo.in cõs.xv.vbi vult ꝙ si reus cõfiteatur se veneno interfecisse aliquem, qui iudicio medicorũ nõ eras mortuus veneno, ꝙ ex tali cõfessione nõ debet cõdemnari. Item limita quod cõfessio minoris ann.xxv.alio nõ probato, nõ est sufficiens ad condemnandũ. ita Ang.in l. certum, de cõfessi.& ponit Alex.vbi supra & prędictis adde ꝙ confessio nõ verisimilis nõ est sufficiens ad cõdemnationẽ. Ita Cep.in consi.xxxiiij.& Pau.de Ca.in cõs.cclxvj. Et an cõfessio criminis possit prętextu erroris reuocari, vide Frã.de Are.in cõs.cxlvij.& incidẽter no. qñ mors ꝓbetur p famã & vide Alex.in cõs.iiij.in ij. vol. Itẽ not. aliud an cõfitẽs se fecisse homicidiũ possit interuallo dicere ꝙ fecit ad defensionẽ. & vide Alex.in consi.j.in iiij.volu.Ber.& cons. Alexand. supra alleg.nume.xv.est in consi.cxv.in iij.volum.

118 *Interrogatio in tormentis, quomodo debeat esse in genere & non in specie.*

118 ANGE. †Tertio sit bene cautus iudex ne dicatur confessionẽ in tortura habuisse per suggestionẽ, q̃a non debet interrogare reũ an percussit Caiũ in brachio cũ ense tali die & tali loco quoniã esset ipsum instruere & per suggestionẽ eũ inducere ad sic cõfitendum, vt est text.& ibi Bart.in l.i.§. qui quæst.ff.de quæsti.& ideo h.d.Bart.in teste torto & interrogato, sed debet eum in genere interrogare si cum aliquo fecit aliquã rixam vel etiam ad speciem descendendo si cum Caio, vel etiam ad speciẽ magis si Caium vulnerauit non aũt in specie magis inclinet vel dicat & rectius si aliquod maleficium cõmiserit nec plus nec vlterius interroget, alias forte ille metu tormẽtorum vt doctus illud diceret quod nunquã sciuisset dicere nec dicere potuisset, & sic contra ius cõfessionẽ haberet de delicto, ꝙ forte nunquã cõmisit, ꝙ est iniquũ facit ꝙ no.gl.in l. si prius.ff.ad Sil.& no. Cy.in l.fi.C. de accusa.ibi & Sal.in ver.q̃ro tũc de modo &c. AVGVSTI. Tu hic adde dicta Gui.de Suza.in trac.malefic.in rub. qñ reus subiiciatormẽtis in fi.in pen.col.qui dicit, ꝙ qñ aliquis torquetur non est interrogandus in specie, an Caius occiderit Seiũ, sed est interrogandus in genere, puta quis fuit ille q oc cidi Seium alleg.l.i.§.quæstio.ff de quæst. putarem ego ista vera vbi indicia nõ essent nimis manifesta, sed vbi cõstaret de delicto vere contra culpatum, nõ video quare iudex ad conuincẽdam malitiam malefactoris qui negaret, ad hoc vt sibi denotaret, ꝙ imo iudex scit omnia, quare iudex peccaret si hoc dicere reo per ea q̃ habentur in l. cum hi.§.si cum lis.ff. de trãsactio. cũ simi. vbi malitiis hominum obuiandum est.

119 *Reo negante & in negatione perseuerante quid de eo fieri debeat.*

119 ANGEL. †Si vero negat crimen & in negatione perseueret, debet in carceribus reponi & iterũ torqueri si noua indicia superuenerũt vel vacillaret, vt supradictũ est & sic in carcere p plures vel plures dies retinere, alias si noua nõ superuenerũt indicia debet relaxari. ita dicit Dyn.in suo tract. in ver.quæro si dicat in tormentis & cætera. AVGVSTI. Tu adde ꝙ ista nõ fuerunt Dy.sed Gan.in trac.malefi.sub rub.de qõ. & tormen.in quæstione illa, an quæstio possit repeti in fi.in vers.quid si tortus dicat, teneatis me ad tondulum quantum vultis, & ibi dicit quod si ille q semper cõstãter negauit in tormẽtis fuit accusatus & nõ inquisitus debet iudex reponere reũ in carceribus & assignare vnã dilationẽ accusatori intra quantũ tẽpus debeat produxisse cõtra inculpatũ quicquid velit, alias relaxabit ipsũ.

120 *Iudex ne teneatur in syndicatu faciat apparere in actis torturã cum moderamine secundum quod exigebant indicia, habitam fuisse de tali inculpato, & purgationis bene indiciis nõ repertũ culpabilẽ relaxari. et 121.*

120 ANGE. †Sed aduerte ꝙ bona cautela est, ne tu iudex in syndicatu tenearis qđ facias in actis apparere torturam cum moderamine, secundum quod indicia prædicta demonstrabant habitam fuisse de tali inculpato & purgatis bene indiciis non repertum culpabilem relaxari. ita not. dicit Bar.in l.fi.in prin.ff.de q̃stio.quod tene mẽti perpetuo, quia hoc pluries practicaui, & in vrbe Perusii, Nursie & in aliis q̃bus assedi. Si q̃s vero cõfessus fuerit crimẽ de quo sunt indicia, an possit interrogari de delictis, de q̃bus indicia nõ sunt. dic ꝙ non de iure, vt l.i.in prin.ff.de q̃stio.sed de cõsuetudine
b seruãt bcõtrariũ quę consuetudo põt ꝓbari p l.non omnes.§.ã barbaris.ff.de re mili.& l.congruit.ff.de offic.præsid.

Seruatur

b ℭSeruatur contrarium. Adde tu, quod sententiã Gandi. & Ange. sequitur Cep. in consi. xl. col. xj. & idem voluit Card. in consi. xlv. vbi dicit ꝙ ex quo confessus est illud crimen ob quod positus fuit ad torturam quod præsumitur criminosus in alijs iuxta regu. cap. defleat secundum iii. lec. de regu. iur. & vide Alex. in cõs. lii. in iii. vol. Ber. Modus interloquendi in relaxatione purgatis indicijs.

AVGVSTI. Tu in hac materia, adde & dic ꝙ ista est periculosa decisio, & miror ꝙ iste autor nõ allegauerit ꝑ se illã pulchrã decisionẽ Gan. quã posuit in tract. melefic. sub rub. de quæstio. & tormẽ. in illa q. quæstio. incip. bonas qõnes de tormen. in versi. sed quid de quæstione quæ quotidie occurrit de facto, quidã. de furto accusatur & indiciis præcedenti. torquetur & confitetur se illud furtum fecisse nunquid debet procedi in tortura & interrogari ꝙ confiteatur de aliis furtis, sed qua fecerit ad q̃ nulla habeamus indicia. Rñ. ipse Gandi. ꝙ non de iuris subtilitate, quia sine indiciis nemo torquetur. l. milites. C. de quæst. Sed dicit Gã. ꝙ de generali cõsuetudine totius Italię seruatur contrariũ, & specialiter in furtis quia magis frequentatur, & dicit ꝙ illa consuetudo potest adiuuari per illa leges quas alleg. supra iste autor hic. Ego vero credo illã cõsuetudinem non valere, quia irrationabilis contra tex. in c. fi. extra de consue. & l. ii. C. quę sit Ioã. in cõsue. nam opus est ꝙ primo constet de delicto, anteq̃ procedatur vt est tex. in l. i. §. item illud. ff. ad Sill. Bar. in l. fi. in prin. ff. de quæstio dixi supra in proxi. iiii. col. nisi forte postea ista furta verificarẽtur, vt dixit Bar. in authẽ. sed nouo iure. C. de fur. & dixi supra ĩ ista gl. in ver. postquã aliquis est captus & carceratus. in additio. meis, quæ conclusio an sit vera vel falsa, pẽdet etiam ab his q̃ dixi in addit. meis supra in hac eadem gl. vbi quæro an prius debet cõstare de delicto, ibi dum disputo an opus
121 est ꝙ constet de delicto. † Tene bene mẽti q̃ dixit Ang. in l. si vacantia. T. do. bo. vacan. lib. x. in xxiiii. colũ. ꝙ si iudex inquirit de homicidio contra me apparet in processu me esse culpabilem de adulterio & homicidio quod propter illam inquisitionem iudex nõ potest me condẽnare nisi appareat per meam cõfessionẽ spontaneam de aliis criminibus non positis in inquisitione, quia tunc licet illud aliud crimẽ nõ sit in inquisitione deductum tamen ratione confessionis potest sequi cõdemnatio, ita est casus in c. i. extra de accusa. in vi. quia in confessum nullę sunt partes iudicis, nisi in condemnãdo, vt l. proinde. §. nondum. ff. ad l. aqui. hęc credo vera vt dixi, vbi constaret de maleficio, vt supra dixi. præterea in confessione spontanea hæc possent procedere, sed in cõfessione extorta per tormenta sine indiciis, hoc non credo verum imo credo cõsuetudinem non valere per ea quæ supra dixi & nisi sit vera sententia Bal. in l. iii. §. eiusdem. ff. de testi. in addi. qui voluit quod in crimine adulterii, falsi, & furti potest ꝓcedi. etiã si non cõstat de delicto, sed dubito, vt supra dixi in hac eadem gloss. vbi quæro an opus est quod prius constet de delicto.

SVMMARIVM.

1 *Verba non quidem à maliuolis &c. ponuntur in inquisitione quia ad hoc quod fama sit iuxta oportet quod habeat initium à personis honestis & veridicis non semel tantũ, sed sæpe & sæpius ad aures & notitiam dicti domini potestatis & iudicis & curiæ.*

ON quidem à maliuolis & suspectis, sed ab honestis & veridicis hominibus & personis.]
1 † Ideo apponuntur ista verba quoniã alias nõ est iusta fama, qm̃ oportet qđ habeat initium à personis honestis & veridicis. vt no. gl. in l. cũ quidã. §. qđ dicit. ff. de acqui. hære. & ibi Bar. & in l. de minore. §. tormenta. ff. de quest. & ibi late ꝑ Bar. & Salic. in l. ea quidem. C. de accus. Et sic si ne diffamatione procederet qđ nõ permittitur. & sic inquisitio non ꝓcederet, iuxta no. in c. qualiter & quando. extra de accus. AVGVSTI. Adde qđ Ang. in l. si vacãtia. C. de bo. vac. hoc idẽ voluit, & Bal. in l. cõgruit. de offi. præsi. Et limita ꝑdicta qđ verũ est, qđ nõ formanda inquisitio sine diffamatione, quæ habuit ortum à maliuolis, hoc verum super delicto, sed semper fama inquirẽda sufficeret. Ita singulariter di-
a xit Ro. in singu. cccclxxix.[a] quod reputat not. & alleg. Ioan. And. hoc voluisse in cap. cum in iuuentute. extra de præsumptio.

ADDITIO.

a ℭSingulari cccclxxix. Adde ꝙ est alias singu. ccccxcvii. & vide eundem in consil. cccli. Ber.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Verba non semel tantum &c. sunt necessaria ad substantiandum famam, quia non sufficit semel vociferatio sed debet esse reiterata populi vel viciniæ vociferatio.*

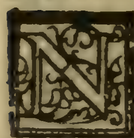

ON semel tãtum sed sæpe & sępius ad aures & notitiam dicti domini potestatis & iudicis & curiæ.] † Necessaria sunt ista
1 verba ad substantiandum ipsam famam, quia nõ sufficiat semel vociferatio, sed debet esse reiterata populi vel viciniæ, vocifer ratio, vt no. Bar. in d §. tormẽta. vt est tex. in d. c. qualiter & qñ. el ij. extra de accus. & ꝙ si talis vociferatio & fama ꝙ nõ queat tergiuersari & quæ posset generare scandalum vt ibi, & dixi supra in glo. in verbo, fama publica circa prin. & Sali. ponit multũ late in d. l. ea quidẽ. AVGVSTI. Adde hic dicta Gãd. in tract. malefi. sub rub, quis sit famę effect. & sub rub. quomodo debeat fama initium capere, & sub rub. à quibus debet fama initium capere.

SVMMARIVM.

1 *Verbum notorij positum in inquisitione, an faciat remitti omnes iuris solennitates.*

b

TIAM per modum notorij[b] auditu peruenit quod de anno præsenti & mense Octobris dictus Sempronius.] † Hoc verbũ
1 in inquisitione est magnæ impotãtiæ, vt no. Ang. in d. l. si vacãtia. in ver. venio ad secundũ articulũ principalẽ & ver. iiij. est regula &c. C. de bon. vacan. lib. x. vbi in effectu dicit ꝙ quãdo crimẽ est notoriũ, omnis solennitas iuris cõis intelligitur remitti, vt in c. vestra. de cohab. cle. & mu. & in l. j. C. qui & aduersus quos. & ibi gl. vnde si de iure cõi nõ posset procedere sine accusatore in tali crimine, tamẽ si sit notoriũ ẽt sine accusatore, & sic ex inquisitione poterit procedi, ita dicit ibi Ang. idem voluit Bar. in l. ij. §. si publico. ff. de adult. ver. vlterius scias ꝙ quãdo crimẽ est notoriũ. & ẽt non est necesse quod indiciorũ copia detur. Vnde si ipse postea respondendo inquisitionis confiteatur omnia in ea contenta confitetur ẽt notorietatem, vt no. Bar. & Bald. in l. si cui. §. j. ff. de leg. j. facit quod no. Bart. in l. constitutiones. in fi. ff. de appel. & Imo. vnde ex defectu solennitatis omissæ, vel quia nõ fuit accusator &c. vel quia defectus aliquis in processu interuenit non poterit processum annullare quod no. quia in notorijs criminibus non requiritur solẽnitas. & ideo semper in tuis inquisitionibus istud verbum apponas quod tamen à paucis vidi apponi, sed male faciunt, vt ex prædictis patet. tene menti perpetuo.

b ¶ Est notorium. Tu adde ꝙ notorium est ꝙ ante oculos situm est, vel in mentibus hominum ita radicatum, quod euelli non potest, ita dicit Bal. in l. ciues. C. de app. & in notorijs requiruntur loci, qualitas tẽporis, astantiũ multitudo. ita Specu. in tit. de not. & est cõis opin. quod ea quæ sunt facti momentanei possunt trãsire in notoriũ. ita Cyn. Abb. Bal. & Sali. in l. ea quidẽ. C. de accu. & Bal. in c. j. de pa. tenen. & in auth. qui semel. C. de proba. vbi saluati Bar. ꝙ actus facti momentanei nõ possunt transire in notorium, ꝙ releuet ab onere probandi. Et dixit idem Bald. in c. j. §. iniuria. de pace iur. fir. ꝙ in notorio facti non permanentis non valent probationes factæ nõ seruato ordine, & subijcit ꝙ si quis accusatur de homicidio tanquam notorio, ꝙ non valent probationes receptę ordine non seruato. & cognoscere iuris ordine nõ seruato tollere est defensiones, all. c. statutum de hær. in vj. & dicit al. iq d. l. ea quidẽ. col. xxj. ꝙ antequam procedatur super notorio facti transeuntis, debet iudex recipere probationes super notorio. al. c. consuluit de app. Et cum aliquid est pręambulum alterius, oportet prius constare, de pręambulo si illud negetur. l. si ignorat. C. qui acc. & dicunt Inno. Ant. de Bu. & Abb. in c. vestra. de coha. cle. & mul. ꝙ nullum malum est adeo notorium quin possit habere aliquã excusationẽ. Itẽ adde ꝙ non creditur papæ cum deponit de noto. ꝙ ab alijs audiuit, quia plura specialia concurrerent, primo, ꝙ vni soli credatur, secundo ꝙ sibi crederetur de eo ꝙ ab alijs audiuit ꝙ esset contra regulas iuris. Item ꝙ illi a quibus audiuit essent tot & tales quibus esset adhibenda fides. & ad id ꝙ dicit do. Ant. in c. vestra de coha. cle. & mu. ꝙ effectus notorij non impediuntur licet accidentia non sint notoria. adde ꝙ illud procedit quando accidens esse tale ꝙ si esset notum non haberet excusare ipsum facientem secus si haberet excusare. Ita dicit d. Hier. Tortus in eius consi. edito per Flo. eo tempore quo papa in eos protulit sententiam excõicationis, quia propter seditionẽ motam ab Archiepiscopo Pisa, quem laqueo vitam finire fecerunt. & in d. consi. concludit papam nõ potuisse prædictam sententiã proferre absque citatione, licet assereret, notorium esse quod Flo. fecerunt carcerare archiepiscopum in palatio, quia talis detentio non poterat esse noto. & idem & in eodem facto censuit Fran. de Are. in consi. clxv. vbi in specie dicit ꝙ iudici inquirenti & dicenti noto, non creditur, quia agitur de maiori præiudicio ꝙ̃ qñ asserit famam esse. & ẽt ibi addit, ꝙ processus factus super noto. actus transeuntis nõ valet iu. ordi. non seruato nisi prius facta fuerit fides iudici de noto. & in actis appareat etiam si iudex ex mero officio procedat. Et ex hoc conclude ꝙ illud quod dicitur, ꝙ in noto. proceditur iur. ordi. non seruato debet intelligi postꝙ̃ de notorietate

proprietate constare quando pars fuit vocata, ita gl. in cap. sacro. de sen. excom. & alias concor. vide per Are. in d. consi. lxv. Item no. ꝙ illud quod dicitur ꝙ notorium æquiparatur sententiæ, procedit quo ad liquidationẽ facti non ad iuris effectũ. ita Bald. in l. is cui. ff. de testa. & quod notorium debeat ex actis constare iudici vt iudici. adde Alex. de Imo. in consi. cxvij. in iiii. vol. & Car. in consi. lvi. vbi etiam multa de noto. Ber.

Avgvsti. Tu aũt male facies ponere si delictum nõ est notoriũ, quia videtur ꝙ in delictis notorijs ordo iuris non sit seruandus, vt dicit Bal. in l. j. C. de iud. & Bal. in l. properandũ. in fi. prin. eo. tit. & pulchre posuit Gan. in tract. malefi. sub rub. qũo de deli. cogn. qñ crimen est noto. Spe. aũt videtur loqui in titu. de noto. cri. & ibi vide bonas leges & capitula quę possunt pro & cõtra allegari in materia, & ibi vide doct. in dictis iuribus. & adde doct. & Bal. in l. ea quidẽ. de accu. & glo. doct. in c. porro. extra de diuor. & in c. ad nostram. extra de iureiur. pulchre per Inno. in c. statuimus. extra de offi. dele. Quando aũt dicatur notorium & per quot testes vide Gand. & Spe. & doct. in locis supra alle. & doc. in d. l. ea quidem. & Bal. in l. j. §. ius aũt gentium. ff. de iusti. & iur. & Bal. in l. de quibus. ff. de leg. in vij. col. & Bal. in l. si vero. §. j. ff. qui satisd. cog. licet autem delictum sit notorium, tamen minor magistratus non potest punire, vt dixit Bal. in l. magistratibus. ff. de iurisd. omn. iudi.

SVMMARIVM.

1 *Delinquens Ferrariæ, an possit puniri Bononiæ.*

EXistens Florentiæ in hospitio leonis cui a primo latere cohæret platea communis, ab alio bona domini Andreutij, & alia latera commisit & mandauit dicto Caio quòd Titũ Ioannis Martini de Bononia capellæ sancti Saluatoris de Bononia vulneraret.

1 Ange. † An de delicto alibi cõmisso possit quis puniri Bononiæ. Bar. in l. si cui. §. fi. ff. de accus. secundũ Dy. dicit per illũ tex. qđ est verũ, nisi sit ciuis huius ciuitatis, tunc. n. ratione originis de quouis delicto vbiq; terrarum cõmisso põt puniri hic Bononiæ, vt l. j. C. vbi de cri. agi opor. Sed delicta alibi cõmissa aggrauant delictũ hic cõmissum & faciunt ꝙ acrius puniatur si sæpe & sæpius alibi est consuetus facere huiusmodi tractatus, vulnerationes & furta, tũc acrius hic pro vno delicto punietur, vt l. iij. C. de epis. audi. l. seruo. C. ad l. Iul. de vi. cũ si. ita dicit Bar. ĩ d. l. si cui. §. fi. & Bal. ĩ auth. sed nouo iure. C. de ser. fu. ver. sed dubitat &c. vide quæ dicã infra in gl. veste cęleste abstulit.

Avgvsti. Tu adde quę dixi supra in gl. hæc est quædã inquisitio, ibi quærit d. Ang. in a delictis cõmissis per subditũ extra territoriũ an possit formari inquisitio contra eũ per iudicẽ originis. & ibi late disputaui multa allegando an si Ferrariensis Florentiæ occidit vnũ possit hic puniri Ferrariæ. Adde tñ ꝙ Pet. de Anc. in cle. j. extra de pœn. approbat opi. Bar. in d. l. si cui. §. fi. ꝙ delicta extra territorium cõmissa aggrauãt delicta hic facta. Et idem dicit Ang. in d. l. si cui. §. fi. & dicit quod ita de consuetudine obseruatur. & voluit Bal. in l. fi. ff. de iur. om. iud. & Iac. de Bel. in auth. vt nulli iud. §. si vero comprehensorum. & Sali. in l. seruos. C. ad l. Iul. de vi. dicit ꝙ si statuto cauetur ꝙ qui duo furta fecit suspendatur, licet hic Ferrariæ vnum furtũ commisit, & aliud Florentiæ tamen debet furca suspendi, & videtur esse de mente Bald. in auth. qui semel. C. quo. & qñ iud. & Sali. in d. l. iij. C. de epis. aud. certe ista sententia est rigorosa. Si essem iudex malefic. hoc non facerem. & ita reperio Bal sensisse. in l. j. C de actio. sed in indiuiduo expressius & in terminis reperio Io. An. voluisse ĩ addi. Specu. in rub. de fur. & Sali. in d. l seruos. posuit q d si malefactor fuit punitus de delicto Florentiæ cõmisso, & opi. Io. And. tenuit Gand. in tract. malefi. sub rub. de fur. & latronibus, in pe. col. in ver. sed iterũ pone aliã q́õnem de facto. & ibi vult secundum Vber. de Bobio, ꝙ delicta alibi commissa non aggrauant delictum factũ hic. Adde Albe. de Rosa. latius disputantẽ istã materiam in iij. parte statuto. quæst. xxxix.

ADDITIO.

a ¶ Extra territorium. Adde tu ad prædicta Abb. in consi. xxvi. sed an delicta alibi commissa aggrauent delicta commissa in loco originis vel domicilij, vide Bal. in cõs. ccccclxxvi. in iiii. vol. B.

2 *Mandatum fuit factum Florentiæ, sed homicidium fuit perpetratum Bononiæ vbi ille mandans poterit puniri.*

2 Ange. † Quæro primo hic mandatũ fuit factũ Florentiæ, homicidium vero fuit perpetratũ Bononię vbi illæ mandans põt puniri. b hac quæst. format Bar. in l. si vt proponitur. ff. de fide

de fideiuſ. vbi concludit ꝙ cum mandãs teneatur ex homicidio ſequuto. vt no. gl. in l. i. §. perſuadere. ff. de ſer. corru. & hic eſt cõmiſſum maleficium, ergo hic Bononiæ mã dans põt puniri. Pet. aũt de Anc. in cle. i. §. fi. extra vt lite pend. tenet contrariũ per gl. in d. cle. quæ facit differẽtiam inter procuratorem & neg. geſt. ſequuta ratihabitione. nam in procuratore & ſic mãdatore videt mandans deliquiſſe vbi delictũ eſt commiſ ſum, & ibi etiam põt puniri. ita intelligitur opi. Bar. ſecus in ratum habẽte à geſtore factum, quia videt deliquiſſe in loco vbi ratũ habet, & ibi poteſt puniri per illam gl. not. ſed Imo. in d. l. ſi vt proponitur. dicit ꝙ illa gl. & dictum Pe. non procedit in maleficiis, vbi quis obligatur propter maleficiũ factũ & non verbo, vt l. ſi quis vxori. §. neq; verbum. ff. de fur. igitur etiã in ratum habente obligatur ratum habẽs in loco delicti, quia propter delictum tenetur, vt d. §. perſuadere. Itẽ ibi Imo. dicit ꝙ prædicta ꝓcedũt qñ mãdato venit puniẽdus de delicto cõmiſſo. Si aũt ageret de ipſo puniẽdo extra ordinẽ, q̃a punit mãdando delictũ ita atrox vr̃ & poſſe cõueniri in loco vbi mandauit, vt no. Bar. in l. nõ ſolũ. §. ſi mandato. ff. de iniur.

b ❡Puniri. Adde Ange. in conſi. clxxviij. in prin. & Panor. in conſil. xxv. Bei.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia, adde quod iſta q. pendet ab illa q. an mandans teneatur ex mãdato de delicto poſtea ſequuto, quam q. late poſui ſupra in gl. Sẽpronii mandatorem. in vii. princi. q. & ibi allegaui multa & tãdem concluſum fuit ꝙ tenet dè delicto poſtea ſequuto. vnde ille locus delicti cõmiſſi, tempus debet inſpici, vt pulchre voluit Bar. in l. nõ ſolũ. §. ſi mãdato. ff. de iniur. de qua materia habet ꝑ Bal. & latius ꝑ Sal. in l. eo minus. C. de accu. & vide Bal. in l. ſed & eximẽdi. §. ꝑtor. in fi. ff. ne q̃s eũ qui in ius vocatus eſt vi eximat. Adde tamẽ & limita prędicta vt ſupra dixi ibi in d. vii. q.

3 *Delinquente Titio Bononiæ, ſi conueniatur Florentiæ à iudice ſuæ originis, an imponetur pœna ſtatuti Florentiæ an loci delicti.*

3 Angel. †Quid ſi dictus delinquẽs Bononię cõueniat Florẽtię à iudice ſuę originis an poſſit dictus iudex imponere pœnã ſui ſtatuti Florẽtiæ, an pœnã ſtatuti loci deli

a cti. a iſtã q. ponit Bar. & Bal. in l. i. C. de ſum. tri. & ibi Cy. & Bar. in l. fi. ff. de extraordi. cri. vbi cõcludit ꝙ pœna loci delicti & non loci in quo delictũ cognoſcitur eſt imponẽda ꝙ ſemel de facto mihi occurrit Nurſiæ, ſed obuiaui ꝓpter generalẽ & pinguẽ clauſulã quã poſui, videlicet ſuper q̃bus omnibus & ſingulis &c. ex qua clauſula ſecundũ Bar. in d. l. i. ſi eſt late cõcepta, tu iudex potes late imponere etiã pœnã ſtatuti Bononię & iuris cõmunis arg. not. per Bar. in l. i. ff. vi bono. rapt. & dicam in glo. infra ſuper verbo, ſuper quibus omnibus &c.

ADDITIO.

a ❡Statuti loci. Adde & vide circa hoc Franc. de Aret. in cõſ. lviij. & ꝙ debeat puniri ſcd̃m ſtatuta loci delicti voluit Alex. in cõſ. xi. in i. vol. B.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia ſi velis videre veritatẽ iſtius difficultatis. Adde & vide ea quæ dixi hic remiſſiue ſupra in glo. quæ, incipit, hæc eſt q̃dã inquiſitio. in ver. quærit hic d. Ang. an in delictis commiſſis per ſubditũ extra territoriũ, poſſit formari inquiſitio cõtra eum per iudicem originis.

4 *Tractatus Florentiæ de homicidio committendo Bononiæ an poſſit conueniri Florentiæ de tractatu ſolummodo.*

4 Angel. †Quæro in caſu noſtro, an iſte q. tractauit Florẽtiæ de homicidio cõmittẽ

b do Bononiæ poſſit Florẽtiæ de tractatu [b] ſolũmodo cõueniri, hãc q. format Bar. in l. & ſi amici. §. i. ff. de adul. & dixit ſupra in glo. ꝓxime ꝓced. & in effectu dicit ꝙ ſic ꝑ illũ tex. quẽ dicit eſſe intelligẽdũ ꝙ puniat de ordinatione & tractatu aliter facto, q̃ ſi in mẽte ſua tantũmodo tenuiſſet, q̃a ſola cogitatio non punitur, vt l. cogitationis. ff. de pœnis. & ibi late ꝑ Bar. & ꝑdicta dixit Bar. eſſe vera in d. l. & ſi amici. i eo q. ordinauit cũ aliquo vt aliquẽ occideret, ſed ſi ipſemet hoc ordinaſſet & deliberaſſet alibi Titiũ occidere, tũc dicit Bar. qđ ꝓpter ſequẽs homicidiũ pœna tractus eſt extincta, vt l. illud in fi. ff. ad l. Aqui. qđ tamẽ intellige verũ, ſi de homicidio eſſet punitus, vel cõdẽnatus, vel poſſet puniri vel cõdemnari, ſed ſi eſſet cõtumax in loco homicidii ꝑpetrati, ita qđ ex homicidio pœna nõ põt habere effectũ, tũc dicit qđ ſatis ꝓbabiliter põt dici, qđ ex ſolo tractatu veniret puniẽdus vbi tractatũ & ordinationẽ fecit. Nã principale tũc extinguit acceſſoriũ qñ principale habet executionem

cutionem:alias secus, vel si hæres à debito re.§.si seruus.ff.de fideiuſ.quod bene not. quia mihi semel contingit de facto hic Bononiæ sicut dicimus de insultu qui cõfunditur cum vulnere sequuto vulnere, vt l.qui crimen.C.de accuſa. & dicam infra in glo. in verbo,fecit insultum.

b ¶De tractatu. Adde tu in proposito, & vide consilia Phil.de Regio.quod habes inter consil. Bal.nu.ccxj.in iij.Ber.

Avgvsti. Tu in hac materia adde qđ nõ est dubiũ qđ in istis delictis quis punit de tractatu vbi delictũ est cõsumatũ,& hoc voluit Bart.in l.si vt proponitur.ff.de fideiuſ.dũ ponit q.sum hic Ferrarię.ordino qđ tu occidas vnum Florentię,& ita mando tibi,hoc mandare est principium delicti cõmittendi,& iste est tractatus contra illũ qui debet occidi. & ita ibi determinauit ꝙ Florentiæ ille talis possit puniri, & dixi supra in hac eadem gl.in verſi.(quæro hic mãdatum fuit factum Florẽtię.)Bar.vero in d.l. & si amici.nõ decidit qõ.istam vt eã proponit d.Ang.hic sed melius colliges ex dictis Bar.in d.l.si vt proponitur posset etiã talis species tractatus esse,quod etiã delicto non sequuto ille tractãs puniretur hic Ferrarię, ac si delictũ fuisset consumatũ,& hic Ferrariæ posset puniri in casu.c.ꝓ humani. de homici.lib.vi. & dixi supra in gl. Sẽproniũ mandatorẽ in multis quæstionibus,maxime in ordinamẽto assasinamẽti committẽdi.Adde tamen qđ Ang. in d.l. amici.ff. de adult.vr̃ decidere cõtra Bar.in illo articulo qñ qs est cõtumax in loco delicti cõsumati,an cõfundat tractat⁹ cũ delicto sequuto postea,& ibi arguit cõtra Bar. dic vt ibi.

SVMMARIVM.

1 *Tractatus factus Florẽtiæ quãdo postea delictũ fuit alibi cõmissũ,an possit puniri Florẽtiæ.*

2 *Tractatu habito per Titiũ & Caiũ,quod Caius interficeret Seiũ si postea ipse Caius occidat,præsumitur quod fuit sequutus ipsũ tractatũ,& quod ita fuit ordinatũ inter ipsos,licet testes dicãt se nescire de finali ordinatione.*

T ad hoc colloquium & tractatũ qualiter hoc fieri posset in dicto hospitio adinuicẽ habuerunt deinde prædictus Caius.] †An autem de

1 isto tractatu possit puniri Florentiæ vbi vtractatũ fecerũt.dic ꝙ sic.ita determinat Bart: per illũ tex.in l si amici.§.i.ff.de adul.& dixi supra statim in proxi.gl.& nõ est mirũ, quia ille tractatus fuit principiũ huius delicti.Vnde istũ delictum habet necessariam causam ad sui principium,videlicet ad tractatũ igitur ad eũ refert,& de principio iudicabimus sicut de fine.l. dãni.§. Sabini.ff.

2 de dam.infe.†.Et no.ꝙ si inter Titiũ & Caium fuit habitus tractatus ꝙ ipse Caius interficeret Seiũ,& postea Caius occidat,pręsumitur ꝙ fuit sequutus ipsum tractatũ, & ꝙ ita fuit ordinatũ inter ipsos,licet testes de finali ordinatione dicãt se nescire. ad hoc facit ꝙ no.Bar.in l.q aliena.§.is q.ita dicit Bal.i l.multũ ĩ viii.co.C.si qs alteri vel sibi.

Avgvsti. Tu adde & considera ꝙ de tractatu facto Florẽtię vt qs occidat vnum Bononiæ,verũ est ꝙ poterit de isto solo tractatu puniri Florẽtię,ita dicit Bart.in d.l.si amici.sed an puniat.l.Cornelia de siccariis. vel extraordinarie vel delicto sequuto, vel nõ. Hæc omnia colligũtur ex dictis Imol. post Bar.in l.si vt ꝓponitur.ff. de fideiuſ.& dixi supra in gl.in verbo, existẽs Florẽtiæ. in verſi.quęro quia hoc mandatũ fuit factũ Florẽtiæ,qa vt dixi supra in proxima gl.in addi.finalibus.iste tractatus delicti cõmittẽdi æquiparatur ꝓprie his qui mãdat aliquod delictũ fieri,& tene mẽti ꝙ dixit Bar. in d.l.& si amici §.i.qđ ille q. præstat locũ vel domũ ad hoc vt aliqui habilius possint colloquiũ habere simul,ille talis possit puniri de auxilio,vide in l.in furti.§.ope.ff.de furt.Et de materia istius tractatus quo dicatur tractatus in maleficiis. Adde Alber.de Roſ.ĩ q.statutorũ.in iii.par.q.lxiiii. & Ang. in consi.suo xxii.& ibi Ang.ponit quis vocatur tractator & quis ordinator delicti.

SVMMARIVM.

1 *Locus & tempus,an necessario sint apponenda in criminalibus & etiam in inquisitione.*

E anno præsenti & mẽse Nouẽbris.] †Locus & tẽpus necessario sunt apponenda in criminalibus & etiam in inquisitione speciali non generali, vt not. Sali.in l.ea quidẽ.C.de accu.ver.sed qa ꝓpter denunciationes &c.& ver.q̃ro an debeat &c. licet gl.no.inst.đ publ.iu.ĩ prin.teneat cõtrariũ facit

facit l.pe.C.de acc vbi gl.ponit formã libelli in criminalibus.& Bar.in l.libellorũ. ff.de accu.& hoc tenet expresse Bar.in l.ii.§.publico ff.de adul.scd̃m Ia.Bu.ibi q̃ro vtrũ in ĩquisitione &c.& Cy.ĩ l.i.C.qđ certo loco.
AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde Bal.in l.edita.C.de edẽ.in repe. in ix.oppo.terribiliter arguit quòd nõ est de necessitate,vt in inquisitione apponatur locus & tp̃s,q̃a hoc l.nõ cauet. Nec ob.l. libellorũ. ff.de accu.& alia iura q̃a loquunt̃ in accusatore, q̃ non caret odio, sed nõ sic in iudice inquirẽte ꝓ quo lex p̃sumit.Itẽ limita hoc nõ habere locũ in crimine hæresis, & rationem vide per Bal.in l.i.C. q̃ accus.in 4.col. Item nec prędicta militant in crimine falsi, vt dixit Bal.eleganter in c.i.quib.mod.feu. amit.& ibi alleg.gl.singularẽ.& ibi vide rationem & multas alias limitationes,& multas alias allegaui supra in glo.hæc est quædam inquisitio,in additio.in ver. (item inquantũ supra dictum est quòd in inquisitione debet apponi locus & tempus.)

2 *Dies quũ non sit apponendus in criminalibus, si ego imploro officium iudicis vt ipse inquirens apponat,vel accusatorem apponere faciat diem,quid faciet iudex.*

2 ANGE. †Sed circa hæc plura sunt vidẽda Primo q̃a necesse est quòd apponat̃ annus & mẽsis cõmissi delicti, vt d.l. libellorũ.& instit.de publi.iud.ĩ prin. an ẽt dies sit apponẽdus.Dic quòd nõ,vt d.l.libellorũ & dictis iurib⁹. Quid si ego imploro officiũ iudicis vt ipse inquirẽs apponat vel accusatorem apponere faciat diẽ,vt meas defensiones facere possim,vel q̃a dicã me fuisse absentẽ tota ea die,vt est gl.singul.i l optimã. C.de cõtrahen.stipu.Bar.ĩ l.ii.§.si q̃s Eph. ff.de eo qđ cer.loco vel q̃a feci ad meã defensionẽ q̃d erit.Bar.in l.is qui reus.ver.sed q̃ro an ĩ accusatiõe.ff.de publ.iu.dicit quòd ęquum est quod apponat̃ ne reo auferatur defensio & vt libellus sit talis ꝑ quem reus plene instruat̃ an velit cedere vel contendere,vt l.i.ff. de eden. quòd talis dies debet exprimi.facit l.pe.ff.de interro.act.ibi.quoties ęquũ iudici videbit̃,Aduertas tñ isto casu ꝙ licet alq̃n dies ad rei petitionẽ declaretur, non tñ de necesitate probandus est. ita dicit Bar.in d.l.libellorum,in fi.versi.circa tempus &c.& hoc etiã no.Sali.in l.pe.C. de accu.Si aũt nõ vult exprimere,vel iudex nõ vult compelere accusatorem ad dicẽdũ diẽ,quòd remediũ erit ipsi reo,tũc dicit Bar. aut delictũ probatur per mei confessionẽ,& tunc satis est mihi,licet dies non exprimat̃, quia probatio mea quã faciam ꝑ testes ad mei defensionem cõcludet necessario, quia probabit de illomet delicto de quo sum cõfessus,cũ confessio mea iudicialis debeat regulari & intelligi secundũ confitẽtis intẽtionem, vt l.si quis intẽtione.ff.de iudic. & sic intelligitur confessum fuisse illud crimen quod postea probat̃ fecisse ad sui defensionem.Si vero crimẽ sit negatũ, & per testes probatum, tunc reus debet facere articulos quòd illo mẽse vna tñ rixa interuenit inter ipsum & vulneratum in qua fuerunt p̃sentes tales testes. Itẽ quòd in dicta fuit primo insultatus à Titio, testes inquisitionis hoc fallaciter probabũt. scilicet vulnus esse factũ,si verũ est,& ẽt testes mei poterũt ꝓbare defensionẽ,vt in c. cum Ioã.de fide instrumen. Sed aduertas quòd supra dixi secundũ Bar.quòd quoties iudici ęquũ videbitur ad petitionẽ rei, dies sit apponendus per d.l.pe.de interrog.act.q̃a Imo. in d.l.is qui reus.in ver.ita adde dictis Bar. &c. dicit dictũ Bar.non esse verum.quia videtur absonũ quòd iudex possit arctare accusatorẽ ad apponẽdum diem ĩ accusatione,ex quo expresse in d.l.libellorum, dr̃ quòd non debet cogi.nec obstat l.de interroga.actio.per quã mouetur Bar. quia illa debet intelligi in casibus in quibus à iure non reperitur facta prouisio in specie specificata,quia clausula generalis non refert̃ ad specificatã, vt l.doli clausula.ff.de verb.obliga.facit quod habetur in d.l.sanctio legum.& maxime ibi per Bar.ff.de pœn.sed verius credo dictum Bar.per id quod ipse not.in d. l. libellorũ.in versi.circa tempus.in fi.quòd apparet,quia accusator propter hoc nõ grauatur, quia licet cogatur apponere diem nõ tñ probare; & sic non probat,reus non absoluetur propter hoc. & sic non grauatur in onere probandi, & istud est quod voluit d.l. libellorum.in fi.princ.ibi neque autem diem &c. Aduertas tñ quòd ita demum cogit apponere diem si reus ĩ iudicio exprimat diem, ĩ qua vult facere suas defensiones ita dicit Sali. in l.penult. C.de accus.quod not.tene ẽt menti quod Imo.ibi dicit quòd fiat vnus

articulus, ꝙ vnica tantũ rixa interuenit &c. alias testes mei non probãt defensionẽ, qđ est verũ qñ delictũ est reiterabile puta ꝑcussionis, secus si non sit reiterabile vt mortis vel amputationis membri, quia tunc testes mei ẽt absque dicto articulo probando insultũ factum à te de dicto mense, necessario probant ꝙ ad mei defensionẽ probãdo insultũ factũ à Titio de dicto mense.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde ꝙ imo vr̃ quod Imol. rectius loquatur, & hoc per doctrinam Bal. quã posuit in addi. in l. vbicunque. ff. de interrog. actio. q dixit quòd d. l. vbicunque, non habet locum in casibus vbi à iure contrariũ expresse est ꝓhibitũ, & in illis casibus iudex nõ interrogabit partem, qa æquitas ibi nõ dr̃ adesse, vbi lex expresse ꝓhibet. Et ideo dicit cũ in lege sancitũ est ꝙ nemo cogit̃ dicere titulũ possessionis. Ideo nulla æquitas debet mouere iudicẽ ꝙ ĩterroget partẽ quo iure possidet. Et si expresse in d. l. libellorũ. sancitũ est ꝙ nõ dies apponatur, ergo iudex nõ põt cogere partẽ ad edendũ diẽ, nec est bona responsio d. Ang. dum reprehendit Imo rñdendo quod si pars apponat diem, ꝑ hoc non grauatur in onere probandi, quia si qs non gratur in hoc, tñ grauat̃ in alio, quia appponendo diẽ satis in hoc grauatur, qa facilius pars aduersa probabit contrarium. Et probando contrariũ p̃sumitur ille alter calumniator. l. i. ff. ad Turp. l. Athletas §. calumniator. ff. de his qui notan. infa. Sed aduertas his non obstantibus, puto verã esse sñiam Bar. contra Im. qa dico ꝙ in criminalibus vbi æquitas põt mouere iudicẽ, põt iudex partẽ interrogare, & cogere etiã ad edendũ diem, qñ delictũ fuit commissum, ad hoc, vt facilius pars possit probare contrariũ. Et istã sñiam reperio ꝙ etiam tenuit Bald. in terminis in l. i. C. de re iudic. qui dixit quòd si ego accuso te ꝙ mihi dãnũ dedisti, & tu vis probare negatiuam, dãnum nõ esse datum, & sic vis reprobare de falso testes meos, ꝙ illo casu dies debet edi. arg. instit. de inuti. stipula. §. item verborum. Et probatur per modum traditum ĩ l. optimã. C. de contrahen. & commit. stipu. scilicet ꝙ tota illa die nõ fuit visus damnum dare, nec potuisset dare, quin custodes vidissent dare vt not. in l. i. §. i. ff. de itine. actuque priua. & dicit Bal. q non cogitur edere diem in libello, sed iudex ex officio interrogabit de die: ꝑ l. vbicunq;. ff. de interro. actio. Subdit tñ ꝙ hoc est ĩ arbitrio iudicis, & sñiam Bar. sequuti sunt Doc. & maxime Rom. post Bar. in l. Pantonius. §. rei perduellionis. ff. de acqui. hære. Nec obst. motiuum Im. quia lex libellorũ dẽt ĩtelligi qñ ad petitionẽ partis accusator cogeret edere diẽ qa accusator ñ
a cogit̃, sed nos loquimur a an iudex ex officio suo possit hoc facere, & ista sunt penit9 diuersa sicut no. ĩ c. cum Ioannes. extra fide instru. & maxime per Anto. de Bu. & in c. cum causam. extra de iura. calum. & ĩ d. l. vbicunq;. per doct. ĩ cle. sępe. de ver. sig. vbi post cõclusum in causa ad petionẽ partis non possint fieri istæ interrogationes, quia lex ita dicit, nihilominus post conclusum in causa, iudex ex officio potest ita facere.

ADDITIO.

a **Sed nos loquimur.** Adde tu etiã quod iudex post conclusum in causa possit partes interrogare, vide Lud. de Roma. in consi. clxxvij. & in consil. cccclxxix. vbi ꝙ ẽt post didicita testificata põt testes ex officio interrogare, & adde ꝙ pro opi. Bar. facit quod voluit Abb. in consi. xxj. ꝙ licet quis non cogatur in libello exprimere actionem, tñ causa cogi potest, & sic etiam iudex ex causa cogitur causam exprimere in sententia. Ber.

3 *Dies cum non sit apponendus in libello criminali appponatur ꝑ accusatorẽ vel inquirentẽ à principio, & reo nõ instãte, & nõ probetur sed omnia alia probãtur, an absoluetur reus.*

4 *Dies apposita in libello criminali, si postea ponatur clausula in fine libelli, nõ tñ se astringens ad probãdum nõ necessaria, tunc accusator non astringitur ad probandum diem.*

3 ANGE. †Secundo q̃ro dies de necessitate in libello criminali non est apponendus, vt dicta l. libellorũ. Quid si dies apponatur ꝑ accusatorẽ vel inquirentẽ à principio, ẽt reo non instante ꝙ apponatur, & tamen nõ probatur, omnia vero alia probantur, dic ꝙ reus debet absolui, nã licet de necessitate hoc apponi non debuit, tamen si apponatur sibi imputet a si non probat, vt l. habebat. ff. de instito. & maxime cum variatio diei faciat videri aliud delictum in substantia, vt in c. abbate sane de re iud. in l. fi. lib. vi. & no. Bar. in l. denunciasse. §. quid tamẽ. ff. de adul. ita dicit Barto in d. l. is qui reus. versi. quæro cum de necessitate &c. de quo vide

vide late per Bal.in d.l.i.C. qui accuſa.non poſ.& latius per Sali.in l.pen.C.quia accu. verſi.quæro quando dies &c.

ADDITIO.

a Sibi imputet. Adde tu & vide Alex. in conſ.lx. in iij.vol.vbi de clau.non ſe aſtringens & ad quæſtionem Ang. vide Pau.de Caſtr.in conſi. xxvj. in ſecundo impreſſis.

* Sequitur Hippo.in repe. rub. de fideiuſſ. colū. xiij.in fi.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde Bal.ī l.habebat.ff.de inſtito. Adde Bar.Bal. Ang.& Im.& Ro.ī l.Pātonius.§.rei ꝑduellionis.ff.de acquir.hære.q idem voluerunt. ſenſit Bar.in d.l.libellorū.Ang.in l. denunciaſſe.§.qui tñ. ff. de adult. Quinimo dixit Bal.in l.ii.C.de proba.ꝙ ſi dixiſti delictū eſſe factū in tali hora,puta x.& probas xi.hora,ſequi non debet condemnatio,qa aliud eſt delictū.cōtra iſtā primā determinationē vr̄ expreſſe deciſio text.& Bart.in l.circa.ff. de prob.q dixit ꝑ illū text. ꝙ ille q in ſe aſſumpſit onus probādi id qđ ipſe ꝓbare nō debebat non probando ſibi nō præiudicat. Poſito quòd ſnīa cōmmunis prima eſſet vera.
4 †Tñ limitarem ꝓdicta quòd licet dies ſit appoſita,& accuſator in fine libelli diceret. non tñ ſe aſtringens ad probandum nō neceſſaria, quòd tunc acuſator ꝑꝑ illam proteſtationem non eſſet obligatus ad probandum diem.colligo ego ex deciſione Bar.in l.diuus.ff.de re iudi. & fuit ſententia Ioan. And in c.licet cauſam.extra de probat.qui voluit quod licet proponēs ī libello tali modo inepte ꝓponat,ꝙ de neceſsitate illo probare debeat, q̄ non ſunt de neceſsitate pro victoria cauſæ, tñ ſi proponit cum clauſula illa non ſe aſtringens &c. ſaluatur etiam ſi non probat illa,dic vt ibi per doctor.& per Bart. in d l.circa. Tene tñ menti quæ dixit Ang.in l.libellorū.ff.de accuſ. ꝙ licet poſsit cogi ad edendum diem officio iudicis, ad hoc vt poſsit reus ſe defendere. Tñ ſi dicit ꝙ non recordatur de die nō cogitur:ſed excuſatur.& ita dicit ꝙ practicatur.

5 *Stante ſtatuto quòd aliquid ſit delictum in vno die,quòd non eſt in alio,tunc debet exprimi dies.*

5 ANGE. †Tertio q̄ro, aliqua ſunt delicta ex ſtatuto in vna die, q̄ nō ſunt delicta aliis diebus vt puta in feſto ſancti Donati aduocati Aretini,an illa dies ſit exprimēda.dic ꝙ ſic,& idē ſi vna hora eſſet delictū alia nō,vt no.per glo.in l.eū actū.ff. de neg geſt.alias ſi taceatur non erit delictum. Ex quo ſequit̄ ꝙ ſi pœna propter noctem augmentet̄,debet illud tempus apponi, alias pœna non augmentatur, vt dicit Bar. in l.libellorū.in princ.ver.circa tempus &c. Et pro hoc notāter facit ſtatuto cauetur ꝙ vſque ad medium mēſem Maii liceat paſculari ī paſcuis cōis,& non poſtea ſub pœna &c.ſi volo inquirere ꝙ tꝑe prohibito de mēſe Maii paſculaſti, debeo dicere ꝙ de hoc anno & de mēſe Maii vltra mediū mensē,& circa eius finē paſculaſti, alias aūt ſimpliciter dicēdo de mēſe Maii neceſſario nō īcludit̄ delictū, qa potuiſſet de mēſe Maij ī principio & ſic
b tꝑe permiſſo.b ita notabiliter dicit Bar.in l. nō ſolū.§.ſed vt probari.ff. de oper.no.nūcia.& Bald.in l. matrem tuam.vbi omnino videas.C.de prob.& ibi Sal.&hoc tenuit ēt Ang.Im.Raph. & Lud.ī d.§.ſed vt ꝓbari.

b Tempore permiſſo. adde tu & vide in terminis Bar.in cōſi.ccix.incip. viſo proceſſu Ioan.& ꝙ qñ qualitas deducitur in inquiſitione quæ aggrauat delictum debeat ſequi abſolutio.conſuluit Roma.in cōſ.clxviij. Et idem tenet d. Alex.in conſ. j.& conſilio lxxxiij.in iiij. volum. & ibi refert notabile dictum Ioann. Andre.in cap.pro huma. ni.de homici.& vide Barto.in conſil. cxvii.inci. accuſa.fuit inſti.& opi.Bar.ſequitur etiam Cepo. in conſi.lxij. Ber.

AVGVSTI. Tu ī hac materia cōſidera, ꝙ oēs doct.in locis ſupra alleg. ſequuntur ſnīam Bart. q̄ fundatur in regula iuris qua cauetur ꝙ vbi certū & limitatū tempus,vel certa ſeu limitata pars loci, ſeu alia ſimilis qualitas habet eſſe fundamētū alicuius intētionis, oportet ꝙ illa qualitas & illud tp̄s deducat̄, & ſpecifice probet̄, alias ſuccūbit, ad hoc poſſumus ēt allegere bonū text. in l.fi. C. an ſer. ex ſuo fac. quem textum ibi pōderauit Bal.& Sali.& Bar.in l. denunciaſſe. §.qd tñ.ff.de adul.dum alle.l.ꝑtor.§.docere.ff.vi bono.rapt.& habemus glo.no.in c.venerabilis.de ſen.excom.in vi.gl. pen.& Bar.in l.ſi qs.§.fi.ff.de iu. fiſci.& faciūt no. per Bal.in l.ſi quis nō dicam rapere. C.de epiſc.& cle.circa iii. vel iiii. col. dum refert ſingulare dictum Io.And.ī c.i. extra de homic.in vi.in nouella. Et videnda ſunt dicta Bar.in l.i poſt prin.ff.ne quid ī flumi. pub, & vide Bar. Bal.& Ang.& Raph.& omnes in l.eum actum.ff.de nego.geſt.Et certe ibi

est bonus tex. coniuncta gl. Nā ibi agebat cōtra vnū actione nego. gest. q dicebat administrasse tpe quo erat seruus, & tpe quo erat liber, & ibi nō est ꝓbatū de tpe, ibi dr quòd fertur sentētia absolutoria, & principalē q̄stionē quā supra posuit do. Ang. hic formant Mod. repetentes in ca. qualiter & q̄n extra de accus. in xxxvi. q. in ii. col. xi. q. prin. & breuiter nil aliud allegant, nisi Bar. in locis supra alleg. & eum sequūtur. Adde hic no. per Ro in addi. in d. §. sed vt ꝓbari.

6 *Accusatore plene probante suā intentionē si ꝑ exceptiones & probationes rei, talis probatio redditur, an reus sit absoluendus*

6 ANGE. † Quid si accusator plene ꝓbauit intentionē suā, sed ꝑ exceptionē & ꝓbationē rei reddit dubia ꝓbatio actoris, vt puta accuso te q tu vulnerasti Titium de mense Nouēbris. & ꝓbo. Tu dicis quòd de mense Nouēbris Titius fuit bānnitus, nec doces an hoc fuerit antequā tu vulnerares eū, vel postea. & dicit Bar. quòd debet absolui, qa in delictis ꝓbationes ī cōdēnando dēt necessario cōcludere & clarissime. l. fin. C. de prob. sed ꝓbatio accusatoris nō cōcludit quòd vulnerauit ipsū ante bānum. igit &c. & pro hoc alleg. l. 2. C. de peti. hæredi. & istā sniam sequutus est Sal. i d. l. matrē in fine. Sed cōtrariū tenet Bal. in d. l. matrē. C. de probatio. quia iste accusatus excipit obscure, nec probat exceptionē suam, ergo debet succumbere. l. ab ea patre. ff. de probatio. Tu teneas opin. Bar. quam domi. Ioan. de Imol. & Rapha. sequuntur in d. l.
a non solum. §. sed vt probari.[a] ff. de ope. no. nunc. vbi Bar. hoc dixit & non alibi per d. l. ii. C. de peti. hæredi.

ADDITIO.

a ¶. §. sed vt probari. Adde tu & uide do. Alex. in d. §. sed vt probari.

AVGVSTI. Tu ī hac materia pulchra & quotidiana in qua alias allegaui & cōsului, an vera sit ista sententia Bar. quòd in criminalibus dubia ꝓbatio exceptionis ipsius accusati habeat releuare probātem. Aduerte quia contra istam decisionem Bart. fortiter obstat doctrina Bart. quam posuit in l. Aurelius. §. idem quæsit. ff. de libe. lega. quòd si accusaui Sēproniū quòd occidit Titium & Sempronium excipiat pro defensione, quòd occidit Titium ad sui defensionem, quod pōt ex sua cōfessione cōdēnari. q̄ alicet confessio prædicta sit qualificate ꝓbata, & sub vna constructione, tn̄ quia ꝓsumptio iuris orta ex homicidio quòd dr esse illicitū, & de gn̄re ꝓhibitorū, tunc est contra ipsum cōfitētē, & pōt confessio recipi quatenus contra confitētē est, & respui quatenus est ꝓ reo, vt ibi ꝑ Bart. & ita reperio d. Abb. in c. auditis. extra de ꝓscrip. terribiliter arguentē cōtra istā doctrinā Bar. nihilominus domi. Abb. ibi sequitur Bar & respondet quòd hoc non hēt obstare, qa i illo casu tractat de exceptione fundante intentionē rei, q̄ nō erat ꝓhibita, nisi ꝑ confessionē ipsiusmet rei, q̄ cōfesio non releuat eū, vbi est ꝓsumptio contra ipsum ꝑ no. ī c. cū venissent. extra de insti. Sed in quæstione nr̄a erat facta probatio rei per testes vel per instrumentum. Et subdit ibi Abb. vnum mirabile verbū quòd quāuis ex tali confessione sic qualificata intētio rei non sit ꝓbata: s. quòd ad sui defensionem occiderit, tamē ex illa sola confessione sic qualificata non poterit condemnari, saltē capitaliter & q̄a ex ꝓsumptione q̄ est contra qualificate confitentem, non debet quis ita aspere condemnari, per not. per Innocen. in c. quia verisimile. extra de præsumpt. quòd est mirabile & singulare verbum. Sed de hac materia dixi plene post Imol. & Moder. in d. l. decem. ff. de verbo. obliga. Item aduertas quòd contra Bartol. multum obstat in principali articulo nostro quòd præsumptio est contra delinquentem, seu vulnerātem, nisi probet ipse se fecisse in casu licito. l. si non conuicii. ff. de iniur. not. Barto. in d. §. item quæsiit. & l. i. C. ad leg. Cornel. de sicca. ergo hæc præsumptio fundat intentionem accusatoris & transfert onus probandi in aduersarium, iuxta l. cum de indebito. ff. de probatio. & in l. siue possidetis & ibi not. C. de proba. ergo clare debet ꝓbare id quod est fundamentum intētionis suæ, & probare de limitato tēpore. d. l. matrem. & ibi plene per Ang. & l. de rebus. C. de dona. ante nup. alias si opinio Bar. vera esset videretur sequi quòd cū cōtingere posset homicidium fieri posset cum dolo, & sine dolo, & quòd ad defensionē fuerit factū deberet ꝓsumi factum licito modo, & sic accusare simpliciter homicidio probato nō posset obtinere ēt dato quòd reus nihil probasset

probasset cõtra l.i.C. d sicca. Nec obst.isto casu d.l.i.C.de pet hære.q̃a r̃nderi põt, q̃a licet ibi p̃sumatur contractũ ibi fuisse celebratum tp̃e permisso, & ante litẽ contestatam, nisi per actorẽ cõtrariũ probetur. Tñ illud ideo est, quia fundamẽtũ intentionis actoris est, probet possessorẽ fuisse in mala fide,seu possessorẽ sciẽter emisse post litẽ cõtest.cõtra actorẽ ipsius possessoris.l.i. eo. tit. ideo cũ ilud esset fundamẽtũ intẽtionis actoris,debuit ꝓbare illud nõ reus, iuxta l. actor.C.de ꝓba.& ita Bal. declarat illã l.ii. Aduertas tñ licet illa l.ii.non probet opi. Bar.quã communiter doct.sequũtur, & est cõis opin.vt infra dicam,tñ opi.Bar.satis vr̃ probari per alias probationes suas dum alleg.l.merito.ff.pro socio.cum similibus. Et per quam rationẽ r̃ndet ad obiecta per Bal. in d.l.matrem. & tenendo opi. Bar. dicunt Mod.possumus r̃nspondere ad id quod dictum est supra sequeretur semper debet interpretari homicidiũ factũ fuit in casu licito, quia r̃ndetur p̃sumitur factũ in casu licito, qñ ex parte rei erat ꝓbatũ ĩteruenerit causa q̃ poterit facere ipsũ actũ esse licitũ, vt patet in d.l. merito.& ꝓut in q̃one nostra in qua apparebat de bãno probatũ,sed vbi causa q̃ posset reddere actũ esse licitũ nõ est clare probata nec dubia, tũc procedit l.i.C.de sicca.Ex quibus sequitur notabilis cõclusio, si ꝓbatur per accusatorẽ, Titius occiderit Sẽproniũ,& ex aduerso Titius ꝓbat Sẽpronius contra ipsũ cũ armis insultũ fecerat,satis dr̃ probatũ esse, Titius incõtinẽti post insultũ ad defensam Sẽproniũ occiderit, quãuis specifice nõ fuerit probatũ incontinẽti fuerit, nõ obstante q̃ illud q̃d dr̃ vim vi repellere posse, intelligitur si incontinẽti fuerit factũ l.iii. §. vim vi.ff.de vi & vi arma.plene no.in l.i.C. vnde vi.& in cle.i.de homocid.Itẽ aduertas contra istã doctri.Bar.multũ obstat tex. & ibi Pet.de Anch.& do.Ant.de But.& do. Abb.in c. cõstituimus extra de rescrip. per quẽ tex dicunt docto.maxime do.Abb.ibi in i.colũ. ibi erat casus in fi.illius c. vbi statutum propter aliquod ĩualidat actum, & dubitatur an statutũ p̃cesserit actum vel ecõtra, dicẽti statutum p̃cessisse, incumbit onus probandi, quia est fundamẽtum intẽtionis suæ.Vnde in terminis quæstionis nostræ cum probatum fuerit cõtra occisorem fecerit id q̃d à iure est reprobatum,puta homicidium.d.l.i.C.ad leg. Corne.de sicc. Si vult se excusare vigore bãni opus est asserens bãnum fuisse ante actũ,& sic ante homicidiũ ꝓbet illud. Et ideo dixit Pet.de Anch.in d.c.cõstitutus qñ est q̃õ de prioritate & posterioritate tẽporis, tẽpus dẽt limitate allegari,& probari,vt per hoc fundetur intẽtio rei,vel actoris, ex prioritate vel posterioritate tẽporis.Et dicit Bar.in hac materia multũ elegãter est locutus in d.§. sed vt ꝓbari.Et sic ibi Pet.de Anch. sequit doctri.Bar.supra allegatã.Cũ ergo in terminis q̃stionis nostræ sit q̃õ de prioritate vel posterioritate tẽporis, fundans se in tp̃e ad excusandum se, limitate debet ꝓbare illud tẽpus,maxime coniũcta doctri.Bal.quã tradidit in d.l.ii. C.de peti.hęred.q dixit illam gl.esse singularẽ ad hoc vt ibi agẽs habeat intentionẽ suã fundatã,probatio tẽporis incumbit excipiẽti.Sed isto casu agens habet intẽtionẽ suã fundatã,q̃a nemo debet committere homicidium . ergo excipiẽs sibi est permissum homicidiũ ꝑꝑ tẽpus,ipsi excipiẽti incumbit onus ꝓbadi de tẽpore, cũ ergo probatio tẽporis non concludat & nõ releuat ꝓbantem.c.in p̃sentia. extra de ꝓba.Et hoc vr̃ de mente Pet. de Anc.in c.cũ contingat.de offi.deleg.Adde tñ non recederem ab opi.Bar.in d.§.sed vt probari. & allego do.Abb.in c.ꝑ tuas.extra de cõd. appo.qui dixit ibi erat casus vbi actor plene probat intentionẽ suã nisi reus illã clare confundat debet actor obtinere,nec sufficit reus reddat eã dubiã.Sed dicit,fallit hoc in criminalibus,q̃a sufficit reus clare non probet intentionem suã:sed sufficit q̃d reddat eã dubiam per mirabilẽ doctri. Bar.in d.§.sed vt probari. & cum sententia Bar.transit etiam Bal.in l.i. ff.solu.matri.licet in d.l.matrem.aliter sit locutus & male. Et idem dixit do.Abb.in c.in præsentia.extra de prob.in iiii.colũ. vbi multum exclamat dicens omnia iura clamant ꝓbatio dubia non releuat probantem in dubio: tñ in criminalibus hoc non militat ex parte rei per doctri.Bart.in d.§.sed vt probari.& in simili causa tenet Bal.ĩ l.præcibus. C.de impu.& aliis substi.in vi.colũ. ego vero latius etiam scripsi in addi.meis in d.§.sed vt ꝓbari, post Mod.dic vt ibi aliter distinguo: sed in practica non recederem ab opi.Bart.

7 *Accusatore non ponente in libello quòd delictum fuerit commissum tempore punibili, & sic in libello existente inepto, an si postea illud probat, debet sequi condemnatio.*

7 ANGE. † Quid autẽ si accusator nõ apposuit in accusatione ꝙ delictũ fuit cõmissum tpe punibili, & sic libellus est ineptus. an si postea illud probat debet sequi cõdẽnatio, & vt refert Ro. in d. §. sed vt probari. Franciscus Accur. consuluit ꝙ sequi debeat absolutoria, qa non põt sequi cõdẽnatio super tali libello, pro quo allegat Auge. in l. si cũ actor. ff. de neg. gest. & Spe. in tit. de actore & petitore. §. sequitur. versi. hoc quoque præmittendum. cum versi. sequenti. & in ti. de iurisd. omn. iudi. §. deseruit. versi. sed nũ quid libellus. & in ti. de teste §. i. versi. quid si capitula. & ibi Io. And. in addit. & Bal. in l. i. ff. de iurisd om. iud. & in l. i. §. i. ff. si men sor fal. mo. dixe. & doc. in c. examinata. de iudi. sed d. Lud. tenet contrariũ. qa qñ libellus ineptus propter aliquod omissum, illud postea probando cõualidatur libellus, & sequi debet cõdẽnatio, ꝓ quo all. gl. sing. in l. i. §. si quis argentum. ff. depo. quã gl. sequitur Inno. in c. i. de ord. cogni. Præterea cum simus ĩ eo quod est vtilitatis publicæ, vt delicta puniãtur probationes factæ in vno iudicio quãtuncunq; inualido, licet nõ essent quo ad ꝓbationẽ, tñ erũt validæ quo ad iudicẽ, quatenus se ex actis poterit informare, vt dicit gl. no. ĩ c. cupiẽtes. ĩ ver. cęterũ. in ver. excludẽntes de electio. in vi. Et istud tenet Ro. quod est multũ not. facit quod not. Bar. in l. si confessus. ff. de custo. reo.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, ꝙ inuentio fuit Rapha. qui ita consuluit in hac materia, & non Franc. Accur. sed dicit Ro. ꝙ ĩ vno casu põt saluari opi. Raph. vbi probatio resultaret ex confessione conuenti, quia hæc species probationis non inualidatur propter iudicium inualidum, casum notabilem alleg. in cle. cõstitutionem. de elect. in c. pisanis. extra de resti spo. & facit c. i. & ii. extra de accus. in vi. & licet ipse non alleget. videtur determinasse Bal. in l. i. ff. de iurisd. om iudi. q dixit quòd si libellus est ineptus, & probatio apta, tñ condemnatoria sequi non potest nisi probatio per cõfessionẽ fuerit facta. Sed in hac materia addatis pulchrum cõsilium Ang. in ordine suo ccxcvi. quod incipit visis actis præd. ctis. vbi ibi apparet quòd in libello nõ fuit appositũ tempus, & tñ consuluit quòd snĩa cõdemnatoria nõ sit ferenda, quia vbi opus est ꝙ tẽpus ponatur nedũ opus est ꝙ tẽpus probetur sed quòd tẽpus deducatur & probetur. & alleg. d. l. cũ actũ. & d. l. matrem. & doctrinã Bar. in d. §. sed vt probari. & facit pro hac doctrina id qđ dixit ipse idẽ Ang. in l. Claudius felix. ff. de his qui potio. in pig. hab. vbi dicit quòd si in libello fuit actum ex causa incõgrua, & ex actis apparet quòd agi potuisset ex causa cõgrua & apta, & nihilominus iudex nõ põt cõdẽnare, & allegat fratrem suũ d. Bal. eius ꝑceptorẽ ita voluisse in l. bebius. ff. de pact. dot. & ita voluit Bald. C. de hæred. instit. ĩ l. fi. in xi. col. Nec obst. illa gl. quã pro singulari alle. Ro. in d. l. i. §. si qs argentũ. qa illã allegauit Bal. in l. fi. C. de anna. excep. ad hoc scilicet ꝙ libellus generalis valet, & tenet si non opponatur nihilominus in ꝓbatione debet liquidari, facit gl. in l. i. ff. de edẽ. & cle. sæpe. extra de verb. signi. vnde illa gl. nihil facit, qa ꝑsupponit libellũ valere, nos vero qñ libellus nõ tenet. Præterea ibi in illa gl. permittit, qa verisimile est quòd ille ignoret põdus argẽti, sicut dicimus in colore, vt no. gl. & Bar. in l. furti actione. ff. de fur. nõ aũt esset illa gl. vera in alia ineptitudine libelli, vt voluit Bal. in l. edita. C. de edẽ. in ver. sed dubitatur an actoris probatio sufficiat. Quinimo hoc ĩ terminis voluit illa gl dũ dicit quòd illud ꝓcedit ĩ ĩcertitudine põderis, nõ speciei: qa potius põt ignorari põdus q̃ species alleg. l. quisquis. C. de rescin. vẽdi. Itẽ adde ad cõfirmationẽ prædictorũ in terminis q̃stionis nostræ in criminalibus, qñ tẽpus vel alia solennia q̃ requirũtur in accusa. vel in inquisitione deficiũt, an posset snĩa cõdemnatoria sequi ex probatione postea valida & apta, reperio Ang.

a cõsuluisse in elegãti suo cõs. clxxv.[a] qui fortius dixit quòd et si talis probatio apta esset per confessionem ipsius inquisiti super inquisitione inualida, non potest sequi condẽnatio. Et ita dicit quòd semel ĩ syndicatu defendit d. Ray. de pis. olim potestatem Perusii, qui semel absoluit quendã malefactorem propter inæptã inquisitionẽ, licet cõfessus esset se fecisse tale delictũ & mouet se, quia vbi libellus est inęptus quicquid sequitur est nullum ipso iure. Et ideo dicit quòd Guil.

Guil. de Cu. per illũ tex. ĩ l. si libertus patronũ. ff. de iureiu. dicebat quòd exceptio ineptitudinis libelli ex quo reddit iudiciũ retro nullũ, ẽt post sñiam potest opponi. Si ergo pp ineptitudiné libelli nullus processus intelligitur factus, habetur perinde ac si cõfessio sine processu emanasset, in quo casu impossibile vr̃ ferri sñiam diffinitiuã, ĩ auth. offeratur. C. de lit cõtest. l. i. C. de sñia ex per. reci. & facit gl. in l. iubemus. C. de lib. cau. q̃ voluit quòd si iudiciũ nõ est legitimũ, confessio nõ p̃iudicat, & est bonus tex. ĩ c. olim extra de rescri. Nec huic cõclusioni ob. tex. in d. cle. constitutioné q̃a ibi nõ fuit defect⁹ circa substantiã iudicii. Nec obst. c. i. & ii. de accu. in vi qa ibi nõ fuit defectus circa substantiã iudicii, sed circa ea q̃ potuerũt omitti, & ideo ibi dicit Io. Mo. quòd tã ĩ c. i. q̃ in ii. extra de accu. in vi. fuit renũciatũ processui qui p̃mitti debuisset si petitũ fuisset. Nec ob. c. pisanis. q̃a loquit̃ qñ libellus nõ tenet ex aliquo defectu extrinseco, an cõfitẽs posset renũciare. Nec obst. qđ no. Bart. in l. si cõfessus. ff. de cust reo. q̃a p illũ tex. allegãdo Inno. dixit q̄ si processus est validus, & reus est confessus crimẽ corã iudice ad hoc principaliter sedẽte, poterit puniri q̃a nõ dr̃ in d. l. si confessus q̄ libellus fuerit ineptus, sed dr̃ ibi quòd si reus est cõfessus stabit in vinculis donec pronũcieť, debet intelligi iudicio existẽte valido, & sic incohabit nouũ iudiciũ, vt dicit Ang. i d. cõs. Nec obst. q̄ cõfessio facit delictũ notoriũ, ex quo nõ requirit solẽnitas, q̃a rñdetur quòd licet notoriũ non requirat omnimodam solẽnitatem, tamen requirit aliqualem solennitatem, c. ad nostram. extra de iureiu. & ideo requirit solẽnitatem libelli. ita ibi dr̃, per q̃ patet quòd pessime est locutus Bal. in l. i. C. de re iudi. q̃ dixit quòd cõfessus non põt opponere de ineptitudine libelli, vel de aliquo inordinato processu. alleg. tex. no. in l. ait p̃tor. §. permittit. ff. de mino. & tex. ĩ d. c. pisanis. & idẽ voluit in d. l. edita in repe. Paduana. in pe. char. & Bal. in l. i. C. de iud. qui alleg. Inn. in c. per inquisitioné. extra de elec. & Ange. in l. denũciasse. §. q̃d tñ. ff. de adult. qui alleg. Inn. in c. qualiter & qñ. extra de accu. Scias tñ quòd Ang. in d. cõsi. cõsuluit quòd p talẽ confessionem poterit confitẽs extra ordinem puniri, non autẽ capitaliter & sic pena ordinaria, & multa bona allegat, & idẽ voluit Ang. in d. l. si confessus. de cust. reo. & idem Inn. in c. per inquisitionem, extra de elec. vide omnino Petr. de Ancha. d. cle. constitutionem, extra de elect.

ADDITIO.

a ¶ Consi. clxxv. Adde tu quod alias est cõsi. 178. & est idem quod alleg. supra numero ccxvj. & q̄ libellus ineptus sit ipso iure nullus, adde Pau. de Ca. in consi. cclix. & cclxj. in j. impressis. & Ang. in cõsi. ccxci. & Ro. in consi. lxix. & vide Abb. consi. xxv. vbi tenet contrarium eius quod voluit Ang. & vide Alex. de Im. in cõsi. xxxvii. in j. volu. vbi quando libellus est ineptus, an probationes factæ super ipso sint aptæ, Ber.

8 *Insultus si factus est vno tẽpore, puta de die, & tanto tempore durauit ne fugauit, quòd de nocte percussit quod tempus debet apponi.*

9 *Insultu facto vt supra immediate quod tempus debet apponi de iure communi.*

8 Ange. †Quarto q̃ro quid si insultus est factus vno tp̃e, puta de die & tãto tp̃e durauit vel fugauit quòd de nocte p̃cussit qđ tempus debet opponi. Bart. in l. libellorũ in prin. vers. sed q̃ro aliquis insultauit. dicit q̄ attẽdẽda sunt verba statuti, aut dicit si q̃s percusserit & tẽpus p̃cussionis attẽdať, aut dicit si q̃s insultauerit vel percusserit, & tẽpus insultationis attẽdať. Sal. in l. pe. ff. de accu. dicit latius. nã interdũ lex punit insultũ, licet grauius factũ sequutũ, interdũ econtra lex punit principaliter factũ sequutum, sed grauius, pp insultũ p̃cedẽtẽ, & tunc ipsum vulnus & insultus debet attendi & poni in libello. Interdum lex vel statutũ principaliter punit vtrunque, & tunc si vtriusq; pœna peteret vtriusq; locus & tempus debet assignari. Interdũ dubitatur, an lex principaliter pro vtroq; per se puniat, & tũc insultus tendens ad finẽ vulneris sequuti successiue non debet attendi. d. l. illud. in fi. ff. ad l. Aquil. no. C. de accu. l. qui de crimine. nõ solum locus vel tẽpus vulneris debet attendi & apponi, vt inquit Ray. q̄ procedit vbi vtrũq; fit in eodẽ teritorio. Si autẽ insultus fit in eodẽ territorio, & fugando vulnus, fiat ĩ alio territorio de die vel de nocte q̃s locus vel tempus debet inspici. Sali. in d. l. pe. ver. quæro aliquis insultauit in vno territorio. & c. eum fugãdo, dicit aut sumus in iure cõi, & tunc locus percussionis est attẽdendus sicut & tẽpus & iudex percussionis

exhibet iuſtitiã.ita no. Cy.in l. qui de crimine.C.de accu. Si aũt ſtatuta ſunt in locis tunc aduertas ad verba ſtatuti, qa ſi dr̃ de inſultu ſoluat cẽtum,& de ꝑcuſsione ducẽtũ:tunc iudex inſultus de inſultu pęnã imponet. & ꝑ eo inſultu locus in ſuo territorio eſt cõfinãdus,& alius iudex ꝑ percuſsione penã imponet, & ꝑ eo inſultus locus ab eo cõfinabit & ſuũ tempus. Si vero ſtatutũ dicat ꝑ inſultũ percuſsione ſequuta ſoluat cẽtũ, tunc vr̃ ꝙ ſolus iudex ꝑcuſsionis de vtroq; debet cognoſcere & punire,q̃a cum lex punit inſultũ principaliter ſic qualificatũ cũ percuſsione, dẽt intelligi de percuſsione ſequuta in ſuo terrritorio,q̃a de alio diſponere nõ põt.arg.l.fi.ff.de iuriſd.om.iud. tñ latius ibi per Sali.

9 †Sed quid ſi ſtatutum nõ eſt,ſed ſumus in diſpoſitione iuris cõmunis,tunc credo ꝙ cum inconſultus confundatur ſequuto vulnere nec inſultus ſit punibil is,vt no. gl.& Cyn.in l. q de crimine.C. de accuſa. ꝙ ſatis eſt ſi apponat tẽpus percuſsionis, quia iſtud eſt punibile. Ita dicit Cy. facit l.ait lex.& l. huic ſcriptu.§.i.ff.ad legẽ Aquil.ita dicit Bart. in d.l.libellorum. in verſi.quæro aliquis aliquem percuſsit.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde not.per Flo.ĩ l.ait lex.ff. ad legẽ Aquil.ſed cõſidera ꝙ indiſtincte vr̃ dicẽdũ ꝙ vterq; locus & tẽpus debeat apponi,ſ. inſultus & percuſsionis, q̃a duo ſunt delicta per text. in l.ſi vulnerato ſeruo.ff ad le. Aquil.cũ ſimi. Qui vr̃ ꝙ in omnibus caſibus locus inſultus nõ dẽt poni,q̃a ſequuto vulnere,nũquam ipſum delictũ inſultus eſt in cõſideratione, & moueor autoritate & rõne Ange.quã adducit cõtra Bar.in l.q de crimine. C.de accu.q dicit ꝙ ſemper fuit in iſta opinione, ꝙ de inſultu non naſcit̃ actio nec accuſatio,q̃a ex quo ordinatur ad certũ & determinatũ finem.Et ſequit̃ finis:ex fine ſequit̃ actio ſolũ & non ex principio.caſus eſt in l.illud.§.i.ff.ad legẽ Aquil.cui dicit ꝙ nõ vadit reſponſum, q̃a ibi dicit ꝙ vna naſcit̃ actio de occiſo.Et no.q̃a dicit naſcit̃ non ergo confundit̃. Nec ob.leges Bart. quia loquunt̃ cũ obligatio acceſſoria naſcitur,&ex ea naſcitur actio & vulnus, non eſt q̃d acceſſoriũ ſed ꝑparatorium. Vñ nihil de ꝑparatorio q̃rẽdũ.Sed de ꝑparatorio d. l. illud. ĩ vno tñ caſu ſoluat opi.Bar. dic vt ibi. Et in hac materia bene faciunt not. per doc.ĩ l.i. C. vbi de poſſeſ. agi oport. & maxime per Bal.& per Ant.de Bu.in c. fi. extra de foro compe.& per Ioan. Andr.in mercurialibus in regula in obſcuris.de reg.iur. in vi.

10 *Vulneratꝰ aliquo vno tempore, & alio tempore ſequuta morte quod tempus apponetur.*

10 Ange. †Quinto q̃ro ſi vno tẽpore fuit vulneratus, alio tẽpore moritur ex dictis vulneribus, dic quòd tẽpus vulneris nõ tẽpus mortis dẽt apponi. l. huic ſcripturę.§. i.ff.ad l.Aquil.ita dicit Bar.in d. l.libellorũ. in verſ.quæro aliquis aliquem percuſsit.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia, adde vt dixi ſupra in ꝓcedẽti additione cõtra iſtã deciſionẽ vr̃ tex.apertus ĩ l.ſi vulnerato .eruo.ff. ad legẽ Aquil. vbi vr̃ dicẽdũ ꝙ tẽpus vtriuſque debet apponi,q̃a duo ſeparata ſunt delicta. vt dicit ibi tex. & cogita.

11 *Maleficio commiſſo per plures dies ante natiuitatem domini ſi inquiritur poſt natiuitatem, & dicitur quòd de hoc anno de menſe Decembris,an valeat inquiſitio.*

11 Ange. †Sexto q̃ro qñ maleficiũ eſt cõmiſſum ꝑ plures dies ante natiuitatẽ dñi,& inquiritur poſt natiuitatẽ. & dr̃ ꝙ hoc anno de menſe decẽbris, an valet inquiſitio Iac. But.inſt. de actio. in princ. dicit ꝙ ſic, q̃a colligit̃ de anno legali.ccclxvi. dierũ, vt l.cũ hæres.§.Stichus.ff. de fidei.liber. & ſic eſt factũ intra tẽpus ꝓdictũ.ſed Bar.ĩ l. libellorũ.i prin ĩ ver. q̃ro aliquos dies.tenet cõtrarium cũ in inquiſitione debeant inſeri anni Chriſti, & ſic qui apponunt̃ in principio quinterni notarii intelliguntur repetiti in dicta inquiſitione. facit l.ſi quis ex argentariis.§.initium. ff.de edendo. & ſic illa verba hoc anno intelliguntur hoc Milleſimo, & ſic cõcludit ꝙ talis inquiſitio hoc maleficiũ non comprehendit, ſed pro Iaco. facit quod no. gl.Imo.Raph.& Bar.in l.diuortio.ff.ſol. matr. in prin.verſ. menſes. ibi de mẽſe Auguſti: vbi glo.vult & doc. ꝙ valeat accuſatio ſi te accuſo de menſe Auguſti, quòd de eodẽ anno & menſe Nouembris ꝓteriti vulneraſti Titiũ, ꝙ intelligatur eodẽ anno,ſ. legali ccclxvi.dierũ. Ita ĩ caſu nr̃o,vel poſſumus cõcordare opiniones, ꝙ aut ex verbis ĩquiſitionis apparet clare, de quo

quo anno loquutus est. Et tunc procedit, & ita intelligat opin. Iaco. aut nõ apparet, sed est ambiguũ. Et ita ꝓcedat opi. Bar. nã qñ inquirit de mẽse Augusti. ꝙ de mẽse Nouẽbris cõmisit maleficiũ, & dr̃ hoc anno, si intelligit de annis domini à natiuitate vel incarnatione non posset aliquo mõ mensis Nouẽbris pteritus cõprehẽdi, intelligit ergo eo mõ quo potest, s. de anno legali, arg. l. quoties in princ. & qđ ibi doc. ff. de verb. obliga. sed qñ de mense Decẽbris dicit hoc anno, põt illud intelligi duobus modis, scilicet de anno legali: & tunc procederet accusatio vel inquisitio, & de damno à natiuitate: & tunc non procederet, nec comprehẽdet delictum. Igitur cum sit dubium nõ valet, & in pœnalibus potius deuenitur ad absolutoriam, q̃ ad cõdemnatoriã, vt l. Arrianus. ff. de act. & obli. Et vt incertus libellus non procedat: & ita intelligitur opi. Bar. & imputet sibi iudex inquirens, vel accusator qui non conficit libellum clarum, & maxime si oppositum fuit per reum, vt arg. l. fin. C. de ann. except. alias si non opponatur valebit processus, vt res potius valeat q̃ pereat: arg. l. quoties. ff. de re. du. & ne delicta remaneant impunita, arg. l. ita vulneratus. ff. ad legem Aquil. & sic intelligitur de anno Domini nostri Iesu Christi prout iudex vel accusator declarauerit: vt l. si quis intẽtione ambigua. & ꝙ ibi not. gl. & Bart. ff. de iudi. de qua tñ quęstione vide late per Sal. in l. pe. C. de accus. in versi. quidam cõmisit aliquod delictum ante festum.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia inquãtũ iste Doct. hic allegãdo l. si quis intẽtione ambigua. ff. de iud. dicit ꝙ illa l. habet locũ etiam in criminalibus, vt verba libelli accusatoris obscura interpretentur secundum mentem accusatoris, vt si nõ opponatur procedat libellus intelligendo de anno legali, & allegatur quod Bar. in hac q̃stione nostra principali voluit in d. l. libellorũ. ĩ decisione huius quæstionis. Addatis ꝙ cõtra istã decisionẽ vr̃ expresse decisio Bal. & Imo. in l. quoties §. si quis ita. la. ii. ff. de hæred. insti. & in l. aduersus. C. de furt. & ĩ authen. sed nouo iure. in versi. si cõfitetur. C.
a de ser. fug. & Bal. & Imo. ĩ l. diuortio.[a] versi. ecõtrario. ff. solu. matrim. qui dicunt per illum text. deciditur ꝙ si accusaui Titium ꝙ cõtra me insultũ fecit, & statim vel mox vulnerauit me, an intelligatur statim ꝑ interuallũ, & sic veniat de vtroq; excessu puniẽdus, vel intelligatur ꝙ in eodẽ actu sit factũ vulnus & insultus: q a tunc nõ punietur nisi de vno vulnere, vt est gl. sing. in l. q de crimine. C. de accu. quã Imol reputat singularẽ in d. versi. ecõtrario cõcludunt pfati doc. in locis supra alleg. ꝙ cũ prædicta verba sunt æquiuoca. q a dictio, statim & mox, possunt accipi ex interuallo, & sine interuallo, vt l. si pater captus. & ibi no. ff. de vulga. & pup. in auth. de incest. nupt. in prin. cũ gl. & in c. quia ꝑꝑ. extra de elec. debent intelligi incontinẽti, & sic in mitiorẽ partẽ. argu. l. præses. infra de pœn. Et ideo ꝑ istã decisionem Ro. dicebat in d. l. diuortio. ꝙ licet verba ambigua libelli secundũ mentẽ proferẽtis debeãt intelligi, & sic secundum mentẽ libellãtis. d. l. si quis intentione ambigua. Tñ hoc nõ militabit in criminalibus per prædicta, quia d. l. si quis intentione ambigua. nõ procedit in criminalibus. Sed ista cõclusio an sit vera vel falsa, dixi late ĩ addi. meis in d. l. diuortio. in versi. econtrario. De principali tñ quæstione adde quòd do. Bar. in effectu cõcludit id quod ipsemet dixit in d. libellorum. & Ang. in d. §. annum. sequit ẽt dicta Bar. ĩ l. licet. Bal. ĩ d. l. diuortio. põderet gl. ibi cõtra decisionẽ Bart.

ADDITIO.

a ¶ Et Imo. in l. diuortio. Adde tu & vide Alex. in d. l. diuortio. in iii. col. vbi dicit deci. Ro. falsã, quia iure non probatur. item quia in criminalib. proceditur ad instar ciui. l. absentem. ff. de pœn. & decisio Bal. procedit ex eo qñ præsupponitur ꝙ ꝓbatio accusationis nõ aliud concludebat, & ideo cum probatio accusatoris debeat interpretari contra ipsum c. in præsentia. de proba. ideo dicta verba interpretantur pro incontinenti, & ita aperte tenet Bal. in d. §. si quis. & eandem decisionẽ sequitur Alex. in consi. cxv. in iij. vol. & ibi de muliere quæ confessata fuit dedisse aquã venenatam infirmo, & iudicio medicorum ꝙ dicta aqua nõ erat sufficciens vt infirmus moreretur.

12 *Delicto durãte per annum continue, puta quia tenet aliquam terram, an menses sint exprimendi.*

12 ANGE. † Septimo quæro quid si deliquit cõtinue ꝑ annũ, quia tenet aliquã terrã, an mẽses sint exprimendi, dicit Bar ĩ d. l. libellorũ. ĩ versi. sed pone ꝙ aliquis tenet ꝙ nõ: q a illud qđ dictũ est ꝙ mẽsis est exprimendus, intelligitur in delictis momẽtaneis.

neis. Secus in successiuis: arg. authen. credẽtes C. de hære.
Augusti. Tu aũt ĩ hac materia, adde & intellige pdicta, & limita secũdũ doctrinã Bart. i l. inficiãdo. §. infans. ff. de fur. q vĩ limitare prædicta nisi interruptum in medio tempore, quia dicta Bar. hic & istius do cto. non procederent & vide Ang. in d. §. infans. qui videtur alter loqui. & do. Bald. in l. qcunq;. C. de ser. fug. & vide doc. in l. nun quam plura. ff. de priua. delic.

13 *Anni domini nostri Iesu Christi uel Imperatoris, an sint ponendi in libello accusatoris.*

13 Ange. † Quæro an anni domni nrĩ Iesu Christi vel Imperatoris sint ponẽdi ĩ libello accusatoris. Bart. in d. l. libellorũ. dicit. q nõ: sed Sal. in d. l. pe. C. de accu. dicit cõtrariũ, licet dicat q nõ est in vsu: nec ẽt sunt de substantia formali libellorũ accusationum & nihilominus inquisitionum, sed dic q anni dñi q apponunt p notarios in principio librorũ suorum intelliguntur repetiti ĩ qualibet inquisitione postea formatæ, donec anni domini non mutentur. arg. l. si qs ex argentariis. §. si initium. ff. de eden. ita sentit Bar. in d. l. libellorum. circa prin.
Augusti. Tu adde no. p Ang. ĩ d. libellorũ. in 2. col. q ẽt dicit q hodie nõ est ĩ vsu q dies cõsulis apponant ĩ libello accusatorio, licet de iure nõ dẽret apponi. Et in hac materia bñ faciũt q late scripsi vltra doc. in rub. ff. q ope. no. nũc. vbi vltra doc. examinaui illã materiã an anni dñi nrĩ Iesu Christi hodie sint apponendi in instrumentis.

SVMMARIVM.

1 *Dies quando sit ponenda in libello accusatorio, seu inquisitione.*

1 N festo oĩum sanctorum.] † Hoc necessario aponi dẽt, & sic dies qñ ex forma statuti in tali die est maior pœna ĩ delictis, alias aũt si pœna non augmentaretur magis in vna die q̃ in alia non est de necessitate quòd dies apponatur, vt no. Bar. in d. l. libellorũ. in prin. ff. de accus. in versi. hoc anno & de mense &c.
Augusti. Adde & vide q dixi s. ĩ pxima pcedẽti gl. in vers. secũdo qro. & vers. tertio quæro, aliter me non extendo

SVMMARIVM.

1 *Nox quando dicatur.*

1 E nocte vt mandatũ exequi valeret armatus.] † Quæro qñ dicat nox. Dic qñ sol non est super terrã l. hæc verba. ff. d ver. signi. Ita dicit Bart. i l. i. §. hoc senatus. ff. ad Sil. & Bar. & Bal. ĩ l. Titi⁹. §. Lucius. ff. d lib. & posth. vel dic vt colligit ex ĩfra dicẽdis.
Augusti: Adde tu quæ infra in fine huius glo. dicam.

2 *Mane uel sero an dicatur nox uel dies.*

2 Ange. † Quæro an mane vel sero dicat
a nox [a] vel dies Bar. in l. q duos. §. i. de manu miss. testã. p illã l. dicit q sero dicatur dies: & mane qñ incipit clarescere dicat nox: sed ĩ l. aut facta. §. tẽp⁹. ff. de pę dicit quòd nox est de sero vel de mane qñ sol nõ est super terrã. Aliàs de sero vel de mane dr̃ dies, sed idẽ Bar. i l. Titius. §. i. ff. de lib. & posth. dicit aliter, videlicet q aut est dies, aut est nox, vt l. hæc verba ff. de verb. sig. Tũc dicit q si qrit qd est nox, tũc dicit q est priuatio lucis, vt pbat i c. cõsuluit. de offi dele. Nunc ad ppositũ qñ dr̃ de sero nõ est facta nox, sed fiunt tenebræ. Tñ adhuc non est nox, vt probatur in d. l. q duos. §. i. vbi dr̃ quòd viuẽs moritur. Itẽ dicit quãdo dicatur mane, quia cœlo albescẽte dr̃ dies, ita dicit in d. l. Titius. §. i. Ang. aũt in l. i. C. de cust. reo. dicit quòd mane intelligitur dies post galli cãtum qui cãtat de mane & sero, intelligitur nox qñ factæ sũt tenebræ, & ita quòd de facili homo cognoscit, casus est in c. si qs perfodiens extra de fur. probatur hoc expresse Marci xiii. c. fin. & xv. c. Cum ergo cœlũ albescit dies est, licet sol nõ sit sup terrã cũ speratur de proximo, & tãta fit claritas quòd homo bene potest cognoscere. Et pdicta procedunt de nocte naturali. Quid autem si statutum alio modo nominat noctẽ, vt qa dicitur quòd nox itelligatur à sono campanæ, quæ pulsatur de sero vsq; ad alium sonum, qui pulsatur de mane Et qd si commisit delictũ in loco vbi cãpana non auditur an dicatur de nocte commisisse, vt pęna ex statuto duplicetur. Istam qõ. ponit Bar. in d. §. hoc senatus. & ibi per plures rationes

tiones concludit, ꝙ si quis deliquit in nocte vera, punitur in pęna dupli: licet non possit exaudiri cāpana, quia si non essent tenebrę, tunc non punitur, quia cāpana non potest audiri, & sic attendimus verā noctē: vt ibi elegāter dicit Bar. per bonas rōnes ſm Iac. But. sed Bald. in l. fi. C. de his quib. vt indig. primū dictū Bar. intelligit nisi statutū se expresse restringat ꝙ pœna illa non habet locum nisi in delicto cōmisso in nocte ficta: quia tunc casus veræ noctis sit obmissus à statuto, remaneat in dispositione iuris cōis. al'e c. susceptum. de rescrip in 6. & in l. si cū dotē. in prin. ff. sol. mat. Secundū aūt mēbrū distinctionis Bar. sequitur Bal. sed Ro. in d. l. i. §. hoc senatus. ff. ad Sillan dicit quòd aut iste nō audiēs cāpanā non audit ꝑꝑ vitium accidentale: qu a erat in loco remoto, tunc non vī verū dictū Bar. quia licet audire nō potuerit: tñ considerare debuit tēpus consuetū, quo cāpana pulsabat: mouetur per l. libellorū. §. i. ff. de his qui not. infa. & quod ibi not. Bal. in similibus verbis dicens quòd stante statuto ꝑdicta, licet non pulsetur cāpana, vt tēpore suo est prohibitū, vt in die veneris sancti. tamē inspici debet cōis consuetudo & tempus, ſm quòd aliàs solebat pulsare. Vnde licet caderet excusatio ꝑpter inauditū sonū: attamē hoc tollitur, quia cōsiderare debuit cōsuetudinē cōem & solitū tēpus, aut talis nō audiuit, non ꝑꝑ accidēs, sed ꝑꝑ vitium naturale, vt puta quia delinquēs erat surdus. Et tunc dicit talē excusari debere à pœna statuti: alleg. l. iii. §. surdus. ff. ad Silla. & l. i. §. iii. ff. de postu. credit tñ hoc casu locum habere ſm mēbrum dist. Bart. Ego aūt credo ꝙ licet surdus si sit nō à natura, & sic sciuit consuetudinē ciuitatis, ꝙ si cāpana est sonata tēpore cōsueto, licet non audiuerit ipse, sibi debet imputare: quia ipse sciebat & debebat cōsiderare stylū, & cōsuetudinē, & tēpus pulsandi cāpanā. arg. l. si quis domū. §. i. ff. loca. & l. discretis. & ibi no. C. qui test. fa. pos. Et prædicta credo procedere qñ cāpana sonauit eo tēpore quo consueta est sonari, licet ante naturalē noctem: quia vt dixi, qui ēt nō audiuit cāpanā, non pōt prætendere ignorātiā, propter antiquā cōsuetudinē temporis prædictæ pulsationis dictæ cāpanæ. Si aūt illa die qua cōmissum est maleficiū per illū qui non audiuit cāpanam, fuit sonata anteriori tēpore q̄ solitum fuisset. Et tunc credo opin. Bar. fore veram: quia non fuit huius propositi velle delinquere de nocte. igitur &c. Sed Sal. in d. l. fin. C. de his quib. vt indig. dicit ꝙ prima pars statuti quæ duplicat pœnas in cōmissis de nocte per totum territorium debet intelligi etiā si cāpana ibi non posset exaudiri: sed si sequēs pars statuti eā declarat vel fingit noctē vel diem ad pulsum certæ cāpanæ: solū habet locum vsqueq̄ exaudiri pōt & non vltra. sed in loco vlteriori remanemus respectu illius particulę in iure cōi, vt ibi dies vel nox appelletur secundum cōem vsum loquendi & hominum interpretationē. l. cum delanionis. §. asinā molendinariā. ff. de fun. instru. & vide Bal. in l. ii. c. appellata. ff. si cer. pet. in vers. & facit ad statutum, qui dicit ꝙ si dicatur quòd post sonum campanæ finitum pęna duplicetur, si iudex inquirit & dicat post sonum campanæ: & non dicat finitum, non concludit ad pęnam duplicatam: vt d. §. appellata. & in l. insulam. ff. sol. mat. quod tamen limita per Bal. ibi.

ADDITIO.

a Dicatur nox. Adde tu & vide Federic. in consi. xliiij. & consi. cclvj. & ibi quando dicatur dies, & quando nox: & an per statutum possit induci dies vel nox: qualiter debet formari accusatio vel inquisitio: & qualiter testes deponere eum per statutum maleficia commissa de nocte duplicentur pœnæ, & nox intelligatur a pulsatione campanæ de sero illius diei vsque ad pulsationem cāpanæ diei. Not. tamen ꝙ si per statutum duplicētur pœnæ maleficiorum commissorum de nocte, ꝙ non duplicentur pœnæ maledictorum vel male scriptorum de nocte: ita not. Bartol. in l. lege aut facta. ff. de pœn. & sequitur Alexand. in consilio lxxvij. in j. volum.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde do. Bal. vbi pulchre sequitur ī l. more. ff. de fer. qui ponit veram materiam, quādo dicatur dies prout distinguitur à nocte, & qñ dicatur nox prout distinguitur à die: & infert ad statuta q̄ distinguunt in maleficiis diem à nocte: ita tñ Bal. vult per illam glos. quòd dies dicatur ab aurora vsq; ad occasum solis, & aurora dicitur secundum ipsum cęlo albescente. alleg. l. Titius. §. fin. ff. de liber. & posthu. Et subdit quòd duplex est dies, naturalis, & artificialis, artificialis est duplex: vnus est vniformis qui semper incipit ab aurora, & durat vsque ad crepusculū noctis:

Alter

Alter difformis & potest incipere in qualibet parte diei, & appellatur dies emergens, qui qñq; incipit à mane, quãdoq; in vesperis vel in meridie, ſm quod occurrit de facto. vt C. de app. auth. hodie. & faciunt ea q̃ habẽtur per Archi. lxxv. dist. quod à patribus. in gl. seq & §. seq. Ang. tñ in d. l. more. vult contrariũ, quòd imo si statutum punit maleficium factũ de nocte, tunc dr̃ maleficium commissum de nocte, cũ sol super terrã non est, vel ẽt si cœlum albescat, & alleg. d. l. Titius. Et in hac materia adde quod do. Abb. in c. si perfodiẽs extra de homic. dicit quòd cõtra determinationẽ Bart. quã fecit in hac materia in l. aut facta. §. tẽpus ff. de pœn. est expressa decisio Ioã. And. in d. c. si perfodiens. dicit tñ ibi idẽ Abb. ꝙ ille tex. in d. c. si perfodiens. probat expresse quòd ibi poterat discerni, quòd dies dr̃ post ortũ solis: qa poterat discerni. dicit ergo vbi est tãta claritas quòd põt discerni, ibi est dies, licet sit post occasum solis: vel ante occasum solis, dicit tñ quòd Canonistæ tenẽt opi. Ioã. And. ibi, quòd si sumus in loco vbi sunt statuta quæ cõiter per Italiã distinguunt diem a nocte, ſm sonum cãpanæ, illud est seruãdum: aut cessat tale signũ, & erit arbitrariũ. Vnde iudex cõsiderabit an esset tanta claritas vt attribuatur diei: an tanta obscuritas vt attribuatur nocti: in dubio dicit mitiorẽ partẽ eligendã Et istã sententiã cõiter Canonistæ tenẽt, vt dicit ibi do. Abb. & subdit do. Abb. hoc cõfirmatur, prout dicimus de hermofrodita vt attribuatur illi sexui, in quo magis incalescit. l. quæritur. ff. de statu homi. Adde do. Anto. post Ioã. And. in hac materia. in c. cũ dilecti. in vers. dubitari solet extra de dolo & contu. Sed Bal. ibi melius loquitur per Alb. de Rosa. in ii. par. statuto. q. xxi. quã decisionẽ docto. solent allegare: sed nó reperi in alberico mero, sed volui allegare Albe. in ii. par. statu. q. xviii. qui ponit qñ maleficium est factũ de sero, an dicatur factũ de die vel de nocte. & ibi vide quid est dies vel nox. Adde pulchra verba Bal. qui multa bona dixit in hac materia in l. ii. C. quib. res iudi. non nocet. in vers. moueo tibi tale dubiũ. & ponit materiã quid in testibus: & omnino per Sal. in l. non minorem. C. de transac. per Abba. in d. l. more. & per Sal. in l. fi. C. ad Silla. & Bal. in c. i. §. porro. circa fin. pen. col. quæ sit pri. cau. benefic. amit. & adde no. ꝑ Ang. in l. i. §. ꝑꝑ casum. ff. de postu. qui dicit quòd surdus q. non audiuit sonũ cãpanæ de nocte punitur pœna dupli, q̃a punit̃ ex quo deliquit in hora qua considerare debebat noctẽ esse aliàs secus. Adde Pet. de Anch. in c. canonũ statuta. extra de constit. in vi. principali q̃sito. in xxvi. col. illius q̃siti. in vers. in ista materia. qui ponit de illo qui non audiuit cãpanam. & vide Alb. de Ros. in ii. par. statuto. q. vi. vii. & viii. inci. Itẽ statuto cauetur quòd nullus vadat sine lumine: & ibi ponit an illa pœna comprehendat illũ qui vadit de nocte in die veneris sancti, quo tẽpore cãpana non pulsat̃: vel in illo qui vadit non credens cãpanam pulsatã, & an illa pœna extendatur tñ, vbi cãpana põt exaudiri. vide Sal. ĩ l. non minorẽ. C. de transa. Et de omnibus istis q̃nibus cãpanæ vide omnino Ang. in l. si quis mortis. §. surdus ff. ad Silla. & vide Io. And. in c. alma. §. fin. super glos. in ver. assumptiue. de sent. exc. in vi. vbi dicit, quòd dies dr̃ à dica, quòd est claritas & idem dixit Ioã. And. in d. c. si perfodiens. De hac materia vide per Docto. in c. ii. extra de fer. & allego solenne consiliũ Fed. de Se. in suo cons. xliii. & cons. ccxlix. & omnino vide glo. de consecr. dist. iii. c. i. q̃ ponit qñ dicatur dies, vide not. in c. consuluit. extra de off. dele. Et adde nota. in c. i. extra de treug. & pace. In istis pœnalibus ego profecto non recederẽ ab op. Ioã. quã supra dixi intelligen. diẽ & noctẽ prout ipse intellexit: cuius opin. mihi placet, cogita. De hac materia adde Gand. in trac. malefi. sub rub. de pluribus delinquẽ. in vers. præterea pone cõtineri in statuto quòd pœnæ maleficiorũ de nocte duplicentur. Adde Alber. de Rosa. in ii. par. statuto. q. xviii. q̃ inci. deinde q̃ro statuto cauet̃ ꝙ si quis fecerit feritã de nocte Et multũ eleganter loquitur Ange. in consi. suo. 183. incip. visis processibus. char. principalis. pen. col. & in antepen. col. q̃ poteris limitare p̃dicta. & vide Feder. de Sen. in consi. suo xliii qui ponit de statuto ꝙ duplicat pœnas in delictis factis in festo beatæ virginis. Aliquis fecit delictũ in festo beatæ virginis: an iste talis incidat in pœnã. & ibi vide q̃ño capiatur dies, & vide in cons. 149.

SVMMARIVM.

1 *Armorum appellatione quid veniat.*

VNO

No stoco ferreo.] Opponitur quòd ista verba.s. ferreo sint
1 superflua. † Qm̃ appellatione armorũ fustes & lapides continent & omne id quod nocere põt, vt l. 2. ff. de vi & vi ar. Qm̃ armorũ appellatione cõprehenditur omne id quod nocere potest, vt ibi, & l. armatos. cum ibi not. in gloss. ff. ad legem Iul. de vi publi. igitur &c. Respõdeo quòd imo sunt necessaria dicta verba, qm̃ licet appellatione armorũ ẽt fustes, & lapides, & alia offensibilia cõtineantur,
2 tñ nõ ꝓprie. a vt no. Ang. ĩ l. si de pignore: §. fure. ff. de fur. & Ro. in l. i. §. occisorũ. ff. ad Sil. ĩ prin. Vñ si ĩ statuto fieret mẽtio de violẽtia facta cũ armis, fustes lapides & talia nõ cõprehenduntur, q̃a proprie nõ sunt arma, vt est glo. sing. in cle. 1. de statu mon. in verbo, arma. sed statutũ debet verificari verbis ꝓpriis, vt l. cõstitutionibus. ff. ad municipa. l. 3. §. hæc verba. ff. de neg. ge. igitur &c. Vñ dicit ꝙ qñ tu iudex mittis militem & officialẽ tuũ ad perquirendũ portãtes arma, quia si reperis scholarẽ vel notariũ cũ suo pennifero & moderatorio ad moderãdũ pennas, vel rusticum, vel alium habentẽ cultellos ad incidendum panẽ. quòd isti nõ incidunt in pœnam, quia talis cultellus nõ continetur appellatione armorum, vt est gl. singu. in authen. de armis. §. fi.

ADDITIO.

a ¶Non proprie. Adde tu an paruus & breuis cultellus veniat appellatione armorum, & vide Frã. de Are. in consi. lxxx. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde quòd licet appellatione armorũ veniant oẽs res aptæ ad nocendũ, vt l. pe. §. fi. ff. ad l. Iul. de vi publ. Tñ intellige secundũ quòd dixit Ang. in l. armatos. ff. ad l. Iul. de vi pu. s. intellige quòd nocere põt quia principaliter ordinata est res ad nocendũ aliter autẽ non. Et dicit fore notandũ hoc pro statuto Perusino, quòd punctualiter sic dicit, quòd si quis offenderit aliquẽ cum armis vel re aliqua apta ad nocendũ, nõ cõprehendit illũ qui percussit aliquem cum amphora plena vino, vel cũ vase vitreo vel terreo, & dicit quod vidit hoc semel practicari cũ vno qui ꝑcussit cũ pera in aliqua erat panis & exiuit sanguis, ꝙ ille non vr̃ percussus cũ armis. & adde Ang. in l. ii. ff. de vi pub i. q̃ dicit quòd illa gl. ĩ corpore de armis est sing.

Adde ẽt ꝙ illã glo. in d. §. fi. dixit sing. d. Ang. in dispu. sua inci. exorta guerra. in i. conclusi. in i. col. & Ro. in l. i. §. occisorũ in prin. ff. ad Sill. qui ad hoc alleg. Bar. in d. l. i. ff. ad l. Iul. de vi pub. Et adde aliã opin. gl. in proposito. in rubr. C. de fabricen. libr. xi. q̃ idẽ vr̃ velle Iac. & ibi Bar. in d. l. i. dicit hoc no. verbũ quòd ille cultellus paruulꝰ ad incidendũ panẽ vel ad tẽperãdũ calamũ possit portari, q̃a non sunt in vsu nocẽdi, tñ dicit aduertẽdũ est ne fiat fraus ne q̃s dicat se portare cultellũ aptũ ad ĩcidẽdũ panẽ, cũ sit ad offendendũ, q̃a talis cultellus appellatione armorũ cõtinet cũ sit talis q̃ nocere põt. Sed vt supra dixi non credo quòd ꝑ ꝑ pœnã statuti, ille talis incideret ĩ pęnã, q̃a principaliter non est ordinatus ad nocendũ, licet forte secus esset de iure cõi, quid contineatur appellatione armorum ĩ statutis, vi de Iac. de bel. in auth. de armis. in i. col. Itẽ adde ꝙ Bar. consuluit in consi. suo. ci ꝙ appel. armorum per statutũ, non incidit in statutum ille qui cum dentibus fecit sanguinẽ.

2 *Statuto puniente portantes arma offensibilila si aliquis reperitur portare arma defensibilia & offensibilia, ut puta tabulatium, an cadat in pœna statuti.*

2 ANGE. † Quæro statutũ punit portantes arma offensibilia & aliquis reperit portare arma q̃ sunt offensibilia & defensibilia vt puta tabulatiũ cum quo põt offendere & defendere, an cadat ĩ pęnã statuti, istã q̃õ. mouet Bart. in l. pediculis. § argenteo. ff. de auro & argen. leg. Vbi dicit inspiciendã cõsuetudinem videlicet ad quem vsum tabulatiũ portatur, arg. d. §. argento. quia si cõiter solet portari ad defensionẽ, non inducit pœnam statuti, alias secus.

AVGVSTI. Tu in hac materia, adde dicta Rayn. de For. & in lectu. & in additio. in d. l. pediculis. §. argento. ff. de auro & arg lega. Sed aduerte licet doct. iste hic cõsuetudinem inspiciendam dicat, tñ intelligo ꝑdicta nisi doceretur quòd ille portans tabulatium, animo offendendi portare, licet enim cõtra esset cõsuetudo, ꝙ aio offendẽdi solet portari in loco ꝑ ea q̃ dixit Bart. de cultello paruulo in l. i. ff. ad l. Iulia. de vi publi. in prin. & dixi in proxima ꝑceden q.

3 *Statuto puniente portantes arma, an si quis itinerationis causa portet arma cadat in poenam statuti.*

3 ANGE. † Quæro statutū punit portantes arma an si quis itinerationis causa portaret arma, puta ensem, incidat in pœnam statuti de iure digestorū, itinerationis causa licitū erat arma portare in itinere ēt offensibilia, vt l.i.ff.ad l.Iul.de vi pub. Hodie vero indistincte sine principis licentia, quæcunq; arma ēt in itinere non licet portare & not. Bar.in d.l.i.per tex.in auth.de armis.§.pen. quod est verum de iure, sed communiter per statuta ciuitatis aliter prouidetur in itinerationibus, quādo haberet signum itinerationis vt isti vallium, capellum, caputiū, & alia vnde verba statuti sunt attendēda.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde quòd verū est quòd hodie itinerationis cā nō est licitū portare arma. hoc intelligo procedere vbi non esset locus suspectus vel vbi inimici vel latrones nō essent, alias credo quòd licitum est portare arma, ad hoc alle.tex.in c.i.§.si qs rusticus.de pace te. in vsi.feu.vbi dr̄ quòd licet mercator trāsiens per prouinciā non posset portare arma. Tn̄ si ad sellam portet arma vel sub vehiculo nō animo occidēdi sed causa se defendēdi à latronibus, sibi hoc est licitū, nec incidit in pęnam, alias si hæc cōclusio nō esset vera, illud authē. de armis sonaret iniquitatem: quia vim vi repellere licet & est lex naturalis in l. vt vim.ff. de iusti. & iur. & in l.i.C. vnde vi.& in d.§ si quis rusticus. habes in quam pęnam incidit ille qui portat arma.

4 *Statuto puniente delatorem armorum, an etiā intelligitur punire portantes arma ut interficiant bannitum.*

5 *Armorum appellatione non proprie continentur nisi ea quæ sunt apta ad nocendum & sic ad offendendum.*

4 ANGE. †Quæro statutū punit delatorē armorū, an ēt intelligatur portantes arma punire, vt interficiāt bannitum & vr̄ q̄ nō, q̄a hoc est factū fauore publicæ vtilitatis.l. 3.§.sed vtrū.ff. ad Silla.& maxime quia licitum est ex causa iusta transgredi à præcepto superioris, vt l.si hominē.in fi.ff.mand. Et quia in simili dicimus q̄ belli calamitas introduxit, pacis lenitas sopiuit. i l.j.in prin. C.de cadu.tollē. Ita ecōtra possumus dicere quòd pacis lenitas introduxit, belli calamitas sopiuit, facit quòd not. In n. in c.i.de cōst. Ita dixit d. Nellus de sancto Gemi. in suo tract.bāni.quòd hoc fuit disputatū Bononiæ,& refert Ro. in l.3.§. vtrū.ff.ad Sill. Not. tn̄ q̄ licet appellatione armorū fustes & lapides cōtineant, vt l. armorū appellatione.ff.de verb.sig.vt ī.dictū est, tn̄ appellatione telorū nō cōtinent fustes & lapides l.i.§.occisorū.& ibi Ro.ff.ad Sil. quòd not. p̄ statutis. Et licet appellatione armorū cōtineant tā arma ad defendēdū, quā ad of-
5 fendēdū.†Tn̄ Bar.vr̄ ī d.l.i.ff.ad l.Iul.de vi. & vi.& clarius Ro.ī §.occisorū, q̄ nō proprie cōtinent nisi ea q̄ sunt apta ad nocēdū & sic ad offēdēdū, vt d.l.armorū.ex quo sequit̄ q̄ arma defensibilia vt sunt galea, pāceria, & brazalia & similia p̄prie nō continētur appellatione armorū, ex quo sequit̄ q̄ si statuto punit̄ portās arma maxime statuto pęnali q̄ non verificat̄ si qs inuētus fuerit portare loricam, & brazalia, quod not.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde q̄ dixit Bar. p̄ illū tex in l. hi q̄ ædes.§.fi.ff. ad l.Iul.de vi pub.qui dixit quòd quidā dicunt quòd appellatione armorū cōtinent tātum arma offensibilia, p̄ illum.§.q̄ nō est uerum, quia ibi fit mentio de verbo telorū, & subdit Bart. q̄ appellatione telorū non cōtinent nisi arma offensibilia.d. l.armorū. de ver.sig.& expresse hoc dr̄ in auth. de armis Adde tn̄ quòd Alb. de Ros.in 2. parte statuto.q.cxiii in versi. Item quærit dn̄s.T. vltimo ver. Pone statuto cauetur q̄ nullus portet arma sub certa pęna, aliquis portauit pāceriam siue loricam, an incidat in pęnam & videtur quod non, quia hoc est p̄ salute & defensione hominis, quod non videt̄ fuisse de mēte, q̄ talis p̄hiberet,& dicit q̄ Gādi.in suo opere malefi. hoc voluit, nisi statutū de armis vetitis loqueret̄, & ita dicit Gādi.cōtineri ī q̄stionibus statuto. Et fuit q̄stio Marti.de Fano. Sed dicit Albe.q̄ vidit seruari contrariū, cū sumere arma sit p̄hibitū à iure cōi, vt auth. de armis.& probatur ī l.i.ff. ad l.Iul.de vi publi. et ibi not. q̄ lorica continetur appellatione armorū, & l.2.C. quæ res expor.non debent. & armorum appellatione.de verbo.signifi.ca.& insti de pub.iudi.in §.item lex Cornelia.& dixit Albe. in alphabeto in dictione arma.

Subdit

Subdit tñ q prima opi. q arma intelligant tm̃ q̃ sunt fabricata ad noceñ. est ꝓbabilis, & ibi Alb. multa alleg. dic vt ibi ꝑ eũ. & vidi Gãd. originaliter ĩ ope suo q illud idẽ dicit.

6 *Portans arma uetita si tamẽ non fuerit repertus per familiam portare arma non tenetur.*

6 ANGE. † Et diligẽter tene menti, q licet aliquis arma vetita portauerit, si tñ nõ fuerit repertus per familiã portare arma, non teneť vt infra dicã in glo. in verbo, & dictus Andreas armatus &c. Si aũt fuerit inuẽtus cum armis de nocte per familiã, vel ludere ad azardũ, & cũ voluit ipsum scribere delinquens mutauit sibi nomen, & aliud nomen scribi fecit vt faciunt aliqui, incidit in falsũ, quia mutauit sibi nomen in falsum & fraudẽ. vt l. i. C. de mutatio. nomi. & ibi Sal. facit l. eos. in fi. & ibi Bar. ff. de falsis.

AVGVSTI. Adde tu, an licitum sit alicui mutare sibi nomẽ ea q habẽtur in l. hoc iure. §. i. ff. de dolo per Bar. in proœ. digest. §. nos vero ꝑ Bal. in l. fi. in i. & ii. q. C. de hær. instit. per glo. in proœ. sexti, in verb. Bonifacius. per Bal. in proœ. digest. in xii. q. per Iacob. But. & per Bal. in prin. C. per Bart. in l. demonstratio falsa. in fin. princ. ff. de condi. & demon. per Imol. in proœ. Gregoriano, sed latius ibi per do. Anto. de But. & Domi. de sancto Gemi. in d. proœ. sexti. aliquid ꝑ doct. in c. cum secundũ. extra de præb. pulchra verba Bal. in rubri. C. de fid. instru. in v. colũ. latius locutus sum in additio. meis. post Moder. in rubr. ff. solu. matri.

SVMMARIVM.

1 *Pœna corporalis quoties est imponenda ex delicto, nunquã imponitur nisi dolus interueniat.*

2 *Statuto dicente si quis turbauerit aliquẽ in possessione sua uel molestauerit aliquẽ, tũc requiritur dolus, si aũt dicat statutũ si quis ingressus fuerit possessionem, tũc sufficit lata culpa.*

3 *Statuto dicente si quis derobauerit rem alienã uel damnum dederit in re aliena, uel similia uerba quòd si damnum datum est uel fructus sunt derobati quòd colonus uel ille qui cõducit fundũ, non pt accusare, sed proprietarius.*

4 *Delinquens si est in lata culpa an teneatur ac si dolo commisisset maleficium.*

5 *Delinquens si est in leui uel leuissima culpa uel casu aut impetu deliquit, an teneatur.*

CIENTER dolose cũ ministerio.] Ista verba apponuntur.
1 † Nã quoties est pœna corporalis imponẽda ex delicto, nunquã imponitur,
a nisi dolus interueniat a Bar. in l. i. §. i. ff. si qs testa. lib. esse iussus fue. ver. iuxta hoc queritur. Et idem dicit Bald. in l. data opera. C. qui accusa. non possunt. in versicu. Item si statutum punit præcise homicidã ad mortẽ. vbi dicit q si statutũ punit homicidã ad mortẽ, & non facit doli mentionẽ: tamẽ vbi non est dolus sed culpa fuit homicidiũ cõmissum, iudex debet suam sententiã & pœnam temperare, vt l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui not. infa. Nam statuta restringuntur per rationẽ iuris cõis. l. ii. C. de noxa. Adde voluntas & propositum distinguunt maleficium, vt l. qui iniurię. ff. de fur. Idẽ tũc si statutũ reqrit dolũ expresse, quia tunc ad verificationem delicti requiritur q fuerit cõmissum. Sin autem simpliciter loquitur, & tunc aduertas, quia quædam sunt vocabula, quæ sui natura dolum importãt, vt puta dicit statutum si quis commisit dolum vel falsitatem, facit lex nec exẽplum. C. de fal. nec etiam lata culpa sufficeret, si vero verba statuti non important delictum in se. Et tunc aduerte, quia aut statutum punit actũ qui principaliter infertur in personam vt si quis percusserit aliquem, tunc requiritur dolus, quia talis iniuria non põt inferri in personã sine effectu iniuriantis. l. iii. ff. de iniur. Si vero ponit actum qui affertur in rem, tunc sufficeret lata culpa. & pro hoc dicit in statuto de turbata possessione: an debeat absolui, si doceat aliqua ratione se fuisse ingressum, ita quòd dolus absit.
2 † Aduertas ad verba statuti, quia si dicit si quis turbauerit aliquem in possessione sua, vel molestauerit aliquem, quæ verba denotant actum illatum in personam, tũc requiritur dolus. Si vero actum illatum in rem, vt puta si quis ingressus fuerit possessionẽ alicuius tunc sufficit lata culpa. instit. vi bono. rapt. §. quia tamen. & isto casu non excusatur, nisi probet se fuisse ingressum iusta ra-
b tione, b vt not. dicit Bar. in l. i. ff. si quis testa. esse iuss. fue § j. & l. iuste possidet. ff. de acquiren. poss. facit quod idẽ not. Bar. in simi-
3 li in l. pen. ff. de adulter. † Aduertas tñ diligẽter quòd si statuto cauetur q si quis derobauerit

robauerit rem alienam, vel damnum dederit in re aliena, vel ingressus fuerit rem alienam: vel similia verba ꝙ si dānum datū est vel fructus sunt derobati vel exportati ꝙ co
c lonus c vel ille qui conducit fundū, non pōt accusare, sed dn̄s proprietarius. Ita dicit singula. Bar. ī l. si fur. ff de vsufr. facit quod idē not. in l. si seruus. § locari. ff. de furt. quod tu bene not. ꝓ statuto de dolo dato vt scias qs accusare pōt: an dn̄s vel colonus de damno
4 dato. † Quid autē si est in lata culpa: an teneatur ac si dolo cōmisisset maleficium, vr̄ ꝙ sic: quia lata culpa æquiparatur dolo. l. quod nerua. ff. depo. & ibi plene Bart. in contrarium vr̄, quia in pœnis corporalibus vel infamiā irrogantibus lata culpa nō æquiparatur dolo: vt plene not. gl. & Bar. in l. actionibus. ff. de in lit. iuran. & insti. de suspe. tut. §. suspectus. & hr̄ i l. lege. & ibi casus. & Bar. ff. de siccar. Sed qui fuerit in lata culpa. vt in casu l. si putator. ff. ad l. Aquil. si hominem occidat non tenetur de sicca. Sed officio iudicis extraordinarie punitur in minori pœna: vt l. respiciendum. §. ii. ff. de pœn. sic iste putator tenet extraordinarie ex lata culpa.
5 † Sed ille qui est in leui vel in leuissima culpa: vel ēt casu deliquit, vel impetu vel ꝓditorie an teneatur. vide Bar. in l. i. ff. de legib. & ēt in l. respiciendum. §. delinquunt. ff. de pœn. & ibi glos. & vide bonum textum. & Pet. de Anchar. in clemen. prima. de homicid. & hoc statim dicam & in sequē. glo. i. & not. Sal. in l. i. C. de sicca. Quod dixi de lata culpa est verū qn̄ culpa est talis, principaliter, & cōiter in aliquē, secus si principaliter non respicit personā alterius: vt l. si adulteriū cū incestu. ff. de adult. §. nonnunq̄. & ibi Bar. & Bar. in d. l. in lege. & vide Ang. in l. si is qui cū telo. C. de sicca. quia tunc isto casu qn̄ non cōmittatur in aliquē principaliter: an quis ex lata culpa veniat puniendus & q̄uo: not. Bart. in l si adulteriū cū incestu. §. nonnunquā. ff. de adult. & Bar. in l. respiciēdum. §. delinquunt. in fi. ff. de pœ. vbi etiam ponit qn̄ volebā percutere Titiū, & percussi Seium, an ego puniar & ibi dixit ꝙ sic, per l. eum qui. in § penul. in fi. ff. de iniur. & ibi plene not. per glo. & Bar. Et ideo subdit, ꝙ
d si cursu equi d puer occidatur, & nō proposito æquitantis. tunc nō dr̄ equitās occidere sed cām mortis pręberc. vt l. qua actione. §. proinde. ff. ad l. Aquil. & culpa & non dolo equitātis ascribitur. vt l. idē iur. §. mulionē. eo tit. ex quo sequitur ꝙ equitans nō tenet pœna legis de occidente loquētis, tū quia illa requirit dolū, vt ff. de sicca. l. iii quantumcūq; esset municipalis, quia patitur interpretationē restrictiuā & declaratiuam. l. i. C. de noxal. tū ēt quia vere non occidit cū in sui potestate equū non habuit nec ex ꝓposito interfecit. facit l. i. §. ii. ff si quadru. pau. fecis. dica. & ibi Flor. ita dicit Sal. in l. nō ideo minus. C. de acc. in vers. quæro quinto. an mādās & ēt in vers. Et ideo si ī cursu equi puer occidatur, & idē erit si ducebas vel cōcitasti cōtra me canē tuū. Quia si dolo tuo & excitatione canis aliquē mordeat ex quo moritur, tenet de sicca. aliàs si iō ꝙ canē continere non potuit, si tñ eum per aliū cōtinere potuit, vel illū locū pub. duci non debuit, qa fuit in culpa, tenet de culpa alias aūt nullo modo tenet, vt est text. in l. i. §. si canis. & ibi Flor ff. si quadru. paup. fecis. dica.

ADDITIONES.

a ¶ Interueniat. Adde tu, ꝙ hanc conclusio. tenet Pau. de Cast. in consi. ccxciij. incip. In causa carceratorum. vbi ꝙ accessores male faciūt cū statutum intelligant ad literam, cum dicatur litera occidit, spiritus viuificat. & ibi etiā dicit ꝙ nec lata culpa sufficeret: & eandē opin. tenet in consi. cccxciij. & seque. vbi dicit ꝙ ad hoc vt quis puniatur de falso requiritur dolus: & vide Fran. de Are. in consi. 80. Bal. consi. 111. in 2. vol & Cæpo. in consi. 34. vbi etiam dicit ꝙ non sufficit lata culpa. & idem tenet Raph. Cuma. in consi. 134. & Alexā. de Imol. consi. 76. & consi. 109 in j. lib. & consi 138. in ij. vol. & ꝙ lata culpa non sufficiat, vbi dolus requiritur, tenet Abb. in cōsi. 68 & ibi ꝙ theorica Bar. hoc alleg. est not. vide tamen Angel. in consi. 188. incipien. Viso themate. vbi concludit latam culpā non æquiparari dolo in pœnis capitalibus imponendis. Et dum dicit nō reperiri casum in quo ex lata culpa quis capitaliter puniatur: dic ꝙ contrarium probatur in l. j. C. de priua. carce. & in l. j. C. ad leg. Iul. de vi. & in rubri. nemini licere signum saluatoris. & vide Angel. in l. ad cōmentariensem. C. de custo. reor. & in l. fin. ad leg. Iul. de plag. Sal. in l. j. C. de siccar. & ibi an ex lata culpá quis possit capitaliter puniri. Ber.
b Iusta ratione. Adde consi. Bar. incip. In quæstio. vertente. & Pet. de Ancha. in consi. ccvij.
c Colonus. Adde vt per Alexand. de Imo. late in consi. lxxx. in ij. vol. & in consi. v. in iiij. volu. & ibi an stante statuto ꝙ de malo labore rio stetur sacramēto domini: an debeat stari sacramento vsufructuarij. & concludit ꝙ sic. Ber.
d Cursu equi. Adde ad materiam, & vide Bal. in consi. cix. in ij. vol. incipiē. Coram vobis. & vide quod consuluit Alexand. in consi. cxl. in ij. volu. ponit de eo qui posuit offendiculum ad fenestram vt caperet ingredientem. Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia qa ardua est & periculosa propter doctri. Bar. qui semper dixit primo in hac materia faciendo suam conclusio. in locis supra alleg. ꝙ in criminalibus quis nunq̃ corporaliter indistincte pōt puniri, nisi dolus interueniat & in istis nunq̃ lata culpa æquiparatur dolo. Adde quod contra istam determinatio nem suam de directo allego tex. in l. ad cō mētariensem. C. de cus. reo. vbi ex lata culpa quis punitur corporaliter & ideo illum tex. ibi ponderauit Ange. q̃ dixit no. istum tex. contra regulā traditā per Bart. in l. lege Cornelia. ff. de sicca. Adde etiam tex. C. de priuat. carceri in l. i. vbi dicit Ange. not. hic casum contra regula Bart nam potest esse ꝙ absque dolo quis capitaliter punitur, vt ibi est casus, ad idē allego Ang. ī l. lege Cornel. ff. de siccar. qui dicit Bar. hic dicit non inueniri casum in quo ꝓ lata culpa homo possit ad mortē damnari, sed tu dic cōtra quia casus est. C. de custo. reo. l. pen. & est alius casus in l. pen. ff. de incen. rui. nau. Cōcedit tñ Ang. ibi ꝙ si ad pęnam inferendā verba legis exigūt dolū ꝙ tunc lata culpa non æquiparatur dolo. Et ita dicit ꝙ intelligit illā legē in l. lege Cornelia. ff. de sicca. Et ita cōcordat Bar. glo. & oēs doct. Et contra Bar. tenet ēt Ang. in l. i. ff. si quis testa. liber esse iussus fue. Et sñiam Ang. sequitur Bal. in l. si vsumfructū. §. denique. ff. de vsufruc. dum allegat cōmentariensem. Et omnino vide Sali. in l. i. C. de sicca. in vlti. col. & Ange. in l. fi. ff. de incen. rui. nau & Ang. in l. in actionibus. ff. de in litē. iur. qui dixit ꝙ certe Bar. errauit ī d. l. in lege Cornelia. & ꝙ ipse Ang. consuluit contra Bar. & illud consiliū cōfirmauit collegiū Paduanū, qa imo sunt casus vbi ex lata culpa quis pōt condemnari ad mortē. Ad idē allego Ang. in l. fin. C. ad l. flauiā de plag. vbi mirabiliter locutus est in ista materia, & ibi enumerat bonos casus vbi quis ex lata culpa corporaliter punitur contra Bar. & ibi vide Ang. notabiliter loquētem quomodo quis à dolo potest excusari, vel ab ista lata culpa, vel ratione erroris, vel temeritatis, & quomodo & ibi capit illam doctri. Bar. quā posuit in d. l. i. ff. si quis testa. liber esse iussus fuer. & omnes suas distinctiones, & ibi disputat, an illæ cōclusiones sint veræ vel falsæ, & qūo ab illis qs pōt se excusare, & qñ lex vel statutum simpliciter loquitur an requiratur dolus, vel nō. vide ibi ꝑ Ang. & in hoc adde Bal. in l. iii. §. ꝙ prætor. ff. ne quis eū qui in ius vo. est vi exi. ꝑ Bal. & Sali. in l. si serui. C. de noxa. Bal. in l. lege in actionibus. ff. de in litē iureiur. ibi Ro. Bal. in l. quæ fortuitis. C. de pignor. act. in vlt. col. Bal. in l. quicunque. in vi. col. C. de ser. fugi. Bal. in l. i. ff. de legi. Bal. in l. & si seueriot. C. de his q no. infa. in v. col. Et ꝑ Sali. in l. pe. C. de sicca. per d. Ant. de But. in c. ii. extra de cōsti d. Car. ī c. lator. extra de homi. & per Bal. in l. quid ergo. §. cū autē. ff. de his qui no. infa. Adde Bald. in c. i. in pe. col. quib. mod. feu. amit. qñ in statuto non est facta mentio doli, an sit distinguendū & Pau. de Cast. in consi. cxc. q reprehendit iudices q credunt in statutis solum requiri factū, hoc est homicidiū nō aūt animus, id est, dolus. & de materia, vide per Bal. & Ang. in l. si quis id ꝙ §. doli. ff. de iurisd. om. iud. an lata culpa æquiparet dolo. In ista materia non obliuiscamini videre Sali. in l. i. C de sicca. qui se latius iactat examinare istam materiā quā aliquis alius per Bal in l. cunctos populos. C. de sum. tri. & pulchre ꝑ Ange. in l. i. ff. de legi. & Bal. in l. q fortuitis. C. de pigno. act. in fi. & quæ ponit Ang. in consi. suo ccxxxv. incip. viso themate supra dicto. in fin. illius consilii. vbi dicit ꝙ ex conclusio Bar. quę dixit nullū casum reperiri, in quo etiā ex culpa lata possit imponi pœna capitalis. l. in lege. ff. de sicca. & dicit Ang. hoc verum, dum Bar. concludit latā culpā non æquiparari dolo in pęnis capitalibus imponendis. Sed dum Bar. infert nullū reperiri casum in quo ex lata culpa quis capitaliter puniatur Bar. nō dicit verū & ibi vide Ang. allegantē aliquos casus. Et omnino in materia pulchra verba Ang. per illū tex. & glo. in l. iii. §. interdū. ff. de nego. gest. vbi disputat, an in istis dolus cōprehendat latā culpā, sicut dictio taxatiua tm̄ &c. Et vide Bal. in l. ita de facto. per illum tex. ff. nau. caupo stab ꝙ dolus interpretatiuus dr̄ lata culpa. Et de materia per Ang. in l. si mora. ff. solu. mat. Et inquantū supra. d. Ang. hic alleg. Bar. in d. l. iuste possidet. Idem tenet Ang. in l. fi. C. de plag. & Bar. in cōsi suo incip. missus in possessionē. & in cōsi. inci. in q. vertēte in curia, & Pet. de Anch. in consi. ccvii de eo autem q currit cū equo & casualiter aliquem occiderit,

an teneatur, vide doct. vbi est casus in terminis de iure canonico in ca. significasti. extra de homici. & in c. dilectus filius. eo. ti.

6 *Infans qui commisit homicidium vel maleficium, an puniatur.*

6 ANGE. † Quid de infante q̃ cõmisit maleficium vel homicidiũ, an teneatur, dic q̃ nõ, quia dolo caret & volũtate delinquẽdi, vt l. infans. ff. de sicc. & l. infans. ff. de fur. & cle. i. de homi. & ibi glo. & si est doli capax

a potest omne delictum [a] committere præter delictum carnis, vt l. auxilium. & ibi no. ff. de minoribus. in §. j.

ADDITIO.

a ¶ Omne delictum. Adde & vide Cep. in consi. xxx. qui cõsuluit pro vno regatio qui ludo proiecerat lapidẽ & occiderat vnũ q̃ nõ teneatur pœna corporali sed ad plus in quinquennium relegari & vide Pet. de Anch. consi. ccxxv. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde quod falsa est illa cõclusio. d. Ang. hic, q̃d infans doli capax põt puniri de omni crimine, quia potest cõmittere omne delictũ præter delictũ carnis qa errauit iste doctor propter regulã quã tradunt doc. per illam gl. ibi in l. impuberem. ff. de fur. & ibi Ang. in terminis qui dixit q̃ isti minores & impuberes qui cõmittũt delicta cũ sint doli capaces nunquã possunt puniri de delicto perpetrato per ipsos nisi sint proximi pubertati. Duo ergo requiruntur quod sint doli capaces & proximi pubertati. Et ideo dicit q̃ sæpe vidimus q̃ isti pueri qui excesserunt infantiam proiiciunt lapides & occidunt vnũ, & dubitatur, an capitaliter possint puniri, qa veritas colligit per supradicta, & ita ego alias hic Ferrariæ euasi vnum puerũ q̃ occiderat super ripa padi vnũ fachinũ. Nec obst. iura dicentia q̃ imo sufficit q̃ ille impubes sit doli capax, qa dico q̃ vna lex supplet p aliã, posito aũt q̃ isti minores sint doli capaces & proximi pubertati & committunt delictum, an possint directe puniri. l. Cornel. de sicca. dicam infra nũc in ista gl. in addi. meis. Ego illam materiam late posui. & ibi de his omnibus dixi in addi. meis in l. j. ff. de verb. obl. dic vt ibi.

7 *Furiosus committens maleficium. an puniatur.*

8 *Furiosus habens dilucida interualla, si maleficium committat, an in dubio præsumatur factum tempore sanæ mentis, & sic teneatur.*

9 *Furiosus habens dilucida interualla, si delinquat tempore sanæ mentis, & nunc in præsenti est in furore, non tenetur nec potest puniri de delicto commisso tempore sanæ mentis dum est in furore.*

10 *Furiosus habens dilucida interualla si delinquat, an præsumatur deliquisse tempore furoris vel sanæ mentis.*

11 *Furiosus habens dilucida interualla si tempore sanæ mẽtis hominem occidat, ac postea furiosus efficiatur, an poterit tempore furoris condemnari, & puniri ad mortem.*

7 ANGE. † Quid in furioso [b] dic idem q̃d

b non tenetur, quia satis suo furore punitur. l. congruit. ff. de offi. præfec. & est tex. in cle. i. de homicid. & ibi glo. dicit quod idem in eo qui habet dilucida interualla, quia si illo tempore quo vexatur dolore delinquit non tenetur. Nam vt dicit glo. in cle. j. Istæ personæ sunt aptæ natæ ad suscipiendum iniuriam, non autem ad inferendum alteri, hoc est si aliquis ex istis personis iniurietur tenetur facit l. cũ aliquis. C. de cura. furio.

8 † Sed quid si maleficium est commissum ab illo qui habet dilucida interualla, an in dubio præsumatur factum tempore sanæ mentis, & sic teneatur dic quòd si probetur quòd aliquando fuit in furore, præsumũtur q̃ tpe delicti fuerit in furore. Et sic nõ tenetur nisi probetur quòd tunc erat sanæ mentis. Et sic antiquus furor transferat onus probandi in aduersarium, vt no. in c. fin. de succes. ab intest. & Bar in l ij. ff. de bon. poss. infan. vel furio. delata. & Pet. de Anch. in d. clem. j. de homici. quòd singulariter

9 nota ad euadendum amicum tuum † Aduertas q̃ fortius dico quòd si tempore sanæ mentis deliquit, & tunc in præsenti est in furore, non tenetur nec potest puniri de delicto commisso, etiam tempore sanæ mẽ

c tis dum est in furore. [c] Ita singulariter dixit Bald. in l. furioso. C. qui test. fa. poss. licet Imol. in l. exacto. in princip. ff. de vu g. & pupil. arguat pro & contra & postea dimittat inuolutum. Sis tamen tu iudex cautus q̃ non credas ita faciliter aliquem esse fatuum vt pœnam criminis euitare possit. Sed velis retinere ipsum & multas & varias interrogationes per te vel aliũ facias

vt

vt comprehendi possit si est furiosus vel non, ita dicit Bald.in l.obseruandum. ff.de cura fu-rio. Interim tamen si non apparebit, ꝙ vere est furiosus diligentius custodiendus erit. Et si videtur iudici vinculo cohercendus est, quoniam hoc tam ad pœnā furiosi quam ad tutellam eius & securitatem proximorum pertinebit. ita dicit tex. in l.diuus. ff.de offi.pręsi.

b ¶ Furioso. Adde ꝙ licet ipse non puniatur, puniatur tamen qui sibi dedit gladium in manu, ita Angel.in consi.cclxxxviij.circa fin. Ber.

c Dum est in furore. Adde tu & vide Alex. in d. l.furiosum. & Imol. in cle.j. de homi. vbi si quis ante furorem statuisse baptizari superueniente furore non potest baptizari. Ber.

10 AVGVSTI. † Tu autē in hac materia, adde inquantum tactum est, an delictum factum per illum qui habet dilucida interualla præsumatur factum tempore furoris vel sanæ mentis, vide Domi.de sancto Gemi. in c. si vero, de cle.ęgro.in vj. Bar. no.in tract.suo,de teste. in ver.opposita prudenti. ibi videtur limitare materiā. ꝙ si occidit fratrē vel matrē præsumitur ꝙ ille erat furiosus, & sic Bar.vbi vult ꝙ si occideret alium non ita præsumeretur. Certe magnus est iste passus. An factus per illum qui habet dilucida interualla præsumatur factus tempore furiosis vel sanæ mentis tempore. Bal.Odo.Ang.& doc. vario modo loquuntur in d.l.furiosum. Aduertas tamen ꝙ indistincte videtur dicendum ꝙ semel furiosus semper præsumatur furiosus, quia passiones huiusmodi præsumuntur durare nisi contrarium probetur, vt no.glo.in c.cum inter canonicos.de ele. & ibi omnes canonistæ tenēt istā conclusionem & expresse hoc dicunt in furore ibi d.Cardi.& Imol.& hoc idem dixit gl in c.iudicas tertia quæstio. ix.quæ glo.coniuncto tex.hoc expresse probat. Et idem voluit gl.in c.fin.de succes.ab intest. maxime Ioan. Andr. Anto. de But.Abba. & Imol.in c. dudum. in vj.col de pręsumpt. & Sal.in d.l.furiosum. & Pau.de Liaza. post antiquos in cle.j. de homi. & hoc etiam voluerunt Pet. de Ancha. & do. Card.in d.cle.j.qui fortius dicunt ꝙ si probatum est aliquo tempore fuisse furiosum, ex aduerso probatum est ipsum fuisse sanæ mentis non sufficit hoc ad concludendum quod tempore actus erat sanæ mentis alleg.not.per Dy. in c.ꝙ semel.extra de reg. iur. & dicit ita semel obtinuisse. & dicit Car. ꝙ ita alias consuluit per gl.in d.c.fi.de suc.ab intest. De hoc articulo adde dicta Spec. in titu. de dona. §.probatur.ver. Pone quidam erat furiosus.vbi posuit opin.multorum.& ibi vide Io.Andr.in a-dit. Adde Imo.in l.qui testamento.in §.nec furiosus.ff.de test.& in l. j.ff.de verbo. obli.in §. si.aliter locutum esse in hac materia, & vide Paul.de Cast.in d.§.nec furiosus.vide Sal. in

11 l.nec codicillos.C.de codicil.† Et inquantum supra tactum est, an si quis sane mentis hominem occidat, postea si furiosus effectus est. An poterit tempore mortis condemnari & puniri ad mortem, & iste doctor refert hic Bal.tenuisse ꝙ non. Addatis ꝙ contra istam decisionem videtur expresse tex.in l.j.ff.de pœn.quē tex.ad hoc pōderauit ibi Ro.in d.l.furiosum. & per illum tex.tenuit contra sententiam Bal. ibi.Sed aduertas quia istam quæstionem alias vidi de facto, & iudex maleficiorum nesciebat allegare, nisi ea quæ sunt allegata à do. Angel. hic in isto suo tractatu qui est refugium miserorum, & tamen est vnum refugium tale quale videtis, & licet domi.Angel.hic allegauerit Imol.in l.ex facto non dedisse aliquid in isto passu. Tamen allegate vos ꝙ Imol. formauit istam quæstionem & decidit in c. Raynutius. in materia substitutionis exemplaris, extra de testamen. vbi concludit ꝙ non potest fieri processus contra furiosum nec condemnari, quia loco absentis habetur. l. ij, § furiosus.ff.de codicillis. Sed contra absentem ad talem sententiam procedi non potest. l. absentem.ff.de pœnis. nec potest procedi cum curatore furiosi, quia vbi talis pœna venit imponenda non admittitur procurator nec consequenter curator illius qui nullum habet intellectum allegat l.pen § ad crimen. ff. de pub. iudi. Et istam sententiam tenet Bal.in l.humanitatis.in xvj.col. C.de impu. & alijs substi.& Bal.in c.j.an ille qui interficit fratrem domini sui.quinimo dixit Imol.in d.c.Ray.ꝙ si furiosus esset damnatus ante furorem, & postea sibi superueniat furor, ꝙ sibi videtur ꝙ superior sit consulendus, cuius arbitrio hoc sibi cōstituitur.l.diuus.ff. de offic. præsi. tamen ille tex.non videtur loqui aliquid de eo qui esset damnatus ante furorem, & postea furor interuenit tempore executionis faciendæ, ideo videtur tutius ꝙ non deberet decapitari, antequam rediret ad sanam mentem, quia vt dicit Bal.in d.l.humanitatis.in viij.col.in versi iiij. differentia. mortuus & furiosus a pari procedunt allegat.l.bonorum.ff.rem ra.ha. ergo sicut corpus mortuū non potest regulariter suspendi.l.defuncto.ff.de publi. iudi. ita nec furiosus.pro hoc facit tex.in d.l.diuus. dum dicit ꝙ satis suo furore punitus est. Et per hęc

O a patet

patet non obstare.l.j.ff.de pę. quae non potest habere locum in eo qui est ad instar mortui.

12 *Minor doli capax licet teneatur ex omni delicto in facto consistente in committendo, non sic si c sisteret in negligēdo, quia nō tenetur.*

12 Ange. †Et licet minor sit doli capax & teneatur ex omni delicto in facto consistente in committendo, non sic si consisteret in negligēdo, quia non tenetur, vt l.j.& ij.C.si aduer.de lic.tñ cautus debet esse iudex in casu quo minor ex delicto in committendo commisso teneatur, ꝙ mitius debet agere cum minore q̃.

a cum maiore [a] vt est tex.gl.& Bar. in l.auxiliū. §.j.ff.de mino.& not.glo.& Bar. in l.si ex causa.§.nunc videndū.ff.eo.tit.& Bar.& Bald.in l.j.C.si aduer. deli. etiam quāuis sit delictum atrox, vt patet in l.aut facta.§.persona.in fi,cō iuncto prin. illius legis.ff.de poen.Et glo.Bar. & doct. in l.si seuerior. C. de infa. quòd tene mēti tu iudex ne erres, quia credo ꝙ sit beneficiū datū à iure, & sic nō pōt ab eo auferri, & in c.cū dilctū.extra de reg.iur. & ꝙ sit ipso iure tale beneficiū concessum, patet in d.l.auxiliū.§.in delictis.& in d.l.aut facta.§.persona.

ADDITIO.

a ¶Quam cum maiore. Adde tu ꝙ idem consuluit Rapha.Cu.in consi.xcv.& Raph.Fulg.in consi. lvij.& cōsuluit Pet.de Anch.in consi.cclxxxv. ꝙ minores, ludētes ut vulgariter dicitur battagliolas excusantur si aliquē occidūt,& nō solū minores, sed maiores propter consuetudinem, & an minor excusetur a dolo praesumpto, vide Alex. in consil ciij.in j.volumi. & vide domi. Maria. Soci.in consi.xvj.ad excusationem ludentis in loco consueto, & proijcientis palum & homicidium secutum fuerit. Ber.

Avgvsti. Tu autē in hac materia adde & dic quod imo si delictum est cōmissum in omittendo. Et sic negligendo ꝙ impubes punitur criminaliter. Et intelligo si est doli capax & proximus pubertati, per tex.in l.excipiuntur.ff.ad Silla.scilicet si concurrant illa de quibus ibi quem tex. idem Ang. in l.in puberem.ff.de fur.& omnino vide Bar.in hac materia in d.l.excipiuntur.& sic per illum tex.potes limitare prędicta. Adde aliam pulchram limitationem positam per Ro. per illum text. in l.j.§.impuberem ff. ad Silla.qui dixit quod licet per delictum commissum in omittendo minor non puniatur, tamē hoc militat vbi minor aliquo modò non esset particeps delicti p illum text. & semper intelligo praedicta, vt dixi supra in praecedenti quaestione, vbi ille impubes est doli capax & proximus pubertati, & aduerte quia vbi dixi impuberem & minorē debere puniri criminaliter nunquam intelligo ipsum directe puniri lege Corn.de siccar. Sed alia pœna, & ideo si isti minores occidunt aliquem, non credo debere decapitari, sed iusta est causa dispensandi cum eis ꝙ minori pœna afficiantur. ita dicit Bartol. in terminis in lege administrantes.§.fin.de excu.tu.& Bal. in l.si seuerior.C.de infam. & probatur ista conclusio per text. rotundum in l.si adulterium cum incestu.§.imperatores.ff.ad leg.Iul.de adulte. nam quoties in delicto est minor dolus ibi delictum mitius punitur, vt ibi probatur, sed in minore non est tantus dolus quantus in maiore, vt dicit Bal.in d.l.& si seuerior.C. de infami.sed de hac materia dixi etiam aliquid in l.j. ff.de verb.oblig.in addi. meis, dic vt ibi. vide Pet.de Ancha. in consi.suo cclxxxv qui consuluit ꝙ minor qui lusit ad battagliolam per consuetudinem si occidit aliquem debet decapitari. adde tamen ꝙ iudex licet ex causa possit augere vel minuere pœnas, iuxta l.quid ergo.§.pęna grauior.ff.de his qui notan. infam. intelligitur hoc verum in ordinario non in delegato. ita dicit Archi. vt refert & sequitur do.Catal.in tract.fin.q.clxxj. & ibi dicit quod si aliquis non potest soluere, potest in executione ét pœnam alterare post sententiam.

13 *Culpa leuis et leuissima, an faciant delinquentem criminaliter teneri.*

13 Ange. †Et aduerte Bart.in d.l.respiciendum.§.delinquunt. ff.de pęn.vult ꝙ non tantum ille qui est in lata culpa teneatur criminaliter, licet non de siccar.arbitrio iudicis, sed etiam ille qui est in leui vel leuissima culpa per illum tex.Et sic no.diligenter ꝙ etiam ex leui vel ex leuissima culpa potest inquiri officio iudicis cum possit criminaliter puniri, & sic ad pœnam fisci, sed contrarium tenet. Cy. in l.si quis non dicam rapere.C. de epis. & cle. & sentit in lege data opera.C. qui accusa. non poss. vbi dicit Bald. quòd pro leui culpa non potest inquiri, quia res publica non laeditur ne iudex potest inquirere ad priuatam vtilitatem, vt not. Innocen. in c.ad nostram. de iureiurā. & ex quo dicit Bald.in d.l. data opera in versi.nunc de tertio quando incendiū &c. dicit ꝙ multae inquisitiones possunt impugnari, facit pro eo. l. igitur. ff. de libe. cau. sed etiam ibi Bal.dicit ꝙ licet dicto §. delinquunt. non faciat pro Bartol. quia loquitur in culpa dolo

dolo proxima,& sic in lata, tñ pro Bart.est casus in l.si fortuito.ff.de incen. rui.& nau. ex quo ipse Bal.sequitur opi.Bart.no. ergo & tene menti ꝙ ex leui culpa potest etiam inquiri & no.etiam ꝙ ex leui culpa quis tã tum ciuiliter sed criminaliter potest puniri.

14 † Sed aduertas ꝙ licet criminaliter puniatur, non punitur corporaliter sed pecuniariter.d.l.si fortuito.& l.qui edes.in fi.eo. ti.& l.i.§.i.ff.de sicca.ita dicit Bal.ĩ d.l.data opera.ꝙ est no.& menti tenendũ.& vide q̃ dixi.infra eo.in gl.super verbo,incẽdiario. in versi. ex quo sequitur quòd pro leui culpa nõ potest procedi per inquisitionem.

Avgvsti. Sed in hac materia adde q̃ dixit Sali.in l.i.C. ad leg.Corne.de sicca.in vltim.col. qui faciens mentionẽ de hac altercatione inter Bar.& Cy. ꝙ pro leui culpa ſm Bar.quis criminaliter possit puniri. sed Cy.fuit in contraria opin.ꝙ si punitur, punitur pecuniariter ,tñ si non põt soluere pecuniã luat in personã. Et dicit qđ est etiã sñia Ia.de Are.in d.l.data opera. C.qui accus.tandẽ Sali.ibi saluat opiniones.nã dicit ꝙ vbi malum non concernit rem familiarẽ habet locũ opin Bar. sed mitius punietur, alias secus quia procedet opin.Cy. & dicit hæc esse notanda, quia quotidiana. Adde tñ ꝙ Bar.in l.i.de offi.præfe. vigi.in fin. vr̃ velle. ꝙ ꝓ leuissima culpa qs pecuniariter puniatur in criminalibus.& de materia vide Bald.in l.si vsusfructus.§. denique.ff.de vsufruc.qui facit mentionẽ de doctri Cyn. in d.l. si quis non dicã rapere in hac materia & ibi limitat prædicta qui dicit ꝙ nunquã propter leuissimã culpã põt committi

15 maleficiũ si est in omittendo. † & ideo dicit ꝙ est argu.ꝙ syndicus ex leuissima culpa non tenetur si nõ denunciat malesicia, maxime q̃a Cy.in d.l.si q̃s non dicã rapere.voluit ꝙ criminaliter leuissima culpa nõ possit puniri. dicit tñ quod contra Cyn.est text.de directo in l.ad cõmentariensem.C. de cust.reo.sed respõdet ibi Bal.in d.§. denique.ꝙ illud habet locũ in custode carceris & materia per Flo.in l. sed quemcunq;. §.iniuriã.ff ad leg. Aquil q̃ scripsit in hac materia nõ recedo à doctri.Ang.in l.i.ff.de legi.qui concordando opi.multum eleganter loquitur & quomodo intelligatur. d.§. delinquũt.& Bal.in d.l.i & Bal.in l. qui fortuitis.in penulti.col.C.de pigno.acti.

16 *Prodigus cui bonis est interdictum an teneatur si deliquit.*

16 Ange. †Quid in prodigo cui bonis est interdictũ an teneatur si deliquit.glo. in l.si quis in tantã. C. vnde vi. videtur dicere ꝙ non.sed Bar.in l.is cui bonis.ff.de verb.obl. videtur tenere contrariũ,quia æquiparatur proximo pubertati. d.l.is cui coniuncto.§. sed qđ diximus.insti.de inuti.stip.sed pupillus ꝓximus pubertati tenet̃ ex delicto.l.pupillus.ff de reg.iur.eodem modo prodigus, sed.§.sed ꝙ diximus.qui allegatur per Bar. non probat,q̃a imo proximus infantiæ põt acquirere,ergo prodigus æquiparatur ꝓximo infantiæ, ergo nõ dẽt obligari ex delicto.l.infans.ff. de sicca.igitur &c. sed Bald. Ang.& Imo.in d.l.is cui.dicũt ꝙ est verũ si delinquit in cõmittẽdo,& sic in faciẽdo secus in his quę contingunt in negligẽdo,q̃a tũc prodigus sicut minor non tenet̃, q̃a nõ vindicauit mortẽ defuncti vel ꝓdiga nõ petiit tutorẽ filiis suis vt l.ii.C. si aduer. deli.

Avgvsti. Tu autẽ in hac materia adde & dic ꝙ imo si ideo doct. dicũt prodigũ obligari ex delicto ex eo qđ æquiparat̃ personis,quæ ex delicto obligãtur, habeo iura quæ probabunt non teneri ipsum prodigũ ex delicto,quia lex æquiparat prodigũ furioso.est casus in l.furiosi.ff.de regu.iur. & in l.fulcinius.§.adeo ex quib.cau.ĩ poss.ea. & casus.in d.l.is cui bonis.& supra probaui in hac eadẽ glo.furiosum ex delicto non teneri etiã in faciẽdo commisso. Igitur doct. male loquuntur & rectius dixit gl. in d.l. si quis in tantam. quæ voluit quòd prodigus ex delicto non teneatur, & allego Bal quẽ isti non allegant in l.certi condictio.§.quoniã.ff.si cer. pe. qui dũ quærit in delictis cui prodigus æquiparetur,dicit ipse,dic vt dicit glo. in l.si quis in tantam.C. vnde vi. & sic Bal.videtur approbare illã glo. sed his non obstantibus credo Bartol.rectius dicere & ideo Ang.in d.l.is cui bonis.dicit quòd oẽs doct.in hac materia reprobant. id glos.l. si quis in tantã.nec ob. quòd prodigus æquiparetur furioso,quia dico hoc verũ esse,sed non in omnibus, vt dicit Sali.in d.l.si curatorem.de in integ.resti.ti.generali.dixi ego aliqua in hac materia in d.l.is cui bonis.

17 *Ebrius si propter ebrietatem delinquat an teneatur.*

17 Ange. † Sed quid si quis propter ebrietatẽ deliquit. dicit Bar. in l. respiciendũ. §. delinquunt. ff. de pœnis. quod tenetur. sed idẽ Bar. in l. aut facta. in princ. ibi venit rixa ex loco vel ebrietate ff. de pœn. videtur dicere quod non tenetur sicut non tenetur, qñ aliquid fit ex loco pro quo facit lege omne delictũ. §. si propter laxiuiam. ff. de re militari. & facit glo. in l. i. C. si quis impera. maledi. quod ego intelligo verũ quod distingui debeat, eo modo & forma quo distinguit in dormiente qui deliquit. de quo per Bar. in l. pen. ff. de parrici. vbi dr̃ an dormiẽdo si quis cõmiserit delictũ teneatur, quærit aut sciebat naturã, q a solitus erat surgere et dormientes secũ percutere & tenetur alias secus, vt dicit Bar. in d. l. pen. Bal. vero in l. data opera. C. qui accusa. in ver. nunc de tertio qñ incendiũ &c. dicit qđ animaduertendum est ꝙ nimia ebrietas delictũ extenuat non aũt in totũ eximit, vt sic leuius ꝑꝑ magnã ebrietatẽ puniatur sed omnimodo tenetur. Si vero fuit parua ebrietas, tunc non minuitur. Et ponit exemplũ in diuina scriptura in filiabus Loth quẽ inebriauerũt, & delictũ per leuẽ inebrietatẽ seu calore vini mẽte turbata, non tñ cum exilio mentis dr̃ impetu factũ. Ideo non dicit ille tex. culpa, sed dic impetu. i. non appensate, & deliberate, sed in consulte, subito motu vnde põt dici ꝙ est minor dolus quã qui fit appensate qđ no. vt nõ permittas te destrui & turbari vino quia non esses excusatus delinquẽdo, facit. ff. de re mili. l. omne delictum. § ii.

Augusti. Tu autẽ in hac materia adde ꝙ Ro. in isto passu multũ eleganter locutus est in l. i. in prin ff. de verb. obl. in iii. col. q dicit ꝙ licet legistæ istũ passum attingãt, an ebrius delinquendo puniatur, tñ de hoc nullũ tex. habẽt nisi tex. in d. l. omne delictum. qui loquitur cũ quis se propter vinũ vulnerauit, sed ille tex. nihil ad rẽ, quia alia pœna est illa quę infertur delinquenti in seipsum, alia pœna quæ infertur delinquenti in personã alterius, patet in tit. ff. de bonis eorum qui sibi mortẽ consciuerunt. nec ẽt probat tex. in l. i. C. si quis impera. maledixerit iuncta gl. quia ille tex. loquit de ebrio solum delinquente verbaliter, non autem de delinquente realiter, sed in his est differentia. d. l. aut facta. in prin. nec tex. in l. respiciendũ. § delinquunt. ff. de pœ. quia licet tex. dicat ebriũ ex impetu delinquere, non tñ ibi in tex. ponitur pœna q̃ affligit ebrius delinquens, ideo dicit ꝙ canonistę de hoc habẽt tex. rotundũ & singularẽ. xv. q. i. c. sane &c. inebriauerunt. quapropter cõcludit sicut infans delinquendo non punitur, ita nec ebrius. sed solũ ebrius delinquens puniri dẽt, pro leuitate, quia ad inebriationẽ deductus est, & hæc ꝑ iudicis arbitrio. & ideo dixit Sali. in l. i. C. de sicc. in fi. quod delictũ ebrietatis nõ est ex toto impunitũ, secus in dormiẽte. adde d. Pet. de Anch. & Imol. in cle. furiosus. extra de homi. & Barto. in l. vt vim. ff. de iusti. & iur. & Ro. in l. i. §. adipiscimur. ff. de acquir. pos. qui dicit ꝙ imo videt ꝙ dormiens in aliquã pœnã nõ cadat, quia æquiparatur infanti & furioso. & facit mẽtionẽ de doctri. Bart. in d. l. pen. ff. de parr. vbi Ange. ibi sequitur doctrin. Bar. & vide tex. & gl. in c. si cum in concupiscentia. xvi. q. i. & Flo. in l. si seruus seruum. §. si fornicarius ff. ad l. Aquil. & Do. de sãcto Ge. xxxv. dist. c. vẽter. & Bal. in l. i. C. vnde vi. in repe. & notatur in c. sicut. extra de testi.

18 *Percutiens cum pomo ensis quem habebat, an teneatur de siccarijs.*

18 Ange. † Quid si habebat arma, puta ensem & percussit cũ pomo, vel cũ hasta, an teneat de sicca. dic ꝙ nõ, q a nõ pręsumit ꝙ habuerit animũ occ. dẽdi, [a] vt l. omne delictũ. §. ii. de re mili. & est tex. & ibi Bar. ĩ l. i. §. i. ff. de sicc. & est tex. in l. i. C. de emẽdatione seruo. & ibi Sali. in l. i. C. de sicca. qđ est verũ, nisi qñ q s percussit i loco periculoso, puta in capite, & sic ex ꝑposito vel impetu, vt dicit elegãter Bar. i d. l. i. §. i. de sicca. i fi.

ADDITIO.

a **Animum occidendi. Adde tu qualiter probetur ꝙ quis non habuerit animum occidendi, & vide Cepo. in consi. xxxiiij. Ber.**

Augusti. Tu in hac materia, adde no. ꝑ Ang. in l. is q cũ telo. C. de sic. q dicit ꝙ verũ est ꝙ ille q percussit aliquẽ cũ hasta cum haberet telũ in manu nõ punitur. l. Cornelia. de sicca. Et ad hoc no. ibi bonã gl. & vide ꝑ Canon. per illũ tex. in c. significasti. extra de homi. & dicta Bal. in l. i. C. de emẽda. seruo. & Ange. in l. i. §. diuus. ff. de sicca.

19 *Verba scienter, dolose & appensate, quare apponuntur in inquisitione.*

19 ANGE. † Adde Ang. in l. si vacantia. C. de bo. vacan. lib. x. ver. pro intellectu istorú verború scienter dolose & appensate qui tamen perfecte non loquitur, nam dicit ꝙ ideo dolose &c. apponuntur, vt dolus de necessitate includatur, licet semper dolus præsumptus includatur, cum factum illicitum deducitur, vt l. j. C. de sic. ita dicit Angel. in d. l. si vacantia ibi forma inquisitionis specialis, sed dic vt dictum est, quia sua nó est perfecta doctrina & in multis defectiua, vt patet ex supradictis.

AVGVSTI. Tu adde an ista cóclusio sit vera vel falsa, patet ex his quæ dixi supra, in hac eadé gl. in j. q. principali in additionibus meis.

SVMMARIVM.

1 *Verbum appensate, quare apponatur in inquisitione.*

T appensate in ciuitate Bononiȩ mouendo se de loco ad locum.]

1 † Ista verba apponuntur, quia maior pœna imponitur, quando quis appensate & deliberate deliquit quam ex arrupto, vel in rixa, vel calore iracundiæ, vel impetu, vel casu, vt est text. & ibi habes in l. j. §. j. ff. de sicca. ibi casu magis quam voluntarie. facit l. respiciendum §. delinquunt. & ibi glo, & Bar. ff de poe. & in l. ꝙ calore. ff. de reg. iur. & habetur in c. j de homi. in vj. & aliquid tetigi supra in præcedenti gl. sed Bar. in l. j. ff. de legi. dicit ꝙ qñ aliquis deliquit casu ꝙ aut culpa procedit casum & tenetur, vt l. fluminum. §. hæc stipulatio. ff. de dam. infec. Si vero culpa non præcedit casum, tunc non tenetur de casu. l. ij. §. si eo tempore. ff. de admi. rerum ad ciuitatem pertinentium. de hoc tñ articulo, dic vt plene no. in l. ité mella. ff. ad leg. Aquil. in prin & ibi Flor. an autem prædicta sint vera qñ quis dabat operam rei licite vel illicite, dic vt Bar. ibi dicit in d. l. j. Et videtur casus in lege sciant cuncti. §. cú aliter. ff. ad leg. Aquil. ita dicit Bart. in d. l. j.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde quæ dixit Ang. in l. j. ff. de legi. qui dixit ꝙ verum est ꝙ delictum commissum casu non punitur nisi culpa præcedat casum, dicit tamen ꝙ isto casu in libello accusatorio locus culpæ est apponendus & non locus casus quod nota tu, quia alias vidi doctissimum procuratorem errasse. adde quæ in hac materia dixit Angel. in l. j. C. ad leg. Corn. de sicca. qui contra prædicta videtur allegare casum in c. continebatur extra de homici. vbi delictum videtur casu có missum, & tamen ibi vult ꝙ puniatur l. Cornelia. & vide doct. in l. item mella. & bonas leges quas allegat glo. in l. j. C. ad leg. Corn. de sicca. & per Bal. ibi in d. l. j. qui dicit ꝙ est differentia inter casum fortuitum & casum improuisum, ná vbi culpa pręcedit casum, ille dicitur casus improuisus non fortuitus, nam casus fortuitus est, vbi nulla culpa præcedit, & dicit ꝙ hoc nullibi ita bene explicatur, nisi ibi.

2 ***Delinquens ignoranter ignorantia facti vel iuris, aut iuris naturalis vel positiui, & an fuit iusta ignorantia vel iniusta, & an & quando teneatur, vel non.***

2 ANGE. † Si qs aút deliquerit ignoranter, a

a aut ignorantia facti vel iuris, aut iuris naturalis vel positiui, & an fuit iusta ignorátia vel iniusta & an & qñ teneatur vel non. no. Sali. in l. senatus. C. de his qui sibi ascribunt & sufficiát remissiones, quia clare & longe tñ loquitur.

ADDITIO.

a **Ignoranter. Adde tu quod voluit Ro. in consi. ccccvi. quem vide & Alex. in cós. ciiij. in. i. vol. B.**

AVGVSTI. Adde tamen tu in hac materia gl. in l. ex maleficijs. §. longe minus. & ibi doc. ff. de actio. & obl. & glo. in l. j. C. de colonis illirici. lib. xj. & Ang. in l. fin. C. de plagiarijs. & per Bart. in d. §. delinquunt. & per Bald. in l. quæ fortuitis. C. de pigno. actio. in fi. Bal. in l. ex more. C. ad leg. Aquiliam.

3 ***Delinquere cogitans, & in animo proponens in vna re si deliquerit ultra & præter cogitatum, an & qualiter teneatur.***

3 ANGEL. † Quæro quid si aliquis cogitauit & in animo proposuit delinquere in vna

b re, & deliquerit vltra b & præter cogitatum, an & qualiter teneatur. istam quæstio. format Bar. in l. diuus. ff. de sicca. & Cyn. & Sali. in l. quoniam multa. C. ad l. Iul. de vi. Vnde secundum Sal. dic plene, aut in eo ꝙ cogitabat siue facere intendebat non est ratum. Primo casu aut dabat operam rei licitæ, & tunc delinquendo propter cogitatum vel culpá non tenetur ff. ad l. aquil. l. qui occidit. §. pe. aut dabat operam rei illicitæ & tunc aut cogitatum verisimiliter tendit ad finem secutum, & tunc punitur secundum finem vt not. in cap. fina. de homicid. in vj. & in d. l. quoniam multa & in l. ex incendio. ff. de incen. rui. nau. aut cogitatum non tendit verisimiliter ad finem secutum.

tum. Et non punitur quis vltra cogitatum. l. si iniuriam.ff.de fur. Secundo casu principali quando cogitatum est ratum, tunc est incidere in dubium, an in prædictis opinio præualeat veritati. Circa quod dic, aut opinio vel error versatur circa delicti productionem, aut circa delicti specificationem. Primo casu puta quando non putauit delictum committere, dic aut cogitatum & attentatum est de genere permissorum, & tunc secundum cogitatum iudicabimus quod præualet opinio veritati, vt ff. de iniur.l.item apud.§.si quis virginem. quia attentatio meretricis est permissa, vt in l. quæ adulterium.C.de adult. aut cogitatum est de genere prohibitorum, & tunc secundum veritatem iudicabimus, quia talis opinio & iuris error regulariter non excusatur, absurdum enim esset dicere quod scienter aliquem occidens non puniretur ex eo, quia non putaret delictum, licet iustus dolus excusetur vel mitius puniatur.facit.l.j.§.j.ff.de sicca. Secundo casu quando error versatur circa delicti specificationem, vt quia putauit delinquere, sed in delicti specie errauit. Et tunc aut error iste excusatur à iuris ignorantia, vt quia scit quis delinquere subtrahendo rem sacram de loco sacro, & putat simplex furtum delinquere, vbi sacrilegium committit, & tunc secundum veritatem punitur.l.j.C.de interdi.matri. aut excusatur ex ignorantia rei vel personæ in qua error cõmittitur & tunc aut error est in substantia rei vel personæ, aut in qualitate, si rei vel personę, & tunc secundũ veritaté iudicatur, vt de errore personæ patet.ff. de iniu.l.cum qui.§.si iniuria.& ibi Bart. de re patet.ff.de furt. l. vulgaris.§.si quis res quando aũt errat in qualitate, tunc distinguas rem à persona reiecto errore & opinione & videtur quod secundũ qualitatem rei iudicetur.l.si.de cri.expi.hæred. mitius tamen aliqualiter tenetur propter ignorantiam.l.ij.in fi.ff.de termi.moto.sed in errore qualitatis personæ, dic quod error attenditur, nec propter qualitatem tertiæ personæ noua obligatio oritur, vt patri per filium, marito per vxorem sufficit vna filio oriri, d.l.cũ qui.§.fin.sed quando est error in substantia personæ si secundum illam iudicaretur delictum remanet impunitũ, tunc non attenditur.d.l.cum qui.§.pen.

b ¶Et deliquerit vltra. Adde de hoc vt late per Cepo.in consi.xxxiiij. vbi ponit de illo qui volebat occidere inimicum, & occidit patruum suum. & vide Paul.de Cast.in consi.cxiij. vbi ponit de illo qui volebat percutere adulterum cum baculo, deinde occidit, Ber.

AVGVSTI. Tu auté in hac materia, adde Ang.in d.l.diuus.qui approbat do.Bart. ibi in omnibus, & vide Ang.in d.l.quoniam multa. qui ponit etiã ipse exempla in eo qui credebat verberare laicum, & verberauit clericum, & verberare seruum, & verberauit liberum, & facere iniuriam virgini, & erat meretrix, & percutere Titium, sed occidit Seium & surripere vnam rem, & surripuit duas, & verberare vnum & verberauit duos. & adde Ioan. And.in mercuria. in regu.cum quis. extra de reg.iur.qui ponit etiam ibi de eo qui credebat iacere cum soluta, & erat maritata, vel econtra quid iuris, & ibi disputat, an in delictis præualeat opinio vel veritas, & certe in hac materia non mihi displicet distinctio multum solennis do. Bald.per quam poteris limitare prædicta quam ipse posuit in l. si quis seruo. C. de fur. qui dixit, aut veritas & opinio habent se vt cõtraria, aut vt excedentia & excessa, aut vnum alteri compatitur per omnia. Primo casu si veritas est causa delicti, & opinio non, tunc dicit Bal. magis consideratur opinio quam veritas.allegat.l. inter omnes. §. recte. ff. de furt. quę lex optime probat.facit l.impubere. §.j.ff. de fal.vbi autem delictum est ex parte opinionis & non veritatis, tunc in consideratione est veritas.mouetur & per l.si seruum.§. ait prætor.ff.de acqui.hære.tempera tamen prædicta quia dicit quod fallit hic regula in casu d.l.si quis seruo.quando autem ex vtraque parte est delictum scilicet veritatis & opinionis, dic vt ibi, & dicit quod prædicta procedunt quando plus est in opinione quam in veritate. Item quãdo econtra per d.§.si quis virginem.& l.apud labeonem.ff. de iniu. Quid autem si habeant se vt se excedentia & excessa. Et tunc veritas est in consideratione, vbi opinio veritaté excedit per l. vulgaris.§. si quis æs. ff. de fur. Si autem veritas excedit opinionem, & tunc aut in diuersis delictis, & consideratur opinio.l. cum qui.§.cum aliquis.ff. de iniur. aut in eadem persona, & tunc consideratur veritas, vt l. cum qui nocentem.§. si iniuria. ff. de iniurijs secundum Andream de Pisis. Et dicit Bald.quod hæc procedunt in delictis in quibus animus requiritur, sed vbi animus non est de substantia delicti ibi veritas inspicitur. Si autem veritas & opinio per omnia sibi consonant, tunc non est dubiũ quod vtrunque inspicitur, & subdit quod aliquãdo delictũ extẽdit ad casum improuisum propter ipsius facti naturam, quæ ad talem casum verisimiliter se extendit per c. fin. de homici.in vj. & per d.l. quo-

quoniã multa. & quomodo probatur opi. Bal. allegat quod materia habetur in d. §. recte. & insti. de obl. quæ ex deli. nas. §. placuit. & facit. l. senatus. C. de his qui sibi ascribunt. & in l. cũ quidã. §. quod dicitur. ff. de acqui. hære. Et adde glo. in c. j. quibus mo. feud. amit. quæ ponit de vasallo qui iacuit cum vxore domini non credens eam esse dominã suã. Et ibi Bald. subdit de vasallo qui interfecit vnum & deliquit in plus, qa reperiebatur dominus suus, postea quid iuris. Et in hac materia bene faciunt not. per Bald. in l. venia. C. de in ius vocan. Et per Bal. in l. si qua per calum. C. de episco. & cler. & in l. si quis ignorans. ff. loca. & ea quæ habentur in l. pen. ff. de adulte.

SVMMARIVM.

1 *Insultus qu id dicatur esse.*

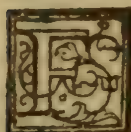

ECIT insultũ cõtra dictum Titium.] † Insultus autẽ dicitur in 1 aliũ saltus. l. ij. C. de iud. ibi velut insultãtes. ita dicit Ang. in l. si va cãtia. C. de bo. vacã. in ver. forma autem inquisitionis specialis est &c. lib. x. facit. l. respiciendũ. §. delinquunt. ff. de pœ. sed Dy. dicit in d. §. delinquunt. quod insultus est mo

a tio de loco ad locum. & ibi Bar. & idem Bar. a in l. j. §. cum arietes. ff. si quadr. paupe. fe. di. dicit quod insultus dicitur promouere se de loco ad locum & aggredi, & insultare idem importat, nam aggredi est dicere, id est ad alium ire, & assilire est aduersus alium salire. sed Ro. in l. si percussor. §. si ff. ad Silla. dicit quod aliquando volumus hoc vocabulum intelligere secundum eius allusionem & distinctionẽ & non verificatur qđ dicit Bar. in d. §. delinquũt. quia est bona interpretatio ab allusione vocabuli. l. j ff. de test. aut secundum eius diffinitionem, & verificatur id quod dixit in d. §. cum arietes. facit. ff. ad l. aquil. l. si seruus seruũ. §. ne ratius. & ibi Flo. & hoc de insultu circa personas, sed de insultu circa vel contra castrum. vide Bal. in c. j. qui. mod. feu. amit. vbi dicitur qđ tunc insultum dicitur quando homines sibi propinquant ꝙ possint proijcere cum lapide, & hoc de verbo, insultus. sed de verbo, assilire, vel assultus quod idem significat. habes tex. in capit. j. §. porro. quę fuit prima causa bene. amit. Et subdit d. Ang. quod dictus insultus potest fieri pedes & eques, vt d. §. cũ arietes. & in terra & in mari, vt in l. quemadmodum. §. si nauis altera. ff. ad leg. Aquil. ita dicit Bald. in vsib. feud. in c. j. §. similiter. quib. mod. feud. amit.

ADDITIO.

a ¶ Et idem Bart. Adde ꝙ opi. Bar. sequitur Fran. de Aret. in consi. xxxiiij. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde Gand. in tract. malefi. sub rub. de pœna imponen pluri. delin. in versi. pone insuper q. quæ assessoribus & rectoribus quotidie occurrit de facto, qui dicit quod ille dicitur assultus vbi insultus est factus cum actu, voluit dicere cũ percussione. vbi autem est sine percussione illa dicitur insultus, quia actus non est consummatus, & declarat hoc modo, quia voluit te percutere & non potui, quia fui detentus, vel quia cecidi in terram, vel quia forte assultus aufugit, vel aliud quid simile accidit quod nõ percussit, ille dicitur insultus, & sic concludit ibi Gand. quod est differentia inter insultum, & assultum, quod non credo quia mihi placet sententia Bart. quam posuit ipse in d. §. cum arietes. tene tamen menti ꝙ nunquam aliquis dicitur fecisse insultum contra aliquem nisi insultans esset tantum propinquus illi qui fuit insultatus quod posset verberare ipsum. Ista est aurea sententia Bal. in c. j. §. similiter. quib. mo. feu amit. Et ideo si vnus esset in vna turri non posset insultare alium qui esset in alia turri ita declarat Bal. in loco supra alle. in d. c. j. nisi diceremus quod illa cum vna balista vel alio modo posset ostendere illum qui erat in alia turri per suammet doctrinam Bald. in d. ver. similiter. & hæc omnia bene no. quia alias istam q. vidi de facto in hac ciuitate Ferrariæ. Adde in hac materia Catal. in tract. syndi. q. cxxxvj. qui notabiliter loquitur.

2 *Insultus quando puniatur vna cum actu secuto & quando non.*

2 ANGE. † Et aduertas tu iudex quod si post insultum sequatur aliud maleficium punibile, & de tali maleficio est maior pœna quã de simplici insultu, tũc nunq̃ de insultu punitur, imo pœna insultus cõfunditur cum pœna vulneris, vt l. qui crimen. & ibi glo. & Cyn. C. de accu. not. Bart. in d. §. delinquunt. & Bald. in d. §. similiter. Si vero ex forma statuti maior esset pœna pro insultu quam pro maleficio postea commisso, tunc de insultu punitur, vt no. in dictis iuribus, & plene no. Bar. in l. nunquã plura. in ver. iuxta hoc quæro. ff. de priua. delic.

lic.licet Ang.in d.l qui crimen. tenuerit contrarium & male, & prędicta procedunt qn̄ in inquisitione simpliciter dicitur, fecit insultum in quo etiam Caium vulnerauit, & sic continuatiue. Secus autem si poneret verba importantia interuallum temporis inter insultū & vulnera, vt puta fecit insultum contra Caiū, & interuallo temporis ipsum vulnerauit. Et tunc de insultu & vulnere poterit pœna imponi.ita dicit Bal. in l.fructus.& in l.diuortio.ff. sol.mat.quod bene no.tu iudex in limitatione pœnarum secus si diceretur fecit insultum, & postea vulnerauit quod non intelligitur ex interuallo sed successiue, vt l.quoties.§.si quis ita scripserit.& ibi Imol.& Ange. de hæredi. insti.& no.Ang.Rapha.& Imo.in d.l.fructus. quæ omnia bene no.quia semel habui de facto: AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde quod Gandi.istā q.late disputauit in trac. malefi.sub rub. de pœnis & percussionibus, & insultu in ver.pone insuper .q.quæ assessoribus, & rectoribus quotidie occurrit & arguit pro & contra tandem dicit quod Franc. Accursij, istam q.disputauit & refert eius opin.sed iste Gandi. videtur approbare sententiam Guid. de Suza.qui in hac quæstione soluendo dixit ꝙ si insultum feci eo animo vt percuterem, & tunc tantum de percussione fit punitio & nō de insultu, quia vnum delictū est per d.l.quoniam multa. Si autem insultum tantum facere proposueram, & pro ipso insultu crescente rixa etiam percussi, tūc dicit ꝙ debeo puniri & pro insultu & percussione, quia voluntas & propositum distinguunt maleficia.ff. de fur.l. qui ea mente. sed quid præsumemus in dubio si de animo & voluntate non cōstat, dic ꝙ insultans voluerit tātum percutere.d.l qm̄ multa. Adde tamē quod Albe.de Rosa.in quæstionibus statuto. in ij. parte.q.xxviij.in q. incip. iij.q.est statuto cauetur quòd pro assultu quis puniatur in centum, vbi etiam ipse in hac materia arguit pro & cōtra & multa alleg.& doc. antiqu.in quibus locis disputauerunt istam q. & alleg.Ber.in c.j.de pę.& Spe.ibi vide.& vi-
b de Bal.b in c.j.§.furtum.de pa. iur.fir. qui limitat prædicta ꝙ licet insultus confundatur secuto vulnere regulariter tamen hoc habet locum in eodem territorio, ꝙ si insultus fuit in vno territorio & continuando delictum fuit cōmissum in delicto territorio & consummatum, tūc insultus non confunditur cum delicto perpetrato, sed delinquēs punietᷣ de vtroque, & in hac materia omnino vide Sali. in l.ī causis.C.de accu.In hac materia vnū pulchrū consilium fecit Bald. quod incidit. Michael Archangeli, vbi multa mirabilia dixit, & omnino pulchra verba dixit in l. aduersus. C. de fur.in vlt.col. Et vide Catal.in tract. syndi. in q.cxxxvi. & vide Nellum in tract. bannitorum.in ij.par. secūdi temporis.q.liiij.qui multum eleganter loquitur.

b **Et vide Bal. Adde ꝙ dictum Bal.in d.§. furtū. sequitur Fran.de Are.in suo consi.x. & in materia, vide etiam Alex.in consi.cxvj. si dicitur fecit insultum & postea vulnera. Ber.**

3 *Statuto magis puniente insultum factum ad domum alicuius, quando dicatur factam ad domum.*

3 ANGE. † Quid autē si statutū punit magis insultū factum ad domū alicuius qn̄ dicatur factum ad domū.vide tu glo. in l.quidā hiberus. ff.de ser.vrb prædi.& ibi Flo. ꝙ per quinque pedes. Idem videtur velle Bald. in d.§. similiter.sed Bart. in d.l.apud labeonem.§. conuitium.ff.de iniur. dicit ꝙ importat quod venerit iuxta domum vel in pertinentijs domus, vt ff.quod vi aut clam.l.qui vitæ.§.qui ad ianuam. siue sit propria, siue sit conducta, sed non verificatur si fiat ad stationem, vt est tex. in l.lex cornel.§.domum.& §. in fundum.& ibi Bart.ff. de iniur.& idem dicit in l.qui domum.ff. de adult. Si autem puniret insultum factum in domo, an sit punibile si est factum in porticu vel ostio. Bart.in l.meminisse.ff.de offi.procon. & leg. videtur velle ꝙ factum in ostio vel porticu si cohæret in domo dicitur factum in domo sed in l.j.§.j. ff. de cloa. dicit ꝙ si statutū dicit in domo non sufficit esse in ostio nisi fiat inter clausuram ostij, secus si fiat in hospitio in illa parte quæ aperitur ab extra.l.j.§.in flumine.ff.de flumi.sed Bald. & Flo. in d.l. quidam hiberus. dicunt ꝙ quo ad materiam fauorabilem appellatione domus continetur porticus ostium, vtputa quicunque fuerit inuentus de nocte sine lumine extra domum soluat. x. si inuentus fuerit in suo ostio vel porticu. dic quòd non incidit in pœnam, quia tunc porticus appellatione domus continetur. l. prædijs. §. penult. & fina.ff. de leg. iij. & hoc vult. Bald. in l. prædia.§. senatus.ff. de lega. primo. & ibi Raph. sed ad prædicta vide Bartol. & Imol. ibi, aut est odiosa dispositio vt in augendo pœnam insultanti ad domum, tunc porticus non comprehenditur, ita intelligatur alia opin. Bartol. sed forte isto casu non esset malum dicere, vt

re vt ibi dicit Flo.vtrũ porticus sit affixus domui,& tunc vt pars domus iudicabitur, alias non.Et maxime qñ statutũ pœnale loquitur per dictionẽ ad, videlicet ad domũ, & non per dictionẽ in,videlicet in domo.

a AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia,an appellatione domus[a] veniat ostium. adde Ang.in l.pleriq;.ff.de in ius voc.vbi dicit ꝙ de ista materia est melior tex.q sit in corpore iuris.insti.q.mo.ius.pa.po.sol.§.si ab hostibus.& §.seq.de qua materia per Bal.in l. gallus.§.ille casus.ff.de libe.& posth.& per Bal.in rub.ff.sol.ma. per Bal.in l.data opera.in xv.col.C.qui accu.per Bal.in l.presenti.in princ.C.de his qui ad eccle.confu. per Ioan.And.in addi.Spe.de immu.eccle. Ad de bonam gl.in c.hæc de charitate.in gl.fi. de pœ.dist.ii.quæ dicit ꝙ ille qui est in porta,partim est in domo, & partim extra. & vide Bal.in l.& ita de facto.ff.nau.cau.stabu.qui dicit ꝙ illud quod fit iuxta ostiũ nõ dicitur fieri in domo. vide notabile verbũ Bald.in l. fistulam in.§.scalas.ff.de ser.vrb. prædio.qui dicit quod appellatione domus nõ venit scala quę est extra hostiũ domus, quantuncunq; sit contingua cum muro domus. Adde Io.Andre.in c.vnico.extra de conse.eccle.in vi.& Ange.in l.codicil. mili. ff.de test.mil.an aũt appellatione domus cõtineatur porticus.adde Pau. de Cast.in l.ꝙ conclaue.ff.de dam.infe.& per Bal.in rub. ff.sol.ma.per do.Ant.de Bu.in c.inter alia. extra de immu.& per Spe.in tit.de iniur.§. i.versi.sed pone statuto.per Ang.in l.plerique.& in l.sequenti.ff.de in ius vocã. & ibi no.dicit quod licet qs nõ possit capi in domo,tñ poterit in porticu qui est diuisus & separatus à domo.quæ gl.in cle.causam.extra de elect.in verbo,domo.quæ gl. vult.ꝙ tantum est quod aliquid fiat ante domum quãtum si in domo.& ibi Imol.dicit quod si aliquid est factum in porticu cẽsetur esse factum in domo,quod facit pro statutis,& ibi allegat aliquas remissiones. & vide do. Abb.in c.ecclesiæ.extra de immu eccl qui per tex.in c si quis contumax xvii.q.iiii.dicit quod porticus ecclesiarum gaudet priuilegio ecclesiæ,& per hoc infert ad quæstionẽ nostram,an porticus comprehendatur appellatione domus adde tñ tu ad propositum text.qui videtur destruere cõem opi. in c.i.extra de decimis.vbi aliqua permittũtur fieri in porticu & vestibulo,quę nõ sunt permissa fieri in templo.& ibi d. Abb. dicit multum singulariter no.istũ tex.tu qui expresse decidis ꝙ stãte statuto quod qui percutit aliquem in domo,incidat in tantã pœnam.Si aliquis est percussus in porticu non incidit in pœnam. & vide Bal. in l. sed si.ff. de in ius vocan.qui approbat do.Iacob.de Are.in hac materia in l.cetera.§.hoc senatus.ff.de leg.i.adde Imol.in cle.i.in fi.extra de pœ.& Alb.de Ros.in ii.par. statutorũ.q. xc.& ibi arguit ꝓ & cõtra, & multũ notabiliter loquit. & adde Alb.in eadem parte. quæstio.xxxiiii. adde Ang.in l. militis codicillis.ff.de test.mil.in fi.prin.& ꝑ Host.in summa de accu.§.ii.in ver sed si crimẽ.qui ponit qd sit porticus.& Bar.in d.l.ꝙ cõclaui.Late dixi đ ista materia ĩ addi.meis post Mod.in d.l.cetera.§.hoc senatus.ff.đ.leg.i.

ADDITIO.

a **Domus Adde tu quid veniat appellatione domus,& an stante statuto ꝙ nullus possit capi in domo, an poterit capi in apotheca ? siue habeat accessum per domum siue nõ. & vide per Pau.de Ca.in cõs.xiiij.in j.impressis,& an factũ in portico dicatur factum in domo. vide Pet. de Anch. in consi.clxix.Ber.**

4 *Verba mouendi se de loco ad locum denotant insultum.*

4 ANGE. †Et bene not. ꝙ in inquisitione nostra dicitur mouẽdo se de loco ad locũ, nã prædicta verba denotãt insultũ, alias autem si tu veniens mecum vt socius alio iturus nulla rixa inter me & te interueniente

b me offendis diceris proditorie[b] fecisse non aũt fecisse insultũ,vel si sedes mecũ in mẽsa me offendis tũc non potest dici quod insultus interuenerit.ita nota dicit Barto. in dicto.§. delinquunt.& Bald.in l.i.in princ. quibus.mod.feu.amit.vbi plene no. de isto actu proditorio.

b **Proditorie fecisse. Adde & vide infra in versic che hai tradito la tua patria. & vide Cep.in cõs. xxxiiij.ꝙ stãte statuto ꝙ bãnitus possit impune offendi ꝙ ꝓditorie occidẽs bãnitũ nõ iuuatur statuto,nisi sit bãnitus ꝓpter crimẽ læsę maie. Ber.**

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quis dicatur proditor. vide id quod tradit Petr.de Ancha.in repet.cap. primo de consti. in ordine meo in lxxiii. chart. ibi not.loquitur & Bald.in lege inter nullas C.de episcop.& cleri. qui alle. Ioan. And. in

in c.i.de homi.lib.vi.in nouel.vide glo.in c. clerici el.ii.xlvi.dist.Ang.in l.non impossibile.ff.de pac.vide no.in l.i.ff.de pac.Bal.& Sali.in l.ii.C.quæ res exportari possit. & dicit Bal.in c.i.de eo qui interfecit fratrẽ domini sui quod proditor nõ debet stare coram principe,& ille qui occidit cũ veneno dicitur proditor.Bal.in l.fi.de sum.tri.& fide cath.& in l.cũ fratrẽ.C.de his q. vt indi.

¶ *Statuto loquente de insultu facto ad domum an habeat locum in domo communi.*

¶ ANGE. † An aũt si domus sit cõis c habeat locũ statutũ prædictũ de insultu facto ad domũ videt q nõ,quia q cõe est meum ficte est,vt l.illud.ff.de ritu nup.& fictio nõ habet locũ in statutis,igit &c.Bal.in d.l. illud.& in l.i.C.q test.face.pos. distinguit q aut illa domus erat cõis cum vulnerauit,& tunc statutum non habet locũ.l.sed & militis.ff.de excu.tut.aut cum alio,& tũc statutum habet locum.not.in d.l.i. & in l. serui elec.§.fin.ff.de legat.i.& ita debet intelligi quod ibi not.Barto.

c ¶Sit communis. Adde tu & vide Pau.de Cast.in consil. cccxliij. vbi ponit an stante statuto quod vicinus possit auocare rem emptam ab emptore, si sunt duo socij domus pro indiuiso,an vnus possit auocare, & id quod est cõmune dicatur meũ. vide Abb.in consi.lxxxiij.in ij.volu.& Soci.in ccLccxlv.col.v. versi.sed ad hoc fundamentum.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde q pro decisio.Bal.facit quia statutũ puniẽs inferentem iniuriam ad domũ alicuius,habet etiam locũ in domo cõducta quę pœnitus non sit illius insultati.l.lex cornel §.domũ.ff.de iniur.ergo multomagis in domo communi,qa solum statutum cõsiderauit domum pro habitatione.& hoc voluerunt Pau.de Ca.& Ang.in d.l.i.C.q test.fa.pos. & Bal.in l.illud.ff.de ritu.nup.in reportatis antiquis & Ro.in l.illud.§.edictũ.ff.ad Sil. & similem decisionem posuerũt ibi Bal. & Ang.sed Ro.in l.i.C.qui test.face.pos tenet contrarium,quia id quod cõe est meũ ficte est,& non proprie,vt no.Bar.& oẽs doc.in d.l.serui electione in.§ fi.ff.de leg.i.sed verba statuti proprie & non ficte debent intelligi.l.iii.§. hæc verba ff. de nego. gest.l.i.§. hoc interdictum.de cisterna.ff.de fonte.igitur &c.Sed puto nõ esse recedendũ ab opi. Bal.in d.l.i.tanquam cõi,quia vbicũq; vna sola ratio reddi potest ꝓ statuto, licet in eo non fuerit expressa,tñ habetur pro expressa.no.gl.in l.quamuis.C.de fideicõ.est tex. in l.militis agrum.ff.de re mili. quem text. ad hoc allegauit Bald.in l.maximum vitiũ. C.de lib.præte.& Raph.& Pau.de Ca.in l. si vero.§.de viro.ff.so.ma.& Imo. in l.fi.ff. de hæred.insti.sed ita est quod vbi ratio est expressa in lege.tunc fit extensio, etiam in correctoriis.no.gl.in cle.i.in verbo, eligat. extra de elec.& ibi per Pau.de Liaza. & dixi in l.i.ff.de lega.i.sed ita est in casu nostro q non põt alia ratio reddi,quia domus debet esse tutissimum refugium.l. pleriq;. de in ius voc.ergo dicẽdum est istud statutum debere intelligi etiã in domo cõi,& inquãtum do.Ang.hic,& Bar.in d.l.serui electione.§.fi.ff.de leg.i.per gl.quã reputauit singularem in.l.id quod nostrum.ff.de reg.iu. dicũt quod id quod commune est,meũ est, ficte & non proprie. Adde quod Albe.de Rosa.in prima parte statutorũ.in q.clxxvi. expresse decidit contrarium,quia nõ est verũ quod ficte debeamus intelligere quod commune est,meum sit,imo ꝓprie hoc est de proprio significatu vocabuli. & allegat tex.in d.l.illud.ff. de ritu. nupt.& certe ille tex.videtur decidere contra Bart. & domi. Ang.hic,nam ibi fuit reprobata sententia Iaboleni iurisconsulti qui dicebat quod res communis non est proprie illius qui habet partem in re,& ibi dicit q multi iurisconsulti dixerunt contrarium, quod liberta cõmunis dicitur esse proprie illius qui habet partem in ea.vide tamen Pau.de Ca.in cõsil.cccxli.qui limitat dicta Bart. & gloss.in dicta l.id quod nostrum.& quia multas & infinitas decisiones posui in hac materia in additionibus meis,quas feci in d.l.serui electio.§.fi.ff.de legat.i.in i.colum. ideo dic vt ibi dixi.sequitur glos. in platea communi.

SVMMARIVM.

1 *Locus commissi delicti confirmatus maxime duobus confinibus an in inqusitione sit ponendus & quando.*

1 IN platea communis.] † Dic quod locus commissi delicti confinatus,maxime duobus confinibus in inquisitione est ponendus,vt notatur in l. libellorum.in princip.ff. de accusa. & l.ii.§. in

in publico.ff.de adult.per Bart.quod est verũ in omni crimine quod committitur in cõmittendo præterquam in crimine falsi, quia in eo non est necesse ponere locum delicti, vt not. glo.insti.de pub.iud.in prin.& dicam infra super glo.in ver.falsario. in versi.& tene menti tu iudex. secus autem est in delictis quæ committuntur in omittendo, quia in illis non est necesse quod apponatur locus delicti, vt dicam infra in hac ea.gl.in ver. & prædicta procedunt in delictis.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quę dixit Bal.in l.edicta.C.de eden.in ver. viij.opponitur qui dicit quod in inquisitione non debemus apponere locum,quia nullibi in l.aliqua hoc cauetur.nec obst.l. libellorum.ff. de accu.quia lex procedit in accusatore qui nõ caret odio,sed nos in iudice. item addatis hęc non procedere in crimine hæresis vbi non requiritur locus,ita singulariter dixit Bal.in l.j. C.qui accus.in v.colum. & ibi vide rationem. Et quia multa in ista materia dixi in gl. supra hæc est quædam inquisitio in additio. meis in illo articulo, an in inquisitione requiritur locus & tempus, & multa allegaui ibi. ideo me remitto ad ea quæ ibi dixi, & ibi tetigi quid in crimine falsi & ideo approbo quæ ibi dixi. In delictis vero in omittendo, dicam infra in hac ea.gl.in d.ver. Et prædicta procedunt in delictis in addit.meis.

2 *Locus loci an debeat poni in inquisitione.*

2 ANGE. † Quæro an locus loci debeat apponi,dico quod si vniformiter delictum non est punibile? quia ex forma statuti forte post medium plateæ est maior pœna,& tunc locus loci est inferendus ad hoc vt necessario concludatur in maiori pœna l.de pupillo.§.qui nunciat.ff.de oper.no.nun.ita dicit Bart.in l.libellorum.ff.de accu.in ver. quæro circa tempus.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quòd Spec.in titu. de accu.& inquisitio.& denunciationibus in vlti.parte in §.j. circa princ. tetigit istam q.& ibi decidit expresse & indistincte dicit quod locus loci est apponendus, & probat autoritate testamenti veteris, quia illi qui calumniabant Susannam fuerunt interrogati de loco loci scilicet in pomerio & sub qua arbore,& sic de loco loci. In hac tamẽ materia potes addere omnia ea quæ dixi in l. de pupillo.§.qui nunciat.ff.de ope. no. nunc. vt i multa dixi an locus loci sit ponendus in instrumento,dic vt ibi dixi.

3 *Locis pluribus existentibus eiusdem nominis, an requiratur ut demonstretur expresso nomine.*

3 ANGE. † Quid si sint plura loca eiusdem nominis vt duæ villæ an requiratur vt demõstretur expresso nomine.Bar.in d.l. libellorũ. in prin.in versi.secundo quęro.dicit ꝙ si vere locus est sub iurisdictione dicti iudicis qui tali nomine nũcupatur,licet alia plura sint eiusdem nominis,quæ tamen non sunt sub illa iurisdictione, & sufficit quod locus demonstretur,quia præsumetur dixisse de eo qui est sub sua iurisdictione, secus si sunt sub sua iurisdictione plura eiusdem nominis loca, quia tunc tanquam incerta inquisitio non procedit nisi alio modo specificetur locus. l. ita fidei. ff. de iure fisci. Et ita etiam videtur sentire Bart. in l.quoties in stipulationibus ff.de verbo.oblig. sed Bart. in l.quæ conditio. ff. de conditio. & demon.tenet, quod quamuis locus appositus & nominatus in inquisitione sit sub iurisdictione iudicis, tamen si sint loca similis nominis & alterius iurisdictionis, quia ciuitas non subintelligitur in inquisitione, imo debet apponi in dicta l. libellorum. tunc etiam debeat alijs signis specificari, alias repellitur tanquam accusatio vel inquisitio sit obscura propter locum obscurũ,& ita ibi tenet Imol.sed ego credo primum dictum verius, & maxime in inquisitione,quia si iudex inquirit de delicto cõmisso in villa sancti Martini, & vna villa subdita iudici inquirenti,nuncupetur dicto nomine de ea quæ est sub sua iurisdictione & non de aliena ipse intellexit, alias de delicto alibi commisso non ita faciliter potest fieri punitio, nisi forte ratione originis.l.j.C.vbi de cri. agi opor.& maxime per modum inquisitionis, vt no.Bar.in l.j.C.de sum.tri.& fid.catho.& supra dixi in versi. hæc est quædam inquisitio. igitur de sua intelligitur ne delicta remaneant impunita,& hoc tenet Raph. etiam in accusatione in d.l.quæ conditio.§.j.per gl. in l. quoties.de verb.oblig.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia,adde quæ dixit Bar.per illum text. in l.ita fidei. ff.de iure fis.circa princi.qui dixit propter diuersitatem rerum legatum dicitur obscurum per quod infert quod si in inquisitione continetur delictum esse commissum in villa sancti Martini, tamen si in comitatu Perusij sunt plures villæ hoc nomine nominatæ non videtur appositus certus locus per illum tex. tamẽ Bart. ibi se remittit ad dicta per ipsum in d.l. libellorum.

libellorum,sed aduertas quod mihi videtur cōtrarium ꝙ ille locus censeatur appositus quādo sunt plura loca eiusdem nominis in quo loco nuncius citauit reum,& pro hoc adduco id quod eleganter tradidit Bal.in l.cum quem temere.ff.de iu.qui dicit quod licet citatio reddatur obscura quando sunt plures eiusdem nominis,tamen fuit iudicatum Florentiæ quod ille censeatur esse certus,quem nuncius citauit, & pro hoc creditur citatio clara propter illam citationem,& nuncio creditur in c.cum parati. extra de app.& pro hoc possumus concordare opin.cogita tu.

4 *Pœna si imponatur maior delinquenti in principio plateæ quæritur quod dicatur plateæ principium.*

4 ANGE. † Quid autem si pœnā ponat maiorem in principio plateæ,quæritur quod dicatur plateæ principium. not. Bart. in l.ij.ff. de fur.& dicit ꝙ principium dicitur à parte superiori vsque ad xij.partem.& inferior pars plateæ est ad quam descendit cursus aquæ. vide etiam Bar.in l.j.in prin.ff.si quis ius dicen. nō obtem.& in l.nemo.C.de temp.app.& Bal. in rub.ff.de re.diui.in ver. sed quando cognoscā ꝙ alueus est mutatus. cum ver.seq.

a AVGVSTI. Adde a tu dicta Bart. in tract. suo Tiberiadis,qui ponit aliqua de isto principio & fine.& vide Ang.in l.ij.ff.de furt.qui in .l.quibus contradicit Bart. Moder. vero in l.j.in §.j.ff.si quis ius dicen.non obtem.approbant dicta Bar.ibi.& vide ibi doct.

ADDITIO.

a ¶ Adde tu. & vide Petr.de Anch.in consi.xcix. qui dicit Bar.in d. l.ij.de fur.bene loqui.Ber.

5 *Platea quæ dicatur.*

5 ANGE. † Quæro quæ dicatur platea, quia vt plurimum statuta augent pœnā in delictis commissis in platea. pone si vnum ædificium erat penes plateam destruitur autoritate publica,an via quæ erat penes dictum ædificiū remaneat via,an vero censeatur platea. Bar.in l.j.ff.de via publi. & loco publico. dicit ꝙ illa via a modo censebitur platea, sed vt plurimū cōsinatur platea per statuta quæ sunt seruāda.

AVGVSTI. Tu in hac materia considera si non sunt statuta quis sit communis vsus hominum in illo loco. & quantum contineat ipsa platea a.g.eorum quæ habentur insti.de re. diui.in §. [illegible] vel distinguerem, aut sumus in odiosis, aut in fauorabilibus vt videamus quid comprehendatur appellatione plateæ iuxta ea quæ dixi in simili in l.j.ff. de verbo.obli.cogita.

6 *Statuto dictante si quis offenderit aliquem in tali via per quam itur ad talem locū,puniatur pœna dupli an includatur offensa facta in fossatis quæ sunt in dicta via.*

6 ANGEL. † Quid si statutum dicit ꝙ si quis offenderit aliquē in tali via, per quam itur ad talem locū, puniatur pœna dupli, an includatur offensa facta in fossatis quæ sunt in dicta via.dic quod non,quia illa nō est via,quia nemo per dicta fossata vadit l.ij.§. ait prætor.ff. ne quid in loco publico.ita dicit Bar.in l.riparum.ff.de rer.diuisi.Si autem quis offenditur b in dictis fossatis b quæ sunt extra sepem & viā an dicatur offensus in re sua,vt cōprehendatur à statuto quod duplicat pœnam offendenti in re aliena. Bald.in d.l.riparum.dicit quod non, quia non sunt plene sua, quia talia fossata de per se non censentur sua nec per se sola possent vendi,vt ibi per eum.

b ¶ In fossatis. Adde tu & vide Alexand. in cōs. xxxvi. in fin.in j.volum. & ibi quando fossata stent in confinibus vel sint domini prædiorū Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia fossatorū,dic quod decisio etiam melius potest colligi ex his quæ eleganter tradita sunt per Bart. in tract.suo tiberiadis circa princ. in ver. ago. vide aliquid per Bald. in rub.ff.de re.diui. in xiiij.col.vide no.in l.prædia ff.de fun. instr.& instrumen.lega.§ itē legatum.& vide not.per Bar.in l.ꝙ impensa.ff.de impen.& in cōs. suo clxxxviij. & ibi colligitur in prædictis locis quando fossata veniant in stipulatione.

7 *Percutitur quis in vno loco & in alio loco incontinenti moritur quis locus debet apponi.*

7 ANGE. † Quæro quis in vno loco percutitur & in alio loco incontinenti moritur quis locus debeat apponi. dic percussionis & non mortis,quia videtur mortuus vbi est percussus.l.ait.ff.ad l.aquil. ita dicit Bar. in d.l. libellum. versi. sed quæro aliquis percussit ff. de accu. & Sali.in l.pen.C.de accusa.in versi. adhuc quæritur.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde quod mihi videtur indistincte dicendū, quod vterque locus debeat apponi per tex. in l.si vulnerato seruo. ff. ad l. Aquil. qui videtur velle quod vterque locus sit apponendus ex quo duo cēsetur delicta.vide Flo.in l.ait l.x.ff.

ad

ad l. Aqui. sed hic non me extēdo, quia oīa ista fuerūt tacta in gloss. in verbo, de anno presenti. in iiii. q. prin. & in seq. q. & ibi vide quæ dicta sunt & in tex. & in addi. meis, & adde Bar. in terminis ponentē istā quęst. in l. itē mela. §. si plures. ff. ad leg. Aquil. in fi.

8 *Delinquente cum sagitta existente in platea, & vulnerante aliquem existentem extra plateam qui locus confinabitur.*

9 *Vulnerato aliquo extra plateam qui fuerat apprehensus in platea & extra illam portatus an puniatur percutiens tanquam vulnerauit ipsum in platea.*

10 *Statuto cauetur quòd licitum sit inuentum in possessione sua damnum dantē percutere sine pœna, si aggredior damnū dantem in possessione & prosequor ipsum fugientem extra possessionem meam & percutio extra meā possessionem nunquid licite percusserim.*

8 Ang. †Quæro quid si aliquis existens c in platea sagittat aliquē extra plateā c quis locus confinabitur Bar. in d. l. libellorum. in ver. vlterius q̄ro. dicit ꝙ verba statuti sunt attendenda nam si dicit si quis sagittauerit aliquē & tunc platea est cōfināda, aut dicit si quis percusserit, & quia percutere est erigere cutē, cōfinabit locus vbi erat q̄ percussus est, vide Cy. in simili. C. vbi de crim. agi opor. l. i. sic ergo videmus quod aliqn̄ inspicimus principiū id est locum, aliqn̄ vltimū, & tūc cautela est secundum Bal. ꝙ semper vterq; locus apponat ꝙ Sali. in l. pen. C. de accu. in ver. quid in balistante. dicit fore necessarium vt reus possit facere plenas suas defensiones, & deliberare an velit cedere vel contēdere, vt l. qui accusare. C. de edē. & in l. i. ff. de eden. Si aūt statutū dicit si q̄s sagittando aliquem percusserit, & tūc dicit Salic. ꝙ vterq; locus debeat apponi per supradicta. & idem si statutū dicat si quis sagittauerit & aliquē percusserit, quia copula & principaliter copulat, & sic locus vterq; de necessitate debet apponi prædicta vera d qn̄ initium d & finis sunt prohibiti per supradicta, ne reus teneatur duplici pœna ꝑpter loca diuersa. Si vero initium erat licitū & habebat causam licitam, tūc inspicimus initium & nō finē l. quod ait. §. quod ait. & ibi per Bar. ff. de adul. facit l. quicunq; maior. ff. de bo. lib. §. i. †Quod facit ad multa, pone aliquis cœpit aliquā personam in platea, & eā portauit extra plateā & ibi vulnerauit, an puniatur tanq̄ percusserit ipsum in platea. d. l. ꝙ ait. facit quod sic. sed tn̄ per prædicta apparet contrariū quia initiū fuit licitum, ideo inspicietur locus finalis, & eodem modo si aliquis insultat aliquē in platea & ipsum infugat & percutiat extra plateam non vr̄ ipsum vulnerasse in platea, & per hoc Cy. in l. qui de crimine. C. de accus. in iiii. q. dicit ꝙ si aliquis insultat aliquē cū gladio euaginato in territorio vnius iudicis & eum in sequendo in territorio alterius iudicis interfecit debet fieri executio & iustitia vbi est factū homicidium. arg. l. ita vulneratus in princ. ff. ad l. Aqui. & l. quoniam multa. ff. ad l. Iul. de vi. & vide Bar. in d. l. libellorum. & Floria. in d. l. ait. ff. ad l. Aquil.

10 †Tertio facit pone statuto cauet ꝙ licitū sit inuentū in possessione sua damnū dantem percutere sine pœna, pone quod aggredior damnū mihi dantē in possessione mea & ipsum fugientē extra possessionē ꝑsequor & ipsum percutio extra possessionē meā. certe ipsum licite percutio, quia initiū fuit licitū, ita no. dicit Bart. in d. §. quod ait lex.

c **Extra plateam. Adde tu & vide Bald. in consi. xcvj. in ij. volu. & prędictis adde Aret. in cap. fi. de foro compe. vbi pon t de sagittante in vno territorio & vulnerante existentem in alio territorio quis erit iudex. & adde etiam quod dictum Barto. in d. l. libellorum. sequitur do. Maria. Soci. in cap. postulasti. extra de fo. compe. & adde etiam prædictis Abb. in cap. j de præsump. & Ioan. And. in c. j. de conse. eccle. vel alta. & do. Maria. in c. j. de rapto. & in c. qualiter & quando el ij. art. xi. princ. q. vi. de accus. Strad.**

d **Quando initium. Adde & vide Alexand. de Imo. in consi. xxiiij. in ii. vol. vbi ponit de eo qui fuit inuentus in domo & vulneratus & extra domum mortuus. Ber.**

Augusti. Tu aūt adde doc. maxime do. Ant. de Bu. in c. fi. extra de fo. cōpe. q̄ videtur velle quod si quis sagittat in vno loco, & ipse sagittatus est in alio qđ in vtroq; loco pōt dici factū esse delictū, & ideo subdit ipse qđ si q̄s in vno territorio habet arcum in manu cū sagitta & sagittat vnū qui est in alio territorio alterius iudicis, qđ respectu loci vbi delicta sunt facta ambo erūt iudices, subdit si vtriq; cōcurrāt ille iudex obtinebit in cuius territorio sagitta percutit, & ibi multa allegat. Et certe ista materia proprie

proprie dependet a dictis Ioã. An. vbi format similes qõnes in maleficiis in addit. ad Spec. in ti. de inquisitione. in §. nunc tractemus. vers. super hoc vide decretalem statuimus. qui alle. Ia. Bu. in q. sua quæ incipit statuto ciuitatis qui ponit qõ. de eo qui fuit captus in vno loco & positus super æquũ expoliatus in alio loco vbi debeamus dicere delictum fuisse cõmissum. & vide doc. & Io. And. in c. i. de priui. lib. vi. qui ponit q de eo monacho monasterii exempti qui status in loco exempto percussit cum lapide existentem extra locum exemptum. Et ibi dicit ꝙ ista q. fuit Egidii Cremonensis, & ibi vr̃ cõcludere ꝙ illud delictum in vtroq; loco cõstat esse cõmissum adeo ꝙ vterq; iudex potest inquirere. ar. l. si plures. ff. arbo. fur. ces. in fi. & idem videtur velle Fran. secundum eũ in c. si de fo compet. per c. illorum extra de sen. excom. & c. pastoralis. extra de testi. & adde Io. And. in reg. in obscuris. de reg. iur. in mercu. in prin. dum dicit primus immisit in secundũ gladium, lãceam vel sagittam, dubitatur in quo loco quis sortiatur forũ. Et in terminis nostris omnino vide pulchra verba Bal. in l. i. C. vbi de cau. pos. agi opor. quicquid sit lege oẽs istos doct. plus mihi placet sn̄ia Bar. q̃ posuit in d. l. libellorũ. dicat Sal. quicquid velit in d. l. pen. C. de ac. & adde Bal. in c. i. i. §. furtũ. de pa. iu. fir.

11 *Locus an confinari debeat quando quis mittit gentem ad terram abiectam.*

11 ANGE. †Quæro quid si quis misit gentẽ ad terrã alienã q̃s locus cõfinabit̃ Bar. in d. l. libellorũ ver. iuxta hoc q̃ro. dicit statutũ qđ in delictis habẽtibus causam successiuã locus & tẽpus perfecti delicti inspici. & cõfinari. l. semper. ff. ꝙ vi aut clam. Si vero maleficiũ respicit totum cõe ciuitatis, vt quia ipsum occupauit vt ciuitatẽ Assisii, tunc in inquisione contra occupantẽ non est necesse apponi confinia, vt l. de pupillo. §. q nunciat. ff. de ope. no. nun. ita dicit Bar. in d. l. libellorũ. in vers. quæro. volo aliquẽ accusare. & hoc no. Bar. in l. pe. C. de insti. & substi. sub condi. factis. dic vt ibi, sed hoc nõ est mirũ. nam debes scire ꝙ qñ contractus vel maleficium fit in loco notorio nõ est opus quod confinetur, vt puta qñ fit in palatio potestatis vel in ecclesia sancti Petronii, tunc non est necesse ꝙ ex confinibus verificetur quod clarũ est. l. i. in fi. ff. de dot. præle. ita dicit Bar. in l. demonst. ff de cõdi. & demõ. & Bar. in l. si quis in fundi vocabulo. ff. de le. i. & sic no. qđ si indictis locis nõ apponũtur confinia nõ vitiabit̃ ꝓcessus & contractus, possunt tñ apponi & apposita nõ vitiant, vt l. q̃ dubitationis. ff. de reg. iu. qnimo fortius dico, qđ si cõfines apponunt̃ in loco notorio & erret̃ nõ vitiatur inquisitio. arg. no. in l. vinum. ff. si cer. pet. & l. i. §. i. ff. de rei vend.

AVGVSTI. Itẽ adde tu inquantũ dictũ
a est qđ si maleficiũ fit in loco notorio a non est opus qđ cõfinet̃, vt puta ĩ palatio huius ciuitatis, dic qđ hoc idẽ tenuerunt Moder. maxime Imo. & Pau. de Ca. in d. l. si quis in fundi vocabulo. per l. cũ seruo. §. i. ff. de contrahen. emp. & d. l. i. §. i. ff. de do. præle. cum ꝓpter qualitatẽ expressam reddat̃ certus, & fuit sn̄ia Bar. in d. l. cum seruo. §. i. & Bal. in l. certum. ff. si cer. pe. & Ang. in l. hac consultissima. C. qui test. fa. pos. per id quod dixit ibi, glo. de gallo presso qui fuit bidellus Accursii. Sed adde quod Gã. in suo trac maleficiis. expresse tenet contrariũ & refert Ang. in l. hac consultissima. vbi etiã dicit fortius qđ eius opi. ĩ practica. obseruat̃ sed aduerte quia opi. Bar. & aliorũ potest saluari per ea quę notat. Guil. de Cu. & Bal. in l. comparationes. C. de fid. instru. circa iiii. colum. vbi concludunt qđ licet in instrumẽtis debeat inspici locus contractus celebrati. iuxta l. generali. C. de tabula. lib. x. & l. optimam. & ibi doct. C. de cõtrahen. & commit stipu. tamen si ex inspectio. contractus apparet de loco vbi consueuit fieri talis contractus nõ requiritur expressio loci, vt in actibus qui communiter fieri solẽt puta in thesauraria. allegat. l. i. C. de apoch. lib. x. sed aduerte si quis vellet tenere opin. Gan. faciliter posset responderi ad doctrinam Guil. & Bal. in d. l. cum probationes. quia illa doctrina est falsa. vt late dixi post doc. in l. de pupillo. §. qui nunciat. ff. de ope. no. nuncia.

ADDITIO.

a ¶In loco notorio. Adde & vide Bald. in consil. liiij. in ij. vol. inci. casus breuis & arduus. Ber.

12 *Locus an sit confinandus in delictis quæ committuntur in negligendo.*

1 ANGE. Et ꝑdicta ꝓcedũt in delictis quæ cõmittũtur in faciẽ. secus in delictis q̃ committitur in negligen. vt puta quia in syndicatu

eatu cõuenitur poteſtas de negligentia quis locus ſit confinandus. Rñdeo quia aut debebat aliquid facere in certo loco, vt cuſtodiã, vel ad certum locũ denunciare maleficia, & tunc ille locus eſt confinandus: quia ibi fuerit cõmiſſa negligentia, vt l. deſertorem. §. qui ſtationis. ff. de re mili. Si vero locus non erat determinatus, tunc nõ eſt aliquis locus apponendus. ita dicit Bart. in d. l. libellorũ. in verſic. ſed quòd in maleficiis. & idem tenet Sal. in l. pen. C. de accu. verſ. q̃ro in quibus omiſſo vel negligẽtia, ſed de aliis negatiuis, an locus & quis ſit confinandus, vide latius p Bal. & Sal. in l. actor. C. de pb. in fi. dic vt ibi ſufficit remiſsio. & Bar. in l. libellorum. in fi. princ. ff. de accuſ.

AVGVSTI. Tu in hac materia, adde q̃ dixit Bal. in l. j. C. de his quib. vt indig. in fi. j. col. qui dicit ꝙ non entia non ſunt in aliquo loco circũſcripta. & idem dicit ꝙ in caſu l. fin. ff. de decre. ab ordi. fac. quia ibi erat maleficium negatiuum ꝙ non circũſcribebatur per locũ aliquẽ determinatum. & idẽ dixit Bal. in l. presbyteri. C. de epiſc. & cle. ꝙ vbi locus omnino eſt incertus, tunc locus non debet apponi in libello criminali. Et de materia principalis quæſtionis noſtræ adde Bald. Angel & Imol. in l. ſi mora. ff. ſoluto matrimo. & Salice. in d. l. actor. C. de proba. per Ioan. And. in addi. Specu. in tit. de accu. in quarta parte circa princ. & vide Ro. omnino ibi in d. l. mora. & ibi dixi.

13 *Locus et tẽpus anponi debeant in lege aquilia.*

13 ANGE. †An in l. aquil. ſit locus & tẽpus inferendus. dic quòd nõ, vt not. Bar. in l. neratius. ff. ad l. Aquil. per illum tex. nec etiam damnatus. l. Aquil. vel met. cauſ. vel etiã interdicto vnde vi eſt infamis, vt no. gl. & Bar. in l. j. in prin. ff. de infami.

AVGVSTI. Tu adde quòd Odofre. in libellis ſuis dixit quòd in l. Aquil. non eſt locus & tẽpus apponẽ. refert & ſequitur Bart. in l. prætor. in principio. ff. de iniuriis. & ratio eſt iſta, quia vbi actio ciuilis deſcendens ex delicto non infamat, ibi non habet locũ ſolennitas legis libellorum. Iſta fuit ſententia Barto. vbique in l. item exigit ff. de dolo. & in d. l. Neratius. & in d. l. prætor. quæ cõcluſio an ſit vera vel falſa, ſupra diſputaui & latiſsime.

14 *Statutum duplicans pœnas an valeat & quomodo debeant duplicari.*

15 *Statuto dicente quòd in delictis commiſſis in eccleſia pœna dupletur ſi quis commiſit ſacrilegium, quòd non poteſt niſi in eccleſia committi, an propter eccleſiam pœna duplabitur.*

16 *Qualitates quando ſunt poſt maleficium conſummatum, ut contra negantem maleficium quomodo faciant pœnam duplicari.*

17 *Qualitas quæ ineſt à principio, ut puta in ſtatuto de nobili offendente, quomodo faciat pœnam duplicari.*

18 *Duplicatio pœnarum quando habeat locum & quando non.*

19 *Statuto dicente ſi quis percuſſerit aliquem in platea cum ſanguinis effuſione amputetur ſibi manus, modo aliquis percuſſit alium pluribus percuſsionibus cum ſanguine, an plures manus debent amputari.*

20 *Statuto cauetur quòd portans bladum extra territorium perdat animal, modo quis portauit bladum de nocte cum uno animali, in qua debet pœna duplicari, an teneatur ad duo animalia.*

21 *Statuto cauetur quòd magnas condemnetur in quadruplum quam popularis, magnas uulnerauit aliquẽ de nocte, ubi popularis pro qualitate noctis condemnaretur in duplum, quomodo condemnabitur ille magnas.*

22 *Statuta duplicantia pœnam propter locum intelligi debent quando illud delictum poteſt fieri indifferenter in illo loco & in alio.*

23 *Pœna quando imponitur per reſpectum ad aliã intelligitur cum omnibus qualitatibus illius pœnæ ad quam fit relatio.*

24 *Statutum de pœnis duplicandis non habet locum in pœnis correlatiuis.*

25 *Statuta dicentia quòd de nocte pœna duplicetur, non habent locum in pœna abſciſsionis membri.*

26 *Statuta loquentia de pœnis duplicatiuis non habent locum in pœna manus uel pedis.*

27 *Statutum dicens pœnam duplicari pro delicto commiſſo in palatio, intelligitur de delicto quod poteſt committi in palatio & extra.*

28 *Statutum de pœnis duplicandis, an militet in tempore, puta ſi pro uulnere debeat uulnerans ſtare in exilio per decẽ annos, an ſi fiat de nocte, propter quam qualitatem pœna ſit duplicanda ſtabit xx. annis.*

14 ANGE. † Et aduertendũ est ad inquisitionem nostrã, quia in ea ponuntur aliqua ex quibus vt plurimũ per statuta Italiæ cõmuniter pœna duplicatur. Et quia ista sententia duplicationis pęnarũ magis cadit hic q̃ alibi. Ideo aduertas, quia si ex statuto pœna duplicatur de nocte, & ẽt duplicatur ꝑꝑ locum, videlicet in platea, & ẽt duplicatur, quia in festo natiuitatis dñi commissum, vel in festo omnium sanctorũ, vel in festo sancti Donati episcopi Aretini, an tribus vicibus in casu nr̃o duplicet̃, & quoties duplicet̃. Et primo est videndũ an tale statutũ duplicans pœnas ꝑꝑ locũ vel similia valeat. dic ꝙ sic, ĩ §. atrox inst. de iniur. & ibi hoc notaui. Secundo dicas ꝙ istã. q. posuit Bar. in l. aut facta. §. locus. ff. de pœ. & in l. Meuius. §. duobus in fi. ff. de leg. ij. & in l. vulgaris. in prin. ff. de furt. & plene in l. sanctio legũ. ff. de pœ. & in l fideicõmissariis. § decẽ. de lega. ȝ. vbi in effectu cõcludit ꝙ inspiciatur statutũ, nã aut ꝑꝑ istas qualitates pœnæ augentur, nõ tñ per nomina multiplicatiua vt puta in nocte puniat̃ in x. plus in platea in vj. plus, & in festo Natiuitatis in v. plus q̃ si alio tẽpore deliquisset, tunc omnes dictæ pœnæ possent habere locũ, vt d. l. aut facta. aut per nomina multiplicatiua loquuntur, vt puta propter noctẽ pœnæ duplicentur, & tunc ẽt si essent millæ qualitates non possent multiplicari vltra quadruplum. instit. de act. in §. omnes. Bal. aũt in l. contra negantem. C. ad l. Aquil. dicit quòd primo duplicandum est simplum, quia duplum à simplo formatur, duplicatum aũt ex qualitate tẽporis, nõ debet duplicari ex qualitate loci, vnde dicit ꝙ ex duabus qualitatibus concurrentibus ad duplicandum, erit pœna tripli vel quadrupli. verbi gratia, dicit statutum quòd de ꝑcussionibus sit pœna centũ librarũ, aliud statutũ dicit quòd pœna de nocte duplicetur, aliud quod in platea dupletur, modo quidã percussit aliquẽ in platea de nocte, certe cõdẽnabitur in ccc. libris non in cccc. sed si pœna huius qualitatis sit simplex, duplicabitur pœna qualitatis, v. g. dicit statutũ quòd popularis percutiens puniat̃ in centũ, magnas vero percutiẽs puniatur in 150. modo quidã magnas deliquit de nocte certe duplicabitur 150. nã licet in eo attendatur qualitas personæ, tamẽ 150. sunt simplum quo ad eum, & hoc ſm Bal. ꝓbatur ex theorica d. l. cõtra negãtẽ. & l. cũ exceptione. ĩ §. quadruplatur. ff. quod met. cau. vnde ſm istam doctri. quę mihi placet, procedamus in casu nostro. ponamus quòd pro vulnere esset pœna centũ, tunc quia de nocte ista centũ duplicabuntur ẽt si esset statutũ per verba multiplicatiua, & essent ducenta per plateã etiã illud erit simplũ. nõ autẽ tunc duplicatum ꝑꝑ noctẽ multiplicabitur, & sic erunt tricenta, & quia in festo Natiuitatis, & etiã ex statuto duplicabit̃ illud simplũ, & prior pœna originalis pro vulnere, quæ erat centum, & sic in totũ in casu nostro erunt xl. Et sic ex ꝑdictis apparet quòd sit duplicatio ꝑꝑ locũ, quod est verũ, quando in omni loco illud sui natura est delictũ, tunc ꝑꝑ locum priuilegiatũ augmẽtat̃ quòd põt, si aũt delictum non põt pariter omni loco committi, sed tantum in vno loco, tunc nunquã propter locũ fit duplicatio, vt puta in delictis cõmissis in palatio vel in ecclesia pœna
15 duplicetur. † Pone quòd quis cõmisit sacrilegiũ quòd non posset nisi in re ecclesiastica cõmitti, an ꝑꝑ ecclesiam duplabitur pœna. dic quòd non, vt d. l. diuus. ff. ad l. Iul. pecu. quia duplicaretur illud quod aliàs esset simplandũ, vel vt in l. hoc edictũ. in fi. & ibi Bar. ff. de publi. sed simplũ nõ reperitur aliàs, qa alibi q̃ in ecclesia nõ põt cõmitti sacrilegiũ, ergo non põt duplicari, ita dixit Bar. not. in l. aut facta. §. locus. ff. de pœ. sed Bar. in l. sanctio legũ. ff. de pœ. vbi late & amplissime loquitur, & singulariter tractat hãc materiã, dicit quòd aut qualitates ex quibus debet fieri duplicatio concurrunt eodẽ tẽpore, & sic tẽpore delicti pariter & simul, & vna nõ est anterior vel posterior altera, vt puta, ꝑcussisti Titiũ in platea de nocte & in festo omniũ sanctorũ, aliquãdo qualitates aliquæ sunt post delictũ cõsommatũ, vt puta dicit statutum, quòd contra negantem maleficiũ pœna duplicet̃, aliquando qualitates insunt à principio ante maleficiũ, vt puta dicit statutũ, quòd nobilis puniatur in duplum eius quod puniretur plebeius. Primo casu, qñ qualitates concurrunt eo tẽpore, & sic vna non potest dici antiquior alia, & simplũ tunc primũ tãtummodo duplicabit̃ semel,
16 vt supra dictum est. † Secundo casu, quãdo qualitates sunt ex post facto, & sic post maleficium cõsummatum vt cõtra negantem, & tunc duplicabitur cũ oĩbus dictis quali-

tatibus

tatibus,& de nocte in platea,& in festo omnium sanctorũ.l.cũ exceptione.& §.quadruplabitur.ff.quod met.cau.†Tertio casu,qñ
17 qualitas inest à principio, vt puta in statuto de nobili offendente, & tunc tota pœna q̃ imponeret habito respectu ad oẽs illas qualitates,s.de nocte.& in platea &c. est simplũ & illud totũ duplicabitur,& sic potest ascendere ad multũ. pro hoc alle.casum in l.j. cũ glo.si fami.fur.fe.dic. & l.verũ. cũ ibi not.ff. de parric.quia intelligitur cum qualitatibus omnibus,vt l.à filio.§.pater.ff.de alim.&ci.leg.vide tñ multo latius per Bar. in d.l.sancto.quod perpetuo tene menti.†Et pdicta
18 de duplatione pœnarum habẽt locũ qñ est ea e quid quod potest duplari vt quantitas vel quæ consistit in pondere, numero, vel mensura,secus si cõstat in speciebus, vt puta,quia amputetur sibi manus ex certo delicto si cõmisit de nocte ẽt si pœna deberet duplari,non tñ sibi amputabunt duæ manus,sed tñ vnica,ita dicit Bar. in l. Lucius. §.impuberẽ.ff.de legat.ij. & in l.Meuius.§. duobus.in fi.& d.l.sanctio legũ.in fi. Idẽ in tẽpore quando tẽpus est specifice designatum, s. cum designatione principij & finis ipsius tẽporis.ita dicit Bal.Raph.& Imol.in l.ex facto.§.j.ff.de vulg.& pup. & pp noctẽ tale tẽpus non duplicabitur, quia est designatum ut species. Et prædicta procedunt qñ aut pœna duplatur propter locũ, aut in
19 loco vnicum maleficium cõmittitur. †Sed quid si statutum dicat,si quis percusserit aliquem in platea cũ sanguinis effusione amputetur sibi manus. modo aliquis aliũ percussit pluribus percussionibus cum sanguine, vt est in casu nostro, an plures manus debeant amputari,distingue aut statutũ dicit amputetur sibi manus simpliciter & indifinite, nec dicit de dextra vel sinistra, & tunc ambæ manus amputari possunt, sicut enim genus generalissimũ ꝙ est in quantitate multiplicatur, ita hoc genus subalternũ recipit multiplicationẽ donec durat.l.in rõnem.§.diligenter.ff.ad l.fal.Si vero dicat manus dextra, tunc si illa plura delicta præcesserat antequã aliqua fieret cõdemnatio, tunc sufficit amputari illã manum dextrã pro omnibus percussionibus.vt l.vulgaris. ff. de furt. Si aũt prius erat facta cõdẽnatio & executio pro vno delicto in manũ dexterã,postea cõmitteretur aliud delictũ, posset iudex ne delicta remaneant impunita alterare pœnã in aliã manũ sinistrã. vt l.hos accusare.§.omnibus.ff.de acc.ita no.dicit Bar.
20 in d.l.vulgaris. †Inducuntur pdicta ad qõ. statuto cauetur ꝙ portãs bladũ extra territorium perdat animal, modo quidã portauit bladũ de nocte cũ vno animali in qua pœna debet duplicari,dic ꝙ iste non tenet ad duo animalia cum sit species quæ duplari nõ potest, vt d.§.impuberẽ. ita dicit Bar. in d.§. duobus.Et eodẽ modo qñ pœna nõ esset reiterabilis nunquam duplatur, vt puta pœna mortis, vt not.gl.& Bar.in d.l.vulgaris. circa mediũ. ꝙ est verum, qñ omnes pœnæ essent mortis.Si autem vna esset pœna mortis,alia manus amputatio,tũc distinguı debet,aut pęna mortis primo habuit locum & executionẽ & pœna manus cessat, aut primo locũ habuit pœna manus, & tũc pœna mortis locum habere potest in l.ij.§. fina.ff.de cust.reo.sed Raph.in l.j.ff.nil no. app.pe.videtur in simili aliter dicere. dicẽs dubito an intentio.d.l.j.nil no. allegatæ per Bar. fuerit ꝙ dãnatus fuerit ex diuersis criminibus ad pęnas incompassibiles, quomodo enim iudex potest cõdemnare aliquem ad furcas & ad decapitationẽ, quia & hæc sententia continet incompassibilitatem nec enim i vna sentẽta, nec in diuersis quis potest ad duplicem mortẽ condemnari,semel enim mortuus amplius mori non potest sicut nec testamentũ semel ruptum amplius rumpi potest,vt l.nã & postea.§.j.ff de iniusto rup.testa.& sententiæ essent illusoriæ,vt l.si prætor.in princ.ff.de iudi. vnde propter hoc intelligi ꝙ in d.l.j.erat dãnatus ex duabus causis concurrentibus simul iunctis ad vnam mortẽ,ipse appellat à sententia,quatenus ea continet ipsum tale delictum commisisse ab alio autem nõ appellat, vnde sicut in l.3.ff.de app.qui appellat contra vnũ contra omnes appellat,ita in d.l.videbatur. quia ratione vnius delicti appellauit: an ratione alterius videatur appellasse, & in d.l. j.dicitur quòd si de graui appellauerit, videtur etiam de eo appellasse, alias secus, & appellatio erit tota nulla,alioquin cum grauius esset damnatus non debet fieri executio,quia nulla est propter indiuiduitatem, & hoc dici vr̃ fuisse de mente gl.propter .ura per eam allegata,vnde concludit sibi placere ꝙ vbi ambo delicta sunt decisa eadem

 senten-

sententia debet suspendi maioris executio: quia dici nō pōt ꝙ fuerit pūctū,& tunc suspendi debet executio maioris, sed vbi ī ea dē sententia nō sunt pcisa, q̄a alius velit ex alio delicto accusare,primū delictū dēt praecedere.iuxta no.in l. si q̄s ex multis.de noxa.& l.si vero de pecu.sed tu dic ꝙ Bart.loquit̄ qñ pęna est vnica mortis alia mēbri mutilatio.dictū vero Rapha. loquit̄ qñ diuersæ sententiæ siue penæ mortis inferunt̄ & diuersis casibus loquunt̄, & sic vnusquisque eorū in casu suo potest dicere verum. AVGVSTI. Tu aūt in hac materia duplicationis pęnarū adde ꝙ cōtra cōem sententiā fortiter obstat text.in l.si cū exceptione.§.quadrupletur.ff.ꝙ me.caus.vbi habet̄ ꝙ quoties aliquid dēt duplari vel quadruplari non simplū debet duplari, sed duplū duplicabitur,vel quadruplabit̄, & ideo recte illū tex.ponderat Bar.ibi dum dicit. iste tex. facit ad quæstionē aliquis cōmisit delictum in platea de nocte in festo sancti Herculani,quę pęna debet duplari: an duplicabuntur secundū simplū,vel secundū duplū, vel quadruplū.iste tex. facit quòd secundū duplū nō secundū simplū. Inquantū dr̄ ibi quòd cum fructibus & omni cā debet fieri duplicatio.dicit tñ Bar. ibi quòd hoc est falsum, & in effectu in hac materia approbat dicta per ipsum in d. l. si pſes.in fi.Itē adde ꝙ cōtra istā cōem sentētiā fortiter ēt obstat tex.in l.si cū exceptione.§. si q̄s.quòd met. cau. quē tex.ibi pōderauit Bal. q̄ dicit not. ꝙ licet probet̄ ꝙ nō solū quadrupletur res sed ēt accessiones. Et iō dicit hoc est argumentū ꝙ si de nocte debet pęna duplicari quòd nō solū duplicet̄ simplum, sed ēt pęna q̄ in pęnā ponitur rōne alicuius qualitatis sed dicit quòd doct. tenent contrariū in causis criminalibus q̄ dicūt quòd quicquid additur simplo non venit duplicādū & exēplificat verbi gratia, de vulnere est pęna cētū, si cōmittatur in strata duplatur poena. Modo pone ꝙ istę ambę qualitates cōcurrunt,quia in strata & de nocte cōdemnabit̄ iste in tercentū,quia ratione cuiuslibet qualitatis duplatur cētū nō aūt condemnabit̄ in quatuor centum, quia ista verba debent ad simplum referri. nec obstat iste.§. quia respondet Bal.ibi q̄ imo ille tex. facit ꝓ q̄stione, quia totū hoc habebatur pro simplo.Et ideo totum quadruplatur,sed ī rōne proposita non est ita, quia illud quod additur per nomina multiplicatiua,non pōt habere locum nisi in simplo. †Subdit postea Bal.pone statuto cauetur ꝙ magnas cōdēnetur in quadruplū quā popularis. Modo magnas vulnerauit aliquem de nocte vbi popularis pro qualitate noctis cōdemnaretur in duplum, vnus magnas condemnabitur in quadruplum illius dupli, an in quadruplo simpli. vr̄ quòd sic per ea quæ dicta sunt.Sed dic quòd videtur, quia in simplo debet hic accipi totum id in quo condēnaretur popularis, quia habetur respectus ad illā summam, & sic ratio multiplicatiua respectu personæ non respectu simplicis facti, & hoc verius, vnde dictus magnas veniet in casu præmisso sic condemnādus. & ita consuluit Iac.de Bel.secundum Bal. ibi, & dicit ꝙ ista est communis practica, quia ex termino ad quē fit relatio debemus istā multiplicationē assumere.Et ita in istis quęstionibus decidit Ang.ī d.§.si quis.qui fecit mentionem de doctrina Bal. frarris sui & ī omnibus approbat dicta sua allegans etiā Bart.in d.l.si pſes. Et de materia vide pulchra verba Bal.post glo. in c.j.§.fi. de pace tenenda. Itē adde quòd vnam pulchrā limitationem ponit Bartol. in hac materia ī consi.suo cxciij.† q̄ dicit ꝙ ista statuta duplicantia pęnas propter locum intelligi debent,quando illud delictum potest fieri indifferenter in illo loco & in alio,secus si tale delictum non posset fieri nisi in illo loco tantum & ibi vide exemplum. Item adde inquantum supra decisa est quæstio de nobili offendente vbi poena debet quadruplari ꝙ cōtra illam decisionē est tex. in l.in furti.ff.de fur. quem tex.in hac materia reperio ponderasse Bart .in l.j.§. cum plures.ff. si fami.fur.fec.di. quem tex.ibi in d.§.cum plures iuncta gloss. ponderauit etiam Bart. qui dixit no. ex isto tex.iuncta gl. † ꝙ qñ poena imponitnr respectiue ad aliam intelligitur cū omnibus qualitatibus illius poenæ ad quam fit relatio,& pro hoc dicit hoc anno erat quæstio dicit statutum ꝙ nobilis puniatur poena quadrupli eius ī quo puniretur popularis. contingit quo nobilis delinquit de nocte vel in platea, q̄ritur vtrū poena debeat quadruplari, poena simplicis maleficij,an vero poena maleficii sic qualificati,& dicit ꝙ hoc vltimum videtur verū, quia

21

22

23

quia ad illa refertur cum omnibus qualitatibus suis, sed dicit quòd in cōtrarium facit d.l.in furti.in fi.tamē in hac materia approbat Bart. dicta per ipsum in hac materia in
24 d.l. sanctio legum.ff. de pœn. † Item adde & intellige prædicta nō habere locū in pœnis correlatiuis, & hæc fuit aurea decisio Bal.in l.athletas.in §. calumniator.in fin.ff. de his q not.infa.quia ex illo tex.iuncta doctri.Guil.ibi dicit ex hoc no. quòd licet magnas debeat puniri, in quadruplo quā popularis crimine probato contra eū, & euenit quòd magnas fecit falsas accusationes contra popularem, ita quod veniet puniendus pœna talionis non punietur in quadruplo, sed punitur in simplo, sicut debet puniri popularis crimine probato contra eum, & hoc facit pęnæ identitas, vnde dicit ibi Bal.quòd statuta loquentia de pœna quadrupli debēt intelligi vbi pęna imponitur, non habito respectu aliquo alio sed simpliciter non autem in pęnis correlatiuis quod
25 dicit esse notabile, & mēti tenendum.† Itē adde aliā limitationē quā posuit Bal.in l.cū in furti.ff.de in litē iurādo.q dicit quòd statuta talia q̄ dicunt quòd pęna de nocte sit duplicanda non habent locū in pęna abscisionis mēbri puta manus vel pedis q̄a dicit quòd in pęnis corporalibus vna executio sufficit, vñ dr̄ quòd homini semel statutū est mori, & mos est vltimū terribilium. Sed aduerte quia contra istam decisionē vr̄ esse doctri.Bart.in l.vulgaris.ff. de furt. Et dictū est supra q Bar. videtur velle quòd si statututum nō venit ad speciē, sed dicit ꝙ abscindatur manus, & nō dicit plus dextra, ꝙ sicut multiplicabitur quātitas in generalissima in istis pęnis, ita multiplicabitur pœna in hoc genere subalterno. Sed ego non approbo doctrinam Bar. sed plus mihi placet doctrina Bal. & ea ratione quam posuit in l.j.C. de senten. quæ sine certa quātitate q dixit quòd si q̄s cōmiserit delictum vnum cū mille qualitatibus & quælibet qualitas haberet de per se pęnam tñ inter pęnas nō possunt excedere quadruplū & hoc in pe-
26 nis pecuniarijs quod est notabile. † Postea subdit quòd statuta loquentia de pęnis duplicatiuis non habēt locum in pęna manus vel pedis, quia fiscus in pęnis prætendit causam lucratiuam.l.apud cellum.§.de autoris.ff.de excep.doli.sed plures causę lucratiuæ non concurrunt. Item sicut totus homo est species q̄dā, ita quodlibet membrū, & lex dicit ꝙ si testator duplicabit legatū nō porrigit ad species.ff.de leg.2.l.lucius.§.impuberē. Ergo q̄a nō pōt duplicare personalē pœnā, imponet illā pęnā personalē simplicē & vltra hoc pęnā pecuniariā arbitrio suo, quasi pęna ꝑsonali nō cadēte. Alij dicunt ꝙ si nō pōt amputari vna manus amputabit altera. Sed dixit Bal. ꝙ dixi verius, & humanius est, quia mutilatio secūdæ manus est longe maior pęna quàm prima, & iō plus esset quā duplicatio sicut patet in euulsione oculorū, & ita hoc approbo. Sed bñ no. ꝙ talis cōdēnabit in pecunia arbitrio iudicis. Et vide Bal.in l.lucius.§.im
27 puberē.ff.de leg.ij.† Itē adde ꝙ statutū loquens de pęnis duplicādis. Si delictū factū est in palatio, opus est quod illud delictum quod fit in palatio fit tale delictū quod pōt cōmitti & in palatio & extra ad hoc vt pęna duplicet, quia pōt esse delictū quod not. pōt cōmitti nisi in palatio. Et not. quia ista fuit elegans decisio Bar.ī quodā cōsilio suo in ordine.cxciiij. quod inci. Tudertinus. ibi
28 vide.† Et an tale statutū de pęnis duplicādis militet in tempore, statutū dicit. si quis vulnerauerit stet ꝑ x. annos extra ciuitatē: Et alio statuto cauetur quòd pęnæ duplicentur in delictis de nocte factis. Adde Bar. in d.§.impuberem.& remittit se ad dicta ꝑ ipsum in l.j.§.fin.ff.ad Turpill. An aūt species possit duplicari ꝓpter statutū q̄d duplicat pęnas, Adde Bal.in c.j.§.si duo.de pace tenenda. Et vide Bal.in l.j. i fi.C. de sen. quæ sine certa quantitate.& Bal.in l.si cum exceptione.§.quatenus.ff.quòd me cau. Et adde Moder.in d.§.duobus. in l.meuius.et in l.lucius.§ impuberem.ff. de leg. 2. & oēs dicūt quòd tale statutū nō hēt locū ī pęnis corporalibus in specie quæ multiplicari nō possunt quod not. Adde quæ dicam infra, in gl.quæ incip. quas si nō soluerit intra.x. dies amputetur sibi manus dextra.

29 *Inquiritur simpliciter de vulnere & pendente iudicio sequitur mors, quid faciet iudex.*

30 *Qualitas mortis, quando possit addi processui formato de vulneribus.*

31 *Consuetudine generali totius mundi est derogatum omnibus legibus punientibus homicidium non consummatum.*

32 *Accusauit Titius Seium quòd eum vulnerauit, hac accusatione pendente, & probato illo maleficio per testes mortuus est Titius ante sententiam, an iudex poterit procedere ad condemnationem super morte.*

29 ANGE. †Quid si aliquid dictarum qualitatū omittat. Et primo q̄ro simpliciter inquiritur de vulneribus, & pendēte iudicio sequitur mors, q̄d facit iudex. R̄ndeo, aut iudex in sua inquisitione apposuit illā clausulam & bonam formam scilicet super quibus omnibus &c. & tunc etiam eodem processu morte secuta, postea nō per modum additionis, vt dicam infra in glo. super verbo, quid. iudex addidit &c. & probata morte in eodē processu poterit de morte puniri, vt dicam infra in gl. super verbo, (emergentibus & cōnexis,) aut dicta clausula nō est apposita, vel si eam apposuit, non posuit late vt decet, & tunc aut loquitur de iure communi, aut secundum statuta. Primo casu potest in eodē processu de morte cognosci & puniri, quia de iure communi valuit accusatio & inquisitio, si simpliciter de vulneribus fuerit dictum. licet de morte omissum fuerit, q̄a lex Cornelia de siccariis nō requirit ꝙ ꝑcussus moriat̄ sed sufficit quòd animo occidēdi percusserit, vt l. si is q̄ cū telo. C. de siccar. Vnde si dicta qualitas mortis postea ī processu de simplici vulnere addat̄, nihil d̄r addi sed exprimi, q̄d tacite inerat, vt l. iii. ff. de leg. i. sed secundū formā statutorū q̄ requiritur ꝙ aliq̄s vere occiderit necesse est q̄d fiat additio ad hoc vt d̄ dicta morte secuta, possit fieri condēnatio, ita no. dicit Bar. ī l. senatus. ff. de accu. ver. aduerte q̄a &c. facit quod idē no. ī l. prior. §. i. ff. de iniur. & in l. nunquam plura. ff. de priua. deli. versi. quæro circa hoc &c. Tu iudex sis tñ bene cautus quòd aliq̄ñ ex forma statutorum, vt est Perusij maior pœna est de vulneribus quā sit de morte, quòd tūc q̄ñ ꝓcedit per inquisitionem de simplicibus vulneribus non facias dictam additionem tuæ inquisitioni de morte, & idem q̄ñ procedit per accusationem quod non patiaris accusatorem addere qualitatem de morte. Et isto casu a principio debes pati q̄d accuset simpliciter de vulneribus. ita eleganter dicit

30 Bar. in d. l. nunquam. & in d. versi. † Sed dubiū insurgit q̄ñ dicta qualitas possit addi dicto primo processui. Hanc quæstionē format Bar. ī d. l. senatus. ver. gl. q̄ro. de qua dicam late infra in gl. super ver. q̄ iudex addidit &c. concludit tñ Bar. in d. l. senatus in accusatione formata simpliciter ꝙ vulnerasti Titium sed in ea non est dictū de morte, sed quia vulnus erat tale ꝙ remaneret cicatrix, an ꝓ morte vel cicatricem omissam possit nouū iudiciū inchoare, nā dicit quòd si sc̄d'a accusatio ꝓducitur ante nomen receptum inter reos in prima, & tūc super secunda audietur omissa prima, vt l. ii. §. fi. ff. de adult. Idē si hoc fiat post nomē receptū inter reos, quia super secūda tanquam grauiori procedet, vt l. per minorem. ff. de iud. ita dicā in inquisitione, q̄a iudex inquirens succedit in locum accusatoris, vt l. ii. §. si publico. & ibi Bar. ff. de adult. Sed adde quod no. Bar. in l. denunciasse. §. q̄d tñ. ff. de adul. in fi. sed latius no. Sal. in l. q̄ de crimine. C. de accu. ver. iuxta p̄dicta q̄ro. si iu vna &c. Adde etiā quod dicā infra in gl. super verbo, (qui iudex addidit &c.) circa prin. & in versi. quid si in prima inquisitione &c. sed ego memini alias practicasse cū casus de facto cōtingit ad tollendum omnem dubietatem, quod ego absolui inquisitum ab obseruatione iudicii primi, de simplicibus vulneribus, tantummodo reseruando mihi iudici & curiæ ne maleficia remaneāt impunita ius iterū inquirendi de dictis vulneribus & de morte ad vindictā & pęnā corporalē imponendā, & mandabā circunduci dictū processum & feci cum causæ cognitione, videlicet cū mihi nouiter venit in notitiā q̄d talis ex talibus vulneribus nunc mortuus est &c facit c. pastoralis. extra de excep. & postea formaui ꝓcessum d̄ morte. facit quod no. gl. & Bar. in l. postquā liti. C. de pact. i l. Titia. & ibi Bar. ff. de accu. quod bene no.

a AVGVSTI. Tu aūt in hac materia [a] adde quod Bar. in l. dāni. §. Sabini. ff. de dān. infe. in ij. col. tetigit istam. q. princip. & refert Richar. Malum. qui disputauit istam. q. scilicet q̄ñ agit̄ ex vulnere, an sequi debeat condemnatio ex ipso processu de homicidio. Et Richar. Malum. dicebat ꝙ si dictū fuit de vulnere mortali & potest sequi condemnatio de homicidio, si vero hoc non fuit dictum, & non potest sequi comdemnatio de homicidio ex eodem processu. per l. si vulnerato. & in l. qui occidit. ff. ad le. Aquil. sed ibi

ibi Bart. dicit, q͂ ista sua distinctio est vera de iure cõi, quia nõ requiritur mors, sed sufficit animus occidendi, idẽ ergo si accusatio vel inquisitio contineret illũ percussisse aio occidendi. Sed hæc nõ procederent ſm statuta quæ requirunt mortẽ, q̃a licet inquisitio sit facta de vulnere mortali, nõ põt sequi cõdẽnatio de occiso, quia illa accusatio non fuit proposita, secus si accusator dixisset, quare peto eũ condemnari de morte, & dic vt ibi late per eũ. Adde tñ quod hæc doctrina Bar & d. Ang. hic non vr̃ vera de iure. Et hęc distinctio nõ valet, imo indistincte debemus dicere, siue loquamur de iure cõi siue municipali, non põt sequi condemnatio ẽt si dictũ est q͂ vulnus est mortale, imo falsa vr̃ conclusio sua ẽt in eo casu. Inquantum concludit Bar. talẽ etiã posse puniri non expectata morte, quia vt habeat locum pœna homicidii sufficit vulnus fuisse illatum animo occdẽdi, per d.l. is qui cũ te-
31 lo Adde † q͂ istud hodie nõ vr̃ verum, nec habet locum hodie quia reperitur quædam mirabilis doctr. Spe. quã posuit in ti. de acc. §. j. quã refert & sequitur Bal. in l. iij. C. de ser. fug. & Ang. in l. j. in fi. ff. quod quisque iur. quod de generali consuetudine totius mundi est derogatum omnibus legibus punientibus homicidiũ nondũ consumatũ. Et ita dicit do. Catal. in tract. syndi. q. clxxxvii. quod cum ista sit generalis consuetudo nõ indiget probatione, & ideo vr̃ concludendũ de iure cõi, sicut de iure municipali cõcludit in casu statuti. & ita in hoc passu cõcludit Ro. in d.l. damni. §. Sabini. in ij. col. Adde etiam in hac materia quæ dixit Gãdi. in tract. malefi in q. illa. Pone statutum fore in ciuitate si quis dederit alicui alapã soluat centũ in ver. pone quod Titius mortitere vulneratus accusauit Seium quod eũ
32 vulnerauit. † Qui dicit, quod si iste Titius accusauit Seium qđ eum vulnerauit & hac accusatione pendente, & probato illo maleficio per testes mortuus sit ille Titius ante condemnationem & sententiam, quod iudex super dicta accusatione nõ poterit ꝓcedere, & condemnationem super morte, quia istud est vnum de generibus abolitionis quæ ipso facto à lege conceditur absq; petitione à principe facienda. Nam mortuo accusato perit omnis instãtia iudicii, & omnia acta, vt C. si reus vel accus. mor. fue. l. j. §. fi. & l. libellorum. §. fi. ff. de acc. imo absoluitur accusatus ab obseruatione iudici', dicit tñ q͂ accusatio potest institui ab alio intra xxx dies, & ẽt ab hæredibus accusatoris mortui nõ vt ab hr̃dibus, sed vt ab aliis. l. libellorum. §. fi. & ibi concludit, qđ si postea hæredes accusant illũ malefactorẽ secuta morte qđ illa acta de vulneribus facta cũ vulnerato nõ iuuant hęredes suꝑ morte secuta. Vnde nõ puto q͂ ista doctrina Bar. possit militare aliquo modo ĩ accusatore q̃ accusauit de vulnere, & sequit̃ postea mors, q̃a de morte in eodẽ processu nõ põt sequi cõdẽnatio, dic vt ibi. Et de materia vide Ange. omnino in d.l. senatus. discedẽs aliqualiter à doctrina Bar. ibi. & adde Bar. in l. & si seuerior. C. đ his q̃ no. infa. circa med. q̃ Ia. de But. consuluit cõtrariũ. & ita refert Bal. q̃ dicit, quod contra doctrinã Bar. in d.l. senatus. reperitur quod in l. ancillæ. C. de furtis. in fi. Et vide Floria. in l. vulneratus. ff. ad legẽ Aquil. qui tenet contra Bar. in aliquib' sequendo doctrinam Specul.

ADDITIO.

a **In hac materia. Adde tu & vide Alex. de Imo. in consi. xv. in vol. j. & ibi an per generalem consuetudinem sit derogatum omnibus legibus punientibus homicidium nondũ consummatũ, & an cũ quis est accusatus de uulnere. et an sequatur mors. posit sequi condemnatio, vide etiam Bal. in consi. lxxxj. in v. volum.**

SVMMARIVM.

1 *Delicto commisso in loco religioso, iudex laicus & non clericus habet cognitionẽ & punitionẽ, etiã si esset commissum in clericum.*

2 *Delicto commisso in ecclesia vel eius cimiterio, iudex laicus non potest extrahere malefactorem de loco religioso, sed ipse debet eum capere & tradere iudici seculari.*

IN scalis sancti Petronij cui ab vno dicta ecclesia s. Petronij, ab alio platea communis & alia latera & contra dictum Titium,] † Quãuis delictum
1 cõmissum sit in loco religioso, iudex tamen
b laicus[b] & non clericus habet cognitionẽ & punitionẽ, etiam si esset cõmissum in clericum, vt l. si quis in hoc genus. C. de episco. & cler. facit c. inter alia. de immu. eccl. ita dicit Bart. in l. si cui. §. fin. ff. de accusa. & Sali. in authen. item nulla communitas. C. de

episco.& cleri.ver.q̄ro delictum cōmittitur &c.Et isto casu iste occidens poterit teneri de homicidio & sacrilegio, quia in loco sacro hominē interfecit, vt d.l. si quis in hoc genus.ita dicit Bar.vt refert Sali.in l. qui crimen.C.de accu.in versi.oppono tertio &c. & dixit Bart in l.senatus.in prin.ff.de accu. et si esset tale delictū,ex quo vt dixi incurreret duplicē pœnā,& vna est ciuilis alia ecclesiastica,vt.excōmunicationis,quāuis à iudice fuerit absolutus & condemnatus,& pœnam soluerit tñ poterit condemnari à iudice ecclesiastico,ita dicit Iac.But. & Bal.in l. placet in pen.q.C. de sacrosanct.eccl.Et ad
a uertas † ꝙ si delictū sit cō missum in ecclesia vel eius cimiterio, iudex tñ laicus nō po
c test capere [c] malefactorem,& eum de loco religioso extrahere, sed episcopus debet eū capere & tradere iudici seculari, vt est text. in authen. si quis ei. C. adult.secus autem si deliquit extra ecclesiā, & in ecclesia postea fugit, quia per iudicē laicum potest capi & extrahi,vt in authen.de manda. princip.§.sed neque homicidę.Et est ratio,quia qñ deliquit in ecclesia non deliquit in territorio iudicis secularis, ideo ipsum in ecclesia capere non potest,ita dicit Cy.in authē. si quis ei.quod no ad limitationem eorum. quæ dixi supra in gl.super verbo, fama publica.scilicet in materia capturæ.

b **Laicus. Adde in hoc & vide vt pulchre per Cald.in consi.iiij.in titu.de iudi.& Pet.de Anch. consi.xv.Ber.**

c **Capere malefactorem.adde aliquid circa hoc,& vide per Ro. in consi. ccxxvij & ccxxiiij.Ber.**

A V G V S T I. Tu aūt in hac materia adde quod Cy.in l præsenti.C.de his qui ad ecc. confu.expresse tenuit, quod si delictum est factum in ecclesia iudex secularis nullo modo se itromittit,sed iudex ecclesiasticus est ille qui debet punire tanq̄ delictū sit cōmissum in sua iurisdictione.Ita reperio d.Abb. ipsum allegasse in c.fi.extra.de immu.ec.& ibi d.Abb.refert doctr. Bar.ī d.l.si cui quē iste doctor alleg.hic,vbi Barto.expresse tenuit contrarium,per l.si quis in hoc genus. C.de epi.& cle. & ibi hoc etiā voluit Bald. pōderans illū tex ad hoc.Sed dicit d. Abb. in d.c.fi.quod opi.Bar.est verior,& pro sua opi.induxit optime illū tex.in d.c.fi. & tandem d.Abba remittit se ad nota.per ipsum in c.inter alia.extra de immu.eccle. Et certe do.Abb.ibi optime distinguit, vide omnino ipsum in d.c inter alia.Et ī hac materia adde Sal.in d.authen.si quis ei.qui damnat opi.Pet.& Cyn.quod etiam si de iure ciuili delictū est factū extra ecclesiā vel in ecclesia potestas secularis nō pōt ipsum extrahere. de eccle sine licētia iudicis ecclesiastici, per §.sed neque.in authē.de māda.princ. & ibi ponit q̄d si iudex ecclesiastic⁹ denegat tradere iudici seculari. Hæc aūt vera de iure ciuili,sed de iure canonico an procedāt,vt cō fugiens ad ecclesiā possit extrahi, inde siue delictū est factum ī ecclesia siue extra, & in q̄bus casibus,vide Innoc Ioan.And.But.& Abba.in d c.inter alia. & in d.c.fi. extra de immu.eccle.& per Alberi.in rubr. C.de his qui ad eccle.confu.& omnino per Cy.in d. l. præsenti. qui ponit q.an & qñ aliquis sit immunis,vel non, ex eo quod confugit ad ecclesiā,an possit extrahi ꝑ iudicē secularē sine licentia iudicis ecclesiastici. Et vide omnino q̄ dixi supra in gl.in verbo,fama publica præcedente in materia capturę.& Ang. in d.authen.si quis ei.C.de adulter. vř transire cum opinio.Petr.& Cyn. cū aliqua limitatione:dic etiam vt ibi per eum.

3 *Priuilegiū concessum ecclesiæ dicitur etiā esse concessum per xxx. passus in eius circuitu.*

3 A N G I. †Et no quod priuilegium concessum ecclesiæ dicitur etiam esse cōcessum per xxx. passus in eius circuitu xvij. q.iiij. quisquis inuentus. & sic factum in confinibus ecclesiæ dicitur esse factum in ecclesia, & sic captus in scalis vel ostio ipsius ecclesiæ dicitur esse factum in ecclesia, vt in l. præsenti.§.sane. C.de his qui ad eccle.confu.& ibi Barto.

A V G V S T I. Tu in hac materia dic, vt ibi dictum fuit supra proxime in verbo, in scalis &c.& adde quod in glo. Ioan. Andr. in c.per exceptionem.de pri.lib. vj. in verbo,exempto.super glo.ibi,& ibi Ioā. And. multa alleg.

4 *Priuilegiatus siue exemptus qui non tenetur coram potestate respondere si delinquat,an possit per potestatem puniri.*

4 A N G I. † Quid autem si sit persona e-
a xempta [a] vel priuilegiata, vt quia coram potestate non tenetur respondere & deliquit, an possit puniri per potestatem. not. Bar.

Bartol.in l.beneficium. ff.de constit. princi. vbi in effectu dicit secundum Pet. aut quæritur de casu in quo specialiter est exēptus aut non. Primo casu propter delictū vel cōtractum nō pōt conueniri, vt l.2.post prin. C.vbi de cri.agi opor.Secūdo casu, aut quis conuenit ratione publicarū functionum, & tunc exemptio sibi nō potest, vt d.l.ij. in fi. Si vero alia ratione conueniatur, & tūc aut data est exemptio loco & personæ, aut personæ tm̄. Primo casu aut deliquit in territorio potestatis & exemptio ei nō prodest, vt in authē.qua in prouincia.C.vbi de cri. agi opor. Si vero deliquit in loco exempto & extra iurisdictionē potestatis, & tūc coram potestate vel ex inquisitione formanda ꝑ potestatē non pōt conueniri, vt c. volentes. de pri.li.vi.& ibi no. Si vero exemptio siue priuilegium sit data personæ tm̄, & tūc aut est data ratione dignitatis, aut præeminentiæ, & tunc recurre ad l.2.C.vbi sen.vel cla. & circa hoc distingue, vt ibi, aut est data rōne publicæ vtilitatis vt in militibus, & tunc aut loquimur in ciuili aut in criminali. Primo casu non pōt coram potestate cōueniri vt l.magistratū. C.de iuris.om.iu. Scd̄o casu aut delictū est cōe & enorme & tūc corā ptāte pōt cōueniri, vt ī d.aut.qua ī ꝓuincia aut delictū est singulare. vt vēdere arma, & tunc dic, vt no.in l.pe.ff.de iurisd.omn.iud.

ADDITIO.

b ¶Persona exēpta. Adde tu & vide Fede.in cōsi. xxv.Cardi.consi.cxij.in fi.& Calde.in ti. de fo. competen.consi.iij.

AVGVSTI. Tu in hac materia, adde no.verbū Cy.in auth.qua in prouincia.qui dicit, qđ priuilegiū exēptionis ꝑdit, si exemptus aliqn̄ graue scelus cōmisit.& adde Io. And.in c.j.de verb.sig.in vj. in nouel.pōderātē ibi tex.sing.in hac materia exēptionis, & scias quod exēptus dr̄ esse sub papa. c.ꝑ exēptionē.de pri li. vj. Si tn̄ exēptus deliqt in loco pōt cōueniri sub ordinario nō obstāte priuilegio exēptionis.c.j. de pri li.vi.probatur in l.i.C.vbi sena.vel clar. ibi vide oēs doc.vbi tex.dicit, quod reatus oēm honorē excludit.& idē si exēptus negotiet ī aliquo loco, vt in d.c.j.Bal.in l.j.C.q cau.nulli fori præscri. &c. Et de istis exēptis vide omnino Bal.in auth. quas actiones.C. de sa. san. eccl.Et ad prædicta optime facit tex. in l. si quis in hoc genus.C.de epis.& cler.qui ꝓbat quod delictū cōmissum in territorio in loco tn̄ exempto, iudex territorij nō potest punire, nā ista iudicant à pari delictū cōmitti extra territorium, aut intra territorium in loco exempto.Et ita disputādo tenet Io. Cald.in c.romana.§.contrahentes.de fo.cōpe.ī vj.Et omnino in hac materia adde Pe. de Ancha. & Card. & Imo.in c.j.extra de offi.or. in cle.j. & But.ī c.fi.de cler.peregrinan.& Bal.in c.fi de capel.monacho.vbi hr̄ quando ordinarius habet iurisdictionem in exemptos.

SVMMARIVM.

1 *Verbum iniuriosum siue in genere siue in specie, quod dicatur.*

2 *Pluribus delictis in processu contentis si etiam contineantur uerba iniuriosa, an processus procedat etiam super illa uerba.*

3 *Verbum quodlibet iniuriosum præsumitur dictum animo iniuriandi, nisi contrarium probetur.*

4 *Verbis iniuriosis si aliquis in iudicio excipiat, an possit agi contra illum iniuriarum si postea non probat.*

Erba iniuriosa & contumeliosa dicendo adultero.] 1 † Vn̄ si statuto cauetur qđ de quolibet verbo iniurioso hic esset primo videndū, an hoc sit b verbū iiuriosum b, & quot verba sunt. Respōdeo ꝙ in casu nr̄o est verbū iniuriosum. Nā verbū iniuriosum dr̄ siue in genere, siue in specie improperetur aliquid delictū cōmissum, vt ī casu nostro traditore &c. vi de Bar.Bal.& alios in l.3.in prin ff.de lib.et posthu. & Bar.in l.rupta.ff. de leg.j.& in l. his verbis.§.j.ff. de hære. insti.Secūdo dico ꝙ omnia ista, traditore tu non poi piu scāpare, sunt vnicū verbū tātū, & pro vno verbo iniurioso debet tm̄ puniri.ita dicit Bart. dando doctrinā in l.item apud Labeonem §.sed quo ad dr̄.ff.de iniur.idē no. Bar.in l. si qn̄.C.de bo.vacan.li.x. & idē Ang.in l.si non cōuicij.C.de iniur. Et ibi dicit Cy.qđ libellus in verbis iniuriosis nō procedit, nisi addatur, ꝙ protulit talia verba aīo iniuriādi, nam potest esse quod sint prolata à propinquis magistro vel maioribus, qbus corrigendi gratia, licet talia verba proferre, vt l.i.C.de emen.propinq.& de emēda seruo; Ang.

Ang. vero ibi dicit quòd valet ꝓcessus si nõ apponant talia verba, videlicet animo iniuriandi. arg. l. fin. C. de ann. excc. Ego credo quod si libellus accusatorius formetur solũ modo de dictis verbis, videlicet, q̃a dixit traditore nulla est dubitatio, & idẽ in inquirẽte solũ de dictis verbis, q̃a accusator petat eũ puniri, & iudex dicat q̃d intẽdit cõtra eũ ꝓcedere & repertũ culpabilẽ punire, apparet de eorũ intẽtione, q̃d dicta verba sunt prolata animo iniuriandi, facit q̃d maxime no. per Cy. in l. nec exemplũ. C. de fal. & in

2 l. si quis intẽtione ambigua. ff. de iud. †Q̃n autem in processu plura alia delicta continet, est magnũ dubium, vtrũ de dictis verbis vt iniuriosis procedat, & etiã credo q̃d sic, quia vnumquodque verbum appositũ in inquisitione debet intelligi appositum cũ ministerio. arg. l. si quando. ff. de leg. i. & sic quod de eis etiam puniatur.

b ℭ Verbum iniuriosum. Adde quod dicatur verbum iniuriosum, & an requiratur, quod iniuriatus reuocauerit ad animum. & vide Io. de Ana. in cõs. xliiij. & Bar. in consi. cviij. inci. in q̃one vertente. & ibi qualiter intelligatur vnum verbum iniuriosum, & per Ro. in consi. cxlvi. & ibi an iniuria possit fieri per scripturã, & an qui obiicit alteri crimẽ, si non probat teneatur actione iniuriarum. Pe. de Anch. in consi. cccxxvj. Old. in consi. 154. & an possit experiri discipulus in magistrum verberantẽ actione iniuriarũ. vide Bar. in consi. ciiij. & qualiter formetur libellus in actione iniuriarũ. vide Alex. in consi. ccxij & vide Ang. in consi. xcv. & consi. ccxxxvj. & an iniuria facta fratri dicatur facta sorori, vide per Alex. in cons. xcvij. in j. volumi. Ber.

Avgvsti. Tu aũt adde in hac materia q̃d Ange. in d. l. si nõ conuicii. nihil dicit de hoc. Sed imo Ang. ibi dicit, per l. 3. ff. de iiu. quod nõ potest agi iniuriarũ, nisi ille q facit iniuriandi aio hoc fecit. Et iõ ponit exẽplũ de astrologo & d' ebrio q appellãt al' quẽ furẽ cũ animo iuiuriandi hoc non faciãt directo iniuriarũ non tenentur. Sed bñ verũ est q̃d Sal. in d. l. si nõ conuicij. dixit distinguẽdo secundũ doc. q̃d aut dictũ vel factũ allegat, quod de se est iniuriosum. & tũc aut ꝑsona q̃ allegatur cõmisisse iniuriã est persona q̃ facit ꝓsumptionẽ iniuriæ cessare vt q̃a magister percussit discipulũ, tũc dẽt dici quod non aio iniuriandi fecit. l. iniuriarũ. §. j. Aut persona contra quam allegatur nõ facit cessare præsumptionem iniuriæ, & tũc non est necesse dici in libello, quod animo iniuriandi fecerit, quia sufficit illud allegare ex quo conclusio sequit' ff. q̃ in frau. cre. l. ccc. § Lucius. Si vero dictũ vel factum est indifferenter ad vtrunq; oportet dicere q̃d animo iniuriãdi hoc fecerit. Et ideo cũ Veneti dicant quod fatui sunt astrologi, & sic alicui potest dici in bonum, alicui in in malum debet dici in libello quod dixerit animo iniuriandi. & dicit Sali. quod hoc tenuerunt Pe. & Iac. de Rauen. Adde tñ quæ dixit Bal. in l. si nõ conuicij. C. de iniu. dum

3 summat illã legem, quæ dixit, †quod omne verbum iniuriosum præsumit' dictũ animo iniuriandi, nisi contrarium probetur. Et sic concludo si verbũ est iniuriosum de se non opus est quod illa verba dicant in libello: quia eoipso lex præsumit hoc, vt dixit ibi Bal. in summario, probatur aũt cõtrarium quod non animo iniuriandi hoc dixit. dicit Bar. in l. vt vi. ff. de iusti. & iur. q̃n a mẽte capto vel coniuncto est dictũ vel à magistro, ꝑ gl. in l. j. C. de sicca. cũ si. nõ dubito quod q̃n est verbũ indifferẽs, q̃a põt esse iniuriosum, vel non, opus est quod hoc dicatur in libello quod aio iniuriãdi hoc fecerit. Sed etiam hoc nõ sufficeret, nisi ẽt postea ꝓbaretur per libellantẽ, & hæc probatio sufficeret per cõiecturas, quia dolus hoc mõ probatur. l. dolũ. C. de dolo. & moueor ex eleganti doctrina Bart. quã posuit in consi suo ciii. inci. in q. vertẽte inter dominã N. & S. Qui dixit, quod q̃n aliquod verbum ꝓfertur in aliquam personã, quod verbum põt sonare iniuriam vel nõ. Et sic est indifferẽs verbũ, verba illius inquisitionis accipienda sunt in mitiorẽ partem. l. si de interpretatione. ff. de pœ. Et vide Ro. in consi. suo. xcvj. & ibi pulchre & late ponit, q̃n alicui dicit verbum cõtumeliosum quod est verũ, an possit agi iniuriarũ. Et dicit Pe. de Anch. in consi. suo cccxxvij. quod siue quis dicat verbum iniuriosum quod est verũ in iudiciũ siue extra iudicium non tenet' iniuriarũ, et vide Pe. de Anch. in cõs. cccxxvj. qui ponit proprie q̃n fit & dicatur fieri iniuria alicui.

4 †Et an ille qui per viam exceptionis in iudicio dicit alicui verba iniuriosa possit agi iniuriarũ contra illum qui postea nõ probauit, & dicit quod sic. Et vide Ang. in consi. ccxxxvij. qui ponit de eo qui accusauit notarium de falso & nõ ꝓbauit, an possit agi iniuriarum ibi multa alleg. de omnibus istis vide

vide late per Oldr. in consi. suo l. & cõs. suo ccc. per doct. in l. si nõ conuicij. C. de iniur. per Bar. in l. eum qui. ff. de iniur. per Bar. in l. apud Labeonẽ §. si quis libellos. ff. de iniur. qñ autẽ verba denotant plures iniurias vel vnã, ego infra dicam in hac eadẽ glo.

5 *Statuto stante quòd de maleficio commisso de nocte sit pœna dupli, an pro verbo iniurioso dicto de nocte sit pœna duplicanda.*

5 Ange. † Quid aũt si statuto cauetur, qđ de maleficiis cõmissis de nocte sit pœna dupli, an si dicatur maledictũ vel verbũ iniuriosum de nocte sit pœna duplicanda. Bart. in l. aut facta in prin. ff. de pœn. dicit ꝙ non: quia dictum statutum est odiosum & male dictum, proprie non est maleficium, igitur dicto statuto non cõprehenditur: quod tñ intellige: vt dicam infra ea. glos. versic. quid si statuto dicatur &c.

Augusti. Tu adde quòd dubito ꝙ ista doctrina Barto. & Ange. sit falsa: quia Bal. in l. ignorantiã C. de cri. stell. vr ipse aliter loqui. Et licet per verbum forte, loquatur: tñ eius impugnatio mihi placet. Præterea contra Bar. de directo est glo. instit. de obli. quæ ex quasi delic. in verbo, sed non vi. vbi glos. vult, quòd maleficium non tantum cõmittatur re, sed etiã verbo, ad idem glos. in l. ex maleficiis. in fi. ff. de act. & oblig. Et de directo est tex. contra Bar. vbi maleficium dr̃ ẽt si verbo cõmittatur. in authẽ. vt non luxu. contra nat. in tribus locis. Ad idem tex. in l. sed si vnius. § quædam. ff. de iniur. nisi dicamus quod ista non obstant: quia habent locum quod improprie comprehẽdantur sub vocabulo maleficij: secus proprie: & ita de mente Bart. in d. l. aut facta. sed doctrina Bal in d. l. aut ignorãtia. alio modo est fundata: vide ibi eum. Et adde quod reperio quòd opinio Bal. cõtra Bar. tenet do. Catal. in materia syndic. q. cxxvj.

6 *Statuto dicente quod pro quolibet verbo iniuriosis puniatur pœna decem, quem cognoscemus quot uerba iniuriosa sint si aliquis utitur verbis iniuriosis contra aliquem.*

6 Ange. † Et bene aduertas in casu nr̃o, q̃ verba iniuriosa dicantur si statutum dicit, ꝙ pro quolibet verbo iniurioso puniatur pœna x quia hic dixit, traditore falsario tu m'hai adulterato la mia donna, tu non poi scampare &c. Credo ꝙ sint tria verba tñ: quia sunt duæ orationes separatæ, traditore falsario, si duo verba contumeliosa, & illud verbũ actioso qualificat, igitur nõ facit nouũ verbũ, tu me hai adulterato, est aliud, & illud quod sequitur, tu non poi scampare, nõ est verbũ iniuriosum, sed minatoriũ: ita dicit ibi Barto. vnde si de pœnis minatoriis esset alia pœna pro istis minatoriis tenetur.

Augusti. Tu aũt adde, ꝙ iste doctor voluit allegare Bart. in l. itẽ apud Labeonẽ. in §. sed quod adiicitur. ff. de iniur. vbi ponit istã materiã de statuto puniente quodlibet verbum iniuriosum, quomodo congoscamus, an sit vnum verbũ iniuriosum vel plura. Ex cuius doctrina potes etiam prædicta limitare, & vide Alb. de Ros. in q. statutorũ in ij. par. q. xxxix. incip. viij. qõ est, ꝙ si quis vno impetu dixit alicui multa verba iniuriosa, & ibi per rõnes bonas multũ concludenter manifeste probat quòd sit vna iniuria, ille q̃ vno impetu dixit plura verba iniuriosa: ita dixit quod Dy. dicebat quòd pluries consuluit & obtinuit, & istam partem per rationes & leges Dyn. credo plus quàm verissimã. & adde doctrinam Bar. in l. nunquam plura in fi. ff. de pri. delict.

5 *Statuto dicente si aliquis diffamauerit alium de alio maleficio punitur in tanta pœna, quando dicatur quis diffamare.*

6 Ange. † Quid autẽ si statutum dicat si aliquis diffamauerit alium de aliquo maleficio puniatur in tanta pœna, qñ dicatur diffamare. dic quòd dicitur diffamare maleficio, qñ pronunciat aliquod verbũ, quod verbum alterius importat in specie, vt dicendo quòd tale maleficium cõmisit vel similia, ita dicit Bar. & alii docto. in l. turpia. in prin. ff. de le. j. Quæro quando dicatur diffamari de maleficio, dic ꝙ non sufficit, quod in genere dicat ipsum esse impiũ & pessimum, sed requiritur quòd descendãt ad speciem, videlicet quòd homicidium cõmisit vel tale furtum, licet non ponat ea quæ habentur in l. libellorum. ff. de accus. ita dicit Barto. & alij in d. l. turpia. Imol. aũt dicit, quòd cum statutum sit stricti iuris quod non dr̃ diffamasse, nisi apud bonos & graues propter hoc sit infamatus, secus si dicenti nõ crederetur, quia propter hoc non est diffamatus, vide per eum ibi.

AVGV-

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde quòd mihi videtur opi.Bar.verior,& falsa opi.Imol.per tex.in l.itẽ apud Labeonẽ. §.si quis libello.ff.de iniuriis. vbi dicit,quòd quis debet diffamare aliquẽ per libellũ diffamatoriũ cum producit libellum contra ipsum, nec requiritur quòd apud bonos & graues sit diffamatus,& in dubio præsumitur quòd animo iniuriandi hoc fecerit, vt dicit ibi Ang.& Doc.quia in hoc consideratũ animus & nõ finis. & opi.Bar.vr̃ approbare Bal.in l.diffamari.C.de inge.& manu.Et ꝓ hac opi.est bonus tex.in cle.j.in ver.diffamatur ecclesia. iuncta prima expositione gl.de off.ordi.& facit rõ tex.in c.cũ in iuuẽtute.extra de pur.can.dũ tex.dicit,qđ dictũ facile sequitur multitudo, itẽ sicut famosus seu diffamatorius libellus dicitur ille q cõtinet illud quod significat in familiã alterius non habita distinctione, an illud trãsiuerit in opi.bonorũ & grauiũ vel nõ, vt l.j.C.de famo.lib.cũ si ita debet dici diffamator, qui talia quomodolibet profert.& licet ꝓ opin. Imol.videatur text.in c.qualiter & quãdo. extra de acc. vbi tex. vr̃ velle ꝙ ille diffamatus sit apud bonos & graues. Et ad idẽ est tex.in l.ea q̃.C.qui.ex cau.infa.irro. & in c. pe.extra de purg.can. tamẽ iura illa nõ ob. quia ibi agitur de sumendo indicio ad ꝓcedendũ cõtra diffamatũ crimine. Nã requirit quòd talis diffamatio laboret apud graues & non suspectos, vt est bonus text.in l. itẽ apud.§.ex his apparet.ff.de iniur.

8 *Minatoria verba prolata, an inducant iustum metum accedendi ad prætorem ut sibi caueat.*

8 ANGE. Quid si verba minatoria protulerit,an inducãt iustũ metũ quod possit accedere ad ꝓtorẽ vt sibi caueat, iuxta l. denũciamus.C.de his qui ad ecc.cõfu.& ibi vide docto. quibus casibus quis possit implorare officiũ iudicis vt sibi caueat, vt l.illicitas.§. ne potẽtiores.& ibi Gui.& Bar.ff.de of.ꝓsi. Et tũc est aduertẽdũ q̃ ꝑsona & cuius qualitatis sit ille q minatur,vt no.glo & doct.in l metus.C.quod met.cau.& in l.j.C.si quis impe maled. & hr̃ ibi per Bart. in l.famosi. ff.ad l Iul.maie.glo.& ibi Bar.in l.met.cau. ff.ex qui.cau ma. videlicet an solitus sit mittere suas minas executioni necne. facit qđ no.Bar.in simili in l.de pupillo.§.si quis ipsi prætori.ff.de ope.no.nunc.

a AVGVSTI. Tu aũt[a] in hac materia adde not.in l. interpositas.C.de transa.sed aduerte, quia illæ decisiones allegatæ per do. Ang.hic nõ probãt, id de quo in qõne prin. sed in terminis q.nostræ,vide omnino Bar. in l.hæc autẽ satisdatio. ff.si cui plusq̃ per l. Falci.& iõ faciunt ibi doct.& maxime Imo. ibi,quod ille text.probat ꝙ nõ semper possit peti cautio de nõ offendendo ab illo qui minatus est aliũ offendere,sed demũ quãdo verisimiliter põt iuste timeri,de quo ꝑ Gui. in d.§.ne potẽtiores.vt alleg.Bar.in l.qui bona.§.si quis iuxta.ff.de dam.infe.vbi no.loquitur, an si quis primo percussit ꝑꝑ quod timet ab illo offendi,an tũc possit petere ab illo cautionẽ de non offendendo, & decidit quod sic, si verisimiliter põtest suspicari de offensa,quod sing.tene menti,& ego ibi dixi late vltra Doc.dic vt ibi cõcludo.Et subdit ẽt Imol. in l.hæc aũt stipulatio. quod in casu q.nostræ ẽt animaduertendum est, an possit præsumi,quod tunc verisimiliter illæ minæ sint habituræ effectum. pro quo alle. l.j.C.si quis impe.maled.

ADDITIO.

a ¶Tu autem. **Adde vltra prædicta & vide Pet. de Anchar.consi.lj. Ber.**

9 *Verbum iniuriosum uel contumeliosum dictum cum protestatione,ut puta tu mẽtiris per gulam saluo honore tuo, an facient sic dicentẽ teneri de uerbo iniurioso.*

9 ANGE. † Quid aũt si dixit verbũ iniuriosum vel cõtumeliosum cũ protestatione, vt quia dixit,tu mentiris per gulã saluo honore tuo,an teneatur de verbo iniurioso. Dy. in l.si quis extraneus.in prin. ff.de acq.hær. per illum tex.dic ꝙ sic, vt ibi, quẽ sequitur Bart. quod tñ debet intelligi verũ,nisi faceret gratia sui iuris vel hono. conseruandi, videlicet,quia ille ei aliquid primo improperabatur,quia tunc ẽt de iure licitum est dicere tu mentiris,vt l.quæ omnia.& ibi Bar. ff.pe ope. lib. multo igitur fortius licitũ est dicere alicui improperanti cum protestatione tu mentiris saluo honore tuo.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde Alb.de Rosa.in ii.par.statu.q.xlj. q̃ inci.sed quid si quis dicit tu mentiris saluo honore tuo,vbi concludit ꝙ tenetur iniuriarum, ꝑ l.si quis extraneus. & dicit quòd ibi de hoc dixit.Ergo si esset verum quod mentiretur,

tunc

tunc licitū esset dicere illa verba, per l. quæ omnia.ff.de ꝓcu.& ibi dixit. Adde etiā in hac materia quæ in proprijs terminis dicūt Cano.maxime d. Ant. & d. Abb.in c.cū te. extra de æta.& qual. & Bar.in l.itē apud.§. si quod adijcitur.ff.de iniur. Bal. & Ang.in l.fin.post Guil.de Cun.ff. quod quisq; iur. Et vide doc.in d.l.quæ omnia.ff. de procu.

10 *Prouocatus aliquo dicto uel facto iniurioso ad iram, si tali ira durante aliquid iniuriosum dixerit contra prouocantem, non tenebitur iniuriarum.*

10 ANGE. †Quid plura si aliquo dicto vel facto tuo iniurioso ego fui ꝓuocatus ad irā & ꝓp irā tuā mihi à te cōmotā & durante

b dicta ira aliquid iniuriosum b dixero tibi, nō teneor iniuriarū.facit tex. in l. q̄ cū maior.§.accusasse.ff.de bo. li.vbi dr̄ qđ ꝓuocatus licite pōt se vlcisci.facit tex.in l.j.§.si cū arietes.ff.si quadru.paupe.fecis. dic.ita dicit Specu.in titu.de accusa.§.j.versi quid si vocauit latronem.prope fin.quòd not.in practica,quia est vtile scire.

b **Iniuriosum. Adde circa hoc Areti. in consi.34.**

AVGVSTI. Adde istā doctrinā Spec. esse verā ꝑ ea q̄ habent̄ in l.j.C. vn̄ vi ꝑ glo. & ꝑ Bal. ibi in repe. q̄a licita est defensio si cū armis est offensio dēt esse cū armis defensio,si sine armis est offensio,& defensio sine armis,quinimo dixit Ang.ꝑ illū tex.in l.si adulteriū cū īcestu.§.imperatores.ff.de adul.qđ si cū verbis īiuriosis ꝓuocasti me, & ego nō cū alijs verbis iiuriosis offendi te sed cū gladio qđ fortius est debeo subueniri.Adde tn̄ qđ Bar.in illo cōs. suo ciij. dicit ꝙ si cōstaba, qđ verba hincinde erāt iniuriosa adeo ꝙ dicēdū est, qđ vnus fuit prouocatus teneat̄, nihilominus Bar.non videtur approbare ꝑdicta,nisi dicamus quòd non apparebat ibi quis fuerit prouocatus.

11 *Statuto cauetur quod pro maleficijs commissis in palatio potestatis pœna duplicatur, pone qđ in palatio quis blasphemauit Deum an pœna dupliceiur.*

13 ANGE. †Quid si statuto dicat̄ ꝙ ꝑ maleficijs factis ī palatio ptātis pœna dupliceт̄. Pone qđ ī palatio qs blasphemauit Deum an pęna duplicet̄. Bal. in l.fi. C.vi bo. rap.

c refert Bar.c consuluisse quod non,quia hoc fuit dictum & factum, vt supra dixi in ver. quid aūt si statu o cauet̄ &c. statuti verba sunt stricte accipiēda,sed Bal ibi dicit,quod forte non bene,dixit, per l.atrocē. C.de iniur. nā statutum duplicat atrocitatē delicti & in casu nostro resultat maior atrocitas ꝑ pter locum, ergo habet locum pęna statuti, cogita. Sed pro Bal.alle.gl.insti.de obli. quæ ex quasi deli.nascun.in princi. & quod ibi scripsi,& istud credo verius.

c **Bar. cosuluisse. Adde ꝙ dictum Barto. sequitur Alex.in consi.xij in iij.vol.**

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia,adde ꝙ do.Ang. hic nō bn̄ loquit̄, sed pessime, quia non est verū quòd Bal.i l. fi.C. vi bo. rap.reprehenpat Bar.quia Bal.in d. l.fi.nec alleg.Bart. nec facit aliquam mentionē de ista q.qđ tetigit hic d. Ang. Sed allego Bal. in l.ignorantiam. C.de cri.stell. qui reprehēdit Bar.& facit mentionē de q. nr̄a, reliquit tn̄ sub dubio, & dicit cogitandum esse de sua reprehensione quā facit contra Bar. & licet Bald. in d.l.ignorātiā.& d. Ang.hic non allegent Barto. in aliquo loco, dic qđ non dubito quod voluerunt allegare Bart. in l.aut facta.in prin.ff.de pœ.Quidquid sit de opin.Bar.videtur tex.in l.sed si vnius.§. quædam.ff. de iniur. vbi probatur qđ maleficiū non tm̄ cōmittit̄ re,sed verbo.Et idē tex.cū gl.in l.ex maleficijs.in fi. prin ff. de act.& oblig. hic potest allegare omnia quæ dixi in addi.supra in hac eadem gl.in versi. quid aūt si statuto cauetur quod de maleficij commissis de nocte. d.Caral. in materia syndica.q.cxxiij.tenet opi.Bal.contra Bart. s.quòd blasphemās incidit in pœnā statuti.

12 *Blasphemans an dicatur dicere uerbum iniuriosum, ita qđ de uerbo iniurioso possit puniri.*

12 ANGE. †Quid aūt si nō dixit verba cōtumeliosa vel iniuriosa, sed blasphemauit, an dicat̄ ꝓtulisse verbū iniuriosum, ita qđ de verbo iniurioso possit puniri.Bar.in l.itē apud Labeonē.§.sed quod adijcitur, in fin. ff.de iniu.dicit quod sic, q̄a dr̄ cōtra bonos mores ciuita.item per illū text. qui dicit ad infamiam vel alicuius iniuriam &c.nam in eo quod dicit ad infamiam loquitur de eo qui dicit malum de præsenti vel præterito, sed in eo quod dicit ad iniuriam loquitur in eo quod optat malum de futuro propter

pter iniuriam quam ei gerit.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde q̄a cū regulariter oīa delicta nō sunt, nisi cū iniuria alterius, vt colligitur ex l. .& ij. ff. de pub. iudi. & blasphemari sit delictum, vt in auth. vt non luxu. contra nat. in tribus locis illius auth. sequitur quod ille qui blasphemauit dicatur dixisse verbū iniuriosum, & dicam etiam infra in hac eadē glo. in proxi. q. vbi autor ille hic videtur limitare prædicta. & vide Abb. in c. j. de maledict.

13 *Blasphemare & maledicere, an differant.*

13 ANGE. †Quæro, an inter blasphemare & maledicere sit differentia. Respondet Bar. in d. §. sed quod adijcitur. in pe. q. quod prout ista verba referunt ad Deū & sāctos eius omne maledictum est blasphemia, vt no. de maledi. c. j. & in passione vbi audiuistis blasphemiā &c. Et de hoc ēt vide Ang. & Imo. in l. his verbis. §. j. ff. de hær. institu. Sed prout verba referuntur in casu, maledicere est dicere aliquod malū de p̄terito vel
a p̄senti, blasphemare [a] est optare malū de futuro, vt ibi dicit, iste est cōis vsus loquēdi, q̄ debet attēdi, vt l. libellorū. §. qđ tñ cassius. ff. de leg. iij. & secundum Bart. apparet qđ illud quod dixi supra in ver. præced. quod blasphemare est dicere verbū iniuriosum procedit de iure, sed non haberet locum in statutis ex q̄bus verba iniuriosa puniuntur, vel contumeliosa noua pœna, quia statuta debent intelligi verbis proprijs, sed blasphemare non est proprie dicere verba iniuriosa vel contumeliosa, vt dixi igitur.

ADDITIO.

a ¶Blasphemare. Adde tu an ille qui dicit, non lo poteria fare Dio, dicatur blasphemare, & quid si statim se corrigit, & dic vt per Alex. in consi. 15. in iii. vol. & per do. meum Soci. in consi. cij. per totum. vbi de Iudeo qui dixerat ei, non poteria fare Dio che ch'io te l'hauesse cābiato. & an blasphemans vno cōtextu plures blasphemias debeat puniri pro pluribus, vide Cepo. in consi. lxxviij.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quod etiam videtur, quod omne maledictum etiam in alium quam in Deum sit blasphemia ita videtur velle Bart. in l. j. in princ. C. si quis impe. male. vbi Bald. ex illo text. hoc nota. licet postea hoc arguat quo ad Deum, pro qua conclusione contra istam opi. Barto. alleg. casum in c. si igitur michael. xxiiij. q iij. vbi probatur quod maledicere est etiā blasphemare, licet hæc verba referantur ad diabolum, pro communi tamen opi. videtur tex. in c. fi. in vers. blasphemare. iuncta rubr. in c. j. extra de maled. In quo tamen dico seruari debet cōmunis vsus loquendi, de omnibus istis late vltra omnes multum eleganter posuit. do. Catal. in trac. synd. in q. clij. & cliij.

14 *Pœna quæ sit contra blasphemantes Deum & sanctos.*

15 *Statuto dicente quod blasphemans Deum aut uirginem Mariam aut sanctos puniatur in centum, quomodo punietur blasphemās semel bis aut ter, & quomodo blasphemans ex consuetudine.*

14 ANGE. †Quæro q̄ erit pœna cōtra istos sacrilegos blasphemantes Deū & sanctos, dic quod sicut illi q̄ iurāt per humanitatē Christi, vt per caput, pedes, manus &c. est pœna capitalis tanq̄ nomē Dei sumpserint in vanū, vt in auth. vt nō luxur. cōtra natu. p totū. multo magis dēt esse pęna capitalis blasphemare Deū & sanctos eius cū optet malum eis, vt dicit tex. ibi, videlicet multo magis qui ipsum blasphemat &c. & ibi & vltimis subire supplicijs &c.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde quod iste doc. minus perfecte est locutus in isto passu & periculose decidit istā q. & licet inimicus sim blasphematorū Dei & virginis Mariæ & aliorū sanctorū, tñ scribā in isto passu aliter q̄ scripserit iste doc. hic, & veritatē scribā, & quātūcunq; tex. ī auth. vt nō luxu. cōtra natu. ꝓprie loquat ī iurāte, tñ scias quòd vere ista iuramēta in Deū sunt blasphemia, vt est tex. in c. si q̄s p capillos. ī prin. 22. q. j. Bal. hoc dicit ī l. 2. ī fi. ff. de reb. cred. & satis hoc aperte dicit ille tex. ī auth. vt nō luxu. cōtra natu. Sed aduerte, q̄a imo vr̄ quod nō sit amplius pœna capitalis blasphemare Deū. Sed adiuēta est alia pœna iur. p tex. ī c. fi. extra de cle. male. vbi expresse dr̄ qđ ille q̄ blasphemat Deum & virginē Mariā, & alios sanctos dēt ieiunare in pane & aqua publice, cum corrigia ī collo & debet adire ecclesias. Et interdicitur sibi sepultura & multa de quibus ibi. Sed respōde quod illa est pęna adinuēta de iure canoni. & est pœna spiritualis, vt dicunt Ia. de Bel. & Bar. in d. auth. vt non luxu cōtra natu.

natu. Et ideo dixit gl. in d.c. si de iure ci. ille qui blasphemat Deũ & sanctos, vltimo sup plicio damnatur. per tex. in d. auth. vt nõ luxu. contra natu. Et ideo reperio gl. Io. dixisse in c. si quis per capillos. xxij. q. j. quę etiã dicit quod de iure. ci. blasphemãs debet decapitari, per tex. illius auth. vt nõ luxu. &c. Sed aduertatis vos & teneatis menti quod Pe. & Cy. voluerunt quod ille tex. in auth. vt non luxu. pcedat in blasphemante Deũ ex consuetudine, & in contemptũ. ita sing. dixit Bal. in d.l. ij. C. ad l. Iul. maie. & Bal. in l. ij. C. de reb. cre. in fi. Vnde præfati doc. voluerũt qđ si semel vnus blasphemauit non debet decapitari, sed opus esset qđ ex cõsuetudine hoc faceret, qnimo mirabilius dixit Bal. in d.l. ij. C. de reb. cre. qđ de cõsuetudine nõ obseruat hodie pęna illius aut. vt nõ luxu. &c. Itẽ per statuta ẽt prouisum est q̃ omnia sin. no. circa dispositionẽ illius auth. vt non lux. cõtra nat. Et ideo dixit Cy. in l. ij. C. đ reb. cre. qđ si qs blasphemat Deũ bis propter hoc habebit locũ tex. vt no. luxu. cõtra natu. dic vt ibi per eũ, & hæc oĩa

15 no. Ex decisione tñ Cy. ibi colligo † q̃ si statuto cauet qđ blasphemãs Deũ aut virginẽ Mariam aut sanctos, puniat in centũ, intelligit in eo qui semel bis vel ter blasphemauit Deũ, sed si ex consuetudine hoc faceret, forte decapitaretur. Pondera bene verba Cy. ibi & vltra oẽs, latissime vide illã mãteriã per d. Catal. in trac. synd. q. clij. & cliij.

16 *Exceptio turpis si opponatur actori agenti ex causa ciuili, an reus poterit conueniri iniuriarum.*

16 ANGE. † Quid si turpis exceptio sit opposita in actorẽ qui ex aliqua causa ci. egit, an reus possit cõueniri ĩiuriarũ, & Io. And. in addit. Spe. in ti. de accu. in fi. dicit: aut excipit animo nocendi & diffamandi, & hoc constat & tenetur iniuriarum. ar. l. si vero pro condemnato. §. j. cum ibi no. per Bar. & doc. ff. qui satisd. cog. & facit l. iij. C. de iniu. & l. si tibi. ff. de libe. cau. aut excipit nõ calumniose, nec animo nocendi, nec diffamẽdi, & tũc aut probauit suam exceptionẽ & non teneĩ alias secus, vt l. ij. C. de cal. quia nõ probãdo p̃sumiĩ quod animo diffamãdi dixerit. ita ẽt dicit Sal. in l. si nõ conuicij. in fi. C. de iniu. quod bene no.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, quod ista sñia vr̃ falsa, p ea q̃ tradit Sali. p illũ tex. in l. de tutela. C. de in integ. rest. q̃ dixit quod si vni testi deponenti cõtra me, dico tu dicis falsum, & sic excipio quod nihilominus non potest agere iniuriarum, & vide ipsum allegantem.

17 *Condemnaris de iniuria, dummodo non sit leuissima an infamet.*

17 ANGE. † Quid si verba iniuriosa vel cõtumeliosa vel aliã iniuriã ẽt verbalẽ qs intulerit, & de tali iniuria, dũmodo nõ sit leuissima fuerit cõdẽnatus, an sit infamis. dic

a quod sic a, vt est tex. gl. & doc. in c. cum te. extra de re iudi. Vnde qñ aliquis actione iniuriarũ conuenitur cautela est quod procur cõpareat, q̃a procuratore dñato, nec ipse nec dominus erit infamis, vt l. furti. §. q aliẽno. ff. de infa. vel soluat vt absoluatur, vt no. Bar. in l. infamem ff. de publ. iud.

ADDITIO.

a Quod sic. Adde Roma. consi. ccvij.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde quod Bal. & Sal. ĩ l. decuriones. C. quib. ex cau. infa. irro. vr̃ tenere, quod actio iniuriarũ non infamat nisi iniuria sit atrox. & ita Ang. in l. infamẽ. ff. de publi. iud. tenet & dicit quod oẽs doc ita tenent, licet Imo. ibi cum aliter recitet. Spe. etiam in ti. de rest. in integ. §. videndum. in fin. videtur tenere id quod tenet gl. in d.c cum te extra de sentẽ. & re iudi. vt si iniuria est modica, non infamat, alias secus, vt ibi Abb. multũ ponderat illam gl. & Imo. ibi allegat ad hoc Spe. in loco supra alleg. Sed contrariam partẽ quod etiã si est modica quod infamet, tenet Bar. & Imo in d.l. infamem. & Inn. Io. Andr. & Imo. & do Ant. de But. in d.c. cum te.

18 *Iniuria verbalis vel realis, quando dicatur atrocior.*

18 ANGE. † Et iniuria verbalis vel realis dr̃ atrocior respectu pferẽtis, & respectu illius, cui dr̃ vt si est doctor vel respectu loci & tẽporis, qñ dicitur, vt si fieret in imperatoris conspectu, vt insti. de iniu. §. atrox. Et qualiter de iniuria formetur libellus b no. glo. & Bar. in l. iniuriarũ. ff. de iniu. & ego dixi supra in gl. in verbo, necnõ ad quærelã in fi.

b Libellus. Adde Ang. in consi. cxlv. & Alex. in con. cxix. in ij. vol.

AVGV-

AVGVSTI. Tu adde quod ibi dixi in d. glo. necnon ad querelam.

SVMMARIVM.

1 *Fornicatio ducit ex se omnia fere delicta.*
2 *Marito habenti aliquē suspectum de adulterio cū vxore sua, quando liceat eum interficere.*
3 *Maritus qui inuenit eum quē habet suspectum de adulterio cum sua vxore, & cui fecit tres denunciationes in scriptis loquentem cum ea extra domum suam vel alienam, quid facere debeat.*
4 *Marito an indistincte liceat in casu authen. si quis ei. C. de adul. interficere quēlibet adulterum etiam nobilem.*
5 *Marito non licet interficere adulterum vilem repertum cum vxore, si ipse etiam est vilis.*
6 *Marito non licet neque patri occidere adulterū virum repertum cum vxore si vxor esset ignominiosa vel ducta contra legem.*
7 *Maritus vel pater licet occidant adulterum vel adulteram deprehensos in actu veneris tamen peccant.*

CHe hai adulterato la mia dona.] Hic bene cadit materia adulterij īcestus & lenocinij.
1 †Et ex fornicatione omnia fere delicta proficiscuntur, vt no. Sal. in rub. C. de adul. hinc est quod propter criminis enormitatē non licet de adul
c terio transigere[c], vt l. trāsigere, et quod ibi no. C. de trāsa. licet de aliis criminibus quæ pœnā sanguinis ingerūt sic, vt ibi facit l. codicil. §. matre. ff. de le. ij. Et aduertas q̄ hic maritus interfecit adulterū quod ei nō licet nec per se nec alteri mandare ēt filijs nisi adulter sit vilis persona, alias impune homicidiū nō cōmittit, vt l. gracchus. C. de adul. q̄a vilē licet interficere licet vxorē nō interficiat, dūmodo eā sine mora dimittat, vt l. marito. ff. de adul. Aduertas tñ quod de sic ca. nō tenet pp iustum dolorē, & maxime si nocte fecerit, alias datur in exiliū, vt d. l. gracchus. in fin. & l. diuus. ff. de parri. & idē si interfecit vxorem deprehēsam in adulterio, quia nō licet impune. Cū ergo nō liceat interficere vxorē, maritus non lucrabit dotem vel partē eius ex statuto qd vxore præ decedente in matrimonio vir partē dotis lucret, vt l. si ab hostibus. §. j. & ibi l. ai. ff. sol. matri. Sed vt dixi maritus humilis in opus metali, alias in insulā relegatur, vt l. si adulterium cū incestu. §. imperatores. ff. de adulte. Multo minus licuit dicto marito in casu nostræ inquisitionis, quia vt ex ea patet. ipsum interficit, non in actu veneris inuentū, sed ex interuallo, igitur non licet, vt d. l. marito. & l. quod ait lex. ff. de adulte. Et sic regula est quod non licet marito impune occidere adulterū, ēt vilē inuentū in actu veneris, licet interficiens vilē leuius teneat Et
d quis dicat[d] vilis adulter, vel non vilis siue humilis habetur in d. l. marito & in l. humilē. C. de incest. nup. no. Sal. in d. l. Gracchus.
2 hoc† tñ est verū, nisi maritus illi quē habet suspectū ter in scriptis denunciauerit, & in presentia triū testiū fide dignorū, qđ dimittat viuere in pace suā vxorē & cum ea aliquid cōe nō habeat. Et si post dictas denūciationes factas diuersis diebus & horis argu. l. iiij. ff. de pign. actio. inuenerit cū vxore sua cōuenietē in domo propria, vel vxoris, vel alterius, aut ī popina, vel in suburbanis, tūc sine vllo periculo maritus pōt eū interficere p seipsum.
3 †Si autē alibi ipsum alloquentē cum vxore reperiret conuocatis tribus testibus eū capiat & iudici tradat, q iudex sine aliqua īuestigatione, visis dictis tribus denūciationibus, & auditis dictis tribus test. bus qualiter spretis denunciationibus, maritus reperit eū loqui cū vxore sumet vltimū supplíciū. Si in ecclesijs reperit loquētem pōt ptestari clericis q eum sub periculo clericorū cōseruent episcopo, donec episcopus eū capi faciat & puniendū tradat iudici seculari cōpetenti, vt est tex. sing. ī aut. si quis ei. C. de adult
4 †Quærit Cy. an indistincte in casu d. auth. si qs ei liceat marito interficere quemlibet adulterum etiam nobilem arguitur primo quod sic, quia generaliter loquitur, igitur &c vt l. j. §. generaliter. ff. de leg. præstan. & hoc tenet gl. in d. l. marito. Sed q solum laquatur in vili adultero. tenet gl. in corpore, vnde dicta aut. sumitur. Et hanc vltimam tenet Iac. & Cy. cū legum correctio sit eu tāda. na si de iure antiquo etiam vilem in actu veneris inuentum nō licet impune occidere, vt no. in d. l. gracchus. Ergo multominus interficere nobilē ex illis denunciationibus & suspicionibus, intelligitur ergo d. authē. quod permittat q possit impune occidere adulterū vilē non autem nobilem, secūdum Iac. & Dy. ibi sed

Sali.

Sali.in d.auth.per multas bonas rationes tenet primam partẽ, dic vt ibi per eum. Ego cum casus accideret tenerem opi. Sali.quia vt ipse dicit illi qui nõ sunt viles magis sunt soliciti ad coinquinanda aliena matrimonia. Et ideo fuit necessaria prouisio dicta authen.vt à tali delicto arceantur.

c ¶Transfigere. Adde & intellige quod non licet transfigere vt impediatur processus, sed bene potest haberi pax vt remittatur ranchor inter maritum & adulterã.ita cõsuluit Bar.in consi.clxxv. & quid sit adulterium.vide Alex.in consi.lxij.in iij.volu.& an Iudeus habens rem cum Christiana dicatur committere adulterium & quam pœnã mereatur vide Oldr.in consi.vlti.& quando committatur adulterium, & an habens rem cum propria sclaua dicatur committere adulterium in consil.cxlviij.col j & ij.

d Vilis.& quis dicatur vilis & humilis, vide Cepol.in consil.xlij. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde ꝙ imo, vr̃ quod conclusio horũ doctorũ sit falsa, inquantũ volunt quod liceat marito occidere propriã vxorẽ deprehensam in acto veneris cũ adulterio, qa de directo est contra tex.xxxiii.q.ij.in §.hoc.c.& in c.inter hęc.& in c.quicunque propriã vxorẽ eadem causa & q̃stione, vbi expresse in text. habet quod non licet marito occidere vxorẽ adulterã deprehensam in actu veneris, quinimo ille text.vr̃ velle, quod non licet etiã si nõ est in actu veneris, sed etiã si adulteriũ cõmiserit, nisi limitando prædicta, dicamus qđ si mulier est vilis, tunc licet marito occidere ipsam adulterã, alias nõ. Et hoc est qđ voluit tex.& ibi glo.in l.j.§.fi.ff.ad l. Corne.de sicca. Sed aduertas quia nõ recedo ab opi.doct.& teneo qđ nullo casu mundi licet marito occidere vxorem suã adulteram per tex.in l.nec in ea.§.fi. ff.de adult. & voluit gl.in d.c.inter hæc. Nec obst. ille tex.qui dicit qđ iura patiuntur maritũ posse occidere vxorẽ suã, nõ autẽ ius canonicũ qa hoc nõ patitur qa gl.ibi dicit, quod illud ius est ius Lombardorũ, nõ autẽ est ius ciuile Romanorũ. Nec obst.tex.cũ glo. in d. l.j.§.fi.qa illa glo.non tenetur à docto. per prædicta. Nec obst.tex.in l.si quis in grau. §.si maritus.ff.ad Silla.vbi expresse vr̃ tex. velle qđ marito licet impune occidere vxorẽ adulterã, quia respõdetur quod ille tex. loquitur in casu sicut intellexit gl.in d.l.nec

5 in ea.§.fin. † Adde tñ limitando prædicta inquantũ doct. supra voluerunt quod licet marito occidere adulterum vilẽ deprehensum cum vxore sua, dicatis non habere locum, si maritus esset vilis persona. Et ratio est, quia sicut vilis persona non potest accusare iura mariti.l.iii.ff.ad le.Iul.de adul. Ita nec poterit occidere. Ita dicit tex.in l.marito.§.fi.ff.de adult.& ibi expresse dixit Bar. & ibi doc.& maxime Sali.in l.gracchus.C.

6 de adult.† Item limita prædicta non habere locũ, si vxor esset ignominiosa vel ducta cõtra l. qa tunc non liceret ipsi marito occidere ipsum adulterum vilem deprehensum cum vxore, nec etiam patri, ratio est, quia non possunt accusare iure mariti, vt l. si vxor.§.plane.& §.ꝙ si ea.ff.de adulte.licet gl.cõtrariũ dixerit in l.j.§.fi.ff. ad munic.quod reprobat in d.l.marito. §.fi. ff.de

7 adul. Et vide Sali.in d.l.gracchus.†Et tenementi quę dixit Imo.in l.quid ergo.§.si hęres.ff.de leg.j.quod licet pater vel maritus occidant adulterũ vel adulterã deprehensos in actu veneris, tñ peccant, per c.admonere.& c.inter hæc.xxxiii.q.ij.quæ conclusio an sit vera, dic vt ibi ꝑ doct.& per Abb. in c.ij.extra de homic.& vide Ang.in l.marito.ff.de adult. qui tenet quod per d.l.marito.limitatur d.authen.si quis ei. Et ego approbo istam partẽ per rationes suas.

8 *Patri licet impune interficere adulterum primo si filiam reperiat in actu ueneris.*

9 *Item si in prædijs adulterij puta in osculis & similia.*

10 *Item quòd reperiat adulterum in actu ueneris in domo propria, uel generis.*

11 *Item quòd filiam & adulterum pariter & simul occidat.*

12 *Item quòd filiam habeat in potestate.*

13 *Itẽ patri licet, nõ autẽ matri filiã nec fratri sororẽ nec auro neptẽ etiã quã habet in ptãte.*

14 *Item quod tempore homicidij, pater habeat eam in potestate licet tempore matrimonij auus eam habeat in potestate.*

15 *Item quod sit nupta.*

16 *Item licet patri legitimo & naturali, uel legitimo tantum.*

17 *Item licet interficere adulterum existẽtem in magistratu.*

18 *Osculans mulierem siue sit clericus siue laicus, quando præsumatur actu uenereo.*

19 *Patri quare nõ liceat interficere filiã adulterãtem in domo ipsius patris, in qua nõ habitat.*

10 *Pater interficiens adulterum & non filiam te netur l.Cornel.de sicca.*
21 *Pater si occidat filiam vel adulterum debet al terum etiam incontinenti occidere.*
22 *Frater licet non possit sororem nec adulterum occidere nec filius matrem nec adulterum in adulterio, attamē frater potest interficere raptorem sororis, & filius raptorem matris.*

8 Ang. † An patri liceat impune occidere. adulterū dico quod sic, dum plura simul copulatiue concurrant, alias autē si ei aliquid deficit non licet impune. Primo quod filiā reperiat in actu veneris, qa post actū perfectū, quod intelligitur postquā ad alios actus extraneos adulter & adultera diuerterunt. ar.not.in l.continuus.ff.de verb.oblig.& in l.si duobus.in prin.ff. de duob.reis sibi non licet Et intelligititur in actu veneris non tātum si actualiter sit nudus cū nuda in actu
9 carnali venereo, † sed ēt si eum reperiat in præludiis vt solus cum sola in camera cum verbis blandis, lasciuis, vel cum basijs, vel cum tactu mamillarum, quoniā ista omnia sunt adulterii prȩludia, vt no.gl.& Bar.in l.j.ff.de var.& extraord.cri.& est glo.no. & ibi Bar.in l.quod ait lex.ff.de adulte.& in l.capite quinto.& Sali.in d.l.gracchus.quod verū est in laico, si autem reperiatur clericus osculans aliquam mulierem, nō præsumitur animo venereo sed charitate & bo
2 no zelo [a] osculatus fuerit, vnde in clerico non prȩsumitur adulterii præludium.ita dixit gl.in c.absit.xj.q.iii.qđ est no. tñ vt alibi dixit gl.in l.diuus.ff.si cui plusquam per l.Falci. quod à tali paupertatis prodesse libera nos domine, ita & à tali charitate & dilectione & bono zelo ꝙ vxores nostrȩ à cle
10 ricis osculētur libera nos domine. † Secundo requiritur ēt copulatiue quod reperiat adulterū in actu veris in domo, propria vel in domo generis, nam reperiendo alibi nō posset occidere, & intellige ī domo propria vel conducta, dummodo eā inhabitet, nā si pater vel gener haberet plures domos, & ī vna in qua pater vel gener nō habitet, reperiat filiā adulterantem non potest impune eā occidere, vt l.nec in ea.& ibi gl.& Bar.ff.
11 de adult. † Tertio requiritur quod filiā & adulterum pariter & simul interficiat, & intelligas quod filiā possit occidere quāuis sit pgnās, vt no.Bar.in l. impe.la ij.ff. de stat. ho.& ēt intelligo simul vel vno impetu, vel vno ictu vel prius filiā & postea adulterū, vt l.nihil.ff.de adul.vel pariter intelligitē qđ & filiā & adulterū nō adulterū tm̄ interficiat, vt l.patri.& ibi glo.ff.de adult.Et bene no.quod si adulterū interficeret filiā vero solū vulneret eidē, nō licet impune, nisi taliter vulneraret, qđ verisimile est ipsam mori debere, qa si ei grauia vulnera intulerit, licet postea euadat patri nō imputatē, inspicias solū in patre indignationē & seueritatē qa si istis ēt in filiā vsus fuit occidēdo adulterū, licet filia vulnerata euadat non tenetē
12 pater, vt est casus in d.l.nihil. † Quarto requiritur qđ filiā habeat in ptāte, alias eam emancipata vel in aui potestate existentē, tunc patri non licet occidere, vt d.l.patri.&
13 l.sic eueniet. ff.de adult. † Quinto requiritē qđ si pater, nō aūt matri filiā, nec fratri sororē, nec auo nepotē etiā quā habet in potestate, vt d.l.patri.in fi cū l seq.sed nec filio permittitur occidere adulterantē cū matre vt d.l.gracchus.& ibi Cy.& Sali.licet gl.dubitauerit in d.l.quod ait lex. talis.n.lex vt exorbitans à iure cōi & odiosa, qa permittit homicidiū, & loquitur tātū in patre. Ergo ad alios parentes et à qui habent in potestate, vt puta ad auū non extenditur vt dictis iuribus & Bar.in d.l.patri.facit l. si ve-
14 ro.§.de viro.ff.so. mat. † Sexto requiritur quod tēpore homicidii pater habeat in potestate, licet tpe matrimonii fuisset in aui ptāte, vt d.l.quod ait lex.ver ergo sufficit
15 patri &c. † Septimo requiritur quod sit nupta, non si esset vidua nō credo quod patri ista permitterentur prȩ ceteris, qm̄ ex adulterio cōmisso per filiā viduā ipse nō habet ius præcipuū vt aliis extraneis præferatē in accusando, vt est casus in l.nec in ea.ij.resp. ff.de adult.ergo multo minus quod occidat habebit ius præcipuū qa si denegatur principium in accusa.quod est minus ergo fortius non cōceditur occidere qđ est maius. Sed alias etiā marito non conceditur, ergo
16 nec patri, in filia vidua. † Et aduertas quod non sit differentia inter patrē legitimū & naturalē vel legitimū tantum maxime hodie, quādo erat de descendētibus, vt d.l.nec ea.in prin.& ibi glo. quæ omnia no.vt scias articulare quæ necessaria sunt ad probandum pro euasione patrisfamil. interficiētis
17 adulterū. † Et adde quod supradixi quod licet

liceat interficere quemlibet adulterum, an idẽ liceat interficere adulterum qui sit in magistratu, dic quod sic, quia si expectaret, quod magistrũ deponeret iam amplius ei non liceret, quia permittitur in actu venereo, ita dicit Bar. in d.l. quod ait lex. §. illud. alias l. marito. §. illud. ff. de adult. & dicitur interficere incontinenti, & in domo sua, vel generi, si inuentos in actu venereo sit insultatus, quamuis aufugiant, & eos semper insequatur, & post plures horas in alio loco interficiat, quia dicuntur interfecti in actu venereo & in domo patris, vel generi, vt est text. in d.l. quod ait lex. §. quod
b ait. & ibi Bart.[b]

ADDITIONES.

a ¶ Et bono zelo. Adde tu qualiter sit puniendus clericus se iactans de adulterio si scãdalum sequatur. vide Pau. de Castr. in consil. ccv. & consil. cccxlv. in primo impressis.

b Et ibi Bart. tu circa prædicta vide Alexandr. in consi. xxiiij. in ij. volu.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia inquantum dictũ est, quod laicus osculans mulierem, præsumitur ꝙ animo venereo. Secus videtur in clerico, quia præsumitur quod bono
18 zelo osculatus fuerit. † Addatis quod credo, ꝙ doct. male loquantur. Ita loquendo indistincte, quia illa sunt consideranda secundũ circunstantiam loci temporis & personarum. tex. ad hoc not. allego in c. in omnibus. lxxxj. dist. vbi papa dixit. quod etiam si clericus nedum osculatur mulierem, sed loquatur de secreto cum muliere in malum præsumitur, & ideo recte glo. in d.c. absit. dixit, quod cum sola fabulatio clerici cum muliere in malum interpretetur aliquando, puta quando in secreto fieret, multomagis dicerem in obscuro. Et ideo vide do. Abb. in c. quanto. extra de præsum. in iiij. col. limitantem multum not. in d.c. absit. & limitantem prædicta. Idem dico in laico quod si laicus mulierem oscultaretur in publico, & multa alia concurrerent, quod nõ prę sumerẽ quod animo venereo ita faciliter nisi alia concurrerent, quia vna præsumptio tollit aliam, vt l. non est verisimile. ff. quod me. cau. Et ideo dicit Ang. in l. si hi qui. C. de adul. secũdum Iac. Butr. quod etiam si esset nudus cum nuda & oscularentur inuicem & amplecterentur, licet per ista proberur adulterium. Tamen si probat, quod erant consanguinei, illa præsumptio consanguinitatis tollit aliã, quod not. idem Angel. in l. ij. §. fin a. ff. de adulter.
19 † Item inquantum dicitur ꝙ si pater habet duas domos & in vna filia committat adulterium in qua parte non habitat, quod pater nõ potest occidere filiam ibi impune. Et alleg. gl. & Bar. in d.l. nec in ea. Adde quod errauit iste doctor quod Bar. ibi nihil dicit de hoc, sed voluit allegare tex. in l. quod ait lex. §. quare. ff. de adult. Et ratio redditur ibi in tex. q̃a maior inuria fit patri, quãdo tale delictũ fit in domo propria vbi habitat, quam in domo propria vbi non habitat. Item adde quod Cy. Bald. & Ang. in l. imper. ff. de stat. homi. volunt q̃d pater filiam prægnantem occidere põt, quod non videbãtur verum per illum tex. vbi si mulier est damnata ad mortem quæ sit prægnans non potest fieri, executio sed differtur vsque quo partum fecerit, dic vt ibi per eos. Item
20 † Adde ꝙ si pater solam filiam interficeret & non adulterum tenetur l. Cornel. de sicca. vt pulchre declarat Azo in summa. C. de adult.
21 Et est tex. in d.l. nihil. ff. de adulter. † Item adde quod si pater occidit filiam vel adulterũ opus est quòd incontinenti adulterum occidat. Et licet do. Ange. hic dixerit vno ictu & vno, impetu opus est quod ambos occidat. Et ego supra addidi quod incõtinenti hoc faciat, vt vno mortuo alterum occidat, incontinenti, quia sic dicetur vno ictu & vno impetu. Tamen intelligas quod si pater occidat adulterũ, & interim filia fugiat, ideo quod statim mortuo adultero pater cœperit prosequi filiã suã, & horis interpositis ipsam inuenit & occidit. Tamen vno impetu & ictu dicitur occidisse & equali, ita & tunc etiam pater non dicitur incidisse in leg. Corne. de sicca. quia illud incontinenti dicitur fieri quod fit stante eadem ira. Iste est casus in l. quod ait. §. quod ait. ff. de adul. & infra hoc etiam dicit d. Ang. hic. Quinimo fortius dico, quod filia fugisset in quoddam castrum ꝙ fortasse fuisset mariti & pater staret per sex menses ad pręparandum se continue vt filiam occideret, quod pater dicitur incontinenti fecisse, & hoc per elegantem doctrinam Vgotionis quam tradit j. dist. § ius naturale. de qua facit magnũ festũ Bal. in l. fi. C. de his qui à non do. vbi habetur q̃d licet vim vi repellere incontinenti. l. j. C. vnde vi. l. vt vim. ff. de iust. & iur. Tamen incontinenti dicitur fieri, si alter qui expulit me erat potens & ego ad præparandum me steti per sex menses vt illum potentem expellerem. Nec huic conclusioni obst. text. in dicto. §. quod ait. in princip. vbi habetur quod si pater occidit adulterum vna die, & alia die vult filiam occidere, & ita occidit, quod pater incidit in l. Corne. de

ficca.quia respondeo quod illum tex.debemus intelligere quando pater potuit occidere filiā & noluit, quia illam iram deposuit, secus in casu nostro,quia semper voluit, & nunquam potuit. Item in iiij. v. & vj. conclu. d. Ange.inquantū dictum est quod si pater non habet filiam in potestate,vel filia sit vidua, ꝙ pa-
22 ter non potest adulterum occidere.Idem† in fratre quod nec sororem vel adulterum,Idem in filio, quod nec adulterum in matre limita prædicta procedere in crimine solo adulterij,secus in crimine raptus. Iste est casus sing. in l.j.C.de rap.vir.in §.j. & voluit Cyn. in l. gracchus.C.de adulte. Et quod ista facultas sit data etiam illis qui non habent alios in potestate, si in flagranti crimine inueniunt hos sceleratos, vt impune possint occidere, probat ille tex.dum dicit quod cōsanguineis hoc eis permittitur. Quinimo & tutoribus & curatoribus.& glo.ibi extendit etiam ad cognatos. Et clarum est quod ibi non habent alios in potestate. Item vltimo errauit d.Ang.hic inquātum per text. in l.quod ait in §.illud. dixit ꝙ etiam patri licet occidere adulterum existentem in magistratu. Addatis quod ille.§ non reperitur in d.l.quod ait.sed voluit allegare tex. in l.marito.§.illud.ff.de adult.

23 *Filia si sit uilis & pater honesta persona, aut pater uilis & filia probata uitæ patri non licet interficere adulterum.*

23 ANGE. †Et prædicta procedunt nisi filia esset vilis persona, tunc patri licet honesto nō licere t interficere adulterū,facit l.si eam.C.de adult.nec etiam patri vili,licet filia sit probatæ vitæ etiam vilem adulterum interficere licet, quia ei non conceditur accusatio iure mariti, ita dicit Bar.in l.quod ait lex.§.illud.

AVGVSTI. Tu adde quod d.§.illud.nō est in l.quod ait lex. sed est in l.marito. §.illud.ff. de adult.vbi Bar.hoc dixit,& dixi supra in addi.meis.in j.conclusione huius glo.

24 *Pater mandans alteri quòd filiam & adulterum interficiat, puta quia ipse erat senex, an liceat facere tale mandatum.*

24 ANGE.† Quid si pater mandat alteri,quod filiam & adulterum inuentos in adulterio interficiat, an liceat, quia forte pater est debilis & senex vel infirmus, credo quod sic. arg.l. gracchus.C.de adult. nam ibi ideo non tenet mandatum, quia maritus interficere non potest,secus ergo si sibi liceret.facit l.ita tamē.§. gesuisse.ff.de admi.tut.& isto casu credo,quod nec pater nec ille committens homicidium teneatur, quia si est delictum impunibile quo mandantem, debet esse non punibile, quo ad mandatarium.arg.l.adultero.§.j. & ibi Bar.ff. de adul.Aduertas tamē vt infra dicam in ver, an maritus.

AVGVSTI. Tu aūt adde ea, quæ ego dicā ibi in d.ver.an maritus. sed pro nūc considero quod cū in l.ait lex.ff.de adult. lex ipsa pōderat qđ si pater durante eadē ira interficiat adulterum & adulterā,non incidit in aliquā pœnā quod mihi videtur impossibile, quod si pater alij mandaret quasi impossibile esset quod dispositio illius.§ verificari posset,qa pater credens fore quod ille mandatarius adimpleuisset voluntatem suam interficiendo filiam suā ira cessasset,& sic pater incideret in l.Corn.de sica.cogita tamen in ver.an maritus.

25 *Marito an liceat accusare uxorem de adulterio, ut dotem perdat & puniatur leg. Iul. de adult.*

26 *Mulier quando possit accusari criminaliter de adulterio per maritum,ad hoc ut ipse dotem lucretur.*

27 *Vxor sicut perdit dotem propter adulterium, ita perdit bona paraphernalia.*

25 ANGE. †Quæro quia video quòd marito
c non liceat interficere, [c] an liceat, de adulterio accusare.vt ipsa perdat dotē, & etiam vt ipsa puniatur l.Iul.de adult.dic quod sic, vt l.j.& ibi gl.& Cy.C.de adult.& not.Bar.in l.rei iudica.§.morum.& ibi doc.ff.sol.ma.non autem
d contra licet vxori accusare virum [d] de adulterio per eum commisso in aliquam solutā vel coniugatam vt puniatur l.Iulia de adul.vt d.l. j.ꝙ no.quoniam per vxorem fit iniuria viro non econtra vt ibi habetur ꝙ no.bene,& vide Cy.& Sali.in d.l.j.qui ponunt rationem, quia per maritum non potest violari torum pōt tū mulier accusare virū ciuiliter vt separetur torum,& vt perdat donationē propter nuptias, vt ibi dicunt doc. per l.cōsensu.C.de repud.

c **Interficere. Adde in hoc vide Alexan.in consi. lxxvj.in j.vol. Ber.**

d **Virum. Adde ꝙ contrarium consuluit Rom. in consi.clxxvij.vbi ꝙ ad hoc vt condemnatio sequi possit, mulier debet probare matrimonium, sicut tenetur vir. Ber.**

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia,adde & dic ꝙ imo videtur quòd etiam mulier potest accusare maritum de adulterio hodie per ius authen. vt est casus in authentica de nupt.§. si igitur secundum theodosium ibi maritum adul-

adulterio delinquentē. Quinimo etiā de iure. C. per tex. in l. consensu. §. j. C. de repu. ibi si qua igitur mandat suū adulteriū, vbi mulier accusando maritū facit ipsum perdere etiā donationes propter nuptias, nisi saluando dicamus ꝙ ibi agitur ciuiliter, nō autē criminaliter sed certe est diuinare ad illa iura, & Sali. hoc modo respondet in d. l. j. vbi Sali. ponit vnū casum sing. qn̄ vxor potest accusare maritū de adult. etiā criminaliter, & hoc est quādo vxor ꝓsequitur suā iniuriā puta quia maritus commisit adult. cum vxore filii ipsius mulieris nati ex alio matrimonio, vel cum vxore fratris ipsius mulieris dic vt ibi per eum. De hac materia vide etiā quę scripsi in l. rei iudi. §. morum.
26 ff. sol. mat. post Moder. & Roma. † Adde hic omnino d. Imol. in l. cum mulier. ff. solu. matr. in viii. col. qui ponit materiā quando mulier potest accusari criminaliter per maritum de adulterio, ad hoc vt ipse possit lucrari dotē. Et Pau. de Cast. in consil. suo cxxvj. & videtur sing. consi. Pet. de Ancha. in cōsi. suo ccccix. qui consuluit in casu vno peregrino. ꝙ erat maritus quidā, qui acriter verberauerat vxorem suam & ipsa aufugit, & venit Ferrariā, maritus habitans Bononiæ accusauit ipsam de furto & adulterio, vt poneretur in banno ad hoc vt perderet dotem, consuluit ꝙ ipse maritus tanquam inimicus non est idoneus accusator isto casu, & tale bannū non profecit nec marito nec hæredibus mariti, ad hoc vt lucrētur dotē. Et vide cōsilium Oldr. in cōsi. suo clxviii. ꝙ maritus qui expulit vxorem de domo propter adulterium cum adulteriū non sit notorium vel sentētia aliqua fuerit
27 lata, debet vxor alia marito interim. † Et scias ꝙ sicut propter adulteriū vxor perdit dotem, ita perdit bona paraphernalia, glo. est sing. in l. plerunq;. de dona. inter virū & vxo. & allegat & sequitur Ro. in singularibus primi anni. ccxcv. ꝙ incipit, ꝓpter adulterium vxor perdit dotem &c.

28 *Socero an permittatur saltem uilem adulterū interficere ut patri, uel saltē sicut uir nō tenetur de sicca. sed leuius punitur ita & socer.*

28 Ange. † Nunquid socero permittatur saltē vilē adulteriū interficere, vt patri, vel saltē sicut vir non tenetur de sicca. sed leuius punitur ita & socer & vř ꝙ sic, & fortius cū loco parentis habeatur, vt l quia parētis. ff. solu. mat. Contrariū vř quoniā lex loquens in patre nō habet locū in alio ascēdente, vel collaterali, vt l. patri. ff. de adult. ita ergo lex loquens in viro non extenditur ad socerum, vt l. si vero. §. de viro. ff. solut. ma. quod no. qa vidi de facto. Et prædicta procedunt præterquam in raptoribus monialium & eorū auxiliatoribus quia in flagranti crimine inuenti, nō tantū à patribus monialiū inuenti, sed etiā à consanguineis & à tutoribus & à curatoribus poterunt occidi, vt l. raptoribus. C. de episc. & cle.

Avgvsti. Tu adde ꝙ mihi videt̄ ista quæstio non est dubia cū casu legis expressum, quodāmodo habeamus ī l. sic eueniet. ff. de adulteriis, vbi auo ꝙ fortius non permittitur occidere adulteram nec adulterū quia cum hæc potestas occidēdi exorbitet à iure communi, vt quis propria autoritate sibi ius dicat & vindictā faciat vt no. Bar. in d. l. sic eueniet. Ideo nō mirū si non possumus extēdere ipsam legē iuxta. no. in l. oēs populi. ff. de iusti. & iur. & in c. canonū. statuta. extra de cōsti. & in d. §. de viro. & in le. cōmodissime. ff. de libe. & posthu. & maxime cū socer vxorē filii nō habeat in potestate, vt no. in d. l. patri. & in d. l. sic eueniet.

29 *Martio sciente uxorem adulteram & non accusante siue ignorāte an liceat eius hæredi maxime propter dotē perdendam illā accusare.*

30 *Si uerò ipse teneat concubinam & mulier committeat adulterium, non debet perdere dotes suas per adulterium.*

29 Ange. † Quid si maritus scit vxorem
30 adulteram & nō accusat, an licet eius hæredi maxime propter per dotem perdendā accusare, dic ꝙ nō, siue maritus sciuerit & non sit conquæstus, quia videtur remisisse, imo videtur de lenocinio teneri, vt l. ij. C. de adul. & l. ij. §. ij. §. eo. tit. siue etiam ignorauerit eius hæres non pōt etiam ad finē vt perdat dotem cōtra vxorē agere, vel excipere de adulterio, vt l. rei iudicatæ. §. morū. ff. sol. ma. & ibi Bal. Ang. Raph. & Imol. nā prout dicit ibi Bal. istud tendit ad vindictā, ergo talis actio, licet maritus ignorauerit sibi competere, non transit ad eius hæredes, vt l. cum emancipatus. §. cum emancipati. & ibi gl. ff. de colla. bo. Sed Sali. in l. fi. C. de adul. tenet ꝙ si vir ignorauerit ꝙ eius hære-

des posśint excipere de adult.vt mulier petens dotem eā perdat.Sed Bar.in l.pen. C. de adult.dicit quòd ita iniuriatur cōsanguineus de stupro commiſſo in vidua,ſicut de adulterio commiſſo tempore mariti defuncti.Et vide Cyn Bal.& Ang. in d.l.fi.& vide quæ ſcripſi.in d.l.rei iudicatæ.§.j.

Allegatio in cauſa adulterij.d.Alexan. de Imol.de Tarta.

Mulier quæ commiſit adulterium & maritus non eſt conquęſtus de ea hæredes nō poſſunt obijcere ei exceptio.adulterii ad finem priuandi eam dote,quia videtur ei remiſſum per maritū hoc verum,niſi mulier cōmiſiſſet in arti.mortis mariti,qa nō vř ei remiſsū quo ad illū qđ cōmiſit in arti. mortis & ſic pōt illud ꝑ hęredes opponi ad hoc vt perdat dotem vt firmat Sali.in l fi.C.de adul.& no. per glo.in l.fideicom. C. de fideicom.& argu.l. non eſt ferendum. ff. de tranſact.& idē tenet Ro.in l. rei iudi.§ j.ff. ſolu.mat.vbi ꝑ hoc etiā allegat.l.j. cum ibi no.ꝑ Bar.ff.de his qui.vt indig.idē vř voluiſſe Cy.in l.j.in fi.C.de reuocā.dona.vbi dicit ꝙ ſi dn̄s n reuocauit feudū cum vaſallus cōmiſiſſet aduerſus eum feloniā,quā ignorauit idē ſi ſciuit & non habuit cōmoditatē reuocandi, qa ſtatim mortuus fuit, poterit hæres eius reuocare feu. alle. arg.l. vtilitatē.& l.iu cōfirmādo.ff.de confir. tut. idē etiā tenuit And. de Iſer.& Bal.in c.j.§. porro.q̄ fuit prima cauſa benefi.amit. vbi idē dicunt ſi ſciuit & non habuit cōmoditatem vendicandi morte præuentus ꝑ quo Sali.in d.l.fi.C.de adult. allegat in argu.bonū tex.in l.iii.C.de inoffi.teſta.& idē etiam tenuit d.Abb.in præalleg.c.fin.de do & qn̄ eſt in arti.mortis ſemper præſumitur ignorare vt dicunt pręfati doct.in locis ſuperius alleg.quoniā adulteriū in arti. mortis commiſſum, ac etiam quia non habuit facultatem vendicandi & accuſandi.

Allegatio d.Alex.de Tarta. de Imo.

Nota in verſi. Quid ſi maritus ſcit vxorē adulterā &c. Quod mulieri poſsit ꝑ hęredes crimen adulterii opponi ad fine priuādi eā dote ꝓbatur expreſſe ꝑ d.l. ex cōſenſu.C.de repu.auth.vt liceat matri & auiæ. §.qa vero plurimas.& in l.rei vēdicatione. §.& hæredi.ff.ſolu. mat.cū ſimilib.Nā hoc eſt verū ꝙ hæredes poſſunt de hoc obiicere niſi maritus mores mulieris adulteræ approbaſſet ſeu cōnquæſtus nō eſſet,quia tūc eſt ſecus . Sed improbaſſet mores vxoris adulteræ, aut conquæſtus eſſet dū viueret tunc etiā a d hęredes trāſit facultas obiiciendi crimen adulterii ad finē priuandæ mulieris,iure dotis.ita voluit Ioan.de Imol.l. cum mulier.in viii.col.in ver.itē aduerte ꝙ hoc procedit qn̄ vir viuit &c.ff.ſolu.ma.vbi dicit ꝙ ſi maritus reprobauit mores mulieris adulteræ licet contra eā in iudicio non egerit hæredes pn̄t eidē mulieri opponere de adulterio ad finē excludendi eā à dote. ita dicit trāſire Ia. de Bel.in præalleg.§.qa vero plurimas . & in auth. vt liceat ma. & ibi hoc ponit Iac.de Bel.in fi.vbi ꝑ hoc alleg.l.ſi vxor.in fi ff.de adult & in c.plerūq; de do inter vi.& vxo. hoc ēt voluit Ang. in l.rei iud.§.& hæredes ff.ſolu. mat. ibi dum dicit, nec ſub ſilentio pertranſiuit &c. hoc clarius voluit Pau.de Caſt.ī d.l.cū mulier. ibi dū dicit, ꝙ ſi maritus in vita idē vř tenere Bar.ſumando illā l.& l.rei iudi.§.j.in primo cōtrario.& in l. Lucius.circa fi.Dum dicit,ꝙ ſi maritus nō fuit in vita de adulterio cōquæſtus, nō pōt hæres eius de adulterio opponere,ꝑ d.l.rei iudica.hoc aperte voluit And.de Iſer in c.j.§.porro. quæ fuit prima cā beneficii amit.dū dixit,ꝙ ſi vaſallus offendat dominū, tamē dn̄s eum in vita non inquietauit non poterit per eius hęredē feudo priuari per l.fi.C.de reuo.dona & l.omnimodo.cū glo.& l.non tantū.§.ſi mācipatus.ff.de contrata. & not.in c.imperialē.§. inſuper.de prohi. feud.alie.per fed. Subdit tn̄ hoc eſſe verū niſi dn̄s fuiſſet cōquæſtus in vita de offenſa allegat.l. quæ à patre .

Eiuſdem allegatio.

Mulier propter adulterium perdit dotē. l. ex conſenſu.C de repu.& auth. vt liceat matri & auiæ.§.quia vero plurimas.c.plerūque de dona.inter vi.& vxo. Tn̄ illud verum eſt ſi maritus accuſauerit eam criminaliter de adul.& ſe ad pęnam talionis inſcribat tex.eſt ſecūdum intel ctū Bar.in l.miles.§.ſocer.ff.de adul. & pro hoc etiam allegat Bar.in d.§.ſi vero plurimas. & not.per gl.in præalleg.l.ex conſenſu. Præterea dico quòd nō eſſet neceſſaria criminalis accuſatio tn̄ ex quo maritus dū viueret, ſilentio vſus eſt no videtur hæredes ad retinendā dotē poſſe mulieri obiicere crime adulterii. l.rei iudic.§.& hæredi.ff.ſol.ma.& ibi gl.& commu-

cōiter scribētes & Soc. in titu. de excep. in d. ver. itē quæritur ecce. & in tit. de do. inter vi. & vxo. §. ij. versi. quid si mulier. licet ibi clare non firmat & no. Sali. in l. fi. C. de adult. & ibi etiā p Bal. & ad hoc l. fi. & qd ibi no. C. de reuo. dona. & ꝙ legitur & no. in d. c. fi. de dona. no. C. eo. l. fi. in simili. C. de reuo. do. & ꝙ no. gl. in l. omnino in versi. si licebit. C. de inoff. testa. q dicit no. ꝙ hęredes dñi nō possunt auferre feudū vasallo, propter feloniā cōmissam versus dominū, si dominus nihil dixit dum vixit.

Responsio contra prædictas alleg. d. Vgolini de Arimino.

Non ob. in cōtrariū allegata. s. ꝙ necesse sit vt maritus lucretur dotē propter adulterium, vt vxorem accuset de adulterio criminaliter. vt hic Bar. in d. l. miles. §. socer. per illum text. secūdū intellectū Bar. quia respondeo ꝙ cōis opi. est in contrariū à qua in iudicando nō est recedendū, & de hoc quòd nō requiratur accusatio est tex. i d. l. cū mulier. ff. so. ma. & ibi hoc sequitur Bal. Io. de Imo. & Pau. de Cast. & ēt tex. in l. Lucius. ibi etiam sequitur Ro. eo. ti. & tex. iuncta gl. in l. viro. eo. titu. & tu. & est text. clarius in p̄allegato. c. plerunque. & in l. fi. cū ibi not. C. de adult. & ita tenet etiā Iac. Butr. Pet. Cy. Bal. Sali. in auth. sed hodie. C. de adul. & Iac. Bel. in §. quia vero plurimas. in auth. vt lic. ma. & auiæ. Et ideo patet quòd illo intellectu Bar. ad d. §. si socer non potest procedere est contra prædicta iura, nec etiam probatur opi. sua in d. §. quia vero plurimas, quia vbi nō negatur quod si maritus non accusat criminaliter sed alias per modum exceptionis opponatur de adulterio, quòd vxor dotem non perdat & ita etiam respondetur ad no. per glo. in d. l. ex consensu confirmo prædicta ex alio capite nam non est dubium quod per adulteriū dicitur illata iniuria marito. l. si maritus sit. §. lex vilis. ff. de adulter. & l. miles. §. socer. eo. tit. & ibi probatur quod non solum marito fit iniuria, sed etiam omnibus de agnatione mariti, vt probat tex. ibi in versi. vindictæ domus iuncta l. j. in princip. in versi. domus secundum expositionem Iac. de Aret. & ibi Bartol. ff. ad Silla. & l. cum vnus. in princip. cum glo. in versi. domum ff. de alimen & cib. leg. & est regulare quòd iniuria facta vni censetur facta omnibus de genere suo. l. lex Cornel. in princip. & ibi Bar. ff. de iniur. & l. j. & ibi Bald. C. si qua. prædi. po. l. cum scimus & ibi Bar. C. de agri. & censi. lib. xj. & ij. ff. de lib. causa ergo si filij mariti ex propria persona eorum petant iustitiam ministrari super actione iniuriarum aduersus mulierem, non potest negari quin iudex debeat dictam iniuriam vel æstimanda sit per iuramentum actoris accedente taxatione iudicis. l. sed si vnus. §. seruus meus. & l. iniuriarum æstimatio cum ibi no. per Bar. ff. de iniurijs. & plene p alios in l. si non conuicij. C. de iniurijs. Maritus qui non approbauit in vita sua mores pudorem adulterij concernentes etiam extra iudicialiter hæredes possunt contra mulierem repetētem dotē excludere propter adulterium commissum in vita mariti allegant Io. de Imo. in l. cum mulier in viij. col. in versi. item aduerte ꝙ hoc procedit. & alios doct. & hanc sniam esse communē licet Bart. sentiat cōtrarium in l. miles. §. socer. ff. de adul. &c. ibi requiritur inscriptionem &c. & sic per viam iudicij ad quod respondetur cum omni reuerentia opi. Bar. potius esse communē quoniam confirmatur per tex. gl. & doc. plures maioris autoritatis, nam probari videtur per tex. expressum in authen. vt liceat matri & auiæ. §. quia vero plurimas. ibi si de adulterio maritus putauerit posse vxorē suam conuinci oportet prius virum inscribere &c. & glo. ibi super verbo fide adulterio expresse firmat ibi ꝙ est verius approbans quòd l. quamuis. C. de adul. corrigatur & clarius gl. idem confirmant in l. cōsensu. §. vir quoque. in j gl. & in glo. super ver. sibi hæredi. hanc sententiam sequitur & firmat Specu. in titu. de dona. inter virum & vxo. §. fina. versi. Quid si mulier agit. de except. & d. versi. Item sequitur ecce cum quo ibidem transit Ioan. And. in addi. etiam Ioan. Andr. omnino sequitur opi. Spec. remittens se ad eum in c. plerunque, de do. inter virum & vxo. & ibi etiam Butr. idem sequi tenetur dicens teneas quod non competit exceptio, causa non lucretur maritus dotem nisi accuset de adulterio & inscribat &c. Idem expresse voluit & consuluit Bal. in consi. incip. si vxor residit ibi dicti formaliter. si vir dissimulauit adulterium vxoris & nec criminaliter nec ciuiliter egit & nec ius vindi. tentauit hæres mariti nō potest accusare mores quos nō accusauit maritus. ff. sol. ma. l. rei iudi. §. & hæredi. & ibi per Dy. & ad hoc. c. de re. pu. l. & cōsensu. §. vir. & ibi gloss. Et verba mariti non in iudicio sed extra iudicium nihil operantur ad transmittendam actionem per naturam dotis nec ad perpetuandam in successores &c. & paulopost subdit. sed contrarium est cum enim vir dissimulauit & in iudicio conquæstus non fuit hæres audiri non debet. & videtur approbasse patiendo labi tempus accusandi de

adult.&c.hanc etiam op. sequutus est Ang. & in d.l.rei iud.§.& hære.ad fin.ibi vltimo scias ꝙ sicut licitum est viro propter adulterium retinere dotem, & sic & hæredi viri, si modo vir expulit mulierem alias secus &c.magis ex pressius firmat in au then. vt lice. ma. & auiæ. §.quia vero plurimas.licet meus videtur intitulare Bar.sed communiter dicitur quòd Bar. non scripsit super authen. post omnes prędictos. Raph. Cu. prædictorum confirmat sententiam in d.l.cum mulier.ff.solu.matri.si igitur opi. Bart.roborat tex.glo.& illustres doct. quo colore potest dici contrariam opin. esse communem,præterea nec Ioan.de Imo.in prędicta l cum mulier. vt supra alleg.nec Iaco. de Bel.& alij contradicunt licet dicant ꝙ si maritus non approbauit mores vxoris & est certum ꝙ hæredes possunt de oppo.de adult. nō tamen dicunt extra iudicium. ideo intelliguntur non a pprobauit iuxta formam traditam in d.§.quia vero plurimas.& glo. & aliorū doc. supra qui expresse dicunt de non approbatione in iudicio,vt supra dictum est.deinde si expresse diceret quod sufficiat quòd maritus est querelatus extra iudicium tamen plures sunt & magis digni tex.gloss.& alij supra numerati ideo magis præualere debet opin.Bartol & sequa. nam qui pluribus &c.cap.prudentiam. de offi.deleg.& est expressum.xx.di.c. de quibus.& xxxiij.q.ij.hoc ipsum.hæc fuit alle.do. Vgolini de Arimino.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde quòd Ro.in d.l.rei iudicatæ.§.morum. tenet expresse quod hæredes mariti possunt excipere de adulterio ad hoc vt mulier perdat dotem,per not.per glos.in l.fideicommissum C.de fideicom.& per te x.in l. j. cum ibi not. per Bart.ff.de his quib.vt indig.facit.l.in confirmando & l.in vtilitatem.ff. de confir. tuto. & quod eleganter decidit Cyn.in l,fin. C.de reuo.dona.& quod pulchre decidit Ioā. And. & alij canonistę in c,fi.extra de dona. vbi singu.limi.l.fi.C.de reuo.dona.procedere in donatore decedente, & sciente donatariū fuisse ingratum, secus si donator ignorauerit, quia poterit eius hæres donationem reuocare.Sed his non ob.teneo opi. Bald.quia illa allegata in contrarium, non militant, nec tollunt rationem illam, per quam Bald.tenet suam opi. & hoc idem voluit Bald. in l.cum mulier.ff. solut.mat.in repe. in xv.oppo. & sequitur ibi in vij.col.Io.de Imol. Limita tamen prædicta quando maritus viuens post adulterium comprobasset mores mulieris,vel esset dubium an approbasset,sed si improbasset. tūc dicit Iac. de Bel.in auth.vt liceat matri & auiæ in §. quia vero plurimas, ꝙ hęres eius posset opponere exceptionē adulterij,& idem tenet Imo.in d.l. cum mulier.in viij.col.Idem etiam sentit Angel.in d.§.morum.dū intelligit illum text. qñ maritus sub silentio transiuit. In hac materia Bart.in d.l.rei iudicatæ.allegat Spe.in duobus

30 locis,& vide doct.in d.l.fi.C.de adul. †Adde tamen Pau.de Ca.in consi.suo cxxvj. inci. In Christi nomine Amen. hæc mulier. nō debet excludi à petitione dotis. qui per bona iura cō suluit ꝙ si vir tenebat concubinas, & mulier cōmisit adulterium nō debet perdere mulier dotes suas per adulterium,Idem si maritus sciuit eam adulteram & eam carnaliter cognouit postea.Idem si vir nunquā est cōquæstus, dic vt ibi per eum in d.consi.Item adde prædictū cōsi.cxxix.incip.In Christi nomine Amē. reuocabatur in dubium,qui disputat & terribiliter arguit,an sit vera illa doctri. Bar.quam posuit in l.pe.C.de adul. ꝙ si vidua commisit stuprum,an hæredes viri possint excipere de stupro,ad hoc vt ipsa perdat dotem,& in fi. approbat d. Bar.in d.l.penul. l.t adde do. Nellum in tract. bannitorum in secundo tempore post bannum perfectum in xxix.q.

31 *Inquisitio an possit fieri de adulterio & lenocinio.*

31 Ange. † Quæro an de adulterio possit per viam inquisitionis de iure procedi, dic quod sic tam de adulterio, quā de lenocinio, vt l.ij. §.si publico.& ibi gl.& Bar.ff.de adult.

Avgvsti. Tu adde hic ea quæ dixi supra in gl.hæc est quædam inquisitio in princi. vbi late disputatum fuit in quibus casibus & in quibus criminibus potest formari dicta inquisitio,dic vt ibi late dixi.

32 *Marito agente contra uxorem de adulterio, an possit mulier excipere de lenocinio.*

32 Angel. † Quid si per maritū agatur cōtra vxorē de adulterio an ipsa possit excipere de lenocinio,rñdeo ꝙ aut agit ad vindictā publicā,& ad pęnā corporalē imponēdā,& tūc exceptio lenocinij eā nō excusat, nā talis exceptio solū maritū aggrauat vt puniatur nō aūt facit vt se liberet,vt d.§.si publico, de quo late per gl.Bar.& Imo.in l.is qui reus.ff.de pub.iudi.

Avgvsti. Tu in hac materia, adde ea quæ dixit Paul.de Ca.in d.consi.supra allegato per me cxxvj. qui dicit ꝙ imo videtur casus contra illam conclusionem do.Angel in l. cum

cum mulier.ff.sol.mat.vbi si vir agit cõtra mulierem, vt perdat dotem propter adulterium cõmissum, mulier excipit de lenocinio excludit maritũ, sed dic ꝙ ibi agitur ciuiliter, secus si ageretur criminaliter, dic vt ibi per eum.

33 *Adulterij accusationem quis facere posit.*

34 *Maritus & pater an praeferantur in accusando & an possunt accusare de adulterio, quia uxor est ignominiosa, & matrimonium fuit contra leges contractum.*

33 Ange. †Quis posit de adulterio accusare, dic cum crimen sit publicum, vt l.j.ff.de publi.iudi.ꝙ quilibet admittitur, ar.§.consequẽs. instit.de suspe.tut. Sed aduerte ꝙ si extraneus accusat & maritus & pater concurrat ꝙ maritus præfertur omnibus, etiam si pater iam accusationem & subscriptionem proposuerit, & maritus non fuerit in negligentia, vt l ij.§. fi. & gl. & ibi Bart.ff.de adulte. in hoc dic latius, vt no. Azo in summa de adul.circa prin.videlicet ꝙ maritus in accusatione adulterij prefer tur omnibus etiam patri mulieris, nisi pater doceat generum infamem aut arguat eum colludere cũ vxore magis quàm animo accusandi, alias præfertur maritus etiã si pater præuenerit & libellum porrexerit, marito tamen non negligente vt dictum est, nec distinguitur iustum an iniustum fuerit matrimonium, siue fuit vxor vilis & vulgaris, siue nõ, vt l.si vxor §.plane.ff.de adult. In tantum ꝙ sponsus admittitur ad accusandũ de adulterio in sua sponsa commisso, præfertur alijs, quibus nec matrimonium qualecunque nec specie matrimonij violare licet vt ff.de adult.l.si vxor. §. diuus. & in §.si minor. & tene menti ꝙ in spõso vel marito non attenditur vtrum sit paterfa. vel filiusfa. quia etiam sine voluntate patris sui, qñ est filiusfa de adulterio accusare potest, vt l.inter liberos.§.filiusfa.ff. de adult. Sed bene attenditur in marito sit liber vel seruus, quia seruus ob violatum cõtubernium accusare nõ põt.C.de adul.l.serui. Sed non consideratur etas mariti sit minor, quia etiam minor cum suo curatore admittitur ad accusandum pro suo toro violato.ff.de adult.l.si maritus.§.lex. Post maritum admittitur pater mulieris iure mariti, id est vt alijs præferatur intra lx.dies à die commissi adulterij, ita dicit gl. in l. iure mariti.C.de adul.& l.patri.§.j.ff.de adul. sed ille tex.dicit à die diuortij, vnum de iure quando incipiant currere dicti lx.dies plene not. Sali. in d.l.iure mariti.ver. quæro secundo &c. qui lx.dies cedunt pariter marito & patri neutri ipsorum accusanti, si tamen intra lx. dies maritus occupat accusationem, tamen residuum quod de dicto tempore restabat cum maritus cœpit accusare posse, vt ff.de adulte.l. si maritus.in prin. Sed hoc non procedit de iure authen.quia etiam nõ facto diuortio maritus potest accusare de adulterio & tempora sibi currunt & non patri, quia demum facto diuortio potest & si veniant pater & maritus ordine successiuo non currunt tempora patri, nisi marito excluso, vt not. Salice. in d.l. iure mariti. facit infra nouo iure.C.de adulte. Et bene no. ꝙ illud quod supra dixi maritum omnibus præferri, etiam primo accusantibus, verum est intra lx.dies his aũt finitis concurrentibus cũ marito & non præuenientibus, tamen etiam maritus tanquàm idoneior præfertur, vt d.l.j. in fin.& l.ij.& ibi glo.& Bartol.ff. de adult. & eodem modo potest maritum datur prælatio patri, vt d.l.j.in fin.cum l.ij. In quibus autem maritus omnibus alijs præferatur.no.gl. Bald. & late Sali. in d.l.iure mariti. in versi. quæro modo &c. Et tene córdi ꝙ prædicta procedũt quãdo patri permittitur accusare adulterum, sed de filia dicta iura non loquuntur. Tu aũt dic idem vt text.singu.in l. ꝙ si maritus. cum gl.ff.qui & à quib.& no.Sali.in d.l. iure mariti.ver.quæro dixi quando pater &c. scias tamẽ ꝙ hodie correctum est ꝙ siue constante matrimo.siue postea, siue maritus, vel pater, vel alij coniuncti fuerint negligentes, vel non, tamen nunquam extranei admittuntur ad accusandum de adulterio vxoris alienæ licet si publicum crimen, vt no.glo.& ibi Bar.quamuis se non firmet in l.miles.§.volenti.ff.de adul.Sed clarius Richar. Malum.Cyn.& Sali.in l.quãuis.la ij.C.de adult.in ver.oppono cum gl.iiij. cum versi.seq. & ibi asignant rationem quare &c. Et quia dixi de cõiunctis ꝙ admittuntur. dic siue sint ex latere coniuncti mulieris, siue viri, vt no.Sali.in d.l.quamuis.ꝙ no.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde ꝙ intantum marito permissa est accusatio mulieris de adulterio, ꝙ imo si extraneus accusauerit mulierem de adulterio, & mulier fuerit absoluta, & maritus vult iterum ipsam mulierem accusare de adulterio, ꝙ poterit, vt est tex.in l.si maritus.§.fin.de adulte. dum tamen ipse probet à principio quod iusta causa fuerit impeditus, ꝙ intra tempus legitimum non potuit accusationem instituere. Item adde quòd Ang.in l.quamuis.ff de adult. & Angel.in l.si maritus, in princi.ff.de adult. vult ꝙ falsæ sint gl.quæ dicunt quòd d.l.quamuis non corrigat iura

iura antiqua, quia imo hodie extraneus non potest accusare vxorem alterius de adulterio, quia non licet fœdare matrimonia aliena. Et ideo dixit Ang.in d.l.si maritus. ꝙ si vxor fuit repudiata à viro, ex quo maritus eam contemnit, nemo poterit eam accusare de adulterio. Quæ autem personæ possunt accusare sancitum est in d.l.quãuis. Item inquantum dictũ est ꝙ maritus & pater præferuntur in accusando & possent accusare mulierem de adulte

34 rio. †Limita nisi vxor fuerit ignominiosa quia non poterunt hoc facere, vel fuerit vxor, sed matrimonium contra leges fuerit factum. ita voluit Bar.in l.marito.§. illud.ff. de adult. casum alleg.in l.si vxor.§.plane.& §.sed in ea. ff.de adult. Et hoc intelligas quando iure mariti vellet accusare. alias secus, vt ibi habetur, & quando dicatur accusare iure mariti vel nõ, & quæ priuilegia habeat, vide Cyn. in l. iure mariti C.de adul.ibi vide doc.& vide Bart.in d. l. marito.§.illud. qui dicit ꝙ si maritus & pater sunt infames, viles, & ignominiosi repelluntur ab accusando, hoc intelligo si iure mariti, alias secus. Item inquantum Sal. in d.l.si iure mariti.& d.Angel.hic allegauerunt illum tex.pro singulari in l. sed si maritus. qui & à quibus. ꝙ pater ita potest accusare filiam adulteram sicut adulterum. & Sali ibi dicit ꝙ ille tex.alibi non reperitur. & ita pertrãsit d.Ang. Aduertas quòd certe miror de istis clarissimi doc. qui luminaria iuris erant & ignorauerũt tex.magistrales.nam ille text. in d.l. sed si maritus.non probat nisi coniuncta glo.sed ego in indiuiduo. allego in terminis in l. is cuius.§. marito.ff.de adul.vbi expresse tex. hic dicit ꝙ pater põt accusare filiam adulteram intra lx. dies & nemo alius extraneus præfertur, sicut in ipso marito dicitur. Quinimo contra istam sententiam videtur tex.in l.nec in ea.§.j.ff.de adult. vbi dicitur ꝙ pater in accusando filiam adulteram præ ceteris nullum ius præcipuum habet. Vide ergo quo ille tex.in l. sed si maritus est sing.cum reperiamus multa iura de ista materia loquentia. Sed responde ad tex in d.l. nec in ea.quia loquitur in patre qui vult accusare filiam viduam quæ commisit stuprum. & ita dixit ibi glo. alias secus. Et tene menti quod dixit Rom.in sing. primi anni cclvii j. ꝙ inci.sus ꝙ adulter. qui dixit ꝙ in eod. libel. adulter & adultera non possunt accusari. tamẽ ibi limitat no.hic.

35 *Pater & maritus si intra lx.dies non probant accusationẽ an condemnentur de calumnia.*

35 ANGEL. † Quæro si pater & maritus intra lx.dies non probant accusationem an condẽnetur de calumnia.dic ꝙ nõ nisi sint in euidẽti calũnia.C.de adult.l.quãuis.de quo tñ vide late ꝑ gl.& Sal.in l.absolutione.C.de adult. AVGVSTI. Sed adde. ꝙ contra istã decisionem est tex.in l pater.& in l.is cuius.§.fi.ff. de adult. vbi expresse dicitur quòd si vir iure mariti accusat, tenetur de calumnia, faciunt ea quæ habentur in l.auxilium.ff. de minor. & ideo vide gl.in d.§.fi.& ibi Bar.expresse dicit quòd si intra lx.dies accusat nõ tenetur de calũnia si probat, secus si accusat elapsis lx. diebus quia tenetur de calũnia, de euidenti vero calũnia tenet.dicit ibi Bar.& ita intelligatur.d.§.fi.

36 *Pater & maritus licet intra lx.dies negauerint se velle accusare de adulterio, tamen intra quatuor menses vtiles admittũtur iure extranei.*

36 ANGE. †Scias tñ ꝙ licet intra lx.dies negauerint se velle accusare de adulterio, tñ iure extranei admittũtur intra iiij. mẽses vtiles, vt d.l.iure mariti.C.de adul.& l.iij.§. hoc si maritus.& l.maritus si negauerit.ff.eo.ti.
AVGVSTI. Tu adde ꝙ vera est ista conclusio, ꝙ maritus duplici via põt accusare vxorem suam & iure mariti, & iure extranei, vt est casus in l.ij.§.j.ff.de adulter.& in l.si vxor. in prin.& in §.sed si ea ff.eo tit. Priuilegia aũt quæ magis dantur in vno casu quam in alio satis supradictũ fuit. & l.iure mariti. per Cy. & alios.C.de adult.

37 *Maritus si intra lx. dies incœpit accusare & non finiuit & non prosequatur vltra, an cõsiderato fine teneatur de præsũpta calũnia.*

37 ANGE. † Quæro an si maritus incœpit accusare intra lx.dies & non finiuit, & nõ prosequatur vltra & non probet an considerato fine teneatur de præsumpta calumnia. Sal. in d.l.iure mariti.in ver. quæro an maritus &c. dicit quòd non tanquã principium sit spectandum, vt ff.de bo.liber.l.qui cum maior.§.j.
AVGVSTI. Tu adde ꝙ mihi videtur ꝙ satis pulchre dixit Bart.in l. is cuius.§.iure mariti. ff.de adul.inquantũ diffiniuit præsumptam & veram calumniam nam dicit quòd si maritus accusat intra lx.dies excusatur à præsumpta calumnia, à vera vero calumnia quis non excusatur.

38 *Pater frater uel auunculus an admittantur etiam iure mariti.*

ANGE.

38 ANG. † Quæro an pater, frater, vel auunculus, admittãtur etiã iure mariti, qa vtile est iure mariti accusare propter præsumptã calumniã, & vt præferatur. Azo in summa de adul. in ii. colum. dicit forte qđ sic per l. quamuis C. de adulter.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ dubito de ista decisione. Et primo scias ꝙ quãdo pater accusat proprie nõ dicit accusare iure mariti sed iure patris dicitur accusare. vt est text. in l. marito. § illud. ff. de adul. ibi iure patris maritive. Sed in hoc considera ꝙ imo iure patris etiam pater semper non potest accusare, nisi concurrant certa quæ de iure concurrunt, vt est tex. in l. nec in ea. §. in accusatorem. ff. de adult. Si ergo pater non potest accusare semper iure patris, quantominus & frater & alii coniuncti separati. Et maxime requiritur ꝙ ille qui accusat iure patris & mariti, habebat adulteram in potestate, vt est textus in l. is cuius. §. marito. ff. de adult. Nec ob. ꝙ maritus non habet vxorẽ in potestate, quia respõdeo ꝙ imo est falsũ hoc, quia pater habet filiã in potestate quo ad reuerẽtiã, sed maritus habet vxorẽ filiã familias in potestate, q̃ ad opera & debitũ carnis. ita elegãter tradidit Bar. in l. rei iudicatæ §. socero. ff. sol. ma. Et no. gl. insti. ad tertul. §. ii. & l. si vxorem. C. de cõdi. incer.

39 *Extranei post quas personas admittantur accusare in crimine adulterij.*

39 ANG. † Et post has personas cõiũctas extranei admittuntur cũ sit crimẽ publicũ, vt d. l. quãuis. & licet olim aliud esse, hodie etiam cõstante matrimonio potest fieri accusatio, vt in authen. vt lic. mat. & auiæ. §. quia vero plurimas.

AVGVSTI. Tu adde hic quæ supra dixi in tribus proximis additionibus.

40 *Capitula in adulterio quomodo formabuntur ut concludant*

40 ANG. † Quomodo formabũtur capitula in adulterio vt cõcludant, & sic vt sciam q̃ ꝓbationes sunt necessariæ, & sic vides modũ & formam practicadi de adulterio dic ꝙ aut ꝓceditur per accusationẽ factam ab extraneo, & tũc sufficit qđ capitulet quod talis scilicet berta habebatur & reputabat vt vxor Caii ergo idem. qñ per viam inquisitionis proceditur, qñ iudex succedit in locũ patris extranei nõ aũt inquirit iure mariti, vt habetur maxime per Bart. in l. ii. §. si publico. ff. đ adul. Sin autẽ maritus iure mariti accusat, tũc non sufficit ita capitulari nisi capitulet quod vere sit vxor non aũt capitulet quod habebatr, & vt vxor reputabatr. Sed aduerte quia etiam maritus qñ ita capitularet & probaret, sufficit quo ad hoc vt præsumatur vxor & onus probandi in reũ transferatur, vt l. in verbis. ff. de rit. nup. vñ si reus faceret capitula qđ illa nõ poterat esset vxor, nõ releuat se, sed capitulare debet qđ Berta nõ habebat nec reputatr vt vxor, quo probato etiã absoluetur. Et sic ex his habes capitula pro parte inquirentis, & pro parte accusatoris & rei, & ita eleganter dicit Bar. per illũ tex. in l. si vxor. §. sed in ea. ff. de adul. Adde qđ ide ipse no. in l. si vxori. §. ꝙ si in vxorẽ. ff. eo quod bene not. qa non omnis scit bene capitulare, & cõsequẽter minus bene ꝓbare in adulterio, ex parte vero cõmittẽtis adulteriũ non refert, an credat eã verã vxorẽ Titii & sciuerit an eã in animo reputauerit & tenuerit ꝓ vxore Titii qa Titio iniuriã inferre volebat. ita dicit Bar. in l. đ iure. §. fi. ff. ad municip. ꝙ no.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde qđ Ang. in l. si vxor. §. plane. ff. de adul. posuit istã materiã & refert istã materiã aliter, nã Bar. dicit ꝙ vir accusans đ adulterio, vt vir, debet ꝓbare matrimoniũ verũ quod ꝓbat eoipso ꝙ ꝓbat se tractasse & tenuisse illã in vxorẽ per d. l. in verbis. Sed qñ accusat simpliciter sufficit ꝓbare matrimoniũ putatiue, qđ ꝓbat probãdo tractatũ & ꝙ licet aduersarius ꝓbet ꝙ illa vxor esse nõ põt, nõ eximit à pœna nisi probet negatiuã scilicet ꝙ nõ tractabat ea vt vxorẽ. Et subdit Ang. ꝙ si inspiciantur verba Bar. ꝙ sib. ipsi vr̃ cõtrarius. Nã dicit primo matrimoniũ vere debere probari, & deinde subdit ꝙ nõ sufficit ꝓbare reo ꝙ ista vxor esse nõ potest, vnde secundũ Ang. dic ꝙ vbi maritus accusat vt maritus matrimoniũ debet probari vere. Et ideo si aduersarius probet ꝙ ista vxor esse non põt, absoluit quatuncũque illa tractaret vt vxor, quia præsumptio matrimonii insurgẽs ex tractatu tollit per contrariam probationẽ suam. s. ꝙ ista vxor esse nõ potest. Et certe plus mihi placet ista sententia Ang. Nec ob. tex. quẽ Bar. alle. s. text. in d. §. sed si in ea. quia ille text. recte

intuenti non probat id ꝙ ipse dicit.& no.id quod dixit Bal.in l.non igno.C.qui accusa. quod efficacior est probatio matrimonii,ꝙ vir tractabat Bertam in alimentis & vestibus pręciosis quam ꝙ vir nominaret Bertam vxorem suam quia parum curamus, dicit ipse de solo nomine,cum sępenumero ista dant per fictionem,quod not.

41 *Capitula seu probationes de adulterio qualia esse debeant.*

41 ANGE. †Visis capitulis de vxore, nunc successiue quęramus qualis debet esse ꝓbatio de adulterio,& per cõsequẽs etiã illa capitula de actu venereo, qa post capitula sequi debet probato,dic ꝙ adulterium non

a pōt probari directo a & quia si videres duos nudos in lecto nescires directo qd vere facerẽt vnde dic ꝙ ex ꝓsumptionibus ꝓbať vt c.praeterea.de testi.& c.tertio loco extra de proba.vt quia vidisti eos nudos in lecto, vel ꝙ vidisti per scissuram ostii eos solos in camera clausa,& erant iuuenes & luxuriosi & nihil parentela coniungebantur & alia similia ꝓbando & deducẽdo,ita dicit Bar. in l.ii.§.fi.ff.de adul.Itẽ dico qđ ex actibus venereis ꝓbatur & ꝑambulis,vt no.& Bar. in l.i.ff.de var.& extraor.cri.& l.qđ ait lex. in prin.& ibi Bar.ff.de adul.& l.capite quinto.& ibi Bar.ff.de adul. & supra dixi.

ADDITIO.

a ¶Probari directo. Adde tu & vide Ro.in consi. cccclj.vbi etiam an ex ꝙ mulier vadit de nocte ad domum Amasij praesumatur adultera Ber.

AVGUSTI. Tu autem in hac materia, adde in ea quae dicit Bart.in l.ii.ff.de fur.in prin.qđ aut ꝓbatur adulteriũ, si in domo alicuius pulchre puellae est aliquis inuentus de qua doctrina ego dubito in istis ꝑiudicialibus qđ iste dicať manifestus adulter, qa poterit esse qđ ex alia causa iuerit in domũ illius mulieris, vel qa erat frigidus & nõ potuit fornicari.Sed vide d.Abb.in cap. ꝑterea.extra de testibus approbãtẽ illã doctrinã Bar.in d.l.ii.sed ipse vult quod vir & mulier in latebris domus reperianť.Aduertas qa reperio.d.Abb.in c.tertio loco extra de ꝓba.in vi.col.faciẽtẽ mẽtionẽ de hac doctrina Bar.in d.l.ii.& dicit qđ illa doctrina Bar.est falsa,qa ad ꝓbandũ adulteriũ non est verũ qđ sufficiat ꝓbari qđ aliquis fuerit inuentus in domo vnius pulchre mulieris, qa poterit esse qđ ille ingressus illã domũ, & tñ ignorauerit ibi mulierẽ habitare. Et ideo dicit qđ illa doctrina Bar.ĩ d.l.ii.debet intelligi qñ aliquis in latebris domus fuerit inuẽtus,& erat in actu praeambulo veneris, puta quia se osculabantur.& vide Bal. in l. neq; natales.C.de ꝓba.qui dicit qđ si mulier admittit viros passim de nocte et de die in domo pręsumitur meretrix.Et ideo scholaris qui ingreditur in similẽ domũ non est

42 pręsumendũ qđ dicat pater noster.†Teneměti quę dixit Ang.in l.si qui adulterii.C. de adul.& in l.ii.§.si sic.ff.de adul.ꝙ adulterium directo probari nõ potest vere,sed ex praesumptionibus vt supradictũ est,dicit tñ ꝙ illa praesumptio excluditur per aliã praesumptionẽ puta rõne cõsanguinitatis. Subdit tñ qđ licet ratione cõsanguinitatis sñia absolutoria fuerit lata cõtra adulterũ,tamẽ si vere postea probaretur adulteriũ potest iterum procedi cõtra adulterum non obst. illa sententia absolutoria tex.alle.in l.si qui adulterii.C.de adul.ita dicit Ang.in d.§.si sic.Et omnino vide quae dixi supra in hac eadm gl.in versi quid in parte in addi. vbi examinaui an praedicta militent in clerico osculante vel alloquẽte mulierem. An aũt criminaliter ex istis praesumptionib. liceat criminaliter & ad mortem condemnare aliquem,vide d.Abb.multa allegantem in c. quanto.extra de praesum.& melius in c.af-

43 ferte.eo.ti.†.Adde tñ qđ licet ꝑ istas praesumptiones probaretur adulterium, tamẽ videreť qđ mitius debeat puniri ꝑ doctrinam Bal.in l.si quis non dica rapere.C.de episco.& cle.in illa sua diit n.quado distinguit qualiter vnus puniať, quado vnus fuit inuẽtus cũ vna muliere iacẽte in terrã, vel quãdo fuit inuẽtus osculari mulierẽ,& alle. gl.in l.i.ff.de var.& extraor.cri.q dicit ꝙ mitius punitur,& illa fuit doctrina Ia.de Are. & Guil.de Cu.ibi,nisi dicamus ꝙ ibi cõstabat ꝙ illi ad vlteriora non processerant cogita,& vide quae late dixi in gl.fama publica praecedente in versi.quaero an vnum iudicium vel plura requirantur in illa addi. magna mea vbi examino istam materiam.

44 *Pœna adulterij quae sit.*

45 *Adulterij pœna licet in uiro sit capitis iudex tamen illam ex causa minuere potest.*

Muliere

46 *Muliere committente fornicationem cum sacerdote index ecclesiasticus non laicus cognoscet quia effecta est fori ecclesiastici.*

44 Ange. † Quæro quæ sit pœna adulterij b quia facta probatione & liquidatione adulterij sequitur pœne impositio.arg.l.j.§ j.ff. ad turpi. dic ꝙ masculo est pœna mortis naturalis, vt l.quamuis la ij.C. de adult. & ibi vide late per Sali. In fœmina aūt est pęna de qua in authē.sed hodie.C.de adult.quia clauditur in monasterio & alia patitur de quibus ibi. De iure aūt canonico sententia lata contra fœminam adulteram licet emendata fuerit si maritus nō vult ipsam recipere, tradi debet in monasterium in perpetuum ad pœnitentiam peragendam, vt c.gaudemus.de conuer.coniug. Et prędicta intellige quando est simplex adulteriū. Si aūt esset adulteriū cum incœstu vel cū nefario coitu, & tunc etiā in fœmina est pœna capitis & sic punitur fœmina vt masculus, vt est tex.in d.l.si adulteriū cum incęstu.in princ.ff. de adult.& ibi gl.& Bar.nec hodie corrigitur per auth.positam.in l.quāuis C. de adult. ita dicit Bart. in d.l.si adulterium.ꝙ no. De iure vero cànonico si maritus vult, est pęna adulterij vt habetur & nō.in c. gaudemus, extra de conuersione coniugatorum.

b ❡Pœna adulterij, vltra ea quę ponit hic Aug. & vide Fulg.in consi.clxii. & Fede.de Sen. in cōsi. lxij. vbi mulier fuerit fornicata cum vno sacerdote iudex ecclesiasticus & non laicus cognoscet. & adde quod licet cum muliere nupta inhoneste viuente committatur adulterium. tamen cōmittens non punitur, sed ipsa mulier. ita Pau. de Cast. in consil.cccvij.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia, adde ꝙ Ioan.Fab. insti.de pub.iudi.post glo. ibi latius loquitur. Et considerat in hac materia quatuor iura. primum ius diuinum quo adulter & adultera occiduntur, vt Deuteronomij xxj. c.& xxxiij q.v.c.hæc imago cum c. seq. Item secundum ius digest.quo iure videtur ꝙ non esset certa pœna statuta. Item non videtur ꝙ esset capitalis, vt no.glo.in l.qui cum vno.ff.de re mili.§ adulterio. & de his qui not.infa.l. cū miles. Item de iure. C. fuit statuta pęna capitis tam in masculo quam in fęmina, vt l.quamuis. C.de adul. Idem de iure authē.est ordinatum & statutum quòd in muliere mutatur pęna vt non sit pęna capitis sed alia pęna, de quibus in d.auth.sed hodie. Solum est pęna capitis in masculo committente adulterium, & illa est cōis sententia. Et ita tenet gl.& oēs doc.& maxime Ant.de Bu.Abba.& Imo.in cap.tuæ. extra de procu. vbi Imo.dicit ꝙ ita legistæ cōiter tenēt Et de materia vide Rom. in sing. suis secundi anni sing.cxlvj.ꝙ incip.nos sumus in materia adulterij qui dicit ꝙ hodie sunt statutæ tres pœnę. Et ibi ponit quis erit iudex. Adde d. Bart.in l.inter liberas.§.j.post glo.ff. de adul. & Bar.in l.si quis iudicium post gl.ff. de quæstio.& Sali.in l.castitati.& in l. eum qui duas. C.de adulte.& Ang.in authē. vt nulli iudi.§. adulteram.& Iaco. de Bel. in l.raptores.C.de epis.& cle.& §.necessitatem.in authē. vt nulli iudi.col.ix.& glo.in c.de benedicto.xxxij. q.j. & Bar.in l.Claudius.ff.de his quib.vt indig.ex quibus dictis possumus colligere vnā pulchrā

45 limitationem † ꝙ licet in viro sit pœna capitis, tamen ex causa iudex potest minuere illā pęnam, per l.quid ergo.§.pęna grauior.ff.de his qui not.infa.& vide Pau.de Ca.cōsi.suo cccij. ponentē an si mulier nupta, quæ viuit inhoneste adulterium committit, an ipsa & masculus adulter debeant capitaliter puniri, & ibi alleg. Ang. not. loquentem. Adde Fede. de Sen. in consi.clxij.ꝙ incipit mulier accusata, qui dicit ꝙ mulier quæ cōmisit adulterium credens maritum mortuū non debet puniri de adulterio

46 sed de simplici fornicatione. † Itē dicit ibi ꝙ si vna mulier fecit fornicationem cum vno sacerdote iudex ecclesiasticus non secularis puniet ipsam quia effecta est de foro ecclesiastico, & ibi dicit ꝙ si mulier respondendo inquisitioni dicit se commisisse adulterium vel incęstum & in veritate nō sit, non debet puniri de adulterio vel incœstu, quia forte erat fornicatio ibi vide, & dixit d. Abb.in consi.suo iiij. ꝙ quędā mulier quæ fuit vi coacta facere adulterium cum quodam officiali cum dolose non commiserit crimen adulterij non incidit in pœnam, nec perdit dotem, nec alimenta, & tene menti quòd dixit glo. in c.tuæ. extra de procu. ꝙ mulierem damnatam de adulterio potest vir secum reconciliare & ipsam retinere, & ita dicendum est ecōtra in viro respectu mulieris, est text. in d.authen. sed hodie, quinimo fortius dico quòd etiam inuita muliere damnata de adulterio, potest maritus ipsam retinere penes se, est glo.no.in c.ex literis. extra de diuortijs, quam approbant ibi doc.maxime. Abb.licet do. Ant. de But.cum aliquali distinctione ipsam approbet & ita illam glo. intelligit do. Ant. sed hodie de iure canonico clericus cōmittens adulterium in monasterium detruditur. & laicus excommunicatur, per text.in c. si quis clericus lxxxj. dist.ita dicit Io. Fab. insti. de pub.iudi.§.ij.

Forni-

47 *Fornicationem committentes, an euitent pœnas si dicant se contraxisse matrimonium.*

47 ANGE.† An autem postea dicti tales committentes fornicationem euitare possint pœnas si dicant & confiteantur [a] se cōtraxisse matrimonium. no. per Bal. in vsib. feu. in ti. de pa. iur. fir. dic vt ibi per eum. & dicam infra eo. ver. pone ꝙ est iuuenis.

ADDITIO.

a ¶ Confiteantur. Adde & vide do. Alex. in consil. j. in iij. vol.

AVGVSTI. Tu adde & dic vt dicam ibi in dicto versi. pone ꝙ iuuenis.

48 Concubina alicuius si cognoscatur carnaliter à Titio, an Titius puniatur, & quomodo.

48 ANGE. † Quid si concubina [b] alterius carnaliter cognoscitur dic ꝙ aut talis concubina perdidit nomen matronæ & honestæ mulieris, & tunc talis coitus est impunitus aut tamē matronæ & honestæ mulieris retinet vt quia liberta stat cum suo patrono, & tunc talis coitus est punibilis, vt est tex. & ibi gl. & Bart. in l. si vxor circa princi. ff. de adult. Et prædicta procedūt si est libera mulier quæ passa sit adulterium si autem serua sit habet locū iniuriarū actio & de seruo corrupto. l. act. ff. de adult. l. miles. §. pen. & l. pen. Et si vis scire quis coitus sit permissus & etiam quis damnatus. vide Bartol. glos. & Il. quas allegat in l. si adulteriū cum incestu in prin. versi. oppo. d. l. qui contra. ff. de adult.

b ¶ Concubina. Adde quæ proprie dicatur concubina Pau. de Cast. in consi. cccclxvj. & do. Ludo. sardum in tra. legi.

AVGVSTI. Tu in hac materia, adde & dic ꝙ cum hodie de iure canonico nullus concubinatus sit licitus, vt voluit Ioan. Andre. sequendo opini. Hostien. in c. lator. extra qui fil. sint. leg. text. in c. nemo. xxxij. q. iiij. Quinimo secundum Hostien. etiam hodie de iure nouissi. videtur dicendum ꝙ leges damnant illum coitum concubinatus illicitum quia leges nouæ damnant fornicationem. & omne peccatum, vt in authen. de lenonibus. col. ij. & scen. mulieres &c. col. v. & vt non luxur. contra natu. col. vj. vnde & dicit imperator castitatis sumus amatores, vt in authen. qui. mo. na. col. vj. §. illud. & l. si qua illustris. C. de officiarum. & in talibus potissime vbi de peccato agitur leges sequuntur canones in authē. quomodo opor. episcopos. colum. j. & de ecc. titulis. col. ix. tenent per has rationes, & Ioan. And. & Hostien. hodie indistincte saltem de iure canoni. quòd omnis concubinatus est illicitus. Si ergo omnis concubinatus est illicitus, ita potest impune haberi accessus ad omnem concubinam sicut potest haberi ad illam, quæ vulgariter meretricatur ad quam impune sine dubio habetur accessus per text. in l. si vxor. §. plane. ff. de adulter. & l. quæ adulterum. C. de adulte. & ideo dicebat Angel. in d. l. si vxor. in princip. No. tu scholaris qui quotidie habes accessum ad concubinas Bonoñ. quæ non sunt sclauæ, sed fantolastræ, vnde de tali accessu non debes puniri considerato ꝙ talis concubinatus est reprobatus de iure ciuili, & fortius de iure canonico etiam si sit libera Bonoñ. cōsiderato ꝙ de iure prædicto omnis concubinatus improbatus est, nisi dicas ꝙ ex quo omnis fornicatio est prohibita iure canonico etiam talis accessus debet puniri in terris ecclesiæ in quibus habet temporalem iurisdictionē, & sic iura canonica sunt spiritualia, vt not. Ioan. And. in c. ij. extra de regu. iur. in vj. Sed tu vide omnino Bar. in l. j. ff. de concu. optime saluantem in quo concubinatus de iure canonico est approbatus vel reprobatus, sed vide tex. cum glo. in c. concubina. xxxiiij. dist. qui videtur velle ꝙ de iure canonico quandoque concubinatus sit permissus, & xxxiij. dist. in summa. vide omnino Abb. in c. cum sit generale. extra de foro compe. disputantem an hodie de iure ciuili concubinatus sit prohibitus, vide Matthe. in sing. suis singulari cj. qui ponit materiam de qua in j. quæst. hic tracta. dicit tamen ibi in fin. ꝙ si filius habet rem cū concubina patris est iusta causa exhæredandi eum ibi allegat bona iura.

49 *Mulier accusata de adulterio quas defensiones facere potest.*

50 *Maritus approbans mores mulieris, an videatur approbare futuros.*

49 ANGEL. † Quæro quas defensiones potest facere accusatus vel accusata de adulterio, dic ꝙ plures facere permittitur. Primo si dicat ꝙ iure mariti post lx. dies accusare nō pōt vel si dicat ꝙ plures accusatores de adulterio habere non potest, licet secus sit in crimine incestus, vt l. si maritus. §. penult. & l. vim passam. §. duobus. ff. de adulter. Item opponi potest exceptio peremptoria, vt si dicat transactum est quinquennium, quia quinquennio

nio accusatio adulterii tollitur, vt l. si maritus. §. scriptione. ff. de adulte. ꝙ tamen intellige, vt not. glo. & late Sali. in l. adulte. C. de adulter. & etiam in l. querela. C. de fal. Secundo si dicatur maritum destitisse, vt ff. de adulte. l. i. §. i. & l. absolutione. vel si mulier dicat adulterum esse absolutum, quia amplius in æternum accusari non potest, vt l. denunciasse. §. primo, & quod not. gloss. & Bartol. ff. de adulter. Et sic condemnatoria facta de adulterio nō nocet mulieri, sed absolutoria facta de adulterio prodest mulieri, vt d. §. fi. Ratio aūt est quia in absoluen. sumus promptiores, vt l. arriani. ff. de act. & obli. Tertio si vir dicatur fuisse autor malorum morū, iudex enim inquirere, debet an maritus pudice viuens mulieri quoq; co[...]: bonos mores autor fuerit, alias ꝑ iniquū est ab vxore alios mores exigere quos ipse maritus non habet, vt. ff. de adult. l. si vxor. in iudex. Quarto opponitur ꝙ maritus eius mores approbauit vt si eā propter adulterium de domo expulit, postea vero eū [...] l. si vxor. §. fi. ff. de adulte. Et consequenter dicit approbasse mores vxoris non tm̄ præteritos, sed etiam futuros: vt [...] gl. in l. castitati. C. de adul. & ibi Sali. in [...] mittit ad not. per ipsum in d. l. quoniam Alexandrum. Vltimo ꝙ maritus fuit leno, vt l. quoniam. & l. ita. C. de adult. & dicitur leno multis modis, vt ibi plene ꝑ Salic. quod est verum, si opponat antequā nomē suum recipiatur inter reos postea autem vir non repellitur, mulier tamen obiiciens viro eum aggrauat, sed se nō liberat, vt d. §. si publico. & quod ibi per gl. & Bart. de quo tamen late qui Imo. & Barto. in l. is qui reus. ff. de publi. iudi.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde & dic quo ad iiii. & v. & vi. defensionem tex. in l. quæsitū. §. fi. ff. de adul. ꝑ quē text. colligitur ꝙ licet maritus desistat ab accusatione ante cōdemnationē, ꝙ non pōt amplius eā accusare qñ in veritate cognoscebat mulierē forte nō culpabilē, & dicit glo. ibi ꝙ licet desistat, nō tñ crimine lenocinii punitur, intelligas hoc verū, qñ nō erat dānata de adulterio, q̄a si erat danata de adulterio ipsa mulier vel maritus in verum eā cognoscebat culpabilem & mulierem reducat punitur ipse maritus pœna lenocinii ꝑ tex. in l. fine metu. C. de adul. Aduertas tñ ꝙ hodie per tex. in authē. Sed nouo iure & in corpore vnde sumitur, licet marito sine pœna etiā mulierē dānatā de adulterio reducere ad domū eius, vide doc. ī l. castitati, maxime Ia. de Are. Cy. & Ang. q̄ dicunt ꝙ cū hodie maritus pœna lenocinii puniret si reduceret mulierē domum suā qñ mulier meliorē vitam nollet facere sed vellet esse meretrix quicquid dicat ī d. l. fine metu. &
50 vide Sal. in locis pręalle. †Sed aduertas inquātū d. Ang. hic post Sal. in d. l. qm̄ Alexādrū vident tenere ꝙ maritus approbās mores mulieris nō modo ꝑteritos, sed etiā futuros vr̄ approbare. Addatis ꝙ imo credo ꝙ futuros nō vr̄ approbare, nec etiā posset & hoc ꝓbo ꝑ tex. cōiuncta gl. c. quēadmodū. extra de iureiu. ibi tutius ergo in hoc casu vr̄ vt ꝓpter iurisiurādi religionē vir accusare desistat vxorem ad diuortium celebrandū. vbi fortius dicitur ꝙ si maritus expresse per pactum etiam cum iuramēto promittat non accusare mulierem de adulterio futuro, & sic videatur approbare mores mulieris, ꝙ hoc pactum inquantum venit contra publicam vtilitatē, ꝙ dolus de futuro remittatur, ꝙ hoc fieri non pōt. per tex in l. si vnus. §. pacisci. & §. illud. ff. de pact. & ideo dicit d. Abb. hic tex. coniuncta gl. probat ꝙ non valet pactum per quod maritus ꝓmittat mulieri nō accusare ipsam de adulterio futuro inquantum hoc pactū venit contra vtilitatem publicā, & sic maritus posset ipsam accusare pacto nō obstante & etiā iuramento nō obstante, vt vult ille tex. bene valeret illud pactum & iuramentū inquātum cōtinere vtilitatē priuatā ipsius mariti, vt voluit ille tex. cōiuncta gl. & sic voluerunt Hostiē. Io. And. & Inn. ibi, & ideo si recte pōderat ille tex. in d. c. quēadmodū cōiuncta gl. & dicta doc. ibi. & d. Ant. de Butr. & Imo. Sed melius ꝑ Abbatē ibi vbi multum elegātissime loquitur habemus maximam limitationem in hac materia. & ita reperio clarissimū patrem meū in allegatione sua xlviii. multū extollentē dicta d. Abb. ibi ad limitationē dictorū Sali. in loco præalleg. & ita dicit obtinuisse de facto, quæ omnia no.

51 *Stuprum quando dicatur committi.*

51 ANGE. †Quæro qñ dicatur cōmitti stuprū, dic ꝙ cōmittitur siue cū masculis, siue cum fœminis viduis vel virginibus solutis, siue vna fęmina cū alia, siue mulier sit agēs & puer

& puer patiens & per consequens semper etiam quando contra naturam coitus committatur dummodo in quas cõmititur sint personæ liberæ, non autem seruæ, vt l. inter liberas. ff. de adulte. insti. de pub. iud. §. item lex iulia. de adulte. & dummodo etiam nõ sint meretrices, vt l. stuprum. primo respon so. & §. j. ff. de adulte.

AVGVSTI. Tu adde in hac materia qđ ille tex. in d. l. inter liberas. & ille. §. insti. de publi. iud non probat ea q̃ dicit d. Ang. hic.

Quinimo ille tex. insti. de pub. iud. videt̃ probare quod nõ sit stuprũ qñ cũ masculo committitur coitus. Sed ista conclusio probatur de directo in l. stuprũ. §. j. ff. de adul. vbi iurisconsul. hoc expresse dicit. & bonus tex. in l. quæ domum. ff. de adul. Quando vero fœmina cum masculo & fœmina agit, vt masculus quod sit stuprũ vide in l. fœdissima. C. de adul. & text. cũ gl. xxxij. q. iiij. c. nemo. vbi gl. ponit quid est stuprum. & dicit qđ ista procedũt de iure ciuili. Alio modo capitur stuprum de iure canonico, vt xxxvj. q. i. §. i. vbi proprie dicitur quid est stuprũ pro adulterio & aliqñ econtra vide doc. in locis supra allega. gl. in d. §. i.

52 *Stuprũ cõmittens quomodo teneatur domino serui & quãdo stupri accusatio fieri possit.*

52 ANGE. †Quid autẽ cũ serua stuprũ cõmiserit tenetur domino serui corrupti iniuriarum. l. Aquil. vt d. l. inter liberas. & põt extra ordinẽ puniri vt ibi. & l. fi. ff. de offi. præsi. ita dicit gl. & Sal. in l. serui. in prin. C. de adul. Itẽ accusatio de stupro potest intra quinquennium institui, si tñ stuprũ per vim committitur in masculo vel fœmina sine temporis præfinitione, accusatio potest institui semper. ff. de adul. l. marito. §. quinquennium. & §. fin.

AVGVSTI. Tu adde docto. in l. serui. C. de adulte. & in d. l. fin. ff. de offi. præsid.

53 *Pœna stupri quæ sit.*
54 *Sodomia qua pœna de iure canonico puniatur.*
55 *Stupro quod non sit pœna capitis quando non interuenit vis quomodo intelligatur.*
56 *Stupro quomodo dicatur mulier consentire.*
57 *Rapto an per consequens matrimonium ducendo in vxorem raptam euitet mortem.*

54 ANGE. †Quæro q̃ sit pœna stupri, dic quod cũ masculis, & sic sodomiticum [a] est pœna gladii & sic decapitari debet vt d. §. itẽ lex iulia. & l. cũ vir. C. de adul. & ĩ auth. vt nõ luxu cõtra naturã. §. i. Item qñ fœmina cum fœmina stuprum cõmittit, quia gladio materiali punitur, vt l. fœdissimam. & ibi. gl. & Sal. C. de adul. Item qñ mulier est agẽs cum masculis quia eadẽ est ratio. Itẽ est pœna gladii quãdo ꝑ vim [b] stuprũ committitur, vt d. l. fœdissimam. cũ sim. Sinautem sine vi committatur in fœminis tunc si inferẽtes sunt honeste personę pœna est dimidiæ partis bonorũ publicatio humiliores cohertionis corporis & relegationis vt d. §. item lex iulia. Et eadẽ pœna est in muliere patiente stuprũ, quod est verũ qñ virgo q̃ est viri potens corrumpitur, si aũt nõdum sit viri potens tunc corruptores humiliores dannantur in metallum, honestiores in insulam relegantur, vt est tex. in l. si quis aliquid. §. qui nondum. ff. de pœ. nec hoc est hodie correctũ, vt no. gl. & Bar. in l. si adulteriũ cum incœst. in prin. ff. de adul. dequo tamẽ an sit in muliere correctũ. vide Sal. in l. eum qui duas. & in l. si mulier. C. de adul. & no. gloss. in d. l. inter liberas, quãdo vero tutor stuprauit eam cuius fuit tutor deputatur & oĩa eius bona publicantur, vt l. i. C. si quis eam cu. fu. tu. cor. Et mulier quæ maritum nõ habet secundum Sal. ibi quę seruo proprio se occulte immiscuerit capitis pœna punietur, seruus ergo igne cremabitur, vt l. i. C. de mulie. quæ ser. ꝓpri. se immi. qđ no. contra istas maledictas mulieres & maxime viduas luxuriosas quæ seruis vel famulantibus propriis se immiscent vt merito decapitari debeant vt no. gl. fi. in d. §. itẽ lex iulia. Et prædicta procedunt etiam si patiens coitum cõsentiat, si autem dissentiret tũc habet locum l. i. C. de rap. vir. quia acriter punitur vim in adulterio vel stupro inferens & socius & particeps tam in persona quam in bonis vt ibi. Et ea mulier quæ passa est violentiam non punitur, imo aliquando præmiatur, vt hæc omnia habentur per tex. Cy. Bal. & Sali. in d. l. i. C. de rap. vir.

ADDITIO.

a ¶Sodomiticum. Adde tu & vide Barba. in consi. lxij. incip. scribitur hester. & vide in consil. domini Anastasij Plati. quod est in consil. Barba.

* ¶Adde notabiliter. d. Vitalinum in suo opere malefic. in rubr. de raptoribus &c.

Quando

b ¶Quando per vim. Adde tamen q si tale crimẽ committat minor xxv.annorum, debet mitius puniri.ita Raph.Cuma.in conf.xcv. vbi etiam dicit q iuuenis rapiens mulierem in via publica, & ducens eam seorsum a via causa cognoscendi, non dicitur committere raptum.& dicit Paul.de Cast. in conf.cccvij. q rapiens mulierem solutam inhoneste viuentem etiam per vim non incidit in pœnam raptus.& vide Alex.in conf.j. in iij.volum. quæ sit pœna rapientis monialem: vide Ioan. de Anchara.in conf.j. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia de multiplici modo peccandi contra naturam vt dixit tex.in c.adulterij malũ.xxxij.q.vij. & gl. vide in c.omnes accusationes.ea.cau. & q.quæ vř enumerare in isto delicto illum qui propriis manibus se corrumpit:nõ credo tñ q simili pœna puniatur,& vide text. ĩ c.flagitia.xxxii q.vij. qui proprie appellat ipsos sodomitas.& ibi est bona gl.quæ dicit q isti qui peccant cõtra naturã, puniuntur de iure ciuili,aliter de iure cano.nã de iure ciuili ex pœna gladij, sed de iure cano.non, dicit tñ illa glo.q hoc crimen tẽpestates & pestilentias inducit,per text.in auth.vt non luxu.contra natu. Et subdit q qui puerum corrumpit ad stuprum morte puniatur,per tex.de pœ.dist.j.in c.solicitatores.§. q pue-
54 ro. † Quæ aũt sit pœna de iure cano.contra laicos cõmittentes delictum contra naturam,& sic contra sodomitas.est text.in c. cap.clerici.extra de excef.præla. qui dicit q laici debent excõicari, clerici vero deponũtur à beneficiis,& in monasteriũ detruduntur,& in tantum hoc crimen est exosum de iure cano.q propter enormitatẽ delicti pœna extẽditur ad non peccantes, vt dicit do. Ant.de But.in d.c.clerici.per gl.ibi, & ecclesia habet iurisdictionẽ in laicos propter hoc crimen, vt multũ elegãter dixit do. Abb. in d.c.clerici. quicquid dixerit ibi do. Ant de But.quia decisio Abba. est verior, per quæ habentur in c.cũ sit generale.extra de foro compe.& per doctri Inno.in c.q super his. extra de voto. Itẽ in hac materia adde ea quæ supra dicta sunt in stupro vt illud delictum puniatur eo modo & ea.l. quæ dicta sunt,habent locum de iure ciuili.Sed de iure cano.aliter punitur, quia aut eam quam stuprauit accipiat in vxorem,aut dotet, aut alio modo castigetur, secundum distinct.tñ de qua per tex.& Doct.in c.j.& ij.extra de stupris & adulterio & vide Mathesil.in no. suis dictis no.centesimo,qui dicit q non est pœna capitalis qui stuprat viduã vel virginẽ honeste viuentẽ, nisi sit vilis infamis de iure vel de facto,quia tũc relegab.tur vel fustigabitur. Nec ob.d.l.j. quia ibi interuenit
55 aliqua vis ibi vide. † Itẽ adde q licet semper allegetẽ q non sit pœna capitis vel gladij in stupro qñ vis non interuenit in muliere volente. hoc verũ qñ pcessit voluntas mulieris,& sic est simplex volũtas, & masculus fecit stuprum sine aliqua violentia, ita loqui tex.instit.de pub.iud.§.sed eadem lege.secus si pcessit voluntas viri,& sic masculi, quia in stupro est pœna capitis, & sic mortis.per tex.i l.j.§.fi.ff.de var.& extraor. cri.ita limitaba: istã materiã Bal.in l.raptores.C.de epis.& cler.& est notabilis limitatio. Sed aduerte quia Bar.in d.l.j.§.fi. allegando Iac.de Are.intelligebat illum tex.in d.§.fi.q ibi vis aliqua interuenit, & certe est vna diuinatio in practica,tñ nõ recederẽ ab opi.Bar.sed melius declarãdo pdicta vl-
56 tra doct.dico,† q vbi mulier consensit stupro in sua simplici voluntate,quia nõ vi,nõ verbis viri, non aliquo dolo subducta, non precio,non promissionibus cõsensit,sed magis filio capta in virũ cõmisit stuprũ, nõ est pœna capitis,per illũ tex.in d.§.sed eadem: quia hic est simplex voluntas nõ coacta, tñ subducta verbis quoquomodo. Sed vbi nõ est raptus proprie cũ violentia de facto, sed vir pcessit,vel cũ lenocinio,vel cũ promissionibus mulier fuit subducta ad stuprũ cõmittendũ,tunc est pœna capitis,per illũ text.in d.§.fi.quia violẽtia ẽt cõmittitur sine facto, sed verbis,isto casu per tex.in d.l.raptores. & per tex.in d.l.j.C.de rapt.virgi. & ita intelligendo prædicta.& vide Bald.in l.si quis non dicã rapere.C.de episc.& cle.qui ponit quæ pęna sit in eo qui nõ viri potentẽ stuprauit, & quando dicatur q raptus cõmittatur.vide pulchre per Host in sum.de rap. qui no.loquitur vltra Doc.per Ang.in l.sed eximendi.post Doct. ff. ne quis eum qui in ius vo.est vi exi.vide Alb.de Ros.in 3.part. statuto.q.lxvj. qui alleg.Iac.But.& Gandi. in tract.malefic.q.centesima. & Cy.& doc. in l.j.C.de rap.virg.xxxvj.q j.c.ij. cũ ergo. & vide Paul.de Cast.in consi.suo ccciij.qui cõsuluit q ille qui rapuit mulierẽ solutam, q semel ab alio fuit tacta vel quã alius osculatus est, nõ incidit in crimen raptus stante statuto q debet decapitari ille qui mulierẽ

honestã rapuerit, & ibi vide an raptus committatur in muliere nupta inhoneste viuẽte. Alb.de Rosa.in 3.part.statu. qõ.lij.dicit, quòd Dyn. dicebat quòd si faciebat quæstum, cũ ꝑsona sua nõ punitur pœna raptus ille rapiẽs alias sic, licet aliàs eã cognouisset.

57 † An autẽ per sequens matrimoniũ raptor si ducit raptã in vxorẽ euitet mortẽ. & sic pœnã legalẽ, vide Spec in tit.de leg. §.nunc de dispensatione episcopi.vers.xxix. & Ioã. Cald.cõsuluit quòd euitet pœnã, hoc dixit c.fi.extra de rap.& voluit But.in l.j.in fi.C. de rap.vir.ꝑ gl.in c.ij.extra de hære. lib.vj. vide tex.36.q.2.c.de puellis. Et hæc not qa habui de facto, & ita obtinui ſm opi. Ioan. Cald. Itẽ inquãtũ do.Ang. hic dicit ꝙ mulier q̃ proprio seruo se facit stuprari, punitur pœna capitis. ꝑ l.j.C.de muli. q̃ ꝓpriis ser. Adde & dic, ꝙ illa lex loquit̃ in persona nõ libera, & sic in seruo, & iõ ibi est spãle in illo casu, & dicũt doc.ibi.maxime Ang. cũ ergo lex sit pœnalis in persona seruorũ nõ debet extendi, iuxta not.in reg.odia.de regul.iur. l.cõmodissime.ff.de lib.& posth.l.si vero.§. de viro.ff.sol.mat.

58 *Iuuenis solutus inuentus est cum quadam muliere etiam soluta contra quem fit inquisitio de tali carnali immissione, si uterque eorum confitetur quòd unus alterum desponsauerit, nunquid credatur.*

58 Ang. † Pone quod quidam iuuenis q̃ est solutus, inuẽtus est cũ quadã muliere ẽt soluta, cõtra quẽ fit inquisitio de tali carnali immissione, mõ vtraque eorũ cõfitet̃, quòd vnus alterũ despõsauerat, nunquid credat̃, a dic quòd sic a nisi signa in contrarium appareant. vt C.de rapt.virg.l.j.vt quia inuẽta fuit fœmina plorans & similia. ita dicit glo.Bal.& doc. in l.pen..C.de fideiuſ. quod not.ad euadendum aliquos à stupro.

ADDITIO.

a ¶Quod sic. Adde tu Alexandrum in consi.j. in j.volum. & Bart.in consi.lvij.

Augusti. Tu autẽ in hac materia adde ea quæ dixit Bal.in addi.Spec. in titu.de confes.in ij.col. qui dicit quòd hæc cõfessio matrimonii excludit accusationẽ stupri.sed fallit in crimine raptus, per l.i.C.de rap.vir. & idẽ dixit Bald.in d.l.pen.C.de fideiuſ. & vide ibi Ang. q̃ dicit ꝙ semel defendit vnũ iuuenẽ qui debebat decapitari, qui accusabat de adulterio de hac materia adde Spec. in tit.de confes.§.sequitur.vers.sed pone. & vide Bal in l.quicũque.C.de ser.fug.in pen. col.qui dicit, quòd ipsa mulier poterit tamẽ torqueri, quod est vnũ verbũ periculosum, & credo illã doctrinam falsam nisi sint alia indicia in contrarium, arg l.non est verisimile.ff.quod met.caus.& eorum quæ dixit Sal.in l.fi.C.de qõ. Sed in hac materia mihi placet sententia Bal.in c.i.§.furtũ de pac. iur.fir.qui dixit, quòd illa allegatio matrimõnii prætensi ante nõ excusat ab accusatione stupri, & quòd iudex in hoc debet inspicere alias coniecturas. Et ad hoc est bonus tex. in l.i.C.de collusio. detegẽ. quem Bal.ibi ponderauit, & dat exemplum, quia dicit ꝙ illa gl.in l.pen.C.de fideiuſ.nõ militaret si masculus & fœmina erant impares, vel si nõ essent alia indicia in contrariũ, pro qua conclusione est bona glo.xxx.q.v.in c. aliter.& vide Bal.in l.i.C. de confes.

59 *Inquisitione facta de adulterio si probetur stuprum, an sequetur condemnatio de stupro.*

59 Ang. † Not.tñ & tene mẽti ꝙ licet inq̃sitio vel accusatio fiat de adulterio, & pro b bet stuprũ, sequet̃ condẽnatio de stupro b ſm gl.in l.si ea.C.de adult. Dy.aũt in qõne facti tenuit cõtrariũ.& allegat l.q adulteriũ. in fi.eo.tit.cuius opinionem sequitur Sal.in d.l.si ea.dic tamen plene vt ibi per eum.

b De stupro. Adde & vide Alexan.in conf.vlt.in ij.vol.vbi ꝙ cum inquisitio fit de vno delicto, & de alio probatur, sequi debet absolutio. & vide eundem in consi.xxiij.

Augusti. Tu adde quòd ego limitarẽ ꝑdicta & dicerẽ glo.esse verã contra Dy.& Sal.nisi super illa inq̃sitione de adult. sequeret̃ cõfessio de stupro, quia ex eadẽ confessione sequi põt cõdẽnatio in criminalibus, ſm tex.in c.i.& ii.extra de accu.& hic in terminis dixit Ang.in repe. l.si vacantia. C.de bo.vac.in xxiiii.col.qui dixit quòd licet inquisitio sit formata de homici.vel accusatio tamen si in processu apparet de furto vel alio delicto, an sequi possit condemnatio. & ibi eleganter decidit limitando prædicta duobus modis.ego in addi. meis supra late disputaui illum passum, dic vt ibi dixi.

60 *Pax erat inter aliquos & promiserant se non offendere sub pœna, an adulterando uxorem incidat in pœnam pacis.*

Ang.

60 ANGE. † Quid autem si pax erat inter eos & promiserāt se non offendere sub pœna an adulterādo vxorē incidat in pœnam
c pacis. Bar in l. verum. ff. de furt. dicit [c] ꝙ nō, quia fecit causa libidinis, & non causa iniuriandi, vide quod not. Bar. & Imol. in l. licitatio. §. quod illicite. ff. de publ.

c Dicit ꝙ non. Adde ꝙ idem tenet Rom. in consi. clxxxiiij. & consi. cclv. & late tenet Alexand. in consi, cxiij. in ij. vol.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde & dic quòd Ange. in d. l. verum. videt dicere ꝙ in dubio præsumitur ꝙ causa pacis rumpendæ illud fecerit q̄ causa libidinis per bonas rationes, & contra istam cōmunem sententiam fortiter obst. ea, quæ dixit Bar. in l. ita stipulatus. §. Grisogonus. ff. de ver. obli. quam mirabilē doctri. approbauit Bal. in c. i. §. similiter. quib. mod. feu. amit. & ibi multum exclamauit Bal. de ista doctr. & dicit eam menti esse tenendam, qui dicunt quòd si Sempronius fecit pacem Titio sub pœna, & promisit non offendere, licet personam Titii non offenderit. Sed illam personā offenderit, propter quē Titio proprio nomine cōpeteret actio iniuriarum, quòd pax dr̄ esse rupta. Modo stat regula, quòd licet vxor Titii sit adulterata actio iniuriarum competit marito proprio nomine, per tex. in l. i. §. fi. ff. de iniur. cum si. & per hanc rationē reperio Ro. in l. licitatio. §. quod illicite. ff. de publi. vbi ipse dicit quòd aliàs legit Bal. in v sib. feud. reprobasse illam doctrinam Bart. quam posuit in d. §. quod illicite. Sed non recordatur, & dicit quòd ipse perquisiuit Bal. nec vnquam potuerit inuenire, vbi Bal. h c dixerit in vsib. feud. Sed credit quòd lectura sit falsa, bene dixit, quòd aut Bal. posuit in c ii. quæ sit pri. cau. benefi. amit. aut in c. i. quib. mod. feu. amit. Et ideo errauit iste doctor. nam habebat lecturam suam corruptam. Sed illo tēpore nō habuit memoriā, debebat nāq; perquirere vbi ego quæsiui, & inuenisset, scilicet in d. c. i. §. i. fuisset etiam lect. mea corrupta si solum in c. i. ego perquisiuissem. & in principali materia, adde Pau. de Cast. in l. qui seruum. ff. de verb. oblig. & Ioā. And. in regula. c. frustra. extra de regu. iur. in vi. Tu adde etiam quæ late scribo in allegationibus meis, vbi late discutio istam materiam.

61 *Statutum imponens pœnam pecuniariam pro adulterio si reus confessus est quòd pluries cognouit carnaliter vxorem Titij, an vna vel plures pœnæ imponentur.*

61 ANGE. † Quid si statutū imponat pœnā pecuniariā ꝑ adulterio, & reus cōfessus est
a quòd pluries [a] carnaliter cognouit vxorem Titii, an vna vel plures pœnæ imponentur. Bar. ponit in l. vulga. ff. de fur. & in consi. qđ inci. Ant. cōmisit adulteriū &c. & Io. Cald. & Io de Lig. in cōsi. suis, quæ incip. Inquisitionis huius thema &c. & aliud inci. Quæritur an multiplicentur pœnæ &c. facit qđ no. Bar. in l. nunquā plura. de pri. deli. & in l. i. §. vnde quæritur. & ibi Imol. ff. de publi. & conclude quòd licet Bart. in d. l vulgaris. ibi videat velle saluare glo. quòd ibi iō cōtingit quòd vnica pœna ꝑ omnibus vicibꝰ imponit, quia pœna adulterii cum sit pœna capitalis, vt l. quāuis. la ii. C. de adult. nō est reiterabilis. Ex quo infert quòd si esset pœna pecuniaria pro adulterio, vt plurimū est per statuta, tūc pena multiplicabit ſm delictorū reiterationē. Sed Bar. in d. suo cōsi. dicit quòd Imo d. gl. in l. vulgaris est vera, ēt si pœna pecuniaria esset imponenda, quia ꝑ omnibus vicibus adulterii vnica tm̄ pœna imponitur, per gl & quòd ibi no. ꝑ Bar. in d. l. nunquā plura. nā ad hoc vt ex delicti pluralitate pœna multiplicetur, necesse est quòd sint diuersæ delinquendi species. facit d. §. vnde q̄ritur. & ibi Dy. Bar. & Imol. Sin autē eadē species delicti est, licet reiterata nō reiteratur, ēt pœna pecuniaria, & maxime qn̄ ex reiteratione nō oritur nouū interesse pecuniarū. vt l. inficiando. §. infan. ff. de fur. & ibi Bar. Et sic licet senties Bertam carnaliter cognouerit vnica tm̄ pœna etiā pecuniaria à statuto inducta imponeretur, quod not. & tene bene menti istam doctrinā ad multa, & maxime in limitatione pœnarum quando delicta sunt reiterata.

ADDITIO.

a Quod pluries. Adde & vide Petr. de Anchar. in consi. iiij. & ibi an adulterium dicatur crimen continuatum, Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde quæ dixit Bal. in l. quicūque. C. de ser. fugi. in ii. col. qui dixit quòd si eodē loco & continuato ꝓposito sæpius quis cognoscat vxorem alterius aut viduam, vt no. in l. vulgaris

ris.ff.de fur.& in l.pe.ff.de act. & obl.in gl. ordi.qa hic delictũ cõtinuũ est, reputat̃ hic quasi vnũ delictũ ꝑ l. eũ q in popularibus. ff.de iureiur.Et sic Bal. ibi vult ꝙ si diuerso loco hic fieret vel nõ proposito cõtinuato, ꝑdicta nõ militarent.Et ad idẽ in terminis alleg.gl.vj.q.j.c.limitarẽ.quæ gl. per illum tex.concludit quòd si cum eadem muliere pluries cõmitto fornicationẽ quòd toties debeo puniri tanq̃ pro diuersis delictis ꝑ c.consideret. de pœn.dist.v. & c.misericordiã.de pœn.dist.j. & de illa gl.fecit mẽtionẽ Abb. & ipsam sequitur in c.sicut dignũ.extra de homicid. & vide gl.in c. virginibus.xxvij.q.& vide gl.& Bar. in l.si q̃s diuino.ff.de pœ.& gl.& Bar.in l.mariti.§. sex mensium.ff.de adult.sed Ang.in d. l.vulgaris.videt̃ in hac materia approbare doctri. Bar.ibi,& vide Sal.in l.adult.C. de adulte. Sed vltra omnes latius loquutus est in hac materia Petr.de Anch.in cle.j. extra de priuilegijs.in §.quibus in vi.no. vbi facit mentionem de cõtrarietate Bar.in hac materia. & de illo consi.Bar.dic,vt ibi per eum,a cuius sententia nõ discedo.& vide Pet. de Ancha.in quodã conf. suo.iiij. in ordine meo, vbi not.loquitur.& vide Bar.in d.l.nunquã plura.de priuatis delic. Archi. in c. ad apostolice.de re iudi.lib.vj.

62 *Inquisitio quando fit contra eũ qui habet duas uxores, & negat inquisitionem, an iudex secularis possit inducere probationes super matrimonijs.*

62 ANGE. †Quid in casu l.eum q duas.C. de adul. qñ iquirit̃ cõtra aliquẽ q hẽt duas vxores,& negat inquisitionẽ, an iudex secularis super matrimoniis possit inducere ꝓbationes,vr̃ ꝙ nõ, qa est spirituale, ergo ad episcopũ ꝑtinet,vt c.tuã.de ord.cog.c.lator.qui fil. sint legi. Cõtrariũ tenet Bald.in l.quoties.C.de iud.per illã l. & idẽ Petr. de Anch.in cle.dispẽdiosam.de iud. qa illa capitula loquuntur qñ agitur ciuiliter, secus si criminaliter,qa sicut in criminali punitio ad iudicẽ secularẽ,ita & cognitio,vt c.iij.de rap.quòd singulariter tene menti, quia est notabilis limitatio ad d. c.cum similib.

AVGVSTI. Adde ꝙ ista quæstio non est ita faciliter decidenda vt dicit d. Ange. hic, sed essent videnda dicta Bal. in l. omni innouatione.C.de sacrosanct.eccl. & pulchrum consi.Gaspa.de Cal. quod incip.In nomine domini nostri Iesu Christi,vbi latissime loquutus est in hac materia,& dicta Ioan.de Ligna.& Imo.in d.clem. dispẽdiosam.extra de iu & dicta docto. post Barto. in d.l.Titia.ff.solu.ma.& per Specu. in titu. de reconuentione.§.nunc videamus. versi. sed nunquid incidenter. Ergo,quia late posui istam materiam in d.l.Titia. me remitto ad ibi dicta per me, & Moderni late scripserunt in d.c.tuam.

63 *Pater vel maritus reperiens clericum in flagranti crimine in cũ filia vel uxore iuxta l.Gracchus.C.de adul.an possit eũ occidere,ita qđ nõ incurrat canonẽ si quis suadẽte diabolo.*

63 ANGE. † Quid si pater vel maritus iuxta l.Gracchus.C. de adul. reperiat clericũ in flagrãti crimine cũ filia vel vxore,an possit occidere ita quòd non incurrat canonẽ si quis suadente diabolo.Bal. Ange. & Rapha.dicunt quòd sic in l.ergo.§.si hæres. de lega.j.& ibi vide Imo.

AVGVSTI. Adde ꝙ ego miror quòd isti Doc.alleg.Bal.& Doc.ponẽtes istã quæstionẽ ego allego tex. cũ gl. in terminis, in c.si vero extra de senten.excõ.in fi.ibi dum dicit tex. si clericum cum vxore vel filia inueni turpiter iacentem, possum ipsum capere.& ibi gl. dicit quòd i casu l.Gracchus. C. de adulte.possum inferre iniuriam ipsi clerico . & ibi vide ansim excõicatus . vide tamen omnino Doct.in d.c.si vero. sed omnino Ioan. And. qui ponit quid faciendũ sit isto casu ipsi laico impune.

64 *Maritus an possit demandare alteri occasionẽ uxoris deprehensæ in adult.*

64 ANGE. † An maritus possit demãdare alteri occisionẽ vxoris deprehẽsæ in adult. Bal.in vsib.feu.cap j.§.si vero.de pa. iu.fir. tenet quòd nõ per tex.in l. si quis in graui. §.ꝙ si maritus.ff. ad Silla.vbi videas.Lu.de Ro.ꝓ quo facit gl.in l.cũ fund.ff.de vi & vi ar.& hic vult Cy.in l.j.circa vlt.q.C.vñ vi. & nõ est mirũ, quia lex specialiter demonstrat solũmodo persõnã mariti, ergo alteri demãdari siue cõmitti non potest,vt l.si seruus.§.si hæredi.in ratione sui.ff. de sta.libe. Et hic etiam tenet Sal.in d.l.Gracchus versi.& hic tertia est &c. Licet Bald. ibi teneat contradicẽs, ꝙ si statu. licitũ sit marito interficere

terficere, adulterium, potest alteri demãdare & assassinus interficiens non tenet, sed prima pars est verior p d. l. gracchus qa tãtũ filijs põt mãdare, vt est gl. in d. l. cũ fundũ. Sed an pater q põt adulterũ occidere, possit alteri demandare, dixi supra in ista gl. in vers. (quid si pater mandat alteri.) AVGVSTI. Tu in hac materia adde q cũ hæc q̃stio semel occurrisset de facto, & allegaret cõtra me hæc doctri. d. Ang. hic, & Bal. in d. c. j. & Cy. Ego cõtra ipsos allegabã. Ro. in l. j. §. fin. ff. de ope. no. nunc. qui expresse tenet cõtrariũ, & approbat doctri. Bal. in d. l. Gracchus. p cuius opinione allegat text. in l. metũ. la grãde. §. sed licet. ff. q me. cau. vbi pbat q si pecuniã iõ dedi tibi vt à violẽtia me liberes illã pecuniã repetere nõ possum, ergo ibi est casus q trãslatio istius iuris vendicãdi ppria autoritate fieri põt in aliũ, ẽt si pecunia interueniat. Adde tñ quòd cõtra istã sententiã fortiter ob. dicta per doc. maxime per Cy. & Bal. ĩ l. ad officiũ. in fi. C. cõmuni. diui. & Bal. in repetitione l. j. C. vñ vi in xv. col. & Bal. in l. accusationis. C. quòd met. cau. & Pau. de Ca. in l. si cũ dotẽ. §. trasgrediamur. ff. sol. mat. & Bal. i l. vt vim. ff. de iust. & iu. Qui dicunt quòd si statutũ dicit quòd licitũ sit offenso occidere ppria autoritate & se impune vẽdicare quòd talẽ facultatẽ vendicandi propria autoritate non potest alteri demandare ipse offensus. & in terminis nostris vide Salic. in l. non ideo minus. C. de accus. in v. col. ibi quæro quinto. an in delictis quis excusatur ratione mandati. Et ibi tenet quòd vbi per priuilegium competit alicui hoc ius vẽdicandi ppria autoritate non põt cædi nec mandari. Nec ob. d. l. Gracchus. qa dicit quòd ibi concedit filijs tantũ, ergo alijs videtur inhibitum. Et ad idem ego alleg. Paul. de Cast. in consil. suo xlj. incipien. In Christi nomine amen. vr̃ dicendũ quòd si dictus Christophorus q dicit quòd in d. l. Gracchus pater nõ põt illud alteri demandare. Et hæc opin. mihi magis placet. Nec ob. d. §. sed licet. quẽ tex. alleg. Ro. cõtra cõmunẽ sententiã, quia ille tex. nõ habet obstare. quia ibi in d. §. sed licet. ille qui me à violentia defendebat omnino me poterat defendere sine translatione talis iuris. Nã licitum est alicui me adiuuare pro defensione rerũ mearum nedum pro psona, vt nöt. in d. l. vim. Præterea ille tex. loquitur de facultate iuris defendendi, quæ competit iure naturali. d. l. vt vim. non enim loquitur casu nostro, scilicet qñ facultas vendicãdi ppria autoritate cõceditur ĩ priuilegiũ personæ cõtra regulã iuris cõis. Tũc talis facultas nõ põt in alterũ trãsferri, dic tñ vt latius vltra doct scripsi in d. l. j. §. fi. ff. de no. oper. nũ. q̃ partẽ cũ multo labore & tãto tpis spãtio cõmentaui vt affirmẽ nunquã additiones conficiam copiosius, nec præceptor meus vnquam aliud elegantius conficiet.

65 ***Stuprum committit non autẽ adulterium qui duas habet uxores, & sic non debet capitaliter puniri.***

65 ANGE. † Et aduertas quia vidi multos iudices errare in intellectu dict. l. eum qui duas. nã puniũt capitaliter eũ q actualiter hẽt duas vxores, quod tñ non credo de iure procedere, qa d. l. dicit quod cõmittitur stuprũ, & gl. ibi in verbo infertur, expresse hoc vult quòd nõ cõmittatur adulteriũ sed stuprum, licet maritus accedat ad aliquã solutã, sed pœna stupri nõ est pœna capitis, vt §. itẽ lex Iul. de adulte. insti. de publ. iudi. & dixi s̃. ĩ vers. qro q̃ est pęna stupri &c. & d. l. eũ q locũ hẽt siue qs eodẽ tẽpore habeat duas vxores siue duas spõsas, vt l. j. ff. de infam. Idẽ si vnã vxorẽ & vnã spõsam,
a vt no. gl. in d. l. eũ q. quæ oĩa nota [a], qa cum semel casus mihi cõtingeret nolui illum q duas habebat vxores decapitare, sed alia pœna affixi, scilicet pœna stupri. & ita tenet ibi Sal. in d. l. eum qui duas.

ADDITIO.

a ¶ **Quæ omnia not. & adde tu in materia d. l. eum qui duas. Bald. in consi. ciij. in iij. volu.**

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde quòd imo vr̃ quòd cõmittat adulteriũ ille q duas vxores hẽt, vt est casus in c. gaudemus. extra de diuortijs. ibi qui plures dicuntur habuisse vxores, ab adulterio excusantur, vbi illi sancti patres excusantur ab adulterio dico per pluralitatẽ vxorũ, aliĩ nõ ibi certe est casus cõtra pdicta. Sed ego nõ recedo ab opi. d. Ang. hic per tex. in l. 2. C. de incest. nup. & ibi Sal. hoc ẽt dixit ibi in terminis, q iste talis qui duas vxores accipit, pęna stupri est puniendus criminaliter, & licet Bal in d. l. 2. dixerit quòd criminaliter puniat ille qui habet duas vxores, intelli

intelligo criminaliter, s. pena stupri. d. l. eū qui. nō ob. c. gaudemus. quia ille tex. loquit de iure cano. quo iure si vir habēs vxorem iacet cū vna soluta de iure cano. adulteriū cōmittit nō aūt de iure ciuili, vt pulchre declarāt Cy. Ang. & Sali. in d. l. eū qui duas. et Cyn. in l. j. C. de adul. & in terminis nostris Bal. affirmat. ī d. l. eū q duas. q pena stupri punit. An aūt sit pena capitalis pæna stupri dixi supra in eadē gl. Et p pdicta reprehendo Ro. ī suis singularibus secundi anni qđ incip. tu scis q pena est de iure ciuili capienti duas vxores, & ibi dicit q est pena capitis & alle. d. l. eum qui duas. Sed hoc est falsum vt vidisti. dicit tñ Ro. ibi & bene, q de iure cano. vxori debent incidi capilli & pāni anteriores & posteriores text. alleg quē dicit singularem ī c de benedicto. xxxij. q. j. iuncta gl. licet do. Ant. de But. consuluerit q si vilis persona duas nobiles acceperit ī vxores si pena capitis, alias non: quia ista pena extraordi. potest extendi vsq; ad mortem secundum gl. insti. de iniuriis. §. in summa. & per l. hodie. ff. de pœ. per. l. j. §. expoliatores. ff. de effracto. Sed ista sunt somnia.

66 *Adulterium stuprum nefarius coitus incæstus quando committi dicantur.*

67 *Coitus illiciti de quibus in præcedenti uer quo modo puniantur.*

68 *Incestas nuptias contrahentes sunt infames & etiam approbantes & defendentes seu patrocinium præstantes.*

66 ANGE. †Habeas etiam aduertentiam, quia adulterium dicitur cum vxorata, stuprum vero cum masculis vel virginibus vel viduis liberis, tamen vt supra dixi. Quando vero coniuncti commiscentur, & inter ascendentes & descendentes dicitur nefarius coitus, incœstus autē dicitur inter collaterales & affines, vt insti. de nup. §. ergo. & cū matrimonio & sine, vt ff. de adul. l. si adulteriū cū incœstu. in prin. ita habent in auth. de incœst. nup. ī princ. Et ista delicta, s. coitus nefarius & icœstuosus puniunt vt b adulteriū,[b] vt d. l. si adulteriū. Quod est verū qñ scienter, si vero per iuris ignorātiā à marito cōmittitaī, pena mitigabit, vt d. l. si adulteriū. §. nonnunq. & §. incęstū. Sinautē a fœmina committatur per ignorātiā iuris naturalis vel gentiū punitur, vt masculus, si vero per iuris ciuilis ignorātiā excusatur in totū, & idē in minore, vt d. l. si adulteriū. §. i. & §. incestū. & §. Imperatores. & dic latius vt statim dicam secundū Bart. in d. l. si adulteriū. §. j. Et aduertas q oīs coitus in re reprobatus est punibilis, & xiiij. modis dř improbatus, & sic punibilis, vt no. glo insti. de 67 nup. §. aduersus. & dic vt ibi. † Et distīguas secundum Bar. in d. l. si adulteriū. §. j. q aut talis coitus sit sine colore matrimonij, & tūc indistincte punitur secundū veritatē, & nō secundum quod delinquentes putabāt vt puta si erat consanguinea punietur de incęstu. Sinautē erat nupta punietur de adulterio, quia ab initio dabat operā rei illicitæ, & erat in dolo, vt l. vulgaris. §. si quis decē. de fur. Qñq; talis coitus fit sub colore matrimonij, & tūc est aduertendū, aut tu quæris vtrū puniatur. l. Iulia. de adult. & stu. & de īcęst. aut qris, an puniaī đ adulterio est in cōstitutionibus q puniūt cōtrahētes incęst. nup. Primo casu aut ipsi sciūt ius & factum, & puniuntur de incęstu & stupro, vt dict. §. j. aut ignorauerunt vtrūque, & tunc sunt excusati, vt l. qui contra. C. de incæst. nupt. aut ignorabunt factum, & sciebant ius, & tunc idem, vt d. § primo. prout ibi dicitur de errore, aut econtra sciebant factum, & ius ignorabant, & isto casu siquidem est mulier excusatur. d. l. si adulteriū. ibi in ver. cōsequēter mulier. & ver. fratres. si erat masculus. & tūc minor. & excusatur, vt d. ver. fratres. aut maior, & tunc aut statim cū cognouit cū pœnituit q pœnitētia p batur per diuortiū vel per supplicationē & parcitur, vt ibi in ver. Imperatores. & versi. idem polioni. aut statim nō pœnitet, & tūc punit, sed mitius, vt d. §. nōnunq. aut dubitaī, vtrū sciuerit vel ignorauerit, & tūc aut matrimoniū cōtractū est clā, & p̄sumit sciētia, vt l. vlt. ff. de ri. nup. aut fecit palā & p̄sumitur ignorātia, vt d. l. vlt. q maxime i muliere & minore præsumit, & in eo quē statim pœnitet facto diuortio vel supplicatiōe porrecta, vt d. l. si adulteriū. Si vero quærit qualiter quis puniaī illis constitutionibus q puniūt incæstas nuptias. Aduertendū est q in hoc est triplex pœna, vna qđ mřimoniū nō valeat, & ista indistincte hēt locum, nec excipitur ignorantia vel ætate, vt l. j. C. đ interd. ma. alia est p q qs repellit à lucro & in hoc distinguitur, aut fuit sciens, & habet

bet locũ illa pœna, aut ignorãs, & tunc aut fuit ignorãtia iusta, & tunc à pœna excusatur, aut iniusta, & non excusatur, vt d. l. qui contra. C. de incæst. nupt. Ex quo sequitur ꝙ si errauit in iure, ꝙ cũ esset iniusta ignorantia, ꝙ teneatur pœna illius l. qui contra. Tertia est pœna per quã punitur i persona & rebus, & talis pœna nõ habet locum, nisi tales nuptias cõtraxerit dolose & scienter, & ideo quæcunque ignorantia ab illa pœna excusaret, ita loquitur tex. in auth. de incest nup. §. j. Quod nota vt scias formare inquisitionem, & concludere in scientia & dolo. Et prædicta procedũt qñ ambo sunt sciẽtes, sinautẽ vnus est sciens, & alter ignorans, sciens teneť, vt supra dictũ est, & ignorãs excusať in tm̃ ꝙ ẽt alia pœna extraordinaria nõ venit puniẽdus, nã regula est ꝙ quoties delictũ nõ cõmittiť principaliter in alicuius iniuriam, tunc si cessať dolus nulla pœna venit imponẽda, vt d. l. si adulteriũ. §. j. ẽt si sit in culpa, vt ibi secus si iniuriã alicuius respiceret principaliter, vt no. Bar. in l. pe. ff. de adult. ita dixit Bar. in d. l. si adulteriũ. §. j. in fin. vt ibi, & adde ꝙ dixi supra in gl. super verbo, scienter & dolose &c.

Vt adulterium. Adde tu late & per Cu. in consi. cliiij. & ibi quid si matrimonium sit contractum de consensu patris vel matris contrahentis, incestas nuptias. & Ro. in consi. ccccvj. & ibi an miles contrahens incæstas nup. excusetur a pœnis iuris, & quid in muliere, & an iuris ignorantia excuset prædictos, & quid de minore contrahente in cæstas nup. Et vide Bal. in consi. cij. in iij. vol. & adde ꝙ pęna de incæstis nuptiis, non habet locum in eo qui cognouit sororem vxoris suæ, Pet. de Ancha. in consi. ccccxcij.

Avgvsti. Tu ĩ hac materia adde ea q̃ singulariter dixit Ange. in l. si adulteriũ cũ incestu. §. incestũ. ff. de adul. q dixit limitãdo pdicta qđ licet à pęna incœstus cõmissi nõ in figura matrimonij, nullus error excuset iuris vel facti, ex quo operã dabat rei illicitę, vel l. vulgaris. in prin. & §. si qs ęs. ff. de fur. vbi delinquens in plusquã ipse credebat delinquere, puniť in illo pluri. Adde ꝙ hoc verũ cũ incæstuosus credebat delinquere, sed si nõ credebat iusto duct⁹ errore qa ignorabat cõsanguinitatẽ & merito & credebat mulierẽ meretricẽ, qa mero meretricio icedebat, & viuebat, tunc nullo mõ puniťar l. itẽ apud. §. si quis virginem. ff. de miu. cõiuncta. l. pe. ff. de fur. & l. quæ adulterium. C. eo. & subdit Ang. ibi ꝙ verũ est ꝙ vbi incestuosi matrimonium contraxissent errore facti & iustissimo, quia consanguinitatem ignorabant, exemplum ponit i Florentino qui habebat sororẽ in Anglia, & ipse illam duxit in vxorem quam nunq̃ viderat, & tunc nullã pœna imponiť, & filij nati ex tali mr̃imonio sunt legitimi ꝑ d. l. q cõtra. Si aũt dictus error nõ esset iustissimus sed iustus. exẽplũ ĩ puella tradita nuptui publicæ, & palã auunculo suo ꝑ auiã ipsius puellæ, & hoc casu similiter excusať à pœna. Sed soboles nõ est legitima nisi matrimoniũ durauerit ꝑ annos xl. vt d. §. diuus Marcus. & ibi Ang i hac materia multa pulchra dixit ĩ d. §. incestũ. Et affirmat ẽt Ang. ibi ĩ d. §. incestũ. quòd ꝑsumiť sciẽtia quòd incestũ cõmittať ẽt si cõtrahẽtes mr̃imoniũ postq̃ sciuerunt iuris dispositionem in matrimo. ꝑseuerauerunt ꝑ §. idẽ polioni. ea. l. dicit tñ quòd excusatur ab ista pœna mulier, & ĩ totũ, qñ matrimonium erat solum interdictum de iure ciuili si errorem alleg. vt est tex. in d. §. incestum. & in versi. sexu. Excusatur etiã masculus, vt ꝓbatur ĩ d. l. si adulteriũ cum incæstu. §. idem Imperatores. & si mulier excusatur in totũ. Nec ob. quòd gl. de directo sit in contrarium, in §. fratres. denique in d. l. si adulterium cum incæstu. qa dicit Ang. in d. §. incæstũ. quòd gl. in d. §. fratres. est falsa, nec recte loquiť, sed tẽpera, & dic hoc esse verum si à crimine se distrahat antequã accusetur, vt est tex. in d. l. si adul. cum incæstu. §. idẽ polioni. excusatur similiter minor, & similiter in totum. Et hoc casu excusatur siue mr̃imonium sit interdictum iuregentium, siue ciuili, vt in d. §. incæstum. & probatur in d. §. fratres. Et subdit Ang. ibi vnũ notabile verbum, quòd tunc minor probat errorem eo ipso quòd ipse probat minorem ætatem, et dicit quòd hoc ꝓbatur expresse in d. §. incæstum & affirmauit etiam Ang. ibi quòd ab ista pœna excusaretur masculus & fœmina maiores quãtuncunq; matrimonium sit interdictũ de iuregẽtium, sed incõtinenti habita scientia supplicauerint se coniungi & diuerterunt, dicit tñ quòd hoc casu nõ reuelantur ex toto. Sed aliqualiter puniuntur, & dicit ꝙ hoc probatur in d. §. incæstũ. in ver. punitur vbi coniunctionem &cæ. Et probatur ista conclusio in d. l. si adulteriũ

cum incestu.in §.nō vsque. & de istis,& de ista materia late vide per glo. & Bar.& Moder.in l.fi.ff.de cōd.sine caus vbi Bar.multū eleganter loquitur,vide aliqualiter in l.fin. ff.ad leg.Iul.de adult. vide late per Bald.& Sal in l.qui contra.C de incest.nup.ꝑ Iaco. de Bel.in auth.de incœst.nupt.in princ.aliqualiter per Ioā.And.in c.exteriore.qui fil. sint legi.de errore iuris an habeat excusare à pœna, late vide per Iac.de Bel.in l. si quis id quod.ff.de iuris.om.iud.ibi per Mod.videbis infinitas remissiones.Et tene menti ea quæ dixit Io.Fab.inst.de nupt.§. aduersus.

68 † ꝙ contrahentes incestas nuptias sunt infames,& etiam approbantes & defendētes, seu patrocinium præstantes.j.q.3.c.consanguineorum.& ipso iure sunt excōicati,& ꝓbatur in cle.j. extra de sponsa. dicit tñ hoc esse tēperandum ꝙ prędicta militent in illis sex casibus ibi tantum enumeratis, in aliis vero non,& vide pulchrum consilium Pet. de Anch.in cons.suo 381.qui cōsuluit ꝙ licet ego cōcubuerim cum vna sorore secrete, & postea aliam palā duxerim in vxorē, propter hoc non debeo puniri pœna incœstus,quia ad hoc vt habeat locum ista pœna incœstus, habetur alio modo respectus affinitatis quàm velint canones in celebrādis matrimoniis.

69 Lenocinium est delictum maius adulterio.

69 ANGE. † Nunc de lenocinio dicamus, & dr̄ maius adulterio, & maius delictum q̄ sit adulterium, qm̄ adulter peccat in se, & in vnā fœminā. leno aūt peccat ipse & etiā duos peccare facit,vt no.glo. in l.Athletas. §.qui lenociniū.ff.de infa. & sic erit grauissimū delictum cū dicamus in cōi maius est homicidio,vt no.aliqui doct.in l.pen.§.matre.ff.de leg.ii.An aūt lenocinium sit maius adulterio,& quo respectu.vide Bar. Ang.& Imol.in l.is qui reus.ff.de publ.iud.est autē leno qui adulterio subiicit,vel pretium pro coperto stupro accipit, vel dānatā de adulterio duxit in vxorē vel quæstum ex vxoris adulterio facit, vel deprehensam vxorē in adulterio in matrimonio retinuit. Et aduertas ꝙ etiā lenocinii pœna tenetur is ex cuius ope & cōsilio dolo malo factū est ne vir & fœmina in adulterio deprehendatā si pecunia alia de pactione se redemerunt: vt C.de adult.l.ii.& l.castitati.ff.eo. l.is cui. j.respon.cum si. Et qūo de lenocinio accusari vel excipi possit,& qūo puniatur,habet plene in l.ii.§.j.& ij.& ibi ꝑ Bar.ff.de adult. & latius Bar.& Imo.in d.l.is qui reus.Et an vt simpliciter repellat accusantē. An etiam vt eum punire faciat de lenocinio, & an opponat ante nomen suū receptum inter reos vel postea,& quot sint species lenocinij,dic vt ibi per gl. & doct. & per Sal.in l.quoniā Alexandrum.C.de adulter.dic vt ibi ponit multa bona ex quibus pōt imputari marito lenocinium, sufficiatq; tibi remissio.

AVGVSTI. Item adde ꝙ cōmittit lenociniū proprie persuadendo adulterium vel stuprū sequutū, vt l.j.ff.de extraord.cri. & dicit Hosti.eo tit.de adul.ꝙ leno est q adulterum & adulterā subiecit. & dicit tex.in l. Athletas.§.ait prætor.ff. de his qui no.infa. ꝙ leno est qui seruos habet ad luxuriā prostitutos & quæstū facit, & ꝙ plus delinquit q̄ meretrix.& hoc apparet in auth. de lenonibus.circa mediū. Nā illud est maius delictum ꝙ dinumerat inter plures personas patientes vel facientes,vt ff.de iniur.l.si plures serui.Adde gloss.xxxii.q.j.crimen. quæ ponit quot modis cōmittatur lenocinium, & ibi est casus,& ibi est alia gl.ordi. quæ ponit quot sunt species lenocinii vltra supra al leg.& vide l.si lenones C.de episc.audi. vbi pœna lenocinij in domino aperte est priuatio potestatis, & præscribitur in metallum, & sic in eis nō est mors naturalis ꝓ pœna: sic est differētia inter patrē & alios q. cōsentiunt raptui.vt C.de rap.vir.l.i.§.pen.& qa dicunt doct.ꝙ qui retinet vxorē malæ vitæ vel adulterā,punitur vt leno. An puniri possit vt leno ille qui habet vxorē suspectā,quā nō inuenit in actu Veneris.Sed maritus habet aliquā vmbrā suspectionis,ꝙ ipsa committat adulterium. Adde & vide dicta Bal. Cyn.& aliorum in l.crimen lenocinii.C.de adul.& de materia ista vide Sal. ī l.castitati. C.de adulte.& no.ꝙ text.in c.quēadmodū. §.illud extra de iureiuran.dicit ꝙ patronus est turpitudinis, qui celat crimen vxoris. Adde dicta Innocen.in capit. intelleximus. extra de adulteriis.

SVMMARIVM.

1 *Proditio patriæ est crimen enorme, & in eo nō appellatur, tamen in eo non proceditur ad torturam nisi præcedentibus indiciis.*

ET

T hai tradito la tua patria.]
1 †Quamuis sit crimen enorme, & ẽt in eo appellari non possit, vt dicam infra in glo. præsente Caio & appellante &c. tamen etiam in hoc crimine nõ potest procedi ad torturam nisi præcedẽtibus indiciis, & aliis præsumptionibus, vt est tex. & glo. Cy. Bald. & Sal. in l. si quis alicui. C. ad l. iul. maiest. Dictis aũt indiciis p̃cedentibus
2 omnis põt torqueri nullo priuilegio[a] obstãte, siue sit miles siue doctor, siue ẽt clericus, vt in c. i. de deposi. q priuilegiati aliàs excepto dicto crimine torqueri nequeunt, sine principis cõscientia. vt l. milites. C. de qõ. Et ꝙ pro tali crimine quicũq; sit & quocũque munitus sit priuilegio possit torqueri. casus est in l. nullus. C. ad l. Iul. maie. tenetur aũt hoc crimine qui cõmisit aliquid de contentis in l. i. ii. iii. & iiii. ff. ad l. Iul. maiest.

ADDITIO.

a ℭ Nullo priuilegio. Adde tu & vide Cœpol. in consilio quadragesimo. & Pet. de Anch. in consil. cccccxl. & ibi quomodo probetur rebellio et cõspiratio, & qualiter contra contra conspiratores procedi possit, & ꝙ crimine læsæ maiestatis non possit procedi ad torturam indicijs non præcedentibus. Vide Barb. in cons. pen. & ibi est etiam consil. Angel. Aret. Ber.

Avgvsti. Tu in hac materia adde, ꝙ Bal. in l. quicunque. C. de ser. fug. in fi. videtur velle, quòd in istis tracta. qui fiunt secrete propter probationis difficultatẽ, incipiendum esset à tortura, præterea sunt alii casus vbi peruenitur ad torturam sine indiciis, vt no glo. 11. q. 2. c. q. & tu in illis casibus est tãtum facinus quantum est crimen læsæ maiesta. nisi dicamus quòd ille text. in d. l. si qs alicui. loquitur qñ indicia poterunt haberi. Secus si non poterunt haberi. Sed certe multum stringit ille tex in d l. si quis alicui. Et dicunt doct. ibi, maxime Ange. qui Doct. volunt ꝙ nullo modo quis torqueatur in isto crimine, nisi præcedant indicia, licet in isto crimine sint alia multa specialia.

2 *Crimen læsæ maiestatis an incurrat congregans gentem in alia ciuitate quàm in Romana ciuitate.*

3 *Crimen læsæ maiestatis an censeatur crimen commissum contra dominos seu tyrannos Italia, cum loco principis habeantur.*

4 *Crimen læsæ maiesta. est attendere aliquid contra vicarium principis.*

5 *Crimen læsæ maiesta. est attentantis aliquid contra vicarium principis, an se extendat contra filios delinquentis.*

6 *Crimen læsæ maiestatis committitur non solum contra Regem sed etiam contra quemlibet dominum ciuitatis.*

7 *Crimen læsæ maiesta. cõmittitur proprie quando unũ castrum rebellaret propriæ ciuitati.*

8 *Crimen læsæ maiesta. non est quando una pars ciuium expellit aliã propter partialitatem.*

2 Ange. † Quæro aliquis congregat gẽtẽ in alia ciuitate quàm in ciuitate Roma-
b na[b] an incidat in hoc crimen. glos. in l. i. ff. ad l. Iul. maie. dicit ꝙ non. Sed Bar. ibi dicit, quòd congregans gentẽ in aliis ciuitatibus tenet. l. Iulia de vi. Sed ego credo, quòd hoc sit verũ, nisi sit talis ciuitatis quæ superiorẽ nõ recognoscat, quia tunc cũ illa ciuitas Romæ æquiparetur vel principi, vt no. Bart. in l. hostes. ff. de capti. & in l. lex 12. tabu. ff. ad l. Iul. maiest. igitur in talibus ciuitatibus habet locũ ẽt hoc crimẽ, quãdocũque aliquid cõtra eã fiat si fieret contra ciuitatẽ Romanã, vt d l. i. 2. 3. & 4. pro quo est glo. in l. fallaciter. C. de aboli. vbi tñ Saly. aliter distinguit, videlicet quòd aut patria ꝓditur, vt à principe auferatur, & tenetur crimine læsæ maiest. secus si prodit nõ ad finẽ, vt principi auferatur, & ita proprie loquitur ibi tex. Quod nota cõtra istos qui quotidie in ciuitatibus, & maxime Bononiæ, concitant populũ & gentiũ faciunt cõgregationẽ, quòd ipsi l. Iul. maiest. teneantur, & dicto crimine
3 puniri possunt. † Idẽ si cõtra dños vel Italiæ tyrannos cõmittitur, qui cum loco principis habeãtur, vt no. Bar. in d. l. hostes. perinde est, ac si tale delictum contra principẽ esset cõmissum tã contra delinquentẽ personã, q̃ cõtra personã ipsorũ filiorũ, vt l. quisquis. C. ad l. Iul. maiesta. vide Bartol. late in tract. qui sunt rebelles, in glos. contra istum honorẽ infidelitatis, vers. sed an hæc constitutio locũ habeat vbi tenet quòd nõ habet locũ crimẽ læsæ maiestatis, quod credo verũ proprie, vt voluit Cyn. in d. l. quis. & ibi Salyc. in vers. oppono primo extra glo. &c. & vide Pet. de Anch. in cle. pastoralis. vers. octauo not. de re iud. & quod not. Bartol. in auth. ad reprimendũ, in verbo, rebellando.
4 † Secus si contra aliquẽ vicariũ ipsius principis,

cipis,& eius personã attẽtetur, quia quo ad
delinquẽtis personã perinde est ac si contra
ipsum principem esset attentatum, sed non
contra filios delinquentiũ, quia isto casu fi-
lij aliquã pœnã nõ patiuntur, ita dicit Sali.
in d.l.quisquis.i prin.quod est no.præcipue
contra delinquentes contra istos dominos
vicarios Papę,vt sũt isti domini de Romã-
diola,quia licet cõtra delinquentes dicatur
commissum crimen læsæ maiest.non tamẽ
quo ad eius filios, quod no.

b **Ciuitate Ro.adde tu Ang.in consil. ccxxiij.in-
ci.proponitur ꝙ forti guerra.vbi ꝙ contra aliam
ciuitatem etiã non recognoscentem superiorem,
non committatur crimen læsæ maiesta.licet dicat
quod talis ciuitas potest statuere quod memoria
bonis damnari potest. & quod contra aliam ciui
tatem quam Romanam non committatur crimen
læsæ maiest.adde Pe.de Anch.in cõsi. ccxxxix.
& voluit Cal.in tit.de accu.consi.vlt. & vide tu
de hoc per Socin.in consi.xxij.col.iij.& in con-
sil.cclxxv. col.ij. versic. sed premissis.vbi quid
in ciuitate Lucana.**

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia,adde
& dic ꝙ mihi vr̃ ꝙ hæc conclusio d.Ang.
sit falsa inquantũ vult quòd cõgregãs gen-
tem contra patriã propriam, incidat in cri-
men læsæ maiestatis.maxime qñ non reco
gnoscit superiorem, quia gl.nostræ semper
posuerunt cõtrarium q̃ dixerunt quòd nisi
hæc fiant contra ciuitatem Romanã , aliàs
non committitur crimen læsæ maiest.Et ad
hoc vltra doct.allego aliam gl. paruam in-
stitu.de publi.iudi.in § publ.ca. in vna glo.
parua quę incipit.Romanorum.& ibi Ioã.
Fabri,q. dicit quòd nõ est crimẽ læsę maie
statis quo ad hoc,vt filij punaintur sicut pu
niuntur qñ proprie committitur crimen læ
sæ maiestatis secundũ formam traditam in
l.quisquis.C.ad l. Iul.maie. Et ideo quo ad
propositum nostrum pro opi. mea mihi vi
detur tex.& rub.ibi in l.j.C. de seditio. vbi
tractatur quæ pœna datur istis qui proprie
committunt aliquid contra rem publicam
propriam,vel aliquid moliuntur,& ibi om
nino vide Ange.post antiquos.& ideo dico
falsam illã esse glo.in l.fallaciter.C. de abo
li.quia proprie ille tex.in d.l.fallaciter. ex-
presse dicit contrarium,si quis illum tex.põ
deret,vbi ille tex ponit vt casus seperatos
quando aliquis committit crimen læsæ ma
iestatis, & quãdo aliquis demolitur contra
patriam propriam. Et in hac materia vide
vnum pulchrum consilium Bald.qđ incipit

5 quãquam allegata sint multa & plura. † Itẽ
inquantũ dr̃ ꝙ qñ cõmittitur aliquid cõtra
a vicariũ [a] Papæ vel Imperatoris, ꝙ non cõ-
mittatur crimẽ læsæ maiesta. quo ad filios.
Certe credo istã opi.falsam,& põdero text.
in d.l quisquis.vbi expresse dr̃ , ꝙ si aliquis
demolitur aliquid cõtra personã principis,
vel suorũ cõsiliariorũ,vel suorum militum,
quòd incidit in crimen læsæ maiesta.ẽt quo
ad filios,vt ipsi puniantur secundum formã
illius l.quisquis. Certe nescio quis est ille q.
diceret ꝙ acrius puniret ille qui occideret
vnũ militẽ Imperatoris , q̃ ille q. occideret
vnũ vicariũ Imperatoris vel Papæ, qui sit
vicarius in tẽporalibus cũ omnimoda iuris-
dictione meri & mixti imperij cogita. Et ꝑ
hoc patet falsam esse sñiam Sal.in d.l.quis-
quis.& rõnem suã per ꝑdicta. & vide Imol.
& do.Card.in d clem. pastoralis. qui ponit
an si crimen læsæ maiesta.qui contra tyrã-
nos Italiæ cõmittit aliquẽ tractatũ q̃ contra
vicarios.& dixit Bal.in l.data opera. C.qui
accus.in v.col.ꝙ cõmittẽs aliquid cõtra vnũ
baronẽ, vt sunt isti castellani, non cõmittit
crimen læsæ maiesta.quod intelligo verum
proprie ad hoc vt filij puniantur.Secus im-
proprie, secundũ quod declarat Cyn.in d.l.
quisquis.quia proprie & improprie sumitur
crimen læsæ maiesta.quo ad pœnã infligã-
dam,vt declarat Salyc.ibi in d.l quisquis.&
Ang.in l.j.ff.ad l.Iul.maiesta.Et de materia
6 not.vide Bar.in l hostes. ff.de capti. † Dicit
tñ Brixiensis in reper.suo in verb.maiesta-
tis.committitur nedum contra Regem,sed
etiã contra quẽlibet dominum ciuitatis. al-
legat casum in l.nemo. C.de episc.aud. qđ
intelligo improprie non proprie . ad hoc vt
puniantur filii eorum secundum l. quisqs.
C.ad leg.Iul.maiesta. vt dicebant ibi Cyn.
& Sal.ꝙ crimen læsæ maiesta. capitur pro-
prie & improprie.& dicit Io. And.in c.feli-
cis.de pœnis . quod crimen læsæ maiestatis
committitur etiam in personam inferioris à
principe supremo . vide pulchra verba do.
Pet.de Anchara.in consi.cccxl. pulchra ver
ba posuit Dominicus de sancto Geminia.
in d.c.felicis. & vide Petr.de Ancharano in
7 consilio suo cclxxxix. † qui dicit quòd non
committitur crimen læsæ maiestatis pro-
prie quando vnum castrum rebellaret se
8 proprie ciuitati . † Item etiam qñ per par-
tialitatem vna pars ciuium expelleret aliã,
non

non est crimen lęsæ maiesta.ibi vide,& vide Oldr. in cõsi.suo xlij.qui ponit quid est proprie qñ cõmittitur crimen læsæ maiestatis, & ibi vide ꝙ si quis non recognoscit ab Imperatore nisi vnum feudũ,in reliquo nõ est subditus Imperatori, quòd nõ põt talis committere crimen læsæ maiest.in personã Imperatoris proprie, & vide ĩ hac materia d.Nellum in tracta.bannitorum, in secũdo tempore de cõcurrentibus post perfectum bannũ in xv.q.qui multum eleganter & diffuse loquitur, an & qñ committatur crimẽ læsæ maiesta. qñ vna pars ciuium expellit aliam,vel aliquis rebeliat contra patriã propriam,vel aliquem populum , vel aliquem dominum,vel aliquem vicarium.

ADDITIO.

8 ℭ Vicarium Papæ. adde circa hoc late vt per Cepo.consi.xviij.Pet.de Ancha. consi.cclxxv. Raph.Cu.consi.xliij.Old.cõsi.xlii. & d. Alex. de Imo.in consi.ciij. in j.volu.& an contra Cardi.committatur crimen læsæ maiesta. vide Pet. de Ancha.in consi.cclxxv.& Cal.in consi.vlti. titu.de accusa. Ber.

9 *Accusare quis posſit in crimine læsæ maiest.*

9 ANGE. †Quæro quis posſit accusare de hoc crimine,dic quòd omnis ẽt ille ꝗ alias est prohibitus,de quibus dixi supra in verbo (necnon ad querelam.) de quo text. est & ibi Bart.in l.famosi.et in l.quæstionibus. ad l.Iul. maiesta. Et per consequens etiam infames admittuntur.dummodo non sint infames ex eo quòd damnati sint publico iudicio, nam tũc de nullo crimine possunt accusare nisi suam & suorum prosequãtur iniuriam,vt est gl.singul.in l.qui iudicio.ff. de accus. vbi Bart.nihil dicit sed in l.qui accusare.eo.ti.ver.Item hic dr̃ &c. & ibi, vel nisi in causis exceptuatis &c. sentit ꝙ imo omnis infamis etiã crimine publico dãnatus posſit de crimine læsæ maiest.accusare,
b & illud credo verius[b] quia non potest reddi maior ratio prohibitionis quare magis prohibeantur accusare de crimine læsę maiesta.damnati crimine publico quàm alij infames,& alij inhabiles,qui alias non admittuntur,vt d.l.famosi.

b Verius. An infamis posſit accusare in crimine læsæ maiest. vide in consi. Ang. Are. Ant. de Pra. veteri.& Barb.quæ consilia habes in cõsi.Barb. in dictis consi.si accusans non potest ꝓbare, nisi per duellum,an sit repellendus. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde tex.cum gl.in l.in muliere.ff.de accu. ꝗ tex.vr̃ velle quòd infames admittant̃, & ibi gl.in casu l.famosi.ff.ad l. Iul. maiest.Et sic vult illa gl.imfamẽ posse accusare de crimine læsę maie.Aduertas tñ ꝙ ille tex.iuncta gl.non dicit qñ est in famis ꝑ sñiam, quia sit dãnatus de publico iudicio. Sed ad hoc allego Ang.in terminis vltra supra allegata in l.qui iudicio.ff.de accu.vbi expresse dãnat illã gl.ibi,& dicit quòd illa gl. est falsa,q̃ dixit quòd in omnibus casibus vbi reperit̃ infamẽ posse accusare,debemus intelligere de illo qui nõ sit infamis ꝑ sñiam, & sic si damnatus de iudicio publico. Et ideo dicit Ang.illã gl.falsam,& gl.& Bar.allegat dixisse contrariũ in d.l.qui accusare.& ideo dicit quòd in crimine læsę maiest. & hæresis isti tales ꝗ sunt dãnati etiã propter publicũ crimẽ possunt accusare in crimine læsæ maiest.vide quę dicta sunt supra in gl. necnõ ad quarelã. in materia accusationis, in illo articulo, an infamis posſit accusare.

10 *Crimen læsæ maiestatis an committatur per illum qui in simplicem scientiam incidit.*

11 *Scientia simplex facit aliquem teneri crimine læsæ maiestatis si illa scientia est ꝓbabilis, id est si illud quod ipse scit probare potest.*

10 ANGE. †Quod crimen læsæ maiest.cõmittitur ẽt ab eo qui in simplicem scientiã incidit licet nulla operatio,vel factum interuenerit vt l.quisquis.ĩ fi.& ibi doct. C. ad l. Iul.maiest.& ꝙ sola sciẽtia qs teneatur ex tali delicto,& pluribus aliis no Bar.ĩ l.vtrũ. ff.de parrici.& plene Sal in d. l. quisquis.§.
11 ad quòd.†Quod tñ limitat Bald.in quodã suo consilio, quod incipit quãquam allega
c ta sint multa &c.esse verum si talis sciẽtia[c] esset probabilis ꝑ l.qui accusare.C.de ed. n. ad quid enim tenet quis reuelare ꝙ probare non posſit,certe nemo debet se submittere tormentis quæ hoc casu delatori infertur,vt l.fi.C.ad l.Iul.maie.& squaliori carceris,vt l.fin.C.de accusa.nulla enim culpa est in vitæ discrimine se non ponere, vt voluit gl.in l.neminem.C.de infa.qui enim solum audiuit & non reuelauit, quia probare non poterat, immunis est a delicto per tex. in l.nostris,in fi.C.de calum. Ex hoc infert Bal. ꝑ assessores sequentes Bar. in d.l vtrũ. & occidentes homines solũmodo,qui a non reue ant

reuelant secretũ non probabile, oẽs sunt homicidæ, quia visus, vidit, velit, nolit, auris audit, quia sensus corporis & primi motus nõ sunt in potestate nostra, vt no. in gl. in l. j. §. ius naturale. in versi. cõiugatio. ff. de iusti. & iur. Et propter hoc ipse Bal. in d. consil. deplorat memoriã fidelissimi militis do. Donati de Barbadoris q ob hãc cãm cũ aliquibus suis sequacibus fuit decapitatus. Ita refert Io. de Plat. doct. Bono. inst. de pub. iu. §. publica aũt. pro quo facit ij. q. vij. c. qa plerũq; qđ no. opinio [d] tñ Bar. & Sal. obseruãt ĩ practica, vt etiã dicit Bal. ex quo sequitur quòd quilibet quãprimum audiuit, vel notitiã habuit de aliquo tractatu contra suum Principẽ vel contra rempublicam, illico debet reuelare, & reuelans statim præmiũ cõsequitur. Sinautem ex interuallo reuelauerit priusquam dictũ delictum fuerit executioni mandatum, & antequam per alium fuerit reuelatũ, tunc sibi parcitur, & non punitur, sed præmium [e] perdit, vt d. l. quisquis. & ibi Cy. Bar. & Bal.

c Si talis scientia. adde tu pro hac parte q sola & nuda scientia non sit digna hac pœna. facit quia l. quisquis. punit principales satellites & consocios ac ministros, cõscius videtur accipi pro participe, non aũt pro simplici sciente de quo scripsi in c. j. de resti. spoli. vel de offi. deleg. & q ita sit confirmatur ex tex. cum gl. & ibi Ioan. Mona. Ioan. And. & alij omnes in c. fœlicis. in. §. illud de pœ. in vj. vbi simplex, & nudum cõsilium fauor nudus non punitur pœna qua principalis, sed minori & arbitraria, et tñ nudũ consiliũ et fauorẽ præstans tenebat. vnde dicũt ibi Io. Mona. & alij q punitur, quia debuit reuelare. tñ illud delictum censetur vt crimen læsę maiest. vt ibi in princ. imo magis secundũ Ang. in l. quisquis. pro his facium quæ no. Io. And. & Dominicus ibi in prin. de eo qui præstat consilium & fauorem non nudũ nisi diximus aliud esse in casu illius c. in quo nõ punitur conscius simpliciter, vt patet in princi. & aliud in casu d. l. quisquis. Ad hoc etiam pondero dicta Car. & Imo. in cle. pastoralis. de re iud. dum tradant post antiquos quomodo committatur crimen læsæ maiestatis, & nullo modo in enumeratione casuum ponunt simpliciter scientem sine participio coniurationis, imo videtur ex qualitate casuum inclusorum ipsum excludere, facit etiã c. sicut dignum. de homicid. vbi minus puniuntur etiam consulens dummodo non induxerint regẽ ad homicidium, & similiter opem ferentes, vt ibi. cum ergo l. quisquis. conscios eadem pœna puniat, debet intelligi de participibus, alias &c. In facto etiam vidi de vocato ad impediendum occulte ne dominus occideretur credentibus alijs coniuratoribus quod iuuare deberet, an retenta opi. quod nuda scientia puniatur, debeat puniri, & videtur quod non, quia nõ fuit conscius nec a coniuratoribus vocatus, sed ab impedire volente tamen quia omnino sciuit qualitercunque & vidit coniuratores perseuerare in machinatione retenta dicta opi. non fuisset tutus.

d Opinio tamen. Adde tu & vide Io. And. in c. pœnas. de homi. & Spe. in ti. de lega. §. iuxta, versi. quid si amici. & consuluit Bald. in consi. 34. ij. lib. q non reuelans crimẽ proditionis q effectum non habuit, quia sciẽs contradixit debet relegari maxime si erat affinis. Ber.

e Sed præmium. Vide Bald. in l. testa. ff. de hæred. institu.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde q alias vidi istã q in practica, & fuit iudex in illa causa cõtra vnũ potẽtẽ dominũ, q suo principi nõ reuelauit tractactũ cõmittendum contra principẽ & supperiorẽ suũ, quia erat ciuis suus, vnde feci ipsum decapitare sequutus sñiam Bar. in d. l. vtrum, quã sentẽtiam sequutus est Bar. ipsomet in l. j. §. occisorum. ff. ad Silla. & ibi expresse Ange. & sequitur d. Abb. in c. j. extra de resti. spo. & vide dictum d. Abb. in c. j. extra de offic. deleg. Dicit tñ Ro. in l. j. §. occisorum in fi. q cõtra istam sñiam Bar. consuluit Bal. Florentiæ in personam illius militis, & ita obtinuit. Quod non credo verũ, quia propter exorbitantiam istius criminis iura ita voluerunt, vt voluerunt in §. alia insti. de pub. iudi & ĩ d. l. vtrum. & Canonistæ in d. c. j. maxime d. Abb. Adde tñ quod dixit Ang. in l. frater. ff. ad l. Iuli. de parricid. q vidit decapitari plures ciues qui non reuelauerũt tractatum ciuitatis suæ qui sciebant solũmodo tractatum, & non fuerunt participes, & hoc male fuit factũ q inique, quia iura hoc non patiuntur, quia dicit q si filius sciebat futuram mortẽ patris, & non relegauit nõ decapitari, sed relegari debet, ergo & ciuis debet relegari pœna capitis, est solum qñ fieret tractatus contra principem & Papã, & sic contra ecclesiam vel imperium. Et dicit Ang. hoc esse menti tenendum, quia quotidianum est. Et subdit quod vnus forensis qui non esset de populo, & sic ius populi nõ debet tueri, licet sciat conspirationem, tñ non debet puniri ex hoc q non reuelauit, & dixit q hoc tenet gl. in d. l. vtrũ. in verbo, conscios. dum subaudit de participibus, quia de sola scientia iste talis non punitur in forẽse, credo istam sententiam Ang. veram, sed credo sententiã Ang. falsam dum se restringunt tantum in personam Papę vel Imperatoris, per ea quæ supra dixi. & no. bene ista.

Crimen

12 *Crimen læsæ maiesta. commissum per patrē siue per matrem facit quòd non solum delinquēs sed etiam filij masculi puniantur.*

12 ANGE. † Et aduertēdum est ꝙ pp tale delictū cōmissum per patrē vel etiā per matrem, quia licet d.l. quisquis. loquatur in patre, habet etiā locum in matre, & sic ī fœmina, licet sit exorbitās & pœnalis vt not. gl. in d.l. quisquis in verbo, ausuras, & non est mirandum de dicta gl. quoniam aliquā do lex exorbitās loquens in fœmina ex rationis identitate extenditur ad patrem, vt no. gl. in l. fęminæ C. de secund. nup. ꝙ non tantum punitur delinquens, sed etiam filij masculi, prout habetur ī d.l. quisquis. quod no. licet videatur inusitatū quòd mulier talē crimē cōmittat, tñ vidi semel de facto Bononiæ, filiæ autē fœminæ de bonis matris, & non patris delinquentis habent falcidiā, vt l. pe. C. ad l. Iul. maiesta. & vxores delinquētium dotes nō perdunt, vt d.l. qsquis. §. j. Sed Sal. in d.l. j. §. j. dicit quòd licet Pe. & Cy. teneat d. gl. quæ dicit idem in matre, tñ sibi non placet, quia materia est odiosa & pœnalis, ideo ex rationis idētitate extendi non debet, & maxime si pater esset viuus tunc filij domicilium patris nō perderent. tamen gl. communiter tenetur.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde ꝙ videtur ꝙ gl. in d.l. quisquis. sit vera, qa extat doc. Bar. per illū tex. in l. quemadmodum. C. de agr. & cēsi. qui dicit ꝙ statuta a pęnalia sunt fauorabilia, & possunt extēdi vbi faciendo extensionem delicta nō remaneāt impunita, & ciuitas purgeť malis hominibus. Non mirum ergo si lex quisquis loqueretur in patre si possumus extendere ad matrem, sed hæc ratio est nimis generalis & periculosa. Sed vltra doc. gl. ordinaria de iure canonico allego in hac materia quę vult idem ꝙ gl. nostra iuris ciuilis, quia gl. in c. statutum. el ij. extra de hære. lib. v. expresse. h d. in terminis quòd lex qsquis habet locū in matre & in filijs. & licet huic sētentiæ sit tex. in contrarium in c. vbicunq;. extra de pœ. in vj. Tñ gl. in d.c. statutū. respondet ad hoc contrarium, sed eius respōsio non mihi placet, & credo in puncto iuris falsas esse illas gl. Quinimo gl. in c. si qs vj. q. j. voluit ꝙ tex. ibi l. quisquis loquatur solū de filijs qui sunt in potestate nō ī emācipatis. Sed mater nō hēt filios in potestate, igiť in practica nō recederē à glo. pp enormitatē criminis, vide Imol. in materia nr̄a. principali in l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Tre. ibi vide. Tene tñ męti ꝙ ista pœna nō afficit filios si sint clerici. Ita dicit gl ī c. satis puersū. 56. dist. cōtra facit tex. ī c. statutū. extra de hær. & ibi Pe. de Anc. si crimen hęresis æqparať crimini lęsæ maie. & ibi uide qd ī matre. & vide Arc. ī c. si qs vj. q. j.

ADDITIO.

a ¶Statuta pœnalia. **Et ꝙ statuta pœnalia debeāt extēdi fauore reipu. tenuit Ro. in consi. 338. & an crimine læsæ maiesta. masculinum concipiat fœmininum. Vide Franc. de Aret. conf. xxxix. & an delictum matris in crimine læsæ maiest. noceat filijs. vide Pet. de Anch. Ioan. And. mona. in d.c. statutum. Ber.**

13 *Crimine læsæ maie. cōmisso per filiūfamilias, an pater puniatur, & an l quisquis. C. ad l. Iul maiest. habeat locum in filijs nasciturís.*

13 ANGE. † Quærit ibi Sali. si filiusfam. cōmisit dictū crimē, an pater teneať & puniať, & dic ꝙ nō, vt d.l. qsquis. §. rō successionis sanguinis improbati. ergo &c. Cy. ibi q̄rit an habeat locū d.l. ita in filijs nascituris. & dicit ꝙ sic, qa rō d.l. ita in eis sibi locū vendicat sicut in iam natis. arg. l. adigere. §. quamuis. de iure patro. & hoc tenet ibi Sal.

AVGVSTI. Tu aūt in hac vltima conclusione, an illa l. quisquis habeat locū in iā natis vel nascituris, sæpius ego fui interrogatus de hac quæst. & adde gl. magistrā in c. si quis. vj. q. j. q̄ decidit istam quæstionē in terminis, & omnino vide docto maxime Ioan Andr. in c. quibusdam. de pœ. in fi. ij. col. & Ang. in d.l. quisquis. & vide not. per tex. & gl. Bar. Bal. & Sal. in l. ii. C. de liberis & eorum liberis.

14 *Crimine læsæ maiesta. d. l quisquis an habeat locū in filijs naturalibus tātum & spurijs, & usque quo extendatur, & quo modo sint incapaces.*

15 *Lex in materia pœnali loquens de filijs an cōprehendat naturales.*

14 ANGE. † Quærit Cy. & Sal. in d.l. qsqs. § i. an illa lex heat locū in filiis naturalibus tm̄, & dicunt ꝙ sic, arg. l. iiii. C. de interdi. ma cōiuncta rubri. licet Cy. in d.l. 4. videať tenere cōtrariū, vt refert Bar. in l. ex facto. §. si quis rogatus. in fi. ff. ad Trebel. vbi ipse

se non decidit, sed Ang. tenet ibi opi. Cyn. in d.l. quisquis ne plus videatur habere luxuria quàm castitas, & hoc videtur velle gl. in c. statutum, in verbo, volumus. debere. in vj. & idem erit in spurio vbi eadem viget ratio. & hoc etiam sequitur ibi Imol.

Item in d.l. quisquis. Sal. & communiter oẽs doct. concludunt ꝙ ob quādā cōstitutionē Fed. de qua ibi Cy. in fi. facit mentionẽ, ꝙ filij etiam in infinitum vsq; tñ ad secundā generationē cōprehendātur ꝙ quidā restringunt in p tre, in matre aũt dicunt quòd delictũ non transit vltra primũ gradũ ad similitudinē hæresis quòd crimini læsæ maiesta. æquiparatur, vt no gl. & Sali. in l. 2. C. ad legē Iul. maiesta. & pro hoc alleg. c. statutum. el. 2. de hære. in vj. Et notandũ est quòd tales filii non tantum ex testamẽto, sed nec ab intestato sunt aliquo modo capaces, imo ab omni successione sunt alieni. ita dicit tex. in dicta l. quisquis. ibi ꝙ à successione proximorum habeantur alieni. & sic ẽt nō capiunt ad cōmodũ fisci, filiæ autẽ fœminę extraneis ex testamento, & proximis ab intestato succedere possunt etiā ad earum vtilitatem, quia non reperitur contrarium iure cautum. ita dicit Salice. in d. l. quisquis. §. ad filias.

15 AVGVSTI. Tu aũt in hac materia an appellatione filiorũ contineantur naturales & bastardi. Iste passus habet multa capita, sed passus noster est iste an in materia pœnali lex loquens de filij cōprehendat naturales,[a] sed i casu d. l. quisquis. mihi videtur ꝙ glos. in d. l. quisquis videtur tenere quòd bastardi non cōprehendātur dum glo. vult ibi quòd ille tex. loquatur de filijs in potestate, non de emancipatis. Et in terminis hoc voluit alia gl. de iure canon. in c. si qs. v. q. i. Quinimo ibi Archi. dixit vnum stupendũ verbũ quod d. l. quisquis. nō cōprehendit filios clericos. Si ergo vera est ista cōcl sio, vt d. l. quisquis. non cōprehendat nisi filios in potestate, ergo non comprehẽdet spurios & naturales qui non sunt in potestate. §. fi. insti. de nupt. sed doc communiter ĩ d. l. quisquis. tenent cōtrariũ. & Ioan. And. cōsuluit pro hac parte cum quamplurimis doc. vt ipse refert in d. c. statutum. de hære. in vi. quem sequitur ibi Dom. de sancto Gemi. licet Cy. videatur tenere contrarium ĩ l. libertinum. C. de libertis & cor. liber. per l. si C. de naturalib. libe. quæ lex nihil facit, quia ibi quærebatur an auus qui posset relinquere substātiā suā nepotibus per dispositionẽ legis, posset ẽt relinquere nepotibus naturalibus, & dr̃ quòd non, ibi. n. non resultat absurdũ vt beneficiũ quod concedit legitimis non extendatur ad nepotes naturales. Sed in quæstione nostra si sententia pœnalis nō cōprehẽderet naturales, sed legitimos tantũ contineret absurdũ, quod est cōtra tex. i auth. de resti. & ea q̃ parit, post prin. Et in hac materia vide per Mod. in d. § si quis rogatus. & dicta Cy. in hac materia ampliauit Ang. in consi. suo xxix. quod incipit domina Frācisca in vulgo aũt conceptis qui patrem demonstrare nesciunt non habet locum d. l. qsquis. vt ibi no. Cyn. & Ioan. And. & Domini. de sancto Gemi. in d. c. statutum. Et dixit Ro. in singularibus secundi anni clxiii. quòd incipit tu scis ꝙ in cōdẽnatione patrisfami. filius clericus habens beneficium ecclesiasticum nō priuat illo beneficio propter delictum patris.

ADDITIO.

a ¶Naturales. Et an filiorum appellatione veniãt naturales & bastardi. vide Bald. in consi. cxix. & in consi. clxiij. in quinto Fulgo. in consi. clx. & ꝙ filius legitimus ex patre spurio non venit appellatione coniunctorum. & idem voluit Pe. de Anch. in consi. cccccx. Ber.

16 *Crimen læsæ maiestatis quamprimum quis tractare incipit statim perdit administrationẽ rerum suarum & omnis alienatio interim facta est ipso iure nulla.*

16 ANGE. † Et bene scias ꝙ quāprimũ qs incipit tractare dictũ crimen, statim perdit suarum rerũ administrationẽ, & omnis alienatio interim facta in bonis suis ipso iure nō valet est tex. in l. fi. & ibi Cy. C. ad l. iul. ma. & no. Bar. plene in l. post contractum. ff. de dona. non tñ ipso iure bona sunt confiscata, vt d. l. pen. ad fi licet gl. in c. cum secundum. de hære. in vi. dicat contra. s. quod intelligũtur cōfiscata ipso à die commissi criminis hæresis. ita dicit Bar. in d. l. si debitor. ff. quæ in frau. cre. quod bene no.

b AVGVSTI. Tu adde quod dixit Ang.
b in lege meminisse b. C. ad l. Iulia. maie. vbi videtur æquiparare reũ criminis læsæ maiest. & hæresis in hoc. s. quod postquam deliquerunt, non possint alienare quicquam de bo-

de bonis vẽdẽdo, donãdo, vel dotẽ cõstituẽdo, & dicit ꝙ illa distinctio q̃ ipse ibi posuit in reo criminis læsæ maie. ꝑ oĩa dicendũ est
c idẽ ĩ reo cõmittente hęresim[c] & ibi limitat materiã istã in duobus capitibus. Primo ꝑ tex. ĩ l. qa debitore. ff. q̃ ĩ fra. credi. & ꝑ tex. in l. si fraudator. §. j ff. q̃ ĩ frau. cred. sed vide Mod. in d. l. q à debitore. & in d. l. post cõtractũ. Et vide qđ dictũ est infra. in glo. & eius bona publicamus ĩ penulti. additione mea.

b Meminisse, adde vt per Pet. de Ancha. in consil. clx. Ber.

c Heresim, adde Petr. de Ancha. in cõsi. ccxciiij. in fi. & quod licet quis non priuetur beneficio ipso iure nisi propter crimen hæresis & simoniæ, quod tamen si Papa mandat prouidere alicui de beneficio crimninosi cõstiterit crimẽ commisisse, quod in vim talis commissionis executor poterit prouidere. Ber.

17 *Crimen læsæ maiestatis etiam post mortem delinquentis potest intentari.*

17 ANGE. †Et bene aduertas ꝙ tale crimẽ ẽt post mortem delinquentis põt intentari, & qũo intentetur no. gl. in § ꝑ contrarium. insti. de hæredi. q̃ ab intesta. defe. & dicã infra, in glo. in verbo, q iudex. videns ꝙ dicti inquisiti nõ cõparent, & bene no. ꝙ in hoc crimine Caius qui iam mortuus est nõ põt citari & condemnari, vt l. j. C. si reus vel ac cu. mor. fue. & l. de qua re. §. j. ff. de iudi. sed
d memoria[d] Caij est damnanda, vt no. gl. in d. §. per contrarium & contra eius defuncti memoriã formanda est inquisitio & processus debet agitari, ita dicit Ang. in l. ij. C. ad l. Iul. maie. Et fiet isto modo videlicet, hæc est quædã inquisitio q̃ fit &c. contra & aduersus memoriã Caij proditoris in eo &c. Postea citẽtur filij & successores coniuncti q veniant ad contradicẽdum quicquid volunt & possunt ne memoria dñi Caij dãnetur virtute & occasione cuiusdam inquisitionis cõtra eius memoriã formatæ & eius bona cuius inquisitionis in effectu tenor est iste videlicet &c. Et non est mirũ quare isti citenĩ qa eorũ interest, vt l. j. ij. iij. & iiij. de libe. cau. & ẽt ꝑꝑ bona, vt l. fi. C. si re. vel ac cu. mor. fue. & l. j. per totũ. C. si pen. appel. mors interuenerit, sñiæ aũt formã vide per gl. in d. §. per contrarium quod no. quia sæpe de facto contingit. Not. ẽt quòd tali iuri damnandi memoriam delinquentis ꝓscribitur quinquennio. arg. l. ij. C. de apost.

d Sed memoria. adde in & vide Cepo. in consi. xvij. vbi in facto consuluit quod memoria possit damnari. & vide Angel. in consilio ccxxiiij. & Bald. in consi. lx. in iij. volu. vbi etiam ponit practicam et dicit quod prædicta procedunt cum crimen committitur contra principem vel rempubli. Romanorum. Ber.

AVGVSTI: Tu aũt in hac materia cõsidera & adde quòd Canonistæ habẽt vnã bonam gl. in summa xxiij. q. ij. quæ dicit quòd canonistæ non permittunt post mortem aliquem accusari nisi in tribus casibus. Primo in hæresi, per c. fi. de hære. Secundo quando quis hæreticum instituit hæredẽ, vt in c. si quis epi. extra de hæreti. Tertius casus est si quis in notorio crimine decesserit. lxxxviij. distin. c. neq;. Sed dicit illa glo. in dicta summa quòd leges dicunt aliter, nã permittunt aliquem accusari post mortem, nisi propter bona tantum non alia pęna sibi imponatur, & dicit quòd in crimine læsæ maiest. hoc statuit per l. fi. C. ad l. iuli. maiest. & per alia iura & multos casus enumerat etiam ibi glo. illa, & similis est gl. in c. accusatus. de hære. in vj. coniuncto text. in verbo, post mortem. & illa glo. in d. c. accusatus, dicit vnũ singulare verbũ quòd licet post mortem possit agi, & hoc etiã vt bona hæredum confiscẽtur & applicentur fisco. Tamẽ hoc verum si intra xl. annos hoc fit, alias non. & illam gl. semper teneas menti quam gl. intelligo etiam in crimine læse maiestatis, & ita illam gl. intelligit Io. And. ibi in nouella. & etiam Domi. de sancto Gemi. Quinimo expresse hoc voluit gl. illa dũ allegat tex. in l. fi. C. ad leg. Iul. maiesta. Adde quę dicam infra in gl. in verbo, q̃ incipit, q iudex videns ꝙ ꝓdicti inquisiti non cõparent. & vide Rom. in singularibus primi anni cccx. quod incipit de crimine læsæ maiestatis q ponit quantũ durat istud ius accusandi post mortẽ rei. & allegat illã gl. xxiij. q. ij. in summa. & vr̃ ibi tenere ꝙ durat quinquennio, dic tamen vt ibi per eum.

18 *Sacerdos qui in confessione audiuit confitentẽ crimen læsæ maiest. an teneatur vel possit cõfessionem sibi factam reuelare.*

18 ANGE. †Quæro an sacerdos qui audiuit aliquem in confessione q confessus fuit aliquod crimen læsæ maiesta. teneatur vel possit dictã cõfessionem sibi factã reuelare.

Ista

Ista est materia can. & nō licet mihi immittere falcē in messem alienā, vt in c. venerabilē. de elec. attamē vt aliquid dicā, & vt materiam alijs melius dicendi tradam submittendo me canonistarum & theologorū determinationi vr̄ quòd aliquo modo sacerdos dictā confessionē non debeat propalare, vt in c. omnis vtriusq; sexus, de pœni. & remis. in versi. caueant autē &c. & quod ibi no. per Inno. & Ant. de Bu. hoc etiam cōfirmatur, quia crimē læsæ maie. hæresis & simoniæ æquiparantur, vt no. glo. in fi. in c. j. de censi. in vj. sed ego habeo in crimine simoniæ qđ si plures cōfessi fuerunt dictum crimen, & vnus inducat dictū sacerdotē in testem potest contra illū confitentē qui sacerdotē inducit in testē super dicto crimine procedere, alios autem dictū crimen confitentes clare debet, vt in c. nemo. de simo. & sic loquitur c. significasti. de adul. Et sic habeo q̄ ēt in crimine simoniæ illum qui nō inducit sacerdotem in testē, non pōt sacerdos procedere, ergo eodem modo in crimine læsæ maiest. quæ vt dixi æquiparātur, & qñ duo æquiparāur statutū in vno de æquiparatis trahitur ad reliquū, vt l. si quis seruo. C. de furt. merito ergo &c. Et ꝑ ista parte q̄ omnino celari debeat, facit quòd habet in c sacerdos. de offi. ord. facit ēt quod no. Inn. in c. omnis. q; q̄cquid facere pōt bono modo sacerdos vt peccatū quod in confessione audiuit impediatur sine expressione personæ, vel proditione confitentis, & confessionis potest sacerdos facere, alias autem quodcunq; malum exinde sequi posset hoc ei denegatur ne pandat. Caue tibi, quia etiā nullo casu sacerdos potest reuelare delictum, siue crimen sibi in pœnitentia confessum secundum Archi. de pœn. dist. vj. c. sacerdos. quia illud peccatum scit vt Deus, de offi. ordi. si sacerdos bene facit de re iudi. c. omnis res. de hoc etiam no. de exces. prælа. c. dilectus. vnde sacerdos iudici quærenti etiam per iuramentum potest respōdere nihil scio omnino, scilicet vt homo, & etiā nihil scio per confessionem, subintelligendo nihil scio tibi reuelandū sicut dicitur Matthæi, xiij. de die & hora illa nemo scit, neq; Angeli in cœlo neq; filius, s. vt reuelent. In contrarium videtur facere, videlicet quod sacerdos possit illud manifestare, quod no. Ant. de But. in d. c. omnis, ver. Sed q̄ro quid si aliquis confitetur &c. vbi dicit secundum quosdā quòd si q̄s cōfitetur se velle occidere alium vel aliud malum cōmittere dicens quòd nō pōt tētationi resistere an sacerdos possit reuelare. & ibi quidā dicūt quòd pōt hoc reuelare illis qui prodesse & nō obesse allegat xxx. di. c. hic vr̄. cum simil. pro hoc etiam facit secundū eundem ibi quòd non est vera confessio. vbi quis nō confitet̄ peccatum cōmissum. sed cōmittēdum, de quo etiam pœnitentia dari pōt, & quòd quilibet tenet̄ impedire, vt no. in c. quemadmodū. §. fi. de iureiur. vbi autē peteret pœnitentiam præteritæ voluntatis. tunc bene esset cōfessio. alleg. de pœ. & remis. c. cum quidā. posset forte ex p̄dictis sic distingui quòd aliq̄s confitetur crimē læsæ maiest. iā perfectū & cōsummatū, vt puta ego confiteor quòd in tali tractatu iā est annus ꝑ tales celebrato ēt ego interueni, & oia scini & oia tractaui, licet de me dictū & rationatū non fuerit, & petit pœnitētiā, & sibi iniūcta est, & tūc tale crimen non potest per sacerdotes propalari, quia eo ipso quòd pœnitentiam iniunxit, & peccatum est iam commissum & perfectum, & ex hoc sciatur vel non cōitas lædi nō pōt, & res publica nō debet reuelari, vt d. c. sacerdos. & c. nemo. & c. significasti. & c quod quidam de pœ. & remis. & idē si cōfitet̄ quòd actualiter est in tali tractatu, & ipsum pœnitet, & p̄teritæ volūtatis petit pœnitentiā q̄ sibi iniuncta est, & tunc etiā hoc non pōt propalare, vt d. c. cum quidam. Si aūt dicat quòd habuit & habet tractatū, & quotidie exercet contra remp. & tali tentationi resistere nō potest, & nullo modo potest habere animū desistēdi, & quòd omnino quantū in se erit cū cæteris alijs executioni mādabit, tūc ego credo quòd si sacerdos manifestet illis q̄bus ꝓdesse & non obesse pōt nō specificando personam, videlicet caueatis quia tali die omnino & tali loco debet fieri tumultus, vel aliquod scandalū in populo, tunc ego credo quòd hoc facere & propalare possit, vt d. c. hoc videtur. xxx. dist. Et quia non est cōfessio illa ex qua nō recipit nec recipere potest pœnitentiam, vt d. c. cum quidam. Et prædicta sunt vera si tantummodo dicat de se, si vero etiam dicat conscios in specie, vel dicat quòd in hoc tractatu sunt plures alij, tunc siue etiam pœnituerit de suo malo proposito, & pœnitentiam

tiam petat, tunc credo ꝙ ſacerdos nō male faceret notificare illis quibus abeſſe & nō prodeſſe poſſunt ꝙ tractatus eſt in ciuitate contra rem publicā, vt c. hoc vr̄. non autē nominet aliquo modo dictū confitētē, vt d. c. omnis. nec etiā alios qui cōfeſsi nō ſunt, ſed tñ nominati ab illo confitente, arg. d. c. nemo. de ſimo. q̄a ipſe ſacerdos illos nominādo vr̄ eos accuſare, ꝙ ei nō permittitur. igitur &c. Ego vt legiſta hæc dico quæ extraxi ex dictis Anto. de But. & Inno. in d. c. omnis cogita. & corrige tu vt iuris eſt.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde ꝙ mihi videt̄ ꝙ nullo modo ſacerdos debeat reuelare confeſsionē per id quod dixit ſanctus Thomas in quarto ſentētiarum diſt. xxj. nā dicit ꝙ in ſacramentis illud ꝙ geritur exterius eſt ſignū eius quod gerit̄ interius, vnde ſicut Deus peccatū hominis texit, ita confeſſor debeat tegere exterius, & ideo tanquam violator ſacramēti peccat q̄ reuelat confeſsionē, quia per cælationē etiā homines magis ad cōfeſsionē attrahūtur, & ſimplicius cōfitentur. vnde ēt dicit ſi aliquod periculū futurū immineret, & hoc fatetur ſolū per confeſsionē, vt de hæretico qui corrumperet fideles, vel de matrimonio illicito ꝙ aliquis vellet facere, vel aliquid magnū tēporale damnū, non propter hoc reuelare debet, ſed potius monere eos q̄ cōfitentur vt obuient, vel deſiſtāt, & plato dicere ꝙ vigilet ſuper gregē, & huiuſmodi ſine vlla reuelatione per c. ſacerdos. de pœnit. diſt. vj. & d. c. omnis. Quinimo dicit do. Abb. in c. dilectus. extra de exceſsio. p̄lato. ꝙ etiā per Papā non poteſt quis cogi ad reuelandū cōfeſsionē alterius limitat tñ præfatus doctor in loco præallegato niſi ſacerdos alio modo ſciret q̄ per confeſsionē ea quæ audit & ſcandalum immineret q̄a poteſt reuelare. Et ad hoc vide Abb. in d. c. dilectus. Materiā autē iſtam & iſtam diſtinctionē do. Ang. vide latius per Arch. quem ipſe non vidit in c. ſacerdos. de pœ. diſt. vj. ꝑ Ioan. And. in d. c. omnis. & per doct. in d. c. nemo. in d. c. ſignificaſti. & in c. ſi ſacerdos. extra de off. ordi. pro nunc iſta nota, & materiam late vide in piſanella in litera. C. in verbo, confeſsio. ibi confeſsionis celatio.

SVMMARIVM.

1 *Falſum quid ſit.*

FALSARIO. Videndum hoc cenſeo de crimine falſi.† eſt au-
1
tem falſum veritatis mutatio,[a] vt in auth. de inſtru. cau. & fi. in prin. & no. Azo. in ſumma de fal. in princ. quotieſcunque ergo q̄s dolo & nō alio modo immutat veritatē incidit in pœnā falſi, nā ſine dolo & ꝓpoſito tale delictū non cōmittitur, vt l. nec exēplū. C. de fal. & ibi Cy. & à dolo quis excuſatur quibuſcunque excuſationibus vel præſumptionibus etiā iniuſtus, vt l. igitur. §. j. ff. de libe. cau. & in l. j. in fi. & ibi Bar. ff. de abige. ꝙ tñ qualiter intelligatur no. plene & eleganter Sali. in l. ſenatus. C. de his qui ſibi aſcri. Ex quo ſequitur ꝙ ſi aliter reperiatur ſcriptum à notario q̄ fuerit dictum à partibus, tñ non propter hoc ſolum præſumitur falſum nec de falſo debet damnari niſi appareat ex alijs circunſtantijs ꝙ falſum commiſit. ita ſingulariter dicit Bar. in l. quoties. §. j. ff. de hære. inſtitu. Et nō eſt mirū quia Bal. in l. j. C. de ſacroſa. eccle. dicit quoties eſt vnū verbū quod pōt importare falſitatē & non falſitatē facimus cōiecturā ꝙ falſitatē non importet, ꝓ quo facit quod not. Bal. in l. errore. C. de teſta. vbi propter officium pulchrum præſumit̄ ꝙ magis errore quā falſo fecerit, vt l. ij. C. de offic. iudi. pro quo facit quod no. Bar. in l. gerit. in vj. col. ff. de acquir. hæred. quoties poteſt capi coniectura quod quis delinquat & non delinquat capimus illam, vt in delictum non incidat, vt l. merito. ff. pro ſo.

ADDITIO.

a ¶ Veritatis mutatio. Adde quid ſit falſum, & an committatur ſine dolo. vide Cep. in conſi. xxj. & ibi quid ſi teſtes dicunt ꝙ aliter ſcripſit notarius qui fuit dictum, an præſumatur falſarius. & per Raph. Cu. in conſi. cxlviij. vbi & in quibus rebus falſum committatur & quomodo committatur, & qua pœna puniatur. & per eundem in cōſil. cxxxv. & in conſi. xcj. & ibi ponit an teſtis deponens non verum ſine dolo puniatur, & quot modis dicatur falſum. vide Alex. in conſi. lxxiij. & conſi. lxxiiij. & conſi. lxxvij. in j. volu. & quid ſi eſt ſine dolo & ſi non nocet, nec poteſt nocere. per eundem Alex. in conſi. lxx. eo. vol. colum. ſi. & in d. conſi. lxxiij. col. ij. & quando falſitas præſumatur in teſte, & quid in ſcribente in libro proprio. vide per do. meum Soci. in conſi. ciiii. per totum & an in notario præſumatur potius error q̄ dolus per Alex. in d. conſi. lxx. Fran. de Aret. in conſi. xlvij. & Pau. de Caſt. in conſi. cli. & per do. meum Socin. in conſi. xciiii. & vltra prædicta quid ſit falſum. vide Bar. in conſi. cxcix. inci.

tudertinas. & Io. de Ana. in consil. xij. dic tu quod licet in notario præsumatur potius error quam falsitas, tamen si ex alijs præsumptionibus appareat de falsitate potest torqueri. ita voluit Barb. in consil. xxxviij. incip scribitur lib. iudicum.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia inquantum autor iste hic loquitur de excusatione notarij. Adde not. per Bald. in l. ij. C. de fal. ibi dum dicat quia notarius erat persona fide dignissima. & vide Bald. in l. pe. C. de his qui sibi ascribunt qui dicit quod ille text. est melior text. de iure qui probat quòd vbi ignorantia est tolerabilis, semper præsumitur error potius quam malitia limitaré tñ prædicta sm doctrinã Sali. in l. in exercen. C. de fide instrum. in pe. col. quia si qs p testes probaret notariũ falsum dixisse puta p tres vel quatuor testes etiã non descriptos in instrumento quod instrumentum nõ coadiuuaretur aliis testibus, quòd tunc potest ex illismet testibus notarius cõdemnari de falso quod si solũ p duos testes nõ descriptos in instrõ probaretur cõtra instrumentũ qđ nõ aliis testibus coadiuuaretur, & illi testes ẽt reprobatorii essent omni exceptione maiores. tũc ẽt notarius nõ põt ppter hoc condemnari de falso, sed bene esset præsumptio & suspicio falsi. Ita intelligo dicta Bartol. in d. l. quoties. & adde Tancre. in viii. rubric. in xii. quæstio. qui dixit quòd si notarius omisit scribere protocollum in totum vel in partem vel solennia vel substantialia omisit scribere, potius præsumitur quòd ex simplicitate quam dolo hoc fecerit. Adde dicta docto. in l. si quis decurio. C. de falsis. in illa quæstio. quando nuncius dicit vnũ & notarius aliud an magis credatur & an potius præsumatur quòd nuncius dicat falsum quam notarius & vide Bart. in l. prædia. ff de acquirend. possessio licet testes dicant aliud quam instrumẽtum excusatur notarius à falso. An autem tunc si testis contradicat notario, quia testis dicit nunquam dixi id quod scripsit notarius & ipse notarius dicat cõtrarium cui magis credetur & in ciuilibus & in criminalibus materiam vide per Spec. in titu. de teste. §. j. versic. sed pone ecce vbi dicit quod crederetur notario nisi testes accusarentur de falso quod putat notabile do. Abb. in c. cum causa. de testi. ista est maxima materia de qua ibi per Ioan. And. in addi. & per Salicet. late in l. si quis decu. C. de falsis. licet aliter sentiat do. Anto. de But. qui notanter loquitur in c. ad audientiam. extra de præscript. & ibi do. Anto. limitat materiam & per Inno. in c. cum Ioãnes. extra de fide instru. & Ro. in l. j. §. fina. ff. de verb. obli. qui notãter loquitur & duas limitationes. vide per Ange. & Imol. in l. j. §. si quis neget. ff. quemadmodum testamen. aperiantur per Abb. in d c. ad audientiam. per Bald. in c. literas extra de p̃sump. & Imol. & do Card. in cle. i. §. fi. de hære. Per. de Anch. in c. cũ ab vno de re iud. p Flo. ĩ l. de ætate. ff. de int ba: p dominũ Abb. in c. sicut. extra de testib. p Bal. in apostil. in l. ob carmẽ. ff. de testib.

2 *Falsum quod modis dicatur.*

3 *Falsi crimine quis puniri non potest, nisi talis falsitas alteri noceat uel nocere possit.*

4 *Crimine falsi tenetur qui manu sua schedulam scripsit in sui fauorem si probari potest quòd illa scriptura sit falsa.*

5 *Falsum large non comprehenditur per statutum mentionem faciens de falso.*

6 *Falsi crimen quomodo consuetudine excusetur.*

7 *Scriptura falsa uel instrumento aut dicto testis quibus nullum præiudicium paretur alicui quamuis pœna falsi non adhibeatur attamẽ pœna extraordinaria erit exercenda.*

2 ANGE. † Quæro quot modis dicatur falsum respondeo, vt dicit Bartol. in l. quid sit falsum, falsis. qui concludit quod vno modo dicitur largissime, & istud est illud quod non est verum siue dicatur dolose siue nõ. istud probatur per l. si is qui ducenta. §. vtrũ. ff. de reb. dub. Scđo modo dr̃ falsũ large, scilicet oĩs veritatis mutatio, q̃ in se hẽt dolũ, vt in d. auth. de fide instrum. & supra dictum est. Et hoc modo loquendo omnis ille qui dolum committit potest dici quod falsum committat & hoc est verum quantum ad accusationem de falso. Tertio modo dicitur falsum stricte quod incidit in aliquod capitulum l. Corn. vt d. l. quid sit falsum. ex quo Bar. infert quod nõ ex omni dolo nec ex qualibet deceptione quis incidit in falsũ, vt puniatur d. l. Cor. de fal. nisi in certis capitulis expressis. C. & ff. de fal. & tamẽ idem sequitur Salicet. in l. nec exemplum: C. de fal. quæ capitula enumerãtur p Azo. circa princip. in summa de fal in ij. qõ. dic vt ibi per eum & per Sali. in l. j. C. de fal. Ex quo se-

quo secundo loco etiam infert Bartol. in d.l. quid sit falsum. quia cum statuta debeant proprie intelligi, & non verba latissima vel larga, vt l. constitutionibus.ff.ad municip. quòd si statuto cauetur quòd damnatus de falsitate nõ admittatur ad honores, intelligitur de condemnato de falsitate ex aliquo c.qđ enumeratur.in fi.& C.de fal. quod not. vnde si esset damnatus ex aliquo statuto, vel reformatione inducente falsitatem, non repellitur
a ab honoribus. [a] Et aduertendum quòd consuetudo communis scribendi aliter quàm sit
b veritas rei excusat a falso [b] vt pone Perusij est officium conseruatorum qui sunt tres numero quando duo faciunt aliquid est consuetudo quòd licet alius absens sit scribitur sub nomine omnium trium quòd tamen propter talẽ consuetudinem excusatur scribens etiam scienter à falso, vt no.eleganter Bal.in c.obertus. in fi. j.col de fi u da.in vicẽ legis commisso.& etiam in dicto loco ponit exemplum si consuetudo est quod notarius massariorum, licet vltima die sui officij reperiantur solutiones ponat in alia die, quòd propter dictam consuetudinem
3 excusatur à falso. quod notat. † Habeas tamen pro fundamento vero quòd de falsitate quis puniri non potest nisi talis falsitas sit alicui nocitura, nam si alteri damnum non inferat licet falsum commissum sit & dolose tamen talis falsitas non punietur, vt est text.cũ glo.not.& ibi Cyn.Bart.Bald.& Salic.in l.da-
c mus.C.de fal.quod nota perpetuo [c] Sed quòd dixi nisi noceat supple, vel nocere possit, quia tunc teneretur de falso. ita dicit Bal.per illum text.in l.si falsos. C.de fal.quod tamen limita, vt not.Salicet.in l.qui sepulchra. C.de sepulc. vio.& statim dicam in sequẽti.q. Ex quo Bar. in l.si quis legatum.in princip. in versicu. hoc præmisso hæc l.&c.ff.de fal.quęrit an notarius teneatur de falso quãdo suum instrumentum falsum est nullum ex defectu solennitatis & ibi concludit quandoque instrumentum est nullum de fectu ipsius instrumenti tunc si quidem est nullum ita ꝙ ex eo nullum præiudicium potest alteri parari, tunc de falso non punitur, vt d.l.si quis legatum, prout dicit de testamento non signato & allegat rationem qa notarius noluit cum posset perficere, ergo nõ præsumitur, vt l.qui falsum. ff.de fal. Sed si ex hoc posset aliquod præiudicium parari, vt qa licet non esset publicum esset tale quod peti posset, ꝙ publicetur vel si procederet ad comparationem ad aliquod aliud. tunc talis notarius de tali instrumento punietur de falso, vt d.l.damus cum glo. Et quod dixi de tali tabellione videtur sequi Bal. in l.j.C. de sepul. viol. Sed ibi Sal ic. aliter dicit & late distinguit.dic vt ibi per eum quia sua distinctio esset valde longa. Aduertas tamen ad vnum quod dixit Ang. per illum tex.in l.qui veluti.C.de
4 fal.ꝙ† si quis manu sua scripserit schedulas in sui fauorem, nam licet dictæ scripturæ scribentibus non prosint, vt l.instrumenta.& l.exemplo.C.de proba.tamen si probari possit ꝙ ista scriptura sit falsa qui scripsit eam tenetur de
d falso, [d] & pro hoc facit quia quantum in eo fuit fecit quod potuit.arg.l.j.ff. de extraor. cri. ita dicit glo.Bart. & ibi Ang. in d.l.damus. quod not.ibi,& in l.pen.eo.tit.vide Salic.in d.l.j.C. de sepul.vio.hoc idem voluit Bar. in l. si quis legatum.in ij.col.ff.de fal.

ADDITIONES.

a **Ab honoribus. Adde ꝙ dictum Bar. sequitur Alex.in consi.lxxiij.in j.volu. & vide Paul. de Cast.in consi.ccvij.in j.impressis. Ber.**

b **A falso. Adde Alex. in consi.lxx.j. volu. & Barb.in consi.xlvij.Ber.**

c **Not.perpetuo. Adde do. Alex. in consi.lxx. in j.volu.**

d **De falso. Adde & dic per Pau.de Cast.in consil. clj. & seq. incip. videtur dicendum ꝙ dictus præsbyter. & per Bald. in consil.ccxxxj. in j. lib.& consi.ccxxiiij.in iiij.lib.**

Avgvsti. Tu autem in hac materia. Adde in quantum supra tractatum est quid sit falsum. adde Bar.in consil. cxciiij. & adde quod Salic.in rub.C.de falsis. in hac materia approbauit dicta per ipsum in dicta l. nec exemplũ, & etiam Ang. in d.l. nec exemplum. tripliciter
5 distinguit quid est falsum. †Sed addatis quòd inquantum supra dictum est secundum Bart.ꝙ si per statutum sit mentio falsi, quòd illud falsum large non sumitur, sed stricto modo, ꝙ contra istam doct.allego tex. & ibi Bal. per illum tex. in l.si non verum.C.de do. inter virum & vxorem. vbi Bald. dicit quòd cũ instrumentum simulatum largo modo dicatur falsum stante statuto, ꝙ nulla exceptio possit opponi contra instrumentum, nisi exceptio falsitatis quòd isto casu exceptio simulationis poterit opponi, quia largo modo simulatio est falsitas. Sed dicatis veram esse sententiam Bartol. & falsam illam Bald. per rationes Bartol. in dicta l. quid sit falsum. qui-
6 bus Bal. non respondet. †Item inquantum dictum est ꝙ consuetudo excusat à falso, addatis non mirum quia consuetudo operatur etiam quòd locus loci sit de substantia instrumenti, alias instrumentum præsumitur fal-

ſum. Ita dixit Bar. in l. ſi quis ex argentarijs. §. ſi initiũ. ff. de edendo. nõ in lectura ſed in repetitione dixi late in l. iij. § q nunciet. ff. de ope. no. nuncia. Et ideo Bal. in l. j. C. de confeſsis. in xj. col. dixit ꝙ generalis conſuetudo excuſat iudicẽ & notarium à falſo. Et hoc dixit in illa. q. quam ponit de eo qui fuit tortus, poſtea notarius confitetur ipſum ſponte confeſſum fuiſſe. Item inquantum dictum eſt quod falſitas committitur etiam ſi alicui damnum infertur. adde ꝙ iſta quæſtio poteſt etiam adaptari inteſte deponẽte nulliter, de qua materia vide Io. And in regula, nõ eſt ſine culpa. extra de reg. iur. in mercu. Et vide Bal. in l. fi. C. ſi ex falſis inſtru. qui dicit quòd ſi teſtis deponit nulliter & nullũ præiudicium paratur aduerſario nec aliqua vtilitas adducitur illi qui produxit qđ nihilominus punitur de falſo per l. iij. § j. de falſis. ſed poſſumus dicere ꝙ ibi Bal. loquitur de teſte qui punitur ex eo quia offendit aures iudicis nos in notario qui conficit inſtrumentum in camera. & vide Bald. in l. ſi poſt. C. de iuris & fact. igno. & vide Pau. de Caſt. in conſil. ſuo cxlix. incipiẽte in Chriſti nomine amẽ. videtur dicendum quòd dictus præsbyter veniat puniendus, qui dicit ꝙ vbi ſcriptura nullam fidem ſeu plenam ſeu iudicium facit quis non punitur de falſo. allegat gl. quam dicit ordina. in l. diuus. de falſis. & dicit ita tenere Bar. in l. j. §. qui rationibus. ff. de falſis. Adde Bald. in l. iubemus. in fi. C. de teſta. qui ponit materiam qñ reperitur inſtrumẽtũ notarij falſum qđ nullũ eſt. & Gand. in trac. malefi. ſub rub. de falſarijs. q. cxxj. qui late diſputat hoc & ibi mirabiliter loquitur. Adde tamen quæ dixit Cyn. multum eleganter in l. j. C. de ſepul. vio.
7 † qui dicit quod licet ex ſcriptura falſa vel inſtrumento vel dicto teſtis nullum pręiudiciũ paretur alicui licet pœna falſi regulariter puniri non debeat tamen pœna extraordinaria punietur crimine ſtellionatus, q̃ ſententiã credo veram quia iura multum contra iſtos falſarios laborant magis ſpecialiter eos puniendo. quæ omnia nota. Adde Bal. in rubr. C. de fide inſtrumen. qui ponit de illo qui falſificat literas alicuius & allegat l. Titio cũ eſſet. ff. ad municip. & hoc nota inquantum do. Ange. hic tetigit materiam quam tractat Ang in l q veluti. C. ad leg. Falci. Et adde Bal. in l. ſi quis decurio. ſuper verbo, priuatis. C. de fal. vbi colligitur ꝙ pro ſcriptura priuata falſa imponitur pœna falſi, & hoc etiã apparet in teſtamẽto in ſcriptis, quæ dicitur ſcriptura priuata, vt notatur in l. ij. ff. quemadmo. teſta. aperi. & tñ ſcriptor tenetur de falſo & apparet etiam in d. l. qui veluti. licet ibi ſcriptura priuata cõtineret veram nominis mutationẽ, quia erat formata in perſonã eius qui nunquã ſcripſerat, & omnino vide Ang. & Bar. in d. l. damus. & Bar. in l. j. C. de ſepul. vio. & doct. in d. l diuus. & hæc omnia not. quia quotidiana ſunt.

8 *Aduocatus procurator aut ſolicitator unius cauſæ aut unus depoſitarius ſcripturas unius partis alteri oſtendens an ex ſola oſtenſione incidat in falſum.*

9 *Lacerans, comburens, uel celans ſcienter ſcripturas publicas uel priuatas alteri ſpectantes ita quòd amplius non appareant, an incidat in falſum.*

10 *Aperiẽs & diſsigilãs literas alienas ut oſtẽdat aduerſario ſcribentis an incidat in falſum.*

8 ANGE. † Quæro ſi aduocatus, vel procurator, ſiue ſolicitator vnius cauſæ vel ẽt vnus depoſitarius ſcripturas vnius partis oſtendat alteri parti an ex ſola oſtenſione incidat in falſum,[a] dic ꝙ ſic, vt eſt tex. & ibi Bar. in l. j. §. is qui depoſitam. ff. de fal. Ex quo Bart. in l. qui teſtamentum. eo. tit. refert ꝙ ille qui aperuit literas priuatas alienas an incidat in falſum, nã aut oſtendit aduerſario ſcribentis & incidit in falſum aut ipſe tantum aperuit & ſolus legit nemini alteri oſtẽdendo & tũc de falſo nõ tenetur ſed extra ordinẽ punitur, pro quo allegat c. cum olim magiſter. extra de offic. leg.
9 † Et bene aduertas ꝙ ſcienter lacerãs comburens vel celans, ita ꝙ amplius non appareant ſcripturæ publicæ vel priuatę quæ ad aliũ ſpectant incidit in falſum vt eſt caſus. & ibi Bar. in l. Paulus. ff. de fal. quod not. contra aperientes literas alienas & omnibus oſtendendo & lacerando. incidit etiam in falſum qui etiam de literis do. Papæ aliquid amouit vel bullas vel aliorum dominorum ſigillum vel plumbum, vt not. Bar. in d. l. Paulus.

ADDITIO.

a ¶ Incidat in falſum. Adde Pet. de Ancha. in conſi. clxxii. vbi ponit de illo qui produxit inſtrumentum & cum pars proteſtaretur ꝙ intendebat illud redarguere de falſo producens arripuit de manibus notarii & proiecit in ignem, & ibi vide quæ ſunt ſpecialia in crimine falſi, & an tale delictum poſsit puniri a iudice delegato vide Bal. in conſi. ccxxiii. iiii. volumi. & ibi ꝙ ex eo ꝙ quis confeſſus eſt combuſsiſſe ſcripturam poteſt poni ad torturam vt dicat qua de cauſa comburit. Ber.

AVGVSTI.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia de reuelāte scripturas aduersario. Adde tex. cū glo in l. si quis aliquid. §. instrumentū. ff. de pę. vbi gl. allegat tex. in l. j. §. is q̄ depositā. ff de fal. & sic gl. cū tex. vult ꝙ ille qui reuelat aduersario instrumēta punitur pęna falsi. Et ideo dixit Bar. in l. ij. ff. de præua. in illa quæst. quā cōsuluit vt ipse ibi. vide Gād. in tract. malefic. sub rub. de falsariis. q. cxx.

10 † Item de aperiente & dissigilante literas alienas, adde Bar. i l. Titio cū esset. ff. ad mucip. & vide no. in d. l. si quis aliquid. §. instrumentū & in l. si qs in graui. §. si qs tabulas. ff. ad Silla. & Ro. in d. §. aperire qui multa allegat. Adde tamen quod mihi vř ꝙ falsa sit snīa cōis ꝙ ille qui aperit literas alienas & dissigilat, vt ostendat aduersario ꝙ committit crimen falsi, nā ille tex. allegatus per Bar. in d. c. cū olim magister. cū gl. dicit cōtrariū, nā bi ille apperuit illas literas & acta dissigillauit q̄ erat aduersarius ipsemet dissigilans, & tn̄ gl. dicit ꝙ punitur tanquā falsarius vel quasi falsarius, pōdero verba quasi vel tanquā ꝙ est verbū improprietatis. Modo stat doct. Bal. in c. olim. extra de rescrip. ꝙ ille qui debet puniri quasi falsarius punitur extraordinarie. cogita Et adde pulchrum consilium Rom. in hac materia in

b consi. suo cccxxij. [b] in secūdo dubio illius consilii. qui consuluit in hac materia in cōs. cj. Basiliensi in effectu videtur approbare dicta Bart. in d. l. qui testamentum. & vide Bar. in l. Paulus. ff. de falsis.

b ¶cccxxij. Adde ꝙ alias est cclxvj. & vide Fed. in consil. cxxix. Ber.

11 *Dictans scripturam & scienter aliquid omittens si notarius bona fide scribat an dictans teneatur de falso instrumento.*

12 *Dans notario schedulam falsam, ut registretur in scriptis quam notarius bona fide registrauit si ob hoc sentētiam reportet an possit de falso puniri.*

13 *Asserens se creditorem mercatoris falliti cum non sit incidit in falsi crimen quia illud ad damnum aliorum tendit.*

11 AVGV. † Quæro aliquis dictat aliquam scripturā & scienter aliquid omittit, notarius tn̄ bona fide scribit an dictans teneatur & de falso instrumento & Barto. in l. si quis obrepserit versi. quæro cū pars dictaret &c. ff de fal. dicit ꝙ sic, quia delictum radicatū est in ipso dictatore, ergo ipse tenetur, vt l. præsbyteri. C. de episco. & cler. facit l. ea q̄ cōmendanti. ff. de contrahen. emptio. Quęrit Bar. in d. l. si quis obrepserit. in versi. quæ

12 ro de quæstione &c. † q̄d si pars dedit no-

c tario vnam schedulam [c] falsam vt registraretur in actis & notarius bona fide registrauit, & ob hoc obtinuit sententiā an propter hoc possit de falso puniri & cōcludit ꝙ iste aut accusatur ꝙ fecit falsum instrumentū & hoc est verū, q̄a notarius cū fecerit bona fide ipse non fecit falsum instrumentū, ergo nec ipsa pars fecit fieri, vt l. si is qui. §. te & Titium. ff. de fur. aut conuenitur quia obrepsit iudici quia virtute talis schedulæ falsæ obtinuit snīam, & tunc tenetur de falso, vt d. l. si quis obrepserit. quod nota quia

13 virtus consistit in modo practicandi. † Nota tn̄ & tene menti quod quotidianū est in istis mercatoribus qui vulgariter dicuntur falliti ꝙ si aliquis coniunctus, vel amicus, vel quilibet qui etiam de conscientia & debitoris voluntate faciat, siue fingat se creditorē cū nō sit vel sibi solutū non esse asserat, cū tn̄ in veritate sibi solutū esset, q̄a tenetur pęna falsi, ratio q̄a hoc tendit ad dā-

d num aliorū creditorū, [d] vt est tex. no. & gl. Sali. & ibi doct. in l. si creditor. C. de fal.

c ¶Schedulam falsam. Adde & vide per Alexan. in consi. lxxiij. in j. volu. & consi. lxxvij. col. ii. circa princip. & in consi. lxx. col. ii. Bar. in consi. cxix. incip. tudertinus. Ber.

d Creditorū. Adde tu Bal. in cōsi. ccxx. in iii. vol.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde ꝙ Bar. in consi. suo incip. tudertinus quidam & est in ordine suo cxciiii. consuluit idē quod supra, scilicet de illo qui cōparuit corā notario, & dicit vna cum nuncio scribere tu notari, vt in ista schedula in tali relatione, & iste talis qui fecit scribere falsum notario existente in bona fide obtinuit sententiā. ibi disputat Bar. an notarius debeat puniri pęna falsi & in hac materia adde q̄ dixit do. Abb. post glo. in c. quāto. extra de his quæ fiunt à præla. in fin. qui dixit ꝙ ille tex. cum gl. debet intelligi secundū ꝙ multum eleganter dixit Bar. in l. si quis obrepserit. ff. de falsis. quia notarius scripsit secundum ꝙ partes dicebant, nam instrumentū tunc non est falsum neq; partes possunt accusari de falso. Sed de obreptione quia offendat propter hoc aures iudicis. Et ideo dixit ibi

xit ibi Abb. substantia instrumenti fundatur super ipso notorio per c.cũ Ioãnes.extra de fide instru. Et ideo dic vt ibi an isti puniãtur tanquam falsarii. & etiam adde Bal. in l.iubemus.C.de testa. in fi.qui in effectu concludit.idem quod Bart.in l.si quis obrepserit. Et vltimo in hac materia tene mẽti d l.si creditor.C.de fal.& ibi quam sequũtur omnes doct.de debitoribus qui volunt decipere creditores,vt incidãt in falsum.

14 *Procurator uel pars in causa ostendẽs iudici & statuta uel reformationes correctas ut secundum ea decidat causam, an incidat in falsũ.*

14 Ange. † Quæro procurator vel pars in causa ostẽdit iudici statuta vel reforma
e tiones correctas[e] vt secundum ea decidat causam, an incidat in falsum, dic quod sic, vt est casus in l. fi.& ibi Bar.ff.de fal. ꝙ perpetuo nota contra procuratorẽ qui ostendit iudici statuta aliqua reformatione sublata vt ꝑ eo ferat sñiam q̃a tenetur de falso.

e **Correctas. Adde tu de hoc & dic vt late per Fely in c.canonum statuta.extra de constit.**

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde q̃ dixit Bal. in l. j.C. de confirmando qui dixit ꝙ verũ est quòd ille q̃ allegat leges corruptas incidit in pœnã falsi. Sed ibi multũ eleganter limitat istam materiã & dat aliã limitationem nisi allegaretur ex eo, quia illa causa per antiqua & vetera statuta debebat decidi, nisi ꝑ statuta noua hoc expresse esset vetitum,& ibi omnino vide eleganter Pau.de Cast. limitantem prædicta.

15 *Verbum produxit, intelligitur de actuali, non uerbali, & ideo si notarius scribat produxit, & tamen productio fuit solum uerbalis incidit in falsum.*

15 Angel. † Quæro in actis reperitur scriptum per notariũ actorũ ꝙ Titius instrumẽtum sui mãdati produxit,& in veritate realiter nõ ꝑduxit, sed allegauit verbo tñ, an incidat in falsum, dic ꝙ sic.quia nunq̃ notarius debet dicere ꝙ aliquid produxerit nisi sit verum de actuali & vera, & nõ verbali ꝑductione vt no.Bal.in l.fi.C.de eden.qđ est notandum cõtra notarios actorum.

Avgvsti. Tu autẽ in hac materia,adde ꝙ cũ supportatione ista conclu. videtur falsa quia ad excusandũ notariũ a falso verba notarij intelliguntur etiam in actu ficto & nõ vero, vt est sñia Bar. multũ elegãs. in
a l.ꝑdia.[a] ff.de acqui.poss.& Bal.in rub. C.de cõtrahen.emp. Vnde illa verba in instrumẽto Titius enumerauit pecuniã pñt intelligi de enumeratione ficta, scilicet de cõfessione de recepto. & istam partẽ credo veram.

ADDITIO.

a **In l.prædia. Adde & vide ibi nouissi.& in l.singularia.ff.si cer.pet.Bald.in consi.xxvij.in ij.volu.& quando sufficiat verbalis productio, vide Roma.in consil.cclxxvj. Ber.**

16 *Notario damnato quia falsum commisit in arte notario, an iudex possit reseruare in sententia instrumentorum confectionem.*

17 *Notarius infamis etiam aliter quem ex ministerio artis notariæ an possit exercere officiũ tabellionatus quod in se habet dignitatem.*

18 *Notarius infamis uel quia alias sit condemnatus de falso, an possit conficere alia instra.*

16 Ange. † Quæro aliquis notarius damnatus est quia cõmisit falsum in arte notariæ an iudex possit sibi reseruare in sñia instrumentorũ cõfectionẽ dic ꝙ nõ, vt gl. ordinaria in auth. de tabel.§.pen. secus aũt si esset dãnatus de falso ex alio quã in suæ artis ministerio vt no.doc in l. ex militaribus. C.de testa.mili.& no. Bar.in l.nõ põt.ff.de fur.Ex quo Bar.in l.eadẽ.§.hac l. ff.ad leg. Iul.repe.multũ late & in l.iii §.item videa-
17 mus.ff.de suspe.tut.quærit & infert † ꝙ notarius infamis ẽt aliter q̃ ex ministerio artis notariæ nõ põt exercere officiũ tabellionatus qđ habet in se dignitatẽ, vt l.ij.C de digni.vt est esse cãcellarius principis, vt l.j. C.de man.prin.& l.laudabile.C.de offi. diuer.iu.vel aliud officiũ sibi de publico iniunctum, vt quòd esset notarius ad banchũ actorum, vt l.ij.§.miles.ff.de his qui no.infa.secus si a partibus assumat vt de aliquo conficiat publicũ instrumentũ, quia dicitur munus publicũ, ipse etiã dicitur seruus publicus quod munus infami nõ interdicitur, vt l.neq; infames.C.de decu.lib.x.coniuncta.l.fi.in prin.C.qui mili. nõ poss.lib.xij.

Avgvsti. Tu autẽ in hac materia, adde Cy.in l.& militibus.C.de testa.mili.qui dicit id quod do. Ang.supra dicit, tñ ꝙ etiã ex causa iudex põt reseruare sibi confectionem instrumenti etiam si sit damnatus ex eo quia

eo quia confecit instrumentum falsum per l. diuus.ff.de iniu. & istã q.vide ibi per Cy. Bar. & Ang.idẽ voluit Ray.& Bar.in d.l.& militibus. & Ang. in l. & si seuerior.C. de his qui not.infa.& per Ray.& Bar.in l.si quis in prin. testa.ff. de lega.iij.§. miles. licet aliter dicat Ang.in l.quid ergo.§.pe.in vlt.col.ff. de infa. & Oldr.& Bal.in d.l.& militibus.Rom.vero
18 ibi aliter dicit & Ang.in d.l.& militibus.† Adde Bal.in tit de pace cõstan.in verbo, in criminalibus, an notarius infamis vel quia alias sit condemnatus de falso posit conficere alia instrumenta. adde Bald.in l. si quis decu. C. de fal.per illum tex.& Inno.in c. fraternitatis. de hære.Bal.in l.j.C.de testa.Bal.in l.in exercendis.C.de fide instrumen.& in l.Cassius. ff. de sena.& Bald.in l.ii.C.de sententiis.& Bald. in auth.habita.in x.colum.C.ne filius pro patre. & Bal. in c. inter pares. de lege contradi. & per Specu.in tit.de instru.edit.§. instrumentum.versicul. item oponitur quod tabellio. & in §.testis.versi.quid si tabellio. Ange. in l. si quis argentariis.§.i.ff. de eden. Bartol.in l. ad testium.ff.de testib. de istis quæstio. vide
b Barto.in consi.[b] suo incipiente Ioan.Bald.in l.qui depositum.ff.de deposi.Bald.in l.ii.C.de fide instrumẽ.Bald.in l.iubemus.§.sane,C.de sacrosanc.eccle.per Iac. de Belui.in auth.de tabellio.in princ.in vii.q.per Imol.in l.infamen. ff. de publi.iud.& vide Pau.de Cast.in consi. ccvi.qui ponit etiam an vtilitas & infamia notarii vitiet instrumentum.& de materia per Pau.de Cast consi.suo ccij.

b ¶Consil. suo. Adde quod est numero clxxiiii,& consil.Pau.de Cast.est numero ccix.

19 *Testis accipiens pecuniam vt dicat testimonium etiam verum, an incidat in falsum.*
20 *Testi dare palam pecuniam vt verum dicat an liceat, & etiam in iudice.*

19 ANGE. † Quæro aliquis accepit pecuniam
c vt dicat testimonium etiã verum[c] an incidat in falsum.dic ꝙ sic, vt est tex.& ibi Bar.in l.i. in princ.ff.de fal. quod nota contra dantes & recipiẽtes pecunias proferendo testimonio.

c ¶Etiam verum. Adde quod testis tacens verum punitur de falso.Cep.in consi.lxi.col.ii.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, add d.Bar.in l.præsbyteri.C.de episc. & cler.& ĩ vide sibi Mod. Adde tamẽ vnam mirabilem
20 limitationem † quòd si do pecuniam testi palam vt dicat veritatem,possum hoc facere idẽ
d in iudice.[d] Mirabile dictum Bal.per bonas rationes in c.fin. extra de appel.hæc nota nedũ incognita do. Ang.hic,sed etiam legistis & ita limito etiam Bar.in l.diuus.ff.de re iudic. qui idem dixit & Specu.in titu.de teste.§.i.versi. quid si testes.licet Innoc.teneat contrarium in c.licet.extra de proba.& intellige hoc verum si pars sponte offerat pecuniam testi. secundũ Iaco.de Bel.in auth. vt iudi. sine quoquo suffra.§.i.& vide Bal.in d.l. præsbyteri. dicentẽ ꝙ qui celat veritatem tenetur pęna falsi, & istam conclusionem credo verissimã per tex. in authen.de fide instru.in princ.

d ¶Iudice. Adde tu an iudex posit accipere pecuniam pro punitione alicuius qui vere sit culpabilis & puniendus ab inimicis illius. vide Paul. de Cast.consi.xvij.in secundo impressis. Ber.

21 *Testis dicens falsum cuius dictum nõ valet, an incidat in falsum.*

21 ANGE. † Quæro testis dicit falsum sed eius dictũ non valet an incidat in falsum.dicit Bar. ꝙ si suum dictum nõ valuit,quia non iurauit punitur de falso,vt no.Bar.in l.si quis obrepserit.ff.de fal.in versicu.iuxta hoc quæro, alias secus.dic vt ibi per eum de quo tamen vide Bal.in l.i.C.de sepul.viol. Sed Sali.ibi in fin. dicit latius dic vt ibi per eum.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde illas decisiones hic quas,supra dixit in ista gl. in illa quæst. (an producens instrumentum falsum nullum puniatur pœna falsi,)& vltra
e supra dicta adde [e] Gand.in tract. malefi. sub rub.de falsariis.qui late tractat istam q.& ibi dicit Gand.ꝙ cõis cõclusio doct.est ꝙ testis nõ puniatur pœna falsi,sed bene punitur crimine stellionatus hoc est pecuniariter dicit ipse, & dicit Alb.de Rosa.in ij.par.statuto.q.cxlv.vbi multa allegat pro & cõtra, & multos doc. alleg.ꝙ cõter vidit teneri ꝙ testis non punitur pœna falsi sed pœna extraordinaria.Idem dicit in tabellione conficiente instrumentũ falsum,alias nullum.& Io.And.in regula, nõ est sine culpa in mercurialibus.extra de reg. iur. Bal.in l. data opera. in xij.col. C. qui accusare. qui allegat gl.in c.ne quis arbitretur xxij. q.ij.Bal.in l.pręsbyteri.C.de epis.& cle. dũ dicit,ꝙ saltẽ punitur crimine stellionatus.Bald. in l.iurisiuran.C.de testi.in fin.& in rub. si de inuesti.seu.controuer.fue.in fin. & Bald.in l. fi.C.si ex fal.instru.

e ¶Adde Gandi. Adde tu vltra prædicta Fulg. in consi.xcj.in fi.& quod dixit Alexan.de notario conficiente instrumentum nullum in consi. lxx. in j.volu. Ber.

22 *Statuto cavetur quòd inducens falsos testes incidat in falsum an inducens unũ testem tantũ incidat in falsum & in pœnam statuti.*

22 ANGE. †Quæro vt plurimũ statuto cauetur ꝙ inducens falsos testes incidet in falsum si vnicũ testẽ tm̃ induxerit, an incidet in falsum & ĩ pœnã statuti, & dic ꝙ sic, vt no. Bal. in l. ii. §. si vnus. per illũ tex. ff. vi bon. rap. qđ est no.

a AVGVSTI. Tu adde[a] Bal. in l. j. ff. de procur. Bal. in l. Gallus. §. j. ff. de libe. & posth. & & quod ipse not. in l. iubemus. §. pen. C. ad Treb. & omnino vide Bald. in l. j. C. de condi. inse. adde Bartol. in l. iij. §. j. ff. de nego. gest. & Alb. de Ros. in ij parte statuto. q. xxvj. & Gandi. in tract. malefi. in rub. de falsarijs & falsitatibus. Pe. de Anch. in c. j. de litis contest. Pet. de Anch. in c. relatum extra de test. el ij. Bal. in l. diuus. §. diuus. ff. de peti. hære. gl. & Domi. de sancto Gemi. in c. pe. de testi. spo. in vj. faciunt not. per ipsum in c. quãuis de præb. in vj. Imo. in cle. ij. de rescri. facit gl. in c. si compromissarius. de elect. in vj. Ang. in l. j. §. j. ff. de dolo. & in d. l. iij. ff. de neg. gest.

ADDITIO.

a ¶Tu adde vltra hic addita vide Fely. in c. humanum genus i. dist. & ibi quando pluralitas resoluatur in singularitatem. & adde Card. in consi. cix. Bal. in consi. x. in v. vol. & an statutum loquens in singulari verificetur in plurali vel ecõtra. vide Pau. de Cast. in cõsi. clxii. in nouiter impressis. B.

23 *Testis dicens unum in iudicio & aliud extra iudicium, an incidat in falsum.*

23 ANGE. †An testis qui dicit vnum in iudicio & aliud dixerit extra iudicium, incidat in falsum Bar. in l. eos. in prin. ff. de fal. tenet ꝙ sic per d. l. eos. ij respon. Contrariũ aũt no. gl. fi. in c. causam. quæ de testib. & Spe. & Ioã. And. in ti. de teste. §. j. ver. ꝙ si idem testis. & ver. seq. Bal. in l. iurisiuran. & in l. fin. C. de testi. & est tex. contra Bar. & ibi Bal. in c. j. §. j. quid sit inuesti. & no. Flo. in l. qui falsa. ff. de testi. & istud cõiter tenetur quia primũ dictũ extra iudiciũ cum non fuerit præstitum cum iuramento, non valuit, sed standum est secundo dicto in iudicio facto cum iuramento.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde ꝙ sententiam Bart. tenet do. Ant. de Bu. in c. cum in tua. extra de testib. & est text. quẽ ibi ponderat do. Cardin ad hoc in cap. per tuas in pri in. extra de proba. & do. Abb. in cap. inquisitioni. §. iij. extra de accusa. & Pet. de Ancha. in cle. iij. in fi. de testi. Sed contrariam b partẽ tenet Ang. in consi. suo clxxxix. & Ange. in l. quidam tabularum. ff. de fur. & Ro. in l. q bana. §. si quis stipulatus. ff. de dam. infec. & Imo. in d. c. cũ causam. & Ang. in d. l. eos. & Bald. & d. Abb. in d. c. per tuas. ita consuluit Bal. in quodam cõsi. suo quod incipit licet accessores pos. Bar. & Bal. in l. nullum. in princ. C. de testi. Bal. in c. j. §. cum autem. in fi. de controuer. inuesti. & Bal. in c. j. §. notandum. de notis feudorum istam partem credo veram non ob. c. per tuas. quia do. Abb. ibi optime respondet, & vide Abb. in consi. suo liiij.

b ¶Sed contrariũ. Adde ꝙ Ang. in consi. ccxxiij. ꝙ licet debeat stari dicto secundo cum iuramento ꝙ tamen ei non tanta fides est adhibenda quantũ si contrarium non dixisse extra iudicium. & ita resultat dictum Bar. in casu suo, scilicet in quo dictum testis extra iudicium sit aliquod propter subiectam materiam, & ꝙ stetur secundo dicto iudiciali firmat Alex. in consi. lxxiiij. in iij. col. in j. volu. vbi dicit hanc esse magis communem opi. & Fran. de Are. in consi. xiij. tamen dicit non decidere. quia dubium & opi. proxime relatam firmat Rom. in consi. cccccv. & Bald. consi. clxv. in v. vol. limita tamen communem constitutionem procedere nisi cum primo dicto testis concurrent aliæ coniecturæ. Ita Abb. in consi. lij. allegat Anto. de Bu. in c. cum in tua. de testib. Et Innoc. in c. preterea. de testibus. cogen. & ꝙ quando præsumptio est primo ꝙ ei stetur, & non secundo, tenet Roma. in allegato consi. cccccv. per c. per tuas. supra allegato & aliquid etiam vide per Cepol. in consil. lxi. in fin. & per Tyndarum in suo eleganti tracta. de testibus variantibus. & Soci. in consil. ccliij. col. i. circa princip.

24 *Testis dicẽs falsum coram arbitrio uel arbitratore, an possit puniri de falso & per quem.*

25 *Iudex ex suo officio potest punire quando in actu iudiciario fit aliquod delictum coram iudice, uel à parte, uel à notario, uel à teste, uel ab aduocato.*

24 ANGE. †Quæro testis dixit falsum corã iudice arbitro vel arbitratore an possit puniri de falso & per quem vide Ang. in l. si vacantia. C. de bo. vac. lib. x. in versi. Sed tunc quæro, licet possit iudex contra testem &c. cum versi. sequent. & conclude quòd si iudex habet imperium potest ordinariam pœnam imponere vel extraordinariam, vt not. gloss. in l. nullũ. C. de testi. si non habet imperium potest extraordinariam tantum imponere nisi consulto principe, quia tũc etiam ordinariam imponet, vt l. pen. ff. de fal. nisi sit clericus testis quòd tunc licet gl. in d. l. nullũ. velit ꝙ etiam per iudicem

dicem laicum poſsit puniri, tamen ibi doct. dicunt contra per auth. ſtatuimus. C. de epiſ. & cle. & c. ſi diligenti. de fo. compe. Si aũt coram arbitro vel arbitratore falſum deponat per eos puniri nõ põt, quia non habent imperium ſed per iudicem competentem, vt l. fin. C. de teſti. ibi aduerſus eos reſeruato &c. coniuncta glo. ita dicit Ang. in d. l. vacantia. verſi. ſed tunc dubitatur compromiſſum &c.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde ꝙ de hac materia dicetur etiam infra ſequenti charta in illa q. quę incipit quæro an quilibet iudex de falſo cõmiſſo coram ſe poſsit puniri.
c & vide omnino Pet. de Ancha. in conſi. ſuo[c] clxxij. & vide quæ dixit Bart. in d. l. diuus. ff. de fal. la ij. qui dicit ꝙ ibi videtur eſſe tex. contra tex. nullum. C. de teſti. nam videtur probari in d. l. nullum. ꝙ omnis iudex coram quo talis falſitas eſt facta, poteſt punire teſtes illos. Sed tex. in d. l. diuus. videtur velle ꝙ tunc demum ille ſolus poteſt punire qui habet facultatem & autoritatem puniendi, alias debet remittere ad maiorem iudicem, & dicit Bart. illam partem tex. in authen de teſtib. in ij. col. & ſic Bart. videtur ſibi contrarius his quæ dixit in d. l. nullum. Adde tamen in hac materia & vide dicta Salic. in d. l. nullum: vbi multũ eleganter loquitur, & dixit Bar. in l. ſi quis obre-
25 pſerit. in fin. ff. de fal. † quod quando in actu iudiciario fit aliquod delictum coram iudice, vel à parte, vel à notario vel à teſte, vel ab aduocato, tunc iudex ex ſuo officio poterit punire, vt l. athletas. §. j ff. de his qui notan. infa. & per alia iura quæ ipſe ibi allegat. Adde tamẽ dicta canoniſtarum in hac materia & vnã gl. in c. illi. v. q. & in terminis. Ant. de Bu. in c. verum. in viij. col. extra de fo. compe. & Bald. in l. ſi lis. C. de falſis. & quid in clerico deponẽte falſum coram laico, & per Innoc. & doct. in c. ij. extra de falſarijs. & per Inno. in c. dilectus filius. ext. de pœn. & ibi per doc. & late ponit Ang. vbi videtur ſaluare Bart. à contrarietate in l. quoties. in fin. C. de iudi. vbi multum eleganter loquitur qui videtur velle ꝙ ſaltẽ extraordinarie poterit ſemper puniri ille teſtis falſarius, qui falſum depoſuit coram illo iudice, qui alias punire non poteſt criminaliter, & ita voluit Fran. de Ramponibus, in l. iij. C. de condit. ob turpem cau. & hæc omnino bene not. quia ſæpe in practici veniunt.

c ¶ Conſilio ſuo. Adde Ioan. And. in addi. Specu. in titu. de competen. iudi. adi. vbi ponit de cremonenſe examinato ad inſtantiam poteſtatis per me. ſi dicit falſum a quo debeat puniri Ber.

26 *Producens falſos teſtes an poſsit vna cum eis eodem libello accuſari & condemnari eodem iudicio.*

26 ANGE. † Quæro an producens falſos teſtes poſsit vna cum eis eodẽ libello accuſari & condemnari eodem iudicio, dic ꝙ ſic, vt l. j. & ibi Cy. C. ſi reus vel accu. mor. fue. & eſt caſus, & ibi Bar. hoc dicit in l. nihil. ff. de adul. Scias tamen ꝙ ſententia lata de falſo contra producentem falſos teſtes nõ nocet teſtibus, & econtra lata contra teſtes non præiudicat produ-
a centi,[a] vt l. Lucius. & ibi Bar. Bald. & Ang. ff. de infami. & no. Cy. & doc. in l. j. C. qui accu. non poſ. & facit l. j. & quod ibi no. gl. & Sali. C. de fal. vnum etiam ſcias ꝙ ſi quis teſtes ſubornauerit, vt falſum dicant, licet poſtea eorum atteſtationibus non vtatur, tamẽ pœnam falſi non euitabit, vt colligitur ex l. ſi falſos. C. de fal. & hoc not. ibi Sali. in fi.

ADDITIO.

a ¶ Producenti. Adde Alex. in l. ſæpe. de re iudi. & Bald. in conſil. xxxv. in v. volum. & in conſil. lxxxix. in fi. in iij. volumi.

AVGVSTI. Item adde quę dixit Bart. in l. hos accuſare. §. j. ff. de accuſ. & ibi latiſsime vltra omnes vide Ang. an in eodem libello pars & teſtes poſsint accuſari. & doct. in d. l. i. C. ſi reus vel accu. mor. fuer. Adde tamẽ quod Ang. in l. Lucius. ff. de his qui not. infa. dicit ꝙ ſi teſtes ſciunt proceſſum de falſo agitari cum parte tunc illa ſententia nocet teſtibus. vide de materia Moder. in l. ſępe. ff. de re iudi. & Bart. in l. ij. §. ſi publico. ff. de adulte. in vlt. colũ. & doct. maxime Ant. de But. in c. ij. extra de ord. cogni. aliquid in c. ij. extra de confeſsis, per do. Ant. de But. Bar. in l. ſi vteris. C. de fide inſtr. Bal. in l. ij. C. de eden. qui alleg. Inno. & Spec. in hac materia.

27 *Plures teſtes dicentes varia & adinuicem diſcrepantes, an ſint reducendi ad concordiam ne incidant in falſum.*

28 *Limitatio Pau. de Caſt. l. ij. ff. vt quis eum qui in ius pro concordia teſtium variantium.*

27 ANGE. † Quid ſi ſunt plures teſtes dicentes varia & adinuicem diſcrepantes, an ſint reducendi ad concordiam ne incidant in falſum dic ꝙ ſic, ſed non vt probent, vt c. cum tu. de teſti. & no. Bar. in l. in inſulam. §. fructus. ff. ſo. ma. & ibi Imol. & Bar. in l. ij. §. pe. ff. ſi cer. pe. & Bar. in l. ſi finita. §. ſi ante. ff. de dam. infe. & Ang. in l. qui ſentẽtiam. C. de pœn. Flo. in l. de ætate. ff. de proba. Imo. in l. inter partes. ff. de re iudi.

re iudi.& per eundē late in l. inter stipulantē. §.j.ff.de verb.obl.& Bar.in l.Labeo.§.quid si testis.ff.de suppel.leg. quod intellige verū in pluribus testibus eiusdem partis, si aūt sint te stes varij diuersarū partiū statur dignioribus & pluribus numero, vt l.ob carmen.§.j.ff.de testi.& ibi glo.& Flo. Et prædicta procedunt quādo plures testes eiusdē partis sunt inter se varij. Si aūt vnus & idē testis sibijpsi sit cōtra rius vel varius, tunc non habent locū prædicta, imo vt falsarius punitur.ita singul. dicit Bar.in d.l.eos.quid no.Item aduertas ꝙ testes cū dicta partis nunquam reducuntur ad con cordiā,vt in c.cū contingat.& ibi Inno.de offi.dele.& no.Bar.in d.l.j.ff.si cer.pet.Et aduer tas,quia prædicta sunt vera in se secundum ea quæ dixit Bar.in l.si quis intentione ambigua. ff.de iudi.vbi dicit hoc fore verū, nisi pars di cat ego intellexi & intelligo dictū meū, prout dicunt testes quod singul.no.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia. adde do.Anto.& Abb. in d.c.cū tu. qui ponunt qñ vnus testis cōtradicit sibijpsi.& per Iac.de Bu. in l.optimā.C. de contrahen. & cōmit. stipu. & Ia.de Bu.ī l.cū ætate.ff.de ꝓba.& Ia.de Bu. in l.sed si possessori.§.itē si iurauero.ff.de iure iur.& Bar.in l.j. in prin.ff.de oper.no.nuncia. & Bar.in l.j.in fi.C.de vsufru. & Spe.de nota rio crimine.§.fama.in fi. & glo.& do.Ant.de But.in c.in nostra.extra de testib.& contra ea quæ dixit Bar.in d.l.eos. in hac materia cōtra riū vr̄ tenere.ff.de minor.in l.de ętate.qui videtur tenere ꝙ vnus & idē testis reducitur ad concordiā, etiā vt probet qui saluat testē depo nentē Caium maiorem ex aspectu.Interroga tus quid est aspectus, nesciuit respondere.& idem Bal.in l.data opera. C.qui accus. in xvj. col.Nec aliter videtur sentire Spe.i d.§.fama. Et ita voluerunt quidam Moder. in d.c. cum tu.& idem Bal.in l.si defensor.ff.de interroga. actio.facit quod voluit Imol. in l.qui bona.§. si quis stipulatus.ff.de dam.infe.Si vnus testis contradicit alteri reducuntur ad concordiam vt periurium euitent,non autē vt probent secundum Spec.& Io.And.in ti. de teste.§ iam de interrogatorijs.ver.in addi.incipiente hinc autem. & secundum do.Ant. de But.& Abb. in d.c.cum tu.sed quòd imo etiā vt probēt tenet Bart. in l.Gallus.§. ille casus.ff.de libe.& posthu.& Imol.in d.l. inter sti pulantem.§.j. & Bar.in l in insulam.§.j.ff.solu.mat.sed concor.opin.secundum do.Abb.in d.c.cum tu.distinguendo vtrum reducendo ad concordiam testes remaneant singulares,vel non. Quando autem plures contradicūt pluribus & sunt inæquales glo.videtur velle ꝙ fiat concordia etiam vt probent,non tantum vt euitent periurium,vt sentit glo.iiij.q.iij.§. si testes. & gl. in c.in nostra,extra de testi.& ibi do. Anto.de Bu.& Abb.in d.c.cum tu.& Imo.in d.l. inter stipulantem §.j.dicens ꝙ forte in practica ser uaretur ista opin. propter autoritatem glo. & Inno.in c.cum contingat.extra de offic.deleg. & idem Imo.in d.c.cum tu. qui dicunt ꝙ fit concordia vt euitent periurium, non vt probent,quia statur pluribus & dignioribus secū dum glo.in d.c.cum contingat, & ibi Imol. in iij.col.& Bar.in d.l.j.ff.si cert.pet.& Bar.in d. §.ille casus,& Bal.in j.consti.C.§. quibus, & Bald.in d.l.in insulam,& Pau.de Ca. in d.l.ij. & Flo.in d.l.cum de ætate. Quando autē sunt plures testes & æquales & discordant possunt reduci ad concordiam, vt probent secundum d.Angel.in l.in ambigua.ff.de legi. & Bald.in rub.C.si ex fal.instru.in vlt.col.sentit gl. in d. c.in nostra,& d.Anto.de Bu.in c.ex literis, in vlt.col.extra de sponsa.& Bal.& Imol. in d.c. cum tu.& idem Abb.ibi,& Bar.in l.in exercēdis in prima combinatione.C. de fide instr. & Bar.in d.l.ij.§.pen.& in d.l. Labeo. & in d. §. ille casus. & Bart. in d.l.in insulam. sed ꝙ tamen concordentur,vt probent tenet Bart. in l.j.in fin.C.de vsufr.& Bal.in auth.qui semel. in iiij colum.de proba.& Flo.post Iac.de But. in d.l.cum ætate.Secus dicens de iure cano.cū Bar.in d.l.inter stipulantem,& Iaco. Bu. in l. sed si possessori.§.sed si iurauero. ff. de iureiuran.& Ro.in l.si finita.§.si autem plures.ff.de dam.infe.primam partem credo de iure veriorem & procedit quando testes producuntur ab eadem parte siue ab vtraque & varient testes vnius partis siue alterius, ita indistincte vult gl.in d.c.in nostra,& ibi Abb.in glo. in d. §.si testes iiij.q.iij.& Imol. in d. c. cum tu. & & in d.§.j licet Ant.de Bu.teneat contrarium in d.c.cū tu,licet ergo fiat ista concordia inter testes vnius partis,non tamē fit inter dicta testium & confessionem partis, vt voluit Abb. in c.cū Ioannes. extra de fide instrumē.in vltimo notab.& Imo. & Abb.in d.cap.cum tu. Pau de Ca.post Bar.in d.l.ij.§ pe. Inno. in c. cum contingat.de offi.deleg. Flo.in d.l.cum de

28 ætate. Bal.in dicta prima constitu.C. †Adde tamē hic vnam pulchram limitationem Pau. de Ca.in l.ij.ff.ne quis eū qui in ius voc.est vi exi.qui alleg. Bar.in quibusdā lecturis late ibi. & idem videtur tenere Bal.post Cy.in l.cum falsa. in fi. C.de iur.& fac. igno.Sal. in l. cum prętum.

prȩcum.C.de libe.cau.& hȩc bene no.quia singularia sunt & bene collecta. Adde hic omnino quæ dixit in d.l.inter stipulantem. post Mode.ibi latissime videbis materiam. de hac materia per Pe.de Anch.in cõs. suo ccclxxxvi.& ccclxxxix.& p Bar. in cõs.suo cxi.inci.accusatio fuit instituta.in fi.& vide Ro.in singularibus secũdi anni xlviii.quod incip.si testes q ad cõcordandũ testes vt fal sum euitēt,dicit vnũ notabile exemplum.

29 *Aurifex qui facit aurum vel argentum de minori liga quam sit statutum vel ordinatum in sua ciuitate an incidat in falsum.*

30 *Expendens falsam monetam an teneatur crimine falsi.*

29 ANGE. †Quæro an aurifex q facit aurũ b vel argentũ de minori b liga quã sit statutũ, vel ordinatum in sua ciuitate incidat in fal sum,dic qđ sic ita dicit Bar.in l.lege Corne 30 lia.ff.de fal. †Quæro an ille qui expēdit c falsam monetã c teneat crimine falsi. Bar. in d.l.lege.dicit quod aut expēdit nummos plũbeos vel stagneos & incidit in falsum,vt d.l.alias.si aliter moneta sit falsa nõ incidit in falsum sed extraordinarie punit, vt l.faccularii.circa prin.de extraodi.cri.

b ¶Minori liga. vide Old. in cons.lxxiiij. & ibi quod ille qui facit de stagno argentum & ære aurum non peccat, nec debet puniri, & an obligans scienter æs pro auro teneatur de falso.

c Monetam falsam. Adde quȩ dicatur moneta falsa per Bal.in consi.xxxiiij.in v.vol.Et qualiter intelligatur statutum puniens fallificantem monetam,& qualiter intelligatur & de qua moneta quæ fit pœna & an comprehendat vtilissimã, vt sunt bagatini.vide per Alex.de Imo.in consi. ciiij.in j.volu.& Cep.in consi.lxxviii. & ibi an maiori pœna puniatur fallificans monetã auream quam alterius materiei. & de falsificante monetam vide Cu.in consi.cxxxviii.Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia,adde q licet expēdens falsam monetã incidat in illã pœnam de qua supra tñ adde q ille expēdēs illam monetam falsam excusaret si docet à quo habuit,nec est necesse secundũ Iac.Bu.q doceat se habuisse à Titio vel Seio.sed sufficit q doceat se ab alio habuisse per testes qui hoc viderint,licet non nominet per quē ita multum singulariter dixit Iac.de Bu.in l.maiorem.C.ad l.Iuli.de falsis quam conclusionem multum singulariter limitat Ang.ibi si persona est honesta & bonæ famæ alias non. Nam de facili quidam ignotus posset submitti,& tēpore submissionis testes adhiberi, & pro hoc alleg. casum in l.ciuilem.C.de fur.

31 *Vendens scienter eandem rem duobus an incidat in falsum.*

31 ANGE. †Quæro an vendēs sciēter eādē rē duobus,incidat in falsum,dic q sic, vt l. q duobus.ff.de falsis.q Barto.ibi intelligit stricte.qñ in diuersis contractibus eandem rē duobus vendidit,secus si in diuersis cõtractibus eandē rē duobus donat, vel alio titulo q̃ titulo de venditionē alienat, quia nõ pœna falsi,sed crimine stellionatus tenetur,vt l.iii.ff.de cri.stellio.quod est verum secundum Bar.ibi si dixit verum, alias si interrogatus dixerit se non donasse vel non obligasse alicui parti prius & mentitur, tũc incidit in pœnam falsi,propter mēdacium, vt l.si debitore.ff. de fals. & ideo Batol.ibi dicit aduertendum q si in instrumento apposita sunt illa verba q de dicta re nemini ius dedit q præiudicium fieri possit,tunc si alteri etiam donauerit vel alio titulo quam venditionis ius cesserit,tenetur pœna falsi, vt d.l.si à debitore.quod not.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia inquantũ tractat hic de eo q vēdidit rē duobus,an incidat in crimen falsi.Primo limita non habere locum in eo qui vendit in casu. l.à diuo pio.§.sed si emptor.de re iu. & ita not.ibi Moder. scilicet de iudice vendente rem in executione sentētiæ,quia si primus emptor qui offert pretium non soluit illud pretium,potest iudex sine pȩna falsi vendere illam rem duobus,scilicet alteri secundo soluenti pretium, & hoc vt finis sit executioni rei iudicatæ,& quia iudex non potest vendere habita fide de pretio. Et ideo dicebant Odof.& Bal.in reportatis antiquis in l.venditor exhæreditate.ff de hære. vel ac. vē.l.qui duobus.ff.de fal.non militat in illo qui vendidit secundo loco,quando primus emptor emit non habita fide de pretio,nec offerendo pretium,& ita voluit Bald.in c.si facta sub rub.si de feu.fue.contro.inter do. & agna.& in l.quoties.C.de rei vend.Item limitarem prædicta nisi ille qui vendit rem secundo emptori non tradidisset actualiter rem venditam,per doctrinam Bal in c.i.§. aut si liuellario.quib.mod.feu.amit.& Bal. in c.i.§.si.quȩ sit pri.cau.benefi.amit. & in c.imperialem.de prohi.feu.alie.per Feder. qui dicit quod l.qui duobus.de fal.non habet

bet locum in pignorante rem duobus. & idem Bartol. in l. si quis in pignore.§.i. de pigno.actio.& hæc not.

32 *Ascribens sibi in testamento in scriptis vel nuncupatiuo, incidit quasi in falsum.*

33 *Heres scribens totum testamentum manu sua, & se heredem instituens, & postea dans notorio qui eum legit coram testatore & testibus & fuit rogatus, an incidat heres an illam pœnam.*

34 *Notarius quando non posit notarius esse in facto proprio.*

35 *Notarius licet non posit notarius esse in causa propria tamen si testes adhibiti in instrumẽto affirmarent totum contentũ in instrumento isto casu probarent omnia quæ in tali instrumento continetur.*

32 A N G E. †Qui sibi in testamento inscriptis vel nũcupatiue ascribit, incidit quasi in
a falsum a l.j.§.& in illa quoq;.ff. de fal.& ibi Bar. ꝙ aũt dixi de testamẽto nuncupatiuo qualiter debeat intelligi, vide Sal. ĩ l.j.C.de his qui sibi ascri.etiã si sit filius q sibi ascribat dummodo in testamẽto patris sibi plus ascribat q̃ esset portio quã habiturus esset ab intestato, vt no. Bar.in l.i.§ i.ff.de fal.& no.gl.& Salic.in filio & patrono in l.quanquam.C.de his qui sibi in test.ascri. siue sit pater qui etiam ascribat pro filio in potestate etiam hodie in aduentitijs, vt no. Bar.in l.impuberem.§.j.ff.de fal.secus aũt si scriberet instrumentum vel in testamento alicui pro filio emancipato vel econtra filius emãcipatus pro patre, quia valet instrumẽtum, nec incidit ĩ falsum & vt est tex. & ibi Bar. in l.si pater.& in l.filius.in prin.ff.de fal. in prin. Et maritus potest scribere in alteri testamento vxori suæ & valet, vt l. ea lege.§. maritus. & ibi Bar.& no. Sali.in l.quæ in testamẽto.C.de his q sibi ascri. Sed filius potest esse rogatus de instrumento in vtilitatẽ matris & ascribens matri non incidit in falsum, vt est tex. & ibi Bar.in l.si pater.ff. de
33 fal. †Quid aũt si hæres scribat totum testamentum manu sua, & se haredẽ instituat & postea dedit notario qui eum legit corã testatore & testibus & fugit rogatus, an incidat hæres in illã pœnam. Sal.in l.j.in fi.ff.de his q sibi ascri.dicit q nõ, qa hęredis scriptura non probat, sed confecta a tabellione.

A D D I T I O.

a ℂIn quasi falsum. Adde tu & vide Fran.de Are. in consi. lxxxviii. vbi pulchre & an notarius possit de proprio contractu instrumentum facere. vide Bald. in consil. xliij.in i. volu. & intellige quod dicitur hoc non habere locum in eo qui sibi aliquid ascribit causa mercedis vel alia causa quam expressa in illis de his qui sibi ascribunt. ita consuluit Cu.in consilio lxx viij. vbi etiam tenet quod ascribens in testamento nuncupatiuo non patitur penas ascribentis in testamento in scriptis, & an prædicta habeant locũ in clerico sibi ascribente, vide Barba.in consi.lxiii. Ber.

A V G V S T I. Tu aũt in hac materia per prædicta vĩ qđ do. Ang. attingat illã difficultatem ꝙ filius potest esse rogatus de cõtractu facto in vtilitatem patris, & econtra ꝙ pater pốt conficere instrumentũ in vtilitatem filij, & an quis vltimo potest conficere instrumentum in vtilitatem suam, dum attingit illam difficultatem quid si quis scripsit testamẽtum manu propria &c. De prima quæstione an pater potest esse rogatus de actu q tenebat in vtilitate filii vel econtra, adde vltra dicta Bar. in l.si filius.ff. de fal. quod voluit Bal.in l.instrumenta.C.de proba.in cõsi.incip.filiusfa.notarius & presbyter.per Spe.& Ioan. And.tit.de instru. ædi §.instrumentum.versic.quid ergo.per Bar.in l.qđ dicimus.ff. de auth. tut.in.§. si pater.& Imo.in c.ex literis.extra de trãsa. qui aliqualiter impugnat dicta Bar.in d.l.si pater.quem allegat do.Ang.hic & eum sequitur.& Moder.videntur approbare in l. sciendum.in prin.post Ro.ff.de verb.obli. & vide Salic.in l.quæ testamenta.C. de his qui sibi ascri.& do.Anto.in c.super eo.el.ii. in fin.extra de testib. & ibi aliqualiter per Abb.& per Flor.in l.testis idoneus.ff.de testi.& per Ang.in l.ꝙ adhibitus.C. de his q sibi ascri.& ĩ materia ista vide latissime vltra doc.per Ang.in l.i.C.de his qui ascri.& etiam per prædicta videt̃ qđ quis in causa vbi consequitur cõmodum potest esse notarius. Et de materia, adde Angel.in d l.i.& latissime vltra doc.scripsi in d.l. sciendum.
34 in repe.mea.ff.de verb. oblig. †Tene tamen mẽti singulare verbum. q licet iura dicant ꝙ in facto proprio notarius nõ potest esse notarius, hoc verũ qñ notarius immediate tractat de sui cõmodo à principio cõfectionis instrumẽti, quia tunc in causa ppria non potest instrumẽtum conficere, secus

cus si mediate, puta quia fuit rogatus de quadam donatione facta Titio & successit Titio, quia tunc poterit releuari tale instrumentum, hoc voluit singulariter Dy per illum text. in l. de co. §. illud constat. ff. de fal. & ibi Bartol.

35 †Scias tamen vnum mirabile verbum ꝙ licet in causa propria quis non possit esse notarius, & tamen illud instrumentum non facit fidem si instrumentum est factum, tamē si illi testes adhibiti in tali instrumento dicerent & affirmarent totum id quod dicit instrumentū. Tamen isto casu probarent omnia quæ in tali instrumento continentur, in hoc multa possunt allegari. Sed expressus hæc colliguntur ex notabili doctrina Salice. in l. j. C. de his qui sibi ascri. in testa in fin. Adde tamen vnum notabile verbum ꝙ licet ascribēs sibi in testamēto incidat in pœnam l. Corneliæ. Tamen ad istā pœnam euitandam est inductum remediū, vt ipse ascribens repudiet legatum & ꝙ probet ꝙ propter iuris ciuilis ignorantiam hoc fecit, quòd ius iuste potuit ignorare. Ista sunt verba doc. maxime Sali. in l. sēnatus. circa med. C. de his qui sibi ascri. in testa. Et tene menti quòd Odof. tenuit istam sententiam ꝙ in testamento nuncupatiuo principaliter facto coram testibus non militat illud edictum de his qui sibi ascribunt in testamento, quia cessat præsumptio fraudis propter testes quod non est ita in testamento in scriptis, & hoc voluit Specu. in tit. de instru. edi. §. instrumēto. ver. quid ergo si testator, quod limitat Dy. vt dixit Sali. in d. l. j. C. de his quæ sibi ascri. & vide Sali. in d l. j. qui dicit ꝙ ad excusandum illum qui ascripsit sibi in testamēto duo testes sufficiunt qui erāt præsentes quādo testator sibi legauit, secus ad petitionem legatarij, quia septem testes requirerentur, & hoc bene not. Reliqua vide per Azo. in summa. C. de his qui sibi ascri.

36 *Quilibet iudex an possit de falso coram se commisso punire.*

36 ANGE. † Quæro an quilibet iudex possit de falso coram se commisso punire,[a] videtur ꝙ sic, vt l. nullum. C. de testi. & pro hoc est gl. ordi. in l. si lis. C. de fal. sed Bart. in l. diuus. la ij. in fin ff de fal. tenet contrarium, ꝙ imo ille iudex potest de tali falsitate punire, qui alias habet potestatem de tali falsitate puniendi & cognoscendi, alias debet ad maiorem remittere iudicem. allegat in authen. de testi. ij. col. & c. penul. & antepen. de pœn per Innoc. sed Bald. in d l. si lis. nititur concordare opin. licet de Bart. non faciat mentionem. de quo etiam not. Angel. in l. si vacantia. C. de bon. vacan. sed communiter sunt statuta quòd talia delicta per iudicem maleficiorum puniantur, vbi autem non esset statutum, ab opin. Bart. in practica nō recedas, quia gl. loquitur qñ incidenter qō facti euenit & nō fuit principaliter.

ADDITIO.

a **Punire. Adde & dic vt per Pet. de Ancha. in consi. clxxij. & ibi vide specialia in crimine falsi,**

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde Angel. in l. quoties. C. de iudic. qui latissime loquitur in ista materia & facit mentionē in hac materia quomodo Bart. reperitur contrarius, & tamen ibi videtur saluare Bar. à contrarietate, & ibi concludit ꝙ saltem extraordinarie poterit ille iudex punire testem falsum deponentem, licet alias ille iudex criminaliter nō possit procedere. Et in hac materia omnino vide additiones quas feci supra in hac eadē glo. in versi. subsequenter quærit hic d. Angel. testis dixit falsum corā iudice vel arbitratore, an poterit puniri de falso, & per quem, & ibi posui materiam quid si clericus coram iudice ecclesiastico vel seculari, & sic non suo iudice falsum deposuit, an poterit puniri de falso. dic vt ibi dixi, & hic no. & vide Spec. in tit. de teste. §. j. ver. quid de arbi. & versi. seq. & Sali. in l. si quis decurio. C. de fal.

37 *Inquisitio uel accusatio de falso non exigit de necessitate locū uel tempus cōmissæ falsitatis, & an locus iuramēti uel depositionis debeat poni i accusatione testis qui falsum deposuit.*

37 ANGE. † Et tene menti tu iudex inquirēs de falso vel ēt in accusatione non est necesse ꝙ apponas locum vel tempus commissæ falsitatis[b] licet regulariter in delictis debeant apponi, vt est glo. ordi. instit. de pub. iudi. circa prin. & no. Bal. i. cap. j. circa prin. qui. mo. feu. amit. sed in teste qui iurauit in vno loco & in alio falsum deposuit quis locus ponetur, in accusatione, secundum Bartol. in l. damni. §. Sabini ff. de dam. inf. & c. quia depositio trahitur ad iuramentum, videtur quòd locus iuramenti debeat apponi. & vide Bal. C. de sacros. eccl. in l. ij.

b **Falsitatis. Adde tu ꝙ Bal. in cōs. liiij. in ij. vol. voluit contrarium, & dicit Alex. in consi. lxxvij. in j. volu. ꝙ in occultis iudex debet esse pronior ad torturam. Bar.**

AVGVSTI. Tu in hac materia in accusatione falsi, vel inquisitione nō, an sit necesse ꝙ locus appo-

apponatur. Adde ꝙ illa glo. insti. de pub. iudi. non videtur dicere id ad quod allegatur, de qua glo. dixi supra hæc est quædam inquisitio. in ver. illo vbi tractatur quæ sint necessaria pro substantia inquisitionis. Et adde in illa cōditione an locus iuramenti vel depositionis testium debeat poni in libello falsitatis. aliqui allegant Bar. tetigisse istam q. in l. j. ff. de bono. pos. ex testa. mili. quam allegat etiam Ro. in l. damni. §. Sabini. ff. de dam. infe. qui dicit ꝙ hoc reperitur in quibusdam lecturis Bart. & pondera quod Bal. in d. l. clare in hac materia non videtur aliquid affirmare.

38 *Falsi cognitio quinque modis fieri potest.*

39 *Falsi cognitio per multas & diuersas vias fieri potest.*

38 ANGE. †Et de falso potest cognosci pluribus modis, vt est glo. & ibi docto. in l. si ex falsis. C. de transa. & no. plene Imol. in l. diuus. de regu. iur. ver. extra glo. & c. & ibi vide late per eum, & etiam est glo. & ibi Salic. in l. querela. C. de fal. in quibus dicitur ꝙ quinque modis. Vno modo per accusationem, vt d. l. querela. Secundo per actionem in factum, vt l. damus. eo. ti. Tertio per modum exceptionis. Quarto per modum replicationis, vt no. glo. in l. si ex falsis. & in d. l. querela. Quinto officio iudicis, vt l. sciát. C. de prob. & l. nullum. C. de testib.

39 AVGVSTI. †Tu autem in hac materia adde tex. & ibi doct. in c. lator. extra de re iudi. & vide Spec. in ti. de sen. §. fi. versi. in summa not. ꝙ sententia lata per falsos testes. qui dicit ꝙ de falsitate procedi potest per multas & diuersas vias inter quas enumerat ꝙ etiam per querelam falsi, per d. l. querelam. & per actioné in factum allegat. Item vel secundum canones per iudicis officium quando ecclesia est læsa per d. c. lator. extra de re iudi. Item prætextu falsi per in integrum restitutionem, per d. l. diuus. ff. de re iud. & ibi vide Spe. in d. ver.

40 *Cognitionem falsi fieri per viam exceptionis an sit verum simpliciter.*

40 ANGE. †Sed vnum nota in eo quod dixi, quia etiá per modú exceptionis [c] & replic. tionis pōt cognosci de falso, vtrú illud sit verum simpliciter & semper, an sit opus primo impetrare restitutioné in integrú not. Cy. & vltramon. in d. l. querela, & ibi late Sal. & no. Bart. Ang. & Imo. in l. diuus. ff. de reg. iur. vt ibi.

c ¶Exceptionis. Adde tu an crimen obiectum an per modum exceptionis possit puniri, vide Old. in consil. lxxviij. Ber.

AVGVSTI. Tu auté in hac materia, adde gl. singularé in l. qui agnatis. ff. de inoffi. test. late per Ioan. And. & doct. in c. cum venerabilis. extra de excep. & in c. licet causam. extra de probat. Bal. & Iac. Bu. in l. sub prætextu. C. de transac. & in l. si ex falsis. C. eo. tit. & in l. fi. C. si ex fal. instr. Sed Moder. late posuerunt istá materiam dictæ l. diuus. ff. de re iudi. vbi multa allegant, quia diuersæ opiniones fuerunt in isto passu, vt ibi videre potestis.

41 *Querela falsi vsq; ad quantum tempus duret.*

41 ANGE. †Quæro vsque ad quantum tempus duret querela falsi, dic ꝙ vsque ad xx. annos potest de falso cognosci, vt d. l. querela. & quod ibi not. glo. & doct.

a AVGVSTI. In hac materia.[a] adde Specu. multum eleganter loquentem in titu. de sen. in §. fi. in ver. not. ꝙ secundum canones & per canonistas. in c. licet causam. extra de proba.

ADDITIO.

a ¶In hac materia. Adde tu & vide Alex. in d. l. si falsos. in apo. C. de fal. & not. ꝙ sublato iure querelandi est etiam sublatum ius inquirendi. ita Pet. de Anch. in consi. cxc. Ber.

42 *Falsum an ita committat ille qui vtitur falso instrumento, sicut ille qui fabricauit vel dictauit.*

43 *Falsum an quis incidat in testibus si non vult vti illis.*

44 *Falsum an incidat Titius qui mecum vtebatur vno instrumento cum protestatione quod non vult eo vti si apparebit falsum, ego dixi quod erat falsum & assignaui causas falsitatis, postea quasi in fine causæ vult desistere.*

42 ANGE. †Et scias ꝙ ita committit falsum qui vtitur falso instrumento, sicut ille qui fabricauerit, vel dictauerit, vel fieri fecerit, vt l. si falsos. C. de fal. sed differentia est, quia ille fuit autor falsitatis abstinendo postea ab vsu non excusatur, quia falsitas fuit commissa in eius fabricatione. Sed vtens [b] simpliciter falso instrumento & postea abstinens releuatur ab ea pœna, vt d. l. si falsos. & ibi glo. & doct. & Sali. vbi etiam gl. & doct. & Sali. ponunt qua pœna puniatur vtés falso instrumento vel rescripto, & quam primum vtitur illis verbis, videlicet ꝙ non vult vti statim, tale instrumentum caret viribus & effectu, vt C. de fide instru. l. si aduersarius. Sed cautela est secundum Bar. in d. l. diuus. ff. de fal. ꝙ ad instantiam partis statuatur

tuatur terminus producenti an velit uti di cto instrumento, & ita in testibus & attesta tionibus. arg. l. mancipiorũ. ff. de optio. lega. & l. Titia. ff. de accu. in quo termino debet respõdere clare & aperte. vbi per Bart.
43 & Sal. in d. l. si falsos. † Sed diligenter aduertas, quia in testibus si nõ vult vti nõ incidit in falsum, nisi posuerit aliquid falsum super quo petijt testes examinari tenet eo ipso q testes super dictis capitulis pduxerit, licet postea non velit vti dictis attestationibus, tñ incidit in falsum. ita vult subtiliter intelligendo Bar. in l. si falsos. C. de fal.
44 q est no. dignũ † Sed pone Titius vtebatur mecum vno instrumẽto cũ protestatione, q non vult eo vti si apparebit falsum, ego idẽ dixi q erat falsum & assignaui causas falsitatis, postea quasi in fine causæ vult desistere an excusetur de falso. hanc quæstionẽ format Gãd. in suo opere malefi. tit. de falsar. & falsita. & concludit q falsitatis pœna nõ euitat, quia certioratus & statim nõ desistens non caruit dolo, vt ff. de libe. exhi. l. iij. §. si is. Secus si pbetur instrumẽtum suspectum tm, non autem falsum, nisi producens dicto instrumento fidem astringat, vt C. de probatio. l. iubemus.

b ❡Sed vtẽs simpliciter. Adde tu q vtẽs instrumẽto debiti iam soluti siue per se, siue alium tenetur cri. stellio. ita Ro. in cõs. cv. & q vtens falso instrumẽto cum protestatione nõ teneatur falsi. tenet Alex. in consil. lxxxix. in iij. volum. & vide Raph. Cu. cõs. cxxxv. & Fulgo. cõs. clxxvii. B.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde q doc. mod. maxime do. Ant. in c. impu tari. extra de fide instru. circa fin. de verbo ad verbũ. refert verba Bart. q posuit in hac materia in dicta l. diuus. ff de fal. & in omnibus approbat & sequitur Bart. sed adde q contra ista faciũt originalia verba Guid. de Suza. in authen. si quis in aliquo. C. de edẽ. vbi dicit Io. And. in addi. Spec. in titu. de instru. edi. §. videndum restat. circa prin. versi. quid si velis. & ibi Spec. hoc etiam voluit vbi dicit q producens instrumẽtum quod dicitur falsum debet dicere, ego talis fateor tale instrumentum scriptum etiã manu talis notarij, & dico tale instrumentum verũ esse sed si apparebit esse falsum, tũc nolo eo vsus esse, & perinde volo ac si eo vsus non fuissem, & dicunt ibi quod iuuabit eum talis protestatio, si dicat aduersarius, certificame an velis eo vti, nõ tenet aliter certificare. Adde q idẽ vult Bal. in l. si aduersarius. C. de fide instru. licet cõtrariũ tenuerit. Lapus allega. cix. q incip. quæro pone. Et aduerte qa licet Bar. in d. l. diuus. dicat q saltẽ
c debeat dari producẽti c terminus ad deliberandũ an velit eo vti vel nõ. Aduerte qa Sal. in l. si falsos. dicit q hoc dictũ Bart. non procederet nisi doceretur quod de falsitate foret instructus vel instrui noluit cũ potuit. Et scias q do. Ant. de Bu. dicit in d. c. imputari. q idẽ in testibus dicit limitãdo pdicta q ista nõ procederẽt quãdo ille qui vtitur falsis testibus vel instrumẽto falso pcurasset, ipse illã falsitatẽ faciendã. allegat Bart. ita dixisse in d. l. diuus. Adde tñ in hac materia dicta Bal. in l. fin. C. si ex fal. instru. & Gãd. in trac. malefi. sub rub. de falsarijs i q̃stione, an pducẽs falsos testes cui denũciat.

c ❡Producenti. Adde & vide Bal. in cons. lxviij. in v. volu. vbi si interrogatus respondeat quod vult vti in passibus & punctis pro eo facientibus & nõ aliter q debet intelligi q nihil respõdit B.

45 *Instrumentum falsum in uno capitulo, an in totum uitietur.*

45 ANGE. †Pone q vnũ instrumẽtũ habet plura capitula & in vno reperit falsum in cæteris verum, an in totum vitietur, & credo quod non, quia sunt instrumenta quot capitula, vt l. etiam. §. j. & ibi glos. & docto. ff. de mino. & l. scire debemus in princ. & ibi Barto. de verbo. obliga.

AVGVSTI. Tu adde dicta doc. maxime
d Bal. & Pau. de Cast. in c. si ex falsis d. C. de transac. gl. & doc. in l. ii. C. de vete. iu. enuc. Inn. in c. fraternitatis. extra de hæret. & ibi per doct. glo. iuncto. text. in l. ii. C. de fal. gl. ix. distin. in c. si ad sacras. Ioã. And. in c. eccle. el ii. extra de elect. Tancre. de corneto in opere suo, rub. viii. q. x. Vide omnino Sali. in dicta l. si ex falsis. Bal. & Imol. in l. i. §. si quis simpliciter post Ang. ff. de verb. oblig. & ibi per Moder. vide docto. in c. quanto. de his quæ fiunt à præla. sine cõsensu. capitu. Oldra. in consi. xxxvi. Gandi in tract. malefi. sub rub. de falsariis. & Spec. in tit. de instru. edi. §. instrumentum. versi. quid si aliquid. limita per Archi. in c. si papa. de priuile. in vi. & Innoc. in c. cum in iure. extra. de offic. deleg. limita secundum Iacob. But. & Bald.

Bald.in l.iubemus.C.de testa.in fin.& Bal. elegāter in l.quamuis.C.de fideicom.liber. per Bal.in l.nec exemplum.C.de. fal. & in l.fi.de cōueni.fisci debi.libro x.& in l.fi.C. de edic.diui.in iiii.opposi.Mod.late ponūt in d l.si ex falsis.& quid teste, dic vt ibi.

a **¶Si ex falsis.** Adde quod Bald.in consi. xcvii. incip.in quodā instrumēto.& ibi an si instrumentum contineat plura capitula separata, & in vno est falsum ratione loci vel in tota substātia ipsius, an vitietur.& videtur Paul. de Cast.in consil. ccv.in nouis, & quod instrumentum continens plura capitula in vno falsum, sit in omnibus falsum cum ex parte notarii caufetur falsitas. vide do. Alex.in consi.xliii.in iii.volu qui alleg.tex. in c.ad scripturas.lxx.dist. & idem voluit Bal.in allegato consil.quid autem teste. vide Oldrad. consi.xxxvij. vbi si est circa substantialia in totum corruit,ex quo iuramentum est vnicum. Si vero sit falsitas extrinseca,solū vitiatur falsum,& non verum,& ibi ponit an princeps possit facere quod fletur dicto testis deponentis partim vere,& partim false. Et qualiter tale rescriptum intelligi debeat Ber.

46 *Tabellio scripsit instrumentum super re illicita extra casus à iure permissos, an incidat in pœnam falsi.*

46 ANGE. † Quæro tabellio scriptis instrumentū super re illicita extra casus à iure permissos an incidat in pœnā falsi. not. Barto. in l.i.C. de pœn.bo. subla. lib.x.dic vt ibi per eum.

AVGVSTI. Adde quod cum illa decisione Barto.ibi transeunt omnes doctores, ibi ego aliter non me extendo, quia opinio Barto.approbatur ab omnibus,ibi, in ista materia.Adde Bal.in l.si post.C. de iuris & facti ignoran.

47 *Tabellio instrumento dicit & hoc pro centum quod precium totum dedit & numerauit &c & testes in instrumento descripti dicunt quod non est verum quod numerauerit, sed quod venditor tantum confessus fuit habuisse an instrumentum dicatur falsum, ita tabellio dicatur falsarius.*

47 ANGE. †Quæro tabellio in instrumēto dicit,& hoc pro pcio centū quod precium totū dedit & numerauit &c.& testes in instumento descripti dicūt ꝙ non est verū ꝙ numerauit,sed ꝙ venditor tantūmodo fuit cōfessus habuisse,an instrumētum dicatur falsum,ita ꝙ tabellio sit fasarius,dic ꝙ nō, quia illa verba habuit & recepit possunt verificari ex actu ficto,videlicet per dictam cōfessionē,de qua testes deponūt, ita dicit per illū tex.Bar.in l.pdia.ff.de acqui.possess. ꝙ not.quia semel habui de facto Bononiæ.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia,adde ꝙ ista quæstio sæpe accidit de facto, & vide ꝙ Bar.in hac materia videt sibi cōtrarius,nam cōtrarium videtur dixisse in l.singularia.ff.si cert.peta.& contra Bart.in d.l. prædia.expresse tenuit Angel. scilicet ibi in d.l.prædia.a quid dicit audacter teneas cōtrarium,per gl.in l.si ex cautione.C. de nō nu.pecu.vbi gl.decidit ꝙ notarius nunquā debet apponere hæc verba nisi videat vere pecuniam actualiter interuenisse in præsentia sui & testium,& idem videtur tenere gl.in l.si ex precio. C.si cer.peta.Et respondent ad illum tex.in d.l.prædia,quia loquitur in scriptura priuata. Et omnino in hac materia adde do.Ant.de Bu.& ibi omnino Mod. qui multum eleganter loquuntur in c.si cautio.extra de fide instru.& Ro.reducit omnes ad concordiam in d.l.prædia. & in d.c.si cautio.& Moder.in d.l.prædia.maxime Ro.multa allegant.

ADDITIO.

a **¶In d.l.prędia.** Adde tu quod Mod.in d.l. prædia.communiter tenent contra Bartol.& de hoc vide etiam per Alex in consi. xxxv. in i. volu. & Bal in consi.xxviii.in iii.vol. qui examinat dicta Bar.in d.l. prædia. & in l. singularia.ff. si cer.pet.& vide Paul.de Cast. in consil.cxii. in nouissimis. Ber.

48 *Statutum cauetur quod falsans instrumenta puniatur pœna manus, aliquis falsificauit acta an incidat in statutum.*

48 ANGE. †Quid si statuto dicatur ꝙ falsificans instrumenta incidat in pœnā manus,& aliquis falsificauit acta an incidat in b statutum,dic qđ sic b.vt not.Bar.in l.fraudem.§.neque.ff.de iure fisci. & sic appellatione instrumentorum continetur acta etiam in materia pœnali, quod not.Et aduertas qđ sicut ille qui cōmittit falsitatem circa acta perdit causam, ita & qui committit falsitatem in causa,ita dicit Barto. in d.l.in fraudem.§.quoties.

b **¶Quod sic.** Adde Bald.in consi. ccxvii. in ii. vol.Et an appellatione actorum veniat sententia. vide Bald.quod sic in consi. cccxxxviii.in j.vol. & an acta possint per testes probari. vide per Paul.

Pau. de Castr. in consil. xi. in j. impressis. Pet. de Anch. consi. cclxxxiij. & omnes cōcludunt ꝙ sic. & an instrumentorum appellatione veniant acta vide Pau. de Cast. in consil. ccxlvj. & consi. 47. in ij. impressis. Ber.

A V G V S T I. Tu in hac materia, adde ꝙ gl. in l. j. §. editiones. ff. de eden. vř sentire ꝙ appellatione instrumētorū non cōtinentur acta Et ideo Bar. recte ibi pōderauit in hac materia illam gl. ad hoc, quia Bart ibi dicit illa gl. ponit ibi tāquā seperata acta & instrumēta, ergo sunt diuersa. Sed Bar. in fi. approbat dicta ꝑ ipsum in hac materia in d. §. neque. in vlt. q̃stio. Adde ꝙ hic caderent bene no. Bar. in l. si quis obrepserit ff. de fal. & ꝑ Bal. in l. fi. C. de pœ iudi. q. male iudi. Adde tex. contra Bar. in c. cū olim. de rescript. vbi dicunt ꝙ falsificans literas absolutionis ꝑdit causam, & ibi vide Imo. Et adde gl. in c. venerabilis. de religio. domi. & Bal. in l. testamēta. C. de testi. Ad qđ cōtra Bar. tenet Iac. de Aret. vt refert Gādi. in tract. malefi. sub rub. de falsarijs. in ver. sed pone statuto cauetur in ciuitate Paduæ. & approbat Albe. de Rosa. in ij. parte statuto. q. xxxvi. ibi Gādi. dicit ꝙ licet appellatione instrumētorum veniant acta, tñ statutū puniens facientem falsum instrumentū nō cōprehēdit notariū falsificantē acta, & ideo pœna falsi de iure cōi debet puniri. Subdit tñ Gādi. quòd cum hodie deportatio, q̃ est pœna falsi, nō sit in vsu quòd bene faciet potestas punire notariū falsantē acta pęna statuti. Et aduerte q̃a dicit Gandi. bene faciet potestas, sed nō cogit potestatē, ad hoc quinimo audiui a'iās a quodam doctore & vide ꝙ alias Bal. consuluit contra Bar. & dicit ibi Bal. quòd Bar non ponderauit dictū. §. neq;. pro hac sñia bene faciunt dicta Pet. de Ancha. in c. peruenit. de testib. & Sal. in l. j. ff. de fide instru. q. volunt quòd statuta punientia ꝓducentē falsum instrumentū, nō cōprehendat producentē falsos testes, licet testes veniant appellatione instrumētorū. Et sic bene no. q̃ sit pęna falsi cū hodie deportatio non sit in vsu dicit Gand. ibi si est statutū serua illud quod statutū puniat delictū quòd cū deportatione puniebat, sin autē non est statutum pœna erit arbitraria. Et ita vř esse de mēte Imol. in l. ij. ff. de publi. iud. Quinimo dicit Gand. quòd in notario est pœna manus de iure Lombardorū, & ita dicit quòd hodie nos obseruamus, sed Ro. in sing. primi anni. cclxij. qđ incip. Pone ꝙ notarius scribat falsum instrumētū. q. dicit quòd est pęna ignis, si notarius scribat falsum instrumētū immunitatis, est ēt pęna manus si scribat instrumentū simulatū, & ibi bona iura allegat, ibi vide. sed Ro. in sing. secūdi anni. xlvj. incip. Scis ꝙ relegati. dicit ꝙ in locū deportationis hodie successit decapitatio, sed sua conclusio est falsa per p̄dicta, licet Ang. in l. iij. §. legis. ff. ad leg. Corn. de sicca. videt̄ innuere quod dixit Roma. supra.

49 *Aduocatus recipiens salariū ab vna parte vel cui pars reuelauit secreta suæ causæ & ille patrocinū promisit si reuelat iura vel secreta partis alteri parti, incidit in falsum.*

49 A N G E. †Sis ēt cautus tu aduocate ꝙ si tu recipis salariū ab vna parte, vel et pars ipsa reuelauit iā secreta suæ causæ, & postea ꝓmisisti patrocinium, si tu alteri parti reuelas iura alterius partis, & sua secreta in c cidisc in falsum. l. pen. ff. de postu. & no. Bar. in l. ij. ff. de preuari.

c **Incidis. adde tu & vide Roma. in consilio cce-lxxxiiij. Ber.**

A V G V S T I. Tu aūt in hac materia, omnino adde Ful. in rub. C. de procu. qui quęri ibi an titulus. ff. de p̄uari. habeat locū in procur. Et adde ea q̃ dixit, supra do. Ang. & ego addidi in additio. meis in hac eadē glo. in versi. q̃ro si aduocatus, procurator, vel solicitator vnius causæ. dic vt ibi scripsi.

50 T*estis vacillans an vt falsarius puniri poßit.*

50 A N G E. †Quid si testis vadit vacillādo d an vt falsarius possit puniri, dic quòd sic d, vt est gl. j. q. iiii. in c. testimoniū. & est tex. 4. q. iii. c. q. falso facit l. q. falsa. ff. de testi. & ibi Flor. vnū tñ tene menti in ista materia quòd licet accusator suā intentionē no probet, tñ reus non debet absolui. iuxta l. qui accusare. C. de eden. nisi reus suā purget innocen- e tiāe, vt est tex. in l. vbi. C. de tallis Et idē in pluribus casibus in l. fallaciter. C. de abol. Aduertas tñ quòd talis purgatio innocētię sufficit per iuramentū. ita dicit Petr. & Cy. in dicta. l. vbi. quod nota.

d **Quod sic. adde circa hoc & dic vt per Alex. in consi. xx. in iiij. vol. j. & ibi quid si testis dicat ꝙ ea quæ primo dixit sunt falsa. Ber.**

c Innocentiam. adde tu pro hoc quod no. Rom. in consi. ccclj. vbi voluit ꝙ accusatus de crimine qui obtinuit tres sententias absolutorias, eo qa nō probatur, debet tñ se purgationi subijcere, quia remā sit suspectus allegat casum in c. omnibus xj. q. iij. & vide in dictis consi. quæ sunt sufficientia ad inducendam purgationem. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, inquantū dictū est quòd in accusatione falsi si actor nō probauit intētionē suā, tñ opus est ꝙ reus purget innocētiam. Adde quòd hoc est verū, vbi ipse actor aliqd probasset puta licet nō plene nec semiplene: tñ aliqd verisimile probasset contra reum accusatū de falso, quia tunc reus saltē debet purgare id quod aliqualiter est probatum contra ipsum. Si autem nihil fuisset pœnitus probatum contra ipsum accusatum non est necesse quòd ipse reus se purget, snia est Petr. & Angel. & Salic. post doct. in d. l. vbi. An autem fiat hodie de iure canonico purgatio per sacramentum, videnda essent not. in rubri. & in nigro. extra de purg. cano. secundum Ang. & Sali. in d. l. vbi.

51 ***Notarius qui in actu aliquo de quo est rogatus non adhibuit debitam solennitatem an incidat in falsum.***

51 ANGE. †An aūt notarius q in actu aliquo de quo est rogatus nō adhibuit debitā
a solennitatē a incidat in falsum, & vr̄ p̄sumptione iuris & de iure ꝙ sic, vt est tex cum glo. no. in l. iubemus. C. de testa. Sed Bar. in l. si librarius. ff. de re. iur. & versi. sed contra hoc facit. dicit quòd est speciale in testamētis quòd nō adhibēs solennitates debitas incidat in falsum, & hunc intellectū sequitur Bal. & Imo. in l. quoties. ff. de hære. insti. & sic in contrarium est ius cōmune vel dicit Bar. ī d. l. si. librarius. ꝙ in d. l. iubemus. non fuit solēnitas seruata nec scripta, tūc notarius falsarius est, aliqñ in actu seruauit sollennitatem, sed postea non scripsit, & tunc de falso non punitur, sed errorem suū corrigere poterit, iuxta ea q̄ habentur in d. l. si librarius quod not. Quando aūt notarius errauit in aliquo de substantia ipsius instrumenti, an & quomodo possit corrigere & emendare. vide late per Dy. & Bar. in d. l. si librarius. & no. Cy. in l. imperatores. ff. de stat. ho. & Bal. C. de no. co. cōfir. i. si. & Bar. Bal. & Ang. in d. l. imperatores.

ADDITIO.

a ℂSolennitatē. Adde tu Io. de Ana. in cōsi. xxxiij. ꝙ notarius omittēs aliquod necessariū ad validitatē instrumenti p̄sumitur falsarius, adeo quod nō pōt probari in contrarium allegat q̄ habentur in l. actuarius. C. de actua. lib. xij. & in l. iubemus. hic allega. & qñ notarius plus vel minus scribit præsumatur falsarius vel potius ꝑ errore. vide Rapha. Cu. in cōsi. cxxxv. adde tñ ꝙ notarius præsumitur rogatus apponere clausulas consuetas, vt late tenet Alex. in cōsi. lxxxix. in iij. vol. et ibi etiā vide qñ & qm̄ notarius possit errorem suum corrigere, de quo etiā per eundē in cōsi. xxvij. & in consi. cv. in ij. vol. per Bal. in consi. cxxvij. in v. vol. & per Ang. in consi. ccxcj & adde ꝙ licet notarius etiā rogatus non debeat cōficere instrumentū de actu inutili, tñ si confecit cogitur illud in publicā formā redigere, ita dicit Ang. in cōsi. clxxiiij. & instrumentū reddatur suspectū ex eo ꝙ notarius solitus est errare in suis instrumentis vel facere instrumenta discordantia. vide Pau. de Cast. in consil. xix. & de princ. q vide Barba. in consilio xxxvij. incip. prædicti ut scribitur in libro iudicum. Et vltra prædicta an in notarijs præsumatur potius error quàm falsitas, vide dominū meum Soci. in consi. xciij. col. ij. & ibi quando possit corrigere errorem suum.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia de notario omittente solennitatem debitā, an sit falsarius, materia est lata. Adde ꝙ ita cōmittit falsum omittēdo scribere verū sicut exprimēdo falsum, per tex. in c. j. extra de crim. falsi & in l. pˢbytr. C. de episco. & cleri. Adde Bar. i l. si post. C. de iur. & fac. igno. q dixit ꝙ testamētū nō solenne habetur ꝓ falso quantū ad puniendū tabellionem, nō quo ad alias, & quia hoc non reperitur iure cautum, adde Bald. in l. si veritas. C. de fideiusso. & Bald. in l. fin. C. de ædi. di. Adri. in ver. sexto oppono. & Pe. de Anch. ī cōsi. suo cclxxviij. incip. In christi nomine tria principaliter & cætera. Et ibi dicit Petr. de Anch. q si notarius omittat scribere instrumentū scd̄m ordinē consuetum, nō ꝑ hoc est suspectus de falso. Nec obst. dicta l. iubemus quia dicit quod loquitur de solennitate substantiali omissa. Adde Bart. per illum textum in l. nulli. C. de nu. & actu. libro xii. Adde Ba. in l. iubemus. §. sane. C. de sacrosanct. eccle. alqud per Bal. in rubr. C. de fide instrumen. in decima colū. & in l. super chyrographis. C. si cer. pet. cōis snia doctor. maxime Moder. i l. iubemus. C. de testa. dicunt post Salice. quod nisi in casibus a iure expressis notarius solennitatē omittens nō punit de falso, alias si & optime vide Mod. colligētes oia in d. l. iubemus. Adde q̄ dixi supra

supra in hac ead.gl.in princi.in addi. quam feci ad dicta Bart.in d.l.quoties.

SVMMARIVM.

1 *Incendiarius qualiter puniatur.*
2 *Incendium dolo commissum qualiter puniatur.*
3 *Statuto dicente si quis incenderit domum, an comprehendatur capana.*
4 *Incendium lata colpa commissum qualiter puniatur.*
5 *Incendium leui culpa commissum qualiter puniatur.*
6 *Incendium negligentia commissum siue leuissima culpa qualiter puniatur.*
7 *Statutum puniens cemburentem domum an cõprehendat capanam.*
8 *Statuto dicente si quis combusserit domum puniatur in tanta pœna, an contineatur comburens paruam domum.*

1 NCENDIARIO.] †Qualiter autem incendiarius puniatur not.Bart. in l.iiij.ff de off.pfe.vigi. Cy.in l.data opera. C.qui acc.nõ pos.& ibi latius Bal. & Sal. & hoc qñ criminaliter agit & punitur. Qualiter aũt incẽdiarius ciuiliter teneatur.not.Sali.in l.quæ seruitutis. C. da pig.act.& in l.si vẽdita.de peric.& cõmo. rei vẽdi.qui Bal.in effectu dicit aduertendũ esse q cõmittitur incẽdiũ dolo malo qñq;, qñq; lata culpa qñq; leui, itẽ qñq; cõmittit in ciuitate, vel infra oppida, qñq; cõmittitur in villa. † Quo ad primũ qñ committitur dolo & in ciuitate vel oppido, & delinquens siue incẽdiarius sit vilis psona, & q domus sit actualiter accẽsa, vel aliud ædificium, vel aceruum frumẽti positũ iuxta domũ, quia quod fit iuxta ædificiũ in ipso ędificio factũ dr, & q incendiũ sit magnũ, & sic oibus his copulatiue cõcurrentibus, tunc incẽdiarius debet igne cõburi, vt est tex.cũ glos.in l.qui ædes ff.de incen.rui. naufr. Et est rõ quare igne cõburat, quia incẽdium in ciuitate vel oppido mortẽ ignis multis pparat, & ideo incẽdiarius mortẽ quã aliis præparauit, recipiat.arg.ff.de extraor.cri.l.sacculari in ratione sui. si aũt omnia pdicta quatuor concurrũt, & incẽdiarius sit in aliquo gradu cõstitutus, tũc nõ cõcremabit sed decapitabit, vt est tex.in l.capitalium.§.nonnunquã. ff. de pœn.vel dic sm Bal.in d.l.data opera. q iudex arbitrabit an eũ decapitet, an furcis suspẽdat, an igne cõcremari faciat attẽta de licti qualitate & personarũ statu.arg.no.in l.qd ergo. §.pęna grauior.ff.de infa. Si vero incendiũ fiat extra męnia ciuitatis vel castrorũ, & tunc aut incẽdiũ est magnũ & dolo malo factũ, & tũc ẽt est pœna mortis, ni si delinquẽtis persona sit in tali dignitatis vel status graduq vita deberet ei cõcedi ex benigna dispensatione, qa tũc debet deportari, vt l si.ff.de incen.rui.nauf. Et pdicta p cedunt qñ dolo scienter & appensate incẽdium immissum est, & semp psumitur dolus si inimicitia pcesserit inter immittẽtem ignẽ & illũ cui immittitur, vt est tex. no i l. capitalium §.qui ob inimicitias. ff. de pœn.
3 †Quid si statutum dicat si quis incenderit ædes vel domũ, an cõprehendatur qui incenderit capanã vsum hominis, dic q non, vt no.Bal.de fra. de no. benefi.inuest.in ij. p quo facit tex.in l.senatus.§.maritus.ff.de leg.j.& quod no.Bar.in l cetera.§.hoc senatus.eod.ti.
4 †Secũdo casu princ.qñ incendiũ cõmittitur lata culpa, & tunc scdm Iac.pro magno incendio imponit pęna corporalis. tñ mitior quàm pro dolo, vt l.si fortuito.ff. de incẽ.rui.nau.& scdm eum speciale est. nã pœna mortis vel quasi mortis naturalis. cum mẽbrum truncatur regulariter nõ imponitur nisi p dolo, fallit scdm eundẽ nisi in incẽdiario qd verum itelligitur in vili p sona.Sed Bal.i l.data opera.dicit q forte d. l si fortuito.nõ cogit nos dicere d pęna mortis siue mẽbri mutulatione, & ideo inlligẽda d alia pęna corporali vel pecuniaria grauissima.ar.l.j.§.diuus.ff.de sicca.vt iura iuribus cõcordentur, nã si lata culpa nõ infamat, vt no.isti.de suspe.tu.§.suspectus.ergo multominus inducit pœnã mortis vel mutilationis mẽbri, qa iudicio meo ista æquiparãtur, vt est tex.i auth de col.a. §. & hoc phibemus. Intelligit tñ Bal.q sẽper p incẽdiariũ ẽt lata culpa tñ dãnum debeat etiã ex eadẽ instãtia inquisitionis vel accusationis resarciri, qa ciuilis & criminalis veniunt eadẽ.l.ideo non sunt necessarij duo proces-
5 sus, vt l.q ædes.ff.de incen.rui.nau. † Tertio casu princip.qñ incẽdium fit leui culpa tñ dicit Cy.in l.data opera.q isto casu nulla pœna criminaliter punitur, sed bene punietur in dãni emendatione tñ, si tñ dãnũ emendare non potest luit in corpus, vt d.l.

qui ædes. vnde ex leui culpa non oritur duplex via agendi, videlicet ciuiliter & criminaliter, sed vna tãtũ, s. ciuilis. & idẽ no. Cy. in l. si quis nõ dicã rapere. C. de epis. & cle. Ex quo sequitur quòd ꝑ leui culpa nõ põt procedi per inquisitionẽ, quia respub. non reputatur offensa, nec eius interest, quia iudex inquirere nõ potest ad priuatorũ commodũ, vt not. per Inn. in c. ad nostrã. de iureiurã. Et ex hoc multæ inquisitiones possent impugnari, quia si cõstat & dolũ & latã culpã abesse secundũ Cy. accusatio vel inquisitio formari nõ põt. pro quo facit l. j. in fi. ff. de arbi. & l. igitur. §. fi. ff. de lib. caus. Sed Bald. in d. l. data opera. in ver. nunc de tertio qñ incẽdiũ &c. dicit quòd cõtra Cy. vr̃ casus in d. l. si fortuito. vbi punitur criminaliter ex culpa dolo ꝓxima, ꝗ ista est lata culpa. Itẽ punitur culpa ꝓxima latæ culpæ ista est leuis culpa, ita dicit tex. in d. l. si fortuitis. Nõ ob. d. l. qui ædes. q̃a loquit̃ ibi de culpa leuissima, dicit. n. si nõ casu, vnde ibi loquitur de culpa quæ est ꝓxima casui fortuito, s̃ de culpa leuissima q̃ nõ punit̃ criminaliter, vel dicit Bal. aut leuis culpa est in faciendo & punitur criminaliter, aut negligendo, & nõ punitur criminaliter, nam est grauior culpa facere q̃ omittere, vt ff. de vsuf. l. si eius. §. de p̃teritis. sed Bar. vult. ꝙ ẽt ex leui culpa q̃s puniatur criminaliter. alleg. l. respiciendũ. §. delinquũt. ff de pœ. sed secundũ Bal. in d. l. data opera. ibi loquit̃ de lata culpa cum q̃s delinquit propter ebrietatem, nam lata culpa est propter ebrietatẽ delinquere, & sic nõ loquitur ibi de leui culpa, vñ dicit quòd d. §. nihil facit, ad hoc alleg. l. omne delictũ. §. pœ. ff. de re milit. nimia ergo ebrietas delictum attenuat, nõ autem in totum tollit, sed parua ebrietas delictum non minuit, & allegat exemplũ in diuina scriptura qñ filiæ Loth eũ vna inebriauerunt. & text. ibi non dicit culpa &c. sed dicit impetu, id est non appensate & deliberate, sed debito motu, nã istud est minus delictũ q̃ si esset appensate cõmissum, vnde dicunt ꝙ. §. delinquũt, loquitur in tribus casibus, scilicet in dolo p̃meditato, & maiori in dolo nõ præmeditato & in minori, & in casu fortuito, & sic nulla culpa, & sic nõ facit pro Bar. sed dicit ꝙ pro Bar facit. d. l. si fortuito, sed pro Cy. alleg. vbi lex loquitur in pœna figit pedem in dolo & lata culpa, vt l. j. §. nõ aũt. & ibi Bart. ff. si q̃s testa. li. esse iuf. fue. Sed põt respõderi secundũ Bal. ibi ꝙ edictũ p̃toris ibi requirit dolũ, & iõ culpa dolo remota vel leuis culpa nõ cõtinet̃, sed vbi lex simpliciter, punit factũ nec facit doli mentionẽ, tunc punitur culpa nisi sit leuissima q̃ criminaliter nõ punit̃ & dicit ꝙ est verũ ꝙ leuis culpa punitur pœna pecuniaria nõ aũt capitali, vt l. in l. ff. de sic ca. q̃a nulla culpa leuis est crimen capitale, & sic in effectu tenet opi. Bar. ꝙ ẽt ex leui culpa possit inquiri & dãnari licet nõ corporaliter sed pœna pecuniaria qđ no. & idẽ dixi supra in glo. super vers. scienter dolose &c. in vers. aduertas tñ ꝙ Bart. & Ex quo põt inferri ad incẽdiariũ ꝙ ipse ex culpa ẽt leui põt ꝑ iudicẽ criminaliter dãnari ad pœnã pecuniariã applicandã fisco, & ad emẽdã dãnũ passo.

6 † Quarto casu qñ incẽdium est immissum negligẽtia, siue culpa ẽt leuissima, tunc isto casu nõ loquit̃ Cy. nec Bal. ĩ d. l. data opera. Sed ego vidi vnũ cõsi Salic. quod incip. Saluatoris nomine ĩuocato ad q̃stionẽ ꝓpositã &c. vult ꝙ q̃s teneat̃ ex leuissima culpa nõ aliquã pœnã, sed tãtũmodo ad damni emendationẽ. alleg. l. capitaliũ. §. q̃ inimicitias. ibi, ex negligẽtia eorum &c. ff. de pœ. & sic punit negligentiã, ergo leuissimã culpã. ꝑ hoc facit l. 3. §. j. & quod ibi no. ff. de offi. p̃fæ. vigi. & in l. si vẽdita. ff. de peri. & cõmo. rei vend. ibi, si seruorũ negligentia &c. & ibi, negligentiam &c.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde de pęna ĩcẽdiarij ꝙ tex. ĩ l. j. ff. ad l. Cor. de sicca. in princ. voluit ꝙ ẽt pœna. l. Cor. de sicca. teneat̃ q̃ est pœna capitis ille q̃ dolo malo fecit incendiũ sicut tenet̃ ẽt pœna ignis, vt voluit tex. in l. q̃ ædes. ff. de incen. rui. nau. & iõ gl. in d. l. qui ædes. dicit tenere. l. Cor. de sicca. Bar. tñ ibi ĩ d. l. q̃ ædes. & ibi Ang. approbãt ĩ hac materia dicta Cy. q̃ posuit in hac materia in d. l. data opera. licet Bar. in l. 3. ff. de offi p̃fe. vig. videat̃ approbare Dy. Iac. de Are. in hac materia. Adde tñ in hac materia gl. ĩ c. cũ deuotissimã. xij. q. ij. ĩ in ver. incẽdiũ. quę dixit ꝙ alia est pœna iuris canonici, q̃a incẽdiarius est ipso iure excõicatus, nec prius absoluit̃ q̃ satis faciat & iuret ꝙ nunquã amplius talia faciet, hoc probatur in c. si quis membrorũ. xxiij. q. viij. c. si quis membrũ. & si talis incẽdiarius fuerit denũciatus excõmunicatus, nemo

mo pôt ipsum absoluere nisi Papa, vt in c. tua.extra de sen.exc. dicit tñ illa gl. q̃ secũdũ ll.puniunt p l.capitalium.§. nõnunquã. ff.de pœ.vbi dr̃ q̃ si quis intra oppidum vel pp inimicitias vel præde cã cõbusserit igne cremet, sed si villã cõbusserit leuius punit p l.qui ædes ff.de incen.rui.nau.& subdit illa gl. q̃ nõ reperit q̃ incẽdiarius sit ipso iure excõicatus, nisi sit incẽdiarius ecclesiæ, de qua q.vltra illã gl ĩ hac vltima cõclusione, vide Ioã.And.in c.conquestus.extra de for.cõp.ĩ vlt.gl.& per Ant.de But.& Abb. in c.tua nos.extra de sen.exc.& no. in c.cõquæsti.eod. ti. Et de materia ista late per Host.in sum.in tit.de rap. sub rub.de incendiariis.§.& qua pœna.quẽ alleg.Ioã. And. in d.c.tua nos.vbi Hosti. late distinguit, & vide no.ĩ d.c.i literis.extra de rapto. Et ad de gl.xxiii.q.ñ.c.pessimã in gl.q̃ inc.p.damno. q̃ dicit q̃ pena canonica incẽdiariorum practicat in c.si qs domũ.extra de iniur. & dam.dat.Et põdera gl.in d.c.si qs pessimã. q̃ disputat an episcopi vel archiepiscopi possint cõsulere de interficiẽdo incẽdiarios.Et breuiter illa glo. dixit q̃ iuxta legis tenorẽ incẽdiarii varie plectuntur, si sunt incẽdiarii spõtanei, vel cũ nouissimo ifortunio notãt vel deportantur vel alio mõ forte puniũtur,postea gl.ibi vr̃ distinguere, aut est nobilis vel ignobilis,quia si nobilis, capite nõ punitur,si ignobilis, supponitur bestiis bonis pscriptis,& hoc qñ dolo incẽdiũ fuit factum,alias sufficit dãna restituere, vt l.qui ædes.ff.de incen.rui.nau. Adde, q̃ dixit do. Ant.de Bu.in c.tua nos.extra de sen exc.in vi.col.q dicit q̃ tex.in l.capitaliũ.§.nõnunquã.ff.de pœn.vult q̃ incendiarii capite puniuntur debet itelligi ille tex.scd̃m doc. qñ ĩcẽdiarii sunt dolosi. sed qñ sunt ĩ culpa,puniuntur ciuiliter,id est tenentur l. Aquil & in d.c.tua nos. ibi doc. disputat an incẽdiarii ecclesiarũ vel alio[rum] locorũ sint ipso iure excõicati,& qs possit ipsos absoluere,& an Papa vel legatus vel episcopus põt ipsos absoluere,vide oĩo do.Abb. Itẽ in hac materia adde gl.in l. si mora.ff.sol.mat. q̃ induci põt q̃ licet leuissima culpa veniat ĩ l.Aqui. l.in l.Aqui.ff ad l.Aqui. tñ hoc verũ si est ĩ faciẽdo,secus si negligẽdo,p qua cõclusione vide tex.aureũ fm doct. in l. diuus.§. de pteritis.ver.deniq;.ff.de vsufr. & Bar.ibi dicit q̃ ille text. gl.totum tit.ff. ad l.Aquil. & Ro.allegat illũ tex.p singulari ĩ l.diuus. ad Sil.& Imo.ĩ l. fluminũ.§. quãquã.ff. de dã infect.& no.Bar. & alii in l. q bona.§.cũ inter.ff.de dã.infec.licet Ro.in d.l.mora.& ĩ l.cũ qs.ff.d̃ dolo limitẽt illũ tex.& iõ dato q̃ p pdicta possimus ĩferre ad materiã nostrã, q̃ si aliquis cõduxit domũ q̃ incendio sit cõbusta vt ipse cõductor non teneatur ĩ dubio. Nã licet dicatur incendium pſumi ortum culpa inhabitãtiũ.l.si vẽdita.in prin. ff.de peri.& cõmo.rei ven.l.nã salutẽ § cognoscit.ver.& quia plerũq;.ff. de offi.pfe.vi gi.tñ ĩ dubio illa culpa pſumitur leuissima. gl.est valde notabilis in §. pterea. insti.q.b. mod.re contrahi.obl.gl in vers. vñ furtum quã p singulari alleg.Sal.in l.quæ fortuitis. in vlt. col. versic. vnum tamen singulariter est notandum.C.de pig.act. cum ergo cõductor nõ teneatur de leuissima,sed de leui.l.si vt certo.§.nunc videndum.ff. cõmo. cum ibi plene no.& insti.loca.§. pe.ideo nõ videtur teneri de incendio, nisi expresse appareat de dolo suo,vel lata culpa, vel leui, & si obiiciatur q̃ talis culpa licet præsumatur leuissima,qñ potest puniri leg. Aqui.d. l.in lege.Potest respõdere, q̃ culpa leuissima incendii præsumitur in non faciendo, vt sentit gl.in d.§.præterea & videtur tex. in l.qui ædes.in versi.negligant.ff.de incen. rui.nau.qui tex.intelligitur de leuissima,vt not.Bal.in d.l.data opera. in prin. iiii. colũ. C.qui accusa.non pos. Cum ergo sit leuissima culpa in non faciendo non venit in l. Aquil.per supra dicta, & hæc tene menti, & hæc adde ad ea quæ superius dicta sunt. Adde tñ quæ dicam nunc infra in proxi.ad di.mea,in seq.q. vbi examinabo istum passum etiam qñ conductor tenetur de incendio,& vide Pet. de Anch. in consi.suo ccc-
7 xlix.†Item adde inquantum dictum est q̃ si statutum punit comburentem domum nõ comprehendit illum qui comburit capanam.& ad hoc adde vnam glos. insti. de rer.diui.in §.cum in suo.in ver. appellatione.Addatis tñ quòd cõtra istã decisionẽ in terminis allego Ange.in l. j.ff. de tig.iniun. qui dicit q̃ appellatione domus venit capana etiã ĩ statutis, & ideo ipse refert quòd statutum in domibus habet locum in capanis, & ideo dicit q̃ sicut domus constructa de alieno tigno non potest destrui ita nec capana cõstructa de alieno tigno. Nec ob.

illa gl.in d.§. si quis in suo. quia Ang.ibi respondet. Sed aduerte,quia pro prima conclusione faciunt ea q̃ dicunt doc.in l certa. §.marcellus.ff.de leg.j. q̃ dicunt ꝙ si statuto cauetur si quis domũ cõburit puniatur
8 tanta pœna.† Tñ si qs cõburit vnã paruam domũ nõ incidit in illã pœnã statuti, ꝓ qua cõclusione faciunt q̃ dicunt canonistæ i simili, ꝙ licet res ecclesiæ nõ possint alienari sine solennitate.de qua in auth. si qs porrectũ.C.de sacr.sanct.eccle. & in c.fine exceptione xij.q.ij.tñ fallit in re parua seu minima in cuius alienatione nõ est necessaria tanta solennitas,vt est tex.valde no in c.ter rulas.xij.q.ij. & posset ẽt ꝓ hac parte allegari id quod dixit Bald. in l.si ꝑdium.C.de ædil.edict.vbi d cit statutũ puniens inferentẽ vulnus nõ vendicat sibi locum in faciẽte vulnusculũ,per l.qui clauũ.§.fin.ff. de euic. Adde tñ vt dixit cõtra istã decisionẽ vi̅ de cilio Ang.in d l.j.ff.de tig.iniun.& in terminis allego Bald.in l.j §. de execu.ff. de nau. cau.stab.ꝑ illũ tex.in verf. lintheariis cũ glo. qui dixit ꝙ stante statuto si qs cõburit domũ incidat in tantã pœnã habebit locũ etiã in eo qui cõburit domũ paruã. Nec ob.qđ dr̃ ꝙ solẽnitas alienationis in re ecclesiastica nõ militat in re parua alienata,qa de directo est in cõtrariũ tex.in c.casellas vel manicipiola.xij.q.ij.nã casa reperitur in iure l. si areæ. vsusfructus.ff.de vsufru.ibi,me posse casam ædificare. nã casella est diminutiuũ casæ, ergo dispositio in domo militat in domuncula. de qua tñ materia an illa solẽnitas ecccleliæ in alienãdo requiratur in re parua vel minima vltra supra alleg. vide ꝑ Jo.And.in regu.qui tacet.in mer cu. Et no. Ang.in auth de alie.& emphy.& §. hoc ẽt. in fi. & per gl.in c.vt super extra de reb. eccle non alie.& ibi Ant.de But. & Imol.per Pet de Anch.in consi.cxvi. & Ioan. And.ĩ addi. Spec.in rubr. de reb eccle.non alie. in fi.& Feder.de Sen.in consi.lj.text. & Abb. in c.continebatur.de his quæ fiunt à præla. si.cõsen.c. Si quis tñ vellet tenere contrariã partẽ quæ forte est verior cum loquamur in pœnalibus possumus respondere ad illum textũ.in l.j.ff.nau. cau. stab. super quo Bald.f. fundat, quia ibi quo ad terminos illius edicti vtroque casu erat eadem ratio, secus in quæst nostra. vide quæ late dixi in d.§.marcellus.

9 *Incendium quãdo casu fortuito incœpit in una domo & uicinas combussit an dominus primæ domus teneatur alijs ad emendationem.*
10 *Incendium cuius causa fuit paterfamilias quomodo punitur.*
11 *Incendium cuius causa fuit habitare, non tamen dominus neque paterfamilias quomodo puniatur.*
12 *Incendium quando dubitatur à quo fuerit immissum quomodo puniatur.*
13 *Incendij culpam apud se non fuisse, quõ probabitur inhabitates dumum ubi ignis fuit.*
14 *Statuto dicente quòd damnũ datũ per incendium debeat emendari quõ emendabitur.*

9 ANG. † Cuius rei gratia qm̃ vt plurimũ incẽdiũ cõmittitur ex negligẽtia nõ cu
a stodiẽtis [a] bene ignẽ, & sic ignis incipit in vna domo & alias vicinas comburit an dominus domus in qua incendiũ habuit exordium teneatur ad emendationem domorũ vicini.Sal.in d. cõs. & in d.l. quæ fortuitis.C.de pig.act.sic dicit, aut incẽdiũ fit casu fortuito, & dicitur factum casu fortuito qñ est factũ taliter ꝙ præuideri nõ potuit, & sic culpæ non ascribitur,vt d. l. q̃ fortuitis. Et sic vt dicaĩ factũ casu fortuito oportet ꝙ sit factũ à latronibus vel ab hostibus vt ff.pro soc.l cum duobus.§.damna.vel ẽt subita vis ventorum ignem longius produxit, vt fit sepe qñ quis incendium mittit in stipulas pro seminando,& ille qui imposuit omnia quæ oportuit obseruauit ne ignis lõgius procederet,ita ꝙ culpa ei imputari nõ potest,vt ff.ad l.Aqui. l.q occidit.§. in hac. tunc etiam isto casu fortuito casui ascribit. Et isto casu qñ incendium fit casu fortuito omni respectu est impuniibile, nec etiã ad aliquam emẽdationem tenetur ille ĩ cuius domo incendium habuit exordium, & sic determinatus est quartus casus, supra positus,videlicet qñ incendium casu cõmissum est.facit l.penul.ff.de incen.rui nau. & hoc vult Cy.& Iac.de Are.in l. data opera ĩ fi. vbi aũt prædicta cessarent casui fortuito nõ ascribetur,licet quandoque dñs rei siue domus in qua incendium habuit exordiũ nõ teneatur ad emẽdationem dãnum passis.
10 † Vnde pro huius rei declaratione Sali. in d.consi.& in d.l.quæ fortuitis.facit tria mẽbra,nam quandoq; constat ꝙ paterfa. dñs domus fuit causa incendij, quãdoq; cõstat quòd

q aliquis habitator non dominus vel pater famil.qñ dubitatur siue ignoratur quis fuerit causa dicta dicti incendii. Primo casu nõ est dubiũ & ipse ĩ cuius domo incendiũ habuit initiũ tenet de dãno ex incendio alteri da o, vt ff. ad l. Aqui. si seruus seruũ. §. si fornicarius. & §. si furnũ An aũt ille qui est tertius in ordine posit ,ppria authoritate medias ædes vicini decidere pro suarũ tuitione, & dic q sic, vt l. si quis fumo. §. j. & ibi Flo. ff. ad l. Aquil. & l. ii. §. q ait prætor. ff. de incen. rui. nau quod in elligas verum si illa domus media omnino erat cõbustura, al as destruẽs tenet, vt est tex. i l. si alius. § est aũt & alia. ff. q vi aut clã. ibi, æque pe-
11 riti ris ædibus. † Secundo casu distinguit aut ille alius est de familia inhabitãtis, tunc q̃dã gl. vr̃ tenere q dñs teneat, vt not. gl. in l. ne qd. ff. de incẽ. rui. nau. in prin. p tex. in sti. de obl. q̃ ex quasi deli. na. §. fi. sed illa gl. reprobat ibi p Bar. qa d ñs domus, tunc de facto familiæ tenet si familia deliquit officio seu ministerio in cuius opera vtitur dominus. vt ff. de pub. l. j. §. familiæ. p hoc vr̃ casus in d. l. si vẽdita. ff. de peri. & cõmo. rei ven na ibi de seruorũ negligẽtia dñs nõ tenet si debitã diligentiã adhibuit, sed ille seruus vel familiaris tenet, vñ dñs dãdo seruũ p noxa liberatur, vt d. l. si vẽdita. vel ille familiaris erat homo liber, eo ipso q dñs vel paterfa. eũ denũciet, & exhibet dãnũ passo liberatus est, vt no. Bar. in simili. in l. j. §. qd̃ nouissime. ff. de pub. & Bal. in l. obserua re. §. pficisci. in prin. ff. de offic. pcõ. & leg. & vide tex. & Bar. & Flo. i l. si seruus seruũ. § pculus. ff. ad leg Aquil. qd̃ no. qa semel vidi de facto. Si vero fuerit prorsus extraneus qui ignem immitit, quia non de familia, nec de habitantibus in dicta domo, tunc vr̃ q dñs domus ad emendã nõ teneatur, quia culpæ suæ nõ põt ascribi, facit. ff. loca. l.
12 q insulã. § fi. † Tertio casu prin. aliqñ dubitatur a quo ignis fueri immissus, & tunc vr̃ p̃sumptione iuris p̃sumi immissus ab habitantibus & eorũ culpa factũ incendiũ fuisse, siue fuerit vnus siue plures, vt d. l. 3. §. j. ff de offi. pfe. vig. & ibi doc. adeo q si nullus ihabi at, ista p̃sumptio cessat aliquo aũt inh it itate p̃umptio est de aliquo ibi habitãte, sed nõ de certa psona ex eis, sed de incerta & indeterminata ex illis, vt pbat i d. l. si vendita. veruntamen nisi doceat a qua persona inhabitãtiũ hoc pcesserit culpæ patrisfa. ascribit, cuius imperio cæteri obediũt quasi minorẽ diligẽtiã iuris p̃sumptione adhibuerit quã debuerit, hoc probat in d. l. si vẽdita. quã põdera ibi circa prin. videlicet ibi respõdet &c. qa facit generalẽ regulam p̃sumpt. s. q incẽdiũ siue culpa patrisfa. fieri nõ põt, postea ab illa regula & generali p̃sumptione recedit in casu certo, s. si cõstat qs fecerit, & sic cõstat q paterfa. oẽm diligẽtiã reqsitã adhibuit, ita q culpæ eius nihil poss t imputari. Aduertẽdũ tñ est ad intellectũ d. l. 3. §. plerunq; qa p illud verbũ plerunq; datur intelligi regula in cõtrariũ, qd̃ regulariter nõ p̃sumitur negligẽtia siue culpa inhabitãtis, nisi pbetur q circa ignẽ erat solitus versari, & versatus fuit, ita dicit tex. in d. l. si vẽdi a. aliás aũt agẽs cõtra habitantem nisi deducat & probet negligentiã solitam, & etiam tempore incendij adhibitam non potest de igne condemnari habitator quod no. singulariter. Et pro hoc facit q culpæ patrisfa. incendiũ ortum ĩ domo ascribatur C. de peri. tu. l. si res pupillares. & ff loc. l. qui insulam. §. colonus. & d. l. capitalium. §. qui ob inimicitias. vnde cũ icẽdium dicatur oriri apud patrẽfa. illius domus, tunc eius negligentia dicitur ortũ. Et est ratio, quia ad ipsum principaliter diligẽtia & custodia domus, & eorum, quæ i domo sunt spectat, & si alteri diligẽtiã & custodiam, dimisit in culpa fuit si minus diligẽti cõmisit, iõ de incendio prouenientc ex eius negligentia teneretur, vt l. si seruus seruũ. §. si fornicarius. ff. ad l. Aquil. & l. videamus. in prin ff. loca. & n ili de obli. quæ ex quasi delic. §. pe. Non ob. q quilibet p̃sumatur bonus & diligens, vt l. cum qdam ff. de leg. 2. quia verum est quadam p̃sumptione generali cui derogatur per quãdam præsumptionem iuris, vt c. generi per speciem. de regu. iur. in vi. præsumptio. n. specialis q minus diligens fuerit in custodiendo ignem, colligitur ex incendio orto i ipsius domo, vt d. l. 3. §. j. na ibi dicto plerũque facit regulam in præsumptione, vt ff. de iure do. l plerunq;, & ideo paterf. tenet vicinis ad emendam damni, vt d. l. si seruus seruum. §. qui insulam. & §. si furnum & d. l. capitalium. §. qui ob inimicitias. vide Bar. in l. j. in princ. ff. ad l. Rho. de iac. non autẽ ad aliquam pœnam applicandam illeo tenetur,

tur, vt supra dixi, quæ omnia nor. Et ꝙ dñs domus in qua incœpit incendium teneatur & eius culpa factum p̄sumatur. determinat ēt Ang. in suo consi. quod incip. in qōne ꝓposita dubium faciunt mihi plura. & ibi all. pro casu l. Imperatores. ff. de of. p̄fe. vig. vbi dñis domorum indicitur à lege sub intima tione pœnæ vt sint sollicit & attenti, ne in eorũ domibus incẽdia cõmittantur, q̄ igitur non fuit solicitus & attẽtus nedum ꝙ reus sit culpæ, sed transgressor legis, quapropter mereatur mori, vt in c. ij. de maio. & obed. & in dubio præsumitur in culpa & negligentia, cum incendia vtplurimum culpa accidant, vt d. l. iij. & d. l. si vendita.

ADDITIO.

a ¶Non custodientis. Adde an ignis præsumatur processisse culpa inhabitantum, & teneantur ad emendam damnorum. & vide Io. de Ana. in consi. lxxj. & Lud. Bolog. in addi. & vide Bal. in consi. xiij. in f. volu. & in consi. ccclxxij. incip. quidam magister grammaticæ. & conf. cxx. in v. vol. Pet. de Anch. consi. cccxlix. Cæp. consi. lxx. & Ang. consi. cxcvij. & Alex. de Imol. in consi. l. in j. vol. vbi plene quando sunt plures habitantes in domo: & ignis incœpit a parte inferiori. & vide etiam Ro. in consi. ccc. vbi si erant duo habitantes eandem domũ & ignis exortus sit: & nescitur a quo, quod ꝓꝑ incertitudinẽ vterq; erit absoluendus. B.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde ꝙ Bal. in l. si res. C. de peri. tut. dicit, ꝙ ignis semper veniet culpa inhabitantiũ, per l. iij. ff. de off. præf. vig. & certe hæc est periculosa decisio ꝙ ignis semper dicatur euenisse culpa inhabitantiũ. Sed doct. in l. si vendita. ff. de peri. & cõmo. rei vendi. maxime Fulg. nõ dicunt affirmatiue ꝙ culpa inhabitantiũ semper veniat. Sed dicit ꝙ in dubio p̄sumit ꝙ culpa inhabitantium semper eueniat, & iõ ibi q̄rit an in dubio p̄sumatur ꝙ culpa patrisfa. hoc euenerit, nã põt esse ꝙ culpa tertij vel alterius ibi inhabitantis vel fulgure, dicit tñ ꝙ hoc debet probari & per quos ibi vide, & ideo Ang. in l. si quis ex argentariis. § penul. ff. de eden. dicit multum eleganter ꝙ sunt aliqui casus qui non solent euenire nisi cũ culpa & exẽplificat in casu ignis. Nã dicit ꝙ ille talis qui cõburit aliquid si vult dicere ꝙ non culpa sua hoc euenerit, debet illud probare, quia præsumptio culpæ degenerat cõtra ipsum per l. creditor. C. de pig. act. cum si & sic volunt præfati doct. ꝙ ista est præsumptio ꝙ culpa inhabitantiũ ignis euenerit, contra quã præsumptionẽ admittitur probatio in contrariũ. Et scias ꝙ Bald. multum eleganter docet in l. si creditor. C. de pig. act. quõ ꝓbatur culpã abesse in igne, & quõ inhabitãtes in domo probabũt ignẽ fuisse sine culpa ipsorũ. Nã dicit maxime ꝓbando ortũ & principiũ ignis, s. vnde ignis habuit principium, puta ab hostiũ incursu idẽ dicerẽ si ignis habuit ortũ in loco nõ cõsueto cõiter, quia nõ potuit imputari ꝙ nõ adhibuerint inhabitantes curã diligentẽ in igne custodiendo ne ignis euagaretur, & hoc est quod voluit dicere Bald. in propriis terminis in l. j. C. deposi. per ea quæ habent in l. si seruus seruum. §. si fornicarius. ff. ad l. Aquil. & iõ Bald. ibi voluit ꝙ si ignis est in loco, ꝙ de raro cõtingentibus ibi solet esse, tũc enumeratur casui fortuito, quia est casus insolitus, & ideo nõ enumeratur culpæ, vt ff. ꝓ soc. l. cum duobus. §. dãna. & l. fistulas. § qui frumenta. ff. de contrahẽ. empt. Et ideo si vis defendere illũ qui cõbussit domũ in qua habitat, videas ꝓbare ꝙ ignis habuit principiũ in loco vbi de facili ignis nõ debebat adesse, quia hoc modo probatur culpa inhabitantiũ non affuisse, & ita nõ fuerunt in neglig ẽtia ꝙ ignis nõ euagaret, & certe ista fuit sentẽtia Bal. in d. l. i. C. deposi. dicit tñ Bal. in l. si creditor. C. de pig. act. vnũ periculosum verbũ ꝙ si nõ apparet ꝙ incendiũ habuerit culpã à famulis hospitis, vel à forensibus ibi inhabitãtibus, vel ab ipso met hospite, ꝙ tunc sñia non põt ferri cõtra reũ tanquã res sit dubia ꝑ l. si vero. § qđ si ex media. vbi tex. not. ff. de his q̄ deie. vel effu. & dicit ꝙ de facto fuit semel Bononiæ ĩ ho
13 spitio leonis. †Itẽ adde q̃ dixit ĩ hac materia Sal. in l. in iudicio. C. loc. vbi ipse ẽt ibi quæsiuit multũ eleganter ad accusandũ illos q̄ inhabitãt domũ, vbi ignis fuit quõ ꝓbabũt se nõ fuisse in culpa, imo diligentẽ diligentiã adhibuisse, & iõ ibi q̄rit, locaui Titio domum, regatius eius tenuit minus diligenter lucernã in stabulo ꝑꝑ quod domus est cõbusta, q̄ritur an Titius teneat ex locato. Et aduertas antequã vlterius procedã ad decisionẽ Sal. ꝙ istã qõ. ẽt tetigi supra in proxi. addit. mea ĩ hac eadẽ gl. dũ disputaui an cõductor teneatur de culpa leui & leuissima, & iõ adde ẽt hic ea q̃ ibi dixi. Reuertendo ergo ad dicta Sali. in d. l. in iudicio. dicit Sal. ꝙ in hac qõne vĩ prius inuestigandum, an

ex facto vel culpa huius regacini,& tenet ꝙ sic per ea quæ dixit in d.l.quæ fortuitis.Secundo an Titius tenẽdo talẽ regacinũ vel ei cõmittendo tale officiũ fuerit in culpa leui an solũ leuissima, quia si in leui, vr̃ teneri. argu.eorũ quæ supra dicta sunt,& pro hoc accedit l.videamus § fi.l.seq. ff.loca. & l.ex cõducto.§.fi.eo.tit. Postea quærit ibi Sal. in d.l.in iudicio.quid si ipse conductor domus minus diligenter ignẽ tenuit vel lucernã,dicit ꝙ si ista minor diligentia cadit in leuissimã culpã, quia non tantũ diligentissimus prouidisset,& tunc teneatur,aut cadit in leuẽ culpam, quia non tantum diligentissimus, sed etiã quilibet diligens prouidisset, & tunc teneatur vt hic. dicit tamen quòd in dubio glo. singulariter notanda. institu. quib.mo.re contrahi.obli. §.præterea.dicit ꝙ culpa quæ præsumitur incendium præcessisse,iudicanda est leuissima, q̃ gl.menti est tenenda.de qua glo.latissime per Sal. in l.si vendita.in fi.ff.de peric. & cõmo. rei vẽ. & ibi late examinat quid de cõductore cuius domus est cõbusta,quando teneatur,ibi vide, & ibi ponit ꝙ ex his habemus quid si habitatio gratis est cõcessa, vt tũc recipiens teneatur de leuissima culpa in minus custodiendo diligenter adhibita. l. si vt certo. §. nunc videndum.ff.cõmo.& quia hæc etiam pendet ab illa conclusione, an aliquo casu leuissima culpa veniat ĩ actione locati Adde q̃ dixit Sal.in l.si nulla.C.de pig.act.& in d.l.in iudicio. Et an in actione locati veniat leuissima culpa,vide Sali. in l.quod Nerua. post docto.ff depos.Et in hac materia adde q̃ dixit Sal. in l.si vẽdita.ff.de peri. & cõmo.rei ven.qui ẽt multa ibi dixit, s. ꝙ non est culpa tenere ignem in domo, s. quia est vnũ de elementis,sed tenere ignẽ magnum & immoderatũ,est culpa & ẽt vagãtẽ, & dicit ꝙ dr̃ immoderatũ habere tribus modis,re,loco,& tẽpore.re ex nimia quãtitate lignorum super igne positorum, per quod ignis fuit nimis excessiuus, ita ꝙ nimis in altum flãmã extẽdat.Itẽ culpa est in loco qñ ĩ loco incõgruo ignẽ tenet & periculoso ꝑ tolerantias vel ꝓpter se ipsum,puta si ignis fiat in taxello & ibi nulla sit rola. Itẽ tẽpore quia flante vento ignem immisit seu accendit in loco aperto,& ibi ponit quãdo aliquis non tenet ignem velatum vel coopertum,& ibi etiam ponit quando famulus vel fœmina in coquina faciunt minus diligẽter in custodiendo ignẽ in coquina, vel si fuerunt diligenter aliter familiaris nõ deputatus ad coquinã discooperuit ignẽ, & postea non bene cooperuit ignem an paterfamil. teneat̃, & quid si hospes receptus in domo posuit candelã vel alius in loco periculoso quis tenetur ad istũ dãnũ & an paterfa. teneat̃ de facto familiaris vel alterius,ibi vide eleganter,& an conductor teneatur.& quid de eo q domũ incensam cõducebat, & qd si incendiũ ab intra vel extra habuit ortũ,& quid si vnus inhabitat in domo vel plures, & quid si agitur l Aquilia. Itẽ quid si mandato magistratus vel alterius propter alias ædes liberandas aliæ domus prosternũtur quis tenet̃ ad illud dãnũ, ibi vide Sali. in d. l.si vẽdita.Et ĩ hac materia ĩcẽdij vide pulchrã limitationẽ Ro.in cõsi.suo cccc j. Et in hac materia incendij, adde Alb.de Rosa.in ij.parte statu.q.lxxvij. qui ponit statuto ca-

14 uetur † ꝙ damnum datum per incendium debeat emendari, domus alicuius est cõbusta,ipse petit emendationẽ, nunquid teneat̃ probare ignẽ immissum,dicit ꝙ sic, licet nõ teneatur probare necessario certã personã, quæ immiserit,per l.j.§.si scribi.ff.ad Sill.& ibi Alb.de Rosa.& ibi q̃rit quid si vnus destruxit domũ suã, ꝓpter quod aliæ domus sunt saluatæ, an illi quorũ domus sunt saluatæ teneantur emendare, remittit ad not. per ipsum in l.j.ff.ad l Rho.de iac. & ibi ẽt ponit si ignis est in domo mea & aliæ domus sunt cõbustæ,an tenear emẽdare illud dãnũ.& in ij.par.statu. q.78. q̃rit si incẽdiũ oriat̃ casu fortuito,puta per fulgur, an cõe teneat̃ emẽdare illud dãnũ, & concludit ꝙ non,& ita Paduæ fuit determinatũ propter quoddã incendiũ fulguris in montagnana. & ij.par.statu.q.xc.dicit multa allegando ꝙ si statuto cauetur ꝙ cõe debeat emendare dãnum propter ignem,qui ignis clã impositus fuit, & ĩ vna domo ignis clã impositus est,& vi vẽtorum multæ aliȩ domus postea cõbustæ sunt,ꝙ illud incẽdium secutum ex primo incẽdio dr̃ clãdestinum incendium, vnde cõe tenetur,& ibi ẽt ponit per statutũ ꝙ oẽs debẽt currere ad ignẽ extinguendũ, turba superuenit & destruxit plures domos ne ignis lõgius euagaretur quis teneat̃ emendare hoc dãnũ an vicinia vel ciuitas. Et hoc quis teneatur emendare hoc dãnũ

domo-

domorum destructarũ.vide Ang. in consi. suo cxcvj.quod incip. incendium ortum in domo Titij Fabri. & ibi vide cuius culpa. Adde Alb.de Ros.in ij.par.statuto. q.xc.& xcj.Et vide pulchrum cõsi.Pet.de Anchar. in consi.suo cccxlix.ad excusationé conductoris, vt nõ teneatur de incẽdio domus cõductæ,& dixit Ro.in sing.primi anni, sing. xxvij. quod inci.si qs pmiserit. q dicit ꝙ si quis fecit pactũ ꝙ nõ vult teneri de incẽdio tenetur si sua culpa fit siue per eius familiã.

55 *Statuto dicente quòd villa teneatur custodire territorium suum si ignis fuit immissus & ignoratur à quo de die vel de nocte,an villa teneatur ad emendam.*

55 ANGE. † Sin autẽ statuto cauetur quòd villa teneatur custodire territorium suum, & ignis fuit immissus,ignoratur autẽ à quo de die vel de nocte,an villa teneat ad emẽdã,vide quæ dixi supra in gl.super verb.fama publica &c.vers.xij.circa prędicta quęritur &c.cum versic.sequen.

AVGVSTI. Hic aliud non addo, quia late scripsi in d.gl.fama publica pcedẽre. Et omnino hic adde ea quæ dixi supra in ista ead.glo supra in addi. proxi. Pro nunc ista sufficiant.Sequitur alia glo.q̃ est bona gl.

SVMMARIVM.

1 *Ludens cum falsis taxillis punitur pœna falsi.*
2 *Ludus in quo luditur pecunia vel alia res, quomodo sit prohibitus.*
3 *Clericis quomodo licet ludere ad scachos.*
4 *Clericis & laicis quãdo sit licitũ ludere in illis ludis qui consistunt in ingenio.*

METIDORE de mali dadi,tu non poi scampare,io te ne pagarò, & ipsum Titiũ] †No.
1 ꝙ dicit ꝙ iste intromittebat & ludebat cum taxillis falsis, nã ludens cum falsis taxillis punitur pœna falsi.arg.l arbitrio §.de eo autẽ & quod ibi not.ff de dolo. & etiã tenetur de furto, quia non efficitur dominus pecuniæ quam vicit.arg.l.falsus.in prin. ff. de furt. vel saltẽ extra ord nẽ punitur,& pecuniam restituet quia turpitudo est solius vincentis. ita dicit Bal.in rub.C.de cond.ob turp cau.quia tenetur crimine stellionatus cum certum criminis nomen non sit.facit l.ij.ff.de cri.stell.

Et si velles hoc probare vel ẽt ꝙ fama sit ꝙ luserit, & vicerit tibi cũ taxillis falsificatis, põt probare ẽt per homines barros & similis cõditionis & vitæ, quia in tali ludo non conuersantur homines bonæ famæ, vnde
a quãuis fama prædicta a habeat exordium à personis infamibus & malis.Isto tñ casu valet.ita dicit Sal.in l.ea quidẽ.C q acc. in matera famæ. in ver.ad v q. vnde & à quibus &c.Et p hoc optime facit quod not.Inn. in c.cũ I.& A.de re iud. fi. vbi voluit ꝙ in cã inquisitionis ẽt criminosi recipiantur, cum inqsitio nõ fiat nisi cõtra criminosos, vt ex-
2 tra de accu.c.qualiter & qñ. †Secundo aduertas ꝙ omnis ludus in quo ludit pecunia vel alia res, est prohibitus,vt infra dicã, & non tantũ ludus azardi sed etiam alearũ est prohibitus etiã si cum taxillis iustis & idoneis ludat,vt est tex.in authen.alearũ vsus. & ibi no.C.de relig & sump. fu. & in auth. interdicimus.C.de epis.& cle.& in corpore vnde sumit.in auth.de san.epis.§.interdicimus,sic n.ludus in quo pditur pecunia,& versat fortuna,vt in taxillis siue fortuna & industria,vt in aleis & chartis est phibitus, vt no gl.in l.j.ff.de alea.& in l.si filiofamalias.§.i.ff qua.re.ac.non da. Ipse nanq; ludus phibit9 est eo maxime,qa in ludis blasphemat Deus & eius sancti,vt d.auth.alearũ vsus.Et pdicta pcedũt qñ est talis ludus in quo versatur fortuna & ingeniũ siue hominis industria, vt in ludo alearũ vt dixi. Si aũt esset ludus in quo versat tãtũmodo ingeniũ siue hominis industria, vt in ludo scachorũ,tunc gl.in d.auth interdicimus, vult ꝙ nõ tm laicis sed ẽt clericis talis ludus nõ sit prohibitus,& idẽ voluit gl.in c.qñ.de vita & ho.cle.vbi vult ꝙ non tm laici sed etiã clerici possint ludere ad scachos. Sed Ia.de Aret.in l.si quis cum scire.ff.de vsucap pro emp.&.Pe.& Cyn.in d.auth.interdicimus. dicunt quòd laicus põt ludere ad ludũ scachorum nõ autem clericus,qm ludus in clericis maxime vetitus est, ne vacẽt à diuinis officiis.Sed magis vacarẽt à diuinis officiis propter ludum scachorum,quia longius tẽpus requirit q̃ alius ludus,igitur dictus ludus etiam clericis est prohibitus,sed etiam bene nota, quia ẽt isto casu quo dixi quòd laici possunt ludere ad scachos vel alios ludos in quibus simpliciter versatur hominis ingenium. & sic ad ludum licitũ aduertas, & tene

& tene menti ꝙ laici tñ ludere nõ possunt nisi paruã quantitatẽ pecuniæ, vt puta nisi vnũ solidũ ẽt si ludentes essent milites, doctores, siue diuites, ne ex tali ludo ꝓmisso grauẽ casum sustineãt, qa possent isto ludo oia ludere, iste est casus i d.aut.alearũ vsus. ver.sed nemini ꝓmittimus &c.aduertas qa ego intelligo ibi vnũ solidũ scḋm qḋ ll. appellant.videlicet quorũ lxxij. faciũt vnã librã auri, vt l.ij.C.de susce.& arc. lib.xj. nõ tñ rudiiter intelligo vt pro omni vice & ludo posit ludi vnus solidus:sed pro tota illa die qua duo adinuicem ludunt nõ facto aliquo interuallo, quoniã pro toto dicto tempore dicitur vnus ludus & nõ plures, vt no. Bar.in l.inficiãdo.§.si infans.ff.de fur. alias autẽ si pro singula vice posset ludi vnus solidus posset sequi ꝙ grauem casum sentiret cõtra casum d.auth.facit l.non dubiũ.cũ ibi no.per glo.& doc.C.de legi.cogita tamen.

ADDITIO.

a ¶Fama prædicta. Adde tu & vide Ro.in consilio cclxxj vbi fama potest habere initium a mal ... lis quæ est sufficiens ad purgationem indicendã, dũmodo apud graues viros sit diuulgata. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde quatũ ad primã cõclusionẽ ꝙ ille q ludit cũ falsis taxillis teneat indistincte pecuniã restituere, qa ista est vera conclusio. tenet Ioan.And. & alii maxime Imo.in c.clerici.extra de vi.& ho.cleri. & sanctus Tho. secũda secundæ, q.xxxij.& Pisanella in litera l.in verbo ludus.in ver. vtrũ q fraudulẽter ludit.& multa alleg. Imo.in d.c.clerici. Sed quia d.Ang.hic allegãdo Bal. in ru.C. ḋ cõdi.ob tur.cau.dicit ꝙ teneẽ ẽt furti, ego credo ꝙ directo furti nõn teneẽ tanq̃ latro vt possit furca suspendi. Sed teneatur saltẽ in hoc vt extra ordinẽ possit puniri aliqua pœna:& ideo Bal.in rub dixit, vel extraordinarie põt puniri, istã partẽ credo verã sicut faciunt isti barri q dant alicui æs affirmãdo hoc esse aurũ, nã hoc nõ est furtũ ꝓprie, sed contra tales po est agi tanq̃ cõtra dolosos, vt est casus in l.si id quod aurũ.& ibi dixi.ff.de ver ob.idem qñ isti barri suppignorãt æs pro auro, nam tenent crimine
b stellionatus,[b] vt est casus in l.j.§.fi.cum gl. ff.de pig act.ergo nõ est furtum, quia alias non esset crimen stellionatus. l.pe.ff.de cri. stel. Nec mirũ quia furto nullo modo adesse põt animus nec cõsensus dñi rei subtractæ, qa furtum fit inuito dño.l.i.ff de furt. Sed in istis barramẽtis aliqualiter inest animus & cõsensus illius qui decipitur siue ludendo siue pignorãdo.l.j.ff.de pign. act.Et ita alias rñdi semel cũ fuissem de isto casu interrogatus ab illustriss.duce. Ferrariæ. Et ideo non mirũ si Bal.in d.rub. per disiunctiuã vel, locutus est dũ dixit, vel extraordinarie punitur ille qui cũ falsis taxillis vicit. Itẽ inquantum dictũ est an clericis licitum est ludere ad scachos, adde quod Io. Andr. in c.clerici.vltra supra alleg.tenuit, ꝙ sic.& ẽt ibi sequuntur doc. maxime Abb. & Im. & ibi Abb.dicit ꝙ cõiter doc.tenent istam partẽ, pro qua conclusione allego gl.affirmantem hoc in §.interdicimus.in auth. de san.epis.& illa gl. nõ loquitur ꝑ verbũ forte, vt fecit gl.in d.auth.interdicimus. C.de epis.& cle.Idẽ voluit Inn.ĩ c.lator.extra de ho.& Archi.in c.epi.xxxv.dist.& Odof. in d.auth.interdicimus, vt refert ibi Al.de Rosa.& ibi Alb.dicit ꝙ Mar.fili.tenebat con-
3 trariũ.†Ego non recederẽ à cõi opi. ꝙ imo clerici possint ludere ad scachos, & ita dicit Ful.in d.aut.interdicimus C.de epis.& cle. & dicit ꝙ aliqui allegãt vnã gl.in contrariũ in c.clerici.& in c.qm̃.de vit.& ho.cle.& ꝙ nunq̃ inuenit illã gl.nec in hoc debemus tenere opi.vltramon.Pe. Cy. Iac.de Aret.& aliorũ. Limita tñ ꝓdicta nisi cleric⁹ luderet ad scachos causa auaritiæ & cupiditatis. Ita dicit Arch.scḋm Lau.ĩ d.c.episcopis xxxv. dist.sequiẽ Imo.in d c.clerici.in ix.col. q dicit ꝙ ẽt isto casu laicis nõ esset permissũ in foro cõscientiæ, dicit tñ ꝙ ex quo ludus est in se permissus, non teneẽ restituere victo, nec distribuere inter pauperes Christi. Sed vr̃ isto casu quòd debeat agere pœnitẽtiam de cupiditate & auaritia sua. Sed Abb. ibi est in cõtraria opi. ꝙ saltem pauperibus sit id quod vincitur erogandũ cum causa cupiditatis & auaritię luditur. Et omnino adde d Ioan.de Imo.in l.si quis cum sciret.ff.
4 de verb.obl.†optime loquentem qñ clericis & laicis sit licitum ludere in istis ludis q̃ consistunt in ingenio, & ibi etiam ponit an sit restituendum, & quid in foro cõscientiæ qñ luditur causa auaritiæ vel cupiditatis in istis casibus & quare ludus ad alea s sit ꝓhibitus, vide Old.in consi suo lxxviij. qu. allegat Archi. in c.eps.xxxv.dist.Item adde ꝙ Abb.in d.c.clerici.in pe.col. dicit ꝙ licet

sit

c sic permissum ludere & ad scachos c & ad alios ludos q consistunt in ingenio, tñ nō licet ludere ī maxima quãtitate, iuxta d. aut. alearū vsus voluit dicere q licet ludere vsque ad vnū aureū, vt dicit d. Ant. & sic vltra aureū vincitur opus est restituere victo. Sed Imo. in d. c. clerici. dicit vnū periculosū verbum in vj. col. q licet nō liceat de iure positiuo ludere nisi vsque ad vnū aureū in istis ludis permissis in ingenio, tñ de cōsuetudine vr derogatum illi legi, pro qua cōclusione facit quod dixit Bal. in d. l. alearum vsus. qui dixit ēt quod vr derogatum illi legi per cōsuetudinem. & Sali. in d. l. alearum vsus. allegãdo sanctū Tho. & Ray. an aūt ludus tabularū seu azardi sit ꝓhibitus quo ad hoc vt ludens teneatur restituere id quod vicit. dicam infra in hac eadem gl. dum tractabo materiam, qñ ludens & vincens tenetur restituere id quod vincit. Et de ista materia adde doc. in c. inter dilectos. extra de excessib. prӕla. maxime Moder. & Ang. in l. fi. §. j. ff. quarum rer. actio non datur, dicit ludū scachorum permissum esse, & an prӕdicta militent in foro cōtentioso vel in foro poli. dic remissiue, vt infra dicã in vlti. addi.

b Stellionatus. Adde an tu & vide Old. in consi. lxxiiij. & de hac materia vide plene per do. Parid. de Neap. in suo tra. de ludo. & per Barba. in consilio incip. inscribitur ni fallor. quod est nume. vij. in j. vol. Ber.

c Ad scachos. Adde cū ludus nō est prohibitus, & clericus nō stat in fraudibus, an ludēs incurrat irregularitatē, vide Cal. in ti. de accu. consi. vij. Ber.

5 *Domus in qua luditur debet publicari.*
6 *Ludum tenens quam acriter puniatur.*
7 *Ludens non solum punitur sed etiam particeps, & ideo si statuto imponatur pœna ludētis cōprehenditur etiã particeps seu socius.*
8 *Ludum tenens quando possit impune offendi.*
9 *Ludere quomodo quis dicatur compelli.*
10 *Vidua & pupillus an puniatur pœna quòd domus eorum publicatur si in illis luditur.*
11 *Statutū puniēs ludentem, an puniat participē.*

5 ANGE. † Et viso qđ ludus est ꝓhibitus videamus quas pœnas patitur ludēs. Et primo sciēdū est quod illa domus in qua ludit debet publicari, vt d. auth. alearū vsus. ibi domibus eorū publicatis, quod forte debet intelligi, nisi illa domus fuisset cuiusdã pupilli vel viduӕ. l. j. C. de fal. mone. & ibi hoc in simili vult Cy. & idē in domo miserabilis personӕ. arg. no. per Cy. in l. j. C. qñ imp. inter pup. & vid. Et idē si dñs domus licet sit maior, ignoret quod ibi ludat, qa non publicatur. argu. no. per Sal. in l. j. C. de fal. mo. in fi.
6 † Secundū sciendū est & bene notã. qđ ille qui retinet ludū, acrius punit, qñ si percutiatur & verberetur talis iniuria non est punienda a, nec ex tali iniuria nascitur actio quãdocūque, & vbicunque sibi facta fuerit, & sic siue tpe quo luditur, siue alio tempore, siue in loco i quo luditur, & ipse ludum retinet siue alio tēpore, vt sentit Bar. & est tex. in l j. in prin. & §. j. ff. de alea. ibi, vbicūque & quandocūque &c. Quod ego intelligo procedere qñ alibi percutiatur quã in ludo. dummodo occasione ludi fuerit percussus, alias iniustum vr quòd semper & omni tpe & omni loco impune possit offendi, qñ saltē iudex ex officio suo possit percutientem punire saltē ad vindictã publicã vindicandã, vt l. nō solū. §. quanquã. ff. de iniur. & ibi Bar. Sed si occasione ludi fuerit percussus vbicunq; tunc percutio est impunita quod est singulare. Itē patitur alias pœnas: qa si de domo in qua luditur tpe quo ludit fuerit aliquid furto subtractū, siue à lusoribus, siue à quocūq; alio nō habet retinens ludū actionem, non tñ pœnalem furti, sed nec ad rei persecutionem, vt est tex. not. in d. l. j. §. j. ibi impune fit. & in §. ait prӕtor. ff. de alea. potest etiam mulctari. rbitrio iudicis, quoniam retinens ludum ca sa est multorum malorum scilicet blasphemiӕ furtorum depauperationum & homicidii, vt dicta auth. alearum. & docet experientia. Et potest etiam poni in carcere & cōpedibus, vt est tex. in l. i. §. fi. ff. de alea. Nec obst. ille tex. qui dicit, compulit ludere &c. & sic videtur contra illū tatum qui compulit, quia ego generaliter intelligo, & quis satis dicit compellere eo ipso, quod stat cum altari parato, hoc est parat & prӕstat domum & taxillos & scamnum ad ludēdum & lumina, tunc etiam ex suasionibus & istis illecebris & aliis dicitur compellere iuuenes ad ludēdū, qui iuueniles calores refrenare non possunt, vt l. fi. § filius autem. C. de bo. quӕ lib. sicut dicimus in materia Macedon. ani, vt l. j. & iii. & per totum. ff. ad Maced. & ita acriter, intelligo materiã, vt homines abstineãt a tali morbo, quoniam alio modo, nisi vt di

xi non

xi nō cōpelluntur homines ludere inuiti, ergo aliàs dicta lex effectū nō haberet qđ nō est dicendū, vt l. si prætor. in prin. ff. de iudi. & d.l.j.§.fi.ff. de alea. & pōt intelligi ī omnibus alijs q̄ suasionibus, blāditijs, & malitijs, inducunt homines ad ludendū, tunc istis tales dicuntur cōpellere, q̄a nisi fuisset isti non tātū p̄ iuuenes maxime luderetur, quātū luditur, sicut dicimus lenonibus qui nisi eēnt, adulteriū nō ita sæpius cōmitterentur, vt l. 2. §. ij. ff. de adul. tunc æquissimum esse arbitror quòd tales persuasores tanti mali possint mulctari, & in vinculis poni, quod no. † Tertio aduertas, q̄a nō t̄m ludēs
7 punietur, vt infra dicam, sed & ipsius ludi participes licet ipse non ludat, vt est tex. in d. auth. interdicimus. Et sic si statuto īponitur certa pœna ludenti comprehēdetur ēt à tali pæna particeps siue socius in ludo, vt quando reus pro se & quodam socio suo: ita dici Guil. de Cu. & Bal. in d. auth. interdicimus. Nam particeps in ludo dr̄ facere fraudem legi & statuto q̄ ludit per interpositā personā, ideo tenetur. arg. not. in l. non dubium. C. de legi. & l. pupillus. §. per interpositam. ff. de autho. tut.

ADDITIO.

a ¶Non est punienda. Adde quod hoc non videtur procedere in eo qui licitat baratariam, quia tunc facit iure permittendo, ideo pœnam non meretur. l. Gracchus. C. de adul. Ber.

Augusti. Itē inquātū tractatur in ista materia, hic tractatur quas pœnas patitur ludens &c. si attēderemus ad malū qđ facit ipse ludēs multas deberet pati pœnas ipse ludens. Nā reperio quod Arch. in c. episcopus. xxxv. dist. ponit multa mala perpetrari per ipsos lusores. Et h.d. Hosti. in sum. sua in tit. de exces. præla. vers. clericis vero. Et idē voluit Host. in c. inter dilectos. extra de exces. præla. in lect. vbi dixit, nec cum taxillis ludēdo crimina fiunt. Diuinis spretis, vsura, rapina, scādala, vel nuge blasphemia siue faciēdi furti, doctrina, violētia, crimina falsi, & mortis causa, deceptio, p̄ditio que t̄pis. Adde desideriū corruptioq; iūgis p̄redictis adulatio, vita q̄ turpis, & iō ludus appellat crimē, vt est tex. in proœ. digest. §. illud vero. & ibi Bart. q̄ dixit, qđ si statuto cauet, quod bannitus propter crimē possit impune occidi, qđ si [illegible] occidit q̄ fuerit bannitus propter ludū, poterit impune occidi, & vide tex. in d. c. inter dilectos. & legitur etiā in sacra scriptura q̄ maxima pœna afficiunt ludētes. Nā Cirillus scribit inter miracula Hieronymi, quod fuerūt tres q̄ ī tyro ludebant & in cōtemptū Hieronymi finē ludo non imponentes terræ hiatu absorptos. Itē refert Cirillus aliū ludētē fulmine illico percussum fuisse. Itē & refert aliū q̄ delectabat in ludo Ruffum nomine dānatū fuisse. Itē adde qđ & lex ciuilis afficit ipsum alijs pœnis. Nā lex p̄sumit ipsum ludētē dilapaditorē bonoꝝ suorū, & ita lex p̄sumit ipsum vti male substantia sua. ita dixit Bal. in auth. qđ locū. C. de col. ī fi. qđ bene no. ad materiā. l. vbi adhuc. C. de iur. do. cū si. Itē adde qđ valeret statutū in pœnā illius q̄ tenet ludū ī domo sua, q̄ domus vbi ludit̄ cōburetur, ita p̄supponit Bal. in l. cum p̄ponas. C. de nau. fen. Et dicit ibi Bald. qđ isto casu suppellectilia, quæ sunt ī domo nō deberent comburi. Limita t̄n nisi essent instrumenta & suppellectilia apta ad ludū vt scānū super quo luditur & similia. ita dicit
8 Bal. in d. l. cū p̄ponas, qđ no. † Itē adde qđ inquantū dictū est supra, q̄ ille q̄ est aleator, & tenet baratariā siue ludū in domo, quod incidit in illas pœnas, de quibus supra. s. quia pōt verberari & iniuriari & furari, intelligo de illo qui causa emolumēti & lucri tenet ludum in domo. Ista glo. not. in l. j. in prin. ff. de alea. in vna glos. paruula ibi. Secus ergo esset q̄n vnus nobilis nō causa emolumenti teneret ludū in domo, sed causa recreationis, sicut fit in domibus aliquorum nobilium, & aliorum ī quibus nō cadit præsumptio q̄ causa emolumēti & lucri principaliter faciant. Et istam s̄niā affirmauit Azo in rub. C. de reli. & sum. fune. in fin. scilicet, q̄ causa emolumenti opus est quod aleator teneat ludum ī domo ad hoc vt incidat in illas pœnas, & ibi Azo dicit quod illa regula quæ dicit, quòd aleator pōt vbicunq; iniuriari, hoc verū dicit, q̄n causa ludi iniuriaretur, vt quia dedit malos dados vel malū vitium, alias non pōt iniu-
9 riari, quia iniurians teneretur. † Item adde qđ inquātū d. Ang. hic dicit, qđ ille q̄ compellit aliū ad ludēdū incidit ī pœna de qua s. & satis dr̄ cōpellere q̄n verbis solis ēt inuitat aliquē ad ludēdū, & ita allicit tenēdo ēt ludū in domo. Addatis quòd p̄ hac cōclusione vi tex. in l. j. C. de rap. virg. vbi cū verbis

verbis blandis dr̃ quis, etiam facere raptũ, qui fit cũ violentia aliqua, sed certe teneo contrariũ. Et hãc doctrinã nõ teneo tãquã nimis rigorosam, quia tex. i d. l j. ff. de alea. vr̃ cõprehẽdere vim, maxime tex. in d. l. solẽt. 1 prin. ff. de alea. Vñ cũ illę leges sint pœnales debẽt extẽdi in regula odia. de regu. iur. Nec ob. tex. in l j. C. de rap. virg. q̃a ibi est speciale odio raptoris, sicut alia sunt specialia, ibi . . ñ nõ deberemus extẽdere vnũ

10 casum ad aliũ. † Itẽ inquãtũ dictum est, ꝙ pupillus & vidua nõ cõprehenduntur, vt si ludat in domo ipsorũ nõ incidunt i illas pęnas, de quibus supra, ꝑ l. j. C. de fal. mon. Addatis quod hoc falsum est, si intellexerimus in pupillo qui est doli capax & proximus pubertati, per ea quæ ti adidi in l. j. ff. de verb. ob. & per l. impuberem. ff. de furt. per c. j. extra de deli. puer. l. pupillus. ff. de regu. iur. Præterea tex. in d. l. j. super quo se fundat loquitur in impubere qui quod vidit ignorat, & sic loquitur in fante. Quinimo nec ẽt vidua excusaretur, nisi & ipsa esset ignorãs, secus si sciẽs, vt hr̃ in d. l. j. Præterea in vidua nulla est specialitas, q̃a nõ cõnumerat inter miserabiles ꝑsonas, nisi qñ esset pauper, vel ei denegaretur iustitia, vt Can. post Io. And. i c. ex tenore. de fo. cõp. Alia aũt pœna afficitur ludẽs, q̃a si clericus est & ludat, deponendus est, nisi desistat clericũ xlv dist. c. episco. xxxv. distin. hr̃ in c. clerici. de vi. & hone cler. Quinimo non debet ad ordinẽ ꝓmoueri qui ludis tẽpo-

11 ribus deseruit. xxxiij. dist. c. maritũ. † Itẽ vltimo dicit d. Ange. hic, quod si statutũ punit ludentem punit etiam participem id est q facit ludere per alium. alleg. Bal. & Guil. de Cun. vbi supra. Aduertas tu & adde quod Bal. & Guil. de Cun. amplius loquuntur. s. & quod statutum tale punit. nedum participes, sed ẽt inspectores qui vident ludere illos qui ludunt ad ludũ ꝓhibitũ. Sed addatis quod Albe. de Rosa in auth. interdicimus. C. de epi. & cle. facit mentionem qũo Vbert. de Bob. expresse tenebat cõtrarium quod imo tale statutum non cõprehendit participem nec inspectorẽ, & ita affirmauit Alb. de Ros. in d. auth. interdicimus. & idẽ dicit in . . par e statutorum. q. cxv. q incip. quid si statuto caueatur q̃d ludentes ad taxillos puniantur in decẽ qui dicit, q̃d imo tex. in d. auth. interdicimus, vult cõtrariũ, q̃a ibi inspectores ponunt diuersi à lusoribus. Et idẽ dicit in eo qui iurauit non ludere, quia si supersit ludo non est periurus, quia statuta sunt pœnalia & stricti iuris, iõ ad ꝑsonas nõ ludentes nõ extenduntur, ꝑ l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de verbo. oblig. Sed aduerte, q̃a Raph. Fulg. in d. auth. interdicimus miratur de ista controuersia, inter Vber. de Bob & Guilielm. de Cu. qui videntur contrariari in vna eadẽq; scientia. Et certe mirãdũ est quod in vna eadẽq; lege doct. sint varii, & sint diuersæ opinio & in vna eadẽq; lege sumat argumẽtũ quod sic, alter sumit argumentũ q̃d non, & iõ scientia nr̃a est periculosa difficilis & mirabilis, & ideo tot capita tot sententiæ. Et mihi placent doctores qui delectantur habere diuersos libros & doctores in studio, & ideo dicit Fulg. quod vidit de facto hoc esse verum, quod ille qui dat pecuniam alteri vt ludat est piurus, sicut si ipse luderet, quia particeps, & hoc modo vera est sententia Guil de Cune. Secus si inspectore q vidit ludere, q̃a in hoc videtur verior sententia Vber. de Bob. & dicit sententiæ inhæreo tanquam æquiori.

12 *Contractus celebrati inter ludentes ludo prohibito omnes sunt nulli nec uendens tenetur de euictione.*

13 *Ludo prohibito uincens, an dicatur habere titulo lucratiuo.*

14 *Ludens ludo prohibito, an teneatur satisfacere mutuantibus sibi in ludo.*

15 *Ludenti si tertius mutuet pecuniam, an repetere possit.*

16 *Ludens mutuans collusori, si postea ex interuallo ille qui pecuniã mutuo accepit promittat per stipullationẽ illã pecuniã restituturũ poterit pecuniam mutuatam repetere.*

12 ANGE. † Quarto aduertas, quod omnis contractus celebratus inter ludẽtes ad inuicem non tenet, vnde si ego ludens tecum in ludo vendo vestem, talis contractus non valet, vt noc Bart. in l. si quis cum sciret. in fi. ff. de vsucap. pro emp. nec vendẽs in ludo tenetur de euictione, vt est tex.

13 i l si fil ota. §. j. ff. rer. act. nõ da. † Quæro an vincẽs in ludo ꝓhibito & illicito dicat hr̃e titulũ lucratiuũ, & videtur quod non, vt l. si pa. e . C. de inoffi. testa. i contrarium est verum,

verum, quia quicquid habetur ex maleficio dr ex titulo lucratiuo, vt ff. de dol. except. l. apud Celsum. §. de autore. & ideo filij possunt reuocare vsque ad eorũ legitimã, quod pater eorum in ludo ꝑdicto perdidit: secus si fuisset ludus licitus, vt l. in executione. §. fin ff. de verb. oblig. ita dicit Bal. in l. j. in fin. C. si quid in fraud. patro. quod tene menti.

14 †Quinto sciendum est, quod si ludens mecũ mutuet mihi pecuniã vt luderẽ secũ, vel ille qui retinet ludũ, aliquã quantitatẽ pecuniæ mutuauerit lusoribus, quod tale mutuũ repeti non põt, vt est gl. ord. in l. j. in prin. & in l. fi. in gl. super verb. accipit pecuniã. ff. de alea. Secus aũt si ab alio, vt est gl. in d. versi. accipit pecun. ã &c. quod forte verũ est, qñ talis qui mutuat ignorat, an ille ludere velit vel non: nã si mutuũ fit illi quem scio velle ludere & lusit postea, & pecuniam perdidit licet ego non ludã secum, vr ꝙ ego repetere nõ possim, vt l. verũ §. pe. ff. de mino. ne dicas, ꝙ ibi loquatur in minore, vt ẽt loquitur l. si vero non remunerandi. §. adolescens. ff. manda. qm̃ rñdeo, ꝙ d. l. verum. §. pen. loquitur etiã in minore, qui minor est priuilegiatus & mutat minori priuilegiato, & tñ licet ibi sint in pari priuilegio, potior est cõditio illius qui pecuniã perdidit, facit quod no. Bar. in d. l. si quis cũ sciret. Et ꝑdicta ꝓcedunt, quando luditur in ludis, vt supra prohibitis. Si aũt ludatur in ludo in quo virtus ostenditur, vt in saltando & in currendo, & qui longius proiecerit vnũ iaculum & similia, tunc talis ludus est permissus & pecunia quæ perditur vel aliud vincenti acquiritur, vt not. glo. in executione. §. fi. & ibi Docto. ff. de verb. obli. & est tex. in l. ij. & iij. & pen. ff. de aleat.

AVGVSTI. Itẽ adde ꝙ verũ est, ꝙ contractus factus cũ lusore nõ valet nec tenet, & nec tenetur de euictione. Adde & dic ꝙ verum siue loquamur de ludo proprio siue permisso, vt põt colligi ex dictis glo. & Bar. sed melius per Ange. in d. l. fi. §. j. ff. quar. rer. actio non da. Et pondera ꝙ Ang. ibi vult, ꝙ nec vendens teneatur actione ex empto ad restitutionẽ precij illi emptori collusori, à quo res est euicta, quia dicit, ꝙ ille qui perdit preciũ, non est factus locupletior, scilicet ipse venditor. voluit ergo Ang. ibi secus esse si vendens non perdidisset precium, quia licet de euictione non teneretur tamen ad restitutionẽ preci, per l. ex empt. Et istã partẽ credo veram, & vide aliquid per Imol. in d. l. si quis cũ sciret. & per doc. in l. si quis cũ dotẽ. §. j. ff. sol. mat. & ibi dixi, & per cano. in d. c. clerici. Adde tñ, ꝙ si recte ponderentur verba Bar. & glo. in d. l. fi. §. j. in fin. ff. quar. rer. actio non da. non videtur velle, ꝙ in ludo permisso ꝑdicta procedant, quia põt agi de euictione, ergo contractus tenet, nec mirum, quia si in ludo permisso possum vincere tibi res proprias, quare nõ potes mihi vendere rẽ tuã. Nec obst. ꝙ vltra vnum aureum non licet ludere etiã in ludo permisso, quia hodie per consuetudinẽ est abrogatum illi authẽ. alearum vsus. in hoc vt dixi supra in prima additio. mea, in ista glo. dum tractaui materiã schacorum, an liceat ludere vltra vnũ aureũ, cogita pro nunc.

15 † Item adde in illa materia, an mutuans ludenti possit repetere, quicquid dixerit do. Ang. supra, ꝙ si vnus tertius qui nõ ludit, mutuat pecuniã ludẽti ꝙ datur repetitio. ista est sententia Azo. in summa de relig. & sumpt. fun. & Abb. in d. c. clerici. & affirmat Salyc. in d. auth. alearum vsus. & est sententia Imol. in c. clerici. extra de vita & honest. cleri. & dicit Ioan. And. ibi hoc voluisse. & idẽ affirmauit Imol. in l. si quis cũ sciret. ff. de vsuca. pro emp. dic imo regulariter quod mutuatur in ludo repetitur. Fallit in quatuor casibus. Primus nisi mutuans sit collusor. Secundus nisi sit aleator. Tertius si mutuatur minori ludẽti. Quartus si sibi bonis est interdictum, & dicit ꝙ ista opinio obseruatur in practica, & hoc teneo quicqd dixerit Io. And. in rub. extra de obli. & solu. in additio. Spe. in prin. qui distinguebat secundũ quod dixit do. Ange. hic, an mutuans sciebat illũ ludere vel non. Primo casu non datur repetitio. Secundo sic, quæ doctrina cõfunditur per doctrinam Barto. in dict. l. si quis cũ sciret, quia ludens possibile est, quòd vincat. Sed adde vnicam mirabilem limitationem

16 in hac materia, † quia si pecunia mutuaretur etiam in casu in quo non datur repetitio, puta quia inter collusores pecunia est mutuata, tamen si postea ex interuallo ille qui accipit pecuniam mutuo promittat per stipulationem se illam pecuniam restituturum, vel accipit præceptum inconfessum coram iudice, potest tunc illa pecunia repeti, mirabilis est decisio Albe. galeo. in l. solent.

lent. § i.ff.de aleat. quam reassumit & magnifacit, & sequitur Io. Andr. in addi. Spec. per bonā rationē in d. rubr. de oblig. & solutio. Adde etiā ꝙ Imol. in d.c. clerici. dum tractat istā materiā vr̄ decidere, an etiam ꝑdicta habeant locū inter collusores in ludo permisso inuicem pecuniā mutuantes, & maxime vt infra dicetur Hodie de consuetudine vr̄ derogatum illi authen. alearū vsus. & hodie de consuetudine pecunia nō restituitur quæ perditur in ludo reprobato, per d. auth. alearum vsus. & in fine istarū conclusionum dic t, ꝙ licet de consuetudine hodie in omni ludo pecunia deperdita non restituatur, & sic videtur ꝙ licitum sit hodie ludere indistincte, tñ in practica seruatur illa opinio, vt mutuans possit repetere. Sed fallit in ill s quatuor casibus, & sic sentit ꝙ in ludo etiā permisso ēt per consuetudinem mutuans collusori non potest repetere. Sed aduerte vt supra dixi, si hodie contractus factus inter collusores in ludo licito valeret, idem deberet posse dici mutuum tenere, & daretur repetitio, cogita.

17 *Ludere etiā in ludis uetitis, licitūm est aliquid uescendi gratia.*

17 Ang e. † Et tene menti, quia etiam in ludis vetitis vt in taxillis permissum est, vt aliquid ludatur vescendi causa, vtputa quādo scholares inter se causa solatii ludunt ad aleas vnum edum, vel vnum par caponū, vt est tex. in l. fi. ff. de aleat.

Avgvsti. Tu adde ꝙ Floria dicit, ꝙ d. l. quod in conuiuio. non habet locum in cleric s, quia non licet clericis facere conuiuia, quia debent quotidie clerici esurire, vt not. in c. à crapula. extra de vita & honesta. cleric. c. non oportet. xliiii. dist. Sed aduerte, quia ille tex. loquitur etiā in laicis, n si dicamus ꝙ si fiunt propter luxuria vel lasciuiā, non valeret tam laicis q̄ clericis, & hoc tene quo ad forum conscientiæ, sed iure fori bene valeret & teneret contra Floria. tam in laicis quam cler cis, & si luderent propter lasciuiam tenerentur facere pœnitentiam. arg. not. per Ioā. de Imol. in d. cap. clerici. & per ea quæ supra dixi, & vide omnino Abb. in ista materia ad veritatem permissorum, qui notan. loquitur in d.c. clerici. in penul. col. melius per do. Ant. de Buc. in c. inter dilectos. extra de excess. præla.

18 *Ludentium pœna ludo prohibito quæ sit.*

19 *Ludens ludo prohibito si nolit repetere, uel negligens sit qui possint repetere.*

20 *Ludens uincens & perdens potest puniri arbitrio iudicis de hoc inquirentis.*

21 *Statuto concedente arbitrium officiali contra ludentes ad ludum aZardi, an poterit officialis omnia bona ludentium confiscare.*

22 *Ludens ludo permisso & uincens, an possit ab eo repeti in foro contentioso.*

23 *Ludens ludo reprobato & uincens, an possit ab eo repeti in foro contentioso.*

18 Ang e. † Quæro, quę sit pœna ludentium ad ludos prohibitos? dic ꝙ illud quod vicerunt, coguntur restituere, & cōtra tales ludētes & vincentes, pōt agi ad restitutionē eius quod vicerunt, & cū bonis non tātum falsis taxillis vsque ad quinquaginta annos, vt est tex. in d. auth. alearum vsus. ibi, sed solutū reddatur &c. & ibi non obst. nisi quinquaginta annorum &c. Secundo quòd si vicerunt, & de victis fidem habuerunt, tūc de tali ludo actionē nō consequentur, nec vincenti contra victum dabitur actio, vt d. authē. ibi nulla sequatur condemnatio. Et est aduertendum, ꝙ si filius vel seruus in tali ludo vicerit nō tantū ipsi ad restitutionem rei victæ tenentur, sed etiā eorū pater, vel dominus peculiotenus teneretur, vt est

19 tex. in d. l. fin. ff. de aleat. † Et not. ꝙ si ille q̄ perdidit in ludo vetito non vellet repetere, vel negligens esset ad repetendū quod perdidit, tñ episcopus loci vel fisci ꝓcu. potest repetere, & quando ignoratur cui victū sit, expendetur in piam causam, vel in opus publicum quod aufertur vincenti in ludo, vt d. authē. ibi, opus publicum conuertatur &c qñ autem scitur cui victum est, illi victo restituetur, vt ibi habetur, & ibi not. Bal. an autem quod in ludo perditur possit repeti, vide quod no. glo. & ibi Ant. de But. in c. pe.

20 de vit. & honesta. cleri. † Vltimo scias ꝙ ille qui vic t, & ille qui lusit, potest arbitrio iudicis inquirentis de hoc puniri secundum personarū & delicti qualitatem, siue in publico, siue in priuato ludatur, nec licitū est ludere in specie, nec in genere, vt est text. in d. authē. alearum vsus. ibi, neq; in publicis. & ibi, neque in specie neque in genere, & ibi, puniri &c. & talis inquisitio ꝙ non ludatur nec blasphemetur, potest fieri per episcopum

fco pum loci & iudicẽ fecularẽ, vt in d.auth.
21 ibi, epifcopis locorũ &c. † Tene tñ menti, qđ fi p ftatutũ cõcedatur arbitriũ officiali cõtra ludẽtes ad ludũ azardi nõ poterit vir tute talis arbitrii omnia bona ludentiũ con fifcare, quia arbitriũ intelligitur ſm dignitatẽ eius cui conceditur, vt l.plenũ.§.æquitii.ff.de vfu & habita.fupple tu & qualitatẽ delictorũ, ita dicit Bal.in l.j. C. ne fine iuff. princ.no.qa vt plurimũ per ftatuta dat̃ arbitrium officialibus contra ludentes.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde, quia hic intendo tractare materiã, qñ id qđ perditur in ludo pofsit repeti & in omnibus cafibus, & materia eft amplifsima, & quid in ludo permiffo, & quid in prohibito & quid in foro contentiofo, & quid in foro poli, & confcientiæ, & quia doct. inculcant cafus, quia cafum quẽ debent ponere in foro poli, & confcientiæ ponunt in foro contentiofo & econtra, ideo hic latius me extẽdam q̃ doct. fcripferint. Et primo fcias, quia materia ex amplifsima. & primo tãgit ifta materia p glo in l.fi.ff. de alea.& p gl.in c. clerici. extra de vit. & hon.cler.& ibi p Io. And.Io.Cal. Ant.de But.per Abb.& latius per Imo.latifsime in l.fi quis cũ fciret.ff.de vfucap.pro empto.& per Inno. Ioã.Andr. Anto. de But.& alios in c. quia pleriq;.extra de immu.eccle.& per gl.in c.j.xxxv.diftin.& ibi latifsime per Domi. de fancto Ge mi.qui notãter loquit̃, & p Bal.in rub.ff.de aleat.& p Bal.in quodã confi.fuo, de quo ipfemet Bal.facit mẽtionẽ in d.auth.alearũ vfus.p Hoft.in fumma fua de excef.præla. §.vnico.verfi.clericus feu fub.§.clericus autẽ.& per eundẽ Hoft. in fumma de pœn.§. i.& ibi p beatũ Tho. in fcđa fcđæ.q. xxxij. & per Mod in c.inter dilectos.extra de excef.præla.Sali.in d. auth.alearũ vfus. & fanctus Bernardinus ponit materiã in fuo opufculo de reftitutione & vfuris, & p Pifanellam in litera l, in verbo, ludus.& per Ray. in fumma in fecunda parte, in fi.quem etiã recitat Sali. in dicta authẽ.alearum vfus.& Mod.in d.c.clerici.& Mod.in aliquibus tractatibus de ludo.Sed aduerte, qa non reperio aliquẽ pofuiffe materiã, nifi Imo.in d.c.
22 clerici. & in d.l.fi quis cum fciret. † Et ideo primo quæro, an id quod vincitur in ludo permiffo in foro contentiofo pofsit repeti. Et habetur in d.auth.alearũ vfus, quod nõ, qa ludus eft permiffus. & no. Inn.& Abb. in d.c.clerici.Tene tñ menti quod fi luderetur in maxima quantitate in ludo permiffo poffet peti reftitutio, vt fupra dixi in alia materia fcachorũ, fed hoc eft derogatũ p cõfuetudinẽ, vt ibi dixi, quia etiã in maxima quantitate poffet ludi, & fic nõ veniret reftitutio in foro contentiofo. Limito tamẽ prædicta, nifi luderetur cũ falfis taxillis vel cũ illo qui nõ habet adminiftrationẽ rerum fuarũ, qa filiusfami.vel monachus, qa tunc ex parte ludẽtis qui nõ habet legitimã perfonã luforis, qa filiusfa. vel quia dolofe cũ falfis taxillis ludit, non eft bonus ludus, daretur reftitutio p dicta, per Bal.in rub. C. de condict.ob turp cau.& per dicta doct.in d.c.clerici. Si ergo in foro contentiofo ifta venirent reftituenda, multomagis in foro cõfcientiæ, quia ifte qui vicit, vicit lege non permittente. Si autẽ ifta ceffarent, & quis vinceret ĩ ludo permiffo caufa auaritiæ vel blasphemaret ludẽdo, an id veniat in reftitutione nõ reperio quod de iure pofitiuo ifte talis debeat reftituere ifta. Sed in foro confcientiæ, an ifta veniant in reftitutione. vide qđ dixi fupra in materia fcachorũ in additio.meis.qa Imol. vult quod nõ debet reftitui, fed fufficit agere pœnitentiam de auaritia vel blafphemia.Sed Abb. dicit, qđ pauperibus eft errogandũ. Sed opi. Abb.tutior eft per ea quæ dixit Anto. de But.in d. c.quia plerique.& quia dixi hic cũ falfis taxillis & fic ludus nõ effet permiffus, loquor ego qñ cõfuetudo faceret ludũ taxillorum permiffum, idẽ dico fi luderet cũ falfis chartis vel focius intelligeret fecũ alio focio in ludendo, tunc vbi fit fraus in ludo permiffo femper venit reftitutio de iure contentio
23 fo, & de iure poli per prædicta. † Si autẽ ludus eft reprobatus vt taxillorũ & alearũ, an vincens debeat reftituere. Omnes doc. indiftincte videntur approbare gl.in l. fi.ff. de aleat.quod fic, qđ id debet reftitui. Sed aduerte, quia Imo.in d.c.clerici. & in d.l.fi quis cũ fciret.dicit q̃ hodie eft abrogatũ p cõfuetudinẽ illi legi, quia quod perditur nõ reftituitur, allegat fanctũ Tho.ita voluiffe d.Car.& d.Pet.& Io.Cald.& Io.And.in d. c.clerici.& idẽ vr̃ velle Sali.in d.auth.alearum vfus. Limito tamen prædicta, nifi ille qui vinceret filiumfam. vel monachũ, vel minorem, vel fimiles perfonas cum taxillis

falsis, per ea quæ dixit Sali.in d. l. alearum vsus & per Imol. in locis præallegatis. An autē in foro conscientiæ prædicta militēt, vide longā distinctionem Imol.in d.c.clerici.qui omnes allegat, & in d.l. si quis cum sciret.licēt Card.& Ioan.Cald. & Salic. & Innoc.locis supra allega.multa dicant & diuersa.Dicit tamen Cald.in d.c.clerici.in additio.suis, ꝙ si quis ignarus ludi luderet cū illo qui esset magnus magister aleæ & ludi & taxillorū, tunc indistinctē ille vincens tenetur restituere, ex quo videtur dolo versatus ludendo cum illo ignaro, quam sn̄iam credo militare de iure poli, non contentioso in loco vbi ludus per cōsuetudinē esset permissus. Adde etiam quod id quod vincitur in ludo reprobato non venit in restitutione.vbi ille qui vincit erat in maxima necessitate,& ratio est, quia tempore necessitatis possum furari alium.c. si quis pro necessitate.de fur.Hæc est sententia Richar. in iiij.distin.xv.articu.v.q.iiij.hęc tamē intelligo in foro conscientiæ,sed in foro contentioso si ludus esset reprobatus etiam cōtra existentem in maxima necessitate daretur repetitio,per d.auth.alearum vsus.

24 *Stante statuto quod ludens ad azardum puniatur tanta pœna, si aliquis lusit cum pluribus & pluries uno die uicit & perdidit, an dicatur unus ludus uel plures, & sic an dicatur unum delictum uel plura.*

25 *Ludens, ut supra in uersic. praeced. quando dicatur committere unum delictum uel plura.*

24 Ange. †Quæro si statuto cauetur, ꝙ ludens ad azardum puniatur tanta pœna.
a modo aliquis lusit cū pluribus [a] & pluries vno die vicit & perdidit, an dicatur vnus ludus vel plures, & sic an dicatur vnū delictum vel plura, quoniam si sunt ludi pluribus pęnis afficietur iuxta materiam.l. nunquam plura.ff.de pri. delict.Sed in casu nostro dic, quod vnus tantum ludus dicitur, & sic vna pœna tenebitur, quoniā licet sit hora quod vicerit poterit postea alia hora perdere & multa accidere poterunt perdere & vincere poterit.ar.l.in l.laqueum.ff.de acquir.rer.do.vnde dicitur vnus ludus tantum quousque ipse partes non habuerunt cum pro perfecto & absoluto, vt l.contractus.C.de fide instru.& quod ibi not. licet aliosq; & ad diuersa loca ludentes contulerint, vt l.continuus.in prin.de verb.oblig.& ita singulariter dicit Bar. in d.l.inficiādo.§. infan.ff. de furt.in versicu. pro huius declaratione &c.

ADDITIO.

a ℭCum pluribus.Adde & vide do.Alex. in apostil.in l.inficiādo.§.infans.ff.de fur.& do.Maria. Soci.in cōsi.xxxiij.col.iiij.versi. insuper etiā.

Augusti. Tu autē in hac materia, adde quod vera est ista cōclusio, ꝙ ille q̄ ludit ad azardū toto vno die, & plures vicit & ludit,& perdit etiā quod punitur pro vno de-
25 licto, limita hoc verum,† nisi perdidisset illam pecuniā quā primo extraxit,& postea secundo extraxit aliā, quia dicitur alius ludus,& tunc bis deberet puniri tanq̄ in duobus ludis lusisset. Ista est aurea sn̄ia Bar.in l.Pomponius in negotiis.ff.de nego.gest. q̄ sequitur ibi Bal.Item limita secundo ꝙ est vnus ludus, qn̄ omnes collusores nunquā recessissent. Nam si vnus ex collusoribus recessisset,& postea recessisset licet statim, tunc diceretur alius ludus & bis ludens deberet puniri. Ita limitat Ang. istam materiā in d.§.infans.qui tertio limitat istā materiā ibi nisi statutū puniret, inuentū ludere, quia similes fuerit inuētus, tunc pluries debet puniri, & hæc bene nota.

26 *Ludus quis sit permissus.*

27 *Statuto prohibente ludere simpliciter, licet ille ludus non sit proprie turpis, tamen quia reprobatus uincens tenetur uicto & uia fori & uia poli.*

26 Ange. † In ista tn̄ materia ludi, ego postea vidi Bal.in rub.C.de condict.ob turp. caus.in versi.venio ad secundum quod de ludo &c.Et dicit quod aliud est honoris lusor & laudis amator, & iste ludus est permissus, vt ff.ad leg. Aquil.l.qua actione.§. si quis in colluctatione. Alius est lusor alieni fraudator,& iste ludus nō est licitus, vnde ille qui ludit cū monacho qui non habet propriū, vel cū filiosa.qui lusit patri pecuniā, vel cū institore qui lusit domino pecuniā scienter non solum nihil lucratur, sed furti tenetur arg. l. si seruus cuiusdam ff.de condict.indebiti.Itē dico si lusit cū falsis taxillis, quia furti tenetur nec efficitur dominus pecuniæ.argu.l.falsus.in princ.ff.de furtis

tis. vel saltem extra ordinē punietur & resti-
tuet pecuniam, quia turpitudo est solius vincē-
tis. Alius est lusor naturæ recreator, & iste lu
dus est permissus, vt in d. auth. alearum vsus.
Alius est fortunę tēperator, seu perscrutator
vt accidit in taxillorū ludo, vel vbi fortuna cū
aliquali industria commiscetur, quem ludum
quidam dicunt ex accidenti contra bonos mo
res non per se, sed quasi ex eo multa mala oriā
tur, blasphemiæ, furta, & similia, vt videmus,
vnde videtur quod iste ludus sit turpis ratio-
ne consequentiæ & accidentium sibi. Alij di-
cunt, quod si luditur bona fide parua quanti-
tate siue magna, ludus est permissus, & quod
par periculi causa, quia vterque pariter subia-
cet fortunæ, facit hunc ludum esse permissū,
similis ratio habetur in l. si pater puellæ. C. de
inoffic. testamen. vnde qui bona fide ludit in
foro conscientiæ non tenetur ad restitutionē,
nec confessores faciunt de hoc conscientiam,
quod non est verum, vt supra dictum est, &
patet in d. authen. licet Bald. non dicat, sed san
ctus Thomas dicit, quod vbi de consuetudi-
ne est licitus, vt est in ciuitate mea Aretij in
festo natiuitatis, tunc si quis vicerit non arcta
tur ad restitutionem, nec in foro ciuili, nec in
pœnitentiali. Item dicit Ioan. And. in c. clerici.
de vita & honesta. cler. in nouel. & vide Salic.
in d. auth. alearum vsus. qui recitat verba Ioā.
r Andr. † Si ergo non permitteretur, sed loci
statutum vetaret ludere simpliciter, vel etiam
puniret ludentes, licet iste ludus non sit pro-
prie turpis, tamen quia reprobatus est vincēs
victo tenetur & via fori & via poli, vt d. au-
then. Et si nesciret cui vicerit, debet arrogare
in pauperes, vt extra de iude. cap. cum sit. &
ita dicit ibi Bald. & hoc ibi sequitur. Ego au-
tem latius supra dixi, vnde dic vt supra dictū
est, quod verius puto. Ad vnum aduertas
si statuto dicatur quicunque fuerit inuentus
ludere, vel ad ludum azardi & similia, an in-
telligatur inuentus & captus per familiam,
vel simpliciter inuentus, dic vt dicā infra in
gl. super verbo, dictus Andreas armatus &c.
AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde
inquantum supra tactum est, an hodie alea-
rum vsus sit permissus, & quo ad forum iu-
diciales, & quo ad forum poli, quòd nemo
est qui latius tangat istum passum, nisi Ioan.
And. in d. c. clerici. extra de vit. & honest. cle.
qui dicit, quod d. authen. alearum vsus. ho-
die per cōsuetudinem non obseruatur. Et isto
consuetudo excusat ludentem vt non tenea-
tur vincens quo ad forum iudiciale ad restitu
tionem, & ista consuetudo potest iuuari, quia
sicut vincens in ludo qui consistit in inge-
nio, vt in ludo scachorum vincens non tene-
tur ad restitutionem, ita & in isto ludo qui
partim consistit & in ingenio & in fortuna,
quia ratione mixturæ multa permittuntur,
quæ alias non permitterentur, per cap. sacris.
extra de sepult. Dicit tamen, quod prædicta
non militarent in eo qui vinceret filiofamil.
vel institori, vel monacho, vel illi cui bonis
esset interdictum, vel alias administratio es-
set interdicta, vnde concludit secundum Ho
stien. in summa de excess. præla. sub. §. primo
versicul. clericus. quod vincens nullo modo
teneatur ad restitutionem, dummodo nec
cum falsis taxillis nec per fraudem ludatur, &
essent blasphemiæ & turpia, quæ euenire
solent in ludo, & dicit quod nec confessores
faciunt conscientiam, quæ conclusio an sit
vera. vide per Cardina. & do. Abba. & latius
per Imol. ibi in dicto cap. clerici. quam opin.
in hac materia ego appprobo, & credo quod
nemo in hac materia latius locutus sit & me-
lius quam Imo. in dicto cap. clerici. & in d. l. si
quis cum sciret. Sed melius locutus est in di-
cto cap. clerici. quia paruam facio differentiam
inter ludum alearum & ludum azardi. An au-
tem id quod luditur in parua siue in magna
quantitate veniat in restitutione, vide quæ
dixi supra in proxi. addit. & an id quod vinci-
tur in festis natiuitatis veniat in restitutio-
nem, adde Cardina. in dicto cap. clerici. de cu
ius opin. facit mentionem d. Ioan. de Imo. in
d. cap. clerici. Item adde quod licet Bald. in
rubr. C. de condic. ob turp. caus. nesciuerit al-
legare decisionem beati Tho. in hac materia,
tamen Salice. allegauit ipsum in d. authen. alea
rum vsus. & eius verba de verbo ad verbum
posuit & bene fecit, quia docto. nostri cano-
nist. & legistæ in hac materia vario modo re-
ferunt & intelligunt verba beati docto. & ver
ba sua refert Ioan. Calde. & Imo. in dicto cap.
clerici. & Pisanella declarat in litera l, in ver
bo, ludus. dic vt ibi per eos. Sed nullo pacto
in omnibus istis non recedatis ab opinio. Imo.
in dicto cap. clerici. quicquid dixerit Anto. de
Butr. in d. cap. clerici. & in cap. quia plerique.
extra de immu. eccl. & hęc sufficiant pro nunc
in ista materia.

SVMMARIVM.

1 *Iniuria illata alicui capiendo per vestimenta, an dicatur iniuria personalis.*

a P ER pannos siue caputium a capiendo dictum stochum quē habebat ad latus euaginauit & ipsum.]
1 † An talis dicatur iniuria personalis & illata in corpus. Bar. posuit in pluribus locis, scilicet in l. sed est. per illum tex ff. de iniur. & in l. j. §. hoc aūt edictum. ff de ope. no. nunc. & ibi Imol. in l. licitatio. §. quod illicite. ff. de pub. & Flor. in l. si seruus seruū. §. rupisse. ff. ad leg. Aquil. & l. j. §. hæc autē verba. ff. de his qui deie. vel effud. & vide Bal. in l. ad testiū. §. fi. ff. de testa. & in dictis locis Bar. concludit, quod dicitur iniuria personalis & illata in corpus. & maxime qñ est odium rationabile. Guil. de Cu. & Bal. in l. si qua per calumniā. C. de epis. & cler. faciunt differentiam, an di-
b catur offensa b personalis vel offensa in personam, quia scindere vestes dicitur offensa personalis, nō autem in personam, quia offensa in personam dicitur, quoties persona tangitur, vel quod affixum coheret personæ, vt in capillis, & idem not. Bert. in d. §. quod illicite. vbi late videas vt scias formare accusationem vel inquisitionem, & etiam si statutum puniret delictum commissum in personam, an tunc isto casu teneatur pœna statuti.

ADDITIONES.

a ¶ Caputium. Adde tu quod appellatione caputij veniat vestis. & vide Alex. i cōsi. v. in iij. vol. B.
b Offensa. Adde tu quid sit offensa & quotuplex & vide Pau. de Cast. in cōsi. cxciiij. & ccclxxix. & ibi an frangens ostium vt cognoscat mulierem dicatur inferre vim personalem, & vide Alex. de Imol. in consi. cxvij. in ij. vol. vbi an pax dicatur rupta per raptū filię eius cum quo fuit facta pax. & Ro. in consi. clxxxiij. & cclv. & stante statuto qđ offendens puniatur certa pœna, an habeat locum in eo qui offendit negligendo. vide Ange. consil. lxx. Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde quæ ego late & remissiue dixi in l. j. §. hoc edictum. ff. de oper. no. nunc. & vide & adde Iac. de Are. in l. si quis in graui. § si quis. ff. ad Silla. & Bal. in l. j. § hæc verba. ff. de his qui deie. vel effud. & omnino ibi Bal. in addi. & per Innoc. & Io. And. Ant. de But. & doct. in c. nuper. extra de sent. excom. & vide Bal. in rub. solut. matr. in ij. col. late per Ro. in d. §. quod illicite. qui dicit, quod proprie est iniuria personalis, quādo persona propria offenditur. Et ideo si aliquis ponitur in carcerem priuatū est iniuria personalis, & ideo vera est sententia Innocē. in d. c. nuper. pro quo videtur casus in c. j. §. si quis aliquando. cum §. sequent. de pace tenen. & eius violato. & ideo dicit ibi Ro. etiā quod vera est ista cōclusio, qđ licet iniuriatio verbalis dicatur offensa simplici modo sumpta, attamen non dicitur offensa in personam, & dicit quod in hoc est casus in l. omnes. §. pręterea. C. de epis. & cle. inducendo illum text. hoc modo, quia ille tex. inter ista duo loquitur alternatiue, & hic not. Adde Alb. de Ros. in ij. parte statu. q. xlix.

2 *Iniuria illata fratri meo, an dicatur iniuria personalis quantum ad me, & quando dicatur fieri iniuria personalis alicui.*

a ANGE. † Quæro, an dicatur offensa personalis si fratri meo infertur iniuria. Bart. in l. si
c stipulatus. §. Chrysogonus. c in fin. ff. de verb. oblig. dicit quod non, qm̄ sunt certæ personæ per quas dicor offendi, inter quas non est frater, vt l. j. cum seq. ff. de iniur. Item tunc mihi dicitur fieri iniuria, quādo nomine meo mihi competit actio, vt l. in testamento. de manu. testa. sed non nomine meo, sed fratris mei nomine cōpetit actio, ergo non dicor offendi personaliter. Ang. ibi tenet contrarium per titu. in vsibus feudorū. an ille qui interfecit fra. domi. sui. cap. j. Sed Imo. in d. § Chrysogonus. dicit quod illud. c. est contra Ang. quoniam ibi dicitur, quod si interfecit fratrem domini, non redit feudum ad dominum, & tamen si iniuria fieret domino rediret ad eū, vt in c. j. quæ fuit cau. feud. amit. & sic per iura sua tenet opin. Bar. Ego aūt dico qđ ego sum offensus & iniuria dicitur personalis, licet non in personam meam, vt dixi supra, secundum Guil. Bart. & Bal. nā negari non pōt, quin ego sim prouocatus ad iracundiā, ergo dicor offendi offensione personali, vt d. l. in testamēto vide omnino Bar. in l. j. ff. de his quibus vt indignis. qui eleganter loquitur, & opi. Bar. tenet ad literā Bal. qui ib. in c. d. feu. amit. c. j. §. similiter. dic vt ibi.

c ¶ §. Chrysogonus. Adde & vide Alex. ibi limitantem opin. Bar.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia. Adde Ro. in l. licitatio. § qđ illicite. ff. de publi. & videnda essent dicta Bald. in l. j. C. si quaprēd. po. Et adde dicta Io. And. in regula. frustra. in mercur. extra de reg. iur. Et in ista materia qñ dicatur offensa committi. vide Bar. in l. quidam cum filium. ff. de hæredi. instit. & ibi per Bal. Ang. & Imo. & doct. & Bart. in l. cum te. C. de inoffi. testamen. Bald. in l. si qua per calumniam. C. de episco. & cler. & in l. solam. C. de liber. cau. & per doct. in clem. j. de pœnis.

poenis. Ang.in consi.suo lxxj.& Mod.in q. nostra princi.late scripserunt in d.§.Chrysogonus.in fin.vlti quaestio.

SVMMARIVM.

1 *Admenatio cultelli, bastoni, uel manus, & si non percutiat, an sit punibilis.*

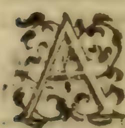

1 Admenavit. contra dictum Titium.] † Nam iste actus solus admenationis cultelli, vel bastoni, vel manus etiã si nõ percutiat, tamen est punibilis, vt est tex.singu. & ibi Bart in l.item apud Labeonẽ. §.si qs pulsatus.ff de iniur. quod no. sed forte in casu nostro cum post admenationem secutum fuerit vulnus & de vulnere punitur, vñ quod de admenatione puniri non debeat, sicut de insultu dixi, puniretur.n.de admenatione, qñ ex ea nõ est secutũ vulnus, vñ qñ ex forma statuti esset maior pęna de admenatione q̃ de percussione, vt supra dixi de insultu i gl su p verbo, insultũ &c. puniet de admenatione sicut de ipso vulnere, ꝙ no. Avgvsti. Tu adde quod Ang.in d.§. si quis pulsatus.in d.l. in item apud Labeonẽ.fatetur in hoc illum. §. esse singularẽ & non esse alibi, & dicit quod proprie illa dicitur admenatio, qñ aliquis manum cõtra alium leuat, velut verberaturus vel percussurus, sed quia non verberat, nec percutit nõ tenetur iniuriarum directa sed vtili, & dicit hoc esse vtile propter statuta quae dicunt qđ percutiens puniatur in decẽ, nã si nõ percutit, sed admenat teneẽ vtili ex illo statuto non ad tantã poenã, quia nõ cõsummauit actũ, vt plene no.in l.si qs nõ dicam rapere.C.de episc.& cler. Sed aduerte, quia dubito de ista decisione, inquantũ loquitur de statuto, quia statuta pęnalia regulariter extra casus suos non debent extendi, in regula, odia.extra de reg.iur.cogita.

2 *Pater percutiens filium, propinquus propinquũ maritus uxorem, dominus seruum, uel magister discipulum, an teneantur.*

2 Avgv. † Quid autẽ si pater percutiat filiũ, vel propinquus propinquũ, vel maritus
a vxorẽ, vel dñs seruũ, [a] vel magister discipulum, an teneantur, vide l.j.C.de emendatio.seruo.& l.j.de emendatio.propinq & vtrobique no.per gl. & doct.& in l.iiii.§.si magister.ff.ad leg.Aquil.& ibi Bar. & Floria.vbi Bar.concludit, quod debet articulare quod tunc monebat corrigebat vel instruebat eũ & ex qualitate instrumenti cũ quo percussit, & percussionis qualitate praesumetur an animo admonitionis, & sic nõ teneatur an causa delinquendi, & sic teneatur, quibus probatis percutiens debet absolui vel deferri iuramentũ purgationis, quod dicit semel fuisse obseruatum Perusij.

ADDITIO.

a ¶Seruum. adde tu qualiter sit permissa castigatio seruorum domino. & vide Alex.in cõsi.lxxv. in iij.vol.& de magistro castigante discipulum, vide Bar.in consi.ciij. Ber.

Avgvsti. Tu omnino adde Sal.Ang. & Sali.& doct. in d.l.j. C. de emendatione seruorũ.& in d.l.j.C.de emẽdatione propinquo.& dicit Ang.in d.l.j.C.de emenda. propinq.quod magistri mechanici hoc faciunt & alii magistri scholariũ, sed nõ magistri & doctores legũ & canonũ qui nõ corrigunt discipulos suos quos nõ habẽt in potestate sicut alii magistri, an autẽ maritus possit verberare vxorẽ, vide Io.And.in addi.Spec.in rub.in tit. de iniuriis. Bar.in l.cũ scias.C.de agricolis & censi.& tex.in auth. sed hodie verberato.C.de repudiis. & ibi doctores, vbi nõ licet marito sine cã fustib. cedere vxorẽ. vide tex.in auth. vt cum de appellationibus cognosc.§. quia vero.qd liceat mulieri diuiti si maritus eã flagellat.

SVMMARIVM.

1 *Vulnerare & percutere quo modo differant.*
2 *Vulnus dicatur an percussio, si ex percussione facta est tumefactio.*

Et ipsum Titium percussit & vulnerauit vna percussione & vulnere in pectore, ex qua.] Inter
1 ista est magna † differẽtia, nam
b vulnerare siue vulnus [b] proprie est, qñ fit scissura vel separatio in corpore, vt est tex.ad literã, & ibi Floria.in l. si seruus seruum.§.rupisse.ff.ad leg.Aqui.percutere autẽ siue percussio est etiã sine scissione corporis, vt ibi habentur, dummodo carnẽ tãgat, qa percutere est cutẽ tangere, vt ibi, & in l.libellorum.in princi.ff.de accusa. vnde sit cautus iudex, qñ non est scissa caro qđ

non dicat in inquisitione vulnerauit, sed dicat percussit.
2 †Quid autem si ex percussione facta sit tumefactio, an dicat vulnus vel percussio. Respond. aut ex tali tumefactione fit scissura carnis latens, licet non appareat, vel oportet quod per medicum scindatur, quia facit saniem subtus, siue latenter, tunc etiam dicitur vulnus, alias non dicitur vulnus, sed percussio. ita no. dicit Bart. in l. prætor. §. qui atrocem. ff. de iniur.

b ¶Siue vulnus. Adde Fede. consil. lviij. vbi q si testes dixerunt quod Titius percussit Seium cũ ense cum sanguinis effusione, an necessario sit intelligendum quod fecerit vulnus, & quid sit vulnus, & quando processit tumefactio, vide Cepo. in consil. xlj.

AVGVSTI. Itẽ adde qđ licet vulnus sit, qñ est scissura, tñ si scissura esset facta cum vngue, nõ dr̃ proprie vulnus, qñ statutũ puniret facietẽ vulnus. Ista vr̃ esse decisio Ange. si recte eius verba põderentur in l. si pignore. § furẽ. ff. de furtis. Nec mirũ, q̃a statutũ puniens vulnus non vr̃ velle punire vulnusculũ, vt pulchre declarat Ange. in l. extat. ff. quod met. cau. qui ponit differentiã inter ferire & vulnus & cicatricem. facit tex. in l. j. in fi. ff. ad Silla. & Bart. in l. edita. C. de eden. & p doct. ĩ l. j. C. de ædil. actio. & ẽt vide Bar. in l. si gemina. in fi. ff. arbor. furt. cæsar. vbi no. differentiã inter vulnus & percussionẽ, & ibi omnino vide Ang. qui ponit, an parua scissura dicatur vulnus. & Bal. in l. si prędiũ. C. de ædil. edict. q vult q modica scissura nõ dicatur vulnus, & dicã infra in glo. vna alia percussione. in pen. additio. & pulchra verba de vulnere. vide per Bar. in cõsi. suo ciiii. incip. cõtra Titiũ processum fuit. vide Oldr. in cõsi. suo lv. q ponit differẽtiã inter percussionẽ & vulnus & sanguinis effusionẽ, & ibi decidit si est probatũ q percussisti me cũ spada cũ sanguinis effusione, p p hoc pprie nõ est probatũ vulnus. adde d. Catal. in tract. syndi. q. cxxxv. q sequit doct. Bar. in d. §. atrocẽ. & dicit, q si sanguis exiuit in modica quãtitate q nõ p̃sumit de percussione cũ sãguine, & dicit q modicũ vulnus nõ hẽt in se delictũ. Et dixit idẽ Cata q. cii. qđ appellatione vulneris nõ venit pcussio faciẽs tumorẽ sine extractione sanguinis, casũ allegat quẽ dicit singula. in l. si seruus seruũ. §. rupisse. ff. ad leg. Aql.

3 *Vnico actu & ictu inferentis si plura resultãt vulnera puta cum bidente, quomodo punietur inferens.*

3 ANGE. †Quid si ex vno ictu & actu inferentis resultant plura vulnera, vt quia cũ bidente. a percussit. Bar. in l. si gemma. ff. arbo. fur. cæs. dicit, quod verba statuti sunt aduertenda, quia aut dicit, si quis admenauerit, & tunc si vno ictu & admenatione plura vulnera inferuntur pro vna tm̃ tenetur. Si vero considerat actum prout infertur in aliquem, vt quia dicit si quis aliquem percusserit, tunc Iac. de Are. dicit aut statutum dicit, quod pro percussione aut pro vulnere. Si pro vulnere, & tunc quot sunt vulnera pro singulis tenetur, aut dicit, si qs percusserit, & tunc pro vno tm̃ tenetur, quia vnus est actus percutiendi. Sed Bart. ibi in hoc casu dicit, quod imo pluribus punietur quia statutum considerat actum qui inferẽ in aliũ q non põt cõsiderari ex parte agentis, quin consideretur ex parte patientis, & ideo pro pluribus tenetur. Sed opi. Iac. de Are. cõiter tenetur, vt no. Flor. in l. iiii. ff. ad l. Aquil. vide omnino Io. And. in mercu. in c. dilectũ. de reg. iur. in vj. vbi vr̃ aliter loq. quã Bar. Ego aut in practica semper vidi obseruari opi. Iac. Et prędicta scd̃m Bar. ibi sunt vera qñ fiunt vno ictu, secus si successiue, vt si percussi in capite descẽdit in spatulis postea in crure, licet sit vno ictu tm̃, q̃a successiue fit, pro omnibus tenetur, vt l. ter eni xa. ff. de verb. sig. Et idẽ si vno ictu in pluribus digitis, q̃a pro pluribus delictis, q̃a loca sunt distincta tenet, vt l. de pupillo. §. q nũciat. ff. de ope. no. nunc. Si aũt percussit aliquẽ & fregit os fractũ facit vulnus, an de vtroq; teneatur. Rñd. qđ duo sunt vulnera & duobus põt puniri, si autẽ de osse fracto & nõ de simplici vulnere inquireret non posset postea de præcedẽti vulnere puniri, quia vulnera pręcedentia tendunt ad frangendũ os, ideo de solo illo tenet. l. si seruus seruũ. §. si illũ. cõiuncta l. illud. ff. ad le. Aql.

ADDITIO.

a ¶Cum bidente. Tu adde & vide Bal. in consil. clxvj. in v. volu. & si quis vno ictu cum instrumento non bifurcato faciat duo vulnera, an debeat de ambobus puniri. vide Ange. in consi. cxc. vbi ponit de illo qui fuit inquisitus a iudice Pisano de vulnere in supercilio dextro si soluit condemnationem, an possit ab alio iudice inquiri de vulnere in supercilio sinistro. & vide Bald. in consil. cix. in ij. volu.

AVGV-

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quod Ang.in d.l.si gemina. indistincte appro bat dicta Bar.in hac materia. Sed adde Alb.de Rosa.in ij.par.statut.q. xxiij.& qd latius examinauit istá materiá Alb.de Ros.in ij par.statuto.q.xxxviij.quæ incip.vij.q.est, si qs vulnerauit aliqué cú forcipe vel furca, q dicit in hac materia quod docto.antiqui cóiter tenét, quod pro vno vulnere tantú quis debet puniri,quádo cú forcipe vel furca vulnerauit,quia vnus est ictus & ab eodé instruméto processerunt, per d.l.si gemina.& quod ibi gl. & alleg.Gand.in tracta.maleficio. hoc voluisse in tit.de pœnis percussis & insultu.vers.sed pone aliquis percussit. & qa ab vna radice ista processerunt,ergo vna l. tolluntur &c.l.fin. C.de nuptijs. Sed dicit ibi Albe. quod putat, quod puniatur pro duobus vulneribus, constat.n. quod sunt duo vulnera & quo ad dolorem & quo ad expensas, per ea quæ ipsemet Albe.disputauit in ij.par. statu.q.xxix.quæ incip.statuto cauetur,q si quis aliqué percussit condénetur in centú.Si vero percusserit in capite in cc. Modo aliquis percussit aliqué in capite & in manu simul vno ictu, an debeat condemnari bis, & in qóne nostra prin.dicit Albe.quod alias daretur materia fabricádi arma,ex quibus vno ictu plura vulnera possent inferri. Non ob.d.l.si gemina.quę dicit,qd si iunctura duarum arború apparet supra terrá, vna est arbor ex quo arguitur quod forpex vel furca bifurcata est vnú instrumentú ex quo concludunt quod vnú est vulnus,quia ista cósequentia est falsa,quia licet si vnú instrumentú bifurcatú, tamé sunt duo vulnera, Ná etiá ex vno ense vno ictu possunt fieri duo vulnera, vnum in capite aliud in brachio,quod exponeretur pro defensione capitis,& idé posset contingere in vna sagitta qua percuteretur quis in brachio tenente clypeum & sagitta vltra penetraret & transiret ad aliam parté corporis, & sic essent duo vulnera.Si ergo ista sunt in instrumento non bifurcato multo magis bifurcato, dicit tamen, quod ista sua conclusio est contra communé opin. cogita. Adde etiam dicta Bal.in l. quicunque.C.de ser.fugi. & limita per Ange. in consi.suo clxxxiij.incip. Titius fuit inquisitus per iudicem Pisanum.

4 *Fugiens si cadat & se vulneret, an insequens teneatur de vulnere. & si percussit in cerbelleria et ex tali percussione sit vulnus in fronte an percutiens dicatur vulnerasse, & quid si eodem loco bis percutiam.*

4 ANGE. †Quid si insequar te, & tu in fuga
b cecidisti b & te vulnerasti nó teneor de vulnere,sed teneor quasi fecerim te vulnerare.l.qua actione.§.proinde.ff.ad l.Aquil. Si quis percusserit in cerbelleria,& ex pcussione cerbellerię feci vulnus in fróte dicor vulnerasse te, vt l.ité mela.in prin.ff.ad leg. Aquil.Si vero eodé loco bis percutiá cósideráda sunt verba statuti, q a aut punitur vulnus,& vnú vulnus est, aut percussiones,& plures sunt, & isto casu p pluribus tenetur, vt l.nunquá plura. ff. de priua. delict.ita dicit Bar.in d.l.si gemina.quod not.

b ¶ Cecidisti. Adde Cepo.in consi.xxix. vbi ponit de illo qui fugit & cecidit in terra & fregit caput.

AVGVSTI. Tu auté in hac materia,adde ea quæ dixit Bal.in l.quicúque.C. de ser.fug. & in terminis nostris vide omnino Ang.in d. l.ff gemma.ff.arbor.furt. cęsar. qui videtur limitare illá conclusioné qn percussi aliqué super cerbelleria,postea cerbelleria fecit vulnus, dic vt ibi per eú, & ét ibi tangit aliá qóné, qn quis eodé loco aliquem percutit, an teneatur percussione bina vel de bino vulnere, & ibi expresse tenet contra dicta Bar.in d.l.si gemina. & allegat bonas rationes & in effectu approbo dicta Ang.ibi cótra Bar.quando ex secunda percussione illud idem vulnus ampliaretur,alias secus.

SVMMARIVM.

1 *Iudex in sua inquisitione debet dicere sanguis exiuit,quia tunc verificabitur,etiam si gutta sanguinis exiuerit, secus si dixerit cum sanguinis effusione.*

ANGVIS exiuit & ipsum percussit.] Isto modo debet iudex loqui in inquisitione,quia túc sua inquisitio verificabitur
c etiam si gutta c sanguinis †exi-
1 uerit, secus autem si dixerit cum magna sanguinis effusione, vel cum effusione sanguinis, vel intulit tale vulnus sanguinolentum, quia tunc est necesse ad prædictorum verificationé qd magna & nó parua sanguinis copia fuerit & exiuerit & pbetur,aliás sequi de' e' absolutoria.ita dicit Bald.in l.ij C.de iure emphy. & est gl.ordin.in c.cú illorú.in verbo, effusioné.extra de sen.excom.& in c.ro.in verbo, effundendum.de elect.in vj.& est tex.xvj. q.ij. cap.reuertimini.q tu latrunculator tene bene menti in formatione tuæ inquisitionis.

c ¶Gutta.Adde & vide tu Bar.in consi.cix.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde quæ dicit do. Abba. in dicto c. cum illorum. extra de senten. excommu. qui etiam no. illam glo. in d. c. ibi. & de illa glo. facit mentionem Ioan. And. in additio. Specu. in titu. de accusa. in rub. in fin. vlti. parte, & ibi infert ad quæstionem statuti imponentis pœnam de vulnere cum sanguine & tempera prædicta secundum doctrinam Bal. in l. si prędium. in fin. j. colum. C. de ædil. edict. & vide quod not. Bald. in l. prima. §. sed & sciendum. ff. de ædil. edicto. in lectura antiqua. Nec inuenio Bald. in l. ij. C. de iure emph. tangentē istam difficultatem, vt allegat iste autor hic, nisi liber meus sit corruptus. Et dicit Rom. in singularibus secūdi anni, singu. xlj. qd̄ incip excapillās aliquē qd̄ excapillās aliquē in pillis vel in barba sine effusione sanguinis tenet in libris decē parti, & in xx. fisco. allegat casum singularē in c. j. §. si quis aliquē de pace tenē. Et dicit do. Catal. ī trac. syn. q. cxxxv. quod si probatū est, quod sanguinis exiuit in modica quantitate non præsumitur de percussione cum sanguine. & idem Catal. in q. cij. an appellatione sanguis veniat aliqua gutta sanguinis. alle. glo. in c. cum illorū. extra de sent. excom. omnino pro intellectu istius glo. vide do. Nellum in tracta. bannito. in ij. parte secundi temporis. q. liij.

SVMMARIVM.

1 *Vulnerato aliquo mortifere, an posit contra delinquentem inquiri de occiso.*

2 *Vulnerato aliquo mortifere, an ex processu de uulnere simplici sequi posit cdemnatio de homicidio.*

3 *Vulnus quod sit mortale quando stetur dicto unius.*

4 *Inquisitione facta de uulnere, si postea mors sequatur, an posit in eadem instantia ferri super morte.*

1 NA alia percusione & vulnere.] † Si autem quis est mortifere vulneratus, an posit contra delinquentem inquiri de occiso. Et primo bene notes quod dicitur vulnus letale iudicio medicorum, & si potes habere plures, nunquam permaneas
a vnius iudicio. a ita dicit Bartol. in l. si rixa. in fin. ff. de sicar. Istam quæstionem ponit Bart. in l. damni. §. Sabini. ff. de dam. infec. & Bal. in l. si quis non dicam rapere. C. de episco. & cleri. & x. colum. quibus modis seu. amit. cap. j. in princ. vbi concludunt, quod non potest inquiri de occiso, quia dum ille viuit, nō potest dici mortuus, vt l. qui duos. ff. de manumis. testam. Item quod mortifere vulneratus dicatur mortuus est ficte, & per fictionem quę non habet locum in statutis, vt l. iij. §. hęc verba. ff. de nego. gest. Idem no. Bal. in l. non quęcunque. ff. de iudic. & vide omnino eundem in c. j. §. furtum. in penult. colum. de pace iura men. firman. Quæro hic loquitur, quando
2 ex vulnere, non dubitatur de morte. † Sed qd si vulnera erant mortalia, an ex processu de vulnere simplici sequi posit condemnatio de
b homicidio. b Bar. in d. §. Sabini. dicit, quod secundum statuta quę actualiter requirunt mortem, tunc non potest sequi condemnatio etiā si in inquisitione dicatur de vulneribus mortiferis, quoniam illa inquisitio non fuit ad hoc proposita. Si autem fuerit ad hoc proposita, vt quia dicit quod intendit etiam de morte inquirere, tunc ex eodem processu posset de morte condemnari & puniri, quia ius superueniens actori ex causa de præterito confirmat ius & iudicium suum, vt l. si rem alienam. §. fi. ff. de pign. actio.

ADDITIONES.

a ¶ Vnius iudicio. Adde tu q imo statur iudi. vnius medici concurrentibus aliquibus coniecturis, quæ adiuuent eius dictum, vtputa si vulnus non est in loco mortali, & quod post vulnus vulneratus superuixerit aliquibus diebus. ita consuluit Bald. in consil. cix. in ij. volu. incip. proponitur quod Titius percussit, & quando vulnus dicatur mortale, & quid si medici referant quod vulnus erat aliqualiter mortale, vel aliquantulum periculosum, & qui sint præferēdi cum aliqui viderunt corpus mortuum, & dicunt vulnus non fuisse mortale, & illi qui viderunt viuum dicunt, quod erat aliqualiter mortale. vide late Cepo. in consi. lxij. & adde quod statur dicto vnius periti cum plures haberi non possunt, & quod sufficiat si talis deponit de credulitate. ita Roma. in consil. xxij. & ibi ēt quod sufficit vnus, licet statutum requirat plures quando procederetur sola facti veritate inspecta, & quando stetur peritis vel saltem dicto vnius vide Alex. in consil. xv. col. penulti. & in consil. xxxvj. in j. vol. & in consi. cxlix. in ij. volu. & vide ad materiam quæ late ponit do. Bartho. Soci. in consil. clxxviij.

b De homicidio. Adde tu & vide Cepo. in cōsil. xlj.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde inquantum incidenter dominus Ange. hic dixit, quod nunquam standum est dicto vnius. an vulnus sit mortale, vel nō. Sed duo medici

ad minus debent haberi. Adde quod Angel. in l.qui luminibus.ff.de seruitu.vrbanor.prædio. multum exclamat dans cautelam iudicibus maleficiorum, vt nunquam iudices stent dicto vnius medici, & sic vnius periti. Sed ad minus duos medicos eligant quorum fama sit præclarior, & ibi dicit, quod si sint in loco periti non tenetur mittere pro eis extra locum. Sed aduerte, an standum sit dicto vnius periti, vel an plures debeant haberi. & vide docto.in §. fina. in l.j.ff. de verbo. obligatio. per Bartol.& Bald.in proœmio Digestorum. in fin. princip. Adde quæ dixi in additio. & in tex. infra in glo.in verbo, cicatrix. vbi tractatur etiam ista materia medicorum,& in l.j. ff.de ventre inspici.& per Bald. in l. rationes. in vj. quæstio.C. de fide instrumento. & ibi Salice. & Bartol.in l.quoties.C.de ponde. auri. lib. x. per Bald. in l. iudices. C. de senten. per Angel. in authenti. vt propona.no.impera.in fin. per Anto.de Butr. & Abba. in cap. proposuisti. extra de probationibus.per Bald. in lege directas. C. de manumisso testamen.

3 †Et breuiter communis conclusio est ꝙ stetur dicto vnius si est electus à partibus. Idem si est de publico deputatus. Idem si in ciuitate non est, nisi vnus quantumcunque do. Abb. in dicto cap.proposuisti.teneat contrarium & male,quia Bart.in l.idem quæ. ff. pro soc. hoc voluit quod si non est nisi vnus in ciuitate nō est necesse, quod extra locum mittatur pro alio. Idem Bart. in tract. de teste.in verbo, lata culpa. Limitat tamen Bald. in proœm.digesto. nisi statutum in loco requireret plures, quia tunc etiam si vnus tantum esset in ciuitate non sufficeret,quia ille numerus taxatus est per statutum. Limitat etiam Bald. in additio. Spec. in tit.de homici.quia statur dicto vnius, quando solus est in ciuitate, hoc verum si bonus homo est. Item adde in principa.q. quam tangit hic d.Ang.ꝙ pro nunc nihil addo, nisi illas additiones quas multū eleganter in hac materia fecit Lud.de Rom.in l.damni.§.Sabini.ff.de dam. infec. qui multum eleganter loquitur. Et omnino Imol.post Ang. in l. in ratione.§.si seruus.ff.ad l.Falc. Et vide vnā pulchram quæstionem Richar. Malum.quæ incipit, Titius vulneratus extitit à Sempronio. qui pro & cōtra,multum eleganter loquitur. & Gandinus in tracta. maleficio. in quæstio. quę incip.an super accusatione de vulnere instituta moriente accusatore &c.Et ad hoc vide Spec. in titu. de accusatore & accusato. & ibi Ioan.And.in addi.§.j.in versicu. sed pone. & versi. quid si vulnerasti.& versic. quid si primo actum fuit de vulnere. Adde Alb.de Ros.

4 in ij. par. statuto.q.xlvj.† vbi etiam disputat an inquisitione facta de vulnere, si mors postea sequatur possit in eadem instantia ferri sententia super morte, & bene faciunt notata per Alber.in ij.parte statuto.in q.lj. vbi disputat si vulneratus consecutus esse centum nomine pœnæ impositæ per statutum propter vulnus,& postea mors sequatur & hæres agit de morte,quid erit de illis centum,& q.lij.disputat idem Albe.an lata sententia absolutoria super vulnere possit agi de morte. Et ista etiam adde infra in quæstio.proxima.vbi nil addam. Et adde Alb.de Ros. q. liij.in ij.par.vbi disputat, si aliquis est mortifere vulneratus, an potestas possit procedere de morte non expectata morte.

5 *Punito aliquo de uulneribus, si postea mors sequatur ex dictis uulneribus, an possit puniri de morte.*

5 Ang e. †Quid si quis sit punitus de vulneribus an si postea mors sequatur ex dictis vulneribus possit puniri de morte dic ꝙ nō,vnde sit cautus iudex ꝙ licet aliquis vellet accusare simpliciter de vulnere quando dubium est de morte ꝙ non permittat,ita etiam quando ipse inquirit ꝙ nunquam inquisitionem formet nisi certus sit de morte vel de vita, vide Bart. in l.nunquam plura.versi. quæro circa hoc. ff. de priua.deli.& in l.senatus.ff. de accu.& in l. prætor.edixit.§.fi.ff.de iniur.quod not.

Avgvsti. Tu autem in hac materia. adde quæ dixi supra in proxi. addit. mea, sed aduerte,quia dubito de ista decisione, quia si hodie de cōsuetudine totius mundi quis non punitur de morte nisi quis vere occiderit, vt dixit Spec.quā alleg.& sequitur Ang. in l.j.§. hæc aūt verba.ff.quod quisque iur.& Rom.in l.damni. §. Sabini.ff.de dam.infec.& interim pendente processu de vulneribus parte instante ad sententiam iudex non potens, nec vides condemnare de morte per supradicta si puniret solū de vulneribus non dubito quin postea de morte posset condemnare iuxta notata per Bar.in d.l.damni.§.Sabini.ff.de dam.infec.

6 *Statuto puniēte uulnus simpliciter, an de omni uulnere intelligatur.*

6 Ang e. †Quæro statutū punit vulnus sim
a plic iter,dic ꝙ intelligitur de magno [a] non de qualibet scissura, siue scorticatura, siue graffignatura,

gnatura, vt est tex. in l. j, in fi. ff. ad Sillan. & in l. j. §. sciendum. & §. vitium. ff. de ædil edi. & not. Bal. in l. fi. C. de ædil. ac. & no. Ang. in l. si pignore. §. furê. ff. de fur. quod bene not. quia vt plurimũ statuta dicũt ꝙ pro quolibet vulnere facto in tali parte personæ soluat tantũ, quia si fecit vnã scorticaturã, licet sanguis exiuerit non tenetur pœna dicti statuti, sed extra ordinẽ arbitrio iudicãtis cõsiderata qualitate scissuræ, & alijs qualitatibus quod est notãdũ, & ita semel vici in practica Perusij me assidente.

ADDITIO.

a ℂ Magno. Adde Alex. in consi. ciij. in j. volu.

AVGVSTI. Tu adde Ang. in l. extat. ff. ꝙ met. cau. qui dicit ꝙ verbum ferire & vulnus non differunt, quia verbum ferire est vulgare tuscorum. Et dicit ꝙ ẽt licet multa iura faciant mentionem de vulnere, tñ etiã de iure habemus mentionem de vulnusculo, per l. j. §. admonet. & l. fabricula. ff. de ædil. act. & ideo pœna statuti loquentis de vulnere nõ habebit locum in vulnusculo, loquitur tamen per verbũ forte. Sed dicit ꝙ pœna forsan erit arbitraria, sed vide quæ dixi supra in alia glo. in verbo & ipsum Titium percussit & vulnerauit. in addit. j. quæst.

SVMMARIVM.

1 *Facies qua dicatur.*
2 *Statutum quod pro furto quis debeat in facie bullari, est contra formam iuris.*
3 *Accusatio vel inquisitio an debeat declarare in qua parte corporis percussio aut vulnus sit illatum.*
4 *Statuto dicẽte quod pro vulnere in facie illato quis puniatur in centũ, & in alia parte corporis in xxv si probata fuerit percussio sed non in facie sequi debet absolutio ab accusatione.*

N facie supercilio sinistro cum sanguinis effusione, & cũ fra-ctura ossis ex qua. j
1 † Quę dicatur facies vt possit sciri de pœna grauãda qm vt plurimũ statuta grauiorẽ pœnã imponunt de percussione in facie quã in alia parte corporis ꝙ de iure fieri põt, vt est tex. insti. de iniur. §. atrox. ibi, veluti in oculo. & ff. eod. l. itẽ apud Labeonẽ. §. si. cum l. seq. Et est sciendũ ꝙ Ang. in l. si quis in metallũ. C. de pœn. dicit ꝙ facies protenditur descensiue vsque ad barbam exclusiue, & inclusiue. siue superius ad capitis capillos exclusiue. Nam tota frons est de facie ex transuerso vsque ad aures inclusiue totaliter maxillas ex parte apparẽti, & dicit ꝙ hoc sentit tex. cũ gl. recte intuẽti. ff. ad l. Aquil. in l. itẽ mela.
2 † in prin. & in d. l. si quis in metallũ. † Ex quo ẽt ibi no. Ang. ꝙ cõtra formã iuris est statutũ ꝙ pro furto quis debeat bullari in facie, quia nõ debet, vt d. l. si quis. quia tale statutũ nõ valet, quia facies hominis nõ debet maculari. igitur &c. sed contrarium de facto seruatur.
3 † Quæro an debeat declarari & apponi in accusatione vel inquisitione in qua parte corporis percussio vel vulnus sit illatum & dicit Iaco. Bu. ꝙ sic de iure cõi, quia eius varietate variatur pœna, quia alias est grauior pro percussione facta in facie quã in alia parte corporis, vt d. §. atrox. & idem si per statutum variatur
4 pœna secundũ diuersas partes corporis. † Ex quo infertur ꝙ si statuto caueatur, ꝙ pro vulnere illato in facie quis puniatur in centum, & in alia parte corporis puniatur in xxv. Si quis aliũ accusauerit ꝙ ipsum in facie percusserit & percussionẽ probauerit, sed nõ in facie ꝙ debet sequi absolutoria, ita refert Sali. in l. pen. in fi. C. de accus. sed de hac vlt. q. vide Bart. in l. senatus. ff. de accu. & in l. denunciasse. §. quid tamen. ff. de adul. Salic. in l. qui de crimine. C. de accus. & ego dixi supra in glo. super versi. in platea communis &c. & infra glos. qui iudex addidit vel detraxit.

AVGVSTI. Itẽ in hac materia adde inquãtum do. Angel. loquitur de facie & allegauit Ang. in d. l. si quis in metallum. dic ꝙ ista fuerunt originalia verba Bal. in rub. C. de vind. liber. qui dicit ꝙ homo constat ex septẽ mẽbris, scilicet maioribus, id est pedibus, tibijs, cossis, inguine, ventre cũ suis interioribus, collo & capite in quo est facies quæ est ad imaginem Dei, quia ibi est forma pulchritudinis & decoris, & ideo dicit ꝙ iudicibus non est licitum pro aliqua pœna mundi faciem hominis cicatricibus deformare, vel nasum amputare, vel extrahere oculos, vel amputare auriculas, quia quicquid est discoopertum facies appellatur. alleg. l. si quis in metallum. C. de pę. Et aduerte quia si recte ponderentur verba Bal. ibi Bal. nõ videtur se concordare cum Angel. quia Bal. ibi multum tale loquitur dum dicit ꝙ quicquid est discoopertu facies appellatur, sequeretur ergo ꝙ guttur & collum quę sunt discooperta dicerentur esse de capite & facie hominis. Sed Ange. in d. l. si quis in metallum, dum diffinit faci in ascensiue & descensiue

siue ex trauerso, nullo modo vult ꝙ guttur & gula & collum contineantur in faciem, nisi dicamus ꝙ si recte verba Bal. pōderentur in d.rub.Bal.ibi voluit quod dixit Ange.in d.l.si quis in metallum.vt gula & collum non veniant appellatione faciei. Item inquantū d.Ange.hic tetigit illam vlt.q.ad de quæ ego dixi in addit.meis,in illa gl.sup verbo,in platea cōis.in gl.super verbo, qui iudex addidit vel detraxit.& quia satis ibi dictum fuit, ideo amplius me non extēdo, & bene notetis ea quæ ibi dicta sunt quia sępe veniunt de facto, sequitur alia glo.

SVMMARIVM.

Cicatrix duplex est.
2 *Cicatrix dicitur excecans faciē, idest deturpās.*
3 *Stante statuto quod super cicatrice non possit fieri condemnatoria nisi medicis adhibitis qui ita iudicēt si cicatrix est notoria iudici, & cuicunque poterit fieri condemnatio medicis adhibitis vel non.*
4 *Iudex semper debet mittere medicos peritiores in loco ad videndū, & referendū cum iuramento, an cicatrix sit remansura vel non.*
5 *Statuto puniente euidentem cicatricem, pœna illius statuti an habebit locum in percutiente in tibijs uel cruribus.*
6 *Medicus an unus uel plures sint adhibendi ad videndum an vulnus sit letale, & cicatrix sit remansura.*
7 *Iudex eligens medicum imperitum ad uidendum an cicatrix sit remansura, si male referat medicus an iudex teneatur in syndicatu.*

CICATRIX & signum perpetuum erat remansurum, & non contentus prædictis dicti Titium.] Vide l.fi.ff. de noxa. & ibi Flori.qui dicit per illum tex.in versi.& cicatricem per illam disiunctiuā aut, quæ debet poni inter diuersa.ꝙ
1 ibi videtur probari posse † duplicē esse cicatricē, vnā deformantē faciē, aliā non deformantē, pro quo est etiā casus in l.ex hac.ff. si qua.pau. fe. dic. ibi, deformitatis. & ibi Flor.& sic vbi ꝑ statuta augetur pœna ꝓpter cicatricem deformantem non sufficit inquirere de cicatrice simpliciter nisi addatur deformante &c.facit.ff.de vsufr.l. locū.
2 §.j. † Et not.quod cicatrix dicitur excecans faciem, id est deturpans, & quæ post sanatū vulnus remaneat, vt.j.q.j.accusatus.& Bal. in l.si quis in metallo.C.de pe.dicit ꝙ cicatrix est quædam scissura apparens in exteriore parte cutis, ex quo sequitur ꝙ per cicatrices & signa dicuntur homines dignosci, vt l.i.§.i.ff.de serui.fugi. de ista cicatrice vide consi.domi.Franc.de Alberg.de Are.
3 † Quæro dicit statutum ꝙ super cicatrice non possit fieri condemnatoria, nisi medicis adhibitis qui ita iudicent & cicatrix est notoria oculis iudicis & cuiuscunque medici sunt vel non sunt adhibiti, potest tamen fieri cōdemnatio, quia in notorijs iudex potest supplere etiam in facto, & ita dicit Bal.
4 in l.i.circa prin.C. vt quæ des. aduo. † Et aduertas tu iudex vt semper mittas medicos peritiores in loco ad videndum iudicādum & referēdum cum iuramēto, an cicatrix sit remansura vel non, vt not. Barto.in proœ.ff.in prin.ver.item not.ꝙ illis &c. & ibi Cy.& Bal.in iii.col.& stabitur dicto medicorum, vt l.qui semel.C.de re mil.Et mēti habeas ꝙ si plures haberi possunt in loco medici ꝙ non sufficit ꝙ vnus referat, nisi plures haberi nō possent, vt in authē.de nō alie.§.ꝙ autem.facit quod no.in l.i.in prin. ff.de ven.inspi. & l.quid tamē §. si arbiter. ff.de arb.ita dicit Bar.in l.si in rixa. circa.fi. ff.de siccar.& idem dicendum an vulnus sit lætale, an membrum sit debilitatū, quod no.de quo dixi supra in verbo, vna alia percussione.& hæc etiam no.Bal.in c.i.in prin. quib.mod.feu.amit.in versi. quid est ꝙ ibi dicitur.& Spe.in ti.de baptis.§.fi.in vers.& hoc quoque no.facit.l.quoties.C.de pōde. au.lib.x.Si tn̄ isti medici inique fuerint arbitrati & retulerint inique ab eorum relatione poterit appellari vel etiam per iudicē qui eos elegerit, poterit eorum arbitriū corrigi, vt est casus secundum vnam lect.& ibi Bar.Bal.& Ang.in l.arbitro.ff.qui satis.cogan.& Imo.in l.fi.in prin.ff.à qui.appel.nō lic Sinautem in eorum relationibus discordant statur peritioribus.arg.gl.c.vt veterū. ix.dist.si sunt pariter periti statur his qui verisimiliora dicunt, vt l.ob carmen.§.fi.ff.de testi.ita dicit Bal.in d.c.j.sinautem in omnibus sint pares pro reo capietur sententia, vt l.fauorabiliores.de regu.iu.ita dicit Ludo.in l.i.§.fi.de verb.obliga. de quibus dic latius vt ibi per eum.

AVGVSTI.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, de cicatrice vide d.Nel.in tract.bannito.in ii. par.secundi temporis.q.lii.qui elegāter loquitur. Et adde quę dixit Ang.in l.extat.ff. ꝙ met.cau.in i.col.qui dicit ꝙ de cicatrice habemus tex.in l.quęro.§.fi.ff.de ædil. edi. & dicit ꝙ duplex est cicatrix, quędā est euidens & periculosa quædam tacta à vestimētis, vt probatur in d.§.fin.iunctis his quę dicuntur per Cy.in l.i.C.de ędil.edict. quem
5 ibi vide per quod dicit Ange.† ꝙ si statutū punit facientem euidentem cicatricem pęna illius statuti nō habebit locum in percutiente in tibiis vel in cruribus quæ calciis tegūtur vel in capite quod caputio tegitur. Sed in eo qui infert cicatricem in vultu vel in manu quoniam hæ partes corporis non sunt tectæ & omnibus euidenter apparent videre volentibus, & nota. Et de ista cicatrice vide Angel. omnino in consilio suo cxliiii.incip. super primo dico sententiam fore nullam.& ibi vide si dubium est an cicatrix.sit remansura vel non, non adhibitis medicis quando sententia sit nulla, & vide ibi differentiam inter cicatricem & signum vituperabile & vide Ang. in lege si venditor.§.primo.ff.de ædil. edict. & dixit domi.Catal.in tractatu syndica q.cxxix.ꝙ nunquam quis potest condemnari de cicatrice nisi ibi perpetuo sit remansura, & an opus est ꝙ medici hoc referant licet mi es reus hoc confiteretur & non statur dicto vnius medici nisi sit salariatus de publico.
6 †Et inquantum supra dictum est ꝙ medici debeāt adhiberi, an vulnus sit lætale vel cicatrix sit remansura an vnus medicus vel duo. Adde ea quæ late dixi supra in gloss. quæ incip.vna alia percussione & vulnere in prima additio.mea,& aliqua pulchra dixi in glo.quæ incip.ex interuallo dictus Titius.in additio.mea.in quæstione secunda, quę incip.quęro quid si ex interuallo. Item inquantum supra tactum est quādo medici & periti in arte se discordant quid faciendum est. Adde tu dicta Spec.in titu.de probatio.§.h.versicu.hoc quæro. & Specul. in titu.de homi.§.primo versicu.sed pone A. & ibi Ioan.Andre.& do.Anto.de But.in c. proposuisti.extra de probationi.& Bald. in proœmio digesto.qui dicunt ꝙ stabitur peritioribus. Si autem scientia & numero essent æquales stabitur illis qui fauorabilius deponunt, etiam si illi qui fauorabilius deponunt deponerent negatiue, licet dicatur magis credi duobus affirmantibus, quam mille negantibus, est & gloss.not.in l. diem profere.§.si plures.ff.de arbit. tamen hoc fallit in criminalibus, vbi testes deponunt negatiue fauorabiliter.text.est singul. cum glos.sua lxxxi.distin.in c.cle.vel continentes quem text.primo reuelauit legistis Bal. in l.data opera.in penulti.char.C.qui accusa.non pos.& sequuntur Moder.in l.i.§.fin. ff.de verbo. oblig. Et in hac materia adde quæ hic dixi in gloss. quæ incip. interuallo dictus Titius in additio.quęstio.vii. & Bal. aliter videtur loqui in c.i.quib. mod. feud. amit. Et tene menti quæ dixit Ang. in lege
7 vtique.§.culpa.ff.de rei vendica. † ꝙ si iudex elegit medicum imperitum qui habet referre an cicatrix sit remansura vel non, & refert quod non, & male, & iudex eum sequatur ꝙ iudex in syndicatu tenetur, quia eligit medicum imperitum cum peritiorem possit habere, & idem dixit in l. ꝙ si nolit.§.mancipium.ff.de ædil edic.& intelligo medicum imperitum quādo est medicus nouellus, vt dixit Ang. in l.i.§. pueritiam.ff.de post.& de illo ... in d.c. vt veterum.facit mentionem ... in l.si vero.§. de viro.ff.solu.ma.in xv.col. & illū text.cū gl.in d.c.clerici.multum magnificat Abbas in c.cum P.manconella.extra de accusa.& do.Abb.in c.ex literis.extra de probat.

SVMMARIVM.

1 *Verba pluribus & pluribus percussionibus intelliguntur de quatuor percussionibus.*

2 *Verba multis vicibus percussit, quomodo verificentur & intelligantur.*

PLVRIBVS & pluribus percussionibus & vulneribus percussit & vulnerauit in dextro
1 brachio ex quibus.] † Dic ꝙ
a intelligitur de quatuor[a] percussionibus, nam vnumquodq; verbum pluribus de per se importat pluralitatem, & sic ad minus duo, vt l.vbi numerus.ff.de testib. ita dicit Bar.in l.si gemina.in fin.ff.arbo.fur.Cęsar. sed proprius loqueremur si diceretur pluries percussit, quia tunc intelligitur de diuersis ictibus ita dicit Bart.in d.l.si gemina.
2 in fi.† Quid si dicat multis vicibus percussit,

ſit, dic quod etiam intelligitur & verificari poteſt in dubio & fauorabiliter in pœna de duabus, vt not. Bart. in l. licet imperator. de leg. j. per illum tex. in §. hoc reſcriptum. ff. ad Silla. facit gl. inſti. de iu. perſo. §. fi. licet prædicta vera ſint, poſſunt verificari in xl. vel maiori multitudine vt eſt text. in cap. latores. de cleri. excom. miniſtran.

ADDITIO.

a ❡De quatuor. Adde & vide Rom. in conſi. ccc j. vbi ꝙ ſi aliquis in capitulo dicat ꝙ Titius poſſedit per plures & plures annos, ꝙ debet intelligi de quatuor, & ſi teſtis interrogatus ſuper capitulo, reſpõdeat ꝙ poſſedit tẽporibus in c. annotatis, quod debeat intelligi de quatuor menſibus, vt ſaluetur a falſitate rationibus, de quibus tibi per eum, & poſſet etiam adduci ꝙ dicitur ſi fiat compromiſſum cum poteſtate prorogandi ſemel & pluries quot vicibus poſſit prorogari. de quo per Bald. in conſi. ccxcix. et ſeq. in j. vol. per Lanfr. de Brixia in tract. de arbi. chat. iiij. col. j. vbi ꝙ poterit prorogari per duas vices.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde ea quæ dixit Bal. in l. fideicom. §. ſi quis decẽ. ff. de leg. iij. qui di it, ꝙ ſi quis in libello dicat ſe pluries percuſſum, ꝙ intelligitur de duabus percuſsionibus, & hoc per illum tex. & vide Ang. in authẽ. de tri. & ſemiſ. §. & ꝙ ſæpe. qui dixit. ꝙ cum verba teſtis proprie debeant intelligi, ꝙ ſi teſtis deponit ꝙ vidit Caiũ percutere Titium pluribus vicibus ꝙ debet fieri condemnatio de tribus percuſsionibus. Sinaũt dixiſſet de plurimis, tũc debet fieri condemnatio de duabus, quia dictio pluries verificatur in duobus, vt l. vbi numerus. ff. de teſtib. Et adde no. in l. ſi poſt tres. ff. de curatio. Et inquã tum tactum eſt quid comprehendatur appellatione multorum. Adde no. in c. ad noſtrã. extra de rebus eccle. non alie. Et adde tex. cũ gl. in c. vidua. xxxiij. diſt. qui text. dicit. ꝙ vidua eſt illa, quæ patet multis. nam gl. propter illud verbum multis, dicit ꝙ opus eſt ꝙ excedat numerum xl personarum, & Alb. de Roſa. in j. par. ſtatuto. q. xxiiij. Adde glo in l. j. ff. de leg. j. & ibi per doc. & ego latiſsime dixi ibi in addi. meis poſt Moder. dic vt ibi.

SVMMARIVM.

1 *Membrum quòd dicatur.*
2 *Digitus an ſit membrum.*
3 *Barba an poſsit dici membrum.*
4 *Membrum aridũ an poſsit dici membrum.*
5 *Membri permutatio an fieri debeat propter membri ſterilitatem & debilitatem.*
6 *Statuto imponente pœnam amputationis manus dextræ. ſi illa ſit arida, an illa erit amputanda uel ſiniſtra.*
7 *Inquiſitione dicente quòd Titius Caium percuſsit in barba cùm barba accipiatur dupliciter alio non docto non cõdemnabitur percuſſor tanquam percuſſerit in facie.*
8 *Digito debilitato an dicatur debilitatum membrum.*
9 *Digitus an ſi membrum.*
10 *Iudice condemnante aliquem quòd amputetur ſibi manus, an intelligatur de dextra uel ſiniſtra.*

MEMBRVM prædictũ remanet debilitatum in dextro brachio.]
1 †Quid dicatur membrũ ad hoc vt dicamus mẽbrum debilitatũ, & mẽbrũ dicitur à metior, ris, qđ eſt diuidere & partiri ſecundum Hugo. & ſic membrũ dicitur, quia corporis eſt pars ſecundum Bar. in l. ij. ff. de pub. iudi. vel ſecundum Bar. Ang. & Imo. ibi mẽbrum proprie dicitur quod in corpore noſtro habet propriam & diſtinctam operationem, vt tangit Ariſt. iiij. metaphy. ad fi. vide omnino Bald. in l. iij. C. de accu. in ver. quæro hic quid eſt membrum. & in
2 ver. quæro an pęna &c. †Quæro igitur primo an digitus ſit membrũ, nã videtur text. in l. non ſunt liberi. coniuncta glo. ff. de ſta. ho. ꝙ non, ſed officiũ membri. dic. vt ibi per doct. & plene per Bar. & Imo. in l. ij. circa fi. ff. de pub. iudi. pro hoc videtur caſus in l. offilius. ff. de edi. quia inter membrũ & digitũ ponitur alternatiua. finaliter ibi Bar. cõcludit ꝙ proprie mẽbrũ eſt illud, & ſic quod habeat locũ in ſtatutis quã habent diuerſa officia vt pes ad ambulandũ manus ad palpandũ &c. alia aũt quæ coadiuuãt iſta, vt digitus proprie appellantur officia mẽbrorũ non aũt membrũ ſecundũ Bal. & Ang. ibi niſi de mente ſtatuẽtis aliud appareat, vt puta ſi ſtatutũ dicit ſi quis abſciderit alicui membrum ſimiliter ſibi abſcindatur, quia ſi digitũ abſcidit ſimiliter & abſcindetur ex relationibus qualitatũ, vt l nonnunquã. ff. ad treb vel dic clarius ſecundum Bal. Ang. & Imol. in d. l. ij. ꝙ ſicut membrũ proprie dicitur ꝙ in corpore noſtro propriam & diſtinctã habet operationẽ, vt tangit Ariſt. in loco præalleg. ſicut ẽt videtur in oculo qui eſt ad videndum, & ſecũdum hoc etiam virilia dicuntur membrum, ſic ẽt l. ſi quis ſeruũ. ff. de ſicca. & idẽ not. Bal. de membro virili in l. iij. in fin. iij. colum. C. de
3 accu. †Quæro an barba poſſit dici membrũ. reſpon-

respondeo secundum Ang.& Imo.in d.l.ij.in fi quòd hoc pôt accipi duobus modis,vno modo pro pilis,vt l.ité apud labeoné.§.generaliter.ff.de iniu.& hoc modo sumpta non dicitur membrum,quia licet pili adhæreant capiti,tamen reuera sunt quid separatum à corpore & nullam operationem habent in eo.S ecũdo modo accipitur barba pro mento, vt x.col. de pa.ten.& eius vio.§.si quis aliquem.& similiter non est membrum quia distinctam non habet operationem in corpore intelligitur secundum eum ꝙ non est membrum instrumétale,sed bene formale,quia dat formam corpori, & sine illa parte corpus esset deforme & imperfectum.vt l.si rem.§.j.ff.de rei ven. vide Bald.in l.iij.C.de accusa.in versic. quæro quid sit membrum. Idem de labijs secundum eum in dicto loco quia labia sunt ianua gutturis & palati, & idem iudicatur de ianua ꝙ de anterioribus, vt l.si vitem.§.ad ianuam.ff.ꝙ vi aut clam. Idem dicunt de dente vt non sit membrum,sed existat intra membra & nõ habet per se operationem propriam sed mediantibus alijs membris, vt l.cui dens.ff.de ædil.

4 edi. †Vtrum membrum aridum dicatur mébrum,dic ꝙ non,quia non habet vitam membri sicut nec oculus lymposus, si autem habet vitam membri, sed est sterilis tunc dicitur mébrum sicut dicitur mulier, licet si sterilis, vt l. quæritur.§.si de sterili.ff.de ædil.edi.Ex quibus Ang.in d.l.ij.infert ꝙ si quis debilitat alicui digitum non debet puniri de membro debilitato nisi in consequentiam manus esset debilitata propter digitum debilitatum, de quo

5 latius infra dicam.†Et per prædicta inferi an propter sterilitatem & membri debilitatem debeat fieri mébri permutatio in alio. de quo remittit ad no.per do. in auth. sed nouo iure.

6 C.de ser. fu.†Et sic videtur velle ꝙ si statutũ imponat pœnam amputationis manus dextræ ꝙ si illa sit arida,& nullam habeat vitam quòd illa non debeat amputari sicut si illam non haberet,sed alia sit amputanda, vt l.ij.C. vt intra cer. temp. sed si habet aliqualem vitam membri, & sic etiam videtur ibi sensisse Bald. Sed Imol. ibi dicit ꝙ imo videtur ꝙ ex quo habet manum dextram illa amputetur.arg.l.penult.ff. de pœn. & pro hoc facit quod dicitur in l.j.ff.ar.fur.ce. quia vitis arida an dicatur vitis ibi habetur.& ibi vide Bartol. & similiter si statutum dicat quod debeat manus amputari sufficit illam amputari, licet Cyn. contra in d.auth.sed nouo iure. Sed Iac. & Bart. ibi tenent contrarium, quia negari non potest ꝙ quamuis sit arida,tamé est ad corporis decorem.& vide Bal.& Flor. in d.authen. Ex quo

7 †Angel.infert ꝙ, si inquiritur contra Titium ꝙ percussit Caium in barba cum barba dupliciter sumatur,vt supradictum est,alio non dicto cum ruditer sit probata inquisitio non cõdemnabitur percussor tanquam percusserit in facie. ita dicit ꝙ de facto vidit Perusij. Quod autem supra dixi ꝙ debilitato digito non dicatur debilitatum membrum, esset primo ad-

8 uertendum †an digitus dicatur membrum, & vt dixi supra l.videtur dicere ꝙ non, sed officiũ membri.vt ff.de statu ho.l.non sunt liberi.in fin.& ibi Bart. & alij doc.& ff. de ædil.edi.l.offilius.In contrarium videtur. c.presbyterum.de cler.egro.& in cap.Thomas.de cor. vitia.quid enim si precioso pictori vel scriptori pollex sit abscissus vel debilitatus,certe tota manus debilitata videtur.l.idem Neratius. §. Iulia. & l. ad leg. Aquil. Ex quibus videtur inferri ꝙ largo modo sumpto vocabulo in totum debilitato tali police vel simili, & manus siue membrum per consequens tanquam connexum debilitatum esse videtur,& hoc si rigorem vel asperitatem quis vellet sequi, verum si quis vellet æquitaté sequi,tunc iudicio meo esset aduertendum ad supra dictam distinctionem qualis esset ille digitus qui debilitatus esset,nam si esset ille qui reddit quasi totam manum inutilem, tunc tenetur tanquam membrum sit debilitatum, alias secus, vt patet per prædicta.ar.l.peculium.§.quadrigę.ff.de leg. ij. Et ideo isto casu tu iudex habeas iudicium medicorum, & in arte expertorum cui stare debeas, & scribi facias in actis, vt l.iij. C. de re mili.lib.xij.qui digitus sit ille qui remanet debilitatus. Et per consequens scire poteris, an ex debilitatione talis digiti dicatur manus debilitata, & etiam scribi facias in actis, an percussus sit scriptor. vel pictor. vel similis, vel non,vt patet ex prædictis. Et de ista materia vide Bald.in l.iij.in fin.iij.col.C.de accus. vbi etiam dicit ꝙ membrum genitale,quia habet distinctam operationem dicitur membrum. quod not.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde ꝙ Bal.in rub.C.de indi.liber.dicit ꝙ homo habet.vij.membra,scilicet pedes,tibias,coxas, inguem cum ventre cum suis interioribus,collo & capite in quo est facies, & dicit quòd ista appellantur membra maiora,& sic Bald.ibi sentit & in homine aliqua sunt membra maiora aliqua minora cum qua doctrina possemus saluare omnia supradicta. Sed

Apo-

Apostolus recte locutus est de istis mẽbris ad Corinth.i.c.xii.quem alleg. Ang.in l.publicorũ.ff.de pub.iud.& Bal.in l. data opera.C.qui accu.in antepe.col.& ibi Bal.dicit ꝙ in corpore nostro multa membra habemus non autem eundẽ effectum habẽt,& dicit ꝙ illa proprie sunt mẽbra quæ habent in corpore nostro per seipsa principaliter actũ,vt manus,pedes,oculi,nasus & aures, dum ergo Bal.ibi ponit oculum pro membro,vel nasum illa proprie sunt parua mẽbra & non maiora mẽbra per ea quæ supra dixi,& dicit ꝙ mammillæ mulieris sunt mẽbrum,nõ autem mammillæ hominis, quia mammillæ mulieris habent officium suum nõ autem mammillæ hominis.Itẽ genitalia hominis sunt membrum,& de barba,& de labiis,an sit membrum dicit cogita,dicit tñ ꝙ digitus hominis nõ est mẽbrum. Sed debilitat membrum digiti mutilatio per l. quæritur.ff.de sta.ho. Sed aduerte in ista materia inquãtum doc.videntur dubitare,

10 † an digitus sit membrum ꝙ Bar.in l. non sunt liberi.ff.de sta.ho.dicit ꝙ si statuto caueť,ꝙ si aliquis alicui aliquod mẽbrũ amputauit, ꝙ idẽ mẽbrũ sibi amputeť. Modo aliquis abscidit alicui digitũ, an puniri possit ex forma statuti,& dicit ꝙ nõ,per tex.illũ cũ gl.qa digitus non est mẽbrum sed officiũ mẽbri ꝑ tex.in l.offilius.ff.de ædi.edi. & dicit ꝙ iã semel de facto fuit interrogatus,& ita cõsuluit de facto,& licet doc. hoc nõ dicãt.Adde ꝙ Bar.hoc cõsuluit in cons. suo.cxcvj.ꝙ incipit q̃ritur nũquid digitus voceť mẽbrum.vbi cõcludit ꝙ digitus non est mẽbrum & multũ se fundat super illo tex.in d.l.itẽ offilius.ff.de ędil.edi.vbi diciť. quod si cui digitus abscissus sit vř quidem membri diminutio,nam dicit ꝙ regula est ꝙ vbi copulatiua oratio poniť inter diuersa,diuersa tantum habet copulare per gl.in rub.ff.de iur.& fa.igno.Sed sic est in d.l.idẽ offilius.igitur.nã dicit,siue ponatur in vim disiunctiuæ,siue copulæ.ꝙ habet in tãtum suum,quia necessario cõcluditur esse diuersum membrũ.Et dicit ꝙ ita tenet Mar.sil. & Odof.in d.l.non sunt liberi.Et istam sententiam tenet Raph.Fulg.& Sali.in d.l.idẽ. offilius.Ang.vero in d.l.idem offilius. facit mentionẽ de doc.Bal.in auth.sed nouo iure.C.de ser.fu.& ibi in d.auth.Bal.etiã approbat doc.Bar.in d.l.ij.ff.de publ.iud. qui limitãdo prædicta voluit ꝙ si de mente statuentis aliud possit cõiecturari. tunc appellatione membri veniret digitus & etiã dẽs. Puta qñ statutũ diceret si quis abscinderet alicui membrum simile mẽbrum sibi ascindatur,quia si quis alicui abscinderet digitũ sibi digitus tũc abscindeť.Et ita etiã voluit Ang.in d.l.idẽ offilius. approbãs doctrinã Bar.in d.l.ii.& sic semper doc.secuti sunt & magnifaciũt doctri.Bar.de qua doctri.semper dubitauit,quia si in statutis verba proprie debẽt capi,vt dicunt do.in locis ꝑalleg. quomodo in istis odiosis extẽdemus homini statuta cõtra regulã,odia. de reg.iur. Et nõ credo ꝙ in pũcto iuris posset sustineri ꝙ si digitus est abiscissus alicui ꝙ ꝓpter statutum ille digitus debeat abscindi. Adde etiã Alb.de Ros.in q. statuto. in ii.par.q.xxiiij. quæ incipit,quid si statuto caueťur ꝙ debilitãs aliũ in mẽbro q̃ dicit etiã ꝙ digitus nõ est mẽbrum dicit tñ ꝙ si ex debilitatione digiti debilitaretur tota manus, ꝙ cõtingit sępe ex debilitatione pollicis,tunc locus esset pene statuti.Et hoc etiã voluit Ang.ĩ d. l.ii.& de materia ꝑ Bal.ĩ c.i.de no.for.fideli.& tene mẽti ꝙ appellatione mẽbri intelligitur de manu. Vnde si statutum dicit ꝙ amputaretur alicui mẽbrũ intelligiť de manu,vt dicit Bal.in l.data opera.circa mediũ.

11 C.q̃ accu.† An autẽ intelligatur de dextra vel sinistra si iudex cõdemnat aliquẽ ꝙ amputetur sibi manus,vide omnino ꝑ Ang.in l.ab executore.ff. de app. Adde Moder.de materia in c.cum ex iniuncto.extra de hære. Adde tamẽ ꝙ de materia ꝙ ꝓprie dicatur mẽbrũ habeas recursum ad dicta Bald. in l.publicorum.ff.de publ. iud. licet pauci doc.habeãt illã lect.qui Bal.allegãdo Bar. in tracta.minoricarũ multũ elegãter loquitur de naso, ore,tibiis,capite,labiis, barba, dente,digito & quid est mẽbrũ instrumẽtale,& q̃d formale, & quid de mẽbro debilitato, an dens sit mẽbrũ dic q̃d no.Bar. in cõs.suo.ci & q̃d de manu an sit mẽbrũ. ibi vide etiã Bar.in cõs.cxcvii. qui ponit de digito,an sit mẽbrũ.& dicit q̃d nõ,& ibi dicit q̃d si digitus ex percussione mutauit formã,ꝓpter hoc nõ dicitur q̃d digitus sit deperditus,de oĩbus istis latissime posuit materiã.d.Cata.in trac.synd.q.cxxxiiii.& idẽ. d.Cata.q.cxci.dicit appellatione capitis cõtinetur collum.in statutis etiam pœnalibus

&

& alleg. Bal. ibi vide. & vide do. Nellum in trac. bannitorum, in secunda parte secundi temporis, in q. li. & ibi quando digitus dicatur membrum, & quid de membro arido & de aliis membris. & vide in q. lxii. in dubio quid contineatur appellatione membri de membro intelligatur.

SVMMARIVM.

1 *Defendere seipsum nō tantum est licitum sibi, sed etiam cuilibet de populo licet defendere offensum.*

2 *Defendens alium si vult euitare opiniones doctorum, quid facere debeat.*

3 *Defensio pro rebus an sic sit licita sicut pro persona.*

4 *Defendere consanguineum, an liceat.*

5 *Defendere offensum an quilibet cogatur qui illum tueri potest.*

T dictus Titius se defendendo percussit dictum Caium cum vno cultello in manu dextra 1 ex qua sanguis exiuit.] † Aduertas ꝙ nō tantū sibimet licet defendere, vt l. vt vim. ff. de iust. & iur. & ibi Bar. & Bal. & alii. & in l. scientiā. §. q cum aliter. ff. ad l. Aquil. & ibi Flo. cū moderamine tamen inculpatæ tutelæ, vt l. i. C. vnde vi. & ibi gl. Cy. Bar. & Bal. & Sal. sed qualiter intelligatur istud cū moderamine, statim infra dicā. Sed etiā cuilibet de populo licet defendere offensum, vt elegāter no. Bar. in l. si quis in seruitute in fi. ff. de fur. & in d. l. vt vim. in vers. quęrit gl. quid &c. & ibi gl. & Cyn. & Pet. in d. l. i. C. vnde vi. facit optime tex. in c. dilecto. extra de sent. excōmuni. in vi. ver-
2 sic. & quidem cum liceat. † Sed aduertas ad tollendas omnes opin. Bar. consuluit in d. l. vt vim. in d. versi. quęrit gloss. ꝙ ille tertius defendens faciat sibi mandari ab iniuriam passo ꝙ ipsum defendat se etiam acclamā-
a do & dicendo accurite [a] accurrite adiuuate & similia verba. vt not. Bald. in l. i. C. vnde vi & tunc defendendo secūdum omnes defendens nō tenetur. arg. l. gracchus. C. de adult. quod dicit Bart. esse notādum in pra
3 ctica. † Quæro an sic sit licita defensio ꝓ
b rebus meis sicut pro persona, dic ꝙ sic, [b] vt l. i & ibi gloss. & doct. C. vnde vi. & Bart. in
4 d. l. vt vim. † Quæro an liceat defendere cōsanguineum, dic ꝙ sic, vt l. lex. Cornel. in princ. ff. de iniur. & ibi gloss. Barto. in d. l. vt vim. & doct. in d. l. i. C. vnde vi. Flor. in d. l. scientia. §. qui cum aliter. & Salice. in l. i. C. de rapto. virgi. quod est intelligēdum etiā si mihi non mandatur per consanguineum meum, qa mea interest. l. i. & ii. & iii. C. de
5 libe. cau. † Quæro cum licitum sit cuilibet
c extraneo [c] defendere quemlibet de populo vt supradictū est, an quilibet qui potest cogatur adiuuare & defendere illū cui infertur iniuria. Bart. & doct. in dicta. l. vt vim. dicunt ꝙ non pro quo allegant gl. in c. quanto. de sent. excom. & tex. in c. dilecto. eo. tit. in vi. & est casus etiam. & ibi doct. in l. metum. §. sed licet. ꝙ met. cau. nec si ille potuit opem ferre & nō tulit dicitur te offendere, vt est tex. & ibi Bal. & Rapha. in l. filio pater. ff. de lega. i. licet non præstādo auxiliū cū possit & negligit videat iniuriāti fauere ac esse particeps huius culpæ, ita dicit ad literā tex. in c. dilecto. de sent. excom. in vi.

ADDITIO.

a ¶ Accurrite. adde Bar. in l. deuotum. C. de meta. lib. xij. vbi quod si aliquis vult me expellere de possessione mea vel amici mei ꝙ vicini & peregrini possunt percutere volentem me expellere. & vide Paul. de Cast. in consi. cxciiij. in primo impressis. vbi quod non permittitur defensio amicis nec vicinis quando offensio est licita. Ber.

b Quod sic. adde tu text. in l. iiij. §. l. duodecim tabularum. ff. ad leg. Aquil. & Bal. in l. si allegas. C. de sicca. adde tamen ꝙ pro re non licet occidere sicut nec pro persona quando res est valoris a duobus aureis infra ita in specie Mathe. not. cxl. limita etiam vt per Bar. in furē nocturnum. Item limita non habere locum in clericis, nec personis ecclesiasticis, quia nō licet occidere ꝓ defensione rerū suarū. tex. in c. suscepimus. extra de hom. & sunt verba Iasi. in l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iur. vide Fran. de Aret. in consi. lxxx. vbi ꝙ pro defensione rerū non licet occidere, & si occidatur puniatur quis de excessu. de quo etiam per Cep. in consil. xix. Ber.

c Cuilibet extraneo. Adde tu & vide in gloss. §. iuris prætextu. institu. de iusti. & iur, per Moder. in c. j. de off. deleg.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde Bar. in l. prohibitum. C. de iure fisci. lib. x. qui dicit ꝙ ibi videtur casus ꝙ illi tantū possunt resistere insultanti qn̄ eorū interest dicit tn̄ ꝙ si sunt amici, insultatus potest ipsos conuocare & etiam sine conuocatione possent venire amici, & vicini per l. ii. §. igitur. ff. de vi & vi armata dicit tamen ꝙ ad hoc vt oppressis citius succurratur cōsuetudine

dine inuentũ est vt oppressi exclament succurrite succurrite, ex quo vr oẽs audientes conuocare. Et de materia vide Inn. in terminis q ponit quid de cõsanguineis, & qd de extraneo in c. si vero. lo. j. extra de sent. excõ & ibi p Mod. & per gl. bonã. xxiii. q. iii. c. nõ est inferenda. vbi bonus tex. q glo. ponit an cogatur qs defendere, & Bar. i l. metũ. §. sed & licet ff. quod me. cau. & vide docto. in c. dilecto. & dicit Bal. in d. l. vt vim. ff. de iusti. & iure q ẽt inimicũ meum possum adiuuare si est insultatus ab alio, & allegat istã rõnem quia propter iniuriam q fit inimico meo offenditur res publica ergo quilibet de populo põt propulsare illã iniuriã & vide Bal. in l raptores. C. de episc. & cleri. qui dicit q si adiuuãdo consanguineum meũ occidã aggressorem q non teneor & remittit ad no. in c. j. de pace tenenda. vide aliquid per Ange. in l. j. §. serui. in fi. & in §. occisorum. ibi in §. si sibi manus. ff. ad Sill. Et omnino in hac materia adde pulchra verba Ang. in l. j. in j. col. C. de rap. vir. qui dicit q illa clamatio requiritur propter extraneos qui veniant ad adiuuandũ sed non requiritur in propinquis. Adde Bal. in l. j. §. si in eo. ff. ad Silla. Adde d. Abb. in c. olim. extra de resti. spo. Aliquid per Ange. in l. is qui aggressorem. C. ad leg. Corne. de sicca.

6 *Statuto permittente vulnerato competente uindictam contra vulnerantem, an tale ius uindictæ possit alteri demandari.*

6 ANGE. Quæro statutũ pmittit vulnerato cõtra vulneratum cõpetentẽ vindictã, an tale ius vindictæ possit demãdari. Bald. not. in auth. de pace iur. fir. in §. iniuria dicit q non. & ide not. in l. vt vim. ff. de iusti. & iur. & p hoc facit æqua ratio quia si statutũ demonstrat specia e personam à qua debet fieri vindicta, ergo ius specialiter concessum tali personæ alteri cedi non potest, pro quo facit tex. optimus in l. seruus si hæredi. in ratione sui. ff. de sta. libe. facit quod notat Cyn. in d. l. j. circa vlti. q. C. vnde vi. vide q notat Bal. in simili in l. j. n fin. cum l. qui viam. in princ. ff. de oper. no. nunci. & l. gracchus. C. de adulter. & q not. glo. in l. cum fundum. in fin ff. de vi & vi ar. & dixi supra in gloss. super verbo, che hai adulterato la mia dona.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde Ro. in l. si quis in graui. §. si maritus. ff. ad Silla. & Bald. in repetitio. l. j. C. vñ vi. in xv. colum. & Bal. in l. accusationis. C. quod met cau. & Bald. in l. ad officium post Cy. C. communi diui. & Pau. de Cast. in l. si cũ dotem. §. transgrediamur. ff. solu. matr. Sed aduertas. q Bal. in l. gracchus. C. de adult. per illum text. dixit contrarium vbi pater qui potest propria author. occidere adulterum potest hoc mandare filio qui impune interficiet. Sed aduerte quia potest responderi ad illum tex. vt respondet Bar. in l. nõ solum. §. si mandato. ff. de iniur. in versi ii. quæro. quia verum q nõ potest alteri demandari nisi filijs. Seu adde Roma. in l. j. §. fina. ff. de ope. no. nuncia. qui pro op. n. Bal. alleg. casum in l. metum. la grande. §. sed & licet. ff. q met. causa. Sed in hac materia nõ recedas ab opinio. communi. Nec obst ille tex. allega. à Roma. quia late respondeo in addi. meis quas dedi in l. j. §. fi. ff. de ope. no. nunc. dic vt ibi & dixi supra in illa glo. che hai adulterato la mia dona.

7 *Defensio quando dicatur cum moderamine inculpatæ tutelæ.*

8 *Fugere non potens quin percutiatur ab aduersario, an licite possit aduersarium interficere.*

9 *Probari quomodo possit aliquid factum fuisse ad sui defensionem, & quo faciet articulos.*

10 *Articuli ad probandum quod fecit ad sui defensionem.*

11 *Præsumitur quis in discrimine uitæ cõstitutus eo ipso quod sibi terror infertur cum armis.*

12 *Probato quod cum armis fecisti insult. contra me, lex præsumit quod eram constitutus in discrimine uitæ*

13 *Probato quod tu cum armis insultasti me satis dicor pbasse quod occidi te ad mei defensionem*

14 *Coniecturis probatur quod quis fecerit ad sui defensionem.*

15 *Insultatum posse cum armis offendere insultãtem, intelligitur quando insultus factus fuit cum armis euaginatis.*

16 *Defensio satis est probata, si testes dicant & deponant quod uiderunt Titium occidisse Caium ad sui defensionem.*

ANGE. Dixi q licita est defensio cum
a moderamine inculpatæ a tutelæ qũo intelligantur dicta verba gl. in l. j. C. vñ vi mul-

tũ laborat. sed Bart. ibi & in l. furẽ. in fin. ff. de sicc. dicit ꝙ dr̃ inculpata tutela qñ aliter se defendere nõ põt, vt est tex. ĩ d. l. sciẽtiã. §. qui cũ aliter. & in dictis locis ꝑ dictã l. leges intelligit si aliter se defendere nõ põt sine periculo rerũ siue ꝑsonæ, vñ nõ debet pati ꝙ dãnificetur ĩ aliquo si dãnũ esset irre

8 parabile. alias secus, vt d. l. furẽ. † Ex quo ẽt infert ꝙ si nõ possem effugere quin me ꝑcutias nisi te interficiã licite possum te interficere quia cũ q̃libet iniuria personalis sit maior quacunq; rea i, vt l. in seruorum. ff. de pœn. & ꝑꝑ realẽ irreparabilẽ possum te interficere. vt d. l. furẽ. ergo fortius propter personalẽ, facit glo. de resti. spo c. olim lo primo ad fi. gl. fi. & extra de homi. c. significasti. de quo ibi oio vide, & istud ẽt dicit

9 Flor. in d. §. qui cũ aliter in princip. † Quomodo aũt posset ꝓbari factũ ad sui defensionẽ. de hoc habes gl ordina. in cle. j. de homici. in gl. j. & ibi Pet. de Anch. qui vr̃ velle ꝙ necesse sit ꝙ articuletur & probetur ꝙ iste erat arctatus & angulatus. ita & taliter, ꝙ neque clamare, neque fugere vel aliter se tuuare poterat, & ꝑ circunstãtias debebit hoc probare, quia in foro contẽtioso sibi asserenti nõ credit. Sed etiam aliud articulare & probare debet, videlicet ꝙ non potuit cum suo honore & saluatione euitare insultum, alias imputaretur ei cur nõ euitasset, vt maius malum euitaret, vt ff. ad le. Aquil. l. quemadmodum. §. si nauis alterã,

10 & ibi Flor. † Ex hoc infertur ꝙ etiam debet articulare ꝙ per illam aggressurã fuit in discrimine vitæ constitutus, tunc videtur ei statim licere aggressorem occidere, vt in l. is qui aggressorem. C. de siccar. & ibi not. & Bar. in d. l. scientiam. § qui cum aliter. dicit facias articulum ad probandum defensionem caute, quia nõ sufficit dicere quod ipse fuit aggressus. vnde tu percussisti eũ. Sed dicas ꝙ tu aliter te tueri non poteas,

b nec ab eo euadere [b] n si cum vi repelleres,

11 quod bene not. † Et ad certas ꝙ quis præsumitur in discrimine vitæ constitutus, eo ipso terror infertur cum armis ita tenet notabiliter gl. in l. v. ff. ad l. Aquil. & ibi Bartolo. dicit in princip. ꝙ eo ipso ꝙ probo ꝙ aliquis veniebat contra me cũ cultello, ꝙ ego occidi eum statim ꝓbata est mea defensio, vt ibi est casus cũ gl. & hoc ẽt tenet Bald. in l. j. C. vnde vi. in lectura ordinaria illius. l. si ex plagis. § tabernarius. ff. ad l. Aquil. & ibi ẽt Bar. dicit qñque ego percutio te antequã me percutias qñ es in actu ꝑcutiendi, tunc in dubio videor facere ad defensam, & hoc modo põt intelligi ibi gl. qñque qs est percussus, & tũc non licet repercutere ẽt incõtinenti. qa hæc esset vindicta, qa iã habita offensa euadi nõ põt, nisi forte percuteret euadens alias offensãs, quas aduersarius volebat infligere de nouo. Si vero non q̃ per-

c cussio [c] præcesserit, dic. vt not. in d. l. j. C. vnde vi. Et hoc casu potest intelligi qñ præsumatur culpa in eo qui prouocauit, facit l. j. § cũ arietes. ff. si quadr paupe. fecis. dic. De hoc etiam vide Sal. in l. 2. C de sicca In tãtum ꝙ Inn. in c. si vero. de sent. excõ. dicit ꝙ sufficit probari ꝙ probabiliter dubitari poterat de offensione, vt fundens se excusaret, arg. d. §. qui cũ aliter. & l. sed & si quæcunque. in princ. ff. ad l. Aquil. & C. qñ lic. se si. iu. vin. l. i. & d. l. is qui aggressorẽ. quod no. Et prædicta procedunt nisi sit miles insultatus à rustico vel robustus à debili, ita ꝙ sine dedecore fugere non poterat, si occidat illum rusticum non punietur. quia vr̃

d se aliter tueri non posse, [d] argu. ff. de condi. institu. l. si filius. & ita dicit Dyn. & Bart. & Cy. & Ang. & Bal. in l. j. C. vnde vi.

ADDITIONES.

a Moderamine inculpatæ. Adde tu an licitum sit cum moderamine offendere cardinalem ꝓ tuitione corporalis. Io. And. in c. fi. de pœnis dicit ꝙ sic & Ange. in l. vt vim. ff. de iusti. & iure. & qñ dicatur fieri cum moderamine inculpatæ tutelæ, vide Cep. in consi. xliij. & consil. xliiii. Bal. in cõs. cc. in iiii. volu. vbi dicit ꝙ defendens dicitur potius pati q̃ agere, & videtur d. Alex. in cons. cix. in j. volu. vbi ꝙ non requiritur necessario ꝙ testes dicant ꝙ aggressus nõ poterat euitare mortẽ, sed sufficit ꝙ dicant ꝙ non poterat euadere iniuriam personalem. & ibi allegat Bar. in cõs. inci. vanitatus. & ꝙ ẽt sufficit si testes deponant de credulitate, licet in alijs non valeat dictum testis de credulitate. Ber.

b Euadere. Adde & vide Ias & Moder. in d. l. vt vim. de iusti. & iur.

c Quæ percussio. Adde & vide Cep. in consi. xlj. vbi ꝙ habẽs plura vulnera præsumitur ꝙ passus fuerit aggressuram, allegat c. in cle. j. de homi. Ber.

d Tueri non posse. Adde qñ qs teneatur fugere. & vide Bal. in cõs. ccij. in iiii. vol. Cep. in cõs. 42. & do. Alex. in cõs. lxxvj. & consi. cix. in j. vol. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde ꝙ in theorica & in practica melior decisio nõ põt allegari qua decisio Bald. & Ange.

ge.in quodā suo consilio, vbi ambo in ciuitate Venetiarū consuluerunt & victoriā obtinuerunt, qa captiuus euasit à pœna mortis, vt de omnibus istis fecit mētionē Ang. in l his qui aggressorē. C. ad legē Cornel. de sicc. qui dixit ꝙ ibi erat tex. & gl. singu. not q̄ cōiuncto text. tradit aduocati formā practicādi cū volunt defendere accusatum prætendens eū nō debere puniri eo ꝙ omnia fecit ad sui defensionem Deberet. n. articulare ꝙ accusator armatus tali loco & tēpore cū talibus armis, insultum fecit, & impetū contra accusatū, causa eū percutiendi cum dictis armis, & tunc dictus accusatus videns se sic insultatū & in vitæ discrimine constitutū, eisdē loco & tēpore vulneribus in dicta accusatione descriptis percussit accusatorē, & dicit ꝙ ista est recte practicādi forma, qa te coarctas ad locū & ad tempus & vulnera ī accusatione descripta, & ita te coarctādo deducis ꝙ cū eras in discrimine vitæ cōstitutus per dictū insultū, tu ꝑcussisti, & dicit ꝙ ista practica est bona qñ accusatus percussit post insultū antequā ꝑcuteretur. Sed si accusatus fuisset primo ꝑcussus nō licuisset ei repercutere ꝑcussorē, nisi ꝓp timorē geminandæ percussiouis, & isto casu ista est practica articulādi ꝙ accusator armatus insultauit & ꝑcussit, & cū se iterū ad percutiendū pararet, dictus accusatus dictū accusatorē percussit vulneribus in dicta accusatione descriptis. Et hoc mō habebit practicā ad defensionem quā aduocati nesciunt articulare, q̄a dicit Ang. ꝙ nesciunt eā cōcludenter deducere. Et subdit ꝙ non debemus illud intueri ꝙ insultatus poterat fugere. nā sufficit solū sibi ꝙ insultatus est & ꝙ erat in periculo, & dicit ꝙ de hoc est casus in d. l. is qui aggressorē. & in l. ꝓxi. q̄ hoc clarius ꝓbant quā aliqua lex quæsit in iure. Vñ dicit quòd nō sentit illis tenētibus quòd tenetur fugere si fuga nō est verecūdia sibi, quia nullo casū tenetur per has. ll. cū sibi sufficerit esse in dicto discrimine. & alleg Bar. hoc voluisse. & dicit ꝙ hoc putat verū & ęquū. Et dicit ista mēti esse tenē. qa lucraberis multā pecuniā. Et sic mirabiliter
12 no. † ꝙ eoipso ꝙ ꝓbo, quòd cū armis fecisti insultū cōtra me, lex p̄sumit quòd erā cōstitutus in discrimine vitæ, & ista ēt approbauit Ang. in l. j. C. vñ vi. Tene tñ mēti ꝙ ille qui primo percussit me & insultauit vr habere animum repercutiendi in dubio. hoc optime probat Salice. in d. l. is qui aggressorem. & Bald. in l. vt vim. ff. de iusti. & iure. & dicit Bald. in. l. j. C. vnde vi. quòd hoc est verum durante rixa quòd ille qui percussit videtur habere animum repercutiēdi. Et nota ea q̄ dixit Barto. in l. sed si quacunque. ff. ad l. Aquil. qui dixit ꝙ si occido aliquem venientem cōtra me cum cultello dicor fecisse ad mei defensionē. Plus dixit Bald. in l. in lege. ff. loca in addi. quòd si video nimicum meum parantē se vt me offenderet possum ego prorumpere ad offendendum ipsum antequam aggrediat me.

Sed istā doctrinā Bald. nō puto verā pro nunc. & gl xxiii. q. i. in summa ult quòd si quis vim facta repellat, potius p̄sumi debet quòd causa defendendi quā vlciscēdi hoc fecerit. Iura n. multū persequuntur autorē rixæ & illū qui primo insultat aliū, adeo ꝙ Bal. in l. is qui aggressorē. C. ad le. Corn. de sicca. dicit quòd ille qui est insultatus in dubio lex semper p̄sumit quod quicquid facit faciat ad sui defensam. & ita dicit Bald. per illum tex. in l. i. §. cum arietes. ff. si qua.
13 pau fe. di. † Ex quibus colligo quod eoipso quod probo quòd tu cum armis insultasti me, satis dicor probasse defensionē meā, s. quòd occidi te ad mei defensionem, quia ego qui sum insultatus habeo præsumptione iuris ꝓ me, quòd postea ego insultatus quicquid facio, facio ad mei defensionem, & hoc modo lex præsumit quod insulatus erat in periculo, iuxta illud vulgare. (Homo assaltato mezo perso ò morto.) Vires enim moltomagis excellunt & excedūt in persona illius qui aggreditur alium quàm in persona illius qui aggressus est, quia insultans est præuisus, insultatus vero non. Et ideo recte voluerunt doctores ꝙ contra insultantem alium & autorem rixæ ista p̄sumantur. Et si diceretur ꝙ do. Anto. de But. in c. olim. in xviii. colū. dum disputat istam materiam. extra de restitu. spolia. dicit allegando Bar. ꝙ ad probandum defensionem illius qui occidit alium, testes non debent deponere ꝙ aliter euadere non poterat, sed ꝙ aliter non poterat iniuriam defensare, nisi illum percussisset. Et Bald. in l. j. C. de
14 confess. circa medium. dicit † ꝙ ad ꝓbandum ꝙ quis fecerit ad suam defensionem, probatur per coniecturas. & ita dicit Petr.

de Anch.in cle.j.de homic.& dicit ꝙ ibi est glo.quia intelligo prędicta militare vbi non apparebit quis primo fuit ille qui aggressus est aliũ, quia tunc opus est ꝙ ista probentur, sed vbi apparet de aggressore, eo ipso ꝙ ꝓbo ꝙ tu in illo loco & tẽpore quibus aggressus es me cũ armis euaginatis, ego offendi te, ꝓbato insultu tuo cũ armis licet in illo loco & tẽpore, statim vulnerauerim te, vel occiderim te, statim dr̃ probari defensio mea, quia signũ est ꝙ in loco & tẽpore insultus erã in periculo vitæ vel alicuius iniuriæ personalis per pdicta, dicit Bar. quicquid velit in l.scientiã.§.qui cum aliter.ff.ad l.Aql. quia expresse cõtrariũ dixit in l. sed & si quacũq; ff.ad l.Aquil.& in terminis hoc dicit Pet.de Anch.in cle.j.de homi. q dixit ꝙ gl.Accur. Bernar.& Ioan in decret.hoc voluerunt, & sic not.tu, ꝙ in practica à glos. nostra nõ est
15 recedẽdum. † Et hæc intelligo vera qñ insultus est factus cũ armis euaginatis, vbi autẽ quis aggressus est me sine armis sed cum pugno, & ego habebã arma & percusi eũ, dic vt dicĩ infra in seq q.quæ incipit, quidã insultauit me cũ baculo. & hoc est quod dixit Bal. in l.j.C.vnde vi. qui dicit ꝙ aduocati volentes probare defensionem aliquã faciunt vnum articulum de arctatione loci, scilicet, ꝙ ille qui erat ita arctatus in illo loco ꝙ alias nõ poterat euadere. nã dicit allegando Bart. ꝙ hoc nõ est necessarium, quia sufficit probare insultum & terrorẽ armorum, quia quicquid postea est factum dicitur factum ob defensam.licet Bal.in l.j.in fi C. quando lic. se sine iudi.vindi. dicat ꝙ ille q minatur mortẽ alicui potest in ipso actu ab ipso occidi, quia non debet expectari primo percuti, melius est enim occurrere in tẽpore, q̃ post exitũ vindicare, & quia illata ꝑcusio nõ potest reparari. intelligo ergo ista quando ille erat in actu percutiendi, q uem
16 cum difficultate ille poterat fugere, † Et aduerte, quia satis est ꝓbata defensio. si testes dicunt & deponunt ꝙ viderũt Titium occidisse Caium ad sui defensionẽ, vt voluit Bar.in consi.suo v. quod inci.quidam Massiolus & de illo consi.facit mentionẽ Sali.& eum approbat in l.solã.C.de testi quod no. singu. Et de omnibus istis vide Sal.in l.j.C. vnde vi.& vide do Catal.in tract.syndic.q. cxcvij.qui dicit in fi.i lius qõ.ꝙ probatur ꝙ quis fecit ad sui defensionẽ, etiã per coniecturas & allegat Bald.ita dixisse in l.j.C.de cõfes.Dicit tñ Rom. in sing.sui primi anni. xxvi.al e.Bal.quòd licet quis probet se occidisse Titium ad sui defensionẽ, debet probare quòd ad sui defensionẽ necessariã hoc fecit, & si nõ probatur necessaria defensio, non obtinet.& alleg.Bal.hoc voluisse.

17 *Insultatus modum excedens in se defendendo, utputa uulnerando potuit se defendere, & tñ occidit, an puniat. de occiso uel de excessu.*
18 *Inquisitus põt probare per fratrẽ propriũ quòd fecit homicidium ad sui defensionem, triaq; sunt quæ requiruntur in defensione.*
19 *Excedens modum in se defendendo, quãdo puniatur in tantum quantum excessit.*
20 *Defensio quõ intelligatur fieri incontinenti.*
21 *Insultus factus fuit contra me sine armis, an possim me cum armis defendere.*

17 ANGE. † Aduertas etiã quia supra dixi cum moderamine inculpatæ tutelæ, quòd si insultatus modum excedit se defendẽdo vtputa vulnerando, potuit se defendere, & tñ occidit, an puniatur de occiso.& dicas ꝙ
a debet puniri solum de illo excessu. [a] casus est sing. in l.si adulteriũ cum incestu. §.imperatores.ff.de adulte.& C.eo.titu.l.Gracchus.& hoc vult Ioã.And. in Specu.de homicid.in rub & in c.significauit.de pœnitẽ. & remis. & Bal.in tit de pace te.& eius vio. in vsib.feud. Quod est verũ qñ excessus est punibilis, vt in d.glo.in d.c, olim.Debet etiã talis se defendens articulare & probare ꝙ hoc fuit incontinenti & non ex interuallo, quia aliter diceretur vltio nõ defensio, quæ vltio non est permissa, vt not.in d.l.vt vim. Et dicitur fieri incontinenti vel ex interuallo iudicis arbitrio iu. attenta qualitate iniuriæ & facti personarum, vt l.iij. §.cum igitur.ff.de vi & vi arm. Ac etiam debet articulare & probare ꝙ ante factum & nõ post factum se defendit, vt not.tex.de homicid. extra in c.significasti. & Bald.in d.l.j.C.vñ vi.vers.extra op. ꝙ an e &c. intelligitur qñ esset tale factum, quod reuocari non potest nec in pristinum statum contraria via reduci: secus si in pristinũ statum reduci possit, quia tunc incontinẽti post factũ licet, sed
18 nõ ex interuallo, vt d.§.cũ igitur. † Et tene menti, & nunquam exeat mẽtem tuam, quòd etiam iste inquisitus põt probare per fratrem proprium, ꝙ fecit homicidium ad sui defen-

sui defensionẽ. ita dicit Bal. & Sali. in l. parentes. C. de testi. quia fiscus tractat de pœna & lucro odioso cũ aliena iactura igit, vt l. si quis cũ vxori. §. j. ff. de fur. Quæro ergo quid importẽt dicta verba cũ moderamine &c. gl. & doc. ĩ d. l. j. C. vñ vi. dicunt multa. Sed Bal. ibi in vers. q̃rit gl. in quo consistat &c. cõcludit & d. l. triplicẽ cõclusionẽ. Primo ꝙ in defensione requiratur factorum æqualitas; ex quo sequitur ꝙ aggressus sine armis nõ põt vti armis nec armis ꝑcutere. Secundo requiritur tẽporis vicinitas vt dictũ est. Nã vt simul fieri dicantur oportet vt simul fieri in ipso cõgressu vel successiue ĩmediate vel quasi ĩmediate, vt d. §. cũ igit. Tertio ꝙ talis & tãta sit expulsatio quãta est necessitas defensionis, hæc nãq; moderata defensio nõ plus faceret q̃ oporteat &c.

ADDITIO.

2 ❡De excessu. Adde d. Franc. de Aret. in consil. lxxx. Paul. de Castr. in consi. cxc. incipi. in causa carceratorũ. Pet. de Ancha. in consi. cclxxxv. Bald. in consi. ccccxxx. in j. volum. & consi. cij. in ij. volumi. & Fran. de Aret. etiã in consi. 54. & Cep. late in consi. xxix. & d. Alex. in consi. 76. & in consi. cix. in j. volu. & in consi. xxiiij. & in consi. cxxxviij. in ij. volu. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde ꝙ vera est ista conclusio ꝙ si insultatus modũ excedit in se defendẽdo punit de excessu tãtũ, & sic de quãto & non de toto, & sic pœna extraordinaria punitur & nõ ordinaria, & hoc pulchre declarat Bal. in l. vt vim. ff. de iust. & iur. qui dicit ꝙ quis põt excedere modũ, aut ex dolo & tũc plus punit, aut culpa lata, & tunc minus, aut leui & minus. Aut culpa leuissima, & hoc voluit Bal. in c. j. de pace iura. fir. quia ille qui est ĩ instãti periculo & pœna magna & metu q̃cquid facit non dr̃ facere animo deliberato, quia motus dolore nõ est in plenitudine intellectus & do. Bald. in d. l. vt vim ꝙ ille qui est aggressus nõ põt habere staterã in manu & ideo si excedit modũ in se defendẽdo non punitur nisi in tãtum inquãtũ excedit, & sic extraordinarie punitur, & hoc ẽt voluit gl. xxiij. q. j. in summa. & Pet. de Anch. in cle. j. de homici. & But. in c. significasti. de homicidio. Et hoc expresse declarabitur ꝑ exemplum infra in illa. q. quæ incipit, quare Titius vulnerauit Seium & statum aufugit. Tene tamen menti prædicta & tempe-

19 pera † ꝙ verũ est ꝙ ille qui excedit modũ ĩ se defendendo punitur intantũ quantũ excessit. Hoc verũ si ex ꝓposito excessit. secus si culpa sic si insultatus fuit in dolo. ita reperio Petr. de Ancha. hoc voluisse in dicta cle. j. de homicidio in fi. tertij notabilis. licet Bal. alle. dixerit in d. l. vt vim.

In dubio aũt nõ ꝑsumitur dolus, sed culpa in eo quia faciendo actũ licitum excessit modũ ista est pulchra theorica. Sali. ĩ l. gracchus. C. de adult. in illa. q. qñ iudex torquẽdo occidit aliquẽ. Sed quis se defendendo facit actũ licitũ, quia vim vi repellere, licet d. l. vt vim. ergo si excessit modũ defendẽdo potius ꝑsumitur culpa quã dolus. Credo tñ quòd in dubio ista remittuntur arbitrio iudicis qui diligenter omnibus cõsyderatis iudicabit an ex culpa lata vel leui ex proposito per doctrinam Bal. in d. l. vt vim.

20 cogita. † Adde ẽt inquãtũ tactũ est qđ opus est quòd incontinenti fiat defensio. quod Ro. in d. l. j. §. qui præsens. ff. de verb. oblig. dicit. quod illa iura quæ dicunt vim vi repellere licet dummodo incontinẽti fiat aliquando si fiat post sex menses dicitur incõtinenti per decẽnium puta si vnus magnus dominus vel potens expellat vnum inferiorem, nam licet etiam in decennio recuperare possessorem suum, & dicetur facta incõtinenti. alle. Hugo. ita dixisse. j. di. in §. ius naturale. de quo dicto facit festum Bal. in l. fina. C. de his qui à non domino, de ista dictione incõtinenti dic vt latissime vltra omnes docto. dixi in d. l. j. §. qui præsens. ff. de

21 verb. oblig. † Et inquantum supra dictum est quomodo dicatur factum cum moderamine inculpatæ tutelæ & dictũ est quòd si sine armis in me insultum fecisti ego armis non debeo me defendere, & ita limita istam materiam vt dicam infra in sequẽti gl. ĩ tex. & additio. quia potest esse ꝙ defensio licita erit cũ armis, licet sine armis ĩ me insultum feceris, vt ibi videbis, & de istis vide d. Abb. in c. olim. extra de restit. spol. q disputat in quo consistat istud moramẽ inculpatæ tutelæ. Sed d. Anto. de Bu ibi latius disputat. Concludit tamen ibi do. Abb. tandem quòd ista relinquuntur arbitrio iudicis. Et vide ea quæ multũ eleganter scripsit Ro. in singu. suis primi anni singul. iiii. quod incipit, an si quis excesserit modum.

22 *Insultauit me quis cum baculo ego ne percuterer eum cum gladio feriui unde mortuus est quæritur an debeam puniri.*

23 *Insultum fecit Caius contra Titium à cuius facie poterat aufugere, non aufugit, imo Caium percussit an teneatur Titius.*

24 *Pisanus vel Perusinus qui sunt bellicosi & quibus esset verecundia aufugere si fuerit insultatus & fugere possit, an fugere debeat.*

25 *Robusto volente percutere debilem cum pugno, an debilis contra robustũ poterit uti gladio.*

22 ANGE. † Ex his infert ibi Bal. ad q. Quidã insultauit me cũ baculo ego ne ꝑcuterer eũ cũ gladio feriui, vñ mortuus est, q̃ritur an debeã puniri, in quo concludit secundum gl. in d l. j. videlicet aut insultatus poterat aliter quã cũ gladio se defendere, & tunc punitur alias nõ alleg. not. in l. 2. C. de sicc. In dubio aũt cũ ferit insultatus cũ armis q̃a fustes sunt arma p̃sumitur ꝙ sine armis se defendere nõ potuit. Et ẽt Bal. ibi infert. pone quidã fecit cõtra me insultum sine vllo genere armorum volẽs mihi dare vnã maxillatã manu vacua, ego ne percuterer, gladio ipsum interemi, an puniar. Et distinxit aut cõstat ꝙ poterã aliter me defendere, & tunc teneor q̃a nõ seruaui modũ defensionis, sed vindictã assumpsi, aut constat ꝙ ego non poterã euadere quin cũ vituperio percuterer & tunc licite feci, nam si hoc licet pro rerũ defensione, vt d. l. j. ergo fortius propter personas & corpus nostrũ quod dignius est, vt l. in seruorũ. ff. de pœn. aut dubitatur, & tunc in dubio præsumitur q̃d alia via patuerit defensioni inter pares. Sed si insultãs esset robustus, & ego senex. tũc p̃sumit̃ ꝑꝑ annorũ inæqualitatẽ ꝙ nõ poterim aliter me defendere secundũ d. glo. vñ multæ circunstantiæ sunt põ-
23 derandæ, vt ex ꝓdictis patet. † Quærit Bal. in d. l. j. ver. pone quid ĩ fecit insultũ &c. quidam contra me fecit insultũ, à cuius facie poterã aufugere, nõ feci, imo eũ percussi, an tenear. Et cõcludit aut violentia infert circa res ad earũ occupationẽ vel destructionẽ, & non debet quis fugere, quia fuga trahit secũ periculũ circa res, vt l. j. §. si quis aũt. ff. de vi & vi ar. aut circa personas, & tunc aut fuga importat periculũ salutis, q̃a inimicus est sibi ad spatulas & terga vertẽdo de facili posset vulnerari, & nõ dẽt fugere, imo salutẽ suã tueri, vt d. l. scientiã. §. cum aliter. ff. ad l. Aquil. aut fuga importat periculũ honoris, & tunc idẽ secundũ Iac. de Are. q̃a quilibet honorẽ suũ debet tueri, & cũ lucro præferre, vt. ff. si q̃s omis. cau. te. l. iu. Ex quo ẽt Bar. in d. l. j. C. vnde vi. &
24 ibi Cy. dicunt, † ꝙ si esset vnus Pisanus vel Perusinus q̃ sunt bellicosi & verecũdia esset aufugere, ꝙ nõ debet fugere, secus si esset alterius patriæ vbi homines nõ sunt ita bellicosi, q̃a nõ esset dedecus aufugere, & tunc aut fuga periculum non importat, sed cautelã quandã, tunc debet quis aufugere, quia sibi non nocet & alteri prodest, vt ff. de aqua plu. arcẽ. l. 2. §. itẽ nauis. Et bñ aduertẽdũ est quòd illud quod dixi supra, de honore intelligitur ẽt de leui, q̃n leuis honor est curandus, facit. ff. de iniur. l. iniuria-
25 rũ. §. si quis de honore. † Quid si robustus vtitur contra debilẽ tantummodo pugno, nunquid debilis possit vti gladio. gl. in d. l. j. dicit ꝙ sic. & idem tenet ibi Cy. Barto. & Bald. in versi. sed pone robustus.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde inquantũ supra tactũ est, an si me insultatũ sine armis sed cũ pugno an possim te occidere impune cum armis. Aduerte ꝙ dico quòd possibile est ꝙ impune cũ armis possem te occidere isto casu, & dicor fecisse ad mei defensionem, & hoc est si accusatus ꝓbaret per testes ꝙ ipse occidens aliter non poterat euitare illum pugnum, quia si aliter illam iniuriam non poteram euitare, nisi te occidam hoc possum, & hoc colligo ex doctrina, Bar. in l. furem. ff. ad l. Cornel. de sicca. q̃ voluit ꝙ si probo fecisse ad mei defensionem si interfeci te, probando ꝙ aliter nõ poteram euitare illam iniuriam realẽ, nisi te interficerẽ, quia si pro rebus hoc licet, multo magis pro personis, & hoc est quod dixit ẽt multum elegãter Ant. de Bu. in c. olim, extra de resti. spol. qui ipse examinat istam materiam qui dicit ex his apparet ꝙ Bar. vult ꝙ testes ad probandã defensionem nõ debent concludere & deponere, ꝙ aliter euadere non poterat, sed ꝙ aliter non poterat iniuriam defensare, vel euadere illam iniuriam personalẽ. Vnde si sum ĩ vno angulo vbi perstrinxisti me, & vis dare vnam maxillatam mihi, & ita prope me eras ꝙ cũ pugno poteras me percutere, nec poterã euadere quin me percuteres, ego ne

me percuteres capio vnũ gladiũ quẽ habebã ad latus & te pcutio & iterficio, tũc isto casu dicor fecisse ad mei defensionẽ p pdicta. Bñ verũ est ꝙ isto casu opus est ꝙ ista pbentur ꝙ aliter nõ poterã euadere illã iniuriã, nisi te gladio percussissẽ, vt dictũ ẽ. & in hoc facio differẽtiã inter illũ casũ, qñ tu insultasti me cum armis euaginatis, & ego occido te, qa isto casu nõ opus est ꝙ ista pbenĩ, sed sufficit pbare & articulare id qđ supra dixi in addi. in hac ea. glo. q̃ incipit dixi ꝙ licita est defensio cũ moderamine inculpatæ tutelæ, secus qñ occido ĩ casu q. nostræ. quia opus est probare hoc per testes qđ dixi supra, & hæc no. Nec huic conclusioni obstat ꝙ ego dixi supra ꝙ ad hoc vt q̃s dicaĩ nõ excessisse modũ opus est ꝙ arma sint æqualia pugnus cũ puguo, si cũ armis paruis & nõ inhastatis tãtundẽ dẽt esse ex parte defendentis se, qa pdicta nõ militãt vbi offensus esset ita coarctatus ab autore rixæ & sic ab insultãte, ꝙ nisi insultatus gladio se defendisset & pcussisset illũ autorẽ rixæ, licet aggressor arma nõ habuisset & voluisset cũ pugno dare sibi vnã maxillatã, aliàs insultatus nõ posset euitare illam iniuriã personalẽ, & hoc pbaĩ ex his q̃ supra manifeste decidi, & maxime per doct. Bar. in l. furẽ. & melius in l. j. C. vnde vi. & d. Ant. de Bu. in d. c. olim. vbi d. Ant. ẽt multũ eleganter disputat. an quis teneatur fugere si est insultatus ibi vide, & per Ang. elegantissime in l. j. C. vnde vi. & ibi per Salic. vltra omnes & per Bal. in l. vt vim. ff. de iusti. & iur. & probat in l. j. C. vnde vi.

26 *Insultatus an debeat expectare se percuti.*

25 A n g e. † Quærit ibi gl. an debeat expectare se percuti & respõdetur ꝙ nõ, quã sequuntur doct. bi & Bald. in ver. q̃rit gl. vtrũ q̃s &c. quia melius est ante causã vulnerata occurrere quã postea remediũ q̃rere, vt l. j. C. qñ lic. vnicuiq; se si. iu. vin. & l. fi. C. ĩ q̃b. cau. in integ. rest. nõ est necess. Itẽ nõ est remediũ cũ nec raparari pössit, vt C. de appel. l. si q̃s facit qđ no. Bart. in l. v. in prin. ẽt l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad l. Aql. & supra dixi. Quærit ẽt ibi gl. an debeat expectare aliquẽ actũ fieri ab offendẽte. & gl. dicit ꝙ sic, dẽt. n. expectare se insultari & armis & clamore terreri, nec põt puenire omnia ista quia qui primo incœpit rixã, ille est q̃ primo põt offendi, vt ff. ad l. aq. in d. §. tabernarius. & ibi Bal. & Flo. & ita dicit Bal. in d. l. j. vers. sed nunquid dẽat expectare &c.

A v g v s t i. Tu adde an quis debeat expectare se prius percuti quod Bart. per illũ tex. ĩ l. idẽ est. §. armis. ff. de vi & vi arma. dicit qđ nõ. & idẽ Bar. & Ange. in d. l. j. C. vñ vi. & iõ d. Ant. de But. in c. olim. extra de restit. spol. in xix col. quod Gof. nõ laudat ꝙ quis patiatur se primo percuti, qa poterit esse ꝙ si expectaret primũ ictũ nõ esset postea locus defensioni p l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad l. Aql. & l. j. §. cũ arietes. si quæ paupe. fecis. dic. sufficit enim error armorũ secundũ Gof. & dic ꝙ de hoc hr̃ xxiii. q. j. in summa, & in c. significasti. extra de homi. dicit tñ do. Anto. quod Cy. in l. j. C. vñ vi. temperabat hoc, quia dicit ꝙ quidam sunt q minanĩ antequã pcutiãt, & pcutiũt, & isti non sunt expectãdi, quidã vero sunt ita timidi ꝙ nõ percutiunt, & isti sunt expectãdi. vt l. j. C. si quis impe. ma. Refert tñ d. Ant. ꝙ Bart. aliter dicebat, s. ꝙ si verisimilia precedunt indicia, & actus manifesti ꝙ ille intendebat offendere, & aliter iste se defendere non poterat, põt alias non. Et cõclude tu in hac materia ꝙ an debeã expectare me prius percuti, vel non, patet ex supra dictis decisionibus proximis. q. in tex. et in addi. qa si tu aggressus es me armis euaginatis non debeo expectare me prius percuti idem si tu eras sine armis, & ego habebam arma, sed aliter non poteram euadere illam iniuriam personalẽ, & vide Abba. in d. c. olim. qui dicit ꝙ omissa ista relinquenda sunt arbitrio iudicis.

27 *Minis solis interuenientibus, an alter possit minantem percutere.*

28 *Iniuriosis uerbis si aliquis protractus fuit in rixam, & vulnerauerit iniuriantem an debeat puniri de toto uel de excessu.*

29 *Iustum dolorem temperare est difficillimũ & ideo nesciens temperare mitius punitur.*

27 A n g e. † Quæritur an ex solis minis a possit pcutere minãtẽ gl. ĩ d. l. j sentit ꝙ sic, si minator suas minas cõsueuit exequi. ar. l. j. C. si qua. pditus pote. Sed Bal. i d. l. j. vers. sed nunquid ex solis minis &c. tenet cõtrariũ qa licet quis minetur non incipit delinquere facto, sed verbo, nec ad actum pximum

mum procedit,& ideo dicit ꝙ verbis cõtra verba debet resisti,nõ aũt ad manus & ferrum alleg.Spe.ti.de acc. ver. ꝙ si te vocaui latronẽ. Dicit tñ ꝙ si in mora expectationis esset periculũ, ex quo liquet de animo, tunc tenet gl.quod melius est aduersus iniuriã præparare q̃ se in discrimine coarctare.Quid aũt si ille qui minabit̃ expectabat socios venientes,certe poterit pueniri quia si expectaret forte nõ posset se defẽdere ꝙ tñ intelligit ꝙ hoc facere debet si aliter euadere non poterat,vt patet ex prædictis.

ADDITIO.

a ¶ Minis.adde ꝙ cõmitens delictũ per iram mitius punitur,ita Fran.de Are.in consi.xxxiiij.Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia,adde ꝙ ideo vr̃ ꝙ ex solis minis.q̃s possit aliũ pcutere,nam supra sæpe dictum est ꝙ sufficit ꝙ quis habuerit iustum metum,sed minæ inducunt iustum metũ gl.Bar.& oẽs docto.in l.metum.ff.quod me.cau.l. igitur.Et no.per doc.& maxime Salic.in l.j C.si quis impe.maled .sed nõ recedo à doctrina Bal. in l.j.C.vnde vi.Addetñ vnam mirabilem
28 limitationem.† ꝙ si quis minatus est mihi & propter ista verba iniuriosa illata contra me vel ,ppter alia verba iniuriosa, ego hoc modo protractus sum in rixam & ego vulneraui te non debeo puniri de toto sed de quanto ego excessi,ista est singul. doctrina Ang.quam tradidi per illũ tex.in l si adulterium cum incest.§ item imperatores ff.de adul.qui Ang.dixit ista verba formalia per
29 illum tex.† No.ꝙ difficillimũ est tẽperare istum dolorem & ideo nesciens temperare punitur mitius[a], & allegat pro illis qui incidunt in aggressurã contra alterũ inferẽtem verba iniuriosa,punitur enim tũc quia plus fecit non quia se non debuit vindicare,verba enim iniuriosa sunt illa quando quis minatur mihi mortem.Idẽ etiam quia proferuntur cõtra honorem meum,vt probatur in l.j.ff. de iniur.coniuncta l. prætor edixit eo.tit.& hæc bene no.

30 *Pater & mater an filium tam legitimũ quam non legitimum defendere possint.*

31 *Filius an possit & debeat defendere patrem & matrem.*

32 *Maritus vxorem sponsus sponsam,amasius cõcubinam,an defendere possint.*

33 *Consors consortem,socius itineris socium, cohabitans socium cohabitationis aut vitæ, dominus seruum vassallum ascriptitium familiarẽ conductũ,abbas monachum,monachus abbatem,an defendere possit,& an insultatum socium,insultantis offendere valeat mediator quoque an offendi possit.*

34 *Familiaris an dominum armis & clamore, ac quocunque modo potest debeat adiuuare.*

30 Angel. † Quæro sicut põt quis semetipsum defendere an possit ẽt filiũ defendere Bal.ĩ d.l.j.ver.expedita est gl.&c.dicit ꝙ doc.dicũt ꝙ sic.p l.isti qdẽ.ff. quod me ca. ꝙ Bal.intelligit siue sit legitimus siue nõ q̃a natura cõis est.vt l.hos accusare.§.si.ff.d̃ accu.nec põt constitutio naturã immutare,& sic siue sit in potestate siue nõ, & sic mater põt impune & sine mandato defendere fi-
31 liũ,vt l.q̃a mater ff.de in ius voc. † Quærit
b ẽt Bal.i d.l.j. an filius[b] possit defendere patrẽ & matrẽ & in ver. ij. q. est an filius &c. dicit ꝙ sic,imo ẽt dicit quod si filius nõ defendat patrẽ & matrẽ punit̃, vt l.vtrũ.ff.de parri.Itẽ carnẽ suã quis nunq̃ habuit odio,
32 vt no.in l.ij.ff.de in ius vocan. † Quæro an maritus possit defendere vxorẽ suã,vel ecõtra Bal.in versi ij.q.an maritus & cætera.dicit qd̃ sic , q̃a duo sunt in carne vna xxxii. q.ii.c.admonere.Idẽ de concubina & amasio pp amicitiam nõ leuẽ q̃ inter eos extat. ff.de ver.sig.l.inter amicissimos. & quia domestici sunt & quadã societate iungunt̃.ff. de diuor.l. ꝙ ait. & ff.de adul.l.si vxor.§.si minor.versi.ꝙ si in concubinã. & C.de bo. quæ libe.l.non sine.Idem de sponso & spõsa qui eodem zelo amoris ad inuicem cõnectuntur,& quia de sponsa & vxore idem debet esse iudicium.ff.de sponsa.l.oratio.& in d.§.si minor.ita dixit Bal.in d.l.j.ver.quinta est an sponsus &c. & etiam amici mei & vicini mei & peregrini possunt pcutere volentẽ me expellere de possessione mea , ita
33 dicit Bar.in l.deuotũ.C.de meta.li.xii.† Idẽ & cõsortes,quia iniuria q̃ fit vni,fieri vr̃ to-
c ti cõsortariæ[c],& ideo oẽs prosequi possunt eorum iniuria,ita no.dicit Bar.in l.cum scimus in prin.ij.col.C.de agri.& censi.lib.xi. & ẽt socius itineris potest defendere sociũ, quia iniuria est cõis.vt ff.de iniu.l.itẽ apud. § tenetur. & idẽ i socio cohabitationis vel vitæ xxiii.q iii.c.hac ratione per totum, & etiam possum offendere socium criminis q̃

crimi-

criminoso & criminis aggressori socius est, vt l.j.C.de rap.virg.& l.raptores.C.de epi. & cler.ita dicit Bal.in d.l.in versi. sexta est an quis & cætera. quamuis socium criminis possim offendere, nõ tñ possum offendere mediatorem vel alium circunstantem qui se de crimine non impedit, alias teneor, vt d.§.q.cũ aliter. An Dñs possit defendere seruũ & ecõtra Bal.i d.l.i dicit quòd sic, vt l.lucius.ff.de appel.& ibidẽ dicit idem in vasallo & ascripticio, & idẽ dicendum est de abbate in monachum & econtra, nã pro iure quòd qs habet ĩ istis sua interest pecuniariter eos nõ lædi, & idem dicit in famil. a ri conducto, quia est de dñi familia, vt ff.de
34 vsu & habi.l ii.†Et idẽ quia familiaris debet adiuuare dominũ armis & clamore & quocunq; modo põt, etiam cum sui corporis periculo, vt l.i § eodẽ autem tecto.ff.ad sillan.& l.cum Dominus.eo.ti. & ita etiam tenet Flor.in d.§.qui cum aliter.

b An filius adde & vide Bal.in cõ s.viij.in j.parte incip.in causa vertente inter Christophorũ, vbi ꝙ filio naturali licet defendere patrem. Ber.
c Confortarix.adde & vide Alex.in consi.xcvij. in j.volumi.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia, adde hic quòd doct.maxime Bal. in l.vt vim.ff. de iust & iur.vr̃ approbare oẽs istas conclusiones. Et aduerte, quare si licitũ est vni extraneo defendere vnum insultatum multo magis istis personis, de quibus supra. q̃ conclusio, an sit vera vel falsa, dixi supra hac gl. in i.addi. Sed aduerte qa d. Ang. tangit hic vnã pulcrham conclusionẽ an licitũ sit mihi offendere non insultantem me: sed sociũ illius q aggressus est me vel mediatorẽ. Et in hoc allego vnã mirabilẽ doctrinã Ang. quã posuit in l.ii.C.ad l.Cor.de sicc. ꝑ quã doctri. poteris limitare prędicta. Nã dixit Ang.ibi per illã gl. fi. No.mirabiliter hanc gl. q̃ decidit quòd cõstitutus in vitæ discrimine ꝑꝑ insultũ, nedũ quòd impune possit offendere insultantẽ & occidere, imo sociũ ipsius & aliũ si ꝑ illud euadit ab illo discrimine. Sed dicit Ange.inquantũ dictũ est de non socio intellige si hoc non fecit ex proposito, vel si ex proposito nõ tñ puniẽdus. l.Cornelia quia fecit ob tutelam sui nõ aũt principaliter ob iniuriam, & ponit exemplum si vnus ex bono proposito venit ad mediandum, & cœpit forsam insultantem & insultatum & quia vires insultantis p̃ualebant, nisi insultatus talẽ mediantẽ percussisset fuisset occisus, nullus dixerit talẽ occidentẽ teneri de homicidio, & dicit Ange.ꝙ illa gl.in d.l.ii.hoc voluit singu.& allegat ꝑ hoc quia igne imisso in vnã domũ licitũ est destruere domũ vicini vt ignis conuolans non cõburat meã, ita licitũ est percutere ne occidat arguendo de rebus ad personas qđ est no dignũ scđm ipsum. Si aũt percutiens aliũ non esset in tali discrimine constitutus Tunc dicit Ang. ibi quòd tũc percutiens teneret de tali ꝑcussione: ẽt si ipsum occidisset p̃ter propositum, licet tunc nõ teneret: l.Cornelia de sicc.quia nõ dolo. alle.tex.in l.scientiã.§.qui cum aliter.ff.ad l. Aquil. Et hæc certe no.quia pulchra & singularis ad euadendum hominem à morte.

35 *Defendere aliquem promittens an teneatur illum defendere.*

35 Ange. † Quid aũt si qs promiserit aliquẽ protegere & defendere, nõ dico in contractu, de quo loquit̃.l.fi.C.de actio. emp. istam q.format Bar.in j.constitutione. ff.& ibi determinat quòd põt & tenet̃ ẽt ipsum defendere cũ armis & alleg.tex. cum gl.ĩ l: desertorem.§.fi.ff.de re milit.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia, addequòd põt esse quòd ĩ cõtractu ẽt verbũ defendere intelligit̃ cum armis, & hoc qñ vnus superior vẽderet vni priuato, ita ꝑ bo
a nas rationes consuluit multũ elegãter Pet.a de Anch.in consi.suo lxxxiii.incip.in Christi nomine omisso primo dubio quæ cõclusio an sit vera vel falsa: late ego dixi de omnibus istis post Mod. in l.stipulatio ista.ff. de verb.obli.dic vt ibi late dixi.

ADDITIO.

a Pet.de Ancha.adde Pau.de Cast.in cõs.cxcvij. in j.impressis.Ber.

36 *Vulnerato Seio à Caio statim aufugiente, si Seius post Titium aufugientẽ currat & illi vulnus inferat nunquid Seius punietur.*

36 Ange. †Quærit̃ Titius vulnerauit Seiũ et statim aufugit. Seius post eum currens vulnerauit eũ quòd nõ licuit, vt patet ex p̃dictis, nũquid puniet̃ ac si primo offensus nõ fuisset. Bal.in d.l.j.versi.decimo q̃ritur titius &c.secũdũ Ia.dicit quòd debet puniri, quia difficilimum est iustum dolorem temperare,

petrare, vt l. si adulteriū. §. imperatores. ff. de adul. Mitius tñ puniet nō tanq̄ dolosus, sed
b tanq̄ culposus. & q̄ a incōsultus calor b caret vitio doli. vt ff. ad Turp. l. j. §. q̄rit. qđ not.

b Inconsultus calor. Adde tu & vide Fran. de Are. in consi. lxxx. qui idem dicit. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde q̄ dū eēm aduocat⁹ vidi multos aduocatos refricātes in dubiū, an ista cōclusio sit vera vel falsa, sed semper mihi placuit ista sñia Iac. de Are. pro qua allego ī terminis Ant. de But. eā approbasse ī c. olim. extra de rest. spo. in xix. col & ita ꝓ hac opi. cōsului Bal. Papiæ, vt ī terminis nr̄is. & refert & seq̄tur Pau. de Cast. in cōs. suo cxc. in fi. & vide Sal. ī l. j. C. vñ ui. adde Alb. in ij. par. statu. q. xlv.

37 *Vulnerauerūt se duo simul & ignoratur quis fuerit aggressor, quid fiet.*

37 AVGVS. † Quærit glo. in d. l. j. quid si dubitetur vtrū sit factū ad defensam vel non, quia duo simul percusserunt, & ignoratur quis fuerit aggressor. gl. in l. j. §. cū arietes. ff. si quad. pau. fecis. dica. dicit q̄ vterq; absoluitur. & Bal. ī d. l. j. vers. duodecimo q̄ro cū gl. &c. dicit sic. non enim vr̄ maleficiū probatū, quia defensio nō est maleficiū, & certū est q̄ alter eorū cōmisit maleficiū. Iniustitia igitur esset si vterq; cōdēnaretur, quia innocens propter peccatorē periret, vt not. gl. C. vti pos. l. j. Sed contrarium vr̄ q̄ rōne dubij vterq; condēnetur. ff. vti pos. l. si duo. in prin. melius facit ff. ad l. Aqui. l. scientiā. §. qui cū stramenta. Si vero cōstaret quis esset in culpa ille cōdēnaretur. ff. ad l. Aq. l. quēadmodū. §. si nanis. Si autē constaret quòd vnus fuit in culpa alter non, sed non apparet quis iste & quis ille dicit Bal. q̄ quidam tenent glo. alij quòd nulla defensio est ꝓbata cū probatio sit incerta & obscura. ideo nō releuat. c. cum in præsentia. de prob. & defensio tanquā exceptio peremptoria liquido est probanda. Sinautem constaret quòd vnus alterum & alter alterum offendit, nec quicquam aliud probatum est ad defensionē, tunc vterq; punitur. nec obst. §. qui cum stramenta. quia ibi dantur opera rei licitæ, ideo facilius recipitur excusatio, quia non ita præsumitur dolus sicut in factis illicitis. ff. de iniur. l. illud. & l. seq. quod not. quia se-
c mel habui de facto. & istā opi. sequutus fui. c & licet Bar. teneat gl. in d. §. cū arietes. Sed veriorē credo opin. Bal. ne delicta remaneant impunita per rōnes suas. Et adde prædictis quod not. Barr. in l. si seruū. § sequitur. ff. de ver. obli. & in l. cū pater. §. libertis. ff. de leg. ij. Sed in simili elegāter no. Bal. Ang. & Imol. in l. si mora. ff. sol. mat. quia facit differentiā an quoad se dicantur rupisse pacē, an quoad vindictam publicā. dic vt ibi, quia est bona determinatio. & ibi videas Lud. qui plene & bene loquitur & Io. And. late in add. ad Spe. in tit. de treu. & pac. in rub. & Bal. in l. vt vim. ff. de iust. & iur. & in l. q fidem. de trāsa. & in l. cū ꝓponas. & l. petēs. C. de pact.

c Sequutus fui. Adde q̄ opi. Bal. saluari pōt p tex. in l. ita autē. qui dicit pro publica vtilitate contra subtilem disputandi rationē multa in iure ciuili recepta fore. & per illum text. dicit Roma. in consi. ccccj. q̄ iudex potest testem punire de falso, qui dixit q̄ Titius possedit per tempora & temporibus in c. annotatis, cū capitulatum esset q̄ Titius possederat per plures & plures annos, & reuera non possederat nisi per quatuor menses. licet de iuris subtilitate posset dictum talis testis saluari. & q̄ doctrina Bart. in l. si in rixa. faciat ad doctri. Bal. non videtur verum, quia in d. l. si in rixa. apparet de principio & fine delicti. & certum est q̄ omnes deliquerunt, sed in casu proposito non apparet de principio nec fine delicti, nec certū est q̄ ambo deliquerunt imo incertū. vnde propter incertitudinē videtur q̄ opi. gl. & Bal. procedere debeat. & per ea vide quod voluit Ro. in cons. ccccj. vbi vult q̄ si incendium exoriatur in domo in qua duo habitāt, & ignoratur cuius culpa ꝓcesserit, q̄ propter incertitudinem ambo absolui debent. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde q̄ Bal. in d. l. j. § cū arietes. dicit q̄ inquantū illa glos. voluit q̄ sequi debuit absolutoria. Nā dicit ipse q̄ doct. tenent contra illā glo. & ideo dicit q̄ si duo inuicem se percusserunt vnus alterū, & alter alterum, in nullo fit absolutio, sed vterq; condemnabitur. Et hoc voluit etiam Bald. ibi in addi. in d. §. cū arietes. & expresśius in l. vt vim. ff. de iust. & iur. qui dicit q̄ illa glo. in d. §. cum arietes. q̄ voluit quòd neuter puniatur, debet intelligi q̄ nemo punitur sub nomine delicti insultus, sed si interuenit cædes & vulnera de istis vterq; punitur, vel dicit dic verius quòd ad interesse partis nemo punitur, sed bene puniuntur criminaliter, quia ambo delinquunt contra rempublicam, & ista conclusio probatur per doctri. Bart. in l. si in rixa. ff. ad l. Cor. de sicca. q dicit q̄ si plures vulnerauerunt

neraueřunt aliquem & erat vnum vulnus mortale tãtum,& ignoratur quis fecerit,illud quòd in dubio tal i omnes debent decapitari. Nõ ergo est incõueniẽs qđ vnus patiatur pœnã pro alio., cũ quis dat operã rei illicitæ ẽt inquantum do. Ang hic incidẽter tangit illam materiã qñ ruperunt pacem & ignoretur qui fuit aggressor ad hoc vt pax dicatur rupta. Adde & dic vt ego latissime dixi vltra doc. in addi.meis post Moder.in l.mora.ff.sol.ma.dic vt ibi.

SVMMARIVM.

1 *Lege Cornel de sicc quis teneatur siue liberum hominem, siue seruum interemerit.*

T ex interuallo dictus Titius ex dictis vulnerib' mortuus fuit & est & vt uotũ suũ iniquum dictus Caius adimpleret.] †Et quis tenetur de sicariis, siue liberũ hominẽ, siue seruũ interemit: vide l.j.§.j.ff.de sic.instit.ad l.Aquil.§. liberum.ff.ad l.Aquil.l.idem neratius. §. si dolo. & ibi no.gl.

AVGVSTI. Quia hic nõ intẽdo tractare istã materiam, sed infra dicetur in hac eadẽ gl.in versi.& aduerte quia pœna homicidij est pœna capitalis: dic vt ibi dicam.

2 *Vulneratus si ex interuallo moriatur, an intelligatur mortuus ex precedẽtibus vulneribus.*
3 *Vulneratus intra quod tempus præsumatur mortuus ex vulnere.*
4 *Iudex in electione medicorum adhibendorum vulnerato, quando debeat se intromittere.*

2 ANGE. † Quęro si ex ĩteruallo moriť p̃sumaĩ mortuus ex dictis vulneribus. Istã q. format Bar.in l.si in rixa.ff.de sicc.& alleg. gl.sing.in l.i.C.de emen.seruo.ę̃ dicit quòd si vsus fuit ambulare ẽt cũ baculo post tres dies à die vulnerum non præsumitur mortuus ex dictis vulneribus, sed Bart. dicit ibi ꝙ stãdum est iudicio medicorũ, vt l.semel. C.de re mili.& si plures possint haberi plures adhibeantur, alias sufficit vnus, vt in auth.de non alie.aut permu.§.quod aũt.vide clarius p Bar.in prooemio.ff.in fin.prin. & ibi Cy.& Bal.in iii.col.ver.& ideo an vulnus sit mortale &c.& ibi Cy.& Bald.in c.j. quib.mod.feu.amit.versi. sed qd est qđ ibi 4 ĩt &c.& Bar.ĩ auth.de nõ alienan.§.ꝙ aũt. per illũ tex.& ibi Ang.& Spe.tit. de proba. §.fi.versi.hoc quoq; not.vbi plene facit qđ no.Bar.i l.i.§.i.ff.de vẽ.inspi.& Pe. de Anc. in c.presbyterũ.de homici. & Bal. in c.j.in prin.q.mo.feu.amit.in ii.col.ver.quidẽ qđ dixit &c.& Ang.in l.j.C.de emẽ.ser.& pro hoc est tex.in c significasti.lo ii.ibi, iudicio peritorũ.de homic.& ibi Ioã.And. & istud puto verũ, licet Sal.in d.l.i.C. de emen.seruo.aliter distinguat, qm̃ tex. varie loquunť. Nam d.gl.dicit de tribus diebus.ad idem c. si qua fœmina. l.dist.sed in c.cõtinebaĩ.de homi.vr̃ dicere de octo diebus facit d.c. p̃sbyterum.vbi dicit intra paucos dies, & c. ad audientiam eo.tit.dicit aliquandiu. facit quod no.Flor.in l.ait lex.ff.ad l. Aquil.

d AVGVSTI. Tu aũt ĩ hac d materia, adde quòd certe reperio docto. & text.vario modo locutos esse. Nam Angel. in l.i.C.de emen.l.ser.dicit no. istam glo. quæ est singularis & non alibi secundum quod hic loquitur de triduo. Nam dicit loquitur secundum legem Mosaicam. Sed in foro contentioso, tam in canonico, quàm ciuili, non sufficit, licet percussus post triduum ambulet super grabatum suum: sed si ambulauerit post dies xl.quia nullus vulneratus secundũ sententiam medicorum potest viuere vltra xl.dies post vulnus, vnde si per vnam diẽ viuit & postea decidit p̃sumitur mortuus non ex vulnere, eodem modo dicit si vulnus non esset mortale.& hoc probaret per medicos, quorum sententiæ debet stari d. l.semel. Adde tamen quod do. Anto.de Butr.in c.præterea.de cle.percuss. dicit no.
3 ex isto tex.cum glo. †quòd si in breui post percussionem secuta est mors præsumatur quòd sit mortuus ex percussione vulneris, secus si post longum tempus est mortuus, quia præsumitur ꝙ nõ ex vulnere sit mortuus,& hic tex.declarat quantum sit longũ tempus scilicet post octo mẽses. Limitat tamen ibi hoc do.Ant.de Bu.dicens hoc credo arbitrarium attenta quantitate & qualitate vulneris. Aliam limitationem dat etiã ibi do. Abb. in d.c.præterea. qui dicit ꝙ licet quis superuixerit per octo menses a die vulneris vt nõ pręsumatur mortuus ex vulnere. Nam dicit hoc verum quando percussus post octo menses conualuit. vt sentit gl. in l.j.C.de emen.ser. Secus vero si vulneratus

tatus semper in deterius se habuit, & tandē decessit. Subdit tamē quòd hæc regula satis potest relinqui arbitrio iudicis. Gand. in tract. malefi. sub rubr. de homicidiariis. in q. quæ incip. Quæstio ēt dubitabilis subsequitur, ibi videtur velle ꝙ statur iudicio medicorū. Istā partē credo verā. Et ideo Albe. de Rosa. in ij. par. statu. q. 36. quæ incip. itē quid si aliquis vulnerauit aliquē. vbi Alb. facit mentionē de omnibus istis, qñ aliquis ēt superuixit post vulnus per octo menses, & multa alleg. & multos docto. tandē Alb. ibi dicit ꝙ in hoc casu semper vidit stare dicto medicorū, & dicit ꝙ ita de facto obtinuit. Et inquantum dictum est, an vnus medicus vel plures adhiberi debent, ad videndū, an vulnus sit mortale vel nō. Adde quæ supra late dixi in gl. quæ incip. (Vna alia percussione & vulnere.) in prima addi. mea. & quid si isti medici discordant quid faciendū est. Adde quæ late dixi supra in glos. in ver. (cicatrix.) in fi. Bal. tñ in c. j. quib. mo. feud. amit. vr̄ velle quòd si medici sunt varij, & ille mortuus est quòd præsumitur mortuus ex vulnere. & Gand. in loco supra alleg. dicit quòd si medici dubitant an vulnus sit mortale vel non, & ille moriatur ꝙ dicitur
4 mortuus ex vulnere. tene tñ † menti quæ dixit Gādi. in loco supra alle. ꝙ in electione istorū medicorum iudex non debat se intromittere si amici vulnerati & vulnerantis concordant se in electione medicorū. Si vero discordant iudex eliget ipse. Et hoc etiā vr̄ velle Io. And. in addi. Spec. in tit. de homici. §. j. in princ. & do. Anto. de But. in d. c. proposuisti, licet nō ita clare loquatur sicut loquitur Gand. vide pulchrū cōsilium Pet. de Anch. in cōsi. suo cclxxx. qui dicit, quòd si quis post vulnus vixit post tres dies, non dr̄ mortuus ex illo vulnere secundum glo. vel aliter secundum Dy. si dicimus esse arbitrarium dici, iudex habet arbitrari quòd post vulnus in breui debet mori, istud breui debet arbitrari intra tres dies, vel melius si vnus medicus dicat quòd mortuus est ex morbo superueniente, licet milies cōstaret de morte, talis occisor nō debet mori, sicut dicimus in ciuilibus, si per duos testes constaret de debito, & per vnum testem de solutione, tñ per vnum solum testem idoneū de solutione eliditur illa plena probatio, ita criminalibus dicendum est, ibi vide.

d Tu autem in hac. Adde tu hic quæ posui supra in verbo, cicatrix.

✣ Tu adde do. Bonifa. Vitali. in suo opere malefic. in rubr. quid sit accusa. nume. 131. versic. sed quid vulnerasti aliquem &c.

5 *Vulnerato mortuo ex negligentia uel mala custodia sua aut imperitia medicorum reus tenebitur de uulneribus non de occiso.*

6 *Vulnerans unum debilem propter quod uulnus regulariter sanus non moreretur, si ille debilis moriatur an tenebitur de occiso.*

5 ANGE. † Quæro quid si mortuus[a] est
a negligentia sua, vel mala custodia vel medicorū imperitia, dico ꝙ reus tenetur de vulneribus & nō de occiso, vt l. qui occidit. in fi. & ibi Flor. & in l. si ex plagis. in prin. ff. ad l. Aquil. Sed satis dicā in versic. quæro aliquis
6 fuit vulneratus &c. † Quid autem si percussit vnum debilem & intulit vulnus quod regulariter in sano non esset mortale, & ille debilis vel infirmus moritur, an teneatur de
b occiso, dico ꝙ sic.[b] vt l. qua actione. §. si quis seruum ægrotum. ff ad l. Aquil. & ibi Flor. & in l. ita vulneratus. quod bene not. quia vidi Nursiæ aliquos errare volentes defendere homicidas, quia capitulant ꝙ vulneratus erat debilis &c. & capitulant contra se, vt patet in dictis iuribus.

ADDITIONES.

a ℭ Mortuus. Adde & vide domi. Barth. Soci. in consi. clxxiij. quasi per totum, vbi de vulnerato qui decessit post octo menses quando dicatur decessisse ex vulnere.

b Quod sic. Adde tu & vide Raph. Cuma. in cons. cxxxiiij. & Cœpol. in consi. lxij. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde de hac prima conclusione quam tangit hic do. Ang. dic vt infra dicā in addi. meis, in illa qōne quę incip. Sed quęro aliquis vulneratus fuit vbi tangā materiā. De hac autem secunda conclusione cōsidera ꝙ doct. in locis supra alleg. voluerūt ꝙ vbi vulnus esset mortale, tunc mortuus dr̄ ex vulnere, pōt ergo esse ꝙ vulnus quod nō est mortale in vno, erit mortale in alio per d. §. si quis seruum ægrotum. & ideo not. q̄ dixit Bal. in §. si qs ægrotū. Adde tñ ꝙ maiora & grauiora vulnera sustinet fœmina q̄ masculus, vt est glo. no in l. nihil interest. ff. de adult. quæ alle. bonā l. & adde hic illud consilium Pet. de Anch. in cons. suo cclxxxv. de quo supra in addi. proxi. præced. feci mentionem.

7 *Statuto an possit imponi pœna pecuniaria pro homicidio.*
8 *Cõsuetudo quandoq; excusat à pœna homicidij.*

ANGE. Et aduerte, quia pœna homicidij
c est pœna capitalis,[c] vt l.iij.ff.de siccar. † Et
7 ideo quæro an per statutum pro homicidio possit imponi pœna pecuniaria. Bart.in l.j.in fi.ii.col.ff.de pub iud vr̃ sentire quòd per statuta pœna homicidij possit alterari. Contrariũ verò tenent Hosti. Io.And.in c. fi.de consue.quia tale statutum vr̃ dare materiã delinquendi. & ita tenet Tancredus de Corne.in sua cõpendiosa. Sed quod valeat statutum.& sic pro Bar.posset allegari, quia de iure.ff. pro homicidio non erat semper pœna decapitationis, vt l.iij in §.fi. & quod ibi not. ff. de siccar. Ergo & per statuta idẽ põt induci.nisi forte dicas ꝙ quia per l.Corneliã puniebatur affectus ẽt si effectus non consequebatur, vt l.diuus.ff.de sicca. cuius contrariũ faciũt hodie statuta, & iõ l.Cornelia.tolerabat aliã pœnam q̃ mortis, quod singulare est, secundum Imol. in d.l.j.in fi. ff de publ.iudi.facit quod not.Bald.in c.j.§. iniuria.de pace iur.firman.in x.col.

c **Capitalis. Adde quod quando lex vel statutum simpliciter imponunt pœnam capitis intelligitur de ciuili non naturali, ita Alexan, in consi.ciij. & consi.cxvj.in j.vol.**

AVGVSTI. Tu adde ꝙ doct.nostri vi-
d dentur tenere ꝙ tale statutum[d] valet. Nã præsupponunt tale statutũ valere. Et ita vr̃ esse de mente Bar.& doc.in l.transigere.C. de trãsac.& Bar.in l.j.ff.vi bo rapt. faciunt not.per Bal in l reos C.de accu.& vide Bal. in c.j.§.iniuria.de pace iura.fir. & in c.j.§.si quis aliũ.de pa.tenẽ. Adde Alb.de Rosa.in ij.par.statu.q.cxx. vbi allegat multa ꝙ tale statutum non valet. dicit tñ ꝙ totus mundus obseruat contrariũ, ꝙ talia statuta obseruẽtur, quod ꝓ pœna corporali soluatur pecunia. Itẽ scias quòd pro homicidio non imponitur pœna capitalis vbi multorũ iacet strages.Ita dicit multum eleganter Ang.in l.pen.ff.ad l.Corn.de sicca.qui ẽt dixit multũ no.in l.iij.§.legis.ff.ad l.Cor.de sicca. qđ hodie indistincte, siue in nobili, siue in humiliori cõmittente delictũ imponit semper pœna mortis.& alle.bonã glo. insti.de pub. iudi.§.item lex Cornelia. & illæ aliæ pœnæ vbi viles subijciebantur bestiis, & digniores deportabantur in insulã nõ sunt in vsu, sed in locũ ẽt imponitur pœna mortis, & an ꝓ homicidio imponatur pœna mortis. vide Bal.in l.data opera in .char.C.qui accu. & tex.in l.nemo.C.de epi.aud.Adde omnino Ang.ponentẽ pœnas l.Corn.de sicca. & ibi facit mẽtionẽ de statuto Perusino quod imponit pœnã pecuniariã pro homicidio. Dicit tñ Bal.in c.j.§ furtũ.de pace iur.fir. in fi. ibi format qõ. ꝙ pro homicidio imponatur pœna x.ducatorum, sed dicit ꝙ Archid.23. q.4. in c.duo. dicit ꝙ nõ valet statutũ imponens pœnã cõtentibilẽ pro homicidio, hoc dixit verum Bal.nisi subsit alia iusta causa.
8 † Adde tñ ꝙ cõsuetudo quãdoq; excusat à pœnã homicidii. Ita cõsuluit Pe.de Anc.ĩ consi.cclxxxv qui euasit vnũ puerũ xvi.annorũ, qui ĩ vna bataiola occidit alium, si ibi ita erat consuetudo ꝙ bataiola fieret idem si est bataiola hominum ibi vide.

d **Tale statutum. Adde Fran.de Aret.in cõsi.lviij. qui idem tenet cum sit ex causa.**

9 *Occidens hominem monstruosum, an subsit statuto punienti interficientem hominem.*

9 ANGE. † Quid aũt si hominẽ mõstruosum interficit an puniatur ex statuto quod punit interficientẽ hominẽ. Bald in l.quod dr̃ ff.de lib.& posth.dicit per illũ text.ꝙ sic, quia satis est ꝙ habeat spiritũ & animã, ꝙ Ang.& Imol. dicunt ibi esse verum quãdo habet plura vel pauciora mẽbra q̃ debeat, secus si habeat caput animalis, quia tunc nõ est homo, vt l. non sunt liberi. & quod ibi not.per glo.& doct.ff.de statu homi.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ illa corpora quę assimilantur animalibus vocantur prodigiosa, vt not.glos. in d.l.non sunt liberi.& text.alle.in l.ostentũ.ff.de ver. sig. sed imo vr̃ ꝙ talis occidens huiusmodi prodigia teneatur.l.Corn.de sicca. text. allego in l.qret aliquis. ff.de ver.sig. vbi dicit quòd imo isti sunt liberi & filii, & prosunt matri.Sed solue vt notatur in dictis iuribus, nõ dubito si habent animã rationabilẽ licet sint corpora cõtra naturã edita, ꝙ talis tenetur l.Corn.de sicca.aliàs non per ꝑdicta.

10 *Aborsum qui facit ut fœmina faciat an comprehendatur in statuto puniente qui hominem interficit.*

Prægnan-

11 *Pregnantem filiam repertam in adulterio si pater occidat nulla pœna tenetur.*

10 ANGE. † Quid si quis faciat ꝙ mulier abortiatur an teneatur pœna dicti statuti. Bal. i d. l. ꝙ dr̄. dicit ꝙ nõ, quia qui est in vtero nõ est homo: sed homo effici speratur, vt l. apud veteres. C. de fideicommi. liber. qua autem pœna talis puniatur habetur in c. sicut. Io. ii. de homici. quia distinguit aut fecit abortũ antequã esset perfecte creatus & haberet animã, & tũc punitur iudicis arbitrio vt d. c. sicut autẽ postea q̃ fuit in ventre viuificatus & sic factus est homo, & tunc licet non teneatur pœna dicti statuti quod imponit pœnã interficienti hominẽ cũ in veritate de p̄senti nõ fit homo, sed futurus homo, & sic nõ sunt proprie verba statuti verificata, ideo nõ tenetur pœna dicti statuti, sed tenebitur de sicca. vt d. l. diuus. & ibi gl. de extraor. cri. & l. Cicero. ff de pœn. & tenetur leg. Aqui. l. si seruus. §. si mulier. ff. ad legem Aquil. Sed ista originaliter sunt verba But. de quo tamen tu dic vt habetur, & ibi late Sal. in l. pen. C. de siccar.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde quòd licet iste doctor hoc dicat quòd si mu-
a lier [a] fecit aborsum ante partũ animatum, ꝙ nõ debet decapitari. Adde quòd hoc nõ militat vbi faceret propter pecuniã q̃a decapitaretur ꝑ l. Cicero. ff. de pœ. ita voluit Bar. in l. diuus. ff. de var. & extraor. cogni. & ibi Bal. i l. diuus. Bar. q̃rit post gl. q̃n partus dicat̃ animatus. nã dr̄ animatus post xl. dies quod verũ est in masculo, quia citius habet animã q̃ fœmina. nã vt dicit Angel. ibi post gl. & doct per xl. dies dr̄ habere animã, & cõtra p̄dicta est text. in l. si mulier. ff. ad legẽ Corn. de sicca. vbi vr̄ quòd nõ sit pęna mortis i d. l. diuus. sed dic vt dicit Bar. in d. l. diuus. post gl. q̃n partus nõ erat animatus Secus si animatus q̃a pęna mortis. Et intellige prædicta si ille q̃ fecit quòd mulier faceret aborsum sciebat ipsam prægnantẽ. alias secus, vt not. per Doc. in l. pen. C. de sicca. maxime per Ang. Sed vide ibi Sal. qui aliter loquitur, hæc vera in extraneo. Secus si esset pater vel mater qui occiderent partum in ventre, quia nõ tenerentur l. Corn. de sicca. sed pœnam parricidii incurrerent, vt voluit
11 Bal. in d. l. diuus. Limito tñ hoc nõ procedere in patre occidente filiam prægnantem repertã in adulterio, q̃a isto casu nulla pęna tenetur, nec cornelia nec paricdii, quia lex ipsum excusat. Ita dixerũt Bar. & Bal. i l. imperatori. lo ii. ff de sic. hom. Et de ista materia vide bonũ tex. i l. si q̃s aliq̃d. §. qui aboritionis ff. de pœ. & in materia ista vide bonũ tex. i c. moyses. xxxii. q. ii. & tex. & gl. in c. cõsuluisti. ii. q. iiij. & l. i & l necare. ff. de libe. agnoscen. Aduerte tñ si tu vis videre istã q. latissime vltra oẽs disputatã, habeas sẽp recursum ad Alb. de Ro. in iiii. parte statutorũ q. lix. q̃ incipit, si statuto caueatur ꝙ homicida occidat vertit in dubiũ si quis percusserit mulierẽ p̄gnantem cũ pede. & ibi allegat infinitas decisiones in ista materia, & cũ ista q̃st o nunc ad p̄sens esset in cõsilio secreto Illustrissimi ducis Herculis, feci vnum pulchrum consilium collegis meis pro decisione huius quæstionis ꝙ incipit. (Ego Augustinus de bonfrancisci de Arimino doctor & aduocatus concistorialis & consiliarius secretus, dico in præsenti quæsti. qua quæritur &c.) & multa allego. Tandem nõ recedo ab Alb. in d quæst. & ibi ponit quod in dubio an præsumatur ꝙ ille sciuerit mulierem esse prægnantem vel non.

ADDITIO.

a ¶ Quod si mulier. Adde Io. de Ana. in consi. j. & ibi ponit qualiter puniatur clericus qui dedit poculum moniali vt faciat aborsum. Ber.

12 *Vulneratus culpam committens in nõ adhibẽdo medicos vel alio simili si postea moritur, an percutiens teneatur de occiso vel de vulnere.*

13 *Medici ad hoc vt præstare possint bonum iudicium debent multa considerare.*

14 *Vulneratus præsumitur mortuus ex vulnere, nisi negligentia vel mala custodia vulnerati probetur.*

12 ANGE. † Quæro aliquis fuit vulneratus & probat ꝙ ipse cõmisit culpã vel in nõ
b adhibendo medicos [b] vel in nõ curando se, vel i nõ parẽdo medicis, vel quia cõcubuit cum vxore, siue aliam culpã cõmisit & postea moritur, an percutiens teneatur de occiso vel de vulnere. Bal. in l. si ab hostibus. in §. i. ff. solu. mat. ri. concludit ꝙ non, adhibẽdo medicũ præsumitur sua culpa mortuus q̃n cura medicorum poterat se iure habere & ad vitã & ad mortẽ ꝙ dicit esse no. Et etiã istam. q. format i c. j. quib. modis feu. amit. in iij. col. versi. sexto quæritur vtrũ domi-

nus

nus &c. vbi dicit ꝙ quoties culpa vulnerati admista est cũ vulnere, nõ dr̃ mortuus ex vulnere, quia nõ dr̃ ex simplicibus proueni re ꝙ cũ alio ꝓuenit, vt l. j. ff. de aqua quoti. & æsti. Et sic concludit quod ille qui vulne rauit non debet teneri de toto Facit etiam quod not. idem ibidem in seq. col. versic. & no. quod difficilius &c. & ꝙ de vulnere tm̃ teneatur facit l. huic scripturæ. §. si seruus vulneratus. & l. itẽ mela. §. celsus. & l. q̃ occidit. §. fi. ff. ad legẽ Aquil. vbi Bal. dicit no. tex. qñ vulnus nõ est mortale & aliquis ꝓpter suã culpã decessit, vel cũ vxore concu buit, vulnerans nõ tenetur de occiso, sed so lum de vulnerato & de hoc stabit iudicio medicorũ qui habent considerare vulnerũ qualitatẽ. Et ibi ẽt subdit quòd p̃sumit sua culpa decessisse si medicis noluit obedire & ita tenet Floren. vbi etiã dicit nota. istum text. ad articulandum defensam vulnerantis. & hoc etiam tenet glo. & Io. And. in c. ij. de cle. percusso. istud etiam voluit Dy. & Gui de Suza. quos refert Tancredus in sua compendiosa in xj. rubri. q. ix. vbi plene de hoc disputat & de hoc videtur casus ĩ c. ad audientiam de homi. & de illo qui non est obediens medico not. plene Ioã. And. in c. tua nos. & facit. c. significasti. Io ii. de homi ci. Si autem quis fuerit mortifere vulneratus licet nullam adhibuerit diligentiam, tamẽ hoc non minuit homicidiũ dicta. l. occi dit. §. fi. à contrario sensu. ita dicit Baldus in quodam suo consilio quod incipit Sapien-
13 tissime allegatum est. † Et tene menti vt medici possint præstare bonum iudiciũ de bet ad multa aduertere, videlicet ad robur percutiẽtis & debilitatem percussi. l. j. cum gl. C. vnde vi & l. quas actiones. §. si quis ser uum. ff. ad l. Aquil. & qualitatem ac vulneris profunditatem de homici. d. c. significasti. in fin. locum & magnitudinem vulneris fluxum immoderatum sanguinis de sentẽtia excom. c. cum illorum. an vulnus medio tempore consolidatus, ita ꝙ habeat formã sanitatis vel infirmitatis. l. maritus. ff. locati cum gl. ita dicit Bal. in d. suo consilio. & ibi dem subdit ꝙ inspiciatur si vulneratus per dit loquela, quia similis mortuo l. vbi enim. C. de testa. vel si ꝑdit sensum vt intellectũ quia grauius morbum corporis inducit exi lium mentis. ff. de ædil. edi. l. ob quæ secundo respon. & ff. de testa. l. in aduersa.

b Medicos. Adde ꝙ licet in loco insigni p̃sumatur qd sint medici, tñ nõ p̃sumitur ꝙ inueniaẽ homo qui velit tota die stare impeditus pro alio, nisi probetur, ita dicit Franc. de Are. in consi. xvj. Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde Gandi. in tractatu maleficiorũ sub rubri ca si iudicetur per medicos vulneratũ non moriturum & febre adueniente dicunt cõtrariũ, & moritur vulneratus, an vulnerans teneatur de occiso ibi late vide, & vide etiã ipsum ibi in sequenti quæstione quæ incipit, Sed quæro quidam vulnerauit aliũ non mortifere, postea ille vulneratus mortuus est non ratione vulneris, sed propter malum & imperitum medicum q medicatus est. Quæritur nunquid vulnerator teneatur de occiso, & certe dicendum est quod vulnerator teneatur de vulnerato tantũ. al leg. tex. in d. l. qui occidit. §. penult. & ita di-
14 xit ꝙ ita scripsit do. Odof. & ibi dicit † qđ in dubio vulneratus præsumitur mortuus ex vulnere nisi negligentia vel mala custodia vlnerati probetur. Nam tunc tm̃ teneẽ de vulnerato & non de occiso, & ponit exẽplum de rustico qui modicũ ĩ capite vulne ratus in æstate ad laborãdum cũ bobus ad solem & est iratus cum bobus & calefactus venit domũ & mortuus est, nam tũc vulne rans non teneẽ de occiso, & ita dicit tenere do. Albe. de papia, & in hac materia allego casum quem isti nõ allegant in c. tua extra de homicidio voluntario ibi qui spreto p̃cepto. Et no. ꝙ Bal. in d. si ab hostibus. §. fi. nõ dicit de directo id quod hic dixit domi. Ang Sed omnino vide quæ dixi in d. l. si ab hostibus. §. fi. in additio. meis. & ibi Bal. etiã voluit quod licet medici non adhibeantur, & tñ vulnus fuisset mortale quod nihilominus occidens teneretur. Nam dicit ꝙ tunc hoc iuuat medicum non fuisse adhibitum, qñ ex vulnere dubitaẽ, an esset mortale vel non. & ibi vide Ang. & Imo. dicentes paria esse non adhibere medicum, vel adhibere medicum imperitum ꝙ no. Et in hac mate ria adde omnino eleganтia verba Ang. in l. ꝙ si nolit. §. si mancipium. ff. de ędil. edi. vbi in ista q. multum eleganter loquitur, & ita tempera & limita prædicta, vt ibi habetur. Et adde quod opus est quod probet medicos potuisse adhiberi, quia erãt in ciuitate: vt dicunt doc. in d. l. si ab hostibus. & ibi late dixi & doct. in d. §. si mancipium.

Statuta

15 *Statuta per italiam puniunt factum non animu, vnde nisi quis interficiat licet etiã mortis causam animo præbuerit no tenebitur de sicca. sed alio modo castigabitur.*

16 *Venenum tenens vt daret alteri, licet non dederit punitur ac si dedisset.*

15 Ange. †Sed aduertas ne erres, qa is q cũ gladio deuenit ad actũ proximũ aio occidendi, licet non occiderit tene de siccar. ac si interfecisset, vt l. j. §. infra. ff. de sicca. & l. is qui cũ telo. cũ ibi no. per doc. C. eodẽ. sed
a statuta p Italiã puniũt factũ ꝙ nõ animũ.[a] Vnde ad similitudinẽ. l. Aqui. dicunt si quis interfecit vnde nisi interficiat licet ẽt mortis causam animo prebuerit non tenebitur de sicca. sed alio modo castigabitur. ita dicit no. Bar. in l. j. §. diuus. ff. de sicc. & qualiter cõ
b prehendat animus occidendi [b] vel nõ vide ibi gl. & Bar. vt puta si habebat i manu gia uerinam & noluit percutere cũ ferro sed cũ hasta percussit, vel ẽt respicias in qua parte corporis cũ battono percussit, quia si in spatulis non p̃sumitur animus occidẽdi sed sic in capite, alleg. gl. in d. c. significasti. in fi. Et pro hoc est bonus tex. in c. omne delictũ. §. qui non mil tat. ff. de re mili. & in l. j. C. de
16 emẽ. ser. † Vnũ [c] tñ singulare nota, ꝙ si qs
c emerit venenũ vt daret alteri licet non dederit punitur ac si dedisset, vt est casus singularis & ibi Bar. in l. j. in fi. ff. de parri. & in l. j. C. de malefic. & mathe. & in l. eiusdẽ. in prin. ff. de sicca. vbi ẽt punitur qui retinet & qui facit venenũ causa hominis occidendi, quod tñ intellige vt no. Sal. in d. l. j. de male. Et prædicta procedunt qñ interficitur extraneus, si aũt interficiatur ascendẽs vel de-
d scendẽs in infinitũ, tenetur de parricidiis[d]. vt l. pe. §. j. cũ gl. ff. de parri. & no. gl. in d. l. i. C. de his qui pa. vel l. & gl. in §. alia. insti. de publ. iud. Si aut personas agnatas vel cognatas. vel affines vr̃ ꝙ de sicca. tñ teneatur, vt l. j. ff. de parri. sed gl. i d. l. j. C. de his qui pa. vel li. &c. Sali. tenet ꝙ isti ẽt tenet de parri. & eius pœna ibi habetur in d. l. i. & in d. l. pe. & in d. §. alia. sed secundũ Sal. in d. l. i. talis pœna non est hodie in vsu. sed credit ꝙ debeat decapitari, & carere sepultura.

ADDITIONES.

a ℭ Et non animum.

b Animus occidẽdi. Adde Alex. in cõs. cxxxviij. in j. vol. Cep. in cõsi xxxix. Rapha. Cu. in cõsi. cxxxiij. & Fran. de Are. in consi. lxxx. Ber.

c Vnum tñ. adde tu vide Cepo. in cõsi. vltimo qui cõsuluit in terminis. & Bal. in cõs. cxx. in v. vol. & cõsi. ciij in iij. vol. vbi ꝙ occidens veneno est proditor & homicida. ideo eius grauissimũ. B.

d Parricidiis. adde & vide Ioann. de Ana. in consil. lxiij. Ber.

Avgvsti. Tu aũt in materia, adde ꝙ ẽt si nõ essent statuta per Italiã, sed ius cõe hodie de generali consuetudine totius mũdi derogatũ est l. is qui cũ telo. C. de sicc. & similibus legibus qa ẽt cessante statuto nemo debet decapitari nisi proprie occiderit alterũ, nec pp animũ tñ debet puniri, nec ppter conatum tñ. mirabilis est doctrina Specu. in ti. de accu. in i. parte. in §. i. ver. sed
e pone primo [e] quẽ refert & sequit & ipsum magnificauit Ang. in l. i. §. hæc verba. ff. qđ quisque iur. & Bald. in l. iii. C. de ser. fugi. Et Ro. multũ eleganter loquitur in l. damni. §. sabini. ff. de dam. infec. Fallit in crimine læsæ maiestatis & in assassino vt dicunt Bal. & Ang. in d. §. hæc verba. & adde Ang. in l. is qui cu telo. C. de sicc. qui dicit q habens hasta cũ ferro & percussit aliquẽ cũ hasta & non cũ ferro non dr̃ habere animũ occidẽdi, vnde non tenetur l. Corn. de sicca. alleg. tex. cũ gl. in l. iii. §. pe. ff. ad l. Cor. de sicca. & gl. in d. l. is qui cũ telo. Itẽ adde quod Io. Fabri. insti. de publ. iud. in §. alia approbat ibi opinio. Tla. de qua in gl. ibi in verbo, p̃parauerit, vt teneatur. l. Cornel. de sicca. qui præparauit venenum alicui causa venenandi, & sic tenet opin. Bart. quam tenuit in l. ii. ff. de parri. licet Ang. ibi nihil affirmet. & Sali. in d. l. i. C. de mal. & mathe. vr̃ ẽt tenere istã opi. Bar. licet Ang. aliter videatur loqui in l. i. §. fit iniuria. ff. de var. & extraordi. cogni. Na vr̃ velle vbi q opus est quod mors sequatur quicquid sit hodie cũ statuta requirant factu Credo opin. Bar. nõ procedere, & qñ non essent statuta vt dix de generali cõsuetudine totius mũdi, hodie nemo dẽt mori, licet deuenerit ad conatũ nisi sequatur effectus mortis p illud dictu Specu. de quo supra. Et illud dictum Spec. sequitur etiam Cyn. in d. l. is qui cũ telo, aliquid per Bald. in l. data opera. C. qui accusa. in penul. char.

e Sed pone primo. adde quod dictum Specu. refert & sequitur Alexan. in consi xv. in j. volu. & Cep. in consi. xxx.

De intellectu huius dicti ... vide ... in decisione sua secũda et in uoto octauo ... in decisio. xxi nº 10

17 *Pater occidens filium spurium, an incidat in pœnam parricidij.*
18 *Filius interficiens patrem bannitum an erit sine pœna.*

17 ANG E. †Quid si pater occidit filiũ spuriũ an incidat in dictã pœnã, dicit Bal. in c. j. si de feu. fue. contro. inter domi. & vasal. ꝙ sic, qa natura oibus est cõis. Si vero interfecit quẽ poterat exhæredare, dic ꝙ non tenebitur de parricidijs sed alia pęna castigabit
18 vt l. diuus. & ibi Bar. ff. de parricid. † Quid si filius interficiat patrẽ bannitũ an impune fecerit Dy. tenet quod nõ, quia patris persona filio semper debet sancta haberi, vt l. liberto. ff. de obse. liber. In contrariũ fuit de
a terminatum [a] per collegiũ Perusij, per l. minime. ff. de relig. & sump. fune. coniuncta. l. postliminij. § filius. ff. de capti. & postli. reuer. ita dicit Sali. in d. l. j. C. de his q pa. &c.

ADDITIO.

a ¶Fuit determinatum. Adde Abba. In consi. clij. vbi quod bannitus non habet filios in potestate, & filij possunt testari. & idem Angel. in consil. ccxxiij. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde ꝙ Albe. de Rosa. in q. statutorũ in q. vj. in iij. parte. q̃ incipit. itẽ qd si statuto cauetꝙ bannitus possit impune occidi, nunquid filius possit occidere patrẽ, & ibi sequitur opin. Dy. ꝙ nõ respondet ad l. minime. s. qđ loquatur in casu speciali, licet in patre oppugnante patriã & liberos, & de materia vide etiã Alb. de Rosa. in iiij. parte statuto. q. xxvj quæ incipit, itẽ præsupposito prædicto statuto ꝙ bannitus possit impune offendi, q allegat etiã Gand. in tract. malefi. teti gisse istam quæst. dic vt in prædictis locis.

SVMMARIVM.

1 *Rapina proprie dicitur quando aliquis abstulit vestem illi quem vulnerauit & an dicatur crimen publicum.*
2 *Statutum loquens de robaria quõ intelligatur.*
3 *Rapina non est licita in bannitis post mortem ipsorum licet ex statuto possit impune offendi in re. & persona.*
4 *Fur manifestus & non manifestus, quomodo puniatur de iure.*
5 *Fur quamuis puniatur de iure in duplum siue quadruplũ pro uarietate casuũ attamen etiã officio iudicis puniri potest extra ordinem.*
6 *Delictum quodlibet siue publicum siue priuatũ parit duas rationes unam quæ competit parti læsæ, alteram quæ competit reipublicæ.*
7 *Raptore an dicatur crimen publicum.*
8 *Banniti an post mortem derobari possint.*
9 *Bannitus si post mortem fuerit derobatus cum hereditas non est adita derobans committit crimen expilatæ hæreditatis.*
10 *Fur manifestus an in pœnam quadrupli, et nõ manifestus in pœnam dupli incidat.*
11 *Iudices an possint condemnare fures ad furcas & ad restitutionem eorum & sic an in uno libello ciuilis et criminalis intẽtari possint.*

ETIAM vestem cœlestem foderatam de armelinis dicto Titio
1 abstulit.] † No. quod hæc est ꝓprie rapina & ideo vi bono.
b rap. in triplũ potest puniri [b] de iure, vt l. j. & ij. & per totũ. ff. vi bono. rapto. & cũ regulariter pro rapina etiã competat accusatio. l. Iul. de vi publi. & priua. vt ff. ad l. Iul. de vi publi. & priua. l. j. per totum, merito dicitur crimen publicũ, & cuilibet potest cõpetere accusatio, vt l. j. & ij. ff. de publi. iud. ita dixit Imo. in rub. ff. de publi. iudi. & Cy. in rub. C. vi bono. rap. & Sali. ibidẽ in l. fin.
2 in fi. & ibi Bar. ff. de priua. delic. † Si autem dicatur statuto vel alia dispositione de ro-
c baria [c] qualiter intelligantur dicta verba dicit Bal. in auth. sed nouo iure. C. de ser. fugi. versi. quæro quomodo accipitur istud verbum &c. ꝙ dicta verba grosso modo intelliguntur secundũ videlicet quod vulgus intelligit. l. labeo. ff. de supelle. leg. ꝙ perpetuo tene menti, propter statuta quæ faciũt mentionem de robaria. Sed in casu nostrę inquisitionis non fuit furtum, nam proprie furtũ dicitur à furo, id est à nocte & sic non potest dici furtum, vt l. j. ff. de fur. Est autẽ furtum rei alienæ contractatio fraudulenta, inuito domino, animo lucrandi facta, vt in §. furtũ. insti. de obli. quæ ex quasi delic. nascun. nota. quod est cõtractatio vt ibi dicitur sine contractatione, & sic absque amotione de loco ad locũ non committitur furtum, licet scriptura voluntas, vel verbũ interueniat, vt l. j. cum l. seq. & l. si quis vxori. §. neque verbo. ff. de fur. Alia autem verba apposita in ista diffinitione declarantur ꝑ Azo. in summa in tit. de fur. in prin. & hæc contractatio sufficit siue vere siue interpre

tadue, vt si falsus procurator volens debitum exigere alij delegauerit soluendū se p̄sente nam contractasse videtur propter p̄ſentiam, vt ff. de fur. l. falsus. §. si ius. Et ne nimium prolixius videar aliquas q̄ones & dicta quæ quotidie de facto eueniunt & de quibus dubitatur dicā, reliqua ad furti materiā spectantia causa breuitatis omittam, remittans me ad not. per Azo. in summa de fur. Vnde prosequor materiā nostram, & dixit ꝙ in casu nostro proprie loquēdo, non est furtum sed proprie rapina vt dixi
3 † quæ nō est licita non tantum in personis quæ stari & morari in ciuitate absque aliqua prohibitione possunt, sed nec in banni
d tis etiā post ipsorū mortē.[d] nam licet ex statuto bannitus possit impune offendi in ære & persona, illud tn̄ intelligitur in bannitis, scilicet viuis existentibus, secus si iam mortui sunt, quia licentia morte finitur, vt l. si qua. ff. de pœn. Et ideo capiens vestem bannito mortuo, tenetur crimine expilatæ hæreditatis. ita dicit Sali. in d. l. q in sepulchra. C. de sepulch. viola. & est tex. & ibi not. in
4 d. l. diuus. ff. de bonis dam. † Si aūt esset furtum, de iure loquor debet in duplū fur nō manifestus & rei subtractæ restitutione cō demnari parti lęsæ. Si autē esset fur manifestus debet restituere rem furatam & vltra ea quadruplū. insti. de oblig. quæ ex quasi delic. nascun. §. si quod est verum, nisi damnum passus duxerit furē, vel fuerit causa ꝙ fur duceretur ad præsidē, tunc videtur remittere pœnā dupli vel quadrupli. Iste est tex. in l. interdū. §. q furē. ff. de fur. Et ideo latrūculatores simpliciter condemnant furem ad furcas & restitutionem rerū ablatarum, nō autē ad restitutionē ad duplū vel quadruplū. Et fur dicit manifestus qn̄ fuit visus post furtum fugere & post eū fuit acclamatum vt l. si quis in seruitute. §. fi. ff. de fur. & no. Cy. in l. fallus. C. de fur. in iiii. oppo. nec requiritur apprehensio siue captura vt ibi habeti, & Bar. in l. ij. & iii. ff. de furt.
5 † Et bene aduertas q licet parti læsæ ita debeat condēnari, tn̄ etiā condemnari pōt & puniri extra ordinem officio iudicis ad vindictā publicā. vt est tex. singularis in l. fi. ff.
6 de fur. sed tamē nō est mirum quoniā scire debes qd̄ in quolibet delicto priuato vel publico oritur duplex actio, siue duplex modus agendi, siue vindicadi, vnus qui parti læsæ cōpetit pro suo interesse reficiendo & ad pœnā applicandā sibi. alius qui cōpetit reipubl cæ pro vindicta publica de crimine
e publico[e] casus est in l. q. noīe. & ibi glo. & Bar. ff. de fal. de priuato, casus est i. l. si. ff. de priua. delic. & sic fur ex re furtiua tenetur condōne furtiua ad ipsam rē subtractā, vt l. si pro fure. § j. & toto tit. ff. de cōdic. furti. quare ista condictione furtiua hæres furis non pōt conueniri etiā lite contestata contra furē iam defunctū, nec etiā qd̄ aliquid peruenerit ad eius hæredem, quia speciale est in condictione furtiua, vt l. si pro fure. §. si & ibi Bar. & in l. in condictione. in princ. ff. de condi. furt. tenetur etiam actione furti, scilicet ad duplum & quadruplum & ēt ad vindictam publicam, vt dictum est.

b ¶ Puniri. Adde & vide Alexand. de Imol. in consil. ciij. in j. volumi.
c Robaria. Adde tu quę differentia sit inter rapinā & robariā & vide Bal in c. j. §. si duo. de pa. iu. fir. & quod statuta sint intelligenda scd̄m cōem vsum loquendi & vulgarum non autem secundum peritos, vide quod voluit Roma. in consi. iiij. & in consi. xxxij. & an furti appellatione veniat rapina vide Ro. in consi. cl. & c[illegible] si. cxliiij. Ber.
d Ipsorū mortem. Adde tu [illegible] fuit formatus processus de furto potest fieri [illegible] ndemnatio de crimine expillatæ hæreditatis [illegible] Cepo. in cōsi. lxviij.
e Crimine publico, adde [illegible] om. in suo consi. ccccv. in vltimus verbis.

A v g v s t i. Tu autem in hac materia in prima conclusione inquantum dictum est
7 † ꝙ rapina est crimen publicum, adde ꝙ imo videtur crimen priuatum esse tex. allego in l. infamem. ff. de publ. iudi. & tex. in l. si quis ex domo. ff. de furt. sed vide Bar. in d. l. infamē. & in d. l. si quis ex domo. q dicit ꝙ speciale est in d. l. si quis ex domo. vbi rapina est crimē priuatum. & ita dixit Bar. in d. l. infamem. per quæ potes limitare istam primam conclusionē, & inquantum dictū est supra quid est robaria. adde ꝙ Bal. in c. j. §. si duo de pace tenen. ponit differentiā
8 inter rapinam & robariam ibi vide. † Item inquantū tactū est an bannitus post mortē suam possit derobari. adde Bal. in l. sororē. C. de his quib. vt indi. qui tenet illud idem qd̄ tenet. Sali. in d. l. qui sepulchra. Et adde Albe. de Rosa. in quęstionibus statutorū. in iiii. parte. in q. xcj. incip. si statuto cauetur, ꝙ bannitus possit impune occidi, & sic sequit ꝙ multo fortius derobari, qui arguit pro & contra.

contra. Tandem cōcludit quòd alias Pistorij fuit determinatum spoliatorem fore bannitū de robaria quasi rubaria fuit commissa de rebus hæreditatis ad filios banniti pertinētibus. sed ipse Alber. non stat in ipsa opinione, quia allegat quòd rei hæreditariæ non potest dici commissa robaria sicut nec furtum, ex quo in hæredes non transit possessio sine apprehensione, & hoc probatur in l. cum hæredes. ff. de acquir. possessio. coniuncta l. hæreditarij. ff. de acquir. possessio. An autem prædicta militent quādo incontinenti & in flagranti crimine sit dicta spoliatio. vide dicta Albe. de Rosa. in d. q. ex cuius verbis poteris habere decisionem, & certe in ista materia placet mihi ista sua decisio.

6 † Et tene menti quòd si bannitus derobatur post mortem cum hæreditas nō est adita talis committit crimen expilatæ hæreditatis. vt dixit Sali. in d. l. qui sepulchra. Dicit tamen Bald. in l. de his. C. de fur. quòd talis nihilominus debet furca suspendi sicut famosus latro. sed Sali. in d. l. de his. reprobat Bal. ibi & Ludo. Ro. in l. gerit. ff. de acquir. hęredit. dicit ꝙ cum hæc quæstio fuisset de facto iudices secuti sunt opin. Bal. propter authoritatem suam, sed dicit Ro. quod opinio. Bal. non est vera de iure, & sic Ro. ibi reprobat Bal. & bene quia cū supportatione rationes Sali. concludunt cōtra Bald. & dicam infra in vltima quæst. in addit. meis vltimo loco factis in hac eadem glo. Et si recte pōderentur verba Albe. in d. q. ibi Albe. sentit quòd alia pœna datur expilatori, hæreditatis & alia pœna datur furi, seu robatori, & si statutum loquitur de vno crimine non infertur ad aliud. & vide Pau. de Cast. in consi. suo xxxj. in fin. qui dicit limitando prędicta ꝙ si bannitus qui occiditur statim derobatur, hoc potest fieri, secus si ex interuallo antequàm deueniant ad illos actus, & ibi concludit ꝙ casu quo quis ante hæreditatem aditam commit teret crimen expilatæ hęreditatis ꝙ ista est pęna extraordinaria. & faciunt pulchre nota. per

a Bar. in consi. suo clxxiij. a quod incipit statuto castri plebis cauetur. qui ponit de statuto. ibi vide an furtum dicatur maleficium personale & bene faciunt per domi. Catald. in tractatu syndicatus. quæstio. cxlviij. qui ponit an corpus mortui possit furari vel vulnerari vel in delinquentem habeat locum pœna furti vel per quod bannitus potest offendi ꝙ poterit occidi, & statuti. & dicit quòd non. & vide domi. Nellum in tracta. banuitorum. in ij. parte vltimi temporis. q. iij. vbi latissime loquitur & ibi disputat an recte Alber. de Rosa. in quæstio. statutorum supra allegata locutus sit ibi

10 omnino vide. † Et adde in hac materia inquātum dictum est ꝙ fur si est manifestus incidit in pœnam quadrupli, fur vero non manifestus in duplum. Adde ꝙ contra istam doctrinam est text. in l. mancipia. C. de ser. fug. vbi fur non manifestus aliter punitur, sed gl. dixit ibi ꝙ erat speciale in illo casu sicut est etiam speciale in alio casu in l. Christianis. C. de paganis. & etiam gl. in sti. t. vi bo. rap. allegauit illam. l. ibi in d. l. Christianis. & gl. inst. de oblig. quæ ex delic. in §. pœna quadrupli. Item inquantum dictum est ꝙ ad hoc vt quis dicatur fur manifestus non requiritur apprehensio. Adde ꝙ de hac conclusione non opus est allegare doct. sed tex. in proprijs terminis habemus institu. de fur. in §. furtum. vbi imperator diffinit ibi furtum manifestum à non manifesto, & in effectu concludit ꝙ fur dicitur manifestus si fuit repertus cum re furtiua, vel fuit visus ire cum re furtiua & sic ibi text. loquitur per disiunctiuam vel, & ibi habemus meliorē textum de iure. Itē circa intellectum. l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. quare ibi illa pœna dupli vel quadrupli remittatur ex eo quia duxit furem ad præsidem omnino vide dicta Salice. in l. prima. C. quando ciui. actio. pręiu. cri. in vltima columna. vbi multum eleganter loquitur declarando ibi illam glo. in d. l. i. quæ

11 allegauit dicto. §. qui furem. † sed considera ꝙ videtur quod decisio d. Angel. hic sit falsa inquantū voluit quod iudices possint cōdemnare furem ad furcas & ad restitutioem rerum quia in vno & eodem libello nō possunt ciuilis & criminalis intentari. d. l. j. sed vide ibi Ang. in fi. multum eleganter loquentem qui allegando. dicto. §. qui furem. dicit quod licet ciuilis vel criminalis nō possit intentari in eodem libello, tamen bene potest quis in iudicio criminaliter accusari. & officio iudicis petere restitui damna & interesse & expensas, vt lege qui crimen. C. qui accusa. non possunt & lege quod euitandi. C. de condictio. ob turpem causam. & pen. ff. de calum. & lege medicos. ff. de varijs & extraordina. cogniti. & in corpore de quæst. §. si vero aliqui. in corpore de manda. princ. §. si vero delinquentes. & in corpore vt litigantes iurent. §. & hæc quoque. & allegat etiam. §. qui furem. & ita dicit quod practicatur quod in libello criminali concluditur delinquentem ex delicto condemnari & puniri secundum formam iuris & statutorum cum restitutione damnorū & interesse & expensarum & cum restitu-

tione rerum ablatarum. Et adde tex. in l. si res G. vi bon. rap. & ibi gl. & Salic. & doct. vbi ponunt etiam an condictio furtiua competat cōtra hæredem defuncti. Et adde Mod. in locis supra allegatis per do. Angel. hic vbi multum eleganter loquuntur.

ADDITIO.

a ℭ Bar. in consi. suo clxiij. Adde ꝙ alias est numero cxxxviij. Ber.

12 *Fures de iure mortui an damnari debeant.*

12 ANGE. † Et no. bene ꝙ de iure nō reperio
b ꝙ pro furto quis debeat mori b nisi fures crassatores & insignes latrones, vt l. capitaliū. §. famosos. & ibi Bart. ff. de pœn. vel si est fur no-
c cturnus c & aliter non poteram defendere aut personam meā vel familiæ meæ vel bona mea vel etiam furem diurnum qui se telo defendat, & sine discrimine personæ meæ vel familiæ defendere non poteram, tunc licet mihi eum impune occidere, vt est tex. & ibi gl. in l. furem. ff. de sicar. & in l. itaque. §. lex. ff. ad l. Aquil. & ibi Flor. & Salic. in l. si vt allegas. C. de sicca. quod est verum si immineret perditio rei magnæ, secus autem si rei vilis quia tūc mihi non liceret occidere furem nocturnum etiam telo defendentem imo nec vulnerare, casus est singularis & peregrinus vbi hoc probatur, in l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad leg. Aquil. Pro quibus omnibus & maxime pro crassatoribus & furibus insignis, iudex pati nō debet aliquem aduocare, quorum fera & periculi sui nescia feruet insania l. per omnes. C. de defensori. ciui. Et sic regulariter de iure communi pro furto non est pœna mortis nisi vno casu videlicet in l. pen. ff. de condictio. ob causam. sed forte illud fuit de facto vel forte ibi speciale quia fur erat vilis persona. s. seruus, vel dic vt ibi not. doct. & vno alio casu scilicet in auth. de pa. tenen. §. si quis quinque solidos. sed ibi dicitur esse speciale propter fractionem pacis. & alio casu quando ministrator publicus pecuniam publicam, vel quis rem sacram vel religiosam furto abstulerit qui capitali pœna punitur, vt est tex. insti. de publ. iudi. §. item l. iuli. pecul. sed de iure nouo fit membri abscissio, vt in authen. sed nouo iure. C. de ser. fugi. sed communiter per Italiam vigent statuta quæ seruanda sunt, vt notat etiam Bald. in d. auth. sed nouo iure. versi. sed adde ꝙ furta & alia &c. Nam vt plurimum statuta dicunt ꝙ pro primo furto fustigetur, pro secundo fustigetur & mitrietur vel bulletur, pro tertio autem suspendatur.

b Debeat mori. Adde tu quæ sit pœna furti de iure communi, & vide Cep. in reper. authenticæ sed nouo iure. C. de fur. & in consi. suo xxxvj. & consil. xlj. & ibi qualiter puniatur furto qui subtrahit pecuniam communis & vide Raph. Fulgo. in cōsi. cl. et clvij. Alex. in cōsi. v. & in cōsi. cxxxv. in i. volu. & in cōsi. cxiij. in iij. vo Pau. de Cast. in consi. cccl. in ij. parte, in ij. impressis.

c Nocturnus. Adde tu & vide Alex. de Imol. in consil. cxxxviij. in j. volu. Ber. & de hoc etiam per Alex. in consi. cxlj. col. j. vers. iiij. non videtur, in ij. volumi.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quòd Gand. in tract. malefic. sub rubr. de furi. & latronibus. vltra omnes disputat istam materiam in versicu. nunc videamus quæ pœna sit furibus imponenda. & ibi dicit quòd de iure cōmuni si fur nō est famosus & clam furtum faciat, dicit quòd fustigatur, vt in authē. vt nulli iudi. §. penult. & vide docto. quæ autem signa inesi in authen. sed hodie. C. de ser. fugi. Si autem est famosus & tunc debet suspēdi, dicta l. capitalium. §. famosos. ff. de pœn. Si autem palam quis furatur & est famosus, tunc furca suspendatur dicto. §. famosos. vt sunt derobatores stratarum. Si autem palam delinquat derobando & non est famosus, & tunc aut semel tantum derobauit & tunc punitur. l. Iul. de vi publi. vel priua. vt insti. de publi. iudic. §. item. l. Iulia. Si autem bis aut sæpius & tunc punitur furca, vt l. capitalium. §. transgressores. ff. de pœn. & dicit hoc esse seruandum de iure communi & Roma. dicit tamen quòd de iure Lombardorum aliter fit, quia pro primo furto fur amittit oculum, pro secundo nasum, pro tertio suspenditur, dicit etiam in penultima column. quòd furtum aliter punitur, Et tertio modo per l. Federici Imperatoris, quia si quis quinque solidos fuerit furatus laqueo suspendi & sic vt vides per tres leges criminaliter furtum punitur. Primo per leges Romanorum. Secundo per leges Lombardorum. Tertio per l. Federici. Sed subdit ibi Gandi. hodie quas leges seruabimus. dicit quòd gloss. ordi. in capitulo primo de pace iura. firmand. in §. iniuria seu furtum. dicit furtum puniri secundum iura communia, non secundum legem Lombardorum, vel dicit dic quòd hodie punietur secundum formam dicto. §. si quis quinque solidos. Sed dicit quòd hodie de consuetudine hoc non seruatur quòd fiat punitio per iura communia, sed fit secundum leges Lombardorum & hoc tam in Lombardia quam in Tuscia; licet multæ ciuitates super hoc habeant multa statuta quæ

quæ seruanda sunt,& hæc Gandi.Bal.vero in auth.sed nouo iure.C.de ser.fugi.dicit ꝙ hodie de consuetudine non seruatur d.§.si quis quinq; solidos .& hoc est verum, quia statuta sunt hodie per totã Italiã aliter punientia furta,vide doct. maxime do. Abba. post gl.in c.inter alia.extra de immu.eccle. in xj.col.& do.Catal.in trac.syndi.q.cxlix. qui ponit intellectũ d.§.si quis quinque solidos.Adde tamẽ omnino bonã gl.in c.j.de pace iura.fir.in d.§.iniuria seu furtũ. & Ange.in l.fi.ff.de fur. q dicit ꝙ late posuit istã materiã in auth.sed nouo iure.C.de ser.fugit.in repeti.Paduana.& vide Ang.in d.authen sed nouo iure. notabiliter loquentem in lectura sua & Io.And.in addi.Spec.in ti. de fur.in ru.& vide gl.xxiij.q.iij.§.si qs fortitudinẽ. Et ĩ hac materia multa allegat Albe.de Ros.in d.auth.sed nouo iure. & multas decisiones allegat, & allegat bonũ tex. de iure canonico & ibi vide do.ĩ c.tua nos. §.fi.extra de homici.& vide quomodo respõdet ad illũ tex.in quibus tñ casibus licet occidere furem,vide Ang.omnino in d.l.si vt allegas.& doct.maxime do. Ant.de But. in c.olim.extra de restit.spolia.in xviij.col. & Ange.in l.j.C.vnde vi. qui dicit etiã ꝙ in his casibus in quibus dictum est licere occidere furẽ,habet locũ si furtũ erat magni valori. secus si parui,quod dicit relinquendũ arbitrio iudicis.De materia vide aliqua per Paul.de Cast.in consi.clxxx.in fi. An autẽ prædicta militent qñ vnum furtum esset enorme dicam infra in seq.q.& ibi vide qui dicantur fures latrones.Et qui dicantur famosi latrones & Bar.in d.§.capitalium.melius per Ang.in d. auth.sed nouo iure.in reportatis Paduæ.Ang.in l.aduersus.ff.de sepul.viola.d. Catal.in tracta.synd.q.cxlix.in illa.q.vbi tractat materiam quando fur in vna ciuitate fecit furtũ,& in alia postea furatur vbi vr̃ velle ꝙ ꝓ multis furtis paruis nõ dr̃ famosus fur.Sed ad hoc vt dicat̃ famosus requirit̃ ꝙ cũ armis hoc fecerit.ibi vide:

13 *Furtum quando dicatur vnũ,et sic quando dicatur primum secundum & tertium furtum.*

13 Ange. † Nunc sumpta occasione aliquid de furtis dicamus ad statutorum declarationẽ.Et primo qñ dicatur primũ,fm & tertium furtũ. Rñdeo vnũ furtum dicit̃ quod de vno loco vno contextu siue vno tempore fit,etiam si plures res furentur tñ dicitur vnum furtum,ita dicit Bar.in l.eum qui.§.idem respondit.ff.de furt.& sic tanq̃ vnum furtũ commiserit punietur, licet plures res sit furatus.Tamen singulariter dicit glos.in d.l.capitaliũ.§. famosos. ꝙ isto casu pro vno furto veniam meretur à furca. & no.Bal.in d.auth. sed nouo iure.in ver.vlterius quæro nunquid &c.quod est verum secundum Bal.nisi furtum sit magnum quod alias præualeat pluribus furtis paruis, tunc licet statutum prohibeat furẽ suspendi nisi pro tribus furtis. Iuridice tamen pro vno magno poterit suspẽdi,ita ibi dicit in versi. tertio nota de pęna &c.& alleg.l. si quis.ff. de excus.tut.& ẽt q̃a propter delicti enormitatẽ permissum est leges transgredi, vt no.Inno.in c.j. de consti.quod no. q̃a ita semel practicaui Perusij dum ibi assiderẽ.

Avgvsti. Tu autẽ in hac materia, adde ꝙ ista sententia Bal.mihi non placet, & si recte consideratur omnia iura quæ dicũt ꝙ fur furca debet suspẽdi,nõ habent respectum ad quantitatẽ furatã, & sic ad ipsum furtum.Sed ad alia extrinseca, & ideo Bal. in auth.sed nouo iure.C.de ser.fug. in ver. vlterius quæro,nunquid plura furta in eodem loco & tempore. dicit ꝙ statutũ quod punit furẽ furca ꝓ tertio furto ꝙ mens statuti est vt grauis puniat furem , propter cõsuetudinem delinquendi & sic doct.nõ habent respectum ad quantitatem, sed ad animum delinquentis hoc est ad reiterationẽ delicti quod grauis punitur propter ipsam reiterationem vt in furto dicit gl.de pa.iur. fir.in §.iniuria seu furtum.& ita obseruarẽ si ista casus mihi obuenire de facto.Nec obstat doctrina Inno.in d.c.j. quia ista nõ est ita vrgens causa ꝙ imponatur pęna mortis vbi alias imponi non debet.an sit vnũ furtum vel plura furta vide Bar.in l. inficiando.§.infans.ff. de fur.Sed Bal.in c.j.§. furtum.in prin.de pace iur.fir.videtur velle ꝙ pro primo furto enormi fur possit furca suspendi,& sequitur d.Abb.in c.inter alia.extra de immu.eccle.in x.col. q̃a ex causa licitũ est trãsgredi leges & statuta,& ita ecõuerso cõsului Lud.Ro.in cõs.suo ccccl xix: ꝙ si per statutum quis pro leui furto debet suspendi tñ si iudici videbitur poterit iudex minuere illam pœnam statuti & cõmutare in aliam pęnam minorem citra mortm.

14 *Fur alias paſſus pœnam primi & ſecundi furti puta quia fuſtigatus mitriatus uel bullatus poſtea facit tertium furtum, an pro iſto tertio poterit ſuſpendi.*

14 ANGE. †Quæro ſi aliàs fur paſſus fuit pœnã primi & ſecundi furti q̃a fuſtigatus, mitriatus vel bullatus, poſtea fecit vnũ furtum qđ eſt tertiũ in ordine an pro iſto tertio poſsit ſuſpendi, & vr̃ ꝙ non, quia ꝓ primis iam punitus eſt igit̃ &c. vt l. licet § j. ff. nau. caupo. ſtab. & l. ſenatus. ff. de accuſ. In
a cõtrariũ vr̃ ꝙ debeat ſuſpendi quia in crimine perſeuerauit. igitur &c. vt l. ſeruos. C. ad l. Iul. de vi publi. & l. iii. C. de epiſc. audi. & l. capitaliũ. §. ſolent. ff. de pœn. & ita tenet Vber. de Bob. Idẽ credo ſi de dictis primo & ſecundo furto habuerit gratiã à domino loci, q̃a priuileg ũ nõ meret̃ q̃ cõceſſa ſibi abutitur poteſtate lxxxiiii. diſt. c vbi & ff. de pec. le. libere. & ff de neg. ge. l. q̃ ſine. & l. iudæos. & ibi gl. C. de iudæis. Et pro hoc facit q̃a prima furta fecerunt eum notorie & manifeſte furẽ, vt l. emptorẽ. ĩ prin. ff. de actio. emp. Ergo vt publicus & manifeſtus fur põt furcis ſuſpendi, vt d. §. famoſos. Nã furta vel alias vel alibi cõmiſſa qualificant furtũ factũ hic vt acrius puniatur & ſuſpendatur, ita dicit Bar. in l. ſi cui. §. fin. ff. de accu. Et hoc etiã vult Bal. in auth. ſed nouo iure. C. de ſer. fugi. in ver. ſed dubitatur. Sed contrariũ tenet Ioã. And. in addi. Spe. in rub. de fur. & Sali. in d. l. ſeruos. dicit plus ꝙ etiã furta & numerus furtorũ hic cõmiſſorũ. vt ſi ſtatuto cauet̃ quod ꝓ tribus furtis ſuſpẽdatur & alibi cõmiſit duo furta & hic vnũ tantũ, tamẽ verũ eſt dicere ꝙ tria furta commiſit, & ſic ſuſpendetur. quod nota.

ADDITIO.

a ❡Suſpendi. Adde ꝙ imo duo furta punita aggrauant tertium. ita Ro. in conſi. ccxxxvj. vbi dicit eſſe tex. nota in authenti. qui ſemel limitat tamen ꝙ prædicta non procedunt vbi de duobus primis furtis fuiſſet penitus abſolutus, quia hoc caſu non aggrauaretur tertiũ. & ibi ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ notarius pro tertia annotatione dicatur priuatus qđ ſi fuit bis annotatus & abſolutus, ꝙ pro tertia annotatione non priuabitur, & quando furta alibi commiſſa aggrauent tertium furtum in loco fori. vide Bal. in conſi. cccclxxiiij. in iiij. vol. & ꝙ tertium furtum aggrauetur per duo alia furta præcedentia vide Pau. de Caſt. in conſ. cccl. in nouis.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde Gãd. in trac. malefi. ſub rub. de furibus & latronibus in illa q. quæ incipit, ſed pone pœnã fore impoſitã furi pro primo & ſecũdo furto. qui allegando dictũ Vber. de Bobio tenet quod licet fur ſit pũnitus pro primo & ſcđo furto, tñ pro tertio debet mori, quia lex dicit ꝙ pro tertio morit̃ nõ ꝓ primo & ſecundo. & ibi ẽt Gandi. ſubdit illam aliã q̃onem de eo qui alibi cõmiſit duo furta & hic tertiũ, an furta alibi cõmiſſa aggrauent delictum. & in effectu cõcludit ꝙ nõ, & exclamat contra poteſtates ita feroces, q̃ pro furtis alibi cõmiſsis volunt punire furẽ in ſuo territorio. Ang. autem in d. l. ſi cui. §. fi. dicit ꝙ de cõſuetudine ſeruatur ꝙ furta alibi cõmiſſa aggrauant delictũ. Et de materia, adde dicta Bal. in l. fi. ff. de iuriſ. omn. iudi. & per Iaco. de Bel. in auth. vt nulli iudicũ. §. ſi quis vero cõprehenſorũ. & vr̃ eſſe de mente Bal. in auth. qui ſemel. C. q̃uo & q̃n iud. Adde Albe. de Roſ. latius diſputaſſe iſtam materiã in iii. par. ſtatu. q. xxxix. Pet. de Anch. in cle. j. extra de pęn. expreſſe approbat dicta Bar. in d. l. ſi cui. §. fi. ff. de accu. & vide Sali. in l. iij. C. de epiſ. audi. Et in hac materia teneo ego opi. quã tenui ſupra in gl. in verbo, (exiſtẽs Florentiæ.) in addi. j. q. & certe rigoroſa eſt opi. Bar. dicit tñ d. Catal. ĩ trac. ſynd. q. cxlix. ꝙ cũ alias habuiſſet iſtã q. de facto euaſit furẽ qui in alieno territorio alia furta fecerat vt illa furta alibi facta nõ cõnumerent̃ in numero furtorũ.

15 *Fur commiſit furtum Florentiæ furtum Bononiam portauit, an poſsit de tali furto puniri Bononiæ.*

15 ANGE. †Quæro quid ſi fur furatus fuit Florentię & furtũ huc ſcilicet Bononiã portat, an hic poſsit de furto puniri. Bar. poſuit in pluribus locis iſtã ſuam opi. quæ multos ſuſpendi fecit, & quam ego ſemper ſecutus fuit in practica videlicet ꝙ ſic, & ita dicit in d. l. ſi abducta. C. de fur. & in l. ſed nec. ff. de condi. fur. & in l. ſi dominiũ. ff. de fur. nam ſicut mutatione domini j noua naſcit̃ actio furti, vt d. l. ſi dominiũ. ita etiam mutatione territori j ad vindictã publicã facit. l. ſi furẽ. §. de ſtatu. homi. Sed cũ caſus occurriſſet de facto do. Bononienſes conſulerunt contrarium quod conſilium incipit quidam ſcholaris &c. & mouetur ipſis his rationibus. Primo ex regula vulgata, ſcilicet ꝙ ex aſsidua cõtractatione non naſcitur noua actio furti,

furti, vt l.ei qui.ff.de fur.& ibi Bar.non ob.l.si dominium. quia ex mutatione domicilij tunc ex noua cõtractatione nascitur noua actio furti quia in persona noui domini nascitur in quẽ cadit furti diffinitio quæ est vt res aliena inuito domino non contrectetur, sed in casu nostro non contractatur nisi proprie possessore & domino inuito, cui non potest nasci noua actio furti, vt d.l.ei qui. Tertio quia à dicta regula.l.ei qui.recedetur ex mutatione dominij, vt d.l.si dominium. ergo est casus exorbitans igitur contra regulam non debet extendi ex mutatione territorij. Quarto per d.l. ei qui. non datur patri ex assidua contractatione noua actio furti ergo nec reipubli.si non parti ergo nec reipublicæ vt l.non solum.§.quanquã. ff.de iniur. & ibi Bar. Quinto fur non visus ad locum destinatum portare res non est manifestus licet postea mutato proposito alio res transferat & videatur, vt l.iij.cum l. seq.ff.de fur.ita in casu nostro ex mutatione loci noua actio non nascitur nec persona mutatur nec qualitas furti. Sexto potest adduci in authen. vt nulli iudic.§.si quis vero comprehensorũ. vbi fit remissio ad locum delicti quæ non esset necessaria si in loco in quo portauit furtum posset puniri. Sed do.Franc. de Albergotis de Aretio solennis doctor tenet opi.Bar.pro qua alleg.l.inficiando infans.ff.de fur.ita etiam refert.& tenet Anto. de But.in c.j.de rapto. & istud est tenendum & obseruandum & maxime vt vitium furti non frequentetur & etiam videtur sequi Bal.in c.j.§.iniur.de pa.iura.fir. col.x.& in d.l.si abducta. & in auth. sed nouo iure.C.de ser.fugi.& pro opi.Bar.adducit.d.Salustius de Perusi.eius nepos ex filia in d.l.si abducta.tex.in l.verum. in prin.ff.de mino.& in l.j.C.de noxa.& in l.iij.in prin.ff.rerum amo. & gl.in d.l.de his.C.de fur.in quibus probatur quod ex noua mutatione personæ quia de seruo fit liber & de vxore desinit esse vxor, tunc ex noua contractatione oritur noua actio furti, ita in casu nostro insurgit mutatio status furis ex mutatione territorij. non obst.rationes docto. Bonon.allegatæ contra Bartol.quia prima ratio tollitur per eundẽmet Bart.quę regula d.l.ei qui.non habet locum nisi mutetur dominium nec etiam facit secunda ratio quia negatur quod lex quæ dicit ex noua contractatione oriri actionem furti sit contra regulas iuris. imo dicit do.Salustius quòd est cõtra regulas iuris. Propterea potest extendi quantuncunque pœnalis, quia hoc facit lex antiqua, scilicet regula d.l.furti. Item tertio potest dici quod nulla fiet extensio si respectum habes ad vniuersum dominum quod est vniuscuiusque ciuitatis & in qua furatus est & in quam postea se contulit fur, nec ob.tertia ratio nam nihil repugnat vt dicamus furtum esse factũ, quia facta est contractatio inuito domino & tamen actio furti non datur sibi propter nouã contractationem, sed datur reipub.vbi furtum portauit cum ex illa noua contractatione nouiter offenditur cũ regula sit quod actio furti detur illi cuius interest furtum nõ fieri, vt l.manifestissimi.C.de fur.nec obst.no.in §.quanquam. quia negari potest assumptum, quia videtur contra.l.falsi.C.de fal.& Bal.tenet oppositũ l. fi.C.de fur. Nec ob.quinta ratio quia tollitur ex eleganti doctrina Bal.in d.§.iniuria, & de pace iura.fir. Nec ob.§.si quis vero comprehensorum.quia potest dici quod non habeat locum in fure qui nouiter contractasset, nam à iudice loci in quo est facta noua contractatio non potest peti quod fiat remissio inuito suo iudice nouiter offenso, cum ipse velit ex delicto commisso in suo territorio punire. Sed in § si quis vero.in secundo loco nullum delictum commisit merito debet facere remissionem vt puniatur per iudicem quem offendit. Et tamen bene aduertas quod prædicta procedunt si huic apportaret rem furatam, secus si apportaret eius pretium quia de dicto pretio non dicitur committere furtum nec tenetur furti, vt est tex.& ibi not.in l.qui vias.§.fi.ff. de furt.quod singulariter not.

a AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia,[a] adde quod inquantum opi. Bar. esset vera. Tamen primo limitatur vt procedat si intermedio cõditio furis mutata fuerit quia de seruo liber fuerit in itinere. Ita limitabat Ang.istam materiam in d.l.si dominium. Aliam limitationem dabat Ang.in l.si dominium, vt opi.Bar.procedat si in ipso initio fur fuit propositi, vt in aliũ territorium se transferet suæ securitatis causa exemplũ ponit. Pone in subtrahẽtibus in confinibus Bononiæ vt transferant se Ferrariam ibidem ergo maleficium consumabitur, vnde ibi poterit puniri & per rationes suas concludit ita Ang.ibi. Tertio limitat ibidem Ang.vt opi.Bar.procedat quando in initio furti actio non est nata, & ita in his casibus poterit procedere opin.Bar.alias secus. Item quarto addit alium casum vt opin.Bart. procedat vt si furtum est factum Bononiæ bannito, qui secundum formam statuti licite potest offendi, nam si fur se transtulit Ferrariam ibi puniri poterit postquam Bononiæ puniri non poterit

obstante statuto. Item adde aliam limitationem quam tradit Angel.in l.si abducta.C. de fur.vt procedat opi.Bart.in vagabundo fure, quia scriptum est vbi te inuenero ibi te iudicabo,vt l.j.C.vbi de cri.agi opor. Idem & sexto restringitur opi. Bar.vt procedat si fur pro-
16 roget iurisdictionem iudicis. † Vnde dicit si eris assessor ne possis conueniri tempore syndicatus, si vides ꝙ expediat reipublicæ vt suspendas furem repertum cum re furtiua alibi derobata ne damnū possis pati,facias ꝙ fur proroget iurisdictionem per l.quæro.ff.de solu.& l.j.ff.de iudi.& hic dicit Ang.in d.l.si abducta. & ibi etiam Ang.facit mentionem de illa limitatione quā supra dixi vt opi.Bar.procedat qn̄ fur mutauit conditionem personæ in itinere. Item sexto loco restringas opi.Bart.vt opinio sua procedat qn̄ fur fuisset inuētus cum re furtiua, puta quia Florentiæ fecit furtum & hic Ferrariæ inuenitur cum furto.Secus si rem vēdidisset postea Bononię & hic Ferr. fuisset inuentus cum precio quia in isto precio hic Ferrarie non committitur furtum quia in re sua furtū non committitur per l.pen. ff. de condi. ob tur.cau. Ita singulariter dixit Bald in l j.C. de cōfes.in xij col.quod tene menti. Itē septimo intelligas dictū Bart. procedere si fur qui furatus est Florētiæ & venit Ferrrariā vt possit hic Ferra.puniri hoc verū si fecit hic Fer.residentiā per spatiū vnius diei,alias non poterit hic puniri,ita dicit Bald.multū singulariter in l.qui furere.ff de stat.ho.per l.quo destinauerat.ff.de furt. Et ita dicit quod intelligi debet opin. Bar.in d.l.si dominium.alias secus quod not. Octauo reperio Raph.Fulg.in l.siue manifestus.§.tādiu.ff.de condi.furt. dicentem ꝙ opi.Bar.nō procederet tanquam iniqua si hoc Ferrariæ foret statutum propter quod pro leui furto esset imposita pœna mortis,nam tunc dicit quod opi.Bar.tanquam iniqua non est sequenda,quæ no.quia alibi pulchre ita collecta non reperies,sed quia multoties vidi refricari in dubium an opin.Bar.sit vera vel falsa omissis his fallētijs scribam quod scriptum reperio in hoc passu terribili, dico passum terribilem quia hæc opi sua vt dicit d. Maria.in cap.j de rap. fecit suspendi decem milia hominum , & id ꝙ dixit ipse Bar.in d.l.si dominium.approbauit etiam in l.ei qui furti.ff.de furt.in fin.& Bar.in l.sed nec legatarius.ff. de condi.furt. & Bar.in l.si abducta.C. de fur.Bald.vero secundum do.Io.de Ana.in c.si extra de fur. semper videtur approbare istā opi.Bar.nam Bal.tetigit istam difficultatē in pluribus locis & maxime in c.j.§.furtū.de pace iur.fir.arguit pro & contra in hac difficultate. Tādem videtur approbare opi. Bar.& Bal.in l.cunctos populos. C.de sum.trini.& fide cath.in xvij col.& Bal. in auth.sed nouo iure.C.de ser.fug.in ver. vlterius quæro nunquid plura furta. Idem fecit Bald.in l.qui fure.ff.de sta.homi. Idem dixit Bald.in l.j.C.de confes.in xij. col. & sequitur opi.Bar.ipse Bald.in l.sed nec legatarius.ff. de condi.fur.& Bal.in l.si abducta.C. de fur. Et aduertas quia licet docto.allegent Bal.semper secutum fuisse opi. Bart. Tamen vt infra dicā allegabo Bal.non indistincte approbasse opin. Bar.Fran.de Are.tenet etiam opin. quam tenet do.Bar.per l.inficiendo § infans.ff.de furt. & ipsum refert do.Ant.de Bu.in c.j. extra de rapto.& istam sententiā tenuit ipse do. Anto. de Bu.in c.si.extra de fur & licet pro hac sententia soleat allegari ꝙ hoc etiam affirmauit d. Ant.de But in c.j.extra de rapto. Dicatis ꝙ hoc est falsum,ibi d. Ant.de But. hoc non affirmauit,sed dicit ꝙ in ista quæst.sunt opin.inter legistas & hoc relinquēdum est legistis, & sententiā Bar hoc est secutus etiam Pet.de Anch. in d.c si.extra de fur.& licet doct.non allegent d.Pet.de Anch.in cle.j.extra de pœnis. approbauit etiam dicta Bar.in d.l.si dominiū.& hoc fecit.in xvij. not. sed pondera quia d. Pet. de Anch.ibi proprie nō infert ad quæstio. nostrā d.Ioan.de Ana.etiam in c. fin.extra de fur. refert do. Pet.de Anch.in suo reper.sub rub. de fur.tetigisse istam difficultatem,sed ibi ēt nihil affirmat,sed bene hoc affirmauit do. Pet. de Anch.in l.qui furere ff.de statu homi.in reportatis iuris ciuilis d.conte.in d.l.qui furere.& in d.l.sed nec manifestus.tenet illam opin.quòd vbique ipse fur potest suspendi. & alleg. Iaco. de Aret.hoc voluisse in d.l.si dominium.& ita refert Io.de Ana.in d.c.si.extra de fur. qui dicit quod Paul.de Ca.in d.l.sed nec legatarius. ff.de condi.furti tenet ēt opin.Bar.in collectis quas habet,& sententiam Bar.approbauit etiā Raph. Fulg.in d.l.si abducta. & in d.l.sed nec legatarius. Temperabat tamen hoc verum si pœna erat correspondens delicto in secūdo loco vbi fur fuit captus, quia si pro modicis florenis quis debet suspendi non seruaretur opi. Bar.& ita dicit quod consuluit cum semel iste casus feltri occurrisset,& dicit Ang.in d.l.si dominium ꝙ opi Bart.per multos assessores obseruatur.& Ang.in l.de his.C.de furt.in lect. Florenti. dicit quod fauore publicæ vtilitatis opin.Bar.approbatur.& Angel.in lectu Perusina in d.l. si abducta. dicit quod vidit sæpius pra-

practica. i opin. Bart. & multos ad furcas deduci. & Ang. in l. si abducta. in lectu. Paduana dicit ꝙ assessores seruant opi. Bart. tanquam vti lem re ipub. Et dicit do. Flor. in d. l. si abducta, ꝙ assessores tenent opi. Bart. pro Euangelio. Et aduerte quod licet ista allegentur pro ista opin. Bar. tamen reperio quod multi tenuerũt contra opin. Bar. & melius, nam Frãcis. Tigri. tetigit istam difficultatem in l. qui vas. ff. de furt. in §. fin. & ibi expresse tenet contra Bart. & ita etiam eum refert do. Ioã. de Ana. in d. c. fi. extra de fur. contra Bart. etiam tenuit Ray. de Forl. doc. profecto maxime autoritatis. per tex. in l. j. §. fi. ff. de noxa. & per l. de his. C. de furt. & ita eum refert Ludo. de Cortesijs de Padua in suo reperto. in verbo, furtũ in princ. & ipsum etiam refert do. Ioan. de Ana. in d. c. fin. extra de furt. & licet ipse do. Ioan. de Ana. crediderit allegare omnia quæ possunt adduci in ista materia in d. c. fi. addatis ꝙ Ang. in l. si is qui cum §. si cui rem. ff. de furt. qui summando dictum tex. dicit ꝙ mutatione dominij committatur nouum furtum noua contractione secuta, dicit ꝙ hoc est verum ratione interesse dominij, quod nisi in persona secundi domini. Et dicit ꝙ ista ratio cessat cum locus & territorium mutatur, quia non mutatur dominiũ, quia interesse nunquam renouatur, & ideo dicit ꝙ opi. Bar. in d. l. si dominium. non est vera. Et certe ille tex. multum destruxit opin. Bart. & ideo recte Ang. in d. l. si dominium. dixit ꝙ ista opinio Bar. de rigore communiter reprobatur. & ideo Ang. in d. l. si abducta. in lectura Paduana per multas rationes dicit ista verba opinio. Bar. salua eius reuerentia nõ potest sustineri. Et licet doct. allegent semper Bal. tenuisse opi. Bar. Tamen allego Bald. quẽ doc. non referunt nec allegant nec viderunt in lectura sua quam pauci habent super. ff. nouo. quæ lectura parua est, quæ commentauit certas leges. Nam Bal. in d. l. si dominium, dicit ꝙ licet opin. Bart. seruetur de consuetudine, tamen sua opinio videtur esse contra text. in cap. j. extra de rapt. & dicit quòd opinio sua non potest saluari nisi in duobus casibus quãdo i. le qui furatus est Bononiæ furtum fecit vni bannito, & sic actio furti non est nata ibi, & postea venit Ferrariam. & hic reperitur vel etiam alio casu quando furatur in confinibus Bononiæ, vt furtum portet in ciuitatem Ferrariæ & hic Ferrariæ reperitur cum furto alias opin. Bartol. non est vera, & sic Bald. ibi indistincte non approbauit sententiam Bart. & ꝙ opin. Bar. non sit communis opinio nonne. do. Anto. de But. in d. c. j. extra de rapto. dicit ꝙ de hoc est opinio inter legistas, imo fortius est do. Abb. in c. j. de rapto. dicit ista verba formalia quod communis opi. doctor vsque ad tempora Bar. fuit ꝙ fur repertus hic Ferrariæ cum re subtracta non possit hic Ferrariæ puniri, licet Bar. tenuerit contrarium in d. l. si dominiũ. pro qua opinione dicit ꝙ multi & multi sunt suspensi. Quinimo dicit ꝙ Moderni adhuc dicunt ꝙ destructio iure illa opi. Bar. non procedit & respondit ad d. §. infans. qui adijcit ꝙ ille. §. de necessitate nõ cõcludit & dicit ꝙ vltra non pcedit, quia opi. est periculosa. Et ideo recte dixit Flor. in d. l. si abducta. ꝙ licet assessores obseruent opi. Bart. tamen ipse arguit contra Bar. finaliter dicit ꝙ dubium est argumentabile. vnde dicit tene ꝙ vis Sali. vero in l. siue manifestus. §. j. de cond. furt. tenet expresse contra Bar. in d. l. si abducta. per multas & multas rationes concludit cõtra Bar. & arguit terribiliter ostendens opi. Bart. esse falsissimam, & istam sententiã vt ipse refert tenuit etiam Richar. de Sali. & etiam Ioan. de Lig. consuluit pro ista parte. Quinimo dicit Sali. ibi ꝙ collegium Paduæ cõsuluit contra opin. Bar. & ita referebat Richar. de Sali. tempore quo legit Paduę, vnde multum exclamat contra assessores, qui sequuntur opi. Barto. ꝙ ipsi debeant se præcauere. Quinimo Odofr. fuit in cõtraria opinione Bar. & ita ipsum allegat Bal. in d. l. j. C. de confes. in xij. col. & per hæc reprehendo do. Ioan. de Ana. qui in c. fin. extra de fur. reprehendit do. Abb. qui do. Abb. in c. j. de rapto. dixit quòd communis opinio vsque ad tempora Bart. fuit in contrarium sententiam Bar. quia do. Ioan. de Ana. dicit ibi libenter scirem ab Abb. vbi inuenit istã quæst. tractatam ante Bar. quia salua reuerentia do. Ioan. de Ana. Bal. in loco supra alleg. refert Odof. tetigisse istam quæstionem, & ipse do. Ioan. de Ana. refert quòd Franc. Tigri. & Ray. de Forli. fuerunt in contrariam sententiam Bartol. quinimo Rapha. Fulg. in d. l. si abducta. & in d. l. sed nec legatarius. refert quòd septem doct. Bononienses subscripserunt se illi consilio Ioan. de Lig. & licet d. Ioã. de Ana. referat Pau. de Cast. tenuisse opi. Bart. tamen non est verum hoc, quia Pau. de Cast. in d. l. siue manifestus. §. j. dicit quòd licet hodie cõmuniter iudices sequantur opi. Bar. tamen dicit quòd docto. Moder. reprehendunt istam opinionem, & dicit quod re vera opin. Bar. est falsa, & ibi arguit terribiliter contra Bart. dicit tamen quod de iure & consuetudine inoleuit

leuit opi. Bart. Et ideo do. Nellus in tractatu suo bannitor. in ij. par. q. v. dicit quod assessores sequētes opi. Bar. de iure non recte se fundant. Sed dicit quod sequētes opi. Bart. in syndicatu suo defendunt se ex varietate opinionū per not. in l. cū prolatam. de re iudi. & forte ex consuetudine, dicit tamen quod si fur est vagabundus, pōt in omni suspendi. & Pau. de Cast. in d. l. siue manifestus dicit quod opi. Bar. per vniuersum mundum seruatur, sed dicit quod eius opinio non est vera, & arguit cōtra Bart. & respondit ad motiua sua & dicit quod illis rationibus quas adducit Bal. contra Bart. in d. l. si abducta. potest responderi pro certo, si tot illūstres doct. tenuerunt contra Bart. & dicūt doct. quod de puncto iuris falsa est opi. Bart. quomodo isti iudices sitibundi sanguinis humani in istis contrarietatibus & subtilitatibus iuris volūt magis condemnare quam absoluere contra tex. in l. si præses. ff. de pœn. & alio die cum ille casus occurrisset hic Ferrariæ quod vnus Mantuanus furtū commisit in ciuitate Bononiæ & venit huc Ferrariam cū furto & fuit captus Illustriss. Dux Hercules cū sim de suo consilio secreto interrogauit me Augustinum de Arimino quid agendum esset respōdi sententiam Bar. penitus fugiendam esse tanquam iniquam quā tot illustres doctores damnauerint, licet aliqui latronculatores sitibundi sanguinis humani obseruent opin. Bar. & male, & ita obseruatum fuit & hæc not. quia non ita bene collecta alibi reperies, possem ego adducere omnes rationes quas scriptas reperio super libris & à me visis sed hoc esset longū transcribere, hæc sufficiant.

ADDITIO.

a ¶ In hac materia. Adde tu vltra ea quæ ponit hic dictus Augustinus pro opinione Bar. facit qđ voluit Spec. in tit. de cōpe. iud. adi. §. j. ver. sed quid si Lucanus & sequitur Pau. de Ca. in cōsi. cccclxxj. incipit viso casu ꝓposito in nouis. vbi ꝙ si fur res furatas exponat venales prope aliquod cœmiterium quod ratione mutationis territorij dicitur sacrilegus, et confugiēs ad ecclesiam potest extrahi, adde tamen quod Fulg. in consi. cxlviij. refert pluries consuluisse contra Bart. vbi vide & adde ꝙ Bal. in consi. clij. in j. volu. dicit opin. Bart. de iure veriorem, licet de facto non seruetur. & vide Cepo. in consi. lix. in peu. colum. qui etiam tenet contra Bar. Ber.

17 *Furto commisso an possit torqueri actor rei subtractæ etiam sine indicijs, & quando plures unam rem furto subtrahunt an sit unum furtum uel plura.*

17 ANGE. †Et etiam tu iudex aduertas quādo furtum committitur potes torquere custodē rei subtractæ ēt sine indicijs b vt indicet furē & non teneris in syndicatu de tortura, ita dicit Bar. in l. j. ff. de offic. præfe. vigil. & ēt menti habeas tu iudex quod si plures furantur eandem rem, licet sint plura furta quia alia contractatio vnius alia alterius, & tot sunt contractationes & furta, quot sunt delinquentes. tamē vnicum furtū est propter rei subtractæ vnitatem c ita dicit Bar. in l. si familia. ff. de iurisd. omn. iudi. & pro vnico furto debet reputari.

b ¶ Sine indicijs. Adde Alex. de Imo. in consi. v. in iij. volu.

c Vnitatem. Adde Fulgo. in consi. cl. vbi dicit qđ etiam data opin. Bart. pro vera ꝙ etiam si furta fiant in pluribus locis & cum rebus inuenti fuerint in alio loco ꝙ censetur vnum furtum arguendo de loco ad tempus. Ber.

AVGVSTI. Tu autem adde ꝙ Bar. in d. l. j. ff. de offic. præfe. vig. non dicit ꝙ sine indicijs ille possit torqueri, vt dicit d. Angel. hic. Sed aduerte quia etiam si Bart. diceret ꝙ sine indicijs possit quis torqueri, intelligerem vt ille tex. loquitur quādo custos esset vnus homo vilis vt seruus, alias secus. & ita Bar. loquitur ibi in seruis dū dicit hoc ꝓbatur ibi in tex. in seruis custodiētibus & hoc corroboratur ꝑ ea quæ dixit Sali. in l. fin. C. de quæst. qui dicit quòd licet iura velint ꝙ si res furata reperitur penes vnū, est sufficiens indicium vt ipse possit torqueri, hoc verum si ille esset persona nō bonæ famæ alias secus. Item de secunda conclusione adde Bal. in l. cum rationibus. C. qui accus. & Pau de Ca. Moder. in d. l. si familia, qui ponunt an sit vnicum furtum vel plura.

18 *Fur confitetur se abstulisse mihi certa bona, & antequam cōdemnaretur moritur, an ex tali confessione habeam actionem contra illius hæredes.*

18 ANGE. †Quid si fur confiteatur se mihi furto abstulisse certa bona & antequā cōdemnaretur moritur, an ex tali cōfessione habita, habeam contra eius hæredem actionem, vide Bar. in l. j. circa fi. ff. de priua. deli. & in Spe. qualiter in accusatione procedatur. in prin. ver. qđ si latro famosus, qui dicit ꝙ sic, quia in istis indicijs quasi contrahitur, vt l. iij. §. idē scribit. ff. de pecul. & quia ex cōfessione oritur actio in factum sicut ex sentētia, vt l. proinde. §. si procurator. ff. ad l. Aquil. igitur &c.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ Ang. in d. l. j. hoc idem tenet quod Bar. & hanc eandem sententiam

tiam tenet Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de accu. in addi quæ incipit, quid si latro. qui limitat prædicta. Nam dicit ꝙ si iudex procedit per viam accusationis, scilicet Titij contra Caium qui Caius cõfitetur se plura furta fecisse à Titio & multis alijs, illa confessio Caii nocet hȩredibus tantũ quo ad Titium q̃ accusauit ꝙ nõ alijs prodest, secus si per viam inquisitionis, quia illa confessio nocet hȩredibus quo ad omnes & istam limitationẽ magnificat Imo. in d. l. defuncto. ff. de pub. iudi. Et limita prædicta procedere nisi hæres contra cõfessionem probaret contrarium, vt dicit Bal. in l. j. C. ne ex delict. defun. qui tẽperat hoc modo dicta Bar. & Spe. & dicit idem si non est facta confessio. sed est cõclusum in causa. & vide bonã gl. in §. pœnales. insti. de perpe. & tẽpo. acti. quæ dixit fortius & bene faciunt nota. per Bart. in l. interdum. §. qui furem. ff. de fur.

19 *Emens pignori accipiens rem furtiuam à fure an teneatur furti.*

19 ANGE. † Quid si quis emit sciẽter rem furtiuam à fure dic ꝙ tenetur furti, vt l. in ciuilẽ. & ꝙ ibi no. & gl. & doc. C. de furt. & idem si rem furtiuã à fure scienter pignori accepit, vt est casus in l. si seruus cuiusdam. ff de condi. inde. & ita dicit Bald & Raph. Fulg. in d. l. eos. C. de fur. secus si ignorãter emeret vel pignori acciperet vt in dictis iuribus, debet tamẽ nominare furẽ ne ipse incidat in suspitionem ꝙ ipse fuerit ille qui furatus sit, vt d. l. seruus, & tunc etiã qñ recipit ignorãter, cogitur rem furatã restituere domino, sine restitutione pretii, vt est casus in d. l. inciuilem. quod bene not.

AVGVSTI. Tu adde inquantũ tangit hic an si res furata reperitur penes vnũ, an præsumat fur certe variæ fuerunt sñiæ & licet Accur. variauerit ab opi. Placen. in d. l. inciuilẽ, q̃a illa gl. semper alleg. tñ de materia vide Sal. in l. fi. C. de quæsti. & pulchra verba posuit Bal. in l. fi. ff. de hæred. institu. vlti. col. qui sequitur opi. Cy. & omnes doc. cõiter videntur hoc approbare, quia si persona erat bonæ famȩ nõ præsumitur, secus si malæ famȩ dic tñ vt dicam infra in q. quȩ incipit, quæro an eoipso ꝙ res furtiua reperitur. & sic vir bonæ famæ emit ab illo quẽ non cognoscit nõ credo ipsum præsumi furem, nec credo debere cogi nominare, & indicare furem si iurat ipsum nõ cognoscere per prædicta, & de receptam te furtum in domo quomodo puniatur ne erres, vide Bar. in l. furtum. ff. de fur. & infra dicetur.

20 *Pignorans vnum librum, & postea alium submittens, an teneatur furti.*

20 ANGE †Quid aũt si q̃s cõstituit mihi vnũ librũ pro pignore, & postea aliũ submissis tenet dic ꝙ tenetur furti, secus si in pignore cõstituẽdo vnã rem ꝓ alia sumittat q̃a furti nõ tenetur, sed crimine stellionatus, vt l. si pignore. in prin. & ibi Bar. ff. de pig. acti. AVGVSTI. Tu de ista materia adde ꝙ verũ est ꝙ tenetur crimine stellionatus ille q̃ persuasit hebreo aurũ esse cum ȩs esset & sic extraordinarie puniretur, vt est tex. in l. i. in fi. ff. de pig. actio. & est tex. in l. pe. ff. de crimi. stellio. & vide glo. in d. l. i.

21 *Furem vel furtum receptãs, an teneatur furti.*

21 ANGE. †Quid si rẽ furatã quis scientes receperit & receptaculũ dederit dic ꝙ tenetur furti, vt est text. in l. eos. & ibi Barto. & Bal. C. de fur. Et bene aduertas ꝙ receptãs furẽ vel rem furatã dicitur prȩstare auxiliũ furi & furto, ita intelligit illam l. eos. Bart. in l. furtũ. ff. de fur. & sic nõ dicitur proprie fur, & non tenetur proprie ac si furtum cõmisisset, sed ac si furti opem prȩstiterit ꝙ no. pro intellectu vidi dubitari Bononiȩ cũ casus occurreret, & etiã prædicta nota pro statutis quæ debent intelligi in verbis propriis quæ puniunt aliter furem vel aliũ præstantem opem, de quo in simili per Bar. in l. sed si vnius. §. si seruus. ff. de iniu. & in cle. ĩ. ff. de rescript. Et de ista receptatione vide quæ scripsi infra in gloss. & dicto maleficio semper astitit circa finem.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ Bal. in d. l. eos dicit ꝙ vidit Bononiȩ ꝙ vna mulier semel fuit suspẽsa q̃ prȩstabat furibus domũ & ibi receptabat maleficia, & certe ista doctrina vr̃ falsa, q̃a hoc auxiliũ post factũ meleficiũ & cõsummatũ p̃stat, et ideo extraordinarie debet puniri vt pulchre declarat Barto. in l furti. §. ope. ff. de fur. Sed Bar. optime respondet huic motiuo in d. l. furtũ. ff. de fur. ibi vide, & de receptãte furẽ. Adde Bal. ĩ l. pe. C. ad l. Iul. de vi & tex. in l. i. C. de his qui latro. & ibi do. Adde tñ ꝙ latissime istam materiã vltra omnes dispu tauit. Gand. in trac. malefi. sub rub. de receptato.

prato.furium & latronum. q ponit omnes casus quando receptator in omnibus maleficijs banniatur & qua pœna & quando & ibi multa bona dicit & essem nimis longus si omnia ponerem. Adde omnino quæ dicam infra in gl.super verbo,(& dicto maleficio semper astitit)in vers.quæro quia dixi supra quod post maleficium ibi omnino vide. & de materia vide per Ro. in consi.suo ccccIxxiii.& ibi concludit qđ in dubio præsumitur receptans ignorasse.

22 *Furem incidere, an quis cogatur.*
23 *Iudex negligens in faciendo restitui res furto subtractas damnum passo, an teneatur.*

22 A n g e. † Quæro an quis cogatur indi-
a care[a] furem Bar.& Ang.in d.l.in ciuile.C. de fur.& ibi Rapha.tenent ꝙ nō etiam de iure canoni.vnde dicunt ꝙ episcopi hodie faciunt excōmunicationes,& sic non cogi-
23 tur indicare.†Quid si iudex fuit negligens in faciendo restitui res furto ablatas damnum passo an teneatur iudex, dic ꝙ sic,vt no.Bal.in l.si mācipia in prin.C.de ser.fu.

ADDITIO.

a ¶Cogatur indicare. Adde tu & vide Ioan.And. in addi.Spec.in tit. de fur.& ibi an valeat peccatum quod fit inter furem & dominum rei furatæ ne ipsum accuset.Ber.

A v g v s t i. Tu adde quæ dixit d. Ant. de But.in c.nemo.extra de simo. qui dicit etiā ꝙ ad instantiā patris nemo cogitur indicare furem, sed ad instantiā iudicis sic,vt ꝓuincia purgetur malis hominibus, per l. congruit de offi.præsi. Et de materia omnino vide docto.in d.l.in ciuile. & per gl.in l. si seruus.C.de his qui ad eccle si.confug.Et ibi doct.& in l.iii.§.fi.ff.de condic.ob turpē cauſ.& in c.dilectus. extra de exceſ. præla. & i.q.i.c.quod quidam.§.ex his.in gloſſ.& illa glo.alleg.bonas concordantias.

24 *Furtum de quo non potest cognosci temporis præscriptione, vel quia sit commissum extra territorium, an aggrauet furtum de nouo cōmissum et in numero furtorū connumeretur.*

24 A n g e. † Quæro nunquid furtū de quo non potest cognosci tēporis præscriptione, vel qa extra territoriū sit commissum, aggrauet furtum ꝙ de nouo cōmititur, & in numero furtorū cōnumeretur. Ista q.format Bar.secundum Iac.de Aret.in l.si cui. §.fi.ff.de accu.& Bal.in d.auth.sed nouo iure.ver.sed dubitatur nunquid furta &c.vbi dicunt ꝙ sic quia ratione aliorum furtorū remanet infamis,& ideo ꝙ principaliter cognosci non pōt,cognoscitur per consequentiam,argu.l.quoties.C.de iudi.& quod no. ibi docto.& sic furta alibi commissa qualificant & aggrauant furtum cōmissum nouiter hic,quia faciunt furem manifestū ita dixit Bart.in d.l.si cui.§.fi.& sic tanq̄ contra furem manifestum agi pōt. Quinimo fortius dicit Salic. vt supra dixi in l.seruos.C. ad l.iul.de vi pub.ꝙ vnum furtum alibi cōmissum nō tantum facit ꝙ aggrauet furtū hic commissum,sed facit quod illud furtū in numero furtorum cōnumeratur. Vnde si non posset mori nisi ex tribus furtis,illud furtum alibi commissum computatur in nu. furtorū & habet̄ ꝓ vno furto etiā. hic. A v g v s t i. Tu autē in hac materia,adde ꝙ reperio Io.And.in addi. Spe.in rubr. de fur.tenuisse cōtrariā partem, scilicet qđ furta alibi facta non aggrauent furtum factum hic Ferrariæ,& hoc per bonas rationes.Et ad idem reperio Gand.in tract.maleficio.sub rubr.de furib.& latronib.in penul.col.in versi.sed iterum pone aliā quæstionem de facto. qui allegādo Vbertū de Bobio hoc idem vult & multum exclamat contra potestates & officiales, qui sunt ita feroces ꝙ pro furtis alibi cōmissis volunt punire furem in suo territorio.Ang.tamen in d.l.si cui.§.fi.dicit ꝙ opin. Bart.seruatur de consuetudine,etiam dicta Bar. approbauit Pe.de Anch.in cle.i.de pœnis.Et de materia vide Sali.in l.iii.C. de episco. audien. & Bal.in l.fi.ff.de iurisdi.omni.iudic.& per Iaco.de Belui.in authenti.vt nulli iudi.§.si quis vero comprehēsorum. & videtur esse de mente Bal.in authen.qui semel.C.quomodo & quādo iudex. Sed latius vltra omnes doctores disputauit istam materiā Alberi.de Rosa.in secunda parte statutorum q.xxxix.& adde quæ dixi supra in versic. existens Florentiæ.in additio.i.q. & certe rigorosa est opinio. Barto.& vide quæ dixi etiam supra in hac eadem gloſſ.in illa quæstione quæro quid si fur passus fuit pœnam primi & secundi furti.

25 *Confessioni confitentis se plura furta diuersis temporibus*

temporibus & locis commisisse an stetur.
26 *Furto apparente, sed iudice neque fure cognoscente personam cui furtum dicitur factum, an furti puniatur fur.*

25 ANGE. † Quid si quis confiteatur se plura furta diuersis temporibus & locis commisisse, nunquid standum sit huic suæ confessioni.
a Respondeo ꝙ non [a] quia talis confessio est generalis cũ non constet de rebus subtractis, arg. l. si illud §. j. ff. ad treb. ita dicit Bald. in d. auth. sed nouo iure. C. de ser. fugi. sed pone ꝙ quis &c. Et sic tu iudex sis bene cautus ne damnes animam & corpus tuum quando fur confitetur coram te maria & montes & plura furta commisisse ꝙ velis dicta furta hic & alibi commissa verificare vt in destinando nuncium ad habendum informationem pro veritate & in reperiendo furta, ita quod appareant quæ distraxerit & quæ pignorauerit & quæ penes se vel alium habeat alia, sæpe innocentem condemnares qui metu tormentorum multa & non vera confitetur contra l. absentem. ff. de pœn. Et eodem modo si quis cõfitetur se multa furta commisisse eodem loco diuersis temporibus, quia ista verba diuersis temporibus sunt obscura quia potest intelligi diuersis temporibus continuatis & sic non reputantur plura furta, arg. ff. de actio. & oblig. lege nunquã actiones. nisi dicatur in inquisitione cum temporis interuallo, quæ verba videlicet cum temporis interuallo faciunt iudices apponi, ita dicit Bal. in d. auth. sed nouo iure. in ver. quid si
26 confitetur &c. † Quæro quid si apparet de furto, sed persona cui factum est non est cognita neque iudici neque furi, an nihilominus furti punietur dic ꝙ sic, argu. ij. q. ix. c. libellorũ. ita dicit Bald. in d. auth. sed nouo iure ver. sed si apparet de furto.

ADDITIO.

a ❡Quod non. Adde tu & dic vt per Paul. de Castro in consi. cclxvj. in nouis, Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quæ dixit Angel. in l. j. C. de confes. in ij. colum. qui dixit ꝙ vidi de facto Perusij obseruatum esse per egregium virum do. Nicolaum de Locellis ibi potestatem qui fecit mori quosdam derobatores mercatorum & occisores eorum qui confessi sunt occidisse ipsos mercatores & deroborasse & proiecisse corpora in quodam flumine, & tamen non apparebat de rebus subtractis & de corporibus occisis, & sic illa confessio generalis præiudicat in criminalibus ipsis reis. Sed aduerte quia Ang. ibi dicit ꝙ ideo hęc militant de iure, quia illi inquisiti alias erãt homines malæ vitæ & famę & habiliter potuerunt proijcere illa corpora in flumine illo, quia stabant iuxta illud flumẽ in cõmittendo & perpetrãdo illa delicta, dicit tñ ꝙ si non esset verisimile vel propter hoc distantiam scilicet fluminis vel propter bonam famam inquisiti ꝙ non credit ex tali cõfessione quis sit damnandus. Colligitur ergo recte ex hac doctrina Ang ꝙ dicta Bald. in d. auth. sed nouo iure. non militarent vbi confessio furis qui generaliter dicit se derobasse Ferrariæ & Paduæ & in illo loco in quo est captus, ꝙ tunc illa delicta non debent verificari semper quando fur alias esset malæ famæ & conditionis, quia tunc confessio illa generalis se fecisse plura furta absque eo ꝙ constet de rebus subtractis præiudicaret confitenti & ita Augu. in d. l. j. C. de confes. videtur limitare istam materiam, & ea quæ no. in d. l. illud. ff. ad trebel Sed aduerte quia etiam si fur esset malæ vitæ & cõditionis non dubito ꝙ semper iudex debet facere ꝙ constet de rebus subtractis, & de delicto perpetrato per tex. in l. j. §. item illud. ff. ad Silian. Et latissime dixi supra in verbo, fama publica præcedente. circa fin. in addi. in ver. postquam aliquis fuit captus & incarceratus aliqñ sine tortura confitetur. Præterea ego reperio Ang. expresse damnasse alibi illum do. Nicolaum potestatẽ Perusi. qui propter illas cõfessiones generales occid. illos inquisitos cũ non constaret de rebus subtractis, & de corporibus mortuis, & hoc dixit Angel. in l. certum. ff. de confes. & adde Bald. in addi. Spec. in tit. de sen. in xviij. col. in simili qui dixit ꝙ si quis confitetur se hominem occidisse & corpus proiecisse in mari ꝙ cum non constet de corpore mortuo ille non potest occidi saltem nisi probetur per famam illum esse mortuum. sed dic vt dixi in d. addi. in verbo, fama publica.

27 *Statutum dicens quòd accusatus de furto non comparens ponatur in banno furcarum, an valeat.*

27 ANGE. † Quæro an valeat statutum b ꝙ
b accusatus de furto non comparens ponatur in banno furcarum, dic ꝙ sic, vt arg. in auth. de lenonib. § si quid in versi. expellatur. ita dicit Bald. in d. auth. sed nouo iure. versi. dubitatur de statutis disponentibus &c.

b ❡Statutum. Adde & vide Pau. de Cast. in consi. cccl. in nouis, Ber.

AVG.

AVGVSTI. Adde tamen tu quod hæc militarent in contumacia vera. In contumacia autem ficta non datur bannum vel multa, ita dicit Bart. in l.j.in fin.ff. si quis ius dicen. nō obtempe.& ibi in materia vide Moder.

28 *Furtiua res eo ipso quòd reperitur apud Titiū, an præsumatur Titius, illam furto subtraxisse.*

29 *Furtiua res eo ipso quòd apud Titiū reperitur, an præsumatur Titius particeps furti.*

28 ANGE. † Quæro an eo ipso quod res furtiua reperitur penes aliquē, præsumatur illam subtraxisse. Istam quæstionē format Bal. & Imol. in l.fi.ff.de hære.insti. Et concludit ibi Bal.quod aut erat malæ famæ & præsumitur subtraxisse, nisi doceat à quo habuit, vt l.ciuile.C. de furt. secus si erat bonæ famæ, vt l. non omnes.§.à barbaris.ff.de re mili.Sed Imol.ibi dicit quod etiā si est malæ famę hoc soluminodo facit indiciū, non tamen quod propter hoc possit damnari sed
a poni potest ad torturam,[a] vt l. absentem.ff.de
29 pœ.† An autem eo ipso quod habet penes se rem furtiuam præsumatur saltem particeps furti. Istud ponitur in l. inciuilem.& l.ciuile. C. de fur.& ibi concluditur quod si consuetus erat emere res furtiuas præsumitur quod scienter emerit & sic quod fuerit particeps & sic tenetur furti nisi aliter se excuset. Si autem non erat solitus emere tales res,tunc secundum Bald.in d.l.inciuilem.debent attendi aliæ circunstantiæ vt quia emit pauco pretio & clam, & tunc præsumitur contra eum secus si palam vel iusto pretio satis. & ita etiam dixit Imol.in d.l.fin.ff. de hęre. instit.

ADDITIO.

a ¶Ad torturam. Adde Alexan. de Imol. in consil. v.in j.volu.& posita supra in versi. quid si quis emit scienter.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde quæ dixit Alber. de Rosa. in d.l.inciuilē.C.de fur. qui per bonas rationes concludit quas mihi hic adducere & trāscribere parum esset, quod etiam si res furtiua reperitur penes aliquem in loco absconso, & licet persona alias sit consueta furari quòd per istas præsumptiones nō inducitur etiam vera probatio quæ sit sufficiens ad condemnandum Bart.vero in l.fina. ff.de quæstio.in princ.ij.colum. dixit quòd si res furtiua est penes aliquem, quod est sufficiens indicium ad torturam,allegat.l.ciuile. & l.inciuilem.C.de fur.dicit tamen & iste præsumptiones possunt elidi. Verbi gratia, si res furtiua est penes me & reperitur penes me & ostendam à quo habui,& tunc non est sufficiēs indicium ad torturam. Sed aduerte quia Sali.in l.fi.C.de quæst.in iiij.col.faciens mentionē de hac doctrina Bar.dicit quod doctrina Bar. debet temperari quod hoc verum quod si res furtiua est penes aliquem est sufficiens indicium ad torturam,dummodo attendatur qualitas personæ. Quid enim si vir alias bonæ opinionis vt sunt strazaroli qui ab ignoto consueuerūt emere. Nam dicit quod tunc hic non esset sufficiens indicium ad torturam, sed certe si rectè doctrina Bart.ponderetur in d.l.fin.Bart. hæc etiam voluit quod ille alias esset homo malæ vitæ & opinionis vel famæ, & dic etiam vt dictum est supra.in additio.in illa quæst. quid si quis emit scienter rem furatam.

30 *Accusari uel inquiri de furto uel alio delicto, an possit simul & semel ciuiliter & criminaliter.*

30 ANGE. †Quæro an simul & semel possit accusari vel etiam inquiri de furto vel alio de-
b licto ciuiliter & criminaliter.[b] Bar. in l.interdum,§.qui furem.ff. de fur.dicit quod aliquando ciuilis & criminalis proponuntur principaliter & tunc non possunt successiue intentari vel nec simul proponi eodē tempore, vt l. interdum.ff.de publi.iudi. & ibi Bartol. & Imo.& Bart.in l.prætor.§.j.ff.vi bono.rapt. vbi Bart. plene. Aliquando criminalis proponitur principaliter & ciuilis incidenter, & tunc vtriusq; concursus admittitur & toleratur, vt d.§.qui furem.quod confirmatur per text.in l.iiij.§.si dicatur.cum glo.ff.finium reg. Vnde secundū Bar.sustinetur libellus in quo dicitur peto talem puniri de rapina vel furto rei meæ mihi subtractę & rem mihi restitui,nam hic restitutio venit incidenter officio iudicis. Vnde ille qui fuerat prius iudex solius causæ criminalis, vt l.solemus.§.latrunculator.ff.de iudi. erit et eius incidentis competēs iudex, vt l. medicus. ff.de var. & extraor.cri.facit quod not. Cyn. secundum Mar.de Fano.in l.si quis homicidij. C.de accusa.de quo vide late per Salicet.in l.si quis ad se fundum.C.ad l.Iul.de vi.

b ¶Et criminaliter. Adde in hoc & vide Bart. in consi.cvj. & Paul.de Cast.in consil. cccxlvj. in nouis Ber.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde Bar. in l.pen.ff.de calum.qui examinat istā materiā & dam

&damnat illam limitationem eorum qui dicunt ꝙ in publicis iudiciis nõ põt cõcurrere ciuilis & criminalis, per c.interdum.ff. de publ.iud.secus si in iudiciis priuatis per d.l.pe.quæ cõclusio est falsa, vide tñ doctrinam Bar.ibi qui aliqualiter videtur contrarius iis quæ dixi in d.l.ii.§.i.ff.vi bo. rapt.in hac materia.& adde pulchram cõclusionẽ Bal.in l.i.C.de appel.in ii.col.q dixit limitãdo prædicta ꝙ illa iura quæ dicunt quod ciuilis & criminalis nõ possunt simul cõcurrere limitantur vt non habeant locum vbi pœna mortis venit imponẽda quia tũc possunt concurrere & certe est conclusio noua & ibi late ponit materiam & intellectum dic.§.qui furem.in d.l.interdum.& si vis videre istam materiam latius. Adde hic ea quæ latissime scripsi supra in verbo, iudicẽ maleficiorum.vbi latissime posui ibi docto. examinant intellectum d.§. qui furem. & an iudices simul & semel super ciuili & criminali possint simul pronunciare.

31 *Furti an teneatur ille qui reperiens boues in suo prædio sibi damnũ dantes si illos ad domũ suã cõducat & domino inuito retineat.*

31 ANGE. † Quæro quidã reperit boues meos damnũ dantes in vinea sua quos cõduxit ad domũ suam & retinet me inuito, an teneatur de furto, videtur ꝙ sic, vt l.tertia.§ fi.ff.de acquir.pos.& ff.de furt.l.iiij.§.fi.sed cõtrarium est veritas, quia furtum nõ fit sine dolo vt supradictum est, facit l.j.ff. de furt.sed iste nõ fuit in dolo, quia iustam causam habuit capiẽdi & retinẽdi quousq; emẽdaretur sibi damnũ, igitur non dicitur esse in dolo & sic furti nõ tenetur pro quo vide bonũ text.in l.quamuis.ff.ad l. Aquil. AVGVSTI. Tu in hac materia adde ꝙ d.Ang.videtur male loqui, qa imo est sententia Oldr. & Bar.in l.prætor ait.§.de his. ff.de damno infect qui dicũt quod imo nõ possunt retinere illam pecudem vel bestiã dãtem mihi damnum & ibi Ro.dicit quod saltem possum retinere illã bestiã ad hoc vt Dominum cognoscam. Adde Gand.in tract.malefi.sub rubri.de furib.& latronib. in iij.col.qui dicit de consuetudine possum ducere ad domũ meã donec damnũ emendetur, ita dixit d.Ant.de But.post Io. And. in c.si læserit.extra de iniur. & damno dato.Et vide gloss.in terminis.in l.de pecoribus.C.ad l.aqui.Ego latissime vltra omnes doctores examinaui istum passum multas decisiones allegando in addi. meis in d.§. de his.dic vt ibi dixi.

32 *Commodaui tibi librum vt studeas, tu ad alium usum retines commodo tibi equum ut uadas ad uillam, tu uadis Florentiam commodo tibi argentum ut utaris & tu pignoras hæbreo, an tenearis furti, idem quæritur de re pignorata.*

33 *Furtum aliquando fit & res vitio furtiuitatis afficitur tamen non oritur actio furti filius patri, seruus domino si furtum committant, an teneantur furti.*

34 *Famulus furto subtrahens res domino quando debeat suspendi furca.*

32 ANGE. † Quid si cõmodo tibi librũ vt in eo studeas & tu ad aliũ vsum retines puta pro exemplari, an tenearis furti. Vel pone cõmodo tibi equum meum vt vadas ad villam & vadis cũ eo.Florentiã me inscio.Vel cõmodo tibi argentũ vt vtaris & tu pignoras hæbreo, an furti tenearis, & dic ꝙ sic, vt l.si vt certo § denique ait.ff.cõmo.& l.si furtum.ff.de cõd.fur. Et idẽ si quis accepit rem in pignore & ipse creditor re vtat vel vendat antequam possit vendere vel pacto vel de iure, vt l.si is qui pignori.ff. de fur. q̃ omnia vera sunt si verisimiliter vtens re ad alium vsum quã destinata sit sciebat, vel scire, vel credere verisimiliter debebat dominum nõ permissurum.vt not.gl.in d.§.denique ait.quod not.alias non tenetur furti, c vt ibi no.Si autem res sit communis [c] cum alio, & socius in ea committat furtum an teneatur furti. Vide l.rei communis.cum l.sequẽ.& l.merito.ff.pro socio.& l.si socius.ff. de fur.Si autem res sit mea & alius habeat ius in re, vel quia creditor vel bonæfidei emptor est, & ego eam accipio, committo furtum & teneor furti, licet nõ afficiatur vitio furtiuitatis.ff.de fur.l.cum æs.§.j.& l.is
33 qui rem pignori.† Aliquãdo ecõtra fit furtum, & res vitio furtiuitatis afficitur, & tamen nõ oritur actio furti, vel cũ filius vel seruus patri vel domino furtũ faciũt.ff. de fur.l.serui & filii.& sic filius vel seruus pro furto facto ab eis patri vel domino non te-
d nentur, quod est verum si sit leue.[d] Si autẽ est magnum tenetur.Et dicitur magnũ vel paruum

paruum secundum personarum qualitatẽ & rei subtractę quantitatem, vt est text.& ibi Bar.in l.respiciendũ.§.furta.ff.de pę. Et

e idẽ est in vxore [e] ꝙ ex leui furto facto viro suo non tenetur. Secus si furtum magnum commiserit quia isto casu etiam istæ personæ possunt criminaliter teneri. Et idẽ not. Bar.in l.i.ff.rerum amota.& est tex. glo.& Batto. in l. si libertus.ff. de furt.quod not.

c ℭCommunis cum alio. Adde & dic vt per Alex. in consi.ciij.in j.volu.Ber.

d Leue.adde & vide Alex.in cõs.cxv.in j. vol. & Cep.in consi.xxvj.qui in facto consuluerunt in ciuitate Brixiæ Ber.

e In vxore Adde & vide Petr.de Ancha.in consil.ccccix.Ber.

Avgvsti. Tu autẽ in hac materia, adde ꝙ licet vera sit ista cõclusio ꝙ si cõmodo tibi vnam rẽ ad vnum vsum & tu vtaris ad alium vsum ꝙ tu committis furtũ ꝙ vera ista esse intelligo nisi ille qui vtitur illa re ad aliũ vsum dominũ rei crediderit permissurum ꝙ ille vtatur illa re in longiorẽ vsum. Et ideo Ang.in l.inter omnes.§. recte.ff.de furt.dicit, ꝙ si commodo tibi vnũ equum per decem dies, & tu tenes illum equum per viginti,& asseris ideo hoc fecisse quia credebas dominũ equi faciliter hoc permisisse ꝙ hoc nõ est furtũ,quia nõ animo lucrãdi inuito domino hoc facis, aduertas ꝙ licet glos.insti.de oblig.quæ ex quasi delic.in.§.placuerit.ꝙ si fur habuit ab initio animum concurrentem,quia inuito domino ab initio non habuit rem furatã, sed dominus ab initio sibi dedit illã rem, puta quia commodauit librum & equum hæc pcederent. Secus si fur nõ habuit ab initio animum domini,quia inuito domino surripui rem tuam. Nã fur isto casu nunquã potest dicere ꝙ dominus potuit hoc non consentire,quia hoc non præsumitur,licet Bar. in d.§.recte. aliter videatur loqui quam illa gloss.tamen Ang. ibi dicit & melius ꝙ hęc relinquũtur arbitrio iudicis,dicit tamẽ Angel.vbi vnum verbũ periculosum,ꝙ si cõmodo tibi vnum equum, vt vadas in villã & tu ires ad bellum nunquam te excusabis ꝙ crederes dominũ realiter hoc permissurum,secus si commodo tibi per duos dies equum & tu teneres per decem dies ibi vide.

34 †Item inquantum dictũ est ꝙ si famulus furatur domino,& furtũ sit leue & nõ debet furca suspẽdi,nec agi potest furti. Et tempora & limita hoc procedere qñ semel hoc fecisset,sed si hodie surriperet rem vilem,& cras aliam,& alio die aliam, & pluries plures res viles furaretur,tunc deberet furca suspendi. Ita voluit Bal.in l.pe. C. de fur.qui ita limitat& temperat text. in l.respiciendum.§.furta domestica.ff.de fur.

35 *Furtum ad hoc quod committatur quomodo sit necesse quod aliquem spectet.*

35 Ange. †Et aduertas bene,qa in inquisitione dicitur dictã vestẽ spectantẽ & pertinentẽ ad dictũ Titium. Nã ad hoc vt furtum committi posset,oportet ꝙ res quæ auferẽ sit alicuius vel ab aliquo possideatur, vel aliquis in ea vsumfructum,vel aliquod ius habebat,vel sua intersit ex aliqua iusta & probabili causa scilicet ratione dominii vel quasi,vel ratione possessionis vel detẽ-

a tionis a vel custodiæ. Alias autem si res esset hæreditaria & iacente hæreditate furtũ committatur nõ punitur,nec tenetur furti. l.hæreditariæ.cum l.sequen.ff. de furt. & l. manifestissimi. C.de furtis.in prin.& quod ibi not.gl.& omnes doct.& nõ mireris si supra dixi in diffinitione furti. quod non fit sine contractatione vel amotione. Ecx quo sequitur quod rei immobilis nõ fit furtum quia contractari nõ põt.vt insti. de vsuc.§. quod autem. Si autem cretam aufero de tuo fundo,furtum committo,vt l.si cretæ. ff.de fur. Vnde de fundo meo auferens lapides vel cretam me inuito, fur efficitur.

ADDITIO.

a ℭDetentionis. Adde tu ꝙ ille qui capit fructus sui fundi non committit furtum in quo alias fuit missus in possessionem ex primo decreto, ita Rom. in consi.cl.& ibi vide & in consil.clxiiij.qualiter rei immobilis non fit furtum, & ibi qualiter sit formanda inquisitio de furto & vide eundem in consi.cxij.de subripiente falconem.

Avgvsti. Tu in hac materia, adde ꝓ intelligentia horũ quæ dixit glo.& Angel. in l.conquerebatur.C.vnde vi.& ibi per docto.& per gloss.instit. de vsuc.§.qđ autẽ.& in l.i ff.de cri.expila.hæredi.vbi habetur ꝙ licet rei hęreditariæ nõ fiat furtum si tamẽ hæres postea adeat hæreditatem,& ipsi hęredi nullo modo possit cõpetere actio furti,tamen sibi competit condictio ex d.l.cõquerebatur.C.vnde vi. ad recuperandum dictam possessionem quia dicitur quodam

modo

modo spoliatus, eo quod spoliatus fuit defunctus, quæ cõclusio an sit vera, vel falsa, omnino vide Angel. post gloss. qui ista declarat in d.l. conquerebat. Et vide omnino Ang. in d.l. hæreditariæ. & ibi vide Ang. aliter loquētē quā Bar. quare rei hæreditariæ nō sit furtū vt agi posit actione furti. De secundo tene menti & no. bene illā gl. in d.l. si cretæ. ff. de furt. q̄ dicit ꝙ si à principio ego fodio cā faciēdi cretam & amoueo illā cretā de loco ad locū, licet nō abstulerim illā cretam nihilominus furtum est, quod not.

36 *Furtum an committatur quando aliquis putat aliquid facere domino inuito & tamen dominus erat uolens.*

36 ANGE. †Sed qd si aliqs putat facere aliquid īuito domino sed tñ dominus erat vo-
b lens b, dicas ꝙ furtū ꝑ ꝑ furantis affectionē cōmittitur sed tñ quia nō facit inuito domino nō oritur actio furti & sic de tali furto nō põt puniri. l. inter. §. pe. ff. de fur. Et dicit domino volēte fieri si semel dedit licētiā aliquo modo, vt ff. de fur. l. falsos. §. si qs. & l. cū creditore. nisi in casu. l. si quis seruo. C. de fur. vbi est casus specialis ꝙ qñ ille actus ibi fit in seruo volēte, tñ furtum ibi cōmittitur propter corruptelā illius persuadētis.

b Volens. Adde ꝙ pro hac decisione facit quod voluit Roman. in consilio cccxc. vbi quod auferens lapides de palatio qui habebantur pro derelictis non committit furtū, nec quasdā cānas quas dominus erat permissurus, licet ipse subtrahens cō fiteatur furtum fecisse quia in potestate sua non erat per suam confessionem facere furtum id quod vere non est furtum. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde quæ dixit Bar. in l. inter oēs. § recte. ff. de fur. in vlti. col. dixit ꝙ semper contra furē est ꝑsumptio iuris dominū nō ꝑmissurū se velle derobari, qa nemo ꝑsumitur iactare suū. l. qui vas. §. vetare. ff. de furtis & iō dicit, ꝙ opus est ꝙ probet ipse fur dominum rei subtractæ consensisse ipso furto, per aliquas ꝑsumptiones verisimiles. Et omnino vide Ang. in d.l. inter omnes §. recte. ff de furtis qui ponit vnā pulchrā cōclusionē, & vide Abba. in c. dudum. el. ij. extra elect. in vj. col. qui in hoc approbat dicta Bar. in d. §. recte. & vide Roma in consi. ccxc q consuluit ꝙ oblatio lapidū ex palatio, vel alio loco quæ habentur pro derelictis, & quæ capiuntur sub confidentia voluntatis domini non inducit furtum.

37 *Furtum quòd sit contracto animo lucrandi intelligitur respectu rei uel possessionis uel usus rei.*

38 *Fur habens animum lucrandi nō totū sed partē, an committat furtum totius, vel partis.*

37 ANGE. † Et aduertas ꝙ illud qđ dr̄ ꝙ furtū est cōtractatio aīo lucrādi, intelligas ꝙ habebat animū lucrandi rem vel possessionē vel etiam tantummodo vsum rei, tūc de furto tenetur, vt l. i. ff. de fur. Si autem non haberet animum lucrandi aliquod cōmodum pecuniarium, sed tantummodo damnificandi dominum, vel causa libidinis hostium frangendo, vel amouendo, tunc non tenetur furti, vt l. verum. & quod ibi nota gloss. & Barto. & in l. tullo. ff. de furt.

38 eod. titu. † Sed pone quod fur habet animū
a lucrandi partem a & non totum quod abstulit, & dic quòd quandoque totum cōtractatur, sed pars exportatā, & tunc illius partis tantum fit furtum siue totū, quòd constat ex pluribus separatis, vt l. vulgaris. in princ. & in §. si de naui. ff. de fur. siue sit totum integrale consistens ex partibus cohærentibus. l. si apes. in fin. ff. de fur. quandoq; totum exportatur, sed animus non est in toto. & tunc aut animus erat in qualitate rei, & totius fit furtum, vt d.l. vulgaris. §. si quis æs. aut erat totum indiuiduum, & tunc aut erat totum integrale & totius fit furtum, vt dicta l. vulgaris. §. idem Iulia. versicu. sed si causam, aut illud totum consistebat ex partibus separatis. & illius partis tantum in qua est animus, fit furtum, vt ff. ea. l. si qs æs. ita ibi Bartol.

ADDITIO.

a Patrem. Adde Cep. in repe. auth. sed nouo iure. C. de ser. fugi.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde q̄ pulchre declarando dixit Angel. in dicto §. sed si damni. in d. l. vulgaris. qui dixit ꝙ qui dissoluit inuolutum vel cursellum pannorum, vel aperiendo armarium librorum. vel dolcum vini, vel granarium vbi est aceruus frumēti, vel etiam ipsum aceruum manu tangendo, vel etiam ipsum granum in saculis ponendo, tunc in totum committitur furtum, licet ipsum integrale

totũ deferre nõ potuit, & de hoc est casus ĩ terminis in d.l.vulgaris.in princ.& si tu diceres ista vident expresse contra dicta per Bar.in d.§.si quis æs. Respõdeo secũdum Ange.ꝙ ista procedunt de rigore. Sed de æquitate in tm̃ cõmittitur furtũ,inquantũ exportatur,& nõ in plus. Et certe ista fuit sententia iurisconsulti cum gl.sua in d.l.vulgaris.in princip.& rõ est ista secũdum Ang.quia licet fur habuerit animũ lucrandi totũ,quia tãtummodo semel lucrari nõ potuit, secũdum prepositũ propter grauitaté rei quã in totum exportare nõn potuit,dici oportet furtũ nõ cõsummatum perfecte, & ideo solũ de exportatis tenetur, sed vbi potuit solidũ exportari, ex quo à principio habuit animũ lucrãdi totum,& interuenit cõtrectatio, licet postea cum pœniteat portare totũ per pœnitẽtiam nõ purgatur delictum perfecte cõmissum, vt l. qui ea mente.infra eodẽ. dicit ꝙ hoc voluit gl. in d. l. vulgaris.in §.itẽ si qs & in d.l.vulgaris. vers. tutius.& versi.licet. quos simul iunge, & multo fortius si nõ pœnituit facere, sed nõ voluit portare torsellum, dubitans ne propter eius magnitudinẽ ab alijs videret,vt d.§. itẽ si quis.in vers. quid si totũ. Si aũt à principio fur dissolueret tursellum pãnorum quã poterat semel portare,totum, non vr̃ habuisse animum, nec semel nec inter plures vices totum portare,sed vnam rem voluit portare, tunc illius rei tm̃ fit furtũ, vt colligitur ĩ dictis glossis & ita dicit hæc menti esse tenenda Adde tñ q̃ dixit Angelus,in l. si apes.ff.de furtis. in §.j.ꝙ actio furti põt cõpetere ẽt illi q̃ tm̃ hoc interesse habeat, ꝙ sperabat habere dominium illius rei, q̃ fuit subtracta, & de hoc recordor patrẽ meum in allegatis habuisse maximũ honorẽ. hoc dico qa s. dñs Ang. dicit, quod sufficit ꝙ sit interesse respectu rei,aut possessionis,vel vsus rei.

39 *Auferens animo lucrandi si postea pœnitentia ductus voluit restituere, an teneatur furti, & quid si a principio abstulit animo restituendi domino rei.*

39 A n g e. † Sed qd si aliquis aliquid abstulit animo lucrandi,& postea pœnitencia ductus voluit restituere tenet furti, dic tamen vt habetur in l qui ea mente.ff.de fur.Si autem à principio abstulit animo restituendi ei cuius esset non committit furtum. l. falsus.§.qui alienum.ff.de fur.

A v g v s t i. Tu aũt in hac materia,adde quia ista est maxima materia,quæ pulchre scripsit Ioan.Andr.in c.cum laici.extra de iure patro.ad quam doctrinam omnes recurrunt quando pœnitentia excusat in delictis vel non.aliquid ꝑ Bal.in l.j.C.de plus petitio. Et bñ faciunt ea q̃ scripserunt Cy. Bar. Bal. & Sal.& Mod.in l. si quis nõ dicam rapere.C. de episco.& clericis.

40 *Furtiua condictio non infamat, actio uero furti infamat etiam si iudex diceret condemno cum hoc quod non sit infamis.*

40 A n g e. † Et aduertas ꝙ cõdictio furtiua nõ infamat.l.cessat.ff. de act.& obliga. sed actio furti infamat ẽt si iudex in sententia diceret condemno te ex tali furto cum hoc ꝙ non sis infamis,vt l.non potest.& ibi Bartol.ff.de furtis. Vnde cautela est quando vis etiam consequi pœnã, & quòd non infametur quod agas certi condictione generali ad duplum vel quadruplum, & in dicta conditione includi debet quid certũ, & consequeris etiam pœnam, & fur non infamabitur. ita dicit etiam gloss. & Barto. in l. certi condictio. in princip.ff. si certum petatur. & facit ad prædicta institutio de pœna teme.li.§.penulti. & quando est semper furtum non manifestum, clarum est quod ciuilis pro furto manifesto est prætoria,& tamen vtraque licet pro manifesto sit prætoria,durat xxx. annis, vt institu.de perpe.& tempo.ac.§.j.& hoc propter odiũ tanti sceleris. Vnum tamen scias quòd licet tanto tempore duret, tamen ipso iure tollitur etiam pacto nudo, vt l. si ibi. in princip.& l.si vnus.§.pactus.ff. de pac. & vtrobique gloss.& Barto.

A v g v s t i. Tu adde hic vnum notabile verbũ ꝙ licet oĩa iura dicant, & affirment istã cõclusionẽ ꝙ actio furti infamat,sed cõdictio furtiua nõ. Tñ scias ꝙ si qs ꝑ condictionẽ furtiuã esset cõdẽnatus ad restituendũ mihi res derobatas, illa cõdictio furtiua aggrauat opinionem illius penes bonos & graues homines.gl.est sing.in l. sed si.§ ꝓtor.in verbo,sigillat.ff.de in ius voc.quã gl. sẽper teneas menti. Et de his q̃ s. dicta sunt adde omnino,& vide Mod.in l.si tibi, & in l.si vnus.§.pactus.ff de pact.post gl. Bar.in & Ioã.Fab.institu. de perpe.& tẽpo.ac.§.j.

lurandi

41 *Furandi animo quis accessit ad banchum Titij sed non potuit, quia visus fuit per eum, tamen non stetit, an teneatur pœna furti.*

41 ANGE. † Quero, aliquis accessit ad bã chũ Titij animo furandi, & nõ potuit, quia visus fuit & per eũ non stetit quin furtum committere, an teneatur furti, dic quòd pœna furti non punitur, sed pœna extraordinaria, vt est tex. & ibi Bartol. in l. saccularij. ff. de extraordi. crimi.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ Bart. expresse hoc idẽ vĩ affirmare in l. vulgaris. §. furti. ff. de furtis & vide q̃ not. dixit Bal. in l. si quis non dicã rapere. C. de epis. & cle. qui attingens istã difficultatẽ de fure qui fuit visus ingredi domũ & captus nõdum delicto cõsummato, qua pœna puniri debet, dicit ꝙ alibi melius non probatur quam in d. l. penult. & multum exclamat de illo tex. & dominus Cataldi. in tracta. syndica. quæstio. cxcvj. ibi dicit quòd talis potest fustigari vel puniri, iudicis arbitrio. Et vide Albe. de Rosa. in secunda parte statutorum quæstio. clxv. qui ponit de illo qui cogauit facere delictum, & venit ad actum proximũ & non perfecit qua pœna puniatur.

42 *Petens & exigens ut procurator Titij scienter, & sciens se nullum habere mandatum, an ex hoc dicatur fur.*

42 ANGE. † Quæro aliquis vt procurator Titij scienter petit & exigit, & in veritate nullũ mandatũ habet, & ipse procurator bene scit se nullũ mãdatũ hře, an ex eo ꝙ sciẽter exigit, dicat fur, dico ꝙ dĩ fur & manifestus, a vt no. Bal. tit. de pace iur. fir. in c. j. vers. in rubrica &c quod no. facit. l. falsus. cum materia. ff. & C. de fur. l. falsus.

ADDITIO.

a Manifestus. Adde tu vt per Ioan. Andr. in addi. Specul. in rubri. de solut. & per Angel. in consi. ccxxj. Ber.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ dubito ꝙ iste doctor erraverit, quia Bal. in d. l. j. in §. furtum. de pace iur. fir. in i. col. ibi quæro an falsus procurator faciat furtum manifestum, expresse Bald. ibi dicit contrarium, quia dicit quod non committitur furtum, sed dicit quod non punitur pœna furti manifesti. & Bald. non punitur dicere contrarium, quia de hoc est casus in terminis d. l. falsus. C. de furtis, quem tex. colligit Bald. ibi.

43 *Furto rebus mihi subtractis, si suspicor illas esse penes aliquẽ an possum petere officio iudicis quod fiat mihi copia perquirendi in domo illius.*

43 ANGE. † Et bene nota quod de rebus mihi subtractis quas suspicor esse penes aliquẽ, possum petere officio iudicis, quod mihi fiat copia perquirendi in domo illius, & iudex hoc facere debet, vt l. j. §. hoc aũt & l. diuus. ff. de ser. fugi. & l. requirendi. C. eo. ita tenẽt ibi Doct. quod etiã est verum non tantum in vno territorio in quo factum est furtum, sed etiã si Aretii sit mihi factũ furtum, & fur conuolauit Bononiam, & assignauit vnam rem subtractam, possum petere hoc autoritate legis quæ suum vbiq; extendit vigorem, vt l. ii. C. de cur. & coar. libr. xj. inquirere in domo illius de re mihi furata, ita dicit Bal. in d. l. requirendi.

AVGVSTI. Sed adde tu vltra Doc. q̃a iste passus est dubius, sed Raph. Fulg. in d. l. requirendi. altius exorditur istã materiã dicẽs ꝙ gl. nostra tenet q̃ imo ꝓ furto non licet inquirere & perquirere in domo aliena, & istã sñiam sequuti sunt Iac. de Ra. & Petr. sibi eã adscribentes, & istã sñiam sequuti sunt secundũ eum Bar. Bal. & Ange. adiicientes duas exceptiones prima fallit gratia publicæ vtilitatis per l. facultas. C. de iure fisci. lib. xj. Secũda est nisi essent indicia ꝑ quæ excitatur suspitio, ꝙ res furtiuæ essent in domo illius, & dicit ꝙ hoc mõ põt saluari opinio Odofr. qui tenuit ꝙ imo licebat inquirere furtum in domo aliena, quã sententiam tenebat Franc. Accur. & Nicolaus Matharelli & Ray. nam dicit intelligamus opin. horum in illis casibus duobus, & subdit ꝙ cum tractatur de modico piudicio, sufficiunt indicia leuia, secũ m Bald. ibi, & iõ dicit Rapha. solum iuramentum sufficere, & hanc sententiam approbat Pe. de Anch. in cle. j. de vsu. in §. j. dicens ꝙ ista fuit originalis opin. Marti. de Fano. scilicet ꝙ vbi iusta præsumptio mouet iudicẽ, possum inquirere in domo aliena de furto, & certe hæc fuit sñententia Spe. cu. in tit. de mu[illegible] edi. in. §. dicendum. tex. in vers. pene militumẽ ta & Iaco. Fabr. [illegible] q ex debitis.

in §.conceptum.vide tñ Sal.in d.l.requirēdi. qui vr̄ restringere istam cōem sententiā, & ibi vide eum ponētem, an requiratur citatio in alieno territorio.

44 *Crimen rerum amotarum non comprehenditur sub precedenti uersiculo, nec crimen expilatæ hæreditatis, quod crimen hæreditatis expilatæ largo modo est furtum.*

45 *Procedendum non est de similibus ad similia, ut statutum loquens de furto comprehendat crimen expilatæ hæreditatis.*

44 ANGE. † Et prædicta non procederent in crimine rerum amotarū, nec in crimine expilatę hęreditatis.l.j.& ij.& ibi Bar.ff.rerum amotarū.& in toto tit.C.& ff.de crim. expila.hæred. Sed largo modo sumptū crimē expilatæ hæreditatis dr̄ furtum.[b] & sic est improbus fur, vt no.gl.& doct.in l.si te. C.de infa.quod Bal ī d.l.his.C.de fur. dicit esse notādū,& vtile ad statuta quæ loquunt de furtis, vt contineatur publicus & famosus expilator hæreditatis, procedēdo de similibus ad similia,imo de minoribꝰ ad maiora,seu de positiuo ad cōparatiuum,& per locū à maiori & minori, vt talis possit furca suspēdi, vel alia pœna affligi vigore statuti loquētis de furto, quod nō est not. ƒm Bal. ibi,& qđ dictū est de actione rerū amotarū [c] est verū nisi post solutū matrimoniū mulier cōtractet,& tūc ēt furti tenet, vt est tex.in l. iij.in prin.ff.rerum amotarū. quod not.cōtra mulieres q̄ in vita mariti aliquid amouent, & eo mortuo contractant de loco ad locum,quia etiam furti tenentur.

b Furtum. Adde tu ꝙ Cep. in cons.lxviij.sequitur opi. Bal.& ꝙ in criminalibus possit procedi de similibus ad similia, vide Bar.in cons.xj. Ber.

c Amotarum. Adde tu,& dic, ꝙ constante matrimonio non potest de furto accusari,ita Pet.de Anchar.in consi.ccctx. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia actionis rerum amotarum, adde ea quæ dixerūt Spec.& Io.And.in tit.de fur.in §.j. versicu. pone constante. qui dicuut etiā ꝙ actio famosa furti,non pōt esse inter virū & vxorē. Et ideo propter res contractas datur actio rerum amotarū. & ibi vide Spe. ponentem formam libelli.& ibi Ioā.And. dicit ꝙ octo requiruntur ad hoc vt dicuntur rerū amotarum,quæ numerat Rofre.in sum.sua. tit. rerum amotarum. Et late posuit Hosti.sub rub.de dote post diuor.restituta. sub §.fin. & ēt ibi dicit Ioā.And. ꝙ si diuortio facto, vxor illa quæ fuit vxor amoueret, teneret furti,per d.l.iij.ff.rerū amotarum.& ibi disputat ēt an cū hodie matrimoniū nō possit separari ne fiat diuortiū, an hodie de iure canonico ista actio cesset? ibi vide.& per Doct. in rub.C.eo.& per Bar. in locis supra allega. Itē adde ꝙ Sal.ibi multū terribiliter arguit per sex rōnes contra illam decisionē Bal.quā fecit in d.l.de his. & idē fecit Sal.in 45 d.l.si reprobās. †ꝙ nō est procedēdū de similibus ad similia, vt statutum loquens de furto comprehendat crimen expilatæ hæreditatis.& dixit Rom.in l.gærit.ff.de acqr. hære.quòd opinio Bal.in d.l.de his.est falsa de iure, & reprehendit assessores qui eam sequuti sunt.dixi etiam supra in prin.huius glos. & certe miror de domino Bal.quòd in re tam periculosa ita errauerit.

SVMMARIVM.

1 *Accusatio & inquisitio an debeant continere ualorem rei subtractæ.*

VALORIS & communis æstimationis florenorū decem, & de loco ad locum contractādo: quò voluit asportauit,& vt prędictus Caius omnia huiusmodi cōmittere posset.] † Ista verba cum ministerio apponuntur,& apponi debent in inquisitione & accusatione,vt simus certi quæ pęna veniat imponenda maior vel minor.nā si valor rei non apponitur, tunc assumimus pœnā quæ est mitior seu minor. vt l.interpretatione. ff.de pœn.& l.præses.eodem tit. & ita dicit 2 Bar.[a] in l.Pedius. § diuus. ff. de incend rui. naufr. quod dicit esse not.ad statuta cōmuniter per Italiā quæ disponunt furibus esse imponendā maiorē vel minorē pęnā secūdum valorem rei subtractæ. quod not.

ADDITIO.

a Ita dicit Bar. Vide tu ibi do. Alex.§.in apostil. & ibi dicit ꝙ æstimatio est apponenda in inquisitione vel accusatione. alleg. Ro.in l.si familia.& in l.magistratibus.ff de iuris.om.iud.quinimo si in inquisitione diceretur vestem cœlestem valoris florenorum x. saluo errore calculi talis inquisitio non perderet:vt voluit Barb.in cōs.cvj. j.vol. incip.verba accusationis.et licet Bar.in d.§.diuus. dicat de processu parti, dicit de libello qui est processu.c.quoniam contra.de proba.& de prædictis vide Barb.in cons.xvj.in ij.vol. Ber.

AVG.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde quòd d. Ang. hic nimis se arctat dum dicit quòd opus est quòd in accusatione, vel inquisitione, valor rei subtractæ apponat. Nā dico quod idem erit si in processu hoc appareat, licet in inquisitione seu accusatione non sit appositus valor, per ea quæ habentur in l. si quis intentione ambigua. ff. de iudi. & ideo si recte ponderentur verba Bar. in d. l. Pedius. Bart. ibi dixit ꝙ opus erat quòd in processu hoc appareat, nec Bar. ibi dixit ꝙ in accusatione ista apponātur, vel inquisitione, & ideo sufficeret ꝙ in accusatione diceretur, accuso te quod talē vestem mihi surripuisti, quæ est talis coloris & talis magnitudinis, iuxta formā traditam in l. si cum rem. ff. de rei vendi.

SVMMARIVM.

1 *Auxilium cum armis præstare an dicatur astās armatus licet non euaginet, & an insultum & uiolentiam facere dicatur.*

2 *Associās aliquem ad delictum committendum, an præsumatur præstare opem.*

3 *Armatum stare cum aliquo, & tamen ei opem non præstare, quomodo est possibile.*

4 *Assistens delicto, an præsumatur aßistens ad auxilium, quando aliud non apparet.*

5 *Bastono aliquem percutiens, gente congregata si illum occidit quem bastonare uolebat, an astantes teneantur de occiso.*

Dictus Andræas armatus quodam ense de ferro quē habebat ad latus.] † Not. ꝙ iste Andræas armatus non euaginauit cultellum, nec manus posuit ad arma, & tñ dr̄ præstitisse auxilium cū armis. Nā sufficit quòd quis habeat arma ad latus, licet nunq̄ manū ad arma ponat, vt dicatur insultus, vel violentia. vel præstare auxiliū cū armis, quia ꝑꝑ arma q̄ habet ad latus & ad sui petitionē ipse redditur audacior, & aduersarius timidior, ideo de insultu, violentia, vel auxilio cū armis præstito punitur. ita sing. dicit Bar. in l. 2. §. j. ff. de vi & vi arma. qđ no. quia semel illud dictū habui de facto nursiæ, nā armatus præsumitur de rixa & bello cogitare, vt nota glo. in l. licet. C. de pact. Bald. & Salicc. in l. j. C. de ser. fugi.

AVGVSTI. Tu adde ea q̄ dixit Bal. in c. j. §. si quis rusticus. de pac. tenē. & eius viola. & vide Alb. de Rosa in ij. par. statuto. q. xxxiij. qui alleg. Iac. Bu. tenere ꝙ si ille nō euaginauit arma, non dr̄ aggressura facta cum armis, vide tñ ibi Albe. alleg. quod in contrariū faciat. Et in hac materia adde q̄ dixit Bal. in l. non iō minus. in vlt. col. C. de accu. q̄ dixit ꝙ licet quis stet à remotis, tñ si offendens reddit audacior, & offensus timidior, tenet̄ de ope. † Et tene mēti q̄ dixit
2 Inno. in c. continentia. de clerico percusso. ꝙ ille q̄ associat aliquē ad delictū cōmittendum, ꝑsumitur ꝑstare opē, & maxime ꝑsumitur si erat armatus, sequitur Bald. in l. j. C. de ser. fugi. in ij. col. & Bal. ī c. j. de benef. fra. & quod dixit Inn. in d. c. cōtinētia. ꝙ ille qui stat armatus cum aliquo dicat̄ ꝑstare auxiliū, licet nullū actum faciat, voluit Bal. in l. raptores. C. de epis. & cle. & vide Bal. in repeti. l. j. in fi. C. vnde vi. Vide tñ pulchra verba Bal. in l. data opera. C. qui accus. ī fi. in penul. col. qui docet quomodo possibile
3 est ꝙ aliquis stet armatus cum aliquo. & tamen non dr̄ ꝑstare auxilium. Et in hac materia mihi placet sententia Bal. quā non posuit in lectura, sed in additionibus suis in l. j. ff. de ser. corrup. qui quærit nunquid quilibet assistens dicatur fauere maleficio, & dixit ꝙ non, nisi ad hoc assistat, vt l. prætor. §. homines. vi bono. rapt. dicit tñ ꝙ ille qui est cum aliquo, & ex hoc ille redditur audacior & securior ad maleficiū perpetrandū, licet ille nullum actum faciat, tamē ipso iure dicitur præstare auxilium, vt not. in glo. de facto in l. 2. §. etiam quis. ff. vi bo. rapto.
4 nunquid autem præsumatur ad hoc assistere si aliud non apparet. Respondet ibi Bal. vr̄ quòd non, quia non constat de effectu assistentis, & volūtas, & propositum distinguūt maleficium. concludit tñ Bal. ꝙ iudex debet hoc arbitrari ex circunstantiis. arg. l. j. si quis in villa. ff. ad Sillan. & §. cum dominus. & hæc not. tu quia pulchra. & dicit Bal. in l. ob hęc verba. ff. de his qui notā infa ꝙ ille qui stat armatus cum aliquo, & à remotis stat, vel ex incidenti superuenit nō dr̄ præstare auxilium, & de associāte qn̄ dicatur præstare auxilium ad maleficiū, vide Bal. in l. pen. & vlt. col. & in l. nō ideo minus. C. de accu. Et per prædicta patet an vera sit sententia Rom. in l. j. § sed in eo. ff. ad

Silla. qui dixit quòd licet probatum sit Titiũ fuisse præsentẽ tẽpore maleficij perpetrati, tñ pp hoc non vr̃ probatũ esse Titiũ pstitisse auxilium maleficio, qđ tñ duobus modis limita scđm Bal. Primo nisi ꝓbatũ sit ipsum associasse delinquentẽ ad maleficiũ ꝑpetrãdum, per doctrinã Bald. quã posuit in c. j. in ver. cũ do. de pace iur. fir. Secũdo nisi ꝓbatum sit Titiũ fuisse pſentẽ maleficio, & armatũ cum armis, licet nullũ actũ fecerit per doctrinã Inn. in d. continentia. q̃ doctrina an sit vera vel falsa, patet ex supra dictis & dicetur infra in glo. dicto maleficio semper assi t i q̃stione q̃ incipit, quæro qñ duo simul stãt. Et adde oĩo multa pulchra verba q̃ posui supra in gl. in verbo, Andreã auxiliatorẽ. in antepe. col. dũ tracto an vera sit cõclusio Bar. quã posuit in l. si in rixa. ff. ad l. Cor de sicc. ibi vide qũo põt esse quòd vnus armatus pſens non teneat de auxilio. Et vide vnum pulchrũ consilium Ro. ĩ cõ si. suo xvi. quod incipit, ꝙ præmissa statuti particula loquẽs de pœna & vide pulchra verba Pet. de Anch. in regula, accessorium. extra de reg. iur. in vij. q. prin. i ver. sed iuxta pdicta q̃ro ex quibus actibus quis dicat præstare opẽ. Intellige tñ prędicta scđm ꝙ consuluit Pau. de Ca. in cons. suo cxc. quod incipit, in causa incarceratorum per potestati

5 Mantuę, qui dixit † ꝙ si bastonaui aliquem, & congregaui gentẽ, & nihilominus ego occidi illũ quẽ volebã bastonare, ꝙ illi astãtes cõgregati nõ tenẽtur de occiso. qa ad hoc propositum ipsi nõ erãt coadunati. scilicet ad homicidiũ perpetrandũ. hoc dixit Pau. de Ca. in ij. col. illius consilii. & alleg Ange. hoc voluisse v. ibi. & iõ consuluit Pe. de Anch. in consi. suo ccxvii. in si. illius cõsilij, quod si sunt tres in vna rixa, & vnus occidat, alij duo nõ possunt puniri tanq̃ socij & auxiliatores, quia ad hoc principaliter non erant coadunati. Vñ oẽs censentur principales, & prout deliquerunt puniendi sunt. & ideo dicit ꝙ non debemus dicere ꝙ ibi affuerint causa pbẽdi auxilium & fauorem illi occisori, sed tanq̃ principales censentur, & hoc est quod dixit Bal. in l. non ideo minus. C. de accus. in vlt. col. q quando plures sunt in aliquo loco congregati, & quilibet ferit, quilibet tenetur prout facit, & ꝓpter hoc non probatur ꝙ alter alteri præbeat auxilium, licet probetur ꝙ ipsi fuerint simul in illo directo, nisi probaretur clare, ꝙ vnus impedisset auxilium alteri, vide q̃ dicentur infra in sequenti gl. & vide Ro. in sing. primi anni ccxlij. & do. Catal. in trac. synd. q. cxciiij. qui dixit ꝙ in vna adunatione gẽtiũ nemo tenet de auxilio, nisi quatenus tulit. alle. Inn. ĩ c. sicut dignũ. de homi.

6 *Statuto puniente uiolentiam factam cum armis, uel sine, an comprehendat etiam mulieres quæ committunt etiam violentiam cum armis, uel sine.*

6 ANGE. † Quid si statutũ punit violentiã factã cum armis, vel sine, an cõprehendat etiam mulieres [a] quę etiam comittunt violentiam cum armis vel sine. Dic quod sic. ita no. Bal. Ang. & Imo. in l. si constante. §. si. per illum tex. cum gl ff. solu. mat.

ADDITIO.

a **Mulieres. Adde & vide Alex. in consi. cxxxv. in j. vol. & Cep. in cons. xxvj. & ibi an statuto ꝙ fur famosus furca suspendatur, comprehendat mulieres, & quando in statutis masculinũ cõprehendat fœmininum. vide do. Alex. in cõs. 80. in j. vol. & in cons. xxiiij. secundo volu. Ber.**

AVGVSTI. Tu adde ꝙ ista quæstio dependet ab illa quæstione, an in statutis masculinum concipiat fœmininum. de quo p doct. in l. omnes populi. ff. de iust. & iur. & per docto. in c. canonum statuta. de constit. Bar. in l. j. ff. de verb. sig. & in l. in iura. ff. de leg. & in l. si quis in tantam. C. vnde vi.

7 *Statuto dicente quicunque inuentus fuerit cum armis, uel inuentus de nocte, uel ludere ad azardum intelligitur inuentus supple & apprehensus.*

8 *Statuto dante premium officiali inuenienti, puta aliquem cum armis an intelligatur de inueniente & apprehendente.*

9 *Statuto puniente mulieres inuentas cum perlis, an sufficiat eas esse uisas, vel oportet esse apprehensas*

7 ANGE. † Et facit si statutum dicit quicũque inuentus fuerit cum armis, vel inuentus de nocte, vel inuẽtus ludere ad azardũ, quia tale statutum intelligitur inuẽtus, supple, & apprehẽsus, vt l. si barsatori. C. de fideiuss. & ibi gl. Cy. & Bal. & no. Bar. Ange. & Imo. & Lud. de Ro. i l. j. i prin. ff. de acq. poss. alias autem licet inuentus fuerit cũ armis, si tamen non fuerit apprehẽsus nõ tenetur

actur pœna statuti Sed Ang.in l.3.§ Neratius.ff. de acquir. possess. dicit quod imo tenet pœna ordinaria statuti,[b] quia statutum nō videtur considerasse apprehensionem personæ, sed intentionē delicti, alias aūt cōuicto ludente pōt imponi pœna statuti, q dr inuentus deliquisse, quia delicto cōuincit,
8 vt l.j.C. de rap. virg. † Sed si statutū præmiaret officialē inuenientē, dic quod cū statutū exorbitet à iure cōmuni officialis nō cōsequetur pmium, nisi ludentes vel portātes arma, vel euntes de nocte personaliter reperierit, & apprehenderit, ita loquitur d.l. si barsatorā. sed Imo.in d.§.Neratius. & forte verius dicit quod forte hoc casu satis dr inuentus si conuincitur, vt l.j.ff.de rap. virgi. & in c.j.ad fi.de dila.nec obstat d.l.si barsatorā. qa pmiserat inuenire barsatorā latronem, & sic verisimiliter vr intellexisse de actuali, & reali inuentione, & apprehensione, & iō nō sufficit tunc doceri vt ibi. Sed in casu nr̄o statutū solū considerasse vr odiū delicti, q ratio locum hēt vniformiter, quādocunque & quomodocunque delictū patefiat, vt possit puniri, & iō vr sufficere si familia vel officialis inueniat eum ludentem, vel de nocte euntē, vel arma portare, licet actualiter nō apprehendat, dūmodo possit hoc probare per testes ibi assistentes, quia talis inuentus fuerit per officialē. licet apprehēsus non fuerit vt delinquens teneatur pœna statuti & officialis habeat præmiū statuti. dicit tamen ibi Imo. quòd pp autoritatē tē Cy.& Bart. forte eorū opinio seruaret in practica, & quia in pœnalibus mitior via eligitur, vt l.si præses.& l.interpretatione, de pœ. Ego credo opini.Imo. veriorem per rationes suas. & adde quæ dixi supra in glo. super verbo, cum vno stocho.

b ¶Statuti. Adde & vide Alex. in consi.xxiiij. in ij.volu.Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde qd Cy.Guil.de Cu.& Ia.de Are.in l.licet.C.de acq.pos. expresse tenent quod nō dicitur inuentus nisi q fuit apprehēsus, & ad hoc possunt allegari multi text. licet etiam in contrarium possent allegari alii casus, & istam partē tenet etiam Paul.de Ca.i d.l.j. ff.de acqui. pos. & Bal.in l.item lapilli.in si. ff.de rer.diui.& Ang in l. qui seruum.ff. de ver.ob.& allegant etiam Ang. hoc voluisse in l.si fugitiui C.de ser. fugi. Sed in lectura mea hoc nō habeo, sed pōt hoc esse alia lectura Ange qa duæ lecturæ reperiunt, vna Paduana, alia Perusina.& ita ēt tenuit Alb. de Ros.in l.quod ait.ff.de adul. Adde Albe. de Ro tetigisse istā difficultatē i ij.par.statuto. q.cxvj.q inc. si statutū dicit si quis fuerit inuentus ludere ad taxillas &c. vbi arguit ad partes, & tandē cōcludit quod Iac. de Are.expsse tenebat quod nō sufficit quē esse cōuictū p pbōnes in isto, casu sed opus est inuētū esse, & idē Alb in alphabeto 1 lect.j. i verbo, inuētus. Sed p decisione huius qstionis nō omitto ea q sing.tradit Ange.p illū text.in auth.de sanct.epis.in §.reuerēdissimus, vbi p illū text.in verbo, inuētus dicit quod tex.probat quod ille dr inuētus q nō est inuētus, sed tātūmodo per pbationes est cōuictus. Et iō si statutū punit inuētū facere homicidium, nō opus est quod inueniat in psona & in māteria flagrāti. Sed sufficit si est cōuictus p pbationes. Sed Ang. mirabiliter dat istā regulā quod vbi inuenio nō est crimē, sed factū de per se est crimē absq; inuētione. Tūc sufficit si fit pbatio per testes, puta qa occidere hominē est homicidiū sine inuētione, & iste est casus in d §.reuerēdissimus. cū si. Secus vbi delictū nō esset delictū sine inuētione. Et dat exēplū de statuto puniēte arma portātē, puniatur in tm̄, quia isto casu statutū nō punit portātē simpliciter, sed inuētū portare arma, quia sine inuentione crimen nō est, qm̄ statutū, crimen facere voluit. Et idē dicit in statuto dicēte, si qs iuerit de nocte, & fuerit inuētus, nā ire de nocte nō est maleficium cū vadit de nocte, & ideo necessaria est inuentio, & ita practicat. Adde tn̄ iquantū dicit quod portare arma nō est phibitū nisi sit inuentus, hoc vr esse cōtra ea q habētur per te..& Bal. in c.j.§.si quis rusticus.de pace tenē. vbi dr quod ille qui portat arma vetita perdit arma. & maxime secundū Bal. ibi portat psumitur habere malum animum. Et ideo ille tex. videtur permittere quòd possim portare arma in itinere, sed
9 nō per ciuitatē. Et † tene menti q dixit Bal. in d.l.item lapilli. quod statutum puniens mulieres inuentas cū perlis, si sunt visæ mulieres cum perlis per officialem & non apprehensæ, non poterūt puniri tales mulieres, nec incidunt in pœnā statuti, & teneo istā partem tanquam mitiorem.

SVMMARIVM.

1 † *stare maleficio committendo per alium nihil aliud est quã præstare opem dicto maleficio.*

2 *Iudex quæ verba debet ponere in inquisitione si vult quòd ille qui percussit non lætaliter teneatur de occiso*

3 *Vulnerans potest teneri tanquam principalis & tanquam opem præstans.*

4 *Libellus continens quòd quilibet sibi adinuicem præstiterunt auxilium & fauorem quomodo procedat.*

5 *Vulnerauerant Titium duo, quorum intulit in cute vulnus mortale alter non, moritur Titius, an ille qui intulit vulnus non mortale debeat mori.*

6 *Vulnerauit dominus vnum mortaliter, famulus postea de facto occidit illum, an dominus debeat decapitari.*

Icto maleficio semper astitit, & prædicta, & quodlibet prædictorum facta commissa & perpetrata fuerunt per prædictos inquisitos, & quemlibet eorum singula singulis referendo supradictis modis locis, &
1 potissimum.] † No.[a] bene ista verba, quia
2 astare maleficio committendo per aliũ nihil aliud est quã præstare opem dicto maleficio, qm̃ propter talẽ assistẽtiam, quã facit ille Andręas, iste Caius erat audacior, & vulneratus timidior, igit̃ dr̃ p̃stare opem. Ita singulariter dixit Bar. i l. si in rixa. in pe. col. ff. de sicc. & l. qui seruo. §. fi. ff. de fur. & dixi supra in verbo. Andræã auxiliatorem. in prin. & no. Inno. in c. continentiam. de cle.
2 percus. ex quo no. † ꝙ qñ sunt plures vulnerantes. quorum vnus intulit vulnus lætale, si tu iudex vis ꝙ illi qui prius percusserunt non lætaliter teneãtur de occiso, apponas post illationem vulnerũ cuiuscunq; ꝙ dicas & vnus alteri dicto maleficio, vt habilius cõmitti posset semp astitit ita sing. dixit vt habilius Bar. in d. l. si in rixa. tũc q primo intulit vulnus non lętale, licet ex suo vulnere nõ deberet teneri đ occiso, tñ qa astitit vulneri lætali cõsocii, tenet̃ de ope p̃stito homicidio. Nõ aũt p̃stiterunt auxiliũ & fauorẽ. Nã ex tali inquisitione nõ põt sequi cõdẽnatio de auxilio, qa nõ exprimitur qualiter auxilium & fauorem præstiterunt, & ideo dicta verba debẽt intelligi in benigniorem partem, vt d. l. si præses. intelliguntur ergo si percutiẽdo ego præstiti auxilium tibi, & tu percutiendo præstitisti mihi, & sic actus meus fuit auxiliũ tibi, & tuus mihi, sed de isto meo actu punior vt principalis, ergo đ eodẽ vt pręstãs opẽ nõ debeo teneri, sed vt dixi in inquisitione debet dici ꝙ vulnus alteri, & alter opẽ p̃stitit assistẽdo dicto maleficio, vt habilius cõmitteretur, & si vnus p̃stitit auxiliũ per aliũ actũ, q̃ per illũ de quo principaliter punitur, q̃ oĩa singulariter nota in practica. Et vide ẽt circa hoc quod no. Sali. in l. i. C. de rap. virg. versi. q̃to vi. si plures &c Quod intelligas, vt dicã infra ea. gl. in vers. (& aduertas bene &c.) aduertas tñ si tu adderes in inquisitione & diceres, & dictus Andræas p̃stitit auxiliũ, consiliũ, & fauorẽ, & sic adderes prædictis consiliũ tunc ex eo ꝙ dicit consiliũ posset puniri, vt p̃stãs opem, etiã si in inquisitione non sunt dicta verba, vt habilius cõmitteretur semper astitit dicto maleficio, quia præstans consilium dicitur præstare opẽ, vt d. l. qui seruo. ff. de fur. & sic istud consiliũ de necessitate præsupponit alium actũ q̃ illum de quo ipse inquisitus est, & quod ipse manibus propriis commisit, merito ẽt tenetur de ope & auxilio. ita sing. dixit Bar. in d. l. qui seruo. §. fin.

ADDITIO.

a ¶No. bene. Adde tu & vide late d. Alex. in consi. xv. in j. vol. & consi. xiiij. in iiij. volu. Pet. de Ancha. in consi. ccccxvij. & Cep. in consi. j. consi. ij. & consi. xxxiiij. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ in hoc ego non discordo me ab his q̃ dicta sunt hic per d. Ang. in quantũ dixit ꝙ possibile est ꝙ in vno homicidio qs teneatur tanq̃ principalis, & etiam tanq̃ opẽ pręs-
3 tans. † Et ideo Bal. multum eleganter in l. nõ ideo minus. de accu. in antepe. col. dixit ꝙ alias quidã Perusinus qui cũ vno famulo suo occiderunt Titiũ, qui Perusinus ille cum vno cultello vulnerauit Caium, famulus vero cum alio cultello intulit aliud vulnus adeo ꝙ ille mortuus est. Modo quærebatur an iste Perusinus teneatur tanq̃ principalis, & etiam tanq̃ opem præstans, effectus est magnus, qa si tenetur tanq̃ principalis pœna non erat capitalis propter statutum, si tenetur tanq̃ opem pręstãs, pęna est cap talis dicit Bal. ꝙ breuiter fuit allegatũ, ꝙ cũ essent duo vulnera illata, vnũ ab illo Perusino

Perusino in capite: alterū à famulo in fianco ꝙ ipse de suo vulnere teneretur tāquam principalis, ꝙ de vulnere illato per famulū teneretur tanq̄ opē præstans, quia iste malefactor nō eodem, sed diuersis respectibus teneretur, sed respectu diuersorū vulnerū, & si diceretur ꝙ ex istis vulneribus non sequitur nisi vnus effectus, scilicet mortis. Ergo debēt pro vno reputari. R̄ndet Bal. hoc est verū qñ eēnt illata ab eodē, sed qñ duo vulnera inferuntur à diuersis cuilibet attribuitur ius insolidū ac si ista vulnera essent illata in persona diuersorū. alleg. l ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. & dixit ꝙ ita fuit de facto iudicatū. & dicit Bal. ꝙ credit ꝙ ista sñia fuerit iusta, quia in inquisitione continebat̄ distincte & clare quomodo vnus ītulit vnū vulnus mortiferū, & alter intulit aliud vulnus mortiferū, ita ꝙ vnus alteri super diuersis potuerunt p̄stare auxiliū & fauorem, & dicit ꝙ ita ēt fuit visum aduocatis. & putat Bal. ꝙ ista sit veritas. Vnde subdit concludēdo dico ꝙ cōstat quem posse teneri, vt principalem & de auxilio & fauore. & alleg. dicta per Bar. in d. l. qui seruo. §. fin. ff. de furt.

4 †Sed aduerte, quia in hoc non sto cum opi. do. Ang. inquantū voluit sequēdo Bar. in d. l. qui seruo. §. fi. q. dixit ꝙ si duo accusantur de duobus vulneribus, q̄libet de suo subnectitur ꝙ quilibet sibi adinuicē p̄stiterūt auxiliū & fauorē nō procedit libellus respectu auxilii & fauoris, quia possibile est ꝙ quilibet alteri p̄stitisset auxiliū per suā percussionem quā fecit, de qua percussione & vulnere cū puniat̄ vt principalis nō est possibile ꝙ puniat̄, vt opē ferens. Sed adde ꝙ Ange. expresse tenet contrariū in d. l. qui seruo §. fi. quia dicit ꝙ actus sui vulneris & percussionis fuit ordinatus sc̄d͂m proposita in accusatione ad duos disiunctos & separatos effectus inter se contingentiā nullā habentes. Cū igitur ex vno facto resultent plura crimina, plures tituli criminis plures agendi formæ, non video, dicit Ang. cur de isto eodē vulnere, duæ pœnæ sibi nō possint inferri sicut dicimus in eo qui cōmisit adulteriū cum incœstu, vel etiā rapuit cultellum de manu alterius cum sanguinis effusione, vt no. idē Bar. in l. senatus. ff. de accu. & inscriptio. nō tñ negat Ang. quin alia forma libelli sit tutior. & certe ista sñia Ang. est verior de iure. & ideo Ang. in l. reos. in j. col. ff. de duob. re. faciens mentionē de hac doctrina Bar. in d. l q. seruo. §. fi. pungit ēt Bar. ibi, & si certe considerentur verba Bal. in d. l. nō ideo minus. in verbis suis, vr̄ velle ꝙ sufficit si i inquisitione dicatur ꝙ vnus p̄stitit auxiliū alteri, maxime q̄a negare nō possumus qñ sunt duo qui aggrediūtur vnū hominē, illi duo sunt magis audaciores, & ille solus est magis timidus p̄p duos & propter existentiā illorū duorū vnus non dicatur quin p̄stet auxiliū alteri, q̄a plus valent duo quā vnus, vt no. in l. i. C. vnde vi. & arg. not. in l. vbi numerus. ff. de testib. Tñ in practica seruatur opi. Bar. & an ille qui dat consiliū dicat̄ p̄stare auxiliū. Adde Bar. in l. in furti. §. ope. ff. de furt. & dr̄ infra in hac ead. gl. in q. quæ incipit, si autem quis persuadens. & vide do. Catal. in materia syndica. q. cxxxvij. qui allegando Bal. dicit ꝙ non tenet inquisitio, cum iudex dicit vnus alteri, & alter alteri pręstitit auxilium, consilium, & fauorem. Et an ille qui stat armatus cū alio dicat̄ pręstare auxilium. Adde ea quæ latissime dixi supra in gl. sup̄ verbo, dictus Andræas armatus. Adde tñ ꝙ eleganter consuluit Cy. in consi. suo incip. Alberi. & Barth. fratres,
5 qui dixit † ꝙ si duo insultauerunt Titium, & vnus dedit vnū vulnus mortale, alter vero intulit vulnus non mortale, licet vulneratus moriatur, tñ ille qui intulit vulnus non mortale, non debet mori, sed debet puniri inquātum deliquit, per l. i. in fin. ff. de extra ordi. cri. quinimo dicit si iudex vult punire ex eo q̄a homicidio præstitit opem inferēdo vulnus non mortale, & dictum sit in inquisitione sibi dederunt auxilium & fauorem, vt habilius dictum homicidiū cōmitteretur, tūc iste debet decapitari sicut alter. Secus si dicit iudex in inquisitione sibi dederunt auxilium & fauorē, quia cū non sit dictum ꝙ ad homicidium dederūt auxiliū, intelligitur ꝙ ad vulnerandum tantum, & non ad interficiendum, vt l. interpretatione. ff. de pœn. Et vide Ro. in singul. sui primi anni ccxlij. ꝙ incipit, quidam fuit vulne
6 ratus mortaliter, qui dicit ꝙ † licet vnus dominus mortaliter vulneraret aliquem, & famulus postea de facto occidat, ꝙ dominus non debet decapitari. Et de ista principali quæstione vide do. Catal. in tract. syndic. q. cxxxviij. qui approbat dicta Barto. in l. qui seruo. §. fi. ff. de fur.

Acce-

7 *Accusantur tres vel plures siue inquiritur contra eos, & in accusatione, aut inquisitione dicitur quòd alter alteri præstitit auxilium, cõsilium, & fauorem, an ista pars inquisitionis procedat.*

7 ANGE. †Vnũ tñ tene mẽti perpetuo ꝙ qñ tres vel plures accusantur vel inquiruntur de vno maleficio, & in accusatione vel inquisitione dicat̃ ꝙ alter alteri pſtitit auxilium, consiliũ, & fauoré, ꝙ ista pars inquisitionis non procedit, quia est cõtra propriã significationẽ illorũ verborum, vnus alteri &c. vt l. ancillæ. cũ gl. C. de fur. ita dicit ibi Bal. & Sal. in prin. quod tñ vr̃ mihi durum, cum ad hoc vt libellus saluetur verba impropriantur, vt l. si olei. & ibi Bar. C. loca. & l. si possessor. §. i. & ibi Ia. Bu. & Bar. ff. de iureiur. tamen in practica seruaretur eorũ opinio propter eorum autoritatem.

a AVGVSTI. Tu adde [a] quòd pro sñia do. Ang. faciunt no. per Anto. de Bu. in c. cũ ecclesia sutrina. extra de cau. poss. & proprie. qui dicit quod in libello omnia veniũt quæ etiã non secundum propriam significationem trahi possunt. & idem videtur voluisse in c. quærelam. extra de electio. & in c. examinata. extra de iudi. Sed adde ꝙ ista in ciuilibus militarent, non in criminalibus, ꝓpter periculum maximum ꝑ ea quæ habẽtur in l. fi. C. de proba. cum simil.

ADDITIO.

a ¶Tu adde. adde tu vltra quæ hic ponit Angel. Bal. in consi. ccxxviij. in iij. vol. Ber.

8 *Præstans opẽ his enormitatibus factis per Caium an teneatur de eis.*

9 *Præstans opem homicidio vel persuasor, an dicatur homicida.*

8 ANGE. †Quæro primo an pſtans opẽ his enormitatibus factis per Caiũ teneatur

9 de eis dic qđ sic, vt l. is q opẽ. ff. de fur. †Secũdo posito hic quæro an persuasor vel præstans opem homicidio dicat̃ homicida, ita ꝙ si statutum punit homicidam verificetur etiam in præstante opem. Rñdeo, aduertas ad verba legis vel statuti. Nã si statutum loquitur in personã, vt puta si quis homicidũ commiserit, vel si quis vulnerauerit, tũc pſtans opem non dr̃ homicida, vt pœna homicidii teneatur, sed alia pœna extraordinaria tenebitur, aut statutũ loquitur in rẽ, vt puta si homicidium fuerit commissum, vel pro homicidio vel vulnere sit tanta pœna, tunc pſtans opẽ tenet dicto statuto, arg. l. qui aliter. §. fi. ff. ꝙ vi aut clã, & ibi Bar. in l. hæc verba. & ibi Bar. ff. de adul ita singulariter dicit Bar. in d. l. is qui opem. in princip. & l. nihil interest. ff. de adulte.

AVGVSTI Tu aũt in hac materia adde ꝙ ista doctrina Bar. semꝑ visa mihi fuit periculosa ꝑꝑ nimiam generalitaté, quia dico ꝙ infinita iura reperiẽtur q̃ loquũtur in ꝑsonã, & tñ qui per aliũ facit, vere dr̃ facere, vt cõprehendatur in verbis legis. est casus in c. mulieres. ext. de sen. excom. coniuncto text. in c. si quis suadente. xvij. q. iiij. & alter tex. in c. si quis per aliũ. vbi est casus ĩ terminis coniuncta rubri. ff. ne quis eũ qui in ius vo. est vi exi. Et alia iura alleg. d. Abb. in d. c. mulieres. & Ro. in l. si is qui pro emptore. ff. de vsuca. Et certe iste passus. q. propositæ per do. Ang. hic, & per Bar. i d. l. is qui opẽ dependet ab illa in materia fictionis. Vtrũ ille qui pſtat auxiliũ maleficio dicatur vere vel ficte facere maleficiũ, ꝙ fit ꝑ aliũ, quia in hoc est maxima vtilitatis, vt dictũ est per doc. in locis supra alleg. Et licet Bart. in ista materia voluerũt rñdere ad tex. d. c. mulieres, in d. l. is qui opẽ, dũ dicit Canonistæ aliter loquuntur. & non alleg. tex. dicti c. mulieres, dicatis ꝙ illũ tex. in d. c. mulieres, bene allegauit Bar. in hac materia in l. sed si vnus. §. seruus. ff. de iur. Nã dicit ꝙ ille tex. loquitur quãtũ ad peccatũ. dicatis ꝙ nõ est verũ, ꝙ imo loquitur quantum ad pœnam, scilicet excõicationis. Et ideo Rom. in d. l. si is qui pro emptore. & do. Abb. in d. c. mulieres. reprehendunt Bart. sed ẽt solutiones ipsorum nõ mihi placent. Præterea ista doctrina do. Ang. est defectiua, qa in hac materia doctores ẽt subdistinguunt sequentes Bal. i l. oẽs populi. ff. de iust. & iure. De quo Moder. maxime Ro. in d. l. si is qui pro emptore. facit mentionem. & Abb. in d. c. mulieres. Et in hac materia conclude ea quę dicta sunt in mandante, an mandans dicat̃ vere vel ficte facere quia idem est in isto passu, de quo articulo satis dixi in verbo, Sempronium mãdatorem. Et vltra doctor. late dixi in l. i. ff. de verbo. obliga. & in terminis istius quæstionis adde domi. Anton. de Bu. Imo. in c. j. extra de offi. deleg. qui sequuntur opinio. Barto.

Opem

10 *Opem præstans qua pœna puniatur.*
11 *Condemnato principali in plus propter eius cō tumaciam, istud non nocet opem præstanti, ita si acrius punitur principalis, quia confessus est, non proderit hoc præstanti opem, nisi etiam ipse confiteatur.*
12 *Pœna minori existente in ciue quàm in forensi si forensis opem præstat ciui, an qualitas ciuis prosit forensi ad minoritatem pœnæ.*
13 *Opem præstare maleficio quando quis dicitur:*
14 *Ignorantia nunquam est in consultatione ubi quis dat operam rei illicitæ.*
15 *Præstantes opem an puniuntur pari pœna sicut principalis, quādo præstantium opem magna erat multitudo.*
16 *Præstans auxilium & fauorem, an sit arbitrio iudicis puniendus & non ut principalis quādo auxilium & fauor est simplex, id est, maleficium ita est executum ac si non interuenisset.*
17 *Præstans opem an puniatur sicut principalis, quando fert opem per actum remotum, non autem proximum facto.*

ANGE. † Quæro qua pœna puniatur [a]præstans opem. Respondit Dyn. ꝙ punitur media siue minori pœna eius qua puniret principalis, per l. is qui opem. ff. de furt. Sed Bar. ibi dicit ꝙ regula est quòd eadem pœ- b na [b] qua principalis tenetur, teneatur etiā præstans opem, vt d. l. nihil interest. fallit in casu l. j. C. de rap. virgi. & i l. j. C. de nil. agg. non rump. & ibi Ange. Item fallit qn̄ præter propositum aliqua qualitas plus est in vno, q̄ in alio, tunc præstans opem non punitur secundū qualitatem principalis, quia qualitas vt puta ꝙ hoc vt efficiatur fur manifestus, non fuit ex eorum proposito, vt d. l. is qui opem. secus si à principio talis qualitas erat, tunc ꝑꝑ delinquentis qualitatē, vt q̄ est nobilis cuius maior est pœna, in plus tenetur præstans opem. argu. l. vtrum. ff. de parrici. ita dicit Bar. in l. is qui opē. Sed Sal. multū late in d. l. j. de rap. virgi. in vers. q̄ro ad declarationē prædictorum tenet opinionem Dy. & dicit q̄ illa est regula quæ dicit ꝙ pro minori pœna teneatur, & vbi est aliter prouisum, est fallentia, dic vt ibi per eū, quia sufficit remissio ne nimis longus videar. & vide etiam omnino Saly. in d. l. j. de rap. virg. in versi. quæro si propter qualitatē inhærentem &c. Sed Bal. in l. non eo minus. C. de accus. in vers. hoc p̄misso circa qō. &c. tenet cōtra Bar. dicens ꝙ dictum Bar. est cōtra l. moris. §. iste fere ff. de pœn. vbi ēt decurio mandat vili personæ homicidiū cōmitti, an teneatur pœna vt tenetur vilis, an vt nobilis, & tenetur vt decurio, vt ibi, & sic nō subiicitur bestiis, licet vilis subiici posset. Non obst. d. l. vtrum, quia ibi esset specialis ꝑꝑ criminis immanitatem, vel secundo dic ꝙ ibi est propter qualitatē quæ est in offenso, quæ aggrauat factum & qualitatem in personam mandantis & mandatarij. Sed in qōne supradicta solū loquitur de qualitate, quæ est tm̄ in offendentibus. igitur &c. & c istud teneo.[c] Ex quibus infertur ꝭm Bar. in
11 d. l. is qui opē. † ꝙ si principalis cōdēnatus sit in plus propter eius contumaciā, ꝙ istud nō nocet præstanti opem, quia ista qualitas supernenit præter eius propositū. Facit pro Bar. in l. j. & quod ibi no. per glo. & Bar. & Bal. ff. de in litem iuran. cum similib. & idē dicas econtra si minus punitur ꝑꝑ suā cōfessionem ex beneficio statuti, quod certā partē remittit confitenti, tunc talis minoritas pœnæ ꝑꝑ principalis confessionem non prodest præstanti opem nisi etiā ipse confiteatur. ita eleganter dicit Bart. in l. libertos quos. §. penul. ff. de alim. & cib. leg. Et prædicta procedunt, quādo qualitas quæ est in
12 principali auget pœnam. † Quid econtra si minorat, puta minor est pœna in ciue, q̄ in forensi, & forensis p̄stat opem ciui, an qualitas ciuis prosit forensi ad minoritatē pœnę, dic ꝙ non, vt expresse probatur in l. prima. ff. de parri. & in l. qui seruo. § idem placuit. ff. de fur. ita dicit ibi not. Bart. & sic forensis præstans opem cui tenetur pœna forensium, & patet in filio præstante opē extraneo vt patrem occidat, qui punitur vt parricida & extraneus occidens, vt simplex homicida, vt d. l. j. in fi. ff. de parrici. ita dicit Sali. in d. l. j. de rap. virgi. vers. quæro enim si qualitas &c. & ratio est, quia opem præstās non dicitur accessorie obligari, vel venire obligationi principali, qui si ita esset, teneretur omnino eadem pœna, & non plus. vt §. fideiussor. instit. de fideiuss. sed dicitur accedere factum suum facto principalis. Nā si principalis committat factum vel maleficiū nunquam præstans opem tenetur, vt l. j. §. persuadere. ff. de seruo corrupto. ita dicit
13 Bart. in d. §. item placuit. † Quærit Bar. in d. l. is

d.l.is qui opem.in fi.& in l.furti.§.ope.ff.de fur.qñ dicatur præstare opem maleficio. & dicit ꝙ aliquando ante maleficium,vt præstando ferramenta ad furtũ,vt l.si pignore. §.ferraměta.ff.de fur. vel domum vt se reponat ne videatur ab aliquo, vel vt de maleficio possit loq,vt l.si amici.§.j.& ibi Bar. ff.de adult. Et iste dr̃ præstare opem maleficio,vt dictis iuribus,& punit̃ ea pœna qua principalis.Secundo modo dr̃ præstare opẽ ipsi maleficio assistendo,vt habilius cõmittatur vt in nostra inquisitione , & tunc etiã simili pœna tenet̃,vt l.j.C.de rap.virg.Primo tñ casu non est necessarium ꝙ ponatur tẽpus auxilij ante præstiti,sed sufficit locus & tẽpus delicti principalis, quia tũc cõmisso delicto ille obligatur, vt l.qui seruo.& ibi Bart. & l. si quis vxori.§.neque verbo.ff.de fur.ita not.dicit Barto. in d.l.in furti.§.ope. Tertio modo dr̃ præstare opem post maleficium cõmissum,vtputa associãdo eum , vel præstãdo auxilium ad euadendũ, & iste nõ põt puniri vt præstans opem maleficio , qm̃ non præstitit ad maleficiũ cõmittendũ , sed ad euadendum,ideo tenetur ex tit.de his q latro.l.j.& ij.vide Bart. in l.furtum. §. non cõmittit.ff.de fur.& Bar.& Ang.in l.j.de his qui latro.& in l.non eo minus. C.de accus. Et prædicta etiã videas,vt dixi in glo.super verbo,& Andrẹam auxiliatorem &c. circa prin.Prædicta procedunt nisi per prius datum esset consiliũ, vt puta facias ꝙ ego adiuuabo te ad euadendũ,tunc ex illa spe data vĩ datum auxilium ad maleficiũ cõmittendũ, & tenetur eadem pœna .

b Eadem pœna. Adde circa hoc & vide Cẹp. in consi.xxxiiij. Ber. Et tu vide circa hoc late per do.meum Soc.in consi.clxxxviij.col.iij. versi. sed iterum.& in colum.sequen.& sequen.in vers.confirmatur ista responsio .

✠ Tu adde ꝙ cum Dy.tenet do. Bonifa. Vitalinus in suo opere malefic.in rubri.quid sit accusatio in forma accusæ porrectæ per syndicum.nu.104.versicu. sed pone ꝙ quidam fuit accusatus &c. Fely. vero in c.j.de off. deleg.

c Teneo. Adde Cæpol.in consi.xxxvj.columna quarta.& Bart.in consilio sexagesimoquinto, incipien.ad declarationem, Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, ꝙ canonistæ hanc difficultatẽ tetigerunt.in c.j.de offi.deleg.post glo. & licet cõiter canonistæ sequãtur opi.Bart.in d.l.is qui opẽ. maxime do.Anto.de Butr.Abb.& Imol in d.cap.j.qui approbant omnes suprascriptas opin.Bar.de quibus supra. Tñ aduertendũ est in hac materia,ꝙ licet etiã Ang. in d.l.is qui opem.sequatur Bar.ibi. Tñ ipse Ang.in l.j.C.de n.li agge. non rũpen. aliter loquutus est,vbi reprehendit hæc dicta Bar.dicẽs ꝙ nunc præstans opẽ punitur eadem pœna qua faciens,procedit quando sciuit, vel scire debuit illã qualitatẽ inhærere delinquẽti, puta quia sciebat illum fore nobilem, vel fore filium eius quem occidere volebat. & allegat l.vtrum.ff.de parrici. & l.fi.ff.de recepta.subdens quòd cum hæc qõ aliãs Perusij fuisset de facto contra doctrinã Barto. fuit iudicatũ, & pœna mortis non fuit imposita illi opem præstãti, & sic præstãs opẽ euasit à pœna mortis,quia non fuit probatum nec articulatum ꝙ præstans opem sciret illum esse filium fa. vel esse nobilem, & certe secundum ipsum recte fuit iudicatũ. Sed tu in hac materia adde ꝙ dubito quòd
14 pessime fuerit iudicatum . † Et arguo sic, ratione incõuincibili, quia regulam in iure habemus ꝙ nunquã ignorantia est in cõsideratione, vbicunq; quis dat operã rei illicitæ.hæc fuit elegans doctrina Bart.per illũ tex.in l.cum qui nocentem.§ pen. ff.de iniur. Sed negari non põt quin in hoc præstãs opem daret operam rei illicitæ, igitur &c. quia principalis maleficium volebat committere,ergo ignorantia nõ attẽditur. Præterea,& secundo vbicũq; ignorãtia nõ venit ex defectu iniuriati, non excusat iniuriantem.l.itẽ apud.§.si quis virginẽ. ff.de iniur. Sed in casu Barto. ista ignorantia nõ habuit ortũ ex defectu occisi,vel ex defectu occidẽtis,ergo non excusat præstantẽ opẽ . Et per consequens male dixit Angel. nec obst.d.l. vnum,quia si recte ponderetur,loquitur de eo qui est conscius delicti,sed non qualitatis delicti. Nec obst. l.j. ff. de recepta. quia ibi receptans non dabat operam rei illicitæ. Itẽ adde in hac materia Bald.in l.hæc verba ff. de his qui not.infam.in vlt.col. facit mẽtionem qualiter fuit altercatio inter Dyn. & Bart. & alleg.do.Bartol. in d.l is qui opem. Adde etiam quòd Gand.in tract.malef.sub rub.an mandans,& fieri faciens homicidiũ, puniatur vt homicida.in quæstione quæ incipit , item pone Titius cõmisit homicidiũ. aliqui alij fuerũt accusati ꝙ dicto Titio dederunt auxilium & fauorem &c. dicens ꝙ cum

cum ista quæstio fuisset de facto transmissa fuit Bononiā d. Dy de Musello, & domino Bonogra iæ, & quibusdā aliis legisdoc. ꝙ ip se Gād. cognoscebat dubitarunt pfati Doc. de decisione, qa videbatur ꝙ d' cti auxilian tes deberent puniri eadē pœna qua homicida, iuxta illud, agentes & cōsentientes pari pœna puniuntur, vt l. itē mela §. is qui. ff. ad legē Aqui. l. diuus. ff. de iure fisci. & qa in maleficiis voluntas spectatur. l q ea mente. ff. de fur ex alia parte videbatur pdictos auxiliatores nō tam graui pęna debere puniri, quia cōstat eos minus deliquisse. Itē quia inter crimin s reos, & faudis participes, multum interesse iura cōstituerunt. l. si multi. ff. de publica. Nā de ope quis nō tenetur nisi crimine cōsumato, vt l. sæpe. ff de ver. obli. & de hoc est decretalis, quod l nō tñ punitur in c. sicut dignum. extra de homicidio. Demū post multas altercationes & allegationes, dicit Gandi. ꝙ fuerūt dicti docto. in cōcordia, ꝙ dicti auxiliātes puniant media pęna, qua dictus homida debeat puniri, vel ex forma iuris cōis, vel ex forma statutorū. Et idem affirmauit Gād. in rub. de pęna asso. & fugere facientis homicidā. Limitabat tñ non habere locū ꝙ si dicti auxil antes fuissent causa homicidij, vel dederunt causam mortis, quia tunc tanquā homicidæ tenentur, & puniri debent, per l. nihil interest. ff. de sicc. Ita dicit Gād. in d. q. sub rubrica, an mādans vel fieri faciens. Itē adde ꝙ inquātum vera esset doctri. Bar. in d. l. is qui opē.

15 † Tñ Io. de Imo. in c. i. extra de offic. delega. limitat nisi esset magna multitudo præstantium opem, quia tunc posset procedere ꝙ principales magis punientur q̄ alii. allegat cap. latores. extra de cleri. excomm. vbi etiam videtur expressum quod qñ non est magna multitudo, omnes pariter puniuntur. Nec distinguitur de præstantibus opē ad ipsos principales, sed certe miror ꝙ do. Ioan. de Imo. in hoc non allegauerit Ange. in terminis hoc dicentem in d. l. is qui opē. qui dixit, ꝙ si iaceret strages multorum, ꝙ soli corporales punientur, & allegat dict. c. latores. Item adde in hac materia vnam

16 mirabilem limitationem, † ꝙ licet præstās opem, pari pęna deberet puniri secundum doctrinā Bar. vbi supra. Tamen Ioan. And. in c. felicis. de pęnis. lib. vi. dicit ꝙ vbicunq; auxilium & fauor est simplex, eo ꝙ malefi cium non est actum, sed ita est executioni mandatū sicut & si non interuenisset, quod tunc auxilium & fauor arbitrio iudicis puniendus est, & non pęna ordinaria, qua punit principalis. Et istā mirabilē doctrinā sequitur Ang. in l. in furti. §. ope. ff. de fur. & Ang. in d. l. is qui opem. vbi multum exclamat de ista doctrina, & dicit istam doctrinā esse menti tenendam. Et adde ꝙ similis est gl. in cle. i. de pœ. in gl. super verbo, defensa uerit. circa medium. Tñ dicit ꝙ nudus fauor est qñ &cæ. & per hoc alias defensaui à pœna furcæ vnum qui præstiterat auxilium quinque latronibus, qui noctis tempore furati sunt vnam apotecā à qua exportauerunt vnā petiā veluti qui exceperunt vnū aliū qui præstaret sibi auxiliū. Nā iste qui pstitit auxiliū nihil fecit, quia non aperuit apotecham nec asportauit illā petiā veluti, stetit tñ super viam cū aliis quatuor, interim ꝙ ille alter surripiebat illā petiam veluti, & apothecā illemet frangebat. Nā dicebat quod iste sextus pstitit fauorē simplicē, quia omnino illi quinque illud delictum executioni mandassent sine isto sexto. Vnde dicebam ꝙ pœna ordinaria non debeat puniri per pdicta, & ita fuit iudicatū, & hæc

17 no. bene. † Itē adde aliam mirabilem limitationē quā tradit Bald. in l. j. C. de crimine pecul. qui per illum text. dicit ꝙ licet Doct. dicāt quod pstans opem punitur eadem pęna qua principalis, hoc est verum quando fert opem per actum proximū facto, puta assistendo facienti delictum, Sin autem fert opem per actum remotum à facto, tūc mitius punitur, & quomodo sit illud mitius, dicit quod est arbitrariū, & dicit ꝙ ita cōsuluit Dy. & dicit ꝙ de hoc ēt not. per Cy. in l. i. C. de nili agge. nō rūpen. & dicit ꝙ facit c. sicut dignum. extra de homici & dicit ꝙ ratio differentiæ inter opem proximā facto & remotā à facto est, quia mitius punit factum remotū, quā factum proximū in l. i. ff. de extraord. crimi. Et subdit ꝙ nescit quid dicat Cy. in d. l. i. C. de nili agge. non rūpen. Et dicit ꝙ ista est veritas, quia dicit ꝙ cum opē ferens agit in actu, æque deliquit, & tūc punitur sicut principalis, cū vero nō agit in actu. sed aliquid præparatorium facit, puta qa ferramēta accōmodauit. Iste non æque deliquit sed mitius. Et ideo mitius punitur. facit. ff. ad legem Cornel. de siccar. l. infans.

& hoc

& hoc est quod affirmauit etiam Salic. in l i.in col.viij.C. de raptu virgi. qui dixit quod si praestans opē est causa delicti,ipse punit ea pœna qua principalis, dici Sali. quod istud probat de iure canonico in dicto ca. sicut dignū.Et subdit Sal.quod vbi est maior culpa,debet infligi maior pœna.l.diuus.la secūda.ff.de falsis.cum similibus.Sed nō est dubium quòd est maior culpa in eo qui opē praestando, praestat causam mortis vel alterius delicti, quā qui causam nō præbet,licet opē præstet. Et hanc rationem dicit ponderasse theologos etiam canonistas in dicto c.sicut dignū. Et ideo dicit quod opinio Bar.quam iudices imitantur,occidit animos ipsorum.Et pro hac opinione est casus in terminis cōtra Bar in c.i.extra de offic.deleg. vbi tūc praestans opē punitur eadē pœna qua principalis qui praestat opem cooperatiuam ipsi delicto.& ita illū tex.ponderauit ad hoc ibi do.Car.non ita recte ponderauit illum tex.in cle.i.de pęnis.& ita in practica limitarem dicta Bart. licet contra dictā limitationē fortiter obstet tex.insti.de oblig.quæ ex quasi del.c.nascū. in §.at vbi ope.& consil.vbi ille qui præstitit ferramenta ad delictum committēdum, & sic præstitit auxilium remotum à facto, nihilominus incidit illam pœnam in quā principalis incidit,nisi dicamus quod ille text. & alia iura quæ similiter hoc dicunt, quia multi tex.etiam reperiuntur qui hoc dicūt, loquuntur de pœna quadrupli. Nos vero loquimur de pœna capitali.

18 *Persuadens vel consulens maleficium dicatur opem praestare, & vt praestans opem maleficio possit puniri.*

18 A n g e. † An aūt quis persuadens [a] male
a ficiū commisit,vel si consuluit, dicatur opē praestare, & vt præstans opem maleficio possit puniri dicit Bar. in l.in furti.§.opem in fin.ff. de furt. quòd non.quia proprie consulere non est præstare opē,de quo plene per Salic in l.j.de raptu virg.in ver.ideo ante oia quæro &c.Item an ex consilio quis teneatur. vide late per Bal.& Sal.in l.i.C. de ser.fugi.Dic omnino vt ibi per eos, qui ibi plene & perfecte loquuntur.

ADDITIO.

a ¶Persuadens. Adde in circa hoc quæ ponit do. Alex.in consi.lxx.in j.vol.Et c.

A v g v s t i. Tu aūt in hac materia,adde quæ dicta sunt supra in hac eadē gl per d. Ange.in i.q.& quæ dixi in addditione.Aduertas tñ quòd non dubito ista esse penitus diuersa,& non credo quod ex inquisitione formata de consilio posset sequi condemnatio de auxilio,vel econtra, quia ista sunt penitus separata.d.l.qui seruo. §.fi. Præterea diuersæ sunt pœnę.est casus in terminis,insti. de obl.quę ex delic.nascun.in §.at vbi ope. ibi,sed tātum consilium dedit & multi sunt text.qui etiam hoc dicunt.adde in materia consilii pulchrum consilium Bar.clx quod incipit,in quæstione qua quæritur, vbi ponit quando quis tenetur de consilio.

19 *Maleficio commisso per vnum ex duobus simul stantibus an ex hoc solo quòd stat secum, dicatur praestare opem.*

19 A n g e. † Quæro quādo duo stāt simul, quorum vnus cōmittit maleficiū,an ex hoc solo quod stat secum, dicatur præstare opem. dicit Inno.in c.continentia.extra de cle.percus.dicit quòd sic,& idem no. Bal.in tit. de benefi.fra.c.i.in vsib.feud. quod tamen intellige vt infra dicetur in hac ead.gl.in ver. & aduertas bene.& est not.doctr na Bald. in l. non ideo minus.de acc.& in l.data opera.C.qui accusa.non pos.

A v g v s t i. Tu aūt in hac materia,aduertas,quia ego late posui istam materiam supra in gl.quæ incipit,dictus Andr.armatus super prima qst.in addi.meis, ideo hic aliter non me extendo,ibi latissime dixi.

20 *Procedi si non debet contra opem praestantem, necesse est probare contra opē praestantē factum principale, & operis praestationem.*

21 *Limita versiculum praecedentem nisi simus in casibus in quibus aliquando principalis punitur,tamen aliter non potest constare de delicto,nisi per confessionem principalis.*

20 A n g e. † Quæro ad hoc vt procedi possit contra opē praestantem, necesse est primo quod constet opē praestantem delinquisse, & delictū factū fuisse vere,vel per testes vel per cō-
a fessione principalis. [a] nam si est contumax & ex forma statuti habeatur pro confitente,tñ talis confessio non obest opem præstanti nec per hoc contra opem præstantē potest procedi.ita notat Bar.in l.si is §. si tu titium.ff.de fur.& in l.denunciat.e.§.fin. ff.de

ff.de adult. Sed si procederetur contra præstantem opem necesse est probari ipsum principalē cōmisisse maleficium siue nōdū principalis esset dānatus siue iam dānatus erat, ratio, quia cum ipsum factum accedēs non posset esse sine principali, vt d. §. si tu Titium. opē prius cōstare de eo vt ibi. & tene tñ mēti ꝙ quāuis probatio facta esset cōtra principalē nō habet obesse præstāti opē nec ēt sententia lata cōtra eum, vt C. de fid. instr. l. si veteris. est ergo necesse probare cōtra præstātē opē factum principale & operis præstationē. Ita dicit Sal. in l. j. de raptu virg. in vers. quòd successiue &c.

ADDITIO.

a ¶Principalis. Adde ꝙ idem dicit Bal. in consil. ccxxix. in iij. vol. Pet. de Anch. in consi. ccxvij. in fi. & Bal. in consi. xxxv. in j. volu.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde, ꝙ nedum opus est ꝙ constet de delicto ad hoc vt possit procedi contra præstantem auxilium per illum §. si tu Titium. Sed Bal. multum eleganter in l. i. ff. de seruo cor. in addi. per illum. §. si tu Titium. dixit, ꝙ testis qui vult probare auxilium nō poterit probare nisi probet factum, quia à cuius sensu & cognitione remouetur principale & eius accessorium, necesse est vt remoueatur. & allegat d. §. si tu Titium. & qui vult probare aliquid, debet probare illud sine quo illud esse non pōt, & à quo remouetur cognitio antecedētis, remouet̄ cognitio consequētis. l. j. in prin. ff. de iusti. & iur. l. illud. l. antiqui. ff. si pars hæred. pet. Et ideo debet testis de quolibet deponere, & fortius ibi dicit si testis faceret incidentē mētionē de crimine principali, forte nō sufficeret arguēdo à simili de verbis testis & instrumenti, quæ nō probāt id de quo incidēter tāgit, vt no. Inn. in c. illud. de præsumptio. Et dicit ꝙ ista qōmodo est de facto Florētiæ, sed dicit ꝙ cōtrarium credit per l. optimā. C. de cōtrah. & cōmi. stip. Adde ēt Bar. in cōs. suo clxxxiiij. quod incip. Tudertinus quidā veniēs corā iudice &c. per illum §. si tu Titium. dixit ꝙ ille qui venit tāquā accessorius ad delictum nō punitur nisi cōstet principalē deliquisse.

21 † Limitarē tñ prædicta nisi simus in casibus in quibus aliquando principalis punit, tñ aliter non pōt cōstare de delicto nisi per confessionem principalis, vt late dixi supra in gl. in ver. publica fama. in versi. tanquam aliquis est casus. vbi dixi ꝙ si aliquis cōfitet̄ se plures homines occidisse & eorum corpora proiecisse in mari & in eadē gl. in xij. q. principali, q̄ conclusiones an sint veræ vel falsæ dic vt ibi Adde tñ ꝙ Ang. in d. §. si tu Titium. dixit ꝙ assessores non intelligunt dicta Bar. in d. §. si tu Titiū. Nā qui dixit il̄ non posse procedi de auxilio & fauore, nisi constet de maleficio in processu auxilij & fauoris, & ideo credunt assessores ꝙ absoluto principali nō poterit fautor cōdēnari. sed male dicūt. dicit Ang. ibi. Nā dicit cōcedo ꝙ de maleficio oportet cōstare in dicto ꝓcessu. Cōstare aūt pōt tripliciter. Primo per testes. Secundo per cōfessionē verā impetiti de fauore. Tertio per confessionē factā eisdem, puta, quia cōtumax est & patit̄ bāniri, ita ꝙ ex forma statutorū hr̄ pro cōfesso & conuicto. & propterea si accusat̄ principalis & fautor & principalis cōparet & absoluit̄, quia maleficiū nō probat̄, & fautor est cōtumax & bannitur, satis probatū est maleficium cōtra eū. Vnde ipse condēnabitur sicut dicimus defuncto autore criminis contra quē nō pōt probari maleficium ꝑꝑ mortē, cū nō possit contra eū esse iudiciū. Nam poterunt fautores accusari & condēnari & sic cōtra eis maleficiū probari. casus est in terminis in l. ij. ff. ad Turp. quem text. dicit esse menti tenēdum. Si aūt principalis esset absolutus eo ꝙ esset probatum maleficiū nō esse cōmissum tunc non pōt fautor condēnari propter suā contumaciā, quia non posset plus operari illa ficta confessio q̄ vera, sed doct. ꝙ maleficiū nō sit cōmissum, cum vtriusq; eadē sit cā defensionis, probationes tunc tendētes ad absolutionē rei prosunt ēt fautori. l. denunciasse. §. quid tñ. ff. de adult. Et ideo non est standum illi confessioni tāquam falsæ, si non staretur veræ. l. confessionis. ff. de interrog. act. etiam dicit quòd si tu assessor maleficiorum pur times consulas superiorem vt possis tali contumaciæ gratiam facere. l. j. §. si ff. de qō. & hæc bene nota in practica. & doctrinā Bar. in d. §. si tu, Titium. in terminis approbat Pet. de Anch. in consi. suo ccxvij. in fi.

22 *Processus in quo inquiritur specialiter contra Titium & in genere contra eius auxiliatores an valeat.*

ANGE.

22 ANGE. †Quæro an valeat processus si inquiritur specialiter cõtra Titium in genere contra omnes eius auxiliatores & mandatores. dic quòd sic, vt tex. in cle. pastoralis. de re iudi. & ibi Pet. de Anchar. tu dic vt ibi per Modernos.

AVGVSTI. Tu adde & dic vt ibi ꝑ Mod.

23 *Receptans malefactorem quando teneatur.*

23 ANGE. †Quæro quia supra dixi quod post maleficiũ ẽt dicitur pstari opem. Quid de eo qui ipsum malefactorẽ excipit. & vide tex. quis dicat recipere siue receptãs in l. i. §. qđ aũt ait ptor. ff. de ser. corrupto. & in l. i §. i. ff. de recepta. & ibi Bal. & vide eũdem in l. qui vas. §. qui furẽ. ff. de fur. & per Bal. & Ang. in l. i. C. de his q latro. Et primo aduertendum est ꝙ necesse est ꝙ receptãs sit sciẽs ꝙ ille maleficiũ cõmiserit alias nõ tenetur. Et dr̃ sciens si erat publicũ, ita dicit glo. & Bar. in l. i. ff. de receptato. Secundo ꝙ si receperit consanguineũ tunc licet teneat eadem pęna, tñ iudex ex iusta causa pôt minuere pœnã. ita intelligit Bar. in l. ii. de recepta & aduerte ad id quod no. Bar. i l. q vas. §. qui furem. ff. de fur. nã si recipio furẽ etiã scienter non sum fur sed opem ei psto post maleficiũ vt supradictũ est. Si autem recipio ipsum cum re furata & scienter committo furtum secus si ignoranter, vt l. eos. C. de fur. & illud quod dicitur per d. l. est intelligendum qñ omnino nõdum erat perfectũ delictum vel habitum pro perfecto vel absoluto, alias autem si post delictum habitũ pro perfecto recipit rem furatã vel aliquid auxilij præstiterit furi, non dicitur auxiliũ præstitisse furto & sic furti non tenetur. Ita b singulariter [b] dicit Bar. in l. furtũ. ff. de fur. quod nota ꝑ intellectu d. l. eos. Et ita isto anno allegaui & practicari vidi, vide etiam quæ dicta sunt supra de ista receptatione in gl. super verbo, & vestem cœlestem &c.

b Ita singulariter. Adde an pœna quæ imponitur furi possit imponi receptatori stante statuto quod fur certa pœna puniatur, vide Bal. in cõsi. ccxlvj. in j. volum. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ inquantũ d. Ang. hic allegauit dicta Bar. in d. l. furtũ. quòd dubito ꝙ minus bene alleget inquantum supra dictum est ꝙ receptores furũ debent puniri eadem pęna qua fures puniuntur. Adde quæ dixit Bart. in l. pe. C. ad l. Iul. de vi. Et dixit Bald. in l. data opera. C. q accusa e i iij. charta ꝙ receptores furũ pęna mortis debẽt puniri. & alleg. d. l. pe. & in l. ii. C. de his qui latr. & idẽ voluit gl. da pęni. di. i. c. aut facta. & ideo recte dixit Bal. in d. l. eos. C. đ fur. ꝙ Bononiæ vidit semel quãdam mulierẽ suspẽdi q dabat receptaculũ furibus. Adde tñ, ꝙ Gand. in tract. malefi. sub rub. de receptatorib. maleficorũ furiũ latronum & aliorũ vr̃ restringere pdicta dicẽs ꝙ licet iura dicãt ꝙ malefactores & receptatores puniantur pariter. Dicit ipse ĩtelligo ꝙ perinde pariter sed nõ simili pœna vel æquali sed pariter, quia malefactor punitur & receptator similiter. Et dicit quòd gl. ordinaria in l. j ff. de recepta. vr̃ istud velle, pro hac parte faciunt ea quæ late dixi in l. i. ff. de leg. i. vbi licet lex dicat legata sunt per omnia adæquata fideicommissis. Tamen hoc fallit in multis, & ideo dicit ꝙ extraordinarie debent puniri, & sic videtur intelligere l. i. & ij. C. de his qui latro. & l. i. de recepta. & esset limitatio ad d. l. eos. Et subdit ꝙ debemus intelligere illũ receptare malefactorẽ qui sciẽter recipit in suo loco, vel alieno pstãdo causam abscondendi, vt ff. de ser. corrupto. l. i. §. quòd aũt. nã si ignorãs sit nõ tenetur, & dicit ꝙ semꝑ psumitur ignorãtia nisi probetur sciẽtia. ff. de probatio. l. verius. nisi esset notoriũ in l. i. C qui & aduersus quos. q conclusio an sit vera vel falsa ꝙ opus est quòd receptator sit sciẽs, ipse Gã. ibi. vltra oẽs disputauit. Et omnino adde pulchra verba Bart. in l. oẽs. vbi latissime disputauit istã materiã. C. in quibus casibus colo. censiti. lib. xi. per Bar. in l. metrodorũ. ff. de pœn. de omnibus istis vide ꝑ gl. & doct. in c. j §. receptatoribus. de pace iura. fir. Vide bonũ tex. i l. i. C. de rap. vir. & disputauit latissime Flo. in q. sua incipiente inquisitus. in ii dubio. Bald. in l. quicũque. in i. col. C. de ser. fugiti. Bart. in l. i. §. ii. ff. de incen. rui. & nau. per Domi. de sancto Gemi. ĩ c. quicunque de hære. in vi. vide tex. in c. ii. de hære. & nota etiam quæ dicit Bal. per illum tex. in l. ii. C. de adul. ꝙ si receptans bannitum suspicetur ipsum esse bannitum non autem haberet notitiam veram ipsum esse bannitum ꝙ tunc non punitur. Item adde quæ dixit Bal. in c. i. § conuenticulas. Limitando ibi glo. q dixit quòd non

non licet receptare attinentem vel cognatū bannitū propter violentiā pacis. Et omnino vide Gādi. in loco supra allegato vbi
a multum eleganter loquitur. a

ADDITIO.

a Loquitur. Adde d. Nellū in tractatu bannitorū in iij. parte secundi temporis in xx. & xxj. q.

24 *Praesens maleficio non dicitur praestare opem nisi assistat ut ille habilius commitere possit & hoc probatur.*

24 ANGE. † Et aduertas bene q licet qs sit praesens maleficio non tñ dicitur praestare opē maleficio nisi ibi assistat, & hoc probetur vt ille habilius cōmittere possit, vt est tex & ibi Bar. & Ludo. in l. j. §. sed in eo. ff. ad Silla Et idē voluit Bal. in d. l. non eo minus. in vlt. charta versi. iuxta hoc quaero pone q duo &c. vbi dicit nunquid eo ipso q probatur q duo erant simul qui intulerāt diuersa vulnera sit probatū de auxilio principalis & de fauore. & dicit q nō. Ex quo infert q qñ sunt plures in eodē loco cōgregati quilibet tenet nō de eo q alij faciunt nisi probaret distincte & clare qūo & qualiter vnus impendisset auxiliū alteri, vt no. ff. vi bon rap. l. ij. §. si q. qđ nunq̄ exeat mentē tuā, q a hic Ferrariç habui de facto ad cōsulēdū. & ita dēt intelligi q dixi supra eadē gl. versi. (quaero qñ duo simul stant.) alias aīt Bal. sibimet cōtradicere & idem voluit Bal. in d. l. data opera. in fi. C. qui accussare nō pos. Dic etiā vt dixi supra in gl. fama publica. ver. quaero an vnum indicium &c. AVGVSTI. Tu in hac materia quia late scripsi in hac conclusione supra in glo in verbo, dictus Andreas armatus. & in verbo supra in hac eadē glo. in prin. dic vt ibi.

25 *Receptare an possit uxor maritum bannitum, & non teneri aliqua poena & an receptans malefactorem qui infert sibi uim teneatur aliqua poena.*

25 ANGE. † Et aduertas ēt illud quod dr̄ q sciēter receptās malefactorē tenet. Fallit qñ vxor recipit virū bannitū vel delinquentē vt no. Spec. de dona. inter vi. & vxo. §. si. nā vnus debet cōpati alterius infortunium vt l. si cū dotē. §. sin autē in saeuissimo. ff. sol. mat. benefacit c. inter alia. de sen. excō. & l. j. C. de diuor. Itē etiā praedicta procedunt nisi violētiā malefactor intulerit & receptaretur, q a tūc receptans excusat, vt no. Bal. p illū tex. in l. in delictis. circa prin. ff. de noxalib. Ita dicit Lud. in d. §. sed in eo. qđ no. ad limitationē eorū quae supradicta sunt in ista ea. gl. versi. quaero qñ duo simul stant. AVGVSTI. Sed vide tu Spe. in loco supra allegato q a nō ita clare loquit, sed pōt telligi q licet maritus sit bānitus, tñ vxor grauat in hoc q tenet ipsi praestare alimēta de fructibus dotis. intelligo extra prouinciam vbi est ex bānitus ar. no. in l. extra ter
b ritorium. ff. de iurisd. omnium iudic. b

b Iudicum. & opinionem Spec. approbat d. Nellus in tracta. bannitorum. in iij. parte. ij. temporis in quaestio. xxij. & ibi allegat Albe. de Rosa, idem voluisse.

SVMMARIVM.

1 *Iniuria aliqua an possit inferri in uolentē quae nullo modo sit punibilis.*

2 *Statutum & consuetudo ciuitatis Pisarum, quòd quis ponat se in manibus sui inimici, & quòd inimicus possit ei facere signum in uultu an ualeat.*

3 *Factū iuramēto firmatū, de nō habēdo querelā de iniuria si sibi inferretur, an ualeat.*

4 *Libellus accusatoris non debet de necessitate cōtinere ista uerba contra uoluntatem meam.*

CONTRA voluntatem dicti Titij.] † Hoc ideo ponit
1 quia aliqua ininria inferri potest in volentem c quae nullo
c modo est punibilis, vt l. cū donatio. C. de transa. & ibi omnino vide Bal. in l. j. §. vsque adeo. ff. de iniur. Ad cuius intelligentiam distingue aut à princi. recepit voluntarie vnā alapam, & sic aliquid quod non frangat os vel non scindat carnem & tūc neque sibi neque fisco competit aliqua actio, & ita loquantur praedicta iura, aut cōsentit q os sibi frāgatur vel caro scindatur, tunc sicut ipse sibimet hoc facere nō posset, imo si fecisset puniri posset vt l. fin. §. si quis autē. ff. de bo. eo. q. sibi mor. consci. ergo nō potest alij permittere q sibi faciat. ita dicit Bar. in d. §. vsque ad eo. facit ad praedicta q not. glo. Bar. in l. interdum. §. qui furē. ff. de furt. Et pdicta procedūt qñ adest voluntas tempore quo percutitur. Si vero ex postfacto vt quia remitto iniuriam & facio pacē,

tunc talis remissio tollit actionem iniuriarum to non autē [d] ad vindictā publicā. Ita dicit Bar. in d. §. vsq; adeo. in prin. pro quo est glo. ordi. & ibi Bar. in l. ij. ff. ad Silla. & sic nō obstante pace vel remissione facta ab offenso tamē ad pœnā corporalē vel pecuniariā fisco applicandā poterit conueniri malefactor. Itē secus si antequā percutiatur adsit voluntas sed percussionis tempore cessat vt puta dicit rusticus sum cōtentus quod si tu reperis me in tua vinea me offendas, nam cū tēpore percussionis nō adest voluntas tale pactū non valet cū contineat turpe, scilicet quod maleficiū possit cōmitti, vt l. iurisgē.

2 si ob maleficiū. cū si. ff. de pact. † Et ideo nō valet statutū & consuetudo ciuitas Pisarū quod qs ponat se in manibus sui inimici & quod inimicus possit sibi facere signū in vultu, vt est tex in c. contingit. extra de senten. excō mu. lo. j. Ita dicit Bar. in d. §. vsque adeo. & idē voluit Bar. in l. sed si vnus. §. prætor ait. eo. titu. & posito quod tale statutū valeat tamē si ille excessit modum in vindicādo potest puniri quia arbitrio boni viri debet hoc facere, vt est tex. in d. §. prætor ait. & tanquā in bonum virum videtur esse remissum ēt si dicatur remitto in te offensam vt iudices in me vt velis. ita dicit glo. singu. in l. pen. ff. de arbit. de quo per Cy. & doctor. in l. j. C. ne quis in sua causa. & in l. ij. C. de do. promiss. & per Pau. de Cast. in lege cētesimis. §. fi. ff. de verb. obligatio. Et bene aduertas quod Bald. in authent. sacramenta puberum.

3 C. si aduer. ven. dicit † etiam quod iurans de non habēdo querelam de maleficio vt puta quando offensus vellet se vindicare componit se cum aduersario quod si contingat se competenter vindicaret quod ille non accusaret eum & ita fuit iuratum ibi dicit quod tale pactum etiam iuramento firmatum nō valet, quia contra publicam vtilitatem. nam vigore publicæ disciplinæ vult maleficia puniri, vt l. licitatio. §. quod illicitæ. ff. de publ. & l. ita vulneratus. ff. ad legem Aquiliam. Adde secundum Bal. in d. l. cum donatio-

4 nis. † quod in libello accusatorio nō est necesse quod apponatur contra voluntatem meam, quia eo ipso quod ponitur se mihi iniuriarum vel me fuisse vulneratum vel me verberatum videos ponere me fuisse inuitum per d. ictum. §. vsque adeo. facit quod not. Cyn. in l. nec exemplum. C. de fal.

c ¶ Volētem. Adde & vide Alex. in consi. ccxvj. in ij. volu. vbi ponit quod statu tum puniens facientē sanguinē in palatio non comprehendit barbitonsorem flobothomantem. Ber.

d Fisco. Adde tu. And. Barba. in consi. lxvj. in j. volumi. Ber.

Avgvsti: Tu aūt in hac materia adde quod Cy. in l. raptores. C. de episcop. & cle. videtur aliter loqui dicit quod Dy. in reg. sciētē. extra de reg. iur. limitabat prædicta dicens quod volenti non fit iniuria tamē non habet locum vbi voluntas esse deceptoria per legem primā. C. de rapt. virg. Subdit tamen Cyn. quod quidam altius exordiens istam materiam dicunt distinguendo aut quæritur de voluntate tempore commissi delicti aut quæritur de volūtate quæ sequitur post delictum. Primo casu aut est delictū tale circa quod puniēdum non consideratur qualitas delicti ratione eius cui infertur, sed etiā alterius vel saltē publicæ vtilitatis quæ est vt talia nō fiant vt est in quolibet publico crimine. Tunc licet volūtas aliquid possit operari quo ad se non tamē præiudicat iuri publico vel alii cui ex delicto aliquid acquiri pōt vt hic & ff. de iniurijs. l. j. §. vsq; adeo. aut est tale delictum in quo consideratur qualitas eius solum ratione eius cui inferī. Et tunc aut voluntas est deceptoria aūt nō vt supra dictū est per leg. j. C. de raptu virg. Sed dicit quod fallit in casu in l. si qs seruo. C. de fur. Quando autem voluntas venit post delictum, & tunc materia non est nostra. Et sic Cy. certe videtur diuinare & doctrina Bar. supra. Sed credo doctrinam Bar. veriorem, quia Ang. Rof. & Fulg. in l. si vnus. §. pacta q̄ turpem. ff. de pact. aliter loquuntur qui sequentes Bar. dicunt quod ille tex. facit contra illos qui me volentem percutiūt quia possum agere iniuriarū quia non potuit ibi permittere. Sed dicit Ang. quod Guil. de Cu. ibi determinat cōtrariū, & bene quia iniuria non infertur volenti ergo iniuriarū non agitur dicto. §. vsque adeo. & d. c. scienti. sed dicit Ange. quòd est verū quòd non possum agere pro iniuria quatenus respicit me, quia non est facta mihi ex quo voluit. Sed bene potest agi pro iniuria commissa in rem publicā quia nō potui tibi concedere potestatē vt amputares mihi manum aut pedē. l. interdum. § qui furem. ff. de furtis nam nec ego mihi amputare possum quin puniar.

puniar.l.fi.ff.de bo.eo.qui mor.sibi consciuerunt. Vnde si non possum mihiipsi inferre. Ergo nec cõsentire alteri inferrenti.ff.ad mace.l.filio.§.si C.de legi.tuto. & sic secundum Guil.ex prædictis apparet quod si paciscor tecũ vt posis me percutere propria autoritate si vineam tuam sine licentia intrauero ꝙ istud pactum non tenet argum. illius.§. pacta quæ contra.& l.conuenire.& l.papi.ff.de pactis dota.& ita dicit Ang.ibi.Sed limitarem ista dicta secundum Bart.in d.§. vsque adeo. ꝙ non tenet pactum vt posis me percutere, hoc verum si scinderes mihi carnem aut os, secus si dares mihi vnam alapam. Cogita pro nunc. Causa autem medicinæ licet prædicta facere, quia licet carnem scindere & sanguinẽ effundere, vt in c.tua nos.extra de homicidio. Ita in simili materia dicit Ang.in d.l.j.§.vsque adeo. in fi.extra de iniurijs.De materia autem an quis posit se ponere in manibus inimici sui vel cõpromissum facere. Late vltra omnes multa allegando posuit Bal.in c.j. de lege conradi. dic vt ibi per Ro.in l.pen.ff.de arbi.

SVMMARIVM.

1 *Clausula contra formam iuris & statutorum quare ponitur in inquisitione.*

2 *Sententia lata licet posit referri ad dispositionem iuris uel dispositionem statutorum tamen magis referenda est ad id quod fuerit de intentione iudicis.*

ET contra formam iuris & statutorum communis Bononiæ.] Ista verba ponuntur primo vt videatur ꝙ delictum est punibile. 1 † Nam potest esse aliquod delictum quod licet sit punibile de iure cõi tamẽ ex forma sta-
a tutorum [a] quæ iuri cõi derogant non est punibile econtra argu. not.per Bar.in l.j.§.j.ff.si quis testa liber esse ius.fue.facit quod no. Bar. in l.fi.§.diuus.ff.de publ.& facit ꝙ dixi supra in glo.proxi.præce.super verbo,contra volun tatem.vt ergo cõprehendatur dictũ delictum esse & de iure & per statuta prohibitum.Ideo talia verba apponuntur. Vel secundo alio respectu apponuntur. Nam talia verba intelliguntur secundum intentionem proferentis in iudicio,vt lege si quis intentione ambigua. ff. de iudi.& sic intelligitur ꝙ est contra statuta à iure approbata,vt l.rerũ amotarum actio. & ibi gl.ff.rerum amotarũ. Vel intelliguntur ꝙ in condemnatione erit contra ius & statuta & in procedendo est contra statuta. Vel tertio contra formam iuris, & contra ius non reprobatum nec per statuta derogatum.Ita dicit Bar.in simili in dicta l.reum. Vel quarto dic ꝙ sicut in accusatione procedit accusatio de cõsuetudine,peto eum cõdemnari secundum formam iuris statutorum vt not.gl. in l. senatus.ff.de accusatio.& ibi Bal.& not.Bald. in l. ii.C.de proba. ita etiam in inquisitione cum iudex assumat personam accusatoris, vt not. Bart.in l.ij.§.si publi.ff.de adulter.

ADDITIO.

a ¶ Statutorum. Tu autem vide Ro.in consi.cv.& Cal.in titu.de accusa.consi.j.Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia,adde quę dixit Bal.in l.gallus.§.si eius.ff.de libe. & posthu.qui dixit ꝙ ille text.facit ad quæstio. peto in libello quem puniri secundum formã iuris statutorum,nunquid procedat iste libellus,& concludit quod libellus non procedit si statutum & ius commune non incidit in eandem condemnationem,alias secus. Et in hac materia vide ipsum Bal. ibi ponentem quid si alternatiue dicatur peto eum condemnari secundum formam iuris vel statutorum. Adde tamen dicta Bal.in l.j.C.de confess.in versic. sed dubitatur quia in fine accusationum, qui aliter videtur loqui. Et vide Imol.in d.§. si eius.& ibi late dixi.& omnino vide dicta Bar. in l.ij.§.in publico ff.de adult. qui dicit ꝙ de consuetudine iste libellus procedit per illam gl.singu.in d.l.senatus. & ideo recte dicit Bal. in d.§. si eius quod aduocati communiter sciũt illam gl.sing.in d.l.senatus. & in hac materia vide pulchra verba Bald. in d.l. edita. in xvj. colum.C.de eden.& per Bal. in l. obseruare. §.proficisci.ff. de offic. proconsul.& lega. in xxxij.q. qui faciens mentionem de doctri. Barto.in d.l.rerum.derobata omnia ipsa quid important illa verba, bene faciunt dicta per Bald.in l.eos.C.de appel.Ioan.And.in c.statutum.de appel.in vj.& in l.si quis.§.quęsitum. ff.si quis caut. Ro.in rubri. de arbi. in xv.col. Bald.in l.generaliter.in x.col. de episc. & cleri.Bald. in l.præscriptione.C.si contra ius vel vtili.publ.Bald.in l.vinum.ff.si cert.peta.Bal. in l.quicunque.C.de ser.fugiti.circa medium. & Bald. in extrauaganti de pace constan. in versi.sententiæ.Floria.in l.in delictis.§. si certa.ff.de noxa.& Bal.in l.ista institutio. in fine princip.de hæred.institu. & vide quod dicetur infra in gloss.se.Adde quod multum ele-

AA 2 ganter

ganter de hac clausula secundum formam iuris & constitutionis vel statutorum, dixit Cal.
2 in cōsi. suis cōsi. j. in tit. de accusa. qui dixit† ꝙ licet snīa postea lata possit referri ad dispositionem iuris vel ad dispositionē statutorū, tamē magis referenda est ad id quod fuerit de intentione iudicis, & hoc comprehendetur ex impositione pœnæ vel alijs coniecturis, & ista sunt maximi effectus, quia poterit esse si referretur sententia ad dispositionem iuris reus cōdemnatus esset infamis ꝙ non esset si referretur ad dispositionem staturorū, ibi vide Cald. multum subtiliter arguentem.

SVMMARIVM.

1 *Clausula super quibus omnibus & singulis, quare ponatur in inquisitione:*
2 *Cōsuetudo obseruat quòd supradicta uerba ponantur loco conclusionis.*
3 *Clausula supradicta etiam est utilis quo ad procedendum uide ibi.*
4 *Item etiam utilis quia non se, arctat iudex ut ibi, & quibus clausulis in ciuili, ista clausula aequiualeat in criminali.*
5 *Item aequiualet clausula, & praedicta petit non tantum dicto modo &c.*

SVPER quibus a omnibus & singulis.] Prædicta verba cū ministerio apponuntur & diuersimode secundū ꝙ cautus
1 iudex est.† Nam licet in ciuilibus libellis necessaria sit conclusio, vt no. In no. in c. super literis. de rescri. & doct. in l. j. ff. de eden. & in l. edita. C. eo. Tamen in criminalibus in accusatione vel inquisitione non est necessaria conclusio sed sufficit quòd narretur maleficiū. facit l. j. §. j. & ibi Bar. ff. ad Turp. Ita dicit Bar. in l. libellorum. in fi. princ. ff. de accu.
a Bal. in d. l. edita.† Consuetudo tamē obseruat quòd loco conclusionis apponantur dicta verba scilicet super quibus omnibus & singulis procedere intendit, & repertum culpabilē punire aut secundum formam iuris aut statutorum vel cautela est quòd misceas de iure cōi, & etiam statutorum, & sic non dicas alternatiue vel distributiue ꝙ tene bene menti. Et sis
3 bene cautus informando istā clausulam.† Ita no. dicit Bar. in l. ij §. si publico. ff. de adul. ver sic. quæro vtrum in inquisitione vel etiam est vtilis ad aliud quia potest dicere procedere intendunt secundū formam statutorum & punire, aut secundum statuta, aut secundum ius commune, aut secundum statuta tantum, aut secundum statuta simul & ius commune. Ita dicit Bart. in l. j. versi. item quæro quid si hoc in statuto non cauetur. in fin. ante versi. vltimo quæro. C. de summa trini. & fide cath. tūc si seruatur statutum in procedendo poterit pœnam imponere secundum legem quam intentauit aut iuris communis aut statuti tantum aut vtriusque ꝙ maiorem pœnam imponat
4 quod tene menti perpetuo. † Quarto est vtilis dicta clausula, quoniam per eam apparet ꝙ iudex nunquam inquiri connexe, sed diuisim, cum dicta clausula sit diuisoria, & ideo sufficit alterum ex intentatis probari quia nō videtur
b se arctare ad omnia probanda. ita dicit Bald. b in l. ij. C. de proba. vbi omnino videas vide ēt eundem in l. j. in viij. q. C. qui accusa. non pos. Et Flor. in l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxa. & sic ista clausula in criminali tantum importat quantum in ciuili importat illa clausula
c non astringens c se ad probandum &c. & quātum illa clausula videlicet scilicet & prædicta, dicit, proponit, & petit fieri simul & diuisim &c. de qua in l. diuus. ff. de re iudi. & Bart. in l. edita. C. de eden. & quantum importat illa
d clausula petens d sibi iustitiam ministrari de
5 qua in c. ij. de ordi. cogni. Et †quantum importat in ciuili illa clausula, scilicet & prædicta petit non tantum dicto modo, sed etiā omni alio meliori modo &c. de qua per Imol. in l. fi. cum nulla. ff. de re iudi. quod no. perpetuo.

ADDITIONES.

a ¶Super quibus omnibus. Adde & vide Bart. in consi. cxvij. vbi si accusatio fuit instituta de percussione cum sanguine & probatum de percussione an sequi debeat absolutio vel condemnatio virtute dictæ clausulæ.
b Bal. in l. ij. Adde & vide Ro. in consi. cx. incip. q. consultationis. vbi tenet contra opi. Bal. in d. l. ij. vbi per te videas, & dicta R. sequitur Barb. in consi. x. in j. vol. Ber.
c Non astringens. Adde de hac clausula Alex. in consi. lxj. in ij. vol. & consi. vj. & in consi. xlij. in iij. vol. & in consi. cxxj. col. iiij. in fi. in j. vol. Ber.
d Petens. Adde de hac clau. in locis supra alle. & in consi. lviij. per Alex. in ij. volu. Sozi. in consil. cxlvj. col. iij. in ver. confirmatur.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quæ dixit Sali in l. in causis C. de accus. qui dicit ꝙ doc. dicunt ꝙ in accusatorio libello nō est necessaria conclusio, & ratio est ꝙ pœnæ impositio iudicis voluntati non imponitur. Sed legis autoritati seruatur l. j. §. fina. ff. ad Turpi. & sic sufficit eum accusari de certo delicto declarato licet non petatur puniri certa pœna,

pęna, & dicit hoc ēt probari in d.l.libellorū. quæ nihil loquit de cōclusione & solet allegari illa gl. sing.ī d.l.in causis. dicit tñ Sali. ꝙ de cōsuetudine cōclusio adijcit sed nō super certa pœna. Sed gñaliter & indeterminate videlicet quare peto eū ₰m formā iuris & statutorū. Dicit tñ notanter Ange. in d.l.in causis. ꝙ licet in libello criminali nō cōcludatur, tñ si pur cōcluditur necessario est inferenda sñia ₰m formā conclusionis. vt est tex.in c.qualiter & qñ.lo.ij.extra de accus.& l.prætor.§.docere. ff.vi bo.rap.cū si. vide quæ dixi supra hæc est quædā inquisitio in xj.col.in addi.q̄ incip. itē inquantū supradictū est ꝙ in criminalibus nō est de necessitate apponere conclusionē. Et adde ea q̄ infra dicent & dicta sunt supra in glo. p̄ced. Et inquantū dictū est de clausula peto ius & iustitiā mihi ministrari. Latissime ponūt Mod.in c.ij.extra de ordi. cogni. vbi infinitæ decisiones allegant, & multa priuilegia hēt de qbus ibi. Et d̄ virtute istius clausulę super qbus oibus & singulis vltra p̄dicta q̄ ponunt in inquisitionibus. Vide omnino Ang.in l.si vacātia. C.de bo.vacā. lib.x. in xxiiii.col.q notanter loquitur, & omnino Mod. in repeti.c.qualiter & qñ. in xj.q. princ.q.lxiii.& Bal.in l.ij.C.de ꝓba.& melius in l.& si seuerior. C.de his qui no. infa.

SVMMARIVM.

1 *Clausula ista emergentibus & contingentibus &c. posita in inquisitione si processus erat simpliciter de vulneribus & postea sequatur mors, an poterit sequi condēnatio de morte.*

2 *Clausula prædicta quid operetur circa qualitates omissas, ut puta qualitatem loci, temporis, & alterius.*

3 *Clausula prædicta si operetur quòd possit sequi condēnatio super morte quomodo limitatur.*

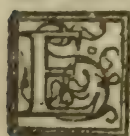

EMERGENTIBVS, & contingētibus, & cōnexis depēdētibus ab eis ac prorsus extraneis dicti do potestas & iudex, & quilibet eorum ex cuiuscunque ipsorū mero officio secundum formam statutorum dictæ ciuitatis inquirere & procedere intendunt, & dictos inquisitos & quemlibet eorum repertos culpabiles punire, condemnare intendunt, secundum formam iuris & statutorum communis Bononiæ.]

1 †Ista verba apponūtur quoniā si inquirit simpliciter de vulneribus nō pōt postea sequi cōdemnatio de morte ex dicto processu ēt si mors fuisset secuta, vt no. Bar.in §. p̄tor edixit.l.j.ff.de iniu.& l.nunq̄ plura.ff. de priua.deli. Sed si dicta verba apponant qm̄ hoc est emergēs & cōtingens ex dictis vulneribus, tūc sine nouo ꝓcessu sequi poterit cōdēnatio de morte ꝙ tñ intellige vt no.Bar.in l.in senatus.de accu.& dixi supra in gl.super verbo de nocte.nā quoties actori seu iudici inquirenti ius superuenit de nouo pendente iudicio ꝙ habuit cām antiquā ante iudiciū ꝙ iudiciū valet & sequi dēt cōdemnatio, vt l.si rem.§.fi.ff.de pig.act.facit

2 ꝙ plene no.Bar.in l.j ff.de excep.† Secundo principaliter operātur dicta verba ꝙ si in inquirēdo omittat aliqua qualitas vt puta loci videlicet tute dicti primi ꝓcessus nō poterit intelligi intētata iuxta materiā Bar. in l.senatus.ff.de accu.& l.in delictis.§.si de tract.ff.de noxa.& ibi Flo. tñ si dicta verba apponātur ēt virtute dicti ꝓcessus si dicta qualitas qualificat & ꝓbat in dicto ꝓcessu sequi pōt cōdēnatio.arg.l.j.C.de or.iudi.& maxime ꝑ Bar.Bal.& Sali.& est bonus tex. & ibi Bal.de his verbis depēdētibus & cōnexis.in l.si quis ex argētarijs.§.rationū.ff.de eden.qm̄ in criminibus ꝓceditur ad similitudinē ciuiliū, vt l.absentem.ff. de pœn.

AVGVSTI: Tu aūt in hac materia, adde ꝙ Moderni repetentes c.qualiter & qñ extra de accus.facientes tractatū super maleficiis super xj.q.princ.in lxiiii.q.q̄ incipien. lxiiii.quęro quare subdant illa verba emergentibus & connexis de verbo ad verbū ap

3 probant istā sñiam d.Ang.hic.† Addunt tñ vnam limitationē inquantū dictū est ꝙ verū est ꝙ propter dicta verba super emergētibus & connexis pōt sequi condemnatio de morte secuta ex vulnere, si simpliciter inquiritur de vulnere, dicunt hoc verum si vulnus fuit cā mortis, alias secus q̄a potuit esse ꝙ fuit mortuus ex negligētia & remittit se ad notata ꝑ ipsum in c.pręsbyterū.extra de homi. & dicit ēt hæc esse intelligenda ₰m doctrinā Bar.in d.l.senatus. Sed certe dicāt isti doct. quicq̄d velint nunq̄ hæc sñia mihi placuit per ea quæ latissime dixi in hac materia in solenni repetitione mea. l.j.ff. de leg. ij. Adde hic illas additiones quas addidi supra in gl.proxime p̄cedēti.

SVMMARIVM.

1 *Clausula inchoata facta et formata, est utilis ĩ accusatione ad sciẽdũ q̃s primo accusauit.*
2 *Itẽ est necessaria quia licet accusatus nõ reaccuset suũ accusatorem ut prosequatur, tamen si proponat accusationem et subscribat apparebit quando fuit proposita & inchoata.*
3 *Item apponitur ista clausula in inquisitionibus propter ea quæ posuit* Bar. *in d. l. libellorum. ff. de accu. & propter statuta quibus cauetur quòd iudex intra mensem debeat expedisse processum a die inchoati processus.*
4 *Item est necessaria ista clausula in inquisitione per ea quæ notat* Bar. *in l. fina. ff. si quis testa. lib. esse iussus fuerit.*
5 *Statuto dicente quòd potestas possit inquirere de delictis cõmissis per annum ante processũ inchoatum si delictum fuit commissum occulte per duos annos ante an poterit inquirere.*
6 *Ignorantia quæ sit illa propter quam conseruatur ius inquirendi.*
7 *Præscriptio ad inquirendum quando currat iudici uel non.*
8 *Confitente reo delictum post tempus præfinitum iudici ad inquirendum an iudex poterit sententiam promulgare.*
9 *termino ad accusandum uel inquirendum lapso si quis fuerit accusatus uel inquisitus, an teneatur comparere ad opponendum exceptionem præscriptionis ne in banno ponatur.*
10 *Statuto stante quod consules communium, & cõmuniæ teneantur denunciare maleficia et capere malefactorem sub certis pœnis et intra certum tempus an si maleficium sit occultum commune uel consules teneantur.*
11 *Statutum ponens tempus terminatum in quo possit inquisitio formari. limitat* Ange. *in l. si quis. C. de adult.*

Die xxiiij. Nouembris supradicti anni 1447.

NCHOATA facta & formata fuit dicta inquisitio per dictum dominum potestatem, & eius iudicẽ, & quemlibet vel alterum ipsorum, ad eorũ solitum banchum iuris pro tribunali sedentes, ex ipsorũ, & cuiuscunque ipsorum mero officio, arbitrio, autoritate, potestate atque bailia.]
1 † Ista clausula est ponẽda primo in accusatione qñ dicatĩ inchoata maxime vt videri possit qñ sunt accusatores, hinc inde q̃s primo accusauerit, qm̃ ille p̃ferẽ q primo accusauit, vt l. q prior. ff. de iud. Nisi secũdo accusans accusaret de maiori & præiudiciali, iuxta l. p minorẽ. ff. de iud. vel de tali delicto ꝙ si verũ esset primũ de quo accusatus fuit, esset extinctum, vt l. j. C. q accu. non pos. facit ꝙ no. Bar. in l. j. §. j. ff. vi bono. rap. vel ẽt ista clausula apponitĩ, & est necessaria p ea quæ habẽtur in l is q reus. ff. de publ. iudi. & quod no. doct. in l. neganda. C. qui accus. non pos.
2 † Nam licet accusatus non possit reaccusari suũ accusatorẽ, illud est verũ ad hoc vt possit vsq; ad finẽ prosequi, sed ad hoc vt suã possit proponere accusationem põt. Ideo vt videamus qñ suã accusationẽ proposuerit ista clausula apponitur, quia dicitur inchoata sua accusatio qñ fecerit subscriptionẽ & alia necessaria, vt d. l. neganda. in fi. ita dicit Bar. in d. l. is qui reus. in fin. penul. col.
3 † Vel secundo principaliter in inquisitionibus apponitur ista clausula per ea q̃ no. Bar. in l. libellorũ. in prin. circa fin. sui commenti. ff. de accus. vel etiã apponitur si statuto caueatur vt intra mensem iudex debeat expedisse processum à die inchoati processus, tunc dr̃ inchoari p istã clausulã. Facit qđ no in rub. C. de in ius vocan. & in §. fi. institu. de perpet. & temp. act. & quod not. Guil. & alij in simili decitatione. in l. j. ff. de in ius voc. facit l ij C. vt intra cert. temp. facit. l fi. & qđ ibi no. Bald. & Salic C. de do.
4 † Vel tertio illa claus. est necessaria in inquisitione, p ea q̃ no. Bar. in l. fi. ff. si q̃s testa. liber esse ius. fue. & no Bal. in l. fi. C. de dolo. & ibi Sali.
5 † Nã si statutũ dicat ꝙ ptãs possit inquirere de delictis cõmissis per annũ tantũ ante processum inchoatũ, & cõmissum fuit maleficiũ ante p duos annos sed fuit occultum, vt puta q a fuit falsificatũ, quoddã instr̃m, an poterit inquirere. Bar. in dicto loco dimisit indiscussum. Sed [a] do. Paul. de Cast. & aliqui alij docto. in suo con i. quod incip. ptãs secundus nõ hẽt in syndicatu suo &c. Dicũt ꝙ non omnis ignorantia ius ptãtis conseruat. nã quædã sunt crimina quæ p diligentẽ inuestigationẽ & inquisitionẽ generalẽ potuissent in potestatis notitiã deuenire. q a non fuerunt ita occulte cõmissa quin facta criminũ diligenti inquisitione generali possent reperiri. tunc si iudex omisit facere talẽ inquisi-

inquisitionem generalẽ, vel minus diligenter fecisset ignorantia nõ impedisset tempora statuti currere, quia cũ potuit facere vt sciret habetur pro sciẽte. vt l. qui potest. ff. de regu. iur. facit. c. fi. de elect. talis enim ignorantia fundata
6 non est super iusta causa. † Quædam vero crimina sunt tã occulte commissa ꝙ de facili nõ potuissent in notitiam deuenire per generalẽ inquisitionem, de qua in l. congruit. ff. de offi. præsi. ad quã iudices teneantur sicut est in crimine falsitatis, ꝙ secretissime committi potuit. tunc ignorantia conseruat ius inquirẽdi quia est fundata super iusta & rationabili causa, vt lege semper. §. sed is. ff. ꝙ vi aut clam. quę probat istam distinctionem, quæ probatur ex duarum legum coniunctione, videlicet ex l. pen. ff. si quis testa. liber esse iuss. fue. coniuncta l. fi. eo. tit. Nam l. pen. probat primum membrum distinctionis l. fi. probat secundum. Et secundũ istam distinctionem intelligi debet quod not. Bald. in l. fi. C. de dolo. Bart. & Bal. in l. j. circa medium. C. qui admitti. & in l. ij. C. de ædil. actio. & in l. id ꝙ pauperibus. C. de episcop. & cler. pro qua distin. casus est in simili in c. cum in tua. qui matri. accu. poss. Sed do. Ludo. filius Fran. Albe. de Are. docto. solennis in suo consilio quod incip. consultatis infrascriptis dubijs
7 &c. † Distinguit aut delictum ex persona delinquentis erat incognitum vt in exemplo Bartol. de falsitate, tunc non currit præscriptio iudici ad inquirendum, aut delictum erat notum sed delinquentis persona ignorabatur. & tunc currit præscriptio. Ista distinctio habetur per Bar. in l. penul. coniuncta l. fi. ff. si qs testa. liber esse iuss. fuerit. Et hanc partem vltimo loco allegando, sequi videtur Bar. in d. l. fi. quia cum maleficium est notum iudici potuit inuestigare & inquirere & scire malefactorẽ vnde si non fecit sibi imputetur & currit præscriptio. arg. l. qui non facit. ff. de regu. iur. Sed Ludo. de Roma. in l. j. §. occisorum. ff. ad Silla. dicit primo quòd licet Bar. in d. l. penul. vel fina. non determinet, tamen in d. l. eum. §. qui in popularibus. ff. de iureiuran. decidit quòd a die scientiæ currit tempus. Sed Bald. ibi tenet contrarium, quia accusatio vel inquisitio à tẽpore delicti commissi certa est, ergo ignorantia non impedit currere contra eos pręscriptionem, quia secundum ipsum pro inducenda libertate tempus contra ignorantem currit, & maxime quia non requiritur factum præscribentis. l. si partem. §. si per feudum. ff. quemadmod. serui. amit. & idem tenet Bal. in l. genero. ff. de infa. vbi etiam dicit quòd quantuncunque delinquens confessus esset deliquisset, tamen si hæc confessio post lapsum temporis facta sit inquisitio vel accusatio fundari non poterit, quia paria sunt quẽ absolutũ esse vel terminatũ præscripsisse, vt l. sed si vnus. §. sed si à te. ff. de iniur. facit. C. de iniur. l. si non conuicij. Nec ob. secundum eum ꝙ delicta remaneant impunita & multa illicita committũtur, vt l. pen. ff. de his qui notan. infa. & ad hoc decidendum allegat theoricam Guil. in l. si cum exceptione. §. satis clementer. ff. ꝙ met. cau. vbi dicit ꝙ vbicunq; tractatur de odio sumẽdo vel finiẽdo semper tẽpus præfixũ in dubio præsumitur cõtinuũ, & sic currit à die ignorãtiæ, vt ff. de dolo. l. fina. sed ita est in casu nostro igitur &cæt. Sed Ludo. in dicto §. occisorum. dicit quòd §. si per fundum. alleg. per Angel. non obst. quia respondet ibi vt not. Bald. videlicet ꝙ ibi loquatur in pręscriptione extraiudiciali quæ causatur ex nõ vsu. secus est autẽ in pręscriptione iudiciali vt est in casu nostro, quia illa etiam dũ tractatur de odio finiẽdo aut de libertate inducẽda nõ currit nisi à die sciẽtię. Sed tñ cõtra istud dictũ do. Ludo. facit quoddam consilio quorundam docto. Florentinorum, videlicet d. Nell. de sancto Gemi. domi. Steph. Bonacursij. do. Guil. de Tenagul. d. Gaspa. m. Ludo, quod consilio incip. secunda dubitatio est &c. In quo quidẽ consilio tenent dicti docto. quod quoties agitur de odio finiendo omne tempus est continuum. Vnde omnis accusatio habet tempus & sic concludunt dicti docto. quod potestas post dictum tempus cognoscere non possit. hoc fallit dicunt ipsi quando delictum esset omnino incognitum quia tunc non currit pręscriptio. secus quando est notum alicui accusare volenti vt supra probatur. & in l. annus. de calumnia. & in l. cum sex de ædili. edict. Vnde tenet opin. Ange. Vnum tamen dicit
8 esse notan. † quod illud quod dicit Bald. de confessione post tempus facta est falsum per nota. per Bald. in properandum. in fin. princi. C. de iudi. dicens quod quantuncunque tempus termini sit lapsum, attamen si post illud pars confiteretur in iudicio vigore confessionis, non obstante lapsu termini, iudex poterit sententiam promulgare eo quod confessio facta in iudicio inducit notorium, vt l. ictus fustium. ff. de de his qui notan. infam. in quo iure ordo non seruatur vt c. ad nostram. de iureiuran. Ita dicendum est quod iudex virtute notorij resultante ex iudiciali confessione
9 procedere potest. † Ex quo etiam decidi-

tur si post lapsum termini ad accusandum vel ad inquirendum accusatus vel inquisitus tenetur comparere ad opponendum exceptionem præscriptionis ne in banno possit poni. Istam quęst.format Bar.in l.ij.ff.ad Turpil. & melius in l.si eum.ff.si quis cau. Et distinguit aut ex tenore inquisitionis apparet impossibilitas cognoscendi,aut non. Primo casu ex processu bannū non pōt sequi,facit qđ no. glo.& doct. & Bart.in l. vbi pactū.C.de transact.& Bar.in l.eum qui ita.ff.de verb.obl. & in l.si vnus.§. pactus ne peteret. ff. de pact. Ratio quia libellus continet in se expressum errorem & ideo est ineptus. Vnde quicquid sequitur ex eo est nullum.l.cum quædam puella.ff. de iuris. om. iudic.pro qua alleg.Lud.in d.§.occisorū. quia sententia lata virtute inepti libelli, est ipso iure nulla. Et eleganter dicit glo.instit.de oblig. §. si. pro quo alleg text.ff.de iureiuran.l.si libertus.& c.cū dilecti. de emptio. & ven. Ideo comparere tenetur alias in banno ponitur,hoc dicit Bald. per dicta l. si eum. in princi. quæ omnia bene not.

ADDITIO.

a ℭ Sed do. Paul. de Cast. in consi.ccxxviij. in j. impressis & ibi vide Ro.in consi.ccxxviij,et ibi quando currat tempus executori. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia,adde ꝙ per prædicta non haberes perfectam cōclusionē in hac materia, & certe iste passus dubius est ex eo quòd doctor.vario modo locuti sunt,sed referam ea quæ reperio scripta penes doc.Nam Ang.in auth.de san.epis.§.si quis rapuerit.per illum tex.dicit ꝙ iste tex.est no.ad hoc ꝙ præscriptio temporalis non currat ignoranti se actionē habere quod apparet, quia annus qui datur ad vendicandum ibi dicta bona incipit currere à die scientiæ commissionis dicti maleficij. Et ideo per prædicta infert ad quæst.nostram dicēs ꝙ per hæc patet ꝙ si statutum dicit ꝙ intra sex menses possit de maleficio cognosci.Isti sex menses non incipiūt currere nisi a die quo scitur maleficium fuisse cōmissum.alle.l.j.ff.ꝙ vi aut clam.& ad Silla.l.si quis in graui.dicit tamen ꝙ præscriptio.x.anno.xx.vel xxx.currit ignoranti vt l.omnis.C. de pręscrip.xxx.anno. Subdit tamen ꝙ ista præscriptio temporalis non currit ignorāti ad ipsius incommodū.Et ita dicit ꝙ habemus intelligere text. in l.genero.ff. de his qui notan. infa.& ad hoc allego Angel. in l.genero.ff. de his qui not. infa. vbi latissime disputat istam materiam quando tempus est vtile vel continuum allegando omnes doct. antiquos & infert ad quæstio.nostram, & facit mentionē de doctri.Bar.in d.l.pe.ff. si quis test.lib. esse ius. fue.& quomodo Bart.istam materiam indecisam reliquit, tenet tñ Angel.in d.l.genero.ꝙ tale tēpus non currat nisi à die scientiæ per d. l.genero.& per l.auus.ff.de calum.& per l.semper.§.hoc interdictū.ꝙ vi aut clam. & per regulam quę dicit ꝙ omnia tempora à principio sunt vtilia,vt not.in rub.& in l.j. ff. de diuer. & temp.præscrip.in gl.rub. quia impedito agere à principio non currit præscriptio.vt l. attilicinus.ff.de serui.rust.prædi. Et quia expedit reipub. maleficia puniri.l.ita vulneratus. ff. ad l.Aquil. Non ob.l.omnes.C.de præscri. xxx. anno.q.a ibi expresse imperator statuit vt currant tempora ignoranti. Et ideo currit vt ibi & in corpore vt factæ nouæ consti. Nec obst. d.l.pen.quæ allegatur pro casu in contrarium quia ibi delictum fuit commissum per seruum in seruitute existentem. Vnde non mirum si scientia superueniens non est causa inducendi actionē quæ ab initio nō est nata. Sed in quæstio.nostra ius accusandi erat ortum,sed ignorabatur cōtra quem quia maleficium erat occultum. Et ideo non mirum si eo in notitiam deducto competit potentia accusandi, & dicit ꝙ istam qō. habuit de facto Perusij tem pore domi. Quiriti de Nannia assidente secū quodam do.Bartol.de Placentia,qui per prædictas leges & rationes quendā decapitari fecit. Item adde ꝙ ista videtur decisio Bar.in l. eum qui. §.in popularibus.ff.de iureiur.qui per tex.in l. semper.§.alius.ff.ꝙ vi aut clam. dicit ꝙ licet tempus limitatum à statuto currat à die operis perfecti.Tamen hoc intelligēdum est si in notitiam eius peruenit, quia si opus est factū clā, tunc tempus non curreret per d. l. semper. & alias vidi doctissimos aduoca tos multum magnifacientes & exclamantes in hac materia de illa doctrina Bar.in d.§.in popularibus.& idē tenet Pe.de Anch.in c.canonum statuta.extra de consti.in versic.sed alibi quærit Bar. Sed aduerte ꝙ licet Bartol.istam q.indecisam reliquerit in l.fin.ff. si quis testa. liber esse ius.fue, quia dicit quòd quæstio dubia erat & de facto pendebat. Tamē Bal.in l.fi.C.de dolo ponderans ibi illū tex.dicit ꝙ ille tex. facit ꝙ si statutū dicit ꝙ de maleficijs nō possit inquiri vltra sex menses debet intelligi siue maleficiū erat manifestum, siue occultū quia non à die scientiæ, sed à die delicti connumeratur tempus vt ibi probatur, & idem tenet Sali.in d.l. fin. qui etiam not. dicit ꝙ si statutum prohibet vltra

dictos

dictos sex menses cognosci ꝙ lis inchoata intra sex menses debebit intra idem tempus terminari alias vltra dictos sex menses cognoscere, & hoc repugnaret dicto statuto. Et certe hoc est notabile verbum in materia. & istam opi.tenet Ang.in l.fi.ff si quis te.liber esse ius. fue.qui dicit quòd licet contra istam decisionē faciat text in l.auus. ff.de calum. scilicet quòd præscriptio non debeat currere ignoranti cū non subsit potentia agendi propter ignorantiam. Ergo videtur quod præscriptio nunquam fuerit inchoata vt l.j.ff.de diuer. & tēp. præscri. Dicit tamen quòd contrariū est verū quia actio nata est, licet propter ignorantiā in iudicium non sit deducta quæ non obest etiā in initio cursus præscri.tex.alleg.in l.si fundū. §. si patrem. ff. quemadmo. ser,amit. ratio est quia hæc præscriptio currit absque facto præscribentis & est pręscriptio fauorabilis sic in l.sequitur.in §.si viam.ff.de vsuc.& quia præsctiptio statutaria subrogata est in locum præscriptionis legalis longissimi temporis vnde sapit eius naturam & illa currit ignoranti etiā ius & factū.l.si quis emptionis.in fi.C.de præscri.xxx.anno. Quinimo dicit quòd credit nō posset implorali beneficiū restitutionis in integ.ex clausula generali,quia in executionibus pœnarum illud non vendicat sibi locum, nec minoribus patrocinatur.l.auxilium. ff. de mino §.in delictis,licet alias habeat locū vbi esset præscriptio propter ignorantiam non propter aliud impedimentum contra actionem ciuilem per tex in l.attilicinus.ff.de serui. rustipraedi & dicit ista menti esse tenēda, quia multoties ista veniunt de facto, certe passus hic dubius est cum nedum doct. sint varij sed illustres doct. ipsimet variant quia in vno loco vnum dicunt & ipsimet in alio loco dicūt cōtrarium.& ideo Ange. non fuit recordatus de his quæ scripsit in d.l.genero.vbi expresse dicit contrarium & istam partem tenet etiam Bal.in l.eum qui.§.in popularibus.ff.de iureiurand.in fin. Sed aduerte quod contra istam decisionem videtur text. & quòd ibi doct.in l.j C.de exactor. tribut.libr.x. vbi habetur ꝙ tales præscriptiones non currant ignoranti, ꝑ quem text.dicunt doct.quòd vbi pœna veniret imponenda iudici non inquirenti de maleficio intra dictum tempus,vel officiale non denuncianti puta syndico vel ei ad quem pertinet denunciare intra dictum tempus, tunc tale tēpus nunq̄ currit ignorāti nisi à die scietię ne ignoranti videatur pęna imposita. Et tex.in d.l.j.quem t.x.ibi ad hoc propositum pōderat Bar.& hanc limitationem ponderauit et Alb. de Rosa.in q statuto.q.lxxx.in ij.par. in qōne

10 quæ incipit. †quæro si consules communium & cōia ex forma statutorū teneantur denunciare maleficia, vel capere malefactorē sub certis pœnis & intra certum tempus,& maleficiū sit occultū puta furtum, vel aliquod aliud maleficium factum de nocte puta quia maritus occidit vxorem in lecto.sicut dicit Albe. quòd sibi occurrit de facto an cōe teneatur, & dicit quòd putat quod non, & dicit quòd hoc sępe obtinuit per l.j.§.occisorum.ff. ad Silla. & ibi etiam Alb.hoc dixit,& Dyn. hoc voluit in l.si quis in graui.§.in sepulchro.eo.ti. & sioc etiā affirmauit Alber.in l.si ideo.C.de his quib. vt indig.dicit tamen Alb.in d.q.lxxx.quòd certe contra istam decisionem fortiter obstat tex.in l.cum fratrem.C.de his quib.vt indig.vbi frater fuit occisus cum veneno. & sic occulte tñ hæredes puniuntur si non vindicant necem. Sed Alb.respondet quod intelligit illam legē cum determinatione dictæ legis, si ideo,scilicet quando delictum est manifestū,& ex tunc cedit tempus. arg.l.cum lex.ff.de ædil.edic.& l.auus.ff.de calum. Et istam partem tenet in terminis Bart. in l.diuus.la.ij. in vlt. col.ff. de cust.reo & Bal.i l.j.C.de his qui latro. & Bar. in l.semper.§.hoc interdum.in ver.annum.ff. quòd vi aut clam.& Bar.in l.auus.ff.de calum. & Bart.in d.l.fi.ff.quis testa. liber esse ius. fue. & Bar.in l.j.j.occisorum.ff. ad Sillan. & Bald. in l.j.per illum text.C. de priua. carcerib.& Bald.in l.j.C.de fal.mone & Ang. in l. si cum exceptione.in §. in hac.ff.qu òd met.cau. affirmauit etiam Ang.in d.l.genero.& Ang.in d.l semper.§ hoc interdictū. dicit quòd ista quæstio fuit formata per Dy.& Iacob. de Are. ibi per illum tex.hoc expresse affirmauerūt quòd tale tempus ad inquirendum non currit potestati ignorāti maleficium quo ad euitationem pœnæ si non inquisiuit & syndico si non denūciauit.Moderni in d l.fin.C. de dolo. videtur tenere illam partem,quod tale tempus currat potestati ignoranti,si non inquirit quo ad hoc vt non posit amplius inquirere illo tempore elapso, quia regulariter omnes præscriptiones habent tempus continuum nisi contrarium reperiatur specialiter statutum, & allegat glo. & Bart. in rubri.ff.de diuer.& tempo. præscrip. & glo.in fin.ff.eod.titu. per l. nunquam.§. in vsucap. de vsuca.& per pulchra verba Bald. declarat in l.quandiu.C.ad municipa & istam partem tenuit Bal. in d.l.genero, & Roma. in d.§.occisorum. nisi secundum eos tale statutum

tum esset conditum ab episcopo, vel comite, vel marchione,& non à populo quo casu,cum tale statutum tãquam factum à magistratibus habeat vim iuris prętorij, vt declarat Bart. in l.stipulationum alie.in princ.ff.de verb.oblig. cum concor,quis ibi dedi. Ideo tempus pręfixum à iure prętorio semper intelligitur esse vtile & non continuum, vt voluit etiam text. notabilis.instit.de perpe.& tempo. act.in ver. annum.& no. Bart.in rub.supra alleg. ideo nõ currit ignoranti. Ita loquitur tex. in d, l. auus. & in d.l.semper. Tempora vero cõtinua currunt impedito,tam propter ignorantiam, quã propter absentiam & similia,vt habetur in d.l. fi.C.de dolo.& in l.fi.C.de præscri.longi tempo.cum simi. Et hanc partem quam tenẽt Moder.in d.l.fi.videtur approbare Paul. de Cast. in l.genero. ff.de his qui not.infa. in vlt. colũ. qui dicit ꝙ reperitur quædam sing. doctrina Guliel.de Cu.in l.si cum exceptione,§.si quis. ff.ꝙ met.causa.qui dicit ꝙ tempus præfixum ad accusandum vel inquirẽdum propter odiũ ipsius accusationis vel inquisitionis semper currit ignorãti,& ideo elapso illo tempore nõ poterit fieri inquisitio vel accusatio.Et subdit ipse Paul. de Cast. ꝙ est ista bona conclusio, quia tempus legale in dubio est continuum,& non vtile per illam glo.not.in dicta rubrica.ff. de diuersis & tempo. præscri. & facit mentionem ibi Paul.de Cast. quomodo Bald. ibi tenet istam partem. licet Angel. dicat contrariũ ibi, & se iactat habuisse hanc quæstionem de facto & obtinuisse. Sed Paul.de Cast.dicit ꝙ suæ rationes sunt satis debiles & deridet Angel.qui allegauit glo.in rub.ff.de diuer. & tempo. act. quæ secundum eum dicit quòd tempus legale in dubio est vtile, & illa gloss. dicit contrarium ꝙ imo tempus est continuum in dubio. Sed aduerte quia mihi durum sapit ꝙ præscriptiones breues currant iudici ignorãti vel accusatori,& maxime ꝙ lapso illo modico tẽpore,nõ posit inquiri contra delinquentes, maxime si sunt delicta atrocia & contra iura naturalia ,cum de iure communi huiusmodi præscriptiones durarent per spatium viginti vel triginta annorum , regulariter ad hoc vt non posit quærelari de delicto, dico regulariter per text. & glo. in l. quærela.C.de falsis. cum similib. & quod ibi per glo. Bartol.Bald. Angel. Sali. & doct. & per glo. in l.in cognitione.ff.ad Sillani. ꝙ ideo quòd propter breue tempus statuti tridui vel mensis,vel sex mensium vel per annũ tollatur vt non posit quæri de delicto hoc non credo de iure posse sustentari, iura enim supra allegata quæ volunt ꝙ tempus currat ignoranti,regulariter habẽt maximum tractum temporis decem viginti vel triginta annorum,vt not. in dicta l. omnes.& in d.l.j.quia lex præsupponit & præsumit quòd elapso illo longo tempore quo non est quæsitum de delicto illud delictum non fuerit perpetratum in rerum natura, quia præscriptio æquiparatur veritati l.j.C.de seruitu. & aqua, vt inquit Bald.in cap. fina. in vlt.col. de feu. dato in vicem legis commisso. hæ ratione cessant quando tempus breue est. Et ideo dicit Bald in cap. j.§.porro.qualiter olim feudum pot.alie.quòd istæ præscriptiones criminales vel minoris temporis nunquam currunt ignoranti, & affirmauit Bal. in cap.fina. de prohibi.feu.alie. per lotha. & maxime elapso illo tempore posset quæri de delicto si constaret de delicto per confessionem delinquentis.& hoc videtur etiam esse de mente Bal. in l. properandum. in fin. princi.C. de iudi. per rationem quam ipse ibi assignauit vt supra dictum est. Tenentes tamen aliam partem possent allega. alias limitationes, vt potest colligi in decisionibus doc.supra per me alleg. & negari non potest quin iste passus non sit dubius

11 in iure. † Item in hac materia adde vnam mirabilem limitationem Angel. in l. si qui. C. de adult. qui allegando Iac. But. quod elapso illo tempore terminato ab ipso statuto, poterit inquisitio formari & omnino vide Pet. de Ancha.in repe.c.canonum statuta. extra de cõsti. in materia interpretationis ibi dũ dicit. Quintodecimo vtrum statuta recipiant interpretationem in sexto. Sed alibi quærit Bart. & non soluit vtrum illud tempus ad accusandum &c. Et ibi dat vnam mirabilem limitationẽ in materia quam omnino videas.& Paul.de Cast. in consil. ccxxvj. qui ponit de quadam muliere quæ fuit impregnata,an tempus incipiat currere postquã peperit,& an tempus currat ignoranti,& an tempus sit vtile vel continuum.

12 *Procedi omni die & tempore, an posit in criminalibus.*

12 Ange. † Quæro an omni die & tempore posit procedi in criminalibus. Dic ꝙ de iure cõi nõ pót procedi diebus feriatis, nec in honorẽ Dei,vt l.si feriatis.ff.de fer. nec etiam feriatis in hominũ vtilitatem, vt l. custodias. & ibi Bar.ff de pub.iudi.nisi aliter per statutũ sit ꝓuisum, & sic habeas menti ꝙ illæ feriæ q̃ sunt & obstant in ciuilibus sunt etiã in criminalibus,saluo quam in casu l.prouinciarum.C.de fer.

fer. in quo casu potest procedi propter criminis immanitatem etiam in die paschatis. Avgvsti. Tu autẽ in hac materia, adde & dic qđ imo vr̃ qđ indiſtincte executio criminalis fiẽda eſt die dominico, q̃a ius dicit ꝙ non eſt peccatũ occidere delinquẽtem xxiij.q.v.q. malos. & c. iudex. Sed Io. And.& Ant.de Bu.& oẽs doc. in c.i. extra de fer. dicũt ꝙ licet nõ ſit peccatum eſt tñ horrendũ & miſerabile, & ob rei reuerentiã abſtinendũ, nõ tñ ob. qđ dr̃ ꝙ beati qui faciunt iuſtitiã omni tp̃e, quia intelligitur omni tp̃e.ſ.cõpetẽti, vt c.nunq̃. de conſecr. diſt.v.& c.i.de vſuc. Excipit tñ Hoſt. ibi fallit in publico latrone & nocturno depopulatore per l.prouinciarũ.C.de fer. Et voluerũt ibi doc. maxime Ant.de Bu. & Abb.& Moderni.q̃ cõcluſio mihi placet quia l.prouinciarũ nõ loquit̃ in nocturna depopulatore, ſed propter inhumanitatem criminis extendũt illã l.prouinciarum. & vr̃ eſſe de mẽte Bal.in d l.prouinciarũ. quę nõ loquit̃ niſi in certis latronibus vt extendat̃ illa diſpoſitio ad omnia delicta q̃ ſapiũt inhumanitatem. & vide d.Ant.& Abb.& doc. in c. ſi. extra de iud. aliquid per doc. in c.ſi. extra de feri. Et certe iſta q. eſt male formata hic, quia hoc quod ſequitur nõ bene conuertit.

13 *Statuto dicente quod poteſtas non poſsit cognoſcere de maleficio cõmiſſo ante inchoatum proceſſum per annum modo aliquis fecit ligam prohibitã iam ſunt tres anni, quæ adhuc durat, an poſsit de hoc crimine cognoſci, & vtilis erit clauſula inchoata facta &c.*

14 *Statuto cauetur quod iudex expediat proceſſum vel accuſatione intra duos menſes probata accuſatione in legitimum tempus opponitur de falſo contra teſtes an talis inſtãtia prorogetur ita quod ſi iudex non expediat cauſam non incidit in pœnam.*

15 *Poteſtas cognoſcere non poteſt de maleficijs commiſsis per ſex menſes ante initium officij ſui modo ante lapſum termini inquiritur, ſed inquiſitio non habet ſubſtantialia propter quod ſit alia recta ſed poſt ſex menſes dictos an poterit delictum tunc puniri.*

16 *Limitatur primo verſiculus procedens qui incipit, ſtatuto cauetur, ſi iudici ex actis conſtet de innocentia accuſati.*

17 *Limitatur ſecundo ſi accuſatus accuſaret ſuum accuſatorem ex eo quod dicat eum produxiſſe falſos teſtes.*

18 *Accuſatus de homicidio ſi in medium exceptionis dicat teſtes falſos eſſe differtur quæſtio homicidij.*

19 *Limitatur primo dictum præcedens niſi iudici conſtet quod in fraudem & cauſa litis differendæ talis exceptio proponatur.*

20 *Limitatur ſecundo niſi imputari poſsit accuſatio quod nimis ſe arctaret ad opponendum exceptionem prædictam.*

21 *Aduocati caute faciunt vt accuſatus de homicidio accuſet accuſatorem, quod teſtes falſos producit uel excipiat contra teſtes de falſo.*

13 Ange. †Eſt etiã talis clauſula vtilis, quia ſi ſtatutum dicit ꝙ poteſtas non poſsit cognoſcere de maleficijs commiſsis ante inchoatũ proceſſum per annum. Modo pone qđ aliquis cõmiſit maleficiũ qđ habet cau-
a ſam permanentẽ [a] vt puta q̃a in loco prohibito fecit ædificiũ quod adhuc durat, vel facta fuit quædam liga vel coniuratio prohibita iam ſunt tres anni & adhuc durat an poſsit de hoc crimine cognoſci. Glo. in l.eũ qui.§.in popularibus.ff.de iureiuran. videtur velle ꝙ non. In contrarium facit l.i.ff. de vſufru.accre.& in l.eum qui.& quod nota.Bar.ff.de fur. facit l.fi.§.fi. cum gl. de his qui deiece.vel effude.& prædicta procedũt ſi ſtatutum dicat ſi quis habuerit ædificiũ in platea ſecus ſi dicat ſi quis ædificauerit, quia tunc inſpicimus tempus ædificationis, & abinde currit præſcriptio, ſi hoc notum erat ſecus ſi factum eſſet clam, vt l.ſemper. §.annus.ff.ꝙ vi aut clam. ita dicit Barto. in d.§.in popularibus. de quo plene in cle.i.de conſan.& affi. per Pet.de Ancha. facit l. infanciando.§.infans.ff.de fur.& quod no. Bartol. vbi ponit an vnus ludus continuatus ſit vnus ludus vel plures ludi. dic vt ibi per eũ. quia non eſt materia noſtra. Et aduertas ꝙ illud ſtatutũ quod dicit ꝙ poteſtas non poſſit cognoſcere de maleficiis ante ſuum officium per ſex menſes commiſsis, intelligitur & intelligi debet principaliter non autem ſecũdario & incidenter. Vnde ſi de alio inquiratur vel agatur & poſtea incidenter & ſecundario deducatur vnum delictum cõmiſſum ante annũ, quod poteſtas poterit cognoſcere qđ punire. Ita dicit Bal. i auth. qui ſemel. C.quomodo & quãdo iudex & pro hoc facit quod not. Bar. in l.ſi quis nec cauſam.

causam.ff.si cert.petat.in illa quæstio.an valeat statutum in fauorem bannitorum, vbi dicit ꝙ sic,quando fit in fauorem reipublicæ principaliter & in consequētiam,& necessario resultat vtilitas Bannitis, secus si principaliter in fauorem bannitorū statueretur,de quo ibi per eum,facit l.interdum.

14 §.qui furem ff.de fur. †Quid autem si statuto cauetur ꝙ iudex expediat processum intra duos menses vel accusatio vel inquisitio intra legitimum tempus, sed opponi-

b tur de falso b contra testes an talis instantia prorogetur,ita ꝙ si iudex nō expediat causam non incidit in pœnā.Istam quæstionē format Cyn.& Bal.in l.j.C. qui accus.non pos.& ibi finaliter concludit Bald. secundū aliquos ꝙ iudex condemnet saluo & reseruato ꝙ si apparuerit, postea ꝙ testes falsum dixerint. ꝙ condēnatio habeatur pro nō facta,& interim nō potest fieri executio vt l.si pecuniam.ff.si cert.petat. Sed Cy. & Rayn.tenēt ꝙ debet supersedere in prima & cognoscere de testium falsitate & prima instantia prorogata intelligitur quia iudex cum de vita hominis agatur, debet multū ponderare vt in auth.vt iudi. sine quoquo suffra.& l.si quis vltro.ff. de quæstionibus. in ii.colū.Et hoc verum est si illi testes qui necessario faciebant probationē redarguūtur de falso.Sinautem præter eos qui redarguuntur remanet probatio sufficiens non suspenderetur,vt C.de quæstionibus.l.i.facit l.i.in fin.ff.quēadmodum.testa.aper.ita dicit Bal.in d.l.i.C.qui accusa. non pos.vbi

15 istam quæstionem vide latius. †Et aduertas diligēter,pone vt supradictum est ꝙ de maleficiis commissis retro per sex menses ante initiū sui officii, potestas cognoscere non possit.modo à die commissi maleficii antequam transeant dicti ex menses potestas inquirit vel per accusationem proceditur de dicto maleficio quæ tamē inquisitio seu accusatio de iure non habet sua substātialia fit emendatio inquisitionis vel accusationis.& ponuntur substantialia post dictos sex mēses à die commissi maleficii, an illud fieri possit & tale delictum puniri.Respondeo ꝙ non.ita singulariter dicit Bar.ꝙ de facto determinauit in l. edita.in ii. colū. versi.& per hæc determinatur quæstio &c. C.de edēn allegat.ff.de adul.l.accusaturus quod not.singulariter.

ADDITIONES.

a ¶Permanentem.Adde Moder.in.§.in popularibus.& Pet.de Anch.in consi.iiij.Ber.

b De falso contra testes.Adde tu & vide de hoc per Abb.in consi.xvj.in ij. volum. & Barba.in consil.xxxvj.inci.pclare scribitur.

Avgvsti.Itē inquantū tacta est supra illa difficultas,an quæstio falsitatis faciat supersederi in causa principali.Addatis quod reperio Alberi.de Rosa.in duobus locis latissime disputasse istam difficultatem. Primo in l.fi.C.si ex fal. instru. Secūdo in quęstionibus statutorū in prima parte.q.lxxiii. quæ incipit, modo subiicio quæstionem disputatam per do. Richardū quę talis est ex forma statuti tenetur rector intra lx.pęna subdit contingit aliquem fore accusatum de homicidio & probatum est per testes.Ipse accusatus vel tertius arguit & accusat testes falsos vel opponit testes esse falsos an hoc pendente sine metu pęnæ possit iudex differre vltra.lx. dies illam primam causam criminalem de homicidio, & dicit ꝙ certe illa lex vltima.C.si ex falsis.instru. multū facit ꝙ differri debeat quia si sententia lata fuisset prætextu falsorum testium retractaretur per totū titu.C.si ex falsis instru.& per l.diuus.ff.de re iudi. Ergo multo fortius differri potest.Subdit tñ ipse Alberic.ꝙ Richar.in loco supra allegato post multa subtiliter allegata pro & contra determinauit oppositum,quia nō potest dici quæstionem homicidę differendā nisi hac sola ratione,quia si testes de falso condēnarentur accusatus de homicidio esset purgatus,& ad hoc tendunt omnia iura pro hac parte per ipsum allegata,dicit ergo Alber. est ergo solum hoc attēdendum vtrū acta in quæstione falsi præiudicēt in quęstione homicidii quia si pręiudicant oportet differri,alias non.Quod autem non præiudicēt nec opitulentur,videtur casus in l.is qui reus.ff.de publ.iud.ibi dum dixit in text.ꝙ non relatione criminum sed innocētia reus purgatur.& pro hoc est bonus tex.in l.ii.§. si publico.ff.de adult. restringit tñ se ibi Alberi.nisi referatur tale crimen ꝙ adeo esset præiudiciale si cōstat illud esse commissum non sit possibile,de quo prior accusatur fore commissum vt est exemplum in l.i.C.q accusa nō pos.multo ergo fortius nō leuat

quando

quando crimen non in accusatorem sed in tertiam personam, puta in testes proponitur ad pœnam eis imponendam, quia tunc res inter alios acta. &c. per totum, quomodo ergo acta in causa falsitatis possent præiudicare accusationi homicidij qui nec receptioni nec iuraméto eorum forte præsens erat certe nullo modo. C. quibus res iudi. non nocet. l. pen. vt intelligatur non solum in eodem facto sicut gl. intelligit, sed multo fortius in diuersis, vt in quæstione nostra. Itē videtur ad hoc l. expresse. in l. Lucius. ff. de his qui notan. infa. & c. ij. extra de ordi. cogni. vbi diffinitur super crimine. contra assertio testium non præiudicat testibus. ergo nec econtra testes debent præiudicare causæ homicidij, eadem ratione quia res inter alios acta, &c. concludendo ergo determinauit ipse Richar. vt refert ibi Albe. quòd supersederi non debet in ipsa causa criminali propter accusationem de falso, cum vna alterā non contingat, & si testes deponerent in cau-
16 sa falsi cum viuere qui occisus dicitur. † Limitat tamē hoc nisi iudici constaret hoc ex actis, habitis causa homicidij de tali innocentia accusati, quia tunc esset ferenda sententia absolutoria, imo etiam si hoc constant in executione sententiæ ꝙ ille viuus est qui dicitur occisus quia illa sententia criminalis non esset executioni mandanda sed seruaretur id quod dicitur in l. j. in fi. ff. de quæstio. & in l. diui fra-
17 tres. ff. de pœn. † Secundo limitat Bart. prædicta nisi ille qui est accusatus de homicidio accusaret accusatorem suum ex eo quod dicit falsos testes produxisse. quia tunc quęstioni homicidij differri debet, quia sententia super falso lata præiudicialis esset quæstioni homicidij, allegat l. fina. §. si prædictum. C. de fide instru. & quia incidenter ista quæstio falsi detegit accusationem homicidij fore calumniosam, & qualitercunque constet iudici in causa homicidij procedere non debet l. qui cū maior. §. pręsens. ff. de bon. liber. Et ideo in ea causa falsi tanquam præiudiciali prius cognoscendum est l. j. C. qui accus. non poss. Subdit tamen ibi Alb. ꝙ si extraneus non ille qui accusatus est accusaret de falso, tunc causa homicidij nō differtur per ea quæ supra dicta sunt.
18 † Subdit tā ꝙ si accusatus de homicidio in modum exceptionis dicat testes falsos esse, tunc differtur quæstio homicidij cum sit præiudi-
19 cialis, vt dictum est. Limitat tamen hoc & tēperat nisi iudici constet ꝙ in fraudem & causa litis differendæ talis exceptio proponitur, vt l.
20 j. C. de iur. calū. & l. satis aperte. C. de fal. † Itē limitat hoc nisi imputari possit accusato, quòd nimis se arctaret ad opponendum exceptionem prædictam in l. petenda. C. de tempo. in integr. restitu. & l nemo. C. de tempo. appellatio. Secus si sibi non possit imputari, quia accusator circa finem duorum mensium produxit dictos testes, quia tunc excipiens auditur & potest differri vltra fine metu pœnæ. l. fi. C. de adult. quantuncunque enim statutum sit strictum tamen cœpit hanc interpretationem à iure cōmuni, vt iusta & necessaria causa intelligitur excepta. l. si serui. C. de noxa. l. vt gradatim. §. sed si lege. ff. de mune. & hono. & facit mentionem etiam ibi Albe. quomodo. Cy. in d. l. j. C. qui accu. dicit ꝙ existente ista quæstione de facto in palatio Bononiæ quidā docto. aliter dicebant ꝙ proposita quæstione falsi à quocunque supersederi debet indistincte in quęstione homicidij, & ibi recitat verba Cy. quæ posuit in d. l. j. C. qui accusare. dicit tamen ꝙ opi. Richar. vera est de facto iuris rigore, licet opin. doc. Bononien. mitior sit &
21 æquior, † caute ergo faciunt aduocati secundum ipsum vt accusatus de homicidio accuset accusatorem suū ꝙ testes falsos produxit vel excipit contra testes de fal. Adde tamen ꝙ Salic. in l. si docueris. C. de fal. posuit etiā istam materiam. Adde Gandi. in materia, in tract. malefi. in rub. de falsarijs & falsitatibus. in ver. sed pone quòd aliquis producit contra me in causa quoddam instrumentum vel testamentum, & vide doc. maxime Bald. in l. Lucius. ff. de his qui not. infa.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitionis copia quare mittatur ad cameram actorum communis.*

Die xxv. Nouembris.

QVI dominus Iudex, vt supra, pro tribunali sedens commisit publico & iurato nūcio, quòd copiam dictæ inquisitionis secum portet, & dimittat ad cameram actorum communis Bononiæ.]

1 † Istud autem fit ex forma statutorum locorū ne iudices pro libito volūtatis possint mutare formā inquisitionis, & sic auferre defensionem reo, quoniā oportet ꝙ semper inquisitio sit conformis cū exēplato & transmisso ad cameram, vt l. si quis ex argentarijs. §. pertinere. & ibi Bar. ff. de edendo. & l. Sempronius proculo. ff. de leg. ij. Et ēt pōt dici ꝙ hoc est iure intro-

introductū. Nam sicut in ciuili libellus porrigitur de pluribus, libellus vnus iudicialiter parti, vt in auth. offeratur. C. de lit. contesta. & in l. j. & ibi Bar. ff. de eden. ita est in criminali mittendo copiā ad camerā superioris, perinde ac si iudex inquirēs q tenet locū partis, vt not. Bar. in l. ij. §. si publico. ff. de adult. ipse det vnum libellum suę inquisitionis, quem debet trāsmittere ad suū superiorē inter ipsum & reum, cū quo reo ipse iudex inquirens debet litigare.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde & dic ꝙ vera est ista cōclusio ꝙ de iure cautū nō est ꝙ hæc copia inquisitionis transmittatur ad cameram superioris, & licet d. Ang. hic alleget Bar. in d. l. argentarijs. & in d. l. Sēpronius proculo tamen Bart. ibi nihil dicit in terminis de hac materia nisi ꝙ Moderni repetentes. c. qualiter & qñ, extra de accus. faciunt mētionē de hac trāsmissione, sed parū curo de hac trāsmissione, quia est parui momenti nisi ex lege municipali hoc sancitū esset, licet ꝙ alias ex tali inquisitione non pōt sequi condemnatoria, nisi ad cameram copiā inquisitionis trāsmittat, & in multis partibus Italiæ talia statuta non sunt, imo sine transmissione istius copię tenet ipsa inquisitio. Audiui alias à maximis practicis in ciuitatibus vbi vigent huiusmodi statuta, ratio finalis fuit ne introitus fisci fraudetur per iudices, vt ille qui propter aliquod delictū veniret, cōdemnādus in centū vel bona sua cōfiscari deberēt, iudices ipsi vel ꝓpter amicitiā, vel propter sordes condemnarent in minus.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitionis copia una cum citatorio, ut plurimum ex forma statutorum loci debet transmitti quod seruandum est.*

2 *Delictum in citatione generaliter non explicite per circunstantias loci & temporis debet contineri.*

3 *Inquisitionis copia cum citatorio communiter ex forma statutorum semper mittitur & ita practicatur.*

4 *Iudices cauti, habita qualiquali informatione de delicto, iubent reum capi quando pœna est corporis afflictiua, ne facta citatione uerbali aufugiat.*

5 *Citatio in ciuili an debeat continere copiam libelli quando quis citatur ut ueniat ad respondendum libello.*

6 *Citatorium an debeat exprimere crimen pro quo quis citatur uel sufficiat citari quòd com*

pareat ad se excusandum à quadam accusatione porrecta contra eum.

[I]VDEX commisit ꝙ Caius prędictus & alij inquisiti citarentur.] 1 † Vt plurimum ex forma statutorum loci requiritur, ꝙ copia inquisitionis vna cum ci-

a tatorio a trāsmittatur quæ forma seruanda est. Quinimo dico ꝙ ēt istud vr̄ esse de iure. Nā sicut in ciuili qñ quis ad respōdendū libello citatur semper cū citatorio, videt ꝙ debeat mitti copia ad reū, alias aūt nō esset reus sufficienter instructus ad quid citaretur ad actoris petitionē, & si nō cōpareret nō esset cōtumax nec cōtra eū vt cōtra cōtumacem posset procedi, vt videtur tex. i auth. de litigio. §. ad excludēdas. in princ. coniuncto. §. fin. & no. plene Bart. & Imo. in l. si finita. §. Iulia. ff. de dam. infec. & ibi Imol. ergo idē erit in criminali in quo ad similitudinē ciuiliū proceditur, vt l. absentem. ff. de pœn. Et quod in criminali debeat copia totius inquisitionis vna cū citatorio mitti. not glo. & doct. in c. præterea. de dilatio. & vij. q. ij. c. si

2 primates, quod intellige † generaliter, videlicet ꝙ cōpareat ad respōdendū super tali delicto, non aūt requiritur ꝙ explicite delictū in citatione deducatur per circunstātias loci & tēporis, vt l. j. C. de exhib. reis. vbi dicitur ꝙ postquā reus citatus veniret iudex debet explanare quæsitum & dicere quare citatus fuerit ex quo manifeste apparet ꝙ in hoc citatorio non fuit expressum. ita dicit Bart. in extrauagāti ad reprimendū in verbo, per edictum. Et Pet. de Anch. in cle. j. de foro compe. in versi. not. &c. quod not. forte quia cōiter tenetur ꝙ in ciuili non sit necesse quòd copia libelli trāsmittatur cum citatorio, vt not. Bartol. in dicto §. iul. & Cyn. in authen. offeratur. ita etiam in criminalibus non est necesse de iure quod cum citatorio mittatur copia inquisitionis nisi modo & forma vt statim dixi secundum Bart. in dicto loco in verbo. per edictum sed sufficit si citetur quòd veniat responsurus inquisitioni contra eum formatæ, vt etiam not. Bartol. in l. inter accusatorem. versicu. pro declaratione &c. ff. de publi. iudi. & ibi vide

3 Imol. † sed communiter ex forma statutorum semper mittitur copia inquisitionis cum citatorio, & ita practicatur & hæc obseruantia fundatur ex gloss. in dicto cap. præterea. Sed Salicet. in l. absentem. C. de accusatio. versi. quæro tertio, an in schedula &c. tenet ꝙ sufficit

ficit ꝙ citetur ꝙ veniat ad respondendum cuidam inquisitioni contra eũ formatę per d.l.i.C.de exhibitione reo. Et hoc fuit vtilitatis causa ne rei scientes crimen de quo
4 sunt inquisiti fugam arripiant.† Sed cauti iudices prouident quia habita qualiquali informatione de delicto iubent reum capi si crimen sit tale ꝙ pœna sit corporis afflictiua ne verbali citatione præcedente reus aufugiat,ita dicit Salic.in d.l. absente. & in dicta l.i.Et in effectu tenet id ꝙ dicit Bart. in dicta extrauaganti ad reprimendum, in verbo,per edictum.

ADDITIO.

a Cum citatorio.Adde & vide Anto. de Prato veteri in eius conf.ꝙ est pœn.inter conf.Barb.B.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde
5 ꝙ iste doct. tractat hic duo. † Primum est an vera sit ista conclusio ꝙ opus sit in ciuili ꝙ in citatione mittatur copia libelli quando quis citatur in citatione quod veniat ad respõdendũ libello. Secũdum an criminali debeat mitti copia libelli. Quo ad primã cõclusionẽ adde ꝓ nunc ꝙ Franc. tigri.in rub.C.de eden.dicebat ꝑ not.ibi per gl. in rub.dũ gl. dicit ibi,ꝙ illa editio de qua in illo tit.est ꝑparatoria iudiciorũ ꝙ ibi gl. erat in terminis ꝙ copia libelli debeat mitti ipsi reo in citatione, quia in illo titu. tractatur de editione libelli, vt l. edita.C. de eden. igitur &cæ.& voluit Dyn.in d.§.ad excludendas.& Guil.de Cu.in dicta l.edita.licet Bart.in dicta rubri.C de eden.aliter videatur sentire.& ideo gloss.& doct. in capit ii. extra de libel.obla.videtur velle quod missio copiæ libelli cum citatorio non sit necesse imo qđ teneat illa prima citatio absque missione libelli.Bene verum est quod Paul.de Castr.in dicto.§.iulianus. dixit ꝙ quo ad hoc vt possit perueniri ad primum decretum,opus est quod copia libelli mittatur cum citatorio,sed quo ad hoc vt citatus comparere teneatur vel multari possit non requiritur quod copia libelli mittatur cum citatorio,primam tamen partem tenuit Io. Andr.de deo.vt refert Ioan.in addi. Spec. in tit.de libelli obla.in §.i.sed ipsum reprobat Ioan.And.in addi.Specu.in titu.de citatione.§.iam de citatione versi.viso.& in dicto versic.viso.ibi Specu.dicit ꝙ ad cautelã tenor libelli debet inseri in citatione sed ad hunc finem non ad finem comparationis, sed ad hoc vt reus cõuẽtus habeat amplius inducias deliberatorias,quam conclusionẽ limitauit Ant.de Bu.in d.c.præterea.extra de dilatio.pro opin.tamen contraria multũ facit text. in l.fina.C.de anna.except. inducendo illum text.à speciali prout ponderabat ibi Angel. & ibi erat casus specialis in quo requiritur quod citatio contineat in se libellum.alter casus est dicit ipse in l.fin.C. de duob.reis.& per doct.ibi Ergo in contrarium est ius cõmune.Pro alia opin.videtur tex.in l.fin.C.de iure do. impe. quem ponderabat ibi Bald.quod imo opus erat quod in citatione mitteretur copia libelli ad hoc vt citatio cõprehenderet citatum.Ange.vero in l.si seruũ.§.nunc videamus.ff.de verbo.oblig.in principio multum exclamabat ibi in hac materia de illo tex.quod ibi erat casus quod licet in citatione nõ debet mitti copia libelli tñ quo ad hoc vt fiat interruptio præscriptionis opus est quod in citatione mittatur copia libelli casus est ibi in d.§. nũc videamus de quo tex.Ang.ibi faciebat maximũ festũ quicquid sit,dic tñ quę dixit Ang.secundũ Cy.in l.sicut.C.de ꝑscriptio. xxx.annorũ ꝙ de cõsuetudine nõ seruatur ꝙ copia libelli mittatur cum citatorio,licet Iac Bu.ibi dicat ꝙ de iure mero debeat mitti copia libelli,omnino vide Ang.ĩ d.l.sicut.
6 †Quo ad secundam conclusionẽ. Adde quæ dixit Bal.in l. nul ius.C.de exhib. reis. qui dixit ꝙ ibi in illo tex.est argumentum ꝙ in citatorio nõ est necesse exprimi crimẽ pro quo vocatur,sed solum ꝙ citetur quod debeat cõparere corã iudice ad se excusandũ à quadã accusatione porrecta cõtra eũ, sed in citatione nõ dicat de quo crimine.si enim oporteret in citatorio exprimi crimẽ nõ esset necesse vlterius explorare id quod dicitur ibi in illo tex.quia iã esset instructus sed do.Card.in cle.ii.vt li. pend. tenet expresse ꝙ imo in criminalibus in citatione oĩa debent exprimi ipsi accusato. per text. cũ gl.in c.maximianus.lxxxi.di.& per dicto cap.si primates. Adde tamen domi. Abba.notanter loquentem in cap.licet in beato Petro.extra de accusa.qui dicit quod illa doctrina Bart.in l.inter accusatorem de directo est contra tex.in cap.si primates. supra alleg. Vnde do. Abba. temperat dicta Bar.in hac materia ibi vide.de materia autem ista an in ciuili vel criminali opus sit

quod

quod copia libelli vel accusationis debeat inferri videñ.essent dicta Mod.in d.c.ij.extra de dilatio.& in d.cap. qualiter & qñ in repor.& Hostien.& do.Ant.de But.in cap. pastoralis.§.quoniam.extra de rescri.& ibi vide Moder.& ibi Imol.in iiij.colum. Ioã. de Ana.in d.c.licet.& per Bart.in l.fina.C. de anna.excep.per Ant.de But.in c.j.de libel.obla.& multum elegãter loquitur Pet. de Anchar.in cle.ii.extra vt lit.penden.quē omnino vide in causa ciuili & aliquid ibi per Imol.Abba.in cap.i.de dila.in pe.colũ. per Cyn.in l.sicut.C.de prescript. xxx.annorum.per.gloss.in d.clemen.ii.in glo.fina. per Bal.in auth.qui semel.C. quomodo & quando iudex in versi.quæro quando dicatur.& vide bonum text.cum glo.in c.indicas.iii.q.ix.& c.si episcopus.iii.q.ii.

7 *Terminus ad comparendum & respondendum libello sicut datur in ciuili, ita & in criminali sed statuta seruãda sunt qua communiter alium statutum terminum.*

8 *Iudex vel statutum si concedit minorem dilationem quam faciat lex quid erit faciendũ.*

7 Ange. †Et est notandũ quod sicut in ciuili datur terminus ad cõparendũ & respõdendũ libello vt no.in d. auth.auferatur.& in l.fi.ff.der fer.& ita etiã in criminali, vt l. i.C.de exhiben.reis. Sed cõiter per statuta. d.l.i.est sublata & alius terminus statuitur, vnde statuta sunt obseruañ.& attendenda. † Quid si iudex vel statutum cõcedit minorem dillationem quam cõcessa sit per d.l.i. an integra dilatio suppleatur à iudice vel à iure videtur quod sic per no.per Bar.in l i. ff.de iure delib.In contrariũ videtur & maxime quãdo iudex possit dilationẽ legalẽ ab breuiare,[b] vt l.ii.& ibi plene per Bar.ff. de re iudi.Sed ego distinguo aut statutum minuit dilationẽ legalẽ, & hoc clarum ꝙ fieri potest,quoniam statutũ est ius ciuile nouum ꝙ tollit antiquũ,vt l.omnes populi.ff.de iusti.& iure.aut iudex facit illud ex suo officio,& tũc aut facit ex causa,& si est iusta causa facere potest,vt dicta l.ii. de re iudi.quã causam exprimere debet in actis cum sit decretum vel sententia interlocutoria vt videatur verum grauauerit partem necne,facit l.qui testamẽto.& ibi gl.& Bar. ff.de excusa.tut.& facit quod plene no. Ange.& Imol.in l.qui romæ.§.duo fratres.ff. de verb.oblig.& ꝙ iusta causa possit minorare facit l.reis.C. de pœnis. & l. constitutiones.ff.de appel.& l.si quis filio.§. irritũ. ff.de iniusto rup.irritoque testa.& l. pronũciatum.C.de fer.secundum delicti qualitatem & delinquentis.

b ¶Abbreuiare. Adde nouissi. in d.l.ij. & in l.fi finita.§.iul.ff.de damno infec. & vide Roma. in consil.ccccxcvij.qui manifacit dictum Barto.in l. iiij.§.prætor ait.ff.de damno infe.Ber.

Augusti. Tu aũt in hac materia,adde & consydera ꝙ ista quęstio depẽdet ab illa an in dilatione legali quæ assignatur cum ministerio hominis iudex possit illam augere & minuere & multi tenuerunt quod cũ causa talis dilatio possit augeri & minui ꝑ l.nonnunq̃.ff.de iudi.comũcta. l. ad peremptorium.eod.tit & istam opi.tenuerunt gl. Ioã.And.in c.cupientes.§.ꝙ si per viginti. de electione.in vi.in versi.xv.& gl.in auth. offeratur.C.de litis contest.in verbo, viginti.sequitur Iac.de Are in l.i.C.de dil. & ibi Cy.& not.in l.siue pars.eo.tit.& Cy.sequitur in auth.ei q.C.de temp.appella.& Cy. in auth.q semel.C.quomodo & qñ iudex. & Iaco.de Bel.& Ang.in auth.de exhiben. reis in §.i.& Iac.But in l. ad peremptoriũ. & Bal.in l.de die.ff.qui satis.cog. & Bal. in auth.iubemus.C.de iudic.& Bal.in d.auth. ei qui.& Guil.de Cu.& Iac.Bu.in l.de die. & Dy.in l.i.ii.§.si quis.ff.de re iudic.Quinimo Bar.in d.l.ii.ff.de re iudi. expresse voluit quod omnino dilatio legalis ex causa possit mutari & multa allegat ibi. & vide per te ibi.& istam opinionem tenet gl.in.§. sancimus in verbo.xx.in auth.de exhiben. reis.& do.Anto.in c cum sit romana.de appella.& in c.præterea.extra de dila.Aduerte tñ,quia ista nõ videntur ad propositum quia loquuntur in ciuilibus,sed nos loquimur in criminalibus.Vnde in criminalibus dilatio legalis non potest mutari vt voluit Cy.in terminis.in l.j.C.de requi.reis. propter magnitudinem iudicii allegat in argumen.l. fin.C. de requiren. reis. facit quod nota.Petr.& Cyn.in authen.qui semel.C. quomodo & qñ iudex Sed aduerte qa ista cõclusio est falsa quia imo in criminalibus istas dilationes etiam possunt mutari. & in terminis nostris in casu dictæ.l.ii.C.de exhiben.reis allego Specu.in titu.de citatione.

ne.§.nunc de tempo.in fi.& Bal. in d.l.j. & Inno.& communiter canonistæ in c.ad petitionem.extra de accu.& Bald.in l.ij.C. vt intra certum tempus. & Specul.multa allegat ibi in d.§.nunc.de tẽpo.omnino ipsum vide & melius & istam partem teneo, quia in criminalibus proceditur ad instar ciuilium.l.absentem.ff.de pœnis.licet Bald. videatur innuere contra in auth. qui semel. in ij.col.C. quomodo & qñ iudex. & in d. l.de die. & in d.l.j.C. de requiren.reis.& in d.auth.iubemus.& in l.si ea. in penult. col. C.qui accusa.in illa.q.quã ponit de statuto quo cauetur ꝙ contumax ponatur in bãno in quo eis assignetur terminus octo dierũ, intra quem si non comparuerit habeatur ꝓ cõfesso & ibi voluit ꝙ ille terminus non possit nec argueri nec minui, dicas ꝙ ideo hoc est quia ibi pœna imponitur à iure sub certa forma debet forma specifice seruari per gl.quam alleg.valde not. in c.j. de milite vas.qui contumax est.iuncto illo tex.in verbo,tertiam vacationem.Et adde gl.valde nota.in cle.j.de vi.& ho. clerico. in verbo,tertio.& no.Ioã.And.in rub. de confes. in additio.Spec. & Bal.in l. non sunt liberi. ff.de statu ho.& Ant.de Bu.in c.tuæ.extra de cle.non resid.& Bal.in l.ij.C.quomodo & qñ iudex.Papa vero & princeps indist n ẽte omnes dilationes legales augere & minuere potest. tex est notabilis secundũ Pet. de - nch.ibi & Imo.in cap.ex ore.extra de his q̃ fiunt à ma. parte cap. iudex vero dilationem legalem i totum tollere nõ potest. gl.est nota in l. quod iussit.ff.de re iudic.in fi.in gl.magna.& voluit Spe. in tit. de citatione.§.nunc de temporum.versi.fi.sed miror quod do.Ang.hic non viderit. & glo. in terminis.in l.ij.C. de exhiben. reis. & text. ibi qui loquitur taxatiue:nam text. dicit ibi nõ minus xxx.dierum spacium dari debet & ibi glo. dicit maius tempus poterit statui per iudicem, sed sic illa dilatio legalis poterit augeri sed minui illud tempus, gl. tacite videtur velle quod non, & forte illa gl. tenuit quia tex.ibi taxatiue videtur loqui, sed considera ꝙ indiuiduum huius quæstionis dependet ab ista an dilatio legalis quæ ministerio iudicis assignat poss t mutari licet lex d cat non minus tempori assignari possit quam.x.vel.xx. vel.xxx. dierum, & licet Bar.in d.auth.offeratur.videatur sentire quod non isto casu vt videtur velle ibi glo. in d.l.2.C.de exhiben. reis. & est in terminis nostris tñ contraria opi. verior est de iure quia Iaco. But. tenet contrarium in d.l. ad peremptoriũ. quod imo ex causa potest mutari etiam isto casu.& Cy.in d.l.j.C. de dilatio.& not. Bar.in d.auth.qui semel.post medium.& gl.iuncto tex in §. omnes.in authen.de litig.& do.Ant.de But.in c.ij.extra de dila.& probatur in d. l. ad peremptoriũ. cum l.seq.ff.de iudic. in verbo, non minus. iuncta.l.nunquam.ff.de iudic.

9 *Criminalibus in causis maxime nuncius nõ potest aliquem citare nisi de mandato iudicis.*

10 *Commissio iudicis de citando si nõ appareat apparente tamen in actis quod nuncius retulit se citasse de mandato iudicis, præsumetur precessisse mandatum.*

9 Ang. † Et bene not. quod in processu nostro iudex commisit. Et quo nota. quod nuncius aliquẽ maxime in criminali citare non potest, nisi hic procedat de iudicis præcedenti mandato, vt l.fi.& ibi Cy.C.de requi.reis. Licet Inn.in c. quoniam contra de prob.voluerit sufficere commissionem generalẽ.& istud dictũ Cyn.est verius, vt est casus in l.cum cle.ibi memorati. C. de episco.& cle.& l.omnes.eo.titu.ibi ex eius qui regit prouinciam,& pro hoc quod no.Bar. in l.fi.C.de iur.do.impe.licet Bar. aliter distinxerit saluando vtranque opi. in l.si qñ. C.de testi.ita dicit Lud.in l.sciendũ.de ver-
10 bo.oblig †Quid aũt si non apparet de cõmissione iudicis facta. respondeo si in actis postea in relatione nuncii dicatur talis nuncius retulit se citasse ex cõmissione sibi per
a dominum iudicem factam prſumitur a ꝓcessisse commissionem,ita dicit Cy. & Bal. in d.l.fi.& facit ꝙ not Bal.in l.cum clericis. C.de epis. & clericis secus autem si de præambula commissione non apparet vel etiã in relatione nuncii,vt d.l.fi.

ADDITIO.

a Præsumitur præcessisse. Adde tu Franc.de Are.in consi.xxxiij.vbi dicit ꝙ communis opi.est in cõtrarium de quo per Ro.in consi.ccccxcvij.& Abba.in consi.xlij.in j. vol. & an si non apparet de relatione nuncij.tñ si citati comparent præsumuntur omnia solenniter acta vide Franc. de Are. in cons.xxx. & quid si non apparet de nomine nuncij in relatione vide Ro.in consi.cclxvj. Bes.

Augusti. Tu autem in hac materia an præsumatur quòd commissio iudicis ꝓcesserit nuncio de citando aliquem quod ista est maxima difficultas quam disputauit Ro. in l. sciendum. ff. de verbo. obliga. & Guido. de Suza. in l. ad peremptorium. ff. de iudi. d. Ant. de But. & docto. in c. j. extra de iud. Et solet allegari quod Barto. posuit istam materiam in d. l. sciendum. licet i sua lectura hoc non habet, & Bald. in l. j. ff. de in ius vocan. Innocen. Ioan. Andr. & doct. in c. quoniam contra extra de probatio. & Tancred in opere suo in materia citationũ. in x. q. & Barto. in l. j. §. cura. ff. de offi. præfe. vrb. & Barto. in extrauagan. ad reprimẽdum in verb. per nuncium. & Bal. in l. consentaneum. in viij. notab li. C. quomodo & quando iudex. Et Sali. in l. tres denũciationes. eod. titu. & Imo. in d. c. j. extra de iudi. Adde Ioan. And. in addi. Spec. in titu. de citatione. §. sequitur versic. vnum autem & Imo. & d. Ant. de But. in d. c. cum parati. extra de appella. qui dicunt quod imo cõmissio iudicis facta de citãdo debet in actis scribi quod est contra multas curias in quibus non scribitur nisi relatio nuncij se citasse de mandato iudicis non commissio iudicis, & ideo illi ꝓcessus corruũt. Dicit tñ ibi Imol. forte processus illi sublistenta... ẽtur si cõsuetudo illa diutius esset obseruata quod commissio iudicis in actis non scriberetur, sed si non apparet de consuetudine, dicit Imo. ꝙ processus corruunt. & vide Sali. in l. absentem in vj. col C. de accusatio. & Abb. in d. c. quoniam contra. Sed no. ꝙ Io. And. in d. c. quoniam contra. refert ibi Abb. dicunt ꝙ communis est obseruãtia vt tales cõmissiones de citando nuncijs factæ non scribãtur. Frustra ergo disputamus de ista materia. Ego vltra omnes docto. scripsi amplissime post Modernos in repe. mea. l. sciendum. ff. de verb. obli. ibi vide vbi multa alle. & adduxi aliquas limitationes, dic vt ibi.

81 *Iudex an possit facere citari in alieno territorio subditum suum existentem in territorio alieno.*

81 Angel. † Quero an iudex possit facere citari subditũ suum qui nunc est in alieno territorio in dicto alieno territorio. Respõdeo aut sunt plures præsides diuersarũ prouinciarum sub vno dominio vel regimine tunc vnus potest facere citari in alieno territorio verbo tantum, vt l. omnes. §. apparitor. C. de epis. & cle. aut sunt sub diuersis dominijs: & tunc non potest facere citarĩ verbo i dicto alieno territorio sed debet requirere iudicem illius territorij quòd citet illum vt coram se compareat &c vt d. cap. pastora. de re iu. facit. l. cum vnus. §. penult. ff. de bo. auth. iud. poss. Vel etiam potest dici quòd aut quis citare vult in territorio illius cui iudex citans subest vt iudex aretinus citari vult subsidium suum in ciuitate Florentiæ cui subest & tunc non nõ potest propter reuerentiam, vt d. clemen. pastoral s, alias si nõ subest potest vt dicto. §. apparitor. ita dicit Bar. in l. j. §. j. ff. de requiren. re. vide Cyn. & alios in d. §. apparitor.

Augusti. Tu aũt in hac materia adde a Cy. Sali. & Paul. de Ca. in l. fi. ff. de iurisd. omn. iud. & per Ioã. Cal in rep. c. de illis in ix q extra de rap. per Bart. in extrauag. ad reprimendum in verbo per edictũ. per Cy. Bar. Bal. Salic. & doct. in l. omnes. §. apparitor. C. de episc. & cle. & ꝑ Io. And. & alios in c. romana. §. contrahentes. de fo. compe. in vj. in nouella. per Specu in tit. de compo. iudi. adi. §. j. versic. sed quoniam iudex. per Pau. de Eleaza. in cle. pastoralis. extra de re iudica per do. Ant. de But. in c. fi. de foro cõpe. circa. j. col. per Ange. in sua disputatione quæ incip. Bononieñ. in ij. q. prĩnc. & in repetitione. l. si vacantia. post medium. C. de bo. vacan. lib. x. per Bal. in l. testa. qui C. de test. qui singulariter limitat istam materiã. Aliquid per Bal. in l. inquirendi. C. de ser. fugiti. & per Bal. in l. pen. in xv. col C. de exe cu. rei iudic. per Bal. in l. in tempus. ff. de hære. institue. Et omnino in hac materia vidẽda sunt dicta Ang. in dicta quæstione sua q̃ incip. Bononiẽsis qui ponit regulam nullã citationẽ fieri posse extra territorium, & ponit sex fallentias, & certe multum mirabiliter & magistraliter loquitur.

ADDITIO.

a ¶ Et Paul. de Cas. adde in vltra ea quæ habentur in d. l. fi. Oldr. in consi. lxxxvij. Franc. de Are in cõs. lviij & consi. cxxxv. & ibi an iudex delictũ possit citare extra territorium. Et quomodo debeat citari subditus extra territoriũ. vide plene do. Bar. S. z. in consi. clxvij. col. vj. vers. preterea. Et ponit etiã. d. Matia. Soc. in rub. de dila.

Citatio

12 *Citatio ad domum facta an sufficiat & arctet citatum.*

12 ANGE. † Quæro an sufficiat citari ad domũ. Respõdeo ꝙ sic, qa sufficit citari personaliter vel alibi ex quo verisimile est ꝙ in sui notitiam veniat & sic ad domũ. ita dicit Bart. in d. l. inter accusatorem versic. sed quæro vbi debet citari &c. ff. de publ. iu. & ibi etiã Imo. & vide Salice. in l. absentem. C. de accu. addas quæ dicam infra in gloss. in verbo, qui iudex videns ꝙ inquisiti non cõparent &c. in versi. quando autem fit ꝓcessus contra absentem &c.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia aduertas, quia dubito de ista conclusione per ea q̃ latissime v'tra doc. & maxime Moder
b nos scripsi in l. iiij. §. prætor [b] ait. ff. de damno infe. vbi docto. examinant istũ passum an cit. t. o facta ad domum arctet citatum, & licet Ro. late ibi scribat & Moderniores latissime, tñ multa & infinita ego allegaui ibi quæ penitus sunt incognita ipsis & inter alia ego adduxi illam pulchram doctrinã Petr. de Anch. in hac materia quam posui in cle. j extra de iudiciis, in vltimo notabili qui limitando doct. omnes qui dixerunt ꝙ verum est ꝙ citatio facta ad domum arctat citatum, hoc verũ in his quæ sunt leuis præiudicii. secus si sunt maximi vel magni præiudicii, & ita respondit ad dicta gl. & doct. & allegat Inno. hoc voluisse in c. fina. extra de eo qui mitti. in posses. causa rei seruandę sed causæ criminales sunt magni p̃iudicii, vt habetur in l. imperium. & in l. magistratibus. ff. de iurisd. omn. iudi. cum simili. ergo videtur falsa conclusio Bart. hic, sed omnimo vide quæ dixi in d. §. prætor. ait. quõ ista possent saluari in his quæ sunt magni præiudicij, quia ibi multa allegaui.

b §. prætor. Adde & vide tu Alex. in d. §. prætor. Ro. in consi. ccccliij. a lib. in consi lxxxiiij. in j. vol. Raph. Cu. in consi. cxlvj. & Fulgo. in consi. lxxvj. & Alexand. de Imo. in consi. xj. in tertio volumi. Ber.

13 *Citatione verbali an quis dicatur præuenisse iurisdictionem.*

14 *Iudex unus præuenit in citatione verbali alius in reali quia capit reum personaliter quis eorum dicitur præuenisse.*

15 *Iudex originis præuenit in citando & iudex delicti in sententiando quis erit potior.*

13 ANGE. † Quæro an ex citatione verbali dicatur officialis præuenisse & præoccupasse iurisdictionẽ alterius officialis. istã q̃stionẽ ponit Bar. in l sepulchri. ff. de sepul. viola. q in effectu dicit ꝙ ꝑ citationẽ dicit
c præoccupasse [c] iurisdictionem, vt l. si postea quã. ff. de iudi. & iudex qñ per processum secundi iudicis impediretur procedere posset suam iurisdctionẽ defendere etiam pœnali iudicio, vt l. j. ff. si quis ius dicen. nõ obtempe. Item interdicto vti possidetis, vt not. Barto. in l. fin. ff. vti posside. Si autem non impediretur, vt puta iudex loci delicti procedit & iudex originis non prohibetur procedere cum hodie nõ habeat locum remissio, ita no. Barto. in d. l. sepulchri. hic vl-
14 timo loco dicta cessarent. † Quid autem si vnus iudex in citatione verbali alius in rea
d li, qa cœpit eum personaliter [d] propter delictum Istam quæstionẽ vidi de facto in ciuitate mea Aretii. vbi sunt duo officiales eãdem iurisdictionem habentes, & ista quęst. potest determinari per no. per Bald. in l. postea quã & per not. per Bal. in l. ij. ff. de custo. reo. & in l. 2. ff. de pœ. & per Bal. in l. i. C. vbi de cri. agi. oport. & not. Barto. in l. domicianus. ff. ad Turpi. facit quod not Ioan. Andr. in cap. i. de obli. ad ratio. & quod no. Bald. in addi. Specul. titu. de contuma. §. sequitur. versi. sed pone. & quod no. Bald. in authen. sed nouo iure. C. de ser. fugi. ver. poue quod in ciuitate Perusii. Et finaliter tenerem ꝙ potentior sit citatio realis quam verbalis, & sic iste iudex præferatur in processu qui cepit malefactorme illi iudici qui præuenit in citando reũ citatione verbali ꝑ ꝓdicta, & maxime qa ipse ad suũ libitũ põt suã sñiam executioni mãdare ꝙ nõ põt ille q tm̃ verbaliter citauit, & ẽt cũ hodie nõ habeat locũ remissio in criminalibus. vt supra dixi. Igit facta executione secundi iudicis necessario sequitur quod sententia primi iudicis erit frustratoria, & opponi poterit exceptio rei iudicatæ cũ paruerit primæ sñiæ ne bis de eodẽ delicto q̃rit, vt l. vt nõ pñt. ff. nau. caup. stab. & arg. no per Bar. i d. l. sepulchri. omnino vide quæ ibi per eum scribuntur, quia quis potest de eodem delicto dampari & in loco duci & in loco originis. Et imputet sibi reus qui in vno loco nõ cõparuit & paruit sniæ, alias autem si nõ cõ-

pareret in loco originis & nō paruisset sententiæ iudicis loci delicti nō est audiēdus, vt l.euidenter.ff.de excep.rei iudi. quod nota,quia semel habui de facto Nursiæ De supradicta autem materia,vide etiam Bar. in
15 l.pluribus.ff.de leg. . † Quid aūt si iudex originis præuenit in citādo & iudex delicti sententiando quis erit potior. Istam q.Cy. in simili format Dy.Bal.& Ray.i d.l si pluribus.ff.de leg.j.& ibi Imo. qui voluit quod ille qui primo pceſſum inchoauit sit prior per d.l.si pluribus & per l.j.ff.de offi. cōsu. Secundo quia inquirens succedit in locum accusatoris,vt no.Bar.in l.ij.§.si publ.co.ff. de adul.sed ī accusatione præfertur qui primo præuenit,vt l.qui crimen. cum ibi not. C.de accu.igitur & iudex inquirens. Preterea qñ secūdum iudicium ita se habet ad primum ꝙ lata absolutaria in primo,opponetur in secundo exceptio rei iudica. tunc vlterius procedere nō potest, vt l.fundum. & l.fundi & ibi Bar. ff.de excep. rei iud.ca. Sed in casu nostro sententia absolutoria in primo impediret secundum processum, ergo obstante pendentia primi processus nō poterit procedi in secundo.Et hoc etiā habet locum quo ad confiscationem bonorū, quia ille præfertur qui primo incœpit inquirere quod not.

a Præoccupasse. Adde Rom.in consi.ccccxij.vbi dicit quod qñ citatio est illegitima iurisdi.non est præoccupata.Ber.

b Personaliter.Adde ad omnia hęc quæ ponit Bal. in consi.ccccxviij.incip.quidam Cagnus de Fresno.in ij.vol.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde ꝙ prima conclusio supra tacta vr̄ cōtra tex.in l.non videtur.ff.de iudi. vbi habetur quod sola citatio non confert iurisdictionē. Sed responde vt eleganter dixit Bartol.in l. vbi cœptum.ff.de iudi.ꝙ verum est quod à citatione non dicitur esse cœptum quando nō coram suo iudice conuenitur vel coram eo quē posset declinare . & ita loquitur dicta lex non videtur. Secus si quis cōuenire tur qui haberet plures iudices habētes eandem iurisdictionem & parem vt puta in casu nostro,quia potestas & capitaneus sunt iudices in ciuitate Perusij vel Senis , nā tūc ille qui præuenit per citationem ille erit iudex per d.l si quis postea.ff.de iudi. vbi notanter dixit Ang.allegando singulare verbum Archi.in c.non est.iii.q.vj.ꝙ in isto casu non requiritur ꝙ talis citatio sit peremptoria,quod no.Item an per capturam personæ dicatur præuenta iurisdictio Adde quæ dixit Ang.in l.si quis postea.ff.de iu quod sicut per citationem iurisdictio præuenitur ita per capturam,nā illa citatio fortior est. Vnde capto malefactore per potestatē pro vno delicto ante processum inchoatum præuenta dicit iurisdictio capitanei.ita vt amodo cognoscere capitaneus non possit de eodem & alleg.Ioan.And.hoc voluisse in d c. j.de ob.ad ratio.i.secus si potestas solum libellum accusationis seu inquisitionis posuerit in actis,per no.per gloss.in l.ff. de in ius vocan. Aduertas tñ quod præfati doct.non decidunt id quod decidit d.Angel.hic scilicet,vt si capitaneus primo citauit verbaliter alter scilicet potestas citauit realiter , & sic venit ad capturā post citationē incōtinenti capitanei quod p capturā dicatur pūeta iurisdictio capitanei, quia dubito de ista decisione d.Ang.hic quia doc.oēs maxime Pa. de Ca.i d.l.si quis.postea dicūt quod sicut per citationē verbal. pūenit iurisdictio ita per capturā.Et ita dicit do.Ang.ibi sed non decidūt id quod decidit d.Ang.hic imo dicta p Io.And in d.c.i de obli.ad ratio. non decidūt id ad qđ d.Ang.ipsum alleg.vt pulchre poteris videre ex dictis Ang. in d.l.si qs postea.Vnde tex. dicūt qđ p io ā citatjonem perpetuat & pūenitur iurisdictio d.l. si quis postea.sed nō reperio tex. qui dicant qđ captura isto casu fortior sit quā prima citatio.Et de materia pūentionis vide omnino Pe.de Anch. in c.significasti extra de foro cōpet.& ideo dixit Bal in l.senatus ad fi.C.qui accu.quod captura personæ dr̄ citatio. & ille dr̄ pūenisse alterū per capturā sicut fit per citationē sed nō dixit Bal. i l. j. id quod ille doc.voluit determinare.Inquātum autem do.Ange.tetigit hic aliam quæstio.si vnus iudex præuenit in citando alter in sententiando . Adde quæ late dixi post doct.Moder.vbi multa fuerunt allega. in l. si pluribus.ff.de lege.j.

SVMMARIVM.

1 *Nuncius potest esse etiam infamis.*

2 *Nunc & si ex forma statuti debent eligi in concilio generali tunc iudex non posset à se nūcium eligere.*

Pet.

PETRO publico & iurato nuncio.]

Dicta die.

Quod Petrus nuncius publicus retulit se dictos inquisitos & quélibet eorum, quoniam ipsos personaliter reperire nō potuit citasse domi eorum & cuiuscunq; ipsorū solitæ habitationis &c.& omnia alia fecisse & dixisse quæ habuit à dicto.d. iudice in commissione & mandatis.

Die xxvij.dicti mensis.

1 †Quilibet etiam infamis a potest esse nun-
2 cius, licet sit publicum officium tñ datur vilissimis personis, facit.l. nec infames.C. de decur.lib.x. Et debet à principio iurasse qñ officium acceptauit, & de iuramento suo appareret in actis, vt l. hac edictali.§.illud.C.de secun.nup. Si tñ non iuraret vel non appareret de iuramento & officium exercet, satis est, vt in auth. decernimus.C.
2 de arbi. † Secundo aduertas ꝙ si ex forma statuti debent esse delicti in concilio generali, tunc iudex à se non posset nunciū eligere, quia forma non esset seruata alias secus vt l.j.C.de spor. Sed si de sua electione non apparet, tñ sit in quasi possessione sui officii satis est, vt l barbarius.ff. de offic præsi.

ADDITIO.

a Etiam infamis Et adde tu ꝙ hoc nō habet locum in curia Romana quia ibi infamis nōꝰ poterit esse nuncius ita Bal.in l.sed & miles §. ignominiæ.ff. de excus.tut. & adde an nūcio iurato credi debeat vide per Card. Alex.in c.cū parati.extra de a pp. Paul.de Ca.in cōsi.cclxxvj. in prima stampa. & in consi lij.Roma.in consi.ccccxcvij. & Alexā. de Imo.in consi.cxxiij.in ij.vol.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ omnia ista sunt dicta Bar.in extrauag.ad reprimen. in verbo, per nuncium. Sed dubito de prima cōclusio.quā posuit Bar.ibi.& refert d.Ange. scilicet ꝙ infames & personę vilissimæ possunt esse nuncij per ea quæ dixi Ioā. And. in addi.Spe.in tit.de teste.§.j. vers.ité quod est seruus.qui refert & sequitur Guil.de Suza.in l.illicitas.§.illicita.ff.de offi.p̄si. ꝙ seruus non potest esse nuncius cum non possit esse testis, & tales nuncii sunt plusquam testes, quia eis solis creditur vt infra dicetur ergo doctrina Barto. est falsa quod vni vilissimo credatur, & licet Barto. in dicta extrauaganti velit respondere huic motiuo tamen mihi non plene satisfacit.

3 *Citatus in suo territorio etiam sine literis & alia fide debet nuncio credere alias est contumax.*

4 *Nuncius iuratus & deputatus seruire potestatē si fuerit uocatus ab inferiore puta à Barisello, citatio ualebit.*

5 *Nuncio dicenti se aliquem citasse an credi iure debeat.*

6 *Mandato iudicis apparente si non constet quòd citans sit nuncius, & si ultra id quod sibi commissum est referat & si dicat se habere missionem iudicis, an sibi credatur.*

3 ANGE. † Tertio citatus in suo territorio etiam sine literis & alia fide debet nuncio ī citando credere, alias est contumax, vt ī authen.de colla.§.eos. Et iudex etiam vni nūcio referenti solet credere in sibi commissis.C.de epis.& cle.l.omnes.§. sinautem apparitor. Ista sunt verba Bar.in extrauag.ad reprimē.in verbo.per nuncium.& vide om
4 nino Bar.in l.j.§.j.ff.de offi.præfe. vrb.†Et tu iudex bene aduertas ꝙ licet sit nuncius iuratus & deputatus ad seruiendum vni curiæ vnius officialis superioris, vt puta potestatis, poterit tñ iudex inferior, vt Barisellus vel executor committere tali nuncio superioris officialis, & citatio facta per dictū nuncium superioris officialis ad instantiam minoris officialis valet, ita dicit Barto. in d. verbo, per nuncium, quod tene menti. Sed postq̄ supradicta scripsi melius cogitans &
5 plura vidés dicendū est †an credat nuncio dicenti se aliquem citasse, & dicendū est ꝙ de iure credi debet, vt not. Bar.in l.j §.cura carnis.ff.de offi.præfe.vrb.& in d.extrauagan. in d.verbo, per nunciū. Si aūt dicat se citasse Caium qui Caius dicat cōtrariū cū iuramēto.Ioā.And.ponit in c.cū parati. de appel. & Salice.in l.tres denunciationes.C. quomo.& qñ iudex. & dicunt ꝙ est in arbitrio iudi:cui magis debeat credi, an nuncio vel citato consyderata facti qualitate & personarum cōditione. Et pro ista parte multum facit ꝙ no. Cy.in l.si quis decurio.in fi. C.de fal.Bar.autem in d.verbo, per nunciū dicit secundum Spe.ꝙ cautela esset semper mittere duos nuncios vt in ore duorū vel

trium stet omne verbum, vt in c. i nomine
6 domini.de testi.† Quid aût si constat de mãdato iudicis sed nõ constat quòd citans sit nũcius, & si vltra id quod est sibi cõmissum in sui relatione dicat ei & referat an sibi credatur. Itẽ an ei credat si dicat se habere cõmissionem iudicis. Et generaliter materiã nuncij vide latius explicatam quã per aliquem alium per Imo.in l.ex cõsensu.§.j.ff. de appel.in versic. circa primum est videndũ &c.vsq; ad versi. restat nunc videre. Et adde quæ dixi super glo.præced. in versi.Et no.bene quod in processu nostro &c. cum vers.se.Et de materia nuncij vide Bar.& Sali.in d.l.tres.& Ang.& Bal.in l.cõsentaneũ. C.eo.& Bal.in l.neminẽ C. de requirẽ. re. & Cano.in c.qm̃ contra.de probat. Et vide etiam quæ ego scripsi in d.l.ex consensu.§.fi.& l.si finita.§.iulianus.ff. de dam. infe.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ea q̃ dixit Ang.in l.si vacãtia.C.de bo.vac. lib.x.in j.col.q dixit ꝙ ex illo tex. põt sumi nuncius vel ẽt merus executor teneat iure alias nõ est sibi credendũ per l. rẽ nõ nouã. C.de iud.§.patroni.& ꝑ glo.in c.cũ parati. & per gl.in c.prudẽtia.extra de offi.dele.& facit tex.in l.iurisiurãdi.C. de test.& l cõparationes.C.de fide instru. & in auth.iusiurãdi.qđ pest ab his. col.3. & dicit Angel.ꝙ his nũcius credit i his q̃ spectãt ad eorũ officiũ nõ aũt in alijs, vt no.gl in d.c. cũ parati. & l.magis puto.§.illud.ff.de reb. eor. & l.j. §.sane. ff. de offi.præfe.vrb.duntamẽ nuncij portent literas eius ꝙ asserunt se in mãdatis habere d.c.prudẽtia. Subdit tñ quod ille qui facit aliquem citare semper sit cautus vt nuncius sit publicus & iuratus alias merito sibi nõ credit ꝙ portet schedulã cõmissionis suæ ꝑ quo optime facit.ff.de dã. infe.l.j.§.abesse.& ita Perusij de cõsuetudine seruat & dicit esse notãdũ ꝑ executionibus literarũ papaliũ vt nõ eligat sibi priuatos nũcios nisi vigore cõmissionis Nec ob. ff.de arb.l. sed si interpellat.§ j. vbi arbiter citat verbo,absq; epistola.& in auth.de exhib.re.§.si vero.colla.vj. qa i la iura loquũtur solũ qñ citatio cõtinet mãdatũ de parẽdo ita ꝙ illa citatio est modici piudicij, sed si aliud nuncio iungit qđ mandaret parti non crederetur sibi sine literis vt dictũ est. Bal.tñ i l.magis puto.§.ne tñ ff. de reb.eo. dixit ꝑ credit nũcio quando facit aliquid circa naturã sui offi.in modicis, sed in magnis piudicialibus nõ credit.& idẽ Bal.in d.c.cũ parati. dixit ꝙ ẽt magis vr̃ absurdũ ꝙ credat nuncio asserẽti se citasse ẽt si nũcius est vilis & causa sit ardua & absens iurat se nõ fuisse citatũ ꝙ soli nuncio nõ est credẽdum i Gofr.tñ in c.quod sicut.extra de ele. voluit credendũ esse nuncio. & idẽ Inn. i c. qm̃ contra.extra de proba.& Arch in c.venerabilibus.§.idẽ est.de sen.excom.in vj.in hac materia adde gl.in cle.j. de do.& cõtu. & gl.in d.c.prudentia.& gl.in d.c.qm̃ contra.& gl.in c.ꝙ sine.extra de elect.& in c.testes quos iiij.q.ij.& in l.ex consensu.§.fi.ff. de app.& in l pen.& fi.ff.de in integ.resti.& quod notatur in l. consentaneum.C. quomo.& qñ iudex.& Cy.i l.ea q̃.C. de accu. & Bal.in l.j.ff.de in ius voc. aliquid ꝑ Bar. i l.cõgruit.ff.de offi.pſi. Adde Bal. & Ang. in l.diuus.ff.de in integ.rest.& Bal.in l.eum quẽ temere.ff.de iudi.Bal.in c.j.in 4.col.de mili.vas.q cõtumax est.& Bar.in l.stipulatio.§.habet.ff.de ope.no.nunc.Bar.in l.ã diuo pio.§ in venditore ff.de re iudi.plene ꝑ Sali.in l.ea quidẽ.C.de accus. Hosti.i sum. de dolo & cõtu.super rubr.§.qualiter.vers. quid si absens.pulchra verba Bar in l.palatinos.C.de colla.fund.fis. lib.xj.& vide Roma.in consi.suo ccccxcvij.qui ponit aliqualiter materiam istius gloss.

SVMMARIVM.

1 *Citari debet pars quando inquisitioni fit additio vel detractio.*

2 *Copia additionis vel detractionis ita debet mitti ad cameram ex forma statuti sicut copia inquisitionis.*

3 *Additio vel detractio fieri debet ante litem cõtestatam vel ante nomen receptum inter reos*

VI dominus iudex vt supra pro tribunali sedens quia nõ esset cõtra formã statutorũ, vel qa non est verum, quòd cicatrix sit ꝑpetuo remansura,vel qa nõ fuit de nocte.d.verba in inquisitione apposita,videlicet cicatrix, & signũ ꝑpetuo remãsurũ,vel de nocte ademit & detraxit, & hmõdi detractionis copiam ad camerã portare iussit, & imposuit dicto

P.pu-

P.publico nuncio q̃ ad dictam detractionẽ dictos inquisitos, & quẽlibet eorũ solẽniter citet, cum schedula continente d ctam detractionem & ademptionem &c.]

Dicta die.

Quòd P. nuncius retulit se copiam dictæ detractionis camera actorum dimisisse & ẽt dictos inquisitos & quẽlibet eorum cum
1 schedula prædicta se citasse domi.† Primo & ante omnia volo quòd scias quod semper facias citari partem qñ tuæ inquisitioni facis additionẽ vel detractionẽ. & est ra
a tio,quia potest [a] ledi,vt infra dicã.l. de vno quoq;.ff.de re iudi.Ita sentit Bar.in l.in deli ctis.§.si detracta. ff.de noxal. & ibi Floria.
2 † Secundo scias q̃ sicut inquisitionis copia debet mitti ad camerã ex forma statuti. ita etiam copia additionis vel detractionis ita dicit Bart.& Flo.in d.§.si detracta. facit qđ no.gl.& Bar.in l.j.in §.cũ adiicit.ff. de ver.
3 obli.& latius per Bart.in ea.l in §.fi. † Tertio sis cautus tu iudex quod talem additionem siue detractionem facias ante lit. cõtesta.vel ante nomen receptũ inter reos , & ita semper practicaui. Nã sicut in ciuili dẽt fieri additio ante lit.contesta.vt l. qui familiæ.ff.fami herci. & not.doct. in l. edita.C. de eden. ita ẽt in criminali cũ ad eius similitudinẽ procedatur,vt l.absentẽ.ff.de pœnis.quod est verum secundũ Bal.in d.l.edita.versi.sexto principaliter quæritur. si qualitas adiecta vel detracta facit factũ cadere sub alia obligatione & sub alia lege vel statuto. exẽplũ si pro maleficio de die sit pœna pecuniaria , de nocte pœna corporalis , tũc si inquisitio fit sine qualitate de nocte non põt talis qualitas addi. nisi ante lit. cõtesta.si aũt non alterat delictum, nec delicti obligationẽ nec ipsum facit cadere sub alia lege, tunc vsq; ad sñiam exclusiue dẽt fieri detractio vel adiectio, ita etiã sentit Bart. subtiliter intelligenti in l. denunciasse.§. qđ tamen.ff.de adul. in ver. videmus verũ adiectio.exẽplum si statutum punit nobilẽ percutiemtem plebeium in centũ si inquiritur cõtra Titiũ & non dicit nobilem , tunc talis qualitas non põt addi,nisi ante lit.contesta. quia contra Titium est vnum statutum & vna pœna & p se, & contra nobilẽ est aliud statutum esset & alia pœna , qa si facit post litem cõte. additionẽ non est lis conte. sup illo statuto de nobili loquente. Si aũt pœna est pro modo augmẽti, & p vulnere sit pœna centũ , & in nobili pœna duplicet vel de die sit pœna cẽtũ,& in nocte pœna duplicetur tunc manifeste apparet q̃ est idẽ statutũ p modũ augmẽti & additionis, iõ potest fieri additio ante & post lit.cõtes. quod bñ not.& aduertas qualiter statuta loquantur.

ADDITIO.

a **Potest ledi.** Adde de hoc & vide Alex. in cõs. ccviij.in ij.vol.& consi.lx.in iij.lib. Pau. de Ca. in consi. iiij. in primo impressis & adde q̃ etiam quis quando potest ledi est citandus pluries ita d. Mari.Sozi.in consi.xij col.vj. versi. & non solum. & idem do. Bar.Sozi.eius filius in consi.283. col.iij.vers.ij.deducitur.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia, adde q̃ dixit Bal.in l.accusa.C.q accus. in fin. qui dixit q̃ Guli.de Cu.i l.edita.C.de edẽ. dicebat quod in criminali libellus etiã ante lit.cõt.emẽdari nõ põt.& hoc iõ erat cautũ p p inscriptionẽ, qa vinculũ inscriptionis inducit necessitatẽ pseuerationis , & pro hac parte dicebat Bal.bñ facit.l tuta.C. de om. agro deser.vbi no.q̃ desiderium apud acta notatũ nõ põt corrigi,sed dicit Bal. qđ ista sunt cõtra gl.ordi. in l.si maritus.§. si negauerit.ff.de adul.vbi gl.dicit cõtrariũ, qa aut quis vult emẽdare libellum ante lit. contesta.& põt aut post lit.contesta. & non põt, qa res tũc nõ est integra lit.cõt. d.l.edita.et dicit Bal.in d.l.accusatorẽ. idẽ esse in libello inquisitionis q̃ põt emẽdari anteq̃ reus respõdeat,nõ postea,qa nõ est res itegra,& hoc nisi libellus sit ineptus,quia tunc iudex dẽt pronunciare libellũ ineptũ,& nouus libellus est necessarius.ff. de adul. accusaturus,post lit.ergo cõtest.cessat remediũ emẽdationis & est necessariũ remediũ absolutionis. Tẽperat tñ hoc nõ pcedere vbi per statutũ pductio accusationis hẽt vim litis cõte. quia tunc nulla põt fieri emẽdatio vel detractio. quia hoc est impossibile qđ accusator petat absolutionẽ ne error à principio in crimẽ falsi trãseat ex postfacto.Et aduerte quia licet do. Ang.hic fecerit mentionem in hac materia de doctrina Bal. i repe ti.Paduana in viij.q. Tu adde Bal. in repet. Perusina illius l.edita.in x.col. in versic. ex prædictis: collige distinctionẽ qui dixit q̃ si libellus in criminali non continet veritatẽ

in aliqua particula vel in aliqua qualitate, & tunc ante lit. contesta. potest emendari, sed non impune, in ciuili aũt potest emẽda ri impune, nisi quia tenetur in expẽsis, alle. l.quãtuum.ff.ad turpil.& illam l. edita post lit.contesta.vero non licet emendare, quia iam formatum est iudicium & hoc dicit ꝓ cedere super fundantibus iudicium sed super alijs quæ non sunt de esse libellorũ põt libellus emẽdari vsque ad conclusionẽ causæ alleg.d.§.si detracta.quæ omnino not. & vide Moder.in d.l.edita.& Moder. repetẽtes c.qualiter & quando. in xj. q. princi.in lxx.q.prin. ꝙ citatio sequi debet antequam istæ emendationes fiant,ꝙ no. & approbãt de verbo ad verbum omnia dicta d.Angel. hic.& vide Bar.ĩ cõs.suo cxi.inci. accusatio.

4 *Inquisitio facta sine qualitate, si qualitas probatur.quæ condemnatio sequi debet.*

5 *Qualitate probata, quæ non erat posita in inquisitione, potest fieri condemnatio si per confessionem rei apparet de illa qualitate.*

6 *Iudex inquirit de homicidio, in processu vero apparet per probationes non solum de homicidio, sed de furto, an poterit sequi condemnatio de furto.*

4 ANGE. †Quid si sine qualitate inqui-
a ritur & tñ qualitas probatur[a] quę cõdẽnatio debet sequi, vr̃ ꝙ seq. debeat absolutio cũ potestate tñ iterũ inquirẽdi, quia alia res est, vt l.beblius.ad fin.prin.ff.de pac.do.Tñ Bal.in d.versi. sexto principaliter quæritur &c.& in versic.sed quid si est probata talis qualitas &c.dicit ꝙ in accusatione sequitur condẽnatio de simplici maleficio sine qualitate, quia illa qualitas quæ non concludit in processu nihil operatur, vt l.si quis liber tatis.ff.de peti.hære.sed in inquirẽte dicit ꝙ est dubiũ.Sed ego credo idẽ ꝑ suã rationẽ ibi,& in versi. seq. qa iudex inqrẽs nõ facit cõclusionẽ, sed solũ procedit ꝑ formã p̃ambulam, sed in illa qualitate nõ erat p̃ambula fama.Ergo necessario sequitur ꝙ de illa qualitate non debet sequi cõdẽnatio,sed de simplici facto sic.

ADDITIO.

a ¶Probatur. Adde tu quod consi.Bar. allegatum, supra in addi.præced.& infra in addi.seq.est consi.cxvij.& vltra ea.adde do.Alex. in consi.si.in ij.volu.& And.Sicut in consi.xlij.in j.vol.incip. viso processu & testibus.Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia,adde ꝙ reperio Ioã. And.in addi.Spe.in ti.de accusa.& inquisitio.in iiij.parte in fi.rub.tetigit istã difficultatẽ.& expresse decidit contra per optimas rationes,quas vide per eũ: sed casu quo esset vera opi.Bal.in d.l.edita.
5 in d.versic.sexto adde.†Et limita prædicta, non procedere quãdo per suam confessionem appareret de dicta qualitate, quia tũc dico ꝙ super dicta inquisitione potest ferri sententia cõdemnatoria etiã super illa qualitate probata per confessionem,& hoc per doctrinam Ange.quam posuit in l.si vacãtia C.de bo.vacan.in xxiiij.col.in illa quę-
6 stione quæ incip.† Sed quæro iudex inquirit de maleficio puta homicidio in processu uero per probationes apparet reũ esse culpabilem,nedum de homicidio, sed de furto,& adest etiam illa clausula in inquisitione quæ communiter solet apponi super quibus omnibus & singulis connexis & dependentibus & extraneis,nam concludit multum eleganter per bonas rationes, & bona iura quę parum esset mihi hic referre ꝙ iudex ipse nullo modo de furto potest condẽnare ex illa inquisitione formata de homicidio,nisi probatio constaret per confessionẽ super furto,quia tunc secus per text.in c.j. extra de accusa.in vi.quia in confessum nullæ sunt partes iudicis nisi in condemnando. Si ergo in casu isto posset ferri sententia cõdemnatoria, quia furtũ est penitus extraneum ab homicidio propter virtutem confessionis multo fortius quãdo suꝑ illa qualitate non deducta in inquisitione constaret iudici per confessionem rei, quia condemnatoria posset ferri.& hæc no.quia pulchra & facient tibi honorem.& in terminis nostris voluit Bald.in l.& si seuerior.C.de his qui notan.infa.quæ cõclusio an sit vera vel falsa, patebit per ea quę infra dicam in proxima addit.Et de materia per Bar. in consil. suo cxj.incip.accusatio fuit instituta.

7 *Inquisitio si non probatur propter qualitatem appositam à principio, vel ex post adiectam vt si accusatur vel inquiritur,quòd percusit de nocte, & probatur percussio sed non de nocte,an ex illo delicto sequi posit condemnatio.*

8 *Accusatur Titius siue contra eũ inquiritur quòd percussit Caiũ in collum & probatur quòd*

in

in facie, an & quando possit ferri sententia condemnator.a, & dic quòd sic, quando probatur per confessionem.

9 *Factum quando non est variabile propter locū vel tempus, vt in homicidio eiusdem nominis tunc licet non probetur locus vel tempus deductum in accusatione, tamen sequi debet condemnatio.*

10 *Factum vbi probatur per confessionem, licet nō probatur qualitas habens alterare factum tamen condemnatio sequi debet.*

11 *Inquisitione formata non super homicidio, licet adsit illa clausula super quibus omnibus & singulis, si in processu apparet de homicidio, nō potest sequi condemnatio super homicidio nisi hoc cōstaret per confessionē rei.*

12 *Limita versicu. precedentem quòd habet locū in iudice ordinario non delegato.*

13 *Qualitate aliqua apparente de qua nō sit actū à principio, sequi potest condēnatio si de illa qualitate appareat per confessionem.*

14 *Limita quod versi præcedens habet locum quādo confessio est facta principaliter ad hoc nō autem incidenter.*

7 ANGE. †Quid si per adiectionem, vel à principio appositionē dictę qualitatis inquisitio non probatur vt si accusatur vel inquiritur, vel agit quod percussit de nocte vel cū sanguine, & percussio probat, sed nō de nocte vel cū sanguine, vtrum ex illo delicto sequi possit condemnatio. Istam q. format Bart. in l. denunciasse. §. ꝙ tamen. in prin. ff. de adulte. & Bal. in l. ij. C. de proba. & Bar. & Imo. in l. diuus. ff. de re iudi. Bal. in l. j. C. si ex fal. instru. & in l. j. C. de condit. indebi. per Floria. in l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxa. & latissime Sal. in l. ij. C. ad l. Iul. de vi. Guil. de Cun. tenet, quod debet fieri condemnatio, vt l. bouē. §. aliquando. ff. de ædili. edic. sed Bar. contra arg. l. vt fundus. ff. de condi. quam opi. sequitur Sali. per l. si præses. ff. de pœn. sed latius distinguendo dicit, aut quæritur, an sequi possit condemnatio in alia instātia, & remittit ad nota. per se in l. de crimine. ī ij. parte. C. qui accu. nō poss. si ex eadem instantia, & tunc aut adiectio addit seu cumulat nouam delicti dispositionem aut nō. Primo casu debet sequi condēnatio vt l. si adulterium cum incestu. ī principio. ff. de adul. Secundo casu subdistingue, aut qualitas illa quæ nouā speciem nō addit sed ipsum delictum specificat, tunc illa nō probata non pōt sequi cōdemnatio, vt l. ptor, la ij. §. hæc aūt actio. ff. vi bon. rap. aut transmutat in aliā speciē delicti, & tūc idē, vt qñ accusatur. l. Iul. cū armis & non probat arma vt d. l. ij. aut illa qualitas nō transmutat, sed perseuerat, & tunc aut perseuerando solū delictū declarat eius pœnā nō alterando, aut ēt alterat. Primo casu dicas, vt qñ locus vel tēpus adiicit in libello, de quo dic per eū in l. pen. C. de accus. Secundo casu qñ non tantum declarat sed pœnā alterat, & tunc aut alterat in totū illā transmutando vel ampliando, & qualitate non probata non pōt sequi condēnatio. Ratio, quia veritas loci vel temporis facit censeri diuersum delictū, vt l. testium. C. de testib. qñ autem in totum pœnā nō transmutat sed auget, dic ꝙ aut per nomina multiplicatiua, tunc qualitate nō probata tm̄ in simplum fit condēnatio, quia vnū simplum est pœna simplicis delicti probati. Si vero aliter augetur, vt quia pro simplici vulnere sit pœna centū, & cū sanguine sit pœna ducentū, isto casu eadem est ratio qñ per nomina multiplicatiua, secundum Salice. ideo idem ius. Sed de hoc tu dic vt no. Bal. in l. ij. C. de ꝓbatio. Si autem augmētum esset in diuersa specie, vt pro simplici vulnere est pœna cētum, cum sanguine est pęna centum & manus. Et tunc dicit, ꝙ licet sit maius dubium, tamen idem putat. Sed tu dic, vt per Bal. in d. l. ij. & in l. edita. C. de eden. versic. sexto principaliter quæritur. Et vide etiam quod dicam infra circa finem huius gl.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde ꝙ miror ꝙ iste doc. nō viderit Bar. disputasse publice istam materiam in solēni sua disputatione quæ incipit, iure municipali cauetur, vbi terribiliter arguit pro & contra, & tandem soluit, & omnino vide do. Ange. hic in fi. istius gl. ibi, sis cautus tamen tu iudex. quia ista additio quā facio hic supplebit iis quæ dixit do. Ang. hic in fi. istius glo. Et vide Ioan. And. in addi. Specu. in titu. de accu. in iii. col. C. de epis. & cleri. & Bal. in l. contra negantem. C. ad l. Aquili. & Bald. in l. j. C. qui accu. in xviii. col. cum seq. aliquid per Bar. in l. is qui reus. in versicu. venio ad quæstionem. ff. de publi. iudi. & Bal. in l. itē exigitur. ff. de dolo. vbi dicit, ꝙ si accuso ali, quem ꝙ percussit in collo, & probatur de, facie

facie,non tamen fertur sententia condẽnatoria,& allegat Specula.hoc voluisse, adde Ang.i l.is cui.ff.quemadmo.serui. amit.Et
a vide Rom. a in consiliis suis consil. cx. vbi pulchre cõsuluit ĩ hac materia cõsi. clxvii. & Old.in consi.lvii. & consi.ccxiii. & consi. ccxiii.q dicit ꝙ si testis dicit, ꝙ ꝑcusit Titiũ eẽ ꝑ pũctã, alter dicit cũ ense ꝑ tagliũ & nõ ꝑ punctã,qđ nõ est ꝓbatũ delictũ, & testes sunt singulare.& do. Abba. in consi.lxxviii. q dicit,ꝙ si est facta accusatio de insultu cũ armis,vel de percusionẽ cũ sanguinis effusione,& est probatũ de insultu & nõ de armis vel de percussione,sed sine sanguinis effusione nõ põt sequi condemnatio. allegat Bar.in duobus locis ibi vide.Adde tñ ꝙ Alber.de Ro multum copiose in hac materia loquitur,quẽ omnino vide qui multos doctores refert in ii.parte statutorũ.q.xlv.Sed omnino vide pulchra verba Bal.in l. si seuerior. C.de his q notã.infami.in vlti.col. qui in vi.q.ponit in terminis q̃stionẽ nostrã, & facit mentionẽ quomodo Gui.de Cun.per §.pœna grauior.tenet,ꝙ iudex dẽt cõdẽnare scđm quod probatũ est, licet propositũ hoc nõ fuerit,nã in §.pœna grauior ibi fuit proposita actio furti nõ manifesti, tñ quia fuit ꝓbatũ de furto manifesto fuit lata snĩa secundũ probata, sed dicit ibi Bal. ꝙ ille.§. non probat hoc qa ibi fuit generaliter actũ nõ expressa furti qualitate vel specie, ꝙ si esset specialiter actũ duplũ nunquã posset iudex cõdẽnari ad quadruplũ,& dicit ꝙ Iaco.But.& alii docto.tenẽt istã conclusionẽ,
8 & refert quomodo Cy. † & Ia.de Are.hoc tenent in d.l.ii. & refert,quomodo antiqui aduocati hoc tenent in processu accusationis,secus dicebat in inquisitione ꝑꝑ clausulam adiectam, super quibus omnibus & singulis &c.non enim videtur iudex se abstrinxisse,sed diuisim narrasse, & ideo sufficit factũ probari absque qualitate, sed Bal. ibi multum mirabiliter dicit hoc verum esse,si delictum est probatum per confessionem, quia ibi non curamus formam accusandi vel inquirendi,per no ata per Innocẽtium in c.cum super.extra de confessis. & per Innocentium in c per inquisitionem.extra de electionibus, licet qñ probatur per testes, tunc id quod non includitur in accusatione non põt includi in probatione, quia esset impertinens. Vnde ad propositũ factum de quo q̃rimus est iterabile, & ad positionem vnius non sequitur positio alterius.Vnde cum snĩa absolutoria non pariat exceptionem rei iudica.super altero.Sequitur merito ꝙ condemnatoria non põt ferri quia nõ includit in hoc iudicio, nec suꝑ eo fuit lis contestata,vnde plus dicit, ꝙ istæ ꝓbationes in alio iudicio non probant,qa apparent receptæ lite non cõtest.cum alia lege sit actum,& alia lege sit probatum,tandem alleg.no.per Bar.in d.§ quid tñ. recte Bal.dabat mirabilem limitationẽ vt cõfessio sit tãtæ efficaciæ quod si libellus est ineptus, vt processus sit ineptus, tñ probatio facta per confessionẽ operatur hoc quod snĩa cõdemnatoria põt ferri super eo quod non fuerat deductũ à principio,& est maxima limitatio ad dicta Bar.& aliorũ,in locis supra allegatis,& ideo Ang.in d. §.quid tñ. dicebat quod Bar. ibi in hac materia multum elegãter loquebatur sed solũ addebat
9 duas limitationes.† Primo erat quod vbi factũ nõ est variabile ꝑꝑ locum vel tempus, quia nõ est possibile ꝙ sit,nisi vnũ exemplũ in homicidio eiusdẽ nominis ꝙ tũc licet nõ probetur locus deductus vel tempus deductum in accusationẽ, tñ sequi debet condẽnatio, ex quo locus vel tempus non alteret ipsum factum nec pęnam,sicut dicimus qñ non probatur quantitas quæ nõ habeat alte
10 rare subiectum. † Secundo limitabat,ꝙ vbi factum probatur per cõfessionem,licet non probetur qualitas habens alterare factum,tamẽ cõdemnatio sequi debet, & fertur tũc sententia,vt super quodam notorio nam sufficit ad quamcunq; pęnam grauissimam imponendã cõstare de maleficio per confessionem,etiam si processus est inordinatus.alle.Inno.in c.qualiter.lo ij.extra de accu.& ꝙ crimen sit notoriũ per cõfessionem,ponit Inn.in c.statuimus.extra de offi.deleg.& sicut d.Ang.voluit id quod Bal. frater suus in d.l.& si seuerior.Et hanc eandem sententiam affirmauit Ang.in l.vulgaris.ff.de fur.qui dixit not. hunc tex. contra iudices ignorãtes qui deducta percussione faciei condẽnat accusatum de alia percussione in alia parte corporis probata per testes.Vnde super non deducto non potest sequi cõdemnatio saluo, nisi vulnus nõ deductum sit probatum per cõfessionem rei,qa tunc nõ præcedente processu, vt præcedẽ-

se

et quantuncunque inordinate, potest ad cō demnationem deueniri & imponi quæcūq; pœna grauissima, secundum Inn. in c. qualiter & qn. extra de accusa. & hoc est quod voluit Ang. in d. l. si vacantia. C. de bo. vac. in xxiiij. col. ibi, sed quæro iudex inquirit.
11 † vbi voluit, ꝙ si est formata inquisitio nō super homicidio, licet adsit illa clausula, super quibus omnibus & singulis, tñ si in processu apparet de homicidio super homicidio, non pōt sequi cōdēnatoria, n si hoc cō staret per confessionē rei, per c. j. & ij. extra de cōfes. in vj. per hæc patet ꝙ do. Ang. hic in fi. istius gl. in proxi. seq. q. pessime loquit, dū loquit de virtute istius clausulæ, super quibus omnibus & singulis. & hanc sniam vr sequi Ang. in cons. suo ccxv. incip. in Dei nomine & suæ matris, in causa accusationis productæ per Philippū qui multū magnifacit illā doctrinā Inno. & Ioan. And. in d. c. qualiter & qn. ꝙ licet ex processu nō possit sequi cōdēnatoria, licet per cōfessionem constet, ꝙ non fuit à principio deductum. alleg. Bar. hoc voluisse. in l. si cōfessus. ff. de
12 custo. reo. † Tēperat tñ hoc habere locum in iudicibus ordinariis, nō aūt hoc procederet in iudicibus delegatis, quia delegatus ꝑ cōfessionē factā super ꝓcessu inepto nō possset ferre sniam cōdēnatoriā, licet de delicto cōstaret per confessionē, & certe singularis est decisio, & pulchrā rationem ibi vide in dicto cōsi. assignatā per eum, & in terminis nostris ibi qualitas loci & tēporis fuerit deducta in accusatione. Alia qualitas erat ꝓ-
13 bata per confessionē, † & ēt in terminis nostris reperio Bal. multum elegāter locutum esse in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his q̃ not. infa. in vj. col. in vers. iuxta hoc qro: Titius accusatus est de homicidio. ex cuius dictis habemus declarata & limitata dicta Bar. in d. § quid tamen. & ibi affirmat quòd si constat de alia qualitate, q̃ sit actū à principio, nihilominus fertur sententia cōdemnatoria, dūmodo hoc constet per confessionē. & ibi no. Bald. ibi illam glo. in l. ictus fustium. ff. de his qui not. infa. qui dixit, ꝙ illa glos. ibi est in arg. contra confessum vt non requiratur ordinarius ꝓcessus quòd iudex pōt punire confessum, licet ad aliud ageret. & alleg. Arch. hoc voluisse ij q. j. c. multi. & c. in primis. & dicit quòd hoc est glo. ord. iij. q. ii. c. hoc quippe. & ꝑ hoc facit quod pulchre dixit Bal. in l. j. §. ij. in vlt. col. ff. de offi. præfec. vrb. quòd si inquisitio est formata casu quo nō potest formari. & processus est nullus, tñ si confessio sequitur, pōt sentētia condēnatoria sequi. per no. Inno. in d. c. per inquisitionē, dicit tamē quòd talis snia erit interlocutoria non diffinitiua, iuxta nota. in l. ictus fustiū. ff. de his qui no. infa. & illud dictum in d. c. qualiter & quando. sequitur &
14 magnifacit Ang. in l. j. ff. de cōfes. † Limita tamē prædicta dūmodo confessio non incidenter sit facta, sed principaliter ad hoc, vt limitat Ant. de But. in d. qualiter & quādo. & voluit Par. in d. l. i. & casum pone, vt voluit Bal. in l. mercalē. C. de cōdi. ob tur. cau. Aliā limitatonē posuit Ant. de But. in d. c. Pisanis. quia si quis excipiēdo confiteretur non posse dānari ex illa confessione, vt ibi ampliat & limitat istā materiā. ibi vide. Idē facit Sal. in l. ii. C. de custod. reo qui limitat prædicta. Itē limita nisi ista confessio esset facta corā iudice incōpetenti, quia clericus corā laico confitetur, multa allegata vide ꝑ Angel. in l. i. ff. de confes. Adde tamen quòd Bal. in l. qm̄ ff. de his qui no. infa. dicit quòd istud dictum Inn. non est ita expeditū, imo gloss. nostræ referunt se ad libellum si confessio continet plus quàm libellus, & ideo Angel. multum eleganter in consiliis suis consi. clxxvii. incip. in Dei nomine & suæ matris, visis actis prædictis multum eleganter loquitur in hac materia melius q̃ alius. & ibi tenet quòd si confessio continet plus q̃ inquisitio vel accusatio, non potest sequi sententia condemnatoria propter confessionē & multa peregrina allegat, & dicit quòd Inno. in c. per inquisitionem. de electione. videtur aliter loqui, quàm loquatur. in d. cap. qualiter & quando. quia si in cap. qualiter & quando. dicit, quòd ex tali confessione potest sequi sententia condēnatoria, intelligit, quòd pœna extraordinaria punitur non autem ordinaria, & ita refert in consi. suo ccxv. & vide Angel. in l. i. C. de confes. & dicit in consi. clxxii. quod semel in syndicatu defendit quendam potestatē, qui per confessionē factā super inepta inquisitione voluit condemnare reum in hac materia. bene faciunt not. per Bal. in l. ii. C. de re iudica. Bald. in l. presbyteri. C. de episcop. & cler. multa peregrina scripsi in ista materia in additionibus meis in l. n. solum. §. sciēdum.

dum.ff.de ope.noui nun.vbi multa dixi,an autem super ista confessione sit ferenda sententia vel nõ, collige ex dictis Ang.in l.debitoribus.ff.de re iud.& Cy.in l.j.C.de cõfess.in ij.q.& do.Anto & Imol.in c.examinata.de iudi.& Ang.in p̃fato consi. clxxvij. & Bal.in l.ij.§ j.ff.de offi præfec.vrb.in vlt. colum.de hac materia late per Bart.in cõsi. suo cxj.incip. accusatio fuit instituta.

ADDITIO.

a ¶ Et vide Ro. Adde tu prædictis d.Alexand.in consi.cxxj.in fi.in j.vol.& in consi.lxj. in quarto vol Cepol.in consi lxiij.& Paul.de Cast.in cons. ccvij & ꝙ quando aliqua qualitas adiiciatur alicui rei vel facto,quod debeat simul cnm facto probari,late per Alex.in consi.cxix.col.iij. in princ. j.vol.& in cons.iij.col.ij. in ij.vol. & ibi ꝙ si nõ allegetur ante lit. contesta. quod non potest postea probari.

15 *Inquisitione non probata per appositionem uel additionem alicuius qualitatis si secuta est absolutoria, an sine dicta qualitate iterum possit inquiri.*

16 *Qualitate nullo modo probata in prima inquisitione an propter illam qualitatem iterum possit inquiri.*

17 *Qualitas propter quam cõdemnationis effectus est diuersus est detrahenda per iudicem pẽdente iudcio, cum iudex illam probare non potest.*

15 ANGE. † Quæro quid si per additionẽ vel à principio per appositionẽ dictæ qualitatis inquisitio non probatur, & per consequens secuta est absolutoria, an sine dicta qualitate iterum possit inquiri. Dicit Bar.in §.quid tamen vers.quæro quid si absolutoria, ꝙ si est absolutoria super non facto, & iterũ non requiritur vt l.egi.ff.de excep.rei iud.aut propter illã qualitatẽ tantũ nõ probatã secuta est absolutoria, quia non probatur ꝙ sit nobilis, tunc ex delicto suo iterum conueniri põt,vt l.habebat.ff.de instit. Sed non potest iterum conueniri si conuenitur ex alieno delicto,vt d.§.si detracta. Et subdit Bart.ꝙ in hoc pulchra est etiã difficultas.

16 †Quid si in prima inquisitione qualitas nullo modo sit probata.an propter illã qualitatẽ iterum possit inquiri.Bart.in d.§. quid tamen.in fi.dicit, ꝙ aut fuit in prima cõdẽnatus vel absolutus, si absolutus, tũc si talis adiectio q̃ de nouo fit, alterat delictum & tunc potest, vt l.cum quæritur. de excep.rei iudi. aut non alterat delictum sed condemnationẽ, & tunc aut lata fuit super facto, & iterum non potest inquiri, secus si super iure,quia illa qualitas erat necessaria, vt d.l.habebat. Si vero secuta sit condẽnatoria,tunc Bar.in d.l.senatus.ff de accus.dicit ꝙ iterũ põt inquiri & inquiretur super toto delicto cũ adiectione dictæ qualitatis, vt l.itẽ quæritur in fugitiuo.ff.de ædil.edic. & l.Iulianus.§ j.ff.de verb.obl. Sed Flor.in l.ita vulneratus.ff.ad l.Aquil.tenet opi.Spe. contra Bar per d.l pretor edixit.§.j.licet illi legi Bar singulariter respõdeat in d.l.senatus.itẽ dicit ꝙ est casus contra Bar. quòd amplius de ipsa qualitate nõ potest inquiri, vt l.sepulchri violati.ff.de sepul.viol.Itẽ allegat l.senatus. secundũ primũ exẽplum gl. & probat. Pone ꝙ pro simplici vulnere sit imposita pœna irreiterabilis, vt ꝙ auricula amputetur, cũ qualitate debet esse minus. Certe inconueniens esset ꝙ etiã posset inquiri cum qualitate, cũ auricula restitui nõ posse,vt l.si quis prouocatione.C.de appel. nec obst.iura Bar.quæ loquuntur, quando agitur ciuiliter ad rei familiaris prosecutionẽ. Et hoc verũ est nisi sit qualitas loci vel tẽporis, quia illa non est qualitas quæ alteret maleficium, vt not.Bart.in d.§.quid tñ. vbi dicit,quòd si qualitas non probata facit cessare accusationẽ propositam vel inquisitionem, ꝙ tunc non possit inquiri, vt d.l. præter.§.docere.ff.vi bon.rapt.Si vero alterat solum factum,& facit videri delictum aliud vt qualitas loci vel tẽporis & tũc idẽ. vt d.§.quid tamen. secus si factũ vel delictũ non alterat, & tunc ex eodẽ processu põt

17 sequi condẽnatio. † Sis tamẽ cautus quòd si cõdemnationis effectus est diuersus propter illã qualitatẽ, tunc cum tu iudex non possis probare dictã qualitatem ipsam pendente iudicio,detrahas [a] aliàs sequi nõ posset condemnatio, vt d.§.si detracta. de quo vide ibi per Floria.& Bartol.in l.diuus.ff.de re iudicata.videtur in ciuili aliter loqui, dic vt not. Cyn. in l. secunda. C. de probatio. vbi alleg.quoddam consi Iaco.de Aret. qui multas rationes tenet ꝙ omni casu debet sequi absolutoria in totum. Sed Bald.dicit ibi,ꝙ de consuetudine non seruatur, & est ratio, quia de consuetudine etiam accusator non tantum vnam legem sed omnẽ intentat, dum dicit peto eum puniri secundũ formam

formā iuris & statutorū,qui libellus procedit de consuetudine,vt no.gl.in l.senatus.in inquirente clarū est, quod per illā clausulā super quibus omnibus &c.diuisim & nō cumulatim intentat & procedere intendit, & sic in effectu tenet opin.Bar.Sed Bal.in d.l. edita.ver.vj. principaliter q̄ritur &c vr̄ qd̄ aut pœna est multiplicatiua, vt puta de die sit pœna manus de nocte sit pœna ambarū manuū,& tūc si qualitas nō ꝓbatur pōt imponi minor pœna vt de vna manu,aut non continetur pœnæ multiplicatio, vt puta de die sit pena manus de nocte sit pœna capitis,& sic alia diuersa pœna nō multiplicatiua ad primā,& tūc si intētatur de nocte, & sic ad penā capitis & nō probat qualitas noctis,an possit puniri pena diei,& sic manus, dic quod nō,quia species sunt diuersæ, nec vna continet sub alia,quia ad aliā speciē sit actū quod dicit esse verū, nisi talis qualitas sit ante litē cōtestatā deducta, quia in delictis pōt sequi cōdēnatio,vt d.l.edita.Ego intelligo suū dictū verū in accusatione, sed in inquisitione nō,quia per illā clausulā super quibus omnibus &c.iudex non vr̄ se arctare ad vn ,imo sigillatim ponere oīa,ex q̄bus vr̄ posse sequi condēnatio super probatis,vt patet ex ꝑdictis, & dixi aliquid in gl. super verbo,ex quibus omnibus &c. quod no.Et adde q̄ dixi in gl.super verbo,in platea cōis Sed de his q̄ hic scripsi à ver. quid si in prima inquisitione &c.hucusq; vide latius per Sal.in l.qui de crimine. C. qui acc. in veritē iuxta ꝑdicta q̄ro si in vna inquisitione &c. qn̄ in aliquibus discrepat à Bart. & ab his quę hic recitaui,quem Sali.postea vidi,sed in q.supra formata, videlicet, an post condemnationem de simplici vulnere possit sequi nouus processus super cicatrice,qn̄ pœna nō est reiterabilis,& tunc licet Bar.dimittat insolutam in d.l.senatus, ego credo quod sic, in secūda enim imponetur minor pœna iudicis arbitrio, quia potest alterare,vt l.hos accusare.§.omnibus.in fi.ff. de acc. & sic si fuit fustigatus pro simplici vulnere & cum cicatrice erat pœna manus non abscinderetur manus in secundo processu, sed iudicis arbitrio castigabitur.

ADDITIO.

a ¶Detrahas. Adde tu quod op.B r.in d.l. senatus.sequitur Pau.de Cast.in cōs.cxix. alias ccc xlv.in ij impressis. & aliquantulū uarius in cōs. xvij.in ij.impressis,incip.non video &c.Ber.

Avgvsti. Ita refidet d.Ang.hoc.n.sapide & intricate hoc referēs,tu adde hæc omnia quæ dixi supra i hac ea.gl.in q̄st.præce. qa d. Ang.hic in fine istius gl.à versi.sis cautus tu iudex tractat illā materiā q̄ satis examinata fuit supra in ꝑced.q.& late dixi supra in addi.meis in d.proxime ꝑced.q.dum pono in addi.meis Quid si apposita clausula super omnibus & singulis.aliquid dixi supra in gl.super omnibus & singulis. Et inquantū d. Ang.hic tetigit illā difficultatem quā tetigit Bar.in d.l.senatus. Et licet Bart. & Pa.de Ca.in l.si vt certo.§.si duobus vehiculū.ff.cōmo. videantur transire cū dictis Bar.in d.l.senatus tamē dicta Bart.certe nō sunt vsquæquaque tuta,quia Angel. in d.§. si duobus.in versi.nam & si.in iij. colū. dicit ista verba formalia,not.ꝙ iste text.facit ad quæstionem de punito simplici vulnere an possit amodo puniri de qualitate & de qua non fuit cognitum, refert quod quidā dicunt quod nō,quia qualitas de per se nō est disceptabilis,in contrarium arguit, quia maleficium non est purgatum.argu. cap.at si clerici.extra de iud.& l.nullū. C. de test. & l.ij.C.de spons. §.ij. & refert qualiter cū ista quæstio fuisset de facto fuit ostensum vnum pulchrum cōs.Iac.de Butr.& ita fuit iudicatum contra doctrinam Bar.quod nō possit de illa qualitate amplius puniri. Post ea subdit Angel.ibi quod opin.Bart.posset esse vera si fuit collusum,secus si illa qualitas fuit per errorem omissa.dicit tamen Angel.quod hoc non dicit determinando, præterea nōne in hac difficultate multum elegantissime locutus est Bal.in l.ij.§.nouissime.ff.nau.caup. stab.faciens mētionem de illo consi.Iac.de Butr.& multum magnificat & extollit illud consil. & ibi Bald. in d. § nouissime.ponderabat illam glo.pro decisione istius materiæ. Nam dicit ibi Bald. ꝙ illa gloss.fuit pro opi.Bart.in d.l.senatus. quod cōdemnatus in minori quantitate q̄ debuit condemnari possit iterato condemnari & accusari in illo pluri, quod sæpe contingit, qn̄ in prima accusatione est omissa qualitas quæ postea reperitur in secunda accusatione quæ habet grauare delictum & pœnam,refert quod alij dicunt cōtrarium, dicentes ꝙ illa gl non debet intelligi in accusatione ad vindictam,quia ibi nō cōsideratur effectus,vt infra de iniu.l.quod senatus.

tus.item nec qualitas potest addi pendente iudicio cum veniat incidenter & nō per se. d.§.si detracta.itē quia de delicto hominis eiusdem non est sæpius disputandum, siue sit cōdemnatus siue sit absolutus,l.lator.§.fi.ff.nau.caup.stab. Vnde cum omnia iudicia criminalia sint ad vindictā.sequit ꝙ denuo ꝓcedi nō pōt nec eadē l.nec alia a principio intētata.facit quod no. ff. de calū.§.j. Præterea si posset denuo agi,ergo posset ita absolui sicut condēnari, & sic teneret snia cōtraria primæ,& ꝑiudicaretur fisco in prima condēnatione contra l.'. cū ibi ibi not. C.qn̄ prouo.non est necess.& ita dicit qđ Iaco.de But.cōsuluit pro ista parte,quod post sniam cōdemnatoriā nō posset formari noua accusatio rōne qualitatis omissæ in primo iudicio & in scđo adiunctæ & est cōsi. valde elegās & dicit Bal.quod anno p̄terito ista q̄st.fuit de facto Asisij,& collegiū Perusinū cōsuluit,sed tn̄ fuerūt in discordia vt secūda accusatio procederet,dicit tn̄ Bal. ꝙ forte male pro ista parte consuluerūt, & sic Bald ibi nō ausus est in hac tanta difficultate approbare opin.Bart. sed certe multum elegantissime reperi Bald.allegatum à patre meo in suis allegationibus qui reprobat Bart.in hac materia,nam Bald.in l.ij. C.de re iudi. exprefle dicit, quod in hac materia Bart.in d.l.senatus.male loquitur,& ibi per bonas rationes Bald.tenet cōtra. & ista sententia est vera,quia pōt esse quod in secundo iudicio intētato cū qualitate feretur sententia absolutoria vbi prima erat cōdemnatoria,& per dicta Bald.ibi poteris intelligere,limitare,& extendere dicta Barto.Et in quantum d.Ang. hic voluit decidere id qđ Bart.non ausus est decidere in d.l. senatus, quia pœna nō est reiterabilis vel corporalis est pœna,dicatis quod qn̄ opin.Bar. procederet,quā etiam videtur approbare Ange.in d.l.senatus.tamen Ang.est ille qui decidit in d.l.senatus.in fi.qui dicit,quod de rigore iuris ille qui est accusatus iterum cum qualitate,iterum debet puniri pœna personali,sed dicit quod de æquitate putat pœnā temperandam & conuertēdam in aliā pœnam,vel pecuniariam vel personalem, per quam non tollitur vita vel membrum, nec sit corporis afflictiua,vt est corporis relegatio argu.§.pœna grauior.l.quid ergo.ff. de iņfa.& l.& si seuerior.C.de infa.

SVMMARIVM.

1 *Bannum dicitur sententia interlocutoria.*

2 *Bannum potest contra minorem & indefensum infligi.*

3 *Bannum datum contra minorem indefensum sine autoritate curatoris, an valeat.*

Die vij.Decembris.

[Q]Vi dominus iudex videns & cognoscens dictos inquisitos non comparuisse,& esse contumaces, & in eorum contumacia perseuerantes commisit A. præconi dicti cōmunis vt dictos inquisitos & quemlibet eorum banniat, & tali pœna vel in tanta quantitate pecuniarum &c.& eisdem assignet terminum octo dierum ad comparendum,& se defendum à dicto banno,& inquisitione, & contentis in eis vel alio ipsorum .]

Dicta die.

Qui A. præco retulit se ita bannisse & preconizasse vt habuit in commissione &

1 mandato. †Quod bannum dicitur senten

a tia interlocutoria ª vt habetur in l. j. de requi.reis.& in auth.item nulla communitas. C.de sacrosanct.eccl.& no.Bald.in l si quis filio.§.cius qui.ff.de inoffi.test.& no glo.in l.i.§.quid ergo.ff.de ven.inspi.in verbo, in multis.in l.iij.in princip. de suspect. tut. Ex

2 †quo sequitur quod cum sit sententia interlocutoria quod tale bannum potest contra minorem & indefensum infligi,vt not.Bal. in l.cum & minores.C. si aduer.rem iu.

ADDITIO.

a ¶Interlocutoria. Et an bannum dicatur sententia interlocutoria. vide Pet. de Anch.in consi.vj. & Alex.in consi.xc.in j.volu. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde q̄ dixit Bal.in c.j. hic finitur lex Corra. deinde incip.consti.regni.in iij.col.vbi voluit quod bannum nō est in interlocutoria habens vim diffinitiue sed interlocutoria, qa ante litem cōtest.fert,& ideo dicit quod cōtrario imperio potest reuocari. Sed Bal. in l.certa ratione.C. quando prouoc nō est necesse.in prin.dicit aliter, quod bāna quæ fiunt cōtra formā statutorum, ideo possunt corrigi

corrigi per iudicem, quia sentẽtia est interlocutoria, sed non videtur stare in ista opinione, quia dicit, vel dicas melius quòd bãnum est quædã cõminatio iudicis, ideo vtile per inutile nõ vitiatur. & Bald. in l. si quis fi io. in §. eius. dixit ꝙ est sententia interlocutoria, & quomodo ista intelligantur qñ sit sententia bannum vel cõminatio, opus esset videre dicta Albe. de Rosa. in 4. parte statu. in j. q. & vide etiam Bald. in l. j. C. qui accu. in illo articulo, quando dicatur nomẽ

5 rei receptum inter reos. † Et inquãtum do. Ang. hic dicit, ꝙ banna data contra minorem indefensum sine autoritate curatoris valent, certe si iste doctor vidisset dicta Alber. de Rosa. in d. l. cum & minores. non ita faciliter decidisset istam qõnem. Sed reperio Alb. de Ros. in q. ñ. ita in 4. part. q. lxxii. incip. sed quid si minor inculpatur. & cõtra eum inquirebatur de aliquo maleficio citatus non comparet, & sic bannitus fuit, vbi per quatuor colum. disputat istam materiã, an tale bãnum teneat: referens primo dicta Vgol. de Fontana. & postea Guil. de Suza. postea Richar. Malumbræ. tandem tenet hoc bannũ non valere nec tenere, & multa allegat, quæ parum esset mihi hic transcribere, & refert ꝙ Dy. dicit ꝙ potestas Padue cum procederet contra minorẽ, dedit sibi curatorem de consilio peritorum, & postea processit contra eum, & refert Azo tenuisse istam sententiam, videtur tamen in fin. limitare, ut ibi.

4 *Statuta quæ communiter hodie per Italiam fiũt quod absens possit condemnari, sunt introducta de iure positiuo, & bannum reuocatur, quam primum citatus comparet etiam post terminum assignatum etiam usque ad prolationem sententiæ.*

5 *Rectores terrarum non possunt aliquem de iure bannire, nisi expresse hoc ex forma statuti caueatur.*

6 *Absens siue sit uagabundus uel non, clericus uel laicus, quando contra eum fit processus, quomodo debeat citari*

6 *Bannum si extendit pœnam relegationis, de iure communi non potest procedere.*

8 *Annotatio bonorum hodie non habet locum nisi in bonis mobilibus.*

9 *Rectores terrarum, an possint aliquem bannire.*

4 Ang. † Et tene menti, quòd cõiter statuta quæ hodie fiunt per Italiam, quòd absens possit condemnari, sunt introducta de iure positiuo ita dicit Bal. per illã l. ne diu. C. de pœn. quòd bannũ seu sententia interlocutoria reuocatur, ꝗ primum ille citatus

b cõparet, [b] etiam si post terminum in banno assignatum cõpareat etiã vsq; ad sententiæ prolationẽ, quia sic fit in ciuili ad cuius similitudinem proceditur in criminali, nam sicut in ciuili citatus contumax patitur primũ decretũ ita in criminali patitur bannum prædictũ, quòd personã suam afficit & nomẽ suũ inter reos alligat. facit l. i. ff. de requ. reis. & sicut in ciuili fit missio in bonis vt tędio affectus reus veniat rñsurus, vt l. si is à quo. ff. vt in poss. leg. ita & in criminali bãnitus in persona afficitur & nomen eius inter reos ascribit, licet sit cõtumax inter reos vt tędio affectus cõpareat. vt l. adulterã. C. de adulte. & l. miles. § ii. & bona eius annotantur. vt l. i. ff. de requir. reis. Si fuit crimen à relegatione supra, quia regulariter in tali crimine absens non põt dãnari ẽt si sit absens post lit. contest. nisi in casu l. ne diu. C. de pœn. & in casu l. in lege. § qui hoc. ff. de sicca. & in casu extrauagan. ad reprimen. ita dicit Bar. in d. l. i. ff. de requir. reis. Si autem fuerit pęna à relegatio. infra, tunc quia annotatio bonorũ non habet locũ, tunc ne iudici inquirenti vel accusatori fit præiudiciũ, quia non põt esse consultus ex prædicta bonorum annotatione, tunc siue lis sit contest. siue nõ, potest ad diffinitiuã perueniri, dũmodo de negotio principali cũ iudice co-

c gnoscat, vt no. gl. in l. quoties. [c] de digni. lib. xij. & hoc vide late per Bar. in l. absentem. ff. de pœn. & Sal. in l. si absentem. C. de accusa. ideo isto casu admittitur q. causas absentiæ allegat. vt l. inter accusatorem. & ibi Bart. & Imol. ff. de publ. iudi. & per eosdem in l. pen. § ad crimen. eod. titu. Vnde sicut in ciuili comparendo quandocunque intra annum refectis expensis, & pstita fideiussione recuperat bona sua. vt c. qm frequenter. § in aliis. extra vt lit. non contesta ita in criminali quandocunque ante sententiam comparendo annullat virtutem banni, perinde ac si nunquam fuisset bannitus & sic comparendo & faciendo, nunc illud quod si à principio fecisset nunquam fuisset bannitus, ergo bannum tollitur. arg. not. per Bar. in l.

in l.si pecunia.vt leg.nomi.cauea. bona autē non recuperat nisi intra annū cōpareat, nisi à die dictæ annotationis & notificationis,vt d.l j.in prin.& d.§ j.&ibi Bartol.ff.de requi.reis. † Sed aduertas,quia nisi expresse ex forma statuti cauetur ꝙ rector terrarū siue præses prouinciæ possit aliquē bannire,[d] vt no.Bar.in l.illicitas.§ qui vniuersas. ff.de off.præsi.quod bene no.In quo quidē bāno certus terminus statuitur intra quem cōparere debeat, aliàs est & intelligat bānitus in tali pœna.Et aduertas, ꝙ talis terminus statuitur intra quē comparere debeat, aliàs est & intelligatur bānitus in tali pœna. Et aduertas ꝙ talis terminus tali banno nō currit,nisi à die notificationis ꝑsonaliter factæ,vel ad domum cū schedula secundum formā statutorum, non aūt incipit currere à die annotationis & facti bāni.l.j.§.j.& ibi Bart.ff.de requir.reis.Teneas tñ vt supra,ꝙ quāprimum reus cōparet in termino bāni totū bannum & eius virtus annullatur, vt l. j.§.fi.& ibi Bart.ff.de requir.reis.& perinde est,ac si nō fuisset bānitus:qm̄ fiebat ad hūc finē vt cōpareret. Vnde si comparet,statim expirat virtus & effectus bāni, vt l.ꝗ filia. §. alumno.ff. ad Treb. † Qñ autē fit processus cōtra absentē siue sit vagabundus, siue nō,clericus vel laicus, an sufficiat citatio ad domū vel ad beneficiū vel rure vel in alio territorio.not.Spec.tit.de accus. §.qualiter. vers.sed nūquid sufficit ꝙ ibi ponit formā. Si autem reus comparet qualiter procedatur contra eum. not.Specu.in §.j.vers.cum autem fuerit coram præside.

b Citatus cōparet. Adde ad hoc Pau.de Castr. in cons.xxiij. & Cœpo.in cons.xxxix. Ber.

c In l.quoties. Adde ꝙ voluit allegare gl.in l.absentē.ff.de pœn.& gl. in l.quoties. tenet cōtrarium.

d Bannire. Adde circa hoc Alex.in consi.xxvj. in j.volum. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde quæ dixit Alb.de Rosa.in iiij.par.statu.q.j. qui dicit quòd bannum est quędā iudicialis sententia pœnalis contra contumacē prolata in ciuili vel criminali de iure cōi vsque ad relegationē,& de iure municipali vel cō suetudine et vltra relegationē, bannū.n. de iure cōi pōt dari absenti,vt lite nō cōte.vsq; ad relegationē,per l.absentem.ff.de pœ. cū ibi nota. † Si aūt bannum excedit formam relegationis, tunc de iure cōi procedere nō potest,per d.absentem. tñ ex consuetudine & statutis fere totius Italiæ in quocunque graui crimine datur,& procedunt talia bāna,& executioni mandatur, & dicit, ꝙ pro hoc bene facit glos. in l.amissio. §.qui deficiunt.ff.de capit. dimi. & de isto banno aliquid vide per Bal. in c.j.de pac.tenen. † Et noт. bene quæ ibi dicit, ꝙ hodie secundum Iac.de Bel.non habet locum ista annotatio bonorū nisi in bonis mobilibus. Et omnia ista quæ dixit do.Ange. hic fuerunt in omnibus approbata à Modernioribus in solēni repeti.c.qualiter & quando. in xj.q.prin. in lxxiij.q.vbi in effectu sequitur dicta Bar. in d.l.j.de requirē reis. & l.absentem.ff.de pœn. reprobata opi.glo.d.l.quoties. & Pet. de Bellapertica. † Et in quantum supra dictum est, an rectores terrarum possint aliquem bannire. Addatis dicta Modern.quę ipsi posuerunt late in l.imperium. ff. de iurisdic.om.iudi.& de istis citationibus faciendis in istis causis criminalibus vbi debent fieri,& quomodo & maxime ad hoc vt deueniatur ad istā annotationem bonorum. Adde Gand.in tract.malefi.sub rubr de citatio.facien.scilicet quomodo fiant,quo loco & earum obseruantia.

10 *Iudex absoluit reum bannitum, sub ista conditione, videlicet & hoc addito ut nō audeat de cætero similia attentare, sed si secus fieret ipso iure cadat in primas pœnas, quid dicendum.*

10 ANGE. † Quid autem si iudex vel dominus absoluit reū & bannitum sub ista cōditione, videlicet & hoc addito vt non auderet de cętero similia attētare, sed si secus fieret ipso iure, cadat in primas pœnas. Istam quæstionem pnit Bartol.in l.tale pactum §.qui vocauit.in fine. ff. de pactis. & in l.vnus.§.pactus[a] ne peteret.eodem titu. circa finem. vbi dicit quòd ista quæstio fuit de facto Bononiæ, & finaliter concludit,ꝙ aut talis dispositio & liberatio fit ab eo qui habet potestatem legis condendæ,vt est legatus Bononiæ, vel alius dominus, & talis conditio est lex, vt l.penult. C. de donatio. inter virum & vxor. & ideo reus qui contrauenit, reincidit in primas pœnas, nec ab eis fuit ipso iure liberatus, neq; incidit in alias pœnas tanquam ex prioribus delictis, quia subla sunt ipsa & earum obligationes: vt d.§.

vt d.§.pactus. Sed nouum delictũ propter quod contrauenit meretur illas pęnas quas primo incurrerat ex oĩbus delictis, & hæc potuit facere, lex punit enim ſm delictũ grauius propter præcedentia, de quibus eſt cõdemnatus vel abſolutus vt ff. de pœ.l.capitaliũ.§.famoſos. Si vero ille iudex qui fecit talẽ diſpoſitionẽ non poterat legẽ cõdere, aut talis conditio fuit ſtipulatione vallata vel nõ. primo caſu aut in pęna veniebat aliquod pecuniariũ, & tunc in illas pœnas incidit, & non tanquã debitas ex delicto, ſed tanquã debitas ex ſtipulatione, põt enim ꝑ ſtipulationẽ promitti, id quod eſt probabile per legẽ deberi, vt l. non impoſsibile. ff. de pact. Si vero pœnæ erant tales quæ non poterãt in ſtipulationẽ deduci, tũc illa adiectio nihil reuelat, vt eſt caſus ĩ d.§.pactus. facit l.imperator. ff. de manu. teſta. aut fuit pactũ nudũ & nõ ualet, vt d. §.pactus. quia ex eo nõ agi põt & perſona nõ reſuſcitatur, vt d. §.pactus. facit l.ſi tibi.§.j. ff. eo.

ADDITIO.

a ¶Pactus. Adde & vide ibi Mod.& vide Ro.in l.ſi quis accepto.ad fi. ff. de condi. ob tur. cau. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde quod Bar. in terminis tetigit iſtã difficultatẽ in l.non ſolũ.§.j. ff. de iniur. & arguit ꝑ & cõtra, & tandẽ in effectu approbat dicta ꝑ ipſum in d.l.ſi vnus.§. pactus ne peteret. ff. de pact. Et adde Ang. in ſolenni ſua repetitio. exorta guerra. Sed certe Bar. ibi in d. §.pactus ne peteret. videtur nimis ſubtilizare iſtam materiã, & dicit, quod iſta quæſtio fuit de facto in quodã marchione Ferrarię ſe cum quodã legato Bononiæ, & vt dixi, audiui viua voce aliquos Modernio.ꝗ mordebãt Bar. bonis rationibus, ſed propter autoritatem tanti viri in iudicando nõ eſſet recedendum ab opinione ſua, & maxime, qa Bal. Ang. Pau. de Caſt. & Raph. tranſire videntur cũ doctrina Bartoli, licet ipſum non referant tamen ipſum non reprobant.

11 *Cõparens uel etiã preſens exiſtens in carceribus, qñ non eſt fideiuſſoribus relaxandus põt per ſe aut per legitimũ procuratorẽ cauſam ſuę relaxationis etiã criminalem agere.*

12 *Dominus non autem procurator damnandus eſt in criminalibus in quibus poteſt procurator interuenire.*

11 ANG. †Etiam no. quod talis cõparẽs, vel etiã præſens exiſtens in carceribus, qñ nõ eſt fideiuſſoribus relaxandus poteſt per ſe aut per legitimum procuratorẽ cauſam ſuæ relationis etiã criminalẽ agere quæcunque cauſa ſit, cum non ſit timor ꝙ ſententia eludatur, nec habeat in fine executionẽ. ita dicit Bar. Imol. & alij in d.l.penult.§.ad crimen. ff. de pub. iud. & ibi Bar. in verſ. itẽ opponitur de l.Lucius &c. Si vero non ſit detentus & dicta pęna ſit corporis afflictiua nõ põt ꝑ procuratorẽ cõparere, vt not. Bar. in d.§.ſed ſi nõ eſt corporis afflictiua. & tunc eſt cautela, qđ ſemper per procuratorẽ cõpareat, quoniã ſi eſſet damnatus ex proprio nomine etiã ex leui iniuria ſtatim efficeretur infamis, vt eſt caſus ĩ c.cũ te. de re iud. Secus ſi per procuratorẽ litigauit vel comparuit, quia alieno nomine damnatus, nec ipſe nec principalis infamatur, vt l.furti.§. qui alieno & ibi glo. & doct. ff. de infa. qđ no. quia eſt vna cautela ad euitandã infamiã.
12 † Vnũ adde quod in criminalibus in quibus põt procurator interuenire, iuxta l.fi. C. de iniur. & regulã ſupra traditã non procurator, ſed dñs eſt damnandus, vt no. gl. doct. in l.nihil. C. de procu. Bar. autẽ dicit in l.ſeruũ quoque.§.publice. ff. de procur. quẽ refert ibi Pau. de Caſt. quod ſi reus eſſet in carceribus poſſet conſtituere procuratorẽ ad omnes actus, præterquã ad ſententiã, & ita dicit practicari, quia ceſſant rationes prohibitiue. Ang. autẽ dicit contrariũ, videlicet, quod ad reſpondendũ accuſationi vel inquiſitioni, vel poſitionibus, non põt conſtituere procuratorẽ, ſed debet perſonaliter duci ad banchũ, & ꝑ ſeipſum reſpondere, & ita de facto obſeruatur ne ꝓcuratore cõfitendo inferat grauiſsimũ prę iudicium ipſi carcerato, vel negando ingerat difficultatẽ curiæ in probãdo. Iſta ſunt verba do. Pauli ĩ d.§.publice. vbi plene tractat iſtam materiã, vtrum in criminalibus admittatur procurator ſiue defenſor, & qñ & in quibus caſibus, dic vt ibi.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde inquãtum tactũ, eſt ꝙ qñ reus eſt in carceribus põt interuenire procurator in cauſa capitali quod Ang. in d.§.ad crimẽ. temperabat hoc ibi in ſeptima fallentia dicẽs, qđ ſi reus eſt incarceratus & tũc interuenit ꝓcurator, ſed ad medietatẽ non aũt ad cõ-

test.litis admitteretur procurator, imo reus custoditus debet iudici præsentari, vt litem contestet, vt l.ij.ff.de cust. reo. vbi est casus, nec ēt interuenit ad snīam audiendā, cuius verba formanda sunt in ipsum carceratum præsentē ad tribunal nō autē existentē in carcere, qa esset absens, & ita obseruat cōis consuetudo mundi, pro qua est casus recte intuenti in l.si cuiusdā. C.de pub.iudi.& di
a cit quod hoc tenet Ioan. And.[a] in addi. Specu.in titu.de procur.§.j.versi.sed nunquid ad media causę. Et in hac materia adde Gādi.in tracta.malefi.sub rubr. vtrū procurator interueniat in maleficiis. & qñ in illa quæstione quæ incip. Itē quæro pone, ꝙ qs detinetur in carceribus occasione homicidii vbi in hoc passu pro & contra, arguendo multū eleganter loquitur referēdo opi. antiquorū, tandē vr̄ tenere id quod Ang. supra vt ꝑter lit.cōtest.& snīam posit in aliis interuenire procurator, & vide doct. maxime Bal.in l reos. C.de accusa.ibi quæro circa istam partē & doct. maxime Bal qui aliter distinguit in l.seruū quoq;. §.publice.ff. de ꝓcu.in iiii.col.& Ang.in d.l.reos. in iiii. col.dicit, ꝙ ita obseruat cōis cōsuetudo mūdi, secundū quod dixit in d.§. ad crimē.

ADDITIO.

a ℭIo. And. Adde tu quod opin. Ioand. Andr.in titu.de procu.§.j.versi. sed nunquid tenet.& sequitur do. Alexand.in consi. cxvj.in ij.volu. & ibi late examinat dicta Bar.in d.§.publice.& quando carceratus pro pœna afflictiua corporis posit procuratorē constituere. vide Cepol.in consi. xx. & ibi quod vxor filij & etiam extranei possunt comparere ad informandum iudicem de innocentia accusati, quia etiam ipse iudex ex officio debet innocentiam inquisiti quærere. Adde tamen quod opin. Bar.in d.§.publice.tenet Ios. de Ana. in consi.j.& etiam tenet Ro.in titu. de procu.decis.ccj. & ibi quod poterit talis carceratus a quo habet etiam sine mandato defendi, subdunt fortius in d.tit.decis. cciij. quod vxor clerici detenti potest pro marito procuratorem constituere. & vide eosdem in decisione.ccccl xxxij. vbi quando procurator fuit admissus in causa criminali, an posit postea opponere quod non potest admitti. & adde an admittatur defensor in causa criminali & vide Cepol. consi. xlj. consi. 50. & consil. lv. & an iudæus in criminali posit esse procur. filij sui vide Cepo.in consi. lxxvj. & not. quod vbi accusatio vel inquisitio est inepta potest procur. interuenire. ita Bald.in consil. cvj.in prima parte Calderin.in titu.de procurato.consi.ij.quem vide & Anto. de Prato vete. in consi. penult.& in consil. Barb. Ber.

13 *Bannitus per bannum quod est sententia interlocutoria, an posit à tali banno appellare de iure ciuili.*

14 *Statuto dicente quod absens potest damnari in capitali causa etiam à relegatione supra, an posit interuenire procurator.*

13 Ange. †Quæro an talis bannitus tali banno quod est snīa interlocutoria, vt supra dixi, posit appellare de iure ciuili. Bar. dicit ꝙ sic qñ bannū seu annotatio bonorū siue nominis inter reos receptio stat pro snīa principali, & appellās à principali post bonorū annotationē non recuperat bona, vt l.j.de requir.reis. Bal.in l.ij. C.de episco. aud. versi.tertio quæritur vtrū bānitus &c. dicit ergo formo istam qōnem in bāno qđ datur ex forma statuti, quod confunditur cū condemnatione principali.arg.l.cū quærebatur.ff iudica.solui. Et dicit ꝙ non possit appellare, quia per appellationē in principali consulitur in vtraq; ergo stat regula prohibitiua de iure ciuili. Sed tñ cōcludit ꝙ aut est veræ cōtumax, & tunc à tali interlocutoria appellat, & est ratio, qa ista interlocutoria trahit secū præiudiciū circa infamiā facti q̄ incurrunt banniti, ideo merito pōt appellari, iuxta regulā notabilē in l ab arbitrio.ff.qui satisda.coga.& l.intra vtile. ff.de mino.& Bart.in l.ij.ff. de appel. reci. sed si semper fuit cōtumax, tūc aduerte, qa de iure si est crimen à relegatione supra regulariter nō pōt cōdēnari dicto casu, vt hr̄ in l.pe.§.ad crimen.ff.de publ.iud.& in l.j. an per aliū causa appella. Si vero sit à relegatione infra, qa tunc pōt damnari, admittitur quilibet vt quilibet de populo volens allegare causas absentiæ, nō aūt cās causæ, vt d.§.publice.& in d.§.ad crimē. Ex quo sequit, qđ si ex forma statutorū ēt à relegatione supra absens & contumax pōt damnari qđ etiā isto casu quilibet ad allegandū ēt causas absentię admitteretur, vt d.§.publice.facit qđ no. Bal.in l.reos. C.de accus. in vlt.col.versi.interdū.& ibi Sali.& no.Bar. in d.§.ad crimē.in versi quæro & intro materiam legis nostræ. Bal.in d.§.publice.ver. reuoco in dubium. Et admittitur etiam fœmina, vt no. Bal.in l.alienam. C. de procuratoribus. & minor & quilibet alius alias inhabilis, vt no.in l.exigendi. C.de procura.& in d.§.publice. & de ista absentia fidē faciant

faciant iudici in iudicio, & scribi etiam faciant apud acta, tunc si iudex vlterius etiā procederet contra talē absentem processus est nullus, argu. l. quæsitum. ff. de re iudi. & no. Bart. in l. ij. §. si quis in iudicio. ff. si quis cautionibus. & in d. §. publice. in fi. & ibi Bal. & Ang. quod est verum de iure communi, nisi per statuta esset alias prouisum. Si vero vellet venire defensor ad defensam allegans causas causæ non audiretur vt d. §. ad crimen. nisi pœna esset pecuniaria & confiteretur delictum, alias autem nunquā tu iudex admittas aliquem defensorio nomine, nisi illa duo concurrant, scilicet ꝙ sit pœna pecuniaria, & ꝙ ipse inquisitionē confiteatur, non autem admittas eum si vellet negare in totū vel in parte, vt est casus & ibi no. in l. qui seruum. ff. de interrogato. actione. qđ tene menti perpetuo, ne tu iudex sis deceptus, sed Bar. in d. l. publice. vt ibi refert domi. Pau. dicit, quod aliquando quis vult admitti vt defensor sine mandato ad ostendendū de innocentia quod venit absoluendus, & tunc admittitur vbicunque potest ferri sententia contra absentem, quia etiā si nullus comparet iudex ex officio tenetur inquirere de hoc, vt l. si non defendatur. ff. de pœn. vnde iste talis solū admittitur ad istum articulum nec subijcit se sententiæ, nec venit ad plenariam causæ defensionem, nec potest aliud facere quod prĕiudicet absenti, vnde iste dicetur defensor & excusator innocentiæ, non procurator, ista sunt verba d. Pau. in d. § publice. & ita fuit de facto obseruatum Regij contra absentem, quia comparuit vnus tanquā vnus de populo [a] & defensorio nomine ad allegandum causas innocentiæ & ita fuit admissus, vide etiā Bar. in extrauag. ad reprimēdum. in verbo, legitime. ver. an iste debeat admitti &c. & hoc fuit in causa capitali, quia dicebat comparens quod vulneratus erat mortuus sua culpa & quod vulnus non erat mortale, & omnia ista fuerunt probata per testes per eum productos, & sic ille fuit condemnatus de vulnere tantum. Et quia est etiam vna cautela ad euitandum infamiam quam quis incurrit ex confessione propria, vt not. Bartol. in l. infamiam. ff. de pub. iudi. vt per defensorem compareat & confiteatur, quia nemo ipsorum erit infamis, vt d. §. qui alieno. reus habebit beneficium quod confitentibus tribuitur.

ADDITIO.

a ¶De populo. Adde de hoc vt per Cep. in consi. xx. & consi. xlj. & Fran. de Are. in cōsi. cxlvij. vbi dicit, quod ista est communior opi. Ber.

Augusti. Tu autem in hac materia, adde ea quæ dixit Alb. de Ro. in iiij. par. statuto. q. xxxviij. incip. consequenter quæritur alia quæstio si cōtra talē bannitū &c. vbi in effectu videtur velle quod si bannū est datum super crimine, tunc licet appellare nisi per statuta aliter prouideretur, puta quod bannitus amplius nō audiatur. Limitat tñ prædicta nisi superior tali bannito facere fiduciam quod veniret ad se defendendum quia tunc illa defensio nihil aliud importat quā ꝙ possit appellari. & etiam remittit ad nota. per ipsum in q. lxxxvij. Et in hac materia adde pulchrum consi. Bald. quod inci. Cauetur ex forma statuti quod citatus ad se excusandum. faciunt not. per Gand. in trac.
14 malefi. sub rub. de bannitis. † Et inquantū supra dictum est quod si ex forma statutorum de omni capitali casu, tunc absens potest damnari etiam à relegatione supra quod tunc pōt interuenire procurator, an hæc conclusio sit vera vel falsa vltra supra allega. vide omnino quæ infra dicentur in proxima q. in text. & in additionib. meis. & adde Ioan. in addi. Spec. in tit. de procuratore. §. j. versic. item quod causa est criminalis. in fin. & habetur per Gandi. in tract. malefic. sub rub. an in causis capitalibus potest procurator interuenire, & per Bart. in extrauag. ad reprimen. in verbo, legitima. & per doct. in cap. veniens. extra de accusa. & per doct. in l. reus. C. de accus. & in d. §. publice. & in d. §. ad crimen. maxime per Imol. tamen nō omitto ea quæ dicit Angel. in d. §. ad crimen. quod in crimine publico etiam quando in absentem ferri potest sententia condemnatoria, quod nullo modo nominatur procurator, qa ita l. cautum est expresse, vt patet in d. §. ad crimen. in princ. nec est bona consequentia ferri potest sententia in absentem, ergo potest interuenire procurator, vetat enim lex interuētum procuratoris in crimine publici iudicij, dicit tamen, quod propter hæc verba in consulendo & iudicando non esset recedendū à consuetudine & à cōmuni opin. quæ vult vt isto casu possit interuenire procurator, & subdit quod isto casu non obstat dicto §. publice. qui vult quod vbi de crimine absens potest damnari ibi admittitur quilibet ad innocentiā excusandam, & sic ad plenariam defensionem, quia dicit quòd ille text. debet intelligi in crimine priuati iudicij non publici, ne ille text. contradicat principio illius. §. ad crimen. subdit tamen Angel. quòd Bart. disputationis gratia intellexit, quod interuenire potest quilibet qui habeat prodesse reo accusato, non

autem possit obesse, dicit tamen in consulẽdo & iudicando tenendam esse opinionẽ cõem, sed dicit quod ista sua opinio de rigore non videtur vera, quia secundũ hoc posset interuenire procurator cõstitutus, vt possit facere omnia quæ prosunt domino, & non quæ obsunt, quod est falsum, q̃a forma eius procuratoris est inepta & reprobata, vt do. Inno. in c. constitutus. de procu. in princ. Et adde quæ dicã infra in proxi. q. subsequenti. vbi aliquid dicam. & vide quæ dixit Albe. de Rosa. in ij. par. statuto. q. xxxvij. qui allegando Dy. dixit, si quis vulnerauerit aliquem mortifere, potest se defendere per procuratorẽ, licet pro vulnere sit pœna pecuniaria per statutum, & cum potest ex tali vulnere sequi mors ibi vide. & vide Alb. in ij. parte statuto. q. cxxj. qui ponit, quãdo pro homicidio est pœna pecuniaria, an possit interuenire procurator, in quæstione sequẽti ponit, an quando absens potest damnari possit interuenire procurator, & ibi sequendo Gandi. dicit quòd sic.

15 *Reus citatus est vel in bãno positus si ipse nõ uenit sed mittit pcuratorẽ, an sit excusatus.*

16 *Procurator admittitur in crimine pro quo uenit imponenda pœna pecuniaria tantum.*

17 *Statuta hodie extant per qua potest absens in causa capitali & corporali damnari, an hoc casu poterit admitti procurator ad plenam defensionem.*

18 *Procurator an admittatur ad opponẽdum exceptionem dilatoriam.*

19 *Iudex an simpliciter possit repellere procuratorem, quando de pluribus inquiritur contra unum quorum aliquod infert pœnam sanguinis alterum non.*

20 *Absens ubi potest damnari maxime hodie per statuta Italiæ, an tunc possit procurator interuenire.*

21 *Cautela d. Ang. qua dicebat se habere indicia contra reum, ideo debere uenire personaliter & postea eum retinebat & torquebat, an sit bona.*

22 *Personaliter cogi posse cõparere reũ ĩ criminalibus limitatur, si cõtra eum sunt indicia.*

23 *Cautela do. Ange. positam in 9. uersi. præceden uidetur tenere Gandinus.*

15 Ang. † Quæro quid si citatus est reus vel in banno positus ipse non venit sed misit procuratorem an sit excusatus, & an procurator admittatur, distingue aut est delictum ex quo venit imponẽda pœna maior relegatione & tũc nõ excusatur mittẽdo procuratorẽ, sed ipse tenetur cõparere personaliter & procurator non admittitur, aut est imponenda pœna minor relegatione, & tunc excusatur mittẽdo

b procuratorẽ & procurator[b] admitti debet, vt d. §. publice. & ibi gl. doc. & Bar. plene & Imo. in d. §. ad crimen. per Cy. Bald. & Sali. qui Salic. aliter dicit in l. reos. C. de accusa. Sed aduertas bene, q̃ nõ sufficit isto casu q̃ habeat generale mandatum, imo opus est, quod sit speciale & expressum ad causas criminales, & in specie vt ad tali inquisitioni respõdendũ, vt no. Iaco. But. Bar. Bal. & Ang. in l. fi. C. de procu. & no. Imo. in c. super his. in vlt. colũ. de accusationi-

16 bus. & Io. And. in cle. ij. de procuratori. † Ex quo sequitur, q̃d in crimine ex quo esset imponenda pœna pecuniaria tm̃, bene admittitur procurator, vt d. §. publice. Secus autẽ si esset imponenda pęna corporalis. Prædicta locũ habent de iure cõi, secundum quod absens nõ po-

17 test damnari, vt l. absentẽ. ff. de pęn. † Quid ergo dicendũ est hodie secundum statuta, per quæ potest absens in causa capitali & corporali damnari, an hoc casu poterit admitti procurator, & ad plenã defensionẽ comparere. Dy. vt refert Cyn. in d. l. reos. C. de accu. determinat quod sic, quia hoc casu cessat ratio legis cõis, & pro hoc videtur casus in d. §. publice. sed Bar. in d. §. ad crimẽ. & in dicta extrauagan. ad reprimen. in verbo, legitime, dicit, quod illud est verum ad allegandas causas absentiæ, & ita intelligatur. §. publice. non autem ad plenam defensionem seu causæ defensionem, vt d. §. ad crimen. & idem tenet Anto. de But. in c. veniens. de accusa. allegat l. ij. de procurat. iuncto eo quod habetur in c. veritatis. extra de dol. & contuma. sed de hoc vide plene Imol. in dicto §. ad crimen. sed ego nunquam vidi admitti aliquem procuratorem, quando est pœna corporalis siue corporis afflictiua princi aliter vel in consequentiam, siue sit publicum crimen, siue priuatum, vt l. j. coniuncto princ. cũ simi. C. vt tam ciuil. quam crimina. causæ. & ego eram solitus vt vna cautela, quando dubium erat vtrum deberet admitti vel nõ, quia dicebam quod habebam indicia contra inquisitum, & quod principalis vt melius informatus deberet per se non per procuratorem cõparere vt aliquando contingit in ciuili, vt l. fina. cum ibi not. per glo. & doct. C. de procura. & istam cautelam ponit Cyn. in d. l. reos. & Bartol. in l. ij. §. defendi. ff. quib. ex cau. in poss. ea. & q̃ aut veniret ad confitendum aut ad subij-

ad subiiciendum se torturę, vt dicta indicia purget iuxta no. per Bart. singulariter in l. penul.ff.de quæstionib. si ipse comparebat retinebã & torquebã quousq; purgauerat indicia, si vero per se nõ cõparebat.licet cõpareret per procuratorẽ etiã specialiter ad hoc constitutũ,& plenarie instructum reputabam eũ contumacẽ.arg.no.per doc.in l.fi.C.de procur.& per Iac.Bu.ibi,& Bald. in l.seruũ quoque.§.publice.in vlt.col. licet Salic.in d.l.reos. in quæstione finali sentiat contrariũ. Et facta declaratione contumaciæ tunc habetur pro cõfesso secundũ Bar. in d.l.penul.& sic superuacaneæ postquam est habitus pro confesso interuenit procurator,quod tene mẽti, quia in practica faciet tibi honorẽ,quia cum Cy.dicat quòd doc. ita tenẽt & ita diceret Bar. obseruaretur in practica nõ obstante aliorũ opi.& isto modo faciẽdo iudex nunquã potest decipi. ita

18 dicit Cy.in d.l.reos.in fi.† An autem [c] admittatur procurator ad opponendum exceptionẽ dilatoriã. vide Cy.Bal.& Salic in d.l.iii.& Bart.& Imo.in d.§.ad crimẽ.

19 †Aduertas tamen quòd si de pluribus inquirit cõtra vnũ, quorũ aliqua inferunt pœnam sanguinis,& aliqua non,an iudex simpliciter possit repellere procuratorem, dicas ꝙ non,quia talis confessio potest scindi, ideo pro illis quæ pęnã sanguinis nõ inferũt potest interuenire procurator, vt no.Bar.in l. iam tamen.§.fi.ff.iudi.sol. Et si iudex non admisit hunc procuratorẽ læsit partẽ, & tenetur in syndicatu,vt ibi per Bar.

b C? procurator. Adde circa hoc & vide Alex. in consil.cxlj.in iij.vol.& quæ ponit Pet. de Ancha.in consi.cclxxiij. Ber.

c An autem. Adde tu & vide Cepol. in consilio lxxiij. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia. adde inquantũ supra dictũ est, an in causa criminali à relegatione supra vel infra admittatur procurator,licet hic multa possent adduci & allegari, quia alias vidi disputantes & tenentes cõtra com munem opinionem de qua supra & multum subtiliter allegando quæ possem hic adducere quæ nõ adduco quia hic in isto argumento nõ intẽdo recedere à cõi opinione, de qua supra. Adde tamen ꝙ licet in causa criminali nõ admittatur procurator , tamen limita quia fallit in illustribus personis, quia isto casu in causa publica & criminali admittitur procurator.ita no.Bar.in l.si quando.C.de iniur.& eo maxime,quia detineri nõ possunt personaliter.l.medicos. & ibi no.C.de profes.& medi.nec duci possunt in quæstione.l.j.C. de quæstionib.iuncta l.aduocati.C.de aduo.diuer.iudi.facit quod not. Bal.in l.ij.C. de liber.& eo liber.fallit etiã d.regula,vt ꝑ Bart.in l.fi.C.de iniur. per Spec. in titu. de procurato.§.ratione igitur. versi.sed præcedens regula fallit.Et ꝑ intelligẽtia istius.§. ad crimẽ. vide decisionẽ nouã Rotæ cxcvj. & eius limitationẽ.& per Bart. in l.iam tñ. §.si tamen plures.ff. iudic. sol. & infra dicetur in proxima qõne vbi dicit ꝙ si in accusatione vel inquisitione deducãt plura delicta inter quæ sit aliquod cuius occasione pęna pecuniaria venit imponenda & in alijs corporalis ꝙ debet illo casu ꝓcurator admitti & multas fallentias & limitationes ad dictum.§.ad crimen. prosequere vt per Ange.in d.§.ad crimen. & per Ang.in d.l. reos.vbi ponit multas fallentias & etiã decem fallentiæ ponuntur per gl.in c.veniẽs. extra de accu.& ibi vide doct.& no.casum singularẽ ĩ c.hoc quippe.iii.q.vj.ꝙ vbi ageretur de nullitate sentẽtiæ late in causa criminali,tunc potest procurator interuenire:

20 † Item inquantũ supra tactum est an vbi absens potest damnari ibi possit interuenire ꝓcurator maxime hodie ꝑ statuta Italię &c.licet addiderim aliqua in isto articulo supra in addi.in proxima qõne præcedẽti.tñ Ang.multũ late in l.reos. C. de accu.ĩ vj.fallen.dicit ꝙ Bar. in hac materia posuit vnã suã nouã opinionẽ & pulchrã dicẽs ꝙ nõ admittit ꝓcurator,qui dño possit obesse & nõ prodesse.& dicit esse casum, in d.l. j.an per aliũ vbi non interuenit procurator si tamen est capitalis & in causa appellationis ferri põt snia in absentẽ, vt l.fi. C.de tẽpo.ordi.sed bene admittitur excusatio simplex ad allegandũ pro absente causas innocentiæ criminis q a allegatio potest esse dño proficua nõ autẽ in aliquo nociua.Sed Ange. bene dicit ꝙ ista opi.Bar.non est bona, quia.§.publici loquitur indistincte ibi quãuis &c.De habente & non habente mandatum. Item quia forma huius procuratorij est reprobata à iure per Inno. in c.constitutus.de procurat.& si eius opinio esset vera sequeretur ꝙ possit constitui procurator ꝙ

domino ꝓsit & non obsit, quod falsum est d.c.constitutus. patet quia procurator debet ita constitui vt per eius aduentũ conditio aduersarii non efficiatur deterior.l.ij. §.pen.ff.quib.ex cau.in pos.ea.& ad rationes Bar.multũ eleganter respondet, dic vt ibi per eum & in hac materia qñ procurator posit interuenire. vide Gaspa.de Cal. in consi.suo iii.in tit.de accu.& ibi ponit de quoddã abbate qui petebat quosdã monachos detrudi in carcerẽ, propter eorũ crimi
21 na, an posit interuenire procurator. † Et aduerte inquantum supra d. Ang.tetigit illã difficultatẽ qđ citabãt reũ personaliter quod veniret in persona ad respondendũ, licet tali casu procurat. posit cõparere vel dubiũ, an procurator posit comparere, & postea ipsum detinebat in carceribus, quia alias vidi istã q.dic quod pro ista opi. certe vr gl.i l.fi.C.de procu.in gl.penãbi, melius & ideo colligunt doc.ex illa gl.quod si dñs melius nouerit veritatẽ q̃ procurator, qđ põt iudex cogere dñm personaliter comparet ad respõdendũ, quod est verum etiã si procur.habet specificũ mandatũ ad sic respondendum, quia per aspectũ dñi põt iudex melius perpendere veritatem inspiciẽdo quo vultu & qua trepidatione loquať.l. de minore.§. tormẽta.ff.de qõ. & per hoc Bar.ibi, in d.l.fi.reprehendit Iac.de Bu.qui cõtra tenebat, & hãc sñiam approbauit Domi.de sancto Geminia. in c.j.de iudi.in vj. post Io.de Imo.& Imol.in l.qui bona. §.q alieno.ff. de dam. infec.& Bar.in l.ij.§.defendi.ff.ex qui.cau.in poss.eatur. & Cy. in d.l.reos.C.de accus.& Bar.i l.seruũ quoq; §.pub.ad fi.ff.de procur.aliqui vero volentes saluare Iac.de Bu.dicunt quod opi. Iac. de Bu.loquitur in ciuilibus, ex quo procurator specificũ habet mãdatũ, quia tũc dñs per organũ respondere videtur. l. qui aũt. §.fi.cũ l.sequen.ff.de consti.pec.secus in criminalibus in quibus ex indicijs iudex potest inquirere veritatẽ, & etiã torquere.d.§. tormenta.& istã partẽ expresse tenet Ioan. And.in c.fi.extra de iuramen.calum.& Ange.in l.si actor.ff.de procu.Ang.in d.l.fi.C. de procu.& Bar.in d.§.si alieno.& licit Ange.in d.l.si actor.quod in palatiis ita refert Sali.in d.l.reos.tenuisse contrarium, & idẽ voluit Imol. in d.§.ad crimen. dicentes ꝙ non solum in ciuilibus sed nec in criminalibus potest quis priuari beneficio, ꝙ nõ possit comparere per procuratorẽ habentẽ ad hoc speciale & specialissimũ mandatũ, & ꝙ ipso inuito compareat personaliter, alias erit cõtumax q̃a hoc falsũ, q̃a alias beneficiũ cõparendi per procuratorẽ à lege concessum esset illusoriũ cum semper esset in facultate iudicis auferre illud beneficiũ, dicendo, cõpareat dñs personaliter, quia melius est informatus cõtra regulã indultũ.de reg. iur.lib. vj.nec ob.§.tormẽta.quia respõdet ꝙ ille nõ habebat specialissimũ mãdatum vel ibi causa criminalis talis erat in qua ꝓcu.nõ põt cõparere.& sic Imol.vario modo locutus est in ista materia quia vnũ dixit in d.§.si alieno.aliud in c.j.extra de iu-
22 di. † Limita tñ prædicta ſm ea quæ dixit Pet.de Ancha.in c.j.extra de iudic.in vj.& Bal.& Pe.de Anch.in d.l.seruũ quoq;.§.publice.ff.de procu. q dicunt ꝙ in criminalibus verum est, ꝙ quis põt cogi vt cõpareat personaliter si indicia sun cõtra eũ alias nõ. & voluit Bal.si recte põderetur in d.l.fi.C. de procu.quinimo dixit Bal. in §. publice. ꝙ etiã hoc est verũ in casibus in quibus põt esse locus torturæ, secus vbi non põt esse locus torturæ. Adde Gand.in tract. malefic. sub rub. vtrũ procurator põt interuenire in causa criminali.qui Gãdi.fuit maximus
23 practicus voluit † ꝙ isto casu hæc cautela in criminalibus valeret ꝙ dñs veniat & ꝓsonaliter respõdeat, sed omnino põderabis verba sua, & videtur velle ꝙ opus est ꝙ aliqua indicia præcedãt, licet postea i fi. innuat etiã si nõ essent indicia, dum dicit vel tanq̃ melius informatũ venit respõsurus. Subsequenter d. Ang.hic replicauit id qđ Bar.dixit in l.iam tñ.§ penul.ff. iud.sol.ꝙ si comparet procurator in pluribus causis capitalibus & in quibusdã nõ poterat comparere procurator in quibusdam sic, tunc poterat interuenire procurator. Adde quod dixit supra in proxima præcedenti qõne.& si iudex nõ admisit procuratorẽ lædit partẽ & tenetur in syndicatu.ita dixit Bar.ibi.

24 *Contumacia an sit delictum, ita quòd si statuto dicatur quòd bannitus propter delictum possit impune occidi, an bannitus per contumaciam posit impune occidi.*

25 *Bannum quod fit propter contumaciam et inobedientiam æquiparatur multæ.*

Multam

26 *Multam impositam, sicut propter paupertatem potest remittere rector terrarum sine scientia vel consensu superioris ita & bannum.*
27 *Condemnatus ex contumacia, quando dicatur condemnatus ex maleficio.*

24 ANGE. † Quæro an cõtumacia sit delictũ, ita ꝙ si statuto dicatur ꝙ bannitus propter delictum possit impune occidi, an bãnitus propter contumaciã possit impune occidi, hanc q. format Bar. in l. omne delictũ. ff. de re mili. & ibi cõcludit quòd debet inspici causa propter quam fuit citatus, nam si citatur propter maleficium. & fuit contumax dicitur dãnatus ꝑ maleficiũ, alias aũt si fuit simpliciter citatus ex causa ciuili, & fuit contumax, & tunc si propter eius contumaciã multaretur, non dicitur damnatus propter maleficiũ. ita sentit ibi Bar. facit l. ictus fustium. ff. de infami. vnde isto casu nõ poterat impune occidi cum semper propter contumaciã cõdemnaretur, quia si essent partes præsentes de eis fieret executio probato delicto l. ij. C. quo. appel. non reci. & l. constitutiones. ff. de appel. licet Bal. & Imo. videãtur aliter dicere in l. mora. ff. solu. ma. Cyn. & Ang. i l. j. C. de crimi. stellio. sed Bal. in l. fi. C. vi bo. rap. videtur in effectu tenere supradictã opin. Bar. licet ibi dicat ꝙ fuerat opi. Mar. de
25 Fano. † sed tene menti tu præses prouinciæ & rector terrarum quòd bannum quod fit propter contumaciam & inobedientiam, æqui
a paratur multæ [a] vt no. glo. in l. j. §. ex hoc rescripto. ff. de ventre inspi. & in l. j. post princ.
26 ff. de admi. tut. † Ex quo sequitur ꝙ sicut multam impositam propter paupertatem sine conscientia, vel consensu fisci, vel superioris potest remittere præses prouinciæ ita etiam bannum. ita dicit singu. Bar. in l. illicitas. § fi. ff. de offic. præsi. & prædicta procedunt de iure, cõmuniter autem aliter proceditur per statuta, quia contumax in quocunq; crimine, habetur pro cõuicto & confesso, & potest damnari.

ADDITIO.

a **Multæ. Adde & vide Paul. de Cast. in consil. cxcviij. in j. impressis. Ber.**

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde gl. in l. si filius. ff. de interro. act. & gl. in l. j. §. fi. ff. si quis ius di. non obtem. in verbo, pœna. & aliam gl. in l. si plures tutelã. ff. de admi. tuto. quæ glo. non allegatur per doct. & aliam glo. j. q. iiij. in summa tamen gl. tenuit contrarium, in c. ex literis. extra de consti. scilicet ꝙ contumacia non dicitur esse maleficiũ, & ideo cum statuta proprie debent intelligi. l. iij. §. hæc verba. ff. de neg. gest. bannitus per contumaciam per statutum, non dicitur bannitus propter maleficium. Et de hac materia videnda sunt dicta per Bart. in l. j. §. nam tractemus. ff. de tuto. & ratio distrahen. Bald. in l. fi. C. de crim. stel. per Bal. in l. multis. C. de appel. per Bald. in l. j. §. fi. ff. si quis ius di. non obtempe. aliquid per Imo. in l. pen. §. ad crimen. ff. de pub. iud. in xxiiij. col. & Moder. in d. l. si mora. ff. solu. mat. dicunt quod ista est cõmunis opi. ꝙ bannitus ex contumacia non dicatur bannitus ex maleficio, quia contumacia non reperitur inter tract. de public. vel priua. delic. imo ponitur inter ciuiles d. l. j. si quis ius di. non optempe. Large vero & improprie sumitur pro maleficio. Et in hac materia adde dicta Alb. de Ros. in q. statuto. in iiij. par. q. xxij. qui vltra omnes examinat istam materiã ibi refert omnia do. Cy. & vide Bald. in l. j. ff. de in lit. iuran. qui colligit argumentum ex illa lege.
27 † ꝙ condemnatus ex contumacia nõ dicitur cõdemnatus est maleficio, limitat tñ hoc nisi statutũ vltra procederet ꝙ contumax haberetur pro confesso quia tũc dicitur cõdẽnatus ex ficto maleficio nõ ex vero. per l. si tutor. C. de interdic. mat. & dicit ꝙ Dyn. tetigit q. in l. cũ filius. ff. de verb. ob. Adde tamen quòd contumacia non sit delictum. bene facit glo. in c. cum non ab homine. in glo. magna extra de iudi. sed quòd imo ꝙ contumacia sit delictum, allego in terminis glo. in cap. ij. in glo. morte. extra de ma. & obed. quæ dicit ꝙ propter delictum contumaciæ peribit, & propter contumaciam quis multatur, & multa pertinet ad fiscũ. Ista probantur in l. reos. & l. multatus. C. de modo multan. & cum pœna pertinet ad fiscum talis causa dicitur criminalis. glo. est singu. in l. prætor. ff. de sepul. viola. nec ob. fundamentum Cyn. dum dicit quod ideo contumacia non est delictũ, quia non erat posita inter crimina publica aut priuata. quia istud argumentum nihil valet nec concludit. nam gloss. in l. j. ff. de fideius. tut. & in l. j. §. si apud. ff. deposi. dixerunt ꝙ dolus est delictum, & tamẽ titulus de dolo nõ est positus inter crimina publ. nec priuata. Præterea pro hac parte allego bonum tex. in j. consti. ff. in §. illud verb. versic. ludos exercere. & alia crimina vbi lex appellat ludum delictum & titulus vt alearum visus. nõ ponitur inter crimina publica aut priuata. & de ista materia vide do. Nellũ in trac. banníto. in ij parte secundi tẽporis q. lix. & q. lx.

28 *tatutū disponens quòd contumax habeatur pro conuicto & confesso, an ualeat de iure.*

29 *Contumax licet ex fictione statutorum habeatur pro confesso, tamen requiritur declaratoria.*

30 *Contumax reus antequam condemnetur, an semper debeat fieri declaratoria.*

31 *Contumacia licet operetur confeßionem rei, et quòd sit conuictus tamen de contumacia debet apparere in actis.*

32 *Reo sponte confitente, etiam ex inordinato processu sequi potest condemnatio secus ex ficta confeßione, puta per contumaciam.*

33 *Confeßio uera delictum uere probat, ficta autem nunquam uere delictum probat.*

34 *Notarius condemnatus de falso ex confeßione uera uel conuictus, nunquam poterit amplius instrumenta conficere, tamen damnatus propter contumaciam non perdit instrumentorū confectionem. Et sententia lata contra uere & sponte confitentem & conuictum, facit illum inhabilē, quo ad omnes, si autem lata ex contumacia, & sic ex confeßione ficta, praeiudicat solum quo ad personam ad cuius instantiam fuit damnatus.*

35 *Declaratoria an sit opus qui iudex pronunciet super contumacia.*

36 *Contumacia negata pronunciandum est super ea aliter non est necesse.*

37 *Confeßio ficta quid operetur.*

38 *Statutum quòd quis habeatur pro confesso intelligitur quo ad delictum non quo ad qualitatem persona aggrauantem delictum.*

39 *Contumax licet habeatur pro confesso, tamen quando iudici constaret ipsum nō esse culpabilem debet eum absoluere non cōdemnare.*

40 *Sententia lata propter contumaciam an magis dicatur lata pro cōtumacia quam propter delictum.*

28 ANGE. † Quæritur tamen an tale statutū quod disponit ꝙ contumax habeatur pro conuicto & cōfesso de iure valeat.[a] Istā q. format Spec.& ibi Io.And.de accusa.§.sequitur.& ibi tenent ꝙ tale statutū valet.& Io.And.in c.veritatis.de dolo & contu. Et in tit. de pace iura. fir.§ iniuria Facit ꝙ no.in l.Gallus.§.& quid si tantū.ff.de lib.& posth.& pro hoc allegat gl. ordi.in l.locorū.C.de omni agro deser. lib.xj. vbi dicit ꝙ talis contumacia est ficta probatio. facit ꝙ notatur per Bart.in l.oēs populi.ff. de iusti.& iur.& l.j.C.de asser.tol.ita ēt do. Nellus de sancto Gemin. doctor solennis in suo
29 opere bannitorum in sui princip.† Sed aduertendum est quòd licet contumax ex fictione statutorum habeatur pro confesso, tamen requiritur declaratoria, vt est tex.& Bar.i l.eius q. delatoré.ff.de iure fisci.& est tex.cō gl.in c. cū secundum.de hæreti.in vj.& hoc etiā tenet Bal.in l.transigere.in fi.C.de transac.& in l.iubemus.§.œconomus.C.de sacrosan.eccle.vbi plene,& in vsu feudorum quibus modis feu. amitta.c.j.& in c.j.de feu.sine culpa non amit. & in titu.generali alienatione. an feu.vasal.cō
30 ti.c. vasallus. † Ex quibus cautela esset quòd quando reus esset contumax antequam condemnaretur semper fiat declaratoria quando contumax fuit. Et virtute illius contumaciæ ipse habetur ex statuto pro confesso delictum,& conuicto de quo contra eum inquiritur,facit qđ no.in simili Iaco. Bu per illā glo. in l.pen.§.cum auté. C.ad treb. & quod not. Bar.secundum Ia.in l.hæc stipulatio.§.ij.ff.de ope.no.nuncia.Sed licet hoc esset tutius,tamē si iudex postea de delicto condemnet & pœnam imponit limitatam à statuto, videtur tacite declarasse super dicta cōtumacia,& ꝙ habitus fuerit pro confesso. ad hoc facit qđ not. Bar.in d.l.stipulatio.§.pe. nam procedēdo ad condemnationem videtur tacite pronunciasse illum haberi pro confesso,sicut dicimus de iudice qui non obstante declinatoria fori ad vlteriora procedit tacite super declinatoria videtur pronunciasse.l.ij.§.si dubitetur.ff. de iud. & maxime si iudex in sententia sua in illa clausula,& quia cōstat &c.facit mentionem de sua contumacia tunc super contumacia & ficta cōfessione declarasse videtur, facit quod dicunt docto.quando iudex dicit viso libello visa litis contest.&c.quia sententia facit fidē de prædictis,vt not.doct.in auth.si quis in aliquo.C.
b de eden. Teneas[b] tamē † quòd licet dicta sua
31 cōtumacia hoc operetur,debet tamen in actis hoc prius apparere antequam deueniatur ad condemnatoriam, nam licet esset citatus & statutus terminus ad comparendum & ipse in veritate non comparuit,si tamen hoc non apparet ex actis vel quia notarius nondum scripserat vel nuncius nondum fecerat relationē tunc iudex nunquam deueniat ad condemnationem, quoniam talis sententia non valeret. argu.no per Bartol.in l.hoc autem.§.j.ex qui. cau.in poss.ea.& l.multum.ff.de condi.& de-
32 mon.† Sis igitur multum cautus tu iudex ꝙ ordinate facias processum tuum,nam licet ex tali contumacia habeatur pro comfesso & conuicto.

uicto. Magna tamen ex differentia inter verã & fictam confessionem. Nam quando tu habes reum qui spontanee confitetur, tunc etiã ex inordinato processu secure potes condemnare, vt no. Bar. in l. si confessus. ff. de cust. reo. & dicã infra in gl. qñ comparent & totum cõfitentur, tamen quãdo est ficta confessio nun-
c quam [c] ex tali confessione ficta poterit damnari, nisi processus fuerit rite & recte formatus & si fuerit condemnatus, talis sentẽtia ex inordinato processu ipso iure non valet. ita singulariter dicit Bal. in addi. ad Spe. in tit. de accu. §. & not. ꝙ accusatio. ver. & not. quòd vbi libellus &c. facit quod not. Bal. in l. error. in fin. C. de iur. & facti igno. & quod no. Bar. in l. absen-
33 tem. ff. de pœn. †Secundo principaliter dicta ficta cõfessio habet alium effectum, nam licet vera probet vere delictũ, vt d. l. si confessus. & l. j. & iij. ff. de confes. & l. inde neratius. ff. ad l. Aquil. tamen ficta confessio nunquam
34 probat vere delictum. † Ex quo sequitur ꝙ si vnus notarius damnatus sit de falso ex confessione vera, vel conuictus ꝙ nunquã amplius poterit instrumenta conficere, vt in auth. de tabel. §. fi. & not. Bart. in lege eadem. §. j. ff. ad l. Iuliam repetun. & tamen si est damnatus propter contumaciam non perdit instrumentorũ
d confectionem. [d] ita no. dicit Bar. in l. si ideo. in princ. ff. de euict. & Bald. in l. transigere. circa medium. C. de transac. magis enim propter cõtumaciam & absentiam suam dicitur esse lata sententia, quam ꝙ maleficium commiserit, vt l. qui repudiantis. in fin. ff. de inoffi. testa. habet & tertium effectum, nam licet sententia lata contra vere & sponte confitentem, & conuictũ, & declaratoria super delicto faciat illum inhabilem & infamẽ, quo ad omnes, vt d. l. si confessus. ff. de custo. reor. & l. quoniã. de infami. tamen quando est lata in contumaciam, & sic ex ficta confessione, tunc talis sententia nõ facit fidẽ nec condemnatio præiudicat nec ipsum inhabilitat nisi quo ad illam personam ad
e cuius instantiam fuit damnatus. [e] ita singulariter dicit Bar. in l. eius qui delatorem. in fin. de iure fisci. per casum, in l. ij. §. fi. ff. eo.

ADDITIONES.

a ¶ De iure valeat. Franc. de Aret. in consi. cxlvij. & ibi an contra talem fictam confessionem possit probari de innocentia rei, & ibi etiam ꝙ talis cõtumax videtur confiteri delictum cum omnibus qualitatibus suis in accusatione vel inquisitione deductis allegat Bal. in l. quoniam. de his qui not. infa. & in l. ij. C. de iuramen. calum. Angel. tamen in consi. cxlvj. dicit ꝙ videtur confiteri factum non qualitatem facti. & vide Pet. de Ancha. in consi. ccccix. vbi ꝙ mulier accusata de adulterio si fuit contumax non videtur fateri matrimoniũ & ibi ꝙ habetur contumax pro confesso quo ad pœnam fisco applicandam non quo ad pęnam applicandam parti quo ad eius interesse. & adde ꝙ tale statutum valeat. & vide Cepo. in consi. xlj. & ibi ꝙ tale statutum non debet intelligi taliter, ꝙ contumax de cuius innocentia constat haberetur pro confesso. & vide ad materiam Bart. in consi. ccvij. & consi. cxvj.

b Teneas tamen. Adde ꝙ eandem sententiam tenet Franc. de Rampo. in consi. Cald. in titu. de reiu. consi. viij. sequutus Bart. in l. si finita. §. Iulianum. ff. de dam. infe. Ber.

c Nunquam ex tali. Adde & vide Pet. de Anch. consi. ccccix. & Abb. in consi. xxiiij.

d Confectionem. Adde & vide Paul. de Cast. in consi. cxcviij. & Bar. in consi. xj.

e Fuit damnatus. Adde & vide Rom. in cõsi. liiij. Bar. in consi. cvj. incip. statuto Perusinæ ciuitatis. & Abb. in consi. lxvj.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde inquantum dictum est, an valeat statutum quòd contumax habeatur pro confesso, quod in terminis videtur glo. in l. ij. §. senatus. ff. de iure fisci. quæ videtur ẽt velle quòd cõtumax habeatur pro confesso de iure, & bonus text. in l. Arrianus. ff. eod. titu. de iure fisci. & boni tex. allegantur à Bar. in d. l. locorum. C. de omni agro deser. & omnino ibi vide Ang. Sed in contrarium multum faciunt ea quæ notauit Rom. in l. lege Cornelia. ff. ad Sillan. qui disputans illum articulum an per statutum potest induci quòd per fugam inducatur vera probatio, dicit quòd de iure habemus vnam glo. singulare, iiij q. j. in summa quæ dicit quòd propter contumaciam quis non potest condemnari ad mortem. quæ gloss. Bald. in l. data opera. solebat dicere ꝙ alibi non reperiebatur, si ergo contumacia vera non potest facere quòd quis condemnetur ad mortem, quomodo ergo, ista confessio ficta resultans ex tali contumacia operabitur hoc quòd quis possit decapitari, quando statutũ dicit in criminalibus quòd contumax habeatur pro confesso cum nõ possit plus fictio quàm veritas, vt not. in l. si is qui pro emptore. ff. de vsucap. non obstant illa iura quæ sunt allegata pro illa parte quòd contumax habeatur pro confessio, quia vt dicit Angel. in d. l. locorum. hoc non est regulariter, sed solum est in casibus expressis. Et ideo Roman. in dicta lege Cornel. concludebat nõ tenere statutum in criminalibus quòd per fugam inducatur vera probatio, quia illa fuga quia

quia est absens inducit contumaciam, & propter contumaciam quis non potest puniri capitaliter. Idem esset dicendum in casu nostro quicquid sit cum statuta sint hodie præcisa per totam Italiam credo tale statutum valere, quia statuta sunt ius ciuile, lege omnes populi.ff.de iusti.& iur.& ideo casu isto erit casus expressus hoc in iure ciuili,postquam statutũ hoc expresse dicit. & sic militabit doctrina Ang.in d.l.locorum.ad illam glo. singularem iiij. qõ.j.in summa responde, vt pulchre dicit Imo.in cap.ij.extra de maiori.& obe.qui late examinat materiam illius glo. in illo articulo cũ dicitur qui non obedit principi morte mo-
35 riatur. †Et aduerte inquantum supra tactum est an opus sit declaratoria quod iudex pronũciet super contumacia quod Ant.de But. in c. cum dilecti.extra de dolo & contu.in vij. col. ibi vltimo aduerte ibi ponderabat esse tex. bonum ad hoc dicens ꝙ aduertendum est ad illã literam quæ dicit ꝙ papa illum ibi reputauit contumacem ex qua habes cautum esse iudicẽ quando procedit contra aliquem vt contumacem vt ante omnia eum reputet contumacem vel aliquid interloquatur per quod ostendat eum esse contumacem, vt sic ostendat sibi de contumacia liquere,nam sufficit eum contumacem esse nisi sibi liqueat de contumacia alle.l. hæc autem ibi constare liquerit.ff. ex qui. cau.in poss.eatur.& dicit vide Bart. in l.iiij.§. prætor.ff.de dam.infe.& idem voluit Ant. de But.in c.cum dilecti extra de elect. vel de dolo & contu. Et adde omnino Bald. in l.j.C. ne ex delict.defun.in iiij.col.qui faciens mentionem de doctrina Bart.in d.l.eius qui delatorẽ. Primo arguit pro opin.Bart.postea in contrarium arguit & pro opinio. Bart. dicit ꝙ si per legem vel statutum aliquis habetur pro cõfesso,intellige & intelligi debet si iudici videbitur.Et ideo iudex debet interloqui & pro hoc alleg.l.generaliter.§.j.C.de reb.credi.sed dicit ꝙ in contrarium facit l.pen. C. ad trebel. vbi satis est ꝙ ex actis apparet, quia quod certum est non indiget declaratione. l. quoties. ff. de proba.§.fi.& quod no.in l.j.in fi.ff.de do. præleg.sed ipse Bal.saluat dictum Bart.limitando,
36 quam limitationem semper not. quia dicit† si negatur contumacia est pronunciandũ, alias non est necesse, ex quo liquet ex actis quia si negatur illa est quæstio emergens & ideo pronunciandum. Item ꝙ non requiratur illa interlocutoria videtur etiam Bald. tenere contrarium in cap.j.de feud.sine culpa non amit. quia in istis huiusmodi quasi notorijs non requiritur alia declaratio per ea quæ habentur in c.peruenit.extra de appel.& in c.vestra.ex-
37 tra de cohabi.cleri.& mulie. †Item inquantum do.Ang.hic circa effectum secundum dictæ confessiones fictæ quid operetur talis confessio ficta, exemplificat ꝙ aliud est quod dẽ delicto constet per veram confessionẽ, aliud propter fictam confessionem, quia si notarius propter contumaciam banniatur poterit confiteri alia instrumẽta. Adde Bal. in l. in exercendi s. C.de fide instrum. in iiij. colum. qui videtur tenere contra Bart.sed melius & expressius tenet contra Bar. Bald.in addit. Spec. in titu.de instrumen.edic in vij.colum.& contra doctrinam do.Ang.hic. vide pulchra verba quæ posuit Angel. in l. si is qui.§. si tu titiam.ff.de fur. vbi ponit exẽplum ꝙ licet per statutum bannitus habeatur pro confesso, tamen propter talem contumaciam debet vere constare de delicto, ac si per veram confessionem, vel ac si per testes veros constaret de delicto ibi vide. Et vide Paul.de Cast.in consil.suo cxcvij qui ponit late multa allegando,an isti tales banniti per contumaciam sint infames & quando & alleg. bona iura text.& gloss. & Bartol. vide tamen quod consuluit Pet. de Ancha. in consi. suo ccccix. qui dicit
38 †quòd statutum quod quis habeatur pro confesso non debet intelligi cum est actum cum accusatore illegitimo, ita tale statutum intelligitur quo ad delictum, non quo ad qualitatem personæ aggrauantis delictum, & ideo ibi consuluit quòd maritus qui verberauit acriter vxorem Bononiæ & ipsa aufugit Ferrariam,& postea ipse accusauit eam de furto & adulterio, ad hoc vt lucretur dotem & per contumaciam ipsa condemnetur vigore statuti, quod contumax habeatur pro confesso ꝙ propter hoc iste non lucratur dotem, licet statutum dicat quòd habeatur pro confesso contumax. & idem dixit Angel.in consil. suo cxiiij. incipiente super primo dicto quòd licet contumax habeatur pro cõfitente factum non autem qualitatem facti. Adde consilium Bartol. xcvj. incipiente domi. Cyn. de
39 Bononia qui ponit†quòd licet contumax haberi debeat pro confesso, tamen quando iudici constaret ipsum non esse culpabilem quòd debeat absoluere non condemnare. & vide in consi. suo cij.qui ponit stante statuto prædicto an iudex possit recipere informationes quo ad absolu. aut condemnatio. & quid si terminus statuti in quo comparere debebat est elapsus, an iudex hoc possit & quas exce-

exceptiones potest ipse bannitus oppo-
40 nere elapso termino statuti. † An autem sententia lata propter contumaciam magis dicatur lata per contumaciam quam propter delictum adde Barto.in l. papinianus. §.meminisse.ff.de inofficioso testamen.& quod in l.qui repudiātis.eo.ti. & quod no. Bal.Ang.& Imo.in l inter stipulantē.§.i.ff. de ver.ob.Bar. in l.i. in fi.si quis ius di.non obtē.Bar.in l.vinū.ff.si certū petat.Bal.in l. i.C.de confes.& Bal.in l.fin.C.de procura. faciunt etiam not.in l. absentē.ff. de pœn. cum si.& Bar.in l.omne.§.i.ff de re milit.

41 *Inquisitio regulariter non fit contra mortuum, & si pendente iudicio reus moriatur tollitur omne delictum contra eum.*

42 *Delicta quæ non sunt publica non extinguuntur morte si lis fuit contestata contra defunctum vel habita pro contestata.*

43 *Cadauer rei mortui pēdente iudicio an debet suspendi vel circa illud aliquid aliud fieri.*

44 *Reo mortuo post appellationem, quid erit an hæres appellaret.*

45 *Contumax si habeatur pro confesso & conuicto ex forma statuti, & moriatur ante condemnationem an pœna transeat ad hæredes.*

46 *Inquiri in quibus casibus possit in crimine lesæ maiesta. reo mortuo. & illius memoria damnari.*

47 *Mortuo reo ante sententiā, iudiciū criminale finitur regulariter & memoria hominis non damnatur, limita nisi hæres vellet sententiā ferri pro purganda infamia defuncti.*

48 *Cadauer rei an furca suspendi possit.*

49 *Reo mortuo post appellationem an talis sententia afficiat hæredes.*

50 *Statuto dicente quod quis habeatur pro confesso, & quis moritur ante condemnationem an pœna transeat ad hæredes.*

41 ANG. †Et prædicta ꝓcedunt qñ ꝓceditur cōtra viuū.si aū: iam esset mortuus reus vel pendente iudicio moreretur, tunc mors tollit omne delictū & cōtra eū regulariter inquiri non potest & inquisitio formata debet circūduci,nisi in casibus qui habētur in l.ex iudiciorum.& ibi gl.& Bar.ff.de accusa. Item quoties nō principaliter pœna est corporis afflictiua, sed principaliter causa & quęstio erat super bonis,quoniam tūc quāuis reus sit mortuus tñ adhuc quęstio durat super bonis,vt l.fin.C.si reus vel accusa.mor.fue.& C.si pen.app.mors interueniat l.iii. alia delicta publica etiā lit.contesta.nō transeunt ad hęredem,imo morte
42 extinguuntur,vt d.l. ex iudiciorum.† Alia autē delicta quę nō sunt publica nō extinguuntur morte.si lis fuit contesta.cōtra defunctum vel habita pro cōtest.l.i. & ibi gl. & per Bal.ibi C.ne ex delictis defun.vel si aliquid ad hæredē ꝑuenit,vt l.i & ibi Bar. ff.de priua.delic.facit ꝙ no.gl.in §.ꝑ cōtrariū.inst.t.de hęredi.quæ ab intesta.defe. & nota bene ꝙ in crimine læsę maista.& similiū quę nō expirant morte.& in quibus ēt ꝓcedi pōt post mortē ꝙ sentētia & sic etiā inquisitio nō debet esse cōtra illū mortuū nec eū cōdemnari cū sit mortuus sed cōtra eius memoriā inquiri,vel eius memoriam
a damnari,[a] vel ꝓnunciari & declarari eum cōtra principē, vel rempublicam fecisse,& per hoc eius bona in fiscum inferri, nā ꝓpter hoc memoria eius dānatur & infamia quadā defunctus afficitur,ita dicit singulariter gl.in d.§.per cōtrariū ꝙ singulariter nota in modo practicādi,& semel in ciuitate vulnerarū habui de facto,de quo etiā vide quę dixi supra eod.in gl.(che hai tradito la tua patria:)in ver.& bene aduertas ꝙ
43 tale crimē.† An autē cōtra cadauer sit aliquid faciendū,vt ꝙ suspēdatur vel vt quid aliud fiat. Ang.in l.i.ff.de publi.iudic. & ibi Imol.& Bal.in l.i.C.ex delict.defuncto.dicit ꝙ non,allegat etiā Cy.in l.ii.C.qui test. facere poss.vbi videt hoc etiā tenere. & sic dicit Ang.caueat aūt Iudex qñ delinquens moritur ꝓcessu pendente ꝙ eius cadauer nō suspendat,alias tenetur in syndicatu, vt l.i.§.quoties.ff.de iniu. dicit tñ ibi Imo. ꝙ aliquādo cōtrariū seruatur in famosis male factoribus, & hoc in odium eorū videtur posse tolerari, vt in c.mulier.xv.q.i. dic vt ibi per Imol.vbi etiā allegat ꝙ habetur in c.inter monasteriū.§.i.de statu monacho-
44 rum. † Quid si reus decessit post appellationem quid erit,Bar.in d.l.ex iudiciorū. dicit ꝙ si decedat intra decē dies qui dantur ad appellandum,qđ hæres eius debet appellare,alias cum lis sit cōtesta.& defunctus damnatus talis sentētia afficeret heredes nisi appellarent,sed de ista quæst.latius dicit Bal.& Imo.in l. qui latronibus.§.i.ff. de testamen.& Bal.in l.si quis filio.§. eius ff.de iniusto rupto testamē.vbi concludūt, vt dicam

vt dicam infra in gl. super verbo, præsente Titio & appelante &c. vide etiam Imo. qui similiter tenet gl. in l. defuncto. ff. de publi.
45 iudic. †Quid si habeatur pro confesso. & conuicto cōtumax ex forma statuti & moritur ante condemnationem, an pœna transeat ad hæredes, videtur ꝙ non, quia requiritur litis contestatio. & sententia ad hoc vt contra hæredem transeat, vt d. l. ex iudiciorum. & ita tenet Dyn. Bart. tamen ibi determinat contrariū sed de hoc dicit latius Bal. & Imol. in d. l. quia latronibus. §. j. & in dicto. §. eius. vbi Bald. nititur concordare opinionem quia dicit opin. Bar. veram si post interlocutoriam bāni secuta sit diffinitiua, alias procedit opinio Dyn facit l. j. cum gl. C. de modo multandi. & istud mihi placit. licet Imol. videatur dicere ꝙ indistincte sit vera opinio Dyn. etiam si secuta sit diffinitiua quoniam illa consueuit ferri conditionaliter, quia damnari cōsueuit ad mortem si veniret in fortiam communis &c. Et licet pœna videatur capitalis, & in cōsequentiā tenere tacitam bonorum publicationem. iuxta nota. in l. deportatorum. C. de pœnis cum similibus. tamē ex quod est cōditionalis suspenditur eius effectus in conditionis euentum, vt l. j. §. biduum. ff. quando appellādum sit. & sic interim nō habet effectum cōtra damnatum in ipsa pœna capitali, nec consequenter in bonorum publicatione, ergo consequenter nec cōtra hæredem si interim moriatur argu. dicte legis quia latronibus. §. j. Et hoc dicit procedere multo magis hodie, vbi bona damnatorum in consequentiam non publicantur, vt in auth. bona damnatorum. C. de bonis damnatorū. sed etiam nō obstante opinione Imol. ego tenere concordiam Bald. Nec obst. quod dicit Imol. quoniam sententia lata contra cōtumacem & absentem fertur pure & simpliciter, sine aliqua cōditione, licet eius executio differatur in conditionis euentū videlicet ꝙ dicitur, & quia constat nobis commisisse per veram & legitimam confessionem habitam ex sua contumacia secundū formam statutorū &cæ. Idcirco ipsum Titium in appellatione capitis cōdemnamus & eius bona publicamus, verum si quo tēpore venerit in fortiam communis ꝙ ducatur & duci debeat vsque ad locum iustitiæ & ibi decapitetur &cæt. & sic bonus iudex debet formare verba sententiæ hoc modo, & sic formando necessario sequitur ꝙ sententia est pure lata nō sub conditione. Ideo habet & statim sortitur effectum, & sic erit vera opinio. Bar. & Bald. & ita practicatur, & hunc modum pronunciandi sentit gl. in authen. de leno. §. si quis autem. in verbo, expellatur. quam gl. allegat Iac. de Belui. in authen de pace tenenda. & in principio & dicam infra in gloss. super verbo, caput à spatulis amputetur &c.

ADDITIO.

a ¶ Memoriam damnari. Adde circa hoc. & vide quæ ponit Cepol. in consil. xvij. & vide Bald. ponentem practicam in consi. lx. ij. vol. Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia inquantū supradictū est quod mortuo delinquente, nō potest amplius formari inquisitio vel accusatio cōtra mortuū, nisi in certis casibus expressis &c. adde hic quę dicta sunt supra in gloss. (Che hai tradito la tua patria,) in verbo, & bene aduertas. vbi de iure canonico aliqua allegaui ī materia ad intellectum tex. in gloss. & Bart. in d. l. ex iudiciorum. ff. de accusatio, & vide gloss. magistram. de iure canonico. xxiiij. quęstio. ii. in summa quæ ponit regulam & fallentias quid de iure ciuili & quid de iure canonico & ibi vide multos tex. allegatos de iure canonico ab illa gloss. quos non allego breuitatis causa, quia parum esset mihi hoc transcribere Sed in materia tene mēti vnū singulare verbum quod posuit Ang. in consilio suo. ccxxj. incipiente in Dei nomine & suę Matris virginis gloriosæ, pro decisione
46 consultationis prædictæ qui dicit † quod licet in crimine læsæ maiestatis post mortē delinquentis potest quæri de delicto talis. & memoria eius damnari, tamē hoc habet locum solum in duobus casibus. Primus quando contra personam Imperatoris hoc fieret. Secundus quando cōtra rempublic. Romanorum cōmitteretur tale delictum, casum allegat in terminis in l. ii. ff. ad l. Iul. maiestatis. In omnibus autē aliis capitulis criminis læsæ maiestatis hoc non est, quia cessat processus damnandi memoriam hominis. pro hac opinio. Ang. etiam est gloss. in dicta l. ex iudiciorum. ff. de accusatio. Et ideo consuluit Ang. q̄d cum in ciuitate Lucana quidem ciuis contra illam rempublic. com-

commisisset crimen læsæ maiestatis quod cũ illa non sit respub. Romanorum non tenuit illa sententia lata contra illum ciuem mortuũ, nec confiscatio bonorum, dicit tamen quod bene valeret statutum factum per illam ciuitatem Lucanam si expresse diceretur in statuto quod post mortem delinquentis posset procedi,& contra mortuum delinquẽtem.& contra bona sua. Dubito de ista decisione Ang. quia hodie quilibet princeps & quælibet respubl. volunt habere prærogatiuas Cæsaris & reipubli. Romanorũ.iuxta ea quæ dixit Bart. in l.infamem.ff.de public iudic.cum similibus. & quæ sit ratio vina quare post mortem delinquentis non potest quæri de delicto. Vide omnino pulchra verba Angel.in l.j. C. ne ex delictis defun. in princi. adde quæ dicta sunt supra in glo.(Che hai tradito la tua patria,) in glo.in verbo,& bene aduertas. & quãdo damnatur memoria.vide Bartol.in l.qui à latronibus.§.fina.ff.de testam.& vide glo. cap. xxiij. distin.quorũdam & cap.officij.extra de pœn.

47 & remis. † Et inquantum supra tactum est ꝙ post mortem rei delinquentis ante sententiam iudicium criminale regulariter finitur & memoria hominis damnari nõ potest.Limita hoc non procedere si hæres vellet ꝙ pro purganda infamia defuncti ꝙ sententia ferreretur, quia pro suo interesse potest instare,vt sententia feratur post mortem.ita dicit Bald in l.j. in ij.col. C.ne ex delictis defun.casum allegat singularem secundum ipsum qui alibi in iure nõ reperitur in l. filiæ.§. fœmina. ff. de adimen.

48 leg. † Item inquantum supradictum est an cadauer mortuum posit furca suspendi. adde ꝙ Angel.in l.fin.C.si pendente appella. mortuus fuerit.multum exclamat cõtra assessores qui cadauera mortuorum delinquentia quæ obierunt ante sententia faciunt suspendere, vel igne comburi,& idem dixit Angel.in d.l. ij. C. qui testamen. facere poss. licet ibi dicat quòd aliquando viderit contrarium obseruari & male, quia est contra text. in d.l. fina.C. si pendente appella. mors interue. vbi dicitur quòd crimẽ est extinctum per mortem quod nulla pœna debetur si nullum est crimẽ, ideo rationes Bald. quas adduxit in d.l.j. C. ne ex delictis defunct. multum vrgen.pro hac parte quibus male potest responderi,licet Bald. in l. ij.C.qui testamen.facere possunt. dicat ꝙ hoc est arbitrarium, & in arbitrio iudicis per clemen.j.in verbo,pœnitentiæ de pœni. & Fulg. in d.l.ij. refert ibi dictum Bald.& eum reprehendit ꝙ nihil inuenit ad propositum in dicta clemen.j.sed aduerte qua mihi placet opinio Imol.quam posuit in d. l. defuncto. scilicet ꝙ in famosis latronibus in malefactoribus hoc non procederet quia in odium ipsorum cadauera possunt suspendi, vel igne comburi, & istam partem tenet Rom. in l.si vero.§. de viro.ff.solu.matri.in xlvj. fallentia. & Rom. in d.l.ij. C.qui testamen.facere possunt.qui dicit ibi opinio Bald.hic potest procedere in famoso latrone per id quod not.glo.sing. in l.ij. ff. arbo.fur.ces. dum dixit latrones mortuos bestijs subijci,& ibi allegat multa quæ fuerunt allegata ab Imol. in dicta l.defuncto. sed contra Bald.Imol.& Roman.arguo sic, si taxatũ est lege,qui sunt illi casus in quibus post mortem quis potest iniuriari calumniari,& damnari,vt in l.ex iudiciorum.ff.de accusa. & lex noluit vltra procedere quomodo volumus nos vltra procedere contra leg.scriptam,iudex ergo tenebitur in syndicatu, vt dicit Angel. in dicta l.defuncto.& maxime quia ibi in dicta l. ex iudiciorum. & in glo. enumerantur illi casus atrocissimi odio quorum lex voluit quòd post mortem damnetur memoria hominis, vnde ibi lex habeat considerationem etiam de casibus atrocissimis,& sicut lex habuit considerationem de crimine læsæ maiestatis hæresi, & repetundarum ita dixisset de famosis latronibus & si similibus, nisi respondeamus quòd lex etiam quandoque comprehendit alios casus ibi non enumeratos. & probo per illummet text.in l. ex iudiciorum,nam ibi dicit ꝙ mortuo delinquente iudicium expirat sed fallit ibi in duobus casibus enumeratis in tex. scilicet in crimine læsæ maiesta. & repetundarũ, tamen ibi glo.vltra illos duos casus enumeratos in tex. addidit alios quinque,& sic non est absonum vltra alios quinque casus enumeratos per gl.si doct. addunt alios extẽdendo per bonas rationes.& maxime quia ex causa licitũ est leges transgredi, & statuta iuxta regulam vulgarem Inno.in c.j. de constitu. & per not. in l.quid ergo.§.pœna grauior.ff.de ijs qui notan.infa.& de materia per Angel.in l. qui à latronibus.§.j.ff.de testa. & adde domi. Catald. in tractatu syndicatus.quæstio.cxlvj.qui dicit quòd est arbitrio iudicis an corpus mortuum velit facere suspendere, quia illud est corpus

49 pœne. † Item inquantum supra tactum est, quando reus decesit post appellationem quid erit an talis sententia afficiat hæredes. Tu de hac materia adde omnino quæ singulariter dixit Bald. in l.j. C. ne ex delict. defun. in iiij. colum. vbi not. loquitur & ibi facit mentionem

tem quomodo Barto.fuit in hoc materia con-
tra sententiam Dy.& omnino Bald.in l.tertia.
C.si pendent.appella.mors interuenc.& ibi in
leg.prima.in fin.C. si reus vel accus. mortu.
fue.qui videtur velle quod opin.gloss.& Bar.
sit cõmunis. Et illa gl.in d.l.ex iudiciorũ quæ
allegatur in ista materia Ang.in l.& post.ff.de
transact.dixit illam gloss. singularem & non
esse alibi & idem magnificit illam gloss. Bal.
in l.furti.ff.de his qui not.infa.in ij.col. & ibi
limitat illam glo.& vide Bar.in l.si qua pęna.
ff.de verbo.signific.& Alb.de Ros.in iiii. par-
te statu.q.xxv.& vide per do Angel. infra in
50 vlt.glo.in vlt.col. †Inquantum vltimo loco
tangit do.Ang.hic si ex forma statuti quis ha-
betur pro confesso & quis moritur ante con-
demnationem,an pęna transeat ad hæredes.
adde quod Bal.multum not.loquitur in l.i.C.
ne ex delictis defunctorũ.in iii. col.& aliquid
per Bald.in auth.bona damnatorum.C.de bo-
nis damnato.& faciunt not.per Bal.in l.i.C.de
condi.inser.Item vide Alb.de Rosa.in iiii.par-
te statu.q.xxv.& omnino vide in vlt. gloss.in
vlt.versi.in vlt.additione mea.

51 Statuto *cauetur quod non comparens ponatur in banno, de quo non extrahatur, donec soluat condemnationem mille quidam sic fuit in banno positus, & non vult soluere mille an fiscus poterit facere executionem in bonis istius vsque ad summam mille.*

52 *Statuto stante vt supra si bannitus moriatur in banno an habebit bannum executionem contra hæredes banniti.*

53 *Index possit Titium in banno centum librarum quia Seium vulnerauit, an index cõpellatur illas libras exigere.*

54 *Bannitus fuit quidam tali banno quod transiuit in rem iudicatam, puta quia reus nunquam comparuit, quis potest petere quod talis bannitus eximatur à banno.*

51 ANGE. †Quid si statuto cauetur quod nõ
comparens ponatur in banno,de quo non ex-
trahatur,donec soluat cõdemnationem mille,
modo quidam est positus in banno & nõ vult
soluere mille,an fiscus poterit facere executio
nem in bonis illius,& accipere bona vsque ad
mille.Bal.in d.auth.bona arguit primo quod
sic quia cum sit sententia lata ergo meretur
executionem,& mittetur executioni per iudi
cem maleficiorum qui eam tulit, vt l.si quis
inter.C.de bonis proscri.alias si executionem
non meretur frustra esset lata.facit ꝙ no.Dy.
in l.post contractum.ibi Bartol.ff.de dona.vbi
dicunt ꝙ bona damnati sunt obligata pro con
demnatione soluẽda.facit gl.in l. rescriptũ.ff.de
pac.in prin.In contrariũ allegat Bald.quia iste
videtur debitor alternatiuus, ideo electio est
sua,vt l.plerunque.in fi.ff.de iure dot.facit qđ
not.Bal.in l.quicunque.& ibi not.Barr. C. de
ser.fugi. Præterea donec paret banno stando
absens,aliter in pecunia satisfacere cõpelli non
potest,vt l.si pecuniam.ff.de condi.ob.cau. Ex
52 quo infert Bal.†ꝙ si iste moriretur in banno
ꝙ tale bannum executionẽ non haberet cõtra
eius hæredem,de quo tamẽ ẽt latius supra di-
xi,nam quilibet bannitus non cogitur ad satis-
factionem pęnarum,vt l.sed si vnius.§. si ante
iudicem.ff.de iniur.Præterea si fieret talis exe
cutio bannitus consequeretur præmium, quia
per solutionem rebanniretur,sed hoc non de-
bet fieri cũ statutum sit in eius odium factum.
igitur &c. vt d.l. si quis inter. Item si ita es-
set non lueret bannitus aliquam pœnam in cor
pore vel bonis,quia ipse non dedit,sed si esset
in banno habet pęnam corporalem &cęt.istud
dicit ꝙ practicatur quod not. maxime in ciui-
tate Bononiæ vbi multi banniuntur in certa
quantitate pecuniæ vbi se absentant, an in eo-
rum bonis possit fieri executio,alias ergo audi
ui doctissimos aduocatos practicasse istam vl-
timam partem, quia fiscus non potest accipere
ista mille inuito ipso bannito, & allegabãt ipsi
istam rationem,quia maior est pœna corpo-
ralis minima,quam alia maxima pecuniaria.l.
in seruorum.ff.de pœn.cum simi.Si sit ergo ta
le statutum inquantum vult ꝙ banniti rebã-
niantur soluendo mille, hoc tendit in benefi-
cium ipsius banniti, beneficium ergo non de-
bet conferri in inuitum in regula,beneficium.
de reg.iur.nec crederem isto casu etiam si ma-
gis expediret ipsi bannito stare in bannũ , quã
soluere ista mille ꝙ in odium suum fiscus pos-
set isto casu exigere illa mille ipso inuito,quia
cum statutum alternatiue quodammodo de-
derit sibi hoc beneficium non potest amplius
auferri ipso inuito per ea quæ no.doc.in l.om-
nes populi ff.de iusti.& iure.& per cap.j.extra
de consti. & imputetur cõdentibus statuta ꝙ
53 non fecerunt statutum clarius. †Aduertas
tamen secundum Iac. Butr.in l.j.C.cõmi. vel
epi.iudex posuit Titium ex vulnere in Seium
illato in banno centum librarum an iudex cõ-
pellatur illas exigere,& dicit ꝙ non nisi secu-
ta sententia condemnatoria, quia tale bannum
est quædam comminatio dictæ pœnæ, ergo
non habet vim sententiæ, vt dicta l. j. & ideo
iudex

a iudex posset ex causa & minuere a & augere dictam pœnā cōminatam, vt l. illicitas. §. fi. ff. de offi. præsi. & hoc sequitur Salic. in d.
54 l. j. nisi aliter à statuto esset puisum. †Quæro aliquis est bannitus tali banno ꝙ transit in rem iudicatam videlicet quia reus nunq̄ cōparuit quis potest petere ꝙ talis bānitus eximatur à banno. respōdet Bal. in rubr. C. de iu. fisci. lib. x. ver. ecōtra quis poterit petere &c. ꝙ cognatus vel affinis banniti, &
b non alius b. ff. de pœ. l. in metallum damnati. Nec. obst. l. nō tantum. ff. de app. quia aut bannum vel sententia transit in rem iudicatam & sumus in executione, & locum habet. d. l. in metallū. aut nōdum meruit executionem, & quilibet potest impedire ne transeat, vt d. l. nō tātum cum distinctione. tñ aut ante sentētiam aut post vt ibi, ego autē intelligo dictū Bal. qñ voluit petere bannitū eximi de bāno per viā iustitiæ, vt puta quia nō fuit rite bānitus. Si autē volūt venire ꝙ non pōt bāniri, quia aliū bānitū interfecit, & sic reipu. interest & etiā suum non fuit delictū ex forma statuti, tūc dico quilibet de populo etiā nō habēs aliquod māda tum à bannito potest illud petere, vt elegāter no. Bar. in l. vbi pactum. C. de transact.

ADDITIO.

a ¶ Et minuere. Adde tu & vide de hoc per Petr. de Anch. in consi. cclxxiij. Ber.
b Et non alius. Adde vt per Cep. consil. xxj. & Paul. de Cast. in cons. xxxiij. in primo impressis.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde ꝙ vera videtur indistincte esse illa cōclusio ꝙ quilibet potest cōparere ad defendendū illum qui iniuste fuit bannitus, maxime per regulam traditam per Bar. in l. pe. §. ad crimen. ff. de pub. iud. in iiii. col. ibi sed primo quæro. pone quod in casu qui dicit qđ vbi absens potest damnari ibi quilibet dimittatur ad defensam, imo si nemo esset q̄ cōpareret pro eo debet quærere de eius innocētia l. i. in. fi. ff. de quæstio. l. si nō defendātur. ff. de pœ. & affirmat Sali. in l. reos. C. de accu. & de hoc satis supra dictū est in hac eadem gl. in addi. meis, vbi late posui istā materiam, an in causa criminali possit procurator vel alius cōparere, qñ est absens. dic vt ibi, & maxime si de innocentia ipsius banniti potest ex actis colligi vt in casu nostro de bannito, posuit Bart. in l. pe. §. ad crimen. ff. de publi. iud. in pen. col. in ver. quæro procurator habēs &c. dum allegat gl. reputatā singu. in l. qui cum maior. §. si patris. in verbo, vel calumniosa. ff. de bo. liber. & fuit sententia Cyn. in l. reos. C. de accusa in vi. q. & ibi Bar in xiiii col. & Ange. & Sali. & Fulgo. & Paul. de Cast. in d. l. vbi pactum. ff. de transact. tenent qđ quilibet potest cōparere in illo casu scilicet qñ allegatur qđ ille non debet banniri propter homicidium cōmissum in persona alterius banniti, sed si recte ponderentur verba Salic. in vltimis verbis allegatur alia ratio, quare quilibet potest cōparere. quia dixit illud arg. qđ supra allegaui, quia vbi absens potest damnari ibi quilibet admittitur ad defensam &c. licet contra dicta. d. Bar. in d. l. vbi pactum. dixerit Iac. Butr. in d. l. decuriones. C. quibus ex causis infa. irro. sed Bal. videtur stare cū opi. Bart. ibi pro quo bene facit tex. cum ibi nota. per Bar. in l. si seruus. C. de his qui ad eccle. cōfu. & not. per Bal. in l. i. c. i. §. iniuria. de pace iura. fir. & per Bal. in l. i. in ii. col. C. quomo. & quan. iud. & per Bal. in l. i. §. filius. ff. ne quis eum qui in ius vo. est vi exi.

55 *Processus formatus etiam in fauorem inquisiti an valeat in quo interuenit procurator qui non fuit repulsus, licet esset causa in qua non poterat procurator interuenire.*

55 ANGE. †Quæro pone qđ in causa criminali in qua nō potest interuenire procurator iuxta. l. seruum. quoque. §. publice. ff. de procura. & l. pe. §. ad crimen. ff. de publ. iud. si quis procuratorio nomine compareat & fuerit admissus tacite hoc est non fuerit repulsus, an tamen valeat processus etiam
c in fauorem inquisiti dic qđ sic c vt no. gl. in c. i. de iud. lib. vi. ī verbo, criminalibus ꝙ no.

c ¶ Quod sic. Adde & vide Ro. in consi. xxv. vbi multa ponit quæ fieri non possunt, & tamen facta tenent. & vide do. de Rot. in deci. cccclxxxij. in titu. de procur. Ber.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde gl. in terminis. in l. quamuis. C. de adulte. & Bartol. in terminis format istam quæstionē in l. penult. §. ad crimen. ff. de public. iudic. in vlti. quæst. & Bald. videtur tenere contra Bart. in d. l. reos. & doct. tangunt istam difficultatem in d. l. seruum quoque. §. publice. ff. de procura. & in d. l. pen. §. ad crimen. & in d. l. reos. dic vt ibi per eos.

Bannitus

56 *Bannitus est Titius & sic notatus de infamia postea de banno est cancellatus an infamia effectus sit extinctus.*

57 *Statuto cauetur quod elapso termino bannitus posit impune occidi, aliquis est bannitus nisi infra tertiam diem comparuerit qui reperiatur venetijs, & iam sunt elapsi duo dies, & sic est impoßibile quod vno die compareat an interim poßit occidi.*

58 *Bannitus æquiparatur deportato, perdit ciuitatem, dicitur esse hostis ciuitatis, desinit esse ciuis illius ciuitatis, & perdit omnia priuilegia sua ciuitatis.*

59 *Bannitus de quo in secundo versic præcedenti. offendi nō pōt quia ille est terminus legalis.*

60 *Bannitus an æquiparetur deportato vide remißiones.*

56 ANGE. †Quæro aliquis fuit positus in banno & sic notatus infamia iuxta id quod no.p Bar.in l.infamē.ff.de publ. iud. demū de banno cancellatus fuit aut infamiæ effectus si extinctus. Istā.q.ponit Bar. in l.fi.C. de senten.pas.& in l.nō solū.§.fi.ff.de pcur. Et in effectu vult ꝙ aut cancellatur, qa bannum sibi remittitur, & sic rebannitur, & tūc infamiæ effectus extinguitur. idem no. Bar. in l.i.in fi.ff.de quęstio. aut cancellatur, quia soluit bannū, & tunc nō cancellatur nisi respectu quantitatis solutæ & sic cancellatio secundū suam causam limitatur, vt l.cācellauerat.& ibi Bar.ff.de his.quę in test.delē. & sic nō erit extinctus effectus infamiæ, &
d sic adhuc remanebit infamis [d] de quo tñ la
57 tius per Bar.in l.fi. †Pone statuto cauet ꝙ elapso termino bannitus posit impune occidi, & aliquis est bannitus nisi intra tertiam diem cōparuerit qui bannitus est Venetijs & iam sunt elapsi duo dies & sic est impossibile ꝙ vno die cōparere posit, an interim posit occidi. Istam.q.format Bart. in l.cū stipulatus sim mihi à proculo.de verbo.obli.& ibi determinat ꝙ non quia, cum ista pœna apposita sit à statuto & sic à lege opus est ꝙ totū tempus primo transeat an-
e tequam pęnam incurrat dic vt ibi [e] per eū.
58 Angel & Imol.†& tene menti ꝙ bannitus
f æquiparatur deportato [f] vt not. glo.in.§.de portati.insti.quib.mod.ius pa.pote.solui.& ideo vt deportatus per ciuitatem, vt l.ij.ff. de pœn.& dicitur esse hostis ciuitatis vt l. amissione.§.qui deficiūt.de ca.dimi. & vide ibi Bar.Bal.& Ang.& desinit esse ciuis illius ciuitatis vt not.Bart. in l.pe.ff.de leg. & no.Bal.in d.§.qui deficiunt.& in l.sed milites.§ sed ignominia.ff.de excusa. tuto.& perdit omnia priuilegia suæ ciuitatis, vt l.j. & ibi doct.C.de hære.insti. & Iac. Bart.& doc.in l.ex.facto.§ ex facto.ad Trebel.

d ¶ Infamis. Adde ꝙ idem consuluit Alexand. in consi.cxij.& consi.cxxiiij.in ij.volum. & vide Petr.de Anch.in consi.ccccix. & ibi quis posit famæ restituere, & an damnatus per cōtumaciam sit infamis, & an cancellatio banni idem operetur ꝙ plena restitutio, vide Barb.in consi.v.Ber.

e Dic vt ibi adde tu & vide Paul. de Cast. in consi.ccclxxiij.vbi ponit an mater priuetur successione filij cum certum est ꝙ tempus ꝙ supest est non est sufficiens ad petendum tutorem. Ber.

f Deportato. Adde de hoc & vide de hoc per Pau.de Cast.in consi xxxij. Alexand.in consil. xxvj.in j.vol.& in consi.cxv.in ij.volu. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in prima quæst.hoc inquantum supra tactum est an per cancellationē indistincte tollatur infamia, quod licet Bal.indistincte secutus sit Bar.ibi in d. l.nō solum.§.fi.tamen videtur ꝙ Bal. alibi tangens istam difficultatem in l. quid ergo. §.pœna grauior.ff.de his qui no.infa.in pe. col.arguit primo per illum tex.ꝙ cancellatio indistincte tollat infamiam, quia si cancellatio est gratuita habet vim facti, si cancellatio est, quia aliquo dato sit, ista habet vim transactionis.tamen in fine venit ad distinctionem.l.cācellauerat.ff.de his quæ in testa.delentur, quia aut est facta ratione totius solutionis vel partis. Nec ob.d.§. quid ergo.quia ibi loquitur in infamia cōtrahenda, secus in iam cōtracta.& ibi ponit quid si quis cancelletur, quia in integrum restitui-
59 tur. †Et ad secundam quæstionem quam tetigit hic do. Ang.adde quod Bal.idem dixit in l.ii.C.si pendente appellati.mors inter. quia si certum erat bannitū nō posse cōparere intra terminum asignatū à statuto, tñ interim bannitus nō poterit occidi vigo-
60 re statuta qa ille est terminus legali.† Item inquātum tractatur hic vltimo loco, an bānitus æquiparetur deportato.& allegat illā gl.institu.quibus modis ius pa.po. soluitur.addatis vos ꝙ ista est maxima quæstio, quam Alb.de Rosa. multū late examinat in iiii.parte statuto.in q.xiii. & Ray. Cyn. Bar .Bal.Ang.& Sal.& omnes doc.in l.i.C. de hære.

de hæred.instit.per Ange: Imol. & doct. in l.ex facto.ff.ad Treb.p Io.And.in tit.de accusa.in iii.parte.in §.sequitur.in additione. Spe.in addi.incipié. Odofr. p Guil.de Cu. Bar.& Bal.in l.si qua pœna.ff.de his q sunt sui vel alie.iuris p Bar. in extrauaganti qui sunt rebelles in verbo rebellando. per Iac. de Bel. in q. incipiente Sépronius & Titius inimici capitales quã disputationé posuit in l.2.C.vt intra certũ tépus.per Spe. & Ioan. And.in tit.de instru.edit.§ cõpendiose.ver. quid de bãnito.& in tit.de actore.§.j.versi. Ité q est bãnitus,& in tit.de arbitris.§.differt.vers quid de bãnito.per Dy.in l.si quæramus ff.de testa.per Iaco.Butrig. in auth. Ité qcunque.C. de episcopis & clericis aliquid per gloss. & Bal. in c. j. hic finitur lex conradi. per doct.in d.§.qui deficiunt.Bar. Bald & Imol. in l.eius qui.§.j.ff. de testamen.per Barto.in l. gallus.§. & quid si tantum.ff.de liberis & posthumis. per Angel. Imo.in l. gallus.§. ille casus ff. de liberis & posthumis.per Bart.in sua disputatione Lucanæ ciuitatis statuto cauetur.per Ange. in sua disputatione, duo adinuicem litigantes compromiserunt.vbi latissime in sua disputatione Bononiensi in tertia qõne. per Bal. in l.serunm quoque.§.publice.ff. de procu. in iiij.col.per Ang.in l.si cum dotem.ff. solu.matri.in §.si patre per Bald.in repet.legis primæ. in xj. col.C. de sacrosanctis ecclesijs.per Bal.in l.j in fi.C.de monopol.& in l.etiam.C.ad l. falcidiam per Bald. in l. corruptionem.C.de vsufruct. per Bal. in l. fi.in vlt.col.C. si a non compe.iudi.

S Y M M A R I V M.

1 *Iudex non debet recipere aliquam responsioné. in maleficijs nisi iuret reus de respondendo ueritatem qui respondere debet per uerbum ueritatis,non autem credulitatis.*

2 *Reus nunquam ad tribunal ducendus est nisi prius aut cum tormentis aut sine delictum fuerit confessus.*

3 *Reus tortus & qui purgauit indicium habitum ex confessione non est amplius torquendus, nec cogendus quòd in confessione persistet.*

4 *Confessio extraiudicialis est sufficiens indicium ad torturam qua purgatur sicut et alia indicia.*

5 *Indicijs nemo damnari potest nisi sint indicia indubitata & quæ dicantur indicia indubitata.*

6 *Indiciorum indubitatorum exemplum est ubicunque ex qualitate & multitudine indiciorum inducatur ueritas oculis mentis iudicis, sicut clara lux ueritaté ostendit oculis corporis. ut si Titius uisus est intrare domum Caij cum gladio, postea auditus est Caius acclamasse, & Titius uisus est exire domum, & Caius reperitur in facie vulneratus.*

7 *Testes quando nolunt uenire ad testificandum qua cautela sint cogendi.*

8 *Reus in maleficijs respondere debet per iuramentum ueritatis, non autem credulitatis.*

9 *Confessus metu tormentorum an cogatur perseuerare in illa confessione, & qualiter iudex se habere debeat circa tormenta adhibenda huic malefactori in isto casu.*

10 *Iudex quomodo purgabit indicium proueniés ex confessione in tormentis facta.*

11 *Condemnari ex indicijs indubitatis an quis possit & an exemplum positum supra in uersiculo pracedenti sit uerum.*

12 *Cautela posita supra in uersiculo pracedéti de cogendo teste ad tesficandum,an sit bona.*

Die xiiij.Decembris

OMPARVERVNT dicti inquisiti coram dicto iudice, & respondendo dictæ inquisitioni totum negauerunt.]

1 † Tu iudex non recipias aliquam responsionem in maleficijs nisi iuret reus de respondendo veritaté,& nõ sufficit q respõdeat p verbũ credit, imo per veritaté debet respondere,vt no.Bar.in l.marcellus.ff.rerum amotarum.& inter omnes.§. recte.ff. de fur.Et aduerte quia aut reus comparet, vel est præsens & negat in totum, aut ĩ totũ cõfitetur, aut partim confitetur & partim negat, aut est contumax & cõtra eũ cõtumacé proceditur. vt dictum est in gl. super verbo, qui iudex &c. Primo casu qñ in totum negat quid incumbat iudici, & quid facere debeat, aduertédũ est, qa aut est tale delictũ in quo põt torqueri, & tũc retinendus est, & iterũ de nouo subijciendus torturæ, vt pseueret in eadé sua cõfessione quã fecit in tormentis,vt not. Barto. in l.j.§. diuus circa fin. & §.fin ff. de quæstio.non tantum.n qñ prius confessus fuit

corã eodẽ iudice cogitur in eadẽ confessio
ne persistere, verumetiam corã alio iudice
non suo aliquid cõfessus fuit, cogitur corã
a iudice cõpetenti [a] persistere in sua cõfessio
ne, vt no. Inn. in c. at si clerici. de iudi. quod
qñ tamẽ intelligas vt dicã in glo. seq. in fin.
2 †Sis ergo cautus qñ habes reũ captũ, ꝙ nũ
quã ducas ad tribunal. nisi prius tibi aut in
tormentis aut sine, delictũ confessus fuerit,
quia tunc ducendo postea ad tribunal post
posito metu tormentorũ si aliquid cõfitea
tur tunc possit puniri, & si in sua confessio
ne nõ persistit cogitur ꝑsistere, hoc ꝙ dicta
talis confessio est sufficiẽs indiciũ, quod tor
b tura possit de eo repeti, [b] vt l. vnius. §. 2. ff.
3 de quæstioni. †Sed si secũdo loco fuerit tor
tus intantum ꝙ dictum indicium habitum
ex confessione purgauerit, non est amplius
torquendus, nec amplius est cogendus ꝙ i
cõfessione persistat, sicut dicimus in aliis in
dicijs purgatis. vt not. Bar. ff. de quæstio. l.
sed si vnius. §. j. & l. j. §. diuus seuerus. & l.
4 fi. eo. tit. † sicut etiam dicimus in cõfessione
c extra iudiciũ [c] habita, qñ est sufficiẽs indi
ciũ ad torturã. vt l. c. v. ff. de adul. & quod
ibi no. gl. & Bart. tñ credo ꝙ tale indicium
ex dicta cõfessione extraiudiciali purgetur
vt purgatur vnumquodque indiciũ, quia
non video rõne differentiæ. vt l. illud. ff. ad
leg. Aquil. Sinautẽ sit tale delictum in quo
nõ possit torqueri, tunc reus negans est fi-
deiussoribus relaxãdus vt statim dicã i gl.
in verbo, pro quo Ant. fideiussit &c. Et isto
casu quo ẽ fideiussoribꝰ relaxãdus, ac ẽt qñ
põt torqueri dẽt iudex subtiliter inuestiga-
re ꝑ testes, & alia indicia de maleficio. Et
et testes quos primo examinauerũt ꝑ indi
cijs habendis, & ad hoc vt possit formari
inquisitio ꝑ capitulũ qualiter & qñ de accu
satio. & quorũ dicta describi fecerit i bastar
dello secreto scripto manu notarii in male
ficiorum & malefactore, tunc non citato,
sed non citato quòd veniat ad videndum iu-
d rare [d] testes. secundum Salycetum in l. fi.
in fi C. de q tunc repetat eos iterũ examin-
net cũ iuramẽto & eorũ dicta poni faciat in
libro ordinario in dicto ꝓcessu prædictæ in
quisitionis, facit quod not gl. & Bar. in rep.
fi de qõ. Et si ex dictis testibus vel aliis het
iudex indicia de maleficio de quo põt fieri
tortura de iure, vel ex forma statutorũ, tũc
faciat etiam reũ quẽ fideiussoribus relaxauit

ꝙ sub hac forma cõpareat, videlicet ꝙ ve-
niat ad cõfitendũ delictũ non obstante sua
negatione aut ad purgãdum indicia q̃ cõtra
eũ laborant quo facto si reus cõpareat eum
retineas & torquebis immediate, sc̃d'm in-
diciorũ qualitatẽ, si aũt in termino nõ cõpa
ruit ponas eum in banno, sic habebitur pro
confesso dictũ maleficium, ita dicit singula
riter Bar. in l. pen. ff. de quæstio. Et idẽ mul-
to fortius faciat iudex & facere potest, si ꝑ
dictos testes probatur vere & directo male
ficium. arg. auth. multomagis. C. de sacro-
sanc. eccl. licet etiam isto secundo casu, alio
postea in contrarium per eum nõ ꝓbato,
licet iudex faciat ipsum citari ad cõfitendũ
vt supra dixi posset eum realiter cõdemna
re, sed in principio qñ simpliciter sunt indi
cia purgata si nõ faceret dictam citationem
aut ad cõfitendum, aut ad purgandũ indi-
cia nõ posset ipsum cõdemnare, quoniã ex
indiciis & suspicionibus tantũ non est con-
demnandus, vt l. absentem. ff. de pœnis. iõ
singulariter tene menti istam bonam caute
lam quæ tibi poterit facere honorem quã
5 sepenumero seruaui. †Et ꝙ dixi ꝙ ex indi
ciis nemo potest damnari, est verum nisi in
e dicia sint indubitata [e] vt dicit tex & glo. i l.
fi. de proba. & Bald. in l. milites. C. de quæ-
stionibus. facit tex. glo. & ibi Bal. in l. excipi
tur. ff. ad Silla. Et dicuntur indicia indubi-
tata secundum Nico. de Mata. Bal. & Sal. in
d. l. si qñ à lege sunt approbata, adeo ꝙ lex
vult super illa indicia fieri condemnationẽ,
sicut est exemplum in l. si quis adulterii. C.
de adult. quia cum ista sint legi indubitata,
vt not. glo. in l. si tutor. C. de peri. tuto. secus
si à lege non sunt approbata. sed iudicis reli
gioni cõmissa sunt quia ex illi solis non po
6 test damnari, vt d. l. absentem. † Et ponunt
exẽplũ in indicijs indubitatis vbicunq; ex
qualitate & indiciorum multitudine indica
tur veritas oculis mentis iudicis, sicut clara
lux veritatem ostendit oculis corporis, exẽ
plum ponunt de facto. Quidam visus est
intrare domũ Titij cũ gladio. postea audi-
tus est Titius acclamasse, postea ille cũ gla-
f dio sanguinolento [f] visus est exire domum
& Titius reperitur in facie vulneratus, tunc
ista sunt signa & indicia indubitata simul
collecta, & ex his potest ille cõdemnari de
vulnere, hoc videtur determinasse Bart. in
similibus exemplis in l. ij. in prin. ff. de fur.
& facit

& facit quod plene no. Bald. & Imo. in d. l. si. ff. de hære. inst. & pdicta procedunt qn̄ testes ad mãdatũ & iudicis monitionẽ veniũt ad testificandũ. Aliquãdo testes nõ veniũt, nec venire curant, imo latẽt ne in tali cã habeãt testificari forte suasionibus, vel delinquentibus, m. nis, vel alterius ciuis potentis
7 †tunc cautela est vt testes cõpareant ꝙ cõtra eos formes processum ꝙ pecuniã receperũt, ne in tali inquisitione contra tales testificarentur, & huius timore ne incidãt in falsum veniẽt & testificabũtur alias de falsitate & corruptela dicti testes possent puniri, ita dicit no. Bar. in l. j. § j. ff. de fal.

ADDITIONES.

a Iudice competenti. Adde circa hoc & vide per do. Alex de Imo. in consi. xiii. in j. vol. Ioan. de Ana. consi xij. Angel in consi. clxxviii. Abb. in consi xxiij. & per Alexand. etiam in cons. xix. in iij volu. Ber.
b Repeti. Adde circa hoc et uide Alex. in consilio clxxx. in j. volu. Bartol. in l. in bonæ fidei. C. de iud. Cepo. in consi. xxxij & Raph. Cu. in consi. cxxxviij. Ber.
c Extra iudicium. Adde ꝙ confessio extraiudicialis rei est sufficiens indiciũ ad torturam, ita cõfessio extraiudicialis accusatoris faciens pro reo prodest absolutionem ita Rom. in consi. centesimo sexagesimoseptimo.
d Iurare testes. adde Alex. in consi. clxxx. in ij. volum. & Anto. de Prato veteri in consi. penult. in consi. Balbi. Ber.
e Indubitata. Adde tu Alex. in cõs xv. in j. vol. & melius ad ppositũ. vide per Ro. in consi. cccclj.
f Sanguinolento. Adde Oldr. cõsi. cclxii. & Alex. in consi. xv. supra proxime allega. & Pau. de Castra consi. cxcvij. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia in-
8 quantũ in prin. huius gl domi. Ang. †hic tetigit hanc difficultatẽ ꝙ reus debet i maleficiis respondere per iuramẽtum veritatis & nõ credulitatis, & alle. Bart. vbi supra ubi Bar. voluit ꝙ in maleficijs positionibus est respondendum per iuramẽtũ veritatis. Adde ꝙ Bal in l. j. de confessis in xxj colũ. hoc voluit, licet dicta Bar. in d l. marcellus. Bal. in l. i. C. de pœna iudi. qui male iudi. nõ sequitur. Intelligo tñ & limito ista Scẽm Spe. in tit. depos. §. ij. ver. xix. & secundum dicta Spe. in ti. de inquisitio. § nunc tractemus. vers. inquisitores quoq;. & dicta sua in hac materia q potuit in d l. marcellus, approbauit et Bar. in l. generro. ff. de h s q no. [illegible] Ita in [illegible] tu supra do. Ange tangit illã
9 pulchra difficultatẽ † an ille qui metu tormentorũ cõfessus est, cogatur perseuerare in confessione qualiter iudex se habere debeat ad adhibẽda tormẽta ipsi malefactori isto casu. adde ꝙ Sali. i l. ij. C. de cust. reo. in fi. ibi quæro tñ, si reductus ad acta neget ponit istã q. de eo q in tormẽtis cõfessus est postea reductus ad acta vt ratificet nõ vult reus perseuerare qd faciet iudex. Dicit Sali. ibi ꝙ quidã dicunt, vt Odofr. qđ si noua indicia superuenerunt, tunc dẽt poni ad torturã, alias non p l. vnius. §. j. ff. de q. & arg. l. qui bona. §. si quis stipulatus. ff. de dã. infe. Sed dicit qđ Bart. in d. §. distinguit scđm indiciorũ qualitatẽ vbi ẽt noua non superueniãt, nã aut priora non erant multũ vrgentia vel non multum manifesta & non repetantur. Aut erant manifesta & multũ vrgentia & tunc repetãtur. Et ita seruatur in practica. Sed aduerte, quia Sal nõ tangit ibi pũctũ difficultatis nr̃æ, qa ille doctrinæ debent intelligi, qn̄ reus semper negauit in tormentis an possit hoc non obstãte q̃stione repeti. Sed punctus noster est, licet pp indicia nõ vrgentia non posset amplius reus poni ad torturã quæ indicia fuerunt habita ante torturã, an propter confessionem factam in tormentis quis cogat perseuerare in illa confessione, & dico ꝙ sic, & ita videtur esse de mente doct. maxime Bal. in l. ij. de cust. reo. & ideo Bal. melius in l. in bonæ fidei. C. de reb. cred. in versi. item quæro de confessione facta i tormẽtis dicit ꝙ si talis confessio facta in tormentis pcedentibus indicijs, reuocet tñ illa talis cõfessio illo mõ facta inducit semiplenam pbationem ita voluit illa gl. in d. l. ij. C. de custo. reo. Et iõ nisi reuocans pbet cõtrarium, cogitur perseruare in tali confessione per repetitionẽ tormentorum. Ita dicit ibi Bal. multũ eleganter, multo magis põt iudex maleficiorũ iterum torquere reũ, q nõ vult perseuerare in confessione qn̄ vltra cõfessionem suã haberet indicia vrgentia cõtra malefactorem. quæ non essent totaliter purgata per primã torturã. Remaneret ergo ista prima conclusio ꝙ si indicia essent totaliter purgata tñ per solã confessionem facta in tormentis pcedentibus indicijs, inducitur semiplena probatio, per quã quis potest iterũ torqueri si non vult perseuerare. Item aduerte inquirentium do. Ange. hic
10 tangit sub sequenter † quomodo iudex

purgabit illud indicium quod oritur ex tali cõfessione, hoc est an iudex debeat adhibere tot tormenta donec ille perseueret, & credo ꝙ non, quia Bal. in d.l. in bonę fidei. dicit ꝙ ex tali cõfessione oritur semiplena probatio, per gl. in d.l.ij. de custo. reo. ergo purgabitur illud indicium sicut purgantur aliæ semiplenæ probationes, de quibus per Bar. in l. fin. ff. de q̃o. hoc est, sicut purgãtur alia indicia. Et ideo male faciũt iudices qui reũ cõfessum in tormentis q̃ ratificante negauit die, noctuque torquẽdo fatigãt donec perseueret, q̃a nõ possunt hoc facere, quia illa talis confessio facta in tormentis nõ est nisi semiplena probatio ꝑ p̃dicta, & sic vnũ indicium, nisi secundũ Sal. vbi supra indicia essent tm̃ vrgentia, & per primã torturã non fuissent purgata, quia stantibus illis indicijs nõ purgatis, & cõfessione rei facta in tormẽtis, aliud esset quæ omnia relinquerẽtur iudicis arbitrio, per not. per Ioã. And. in c. cũ

11 in contemplatione, extra de reg. iur. †Item inquãtum do. Ang hic tangit illam difficultatem ꝙ licet aliquis ex indiciis non possit condemnari, tamen si indicia erunt indubitata, poterit fieri condẽnatio, & ponit exẽplum quæ sunt indicia ĩdubitata de gladio sanguinolẽto &c. Addatis quòd nemo fuit qui ita latissime disputauerit istam materiã quàm fecit Gandin. suo tract. malefi. in rubri. de præsumpti. & indic. indu. ex quibus condemnatio sequi potest, & ibi enumerat omnes casus ex quibus sequi potest cõdemnatio in criminalibus ex talibus indicijs indubitatis. Sed aduertas inquantum do. Ange. hic ponit exemplum de illo qui fugit cũ gladio euaginato &c. dicit ibi Gandi. in vlti. col. in illo casu & similibus, ꝙ contra illã sententiam Thomæ de Piperata omnes sapientes quos bononiæ vidit & alij doct. alibi existẽtes dicunt istam sententiam esse falsam, & ita vidit de consuetudine obseruari contra sententiam Tho. de Piperata, quia per talia indicia indubitata quis non potest diffinitiue damnari in persona, sed in pecuniaria sic, vel in alia pœna, & ibi ponit quæ sint vere illa incidia indubitata, ex quibus potest sequi cõdemnatio, & ibi ponit quãdo possit postea contrarium probari, quia contra indicia indubitata infallenter potest contrarium probari, nisi sit præsumptio iuris, & de iure ibi vide, quia multum notabiliter loquitur, lõgum esset mihi hic transcribere dicta sua, & ideo non trãscribo. Et pro sũia Gan. vide Ang. in l. ij. ff. de fur. qui reprobat Bar. ibi. Ego vltra omnes posui istã materiam supra in gl. in verbo. fama publica in materia indiciorũ. dum d. Ang. in hac materia allegando Bar. in l. ij. ff. de fur. dixit ꝙ ex indicijs indubitatis sequi possit condẽnatio, & allegauit istud idẽ exẽplũ quod posuit hic, ibi late vide, & an ex indiciis indubitatis sequi possit cõdemnatio, adde omnino Bal. in l. milites. C. de q̃o. †Inquantum

12 aũt Bar. tangit illã difficultatẽ ꝙ testis nõ venit, iudex potest formare inquisitionẽ. Addatis ꝙ dubito de ista sua doctrina Bart. ꝙ propter hoc solũ possit formari inquisitio de falso cõtra testem, per ea quæ dicta sunt supra in gl. in verbo, hæc est quædam inquisitio, quia multa requiruntur antequẽ inquisitio formaretur.

13 *Testes qui sint idonei in criminalibus.*

13 ANGE. † Quæro q̃ testes sint idonei in criminalibus. R̃ndeo, oẽs q̃ non reperiunt excepti, vt l. j. de testi. vnde excipitur ille q̃

a accusatus [a] est, vel de aliquo crimine inquisitus. Itẽ minor viginti annis nõ est sufficiẽs ad testificandũ in criminalibus, vt lege testimoniũ. ff. de testi. & ibi Florian. licet examinari possit ad aliquẽ intentionẽ iudicis, & ꝙ faciat indiciũ, non aũt plenã probationẽ, & hoc si in inquisitione fuerit examinatũ, & sic ex mero iudicis officio. non ad partis pe-

b titionẽ, & sic in inquisitione [b] poterit examinari pro indicio, non autem in accusatione, nisi iudex eũ examinet ex mero officio, non aũt ad petitionẽ dicti accusatoris. Ita dicit Guid. de Suza. & ibi etiam vide Floria. in d.l. testimonium. ff. de testib.

ADDITIONES.

a ℭ Accusatus. Vide Bar. in consil. xj. & an damnatus de aliquo crimine qui appellauit, si pendente appellatione testificatur, an valeat eius testimonium vide Alexand. in consilio xxxvj. in iiij. volumi. Ber.

b Et sic in inquisitione. adde tu vltra ea quæ infra ponit do. Ang. & vide Ioan. And. in addit. Spec. in tit. de test. §. j. versi. item ꝙ est impubes. vbi cõcludit ꝙ minor xx. annis nõ debet recipi in testẽ vllo modo, nisi in defectum probationũ. & vide in proposito do. Alex. in consi. clxxvj. in ij. vol. & ibi quando dicantur deficere probationes, & an credatur testi minori dicenti ꝙ alius non erat præsens delicto nisi ipse.

AVGV-

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ miror ꝙ iste doctor vadat per mẽdicata suffragia. Nã doct. solẽt allegare vnã gl. pro singulari, in l. fi. C. ad Silia. in hac materia, ꝙ minor facit indiciũ ad torturã, nõ posit in criminalibus test. ficari, quibus Ludo. de Ro. in l. j. §. impubes. solebat allegare similẽ in d. l. testimoniũ. ff. de testa. & vide Bart. in hac materia per illũ text. in l. de minore. in prin. ff. de qõ. & ibi ponit an minor in criminalibus faciat indicium. & multa in hac materia de iure cano. alleg. Bal. in l. testimonium. nõ in lectu. sua, sed in additio. ibi omnino eum vide. Limita prædicta per glos. in d. l. testimonium & ibi vide Sal. adde Bart. in l. ex libero. in fi. ff. de quæstio.

14 *Mulier an sit testis idonea in maleficijs.*

14 ANGE. † Quid in muliere,[c] an sit testis
c idonea in maleficiis, dic ꝙ sic. l. ex eo. ff. de testib. hoc est verum de iure nostro, sed de iure canonico videtur prohibita quãdo de crimine agitur criminaliter, secus si ciuiliter. ita dicit glo. in c super eo. & in c. ex literis. de testib. & sic dictæ glo. procedũt de iure canonico, & sic seruatur in terris ecclesię subiectis, non autẽ in terris imperij. ita dicit glo. in l. forus. §. j de verb. sig. ita etiam dicit Floria. in d. l. ex eo.

c **In muliere. Adde quãdo mulier testificetur. adde Alex. in consi. cxxvj. in ij. vol. & Pau. de Cast. in consi. cclxviij. in ij. impresis.**

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde dicta Io. de Imol. in l. qui testamento. §. mulier. ff. de testam. in fin. quia dicit ꝙ Iaco. de Are. dicebat ꝙ in causa capitali verũ erat, ꝙ mulier non poterat esse testis de iure ciuili, quia isto casu agitur de graui præiudicio, secus in aliis maleficiis vbi causa non erat capitalis, sed legistæ cõmuniter tenent contrarium. Dicit vero Imol. ꝙ de iure cano. cõmuniter tenetur ꝙ mulier nõ potest esse testis in causa criminaliter intentata, & sic intelligantur no. in d. c fi. & in c. mulierem. xxxij q. v. & in cap. quòd proposuit. xxxij. q. vij. & alleg. in materia dicta Spec. & Ioan. And. in addi in titu. de teste. §. j. versic. item quòd est mulier. & sequen. & vide per Ioã. Fab. in stit. de testamen. §. testes. & vide per docto. omnino in d. cap. tum ex literis. & in d. cap. super.

15 *Iudex an miscendo diuersa gratia probationum posit suam probare intentionem, & reus se defendere.*

16 *Delictum an posit per scripturam publicam aut priuatam probari.*

17 *An delictum posit probari per instrumentum uel scripturam priuatam.*

15 ANGE. † Quæro an in diuersis generi-
a bus[a] probationum posit iudex ꝓbare intentionẽ suã, & ideo multo magis intelligo in reo ad defensam, vt l. fauorabiliores. de reg. iur. Respondeo ꝙ sic ẽt ad condẽnandũ, vnde ex vno in omni exceptione maiori & fama quis põt dãnari. ita eleganter dicit Bar. in l. j. §. idẽ Cornelio. ff. de qõ. sicut ẽt dicimus in ciuili, quia ex diuersis semiplenis probationibus ẽt diuersorũ generum fit magna integra probatio, vt in c. fi. extra de succes. ab inte. & no. Bar. in l. admonẽdi. ff. de iureiur. de quo ẽt dixi supra in glos. in verb. fama publica. vers. tene tñ menti glo. sing. in c. veniens &c. vbi gl. dicit ꝙ hoc nõ
b procedit in criminali[b] & idẽ voluit Ant. de But in c. cũ oporteat. de accus. & facit quod no. Bal. in auth. cõtra rogati. de test. & quod not. Bal. in l si quis ex argentarijs §. j. ff. de eden. & quod eleganter voluit Bal. ſm Dy. Oldr. & Ray. in l. j. ff. de excu. tut. Dic oĩno vt ibi, & istud teneas. arg. l. fi. C. de prob. Et maxime si verba Bar. recte ponderentur in
16 §. itẽ Cornelio. illud nõ affirmat. † põt ẽt in aliquibus casibus iudex ꝓbare delictũ ꝑ scripturã pub. vel priua. & sic dictã scripturã ꝓducat, de quo per Iac. de Are. & Cy. in l. fi. C. de prob. & ibi Bal. & Bar. in l. senatus. ff. ad Turp. & per Sal. in l. singuli. de accusa.

ADDITIONES.

a **Generibus. Adde Rom. in conf. ij. & conf. xcj. Fran. de Are. conf. lxv. & Alexan. in conf. xix. & in conf. xxj. in iiij lib. & conf. xxiiij. in ij. volum. Ang. in conf. iij. & secundo in conf. ccccdj. Ber.**

b **In criminali. Adde & intellige hoc verum nisi concurrant alia adminicula Ita do. Fran. de Are. in conf. xiij. & vide Bar. in conf. cxcj. incip. do. Paci de Brugo. & etiam Oldr. in conf. cxcij. & Alexã. de Imol. in conf. lxvj. in ij. vol. Ber.**

AVGVSTI. Itẽ in quãtum tactum est an fama in criminalibus probet iuncta cũ vno teste. Adde Spec. in tit. de noto. crimi. §. fama. versic. ij. & vers quid si agenti. & Pet. de Anch. in c. j. de testi. in vj. in pe. col. & Oldr.

in consf.cxc. aliàs cxcix. vltra mediū.& Sali. in l.ea quidē. in vlt.col.C.de accus. & vide Doct.omnino in d.c.veniens.el j.de testi.& per Domin. in c.pia.de excep.bene faciunt not.per do.Anto.de But.& Abb. in c.prudentiam.§.sexta..de offi.deleg.Intellige tñ prædicta qñ crimē est probatum solum per vnū testem,vel aliud semiplene, & non vltra est probatum,quia verum est,ꝙ sola fama non perficit probationem, secus si probatum esset plusquam semiplene, puta per vnum testem de veritate, & aliud indiciū, quia tunc fama perficit, & hoc est quod voluit Bal.in l.si quis ex argentariis. Et adde ꝙ idē voluit Io. And.in addi.Spec.in tit. de proba §.fi.vers si.xii.,ad fi.addi pro qua cōclusione allego tex.sing.secundum vltimū intellectum,gl. in c.præterea. extra de testi. vbi testes deponunt super adulterio de auditu,quia testes audirēt adulteros cōmisceri,tunc ista probatio coniuncta cū fama, & aliis legitimis adminiculis,probant crimen, & pro ista conclusione hoc modo intelligo dicta Bart. in l.j.§ idē Cornelio ff.de qō.& omnino vide Domi.de S.Gemi.in cap.j.de vsur.in vj.in verbo,manifestos.in §.j.in vlt. col.qui notab.declarat quomodo debet intelligi illa gl.in d.c.veniēs. & ibi limitat istā materiā.& vide Pe.de Anch.in cōs ccxlviij.

17 †Itē inquantū supra tactū est an delictum possit probari per instrumentū vel scripturā priuatā. Adde dicta Inn. in c.statuimus. extra de off.dele. per Bal. in l.contra negātē.ff.ad l.Aquil. per Bald.in l.ii.ff.de fer.per Bar.in l.non intelligitur.§.tacita. ff. de iure fis.per Io.And.in c. cū ad sedē. extra de rest.spol.glo.in c.cū dilectus.extra de maio. & obed.Io.And.in regula,semel malus. in mercuria.in vi.vide glo & Docto. maxime Domini in c constitutionē. de verbo sig. in vi.per Abb.& Doct in c.cum ecclesiis.extra de maio & obe.& per Bal.in rub.de fi.instr. vide Ro.in l.ii.ff de fer. qui multa allegat ꝑ Bal.in l.neq; natales.C.de prob.per Bart. in l.diuus.ff. de custod. reor. per Bartolum in l.ii.C.quorum appel. non recip.

18 *Testes an torquendi sint, & an eis sine torture credatur.*

18 Ang. †Quæro an testes sint torquēdi, & an eis sine tortura credatur. dico ꝙ testis clericus torqueri nō potest,sed de falso per iudicem suum corripitur,vt l.presbyteri.C.de epi.& cle.sic in dignitate seculari cōstituti nō pñt torqueri nisi testes vacillēt. vt l.mulier. C.de testib. Si vero non sunt in dignitate constituti,sed bonæ opinionis, nō torquentur nisi vacillent, vel de mendacio conuincantur,vt l.vnius. §. testes. ff. de qō. Si vero sint homines viles,vel vilem artem exercentes,tunc ēt sine tortura admittunt, tñ non tm̄ creditur quantū aliis, vt l.iii.§ i. ff.de testi. nec torquentur nisi in tribus casibus, videlicet si vacillent, si de mendacio conuincantur. Item si sponte se ingerunt testimonio.ita dicit Bart. in l.ex libero.ff.de qō. Addas quod no.Sal. in l.fi.C.de qōnib.

¶ **Torquendi. Adde & vide do. Alex. in consf.lxiij. in j.vol.& Cæpo. in consf. lxj. Ber.**

Augusti. Tu aūt in hac materia si vis videre vnam glo.magistrā,habes recursum ad gl.plenıore in corpore iuris xv.q.v.ca. pesbyter. vbi gl.ponit qñ testes possunt torqueri, & quid si sunt viles ignoti clerici vel alii positi in dignitate, & ibi vide Archid.& illa gl.multos tex.alleg.& vide Bal. in l.milites. C. de quæstio. qui aliter vr̄ dicere, & Gand.in tract.malef.sub rub.de qō.in vers. quæro an testis possit torqueri.& ibi elegāter loquitur. vide Ioan And.in c.i.extra de deposi.vide per Inno.& Doct. In c. cum P. manconella.extra de accu.& gl.v.q.vi. c.illi qui.& vide Bart.in l.i.in prin.ff.de qō. an requirantur aliqua indicia. Adde gl. in l.nullum.C.de infa.Et omnino Io. And.in c.cū in contēplatione.extra de reg.iur. per Pau: de Leaza.in cōmento. cap. grauis extra de deposi.vbi posuit quæ personę possunt torqueri,& etiam Gandi. in loco supra alleg. posuit qui testes possunt torqueri, & quæ personæ,& dixit Bal.in l.data opera. in xiii. co. ꝙ sufficit ꝙ tres testes torqueantur, & non omnes,quia tortura est refrenanda.

19 *Testes in causa criminali, an possint recipi ad defensam post publicationem processus.*

20 *Iudex etiam post conclusum in causa potest testes et alias probationes inducere contra reū ex mero officio suo. & iudex debet facere reū respondere, feci uel non feci, non autem nego me esse culpabilem.*

19 Ang. †Quæro an post publicationem processus possint recipi testes ad defensam. Responde

Respondeo q nō tm̄ instrumenta, sed etiā testes possunt admitti, postquā conclusum est in causa, & post testiū aperturā, vt not. Bart. in l. j. §. fi. & in l. vnius §. fi. ff. de q. & in l. diui. fratres ff. de pœn. qd̄ tñ intelligas, vt voluit Sali. in d. l. fi C. de qō. & dixi supra i verbo, fama publica præcedente. qd̄ bene no.[d] vt tu semper defensionē admittas etiā vsq; ad snīam, nisi statuto caueret de certo termino statuto, alias tu iudex faceres iniustitiā, & teneri posses in syndicatu, & non est mirū, quia tractat de vita hominis quæ cunctis rebus est pferēda, vt l. sancimus. C. sacro eccl. & sic de magno piudicio tractat, iō cautius est agendū, vt l. j. §. sed & si qu s. ff. ad Carbo. † Et ēt tene mēti q tu iudex potes ēt postq̄ cōclusum est in cā ēt in accusationibus ex mero tuo officio inducere testes, & alias pbationes cōtra reū vt cōdemnetur, vide late Bar. in sua q. q̄ incip. iudex maleficiorū super accusatione &c. Tene tñ mēti tu iudex q nunquā recipias respondentē accusationi vel inquisitioni dicētem, nego me esse culpabilē, [e] vel nego me esse punibilē, quia reus debet respondere super facto vtrū fecerit vel non fecerit id de quo accusatur vel inquirit, quia vtrū id sit culpabile vel nō, spectat ad iudicē, ita dicit Bar. per illū tex. in l. j. §. in accusatione in fin. ff. ad Turp. facit quod not. Bald. in auth. cōtra qui propriam. C. de non nume. pec. & qd̄ supra dixi, q iudex in accusatione pōt supplere in iure & in facto producēdo testes, & alia pro accusatore & accusato, tenet Bart. in l. inter accusatorem. ff. de pub. iudi. & idē videtur velle & clarius in extrauag. ad reprimen. in verbo, neglexerit. quia sumus in illis quæ spectant ad publicam vtilitatem, vt l. quos prohibet. ff. de postulā. facit quod no. in l. si non defendantur. ff. de pœ. sed in l. 4. § hoc autem iudicium. ff. de dam. infec. dicit q qñ accusator est absens non potest supplere pro eo nisi reo volente, vt l. si libellorum. §. fi. ff. de accusa. & sic Bar. est sibi cōtrarius. Sed Imo. in d. l. inter accusatorē. cōcordat opi. dicens q iudex non potest supplere ad vtilitatem accusantis, q non condēnetur in expensis & q processus non circumducantur contra reum, vt d. l. libellorū. in fin. sed si iudex vellet procedere contra reum ex suo officio, & inducere testes, dicit q pendet ex no. in d. l. libellorum §. fi. & in l. ij. ff. de aboli. & in l. penul. ff. de pub. iudi. & dic vt ibi per eū, sed tu obserua q iudex ad vindictam publicam potest prosequi dictam accusationem, vel nouum processum formare ex officio, vt habetur in dictis iuribus, & ita practicatur, & ita dicit Bartol. in d. l. inter accusatorē. in fine. & sic non meretur reprehendi ipse Bartol vel dicit q sit sibi contrarius.

d Quod bene no. Adde tu & vide Franci. de Are. in consi. cxxij. Crp. consi. xlj. & consi. xj. & Rapha. Cu. in consi. cxxxij. Ber.

e Culpabilem. Adde etiam de hoc vt per Barto. in consi. xv. Ber.

AVGVSTI. Item inquantū supra tactū est de illa contrarietate Bar. quā fecit in d. l. inter accusatorem. & in d. l. 4. an in criminalibus iudex possit supplere producendo testes. Aduertas q licet Bar. in d. l. 4. § hoc autem. voluerit iudicem non posse supplere producendo testes contra accusatū, accusatore existente absente. Nam Bar. in dicta disputatione incip. iudex maleficiorum. tenuit contrarium per l. abolitio. C. de abolit. & ibi Cyn. vbi licet accusator renunciet accusationi, tamen iudex ex officio super eadem accusatione veritatem perquirere potest & eum condemnare, vt probatur in c. 2. de collu. dete. & hoc est quod voluit Bar. in d. l. inter accusatorem. & Bar. in l. libellorum. §. fi. ff. de accusa. sed opi. Bar in d. l. intra. est verior per allegata per ipsum ibi, licet do. Ant. de Bu. in c. bonæ de postu. prælat. referendo opi. quam posuit Barto. in d. l. 4. § hoc autem. dicat. quod aut Titius accusator se absentat post conclusum in causa, & tunc potest procedere ad sententiam diffinitiuā. & contra reum si erat reprobatum, secus si non erat conclusum, quia satis est æquū q iudex ex eadem tela iudicij nō procedat cōtra reum secus si nouam inquisitionem vellet formare ex officio. & ad hoc multa allegat de quibus per eum ibi. Et ad hoc videnda essent dicta per Bart. in l. ij. § si quis vltimo. ff. de quæstio. & in l. 4. §. si publico. ff. de adulte. & in ver. si. quæro vtrum inquisitio & ibi tenet quod in qualibet causa criminali, & sic tam inquisitionis q̄ accusationis, iudex ex officio possit recipere testes, etiam post dicta testificata, quamuis ad instantiam partis vel accusatoris nō possit & adge. in repeti. l. si vacatia. C. de bon. vacan.

vacan.circa medium.& Bar.in auth. qui semel.C.de proba.& Io. And.& ali in c.qualiter & qn̄.extra de accu & Fran.de Tignis in l.qui accusare.C.de eden.& ibi tenet ꝙ licet ad defensionē rei possit iudex ex officio suo pñte accusatore inducere testes. l.si nō defendatur.ff.de poe. Tñ secundū eū non reperitur iure cautum ꝙ iudex ex officio poss t iducere testes, si accusator sit pñs, & accusationē prosequatur, licet ista opin posset esse substentabilis, cōtrar tamē teneretur opi.Bar.& vide notata per Bar.in l. pe.§.ad crimē.ff. de pu.iudi.in ver.septimo quæro.& an iudex possit recipere testes ex officio in criminalibus vide Bar.in d.l.si nō defendatur.& Sal.in l.ij.C.de abol.vide S.l. in l.trāsigere in ii.col. C.de transa.Bar.in l. diui fratres ff de poe.Io. And.in c.fraternitatis.extra de test.& ib. Abb.Bar.in l.vnius §.cognituru.ff.de qō.Bal.i auth. qui semel. C.de proba.in ij.fallen & p canonistas Hosti.Io. And.But.Abb.& Imo.in c.cum clamor.extra de testi.qui limitat pdicta, & p Spe.in tit.de inquisitio.§.j.ver.sed nunquid publicatis Fede.de Senis i cōsi.cliij. & multū elegāter loquutus est Sal.in l.fi.C. de q̄stio.in hac materia.& Bar.in l.vnius.§. i.ff. de quæstio.& in locis supra alleg.ibi videbis quid in accusatore, & quid in inquisitione,& quid si publicatus est processus & dicta testificata,& ibi habes multas limitationes.Ego omnia ista late extendi cum limitationibus suis post Bo.& moder.in d.l. iiij.§.hoc autem ff.de dam.infe in versicu. item quæsiuit. hic Bar.an in criminalibus, dic vt ibi latissime dixi.

2 Statuto puniente in plus propter negationem, quō poterit euitari talis pœna per cōfessionē.

2 ANGE †Quid aūt si statuto puniatur in plus pp negationē, dic ꝙ pōt dictā pœnam pluris euitare si corrigat dictā suā negatio
a nē, & confiteatur anteq̄ conuincatur a seu antequā contra eū probetur, t volunt Bar. Ang.& Sali.in auth contra qui propriā.C. de nō nume.pec.& ēt si quis neget se cōmisisse delictū,postea confiteatur pœna negationis si qua esset a statuto nō euitabit, sed bene si prodesset quo ad pœna delicti.ita dicit Bar.in dicta auth. contra qui propriam.

ADDITIO.

a ¶Conuincatur, Adde & vide Ro.consi.lxj. Bet. Avgvsti. Tu in hac materia vide dicta Cy.in d.auth cōtra qui propriā. & Bal. in l.i.C.cōfes.in 4.col. in versi. item quæro ꝙ primo negaui.& in q x. versic.quæro de quæstione quotidiana, Et bene faciunt dicta Bar.in l.cum de indebito.ff.de proba.& vide dicta Bald.in c.j.§.item si vasal us. de controuer.inuesti.& vide bonum tex. in c. cum dilecti.extra de accus.& Bal.in l.iubemus.C.de appel.Bar.in l.eū qui.ff.de iureiur.Moder.in l.fi.extra de solut.

SVMMARIVM.

1 *Reo confitente omnia & singula contenta in inquisitione esse vera, confitetur non tantum principale factum deductum sed etiam omnia accessoria, & omnes qualitates etiam incidenter intentatas.*

2 *Confitens omnia & singula contenta in accusatione aut inquisitione esse vera, si in illa cōtineatur quòd Martinus cognouit carnaliter Bertā vxorem Titij an videatur confiteri non solum quòd cognouerit carnaliter Bertam sed etiam quòd est vxor Titij*

3 *Subscribens se simpliciter schedulæ, an videatur omnia comprobare.*

Omparvervnt dicti inquisiti, & confitētur totum.]
1 † Qn̄ reus cōfitetur oīa & singula in inquisitione contenta vera esse,confitetur non tantū principale factū deductū,sed ēt confitetur oīa accessoria & oēs qualitates,ēt incidēter intentatas. ita dicit Bar.Ang.& Bal.i l.si cui.la ii §.i.ff.de
2 leg.i.& sic si est inquisitio vel accusatio,† ꝙ Martinus cognouit carnaliter Bertā vxorē Titii,non solum videtur confiteri ꝙ Bertā carnaliter cognouit. sed etiam ꝙ est vxor Titii.quòd bene nota,secus secundū Barto. Ang.& Bald. in d.l.si cui. §.j. cū quibus ibi transit Ang.si confitetur se cognouisse dictam Berta,quia ita refertur ad substantia Bertæ,non autem ad dictam qualitatem ꝙ fuerit vxor dicti Titii,arg. d.§.i. coniuncta l.fi. de fideicom.liber.sed Raph.in d.l.si cui. §. i.tenet contrarium per l. Meuio §. nuc. ff. de leg.ii.& per l. si prior cum ibi no.ff.solu.ma.& l.Nesennius.§.i.ff.de re iud. & idem dixit Imo.contra Bart.in d.l.si cui.§.i. allegans casum contra Bart.in l. si defensor. §. qui

qui interrogatus. ff. de interrog. acti. facit l. de ætate §. qui tacuit. & §. nihil. & quod ibi no Bar. ff. eo. tit. & hãc partem contra Bar. tenet etiam do. Benedi. de Plumb. in d. l. fi. ff. de fideicom. liber. alleg. l. at si quis. §. plerique. cum gl. de relig. & sumpt. fun. vbi cõfessio indefinita ad omnia refertur. Itẽ allegat l. iii. in prin. ff. de fun. instru. & sic refertur ẽt ꝙ videatur confessus ꝙ fuit vxor Titii. Et pro hoc facit quod no. Bar. de confessione simplici quę ad omnia refertur, vt ipse no. in l. si stipulatus. §. Chrysogonus. de ver. obli. & quod ibi no. Bal. Ang. & Im. † de

3 eo simpliciter subscripsit se cuidam schedulæ, quia videtur omnia comprobasse. fac. l. fi. C. si quis alte. vel sibi. vel plus vale. quod agitur &c quod no. quia semel habui Ferrariæ pro ista parte contra Bart. consului vna cũ multis doct. facit. §. præterea. insti. de inu ti stipu. & l. i. §. si quis simpliciter. & quod ibi no. ff. de ver. ob.

a AVGVSTI. Tu aũt ĩ hac materia [a] adde & dic ꝙ iste doctor in hac tã magna difficultate parum vidit & allegat, nec vidit, nec allegat multa quæ in terminis possunt allegari. Nã tpe suo multa quæ scripta erant, ẽt singularissimis doctorib⁹ icognita erãt, quia quãdã sciẽtiã antiquã habebant. Nũc aũt scientia nostra excellentior est, quia laboriosior & difficilior. Et ideo ad propositum addatis primo vltra supra allegata, ꝙ Specula. vr̃ tenere opin. quam tenuit Bart. hic, hoc voluit Spe in ti. de positio. §. sequit versi. xj. & illud dictũ Spe. sequutus est simpliciter d. Ant. de Bu. in c. j. de plus petitio. Sed pro opinione d. Benedict. de Plumbi. addatis ꝙ Bar. vr̃ tenere istã sentẽtiã in l. penul. in penul. col. C. de ædil. edic. in versi. sed nunquid. & facit quod no. Bart. in l. si quis seruum. §. fi. versic. sed quæro testator. ff. de lega. ii. & solet allegari ꝙ Barto. tenuit istam partem consulendo in consil. suo incip. statuto ciuitatis Florentiæ cauetur ꝙ forensis &c. allegat dictam l. si defensor. ff. de interrog. actio. & §. præterea institu. de inu ti. stipula. & limita vt ibi per eum, & bene fac. t. id quod dixit Bald. in l. ii. §. ꝙ si actor. C. de iura. ca ũ. vbi no. an ficta confessio q̃ resultat ex cõtumacia vigore statuti disponentis, quòd contumax habeatur pro cõfesso, videatur facta nedũ de negotio principali, sed de omnibus qualitatibus, & dicit ꝙ sic, de quo ẽt per do. Bened. de Plumbi. in dicta l. fi. & intellige nisi illæ qualitates essent impertinentes, vt per Bal. in l. fi. §. in refutatoriis. C. de appella. Et pro hac parte bene facit doctrina Bar. in l. si quis intentione. ff. de iud. c. dum tractat de rñdente positionibus, & eũ sequitur ibi Bal. Nõ obstat ꝙ ꝓ opinione Bar. allegaretur tex. & ibi Bar. in l. fi. §. Titiũ. ff. de liber. leg. vbi clausula in fine apposita refertur ad ea q̃ principaliter posita sunt tm̃, non ad ea q̃ casu demonstrationis, quia ibi non pcessit interrogatio. Sed addas quòd mihi vr̃ quòd ista difficultas vr̃ dependere ab illa quã posuit Specula. in dicto t. t. de positio. supra allegato, videlicet an ille qui simpliciter rñdet, vr̃ etiam fateri qualitates appositas in interrogatione, & breuiter per multa motiua ibi Spec. determinat quòd nõ. & istã sñiam affirmauit ẽt Specu. in titu. de positio. §. septimo, versicu. item non est respondendum ad ea, & reperio ita Angel. consuluisse in consiliis suis consil. cclxx. incipien. in Christi nomine, amen. quia dictum priuilegium multiphariam iuri cõi contradicit. Et hanc partem affirmauit Bal. in addi. Spe. in t. t. de positio. in iii. col. quãtuncunque Imo. in d. §. à filio. reprobauerit opi. Bar. tñ ipsemet Im. i l. si dubitetur. ff. de fideiuss. approbauit in hac materia dicta Bar. in d. § à filio. & ideo Mathes. in notab. suis xxxiij. faciens mentionem de doctrina Spe. in dicto tit. de positio. versi. xi. ipsam probat, postea dicit ꝙ audiuit à dño Rogerio de Perusio ꝙ si positio diceret. Itẽ ponit ꝙ talis carnaliter cognouit dictã Bertã vxorẽ Titii, & ille rñdet se carnaliter cognouisse dictam Bertam, nõ vr̃ confessus illam qualitatem ꝙ fuerit vxor Titii, & allegabat Bart. ita consuluisse, & sic apparet ꝙ doc. male alleg. Bar. dum dicunt ꝙ Bar cõsuluit cõtrarium eius quod dixit in §. à filio. vide tñ q̃ vltra doc. scripsi in d. § à filio. & vide Ro. in consi. suo ccccly. qui consuluit & per confessionem simpliciter factã respondendo inquisitioni includit confessionem delicti cum qualitate annexa. Adde Mathesi. in notab. suis xxxiiii. notabili, qui notabiliter loquitur.

ADDITIO.

a ¶ In hac materia. Vltra posita hic vide per Alex. in d. §. a filio. & Ro. in consi. ccclv. & an contiens delictum videatur illud fateri cum qualitati-

bus

bus suis. & vide etiam per Pe. de Anch. in consi. cccclx. vbi an contumax videatur ficte cõfiteri de ficto cũ omnibus qualitatibus suis. & vide ẽt Ang. in cõsi. xxvij. & adde q ille qui cõfitetur oĩa in inquisitione contenta vera esse. potest suam confessionẽ interpretari si in ea sunt verba equiuoca. ita Alex. in consil. cxvj. in iiij. vol. & de dicta clausula omnia & singula. posita in rñsione ad inquisitionem, quid importet, per Ang. in cõsi. xxij. incipi. de pœna illius circa fin. Ber.

4 *Confessus an possit apponere de ineptitudine processus, postea in termino defensorio.*

5 *Confessus videtur prorogasse iudici iurisdictionem licet iudici inquirenti esset decursa praescriptio ex forma statutorum.*

4 ANG. † Quæro an cõfessus [b] possit opponere de ineptitudine pcessus postea in termino defensorio. Inn. & alii ĩ c. qualiter & qñ. de accu. & Bar. in l. si confessus. de custo. reo. tenet q nõ, qñ principaliter confitetur delictũ, secus si non principaliter, sed secũdario, vt l. qui filiũ, de libe. caus. qm cõfessio purgat omne vitiũ processus, vt no. pdicti doct. & est casus in c. j. de accus. lib. vi. & no. in c. pisanis. de resti. spo. † Ex quibus infertur q si esset decursa pscriptio iudici de tali delicto inquirenti ex forma statutorũ, tñ si cõfitetur vr talis confessus cũ ille nõ esset, alias suus iudex prorogasse eius iurisditionẽ de tpe ad tẽpus, quod põt, per notata per Cy. & Bal. in l. si qui ex consensu. C. de episc. audi. & idẽ si esset perẽpta instãtia iuris vel statuti in accusatione vel inquisitione, cũ enim nõ pereat cõfessio, licet pereat instãtia, vt l properãdũ. §. i. C. de iud. ex cõfessione inducitur notoriũ, & in notoriis ordo iudiciorũ nõ obseruat, vt no. Inn. i c. per inquisitionem. de elect. ita dicit Bald. in d. l. properandum. in fi. Et idem si esset tale crimen de quo regulariter non posset inquiri, sed per accusationem procedi, & non interuenit accusator, vel etiam si esset talis exceptio, q dicta causa debet ad forum ecclesiasticum remitti. Omnes enim tales exceptiones per confessionem & taciturnitatẽ, quia non opposuit remittuntur, nam cum per cõfessionem effectum fuerit crimen notoriũ, non fuit necessarius accusator, vt in c. euidentia. extra de accusa. & ibi no. in l. ea quidem. C. de accusa. Quinimo fortius dico q si de crimine constet aliter q̃ per confessionem, vt quia per testes est conuictus, & dictas exceptiones nõ opposuit, tũc iste potest dãnari qm crimina vndecunq; claruerint punienda sunt, vt xxiiii. q. iii. c. ecclesię. & est casus de hoc in c. i. de accu in vi. Nec obst. si dicatur, imo iudex poterit defensionẽ facere ipso reo tacente, vt l. si nõ defendant. ff. de pęnis. nã licet potuerit, nõ tñ cogebatur, vt l. quicquid. ff. de iudi. vel dic q illa lex loquitur đ defensionibus tẽdẽtibus ad innocentiæ defensionẽ, q publice interest, ne insontes comdẽnẽtur, vt l. absentẽ. ff. de pœnis. secus si sit nocens & defensiones tendebant ad impunitatẽ criminis qđ est odiosum, vt l. à reo. §. q vulgo. ff. de fide iuss. vnde iudex non debuit ia supplere e facto contra vtilitatem publicam. arg. not. per Bar. d. §. hoc autem iudicium.

b An confessus possit opponere de ineptitudine vel nullitate processus. adde & vide tu Abb. in consi. xxiiij. & do. Alexan. in consi. xxxiiij. in iii. vol. & Pau. de Cast. in consi. xvij. incip. potestas suprascriptus. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ea q̃ dixit Rom. in l. non solũ. §. sciendũ. ff. de ope no. nun. qui limitando & saluãdo dicta Raph. Cu. in hac materia dixit q vbi probatio resultat ex confessione conuenti, tunc hæc species probationis non inualidatur propter iudicium inualidũ. Casum no. allegat in cle. constitutionem. de electio. & in c. pisanis. extra de restit. spolia. & facit c. j. & ii. de accusa. in vi. Et ideo dixit Bald. in l. i. ff. de iurisd. om. iudi. q si libellus est ineptus & probatio apta, non potest sequi condemnatoria per doctri. Spec in tit. de libel. conceptio. §. deseruit. versi. quid si libellus. Limitabat tñ ibi Bal. secundum Abb. antiquum, nisi super libello inepto emanaret cõfessio, quia tunc potest sequi condemnatoria, per d. c. pisanis. Sed addatis q contrariũ tenuit Ang. in eleganti suo cõsi. clxxxv. qui fortius dixit quòd si sup inquisitione inualida sequatur probatio apta, etiam per confessionem, tñ ex tali confessione non ferretur snia condemnatoria, & ita dixit quòd semel in syndicatu defendit do. Rayn. de pisis olim potestatem Purusii, qui semul absoluit quẽdam malefactorum propter ineptam inquisitionem, licet confessus esset se fecisse tale delictum, & maxime quia vbi libellus est ineptus, quicquid sequitur est ineptũ ipso iure. Et ideo dicit qđ Gul. de Cu. per illum text. in l. si libertus patronum ff.

de iureiu. dicebat ꝙ exceptio ineptitudinis libelli ex quo reddit iudicium retro nullũ, pôt opponi ẽt post sñiam. Si ergo propter ineptitudinẽ libelli nullus ꝓcessus intelligitur factus, hr̃ perinde, ac si cõfessio sine processu emanasset, in quo casu impossibile vr̃ proferri sentẽtia diffinitiua. auth. offeratur C. de lit. contesta. & l. j. C. de sent. ex peric. reci. pro hac parte facit gl. in l. iubemus. C. de libe. cau. q̃ voluit ꝙ si iudiciũ non est legitimum, confessio nõ p̃iudicat. Et pro hac parte est bonus tex. in c. extra. de rescrip. cõcludo bene ꝙ pôt esse talis ineptitudo, puta q̃ non est circa substãtiam iudicii, vel cui partes possent renunciare, & tunc sequuta confessione ferri potest sñia, alias nõ, ideo iste Doctor errauit hic. Non obst. tex ĩ cle. constitut. quia ibi nõ fuit defectus circa substantiam iudicii. ita voluit Bal. in l. item exigit. ff. de dolo. Nec ob. c. j. & ij. de accusa. in vj. quia ibi etiam nõ fuit defectus circa substantiam iudicii, sed circa ea quæ potuerũt omitti, & ideo dicit ibi Ioã. Mona. ꝙ tam in c. j. q̃ in ij. fuit renunciatum processui qui præmitti debuisset si petitũ fuisset. Nec ob. c. pisanis, quia loquitur qñ libellus non tenuit ex aliquo defectu extrinseco, cui cõfitens potuit renunciare. Nec obst. quod no. Bar. in l. si confessus. ff. de cust. reo. qui per illum tex. allegando Inn. dixit ꝙ si processus est inualidus, & reus est confessus, crimen corã iudice ad hæc principaliter sedente poterit puniri, quia nõ dicitur in d. l. si confessus. ꝙ libellus fuerit ineptus, sed dicitur ibi ꝙ si reus est confessus stabit in vinculis donec pronuncietur, debet ĩtelligi iudicio existẽte valido, & sic inchoabit nouum iudiciũ vt dixit Ang. in d. consilio. Nec ob. ꝙ confessio facit delictum notorium ex quo non requiritur solennitas, quia respondetur ꝙ licet notorietas non requirat omnimodam solennitatem, tñ requirit solennitatem c. ad nostram. de iureiu. & ideo requirit solennitatem libelli, vt ibi dicitur, per quæ patet ꝙ pessime est loquutus etiam Bal. in l. ii. C. de re iud. c. qui dicit ꝙ confessus nõ potest opponere de ineptitudine libelli, vel de aliquo inordinato processu. Et idem voluit Bal. in repetitione Paduana in l. edita. C. de eden. in vlt. char. & Bald. in l. j. C. de iudic. qui allegat Inn. in d. c. per inquisitionẽ. extra de electio. & Ang. in l. denunciasse. §. qñ tñ. ff. de adulte. qui allegat Inn. in d. c. qualiter & qñ. & ibi hoc etiam voluit Io. And. & vide q̃ late scripsi supra in gl. in verbo, ꝗ iudex addidit vel detraxit vbi amplissime scripsi, & vide Bal. in repe. l. cũ mulier. ff. solu. mat. in xxij. col. & in disputatione sua ac cusatus de vi turbatiua. & Mod. ĩ c. at si clerici. extra de iudi. & vide Mod. ĩ repe. c. qualiter & qñ. ĩ lxxxvj. q. princ. ꝗ allegãt multas decisiones Bal. & Sal. in l. ij. ĩ fi. de cust. reo. & vide Mathesi. in notabilibus suis dictis, in notabili liiii. qui dixit ꝙ si confessio est primo facta, & post fit processus, & fit ineptus, potest sequi cõdẽnatio, secus si nullitas fuit ante confessionẽ, & ita dicit ꝙ debemus intelligere dicta Inn. in d. c. qualiter & qñ. & Ang. in l. denunciasse. ff. de adult. & Bar. in d. l. si confessus. ff. de cust. reo.

6 *Terminus non debet dari accusato vel inquisito ad deliberate respondendum in facto proprio, secus in facto alieno.*

6 ANGE. † Et bene aduertas tu iudex ꝙ non debet dari terminus accusato vel inquisito de delicto in facto ꝓprio ad deliberate respõdendũ, an sic an nõ, qa in facto ꝓprio debet esse certus, secus si ex facto alieno cõuenitur, vt quia villa conuenitur de robaria cõmissa in suo districtu, quia cũ cõueniatur ex delicto alieno, verisimiliter pôt ignorare, iõ dẽt habere terminum ita dicit Bal. in l. cum falsum. ff. de acquir. hæred.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ Mod. cõmuniter approbant illã doctrinã Bald. in l. cum falsum. per ea quæ habentur in l. fi. ff. pro suo. per ea quæ habentur in l. 2. §. ij. C. de iuram. calum. & per no. per canonistas in cap. j. & ij. extra de iuramento calumniæ.

7 *Iudex habens in fortiam minorem xxv. annis an pro aliquo delicto nunquam responsionẽ eius tuæ inquisitioni recipias, nisi prædicto minori & processui dato curatore.*

8 *Confessioni minoris factæ in tormentis, non est necessaria autoritas curatoris.*

9 *Maior si dicat iudici nõ torqueatis me, quia omnia confiteor, & iuro non uenire contra, talis confessio non præiudicat minori.*

10 *Autoritas curatoris sufficit in criminalibus, nõ solum si datus fuerit specialiter ad talem actũ sed ẽt si datus esset simpliciter ad lites.*

11 *Confessio adulti in criminali quæ fit ad solemnizandum*

nixandum iudicium differt à confessione uel dicto in formatione sua accusationis.

12 *Confessio minoris in tormentis ei praeiudicat nisi restitutione in integrum, uel alio modo retractetur.*

13 *Minor cōtra quem laborant indicia super delicto potest torqueri, & toties confiteri absque autoritate curatoris.*

7 ANGE. Necnō sis bene cautus tu iudex qñ habes minorē xxv. annis in fortiā tuā ꝓ aliquo delicto, ꝙ nunquam eius respōsionē tuæ inquisitioni recipias, nisi primo dato eidē & processui curatore ꝑ te iudicē quoniā minor tā in ciuilibus q̄ in criminalibus nō hēt legitimā personā stādi in iudicio, vt l. clarū. C. de auto. tu. & ibi no. in tantū quod dicit ibi Cy. & alii ꝙ ēt si spōte cōfiteretur talis cōfessio dicto minori sponte cōfitenti delictū, nō obesset, quod tene mēti ne erres, & ne ꝓce us tuus postea possit

a irritari. a Vide ēt ad hoc Bar. in l fi. §. pupillus. ff. de verb. oblig. vbi tenet ꝙ minor respōdere non possit sine curatore. Et ēt dicit Sali. in l. j. de cōf. ꝙ iudex criminū recipiat cautelā. vt ad vidēdū iurare minorē facias eius curatorē adesse. Idē dico si altercatū esset, ꝙ minor ille ꝑ indicia esset tormētis subijciendus vel nō, nam in pronunciatione seu interlocutione de illum tormētis subiiciendo faciat eius curatorem citari, & si nullum habet, prius ei det vnum, postea interloquatur. Nec est necesse vt postea adsit in tormentis, quia hęc est executio illius sententiæ ad quem videndum non est citādus curator, sicut nec in aliis executionibus

8 fiendis. † Et ex hoc potes percipere ꝙ confessioni factæ in tormētis non est necessaria autoritas curatoris: & ita seruat cōiter in practica, imo est quasi ridiculū dicere cū eius autoritas nō possit adaptari. Est. n. tortura actus iudicis cui curator nō hēt autorari, ꝙ not. post Iac. But. & semel de facto vidi Bononiæ. Intantū ꝙ dicit Bald. in l. j.

9 C. de confes. vers. sed pone † ꝙ si minor dicat iudici nō torqueas me, quia omnia cōfiteor & iuro nō venire cōtra, ꝙ talis cōfessio etiam cum iuramento minori nō præiudicat ne inducatur per indirectum renūciatio iuris & defensionis, contra gl. in l. pactum. ff. de pactis & idē sentit Iac. Butr. refert Bald. ibi & in d. l. vlti. in auth. sacramē ta puberū. C. si aduer. vendi. & facit l. cer

10 torū. §. in pupillo. ff. de confes. † Sed aduerte

b ꝙ sufficeret curatoris autoritas b non tantū specialiter dati ad istum actū, sed ēt si simpliciter esset datus ad lites, vt not. Sali. in l. ii. C. qui accus. non pos. versi. quæro tamen in casibus &c. mouetur ꝑ d. l. clarū. licet in contrarium alleget l. propter ff. de adulte. sed tibi respondet ꝙ non, sed nota tex. in l. clarum. ibi agentibus & pulsatis non tātū quando minor conuenitur, sed etiam quādo ipse accusat, quia requiritur talis curato

11 ris autoritas, vt ibi per Salice. † Et vide omnino Bald. & Salicet. in d. l. clarum. nam licet Nico. de Mata. vt ibi refert Cy. vltimo loco faciat differentiā an adulatus vel doli capax confiteatur ad solennizandum iudicium, & sic respondendo inquisitioni ī criminali. Vel in informatione suæ accusationis quā facit, aliquid dicat vel confiteatur, & tunc sine suo administratore sibi nō præiudicat, quia nō habet legitimam personā solennizandi iudicium, & idem in ciuili, aut alias cōfitet vt rñdēdo positionibus, & qa tunc tractatur de veritate indagāda nō attēditur qualitas, vel inhabilitas ꝑsonæ, vt l. si

12 fideiussor. §. quidā. ff. mād. † Ex quo infert Cy. si cōfitentur in tormentis ꝙ talis confessio ei ꝑiudicat, nisi restitutione i integrū vel alio mō retractet. Sed Sal. in d. l. clarū. ī princ. dicit hoc posse ꝓcedere si ꝓcurator pstitit autoritatē minori iurāti dicere veritatē, qa tunc vr̄ in respōsionibus autoritatem præstitisse, alias dicit ꝙ nō procederet dicta opin. per d. l. clarum. Et hoc tenet ibi Bald. qui dicit ꝙ si ante torturam fuerit ꝓcessus agitatus, & cū autoritate tutoris causa cognita, tunc valeret confessio in tormētis, quia ista videtur quædam executio, igitur videtur curator autoritatē interposuisse, alias nulla cōfessio, siue ad solennizandū iudiciū, vel in positionibus, vel alio modo facta sine autoritate curatoris non valet, vt est tex. in d. l. clarū. ibi respōsa cōiūncto ibi, vel dicat & sic generaliter, siue ad solenizādum iudicium, siue alio modo quod credo verius. Aduertas tñ ꝙ si minor negaret, & propter suam negationem cresceret pœna per inficiationem, vel perderet beneficiū confitētis ꝙ potest restitui quod habeatur pro confesso, vt est text. & ibi Bar. in l. in ex causa. §. nunc videndum ff. de mino.

ADDI-

ADDITIONES.

a Irritari. adde & vide cano.in c.fi.de cõfes. & in terminis do.Alex.in cõs.cvj.in iij.vol. & clarius Bal.in consi.cclxj.in ij.vol.inci.aut mulier. vbi dicit ꝙ confessio minoris & processus absque curatore est ipso iure nullus, & qñ restituatur qñ fuit inductus adulationibus partis.Ber.

b autoritas. adde & vide Bal. in consi. lxxxj.in v.volu.Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia aduerte ꝙ ista difficultas maxima est in iure, an in criminalibus cõfessio minoris in tormẽtis vel extra, ꝑiudicet minor. Et licet secundũ allegata ꝑ d. Ang. hic cõtra Nic.de Mata. aliqui tenuerint, tamen ego addo ꝙ alias Io.And.cum ista quæstio fuisset de facto habuit colloquium cum dicto d. Nico. & eius opi. videtur approbare ipse in tit. de cõfes. §. sequitur.versi.secundo loquitur in terminis nostris propriis & idẽ Ang.in l.certũ.§.pupillo. ff. de cõfes.vbi Ang.dicit differt cõfessio à snĩa, q̃a snĩa lata cõtra minorẽ indefensum,est nulla ẽt curatore carente,sed cõfessio facta per adultũ valet, licet cõtra eũ possit restitui. & iste est casus in d. §.pupillo, nec requirit autoritas curatoris. Et hoc intellige qñ cõfessio emanauit non ad substantiandũ iudiciũ, sed ad veritatis in
13 daginẽ.†Et ideo minor cõtra quẽ laborant indicia super delicto,põt torqueri. & toties cõfiteri absq; autoritate curatoris, & alleg. Io.And.vbi supra hoc voluisse. & Cy. in l. vna.C.de cõfes.& Hosti.ĩ summa de cõfes. § j.ver.maior. Adde tñ ꝙ Al.de Ro.in iiij. parte statuto.q.lxxxij.ibi latissime disputauit istã materiã dicit,allegãdo Dy.ꝙ cũ potestas Paduæ ꝓcessisset cõtra minorẽ,& eũ inuenisset culpabilem,ei curatorẽ cõstituit, cuius autoritate processit & sentẽtiam tulit de consilio peritorum, & allegat ꝙ Azo idem tenuit in sum.de auto.præst.nisi in casibus ibi per eũ no.& dicit idem in aliis casibus in quibus minor habet legitimã personam sine curatore,qui no.in c. ex parte.extra de restitu.spol.Et dicit ꝙ do.Vgo.de la-Fonta.dicebat hãc opi. increscere & inualescere,& in iudiciis & i scholis. ꝑterea Ang. ipse in l.j.C. de confes. expresse tenet contrarium eius quod dixit in d. §. in pupillo. per vnam bonam rationem.Propterea tenentes contrariam opi.mouentur per rationem quam allegat Nico.de Mata. Sed Bar. expresse eam damnat in d.§. in pupillo. d. Bar.dicit ꝙ vbi minor debet respondere de veritate, ibi à principio debet esse autoritas curatoris,& optime hoc probat Bar.ibi sed ego habeo ꝙ in criminalibus debet responderi de veritate,vt est doctri.Bar.approbata ab omnibus in l.inter oẽs.§.recte.in fi.ff. de furt.ergo Bart.est cõtra opi.Nico.de Mata.& Io.And.si recte verba Bar. põderẽtur in d.§.in pupillo. hoc Bar. ibi decidit cõiuncta doctrina sua q̃ posuit in d.§.recte.Præterea Alb.de Rosa.& Raph.Fulg.in d.l.clarum.tenent ꝙ confessio minoris in tormẽtis nõ valet,& dicit Raph.ꝙ Alb.de Rosa. dicit ꝙ hoc obtinuit de facto, & dicit Rapha.ꝙ ista pars est tutior, & vide Mod.ibi Et de mataria vide quæ dixi supra in glo.q̃ incipit, qui iudex videns ꝙ inquisiti nõ cõparent,& in sua contumacia persistunt, vbi tractatur materia bannitorũ in illa quęstione,an bannum dari possit minori. & vide Mod.in d.§.in pupillo.& in d.l.clarũ. & gl. & docto.in d.l.j.C. de confes.& ibi Salic.& Bar.& Im.in l.j.§.fuit quæsitum.ff. ad Trebel.& ibi per Mod.dum Bar.& Imol. allegant.l.certum §.in pupillo.ff.de confess. & Bar.& Bal.in d.auth.sacramenta puberum vide Bar. in l.ij.§.quod obseruari.C.de iura.calum.& ibi per doc.per Pau.de Leaza. in c.ex parte.extra de confes.

14 ***Confessio rei est tanta potentia, quod facta ẽt coram iudice incompetenti vbi non debet esse iudicium, tamen tenetur illam confirmare coram iudice competenti.***

15 ***Confessio non est tanta potentia, vt possit facere quòd id quod in veritate non est, sit, & ideo si cõfiteretur se præstitisse auxilium homicidio, & verba sua confessionis hoc non importent, iudex eum non condemnabit per talem confessionem.***

14 Ange. † Et tene mẽti ꝙ cõfessio rei est tãtæ potentię ꝙ facta ẽt corã iudice incõpetẽti, vbi nõ debet esse iudiciũ, tñ tenet illã cõfessionẽ confirmare corã iudice compe
a tenti. [a] Ita dicit Inno.in c.at si clerici.ex de iudiciis.quod est verum secundum Bart.in d.l.clarum.si ex tali confessione exortat sit suspicio vel infamia,alias secus.ita not.Inn. in c.per inquisitionem.extra de electi. & in c.cum super.extra de confes. & vtrũ & qñ quis

quis tenetur perseuerare in sua cõfessione, vide Ant.de But.in d.c.at si clerici.

ADDITIO.

a ¶Cõpetenti Adde tu & vide Abb.in consi.xxv. dic q confessio non est tantæ potentiæ q possit facere q id quod non est,fit,sed iudex debet videre an confessio sit verisimilis,vt per Alex.in cõs. cxvj in iiij.vol. & de cõfessione facta corã iudice incompetẽti,adde & vide Pet. de de Anch. in consi.ccc.j.inc p.viso q̃i processu.in ij.impressis. & vide Ang.in consi. clxxvij. cui contrariatur Abb.in consi.proxime allegato. Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde q do.Ant.de But in d.c.at si clerici. aliter loquitur,& aliter loquitur ibi d. Car.& do.Abb.& do.Card.in d.c.interposita.licet ia stat melius examinasse istam materiam ibi, q̃ alius. Bal.vero in d.c.at si clerici. aliter dicit.Imo.ibi dicit q cõis opin.est q propter confessionem factam coram incompetenti iudice,quis compellatur perseuerare.Adde Bald.in l.eos q super his. C. de ap. & vide Bal.in l.j.C.de confes.in pe.col & Bal.in l. magistratibus.ff.de iurisd.om.iud. & Ang. in l.vnica.C.de confes.do.Ant.i c.fi. in iiij. col.extra de confes. late per But. in d c. per

15 inquisitionem. †Adde tamen q confessio nõ est tãtæ potentiæ, vt possit facere quòd id quod in veritate nõ est,fit,& ideo si quis cõfiteretur se præstitisse auxilium, vel esse tractatorẽ & ordinatorẽ homicidij, & verba suæ confessionis hoc non importarent, quia ita sunt iure diffinita, iudex per istã confessionem non condemnabit reum. ita dixit Ang in consi.suo xxij.quod incip.pro decisione quæstionis huius solum.

16 Iudex an & quãdo possit facere scribi in actis in responsione malefactoris quod sponte confessus fuit.

17 Iudex qui torsit reum non præcedentibus indiciis non euitabit falsum, si faciat scribere notario nescienti quod reus sit tortus nõ præcedentibus indiciis reum sponte confessum.

18 Tormentorum metus quando dicatur instare in personam rei etiam si sit relaxatus.

16 Avgvsti. †Vnum nõ omittã an tu iudex & quã possis facere scribi in actis in responsione malefactoris q spõte confessus fuit. Nã Ang.& Imo.in l qui aliena §.fi.ff. de acqui. hæred.dicũt aut reus fuit tortus nõ pcedẽtibus indiciis, vel non sufficiẽtibus,& tunc etiã si perseuerauerit in cõfessione non potest scribi q spõte cõfessus fuit,& notarius scribens,scribit falsum si sciret eum tortum nõ præcedentibus indiciis,& ideo dicit q cautela est q notarii maleficiorum retineantur extra palatium, ne habeant notiam tormẽtorum,& sic possunt scribere confessiones

17 tanq̃ spontaneas †Sed tu aduertas q propter hoc nõ euitaret falsum iudex qui hoc scribi fecit,qui scit,q reum torsit non præcedentibus indiciis. Si autem iuste præcesserunt tormenta, tunc rite & iuste potest scribi,q spõte fuit cõfessus dũmodo inter tormẽta & cõfessionem aliquod modicũ interuallum interueniat, q arbitrio boni iudicis relinquitur,[b] vt no.in l.j.§. diuus Seuerus & ibi Bar.ff. de quæst. Et doct.in d.§. Celsus l.qui aliena.ff.de acquir.hære.

b Relinquitur. Adde q hoc idem dicit do.Alex. in consi.j.in iij.vol.& vide eundem in cõs. iij.eo. lib & vide etiam Pau.de Cast. in consi. cclxviij. & consi.ccc.j.in ij.impressis.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde quòd verum est quod Barto. in l.j.§.fin.in fi.ff.de quæstio.hic dixit in terminis,& Bal. in c.i.§.iniuria C.de pa.iu.fir.quem alleg. Roma. in d §. Celsus. vide pulchra verba Bald. quæ posuit in l i. C. de confes.in xi. col. qui dixit quòd generalis consuetudo excusat notarium & iudicem de falso quãdo scribunt talis est sponte confessus, & in hac materia d.Catal in tracta syndi. q.ccxv. multum eleganter loquitur, quando adhibita est tortura,& iudex potest facere scri-

18 bere,quòd sponte cõfessus fuit. †Et ibi vide quando dicatur metus tormẽtorum instare in personam rei etiam si sit relaxatus. Iac.But & Bar.& Ang.in l.ij.C.q met.ca. Bal.in l.i.viii.col.C.de delic. defun.bene faciunt no.per cano.& maxime per Io.And. in c.cum contemplatione. extra de re.iur. Et dicunt quidam Mod.q idem voluit Ange.in suo tract.de quęst.qui Bar.attribuit, tñ non est stylus Bart. Sæpius ergo dixi in istis addi meis, cum supportatione illis non est tractatus hic Bar.nec Ang.sed de verbo ad verbum est tract. Gand. de quæsti. quẽ posuit in suo tract.malefi Et adde hic cõsi. Pet de Anch in consi.xxii.quod consilium etiam allegatur supra in glo. fama publica. circa fin. in antepen.col. qui in hac materia nota.loquitur.

SVMMA-

SVMMARIVM.

1 *Reo confitente factum & negante qualitatem per quam substantia facti alteratur, aut cōdemnatio minuitur, vel confiteatur factum, sed dicat ad sui defensionem fecisse, aut negat qualitatem, quid erit.*

2 *Respondens positioni quòd occidit Titium ad sui defensionem, an proinde habeatur ac si negasset homicidium fecisse.*

3 *Statuto dicente quòd quis simpliciter respondeat inquisitioni, an possit respōdere quòd ad sui defensionem occidit.*

4 *Probante Titio se Caium occidisse sed ad sui defensionem, tamen debet puniri nisi probet quòd fecit ad sui defensionem necessariam.*

5 *Confitens se occidisse Titium sed ad sui defensionem, pōt condemnari de homicidio, tamen non poterit decapitari sed mitius punitur.*

OMPARENT inquisiti, & partim negant, & partim cō fitentur, aut in eorum contumacia perseuerauerunt, omnia ista debent apparere, & scribi in actis.] † Isto casu quando partim negant, & partim confitentur, aut confitentur factum, & qualitatem negant, tunc Bart. in l.eum qui in prin.ff.de iureiur. & in sua disputatione, quæ incip. per Italiā cōiter &c. dicit ꝙ si negatur qualitas per quā substantia facti alteratur, vt puta si inquisitio sit ꝙ delictum cōmisit, sed alio mense, vel non in loco in inquisitione contento, tunc dicitur totam inquisitionem negare, quasi neget totum quod deponitur, vt l.denunciasse.§. quid tamen.ff.de adulte.quod tamen Ang. limitat in d.§ quid tamen.ff.de adult. quod tamen Ang. limitat in d.§. quid tñ. nisi sit factum non reiterabile vt homicidiū, quia si homicidiū cōfitetur, licet tēpus in inquisitione deductū non confiteatur, vel per testes legitime probetur, sequi debet cōdēnatio. Ide voluit Imol.in d.l.is qui reus.in fin. ff.de pub.iud.in illa qō.cū dies ad partis instantia sit in accusatione inserendus. Itē sequi debet absolutoria si negat aliquā qualitatē per quā cōdēnatio minuitur. ita intelligit quod no.iusti.de act.§.itē mixta.si vero confitetur delictū siue factū, sed dicit se fecisse ad sui defensionē, tunc cū hoc sit de genere prohibitorū, vt l.j. C.de sicca. cōtra eum p̄sumitur, & per consequēs iudex pōt dictā confessionē scindere, & acceptare cōfessionē, & ꝙ reus ꝓbet id quod ad sui defensionē fecit. ita dicit Bar. in d.l.eū q. & in in l. Aurelius.§.idē quæsijt.ff.de lib.leg. Et maxime quando sunt duæ orationes, vt puta ꝙ Titiū interfecit, sed ad sui defensionē. sed si esset vnica constructio. vt puta dico ꝙ interfeci Titiū ad mei defensionē tunc Bal. in l.codicillos. C.de codicill. & in l.j. C. de confes.& Sal.in l.eum qui duas.C.de adul. vr̄ dicere ꝙ nō pōt scindi, sed in hoc est dubiū per dicta Bar. in d.§.idē quæsiit.quia est de genere prohibitorū, & contra eū est iuris p̄sumptio. Vnde ad euitandū oēm dubietatē consiliū est quòd p̄cedat negatiua, quòd non cōmisit dictum maleficium, & in casu quo apparet ꝙ cōmiserim feci ad mei defensionē, & aliter & alia non feci, vel nō cōfiteor, vt no.gl.Cy. & Bart. in l.si quidē.C. de excep. Si aūt nō præcederet negatiua, & esset totū vnum constructum, tunc ne delicta remaneant impunita, & quia est de genere prohibitorum, & ius contra eum p̄sumit, dico ꝙ non potest scindi secundū opi. Bar. in d.§.idem quæsiit. quam ego in practica [a] seruari vidi, licet Bal.in l.decem.ff.de verbo.oblig.teneat quod supra dixi. Sed ibi Imo.tenet opi.Bar.in d.§.idē quæsiit.quod tenendum & obseruandum est, quod nota: & idē tenet p̄fatus do.Io. de Imol. & Abb. Sicu.in c.cum venissent.de insti.per illū tex. Et aduertas ꝙ prædicta procedunt de iure, sed si esset statutum ꝙ debeat simpliciter r̄ndere inquisitioni, tunc non pōt respondere ꝙ interfecit ad sui defensionē, ne dicta interrogatio dici possit calumniosa simpliciter respondenti, poterit tamē iudex tunc cogere respōdentē, vt exprimat modū defensionis: ita dicit Bal.in l.j.circa prin.C.de ædil.edic.& Lud.in l.j.§. si quis simpliciter. ff.de verb.obli. vel dicas ꝙ imo iudex tunc potest cogere ꝙ simpliciter respondeat, vt voluit Bal. in l.j. C. de confes. & tunc reus respōdeat, nego narrata prout narrant &c. nec est periurus, & poterit postea in exceptionibus probare suā defensionem, quod not. Si aūt confitetur factū, sed negat qualitatem, vt quia dicit ꝙ nō fecit dolose, vel ꝙ non fecit aio iniuriandi, vel ꝙ non est rei ā sura cicatrix, vel ꝙ non fuit de nocte, an ex tali ꝓcessu & confessione si qualitas nō ꝓbetur

betur intentata posset sequi condemnatoria de cõfessione.Bart.in l.eum qui.in prin. ff.de iureiur.& in l.senatus.ff.de accus.dicit ꝙ sic.& idẽ Ang in l.denũciasse. §.quid tñ. ff.de adulte.de quo supra dixi in glo. super ver.iudex detraxit &c.dic vt ibi.

ADDITIO.

3 ¶In practica, Adde & dic, ꝙ hoc idem voluit Bal.in conf.ccxlv.incip.Ocnante ad voi. & vide Bar.in conf.suo incip.Catherina accusauit Grtiã. & vide Rom.in consi.clvij. & per hoc sententia Ang.in consi.xxvij.Videtur æqua, Ber,

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ vr̃ quòd nulla sit differẽtia,an quis simpliciter dicat Titiũ occidisse,vel cũ ista qualitate ad mei defensionẽ, quia ista est proprie cõfessio & nõ negatio, vt voluit Bal.in d.l.nec codicillos.& sic nõ est opus vt disputemus an possit scindi ista oratio, quia respondeat altero de duobus modis non cõfitetur reus,& pro hac parte vr̃ tex.in c.cum venissent.extra de insti. vbi dr̃ ꝙ confessio qualificata probet contra confitentem ac si simpliciter confessus fuisset, qm̃ contra talẽ qualificationẽ erat iuris præsumptio, & sic vera erit sententia Bar in d.l.Aurelius.quẽ sequitur do.Anto.de But.in c.ex parte decani.extra de postu.præla.Et aduerte quòd contra ista videntur facere not.per Bart. in l.cum de indebito.ff.de prob.qui dixit ꝙ si quis confitetur se Titium occidisse ad sui defensionem, nõ cogitur probare ꝙ ad sui defensionem fecit si vult,& sic videtur velle Bar. ꝙ illa confessio sibi non præiudicet, sed perinde habetur,ac si negasset. Præterea reperitur ꝙ Bal.in c.j. quæ sit pri. caus. benefi.amit.& Bar.in q.incip.cõiter statuta
2 per Italiã volunt multum singulariter † ꝙ ille qui respõdet positioni ꝙ occidit Titium ad sui defensionẽ, perinde hr̃ ac si negasset homicidium fecisse, nisi dicamus ꝙ isti loquuntur in casu diuerso, s. de statuto puniente negantẽ maleficium vt duplici pœna afficiatur.Domi.autẽ Cardi. in c.bonæ. el ij.extra de postul.præla. solebat limitare prædicta,ꝙ in casu quo talis oratio põt scindi, non scinderet quando in scriptis talis oratio emanasset, quia opus esset, quòd iudex aut totam acceptaret,aut totã reijceret, per l.publia.§.si ff.depo. quæ limitatio cõmuniter non approbatur per cano. ibi, imo do. Abb.& Imo.ibi,dãnant istã limitationẽ, & vide Moder.in d.c.ex parte decani. qui videntur seruare dicta do.Cardina.& ista est ampla materia,& depẽdet ab illa,an confessio possit ꝑ parte acceptari, & ꝑ parte nõ, q̃ materia in multis locis tractatur,& ibi in dictis locis tangitur ẽt de cõn. nr̃a in indi-
3 uiduo. & tãgitur † ẽt quid si statuto caueẽ, ꝙ quis simpliciter r̃ndeat inquisitioni, an possit r̃ndere ꝙ ad sui defensionẽ occidit, de qua per Ang.in l.j.§. si quis simpliciter. ff.de verb.obl.& de materia supra tacta vide Bal.in l.iubemus.C.de app.& ꝑ Bald.in l.j.C.de ædil.edic. & dicta Archid.in c.j.de confes.in vj. qñ cõfessio possit ꝑ parte acceptari & pro parte nõ. & vide aliquid per Bar.in l.quidã.§.nummularios. ff.de eden. do.Anto.Abb.& Imol. in d.c. cũ venissent. extra de instit.& do.Ant.& alij in c.ꝑterea. extra de transac.Spec.in tit de positio. §.fi. vers.pen.plenius q̃ aliquis scripsit do.Card. in d.c.bonæ.Archi.in c. si quid veri.xxxvij. dist. per Bal. in l.j.§.editiones.ff.de eden.ꝑ Bal.in l.ea quæ.C.de condi.indeb.& in l.ij. C.de dona.ante nupt. & in l.si quidẽ. C.de transa.vide q̃ dixi in d.§.si quis simpliciter. & omnino vide Ro.in sing.primis, in sing.
4 xxvj. q̃ dixit allegãdo Bald. † ꝙ licet quis probet se occidisse Titiũ, sed ad sui defensionẽ,tñ dẽt puniri nisi ꝓbet ꝙ ad sui defensionẽ fecit necessariã. Vide in hac materia vnũ mirabile verbum do.Abb.quod posuit in hac materia in c.auditis.in pen.col.extra de præscri. q̃ voluit ꝙ licet vera esset sententiã Bart.in d.§.idẽ quæsiit. In hac materia
5 † tñ ille qui confitetur se occidisse Titiũ,sed ad sui defensionẽ,possit cõdẽnari de homicidio, tamẽ cũ talis condemnatio procedat ex ꝓsumptione quã habet occidens contra se,talis nõ poterit decapitari,sed mitius agẽdũ est cũ eo per ea q̃ latissime scripsi supra in glo.fama publica præcedente. in materia indiciorum in illa addi.magna, vbi quæro, an ex præsumptionibus quis possit cõdẽnari corporaliter, & est de illo versiculo an vnum indicium vel plura requirantur.

6 *Statuto aut lege cauetur quòd ex aliquo facto pœna imponatur ipso iure si per aliud statutum dicens quòd cõfitenti minuatur & neganti augeatur pœna, an per cõfessionẽ minuatur, & negationem augeatur pœna.*

ANGE.

6 ANGE. †Quæro per statutũ, vel ꝑ legẽ, ex aliquo facto, vel delicto, ipso iure impo nitur pœna, an postea per negationẽ possit augeri, vel ꝑ confessionẽ minui ex forma alterius statuti dicẽtis, ꝙ cõfitenti minuatr, & negãti pœna augeatr, dicit ꝙ nõ est, vt est text. & ibi Bart. in l. si id quod. §. j. ff. de pecu. leg. & est casus in l. palã. §. pen. versi. ergo. ff. de rit. nupt. qđ singulariter no. in limitatione pœnarũ, qa si qs cõmiserit vnũ delictũ ex quo ipso facto, vel ipso iure, statim à statuto infligatr certa pęna pecuniaria, vtputa si statutũ dicit ꝙ si qs tale maleficiũ cõmiserit ipso iure vel ipso facto vel statim vel mox incidat vel incidisse intelligatr i pęnã centũ, vel vtatr similibus verbis, tũc licet postea alio statuto cauetur ꝙ cõfitenti delictũ quarta pars minoretr cõdemnationis, ꝙ isto casu non põt minorari, licet confiteretur, sed integre debet imponi absque aliqua diminutione qđ perpetuo tene menti. AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde qđ Bal. in l. ea quæ. C. de condi. inde. tetigit istã difficultatẽ, & fecit mentionẽ de doctri. Bar. in d. l. id qđ. & reprehendit Bar. q ad hoc põderauit illũ tex. qa ille tex. in d. l. id qđ. nõ ꝓbat istã cõclusionẽ, qa ibi ideo pœna non põt crescere, qa inter dñm & seruum non põt esse iudiciũ. Sed dicit ꝙ doctri. Bar. ibi certe est multum elegãtissima, & menti tenenda, & ipse multũ extollit eã & approbat, sed dicit ꝙ cõclusio sua recte probatur, per tex in d. l. palã. ver. ego puto. ff. de rit. nup. sed certe si ille tex. ponderetr nec ille tex. probat hoc, quia ibi materia est odiosa. Nos autẽ loquimur in alio casu fauorabili, maxime quando per confessionẽ pœna minuitur per ea quæ dixit Bal. in c. j. §. porro quæ sit pri. cau. benefi. amit.

7 *Statuto dicente cõfitenti minoretur pœna et negãti augeatur si aliquis primo fuit cõfessus & postea negauit maleficiũ uel econtra, quid erit circa talem confessionem & negationẽ.*

8 *Negatio per quam augetur pœna, quomodo sit intelligenda.*

ANGE. Sed aduertas ad certa verba Bal. in titu. quæ sit pri. cau. benefi. amitten. c. j. §. porro. versi. nũc generaliter quæro &c. vbi

7 quærit, † aliquis primo fuit confessus & postea negauit maleficiũ vel econtra, primo negauit postea cõfitetur, & postea vult aliquando inducere ad executionẽ beneficij, aliquando ad damni euitationẽ & quia statutũ dicit ꝙ confitenti pœna minoretur & neganti augeatur, quæro quid iuris, & ad euidentiã eius dic præmittendũ esse ꝙ negatio põt esse multiplex, videlicet de substantia, vt qa qualitatem loci vel tẽporis negat vel etiã de animi qualitate, vt quia negat dolũ, quia dicit illud fecisse ad sui defensionẽ. Itẽ aliquando negat in figura iudicij aliquando in iudicio vel corã iudice nõ cõtestata lite, vt quia libello oblato dicit ꝙ tale statutũ debet intelligi de negatione quæ fit litis cõtest. qñ proceditur ꝑ accusationẽ quasi cõtest. qñ proceditur ꝑ inquisitionẽ, arg. ff. de verb. sign. l. bonę. §. hoc sermone.

8 † vel dicit dic melius cũ tractamus de pęna augẽda ratione negationis, intelligimus de ea negatione in qua perseuerat, sed cõfitetur nondũ liquidato negotio ꝑ testiũ ꝓbationes, tunc euitat damnũ qđ ex negatione emergebat, vt no. insti. de act. §. itẽ mixta. C. de his q. vt indig. l. alia causa. tñ ꝑ istam cõfessionẽ nõ consequitur beneficiũ confitentis qa primo negãdo vr̃ tacite renunciare illi beneficio, vt ff. de fideiuss. l. si dubitetr. & ibi Bar. facit qđ no. C. de nõ nu. pec. authẽ. cõtra q propriã. & in auth. de tri. & semiss. §. pe. & C. de iure do. impe. l. ij. Sed Bartol. in d. l. eũ q de iureiu. vr̃ simpliciter dicere ꝙ nõ possit gaudere beneficio statuti de cõfitente, qa statutũ de negãte debet intelligi de primo actu facto in figura iudicii, vt l. boue. §. hoc sermone. de verb. sign. & ẽt qa ꝑ negationẽ ius est quæsitũ reipublicæ. igitur &c. vt l. fi. ff. de pactis. Sed Sali. in l. cõtra negãtẽ. ad l. Aquil. vr̃ distinguere aut incontinenti se corrigit & dẽt posse facere, alias secus, allegat in simili qđ no. gl. in c. ij. de cõfes. in vj. & ista distinctio mihi placet saltẽ vsquequo iudex vel accusator nõ fuerit gra

a uatus onere ꝓbãdi,[a] vt d. l. eũ qui. sed etiã insurgit dubitatio q. d. iuris si cõfessus est in tormẽtis & perseuerauerit in cõfessione. dicit Bal. in d. § porro qđ beneficiũ cõfessionis nõ cõsequitr, vt ff. ad Tur. l. ii. §. si mater. Sed certe etiã ibi dicit qđ nõ incurrat pęnã negãtis si statutũ augeret pęnã negãti maleficiũ, qa in negatione nõ perseuerauerit.

ADDITIO.

a ¶ Probandi. Adde & vide Roma. in consi. lxxx vbi hoc idem dicit. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde Bal. in l. quidã æstimauerunt. ff. si cer. peta. & in d. l. eũ qui tenet ꝙ post litẽ contest. non potest reuocare illã confessionẽ sicut ante. Ange. vero in d. l. eũ qui. vult. ꝙ si qs reuocat negationẽ ante probationes factas gaudeat beneficio statuti. dicit tamen ibi Ang. ꝙ dato possit cõfiteri, tñ in expensis condemnabitur idẽ. sequitur ibi Sali. addit Raph. Fulg. & Pau. de Cast. in d. l. eũ qui. tenentes ibi contra Bar. quia pœnitẽtia nõ est denegãda pœnitentibus re integra. Adde Bal. in l. ea quæ. C. de condi. indeb. in x. & xj. q. tenẽtẽ contra Bar. & tenet ibi ꝙ ille possit reuocare illã negationẽ quã ꝑ confessionẽ ante probationes factas. Adde ꝙ id qđ dixit Bal. in d. §. porro. approbat. in l. contra negantẽ. C. ad leg. Aqui. & l. error. in vj. col. C. de iur. & fac. igno. & Bald. in l. de ætate. §. fi. ff. de interroga. act. Adde Bal. in l. si vnus ex sociis. §. fin. ff. pro soc. per illũ tex. vult ꝙ negans à principio non cõsequatur beneficiũ quod conceditur à statuto cõfitenti, idẽ voluit Bald. in d. §. itẽ mixta. ibi vult ꝙ non admittatur confessio post negationẽ, licet Bal. in l. j. C. de fur. voluerit ꝙ post litẽ contesta. non possit confiteri reuocando negationẽ ante vero sic. Et aduerte qa licet do. Ang. hic in hac difficultate allegauerit Sali. in d. l. contra negantẽ. tñ Sali. in d. l. eum qui. cõtrarium tenet eius quod dixit in d. l. contra negantẽ. Et vide Bald. in l. j. C. de confes. in v. col. & Iac. de Aret. & Ang. & Imol. in l. sed si ita. §. quod ait. ff. de re iudi. Ray. Ang. & Mod. in d. l. si dubitet. §. j. ff. de fideiuss. Et dicit do. Catal. in tract. syndi. q. clxxxviii. qđ ille q primo negauit postea cõfitetur nõ dẽt gaudere beneficio statuti allegat Bal. & Bar. hoc voluisse.

9 *Confitetur quis factum sed negat facti qualitatem, an habeatur pro negante.*

10 *Agens accusans uel inquirens ubicunque innititur responsioni aduersarij, sicut assumit eã pro se ad probandũ, ita debet assumere cõtra se ad statuti beneficium indulgendum.*

9 AVGV. † Quærit Bal. in §. porro. pone ꝙ cõfitetur factũ sed qualitatẽ negat, & dicit, aut qualitatis negatio habet alterare fin plus & minus, & tũc respectu qualitatis habeo eum ꝓ negante, respectu sortis habeo pro confitente, ita proportionaliter pœna accepit qualitati & accedit sorti, licet alibi ista consideratio reprobetur. ff. de eo quod cer. loco. l. si aut alteratio non est respectu plus & minus, sed exclusio totius pœnæ, & tunc habetur in totum pro negãte. arg. d. §. quid tamen. & ibi Bar. & l. prætor. § docere. ff. vi bo. rap. & per Bar. in d. l. eum qui. vbi ipse sentit vnam conclusionẽ † ꝙ vbicunque agens vel accusans vel inquirens innititur rñsioni aduersarii inquisiti sicut assumit eã pro se ad probandũ, ita dẽt assumere cõtra se [b] ad statuti beneficiũ indulgendũ. arg. d. l. eũ qui. ꝙ dicit esse satis rationabile q̃ orã subtiliter & pulchre no. Cętera vide latius ꝑ Bar. in sua disputatione, per Italiam &c.

b ¶ Contra se. Adde & tu vide nouiss. in d. l. eũ qui. & Roma. in consi. cccchiij. iij. col. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde, ꝙ ista maxima est & ampla materia, & opus esset videre dicta doc. maxime Bal. & Raph. Pau. de Ca. post Bar. in d. l. eũ q. & ꝑ Bal. in l. electio. §. neque. ff. de noxa. ꝑ Bal. i l. cũ quid. ff. si cer. pet. & ꝑ Bal. in l. ea q̃. C. de cõd. inde. ꝑ Ro. & Imo. in l. j. §. si qs simpliciter. ff. de ver. ob. vbi reprehẽdunt Ang. ibi, & no. q̃ dixit Bal. in l. edita. in pen col. in repe. Paduana. C. de eden. ꝙ ad hoc vt per negationẽ pęna crescat opus est ꝙ sit facta super libello apto, & nõ inepto, ꝑ tex. in l. j. C. de his qui poten. Itẽ requiritur ꝙ ex certa sciẽtia negetur ꝑ tex. in c. si vasallus. in tit. si de feu. fue. cõtrouer. inter do. & agna. ꝙ ibi no. Bal. & est de mẽte Bar. in d. l. cũ q. dum alleg. tex. in l. aliud. ff. de verb. sign.

11 *Inquirens contra Titium quòd occiderit Caium tali loco tali tẽpore & proditorie si Titius respondeat occidi, sed non tali loco nec tali tempore uel non proditorie, an iudex possit Titium cogere quòd certum respondeat.*

12 *Respondẽs inquisitioni occidi si homicidiũ appareat an uideatur respondisse sufficienter.*

11 AVGV. † Quid autẽ si contra te inquirunt ꝙ occidisti Titium tali loco, tali tẽpore proditorie, tu aũt respondẽdo inquisitioni dicas ꝙ occidisti sed nõ illo tẽpore, illo loco, vel nõ ꝓditorie, an iudex põt te cogere ꝙ certũ respondeas, dic ꝙ sic, qa nõ videris omnino ad interrogata respõdisse, ita dicit singulariter Bar. per illũ tex. in l. de ęta-

te. §.

11 ee.§.ꝙ autem.ff.de interrog. acti.† Quid autem si respondeas inquisitioni occidi si homicidium appareat, an videatur respondisse sufficienter, dicas ꝙ non arg. no.per Bar. in l.de etate.§.nihil.ff. de interrog.act.& firmat Ludoui.in l.j.§ si quis simpliciter de verb.obl.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde Moder.in d.l.de ætate.§. ꝙ autẽ.& vide Ro. in l.j.§.si quis simpliciter.ff.de verb.ob.qui videtur transire cum ista doctrina Bar.licet aliqui ibi contrarium tenuerint & male, qa illa ratio super qua Bar.in d.§.ꝙ autem.fundauit istam conclusio.est vera in iure, nec tenentes partem cõtrariam respondent rationi.Bar.

SVMMARIVM.

1 *Iudex in licentia per reum sibi data de procedendo debet facere apponere ista verba, vsque ad sententiam inclusiue.*

2 *Iudex in criminalibus vbi imponitur pœna relegationis, & abinde infra in quibus de iure potest procedi absentẽ: non potest procedere ad diffinitiuam lite non contestata, nisi sit data licentia.*

3 *Assessores cauti semper faciũt scribi quòd pars dat licentiã explendi processum in absentia.*

Dicta die.

QVi iudex fecit sibi dari licẽtiã posse procedi vsque ad sententiam diffinitiuam, inclusiue à dictis inquisitis cõparentibus &c.] 1 † Et sis cautus tu iudex ꝙ in ista licentia per reum data opponere facias vsque ad sententiam a inclusiue, alias autẽ si diceres dedit licentiã dicto iudici procedendi vsq; ad sñiam & nõ diceres inclusiue esset dubiũ an possit procedere ad sñiæ prolationẽ non citato reo propter dictionẽ vsque ad ponatur inclusiue, iuxta no.per gl. & alios in l.j.ff. de pig.actio.& per Bar. in l.patronus.§.sempronio.ff.de leg.iij.alias si aliqua licentia concessa nõ fuisset iudici per reum ipse iudex nõ posset sine debitis citationibus procedere, quia si nõ põt in pecuniaria, & causa ciuili, vt l.nam ita diuus.ff.de adop.& l.de vnoquoque.ff.de re iudi.ergo multominus põt in criminalibus, vbi maius vertitur periculum. Et de ista licentia ponit Bar.in l.is qui reus.ff.de pub.iud.versi.sed quæro qũo cũ supra &c. & ibi Imol.qui dicunt quando comparet accusator iudices faciunt eum iurare de calumnia & sibi dari licentiam procedendi, & si non dederit tamen ex suo officio potest causam inquisitionis vel accusationis prosequi, & finire, vt not. Bar.in l.

2 pe.ff.de publ.iudi. †Sed aduertas ꝙ in criminalibus in quibus imponitur pęna relegationis abinde infra in quibus põt etiam de iure procedi contra absentẽ, ꝙ non potest iudex procedere ad diffinitiuam lite non contestata nisi data fuisset dicta licentia.vide ꝙ not. Sal.in l. absentem.C.de accus.versi. quęro & septimo in criminalibus &c. Si ergo iudices faciunt dictam licentiam in accusatione, idem & fortius faciunt, & facere debent dari in inquisitione. & tenet talis licentia concessa, quia in ciuilibus partes possunt pacisci, ꝙ valet iudicium siue citatione, ita quod non sit necesse eos citari, vt l.fi.§.fi de temp.app.ita dicit Bal.ad literam in l.vt perfectius.C.de anna.excep. ibi octauo ꝙ partes &c.ergo idem in criminalibus in quibus ad similitudinem ciuilium proceditur, vt l.absentem.ff.de pęnis.

ADDITIO.

a ❡Vsque ad sententiam. De hac dictione vide etiam per Oldra.consil.xlix.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde Bal.in l.diem proferre.§.si quis litigatorũ.ff. de arb.ponderantẽ ibi gl.dicentẽ illam gl.ordinariã ꝙ tenet processus sine citatione partis, quãdo partes renunciãt citationi, & ideo dicit ꝙ in criminalibus videmus practicari ꝙ iudices faciunt sibi dari licentiam procedẽdi sine citatione, & in absentia partis.& alleg.Spec.in tit.de citatione.§ viso.vers.pone ꝙ partes. & ideo dixit Bal.in l.si quãdo.C.de testi.ꝙ in criminalibus videmus practicari, ꝙ iudices faciũt sibi dari licentiã ꝙ possit recipere testes sine præsentia partis, & per consequẽs sine aliqua alia citatione. Adde Bal.no. loquentẽ in hac materia, in l.si accusatoribus.C.de accu.qui dicit quod ibi licet in illo tex.dicatur quod accusatore nõ citato nõ possit ferri sentẽtia absolutoria, tamẽ hoc est limitandũ nisi accusatores dedissent licentiã iudici, super hoc quod sententia potest ferri sine alia citatione. 3 † Et ideo dicit quod cauti assessores semper faciunt scribi quod pars dat licentiã explendi processum in absentia quæ datæ licentiæ valent, quia hoc respicit ad fauorem partis, vt l.diem proferre.§ si quis litigatorum ff de arbi.& dicit quod illam partem tenent Spe & omnes, & non dubito quod voluerit allegare Spec. in d.§.viso. versi.sed pone quod partes.

SVMMARIVM.

1 *Monitio qui cõpareat singulis diebus, an valeat.*

QVi iudex dictos inquisitos, & quemlibet eorum monuit singulis diebus, & horis &c. qui inquisiti & quilibet eorum promiserunt stare, parere, & pati
1 omnem condemnationem &c.] † Et talis monitio licet videatur grauare partem, tamen valet propter licentiã præambulã quã reus dedit iudici, alias autem si dicta licentia nõ præcessisset, licet talis monitio de iure valeret, tamen quia est nimis onerosa & grauans reum ipse potuisset appellare, & dicere ꝙ imo vult citari simpliciter i quolibet actu. ita dicit Imo. in l. qui ante calendas. in fi. ff. de verb. obli. & Bart. in extrauag. ad reprimen. in verbo, per edictum & per Pet. de Anch. n cle. j. de foro compe. in §. no. quia si in ciuili vbi non vertitur tale præiudicium propter hoc potest appellari quanto magis si reus non acquiescit dictæ monitioni in crimali debet posse appellari à tali monitione vbi maius vertitur præiudicium. argu. l. non tantũ. cum si. ff. de appel. AVGVSTI. Tu adde ꝙ miror ꝙ iste do-
a ctor dicat ꝙ Imo. in d. l. qui ante calendas.[a] dicat ꝙ possit appellari à tali monitione iudicis, quòd singulis diebus & horis compareat, nisi pręcedat illa licentia, de qua supra in proxima glo. quia nec Pet. de Ancha. nec Bart. in locis supra allegatis, per Ange. hoc dicunt, nec Imo. in dicta l. qui ante calendas. sed Imol. ibi loquitur quando citatio generalis ad totam causam esset facta, quia dicit si est facta sine causa, puta quòd ille citatus non sit de longinquo nõ tenet & poterit appellari. Quinimo etiam isto casu est maximum dubium in iure, an ab illa citatione generali possit appellari, quia aliqui tenent quòd talis citatio est nulla, vt voluit Anto. de But. in cap. fina. extra de dila. & ipsemet Imol. in l. ex consensu. §. fina. in xxj. colum ff. de appella. & Imol. in l. de vnoquoque. §. primo. ff. de re iudi. & Dominic. de sancto Gemi. in c. ij. de do in vj. licet Imo. in cap. consuluit. extra de offi. deleg. tenuerit quod necessaria sit appellatio. Sed de materia vide do. Abb. in c. fina. extra de dila. & do. Anto. de Bu. in cap. ad petitionem. extra de accusa. & in cap. cum dilecti. extra de do. & contu. Sed quia ista non est materia nostra aliter non examino, sed remitto te ad ea quæ vltra omnes Modern. scripsi multa allegando in d. l. qui ante calendas. in vlti. addi. meis. Quinimo Bal. in l. si quando. C. de testib. tenet ꝙ talis monitio iudicis ꝙ quis compareat singulis diebus & horis valeat, & Bald. in l. item illa. ff. de consti. pecu. Et de ista cautela facit mentionem Bar. in d. extrauag. in verbo, per edictum. & Pet. de Anch. in d. clemen. j.

ADDITIO.

a **L. qui ante calendas. Adde tu & vide Alex. & Moder. in d. l. qui ante calendas. & vide Bar. in extrauagan. ad reprimen. in verbo, per edictũ. & Bar. in consi. ccxxviij. in iij. volu. vbi ꝙ talis citatio non valet ex quo non habet debitum spatium temporis quod requiritur inter dilationem & dilationem. & ibi vide qui adducit plures rationes. adde tamen ꝙ Fede. de Sen. in cõsi. clxxj. incip. Casus talis est quidam fuit citatus. tenet talem citationem valere. & ibi ꝙ si comparet ad vnum actum non potest dici contumax & ꝙ ad omnes actus sequentes est citandus, per c. ij. de do. & contu. vt ibi per eum, & quando citatio generalis valeat, vide Pau. de Cast. in cõsi. l. in primo impressis. Ber.**

SVMMARIVM.

1 *Fideiussor quando præstatur in delictis, & quando non.*

PRo quibus, & quolibet eorũ &c. Antonius Thomæ capellæ sancti Antonij de Bononia fideiussit &c.] † Hoc verum ꝙ præsta-
1 tur fideiussor, quando est tale delictũ ex quo non venit pœna, nec principaliter, nec in defectum, vel in quandam consequentiam corporis afflictiua imponenda, iuxta no. per Bart. in l. j. ff. de cust. reo. & sic in casu nostro iste non fideiussit pro Caio, quia pro pœna vel sub pœna corporali non potest fideiuberi, quia non est dominus membrorum suorum, vt est bona glo. in c. cum homo. xxxiij. q. v. intantum ꝙ non valet fideiussio de præsentando aliquem sub pœna corporali, vt not. Bart. in l. iiij. ff. de custo. reor.
AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde ꝙ istæ conclusiones do. Ang. hic non sunt ita indistincte verę, nam poterit esse pęna pecuniaria, tamen ẽt reus non est fideiussoribus relaxandus, puta in casibus positis per Angel. in l. nullus. C. de exhiben. reis. puta si reus voluit à principio incarcerari, & postea in fine, quãdo sẽtẽtia fertur, dicit velle dare fideiussores, nam non debet audiri, & allegat bona iura quæ parũ mihi esset ista hic trãscribere, dic vt ibi.

ibi, Idem secundū Bal.in d.l.nullus. si reus cōfiteretur crimen etiā si pœna esset pecuniaris non est reus fideiussoribus relaxandus. Præterea vide Ange. qui ponit etiam quandoque reum relaxari fideiussoribus, quando pœna esset corporis afflictiua, ibi vide practicam, & tene menti glo. singularem quam magnificat ibi Roma. in l. lege Cornelia ff. ad Sillania. ꝙ ille qui semel aufugit de carcere etiam in casu quo deberet relaxari dando fideiussores. amisit priuilegium, adeo ꝙ si ista secunda vice per quam est carceratus, licet deberet fideiussoribus relaxari, quia pœna erat pecuniaria non relaxabitur. quod no. bene faciunt no. ꝑ Bar. & Bal. in l. tertia. C. de episcop. audien. Intellige tamen prædicta ꝙ verum est ꝙ in causa criminali vbi imponitur pœna mortis non potest intercedere fideiussor. Dicas nisi consuetudo esset in contrarium, quia tunc valet consuetudo. glo. est singula. vigesima tertia quæstio. prima. capitu. cum homo, quam refert & sequitur Roma. in singul. suis primi anni, singular. cxx. ꝙ incipi. tu scis quòd in causa criminali.

2 *Iudex debet esse cautus ut in fideiußione recipienda, ita late eam concipiat. ut etiam casum comprehendat si reus appellare, & per iudicem appellationis esse iudicatum.*

3 *Fideiussor apud primū iudicem acceptus, quādo teneatur, & quando non lata sententia per iudicem appellationis.*

2 ANGE. †Et sis bene cautus tu iudex, vt dictā fideiusionē, capias late, vt cōprehendat etiā ꝙ in casu reus appellaret, & ꝑ iudicem appellationis fuerit iudicatū ꝙ etiā fideiussor teneatur, & sic dicas ꝙ Titius promisit stare parere pati & soluere oēm condemnationē de eo, & ex dicto processu in oēm causā quotiescunq; qualitercunq;, & quādocunq;, & ꝑ quencunq; fuerit iudicatū. arg. l. cū postea. & ibi gl. in simi. ff. de arbi. vel dicat si per dictū iudicē fuerit iudicatū, vel ꝑ aliū qui loco sui successerit vel etiā per iudicē appellationis, alias aūt nisi ista verba in dicta fideiusione apponantur statim cū appellatū fuisset fideiussor esset liberatus, vt l. cū apud. & ibi ꝑ Bar. ff. de iudi. AVGVSTI. Tu autem in hac materia ad de Moder. late ponentes istam difficultatē in d.l. cum apud. ff. iudi. sol. & vide gl. in l. ij. ff. de quæstio. in quadam notabili solutione videtur ampliare d.l. cū apud. vt illa lex habeat locū, etiā qn̄ nomen iudicis propriū non fuisset in satisdatione expressum, & sequuntur Cy. & Iac. de Raue. ibi allegantes l. iii. in prin. ff. iudi. sol. & idem voluit Bar. in d.l. ij. Et plenius Bart. in d.l. cum apud. & ibi Ang. & Bal. in l. reos. §. cautionē. in prin. C. de appel. licet Marti. Silli. contrarium tenuerit & nō bene, vt dixit Iac. Bu. in d.l. ij. qui tādem per suam disputationē conatur opi. concordare. & cum eo transit Sali. in d. l. ij. licet in effectu eorū verba non videantur discrepare à verbis Bar. in d.l. cū apud. Adde tn̄ quod notāter dixit Bar. in l. Iulianus. ff. qui satisd. cog. in vj. col. qui dicit ꝙ etiam si iuramentum interuenisset procedit dispositio d.l. cū apud. alle gl. no. iii. q iiii. c. quod bene. & ibi in effectu ipse cōcludit †ꝙ si iu-
3 dex appellationis simpliciter firmat primā sententiā, cum tunc ex prima sententia detur actio, tunc fideiussores tenentur etiā in causa appellationis, secus si iudex aliquid adderet vel detraheret sententiæ, quia tūc ageret ex secunda sententia, tunc fideiussores dati in prima non tenetur in ista secunda, & dicit hoc vtilisimū esse scire ꝑꝑ causas criminales qn̄ reus appellat an fideiussores dati teneant etiā in cā appellationis.

4 *Iudex tenetur fisco etiam si principalis non est soluendo, ideo bene debet aduertere in recipienda fideiusione cuius diuersimode concepte diuersi, sunt effectus.*

5 *In fideiußione an sufficiat quòd dicatur, pro quo fideiußit &c. absque hoc quòd dicatur, & renunciauit &c.*

6 *Fideiussor desistendo quandocunque curiæ placuerit, an teneatur sistere reum etiam lata sententia.*

4 ANGE. †Debes etiā animaduertere qualiter istā fideiusionē tu accipis & ēt si principalis nō est soluēdo, tu iudex teneris fisco in syndicatu, qm̄ si acciperes de iudicio sisti clarū est ꝙ expiraret adueniente snīa quæ apprehenderet reū, vt l. græce. §. post litem. ff. de fideiuss. Idē si fideiussor de repræsentā-
a do a qm̄ statim lata snīa quæ rerū apprehēdat liberatus est, vt no. Bar. in l. si quis reū. ff. de custo. reo. Idem si esset fideiussor qui promisit stare parere & obedire mandatis curiæ, & dicti iudicis, quia talis fideiussor liberatus

beratur per sentētiā, vt no. Bal. in addi. Spe. in tit. de reo. in prin. ver. sed quid si facit &c. facit quod no. Dy. in l. continuus. §. cū quis. ff. de verb. ob. debet ergo addi. promisit stare parere mandatis dicti iudicis, & soluere
b & pati oēm condemnationē b & penā quā de eo dictus iudex vel alius vel etiā iudex appellationis pro dicto maleficio faceret p
5 quo &c. Seius fideiussit &c. † Et bene no. ꝙ satis est, ꝙ dicatur pro quo Seius fideiussit &c. nam eo ipso ꝙ dicit fideiussit licet non dicatur, & renunciauit &c. se obligauit nec etiā alias clausulas apponat, & licet esset pena furti, tñ fideiussor tenetur, vt dicit gl. in l. inter stipulantē. in prin. & in l. cum filius. in princ. ff. de verb. oblig. & Bar. in l. si quis pro. eo. ff. de fideiusso. in prin.

ADDITIONES.

a ¶ De repræsentando. Adde tu an promittens reū præsentare intra octo dies dicatur in mora lapsis octo diebus si non est sibi præceptum per curiam & an tempus octo dierum dicatur appositum gratia differendæ præsentationis. vide Pau. de Cast. in consi. cxlviij. in primo impressis. an autem liberetur fideiussor repræsentando antequam sit requisitus vide Ro. in cōsi. cxxxvij. & an promittens repręsentare toties quoties &c. qñ teneatur p do. Alex. de Imo. in cōsi. cxlvj. col. j. in ii. vol.
b Omnem cōdemnationem. Adde tu & vide Bal. in consi. cclxxxv. in iij. vol. Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde primo quæ dixit Catal. in trac. syndi. q. ccxlj. ꝙ iudex maleficiorū qui recipit fideiussores minus idoneos ipse de suo postea tenetur per l. quoties. ff. qui satisda. cog. Et adde ea quæ dixit Ang. in l. ij. §. in fideiussorē. qui satisda. cog. qui dicit ꝙ ille tex. in d. l. græce. §. post litē. est singularis, & nō est alibi in iure, qui etiā dicit ꝙ si actor differt prosequi litem tāto tēpore quanto pōt durare instantia, & sic sit perempta instātia ꝙ liberatur fideiussor iste de repræsentan. nisi obligauerit se inscriptis & pro republica, per l. pen. C. de fideiuss. & ibi vides quid in causa appellationis, & quid si fideiussor est
6 temporalis. † Item adde quod Bar. in d. l. si quis reum. imo exprese vult ꝙ fideiussor aliquem quandocunq; curiæ placuerit, et tenetur sistere reum post latā sñiam, licet Bal. in l. cum pro quo. ff. de in ius voc. non ausus sit decidere, sed remittit se ad not. p Dy. in d. l. cōtinuus. §. cum quis. ff. de verb. obl. Adde tñ quod Bal. in l. qui crimē. C. q accu. in iij. col. vbi latissime disputat, & ponit materiā istam de fideiussore qui promisit de repręsentando aliquē, tñ in indiuiduo istius quæstionis faciens mentionē de doctrina Bar. in d. l. si qs reū. dicit ꝙ Bar. ibi pessime est locutus, & ꝙ Dy. videtur tenere contrarium in d. l. continuus. dicit ꝙ sua opinio est verior q̃ sit illa Bar. ꝙ verba generalia debent restringi ad id quod iniussū est. l. si cui. ff. seruitu. Adde Ang. tñ in d. l. si quis reum. videtur sequi sñiam Bar. Adde quod Ro. in l. si finita. in prin. ff. de dam. infe. facit mentionē de hac altercatione inter Bar. & Bald. & ibi nihil decidit, & ibi vide Ro. & Mod. & ea quę latissime scripsi post ipsos in addi. meis, an fideiussor de repræsentando bis sit liberatus, & faciunt no. p Roma. in consi. suo xiiij. vbi cōcludit ꝙ bis psentādo qs est liberatus, & ista est materia profunda & latissime scripsi in d. l. si finita.

7 *Malefactor unus an possit pro alio fideiubere.*

7 ANGE. † Quæro an vnus ex malefactoribus possit fideiubere pro alio Bar. in l. Romanus. in fi. ff. de tuto. & cura. da. ab his videtur velle ꝙ sic, sed ibi videt loqui in criminalibus leuibus, tñ idē est in ijs, quia eadē est ratio dummodo vt supra dixi sit tale delictū ꝙ sit fideiussoribus relaxandus, vnde si iudex vnū ex reis pro alio reo fideiussorē acceperit non tenetur in syndicatu. AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde ꝙ Ange in l. reos. in prin. ff. de duob. reis. videtur in terminis hoc velle ibi. Sed aduerte quia intelligo ista cum grano salis, scilicet ꝙ vnus malefactor potest pro alio fideiubere, hoc verum si nō est suspectus. Et ad hoc allego bonā gl. in auth. de exhi. reis. col. v. §. suscepto. in versi. fideiussione. qđ tene menti, quia frustra totū esset si intelligeretur de eo qui nihil possideret.

8 *Fideiussor an teneatur ad illud quartum plus in quo incurrit reus ex forma statuti, si non soluerit originaliter condemnationem intra decem dies, & quomodo debeat esse cautus iudex in recipiendo fideiussionem dicendo fideiussit non tantum pro pœna delicti sed pro pœna dicti processus.*

8 ANGE. † Quæro an fideiussor teneat ad illud quartū plus, i quo incurrit reus ex forma sta-

ma statuti si non soluerit originaliter condem naliter condemnationē intra x. dies, dic q̄ nō quia illud quartum plus vel etiam si in plus cō demnaretur per suam negationē habitam post fideiussionē, dic q̄ non, quia talis pœna quarti pluris siue augmēti, nō est pœna delicti, sed est pœna notationis seu cōtumaciæ ad quam nō intercessit fideiussor. l. si. ff. de fideiusso. & l. j. & ibi Bar ff. de in lit. iuran. Sis ergo cautus tu iudex si vis q̄ ad hoc etiā fideiussor teneat q̄ dicas q̄ fideiussit non tantum pro pœna delicti, sed pro pœna dicti processus, vt supra dixi sed pœna negantis vel cōtumacis est pœna processus, ergo fideiussor tenebitur, ita dicit Bar. in d. l. j. in fi. vel dicas q̄ promisit soluere iudicatū, vt l. iudicatū ff. iudi. sol. ita eleganter dicit Bar. in l. sanctio legum. ff. de pœnis. Si autem alio modo q̄ per negationē pœna augeatur an fideiussor teneat, vī q̄ sic, vt l. ij. i prin. ff. quo. lega. dic tū vt ibi p Ang. & omnino vide Bar. i l. fideiussor magistratus. ff. de fideiuss. AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde & dic q̄ contra istam decisionē Bart. expresse videtur decisio. Ioā. And. in addi. Spe. in tit. de fideiuss. § j. in addi. quæ incip. extant etiā quæstiones. Gui. de Suza. qui dicit q̄ si reus principalis cōdemnatus est in duplum ex eo quia nō soluit simplum tempore debito, fideiussor soluit simplum & duplum, q̄ fideiussor poterit repetere illud duplum à reo, per tex. in l. si mandato meo. § fideiussor. ff. man. nisi saluando Bar. dicamus limitando quia doctrina Ioā. And. militabit quando talis fideiussor datus est postquam pœna illa accrescit & non ante augmentum pœne. Quod si ante augmentū militabit doctrina Bar. in d. l. j. ita videtur sentire Bal. in d. l. j. licet non allegat Io. And. in loco supra alleg. Ad prædicta etiam vide doctrinam aureā Bar. quam posuit in l. ij. ff. de publ. iudi. per quam poteris limitare prædicta quando pœna crescit in quarto pluri, an sit pœna delicti, an contumaciæ, dic vt ibi. Et adde quæ dicentur infra in gl. quæ incip. quas si nō soluerit intra x. dies soluat cum quarto pluri. in addi. mea, & Albe. de Rosa. in j. par. statuto. q. cxliiij. ibi determinat quòd fideiussor non tenetur ad pœnas contumaciæ.

9 *Fideiussoribus relaxandus si idoneum fideiussorem offerat, iudex autem reum detineat in carcere, poterit agere cōtra iudicem actione iniuriarum.*

9 ANGE. † Et no. q̄ si aliquis esset fideiussoribus relaxandus & iudex ipsum retineret aut carceraretur q̄ contra iudicem cui fideiussorē idoneum reus offerret, potest reus agere act. iniuriarū, vt not. Bart. in l. si vero pro condemnato. § j. ff. qui satis. cog.

AVGVSTI. Adde q̄ in terminis idē voluit Ang. in d. § j. & ibi Moder. sequūtur opi. Bar. ibi Angel. multum exclamat contra officiales detinentes inuentos cum armis, qui dicunt relaxari dando fideiussores. Et idem dixit Bald. in l. sed & si is. ff. de in ius vocan. & hoc tene menti.

10 *Fœmina quæ non potest fideiussionem præstare, quomodo per cautionem iuratoriam satisfacit.*

10 ANGE. † Et aduertas q̄ prædicta procedūt in masculo qui tenetur dare fideiussorē, alias detinebitur, vt infra in fi. dicā. In fœmina aūt delinquēte si pōt præstare fideiussorē eū præstabit, in casu quo sit fideiussoribus relaxanda, si aūt præstare nō poterit, stabitur suæ iuratoriç cautioni, vt in auth. vt nulli iudi. § necessariā facit authen. cui relictum. C. de indi. vid. tol. & in authē. sed hodie. C. de offic. diuer. iud. quod no. tu iudex ad tui defensionē si nō coegisti mulierem ad præstandum fideiuss. & eā relaxasti suç iuratoriæ cautioni tm̄ stando. AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde q̄ Bald. in l. satis. § j. ff. de in ius voc. dicit q̄ licet inuenti cum armis debeāt poni in carcere, nisi satisdent & dent fideiussorem, quia dando fideiussionē non debent incarcerari, hoc verum in masculo, in fœmina autem non, quia fœmina si non potest præstare fideiussorem iurando stabitur suæ iuratoriæ cautioni de se præsentando. text. alleg. quem dicit notabilem in authen. sed nouo iure. C. de cura. quæ lex est extracta ex auth. vt nulli iudi. supra alleg. Adde tamen limitando prædicta, quia dicta authen. sed nouo iure. habet locum solum in fœminis honestę vitæ quæ nō possunt incarcerari, sed iuratoria cautione relaxari. ita dicit Pe. & sequitur Cyn. in l. quoniam. C. de cust. reo. & Bar. in d. § necessarium. faciunt not. per Sali. in d. l. quoniam.

11 *Fideiussorem præstans, in quibus casibus pœnalibus ueniat relaxandus & in quibus non.*

11 ANGE. † Scis ēt q̄ fideiussoribus quis est relaxandus qñ simpliciter est pœna pecuniaria aut forma iuris vel statutorum, vt l. j. ff. de custo. reo. & ibi Bar. Si vero talis pœna corporalis vel corporis afflictiua, tunc reus non est fideiusso-

de fideiussoribus relaxandus, sed seruandus est in carcere, alias posset recedere tempore sententiæ, & sic pœna esset elusoria cōtra l. si prætor. ff. de iud. Item non est relaxandus si pœna licet sit pecuniaria, tamen est in subsidium corporalis, vt quia statutum dicit condemnetur in centum libris, quas si non soluerit intra mēsem amputetur ei manus, vt no. Bar. ff. de cust. reo. l. j. vel si statutum dicat alternatiue, vtputa ꝙ amputetur manus vel soluat lib. centum Bonoñ. vel fortius si esset copulatiue, vt condemnetur in amputatione manus & in lib. centum, ita dicit Dy. & Bar. in l. ij. & ibi Imo. ff. de publ. iudi. de quo latius dixi supra in gl. super verbo, fama publica. in ver. decimo quæro &c. & sequen. dic vt ibi, vide etiam videas quando vult vel quando potest facere depositum & in qua forma recurras omnino ad ea quæ ibi plene dixi.

Avgvsti. Tu autem in hac materia adde hic not. per Bal. & Ange. in l. ij. C. de exhi. re. qui in hac materia ponunt multas fallentias & limitationes & maxime qñ pœna est arbitraria, an quis fideiussoribus sit relaxandus, & ibi dicit consuetudinē inspici debere, per l. qd ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui no. infa. qa si consuetum est illam pœnā fore corporalem non est fideiussoribus relaxandus, alias sic, alii qui vero casus etiam ibi ponuntur per Ange. vbi prædicta poteris limitare, dic vt ibi, & satis dictum est supra in hac eadem glo. in prin.

11 *Fideiussor est qui patitur se nominari in actis pro fideiussore, pro maleficio alieno, & non contradicit incontinenti, licet non dicat expresse ita promitto & fideiubeo &c.*

12 Ange. †Caueat tamē iste Anto. qui hic fuit fideiussor vel alius quilibet, quia quoties pro maleficio alieno, iste talis fideiussor patitur se nominari in actis pro fideiussore dicti inquisiti, & ipse incontinenti non contradicit, statim tenetur, licet expresse non dicat & ita promitto & fideiubeo pro dicto inquisitio, a. iste est casus & ibi Bar. in l. cum ostendimus.[a] §. fi. ff. de fideius. tu. quod no. quando aliquis inquisitus te præsente nominat te pro fideiussore si non vis obligari non permittas te scribi apud acta, imo statim contradicas alias autem tacens obligaris.

ADDITIO.

a. In l. cum ostendimus. Adde vide Ro. in consil. cccxj, & ibi de vendente rem qui dixit ꝙ erat obligata ecclesiæ pro annua pensione ꝙ si emptor tacet, quia obligetur ecclesię & potest cogi ad solutionem, Ber.

Avgvsti. Adde tamen tu ꝙ multi doct. voluerunt ꝙ ideo in d. l. cum ostendimus. §. fin. ibi inducatur stipulatio per patientiam cū scriptura, quia concurrebat fauor pupilli, & hoc voluerunt ibi Bar. & Bal. in d. §. fi. Bar. in l. j. in prin. ff. de verb. oblig. dixit ibi ꝙ nedum hoc erit in pupillo, sed etiam erit generaliter in omnibus, vt per scripturam inducatur illa stipulatio quæ parit fideiussionē illam, sed quia ista est maxima materia addatis ꝙ opus esset videre dicta Dy. Bart. & Bal. in d. l. cum ostēdimus. §. fi. & Cy. in l. inuitus. C. de procur. & do. Ant. & Abba in c. nonne extra de præsum. & do. Benedic. de Plumbi. & Paul. de Cast. & Raph. & Imol. in l. sciendum. ff. de verb. obli. & Bart. in l. fi. ff. de præto. stipu. in penult. col. Bald. in l. tale pactum. §. qui prouocauit. in vij. col. ff. de pact. & Bar. in l. j. §. j. ff. a qui. app. nō lic. & Bar. in l. cum quis incendijs. in princ. ff. de leg. iij. Bal. in c. j. §. fin. de inue. inter domi. & vasal. conte. per gloss. in l. si fideiussor. in prin. ff. qui satisd. cogan. Bal. in l. statutis. in fi. C. de sen. ex peri. reci. & Bal. in d. l. si fideiussor. in fi. Bal. in l. siue apud acta. C. de transac. in j. col. Bal. in l. filius. §. inuitus. ff. de procur. Bal. in l. ij. §. voluntatē. ff. solu. mat. Rom. in l. dot. in xxv. col. ff solu. mat. & ibi Imol. dicit & Ioan. And. in regu. qui tacet. de reg. iur. & alia regu. is qui tacet. eo. tit. & d. Card. no. loquitur in cle. j. extra de procu. & Bald. in l. j. C. de decu. lib. xj. ego lausime scripsi veritatem istius conclusionis post Rom. & Moder. in d. l. j. ff. de verb. obli. dic vt ibi dixi.

13 *Consuetudo est per Italiam quòd iudices quādo accipiunt fideiussores quòd accipiant approbatores fideiussorē, quæ est bona cautela.*

14 *Præsens licet sit tacēs neque humeris aut capite annuat, si patitur nomen suū scribi in actis, quòd ipse approbet dictos fideiussores, pro idoneis statim tenebitur.*

13 Ange. † No. etiam ꝙ consuetudo est per Italiam ꝙ semper iudex quādo accipit aliquē fideiussorē ꝙ ēt vult vnū approbatorē qui approbet dictos fideiussores esse idoneos, nā est b. bona cautela ꝓ iudice, alias aūt si fideiussores,[b] idoneos nō acceperit, ipse iudex in syndicatu tenetur, postea ad interesse reipublicæ. arg. l. j. §. sciēdū. ff. de magi. cōuc. & insti. de satis. tu. §. sciendū est autē, quia si ibi iudex tenetur pupillo

pillo quando non accepit fideiussores vel minus idoneos à tutoribus, ergo eodem modo tenetur iudex reipublicæ quãdo minus idoneos fideiussores accepit cũ respublica, & pupillus æquipararentur, vt no. gl. & doc. in l. Imperatores. ff. de re iudi. Et ideo cum de more iudicũ sit velle approbatores fideiussorum quos reci-
13 piunt. † Caueat etiam aliquis ne patiatur se præsente, licet ẽt fuerit tacens scribi nomẽ suũ in actis, ꝙ ipse approbet ꝑdictos fideiussores pro idoneis, quia statim quamuis nõ loquatur nec humeris vel capite, annuerit tenebitur, vt in d. l. cum ostendimus. §. fin.

b ℭ Fideiussores. Adde tu an in sententia approbationis fideiussorum sint citãdi illi quorum interest & vide Ro. in consi. lxxij. Ber.

Avgvsti. Inquantũ do. Angel. hic tangit materiam d. l. cum ostendimus. Addatis hic ea quæ dicta sunt supra in proxi. præced. q. vbi apparebit an sit vera vel falsa illa conclusio quam affirmat hic do. Ang. & adde in hac materia Moder. in l. j. §. sciendum. ff. de magi. conue. vbi tractant materiam horum approbatorum fideiussorum.

15 *Inquisitio absoluto si postea fiat statutum quod reuideantur processus qua reuisione facta qui fuerat absolutus est condemnatus, an fideiussor qui primo intercessit teneatur.*

15 Ange. † Et menti habeas ꝙ si aliquis ex istis inquisitis esset absolutus, postea inde ad annum fieret statutum, ꝙ non obstante quacunque absolutoria possint reuideri processus præteriti, & viso processu istorum fuerint cõdemnati. An iste Antonius fideiussor teneatur, dic ꝙ non, & ita dicit Bar. ꝙ fuit alias de facto obseruatum per illum tex. in l. fina. ff. de pact. ius liberationis quæsitum dicto fideiussori propter absolutoriam non potuit postea tol-
a li per dictum statutum, quod not.[a]

ADDITIO.

a ℭ Quod no. Adde tu & vide Barba. in consi. v. & ibi quando credatur alicui sine cautione. Ber.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde ꝙ ad corroborationem doctrinæ Bar. positæ in d. l. fin. faciunt not. per Bal. in l. [illegible] nouissima. in antepen. col. C. de pac. & dicta Bal. in l. fi. in prin. C. ad maced. Sed Raph. Fulg. in d. l. fi. ff. de pac. non approbat rationem Bar. ibi sed fundat se ad defensionẽ istius q̃õnis per aliã [illegible] quam per illam Bar. dic vt ibi.

16 *Inquisitus uel accusatus si non potest fideiussores præstare, quid erit faciendum.*

16 Ange. † Quæro quid si inquisitus vel accusatus de aliquo crimine nullos possit præstare fideiussores, dic ꝙ in carcere detineť, vt est tex. & ibi per Bar. & doc. in l. reos. §. super his. C. de appel. & in l. ij. in prin. ff. de cust. reo.

Avgvsti. Tu adde ꝙ ista est vera cõclusio, & ita ẽt determinat Ang. in l. ij. C. de exhiben. re. & ibi vide Bal. notabiliter loquentem, non extẽdo eorũ dicta ne sim nimis longus.

17 *Fideiussor si pendente lite moriatur, an obligatio fideiussor transeat ad hæredem suum.*

Ange. † Quid aũt si iste Antonius fideiussor pendente lite moriatur, an obligatio sua fideiussoria transeat ad hæredem suum glo. est singu. instit. de fideiuss. §. fideiussor non tantum. quæ dicit ꝙ nõ, quod intelligunt ibi doc. verũ qñ fideiussit pro tali maleficio, secus si certam pœnã, puta centũ promisisset, licet dicat pro tali maleficio qm̃ pœnalis stipulatio qualificata transit contra hæredem & hæreditatem iacentem, vt l. ad diem. & ibi Bart. Ang. & do. meus Ioan. ff. de verb. obl. quod not.

Avgvsti. Tu adde quæ late dixi post Moder. in d. l. ad diẽ. ff. de verb. ob. dic vt ibi.

18 *Fideiussor ad quid teneatur si inquisitus sit relaxatus & postea aufugiat.*

18 Ange. † Ad quid aũt teneatur iste fideiussor si dicti inquisiti sunt relaxari, & postea au-
b fugiant,[b] vide Pe. & Cy. in l. ad commẽtariensem. C. de custo. reo. Sed omnino vide ibi latius per Sali.

b ℭ Aufugiãt. Adde tu & vide Raph. cõsi. xxxij. & quid si vnus ex duobus iudicibus persuadeat ꝙ fugiat, vide Cep. in consi. xxv.

Avgvsti. Tu adde & vide notabilia verba Ang. in l. nullus. C. de exhib. reis. qui notabiliter loquitur, aliquid ibi per eum.

SVMMARIVM.

1 *Carceratur inquisitus de crimine capitali.*
2 *Carcerandus est reus ubicunque uenit imponenda pœna corporis afflictiua.*
3 *Carcerandus est reus ubi indicia sunt sufficientia ad torturam.*

Carce-

4 *Carcerandus est reus in omni causa criminali, quando fideiussores praestare non potest falli t in faemina.*

VI iudex dictũ Caium detineri & carcerari iussit &c.] Super ista gl. bene caderet materia carcerationis, verum quia dixi aliquid super gl. in verbo, fama publica praecedente &c. versi. postquam vero reus se praesentauerit &c. hic omittam.
1 dic vt ibi, † carceratur ergo iste homicida & merito, quia est inquisitus de crimine capitali,
2 vt l. si quis post. ff. de testa. † Secundo quis est carcerandus vbicunque veniret ex delicto intentato imponenda poena corporis afflictiua. l. ictus fustium, ff. de his qui not. infa.
3 † Tertio si contra accusatum vel inquisitum sunt indicia sufficientia ad torturam, quia tunc carcerandus est vt torqueri possit, iuxta not. per Barto. in l. fi. ff. de quaestio. & Cyn. & docto. in l. fi. C. de quaestio. & Bal. & Io. de Imo. in l. fi. de haere. insti. qua tortura habita si reperiatur culpabilis possit puniri, alias si innocens relaxari, vt l. ij. C. de exhib. reis. ibi dum dicit donec reperiatur cognitio. & ibi Iac. de
4 But. & Sali. † Quarto semper reus est detinẽdus in omni causa criminali, quando non potest praestare fideiussores, vt l. j. C. de cust. reo. & quod ibi Barto. Fallit hoc in muliere, vt d. l. ij. C. de cust. reo. & auth. ibi posita, & no. Inno. extra de senten. excom. cap. vt famae. ita dicit Bal. & Ioan. de Imo. in d. l. si quis post. ff. de testa. vide tex. gl. & Sali in l. nullus. C. de exhib. & intro. re. Et an carcer dicatur ad cu-
c stodiam [c] vel ad poenam, vide Sali. in d. l. nullus. vide tu text. in d. l. aut damnum, §. solent ff. de poen.

c **Ad custodiam. vide Fulg. in consi. xliiij. & Rapha. Cu. in consi. cv. ibi quod carcer est inuentus ad custodiam, & quod locus sanctus non prophanus & illum frangens debet capite puniri. & adde Ang. in consi. ccxiij. vbi quod per carcerationem dicitur corpus affligi. Ber.**

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde quod ista omnia originaliter fuerunt dicta primo a Bal. in l. iij. C. de episc. audien. in fi. qui ponit materiam quando quis potest in carcerem detineri. & allegat Inn. vbi supra. Intellige tamen praedicta secundum quod intelligit Barto. in l. j. ff. de cust. reo.

5 *Iudex imponit militi quod faciat detineri & carcerari ipsum reum periculo militis, & eodem modo miles facit custodi carcerũ, vel iudex recta via tradit saluandũ custodibus.*

6 *Carceratus sine causa aut carceratione existẽte nulla, si carceratus aufugiat custodes non tenentur, & si carceratus ueniret absoluendus, custodes non sunt in culpa, si non tenent illum sub tanta custodia.*

5 ANGE. † Aduertas tñ quod iudex imponit militi socio vt dictum Caium detineri & carcerari iubeat vel faciat pro aere & persona sub periculo ipsius militis, & eodem modo postea facit miles custodibus carcerum, vel recta via iudex recommendat, & tradit saluandum, & custodiendum dictum Caium pro aere & per-
d sona dictis custodibus sub omni periculo [d] dictorum custodum, & non mireris quod ista detentio incumbat ipsis custodibus de iure & ex statutis, quia hoc probatur de iure per totum tit. & maxime in l. pen. ff. de custo. reo. Et secundo quoniam cum probatur iudex vel alius officialis etiam quilibet sibi subdito qui tamẽ sit habilis ad hoc, & in loco condecenti potest hoc committere vt malefactorem custodiat, detineat, saluet, & sibi restituat, vt est text. in authen. si quis ei. C. ad leg. Iul. de adulter. vbi Bald. & Salicet. dicunt. Nota. casum, quando miles ex mandato potestatis capit aliquem bannitum vel malefactorem in aliquo castro, potest dictum malefactorem tradere officialibus. in loco tenendum, & saluando, donec postea cum pluri familia pro eo ad ciuitatem conducendo venerit, & ibi officiales eorum periculo & casu, debent dictum malefactorẽ ad mandatum officialis superioris detinere & saluare per illum tex. quod not.

d **Sub omni periculo. Adde tu vt per Io. de Ana. in consi. liij. & quod pulchre Franc. de Are. in consi. xxxviij. et adde quod si carceratus iniuste fugiat, custos non tenetur, imo de facto, licet resistere. ita consuluit Alex. in consi. cxliiij. in ij. volu. nec talis aufugiens habetur pro confesso. Ber.**

6 AVGVSTI. † Adde tamen quòd si iste aufugeret qui est incarceratus & sine causa sit incarceratus non tenentur isti Bartol. in l. ius. C. de probatio. Et ideo recte dixit Angel. in l. quae sub conditione. §. fina. ff. de condi. institut. quòd si etiam carceratio esset nulla, fundi. tus non tenentur isti custodes. Quinimo si carceratus veniret absoluendus non sunt in culpa isti custodes si non tenent ipsi carceratum sub tanta custodia. Dic tamen de materia, vt per Bart. & doct. in l. si pecuniam. §. pen. ff. de condi. ob caus.

Carce-

7 *Carceratus si se vulnerat, vel interemit, an iudex teneatur*

7 ANGE. †Quero aliquis carceratus se vulnerat vel interimit vel laqueo se suspēdit, vt aliquando contingit an iudex teneatur, dic ꝙ non, vt est tex. & ibi Floria. in l. quēadmodum. §. magistratus. ff. ad l. Aquil. ꝙ tamen intellige nisi carceris sit custos, quia tūc an custos teneatur eo ipso quod aliquis reperitur mortuus in carceribus & ignoratur quomodo mortuus sit, no. glo in l cum ita legatur. § species. ff. de lega. ij. & dixi supra in gloss. in verbo, fama publica &c. in materia carcerationis.

AVGVSTI. Adde quæ ibi dicta sunt.

8 *Damnatus ad perpetuum carcerem an intelligatur damnatus de publico iudicio.*

8 ANGE. †Aliquis damnatus est ad perpetuum carcere,a an intelligatur de publico iudicio damnatus, dic ꝙ sic, vt no. Bart. & ibi Imo. in l. i. ff. de pub. iud. & Bal. in l. i. C. qui accu. non poss.

ADDITIO.

a ℭCarcerem. Adde tu & vide Fulg. in cōsi. cxliiij. vbi quod quis non est damnandus ad perpetuos carceres & adde etiam Ang. in consil. cclvj. vbi damnatus ad perpetuos carceres potest iniuriarum experiri contra iudicem. Ber.

AVGVSTI. Adde tamen tu ꝙ Bal. in l. reos. C. de accus. in ij. col. transportauit ibi dicta Bar. de verbo ad verbum, vbi supra de eo nō faciat mentionē, & allegat etiā dicta Inn. in c. qualiter & qn. extra de accusa.

9 *Iudex secularis an possit damnare ad carcerem perpetuum.*

9 ANGE. †Quæro an iudex secularis possit damnare aliquem ad perpetuum carcerem, dic ꝙ nō vt not. Bar. in d. l. ii. & est tex. in l. aut damnum. §. solent. ff. de pę. & l. seruus. cum si. ff. de pœ. Vnde si de facto carceratus, & per iudicē secularem damnatus, & ita moriatur nō efficit intestabilis. ita dicit Ang. & Imol. in l. si quis mihi bona. §. i. ff. de acq. hęr. facit l. aut dānū in pri. ff. đ pę.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ licet de iure ciuili nō possit imponi ista pęna tñ per statutū pōt imponi, vt dicit Bal. in l reos. in ii. colū. C. de accu. & ibi ponit quomodo de iure canonico, & intelligo pdicta de iure ciuili nō pōt imponi in homine libero, secus in seruo, vt pulchre declarat Bal. omnia ista in l. i. C. qui ad lib. perue. non pos. per text. illius. l. i. & l. capitalium. §. solent. ff. de pœ.

10 *Detinens aliquam personam non vt captam teneat sed alia causa, vt puta mulierem libidinis causa, an teneatur de carcere priuato.*

10 ANGE. †Quid aūt si quis retineat aliquā personā non vt captā teneat, sed aliqua de causa, vt quia retinet aliquā pulchrā mulierem reclusam causa libidinis, b an dicatur in carcere tenere, & sic teneatur de carcere priuato, vt C. de priua. carce. l. i. dic ꝙ non, vt not. Bar. in l. verum. ff. de fur.

b ℭCausa libidinis. adde & vide do. Alex. in cons. j. in iij. vol. Ber.

AVGVSTI. Adde ꝙ imo Bar. ibi in d. l. verum. non ita indistincte dicit id ꝙ autor iste hic. imo Bar. multū elegāter ibi distinguit, dic vt ibi præterea cōtra suā defensionem facit multū l. qm̄ multa facinora. C. ad leg. Iul. de vi. sed vera decisio istius q̄stio. pōt colligi ex q̄ dicta sunt per Bart. & Ang. in l. diuus cū materia. ff. ad l. Cor. de sicca.

11 *Soluens condemnationem pro carcerato ex causa maleficij, an possit repetere,*

11 ANGE. † Quid si qs soluit cōdēnationē pro aliquo carcerato, an dicatur in dubio soluere animo donādi vel possit repetere, dic ꝙ pōt repetere, vt not. Bal. in l. quāuis. cū l. seq. ff. sol. ma. licet in piā causam dicat soluere, vnde executor datus ad aliquid in piā causam exequēdi. pōt soluere cōdēnationem ꝓ carcerato, etiā pro maleficiis, & dicitur soluere in piam causam, vt not. Bal. in d. l. quamuis.

AVGVSTI. Tu ibi adde & vide Imo. notabiliter loquentē, sed elegāter ibi loquitur Ro. ego ibi latissime dixi post Mod.

12 *Delictum commissum fuit de nocte. & illi de castro tenebantur capere malefactorem, ex forma statuti, qui non potuerunt exire castrum quum rector claues haberet, an tenebuntur de non captura.*

12 ANGE. †Quid si de nocte cōmissū fuit maleficiū & illi de castro ex forma statuti tenētur capere malefactorē, ipsi nō potuerūt exire castrū, qa rector habebat claues, an teneatur de non captura, dic ꝙ non, vt no. Bar. in l. iii. § subuenitur. ff. ad Silla.

c AVGVSTI. Tu adde ꝙ ista conclusio Bar. approbat à doc. maxime à Ro. & Moder. in d. l. si quis in graui. §. subuenitur. ff. ad

ad Silla. bene faciunt not. in l. prima. §. occisorum. ff. eod. titul.

c ¶Tu Adde, vide tu Barb. in consil. xvj. Ber.

13 *Carceratus pro causa ciuili vel criminali, an omni die etiam post latam sententiam per decem dies possit appellare.*

13 ANGE. † Quæro aliquis captus est & carceratus pro causa ciuili vel criminali, an omni die etiam post latam sententiam per x. dies possit appellare, dic ꝙ sic, quia stãdo in carceribus omni die grauatur, & sic ꝓ-
d pter nouum grauamẽ potest apellare,[d] ita dicit Specu in tit. de appel. §. restat. versi. & not. secundum. & versi. sed quid dices. in fi. facit quod not. glo. & doct. in l. ij. C. de ser. & aqua. versi. alij dicunt ꝙ non. & hoc vult Bald. in l. ii. C. de episc. audi.

d ¶Appellare. Adde & vide Ang. in consi. cclvj. B.

AVGVSTI. Tu adde quod doc. maxime Ant. de But. approbant doctrina illã Spec. & eã allegant & sequunť, licet ad aliud ꝓpositum in c. ex parte. extra de appel. & do. Anto. de Butr. in cap. dilectus filius extra de rescrip.

14 *Carcere detineri, & vinculis esse quomodo quis dicatur.*

14 ANGE. † Et aduertas[e] ꝙ carcer dicitur
e quoties quis non põt exire de loco pro libito voluntatis, vnde potest asignari pro carcere totũ palatiũ potestatis vel tota ciuitas. Si autẽ ponuntur custodes tunc dicitur esse in vinculis, vt l. succurritur. ff. ex quib. caus. maio. ita dicit Ang. in l. qui in carcerem. ff. ꝙ met. cau. ꝙ no. tu iudex quãdo ex forma statuti debes aliquem carcerare, vel non.

e ¶Et aduertas. vide tu Cep. in consi. xl.

AVGVSTI. Tu adde quæ dixi supra in gloss. in verbo, fama publica. pręcedente. in materia carcerationis, quando dicatur quis detentus. Et adde Ang. & Ro. in l. si quis in graui. §. clausos. ff. ad Silla quẽ. §. legit Ro. sub. §. subuenitur. & quod vna ciuitas possit asignari pro carcere, hic dixit Angel. in l nullus. C. de exhib. reis.

15 *Carceratus an possit contrahere, vel testari, vel confiteri in carcere.*

15 ANGE. † An autem carceratus[a] possit
a contrahere vel testari, vel cõfiteri in carcere, vide ibi Ang. Bar. & doct. in l. qui in carcerem. ff. ꝙ met. cau. & Bar. in l. qui neque. de verb. sig. & Bar. Bal. Ang. & Raph. & plene Io. de Imo. in l. q à latronibus. ff. de test.

ADDITIO.

a ¶Carceratus. Adde an contractus carcerati valeant & quando quis dicatur in carcere, & vide Fulg. in consilio clxxvj. & Rapha. Cuma. in consil. cxliiij. vbi quod postquam quis fugit de carcere quod potest testari. & vide eundem in consil. clvij. Ber.

AVGVSTI. Tu adde Bal. in d. l. qui in carcerem. & vide Bal. in l. i. C. de confes. Bal. in l. necnon. §. i. ff. ex quib. cau. ma. Bald. in l. si quis in hoc. C. de episco. & cler. Pulchram limitationem Ang. in l. nemo carcerem. C. de exa. tribu. qui ponit quando promisso facta in carcerem, tenet Bald. in l. ab eo. C. quo. & quan. iud.

16 *Carcer quid dicatur, & carceratus quis dicatur.*

16 ANGE. † Et ad id quod dixi, quid dicatur carcer vel quis dicatur carceratus, adde quod habetur in l. verum. & in l. vinculorũ. de verb. sign. & Inn. & Io. And. in c. nuper. in princ. de sent. excõ. & Ang. in l. quoniã. de custo. reo. & in l. ii. C. de exhib. re. facit quod voluit Bar. & domini mei, vbi vult ꝙ omnis locus asignatus alicui pro carcere sit carcer. & idem ipse voluit in l. ii. C. de exhiben. reis. facit l. Titio. §. i. ff. de condi. & demonst. & quod ibi Bar. vide Iac. de Aret. & Bar. in l. qui neque. de verb. sign.

AVGVSTI. Adde quod de his satis est dictũ supra in dicta glo. in ver. fama publica præcedente.

SVMMARIVM.

1 *Nemo damnandus est, nisi prius ei dato termino ad faciendum suam defensionem, & hanc practicam totus mundus seruat, quod sponte confessum iudex mittunt ad carceres, & apud acta aßignant ei terminum ad allegãdum quicquid vult ne condemnetur, & ad faciendam omnem eius defensionem.*

VI iudex dictis inquisitis, & cuilibet eorum statuit termi num decem dierum, ad eorũ defensionẽ faciendã &c.]
1 † Hoc fit per l. vnius. §. cognitorum. ff. de quęstio. nemo enim debet dãnari, nisi prius dato termino ad faciendam suam

suam defensionem, vt l. rei. §. si ad diem. ff. de re mili. & est tex. cum gloss. in l. j. ff. de fur. ita dicit Bar. & Imo. in l. custodias. §. j. ff. de publ. iudi. & Salic. in l. ij. C. de custod. reo. in versi. & hanc practicam seruat totus mundus &c. dic ꝙ totus mundus seruat hanc practicā, quia sponte confessum iudices mittunt ad carceres & apud acta præfigunt ei terminum ad allegā-
b dum quicquid vult ne condemnetur [b] & ad omnem eius defensionem faciēdam intra quē si nullam faciat satis in confessione sua perseuerare videtur, vt in simili dicitur de donatione quæ non reuocatur, vt l. iij. §. si maritus. ff. de do. inter vir. & vxo. Si vero confessionem suam reuocat oportet quod causam dicat, quare reuocat, & illam probet, vt l. error. C. de iur. & fact. ignor.

b ¶ Ne condemnetur. Adde & vide Alex. in consil. lvij. in iij volu. vbi an repertus in flagranti crimine possit damnari.

AVGVSTI. Adde hic quæ dicam infra in ista glo. in additione vlti.

2 *Reus confessus est maleficium, statim iudex misit eum ad furcas non dato ei termino ad se defendendum, an poterit iudex in syndicatu sustentari.*

3 *Dilationem per legem scriptam, aut per statutum concessam, non est necesse petere, neque à iudice concedi.*

4 *Defensio per reum fieri potest etiam quòd ei non daretur terminus ad faciendum defensionem suam.*

2 ANGE. † Si aūt aliquis fuit confessus maleficium, & statim iudex misit eum ad furcas, non data ei dicta dilatione ad faciendum suas defensiones, an iudex possit de iure sustentari in suo syndicatu. Bald. in l. nouerint. C. vt intra cert. temp. dicit ꝙ aut reus petijt dilationem prædictam, & tunc iudex malefacit, quia eam dare debuit, aut non petijt, tunc iudex non habuit necesse dare, vt l. qui sententiam. & l. cum
3 reis. C. de pœn. † In dilatione autem quæ esset per legem scriptam vel per statutum concessa non est necesse ꝙ petatur nec ꝙ à iudice concedatur, vt l. si vendicari. C. de pœn. ita dicit Bald. plus etiam dicit Bald. in d. l. cum reis. C. de pœn. vbi dicit not. ar. ad quæst. si iudex dedit dilationem conuicto ad faciendum suā defensionem & amici procurant in multis, vel procurant ꝙ fiat adunantia generalis vt liberetur, ꝙ ipse iudex non debet ista expectare, sed debet facere reū conuictum renunciare di-
4 lationi, & facere officium suum &c. † Sed bene not. ꝙ licet etiam si non daretur terminus ad faciendum suam defensionem, vel excusationē, posset tamen per reū fieri defensio, vt d. §. cogniturum habetur. & ibi no. Bald. in l. in crimine. ff. de adult. & in extraua. ad reprimē. in verbo, sine figura iudicij in versi. an debeat dari dilatio &c. & non est mirum, quia defensio est de iure naturali, vnde etiam si vellet iudex non posset eam auferre reo, vt in clem. pastoralis. de re iudic. quis autem defensiones possit facere, dicam infra in glo. proxi.

AVGVSTI. Tu adde quæ dicam infra in ista glo. in vlti. addi. mea. Quas autem defensiones potest facere dicam infra in glo. proxi. quæ incipit, comparent inquisiti in termino defensionis.

5 *Reus an possit renunciare termino defensionis.*

6 *Defensioni an possit renunciare reus, de quo constat nullam habere defensionem.*

7 *Defensionis renunciatio, an teneat, quando constat reum habere defensiones.*

8 *Defensionis renunciatio an admittatur quando dubium est an reus habeat defensiones.*

9 *Defensionibus quibus possit renunciare reus, & quibus non.*

10 *Confessus maleficium si petat terminum, non obstante confessione ad se defendendū, quem iudex denegat quia maleficium est notoriū, an iudex statim possit procedere ad condemnationem & executionem.*

11 *Defensionibus suis an possit renunciare qui in flagranti crimine est repertus.*

12 *Latro famosus an possit suis defensionibus renunciare.*

13 *Defensionibus quando possit renunciari, ponitur casus tertius.*

14 *Defensionibus de præsenti competentibus, an possit in iudicio generaliter renunciare.*

15 *Iudex ut sedet tumultum populi potest pendente dilatione facere executionem corporalem.*

5 ANGE. † An autem reus possit tali termino defensionis renunciare. Bart. in l. custodias. in fi. ff. de publ. iudi. & in l. quidam sunt serui pœne. ff. de pœ. & in l. non tantum. ff. de appel. videtur velle ꝙ non possit renunciare, & in d. l. non tantum. fiebat executio de facto, quod credo verum. dicit tamen Bald. in l. raptores. C. de episc. & cler. ꝙ hoc est verum nisi dicatur talis inquisitus sciens se non habere aliquam defensionē, imo carere omni defensione sponte, & ex certa scientia dicto termino defensionis.

nis renunciauit, tunc talis renunciatio valet, vnde tu iudex bene n. quæ verba apponi facias, vt valeat dicta renunciatio quando reus termino defensiuo renunciat, vide Angel. & Imol. in dicta l. custodias. & Angel. in l. pacto
6 quod in hæredem. ff. de pact. qui dicunt ꝙ si constat reum nullam habere defensionem, forte quia est insignis latro, tunc potest renunciare, ex quo ius defendendi non habet per ea quæ habentur in l. prouinciarum. C. de fer. quia per talem renunciationem non læditur, nisi quia citius moritur de quo non videtur curandum, ex quo certum est ipsum non habere defensionem per d. l. cum reis. C. de pœ.
7 †Si vero constat eum habere defensionem, & tunc non tenet renunciatio, vt d. l. non tantũ.
8 ff. de appel. †Si autem dubium si tunc admittitur renunciatio, sed si eum pœnitet potest se defendere, vt l. j. cum gloss. & ibi Bald. C. de furt. sed gloss. in d. l. j. dicit ꝙ si afferat se non habere aliquas defensiones quas facere possit, tunc renunciare potest termino, vt ibi etiam tangit Ang. hoc etiam fuit de mente Bald. in l. fina. ff. de furt. vbi dicit ꝙ non potest renũciari defensionibus, termino autem sic, allegat Innocen. in cap. cum olim. Abba. de offic. deleg. Bald. in l. nam & postea. §. si minor. ff. de iureiuran. dicit ꝙ si certum est reum habere defensiones ꝙ non tenet renunciatio quia læderetur, sed non si haberet liquidas probationes, non præsumitur habere, & ego semper practicaui dictum Bal. in d. l. raptores. Aduertas tamen ꝙ Bald. in l. fina. C. qui accusa. non poss. versi. & præmitto ꝙ omnis eorum defen
9 sio &c. & versi. super quinto dicit &c. dicit † ꝙ legitime defensioni per quam funditus extinguitur terminus defensionis non potest renũciari, vt l. pactum inter hæredem. ff. de pact. sed defensionibus quæ sunt de apicibus iuris statutorum & non de iuregentium potest renunciari, vt l. si accusatoribus. C. de accu sa. in glo. quod dicit procedere de expressa renunciatione, sed tacita & velata renunciatio per lapsum termini bene potest fieri, & quoniam fortior est exclusio temporis quam renunciationis, vt l. ex facto. §. si quis bonorum. ff. ad Trebel. ad hoc vt termini datio aliquid operetur, vt cap. pastoralis. de exceptio. quod not.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde ea quæ dicit Bald. in l. j. C. de confes. in iiij. char. in illa quæst. quæ incip. quæro de quæstione quotidiana Titius accusatus vel inquisitus. qui dicit allegando tex. in l. iij. §. si ad diem, ff. de re mil. quem text. dicit esse notabilẽ ad hoc ꝙ si Titius confitetur occidisse Seium de more est vt detur sibi terminus ad omnẽ suã defensionem faciẽdam, & quomodo iste talis sic confitens reuocare possit suam confessionem iam factam coram iudice, adde quæ dicam infra in seq. glo. Item adde inquantum domi. Angel. hic allegauit Bald. in l. nouerint. C. de aboli. addatis ꝙ error est quia illa l. nouerint. est in titu. vt intra cert. temp. &c. Item addatis ꝙ non est verum ꝙ Bald. in d. l. cum reis. dicat id ad quod allegat eum domi. Angel. hic. Item adde ꝙ dubito valde ne isti doct. errauerint dum volunt ꝙ contra tales ratificantes & confitentes debeat dari ille terminus ad se defendendum, quia cum tales confitentes propter suam confessionẽ dicantur inducere quãdam notorietatem ad quid danda est talis dilatio & talis terminus. & ideo reperio Bal. notabiliter loquentem in isto passu & aliter loquẽtem dicentem per tex. in l. a procedente. C. de
10 dila. ibi in fi. †Vltimo ex isto casu collige ꝙ si aliquis est confessus maleficium, & petit non obstante confessione terminum ad se defendendum, quem iudex denegat, quia maleficiũ est notorium, ꝙ iudex statim potest procedere ad condemnationem & executionem per quã interloquatur dilationem non dandam, tanquam petitam per calumniam. Vtile est ergo in talibus interloqui, & allegat etiam not. per Inno. in c. ad petitionem. extra de accus. Salic. ergo in d. l. ij. & sequentes non recte loquuntur nisi saluando dicamus, quòd doctrina Bar. in d. l. cogniturum. procedit quando constabat aliter de delicto quã per confessionem, & ideo in hoc reprehendo magis Ludo. Roma. quam alium doct. qui omnium rerum singularium professus est habere memoriam qui Ro. ignorauit illam singularem doctrinam Bal. in d. l. à procedente. dum ipse Ro. late posuit istam materiam in rub. de arbi. in v. char. & maxime illum artic. an huiusmodi defensionibus possit
11 renũciari, †qui dixit quòd si quis est inuictus in flagranti crimine, talis potest renunciare defensionibus suis, quia potest de facto puniri, allegat Bald. in l. vim. ff. de iusti. & iur.
12 † Item hoc fallit etiam in publico & famoso latrone, alleg. Bald. in l. prouinciarum. C. de
13 fer. † Aliam & tertiam limitationem ibi tradit, & multa ibi allegat quæ parum esset hic trãscribere, & facit mentionem de doctrina Bald. in l. j. C. qui accu. sa. Et quomodo in hoc passu est altercatio inter Bar. in d. l. custodias. & Bal. in l. in pecuniarijs. ff. de fer. Tene tamẽ menti pulchra

pulchra verba quæ posuit Angel. in l. sed si
14 quis. § quæsitum. ff. si quis cau. dic † ꝙ defensionibus de præsenti cōpetentibus quis bene potest renunciare generaliter in iudicio, habet enim notitiam causarũ, vnde imputet sibi auth. iubemus. C. de iudi. Et subdit ꝙ hac practica hodie vtuntur assessores cũ faciũt dãnnãdos renũciare termino, adiuncta causa, ꝙ nullam defensionē habent. Clamat enim Ang. ipse cōtra tales & maxime exclamat, dicens ꝙ caueant ipsi assessores, ne supra se & filios eorum cõuertantur, si inique fecerint, per tex in auth. in corpore, iusiurandum. adde no. in l. ictus fustiũ. ff. de his qui not. infa. Adde in hac materia dicta Bald. in l. raptores. C. de episc. & cle. & Bal. in auth. habita C. ne fil. ꝓ pat. Bal. in l. fi. C. de fer. Bal. in l. si accusatoribus. ff. de ac cus. Bal Ang. & Sal. in auth. iubemus. C. de iud. per Ang. in l. j. ff. de fur. & balnea. per Ro. in l. alia. §. eleganter. ff. sol. mat. per do. Abb. in c. fi. de pact. in i. col. Bart. in c. i. in i. col. extra de iudic. Barto. in l. Stichus. ff. de pœ. leg Bald. in c. cum nō ab homine. in fi. de iud. Io. And Pet. de Anch. Domi. de sancto Ge. in c. cum C, laicus. extra do foro cōpet. in vi. Bar. in l. qui vlti. in fi. ff. de pœ. Et certe vltra omnes locutus est Ange. in hac materia in l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. in repe. sua, in ii. col. ibi eum omnino vide si vis habere veritatē istius passus, & vide quæ dixit Ro. in singu. suis ccccxc. ii. anni, quod incip. licet iudex procedere
15 non possit. vbi dixit † ꝙ iudex vt sedet tumultum populi potest pendente dilatione facere executionem corporalem, vide doc. in l. si filio exhæredato. ff. de iniu. testa. maxime Ang. & dixit domi. Catald. in quæst. cxcvii. in materia syndicatus.

SVMMARIVM.

1 *Confessus in parte vel in toto an possit suam confessionem reuocare.*

2 *Confessio in criminalibus perseuerata, an reuocari possit.*

3 *Confessio iurata, an reuocari possit.*

Die xv. Decembris.

COMPARENT dicti inquisiti, & quilibet eorũ in termino defensionis, & pro eorum defensione produxerũt instrumẽtum pacis, alia, qđ est in filza & infrascriptos testes &c.] Sunt tria aduertẽda. Nam aut reus primo confessus fuit omnia, aut negat omnia, aut partim negat, & partim cōfessus est, vt supra dictum est in tribus
1 gl. † quãdo cõfessus fuit in parte vel in toto, tunc in termino defensorio põt cõfessio-
2 nẽ suã reuocare vt erroneã [a] in prima instãtia, & si eam in prima instãtia nõ reuocauit potest eã in causa appellationis reuocare, & causam reuocationis exprimere, vt no. glo. Bar. & Ang in l. creditor. §. i. ff. de appel. & ibi Ang. no. Bar. in l. ij. C. quo. app. nõ reci. & no. Bal. in l. in minoribus. C. de his qui. vt ind sed Nico. Mata & Bal in l. fi. C. de probat. dicunt ꝙ talis rouocatio cõfessionis nõ potest apud acta fieri vt prosit reuocatio, si adsint alia indicia indubitata quę iuncta cũ cõfessione faciunt fidẽ iudici, nisi reuocans probaret cõtrariũ per alia indicia cõtraria, ꝙ debet esse notandũ, sed Sal. ibi hoc exẽplum nõ placet pręsupposito, ꝙ alia indicia per se nõ essent sufficientia ad cõdemnationem, Ratio est quia frustra essent leges, q̃ reuocationem permittunt sine alicuius causæ probatione, dic vt ibi per Bald. & Sali. & sic vides ꝙ Salic. tenet indistincte quod supra dixi, videlicet omni casu prodesse reuocare suam cõfessionem, & ita vidi practicari, sicut dicimus in ciuili ꝙ indistincte potest cõfessio vt erronea reuocari & reuocabitur probando rem se aliter habere. vt plene not. Bartol. in l. non fatetur. ff. de confess. & in criminali ad similitudinem ciuilium ꝓceditur, vt l. absentem. ff. de pę. igitur &c.

ADDITIO.

a ¶ Vt erroneam. Adde & vide Roma. late exornantem materiam in consilio cccxcj. Alexandro de Imo. in consil. xc. & in consil. cij. in j. volum. & in consil. cxx. iij. lib. & quomodo cognoscatur confessio erronea, vide Raph. Cuma. in consil. xxvij. & cõsi. clx. & an cõfessio in criminali possit reuocari. vide Francisc. de Aret. consilio cxlvij. & quando possit modificari confessio in criminali, vide Alexandr. in consil. primo in iij. volum. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde & cõsidera, ꝙ Bal in d. l. fi. C. de ꝓba. expresse dicit ꝙ licet confessio iniciata nõ possit reuocari, tamen reuocatur probando cõtrarium, scilicet rem alias se habere, & ita

etiam

2 etiam refert eum ibi Salic. † Item adde & limita non procedere in criminalibus vbi confessio fuisset perseuerata, quia talis cōfessio non potest reuocari, hoc fuit singulare verbum Spec. in tit. de confes. §. fi. versi. sed nunquid in criminalibus. & ipsum sequitur ibi Ioan. And. allegando ꝙ Iac. Baldui. & Alber. Gal. idem voluerunt, & certe ista est mirabilis & noua decisio in ista materia & periculosa & corroboratur ista mirabilis doctrina per ea quę latissime dixi in l. i. ff. de lega. i. in addi. meis, vbi posui materiam quātum plus potest actus geminatus q̄ actus simplex, & per ea quæ tradit Bar. in l. cum scimus. C de agric. & cens. lib. xi. qui dicit ꝙ licet confessio facta per verba enunciatiua non præiudicet tamen si est confessio geminata præiudicabit. Item confirmatur per doctrinā Io. And. in tit. de dona. inter vir. & vxor. in rub. qui voluit ꝙ contra confessionem geminatam nō potest opponi exceptio non numeratæ dotis. Sed alias audiui illustrem genitorē meum tenere cōtrariā partem, & in medium adducebat in indiuiduo doctrinam do. Ant. de Bu. in c. fi. extra de confes. in xix. col. qui faciens mentionem de illa doctrina Spec. in d. §. fin. ibi do. Ant de But. dicit ꝙ pro dicto Specu. est gloss. in terminis in c. ex literis. extra de diuor & ꝙ per prædictam doctrinam datur ista regula, ꝙ vbi confessio est deliberata, quia datus est terminus ad respondendū & ad liberādum, nunquā admittitur reuocatio confessionis, sed dicit ibi do. Ant. ꝙ putat ꝙ in criminali admittatur reuocatio nisi iurauerit plenā dicere veritatem circa inquisita, quia non posset tanquam ostendēs se periurū admitti ad reuocationem ad excusationem bene admitteretur, vt in c. dilecti. extra de accu. duntamen esset talis excusatio quæ in toto non perimeret cōfessionē quo ad factum, vt ibi not. & vbi deliberate quis confitetur, licet difficilius admittatur, admittitur tamen sed cum maiori cognitione, & ad hoc allegat Ioan. And. in c. cum in positionibus. de iureiuran. lib. vi. in nouel. Quinimo fortius ibi dixit domi. Anto. de But. ꝙ forte posset dici ꝙ dato ꝙ iurauerit plenam dicere veritatem, posset illam reuocare, quia iurat plenam dicere veritatē de eo quod scit si ergo probabili errore facti deceptus sit in eo quod confitetur ex hoc, nō est periurus iurans falsum. Non obst. d. c. dilecti. quia dicit ibi ꝙ illa non probabat errorem probabilem, & certe ista sunt menti tenenda, quia communiter isti malefactores confitentur dato primo sibi iuramento per officiales, & vide doct. maxime do. Anto. de Butr. & Abba. in d. cap. dilecti. an ista confessio iurata possit reuocari, adde quæ infra allegabo. Adde not. per Bald. in l i. C. de cōfes. in penult. colum. quomodo isti malefactores reuocant confessionem suam ne subiiciantur tormentis quando coram alio iudice confessi sunt. Ego non dubito ꝙ semper confessio potest reuocari probando cōtrariū, loquor in criminalibus. quia ad defensam semper probationes & quādocunque debent recipi ne innocens indebite puniatur, per l. diui fratres. ff. de pœn. etiam si sententia esset lata. intelligo prædicta dummodo calumniose ista non fiant, per ea quę
3 not. Bal. in l. procedente. C. de dila. † An autem confessio iurata possit reuocari. Adde Roma. in l. si vero. §. de viro. ff. sol. matr. in xxi. fallen. & do. Ant. in c. cum dilectus. de success. abintest. in pen. col. & Bart. in l. cum quis decedens. §. cum quis codicillis. ff. de leg. iii. Ang. in auth. de iureiu. à mori pręsti. circa fin. & Bal. in l. cum parem. §. filius matrem. ff. de leg. ii. Domi. de sancto Gemi. in c. fi. de iureiur. lib. vi. Imo. vltra omnes ponit in repeti. c. cum cōtingat. de iureiurā. in xxxi. char. Bal. in l. si creditoris. C. de fideicom. & Bal. in rub. C. res inter alios acta in vlt. col. Bal. in l. rationes. in ii. col. C. de proba. & Bal. in authen. quod obtinet. C. eod.

4 *Instrumenti pacis productio quādo fieri valeat.*

4 ANGE. † Item potest ꝓducere instrumētum pacis si statuto cauetur ꝙ propter pacē minoretur pœna siue sit habita pax ab offenso siue à patrefa. qn̄ filiusfa. est offensus, qm̄ de iniuria filiofa. illata pater eius potest facere pacem, vt no. Bart. in l. in personam. in princ. ff. de pact. & est tex. & ibi Bar. in l. sed si vnius. §. filius. ff. de iniur.

AVGVST. Adde quod infra dicam.

5 *Instrumenti pacis vulnerum tantum productio, an sibi prosit, si ex dictis vulneribus mors fuerit secuta.*

5 ANGE. † Quid autem si producit instrumentum pacis, & de vulneribus tantum, & tamen

tamē ex dictis vulneribus secuta est mors, an sibi prosit. Bar.in l.damni.§ sabini.ff.de dam.infec. dicit aut est remissa actio iniuriarum.& nō videtur facta pax de morte, vt l.si duo patroni.§.Iul.ff.de iniuriis. aut remisit iniuriam, & tunc aut vulnus erat lætale, omnia remissa videtur, vt d.§. sabini.aut prima facie non erat lætale, & mors nō videtur remissa, vt l.ita vulneratus.ff. ad leg. Aquil. intellige tamen quando vere mortale erat, alias si ex alia causa mors sequeretur non teneretur, vt l. qui occidit in fin.ff. ad leg.Aquil. quia tunc magis ex sui culpa quā ex vulnere dicitur mortuus, vt d. l.itē vulneratus.& l.idem iuris. & ad hoc singulariter vide Bal.in c.j. quib. mod. feu.amit.

Avgvsti. Adde tamen quòd inquantum supra dictum est quòd pater potest remittere iniuriam factam filio. Limita duobus modis, primo, dummodo illa iniuria facta filiofa. sit facta à quodam extraneo, secus si à persona coniuncta, quia pater illam iniuriam non remittit, hoc est singulare verbum Bart. per illum text. in l. Lucius.ff. solu. matri. & ibi etiam Roma. sequitur, & Roma. in singula. suis singu. lx. & vide Moder. in d. l. Lucius. & quod ibi dixi. Item adde aliam limitationem, si dicta iniuria etiam sit facta ab extraneo, ad hoc vt pater remittat illā iniuriam, opus est quòd pater non sit vilis persona, per text. & ibi Barto in d. l. sed si vnius.§. filiofa.& an producto instrumento pacis de vulneribus videt pax remissa de morte. Ad hæc etiam vide dicta Barto. & Moder. in l.fideiussor. magistratus.ff. de fideiusso. & vide Moder.in d.§.Sabini.

6 *Producto pacis à defuncto si statutum dicat quòd debet habere pacem ab hærede, an sibi prosit.*

6 Ange. † Quid si producit pacē à defuncto, & statutum dicit quòd debeat habere pacem ab hærede, an sibi prosit. Barto.not. in d.§. sabini. & dicit quòd videtur quòd idem sit cum alias dicatur quòd qui habet aliquid à defuncto dicatur habere ab eius hærede, vt l.tale pactum.ff.de proba. Sed contrarium determinat Barto.ibi, quia fauore hæredis hoc est introductum. Igitur testator nō potest remittere. l.pe. vt in poss. lega. quia ex hoc quis inuitaretur ad delinquendum, cum vulneratus expectans mortem de proximo de facili faceret pacem, vt dicit Bar.in d.§.sabini. ꝙ est tenendum secundum Imo.ibi, licet Bal.in l.ij.C. de lib. & eo.libe. teneat contrarium & male.

Avgvsti. Tu in hac materia adde ꝙ Imo. late posuit istam materiam in l.4.§. cato.in fin ff.de verbo.obl & ibi facit mentionem de ista altercatione inter Barto.& Bald. & tandem reprobata opin. Bald. sequitur Barto.& idem dixit Imo.in d.§. sabini. sed Sal. latissime disputans istam materiam in d.l.2.C.de libe.& eo.libe. sequitur Bald. contra Barto. & vide in hac materia bonum text. in l. si ego.§.j.ff. de iure do.quoniam ad istud propositum allegauit Bal.in l j.C.com.deleg. in fi. ibi pone testator qui tex. videtur velle innuere quòd nē cessarium est hæredem sequi voluntatem defuncti, non recederem ab opin. Barto. quam sequitur Roma.in d.§.sabini.& eam probat ꝑ bonas rationes, & ibi dicit quòd istam partem doct. sequuntur.

7 *Statuto dicente quòd habeat pacem ab hæredibus, si sunt plures hæredes & offendens habeat pacem ab uno tantum quid erit dicendum.*

7 Ange. † Quid autem si statutum dicit quòd habeat pacem ab hæredibus & sint plures offensi, & ipse habuit pacem ab vno tantum.not.docto.in l.2.C. de libe. & cor. libe. ibi dicunt per illam glo. quòd fuit Bononiæ consultum quòd non valeat, nec tali producenti talis pax sibi prodest, qa oēs hæredes insolidum sunt offensi, igitur non sufficit pax ab vno facta.Barto. in l.eadem. § cato.in fin.ff de verbo.obliga. dicit quòd stari debet maiori parti.vt l.fi.C.qui bo.cē. pos.& sic nomen hæredis est nomen distributiuum, vnde in distributiuis ꝙ facit maior pars ab omnibus factum videtur. Bald. autem in d.l.2.dicit ꝙ debent attēdi verba statuti. Nā aut loquitur in singulari aut plurali. Primo casu si in singulari sufficit si ab vno hærede sit bona fide facta, vt l. furti.§. qui pactum.ff.de infa. Secundo casu aut in plurali, & tunc oēs collectiue debent facere pacem, alias non prodest reo. Ange.vero in d. §. cato. dicit aut statutū totaliter pæ-

nam remittit, & tunc omnium cōsensus requiritur, vt l. per fundum. ff. de ser. rust. praedi. & ibi vide Flori. circa fi. Nec ob. l. maiorem. ff. de pact. quam Bar. alleg quia loquit in casu qñ pars & non totum remittitur. Si vero statutum loquitur ꝙ propter pacē minoretur poena, tunc tenet opi. Bar cū tribus limitationibus. Primo si vnus fecit pacē coram alijs contradicentibus, quia illi alij videnē consentire, vt l. consilio. § fi. ff. de cur. fur. Secundo nisi in numero illius maioris partis sit foemina, quia illa vox non debet attendi vt augeat numerum, quoniā foemina non dicitur leuare faidam, vt not. gl. c. j. an mul. vel ali. imper. c. j. col. x. & qui feu. da. pos. c j. §. hic autem. in fi. gl. magnae. Tertio limita n. si in numero maioris partis essent consanguinei occisi in alia parte, essent haeredes extranei, quia consanguineorum vox praeualet, vt l. si cui. §. j. ff. de accusa. & l. 3. ff. de libe. cau. & per hanc opin. sequitur Imo. in d. §. cato. & Ro. ibi, de hoc vide etiā per Flo. in d. l per fundum. ff. de ser. rust. pdi. in d. l. 1. C. de lib. & eo. libe. vide Ang. & latius Bal. in l. j. ff. de pactis. sed i dubio qñ statutum dicit ꝙ habeat pacem ab haerede intelligitur de filio ad quem principaliter spectat vindicta, ita dicit Bar. in l. pro haerede. §. fi. ff. de acquir. haere. & in l. si filius qui patri. de vulg. & pupil.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quòd Pet. de Ancha. in d. cap. 1. extra de iure patro. tenuit opin. Barto. in d. §. cato. & idem facit Bald. in cap. cum omnes extra de const. in ij. charta. & ad idem allego Bald. in l. cum inter. C. de fideicom. lib. Sed ibi limitat opin. Barto. quòd verum est quòd sufficit habere pacem à maiori parte haeredum, & nō ab vno, nisi ille vnus fuerit magis idoneus, qa masculus, & alter foemina, sed ꝙ vnus haeres solus possit facere pacem, tenuerunt Cy. i l j. §. fi. ff. de acqui. haered. & Bald. in l. 1. ff. de pact cū limitatione, de qua ibi per eum. Ang vero & Pau de Ca. in d. §. cato. dicunt ꝙ de ęquitate approbant opi. Bar. alias non. Et de materia vide per Gl. ibi. Ang. & Bald. in l. & seruum. §. hodie. ff. de pact. & vide Imo. Roma. & Raph. multū subtilizantes in ista materia iura ꝗ allegātur pro & con ra in ista materia, sed latissime vide Albe. de Rosa ponentem in ista materia & late disputantem in 3. parte statuto. q. xxviij. & breuiter ibi concludit ꝙ sufficit habere pacem ab vno, cum hoc sit quid indiuiduum, & ibi refert Dyn. & Oldra. ita tenuisse in ista materia, & alleg. Rapha. dixisse in ista materia quòd pro ista parte ita fuit iudicatum. Gandi. vero in tracta. malefi. sub rub. an pax facta de vulnere videatur facta de morte. in versicu. sed pone statuto caueri quòd si bannitus habuit pacem a defuncto vel eius haerede. tenent quòd omnes debent consentire, & non sufficit habere pacem ab vno haerede. Et miror quia dicit quòd Dyn. hoc voluit, & Sali. multum eleganter loquitur in d. l. ij. de libe. & eo. libe. vbi optime probat istam partem, & haec affirmauit Bal. i l. fi. C. de auto. praest. & vide Albe. de Rosa. in iij. par. statuto. q. xj. & vide Imo. & Ro. in l. pro haerede. §. fi. ff de acqui. haere. Item inquantum supra conclusum est ꝙ propter voce, Foemina, nō dicitur maior pars, quia femina non potest leuare inimicitiam. Addatis ꝙ Bald. in l. Titia. §. Lucius. ff. de leg. ij. & Bald. in l. pro haerede. § fi. ff. de acqui. haer. dicit ꝙ illa opi. gl. est falsa, quia illa gl loquit secundū consuetudinem Lombardiae, secus in . l. is locis Secundo quia permissum est mulieri ꝙ vindictam iniuriae alienae faciet. l. fororē. cum simi. C. de his quib. vt indi. & idem facit Rom. in d. §. cato. & isti allegant pro ista parte text. in l. iij. §. prohibuisse. ff. ad Silla. vbi ancillae sicut seruo permittitur defensio pro domino, & idem dixit Ro. in d. § prohibuisse. Reliqua dicatis vt latissime vltra oēs Moder. dixi in addi. meis, in d. § cato. quē §. solenniter legi in xxvj. anno aetatis meae, & an foemina possit reddere pacē, vide omnino Ang. in cons. cclxxxvj. quod incip. viso facto & statuto & in consi. suo lxxv. incipien. ex themate praesumpto duo oriuntur dubia, & materiam istam pacis late posuit do. Nel. in tract. bannitorum, in iij. parte secundi temporis, an pluribus quaestionibus, ibi vide, & maxime in q. xlix

8 *Statuto cauente quòd habeat pacem à filijs occisi, an sufficiat habere à spurijs.*

8 AN . . † Quid si statuto dicitur ꝙ habeat pacē à filiis occisi, an sufficiat habere à spurijs, vi ꝙ sic, quia sonat in naturalitate, vt l. tutelas. ff. de capi. dimi. ergo vr ꝙ suffi-

cit

at q̧ spurius faciat pacē,& hoc videtur expresse tenere Cy. in l.quisquis.C. ad l.Iul. maiesta.& Bar. in l.ij.ff. de accusa. & l.tute las.ff.de capi. dimi.& in l. pronunciatio.§. familiæ.ff.de verb. sig. Sed contrarium vr̄, quia spurius nō est nominandus filius,vt in auth.ex complexu.C. de incest. nup. & ibi Bar.& intantū qđ à patre nō est alēdus nec aliquid participiū haberet cū patre de iure ciuili,vt ibi hr̄, & in d. authē. & in corpore vnde sumitur,facit auth.licet.C.de natu.libe.& in c.per venerabilē.q filii sint legi.ergo non cōprehenditur à statuto q̧ est ius ciuile municipale,vt l. oēs populi.ff. de iusti. & iur.sic statutum non restringitur vt spurium comprehendat, vt l. lege Iulia . §.j. ff.de ritu.nup. & sic statutū recipit interpretationē pasiuā de habilitate l.vt gradatim. § sed si lege ff.de mune.& hono. confirmatur hoc,qa ad hæredem spectat vindicta occisi.l.j.& l.hæredes.ff.de his quib. vt indig. vnde statutū quod dicit de filio,intelligitur de filio qui sit,vel esse posit hæres ad quē spectat vindicta, & p̱ consequens pacē facere, vnde posito q̧ ex mente dicti statuti cum loquitur de filio, simpliciter posset ēt intelligi de filio naturali tantū,& ita loquāt opi.Bar.& iura sua, tandem non potest intelligi in spurio,vt dictum est,facit glo.in l. quia mater.ff.de in ius vocan. & not. plene Imo.in l.ex facto.§.si quis rogatus ff.ad trebel.& ad iura Bar. patet responsio per nota ta per glo.in cle.j.de bapt.is. & ita consuluit Fran.de Rampo.& Sali. & plures alii doct. in consi.quod incip.super primo dubio,videlicet,an filius spurius &c.

A v g v s t i . Tu aūt in hac materia cōsidera, qa pro decisione huius q̄stionis vidēda essent dicta Bal in c.naturales. si de feu. defun.controuer.fue. & Bald. in l. ius ciuile.ff.de iustit.& iure & Bald.in l. parentes. ff de in ius vocan.& Bal.in l. generaliter.§. autem.C.de insti.& substi.& Bal.i l.j.§.domini.ff.ad Silla & Bal.& doc. in l.lucius.§. fi.ff.de leg.ii.& Bal. in rub.C. qui accus nō pos.& Bar. in l.hos accusare.§. omnibus.ff. de accus.& Bal.i l. id quod pauperibus C. de epis.& cleri.vbi alleg.Dy. consuluisse q̧ spurii dicuntur coniunctæ personæ, & Moder.in c.in his.de fil. præsby. & latissime p̱ Moder.in c.nonnulli.extra de rescrip.

9 *Inquisitio fit contra Titium,opponitur quòd est clericus uel aliquid aliud cuius cognitio ad iudicem laicum non spectat, quid erit faciendum.*

10 *Clericum se fecit Titius in fraudem delicti cōmissi an istud patrocinabitur ei, & dato quòd non,iudex tamen laico non faciet ipso facto executionem contra eum.*

9 A n g e . † Quid aūt si opponitur q̧ ipse inquisitus est clericus vel aliquid aliud,cuius cognitio ad iudicē secularē non spectat

a qd erit [a].Respōdeo interim morabit̄ i carcerib⁹ sub iudicis secularis custodia, si erat tale delictū, p̱p quod poterat detineri, vel si erat fideiussoribus relaxādus manebunt adhuc fideiussores obligati, & interim iudex laicus supersedebit donec talis causa incidens fuerit per iudicem ecclesiasticū terminata,vt not. Innocen.in capitu.vt famæ, de senten. excommun. & facit quod not.

10 Bald. in l.addictos.C.de episc. audi. † Aduertas si fecit se clericum in fraudem delicti commissi,an sibi patrocinetur,vide Ioā.

b Andr.[b] & docto. in capitu. primo de obliga.ad rat. & Barto. in l.i.ff. de pœn.& Bal. & Sali.in l.officiales.C. de epis. & cler. Sed etiam si non patrocinetur tamen iudex secularis non potest contra eum ipso facto facere executionem in ipsum ipso facto , ita no.Bal.in auth. causa quæ cū monacho.C. de episco.& cle.& Dy.& Bar.in d.l.i.

ADDITIONES.

a Quid erit. Adde & vide Fulg in cons. cxix.vbi etiam ponit quis debeat cognoscere , an clericus amiserit priuile. cler.& sub cuius custodia teneri debeat.si autem post delictum quis est effectus clericus quid debeat puniri.vide Oldr.in cōs.iiij. B.

b Io.And. Vide eundē in quadā q̄ō.quam reperies in fi.fol,in tract.Bonifa. de Vitalinis infra fol.

A v g v s t i . Tu autem in hac materia, adde pulchra verba Pet. de Ancha. in repet. regulæ, ea quæ. extra de regu. iur. in duodecima quæstione princi. & vide in terminis docto. maxime Domi. de sancto Gem. in c.primo de cler. coniug in §.fi. in fi. qui not. loquitur qui tenet q̧ ille detentus non debet remitti ad iudicem ecclesiasticū, sed iudex ecclesiasticus debet pronunciare an ille sit clericus vel non, & gaudeat priuilegio clericali, & interim supersedebit per

iudicem laicum, alleg.do.de Rota hoc idē voluisse, & certe reperi do.de Ro.in sua decisio. ccxiiij. qui notabiliter loquuntur. Et de materia vide Pe.de Ancha.no.in sua disputatio.quæ incip.laicus quidam.& dom. Abb in c.at si clerici.de iudi.& do. Card.in c.prependimus.de sentē. excommu.et Cal de.in consiliis suiis. Item de eo qui post delictum facit se clericum, vide per Io. Andr. in addi.Spe. in ti de reo in prin.per d. Ant. de Bu. in c.proposuisti. extra de fo.compe. qui multa allegat per Bal.in l.fi.ff. de pœn. per legistas in l.pe.ff.de noxa.post Bar.plene per Pet. de Anch.in repetitione regulæ, ea quæ.in xii.q.princip.per Moder.in l.non solum. §. ff. de excu.tut.post Bar.per Bal. in l.cum quædam. ff. de iurisdi.omni.iudic. ibi late per Moder.bene faciūt not. per Bal. in l.si crimen.C.de ordi.cogni.qui ponit de eo qui post citationem de se tacit se clericum, & vltra supra allegata vide Bald.in l. si quis decurio. C.de fal.per do.Bart. in dicta l.i ff.de pœn.per Bald.in l.i.C.an ser. ex suo fac.per Ang.in l.si quis postea.ff de iudi. per Moder.late in l.cum quædam puella.ff.de iurisdi.omni.iudi. Albe. de Rosa.in i parte statuto.q.xli.

11 *Fure dicēte quòd subtraxit rem Titio putando illum esse permissurum, quid erit dicendum.*

12 *Fur an liberabitur si cōpareat dominus pro suo interesse, & furē excusando dicat illud fuisse factum sua voluntate.*

11 Ange. † Quid si fur dicat quòd quando rem subtraxit Titio putauit sibi dominum permissurum. Respondeo non creditur ei, cum furari sit de genere prohibitorum, & nemo creditur cōsentire nisi expresse probetur consensus, vt l.qui vas.§.vetare ff. de fur. nisi ex aliquibus coniecturis [c] id probet, vt puta quia dominus commodauit equum vsq; ad villam, credere potuit ꝙ etiam pro longiori via concederet, vnde excusatur iuxta no.per gl.in §.placuit institu. de obli.quæ ex quasi delic.nas.ita determinat Bart.in l.inter omnes.§.recte.ff. de fur.

12 † Quid si comparet dñs pro suo interesse & furem excusat dicens illud factum fuisse sua volūtate, an propter hoc reus liberetur. Bar.in d §.recte dicit ꝙ in dubio talis cōfessio dñi non præiudicat [d] reipublicæ, quin reus ad vindictā publicam puniat. arg. no. i l.ii.§.fi.ff.si ex nox.cau.aga.nisi appareāt aliqua indicia de suo cōsensu, vt qa erat cōsanguineus vel amicus valde, et erat res parua, vel erat cōsuetus talia concedere. arg.l. si seruus.ff.de donat.inter vir.& vxor. alias de facili multi fures possent euadere cōtra ius, & istam opi.sequitur Bal.in l. transigere.C.de trāsact.

c Coniecturis. Adde Fulgo.in consi.cccxc. Ber.
d Præiudicat. Adde Ro.in consi. ccccvj. & Alex. de Imo.in consi.j.in iij.vol.Ber.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia adde ea quæ dixit Bal.in l.falsus. C. de fur.in iij. colum. qui dixit quòd verum est quòd non creditur domino rei subtractæ ꝙ de consensu suo fur commiserit furtum, tamen limitat hoc non procedere nisi vltra assertionem domini iuramentū interuenerit, quia tunc creditur ei, & ibi vide Bal. allegantem bona iura, & dixit Ang.i l.qui vas. §.vetare.ff.de fur. quòd si furtum est commissum personæ cui erat gloria ignoscendi, quòd excusatur fur dicit quòd fecit furtum credens dominum permissurum, al e. la.de Are.ita voluisse in l.si hoc genus. C. de epis.& cle.Sed Ang. in d §.recte dicit ꝙ de facto hoc non obseruatur. Et inquantū dictum est quòd si fur est persona coniuncta vel alias habet amicitiam cum domino rei subtractæ & dñs confitetur quod de cōsensu suo furtum est factū, ꝙ releuatur isto casu fur à pœna furti. Adde ꝙ hoc idē affirmauerunt Canonistæ, maxime do. Abb. in c.dudum.el ii.extra de elect. Et idem do. Abb.post doc.in c.i.extra de præsump. qui faciunt mentionem da doctrina Bar.in hac materia in d.§.recte. & vide Bal. in d.l.falsus & Salice.& Moder.in d. l.transigere.& dicit Ang.in d. §.recte. quòd oīa ista relinquuntur arbitrio iudicis, & bene per l.aii prætor.ff.de iure delibe.

13 *Inquisitus si compareat & dicat, potuit impune occidere, quia erat bannitus, quid erit dicendum.*

13 Ange. † Qud si dicat ꝙ potuit impune occidere qa ille erat bannitus. Rñdeo ꝙ nō tm̄ inquisitus potest hoc facere deducere & allegare per se, sed etiā quilibet vetāquam vnus de populo potest hoc facere & comparere coram iudice, & ostēdere & produ-

producere bannum illius occisi, & allegare statutum quo potuit impune occidi, & statim accusatio vel inquisitio non recipitur, nec super ea procedit, & sic talis exceptio valet, videlicet quod ille potuit impune occidi si oppon t ad processum, ita dicit Bart. in l. si seruus. C. de his q. ad eccle. cõfug. & et quãprimũ iudici cõstiterit de dicto banno, statim iudex potest circunducere dictũ processum cõtra occisorẽ, qa sibi cõstat notorie quod illud delictũ est impunibile, ita notabiliter dicit Bar. in l. vbi pactũ. C. de trãsac. & in l. pen. §. ad crimen. ff. de publ. iudi. ver. si quæro procurator habens mandatũ &c. & ibi Imo. & do. Fran. de Albergo. de Are.
a in l. 3. C. de accusa. quod perpetuo no. qa isto mõ vidi multos defendi, nec est opus quod homicida compareat vel procuratorem siue defensorem cõstituat, sed vnus vt quilibet de populo compareat & prædicta alleget & bannũ producat occisi pro suo & dicti populi interesse, & ita Bononiæ vnum amicissimum meum euasi.

a Quod perp. tuo not. Adde tu & vide Pau. de Ca. in consi. xxxij in primo impressis, vbi voluit quod stante statuto quod contumax habeatur pro confesso, & occidens bannitũ patiatur se poni in banno propter contumaciam, quod tamen potest comparere & allegare quod occidit bannitum, quia non negat crimen, sed qualificat. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde Iac. de Bu. tenet cõtrariũ in l. decurio in s. C. ex quib. cau. infa. irroga. Et ibi hoc ponderat Bal. sed verior videtur opi. Bart. vt patet ibi ex notatis per Bal. & istam partem sequitur Ang. & Salic. Fulg. & Pau. de Ca. & Moder. in d. l. vbi pactũ. & vide not. per Cy. in l. reos in vj. q. C. de accusa & ibi per [illegible] col. & Bald. in c. j. §. iniuria. de pace iuramẽ. firmã. per Bal. ibi in ij. col. C. quomodo & quando iudex. & per Bal. in l. j. §. Orfilius ff. ne quis eũ qui in ius vocatus est vi eximat. bene faciunt notata per Bal. in l. plane. ff. de petitio. heredi. & Imo. in l. fina. ff. a quibus appellare non licet. in xxi col. & Richar. Malumbræ in l. filiusfamilias. § inuitus. ff. de procura. & Franc. de Are. in dicta l. reos.

14 *Reus si compareret & dicat occisum fuisse bannitum sed quod variatum fuit nomen banni & inquisitionis.*

14 ANGE. † Quid si dicat occisum bannitum fuisse sed variatum est nomen banni & inquisitionis. Respondeo quòd debent
a fieri articuli de identitate[a] personæ, vt no. Barto. in l. prima. C. si vnus ex pluri. & in l. demonstratio in fin. princ. ff. de condi. & demon. quod bene no.

ADDITIO.

a Identitate. Adde ad hoc bene facere no. per Alex. in consi. lxxiij in ij volu. & quod voluit Pau. de Ca. in consi. cclxviij. in ij. impressis. Ber.

AVGVSTI. Tu adde quæ dixi in dicta l. demonstratio. in fi. & bene faciunt ea quæ dixi in l. si quis in fundi vocabulo. ff. de lega. primo.

15 *Inquisitio si fiat contra filium de parricidio, opponatur quod pater erat bannitus, an potuit ipsum impune occidere.*

15 ANGE. † Quid si inquiritur contra filium de parricidio, opponitur quòd pater erat bannitus, an potuit ipsum impune oc-
b cidere, dic quòd sic[b], vt l. minus. ff. de reli. & sum. fu. nam pater cum effectus hostis patriæ, & sic patriam potestatem perdiderat, vt l. postliminium. §. si ius. ff. de capit. dimin. & ibi hoc dicit Bar. & in l. si adulterium. §. si ff. de adult.

b Quod sic. Adde quod hoc idem tenet Abb. in cons. [illegible] & Ang. in consi. ccxxiij. Ber.

AVGVSTI. Adde glos. xxiij. quæst. iij. cap. fortitudo. Adde tamen quòd glo. in l. minime. ff. de reli. & sum. fun. videtur velle quòd tunc licet filio occidere patrẽ quãdo se defendendo filius hoc facit alias secus, licet Barto. ibi hoc non dicat, & alij docto. & doctrinam Bar. in d. §. liberto. approbant docto. maxime Ro. in l. quamuis cum l. seq. ff. solu. mat. & Sal. in l. j. C. de his qui parentes occide. ibi hoc disputat, tandem nihil decidendo remittit se ad notata per ipsum in repetitione legis primæ. C. de hære. insti. Adde tũ quod contrariũ tenuerunt antiqui Gandi. in tracta. malefi. sub rub. de bannitis pro malefic o. & Alb. de Ros. in [illegible] par. statut. q. v. & in [illegible] par. statu q. xxvi. & ibi allegat antiquos tenentes istam partem.

16 *Reo opponente quòd alias fuit inquisitus de eodem crimine, an exceptio erit peremptoria vel dilatoria.*

16 ANGE. † Quid si opponitur quòd alias de hoc crimine fui inquisitus an talis exceptio si peremptoria vel dilatoria. gl. i j. fol. & ibi Barto. in l. senatus. ff. de accu. dicunt quòd talis exceptio est dilatoria, & sic processum impedit & ad processum debet opponi, vt est casus in d. l. senatus. dic vt ibi plene per Barto.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ Ange. alio & diuerso modo locutus est in l qui de crimine. C. de accu. qui dixit per illũ tex. ꝙ hæc exceptio est peréptoria, nihilominus impedit litis ingressum, licet Ang. in d. l. senatus multũ magnificiat. & sequit doctr. Bar. ibi. Addatis ꝙ cum Bar. tenet practicus Papien. in forma inquisitionis i gl. Hęc est quædã &c. in iij col. versi. præterea quæritur. refert & sequit Fely. in c. exceptionẽ. de except. gl. xiij. versi. idem dic de exceptione fui, alias & col. xiiij. versi. & ista except. fui alias &c.

17 *Interfector si dicat quòd occisus erat fur nocturnus, & quòd aliter res suas vel personam suam defendere non poterat, an sit absoluendus.*

18 *Furem posse interfici, de quo fure intelligi debeat.*

17 ANGE. Quid si interficiens dicat quod occisus erat fur nocturnus, & ꝙ aliter non poterat vel res suas vel personam defendere, an talis reus sit absoluendus, dic ꝙ sic, quia speciale est in fure nocturno ꝙ ꝓpter res possit quis hominem occidere. ita dicit Barto. in l. mulierem. §. j. ff. de sicca. & Flo. in l. itaque. ff. ad l. Aquil.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde pulchra verba, Ange. quæ posuit in l. prima. C. vnde vi. quid dicit quòd verũ est quòd possum occidere furem nocturnum dummodo res subtracta sit non paruæ æstimationis, secus si vilis qa isto casu nõ possum occidere furem nocturnum, & hæc dicit relinquenda arbitrio iudicis, & ponit exemplum de doctore cui subtractus fuit codex suus, in quo studuerat & aliqua posuit ibi circa intellectum. l. furem nocturnum. ff. ad l. Corneli. de sicca. & hoc idem quod dixit Ange. voluit Bald. in l. prima. C. loca. in j. colum. Mattheſi. in suis notabi. dictis xxxv. & ibi dicit ꝙ res vilis potest esse il-

18 la quæ à duobus aureis infra: † Et an prædicta habeant locum in fure nocturno tãtum qui non poterat cognosci, & se defendebat vel se nõ defendebat cũ telo vel in illo qui occidebat furem nocturnũ qui nõ clamabat, à ladri, à ladri, vel etiam in fure diurno qui cognoscebatur vel non cognoscebatur, vel si cognoscebatur tñ erat in actu fugiendi & asportandi res extra territoriũ, & quid in clericis an prædicta habeant locũ & an de iure canonico prædicta procedãt. De materia vide per canonistas, maxime ꝑ do Abba. in c. ij. & in c. si perfodiens. extra de homi. & late per Ang. & Sali. qui multa allegant contra cõem sententiam in l. si vt allegas. C. ad l. Cor. de sicca & elegãter loquitur Salic. in l. qm̃ multa. C. ad l. Iul. de vi publi. vide per Pau. de Ca. in consi. suis consi. cxc. qui ponit de fure diurno qui cũ telo se defendebat. & per Cano. in c. olim. extra de resti spol. maxime per do. Ant. de Buc in xviij col. qui tractat etiam de intellectu d. l. furem nocturnum.

19 *Inquirentis personæ quæ exceptio opponi valeat.*

19 ANGE. † Quid si contra personam inquirentis excipiat, dic quòd omnis exceptio quæ regulariter potest opponi contra accusatorem, vt quia est sibi inimicus potest opponi regulariter contra inquirentẽ c vt cap. diuersis. & quod ibi not. de cleric. coniung. ita dicit Barto. in l. ij. §. si publico. ff. de adul. in versi. quæro vtrum contra iudicem &c. Et dico omnino vt dixi supra in glo. hæc est quædam inquisitio &c. in versi. quinto principaliter. & in versi. seq. vbi plenius videbis, & dicetur infra in gloss. super verbo, iudex statuit terminum &c.

c *Inquirentem.* Adde tu Alexan. de Imo. in consi. cxxvij. in ij. volu. vbi ꝙ etiam contra iudicem inquirentem non potest opponi ꝙ non possit recipere testes minores. Ber.

AVGVSTI. Adde hic quæ supra dicta sunt in dicto verbo, hæc est quædam inquisitio in dictis versiculis.

20 *Testibus de falso accusatis ex quibus reus conuictus est an differatur sententia condemnatoria, contra inquisitum.*

ANGE.

ANGE. † Quid si dicat testes ex quibus conuictus est falsos & eos de falso accuset, an differet sentẽtia condẽnatoria cõtra inquisitũ Cy. in l. j. C. qui accusa. non poss. secundum Richar. Malum. dicit ꝙ non, vnde cautela est ꝙ accusentur testes & producens de falso ad hoc vt differatur sententia condẽnatoria, qa si testes conuincẽtur de falso clarũ est ꝙ inquisitus nõ cõmisit illud delictũ, vt d. l. j. sed vt refert Sal. in d. l. si do cueris. C. de fal. plures doc. Bononiæ cõsu luerunt ꝙ etiam ex sola testium accusatione differetur condemnatoria, quia si sentẽtia esset per falsos testes lata, retractaretur, vt l. iij. C. si ex fal. instru. Cautius tamen est vtrunque accusare, quę omnia singulariter no. ad impediendum cõdemnatoriam. Sed Bal. i l. j. C. de quæstio. per gl. ibi limitat singulariter hoc verũ si accusantur testes necessarii ad probationẽ, secus si aliquid sunt vltra debitum numerum illorum qui probarent, quia propter aliorum accusationẽ processus neque ciuilis neque criminalis retardaretur, quod not.

a AVGVSTI. Tu autem a in hac materia adde ꝙ miror ꝙ iste doctor non alleget Barto. in terminis in l. si testamentũ. ff. de peti. hære. in fin. qui expresse dicit vel ꝙ opus est ꝙ accusentur testes & producens ipsos, vel quòd opus est quòd excipiatur de falso ad hoc vt supersedeatur in principali causa. & ideo vide Bald. not. loquentem in l. prima. C. qui accusa. in fin. qui eleganter loquitur. Sed vltra oẽs loquutus est amplissime in isto passu Alb. de Ros. in l. i. C. si ex fal. instru. & plenius ipse Alb. in prima parte statutorum. q. lxiii. quæ incipit modo subiicio quęstionem disputatam per do. Richar. Limita tamen prædicta secundum quod eleganter limitabat Bal. in l. i. C. quomodo & quando iudex. ver. modo quæro. qui dicit, ꝙ licet alias essemus in casu in quo propter quæstionem falsi supersederetur in causa principali, tamen hoc non militaret, vbi essent diuersæ iurisdictiones iudicum diuersi fori qui prætendunt iurisdictionem æqualiter, & ibi dat pulchrum exemplum ibi vide. Et allegat Fede. de Senis ita consuluisse. Adde Pet. de Ancha. in consilio suo lx. dicentem ꝙ causa homicidii est differenda si testes accusantur de falso.

ADDITIO.

a Tu autem. Adde circa hoc & vide Abb. in consi. xvj. in ij. vol. & Pe. de Anch. in consi. lxj. Ber.

21 *Reo dicente quòd commisit tale delictum dormiens an excusabitur.*

21 ANGE. † Quid si dicat & probat ꝙ ipse dormiens cõmisit tale delictũ, an excusabitur. Respõdeo aut sciebat ꝙ ille erat suus mos, & ipse dormiens alios percutiebat, & tunc qa non pcauerit ꝙ solus dormiret tenetur, quia fuit in culpa. l. si putator. ff. ad l. Aquil. Si aũt nõ erat mos suus dormiẽs habet vt b furiosus b & excusatur, vt l. i. § i. ff. de acqui. pos. ita dicit Bar. in l. fi. ff. de parri. Flor. in l. si seruus seruum. §. si fornicarius. ff. ad l. Aquil. Pet. de Anch. in cle. i. de homic.

b Vt furiosus. Adde de hoc & vide Alexand. in consi. lxx. in ij. vol. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde Guil. de Cu. in l. diuus. ff. de offi. præsi. & vide Bald. in l. j. C. vnde vi. in repe. circa fi. & Card. & Imo. in d. cle. j. de homi. q referũt ꝙ Laud. dicebat ꝙ cũ esset in ciuitate Perusij in ecclesia sancti Benedicti qdam eius socius Anglicus surrexit & armauit se de nocte dormiens & iuit ad fluuiũ & interfecit quẽdã puerũ & quasi ego hoc nõ credebam nisi vidissem. Bart. in l. vt vim. ff. de iusti. & iure. qui dicit ꝙ semel fuit quidã Pisanus qui se armabat de nocte dormiens & ibat per ciuitatem cantãdo. Aduertas quia credo ꝙ ista sunt somnia nã impossibile est ꝙ ille qui non videt, vt est dormiẽs possit ire de nocte, & maxime ꝙ non percutiebat caput in muro, & maxime cum sit extra mentem qui dormiens æquiparatur furioso qui nullum intellectum habet in c. maiores. extra de baptis. cum similib.

22 *Fure dicente est furtum domesticum, & sic impune licuit. & patre inquisito dicente est filius meus, ergo licuit in eum sæuire quid dicendum erit.*

22 ANGE. † Quid si fur dicat ꝙ fecit furtum domesticũ. & sic impune licuit sibi facere vel si pater ĩquisit' dicat ẽ filius meus, c ergo licuit in eũ sęuire, c vt l. respiciẽdũ. §. furta domestica. ff. de pęn. Rñ. aut est furtum leue & paruæ quãtitatis, & licuit, alias

ſion, vt no. in l. ad ea. ff. de regu. iur. ita dicit Bar. in d. §. furta. & in l. i. ff. re. amo. & in l. ſi libertas. vbi eſt tex. ff. de fur. Et quæ perſonæ dicantur domeſticæ, dic vt no. per Bar. in d. §. furta. vt ſcire poſsis quæ perſonæ poſſunt ſe excuſare ſub hoc colore, q furtũ domeſticum cõmiſerint. Et idẽ in iniuria per patrem in filium illata, vel dominum in ſeruum, iuxta l. j. C. de emẽ. propin. & de ſer. corru. l. . quia ſi ſit atrox, vt quia eſt mutilatio mẽbri vel ſimilis eſt puniẽda, vt d. l. ſi adulteriũ. §. ſi. ff. de adul. ita dicit Bar. in l. q accuſare. §. i. ff. de accuſa.

a Sæuire. Adde tu & vide Alex. de Im. in conſi. lxxv. in iij. vol. & ibi punitur de exceſſu & quæ dicuntur furta domeſtica, & qualiter puniantur, vide eundem in conſi. cxxxvj. in j. vol. Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde Sal. in l. apud antiquos. C. de fur. dat duas limitationes in hac materia qui dicit quòd verum eſt quòd fit diſtinctio inter furtum rei magnæ vel paruæ qñ inter furantem et eũ qui furatur eſt vere ſubiectio, & affectio. ſecus vbi eſt erronea ſubiectio & indebita affectio, quia tunc tenetur indiſtincte ſi ſit res magna vel parua. Et ad hoc ponderat tex. & gl. ibi in d. l. apud antiquos. Item dat aliam ſecundam limitationem & ſingularem quòd verum eſt quòd in furto domeſtico nõ conſideratur res parua, tamen ſi vnus domeſticus faceret plura furta vihũ rerũ diuerſis tẽporibus tunc cẽſetur eſſe vnicum furtũ magnũ, tum ex rerũ cumulatũ æſtimatione, tum ex aſſuetactione vel conſuetudine, vt l. nemo. in fin. C. de ep. ſ. audi. Adde q iſta fuit ſnĩa Bal. ibi in d. l. apud antiquos. refert Odo. & Nic. de Matheſil ita voluiſſe ibi licet Bal. non auſus ſit decidere in c. i. § fortium. de pace iur. fir. qui alleg. Cy. ita voluiſſe in d. l. pe. C. de fur.

23 *Reus ſi apponat quòd illa iniuria eſt ſibi remiſſa per offenſum quid faciendum erit.*

23 Ange. † Quid ſi opponat quòd illa iniuria eſt ſibi remiſſa per illum contra quẽ delinquit. Reſpondeo quòd ex ex omni crimine poteſt dupliciter agi ad pœnam applicandam parti ad publicam vindictam, vt q nomine. ff. de fal. mo. in l. ſi. ff. de priua. de. ic. vnde licet pars poſsit in ſui præiudicium iniuriam remittere l. pe. C. de pact. tamen non poterit remittere in præiudiciũ reipublicæ, vt no. gl. Ang. in l. ii. ff. ad Silla. & ibi Bar. & Bal. i l. §. ii. ff. de iniur. & Bal. in l. tranſige. e. C. de tranſa.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde no. per Bar. in l. inter oẽs. §. recte. ff. de fur. per quæ poteris limitare prædicta & dicta p Bar. in conſilio ſuo domino poteſtati terræ rochæ contractæ, & faciunt notata in l. i. C. de aboli.

24 *Inquiſitus dicens quod offenſus erat bannitus tempore offenſionis licet poſtea ſit reſtitutus & rebannitus quid erit.*

24 Ange. † Quid ſi dicat q offenſus tpe aſſenſionis erat bãnitus, an ſi tpe inquiſitionis erat iã reſtitutus & rebannitus, nec potuit impune offendi, an offendens inquiſitus debeat abſolui, dic q ſic, a quia ſufficit q tpe offenſionis eſſet bãnitus, licet tempore quo contra offendentem inquiritur ille ſit rebãnitus. ita dicit Bal. & Imo in l. ſi cõſtante. §. vxor. ff. ſolu. matri.

ADDITIO.

a Dic q ſic. Adde & vide Alex. cõſ. cvij. in iij. vol. & Bar. in conſi. clxxxviij. Ber.

Avgvsti. Tu adde & vide Moder. & quæ ibi ſcripſi in d. §. vxor. & vide do. Nellum in tracta. ſuo bannitorum qui eleganter loquitur ſuper iſto paſſu.

25 *Statuto dicente quod bannitus poſsit impune occidi ſi inquiratur cõtra Titium quòd Seiũ vulnerauit, an poſsit opponere quòd eum licuit occidere quia bannitus, ergo fortius licuit vulnerare.*

25 Ange. † Quid ſi ſtatutũ dicit q bannitus poſsit impune occidi & ſi inquiratur cõtra Titiũ q ipſum vulnerauit, an poſsit opponere q eũ licuit occidere, ergo fortius licuit vulnerare, dic q ſic, vt l. nec in ea. & ibi Bar. ff. de adulter.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde Bal. in l. j. C. de interdi. & in l. cum ancillis. C. de nup. doc. maxime Bal. & Imo. in l. in ſuis. ff. de liber. & poſthu. Cyn. in l. i. quæ ſit lon. conſue. d. Ange in c. ſi. extra de conſue. Io. in Andr. in addi. Spe. in tit. de conſti. in §. j. in fi. Imo. in l. nõ ſolum. §. j. ff. lo. ma. & adde Albe. de Roſa. in q. ſtatutorum. in iiij par. q. xciii. & incip. dubitari etiam vidi.

vbi

vbi expresse firmat hoc quòd talis bannitus qui potest impune occidi, potest in carcere priuato detineri.

26 *Crimine inquisitionis opposito per modum exceptionis, an debeat se subscribere ad pœnam talionis.*

26 ANGE. †Quid si opponat crimen inquisitionis per modum exceptionis, an debeat se subscribere ad pœnam talionis. Bar. in l. si cui. in princi. ff. de accu. dicit aut simpliciter opponitur dictum crimen contra illum offensum vt se ab inquisitione & accusatione defendat & non tenetur se subscribere, si autem non tantum vt se defendat, sed etiam vt alius de tali delicto puniatur. iuxta l. ij. §. si extraneus. ff. de adulter. & tunc debet se subscribere, vt l. i. i. C. qui accusa. non possunt.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quòd Ange. in l. qui crimen. C. qui accu. non pos. facit mentionem de hac doctrina Barto. in d. l. si cui. & eam approbat & sequitur, dicit ibi in hac materia aliquas cōclusiones pulchras quas omnino vide ibi in d. l. qui crimen. gloss. & doct. & text. & Bald. in l. ii. C. de fide instru. Bald. in l. fi. C. si ex fal. instru.

27 *Instrumento pacis producto quòd habitum fuit à filijs masculis interfecti, si tamen filia vnica contradicat quid erit.*

27 ANGE. †Quid si producitur instrumētum pacis habitū à filiis masculis interfecti contradicente tamen eius filia vnica fœmina, nam Bal. & Ang. in l. pro hærede. §. fi. ff. de acqui. hær. dicūt quòd satis est quòd producant pacem habitam à masculis, licet fœmina contradicat, quia fœmina non leuat faidam, vt no. gl. in ti. qui feu. da. pos. §. pe. & in tit. an mutus aut aliter imperfe. c. i. Sed Lu. de Ro. in l. i. §. potissime aūt. ff. ad Sill. in verbo, siue corpore suo &c. tenet contrariū, quia per illum tex. vr̄ ꝙ fœmina potuerit vindicare mortē patris, vnde eius consensus fuit necessarius, pro quo ēt alleg. tex. in l. i. C. de his qui se defen. lib. x. & qđ ibi no. Ang. in apostil. ad Bar.

b AVGVSTI. Adde hic ea q̄ dixi supra b in eadēmet gl. dū tractaui materiam, an oēs hęredes debeant facere pacē si sunt plures hęredes. & quid si erat ibi vna fœmina, dic vt ibi dixi in additio. late.

b Dixit supra. Adde & vide Ang. in cōs. cclj. B.

28 *Remissio iniuriarum facta in foro pœnitentiali, an prosit in foro iudiciali.*

28 ANGE. †Quæro quid si allegat quòd in foro pœnitentiali per iniuriatū fuit sibi iniuria remissa, an prosit in foro iudiciali, & Bal. in l. ii. ff. ad Sill. refert Cyn. determinātem quòd per gloss. in §. fin. institut. de iniuriis. & idem no. in l. ii. C. de liber. & eorū lib. idem voluit Bart. in l. non solum. §. qui iniuriarum. ff. de iniur. vbi allegat dictum magistri sententiarū. & idem vult i. l. si tibi. §. i. ff. de pact. vbi allegat orationem dominicam. Sed Bal. in d. §. iniuriarū. notabilius distinguit, aut est facta plena remissio, aut tantum rancor aut dubitatur. Primo casu talis remissio, prodest in foro iudiciali ex eo, quia pro altero vulnerante interuenit persona publica, hoc est sacerdos qui potuit alteri acquirere, vt l. i §. ius publicum. de iustitia & iure. & ibi Barto. & in c. quanquam. de vsur in vi. & maxime liberationem iuxta glo. in l. non solum. §. liberationis verba. ff. de libe. leg. & no. Inno. in c. veniens de renun. & no. Ang. in l. idē. §. fin. ff. de pact. Secundo casu quoniam constat de eius mente actio iniuriarum quæ competit ad pœnam vel interesse non videtur remissa. Tertio casu & tunc præsumitur tantum rancorem remisisse præsumptione l. cum de indebito. ff. de probat. & sufficit quod alterum remiserit. allegat de serui. rusti. prædi. l. si mihi. & l. si domus. de seruit. vrba prædi. & ibi Bal.

AVGVSTI. Tu aūt ī hac materia adde ꝙ cōtrarium tenet Cy. vt refert Bal. in l. ii. ff. ad Silla & Ioan. And. in addi. Specu. in ti. tu. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. in addi. per hoc non videtur bene &c. communis tamen opi. est illa Gul. de Cug. & Bart. in d. l. si tibi. § i. ff. de pact. quam communiter ibi approbant doct. & Bart in l non solum. §. i. ff. de iniur. licet do. Angel. hic allegat Bar. i l. cum qui § iniuriarum. ff. si quis cau. & idem voluit Bald. in l. si domus. ff. de seru. verba. predi. & Ant. de But. in c. de his extra de accus. Saluarem tamen opin. Cyn. & Ioan. And. & ita limitarem prædicta nisi remittens

remittens dixisset facere plenam remissionem vt eleganter voluit Bal. in c.i.§. iniuria.de pace iu a firma. & Bal i addi. d.l.nō solū &-Rom.in d.l.ii.ff.ad Silla.in hac materia adde Spe.in tit.de accu.§.i.versi quid si vulneratus.& vide Bal.in d.l.si tibi.§.i.& Bal.in l.si pro fure.in princ.in lectura.ff.de condictio.fur.& vide doct.& in d.§.si.infitto.de iniur Et vltra pdicta adde gl.& doct. & max me do.Abba.in c i. extra de maledi.& Abb.multū magnificat doctrinā magistri sententiarū allegatā ā Bar. in d.l.si tibi.§.i ff.de.pac.Et adde glo.in terminis.i.q. iiii.c.quia psulatus.& aliā gl.in c.si quis con tristatus.xc.distin.& aliquid per gl.xlv.dist. c.tria sunt & xxii.q.iiii.c.si is.

29 *Remissio iniuriarum facta cum iuramento, metu mortis instantis testamentum condendo, an postea eo reconualescente prosit talis remissio.*

29 ANGE. † Quid si allegat q inimicus metu mortis instantis testamentum cōdendo coram sacerdote cū iuramento remisit iniuriam,an eo postea reconualescente prosit talis remissio.& Bal. vbi supra allegat Ioan. And in Specu.de instru.edi.§. nunc aliqua versi.nct.glo & glo.institu.de iniur.§. fina. & Bart brixien. in suis quaestionibus dominicalibus in xii.q.quae incipit,quidam.vt refert Ioan.Andr.in d. loco dicit quòd aut constat quòd talis remissio facta fuit metu mortis instantis tunc eo reconualescente reuocat vt in simili quòd dicitur de dona.causa mor.in l.ii.& l.senatus.ff.de dona. causa mor. aut simpliciter remisit & tunc viceetius non reconualescit ex regula, quia actio semel extincta &c.vt l.qui res.§.areā. ff.de solu.& hoc tenet Ludo.in l ii.ff.ad Silla.post Bar.& adducit pro hoc,quia cum ēt interuenit iuramentum ergo queritur etiā absenti.l.cum quis §.codicillis.ff. de leg.iii. & maxime quando dixit remitto actionem iniuriarum.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde & dic indistincte q si sacerdos nomine & vice illius q offenderit, licet sit absēs offensor receperit illam remissionem iniuriae & sic moriens ipse offensus pacem reddiderit i manu sacerdotis per stipulationem quod talis reconualescens nō reuocabit talem remissionem per ea quae notanter dixit Gandi.in tract.malefi. sub rub.de transf. malefi. in vers.item pone q quidam mortifere vulneratus iacens in lecto accepta poenitentia &c.quia eum sacerdos cēseatur esse persona publica.l.ius publicum ff. de iust.& iure.poteft talis psona stipulari absenti. l. nō aliter.ff. de ado.maxime cum factum pacis sit fauorabile.l.i.in prin.C.de caduc.tollen. Cum ergo stipulatio sit cōtractus per quē promissor obligatur nō poterit talis remittēs solus à tali stipulatione recedere. iuxta ea quae habentur in.l.j.ff. de pact. & l.j.de verbor.obli.

30 *Crimine opposito per modum exceptionis vt puta dicendo accusans est criminosus homicida,adulter &c quid erit.*

30 ANGE. † Quid si opponit de crimine p modū exceptionis,vt puta qa dico q accusans est criminosus homicida,adulter,vel leno,&c. tūc si hoc probat absoluit ab accusatione & tñ ille contra quē crimē per modū exceptionis opponit nō punitur,qa talis exceptio criminis nō opponitur ad finē puniendi
a nitiuū,a aut dr dico q talis non pōt me accusare,quia homicida vel leno , & de dicto crimine peto ipsum cōdemnari, & tūc tali crimine probato nō tm ab accusatione repellitur,sed ēt de crimine contra eū obiecto punietur, vt l.Lucius & quod ibi habet per gl.Bar.Bal.& Ang.ff.de infami.& Bar. in l.ii.§.si publico.ff.de adul.& probatur in c.cū delictus.de or.cogni.& no. plene Ant. de Bu.in c.i.de excep.dic vt dixi.inst. de excep.in rub.Sed Cy.& Sali. in l.si magnum. C.qui accu.non pos. tenent q imo in genere criminosus & nō socius eiusdem criminis pōt accusare quia nō reperit lege prohibitū per no.ff.de pub.iud.l.is qui reus.nō ob.gl in l qui accusare.ff.de accu.quia procedit in casu legis quam allegat. Et hoc de iure ciuili.de iure vero canonico omnis criminosus repellitur ab accusando, vt extra de accu.c.i.Et an possit opponere exceptionem cōtra personam iudicis inquirentis & eius iurisdictionem,& eius processum & cōtra accusantis personam vel offensi,& alias exceptiones declinatorias & peremptorias, vide quae dicta sunt supra in glo. in verbo, haec est quaedam inquisitio &c.versi.quinto principaliter quaero &c.cum versi.seq. & in versi.

versi. iudex inquirit de delicto &c. Et circa modum & formã defensionis,scilicet quas defensiones reus facere potest,et quomodo debet articulare & probare,adde quæ dicta sunt in gl.super verbo, & dictus Titius &c. & maxime qñ opponit & dicit ꝙ quicquid fecit ipse ad sui defensionem fecit.

ADDITIO.

a **Punitiuum.** Adde vt per Oldra. late in conf.ciij. & Pet.de Anch. in conf.cccxxvj. & qñ quis possit puniri,qñ crimen obijcitur per viam exceptionis.vide Pet.de Anch.in conf.clxxij. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde pulchra verba Bald. in l.falsam. C. si ex fal. instrum.vbi ponit an per exceptionẽ positam quis possit puniri, vide domi.Ant. de But.in cap.ij.extra de ordi.cogni. per l.j. §.sed is. ff. de oper. noui nuncia. & Bald. in authen.statuimus.C.de episcop.& cleric.in princ.vide Roma.in l.cum mulier.ff.soluto matrimo.vide not in cap.ex conquæstione. extra de restit.spol.& in c.cum super. extra de conces.præben.

§1 *Inquisito dicente quòd non est mortuus ex dictis uulneribus,sed iam sunt plures dies,quòd fuit uulneratus, uel quod non paruit medicis, uel similia quid erit.*

§2 *Maleficio probato per testes si dicatur commissum de nocte inquisitus potest inducere testes quòd illa nocte luna non lucebat, sed erat obscurum.*

§3 *Probatione facta quòd Titius fuit percussus à Caio tribus uulneribus ex quibus mortuus est si dicatur quòd hoc non est uerum potest subijci cadauer Titij oculis iudicis ut uideatur,quo non reperto uere absoluitur.*

31 ANGE. † Quid autem si inquisitus opponat & dicat quòd dictus mortuus nõ est
b mortuus ex dictis vulneribus,^b sed iã sunt plures dies quibus fuit vulneratus, & quòd vulnera sui natura non erant lætalia &c. & quòd sui culpa mortuus est,quia concubuit cum vxore vel quia non paruit medicis, & sic de similibus,dic vt plene dictum fuit supra in glo.super verbo, ex interuallo mortuus fuit & est &c. Et an tales defensiones vel alias, quis possit & debeat per se facere vel comparere possit, alius defensario nomine, vel vt legitimus procurator rei, vel accusati,vel inquisiti, & in quo casu vide supra in glo.super verbo,qui iudex videns ꝙ dicti inquisiti non comparent &c. in versiculo semper fuit contumax. & versiculo quæro quid si est citatus &cet.potest etiam inquisitus opponere quòd dicam infra in glo.super verbo, qui iudex statuit terminũ
32 ad opponendum cõtra processum. †Quid autem si maleficium sit probatum per te-
c stes, & dicatur commissum de nocte.^c tunc inquisitus potest inducere testes quòd illa nocte luna nõ lucebat, sed obscurum erat. nam tunc licet possit probare maleficium commissum,non tamen potest probari per quem commissum fuerit,vt est glo.ordinaria in l.si cum exceptione.§.in hac actione. ff.quòd met.caus. per quam glos. Oldra.vt ibi refert Bald.euasit quendam accusatum,
33 quod bene nota in practica. † Et aduertas quòd si probatũ fuit quòd Titius fuit percussus à Caio tribus vulneribus & ex illis mortuus sit,si dicatur quòd hoc non est verum,potest subijci Titius oculis iudicis,& si non reperitur vulneratus absoluitur, vnde dicit Bald. in l. si quis testibus. in fine. C. quòd cum hoc fuisset de facto fuit corpus exhumatum, & repertum, quòd non fuerat vulneratum, & hoc videns iudex absoluit inquisitum, licet contra eum plene probatum fuisset, quod est menti te-
d nendum^d.

b **Vulneribus.** adde vt per Pet. de Anch.in consi. cclxxv.& Cep.in conf.xlj.& conf.lxij. Ber.

c **De nocte.** adde tu et vide Ang.in cof.194. Ber.

d **Menti tenendum.** Adde tu & vide Raph.Cum. in conf.cxliiij et Bal.in conf.xxviij.in v.lib. vbi voluit ꝙ confessio eius qui confitetur habuisse & recepisse id quod oculo corporeo verum non esset, præiudicat confitenti. & vide melius Pau.de Ca. in conf.cclxviij.in ij.impressis. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quæ dixit Bald. in l. de quibus. ff. de legi.in vltima char.qui allegat illum text. in l.si cum exceptione.& in terminis vide Bal. in l.j.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur. Idem dixit in c.j.§.porro.quæ sit prima causa benefic.amit.aliquid per Bald. in l.non ignorat.C.qui accu.non pos. Bald.in l.arethusa. ff.de statu homi. Bartol.in tractatu de teste in ix.colum.faciunt dicta Specul. in titu. de noto.crimi §.iam de notorio crimine. versicu tertio.

SVMMA-

SVMMARIVM.

1 *Iudicis partes in termino defensiuo sunt testes repetere alios de nouo inducere.*

2 *Item ostendere quòd ille qui fuit interfectus, non erat bannitus, ut allegatur, & inquisitus hoc sciebat.*

3 *Item replicare quòd interfectus esset bannitus, tamen appellauit à sententia*

4 *Item semper inducat qualitatem offensi, puta quòd erat homo debilis infirmus delicatus & paruæ uitæ.*

5 *Item quando examinat testes deponentes recte super loco & tempore faciat scribi. Responderunt de loco et tempore, in inquisitione uel accusatione contentis.*

6 *Confessio uulnerati quòd Caius eum percusserit nihil facit.*

7 *Item iudex potest dicere quòd licet ille qui fuit interfectus fuerit bānitus, tamen postea fuit rebannitus & cancellatus saltem uerbo.*

8 *Item opponere contra testes rei & quòd reus transegit uel pactus est de crimine*

9 *Occidens illum qui erat legitime bannitus, an teneatur lege Corne de sicca & an ignorantia excuset, uel non.*

10 *Occiso bānito appellatione pendente quid erit.*

11 *Vulnus illatum sano licet mortale non dicatur, tamen illatum infirmo mortale dicitur.*

12 *Assertio uulnerati an saltem faciat indicium ad torturam.*

13 *Bannito an sufficiat quòd sit cancellatus de banno uerbo uel facto.*

Die ij. Ianuarij.

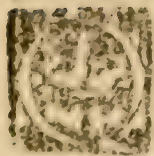

Vt iudex ad probationem suæ inquisitionis, & processus produxit infrascriptos testes quos examinauit &c. facta prius citatione de dictis inquisitis ad videndum iurare testes]

1 † Nunc tempestiuum esse arbitror videre quæ sint partes iudicis inquirentis in dicto termino defensiuo, dic vt supra dixi in glo. comparuit dicti inquisiti, & totum negant &c. Et etiam quòd testes repetat, & de nouo etiam inducat alios testes ad reprobandum suam inquisitionem negatam, vel etiā ad infringendum defensiones quas inquisitus fecit. Caueat tamē iudex, vt Deum ante oculos habeat per tormenta, vel alio modo cogat testes aliquid dicere in criminalibus contra veritatem, quoniam ipse in syndicatu conueniri poterit ob hoc de sicca. vt e'gater not Barto. in l. j. in prin. ff. de sicca quod

a semper ante oculos [a] habeas. Secundo † potest ostendere & docere quòd ille qui fuit

2 occisus ab inquisito, & qui ad defensionē dicti inquisiti allegat quod poterat impune occidi, quia bannitus non erat legitime ban

b nitus, [b] & quod occidens hoc sciebat, tunc occidens illum quē sciebat non legitime bannitum tenetur de sicca. alias autē si probari non potest quod ipse sciebat, tunc ipse ostēdat quod non fuit legitime bannitus, tunc licet occidens de sicca non teneatur propter ignorantiam, & sic cessat dolus, tenetur tamen culpa & extra ordinē punitur, vt l. ij §. hęc actio. ff. vi bon rap. ita dicit Bart in l. pen. ff. de adulte. ad idem facit quod ipse not. in simili in l. iuste possidet. in fi. ff. de acquir. pos. & in l. j. § si quis test. lib. esse iuss. fue. vide tamē latius & aliter per Sali. in l. eum qui duas C.

3 de adulte. † Tertio iudex replicando probabit, quòd licet sicut ille esset bannitus, tamē a sententia appellauit, & appellatione pendente fuit interfectus quod nō licuit, vt nil noui app. pendente & idē si alio modo petebat se eximi de banno, quia processus non tenuit vel alio modo, vt l. cum vero. in prin. ff. de fideicom. liber. ita dicit Bar in l. i. §. si seruus quem. ff. de acquir. pos. & not. Bal. & Imol latius in l. qui à latronibus. ff. de testa. & Sal. in d. l. eum qui duas. vers sed dubium

4 fortius est &c. † Quarto vtile est, vt semper inquirens deducat qualitatem offensi, vide-

c licet, quia erat homo debilis, infirmus, [c] delicatus, & paruæ vitæ, tunc ex quolibet vulnere etiam leui presumitur ex dictis vulneribus mortuus. ita est text. not in l. qua ratione. § si quis seruum ægrotum ff. ad leg. Aqu l. & vide Bald. & Flor. in l ita vulneratus. in prin & plenius p Flor. in l. itē mella. § si plures. ff. ad leg. Aqui. quod singu. not. quia vidi multos aduocatos volentes defendere inquisitos qui articulant, quòd vulneratus alias erat infirmus vel debilis &c. qa contra se articulant & probant, nam quælibet percussio quæ in homine sano non esset mo talis in homine delicato & infirmo pbet eam mortis, vt dictis iuribus, igitur &c. vnde tu aduocate, qn ponis te ad defensam caueas te a tali errore, quia periclitatis fac-

res tuum amicum, & tu esses causa mortis propter ignorantiam tuam, & ita contingit Nursiæ me ibi assidente in quibusdā aduocatis duorum inquisitorum. Quinto † bene notet iudex, qn̄ super accusatione vel inquisitione testes examinat super aliquo delicto, qn̄ deponūt sup loco & tēpore quod scribi faciat interrogati de loco. Responderūt de loco & tempore, in inquisitione seu accusationē contentis, hoc intellige verū, si de loco & tempore deponerent; alias aūt si scribi faceres tempus & locum, & te nō referes ad inquisitionem vel accusationē non probata intentione iudicis, vel accusatoris. argu. l. j. in fi. ff. de incen. rui. nau fra. & ita dicit Bar. elegāter per illum tex. in l. j. in prin.
6 ff. de aleat. quod not. † Vnum tn̄ non tradatis obliuioni quod nō debet credi vulne-
d rato d quod Caius eum percusserit, quia talis confessio & asseueratio nihil facit, imo alio modo delictū debet probari, vt est tex. & ibi Bar. in l. si quis in graui. §. j. ff. ad Silla. quod nota, cōtra aliquos iudices imperitos, quia ex sola assertione vulnerati inquirunt contra aliquē, ex tali sola confessione vo-
7 lunt punire inquisitum. † Potest etiam iudex dicere & allegare qđ imo ille qui fuit interfectus licet fuerit bānitus, tn̄ fuerat re
e bannitus, & cancellatus saltem verbo, e licet de facto nō esset de banno cancellatus, nam sufficit cancellatio facta verbo, vt not. Bar. per illum tex. in l. emptor. §. Lucius. in
8 fi. ff. de pact. quod no. † Potest etiā iudex opponere contra testes rei, ea q̄ scripsi infra in gl. super verbo, q iudex statuit terminum ad apponendū cōtra processum. Ac ēt
f qđ inquisitus vel accusatus est transactus f vel pactus de crimine, nā licet in certis casibus licitū sit trāsigere, vt l. transigere. C. de transac. illud intelligitur in præiudiciū partis, & nō reipubli. vt no. Bar. i l. j. §. post operis. ff. de no. ope. nūcia. facit quod no. gl. in l. ij. ff. ad Sil. & quod no. gl. in l. iurisgentiū. §. si paciscar. ff. de pactis.

ADDITIONES.

a Ante oculos. Adde tu & vide Fran. de Aret. in consi. lxj. Ber.
b Bannitus. adde late Alex. in consi. lxvij. in iij. vol. & consi. cxiij. in j. vol. consi. lxv. in iij. vol. & Cep. in consi. vj. & consi. seq. Ber.
c Infirmus. adde an testis debeat esse peritus in eo q deponit, & vide Fran. de Are. in consi. l. & in
vulnerans ægrotum non lethaliter teneatur de occiso. vide Raph. Cuma. in consi. cxliiij. Ber.
d Vulnerato. adde & vide Alex. de Imo. in consi. xxiiij. in ii. vol. Ber.
e Verbo. adde & vide Alex. in consi. cxiiij. in j. vol. & in consi. clxxij. in ii. vol. Cepo. in consi. xxxix. & Pau. de Ca. in consi. xxxiij. & consi. cxciii. in j. impressis. Ber.
f Transactus. Adde & vide Pau. de cast. in consi. cxix. in j. impressis. Ber.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia circa primam conclusionem quam tetigit do. Ang. in illa gl. de illa singulari doctrina Barto. in l. j. in prin. ff. de sica. dic quod Bald. in l. presbyteri in ij. col. C. de epis. & cle. hæc magnifacit & allegat Bart. & ipsum sequitur, & vidi ego multos errare i hoc qui ponentes testes ad torturam faciunt, quod falso metu tormentorum deponunt cōtra reū, & testes de facili hoc faciunt dicentes melius est vt deponamus hoc quàm patiamur tormenta, vnde non tāta fides est adhibenda huiusmodi testib⁹ qui per tormēta hoc dixerunt, quam per spōte hoc fatemur. per ea quæ habentur in l. iii. ff. de testib. Item
9 † inquantum do. Ang. tetigit illam difficultatem, an occidens illum qui non erat legitime bānitus teneat lege Cornelia de sicca. & sic etiam tangit an ignorātia excuset, vel non. Addatis, quia materia ista est ampla. nam Bal. in l. ex quacunque. ff. si quis in ius voc. non ierit. vnum dixit, postea mutauit opi. & late & multum subtiliter, & elegantissime scripsit in l. j. C. si à non competen. iud. Adde doct. in d. l. eum qui duas. & Bald. in l. ex morte. C. ad l. Aquil. latissime scripsit vltra omnes post doct. ibi Roma. in l. si duo. ff. de acquir. hæred. ibi videbis multas decisiones. & vide Bar. qui nō est ausus decidere in l. non solum. §. morte. in versic. circa secundum not. ff. de oper. no. nunc. vī de quę ibi scripsi in l. huiusmodi. §. si ita cui. ff de lega. j. per Bald. in lege, nostram. C. de testi. & ibi per Moder. in l. j. ff. de legib. per Bal. in l. quid si fugitiuus. §. apud Labeonē. ff. de ædil. edict. & in materia, an in delictis ignorantia excuset omnino vide Sal. latissime scribentē in l. senatus. C. de his qui sibi ascrib. alias decisiones adde q̄ posui in materia. in d. §. si ita cui. & per Ro. i d. l. si duo. adde pulchram q. Io. And. in regula, ꝙ quis extra de reg. iur. in vj. in mercu. vide Albe:
10 de Rosa. in iij parte statu q. xxx. † Item inquan-

Inquantum do. Ang. tangit quæstionem de illo bannito qui fuit occisus pendente appellatione vel lite pendente, quia dicebat bannũ esse nullum vel iniustum. adde Roma. & Pau. de Ca in d. l. iij. §. si seruus quẽ. ff. de acqui. poss. adde Ang. in l. cum vero. §. subuentum. ff. de fideicom. lib. & Bald. in l. appellatione interposita. C. de appel. ad fi. per Bald. in l. j. C. si à non compe. iudi. circa iiij. col. in versi. & per prædicta determinatur quæstio. & Bald. in l. eum qui duas. per Bar. & doct. in l. si quis filio exhæredato. §. quod si quis. ff. de iniu. rup. & irri. testa. per Bal. in auth. quę supplicatio. C. de preci. imper. offer. per Bal. in l. lite ordinata. C. de liber. cau. per Bart. post Dyn. & per doct. ibi in l. qui à latronibus. ff. de testa. in §. si quis in capitali. adde Albe. de Rosa. in iiij. parte
11 statu. q. xxiij. † Item inquantum do. Ang. hic reprobat illam cautelam aduocatorum imperitorũ qui capitulant vulneratum esse debelis vitæ & non sanum, adde ꝙ miror ꝙ iste doctor non alleget illam pulchram doctrinam Barto. quam posuit in l. si rixa. in pe. col. ff. ad leg. Corn. de sicca. qui dixit, ꝙ licet vulnus quoddam in homine sano non dicatur mortale, ad hoc vt ille teneatur de occiso, tamen tale vulnus non mortale dicetur mortale si est illatum in homine non sano. & alleg. d. §. si quis seruum ægrotum. &
12 d. l. ita vulneratus. † Item inquantum do. Ang. hic tetigit illam pulchram difficultatẽ cum nõ debet credi vulnerato, ꝙ Caius eũ percusserit. addatis Ange. in l. si quis in graui. § si quis mortis. ff. ad Silla. ibi vult ꝙ talis assertio vulnerati saltem faciat indicium ad torturam, adde tamẽ quod Ro. ibi tenet contrarium & rectius. Et ideo Bal. in l. si instituta. ff. de inoffic. testa. in §. j. dixit, quod confessio vel excusatio vulnerati ꝙ fuit talis qui vulnerauit ipsum nõ prodest, nec nocet inculpato vel excusato, & ratio est illa. quam tradidit Bald. in c. j. §. vasalli. in fi. de pace constan. qui dixit, quod non omnis q. moritur est sanctus Ioannes Baptista, quod sibi credendum sit. & ad hoc allego Ang. in l rationes. C. de proba. q. dixit, aliquis erat constitutus in mortis articulo qui fuit vulneratus, potestas cepit vnum, iste talis vulneratus dixit ꝙ fuit alius, dicit ibi An. ꝙ nõ est credendum illi imo, licet sit constitutus in mortis articulo, & licet non præsumatur immemor salutis æternæ, forte tamẽ iuuaret confessio vulnerati ad excusandum captum, nisi liquido constaret de contrario per singularem doctrinam Bal. quã posuit in l. j C. commu. de leg. in fin. Vltimo vide pulchra verba Gand. in tract. malefi. sub rubri. an pax facta de vulnere videatur etiã facta de morte in versi. Sed pone, ꝙ quidã vulneratus mortifere iacens in lecto, dixit ꝙ ille qui de maleficio inculpatur non fuit ille. ibi etiam ipse tenet, ꝙ confessio vulnerati non præiudicat, an autem prosit excu
13 sando. vide ibi. † Item inquãtum d. Ang. tetigit illã difficultatẽ an sufficiat, ꝙ q. sit cãcellatus verbo, vel facto de bãno. adde Bar. in auth. cassa. C. de sacrosanct eccle. & vide Ang. & Imo. in l. j. ff. de his quæ in testa. delen. adde Bal. in l. Labeo. §. j. ff. de pactis. ꝑ Bar. in l. nihil. ff. de adimen. lega.

SVMMARIVM.

1 *Publicatio processus quando est de substantia.*
2 *Publicatio processus multum differt in causa ciuili, & in causa criminali.*

1 Vi iudex dictum processum publicauit.] † Nã sicut in ciuili, qñ testes interuenerunt publicatio processus est de substantia, vt not. per gl. Bart. & alios in l. probatã. C. de senten. ita ẽt in criminali. arg. no. in l. absentẽ. ff. de pœn. licet la c. Bu. Bar. & Bal. in l. prolatã. teneãt contra gl. qa dicit, ꝙ nõ publicare processum nõ est cõtra ius constitutionis, sed cõtra ius litigatoris, ideo tenet processus. l. ii. C. qñ ꝓuo. non est necesse. & ideo potest appellari ac etiam, quia attestationes semper sunt notæ iudici, ideo non est necesse ꝙ semper publicentur, vt l. gesta. C. de re iudic. Sed Ange. saluat gloss. vno casu, quando iudex nõ examinat testes, ipsemet, sed committit iudici alterius territorii & sunt attestationes sigillatæ. iuxta authen. apud eloquentissimũ. & l. iubemus. C. de fid. instru. Sali. autẽ quẽ sequitur d. meus Floria. de sancto Petro de Bononia. tenet in effectu gl. quòd si snia feratur non facta publicatione processus, & ab ea appelletur, ꝙ cum ille qui obtinuit sententiam non possit sententiam suã iustificare, quia ex attestationibus non publicatis non potest facere probationem in alia instantia

instantia, vt d. l. gesta. de re iudic. & sic patet ꝙ omissio in effectu vitiat sententiam, & istum respectum forte gl. habuit, & verum tali casu dicit, dictum ergo doc. habet locū, quando à tali sententia non esset appellatū vel quando esset processus sine testibus, quod fieri potest, vt dixit Bart. † Aduertas tamen, ꝙ magna est differētia inter causam ciuilem & criminalem, quoniam in ciuili publicato processu non est amplius licitum producere testes ad offensam vel defensam propter timorem subornationis, vt in auth. de teste. §. quoniam & in authen. qui semel. C. de proba. dicas tamen vt ib. per Bartol. Ange. & doct. Bal. & Sal. secus est in criminali, siue agatur per viam inquisitionis siue accusationis super testes produci possunt ꝑ iudicem ex officio ad delicta punienda post publicationem processus. Et eodem modo possunt produci testes per accusatū vel inquisitum, vt no. Bar in l. ij. §. si publico ff. de adult. in ver. vlterius quæro vtrum &c. l. diui fratres. ff. de pœn. & in l. fi. § fi. cum fi. ff. de qō & in auth. qui semel. C. de prob. circa fi. etiam post aperturam testium & conclusionem in causa, vt ibi dicunt doc. & ibi omnino videas Bal. Sal. & Ange. & vide c. cum causam. C. de test. b. & ibi Ant. de But. & c. per tuas. eo tit. & ibi plenius per do. Ant. de But. & vide quæ dicā infra in gl. seq in fi.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde ꝙ mirandum est, quòd iste doctor in hoc eleganti passu ita inepte locutus sit, maxime, quia iste passus pulcher est. Sed certe nunc scientia nostra difficilior & pulchrior est, quàm vllo tempore fuerit. Sed in hac difficultate in propriis terminis allego vnam gl. de iure cano. incognitam Legistis in c. fi. extra de hære. lib. vj. coniuncto tex. qui tex. cum gl. expresse loquitur in criminalibus, & ibi expresse dicitur, ꝙ in crimine hæresis in illo casu ita publicantur testes, & alia acta sicut fit in aliis iudiciis, quinimo de iure canonico est expresse text. in c. quoniam frequenter. § sunt & alii. extra vt lit. non contesta. vbi expresse dicitur, ꝙ in causa inquisitionis debeat fieri testiū publicatio, & certe iste doctor debebat allegare illa. Sed quòd in omnibus regulariter debeat fieri testium publicatio, & sit de substantia processus. Aduerte, quia glossam c. quoniam frequenter. in princi. vt lit. non contesta. videtur velle id quod voluit glo. in d. l. prolatam & ad idem allego Bald. in l. pen. in ij. col. C. de rei vend. vbi etiam Ang. voluit quòd publicatio attestationum sit de substātia, licet aliud sit in publicatione aliorum actorum, quæ publice fiunt in iudicio. & idem videtur velle glos. in l. ii. C. vt lite penden in verbo, actorum. quæ dicit, quòd attestationes sunt publicandæ. Et ad idem allego Barto. in l. is apud quem. C. de eden. in ij. col. & ibi Bal. in iii. col. dum dicit. Item dicta testium debent publicari, & ideo est necessaria scriptura. & ad hoc videnda sunt dicta Bart. post glos. in l. solam. C. de test. b. circa pr. n. & Barto. in l. gesta. ff. de re iudic. vbi dicit, quòd dicta testium non publicatorum non probant. Quinimo plus dixit Bartol. in extrauaganti ad reprimendum in verb sine figura. ꝙ etiam in causis summariis necessario debeat fieri publicatio. & sequitur Pet. de Anch. in clem. sepe. in xix. col. de ver. sig. in ver. Sed an requiratur publicatio. sed quòd imo publicatio attestationū non sit de substantia iudicij vltra supra alleg. tenuit do. Abb. in c. cum dilectus. extra de fide instr. dicens Inn. ita sensisse in c. cum I. & A. extra de re iudi. & Io. And. in addi. Spec. in tit. de renun. & conclusione. in prin. & do. de Rot. in antiquis decisionibus, decisio. xxxj. & decisio. cccxlvij. & illam gl. in d. l. prolatam. reprehendit Bal. in c. j. si de feud. inter do. & vasal. lis oria. & istam sententiam videtur sentire Hosti. in summa de re iudic. qui enumerans omnes solennitates iudiciarias dicit, ꝙ quędam sunt de substantia, & istā publicationē nō ponit, & hoc videtur velle Spec. in ij. parte operis sui, in prin. & Imol. in l. diuus. ff. de re iudi & Pet. de Ancha. in consi. suo xlvij. vbi etiam dicit ita seruari in curia Romana. Et idem dixerunt do. de Rota in loco supra allegato. Et idem voluerūt do. Abb. & do. Ant. de But. in d. c. cum I. & A. & pro hoc bene facit tex. in c. q̄n contra. de proba. & gl. ij. q. j. in summa. vbi enumerantur omnes solennitates substanciales iudiciorum, & ista nō enumerantur. Sed aduerte, quia Dom. de S. Gemi. per illam glo. in d. c. fi. de hære. in vj dixit ꝙ si iudex profert suam sententiam non publicatis attestationibus, tunc sententia bene esset ipso iure nulla, alias secus, & dicit esse notandum

notandum.& licet Imol.teneat istam partē in d.l.diuus. & in cle.sępe. extra de verbor. signifi.in xxxvj.col. format istam q. in terminis & non decidit, sed remittit se ad not. per glo.in d.c.fi.de hæret. in vj.& ad glo.in d.l.prolatam . teneo istam partem publicationem testium non esse de substantia iudicij,ita q̄ eius omissio habeat vitiare sententiam,& quòd sit nulla ipsa sententia, dummodo attestationes iudici notæ fuerint. Nec obst.text.in d.c.qualiter & quando. §.pen. extra de accusa. qui text. in casu nostro loquitur proprie in criminalibus , & loquitur per verbum,debet. quia respōdeo q̄ iudex debet hoc facere , & male facit si non facit, & posset puniri in syndicatu,& potest appellari si non facit. Sed si non est sententia nulla,vt l.filiusfamilias.ff.de iudic.& institu.de oblig.quæ ex quasi delic.in princ.& eodem modo respōdetur ad tex.in d.c.fi.de hæret. qui tex.loquitur per verbū imperatiui modi. An autem in causis criminalibus licitum sit post publicationem processus alios testes examinare,dicetur infra in gl.seq. in fi. ibi faciam addi.

SVMMARIVM.

1 *Testes redargui possunt in termino ad opponendum .*
2 *Primò quòd sunt infames.*
3 *Item quòd serui accusatoris uel inducentis.*
4 *Item quòd sunt monachi uel canonici regulares uel alio modo subiecti regulæ uel religioni , et sine consensu sui superioris testificati sunt, & quòd aliter sine istis poterat ueritas haberi,uel quòd sunt minores .*
5 *Minori quando possit opponi quòd non debeat examinari .*
6 *Item redargui possunt testes quòd sunt furiosi uel mente capti .*
7 *Item quòd sunt pauperes .*
8 *Item quòd sunt domestici, familiares,commensales,mercenarij famuli,liberti .*
9 *Item quòd uxor deponit pro uiro uel econtra uel frater pro fratre uel alius coniunctus.*
10 *Item quòd sunt aduocati , procuratores, patrocinantes , & solicitatores in causa uel curator uel tutor uel administrator offensi.*
11 *Item quòd sunt socij criminis.*
12 *Item quòd sunt singulares .*
13 *Item quòd sunt excōmunicati,hæretici,uel infideles , uel sunt obscuri & ignoti .*
14 *Item quòd sunt inimici illius contra quem producuntur, uel uarium dixerunt .*
15 *Item quòd omiserunt dicere ueritatem,uel quòd eam occultauerunt .*
16 *Item quòd sunt corrupti pecunia , etiam si uerū dixerunt .*
17 *Item quòd non deponunt uerisimilia .*
18 *Item quòd dicunt eundem præmeditatumq; sermonem.*
19 *Item quòd dicunt de diuersis delictis .*
20 *Item quòd dicunt de diuersis locis uel personis :*
21 *Item quòd deponunt de diuersis temporibus , quàm sit in accusatione,uel inquisitione,uel sunt inter se uarij de loco & tempore , uel quòd testibus non attestationibus est credendum .*
22 *Item quòd deponunt de auditu ab alio , uel de eorum credulitate, licet non uisu proprio uel de sensu actui congruente .*
23 *Item quòd iudex non per se , sed per alium testes examinauit .*
24 *Item quòd testes non reddunt causam dicti sui & minus sufficientem et actui corporeo congruentem .*
25 *Conclusio in causa , an fiat in causis criminalibus .*
26 *Testis an sit torquendus .*
27 *Exceptio contra testem quòd sit criminosus debet continere omnes circunstantias criminis , sicut libellus accusatorius .*
28 *Testis infamis an repellatur à testimonio in criminalibus .*
29 *Minor xx.annis, an possit esse testis, & an examinatus faciat indicium .*
30 *Domestici uel familiares qui dicantur .*
31 *Parentes & consanguinei admittuntur ad excusandum quem ut non commiserit homicidium .*
32 *Vir an admittatur pro uxore, & econtra & an procuratores & similes admittantur in subsidium .*
33 *Examinatio testium , an alteri possit demandari .*
34 *Testes alterius territorij in causa criminali , per alium quam per iudicem, an possint examinari .*
35 *Conclusio in causa an fiat in criminalibus , adeo quòd non possunt amplius testes recipi publicato processu, & sic quandocunque .*

QVI

QVi iudex statuit terminum quatuor dierum ad comparendum, & opponendũ con tra dictum processum.]

Die viij. Ianuarij.

Comparent dicti inquisiti & opponunt cõtra ꝓcessum & testes, prout est in filza.
1 † Et in dicto termino possunt testes redar
a gui,[a] vt no.glo.Cy.Bar.& Bal.in auth.qui
2 semel.C.de prob. † videlicet, ꝙ testes sunt
infames.ff.de test.l.iii.§.lege Iulia.& ꝙ sũt
3 serui accusatoris vel inducentis, † vt l.eos.
4 cũ ibi no. C. de testi.vel ꝙ sunt † monachi
vel canonici regulares,vel alio modo subie
cti regulæ,vel religioni,& sine consensu sui
b superioris [b] testificati sunt, & ꝙ aliter sine
istis veritas haberi poterat,vt c.si Christus.
in fi.cũ ibi no.de iureiu.alias autẽ si ꝑ alios
vel alio modo nõ posset haberi veritas quã
ꝑ istos nõ repelluntur, vt in auth. de san-
ctis episc. §.si qñ. vel ꝙ sunt minores.xx.
annorum, vt l.in testimoniũ.cum ibi nota.
5 ff.de testib. Sed † ꝙ dixi de minore .xx.
c annorum,habet locũ quãdo petitur exami
nari ad petitionẽ partis,sed si ex officio iu-
dicis fuerit examinatus facit indicium vna
cũ alijs adminiculis, vt puta cũ fama.ita di
cit Ia Bu.& Guido de Suza.vt refert Flor.
in d.l.in testimoniũ & hoc voluit Bart. ꝙ
examinatus cũ alijs faciat indiciũ,vt l.iij.§.
impuberes.ad Silla.& no.glo.in l.fin.C ad
Silla.& no.Bar.in l.maritus.ff. de quæstio-
nibus. & no.Bal.in l.seruos. C. de testibus.
facit qđ no.Bar.in l.fin.C.de accusationib.
6 † vel ꝙ sunt furiosi vel mẽte capti, vt iij.q.
7 vij.tua.† vel ꝙ sunt pauperes,[d] quibus mi
d nus creditur quã diuitibus, vt l.testium.ff.
de testibus.& in auth.eo.titu. §. sancimus.
8 † vel ꝙ sunt domestici familiares[e] & com
e mẽsales,mercenarij famuli liberti de qbus
in l.præsenti.§.sicubi.C. de his qui ad eccle
9 siam confug.† vel ꝙ vxor deponit pro vi-
f ro,[f] & ecõtra,vel frater pro fratre.vel alius
10 cõiunctus, vt l.iiij.& ibi no.ff.de testi.† vel
ꝙ sunt aduocati, procuratores, patrocinan
g tes,[g] & solicitatores in causa, vel curator,
vel tutor,vel administrator offensi,vt l.mã
11 dator.& qđ ibi no.ff.de testibus.† vel sunt
h socij [h] criminis. extra de senten.excom.de
quibus per gl.& doct.in fin.ff.de accusa.qa
tũc nõ creditur tali testi,vt ibi,& l.q filiũ.&
12 ibi no.C.de liber.causa.vel † ꝙ sunt singu
i lares [i] & nõ faciunt indiciũ, vt l.iurisiurãd.
13 C.de testib.& no.i l.fi.C.famil.herc.† vel
ꝙ sunt excõicati,hæretici, vel infideles, vt
ij.q.vij.c.si hæreticus. vel ꝙ sunt obscuri &
14 ignoti,vt in auth.de test.§.sancimus.† vel
K ꝙ sunt inimici [k] illius contra quẽ producũ
tur,vt extra de test c.fi.& habetur in auth.
signata super l.qm liberi.C.de test. intelli-
gas tñ de tali inimicitia, de qua habetur in
l.j.§.pen.ff. de qõ.& ibi Bar.& Bal.in l.mari
l tus.eo.tit.vel ꝙ variũ [l] dixerunt,vt l.q fal-
sa vel varia ff. de testi.& ibi Flo.& no.ple-
ne Bal.& Imo.in l.inter stipulantẽ.§.j.ff.de
verb.ob.Anto.de Bu.& Cano.in c.cum tu
15 de test.& Bar.in l.eos.ff.de fal.† vel ꝙ omi
serunt dicere veritatẽ, vel ꝙ eã occultaue-
16 runt, vt vj.q.j.c.illi q.vel † ꝙ sunt corru-
pti pecunia etiã si verum dixerunt, vt not.
Bart.in l.j.§.j.ff. de fal. facit quod hr̃ in l.si
17 quis testibus.C.de testib.† vel ꝙ nõ depo
nunt verisimilia,vt ff.de testi.l.ob carmen.
18 † vel ꝙ dicunt eundẽ præmeditatumq; ser
19 mone,vt l.iii.§.j.ff.de testib. † vel ꝙ dicũt
20 de diuersis delictis,vt probat c l.cet.vel † de
diuersis locis,vt in exemplo de Daniele,vt
no.in l.testiũ.C de testi vel de diuersis per
sonis.argu.l.ad probationem.C.de proba.
21 † vel de diuersis tẽporibus q̃ sit in accusa-
tione vel inquisitione deductũ,vel etiã in-
ter se sunt varii de loco vel tẽpore,de qbus
deponunt.arg.no.per Bar.in l.denunciasse.
§.quid tñ.§.de adult.facit in.q.viii.c.nihil,
vel ꝙ testibus & nõ attestationibus iudex
credere debet,vt l.iii.§.diuus.ff.de test.qm
iudex debet videre quã fronte,qua trepida
tione,quove colore loquantur, vt l.de mi-
22 nore.§.tormenta.ff.de qõ. & ibi Bar. † vel
deponunt de auditu ab alio, vel de eorum
credulitate,licet non de visu proprio vel de
sensu actui congruẽte,vt l.q testõ.§.fi.& ibi
Bar.ff.de testa.vel his similia opponere põt
reus.Et simili modo oẽs exceptiones præ-
dictas põt opponere etiã iudex inquirẽs vel
accusatus cõtra testes,ꝓ parte rei ꝓductos
ad ipsius defensam qđ no.Põt etiã oppone
re reus cõtra ꝓcessum,vt dixi supra in glo.
super verbo,cõparet reus in termino defen
23 sionis &c.per totã illã gl.† Et etiã põt op-
poni ꝙ iudex nõ ꝑ se,sed ꝑ aliũ testes exa-
minauit qđ in causa criminali facere non
potest, qa causæ meri vel mixti imperii nõ

m possunt delegari, [m] vt l.j.ff.de offi.eius cui manda.est iurisdi.& de hoc est casus in authen.apud eloquētissimū.& ibi gl. & doct. C.de fide instr.ꝙ est verū nisi ex iusta causa, vtputa si sunt testes alterius territorii, vel nisi iudex esset impeditus iusto impedimento infirmitatis,vel absentiæ, vel alia iustissima causa,vt no.Cy. Nico. de Mat. & Bal.in d.auth.tunc bene admitteretur ꝙ testiū examinatio posset alteri demandari,& valeret,alias nō,& tūc opponi posset, quod no.qa sæpenumero ignari iudices maleficiorū committunt notario suo testiū exa-
24 minationem,qa nō valet.† Potest etiā op-
n poni, ꝙ testes non reddunt causam [n] dicti sui,& minus sufficientē.l.solā.& ibi gl.Bar. & Bal.C. de testi.& actui corporeo cōgruētem,vt l.q testamento.§.fi.ff.de testa.& ibi
25 Bar.† Quibus omnibus pactis censet con
o clusum in causa.[o] Non autē puto ꝙ in criminali cōcludatur in causa, qn̄ proceditur iudicis officio ꝑ inquisitionē,vt l.ij.§.si publi.ff.de adulte. Sed qn̄ proceditur officio iudicis nō cōcluditur in causa, nec etiā qn̄ ordinarie proceditur iudici, nunquā intelligitur esse conclusum,sed parti sic, vt l.vbicunque.ff.de interro.act. & ita no.gl.in cle. sæpe,in verbo interrogatur.de verb.signi. Præterea video ꝙ ad defensam & offensā etiā post testiū aperturā nō tantū testes ꝓduci possunt,imo etiā instrumenta, vt not. Bar.in l.j.in fi.& in l.vnius.§.fi.ff.de qō. ergo non concluditur in causa, quinimo vsq; in calculo ferēdæ sententiæ pōt tam ad defensam,q̃ ad offensā actitari,nisi statuto aliter caueat,alias si iudex nō reciperet defensionē vsque ad calculū ferendæ sniē teneretur in syndicatu de iustitia denegata, & ꝙ fecerit litē suā,vt l.fi.ff.de vari. & extraor. cogni.quod bene no.& tene mēti ne erres. Sed quod dixi ad offensam intelligas,vt no. Iac.de Are.& Cy.& Sali.in l.fi.C.de quæ-
26 stio.† Et aduertas ꝑ an testis sit torquen-
p dus, dicas ꝙ non,etiā in criminalibus regulariter,qn̄ est liber homo fallit in certis casibus,vt l.ex libero.in prin.& l.diuus.in prin. & §.fina.& vtrobique Bart. ff. de quæstio. de quo late per Salicet.in l.fi.in iii.qō.C.de
27 quæstio.† Sis tamen cautus ꝙ quando excipitur contra testē ꝙ sit criminosus debet in exceptione opponi omnes criminis circunstantiæ sicut in libello accusatorio. extra de testib.c.ij.lib.vj.ita dicit Bar. in l.iii.§ lege Iulia.ff.de testi. quod no.& vide quæ dixi supra in gl.proxi.præced.

ADDITIONES.

a ¶Possunt testes redargui. Adde tu qui testes admitti possint in causa criminali. adde Bal.in l.parentes.C.de testib.Cano.in c.cum oporteat.maxime Moder.de accu.in c.cum P. manconella.in fi.co.ti.Dominic.in c.j.de test.in vj d.Abb.in c.j.de cōfess.& vide Pau.de Ca.i cōsi.cxix.alias cxvij. & vide etiam Oldra.in proposito in consi.cxcij. & do.Alex in consi.v.duplicato.in consi.xciij.in j.vol.& eundem in consi.xxiij.in ij.vol.

b Superioris. Adde ꝙ si superior & clericus deponant simul ꝙ præsumitur superior licentiā dedisse subdito ita Franc.de Aret.in consi.lxj.& ibi ꝙ clericus examinatus in testē a iudice laico quo ad solennizandum testamentum sine licentia sui superioris probat, licet dicat esse secus in religioso examinato sine licentia superioris. alleg.Ang. in consi.ccxxxiij. ita tenuisse. Ber.

c De minore. Adde circa hoc. & vide Alexand. in consil.lxviij.in j.vol.& consi.clxxvj in ij.volumi.& Old.in consi.cxcij.

d Pauperes. Adde & dic etiam vt per Alexan.in consi.xv.in iij. volu.Roma.in consi.lxxxiij.& Cepol.in consi.xxxj. Ber.

e Familiares. Adde Alex. in consi xcj.Roma.in consi.cccix.& quod voluit idem Roma.in consi.clij.& vide Fulg.in consi.cxciij.vbi ꝙ domestici offensi sunt testes idonei,quando offensus remisit iniuriam,& dixit se nolle accusari.

f Pro viro. Adde Raph Cu.in consi.lxxxi Ang. in consi.cxxxviij.& an gener pro socero, creditor pro debitore, colonus pro domino. vide Alexan.in consi.lxxviij.in j.volu. & Raph Cu.in consi.xxvij.& ibi qui dicantur domestici Bart. & de fratre quando possit esse testis pro fratre, adde Alexand.in consi.lxx.in j.vol.& in consil.xxiiij.in ij.volumi.& ibi, an agnatus sit idoneus testis pro offenso ad defensam & vide eundem in consil.ccxij.in ii.vol.vbi etiam de fratre.& Cep. in consi.xxi.& an domestici admittantur pro innocentia accusati. vide Ioan.de Ana.in consi.liii. & consi.liiii.& Alex.in consi.v.in i.vol. Ber.

g Et solicitatores. adde Ro. in consi.ccccxx.qui aliter loquit Alex in cōsi.xliiii.& cōsi.ccxxxiii. in ii.vol.& quid de procuratore. vide etiā Alex. in consi.cxlviii.eo.vol.& per Bar.in cōsi.ccxiii. vbi aliquid de aduocato. & per Fulgo. in consil. clxxiiii.vbi de tutore, procuratore,& administratore.& in consi.clxii.& per eundem in consi. ccix.& vide Raph.Cu.in cōsi.cxxxvii.& etiā de procura.& per Ro.in consi.clxxxvi. Ber.

h Socii criminis. Adde Io.de Ana.in consi.lix.Fulgo.in consi.cxxxvi.Cepo.in cōsil.xxxi. Alex. in consi.cxxvii.in iiii.vol.& in consil. cxxxii. in i.volu.& Franc.de Are.in consi lxi. Ber.

i Singulares. Adde Alex.in consi.clxxv.ii.volu. Cu.in consil.xxvii. & Fulg.in consil.ccxxxvj. Alex.in consi.lxxij.in i.vol.& de infamibus hæreticis & excōicatis, vide Alex. in consi.xx.in iiij.lib.consi.xliiii.& consi.lxxxvii.in ii.volu.

Franc.

Franc.de Are.in consi.lxxxii.late Oldr.in consi. cxcii.& in consi.ccxcviii.vbi ꝙ excōicatus absoluitur ad cautelam,vt deponat & quid de Iudęo vide Alex.in consi.xxxv.in j.volu.& de Iudęo baptizato.Oldr.in consi.ccx. circa fin.

k Inimici. Adde & vide Alex.in consi.lxxv.in iij.volu.& consi.cxxvii.in iiii.lib.& ibi quid de inimico occulto.Fulgo in consilio clxxxix. & ibi qualis debeat esse inimicitia. Oldra. in consi. ccx.consi.cxlv & consi.cclxxviii Ber.

l Varium dixerant. Adde in hoc Alexan.in consil.xxiiii.in ii.vol.& Fulgo.in consi.ccxxxviii. vbi dicit,ꝙ si aliqui testes dicunt de sex vulneribus,aliqui de quatuor ꝙ tamen minor. summa in maiori inest,& de testibus variantibus & diuersa dicentibus vide Cuma.in consil. xci. & vide Alex. in consi.cxvi.in i.vol Ber. Et de testibus omittentibus dicere veritatem.vide Cep.in consi. lvi. Et de testibus dicentibus non verisimilia. vide Alexand. in consilio lxxxj in iiij. volumi. Cepol.in consi.primo.& in consi.lxij.& ibi vide late quando testes dicantur verisimilia dicere. Et de deponentibus per eundem præmeditatumque sermonem. per Alex. in consi.cv.in i.vol.Et vide Old.in consi.ccx. Et de deponentibus de auditu alieno,Oldra. in consi.cxcii.Et de credulitate per Ange. in consi.iiii. Ber.

m Delegari. Adde Alex.in consi.ccxiii.in ii.vol. & Fran.de Are.in consi. lxxxii.Et adde ꝙ etiã de consensu partium iudex non potest examinationem committere si in loco adesset statutũ.ꝙ iudex personaliter debeat interesse examinationi testium.ita Bal.in consi.xlii.in v.lib. Ber.

n Causam dicti. adde tu Ful.in consi. cxciiii.

o In causa. Adde tu quando censeatur in causa conclusum,an in criminali fiat conclusio,vide do. Alexand.in l.i.§.si quis vltro. ff. de quæstio. & Roma.in cōsi.cixxvi.& ibi vide qualiter in causa cōcludatur, & an partes absque iudice possint in causa concludere.

p Et aduertas. Adde tu an in causa criminali sint torquendi testes. vide per Ange.supra in gloss.in versic.comparuerunt dicti inquisiti & negauerunt totum. & vide Cepo. in consi. xxi.& ꝙ quando excipitur contra testem ꝙ sit criminosus, ꝙ omnes circunstantiæ sint apponendæ sicut in libello vide Roman.in consi.ccxc.

28 AVGVSTI. Tu autem in hac glo.† adde inquantum supradictum est, quod testis infamis repellitur in criminalibus à testimonio, dic quòd verum est, quòd testis infamis infamia iuris repellitur in criminalibus, tamen in subsidium admitteretur cum tormentis,secundum Bart.in l.j. C.de sum.trini.& fide catho. per l.ob carmen.§.pen.ff.de test.& l.qui vltimo.ff de pœn. & idem dicendum est in teste infami infamia facti,quia repellitur nisi in subsidium,vt dictum est.& ita voluit Bar.in d.l.j. quod intelligunt ibi Bald.& Salic.& sequitur do.Card.in c.testimonium. extra de testi.quo ad hoc vt deueniatur ad torturam, non quo ad hoc vt feratur sententia condēnatoria. Adde quæ dixit Mathesi. in notabilibus dictis suis clxxix.qui dicit quod licet alias de iure ne veritas occultetur, siue in criminali causa, siue ciuili admittantur testes non idonei, dicit hoc debere intelligi,quod si non sunt idonei respectu status,vel famæ, vel quia criminosi.vel infames de iure,vel de facto, vel serui, tales non debent admitti sine tormentis in causa criminali,& ibi multa allegat, & ibi vide quid in ciuili,quia dicit ipse Bartol. tenuit contra opin. Ioan. Andre.

29 †Item inquantum dictum est in minore, an minor xx. annis possit esse testis & an examinatus faciat indicium, hic non replico, quia late examinaui supra in gloss.in verbo, comparent dicti inquisiti & totum negauerunt.in versic. quæro qui testes sunt idonei. ibi vide in additio.

30 †Inquantum dictum est de domesticis & familiaribus qui non possunt testificari. Adde ꝗ dicãtur domestici vel familiares in hac materia,vt late ꝑ Mod.post doc.scribitur in c.liberis. extra de testi.Adde tñ qđ si testis familiaris vel domesticus esset ꝑsona valde honesta,vt sunt domestici vel familiares regũ, principũ,vel epõrum,tũc tales admittũtur,ita dixerũt Inn. & do.Ant.de But.& Imo.in d.c.in literis.extra de testib.& Bal.& Salic. in l.iij.C. de testib. Item adde quod ista non militarent in his quæ verisimiliter melius habentur per domesticos vel familiares quam per alios, quia tunc domesticus vel familiaris admitteretur,secundum Ioan.And.in addi. Spe.in tit.de teste.§.j.versic.item quod est domesticus.& Bar.in l.si quando.C. vnde vi.in vlti. col. per tex.& Bar.in l.quoties.C.de naufra.lib.x.& late per Moder. in d. cap. in literis & vide Flor. in l.testis idoneus.ff.de testib.qui multum exclamat de doctrina Spec.in titu. de inquisitione.§.j.versi.sed nunquid.qui dixit quod innocentia accusati pōt excusari per testes cubicularios,quia extraneis non sunt noti secreti mores.& Ang.in l.iiij.ff.de cōf.§.qui dix

31 †ꝙ ad excusandum quem vt non cōmiserit homicidium admittuntur parētes & consanguinei, forte probantes illum viuum. Adde tamē qđ dominus pōt testificari pro subdito vel familiari secundum Sal.in l.ij.C.de testib.& videtur bona gl. in c. insinuante. extra de offi.deleg.intellige tamē vt ibi habetur,nisi esset ꝑsona vilis vel abiecta,nō tamē dicitur omni exceptione maior, secundũ Bar.in l. idonei ff.de testi.& omnino vide Alb.de Rosa.in ij. parte statuto.q.lxiiij. qui ponit, ꝙ in criminalibus

 familiares

familiaris admittitur ad testificandum pro domino, si dominus in loco syluestri fuit derobatus, & in subsidium alij testes nõ poterant haberi, de qua materia dixit post docto. Mod. in l. nõ solum. §. si quis ipsi prætori. ff. de ope. no. nun. vbi dictum est, quòd vbi aliter veritas haberi non potest tunc admittuntur probatio
32 nes quæ alias non reciperentur. † Quod autẽ dictũ est de viro & vxore, est altercatio inter legistas, & canonistas, de quibus per Bal. & Sa li. in d. l. ij. C. de testib. & per canonistas in d. c. in literis. & per Spec. in titu. de teste. §. j. ver sicu. sed quid de vxore. & ibi in d. §. i. per Specu. videbis omnia ista late extensa. Et an frater pro fratre admittatur in causa criminali. Adde Bal. in l. fi. C. de proba. & do. Abb. in c. literis. de præsump. Item an in subsidium isti administratores, procuratores, & similes admittantur. Adde Ioan. And. in addi. Spe. in titu. de teste. §. j. ver. quidam. in additio. quæ incip. non inuenio Iacobum & vide omnino do. Anto. de But. in c. tertio loco. extra de proba. & ibi per Moder. qui videtur velle quod sic. Sed an illa procedant in criminalibus, patet ex supradictis. Item de teste qui accepit pecuniã, & quòd testes varie dixerunt. adde hic multa peregrina quæ dixi supra in glo. falsario. in addi. Et inquantum do. Angel. hic tangit illã
33 maximam difficultatem, † an in criminalibus examinatio testium possit alteri demandari. Adde & dic quod verum est, ꝙ regulariter iudex non põt hoc facere, & ad hoc vltra supra alle. adde bonum tex. in c. j. de offi. dele. & est tex. cum glo. in c. ij. de iudi. in vj. & in l. iij. §. diuus interrogare soleo. ff. de test. quã legẽ ad hoc ponderat Bal. in c. quis testiũ. extra de testi. & glo. in c. at si clerici. extra de iudi. & glo. in c. constitutus. extra de fideiuss. & gl. in c. porro. extra de testib. cogen. & amplia prædicta etiam si consuetudo esset in contrarium, vt sentit glo. in c. testes. iij. q. ix. vide Inno. in d. c. si qui. Limita tamen prædicta non habere locum in papa quia alteri committit examinationem testium in criminalibus. Ita no. Specu. in tit. de testi. §. nunc tractandum in princ. & hoc est clarum in c. propofuit. cum simi. extra de conc. s. præb. Item prædicta limita non habere locum vbi ageretur de crimine per viam exceptionis. ita voluit Pe. de Anch. in c. ij. extra de testi. in vj. in §. testes. in prin. Item hoc non habet locum etiam in causa hæresis, per tex. in c. vt officium. §. verum. de hære. in vj. Item fallit etiam nisi persona examinanda nõ posset venire ad iudicem, & iudex sit persona multum honorata, vt probat text sing. in c. ij. in verbo, aut si talis. & ibi glo. & Pet. de Anch. & Dominic. in d. c. ij. §. j. extra de iudi.
34 † Item adde inquantum dictum est, ꝙ testes alterius territorij in causa criminali per alium, quàm per iudicem possunt examinari. Adde & hoc voluit Io. de Ana. in c. intantum. extra de collu. deteg. & Ioan. And. post Ioan. Mon. in c. Romana. §. contrahentes. de foro compe. in vj. & Albe. de Rosa in d. authen. apud eloquentissimum. & Bal. in c. si qui testium. extra de testi. ne pereat facultas probandi & etiam parcatur expẽsis. iuxta l. sed & si quis ex signatoribus. versi. sæpe cum magna. ff. quemadmo. testa. aper. Sed contrariam partem tenent Salicet. & aliqui in dicta auth. apud eloquentissimum. & do. Abb. in d. c. constitutus. & Abb. in c. cum causam. extra de testi. Tene ergo primam opin. maxime quia vacillationes testium possunt transcribi ab examinatore, vt voluit Innoc. in c. quoniam contra. extra de proba. & maxime practicando, vt docet Bald. in d. c. si qui. videlicet, ꝙ scribatur iudici alterius territorij, vt ex sua iurisdictione illos recipiat, nec tunc dicitur officium committi, sed exigi, iuxta l. cum vnus. §. is qui. ff. de bon. autho. iudi. poss. Et licet Bart. Angel. & Salicet. in dicta authen. apud eloquentissimum, sentiant contrarium, tamen Ioan. And. & do. Anto. de But. in d. c. constitutus, dicunt ꝙ de consuetu-
35 dine seruatur contrarium. † Item aduerte inquantum do. Angel. ponit illam difficultatem, an in criminalibus concludatur in causa, adeo ꝙ non possint amplius testes recipi, & publicato processu, & sic quãdocunque. Adde quæ late dixi supra in glo. comparent inquisiti. & totum negauerunt in pen. addi. mea.

SVMMARIVM.

1 *Reum specialiter & nominatim citari ad audiendum sententiam in criminalibus non est necesse, in ciuilibus secus.*

2 *Reus absens qui non comparuit non potest in criminalibus condemnari nisi specialiter et nominatim fuerit citatus.*

3 *Consuetudo est quòd in criminalibus banniatur ad concilium generale per praconem, & moneatur concilium generale per tubã siue campanam uel secundum morem locorum, ut si quis uellet appellare uel dicere de nullitate, uel aliquid allegare ad defensam etiam sponte more decernentis possit hac facere.*

Senten-

4 *Sententia feruntur congregato concilio ut supra, ut si quis vellet allegare iura fisci, et rei publica ne fraudentur posit.*

5 *Papa & Imperator licet de plenitudine potestatis posint in criminalibus condẽnare absentẽ, non tamẽ contra omnino non citatum, vel citatum ad locum notorie non tutum.*

Die xij. Ianuarij.

VI Iudex commisit L. prçconi quod banniat ad cõsiliũ generale pro sententiis in criminalibus ferendis &c.]

Dicta die.

Qui L. præco. retulit ita se bannisse &c.

1 †No. ꝙ nõ est necesse ꝙ reus specialiter & nominatim citetur ad audiendã sententiã in criminalibus, in ciuilibus vero nõ valeret sentẽtia nisi specialiter, & nominatim personaliter, vel ad domũ & etiã peremptorie fuerit citatus, vt no. Bar. in extrauag. ad reprimen super verbo, ꝑ nunciũ. Et hoc ideo in criminalibus propter licentiã quam inquisitus dedit iudici, de qua per Bar. in l. q reus. ff. de pub. iudi. & l. inter accusatorem. eo. titu & dixi supra in glo. super verbo, iudici licentiã dedit &c. Et etiã propter monitione iudicis subsecutã, quã postea fecit iudex q. dictũ reũ monuit vt singulis diebus & horis, vsque ad sententiã inclusiue &c. q̃ monitio habet vim peremptorii, vt l. ij. & ibi glo. & doct. C. quomo. & quan. iudex: igitur talis comminatio. & iudicis monitio sufficit, nec alia specialis citatio requiritur. arg. no. ꝑ Bar. in l. si finita. §. Iulianus. ff. de dãno infecto, in ij. col. & in l. ædictũ. ff. de iudic. Et prædicta procedunt qñ inquisitus comparuit & monitus fuit & dedit licentiã

2 iudici, † alias autem si fuerit absens & non comparuerit, videtur ꝙ nullo modo posit damnari, nisi specialiter & nominatim fuerit citatus a sicut ĩ ciuili, & multo ergo magis etiã in criminali, vbi maius vertitur periculũ. facit clemen. pastoral s. de re iudica. sed de cõsuetudine non citatur, & hoc totu

3 procedit de forma statutorũ. † Et no quod cõsuetudo est ꝙ per præconẽ bãniatur ad conciliũ generale, & quod conciliũ generale moneatur vel campana, vel tuba, vel cornu, secundũ morẽ locorũ, vt no. glo. in l. ij. C. de decre. decurio. lib x. facit quod no. gl. in l. j. C. quç sit longa. consue. quæ omnia facias apparere in actis. Et ideo etiã feruntur sententiæ criminalis citato publico & generali concilio, vt si quis esset qui vellet appellare vel dicere de nullitate, vel aliquid allegare ad rei defensãm etiam spõte mori decernentis ꝙ posit, vt l. non tantũ. cum sua

4 materia. ff. de appella. † Et etiã si quis vellet dicere & allegare iura fisci & reipublicæ quia hic agitur de vindicta publica ꝙ posit, ne fiscus & res publica fraudetur, & ne delicta remaneant impunita, si forte iudex absolueret non absoluendũ, igitur fit talis citatio concilii generalis. facit authen. si oẽs C. si vt se ab hæreditate abstineat & quod no. ibi per docto. & etiã tene mẽti ꝙ in criminalibus, vt puta etiã in accusatione, põt ferri sententia etiã nulla parte instante, vt est casus in l. quãuis indubitati. C. de adult.

ADDITIO.

a ¶Citatus. Adde Ange. in consi. cclix. vbi dicit, quod nec princeps posset damnare absentẽ absq; citationem & vide Franc. de Are. in consi. clxv. vbi ꝙ papa in criminibus non potest tollere etiã de plenitudine potestatis citationem. & idem voluit d. Hier. Tor. in consi. quod reddidit pro Florentinis. & Old. in cõsi. iiij & ꝙ in sententia principis requiratur citatio vide Roman. in consilio ccccIxxviij. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac gl. adde ea q̃ dixi supra in additio. meis in illis gl. quæ incipit, iudici licentiam dedit. & in alia gloss. quam supra allegauit domi. Ange. hic, & verum est, ꝙ sententia in criminalibus in istis delictis grauioribus non potest ferri in absentem. l. absentẽ. & l. reos. C. de accus. & in l. absentem. ff. de pçn. quç omnia non habent locum de iure canonico, iuxta no. in c. qualiter & quando. extra de accus. & per Inno. in c. veritatis. extra de dolo & contu. qui dicit, ꝙ in causa degradationis etiã de iure canonico põt ferri sñía in absentẽ, & hçc regula fallit etiã de iure ciuili in multis casibus, vbi sñia capitalis põt ferri in absentẽ quos referunt doct. in locis supra alleg. maxime Ange. in l. reos, q dixit, ꝙ Papa & Imperator in criminalibus possunt ferre sñiam in absentẽ, in quibuscunq; criminibus quantuncunq; sñia sit capitalis, & ponit Ang. in l. reos. C. de accusationi. dicens, q̃d ita fecit Bonifacius cõtra Petrũ & Iacobum de col. in c. j. de schismati. lib. vj & ita

fecit Federicus contra regẽ Robertũ cum priuauit eum regno & dignitatibus regalibus, per sentẽtiã quã postea recitauit Clemens in cle.j.de re iudica. intelligo tamen prædicta, quod ipsi ista faciunt de plenitudine potestatis. Et ideo dicit Ang.in l.si accusationibus.C.de accus.quod opus est, ꝙ Papa & Imperator faciãt ista & suppleant de plenitudine potestatis, alias non tenerẽt

1 de iure.† Et subdit Ang.ibi, ꝙ licet Papa & Imperator de plenitudine potestatis possint in criminalibus condemnare absentẽ, nõ possunt tñ in criminalibus ferre sniam contra omnino nõ citatũ, vel contra citatũ ad locũ notoriæ non tutũ, quia per hoc auferrent ius defensionis ꝙ est de iure naturali, & de hoc est factus hodie casus in cle.pastoralis.extra de re iudi. Tene tñ menti, ꝙ si reus est in carceribus, adeo ꝙ snia condẽnatoria sit ferẽda, nedum ꝙ de iure debeat citari, sed in persona super facie debet ferri snia criminalis, & duci in palatiũ ante tribunal, & non ferre sententiã in absentẽ, licet sit detentus in carceribus, quia isto casu diceretur absens ipse incarceratus i ista sententia condemnatoria, & ita obseruat totus mundus. ita dicit Ang in l pen §.ad crimen. ff.de pub.iud.in iii.col.& Bal. in l. reos. C. de accusa. quæ omnia nota.

SVMMARIVM.

1 *Sentẽtia in criminalibus quando est mortis uel mutilationis membri est necesse quòd sententia dicatur lata per potestatem uel prouinciæ præsidem.*

2 *Vicarij constituti à potestate & à superiore et uicerectoris constituti à rectore & ab uniuersitate differentia est non parua.*

In Dei nomine. Amen.

[HAEC est quædam sententia cõdemnatoria corporalis & partim pecuniaria &c. lata per D. T. potestatem Bononiæ &c.]

1 † Quod sententia dicatur lata per T. potestatem vel prouinciæ præsidẽ est per necessarium, quando est mortis vel membri mutilatio, nã per eius vicariũ, seu per eius vicegerentẽ. Sententia corporalis executiua fieri non pot, non tantũ præsente præside, sed etiã eo absente. Nam vicarius potestatis vel eius vices gerens omnia põt absente preside, quæ potest ipse præses preterquã inferre mortem vel mẽbri abscisionẽ realiter. Nã in contumaciã bene posset dãnare quẽ ad mortẽ præside existente absente, vt est tex. & ibi gl. ordinaria & doct. in l.ij.C.de offi.eius qui vic.alte. ger.& hoc nota, quia de facto habui pluries me assidẽte Perusij absente meo præside, & hoc tenet Bar.in l. obseruare in prin.ff.de offi.procon.& lega. facit quod no.in l.j. §.ii.ff.de leg.iii. Quod tamen intellige verum si sit vicarius à potestate cõstitutus, si autẽ esset substitutus, siue subrogatus à superiore in locũ potestatis mortui.vel absentis, tunc talis substitutus etiã vices gerens põt etiã executionem realẽ facere in causis meri imperii, ita notanter sentit Bar. & etiã gl. in l.j.ff de officio eius cui manda. est iurisdictio.

2 † Ideo semper aduertas, an sit mere vicarius constitutus à potestate, vel sit à superiore potestati substitutus, facit quod dicimus de vicerectore vniuersitatis, ãn sit constitutus à rectore, an ab vniuersitate, quia si à rectore non gaudet omnibus priuilegiis rectoris, secus, si sit ab vniuersitate constitutus, vt no. Bar.in l.filius.ff.de lega prædicta tamẽ intelligas, vt plene dixi in titu.de exceptio.in rub.post princi. aduertas etiã ꝙ ideo dicitur lata per T. potestatẽ &c.quia de iure assessores possunt cognoscere, nõ tamẽ possunt iudicare etiã in causa ciuili, vt l.j & per totum.C.de assess.vnde cautela est semper in princip. officiĩ ꝙ potestates terrarum in suis deputationibus deputẽt talẽ in sui vicariũ & cõmittant & delegẽt omnes causas pertinentes ad sui officiũ etiã vsque ad sniam inclusiue, quę tamen delegatio nõ porrigitur nisi ad causas ciuiles, ad criminales vero causas nullo modo, quia non sunt delegabiles, igitur nõ est mirũ si sniæ criminales, a solummodo dantur in solo nomine rectoris ciuitatis vel potestatis, & nõ in suis vicarii, siue latrũculatoribus, & ꝙ tales sniæ debeant formari in præsidiis personam de cõsilio tamẽ suorũ assessorũ.no.Bald.in l.j.C. qui accusa. non poss.in illa quæst.qñ dicatur nomen &c. receptũ inter reos tene bene menti quod licet in ciuilibus sit necesse ꝙ sententia ad alicuius partis petitionẽ feratur, vt l.properãdum.§.sin autẽ. & ibi nota.C.de iudi.tamen in criminali & in accusatio-

cusationibus fertur sententia,& valet ex mero iudicis officio,sine alicuius partis petitione,vt est casus.& ibi Salice.in prin. quamuis.la j.C. de adulter.

ADDITIO.

a ¶ Sententiæ criminales. Adde quod hanc sententiam sequitur Cepo.in consi.xvij. Ber.

b AVGVSTI. Tu autē o in hac mat ria,adde & dic quod nes .o qui reuelauerit d.. Ang. hic,quod Bar.& glo.in l.j.ff. de offi eius cui manda.est iurisdict.distinguat,quod si vicegerens vel substitutus vel vicarius sit factus à potestate vel rectore non potest exequi sententias criminales & capitales, secus si à superiore sit factus ille vicegerens, quia nego ꝙ Bart.in locis allega.supra hoc dixerit. Et ideo volui videre quosdam Moder.qui digito credunt cœlum tetigisse.post Ludo.de Roma.in d.l.j ff.de officio eius cui manda. est iurisdi. qui plenius attingentes istam materiam dicut quomodo Bart.ibi in dicta l.prima reprehendit illam glo.in dicta l.ij.C de officio eius qui vicem alterius gerit. ponderans gloss. esse in contrarium in dicta l.j.ff. de officio eius cui manda.est iurisdict.& dicunt prafati Moder. quomodo Gui.de Cun.& Roma.in dicta l.j. ff.de officio eius cui manda.est iurisdict.tenēt contra illam gloss.in dicta l.ij. quod imo talis vicegerēs possit inferre vltimum supplicium delinquenti referunt etiam quomodo Bald.in dicta authē. Et ideo circa v.colum.C.ne vxor pro marito.sequitur gloss. in dicta l.ij. Referūt postea,quomodo Bal.in authen.sed nouo iure.C.de ser.fugi.distinguit. Aut est substitutus à superiore talis vicegerens vel substitutus,& omnia potest facere & inferre vltimum supplicium & ita habet locum gloss. in dicta l.prima. Aut talis substitutus est substitutus vel vicegerens ab ipsomet absente,& tunc omnia potest præter vltimum supplicium inferre,& dicit ꝙ ita sensit Bart.in d.l. filius.ff. de lega.Certe miror quomodo isti illustres doc. in hac materia multa peregrina ignorauerint, ego alias cum fuissem interrogatus ab illustrissimo domino meo duce Hercule indagando veritatem & perscrutando libros meos inueni doctores maxime authoritatis examinantes istā materiā.An vera sit illa gl. illius l. ij. quæ voluit vicegerentem omnia posse,preter vltimum supplicium.Et ego contra istos doc.dico, ꝙ ipse vicegerens nullo modo potest crimina iter punire.Et arguo sic.Nam doctor. nostri semper intellexerūt tex. in dicta l.ij.C.de offic.eius qui vic.alt.ger.in illo substituto vel vicegerente constituto à superiore, & non ab officiales. & ita intellexerunt docto. maxime Bar.in l.j.§.i.ff.de leg.iij. & Bar.& doct.in l. filius.ff.de leg. qui dicunt quòd ille tit. C. de offi.eius qui vic.alt.ger.debet intelligi in vicegerente constituto ab vniuersitate, vel superiore,& est vera illa conclusio,quia ille titu. intelligitur à vicegerente constituto in locū officialis mortui,ergo sequitur ꝙ superior ipsum constituit & non officialis,quia alias mortuo illo officiale expirasset eius officium, per ea quæ habētur in l.& quia.ff.de iurisd. omn. iudi.& no.doct.in c.j.extra de offi.vicar.Si ergo ista iura loquuntur in tali vicegerente constituto à superiore, tamen glo. in d.l.ij.dicit, quod talis præter vltimum supplicium omnia potest. Nec huic glo. obst glo.in l.j.ff.de off. eius cui manda.est iurisdict.quia illa glo. quæ dicit, quod talis substitutus omnia potest illa glo.ponit regulam, sed non procedit vlterius ponendo exceptionem, scilicet omnia potest præter vltimum supplicium, & ideo contra istos doc.reperio ꝙ verior est illa glo. illius l. ij.C.de offic.eius qui vicem alt.ger. quia Archid.in c. vobis alias in c.vobiscum.xij q.ij.expresse sequitur illam glo.in d.l.ij.qui dicit, ꝙ isti subrogati loco mortuorum vel absentium omnia possunt præter vltimum supplicium & membri mutilationem. & ibi Arch.dicit,ꝙ ita tenuit Goffre. in summa sua extra de officio vicar.& Host.in summa in §.j iuxta prin. in titu. de offi. vicar.extra.& alleg.illam gl.coniunctam cum tex.in l.ij.C.de offi. eius qui vicem alte.ger. Et mouentur per tex.in auth. de collationib.§.antequam vero col.xj. Præterea Azo ipse in sum.dicti tit. de offic.eius q. vicem alte.gerit. expresse dicit, ꝙ hi suffecti loco mortuorū vel absentium omnia possint quæ pertinent ad merum imperium, vel ad iurisdictionem ciuilium causarum, vel criminalium,& capitalium cognitionem, non diffinitione vel pœnæ impositione, & sic hæc fuit originalis opinio Azo.& non Accur. Pręterea dico quod in practica cum reuerentia domi. Ange.& scribentium qui nolunt studere, aut emere libros opinio illam glo. d.l.ij.C.de officio eius qui vicē alte.ger.est communis opin. quia illa glo.communiter approbatur à docto. & ita in hac materia in proprijs terminis dixit Albe.de Rosa.in l.placet. C. de pedan iudic.in secunda colum. dicit tamen ibi Alber.quòd licet illa glo. in dicta l.ij. communiter appro-

betur à docto. tamen Cy. in dicta l. placet. reprobat illam glo & tenet quòd talis, suffectus loco mortui possit omnia & etiã inferre mortem reo, & dicit, quòd illam opin. tenet Rofre. in libello in titu. quæ causæ. poss. deleg. & quæ non vltra principium. Item refert Albe. in dicta l. placet. quomodo Cyn. ibi dicit quod si preses abesset non rediturus & alius vices eius gereret autoritate superioris, etiam talis suffectus posset inferre mortem. Rationes & iura ibi vide eleganter per eos. Sic ergo in proposito nostro non video in practica quomodo possumus recedere ab opin. illius glo in dicta l. secunda licet aliqui docto. teneãt contrarium, & licet ipse Albe. sequatur opin. Cyn. & hæc omnia no. de multis alijs hic tactis vide Moder. in dicta l. j. ff. de offi. eius cui man. est iurisf vide Bald. in l. data opera. in penulti. char. C. qui accus. qui dicit quòd locum tenentes seu vicarij de iure ciuili non possunt pœnam mortis vel mutilationem membri infligere. Sed de iure canoni. secus allegat glo. xxiij. questio. quarta. capit. illud. & vide Bal. allegãtem ibi in l. secunda. C. de offic. eius qui vicem alte. ger. hoc modo intell gas dicta Ange. in dicta l. ij. C. de pœnis. qui quærit an vicarij potestatis in criminalibus possint ferre sententias, & multum eleganter in hac materia loquitur Ludo. de Roma. in consi. suo lvij. quod incip. ad discutiendũ veritatem propositæ quæstionis in ij. col. tandem approbat. dicta Bald. in d. authen. Sed nouo iure. & dixit do. Catal. in tract. syndicatus in q. clxxij. quod ille qui vices alterius gerit habet idem imperiũ quod verum est, quando is qui committit vices potest merum imperium committere. & alleg. Bald. hoc dixisse, ibi vide.

b ¶ Tu autem vltra ea quæ ponit do. Ang. vide do. Alex. in rub. de offi. eius cui manda. est iurisdi. & Ro. in consi. lix. vbi ponit de potestate data vicarijs generalibus an possint bona publicare & sententias sanguinis dicere. & vide Fede. cõsi. penul.

SVMMARIVM.

1 *Practica quod in sententijs criminalibus dicatur de consensu & deliberatione omnium iudicum, unde sit tracta*

2 *Anciani & præsidentes in ciuitate, si cogant officialē facere iniustitiam, qua lege teneantur.*

3 *Assessor quid facere debeat si non vult consentire quando uidetur sibi quod fiat iniusta, ad hoc quod non teneatur.*

4 *Officialis an teneatur de iniusta facta per principalem rectorem siue per suum præsidem.*

5 *Potestas iuris ignorans an teneatur in syndicatu si tulit sententiam iniustam, licet de consilio suorum iudicum.*

E consensu & deliberatione omnium suorum iudicũ &c.] † Ista
1 practica a dicitur introducta per
a legem humanam. C. de lega. facit l. placet. C. de sacrosan. eccl. ibi concilij tenore perpenso. & ibi Bal. facit l. dubiũ. C. de diuor. & maxime cũ de hominis vita tractatu, quod sit multis oculis subiecta vt bene & mature videatur si aliqua fraus vel error per aliquē committatur l. fi. C. de fideicommis. & ita etiã vult Bald. in l. j in illa quæstio. quando dicatur nomen rei receptum inter reos. C. qui accus. non possunt. & aduertat prouinciæ præses ne cog. t aliquem ex suis officialibus inuitum ad consentiendum sibi minis vel alio modo vt faciũt proterui præsides vt condemnetur qui nõ veniebat cõdemnandus vel puniatur acrius quã de iure debuerit, quòd ipse præses in suo syndicatu ex hoc solo de sicca. tenebitur ita dicit
2 Bar. in l. j. in prin. ff. de sicca. † Caueant etiam anciani & in ciuitate præsidentes ne cogãt officialem ad condemnandum illum qui debebat absolui, & ad absoluendum qui veniebat condemnandus, & sic cogunt officialem facere iniustitiam quia Anciani deposito officio lege Iulia de vi publica tenentur, vt l. lege Iulia. & l. qui dolo. & ibi Bart. ff. ad l. Iul. de vi publi. Item tenentur de sicearijs vt no. Bar. in d. l. j.
3 de sicear. † Sis tamen cautus tu assessor si non vis consentire quando videtur tibi quòd iustitia non ministretur ne ex taciturnitate tua videaris consentire & per consequens tenearis quòd protesteris & pertinaciter resistas præsidibus & in actis appareat de tua protestatione quis ius in dicta causa dictat. Iste est casus in appellatione a ciuili, ergo fortius in criminali in l. quoniam iudices. C. de appel. Bar. in tract. suo repræsaliarum. in vj. q. prin. & q. ij. vbi po
4 nit elegãtia verba. † An officialis teneatur de iniustitia facta per princip. lem rectorem, siue per suum præsidem sic dicit. Quidam sunt officiales qui mouerunt vel induxerunt præsidem ad talem iniustitiam faciendam & proculdubio talis officialis tenetur, vt C. de aduoca diuer. iudi. l. per hanc ibi adiutores etiam eorum &c. & C. de excusa. mune l. pen. lib. x. Quidam sunt qui expresse contradicunt & protestabitur vt supra dixi & illi non tenentur

tur,vt dist.j.quoniam. Quidam tamen nec cõsentiunt qui sunt absentes vel ignorantes, & nec illi tenentur, vt l.j. in fin. de magi. conue. ibi præsentes & qui ibi positus sit &c. Quidã sunt officiales præsentes qui nec contradicunt nec consentiunt, tunc aduertendum est ꝙ quidam sunt officiales ad id quod est meri facti nec ad concilia requiruntur, vt sunt notarij & biruarij [b] & isti non tenentur, quia superiori resistere non possunt sine dedecore ideo resistere non tenetur, vt l.j. §. officium. C. vt tam ciui quam cri. nec obst. quod ibi dicit glo. esse correctum quia verum est in illo casu quia quilibet resistere potest facienti non autem in alijs casibus vbi iuris peritia requiritur, vt argu. l.ij. ff. quod quisque iur. & quod ibi not. Quidam sunt officiales qui adhibentur ad cõsulendum & hi tenentur, si non contradicunt vt dicta l. quoniam. Sed si dubitatur an officialis fuerit præsens vel absens, an sciens vel ignorans, quid præsumatur in dubio cogitandum reliquit ibi Bartol. Sed pro nunc tu potes dicere ꝙ ex facti qualitate & iniustitiæ & personæ præsumitur ꝙ fuerit præsens vel absens, sciẽs, vel ignorans, nam si factum fuit multum agitatum in curia & publice sciebatur, præsumitur ꝙ etiam assessores sciuerint & quod etiam cũ vt plurimũ stent reclusi in palatio, ꝙ ipsi fuerint præsentes. arg. gl. in l. tutor. C. de periculo tu. alias autem præsumitur ignorantia vel absentia cum sit in facto præsidis & sic in facto alieno, vt l. fina. ff. pro soc. quod not. vt scias articulare quando vis conficere vnum assessorem quando sciuit quod suus præses iniustitiam administrauit nec ipse fecit resistentiam pertinaciter.

ADDITIONES.

a ¶ Ista practica. Vide ad propositum Oldr. in consil. cclj. vbi consuluit & reprobat quandam sententiam episcopi regini latam cõtra clericũ absq; consensu sui capituli.

b Biruarij adde & vide tu Alexand. in consi. j. in iij. lib. vbi ponit de torto iniuste per ancianos Bononiæ & biruarios præsente potestate, & an officialis qui posuit aliquem ad torturam de consi. assessoris teneatur in syndicatu. vide eundem Alex. in consi. lxv. in j. vol. & an officialis negligens in administranda iustitia obliget superiorem vide Roma. in consi. cccxxviij. Ber.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde ꝙ illę decisiones Bart. in tract. repræsaliarum in vj. q. principali. in ij. q. ibi Bartol. loquitur quando repræsaliæ possunt concedi contra officiales qui stant cum alio officiale maiore, & proprie Bart. ibi non loquitur an tales officiales in syndicatu teneantur, & si iste doctor de repræsalijs vult arguere & inferre ad casum nostrum, vt videtur velle Bart. in dicta quæst. vj. dubitans de ista decisione quando sumus in casu quando sententia deberet ferri per plures officiales puta per præsidem, per vicarium, & iudicem maleficiorum, etiam syndicum & massarium, & essemus in casu ꝙ in casu discordiæ maior pars obtineret. Quid si minor pars expresse diceret & protestaretur & contradiceret, quod non vult assentire sententiæ condemnatoriæ capitaliter latæ contra talem, an isti postea sic contradicentes teneantur in syndicatu si maior pars & officialis maior iniustitiam fecit, quia videretur ꝙ licet aliqui horum officialium expresse contradicerẽt & protestarentur tamen teneãtur. Et moueor per illa iura & rationes quas mihi parum esset adducere quæ adducit Albe. de Rosa. in j. parte statuto. q. lviij. qui ponit materiam repræsalium, & ponit quando aliqui de vniuersitate commiserunt delictum & aliqui sunt qui expresse contradicunt & protestantur, an nihilominus illi contradicentes teneantur ad repræsalias concessas contra illos de vniuersitate & videtur ꝙ nõ per illa iura quæ allegauit Bar. supra in illa q. & allegat dictam l. quoniam. C. de app. & omnia alia iura per quæ iste doctor fundat hic istam suam conclusionem. Tamen ibi Alber. de Rosa. multa concludendo tenet contrarium quia potest esse quod aliquis contradicat & protestetur nihilominus tenetur quando est pars illius corporis cuius maior pars contradicit, & sic infero ad casum nostrũ, postquam de repræsalijs volumus arguere ad materiam syndicatus. Sed certe ista conclusio mihi non placet & solutionem horum contrariorum potes videre ex dictis in loco supra alle ga. Item quod miror ꝙ ille doctor non allegauerit in hac gloss. sua bonum text. & ibi Ang. in l. j. C. de his qui latro & tex. Angel. in l. si alle. C. de decurio. lib. x. & tex. & Angel. in auth. de litigio. §. omnem. in vlt. col. quæ omnia fuerunt allegata à quodam excellentissimo doctore do. Cataid qui fecit quasdam addi. ad dicta Bal. in l. obseruare. §. proficisci. ff. de offi. proconsul. & lega. in materia syndicatus vt eleg gantissime scripsit & præfatus doct. dicit † ꝙ licet potestas sit iuris ignorans tenetur in syndicatu si tulit sententiam iniustam, licet de cõsilio suorum iudicum, quia iudices ignorantes conduxit secundum Angel. in l. j. ff. de va. & ex.

&c extraordi.cogni. Sed postea subdit præfatus doctor quod potest dici quòd non tenetur potestas sed iudex sub cuius examine & consilio talis sententia lata est,& dicit quod casus vide tur in l ij.ff.quod quisque iur. & allegat Ang. in illis tribus locis supra allegatis.Credo ꝙ ille tractatus do.Catal.sit corruptus & velit dicere quod non tantum potestas isto casu tenetur,sed etiam iudex ipse sub cuius examine ta lia processerunt iniusta,quia Ang.in d.§.omnem.hoc expresse dicit,quem Angel. ipse do. Catald.allegat & ibi do.Catal. in isto proposito illius glo.allegat quandam doctrinam Guido.de Suza. pulchram qui per illum text. in l. quoniam.C.de appel.dixit quod si vicarius est ad banchum dum potestas profert sententiam iniustam,& ipse vicarius non contradixit præsumitur consuluisse ei,& ex hoc punitur sicut si sententia contineret ꝙ esset lata de suo consilio vnde subdit ꝙ caute faciunt iudices, qui non associant potestates ad tribunalia,quando sentiunt ꝙ sententia quam vult ferre potestas est contra ius,& dicit ꝙ hoc sæpe vidit de facto. Et sic ex prædictis potes ampliare illam doctrinam Bar.quam posuit in materia repræsaliarum.in illa vj. q. supra allegata. & sic etiã patet quòd si inferior officialis non contradicit superiori tenetur in syndicatu, quia præsumitur consensisse. Ita etiam potes dicere ꝙ consensus præsumitur si associat superiorem ad locum vbi sententia fertur, licet non dicatur de consilio talis iudicis, & hæc not. quia pulchra.& omnino vide Bal.Angel. & Raph, Fulg.in d.l.quoniam.& maxime Ang.qui docet practicam quomodo officiales superiori debent protestari ad hoc vt in syndicatu non teneantur,& bene faciunt no.per Bal. in auth. & omnino in v.col.C.ne vxor pro marito. in ver.& quæro circa reos vtrum repræsaliæ extendantur circa eos qui dederunt consilium in hac materia. & ibi do. Cataldi. ponit ꝙ si miles & familia potestatis decapitarunt aliquẽ iniuste quòd contra militem non potest dari libellus tempore syndicatus,ex quo de manda to superioris hoc fecit,sed ipse potestas tenetur & allegat bona iura ibi vide, parum esset mihi transcribere hoc. Sed in contrarium allegat quia si executor videt sententiam iniustã non debet exequi in causa criminali not. Innoc.in c.pastoralis.de offic.deleg.fac.t quod not. eod. tit.c cum in iure.& ibi do. Catald. non soluit. sed solue tu,vt dixit Alb.de Rosa.in d. l. quoniam qui dicit si certum est quòd iussus maioris iudicis & superioris sit secundum legem, vel saltem est dubium, an secundum legem tunc excusat vbi autem est certum quòd sit contra ius non excusat,allegat multa,ibi vide maxime not.in l. non videtur.§ qui iussu.ff. de regu. iur.cum similibus. Et hæc sufficiant pro addi.quas ponere deberem in glo.sub examine do. Sabe. iudicis vbi do.Ang. ibi aliqua allegat. Sed non vidit Guido de Suza.nec do. Catald.in locis supra alleg.

SVMMARIVM.

1 *Verba sub examine iudicis maleficiorum, quæ in sententijs criminalibus ponuntur, unde sumpta sint.*

Vb examine D.S. iudicis maleficiorum &c. 1 †Ista verba a sunt sumpta ex text.l.ij.C. de his qui lat. & d.l. si ille. C. de decurio.lib.x.& de lega.l. fin. lib.x.cum alijs allegatis per Angel.in d.l.ij. & aduertas tu iudex maleficiorum, quia si inquisitio sit formata per d. potestatem sub examine tui iudicis tu etiam iudex vna cum d.potestate debes ferre sententiam & ita ibi eleganter,& probatur per Ang.& etiam aduerte, vt ibi dicit idem Angel. quod si inquisitio sit facta per d.potestatem sub examine iudicis maleficiorum quod licet sententia sit formata solummodo in personam solius potestatis tamen si hoc dicatur quod fuit sub examine iudicis maleficiorum & sententia fertur iniusta & iniqua propter hoc iudex non euitat quin in syndicatu possit conueniri quod dicit esse singulariter notandum idem not. Angel. in authen.de litig.§.omnem vero. & bene aduertas ne fiat iniustitia per potestatem sub examine tuo alias tu protesteris vt supra dixi in glo. super verbo, de cõsensu & deliberatione omnium iudicum.

ADDITIO.

a Ista verba. Adde quod hanc formam sequitur Cepo.in consi.xvij.& vide ad materiam Alex. in consi.lxvij in j.volu.Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac difficultate adde ea quæ dixi supra in gloss.proxi. in addit. meis & maxime in hac materia. vide domi. Cataldum.in illo suo tractatu syndica. qui omnia ista allegauit quæ allegat do.Angel.hic. & de ipso nullam mentionem fecit qui elegan ter loquitur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Verba ad nostrum solitum iuris banchum, ponuntur in sententijs criminalibus, quia regulare est vt sententias iudex ferat in loco maiorum suorum.*

2 *Iudex an possit ferre sententias in criminalibus in alio loco quā in loco maiorum suorū.*

3 *Iudex ordinarius licet debeat ferre sententiam in loco maiorum, an possit aliū locū eligere.*

4 *Locum in quo solitum est sententias ferri, an possit de partiū voluntate omitti, & si nō opponitur de loco, an partes videtur cōsentire.*

Nos T. potestas prædictus sedens pro tribunali ad nostrum solitum iuris bancham maleficiorum &c.] †Istud
1 apponitur quia hoc est regulare quia etiam in ciui
b li debet ferre sentētias in loco maiorum b suorū, vt l. fi. ff. de iustitia & iure & ibi Bart.
2 & alii. †Quæro an possit in alio loco quam in loco maiorem suorum ferre sentētias in criminalibus. Respondeo aut hoc facit ex partiū porrigatione, quando agitur per accusationem, & tunc fieri potest, vt l. quæro. ff. de solu. aut nō fit ex prorogatione, & tūc aut non potest ibi iudicare aliquo impedimento & tunc potest alibi iudicare & sententia alibi lata tenet. vt no. gl. de eo qui sedit super equo in l. ii. C. de sen. ex peri. recitan. alias autē si potest iudicare in loco maiorū. & consueto in illo debet iudicare alias non valet sententia, vt d. l. fin. Sed intellige verum, si est præses prouinciæ residens in loco. & qui potest in loco maiorum iudicare. Sinautem esset quidam barisellus discurrens per comitatum vel prouinciam, dicendum est ꝙ etiā in agro potest ius dicere & sententiam ferre maxime si res dilationem non recipit, vt l. prouinciarum. C. de fer. & in l. constitutiones. ff. de appella. nam vbi te inuenero ibi te iudicabo ita dicit Bal. in effectu in d. l. penult.

b ¶In loco maiorum. Adde tu & vide Cal. in cons. xj. in tit. de offi. ord. Bal. in consi. cclxxxiiij. in ij. vol. & ibi ꝙ quis non dicitur præuenisse ex eo ꝙ instrumentum productum fuit in camera iudicis & commissa fuit nuncio citatio.

AVGVST. Tu a t in hac materia, adde ꝙ Bar. in l. j. C. de senten. ex peri. reci. dicebat ꝙ verum est ꝙ iudex in turri, vel super equo potest ferre sentētiam, hoc intelligēdum est in eo qui non habet locum maiorū deputatū, & sic in delegato, nō autē in ordinario iudice, sed tēpera dicta Bar. quia si est suspicio vel timor potest iudex etiam ordinarius ferre sententiā super equo vel in alio loco. Ita dixerunt ibi Alb. de Ros. Bal. & Ang. & doc. in d. l. j. C. de sentē. ex peric. recipien. & hoc expresse contra Azo. tenet Host. in summa. de sen. & re iudi. §. qualiter. vers. ij. Et de materia vide per Spe. in ti. de sen. §. iuxta propositionis seriē versic. & est hoc etiā argumentum ad quæstionem.
3 † Tene tñ menti in hac materia ꝙ licet iudex ordinarius in loco maiorū debeat ferre sententiā, tñ potest ordinarius eligere sibi aliū locū & mutare illum dūtamen publice & notorie hoc faciat, ita dicit Alb. de Ros. multum eleganter in l. cum sententiā. C. de sen & interlo. om. iudi. & ita dicit quod vidit sępe fieri & practicari, & sic intelligitur tex. in c. cū episcopus. extra de offi. ordi. lib. vi. & ita possumus intelligere dicta Inno. in c. qua frōte. de appel. ibi in camera regis, & ibi vide canonistas. Et ad hoc facit ꝙ multū eleganter dixerūt Pet. de Anch & Domini. de S. Gem. in d. c. episcopus. qui allegando Host. dixerūt ꝙ locus maiorū intelligitur in iudice ordinario, omnis locus qui est intra territorium illius iudicis ordinarii, quilibet ergo locus est sufficiēs, dummodo sit intra territoriū intellige tñ prędicta, limita & tēpera nisi cōsuetudo esset ꝙ talis iudex etiā ordinarius in camera vel in orto, alibi ius diceret, allegat gl. & doc. in l. cū sentētia. C. de sen. & interlo. om. iudi. Sed vide gl. meliorē in auth. de testi §. multæ. q incipit apud eūdem, q vult ꝙ cōsuetudo in hoc attendatur per quā gl. dicit Alb. de Ros. in d. l. cū sentētia. ꝙ iudex etiam in alio loco quam in loco maiorum potest ferre sententiam puta in camera sua vel in domo communis potest suam ferre sententiam, si ita est consuetudo. & ita sæpe fit Pergami dicit tamen Alberi. quod difficilis est probatio consuetudinis & ꝙ tutius est quod ferratur sentētia in loco maiorum & vide Bart. in l. i. §. dies. ff. quando appel. sit. qui dicit ꝙ iudex de consuetudine potest ferre sententiam in domo
4 sua †Tene tñ mēti ea quæ dixit Bal. in l. fi. ff. de iuris. omn. iudi qui dixit ꝙ de voluntate partium potest omitti locus solitus cōmunis

ais & si non opponitur ista exceptio partes videntur consentire. Quinimo ibi dixi ꝙ si iudex debet sedere in loco consueto, tamē si non sedit stando in palatio, videtur ꝙ ille locus sit habilis cum partes non opponant. Et de materia ista omnino vide Abb. in d. cap. qua fronte. & do. in d. l. i. C. de senten. ex peri. reci. & per Bart. in l. si vt proponis. la. ii. C. quomodo & quando iudex vide gloss. Barto & Ang. in l. vbi cœptum. ff. de iudi. & vide in l. si locus. ff. de iudi.

SVMMARIVM.

1 *Clausula saluo semper & reseruato, quando debeat poni in sententijs.*

2 *Iudicis factum nihil operatur, si plus condemnaret vel minus quam deberet etiam si sit clausula saluo semper & reseruato, in his pœnis quæ à lege imponuntur.*

3 *Practica est quod clausula saluo semper & reseruato, apponatur in principio sententiæ ante narrationem inquisitionis & delicti.*

4 *Iudex quando possit aliquam clausulam addere sententiæ vel ab ea detrahere.*

1 ALVO semper & reseruato &c.] †Ista clausula solum apponi debet quādo est pœna pecuniaria non aūt corporis afflictiua, nam licet pœna sit pecuniaria, si tñ sit fisco applicanda dicit̄ criminalis, secus autem sit tm̄ parti esset applicanda, vt no. gl. & ibi Bald. in l. ii. §. i. ff. de sepul. viol. & in istis operari potest ista clausula. Si autem fuisset corporis afflictiua, tūc cū statim executio fiat videt̄ ꝙ non debeat nec posit operari qm̄ cū statim fiat executio post executionem iam factam parū aut nihil operatur dicta clausula, vt arg. l. si quis prouocatione. C. de appel. nisi diceremus ꝙ saltem qñ est fustigatio vel bullatio vel mitra contra ius vel statuta & esset talis clausula operabitur, vt videatur redactū ad legitimum terminum ꝙ non sit infamis, vt l. ictus fustiū. & l. quid ergo. §. pœna grauior. & quod ibi plene habetur. ff. de infa. Sed hoc etiam cōtingeret si dicta clausula nō apponatur quoniam nō ictus fustium sed cau-

a sa vera vel propter quā fustigat̄ infamat a vel nō vt d. l. ictus. & quod ibi gl. & doct. Si vero esset pœna mortis & fieret statim executio, dicta clausula nil operaretur, vt d. l. si quis. vnde dicta clausula solet apponi & operatur qñ esset pœna pecuniaria, & tunc

b cautela b est ꝙ in principio sententiæ apponatur ante verbum cōdemnatus, nō autem post cum sit functus officio suo, nō videt̄ ꝙ debeat operari, de cuius clausulæ virtute no. Bar. & Imo. in l. iudex postq̄. ff. de re iudic. & in l. i. in fi. ff. de quæst. & in l. aut damnum. §. iste ferre. ff. de pœ. & in l. i. in princ. ff. ad Turpil. ibi sed iuxta hoc quæro &c. & vide Bal. in l. si quis à filio. §. fi. ff. de iniusto

2 testamen. †Ex quo sequitur ꝙ si plus cōdēnaret vel minus q̄ deberet, tunc etiam sine dicta clausula in his pœnis quę à lege imponuntur vt infamia tunc factum iudicis nihil operatur nec impedit quin dicta pœna intelligatur imposita, vt l. non possunt. ff. de furt. quædam est pœna quæ imponitur à iudice & tunc suæ sententiæ stabimus vt non posit augere vel minuere nisi apposuisset dictam clausulam, tunc de iudicis intentione apparet manifeste reducere vel debitum terminum & modum & pœna cōdigna statuti vel iuris intelligit̄ imposita, vt no. Bart. in d. l. i. ff. ad Turp. & Imo. ī d. l. iudex. Ideo sis semper cautus iudex vt dictam clausulā semper apponas in prin sentētiæ ante verbum condemnamus. Bar. in d. l. iudex. facit differentiam an sit sententia conditionalis vel solutiuam in certam cōditionem. & idē tenet Sal. in l. ea quidem. vers. sed quia propter denunciationē &c. & in ver. sed si pœna adiiceretur. cum ver. sequen. C. de accusa. Sed Ang. in d. l. iudex. tenet cōtra Bar. videlicet, quod imo semper operet̄ dicta clausula arg. gl. in l. item labeo. §. i. ff. famil. herc. Sed Imo. in d. l. iudex. allegando etiam glo. ordi. in c. prædicator. xvi. q. i. quæ dicit condemno Titium in cētum imo absoluo multum latissime concordat opi. ibi. Sed nō est opus hic opponere præfatorum doct. disceptationem quę esset multum lōga, & impleret folia, qm̄ ipsi semper loquuntur qñ vna cum verbo condemnamus, vel post dictam

3 clausulam apponit. †Sed practica est ꝙ dicta clausula in principio sententię ante narrationem inquisitionis & delicti apponatur vnde cum apparet de intentione iudicis ꝓtestantis ꝙ iuris terminum non vult transgredi & statutorum, tunc sufficit ꝙ ipse declaret delictum & statim ius pœnam cōdignam

gnam imponit, vt l. j. §. j. ff. ad Turpil. & ibi Bart. ergo dicta clausula operatur ad iudicis excusationem, & perinde est ac si tantummodo delictum declarasset, pœnam autem non imponit nec intendit imponere nisi iustam, igitur excusatur sicut quando dubitat vtrum sit probatum pronunciat iudex absoluo vel condemno si est probatum vel non, vt no. Bar. in l. ait prætor. ff. de re iudi. quam sequuntur omnes do. igitur &c. & de ista clausa vide Cyn. & omnes doct. in l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. & per Bald. in l. non dubium. C. de leg. in ver. sed iuxta hoc quæritur &c. & in prima constitutione. C. §. quibus. & in l. si seuerior. vij. col. versi. tertio quæro quid si iudex &c. de infa. Si tu tñ velles in hoc articulo concludere. dic vt dicit Imol. in d. l. iudex. † videlicet aut iudex vult addere vel detrahere aliquam clausulam ex interuallo post sententiam & nõ potest, vt d. l. iudex. fallit in l. paulus respondet. ff. de re iudi. aut addit incontinenti, & tũc aut vult dictam clausulam apponere post sententiam habitam pro absoluta & perfecta & non potest, ita videtur velle Bart. & Angel. in d. l. iudex. aut vult apponere clausulam antequam sententiam habeat pro absoluta & perfecta, & tunc aut illa clausula venit ad modificationem & qualificationem sententiæ aut venit ad correctionem vel mutationem in totũ vel in parte. Si venit ad modificationem, tunc videtur ꝙ dictam clausulam possit addere, & hoc clarum quando in contextu eiusdem orationis addit vere vel interpretatiue, vt quia dixit adiudico talem fundum Titio, ita ꝙ Seio debeat seruitutem viæ, vel quia dixit adiudico Titio fundum saluo eo ꝙ infra dicam. Nam si postea addit in alia oratione de seruitute videtur quòd possit, vt d. l. item labeo. cum glo. Sin autem vellet hoc facere in diuersa oratione, & non in eadem vere vel interpretatiue et tunc videtur quod facere non possit, vt d. l. itẽ labeo à contrario sensu & Cy. in d. l. terminato. Sed Imo. tenet contrarium, quia apponitur antequam sententia sit habita pro perfecta & absoluta, vt l. contractus. C. de fide instrumẽ. Sinautem clausula venit ad correctionem sententiæ & tunc aut apponitur in eadem oratione aut in alia arg. not. p r glo. in l. exceptionẽ. C. de proba. & l. si quidem. C. de exceptio. vel dic ꝙ si in eodem orationis contextu apponitur, & tunc aut apparet iudicem lapsu linguæ errasse & sic in eo ꝙ præcessit nullatenus lensit, & tunc valet dicta adiectio, vt est glo. xvj. q. j. cap. prædicator. aut id non detegitur & tunc aut ex verbis clausulæ redditur sententia conditionalis & potest addi vnde valet si dico condemno in centum si venit in centum condemnandus ex forma statuti. l. ij §. biduũ. ff. quando appel. sit. secus secundum Bart. si est sub conditione resolutiua, vt l. ij. cum glo. ff. de in diem addic. vel secundum Imol. idem cũ incontinenti dicatur, vt d. §. biduum, & l. lecta ff. si cert. peta.

ADDITIONES.

a ℭ Infamat. Adde & vide Oldra. in consi. xcij. in fin. Ber.

b Cautela. Adde tu circa hoc & vide Paul. de Cast. in consi. cccxix. & ccclxxvij. & Petr. de Anch. in consi. clxxxij. & in consi. cclx. Calde. in consi. vij. in titu. de re iudic. & Rom. in consi. xiiij. & latius vltra omnes per Alex. in consi. xc. in j. volu. & consi. cxviij. in ij. vol. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, ad le Bald. in l. asse toto. ff. de hæred. instit. qui dum diffinit illam cõclusionem quare iudex in sententia circa expensas potest adijcere illam clausulam saluo & reseruato dicit quod glo. in l. labeo. §. j. ff. famil. hercisc. decidit an in principali iudex potest adijcere istam clausulam. Item adde ꝙ Bald. in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui not. infa. multum eleganter loquitur in x. col. & ibi dicit ꝙ ista clausula & reseruatio quæ fit in sententia debeat multum operari. per d. l. labeo. Secundo quia cum iudex dixit saluo & reseruato &c. apparet ꝙ de mente eius non fuit velle augere vel minuere imo fuit de mente eius velle se referre ad statuta & sententia non debet plus posse operari quã fuerit de mente iudicantis, per l. quid tamen. in princi. ff. de arbi. Præterea dicit Bald. posito ꝙ iudex errauerit in specificatione minoris pœnę tantum errorem suum statim correxit quòd potuit facere, tam per verba generalia, vt extra de accu. cap. qualiter. el j. quam per verba implicita & generalia, vt in cap. damnamus. §. fin. extra de summa trini. & fide catholi. Nec ob. si diceretur species derogat generi, vnde verba specialia derogant generalibus, quia respõdetur qđ hoc falsum, quia qñ genus venit derogatiue ad speciẽ genera is locutio specialibus derogat, vt l. si ita scriptum. & l. talis scriptura. ff. de leg. j. Refert postea Bal. quomodo in hac materia fuit altercatio & opin. inter Iaco. de Bel. & Bartol. & quomodo Bart. in hac materia distinguebat, an clausula apponatur in fin. an in principio, sed Bald. ibi damnat sententiam Bar. & sequitur opi. Iaco. de Bel.

de Bel. quia dicit ꝙ idem debet operari clausula apposita in prin. sicut clausula apposita in fi. per c. ij. requiris extra de appel. Item non est verum ꝙ prius transeat in sententia vna clausula quam altera, quia omnes clausulæ in fine concluduntur & in eodem instanti temporis, vt l. contractus. C. de fide instr. & in l. fideicõmissaria. §. j. ff. de lega. iij. Et per prædicta dicit falsam esse sententiam Bart. & veriorem illam Iac. de Bel. quia prædicta clausula nõ solũ est generalis, sed incerta & generalis protestatio non tollit factum speciale. c. cum M. Ferra. extra de constit. & dicit ꝙ ita seruat ordo iudiciorum. Si ergo ita obseruat ordo iudiciorum, fatuus esset iudex qui recederet ab ista obseruantia sequendo Bar. & idem dixit Bald. in d. l. item labeo. §. j. nam ibi dicit ꝙ iudices maleficiorum adijciunt in finibus sententiarum istam clausulam saluo & reseruato si sententia ista esset præter formam statutorum ꝙ ex nunc intelligatur redacta ad debitum modum, an ista clausula aliquid operetur, & dicit ꝙ videtur ꝙ sic, per illam glo. ibi refert postea quomodo Iac. de Bel. disputauit contrariũ & hoc dixit Iaco. in l. si pacto quo pœnam. C. de pac. in addit. suis. & respondet ad illam glo. in d. l. item labeo, quia illa glo. debet intelligi circa non decisa sed omissa. Sed circa ea quæ sunt specialiter declarata non valet reseruatio, quia esset sibi contrarius & contrariæ sententiæ super eodem non valent, sed prima præualet de iure, vt l. j. C. quando prouo. nõ est necef. Preterea dicit Bal. ista clausula continet incertam quantitatem, ergo nõ valet. Sed aduertas quia Rapha. Fulg. in d. l. item labeo. §. j. damnat sententiam Iaco. de Bel. & Bal. & dicit ꝙ videtur ꝙ dicta clausula aliquid operetur quia ex quo illa clausula est in eadem sententia ordo scripturæ non est attendendus, quia ꝙ primum dictum est habetur pro non dicto. arg. l. lecta. ff. si cert. pet. & l. si certaru. C. de testa. mili. Nec obst. l. j. C. quando prouo. non est necef. quia illa lex loquitur in sententijs diuerso tempore factis quia prior derogat posteriori, sed in eadem sententia posterior derogat priori sic in pactis. l. pacta nouissima. C. de pac. sic in testamentis. l. si tibi. ff. de leg. j. Nec obst. ꝙ sententia dicatur incerta, quia dicitur certa tanquam referens se ad certum, arg. l. hæc venditio. ff. de contrahen. emp. Aduertas tamen si quis istam opi Fulg. vellet tenere pro se videat Bald in l. certa. C. qñ prouo. non est necef. in fin. qui per c. damnamus. extra de summa Tri. & fide catho. tenet istã partem & ita dicit ꝙ seruat cõis vsus, & de materia vide aliquid per Bal. in addi Spec. in tit. de sen. in iij. char. qui allegat d. glo. in d. l. item labeo. quã pro singulari allegat d. Card. in c. interposita. extra de arbi. & Ang. in consilijs suis. consi. xxvj. & vide doc. in d. l. terminato. C. de fru. & lit. expen. & multa allegant Moder. in d. l. iudex. ff. de re iud. Et adde Alb. de Rosa. in tract. statuto. in ij. parte. quest. clxxvj. & late per Ang. in l. non quemadmodum. ff. de iudi.

SVMMARIVM.

1 *Causa quæ mouit iudicem, quando de necessitate debeat poni in sententia & quid important illa uerba, quia constat nobis, uel per confessionem inquisiti, & similia in sententijs.*

2 *Iudex uolens recedere à pœna legali debet in sententia causam inserere.*

3 *Iudex licet non exprimat causam in sententia, in casibus in quibus deberet exprimere, tamẽ sententia ualet.*

4 *Causa debet inseri in sententijs criminalibus.*

1 T quia nobis constat &c. † Nota ꝙ licet in ciuili non sit necessaria apponi causa quæ mouit iudicem, vt not. in c. consuluit. de re iud. & in l. j. §. n. ff. de insa & plene Ang. & Imol. in l. qui Romæ § duo fratres. ff. de verb. oblig. tamen in criminali videtur quòd causa sit inserenda sicut dicimus in sententia excommunicationis quæ non valet nisi in ea inseratur causa quare excommunicetur, vt habetur in c. j. de senten. excom. lib. vj. & ibi not. Et sic videtur quòd vbi de graui præiudicio tractetur sicut in criminalibus ꝙ causa sit inserenda sicut cum sententia excommunicationis profertur quæ est magni præiudicij, & ligat animam, vel potest dici quòd ista verba non important causæ insertionem, sed perinde in criminali apponuntur sicut in ciuili, ista verba apponuntur. Viso libello visis &cęt. de quo per Bartol. in authen. si quis in aliquo documento. C. de eden. & ibi docto. vnde tantum important illa verba, videlicet, & quia constat nobis & cæt, vel per confessionem inquisiti, vel per testes vel per eius contumaciam & sic propter fictam confessionem & cæt. ac si diceretur visa eius confessione vel visis attestationibus, vel visa eius contumacia ex forma statutorum ex qua habetur pro confesso &c. quæ omnia constant ex actis, vnde ad talem peruenimus condemnatoriam vel abso-

absolutoriam.Et non est mirum quia in criminali procedit ad similitudinem ciuilium, vt l.absentem.ff.de pœ.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia quia supra tactum est an causa sit exprimẽda in sentẽtia,ista materia maxima est & doc.& gl.vario modo loquũtur,ideo remissiue vide per Specul.in titu.de prola. sententiæ.§. qualiter ver.verum. & ibi ponit fallentias qñ causa sit exprimẽda in sententia & per Io.And in c.sicut nobis.extra de re iudi.ibi vide tex & doc.omnes scribentes maxime do.Abb.vide gl.& Cy.Bal.Ang. & Salic.& omnes in l.properandum.§.illo.C.de iudi. & per Iac.But.& Bar.in l.ii.§.ignominię.ff. de infa.l ite per Bal.in l.præses.C. de sentẽ. & Bald.in l.generaliter.§.i.C.de rebus credi.& Ang.in l.sciendum.ff.de appella.recipien.& Ang.in l.vtique.ff.de rei vendic. & Bal.in auth sed nouo iure.C.de iudi. Ioan. And & alii in c.finem litibus.extra de dolo & contu.Specu.in tit.de expensis.§ postremo circa principium.sed aduertas quia iste doctor hic nõ allegat aliquid boni an in sententia criminali sit causa inserenda , ego in indiuiduo allego Bal.ꝙ sic in c.sicut nobis. extra de re iudic.qui hoc dixit in terminis qui dixit ꝙ in sententia criminali causa esset inferenda.Quinimo dixit Alb.in d.§.illo.qui multa scripsit in hac materia allegando multas gl.de iure ciuili & de iure canonico dicit ibi ꝙ Iac.de Are dicebat ꝙ in cã criminali cã est inserẽda in sentẽtia Item ꝙ d.Old.hoc volebat q̃a maius periculũ ibi
2 vertitur ꝑ l.in seruorũ.ff.de pę.†Sed aduertas quia possumus limitare prædicta vt prędicta procedant cum iudex vult augere vel minuere pœnam in criminalibus quia hoc ipse nõ potest facere sine causa.tunc in tali sententia causa est inserenda,alias nõ vt voluit Sali.in d.§.illo.& sic cum iudex vult recedere à pęna legali in criminalibus debet inserere causam & sic possumus temperare prædicta.Tene tñ menti quæ dixit do.Abba.in d.c sicut nobis,& eleganter referunt Moder in d.§.illo.vbi latissime scribunt ꝙ in illis casibus specialibus allegat.à doc.qui ponunt ꝙ causa exprimi debet in sentẽtia.
3 tñ si non exprimitur teneret sententia. †Et pro hac conclusione nostra bene facit quod dixit Bar.in l.quid ergo.§.pœna grauior.ff. de his qui notan.infa.in ij. col. qui dixit ꝙ licet iudex in sententia sua vbi auget vel minuit pœnam in criminalibus debeat facere cum causa tñ si in sententia sua nõ expri
4 mit causam sententia tenet.†Scias tñ ꝙ Albe.de Ros.in d.§.illo. indistincte dicit ꝙ in criminalibus causa debet inseri in sententia & dicit ꝙ ita cõtinue seruatur de facto , q̃a iudices maleficiorum ponunt in sententiis suis,quoniam talis accusatus fuit de tali maleficio cõtra eum inquisitum & doctum est per testes vel eius cõfessionem ipsum maleficium cõmisisse,ideo eum condemnamus, vel quia non est repertus culpabilis , ideo ipsum absoluimus.Si ergo ista sunt in obseruantia nõ recedamus ab ipsa,& hæc teneas menti,quia ista fuerũt incognita nedũ isti doctori hic,sed nec fuerũt allegata à Mod. in d.§.de illo.& de materia vide aliquid per Bal.in l.pe.C. de fideicõ. lib. & in l.fi.C.de consti.pec.& per Bald.in d.§.si ignominiæ. & per Ang.in d.§.illo.& ibi per Fulg.

SVMMARIVM.

1 *Condemnatio in qua dicitur , condemnamus Titium pro dictis vulneribus in lib ccc. an differat ab illa in qua dicitur, condemnamus in ccc. libris, videlicet pro tali in l. pro tali in cc. pro tali in alijs l. & pro tali in cc.*

DICTVM Sempronium in ccc. lib.Bononien. sentẽtialiter con
1 demnamus.] † Ista est pœna pecuniaria,quãdo autẽ est corporalis infra dicã.Et aduertas ꝙ est maxima differẽtia, an dicat ꝑ dictis vulneribus condẽnamus ipsum in ccc.lib.an ꝑ tali vulnere in l.& pro tali in alijs.l.& ꝑ tali in centum.vel etiã si dicat condemnamus in ccc. lib.videlicet,ꝑ tali vulnere in l. & ꝑ tali in cc.& ꝑ tali in l.vt est gl in l. vbi fideiussor.
a ff.de solu.ꝙ facit si a statuto cauetur ꝙ bannitus à centũ lib.supra impune possit occidi si sit cõdemnatus supra dictis modis exprimẽdo quãtitatẽ ꝑ quolibet vulnere non dicit cõdemnatus vltra centũ lib.licet vnica sentẽtia fuerit cõdemnatus simul, & sic nõ poterit impune occidi.ita dicit Bar. in l. vbi fideiussor.& in l.ij.ff de cõdi.insti.& ibi Imo.facit ꝙ no.Bar.plene in simili in l.qui fundum.§ cohæres.ff.ad legem falcidiam. & quod not.Bartol.& Imol.in l. quoties in stipulationibus.ff.de verb.obliga. sed Angel.in l.si qui separatim.§.j.ff. de appella. dicit

dicit ꝗ si dictæ summæ descendent ex condemnatoria facta ex vna accusatione numero dicetur bannitus in centum, alias tene opinio. Bartol. Sed ibi Imol. indistincte tenet opinio. Bartol. quia cum sumus in materia pœnali, & sic restringenda videtur quod indistincte dicta summarum coaceruatio non sit facienda, ad hoc vt non possit impune occidi. Quinimo fortius ideo quod dicit Bartol. in d.l. vbi fideiussor. si iudex dicit condemno Titium in ccc. videlicet, pro tali vulnere in xl. pro tali in l. & pro tali in xc. an dicatur condemnatus vltra centum libr. ita ꝗ possit impune occidi ex forma statuti, nam si attendimus numerationum quantitatum de per se non est cõdemnatus vltra centũ libras, si cumulũ. quia dixit in trecentum libris, tũc est cõdemnatus vltra centum, & finaliter Bar. ibi dicit ꝗ attendi debet quantitatum dinumeratio & non cumulus, & sic non dicetur cõdemnatus vltra centum libras. alleg. l. ædiles autem. §. si cũ glo. ff. de ædil. edi. & l. Lucius. § qui habebat. ff. ad Trebel. & hoc etiã tenet ibi Bar. & hoc etiam tenet Bal. in l. an & si fur. ff. si cer. peta. facit quod no. Bart. in simili, in l. de pupillo. §. si pluribus. versi. Itẽ sciendum. ff. de no. oper. nuncia Sed contra hoc est tex. secundum Franc. tig. in l. oues. in princ. coniuncto ver. qui sępius. ff. de abi vbi etiam in odiosis & pœnalibus fit cumulatio, facit quod no. in l. si idem cum eodẽ. ff. de iurisd. om. iud. vnde forte de iure [b] verior est distinctio Ang. in d.l. ꝗ separatim. Sed op. Bar. maxime cũ ab aliis cõprobetur propter eius autoritatẽ, tenetur in practica, ꝗ tene mẽti, quia sæpe occurrit de facto.

ADDITIONES.

[a] ¶ Circa istam. q. statuti cauentis ꝗ condemnatus in centum possit impune offendi, & vnus fuit condemnatus bis in quinquaginta nunquid possit impune offendi, tanquam cõdemnatus in centum, dic ꝗ non, vt hic habetur, adde etiam Bald. in. §. discipuli. in l. consti. ffotum. & in l. sancimus. in fi. C. de dona. & Ang. in l. quoties. ff. de verb. oblig. fallit quando condemnatus ad certam pœnam, & propter nõ soluere illam, incurrisset aliam pęnam secundum limitationem Ang. in l. scire debemus. de verbo. obli. item quando eo tempore fuisset cõdemnatus in dictis dictis quantitatibus, licet ex diuersis causis secus si diuerso tẽpore, facit id quod habetur in l. si idem cum eo. ff. de iurisd. om. iudic. & in l. si plures. ff. de pact. vide omnino d. Alex. in d.l. si idem cum eodem. in fi. prin. Adde Cyn. in rubr. & in l. i. de cum. fisel. Quid si statuto caue tur quod bannitus in quinquaginta libris possit impune occidi & an tale statutum habeat locum in proditorem occidente. Ang. quod non in l. j. C. de delat. lib. & in l. i. §. non fuit. ff. de dolo.

b Additio. Nam secundum opinio. Ang. fuit iudicatum Vincen. in consulatu. 1480. die 27. Maii. dum esset iudex malefic. mag. d. Nico. Michael. in causa illorum de quinto, qui interfecerunt Zampetrum Martinellum qui erat condemnatus in xxv. quas si non soluerit intra duos menses pęna duplicetur stante statuto quod condemnatus in l. possit impune offendi.

AVGVST. Tu aũt in hac materia, adde Ang. in l. scire debemus. ff. de verb. obl. qui hoc expresse affirmauit dicens, ꝗ si statuto cauetur ꝗ bannitus in eodem banno in centum possit inpune offendi, ꝗ si aliquis est bannitus in l. & in aliis. l. in eodem banno non dicetur bannitus in centum, & dicit ꝗ de hoc est gl. magistralis in d l. vbi fideiussor. & in l. quoties inscriptionibus. ff. de verbo. obli. & sequitur Pau. de Cast. in d. l. scire debemus. & voluit Bald. in l. sancimus. §. si quis autem el. i. C. de dona. & Angel. in l. si idem cum eodem. ff. de iurisd. omn. iudi. & Imo. in l. si quis testamento. in prin. ff. de lega. i. Nec ob tex. in l. fi. ff. de ab. g. per quem tex. etiam Ro. in d. l. si idem cum eodem. ff. de iurisd. om. iud. tenuit contra Bar. quia nõ tantum dicitur abigeus qui decem oues furatus est. Sed etiam ille qui sæpius decem oues furatus est. & vide Angel. in d. l. i. de condi. insti. qui approbat dicta Bart. ibi adde Angel. in l. si plures. ff. de pact. & ibi limitat istam materiam. & Angel. in d. l. nam & si fur. & Pet. de Ancha. & Imo. in c. pe. extra de dona. in viii. col. & intelligi prædicta non procedere vbi quis in eadem rixa fecit plura delicta propter quæ fuit condemnatus in vno delicto in l. puta propter insultum, & propter aliud delictũ puta propter vulnus illatum in aliis l. quia tunc habebit locum statutum ꝗ bannitus in cẽtum poterit impune offendi, elegãs est decisio Ang. in d. l. si idem cum eodem. ff. de iurisd. omn. iud. qui ita limitat prædicta quia cũ illa delicta sint facta in vna & eadem rixa, censentur vnum factum, vt no. gl. magna in l. i. C. vnde vi. & in l. hos accusare. §. lege. ff. de accu. & hoc etiam tenuerunt Ang. & Rapha. in d. l. si quis separatim. §. i. & Pau. de Cast. ibi, licet Imol. in d. l. si quis separatim. tenet contrarium ibi Raph. in d. l. si idem cum eodem. & male. & hoc est ꝗ voluit dicere do. Angel.

Ang. supra adde quæ dicta sunt ꝑ me post Mod. in d. l. scire debemus. ff. de verbo. obl. & in l. quoties in stipulationibus. eo. titu. Et adde do. Nellum in tract. banito. in secundo tempore de concurrentibus post perfectum bannum q. vij.

2 *Damnatus ex inquisitione, an sit infamis.*
3 *Damnatus actione iniuriarum, an sit infamis.*
4 *Damnatus ex forma statuti, an sit infamis.*

2 Ang. † An damnatus ex inquisitione
c sit infamis. c istã q. format Bar. in l. infamẽ. ff. de publ. iud. & Raph. Imol. & Ang. in l. si vacãtia. circa fi. C. de bo. vac. & Salic. in l. ea quidem. versi. sed quia propter denunciationẽ. & ver. vltimo quæro. C. de accu. vbi in effectu cõcluditur, aut est dãnatus ex inquisitione & punitur aliqua coertione quæ eum infamat & tunc est infamis, vt l. ictus fustiũ. ff. de infa. aut nõ punitur sed simpliciter cõdemnatur & tũc aut inquisitio permittitur tãquã à publico iudicio separata, vt l. nullũ. C. de testi. in vlt. gl. & tũc non est infamis. Sin aũt inquisitio succedit directo in locũ accusationis publici iudicii tũc condẽnatus est infamis, vt probatur in l. athletas. §. calũniator. ff. de infa. & ibi vide Bart. & Bal. in l. etiam. C. de fur. & in l. j. C. de calum. & Angel. vltra alios in l. eum qui non probasse. eo. tit. & gl. Cy. & doct. in l. fin. C. de suspe. tut. & gl. & Dy. in l. 3. §. præterea.
3 ff. de suspec. tuto. † Quæro an damnatus
d ãctione d iniuriarum sit infamis, dic ꝙ sicẽt pro leui iniuria, vt in c. cum te. de re iudic. Consilium tamen est ad euitandã infamiã vt non compareat per se sed per procuratorem qñ potest procurator interuenire, vt l. furti. § qui a'i. no. ff. de infam. ver. ꝙ soluat ante condemnationem vt absoluatur, vt l. si reus paratus. ff. de procur. & no. Bar. An-
4 ge. & Imo. in d. l. infamẽ. † An autem damnatus ex forma alicuius statuti sit infamis, vel an confessus crimen sit infamis, siue in iudicio, siue extra, dic vt plene per Bart. & Imo. in d. l. infamem.

c Infamis. Adde & vide Pau. de Ca. in consi. 198. in primo impressis. Bar. in consi. clxxix. & Cal. de in situ de accu. consi. j. Fulgo. in consi. lxxj. & Cepo. lxv. Ber.

d Actione. Adde & vide Ioan. de Ana, in consilio xlvuj. Ber.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde quæ dixit Bald. in l. certa ratione. C. quando prouoca. non est necess. qui dicit quòd licet regulariter condemnatus ex inquisitione sit infamis, tamen si condemnatus ex inquisitione sit condemnatus propter contumaciam, isto casu non erit infamis, & hoc dicit quòd voluit Dyn. & dicit quòd omnes docto. hoc non sequuntur qa contumacia non infamat. Sed si ex confessione sunt condemnati isto casu sunt infames, si vero ex testibus sunt condemnati cum rei ipsi nunquam confiteri voluerint nullo iure cauetur ꝙ sint infames quia nulla lex dicit ꝙ merum officium iudicis infamet, imo de iure cõi talis processus est prohibitus, vt ff. de mune. & ho. l. ex rescripto. §. si quis accusatorem alias sunt famosi, vt l. congruit. ff. de offi. præsi. & vide Alb. in l. j. C. si tut. non ges. qui dicit, hæc gl. sæpe allegatur ꝑ aduocatos ꝙ dãnatus ex aliquo crimine per inquisitionem non sit infamis, secus si per accusationem per d. l. infamem. & dicit ꝙ hanc opi. tenuit Dy. de facto consultus in ciuitate Florentiæ & illud cõsiliũ incip. ꝙ Ser crossus laudi nõ sit infamis &c. & dicit Albe. ꝙ Old. fuit in contraria opi. & multa allegat pro & contra, ibi vide. & dicit Albe. ꝙ scripsit in ista materia in l. iurisiurandi. C. de testi. in versi. & quia dignitate & fama testiũ. & istæ conclusiones an sint veræ vel falsæ, vide de materia Bald. in l. si his. C. de fur. per Canonistas in c. qualiter & quando. extra de accusa. per Bart: & doc. in l. ictus. ff. de his qui notan. infam. per Bal. in l. edita. C. de eden. per Barto. in d. l. j. C. si tut. non gesse. per Bar. in d. l. ij. §. præterea. adde Bal. in l. obseruare. §. proficisci. ibi quinto quæro. ff. de offi. procon. & leg. Bal. late in l. ij. ff. de sena. & adde pulchra verba Bal. in l. athletas. §. calumniator. ff. de his q notan. infa. in j. col. qui ponit quando inquisitio sit facta secũdum formã iuris, vel qñ secundum formam statutorum, & quomodo aduocati antiqui & Gandin. habuerũt vnam opin. & Bart. aliam in hac materia. & Bart. ibi approbat dictã suã in d. l. infamem. vide pulchra verba Bal. in l. quoniam. & ibi Ang. ff. de his qui notan. infa. qui ponunt de confessione vera vel ficta an infamet, & Bal. pulchre in d. l. ictus fustium. eo. tit. & in l. j. & in l. quid ergo. § ex compromisso. ff.

de his qui notã.infa.& omnino Abb.in rubri. extra de iudi.in fi.vnum longum cõsilium fecit Calde.in consil:js suis.in titu.de accus.in cõsi.j.qui per subtiles rationes defendit vnum qui per inquisitionem fuerat cõdemnatus ꝙ falsos testes produxerat ꝙ iste talis non sit infamis,& vltra omnes disputat istam materiam do. Nellus in tract. bannitorum.in secundo tempore de cõcurrentibus post bannum perfectũ in xlix. & in hac q. & ibi ponit qd si est dãnatus per inquisitionem vel ex forma alicuius statuti an sit ifamis, de oibus istis adde pulchrũ consilium Bar.in cõsi. suo clxix. & Pau. de Ca.in cõs.cxcvj.an aũt condemnatus actione iniuriam sit infamis,adde Bal.& Salice. in l.decuriones.C.de his qui not.infa.ꝙ nõ est infamis nisi sit atrox iniuria, & Ang.in d.l.infamẽ.dicit ꝙ omnes doct.ita tenent,licet Imo.ibi aliter recitet ipsum & gl.i c.cũ te.extra de re iud. videtur tenere hoc & ibi Abb.ponderat ipsum & Imo.ibi alleg.Spe. licet Bart.& Imo.in d.l.infamem. videatur velle ꝙ etiam si sit modica iniuria illa infamet.& hoc voluerunt Innoc.Hostien.Ioã. And.do.Anton.de Bu.& Imol.in d.c.cũ te. extra de re iudic.

5 *Statutum tempore delicti imponebat pœnam grauem pro aliquo maleficio, tempore inquisitionis uel accusationis fuit factum statutum imponens minorem pœnam. quòd statutum attendetur.*

6 *Statuto dicente quòd pro tali delicto soluantur decem libræ, si postea mutetur moneta quæ moneta attendetur.*

7 *Statuto dicente quòd homicida puniatur pœna librarum mille. Titius occidit Seium. & antequam de illo homicidio accusaretur, superuenit statutum imponens homicidis pœnam mortis, & Titius accusatur, quòd statutum attendetur.*

5 ANGE. †Quæro tempore delicti erat vnum statum imponens grauem pœnam pro aliquo maleficio, tempore vero accusationis vel inquisitionis factum fuit nouum statutum imponens minorem, quòd
a statutum attendetur,[a] vide late per Barto. in l.omnes populi. in xv. & xvj. colum. de iust.& iur.in ver.iuxta p̃dicta quæro in delicto &c. vbi post multorum opiniones recitatas concludit quòd quædam est pœna ordinaria & propria delictorum, & in ista semper inspicitur tempus delicti,siue sit publicum siue priuatum,vt l.j.ff.de pœ.& l.si quis decurio.C.de fal.& in l.iniuriarum.ff. de iniu.& l.statuliberi à cæteris.ff.de statulibe. Quædã est adiectio pœnæ quæ adijcitur ex aliqua causa vel minuit,vt l.qd ergo.§ pena grauior.& ibi no.ff.de his q notan.infra.& tñ in tali adiectione vel minutione facienda inspicitur tẽpus sentẽtiæ, vt l.pe.ff.si ex noxa.cau aga. & istud sentit ibi glo.in vlti.solutione.& in §.oportet igitur. in auth. vt iud. sine quoquo suffra. ex quo etiam subiungit ibi secundum quãdam rationem Ray.aut per statutum imponit pœna delinquenti, aut iam imposita mitigat. Primo casu aut statutum continet pęna delicto cõuenientem & inspicitur tempus delicti, aut continet pœnam grauiorem q̃ cõueniat & inspicitur tempus sententiæ vt patex ex prædictis. Secũdo casu qñ pœna iam impositi mitigatur, verbi gratia dicit statutum ꝙ bannitus liberetur soluendo centũ istud etiam porrigitur ad bannitos anterioris temporis, secundum ꝙ erat aliud statutum,ratio,quia talis modus liberationis cõtingit post delictum commissum vt ex prædictis patet, & ita ibi intelligitur quod not.
6 Cy.in l.leges.C. de legi.†Quid autẽ si statutum dicat ꝙ pro tali delicto soluãtur de-
b cem libræ, postea moneta[b] mutatur an debeat soluere secundum æstimationem antiquam vel nouam vide Pe. de Ancha.in clemen.j.de deci. in pe.col.

ADDITIONES.

a Attendetur. adde tu & vide Pau. de Cast.in cõsi.xvij.& ibi quid si est statutum antiquum, quod potestas nõ inquirat de delicto post menses quatuor,& fiat aliud statutum ꝙ de incestu inquiratur vsque ad triennium,an poterit inquiri. Ber.

b Moneta. Adde tu & vide Ro. plenissime loquẽtem in consi. xxiij. & ibi quid in rescriptis quid in contractibus, & quid in testamento, & etiam per Abb.in consi.iij.Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quòd ex notatis per Barto. in l. prima.ff.de pœn. potest colligi bona doctrina in hac materia. & vide Albe.de Rosa. in l. leges.C.de legi.in vij.colum. qui in terminis ponit istam quæstionẽ quam disputauit Richar. Malum.quam de verbo ad verbum

bum posuit Barto.in d. l. omnes populi. & ipse Alb.de Ros.sequitur opi.dicti Richar pro qua opi.dicit ꝙ alleg.no.per Io.And.ĩ cle.de æta.& quali.in c.vt hi q. in gl.q̃ incipit,ꝙ posteris.& alle.Gand.in trac. suo ma lefi.de pœnis & percussioni. & insultationi bus. ver. pone me accusare Titium de quæstione illa quã dicit etiam disputasse Rayn.
7 de Forli.in studio Bononiæ q̃ talis est, † statuto cauetur ꝙ homicida pœna mille librarum puniatur. Titius occidit Seium anteq̃ de illo homicidio accusaret superuenit statutum nouum imponens homicidis pęnã mortis. Titius de dicto homicidio accusat quæritur vtrum puniri debeat pœna mille librarum secundum statutum vetus, quia actus homicidij ꝑfectus & præteritus erat, aut puniri debeat pœna capitis secundũ statutum nouum, ibi aliter loquuntur quã in hac materia.vide Pe.de Ancha.in c.j extra de consti.in xiij.q.quę incipit.quæro à quo tẽpore & ad quod tempus & vsq; ad quod tempus statutum vim suã extendat. ĩ versi.pro cuius declaratione ponit qõ. Richar. Malum.quæ talis est,vbi Pe.de Ancha. recitat d. Bart. in d.l.omnes populi.de verbo ad verbum,& sequitur ipse Bar.

8 *Condemnatio ipso iure ualet licet iudex excedat modum in condemnatione, puta quia quum deberet condemnare in centum condemnauit in cl. & ligat condemnatum nisi appellet.*

8 ANGE. † Et aduertas ꝙ licet iudex excedat modum in condemnatione, vt puta debebat Sempronium condemnare in cẽtum libris. & eum condemnauit in ccc. tamen ipso iure valet sententia,& ipsum condemnatum ligat nisi appellet,vt d.§. pœna grauior.secus esset in multa quia iudex debet certa ratione & fine multare, vt l.eos. C.de mo.mul.alias aũt si contra d. l.& eius modum statutum multam irrogauerit fir-
e mitatem non obtinebit e & sine appellatione potest rescindi, vt est tex.& ibi not. in l. certa ratione.C.qñ prouo.non est necess.

e Obtinebit. Adde & vide de hoc per Old. in cõsilio xv.Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde declarando prædicta quòd si iudex multauit aliquem in centum & sic stetit in finibus iurisdictionis suæ, sed ex causa iniusta hoc fecit credens causam esse iustam tunc isto casu opus est appellare, qa multa nõ est ipso iure nulla, & iste est casus in l.& in multis.C.de app.vbi habetur ꝙ si iudex circa multã facit iniustitiã alicui opus est appellatione,dicta ergo do.Ange. hic intelligas in iudice q non poterat multare nisi in decẽ & multauit in duodecim & sic excessit fines iurisdictionis suæ.Sed cã fuit iusta, qa licet causa sit iusta & multauerit ĩ duodecim,multa erit ipso iure nulla,& vide gl. in d.l.certa ratione.& doc.in d.l.& in multis,& in d.l.eos.& dicit do. Catal. in tracta. syndi.in q. ccxlix.ꝙ iste iudex qui condemnauit in plus fiscus nihilominus habebit illud plus ꝙ iudex tenetur ad interesse parti arg.eorũ quæ habent in l.fi.C. de mo.mul.

9 *Iudex an possit contra unum ex inquisitis ferre sententiam. & contra alios suspendere processum.*

9 ANGE. † Et vt videtis hic inquirebatur contra plures. An iudex possit contra vnũ sententiam ferre & contra alios interim suspendere processum.dic quòd sic, vt l. non idcirco. & quod not. ibi glo. & Barto.ff.de iudi.& no.ff. de re iudi. l.de vnoquoque. & intantum quòd Barto.dicit in d.l.non idcirco. quòd aliqui sunt contumaces & aliqui non, propter contumaces non debet processus contra præsentes retardari.

AVGVSTI. Tu vide Moder. in d. l. de vnoquoque. & Bal.& Ange.qui sequuntur Bal.ibi in d.l.non idcirco.& ibi Pau.de Ca. alleg.not per Barto.in l.3.§.fi.ff. de duob. reis.& bene faciunt not. per Bal.in authen. si omnes C.si vt se ab hære. absti.

10 *Iudex sit bene cautus cui faciat pœnam applicare.quia statuta diuersimode disponunt,statuto autem non disponente, quomodo sit applicanda uide.*

10 ANGE. †Et tu iudex sis bene cautus cui pœnam applicari facias, quia vt plurimum per statuta prouidetur quòd aliquando fisco,aliquãdo parti, aliquãdo ꝑ parte fisco, aliquãdo pro læso. Sinaute non prouidẽt, tunc aut dant actionẽ & applicatẽ parti, aut dant accusationem & applicatur fisco, aut simpliciter dicit sub pœna cẽtum vel simi-

sia verba, tunc aut certa persona est læsa, & eius respectu pœna imponitur & applicat parti, vel fin. ff. de reli. nisi sit bonorũ publicatio, vt l. iubemus. § de his. C. de sacrosan. eccle. de quo late per Bar. in l. agraria. ff. de termi. mo. & per Imo. in rub. de pub iudi.

AVGVST. Tu aũt in hac materia an pœna applicet fisco, an parti, adde Abb. in rubri. extra de iudi. referente Bar. in d. l. agraria & approbat dicta sua licet Ang. in l. si id quod. ff. de iurisdi. om. iudi referat Barto. & damnat vnam suam distinctionẽ in vltimo membro qui dicit ꝙ Bar dixit contra text. in l. pe. ff. de in ius vocan. vbi lex non faciebat mentionem de actore vel accusatore, & tamen pœna applicatur parti, dicit tñ ꝙ si pœna imponitur propter publicam offensam, tunc bene applicatur fisco contra glo. illius l. si id quod. quam gl. sequitur Io. Andre. in ti. de dolo § restat in prin. & in ver. sequentibus & ibi dicit Io. And. ꝙ vbi pœna imponitur ex edicto prætoris, illa applicatur parti nisi lex cõtrarium dicat, & ideo in d. l. pe. allegat per Ange. loquitur in edicto prætoris ꝙ sic potes limitare dicta Bar. in d. l. agrariã. & saluare Bar. ab impugnatione Ang. vel aliter respon. vt dixit Im. in d. rub. de pub. iud. Et de materia per Bal. & doc. in l. eccle. siæ. C de epi. & cle. & late per Sali. in l. mulctarũ. C. de modo multa. Et vide pulchra verba Ang. in l. prætor. ff. de sepul. viol & ibi etiam allegat aliqua.

11 *Fiscus an habeat bona delinquentis pro delicto hypothecata.*

11 ANGE. † Quæro an pro delicto fiscus habeat bona delinquentis hypothecata, dic a quòd non. a facit quòd no. gl. & Bar. in l. rescriptum. ff. de pact. & quod no. Dyn. in l. pactum. ff. de iure fis. & quod no. Barto. in l. aufe. tur. §. fiscus. eo. titu. & plene per eundem in l. post contractum ff. de dona. licet Cyn. teneat cõtrarium in l. si quis post hac. C. de bo. proscript.

ADDITIO.

a ¶ Quod non. & d. l. Fulg. idem dicentem in consi. lxxxix. in penulti. colum.

AVGVST I. Tu autem in hac materia vide pulchram decisionẽ Bal. in d. l. rescriptum. & glo. & doct. in l. j. C. de pœn. fisca. cre. præfer. lib. x. & Ang. in d. l. rescriptum, & in d. l. si quis post hac. Aduerte tamen quòd post sententiam communis sententia est quòd bona delinquentis sunt hypotecata, sed aduertas intelligendo prædicta & declarando, quòd per istam hypothecam non excluduntur creditores illius condemnati qui essent creditores, aliter quã ex delicto illius per d. l. j. Sed solum competeret hypothecaria contra debitorem possidentem vel contra tertium possidentem qui creditor non esset, ita dicunt Guil. de Cu. Iaco. But. Bal. Ang. & Pe. de Anch in d. §. rescriptum. & vide gl. & Bar. in l. si is qui. ff. de iure. fis. Adde ꝙ vltra omnes loquutus est Bald. in ista materia in l. j. C. de iure fis. lib. x.

12 *Statuto dicente, quòd pater teneatur soluere cõdemnationem filij, an si filius sit contumax possit contra patrem sine aliqua inuestigatione delicti, quia contumax ex forma statuti habetur pro confesso, exequi dicta sententia.*

13 *Statutum quòd ex delicto vnius alter teneatur corporaliter, non valet & statuto dicente quòd ex delicto filij facta condemnatione pater teneatur, quando contra patrem sententia habebit executionem*

14 *Patrem teneri pro delicto filij an intelligatur de forensi, & an habeat locum in auo, & nepote & filio bastardo.*

15 *Statutum quòd pro delicto vnius, pater vel alius teneatur, siue pœna sit pecuniaria siue corporalis, an valeat.*

16 *Statutum quòd illi de domo teneantur pro consorte, an valeat.*

12 ANGE. † Quid si statuto cauetur ꝙ pater teneatur soluere cõdemnationem filij, an si filius sit contumax possit contra patrem sine aliqua inuestigatione delicti, quia contumax ex forma statuti habetur pro cõfesso, exequi dicta sententia. Bar. in l. cum filius, in prin. ff. de verbo. obli. tenet quòd sic, idem Bald. in l. j. C. ne fil. pro pat. ex quo Bal. ibi no. quòd valet statutum quòd pater teneatur soluere condemnationem ex delicto filij in pecuniarijs, quia hoc posset fieri pacto, ergo & statuto, vt in rubri. C. 13 de decre. decur lib. x. † Sed non valet statutũ, ꝙ ex delicto vnius alter teneatur corporaliter, vt no. gl. xxiij. q. v. cum homo. & idem no. Im. in d. l. cum filius. Si aũt statutũ dicat

dicat q ex delicto filij facta cōdemnatione pater teneatur, tunc nisi filius fuerit præsens vel confessus vel si non fuerit confessus tñ de delicto fuit cōuictus nunq contra patré habet executioné, vt no. gl. insti. de noxa. §. fi. & Barto. in d. l. cum filius. & quod ibi no. Imo. & Bal. in d. l. j. si aūt fuerit præsens & sponte confitetur vel præcedēti tortura vel testibus fuit superatus, tūc pater tenetur ēt si non fuerit citatus in iudicio, vt l. j. C. vbi cau. fis. & not. glo. & ibi Bar. in l. in conditione. ff. ad Silla. An autem q pater cogitur soluere pro filio posit in suam legitimam imputare, dic vt no. Bar. in l. stichus. ff. de pec. lega. & Bal. in d. l. j. ne filius pro patre.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quòd id quod affirmauit Barto. in hac materia in d. l. cum filius. affirmauit ēt in sua disputatione quæ incipit, Perusinæ ciuitatis, & multa allegauit Roma. in l. si filio. la ij. ff. solu. matri. & videtur incliuare in sententiam Barto. & Ange. in l. ij. §. fin. ff. si ex noxa. cau. aga. & Bald. in addi. Specul in titu. de prola. sen. in xvij. col. & Salice. in l. si filius. C. ne filius pro pat quamuis Bald. contrarium dicat in l. si filius. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. & Bald. in l. prima. §. si quis procurator. ff. si quis ius dicen. non obtemp. & Albe. de Rosa. in j. par. statu. q. lj. vbi late disputat. vide in q. lj. & lij. & liij. & liiij. in eadem patre. De materia aliquid p do. Ant. de But. in c. q̄uis. de sen. & re iudic. Bal. in l. fi. in vj. col. C. de bo. quæ lib. in §. j. & Bal. in l. ij. in vj. col. C. de edcn. & Imo. in d. l. cum filius. Ego latissime ibi posui post
14 Moder. dic vt ibi. † Et de ista materia quādo pater tenetur pro delicto filij, scias q nō intelligitur de patre forensi qui habet alibi domicilium, licet in loco delicti habeat aliqua bona, & ita dixit do. Catal. in trac. sj in di. q. cxxx. & ibi vide q non habet locū in auo, nec in nepote, nec in filio bastardo, & ibi vide q pater posit reuocare confessionem ipsius filij, & q per procuratorem po
15 test pater cōparere & alias q. ibi vide † Inquantum aūt tactū est supra an valeat statutum q pro facto vel delicto vnius pater vel alius teneatur siue ī pecuniarijs, siue in corporalibus penis addatis quod Bal. in rubri. C. res inter alios acta. cōclusiue dicit statutum non tenere si imponat pœnā corporalem vel infamantem pro delicto alterius, & sequitur Sali. ibi de pœna infamiæ. Bald. pessime loquitur contra text. in l. quisquis. C. ad l. iul. maiest. vbi pro delicto patris filij infamantur. & tenet Inno. in c. grauē. extra de sen. excom. Sed in pœna corporali forte melius loquitur Bal. & sequitur Bal. in d. l. j. C. ne filius pro pat. & Pet. de Anch. in repe. c. canonum statuta. extra de consti in versi. hoc quæro. vlterius scriptum est in l. diuinæ & idem Sali. in d. l. si filius. Sed vltra oēs vide Albe. de Rosa. in j. par. statuto. q. lij. Et de materia vide Bal. & Ang. in l. lex Corne. ff. de vulg. & pup. & Bald. in l. si quis in tantū. C. vnde vi & Bal in l. si qua pœna. ff. so. ma. & Bal. in auth. si captiui. C. de epis. & cle. & in l. ii. ff. si ex noxa. cau. aga Bal. in l. si filius C. de bon. proscrip. & per Bal. in l. fina. §. j. C. de vsur. rei. iudi. Pet. de Ancha. in c. ii. extra de delic. pue. vide pulchra verba Bal. in l. sancimus. C. de pœ. vbi post Guil. de Su-
16 za. dixit valere statutū q illi de domo teneantur pro cōsorte, quia subest cā, videlicet vt magis abstineāt à delicto, nā sufficit sola causa, licet nō interueniat culpa eius q punitur c. quoniam. § si vero. vt lite nō cōtesta. plene. no. in l. ij. extra de consti. & idē Bar. in l. iure puisum. C. de fabr. li. xi. Ang. in consi. lxii. incipit, nobilis miles. d. Ray. in tracta. repræsaliarum. in iiii. q. prin. i. q. licet Bart. aliter dixerit in l. hi penes. C. de agric. & censi. lib. x. & expresius Bal. in authen. & omnino. C. ne vxor pro marito. in iii. q. & Iac. de Bel. in auth. vt non fiant pigno. in q. ibi disputata per eum per Ioā. And. in c. nō debet. de re iudic. in vj. Sed dicta istorū intellige, vbi non subesset causa, alias nō valet statutum quo ad aliam pœnā quā corporalem per d. c sine culpa. de re iudic. lib. vj. qer ea quę no. Bal. in prohem. ffōrum, in princ. dum concludit valere statutum aufe rēs dominiū rei meæ ex iusta causa & Barto. in l. j. §. familiæ. ff. de publi. tenet valere statutum q quis pro delicto familiæ teneatur, & aliquid per Bar. in l. si titius. ff. de testa. mili. faciunt pulchre no. in l. doris. C. de iure dot & per Imo. in c. pen. de consue. qui dicit valere statutū q filius teneatur ad debita patris etiam si non sit heres, & de remedio, vide per Bald. in d. l. dotis nuquam tñ vidi aliquam legem ita inquā quæ diceret mihi quod corporali er quis puniat p

delicto alterius, & credo tale statutum non valere tanquam iniquũ, per rationes quas Bald. alleg. in d. rubr. res inter alios acta, ꝙ aũt qs infamiã patiatur pro delicto alterius & ꝙ patiatur excõicationẽ ista facilius possunt aboleri per superiorem. Sed pœna corporalis imposita non põt amplius tolli, per ea quæ habentur in l. ea quæ. ff. de regu. iur. Et vltimo vide pulchrum consilium Bald. quod incipit in Christi nomine videtur quod vigore dicti arbitrii, vbi consuluit in splendida ciuitate Florẽtiæ cum casus accidisset cum q̃dã de magna domo occidissent ambasiatores Florentiæ in ciuitate Aretii fuit statutum ꝙ cõsanguinei haberẽtur pro rebellibus & expellerẽtur, & bona essent publica nisi intra annum præsentarent illos occisores viuos aut mortuos & ibi tenuit tale statutum valere si ita est Florẽtiæ vsitatum in similibus propter pacificam quietem populi, & eum refert & sequitur Petr. de Anch in d. c. j. extra de consti. lib. vndecimo quæro super quibus rebus mihi in secũda charta illius q. & dicit quod effectus fuit magnus quia illi de domo propria occidi fecerunt illos occisores & omnino vide Alb. de Rosa. in j. parte statuto. q. vbi supra.

SVMMARIVM.

1 *Clausula dandis & soluendis generali camerario debet opponi in sententiis quia tota pœna debet solui fisco, & postea fiscus facit diuisionem.*

2 *Fiscus debet facere partes bonorum applicatorum fisco, casu quo bona mereantur diuidi, et dare optionem alii qui debet habere partem vt puta delatori.*

3 *Iudex potest dare delatori maleficii partem condemnationis in præmium ut homines inuitentur ad denunciandum.*

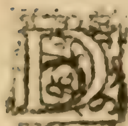

1 Andis & soluendis generali camerario &c.] † Ista clausula apponitur & apponi debet siue tota condemnatio solui debeat fisco ad sui vtilitatẽ, siue etiã pars debeat sibi applicari, siue accusatori siue delatori vel alteri priuato quonia tota pœna debet solui & applicari fisco. Et postea ille qui debet habere partẽ debet ire ad fiscũ & suã partem petere, vt no. Bar. in l. C. de vect. re. fi. cum priua. col. lib. x. & in l. dicitur. §. senatus. ff. de iure fisci. & hoc sequitur. Sali. in l. ii C. ad l. fal. versic. vlterius ab extra &c. quod singulariter tene mẽti, quia sepe & sepius occurrit de facto ne tu erres quãdo fisco & accusatori debetur pars condemnationis dari vt semper tota condemnatio vadat ad fiscũ, & accusator partem suam à fisco postea petat, & ita practicaui multoties

2 † Et aduertas ꝙ in casu quo bona quæ diuisionem mereantur quæ ex condemnatione fuerint fisco applicata, tunc fiscus debet facere partes, & dare optionẽ delatori vel alii qui debeat habere partẽ. Ita dicit Bart. in d. §. senatus. Quod est multum notandũ & speciale in fisco quia licet vulgares dicãt ꝙ maior frater cogitur facere partes & dare optionẽ minori fratri, tñ de iure hoc nõ

a reperitur [a] no. Bal. in l si maior C. cõmuni diuidun. & in l. suus quoq;. ff. de hære. insti. & Bar. in l. j. C. de his qui se de. fe. † Et etiã ad-

3 uertas ꝙ Bar in d. §. senatus. dicit per illum tex. quod iudex iuste põt dare delatori maleficii partem condemnationis in præmiũ vt homines inuitentur ad denunciandũ ne delicta remaneant occulta, quod tene mẽti quia tibi sepe occurret quando est aliquod maleficium occultum vel ignoratur delinquẽs vel scitur malefactor & stat occultus ꝙ non potest reperiri, tũc iudex ex suo officio & sine licentia superioris dictum præmium dabit. Quod tamen præmiũ de quibus bonis soluatur, vide Bar. in l. lege. ff. ad Silla. Et adde quod dixi supra in gl. in verbo, fama publica. versi. decimotertio quæro an iudex &c. & versi. seq.

ADDITIO.

a Hoc non reperitur. Adde Ro. in consi. ccccxlj.

AVGVSTI. Tu autem adde quæ infra dicam in fin. istius glos.

4 *Solutione condemnationis facta per unum ex condemnatis quomodo cancellari debeat condemnatio*

5 *Solutione facta ab uno si tota sententia fuerit cancellata, an non soluentes erunt liberati.*

5 *Cancellatione condemnationis non apparente in scriptis si apparet de uerbo superioris qui uoluerit quod sit cancellatus, an sufficiat, & si aliquis condemnationem soluat qui tamen uere non erat ille qui erat condemnatus, an uerus delinquens erit liberatus.*

Iudex

7 *Iudex an possit dare partem condemnationis accusatori in præmium, ut homines inuitententur ad accusandum ne delicta remaneant impunita.*

8 *Cancellatio an semper trahatur ad illā causam propter quam cancellatio fuit facta.*

9 *Cancellare tantū est quantum si in margine dictum est, mihi est satisfactum de omnibus.*

4 ANGE. † Et vt vides plures in casu nostro eadem sententia condemnati sunt pone vnum ex dictis malefactoribus soluisse condemnationem suam, an dicta condemnatio debeat cessari, dic ꝙ non, imo in dicto condemnationis margine debet apponi post nomen dicti soluentis qualiter talis soluit condemnationem suam prædictam. Et etiam si vis potes nomen suū interlineare, non aūt totam sniam cancellare, vt dicit gl. & Bar. in l. cancellauerat. ff. de his quę in

5 testa. delen. † Sed ponamus quod aliquo casu propter solutionem factā ab vno totam sniam cancellat, an alii non soluentes suam condemnationē sint liberati an ex dicta sententia cancellati possint conueniri & puniri? dicas ꝙ sic, quia cancellatio simpliciter facta & de tota snia semper refertur ad causam suā ex qua facta fuerit & nō ad aliud. Sed dicta cācellatio facta fuit, quia vnus soluit tantummodo suam condēnationem, ergo quo ad soluentem dicta cācellatio refertur & non quo ad alios non soluētes, ita dicit singulariter Bar. in d. l. cancellauerat. qđ

6 no. † Quid si in scriptura non apparet cācellatio vnius condemnationis sed constat de verbo superioris quod voluit ꝙ sit cancellatus, dic ꝙ sufficit, ita dicit Bar. per illū tex. in l. emptor. §. Lucius. ff. de pac. Et tene menti ꝙ si quis fuerit condemnatus de aliquo maleficio in certa quātitate, & eam soluit cum reuera non fuisset ille qui deliquisset verus delinquens non liberatur, ita di-

b cit [b] Ang. in l. quoties. §. j. ff. sol. ma. pro quo Imo. allegat casum in l. qui seruum. ff. de interroga. actio.

b Ita dicit Ang. Adde & vide eundem Ang. in cō silio cxc. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in ista gl. j. adde, ꝙ illā cōclusio. quā dixit Bart. in d. §. senatus. approbauit N co. de Mathe. in notabilibus suis notabili suo lxxi. s. ꝙ camera debet totam condēnationē capere, & postea soluere fisco. Et inquantum d. Ang hoc incidenter dixit ꝙ frater maior debet facere partē & dare optionē fratri minori. Adde ꝙ hoc non cadit proprie in materia & multa possunt allegari in ista materia, & ideo hic non

7 me extendo. † Et inquantum d. Ang. hic dixit ꝙ Bart. in d. §. senatus. dixit ꝙ iudex iuste possit dare patrē condemnationis accusatori vel relatori in præmium, vt homines inuitent ad denunciādū, ne delicta occulta remaneāt impunita dicatis ꝙ Bart. nihil dixit de hoc in d. §. senatus. & d. Ang. hic errauit. Et de materia videatis qđ dixi supra in gl. in verbo, fama publica, versi. xiii. quæro

8 an iudex possit statuere &c. cū ver. seq. † Et inquantum d. Ang. hic tractauit materiā cācellationis, dicatis ꝙ vera est ista. maxime in hac difficultate vt semper cācellatio trahatur ad illā causam propter quam cancellatio est facta, & nō ad aliā causam, vt affirmarunt oēs doc. ibi ēt Bart. in l. pluribus. ff. de his quæ in testa. delen. & Bar. & doct. in l. acta, in fi. ff. de re iud. vnde non mirū si cācellatio est facta per vnum non debet alteri ꝓdesse iuxta no. ī rub. res īter alios acta. In dubio aūt præsumit pro cancellatione. iuxta no. per Bal. in l. imperator. ff. de statu ho. & credo ꝙ onus probandi transferet in

9 illū qui contra cancellationē dicit. † & tene menti ꝙ tm̄ est cancellare quātū si in margine dictū est, mihi est satisfactū de oib⁹. ita dicit Bar. in l. nihil interest. ff. de adimē. leg. & vide Ro. in l. semel mora. ff. so. ma. qui allegauit in hac materia illū tex. in d. l. qui seruuū. ff. de interro. quē ad propositū Ang. allegauit Imo. de illo innocente qui soluit pęnam pro innocente, vt nocens nō liberet.

SVMMARIVM.

1 *Clausula si non soluerit intra decem dies, soluat cum quarto pluri, an de iure procedat, et fieri possit per iudices.*

2 *Condemnato non soluente, tunc illud quartum non dicitur pœna prima, sed pœna contumacia, & sic fideiussor præstitus in processu non tenetur ad illum quartum plus.*

3 *Fideiussor interueniens in omnem causam in qua tenebatur primus tenetur ad illud quartum plus.*

4 *Sententia dicente, quam si non soluerit &c. sufficiat quòd soluat pœnam primam, uel etiam*

quartũ plus ad hoc vt euitet pœnam corporalem in quod plus incurrit propter cessationẽ solutionis pœnæ primæ.

Reus ad hoc vt fugiat pœnã corporalem, an teneatur soluere non solũ pœnã originariam, sed ẽt quartũ plus in quod incurrit propter cessationis pœnæ originariæ.

QVAS si nõ soluerit intra decem dies soluat cum quarto pluri.]
1 †Videtur q̃ ista clausula nõ procedat de iure & q̃ per iudices fieri nõ possit, quoniam post condemnationem factum multare non possunt, & videtur esse contra gl. in l. j. C. de vsur. fis. lib. x. Sed Bar. & Ange. in l. ii. in fi. ff. de pub. iud. dicunt q̃ hoc est verũ, nisi iudex habeat merum imperium, quia iudices habentes merum imperiũ possunt multam apponere, sed do. Io. de Im. in d. l. ii. dicit q̃ si illud quartũ pluris est leuis pœna non tantum ille qui habet merum imperium potest talem multam ponere, sed etiã iudex causarum ciuilium, vt not. in l. i. ff. si quis ius dicen. nõ obtemp. Sed tñ credo in casu nostro indistincte, & sic i omni iudice de maleficiis inquirente q̃ possit dictã multam imponere quoniam dicti doc loquunt ĩ iudicibus causarum ciuilium, nos vero loquimur in criminalibus, & hic in maioribus iudicibus qui habent merum imperium, & ideo omnimodo videtur q̃ talem multam contra non parentem sententię suæ impone
a re possit. a ita dicit Bar. in d. l. j. de vsur. fis. Et sic dicta clausula valet & operatur, nec obstat q̃ post condemnationem nõ possit multare, quia illud verum est pure & implicite, sed sub cõditione sic, sicut dicimus qñ mandat reũ restitui, si nõ restituatur q̃ soluat tñ vel quod iuret in litem. arg. no. in l. qui restituere. ff. de rei ven. & l. j. ff. de acti. empt. & l. conductores. C. loca. & l. i. & l. in actionibus. ff. de in lit. iuran. vel qñ condemnat. & dicit saluo eo quod infra dicã vt no. gl. in l. item labeo. §. i ff. fam. hercis. Et q̃ dicta annotatio condemnationis & pęnæ possit fieri in pœnam cõtumacis & non soluẽtis, tenet Bal. in l. quicunque. C. de requi. re. vbi dicit & sic facit pro statutis dicẽtibus q̃ non cõparens, & idem non soluens incur-
2 rat in pœnã quarti pluris &c. †Et bene aduertas tu iudex, si non soluit, & sic fit cõtumax q̃ illud quartum plus non dicit pęna prima, sed pęna contumacię. ita etiam vult Bald. in d. l. quicũque. vnde eius fideiussor quem præstitit in processu non tenetur ad istud quartum plus, vt l. i. [illegible] gl. & Bar. ff. de in litem iuran. ita etiam dicit Bart. in l. j.
3 da. vsur. fisca. †quod intellige verum nisi in omnẽ causam in qua tenebatur primus interuenerit fideiussor. arg. no. in l. centum capuę. ff. de eo quod cer. lo. vnde sis cautus tu iudex in capiendo istam fideiussionem late etiam istam causam comprehẽdat, vt dicit Bar. in d. l. j. de in lit. iur. & dixi supra in gl. super verbo, pro quo autẽ fideiussit &c Si vero in ea diceretur quam si nõ soluerit intra decem dies amputetur sibi manus, tunc talis sñia, & eius pęna nõ dr̃ pecuniaria sed corporalis, vt dicit Bar. in l. itẽ illa. ff. de cõsti. pecu. alias custo. reo. & in l. ii. & ibi Im. ff. de pub. iud. an ẽt isto casu sit fideiussoribus relaxãdus dixi supra in gl. super verb. pro quo Seius fideiussit &c. & in gl. in verbo, fama publica p̃cedẽte. ver x. q̃ro an postquã
4 &c. cũ versi. sequen. †sed bene aduertas ad istũ casum qñ dicit si non solui vel quã si soluere nõ poterit &c. an sufficiat q̃ soluat primã & originalẽ pœnam, an etiã debeat soluere illud quartũ plus in quo p̃p negationẽ incurrit vel quia ĩ primo termino nõ soluit, vr̃ q̃ soluẽdo primã & originariam cõdemnationẽ euitet corporalem. ita dicit Bar. in d. l. j. ff. de in lit. iurã. & in d. l. ij. versi. sed quæro quid si non imponitur &c. dic vt ibi late, vbi Bar. vr̃ facere differẽtiã si statutum dicat q̃ pro falsitate soluat tantã quãtitatẽ, & in quadruplo si non soluerit intra x. dies in quo casu illud augmẽtum dr̃ esse pœna delicti non simplicis contumaciæ, secus si dicat q̃ nisi soluat condẽnationẽ intra x. dies cõdemnetur in quarto pluri, qm̃ tunc quæ sunt in conditione nõ sunt in dispositione illud quartum plus dicitur esse pœna contumaciæ, & non delicti. arg. l. ita stipulatus. in fi. ff. de verb. obli. & ita vr̃ mihi veritas, licet Imo. aliter dicat. Sed dic vt per eum in in d. l. ii. de publi. iudi. & per Bal. Ang. & Sal. in d. l. i. de in litem iuran. qui sequuntur opinionem Bar.

ADDITIO.

a Imponere possit. adde tu Alex. in cõsi. lxxix. in ij. vol. & per Oldr. in consi. xv. Ber.

AVGV-

AVGVSTI. Tu autem in hac gl. in j.cõclusio.vide Mod.in l.i.in fi. princ. ff. si quis ius di.non obtẽ.qui approbant illam glo.in d.l.i.C.de vsu.fis.lib.x.& vide Ange.in solenni sua repeti.l. nemo carcerem.C.de exac.trib.lib.x.in i.col.vbi dixit quod debitori fisci non potest fieri præceptum de soluendo,& inquantum non soluat intra terminum quòd habetur pro exbãnito in psona vel membro,sed in pecunia vel membro,sed in pecunia sic,& alleg.glo.in l.fine. C.de iudi. subdit tñ ꝙ contra hanc cõclusionem facit quia vr̃ ꝙ pęna corporalis per sententiam põt inferri, sed dicit ibi Ang.ꝙ hoc est verum si debitor est, tunc bene posset iudex habens merum imperium condẽnare delinquentem ad soluẽdum intra terminum.Et inquantum non solueret condẽnare eum in quarto pluri, vel etiam ad pœnam personalem , & ita dicit fieri videmus quotidie per rectores ciuitatem Tuscię, vbi vero iudex non haberet merum imperiũ, tunc non posset ex causa omissæ solutionis cõdemnare reum ad pœnam quarti pluris. vel aliam pœnam, quia nõ competeret sibi mulctandi potestas.& allegat l.i.C.de modo mult.& allegat illam gl in l i.C.de vsur.fis. lib.x. Quinimo Bal.in l.cum iudex. C.de senten.in fi.dixit ponderans ibi gl.ꝙ inoluit practica quod ratione contumaciæ sub cõditione in sententia imponitur pœna corporalis in defectum pæcuniariæ & tenet sentẽtia.Et vide Alb.de Rosa.in i.par. statuto.q. xciii.quæ incipit item quæro an valeant cõdemnationes ꝙ si quis non soluerit.l.soluat duplum vel quadruplum.& allegat Specu. in tit.de sen.§.i.ver.sed nunquid si iudex.& ibi Spec.dicit ꝙ de consuetudine ista obseruantur.Et pondera.Spec. ibi multum generaliter loquitur. Item inquantum supradictũ est an fideiussor teneat ad istud augmẽtum quarti pluris vltra ea quæ supra dicta sunt in gl.super verbo pro quibus Anto.fideiussit.adde Bal.in l.si qua pœna.ff de his quæ sunt sui vel alie.iur in illa. q an pater qui tenetur soluere cõdemnationem pro filio teneatur ad istud quartum plus.& Imo. in c.constitutus.extra de fideiu.in v col.& Bar.in l.fideiussor magistratuũ.ff.de fideiu. vide Bart.Imo.& doct.in l.fi.ff. de fideiuss.

5 † Item inquantum tactum est an reus ad hoc vt fugiat pęnam corporalem,teneatur soluere nedum pœnam originalem,sed illã pœnam quarti pluris in quam incurrit propter cessationem solutionis pęnæ originariæ vel propter negligentiam. Adde vltra supra allegata Bal.in l.fi.C.de vsu.rei iudi. & per Bar.in l.ideo.C. de cõpensa. & Bar. in l.libertis quos.§.posthumus. ff. de ali.& cib.lega.per Bal.in l.siue ff.qui satis. cog.& per Bal.in l.data in x.col.C.qui accu.& per Bal.in l.& in multis.C.de appel.& per Bal. in addi. Spec.in tit.de sent. in xix. col. & in hac materia adde tex.de quo Ang.ibi multum exclamat dicens nõ esse meliorem in corpore iuris quem doc. non viderunt in l. vtrum.ff.de parrici.& facit mentionẽ de dictis Bar.in d.l.publicorum.ff.de publi.iud. Et allegat dicta per ipsum in l. si cum exceptione.§.quatenus.ff.ꝙ met.cau.

6 *Sententia dicente qui centum si nõ soluerit amputetur ei manus, quantum tempus intelligitur esse concessum intra quod soluere possit antequam manus sibi possit amputari & quando reus creditor communis possit compẽsationem obijcere.*

7 *Sententia dicente,si homicida non soluerit vel non poterit soluere mille quod decapitetur, nunquid expectabitur diu vt soluere possit.*

8 *Sententia dicente si non soluerit vel soluere nõ poterit centum condemnamus in amputatione manus,an debeat regulari secundum vltimas voluntates vel contractus.*

9 *Casus isti scilicet si non soluerit,vel quas si nõ soluere poterit &c. licet cumulentur tamen multum differunt.*

10 *Iudex ex causa potest augere vel minuere pœnas à statuto statutas.*

11 *Iudex debet in sententia causas & rationes exprimere propter quas à pœna ordinaria recedit.*

12 *Condemnato Titio quod soluat centum, & si non põt soluere amputetur sibi manus an requiratur monitio iudicis,vt intra tẽpus soluat aliter non possit aliqua pœna infligi.*

13 *Iudex an ex causa possit augere vel minuere pœnas per statutum.*

14 *Statuto imponente pœnam pro delicto, si illud delictum non fuerit commissum ex proposito id est dolo sed per latam aut leuem culpam an cesset pœna statuti.*

15 *Iudex qui sine causa auget vel minuit pœnas, qua pœna puniatur.*

16 *Iudex in pœnis arbitrij an possit transgredi consuetudinē loci & stylū illius curiæ in qua est rector, & an sicut iudex pœnā à lege impositam potest ex causa augere vel minuere, ita & impositam ex consuetudine.*

6 ANGE. † Quid autem si simpliciter dicatur in sententia quæ centum si non soluerit amputetur ei manus quantum tempus intelligitur esse traditum intra quod possit soluere anteq̃ amputari possit sibi manus, not. Bar in l. item veniunt. §. i. ff. de pet. hære. & i l. i. §. fi. ff. de pec. le. & statim infra dicam latius, quia Bar. ibi no. declarat, & aduerte quia licet in prima pœna non possit obiicere compensationem communi, vt l. ob negotium. ff. de compēsa. & l. in ea qua. C. eo. tamen in illo quarto pluri si erat alias creditor. communis potest obiicere compensationem, vt no. Bart. per illum text. in l.
7 ideo. ff. de compen. † Quid autem si statutum dicat quòd si homicida non poterit soluere vel non soluerit mille quod decapitetur nunquid expectabitur [a] diu vt possit soluere. Istam q. format Bald. in l. quicunque. C. de ser. fugi. in versi. sed vt dicit statutum &c. vbi concludit q̄ non expectabitur diu, sed si eo tempore vel parum post non potest tunc verificabitur illud, & dicitur non potuisse soluere quia hic actus est actus qui nō requirit morā temporis iuxta no. in l. iii. de his qui. vt indig. & per Bart. ff. de hære. instit. l. suus quoque. debes ergo tu iudex discutere acceptis vicinis & amicis, vt l. ii. C. qñ fi. vel priua & dato discussore, vt l. ii. C. de fruc. & litis expen. & etiam per inuentarium & æstimum poteris istam negatiuam [b] probare, vt lege cum de lege. ff. de prob. & auth. de hæ. & fal. §. si vero adsunt. Et si reperies q̄ non sit soluendo, & q̄ nō possit soluere potes dictum homicidam condemnare & decapitare facta primo diligenti supradicta discussione quæ appareat in actis, quod tene menti, quod no. Bar in l. item liberatur. § j. ff qui. mo. pig. vel. hypo. sol. sed tu in hac simili. q. latius dicas quia Bar. istam. q. formauit i d. l. suus quoque. §. fin. in fi. ff. de hære. insti. & eam dimisit insolutam hāc eandem q. formauit Ang. in l. i. ff. de inoff. testam. & eā reassumpsit in d. §. fi. & ibi Bald. aliter dicit quam dicat in d. l. quicūq;. quia dicit q̄ cum hoc de tempore non reperiatur à iure statutum, stabitur iudicis arbitrio qñ non dicatur posse soluere vel non soluisse, vt l. j. ff. de iure delibe. sed Ang. in d. l. j. dicit q̄ habebit tempus quod datur iudicatis in ciuili, vt l. fi. C. de excep. rei iudi. quia in criminali ad similitudinē ciuilium procedimus, vt l. absentē. ff. de pę. sed Bal. in d. l. fi. tenet contrarium quia delictum tollit beneficium, quod sequitur Rapha, in l. si victum. ff. de re iudi. Secus si parti esset pœna soluenda etiam propter delictum & non fisco. allegat l. si cum exceptione. § q̄ si homo. ff. qd̄ me. cau. & istud credo verius quàm dicat Ang. Sed dom. meus Io. de Imo. in d. l. suus quoque. §. fi. in fi. latius dicit videlicet aut sententia à præcedēti dispositione incipit, aut à præcedenti conditione. Si à præcedenti dispositione, vt puta condemnamus in centum, & si nō soluerit vel soluere non potuerit condemnamus in amputatione manus vel quod amputetē manus, & tunc cum nō sit differentia inter contractus & vltimas voluntates vt l. ita stipulatus. de verb. obli. cōiuncta l. i. ff. de pœ. le. cū si. q̄ dicitur nō posse soluere cū fuerit interpellatus à syndico communis & nō soluerit, vt d. l. ita stipulatus, dicit tamen ibi domi. meus q̄ cum sumus in actu cōdēnationis pecuniariæ q̄ credit q̄ isto casu condemnatus habebit tempus q̄ datur iudicatis in causa ciuili, quia isto casu pecuniaria est, licet pro delicto. arg. d. l. absentem. & sic in hoc sequitur opin Ang. de qua supra & sic isto casu non est recurrēdum ad iudicis arbitrium Secundo casu qñ iudex incipit à præcedenti conditione, vt puta condemnamus in manus amputationem si non soluerit vel soluere nō poterit centum, vel sic si non soluerit vel soluere non poterit centū, condemnamus in amputatione manus, tūc est dubium, quia in vltimis voluntatibus dicitur desinere posse soluere quamprimum potuit & non impleuit, vt l. hæc conditio. ff. de condit. & demon. in contractibus autem expectatur quod vere desinat posse ad
8 implere, vt d. l. ita stipulatus † vnde videtur dubium an prædicta sententia debeat regulari secundum vltimas voluntates vel contractus de quo etiam late per Bar. in l. centesimis. §. fi. ff. de ver. obl. Et finaliter concludit q̄ debeat regulari secundu vltimas voluntates & si quamprimum potuit soluere

& non

& non soluit, vnde quamprimum fuit clarum ꝙ non potuit soluere debet sibi amputari manus, & addas tu ꝙ in dubio sententia iudicis & statuti magis debet regulari secundum vltimas voluntates quàm secundum
c naturam contractus. c tex. est in c. præterea requisisti. & ibi Inn. Io. And. & Ant. de Bu. de appel. & not. Bar. in l. obligationes ferc. § conditio. de act. & not. Ange. & do. meus post Bar. in d. l. centesimis. & no. Io. de Im. in l. i. ff. de condi. & demon. Et sic licet ipse non dicat sequitur opin. Bal. in l. quicunq;. aliàs si dicta sententia regularetur secundũ leges loquentes de contractibus sequeretur inconueniens, quia delictum remaneret impunitum, quia deberet expectare vsque ad terminum vitæ, & sic in effectu non posset puniri, vel dicit ꝙ isto casu cum non sit tẽpus statutum statuitur officio iudicis. & sic sequitur opin. Bal. in d. l. suus quoque. ꝙ dicit fore verius, quæ omnia nota, quia sunt
9 quotidiana. † Sed vnum aduertas quòd licet isti casus cumulentur, videlicet si nõ soluerit, vel quas si non soluere poterit &c. tñ magna est differentia, quia quando dr̃ si nõ soluerit, posito quòd daret fideiussores, tñ quia verum est dicere, quòd non soluit, debet amputari manus. Si autẽ dr̃ quas si soluere non potuerit &c. tunc dando fideiussores dr̃ esse potens ad soluendum, & sic satisfecit sententiæ, licet adhuc non soluat, & sic pœnam manus non patietur ita elegãter dicit Bar. in d. l. itẽ liberatur. §. i. quod est singulare, sed hoc potest esse valde dubium, per ea quæ not. Bar. in d. l. i. de custo. reo vbi vult quòd quamuis statutum dicat si non poterit soluere, nõ est fideiussoribus relaxandus, sed detinendus est, licet præstet idoneos fideiussores, vel depositum faciat, quia potest esse quòd fideiussores, licet tũc sint soluendo, efficiantur non soluendo, vel depositum periret, vnde dat ibi consilium quòd transferatur dominium in fiscum sub conditione si veniret condemnandus, vel. si sub conditione. ff. de solutio. & istud plus
10 placet. † Et menti habeas quòd ex causa potest iudex augere vel minuere pœnas à iure statutas vel a statuto loci, vt est tex. gl. & Bar. in l. quid ergo. §. pœna grauior. in fi. ff. de infam. & idem voluit Bal. in l. & si seuerior. C. de infa. & istud tenent, licet Bal. secundũ Iac. But. in l. i. C. si aduer. del. c. dicat ꝙ d. l. hodie. ff. de pœn. non habet locũ in pœnis statutorum, quia illas iudex præ-
11 cise imponere debet. † Et aduertas quòd in d. § pœna grauior. dicit Bar. vtile & necessarium est, ꝙ in sententia exprimat causas & rationes, quare à pœna ordinaria recedit, vt videatur, an cũ infamia dispẽsatũ sit necne, vt ibi facit ad prædicta. l. hodie. & quod ibi not. ff. de pœ. Et hoc clare potest comprehẽdi in pœnis ordinariis, videlicet vtrũ iudex excesserit modũ necne. Si autem sunt pœnæ arbitrio iudicis imponendæ, dicitur tũc augere vel minuere si excedit, vel minuit de eo quod cõsuetum est, aliàs imponi vel arbitrari pro simili delicto ita dicit gl. in d. § pœna grauior & ibi Bar. facit quod no. in d. l. hodie. & glo. & docto in l. & si seuerior. C. de infam. Sed aduertas quòd omnia ista quæ ponuntur in ista glo. à ver. si vero. in ca dicetur &c. vsq; in fin. æque bene & forte melius starent infra in glos. super ver. quas si non soluerit intra x. dies, amputetur sibi manus dextra &c. vnde omnia ista ibi repetas, quia hic per errorem fuerunt posita.

ADDITIONES.

a ¶ Expectabitur. Adde tu ꝙ monitio sit necessaria quando terminus non est assignatus, voluit Card. in cõsi. lv. & an cum quis tenetur ad aliquid faciendum sub pœna, sufficiat ꝙ transiuerit tantũ tempus quod facere potuerit. vide Barba. in consi. xvj. in ij. vol. Ber.

b Negatiuum. Adde tu & vide Ro. in cõs. ccxlv. Pau. de Cast. in cons. lxxj. in ij. impressis. Ber.

c Naturam contractus. Adde tu et vide Francis. de Are. in cons. lxxxix. vbi si aliquis est condemnatus in centum intra x. dies. & si illa non soluerit, amputetur sibi manus, ꝙ hoc casu dicta condemnatio regulabitur secundum naturam contractus, & non secundum naturam vltimarum voluntatũ, & ibi per te videas rationem.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde Bald. in l. quod seruus. ff. de condi. ob cau. in fi. qui dicit in hac qõne de eo qui per statutum debet soluere centum, & si nõ potest soluere amputetur sibi caput, quòd illud verbũ, potest, trahitur ad difficultatem non autem ad potentiam absolutã per l. cõtinuus. § illud. ff. de verb. obliga. & l. iii. §. si quis sic. ff. de statulibe. & l. nepos proculo. ff. de verb. sig. & l. si. ff. si certum pet. non enim est in consideratione quòd pauper possit ditari & solui l. circa. §. deficit. ff. de mu. & hono. vide Ro. in d. l. quod seruus. quomodo

refert

refert quòd Bal. vario modo locutus est in hac difficultate. nã vnum dixit in l. qui cũq;. C. de ser. fugi. & allegat Bal. aliter dixisse in l. suus quoque. §. sed si filio. ff. de hære. insti. Et in hac materia adde quæ dixit vltra omnes do. Nell. in tracta. bann torũ in ij. par. ij. tẽpo. in lxvij. q. qui multum diffuse disputat istã materiã, & tandẽ decidit ꝙ officialis tenetur ei assignare terminum ad soluendũ ad similitudinẽ contractuũ, & sic constituat in mora, qui terminus nõ debet esse minus x. dierum, argu. eorum quæ habentur in l. si debitori. ff. de iud. & quę hñr in l. i. ff. de iur. delib. & ibi vltra oẽs disputat an debeat isto casu talis materia adaptari ad cõtractus vel vltimas voluntates. dic vt ibi. Adde Ro. in v. charta, ibi septimo, ꝙ si statutum dicit.

12 † Sed aduerte, quia teneo isto casu, ꝙ opus est ꝙ requiratur monitio iudicis, vt intra tẽpus soluat, & nõ procedente tali monitione non poterit quis aliqua pœna multari, quia regulam habemus in iure ꝙ vbi sumus in facto negatiuo ad hoc vt quis incidat in pœnam semper requiritur monitio ista est illa singularis doctrina Innoc. in c. extirpandæ. extra de præben. quã sequuntur ibi Hostiẽ. Io. And. do. Ant. de But. Abb. & Imo & sequitur Arch. v. q. j. c. ij. & Archi. & Io. And. in c. licet canon. extra de ele. c. lib. vj. sequitur Bal. & Imol. in l. si mora. ff. sol. mat. & Ioan. And in c. excõicationi. extra de rescript. & in c. ij. extra de magi. Bal. in l. ij. C. de spõsa. Bal. in auth. & omnino. in pen. col. C. ne vx. pro marito. Bal in l. & si post tres. in lectura in xviij. colum. ff. si quis caut. & in repet. in xxii. col. & Bald. in auth. hoc amplius. C. de fideicom & Bal. in l. qui crimen. C. qui accu. qui allegando doctrinam Innocẽ. dixit ꝙ si statutum dicit quòd si quis ingreditur monasterium monialium incidat in talem pęnam, nã cũ pœna ponatur hic affirmatiue, ibi non requiritur monitio, secus si super facto negatiuo pœna imponeretur, quia semper monitio requiritur, vnde cũ in isto casu pœna capitis super facto negatiuo, quia statutum dicit si quis non soluerit, incidat in pœnam capitis, nunquam iste non soluens incidat in pęnã capitis nisi quis primo a superiore monitus fuerit, quæ conclusio Inn. in d. c. extirpandæ. an sit vera vel falsa. adde quæ vltra omnes scribentes scripsi in l. diuortio. §. si fundum. ff. so. mat. Illam tamen doctrinam Innoc. in d. c. extirpandæ limitat Abb. in c. excommunicationi. & do. Ant. de But. in c. quoniã frequenter. §. si vero. in vj. col. extra vt lit. non contest. & Pau. de Cast. in l. j. C. de his qui vt indig. Domi. de sancto Gemi. in c. j. extra de vit. & hone. cle. lib. vi. & vide Bal. in c. i. §. public. latrones de pace constan. vnde si miles esset certum captum non posse soluere, nihilominus nunquam poterit sibi inferri pœna corporalis, nisi demum præcedat monitio iudicis, per prædicta, quæ monitio debet esse certa & non incerta l. aut qui aliter. & l. si is qui ff. quod vi

13 aut clã. per not. in c. j. extra de iudi. † Item in quantũ supra tactũ est, an iudex ex causa possit diminuere vel augere pœnas inductas per statutum. adde ꝙ Bal. in d. §. pœna grauior. tenet ẽt ꝙ iudex non possit, secus in pœnis inductis à iure cõi. & Bal. in auth. hodie. C. de iud. Sed contrarium tenuit Sal. post Bal. & Pau. de Ca. in d. l. & si seuerior.

14 & Bar. in l. fi. in fi. ff. de rece. † Et ideo dico ꝙ si statutum imponit pœnam pro homicidio vel pro alio delicto, & istud delictum nõ fuerit cõmissum ex proposito, id est, per dolũ, sed per latã culpã aut leuẽ culpã pęna statuti cessabit, quia statuta debent secundũ ius cõmune interpretari. & ita notant Bald. & Sal. in d. l. serui vestri. C. de nox. & Bal. in l. data opera. C. qui accusare. in v. colum. & Bal. in l. quicunque. in sexta columna. C. de ser. fugit. per Bald. in l. i. ff. de leg. & Bal. in l. in actionibus. ff. de in lit. iur. & Bald in l. pignus. C. de pigno act. vbi hæc limitat. & per Bald. in l. ii. § prætor. ff. ne quis eum qui in ius voc. per Bar. in l. i. §. nõ autem. ff. si quis testa. lib. esse iuss. fue. per Sal. in l. i. C. de sicca. per Imol. & do. Anto. de But. in cap. ii. extra de constitu. vbi hoc limitat. aliter etiã limitabat Sal. in d. l. serui vestri. ad prædicta faciunt notata per Bartolum in l. omnes populi. in sexta quæstione principali ff. de iust. & iur. vide Bal. in l. si quis ab alio. ff. de calũ. in fi. qui expresse vult quòd potestas etiam in pœnis inductis à statuto potest ex causa augere & minuere per potestatem legis sibi datã in d. § pœna grauior. & in d. l. & si seuerior. adde Bald. in l. obseruare. § proficisci. in xxvi. quæstio. ff. de offic. procons. & Bald. in c. i. in qui cau. feu amit. in fin primæ colum. tenet expresse, ꝙ iudex ex causa potest minuere pęnas à statuto taxatas, ex causa tamen.

sa tamen. Et vide Barto. in l. hos accusare. §. omnibus. in fi. ff. de accu. quod vbi pœna per statutū non pōt infligi in reū, iudex imponet
8 sibi aliā extraordinarie. † qua aūt pœna puniet iudex qui sine causa auget vel minuit pœnas. Lu io. de Rom. in notabilibus suis no. lxxiiij. in notabilibus primi anni dicit quòd legistæ hoc nesciunt. sed Hostien. & Ioan. And. in c. de causis. extra de offi. de lega. decidunt, quia punitur pœna infamiæ. l. seruos qui. C. ad leg. iul. de vi publi. & dicit Ro. quod alia pœna punitur, scilicet pœna illa qua puniretur reus, l. j. C. ne san. ba.
16 † Itē inquantum supra tactū est an iudex in pœnis arbitrariis possit transgredi cōsuetudinē loci & stylū curiæ illius in qua est rector. adde omnino pulchra verba Ang. i l. fi. ff. de iniur. & per Bal. in l. reos. C. de accu: q notanter loquitur & i d. l. quicunque. & Bal. i l. seruū quoque. §. publice. ff. de procu. materia est trita. vide per Moder. i locis supra allegatis. tene tñ menti vnum singure verbum, quod posuit dom. Abb in ca. de causis extra de offic. deleg. in fi. quod sicut pœnā impositā à lege ex causa, iudex pōt augere vel minuere ita potuit augere vel minuere pœnā impositā per cōsuetudinē quod no. ad ampliationem legistarum.

SVMMARIVM.

1 *Clausula deducta iiij. parte per beneficium cōfessionis comprobatur de iure, sicuti soluentis ante tempus id in quo veniet de iure condemnandus minoratur de summa.*
2 *Minoratio pœnæ propter beneficium confessionis, an prosit præstanti opem.*
3 *Pœna corporalis duplex est, & an tunc habeat locum beneficium confessionis.*
4 *Condemnandus pœna mortis, an in aliquo est alleuiandus propter confessionem dummodo moriatur.*
5 *Condenandus pœna corporis afflictiua, an alleuiabitur in aliquo propter confessionem.*
6 *Condemnandus pœna corporis afflictiua si propter confessionem puniretur pœna pecuniaria, non tamen euaderet infamiam.*
7 *Statuto dicēte quod vna quarta debeat deduci propter confessionem, & alia propter pacem ab offenso, si aliquis confitetur delictū & ab offenso pacem habeat quomodo fiet deductio istarum duarum quartarum.*
8 *Reus qui confitetur se comisisse homicidiū sed negat se cōmisisse in illo loco, an gaudebit beneficio, quod confitenti minoretur quarta pars condemnationis, & an primo negās & postea confitens antequam demendatio conuincatur euitet pœnam quarti pluris.*
9 *Reus qui partem inquisitionis cōfitetur an gaudeat beneficio statuti minorantis pœnam in vna quarta propter confessionem.*
10 *Statuto dicente quod de quolibet instrumento soluantur sex denarij pro libra an comprehendat casum quando instrumentum fit super re inestimabili quomodo statutū minuēs quartam partem pœnæ propter confessionem possit verificari in pœnis corporis afflictiuis, & quomodo non.*
11 *Pœnæ in specie an possint duplicari, & in quātitate non & de dicto statuto minuēte quartam partem pœnæ propter confessionem in quibus verificetur.*

EDVCTA sibi quarta parte per beneficium confessionis, & etiam deducta alia quinta parte propter instrumentum pacis, &c. Andreā in libris mille Bononiensibus.]
1 † Ista clausula de iure comprobatur qm̄ de eo quod quis de iure veniret condēnandus, si soluit ante tempus minoratur de summa vt l. si constāte. § quoties. ff. so. ma. ita ēt si confitetur & alleuiat iudicē ab onere probandi, tunc ex statuto potest induci quod pœna minoretur, vt l. eum qui in prin. ff. de iniuri. & ibi Bar. Ita dicit Bal. de ista clau
2 sula in d. §. quoties. † Et de minoranda pœna propter beneficium confessionis, posuit etiam Bar. in l. libertis quos. §. posthumus. ff. de alimen & cibar. leg vbi etiam dicit an tale beneficium prosit opem præstāti. vide etiam de hoc quod not. Bal. in l. non eo minus. C. de accusa. qui videtur contradicere Bar. Et supradicta procedunt quādo est pœna pecuniaria. Sinautem esset corporalis, quid iuris, & eius formam statim dicam.
3 † Et aduertas quod corporalis est duplex, quia alia est inferens mortem, alia erit cum alia pœna corporalis imponitur, ideo de vtraq; videamus. Et quod pœna mortis sit duplex probatur in l. prætor. §. i. ff. de bono. pos. & in l. ij. & l. capitalium. in pr in. ff. de pœn. & no. glo. in l. transigere. in verbo, capitalium. C. de transac. Primo nanque casu qñ mors naturalis debet imponi ex delicto intenta-

to, tunc subdistingue, aut sola vitæ priuatio imponi debet, aut post vltra debent etiam bona publicari. Primo casu quoniam vltimum supplicium nullo modo recepit in se diminutionem quoniam est indiuiduum. argu. l. ii. § i. & l. in executione. § pro parte & l. si homo mortuus. ff. de verb. oblig. tunc tali casu dictū beneficium diminutionis quartæ partis pęnæ non debet habere locum, ergo dicto beneficio non gaudebit diminutionis quartæ partis & pœna mortis naturalis imponetur. arg. l. si seruus tibi. & l. Iul. ait & l. si non seruus. §. si solus. ff. ad leg. fal. coniunctis his quæ no. Bar. in l. si pupillus. & l. nesennius. & l. in falcidia. ff. eo. titu. vbi inducit illam materiam falcidiæ ad gabellam, & sic
4 ad debitum fiscale. † Aduertas tñ isto casu quod propter suam confessionem si in aliquo posset sibi prodesse cōcederetur, quia beneficium dici debet, vt l. beneficio. & qđ ibi Bar. ff. ad leg. falci. Et ideo putarem q̃ si de illo delicto acerbissima mors veniret imponenda, quod genus mortis dummodo vi
a ta priuetur alleuiabitur,[a] vt d. l. capitaliū in princ. Secūdo vero casu qñ vltra mortē debent bona duplicari, & tūc quia in vita dictum beneficiū diminutionis quartę nō pōt habere locū tūc totū beneficiū quartæ detrahetur de dictis bonis nō tm̃ respectu bonorum, sed etiam respectu vitę q̃ non recipit defalcationē, vt ar. l. plane. §. si quid p̃terea. ff. ad legē falcidiam & quod no. gl. & doct. in auth. similiter. C. ad legem falcidiā.
5 † Secundo vero casu principali qñ est pęna corporis afflictiua & tūc cū iudex ex causa possit alterare pœnas. vt d. §. pęna grauior. & gl. in l. ii C. vt intra certum tempus. & d. l. hodie si fieri pōt conceditur sibi dictū beneficium in minorādo si potest fieri, vel in alterando pœnas vt si damnari debeat in metallum dānabitur in opus metalli quod leuius est, vt d. l. capitaliū. §. est pœna. si vero debebat damnari in opus metalli deportabitur, si autem deberet deportari, & bona publicari, alleuiabitur in bonorum publicatione, si vero deberet tantum deportari, relegabitur, si deberet ad tempus relegari, defalcabitur tēpus relegationis, ar. §. relegati. cum ibi not. insti. qui. mo. ius pa. po. sol. & l. relegatorum. ff. de inter. rele. §. ad tempus. & ibi Bart. si autem sibi deberet amputari vtraque manus, & oculi euelli, vnū defalcabitur, si autē deberet mitriari vel simpliciter bullari in fronte fustigabitur simpliciter vel si deberet fustigari tātum tunc alterabitur aliquo modo pœna ita quod nō sit sine pęna & quod gaudeat beneficio prædicto aliquo modo, vel imponendo aliā corporalem leuiorē vel in pecuniariam trans-
6 ferendo. † Aduertas tñ q̃ si in pecuniariā
b transferet non tñ propter hoc euitaret [b] in-
7 famiā, vt d. §. pœna grauior. quod no. † quid autem si statuto debeat deduci vna quarta propter cōfessionem alia quarta debet deduci propter beneficium pacis habitæ ab offenso secundum formam statuti. pone ergo q̃ aliquis confitetur crimen, & etiam habuit eadem ab offenso & illam produxit, & videtur q̃ debent in scriptis producere pacem, vt vr̃ tex. in c. pactum extra de verb. signi. ibi scripturæ. Sed contrariū est verū, vt l. ipsius. C. fa. hercis. ibi q̃ licet scriptura nō probetur &c. Et sic in tali casu debet deducere duas quartas, quomodo fit ista deductio videlicet an vnaquęq; quarta deducetur de tota summa condemnationis, vel fiet primo vna deductio quartæ de tota cōdemnatione, & de illo quod restat non habito respectu ad totū fiet alia deductio, & vr̃ q̃ q̄libet quarta sit æque principalis, & sic vnaquæque deducatur habito respectu ad totā summā, & sic si condēnatio erat ad cētum. prima, secūda, quarta, deducēda erit. xxv. & sic in totū cumulatę erunt quinquaginta agu. no. per Bar. in l. contra negantē. C. ad leg. Aqui. vbi ponit qualiter pœna debeat duplicari & semper habet respectū ad simplū, & sic ad vnā pœnā in vnaquaque multiplicatione igitur idē dicā in deductione & defalcatione quartarū vt contrariorū eadem sit doctrina. argu. l. i. de his qui sunt sui vel alie. iur. In contrarium facit illud quod dicimus de filio grauato secūdum legitimas sub conditione qui habet duas quartas deducere iuxta l. quanquam. C. ad leg. fal. cum simi. & c. raynutius. de test. nam de tota hæreditate primo deducitur legitima quæ est tertia. vt aut nouissima. C. de inoffi. testa. & de residuo habito respectu solūmodo ad id quod restat deducta legitima deducetur trebellianica, & sic de illis tribus partibus quæ restant non autem totius hæreditatis respectu fit computatio trebellianicæ. ita habentur in d. l. quanquam. & in c. Ray-

c. Raynutius: & in l. ratione. §. quod vulgo. & ibi per Bar. Ang & Io. de Imol. ff. ad leg. falci. & sic dicendũ credo in casu nostro, ex quo sequitur ꝙ si cõdẽnatio originalis erat de centum, & primo deducatur xxv. propter confessionẽ restant lxxv. de illis lxxv. ẽt habito respectu ad illos lxxv. tantũ, non ad tota centũ, deducetur alia quarta ꝑꝑ beneficium pacis, & sic deducentur minus q̃ xx. & sic in totũ deducentur xliiij. & aliquantulũ minus, & tñ si de dicta tota summa habito respectu semper ad totã summã duæ quartæ deducentur, fuissent deducta quinquaginta quod no. & ita practicatur, ꝙ est verũ nisi verba statuti aliud importarẽt,
8 vnde semper aduerte ad eius verba. † Et aduertas, quòd licet quis confiteatur cõmisisse homicidiũ negat tñ se in illo loco cõmisisse non gaudet beneficio ꝙ confitenti minoretur quarta pars cõdẽnationis. ita dicit Bar. in sua disputa. quæ incip. per Italiã cõmuniter sunt statuta. & in l. inde Neratius. §. fi. cum l. seq. ff. ad l. Aqui. Et econtra si statuto augeretur pœna neganti in quarto pluri, si primo negauit, & postea confiteretur anteq̃ conuincatur de mendacio euitat pœnam quarti pluris. ita dicit Ang. Bal. & Sal. & Bart. in authẽ. contra qui propriam. C. de
9 non nume. pecu. † Quid autem si partem inquisitionis cõfitetur, an gaudeat beneficio dicti statuti. vide Bal. in l. quidã æstimauerunt. ff. si certum petatur.

ADDITIONES.

a ☞ Alleuiabitur. Adde tu vltra ea quæ subijcit dominus Ange. adde tu quod hoc potest esse propter beneficium confessionis. vnde tunc succedit quod voluit Angelus in consi. lxvij. & cons. ccxxvj. quem refert & sequitur dominus Alexand. in consilio ccvij. in secundo volum. vbi licet offendere verba statuti, vt deseruiamus menti, & vt cesset absonus intellectus. sed si quis diceret non esse absurdum quod ille qui venit puniendus pecuniariter gauderet beneficio statuti, et non ille qui venit puniendus corporaliter cum ratio statuti ita militet sicut in alio, nam quando ex forma statuti quis pro delicto veniret furca suspendendus, propter confessionem decapitabitur, quia est minor pœna. ita Bald. consil. ccclviij. incipien. Præmittendum est. & hæc sententia videtur æqua, pro qua facit, quia etiam de iure communi sponte confitens mitius ponitur, vt habetur in c. presbyterum. 50. dist. & xv q. vlt. in c. si quis presbyter. xxiiij. distin. c. fin. & c. quia simpliciter. lvj. distin. ponit Rom. in consi. cccccxxiij.

b Bullare. Adde Roma. in cons. xxj. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, ꝙ iste doctor multa in hac glos. dixit, quæ parũ valent, nec probat quæ dicit, quia Bal. in d. §. quoties. non dicit id ad quod ipse allegat. Et inquantũ vult ꝙ statutũ quod loquitur ꝙ per confessionẽ vel per solutionẽ ante tẽpus minoretur pœna, inquantũ statuta dicunt deducta quarta parte per beneficium confessionis, nam dico ꝙ tale statutum nullo modo potest militare & habere locum in pœna capitis, & mortis, vel corporalis, quia illa pœna quæ infertur in corpus ratione subiecti, s. corporis, censetur esse indiuidua. iuxta nota. in l. iiij. §. Cato. ff. de verb. obl. vbi late per Bar. Ang. Imo. Rapha. & docto. q multa allegant. & per l. ij. §. j. & in l. in executione. §. ꝑ parte. ff. de ver. obl. nec est verum, ꝙ in aliquo istorum casuum propter suã confessionẽ concedatur sibi aliquod beneficium, hoc est ꝙ si pœna mortis veniret imponenda acerbissima, ꝙ per confessionem dabitur sibi pœna mortis quæ erit leuior, vel minorabitur pœna corporis afflictiua, in aliam leuiorem secundũ exẽpla quæ posuit, quia dico, quòd tale statutum deducta quarta parte per beneficiũ confessionis, non cõprehendit istos casus, in quibus pœna corporis afflictiua imponitũ, sed in quibus solum pœna pecuniaria imponeretur, nec video quomodo tale statutum possit trahi ad istos casus, in quibus pœna afflictiua corporis imponeretur. Et moueor ex doctrina Bar. fundata in illo text. in l. iiij. §. prætor ait. ff. de dam. infec. qui dicit quòd vbi verba statutorum non possunt adaptari, nec ibi eius dispositio. & voluit Bart. in l. ita autẽ. in prin. ff. de admi. tut. & sequuntur Ange. Imol. & Paul. de Cast. in d. §. prætor ait. & Pau. de Cast. in l. beniguius. ff. de legi. quam tamen sequitur Cald. limitando prædicta in solenni sua disputatione incipiente, Statuto ciuitatis. & ita decidunt Bald. & Angel. in l. quod constitutum. ff. de testamento
10 mili. † vnde volunt præfati docto. quòd si statuto caueatur, quòd de quolibet instrumento soluantur sex denarij pro libra, tale statutum non comprehendit casum, quãdo
c instrumentũ fit super re inæstimabili, c quia vbi nõ possunt adaptari verba statuti, licet statutũ generaliter loquatur ibi non extendit eius dispositio ita in casu nostro nescio videre quomodo verba statuti loquentis, s. dedu-

deducta quarta parte per beneficiũ confessionis possint ista verba statuti adaptari ad pœnã corporis afflictiuã, m, ſ q amputetur manus alicui, vel q oculus ei effodiatur, quia vt dixi, ista omnia indiuidua sunt. nec est verum q isto casu possit minorare pœnam, per §. pœna grauior. quia §. pœna grauior. habet locum qñ adsunt illæ causæ, de quib⁹ ibi per gl. & docto. sed ista causa cõfessionis non potest militare, quia vt dixi dispositio statuti non potest ibi habere locum cũ verba statuti adaptari ibi non possint, tenco tñ q si pœna quæ imponeretur per statutum per nomina numeratiua imponeretur, puta q talis committens tale delictum habeat octo ictus funis vel fustigetur cũ centũ verberibus, & statutum generaliter diceret q omnis pœna imposita per statutum minoretur deducta quarta parte per beneficium confessionis, isto casu talis pœna minorabitur, quia vbi adaptari possunt verba statuti, ibi adaptatur eius dispositio. Nec obst. isto casu q corpus hominis est quid indiuiduũ, quia non potes tangere partem quin tãgas totum, quia respondeo q statutum isto casu non habuit respectum ad hoc, sed ad numerum pœnæ imponendæ, cum minor sit pęna sex ictuum funis vel verberum, quàm
1 octo arg. l. capitalium. ff. de pœn. † adde tñ hic quæ dixi supra in glo. in verbo, in platea cõmunis. in illo articulo q pœnæ in specie non possunt duplicari, sed tamen in quantitate ita intelliguntur statuta generaliter loquẽtia, ita isto casu cum statutum dicit deducta quarta parte verisimiliter loquit statutum de pœnis in quantitate quibus adaptantur verba statuti. Itẽ inquantum supra tactum est quando per confessionẽ conceditur beneficium diminutionis pœnæ, vel augmentatur pęna per negationem vel qñ negat in illo loco cõmisisse delictum, vel si primo negauit & postea cõfitetur, an augetur pœna, vel si partẽ inquisitionis cõfitet, de omnib⁹ istis vide Bal. & Sal. & Ful. Pau. de Cast. & doct. in d. l. cũ qui. ff. de iureiur. & ibi Ang. notanter loquitur de eo qui postea confitetur ante factas probationes, an saltẽ veniat condẽnandus in expẽsis, de ista materia an negans possit postea confiteri. vide per Bald. de istis quæstionibus in l. ea quæ. in x. & xj. q. C. de accu. & per Bal. in c. j. in §. porro. quæ sit pri. cau. benef. amit. & per Bal. in l. de ætate. in §. fi. ff. de interrogat. actio. & per Bald. in l. error. in vj. col. C. de iur. & fac. igno. & per Bald. in l. j. C. de furt. Bald. in l. si vnus ex sociis. §. fi. ff. pro soc. per Bald. in l. vnica in vij col. C. de confes. per Bal. in l. electo. § neque. ff. de noxa. Ange. in §. si enim. in authẽ. de triente & semiss. Sal. in l. contra negantem. C. ad leg. Aquil. qui contradicit his quæ dixit in d. l. eum qui. Iac de Are. Ange. & Imol. in l. sed hoc ita. § q autẽ. ff. de re iudic. De qualitate autem negata vel confessata vide per Bartol. Saly. & doct. omnes, maxime Fulg. in l. eum qui. ff. de iureiuran. Ange & Imol. & Rom. in l. j. §. si quis simpliciter. ff. de verb. oblig. per Bald. in l. cum quid. ff. si certum peta. & per Bald. in cap. j. §. porro quæ sit pri. causa benef. amit. qui ponit quid in appellatione an habeat locum pœnitentia.

e **Inestimabili. adde q hoc in terminis consuluit Cum. in cõsi. xcv j. cui se subscripsit do. Io. de Im. & eandem sententiam tenet Roma. in consi. 324. & do Alexand. in consi. lvij. in ij. vol. & q dispositio statuti non extendatur vbi verbera non conueniunt vide etiam per Barbatiam in consil. trigesimosexto. Ber.**

SVMMARIVM.

1 *Sententia dicente quòd amputetur manus dextera, si dextram non habet, an iudex possit alterare in sinistram.*

2 *Pœna existente quòd amputetur manus & non dicatur quæ quid erit.*

3 *Pœna existente amputationis manus, si habeat unam bonam & unam aridam, quæ amputabitur.*

4 *Pœna existente amputationis manus, si unam tantum habeat quid erit.*

QVAS si nõ soluerit intra decem dies amputetur sibi manus dextra &c.] †Quando
1 aũt non habet dextrã an iudex possit alterare in sinistrã not. Bar. in l hos accusare. §. si. ff. de accus. & dixi supra in gl. super verbo, platea cõis. & no. Bar. in auth. sed nouo iure. C. de ser. fug. & ibi Bal. & docto. in l ij. C. vt intra cer. tep. & ibi gl. & concludunt q sic, quia iudex ex officio qñ videt q pœna à lege vel statuto ordinata non potest habere locum ex offi-
cio

cio suo pœnam alterat & extra ordinē punit, quæ punitio dicitur extra ordinem fieri non ex alia l. vel statuto sed ex eodē ex quo pœna imponebatur illa quæ imponit impossibile est, vt casus in d.l. hos accusare. §.fi.cōiuncta l. si criminis. C.ad leg. Iul.
2 de vi. & ita dicit Bar. in d.§.fi. † Quæro qd si simpliciter dicatur ꝙ manus amputetur nec dicat quā manū gl. in d.auth. sed nouo iure arguit pro & cōtra finaliter concludit quod illa in qua minus potest amputetur.
3 † quid si habeat vnā bonā & alterā aridā. Dy. in d.auth. dicit quod bona amputabit. arg. l. quoties. ff. qui satisda. cogan. sed Butr.
a in d.auth. tenet quod arida[a] quia in obscuris ꝙ minus est sequimur, vt l. in obscuris. ff. de reg. iur. pro quo facit l. iij. ff. arbo. fur. ce. sed Bal. ibi dicit ꝙ aut prouisum est de certa manu vt in nostra sententia quia dicit dextra, & tunc satisfactum est statuto si illa amputetur, licet arida sit pro quo facit quia debito & speciei præstando speciem in eo statu quo est liberatur, vt l. domus. §. j. & quod ibi no. ff. de leg. j. si autē de certa manu per statutū prouisum non sit, & tūc aut illa manus est omnino inutilis & tunc illa nō abscindetur sed vtilis, si nautē nō esset omnino inutilis, tunc illa quæ est minus
4 vtilis truncabitur. † Quid autem si quis nō habet nisi vnicam manū an illa sola abscindetur. Iac. de Are. in d.auth. dicit ꝙ nō, sed alterabitur pęna, vt l. stichū aut Pamphilū. ff. de solu. & in l. emptorem. §. pen. ff. de cōtrahen. emptio. sed Bal. ibi dicit ꝙ imo illa sit abscindenda, quia statutum hoc dicit, cuius verbis standum est, verū quia remanet omnino inutilis debet alia pœna, vt puta relegationis vel pecuniaria allegari. arg. l. illicitas. §. ne tenuis. cum gl. §. de oft. præsi. sed Flor. in d. authē. dicit ꝙ opi. Bal. de iure est verior opi. Iac. de ęquitate autē hodie stylus & curiæ consuetudo est attendendus, vt l. sacculari j. §. sunt quidā. ff. de varica. crimi. vide Ange. & Imo. in l. ij. ff. de iudic.

ADDITIO.

a ¶ Arida. Adde tu in proposito, & vide ibi Cepol. & Alex. in consi. ciiij. in j. volu. & ibi quod ita communiter tenetur, & limita, vt per Cep. in d. authen. sed nouo iure. Ber.

AVGVSTI. Tu in his quæstio adde primo ea quæ pulchre dixit Bal. in c. j. l. furtū. extra de pace iura. fir. in vs. feudo. in iij. col. dixit ꝙ si reus à quo iudex debet facere abscindere vnum membrum ille nō habet illud membrum ꝙ in simile membrū immutabitur illa pœna & seruabit iudex æqualitatem quantū potest, subdit tñ ꝙ si iudex non potest hoc facere puniet isto casu grauius qua remissius allegat d. l. ij. C. vt intra certum tempus & reddit rationē, maxime in statuto loquente ꝙ qui debilitauerit membrū alicui debilitetur sibi simile membrū, nā dicit Bal. offensus membrum perdidit innocēter iste aūt offendens punitur culpabiliter. Et ideo magis punitī quia inter innocentiam & dolū nulla est proportio & adde hic omnino quæ dixi supra in glo. in verbo, in platea cōis. & vide Alb. in d.auth. sed nouo iure. adde Alb. de Ros. in iij. par. statu. q. lx. qui ponit si debet amputari pes vel manus, nec dicitur quæ, de qua intelligatur. & inquantū supra tactum est si talis reus habet manū aridam, an illa debet amputari. Albe. in loco supra alleg. in d.auth. sed nouo iure expresse ibi decidit cōtra Cy. ꝙ imo manus arida dēt amputari & Sali. ī d. l. ij. C. vt intra cer. temp. in fi. tenet opi. Iac. de But. coutra Cy. & rñdet ad d. l. ij. cui. l. nō rñdebat Iac. But. & ibi Sali. adducit pro hac sñia bonū text. quē ibi vide, & aliū casum in hac materia ibi videas alleg. à do. Abb. in c. j. extra qui cle. vel vouen. & ibi vide do. Card. tāgentē istā difficultatē, & licet in terminis istius q. soleat allegari doctrina Ioan. And. quā posuit in mercurialibus in regula. in pœnis extra de regu. iur. in vj. quā in indiuiduo in hac difficultate in terminis qōnis nostræ allegauit Ioan. de Imo. in l. ij. ff. de publ. iud. vbi post Ange. examinauit istā materiā, tñ allego ego Ioā. And. in addi. Spe. in rub. extra de pęn. in fi. vbi expresse Ioan. And. dicit ꝙ cōis doctrina in hac materia est cōtra Cy. in d. authen. sed nouo iure. scilicet ꝙ manus arida debet abscindi reo & in istis q. adde omnino dicta Rapha. Ful. qui vltra omnes locutus est in hac difficultate in d. auth. sed nouo iure & certe ibi eleganter loquitur.

5 *Statuto imponente pœnam alternatiue ut puta amputetur manus uel pes uel amputetur manus uel stet perpetuo in carceribus quis faciet electionem pœnæ iudex uel reus.*

6 *Pœna existente arbitraria iudicis erit arbitrium.*

7 *Pœna existente mixta alternatiua & arbitraria arbitrium est iudicis.*

8 *Pœna existente unica puta statutum dicit de amputatione manus & reus est ita puer uel ita senex quòd statim moreretur tunc iudex potest dispensare.*

9 *Statuto dicente occidens occidatur ut in quo deliquit puniatur si Titius aliquem alapa non dolo percußit, & percussus mortuus est Titius non morietur, & erit interpretatio non dispensatio, & quo iure sit introducta interpretatio.*

10 *Consuetum fieri non dicitur arbitrarium, sed necessarium, & in arbitrarijs iudex in mitiorem inclinabit.*

11 *Reo mori debēte, an iudex poßit dare ei optionē mortis puta furca uel capitis amputatione.*

12 *Electionē in pœnis alternatiuis existēte ipsius rei si reus eligat grauiorē an sit audiendus.*

13 *Iudex in pœnis alternatiuis etiam si uerba diriguntur ad iudicem debet eligere minorē.*

14 *Pœnā minorem in alternatiuis esse eligendam per iudicem intellige quādo amba sunt corporales ut puta quod amputetur sibi per aut manus, si autē dicatur aut soluat centū aut manus amputetur semper elegit pecuniariā quia nō est proprie pœna alternatiua sed corporalis surrogatur in defectum pecuniaria.*

15 *Statuto licet poßit fur pro paruo furto suspendi iudex poterit moderari illā pœnā citra mortē et an iudex debeat aliter quā sit cōsuetudo.*

16 *Iudex an poßit dare electionem mortis reo morituro.*

5 ANGE. † Quid si statutum imponit pœnam alternatiue videlicet amputetur manus vel pes, vel quòd amputetur manus vel stet perpetuo in carceribus detētus vel quod amputetur manus, vel soluat mille & sit relegatus, cuius erit electio dictæ pęnæ an iudicis vel rei. istam quæstio. ponit glo. in l. quicunque. C. de ser. fug. & ibi Cy. & Bar. & Bald. in l. si fugiti eod. titu. & Bal. in auth sed nouo iure. C. eod. titu. & Bart. in l. j. ff. de effra. & expil. & Imo in d. l. ii. ff. de publi. iudi nam in d. l. Bar. videtur velle ꝙ in dubio sit electio rei per l. pen. ff. de pœn. sed in d. l. quicunque. dicit illud verū in pœna pecuniaria, vt l. plerunque. in fi. ff. de iure do. sed in corporali pęna in dubio iudicis sit electio, vt l. j ff. de effra. & expil. nisi verba dirigantur ad vnū qa ille ad quē diriguntur, habet electionē. arg. l. Lucio cū gl. ff. de leg. ij. sed Bal. in d. l. quicunq;. versi. no. de pœna alternatiua &c. dicit quod aut est alternatiua, aut est arbitraria, aut mixta alternatiua, & arbitraria, aut pęna simplex. Primo casu aut est pœna ciuilis parti applicanda & est electio debitoris, nā si hēt electionē in alternatiuis sorti, quæ est fauorabilis ergo in alternatiuis pœnis, q̄ est odiosa, vt no. glo. in d. l. quicunq;. aut pœna est criminalis & pecuniaria fisco applicanda & etiā isto casu reus eligat p l. interpretatione. ff. de pę. aut pœna est criminalis & corporalis puta aut manus vel pes tūc ēt idē ꝙ rei est lectio qa vtraque pœna est orta & purgata delictū & de hoc ante sniam interrogabitur per iudicē & si nō eliget, tūc iudex eliget potestate sibi data. per d. l. hodie & snia fertur certa, & non alternatiua, cū trahere debeat, secum executionē, vt ff. de pę. l. q vltimo. simile no. l. j. §. exactio. C. de rei vxo. act. nec ob. dicit ipse ꝙ habetur in d. l. Lucio. qa ibi loquitur in creditore fauorabili. hic in odioso. C. cōia de le. l. si §. j. licet ergo statutū dicat iudex faciat extrahere oculū vel pedē amputari, interpretatur ꝙ reus eligat & miserabilē electionē sibi esse concessam q̄uis verba statuti dirigantur ad iudicē nā illa est mitior pęna q̄ eligenti vr̄ minor, vt intelligatur l. aliquā misericordiā
6 inter miserrimas pęnas in eruisse. † Secundo casu principali videlicet in pœna arbitraria omnino iudicis est arbitriū, nā arbitriū in iudice mihi aliud est quā iurisdictio quæ in priuato reo maxime nō datur, idē si esset electio & declaratio & reus nunq̄ idonea eligeret. ff. de effrac. & expil. l. expilato
7 res. † Tertio casu principali qn̄ ex mixta alternatiua & arbitraria idē dicit sicut in pœna arbitratiua. allegat C. de ser. fugi. l. si fugitiui. nam tunc intelligit de simili pœna, sed assimilari pertinet ad iudicē vt l. pñt. ff.
8 de leg. † Quarto casu principa. qn̄ est vnica & sola pęna ibi non cadit electio sed dispēsatio, & ideo ad iudicē ex causa pertinet vt puta si statutū dicit de manus amputatione & aliquis est ita puer. vel ita senex quod statim moreretur tunc iudex pōt dispensa-
a re [a] non tn̄ cogitur nec propter hoc appella ri. ff. ad Silla. l. q pōt. in fine in ratione lite-

9 ræ. † secus esset hoc casu in casu statuti ꝙ dicat quod occidēs occidatur vt in eo in quo deliquit puniatur, pone modo culpa & nō dolo percussi te, & mortuus es vtique ego mori nō debeo, & hęc est interpretatio nō dispēsatio & à mala interpretatione appellatur, nisi à principio sit specialiter interdicta. de origi. iur. prętcerea introducta est interpretatio de iure naturali, & ideo locū hēt etiā in statuto, naturali enim ratione est, vt non puniat quē ad mortē qui noluit delinquere. itē debet puniri dolus. l. j. §. sed si clauā. ff. de sicca. & pro hoc l. iij. § j. & quod ibi no. Bar. & istud est tenēdū. aduertas tamen secundum Bal. in d. l. quicunque in
10 versi. † scies etiam quod illud quod consuetū
b est fieri nō dicitur arbitrarium sed necessariū b vt ff. de extraord. crimi l. saccularij & not. in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de infa. & quia consuetudo est actus practicus ideo seruanda & etiam scias, vt ibidem subiungit Bald. quòd in arbitrarijs debet iudex in partem mitiorē inclinare de offi. deleg. c. de causis. non tamen debet esse nimis gratiosus. de reg. iur. c. ij. in vj. & ibi per Ioan. And. in nouella. & quando plures pœnæ imponuntur, vel à iure communi, vel à statutis, vel diuersis legibus vel à diuersis statutis, vel à statuto, vel lege, vel ab homine quid faciendum sit ponam infra in gloss. super verbo, caput à spatulis amputetur &c. in
11 versi. quid si plures leges &c. † quando autē reus omnino mori debet an iudex dare posset ei optionem qua morte mori debeat, vel furca vel decapitari. & est tex. cum glo. in l. aut dānum. in princ. ff. de pœn. quod sic.

ADDITIONES.

a Dispensare. Adde tu & vide Roma. in consilio cccclxvij. & Fulgo. in consi. clviij. & vide supra in versi. quas si non soluerit Ber.

b Necessarium. Adde tu & vide Angel. in consi. cccviij. in fine.

AVGVSTI. Tu autē in principali quæst. quam tangit do. Ange. hic adde Bald. in l. cunctos populos. C. de sum. trin. & fide catho. in vij. colum. qui dicit quod in alternatiuis in criminalibus est electio iudicantis sicut in pœna incerta de certis. alle. d. §. expilatores, quia dicit quod si electio esset rei frustra caderet ibi alternatiua, quia affectio eius facere quod semper acciperet minimam pœnam. Sed ego non curarem de hoc quia imputetur legi quæ ita voluit sicut quando pœnam corporalē cōmutat in pecuniariam, vt dixi supra in gloss. præcedenti, vel econtra, vel fortasse possumus intelligere prædicta nisi in arbitrijs pœnis, quia isto casu reus eligeret quid nimium, & esset lex isto casu ridiculosa contra ea quæ habentur. j. dist. & erit autem l. cum si. Alb. de Rosa. in l. serui fugitiui. C. de ser. fugi. dicit quomodo Odof. tenuit quod electio fit rei per l. plerunque. ff. de iure do. sed dicit Alb. quod Cy. & Iac. But. & alij doc. tenent ꝙ fit in arbitrio iudicis, & respondet ad d. l. plerunque dicit tamen Alb. in l. quicunque. C. de ser. fug. ꝙ si reus seruus pœnę efficeretur isto casu perdit talem electionem. per l. ex facto. §. si quis rogatus. el ij. ff. ad treb. Et dixit vnum notabi. Raph. Ful. in d. l. quicūque. C. de ser. fug. † ꝙ
12 in casu quo in pœnis alternatiuis electio est rei, tūc si in istis alternatiuis reus eligeret grauiorem pęnā nos non est ei gerēdus maxime si irrationabilis est, vt quia dicit statutum aut soluat centū aut fustigetur pone ꝙ vnus qui est soluendo auaritia ductus magis vult fustigari, certe iudex non debet eū audire. Si autē iste talis aliqua rationabili ratione se moueret audiendus est, & illa pœna habebit locū, licet sit acrior quā elegerit. arg. eorū quæ habentur in l. j. ff. de his qui mor. sibi consciuerunt. & vltra oēs in hac materia locutus est Abb. in c. à crapula extra de vi. & hone. cler. qui multa noua adducit contra sniam legistarum in hac materia ibi vide. Item adde d. Catal. in trac. synd. in clxiij. addi. qui late ponit istam mate-
13 riam. † & ibi etiam dicit ꝙ si etiam verba diriguntur ad iudicem quod iudex in istis alternatiuis debet aligere minorem pęnam & allegat bona iura. & vide Pet. de Anch. in cap. de causis. ibi aliquid per doct. extra de offic. dele. & vide Bal. in l data opera. in ij. col. C. qui accu. qui videtur velle ꝙ ēt in istis alternatiuis iudex eliget mitiorē, & iudex eligit in istis pęnis alternatiuis hoc nō debet fieri sine citatione partis. ita voluit Bal. in l. si fugitiui. in fi. C. de ser. fug. Adde Bal. de ista materia in l. quid ergo. §. pęna grauior ff. de his qui not. in fi. in
14 j. col. † Limita tū prædicta & intellige procedere qn̄ pęna quę ponitur alternatiue ambæ sunt corporales, puta quia statutū dicit quod amputetur sibi pedes aut manus quia prędicta procedūt secus si vna pecuniaria altera corporalis, puta quia statutū dicit ꝙ aut soluat centū aut amputetur manus, quia semper iudex debet eligere isto casu pęnam pecuniariam. ita sing. dixit Bald. in l. Lucio Titio. ff. de leg. ij. quia isto casu illa non est proprie pœna alternatiua, sed est pœna corporalis in defectū pe-
15 cuniariæ subordinata. † Item inquantū est

dictum ꝙ iudex potest dispensare in pœnis qñ vna est pœna. adde mirabile consiliũ Ludo. de Ro. in consi. suo cccclxviij. q cõsuluit quod licet per statutũ fur pro paruo furto possit suspẽdi, tñ iudex põt moderare pœnã illius statuti citra mortẽ & est mirabile cõsilium & mouetur per bonas rationes. Item an iudex debeat arbitrari aliter quã consuetudo fuerit vide eleganter dicta d. Ant. de But. in d. c. de causis. extra de off. deleg. & omnino limita, vt per Abb. ibi in fi. vide do. Ant. de Bu. in c. j. extra de cõ
16 stitutio. & ibi per Moder. Item inquantum do. Angel. hic per tex. in d. l. aut damnum vult quod potest dare morituro electionem mortis. addatis quod cum supportatione ille tex dicit totum contrarium, & ideo Roma. in sing. suis. cxxiiij. dicit quòd Nero fecit hoc in magistrum suum Senecam. Sed non est bonum exemplum imperatoris, quia alius iudex hoc non potest, vt dicit ibi ille text. in l. aut damnum. §. j. secus in imperatore, vt ibi habetur in tex. cum glo. & ita dicit Roma in l. si quis mihi bona. §. j. ff. de acquiren. hære.

17 *Statuto dicente quòd de tali delicto debeat puniri grauissima pœna, an flagellis cedendo debeat dici grauissima pœna.*

17 ANGE. †Quid aũt si statutũ dicat quòd debeat de tali delicto affici & puniri grauissima pęna an flagellis cedendo dicatur grauissima pęna tex. & ibi glo. & Bar. in l. sed & si. §. prætor ait. ff. de in ius vocan.

AVGVSTI. Tu adde ea quæ dixit ibi Ludouic. de Roma. in suis reportatis in notabili super textu.

18 *Condemnatus fuit aliquis in centum quæ si non soluerit intra decem dies amputetur sibi manus non soluit, an officialis possit exequi dicta centum in bonis condemnati.*

18 ANGE. †Quæro si aliquis fuerit damnatus in cẽtum, quæ si non soluerit intra decem dies amputetur sibi manus, non soluit tñ officialis vult exequi in bonis cõdemnatis, an possit videtur ꝙ nõ, qa pœna est transfusa in corporalẽ, vt l. obligationũ ferè. §. fi. ff. de act. & obl. tñ Bar. in l. cum duobus. § idem respondit
a si socio. ff. pro socio. tenet quod potest. a

ADDITIO.

a ❡Quod potest. Adde & vide Francis. de Are. in consilio lxxxix. Ber.

AVGVSTI. Tu adde quod doctores ibi sequuntur opi. Bart. Imol. Salicet. & Raph. Fulgo. & multũ exclamant de illa doctrina Bart. ibi, & dicunt Bar. ita consuluisse. & vide Ang. & Imo. in l. si stipulatus. in xviij. col. ff. de verbo. oblig. approbantes Bar. & de materia vide omnino pulchra verba Bal. in l. commissoriæ. C. de pac. inter emp. & vendi. & dicta Bald. in l. j. C. de his quæ pœnę nomine. & doc. in l. ij. ff. de pub. iud. vide tñ. Ro. aliter sentiẽtem in l. j. §. & post operis. ff. de ope. no. nun. Et adde pulchra verba Raph. Fulg. in l. quicunque. C. de ser. fug. qui refert quomodo Ang. ibi dicit ꝙ audiuit alias à Bar. viua voce ꝙ ipse consuluit in ista materia determinasse & quod licet tempus sit lapsum & reus in pœnã corporalẽ inciderit ex eo quia nõ soluit intra tẽpus pœnã pecuniariã ꝙ nihilominus põt iudex exigere pœnã pecuniariam quam reus poterat soluere & non soluit per d. § idem respondit. sed Raph. Fulg. ibi videtur tenere contrarium & arguit contra Bart. & respondet ad d. § idem respondit. & faciunt ea quæ dixi supra in proxima addi. ante quæstio. proximã istius quęstionis in hac materia.

19 *Officiales exigentes pœnam errarunt in calculo & condemnatus fuit in bona fide licet non soluerit integram condemnationem an amputabitur sibi manus.*

20 *Condemnatio ad amputationem manus dextræ, fuit sinistra amputata per errorem executoris an possit truncari dextra.*

19 ANGE. † Quid si erratum fuit in calculo per officiales vel ad gabellã deputatos, ita qđ condemnatus non fuit in dolo, sed in bona fide, & tñ nõ soluit in veritate integrã condemnationem, an debeat sibi amputari manus, dic ꝙ non, vt no. Bal. Raph. & Imo. in l. quamuis. de condi. & demon. per illum text. quò d not.
20 †Quid si condemnatus fuit ꝙ debeat amputari manus dextra, & per errorem per executorem fuit abscissa sinistra an iudex possit pro executione suę sententiæ truncare dextram, dic quod non quia ꝙ primo executus est in sinistra restitui nõ potest. ita dicit Bar. in l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pigno. actio.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia in prima q. vide Mod. late scribentes in d. l. quãuis. sed in alia qõne adde qđ Sali. in d. §. qui reprobos. expresse sequitur doctri. Bar. qđ isto casu si per executorẽ manus sinistra fuit abscissa p errorẽ, nõ põt aliã manũ dextrã abscindere, sed vide Fulg. in d. §. qui reprobos. q arguit cõtra illã decisionem doct. sed rationes suæ nõ mihi placent,

placet, quinimo Alb. de Ros. in d. auth. sed nouo iure. C. de ser. fug. in fi. ibi ponit istã q. & arguit pro & contra, & dicit quod quidã doct. tenuerũt ꝙ licet ꝑ errorẽ executor errauerit in vna manu tamẽ exequetur in alia per bonã rationem. ipse idem Alb. tenet contrarium & istam teneo.

21 *Statutũ dicit quod homicida condemnetur in centum & si non soluerit intra decẽ dies decapitetur, homicidium est cõmissum nõ dolo sed culpa tantum & intra tempus non fuerunt soluta centum an debeat decapitari.*

22 *Pœnam pecuniariam ad euitandam corporalẽ uel corporis afflictiuã non solũ cõdemnatus soluere potest, sed etiam coniunctus uel extraneus, etiam condemnato non mãdante.*

23 *Pœna pecuniaria potest solui ut corporalis euitetur etiam condemnato inuito.*

21 ANGE. †Quid si statutũ dicit simpliciter ꝙ homicida condemnetur in centũ & si nõ soluerit intra decẽ dies decapitetẽ, & homicidiũ nõ est cõmissum dolo sed culpa tñ, an si nõ soluerit dicta centũ intra x. dies debeat decapitari istã q. format Bal. in l. data opera. C. q. accu. nõ poss. versi. & ex hoc infero ad talẽ q. &c. vbi determinat qđ vbi culpa cõmissum nõ est homicidiũ ꝙ condẽnabitur in centũ tñ, & licet nõ soluerit intra decẽ dies nõ decapitatur. Et hoc est qa dictũ statutũ de homicidio intelligitur qñ cõmissum est dolo. facit ꝙ no. Bar. in l. j. §. j. ff. si quis test. lib. esse ius. fue. & hoc iudex debet in sua snĩa declarare inserta causa, qa semper cã condẽnationis quærẽda est, vt ff. de re. mili. l. q. cũ vno. §. ad tẽpus. qđ bene nõ. Et adde & videas q̃ scripsi supra in glo. quas si nõ soluerit intra decẽ dies cum quarto pluri. in versi. Si vero in ea diceret vsq; ad finẽ illius glo. quia melius hæc cadunt sed errore fuerunt ibi posita.† 22 Et tene mẽti ꝙ nõ tñ dictã pœnã pecuniariam põt soluere cõdemnatus vt pęnã corporalẽ euitet vel corporis afflictiuã sed alius coniunctus vel extraneus etiã si condemnatus nõ mandauerit soluere vel ratũ non habuerit, etiã intra tẽpus ita dicit Bal. & Imol. in l. fi. circa princ. ff. de condi. insti. † quinimo plus dico ꝙ etiã inuito põt dicta pęna pecuniaria solui, vt corporalis euitetur, vt not. Bar. in l. stichus de pecu. le. & Bal. in l. fi. de neg. gest. intantũ ꝙ vt dicit ibi Bald. potest per extraneũ auferri de bonis dicti cõdemnati etiã dicto cõdemnato inuiti & soluere dictam condemnationem vt ar. l. si proc. §. si ignorãtes. ff. manda. & no. Bar. in l. iiij. §. cato. ff. de verb. obli. & hoc ratione proprij interesse illius extranei soluentis. arg. l. non tantũ. ff. de appel. quod perpetuo no.

23 (margin, beside "l. fi. circa princ.")

AVGVSTI. Tu autẽ in ista gl adde ꝙ mihi placent ea quæ dicit do. Ang. hic, sed in vltima difficultate quã ipse tangit hic adde bonũ tex. & ibi Bal. ponderantẽ illũ tex. in l. si quis id quod. in versic. in seruos. ff. de iurisd. om. iu. qui dicit ꝙ stante dicto statuto, ꝙ si qs intra mensem nõ soluerit centũ amputetur sibi manus, nihilominus si constat ipsum nõ posse soluere, tñ poterit alius soluere pro ipso. & allegat. l. stichus. ff. de pec le. vbi Bar. etiã. h. d. ſm quod d. Ange. alleg. supra. Et inquantũ d. Ang. hic allegauit illã doctrinã Bal. quã posuit in l. fi. C. de neg. gest. ꝙ imo amicus vel coniunctus reo inuito põt soluere illã pecuniã ad hoc vt euitetur pęna corporalis, & poterit postea repetere illã pecuniã. Addatis qđ illã doctrinã Bal. late enucleauit & examinauit postea Pe. de Ancha. in c. cũ C. laicus. extra de fo. compe. in pen. col. & ibi Pe. de Anch. allegat quõ Bar. i l. si stichũ. §. sed si alio. ff. de nouat. vult ꝙ etiã si soluo pro aliquo alicui suo creditori, & expresse debitor protestetur soluẽti, ꝙ non soluat ꝙ soluenti isto casu non datur repetitio propter expressam prohibitionẽ, etiã ex causa necessaria. Fallit solummodo in impensa funeris, vt ibi per Bar. & sic Bar. loquitur etiã in causa necessaria. Sed ibi vide Pe. de Anch. no. loquẽtẽ in ista materia, q. declarat qd de iure in isto passu dicere debemus. & vide Dominicũ in d. c. cum C. laicus, qui dicit ꝙ si soluens est amicus debet protestari quod non animo donandi sed repetendi soluit ad hoc vt fugiamus tex. in l. is qui amicitia. ff. de nego. gest. alias nõ repeteret. & vide do. Ang. hic infra in gl. præsente Caio & appellante in versi. & no. quod d. l. non tantũ habet locũ.

SVMMARIVM.

1 *Practica ducendi condemnatos per loca publica & consueta est introducta ut ab omnibus uideantur.*

Alium quòd duci debeat per loca publica & consueta.] 1 † Ista practica fuit introducta vt publice videatur ab omnibus vt multis crassantibus locus sit exemplo, vt l.absentem.& l.aut facta.§.fin.ff.de pęn.

Augusti. Adde quod iste doctor errauit quia noluit allegare l.aut facta.§.fi.ff. de pœn.& ibi vide glo.

SVMMARIVM.

1 *Executio aliquando fit in loco delicti ad maiorem exaggerationē, ut ante domum in qua furtum commissum est furca aliquando eriguntur.*

Vsque ad locum iustitiæ consuetum.] Hoc fuit introductū p no. in d.l.pe.ff.de iust.& iur. 1 † Sed aduertas ꝙ aliquando in loco cōmisit delicti sit executio ad maiorem exaggerationē, vnde ante domū i qua furtum cōmissum est furcæ aliquando eriguntur & ita semel obseruari feci cū casus occurrere Perusij vel i loco vbi hominē interfecit decapitaē, vt no. Bar.in l. capitaliū. §.famosos.ff.de pę. Et etiā est ratio vt ibi puniaē vbi deliquit, vt cęteris sit exemplū, vt C.ad leg.Iul.repe.l.j.& l.si quis forte.§. fi.ff.de pę.& §.si quis, & eod.tit.l.aut facta. §.fina.ita dicit Sali.in authen.si vero.C.de adul.& est casus & ibi hoc no.Bal.in l.j.C. de nili.agge.non rumpen.

Augusti. Tu aūt in hac materia adde ꝙ dubito ꝙ in ista conclusio nō sit falsa & damno ego istos iudices q in loco vbi delictū fuit factū puniunt malefactores vel decapitando vel furcis suspendendo. idē qñ ad fenestras palatii suspendunt reos vel ad rengeriam suspendunt vbi rebelles principum suspenduntur & nō faciunt executiones suas in loco cōsueto vbi fiunt aliæ executiones corporales. moueor ergo per tex. in terminis in l.capitaliū. §. famosos.ff. de fur. vbi spāle est in latronibus famosis q de robando fecerunt homicidiū vt nō in loco cōsueto iustitiæ. Sed ibi in loco vbi proprie delictū fecerunt puniatur, & ratio redditur ibi tex.quare ibi in illo loco debent suspendi, & ibi ēt in tex.redditur ratio quare specialiter introductū est in famosis reis, quia acrius puniuntur famosi rei quā non famosi. Locus ergo vbi fit executio corporalis aggrauat infamiā ipsius malefactoris. Istę ergo executiones debent fieri in locis consuetis. Sed dico hoc nō militare nisi in famosis reis in aliquo qui enormissimum delictū qualifactum fecisset per prædicta, & ita alias interrogatus respondi de iure ita esse faciendum cogita.

SVMMARIVM.

1 *Iudex quando facit executionem corporalem debet habere rem claram quia ad similitudinem supplicij tenetur.*

2 *Caute a pro iudice est quando crimen non est probatum, & vult ferre absolutoriam quod faciat citare iniuriatum & etiam syndicum communis ad contradicendum. & quando constat iudici reum non esse culpabilem an possit illum ex suo officio absoluere.*

Et ibi caput à spatulis amputetē, ita & taliter qđ moriatur &c.] 1 † Ante oculos tu iudex habeas ius & iustitiā, & qñ facias executionē corporalē facias quod res sit bene clara nec sit iuris vel doct. altercatio qm̄ si postea in syndicatu cōueniaris, diceres ius in carceribus. cum.n.iudex ad supplicii similitudinē teneatur & est pœna capitalis, vt l.iii.C.qui accus. non poss.non esset fide iussoribus relaxandus facit.ff.ad l.Iul.de vi l.lege Iulia.& ibi Bar.vnde bene caueas an 2 tequam sñiam proferas corporalē. † quid autē si crimē non sit probatū & ipse debet ferre absolutoriā tunc cautela est ꝙ iudex ad sui exonerationē citari facit iniuriatū & etiā iudicio meo syndicatū cōis ad cōtradicendū quicquid volunt & possunt ne ille reus absoluatur, alias autē talis absolutoria nō præiudicat iniurato quin etiā non probata conclusione ipse iniuriatus reū accusare possit non obstante absolutoria facta p iudice ab inquisitione formata ꝙ bene no. Et forte etiā ipse iudex tenebitur. ita dicit Ang.in d.l.si vacātia in prin.iiii.col.C.de bo.vac.lib.x.& alleg.Ioā.And.an hoc tenētem in c.cum rus.de purga.cano.licet dicat ꝙ contrariū tenet Spe.in tit.de inquisitione.§. nunc tractemus.versi.sed pone sed Ang.tenet opi.

net opi. Io. And. pro quo allegat casum in l. si vacantia. quia debet fieri intimato præsente ergo eo citato. subdit tamen Ange. quod hæc consuetudo nō seruatur, nisi Florentiæ quod no. Tu etiam vide Sali. & glo. in d. l. qui de crimine. C. de accusa. & quod no. Bar. in l. si cui. §. j. ff. de accusa. & quando constat iudici reū non
a esse culpabilem, an possit reum ex suo officio a absoluere vide eleganter per Bar. in l. absenté. in fi. princ. ff. de pœn.

ADDITIO.

a **Ex officio. Adde & vide Cepo. in consil. xli. vbi quod statutum permittens absentem & nocentem condemnare, ita permittit absentem & innocentem absoluere, & vide Franc. de Are. in consil. cxlix. Ber.**

AVGVSTI. Tu cōsidera quod hic articulus hodie est expeditus per stylū & cōsuetudinē pœnarū, quia semper in huiusmodi processibus criminalibus fit citatio per campanā, per quam cāpanā omnes citantur & actor & reus quæ cōsuetudo & stylus faciunt ius iuxta l. de quibus. ff. de legibus. cum simi.

3 *Statuto imponente unam pœnam & ius commune aliam que pœna erit attendenda.*
4 *Delinquens quando de pluribus delictis puniri possit & quando non.*
5 *Pœna pecuniaria imposita pro homicidio quando delinquens possit illa, & pœna iuris communis puniri & quando per impositionē nouæ pœnæ uideatur recessum ab antiqua.*
6 *Pœna generali & speciali existente imposita super uno delicto quid erit faciendum, et iudex nunquam debet recedere à pœna statuta quam imponendo sufficit.*
7 *Pluribus pœnis & legibus si unum delictū puniatur an mitior sit imponenda.*
8 *Pluribus pœnis impositis, siue alternatiue siue copulatiue aut aliter quid sit faciendum.*
6 *Pœna una si imponatur per ius commune & alia per statutum, an prima pœna iuris communis sit sublata.*

3 **ANGE.** † Quid aūt si sunt plures leges loquētes de dicto delicto & diuersas pęnas imponētes, vt puta ius cōe imponit vnā, statutū vero imponit aliā, quę pęna sit attēdenda, rñdeo quod in iudicis electione est aut imponeret pęnā iuris cōis aut statuti, quia per legē nouā statutariā nō intelligit sublata pęna legis antiquę, imo vtranq; pęnā durasse, vt est casus in l. eū. ff. de furt. & i l. quoties. ff. de actio. & obl. & no. Bar. in l. senatus. in prin. ff. de actio. Sal. late in l. qui de crimine. C. de accus. ver. suppono tertio ad
4 de eandē partē &c. † Et cōsidera bene in quistionē nostrā quia hic sunt plura delicta separata & plura facta, quia vulnerauit cum cultello, & vestem abstulit quod est clarū quod de furto & homicidio potest puniri, vt not Bar. in d. l. senatus. l. nunquā plura & ibi Bar. ff. de priua. deli. Sin autē ex vnico facto nascantur duo delicta, vel ex vnico delicto duo tituli criminis vel plures agendi formę vel nō, an ex vnica l. teneatur, & condemnetur, vel pluribus & no. gl. in l. ij. §. fi. ff. nau. cau. stab. Dyn. Bart. & Imo. in l. j. §. dixerit ff. de publi. & Bar. in d. l. senatus. & in d. l. nunquam plura & Salic. in d.
5 l. qui de crimine. dic vt ibi per eos. † Ex quo sequitur quod si statuto imponitur pœna pecuniaria pro homicidio, tamen pœna iuris communis non sit sublata. Tu iudex poteris punire homicidam de siccar. ita semel de facto seruaui quòd not. quod verum est nisi ex aliquibus coniecturis appareat quod
b per impositione nouæ b pœne per statutum vel reformationem fit recessum à pęna antiqua. vt puta si statuto caueatur quod procedatur de similibus ad similia, & vbi in statuto nō reperitur simile succedat ius cōmune, tunc apparet de mente statuti quod in subsidiū voluit imponi pęnā iuris cōis, igitur ab ea videtur recessum. ita no Bar. in l. j. ff. vi bo. rapt. & idē in simili videtur tenere Bal. in l. j. C. de sum. trini. versic. vj opponitur dicitur hic &c vide Imo. qui idē tenet in l. ij. ff. de publ. in vers. quia aut per diuersas leges &c. Sed Sali. in l. qui sepulchra. C. de sepul. vio. vers. quæro tunc secundo quid si per statutum imponitur &c. aliter & plenius dicit, dic vt ibi per eum. Sed etiā Bar. in l. sanctio. in prin. ff. de pęn. aliter & plenius distinguit secundum Ray. videlicet aliquando sunt duę pęnæ vna generalis & alia specialis, & tūc distingue si quidē generalis imponitur per legem vel per statutum & specialis per hominē, tunc vtraque concurrit etiam quo ad executionem, vt l. non dubium. C. de leg. coniuncta l. iubemus. C. de sac. san. eccle. Et intelligo per hominē siue sint contrahentes siue etiam per prætorem vnū imponatur. Si vero à statuto imponatur generalis & specialis, tunc specialis & generalis imponi poterit quia eadem est ratio, vt l. illud. ff. ad l. Aquil. facit. l. prætor edixit. § j. ff. de iniur. Si vero vtraque venit imponenda per hominem, tunc quo ad originem habent locum non quo ad executionem,
6 vt d. l. prætor edixit. † Ex quibus infert

II 4 quod

quòd quando super vno delicto reperitur pœna specialis & generalis, tunc si quidem pœna generalis est incerta & arbitraria nõ refertur ad specificata siue eadem lege vel statuto vel eadem reformatione, siue diuersis siue l. communi & statutaria, vt d.l.sanctio secundũ lect.glo. Si vero vtraque pœna est certa & determinata, & tunc refertan vtraque pœna imponatur eodem statuto vel eadem reformatio & generalis non refertur ad specificata secundum lectu.Dyn.in d.l.sanctio & sic specialis tantum imponuntur. Si vero imponuntur diuersis legibus, vel diuersis statutis vel diuersis reformationibus, vel de iure communi vna, ex statuto alia, & tunc aut vna pœna infertur à lege, alia ab homine, & tunc vtraque habet locum etiam quo ad executionem, aut vtraque infertur ab homine, & tunc vtraque non habet locum quo ad executionem, vt patet ex prædictis secundum Bart. ibi quod singulariter liga ad digitum, quia est nota. De quo etiam vide Bald.in d.l.qui sepulchra. vbi etiam Ang.alleg.Spe.in tit.de accu.circa prin. vbi dicit ꝙ propter pœnam impositam per statutum, non videtur esse recessum à pœna iuris communis, dat tamen An. cautelam iudici ꝙ nunquam recedat à pœna statuti & illam

7 imponendo sufficit. † Adde tamen quod not. Inno.in c.si pro debilitate.de offi.deleg.quod vbi vnum delictum pluribus pœnis vel legibus punitur, & diuersimode mitior pœna imponenda est ꝙ tu intelligas secundum supradicta & vide Bar.in l.j.§.j. pen.col.in fin. ff.de ope.noui nuncia.& addas quod no.Iaco.But. & Bal.in l.placet.in pen.q. C.de sacrosan.eccl.

8 † Quãdo autem pœnæ essent alternatiuę, dic vt dictum fuit supra in glo.super verbo, quòd manus dextra amputetur &c.sed Bal.in l.quid ergo.§.pœna grauior.ff.de infa.vers.ad huius glo.declarationem &c.dicit ꝙ si duplex pœna imponitur diuersis legibus vna tantum debet puniri, vt l.senatus.& quod ibi gloss. & Bartol.ff.de accusatio.si in eadem lege vel statuto & tunc aut copulatiue & tunc potest imponi vtraque l.nemo. la ij.C.de episc. audi. aut alternatiue & tunc vna tantum, vt l.si fugitiui. C.de ser.fugi.aut imponitur ibi absolue, quia non est ibi neque copulatiua neque disiunctiua coniunctio, & tunc dicit assumendam benigniorem interpretationem, vt vna tantum imponatur, vt d.l.si de interpretatione.ff.de pœ. licet alij forte dicant contrarium in l.alienatio ni.in fi.ff.de verb.signi.quod est no.sed id qđ dicit Bar.in d.l.sanctio est plenius.

b ℭ Nouæ pœnæ. Adde quod tenet idem do. Abb. in c.de causis.de off.deleg. vbi plene per Canoni. maxime Moder.& vltra ea quæ infra ponit August.adde quod epi. Bart. voluit Oldra. in consi. xciiij.in iiij.col.& Bal.in consi.ccxx.in iij.volu. incip. in causa do. Miliani vbi relata opinio sua subdit ꝙ alij dicunt quod vni legi per aliam non videtur derogari cum correctio sit euitanda l.quo. ff.de actio.& obli. si tamen fieret executio vnius pœnę cessaret alia nisi esset inuenta ad supplementum primæ quia delictum quod non est plene purgatum, debet purgari, vt no.de iudi.in c. at si clerici.& in l.ij.C.de spor.& de accusa.l. senatus. & Deus non iudicat bis in idipsum, & cum istis vel bis vltimo relatis transit Cepol.in consi. xiiij. & vide Bar.in l.j.ff.vi bono.rapto.& Bal.in l.cum. C.de fur.vbi quando per l.nouam sit sublata pœna legis antiquæ.& vide etiam aliquid per Rom. in consi.cxvij.in fine. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia inquantum do.Angel.hic tractat istam materiam qñ duæ pœnæ vel diuersæ imponuntur à lege siue à statutis, siue à lege vna, & à statutis alia, quia pœna feriatur reus & dixit quod ipse practicauit de facto Nursię quod decapitauit vnũ homicidam licet statutum esset ibi quòd pęna pecuniaria imponeretur pro homicidio.addatis ꝙ ego non ita fecissent, & credo istam suã sentẽtiam falsam. Et moueor primo per illam auream doctrinam d. Bal.quam posuit in l. nõ

9 est nouum.ff.de legiti.qui dixit. † Quæro si per ius cõe imponitur vna pęna & per statutũ imponatur alia pœna, an prima pœna iuris cõmunis sit sublata dicũt doctores communiter ꝙ nõ. per l quoties.ff.de actio.& oblig. & per l.qui sepulchra.C.de sepulchro violato. Alij dicunt quod aut pœnæ sunt incompassibiles & ius commune imponit mortem & statutũ minuit pœnam & imponit membri mutilationem & stamus statuto tanquam posteriori, nã statutum minuit pœnam à toto integrali ad partem, & quia restringit gladij potestatem recessum est ab atrocitate l. & sic ab eius pœna. l.j.ff.de his qui sunt sui vel alieni iuris.§.pen. & l.qui cum vno.§.qui post.de re militari. idẽ si pœna pecuniaria sit diminuta, nam in pœnis minimum debetur in eodem genere pœnę puta vtraque corporali vel vtraque pecuniaria ꝙ enim immutatur remanet in prima sua figura l. cum in plures. §. lege data.ff. locati. Si autem sunt diuersorum generum non fit nouatio.l. senatus.ff. de accusa. Subdit postea Bald.ibi indistincte iudicem debere sequi pœnam statutariam, & ipsam imponere, & non pœnam iuris communis, & est ratio quia potestas iurauit seruare statuta & iuramentum obligat

obligat in forma, vnde est seruandum omnino, vt l. si pecuniam. ff. de conditio. ob causam. Præterea pro hac parte cõtra do. Ang. allego id quod elegantissime dixit Pet. de Ancha. in c. canonum statuta. extra. de consti. in materia pœnali, quando tractat de statutis punientibus delicta in versi. quæro etiam vtrũ sicut statutum secundum tollit primum ita declarat ius commune aliam fore pœnam statuentis quam statutum, & multa ibi allegat dicens referendo opin. quomodo Ioan. And. in addi. Specu. in tit. de pœna temere litigan. refert Vbertum de Bob. tenuisse ꝙ per pœnam impositam per statutum tollitur pęna iuris cõmunis, & ita dicit iudicatum fuisse Ianuæ. facit quod not. in sti. de offi. iudi. in princ. Alij dicunt hoc verum si apparet de mente statuẽtium ita voluisse subrogari pęnam statutariam loco pœnę legalis, alias secus. cap. maiores de baptis. & dicit Pet. de Anch. ibi, quomodo Io. And. in d. additio. refert postea opi. Iac. de Bel. qui tenet l. municipalem derogare iuri communi. Refert postea d. Pet. qualiter Bar. in l. j. ff. vi bono. Raph. tenet ꝙ per pœnam statuti nõ sit recessum in dubio à pœna iuris communis nisi hoc appareat saltem tacite prout Bart. ibi exemplificat & satis supra dixit do. Angel. hic refert postea Petr. de Anch. quomodo pręceptor suus Bald. in l. data opera. in ij. char. C. qui accusare. in versi. item not. est tenet quod per pęnam statuti videtur recessum à pœna iuris communis & fatuus esset iudex qui pœnam iuris communis imponeret, quia potestas iurauit seruare statuta. Nam statutum se habet ad ius commune vt species ad genus l. omnes populi. ff. de iusti & iur. Illud enim habetur loco speciei quod minus generale est, & illud loco generis, ꝙ magis generale est not. Dyn. in regula generi. de regu. iur. in vj. ergo statutum habetur loco speciei, quia specialiter prouidet in esse tantum, vnde dicimus quod leges locales sunt leges speciales & sic generales. C. de epis. & cle. l. priuilegia. & l. generali. & postea refert ibi do. Petr. de Anch. quomodo Cyn. in l. qui sepul. C. de sepul. vio. format istam q. & dicit communiter teneri pęnam statuti non tollere pęnam iuris communis in origine, quia ad vtrunque agi potest. Sed in exactione, vtrum vna tollat aliam vel concurrat saltem in eo ꝙ plus, ibi vide & per Bart. in d. l. j. subdit tamen ibi do. Pet. de Ancha. quod si de facto ista qõ. contingeret inclinaret ipse in opi. Bal. & semper imponere pęnam statutariam, vt posteriorem & magis specialem, sic ergo vt videtis Vbe. de Bo. Iac. de Bel. Ioan. And. Bald. & Pet. de Anch. non tenent opin. quam tenet Bart. in loco supra allega & illam opi. quam tenet iste bonus doct. hic. & hæc ẽt mihi magis placet maxime per dicta Bald. in l. ij. C. de rebus credit. & iureiu. in fin. qui per tex. in d. l. qui cum vno. §. qui post. ff. de re milit. dixit quod vbi per statutum minuitur pęna videtur recessum ab alia pęna capitali hoc est maiori. Quinimo allego Bald. hoc voluisse in l. fin. C. de ædifi. priua. qui dixit quod vbi per l. antiquam imponitur pęna grauis, & per l. nouam, imponitur pęna minor. per istã minorem intelligitur derogatum & recessum à maiori. per illum tex. not. in d. l. qui cũ vno. Addatis tamen quod Alb. de Rosa. in j. par. statuto. q. viij. ibi late disputat istam materiam & in fi. allegat omnia quæ possunt allegari & authoritates multorum doctorum pro & contra, concludit quod totus mundus obseruat quod per pęnam statuti. sit derogatum pęnæ iuris communis. Vide tamen ad istud propositum, si vis habere istam materiam integraliter recurre ad doctrinam. Ioan. And. & ibi Domi. de sancto Gemi. & Pet. de Ancha qui not. loquitur in cap. fœlicis. extra de pęnis. lib. vj. qui loquuntur de materia totius istius glo. quàm materiam tetigit hic do. Angel. & ibi Pet. de Ancha. facit mentionem de doctrina Bar. in d. l. j. ff. vi bon. rap. per pulchra verba Bar. in l. fi. C. de aquæ ductu lib. xj. Ex cuius dictis poterit etiam limitare dicta d. Ang. hic, & vide vnam pulchram doctrinam Bal. quam posuit in ista materia in c. j. in fi. de prohi. feu. alie. per lotha. Et omnino vide pulchra verba Angel. qui late loquitur in d. l. j. ff. vi bon. rapto. qui multũ clare loquitur in ista materia. Et Bald. Ang. & omnes doct. in d. l. qui sepulchra. & ibi Ang. multum subtiliter distinguit quasi omnes casus comprehendendo istius materiæ, quæ omnia si vellem hic extendere parum mihi esset. Sed implerem chartas. vide Bald. in l. extat. ff. quòd met. cau. Per quæ poteris limitare prædicta & per Angel. in l. si quis ab alio ff. de calum. & per Angel. in l. quoties ff. de actio. & obligatio. & per docto. maxime per Domi. de sancto Gemi. post glo. in cap. licet canon. extra de electioni lib. vj. per quæ põteris limitare prædicta omnino per Bald. in l. data opera. in ij. colum. & vide etiam ipsum Bal. in loco quẽ supra allegauit Petr. de Anch. in d. l. data opera. in ij. char. qui ponit quòd per statutum augetur quandoque pęna iuris communis aliquando minuitur & per glo. xliiij. dist. c. fraternitati

ternitatis.& per glo.in cap.de causis. extra de offi.deleg.& per glo.xxj q.ij in princi. gloss. lxxiiij.dist.in summa per Io. And.in addi.Spe cula.in titu.de fuit.circa medium.per Bald. & Ang. in l. quid ergo.§.pęna grauior.ff. de his qui not.infa.per Bald.in l.& si seuerior.C. de his qui notan.infa.& in omnibus istis locis vide an sint vera ea quæ dicit do.Angel. hic, & Bal.in l.in eum.C.de furtis.Imo.in l.cum mulier.ff.solu.matri.& omnino per do. Catal §. proficisci.in addi.clxx.& in quæst.clxix. & in quæst.clxviij. & ibi multum diffuse loquitur do.Catald.vbi multos casus distinguit quando plures pęnæ imponuntur per legem.

10 *Damnato mandatore an intelligatur damnatus, mandans et alius auxiliator, & an damnato Titio quod produxit tales falsos testes sequatur quod testes sint falsi & ecōtra.*

11 *Notario damnato quod fecerit falsum instrumentum, an sit praeiudicatum ei ad cuius utilitatem confectum fuit instrumentum.*

12 *Damnato de falso uno ex reis stipulandi, an sit praeiudicatum alteri.*

13 *Absoluto uno ex reis, an intelligatur absolutus alter.*

14 *Sententia lata contra falsos testes, an praeiudicet producenti uel econtra.*

15 *Iudicio falsi contra notarium moto, si pars in cuius utilitatem est confectum instrumentū citetur an illi fiat praeiudicium.*

16 *Iudicio falsi moto inter partes si constaret notarium uel testes habuisse notitiam uel praestitisse patientiam illi iudicio, an illis esset factum praeiudicium.*

10 Ange. † Sed quæro an damnato dicto Titio intelligatur etiam damnatus Andreas mandans & alius auxiliator. Respōdeo. quod regula est in duobus reis ꝙ vno condemnato non intelligatur damnatur alter, [a] ita dicit Bart.in l denunciasse.§.fi.per illum text.& in l.cum filius.in princ ff.de verb.oblig.Ex quo ibi infert quod licet Titius sit damnatus quia produxit A.& B.falsos testes,quod de necessitate non sequitur contra testes quod ipsi sint falsi,& ita etiam contra.Si testes sunt condemnati de falso, nō tñ intelligitur condemnatus producens nec sibi præiudicat, [b] vt l. Lucius. cum ibi not.ff.de infa.& hoc determinat Bar. in l.si testamentū in fi.ff.de peti hære. & optime facit quod not. Bart. in l.iij.in princi.ff. de priua.delic.& qđ not.Cy.in l.j.C.de aduo. diuer.iu.& l.si quis homicidij.C.de accusa. 11 †Secundo infertur quod licet notarius sit damnatus quod fecit falsum instrumentū, hæc tñ sententia nō præiudicat ei,ad cuius vtilitatē factū est dictū instrumentū,& idē ēt tenet Cy.in l. j.C qui accusa. non poss. & ibi de his qōnibus vide Bal & Salice.qui videtur tenere contra Cy.& Bar.sed in practica seruaremus opi. Cy. 12 & Bar.& est tex.in l j.C. de fal. † Tertio infert ꝙ si vnus ex reis stipulandi damnatus sit de falso,alteri nō præiudicat,vt l.si docueris.& 13 ibi no.C.de fide instrumentorum. † Quarto ibi quærit an absoluto vno ex reis intelligatur alter absolutus regulariter dicit ꝙ non, & est ratio quia res inter alios acta &c. Fallit in casu.§.fi.l.denunciasse.ff.de adult.sed in casu nostro non valet in mādatore & auxiliatore. Et istam quęstionē ponit Bar in l.adulteram.§ j. ff.de adult.& ibi concludit quod aut pronuntiatur super iure vt quia dicitur ꝙ non erat in culpa,tunc Cy.& Bart.volunt quod alijs non prosit arg.not.in l. nihil interest. & quod ibi not.glo.ff.de sicca,aut pronunciatur super facto vt quia dicitur prætatum non esse cōmissum,tūc Dy.vult quod prosit vt l. cū duobus. §. fideiussor. de iureiur. Sed Bart. secundum Richar. Malumb tenet contrarium per dictā legem adulteram.§.j. & ibi respondet ad dictum.§ fideiussor.

ADDITIONES.

a ¶ Damnatus alter. Adde tu & vide Bal.in consi. xxxv.in v.volu. & Abba. in consi.lxvj.in fin. in ij.volu. Bernar.

b Nec sibi præiudicat. Adde tu & vide Angel. in consi.cccviij.qui in terminis consuluit. Bern.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde ꝙ in terminis quæst.nostræ an sententia lata contra mandatarium delinquentem noceat mandanti. Adde quod istam quæstionem in indiuiduo tetigit Bal.in l.iurisconsultus.C. quibus res iudicata non nocet, & dicit ꝙ nō, & allegat.l.nihil.ff.de adulter. quam sic inducere volunt, ibi enim simul & semel mandans & consulens pro eodem delicto potest accusari vna cum mandatario delinquente quod esse nō posset si sententia lata cum vno faceret ius quoad alium.l.j.in fin.ff. si fa. fur. fecisse dicatur. & in terminis vide quid pro & contra per Alber.de Rosa.in j.parte statuto.quæst.liij.quæ incipit,an autem sententia, absolutoria,& ibi ponit etiā quādo est natoria cōdem-

natoria. & late per Albe. in l. non ideo minus. C. de accusatio. & late dictum est supra de ista materia in verbo, sempronium mandatorem in xix. q. in addi. meis & vide illas remissiones quis ibi dedi. Et an absolutoria lata pro mãdante prosit mandatario, vel econtra, vide Bald. in d. l. non eo minus. C. de accusatio. & Bar. in l. j. §. fi. ff. de quæstio. per Io. And. post. Dyn. in d. c. ratihabitione. & de opem & auxilium præstante. v. de Bart. & Ang. in l. is qui rem. §. si ea mihi Titium ff. de furt & vide pulchra verba
14 Ang. & Sali. in l. i. C. de raptu virgi. † An autem sententia lata cõtra testes falsos præiudicet producenti vel econtra. Adde ꝙ licet Bart. in l. Lucius. ff. de his qui not. infa. dicat quod talis sententia non præiudicat, tamen dicit quod facit aliqualem præsumptionem, & quod talis sententia plene non noceat testibus est bonus tex. in c. cum dilectus. extrta de ordine cogni in fi in l. si veteris. C. de fide instrumen. & ibi Bart. remittit ad not. per Cyn. in l. j. C. qui accusa. & Bar.
15 in l. præuaricationis. ff. de præuarica. † vbi hoc limitat nisi in iudicio contra notarium moto fuisset pars citata, sed Bal. in l. Lucius. ff. de his qui not. infa. videtur velle ꝙ in terminis illius legis sententia lata cõtra producentem testes nõ nocet testibus etiam præsentibus vel citatis. Idem fuit de mẽte Bal. in l. fi. C. de fide istru. facit quod no. Spec. in tit. de fide instru. §. postremo alias. §. incipit instrumentum. ver. sed pone tabellio, Adde Bal. in l. ij. C. de eden. in vj col. & Bal. in l. fi. C. si mi. se maio. dixerit. & in l. j. in penul. &
16 vlt. char. C. qui accu. † Aliam limitationem dabãt Iac. But. & Ang. in d. l. Lucius nisi in iudicio moto inter partes cõstaret notariũ vel testes qui falsum dixerunt. habuisse sciẽtiam, & præstitisse patientiam illi iudicio, quia tunc talis sententia præiudicat omnibus, & testi & notario. Sed cõtrarium tenẽt Nic. de Math. & Bal. in l. veteris. C. de fide instr. & Ant. de But. in c. quãuis extra de re iud. & Spe. in d. versi. Sed pone tabellio. & vide Alb. de Ros. in iii. par statut. q. lxv. qui ponit an in factis connexis & correlatiuis puta adulterio sententia lata pro vno, vel contra vnum prosit vel, noceat alteri.

17 *Clausula decapitetur ita quod moriatur quando ponitur in sententia quando reus est præsens quando aũt nõ est præsens vide qua verba ponenda sint, & si capiatur bannitus quomodo fiat secundus processus.*

18 *Bannito capto in formatione secundi processus quid probabit contra primam sententiam.*

19 *Bannitus captus an possit per viam exceptionis impedire executionem sententiæ.*

17 ANGE. † Et ꝙ hic dicit decapitetur ita ꝙ moriatᷓ est verum qñ reus est ibi præsens ita ꝙ executio corporalis de eo fieri põt Si autem non sit in fortia potestatis, tunc officialis debet eum bannire de ciuitate & cõitate, cõdemnare ad mortem. Et si quo tempore in fortiam cõis veniret, ꝙ ducatur ad locum iustitiæ, & ibi mors inferatur, ita singulariter dicit gl. in auth. de leno §. si quis aũt. in verbo, expellatur. de qua gl. Iaco. de Bel. ibi fecit festũ. & in auth. de pace tenen. col. x. in princ. & vide Bal. & Flor. in l. ii. C. si pen. appel mors interue. Et si postea veniat in fortiã cõis, debet alius processus formari, ĩ quo declaretᷓ captã esse taleẽ personã quę reperitᷓ in bãno, & bannũ exequẽdũ esse, ita dicit Bal. in ti. de feu. sine cul. nõ admi. c. i. & postea in d. ꝓcessu. interim reus & bãnitus recognoscit se iuxta not. per Bal. in l. diuus. ff. de cust. reo. & dixi supra ĩ gl. Caiũ
18 sempronii dic vt ibi. † Aduertas tñ ꝙ si dictus bãnitus est captus in isto secũdo ꝓcessu cõtra eum formãdo, ꝓbabit primã sentẽtiam seu bannũ latum emanasse, per falsas allegationes, vel probationes falso factas ꝙ impedit executioneẽ dictæ sentẽtiæ, ita dicit Angel. in l. qui Romæ. § duo fratres. ff. de verbo. oblig. & ideo Imol. in vers. ex prædictis dicit qđ infertur maxima vtilitas &c. facit l. prætor. §. Marcellus. ff. de iudi.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ ego nõ scio inuenire illã glo. in d. §. si quis aũt. in verbo expellatᷓ in auth. de leno. nisi habeã librũ meũ corruptũ. Quinimo ego volui legere Iaco. de Bel. in c. i. de pace tenẽ. in prin. col. x. ibi in libro meo. Iac. de Bel. nullã facit mẽtioneẽ nedũ de illa gl. nec aliquid de ista materia. Et inquãtũ do. Ang. hic qri an posita cõtra illũ q̃ postea est captus debeat formari nouus ꝓcessus hic aliquid non dicã, q̃a late ista materia fuit dicta supra in gl. in verbo,
19 Caii sempronii. † Et inquantũ do. Ang. hic allegat dicta Ang. in d. §. duo fratres. dicatis ꝙ doc. Mod. sequitur ibi opi. Ang. & aliã limitationeẽ in ista materia ꝙ talis bãnitus captus q̃ habetur pro cõfesso de delicto possit per

sit per viam exceptionis impedire executionem sententiæ. vide per Bar. in l. non videtur. ff. de iudiciis la prima. & dixi supra in d. gloss. Caium sempronii.

20 *Condemnatus corporaliter si præsens sit, an efficiatur seruus pœnæ, & quid si sit absens.*
21 *Condemnati ad mortem in præsentia, bis moriuntur, primo gladio oris iudicij, secundo per separationem animæ à corpore.*
22 *Damnati ad mortem, an hodie efficiantur serui pœnæ.*
23 *Damnatus ad mortem, quando testari possit.*
24 *Condemnatus ad mortem propter aliquod delictum quod de iure in aliquo loco mortem meretur, in alio non an vbique dicatur intestabilis nisi sit restitutus.*

20 ANGE. †Et bene no. ꝙ quãuis ille q̃ est præsens dictæ sententiæ corporali cõdemnatorie statim efficiatur, seruus pęnę, vnde lata sententia nõ valeret eius testamentum a etiam ante inquisitionem formatam conditum, etiam si esset abreptus per vim de manibus familiæ, vt l. qui vltimo. & ibi Bart. in princ. ff. de pœ. & idem no. in l. cunctos populos. in pe. col. C. de summa. tri. & est text. in l. si quis filio. §. irritum. & ibi Ang. Raph. & Imo. ff. de iniust. testamen. facit glo. & ibi doc. in auth. sed hodie. C. de dona. inter virum & vxorẽ tñ qñ est absens & fertur sententia si quo tempore venerit in fortiam cõmunis &c. vt supradixi, interim talis sententia cum videatur lata sub conditione nõ sortitur effectum antequam venerit in fortiam cõis &c. & sic non perdit ea quæ perdit illæ qui est pure bannitus vel pure condemnatus. ita eleganter no. Bald. in l. seruo legato. & ibi Imol. ff. de lega. i. & sic interim poterit testari & alia facere quod bene nota, ꝙ esset verum si sententia sub conditione ferretur, videlicet cõdemnamus si quo tempore venerit in fortiam cõis &c. Sed si simpliciter condemnaretur ad pœnam capitis, & executio differatur sub conditione si quo tempore &c. & tunc nõ diceret, verum Bal. de qua sententia prolatione dixi supra in gl. super verbo, qui iudex commisit A. præconi quod ipsum banniat in fine &c. & etiam in ista gloss. supra proxim.

ADDITIO.

a ¶Eius testamentum. Adde tu quod imo damnatus ad mortem, vel perpetuos carceres de iure canoni. non potest testari nec instituti, sed est seruus pœnę ita Fulg. in consi. lxiiij. & vide Bal. in consil. ccclxx. in j. volum. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde Bal. in l. fi. C. si à nõ compete. iudi. qui dicit ꝙ isti banniti ad mortem qui sunt in carcere nõ possunt testari, si tñ euaderent de carcere & cõferrent se ad locum securum dicit forte possunt testari. Et ideo si habent proprium in eadem ciuitate vel in alia possunt testari, sed dicit Bal. ꝙ cõis opi. est ꝙ nõ valent testamenta eorum qui sunt diffinitiue damnati ad mortem & est executio secuta. & allegat Ioã. And. in nouella. in c. quãquã. de vsuris in vi. qui dixit ꝙ licet non valeat vt testamentum tñ valet vt quædam dispositio puta si iuberet male ablata restitui. dicit tñ Bal. ꝙ valeret testamentum bãniti ad mortem, nisi per statutũ permitteretur ferri sententiam diffinitiuam ad mortem contra absentem, quo casu ante capturam non est seruus pœnę, sed post qñ est in laqueo
21 reipublicæ. † Adde Bal. in l. is qui. C. si pẽdẽte appellatione mors interuene. q̃ dicit multum singulariter quod illi qui in præsentia damnãtur ad mortem cõfestim moriuntur qui bis moriuntur primo moriũtur gladio oris iudicis quia fiunt serui pœnæ, secundo moriũtur per separationem animę & testamẽtum inter has duas horas factum nõ va
22 let, quia post mortem nemo testatur. † Dicit tñ ibi multum mirabiliter ꝙ hodie possumus dicere ꝙ isti efficiantur serui pœnæ qui damnantur ad mortem, cum ipsi extra ordinem damnantur ex forma statutorum & decretorum ciuitatis. & dicit ꝙ istã opi. videtur tenere Spec. in tit. de sent. in ver. potest. Et vide quæ dicam infra in glo. & eius bona publicamus. in ver. ꝙ incipit, & ꝙ bona damnatorum hodie reseruentur filiis in addi. mea. Adde quod miror ꝙ iste doctor non alleget Bar. in l. eius qui. §. i. ff. de testamẽ. qui ponit ibi materiam de damnato ad mortem & de bãnito qui postea est absens vel postea capitur, & omnino ibi vide Bal. elegantissime loquentem. & ibi vide Ange. qui allegat Bar. in l. cunctos populos. C. de summa trin. & fide catho. in repet. sua.
23 † Dicit tñ ibi Angel. limitando prædicta ꝙ tunc damnatus ad mortem poterit testari, si talis sententia egeret cõfirmatione, & nõ esset cõfirmata, ꝙ teneret testamẽtum. Secundo

cundo limitationem idem erit si quis est damnatus ad mortē & executor non vult ex: qui per tex. in l. fi. ff. de leg. j. Tertio limitat, idem si per sententiam fuit illata pęna quę de iure imponi non poterat, quia ante executionem eius non traditur damnatus intestabilis per l. si quis exhęredato. §. si quis fuerit. ff. de iniust rup. irritoque testamento. vnde nec occisus ad furorē populi intestabilis, est. quia non licet populo interficere quemquam vt dixerunt iudæi ad pilatum. Et respondet ibi Angel. ad l. pen. ff. de sicca. & ibi decidit an Christus fuerit testabilis, & concludit ꝙ non. Sed ego dico contrarium ex qua conclusione sequitur maxima vtilitas. Et arguo sic contra Ang. Nam sententia cōmunis doc. est ꝙ licet damnatus ad mortem qui est in præsentia cōtra quem debet fieri executio sit intestabilis. Tamen limitatur hoc nisi iudex condemnauerit reum, ad pœnam mortis prohibitam de iure, puta quando cum securi iudex facit occidere hominem vel cum veneno, ita per bonas rationes & iura concludunt doc. maxime ipsemet Ang. in l. si quis mihi bona. §. j ff. de acquiren hæred. & sequuntur ibi Imol. & Ro. & Raph. & dicetur infra. Quinimo ipse Angel. hic voluit in d. l eius. § j. cum hic in Christo fuerit apposita pœna vt in cruce moreretur & cum clausula fixis quæ pœna fuit mors vltra omnes mortes acerbissima. iuxta illud. Aspicite & videte si est dolor sicut dolor meus, & illa pœna pœnitus fuisset reprobata, non dico mori in cruce, sed crucifigi cum clauis in pedibus & manibus. Dico ergo Christum potuisse testari quæ omnia no. Tu contra istos iudices qui inferunt mortes insolitas, quia talis poterit testari. De ista materia an damnati ad mortem & banniti absentes, & bāniti qui postea capiuntur possint testari maxima est ista materia. Adde si tu vis videre materiam & vide dicta Pet. de Anch. in clem. j. extra de pœniten. & remis. & do. Bald. post Bart. in l. j. C. de sacrosan. eccle. qui eleganter loquitur. & Salic. in authen. sed hodie. C. de dona. & ibi per doc. Et de bannitis si vis videre veram decisionem vide dicta Bald. in l. j. C. de hæred. instituen. & omnino multum eleganter locutus est Bal. in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de lib. & posthu & opin. Bartol. sequitur do. Abbas in c. postulasti. extra de foro compe. & vide Paul. de Cast. in consilijs suis, consil. lxxxiiij. incip. In Christi nomine

24 Amen. † Primum quæsitum habet duo dubia & ibi dicit in fin. ꝙ condemnatus ad mortem propter delictum ꝙ de iure in aliquo loco est delictum ꝙ pœnam mortis meretur. In altero loco non tamen si est condemnatus ad mortem vbique est intestabilis nisi sit restitutus. & ibi vide an possit testari ad pias causas, qui allegat bonas remissiones. vide Pet. de Anch. in c. fœlicis extra de pœn. lib. vj. qui loquitur etiam de bannitis, vide de materia damnati per sententiam & postea appellauit per Ang. in repetitio. §. qui procurauit in l. [illegible] pactum. ff. de pact. & in l. j. ff. nil. no. appellatione pendente. Et tene menti quæ dicit Bald. in l. j. in vij. col. C. ne ex delictis defunctorum. quod bannitus occisus à priuato vigore statuti hoc permittentis non decidit intestabilis cū moritur per manus priuati. & vide Bald in c. venientes. extra de iureiur. qui nor. loquitur in materia bannitorū quando in absentia damnatur an teneat testamētum eorum. vide Pet. de Anch. in d cap. quanquam. & ibi Domi. de sancto Gemi. & quomodo Pet. de Anch. limitat illam doctrinam Io. And. & restringit dum dixit ꝙ pro male ablatis valebit dispositio, & omnino vide do. Nellum in tractatu suo bannitorum in ij. tempore de cōcurrentibus post perfectum bannum, in xlij. xliij. xliiij. qō. qui multum eleganter loquitur in ista materia. Ego vero si omnia scriberem facerem nimis maximum volumen. Adde Albe. in tertia parte statutorum q. xxij. & sequen. & quando bona per statutum sunt adempta & fisco applicantur, an tales possint testari, vide tex. & Bal. in l. incestas. C. de incestis nup. Angel. in l. si quis. ff. de testa.

25 *Sententia corporalis lata, an statim debeat mitti executioni.*

26 *Iudex originis si vult exequi sententiam iudicis loci delicti uel econtra, an tunc possit uel requirantur literæ, uel debeat fieri remissio.*

27 *Remissio in delictis, an fieri debeat.*

25 Ang. † Quæro an sententia corporalis lata statim mittatur executioni Bar. in d. l. qui vltimo in fin. dicit ꝙ de consuetudine statim

a fit executio nisi ipse vel aliter pro eo appellet, a vt l. non tantum. ff. de appel. de iure autem debet expectari ꝙ trāsierint decem dies qui dantur ad appellandum, arg. gl. in l. ex iudiciorum. ff. de accusa. coniuncto tit. nil no. ap. pen. quo tempore elapso fieret executio per iudicē qui tulit sententiam, vel per successorem in officio, vel ēt per alium officialem eiusdem ciuitatis,

tis,qui etiam habeat merum imperium.& sine literis,vt no.Bart.in l.à diuo pio.§.j.ff. de re
26 iudi. †Si autem esset alius iudex puta iudex
b originis [b] qui vult. exequi sententiam iudicis loci delicti,vel econtra, an tunc possit vel requirantur literæ,vel debeat fieri remissio. vide Cy.in auth.qua in prouincia. C. vbi de crimi.agi opor.& Bart.in l si cui.§.fi ff. de accusa.Sali.late in auth.si vero.C. de adulterijs. & per Imo.in l.inter accusatorē.ff.de pub.iud.

ADDITIO.

a ¶Appellet. Adde tu q̄ quando delictum est notorium non admittitur appellatio,imo statim potest fieri executio p ea quę voluit Old.in cōs.xviij.B.
b Originis.adde tu & vide Ang. in consi. cclvj. & ibi,an executio talium sententiarum sit ciuilis vel criminalis, & quando iudex vnius territorij possit exequi sententiam alterius territorij vide Ang.in consi.cclxxv.& Raph.Cu.in cons. lj.quem vide Ber & quando remissio sit fienda. vide Old.in consi. ccxxiij. vbi an delinquens in Anglia sit remittendus in anglia. & vide late Cepol.in consi.lix. Ber.

Avgvsti. Tu adde quod Bal.in l. obseruare.§ proficisci.ff.de offi. procon. & lega.in xj.q.arguit quod potestas qui intra in tempus appellandi misit aliquem ad furcas possit puniri in syndicatu,quia abstulit reo legitimam defensionem appellandi, ergo punitur ac si innocentem occidisset & allegat l. hodie .ff. ad l.Iuli.repe. In contrarium arguit d.l.non tantum.ff. de appella. Soluit Bald. quod si fecit hoc ex causa, quia erat confessus & liquebat de crimine non punitur, quia morte rei sententia transit in rem iudicatam, Secus si esset appellatum, vt C.de appel.l. addictos. & dicit Bal.quod ita obseruat consuetudo q̄ not.contra iudices qui faciunt istos confiteri super quo dicit Bald.vide Cyn.in l.ij. C.quorum appellatio.non recip.& Bar.in l.nō tantū. ff.de appella.& gl.dicit quod confessus etiam non auditur appellans nisi alleget causam .sed Bald.dicit hoc esse falsum quia in l.non tantū ille erat confessus & tamen recipitur appellatio eius & cuiuscunque adeo dicit quod capitaliter condemnatus non potest appellationi renunciare per lege pactum inter hæredem.ff.de pact.item vide Bald. in l.fin.C.si à non competenti iudice,qui quærit, an lata sententia criminali possit statim executioni mādari, quantuncunque sit sententia vltimi supplicij & sic executio corporis breuiter Bald. concludit quod in altero ex quibus casibus iudex possit.primo si fuit confessus & conuictus reus.secundo vel sit notorium reum deliquisse,tertio vel sint indicia ita valida cum confessione q̄ maleficia non possint negari, maxime si maleficium est valde atrox, vel in alio casu si subitam desideret vltionem. Et vide in hac materia do. Nellum in tractatu bannitorum, in quarta parte primi temporis, vbi tractat materiam istius appellationis maxime in iij.q.qui allegat Gand.& do.Alb.de Rosa. in q. statutorum. & ipsum reprehendit. vide Bar.in l.furti.§.j.de his qui not.infam.& per doct.& vide Bald.in l.addictos. C. de episco. aud & per Bal. Ang Fulg.& Salicet. in l. addictos.C.de appel.& vide Bal.in l.j.C.ne ex delictis defunctorum, qui ponit qua pœna puniatur iudex qui post appellationem, malefactorem tradidit morti,& vide Bart. Imol. & doct.in l.non tantum.ff.de appella. & vide do. Ant.de But.in rub.extra de re iudi. qui ponit multas fallentias quia ante tempus appellandi sententia potest mitti executioni.& Abb. in c.ij.extra de re iudi.qui allegat Spec.& aliqua bona iura de iure cano.in quibus casibus possit fieri statim ista executio, ibi vide quādo ad pet.principis debet fieri executio.Adde glo.in c.cum apud xj.q.iij.& glo.in c. quærenti. extra de offi.deleg.quæ dicunt q̄ statim debeat fieri executio in criminalibus. vide doct. maxime Abb.& Imol.post Innoc.in d.c.quærenti & ibi Mod.qui scribunt bene per iiij.columnas in isto passu dicit. dic. Catal. in tract. suo syndicatus.q.clxxxvij.q̄ ad tumultum populi iudex potest accelerare executionem corporalem, etiam pendente dilatio. si aliter tumultus sedari non potest,quæ cōclusio an procedat aliqualiter faciunt ea quæ dixi supra in proxi.additio.vbi dixi an ad tumultum populi iudex debeat condemnare aliquem, licet d. Catal. ibi multa bona alleget Imol. & Ang.in l.decurionum,C. de pœn. Et inquantum do. Ang.hic tangit illam difficultatem per quem debet fieri executio vel per iudicem loci originis vel delicti & do. Ang. allegauit Imol.in d.l.pen.ff.de publ.iud. Tu vide bonam glo. & ibi per doct.maxime per Pet. de Anch. in repet. sua c.postulasti. extra de foro compet. & vide Bal.in l.executorem. C.de execu. rei iudi.in vij.colu.& Sali.in l.j.C. vbi de crimi.agi oportet qui voluerunt q̄ iudex loci domicilij delinquentis etiam postquam condemnauerit delinquentem, teneatur ad requisitionem iudicis loci originis conuenti reum ad ipsum remittere, & ad hoc allegat glo. not. in

l.à diuo

l.a diuo pio.§.j.sed dicit quod Dyn. tenuit contrarium & melius idem voluit Salic.in d.l.j.& sic post condemnationem non fit remissio.& vide Bal.in auth.si quis litigantiū. C.de episc.audi.& Io.And.in tit.de execu. sententię §.ij.versi.sed pone lo primo & canonistæ in c.pastoralis.§.præterea. de officio deleg.passus iste est dubius. vnde vide
27 per Moder. in d.§.j. † Et quia do. Angel. hic tetigit vnum verbum an remissio in delictis debeat fieri.vide Bar.in l. sepulchri.ff. de sepulc.vio.qui dixit ꝙ de consuetudine hodie.in Italia non habet locum.§.si quis vero compræhensorum in authen. vt nulli iudicum.quia non fit remissio.& ideo Iaco. de Belui in d.§.si quis vero compræhensorum.dicit ꝙ hodie inter istos dominos Italiæ nō habet locum remissio.Hoc est quod cogantur remittere,sed si volunt remittere possunt imo dicit do.Ant.de Bu.& Imo.in clemen.pastoralis.de re iudic. vbi bona est gl.quod si isti domini tēporales qui habēt dominia distincta,non remittunt peccant, quia de iure debent remittere.& vide omnino de materia Alb.de Ros.vltra omnes disputantem istam materiam in authen.qua in prouincia.C.vbi de crimin.agi. oportet, qui allegat Old.in cōsiliis suis.vide doct.in c.fi.extra de fo. cōpe.maxime & per Abb. qui elegāter loquitur Pet.de Anch in repe. d.c.postulasti Cald.in repe.c.i. de rapt.& ꝑ Anan.ā gl. & doctores omnes in l.i.C.vbi de crimine agi oportet.vide pulchra verba Bal.in l.cū archimedorā.C.vt in posses.leg. & doct.& Ang.in l.hæres absens.ff.de iudi. & vide Bal.in l.ii.C.de ser.fug.& vide Bal. in rub.de fid.instr.& in c.romana.§. porro extra de sent.excōmu.per Ioā And. & doctores & ꝑ doctores in d.c.pastoralis.§.prę terea.In hac materia remissionis vide omnino Oldra in consi. suo cxxi. & ibi etiam decidit quod non debet fieri nisi primo aliqualiter constet de crimine.

28 *Statuto cauetur quod officialis vltimo mense sui regiminis non posset aliquem absoluere vel cancellare de banno si inquisitus venit absoluendus.an dicto mense poterit pronunciare absoluendum,vel cancellandum esse.*

28 ANGE. †Quęro q.d si statuto cauetur ꝙ officialis vltimo mese sui regiminis nō possit aliquē absoluere vel cācellare de banito, & tamen inquisitus veniebat absoluendus dic quod poterit pronunciare dicto mense
a absoluendum [a] vel cancellandum esse quæ sententia declaratoria nō habebit effectum nisi comprobetur per suum successorem, debet tamen successor comprobare dictam sententiā si ius dictauerit & nō aliter ar.l.iure nostro.ff.de testamē.tutel.ita dicit Bald. Raph.& Imo.in l.si filio.§.eius q.ff.de iniusto testamēto & Bar.in l.solēt in prin.ff.de officio proconsulis & leg.& not. Bald. in l. i.C.si aduer.liberta.

ADDITIO.

a ¶Absoluendum. Adde tu & vide Angel. in consil.ccvij. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde ꝙ Bal.expresse tenet contrarium in d.l.solent.& in l.nec quicquam.§.vbi decretum in l.fi.ff.de officio procōsulis & legati & vide Bald.in l.i.in fi.ii.colum.ff.de iurisdictione omnium iudicum.& Angel.in consilio ccxlvii. vide Imol. & Modernos in l.i.§.si quis ita.ff. de verborum obligationibus.& in remissionibus ibi datis habebis veritatē istius passus,an sint paria cōdēnare vel absoluere vel pronūciare cōdemnandū vel absoluendū.Et quia late scripsi in d.§.si quis. ita nolo hic transcribere illas decisiones.

29 *Iudex imponens pœnam inconsuetam mortis, an faciat quod ille qui fuisset intestabilis sit nō intestabilis.& an teneatur in syndicatu.*

29 ANGE. †Et bene aduertas tu iudex ꝙ penam consuetam apponas vt puta ꝙ debeat decapitari gladio,secus si diceret quod debeat mori veneno vel proiici de fenestris palatii,quoniā licet moriatur talis pęna nō facit eum intestabilem vel incapacem quin effectus fuisset intestabilis & incapax si pœna ordinaria fuisset imposita,vt l.aut damnum in principio ff.de pœnis,coniuncta dicta l.si quis filio §.irritum ff.de iniusto testamento,ita dicit Ang.& Imola in l.si quis mihi bona.§ i.ff.de acquirenda hæreditate, quod nota in practica. Quinimo plus dico respectu iudicis ꝙ si pœnam mortis inconsuetam imponat etiam illi qui debet mori, ipse iudex tenetur in syndicatu, vt est text. in dicta l.aut damnum in prin. quod not.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde q̄ dixi supra i hac eadē gl.vbi tractaui materiā

an isti

an isti damnati ad mortẽ possint facere testamentum, & no.bene quomodo Roma. in d.l.si quis mihi bona.§.i.referendo alma num dicebat ꝙ non erat vera illa cõclusio per tex.in l.eius qui.§.i.de testamentis, vbi habetur ꝙ ille qui est damnatus ad mortẽ per ferrum nullo modo potest testari. Nec obst.ille tex.in d.l.aut damnũ, quia ibi dicitur ꝙ ille qui est condemnatus ad mortem cum gladio non potest iudex vel executor inferre aliam mortem quam gladii scilicet cum secuti vel cum veneno. Sed aduertas quia per hæc non recedo à communi opin. vt satis dictum fuit supra in ista gloss.

30 *Statutum viget Perusij quod occidens forensem teneatur in ccc.libris. Perusinus occiditur Aretij.an occidens teneatur in ccc.libris. quid si vnus secundum formam statuti debebat cõdemnari in ccc.libris.& iudex ipsum fecit decapitari sequendo formam iuris communis.an iudex decapitabitur.*

30 Ang. †Quæro Perusii viget statutum ꝙ occidens foresẽm teneatur in ccc.lib. an si Perusinus alibi occidatur, vbi tu assides, vt puta Aretii.an occidens etiã teneatur in ccc.libris,dic ꝙ nõ imo tãtum de sicc. quia quilibet de populo non debet vti illo iure. ita no.Barto.in l.i.in princi.ff.quod quisque iur.Sed quid econtra vnus secundum formam statutorũ non debebat decapitari,sed omnino condemnari in libris ccc. tantum modo iudex voluit sequi dictum statutum tanquam odiosum,imo voluit sequi formã iuris communis,& ipsum decapitari fecit, nam tempore syndicatus ipse iudex dicere nõ poterit quod sibi imponatur pdicta pęna pecuniaria pro homicidio prædicto qđ commisit faciendo ipsum homicidam decapitari.sed debet ei imponi pœna quam alteri imposuit b & sic decapitetur,ita eleganter dicit Bar.in l.i.in fi.princ.ff.quod quisq; iuris. Vnde tu iudex bene caueas & aduertas ad statuta,noli sapere plusquam oporteat. Adde tñ qđ circa hac pęnę impositionem dixi supra ea.gl.in verb.quid autem si sunt plures leges &c.& sic intellige hoc dictum Bar.qñ per dictum statutum in toto recessum est a pœna iuris communis.

b Imposuit. Adde & vide do. Iaso.in d.l.j.Et an statutum valeat vide Franc.de Are.in cõs.lviij.B.

Augusti. Tu in hac materia in prima quęstione. Adde ꝙ opi.Bar.tenuerũt Ang. Sali.& Fulg.sed Pau.de Cast.ibi tenet contrarium dicens quod istud statutum nõ potest torqueri contra populum,cum populus non possit decapitari.sed retorquebitur contra singulos de populo qui patiuntur vigere tale statutum,& ea quę cadunt in vniuersitate producuntur ad singulos de populo vt delictum sit punitum.alleg.c.si sententia de sent.excõ.in vi.sed aliqui Moder. ibi approbãt argu.Pau.de Cast.quia illud c.si sententia.loquitur in sententia medicinali; & sic in pœna medicinali & leuis præiudicii,vt in c.i.eo.titu.nos vero in aliis pœnis. d.l.i.ff.de magistratibus conueni.& inquantum do.Ang.hic tetigit aliam ii q.quam tãgit Bar.in d.l.i.ff.ꝙ quisque iuris qui dixit ꝙ potestas debeat decapitari qui decapitauit illum qui in ccc.debeat cõdemnari. Addatis ꝙ idem dixit Bal.in rub.C. de pœna. iudi.qui male iudi.& vide Bal. in d.l.i.ff.ꝙ quisque iuris ꝙ si potestas ꝓ vulnere illato decapitaret aliquẽ, decapitabit ipse potestas si intulit vulnus in aliquẽ,nõ sic in tortura,qa si torsit nõ torquendũ nõ puniet simili pęna,sed agitur actione iniuriarũ.Idẽ voluit Sali.in l.fi.C.de pœna iudi.q̃ male iud. de quo vide Bal.in l.decuriones.C.de quęstio.Itẽ cõsidera ꝙ isti præsupponũt valere statutũ ꝙ imponit pœnam pecuniariã pro homicidio. sed an tale statutũ valeat vide Ro.in sing.suis secũdi anni in pen. singu.ꝙ incip.iudex potestatis consuluit me. & ibi alleg. bonas decisiones distinguens multum notanter.

31 *Damnatus est aliquis ad mortem & iuste, an possit executio differri.*

31 Ang. † Quęro aliquis est damnatus ad mortẽ,& iuste an possit diferri executio, respondit Cy.Pe.& alii in l.i.C.de bo. proscri.ꝙ sic,dicatur,ꝙ erat obligatus reddere rationem sibi vt est casus in l.seruus legato. §.pen.ff.de lega.i.quod not.facit l. si seruus vni.in prin.ff.de leg.i.sed aduertas quia dicit Ang.& Imo.ꝙ hoc nõ seruatur quia posset committi fraus.facit l.i cum ibi not.per Cyn.& docto.C.de bonis damn.

Augusti. Tu autẽ in hac materia adde & dic ꝙ miror quod est iste doctor qui faciebat ꝓfess.onẽ ꝙ melius sciebat dicta Bart.

Bar.q aliquis alius doctor ingnorauerit dicta Bar. in hac materia q posuit in l.ii.§.i. ff.de cust. reor. vbi examinās istā difficulta. & dixit breuiter ꝙ executio corporalis nō pōt differri p exactionē pecuniariā vel per redditionē rōnis qn̄ aliquis peteret aliquā di ationē longā, secus si breuē. & vide Ro. in notab.ij. anni in no.xl.in ordine meo q. alleg.Bar.in illo loco & vnū bonū tex.& ibi Bar.i a intelligit illū tex.in l.j.C. de bo.pro scri.vide Ang.in l.is q reus.in fi.ff.de publ. iud.& vide Ro.in sing.iij.anni singulari xj. ꝙ incip.potestas vnius loci, q ponit alium modū differēdi executionē corporalē q dicit ꝙ si ille erat artifex eximius & ciuitas p sa eo egeret est iusta cā differendi, ibi vide.

32 *Statuto dicēte uel snīa pro tali delicto imponatur pœna capitis uel capitalis quid importāt talia uerba, & an poterit caput amputari.*

33 *Statuto dicente non quod pœna capitalis, sed capite imponatur quomodo intelligetur*

34 *Damnandus pœna capitali ex forma statuti si sit seruus amputabitur ei caput.*

32 A n g e. †Quid si statutū dicat ꝙ p tali de a licto imponat pœna capitis vel [a] capitalis, vel qd si iudex illud dicat in snīa qd importet dicta verba an posit amputari caput vt dicit p̄sens snīa. Istā q. format Imo.i l.ij.ver.itē adde qd si statutū &c.ff.de publ. iud.vbi dicit videri tex.in l.eos.§. super his. C.de app. ꝙ nō dēat decapitari & ita dicit Io.And.in c.quāto.sup j.gl.de iureiu.bene facit l.q cū maior.§ is demū.ff. de bo. libe. bn̄ facit l.j.cū gl.C.de fal.& sic vr̄ dicta verificari in exilio vel alia pœna quā amputatio capitis, vt l.edicto.§. rei aūt capitalis.ff. de bo.poss & no.gl. in l.trāsigere.C. de trāsa.& in d.l.ii.de pub.iu. Quod intellige verū, nisi aliter cōstaret de mēte statuētiū, vt d.l.3.C.de lib.pte & ēt intelligit qn̄ imponit pęnā alio casu q̄ ius cōe na alias intelligeret secundū iuris cōis dispositionē. arg.l. ij.C. de noxa. &c. causam quæ de rescrip.

ADDITIO.

a Quæ dicitur pœna capitis. Adde & vide Cep. in cōs.xj.& vide Pe.de Anch. in cōsi. clviij.vbi ꝙ vbi & quibus casibus quis debet mori de iure ciuili.de iure cano. habet locū pœna perpetui carceris & ibi etiam ꝙ prælatus translatus ad ecclesiā & rapinā cōmittens & extorsiones in ecclesia in qua fuerat p̄latus dēt degradari tāquā venerit in pfundū malorū. & vltra p̄dicta vide Alex.in cōs.cuij.in j.vol.& in consi.116.in iij.vol.Bet.

A v g v s t i. Tu aūt in hac materia, adde quod Sali. in l.ii.C.de falsa mon. approbauit illa decisionē Ioā. And. quam posuit in ista materia in d.c quāto. vt cū pœna capitalis possit aliquas pœnas cōprehendere & mortis & deportationis & sumamus nos in mitiorē partē, pro hac sententia allego Cy in terminis in l.i.C. de fals.qui dixit ꝙ pœna capitalis interpretanda est in mitiorē partē, vt cōprehendat deportationē, & nō morrē naturalē.all.l.interpretatione.ff. de pœ. sed certe contra istā cōem opi. de directo est tex.in l.licet.ff.de verb. sig.vbi ex omni pœna q infamiā irrogat, illa dr̄ pęna capitalis, sequeret ergo ꝙ statutū imponēs pœnā capitalē debet intelligi de leuiori pęna, quā sit deportationis, q enumerant in l. capitaliū.ff.de pœ. & sic videretur ꝙ secundū istos doct. quod pro vno maximo delicto imponēte pœnā capitalē, si minor pęna debet attendi ꝙ attendatur & imponat omnis minima pęna, dūmodo infamia irroget & hoc modo pœna non erit cōdigua delicto cōtra dicta iura, nisi dicamus ꝙ pprie & improprie capitur hoc verbu pœna capitalis.improprie largo sumpto vocabulo, vt dixi i pœna infamiā irrogāte alias secus. & ita dixit iuriscōsultus in d.l.licet.In statutis vero verba pprie debent sumi ergo &c.

33 † Sed aduerte quia dubito qn̄ statutū dicit ꝙ pœna capitalis non imponatur, sed ꝙ pęna capitis imponatur. Nam Bal.in l.ii.C.de falsa mo.dicit per illū tex.si statuto cauetur ꝙ pœna capitis quis puniatur, iudex quam pœnā mortis vult pōt imponere, vel cōburere, vel decapitare, vel suspēdere, prætereà tex.in l.hos accusare.§. omnibus.in verbo, capitis.coniuncta gl.vult quod isto casu intelligatur de pœna mortis.Ide est tex.ff.de pœ.in l.relegatis.in verbo, capitis. & ibi gl. sed aduerte per hoc non recedere à cōi opi. per illum tex.in l.i.& per doctri.Cyn.ibi & Sali.C.de fals. tm̄ est dicere pœna capitalis, quantum pœna capitis Nec ob. illa iura allegata per me, quia ibi pœna illa capitis nō poterat intelligi nisi in pœna mortis, qa respectu illius in que debeat inferri pœna capitalis, vel capitis, non poterat cadere alia pœna capitalis quia erat seruus in quē non cadit amissio ciuitatis vel libertatis, iuxta l.ii.ff de pœn.& ideo dixerunt recte ibi illæ

34 glo.in d.§.omnibus.& in d l.relegati.† Idē

dico in statuto. si quis capitali snia veniret condēnandus, & esset seruus, tunc ille decapitabitur, quia aliæ pęnæ capitales proprie non possunt cadere in ipsum. & proprie pęnæ capitales sunt istæ quæ enumeratæ sunt in d.l.licet. & in l.ij.ff. de pœn.pro hac opi. cōi est tex.in gl.in l.j.C.ne christianū mācipium.in verbo, capitali snia. vbi text. dicit iudæus emens christianum mācipiū capitali iudicio feriatur. & gl.dicit capitali iudicio.i.deportatione.& vide Moder. post do. Abb.in c.at si clerici.extra de iud.& de materia per Sali.in l.is q̃ cū telo.in fin.j.col.C. ad l.corne.de sicc.& hæc intelligo qn̄ statutū seu cōstitutio loqueret inter laicos,secus si esset cōstitutio episcopi & loqueret cōtra clericos, quia ēt si diceretur morte moriat, intelligeretur de excommunicatione per regulam traditam in ca. per venerabilem. extra qui filij sint legit. Adde quæ dicam in proxi.addi.& vide Barto.in l.fina.C.quę res ven non possit.

35 *Clericus commisit delictum morte dignum, & sententia lata est quod decapitetur, an sententia mittatur executioni.*

36 *Casus degradatione digni qui sunt, & an hæreticus licet non sit incorrigibilis debeat degradari.*

37 *Falsarius literarum apostolicarum & coniurans contra episcopum an degradari possint licet incorrigibiles non sint.*

38 *Sortilegus & homicida licet incorrigibiles nō sint an ualeant degradari.*

39 *Degradationis forma quæ sit, & degradatio, & est duplex.*

40 *Clericus in crimine hæresis post depositionem, an tradatur curiæ seculari.*

41 *Falsarius literarum apostolicarum, an post depositionem tradatur curiæ seculari.*

42 *Calumniam uel contumeliam inferens episcopo suo, uel sortilegus, an depositi tradantur curiæ seculari.*

43 *Exceptio per identitatem rationis extenditur ad similia, & an schismaticus depositus tradatur curiæ seculari.*

35 ANGE. †Quid aūt si clericus q cōmisit tale delictū ex quo debet mori, an similiter lata snia q debeat decapitari fiet executio dictæ sniæ, dic q non,sed debet fieri primo degradatio,iux. c. degradatio, de pœn.in vi.quo facto pōt postea tradi morti naturali, sed qualiter fiat ista degradatio statim dicā, prius tn̄ videdū est ex qbus causis sit pmissa, quib⁹ visis videamus postea formā

36 & modū ipsius degradationis.†Casus autē ex quibus fieri possit & dēat,ponuntur maxime per Ant.de Bu. & alios in c. at si clerici.de iudi ver.q̄ aūt sunt delicta degradatione digna.vbi dicit q omne graue delictū,fit iusta cā degradationis,vt c. qualiter & quādo.de verbo.sig.c.nouimus. & de pœnis.c. tua. quod intelligit verū dūmodo cōcurrat ēt incorrigibilitas,vt c.cū nō ab homine.eo tit. alias aūt si sit graue delictū, si tn̄ nō sit incorrigibilis,regulariter nō est degradatione dignū, fallit tn̄ hoc quāuis nō sit incorrigibilis,si tn̄ graue delictū degradatur primo in crimine hæresis.de hæreti.c.ad abolendā.& in c. excōicauimus. qđ nō placet ibi Ant.de But. qm̄ hæreticus nō degradat nisi sit incorrigibilis vere vel p̄sumptiuē,vt

37 c.vrgentis.eo tit. †Secūdo fallit in literarū falsario sedis apostolicę,extra de falsis.c.ad falsarios.& istos casus ponit gl.in d.c.cū nō ab homine. & d.c.ad abolēdam. & c.nouimus.& xi.q.j.c.si quis sacerdotū.vbi gl.addit aliū casum, videlicet in cōiuratione cōtra epm.sed doc.in d.c.cū nō ab homine.restriungunt ēt ad incorrigibilitatē, & istam opi.tanq̄ digniorē approbat Bu.& alleg.gl.

38 de ver.sig.c.nouimus. † Tertio falit in sortilego,vt ii.q.vii.c. admoneāt. qđ de homicida dicit idē Bu in d c.at si clerici.q est dubiū,& tn̄ dicit q tenet q homicida nō incidat in pęnā degradationis,vt extra de homi.c.ii.& ibi Hostiē. licet gl. aliter senserit. qui cle.vel mona.c.ii.in gl. fi. & est casus in d.c.cū nō ab homine.nō obst.tex.allegatus in cōtrariū, quia ibi degradatio sumitur p depositione verbali,vt ibi no.& ibi do.Ant. dat vnā regulā q quantuncunq; in iure aliquādo reperiatur pro grauibus etiā imponere pœnā degradationis, intelligentur de verbali depositione,vel loquuūtur de incorrigibili. Et de ista pœna degradationis, & aliis multis,vide gl.ordinaria et plenā.de off. ordi.c.ad cōprimēdū. in gl.ij.& de variis pęnis & suspēsionis.vide gl.in cle.cupiētes.de pęnis.adde qđ not.Abb.in d. c. at si clerici.sed in quadā disputatione do. Pe. de Anch.in ver.ad tertiū.q sunt crimina actuali degradatione digna,q ēt clericus pōt degradari

gradari & dari puniēdus curiæ seculari qñ cōmisit arduū crimē & qualificatū, vt homicidiū sed nō simplex, q̄a non traderetur curiæ seculari, ita intelligitur c. cū nō ab homine. de iudi. sed si esset qualificatū, vt quia pditorie interfecit vel assasinauit, iuxta c. i. de homicidi. in vj. vel patrē aut aliū coniunctū interfecit, & sic tenetur de parricidiis, tunc cū ecclesia nō hēat quid vltra homicidæ imponat, iuxta c. cū nō ab homine. det degradari & dari curiæ seculari puniedus, vt d. c. cū nō ab homine. i fi. ēt si nō esset in corrigibilis, idē erit i aliis grauibus delictis nō simplicibus sed qualificatis, vt est i adulterio cū raptu vel violētia, & sic de singulis qd no. q̄a Ferrariæ vidi de facto in raptore adulteratæ quandā mulierē. facit l. si adulteriū cū incestu ff. de adulteriis.

39 † Nunc restat videre formā degradationis postq̄ vidimus ex quibus causis pōt fieri, nā duplex est degradatio, vna verbalis, altera actualis siue solenis, vt d. c. degradatio. de actuali & soleni dicamus q̄ est ad ppositū nostrū q̄ actualis degradatio fuit inuēta ad similitudinē exautorationis armatæ militiæ, qñ miles cœlestis militiæ & armatæ æquiparātur, vt no. gl. & doc. in l. miles. in princ. ff. de re iudi. Et dicta exautoratio fit in milite armato, q̄a detrahuntur ab eo insignia militaria, vt dicit tex. in l. 2. §. sed si exautorauerit. ff. de infa. & ibi gl. dicit sic episcopus degradat suū clericū, & allegat in auth. vt clerici apud ppri. episcop. in fi. ita ēt dicit tex. i d. c. degradatio. vers. actualis aūt. Et ista est forma q̄ si est sacerdos degradādus, vestitur ac si deberet celebrare, & ei datur calix in manib⁹, si aūt ē diaconus, vestit vt diacon⁹ cū libro euāgelistarū in manu, si vero subdiaconus, vestitur vt subdiaconus habēs librū epistolarū i manu. ac si deberet officio suo solēniter ministrare. quo facto adducitur ad p̄sentiā episcopi, qui episcopus incipiēdo ab eis q̄ vltimo loco dicto degradando data fuerūt, cū ordinatus antea publicè fuerat, & postea descēdendo gradatim vsq; ad primā vestē q̄ traditur in collatione tonsuræ, quo facto raditur caput seu tōdetur, ne clericatus vestigiū i eo remaneat. & ista actualis degradatio sufficit, potest tñ episcopus si vult in ipsa degradatione vti certis verbis ad terrorem dicendo presbytero in remotione planetæ auferimus tibi vestem sacerdotalem, & te honore sacerdotii priuamus sicque in remotione reliquorum insigniū similibus verbis vtēs, in remotione autem vltimæ vestis quæ in collatione ordinum fuit prima, sic dicat, autoritate Dei omnipotentis patris, & filii & spiritus sancti, ac nostra, auferimus tibi habitum cleri. calem, & deponimus, degradamus & spoliamus, & exuimus te omni priuilegio clericali &c. ista sunt quasi verba ad tex. in cap. degradatio. de quo vide in Specu. in titu. de accu. §. ii. ver. degradatur aute. & per doct. iuris ciuil s, vt per Iac. But. & Bald. in authen. presbyteri. C. de episco. & cleri. per Barto. in l. qui cum vno. §. exautoratus ff. de re mil. & in d. l. secunda. §. j. ff. de infam. qui tamen legistæ alio modo loquuntur, quia in veritate degradatio iuris ciuilis est alia à degradatione sacri ordi.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia quā tangit hic do. Ang. q̄ est materia degradationis & mere spiritualis, & satis trita per doc. Adde primo q̄ melior gl. quæ sit i corpore iuris, est illa gl. quæ est in c. ad abolendam. extra de hære. quæ dicit quod ī tribus casibus post depositionē clericus relinquitur

40 curiæ seculari. † Primus in crimine hæresis, & idē voluit gl. in c. cū nō ab homine. extra de iudi. & dic q̄ vera est ista conclusio quod iste casus rectè nō excipit, q̄a si vult pœnitere nō dēt tradi curiæ seculari, sed debet retineri in carcerē ad agendā pœnitentiā. c. pe. extra de hære. & pōt illa pœna cōmutari in alia. c. cōmissi. extra de hæret. lib. vj. nisi esset relapsus, quia tunc sine vlla audientia traditur curiæ seculari. c. accusatorē de hære. lib. vj. & in tali relapso verificatur

41 casus positus in d. c. ad aboledā. † Scd's casus est in crimine falsi. c. ad falsariorū. extra de crimi. falsi. Et si opponitur de cap. nouimus. extra de verbo. signifi. §. fin. dic q̄ est

42 speciale in casu illo. † Tertius casus propter calumniā vel contumeliam quam quis intulit epō suo, sed aduertas q̄a doc. coiter nō tenēt hoc nisi data incorrigibilitate i clerico. Absurdū n. esset dicere q̄ pp homicidiū nō tradit clericus curiæ seculari, vt in d. c. cū non ab homine. sed bene pp contumeliā cōmissam in episcopū. Et ista partem q̄ non tradatur curiæ seculari, nisi data incorrigibilitate propter simplex vitium cōmis-

sum in episcopum. tenuit gl.in d.c.cum nõ ab homine.& ibi cõiter doct.& doc.in c.fi. extra de test. cog. & ibi aliqualiter facit gl. & glo.in terminis.in c.si quis sacerdotii.xi. q.1.& gl.in c.nouimus.gl.in c. si qui sunt.ii. q.vii.incip.do.Anto.alium casum de sortile go sed do. Abb.ibi contra licitum est extẽdere iura. Aduerte tñ ꝑ opi.d.Ant. de Bu. facit quia casus excepti à regula ꝓpter idẽ titatem rationis, extenduntur ad similes.c. cum dilecto.de confir. vtili vel inuti.vbi est melior tex.de corpore iuris.& in l.his solis C.de reuo.do.vbi est melior tex.de iure ciuili,& tex.in c j.§.porro.quę sit prima cau. benefi.amit vbi est tex.sing.secundũ Bal.facit l.ob es.C. de ꝑdi. mino. sed iste casus in sortilego videtur similis casibus exceptis à

43 regula, † & per consequens exceptio per identitatem rationis extẽditur ad similem gl.voluit Ioã.Cal in c.feries.extra de testi. per Abb in c. iurauit. de probat. ergo &c. Adest alius casus in sch.smatico. vide ꝑ Io. And.in d.c.cũ nõ ab homine.vt cõprehendat casum qñ esset schismaticus cõtra Romanã ecclesiã,secus si cõtra episcopũ, vide ibi Abb aliter distinguentẽ.et inquantũ do. Abb. referẽdo illã disputationem do.Pe.de Anch.i d.c at si clerici. voluit & cõis doctrina doct.in c.cũ nõ ab homine. limitare, vt ista nõ procedãt in vno delicto atroci qualificato, vel pluribus geminatis, q̃a dicit ꝙ si clericus comisit assasinamẽtũ vel homicidiũ sacerdos ꝓditorie cũ spoliatione bonorũ, vel cupiditate bonorũ occidit patrẽ vel matrẽ,vel ecclesiã spoliauit rebus deputatis ad cultũ diuinũ, vel ordinauit ꝓdere patriam vel plura homicidia,falsitates,& latrocinia cõmisit,certe iste talis clericus debet degradari absq; alia incorrigibilitate,& tradi curię seculari, & sic non habebit locũ dispositio.c. cum non ab homine. & certe stringunt rationem do.Pet.de Ancha.& d. Abb.& ita aliàs practicauit,quia multi doc. Mod.istã partẽ tenent post d.Abb.& alias sui cum docto.iuris canonici in maxima disputatione qui semper volũt defendere clericos.& mouebar quia hoc dixit in terminis tex. in d.c. ad falsariorũ. vbi Papa vult ꝙ i crimine falsificantis falsas bullas Papæ vel alia atroci delicto debet clericus degradari & tradi curię seculari,ego nescio cauillare illũ text nec scio fugere ipsum nisi quis velit destruere eũ.Præterea tex.in c.j.extra de homic.in vj.& ibi Domi.de sancto Gemini.qui dicit per illũ tex.ꝙ si clericus commisit vnum homicidiũ per assasinamẽtum nedum debet degradari,sed põt per iudicẽ laicũ puniri absq; alia degradatione, & vide qũo elegãter inducit Domini.de sancto Gemi.illum tex.Præterea Bal.in d.c.cũ nõ ab homine.dicit ꝙ ille text.& eius dispositio non habet locũ i enormi delicto. & idẽ voluit do. Pe.de Anch.in regu.ea q̃ . extra de reg.iu in vj.qui refert quod quidã clericus qui multa enormia fecit vltimate occidit proditorie quẽdam sacerdotem sancti Martini,& postea eum derobauit, oẽs clamabant istum degradandũ. Tandẽ dicit ꝙ ipse & multi doc.hic cõsuluerunt istum degradãdum propter atrocitatẽ delicti,& tradendum curiæ seculari,nõ tñ episcopus ad hoc cogitur, sed põt si vult. & idem voluit Pe.de Anch.in d.c.cum non ab homine.& in consi.cxlv.incipi. ex narratis in facto.& in c.j.extra de homi.& vide omnino dom. Abb.in d.c.cum non ab homine. qui approbat dicta per ipsum in d.c. at si clerici.& docto nõ allegãt d.Abb.in c.j.extra de homi. vbi expresse hoc affirmat,certe cõdigna pęna esset i clerico in hmõi atrocibus delictis, in q̃bus si vnus laicus esset particeps & cõsocius criminis,ꝙ cõbureretur vnus laicus, vel i frustra dilaniaretur,vel in mare proiiceret,vel ad bestias traderet,& clericus autor delicti solũ detruderet i monasteriũ,vel icarceraret cõtra tex. nõ affectamus xxiiii. q.j.c.q̃siuit.de his q̃ fiunt à maio. parte ca. vbi habetur ꝙ pęna debet cõmẽsurari delicto.& ideo recte dixit Bal.in solẽni sua repeti.l.cũctos populos. C. de sum.tri.& fide catho. ꝙ bene faceret eps clericos cõmitentes delictũ punire simili pœna qua punitur laicus cõmittẽs simile delictum. Nec ob.ꝙ in pœnalibus non debemus facere extensionem,quia satis dictum est supra in aliis casibus,exceptis vltra gl.quia nos nõ dicimus, sed lex , q̃a vbi est eadẽ ratio vel maior nõ est extẽsio,sed est legis dispositio.iuxta gl. no.in c j.extra de temp. ordi. & ideo recte dixit gl.in l.quisquis.C.ad l.Iul.maie. licet illa dispositio sit pœnalis q̃ loquitur in patre,tñ extenditur in matre,& illã gl.sequũtur doc.multa exẽpla similia possem in medium afferre quæ omitto, ne impleã folia.

Formam

Formã aũt degradationis vide in locis alle ga. per d. Ang hic. & vide per Pe. de Anch. in quadã disputa. sua quæ incip. quida laicus. vbi no. loquit de ista materia. vide tex. cum gl. in c. clericis. xlvj. distin. vide c. j. de obli. ad ratio. quotuplex sit degradatio.

44 *Lex uel statutum pro aliquo delicto imponit pœnam ad arbitrium iudicis an tunc iudex poterit arbitrari pœnam mortis.*

45 *Delicti qualitas si non suadet pœnam mortis, poterit appellari à sententia iudicis, licet lege, uel statuto fuerit pœna arbitrio iudicis commissa.*

46 *Arbitrariæ sunt in principe omnes pœnæ, & poterit etiam pœnam mortis arbitrari.*

47 *Statuto dicente quòd incurrat in pœnam, centum, uel in aliã pœnam arbitrariam, iudex imponere debet similem pœnam non capitalem & si statutum imponat pœnam centum, uel maiorem uel minorem arbitrio iudicis nõ imponet pœnam capitalem.*

44 ANGE. †Quæro aliqua lege vel statuto imponitur pœna ex aliquo delicto ad iudicis arbitrium, an tunc iudex posit arbitrari
a pœnã mortis, [a] gl. sing. in §. in summa. inst. de iniur. dicit ꝙ sic. & idẽ dicit gl. in l. pe. C. si aduer. lib. in gl parua. Sed Imo: in l. ii. ff. de publi. in versi. quid aũt si aliquo casu pena &c. dicit ꝙ quandoq; lex vel statutũ dicit ꝙ pœna sit in iudicis arbitrio, & vsq; ad pœnam mortis, & tunc clarũ est ꝙ eius arbitriũ potest se extendere ad pœnam mortis, vt l. saccularii. §. sunt quædam. & ibi casus. ff. de var. & extraor. crimi. Quandoque lex vel statutum dicit pœnam esse iudicis arbitrio, dummodo se non extendat ad pęnam mortis. & tunc clarum est ꝙ illam imponere nõ poterit. probatur aperte in l. j. de fur. Bar. in l. expilatores. ff. de effrac. & expil. & l. iii. de crimi. stellio. Quandoque lex vel statutũ simpliciter dicit pœnam esse ad arbitrium iudicis, tunc videtur tanq̃ bonus vir arbitrari debere. arg. l. vir bonus. ff. iudi ca. sol. & no. per gl & Bar. in l. si qua pœna. ff. de verb. sig. & c. supr his. in gl. in verbo, arbitrium in verbo astringendo. de accus. & sic patet ꝙ secundũ facti qualitatẽ aliter & aliter debet arbitrari argu. eius ꝙ habetur in c sicut dignum. de ho in vj. & d. §.
45 sunt quædam. † Et ex his patet ꝙ si delicti qualitas non suadet imponi mortem ꝙ si iudex fuerit arbitratus mortẽ quod ab eius arbitrio iniquo poterit appellari vel peti ꝙ reducatur ad arbitriũ boni viri, vt no. glos. sing. in d. c. super his. & no. gl. & Bar. in d. l. si qua pęna. de quo dixi in gl. super verbo, præsente Caio. & appellãte. in ver. & quòd possit appellari &c. licet illam glo. in d. §. in summa sequatur simpliciter Bal. in §. iniuria. in prin. in auth de pace iura. fir. col. x. & in l. j. C. de his qui latro.

ADDITIO.

a Pœnam mortis. Adde tu circa hoc & vide Alex. in conf. cxj. in j. vol. & Cepo. in conf. lxxij. late per Fely. in c. ex literis. in fi. extra de constitu. & Barba. in consi. xj. vbi ꝙ iudex non potest arbitrari pœnã mortis, sed Princeps sic, & vltra.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde Imo. in c. ex literis. extra de rescrip. qui allegat illã gl. in d §. in summa. ꝙ vbi pęna est arbitraria, iudex põt imponere pœnam mortis, & ibi Imo. multum eleganter loquitur, & ibi vide an possit appellari si male arbitrabitur. & illã gl. in d. §. in summa. sequitur Abb in c. ex literis. dicens ꝙ in hac materia allegat bonũ text. in l. sacrilegii. ff. ad l. iul. pecu. vbi tex. imponit pœnã arbitrariã, & tñ narrat aliquãdo fuisse impositam pœnã mortis, & illã gl. in d. §. in summa. sequit Imo. i c. inquisitionis. extra de accusa. Dicit tñ ꝙ debet intelligi illa gl. qñ qualitas delicti hoc importat, alias nõ arbitrabit tanq̃ bonus vir, ꝙ facere dẽt. alleg Bart. in d. l. si qua pœna, & illã gl. in d. §. in summa. sequitur Bal. in l. fi. ff. de rerũ diui. & Bal. in c. j. §. iniuria. de pace iura. firman. & Bald. in l. j. C. de his q. latro. licet Bal. in c. j de pace tenen nõ videatur sequi illã gl. dũ allegando illã gl. in d. §. in summa. vult ꝙ iudex q. imponere põt pœnã arbitrariã, nõ poterit imponere pœnã publicationis bonorum q̃ minor est morte. argu. l. in seruorum. ff. de pœnis. sed considera quia illa glos. in d. §. in summa dicit ꝙ potest imponi pęna capitis non dicit ꝙ debeat sibi amputari caput. vnde doct. non intellexerunt illam gl. Ad hoc allego tex. cum gl. in terminis in verbo, capitis in l. hos accusare. §. omnibus. ff. de accusa. quæ dicit ꝙ triplex est pœna capitis. pęna mortis, pœna seruitutis, & pęna amissionis ciuitatis. Non sequitur ergo põt imponi pœna capitis, ergo de necessitate potest imponi pœna mortis, q̃a hoc est falsum. &

ideo referunt Ioan And.& alij in d.c.quãto de iureiu.alias fuisse obtẽtũ, si statutum imponit pęnã capitis,intelligitur de minori pœna capitis, hoc est pęna deportationis & dictũ est latissime supra in additio. ꝓxi. q.Et pro hoc est text.bonus & ibi doctrina Bal.in l.immeriis.C.de naufra.lib.xj.ꝙ ille q arripuit bona ex naufragio dẽt puniri pœna arbitraria. & Bald. ibi dicit vsque ad pœnã deportationis iste poterit puniri,non dicit Bal.vsque ad amputationẽ capitis. Et ideo refert Raph.Fulg.in l. præsenti C. de his qui ad eccle.cõfug.Old. dicere ꝙ assessores practicant, vt dicatur ꝙ pœna capitis imponat donec moriatur. Miror ꝙ iste doctor qui facit istũ tractatũ maleficiorũ non allegat ista in hac gl. & vide in hac materia bonũ tex.in l.q cũ maior.§.his demum. ff.de bonis liber.an pœna capitis necessario inferat pœnã mortis,& ibi dr̃ ꝙ nõ,licet ꝓ illa gl.multũ faciat tex.in d. l. sacculariis.§. sunt quidã & ibi Ang.qui dicit, ꝙ pœna capitis in dubio intelligit pœna mortis. & illa doctrina destruit dictũ doctorũ in c. quãto. & est tex.in l.lex Iulia repetundarũ.§.fin. ff.ad l.Iul.repetunda. quã Bal. allegat in l.j. C.ne ex deli.defun. ꝙ pœna capitis intelligitur de amputatione capitis.Et ego in terminis allego tex.cũ gl.i l.relegatis.in verbo capitis. ff.de pœn. Sed respõde ad illũ text. cum gl.vt dixi supra in addit.proxi.& vide tex.in c omnis lex.4.dist.n. Si quis aũt vult tenere illã gl.in d.§.in summa.ꝓ illa gl. est bona gl.in c.dictũ lxxxj. distin quę vult ꝙ vbi pęna est arbitraria iudex secundũ qualitatem delicti potest imponere pœnã mortis,hoc est tradere illum reum curiæ seculari, sed certe pro ista sententia est bonus text. in d. l.lex Iulia repetunda.§ fi. dũ vult ꝙ illa pœna extraor.& sic arbitraria potest extendi in l.i.siue,vsque ad amputationem capitis ex qualitate delicti. Arbitrab tur tamen iudex illam pœna quæ imponitur ex consuetudine secundum Bal.in l quicunq; C.de ser.fugi. & satis dictũ est supra in ista gl.in addit. meis in dubio ñ in arbitrando debet inclinari in mitiorem partem, vt no. in c. de causis extra.de offi.deleg.& satis dictum est supra in hac eade gl.i ꝙ ea iudex etiam nõ debet esse nimius. ita dixit Bal in d. l quicunque.C de ser.fug.allegando Io.And.in c.j.de te iudi.in v. hoc 46 intelligas in iudicibus. † in principe autem omnes pœnæ sunt arbitrariæ,& poterit arbitrari pœnã mortis.casus est in l.j.C.de sacrosan.eccle.faciunt no.ibi per Bal.in repetsua.& s.dicta nullũ dubiũ haberẽt si statuto caueret ꝙ reus incurreret in pœnã cẽtũ ducatorũ, vel in aliã pœnã arbitrariã,qa iudex similẽ pœnã imponere debet,nõ aũt capitalẽ ista est sententia omniũ maxime Bal.in d.l.quicunque.& in l. conuenticulã. C.de epis.& cle.& Bald.in l.ij.C.de probar. ꝙ si statutum imponat pœnã centum , vel maiorẽ,vel minorẽ arbitrio iudicis, ꝙ non imponit isto casu pęnã capitalẽ. & Bald. in l.si post tres.in lectura.ff. si quis cau. qui vr̃ limitare nisi potestas haberet liberũ vel plenum arbitriũ. & omnino vide pulchra verba Roma. in rubr. de arbi.in 3. char.Adde Matthe.in no.xlix.qui approbat in dicto §. in summa dicit tamen ꝙ si iudex arbitratur ꝙ imponatur maior pęna q̃ sit solita imponi, vbi de consuetudine appareat dici partem grauare & male facit nisi ex causa faciat, per l.quid ergo.§. pęna grauior.ff. de his qui notan.infa.

SVMMARIVM.

1 *Iudex in crimine in quo tacite uenit bonorum ademptio, non debet dicere in sententia condemnamus dictum Caium cum bonorum cõfiscatione,& quare non.*

2 *Iudex in sententia de qua supra dicet sic condemnamus ad mortem dictum Caium, & eius bona publicauit.*

3 *Bona damnatorum an hodie regulariter intelligantur confiscata,quando aliquis est damnatus ad mortem.*

4 *Bona an aliquo casu confiscari possint absque sententia.*

ET eius bona publicamus &c.ꝓsentibus T. D. G.& I.testibus &c.] † Sis bene cautus tu iu-
1 dex in crimine in quo tacite venit bonorũ adẽptio ꝙ nõ dicas in snia tua condenamus ad mortẽ dictũ Caiũ cum publicatione seu cõfiscatione bonorũ,qa tunc adẽptio bonorũ cum sit accessoria ad pęnã corporalẽ si interum pẽdete appellatione moreretur reus sicut extinguit crimẽ corporale,ita et extingueret quo ad bonorum cofiscationẽ.vt l.j.& ibi Iac.Bu.C.si pend. appella.

a appella. mors int.† Sed facias bonorũ publicationẽ æque principaliter[a] sicut pœnã corporalẽ per copulã &, quæ principaliter & æqualiter copulat, vt glo.in rub.ff. de iur & fac.igno.& sic dicas, eius bona publicamus. ita dicit Bar.Bald.& alii in d.l.iii. cum sim. & Bar.in l.j.ff.eo.& Ang.& Imo.in l.defuncto.ff.de pub.iud.& idẽ tenet Sali.in l.si qs. C.si reus vel ac.mor.fu. & vide Bar. Bald. Ang.& Raph.& Ioan.de Imo.in l. qui à latronibus.§.fi.ff.de testa.& no.Bart. in l.iiii. ff.de leg.i. & hoc est pernecessarium, qm̃ hodie qñ vis q̃ bona confiscentur q̃ in sententia expresse de cõfiscatione fiat mentio, nam licet olim propter dãnationẽ ad mortẽ bona essent confiscata excepta certa parte q̃ filiis reseruabatur, vt l.j.ff. de bo.dam.

3 & ibi per Bar.† tamen hodie bona damnatorum regulariter non intelliguntur confiscata, quamuis quis sit ad mortem damnatus nisi expresse in sententia capitali etiam bona publicentur, nisi in crimine læsæ maiesta. & in aliis certis de quibus infra dicetur & nisi qñ quis bãnitur quod nudus debeat exulare, vt l.amissione.§. qui deficiũt. ff.de cap.dimi.& no.Bar.per illũ tex.in l.tutelas.§.fi.eo.tit.& hodie etiam isto casu nisi expresse in banno.& sententia dicatur non incorporantur in fiscum, imo bona descendentibus & aliis reseruantur, vt in auth.bona damnatorũ. C.de bon.dam.quinimo ẽt ipsi bannito potest pars bonorum per iudicem in sententia reseruari. vt est casus in l. si qua militi.§.j.ff.ex qui. cau.maio.

ADDITIO.

a **Aeque principaliter.** Adde tu & vide Io.de Ana. in cõf.lix.& vide etiam Bar. in conf. clvij.incip. In Dei nomine, super his q̃ supra dicta sunt, Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia licet Bar. fuerit primus qui in medium adduxit illam nouã cõclusionem in hac materia publicationis bonorũ, qñ venit tacite in sentẽtia capitali, an iudex loquatur per dictionẽ, &, an per dictionem cum, & videatur communis esse sententia docto. quam approbat etiam Rapha.Fulg.in d. l.3. tamen reperio Salic.in d.l.si quis.C.si reus vel accusa.mor.fue. multum singulariter limitantẽ istam materiam nisi iudex in sententia diceret ista verba, cum ista clausula, q̃ si sententia esset supra vel vltra ius q̃ eam reducebat ad ius commune, quia cum tunc appareat q̃ non vult partẽ grauare, tm̃ est si iudex loquutaur per dictionẽ, & sine per dictionẽ, cum, quia tunc illa copula &, contingit accessorie, & non principaliter ꝓferẽtis mẽte. Et iõ si iudex dicat talẽ deportamus & bona publicamus, & postea subiungit illã clausulã quã posuit ibi Salic. mortuo reo non est opus appellare per prædictas rationes allegatas à doc.in locis supra alleg. certe ista est notabilis limitatio ad ꝓdicta, & miratus sum sæpenumero q̃ Sali. qui solet esse merus recitator de suo capite hoc dixerit. Sed postea reuoluẽs mẽbranas, inuenio ista fuisse illius accutissimi ingenii Bal. vbi alibi ponẽs istã materiã hæc dicebat de verbo ad verbum in ista materia nã Bal.in l.j. C.ne ex delic.defun.in iii.col. hoc expresse dicebat. quinimo in hac materia ibi vr̃ mordere Barto. q̃ dicta sua non placent contra ea quæ ipse Bar. dixit contra Bartolucium illũ de Prato, q disputauit istã materiã, & iõ Bal.in d.l.3.C.si penden.app.mors interue. reprehendit ẽt Bar. q̃ non intellexit dicta

4 Bartolucii. † Et aduerte quia do. Ange. hic dicit q̃ hodie bona non confiscant nisi hoc in sñia dicatur. Aduertas tñ si sumus in casu quo bona confiscantur, pñt bona cõfiscari absq; sñia puta si cõstat per confessionẽ reũ deliquisse, qa licet moriatur reus ante sñiam, tñ bona cõfiscata sunt. ita eleganter dixit Spec.in ti.de accu.§.j vers.quid si latro.quẽ refert & alleg.Bald.in hac materia cõfiscationis de directo in l.j.C ne ex del c. defun.in iij. col. idẽ dicit Bal. si erat cõclusum in causa, & non restabat nisi ferre sententiã, & de illo dicto Spe.vide ad aliud propositũ Bart.in l.j.ff de priua. delic.& late ꝑ Imo.in l.defuncto.ff. de pub.iud.& per Io. And.ibi in addit.& de illo dicto Spe. possẽ multa in mediũ adducere. Sed qa d.Ange. hic principaliter hoc non disputat nolo amplius aliquid aliud allegare, qa essem extra materiam do.Ang.& ostenderem quomodo doct. diuersimode intelligunt, limitant, & restringunt illam doctrinam Spec.

5 *Bona si expresse publicentur in sñia, an bona in alieno territorio existentia sint publicata.*

6 *Bona si expresse publicentur in sententia, an bona in alieno territorio posita confiscentur fisco proprio, vbi sita sunt.*

7 *Iudex quādo pronunciat super eo super quo delictum est delictum de iure cōmuni, sed ordo procedendi & condemnandi est de iure municipali, puta quòd contumax habeatur pro confesso, an talis sententia afficiat bona extra territorium sita.*

8 *Confiscatio olim & hodie quādo fit. si bona nō excedunt summā quingentorum aureorum fiscus non videtur curare & de modica quantitate, quid possit iudex facere.*

9 *Creditores vnius territorij, an possint agere cōtra fiscum alterius territorij.*

5 Ange. † Quæro bona expresse in sñia publicantᷓ an bona in alieno territorio existētia sint publicata.[a] Bar. in l.cūctos populos.in fi.C de sum.tri.& ī l.fi. §.diuus.ff.de publ.in effectu cōcludit ꝙ de iure ciuitates nō possunt publicare sibi ꝑ ꝑ delicta, vt l.i. & ibi no.C.de bo.vacan. Itē q a de iure nō habent merū & mixtum imperiū, neq; delictorum grauiorū cognitionē, vt C. de defen.ciui.l.defensor ciuitatis. Illę ergo ciuitates Italiæ quæ iurisdictinē exercent, & illa ciuitas quæ sibi bona publicauit hoc fecit, vel ex priuilegio à principe sibi concesso, vel aliqua consuetudine quæ habet instar priuilegii, vt l.hoc iure.§.ductus aquæ.ff.de aqua quoti.& æsti.hę sunt ciuitates quę hodie in camera fiscali possunt dici ꝓcurator in rem suam.nā ad sui vtilitatē vtuntᷓ iure fiscali ex tacito vel expresso principis consensu, vt dictū est in l.itē veniunt.§.aut senatus.ff.de peti.hær.hoc pręmisso in qōne prędicta Bar.sic dicit aut iurisdictiones sunt separatæ, sed bursa fisci est vna in effectu in vtroq; loco aut iurisdictiones & bursę fiscales sunt separatæ, primo casu, aut illa publicatio fit de iure cōi, & bona vtriusque loci erunt publicata, vt l.si qñ.C.de bon. vac.& quon ibi not Et fiet executio per officiales illius loci vbi sunt bona, vnde dicit si præses q est in marchia pro ecclesia Romana publicaret bona al cuius de iure cōi, ꝙ intelligerentur publicata illa quę habet in ducatu. Sed in il'is bonis fieret executio per procu.fisci, qui est in ducatu, vt l.cū vnus.§.fi.ff.de bo.auto iud.pos.aut publicatio fit secundum constitutiones & statuta particularia, & tunc aut illæ leges speciales sunt in vtroq; loco vbi sunt bona. Exemplū plures iudices sunt deputati ab vno Rege per diuersa territoria regis vnus publicatᷓ secundum constitutionē regalē, & tūc omnia bona quæ essent in regno eadā ratione per easdē leges sunt publicata. Si vero dictæ leges speciales non sunt cōes ad vtrunq; locum, exemplū ī marchia sunt quedā constitutiones q̄ non sunt in ducatu, tunc talis publicatio non extenditur ad bona quæ sunt extra locum ad quem protenditur conditio, vt l. extra territorium.ff.de iuris.om.iudi. Secūdo casu qñ iurisdictiones sunt distinctæ, & bursæ etiam fiscales distinctæ, tūc aut publicatio fit de iure communi, & tunc extenditur ad alia bona alibi sita ꝑ dictas leges, tñ quælibet ciuitas habet bona in suo territorio sita secūdū qđ dicebat Guil. de Cu. qđ probat Bar. quia q̄libet ciuitas dr̄ procura. fisci. vt supra dictū est, sed si esset procur. fisci, & ad vtilitatē fiscalē, & ad eius officium spectaret eius acceptatio & incorporatio dictorū bonorū in fiscū, ergo nūc ad ipsā ꝑtinet, & ad eius vtilitatē. Et ꝓ hoc est casus in l.fi.de auto.tu.& de fo.cōp.c. postulasti. & ēt ibi dicit ꝙ sibi nō placet. ꝙ distinguatᷓ, an iudex habeat iurisdictionē à lege cōi, vel municipali, quia nō curo vnde iurisdictionē hēat, sed hoc solū an ꝓnūciet suꝑ eo ꝙ de iure cōi dispositū, an vero suꝑ eo ꝙ lex vel statutū particulare loco disponit. đ ista q. ēt vide Io.de Im.in l.ex facto.ff.de hære.insti & Ant.de Bu.in c.postulasti.de foro cōpe. & Io And.in addi.Spe.in ti.de accu.§.sequitur in additione magna. vide ēt Bal.in d.l.j. in fi.tu ēt addas ꝙ no.Dy.Ray. & Bal.in l. si pluribus.ff.de lega.j.qñ iudex originis incœpit inquirere cōtra eundē hæreticū, sed citius expediuit processum suum q̄ritur cuius bona & q̄ bona publicētur. dic vt ibi, & ibi Ang.& Io.de Im. quæ oīa sunt notāda, sed istis casibus cum fiscus teneat locum hęredis, vt l.ii.C.ad leg.Iul. de vi. & talis delinquens habeat creditores, an tales creditores vnius territorii possint agere cōtra fiscū alterius territorii insolidum, vel pro parte, & quomodo.not.Bald.in dicta l secunda.& Bald.Angel.& Imol. late in l.ex facto.ff.de hære.institu.

ADDITIO.

a ¶ Publicata. adde tu qs possit bona publicare. & vide Ro.in cōsi .lix.& Cep.in cōs.xvij. & an si duplicētur bona delinquentis in vno territorio bona alterius territorij sint publicata. vide Pau.de Ca.in cōsi.lxxxvj.in j.impressis, & do. Alex.in consi.

cōsi.cxj.in iiij.lib.Et ibi vide an nomina debitorum censeātur esse illius territorij. vbi delinquens habet domiciliū, vel illius dñi vbi sunt debitores & ꝙ de bonis mobilibus & mercibus, & vide et in cōs.xxxj in j.vol.& Cep. in d.cōs.xvij.Frā. de Are.in consi. xj. & ibi de annua pstatione ꝙ Bononien. delinquēs habebat in Ferrariēsi.& vide d Abb.in consi.vj.in ij.vol. & ibi an domus delinquētis debeat deuastari stante statuto et stante conuentione ꝙ poenæ maleficiorum diuidantur inter commmune & dominium. & vide eundem Abb.in consi.xciiij.eod.volum. & ibi an si vna ciuitas se submittit alteri, videatur in eum transferre iura fiscalia & adde ad quem spectent bona patrimonialia clerici delinquentis. & vide per Old. in consi.xvij.vbi late. & vide Pau. de Ca. in consi.cliiij.vbi ponit an si bona laici qui habebat Feu.ecclesiasticū publicentur,ad quem pertinet tale Feud. Ber,

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde ꝙ reperio ꝙ do Nellus in tracta.bannitorū in secundo tpe, scilicet de concurrentibus post perfectū bannū.in xvii.q. late disputat istā materiā, & ibi dicit quomodo Iaco.de Are.primo mouit istā.q.i l.fi.§.i.ff.de pub. & ibi vr̄ concludere ꝙ oīa bona perdat.idē dixit Richar. Malūb. oīa q̄ri ciuitati publicati,vt refert Io. And.in c.cum secundū.extra de hære.lib.vj.Guil.de Cug.in l.ij.ff.de ca.di.tenuit ꝙ vnaquæq; ciuitas habebit bona in suo comitatu existētia.Tertia fuit opi. Nico.de Mat.in sua disputatione q̄ incipit, quidā inculpatus.q̄ ponit de verbo ad verbū Alb.de Ros.in q.statut.q.cxxxiiij.& dicit etiā d.Nel.ꝙ illam refert etiam Io.And. in addi.Spec.in tit.de accu. §.sequitur.ver. quid si aliquis.qui distinguit,aut ille qui iudicat habet iurisdictionē à iure cōi, aut à iure municipali. Refert postea prædictus d. Nellus quomodo quarta fuit opi.Bar. in d. l.cunctos populos. in fi. & ibi de verbo ad verbum refert ea quæ dixit d.Ang.hic,referendo verba Bart.sed dicit do. Nellus ꝙ cū alias fuisset ista quæstio Ianuæ de vno qui fuit cōdemnatus qui habebat bona Ianuæ, & Florentiæ multa fuerunt allegata, tn̄ ibi ipse non sequitur doctr. Bar. in d. l.cunctos populos.maxime in illo membro suę distinctionis,dum dicit omnia bona publicari qn̄ bursæ & iurisdictiones sunt separatæ,& diuersę. Sed vnaquæq; ciuitas habebit bona in suo territorio sita, nā dicit ꝙ hoc nō videtur sibi verum,per oīa,quia cōiter in sententia confiscationis apponuntur verba sonantia in cameram fiscalē, eius qui condēnat, siue illius qui officialis est,quomodo ergo in hac snīa poterit se fundare ciuitas habēs aliā camerā diuersam,nō in verbis snīæ l.quicquid astingendæ.ff.de verb. obl. Et si diceretur doctr. Bar. pcedet qn̄ simpliciter publicauit & confiscauit bona,quo casu intelligitur secundū ꝙ iura volūt.§.pen.ff.ad municip.Rn̄detur ꝙ alteri per alterum q̄ri nō pōt.l.stipula.ista.§.alteri.ff.de verb.obl. nec iste est casus specialis vbi alter posit alteri stipulari,vt patet ibi in fallentiis, vnde ipse do. Nellus aliter distinguit,& est quinta opinio in hac materia ꝙ licet bursæ fiscales & iurisdictiones sint distinctę & separatæ.Tn̄ sententia confiscationis fertur ab illo q̄ habet iurisdictionē à superiore vtriusque ciuitatis,nō in temporalibus sed in spiritualibus,vt inquisitore hæreticæ prauitatis cōfiscāte bona hæretici, & de hoc dic vt voluit Io.And.in d.c. cū secundū. de hære. in vj.& dicit ꝙ videnda sunt dicta Guil.de Cu.in d.l.ii.C.de hære.decu. vbi ponit cui applicētur bona clerici dānati de crimine ꝑ episcopū ex quo laicus perderet bona,& allegat dicta Io.And.in addi.Spe.in ti.de feu. §.pe.in fi.magna addi.vbi tractat q.cui applicent̄ bona feudalia q̄ clericus cōdēnatus ab episcopo tenebat à laico in diœcesi episcopi.Si vero snīa fertur ab illo qui solū habet iurisdictioné à ciuitate à qua est officialis constitutus, vel à dño eius,& tunc si ille officialis ponit in bāno hominē habentem ibi bona, & in alijs ciuitatibus, tunc quātū ad se spectat,si ad ciuitatem cōdemnātem, siue loquitur in cōdemnato siue in bannito nunq̄ ciuitas illa poterit habere alia bona sita in alieno territorio,per iura supra allegata.

6 † Si autē quæris an bona in alieno territorio posita cōfiscentur fisco proprio vbi sita sunt,tunc dicit d.Nellus,ꝙ Bal.in l.cunctos populos.in vlt.q. ibi multum notantur loquitur, sed dicit do. Nellus ꝙ suo iudicio plene nō loquitur,quia ibi Bal.vult ꝙ si status rei adeo mutatus,ꝙ nō pōt habere proprietatem bonorum. pro isto casu ciuitas q̄ non cōdemnat non iure cōfiscationis,sed vt bona vacantia,occupabit illa bona,alias dānatus retinebit illa bona, sed hæc conclusio est falsa,vt supra probauit d. Nellus, qa sententia cōdemnatis aliquo casu nō extēditur ad ista.Vnde subdit do. Nellus index ille nō intelligit cōfiscare nisi bona existētia

tia in suo territorio & suæ camere, licet ipse Bal. aliter dixerit in l. p̄ litem §. licet. ff. de e :cus. tuto. Sed dicit d. Nellus tunc doctri. Bal. militat quoties sumus in casu in quo iudex condẽnauit & executionẽ fecit, q̄a ciuitas q̄ nõ condẽnauit nõ iure fisci, sed iure occupationis habebit illa bona, q̄a ille fuit effectus seruus pœnæ l. qui vltro. ff. de pœ. & sic nõ poterit habere hæredẽ, si vero loquitur in bannito q̄ non põt perdere ea q̄ sunt de iure ciuili & gentiũ, & sic põt bona retinere, distinguendum est, aut talis bannitus erat oriundus ciuitatis cõfiscãtis, & ibi delquit, tũc ciuitas alia habẽs bona in suo territorio ei auferre aliquo iure nõ poterit, & ita verificatur sc̃d̃m dictũ Bal. q̄a ille bãnitus est capax Si uero ĩ ciuitate in qua fuit bannitus nullum aliud habebat domiciliũ, nec ibi aliter sortiebatur forũ nisi ratione delicti, tunc ciuitas in qua oriundus est si habet bona istius rei ibi sita, nõ ex vi alterius ciuitatis, sed suo iure poterit cõtra illum p̄cedere, & bona cõfiscare, per no. ĩ l. j. C. vbi de crimi. agi opor. & adde Pet. de Anch. in c. postulasti. ĩ repe. sua extra de fo. cõpe. q̄ licet videat̃ approbare doctri. Bar. in d. l. cũctos populos. d̄ verbo ad verbũ, tñ ex dictis suis potes colligere vnũ argumentũ pro saluando Bar. ab impugnatione d. Nelli. q̄ per d. c. postulasti & l. magis puto. §. illud. ff. de reb. c o. dicit q̄ ibi est text. ꝙ rõne personæ subiectæ iudex interponit decretũ sup̄ reb⁹ alibi sitis. & allegat Inn. in c. posito. extra de priui. & Bar. in l. relegatorũ. §. interdicere. ff. de inter. & rele. & ideo verbũ iudicis operatur hic vt extendatur ad bona vndecũq; sita sint, nisi saluando do. Nellum respõdeamus q̄ ideo ibi est, q̄a vtilitas ibi quam cõsequebatur ille remanebat penes illum qui erat subiectus illi iudici proferenti illud decretum. Sed in casu nostro vtilitas remanebat penes aliã ciuitatem penitus extraneã à persona iudicis proferentis, vnde ex separatis non infertur. arg. l. cum vnus. § si quis ff. de bo. au. iud. pos. Adde tñ ꝙ latius loquitur Alb. de Rosa in iij. parte statu. q. ii. vbi refert ibi opin. aliorum antiquorum in hac materia, & ibi latissime scribit, quem dom. Nellus non vidit in effectu facti mentionẽ ibi de his q̄ dixit in ij par. statu. q. cxxxiij. & tandem ibi etiam recitatis opin antiquorum tandem approbat d. Nic. de Math. & idẽ facit Albe. in l. j. C. de hære. instit. Itẽ adde Pe. de Anch. in repe. c. canonũ statuta. extra de consti. in versi. subsequenter. postq̄ est plene discussum de effectu statutorũ, circa loca, p̄sonas & bona, in prohibitis & cõcessis est videndũ de statutis q̄ puniũt delicta ibi in verbo, postremo. Circa ista statuta p̄nitiua discutiendũ esset, vt nõ porrigãt effectu extra territoriũ statuentis, & ibi de verbo ad verbũ approbat doctrinã Bald. in d. l. cũctos popul. nisi ĩ vno casu, q̄a dicit ꝙ qñ bursæ & iurisdictiones sunt diuersę licet iudex pronũciet super eo sup̄ quo delictũ est
7 delictum de iure communi. †Sed ordo procedendi & condẽnandi est de iure municipali, puta ꝙ cõtumax habeat̃ p̄ cõfesso, tũc talis sententia nõ afficit bona extra territorium sita per cle. pastoralis. extra de re iud. licet Bar. velit contrarium qñ bona de iure cõi veniunt publicanda, vt in crimine læsæ maiestatis. Nam indistincte vult Bar. ꝙ isto casu bona vndecũq; quæsita publicent̃ etiã ciuitati alienæ in bonis ibi sitis ꝙ contrariũ d̃r in d. cle. pastoralis. adde d. Ant. de Bu. in c. postulasti. extra de fo. cõp. recitantẽ Bar. de verbo ad verbũ, ĩ d. l. cũctos populos. & eũ approbantẽ nisi ꝙ discrepat à doctrina Bar. in hoc quia dicit ꝙ ẽt si de iure municipali bona veniũt confiscãda, bona alibi sita cõfiscabunt̃, quia ĩ persona subiecta põt iudex & superior disponere de rebus alibi sitis, & hoc si statutum expresse dicit ꝙ oĩa bona veniũt cõfiscãda ibi vide sed sunt somnia. Abb. in d. c. postulasti. sequit̃ Bar. in d. l. cũctos populos. de verbo ad verbũ, & ibi dicit ꝙ cũ publicatio sit de iure cõi bona alibi sita publicabuntur, illa ciuitas non iure fisci, sed iure bonorũ vacantium occupabit, ibi vide Imo. vero in d. ca. postulasti. ibi in hac materia allegat dicta Io. And. in d. c. cũ secundum, & dicit ꝙ do. Ant. de But. ibi sequitur dicta Bar. in l. cunctos populos. & ibi nihil aliud dicit. Itẽ adde Pau. de Ca. in cõs. suo lxxxiiij. incip. in Christi nomine amẽ. Primum quæsitum habet duo dubia, & ibi decidit in effectu qñ iurisdictiones & bursę fiscales sunt diuersæ, & confiscatio sit de iure speciali, & licet generaliter fiat super bonis delinquentis, intelligitur tm̃ de bonis super illo territorio sitis, vbi fertur cõdemnatio, si vero fieret publicatio bonorũ de b onis alibi sitis, tunc dicit ꝙ fiet executio per

iudicem

iudicē vbi sunt. & intellige hic dicta Pa. de Ca. in hoc vltimo casu qñ cōfiscatio fieret de iure cōi, qa postea subdit Pa. de Ca. ibi, ꝙ si cōfiscatio fieret de iure municipali, vt erat in casu suo ēt si iudex cōfiscaret oīa bona alibi sita non pōt hoc facere, & certe ibi multū elegāter & subtiliter declarat istā materiā, & aperit intellectū non intelligētibus istā materiā. & ibi dicit, ꝙ si snīa mortis fuerit lata in contumacē, & sic nō fuerit facta executio, & sic status rei nō fuerit mutatus quin potuerit alibi acquirere bona, & retinere, tunc clarū est bona alibi sita nullo casu mundi in cōfiscationē venire, per doctr. Bal. in d. l. cunctos popu. Adde Bal. in l. iuris peritos. § j. ff. de excus. tut. & Bald. in l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de vulg. & pup. Itē adde q̄ dicit Lu. de Ro. in suis singul. secūdi anni sing. l. q. dixit ꝙ ista est cōis opin. legistarū & canonistarū, ꝙ bona vbiq; sita debeāt publicari & applicari illi fisco vbi sita sunt, intelligitur de bonis immobilibus, casus est singula. secūdū ipsum in l. quicunq;. §. vniuersi. C. de hære. secus in bonis mobilibus, qa illa mobilia applicant fisco cōfiscātis & ferentis snīam, ēt si illa bona mobilia sita sunt in alieno territorio diuerso. tex. allegat quē dicit sing. i c. j. §. si iudex. de pa. tenē. licet Bal. cōtradicat. & maxime ꝑ tex. in d. c. i. §. si q̄s hominē. & dicit Ro. in suis singularibus secūdi anni in sing. xix. ꝙ licet ꝑ statutū bona oīa veniāt cōfiscāda, tñ ista bona mobilia. puta annullus, corrigia, & similia, iudex pōt cōuertere in necessitatē sui officii. tex. allegat sing. in l. diuus. ff. de bo. dā. dū loquitur de particula.

8 † Sed aduerte ꝙ doc. maxime Ang. in l. qñ. C. de bo. dā. ꝑ illū tex. dicit ꝙ qñ olim & hodie cōfiscatio fit si nō excedūt bona summā quingētorū aureorum, fiscus nō curat alias de alia modica quantitate sed iudices ipsi possunt applicare pro se ad fabricandā vnā camerā vel pingere, & similia. idem dixit do. Catal. in trac. syndi. in q. cxciii. Ange. vero in d. l. cū vnus remittit se ad dicta per Bar. & Bal. in l. i C. de summa tri. & fide cath. idē fecit in l. fi. §. item diui. & alleg. Dyn. ibi. & Guil. de Cug. in l. tutelas. ff. de cap. di. & an hodie ciuitates habeāt fiscū, vel ex priuilegio vel ex cōsuetudine vel ex pręscriptio. & multa pulchra per Bal. in l. i. C. de hære. vel actio. ven. & ibi etiam si de facto nō recognoscūt superiorē, & tene mēti q̄ dicit Bart. in l. infamē. ff. de pub. iud. in fi. ꝙ ciuitates nō recognoscētes superiorē saltē de facto, vt est in Tuscia tātū, possunt in terris suis quātū Imperator ipse in vniuersos. & vide in l. apud hostes. ff. de suis & legi. & l. si publicamus. ff. de pu. & in l. i. ff. de aqua plu. & vide Bart. in l. i ff. de bo. vac. li. x. q. ponit de fisco. Bart. in l. ex quibusdā. ff. de iur. fis. de ista q. latissime per Alb. in iij. par. stat. q. xix. an Reges, ciuitates, vel principes, habeāt ius cōfiscādi, vel ex priuilegio vel consuetudine, & quo. Bal. in rub. ff. de sta. diui Bal. in l. fi. ff. de offi. ꝑfec. vigil. Bald. in c. i. in ii. col. de pace ten. & eius viol. dicit, ꝙ de iure cōi ciuitates nō habēt ius cōfiscādi, nisi quia in pace cōstantiæ hoc fuit concessum quibusdā ciuitatibus in Lōbardia & vide Rom. in consi. suo lvii. incip. ad discutiēdā veritatē propositæ q. in ij. col. qui ponit quō locūtenentes & vicarii publi. habēt ius cōfiscādi.

9 † Et inquantum do. Ang. hic tāgit illā qōnē, an creditores vnius territorii possint agere contra fiscū alterius territorij, & remittit se maxime ad doct. in d. l. ex facto. adde ꝙ licet Imol. ibi contrariā teneat eius qđ dixerūt Cy. Pet. Bal. & Ang. ibi, & ēt ibi Imol. tāgit illā difficultatē quā tetigit Bal. in l. ii. C. ad l. Iul. de vi. tñ nō est recedendū ab illa cōi opi. Cyn. & Pet. quia ꝑfati docto. noluerunt nec volunt habere in consideratione illud interesse creditorū, qđ ipsis ꝑ factū debitoris condēnati tollat electio eligēdi, quā primo ante cōdēnationem habebant ipsi creditores, super quo fundamēto tātum fundauit se Imol. nec mirum, quia videmus ēt ꝙ interest nostra ne debitum nostrū in plures partes distinguatur ꝙ cōditio obligationis ex persona hæredū non immutetur. l. ii §. j. ff. de ver. obl. cum si. tñ videmus ꝙ propter delictum rei cōdemnati in hoc præiudicatur creditori, quia pro parte confiscata fisco est liberatus ipse debitor, & sic ex facto suo in præiudicium creditoris, vt creditor nō agat pro illa parte cōfiscata contra reum, sed contra fiscum, & ꝑ residuo contra condemnatum vel eius hæredes, vt est casus in l. ij. C. ad leg. Iul. de vi. ꝑterea durior est exactio contra fiscum, q̄ contra priuatum, vt not. in l. j C. de priuile. fis. nō mirum ergo si præfati doct. Cy. Pet. & sequaces ita voluerunt, & sic patet ꝙ illæ considerationes Imo. in d. l. ex facto. parum valent.

valent. Item dico in illa vltima sua q. quam ipse tangit ibi allegando Bal. in d. l. iij. C. ad leg. Iul. de vi. & ponit ibi casum in eo q habebat bona Ferrariæ & Venetiis, & bona Ferrariæ fuerunt confiscata, quia dico q fiscus Ferrariæ non teneatur nisi ad creditores sui territorii. Præterea in fraudem fisci possent venire oēs creditores Veneti contra fiscum Ferrariæ vbi erant tantum illa bona cōfiscata, & saluare bona quæ Venetiis erāt ipsi condēnato in præiudicium fisci, quod non est fatendum per ea q̄ hn̄r in l. in fraudē. in prin. ff. de iur. fis. faciunt ea quę hn̄r in l. post cōtractū. ff. de don. cū si. in hoc nō saluarem dicta Io. de Imo. ibi in l. ex facto. qn̄ bona quæ erant Venetiis non satisfacerent creditoribus, quia tunc ad bona confiscata Ferrariæ possent habere recursum ne ex facto debitoris in totum fieret præiudiciū creditori, per regulam, non debet. de regu. iur. & ita intelligo dicta Pet. Cy. Bal. & Ang. Itē vidi Guil. de Cun. latissime scribentē in ista materia in l. ii. ff. de cap. dimi. & tenet quòd quilibet fiscus tenetur creditoribus suis ibi in illo territorio existētibus ꝓ rata bonorū, prout quisq; habet bona, & non pro virili.

10 *Publicationem bonorum damnati, & incorporationem in fiscum, an quis impedire possit.*

10 ANGE. †Quęro quis posśit impedire publicationē bonorum dānati, & ēt incorporationem. dic q nullus[a] nisi doceat de dn̄io rei vel possessione, vt l. fin. & q ibi not. C. de bon. vac. facit glo. & doct. in l. ob maritorū. C. ne vx. pro mari. Ex quo Bal. Ang. Raph. & Imol. in l. si marito. in prin. ff. sol. mat. dicunt q licet vxor habeat bona mariti obligata ꝓ dote, tn̄ non pōt impedire quin omnia bona viri publicentur, & in fiscū incorporētur, cū ipsa mulier tantūmodo habeat bona obligata, non aūt dominiū vel possessionē dictorū bonorū, sed postea à fisco dotē repetet, vt C. ad l. Iul. de vi. l. ii. quod no. allegat Lud. text. in l. res quæ, § res autem. ff. de iure fisci. qui tamen tex. coniuncta glo. non bene probat subtiliter intuenti.

ADDITIO.

a Nullus. Adde tu & vide Ro. in cons. cxxviij. Bera

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde pulchra verba Ang. quæ posuit in terminis illius q. in l. si quis. C. de bon. dam. qui dixit per illum tex. q licet cautum sit de iure, q in re propria quis non habeat manuū iniectionē, ꝑ l. si quis in tātā. C. vnde vi. & l. extat. ff. quod met. caus. tamen quādo maritus est condemnatus, & bona eius sunt publicata, vxor pōt in res suas detentas per virū ingerere manus autoritate propria ne occupentur per fiscum, & ibi reddit bonā rationem, vnde fundata est ista cōclusio ī iure. Et ideo subdit q cauta debet esse vxor, vt cū timet q bona mariti confiscentur, vel videat bona confiscata, q non expectet autoritatem iudicis, pro occupādo bona sua, sed ipsamet manū iniiciat quantūcunq; illa bona ꝑ virū detineantur, & hoc probat per illum tex. ibi in ver. veluti, &c. & no. q a certe est pulchra limitatio ista ad proxi. dicta. & hoc intellige nisi bona defuncti deberent deuastari non dico publicari, quia tunc de iure vxor pōt ꝑ dote impedire illā deuastationē. ita dixit Alb. de Ros. in iij. par. statu. q. vij. dicit tn̄ q de facto nō obseruatur, quia deuastantur. Sed ciuitas isto casu satisfacit vxori & aliis creditoribus quod not. & vide doct. maxime Bal. & Imol. in l. si marito. in prin. ff. solu. mat. & vide no. in l. ii. C. de bo. vac. li. x.

11 *Bonorū publicationē quis iudicū facere posśit.*

11 ANGE. †Quæro quis iudicū[b] posśit facere bonorū publicationē, dic sm̄ Bal. & Sali. in l. i. C. ne sine ius. prin. q aliquando bona veniūt principaliter confiscanda, & de per se ex legis dispositione, vt in eo q contraxit incestas nupt. vt in aut. de ince. nup. in prin. & talis cōfiscatio pōt fieri per quēlibet iudicē, vt no. ff. mand. l. si tibi mādauero. §. si Titius. Quandoq; veniunt cōfiscanda in consequentia, vt in deportatione, & tunc his potest cōfiscare qui pōt deportare, & nō alius, vt l. illicitas. § qui vniuersas. ff. de offi. præsi. Quandoq; lex nō statuit de bonorū confiscatione. Sed iudex hēt ex arbitrio & officio, vt in extraordinariis criminib⁹, vt l. j. §. expilatores. ff. de effra. & expil. vel ēt in ordinariis per accidens, vt l. hodie. de pœn. & tunc aut vult omnia bona confiscare quasi hoc posśit ex arbitrio, vt l. si seuerior. C. de infa. & tūc hoc non posset nisi sit de summis magistratibus, vel nisi consulto & principe permittente. ita not. Azo in sum. d. tit. ne si. ius. princi. &c. qd̄ sequitur Cy. ex quo Bald. ibi infert q si potestati cōcedat arbitriū q a est

est magnus magistratus, pôt publicationē bonorũ facere. Si uero arbitriũ cõcedat iudici inferiori, tũc non posset nisi cõsultis & permitētibus regētibus ciuitates, q̃ oĩa no.

b Quis iudicem. Adde tu & vide Ro. in consilio lix. Cep. in consi. xvij. Oldra. in consi. xvij. & d. Alex. in consi. xxxj. in j. vol. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt ĩ hac materia adde ea q̃ dixit Bal. in l. fi. ff. de offi. præfe. vig. qui dixit ꝙ publicatio bonorum est meri impe rii & nemo potest publicationem istam facere, nisi expresse hoc habeat à principe. & allegat d. l. j. C. ne sine iussu principis, & dicit ꝙ princeps debet verbis specialibus hoc facere. Sed opus est vt intelligas p̄dicta, qñ princeps donaret castrũ alicui retento sibi mero imperio, q a quo ad vtilitatē hæc pro cedũt Na si princeps donaret castrũ alicui, retento sibi mero imperio, nihilominus in illo castro fieret cõfiscatio ipso iure in casibus in quibus fit confiscatio ipso iure, & ita intelligas dicta ibi Bal. q̃ omnia pulchre declarat Ang. in d. l. j. C ne sine iusse principis q ponit ꝙ licet isti habentes merũ imperiũ posſint facere publicationē bonorũ tñ intelligitur ꝙ faciat camreæ Papæ vel Imperatoris, nõ cameræ illius ciuitat s vbi sunt officiales, nisi illa ciuitas habeat regalia ibi vide & de potestare Paduæ an posſit facere istã publicationē, & vide Bal. in c. de pace te nen. qui dicit ꝙ iudex qui habet arbitriũ in criminalibus non põt imponere pœnã publicam in criminalibus, & mouetur per d. l. i. C. ne sine iussu prin. & licet Bal soleat allegare ad hoc ibi tñ si recte põderētur ver ba sua. & ibi Bal. hoc non decidit, sed dicit in fin. dic vt dicetur in d. l. j. C. ne sine iussu princ Adde Albe de Rosa. multum eleganter loquentem in tertia parte statutorũ. q. xviii. in illa. q an autem bona damnatorum hodie sint correcta, circa medium.

12 *Lata sententia seu publicatione bonorũ qua bona contineantur.*

13 *Statuto dicete confiscentur bona sua, an veniãt iura, & actiones, hereditatis delatio & similia ipsius damnati & appellatione publicationis bonorum quid veniat.*

14 *Publicatis bonis an veniant iura qua per mortem ciuilem expirant, & ea qua non transeunt nisi ad certum genus personarum, vt emphyteusis ecclesia.*

15 *Confiscatio bonorum an apprehendat ius patronatus ecclesia, & an acquisitio ex dicta cõfiscatione ipso iure fiat in fiscũ, & quãdo fiat incorporatio & posſit opponi de iure fisci.*

16 *Publicatis bonis an veniat fundus emphyteoticus habitus ab extraneo priuato vel ecclesia.*

17 *Publicatis bonis, an venia ius pratronatus, & an veniant bona presentia vel futura.*

12 ANGE. †Et nota ꝙ facta dicta publicatione siue sñia publica lata, oĩa bona & iu-
c ra p̄sentia, sed nõ conditionalia [c] continentur, vt est tex. cum glo. in l. nam ad ea. ff. de condi. & demon. & l. quoties. in fi. & ibi gl. & Im. ff. de noua. vnde si dicto damnato factum fuisset legatũ sub conditione si nauis ex asia venerit ad aliquid debitũ fuisset sub alia cõditione, tunc tale legatũ cõditionale nõ intelligit publicatũ, quod no. Nec ēt veniret futura substitutio, vt est casus & ibi Bal. in l. ex facto. §. fi. ff. de vulg. & pupil. & ideo esse potest ꝙ in generali confiscatione non veniũt bona futura sed tantũ p̄sentia, vt l. si tibi mandauero. §. is cuius. ff. man. ita dixit Im. in d. §. fi. Et diligenter aduertas vt
13 singulariter dicit Bal. ĩ l. i. ff. de statu ho. †ꝙ si statutũ dicat ꝙ bona sua & sic per istud possesſiuũ suũ, sua, suus, nũquã appellatiõe bonorũ veniunt iura & actiones, & sic nomina debitorũ non venirēt nec hęreditatis delatio, & similia ipsius dãnati, quod est singulare. Et quid veniat appellatione publicationis bonorũ. vide plene per Lud. in l. si cõstãte. §. fi. ff. sol. ma. vbi inter alia dicit secundũ Bar quod ĩ publicatione bonorũ nõ
d venit res prohibita alienari. [d] per text. in l. Imperator. ff. de fideic. lib licet ille tex. secũ dum Lud. hoc nõ probet. dic vt ibi per eũ.
14 †Ac ēt aduertas quod non confiscantur iura q̃ per mortē ciuilem expirãt vt l. insulã. in prin. & ibi Bal. & Im. ff sol. ma. nec ēt cõfiscantur ea q̃ nõ transeunt nisi ad certũ ge-
e nus p̄sonarũ vt emphyteosis [e] ecclesiæ. iuxta no. in l. ēt in prin. ff. sol. ma. & quod dr̃ & ꝙ ibi plene habetur per Bart. & Imol. ff. de verb. obl. ita dicit Bal. & Imo. in d. l. insulã.
15 † nec ēt venit ius patrocinatus ecclesiæ, qa cum sit quid spirituale vt c. quãto. de iur. iur. non potuit nec tacite nec expresse, vel indirecte per iudicem secularem publicari, vt no Ant. de Bu. in cle. pastoralis. de re iudic. & idem Imo. in d. l. insulã. dic vt ibi la-

re per eum. Et dicta acquisitio ex dicta publicatione statim fit ipso iure in fiscum. vt l. cómissa. ff. de publ. & l. quisquis. & ibi doct. C. ad leg. Iul. maie. & no. Bar. in l. j. §. an bona. ff. de iure fisc. Cy. & Ang. in l. ij. C. ad le. Iul. de vi. Sed non incorporat o nisi actualiter & vere fiat & apprehendantur bona vt d. §. an bona. ita dicit Bar. in d. l. commissa. Ex quo sequitur ꝙ ante dictæ sentétiæ pronunctionem, non potest aliquis opponere de iure ipsius fisci. vt not. Bart. in l. ij. ff. de excep. rei iudica.

c Conditionalia. Adde circa hoc & vltra ea, quæ ponit infra d. Aug. vide Ro. in consi. ccxlvij. & d. Alex. in consi. lxxv. in j. vol. Ber.

d Alienari. Adde de hoc & dic vt p Alex. in cōsi. lxxviij. in iij. vol. & ibi an eodē pro tēpore quo delinquens viui debeant remanere in fiscum.

e Emphyteotis. Adde iu. xxiij. in j. volum. & cōs. ix. in ij. vol. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde ea q̄ dixit Roma. in sing. suis primi anni cxlix. quod incipit, glo. ordinaria. in l. nā ad ea. vbi dat duas limitationes, an iura conditionalia in publ. bonorū veniāt. & vide Bal. in l. j. C. de bo. libertorū, qui q̄rūt an in publi. bonorū veniāt iura conditionalia. & primo argu. ꝙ nō per l. quoties. ff. de nouatio. & ꝑ d. §. is cui bona. postea adducit in cōtrariū tex. in l. inter socrū. §. fi. ff. de pactis dota. & vide Pa. de Cast. in consi. suo xxix. qui ponit si filiusfa. banit in vita patris, an mortuo patre bona debeāt publicari. Sed in hac materia vltra oēs vide no. per d. Nellium in tractatu bannitorū in secūdo tpe, scilicet de concurrentibus post perfectum bānum. in xxxj. q. vbi vltra oēs examināt istū passum. & allegat Alb. de Rosa. in materia statu. q. cccxlv. & errauit, voluit allegare Alber. de Ro. in 3. par. statu. q. xij. q. ꝓprie loquit̄ de substitutione, an iura substitutionis veniāt in publicatione bonorum. & allegat Bar. in multis locis, & dicta Bal. Ang. tñ dicit ꝙ nūquā reperit istū passum clarū in iure & certe ibi d. Nellus multū subtiliter & elagāter loquit̄ ī hac materia ibi vide & ipse d. Nellus in eodē loco ī 8. q. ponit an veniant tñ bona pręsētia & an futura veniāt. & an ꝓhibita alienari veniant in publicatione bonorū. vide vltra supra allegata, quia Ludo. Rom. in l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de da. infec. ab. tenet ꝙ nō veniat ista in publi. bonorū, licet aliter sentiat in d. l. si constante. §. fi. vide per Mod. late in locis, supra al-

16 leg. & ibi dixi. † Itē an publicatis bonis veniat fundus emphyteoticus habitus ab extraneo priuato, vel ecclesia. vide per Bar. in d. §. si de vectigalibus. & ibi per Imo. Ro. & alios. & vide Bal. in l. j. C. de bo. liber. tenētē opi. Bar. & vide Guil. de Cu. & Bal. in l. si qs p̄sbyter. C. de epis. & cle. & ibi vide Sal. & vide Bal. in d. l. j. insulā. ff. sol. ma. & Bal. in auth. nisi rogati. C. ad Trebe. in 4. col. & Old. in cōs. xvij. Io. And. in ti. de feu. §. q̄m versi. 4. Pe. de Anch. in repeti. regulæ, ea q̄. de reg. iur. in xx. q. & Pet. de Anch. in repeti. c. postulasti. de foro cōpet. in ix. qōne. in hac materia approbat dicta Bar. vide Imo. in c. ex parte in xlij. col. extra de feu. qui ēt vr̄ approbare dicta Bar. in d. §. si de vectigalibus. & vide Bar. in l. eū q. ff. de inter. & rele. & ista vr̄ esse cōis s̄nia quam tenet Bar. licet alibi colligi videatur ex dictis Spe. in ti. de locato. §. nunc aliqua. versi. cū ver. se. & vers. xv. & Io. de Im. in l. quod dr̄. ff. de ver. obli. & vide Nellū in tractatu bannitorum in secundo tempore post bannum perfectū in xxiiij. q. qui mordet dicta Bal. ī d. §. si de vectigalibus. & vide per Albe. de Rosa in iij. parte statuto. q. xvi. qui allegat aliquas bonas remissiones, ibi vide & vide Ang. in auth. bona damnatorum. C. de bo. dam. & Ang. in l. eorū. ff. ad legem Iul. maie. Pe. de Anch. in c. decreuit. in c. cum secundnm. extra de hære. lib. vi. Pe. de Anch. in c. fœlicis. extra de poe. lib. vi. Mod. latissime posuerūt

17 in d. §. si de vectigalib. † An autem publicatis bonis veniat ius patronatus. Adde gl. & docto. in d. cle. Pastoralis per Bald. in l. i. C. de bo. liber. per Bald. in l. si ita. §. fi. ff. de libe. & posthu. vide nota. in l. cum filius. de verb. oblig. & d. Nellum. in d. tractatu. in d. secundo tempore. in q. xxxii. An autem in tali confiscatione veniant bona præsentia vel futura. Etiam adde domi. Nellum in d. tractatu bannitorum in secundo tempore post bannum perfectum. in xviii. quæstio. qui allegat omnio bona quæ possunt allegari, scilicet dicta Guil. & Odofre. Alberi. de Rosa. in quæst. statutorum. & Bart. gloss. & aliorum ibi vide & tex. glo. doctor. & Angel. in l. ii. C. de bon. damna. & dicam infra, vbi etiam do. Angel. tangit istam quæstionem principaliter.

Publicatio

Publicatis bonis alienius in illis reperiebatur domus quæ ex forma statuti propter delictū debebat destrui, sed erat alteri data in pignus, an destruetur.

18 ANGE. † Quæro si in bonis publicatis erat domus quæ secundū formā statuti pp delictū debet destrui, an destruatur ex eo q alteri data sit in pignus. Iac. de Aret. mouet istā qōnē in l. i. §. seruum. ff. ad Silla. & ibi p illū tex dicit q sic. sed Bar & Bal. tenēt contrariū facit quod no. Cy. & Bal. in l. pignus. C. de pign. actio. Ludo. in d. §. seruum. dicit distinguendū, aut creditor habuit prius illā domū in pignus, & preferatur fisco, qui licet tacitā hypotecā habeat. iuxta gl. in l. rescriptū. ff. de pact. & no. Bar. in l. post contractū. ff. de dona. tñ quia est posterior ille creditor præferetur. vt l. singulariter. & l. si specialiter. ff. qui pot. in pign habe. dicit tñ, q si ex cementis posit satisfieri creditori, tunc fit vera opi. Iaco. de Aret. quinimo dicit, q fiscus debet soluere creditū suū & consequi domum, vt l. res quæ. § res aūt ff. de iur. fisc. & de hoc vide Bal. & Ange. in d. l. pignus. & Alberic. in suo opere statutorum in iiij. par. in illa qōne, an vxor posit pro sua dote de-
a fendere, ne domus mariti destruatur, a & dicit q sic, tanquā domus sit sibi hypothecata, & omnibus præferatur, quod tamen intellige, vt supra dixi in eadem glos. versicu: quæro quis posit impedire &c.

ADDITIO.

a **Destruatur. Adde q idem dicit Roma. in consilio cxxviij. Ber.**

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde Sali. in d. l. si pignus. C. de pig. act. qui faciēs mentionē de hac altercatione inter Iac. de Are. Bart. saluat vtrosque q in diuerso casu loquatur, & ibi vide Alb. qui ponit casum, qñ econuerso, q bona alicuius debeāt deuastari, & ille reus habebat res alterius nomine pignoris. Et inquantum in hac materia do. Ang. hic allegauit Alb. de Ros. in iiij. parte statu. in q. an vxor pro dote sua posit defensare, ne domus mariti destruatur. Addatis quòd errauit do. Ang. quòd Albe. ibi. in iiij. part. hoc non dixit. Sed est in tertia part. statuto. qui ponit istā qōnē de vxore in q. vij. Sed miror de isto doct. qui postq̄ facit professionē quòd vidit Alber. de Ros. ignorauerit dicta Alb. de Ros. in indiuiduo in ista qōne, in propriis term nis quā posuit in iij. par. statu. q. xiiij. quæ incip. ité quæro si ex forma statuti bona creditoris debeant deuastari, & homicida pignorauerat ante domum suā, an illa deuastabitur, & ibi arguit ad partes pro & contra multum elegāter, & tādem dicit quòd opinio Iac. de Are. procedit de iure vbi deuastatione, integre posit satisfieri creditori, aliàs non pōt deuastari in præiudicium creditoris, per d. l. j. C. de poe. fis. cred. pfer. li. x. & dicit q istā opi. tenet Ray. de For. in d. l. j. §. seruus pignoris

19 *Guastum si debeat fieri in bonis delinquentis propter delictum an debeat fieri in fructibus quos coluit quidam colonus.*

20 *Bona omnia sua si deuastari debeant propter delictum, an deuastabuntur fructus, qui sunt pignorati uel uenditi.*

19 ANGE. † Quid aūt si propter delictum debet fieri guastū in bonis delinquentis, an debeat fieri in fructibus quos coluit quidā colonus, & vr̄ quòd sic, vt l. apes § iure cōstat. ff. de furt. & l. cū in plures. §. messem. ff. loca. cōtrariū tñ tenet Bal. in dicto loco, q2 delinquens debet taliter puniri ne colonus innocēs puniatur, vt l. j. C. de his qui latro.
20 † Quid si pignorati sunt, vel vēditi oēs fructus, & pp delictū debeāt omnia bona sua deuastari, an tales fructus deuastabuntur: Alb. in dicto loco tenet q non, per text. not: in l. venditor. § i. de auto. iu. pos. Sed Ludo. in d. l. i. §. seruum. ff. ad Silla. dicit q hoc nō credit verū in venditione. p text. in l. si fundum quē ff. loc. vbi publicatis bonis fundus venditus pp passam publicationē, nō tamē traditus in publicatioue venit, restituto tamen pretio emptori.
AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde Sal. ī l. si pignus. C. de pig. act. q tenet q isti coloni rōne fructuū nō pñt impedire talem deuastationē pp delictū malefactoris, quia non habent ius in re. Et vltra oēs latissime examinauit istā materiā Gād. in tra. malefi. in qō. 84. in q. incip. an fructus pēdentes in possessionibus homicidę locatis colonis debeāt destrui. & ibi cōcludit ipse pro ea parte quā coloni debebāt percipere, sm cōsuetedinē regionis p illa parte possessionis non debēt deuastari. ibi vide argu. l. si fundus. ff. loca. & l. nihil. §. si. ff. de adulter.

21 *Bona alicuius ex delicto si debent publicari, ex forma statuti domus deuastari si iste habeat turrim communem cum alio, quid faciet magistratus.*

21 ANGE. † Et tene menti, ꝙ si ex aliquo delicto bona debeãt publicari ex forma statuti, domus deuastari si delinquens habeat turrim cõem cũ alio, põt potestas siue magistratus loci qui condẽnauit delinquentẽ cõmittere executori ꝙ dictã turrim diuidat cum suo cõsocio, & partẽ superiorẽ capiat, & postea destruat, an valeat talis diuisio & destructio, dic ꝙ sic. vt no. Bar. in l. cũ alicui. ff. de neg. gest. quia talis magistratus potuit dare curatorẽ bonis necessario diuidendis, & sic potuit facere alienationem necessariã, vt l. j. ff. de fun. do. igitur &c.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde Doct. maxime Rapha. in d. l. cum alicui. & omnino vide Gand. in tract. malefi. in q. 85. incip. Item quæritur aliquis cõmisit delictũ propter quod omnia eius bona, vbi vult, ꝙ si potest fieri separatio sine læsione alterius partis, fiet tunc separatio, licet referat Odofred. indistincte voluisse semper diuisionem esse fiendam, quia non debet alteri per alterum iniqua conditio afferri. l. sancimus. C. de pœnis. Sed omnino vide pulchra verba Albe. de Rosa. in q statuto. in ij. parte. q. 45. & in d. ij. parte. xlvj. & xlvij. vbi habebis veram decisionem istius quæst.

22 *Sententia lata cõtra homicidam an habeat effectum confiscationis bonorum, & executionem paratam cõtra hæredes absque alia probatione.*

22 ANGE. † Et sic bene aduertas ꝙ glo in l. in cognitione. ff. ad Sillan. quam ibi sequitur Bart. determinat, quia sententia lata contra homicidam habet effectum confiscationis bonorum, & executionem paratam contra hæredes absq; alia probatione, sed Bal. in l. j. C. vbi causæ fisc. tenet contrarium per l. denunciasse. § conqueritur. ff. de adulte. vñ ꝙ Bart. dicit habet locum quantum ad ordinem, non quantum ad ipsos conueniendos sine probatione. Sed Ludo. in d. l. in cognitione. dicit ꝙ si quis vellet tenere opin. Bart. posſit respondere ad d. § conqueritur. quod non præiudicat sentẽtiæ æque principalibus. Sed ista quæstio loquitur quando præiudicat hæredibus in consequentiam vt accessoriis, tamen pro Bal. alleg l. a sententia. ff. de appellationib. vbi etiam in consequentia aliis non præiudicat si sit lata contra homicidam hæredibus præsentibus & scientibus.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde pulchra verba Bal. quæ posuit in l. iuris. C. quibus res iudi. non nocet. quia ibi in illo tex dr̃ ꝙ in criminalibus sententia lata contra vnũ alii non præiudicat, statim Bal. opponit ibi de l. in cognitione. ff. ad Silla. & quod ibi no. vbi hr̃ ꝙ si testator fuit occisus a familia, & quidã tertius accusauit occisores, hæres aũt neglexit ꝙ condemnatis occisoribus videntur hæredes condẽnati in cõdẽnatio. hæreditatis, & sic sententia contra alios lata habet effectum bonorũ confiscandorum contra aliũ. vnde Bal. dicit ibi, quòd d. gl in d. l. in cognitione. quã sequit ibi Dy. ꝙ ordo & pœna ita erat ordinata expresse in lege. vnde nõ est recedendũ a l. aliàs secus. sed dicit Bal. in d. l. iuris. ꝙ Iac. But. dicebat, & bene ꝙ ibi hæres scriptus fuit citatus aliàs si ipso ignorante hoc factũ fuisset, sñia bonorũ confiscandorũ nõ posset mitti executioni contra ipsum. Iaco. de Are. dicebat, ꝙ imo oportet nouã sententiã cõfiscationis bonorũ ferri. & idẽ Cy. Sed vide ibi omnino Bal. multum subtiliter loquentem & ponentẽ suam opin. in d. l. iuris. & multũ mihi placet sententia Bald. ibi. Adde Moder. in l. sępe. ff. de re iudica. Et in hac materia vide quod voluit Sal. in l. j. in princ. C. de his qb. vt indig. qui ponit intellectũ d. l. in cognitione. & pulchre ꝑ Sal. in d. l. j. C vbi cau fis.

23 *Accusatio contra homicidam qua durat viginti annis quanto tempore durat quãtum ad effectum confiscationis bonorum.*

23 ANGE. † Quæro licet accusatio contra homicidam duret viginti annis de iure, vt l. querelam. C. de fal. quanto autem tẽpore durat quantum ad effectum confiscationis bonorum, dic ꝙ durat quinquennio tantũ, vt est casus in d. l in cognitione. quod dicit Ang. ibi fore mirabile, quod intellige, secũdum annum ante accusationem finitum cõtra homicidã, sed post eam finitã põt fiscus agere contra hæredem ciuili actione petitio hære. vt l. j. C. de his quib. vt indig. & durat per x. annos. vt l. Caius. ff. ad Silla.

AVGV-

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, ad-
2 de quæ dixit Bal.[a] in l.iiij.C.quib.res iudi. non nocet, quia dixit q causa cōfiscationis bonorū debet exequi intra quinquenniū, hoc verum inter hæredes extraneos, sed si hæredes essent de numero eorū qui occidē do tenerentur l. Pompeia de parricidiis, tūc intra xx. annos durat effectus confiscando rum bonorū, quia seuerius agitur cū heredibus sanguinis quam cum aliis in ista negligentia punienda. & dicit q de hoc est casus notabilis in d.l. in cognitione. de qua materia ibi vide gl.Bar.Bal.& Moder.

ADDITIO.

a ¶Bald.in l.iij. Adde hoc dictum Bald. refert & sequitur Franc.de Are.in consi.lx. Ber.

24 *Bona si intelliguntur confiscata ipso iure propter aliquod enorme delictum, uel per formam iuris uel statutorum, an fructus omnes intelliguntur confiscati à tempore commissi delicti citra, & quid si confiscatio debeat fieri per sententiam iudicis.*

24 ANGE. †Et bene aduertas q si bona intelliguntur confiscata ipso iure propter aliquod enorme delictū, vel per formam iuris statutorum, tunc intelligūtur etiā cōfiscati oēs fructus à tēpore commissi delicti citra. Secus autē si dicta confiscatio debet fieri p sniam iudicis, quia tūc nō veniunt fructus nisi à tempore late sententiæ. ita dicit glo. singu.in authen.de incest.nup.in princ.

AVGVSTI. Tu adde q illā gl.ī auth.de incest.nup approbāt Iac.de Bel.Bar.& Ange.ibi & Pe.de Anch.c.fœlicis. extra de pe. in ix.col.lib.vj.Itē adde q pōt esse q fiscus iure cōfiscationis habebit bona alicuius, & non ipso iure. & tn̄ habebit fructus etiam ante sententiā.vt est tex.gl.Bar.Bal.& Sali. declarat ibi in l.j.C.de his quib.vt indig.& declarat Bar.in l.eū q.ff.de his q.vt indig. nā si quis non vendicat mortē defuncti ipso iure, fiscus habet bona, & tamē lata senten i i fiscus habebit illa bona cum omnibus fructibus à die negligentiæ citra, secus in vsuris, ita volunt doc.p illū text.in d.l.j.

25 *Condemnatus est aliquis in mutilatione membri, uel bannitus & eius bona sunt publicata, an intelligatur tantum de bonis præsentibus, an etiam de futuris.*

25 ANGE. †Quæro aliquis est condēnatus in membri mutilatione vel bānitus & eius bona sunt publicata, an intelligitur tantum
a modo de præsentibus, vel etiā de futuris. a dic vt supra dixi, quia est gl.sing.in l.nā ad ea.& ibi Bar.Ange.& Imo.ff.de condit.& demon.& no.Bar.in l.j.in fi.ff.de bo.dam. Et sic si aliquid in futurū acquirit, non intelligit̄ cōfiscatū. imo p se acquirit, vt l.si tibi mādauero.§.is cuius.ff.mā.de hoc tn̄ vide Bar.ī l.si finita.§.si de vectigalibus.ff.de dā.īfe.& ibi Ang.& Imo.vide omnino.l.ij. C.de bo.pscrip.& quod ibi no.gl.& doct.

ADDITIO.

a ¶Futuris. Adde d. Alexan.in consi.lxxxviij.in iij.vol. Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde quæ dixi supra in hac eadem glo.in addi.in illa quæstione quæ incipit. Et nota q facta dicta publicatione & vide Bal.in l.fi. C.quæ res pig.oblig.pos.& Bart.in l. certa forma.C.de iure fis.& Iac.Bu.in d.l.is cuius.vide Mod.post Bar.in l.si victum.ff.de re iudi.& no in l.j.C.de hære.institu.

26 *Sententia dicens, & eius bona publicamus, in quo differat quo ad effectum à dicente. & eius bona sunt publicanda.*

26 ANGE. †Etiā diligenter aduertas ad verba sniæ, nā si dixit & eius bona publicamus statim dicta snia habet & trahit secū executionē, & in fiscū transfert ipso iure dn̄ium, vt no.in l.duobus.§.idē scribit.ff.pro soc.secus autē si iudex in sua snia dixerit, & eius bona sunt publicanda, qm̄ talis sententia nō trahit secū executionē, sed aliā publicationis sniam expectat, vt l.j.C.si aduer.lib. & illa sunt verba Bal.ibi in prin.vnde tu iudex semper in snia dicas, & eius bona publicamus.nō aūt dicas declaramus eius bona publicanda &c.vt patet ex predictis.
AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quæ dixi supra in gl. quæ incip.& caput à spatulis amputet in illa q.quę incipit, quæro si statuto cauet̄ q vltimo mense, & late dixi post oēs Mode.in l.j.§.si qs ita.ff. de verb.obli.vbi feci mētionē de doctrina Bar.in d.l.j.C.si aduer.libe.dic.vt ibi.

27 *Damnato filiofami. & publicatis eius bonis, an intelligatur publicatum eius peculium, & si bona patris sunt publicata, an erunt*
Ang.Are.Tract.de malefi. L L

publicata pecul[i]a profectitia filiorum, & an damnato patre crimine læsæ maiest. intelligatur publicatum beneficium ecclesiasticum filij, uel eius præbenda.

27 ANG. †Quid si filiusfa. dãnatur, & eius bona publicantur, an intelligatur eius peculium publicatũ. gl. in l. j. ff de bo. dam. dicit q̃ ẽt peculiũ castrense nõ intelligitur publicatũ, de quo in l. iij. §. sed vtrũ. circa fi. ff. de mino. & no plene Bar. Ang. & Imo. in d. §. si de vectigalibus. vbi no. Bar. hic p l. iij. C. de bon. dam. q̃ publicatis bonis filij, intelligitur publicatũ peculiũ aduentitiũ, ẽt quo ad proprietatẽ q̃ erat ipsius b filii. Et econtra si bona patris sunt publicata, an intelligunt̃ publicata peculia profectitia filiorũ, & ibi determinat q̃d nõ p tex. in d. §. sed vtrũ intantũ q̃ si pater in crimine læsæ maie. esset cõdenatus nõ intelligit̃ publicatũ beneficiũ ecclesiasticũ filii, vel sua p̃benda, imo filio reseruandũ est, vt no. gl. in cle. pastora. de re iudi. & Imo. in l. cũ filius. ff. de ver. ob.

b ¶Erat ipsius. Adde tu & vide Panor. in consil. lxvj. in j. vol. vbi tenuit q̃ etiam si inter patrem & filium processit compromissum. & fuerit laudatum q̃ de bonis in quibus pater habebat vsumfructum filius possit libere disponere, q̃ tamen si bona publicentur talis diuisio non præiudicat, & vide Moder. in d. §. si de vectigalibus. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde q̃ ista est maxima altercatio inter doct. & iste bonus docto. ita succincte loquit̃. Et addatis q̃ Pau. de Ca. in d. §. si de vectigalibus. tenet opi. Bar. vt non censeatur publicatum peculiũ profectitium. Ro. vero in d. §. si de vectigalibus. tenet cõtrariũ q̃ imo peculium castrense censeatur esse publicatũ. alleg. Ang. hoc voluisse. in l. si filijs. ff. de dã. infect. & alleg. Spec. in ti. de feud. §. qm̃ ver. iiii. Sed non reperitur q̃ Spe. hoc dixerit & multas rationes adducit Ro. pro opin. Ang. Imo in d. l. si filius. tenet opi. Bart. sed Bar. in l. j. ff. de bo. dam. in gl. magna approbat illã gl. ibi, & dicit Azo. in summa. ita tenere vt nõ censeatur peculiũ castrẽse publicatũ. & cõcordat Io. And. in addi. Spe. in ti. de accu. in iii. par. in fi. in addi. incip. vt intra certũ tẽpus, & prope medi illius addi. idẽ Guil. de Cug. in d. l. iii. §. sed vtrũ. ff. de mino. & Bal. in l. si filius. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. & Cy. Pe. & Bal. Ang. & Sali. in l. iii. C. de bo. dam. illud affirmãt, licet referant Iac. de Are. cõtrariũ tenuisse. Idẽ in peculio aduẽtitio dicũt doc. Et cũ opi. Bar. transit Imo. in l. cũ filius. ff. de verb. obl. & vide quæ dixerunt Ange. & Imol. multũ elegãter in d. l. si filius. ff. de dam. infe. q̃ si filius haberet peculiũ profectitiũ cũ expressa potestate donandi, & dissipandi, & dispensandi tale peculium, non põt publicari & sensit Bar. in d. §. si de vectigalib. & Bart. in l. j. ff. de bon. dam. & Bald. in l. executorem in xij. col. C. de exec. rei iudi. & Gul. de Cu. in d. l. iii. §. sed vtrum. & Sal. in l. si filius. C. de bo. dam. & licet Moder. in §. si de vectigalibus multũ prolixe, multa trãscripserint. ibi in isto passu quæ breuius poterant dici. Tamẽ vltra ipsos allego d. Nel. late tetigisset ista difficultatẽ in suo tract. bãnito. in ij. tempo. post bannum perfecti in xxv. q. vbi do. Nellus ibi transit cũ opi. Bar. in d. §. si de vectigabilus. in peculio profectitio, & aduẽtitio, & in peculio castrẽsi expresse determinat cõtrariũ, & multum elegãter, subtiliter, & clare loquit̃ ibi, & sequit̃ expresse opi. Ang. in d. l. si filius & dicit opi. Ang. esse veriorẽ. Adde Alb. de Ros. in iii. par. statuto. q. xij. ibi expresse tenet contrarium q̃ peculium castrẽse nõ veniat in publicationẽ bonorũ. idẽ dixit in d. l. si filius. & vide Sali. in l. j. C. de bo. libe. & ibi vide Albe. in d. xvij. q qui ponit q̃d ecõtra si bona patris sunt publicata non censeat ẽt publicatum profectitiũ peculium filii. de hoc vide do. Nellũ in d. tracta. in ij. par. vbi supra in xxij. q. & adde gl. in hac materia in c. satis. peruersum lvj. dist. quæ dicit q̃ propter delictum patris, filius nõ perdit beneficium ecclesiasticum. & ibi vide doct.

28 *Damnata matre & eius bonis publicatis, an filij debeant aliquid habere.*

28 ANGE. †Quid si mater dãnetur & eius bona publicentur, an filii debeant aliquid habere, dic q̃ nõ, vt est tex. & ibi gl. & doc. in l. de bonis matris. C. de bon. damna.

AVGVSTI. Tu adde q̃ omnes doct indistincte in locis supra alleg. approbãt istã conclusionem & vide Sali. ibi in d. l. de bonis remi. tentem se ad dicta in l. si C. eo.

29 *Damnata uxore & eius bonis publicatis, an intelligatur dos publicata.*

29 ANGE. †An vxore dãnata si eius bona publicent̃ itelligat̃ dos publicata, dic si hoc est dis-

est dissoluto matrimonio, & sic in vidua, clarũ est quod publicantur, vt l. ii cõstãte. in fi. & ibi doct. ff. solu. mat. aut constante matrimonio & non publicantur nisi in quinque casibus, vt l. quinque legibus. ff. de bo. dam. si autem maritus debeat ex pacto vel statuto lucrari, partem dotis. agat postea contra fiscum & summatim probet matrimonium, dotem, & pactum vel statutũ producat, & consequetur à fisco partẽ lucri prędictę dotis, ita dicit Bar. in d. l. quinq; legibus. per l. dos § à reo. ff. de iure fis.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde do. Nell. in d. tracta. banni. in secundo tẽpore post bannum perfectum in xxviij. q. qui dicit ꝙ illa est cõis opin. ꝙ indistincte solu. mat. dos publicatur. Si vero cõstante matrimonio est altercatio inter gl. & Dy. sed dicit quod opi. Dy. est approbata a Iac. de Are. & à Bart. in d. l. quinque legibus. & ipse etiam ibi eam sequitur. & ibi in proxi. seq. q. ponit illam difficultatem, qñ vxor bannita est propter adulterium possit maritus ad dotẽ conueniri, vide per Alb. de Ros. in iij. par. statuto. q. iiij. v. & vj. & ibi vide si est factum pactum de dote lucranda. & Pet. de Anch. in c. decreuit. de hær. lib. vj. An autẽ in præiudicium patris publicabitur dos talis filiæ, vide quæ dicunt doc. in d. §. si de vectigalibus. in l. si finita. ff. de damn. infect. per tex. in auth. qui contra. C. de incest. nup. qui dicũt ꝙ non examino nunc, quia iste doctor non examinat hic istum passum.

30 *Bona damnatorum an reseruentur filijs & episcopi debent applicare bona damnatorũ cameræ apostolicæ, nõ aũt sibi nec suæ curiæ.*

31 *Damnatus si tantum perdat bona, an reseruentur filijs.*

32 *Bona contumacis etiam hodie omnino extantibus liberis annotantur, & per talem annotationem perduntur.*

33 *Damnato pendente tantum statum, tunc iura antiqua remanent incorrecta.*

34 *Damnato pendente statum vel ciuitatẽ, vel libertatem, aut vitã, an bona reseruẽtur filijs.*

35 *Damnato pendente vnam tãtummodo partem bonorum, vel condemnato in aliqua pecunia, tunc iura vetera remanent incorrecta.*

36 *Statuto cauetur quod bona homicidæ publicari debeant reseruata parte filijs an ex illa parte debent alere patrem, & si damnatur quis ex forma statuti ad mortem, an in consequentiam veniunt si bona non habeat descendentes neque transuersales vel applicantur alijs cõiunctis usque ad decimum gradũ.*

37 *Damnatus ad mortem extra ordinem ex forma statutorum perdit factionem testamenti, tamen non habebit locum. authen. bona damnatorum, sed etiam omnes agnati usque ad decimum gradum succedunt ab intestato.*

38 *Damnatus secundum formam iuris communis de crimine capitali, licet patiatur publicationem bonorum, secus tamen si quis est bannitus in persona ex forma statutorum pro crimine capitali.*

30 ANGE. † Et ꝙ bona damnatorum hodie reseruentur filijs secundum authen. bona damnatorum. Fallit in crimine [a] læsæ maiest. vt l. quisquis. C. ad l. Iul. maie. aduertas tamen ad id quod no. Bald. in d. auth. bona damnatorũ, ꝙ episcopi hodie faciunt condemnationes, & sibi & suę curiæ applicant condemnationes, & bona damnatorum, cum debeant applicari cameræ apostolicę, & sic male faciunt ꝙ no. [b] vt scias opponere cũ occurrerit de facto. Pro plena declaratione an bona damnatorum publicẽtur, [c] vide glo. & Bar. in l. j. ff. de bo. dam. & Bal. in tit. de pa. tenen. c. j. in prin. & Bal. in authẽ. bona damnato. C. de bo. dam. & ibi Ang. & Sali. & Ang. in authen. vt nul. iudi §. fi. Et

31 cõclude secundum Bald. & Ange. † aut damnatus perdit bona tantum aut statum & nõ bona, aut debet perdere statum vel ciuitatem vel vitam, aut non perdit statum neque bona, sed condemnatur ad aliquam partẽ pecuniæ vel bonorum. primo casu quando damnatus perdit tantum bona, tunc indubitanter bona damnati filijs nõ reseruantur sed cõfiscantur, alias ex isto delicto nulla pœna applicaretur fisco, & per consequens non puniretur criminali-

32 ter, vt in auth. de incest. nup. in prin. † Ex quo infertur quòd etiam hodie bona contumacis non extantibus liberis annotantur, quia per talem annotationem perduntur bona, alias non esset pœna ipsius contumaciæ & sic titulus de

33 requirend. reis non est correctus. † Secundo casu quando perdit statum & non bona tunc iura antiqua remanent incorrecta, vt l. raptores. C. de epis. & cle. & l. j versi. si quidem. C.

34 de rap. vir. † Tertio casu quando quis debet perdere statũ vel ciuitatẽ, vel libertatem, vel vitam, tunc habet locum distinctio. d. auth. bona damnato. vt bona reseruentur filijs, vt ibi. quòd etiam tenet ibi Ang. secundum Ia. But. procedere qñ pęna confiscationis venit in consequentiã pœnæ personalis, exẽplũ in deportato, vt l. j. C. de bo. dam. & l. deportatũ. C. de pœ

nis. Sed vbi bona olim confiscabantur expresse non in consequentiam vt contingit in relegatis qui ciuitatem non perdunt, & sic non moriuntur ciuiliter, nec naturaliter, tunc iura antiqua de publicatione loquentia nullatenus
35 sunt correcta. † Quarto casu quando perdit tantummodo partem bonorum vel condemnatus est in aliqua quantitate, tunc iura vetera remanent incorrecta. Et si quis damnatus est in mille, existentia liberorum non posset istam condemnationem impedire. ita dicunt
36 prædicti doct. † Quæro statuto cauetur ꝙ bona homicidę debeāt publicari reseruata parte filijs, an illi filij ex ea parte debeāt alere patrē, dic ꝙ non. vt est tex. not. in authen. de pa. tenen. & eius vio. c. j. §. si habet. ita dicit Bald. in d. auth. bona damnatorum. & tene menti secundum Iac. But. & Ange. in d. auth. bona dānat. ꝙ si ex forma statuti quis punitur ad mortem, non tamen in consequentiam veniunt bona, etiam si damnatus non habet descenden
d tes neque transuersales, d imo illa bona applicantur alijs coniunctis vsque ad decimum gradum, alleg. rationem, quia omnis damnatus quantuncunque de crimine publico ex forma statuti dicitur damnatus ex lege priuati iudicij, & damnatis tali l. non auferuntur bona nisi caueatur expresse quod no. dic vt ibi.

ADDITIONES.

a ¶ Fallit in crimine. Adde tu & vide Cepol. in consi. xxvij. Ber.
b Quod no. Adde & vide Oldr. in consi. xvij. B.
c Publicentur. Adde tu & vide Cep. in cōsi. xxij. & Io. de Ana. in consi. lix. Ber.
d Transuersales. Adde de hoc per Bart. in consil. clvij. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quę dixit Bal. in l. iij. C. si pēden. app. mors interue. qui per glo. in l. ij. C. qui testa. fa. pos. dixit ꝙ quando quis damnatur ex crimine ꝙ non enumeratur inter publica crimina & bona non confiscantur. & idem dixit Bal. in titu. de pace constan. in verbo criminalibus. vbi dixit ꝙ si fur damnatus est pro furto ad mortē, & sic pro crimine priuato eius bona non publicantur. Et ideo dixit Bal. in d. l. ij. C. qui testa. facc. poss. ꝙ si quis non de iure cōmuni est damnatus ad mortem. Sed damnatus est ad mortem vigore statuti, tunc bona non publicantur, & isto casu habebit locum auth. bona damna. sed succedant tali damnato omnes succedentes abintestato in infinitum secundum substitutionem iuris communis, & hoc approbāt Ang. & Sali. in d. l. ij. licet Pau. de Ca. ibi teneat cōtrariū, licet ipse Pau. de Ca. contrarium tenuerit in l. eius qui. §. j. ff. de test. allegās Bal. in d. l. ij. C. qui test. fa. pos. & dicit ꝙ ex hoc di
37 cto colligitur † ꝙ licet qn̄ quis pro delicto est captus ex forma statutorū, est cōdemnatus ad mortē quia pro primo furto statutū condemnat ad mortē, ꝙ est contra ius cōe talis cōdemnatus perdit factionē testamenti, & eius testamentū ante vel postea factū, non valet, tn̄ non habebit locū auth. bona damnat. Sed oēs agnati ēt vsque ad x. gradus succedent abintestato, & hoc tenet Bald. in l. data opera opera. C. qui accu. in xiij. col. & ipse Bald. hoc affirmat in l. iij. C. si pen. appel. mors interu. vbi dicit ꝙ illi qui hodie damnantur extra ordinem ex forma statuti ciuitatis nō efficiantur serui pœnę, & possunt relinquere hæredē ex testamento & abintestato & incessabit in eis dispositio authen. bona damna. & ita alleg. Spe. hoc voluisse, & vide Bald. in l. j. in antep. col. C. de hære.
38 insti. qui dicit ꝙ † licet iste qui secundū formā iuris cōis est condemnatus de crimine capitali patiatur pœnā publicationis bonorū. Tn̄ secus est si quis pro crimine capitali est bannitus in persona ex forma statutorū dicentiū, ꝙ accusatus vel inquisitus de aliquo crimine si fuerit cōtumax habeatur pro confesso, & ponatur in banno, nā postquā statutū nihil dicit de publicatione bonorū, nec nos debemus illud supplere, & hoc est de mente Cy. & Salic. in d. l. j. in fi. C. de hęre. insti. & istud de bānito reassumpsit Bal. in c. j. in prin. de pace tenen. & Bald. in l. fi. C. si à non compe. iud. in fi. & Bal. in l. Gallus § & quid si tm̄. ff. de lib. & posth. & in d. l. eius qui. & ibi Imo. & Pe. de Anch. in repe. c. canonū statuta. extra de cōsti. in versi. quæro vlterius si aliquis. & per Bal. & Ang. in l. si ga filio. § irritū. & §. eius. ff. de iniust. testa. & per Ang. late in dispu. incip. duo adinuicem vbi declarat qūo in proposito debeat intelligi gl. insti. quib. mo. ius pat. po. sol. in §. relegati, dum glo. dixit interdum bona bannitorum publicari de iure, vel de cōsuetudine, & per Imol. in l. qui à latronibus. ff. de testa. §. j. & per Ioan. And. in additio. Spec. in titu. de instr. edi. §. compendiose in addi. incip. per hanc l. & ibi tenet ꝙ imo si quis est bannitus ex tali crimine ex quo de iure cōmuni debuisset deportari, vel in metallum damnari, vel alia pœna per quam de iure sequi debeat tacite publicatio bonorū intelligūtur bona hoc casu tacite confiscata & vide Moder. optime distinguentes & concordantes opin. in d. l. ij. C. qui testa. fa.

pos

pos. & adde in ista materia dicta Alb. de Rosa. in iii. par. statuto q. xviii quæ incip. Item quæro, an hodie sint correcta. Nã iura loquẽtia de publicatione bonorũ. p auth. bona dãnator. C. de bo. dam. & dicit Albe. ꝙ Cy. placet opin. alleg. ibi no. licet nõ sit sine violẽtia literæ q̃ est in auth. de incest. nup. & ideo refert ibi Albe. de Rosa verba Pe. q dixit aut bona adimuntur tacite. p l. eo ipso ꝙ quis est condẽnatus. tũc olim veniebat fiscus hodie veniunt veniẽtes ab intestato ſm formã d. auth. bona dam. Aut bona expresse p sniam adimuntur, & tũc obtinet d. auth. de incest. nup. & hæc vera in cõfiscatione oium bonorũ, & dicit ꝙ iura nõ sunt correcta quę loquunt de publicatione partis bonorũ, & dicit Alb. de Ros. ibi ꝙ illa opi. alle. est intelligẽda in casibus ĩ qbus olim bona publicant. nõ autẽ intelligas ꝙ bona cuiuslibet delinquentis publicent eo casu quo qs retinet ciuitatẽ, licet gl. aliter voluerit ꝙ est falsum ſm Dy. nã d. auth. bona dãna. facta fuit nõ solũ vt corporales sed etiã pecuniariæ pœnæ mitigarentur. vt dicit litera expresse in corpore, vnde sumit. nõ ergo debet pœnarũ exacerbationẽ inducere arg. l. legata inutiliter. ff. de leg. j. & ibi Alb. ponit multos casus vbi habet locũ d. auth. bona dãna. & ibi dicit etiã qũo epi nõ habent ius fiscãdi bona. & reddit rationẽ. vide do. Nel. in tracta. banni. in ij. tẽpo. post bannũ perfectũ in xlij. q. circa mediũ cui applicentur bona clerici qñ bona laici propter delictũ confiscata essent in illa q. an bona in alterius territorio sita cẽseant cõfiscata, & omnibus istis vide Pet. de Anch. in c. cũ ſm. extra de hær. li. vj. & ibi dicit ꝙ cõiter teneant, etiã circa intelligentiã d. auth. bona dam. & ibi ponit quid de bonis clericorũ. & ponit Alb. in iij. parte statu. q. xvij. Pe. de Anch. in c. fęlicis. extra de pœn. in vj. Bal. in l. j. C. de priui. fis. dicit ꝙ eps nõ hẽt fiscũ. Et omnino vide d. Nel. in tract. banni. in secundo tẽpore post bãnũ perfectũ in xj. q. qui notanter loquitur, & ibi ponit quid in bannitis. an bona ipsorũ publicẽtur, & tenet opi. Bal. in d. l. gallus. §. & qd si tantũ. ff. de libe. & posth. & Bal. in c. j. de pa. te. & ita dicit fuisse consultũ & obseruatũ in magnis causis, & ibi ponit in quo corrigat iura antiqua. d. auth. bona dãna. & vide doc. & Ange. in d. auth. de incestis nup. in ij. col. & latissime oẽs istos casus posuit Ang. in d. authẽ. bona dãnat. & examinat late oẽs supradictas cõclusiones. & ibi vide etiã Sali. Iac. de Bel. in auth. de incest. nup. & in auth. vt nulli iud. posuit ibi aliqua pulchrã. ibi vide.

39 *Crimina quædam ita enormia sunt, quod quamprimum commissa sunt, statim administratio, & alienatio bonorum est ipsi delinquenti interdicta.*

39 A V G E †Et aduertas ꝙ sunt quædã crimina enormia quæ quãprimum sunt cõmissa statim administratio & alienatio bonorũ delinquentis est interdicta, etiã ante inquisitionẽ & condemnationẽ de delicto factã. vnde si quid interim esset alienatũ ẽt bona fide & ti. oneroso, reuocaret. de quibus criminalibus habetur per tex. gloss. & Bar. in l. ex iudiciorũ. ff. de accu. Regulariter aũt nunquã intelligit. interdicta administratio bonorũ bona fide, vt d. l. ex iudiciorũ. & ibi not. facit ꝙ plene no. Bar. in l. post cõtractũ. ff. de do. & quod no. Cy. in l. si qs post hac. C. de bon. proscrip.

A V G V S T I. Tu autem in hac materia add de quæ dixit Pet. de Anch. in c. cũ secundũ extra de hær. lib. j. in prin. qui dixit in j. no tab. ꝙ regula est ꝙ nemo debet priuari ipso iure dominio rerũ suarũ, regulariter. n. propter delictũ ex quo bona veniunt publicanda delinquens non perdit ante sniam, dnium, nec administrationẽ. vnde alienationes factæ ante & p ost delictũ & ante cõdemnationẽ valẽt. Secus qñ lex priuat statim & ipso iure ipsum delinquentẽ de ipso dominio, vt ibi in illis casibus, q a tunc alienationes postea factæ veniunt rescindendę etiã si per mille manus res transisset, & fiscus ẽt non restituto pretio vendicabit illas res ꝙ est verũ secundũ Io. And. ibi nisi pretium solutũ, vel aliquid loco pretij esset in bonis delinquentis. Ita voluerunt ibi Ioan. And. & Pe. de Anch. in l. imperator. §. fi. ff. de leg. ij. An aũt ista militent in eo qui cogitauerat facere illa delicta, p q̃ ipso iure bona confiscent, & de materia ibi. vide doc. in locis alleg. per do. Ang. hic & omnino quæ dicta sunt in glo. (Che hai tradito la tua patria.) in versi. & bene scias quod quando.

40 *Confiscatis bonis usurarij, usufructuarij, feudatarij, emphyteota, superficiarij, liuellarij,*

tij, precarij, uel alterius qui habet ius in re, an in publicatione ueniant dicta iura.

41 *Publicatis bonis domini, an ueniat proprietas rei feudalis.*

40 ANGE. Quid ſi vſuarii, vſufructuarii, feudatarii, emphyteotæ, vel ſuperficiarii, vel illius qui habet ad liuellum, precarium, vel alterius qui habet ius in re, bona publicentur. dic ꝙ etiã in publicatione venient dicta iura quæ habent in dictis rebus & ſic fiſcus ſuccedit in dicto iure, vt l. ſi hnica. §. ſi de vectigalibus. ff. de dam. infec. & ibi plene per Bar. Ange. Rapha. & Imol.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde do. Nel. in tract. bannito. in ij. tẽpore in xxvj. q. q. loquit in vſufructuario, & in qõ. xxiij. ponit de vaſallo. & vide Ang. in l. eorum. ff. ad l. Iul. maie. & de materia per Pe. de Anch. in c. decreuit. extra. de hære. li. vj. qui approbat dicta Bar. in d. §. ſi de vectigalibus. & Alb. de Roſa. in iii. par. ſtatu. q. xvj. & xvij. & de vaſallo. materiã, vide in c. fœlicis. extra de pœ. in vj. per oẽs maxime ꝑ Pe. de Anch. ꝑ Imo. in c. j. extra de feu. & Bal. in c. j. an ille q interfe. fratrẽ dñi ſui. & Bal. in l. j. ff. de rer. diui. in iiii. q. & tene mẽti ꝙ Ro. in d. §. ſi de vectigalibus. dicit ꝙ magis cõis opi. eſt vt cõfiſcatis bonis feudũ nõ dicatur confiſcatũ, vt voluit Bar. ibi & Old. in conſi. xvij. & Bal in l. j. C. de bon. li. & in c. imperialẽ. de prohi. feu. ali. limitat tñ Ro. niſi feu. etiã ad perſonã extraneã poſſet trãſire, & ſequitur ibi Imo. in materia emphyteoſis. & vide Pe. de Ancha. in c. poſtulaſti. extra de fo cõpe. & vide Ang. & Imol. in l. eorũ. ff. de dam. infe. And. de Iſer in c. j. §. ſi qs hominẽ. de pa. tenen. & in c. j. § prætérea quæ ſit pri. cau. bene. amit. in cap. j. ſi vaſallus feudo priuetur aliquid per Pau. de Ca. in l. inſulam. ff. ſol. mat. Pau. de Ca. in cõſi. ſuo cxlij. q. ponit de feudo an veniat in publica. bonorũ. & in cõſi. cxlv. q. ponit an laicus delinquẽdo perdat feudũ datũ ab eccle

41 ſia. † Tene tñ ſingula. ſm Ro. in d. §. ſi de vectigalibus ꝙ in publica. bonorũ dñi, nõ venit ipſa proprietas rei feudalis. Sed cõſolidat cũ vtili dñio vaſalli, duo bona iura ibi alleg. ibi vide Adde tex. bonũ ibi Bal. in c. j. in prin. hic finit & vide Ang in d. auth. bona dã. q. ponit an vſusfructus veniat in publica. bonorũ publicatis bonis vſufructuarij, & qd ſi ſunt publicata bona ꝑprietarij.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio in criminalibus uiua uoce, & in ſcriptis fieri poteſt & interponi, non ſolum per ſe, ſed etiam per procuratorem.*

2 *Appellatio in criminalibus interponi poteſt per quemcunque de populo, etiam ſi feſtinans mori nollet interponi, & defertur executio.*

3 *Appellationem in criminalibus, an clericus interponere poſsit.*

4 *Appellatio in criminalibus, an poſsit fieri nomine dãnati & nomine appellantis & ſimpliciter nõ exprimẽdo cuius nomine appellatur.*

5 *Appellatione in criminalibus per reum interpoſita caſu quo tertius appellat, an proſequi poſsit iſte tertius.*

6 *Appellans tertius, an poſsit non ſolum appellare, ſed etiam cauſam appellationis ſine alio mandato proſequi.*

RAESENTE dicto Caio & appellante, qui dominus poteſtas, & dictus iudex maleficio. & quilibet eorum viſis & intellectis prædictis & viſa forma iuris & ſtatutorum Bononiæ.] Appellationẽ dicti Caij non admiſerunt imo vt friuolam & cõtra, vel præter formam iuris & ſtatutorum Bononiæ non detulerunt, quinimo non obſtan. dicta appellatione mandauit A. militi ſuo quòd dictam executionem realem faciat prout habuit in commiſsione & mandato. Qui A. miles dicta die de dicta executione corporali fidem fecit per publicũ in-

1 ſtrumentũ &c. † Quæ appellatio & inſcri-

a ptis ᵃ & viua voce poteſt fieri vt in ciuili, vt l. litigatoribus. C. de appel. & intra decem dies ſicut in ciuili. auth. hodie. C. de app. & c. Ro. §. ſi vero vocatus. de app. in vj. & ſentit Bar. Ang. Raph. & Imo. in l. non tantũ. ff. de app. & in libello appellatorio ſeruanda. ſunt no. per tex. gl. Bar. Ange. & Imo. in l. j. §. fi. ff. de app. & nõ tantũ ipſe per ſe, ſed etiã per procuratorem poteſt appellare in quocunq; crimine, etiam vltra relegationẽ, maxime qñ ſententia non poteſt eludi, vt

b quia eſt in carceribus, ᵇ vt l. j. ff. an per aliq.

2 cauſæ app. Et † etiam poteſt appellatio interponi per quemcunq; de populo etiã, nõ cõiunctum, qñ homo homini propter humanitatẽ tenetur, vt l. nõ tantum. ff. de appel. & l. addictos. C. eo. tit. & ibi doc. & Bal. imol.

in l. addictos. C. de epis. audien. Intãtum quòd etiam si festinans mori non vellet appellationem interponi, potest interponi & supersedetur in executione, vt d. l. non tantum.
3 tur in executione, vt d.l. non tantum.† Et bene aduertas, an etiam clericus isto casu possit appellare pro condemnato. Spe. in tit. de aduoca. §. j. versic. in causa autem criminali. dicit, ꝙ tutius est, ꝙ clericus à tali causa abstineat. facit quod habetur in c. sententiam. extra ne cleri. vel monac. & ita etiam tenet Ange. in d. l. non tantum. sed ibi Imol. dicit, ꝙ cum appellatio tendat ad defensionem, ecclesia etiam pro defensione talium posset se intromittere. xxxiij. q. iiij. c. reos. Et sic videtur quod etiam clericus isto casu possit appellare & reum defendere. pro quo etiam facit d. l. non tantum. quæ di
4 cit causam prouocantem audiri.† Et tene mẽti, ꝙ dicta appellatio potest fieri nomine damnati, & nomine ipsius appellantis & simplici-
c ter nec exprimere [c] cuius nomine appellatur, quia tunc intelligitur appellare omni meliori modo quo potest nec iudex debet eum arctare ad exprimendum quo nomine appellet. facit quod no. Inno. in simili in c. cum olim. extra de testi. ita dicit Bar. & Imo. in d. l non tan
5 tum. Sed an † isto casu quo tertius pro condẽnato appellat possit appellationem per reum interpositam prosequi. Bal. in d. l. addictos. de
d epis. audi. dicit ꝙ non [d] nisi postea habeat mandatum, ne alias per factũ suum preiudicet reo. allegat no. per Inno. in c. veniens. pe accus. Sed
* Imol. in d. l. non tantum non tenet hoc, quia est contra d. l. non tantum. quia etiam inuito reo potest appellari. nec obst. ratio Innocent. quia factum appellantis non habentis mandatum, non nocet damnato sed probationes sine quibus de delicto damnari non potest, vt l. absentem. ff. de pœnis.

ADDITIONES.

a In scriptis. Adde an si iudex dicat notario ꝙ non scribat appellationem, an elapsis x. diebus iudex possit appellantem reponere in eo statu in quo erat, vel remaneat in terminis iuris communis. vide do. Cardi. in consi. lxxij. in viij. du. & appellatio tunc dicitur rationabiliter interposita cũ intra decennium a die scientiæ latę sententiæ sit interposita, vt ff. quando app. sit. l. j. §. si aduersus. item cum scit appellas sententiam contra se vel in suum præiudicium latam, vt est casus in c. concertationi. extra de ap. & ita dicit Ro. in cõsi. ccxliij. & an dies interpositæ appellationis sit inserendus. dicit Cal. in consi. xij. de ap. ꝙ tunc appellatio dicitur manifeste friuola, & dicit Oldr. in consi. ccxiiij ꝙ in ap. est inferẽdum nomen iudicis ad quem possit appellari quia forte appellans appellabit ad inferiorem. Ber.

b In carceribus. Adde vt per Cald. in consi. iij. in tit. de ap. & appellatio possit condemnatis per quencunque interponi vide Cep. in consi. xiiij. & si quis appellat primo viua voce, & postea in scriptis ꝙ appellationẽ prosequi debeat. vide Ro. in cõsi. xlj. & Pau. de Ca. in cõsi. 25. in j. impressis.

c Nec exprimere. Adde tu & vide Cep. in consi. lxiij. supra alleg. & adde ꝙ cuius nomine appellatur, debet intra x. dies ratificare, ita d. Alexan. in consi. cj. in ij. vol. Ber.

d Quod non. Adde Cep. in consi. lxxiij.

* Etiam ciuiliter. Adde in terminis Franc. de Are. in consi. lxxxix.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde quia iste doc. multũ tractat hic materiã d. l. non tantũ. ff. de ap. primo vide Spec. in titu. de appel. §. j. ver. & præmissa qui ponit quõ in criminalibus alius põt ap. interponere, & ibi bonas gl. alleg. de iure cano. & inquantũ do. Ang. hic quærit de clerico, an in casu d. l. non tantũ. possit appellationẽ interponere multa allegando maxime Spec. & attribuitur ꝙ Ang. in l. nõ tantum. ff. de app. allegauerit Specu. in hac materia addatis quòd miror quod isti do. Illustres non allegent gloss. in terminis. in l. addictos. C. de epis. aud vbi glo. ibi hoc in terminis decidit, quam glo. nemo reprobat ibi, ibi doct. sequuntur illam gloss. ꝙ imo isto casu cũ appellatio veniat ad defensam clericus potest interponere appellationem. & ibi vide Alb. qui multa ad propositum illius glo. in iure canonico. alleg. Et inquantum do. Angel. hic dicit quòd licet quis possit appellare nomine rei damnati, & nomine illius qui ap. tamẽ iudex debet arctare appellantem vt exprimat quo nomine appellat. Addatis ꝙ dubito de ista conclusione, quia maxima est differentia, an quis appellet nomine rei, an nomine extranei appellantis, vt pulchre declarat Angel. in l. ij. §. si. ff. quando app. sit propter tempora quæ dantur ad appellandum, nam si ratione pietatis in casu l. non tantũ. ff. de ap. quis appellat. tunc propter causam alienam quis appellat, & ideo diuersa tempora habet ad appellandũ quam si propter causam propriam appellaret, quia esset coniunctus, vel nomine alieno appellaret, quia aliud tempus habet ad appellandum. Et ideo cum maxima sequatur vtilitas ex hoc iudex illo casu poterit arctare partes ad ostendendum quo nomine causam ille ap-
6 pellauit, per ea quæ ibi notantur.† Et inquantum do. Angel. hic quærit an ille tertius qui appellauit possit nedum appellare sed etiam causam appellationis sine alio mandato prosequi. Addatis quòd Bal. in l. furti. in fin. prin-

ei.ff.de his qui no.infa.in vlt.q.dicit ista verba ꝙ licet in causa capitali appellatio possit interponi per alium per d.l.non tantum.tamē persecutio debet fieri personaliter per ipsum reū, & mouetur per l.j.ff.an per alium causa ap.& vide Bal.in l.ij.§.j.in iij. colum.ff. si ex noxa. cau.aga.quasi dicat quòd vbi non vertitur pecuniarium interesse sed pęna sit personalis,nō solum admittitur persona sed quælibet coniuncta persona ad reuocandum confessionem & ad probādum contrarium & appellandum si est opus per l.ij.& iij.ff.de libe.cau.& alleg. d.l.non tantum.ff.de ap.Et si tu recte consideras dicta Bal.ibi Bal. sentit quòd nedum ad appellandum,sed etiam ad quemlibet alium actū in fauorem ipsius condemnandi vel condemnati aliena persona admittatur. Et istam partem credo veram, quia istæ executiones sunt irretractabiles per d.l.non tantum.licet glo.in d.l.addictos. dum tractat illā materiam, vtrū clericus in casu.l.non tantum, possit interponere appellationem, ibi videatur velle ꝙ solum iste tertius possit appellare, nō autē prosequi appellationem, dum glo. dicit ꝙ ex eo non est causa sanguinis,quia appellationē non prosequitur,& intellige prędicta quando quis in criminalibus potest appellare, quia vt infra videbitis in hac glo.multi sunt casus in quibus appellatio non deuoluit in criminalibus, & tenementi quòd licet iste tertius possit appellare inuito reo, si tamen iste reus sponte confiteretur in appellatione & perseueraret in cōfessione non debet differri executio.ita voluit Angel.in l.ij. C.quorum ap. non reci.dum gl. ibi alleg. dicta l.non tantum.quæ conclusio an sit vera vel falsa,dependet ab illa conclusione an confessus tantum possit appellare, etiam dicam infra in hac eadem glo in verbo.quæro quis damnatus audiatur appellans.

7 *Appellare potest quis pro alio condemnato non solum ad mortem sed & ad membri abscissionem quæ morti æquiparatur*

8 *Appellare potest quis pro alio etiā ad mortem ciuilē condemnato & potest quilibet soluere inuito reo, ne deportetur uel abscindatur membrū, etiā si fuerit protestatus ne pro eo soluatur, imo si reus sit diues, & tamen neq; ipse nec alius pro eo uult soluere, potest iudex facere executionem in bonis rei.*

9 *Soluere potest quis pro condemnato conditionaliter si non soluerit quòd deportetur, eo etiā inuito & c. ut supra in uersi immediate præcedenti.*

7 Ange. †Et no.ꝙ lex non tm̄ habet locum siue sit condēmnatus ad mortē, siue ad mēbri abscissionē,quæ mēbri abscissio mortis æquiparatur,quia saltē illud membrū moritur. & no. in l.ij.C.de offi.eius qui vi.al.ge.facit in auth. de colla.§.adhuc prohibemus & in authen.de quęst.§.super hoc.ita dicit Ang.in d.l.non tan-
8 tum.†Et ēt habet locū si quis damnatus fuerit ad mortē ciuilē,per ea quæ not. Bart.in simili in l.stichus.ff.de pec.le. vbi damnatus conditionaliter si in mensem non soluerit centū qđ deportetur ꝙ potest quilibet pro illo inuito soluere,ne incidat in mortem ciuilē vel membri abscissionē,in tantū quod etiā si à prin.protestatus fuerit,ne pro eo soluatur pōt solui, vt no.Bal.in l.fi.C.de nego.gest. Plus dico quod Bar.consuluit ꝙ si ipse nō vult soluere nec aliquis pro eo offerat,si tamē sit diues & soluere possit,ꝙ tunc iudex potest facere executionē in bonis, & non expectare ꝙ ipse incidat in illas pœnas mortis etiam ciuilis, allegat.ff.pro socio.l.cum duobus.§.idem respondit.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde ꝙ dicta lex nō tantū. in versi. velit.habeat locū in mēbri abscissionē,videtur esse de mēte Bal.in l.ij.§.j.in iij.col.ff.si ex noxa.causa agatur.dum dicit ꝙ d.l.non tantū.habet locum si pœna est personalis.idem dixit Bal.in l. furti. in fi. princ.ff.de his qui not.infa.qui dicit habet locū d.l.non tantū.in causa capitali & causa capitalis pōt esse ēt si infamia tātū irrogatur.
9 l.licet.ff.de verb.sign.vbi est casus.† Et inquātū do. Ang.hic tangit. illā difficultatē qñ quis est condemnatus sub conditione si non soluerit quod deportetur & quod alter potest pro illo inuito soluere etiā facta protestatione ne pro eo soluatur.& allegat Bart. in d.l.stichus. & Bal.in l.fi.ff.de neg.gest. imo iudex potest facere executionem in bonis ipso inuito.si ille erat diues.per l.cū duobus.§.fi.ff.pro socio.& ibi Bar.addatis ea quæ dixi supra in glo. quas si non soluerit intra dies in vlt.q.in addi.meis. & in ver.quæro si aliquis fuerit damnatus in centum quæ si non soluerit.

10 *Appellationi in causa ciuili, siue ante sententiam, siue post licet renunciari possit in criminali, tamen quādo tractatur de morte ciuili uel naturali aut abscissione membri nō potest condemnandus uel condemnatus neque appellationi suæ neque per alium interponendæ renunciare, & sic in criminali potest à qualibet sententia appellari & an ab excommunicatione appellari possit.*

Appella-

11 *Appellationi in criminali an renunciari posit ubi delictum est notorium & quando reus ita conuictus esset quòd delictum negare non posit.*

12 *Appellari an posit de iure canonico à sententia excommunicationis.*

10 ANGE. † Et tene menti ꝙ licet causa ciuili, siue ante sententiã, siue post posit appellationi renũciari, vt l. fi. §. fi. C. de tẽp. ap. facit l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. tñ in criminali qñ tractatur de morte ciuili vel naturali vel mẽbri mutilatione non põt per condemnatũ vel condemnandũ neq; appellationi suæ neq; per quẽlibet aliũ interponẽdæ renunciari,ᵃ vt est casus in d. l. non tm̃. & not. Bal. in d. l. fi. §. fi. Et sic à qualibet sententia criminali põt appellari, de quo infra sed non põt appellari à sententia excõicationisᵇ vt c. pastoralis. de app. licet glo. dicat contrarium in l. fina. & ibi. vide Bar. & doc. C. si à non compe. iud.

ADDITIONES.

a ¶ Renunciari. Adde tu an valeat statutum ꝙ in criminalibus non appelletur. & vide Cep. in cons. lxiiij. supra allegato. Bet.

b Excommunicationis. Adde tu & vide Cardi. Alex. in c. peruenit. & in c. præterea. de app. & d. de Ro. deci. ccclj. de appel.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde ꝙ Alb. de Rosa in iij. par. statu. qõ. xliiij. in illa q. an valeat statutũ ꝙ in criminalibus nõ possit appellari. Allegat. Dyn. tenuisse ꝙ in criminalibus per pactum quis põt renunciare appellationi, & idẽ videtur velle Bart. in l. quã vltimo. ff. de pœn. licet Raph. Fulg. reprehendat ibi in l. addictos. C. de app. & Bal. etiã expresse teneat ꝙ non potest renunciare appellationi in l. obseruare. § proficisci. ff. de offic. procon. & leg. in xij. q. per d. l. non tantum. Sed aduerte si quis vellet tenere contrariũ põt responderè ad l. non tantũ. quia ibi non constabat expresse de expressa renunciatione facta per pactum per ea quæ no. in l. j. C. de pac. cum si. Et ad hoc vide omnino dicta Ang. in l. tale pactũ. § qui prouocauit. ff. de pac. in repet. in xij. & xiij. col. dum allegat d. l. non tantũ limita tamẽ prædicta ꝙ inquantũ esset vera conclusio, ꝙ non possit in criminalibus appellationi renunciare per d. l. non tantũ † Tamen d. l. non tantum. non limitat vbi delictum esset notorium, quia tunc teneret renunciatio in casu d. l. non tantum, hoc voluit Bal in l. raptores. C. de epi. & cle. Idem voluit Angel. in d. l. pactum. inter hæredẽ. dum allegat d. l. non tm̃. in illa q. an in capitali causa reus possit renunciare suis defensionibus, quia renunciare app. est renunciare dilationi datæ à lege ad appellandũ vt declarat Bal. in l. addictos. C. de epis. & cle. & quod d. l. non tantũ. non habeat locũ ẽt in notorijs in isto casu. voluit hoc do. Abb. in l. ij. extra de re iud. Ita qñ esset ita conuictus reus ꝙ delictũ negare non posset, non video quare non teneret talis renunciatio vel reus esset cõfessus & cõuictus, quia vt dicam infra in hac gl. multi sunt casus in quibus de iure appellatio in criminalibus non deuoluit, adeo quod reus appellare non potest. & videbitis in quæstionibus in hac ea. glo. & adducas hic omnia ea quæ dixi supra in glo. qui iudex statuit terminũ ad eorum defensionem faciẽdam in vlt. q. in addi. meis vbi late fuit tractatum an reus possit renunciare termino trium dierum qui datur cõiter post ratificationẽ factam per reos. Sed nõ potest appellari à sent. excom. vt c. pastoralis. extra de app. licet gl. dicat contrarium in l.
12 fi. C. si à non compe. iudi. † Adde ꝙ idem dicit glo. in l. qui vltimo. ff. de pœn. & dic ꝙ de iure can. à senten. excom. non appellatur nisi in duobus casibus. s. cum lata est post appellationẽ legitimam, vel cũ continet intollerabilẽ errorem, puta quia excõico te quia credis in Deum, vel quia facis eleemosynam vt no. per glo. in summa. de sen. excõ. §. fin. & habetur in cap. per tuas. extra de sen. exc. & vide late per Host. & in Spe. in ti. de sen. exc. & per Spec. in tit. de app. § j. versi. xvij. qui multas remissiones in hac materia allegat de iure cano. contra videtur notari in c. j. de his quæ vi metus ve causa fiunt lib. vj. vide xj. q. in cap. nemo condemnat. & per Arch. in c. cum medicinalis. & ibi per doc. extra de sen. excom. in vj. & vide Alb. de Rosa. latẽ ponentem omnia illa in d. l. fi. C. si à non compe. iudi.

13 *Appellari potest per procuratorem idoneum à sententia corporali à relegatione infra lata contra absentem à relegatione uero supra non & an isto casu posit quilibet de populo pro suo interesse appellare.*

14 *Procuratorem non posse secundum iura interuenire in causa criminali an sit uerum in causa appellationis.*

13 ANGE. † Si autẽ absens esset & in contumaciam ferretur sententia corporalis tunc à relegatione infra põt appellari per procu. idoneum, vt d. l. j. an per aliu causæ app. Sed à relegatione

legatione supra nõ põt vt ibi, sed an isto casu qñ absens est damnatus possit quilibet de populo pro suo interesse propter humanitatem & cõionem quam habet cum dicto cõdemnato appellare, videtur ꝙ non quia cessat ratio l. non tantú. quia ibi fiebat executio, vnde ad eã impediendã quilibet admittitur. facit l. in prouincia. §. fi. cum l. seq. ff. de op. no. nun. vnde cú hic nõ fiat executio videtur ꝙ tali ratione cessante nõ admittatur ad appellandú cõtrariú. tamẽ verú est quia negari non potest ꝙ talis sentẽtia ex forma statuti nõ afficiat condemnatú, igitur quia perdit ciuitatem & si vnquã in fortiá cõmunis redire fieret executio corporalis, igitur cuislibet de populo interest ꝙ talis sententia si est iniqua cõdemnatú non afficiat & retractetur, ideo potest appellare & hoc sentit Ang in d. l. non tantum. cogita.

a AVGVSTI. Tu autẽ a in hac materia, adde ꝙ dubito de ista conclusione qñdo sententia fertur cõtra absentẽ, & sic contumacẽ vere vel ficte quia statuta sunt per Italiam ꝙ ille non. comparens habeatur pro confesso. Quinimo statuta dicunt quod habeatur pro conuicto & confesso ꝙ est fortius, tunc quomodo isti tales possunt appellare non video qũo & maxime quia verus contumax possit appellare. Et ideo pro veritate istius passus, vide do. Nell. in trac. bannito. in quarta parte primi temporis in j. quęst. qui multum elegãter loquitur & videbis omnino dicta Imol. in l. creditor. §. iussus. ff. de app. vbi multas decisiones allegat, & dicetur infra, quęro quis condemnatus audiatur appellans, & an isti banniti per contumaciam possint appellare vide Bald. late in l. ij. C. de episco. audien. & Bal. in l. ij. C. si penden. app. Adde tamen ꝙ Spe. in ti. de app. §. j. ver.

14 & permissa tenet † quod iura dicentia ꝙ in causa criminali nõ possit interuenire procurator hoc non habet locum in causa appellationis, quia indistincte in omni casu in causa appellationis põt interuenire procurator, & sic intelligitur ibi illo modo. l. non tantú. nec habet respectú ibi. Spe. ꝙ in casu d. l. nõ tantum. reus esset in carceribus, vt intellexit Bart. istã materiã d. l. nõ tm̃. quia Bar. aliquo modo nõ vult ꝙ dispositio d. l. nõ tm̃. procedat nisi reus cõdẽnatus ad mortẽ fuisset in carceribus, & sic si fuisset absens cú nõ immineret illud periculú non haberet locú dispositio d. l. nõ tm̃. & alter posset appellare ꝓ eo. Spe. vero hic nõ cõsiderauit, & ideo Bal. in addi. Spe. in ti. de app. in xiiij. col. ibi facit mentionẽ de altercatione inter Bart. & Spec. circa intellectú dictæ legis non tantum, mirantes præfati doctores quo possit interuenire alia persona ad defensam alterius in causa mortis, quia vt dixi Spe. nõ habuit illum respectú ꝙ ille reus fuisset in carceratus & sic præsens, vel absens, sed Bart. bene hoc considerauit intellige tamen sane ꝙ licet constitutus in carcere possit per procuratorẽ comparere, intelligas si procurator solú vult defendere, sed si vellet per procuratorem respondere in casu quo ipse posset respondere, hoc non est verum, ita declarat Raph. dicta Bar. in Leo. §. super his. C. de appel.

ADDITIO.

a ¶ Tu autem, vltra dicta hic per Ang. Add. & vide d. Ang. infra in ver. & ꝙ dixi & vide Cap. in consi. xlj. & specialius in cõsi. lxiiij. Ber. per ea quæ vult Fran. de Are. in consi. cxlviij. Ber.

15 *Appellari an possit in crimine læsæ maiestæ.*

15 ANGE. † Et no. per d. l. non tantú. quæ indistincte loquitur & per gl. quæ reputatur singularis in l. Pomponius. § rei perduellionis. ff. de acquir. hære. videtur quod in crimine etiã læsæ maie. possit. appellari & illas duas gl. põderat ibi Nic. de Neap. & miratur qđ nemo ad eas aduertit, sed licet glo. in d. §. perduellionis, ita dicat non credo quod in crimine læsæ maiest. possit appellari, moueor primo per rationem litere. l. constitutiones. ff. de app. videlicet quòd non admittuntur ad appellandum quos interest reip. statim puniri, sed hi sunt huiusmodi, vt patet. C. ad leg. iul. maiest. igitur &c. & de hoc videtur casus in extrauaganti ad reprimendum vbi dicitur quòd in tali delicto punitio non retardatur aliqua l. non obstante. Item videtur casus in d. l. constitutiones. in verbo, factionum. coniuncta dicta l. quisquis. in prin. nam factio sumitur pro productione quæ fit contra principem, vel remp. & sic idem est factio ꝙ crimen læsę maiest. & etiam probat tex. in d. extrauaganti. in verbo, factionibus. & pro hoc est text. not. in l. si quis filio. §. hi autem omnes. ff. de iniusto testam. vbi dicitur quòd condemnati in causa capitali appellãt nisi sit latro insignis ibi factione cruenta &c. & sic sola factio. i. proditio impedit appellationem. Præterea tria sunt crimina excepta hæresis simonię & læsę maiesta. iuxta not. per gl. in cap. j. de testi. in vj. & sic illa tria æquiparãtur, in crimine vero hęresis non appellatur, vt in c. inquisitionis. de hære. in vj. ergo nec in crimine læsæ maiest. ex quo à pari

proce-

procedunt.& pro hoc est text.secundũ vnã expositioné Arch.in c.fœlicis.de pœn.in vi. vt ibi refert Io.An.in iiii.col & ibi post Archi.dicit ꝙ speciale est in crimine læsę maiest.propter criminis immanitaté quia si in aliquibus criminibus q̃ nõ sunt ita grauia sicut est crimé læsę.maie.nõ appellatur, vt d. l.cõstitutiones ergo multominus debet posse appellari à dicto crimine ꝙ est grauius. Et ad glo.d.§.rei perduellionis.Respondeo quod appellatio ibi de iure non debuit admitti sed ex principis permissu admissa fuit sic in simili in l.chirograhpi.§.j.ff.de admi.tu.vel dici potest ꝙ prima gl.expositio, videlicet ꝙ cognitio erat suspensa in causa principali sit verior de iure per supra dicta. AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde videtur quod vera sit illa cõclusio quod in crimine læsæ maie.non admittatur appellatio,nam arguo sic,qui facit falsam monetã committit crimé læsę maie.l.ij.vbi maiestatis crimen cõmittunt.C.de falsa mone. sed fabricãs falsam monetam non põt appellare l.j C.de fal. mo igitur &c.Et multo minus debet posse appellare qui in primo capite cõmitti crimen læsæ maiesta.cum acrius puniatur d.l.quisquis.C.ad leg.iul. maiest. & l.j.ff.ad leg.iul.maiesta.patet quia acrius punitur.Sed aduerte quia ego sum in contraria opi.quia cum expresse nõ reperiatur prohibitum non video quare non possit appellare.iuxta no.in l.& in minoribus.C. de appel.Nec ob.l i.C.de falsa mone. quia r̃ndeo quod crimen læsæ maiesta.multis,& multis modis põt committi. iuxta. l.i.ii.iii. & iiii.ff.ad leg.iul.maiest.sed nõ sequit hoc cum crimé læsæ maiest.hoc modo cõmittitur tali pœna afficitur ergo & in aliis capitibus idé dicendũ,quia hoc falsum iuxta ea quæ dixi latissime supra in gl.tota illa, che hai tradito la patria tua.probai in l.quisq̃s. C.ad l.iul.maiest. & ibi per doc & ꝑ doct. maxime per Ang.in l.i.ff.ad leg. iul. maie. Nam aliq̃n fiu damnant & aliq̃n nõ,secũdum ꝙ reus in aliquo capite criminis læsæ maie.incidit.Prætera in l.i.C.de fal.mo. ibi dicitur ꝙ cõmittens crime lęsę maie. fabricãdo.falsam monetã perdit domũ etiã alienã,ego deberemus dicere idé erit in quocũq; te alio capite criminis læsæ maie. Certe hoc nõ credo quia odia & pœnæ sunt restringẽdæ in regula odia de regulis iuris.de cõsecra.dist.i.c.pœnæ.Prætetea aliq̃n committẽs crimé læsæ. maie. damnat etiã quo ad successioné,aliq̃n nõ vt declarat Cy.in d.l.quisquis nõ sequitur ergo ista cõclusio & ista pœna est statuta in vno crimine læsæ maie.ergo indistincte debemus idé dicere in omnibus capitibus,quia falsa est ista cõclusio Nec ob.illa gl.in d.§.rei perduellionis.quia loquitur in illo crimine lęsę maie. rei perduellionis,& hodie illos hostes appellamus,vt ff.de verb.sig.l.hostes. & ff.de captiuis.l.hostes & dicit ille q̃ indicebat bella vel imperator indicebat illi,siue esset sub obedientia principis,siue non q̃ poterant à quocunq; occidi etiã priuato.l.iii.ff. de sica.Et ideo non erat opus aliqua appellatione,faciunt ea quæ habentur in c.i.de homicidio.in vi.& ibi vide Domi.de sancto Ge. & not in d.l.hostes.& hoc modo possemus saluare illam gl in d.§.rei perduellionis. & ideo mirabar quomodo iste bonus doctor hic do.Ang.ita terribiliter arguat contra illam glo.ad.§.rei perduelllionis postea reperio de verbo ad verbũ,do.Lud.Ro.ibi terribiliter arguentem cõtra illam gl. & adducentem oĩa ista motiua quæ adducit do.Ange.hic & multo plura & facit mentioné de illa doctri.Io.And.in d.c.fęlicis.postea Ro. nittitur cõcordare opi.& eius saluatio nihil valet,dic vt ibi,concludo ergo ꝙ in casibus in quibus expresse sublata est appellatio in illis nõ appellabitur, alias secus per prędicta,& limita ista vt dicã infra in illa q.quæro quis condemnatus audiatur appellari.

16 *Appellatione in criminali interposita, an debeat reus relaxari & quando appellatur à captura, an iudex à quo appellatur statim debeat dimittere appellantem, & quando ab interlocutoria appellatur, an prohibeatur innouari donec, sit inhibitum.*

17 *Reus captus qui fecit suas probationes, ad suã defensionem ita quod pro eo debet ferri sententia absolutoria, etiam ante sententiam debet relaxari licet dicatur quod licet pendente nihil innouetur.*

16 ANGE † Quæro an appellatione in criminali interposita debeat reus ralaxari dic ꝙ non ita dicit Bart. in l.ab executione.C. quo.app.nõ reci.facit ꝙ no.Inn.in c. vt famiæ.de sen.exc.& no.Bal.i simili in l.ii.C.de episc.aud.ver.sed incideret q̃ro &c. vbi q̃rit quando

quando appellatur à captura, q fit iudicis officiũ à quo appellatur an statim debeat dimittere appellantẽ, & primo arguit q sic, quia nihil inuocari debet cõtra eum sed innouaret postea detinendo eum in carcere, igitur &c. finaliter cõcludit, & dicit q non debet ipsum dimittere donec sibi per iudicem ad quem mãdetur. allegat. l. eos. §. pe. C. de appel. & dicit q ratio est quia qñ ab interlocutoria appellatur nõ prohibet. innouari donec sit inhibitum vt c. nõ solum. de appel. li. vj. tñ dicit esse aduertendũ q si per formã constitutionis vel statuti, non posset contra appellantem ab interlocutoria innouari, tunc non posset appellans detineri nisi appellatio esset manifeste frustratoria, quia tunc ei nõ est deferendum, vt in c. cum appellationibus. de appellationibus, in vi. sed Pet. de Anch. in cle. frequẽs, de excep. prælа. in ver. quęrit lau. pone q iudex &c. dicit q nõ dubitat hoc verum qñ appellatur ab interlocutoria si nõ fuerit appellatum à diffinitiua. tunc cum tota iurisdictio sit in iudicem appellationis translata & abdicata à iudice à quo videtur etiam ad ipsum deuoluta custodia carcerati, nam carceratio est de processu ergo sibi carceratus tradi potest, sicut reliquus ꝓcessus, vt l. si is ad quẽ. C. de eden maxime cum ad eũ spectet executio si contingat sententiam cõfirmari nõ ꝑ iudicẽ à quo, vt no. in c. romana. de app. ĩ vi. & hoc ẽt firmat Bar. in l. eos. §. super his C. de app. vbi dicit q appellãs debet detineri ad petitionẽ iudicis ad quẽ, sed ego simpliciter sub dubio forte dico q si primo quãdo sentẽtia fuit lata captus erat in fortia iudicis licet à tali sentẽtia criminali & diffinitiua appell. tñ nõ debet relaxari qa pendente appellatione omnia debẽt esse eo modo & forma quo erãt tẽpore latę sentẽtiæ, & tũc si quis prosequitur in eo iure in quo tũc erat nõ dicitur aliquid innouare, vt est gl. no. in d. c. nõ solũ. & in l. pe. C. de pig. act. sed tẽpore primę sentẽtiæ & ante iudex à quo erat in quasi possessione detentionis istius malefactoris perseuerando ergo in sua detẽtione nõ dicitur aliquid innouare, sed ius suum prosequi, & ideo aliquo modo nõ est relaxandus quia ius suũ defendit & cõseruat, cogita quia in practica seruatur q dixi & hoc videtur tenere Bal. in auth. si quis litigantiũ. C. de episc. vbi dicit quod in criminali iudex primus detinet reũ in carcere, & ipse sententiam exequitur.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde inquantũ. d. Ang. hic allegat dicta Inn. in c. vt infamem. extra de sent. exc. dicatis quod Bal. in l. seruũ quoq;. §. publice. ff. de procu. in iii. col. intelligit illud dictũ Inn. qñ per appellationẽ causa capitalis deuoluitur ad iudicem alterius territorii, quia tunc reus debet retineri in carcere iudicis à quo, & sic volunt præfati doctores quod secus esset si in eodem territorio esset iudex appellationis, quia in carceribus iudicis ad quẽ debet reponi reus & custodiri. adde tñ quod late posuit istam materiam Bal. in l. furti. in fin. prin. ff. de his qui not. infa. Et primo arguit quod reus debet retineri in carcere iudicis à quo per l. i. ff. nil. no. appel. pen. Præterea possibile est q appellãs deserat appellationẽ, & sic executio pertinebit ad primũ iudicem, ergo interim persona rei sibi offerẽda nõ est l. fundum. & l. fundi. ff. de except. rei iudi. in contrarium allegat quia licet capitalis causa per alium possit agitari. l. non tm. ff. de appel. Tñ persecutio debet fieri per ipsum in persona l. i. an per alium quod fieri nõ põt nisi in persona remittatur ad iudicem ad quẽ & dicit, pone quod ex prouincia per appellationem, causa trãsfertur ad vrbem nisi persona transmittatur non poterit personaliter interesse, ergo videtur quod persona transmittenda sit ad hoc. C. de appel. l. eos. §. super his. & dicit quod videnda sunt dicta Inn. in c. vt famę. extra de sentẽ. exc. postea dicit Bal. cogita. & sic ibi Bal. reliquit istã materiam indecisam. Adde Bal. in l. minime. C. de appel. qui dicit q iudex à quo debet reum retinere in carceribus donec est tempus remittendi reũ ad iudicẽ ad quem, quia interim donec est incertum, an & ad quem debet pertinere executio nihil est circa carcerem innouandum, nisi forte transmittat eũ personaliter ad peragendũ acti. qui non pñt explicari per procuratorẽ & debet eum mittere sub fida custodia, & expedito illo actu necesse est, vt faciat reũ ad se adduci & non dimittet eum apud iudicem ad quẽ ne sibi sua iurisdictio subtrahatur q̃ habere põt appellatiõe deserta, vel dicit Bal. quod obediendũ est iudici appellationis tanq̃ superiori, & ibi Bal. dicit qũo aliqui dicũt quod isto casu põt in causa appellationis

lationis comparere procurator, & quod hæc opinio de æquitate potest defensari, sed etiam Bal. non stat in ista opinione. In hac materia mihi placet opi. Alb. de Rosa. referendo pe. in l. eos. §. super his. C. de app. ꝙ reus remanebit in carceribus primi iudicis, sed cum opus fuerit & ex necessitate præsentabitur coram iudice appellationis, vt coram ipso causam dicat, vt l. j. ff. de cust. reo. l. lege Cornelia. §. j. ff. ad Sil. & si opus fuerit tradetur etiam iudici appellationis, vt per eũ sententia mandetur executioni, & allegat Alb. dicta per ipsum ad hoc in d. l. eos. in prin. Adde tamen quod dixit Ro.
17 in sing. primi anni. ccclxxiij. †qui dixit quod si sententia absolutoria deberet ferri pro reo capto, quia fecit probationes ad sui defensionẽ, tunc captus etiam ante sententiam debet relaxari, & potest relaxari per iudicem licet dicatur quod lite pendente nihil innouetur & incipit illud singulare sum accusatus de crimine capitali & ibi allegat casum singularem ibi vide.

18 *Iudex non debet esse proteruus in admittendo appellationem maxime quando non est manifeste friuola quoniam non admittendo teneretur l. iulia. de ui publica.*

19 *Appellatio manifeste friuola quæ sit & iudex eam admittens peccat.*

18 ANGE. Tu aũt iudex sis docilis & nõ proteruus in admittendo appellationem, maxime qñ non est manifeste friuola qm̃ si non admitteres teneris l. Iulia de vi publica. vt est tex. & ibi Bar. in l. lege Iulia. ff. ad leg. Iul. de vi publica. nam cum per appellationẽ sententia sit rescissa executio fieri nõ potest & si fieret iudex capitaliter puniretur, quia paria sunt occidere innocentẽ, & occidere qui confugit ad iustam iuris defensionẽ, vt ff. ad leg. iul. rep. l. j. § fi. ita
19 dicit Bal. in l. addictos. C. de epis. aud. †Sed ad uertas quia si esset manifeste friuola, vt quia
a sponte cõfessus fuit & testibus conuictus [a] vel crimen est notorium, tunc si non admittis nõ teneris, quinimo si admitteres, peccares, vt in cap. cum appellationibus friuolis. de appellatio. in vj. imo etiam non obstante appellatione statim debet fieri executio, & maxime in delictis enormibus, vt l. prouinciarum. C. de ferijs. & l. cum reis. C. de pe. & l. constitutiones. ff. de appel. & l. si quis filio. §. irritum. ff. de iniusto testamen. & quod ibi notant doct. & maxime Rapha. & sic de facto Nursiæ obseruaui.

ADDITIO.

a ¶Conuictus. Adde quando confessus & cõuictus possit appellare. & vide Card. Alex. in c. ij. requiris. extra de appella. & quod notorie criminosus non appellat, vide eundem in c. cum sit romana. eo. titu. adde tamen quod Ro. in consi. cccxliiij. tenet quod appellatio admittitur in notorijs causa inserta. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde ea quæ dixit Bal. in l. si quis filio. §. hi autem. ff. de inoffi. testamẽ. qui dixit quod iudex qui appellationem non admisit sed fecit executionem punitur pœna mortis. l. lex. § fin. ff. ad le. iul. repe. & vide Bal. in l. j. C. ne ex deli. defuncto. in vij. col. ꝙ iudex qui post appellationẽ executionem fecit, vel impediuit ne reus appellaret tenetur l. Iulia. de vi publica. allegat d. l. Iulia. & l. qui dolo. ff. ad leg. Iul. de vi publica. idẽ voluit P t. de Anch. in cle. j. de exce. præla. vt iudex qui non admisit appellatiõnẽ t neatur. l. Iulia. de vi publica. Et intellige prædicta in casu quo appellatio deberet admitti, quia non est notoriũ reũ deliquisse, vel in alijs casibus vt videbis nunc. infra in seq. q. ita dicit Bald. in l. iudices. C. de appel. vbi habetur de materia in c. quoniam. extra de immu. eccle. lib vj. & infra in seq. q. videbis quando nõ ob. app. statim debet fieri executio, dic vt ibi.

20 *Condemnatus omnis an appellans audiatur, et casus in quibus non auditur.*

21 *Confessus & conuictus uere, uel licet appellans non audiatur, tamen secus est in contumaci qui ex forma statuti habetur pro confesso & conuicto.*

22 *Confessus in causa capitali si appellat an debeat exprimere causam in appellatione & an ille qui habetur pro confesso & conuicto per statutum audiatur appellans.*

20 ANGE. † Quæro an omnis condemnatus audiatur appellans, dic quod non, vt supra dixi si crimen est notorium, vt in d. c. romana. §. pen. in vj. de app. Secundo in certis casibus & delictis enormibus quæ enumerantur in d. l. constitutiones. & alijs iuribus allegatis supra & etiam in casu l. j. C. de rap. vir. & ibi Sali. &
b in fabricantibus falsas monetas, [b] vt l. j. C. de falsa mo. & ibi Salic. quoniam publice interest quod statim fiat executio. Tertio si sit confessus & testibus conuictus vel alijs actis, vt l. ij. C. quorum appel. non reci. nam confessus tm̃ etiã sponte, & si in confessione perseuerasset ante condemnationẽ, vel ẽt in confessione perseuerasset post condemnationẽ, vt est tex. in d. l.

in d.l. non tantũ. tamẽ auditur in appellatione vt per se vel per procura. appellare possit vel per quẽlibet de populo, vt supra dixi, vt d.l. nõ tantũ. & d.l.ij & ibi gl. Cy. & Bald. facit quod no. gl. in d.c. romana. in verbo, vel de quo &c.

21 †Et quod dixi ꝙ confessus & conuictus non auditur appellans verũ est si vere sit cõfessus, & conuictus, si vero fuit contumax, & sic ex forma statuti habetur pro confesso & conuicto, tamen quia proceditur per viam fictionis auditur appellans, vt l.ij. §. ac. C. de iuramẽ. calum. & l. creditor. §. j. & ibi gl. de appel & Bar. & Bal. in l. ita demum. in vlti. quæst. C. de procura. quod bene[c] not.

a ℂMonetas. Adde & vide Bal. in consi. clxv. & ibi an dans consilium alias facturo falsam monetam possit appellare. Ber.

c Quod bene not. Adde do. de Rot. in decisio. ccclxiiij. in tit. de do. & contu. inci. cum iura. clament, & vide Cep. in consi. lxiiij. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde Spec. in tit. de app. §. in quibus in ver. ij. & in seq. & in ver. itẽ in notorijs. vbi ponit in quibus criminibus non licet appellare multos casus in delictis. ponit gl. nostra in auth. de iudicijs. col. vij. §. nostros. & ibi vide docto. & do. Ant. de But. in rub. extra de re iud & do. Abb. in c. ij. extra de re iud. de cõfesso & conuicto, an audiatur appellans vide in locis supra allegatis, & de confesso tantũ & non conuicto, & certe iste passus est dubius, nam Pet. de Anch. in c. romana. §. finaũt. extra de appel. in vj. multos doctores maxime authoritatis refert tenentes quod cõfessus tantũ in criminalibus, potest appellare maxime Host. Io. Mo. & Bar. idem voluit ibi Archi. sed multos doct. antiquos & maxime autoritatis refert Alb. de Rosa. in d.l. ij. C. quorũ app. non re. qui tenent illud idem, sed Bal. in l. j. in vj. col. C. ne ex deli. defun. dicit quod gl. in d. § finautem. obseruatur in practica quod confitens tantũ non reuocans sua in confessionem non auditur appellans, & traditur iustæ morti, & dicit quod assessores obseruant illam gl. quinimo do. Abbas per rationes bonas dicit quod ista conclusio est vera & ipsum sequitur & hoc expresse affirmat & dicit quod in hoc non est aliqua differentia inter ius ciuile & canonicum quicquid dicat ibi do. Ant. de But. & ita voluit Ang in l. ij. C. quorum app. non reci. approbans ibi dicta Ioan. And. in gl. in d. §. finautẽ quod si appellatio est indicenda & hæc cautæ insertione postquã ille sine tormentis est confessus non auditur appellans, & certe hoc voluit etiam Imol. in dicto §. iussus. vbi late examinat istum passum, licet postea in fin. videatur se inuoluere & ibi certe multa allegat, licet post ea videatur velle concordare opiniones & in locis supra allegatis, videbis per Imol. & per Pet. de Anc. & per do. Abba. & per do. Alb. multas quotas glo. & doc. in iure canonico & ciuili quicquid sit ergo semper admitterem appellationẽ propter multa quæ possent occurrere etiam maxime vbi tractatur de vita hominis per ea quę habentur in §. nostros. in auth. de iudicijs. & in l. à proconsulibus. C. de app. & per ea quæ tradita sunt per Petr. de Anch. in d. §. finautem etiam de materia, vide per Bald. in l. obseruare. § proficisci. in xij. quæstio. ff. de offic. procon. & lega. & per Bald. in addi. Specu. in titu. de appel. & de materia vide omnino per Ludo. Rom. in l. Pantonius. §. rei perduellionis. ff. de acquirẽ. hęre. qui ibi in fin. multum exclamabat de quadam singulari limitatione Angel. qui dixit quòd in istis casibus supradictis non tenet appellatio, tamen si iudex à quo appellatur admisit appel. deuoluitur talis appellatio puta in grauissimis delictis etiam si appellatio est prohibita de iure, etiam si est confessus & conuictus, quia iurisdictio iudicis à quo penitus est sibi abdicata per talẽ declarationẽ, ita dicit Ang. multũ eleganter in l. constitutiones. ff. de app. sed certe hoc nõ fuit originale verbum Ang parcat mihi tãtus doc. qui omniũ singularium memoriam habebat, sed fuit originale verbũ Bal. in l. j. C. de conf. ssis. in viij. col qui Bal. notans illam gl. Io. And. in d. §. finaũt. ꝙ sponte confessus non appellat dicit declarando illam gl. & Ioan. And. non dicit ibi nõ appellat, sed dicit ꝙ iudex à quo nõ tenetur deferre illi appellationi, & sic statim potest iudex exequi sententiã suã, maxime in casibus in quibus non licet appellare, nisi vellet allegare errorem, vel nisi superiori inhibeat, vel nisi iudex à quo detulerit appellationi, quia statim transmissa est iurisdictio ad superiorem, vel nisi steterit per xx. dies ꝙ appellanti non dederit apostolos, nam nec caret iurisdictione per cap. ab eo. de app. in vj. §. illud aũt. si ergo tu iudex vis tenere sententia illius gl. §. finautẽ Io. And. teneas ipsum cũ illis conditionibus & limitationibus quas tradidit Bal. in d.l. j. C. de confessis. vel intellige, vt dixit Bal. in l. si. C. si à nõ compe. iudi. in vlt. col quã cũ cõfessione erãt talia iudicia quę fflent mul tũ vrgẽtia & videtur sequi Alb. in d.c. j. extra de sent. & re iudi. & de omnibus istis v. de per Bal. in l. addictos. C. de epis. au. Adde hic pulchra

chra verba Bal. quę posuit in l. minoribus.
22 ff. de his qui vt indig. † q̄ cōfessus in causa capitali si appellat an debeat exprimere causam in appellatione. Itē de eo qui habetur pro coniuncto & confesso per statutū, audiatur appellās multa allegat Imo. in d. §. iussus. & vide Bal. in l. ij. C. de episc. aud. & Bal. in l. ij. C. si pendē. app. mors interue. Et vide quæ dixi supra in addi in ver. finau tem absens damnatus esset in hac ea. glo.

23 *Appellatio sicut deuoluit nullitatem in ciuili, an sic in criminali. & sicut in ciuili appellat. penden. nihil est innouandum an sic in criminali, & sicut in ciuili appellans est sub protectionis iudicis ad quem an sic in criminali & an sicut in ciuili petuntur apostoli, sic in criminali & an sicut in ciuili fit inhibitio in interlocutoria non autem in diffinitiua ita in criminali.*

23 Ang. † Quæro an sicut in ciuili appellatio deuoluit nullitatē, vt l. quędā mulier. ff. fam. herc. & l. carmelia pia. de iure pa. & no. Bar. in l. si expressū. ff. de appel. an idē in criminali. Itē sicut in ciuili appellatione pēdente nihil est innouandū ita etiā in criminali, nā sicut in ciuili nil est innouandū appellatione pēdēte, vt in toto ti. ff. nil no. ap. pen. ita et ā in criminali. Itē sicut in ciuili appellās est sub protectione iudicis ad quē, ita etiā in criminali. Itē sicut in ciuili petūtur apostoli, vt l. j. ff. de libel. dimiss. & intra. xxx. dies, vt l. iudicibus. C. de ap. ita ēt in criminali. Itē ēt sicut in ciuili in sentētia interlocutoria fit inhibitio per iudicē ad quē nō autē in diffinitiua, vt d. c. nō solū. ita etiā in criminali dico q̄ sic quia eadē est ratio cū in criminali ad similitudinē ciuilium procedatur, vt l. absentem. ff. de pœn. quod not. Augusti. Tu aūt in hac materia adde q̄ Bal. arguēdo in causa capitali in l. furti. in fi. prin. in vlt. col. tenet quod rubrum & nigrum nil no. ap penden. habeat locū in causa capitali, & ad idem allegat. c. non solum. de app. in vj. idem dixit Bar. in l. iii. §. si seruus. ff. de acqui. pos. in vlt. q. & de apostolis & de inhibitoria idem dixit. Bal. in l. i. C. de confes. in viii. col. dum examinat an confessus in criminalibus audiatur appellans. & vide Bal. in l. ii. C. de episc. audi. in illo articulo an captus debeat relaxari appellatione interposita, limita tñ prędicta secūdum Ang. q̄ licet nil nouari debeat appellatione interposita etiam in criminali, hoc non habet locum, nisi appellatione interposita per tertium, respectu pietatis, reus perseueraret in sua confessione, quia executio tunc non differtur, ita voluit Ang. in l. obseruare. C. quorum appel. non recipi. in ncolum.

24 *Condemnatus licet non appellat si tamen alio modo reclamet puta quia dicit bannum vel sententiam post x dies nullam an sententia exequi possit per iudicem, vel per aliū possit impune occidi.*

24 Ange. † Sin autē nō appellauit sed alio modo reclamauit, vt q̄a dicit bannū vel sententiā post x. dies nullā, an possit sententia exequi p iudicē vel per aliū possit impune occidi. Istā q. ponit Dy. Bar. Angel. Imo. & Ro. in l. iii. §. si seruus ff. de acq. pos. & Bal. & do. Io. in l. qui à latronibus. §. i. ff. de testa. vbi in effectu concluditur aut est manifeste iniusta petitio & pōt fieri executio. arg. l. satis aperte. C. de fal. aut est manifeste iusta, & nō potest exequi, vt l. emptorē. in prin. ff. de act. emp. aut dubitatur, & tunc aut obtulit condemnatus se in continenti probaturū & idem. vt no. Bar. in d. §. condemnatus. & l. iiii. de re iud. aut nō obtulit se incontinēti probaturū & tunc videt quod nō impediat executio, per no. in d. § cōdemnatus sed nō est verū, q̄a isto casu executio esset irretractabilis, merito non habet fieri, vt not. Pau. de Liazar. in cle. i. de re iud. vt supra dixi. Augusti. Tu autē in hac materia, adde do. Bal. in l. appellatione interposita C. de ap. referēs etiā Io. Mona. q̄ sicut lite pēdente nihil innouandum est, etiā pendente q̄rela q̄n procedit per viā simplicis querelæ, & opi. Bar. tenet Ang. in d. l. cum vero. ff. de fideic. libertatibus. & de materia vide per Bal. in l. i. C. si à non cōpe iu. & per Sali. in l. eum qui duas. C. de adult. & per Bal. in d. l. app. interposita & per Bal. in l. lite ordinata. C. de libe. causa. & per Bal. in l. ū supplicatio. C. de præci. impe. offer. & per doc in l. si quis filio exhæredato. §. si quis. ff. de iniu. rup. & irri. testa. Adde tñ q̄ si pēdebat lis super nullitate nec euidenter apparebat de calūnia, tūc nō dubito bannū non posse offendi

offendi lite pendente super nullitate,& ratio est quia alias allegatio nullitatis lite pendente nõ impediret executionẽ sententiæ. d.l.iiii.§.condemnatũ.ff.de re iu.& l.fin.C. de ordi.cogni.fallit vbi executio esset irretractabilis.ita voluit Bal.in l.ab executione C.quorũ app.non reci.& Bald.in l.i.in vlti. col.C.qui accu.& Bald.in l.ii.ff. de feriis.& in l.i.C.de in integ.resti.post. & Bal.in d.l. eum qui duas & Bal.in l.si feriatis.ff.de feriis.sentit Bal.ĩ l.j.C.ne liceat tertio ꝓuocare.dum sentit cle.i.de re iud.non habere locum in criminalibus,& no.Imo.in d.§.fi.& Imo.& Ro.in l.nõ solũ.§.morte.ff.de oper. no.nun.& ibi limitat dicta Bar.in d.§. si seruus.& vide Ro.in sing. cclxxxix. quod incipit cle.de calumn.& Ang.in terminis nostris in l.fi.C.si ex falsis instru. vbi dicit ita intelligere dicta Bar.post Dyn.in d.§.si seruus.licet Angel.errauerit & alleget Bart.& Dy.in l.iii.§.in admittẽda.ff. de acqui. pos. & si vis videre plene istam materiam. vide do.Nel.in trac.bãni.in quarta particula primi tẽporis in v.q.q incipit,an bãnitus agẽs causam nullitatis bãni &c.& ibi alleg.Gan. in trac.malefi.& Alb.de Ro.in iiii.par stat. tenuisse opi.Dy.postea ibi refert opi.Barto. & ibi eã postea multũ elegãter limitat,& sequit illã limitatio.Pau.de Liaz.in d.cle.i.de re iu.& ipsam approbat & limitat, ibi vide.

25 *Statutum auferens appellationem in criminali an valeat.*

25 ANGE. †An valeat statutũ ꝙ tollit appellationẽ in criminali. vr̃ ꝙ sic, q̃a per pactũ põt renunciari appellationi,vt l.fi.§.fi. cũ ibi no.ꝑ gl.C.de tẽp.app.ergo ẽt per statutũ,vt l.non impossibile.& ꝙ ibi no.gl.& Bar.ff.de pac.sed dubito et credo statutũ nõ valere,qm̃ tollit ius naturale.s. defensionẽ corporalẽ quã licet qualitercũq; redimere, vt l.i.ff.de bo.dã.&c.ergo nõ valet.arg.cle. pastoral.de re iud.Præterea hoc vr̃ cõtra l. non tm̃.ff.de app.nã ille dãnatus licet cõfessus fuerit delictũ post sñiam festinãs mori, & appellationi renũciãdo,tñ quilibet audit appellãs,ergo vr̃ ꝙ licet in ciuili vbi nõ vertit tm̃ pręiudiciũ possit appellationi renũciari,non tñ vr̃ quod possit in criminali,ergo si pacto priuatorũ renũciari non põt igit etiã non põt fieri per statutũ cũ disponat cõ a tra ius naturale,vt supra dixi. Cogita [a] qm̃ aliqua possunt fieri ꝑ leges q̃ nõ possunt ꝑ pactũ,vt no.Bar.in l.oẽs populi.ff.de iust.& iu.& d.l.nõ est impossibile,& ibi videas q̃a ꝑ eius dicta poteris determinare istã.q.qm̃ negari non põt q̃a dictũ statutũ sit cõtra ius naturale & sic nõ valet sicut dicimus ĩ simili aliquãdo statuto tollitur secunda appel-
b latio,quę deuoluitur ad superiorem [b] quia tale statutũ non valet,vt no.Bar. & Imo.in l.fi.ff.de aq.plu.arcen.& in l.omnes populi. in xvj.col.ff.de iusti.& iu. & Bal. & Sali.in l.fi.§.fi.C.de tempo.appel.cogita ergo.

ADDITIONES.

a ¶Cogita.Adde tu vltra ea quæ ponit infra do. Augu.ꝙ tale statutum non valeat tenet Cepol.in consi.liiij.& videtur etiam fuisse de mẽte d.Alex. in consi.clxxxvij.vbi postquã late examinauit an renunciari possit appellationi,dicit omnia prędicta restringo ad causas ciui.in criminali autem, an possit renunciari non est nostrum, & an quod potest fieri per statutum possit fieri per pactum, vide Cal.in tit.de pa.consi.iij. Ber.

b Ad superiorem.Adde tu & vide Ang.in consi. clxxxviij.& Ro.in consi.ccxviij. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia,adde quod in propriis terminis istam q.formauit Alb.de Ros.in q.statu.in iij. par.q.liiij.quæ incip.item quęritur an valeat statutum ꝙ in criminalibus non possit appellari,& primo arguit ꝙ videtur quod tale statutũ non valeat,quia appel.est species defensionis,& defensio est de iure natu.quæ non videtur tolli posse per statutum de qua materia dicit Alb. de Ros.late in iiij.parte statu. in q. quę incipit,sed q̃d si ex verbis statuti expresse caueatur,dicit tamen ꝙ di. tenet cõtrariũ, quia per pactum põt appellationi renunciari,vt C.de temp.app.l.fi.§.fi. & l.j.§.si his. ff.qui.app.nõ lic.ergo per statutum põt hoc fieri,vt l.fi.C.de fideius.& ff.de pact.l. si nõ impossibile.præterea multi sunt casus in q̃bus appel.non lic.vt C.quo.ap.nõ reci.per totum.& maxime l.ij.vbi videtur expressum.& dicit Alb.quod ita seruatur.sic ergo patet quod cõclusio d.Ang. est falsa. & ad ea quæ dixit Bar.in l.fi.ff.de aqua plu.arcẽ. & in d.l omnes populi.vltra omnes examinat.Ro.in d.l.fi.de aqua plu.arc. vbi multa alleg.de iur.ciui.cano.& per Cano.in c. venientes.extra de iureiur.maxime per Bald. & d.Abb.ex quibus potes habere veritatem

tē istius passus. & ꝑ Bal. in l.fi.C.de tē.ap. sed Ro.in d.l.fin.multas decisiones alle.ibi vide.& dicit Alb. de Ros.in l.si appel.C.de app.ꝙ vidit seruari cōtrariū tenere statutū subditoꝶ & populorū non posse appellari ad vicariū imperatoris,non ob.d.c.venientes.& ideo dixit Bal.in d.§.fi.quod c.veniētes.non seruatur in foro Iustiniani.

26 *Sententia corporali confirmata quis eam mandabit executioni.*

26 ANGE. † Quæro qñ sentētia corporalis cōfirmatur ꝑ iudicē appel. qs eā mādabit executioni,rn̄deo & credo,ꝙ primus iudex,qa ipse hēt habilitatē ꝓsequēdi cū habeat reū detētū,qa vt supra dixi,per appel. nō debet relaxari,ergo ipse exequit, & maxime hodie cum non fiat remissio, vt not. Bar.in l.si cui.§.j.ff.de acc.& in l.sepulchri. ff.de sepul.vio.sicut dicimus in ciuili,qa ille mittit actualiter in poss.q est iudex loci & fundi in quo fit missio,& q hēt facultatē actualiter mittendi, vel cū vnus in fi. & ibi Bar.ff.de bo.auth.iud. pos. adde tn̄ qđ dixi in ista gl.versi.q̄ro, an appella. in criminali interposita debet captus &c.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde qđ Bal.in l.minime.C. de ap. vr̄ sentire ꝙ aliquando iudex à quo mandabit aliquādo iudex ad iudicē, & similiter vide q̄ dixi supra in gl.ista ver. illo q̄ro, an appel.criminali interposita in addi. meis vide docto.ibi in decisionib.ibi allega.per me,sed Alb. de Ros.in l.addictos.C.de app. dicit ꝙ de hac materia dixit in authē. si quis litigantium. C.de epis.aud.& in l.eos. in fi.C. de ap. & Host.in sum.de app. §. quis effectus. versi. sed qs mandabit.dicit Alb.dic latius si vtraque sententia est absolutoria non est opus aliqua executione, si vero primus absoluit, scđs cōdēnauit, tūc primus nō pōt exequi, qa primus nihil iudicauit, ꝙ executione indigeat,si vterq; cōdēnauit,tunc dicit,ꝙ aut primus iudex habet ius in criminoso, puta, qa deliquit in sua iurisdictione, & sic habet ius tale qđ vbicunq; sit, potest criminosum petere, vt sibi remittatur, per d.l.si cui. & tunc primus iudex debet hāc sentētiā criminalē mādare executioni,ea rōne, qa solatiū est cognatis & affinibus offensorū vt videāt offendētes, punitos l. capitalium.§. fi.de pœ.nā hoc casu ꝑ appellationē nō deuoluit ad iudicē appel. nisi sola cognitio iustitiæ vt no.Inn. extra de elect. c. dudū rotomagensis.in gl.quæ incip. quidam dicūt, si vero iudex primus nullum ius habet in criminosum, nisi ratione originis vel domicilij,tunc appellatione sequuta & lata sententia per iudicē appellationis mandabitur executioni per iudicē appel. vt probatur in d.l.addictos.in fi.& sic docto ibi hoc videntur tenere maxime Raph. Fulg.

27 *Syndicus communis an citandus sit quando appellatur à sententia in criminali.*

27 ANGE. †Quæro qñ appellatur à sn̄ia in criminali, an syndicus cōis sit citandus hāc q ponit Bar.in l.j.§ fi.ad Turp.vbi pro vtraque parte alleg.nā primo videtur ꝙ sic,qñ fisco est cōdemnatus, & ex tali cōdēnatione ius ipsi fisco q̄sitū est, ergo ipse vel eius ꝓcurator est citandus,qa pn̄t lædi, ergo citādi sunt,vt l.de vno quoq;.ff. de re iudi. & maxime cū principaliter fiscus lædi possit, ergo citādus,vt no.gl.& Bar.in l. nā ita diuus.ff.de adop. facit l.j.§.pe.ff. de vē. inspi. sed cōtrariū tn̄ determinat, qa ipse accusator debet cām appellationis ꝓseq,vt d.§.fi. vr̄.n. lex sensisse & fecisse talē accusatorem syndicū,& fisci ꝓcurat.ad talē cām, ꝑterea inter priuatū,& priuatū p̄ses est iudex inter priuatū & fiscū est ꝓcu.Cæsaris, sed causæ criminalis licet tractet de pecunia applicāda fisco,dēt corā p̄side tractari, vt l.j.C.vbi cau.fis.ergo patet qđ inter priuatos tractantur,igit fisci ꝓcu. non est citādus,vt ibi per Bar.Quod tn̄ credo verū, qñ ꝑ accusationē ꝓcedit, & ita loquit Bar. qa tūc dicta cā appellationis hēt & hēre pt̄ aliquē q eā defendat,videlicet accusatorē, secus qñ ꝓcedit ꝑ inquisitionē, qa tūc cū iudex succedat in loū partis accusantis,vt no. Bar. in l.ii.§. si publico.ff. de adult. sicut accusator scđm Bar.est citādus,& ipse cām appellationis defendet,ita qñ ꝑ inquisitionē aliquis q cām posset defendere est citandus, & sic aut index,vt sentit Inno. in c.cū speciali. de app. & Bar. in d. l.j.§.fin. ad Turpil. aut syndicus vel fisci procur.cuius interest, vt d.l.de vno quoque est citandus.& ita videtur practicari & Salice. in l. si quis.in fin. C.si reus vel ac.mor.fue.alle.Inno. in d. c. cum speciali.ꝙ imo iudex ēt ꝑ inquisitionē, procedēs nō est citādus, nā appellatio nō imutat

dum,vñ sicut corã iudi.principa. cãæ ꝓcedebat,ita corã iudi.ad quē. Itē tunc primus iudex redderetur suspectus si corã superiore ad quem appellatum est se partem facere, & cum eo iudicio agitaret,fatetur tamē eũ vt iudicē posse instruere superiorē, alleg. ēt ꝙ iudex per sñiam functus est officio suo,igitur &c.vt l.iudex.ff.de re iudica. & ꝓ hoc alleg. casum l. eos.§.super his.C. de ap p.vbi hr ꝙ copiã sententiæ & actorũ, vnà cũ reo debet corã iudice ad quē trasmittere,sed cautius esse credo ꝙ reus faciat debitũ suum vt processus suus aliquo modo non possit impugnari ꝙ citet aut syndicum communis, aut etiam iudicem. Et ita vidi semel practicari, quãdo pœna erat aut ad vindictã publicam, aut fisco applicanda.

a AVGVSTI. Tu aũt in hac materia a, adde inquãtũ d.Aug. tãgit hic de illa altercatione inter Bar. in d.l.fi. & Salic. in d.l. si quis. Addatis qđ Bal.in l.sancimus.C.de iudi.in xiij.q. in illa.q. nunquid iudex inquirēs debeat condemnari in expensis, dũ ꝓcedit ꝑ inquisitionē dicit, quod qñ ista q. deuoluit corã iudi.appell.cõsueuit ipse iudex citari,tñ tenet ꝓcessus, licet non citet, qa nõ agitur principaliter cõtra iudicē. all. Inn.ita voluisse in c.nostra.extra de ꝓcu.vide tñ Inn.& d.Ant.de Bu.in d c.de cætero. extra de trãsa.q dicunt,ꝙ iudex nõ necessario citat vel citatur vt suum defendat processum.ij q.vj.c hoc ēt. licet qñ voluntarie .i.qñ procederet ex officio suo, posset suũ defendere ꝓcessum. alle.d.c. cum speciali. idē dixit d.Ant de But.in d. c.in nostra. ꝙ iudex non est citatus ad defendendum suũ processum coram suo superiore,nisi quãdo sua interest,hoc est qđ male,vel iniuste,vel dolo iudicasset, non autem quando agitur ad ꝯfirmatione vel corroboratio. sñię.& ꝓbat.qa alias,cũ sõlũ agit de infirmitate sñię ñ deberet iudex citari corã superiore.sequeret ꝙ fraudulenter posset postea suã sñiam reuocare cõtra l.j.C.sen.rescin. non pos.limitat tñ pdicti ibi Ant.de bu.i pe.col.in d. c.de cætero. nisi iudex ꝓcederet ex officio ꝑ inquisitionē,tũc bñ est citãdus ex quo petit sñiam reuocari p c.cũ spãli.extra de ap. & qđ ibi no.sed aduerte, q i d. Ant.ibi non dicit, an de necessitate si citandus & vide Imo.in d.c.de cætero.tenet qñ iudex nõ ad instãtiã partis ꝓcessit,sed ex offõ de necessitate sit citandus.& iõ dixit d.Abb.ĩ d.c.cũ speciali,allegãdo Fed.de Sen in cõs. 104.ꝙ processus superioris est nullus,si iudex q ex offõ ꝓcessit nõ ad pet.ptis nõ fuit citatus ꝑ iudicē ad quē.alle.Inn.ĩ c.pe.extr.de re iu. & dicit d.Abb.ꝙ hoc satis sibi placet, quia tunc iudex succedit ad hoc loco aduersarii, miror certe ꝙ d.Abb. ibi ignorauerit dicta Archi.Io.And.Pe.de Anch.Domi.de S.G. c.venerabilib. extra de sen. excõ.lib.vj. vbi est melior tex.in hac materia,qui posset allegari probans hoc. an iudex debeat citari, & dicit ibi Pet.de Ancha.quod non, est tex.clarior in iure, ꝙ nõ debet citari iudex quando tractatur de reuocatione sententię sed solum quando agitur de pœna infligēda iudici,vel quod soluat interesse parti.dicit tamen Pet. de Anch. iudex sententiam per se latã potest defendere.ij.q.vj. c. hoc ēt.ꝑ no.per Io. And.in c. dilectus.extra de res. & dicta Inn.ĩ locis s.alle.dicit tñ ibi Pe. de Anc.ꝙ iudex q ꝓcessit ꝑ viã inq̃sitionis dēt defendere suã sñiam corã superiore,q a tunc obtinet locũ partis, ego nõ recederē à gl.in sacro, ĩ verbo, cõstiterit.cõiuncto tex. q̃ videtur velle ꝙ iudex de necessitate debet citari cum ex officio procedit, quia succedit in locum partis.& ita videtur voluisse gl.illa in d.c.cum speciali.

ADDITIO.

a *In hac materia. Adde tu vltra hic dicta ꝙ qñ iudex ꝓcedit ex officio sit citandus ad defensionē suæ sñiæ.tenet Ro.in consi.ccxliij.vbi refert allegata per Ange. & ibi consuluit ad irritationem commissionis factæ per archiepiscopum.*

18 *Iudex quid facere debeat si appellatur à sententia criminali & illã non recipiat, & an à reiectione appellationis sit appellandum.*

18 ANGE. †Quæro quid si appellet à sñia criminali & dicta appellatio nõ recipiat qd sit faciẽdũ, dic ꝙ nõ dēt vlterius ꝓcedi nec exequi sñia,sed rescribere dēt superiori, & cãm exprimere, quare nõ recipit dictã appellationem, vt est tex. & ibi Bal.Raph.& Imo.i l si qs filio.§.hi q.ff.de iniust.test.q. immo à tali reiectione appel.pt, & dēt iterũ appellari,vt est casus & ibi Bar.in fi.& doc. in l.i C.quo.ap.non re.

AVGVSTI. Tu adde & declara ista secundum Bar. in l.sciendum.ff. de app. reci. qui dixit, ꝙ hæc non procederent quando notorium esset appel.nõ deberet rec.pi. hęc autem

ilit supradicta procedunt, quando erat certum appel. debere recipi, vel erat dubium & superior debet cognoscere de hoc, an appel. debeat recipi, & quæ cognitio vel probatio requiratur vide ibi Bar. alle. dicta Inno. & Host. in c. pasto. extra de offi. dele. & & vide quæ infra nunc dicentur.

29 *Iudex qui non admisit appellationem quam recipere & admittere debebat si non obstante appellatione, suam exequatur sententiam qua pœna ferietur.*

30 *Officiali iniuste exequenti an de facto resistere liceat & executor non debet exequi sententiam capitalem, si eam uidet esse iniustā.*

29 Ange † Quid aūt si nō obstāte appellatione quā iudex admisit & quā admittere & recipere debebat exequat suā sniam. dicas qđ talis iudex dēt capite puniri, vt est casus in l. lex Iul. §. fi. ff. ad l. Iul. repet. & ita singu. dicit Bal. in d. §. hi q. & si iudex de facto velit exequi talē sniam, q̄ est postea irretractabilis. iuxta l. si qs prouocatione. C. de app. ita etiā de facto p amicos & beniuolos a talis cōdemnati pōt resisti[a], vt no. glo. in simili in l. minor. §. j. de euic. & impune resisti poteit, ratio quia per talem appel. sublata est iurisdictio iudici à quo scđm Inno. in c. si quando. de offi. dele. & pro hoc facit qđ no. Pau. de Leaz. in cle. j. de re iud. nā vt dicit Inn. n c. pastoral. de offi. dele. nūquam executor pœnæ corporalis debet illā exequi, quando videt sniam iniustā, sed debet b referre superiori[b], vt l. j. in fin. C de qō. sed iniusta est, qn̄ appellatū est, qa pnunciatū extinctum est, vt l. j. in fi. ff. ad Tu p. ergo ēt miles socius cui tal s executio commissa est videns appellationem interpositam, debet dictam sententiam non exequi. qđ not. & pro hoc vide ēt quæ supra scripsi in gl. super verbo, fama publica &c. versi. ij. quæro quando aliquis est iam captus &c.

ADDITIONES.

a ℭResisti. Adde & dic vt p Ale. ī cōs. 144. ī 2. uol.
b Superiori. Adde tu & vide Ang. in cōs. 107. Ber.

Augusti. Tu aūt in hac materia adde dicta Bal. in l. addictos. C. de epis. aud. q voluit q̧ iudex q venit ad executionē capitalē peden. appel. vel nō annueñ. puniat capitaliter, p d. l. lege. Iul. limita cū pdicta non hēre locū in certis casibus in qbus appellatio nō deuoluit quos tu vidisti s. ī ver. quæro qs condēnatus audiat appellans, & ibi ēt multū declarat Bal. qđ si pēd. app. iudex vult exeq sniam corporalē, qđ isto casu pñt amici vel cōsanguinei de facto resistere & ipedire ne executio fiat, qa p appe. ablata est iurisdi. ſm Inn. in d. c. si qn̄. & p hac snia facit id qđ dixit Cy. in l. ab executore. C. quo. app. nō reci. alleg. Pe. q vbi est tale factū q̧ pt reparari per remediū appel. Tūc non pōt resisti primo iudici exequēti secus si est tale factū q̧ nō pt reparari, quia tunc de facto licitum est resistere iudici exequēti pēdēte appel. quā doctrinā approbauit d. Car. in c. ex literis. extr. de offi. deleg. & d. Pe. de Anc in c. ad aures. extra de tēpo. ordi. & iō dicit Ang. in l. qm̄. C. de app. fuisse obseruatū in Romādiola q̧ postq̄ est appellatū iudex desijt esse iudex. & iō licitū est iudici resistere impune. & dicit Iac. But. ita voluisse. & idē dixit Ange. in l. addictos. C. de app. q̧ pōt resisti vt snia capitalis nō mittat executioni si est appellatum, secus si sumus intra tēpora appellādi, qa nō licet resistere, nec mirum, si quando factum est irretractabile, ita sunt permissa, quia refert Alb. de Ros. in l. addictos. C. de epis. audi. q̧ imo ēt clerici si vidēt aliquem iniuste dānatum ad mortem, possunt eripere de manu familiæ. alleg. xiiii. q. vj. c. hi q. & pt manu armata se defendere ille q est iniuste dānatus. alle. Archi. ita voluisse in c. cū homo.
30 xxiij. q. vj. † Et an liceat de facto resistere officiali iniuste exequenti. vide oino p Mod. late post Abb. n c. si quando. & per Bar. & Bal. in l. prohibitum. C. de iure fi. lib. x. & de materia vide per doc. maxime per Pet. de Anc. in c. dilecto extra. de sen. ex com. lib. vj. qui approbat dicta per ipsum in d. c. ad aures. vide glo. & docto. in l. vt vim. ff. de iust. & iur. & adde Bal. in d. l. addictos. qui ponit, q̧ executor non dēt exeq sniam capitalē si eā videt iniustā, & dicit hoc esse verum, & debet referre superiori & oi ingenio quo potest executionē differre, vel impedire, per l. j. §. si quis vltro. ff. de quæstio. & alle. Inn. i d. c. pasto. extra de offi. dele. & ibi vide latissime doc. & adde q̄ dicta sunt supra in gl. in verbo fama publi. i vers. ij quæro & oino pulchra verba i l. vt vim. ff. de iust. & iu. Pet. de Anch. in d. c. dile. alleg. Bal. in rep. l. j. C. vnde vi. ibi vide.

§1 *Appellatione nō obstāte quā iudex non admisit si in iudicio, vel inquisitiōe principali reus negauit, an possit postea cōfiteri, vt habeat locum statutū minuens pœnam confitenti.*

31 ANGE. †Quid aūt si nō obstāte appellatione quā iudex non admisit si i iudicio vel in inquisitione pricipa. negauit reus, an possit postea in appel. cōfiteri, & sic habeat locū pnia, & in appel. cōfitēdo habeat locū bn̄ficiū statuti quod minuit pœnā cōsitēti. istā q. format Bal. in c j. §. porro. cir. si. ver. q̄ro vtrū in cā appel. &c. ti. q̄ fuit cau. bn̄fi. amit. & ibi cōcludit ꝙ sic. & all. gl. ī l. si cū excep. §. hęc actio. ff. quod met. cau. & l i. ī prin. ff. de act. emp. & facit quod no. gl. ī l. creditor. §. si iussus. ff. de app. bn̄ facit l. qui cū maior. §. accusasse. ff. de bo. li.

AVGVSTI. Tu in hac materia cōsydera ꝙ illlæ gl. alle. à Bal. ī d. c. porro vñr innuere cōtrariū eius qđ dic sed ꝓ veritate istius passus opus esset vt videres dicta doc. in locis alle. ꝑ me supra ī gl. q̄ incip. deducta 4. par. ꝑ bn̄ficiū cōfess. in vlt. addi. mea in finalibus verbis ex qbus apparebit ꝙ doctr. Bal. in d. c. porro est falsa.

§2 *Appellari à sentētia iudicis in criminali, an liceat siue pœna sit ordinaria à lege vel statuto, siue sit arbitraria de iure vel statuto.*

32 ANGE. †Et qđ possit appellari à sn̄ia iudi. ī criminali ꝓcedit qn̄ est pęna ordi. à lege vel statuto imposita, iuxta l. hodie. ff. de pę. Sin aūt ex aliquo delicto esset pœna arbitraria vel de iure vel statuto. iuxta no. in l. qd ergo. §. pœna grauior. ff. de i fa. & iudex fuerit arbitratus scđm mētē suā infra mortem, vel vsq; ad mortē, iuxta gl. in §. pe. insti. de iniu. & all. gl. similē i l. pe. C. si aduer. lib. & an à tali pœna pecuniaria vel corporali eius arbitrio imposita posset appellari. dicas ꝙ sic, vt no. gl. & Bar. in l. si qua pœna. ff. de verb sig. in tantū ꝙ gl. sing ī c. sup his. de app. in ver. arbitriū. in verbo, astringēdo plus sentit, videlicet, ꝙ à tali sn̄ia nō tm̄ pt appel. vt dixi, sed ēt pōt peti reductio ad arbitrium boni viri, erit ergo duplex via reclamandi à tali sn̄ia, vel appellare scđm gl. & Bar. i d. l. si qua pœna, vel petere eā reduci ad arbitriū boni viri, qm̄ ex certa cōsuetudine vel interpreta. de aliquo delicto cōsuetum est imponi & interpretari certa pœna & ipse iudex illā excessit. scđm qđ habetur in l. qd ergo. §. pœna grauior. supra alleg. ita sing. dicit Imo. in l. ij. ver. qd aūt si in aliquo casu &c. ff. de pub. iud. qđ sing. no. in practica, qm̄ sepenūero statuta Italiæ i multis delictis iponūt pœnā ad arbitriū officialis. vñ qn̄ virtute talis arbitrii sn̄iam protulerit, tu scias qđ remediū habeas intentare.

a AVGVSTI. Tu a aūt i hac mā, adde d. Ant. de Bu. ī c. j. extra de dil. vbi infert ex illa gl. ꝙ qn̄ aliqd cōmittiī arbitro alicuius licitū est appellare si inique arbitreī. & ita voluit d. Ant. de But. ī c. j. extra de cōsti. in prin. vlt. col. vbi approbet gl. ī c. sup his. extra de acc. q̄ loquiī ī cā capitali ꝙ i hac mā approbat ēt Im. ī c. quintaualis. extra de iureiu. in xxxiiij. col. & approbat dicta Bar. in d. l. si qua pœna. de ver. sig. & multū elegāter loquiī Io. An. ī addi. Spe. in ti. de cita. §. sequiī. versi. sed nunqd. ibi Io. An. hoc idē affirmauit, & licet d. Ant. de. Bu. alle. Bar. ī l. eius. ff. de ap. nā voluit alle. Bar. in l. fi. ff. đ reci. & hoc dixit d. Pe. de Anch. ī c. j. de cōfes. in vj. & Bal. i l. admonēdi. ff. de iureiu. ibi vide Ro. arguētē pro & cōtra ī pe. char. & tenet ꝙ pōt appel. & Abb. i cle. sępe. ext. de ver. sig & vide Abb. in d. c. sup his q cōcor. quare aliqn̄ nō appellaī & reducat arbiīriū boni viri, vide de mā latissime ꝑ Dom. de sanct. Ge. in c. ii. extra de iura. cal. in vj. ꝑ doc. in c. episc. extra de exces. pla. in vj. licet Inn. in c. fi. extra de fer. tenuerit ꝙ in istis arbitrarijs non possit appellari, quē vř sequi Bal. in l. ij. C. qūo & qn̄ iud. sed pōt saluari dictū Inn. qn̄ iudex in arbitrariis modicū lędit, ₰m Bald. qui ita limitat in c. j. de mili. vas. q contu. est in vj. col. nec mirū quia in istis arbitrariis lex multū fauet, & ꝑsumiī pro iudice, vt patet ex his q̄ dixit Inn. in c. innotuit. extra de eo qui fur. or. susce. & sequitur Pet. de Anch. in c. ii. extra de iur. calū. in vj. in fi. vñ nō mirū si in istis minimis isto casu nō appellaī, & sic no. l. & in maioribus & in minoribus. C. de app. vel intelligas qn̄ in istis arbitrariis iudex non iudicat per dolū, ₰m dicta Bal ī l. si fugitiui. C. de ser. fug. dum alleg. c. cum q. extra de re iud. in vj. & vide gl. in c. romana. in verbo, minus legitima. extra de app. in vi. qd tenet quod appellari possit gl. in c. statu. §. assesso rem. de rescri. in vi. gl. in cle. i. de iureiu. aliquid per Io. And. c. vt cōmissi. de hęr. in vi.

& glo. in c.i.in fi.gl.fi.de confess.in vi. & ēt vide dicta d. Ant.de Bu.in d.c.j.extra de cō sti.qui not.loquitur circa intellectum illius gl.in d.c.sup his.& eam limitat.& vide glo. & Io.And.in d.c.ij.extra de iur. calū.& gl. in c.extra de cor.vit.& dños de Rot. deci. cccclxxviii.vide no.p Bar.& alios in l.si sit. de leg.i.& in l.alio.ff.de ali.& cib.leg. & in extraua.ad reprimē.& licet soleāt aliqua al legari in contrarium vide Ro. no.rñdētem in d.l.admonendi.& sic respondebis ad dicta Bal.in l.vbicunq;.ff.de de interrog. act. qui alleg Spe.dicentē q non potest appellari.& responde vt dicit Io.And.in add.Spec. versi.sed nunquid.& Ioā.And.& d.Ant.de But.in d.c.cum speciali. extra de app.tenet quòd possit appellari.& do.Ant.in c. super hoc.extra de renun.

ADDITIO.

a ¶ Tu aūt. Adde tu vltra hoc q p arbitrium datsi ptāti non possit ipse imponere pęnas legibus inter dictas etsi imponit pōt iniuriatū cōtra ipsū experiri.ita Ang.in cōsi.cclvij.& Alex.in consi.lxv. in j.vol.& consi.xciiij.vbi q iudex habens arbitrium non potest imponere pœnam mortis, sed melius vide cōsi cxj.eo.vol. Ber.

33 *Condemnatis pluribus si unus appellat, & absolutoria sequatur an alijs profit, & an appellās videatur renunciare appell consortis.*

33 ANGE. †Et quia in nostra inquisitione fuerūt plures cōdēnati, & tñ Caius tm̄mo do appellauit, vidēdū est, an si dictus Caius b obtineat absolutoriā prosit alijs [b] suis cōsocijs similiter cōdēna. & qa vt dixi in criminalibus pcedit ad similitudinē ciuiliū, vt d. l.absentē.ff.de pæ.ideo dicēdū de hoc, vt habetur in l.scio. §. j. & ij. in l.qui separatim. in prin.& §.fi.& ibi gl.Bar.Ang.Imo.& Rapha.ff.de app.& in l.i.& ij.C si vnus ex plurib.app.in quo cōcludūt, quod regulariter victoria vnius prodest aliis, vt d.l.scio.§.ij. & ibi gl. & in d.l.i. & ii. C.si vnus ex pluri. fallit primo si alii acquieuerūt sententię, vt no.gl i d.l.iii.§.sed illud.secūdo fallit si oēs cōdēnati appellauerūt, qa ille q appellat vr̄ renunciare appēllationi cōsortis, & sic alterius victoria ei nō pderit, vt no. Inn.in c. cū super.de re iud.& ibi Ant.de Bu.& hr̄ in l.ab executore.§.i.ff.de appel. & Bar. in l.à snia.eo.tit tertio fallit qñ causę defensionis sunt distinctę, & sic nō est vnica & eadē cā defensionis, vt d.l.separatī.§.fi.quarto fallit qñ sū: plures sniæ latæ, vt d.l.q separatim. in prin.& nō vnica snīa cōtra plures, quinto fallit si ille q non appellauit acquieuit sniæ nō tm̄ expresse, vt dixi in i.fall.sed ēt si tacite vt puta, quia in casu nostro ignorauerūt Caiū appellasse & tñ alii cōdēnati nō appellauerūt, facit, qa paria sūt qd fieri tacite vel presse, vt l.cū quid ff.si cer.pet.Si aūt vterq; appellat & postea alter nō prosequit suā appelationē de appellatione cōsortis, cōfisus tūc cū posit capi ista cōiectura nō capiet illa qd videat approbasse sniam, & sic victoria psequētis app.sibi pderit.ita dicit Ang. & Im.ī d.l.q separatim.§.fi.an app.pēd.interposita à Caio possit cōtra alios fieri executio in casu quo victoria vnius prodesset aliis.dic qd nō ar.in ti.nil noui app.pēd no. Im.in d.l.q separatim, & ibi ēt scripsi.

b Alijs. Adde de hoc vt ēt per Cep.in cōsi, lxiiij.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde qd dubito q dicta ī d.l.si qs separatim §.fi. & in d.l.scio nō hēt locū in cā capitali quicquid dixerit d.Ang. hic in fi. allegādo Im. in d.l.si qs separatim.§.fi.app. pēd.interposita à Caio nō pōt fieri executio cōtra alios nā hæc oīa cōfundunt p tex. in l.minorib⁹ C.de his quib.vt indi.vbi expresse in cā capitali, dr̄ contrariū, & cōtra dicta Bar.doct. & d.Ang.hic p quē tex.in terminis nostris, dixit Bal.in rub.si vnus ex plur.q ille tit.si vnus ex plurib⁹, vbi appellatio vnius pdest alteri, vt patet ibi in l.j.qa si sunt plures cōdānati app.vnius pdest alteri, non habet locū qñ sunt plures accusati de homicidio, & vnus appellauit, pōt fieri executio cōtra cōdēnatos.p tex.in d.l.minoribus, quia dicit Bal. q ista iura nō hñt locū ī cā capitali nisi saluādo cōem opi.dicam⁹ q cū supportatio.Bal.ibi q appellabāt, habebāt diuersam cām defensionis, nō mirū ergo si appellatio vnius nō prodest alteri, p ea q supra dicta sunt, qa ī d.l.minoribus poterat esse qd illi occiderāt, sed ille q appellauit nō mādauerat fieri homicidiū, & sic erat diuersa defensio, & istæ limitationes quas posuit d. Ang. hic colligunt ex distinctione d. Bar.in d.l.si separatim.§.fi.ibi vide plene p doc.& adde Bal.ī l.i.C.si plu.vna sen.vide ibi p doct. & vide late cañ.maxime.d.Ant.de Bu.ī c.pe. extra de app.facien.mētionē de doct. Bar. in d.l.si sperarim.vide Spe. in tit. de app.§. i.ver.itē si plures.& ver.seq.Itē adde q inquan-

quantū dictū est supra qđ vbi quis tacite acquieuit sniæ, tñ ex app. alterius & eius victoria nō pōt iuuari, quia dubito de ista doctrina ꝑ ea q̃ dixit Ang. i l. ab executore §. fi. ff. de app. qui allegādo Inn. in d. c. cū sup. dixit, qđ pōt tertius pro suo interesse appellare, ēt si appellet postq̃ snia trāsiuit in rem iudicatā cōtra victū ꝑ lapsum decē dierū et insurgit, tūc mirabile ꝙ snia ferenda ꝑ isto appellāte ꝓderit ei qui tacito consensu suo sniam cōfirmauit nō appellādo, secus aūt si sniam ipsam cōfirmasset ipse appellās expresse, q̃a tūc nō ꝓderit talis victoria in appellatione, & similiter dicit nō proderit in quantū appellauit semel & bis & succubuisset, quia isto casu vnusquisq; conuolauit ad suū subsidiū, & talis snia nō proderit alteri. per dicta Inn. in d. c. cum super.

34 *Appellatione interposita si reus moriatur an quo ad crimen sententia extinguatur, & an cadauer puniri possit*

35 *Cōdemnatus si decedat nōdū appellatione interposita intra tamē decē dies qui dantur ad appellandu, an crimen extinguatur etiā quo ad bona per sententiam confiscata.*

34 ANGE. † Quid si reus moriať appellatione iterposita, dic ꝙ clarū ē ꝙ quo ad crimē snia extinguiť, & sic cadauer puniri nō pōt, vt l. 3. C. si pēd. app. mors interue. & l. i. ſt. e. l. fi. C. si reus vel acc. mor. fuer. & ideo errant latrunculatores qui suspendunt vel comburunt cadauera delinquentium. ita dicit Cy. in l. ii. C. q. test. fa. po. & Bal. in l. i. C. ne ex del. c. defunct. & Imo. in l. defuncto. ff. de pub. iu. dic vt ibi per eum. & per Ang. in d. l. fi. C. si reus vel acc. qui dicunt pdicta vera, nisi qñ hois memoria ex delicto esset condemnanda ꝙ contingit iuxta no. in isti. de hære. quæ ab intest. per contrariū. facit
35 l. fi. § fi. ff. de bon. eo. & ibi ꝑ Bar. † sed quid si condemnatus decedat nondum interposita appellatione intra tñ decē dies qui dantur ad appellandū iuxta auth. hodie. C. de app. an crimē extinguať ēt quo ad bona ꝑ sniam cōfiscata, & ego dixi me dictūrū hic supra eo in gl. in verbo qui iudex vidēs ꝙ dicti inquisiti & quilibet eorū comparent, in ver. quid si reus decessit post appellationē &c. dic ꝙ gl. in d. l. ex iudiciorum. ff. de acc. tenet qđ sic, quia ista iudicant a pari fore expresse appellatum, vel esse intra tempora quæ dantur ad appellantem, sed licet subtiliter intelligenti illa gl. hic dicat tamē hoc habetur in c. non solum. de app. iu vi. & no. gl. in l. i. in prin ff. nil no. app. pend. & de hoc videtur mihi text in d. l. fina. C. si reus vel ac. mor. fue. in ver. idem obseruatur &c. sed vltramon. vt refert Cy. in d. l. fi. in ii. q. tenent cōtrariū, quia cum verum sit ꝙ reus sit dānatus & sic iudiciū fuerit cōtra eū cœptū & lis cōtest. & snia fuerit iudiciū finitū transit effectus sententiæ quo ad bona contra hæredes, vt d. l. ex iudiciorū. in prin. facit l. i. cū no. bi plene per Bar. ff. de pri. delic. debet ergo hæres appellare si vult dicto beneficio gaudere, alias non gaudet, vt d. l. iii. & hanc opi. vltra sequitur Bart. in d. l. ex iudiciorū per l. si qua pœna. ff. de verb. sign. pro qua opi. pōt allegare. l. furti. §. i. ff. de in fa sed opi. gl sequitur simpliciter Dy. in d. l. ex iudiciorū quā gl. etiā sequitur Imo. in d. l. defuncto. in prin. i. col. ff. de pub. iu. q̃a ex quo pœna bonorū venit in cōsequentiā pœnæ capitalis, si anteq̃ sentētia perfecte effectū suum consumaret seperueniat mors, & sic defectus in principali, quia ipsa principalis pœna extinguitur videt ꝙ in consequentiam extinguitur accessorium, vt l. fi. ff. vnde lib. nec huic determinationi, nec dictæ gl. obstare videtur d. l. furti. § i. quia licet dānatus sit statim infamis, vt ibi, tñ videtur ꝙ ex quo reus moritur interim pen termino dato a lege ad appellandū extinguať ēt crimē infamiæ, & ideo nō mirū si etiam extinguitur pœna publi. bonorū quod dicit esse verū, qñ nihil expresse dictū est de bonis, vel si in sententia dictum fuerit accessorie, videlicet condemnamus eum ad mortem cum bonorum public. secus si æque principaliter per copulam & fuerit lata sententia, vt d. l. 3. & dixi supra in gl. in verbo, & eius bona publicamus. arg. l. i. ii & iii. ff. de pecu. leg. & hanc sententiam glo. & Dy. sequutus est etiam in d. l. fin. C. si reus vel accus. quia vt proxime dixi ademptio bonorum veniebat in consequentiam ergo extincto principali crimine extinguitur & accessoriū. Præterea vbi est eadem ratio, debet esse idem ius, vt l. a Titio. ff. de verb obl. sed ratio decidendi & diuersitas quam facit Imperator in d. l. 3. C. si pend. app. est solum vtrum adēptio sit facta tacite vel expresse, ista ratio vī habere locum qñ quis moritur pendente

dente termino dato ad appellandū, si igitur eadē ratio habet locū, ergo eadē iuris dispositio debet ēt habere locum. nec obst. d. l. ex iudiciorum. dum dicit cōdēnatione sequuta, quia illud limitatur vt intelligatur de cōdēna. q̄ iā trāsiuit in rē iudicatā arg. l. i. ff. de re iud. sed intra tēpora appellationū nondū transiuit in rē iudicatā vt no. gl. in d. l. i. igitur &c. & sic legū interpretatione pœnæ molientur, vt voluit glo. in d. l. ex iudiciorū. nec ob. d. l. si qua pœna. quia ibi loquit̄ ꝙ à pœna nō pōt appellari, quia à legis grauamine appellari non pōt, sed à multa bene pōt, qa est grauamē iudicis, & sic prima appellō cōtra legis iniquitatē non admittitur tanq̄ inepta, secus in multa, quia à sn̄ia iudicis iniqua bene pōt apppellari. vt l. i. in princ. ff. de app. & appellatio debet admitti stante ergo dicta pendēt a appellādi, & mortuo condēnato, quia poterat appellari, vt à multa iudicis ꝓcedat dicta gl. in d. l. ex iudiciorum. & hāc sn̄iam gl. sequutus est Bal. in d. l. iiii. C. si pend. app &c. versic. quæro deportatus &c. tali rōne, quia ꝙ sn̄ia lata nō posset retractari, non est hoc cōfirmatū, ꝑ p̄dictū lapsum tēporis dati ad appellandū, & ideo cū sn̄ia nō sit adhuc cōfirmata, pendet adhuc eius effectus. facit l. cū hic status. in prin. ff. de dona. inter vir. & vx. hac igitur ratione attenta ꝙ adhuc eius effectus pendeat, infertur ꝙ si testm̄ quod interim facit dānatus ad mortē contra quē facta fuit executio intra x. dies valet si institutus appellet ratione bonorū, secus si nō appellet. sit tn̄ hæres cautus in appellando vt non appellet nomine defuncti, sed suo & pro suo interesse bonorū quærendorū. sed idē Bal. vt sui moris est in l. qui à latronibus. ff. de testa. tenuit cōtrariā opi. vltra. & Bar. contra d. gl. quoniā appellatio in potētia nō debet plus operari q̄ appellō inesse ꝑducta & in actu, vt ff. de cond. inde. l. Iulianus. ex quo apparet ꝙ quantū ad bona, sn̄ia lata cōtra defunctū afficeret hr̄des, vt d. l. ex iudiciorū. in prin. nā si hæredes appellarent & appellationē nō prosequerent, eis nō prodesset, vt d. l. fi. §. illud. C. de tēpo. appell. ergo eodem modo si reus decedat intra tēpus quo possit appellari, si non sit appellatu, & hanc sn̄iam vltra. & Bar. sequutus est Ray. in l. fi. ff. si pend. app. quia si reus moriatur intra tēpora data ad appellandū, & sic sn̄ia traxit secū executionē nō pōt seruitus irrogata ꝑ sn̄iam tolli ob defectū extremi à quo, quia fictio dēt habere duo extrema habilia, vnū à quo videlicet mors rei, aliud extremum ad quod, vt not. plene in l. si is q. ꝑ emptore. ff. de vsuca. & in l. eadē. in prin. ff. de duo. reis. mortuo ergo reo extinguitur extremū à quo, quia mortuus nō pōt dici ꝙ desinat esse seruus. Itē quia aut hæres vult appellare tanquā qlibet de populo, & nō pōt, quia tali casu nō habet locū humanitas. de qua in l. non tātū. ff. de app. ꝑ ꝑ mortē dicti rei iam secutā, & hāc sn̄iam vltra. & Bar postea secutus est Imol. asserēs se melius cogitasse in d. l. qui à latronibus. §. i. videlicet, ꝙ dicta tēporis pēdentia dati ad appellādū, nō operatur idē quod ipsa appellatio quo ad effectū. d. l. ex iudiciorū quia eo ipso ꝙ quis est cōdēnatus per sn̄iam statim surgit effectus iuris, quia factus est intestabilis, & perdit oīa ea q̄ sunt iuris ciuilis, vt l. quidā sunt serui pœn. & l qui vltimo. ff. de pœn. ex quo apparet ꝙ ex quo non fuit appellatū eo existente viuo, ꝙ ipse postea decessit intestabilis, vt l. quis filio. §. irritum. ff. de iniust. testa. & sic nō pōt habere hæredē, ergo frustra disputatur, an hæres debeat appellare, & maxime si bona sunt principaliter adēpta. & h. d. sibi plus placere i d. l. defuncto. In hac itaq; qōne, vt vides multæ sūt varietates. & opi glo. & docto. vnde vt omniū saluetur opin. ex dictis oīum pōt sic distingui, aliqn̄ in sn̄ia corporali bona nō sūt expresse adēpta, vel publicata aliqn̄ in sn̄ia sunt expresse adēpta, & publicata. Primo casu tunc aut bonorū publicatio non venit de iure ex tali delicto, aut ipso iure ex tali delicto venit publicatio bonorū ex eius natura licet in sn̄ia hoc expresse non dicatur, vt est in crimine læsæ maiest. iuxta l. pe. & fi C. ad l. Iul. maiest. & facit auth. bona damn. C. de bon. damn. Primo casu, qn̄ publicatio bonorū nō venit à lege ex delicto intentato, nec iudex in sn̄ia expresse publicat bona, & tūc aut talis cōdemnatus fecerat testm̄, aut non qn̄ cōdidit testm̄, quia statim cū fuit cōdēnatus, fuit effectus seruus pœnæ. d. §. irritū. & d. l. q vltimo. & l. quidā sunt serui. & l. & in seruorū. §. i. de pœn. Et quia sn̄ia ipso iure traxit secū executionem iuris, vt l. furti. §. i. & quod ibi not. Bart. Bal. & Ang. & no. Bar. & doc. in l. j. ff. de re iud. & Bart. & doc. in l. j. ff. nil no. app. pēd. & ꝑ cōsequēs eius testm̄ effectum

effectũ fuit ipso iure irritũ, vt d. §. irritũ. ibi, & nõ tũc cõsumptus est &c. cõiuncta gl. ibi q̃ dicit q̃ hæc snia traxit secũ execu. nec dictũ eius testm̃ recõualescit, nisi appellauerit vt d. §. hi aũt. Et iõ tali casu succedũt veniẽtes ab intestato. vt habetis in d. authẽ. bona damn. & l. j. & ibi Bar. ff. eo. facit quod no. in l. j. & l. si pr. ff. de hær. insti. aut talis cõdẽnatus nõ fecerat testm̃, & tũc quia nec à lege, nec à iudice i sua snia bona sunt publicata, necessario sequitur q̃ veniẽtes ab intestato in eius bonis succedunt, vt d. auth. cũ si. ẽt si nõ appellauerint. Aliqñ bona nõ sũt expsse in snia publicata, quia iudex omisit, sed publi. bonorũ ipso iure ex natura delicti intẽtati venit vt ex crimine læsæ maiest. vt dixi, & tũc licet pẽdẽte tẽpore ad appellãdũ moriatur, tñ hrdes nõ consequẽtur bona, quia statim lex traxit secũ execu. ar. l. j. ff. ad Tur. & ibi Bar. ẽt si dicti hrdes appellassent, qm̃ sm veritatẽ à tali snia nõ põt appellari, vt l. cõstitutiones. ff. de app. & supra dixi. Et qa hominis memoria tali delicto põt dãnari, vt insti. de hær. ab intest. §. p cõtrariũ. Secũdo casu principali qñ bona expresse sunt in snia publicata, & tũc aut æque principaliter vt quia dixit, & eius bona publicamus, aut accessorie, vt quia dixit cõdẽnatus ad mortẽ cũ bonorũ publicatione. Primo casu tot sunt sententiæ quot capitula, vt l. ẽt. §. j. ff. de mino. & ibi not. Et duo sunt capitula æque principalia, vnũ de morte aliud de bonorũ publ. & iõ licet illa pars sniæ extinguatur q̃ debeat mori, quia iã mortuus est naturaliter post sniam, tñ dicta snia nõ extinguitur quo ad illã aliã partẽ siue capitulũ publi. bonorũ, vñ cũ illa snia respectu bonorũ princ. aggrauet ipsos hrdes, ipsi pro suo interesse & nomine suo, nõ nomine defuncti poterũt appellare, quã app. vsq; ad finẽ dñt psequi, sm Bald. in d. l. iij. aliàs talis snia ẽt quo ad bona lapsu x. dierũ cõfirmaretur. Secũdo casu qñ bonorũ public. venit accessorie, & tũc extincta snia in principali, videlicet in crimine pp mortẽ naturaliter sequutã extinguetur in accessoriis, & sic in bonorũ publi. arg. l. ij. & iij. ff. de pecu. leg. & c. accessoriũ de regu. iur. in vj. & sic in tali casu nõ est opus q̃ ipsi hæredes appellent merito &c.

AVGVSTI. Tu adde, q̃ non reperio q̃ Ange. in l. fi. dicat id ad quod allegat eũ do. Ang. hic, qñ memoria hominis venit damnanda. Ade tñ q̃ licet Iac. de Are. & Pet. & Ang. in d. l. ij. C. q. test. fac. pos. hoc dicãt, q̃ mortuo reo, cadauer non debet amplius puniri, & errant iudices qñ faciunt suspẽdere delinquentes mortuos. & Ang. hoc dixit in l. qui à latronibus. §. si quis. ff. de testa. & dicit Ang. in d. l. defuncto. q̃ põt agi iniuriarum contra talẽ iudicem ẽt mortuo potest inferri iniuria l. j. §. quoties. ff. de iniur. Sed aduerte, quia Bal. in d. l. ij. aliter loquitur, & dicit hoc esse arbitrarium. per gl. in cle. j. de pœn. & remis. sed Raph. Fulg. dicit, q̃ nihil inuenit in d. cle. j. & iõ Ro. in d. l. ij. dicit q̃ opi. Bal. procedet in famoso latrone. p no. p gl. in l. ii. ff. arb. fur. cæs. q̃ gl. sing. est, & sic latrones mortuos bestiis subiici. & allegat ẽt q̃dã alia q̃ allegauit Imo. in d. l. defuncto. & ita ẽt affirmauit Ro. i l. si vero. §. de viro. ff. sol. mat. in xlvj. fallẽtia. Et adde q̃ latius dixi s. in gl. Qui iudex vidẽs q̃ nõ cõparẽt dicti inquisiti. in vers. & bene not. q̃ in crimine. & posui addi. ibi post q̃õ. seq. Et i hac vlt. q. quã tangit hic do. Ang. Primo vide & adde q̃ dixit d. Nel. in tract. bãnito. in iiii. particula primi tẽpo. in ii. q. q. faciens mentionẽ de doctr. Bar. & aliorũ, q. in hac materia similẽ ipse allegat ibi vide reprehẽdẽs docto. ibi in hoc, p q̃ possumus ẽt reprehẽdere Ange. in l. & post. ff. de transac. qui dicebat ẽt ipse ibi illã gl. in d. l. iudiciorũ esse sing. q̃ nõ est singularis sm do. Nel. vbi vide. q̃ omnino vide præfatum d. Nel. in d. trac. bãnito. in vlt. tẽpore. in ii. par. q. vii. q̃ inci. pone Titius fuit bãnitus & eius bona fuerunt confiscata &c. Et de materia vide omnes illas remissiones quas allegaui in addi. meis in glo. qui iudex videns q̃ dicti inquisiti & quilibet eorũ non comparent. in vers. quid si reus decessit post appellationem. in q. seq. in addi. meis.

Augustinus Bonfranciscus de Arimino.

DO. ANGELI ARETINI IN MATERIA MALEFICIORVM Tractatus, cum additionib. maximi practici do. Augustini Bonfrancisci de Arimino & summarijs, ad Dei laudem eiusq; genitricis virginis Mariæ, Finem cœpit.

ALBER. DE GAN. IVRIS VTRIVSQVE DOC. CLARISSIMI,

LIBELLVS SVPER MALEFICIIS:

Nouiter cum pluribus exemplaribus manuscriptis reformatus:

Et à tenebris quibus propter infinitos errores offuscabatur illuminatus:

Cum summarijs & apostillis, Deo duce incipit.

PROOEMIVM.

Vm asiderem Perusij iam est diu, ego Albertus de Gandino composui illum libellum paruum qui quędam de ordine maleficiorum, & plurimas quæstiones ad malefi cia pertinentes, continet & allegat. Eumq; sumpsi ex lectura do Odo. & ex scriptis & rationibus do. Guid. de Suza. & aliorum quamplurimũ peritorum iuris, & vt pluri mum de facto cognouerã obseruari. Verũ quia ille libellus multos defectus patitur. Et quia legitur q nihil est actũ, dũ aliquid superest ad agendũ, vt C. ad senatuscõ. syl la. l. cũ syllanianum. Et quia illius libelli ma teria in vsu quotidiano consistit, & ideo nõ est spernenda, nec etiã negligenda, vt ff de lib. leg. l. legaui. in prin. & ff. de vsur. l. iusto errore. in prin. præfatũ libellũ corrigere, re formare, & supplere præuidi, ad vtilitatẽ & eruditionẽ meam & scholarium studentiũ in iure ciuili, & nouorũ aduocatorũ & asses sorũ proficere volentiũ ad emendatione cu iuslibet, & suppletionẽ sapientis. Circa cu ius libelli correctionẽ & continentiam talẽ intendo ordinẽ obseruare, ante omnia q de maleficijs cognoscitur quinq; modis, vi delicet, per accusationem, denunciationẽ, inquisitionem, exceptionem, & quãdo cri men est notorium. In primis itaq; intendo dicere, quomodo de maleficiis cognoscitur per accusationem, videlicet.

Quid sit accusatio, & quando accusator sit necessarius. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Accusare est deferre aliquem reum criminis in libello.*

2 *Accusator quando sit necessarius, & an sine accusatione procedat criminis cognitio, vel pœna impositio.*

3 *Inquisitione iudicis officio proceditur sine accusatione in casibus hic enumeratis.*

4 *Potestas an possit cogere hæredes vel fratres defuncti accusare homicidam quem deferre timent propter eius potentiam.*

1 ACcusare † autẽ nihil aliud est quàm deferre aliquem reum criminis in libello, vt ff. de accusa. l. libellorum. ibi, reum defer-
2 re &c. † Est necessarius accusator vbicunque est admittenda accusatio criminis vel delicti, tam publici quàm priuati. ff. eod. l. fina. & dic vt in summa Azo. in princip. C. eod. titu. hoc tamen not. quòd sine accusatione non procedit criminis cognitio, vel
a pœnæ impositio, [a] vt ff. de mune. & hon. l. rescripto. §. si quis accusatorem. Et legitur Christum dixisse ei quæ pro adulterio adducta coram eo. Quis te accusat ô mulier? Et ipsa respondisse, nemo domine. Et tunc dominum dixisse. Si nemo te accusat, nec ego te condemno. Hoc tamen quod dictum est, scilicet neminem sine accusatore damnari, nec criminis cognitio-
3 nem procedere. † Fallit in casibus specialibus, in quibus officio iudi. per inquisitio-
b nem proceditur. Qui casus sunt hi. [b] Primus casus est quando dominus esset occisus à familia sua, quocunque modo dicatur occisus, quo casu etiam inquisitio fit in ipsa familia. ff. ad Sylla. l. prima. §. occisorũ. Secundus casus est quando accusator corruptus pecunia petit abolitionem vt possit ab accusatione desistere, vt C. de aboli. l. abolitio. Tertius casus est quando præ-
c ses prouinciæ generaliter inquirit [c] contra malos vt purget prouinciam quam regit: Item latrones, plagiarios, fures, & receptatores eorum. Specula. de inquisi. §. quãdo. & ff. de offic. præsid. l. congruit. & capit. primo extra de offic. ordi. & Specula. de inquisitio. §. quando. versicu. iij. Quartus casus est in crimine lenocinij, quando mulier obijcit marito suo, secus in alio extraneo hoc crimen obijciente, quia eo casu est necessaria accusatio. ff. ad leg. Iul. de adulte. l. ij. §. si publico. Quintus casus est in crimine suspecti tutoris. ff. de suspect. tuto. l. iij. §. sed præterea. Sextus casus est in crimine sacrilegij, vt C. de epis. & cler. l. si quis in hoc genus. Septimus casus est in falso

teste aures iudicis offendente, vt C. de testi. d l. nullum. d Octauus casus est in charta falsa seu suspecta coram iudice producta, vt C. de probatio. l. iubemus. Nonus casus est in calumniatore. Nam si calumniose fuero accusatus, possum postulare accu e satorem de calumnia puniri e tempore sententiæ contra me proferendæ ex officio dicti iudicis, sed non postea nisi per accusationem, vt C. de calum. l. prima. ff. de bon. quæ libe. l. qui cum maior. §. libertus. Decimus casus est quando hæres qui adijt hæreditatem cum beneficio inuentarii aliqua de hæreditate subtraxit, vt C. de iure deli be. l. scimus. §. licentia. Vndecimus casus est. C. de naufrag. l. quoties. Duodecimus casus est quando vnus ex malefactoribus confitetur se socios habuisse ad aliquod maleficium perpetrandum, quo casu inquiretur contra illos socios de illo maleficio, vt ff. de quæstio. l. prima § si quis vltimo. & §. idem. An autem iudex debeat interrogare de socijs, & vtrũ fides sit adhibenda cõfitenti de socijs, vel nõ, plene dicam infra in rubric de quæstio. & tormentis. Specula de inquisi. §. quando. versi. vij.

Tertiusdecimus casus describitur in crimine notorio. vt C. de accusatio. l. ea quidẽ. de quo crimine notorio cognoscitur quinque modis, vt plene dicetur sub rubrica, quomodo cognoscitur de maleficiis quando crimen est notorium. Quartusdecimus casus est in crimine læsæ maiestatis, vt ff. ad l. Iul. maiesta. & l. secunda & tertia. Quintusdecimus casus est in bonis damnatorum indagandis. C. de bonis damna. l. l. si qu s intra. & de bon. vacan. l. fin. Sextusdecimus casus est in crimine apostatarum. C. de apostatis. l. tertia. Decimusseptimus casus est in crimine hæresis. C. de hæretic. & maniche. l. manicheos. Sunt & alii casus qui his legibus continentur. ff. de censibus. l. forma. in authentic. de mandа. princ. §. coges. ff. de confirmã. tutorib. l. tutores. C. de curato. furi. l. tertia circa medium legis. ff. de rebus eorum. l. magis pu- f to. f Item casus est in omni falso. ff. ad Syllan. l. si quis. Item si infamatus deficit in probatione sua, vt extra de simo. capitu de hoc. Item in alio casu, extra de accusa. c. euidentia. Marti. de Fano Item inquirit iudicis officio de iure Lombardorum, vt in Lombarda. de offic. iudic. l. vt iudex. Al- 4 ber. de Gandi. † Sed pone q̃ Titius interfecit hominem, hæredes vel fratres eius mortui timebant accusatorem deponere propter potentiam illius Titii. Modo quæritur nunquid potestas possit illos hæredes vel fratres compellere accusare hunc Titiũ cũ hoc sit, quod super illo maleficio non possit potestas inquirere cũ non sit de casibus exceptuatis. Et videtur primo q̃ non, vt C. vt nemo inuitus agere vel accusa. cõpel. in rubro & in nigro. Et videtur contra, q̃ possit, quia expedit reipublicæ ne maleficia remaneãt impunita, vt ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. & ff. de public iudic. l. si longius. §. si filius. ff. deposi. l. bona fides. & de fideiuss. l. si à reo. Item qnia iudex debet curare vt prouincia quam regit malis hominibus sit purgata. ff. de of. præsi. l. congruit. Itẽ propter tumultum & scandalum euitandum, quandoque conceditur q̃ alias nõ concederetur, vt C. ad l. Cor. de sicca. l. penul. Item quia si istud homicidium non puniretur, esset res mali exempli. ff. de fideiuss. l. si à reo. ff. de iudic. l. obseruandum. ff. de re iudica. l. diuus. ff. de pœn. l. si quis aliquid. & de precib. imperat. offer. l. i. Solu. Dic, quod iu- g dex bene faciet, g si prædictos hæredes accusare compellit quamuis hoc non sit bene l. expressum, & si de potentia Titii timeatur, faciat potestas bonam securitatẽ de nõ offendẽdo dictũ accusatorẽ, vt ar. C. de his qui ad eccle. cõfug. l. denunciamus. & Spe. de accus. versi. quia si nullus. Gandinus.

ADDITIONES.

a Impositio. Adde tu assessor q̃ hoc fallit in crimine falsi, vbi sine accusatore quis damnari potest ij. quæst. j. c. nihil. & in c. de manife. Item in dicto crimine quis ex suspicione damnatur, & si dictum crimen incidat super eo pronunciatur, ita Archi. in c. in memoriam xxj. distin. & sequitur Pe. de Ancha. consi. clxij. Ber.

b Sunt hi. Adde tu assessor qui sint casus in quibus de iure ciuili possit procedi per inquisitionẽ. Cal. in consi. i. de accusa. Ber.

c Inquirit. Adde Pet. de Ancha. consi. xxxi. Ber.

d Nullum. Et ff. de testib. l. qui falsa. & dic vt no. extra de cri. fal. c. i. & extra de elec. c. per inquisi. Sed quanto tempore duret hoc iudicis officium q̃ iudex possit inquirere contra testes docto. dicunt quod tandiu durat quandiu durat causa principalis. vnde cum quidam episcopus vellet punire quosdam testes qui falsum deposuerant coram eo, dictum fuit quod non poterat quia quandiu durat principale durat accessorium. C. de po. l. iiii.

l.iiii.C.de legi.licet do.Ioan.And.& Azo.dixerit hoc casu officium iudicis durare longo tempore.Iac.But.tu aũt adde per Pe.de Anch.consi. clxxii.supra alleg.Ber.Lan.

e Puniri. Adde tu assessor vt per Alex. consi.xj. sit conuictus tñ excusatur a præsumpta calumnia ita Fran.Are.consi.lxxx.Ber.

f Puto. Præterquam in partu supposito,in quo per accusationem debet procedi, vt C. de fal.l. cum suppositi.& ff. eo.titu. l.lege Cornelia .§.j. & no.Azo.in summa.eo.tit. Ia. But.tu dic ꝙ idẽ dicit Gan.in fine sequen.rubri.Ber.Lan.

g Bene faciet. Adde tu assessor ꝙ eiusdem sententiæ est Ro.consi.cxlvij.Ber.Lan.

Qui accusare possint, vel non. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Accusare possunt omnes, nisi lege expressa prohibeantur.*

2 *Serui an prohibeantur accusare.*

3 *Statuliberi an possint accusare.*

4 *Mulier quando possit accusare.*

5 *Pupillus quando possit accusare.*

6 *Adultus an valeat accusare.*

7 *Minori viginti quinque annis, an permittatur accusare de adulterio.*

8 *Accusare & testificari quilibet potest in crimine lesæ maiestatis.*

9 *Militi quando conceditur accusare.*

10 *Merum imperium habentes accusare non possunt neque accusari.*

11 *Tutor, curator, procurator, & generaliter omnes qui nõ suo sed alienorum nomine accusant, an prohibeantur accusare.*

12 *Illustribus personis concedatur per procuratorem accusare.*

13 *Vniuersitas an possit accusare per syndicum ad hoc constitutum.*

14 *Accusare prohibetur qui pretium accepit ob accusationem institutam, per eum sicut repellitur testis à testimonio ferendo si pretium eripiat.*

15 *Frater magnum ac capitale crimen intentans contra fratrem suum quando audiatur, & quid de matre.*

16 *Accusans & ab accusatione desistens non impetrata abolitione nõ auditur si postea velit de eodem crimine accusare.*

17 *Damnatus de publico crimine, vel de calũnia vel qui artem ludicram exercuit, ius accusandi quando habet.*

18 *Socius non auditur accusans socium de eodẽ crimine, & an idem sit si commisit aliud par delictum vel simile.*

19 *Maritus accusans vxorem suam de adulterio, quando repellatur.*

20 *Liberti & eorum liberi ac familiares, quando prohibeantur accusare patronos.*

21 *Accusans personas ecclesiasticas corã iudi. seculari, de quocunq; crimine repellitur.*

22 *Maritus uxorem accusare de adulterio, iure mariti prohibetur post xl.dies, & pater uxori, & maritus non accusat uxorem quam primo repudiauit & mox reduxit.*

23 *Mulier, maritum et quemcunque alium repellit ab accusatione adulterij, obijciens eis exceptionem lenocinij antequam nomen eius sit receptum inter reos.*

24 *Seruus nec dominum nec quenquam accusare potest.*

25 *Litis contestatio & nomen receptum inter reos, quomodo differant, & quando nomen dicatur receptum inter reos.*

26 *Exceptio peremptoria in causa criminali an obijciatur postquam nomen rei receptum est inter reos.*

27 *Accusari non potest quis coram pedaneo iudice vel arbitro.*

28 *Acusans de crimine post uiginti annos, repellitur, fallit in crimine subiecti partus.*

29 *Accusans mulierem quòd falsis medicamentis partum abhorruit, auditur etiam post uiginti annos.*

30 *Accusans mortuum repellitur, fallit in crimine lesæ maiestatis repetundarum hæresis, & peculatus.*

31 *Filius accusans aliquem coram patre suo iudice repellitur.*

1 NVNC videamus † de his qui possunt accusare vel non, & certe oẽs possunt accusare, dũmodo lege expresse nõ ꝓhibeantur, vt ff.de accu.l.qui accusare.sic ẽt procurator & testes admittũtur, vt ff.de procur.l.q mutus.cui quęrit.& ff.de testi.l.j.& ideo restat videre q prohi-
2 beãtur legibus accusare. † In primis prohibenĩ serui, nã quo ad ius ciuile attinet, serui pro nullo & nihilo habenĩ.ff.de reg.iur.
3 l.qd attinet.& l.seruitutẽ. † Idẽ dr̃ de statu liber.ff.de statulib.l. statuliberũ. Fallit in legibus Iul.ambi.ff.ad l. Iul.ambi.l j. Item fallit in l.Iul.de annona.vt ff.ad l.Iul.de annona.l.j.& qñq; seruus accusat illũ q subtraxit

traxit tabulas testamēti in quo sibi erat reli
4 cta libertas; vt ff. de fal. l. nullos. † Item repellitur mulier, vt ff. de accu l. j. & l. q accusare. in prin. hoc tñ fallit in certis casibus, videlicet si ipsa mulier suam vel suorũ iniuriã prosequatur, vt dr̃ in ll. præalleg. Itẽ accusat mulier qñ contra testm̃ falsitas est cõmissa, vt ff. de accu. l. i. §. pe. p alia tñ falsitate mulier accusare nõ põt,
a vt C. de fal. l.
b & si ad te. Itẽ accusat mulier b in crimine l. Iul. maiest. vt ff. ad l. Iul. maiest. l. & in qõnibus. Itẽ in l. Iul. de annona. admittit mulier ad accusationẽ & in crimine suspecti tutoris, vt ff. ad l. Iul. de annona. l. j. & insti. de
5 suspe. tut. §. j. † Itẽ prohibet accusare pupillus, vt ff. de accus. l. q accusare. Fallit, in casibus. s. si hoc agat autoritate tutoris. l. si accusat de morte patris vel pro testõ patris, vt
6 ff. de accu. l. j. §. vlt. † Sed nunquid adultus admittit autoritate sui curatoris ad accusãdũ. Rñ. sic, q probat eo qđ solus pupillus prohibet tã in accusatione, vt supra q̃ in populari actione, vt ff. de pop. actio. l. mulieri. ergo patet. Secus in adulto dici põt si accusationẽ instituat p cõsensu sui curatoris,
c C. de auto. tut. l. clarũ. c † Saluo q in accusa
7 tione adulterii nullo modo, admittit minor
d xxv. annis. nec cũ autoritate tutoris d vel curatoris. vel sine, vt ff. đ adul. si maritus. §. lex. nisi ipse de suo violato toro accusasset,
8 vt ea. l. cauet. † Itẽ in crimine læsæ maiest. est oium testiũ exequata cõditio, & ideo indifferenter admittit quilibet cuiuscunque cõditionis sit tã ad accusandũ quã ad testi-
9 ficandũ, vt C. ad l. Iul. maiest. l. nullus. † Itẽ repellit miles nisi suã vel suorũ iniuriã prosequat. C. de accu. l. nõ prohibent. l. crimi-
10 ne. † Item interim non accusant qui meri imperii potestatẽ habẽt, nec ipsi sine fraude possunt accusari, vt ff. ad l. Iul. de adul. l. si maritus. ff. de iniur. l. nec magistratibus.
11 & ff. de accu. l. qui accusare. † Itẽ accusare
e prohibentur tutor, curator, procurator, e & generaliter oẽs q nõ suo nomine sed alterius nomine accusant, vt si tutores accusant aliquẽ de rebus & factis pupillorũ non debẽt dicere accuso nomine pupillorũ, sed ipse tutorio nomine accusabit, vt ff. de pub. iudi. l. accusatorẽ. §. ad crimen. & C. q accus.
12 non poss. l. i. & C. de fal. l. de fide. † Fallit tñ in personis illustribus quæ accusationes iniuriarũ instituunt per procuratorẽ. vt C.

de iniur. l. vlt. Et prædicta intelligo vera, qñ alieno nomine accusationes instituũt de criminibus ex quibus imponitur pœna relegationis vel vltra. Nã si minor imponat pena tunc & ad accusandũ noĩe alieno, & ad defendẽdũ vr̃ q posit intercedere tutor, vel curator, vel procurator, vt no. Accur. supra d. §. ad crimen. Fallit tñ illustribus personis quæ accusationẽ iniuriarum instituunt per
13 procurat. C. de iniur. l. fi. † Sed hic quæro,
f nunquid vniuersitas f posit cõstituere syndicum ad faciẽdũ accusationẽ, nomine vniuersitatis de aliquo crimine? rñ. sic, vt probatur. C. de re mili. l. tam collatores. §. si au
14 tẽ vniuersitas. lib. xij. † Itẽ repellitur ab accusando ille qui pretiũ suscepit ob accusationẽ institutã vel vt desisteret ab instituta p eũ sicut est in teste qui si pretiũ recipiat repellitur à testimonio ferẽdo, q incidit in l. Iul. repetun. l. eadẽ. §. j. & ij. & hoc accidit propter suspicionẽ calumniæ, q a semel fuit malus & hodie præsumit malus. ff. de accu.
15 l. si cui. §. ijsdem. † Itẽ frater g nõ auditur
g si magnũ ac capitale crimẽ intẽtat cõtra fratrẽ suũ, vt C. qui accus. nõ pos. l. quod si magnũ, nisi prosequat suã vel suorũ iniuriam sicut dr̃ de matre. ff. eo ti. l. propter. & l. si so
16 rorẽ. † Itẽ ille qui accusat si ab illa accusatione desistat abolitione nõ impetrata, non audit postea si vult de eodẽ crimine accusare, vt ff. ad Turp. l. si q desistit. & C. de accu.
17 l. ea quæ. † Itẽ ius accusandi nõ habet dãnatus de publico crimine, vel de calũnia, vel qui artẽ ludicrã exercuit, vt ff. de accu. l. q in iudicio. nisi suã vel suorũ iniuriã pro-
18 sequat, vt ea. l. & l. hi tñ. † Itẽ non audit so-
h cius accusaus sociũ h de eodẽ crimine, vt ff. de libe. cau. l. si filiũ. Itẽ forte diciã q iste nõ audiatur si cõmisit aliud par delictũ vel si-
19 mile. † Et ideo repellitur maritus accusans vxorẽ suam de adulterio si ipse maritus de adulterio vel de lenocinio ante cõuincat, vt ff. ad l. Iul. de adul. l. si maritus §. pscriptione. nã dolus cũ dolo cõpẽsatur, vt ff. so. ma: l. viro. C. de hære. l. qm̃. ff. de dolo. l. si duo. ff. ne qd in lo. publ. l. ij. & C. de inof. test. l. in arenã. & hoc qñ nomẽ vxoris nõ est receptũ inter reos, q a tũc nõ poterit opponi illa talis exceptio, vt d. §. pscriptione. argu. ff. de
20 adul. l. ij. § si publico. † Itẽ phibent liberti & eorũ liberi & familiares accusare patronos pp reuerentiã quã eis debẽt præstare,

niſi ſuam vel ſuorũ iniuriã proſequãtur.ff. de accu.l.qui accuſare.& l. hi tñ.§.j.C.qui accu.nõ poſ.l.iniquũ.& l.ſi quis ex familia.
21 & l.ſimilẽ. † Itẽ repelluntur volẽtes cleri
i cos,[i] & alias perſonas eccleſiaſticas accuſare corã iudicibus ſecularibus de quocunq; crimine,vt C.de epiſc.& cle.auth.clericus. & auth.cauſa quæ ſit.& melius cũ iure nouiſsimo Federici,vt in illa auth.ad dedecus
22 & decorẽ. †Ita prohibet maritus accuſare vxorẽ ſuã iure mariti de adult.poſt xl.dies, & pater vxoris etiã repellit, vt C.ad l.Iul. de adult.l.iure mariti. Itẽ repellit maritus accuſare vxorẽ ſuã de adulterio ſi primo repudiauit eã mox approbauit mores eius reducendo tantumdẽ,qa ſi accuſaret mores quos ipſe approbauit, vt ff ad l.Iul. de
23 adul l.ſi vxor.† Itẽ repellitur mulier cõtra maritũ & quẽcunque alium ab accuſatione adulterii,ſi dicat & obiiciat accuſatorẽ cõmiſiſſe latrociniũ,& hæc talis exceptio oppoſita & probata ſubiicit maritũ pœnæ,qa ipſe punit arbitrio iudi.vt ff.de adult.l.j.§. ſi publico.& l.ſi maritus.§.præſcriptione.& C.ad l.Iul.de adult.l.quoniam. & l.ita. Et hæc eſt ratio, quare ſeruus non poteſt talem exceptionem lenocinii opponere domino ſuo, quia talis exceptio lenocinii videtur
24 inſtar accuſationis habere. † Et ſeruus dominum non poteſt accuſare nec quenquam,vt ſupra dictũ eſt, & hoc ſi iſta mulier hanc exceptionem obiiciat antequam eius nomen ſit receptum inter reos, quia
25 poſtea non auditur per ſuperioris alle.†Et not. quòd differentia eſt inter l.c.conteſtat. & nomen receptum inter reos, vt C.ad l. Iul.de adulte. l.adulterium. & ibi ſatis bene poteſt notari in text. Et dicitur nomen receptũ inter reos poſt lit.cõte.factis.tñ aliquibus probationibus ſuper crimine cõtra reũ, qa tunc iudex facit nomẽ rei deſcribi in libro reorũ & libellũ accuſati ibi poni in filo & acta, & tunc dr̃ nomen eſſe receptũ
26 inter reos Bub.† Vnde vr̃ hic eſſe argu.qđ in cauſa criminali nõ obiiciat exceptio peremptoria poſtq̃ nomen rei receptũ eſt in-
k ter reos, quod ego verũ nõ puto[k] qm̃ exceptio peremptoria qñcunq; opponit ante ſniam & probat. Non ob.q hic dr̃ in exceptione lenocinii, qa ſpecialiter ſtatuitur in hac exceptione, in aliis autẽ ſecus eſt q op ponitur ante ſniam quãdocunq;.ſi.de adul. l.j.§.ij.& l.abolitio.l.de nunciaſſe.§.quęrit.
27 & l.adulteriũ.§.pen.in fi.† Itẽ non accuſat quis corã pedaneo iudice,vel corã arbitrio, vt C.de peda.iudi.l.j.ff.de offi.eius cui mã.
28 eſt iuriſd.l.j.† Itẽ repellitur accuſator accuſans de crimine poſt xx.ann.C.de falſ.l.q̃relã. ad fi. Fallit in crimine ſubiecti partus in quo nulla tẽporis pręſcriptio obiicitur.ff.
29 de fal.l.qui falſum.§.j.† Itẽ fallit in ea quæ falſis medicamẽtis partũ abortiuit ne filiũ pareret iam facta inimica marito. ff.de pœ.
30 l.cętero.† Itẽ repellit is q iam mortuũ reũ deproperat accuſare, vt C.ſi re. vel accu. mor.fue.p totũ.Fallit in crimine læſæ maieſta.repet.hęreſeos peculatus in quibus licet reũ accuſare iã mortuũ pp eorũ bona & vt taliũ dãnet memoria, vt ff.de accu.l.ex iudiciorũ.C.de hære.l.qm̃.ad l.Iul. pecu.l.
31 fi.† Itẽ repellit[l] filius accuſare aliquẽ corã
l patre ſuo iudice.ff.de iudi.l. in priuatis.

ADDITIONES.

a ¶Non poteſt. Adde Raph. conſi.cvij.q mulier poteſt accuſare illum qui intulit iniuriam cor patri,ſicut in ſuis intuliſſet. ita Alex.conſi.xxxiiij. iij.lib. Ber. Lan.

b Mulier. Sed an ſi mater accuſet interfectorem filij debeat probare primo ſe matrem? dic q ſic.l. ſi ignorat.C.qui accu. & an ſufficiat q ſit in quaſi poſſeſsione maternitatis.glo.in d.l.non ignorat. dic q ſic,q verum eſt in terminis huius q.ſecus ſi ageretur petitorio, vt l.circa.de proba.de quo dic vt no.per Cy in d.l.non ignorat Iac.But.tu autem adde quæ voluit Bart.conſi.cxvij vbi ponit an probetur adulterium ſi non probetur matrimo
i nium.& Pet.de Ancha.conſi.cccix.vbi ponit q maritus accuſans vxorẽ de adulterio debet prius probare de matrimonio. Ber.

c Clarum. Quam autoritatem debet interponere a principio,alias non ſufficeret.l.vniuerſis.C.qui da.tut.poſſ.& no.C.ſi aduer.rem iud.l.fi.per Cy. Iac.But.tu autem adde,vt per Ro.conſi.50.

d Tutoris. Adde q cautius aduocatus faciet ſcribere talis tutor accuſat ad eundam opin. reus tamen poterit cogere vt declaret an ſuo an tutorio nomine accuſet. facit.l. ſi duo.ff.de ſolu. & l. qui. in princip.ff.de tut.Iac. But.

e Procurator. Adde vt per Ro.conſi.lx. Ber.

f Vniuerſitas. Adde Ioan.An.in addi. ad Spec. in titu.de accuſa.in iiij parte. Ber.

g Frater. Adde q multominus ſoror fratrem, vt voluit Raph. Cu.conſi.cxvij. Ber.

h Socium. Adde vt per Io.de Ana.conſi.lix.Ber.

i Clericos. Adde vt per Fede.conſi. xxiiij. Ber.

k Verum non puto. Adde videndum Roma.conſil.ccclj.in fin. Ber.

l Repellitur. Adde q etiam repellitur domeſticus & familiaris illius qui prohibetur accuſari, vt voluit Roma. conſil.clij. rationibus de quibus ibi per eum. Ber.

De

De filiofamilias & vtrum posit accusare. Rub.

32 *Filiusfamilias an posit accusare, & in iudicio esse, & in causa criminali sine consensu patris.*

33 *Accusatori si dum testibus est conclusum in causa opponatur quòd sit filiusfamilias, & sic non tenuit iudicium, licet ei examinare testes quòd pater sit mortuus.*

34 *Accusatori oriundo de lõginqua prouincia, an posit obijci quòd sit filiusfamilias vel quicquam de patre.*

35 *Accusare vel agere prohibetur quis coram cognato, socero, priuigno, vitrico, & consobrino, per iniuriam quæ descendit ex leg. Cor. & generaliter omnis repellitur ab accusatione propter ineptam libelli conceptionem.*

36 *Accusator an repellatur propter omissam subscriptionem.*

37 *Subscribere se qui & quando non teneantur.*

38 *Subscriptiones hodie de consuetudine non sunt in vsu.*

39 *Accusauit Titius quendam de crimine, Sempronius opposuit quòd Titius erat seruus vel aliquid aliud turpe, quam exceptione probare non potuit, an Titius posit agere iniuriarum contra Sempronium.*

40 *Accusatus quando prohibeatur accusare suum accusatorem.*

41 *Accusans & prosequens suam vel suorum iniuriam, an poterit accusari ab accusato de pari vel minori crimine prosequente suam vel suorum iniuriam.*

42 *Accusatus quando posit suum accusatorem accusare, & quando non.*

43 *Accusare alij prohibentur propter paupertatem.*

32 a SED ego quæro † nunquid filiusfamil. a posit accusare, & in iudicio esse, & in causa criminali sine consensu patris? dic quòd non, in causis criminum priuatorum, vt C. de bo. quæ libe.l. cum non solum.§.necessitate.& argu.de iudi. l.tam ex contractibus.& si pater nolit consentire cogitur captis pignoribus, & mulcta ei indicta.ff.de libe agno.l.si quos.§.si quis.Sed in causis criminum publicorum sic, quia quantum ad ius publicum pertinet, non refert inter patrem & filium, vt ff. ad Treb.l. nã ꝙ attinet. Et quia super hoc sunt leges expressè.ff. ad l.Iul.de adul.l.inter liberos.§.filiusfa. & l. filiusfa.Et ita no.d.Odof. super d.l. cum non solũ.Et ad hoc.ff.de noxa.l.& si condemnatus Tutius tamen est ꝙ semper pater consentiat. Et intelligas hæc vera esse, qñ filiusfa.erat maior xxv.ann.Si autẽ sit minor, tunc solus consensus patris non sufficit, quia filius pupillus patris consensu obligari nõ põt, vt ff. de verb. ob.l.fi.§.j.& instit.de inuti.stip.§.pupil. vers. sed quid. Et quare illud sit in tutore magis quã in parte. not. Azo. si ergo in stipulatione nõ sufficit patris consensus filio minori, ergo nec in iudicio, quia in iudicio quasi cõtrahitur.ff.de pecu.l.licet.§.sed & filius.ergo dandus est curatoris autoritate cuius sit in causa. Nec ob. ꝙ filio in potestate cõstituto nõ põt dari curator, vt C.de cura.fur.l.filius. quia illud verũ est ꝙ non põt dari personę, sed liti seu rei & causæ sic.vt no.d.l.cũ non solũ & in authen. vt liceat matri & auię.in prin. Nec in hoc casu solius illius curatoris sufficit autoritas, sed est necessarius cõsensus patris cum autoritate illius curatoris, & est ratio, qa autoritas illius curatoris tm̃ hoc facit vt iudiciũ minoris suppleatur per eius autoritatẽid est, vt perinde habeatur ac si esset maior, vt ff. de acqui.pos.l.quãuis.§.infans vnde tunc sicut pater habet cõsentire filio maiori, ita in hoc casu etiam habet consentire quãdo est minor, & hoc didici à peritioribus meis & processus plures vidi annullari propter dictã solennitatẽ curatoris nõ seruatã de hoc dicã infra.in rubr. de multis quęst. malefi. in margine, sed hic
33 melius dicitur quã ibi.† Sed quid erit, lex dicit ꝙ filius dũ est in patris potestate non põt agere.C.de bo. quę libe.l. cũ nõ solũ.§. necessitate.C.de anna.excep.l.j.circa fi. reus vero maleficiosus dũ testibus est in causa conclusũ, ponit ꝙ actor seu accusator habuit legitimum patrẽ actor hic confitetur, dicit reus, nego eum mortutuũ, & sic dico non tenuisse iudicium. Respon.si accusator vult testes super hoc articulo inducere cũ sit nouus, dico ꝙ põt.arg.ff. de iniu.l.admonẽdi.& de interro.act. de ętate. §.ex causa.per canones hoc planũ extra de te-
34 stis.c.causam quæ.el ij. † Sed quid si iste homo est oriundus de lõginqua prouincia, nec potest hic quicquã de patre suo probare defuncto. Dico ꝙ non põt hoc sibi obijci cum & patre absente accusare posit.l.si longius. ff.de iudi.& de procu.l.fi.imo & si est in hac ci

uitate in qua agitur & pater nō cōparet filius admittitur quasi patre absente. & facit si cert. pet.l.si filius.§.j.sed si reus negauit patrē absēse vel mortuū, & probatur de morte per famā hoc casu puto sufficere.arg.ff.de acqui.hære.l. si quis.§.si plane.idem dico de absentia , nam eoipso ꝙ non præsens,præsumitur absens, & probanda est præsentia. C.de contrahen.stip. l.j.& l.optimā.nisi per instrumenta probaretur præsentia,satis est ꝙ non cōparet.ar.C.de his qui. vt indi.l.si ideo. imo si esset hoc iudici notum non debet hanc obiectionē admittere qa manifesta ꝓbatione nō indigēt.ff.de in integ.resti.l.j.sed nonne satis est qa actu in quasi possessione patrisfa: probet ergo patrē actoris viuere.ff.quemad.testa.aper.l.j.§.si dubitetur in argumentū licet sit argumen.cōtra de proba.l.filius.maxime quando probat se longo tēpore, vt patremfam. stetisse, satis est,vt C.de
35 pat.potesta.l.j.Mar. de fano. † Itē impeditur quis agere coram cognato,socero,genero,priuigno,vitrico,& consobrino, vel accusare per iniuriam quę descendit ex l.Cor.ff. de iniur. l.lex Corne.l.j. Et generaliter ab accusatione
b repellitur omnis propter ineptam [b] libelli conceptionem,vt ff.de accusa.l.libellorum.& l.Ti
36 tia. & ibi not. hoc. † Item repellitur propter
c omissam subscriptionem, [c] quam accusator tenetur facere tam in priuatis quam in publicis delictis,& in eis priuatis delictis extraordinarie agitur criminaliter, vt C.qui accusa. non pos.l.qui crimē.ff.de priua.delic.l.fi.C.de fur.
37 l.j. † Sunt tamen aliqui qui eorum accusationibus se subscribere non tenentur vt officia-
d les [d] positi ad accusandum,vt C. de accus.l.ea quidē.Itē si crimen sit leue,vt ff.de accus.l.leuia. Item quando accusator est priuilegiatus vt maritus pater patronus, vt C.qui accu.non pos.l.de crimine.& de adul.quamuis.ff.de iu-
38 reiur.l.iurisiurandū. † Hodie vero de consuetudine non sunt huiusmodi subscriptiones in vsu,vt dicam infra.in rub.qualiter accu.est fa-
39 cienda. † Sed hic ego formo quæstionem taliter. Titius accusauit quendam de quodā crimine, ego vt impedirem accusationem eius op-
e posui [e] ꝙ ipse Titius erat seruus vel infamis , vel aliquid aliud turpe, & istam exceptionem non potuit probare. Modo iste Titius vult agere contra me actio. iniuriarum quæritur nunquid possit? & videtur ꝙ non , quia iuris executio non habet iniuriā,vt ff.de iniur.l.iniuriarū.§.j ff.de reg.iur.l.factū.§.non vr.Præterea filius cōtra patrē libertus cōtra patronū nō opponit exceptione doli quod speciale est propter reuerentiā quæ talibus personis debetur,vt C.de excep.do.l.apud Celsum.§.aduersus.C.de thesau. l.j.li.xj.ergo in alijs causis videtur talis exceptio posse opponi,vt ff.de iudi. l.cū prætor. Itē an ignoscēdū est ei qui vult de iniuria se vlcisci,vt ff.de bo.lib.l.qui cū maior.§.libe.& §.nō puto.Econtra ꝙ.s.possit de iniuria accusare,nam ille tenetur actione iniuriarū qui fideiussores idoneos reprobauit, vt ff.qui satisda.cog.l.si vero.§.fi. Item in accusatione iniuriarum tenetur qui dixit aliquem delatorem,vel seruum,vt C.de iniur.l.iij.& l. si quis. Sol. Ego puto ꝙ pater vel patronus in præmisso casu possit agere actione iniuriarum contra filium & libertum, vt ff. de aqua quotid.& esti.l.ij.§. pen. in fin. & insti. de iniur.§.atrox.in fi. cęteros non credo accusare
40 vel agere posse. † Item ille qui accusatur,pro
f hibetur accusare accusatorem suum [f] de pari vel minori crimine, donec à crimine de quo accusatus est se exemerit quod verum esse intelligo,nisi suam vel suorum iniuriam prosequatur.C.qui accus.non pos.l.ij.de maiori autem crimine bene posset accusare reus. l.j. C.
41 qui accu.non pos. † Sed pone ꝙ ille qui primus accusauit prosequitur suam vel suorum iniuriam. Secundus vero qui accusatur prosequitur suam vel suorum iniuriam, & prosequendo vult accusare suū accusatorem de pari vel de minori crimine. Nunquid eius secūda accusatio erit admittenda? do. Azo dixit ꝙ non ista est ratio quia quod secundo accusatori daretur priori derogaretur quod esset absurdum,vt arg.C.qui potio.in pig.hab.l.assiduis. in fin. & ita not. Azo in summa , qui accusa. non pos. & act.sup.dicta l.neganda. Sed Do. Odof. aliter sensit sicut dicebat do. Iacob. de Bel.& hoc per totam Italiam de consuetu.seruatur. Dicebant enim doct. prædicti quòd secundus accusator prosequendo suam vel suorum iniuriam audiri debet volens suum accusatorem accusare. Et hoc dixerunt, ista ratione si te accusaui de crimine contra me illato & non potuit probare meam accusationem,tempore sententiæ poteris me de ista calumnia condemnare, ex eo quòd tuam iniuriam prosequeris,vt C.de calum.l.j. Namque ignoscendum est ei qui prouocatus seu accusatus voluit se vlcisci. de bon. lib. l. qui cum maior. §. si libertus.ff. ad Sillan. l. si quis in graui. §. penult. ff. de adult.l. j. §. si publico. Nec obst. lex alleg. per domi. Azo.C.qui potio.in pig. ha. l. assiduis. quia lex loquitur in duab. q.s. quæ debeat esse prima, & sic loquitur

tur in causa ciui. & regula iuris est, qui prior est tempore potior est iure. In nostro casu tractatur de ordine accusationis, & sic de quæstionibus criminalibus, & qõnes seu causæ criminales, discrepant à ciuilibus valde, vt instit. de pub. iud. in prin. dicit domi. Odo. Sed si vultis defendere domi Azo, respondeatur ad l. C. de cal. l. i. quia quod ibi dicitur non fuit per modum accusationis, sed iudicis offic. vt ibi not. Item respondeatis ad l. si quis in graui. §. pen. & ad l. qui cum maior. §. libertus. quia quod ibi fuit non fuit per modum accusationis sed per modum excep. Sed secundum hunc intellectum op. de l. C. qui accu. nõ pos. l. prius. vbi dicit ꝙ si accusas me de crimine leuiori, & ego te de crimine grauiori accuso, quòd non admittitur mea accusatio, siue præcedat mea, siue sequatur, quia videtur quod obst. excep. rei iudic. Sed contra videtur ad hoc vt obstet exceptio rei iudica. tria sunt necessaria. s. ꝙ idẽ corpus, eadem quantitas, idẽ ius agendi, & eadem conditio personarũ, quorum quodlibet si deficiat deficit excep. vt ff. de excep. rei iudi. l. cũ quæritur. & l. lis. & l an eadem. in princ. vt in casu in dictæ legis prius est. Ego accuso te de furto, tu vero lite conte. de vulneribus, & morte me accusas, debeo ego condemnari ad mortẽ, quod si contingat non potero ego prosequi accusationem meam de furto, vt C. si re. vel accusa. mor. fue. l. j. Sed si fuero absolutus potero illam prosequi, & hoc est quod dicit litera illa ex euentu causæ &c. & ita sentit do. Odof. Et cũ circa præsentẽ materiã contigisset mihi casus dubitabilis Bononiæ ad officiũ maleficiorũ præsidenti cõsului d. Dy. de Musello qui deliberate mihi in scriptis respondit

42 dicens. † Cũ aliquis vult accusare suũ accusatorẽ, aut opponuntur aduersario crimina in modũ exceptionis, aut in modũ accusationis. Primo casu subdistinguitur quia aut lis est contestata, aũt non est contest. Primo casu. s. qñ lis est cõtesta. accusatus nõ põt suo accusatori crimine oppo. in modum exceptionis. In ij. casu scilicet qñ lis nõ est contest. sic põt, vt probatur. ff. de adult. l. j. §. extraneis. §. qui hic. & §. si publico. & l. si maritus. §. præscriptione. In ij. vero casu. s. qñ accusatus vult obijcere crimina suo accusatori in modum accusationis, tunc ẽt distinguitur, quia aut lis nõ est contest. aut lata sententia. In j. casu quando lis non est contest. si vult accusare de crimine maiori, potest adeo ꝙ sua accusatione tanquã maior procedere debet eam. Si vero vult accusare de pari crimine, vel de minori, non potest nisi prosequatur suã vel suorũ iniuriam, vt C. q n accu. non pos. l. neganda. In ij. casu quando lis est contest. tunc aut iste accusatus prætendit suã vel suorum iniuriam, aut iniuriam priuatam. In primo casu auditur. ff. de accusa. l. j. & l. hi tñ. siue velit accusare de maiori crimine, siue de minori, siue de pari. Secundo casu. s. qñ prætẽdit iniuriam priuatam nullo modo auditur, vt. ff. de iud. l. is qui in tertio casu. s. qñ lata sententia vult accusare suũ accusatorem, tunc similiter subdistinguitur, quia aut sententia lata fuit absolutoria, aut condemnatoria, si absolutoria, tũc planũ est ꝙ bene admittitur, vt ff. de pub. iud. l. is qui. in prin. ibi dum dicit ꝙ fuerit excusatus, ergo à contrario sensu si fuerit absolutus, & hoc est quod innuit ille ver. Illud autem &c. In alio casu. s. qñ fuit sententia cõdemnatoria contra reũ lata, similiter subdistinguitur, quia aut ex illa sententia amittit ciuitatẽ, vel libertatẽ, aut vitã, aut nihil ex his. Si nihil amittit, aut vult accusare extraneũ, aut accusatorẽ suũ. Si vult accusare extraneũ nõ potest, quia est infamis, vt ff. de publ. iud. l. infamẽ. Nã

g infames [g] repelluntur ab accusatione publica, vt ff. de acc. l. qui accusare. Si vero vult accusare accusatorẽ suũ bene potest, quia hoc quodã modo sibi conceditur ad vindictam, vt no. d. l. is qui. & ad hoc facit de bon. liber. l. qui cũ maior. §. si libertus. Si vero illa sententia ademit ciuitatẽ vel libertatẽ, tũc aut vult de nouo inducere accusationẽ, aut accusationẽ inchoatam vult prosequi. Primo casu nõ põt indistincte nec contra extraneũ, nec contra accusatorem suũ, vt in d. l. is qui. ver. sed hęc &c. In secundo casu. s. qñ vult inchoatã prosequi, tũc aut sentẽtia adimit vitã, aut solã ciuitatẽ vel solã libertatẽ, si adimit vitã non põt prosequi, quia pœna non debet differri, vt ff. de pœn. §. si qui forte. C. de pœ. l. cũ res. & l. si creditori. In alio casu. s. quando sententia adimit solã ciuitatẽ, vel solã libertatẽ, vel vtranque, non tñ vitã, hęc accusatio aut perimitur per sententiã cõtra eũ latã, & tunc nõ auditur, vt arg. C. qui accus. nõ pos. l. j. aut non perimitur, quia sua accusatio potest esse ẽt vera, & in hoc casu bene admittitur etiã contra omnes, vt d. l. is qui. ff. de publi. iudic. versi. illud &c. Di.

43 † Item repelluntur alij propter paupertatem. ff. de accusatio. l. alij. l. nonnulli. l. illicita. § ne potẽtiores. Gandin.

ADDITIONES.

a ¶ Filius. Adde an filiusfa. minor. xx. an. possit accusare sine autorita. curato. Bal. consi. lxix. & an possit se defendere cum conuenitur criminaliter sine

ter sine consensu patris, dic q sic, ita Pet. de Anchara.consil.lxxij. Ber.

b Inepiam. Adde Pe.de Anch.consi.ccccix.Ber.

c Subscriptionem. Adde intelligendum parte opponente ante nomen receptum inter eos, quia post non potest opponi. ita Rom.consi.cccclj. Ber.

d Officiales. Adde an procu.fisci teneatur se inscribere. Cepo.consi.xij.Ber.

e Opposui. Adde an conueniri possit iniuriarum qui opposuit crimen q non probauit. Old. consi. liij. Pet.de Anch.consi.cccxxvj.Ber.

f Accusatorē suum. Adde late Fed.consi.xciij.B.

g Infames. Adde Alex. consi.xj. Pet. de Anch. consi.ccccxij.

Qui possunt accusari. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Accusari an possit tam masculi quam fœminæ præsentes & absentes.*

2 *Accusari an possint uiui tantum uel etiam mortui.*

3 *Accusato conuicto & condemnato Titio, si ab illa condemnatione appellauerit & illa pendente moriatur, quid erit de illa condemnatione & bonis illius mortui.*

4 *Accusa. an possint tam puberes quā impuberes.*

5 *Accusari an possit seruus & de quibus criminibus.*

6 *Accusato Titio de aliquo crimine, an poterit ab alio accusari de eodem crimine.*

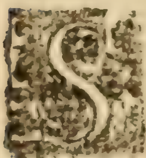

SVPRA dictū est qui possunt accusare, vel non, nunc videamus q possunt accusari.
1 † Accusari possunt tā masculi quā fœminæ præsentes & absentes,[a] dum modo contra absentes possit offerri
a libellus siue accusatio.l.absentem.C. de accusa. & C.de re. exhiben.l.ij.& absentes taliter accusati debent requiri & si contumaces fuerint proceditur contra eos, vt dicitur infra in rub. de citatio alias de accusa.& quid sit faciendum
2 reo absente contumace. † Item accusari possunt viui tantum non mortui, nam mortuo reo omnis criminatio extinguitur, vt C. si re. vel accus.mor.fuer.l.j.fallit in criminibus læsę
b maiestatis[b] repetundarum peculatus & hæreseos quibus casibus accusatio de iam mortuo recipitur, & hoc est propter enormitatem delicti & propter talium delinquentium publicanda bona.ff.de accusatio. l. ex iudiciorū. C.de aposta.l.apostatarum. & hære.l. quoniam. ff. ad l. Iuliam repetun. vel pecu.l.finā. Quod verum intelligo, si accusatus moritur ante accusationem expositā vel pendente ipsa accusatione morte naturali. Nam si constituit sibi mortem postquam fuerit in crimine deprehensus, vel postquam fuerit lis contesta. vel nomen eius receptum inter eos, tunc hæredibus sunt auferenda bona. Est enim durius se interficere quam principe mandante trucidari &c. vt ff. de bonis eorum. qui mor. sibi consci.l. iij. C.si re. vel accusa. mor. fuer.l. si
3 defunctus. † Sed pone quòd aliquis fuit accusatus & conuictus, & deinde condemnatus qui ab illa condemnatione appellauit, & ea pendente mortuus est, quæritur quid sit de condemnatione illa, & de bonis illius mortui. Respon dic idem esse quantum ad crimen, quia omnis criminatio est extincta morte, sed quantum ad bona dic, quòd appellatio sit perficienda si in illa sententia bona erant adempta, vt est in relegatis, vbi quis damnatur in tertia parte bonorum suorum, & ita vtraque quæstio, scilicet relegationis & ademptionis, tertiæ partis bonorum est principalis, vnde vna extincta, non extinguitur alia. ff. de interdi.& rele.l.relegatorū.§.ad tempus. si autem in sententia bona fuerunt adempta tacite, vt euenit in deportatione, quam tacite bona deportati sequuntur, vt C.de bon. proscri. l.deportati. tunc extincta causa prin.s. deportationis extinguitur & accessoria scilicet causa bonorum ipsorum, vt C.si re.vel accu.mor.
4 fuc.l.fi. † Itē accusari possunt tam puberes quā impuberes qui tn̄ sunt doli capaces. Na fertur Aug. dixisse omne delictū cadit in impuberē prçter delictū carnis & dicit l. q minor. xiij. ann.nō pōt de adulterio accusari.ff.de adul.l.si minor.sed de stupro & alijs criminibus bene tenetur, vt ff.eo.ti.l.stuprum.ad fi ff. de mi.l. auxiliū.& l.si ex cā.§ si mulier.& C.de pœn. l.impunitas.& ex ingratitudine pōt minor reuocari in seruitutē, vt insti.quib.mo.test.infir. § quidē.& §.itē seruitur.circa impositionē pœnę mortis dic, vt no.infra.de pœ. & C. de pœ.
5 l.impunitas. † Itē accusari pōt seruus, sed nō de omni crimine, nā non accusatur de crimine de quo imponitur pœna pecuniaria, nec pœna parricidij, quia seruus non dicitur patrem habere, vt ff. de accusationi. l. hi qui.§. omnibus. ff.de regulis iuris. l. quod attinet. In prædictis autem casibus recipitur accusatio contra seruum, vt ipse corporalem pœnam patiatur, quia natura omnibus communis est, vt ff. de accusationi. l. hos accusare §. omnibus.

nibus. dominus autem pro seruo defensionem suscipit pro pœna pecuniaria, vt ff. de accusatio. l. si seruum. & ff. de publicis
6 iudicijs.l.sciendum. †Sed pone ꝙ sum ab aliquo accusatus de aliquo crimine, modo quæritur nunquid ego potero iterum ab
c alio accusari[c] de eodem crimine? Respon. non, vt C. de accusationi. l. qui de crimine. nisi primus accusator decesserit, vel alias impediatur in accusatione procedere, tunc intra.xxx.dies admittitur alius accusator de eodem crimine, vt ff.de accusa.l. libellorum.ad finem. Item hoc totum intelligo quando erat lis conteitata.nam ante litem contestat. ex pluribus accusatoribus eligitur vnus idoneus, vt ff.de accusatio.l.si plures.quod intelligo, si fuerit obiectum. argumen. C.qui accusa.non poss.l.si accusatoribus.vel dic ꝙ ubi ita processum & factum fuerit de facto, & vt melius pateat hoc modo distinguitur, prout not. Accur. C de accusationib l.qui de crimine. quia quandoque vnus accusat vnum, & tunc si de vno crimine & vna lege potest si diuersis legibus non potest, vt ff. de accusatio.l. senatus si a reis. Si autem de diuersis criminibus descendentibus ex diuersis factis potest, vt dicta lege libellorum.§.& si alij. Si autem descendunt ex eodem facto non videtur ꝙ possit accusari ab eodem, vt argumen.C. de accusationi.l. qui ab eodem crimine. à cõtrario sensu illius legis ab alio autem bene potest. Si autem plures accusant vnum si de eodem crimine, tunc eligitur idoneior accusator, vt ff. de accusationi l.si plures.l. hi.§.fina.ff.de liber. homin.exhiben. ꝙ ait lex. §.hoc interdictum. Si vero de diuersis criminibus descendentibus ex diuersis factis vel etiam ex vno, potest, vt C.de accusation.l.qui de crimine.interim tamen cũ, habet necesse respondere pro vno non arctetur pro alijs, vt ff.de custo.reor.l.ij.§.final. Quandoque plures accusantur ab vno & si de eodem crimine licet etiam accusare centũ, vt C. si re.vel acc. mor.fue.l.ii.ff. de adul.l.q pupillã.§.sanceim.& l.vim passũ. sed fall.t in accusa.adulterii, vt C. de adul. l.reos. & ff.eo.l. si maritus §.fi. & l.in.in fi.

ADDITIONES.

a ℭ Et absentes. Adde vt per Petr.de Anch.consil. cccclx. Ber.

b Maiestatis, Adde Cep.in consi,xvij. si tamen tale crimen omittatur in ciuitatem memoria hominis non potest damnari, secundũ Ang.cõs.ciij. B.

c Accusari. Adde Alex. consi.xj. Roma. consi. ccxiiij, Fransc, Are.consi.clviij. Ber.

Vtrum ille contra quẽ fuit per inquisitionẽ processum possit de nouo accusari. Rubr.

7 *Accusatio Titio de homicidio, vel facto processu contra eum per inquisitionem, & eo absoluto, quia non fuit repertus culpabilis, an hæredes occidi poterunt eundem Titium accusare non obstante dicta absolutione.*

8 *Accusato Titio ut supra dictum est ad quæstionem positam supra datur alia solutio.*

9 *Denunciatione facta domino potestati per hæredes quod eorum pater erat occisus, & quod super eius morte deberet procedere facta inquisitione per dominũ potestatem & iudicẽ maleficior, an audientur hæredes volentes accusare quosdam ex malefactoribus contra quos fuit inquisitum.*

7 [S]ED pone qõnem q̃ † sæpe cõtingit de facto, Titius fuit de homicidio accusatus, vel eũ per inquisitionẽ processũ fuit, & q̃a non fuit repertus culpabilis extitit absolutus, modo hæredes dicti occisi eũdẽ Titiũ accusare volũt dicta absolutione nõ obstãte, q̃ro nũquit põt? Et primo vr̃ ꝙ non, q̃m de cõmisso eiusdẽ hominis crimine, nõ debet sępius quæri, vt ff. nau.cau.sta.l.licet.§.fi. Scd̃o q̃a lex Corn. de sicc.est publica.ff. de accu.l.j. alias.ff. de sic.l.i.& vno accusante cęteri repellunt nisi in tribus casibus.ff.de acc.l.si cui.§. iisdẽ.& de pop.act.l.ii.Tertio q̃a si iste Titius esset cõdẽnatus nõ deberet iterũ cõdẽnari, multo fortius si extitit absolutus.ff.de adul.l.de nunciasse.§.fi.Quarto si dicti hęredes fuerunt p̃sentes & sciẽtes ergo vident renunciasse suo iuri.de distra.pig.l.si eo.ff.de reg. iur.l.sępe.Quinto q̃a iudex voluit p̃cedere ad vindictã.& p̃pterea nõ debuit alius admitti nec debet. Nam in priuato delicto si admittit ille cuius interest, nõ debet postea admitti ille cuius nõ interest, vt ff. de sepul. vio.l.sepulchri.Sexto q̃a lex dicit ꝙ statim reo exhibito siue ab accusatore extiterit, siue ab alio sit delatus sententia ferenda est, vt C.de re.exhi.l.i.in princi. Septimo quia ex eodem facto circa medium app.sententia secunda non est ferenda. C. de senten. & interlo.om. iud.l. post sñiam. C.quando

prouo.

prouo.non est necess.l.j. Octauo quia ille qui delinquit est debitor duorũ insolidũ.s. cõmunitatis & offensi,vt ff. de pu.& vec.& cõmiss.l.licitatio §.illicite.ergo conuẽtus à ciuitate & absolutus nõ debet postea ab offenso posse accusari,vt ff.de duo.rei.l.ij.C. de fide.l.fi. Econtra videt̃ posse allegari. Et primo quia potuit fieri inquisitio hoc casu, vt ff.de mune.& hono.l.rescripto.§.si quis. nam debuit præcedere accusatio, vt ff. de accu.l.libellorũ.ergo si fuit inquisitio & absolutio facta contra solitũ ordinẽ iudiciorũ non tenet processus.C.de sen.& interl.om. iudi.l.prolatã.debet interim ergo cognosci maxime repertis ꝓbationibus de nouo cũ respub.sit læsa, vt l.admonendi.ff.de iniur. & l.Imperatores.ff.de excep.rei iudi.C.de transac.l.sub prætextu. contra arg. vt ff.de adul.l.si maritus.§.fi.Secundo quia ptãs nõ potuit esse iudex & accusator, maxime in controuersia iurisdictionis, vt arg.ff.de pę. l.si præses. Tertio quia qui est insufficienter condẽnatus de aliquo crimine põt irritũ condẽnari,vt ff.vi bo.rap.l.j. Quarto quia hæc sunt paria ab accusatione destitisse per abolitionẽ & iudicem absoluisse,ergo sicut põt reiterari accusatio abolitione petita sic & post ipsam absolutionẽ, vt ff.de accusa.l. iij. Sol.Quidam dixerunt dictos hæredes admittendos nõ fore per iura pro hac parte superius alleg.& per gñalem cõsuetudinẽ,
8 & ita dixerunt fore iudicatũ in curia Imperatoris.de hoc.C.de accu.l.si quis homicidij.dixi de reg.iur.l.factũ in apparatu dñi
8 Dyn. †Dño nostro Guil.de Suza.aliter visum fuit quia soluẽdo ita dixit,quia aut hę redes prædicti sciuerunt accusationẽ vel inquisitionẽ præcessisse de prædicto homicidio aut ignorauerunt. Primo casu qñ dicti hæredes sciuerunt non audiuntur accusare volentes.Secundo vero casu.s.qñ prædicti hæredes ignorauerunt præcessisse de dicto homicidio bene admittũtur ad accusandũ, vt ff.de accu.l.si cui §.iisdẽ.& ff.de adulter. l.si maritus.§.extraneus.Et si dicti hęredes fuerint pñtes præsumuntur scire.s.qñ accusatio vel inquisitio procedat nisi probauerint de sua ignorantia,vt d.§.iisde.licet aliter præsumatur ignorantia nisi ꝓbetur scietia.C.de probatio.l.verius. C.qui milita.nõ poss.l.super seruis.& C.de appe.authenti.si plures. Nam hæc præsumptio si qui fuerint pñtes tollit aliã præsumptionem &c.l. filiũ.in fi.qui sunt sui vel alie.iur.hoc tamen saluo ꝙ si dicti hæredes potuerunt probare de præuaricatione primi accusantis ꝙ tunc audiantur in eorũ accusationem.l.si quis.& d.§.iisdem.ff.de præuari.l.iii.§.fi.ff.de accusa.l.hi tñ.§.ab illo.ff.de lib.ho exhi.l.iii.§.fi. Et hoc ideo quia dicti hæredes prosequuntur suam iniuriã,vt patet ex prędic.ll. & vt
9 not. Azo in sum.de accu.§.item not. †Sed pone ꝙ isti hrdes denũciauerunt dño ptãti ꝙ pater eorum erat occisus & ꝙ super eius morte deberet ꝓcedere, potestas vero vel iudex maleficiorũ suꝑ illo homicidio ex officio suo inquisiuit,modo veniũt dicti hæredes,& quosdam ex malefactoribus,contra quos fit dicta inquisitio accusare intẽdẽtes, modo q̃ritur an sint audiẽdi.& primo vr̃ ꝙ sic,q̃a accusatio est ordinaria, & accusatio ordinaria debet p̃cedere inquisitionẽ quæ est extraordinaria ff.de mino.l.in cãæ.ff.ad carb.l.circa.ff.de tributo.l.iii.ff.ad muni.l.i.

Item licet dicti hæredes denunciauerint non ꝓpterea videtur renunciasse iuri suo & accusationi per eos faciendæ.ff.de inoffi. test.l.mater.& de peti.hrdi.l.legitima.nam & variare eis licet si volunt.arg.ff.de noxa. l.& in delictis.§.fi. & ff. de iud. nõnunquã Et contra videtur ex quo viã denũciationis elegerunt nõ debent posse variare, vt ff.de tributo.l.ꝙ in hæredẽ.§.eligere.ff. de leg.i. l.pluribus & quia de qua re cognouit iudex de ea pronunciare debet, vt ff. de iud.l. de qua re.& dic etiam pro,& contra,not. in q. supra proxi. Solu.Distinguitur vt nos docet do.Guil.duran.in Specu.sui operis,quia aut isti hæredes nominatim & expressim denũciauerũt domino potestati.s. eos quos nunc accusare intendunt & nominatim facta est inquisitio contra eos: & ex officio proceditur contra eos, aut non. Primo casu non possunt postea accusare.quia elegerunt istam viam inquisitio in quo si isti absoluantur: non potuerunt postea accusari:vt ff.de accusa.l.si cui.§.iisdem.& dicto § eligere. Sinautem in dicta denunciatione nõ nominauerint aliquẽ nominatim, nihilominus postea accusabũt: quia vr̃ esse casus legis.ff.de custod.& exhi.reo.l.diuus. circa mediũ.& facit ad hoc.ff.de adul.l.i.§. fi.nam non videntur renunciasse iuri eorũ quòd ignorabant sibi cõpetere.ff. de inoffi. test l.

test.l.mater.& de peti.hære.l.legitima. Et hæc quęstio poterat competenter adaptari sub titu.præceden. Gandinus.

ADDITIO.

a Iudicatum. Adde gl.in c.cum dilectus.extra de legib.vbi glo.not. ꝙ sententia lata in causa inquisitionis vel denunciationis præiudicat aliis, dic vt ibi no.per Innocen.Iacob.Butri.

Qualiter fiat accusatio. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Accusatio an requirat libellum?*
2 *Libellum dare, an in omnibus & pro omnibus criminibus sit necesse.*
3 *Libellus accusationis quæ debeat continere.*
4 *Accusans notorium de falso uel quòd falsum instrumentum scripsit an teneatur in accusatione inserere locum falsitatis.*
5 *Exceptio quòd in libello non sit mensis, annus locus uel dies, an posit opponi, post sētētiā.*
6 *Libellus hodie non datur, sed per totā Italiam simpliciter obseruatur, quod accusatio fit.*
7 *Accusatio non procedit nisi crimen sit cōmissum.*
8 *Accusatio accusatorem requirit.*
9 *Libelli criminalis exemplum.*
10 *Accusatione ciuili & criminali mihi competentibus, an posim utranque intentare.*
11 *Libelli eodē an posī te de facto accusare criminaliter & petere rē furtiuā mihi restitui.*
12 *Accusasti Titium quòd te insultauit cum armis probatur insultus, sed nō cum armis, an condemnabitur Titius de insultu simplici.*
13 *Accusat Titius Caium de furti, & etiam dicit quòd est latro publicus & famosus, an in hac parte accusatio sit admittenda.*
14 *Accusatione non continente illa uerba generalia, latro publicus & famosus, an accusator posit in processu illo probare.*

1 SEQVITVR † videre qualiter fiat accusatio, & certe sicut in ciuilibus quęstionibus necessarius est libellus. vt no. in illa auth.offeratur.C. de lit. cōtest. ita in criminalibus causis est ēt necessarius eodem mō libellus siue ex crimine agatur ciuiliter, siue criminaliter.ff.de accus.l.libellorū.ff. de priua.de lict.l.fi.& de fur.l.fi.C.qui accus.non pos.l. ii.& iii.l.si crimen.l.neganda. l. de crimine. C.de accu.l.si quis. & l. in causis. l.accusationis.& ff.ad Turp. l.quæsitū.Et no.ꝙ vbicunque pœna applicatˀ fisco ꝙ cā vnde secuta est cōdēnatio talis pœna dr̄ crimina-
a lis,[a] vt insti.de iniur.§.si summa.& ibi not.
2 accusa.†Sed nūquid in omnibus & ꝓ omnibus criminibus est necessariū ꝙ detur libellus? Respon. sic regulariter. Si.n. in causis ciuilibus offertur libellus. C.de lit. cōtest. auth. offeratur. multo fortius dēt offerri in criminali cā. Nā vbi maius periculū vertitˀ ibi cautius est agendū, vt ff.de carbon.l.j.§. sed si qs.C.de app. l. addictos.fallit in casibus in q̄bus libellus seu accusatio nō est necessaria, quos casus no.s̄.in rub. quid sit accusa.&c.in prin. qui casus sunt in quib. pōt
3 inquiri. † In libello autem omnia infrascripta sunt necessaria.Primo nomen accusato-
b ris & accusati. [b] Secundo crimen cōmisū. Tertio cū qua ꝑsona sit cōmissum crimē.
c Quarto ī quo loco [c] sit cōmisū crimē & ēt locus loci.s.in tali domo & in tali angulo dictæ domus. Sed q̄d si certus & determinatus locus non continetur in accusatione, vt puta, quia contineatur in libello maleficiū fore cōmissum ante domū dicti Petri, nunquid accusatus petere posit nomē suū aboleri de accusatione? Dic allegādo pro & cōtra, & tandem soluas, & dicas, ꝙ accusator posit declarare illud verbū obscurū. argu. ff.de iudi.l.si quis intensum crimē & ēt locus loci, s.in tali domo & in tali angulo dictæ domus. Sed q̄d si certus & determinatus locus nō contineatur in accusatione, vt puta, quia cōtineatur in libello maleficium fore cōmissum ante domū dicti Petri, nunquid accusatus petere posit nomē suū aboleri de accusatione? Dic allegando pro & cōtra, & tandē soluas, & dicas. quod accusator posit declarare illud verbū obscurū, arg.ff.de iudi. l.si quis intētione ambigua. & per hoc non aboletur nomē accusati. & ita fuit consultū Bonoñ. per plures legum doc. Quinto quo anno, & quo mēse, diem, & horā cōmisi criminis nullus inuitus cōprehēdit. Annū antē, mēsem, & diē dati libelli ponat accusator in accusationis libello. Sexto ponat nomē imperatoris vel papę tunc viuentis. Septimo accusator habet necesse se in libello subscribere & astringere se probaturū crimē obiectum ad pœnā ta-
d lionis [d] quæ est mēbrum pro membro, oculus pro oculo. Quæ omnia & singula, nisi in libello accusationis cōprehēdātur libellus

lus reprobaī tāquā minus legitime ordinatus, & tunc nomē illius accuſa. eo poſtulante aboleī de eo. libello & ex integro deī facultas, id eſt accuſatori recusādi intra xxx. dies.ff.ď acc.l. libellorū.ff.de adul.l.qui accuſare.& ff.de fur.l.fi.& ij.q.viii.§. libellopū.q̄ dicit de xxxx.dieb. intellige qñ accuſator abſens impediī ꝑ mortē, vel morbo, vel ſimili cā lit.cōteſt.vt d.l.libellorū.§.vlt. nā ſi impediaī alia de cā, videlicet inepta cōceptione libelli, vt puta qñ locus, annus, mēſis nō cōtinentur in eo.ſ. libello, tunc intra xx.ann.poterit reaccuſare.tāto.n. tꝑe tollit accuſatio criminalis, vt C de fal.l.q̄rela.niſi ipſa accuſatio minori tꝑe tollaī, vt adulte-

4 rii per.v.annos. †Sed q̄ro ſi qs velit aliquē notarium accuſare de falſo, vel ꝙ falſum inſtrm̄ ſcripſit, an teneaī in accuſatione inſerere locū falſitatis. Tu dic, ꝙ ſi ſciret locū accuſator, & ꝓbare poſſet bñ, tenetur apponere locū. Si vero nō ſcit, tunc ſufficit ſi iurauerit ſe pro certo nō poſſe dare locū cōmiſiſſe falſitatis, vt ff.de fur.l.in actione furti.§.de veſte.ibi plane ſi qs iurat.& gl.ord. q̄ hāc q.determinat.ii.q.vii.§. libellorū. & facit ď poſtu.l.j.§.ſi qs argētū.& ita d.Car

5 linus cōſultus Paduæ de facto rñdit. † Sed q̄ro nunqd excep.iſta.ſ.ꝙ in libello non ſit menſis, annus, locus vel dies, poſſit opponi poſt ſnīam? Rñ.nō, ꝑp illa verba.ſ.reo poſtulāte poſita in l.libellorū.ꝑalle. Et qa hæc exceptio ſicut dilatoria dēt opponi ante lit. cōteſt.vt C.de excep. l.vlt.ſicut alias dilatoria pura, vel perēptoria, dēt opponi añ ſētētiā & ꝓbari, vt C.de excep.l.ſi q dē & ſen.reſcin.nō poſ.l.perēptorias excep. Et qa non eſt de illis exceptionibus q̄ poſſint opponi poſt ſniam, vt C.de iur. & fac.ig.l.j. Daniel.n. docet nos ponere in libello locū loci. Nā cū teſtes depoſuiſſent adulteriū fore cōmiſſū in pomerio, & ipſe q̄ſiuit de loco loci, vt puta ſic, dic mihi ſub quo arbore, vt ext.de pſūpt.c.3.loco. gl. in l.ob carmē. ff.

6 de teſt.† Hodie vero ꝑ totā Italiā obſeruaī ꝙ libellus nō daī ſed ſimpliciter accuſatio fit quā accuſator iurat verā eſſe, & poſita in quaterno cōis puniī. Sed licet libellus nō detur, tñ i illa tali ſcriptura dēnt cōtineri noīa accuſatoris, & accuſati, & iudicis, & criminis cōmiſſi, & quo loco, annus, & mēſis, quo cōmiſſū fuit, & dies dati libelli q̄ oīa ſi deficiāt nō ꝓcedit talis ſcriptura q hodie dani loco libelli, vt d.l.libellorū. Nec īmerito dixi inſcriptionē de cōſuetudine nō eſſe faciendā, qa ſi hoc eēt verū pauci hoīes iuenirentur q ſe vellēt obligare ad talē pęnā.ſ.talionis, qm̄ poſſet reus abſolui, vel qa plene maleficiū nō eſſet ꝓbatū, vel ꝑp īperitiā aduocatī vel iudicis, & ſic timore pœnæ ſubſcriptionis multa maleficia remanerent īpunita ꝙ eſſe nō dēt, vt ff.ad l.Aquil.ita vulneratus.

7 cū ſi.†Itē vt dictū eſt no. ꝙ accuſatio nō ꝓcedit niſi crimē ſit cōmiſſū. Nā crimē ē peccatū accuſatione digniſſimū.vt xcj. diſ.apoſtol⁹.& ita crimē eſt cā, vñ accuſatio ꝓcedit, ſicut & alias dānū eſt cā quare accuſatio legis Aqui.ꝓcedit, ad qď facit ff.q met.cā. l.ſed ſi paruus. Itē alias mora eſt cā quare agiī ex cōtractu bonæ fidei, vt C.de ī īteg. reſ.in l.minorū ꝑſona.& alias nō hr̄ cognitio de familia, niſi cōſtet dn̄m fore occiſū, vt ff.ad Sil.l.j.§.illud ſciēdū. Et iō dicit lex, ꝙ ſi qs cōfiteaī ſe occidiſſe hoīem q viuat ꝙ nō nocet ei talis confeſsio, qa confeſsiones debēt naturalib⁹ cōuenire, vt ff.ď interro. act.l.cōfeſsionibus.ff.ad l.Aqui. l.inde Nerati⁹.§.fi.& aurea lex eſt ad hoc ff.de verb. ſig.l.ſepe in fi.vbi dicitur ꝙ non videtur qs habuiſſe animū ad delinquendū, niſi factū,

8 id eſt malum fuerit ſubſecutum.† Itē bene dictum eſt ſupra, ꝙ accuſatio requirat accuſatorē, quia ſine accuſatore criminis cognitio & pœnæ impoſitio non procedit, niſi in caſibus not.ſ.in rub.qd ſit accuſa. & qñ accu.ſit neceſſa. Formatione aūt vnius libelli

9 volo eſſe cōtētus exēplo oīum aliorū† Ego Lucius accuſo Titiū corā vobis dn̄o ꝑtate vel iudice, ꝙ ipſe cōmiſit adulteriū cū Berta vxore Ia. in tali ciuita.caſtro vel villa, in tali domo in prima camera ipſius domus regnante tali Imperatore vel tali Papa hoc anno de menſe Martij, vñ peto ipſum puniri capitali pœna, & profiteor ego Lucius Titius & ſubſcribo me talē libellū dediſſe, & tali anno, Anno dn̄i Mccclxij.de menſe Martii.ii.die, intrante dicto menſe, & ꝓmitto me hāc accuſationē legitime ꝓbaturū & non calūnioſe hanc accuſationē inſtituo & obligo me ad pœnā talionis ſeu calūniæ, ꝙ ſic recte cōcipiī libellus dicūt dicta iura C. ad l.Iul de adul.l.quāuis.& melius.d.l.libel

10 lorū. †Sed pone ꝙ aliquis cōmiſit malū, ꝑ quod mihi cōpetit accuſatio ciuil.& accuſatio crim. quæritur an ego ꝑoſsim ambas

intentare

intentare accusationes. Respondeo aut iste accusationes competunt mihi de re familiari, id est propter rem familiarem, vt puta quia pp illud maleficiũ aliquis abstulit mihi de patrimonio meo, aut nõ primo casu intentata cã ciuili bene põt causa criminal. postea moueri, & econtra, vt C.qñ ciuilis actio criminali piudicet.l. verbi gratia, qa si fui p vim de possessione deiectus, possũ ciuiliter recuperare possessionẽ meã p interdictũ, vñ vi. Deinde hac cã finita potero accusare criminaliter.d.l.Iul. de vi pub. Vel si mihi furtũ fecisti, possũ & primo criminaliter accusare, vt ff.đ fur.l.si. deinde meã rẽ à te furatã potero aduocare ciuiliter.& ecõtra. sed interim dũ agit vna istarũ viarũ, nõ põt altera intẽtari.ff.de pub.iud.l.4.ff.vi bo no.rapt.l.ii.§.j. Si aũt ex eodẽ crimine nascatur accusatio ciuilis et criminalis, q̃ nõ sit đ familiari re, sed cõpetat ad vindictã tñ tũc vna intẽtata altera tollit. ff. de iureiu.l. ꝙ senatus.& l.ptor.§.j.& de hac mã dic vt plene no.d.Azo.C.de ord.iud.per totũ.C. qñ ciuilis actio piudicet criminali.l. vnica.

11 †Sed iterũ q̃ro, nunq̃d in eodẽ libello possum te accusare de furto criminaliter, & petere rẽ furtiuã mihi restitui, vel possessionẽ đ qua fui p vim deiect⁹. Rñdeo nõ, vt ff.vi bon rap.l.ii.§.i.ff.de pub.iud. l. interdũ.qa ĩterim dũ agit ciuiliter nõ põt agi crialiter nec ecõtra, qa fit ĩteri vni piudiciũ p aliud. Sed ecõtra hãc rñsionẽ vr̃ esse.ff. de furtis. l.interdũ. §. qui furẽ. vbi est casus qđ pro furto agit simul & semel ciuiliter, criminaliter. Sed huic obiectioni rñdet dñs Odof. quia factũ fuit ibi de facto quod fieri nõ debuit. Vel dic & melius qđ ibi furẽ deprehẽdi in furto. qñ furtũ faciebat, vel antequã perueniret ad locũ destinatum ipsum captum coram iudice duxi cum re furata, q iudex iussit ipsam rẽ mihi restitui, & ipsũ furẽ puniri extra ordinẽ, vnde ibi ordo iudiciarius nõ fuit seruatus, sed si procederetur ordinari iure per libellũ nõ posset vtrũque

f iudiciũ, scilicet ciuil.act.& criminalis [f] intẽtari sed vna finita bene intẽtaret altera, vt ff ad Aql. l.inde Neratius. §.si dolo.& C. ad l.Aql. l. ex morte. & qñ ciuilis actio p̃-

12 iudicet criminali.l.vna.†Sed circa materiã hanc formabo aliam q̃onẽ. Pone quod tu me accusasti qđ ego te insultaui cũ armis, vel quod ego percussi te ĩ capite, ita qđ sanguis exiuit, probasti per testes quod ego te insultaui, sed non cũ armis, & ego te percussi in capite, sed nõ cum effusione sanguinis Quærit an ego possim & debeã cõdẽnari de simplici insultu, vel de percussione facta sine sanguine. Dic de hac materia pro & cõtra ẜm diuersas opinio. vt no infra de pœ-

13 nis.ad finẽ tit. †Itẽ pone quod te accusaui de furto vel vulnere, & in eadẽ accusatione ego pono et dico quod tu es latro publicus & famosus, vel assassinus, vel q̃d simile, q̃ritur nunquid in hac parte sit talis accusatio admittẽda. dic qđ nõ.& ita dicit dñs Odof. ex eo qđ maleficiũ de quo debeat accusa-

g ri, pars debet eẽ certũ g, & accusatio debet continere annũ, mẽsem, & locũ cõmissi criminis seu delicti, vt ff.de accusatio.l. libello

14 rum.†Sed pone illa verba generalia nõ cõtineri in accusatione verũ in processu accusationis volo ipsum accusatũ probare esse hominẽ malæfamæ assasinũ publicũ & famosum latronẽ, q̃ritur nunquid possum.& vr̃ quod sic, qm̃ crescente contumacia debet crescere & pœna, vt C.de epis.audiẽ.l. nemo.& C.de seruis fugitiuis.l. quicũq;.ff. de pœnis. l.relegati.C. ad legem Iuli.de vi publ.l.seruus.& ff.de pęnis.l.capitalium.§. si ita & §. final. & extra vt lite nõ cõtesta. cap.qm̃ frequenter.in fi gl. Nã ex iteratione delicti augeẽ pœna vt patet ex dictis legibus.& ff.de pœ.l.si diuturno.& quod ibi not. Itẽ tutor remoueẽ à præsenti tutela si probetur eũ male administrasse aliquã tutelã, vt ff.de susp.tuto.l. post finitã. Itẽ si vtaris instrumẽto facto à notario, q alias fecit & consueuit falsa instrumenta facere fidei eius derogatur p l. ff.de accusationib. l.si cui.§.iisdẽ.& de re milita l. non oẽs.§.à barbaris. Si accuso te de falso, satis vr̃ me posse pbare ꝙ tabellio ille alia falsa instrumẽta cõfecit. itẽ dicit lex ꝙ aggressores qui prædã faciunt in metallum damnantur si tantũ semel prædã fecerũt, si autem sepius capite puniuntur, ergo nõ apparet ꝙ sit cõdemnãdus in metallum vel capite, nisi detur facultas probandi hoc. Econtra videtur ꝙ non audiatur, quia hæc non sunt de accusationibus. Verum etiam si hoc probaretur non posset de his consequi cõdemnatio. argument.ff.de iud.l.non potest. C.cõmuni diuidundo. l. fundus ff. de petitione hæred.l.si quis libertatem. Nam quis non admit-

admittitur ad id probandum, quo probato nō releuatur, vt C. de probatio.l.ad probationē.ff.de inoffi.testa.l.j. & in hac opinione sunt aliqui sapientes qui rńderūt leges pro altera parte, ꝙ de oībus prædictis delictis erat facta accusatio, & in accusatione illa erat oppositū factū certum & annus, mēsis & locus, alias aūt nisi maleficiū apponeretur certū accusatio nulla esset, vt supra dixi proxima. q. Sol. dic ꝙ debeā admitti ad probationē ꝑdictorū ꝑ iura primo alle. Nā talis probatio saltē indiciū cōtra accusatū đ maleficio ꝑsenti operatur, q̄a alias fuit malus &c. vt d.§ iisdē. & q̄a grauius puniet, vt no.j.de iud. & infra de pœ.in illa distinctione aut aliq̄s deliquit &c. Itē pro solutione facit ꝙ persona est spectāda cuiusq;. vt ff.ad l.Iul.maie.l.famosi.ibi, nā personam &c. Et ideo cōsiderari debet cuiusq; fama, vt ff.de q̄onib.l.de minore.§.tormēta. Itē qualē vitam quis ducit, talē eum esse ꝑsumimus, vt ff.de iniur.l.apud Labeonē.§ si q̄s virginē. ff.de condi.institu.l.quidā.de quibus plene dic vt notatur infra in rub.de præsumpt. & indic.& in rub.de quæstio.& tormē. Gan.

ADDITIONES.

a ¶Criminalis. Adde quid si pœna veniat applicāda partim fisco, partim parti, an dicatur criminalis. Alex.consi.cxxxii.i.lib. Ber.

b Accusati. Adde an procedat accusatio generalis, vel necessaria sit specificatio criminis. Alex. consi.lxxi. ii.lib. Ber.

c Loco. Adde Alex.consi.lxxii.ii. lib.& consi. cli.& consi.clxxii.ii.lib.not.iñ ꝙ licet in actione famosa ciuiliter intentata locus & tempus debeat inferi, tamen vbi causa committitur cognoscenda de veritate & æquitate, locus & tempus non sunt necessitate apponenda voluit Alex. cōsi. vi. iii.lib. Ber.

d Talionis. Adde an accusans & non probans teneatur pœna eademqua teneretur accusatus. Alexan. consi. xi. tamen cum iudex inquiritur non habet necesse inscribere, vt voluit Ioann.de Ana. consi.i. Ber.

e Conuenire. Adde Raph.consi.cliiii. Pe.de Ancha.consi.xxiii. Ber.

f Et criminalis adde Pe.de Anc.consi.lxi.Ber.

g Certum. Adde Alex.consi.lxiiii.ii.lib.

Qualiter aduocati circa accusationem se debeant habere. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Aduocati qualiter circa accusationem se habere debeant.*

SEQVITVR vt videamus qualiter aduocati circa accusationē
1 † se habere debeāt. Et certe aduocatus in his causis criminalibus debet se habere cautius q̄ in ciuilibus. Nā vbi maius periculum, ibi cautius est agendum, vt ff.ad Carb.l.j.§ i.& C. de proba.l. sciant.& de appel.l.addictos.& de fal.l.vbi. itaque aduocatus dum aduocat debet stare rectus, vt C.de offi.ꝑfe.anno.l.i.& C.de postu.l.q̄sq̄s.& siquidē negotium sit arduū debet incipere. In nomine Dñi, amē. quia sic incipit d. Iustinia. Imperator, vt ff.đ offi. præf.ꝑtor.aphri.l.i nomine dñi & in auth. de arb. in princ. deinde debet supplicare vt benigne audiat à iudice & à circūstantibus alleganda ꝙ sermo petiit nisi ꝑstetur benignus auditus, vt ff.de his q̄ in test.delē.l.pe. postea debet ꝑmittere aliquas præfationes vt reddat iudicē magis beniuolū & attētū, vt dicit lex ff.de ord.iud.l.j. incipiat quoq; & dicat, dñe iudex rectos & iustos decet nō immerito cōmendare, vt C. de iud.l.rē nō nouam.in princi.itaque vos domine iudex estis & debetis esse iustus. Nā cum Rex iustus sedet suꝑ sedē nō aduersabit̄ ei quicquā malignum, vt C.de sum.tri.& fide catho.l.inter claras. Itē commendet eum de bonis moribus & summa ꝓbitate.ff.de decre.ab ordi.fac.l i. Itē commendet eum de singulari industria & fide probata, vt ff.de offi.præfe.prætor.l.i.in fi. Item de castitate quæ sola pōt Deo animas præsentare, vt in corpore.authē.de leno. post hoc dicat ꝙ debeat esse iudex medius inter vtrāq; partem & personam non declinando à dextris neq; à sinistris vt C. de fal.l. vbi. sed etiā nō de omnibus commedet dictum iudicē, sed de his tm̄ in quibus abundat. Item aduocatus si vult pōt vti breuiori sermone in cōmendado iudicis personam, vel personam aduocati partis aduersæ, ita dicens. veritas, verborū adminicula non desiderat, vt C.si vt se ab hæred.absti l.j. bonis enim honestas, scientia, iustitia, & vera fides, ita manifesta est q commendatione non indiget, vt alias legit.ff.de in integ.resti.l.i. & de exer. l.j.in prin.& quæ demōstrata sunt demonstrari non debet, vt ff.de do.præle. l.iij.§.si quis vxor in fi. His præmissis intendat aduocatus ad allegandū de iure partis suę, sed dicat domine ego prius intedo narrare factum

ctum p ordinē, & postea allegabo de iure, quia ex facto oritur, vt ff. ad l. Aqui. l. si ex plagis. §. in cliuo capitolino. & ff. de iure co di. l. quidā referūt & ff. d. iureiu. l. duobus. § fi. & sæpe video ꝙ in breuissima facti mu tatione ius totum mutat, vt ff. de execu. tu. l. si is. & de leg. 3. l. hoc legatum. & l. fi. ff. de contra. empt. l. in emptio. §. pen. in fi. & l. q fundū. & ff. de in diē. addic. l. 3. ff. de leg. iij. l. 3. & l. si quis à filio. alias dicit lex vt respō sum congruum habere possis insere pacti exemplū, vt C. de trāsa l. vt respōsum. Nar ret itaq; aduocatus factū totū per seriem in narratione facti cōmendet personā illius in quo crimē commissum est, ad hoc est ff. de iniur. l. cum possit. & de re mili. l. omne deli ctum. ff. de pœ l. aut facta. §. j. Item narret vtilitatem delinquentis, ad hoc est. ff. de in iur. l. si plures. ff. de incē. rui. nau. l. nihilomi nus. § j. & ff. de procur. l. qui tñ. §. alias qui dem. Item narret magnitudinē delicti atro cem iniur. quod quidē delictū & atrox in iur. augetur tribus modis. s. ex persona, ex tempore & ex re ipsa. Ex persona. n. auget iniuria cum ipsa sit magna ab humili per sona parenti à filio patrono à liberto. Tem pore vt si fiat in ludis vel ptoriis, vel in cō spectu hominū. Re habeatur atrox iniuria & graue delictū, vt si in vultu ore vel oculo sit facta percussio, vel quod vulnus sit aliàs magnū vt ff. de iniur. l. prætor. § fi. l. vulne ris. & l. sed est quæstionis. & l. sed si vnius. § quædā. & insti. de iniur. §. atrox. & §. pœ na. idē dicat aduocatus qualiter pdicta est res mali exēpli. ff. de sicca. l. 3. §. ii & de pœ nis. l. si quis aliquid. §. qui abortionis. & C. de preci. impe. offe. l. i. & qualiter maleficia non debent remanere impunita, vt ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. Itē qualiter magna ratio suadet, vt pœnæ ob maleficia præstē tur, vt ff. de fideiu. l. si à reo. §. pe. ff. deposi. l. bona fides. & C. ad l. iul. rep. l. i Item qua liter potestas debet esse speculum aliis suc cessoribus, vt C. de decur. l. i. & C. ad l. Iul. de vi publi. l. i. & ff. de pœn. l. si pœna. Et ꝙ facilitas veniæ incentiuum est delinquēdi, & puocat delinquentes, vt extra de vita & ho. cle c. vt clericorū. Et iudex qui crimē re pertum non vindicat tegere, vt conscius cri minosa festinat. Et canō dicit, negligere cū possis perturbare peruersos, nihil aliud est q̄ fouere. extra de sen. excom. c. delicto. in vi. arg. ff. q. sine manumis. à lib. perue. l. Im perator. nec caret scrupulo societatis occul tæ qui manifesto facinori desinit obuiare, vt C. de commer. & mer. l. ij. ver. de hoc. & no. d. Azo. in summa. Item pōt aduocatus partē suam collaudare, s. qualiter ipsa fuit isons ab illa rixa vel maleficio. allegādo ꝙ semper fuit cū bonis sociis conuersatus, & per loca honesta, & qualiter fuit natus ex bonis patre & matre. Et econtra pōt dicere & allegare cōtra aduersariū suū, siue partis suæ, ꝙ dic vt no. infra in rub. de psump. & indi. circa prin. & potest etiam allegare do lū nō fuisse adhibitum circa maleficium de quo agit. vt infra de pœ. §. itē no. Gādinus.

Quomodo de maleficiis cognoscatur per denunciationem. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Denunciare quid sit.*
2 *Denunciator an debeat assistere suæ denunciationi.*
3 *Inquisitionem præcedere debet clamosa insinuatio.*
4 *Custodes agrorum quid facere habeant.*

NON solum de maleficiis cognoscitur per accusationē de quibus dictū est supra. sed ēt
a de eis cognoscitur per denun
1 ciationē. a † Circa ꝙ quid sit denūciatio videamus. Denunciare. n. nihil aliud est q̄ deferre reū aliquē criminis, vt C. de accu. l. ea quidē. ff. ad Turp. l. ab accu
2 satione. §. denunciationes. † Et not. ꝙ sicut accusator dēt assistere suæ accusationi, ita denunciator dēt assistere suæ denuntiationi, vt no. in d. §. denunciationes. & hoc verū est, nisi ille denūciator esset officialis ad de nunciandū maleficia, vt sunt syndici & cō sules locorū & villarū, quo casu pcedit iu dex ex officio suo, vt d. l. ea quidem. de isto tñ mō cognoscendi de maleficio nō sic est traditū nobis de iure ciuili, vt de iure cano. & ad hoc vt pcedat condēnatio expedit ꝙ ipsā denunciationem pcesserit charitatiua monitio, iuxta illud verbū Euangelicum. Si peccauerit in te frater tuus, corripe eū īter te & ipsum, vt extra de accusa c. qualiter & qñ. ad fi Spe. de denūcia. §. quis. versi. 3. Sic
3 etiam videmus, † ꝙ accusationem debet

præcedere inscriptio, vt ff. de accusa. l. libellorum Sic in inquisitione debet præcedere clamosa infamatio, vt dicetur infra quomodo de malefi. per inquisitio. Sed circa materiam istam diligenter attende sicut etiã ponit do. Guil. durantis in Specu. sui operis, quod propter or. accusa. & inquisitionis homo quandoq; absoluitur, quãdoq; condemnatur, nã quandoq; nocturni custodes iurati ponuntur, vt quoscunq; sub noctis silentio transeuntes capiant & denunciẽt puniendos, quãdoq; etiam ponuntur custodes ad custodiam alicuius passus quoscũq; inuenerint ad passum cũ rebus vetitis transeuntes similiter denunciẽt & præsentent. † Non-
4 nunquam ponuntur custodes agrorum custodiam, vt fructuum depopulatores eodẽ modo denunciẽt & præsentẽt, & similiter quadrupedes in prædijs damnum dantes. Hi igitur custodes & eis similes cũ ex hoc officio eis commisso aliquos denunciẽt nõ est opus secundum locorum diuersas consuetudines,ᵃ vt eos accusent, vel de calũnia iurent, sed solum simpliciter ex suo officio denuncient, & eorum denunciationi creditur ex quo prius iurauerit suũ officiũ bene & legaliter & fideliter exercere, vt C. de accusa. l. ea quidẽ. & iii. q. iiij. c. alijs, adeo quod nisi denunciatus suam probet innocentia condẽnabitur ex tali denunciatione quæ ad hoc fidẽ & probatione facit, licet ita de consuetudine obseruetur secundum varietatẽ locorum, tñ de iure est secus, quia non debet quis condẽnari, nisi palã & aperta probat omnis, vt ff. de pœ. l. absente. C. de accus. l. q. accusare. & de proba. l. fi. Sed quæro nunquid assertioni & relationi taliũ officialiũ sit cre-
b dendum. ᵇ Et primo videtur quod sic, quia iurauerunt bene & legaliter suũ officiũ exercere, vnde non est credendũ q. ipsi sint immemores salutis æternæ, vt C. ad l. iul. rep. l. fin. nam animæ hominũ cæteris rebus præferendæ, vt C. de epis. & cle. l. sancimus. & extra de præscrip. c. ad audientiam. Item omnia quæ in iudicio aguntur præsumunt solenniter acta, vt ff. de ver ob. l. sciendũ. C. de contrah & cõmit. stip. l. j. & inst. de fideius. §. j. Item pro hac parte consueuit allegari d. l. ea quidẽ. C. de accus. econtra vr̃ quod tales officiales habẽtur loco vnius testis & vox vnius, vox nullius, vt C. de test. l. licet. Item quia soli arbitro non creditur. ff. de arbi. l. in arbitro. § aũt. nec soli tabulario creditur, vt auth de hære. & fal. §. vbi nõ absunt. Itẽ quia executor negociorũ non potest esse testis, vt ff. de testi. l. vlti. Itẽ quod non credatur vr̃ notari per Accur. super d. l. ea quidẽ. C. de accu. Item vbi quis inculpatur de crimine debẽt esse probationes luce clariores meridiana, vt C. de probatio. l. sciãt. Ad quæ pleriq; iurisperiti bene respõdent, & dicũt ita, q. aut dicti officiales sunt deputati solũ ad denunciandũ maleficia & excessus, vt sunt consules villarũ & locorũ, & in isto casu relationi & denunciationi taliũ officialiũ non creditur per iura superius allega. Aut officiũ talium officialium nõ solum cõsistit in denunciatione, verũ etiã in inquirendo & cognoscendo quod plerunq; contingit quotiescunq; iudex vel quis nuncio, & familia curiæ discurrit per ciuitatẽm vel per castrũ cã exercendi suũ officiũ, & videt vel inuenerit aggressorẽ vel aliud maleficium cõmittentẽ, aut homines euntes de nocte, vel alios arma portãtes vetita vel victualia, vel alia quæ per statutũ sunt prohibita. Nã tunc & eo casu satis dici põt, & vr̃ tale fore indubitatiuum indicium quod ex eo solo posset ipse iudex vel potestas sẽtẽtiã ferre nulla alia super eo excessu probatione reperta, qm̃ tale factum dr̃ iudici notoriũ, & de eo excessu vr̃ sibi cõstare, non vt priuato, sed vt iudici. arg. ff. de fer. l. ii. in fin. de offi. præsid. l. illicitas. §. veritas. Satis. n. dicit cõstare crimen quod oculis subiicitur iudicis mõ iudiciarii inquiretis cum oculorũ inspectio pro quadam specie probationis habẽt, vt C. de admi. tut. l. lex quæ tutoris. & C. fini. regun. l. ii. & iiii. Nec obstat q. dici consueuit, & quod not. supra proxima q. scilicet quod officialibus non est credendum, vt ff. de cu. & exhi. reo. l. diuus. i fi. & C. de decu. l. i. lib. xii. & vt no. C. de accus. l. ea quidem. quia id quod dictis iuribus dicitur, videtur intelligi cum officialis officiũ suum in denunciando consistit, & non in inquirẽdo & cognoscendo consistit, vt argu. ff. de offi. præf. et. vrb. l. j. §. quoties. & ff. de reb. cor. q. sub tut. vel cur. sũt. l. magis puto. §. ne tñ. & ar. d. l. ea qdẽ. C. d. act. & ff. de iud. l. fi. Gad.

ADDITIO.

a Denunciationem. Adde vt per Bar. in tract. ad reprimendum in verbo, per denunciationem. Cal. C. fi. v. de accus. Bet.

Credendum

§ Credendum. Adde Alex. consi. lxxj. iij. lib. vbi ponit an stãte statuto q steturr dicto denũciatoris, & q eius dictum teneatur secretũ, an talis denũciator teneatur iurare coram iudice. Ber.

Quomodo de malefi. cogn. per inquisitionem. Rub.

SVMMARIVM.

ESTAT modo videre qũo de maleficiis p inquisitionẽ cognoscat super quo tractatu est videndũ quo loco fiat, in quibus casibus, & qualiter
1 in ea pcedatur. † Sciendũ est aũt q inquisitio habet fieri arbitrio iudi vt ff. de offi. psi. l. cõgruit. ff. de magist. l. ii. §. si psis. & ff. ad
2 Silla. l. j. § qõ. & C. de nau. l. quoties. & † dẽt fieri inquisitio in loco originis delicti cõmis
a si ᵃ tam proprie q̃ paterne, si ibi sit maleficiũ commissum, alias non, vt in vlti. qõ. huius operis. Itẽ in loco vbi inculpatus de crimine conuersatur. Itẽ in loco vbi est commissum maleficiũ, q dic, vt plene not. infra in rub. vnde aut quo loco possit fama pce
3 dere. † Cũ ergo iudex super aliquo crimine intẽdit inquirere debet ipse personaliter ad
b locum ᵇ, vel ad loca ire, vbi debet fieri ipsa inquisitio, & ipsum locũ & personam cõtra quẽ intẽdit inquirere oculis subiicere. arg. ad hoc. ff. finium regun. l. si irruptione. extra de accu. c. cum dilectus. de elect. c. postquam. Nam in loco in quo talis persona cõuersatur & in loco vbi maleficium est cõmissum melius potest indagari veritas criminis, & melius sciri de circunstantiis ipsius criminis & conditione, & qualitate personæ, vt C. vbi de cri. agi opor. l. 1. & vt oẽs causæ tam ciuil. quàm crimi. l. vna. circa medium l. Et si casus esset q iudex ad ipsum locũ cõmode ire nõ possit, seu accedere debet ad se auocare in aliquo tuto loco, illumquem intendat inquirere, vt extra de appel la. c. ex parte. & extra vt lit. non contesta. c.
4 accedens. † Iudex aũt super quolibet male-
c ficio non debet nec potest inquirere ᶜ quia legitur q sine accusatione criminis cognitio & pœnæ impositio nõ procedit, vt ff. de mune. & honori. l. rescripto. §. si quis. Secus
5 tñ in casibus tam iure cano. q̃ ciui. † Qui aũt sint casus in quibus de iure ciuili possit inqri no. supra i ipsa rub qd sit accusatio q sũt hi, qñ dominus a familia sit occisus, qñ accusator pecunia corruptus abolitione, qñ generaliter requiritur contra malos homines in crimine lenocinii, in crimine suspecti tutoris in crimine sacrilegii, in falso teste p charta falsa, in crimine calũniæ, qñ aliqua subtracta sunt de hæreditate adita cũ beneficio inuentarii, pro rebus naufragio amissis, qñ cõfitetur de locis maleficiorum & tũc

 inquiritur

inquiritur cõtra eos in crimine læsæ maie. In notorio crimine, in crimine apostatarũ, in crimine hæreseos, in bonis damnatorum indagandis, in oi falso, qñ infamator deficit in probatione. Itē in casibus notatis his legibus ff. de censi.l.forma.in auth.de mã. prin.§.coges.ff.de confir.tu.l.tutores.C.de cur.fur.l.ij.circa mediũ.ff.de re mili.l.magis puto. Idē de iure Lõbar.inquirit de omni crimine, vt in Lombar.de offi iud.l.vt iudex.de quibus omnibus dic plene, vt no.supra q.d sit accu.in rubri. Habemus ergo ex pdictis q de iure ciuili regulariter malefic. est accusatio necessaria. iure enim canonico de quolibet maleficio & super quolibet maleficio inquirit, & cognoscitur, si tñ interueniãt ea q sequuntur & nõ aliter regu-

6 lariter. † In primis est necessariũ q ille cõ-

d tra quē inquiritur sit infamatus [d] de illo crimine, id est q sit publica vox & fama q ille sit culpabilis. Secundo q ille talis de quo est talis fama, siue infamia, sit subditus iu-

e risdictioni [e] illius iudicis. Tertio q ad aures eius iudicis peruenerit illa talis infamia. Quarto q nõ semel tñ sed pluries. Quin-

f to q nõ peruenerit à maliuolis [f] sed à fide dignis, & discretis viris. Sexto q non causa malitiæ, sed zelo iustitiæ talis infamia prædicetur, & hęc probãtur extra de accusa.c. qualiter & qñ. Item de iure canon. regulariter non pcedit in maleficiis per inquisitionē, nisi pdicta sex iteruenião. Sed vtroq; iure in casibus specialibus põt per inquisitionē ex officio iudicis procedi, quos casus no. supra p ordinē in rub.q.d sit accu.& qñ accusator sit necessarius. vbi no quãto tempore duret officiũ iudic. qñ põt inquirere in §.sed circa. Sed hodie de iure ciui. iudices potestatũ de quolibet maleficio cognoscunt ex officio suo per inquisitionē, quod videtur posse fieri per hæc iura ff. de offic. presi.l.congruit.in auth.de testi.§.iubemus C. d abo.l.ij.C.de cust & exhi.re l.ij.circa prin.& ff.ad Silla l.i.§.si quis.& de susp tu. l.tutor.§.non tñ.& ff.de adul.l.ij.§.si publico, & ita seruant iudices de consuetudine, vt no.d.Guil.durantis in Spe.li.iii. & ita vidi cõiter obseruari q̃uis sit contra ius ciui. de iure Lombardo põt iudex de quolibet & super quolibet maleficio procedere per inquisitionē, vt in Lombar.de offi iudi.l.vt iudex. Super inquisitione aũt per iudicē

7 facienda bene no. † q refert, vtrũ iudex de maleficio inquirat cõtra aliquã singularem & specialē & nominatam personã, an inquirat generaliter de maleficio quis ilud maleficiũ cõmiserit. Et si quidē iquirat cõtra aliquã singularē personã. tũc seruãdus est ordo traditus. extra de accus.c.qualiter & qñ. & tunc debet facere citari personã illã nominatã & eidē exhibere articulos seu capitula sup quibus inqrit, & nomina testiũ eidē sunt edenda & demonstrationes, & exceptiones, & replicationes salue sũt eidē, tã cõtra personas testiũ, q̃ contra eorũ dicta, vt eis testibus falsum dicendi materia am-

8 putetur, vt d.c.qualiter. & c.cũ olim. † Sed nũquid in introductione testiũ iudex faciet

g illũ cõtra quē nominatim inquirit citari, dic q sic, alias aũt processus iudicis nullus erit, vt C.de testi.l.si qñ.& auth.ibi signata.& C.de fi.instr.l.iudices.C.si vt se ab hære.absti.auth.oēs creditores.ff.de mino.l.in causæ.§.in causa.& l.ēt.Sed d. Fede. Imperator de hoc iterrogatus à doctor b⁹ Bon. dixit q iudex per se de malefic.o inquirere non poterat absq; parte, vbi fama publica & multi de terra aliquē dicerent malæ famalefactorē, & quod in e s talibus nõ debeat inquisitio publicari, & sic non fiet eis

h copia [h] inquisitionis qui est malefactor, & alias malæ famę. Secus si quidã dicerent eũ cõmisisse aliquod singulare, & speciale ma-

9 leficiũ. † Si aũt inquirat de malefi.in genere, nullum in sua inquisitione nominando,

i tunc non sunt seruandæ solennitates [i] prædictæ, nam tunc sine strepitu iudiciario nõ seruato iudiciorũ ordine de plano cognoscet & inquiret, & in itroductiõe testiũ nullum citari faciat, vt extra de accusa.c.olim. Sed hac generali inquisitione completa, si ipse inquisitor inuenerit aliquē de ipso crimine infamatũ faciet ipsum ad se citari, & det sibi articulos tñ criminis, de quo crimine fuerit infamatus, & non alios, & nomina testiũ quos sup illo crimine examinare intēdit, & ad iuramentum horũ testiũ faciet citari illũ in prima & generali inquisitione taliter infamatũ, vt extra de accu.c.inquisitio-

10 nis. † Præterea est & alia circa inquisitionem facienda differetia, quia aut iudex ad inquirendũ procedit aliquo hanc inquisitionem promouente, cuius nomē reperit scriptũ in actis, aut procedit promouente eandem

dem. Et si quidem fiat inquisitio aliquo promouente, tunc ante oia citabitur ille cõtra quẽ dẽt inquri, & fiet ei copia articulorũ siue capitulorũ inquisitionis, & quæretur ab eo an super illo crimine sit infamatus. Et si confitebitur is contra quẽ debet inquiri, bñ est, q̃a contra eum ꝓceditur sine litis cõtest & non seruata forma iuris ordinarij, vt extra de re iud. c. cũ I. & A. & dabuntur ei nomina testium, & dabitur sibi terminus quo se defendat, & proponet exceptiones & replicationes, & aperientur testes. de quibus fiet ei copia. Alioquiu posset appell. vt extra de accus. c. qualiter. ij. §. debet autẽ. c. olim. §. si vero. & c. inquisitionis. ff. de edẽ. l. j. §. edenda sunt omnia. & de bo. vacã. l. fi. ibi data copia reclamandi &c. Si aũt ille negauerit se de eodẽ crimine infamatum esse tũc ante omnia dẽt cognosci, vtrũ sit infamatus an non, vt extra de accu. c. inquisitionis. in fi. quia per negationẽ efficitur res dubia, vt C. qui. ad lib. procla. non lic. l. iii. nec prius poterit iudex super criminis probatione per inquisitionẽ procedere donec constiterit eũ de obiecto crimine infamatũ, vñ de promotor inquisitionis dẽt probare, ꝙ iste contra quẽ inquiritur sic de illo crimine infamatus. Et si hoc probauerit poterit iste probare contrariũ se esse hominẽ bonæ famæ, vt extra de proba. c. licet in fin. & hæc sic de iure cano. sunt seruãda, quia inquiri non potest, nisi prædicta sex interueniant supra nominata, q̃a aliter est & fit in casibus specialibus in quibus põt inquiri. no. supra in prima rub. huius lib. hoc tñ dignum no. te volo seruare, videlicet ꝙ quãdo inquisitio contra aliquẽ est facta, s. ꝙ fit examinatus, & relaxatus, non debet postea mitti pro eo, nec debet posse repeti, nisi indicia adsint, per legẽ bene notãdam. C. de

11 fal. l. sicut. †Et no. ꝙ super probatione infamiæ ᵏ sufficiunt duo vel tres testes bonæ famæ, quia vbi numerus testiũ nõ adijcitur duo sufficiunt. ff. de testi. l. vbi. Et sufficit si tres dicãt illũ de tali crimine infamatũ, & si fuerint interrogati debẽt dicere apud quos sit illa infamia, & si ipsi non dixerunt apud quos, non videntur bonã reddere rõnẽ, & si interim testes fuerint interrogati quomodo sciunt ꝙ est apud illos taliter infamatus debẽt dicere ꝙ viderunt illos vitare eius familiaritatẽ, vel dicere qđ audiuerunt ab eis xxxviij. q. j. sæpe. Vel dic ꝙ sufficit si dicũt ꝙ de illo maleficio est rumor vel fama in tali cõtrata cõtra istũ nõ nominãdo aliquas singul. ꝑsonas. Pars tñ cõtraria poterit probare ꝙ illa fama est apud viles personas, vel maliuolas, vel eius inimicos, vel ab eis orta, quo probato inquisitio nõ procedit, vt extra de accus. c. qualiter & qñ. ibi vbi dicit pronidis & discretis, & non maliuolis seu inimicis, & sufficit ꝙ ꝓbet hanc famã processisse à duobus maliuolis seu inimicis pluralis elocutio &c. & l. vbi numerus. s. superius prælle. Itẽ nõ est necesse ꝙ testes audirent hãc infamiã ab eisdẽ prouidis & discretis, sed sufficit si à diuersis. Itẽ sufficit si nõ audiuerunt eo tpe & eo loco, sed diuersis, & hoc illa ratione, q̃a cũ infamiam tñ probare habeãt, sufficit si testes de hac & super hac infamia fuerint concordes, vt arg. ff. de peti. hære. l. si quis libertas. §. quoties. ff. đ arb. l. si arbiter. & C. de iur. & fac. igno. l. cũ falsa. Nec est ẽt necesse ꝙ testes cõcordẽt super causis scientiæ, vñ si testes dixerũt se scire de illa infamiã q̃a audiuerũt nõ debent probare ꝙ sic audiuerunt, nec hẽt vnus testis cũ alio cõcordare, s. de loco, tpe & causis scientiæ, q̃a de illis nulla est q̃stio, sed solũ est qõ de fama & infamia &c. Vñ quanquã videãtur singulares in suis dictis,
l tñ stabitur assertioni ˡ eorũ, tũc. n. testes de loco & tpe debẽt cõcordare cũ locus & tẽpus sunt de substãtia cõtractus vel negotii. de quo agitur, & ita no. do. Guil. durãtis in
12 Spec. sui operis. †Et faciunt ꝑdicta ꝓ quæstione Pucini q̃ fuit senis de facto, q̃ cõfessus fuerat se quandã puellã violẽter & carnaliter cognouisse, qui in sua defensione ꝓbauit per quatuor testes illã puellã fuisse corruptam, dicentes illi testes se illã puellã cognouisse diuersis locis & tẽporibus, quibus testibus dicebatur ꝙ nõ erat fides adhibenda ex eo ꝙ erant singulares in dictis eorum. C. de testib. l. iusiuran. Econtra dicebatur ꝙ concordes erant super corruptione illius puellæ, iuxta formã statuti ꝙ imponit pœnã quingentarũ librarum corrũpenti per vim virginem vel maritatam, & & ccc. librarum cognoscenti aliam mulierem corruptam super qua corruptione cõstabat testes fore concordes, quia omnes dicebant illam puellam fore corruptã, quãuis diuersis locis & temporibus, sicut vide-

tur quando quis probat de possessione. Nā licet vnus testis dicat, ego vidi Titium possidere de mense Ianuarij, & alius Februarij, & alius de alio mense, bene tn̄ valent eorū dicta, quia oēs dicunt de possessione Titij, quāuis sint singulares in dictis eorū, vt no.
13 ff.de test.l. ob crimen.in gl.ordinaria.†Itē nō sufficit volenti ꝓbare infamiam dicere quod apud duos sit ille taliter infamatus, imo oportet dicere & ꝓbare, ꝗ maior vicinæ pars clamat eum de quo q̄ritur illud maleficiū cōmisisse, & hoc est quod dicit I la decre. qualiter & qn̄. dum dicit ibi ꝗ clamor innuit. Aliqui tn̄ sapientes voluere q̄d testes debent concordare ꝗ audiuerunt talē infamiā tali die, tali loco, talibus ꝑsonis, vt no.extra de ꝑsump c.illud. & licet i hoc debeant concordare, tn̄ nō tenent certum q̄d respōdere, nā si respōdeant ꝗ nō recordantur qn̄ audiuerunt, nihilominus valet dictum eorū testiū. De hac tn̄ fama & infa
14 mia plene dicā infra sub propriis titulis.†Si aūt iudex ad inquirendū accedat nullo inquisitionē promouente, tunc inquisitor faciet iurare illū cōtra quē nominatim inquirit, vt super inquisitione illa ad interrogata respondeat, vt extra de accusa. c.cum dilectus.& in hoc casu licet reus se neget de illo crimine infamatū, tn̄ iudex īquireret de fama & infamia, qua reperta incipiet procedere ad inquirendū de maleficio, vt ex-
15 tra de offi.iudi.ord.c.j. †Caueāt tn̄ inquisitores vt testes non recipiāt nisi tm̄ super illis articulis super quibus ꝓcessit infamia, & non super aliis, vt extra de accusat. c inquisitionis. Et si quidem inquisitor reperit infamiam de maleficiis contra Titium, & Titius neget se esse de illo crimine infamatum non tenetur iudex ei facere fidem de ipsa infamia, cui enim faceret cum ipse idē sit iudex. Si tamen a tali grauamine appel-
m letur, m tunc iudici superiori fides est ipsa infamia facienda, vt extra de appel. c. cum
16 cessante. †Item nota quod quando iudex recipit testes super infamia alicuius officio mero, non auditur contradictor volēs probare de sua bona fama, vnde iudex summatim cognoscet super hac fama. Secus autem est quando iudex inquirit aliquo promouēte inquisitionē, vt supra dictum est. Et est ratio, quia non ita præsumitur contra iudicem sicut contra aduersarium, vt d.c. opor-
17 tet, †Item est in hoc alia differentia, quia vbi iudex ex officio suo inquirit, potest iudex publicatis attestationibus iterū testes
n recipere n & examinare, vt ij.q̄ō.j. notādū. ii q̄ō.v.habet propriū.& extra de testi. c.cū clamor. Sed vbi inquiritur aliquo ꝓmouēte & subsequente nō sic est, quia tunc timetur de subornatione, vt C. de test.b.authē-
18 ti. q semel.†Sed q̄ro nunquid facta & cōpleta inquisitione testes & totus ꝓcessus debeat publicari, & de eis debeat fieri copia ipsi reo, dic ꝗ sic, vt argu. de bonis vacan.l. fi.ibi data copia reclamandi.& arg.ff. de custo.& exhib.re.l. diuus.quæ lex loquitur in casibus criminalibus. Veruntamen si ille cōtra quē est illa inquisitio facta, est malæ famæ & vitæ, & olim sic est habitus ꝗ nō sit ei de dicta inquisitione copia facienda alioquin sic, prout de ꝓdictis no.do. Guil durātis in Speculo sui operis ꝗ opus multū pe-
19 rutile reputatur. †Sed pone ꝗ iudex inquirat de quodā maleficio in casu quo licet de iure inquirere, hac inquisitione pendente, superuenit is cui facta est iniuria, & vult so
o lenniter accusare o & accusationē porrigere. modo quæritur nunquid inquisitio illa cesset, dic ꝗ sic.qm̄ ordinarium iudicium præfertur extraordinario.ff. de minor. l.in causæ. i:.& not. de hoc do.Azo.in summa. C.de excusa.tut.& facit.ff de carbo edic.l. cum fine.ff.de mune.& hon.l.i. i fi.de edē.
20 l.quædam in prin.†Sed quæro nunquid ea quæ primo acta fuerint dum iudex inquirebat modo in hac accusatione valebunt, dic ꝗ sic.ff.de arbi.l.cū antea.§.fi.C. de testib. l.si C. de libe.cau. l. iubemus.licet secus sit in actis quorū instātia perijt elapso termino, vt C. de iud.l ꝓperandū.circa princip. Vel dic latius & melius si dubitetur vtrū accusatio superueniens tollit inquisitionē, vel vtrū ꝓbata inquisitione possit condemnatio fieri si superueniat accusator, dic stari inquisitioni & inquisitione ꝓbata possit ad condenationē procedi rationibus infrascriptis, primo ne maleficia remaneant sine pœna.ff. ad legem Aquil. l. ita vulneratus. Item q̄d prodesset iura esse in ciuitate nisi essent obseruata &c.ff.de origi.iuris.l.2.§. præterea. Nam accusatio & inquisitio ad idem tendunt, scilicet vt maleficia puniantur. altera ergo vt inquisitio sufficit, vt ff. de regu.iuris.l.quoties.ff.de noxal. l. fina. & ibi nota.

Item

Item certũ est delictum fore commissum per inquisitum, ergo non debemus capere coniecturas, vt ff de verbo. obliga.l.continuus.§.cũ ita.preterea vr ꝙ accusatio fiet p collusionẽ q̃ est euitanda.ff.de inoffi.testamẽ.l.suspecta.& C.de litigi.auth.nũc si hæ res.ad idẽ.ff.de iureiu l.eũ qui.§.in popularibus propterea vide l. cui resisti nõ põt accusatus iterum accusari non põt nisi probetur de collusione, vel nisi suã prosequatur vel suorũ iniuriam.ff.de accus.l.si cui.& C.eod.ti.l.si quis homicidij.& hoc habet locũ vbi facta est absolutio, multofortius vbi nõ est facta absolutio potest potestas inquirere,& inquisitio facta tenet,argumẽ de hoc. C.qñ lic.ab emp.disce.l.j.& ff de pact l.ab emptione.& iurisgentium §. adeo.de verbo.signi.& multa impediunt facienda quæ &c.vt ff.de his qui sunt sui vel alie iur.l. pater.pterea vr lex quasi expressa. Accusaui aliquẽ de aliquo delicto, postea impetraui abolitionẽ vt desistã, non obstante abolitione vel accusatione, nihilominus iudex inquiret, vt C.de abolit l.ij sic hic vr. Itẽ casus est legis ꝙ si facta est per officialẽ denũciatio, ꝙ non est necessaria inscriptio. Si aũt accusatio sit facta dẽt fieri inscriptio, cũ ergo hodie de cõsuetudine nõ fiat inscriptio, ergo nec accusatio est necessaria, vt C.de accusa.l.ea quidem.& l.fin. Item nõ obstat ꝙ dici posset ꝙ ordinarium non concurrit cũ extraordinario, vt ff de minor. l. in causę secũdo, quia illud habet locum cum extraordinarium est contra ius commune. Si autẽ extraordinarium est secundum ius commune, tunc vnum non tollitur per aliud, vt ff. de public.& vectigal.& commis.l iij. §.primo, vbi de hoc notatur. Nam in quæstione nostra vtrunque est secundum ius commune, quia qui accusat intẽdit ꝙ maleficia puniantur, & iudex qui inquirit similiter & ius cõmune est ne maleficia remaneant impunita, vt supra dixi. Præterea inquisitio admittitur de iure, vt supra dictũ est in pluribus, licet cesset superueniente accusatore per dictam l.in causæ tamen si ab initio valuit non vitiatur, licet perueniat ad eum casum à quo incipere non potuit, imo durat, vt ff.de regul.iur.l.in ambiguis. quæ lex vi
o detur determinare quæstionẽ istam. †Sed pone ꝙ iudex inquirit de adulterio, vel de
p alio maleficio facto in aliqua domo p modo quæritur nunquid possint iudici seu recipi in testes scutiferi pedissequæ & aliæ viles personę degentes in ipsa domo,& ibi reperte, dic ꝙ sic.& est ratio, quia ea quæ domi fiunt p domesticos probari oportet. de repu.l.consensu.& extra de testib.c.veniẽs. Et hoc est verum quãdo iudex inquirit de maleficio in genere quis illud fecerat. Quãdo vero inquirit contra singularem, & nominatam personã, tunc testes sunt adhibẽdi legitimi, vt extra de re iudi.c.cum Ioannes.& ita ponit verum esse do.Guil. in Speculo sui operis. Gandinus.

ADDITIONES.

a ¶Commissi. Adde ꝙ stante statuto ꝙ potestas possit inquirere contra subditos, quod non debet intelligi de subdito ratione delicti commissi. ita Bal.consi.ccxii.iiii.lib.Ber.

b Ad locum. Adde ꝙ hæc sunt verba Spe. in tit.de inquisi §.j. Ber.

c Inquirere. Adde in quibus casibus de iure ciuili possit formari inquisitio.Cald.consi.lij.de accusa. & vide Pet.de Ancha.consi.xc.Ber.

d Infamatus. Adde quæ posui in apostillis ad Ange.in verbo. ex mero officio.& in verbo, fama publica.vbi late per Pe.de Anch.consi.cxliij.

e Iurisdictioni. Adde Alex. consi.clj.ij.lib.Ange. consi.cclxvij. Ber.

f Maliuolis. Adde ꝙ quo ad purgationẽ indicendã fama mala potest habere ortum a maliuolis secundum Roma.consi.cccviij.Ber.

g Citari. Adde Ioan.de Ana consi.j.Ber.

h Copia. An reo sit danda copia inquisitionis & indiciorum.Cep.consi.lxvij.Ber.

i Solennitates. Adde Calder.consilio iiij.de accusa. Ber.

K Infamiæ. Adde an testis qui deponit de voce & fama debeat allegare duas vel tres personas a quibus audiuit, & si fama non habeat certum autorẽ sit autem sit tamẽ iusta credulitas iudici ad inquirendum.vide Francis.Areti.consilio lxxiii,& vi. de Alex.consi. lxx. tertio libro,& xxv. quarto lib.& cx. ij. lib. & not. ꝙ præsumptiones in genere de bona fama non tollunt malam in specie, vt dicit Alex.lxxvij.j lib. & voluit Roma.cõsi.cccclj.Ber.

l Assertioni. Adde an testes singulares faciãt indiciũ ad torturã.Alex.consi. lxij. iij.lib. Ber.

m Appelletur, adde quod hæc fuerunt verba Specul. in titu.de inquisitio.§.quando. versicu. autem inquiratur. Ber.

n Recipere. Adde vt per Fran.Aret.consi. cxlviii. Fede.consi cclxij. Ber.

o Accusare. Adde an superueniente accusatore, cesset inquisitio. Ioan.And. in addi. ad Specu.in titu. de inquisi.§.si ver.porro.Ber.

p Domo. Adde Alex.consi. xxiiij.ij. lib. & consi. quinto. j.lib. Federic.consil. cxix. Ioan.de Ana. consi. lxiiij Fran.de Are.consi.lxj.Calde.consi. iij. de testib. Ber.

Quomodo cognoscitur de maleficio vel crimine per exceptionem. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Exceptione de maleficijs cognoscitur.*

2 *Iudicantis arbitrio generaliter committitur crimen puniendum vbi à iure non est pro eo pœna à lege terminata.*

3 *Obijciens crimen electo ante confirmationē, & obijciens post quomodo differant.*

4 *Crimen in modum exceptionis obiectum nō tātum ad replicandum ciuiliter sed ad puniēdum criminaliter, an pœnam imponi faciat.*

5 *Excipiens de falso contra instrumentū per quod conueniebatur in centum, super quo falso petyt inquiri per iudicē, si iudex inquirat, non tamen pronunciet, imo excipientem in centū condemnet an dictus excipiens possit iterato cōtra executionem dictæ sententiæ de falsitate dicti instrumenti excipere.*

6 *Excipiens de falso vt supra, non tamen petens producentem puniri, an lata sententia contra excipientem in centum, possit dictū instrumentum de falso accusare.*

7 *Excipiens contra instrumentū de falso tā ciuiliter quā criminaliter, an lata, vel nō lata sententia super centum contentis in instrumento possit accusare de falso producentē instrumētum, ratione vsus dicti instrumenti.*

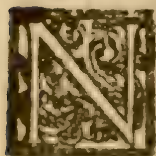

8 NON solum † aūt de maleficiis cognoscitur prædictis modis, sed ēt per exceptionem, vt probatur. C. de transac. l. si ex falsis. & C. de adult. l. quoniam Alexander. & ff. ad l. Iul. de adult. §. si publico. ff. de bo. quæ lib. l. qui cum maior. §. si libertus. & ff. ad Silla. & l. si quis in graui. §. pen. Et circa cognitionem huius materiæ est notandum, ꝙ quandoq; crimina excipienda obiiciuntur contra accusatorem, quandoque contra testes, quandoq; contra producentes falsa instrumenta vel suspecta, quandoque contra aliquem qui se ad aliquod officium postulat promoueri, & in his casibus refert qualiter quis illud crimē obiiciat, quia si obiiciat crimen vt repellat accusatorem ab accusando, testem a testimonio ferendo, vel quod instrumento fidei derogetur, tūc si ille excipiens non probauerit quod obiicit, non punitur, & posito ꝙ probauit, non punit accusator, testis, nec producens instrumentū, nec ex hoc aliquis efficitur infamis. ff. de his qui no. iufa. l. Lucius. extra de ordi. cogni. c. cū dilectus. §. fi. extra de testi. c. ex parte et extra de simo. c. licet Hely. Alias nec mulier excipiens de adul mariti punitur. ad l. Iul. de adulte. l. si vxor. §. si iudex. Nā paria delicto mutua cōpensatione tolluntur. ff. sol. ma. l. viro atque vxore. Nā lenocinii crimen ab accusando maritū repellit. ff ad l. Iul. de adult. l. castitati. Ratio aūt est, q a ex obiectis criminibus nō sequitur punitio in casibus supra dictis, quia ille qui excipit, non accusat, & sine accusatore nemo punitur, vt ff de mu. & ho. l. rescripto. §. si quis. Nam cū excipitur cōtra aliquē non est intentio excipientis, vel iudicis, quod pœna imponit, sed solummodo ꝙ accusator, vel testis, vel producens falsum instrm, repellatur vel ꝙ etiā repellatur ille qui se postulat promoueri. Et si apponatur ꝙ ille qui excipit agere videat, vt ff. de excep. l. i. j. respon. ff. de ꝓba. l. in exceptionibus. responde hoc verū est quo ad onus ꝓbandi, & nō ad aliud. hoc tñ quod dictū est supra fallit ī exceptione lenocinii, ꝙ si obiiciatur ab vxore marito, & fuerit probatum nō solum repellitur maritus ab accusatione da adulterio, sed ēt subiicit maritū pœnæ lenocinii, vt ff. ad leg. Iul. de adul. l. j. §. si publico. & C. eo. ti. l. qm Alex. & ī l. ita sed dic ꝙ speciale est in crimine adulterii. seu lenocinij, ꝓp priuilegiū castitatis & odiū ipsius criminis Si aūt alicui electo[a] obiiciatur crimen in modū exceptionis tunc aut obijcit

a ante cōfirmationē, aut post. In primo casu nec obiiciens nec is cōtra quē obiicitur punitur per iura superius alleg. Si aūt obiiciat post confirmationē, tunc si obiiciens in probatione deficiat seu defecerit, punitur extra ordinē iudicis arbitrio, † quia hoc est generale in l. vbicūque, super aliquo crimine à iure non est pœna determinata quod illud crimen puniendū cōmittitur arbitrio iudicantis,[b] vt extra de offi. & pot. iud. deleg. c. de causis. ff. de iure delib. l. j. ad fi. ff. de pœ. l. hodie, & à tali pœna sic imposita, bene potest appellari. de verbo. sign. l. si qua pœna.

2 (a)

b (b)

3 † Sed quæro quare in superiori casu obiiciens crimen non punitur. In isto autem casu sic respondeo, quia in superiori casu crimen obiectum solum impedit promouendum, cui adhuc nullum ius erat acquisitū.

In secundo autem casu crimē obiectum si probatum fuerit deijcit, iam promotum ad hoc est. extra de accu. c. super his. & de ꝓba. c. tuæ fraternitatis
4 †Si autem crimē in modum exceptionis obiectum, non tm̄ ad replicandū ciuiliter, sed puniēdū criminaliter fuerit obiectū, qa fuit petitū pœnā imponi, & tunc crimen in modū exceptionis
c oppositū pœnā imponit [c] quia tūc excipiēs
5 nō tm̄ excipere, sed accusare vr̄. †Sed pone ꝗ tu à me petebas libras centum occasione mutui, sicut dicebas contineri iu quoddam publico instrumento, ꝗ corā iudice ꝓduce bas, ego autem excipiendo contra dictum instrumentum & tuam petitionem, illud dixi falsum, super quo falso petij inquiri per iudicem & condemnari de falso, cum sit in casibus in quibus per iudicem potest inquiri, vt C. de proba. l. iubemus. Super quo quidem facto inquisiuit, sed non pronunciauit, sed tulit contra me sententiam cōdemnatoriam in illis centum libris. Ego iterato contra executionem dictæ sententiæ excipere volo de falsitate dicti instrumenti, quæritur nunquid ego possum hoc facere. Dic secundum do. Dy. qui hanc & infrascriptas duas quęstiones fecit ꝗ non. C. de fide instr. l. fi. ff. de except. l. qui agnatis. & C. si ex fals. in-
6 stru. l. j. †Sed quid si dixi dictū instrumētū falsum tm̄ in modū exceptionis, non petendo producentē de falso puniri, & lata snīa cōtra me in centum libris volo dictū instrumentū accusare de falso, q̄ritur nūquid possum. dic ꝗ sic, vt C. qn̄ ciui. act. piu. crimi. l. vna. & ff. vi bo. rap. l. ij. ff. de tab. exhi. l. locum §. si quis dolo, Sed arg. est cōtra quod nō possit. C. si ex fal. instru. l. i. in fi. à cōtra-
7 rio sensu huius legis †Itē quid dicemus de alia qōne pone retēto dicto themate quæstionis, ꝗ ego dixi dictū instrumētum quo
d vtebaris falsum in modum exceptionis [d] ciuiliter, & criminaliter quia petij te puniri officio dicti iudicis, tunc lata snīa super illis centū libris, vel nō lata. volo te accusare de falso ratione vsus dicti instrumenti, q̄ritur nunquid ego possum hoc facere, primo vr ꝗ non quia de delicto eiusdem hominis sępius quæri nō debet, ff. rem rat. habe. l. licet vnde cū de falso sit cognitū in modum exceptionis, nō debet vlterius posse cognosci, præterea si in modum accusationis cognitum fuerit de falso, de eo vlterius q̄ri non posset. C. de fide instru. l. fi. sed excipiens loco accusatoris habetur. ff. de adul. l. j §. si publico. ergo bene sequitur conclusio ꝗ excipiens non possum postea accusare de falso econtra vr̄, qm̄ ille contra quē excipitur nō punitur, vt euidenter apparet ex allega. circa princ. huius titu. & vt not. Accur. super d. §. si publico. Itē alia rōne, qa video ꝗ verbo accusationis non continetur exceptio. ff. de verb. sig. l. verbū ꝑtinere. §. accusationis. ergo eadā rōne verbo accu. non debet cōtineri exceptio. Præterea in d. l. fi. C. de fide instr. innuit ꝗ in modū accusationis oporteat q̄ri de crimine, ibi dū dicit inscriptionis pagina apud cōpetentem iudicem &c. Solu. Dic secundum domi. Dyn. & alios sapientes plures de Bononien̄. accusationem non procedere secundum alleg. pro prima parte quæstio. Gandinus.

ADDITIONES.

a ¶Electo. Adde vt per Old. consi. cccxij. Ber.
b Iudicantis. Adde Alex. consi. lxv. iij. lib.
c Pœnam imponit. Adde Oldra. consilio. lxxviij. sed an in exceptio. criminis debeat inseri locus & tempus sicut in accusa. vide Calde. consilio j. de except. Ber.
d Exceptionis. Adde vt per Pet. de Ancha. consi. clxxij. & consi. lxj. Ber.

Quomodo de maleficijs cognoscitur quando crimen est notorium, & quid sit fama & infamia. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Maleficiorum cognitio quomodo fiat, quādo crimen notorium est.*
2 *Fama quid sit.*
3 *Fama hominis quomodo minui, & quomodo consumi dicatur.*
4 *Infamia quid sit.*
5 *Testibus aliquibus deponētibus, quod est communis opinio in ciuitate cōtra Titiū quod ipse tale maleficiū cōmisit, alijs dicentibus quod de hoc est publica vox & fama alijs vero dicētibus ꝗ hominibus ciuitatis asserāt cōtra eū idem an dicant diuersa vel concordent.*

1 DICTVM est supra †quomodo de maleficiis cognoscitur per accusationem, denunciationē, inquisitionem, & exceptionē, restat nunc videre qūo cognoscitur quādo crimē est notorium, sed quia fama, infamia præ-

præsumptionis & indicia sunt præcedentia cognitionem dicti notorii criminis. Et etiã quia pro inuestigatione & cognitione crimi num plurimũ operantur, ideo de his omni
a bus videamus.† Et primo quid sit fama. Et quidẽ fama est illæsæ dignitatis status, moribus, & legibus cõprobatus, & in nullo diminutus, Hæc est bona diffinitio quãtũ ad famã hominis, sed non quantum ad famã alterius rei inter homines existentis, de qua tractare intendimus. Vnde dic ꝙ fama est publica & cõis proclamatio ex sola suspicione ab incerto autore procedens, vt ff. de var. & extraordi. cogni. l. cognitionẽ. §. ęstimatio, alias illæsæ, quod ideo est illæsæ id est non læsa. Sciendum est tñ & notandum ꝙ nomẽ dignitatis positum in diffinitione famæ, non sumitur pro aliquo honore publico, nec administratione secundum quod sumitur, alias C. de dignit. lib. x. Sed dignitatis nomẽ est hic sumẽdum & habẽdum ꝓ potentia attributa homini à natura. Et ꝙ homo sit dignior aliarũ creaturarũ potest multis rationibus cõprobari. Et primo q̃a legitur in diuinis ꝙ virtus angelica est hominis seruitio deputata, & autoritates diuinas tãquam leges in causis allegare cõcedi tur, in auth. vt iud. sine quoquo suffra. §. cognitio. ibi est quoq; hoc. & ĩ auth. qũo opor. episc. §. q̃nãta. circa prin. Et est secunda ratione dignior, q̃a omnes proprietates creaturarũ in se admittit. Nã cum animatis habet cõicationem, quia cum herbis, & arboribus, vt viuat cum brutis, vt sentiat, & fructus percipiat. & ideo dictũ est ꝙ gratia hominis nostra rerũ fructus quod creauit, vt ff. de furt. l. qui vas. §. ex furtiuis. ff. de vsur. l. in pecudũ. Tertia ratione, quia habet cõmunicationẽ cum Angelis vt discernat, & mẽte cõtemplatur cęlestia, vnde Ouidius.

Pronaq; cũ spectẽt animalia cætera terrã.
Os homini sublime dedit, cœlumque videre iussit.
Et erectos ad sidera tollere vultus. & alibi ait Virgil.
Cœlestisq; illi origo est.

Quas autoritates, & maxime vbi leges deficiunt non est prohibitũ allegare, vt ff. de stat. ho. l. septimo. ff. de sol. l. si pater. Sequitur in diffinitione famæ verbũ illæsæ, & exponendũ est illæsæ, id est nõ læsæ, sed integræ, vt sic hæc dictio imponatur pro nõ, licet alibi imponatur pro valde, vt ff. de libe. & posthu. l. Gallus. §. ille casus. additur in diffinitione verbũ dignitatis, quod exponitur vt dictũ est, id est notabilitatis, potentiæ & dignitatis. Sequit quare dicit status, & certe hoc ideo, q̃a status hoĩs hẽt cõsiderari circa tria naturalia & circa tria rationabilia. Naturalia rõnabilia q̃dẽ sunt, vt est memoria pteritorũ, sciẽtia psentiũ, puidẽtia futurorũ, & no. in procemio instit. §. quorũ vtrãq; viã. & ẽt naturalia tria sunt, libertas, ciuitas, & familia quę tria sub appellatiõe status hominis cõtinentur, vt no. ff. de cap. dimi. l. j. Adijcit in diffinitione verbũ moribus, hoc ideo, q̃a is q̃ bonis moribus se gubernat bonã famã sibi acquirit & augmentat, & dignoscit esse suę ciuitatis placabilis & dilectus, vt ff. de iniur. l. itẽ apud Labeo. §. j. idẽ agit aduersus maxime cũ boni mores plusquã diuitię operent, vt ff. de tuto. & curat. da. ab his. l. scire §. j. ff. de verbo obli. l. si quis stipulatus in fi. dictũ ẽt est ꝙ mores consueuerunt à iuuentute formari, cũ ꝑ ꝑ seruorũ conseruationẽ fiat & inducat ꝑfecta eruditio & educatio iuuẽtutis, vt in corpore, auth. de monachis. §. cogitandũ. Et ea q̃ moris, & consuetudinis, bonæ sunt circa famam & statũ hominis intuẽda & cõsiderãda sũt, vt ff. de manumissis vindict. l. à manumittẽte. ff. de ędil. edict. l. ꝙ si nolit. §. assidua, vnde dictũ est moribus, id est iure consuetudinario & diurno, ꝙ ius nõ scriptũ, q̃a ex ñ scripto venit, vt ff. de legi. & cõsti. l. de q̃bus. §. inueterata. & inst. de iure natur. § ex nõ scripto. Nũc vidẽdũ est de verbo legibus. in diffinitione cõtento, & exponẽdũ est legibus, id est iure scripto. Nã per ius scriptũ cõsueuerũt homines esse & effici sapiẽtes, dũ ius docet ꝙ ab illicitis se abstineãt, & ꝓmissa sequantur. vt C. de legi. & cõsti. l. leges sacrę. Et ẽt homines sub iure & regula coartati discũt honeste viuere alterũ nõ lædere, vt ff. de iustitia & iure. l. iustitia. iuris pcepta. & ff. de legi. & senatuscõ. l. lex est. Et ideo dictũ est ꝙ legibus est viuendũ, vt ff. de legi. l. qđ princ. & instit. q̃bus modis testamẽta infirment. §. fi. ꝑ leges. n. & iura, mali homines boni efficiuntur metu pœnę inferendæ, vt C. de trãsact. l. si q̃s maior. & vnius pœna metus est multorum, vt C. ad leg. Iu. repe. l. i. & extra de calum. c. fi. & boni meliores efficiuntur præmiorum exhortatione. ff. de iusti. & iu. l. j. C.

l.j.C.de stat. & imagi.l.vt virtutũ præmia. & hoc est quod consueuit duobus versibus denotari. Oderunt peccare boni virtutis amore. Oderũt peccare mali formidine pœnæ. Sequitur in diffinitione famæ cõprobatum, & dr̃ comprobatus status hominis, id est simul probatus, quia simul à iure non scripto, id est à bonis moribus suæ ciuitatis, & sua conuersatione laudabilis, & à iure scripto, i. à legibus, fama, & status cuiuslibet hominis cõprobatur, vt supra dictum est, & quod est legibus & moribus semel cõprobatũ nõ licet amplius reprobari, nisi in reprobationibus interueniat aliqua iusta causa, vt ff. de neg.gest.l. Põponius scribit. & ff. de adult. .si vxor. in fine. Sequitur in diffinitione in nullo, istud enim verbum in nullo legis diffinitionẽ nõ continet, sed potius à magistris & doctoribus est additum, & suppletum. Et quidẽ verbũ istud sumit ex illo verbo illæsæ. per hoc. n. quod dixi illæsæ, intelligitur & elicitur verbum in nullo, vt not. in illa l.cognitionẽ.§.j.ff.de var. & extraor.cogni. Vnde dicendum est in nullo, subaudi, scilicet eorum quæ sub appellatione status hominis continetur. Nã quotiescũq; quis in se nõ habet omnia quæ sub appellatione status iure cõtinentur, aut aliquid de his amittit hominis tñ interueniẽte facto nõ diuino iudicio accedente, tũc fama hominis & eius status dãnatur & lædit, vt not. ff. de cap.dimi.l.vlti. quia capitis di-
3 mi.&c.ff.eo.tit.l.j. † Restat modo videre & vltimo de verbo diminutus, & certe ideo dixi diminutus, quia fama hominis qñque minuitur, qñq; cõsumit ex ipsius hominis delicto autoritate legis, cõsumitur. n. ex toto, & extincta habetur, vt accidit in eo q̃ simul & ciuitatẽ & libertatẽ amittit, vel ciuitatẽ tñ. vt insti.de cap.di.§.ii.ff.eod.l.amissione. & ff.ad l.Iul. pec.l.iij. Itẽ minuit hominis status & fama læditur & mutatur quoties libertas & ciuitas retinetur. sed status cõmutatur, aut quoties quis circa statum suum pœna plectitur, vt ff. de capi.di. l.fi.§.fi.& l.libertas. & ff de var.& extraord. cogni.l.pen.§.minuta.& §.contineantur. Verũ quia in superioribus tactũ est quid sit fama. Nũc videndũ est quid sit & quid dr̃ tali famæ oppositũ, & certe dici põt ꝙ famę oppositũ sit & esse dicatur infamia. ideo, quia infamia est famæ priuatio, vnde q̃ infamis efficitur ex tunc, dr̃ & vr̃ sua fama priuari, & econuerso cũ sit & esse debeat cõtrariorũ eadẽ disciplina, vt ff.de his q̃ sunt sui vel al. iur.l.j.ff.de verb.obl.l.inter stipulantem.§.
4 rem sacrã. † Vnde si quæratur quid sit infamia describi põt, & dr̃ ꝙ infamia est lęsæ dignitatis status moribus & legibus reprobatus, & in omnibus diminutus, vt potest
5 colligi ff.& C.de his qui.in fa.irroge. † Sed qd si de crimine publico vel priuato, testes cõtra aliquẽ deponũt, & plures, & ex his testificantur duo, ꝙ est cõis opinio in ciuitate cõtra Titiũ ꝙ ipse tale maleficium cõmisit. Alij duo deponũt ꝙ de hoc est publica vox & fama. Alii dicũt ꝙ homines ciuitates æstimant contra eum idẽ. Quæritur an istorũ dicta videantur cõtinere diuersa, an super eodẽ videantur deponere dicta sua, & se ad inuicẽ cõcordare. Et vr̃ ꝙ sunt diuersa, & ꝙ ad inuicẽ se discordãt, tñ propter nominũ diuersitatẽ cũ fama opinio & æstimatio sint diuersorũ, & vbi in nominibus occurrit diuersitas, ibi est diuisa sententia proferenda, & iõ testamentum & codicilli dicuntur diuersis moribus nuncupari, quia eorũ significatio nõ est eadẽ sed diuersa, vt C.de codicill l.si idẽ.& inst.eo. §. codicillis. tñ ẽt ratione secunda, quia tã rebus quam hominibus nomina fuerũt imposita, & vnũ dignoscatur ab altero, & eorum significatio sit diuersa, vt insti.de leg.§.si quis in nomine.& arg.ff.de suppel.lega.l.Labeo. Econtra videtur dicendũ & verius, quia licet fama, opinio, & æstimatio sint diuersorum nominum, tñ in eis est eadẽ sententia & potestas, sicut dici cõsueuit in singularibus legatis, & fideicommissis. Nam licet nomina sunt diuersa, tamen est eadem sententia & ipsarum conditio exequuta, vt C.commu. de leg.l.j.& insti de leg. § nostra. Præterea licet quantum ad nomen aliqua diuersitas sit, tantum tñ est ꝙ quantum ad sententiã est idem, sicut dr̃ de hæreticis manicheis, & similibus contra quos est eadẽ pœna statuta vt C.de hære.& mani.l.quicunque. Nomina enim ista, fama, opinio, et æstimatio, sinonyma sunt, quia idẽ significat sicut mucro ensis spata.ff.de var et extraor.cogni l. pe.§ æstimatio.et in corpore auth. de testi. §.nos ig.tur.Et no.in sum.Azo.C.quib ex cau infa.irrog. in princi.vnde dictum est, ꝙ parum aut nihil de diuersitatibus nominũ

est

eſt curandum quando ſenſu eorum & effectu. vt C. de cōſti. prin. l. ij. ibi, ſed vt ſubtili, & poteſt ratio aſsignari, quia magis ſenſum quàm verba ſpectamus, vt ff. de adi. leg. l. iii. §. conditio ff. de condi. & demon. l. in conditione. in aliquibus tamen aliis nota differentiam eſſe inter notorium, communem opi. & famam, quod dic vt not. infra quomodo de maleficiis cognoſcitur quando crimen eſt notorium ad finem.

Vnde aut quo loco poſsit fama procedere. Rubrica.

6 *Fama unde aut quo loco procedere poſsit.*

7 *Teſtes in aliquo territorio degentes, an poſsint cogi ad comparendū corā iudice quæſtionem aliquam uentilante in aliquo territorio.*

VIA dictum eſt quid ſit fama, & quid infamia, ſequitur vt videamus vnde aut quo loco poſsit fama præcedere.
6 † Super quo videtur dicendum ꝙ tā fama q̃ infamia procedere poſſit ex loco originis cuiuſlibet, tam propriæ, q̃ paternæ, cum eius loci quis ciuis efficitur & forū ſortitur, vt C. de munic. & ori. l. pen. & fin. libr. xij. Nā in ciuitate, vnde quis qui traxit originem propriā vel paternam, merito pōt eo loco fama procedere, quia quilibet à natura [a] & origine propria præſumitur eſſe bonus, & cuiuſlibet amicus, & bene morigeratus, vt C. de inoff. teſta. l. omnino. j. reſpon. & ff. de manumiſ. teſta. l. ſeruos. & de leg. ij. l. cum quidam. & ita ratione patriæ originis eo loco poteſt fama procedere, qa quis ex bona natione natus, & non infamata, bonus eſſe præſumitur, vt ff. de ædil. edic. l. quod ſi nolit. §. mancipia. Secundo poteſt etiam fama procedere ex loco vbi quis deliquit, vel quaſi ſi ibi cōueniatur, quòd poteſt, vt C. vbi de cri. agi opor. l. j & auth. qua in prouincia. ac etiā in locis omnibus vbi qs ſortitur forū cū quolibet prædictorū locorū poſsit quis tam ciuiliter q̃ criminaliter conueniri, vt not. ff. de iud. l. hæres abſens. & C. vbi ſena. vel cla. l. j. & ij. Pōt ēt & tertio loco fama alicuius ꝓcedere, maxime vbi quis & quo loco fuerit conuerſatus, vt extra de elec. c. poſtquā. & de ꝓſumpt. c. quoſdā. & c. quanto. Et poteſt ratio laudabilis aſsignari, quare pōt & debet fama ex dictis locis procedere, qm̄ eſt magis veriſimile in eis locis fore veriſimilia documēta. & nota teſtimonia inuenire, & argu. ad hoc. C. vbi de rō. l. fin C. qn̄ impe. inter pup. & vid. l. vna. Et ēt quia in eis locis vita & actus cuiuslibet melius ſciri & agnoſci pn̄t, vt extra de elec. c. poſtq̃. de pur. c. cū dilectis. Et iō dictum eſt, ꝙ in locis talibus plurimū quoque cōſueuit quæri cuius opinionis, & æſtimationis, & famæ ſit quiſque in ciuitate ſua, vt ff. de re mil. l. nō omnis. §. à barbaris. & ff. de quæſt.
7 l. minore. §. plurimū quoque. † Sed quid ſi inter aliquos aliqua quæſtio moueatur corā iudice cōpetenti, & ad probationē illius cauſæ requiratur productio teſtiū alterius
b territorij, [b] nunquid teſtes aliquo loco degentes corā iudice illius cauſæ cōparere coguntur ad petitionē partis vel iudicis? in iſta qōne vr̄ primo poſſe dici, ꝙ non compellātur, vt argu. C. de fide. inſtr. l. iudices. qa debebunt teſtes & probationes recipi & induci corā iudice loci, vbi teſtes degunt, & ꝓbatoines ſunt ſitæ, vt ff. de teſti. l. 3. §. penul. & C. qn̄ imp. int. pu. & vi. l. j. Et ēt ſecunda ratio, quia compelli non pn̄t, quia nō debēt teſtes à ſuis negotijs auocari, vt C. de teſti. l. ſi qn̄. & ff. quemad. teſta. aper. l. ſi quis ex ſignatoribus. Eſt & tertio rō quare cōpelli non debent, quia munus teſtificādi publicū eſt, vt ff. ſi qs cau. l. 2. §. ij. & publicū officiū nemini dēt eſſe dānoſum, vt ff. de fur. l. ſi ſeruus cōis. §. quod vero. & ff. quib. ex cau. ma. l. valet. Sol. In quæſtione præmiſſa diſtinguendum eſſe videtur, vtrum ciuilis ſit quæſtio vel criminalis quæ mouetur, qa ſi ciuilis eſt, tūc eſt planum, ꝙ teſtes in alio degentes non coguntur ad ferendum teſtimonium coram illius cauſæ iudice corporaliter comparare, ſed in præſentia illius iudicis vbi degunt, in auth. de teſti. §. quoniā. & hoc eſt regulare, quia in caſibus comparere coguntur coram iudice eius loci in quo cauſa ciuilis mouetur, quod eſt vbicūque iudici cauſæ videbitur æquum. quod æquū videri poteſt, vel propter ſuſpicionem teſtiū, quia in abſentia de facili mentirentur, aut propter cauſæ magnitudinem, vel rei quæ peteretur, vt no. in auth. de teſti. §. & qn̄. & in auth. de defun. ſeu fu. §. illud. col. v. Et ēt propter loci conſuetudinem, ſi locorum conſuetudo ſuadet, vt teſtes in abſentia nō recipiantur, ſed in iudicis præſentia, vt ff. de

ff.de teſti.l.iij.§ fi. N ī etiā plerunque loci cõſuetudo ſpectāda eſt, vt ff.de euic.l.ſi fundum.& ff.de vſur.l.i.ſi vero cauſa q̃ mouet fuerit criminalis, tunc indiſtincte cogendi ſunt teſtes & debēt cōpelli licet abſentes & de alio loco adferendū teſtimoniū corā iudice cauſæ pdictę venire. vt C.de teſti.l.nullū.& probat & no in corpore auth.de teſti. §.qm̄ in fi.& pōt rō aſsignari, q̄a ī criminali cauſa maius periculū vertit, & maius & diligentius eſt conſiliū adhibendū, vt C.de appel. l.addictos.& ff.de ven.inſpi.l.j.§.j.

ADDITIO.

a ¶Natura. Adde Bal.conſi.xxix.j.lib.Ber.
b Territorij. Adde vt p Frāc.Are.cōſ.lxxxj.B.

A quo, vel à quibus poſsit fama incipere, & quo tempore. Rubrica.

1 *Fama à quo vel à quibus, & ex quo tempore incipere poſsit.*
9 *Fama & voce publica, maleficio contra aliquē probato ſi ex aduerſo probetur quòd illa fama habuit ortum ab inimicis, an illa fama præſumptionem inducat.*
10 *Fama ex quo tēpore poſsit & debet incipere.*
11 *Crimine aliquo publico vel priuato cōmiſſo, ſi duo aut tres deponunt cōtra aliquē vel plures, quod ille ſit de dicto crimine culpabilis de quo crimine nūquā fuerat inculpatus, an talis fama ſit ad denunciationē taliū inquiſitionem & præſumptionem inducat.*
12 *Crimine aliquo priuato vel publico commiſſe, quidā mala fama poſt aliquot dies criminis comiſsi ob cauſam dicti criminis uel aliā fuit captus & ductus ad iudicē, poſt hęc clamor inſonuit per ciuitatem, quòd ille erat culpabilis de dicto maleficio. nunquid ex dictis præſumptionibus poſsit inquiri.*

1 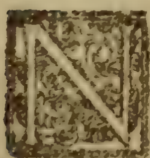
Vnc videamus † à quo vel à quibus perſonis poſsit fama incipere & ex quo tpe, & vr̄ q̄ fama debeat & poſsit potiſsime incipere ab hominib᷑
2 honeſtæ[a] opinionis & bonę, vt à grauibus, & honeſtis, & antiquis, vt ff.de leg.ii.l.cū pater.§.rogo.& l.cum quidam. quod eſt ideo, quia huiuſmodi conditionis hominibus maior fides adhibetur, vt ff.de fide inſtr.l. ſi & extra de teſti.c.licet ex quadā. & quia talibus pſonis eſt credendū, vt ff.de teſti.l.iii.§. ideoq; diuus, & C.e.ti.l.iureiu. & merito à talibus perſonis debet fama pcedere, quia omnis qui ſit notatus, & reprehenſibilis, & inculpatæ vitæ, eſt à teſtimonio repellendus: vt ff.de teſti.l.iii.in princ.& l. Iulia. Itē nec à parentibus alicuius poteſt contra aliquem fama incipere, quia parentes vſq; ad quartum gradum tā in ciuili, q̄ in criminali cauſa inuicem nec pro ſe, nec contra ſe teſtimonium ferre poſſunt, vt ff.de teſti.l.iiii. & C.eo.l.parentes, & not.in ſumma.C.vbi in cau.cri. Nec poteſt vel debet fama incipere ab odioſis, quia ſecundum odii qualitatem, odioſi ſunt à teſtimonio repellendi, vt in auth.de teſti.§.ſi vero.& C eo.tit.§.ſi
9 quis. † Sed quid ſi publica voce & fama de maleficio contra aliquem ſit probatum, deinde ex aduerſo probetur q̄ illa fama initium & ortum habuit ab inimicis ſuis ſibi
b maliuolis[b], nūquid illa fama aliquam pręſumptionem & inquiſitionem inducat? Et primo vr̄ q̄ ſic, duplici ratione, primo quia regulariter ad cuiuslibet rei pbationē duo vel tres teſtes ſufficiunt, vt ff.de teſti.l.vbi. & ar.ff.de op.le.l.i.& ideo in ore duorū vel triū teſtiū ſtat omne verbū, vt extra đ teſti. c à nobis. Secunda ratio q̄a quotieſcūq; cōſtat legitime de veritate rei, de qua quærit, nō eſt ad alia adminicula decurrēdū, vt C. ſi vt ſe ab hære.abſti.l.iii.& ff.de offi.pręſi. l.illicitas. §.veritas. & ideo nō eſt curandū vnde dicta fama probata traxit ariginē. Et q̄a in pleriſq; caſibus de rei origine nō curatur, & propterea de famæ origine curandū nō eſt.argu.C.de manichæ.l.fi.§.fi.& ff.de pecu.l.licet. §.ſi filius.& §.ſeq. Tertia ratio, q̄a cū ſit principaliter de fama quæſitū, ſuper ea tm̄, & nō ſuper alio iudex cognoſcere & pronunciare debet, & ideo non habet locū ſuper famæ origine diſputare, quia de qua re cognouerit &c. vt ff.de iud.l. de qua re.& l.ij. Econtra videtur dicendum multiplici ratione, primo, quia ipſius famæ originem ſpectare debemus, cum origo in quibuslibet rebus & factis ſit principaliter intuenda.arg.ff.de neg.geſt.l. Pomponius.& ff.manda.l.ſi procurator. in princi.& ff.pro ſoc.l.ſi quidē.§. ſi filius. & iō de famæ origine quæri debet. Secūda ratio, quia principium & origo pars cuiſq; rei principaliter iudicatur, & potiſsima, vt ff.de ori.iur.l.j.& C.q̄n liceat vni.ſe ſine iu.vindic.l.j. Et ideo

dicunt

dictum eſt, quod ſine origine ſua nihil iudicatur eſſe perfectũ, vt arg. ff. de auro & argen. leg. l. & ſi non ſint §. qd ergo. de orig. iur. & l. i. Tertio ratio, quia illa fama ortũ habuit à maliuolis, & ſic nõ inducit pſumptionẽ, quia nobis cordi eſt lites ſine ſuſpicione procedere vt C. de iud. l. apertiſsimi, & ẽt quia in huiuſmodi caſibus exiguntur probationes indubitate luce meridina clariores, vt C. de pba. l. vlt. & C. de accu. l. ſinguli & ff. de teſti. l. ob carmen. §. ſi teſtes. Quarta ratio nõ habet talis fama pſumptionẽ vel inquiſitionẽ inducere, quoniam q̃ sũt ex illicito principio vel origine inchoatæ, vix eſt vt fundamẽto careãt & ſuſpicione, & bono exitu peragant vt in auth. vt iud. ſine quoquo ſuffra. §. cognitio, & ideo mancipia q̃ ſunt ex mala origine procreata, ſi fuerint ſimpliciter vendita, poſſunt redhiberi ſuorũ malorũ cõſiderata origine, vt ff. de ædil. edic. l. quod ſi nolit. §. qui mancipia. vt C. de cohartal. l. ſi cohartalis. lib. xii. Solu. In hac quæſtione credo dicendu fore, quod ex tali famę probatione nulla poſsit pręſumptio vel inquiſitio produci pdictis rationibus, ẽt quia inimici facile mẽtiũtur. vnde inimicorũ q̃ſtioni nõ eſt facile fides adhibenda, vt ff. de q̃ſt. l. i. §. pterea. & ideo inimici pp infidelitatẽ ipſorum à tutela procur. legato & arbitro repelluntur, vt ff. de ſuſpe. tu. l. tutor. & ff. de procur. l. vt ex illo & ff. de arbit. l. non diſtinguemus. §. cum quidam. & ff. de adimẽ. leg. l. iii. §. fi. & ſic non debet fama incipere à maliuolis & maledicis alicuius, ſed à viris pbidis & honeſtis, & omni exce. maioribus. Et vide infra aliam quæſt. in tit. an conſiliarij ciuitatũ noſtri temporis &c. Reſtat modo videre de ſecunda parte rub. ſcilicet ex quo tẽpore

10 poſsit & debeat fama incipere. † Circa qd ſciendum eſt quod videtur quod poſsit rationabiliter ortum habere demũ ex tẽpore flagrãtis criminis, aut incontinenti poſt commiſſum crimẽ publicum vel priuatum. ideoq;

c illis tẽporibus orta fama illi crimini ineſſe videtur, & ipſius pars & ſequela cenſetur. cum ea quæ incontinẽti fiunt & procedũt, videantur ineſſe, & quaſi factum vnum reputatur, vt C. ad leg. Iul. de vi. l. ſi quis ad ſe fundum. & C. vnde vi. l. & ff. ſi cer. pet. l. lecta eſt. & merito dicit fama poſt crimẽ cõmiſſum incõtinenti orta ſtatim oriri & ipſi ineſſe crimini, quia tũc protermo actu & impetu cũ ipſo crimine fingitur eſſe orta. arg. ff. de adul. l. qd ait lex § fi. & ff. de verb. obl. l. cõtinuus ff. de ſol. l. ratũ. Secus vero ſi fama ex aliquo interuallo, aut dudũ poſtea orta ẽ cõtra aliquẽ poſt die comiſsi criminis quia ñ vr̃ quod ſit tũc rõnabilis iudicãda, cũ nõ careat tũc periculo ſuſpicionis & fraudis. Et ideo dictũ eſt, quod iniuriam illatã alicui, non licet ex interuallo propulſare, cũ potius ex cauſa vindictæ & doli inferendi, q̃ defenſionis occaſione facere intelligatur, vt ff. ad l. Aqui. l. ſcientiam. §. qui cum aliter. & l. ſi ex plagis. § j. & arg. ff. de incen. rui. l. j. §. fi. & etiã quia teſtis præſumitur maliioſus & ſuſpectus, qui vult ex interuallo corrigire dictũ ſuũ, vt in corpore auth. de teſti. §. quare no. & extra de teſti. c. præterea. in fi. Sic & à ſimili iam fama ex interuallo orta poterit di

11 ci ſuſpecta. † Sed pone quod crimen publicũ vel priuatũ ſit cõmiſſum, duo aut tres teſtes deponunt contra aliquẽ, vel ẽt contra plures, quod ille ſit de dicto crimine conſcius vel culpabilis, de quo crimine vel alia nunquam iſte fuerat inculpatus præterq̃ à teſtibus ſupradictis. Quæritur, nunquid talis fama ſic ad denũciationẽ paucorũ orta, inquiſitionẽ & pręſumptionẽ inducat? & videtur quod ſic, triplici ratione. Prima, quia fama ẽt orta poſt aliquot dies criminis, non fingitur ex interuallo, ſed incontinenti orta, cum videatur ſtatim quidem incontinenti factũ, qd incontinenti, vel poſt aliquot dies factũ eſt. ar. C. de erro. aduo. l. fi. & ff. ad le. Fal. l. j. §. ſi ita. Secunda ratio, quia regulariter ad cuiuſcunq; rei probationẽ duo aut tres teſtes ſufficiunt, & ſic fama orta ad denunciationẽ duorũ vel plurium, rationabilis eſt habenda, vt ff. de teſti. l. vbi. & extra eo. ti. c. in omni. & ff. de optio. lega. l. j. Tertia ratio, quod ſi propter talẽ probationem non poſſet ad inquirendũ procedi, iam ſequeretur, quod maleficia remanerent impunita, quod eſſe nõ debet, cum magna ratio ſuadet, pœnas ob maleficia ſolui, vt ff. ad le. Aqui. l. ita vulneratus. & ff. de fideiuſſ. l. à reo. Econtra dicendum videtur, quod cum ſtatim crimine cõmiſſo orta nõ fuerit, ſed dudũ poſtea videtur in ſe aliquã malitiam cõtinere, quoniam quæ ex interuallo procedunt, nõ videntur ſuſpicione carere. Nam quod ab initio fit palam & indubitatũ extitit, quod autẽ poſtea meditatione & ſuſpicionẽ inducit, vt in auth. de

æqua

ægua do.§.dedi.argu.ad hoc.ff. ad l. Aquil. l.ſcientiam.§. qui cum aliter.& ff.de vi & vi arma.l.in poſſeſ.& in huiuſmodi criminalibus cauſis debet ſine aliqua ſuſpicione ꝓcedi.vt arg.C.de accu l.ſingul.& ff.de cuſto. & exhib.re.l.diuus.in fin. Poteſt & quarta ratio aſsignari, quia cũ aliqua fama contra aliquem non procedit, tunc poteſt propter paucorum dicta ſecundum denunciationẽ eorum ad inquiſitionem procedi, quia contra eos tantũ ad inquiſitionem proceditur, contra quos inſinuatio clamoſa procedit, vt extra de accuſ. c.qualiter & qñ.& c.inquiſitionis. Nam clamor præcedens contra aliquẽ delatus & exauditus, in publicam præſumptionem inducitur. C.de his qui. vt indig. l.fin. & ff.ad Silla.l.j.§.hic aũt ſenatus. Solu. In quæſtione præmiſſa dicendum videtur, ꝙ talis famæ probatio ad dicta paucorum, contra aduerſus eũ cuius opinio in publicum læſa non fuerat, non debeat ad inquiſitionem animum iudicis promouere, quia toties fama contra aliquẽ orta inquiſitionis præſumptionem inducit, quoties contra eum fuerit ſcandalum vel clamor generatus per villã, parochiam, aut alicuius viciniæ maiorẽ partẽ, vt arg. ff. de fun.inſtr.l. cũ delanionis.§.aſinã.in fi.& extra de accu. c.inquiſitionis.in fi. & ad hoc ẽt facit.extra de præſumpt.c.illud. & extra de conſan. & affi.c.ſuper eo.& arg ff.de teſtib.l.iij.§.eius quoque. Et merito, quia ad quædã admittũtur plures & vniuerſi, & eis vt vniuerſis cõcedũtur.vt ff.ad mun.ci. l.quod maiores. & ff.quod cuiuſq.vniuer.no. l.nulli.& l.placet.C.de ſacroſ.eccl.l.illud.q pluribus denegantur vt ſingulis, vt ff.de ſerui.ruſti.prædi. l.per fundũ.C.cõmu.præd. l.acceptũ.& C. cõmu.diui.l.ſolemus. & ff.de pact l.vt ſuũ.

12 & l.maiorẽ. † Sed pone quæſtionẽ q̃ ſæpe occurrit de facto.aliquod delictũ publicum vel priuatum eſt cõmiſſum in ciuitate, villa vel caſtro in perſona alicuius. tẽpore vero illius delicti de malefactore aliquo nõ patebat.poſt aliquod tñ dies criminis, qui iam ob cãm dicti criminis vel aliã captus fuit, & ductus ad tribunal iudicis de ipſo maleficio cognoſcentis, qui captus & repræſentatus erat alias homo malæ conditionis & famæ, poſt hæc ſic acta clamor inſonuit per ciuitatẽ, ꝙ iſte conſcius & culpabilis fuerat de maleficio antedicto, de quo crimine & maleficio nullus ante dictã captionẽ erat aliquatenus inculpatus. Nũc vero aduerſus hunc duo ꝓbari nituntur, vnũ ꝙ aliãs eſt habitus homo malę cõditionis & famę, aliud quod eſt nũc per ciuitatẽ clamor & publica fama de dicto maleficio cõtra eũ, q̃ duo ꝓ idonei teſtes ꝓbant. Et tñ incertum à quo autho-

d re [d] ſuper crimine cõtra ipſum ꝓceſsit illa fama publica atq; clamor. Quæritur nunquid ex dictis præſumptionibus & indiciis poſsit iudex q̃ õnibus inquirere cõtra illũ. & vr̃ quadruplici rõne ꝙ non. Prima, q̃a fama q̃ ſtatim orta non fuit cõmiſſo crimine, non vr̃ ſuſpicione carere, imo ſimulate ſumitur ꝓceſsiſſe arg ff.de fideiuſ.l.Modeſtinus.& l.cũ his. & extra de teſti. in c.præterea.in fi. Secunda rõ, quia vox ipſa & fama cõtra aliquẽ oritur & naſcitur, ſurgit facile & de leui procedit, ita ꝙ ad dictũ vnius ſequi multitudo facile cõſueuit, vt extra de purg.ca c cũ in iuuẽtute ſua.& q̃ leuia ſunt nõ curant.arg.ff.de accu.l.leuia. & ff.de do. inter vir.& vxo.l.virum. vnde & procedit, ꝙ omne qđ in multitudine onerosa effunditur, propria dicitur minui honeſtate, qm̃

e immẽſa multitudo nihil habet honeſti.[e] vt in auth.de teſti.in prin & in fin. §.præterea. & quia nullum malum velocius fama diſcurrere dicitur, cũ ipſa mobilitate vigeat, & ſibi vires acquirit eundo, & ab initio nata & inchoata, de facili tranſeat & ſpargat, falſi nuncia pleriq; cõſiſtat. vnde ait Virgil. Fama malũ, quo non aliud velocius vllum Mobilitate, viget, vireſq; acquirit eundo. Parua motu primo, mox ſeſe tollit ad auras Ingrediturq; ſolum, & caput inter nubila condit. & alibi, Fama volat, tranſitq; modum quocunque feratur. Tertia ratio, nam cum incertum ſit quo autore proceſſit ipſa fama, ſicq; ſit difficile & ipſius contrarium probare, vt extra de conſec.diſ.iiij. ſanctum eſt. ideo ſatis videtur poſſe dici & omnem inquiſitionem ceſſare. Quarta ratio videtur ex prædictis indicijs non poſſe ad inquiſitionem procedi, quia cũ clamor & fama publica inſurrexerit contra illum, demum poſtquam deprehenſus fuit, quæ ante de dicto crimine nulla erat, vr̃ quaſi quadam populi proclamatione ſubito potius proceſsiſſe, q̃ ex aliquo rationabili & legitimo actu, vt arg.ff.qui & a quib. l.ſi priuatus.& C.qui ma.non po. l. diuo Marco.

nam

nam vanæ voces populi non sunt audiendæ vt C.de pœn.l.decurionū.ff.de app. l.si cõstat. Econtra vr, q ex talibus præsumptionib⁹ possit ille qõnibus subiici quinq; ratio. nā cum videatur probatum eum captū fuisse alias hominē malæ famæ, dici põt,q adhuc tēpore criminis de quo quæritur, esse præsumitur eiusdē cõditionis & famæ, quia ea quæ in præteritū vera fuerunt,sic esse vera & in eo statu hodie præsumitur.[f] vt ff.ad Mace.l.iij.in fi.C.si cer expor. l.moueor. & arg.ff.fin.regun.l.in finalibus.& ideo præsumendum vr eum aliquā huiusmodi delicti conscientiā habuisse potius q̃ aliū hominē conditionis alterius. Vnde cū magis de isto verisimilis videatur & in obscuris & in dubiis,iudex habet imitari & inspicere ea quæ verisimiliora sunt, & aptiora esse videntur. vt ff.de testa.l.ob carmen.§.si testes. & ff.de verb.obli.l.eum qui ita.in prin. & ff.de reg. iur.l.in obscuris.& extra de testi.c.ex tenore.in fi. præterea cū his vr et q possit quæstionibus adhiberi, vt ex tali improbitate & malignitate suā pœnā & non præmiū consequatur, vt arg.ff de furt. l.itaque fullo. & extra de test.c.ex tenore.in fi.alioquin occasio & materia præberetur huiusmodi conditionis hominibus,q ad delicta temere & de facili prosilirent, q de iure prohibitū est, vt arg.ff.de iud l.ij.§.sed & si agat & ff.de pœ. l.sed si operis Secūda ratio,quia qui in vno aut pluribus habitus est suspectus,erit & in cæteris præsumendus, vt ff.de suspe tut.l.iii. § si curem.& ff.de testa tut. l.testamento.§. non omnino aut. q ea põt rõne procedere, quia qui in vno fuit malus,& in cæteris esse præsumitur.[g] vt ff.de accus. l.si cui.§ iisdē.& de re mili l.nõ omnis.§. a barbaris. & ideo non vr carere suspicione huius criminis,& ideo torquēdus extitit,quia tunc demum vr quis esse torquendus, cum criminis,quod obiicitur est suspectus.vt ff.de qõ. l.j.in prin. Tertia ratio,quia cū appareat p probata eum esse & fuisse homine malæ famæ, talis famæ probatio indiciū faciat, & verisimile argumentum, & semiplenā probationem inducat. vt extra de restitu.spol. c.solicite.de purga can c.si quis de gradu.& ff.de suppel.leg l iij.in fi.ex tali iudicio torquēdus erit.cū hinc sit, q ex vno legitimo & rationabili iudicio possit ad tormēta procedi, vt ff.de quæstio. l.de mino.§.fina. & l. maritus. & l.fina. vt not.infra de qõ. & tor. Quarta ratio, cautum est enim de iure, q ad iudicis officium spectat inquirere veritatem modis omnibus quibus potest,vt C.de iur.cal.l.j.C.de qõ.l.interrogari.at cum per inquisitionem possit ad veritatem criminis perueniri,cū quæstio dr esse inquisitio veritatis,vt ff.de iniur.l.item apud labeonem.§. quæstionē,& ff.ad Silla.l.j.§.qõnem. & iste ex probatis per testes malæ famæ & conditionis homo habetur, & publice intersit de maleficiis inquirere veritatem ne remaneat impunita,vt ff.ad l.Aqui l.ita vulneratus.& de fideius.l.si à reo.§.itē quod vulgo.Meritò iudex criminis põt contra talē inquirere per tormenta,vt saltem tanquam ignobilis & infamata persona ferat testimoniū super occulto crimine quid de ipso nouerit vel audiuerit ad similitudinē cuiuslibet ignobilis & infamati testis, qui dictum suum habet deponere cum tormentis, vt ff.de testi.l.ob carmen §.si ea.& no.do. Azo in sum. C.eo. § repelluntur ignoti. Quinta ratio, q cum ex probatis per testes appareat eum esse & fuisse hominē malæ famæ, exinde videatur fecisse cõtra bones mores suæ ciuitatis, villæ & castri,& propterea d.ciuitati, villæ vel castro se præbuerit iniuriosum & indignū, quia qui cõtra bonos mores facit, iniuriam cõmittere dr, vnde aduersus eum animaduerti solet.vt ff.de extraord.crimi.l.j.§.j.& arg.ff de iniur.l.itē apud Labeonem. §. ed quod dicitur à prætore.& §.idē ait. Et propterea aduersus eum tanquā famosum & denotatum iudex causæ criminalis debet se terribile præbere,vt in aut.de mand. princ. §.deinde.& in auth.vt iud.sine quoq.suf.§. eos aũt qui ita. Ergo & denotatus & male meritus hic de quo quærit,nõ poterit ipsius ciuitatis, castri vel villæ contra cuius mores cõmisit,aliquod pro se auxiliū inuocare,qa frustra iuris auxiliū implorat, q cõtra illud cõmisit.ff.de mino.l auxiliū.in fi & ff.si fa. fur fec.dic.l.j.§.hoc aũt.Et ideo vr q iudex animaduertendo in eundē vt inuidiosum,& male meritum possit vt terribilem se ostēdēdo de dicto crimine inquirere p tormēta & maxime vt publice aliis ad terrenda maleficia sit exēplū, vt ff depositi. l.bona fides. & ff.de pœn l.aut facta §.fi.& in authen.de man prin.§ homicidia. Sed licet incertū sit quis illud maleficiū cõmiserit, tñ cū de isto detento

detento & capto malũ exemplum habetur, dum sua spõte cõstituit & se fecit hominẽ malæ famæ, vr ꝙ iudex ex officio suo & de bono regimine posit de crimine occulto ad qõnes procedere contra illum arg. ff. ad l. Cor. de sicca. l. iij. §. sed ex senatuscon. & ff. de pœ. l. si quis aliquid. § qui abortionis. quod vr triplici ratione possunt procedere. Primo, q̃a solicite debet agere quilibet qui iurisdictioni præest, vt prouincia quam gubernat, malis hominibus careat, vbicunq; sint animaduertendo in eos, nec distinguit vnde sint. ff. de offi. præsi. l. iij. in fi. & l. congruit. Secunda ratio, quia peccata nocentẽ nota esse oportet & expedit, vt ff. de iniu. l. eũ. §. qui nocentẽ. & C. de off. rec. prouin. l. iustissimos. & ij. q. j. c. si peccauerit. Tertia ratio, quia cum nulla necessitate vrgente sua spontanea voluntate dataq; opera se fecerit & cõstituit conspectui hominũ homo malæ famę, merito erit sumẽdus suspectus, vt ff. ex q. cau. ma. l. data opera. ff. ad l. Cor. de sicca. l. vxori. §. j. Nec poterit cõqueri si quæstionibus exhibeatur, cũ sibi hoc imputare debeat, eo ꝙ sua culpa se fecit hominẽ malæ famæ & conditionis, & damnũ quod quis sua culpa sentit, iure sentire vr. ff. de re gu. iur. l. quod quis. & ff. de noxa. l. si cõis familia. & C. de fideicõ. libe. l. si quis. Solu. In quæstione præmissa vr fore dicendum, & forsan nõ male, ꝙ si contra istũ reperiatur probatũ per idoneos testes de publica voce & fama, & ꝙ illa talis fama habuit certam originem, & ꝙ non processit à maliuolis & sibi maledicis, sed à viris prouidis & honestis, & ꝙ non processerit ad denunciationẽ paucorũ. sed alicuius parochiæ, aut maioris partis alicuius viciniæ, & etiam appareat ꝙ ante maleficiũ commissum de quo quærit opi. istius erat alias læsa apud bonos & graues homines, tunc & in tali casu poterit & debet quæstionibus subiici, vt probat quinque argumentis pro hac parte supra proxime alleg. Et sexta ratione, quia quantũ ad quæstionem cõtra aliquẽ faciendã videtur sufficere fama parochiæ, aut maioris partis loci vbi crimẽ cõmissum, est seu vicinię alicuius, vt extra de præsum. c. illud. & arg. C. ne de sta. defunc. l. si mater. Septima, quia dum se hominẽ malæ famæ & conditionis constituit, seipsum sua bona fama priuauit, & fuit sibiipsi crudelis, cũ is crudelis posit merito iudicari, qui suam famam neglig[illegible], & prodigus suæ salutis extitit, vt extra de pigno. c. ij. & xj. q. iiij. c. non sunt. & extra de accus. c. vlt. & arg. C. de his qui poté. no. l. j. in fin. C. vt in cer temp. cri. q. l. ij. vnde & alterius hominis salutis & famæ præsumendus erit, & habendus prodigus & crudelis, quoniam qui sibi parcere nõ curauit, multominus aliis parcere voluisse credendum est, vt ff. de bo. eo. qui mor. sibi consci. l. fi. § videri autem. ibi, & quidam sibi. ff. de ædi. edi. l. cum autem. §. malus seruus. Octaua, quia ad inquisitionem & veritatem habendam de aliquo, plurimum operatur & intuẽdum est cuius opinionis & æstimationis in ciuitate sit q̃sque & habetur, vt arg. ff. de fun. instru. l. cũ de lanionis. §. asinam. in fin. & ff. de quæstio. l. de minore. §. plurimum quoque. & ff. de re mili. l. non omnes. §. à barbaris.

ADDITIONES.

a Honestę. Adde Alex. consi. lxxv. iiij. lib. & quã liter testes debeant cõcludere, vt probetur fama p eundem consi. lxx. iij. lib. Cal. consi. j. de ꝓba. & Raph. Cu. consi. lxxiij. Fulg. consi. clxxxiiij. & an fama sit sufficiens vt quis tanquam irregularis reprobetur. vide Cal. consi. ix. de proba. Ber.

b Maliuolis. Adde Alex. consi. cxxvij. iiij. libr. Roma. consi. ccclj. Pe. de Anch. consi. cchiij. Old. consi. ccx. Ber.

c Inesse. Adde ꝙ ea quę fiunt incontinenti, dicuntur inesse Roma. consi. lxv. & consi. lix. Ber.

d Autore. Adde qd voluit Frã. Are. cõsi. lxxiij. B.

e Honesti. Et alibi dicit Cyn. non est consilium in vulgo. Ber.

f Præsumuntur. Adde ꝙ hæc ratio procedere posset vbi alias iste captus non destitisset a malo viuendi genere per trienniũ sed vbi dicto tempore destitisset, quia tunc pręsumitur nouus homo hic secus pra ꝓcedere non posse, & pro allego ea quæ cõsuluit Roma. consi. ccxxxvj. vbi vide iura quæ allegat, & no. quia facient tibi honorem. Ber.

g Pręsumitur. Adde ꝙ semel malus nõ semper pręsumitur malus, quia in alia specie mali non præsumitur malus, secundum Bal. & Imo. in l. j. ff. de hęre. insti. quorum opi. sequitur Alex. consi. v. vbi cõsuluit, ꝙ quidam non poterat poni ad torturã quia esset suspectus de furto, licet probatum esset de mala fama, non tñ ꝙ solitus esset furari, dicit tñ Pet. de Anch. consi. ccccxvj. referendo verba Dy. ꝙ accedens naturæ contractus remouet effectum pręsumptionis naturæ, & semper iudicari debet tanq̃ cõstitutus in quasi pos. malitiæ. & dicit ꝙ ista sunt consona, quia illa quę solo cursu temporis non mutantur, vt est excõmunicatio, infamia, & similia, præsumuntur hodie durare postquã probatur semel quẽ in tali statu fuisse. alleg. Cy. in l. edita & alia iura quæ ibi videre potes. Ber.

Qui ad famę probationem posſint & debeant de iure admitti. Rub.

13 Famam contra aliquem probari per quos poſſit & debeat de iure.
14 Fama qualiter probari poſſit.
15 Fama probata per teſtes omni exceptione maiores an ex illa poſſit ad ſententiam diffinitiuam procedi.
16 Fama ſola legitime probata, in quibus caſibus plenam faciat probationem.
17 Teſtis ſuper pluribus articulis interrogatus. dicens ſe nihil ſcire, ſuper aliquibus uero probet in fine autẽ interrogatus dicat. quòd de omnibus ſupradictis eſt publica uox & fama, quid erit?

13 NVNC videndum † eſt qui ad famę probationẽ cõtra aliquẽ faciendam poſsit & debeat iure admitti. Et quidẽ videtur ꝙ poſsint de iure admitti,& eorum depoſitiones debeant de iure valere qui odioſi & inimici non ſunt illius aduerſus quẽ producũtur. imo videtur generaliter ꝙ oẽs admittẽdi ſint, & recipiendi, qui edicto de teſtibus ſpecialiter non inueniantur prohibiti,vt ff. de teſt.l.j.ſicut & dicitur de procura.l.inuitus.§.j.ff.de procu. Debent ergo & poſſunt ad famæ probationem admitti prouidi viri & honeſti,& qui omni ſint exceptione maiores, vt extra de accuſa.c.qualiter & quando.vnde antiqui hominis graues,necnõ honeſtæ & bonæ opinionis ſunt ad tale teſtimonium admittendi,vt ff.de leg.ij.l.cũ pater.§.rogo.& l.cũ quidam. & extra de teſt. c.licet ex quadã.quod quidẽ videtur poſſe ea ratione procedere,quia huiuſmodi conditionis hominibus maior fides in dubijs adhibetur, vt ff.de teſtib.l.iij.§.idem diuus.
14 de fund.inſtru.l.fi.† Vnde ſi quæratur qualiter fama probari poſſit, dici poteſt & vide
a tur,ꝙ toties dicitur fama probari,[a] quoties teſtes omni exceptione maiores deponũt, & dicunt ꝙ publice dicitur in ciuitate illa vel loco, id de quo quæritur taliter proceſſiſſe,aut ita factum fuiſſe vt dicitur,& arguitur d.§.à ſententia. & ff. de fun.inſtru. l. cũ de lanionis.& arg.ff. de flumi.& ne quid in
15 loco publi.l.j.§.j. † Sed ſi quæratur nunquid fama per ſupradictos teſtes eo modo probata, adeo plenam probationẽ adducat vt ex ea ſola poſſit ad diffinitiuam ſententiam procedi. reſpondeo diſtinguẽdũ videtur,an de ciuili, an de criminali cauſa q̃ratur, quia in cauſa criminali,licet ſola famæ probatio, quæ proceſſerit ex legitimo tempore & perſonis omni exceptione maioribus indicium & præſumptionem inducat,vt poſsit ſecundum opiniones quorundam ad quæſtiones procedi, vt dicetur infra de q. & tormentis. tamen per eam ſolã
b non poterit quis diffinitiue condemnari, b quia ex ſuſpicionibus non eſt diffinitiue cõdẽnandũ,vt ff.de pę.l.abſentẽ. & ff.de ven. in poſ.mit.l.j.quia in criminalibus dum de hominis ſalute tractatur,debent eſſe lucidę & apertæ probationes,vt C.de proba.l.vlt. & bene poſui & dixi quod per illam talem famam ſolam poteſt ad quæſtionem procedi,quia talis famæ probatio facit præſumptionem,& dicitur eſſe quoddam veriſimile.arg.vt extra de pur.ca.c.ſi qs de gradu. & argu.extra de teſti.ſpol.c.ſolicite & ff.de ſuppel.leg.l.iij.in fi. Verum ſi de ciuili cauſa tractetur, tunc licet duę ſemiplenæ probationes, ſicut eſt dictum vnius teſtis,& fama cõmunis,vt ff.de do.præle.l. Theopompus.vnam plenam probationem adducãt, vt poſsit diffinitiua ferri ſententia, vt ff.de proba.l.probationes.& C.de reb.cre.& iureiur.l.bonæ fidei.& ff.de teſti.l.iij.§.eiuſdem quoque.tamen ſola fama, quæ ſemiplena probatio in hac cauſa cenſetur, regulariter hoc non poterit operari, q̃a ex vna ſemiplena probatione, non eſt regulariter ſñia diffinitiua formãda,vt arg.C.de iudi. l.iudices.& in auth.de fide.inſtr. §.pen.Regulariter aũt dictũ eſt, quia cõtingit interdum ꝙ ſola fama parit & producit probationẽ,ita ꝙ ea ſola probata, põt diffinitiua ſentẽtia proferri, qđ in omnibus ſolet procedere,quę ex antiquo tempore loco remoto procedunt. Vnde probari per teſtes ꝙ
c Bulgarum mortuum viderunt,tam difficile q̃ forſan impoſsibile videtur.Ideo tali caſu debet ad famæ probationem decurri,ſatis enim ſufficere dicitur,ſi teſtes aliqui dicant, ꝙ eum eſſe mortuum fama ſit in ſua ciuitate,vt eius poſsit tanquam mortui hęreditas apprehẽd.,vt arg.ff. de capti.& poſt limi.reuer.l. nec nos præterijt. & C.ſolut. matri.l.ſi quidem. Idem etiam videtur dicendum ſi de loco remoto quæratur, vt aliquem eſſe trans mare defunctum.Nã ſa

tim

eir est probare eum esse mortuum, si hoc vulgaris dicatur opi. vt arg. ff. de sepul. l. iij. in fi & ff. quando actio de pecu. est an. l. j. §. quæsitû. & arg. ff. de offi. præsid. l. Barbarius. & C. ne de
16 sta. desun. l. si pater. † Et vt breuiter loquar, multi sunt casus speciales, quibus plena probatio sumitur & habetur per solá legitimá probationé de fama publica & opinione cõmuni sine alio adiuncto. qui casus istis legibus denotantur, vt ff de flumin. l. iij. §. pœna. & extra de testib. c. præterea. & ff. de test. l. iiij. §. numerus. ff. de iureiur. l. vulgoff. de fun. instru. & instru. lega. l. cum delanionis. §. asinamff. de vsucap. l. non solû. §. j. ff. de hære. institu. l. Pacumeuius. ff. q s ord. i pos. ser. l. ii. C. de repud. auth. ibi posita. Sed contra hoc videtur ꝙ fama non probet. C. de offi. rec. prouin. l. iustissimos. Sed respõdeo, ꝙ ibi fama vera nõ erat, & ideo ibi poterat probari contrariû, sed in lega supra no. non poterat probari contrariû do. auté Mar. de Fano dicebat ꝙ semper fama probat per se solam, donec contrariû fuerit probatum. & quod dicitur. ff. de testi. l. iij. ibi, alias veluti consentiens fama &c. dic, alias, id est aliquádo in specialibus casibus fama consentiens, scilicet cum essertione partis, probat &c. de hoc etiá no. Accur. in d. §. à sententia. & C. de testi. l. j. & instit. eo. §. testis. Qualiter aût probatur ista talis fama, & per quot testes, & super quæ debeant concordare, dixi supra, in tractatu de
17 inquisitionibus. † Sed quid si testis super pluribus articulis interrogatus, dicat se nihil scire, super aliquibus vero deponat, & probet in fi. autem dicti sui deponat interrogatus & dicat, ꝙ de omnibus supradictis est publica vox & fama. hic dicût quidam, ꝙ dictû vnius testis restringendû est tñ ad illos articulos super quibus deposuit, & non ad illos super quibus dixit se nihil scire. Aliqui dicunt vt not. Guil. durãtis & melius, ꝙ debet referri ad omnia in oíbus articulis contenta, quia cû ponés de omnibus ponat siue afferat, testis iste de omnibus intelligitur rñdisse, bene enim põt esse, ꝙ testis aliquid nescit, tñ cû dicit & deponit, ꝙ est de oíbus publica vox & fama, deponit de sciétia & nõ de credulitate. Aequû tñ est, ꝙ testis in hoc dubio requiratur. ꝙ ipse debeat dictum suû declarare. & ita verû esse describit dictus Guil. durãtis in Speculo iuris ciuilis & canonici quod opus valde comprobatur.

ADDITIONES.

a Probari. Adde vid. doct. in consilijs, supra al. [?] sub rubr. a quo, vel a quibus possit fama incipere. & vide etiam Franc. Aret. consi. ciij. Ber.

b Condẽnari. Adde Io. de Ana. cons. j. Fran. Are consi. xiii. Ang. consi. iiii. Bar. consi. xcv. Calde consi. ix. de proba. & quando fama plene proba. in ciuilibus. & vide Alex. consi. lxvi. & lxxx. iii. lib. Ro. consi. lxxvij. pulchre Petr. de Ancha. consi. ccliii. Ber.

c Mortuum. Adde Alex. consi. xc. ij. lib. & consi. lxxiij. iij. lib. Ber.

Qualis & quantus sit famæ effectus. Rubrica.

18 *Famæ effectus qualis & quantus sit.*
19 *Fama & voce publica probata per testes infames, an dictis talium fides sit adhibenda.*
20 *Periurus testis an tanquam infamis sit repellendus à testimonio ferendo.*

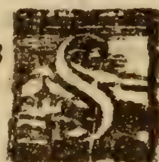

SEQUITUR videre qualis &
18 quãtus sit famæ effectus. † Circa quod sciédum est notandû, quod fama aliquando consumitur & aliquando minuitur, ipsa enim consumitur & dicitur esse cõsumpta, cû ex toto habetur pro extincta, qui effectus est, vt is ad nullum publicum vel ciuile officium admittatur, cuius fama sit ex toto consumpta, vt ff. de var. & extraord. cri. l. pe §. fin. Minuitur vero fama, cum libertas & ciuitas retinetur, sed circa statum quamuis pœna plectetur, vt dicta l. no. sed qualis & quantus sit effectus tam famæ consumptæ quàm minutæ videtur dicendum, vt plene not. do. Azo. in summa, C. de his qui notan. infa. & de infa. l. prima. lib. vij. & etiam in pluribus partibus huius operis
19 colligi potest. † Sed pone per testes fore probatum contra aliquem de publica voce & fama, qui tamẽ testes reperiuntur esse infames, quæritur an dictis talium testium sit adhibenda fides? & certe in causis ciuilibus cum tormentis, tamen infames recipi non prohibentur in testes, vt in corpore authen. de testi §. & no. in sum. eod. titu. §. in pecuniaria. at in causa criminali infames, de quibus dicitur. ff. de his qui not. infa. l. j. à ferendo testimonio
a repelluntur, a nec ipsorum dictis est adhibenda fides, vt ff. de testi. l. iiij. §. lex Iul. fallit in crimine læsæ maie. C. ad l. Iul maiest. l. nullus. Omnes auté supradicti infamés, nec ad ferendum testimoniû admittuntur, nec ad accusandum. C. qui accus. non pos. l. criminis. & ff. de accu. l. qui accusare. & l. qui iudicio. Nisi suam vel suorum iniuriá prosequãtur, vt ff. de act. l. hi tñ. & merito testes infames à ferẽdo testimo-

 nio

nio repelluntur, quia ferre testimonium dignitas, est & honor, vt xxij.q.v.preceptū.& publicū officiū censetur, & actus, vt ff. si quis.cau. l.ij. §.ij. & infami. non solū sunt actus publici interdicti, vt ff. de decu.l.iij.§. superius. & C. de decur.l.ne quis ff.ad l.Iul. de vi publi. l.ij. & extra de test.c.licet ex quadā.in fi.j.respon. sed etiam porte dignitatis eis patere nō debēt, vt C.de digni.l.neq; famosis. & C.de re mil.l.

40 iij.li.xij. †Sed quæro, nunquid testis quē constat esse periurū, si tanq̃ infamis à testimonio ferendo repellēdus. Et certe primo videtur ꝙ sic quia iure cauetur, ꝙ qui periurus est, infamis efficitur, vt C.de transa.l.si quis maior. & C.de diuor.& rep.autē.hodie. C.de pœ.iudi. qui male.iu.auth.nouo iure. econtra vr̄ multiplici ratione. Prima, quia edictū de testibus est prohibitoriū, vt ff.de test.l.j.& nulla lege cauetur, ꝙ periurus à testimonio repellat. Itē quia nemo periurus potest dici infamis, qa satis est ꝙ de periurio Deū habeat vltorē, vt C.de reb. cred.& iureiur.l.ij. Itē quia periurus inter infames non connumeratur, vt ff.& C.de his q. no.inf.l j.ergo non est infamis argu.instti. de de act.§.actionū. Itē quia qui deierat, crimine stellionatus punitur, & qui condēnatur eo crimine, nō efficitur infamis. vt ff.de cri.ste.l.ij.& l.de periurio. Itē quia infamia odiū est & pœna, vt arg. C.de decur.l.nec infamia.& l.nec infames.& C.de infa.l.vna. & odia non sunt amplianda sed potius restringenda, vt ff.de libe. & posth.l.cū quidā. Solu. In quęstione ista dicendū videtur, ꝙ ille qui periurus inuētus est regulariter iure nostro infamis nō fiat, & ideo non sit à testimonio repellendus, vt supra dictum est, licet ei sit minor adhibenda fides, q̃m q retro fuit malus &c. vt ff. de accu.l.si cuis.&. ijsdē.& ff.de sena.l.casiius.hoc tñ fallit in casibus in quibus eo ipso ꝙ quis deierat periurus efficitur, & ideo tanq̃ infamis est à testimonio

b repellendus, ᵇ qui casus notantur & colligunt in legibus in cōtrariū allegatis, q. casus sunt speciales, tñ non sunt trahendi ad consequentiā, siue regulā, vt ff.de leg.& senatuscon.l.quod vero.iure autem canonico omnes periurii a testimonio ferendo repelluntur vt extra de testi.c.testimonium eius &c. Gandinus.

ADDITIONES.

a ¶Repelluntur. Adde Alex. consi.xj.j.lib.Oldr. consi.cxcij. Ber.

b Repellendus. Adde Cal.idem dicentem consil. v.de iureiur.& vide Oldr.consi.cxcij Rom.consil.cexc. Alexan.consi.cxxxiij. j.lib.& consilio xliiij.ij.lib.& consi.xx.iiij.lib. Ber.

De præsumptionibus & indicijs dubitatis, ex quibus plerunque proceditur ad tormenta. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Præsumptiones & indicia quibus plerunque ad tormenta proceditur.*
2 *Præsumptionum species quæ sint.*
3 *Præsumptio facti quid sit.*
4 *Præsumptio facti quando de tempore præterito trahatur ad præsens.*
5 *Præsumptio ex præsenti facto quando trahitur in præteritum.*
6 *Præsumptio hominis quid sit.*
7 *Præsumptio naturæ quid sit.*
8 *Præsumptio iuris tantum quid sit.*
9 *Præsumptio iuris & de iure quid sit.*
10 *Præsumptio temeraria & leuis quid sit.*
11 *Præsumptio probabilis & discreta quid sit.*
12 *Præsumptio uiolenta quid sit.*
13 *Præsumptio & fictio quomodo differant.*
14 *Indicium quid sit et unde dicatur.*
15 *Crimine aliquo publico uel priuato commisso, si contra Titium fuerit per idoneos testes de publica uoce & fama probatum, an iudex possit contra Titium bonæ opinionis quæstionibus inquirere.*
16 *Indicium primum quomodo fama coadiuuetur, ut quis subijci quæstionibus possit etiā si inculpatus de crimine erat inimicus offensi aut suorum &c.*
17 *Indicium secundum est, si inculpatus contraxit conuersationem cum inimicis occisi &c.*
18 *Indicium tertiū est, si quis receperit malefactorem in domo sua post maleficiū perpetratū, cui non erat aliqua affinitate coniunctus.*
19 *Indicium quartum est, si inculpatus aliquid fecit quominus delinquens deprehensus & captus ad iudicem duceretur.*
20 *Indicium quintum est, si inculpatus de crimine aufugit crimine commisso.*
21 *Indicium sextum est, si probetur quòd inculpatus fuit uisus in domo uel itinere gladio euaginato cum occiso aut uulnerato.*
22 *Indicium septimum est, si inculpatus captus confessus fuit etiam extra iudicium se esse culpabilem de tali crimine.*
23 *Indicium octauum est, si probetur quod inter inculpatum & occisum fuerunt uerba iniuriosa ad animum reuocata &c.*

Indicium

24 *Indiciũ nouũ eſt, ſi inculpatus ſciuit delinquentem quẽ potuit prohibere & non prohibuit.*

25 *Indicium decimũ eſt, ſi probetur aliquẽ ſciuiſſe quòd in aliquo loco erant malefactores & derobarent uel occiderent tranſeuntes et tamen duxit mercatores ſecũ per illã uiã quò fuerunt derobati, vulnerati & occiſi.*

26 *Indiciũ undecimũ eſt, ſi probetur per teſtes idoneos quòd is cõtra quẽ inquiritur eſt homo mala conditionis & famæ, habentis ortum à uiris omni exceptione maioribus.*

27 *Indicium duodecimũ eſt, ſi inculpatus alias cõmiſit maleficium in perſonam offenſi, uel etiam aliorum.*

28 *Indicia multa alia ſunt contra delinquentes, quæ iudex bonus & lector curioſus perpendere poteſt ex qualitate perſonarum & temporum & locorum diuerſitate &c.*

1 VIA ſupra dictum † eſt de fama & eius partibus. Reſtat modo videre de pręſumptionibus & indicijs dubitatis q̃bus plerunque procedit ad tormenta. Et primo videamus de præſumptionibus, & poſtea erit de dictis indicijs
2 Subſcribendũ. † Præſumptionũ aũt multę ſunt ſpecies. Nam alia facti, alia hominis, alia naturæ, alia iuris tantũ, alia iuris & de iure. Itẽ præſumptionũ, alia temeraria & leuis, alia probabilis & diſcreta, & alia dici-
3 tur violenta, † Præſumptio facti eſt qñ ex facto alicuius hominis præſumitur aliquid contra eũ, vel pro eo, nã iudex circa perſonam criminoſi habet conſiderare ex motu ſui animi ſecundũ varietatẽ factorũ contingentiũ. Nã ex qualitate facti & conditionis perſonarũ capitur cõiectura, vt ff. de dona. inter virũ & vxo. l. vir. & ff. de actio. & obl. l. fi. ibi, in perſonis cauſiſq; æſtimatorũ &c. ff. ad l. Iul. maieſt. l. famoſi. Et in primis habet iudex conſiderare cuius vitæ quis antea fuerit, vt ff. ad l. Iul. maie. l. famoſi. ibi, & ꝑſona ſpectãda &c. nam qualis æſtimationis & famę quis antea fuerit, talis præſumitur, vt ff. de re mili. l. non oẽs. §. à barbaris. ibi, qualis antea æſtimationis &c. Et facit ad hoc. ff. de ædil. edic. l. quæro. & ff. de rei ven. l. à bonæ fidei. & ff. de quæſtio. l. de minore. §. tormẽta. & ff. de teſti. l. iii. in prin. Itẽ, quia qualẽ vitã & habitum quis duxerit, talẽ eũ eſſe præſumimus, vt ff. de iniur. l. item apud Labeonẽ. §. ſi quis virgines. & ff. de tuto. & cura. dat. ab his. l. ab his. §. his qui. & ff. de condi. inſti. l. quidã. Itẽ habet indagare iudex curioſus & ſapiens, cũ quibus hominibus, & ꝑ quæ loca conuerſabatur & vtebatũ de crimine inculpatus, quẽ intendit aggrauare & torquere, quoniã mala conuerſatio,
a eſt malę vitæ indiciũ,[a] vt ff. de admi. tut. l. ſi plures. §. aſsiduc. Nam ex mala conuerſatione etiã bonus efficitur vitioſus, vt ff. de ædil. edic. l. ædiles. §. pedius ibi, aleator forte &c. Ad idẽ dictum eſt philoſophi. Qualis quiſq; eſt, talium conſortio delectatur. Itẽ conſideret locũ ſeu loca in quibus conuerſabatur, quia ſecundũ locorũ diuerſitatem & varietatẽ, varia colligitũ cõiectura, vt C. ſi manc. ita fue. aliena. l. fi. & ff. de pœ. l. aut facta. §. euenit. Præterea conſideret iudex factũ, q̃a ex qualitate facti, animũ faciẽtis metimur, vt ff. de peti. hære. l. j. vt eſt videre hoc exemplo. Nã ſi tibi ſeruũ ligatum vendidero, & ſi in verbis exprimã talẽ, tñ ſeruũ fugitiuũ dicere videor & vendere, vnde ſi poſtea ab emptore aufugit, me nõ poterit redhibitoria conuenire, vt ff. de ædi. edi. l. ſi tamẽ. §. ei qui ſeruũ facit ad hoc. inſti. de hære. quali. & diffe. §. is quoq; tm̃, in fi. & ff. commo. l. ſi vt certo loco. §. cuſtodiã & ff. de depoſi. l. ſi hominẽ. & C. de teſta. l. nõ codicilllũ. & extra de præſum. c. j. Nam ꝑ extrinſeca, ꝓbant intrinſeca, vt ff. de diuor. l. fi. circa fi. & inſti. de re. diui. §. pauonũ. His namq; penſatis actibus & factis præcedẽtibus & præſentibus de homine bonum vel malũ præſumitur, vt d. § à barbaris. & C. de prin. agen. in reb. l. j. §. fi. & de offi. magi. mi. l. j. & melius. ff. de re mil. l. deſertorẽ. §. ad hoſtes. ibi, conſiderato eius præceden-
4 tis vitæ actu. † Et hæc facti præſumptio ali-
b quando trahitur de præterito[b] tẽpore ad præſens, vt ſi q̃s cõſueuit falſa inſtrumẽta facere, & aliquod inſtrm̃ eius reuocetur in dubiũ, ex præterito facto præſumitur incõtinenti cõtra eũ, & ſic vno modo intelligitũ. C. de proba. l. iubemus. ſic. n. qui olim fuit malus, hodie præſumitur malus, vt ff. de accuſa. l. cui. §. iiſdem. ſic etiã præſumitur pro aliquo ſi olim fuit bonus ꝙ hodie ſit bonus
5 vt d. §. à barbaris. † Aliqñ ex præſenti facto pręſumitur in preterito, vt eſt videre in caſu legis. C. ad l. Iul. de adult. l. hi qui. & in corpore authẽ. vt nulli iudi. §. ſi q̃s nota.

Item,qui non probat crimen obiectũ, ipso facto præsumitur calũniæ, vt C.de aduo.diuer.iudi.l.j.& ff.de præua.l. præuaricatione. Sic & de illo malũ prçsumit q paciscitur de crimine,vt ff.de his qui no. infa.l.athletas in fi.& l.seq.& istæ præsumptiones facti bene recipiunt probationes in cõtrariũ, qa factũ plerunq; ẽt prudentissimos fallit, 6 vt ff.de fur.& fac.ign.l.j.† Præsumptio vero hominis est,vt qñ vir potens dicit se vim passum ab humili, vel dicat se compulsum in vrbe,vel loco vbi frequẽtia est hominũ. Nam nõ est verisimile,vt ff.quod met.cau. l. nõ est verisimile. Itẽ homo nõ præsumit iactare suã pecuniã, vt ff. de proba.l.cũ de indebito. Itẽ lex præsumit quẽ non culpabilẽ,vt ff de test.l.diuus.j.respon.in fi.Itẽ q aliquis sit bonæ fidei, vt C.de proba. l.iurisiur.& C.de his q mili.non pos.l. super seruis. Itẽ lex præsumit, & pp legẽ præsumitur notariũ scripsisse vera,vt C.de cõtrahen.& commit.stip.l.optimã. Itẽ lex præsumit pp coniunctionẽ sanguinis oẽm fraudẽ cessare,vt ff.de ritu nup.l.non solũ.j. respon.& ff.quod cũ falso tuto. auto.l pe.Itẽ lex prçsumit aliquẽ potius simplicitate quã malitia deliquisse,vt ff.de his qui sibi ascri. l.pen hoc tñ q hæc lex dicit,spãle est in milite pp simplicitatẽ armatæ militiæ. Nã no. diligẽter hoc esse regulariter verũ,quotiescunque cõstat aliquẽ malũ cõmisisse,fecisse vel fieri fecisse,semper præsumitur q dolo & fraudandi animo hoc fecerit & cõmiserit,vt C.ad l.Cor.de sicca.l.j & C.de iniur.l.si nõ conuitij. vnde semper ille quem deliquisse cõstat,si prætẽdat ignorantiã vel aliã excusationẽ,ita q dicat qđ nõ dolo illud crimẽ cõmisit. hoc debet & habet probare. Quo dic ẽt vt not. Accur.super d.l.j. C.de siccar. Aliud etiã no.dignũ & obliuioni nõ trade,q ad hoc vt debeat & possit p̃sumi contra aliquẽ, q ipse aliquod delictũ cõmiserit, debet constare iudici illud malũ fore cõmissum, & quomodocunq; per testes vel indiciũ,vel alias per euidentiã facti, qñ lege cauetur, q nemo videtur animũ habuisse nocendi,nisi & effectus fuerit subsecutus, vt ff.de verb.sig.l.sæpe.ad fi.Et ppterea dicit lex,q si quis confiteatur se hominem occidisse qui viuat, q nõ tenet hac confessione. Nam debet constare hominẽ à quoquã fuisse occisum,vt ff.de inter.act.l. confessionibus.Quod dic etiã, vt no.supra quali.accu.fiat.§ itẽ est dictũ.peccatũ.n.est illud crimen super quo debet præsumi & fundari, vnde si de ipso crimine nõ cõstaret quicquid ædificaret,nullũ esset,vnde discreti assessores anteq̃ inquirant, vel accusationes recipiant, vel super eis procedãt, faciunt p aspectũ videri hominẽ mortuũ vel vulneratũ. Nã non nascitur iniuria ex reuocatione ad animũ,sed ex facto, id est ex cõtumelia, id est ex eo quod maleficiũ factũ est,vt ff.de pact.l.si vnus.§. pactus.ad fi.de actio.& obl.l.ex maleficio Et omnis iniuria prçsumitur praue facta & male,vt extra de præsum.c.j.vñ legitur,q crimẽ est peccatũ accusatione dignissimũ, vt lxx.dist.apostolus.in fi.& ita crimẽ est causa,vnde accusatio procedit, sicut alias dãnum est causa,qa datur accusatio vel alias vt not.d.Azo in sum.circa fi.prin.& præstat ad hoc argu.ff. qđ metus cau.l.sed & paratus.§.fi.Itẽ alias mora est cã quare agit ex contractu bonæ fidei, vt C.in quib.cau.in integ.resti. nõ est necess.l.in minorũ persona.nã nisi cõstat de morte dñi, nõ est habenda qõ de seruis vel familia eius ff.ad Silla.l.ij.§.illud sciẽdum. & facit optime q debeat constare de maleficio.ff.ad l.Aquil.l.idẽ Neratius.§.fi.cũ l. seq.nec prodest dicere q ludẽdo iniuriã intulit,quia ludus noxius est in culpa,vt ff.ad l.Aquil.l.itẽ.§.fi.cũ l.seq nisi ratione parentelæ,societatis,vel amicitiæ, vel personæ cõtempserit iniuriatus, vt v.q.v.nõ omnis q verberat.& hæc est pbatio ex parte inferẽtis iniuriã,vt C.de iniur.l.si nõ conuitii.Nã ei qui dicit,incumbit onus probandi, vt ff.
7 de probationi.l.ei q.& l.quoties.† Præsumptio enim naturæ, vt si aliquis sit natus ex bona progenie,vel bonos habuerit parentes,præsumit iste bonus,vt C.ad l.Iul.maiest.l.qsqs.& C.de cohor.l.si cohortalis.sic & si natus fuerit ex mala progenie, vel malis parentibus,præsumitur esse malus sæpe, vt ff.de ædi.edic.l.qđ si nolit.§. q mãcipia:
8 † Et est præsumptio iuris tãtum,de qua pone exemplũ, qñ lex aliquid præsumit, & de tali præsumptione iuris vltra non procedit aliquid statuendo,vt C.de proba. l.siue poss.& C.ad exhib.l.j.& ff.de dona.inter vir.& vxo.l.quantominus.& ff.de pact.l.pa
9 ctũ.† Iuris & de iure dignoscitur esse præ-
c sumptio quoties ius cõtra aliquem prçsumit

mit aliquid esse factum, & de sua præsumptione ita confidit, quod vltra procedit generale statutum, vel sententiá, proferendo quod ita verum sit illud, quod præsumitur, & non aliter tunc, ei talis præsumptio dicitur esse l. vt probatur. C. ad Maced. l. fi. in fi. & C. arbi. tute. l. fi. & C. de inof. testa. l. si mater. & pone exemplum. C. ad l. Iul. de adul. & l. si qui. & in corpore auth. vt nulli iudi. §. si quis vero comprehensorum. Et hæc talis præsumptio præsumptionem in
d contrarium non admittit,[d] vt patet per iura prędicta, cæteræ auté præsumptiones prædi-
10 ctæ in cótrariú probationes admittút. † Temeraria vero & leuis dicitur esse præsumptio, quoties aliquid à leuibus, siue vilibus personis procedit, & à talibus quibus non est creden-
e dum.[e] vt argu. in authen. de testi. §. nos igitur. C. de incest. nup. l. humilé. & huic præsumptioni non statur, vt arg. ff. de muno. l. iij. §. j. versi. idem tamé. & ff. de proba. l. si chirographum. & ideo non pôt quis ex talibus præsumptionibus subijci quæstionibus, vel tormé. vt arg. ff. quod met. cau. l. non est verisimile. Ná ea quę leuia sunt & friuola, spernenda sunt. ff. de don. inter vir. & vxor. l. virum. ff. commoda. l. si vt certo loco. §. possunt. ff. de accusa. l. leuia. & ff.
11 de ven. inspi. l. j. in fi. † Probabilis vero & discreta pôt esse præsumptio qñ à grauibus & honestis personis dicitur, & fama procedit fore aliquem factú maligne per aliqué, vt extra de sen. excom. c. inquisitionis. & extra de præsum. c. illud. pôt etiam dici probabilis & discreta præsumptio ratione loci vel téporis, vt quia
f visus fuit in loco suspecto, aut qa hora[f] suspecta, quo loco, aut hora crimen aliquod factum est, nam locus & tempus & hora suspicionem facit, & præsumptionem inducit, vt arg. ff. de pœn. l. aut facta. §. tempus. & §. locus. C. de adulte. l. Gracchus. & extra de præsump. c. iij. & c. literis. & hæc talis præsumptio facit credulitatem & præsumptionem inducit, vt not. extra de senten. excom. cap. inquisi. & dicitur esse quoddam verisimile. argu. de pur. cano. cap. si quis de gradu. & de suppel. lega. l. iij. in fin. & ideo ex tali pręsumptione potest ad quęstiones procedi, cum semiplenam probationem adducit, vt ff. de testa. l. ob carmen. §. si vero ibi, & non proximiora esse prospexit
12 &c. † Violentia vero præsumptio alicuius facti dicitur, aut iuris tantum, aut iuris & de iure. de quibus dictum est supra ergo hic non repeto, & quia de his plene dicá infra quomo. de malefic. cogn. qñ crimen est noto. Et dicitur pręsumptio alicuius facti dubij aliquoties plena, aliquando semiplena inuestigatio, secundum quod nota. Gof in summa de pśæsumpt. insuper no. quod argu & præsumptio sunt idem quod incidat quibus proceditur ad tormenta. vnde argumenta dicuntur indicia, vt colligitur. C. de fal. l. vbi. & ff. de quęstio. l. milites. & l. vnus. §. in ea. Item præsumptio & suspicio sunt idem, quas iudex habet contra accusatum, & de tali præsumptione loquitur lex. ff. de qõ.
13 l. j. in prin. ibi, suspectio &c. † Item no. quod differentia est inter præsumptionem & fictioné, nam pręsumptio est super incertis, & sic coniecturis opus est, vt ff. de verb. oblig. l. continuus §. primo, in fi. fictio vero est super certis, vt quando iussit vnum esse, & figit aliud, vt insti. quib. mod. ius patr. potesta. sol. §. si ab hostibus. & qui testa. face. poss. § si & C. ad legem Iul. de adulterijs. l. hi quidem. Vidimus de prima parte rubri. Nunc vero videamus de secunda, videlicet de indicijs dubitatis, qui
14 bus ad tormenta proceditur. † Et primo videamus quid sit indicium vnde dicatur. ex quibus indicium habeatur, & quis sic eius effectus. Et quidem indicium hic sumitur & dicitur signú alicuius maleficij commissi, vel alterius rei de qua agitur, vt colligitur ex legibus tractantibus de indicijs, & de quibus infra dicetur per ordinem, & dicitur indicium ab indicando, vt ff. de pręscript. versi. l. solent. de quibus etiam indicijs dic vt not. infra de quęstio. & tormentis. §. quęro quæ & qualia. versi. possumus &c. Sequitur videre ex quib. cau. indicium habeatur, sed circa huius materiæ cognitionem intendo pręmittere, quandam quęstionem quæ
15 tota die de facto subsistit, duę talis est. † Pone aliquod crimen publicum vel priuatum fore commissum in aliqua ciuitate, castro vel villa, Titius statim commisso crimine inculpatur, cuius Titij opin. apud bonos & graues nunquam læsa fuerat, & quòd ipse Titius fuerit conscius & culpabilis de ipso maleficio per idoneos testes probatur per publicam vocé & famam, ortam statim commisso crimine in loco vbi per ipsum Titium dicebatur crimen commissum, quęritur an iudex possit per talem publicam vocem & famá de dicto maleficio quęstionibus inquirere contra dictum Titium? Et videtur quod sic, quatuor rationibus.

Primo, quis fama quæ aduersus aliquem oritur incontinenti commisso crimine, eidem crimini inesse videtur, & ideo legitima & rationabilis est habenda, vt ff. de adulter. l. quod ait lex. § fina. & ff. de vi & vi arma. l. iij. §. cum igitur. Secunda ratio, quia iura videntur velle

quòd quantũ ad inquisitionẽ contra aliquẽ faciendam sufficiat fama parochiæ vel maioris partis loci vbi crimen cõmissum est, vt extra de præsum.c.illud. & arg. ff.de offi.præfe.præto.l. Barbarius. Nã quod publice dicitur & creditur, iuris præsumptionẽ inducit, cui statur, quandiu cõtrariũ non probatur, vt ff.ad Maced.l.si qs patrẽ.§.j.& C.q & aduer. quos.l.j. Tertia ratio, quia si non posset procedi in qõnibus contra istum, iam daret materia ẽt homini bono delinquendi, quæ est à quolibet auferenda, vt C.de indi.vidu.l.ij.in fi.& ff.de iudi. l.si ingratus, in fi. Quarta ratio, quia cũ humana natura facile ad delicta prorumpta, vt in corpore authẽ.de mona.§.si vero. Tñ licet de isto Titio ante istud crimen commissum non fuisset aliquid sinistri auditũ, tñ non contingit ꝓpterea quin potuerit fuisse obiecti criminis conscius & culpabilis, quia nõ ꝓbat hoc esse, quod ab hoc cõtingit abesse, vt C.vnde legit.l.non hoc.vt C.de probat.l. neq; natales. Et ideo, cũ aduersus eũ meat clamor viciniæ & famæ loci hoc nunciet poterit ad inquirendũ ad tormenta legitime animus iudicis promoueri, vt extra de accus.c.inquisi.in fi.& arg. C. de lati.liber.tol.l.vna.§. qui diu. Sol. in quæst. prædicta puto fore dicendũ ꝙ iste Titius possit qõnibus subijci & non possit secundum diuersorum sapientum opi. diuersas. vt no.infra de quæstio.& tormen.§.sed denuo quero &c. Sed secundum omnium doct.opi.si iste Titius probauit se hominẽ alias bonæ opin. & famæ, dico ꝙ non possit g subijci quæstionibus vel torment.obstante priuilegio bonæ famæ, cum tale priuilegiũ potentius infamia sit habendũ, vt ff.de le.ij.l.cum pater.§.rogo. & extra de accus.c.licet.quod potest multis rationibus cõprobari. Primo per locum à præsumptione naturæ, quæ est, vt de quolibet bono præsumatur, & quod sit potius bonæ famæ quàm malæ, vt ff.de man.testa.l.seruos.& argu.ff.de lega.ij.l.cum quidam ita. Secunda ratio, quia infamia non inest naturaliter alicui, & ideo dictum est, quòd infamia alicui multis modis irrogatur.non dicit, inest, vt ff.& C.de infa.per totum. nam infamia contra aliquẽ oritur faciliter, frequenter enim ad dictũ vnius sequitur multitudo, vt extra de pur.ca.c.cum in iuuentute. Sed fama & integra opi. naturaliter inest alicui, vt C.de inof.testa.l.omnimodo. & ideo est magis duratura, quia naturalia non ita de facili immutãtur, sicuti quæ ex accidenti proueniunt, vt insti.de iure natu.§.quod non. & §.pen. Et ideo iure cauetur, quòd cursus aluei naturalis delinquens facies suorum agrorum, ipsorum esse non desinit, nec eorum formam dicitur immutare. ac nouus alueus, qui ex accidenti processu agrum occupans alienum si relinquat eundem, tunc agri occupati priorem formam non immittat, vt argu.ff.de acqui.rer. domi.l.adeo. §.quod si in vno. & institu. de rer. diuisi. §. insula. & ideo magis intuenda sunt quæ naturalia sunt, quàm quæ ex accidenti contingunt. Tertia ratio, quia quoties duo diuersa iura occurrũt, aliqua priuilegiata, & aliqua non, semper iure priuilegiati est tam habenda ratio, quàm intuenda, vt ff. de regu. iuris, l. in omnibus causis & C. qui potio. in pigno.habe. l.assiduis.§.j.de pecu.l.sed ex facto. §.j. & ideo iudex debet delectari potius in odore & suauitate bonæ famæ, quàm credulitati, malæ opinionis & famæ.argu. extra de accus.c.licet.in fi.& de purg.cano.c.cũ in iuuentute. & quia in præmisso dubio iudex potius esse debet promptior ad bonũ quàm ad malũ, vt ff.de pœn.l. si de interpretatione. Quarta ratio, quia debet præponderare priuilegium bonæ opin.& famæ priuilegio malæ opinionis & famæ duplici ratione, vna intrinseca, quam quis habet primordialiter a natura, alia extrinseca, quam hic Titius sibi acquisiuit, tam ex bonis moribus suæ terræ, quàm ex sua conuersatione laudabili, vt in corpore auth. de mona. §.cogitandum.& ff.de iniur.l. item apud Labeonem.§.idem ait aduersus. Ex quibus rationibus coniectura præteritorum capitur circa futura, cum ex transacta vita sciatur qualis debeat in futurum præsumi, vt ff. de accu.l.si cui. §.ijsdem.& ff.de re mili.l.non omnes.§. à barbaris. At talis infamia vna tantum nititur ratione, scilicet testium probatione, vnde cum pro fama & bona opin. duæ faciant rationes, sed pro infamia vna tantum, merito debet bonæ famæ priuilegium infamiæ præualere, quia regulariter duæ rationes vincunt vnam, vt in authen.de consan.& vte.fra.§.hi. colũ. vij. & C. de iur. & fac. ignoran.l.j. Quinta ratio, quia opin.& bona fama fauorabilis est, cũ per eam quis ad honores & dignitates admittatur, vt C.de digni.l.ij.at infamia in se odium continet, quia per eam quis pœna plectitur cum infamia facti, quem à dignitate repellat, vt ff. de decur.l.j.§.spurios.& C.de digni.l.iudices. & l.ij. Et etiam cum iure infamia a publicis actibus quem repellat, vt ff.de test.l.iij.§. lege Iul. & ff. de accus.l. qui accusare. & ideo restringi debent.arg.ff.de liber.& posthu.l.cum quidam. & ff. de in ius vocan, l, quæsitum. & l.sed

l.sed si hac.§.fin. Sexta ratio, quia sicut probatio malæ famæ habet inducere qualemqualem præsump. contra istum, vt C. ne de stat. defun.l.si maritus. & extra de pręsump. cap. illud. ita probatio bonę opinionis & famæ habet pro ipso & in eius fauorem præsumptionē inducere. Sane quidem hæc præsumptio habet tollere primam præsumptionem, cum posterior præsumptio amoueat præcedentem, vt ff. de his qui sunt sui vel alien. iur. l. filium. in fi. & ff. de in integ. restit. l. diuus. & C. de adul. l. hi qui. his igitur rationibus non potest quęstionibus subijci vel tormentis obstante priuilegio bonæ famæ, verum si dicta fama coadiuuetur aliquo indicio, vel rationabili adminiculo, tunc credo, ꝙ eo casu posset iudex quæstionibus inquirere contra Titium supradictum, quia legitur vno modo, ꝙ fama consentiens, id est omnibus alijs assentiens, confirmat rem de qua agitur & quæritur fides, vt ff. de testi. l. iij. ibi, alias veluti consentiens &c. quia quæ per se non prosunt, singula multa iuuant, vt

16 C. de proba. l. instrumenta. † Sed quæ & qualia poterunt esse ista talia indicia quibus fama coadiuuetur, vt posit quis quęstionibus subijci & tormentis & certe hæc omnia quæ sequuntur. Primum indicium, si probetur ꝙ iste Titius de crimine inculpatus extitit ini-

h micus ostensi, aut suorum, h vt sui intelligantur omnes qui admissi fuissent ad huiusmodi iniuriam prosequendam cum eorum iniuria, sua iniuria & dolor proprius habeatur, vt not. de his. ff. de accu. l. j. & ij. & ff. de libe. causa. l. j. & ij. Nam tunc & eo casu, erit suspectus de crimine præsumendus, quia talis inimicitiæ qualitas, causam suspicionis adducit, vt extra de accu. c. cum oportet. & ff. de proba. l. idem. & C. de testib. l. si quis. nam lex præsumit de inimicis omne malum. ff. de quæstio. l. j. §. præterea. & ideo lex dicit, quòd accusator non cogitur facere ambasiatam ad amicum accusati, quasi amicus accusati incipiat esse inimicus accusatoris, vt ff de legi. l. sciendum. & eadem ratione repellitur testis à testimonio ferendo,

17 vt in auth. de test. §. quia vero. †Secundum pōt cognosci indicium si probetur ꝙ iste de crimine inculpatus contraxit conuersationē cum inimicis occisi vel iniuriati vel amicitiā, aut quia contra eundem occisum vel iniuriatum fuerat taliter versatus in alijs & conuersabatur, quòd credebatur esse inimicus potius quàm amicus, quod quidem pōt ex varijs causis procedere, vt no. C. de reuo. do. l. fina. & l. his sol. & arg. ff. de liber. & eorum libe. l. ij. Ex talibus enim intercedentibus crimen potest præsumi. & coniectura capitur, ꝙ in delinquēdo fraudis inesset consilium, vnde non præmio, sed pœna afficiendus est, vt ff. de offic. pręfec. vrb. l. j. §. cum patronus. & C. de inoffi. te-

18 sta. l. liberi. §. fin. † Tertium indicium adijcitur, si appareat ꝙ quis scientes malefactorem receperit in domo sua post maleficium perpetratum, nulla etiam cum eo affinitate coniun-

i ctus, i cum in isto casu non videatur minus delinquere, quàm ille qui tale crimen commisit, vt arg. C. de his qui latro. l. j. & ff. de recep. l. j. & de incen. ruin. naufr. l. ij. §. non tantum.

19 † Quartum indicium dicitur? si is de crimine inculpatus aliud tale quid fecit, quominus delinquens deprehensus & captus ad iudicem duceretur. Nam eo casu videretur conscius criminis, & ꝙ in delicto illo dolum commiserit, vt arg. ff. de custo. & exhiben. re. l. fin. § j. & de eo per quem l. j. in prin. & C. de furt. & ser. cor-

k rupt. l. eos. imo ēt talis puniendus k erit l. Iul. de vi publi. & priua. vt arg. ad legem Iul. de vi publi. l. lege Iul. & ff. ad legem Iul. de vi pri-

20 ua. l. lege Iul. † Quintum indicium reperitur, si cōstet ꝙ iste Titius de crimine inculpatus commisso crimine vna cum malefactore

l vel sine eo, fugit l de loco criminis, quo casu criminis commissi suspicione non caret, imo propter fugam seipsum accusare videtur. arg. ff. ad Silla. l. j. §. si quis. ibi, si cum dominus. & l. si quis in graui. §. de his autem. & ff. de suspect. tuto. l. impuberibus. §. j. & in authen. de exhiben. & introdu. re. §. si vero. col. v. & C. de asses. l. consiliarijs. & C. de omni agro deser.

21 l. locorum. ibi, & fi. &c. †Sextum indicium potest dici, si probetur ꝙ de crimine inculpatus fuit visus in domo, itinere, vel agro gladio euaginato cū occiso vel vulnerato. Nā ex hac coniectura capi pōt & colligi præsumptio, ꝙ fuerit dicti criminis conscius. argu. ad hoc. extra de præsump. c. iij. & in corpore auth. vt liceat matri & auiæ. §. his quoque. colum. vij.

22 †Septimum habetur indicium, si probetur ꝙ quis de crimine inculpatus fuerit inuētus, deprehensus, & captus ab aliquo ob crimen prædictum. Qui sit captus confessus fuerit, licet

m extra iudicium, m se ex illo crimine fore culpabilem, nam tale indiciū operatur vt sit subijciendus quęstionibus & tormentis. arg. ff. de

23 adult. l. capite. iuxta fi. †Octauum etiam describi potest indicium, si probetur, quòd inter ocicisum & vulneratum ex vna parte, & de crimine inculpatum ex altera, extiterunt

n verba iniuriosa, n quæ fuerunt ad animum re-

uocata,

uocata, aut ꝙ hic de crimine inculpatus occiso vel vulnerato fuerit minatus paulo ante maleficium commissum, forsan quod traheret sibi vnam pennam de ala, vel quòd faceret eũ tenere male caput, vel quid simile. Nam ex talibus verbis & similibus antecedentibus ipsum crimen coniecturari potest, & præsumptio denotari, ꝙ fraudem & dolum in delicto illo commiserit, & ꝙ illa verba dixerit sua malignitate, & animi prauitate. argumen. ad hoc. ff. de bon. dam. l. cum ratio. §. ex bonis. ibi, fraudis &c. & argumen. ff. de ser. fugi. l. ex quodã iniuriandi proposito. § penult. & fin. & C. de iniur. l. si non conuitij, hæc enim verba sic extra iudicium asseuerare prolata, licet præiudicium plenum inferre non possint, tamen contra asseuerantem & proferentem indicium & præsumptionem inducunt, vt ff. de probat. l. quidam. & l. fin. & not. C. de test. l. neque professio., & ff. de probat. l. etiam. nam his modis animus & voluntas cuiusque declaratur. Et ideo dictum est quod non solum ipsis rebus & factis quis propriam voluntatem declarat, vt ff. de ædil. edict. l. si tantum. §. ei qui. & notari consueuit. ff. de legi. & consti. l. de quibus. imo etiam ex verbis prolatis intelligitur quis voluntatem propriam declarare, & intrinseca sui cordis, quia non intelligitur verbis exprimere, quod mente non agitauit, vt ff. de sup. leg. l. Labeo. ad fin. & quia per acta & gesta extrinseca secreta cuiusque & animus declarantur. argu. C. de testa. l. non codicillum. & ff. de legi. l. si seruus plurium. § fi. & ff. de testa. l. hęredes palam. §. sed & si notam. Et in maleficijs spectatur cuiusque propositum & voluntas, vt
24 ff. ad leg. Cornel. de sicca. l. diuus. † Nonum potest connumerari indicium, si probetur te sciuisse quem aduersus aliquem delinquentẽ, quem potuisti quo minus delinqueretur pro-
o hibere & non prohibuisti, [o] nam tunc carere culpa eius criminis non videris, vt ff. de regu. iur. l. culpa. & l. nullum. & extra de offic. & potesta. iud. deleg. cap. j. Sed si prohibere non potuisti, venia dignus eris. Etenim si à morte potuisti hominem liberare & non liberasti, occidisse videris, vt ff. ad leg. Aquil. l. scientiam. in princ. & argumen. ff. de noxa. l. in omnibus. & l. in delictis. in princ. & ff. ad legem Corn. de sicca. l. iij. § is cui & licet forsan talis non deberet eadem pœna qua delinquens puniri, tamẽ est paulo minori pœna multandus, quia carere nõ dicitur scrupulo societatis occulto, qui manifesto facinori desinit obuiare, vt extra de homic. cap. sicut dignum. §. illi etiam. & C. de commer. & mer. l. ij. & extra de senten. excommu. cap. quantæ. quod tamen sic non intelligas indistincte, sed intellige, vt not. infra de
25 pœn. §. item pone, ꝙ ego vidi † Decimum colligitur indicium, si probetur aliquem scire in certo loco malefactores vt derobarent, vel occiderent transeuntes, vel narrauit & dixit dictis mercatoribus vt secum irent, vel transirent per dictum locum, qui fuerunt derobati, vulnerati, vel occisi. Nam tale indicium operatur vt possit quæstionibus & tormentis subijci, quia non solum causam criminis videtur præbuisse, sed etiam particeps est & noxius præsumendus, cum teneatur pœna l. Cornel. de siccar. l. iij. § alio senatus. ibi, qui vt fal. &c. & arg. ff. ad leg. Aquil. l. qui occidit. § pen. & ff. vi bon. rap. l. pen. §. si cum eo. & l. sed si quis. & ideo in quæstionibus est habendus, quia de his est quæstio habenda, qui suspicione cædis conscientes videbuntur, vt ff. ad Silla. l. j. §. occisorum. ibi, tamen si quis &c. § si quis in
26 villa. † Vndecimum colligitur indiciũ quoties probatur per testes idoneos, quòd is contra quem inquiritur est homo malæ conditionis & famæ, quæ fama sumpsit originem, non à maliuolis, sed prouidis viris & discretis, omni exceptione maioribus, & in altero de locis ex quibus rationabiliter potest fama procedere, vt not. supra vnde & ex quo tempore pos-
27 sit fama procedere. † Duodecimum indicium sumitur, si iste de crimine inculpatus alias commisit aliud maleficium in personam dicti offensi, vel etiam aliorum, nam qui semel fuit malus, semper præsumitur malus, vt ff. de accu. l. si cui. §. ijdem. & C. de asses. l. nemo. & C. ad leg. Iul. de vi publi. l. seruos. ibi, & hi qui bis &c. Ex præterito enim vnoquoque facto futura metimur, vt ff. de re milita. l. non omnes. §. à barbaris. & l. seruorum. §. ad hostes.
28 † Sunt etiam alia multa [p] indicia contra delin-
p quentes, quæ quilibet curiosus lector & iudex bonus potest perpendere, secundum varietatem personarum & qualitatem temporum, factorum contingentium, & locorum diuersitatem, vt de his not. in prima parte huius tit. vbi de præsumptione est notatũ. Quis autẽ sit indiciorum prædictorum effectus satis colligitur ex prędictis, & dicetur plenius in tit. proxime &c. Gandinus.

ADDITIONES.

a ¶ Indicium. Adde Bal. cõs. lxxix. iij. lib. vbi voluit ꝙ in crimine hæresis confessio socij spontanea

vna

vna cum conuersatione fit sufficiens indicium ad torturam contra socium. Ber.

b Preterito. Adde quando in præterito præsumatur in præsens. Alexan.consi.cij.ij.lib.& quando præsumitur de presenti in futuram per eundem consil.xlvij.j.lib.

c Contra. Adde Alex.consi.lxij.iij.lib.

d Non admittit, Adde quando talis præsumpt. probationem capiat in contrarium. Alex. consil. lxxvij.j.lib. Ber.

e Credendum. Adde Old.consi.cxcij. Ber.

f Hora. Adde Ro.consi.ccccl. Ber.

g Non possit. Adde Raph. Fulg. consi.clxxiij. Cep.consi.lx. Raph.Cu.consi. cxxxv. Alex.cõs. xxiiij.j.lib Bal.consi.xxix.lib.1. Ber.

h Suorum. Adde qui veniant appellatione suorum do.de Rota decis.cclx.quod met.caus.in antiquis. Et an veniat compater. vide Alex.cons.xxxiiij. iij.lib. Ber.

i Coniunctus. Adde ꝙ coniunctus etiam recipiẽs scienter delinquentem punitur, sed mitius quam extraneus, ita Alex.consi.cxliiij.ij.lib. Ber.

k Puniendus. Adde Alexan. consi.xxxv.ij.lib. Cep.consi.xiiij. Ber.

l Fugit. Adde Alex.consi.lxv.& lxxvij.iij.lib. Io.de Ana.consi.j.Old.consi.lxv. Ber.

m Extra iudicium. Adde an confessio extraiudicialis sit sufficiens indicium ad torturã. vide Ro. consi.vij. Ber.

n Iniuriosa. Adde Alex.consi.xiiij.iij. lib. Ber.

o Prohibuisti. Adde dicendum de hoc vt per Roma.consi.xvij.

p Alia multa. Adde videnda aliqua alia indicia per Rom.consi.vij.& consi.ccccl. Ber.

De præsumptionibus & indicijs indubitatis, ex quibus condemnatio posset sequi. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Præsumptiones & indicia indubitata quæ sint.*

2 *Occiso Titio in domo ignorato malefactore, si publica vox & fama orta à fide dignis sit, quod Seius tale homicidium commiserit, & illius inimicum fuisse est probatum necnon quod visus fuerit exire de illa domo gladio euaginato, in qua domo incontinenti repertus est Titius occisus, quid erit faciendum.*

3 *Indicia indubitata vel documenta apertissima ex quibus possint ad condemnationem procedi, quæ & qualia dicantur esse.*

4 *Indicium indubitatum primum est quãdo contra aliquem est præsumptio iuris & de iure.*

5 *Indicium indubitatum secundum est, quando aliquis sponte in iudicio confessus est crimẽ vel in tormentis, & perseuerauit &c.*

6 *Indicium indubitatũ tertium est, quando cõstat aliquem dato precio transegisse super crimine pro quo sanguinis pœna non ingeritur.*

7 *Indicium indubitatum quartum est quando crimen quod contra aliquem oritur est ita publicum, vt merito possit notorium appellari.*

8 *Indicium indubitatum quintum est, quando propter euidentiam facti, nam si constat Titium eruisse oculum alteri, statim colligitur quod sit atrox iniuria.*

9 *Indicium indubitatum quando officialis, cuius officium est in inquirendo & puniendo delinquentem, proprijs oculis intueretur.*

10 *Indicium indubitatum septimum est, ut si sit camera habens tantum vnum introitum, & aliquis uisus est exire pallidus cum gladio sanguinolento in manu, & in illa camera reperitur homo recenter mortuus.*

11 *Indicium indubitatum est, pone quod occiditur quis in uinea, de quo inculpatur Titius & contra quẽ sunt hæc indicia, quia erat inimicus capitalis occisi. Item fuit uisus solus ambulare cum gladio, & solus fugere de loco cum gladio euaginato, & est publica uox & fama quod homicidium commiserit.*

12 *Indicium indubitatum nouum est, pone inculpatur Titius quod fecerit interficere Caium, primo erat capitalis inimicus Caij, & Titius erat prope locũ criminis quãdo fuit occisus, quo perpetrato receptauit homicidam qui erat domesticus Titij, qui iactauerat se quod faceret occidi Caium, & inter eos fuerant offensæ & orta publica vox & fama quod fecerat committi tale homicidium.*

1 NVnc restat † vt videamus de præsumptionibus & indicijs indubitatis, ex quibus cõdemnatio possit sequi. Et circa præsentẽ nostrã materiam, primo intendo formare quandam dubitabilem questionem, que tota die de facto potest subsistere, & consequẽter inferam de presumptionibus & in-
2 diciis antedictis, & quæstio talis est. † Quidam nomine Titius in domo vel agro reperitur occisus vel vulneratus, de malefactore autem non constat aliter, nisi quia quidam nomine Seius de dicto mleficio inculpatur contra hunc Seium. Ista probantur per testes ideoneos omni exceptione maiores. Primo quod

mo ꝙ publica vox & fama orta est ab idoneis personis, ꝙ dictus Seius dictum maleficium cõmisit: Secundo ꝙ ipse erat illius Titij capitalis inimicus. Tertio ꝙ ille. Seius visus fuit solus exire domum vel agrum Titij cum gladio euaginato in manu fugiens in qua domo vel agro ille Titius incontinenti repertus est occisus vulneratus. Modo quæritur, nunquid ista indicia simul iuncta, vel mista sint, & dici possint indicia indubitata ex quibus possit ad condemnationem procedi? Et primo videtur posse dici quod sic triplici ratione. Prima, quia sicut sufficit ꝙ quis sit testibus superatus, vel propria voce confessus ad hoc, vt possit capitalis sentẽtia contra eum proferri, vt C. de pe. l. qui sentẽtiam. C. de episc. & cle. l. si quis. & C. quorũ appellat. non recip. l. secunda ita eo. modo debebit ex dictis indicijs contra eum repertis sententia diffinitiua proferri, cum talia indicia non respuantur à iure, vt supradictũ est in ti. præce. & cum talia indicia non videantur cõtinere minorem autoritatem & fidem probatam q̃ testes vel instrumenta, vt C. de prob. l. ad probationes. & C. de rei vend. l. indicia. Item tam testes q̃ aperta indicia & manifesta æquiparantur, vt possit sequi sententia diffinitiua, vt C. de proba. l. vlti. Secunda ratio, quia quoties circa idẽ plura auxilia eiusdem generis ex eodem facto descendentia simul cõmista iuncta concurrunt, debent rem perficere & plenã probationem [a] adducere, vt ff. de excu. tuto. l. ij. §. hoc amplius. & de appel. l. si quis separatim. §. j. & C. qui nume. tute. l. vna sic & à simili supradicta indicia simul cõiuncta plenam probationem inducũt, ideoque singula quæ non prosunt, tñ simul iuncta coadiuuant, & in auth. fid. instru. §. si vero additũ. & §. si vero nullus. col. v. & insti. de hęr. insti. §. si plures & extra de testi. c. præterea, & C. de testam. l. scimus & not. Accur. ff. de excu. tuto. l. ij. in fi. i. respon. Tertia ratio, quia cum in qualibet ciuili causa regulariter duæ semiplenę probationes faciunt vnã plenam, & possit causa ciuilis per indicia & præsumptiones probari, vt extra de præsump. c. ex literis. & arg. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. l. filium. & notari consueuit. C. de reb. credi. l. in bonæ fidei. & de proba. l. etiam proprietatis. plus tñ valere debent & operari tria vel plura auxilia q̃ duo. Nam ratio consistit, & plus tribus q̃ duobus credatur, pluralitati enim standum est, vt ff. de pac. l. maiorem. & de testi. l. iii. §. hęc verba. & C. de fideic. l. quæstionem in fi. Ergo per locum à proportione maiori tria indicia seu tres semiplenę, & probationes vnam plenam probationem poterunt operari. Alioquin facile & frequenter remanerent maleficia impunita, quod in contrarium magna ratio suadet, vt ff. de pac. l. item si vnus. §. pacta. ff. de fideiussor. l. si à reo. §. id quod vulgo. Quarta ratio, quia videmus ꝙ duo vel plura imperfecta vnum perfectum constituunt, vt C. de agric. & censi. l. cum scimus. in prin. Quid plura? reperitur in iure ꝙ ipsa principalis causa criminalis per argumenta & per pręsumptiones dignoscitur & terminatur, quanq̃ liquido delictum probari nõ possit, vt ff. de re mili. l. nõ omnes. §. à Barbaris. ibi. & si hoc liquide probari non possit argumentis, [b] tñ cognoscendum est, & tñ ibi capitulis causa agebatur, vt constat per l. eo. tit. desertorem. §. is qui. & facit ad hoc in auth. vt l lic. ma. & auie. §. illud. Ecõtra videtur dicendum, ꝙ non possit quis ex dictis indiciis & præsumptionibus diffinitiue damnari rationibus tribus. Prima, quia cum in ciuilibus quæstionibus maioribus vna libra auri non minor q̃ trium testiũ exigatur probatio, vt in auth. de fid. inst. §. oportet. & §. hic dicimus. col. vi. & no. C. si cert. pet. l. fi. multo fortius in qualibet criminali causa duæ vel tres præsumptiones, aut indicia plenam probationem nõ poterunt operari, sed erit maior numerus testium requirẽdus, vt possit super crimine sentẽtia diffinitiua proferri. maxime cum quælibet causa criminalis sit maior & censeatur qualibet pecuniaria quantumcunq; sit magna, vt ff. de pœn. l. in seruorum. §. fin. Et licet in causa ciuili duæ semiplene probationes (vt est fama publica & dictum vnius testis) vnam plenam probationem adducãt, vt C. de ꝓba. l. proprietatis. & argu. ff. de testib. l. iii. §. eiusdẽ. & iiii. q. iii. §. item sæpe. & extra de testib. c. præterea. Tñ in criminali causa ex dictis semiplenis probationibus non erit quis diffinitiue damnandus, [c] quia in causa criminali probationes debent esse apertissimæ, vt C. de probat. l. fi. strictus enim in eis proceditur, cum contra hominis salutem agat, vt C. de appel. addictos. & not. extra de testi. c.

ffi.c.veniens. Secunda ratio, quia euidentia rei, licet habeatur pro quadam specie probata, vt ff.fin.reg.l.si irruptione.§.fi.& C.eo.titu.l.iij.etiam cum manifestum & apertum indicium habeatur aliquem inueniri in crimine & fore detentum & captum.arg.de fur.l.iij. cum l.sequen.& manifesta non indigent probatione, vt ff.de do. prælega. l.j. in fin. & ff. de act. emp.& ven.l.exemplo.in fin j.respon. tñ non debet quis talibus indicijs diffinitiue damnari, quia non eo ipso, quod quis captus inuenitur, de crimine poterit damnari, nisi aliter de maleficio conuincatur, vt argu.ff.de ritu nup. l.palam.§.quæ in adulterio.vt C.de defen.ciui.l.defensores. Et ideo si aliquis inueniatur pro qualicunque crimine captus ab aliquo, qui coram pluribus testibus extra iudicium confiteatur illud crimen commisisse, & quod occasione illius criminis captus sit.quāuis ista tria contra istū inueniātur probata, scilicet ꝙ sit captus ob illud crimen, & ꝙ sit cōfessus illud crimen commisisse, & ꝙ ob id sit captus, tñ licet ista indicia videantur apparētia, non debet ex illis solis indicijs iudex illum captum diffinitiue damnare, licet quæstionibus subijci possit & tormentis, vt no. ff.de adul.l.capite. in fi.& extra de iud.c.cum non ab homine. Potest etiam tertia ratio assignari, qm̄ ex testibus & instrumentis & ex indicijs indubitatis nō aūt ex præsumptione est diffinitiua sententia proferenda.C.de proba.l.fi.C. de accus.l. singuli. In ciuili autē secus, ideo quia in criminalibus causis maius periculū vertitur, ideo quia imminet periculum animæ, vt in auth.vt iudi. sine quoquo suffra.§.cogitatio. vnde maior est requirenda cautela, vt C.de app.l.addictos. & C.de fal.l.vbi. Et in casibus dubijs & incertis probationibus melius est facinus relinqui nocentis, quàm innocentē condemnare, vt ff. de pœ.l.absentē.& C.quo.appel.non recij. obseruare. Et quia in dubio pœnæ sunt potius molliendæ quā exasperandæ, vt ff de pœn.l. interpretatione.& l.si præses. Solu. videtur ꝙ ex supradictis indicijs possit colligi tantū iuris præsumptio, contra prædictum Seium, dum colligitur probatum, ꝙ erat capitalis inimicus occisi vel vulnerati, & quod visus fuit fugere cū gladio de loco præfato, & ꝙ publica vox & fama est &c. Sed quamuis in causa ciuili ex iuris tantū præsumptione possit diffinitiua sequi sententia, ex quo in contrarium nō probatur, vt C.de proba l.siue possidetis. & ff. de don. inter vir.& vxor.l. Quintus Mutius. tamē in criminali causa, vel in causa qōnis prædictæ ex tali præsumptione iuris tantū non debebit vel poterit quis diffinitiue damnari, quia in criminalibus causis interuenire debet, & requiruntur probationes luce clariores, vt C. de proba. l.vlt.de pœ.l.qui sententiam. & de accu. l. singuli. quod videtur ea ratione procedere, quia in causis criminalibus perspicacius est consiliū adhibendū, quia ibi maius periculū & detrimētum contingit, vt argu.d.l. addictos.ff. de ven. inspi.l.j.§.j. Et ideo ex prædictis præsumptionibus nō poterit capitaliter condemnari, quia quis ex præsumptionibus & mendicatis suffragijs condemnandus nō est, vt ff. de pœn.l. absentem.in prin.& C.de accu.l. singuli. & not. do. Azo in summa.C.de pœ. §.causa ac.ver.ij. Quod videtur ea ratione, quia sanctius est facinus nocentis impunitum relinqui, quàm innocentem damnare, vt ff.de pœn.l. absentem. arg.ff.de requi.reis.l.j.j.respon. & quia in talibus dubijs pœnæ veniunt molliendæ, vt ff.de pœ.l.interpretatione.& ff.de regu.iur.l.vbi.§.fi. Sed licet ex ea sola probatione quæ iuris est tantū, aliquis non debeat vel possit corporaliter diffinitiue dānari, tamē ex ea sola præsumptione quæ iuris est & de iure, & ex quolibet alio indicio indubitato poterit cōtra aliquem diffinitiua formari sententia, quia talis præsumptio quæ iuris est & de iure, probationem aliquā in contrarium non admittit, cū legis dicatur esse sententia, vt C.de adult.l.ij.qui. in authen.vt lic.matri & auiæ.§.his quorum. colla. viij.& not. do. Azo.in sum.C. de adul.§. sed & præsumptiones. Item ex quolibet indicio indubitato poterit diffinitiua formari sententia, vt C.de prob.l.vlt.& merito, quia illa lege cauetur, ꝙ accusatores eam rem hoc est illud crimen habent & debent in publicam notionem referre, vt possit diffinitiua sententia proferri, quod crimen idoneis testibus sit munitū, saltem duobus, quia vbi numerus testium nō adijcitur, duo sufficiunt, vt ff. de test.l. vbi. & ff.de oper. lib.l.j.vel ꝙ sit apertissimis documentis instructum id est publicis scri. sic exponitur. ff.de contrahen.& commit.sti pu. l.optimam. & in auth.vt spon.lar.§.hic insuper.col. viij. vel ꝙ sit instructum ad prob. indicijs in-
3 dubitatis & clarioribus luce expedita. †Sed quæ & qualia dicuntur esse apertissima documenta vel indicia indubitata, ex quibus possit ad cōdemnationem procedi, & quidē videtur dici posse, ꝙ sit confessio alicuius in iudicio sponte facta & in actis curiæ redacta quia nedum ex testibus, sed ex confessione in iudicio,
d sponte facta, d potest quis diffinitiue damnari

e nari,e vt C.de cõfes.l.j.& ar.C.quorũ app.nõ rec.l.si confessus. pót etiam apertissimum documentum & indubitatum indicium quodlibet publicũ instrumentũ,per quod crimẽ probatur & instruitur fuisse cõmissum,quod accidit & frequenter,quoties in aliquo instrumento inuenitur ꝙ aliquis dato precio assertiue est pactus super eo crimine,ꝙ non ingerit pœnam sanguinis,quo casu illud se commisisse cõ
f fiteri videtur,f ideo erit pro conuicto & pro confesso habendus,& ideo puniendus est, vt ff.de bo.eo. qui ante sen.l.i. & ij.& ff. de iur. fis.l.in fisci causis.& ff.de his qui not.infa.l. furti.§.pactis.& l.qm.& ff.de iur fis.l.eius qui.& l.imperator.& no.C.de proba.l.vlt. debet etiã crimẽ esse instructũ indicijs indubitatis,vt possit super eo proferri diffinitiua sentẽtia.de quibus indubitatis indicijs multa possunt notari
4 excẽpla.† Primũ est indubitatũ indiciũ,quoties cõtra aliquẽ est iuris & de iure præsumptio,& vt est in illo q prætextu cõsanguinitatis excusauit se ab accusatione adulterij,& postea inue
g nitur cõtraxisse matrimoniũ cum illa. g Nam præsumptio est, & super hæc est legis sententia quòd omnino puniatur,vt C.de adul.l. qui adulteriũ.de qua præsumptione dixi supra tit. proxi.& dicam infra qũo de malefi.cogno.qñ
5 crimẽ est noto. †Secundũ est indicium indubitatum,qñ constat ꝙ aliquis in iudicio de crimine sit sponte cõfessus vel in tormẽtis,& perseuerauit,aut ẽt sit de maleficio per idoneos testes conuictus, vel inuenitur ꝙ quis sit de crimine condemnatus,quæ condemnatio transiuerit in vigorẽ rei iudicatæ,vt ff.de pœn.l. sententiam.& C.de epis.& cle.l. si quis in hoc. & argu. extra de cohabi.cleric. & mul. cap vlt.
6 † Tertium est qñ constat aliquem dato precio super eo crimine transegisse, pro quo crimine pœna sanguinis nõ ingeritur.dixi supra eo. §.potest etiam. quo casu eo ipso sine alijs probationibus potest de crimine condemnari.
7 †Quartũ habetur indiciũ indubitatum, quoties cõstat ꝙ crimẽ,quod aduersus aliquẽ oritur ita est publicũ & manifestũ, vt merito possit & debeat notoriũ appellari.quo casu nec testes requiruntur nec ẽt acta,vt extra de coha. cleri & mulie.c.tua nos. & cap. nostra. & arg. ff.de custo.& exhi.re.l.si confessus.& C. quorũ app.non reci.l. obseruare. & in tali notorio
h statur officialis simplici assertioni, h vt iiij.q. iij.§.aliquando. de quo plene dicam infra quomodo de malefic.cogno.quando cri. est noto.
8 † Est etiã & quintum indubitatum indicium propter euidentiam & qualitatem facti, quod accidit quãdo constat aliquẽ eruisse oculũ alicui. Nã ex hoc colligitur quòd iniuria illa fuit atrox,vt arg. ff. de ser.l.ij.in fi.vel quoties quis dixerit alicui vel fecit non dicenda vel facienda. Nã ex hoc & qualitatate facti huius apparet, ꝙ dolo iam iniuriã dixerit vel fecerit, vt C.de iniur.l.si non conuitij.& C.ad leg.Cor. de sicca.l.j.aut quoties constat aliquem alium occidisse vel vulnerasse vel contra eum gladium traxisse. Nam ex tali euidentia facti apparet ꝙ dolo fecerit hæc & ex sui animi prauitate, & ideo puniendus, vt arg. C.de sicca.l.i. & l.is qui.not.domi. Azo.in summa eo.titu.§.
9 occidere autem. † Sextum vero indicium indubitatum est, quòd accidit & frequenter, quoties iudex vel quis alius qui iurisdictioni præest alicuius ciuitatis Castri vel Villæ cuius officium non consistit in denunciando tantum, sed consistit in inquirendo & puniendo, discurrit per Ciuitatem villam vel Castrum causa suum officium explicandi, & inuenit & videt aggressores,vel aliquem aliquod maleficium committentem, aut arma portantem vetita, vel de nocte euntem, vel res vetitas deferentem contra interdicta ciuitatis. Nam & tunc tali casu satis dici potest & videtur istud fore tale indubitatum indicium,quod ex eo solo nulla alia super eo crimine probatione reperta possit ipse iudex sententiam diffinitiuam proferre, quia illud crimen seu illud tale factũ dicitur esse iudici non vt priuato notorium. argu.ff.fin.reg.l. si irruptione.§.fi.& ff de ser. l.ij.in fi.& de offi.præsi.l. illicitas.§ veritas.Satis enim dicitur probari crimen quod sub oculi subijcitur iudicantis more iudiciario inquirentis, cũ oculorũ inspectio habeatur pro quadam specie probationis &c. nec his obstat ꝙ alias dicitur & no.C.de accus. l.ea quidem. vbi dicitur denunciationi officialis non esse credẽdum, quia hoc locum habet, quando officialis officium solum in nunciando consistit. quod dic plenius vt no supra quomodo per denun-
10 cia.de malefic.cogno.† Ponitur & septimum indubitatum indicium. vt ecce est quædam camera habens tantum vnum introitum & exitum aliquis visus est exire dictam cameram pallidus cum gladio sanguinolento in manu, in qua camera inuentus est homo mortuus recenter? & ita intelligitur.C.de proba l. vlt. Nã palliditas siue trepidatio est vnum indicium, vt arg. ff.de quæstio.l.de minore.§.pe.& aliud indicium est gladius . Nam contra deportantes arma lex præsumit omne malum, vt in authentic.de armis.in pluribus locis. & C vt ar-

morum

morũ vsus &c.l.j.lib.x. Itẽ ꝙ gladius erat sanguinolẽtus est aliud indiciũ. In homine enim occiso gladius solet esse sanguinolentus. & ex qualitate facti capitur coniectura, vt ff.de do.inter vir.& vxo l.virũ.& qa raro talia inueniunt indicia, subijciamus duo alia exempla de indicijs indubitatis, saluo tñ in pęna imponẽda, vt infra dicã in §.ex
8 prædictis verior. †Pone igitur ꝓ viij. iudicio indubitato, vt puta, pone ꝙ aliquis occiditur in vna vinea vel alio loco de quo inculpatur Seius contra quẽ sunt hæc indicia, vt valet ꝙ ipse erat inimicus capitalis occisi. Item quod visus fuit solus ambulare cũ gladio. Itẽ ꝙ visus fuit solus fugere de dicto loco cum gladio euaginato. Itẽ ꝙ publica vox & fama est, ꝙ dictũ homicidium cõmisit, & sic intellige.d.l.fina.C. de probat.
12 †Ponitur & nonũ exemplũ. ecce inculpat Seius, ꝙ Titium fecit occidi. cõtra Seiũ ista probantur. Primo ꝙ erat capitalis inimicus Titij. Item ꝙ ille Seius erat prope locum illum tempore, quo factum fuit homicidiũ prædictũ. Itẽ ꝙ ipse perpetrato dicto homicidio receptauit homicidã. Itẽ ꝙ homicida erat domesticus dicti Seii. Item ꝙ ille Seius iactauit se, ꝙ illum Titium faceret occidi, & est de hoc verisimile ꝙ faceret. Itẽ ꝙ olim aliquæ offensæ fuerunt inter prædictos. Itẽ ꝙ publica vox & fama est, ꝙ dictum homicidium fecit cõmitti. hęc omnia simul iũcta videtur esse indubitata indicia, ꝙ ille Seius fecerit cõmitti homicidium supra dictũ. Ex prædictis vero indiciis tribus supra proxime dictis, videlicet. vii. viii. ix. scripsit do. Tho.de Piperata posse ad condemnationẽ procedi, dicens sic intelligi.l.vlt.C. de proba.tanquam ex indubitatis indiciis. Non ob.l.ff.de pœn.absentem. vbi ex præsumptionibus nemo damnandus existit, sed oẽs sapientes quos Boñ.vidi & alibi dicunt, & etiam ita vidi cõsuetudine obseruari, ꝙ ꝓpter talia vel similia nõ possit quis diffiniti
g ue in personem dãnari[i] rationibus & iuribus ꝓ hac parte allegatis in q.posita. supra eo.tit §.q.talis est &c. at si ex maleficio ex quo essent talia indicia deberet seq pecuniaria pęna habeat potestas arbitriũ, alias non posset locũ habere quod scripsit dictus do. Tho. & qđ dicitur.d.l.vlti.C. de probat. & ita vidi sæpius obseruari. Ratio est, qa vbi minus periculum &c. vt supra in d.q.no. Illud tñ in summa notandum est, ꝙ omnia ꝓdicta indicia de qbus habet mẽtio supra, eo.tit.per totum nõ adeo indubitata dicuntur, quin aduersus ea possit probari contrarium, præterq̃ in casu illo vbi est iuris & de iure præsumptio contra aliquẽ de dicto delicto, vt notatur supra quon.ã nihil est adeo indubitatum quin quandam solicitam dubitationẽ recipiat, vt in auth.de tabel.§.si vero.col.iiii.& C.quibus ad liber.procla. non licet l.fi.& not.extra de elec.c.bonę memoriæ.§.licet. Gandi.

ADDITIONES.

a ¶ Probationem. Adde an in criminalibus diuersa genera probationũ iungantur vt probent. Alex. consil.xxiiij.ii.lib. Roma.consi.xciij. Ber.
b Argumentis. Adde Ro.consi.cccclj. Ber.
c Damnandus. Adde Old.consi.cxcij. Franc.de Are.consi.xiij. Ang.consi.iiij. Ber.
d Sponte facta. Adde Pet.de Anch.consi.clxxii. Alex.consi.j.iii.lib. si tamẽ confessio non sit verisimilis non poterit damnari, ita Pet de Anch.cõs. xxiii.& Rapha.Cuma.consi.cliiii. Ber.
e Damnari. Adde Oldr.consi.cxcii.vbi dicit, ꝙ Salomon nõ voluit damnare mulierem de plagio, Item damnauerit ad restitutionem, & eandem sententiam tenet Paul. de Cast. consil. cxcvii.in primo impressis. vbi dicit, ꝙ propter dicta Gand. defendit quendam a morte, contra quem erãt indicia adeo vrgentia, quod humana mens aliter credere non poterat? & idem tenet Alex.consi.xv. j.lib.& consi.xiiij.iij.lib.Cep.consi.xxxii. Ber.
f Videtur. Adde limitandum vt per Pau.de Cast. consi.ccxix.in j.impressis. Ber.
g Cum illa. Adde vt per Ro.consi.cccxvi. Ber.
h Assertioni. Adde vt per Fran. Are.consi.clxv. vbi dicit, ꝙ nullum est maleficium ita notorium, ꝙ non possit habere aliquam excusationem. Ber.
i Damnari. Adde videndos doct.in consilijs alleg.supra in verbo, etiam damnari. Ber.

De rumore occulto, & manifesto. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Rumor quid sit.*
2 *Fama quid sit.*
3 *Manifestum quid sit.*
4 *Occultum omnino, & pene occultum quid sint.*

EST nunc videre de rumore manifesto & occulto. † Et
1 quidem rumor est particularis assertio ex incerto autore & ex sola suspicione proueniens,

ueniens, vt extra de eo qui cogno. consan. vxo. suæ. c super eo. & hic minus probat q̃
2 fama. † Nam fama est cōis viciniæ proclamatio vt supra de fa. no. rumor vero est, cū pauci aliquid notum publice dicunt vt dicitur & probatur in d. c. super eo. & de iureiur. in c. veniens. prope fi. † Manifestum aūt
3 est publica seu famosa ꝓclamatio ex certa sciētia & ex certis autoritatibus proueniēs, & pōt illud manifestum ꝓbari per multos autores, non tñ per tot ꝙ fiat notoriū, vnde d cit l. ꝙ palam, idest manifeste testari dicitur, qui nō publicum hæredē nominat, sed nominat coram testibus, qui ad solennitatem sufficiunt, vt ff. qui test. face. pos. l. heredes palā. in princ. sic sumitur rei manifestā
4 xj. q iij. c. eorū. q. in fi. † Est autem omnino occultum & pene occultum. Omnino occultum est, ꝙ nulla ratione pōt probari, vt extra vt eccl. bene fi. c. vt nostrū. in fi. vnde occulta soli Deo reuelantur ij. q. v. consului sti. & tale occultum vocatur secretum, vt extra de sicc. c. tua nos. in fi. ij. q. i. si peccauerit. Est tñ aliquid quādoq; occultū iudici, ꝙ debet ꝙ pōt probari, vt C. de app. l. eos. §. si quis autē bene occultum dicitur, quod per paucos pōt probari & quasi occultum, quia illud pauci sciūt, puta duo vel tres ita tñ, ꝙ pōt probari. Nam secretum dicitur, ꝙ fit in præsentia quinque, vt de pœn. dist. i. versi. si secreta vero non sunt &c. Gandi.

Quomodo de maleficio cognoscatur & quando crimen notorium est. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Notorium præsumptionis quotuplex sit.*
2 *Notorium præsumptionis quid sit.*
3 *Notorium iuris quid sit.*
4 *Notorium facti quid sit.*
5 *Notorium facti quibus modis possit deprehēdi super quocunque crimine.*
6 *Notorium facti actu transeuntis quid sit.*
7 *Notorium facti actu interpollati quid sit.*
8 *Notorium facti actu permanentis quid sit.*
9 *Notorium iudici & alijs quid operetur.*
10 *Notorium alijs tantum quid operetur.*
11 *Notorium alijs tantum quomodo per testes ostendatur.*
12 *Notorium esse crimen quot testibus probetur.*
13 *Notorium, fama, & communis opinio quomodo inter se differant.*
14 *Fama non facit ius.*

VIDIMVS supra de fama & eius partibus, de præsumptionibus, & indiciis, nunc videamus quomodo de maleficiis cognoscitur, & quādo crimen
a est notorium. a † Ad quod sciendum est, ꝙ
1 aliud est notorium præsumptionis, aliud est nortorium iuris, aliud est notorium facti, & hic articulus subdiuiditur, quia aliud est notorium facti actu transeuntis, aliud actu interpellati, aliud actu manentis. Item notorium facti aliud est notorium aliis tantum & non iudici, aliud est notorium iudici & non aliis aliud est notorium iudici & aliis, de quibus per ordinem videamus, & postea subiiciā quid testes probare debeāt
2 & quot testes sufficiant. † Notorium præsumptionis est, euidentia iuris vehementis præsumpta, vt est paternitas vel filatio, vt est qñ maritus & vxor vocant aliquē infantem in suum filium, nā tūc est præsumptio iuris, ꝙ sit filius eorū, vt extra de ꝓba. c. ꝑ tuas. & qui filii sint legiti. c. transmissæ. quia filius is est, quem nuptię demonstrant, vt ff. de in ius voc. l. quia semper. & ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. filium. Item cōsanguinitas est notoria iuris præsumptione, vel ēt prę sumptiue, vt extra de diuor. c. i. & istam probationē non exigunt, vt extra de ꝓbat.
3 c. euidentia. † Notorium vero iuris est, id crimen de quo quis condemnatus est vel in iure confessus, vt in prędicto. c. euidentia. ff. de sta. homi. l. ingenuū. ff. de re iudi. l. & res iudicata dummodo in iure confessus perseueret in sua cōfessione facta sine formidine tormētorū, alias aūt non, vt ff. de quæst. l. j. § quæstio. Quidam aūt dicere voluerūt, ꝙ crimen quod nō probatur fore cōmissum, nunq̃ per confessionem vel per sniam possit fieri notorium, vt si quis falso cōfiteatur se crimen de quo agitur commisisse, vt si sit quis condemnatus de crimine quod nunq̃ commisit, requirunt ergo dicti sapiētes euidentiam facti quę se ingerat hominibus loci vbi cōmittitur, dic tñ ꝙ hæc non obstat. Nam licet falso quis confiteatur vel cōdemnetur inique, tñ per illam cōfessionem vel sententiam

sniam factam id hr̃ notorium iuris, donec contrarium ostendatur, vt C.de cõfes.l.j.& extra eo.ti.c.fi.ẽt sniæ statur, donec eius iniquitas detegatur, vt extra de re iud.c.j. & C.de appel.l.hi qui ad ciuilia.cũ simi.& extra de renun.c.in p̃sentia. Et ita tale crimen hr̃ notorium iuris, non dico facti, & contra ipsum probatur contrarium, si in dubiũ reuocetur, & quis appellans auditur, vt extra de appel.c.romana.§.si autẽ.lib.vj.do.vero Mar.dixit, ꝙ notoriũ iuris ẽt erat illud crimẽ quod per testes erat ꝓbatum, ita ꝙ ex eo possit condẽnatio sequi, vt C. de proba.
4 l.vlt.& C.de re iudi.l.gesta.† Notoriũ vero facti, hr̃ id crimen in quo fama suum præbet adminiculũ, & ita protestatur ipsa euidentia rei, ꝙ se præbet & exhibet conspectui omniũ hominũ vel maioris partis alicuius loci, vt nulla possit tergiuersatione celari, vt extra de coha.cle. & mu.c.tua.& c nostra.& c.fi. & de hoc ponitur exemplũ infra eo. tit.§. notorium facti actu manẽtis &c.vel dic ẽt ꝙ notoriũ facti est, qđ cõmissum vel factũ non dubitatur à populo vel à maiori parte populi, vt dicit d. Vber.de Bob. vt ecce accusatur Titius, ꝙ iacet cum Berta vxore Seij.quã ipse tenet palã in domo mensa & lecto, & palã cum eo vtitur & conuersatur, vt infra.§. notoriũ facti. vnde dixit domi.Vber. quod si quis aliquẽ in platea corã hominibus interfecit, ꝙ illud crimẽ nõ erit notorium, dicens ꝙ potest esse quod hoc crimen non constat iudici, qa accusatus corã eo inficiatur, & sic fit res du-
5 bia, vt C.q.ad libe procla.non licet.l.j.† Tñ dic, ꝙ notoriũ facti super quocunq; crimine põt colligi & deprehendit tribus modis. Primo mõ ex multitudine gentiũ præsentiũ, tot.n. debent esse præsentes, quot eorũ præsentia crimen faciat esse notoriũ? Nam paucorum præsentia, puta duorũ vel triũ vel quinque crimen non facit esse notoriũ, vt supra tit.proxi.§.pene occultũ. licet duo probent esse notorium, vt infra dicetur. Super hoc articulo dixerunt quidam ꝙ requiritur notitia totius viciniæ, & quod omnes crimẽ fore commissum proclamẽt, vt ij.q.j. scelus. Alii dixerunt sufficere notitiam maioris partis viciniæ, vt extra de pur. cano.c.constitutus. Alij dixerunt vt do.Ioan. sufficere p̃ præsentiam x. hominum.nã x.homines faciunt collegium, vt ff. de verb.sig. l.Nera.quod nihil est dicere, quia eadẽ ratione sufficerent tres, vt extra de elec. c. nosti. Tu vero dicas, ꝙ arbitrio iudicis cõmittitur, quot homines faciant notoriũ, cũ hoc non sit in iure expressum.arg.ff.de iur.deli. l.j.ff.de ver.ob.l.continuus. & extra de offi ci.deleg.c.de causis. Itẽ notoriũ facti deprehenditur secũdo loco ex qualitate loci. vbi crimen sit cõmissum.vt puta, qa in loco publico. Nã si in occulto nõ fieret notoriũ seu publicũ, vt insti.de iiur.§.atrox.& ff.de pœ. l.aut facta. Tertio deprehendit notoriũ facti ex tẽporis qualitate, vt puta si crimẽ fuerit de die cõmissum, qa si fuerit cõmissum de nocte, non pñt homines ita bene videre, vbi lumen non est, vt extra de offi. dele. c consuluit.& ff de pœ.l aut facta §.tẽpus.
6 † Notoriũ facti actu transeuntis dr̃ quod semel ita notoriũ factũ fuit, ꝙ nulla potuit tergiuersatione celari, quod tñ factũ ex quo ita semel publice actũ fuit, reiterationẽ non habuit, & hoc mõ dicit esse notoriũ Christũ passum fuisse in Cruce.in q.iiij.notandũ. sed hoc verũ est, si ijdẽ homines viuerẽt alias aũt nõ est notoriũ, sed est fama de
7 facto præterito.† Notorium vero facti actu interpollat dr̃, quod sic fit publice, vt tergiuersatione celari non põt quod quidẽ sepius iteratur, nõ tñ continue, quale est crimen vsurarii, quod non continue, sed sepius iterat, & quale est crimen, qđ in loco publico & in die sub multoꝝ p̃sentia committitur, vt extra de vsu.c.cũ tu manifestus.
8 & vt ex p̃cedentibus patet.† Notoriũ vero facti actu permanentis est crimẽ, ꝙ habet cõtinuationẽ facti, sicut cũ aliquis manifeste in carcere detinetur, vel si qs tenet publice cõcubinã in domo, mensæ, & lecto de quo notorio habemus extra de appel. c.di-
9 ctus filius.† In qualibet autẽ specie notorii puto secũdũ veriorem opi. aliter distinguẽdum. Nã quædã sunt notoria iudici & aliis quædam vero aliis tantum & non iudici.in iis quæ sunt notoria iudici & aliis, vt qa facta sunt præsente iudice & tot aliis, q sufficiant ad notorium facti, in hoc enim casu iudex non recusatur, vt extra de appel. c.proposuit. nec requiritur accusator vel denunciator, nec datur libellus, nec lis contest.nec iuratur de calumnia vel de veritate dicẽdã nec requiruntur testes vel aliqua probatio, imo tũc ordinẽ iudiciorũ nõ seruare est se-

cundum ordinē iuris procedere citabit criminosus ad sniam audiendam, vt præfatis c.tua nos.& c. vestra. & extra de cōsangui. & affi.c.quod vero. & extra de purg. cano. c.cum dilectus. nec in hoc casu à snia lata poterit appellari,vt extra de appe.c.perue-
10 nit.& consuluit.& c.cū speciali.† Si vero sit notoriū aliis tm̄ & non iudici. tūc officiales seu denuncians auditur sine inscriptione, vt C.de accu.l. ea quidē. & in hoc notorio requiritur ꝓbatio,qđ sit factū in loco publico de die & tot p̄sentibus q̄ faciant crimen esse notoriū,vt extra de usu. c.bonæ.§ licet aūt iudex tn̄ super hoc notorio pōt duplici via ꝓcedere,s. per inquisitionē ex officio suo vt inquirat an dictum crimē sit notoriū, vel ēt pōt procedere alio hoc crimē denunciante & cām prosequente & probare volente hoc crimē fore notoriū, & quocunque mō procedat non est ordo iudiciarius obseruandus, nec libellus dandus, nec lit. contest.facienda, reus vero pōt interrogari an crimen cōmiserit, & si negauerit, pn̄t testes recipi sine alia lit. conte. & iurare de calū.seu de veritate, q̄a in talibus iuris ordinē non seruare est eius ordinē ꝑuertere,
11 vt supra.† Testes vero q̄ super hoc notorio inducunt,duo debēt(scđm quosdā) ꝓbare vt eorū dictum valeat.s. qđ viderunt crimē.de quo testificat cōmitti de die & in loco pub.& qđ tot homines erāt præsentes,q̄ videre similiter potuerunt,ꝙ crimen notorium factum fuit? aliter.n. nō probarēt crimē esse notoriū, nec ob eorum testium dicta reus esset dānandus. q̄a si nō probaret, vel non constaret crimen esse notorium, ꝑ cōsequēs sequens lit.non cōtest.& iuris ordine non seruato testificati forēt, qđ fieri non debuit,vt extra vt lit.nō cōtest per totū.& C.de sen.& interlo.om.iud.l prolatā. & quia contra non conuictū & non confessum ꝓcessum est,vt ij q.j.nos in quēq;.& c. Deus omnipotens. Alij vero dicūt sufficere,si testes probant alterū de duobus,s. vel crimē fore notorium, vel se vidisse illud cōmitti.vtraq; tn̄ opi potest saluari.prout no. d.Guil.durantis in Specu.sui operis dicens, primam opin.posse locum habere, qn̄ iudex probationibus notoriis procedit ad petitionē alicuius, secundā vero qn̄ iudex ex suo officio procedit, quærendo an crimē sit notorium tunc.n. lit.non contesta.possunt recipi testes, de qua etiā materia not. supra
12 q̄ūo de malefi cogno. per inquisi.† Ad ꝓbandum aūt ꝙ crimen sit notorū, sufficiūt duo vel tres testes,vt ff.qui satis.cog.l.si vero.§.q̄ pro rei.& extra de elec.c.bonæ.quo crimine probato ꝙ sit notorium,& ꝓnunciato ꝓcedere pōt iudex de cætero siue solennitate iuris, tanq̄ super notorio crimine. & hoc verū est,nisi fuerit appellatū, quia à pronunciatione illa facta super notorio bene pōt appellari.extra de app. c.romana.§.
13 si aūt. † In si.aūt huius tituli videndū est,q̄ sit differentia inter notoriū & cōem opi. & famā. Nā cōis opin.est tm̄ de p̄teritis,notoriū vero de p̄sentibus vel ꝓxime p̄teritis, quod pōt facile ꝓbari ꝑ testes de visu. Sed cōs opi. non potest probari ꝑ testes de visu.Itē differt cōis opi.à fama. quia cōis opi. facit ius,vt C.de testa.l.j.ff. de offi.præto.l. Barbarius.& C.de sen.& interlo. om.iud l. si arbitris.& C. de muni.l.si qs.& ff de sup pel.leg.l.ipsi.§.si.ff. de acqui. hære.l.si qnis.
14 §.plane.† Sed fama non facit ius, statur tn̄ ei donec cōtrarium probetur scđm opi. d. Mar de Fano.Itē hic cōis opi.probat, & ꝓ veritate accipitur,s. ꝓborū & bonorum,vt C.de epis.audi.auth. si p̄cs. sed cōmu.opi. vilissimorū nō probat,vt d.l.Barbarius. de q̄bus ēt dic vt no. supra qđ sit fama ad fin. vbi dixi,ꝙ æstimatio cōis opi. & publica fama in effectu sunt idē. Itē ꝙ stat ꝓbationi de publica fama donec contrariū ostendat vt etiam nota. supra qui ad probationē famæ possunt de iure admitti. Gandi.

ADDITIO.

a **Notorium.** Adde vt per Spec.& Ioan. And.in ti. de noto.cri.Alex.consi.cxvij. iiii.lib.d.Card.cōs. cxl. Abb.cons.xliiii.late per do.præceptorē meū d.Hiero. Torquatū eius singulari consilio edito in fauorem Florentinorum, cum excommunicati fuerunt ex eo,ꝙ suspendi fecerant vnum archiepiscopum.vide etiam Fran. Arc.consi.clxv.qui in eodem facto consuluit.Ber.

De citationibus faciendis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Citari quemadmodū debeat inculpatus de crimine*
2 *Citatio an semper debeat fieri ex parte iudi.*
3 *Ambasiata nunquid possit nuncio per iudicem committi die feriata.*

Citatio

4 *Citatio ad domum rei uel accusati nunquid sufficiat.*
5 *Citatio ubi fieri debeat, si reus tempore commissi delicti habitabat Paduæ, & quando agitur Paduæ de crimine habitat Bononiæ.*
6 *Citatio facta Bononiæ per iudicem Paduæ quō ualebit retento themathe præced. versi.*
7 *Banniti exules seu expulsi de terris suis, an possint ibi conueniri pro delictis ante bannum, aut expulsionem ibi commissis.*
8 *Citatio ubi fiet homicidio cōmisso regij p Parmensem, qui postea Parmam adyt iudice regij uolente hunc Parmensem citare.*
9 *Citatus retento themate superiori, si dicat non audere ire regium propter timorem potētiæ inimicorum suorum, quid faciet iudex.*
10 *Citato aliquo ut personaliter occasione alicuius maleficij compareat, si sit in casu in quo potest per procuratorem cōparere, an mittendo procuratorem excusabitur?*
11 *Nuncio referente se aliquem de mandato iudicis citasse, an ei credatur?*

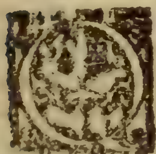

QVIA quocūq; mō de maleficijs cognoscatur, dēt reus citari. videamus de citationibus faciendis. s. qūo fiāt, & quo loco, & de eorū obseruatione.

1 † Et quidē inculpatus de crimine debet citari a sicut fiunt citationes in causis ciuilibus, videlicet tribus edictis, vel vno p omnibus b, vt ff. de iud. l. ad perēptoriū. cum l. seq. & C. quō & qñ iud. l. consentaneum. & l. tres. & in auth. q semel. & ff. de re iudi. l. cōtumacia. φ aūt citationes ita fiant in causis criminalibus sicut fiunt in ciuilibus. dicunt iura. ff. de pœ. l. absentē. & de pub. iudi. in l. accusatore. & C. q accus. nō pos. l. q crimen.

2 † E no. φ citatio dēt semper fieri ex parte iudi. Nā no. φ nullus dēt vel pōt detineri, vel est citādus, vel exhibendus, nisi ille quē iudex præcipit. C. de custo. & exhi. re. l. nullus. & l. neminem. & C. q accu. non pos. l. q crimen. hoc tñ φ dictu est, φ nullus pōt detineri & exhiberi corā iudi. nisi præcepto iudicis, fallit in casibus in quibus sine licentia iudicis pōt detineri & exhiberi corā iudi. vt in falso monetario, vt C. de fals. mo. l. vna. in desertore militiæ. publico latrone, raptore virginis, vt C. qñ lic se sine iudi. vindi. l. j. & ii. C. de rapt. virg. l. vna. & C. de episc. & cle. l. raptores. & forte idē in fure, vt ff. de fur. l. interdū. §. q furē. & ff. ad l. Aquil. l. itaq; & ff ad l. Cor. de sicc. l. furē d Id forte in debitore meo ex cā maleficii fugiente φ possum eum capere & ducere coram c iudice vinctum, licet nō possim eū occidere, vt ff. de his q in frau. cred. l. ait ptor.

3 §. si debitorē. † Sed qro nunquid ambasiata possit nuncio cōmitti p iudicē in die feriata? vr̄ φ sic d, q a offi. iū iudicis latissimū est, vt ff. de iuris. om. iudi. l. i. & facit valere φ aliàs non valeret, vt ff. qđ cū fal. tut. l. i. §. aut. Itē q a refert qualiter & à quo denuncietur. ff. de peti hær. l. item. §. à quo. & ff. de hære. insti. l. mulier. Itē sufficit qualitercunque innotescat, vt ff. de admi. tut. l. pater. §. ii. Sol. dic secundum d. Guid. de Suza. φ talis impositio facta vel ambasiata nō valet, vt C. de fer. l. dies festos. Itē q a talis impositio dr̄ snīa, vt C. de episco. & cle. l. cū cler. & iō ille q nō fuerit citatus, impune iudicio

4 nō parebit. † Sed nunquid sufficit si citatio facta fuerit ad domū e rei vel accusarti, vr̄ φ sic, vt ff. de dam infec. l. dies. §. ptor. & ff. de excu. tutor. l. scire. & ff. qđ vi aut clam. l. aut q a iter. §. ii. in fi. & C. de anna. excep. l. vt pfectius. & pro & cōtra est. ar. ff. q sen. sine app. rescin. l. j. §. item nam cum talis citatio ad domū facta sufficiat in ciuilibus. ergo sofficit in criminalibus, cum ita quis citet in vno sicut citatur in alio, vt supra dictum est. Sed ego nō puto sufficere φ fiat citatio ad domum rei vel delati, imo dico qđ illa citatio debet fieri vbi est ipse reus, sicut vt ipse sciat se citari, nisi per eū fieret quominus ipse possit inueniri & citari, ianua inquā forte præclusa, vt ff. quod vi aut clam. l. vim facit. & ff. de euict. l. si dictū. & ideo non siue causa statuitur, φ ille licet citet, nihilominus mittat iudex literas ad magistratum, vbi degit ipse reus, vt per eū possit innotescere illi, qui requirendus f est, φ ipse est de tali maleficio accusat⁹, & ad hoc vt sciat φ eius bona sūt annotata, & qđ missio facta est in bonis annotatis. vt ff. de requiren. re. l. j. & ex hoc duo notabilia colliguntur, vnū φ omnis magistratus alteri magistratui tenetur obedire in his quæ pertinēt ad suum officium. aliud φ citatio mittit alicui, vt alius citetur, de consuetudine aūt generali & etiā per iura prællega. sufficit si

5 citatio facta fuerit ad domum delati † Sed pone φ tempore maleficij cōmissi habebat

domicilium Paduæ postea domicilium trã
stulit Boñ. nunc vero de crimine agitur Pa
duæ vbi fuit cómissum, q̃ritur vbi debeat
fieri ipsa citatio Paduæ Boñ. Rñ. Paduæ si
placet iudici q̃a est ĩ eius electione, vt C. de
episc. & cle. l. cũ cleri. & ff. de eo qđ cer. loco.
l. non vbiq;. in prin. nã inspicitur cõditio ꝑ-
sonæ q̃ erat tpe cõmissi maleficij, vt ff. de
ver. obl. l. si filius & ff. de iuris. om. iud. l. cũ
quędã puella. vel dicamus & melius ꝙ ip-
se dẽt citari Boñ. vbi nũc habitat, vt C. vbi
de cri. agi. opor. & C. vbi ĩ rẽ act. l. ij. & ff. de
bonis auth. iud. pos. l. cũ vnus. C eo ti. auth.
eu qui iurat. ij. respõ. Nam Boñ potius trã
stulisse domicilium vr̃, vt ff. ad munic. l. non
6 vtiq;. & l. nihil. † Sed qũo tenet hæc cita-
tio qñ iudex Padua. mandat Boñ. fieri, cũ
fiat extra territoriũ suũ, vt ff. de iurisdi. om.
iud. l. vlt. & ff. đ bo. auth. iud. pos. l. cũ vnus.
§. pe. rñ. bñ valet & tenet ipsa citatio & viri
bus nititur, ex eo quia iudex Padua. in lo-
co vbi ipse habet iurisdi. interloquit de cita
tione faciẽda ĩponẽdo nũcio ambasiatã q̃
vadat Boñ. & citet illũ reũ seu delatũ ar. ad
hoc. ff. de re iu. l. ad inopiã § i. vñ nõ ĩspici
tur ꝙ citatio sortiatur effectũ extra territo
rium iudicis, hæc ita sentit d. Guido de Su-
g zara dĩc tñ ꝙ tutior g via est, ꝙ Padua. iudex
mittat suas literas iudici Boñ. & illũ citet. ar
7 gu. d. l. cum vnus. §. pe. † Sed ego quæro
h an illi qui sunt exules seu banniti h seu ex-
pulsi de terris suis posśint ibi cõueniri pro
maleficiis ante bannum vel expulsionem
ibi commissis? respon. si comparemus eos
relegatis planum est quod sic possunt, vt ff.
de mi. l. Papi. & ff. ad muni. l. eum. §. si Sol.
dic ꝙ si bona talium sunt confiscata, & ipsi
sunt condẽnati ob tale crimen propter qđ
amiserunt ciuitatẽ & bona, non debent vel
possunt cõueniri in dicta eorum terra vnde
sunt expulsi vel cõdemnati. Nam taliter cõ
demnatos æquiparamus deportatis, vt ff. đ
bo. da. l. j. & ff. de cap. di. l. pertinet. in prin.
& l. tutelas. & l. si libertatem. §. fin. & C. de
fideius. l. j. & C. ad l. Iuli. de vi publ. l. tuto-
res. Si vero retinent bona omnia vel partẽ
bonorum & ciuitatem, tũc possunt in eis lo
cis conueniri. dictis ll. pap. exuli. & l. tut. &
C. de fide. l. j. ad hanc di. præstat argu. ff. q̃s
cau. l. sed & si. §. rei capitalis. & C. q̃ satisd.
cogan. l. si decesserit. in fi. & facit gl. Accur.
posita insti q. mo. ius pat. po. sol. §. relega-
8 ti. in gl. illam differentiam &c. Gui. † Sed
pone ꝙ quidam Parmensis cõmisit homi-
cidium Regij, quo facto rediit Parmam, iu
dex Regius vult facere citari hunc Parmẽ-
sem. quęro vbi habeat fieri ipsa citatio, vtrũ
Parmæ, an Regij, vel in quo istorũ locorũ
conuenietur & punietur iste delinquens, vr̃
quod Parmæ cum habeat ibi forũ, vt C. vbi
de cri. agi opor. l. j. Itẽ q̃a actor sequit forũ
rei, vt C. de iuri. om. iud. l. iuris ordinẽ. & in
l. in criminali. Itẽ ne iste auocet à suis nego
tiis. vt ff. quemadmo. testa. ape. l. si q̃s ex si-
gnatoribus, & de test. l. iij. §. fi. Itẽ alia rõne,
q̃a non est Regij vexandus pro maleficio
quod nõ constat ibi cõmissum. Ecõtra vr̃ ꝙ
Regiũ debeat remitti puniẽdus, vt ĩ auth.
vt oẽs obed. iud. §. ii. & vt nulli iudi. regii, vt
C. vbi de cri. agi opor. auth. qua in prouin-
cia. & ff. de offic. præsi. l. iii. Item serui ibi
defendendi sunt, vbi arguuntur deliquisse,
vt ff. de accusa. l. si cui. §. fi. & de noxal. l. iii.
Sol. dic faciendum esse citationẽ. Parmæ, vt
supra dixi in §. sed pone ꝙ Titius, & ꝙ de
maleficio est cognoscendũ Regii. & ꝙ Re-
i giũ est faciẽda tranmissio i, vt supra dictũ est
in illo. §. si. sed de consuetudine nõ fiunt ho
die tales trãsmissiones, nisi quãdocũq; ꝑꝑ
enormitates criminũ, & maxime qñ ꝑsona
9 est pauper & vilis cõditionis. Gui. † Sed q̃d
si parmensis dicat ꝙ nõ audeat ire Regiũ
timore potentiæ suorũ inimicorũ. Nũquid
in hoc casu cogetur ire Regiũ, & defende-
re? si ita sit verũ illo periculo non obstãte
rñ. nõ cogetur. arg. ff. si quis cau. l. ii. & ff. de
excu. tuto. l. sed & milites. §. si ignominia. &
ff. ad Treb. l. de ætate. Quid ergo fiet dic, ꝙ
potestas Reginus ꝓstabit sibi securitatẽ, vel
designabit sibi certum locum in sua iurisdi
ctio. i quo tute se posśit defendere, alioqn
Regium venire nõ cogetur. vt ff de custo.
10 & exhi. reo. l. i. & l. ii. & l. diuus. † Sed po-
ne, iudex fecit aliquem citari vt personali-
ter debeat coram eo comparere occasione
alicuius maleficiis. quæro nunquid sit excu
satus, si mittat procuratorẽ in casibus ĩ qui
bus potest ipse per procur. respondere? re-
spon. si iudex causam non expresśit vel ex-
presśit & iniustam, sufficit si mittatur pro-
curator, vt ff. de leg. i. l. filiusfa. § diuo. & de
leg. ii. l. pater. §. istius. Si aũt expresśit iustã
causam, debet venire & personaliter cõpa-
rere, quia præceptũ habens iustam causam,
seruan-

k seruandum k est, vt prææalle. l. & facit et. ff. de adop. l. si arrogator. §. j. & ff de dona. l. si
11 patronus. Sed patronus ꝙ † nuncius retulit se aliquẽ citasse mandato & licentia iu-
l dicis, quæritur nunquid sit credendũ? l videtur ꝙ sic, quia in iudiciis omnia præsumũtur solenniter acta. vt ff. de verb. obl. l sciendum. & inst. §. fi. & de inst. §. itẽ si scriptum. C. de contrah. & com. stipu. l. ii. Item quia nuncius bene iurauit se legaliter facere & exercere officium suum, vnde non est verisimile ꝙ ipse sit immemor salutis æternæ, vt C. ad l. Iul. repe. l. vlt. Nã animæ hominũ cæteris rebus præferendæ sunt. C de sacrosl. eccl. l. scimus. & facit extra de præscrip. c. ad audientiã. Econtra vr̃ ꝙ non credatur, quia vox vnius vox nullius, vt C. de teit. l. iureiur. & ii. qõ. iiii. c. j extra de test. c. licet. & ff. de qõ l. maritus. Itẽ soli arbitrio nõ credit, vt C. de arbitris. l. ne in arbitris §. si aũt. nec soli tabulario, vt in auth. de hære. & falci. §. vbi non absunt. nec executor negotiorũ põt esse testis. vt ff. de testi. l. fin. Itẽ soli officiali nõ creditur, vt C de accu. l. singuli. & de custod. reor. l. j. Solu. dicit d. Guli. & alii sapientes nuncio fore credendũ super citatione per eũ facta, & talẽ citationẽ valere per iura primo alleg. & facit C. de exhib. re. l. fi. & per literã illã ad referendũ &c. vt ff. de of. præfec. vrb l j § qui eo. & ff. de reb eo. l ma gis puto §. ne tñ. & C. de exac. tribu. l. apparitores. Super eo vero ꝙ dicat et referat se illam citationẽ fecisse pcepto & mãdato iudicis, nõ credo ꝙ in hoc credatur vel stetur relationi ipsius nũcii, quia eius officiũ est solum super citãdo, & in hoc est iurm suum. vnde in eo ꝙ nõ iurauit nõ offẽdit officiũ suũ, nec creditur ei, verũtamẽ licet ei nũcio de citatione sit credendũ, vt supra dictũ est, poterit tñ citatus probare cõtrariũ secundũ formam traditam à lege, vt C. de contrahẽ. & commit. stipu. l. optimam. Gandi.

ADDITIONES.

a ¶Citari. Adde Specu. in titu. de inquisi. §. quando. & Io de Ana. consi. l. Ber.
b Omnibus. Adde ꝙ tñ si statutum diceret ꝙ deberent fieri tres citationes ꝙ non sufficeret vna ꝓ omnibus. & voluit Alex. consi. cxxxviij. iij. lib. B.
c Coram iudice. Adde an etiam iudici debeat cõsignari res quæ aufertur fugienti. vide Alex. consilio lxiiij. Ber.
d Quod sic. Adde videndum Paul. de Cast. consi. xxvi. & Fede. consi. ccxliiij. Ber.
e Ad domum. Adde quando teneat citatio ad domum late Roma. consi. ccccliiij. Ber.
f Requirendus. Adde Bar. in tracta. ad reprimen. in ver. per edictum. Ber.
g Tutior. Adde an iudex loci cõmissi delicti possit citare extra territorium delinquentem. Francis. Aret. consi. lviij. & vide Oldr. cons. lxxxviij. B.
h Banniti. Adde Alex. consi. lxxiij. ij. libr. & ibi an teneatur mittere procuratorem. Ber.
i Transmissio. Adde an hodie habet locũ remissio. Cep. cons. lviij. Oldra. consi. cxxiiij. vbi citandus est post delictum commissum si se absentat. vide Fran. Aret. consi. cxxxv. Ber.
k Seruandum est. Adde quando quis citatus personaliter non possit per procur. comparere. Old. cõs. c. xcviij. Calde consi. v. de cita. & not. ꝙ citatus personaliter in criminal. si compareret per procura. qui fuit admissus valet processus secundum do. de Rot. decis. clj. de procura. Ber.
l Credendum. Adde Pau. de Cast. consi. cclxxv. Ro cons. xcvij. Alex. cons. cxiij. ij. lib. Franc. Are. cons. xxiij. Abb. cons. xliij. Ber.

Vtrum procurator in maleficiis interueniat & quando. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Procurator an interueniat in causis criminalibus & quando.*
2 *Procurator an possit interuenire ad proponendũ exceptiones dilatorias seu declinatorias, an in causa ubi corporalis pœna ueniret imponenda reo.*
3 *Procurator an possit interuenire ad impetrandum dilationem, testes producendum, et alia peragendum quæ fiunt ante sententiam, & hoc pro isto existente in carceribus inculpato de homici post li. contest & nomine rei inter reos recepto.*
4 *Procurator allegans causam absentiæ an teneatur satisdare.*
5 *Amicus an admittatur sine mandato, ad allegandas causas absentiæ amici accusati de homicidio.*
6 *Infirmus citatus occasione an teneatur mittere procuratorem uel excusatorem ad allegandũ causam suæ infirmitatis.*
7 *Processus factus contra infirmum tali modo excusatum an teneat & ualeat.*
8 *Citatus si non audeat ire ad iudicium propter insidias malorum hominum an teneatur mittere procuratorem?*
9 *Pater an possit defendere filium pro crimine capitali inculpatum & citatum?*
10 *Procurator in crimine publici iudicij quando possit interuenire.*

11 Procurator an possit interuenire in maleficio pro quo pœna mortis imponenda alterata est in pecuniariam ex forma statuti?

12 Procurator an possit interuenire ad totam causam homicidio commisso pro quo de iure cõmuni imponitur pœna mortis, ex statuto autē pœna mille librarum?

13 Procurator an possit interuenire quando aliquis inculpatur, & citatur in causa capitali existente statuto quòd absens possit condemnari in causa capitali ac si esset præsens?

14 Procurator in duabus sup. ra positis qõ. ib. an teneatur facere cõparere personā principalē in iudicio pro ueritate dic da si fuerit re situs?

15 Exceptio ista, dico quòd bannitus pro maleficio ex forma statuti poterit impune occidi an impediat litis contestationem stante statuto quòd banniti pro enormibus maleficijs impune possint offendi.

Item stantibus prædictis an talis exceptio possit per procuratorem opponi?

REo autem non veniente neque cõparente, vel etiam cõparēte & obediente, sępissime est opus q procura.intersit p eo, ideo hic subiiciamus & videamus vtrum
1 procur. in malefic.interueniat, & qñ. † Et in primis ego quæro. Ecce Titius citatus à iudice q ipse compareat coram eo ad se excusandum à quodā maleficio, de quo ipse inculpatur accusatur vel inquiritur contra eum. Iste vero Titius vult constituere procuratorem qui eum defendat plene in tota
a causa, quæro nunquid possit hoc facere? videtur q sic, vt C.de procur.l.reos.& ff.eod. tit.l.seruum quoque.§.publice vtile est. Sed
a contra est, q non ᵃ possit.ff.de publi.iudi.l. penul.§.ad crimen Super hac quæstione ita dicendum & notandum est, q in causis leuibus in quibus imponitur pœna vsque ad
b relegationē ᵇ & infra, potest constitui procur.ad totā causam, quia in his potest absens damnari, vt ff.an per alleg.causa app. vna.in aliis autem grauiorbus criminibus procur interuenire non potest, vt ff.de pœ. l.absentem.& C.de accus.l.absentem. & de hoc not.in d.§.ad crimen.& est ratio quare procur. in his casibus interuenire non possit, quia sententia quæ ferenda est, si ferret in personam procur. nulla esset per l. C.de senten.& interlocu.om.iud.l.i.& ff.de pcu. l.licet §.pe. & l.qui proprio.j.respon. Nam sententia in prædictis grauioribus causis ferenda est in personam domini & non procuratoris, vt d.l.absentē.sed in aliis criminibus leuioribus sentētia põt ferri cõtra procura.quia in eos pœna non imponitur cor-
2 poralis, vt no.in d.§.ad crimen. † Itē quæro, ponamus q reus quidā citatur p crimine, pro quo corporalis pœna deberet imponi: q̄ritur, an ipse reus possit cõstituere procu.ad proponēdū exceptionis dilatorias seu declinatorias contra personā accusatoris, vt delicet quod ipse accusator sit minor & seruus, vel infamis, vel alius talis q non admittatur ad accusandum, vel contra personam iudicis qđ non sit suus iudex, vel aliter incompetens ad cognoscendū de malefic. vt declinet ille procurat. & euitet ne ille reus citatus cõpareat, vel pcedat contra eū, vel aliter aggrauetur, & primo vr̄ quod nõ admittatur, vt ff.de publi.iu.l.pe.§ ad crimē. Nā declinare forū aliqua est defensio, vt C. de excep.l.fi. Itē decretalis est q cum querendum est de veritate super aliquo articulo, debet principalis persona venire, ad hoc etiam est.C.de iu.calum.l.ii & auth.principalis. ibi posita. Econtra videtur q nõ videatur defendere in hoc casu, sed videt moram iudici inducere, vt ff.de neg.ges.l. liberto.§.amico. Sol.do. Odof. dicit q procurator ad prædicta proponenda & allegādā possit interuenire vnde dicit q procurator bene poterit allegare, q accusatus sit pupillus vel seruus, vel q ille qui citatus est, non est de foro iud.& q maleficium non est cõmissum in territorio suo.& alia prædicta & similia. Nam dicit q non est allegare causam causæ, sed exceptionem proponere & allegare, vnde sicut tales exceptiões admittuntur in causa ciuili, vt C.de excep.l.præscriptionem.& C.de prob.l.except. & sic in criminalibus est seruandum. vt ff.de adult. l.si maritus. §.præscriptiones. Nam extra territorium iudi.impune non paretur.vt ff. de iurisdi.om.iud.& l.fi.& ff.de of.præsi.l.
c vlti. & q per procuratorem ᶜ vel amicum possent tales except ones opponi, vr̄ dicere glo. Accur.posita. C.de requi re.l.i.super illo versicu requirendum.nam iudex potest de iure supplere, vt C.de app.l.ampliorem. in fi.versi.si autē.C.vt ne.priua.l ii. in fi.C. vt q desunt aduo.in rubro & nigro.Odofr.

Item

3 †Item pone, quæro quis in carceribus teneatur occasione homicidii quod ipse dr̃ commisisse. lit. cōtest. & nomine eius inter reos accepto, vult iste constituere procuratorē ad dilationem impetrandā, atq; testes pducendos & ad reddendum suspectos, & ad certa facienda, q̄ aguntur ante sniam. quæritur nunquid ad hoc possit constitui procurator? & vr̃ quod non, qa vr̃ allegare causā causæ, si iste pcurator inducat testes super innocentiā illius detenti. Nam cum aliquid prohibetur, & eius pars intelligitur esse prohibita, vt ff. de spon. l. omnino. & C. si man. ita fue. aliene prosti. l. fi. Itē quia illa verba posita in illo. §. ad crimen ff. de publi. iudi. l. pen. sicut generaliter sunt prolata, ita generaliter sunt itelligēda, vt ff. de pu. l. de p̄tio. & l. si ego. §. idē, & de emptio. & ven. l. ex empto. § si qs. Itē quia lex dicit quod accusatus de crimine capitali debet ex vinculis cām dicere, qn̄ accusatus vult inducere testes, debet iudex eum facere de carceribus coram se duci, vt ff. de cust. & exhi. reo. l. 2.

d Econtra videtur quod sic [d], qm̄ procurator potest constitui ad vnā speciē, vt ff. de procura. l. 2. Solu. do. Odo. Guil. & alij doc. dicūt quod procurator ad p̄dicta possit constitui cū hoc concedatur in ciuilibus, nec in criminalibus videatur esse phibitū, ergo vr̃ esse cōcessum, vt ff. de pb. l. ab ea parte. Nā illa est cā, quare procurator nō constituitur ad plenā defensionem. quia sententia debet ferri cōtra procuratorem, quæ debet ferri cōtra dominum, quod fieri non debet, vel nō pōt in casu præmisso, vt supra dixi, & hoc ēt sentit Accur. in gl. posita in d. §. ad crimen Non ob. quod procurator videatur allegare causam causæ. i. plenā defensionē, quia hoc non est verū, imo allegat quoddā ministerium. Itē non ob. l. .C. de custo & exhi. reo. qa illa lex dicit hoc quod accusator cum custodibus debet venire coram iudice ad lit. contest. & nō prohibet quominus ad alia possit interuenire procur. Patet ergo ex dictis, quod si accu-

e satus de crimine sit absens [e] quod pro eo potest interuenire & intercedere procur. qui potest allegare causas absentiæ eius. & hoc est quod dicit lex. ff. de procur. l. seruū quo

4 que. § publ ce vtile est. † Sed quærit vtrum ille, qui allegat causas absentiæ debeat præstare aliquam satisdationē? vr̃ quod sic scilicet de repræsentando personā eius pro quo allegat ipsam cām absentiæ, ne factū iudicis videatur illusorium, vt ff. de iud. l. si prætor. & ne quid in lo. pub. fiat. l. fi. Nā ptalē allegatione possēt cognitio iudicis impediri, & iō maleficia remanerent impunita, quod esse nō debet, vt ff. ad l. Aqu. l. ita vulneratus & ff. de fideiuss. l. si a reo. & ff. de solu. l. stichum. aut Paphilum. §. i. & ff. depos. l. bona fides. Sol. dic, quod nullā satisdationē pstare cogat, quia hoc nulla. l. cauetur, vt alleg. C. de cadu. tol. l. vna & ff. de pua. l. ; . § fi. ff. de iure fis. l. 3. in fi Itē qa non debet qs grauari superuacua satisdatione, vt ff. de pcu. l nō cogendū in fi. & ff. vt leg. no. ca. l. hæc satisdatio in fi. Itē qa officiū illius non debet sibi esse dānosum. ff. de pro. stip. l. Paulus respō

5 dit. † Sed q̄ro, quilibet ēt no procurator admittitur ad l. allegandū causas absentiæ, vt d. §. public. sed pone, quod amicus alleg. causas absentię pro aliquo suo amico accusato de homicidio sine aliquo mādato, nūquid ad-

f mittitur sine mandato [f] ad allegandū causas absentiæ? & vr̃ quod non, qa non hēt mādatū ad hoc, aut aliquā accusationē, arg. ff. de neg. gest. l. si pupilli §. videamus. & ff. de admi. tut. l. quoties. §. item. Sol. dicas quod iste amicus admittitur etiam sine mādato. arg. d. §. public. ff. de procura. vbi dr̃, Nam & in capitalibus iudiciis d. f. nsor datur. Nā illa lex hoc sibi cōcedit & illud vr̃ sibi esse concessum sine quo, id explicari non pōt, vt ff. de iurisd. om. iud. l. 2 ff. de procu. l. ad rē. &

6 l. ad legatū. & C. d̄ iu. d. l. quoties. † Sed pone quod aliquis infirmus citatur occasione alicuius maleficii, q̄ritur nunquid teneatur mittere pcuratorē vel excusatorē ad allegandū causam suæ infirmitatis? vr̃ quod non. Nā talis ifirmitas tribuit sibi excusationē, vt ff. si quis cau. l. 3. § si quid. & ff. de re iud. l. q̄si tum. vbi de hoc no. Sed cōtra videtur, vt ff. de mino. l. Papinianus. Solu. dic quod in casibus in quibus procurator admittitur ad sui defensionem, quod infirmus quis non tenetur mittere procuratorē, quia infirmitas tribuit sibi immunitatem & excusationē per iura primo alleg. cum etiam si sanus esset, nō teneretur venire si procu. mittere, vt C. de pcu. l. in pecuniariis. Nō ob. d. l. Papinianus. quia ibi propter suum delictum seu pœnā non poterat venire, & ideo debuit mittere procu. Pœna enim seu delictum nō tribuit immunitatē, vt ff. de interd. & releg. l. relegatorum.

gatorũ ad fi. tñ licet nõ tenetur mittere ꝓcura. debet mittere aliquẽ executorẽ q̃ dicat & alleget de eius infirmitate, & q̃ hoc
g modo eum excuset g, vt extra de procur. c.
7 querela. † Sed q̃ro nũquid ꝓcessus factus cõtra infirmũ tali modo excusatũ valeat & teneat? dic ꝙ nõ tenet d̃ iure ꝑ iura p̃dicta, et ideo non debet reuocari quod factũ est cõtra reũ, vt ff. de re iudi. l. quod iussit. & ff. de
8 arbi. l. qualẽ. §. nũc videndũ. † Itẽ quid si qs
h ꝑ insidias malorũ hominũ h non audeat citatus ad iudiciũ venire nunquid saltẽ tenetur mittere procur. R ñ. non, sicut nõ tenetur venire vel procuratorẽ mittere ꝑꝑ pericula imminentia, ut ff. si q̃s cauſ. l. ii. §.
9 pe. Gui. † Itẽ pone ꝙ filius Titii inculpat̃ de crimine capitali pro quo mandato iudi. est citatus, opponit se Titii pater, & vult dictum suũ filium plene defendere allegando causam causæ. s. eum nõ esse culpabilẽ, quæritur nũquid debeat audiri si pro illo crimine pœna sanguinis imminebat? v ̃r ꝙ nõ, qa ad crimẽ publici iudicii &c. vt ff. de pub. iu. l. pe. § ad crimen. Nã illa lex nõ distinguit, si fuerit pater vel alter, ergo nec nos distinguere debemus. ff. de pub. l. pretio. & ff. de offi. p̃si. l. iii. ad fi. Nã verba generaliter prolata distincte sunt intelligẽda ff. de cõtrata. bo. pos. petita. l. 1. §. generaliter. ff. de alea. l. i. § qđ aũt. Ecõtra v ̃r, cũ pater filiũ defendẽdo, quodãmodo seipsum defendere v ̃r, qa eadẽ ꝑsona v ̃r patris & filii, vt C. de impu. & aliis substit. l. fi. in fi. & C. de agri. & cẽsi. l. cũ scimus. §. fi. Itẽ quia officium patris est defendere filiũ, vt ff. de iniur. l. sed si vnius. §. quitñ. Item quia vxor patris, & filij eadem reputatur, vt insti. de inut. stip. § post mortẽ. magis enim veretur pater de filio q̃ de seipso, vt ff quod met cau. l. isti quidẽ. §. fi. Itẽ quia patria potestas cõsilium capit pro liberis, vt ff. de adul. l. nec in ea. & alibi nullus est amor, q̃ vincat paternũ, vt C. de cur. fur. l. circa princ. & etiã vt sanguinis & affectionis non habeat, vt ff. de rec. p l. ij. ff. so. mat. l. Caius. & ff. mad. l. cum seruus ex tota. Item vidimus qđ alias dñs defendit plene seruũ suum per se & secundario per procur. in crimine capitali. ff. de pub. iud. l. seruus, & ideo multo magis pater poterit defendere suum filium. So. d. Guid. de Suza. fecit hanc quæstionem & soluit, dicens
a ꝙ pater admittatur ad defensionẽ sui filii, a

in casu prædictæ q̃stionis rationibus supra alleg. duntamẽ p̃stet securitatẽ idoneã de eo suo filio p̃sentando in fortiã potestatis si cõtingerit cũ succũbere i cã, & hoc ne iurisdictio dicti iudicis vel potestatis illusoria
10 videat, vt supra nota. est. † Ex p̃dictis enim constabat, ꝙ ad crimen publici iudicii, frustra procurator interuenit siue ex parte accusatoris, siue ex parte rei, vt ff. de publ. iu. l. i. § ad crimen extra de accu. c. veniẽs. & v. q. iiii. c criminibus. Sed hoc fallit in multis casibus. Primis est, qa procurator admittat̃ ad allegandas causas absentiæ, vt ff. de procu. l. seruus quoque. §. publice. & extra de acc. c. veniẽs. Secundus in accusatione iniu
k riarũ si sit illustris k ille q̃ agit, vel q̃ cõuenitur, vt C. de iniur. l. fi. Tertius est in leuibus, vt ff. de acc. l. leuia. Quartus si crimen non excedat pœnã relegationis, vt ff. an per ali. cau. l. i. Quintus in crimine suspecti tutoris, vt ff. de procu. l. nõ solũ. §. pe. & vlti. Sextus cũ quis accusat aliũ de crimine ingratitudinis, vt ff. de procu. l. sed & hæ personæ. hoc verũ est cũ de crimine quęrit ciuiliter, secus si criminaliter, vt in d. § ad crimẽ. Septimus cum dñs defendit seruũ suum, vt ff. de accu. l si cui. § pe & C. eo. ti l. si seruus. Octauus qñ pater vult defendere filiũ, vt supra dictum est. Nonus casus vbicũque d ̃r, ꝙ iudex non habuit cognitionẽ de illo maleficio, ꝙ dic vt not infra eo. t. t. circa materiã &c. Dominus autẽ Martinus dixit, ꝙ post litem contesta. semper ex parte rei poterant interuenire procu. in quolibet crimine, vt v. q iiij. c. reos. Sed dicas, ꝙ illud capitulum loquitur in procuratore dato ad allegandũ causas absentiæ, vel aliquod ministerium, non autem ad plenam defensionem, videt̃ tñ quod procurator i causa capitali nõ possit subuenire ad testes introducendos, & ẽt ad dicta capitula, de quibus supra dictum est, cum hoc priuilegium specialiter concedatur in actione iniuriarum quibusdã personis, ergo in cæteris est prohibitum, vt d. l. vlti. de iniur nisi solum ad allegandum causas absentiæ, vt in d. § publice. & § ad cri-
11 men. & l. not. † An procurator possit interuenire in maleficio, pro quo pœna mor-
l tis imponenda alterat. l . st in pecu. ex forma statuti &c. Sed quęro pone ꝙ fideiussores non possunt exhibere reum, pro quo fideiusserunt sed volũt eũ in iudicium defendere

fendere plene, & iudiciũ in se suscipere nũquid põt? vide infra in tit. quid sit agen reo præsen. & non contu. § fi. & vide no. de ꝓcu. ꝓ alio interuenire. vol. infra in fo. cxxx.

12 Sed pone quæstionẽ, †quæ tota die occurrit de facto. Ecce Titius cõmisit homicidiũ seu maleficiũ, pro quo de iure cõi est imponẽda mortis pœna, vt ff. ad leg. Corn. de sicca l. 3. & vt dicã infra de homi. § itẽ quæro. Ex forma vero statuti est imponẽda pœna mille librarũ, mõ Titius citatus ꝓ dicto homicidio, ille Titius vult constituere procuratorẽ, qui pro eo interueniat ad totã cãm. quæritur nunquid possit. & primo vr̃ ꝙ sic, nã per statutũ non imponitur pœna sanguinis, sed pecuniaria, vnde potius debemus inspicere pœnæ impositionẽ q̃ materiã & originẽ criminis, vt ff. de poe. l. q̃ ad statũ. ibi, potius finẽ q̃ genus & naturã criminis suspectamus. Itẽ vbi imponitur pœna relegationis vel minor, põt interuenire ꝓcurator, vt d. Accur. not. in d. §. ad crimen. ergo multomagis vbi pœna pecuniaria est imponenda cũ quælibet pœna corporalis sit acrior qualibet pecuniaria, vt ff. de poe. l. in seruorũ. in fi. Itẽ crimẽ capitale cõsideratur ratione euentus vel finis, & nõ ratione originis, vt scilicet dicatur capitale, quando pœna capitalis imponitur, & sic ratione impositionis pœnæ dicitur capitale, vel non, vt ff. de pub. iud. l. 2. Itẽ si filius patroni accusat libertũ de crimine capitali, repellitur ab eius successione, s. si accusatio fit de eo crimine, de quo pœna capitalis est imponẽda. Si tñ iudex leuiter puniuit libertũ & nõ capitaliter, non ꝓpterea videbitur eũ accusasse de crimine capitali, & iõ non repellitũ à successione, non inspecta accusatione & criminis, originis, sed impositione pœnę, vt ff. de bon. lib. l q cũ maior. §. fi. cũ l. seq. ita dicã hic, vt non censeatur crimen capitale, ex quo imponitur pœna pecuniaria. Itẽ cũ pœna corporalis translata sit in pœnã pecuniariã, & cũ causa cesset, quare ꝓcurator interuenire nõ poterat, dẽt etiã cessare effectus causæ, vt C. de epis. & cle. l. generaliter. & ff. de iure patr. l. adigere. §. quanq̃ & no. ff. de pact. l. quod dictũ. Itẽ iura municipalia q̃ pro homicidio pœnã pecuniariã imponunt sunt derogatoria m iuri ciuili, vt ff. de leg. & senatusc. l. de quibus. in fi. Econtra videtur ꝙ procurator interuenire non possit, quia ad crimẽ publici iuris prosequendũ frustra procur. interuenit multo minus interuenit ad defendendũ, vt ff. de pub. iudi. in l. pe § ad crimen. & quod sit, publicũ crimẽ dr̃. ff. eo. tit. l. j. Itẽ q̃a origo criminis & tit. accusationis potius dẽt inspici q̃ causa statuti, vt C. ad Mace. l. 3. & ff. de fideiuss. l. tutor. Itẽ hæc pœna mille librarũ fungit̃ & succedit loco pœnæ corporalis q̃ imponebatur de iure ciuili, ergo dẽt esse eiusdẽ effectus & potestat s in qualibet sui parte, vt ff. si quis caut. l. si eũ. §. q iniuriarũ. & ff. de do. inter vir. & vxo. l. si donare. § spõsus. Nam istud delictũ ob istud statutũ nõ desinit esse capitale seu publicũ. Sol. d. Gui. de Suza. dicit, ꝙ ipse vidit sæpius pronunciari ꝓ & cõtra, tñ decidendo indubitanter dicit procurator interuenire non posse per iura proxi. alle. d. aũt Iac. de Lar. Lãber Rãp. & d. Dy. de Musel. dicunt referre qualiter iacẽt verba statuti. Nã si statutũ simpliciter dicat, ꝙ qui homicidiũ fecerit, soluat ꝓ pœna mille libras, tunc dicunt procura. posse interuenire ad totã causam per iura primo allega. Si aũt statutũ dicat, ꝙ quicunque homicidiũ fecerit, debeat decapitari, nisi intra certũ terminũ soluat lib. mille, vt est Florẽtiæ, tunc dicunt, q non possit interuenire procu. q̃a pœna corporalis est in obligatione, sed in solutione est pœna pecuniaria. Sed

13 †pone ꝙ statutũ sit in ciuitate, ꝙ absens in cã capitali possit condemnari, ac si præsens foret, sicut vidi in multis ciuitatibus obseruari. Modo aliquis iculpatus de crimine capitali, & citatus vult constituere procuratorem ad totam causam, q eũ defendat, quæritur an possit? d. Dy. de Musel. dicit ꝙ sic n potest. & ita dicit cõsuluisse in quadã quæstione, quæ cõmissa sibi fuit Bononiæ ꝓ potestatẽ Regi, per l. ff. de procu. l. seruũ quoque. §. publice vtile est. vbi dicitur, ꝙ vbicunq; quis absens dãnari potest, ibi & procura. interuenire potest, vnde vt ipse ad hoc vt ꝓcurator nõ possit interuenire duo sunt necessaria, scilicet ꝙ pœna sit supra relegationem, vel corporalis, & ꝙ absens damnari non possit diffinitiue, alias si alterum istorum duorum deficiat, poterit procurator interuenire secundum ipsum Dyn. Sed alii plures docti. & sapientes dicunt contra, per iura supra allega. in proxi. q. pro parte

14 ista. †Sed in vtraque ex prædictis proximis quæstionibus

quæstionibus videtur dicendū & bene, q̄ si petat ab illo procuratore admisso ad defendendū q̄ personā de maleficio inculpatā faciat corā iudice causæ personaliter cōparere pro veritate dicēda de maleficio illo, quod
o ad hoc teneatur o procurator & ipsa principalis persona, vt C.de ꝓcu.l.vl.& ff.de procu.l.si actor, puto ēt fore locū, q̄ ipse subjciat qōnibus ꝑpind cia q̄ præcedat. Vel q̄d veniat ad rńdendū positionibus vel interrogationibus iudicis, cū melius noscat veritatē, q̄ ipse procurator, & hoc illa ratione, qa dum de rei veritate quæritur, debet principalis persona venire c. imperatores. extra de iur.calū. Itē si principalis persona melius sciret veritatē, vel sit psona honestior, debet venire rńsurus obiectis, vt C.de proc. l.vlt.& ff. de ꝓcu.l si actor. Et si nō veniet personaliter ipse reus credo eū fore contumacē, & tanq̄ contra contumacē posse ꝓcedi cōtra eū ad quod est.C.de iur. cal.l.ij. & auth principalis. Nā ipse reus tali modi debet defendi, ne ꝑp talē defensionem ius actoris vel cōis efficiatur deterius, vt ff.qb. ex cau.in pos.ea.l.ii.in fi. Vltimo circa materiā istā intendo qōnem formare, q̄ cibus assessoribus multoties in maleficiis occurrit
15 de facto. †Statutū est quasi in qualibet ciuitate q̄ bāniti pro enormibus maleficiis impune possunt offendi. accidit quod quidam occidit talem, & talem sic bannitū, citat iste occasione illius homicidii, vt se veniat excusare, ille mittit corā iudice procuratorem suum qui fidem iudici faciat de illo crimine, & petit super illo maleficio vlterius non
p procedi p, quæritur si ad hanc exceptionē opponenda possit intercedere procurator? & ex hac quæstione alia oritur dubitatio, an talis exceptio obiectio obiecta ꝑ ipsum procuratore, vel etiam ꝑ ipsum principalē reū lit.cōtesta.impediat, de quibus duabus quæstionibus videamus ad plenū. Et primo videamus an exceptio illa, dico q̄ bannitus pro maleficio ex forma statuti impune potuit occidi lit.cōtest.impediat. & primo videtur quod nō, iuxta allegationes do.Ia.de Lar.cū hæc exceptio sit peremptoria, q̄ patet, quia ea probata causa perimitur ex parte interfecti & ex parte cōis, cū licite potuerit occidi tanq̄ hostis.ar.C de his qui ad ecclē cōfu.l.si seruus & C.de ser fug.l.j. & ii. ff.de sicca.l.iii.§.fi.& ff.de cap.dimi.l.amissione.§.j & quod legitime factū est, pœnam non meretur, vt ff.de leg.j.l. quid ergo. § si hæres seruū.& ff.de verb.ob.l.si seruus. & C.de adul l Gra. alias aūt deciperet illa authē.l.i.statu qd̄ esse nō debet, vt C.de his q ven.æta.impe.l. .ergo hæc talis exceptio est perēptoria, vt inst.de exce §.appellatur. sed exceptio perēptoria l cet possit protestari ab initio, tn̄ nō impedit lit.contesta. cum lex dicat sufficere eā ab initio protestari, & post fundatā intentionē actoris probari, vt C.de pscr.x.vel xx.anno l.emptor. & C.de excep.l.si quidē.& ff.de excep.l. pscriptionē. Si ergo sufficiat sibi eā exceptionē ab initio ꝓtestari, si vltra petat iste de crimine inculpatus audiēdus nō est, vt ff.ad Trebel.l. ex asse.& C.de neg.gest l.tuto. & ideo exceptio illa nō impedit lit.cōtest. Itē cōstat q̄
q i causis criminalibus est lit.cōtest.faciēda q, vt C.vt intra cer.tēp.qst crim.termi.l.vna. & C.de fal.l.vbi.C.d iud.l.ꝑperādū.i prin. sed certe tres tm̄ sunt exceptiones q̄ impediunt lit.cōtest. vt excep.rei iudi.vt C. quæ sent.rescin.nō poss.l.fi.& C.de post.l. velamento.& excep.trāsact.vt C. de transact.l. causas.& l.fratris.& ff.de cōdi.inde.l.elegāter.§.si quis. Itē excep.pscrip.vt C.de pscr. xxx.ann l.sicut.de quibus excep. no.i d.§. si qs.& extra lit contest.c.exce.lib.vj. inter quas hæc excep.nō cōnumerat, ergo hæc exceptio remanet sub regula, q̄ per excep fimat.vt ar.in auth.de nō alie. aut permu rebus eccl.§.vt aūt lex.& arg.ff.de his q sunt sui vel alie.iur.l.patre furioso Itē si dicat qs quomodo arguis de ciuilibus quæstionibus
r ad criminales? Resp.legis auth ff.de pœ.l. absentem. j. respon.& ff.de cust. reo.l.ii.§. vlt.& d.Azo.in summa.C.de acc consentie posse fieri, vt in auth.§.oblato.& ff.de adul. l.maritus. §.præscri. Item in criminalibus diligentissime causa examinanda est, vt C. de fal.l.vbi & C. de probat. l. vlti. & ff.de app.l.addictos. Nam iudiciarius ordo ideo noscitur institutus, ne innocentia aduersantium pateret insidiis, & ne culpa delinquētis sententiam effugeret iusti examinis, vt ii. q.i c.de manif.& C.de accus.l.fi. ergo nihil de or.iu.est omittendū, ne alias lata sñia cōtra solitum or.iu nullius foret momēti vt C.de sen.& in erlo.om.iud.l.prolatā do. et Lamber de Rap.allegãdo dixit excep præ dictam lit.cōtest.non impedire per iura superiu

perius allega. Ecôtrà videtur, ꝙ dicta exceptio lit.côtest.impediat. Et pro hac parte subiicio allegationes dicti d. Lamber. Nam dicit ꝙ excep.rei iudi.iureiu.& transact.lit. côtest. impediunt, vt ff de trāsact.l.elegāter. §.si quis post & C. de transact.l. fratris. ff. de iureiu.l i.& hæ exceptiones si opponātur ante lit.contest sapiūt naturā dilatoriarum exceptionum, si vero apponātur post lit côte. sapiunt naturā peremptoriarum. Quædam enim sunt aliæ exceptiones perpetuæ, vt pacti de nō petendo & solutionis. & istæ tales quæ sunt materiæ peremptoriæ lit.côtest.nō impediunt nec processum.

Est aliud genus exceptionis, vt cum dicitur & excipitur tua accu.non est recipienda, vt quia lex per iniuriam tibi illata denegat actionē, & actu possit institui, & hæc similiter exceptio si opponatur ante lit.contest.sapit naturā declinatoriæ exceptionis. & declinat iudicium & impedit processum iudicis & cognitionē iudicii principalis. Et de hoc subiiciebat do. Odof. duo exēpla ꝑ quæ soluebat præsentē quæstionē. Primū est exemplū tale pro seruo occiso agitur. l. Cor.de siccar.criminaliter, sicut agitur pro libero homine occiso, vt ff.de acc l.hos accusare.§ oibus.at si seruus iret armatus ī ecclesia, & armis resistat domino suo, pôt impune occidi, adeo ꝙ accusatio de morte ipsius non est admittēda, vt C.de his q ad eccl cōfu.l.si seruus. vnde hæc exceptio in initio posita sapit naturā declinatoriæ exceptionis, & impedit totū processum, & pôt ꝑ procuratorē opponi Secūdū est exēplū ? Ecce ego possum deponere rescindere velum regiū id est aquilā, si pd o meo fuerit appositū ab aliquo priuato, & si accusatio đ me fiat, nō est recipiēda, vt q.1, licuit mihi hoc facere, vt C.vt ne. pri.&c.l.fi.vnde dicebat d.Odof. Sume ex his duabus legibus arg. imo decisio cuiusdā qōnis quæ Bonoñ. frequentat. Dicit statutū, ꝙ banitus pro graui maleficio possit impune occidi, si bannitus occidatur & excipiatur de bano, ꝙ illa talis exceptio lit.côteit.impediat, & ideo possit ꝑ procuratorē opponi, & qđ talis accusat o nō sit recipienda, vnde potest dici ꝙ exceptio rei iud.trāsac.& iur.iu.& excep quæ côtinēt accusationē de iure nō esse recipiēdam vel admittēdā, vt est in casu nostro & sim..eciā dictis duabus legibus, sed sui natura possit dici quod sint peremptoriæ. tñ in initio oppositæ sapiunt naturam declinatoriarum, & impediunt processum, merito igitur dici potest, ꝙ istæ exceptiones sunt anomalæ. Simile videmus in excep. nō numeratæ dotis & nō numeratæ pecuniæ, vt C.de non nu.pec. l.fi. Simile est in bonorū excussione, q non dr esse facta, & qđ principalis persona nō est primo loco côuenta sicut côsueuit notari per d. Odof. de his in corpore auth.de fide instr.§.sed neq;. Non ob. ꝙ dictū est supra, ꝙ exceptio perēptoria opponatur ante lit.côtest. & ꝓbei post lit contesta. qñcunque ante sñiam, q a hoc recipit instantiam in tribus casibus ṗdictis & in alio casu & casibus, quibus cauet ī accusatione non esse recipiendā, quia tūc exceptio opposita impedit lit.contesta.& totū processum vt dictū est, cum ergo videat iudex actori non côpetere ius accusandi, qa ius agēdi ex persona actoris metimur, vt ff. si pars hær.peta.l.j.dēt iudex talē accusationē dilaniare, cū in hoc côsistat eius officiū, vt ff.de assess.l.j.d.etiam Iac. de Are.allegādo pro hac parte d cit, nō obstat quod dictum est supra, ꝙ peremptoriam exceptionem in iudicio sufficit proponere, & post litem côtest.probare, quia debet intelligi, vt non sit necessarium, ꝙ ante lit.contest.probetur, sed si ante lit.contest. vult eā proponere & probare, nō reperitur prohibitum, & hoc innuitur.ff.sen.rescin.nō poss. l.peremptoriis.& de excep. l.præscri. & hoc videtur dicere l.ff.de iterro. act.l. si filius.§.i. & C.de expt.l.si quidem.sed hæc allegatio impugnari videtur per l.ff. de exhib.l.3.§. ibidem.sed id, quod ibi dicitur, habet locū in actione, vbi fit summaria cognitio, & iō iura rei non sic plene examinantur, vt ea. l.§.sciendum. Huic etiam intellectui obst. prædictum. c.extra de lit.contesta.cap.exceptio. sed pot dici ꝙ illud habet locū, vbi reus statim non potest probare suam exceptionem, alias autem constat vt hodie agatur, vt ff. in poss.le. l. si is à quo.& ff.ad Treb. .ille à quo.§.j. & ff.de compen l.fin. & d.§ ibidem. Præterea quicquid dicatur in ciuilibus & criminalibus, peremptoria exceptio impedit processum, vt arg.C.de fal.l.prætes & ff.de adul.l.si maritus §.præscriptiones.l. vim passam. in princi.& ff. ad Turpil.l.si quis.in princ.& ff.de iniur. l. itē apud

apud. §. ꝙ deinde. Item cum in statuto dicatur possit impune offendi, nihil aliud est dicere, nisi, vt nō recipiatur q̄rela, ergo non dēt in iudicio qs duci. Nā indefensam esse rē, de qua accipere iudiciū nullus cōpellit, ꝑtor non arbitratur, vt ff. iud. sol. l. vir bonus vbi de hoc nota. & facit ff. de iniu. l. ait ꝑtor. § fi. & l. nā & postea. ff. de iureiu. Sol. dicunt sapientes, vt ff. de alea. l. j. non compellatur quis iudiciū suspicere. & dictus do. Dy. & dicunt cōiter oēs doct. ꝙ cū hæc exceptio & sententia, id est ex banno descendat ꝙ bannū ex forma statuti imponit finē homicidio s. dicto, quod dicta exceptio lit. contest. impediat, & totū ꝓcessum. Sententia nanque banni talis conditionis facit illū bannitum, ꝙ omnibus pœnis bannitorum subiecerit eundē. argu. ff. ad Turp. l. i. §. calumniatoribus. in fi. & arg ff. de cap. dimi. l. amissione. §. i. & quia cōstat quod except o rei iud. impedit. lit. contest. vt dictum est supra, ergo & hæc exceptio, & ideo de hac exceptione prius est cognoscendū, & si vera est impedit lit. contesta. alias nō, vt ff. de exce. rei iudi. l. in hoc iudicio, & hæc est veritas, & ita cōiter obseruatur, quāuis ēt viderim aliqualiter contrariu obseruari. Recordor ēt, ꝙ dū semel officio maleficiorū preessem in ciuitate Bonon. & super prædictis quibusdā occurrentibus dubitarē consului do Ro. de Romancis de ꝑdicta qōne, tunc occurrente de facto occasione cuiusdā homicidii, & ꝙ dicta exceptio de banno non impediret lit. contest. cuius occasione dixit, quod quidam nobiles de Bonon. requisiti fuerunt personaliter, & cōparuerunt respōsuri cuidā accusationi. & xxxiij. diebus steterunt, detenti tande occasione dicti banni absoluti fuerunt. & ita dixit & cōsuluit per iura primo allega. Nunc restat videre de alia quæstione, videlicet an exceptio banni prædicti possit per procuratorē opponi, cū lege municipali sit cautū, quod banniti pro maleficio ipun. possint offendi, & ꝙ possit opponi per procuratorem, & ꝙ impediatur processus? videtur per l. ff. de adul. l. ernuncia. §. sed & si per procuratorem. & ff. de man. vind. l. etiam. §. absens. & C. de ma. l. neque. Item quia probata tali exceptione apparet non debere ad lit. contest. procedi, vt est probatum in superiori proxi. q. merito per hoc probatur iusta causa absentiæ. Iusta enim causa absentiæ est, quæ non est iniusta, vt ff. de fideicō. lib. l. si cum ex iusta. ibi, non vī &c. & ff. de iudi. l. nō videtur & ff. de pec. l. eo tpe. & ff. iudi. sol. l. vir bonus. Istud aūt constat, ꝙ ad causas absentię allegandas, probandas, & terminandas pōt interuenire procur. vt ff. de procu. l. seruū quoq;. § publice. & l. absens reus. & ff. de publi. iud. l. accusa. & l. pe. §. i. in fi. & C. de accu. l. reos. ad hoc bñ facit extra de accus. c. veniens. Itē pro hac parte est ꝙ no. Accur. C. de accus. l. 1. Econtra vī, nam hæc exceptio non descendit ab aliquo accidenti in persona eius, qui accusatur, vt infirmitate vel alio simili impedimento, de quibus dr̄ ff. si q̄s cau. l. 2. & de re iudi. l. q̄si ū. & ff. de exc. tut. l. scire oportet. tunc. n. obtineret de excusatione faciēda per procuratorē, vt. vij. q. iij. si ægrotans. §. ecce. sed ex eo quod dicitur ipsum iuste & legitime hoc facere potuisse, q̄a bānitus hostis & rebellis erat occisus, nō allegatur cā absentiæ, sed potius allegatur meritū causæ & defensio plena, & sic nō debet audiri procur. vt C. de accu. l. tunc conuenit & C. de fal. l. diffidere. & ff. de pub. iud. l. pe. § ad crimen. & ff. de adul. l. miles §. ea quæ. & ad hoc bene facit l. C. de exhib. reis. l. 2. vbi dicit, ꝙ postq̄ accusatus ad iudiciū venerat, ius dēt explorare q̄situ, id est videre accusatorem & opponere exceptionē, & sic per se hoc facere, & nō ꝑ aliū. Itē cum sit citatus ꝙ veniat ad se excusandū, & dubiū sit de hac exceptione, an cōpetat & incertū sit, perinde dēt venire, ac si certū esset eū subesse iurisdictioni citātis eū, vt ff. de iudi. l. si qs ex aliena ff. si quis in ius voca. non ier. l. 2. Nam cum incertū est an aliquid sit, perinde habetur ac si illud non sit. arg. ff. de dolo. l. eleganter. §. non solū. & not. ff. de offi. præsi. l. Barbarius. & sic intelligitur ff. quib. ex cau. in poss. eat. l. Fulcinius. § si quis actione. d. Inno. dicit, ꝙ causas cōsistentes in facto poterit ꝓcurator allegare ꝑ alio, puta talis non coparet, quia infirmus vel absens, causas autem consistentes in iure vt opponere exceptiones dilatorias, aut nō cōparere, quia clericus, vel alias similes non potest. Hoc nota ipse extra de accu. c. super his. d. autem Iac. de Are. i q. præmissa allegat pro & contra, sed non vidi quod soluat, vnde d. Lāb. de Ran. p solūit & dicit, ꝙ procurator possit & debeat ad m...

ad m tti

admitti ad dictam exceptionem opponendam & probandam, & ita et sentit do Dy. & sentiunt cōiter[f] doct. nec ob. d. §. ad crimen ff. de pub. iud l. pen. quia verum est, ꝙ procurator non interuenit ad defensionē causæ principalis, sed ad causas absentiæ, & ad declinatorias opponendas, & ad alia quę differunt causam & declinant iurisdictionē bene interuenit procur. vt sup. a dictum est. & not. per Accurs. super d. §. ad crimen. Sed do. de Ro. dicebat contrarium. ego aūt cōiter vidi seruari opi. do. Lamber. & et veriorē credo, licet aliquoties contrarium viderim obseruari per aliquos assessores, pro quorū opi. facit l. C. de iniur. l. fi. vbi personis clarissimis in priuilegium est concessum in causis criminalibus posse per procu. agere & respondere, ergo in ceteris videtur esse prohibitum, vt arg. ff. de iudi. l. cum prætor C. de procu l. maritus. Gandi.

ADDITIONES.

a ℭQuod non. Adde quare in criminalibus nō possit interuenire procura. & an sit bona consequentia venit imponenda pœna corporis afflictiua, ergo causa est criminalis. Cald. conf. ij. de procura.
b Relegationem. Adde late & pulchre Alex. cōsi. cxvij. ij. lib. Pet. & Ioā. And. in tit. de procur. §. i. vers. item ꝙ est criminalis.
c Procuratorem. Adde ꝙ voluit Bald. consi. cvj. vbi dicit ꝙ licet alias in causa criminali non admittatur procurator, tamen vbi accusatio est inepta admittitur ad allegan. de turpitudine. Ber.
d Quod sic. adde Io. de Ana. conf. j. do. de Ro. decis. ccl. de procur. in impressis. vbi dicunt ꝙ iuridice potest sustineri, ꝙ sine mandato a quolibet talis carceratus defendi potest, & dicunt eo. tit. præfati docto. decis. ccxij. ꝙ vxor clerici detenti in carceribus pōt pro marito procur. constituere. Ber.
e Absens. Adde Cep. conf. xlvi. & conf. xlix. & liii. & consi. lxiiii. & lxxiii. Ber.
f Sine mandato. Adde Cepo. consi. prox. allega. & do. de Ro. decis. ccccxiii. de procura. vbi concludunt ꝙ procur. generalis admittitur ad allegandas causas absentiæ in criminali, quia interest reipub. absentem a quocunque defendi. & vide Cep. consi. lxiiii. Ber.
g Excuset. Adde ꝙ Io. And. in tit. de procura. §. ratione constituentis. in fin. dicit ꝙ si infirmus teneretur mittere procuratorem nullum esset priuilegium infirmitatis. Ber.
h Malorum hominum. Adde vt per Oldradūm consi. xliii. Ber.
i Sui filii. adde Cepol. consi. xlvi. vbi consuluit an pater Iudæus possit in causa capitali filii suscipere defensionem. Ber.
k Illustris. Adde Cepol. consi. l.
l Alterata. adde an procurator possit interuenire in causa vbi pœna est arbitraria, Pet. de Anchar. consi. lxxiiii. Ber.
m Derogatoria. adde esse notandum, quia iste doctor præsupponit, ꝙ tale statutum valeat, & verum est ꝙ valet, cum sit cum causa, alias secus. ita dicit Franc. de Are. cons. d. Ber.
n Quod sic. adde videndum Cepol. consi. lxxiii. vbi dicit ꝙ ad allegandam innocētiam & causas absentiæ potest interuenire procura. non autem ad totam causam. ita dicit ꝙ concordabat do. Ant. de Rosellis præceptor suus.
o Teneatur. adde pro hoc quod voluit Pet. de anchara. consi. cclxxiii. Ber.
p Nam procedi. adde vt late per Cepo. consi. xx. & adde quod voluit Pau. de Castr. consi. xxxiii. in primo impressis. Ber.
q Facienda. adde per Franc. de Are. conf. 58. Ber.
r Criminales. adde an statuta loquentia de ciuilibus ostenātur ad criminalia. Francis. de aret. consilio cix. Ber.
s Communiter. adde ꝙ idem consuluit Cepol. consi. lxxiiii. vbi dicit ꝙ etiam post sententiam potest quilibet comparere & ostendere iudici ꝙ occisus poterat impune occidi. pro cuius sententia optime faciunt scripta per Pet. de anchar. consilio sexto. Ber.

Quid sit agen. reo absente, & contuma. & de banni. pro malefi. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Reo absente & contumace, quid agatur circa annotationem bonorum illius.*
2 *Accusato existente contumace ante litem contestatam, & non habente bona, quæ possint annotari, quid agetur.*
3 *Annotatio bonorum rei & expectatio illius, an hodie seruetur.*

POSTQVAM requisitus fuerit reus, si non venerit ad iudicium, quid agēdum †sit videamus. Et certe bona illus taliter pro maleficio requisiti & non comparentis sunt annotanda hoc modo. Quia iudex cū notario veniet ad domum accusati, & inquiret de bonis ipsius, & ipsa bona faciet describi per ordinem, & qualiter sint scribenda not. C de bon. proscri. l. si quis intra prouinciam. quæ bona debent sic descripta collocari in aliquo tuto loco, vel personis idoneis assignari. Post hoc iterum ille accusatus debet vocari & citari per edicta, ꝙ veniat ad se excusandū, & debet sibi notificari qualiter eius bona sunt annotata & descripta, vt ff. de requirē. reis. l. j. vbi dr̄, ꝙ debet innotescere ipsi reo, ꝙ eius bonorum sit facta annotatio, & ille taliter requisitus poterit

rit intra annum venire & recuperare bona annotata, qui annus incipit currere à tempore scientiæ ex quo sibi vel per edictũ vel per literas magistratus vbi degit, notum fuerit de ipsa annotatione bonorũ facta, vt d.l.prima.ff.de requir.reis. Si autem ille taliter citatus & annotatus non venerit intra anuũ, illa bona annotata confiscant, & illius requisiti læditur & grauat opinio apud bonos & graues, nõ quidẽ efficitur infamis ꝑ sniam, nec ipso facto, vt ff.de his q̃ not.infa. l.j.& l.athletas.& ff.de requi.reis.l.j.in fine. Itẽ ita demũ cõfiscantur illa bona, si à ꝓcuratore fisci capiantur, vt ff.de req.re.l.anni spatiũ.& ff.de diu.tẽp.pscr.l.in oibus hodie forte de aliis bonis aliter obseruatur, quia ipsa bona dãnatorũ seu proscriptorũ cõseruantur filiis & ascendentibus a & descendẽ
a tibus vsq; ad tertiũ gradũ.vt in auth.vt nul.
2 iudi.§.i.colla.viii. †Sed quid si accusatus sit cõtumax ante lit.cõtest. & nõ habeat bona quę possint annotari qualiter procederetur contra eũ? Respon. ꝙ forte indicet mulcta per illud edictũ, si quis ius dic.nõ obtẽpe.& proderit hoc, quia licet pauper, tñ si postea capiti, licet luet pœnã in corpore suo, vt ff.
3 de pœ.l.ii. † Sed hodie de cõsuetudine generali nõ seruatur contra cõtumaces, quod dr̃ de annotatione bonorũ, & ꝙ accusatus expectetur per annũ, imo cũ fuerit citatus solenniter ponitur in bãno iuris cõis & potestatis, & postea super illa accusatione & bãno condẽnatur, et ita obseruatur in Lõbar. Mar.Tuscia et alibi ꝑ totã Italiã, et licet videatur, ꝙ lite nõ cõtest. nõ possit cõtra accusatum inia diffinitiua ꝓferri, tñ cõtrarium est. Quia quilib et potestas et iudex põt iurisdictionem suam defendere pœnali iudi-
b cio.b vt ff.si quis ius dic.non obtempe.l.i.et maxime secundum Accur.qui no. ꝙ etiam lit.non contest.potest procedi contra absentem ad condemnationem imponendo pœnam relegato et infra vt ff.de pœ.l.absentẽ. C.de accu.l.absentes.vltra autẽ relegationẽ in absente pœna non infertur, vt patet in legibus prædictis et ff.de requirẽ.reis.l.ii.hoc enim bannum, quod fit de consuetudine et cõdẽnatio quæ subsequitur loco pœnæ relegationis succedit, cum ipsæ pœnæ hodie non sunt in viu, vt not.Accurs.quib.mo.ius pat.pot.sol.§.relegati.instit. et hoc bene de consuetudine obseruatur. Gand.

ADDITIONES.

a ❡Ascendentibus.adde vt per Bar.consi.cii.vbi ponit an prædicta authẽ. habeat locum in collateralibus, & an bona ipso iure transeant in ascendentes absque additione. Ber.

b Iudicio, adde vt per Alex.conf.xxxv.ij.lib.B.

De bannitis pro maleficio. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Banniti quando æquiparentur relegatis, & quando deportatis.*

2 *Statutum ciuitatis continens quòd banniti pro maleficio possint impune offendi & occidi, an teneat.*

3 *Statuto dicente quòd banniti pro maleficio impune offendi possint, si bãnitus pro maleficio ex causa ex qua non poterat in sanguine dãnari, occidatur, an erit occisus impune.*

4 *Statuto dicente ut supra, si procurator banniti dicat bannum fore nullum ipso iure & sit in causa coram potestate & medio tempore bãnitus occidatur, an hic erit factum impune.*

5 *Statuto dicente ut supra: si Titius interficiat bannitum in tempore appellationis, nunquid Titius erit puniendus.*

6 *Statuto dicente ut supra si occidatur bannitus appellatione pendente, quid erit.*

7 *Accusatus de maleficio nõ cõparuit, propter qđ fuit positus in b.no cẽtũ librarũ, postea moritur an banni exigetur ab hæred.b. illius.*

8 *Bannitus de ciuitate Beneuẽtæ pro maleficio, an possit pro alio maleficio accusari & poni in alio banno.*

9 *Statuto dicente, quòd banniti pro maleficio possint exire de banno, si pacem hab. erint, & soluant libras centum communi si uniuersitas sit in banno pro aliqua offensa facta Titio, quid agendum ut exeat de banno.*

10 *Statuto dicente quòd bãnitus pro maleficio impune possit offendi, si Titius sit rogatus quòd ueniat ad soluendum condemnationem librarũ centũ de eo factã & nõ uenit, propter quod fuit positus in banno, & descriptus in libro bannitorum pro maleficio, quæritur si talis bannitus possit impune offendi.*

11 *Bannum Titij qui non comparuit ad satisfandum de condemnatione soluen: a, si contineat quòd sit in bãno centum librarum, et a quocunque possit offendi impune, an poterit offendi impune.*

Statuto

12 *Statuto dicente quòd banniti pro maleficio possint impune offendi & illi intelligantur bāniti, qui reperiuntur scripti & non cancellati in libris &c. si Titius vulnerauerit sacerdotem qui fuerat bannitus pro maleficio à iudice laico, quid erit.*

13 *Statuto stante vt supra & quod illi nullus praestet auxiliū vel fauorem sub certa pœna, si quis pro tali bannito alleget causas absentiae vel associet eum an incurrat pœnam.*

14 *Bannitū fugere faciens quomodo puniēdus sit.*

15 *Statuto dicente quòd nulla vniuersitas alicuius castri vel villae debeat retinere vel receptare bannitum pro maleficio, vel pro auere id est post deuetationem creditorum sub certa pœna communi soluenda et creditoribus, bānitus pro debito steterit per vnam et duabus noctibus in aliqua villa tenebatur &c. ad pœnam &c.*

16 *Statuto dicenten quòd bannitus pro maleficio possit impune occidi, si bannitus dum captus & ligatus per beroarios ducetur ad curiam, fuit per alium interfectus, an potuerit impune occidi.*

17 *Statuto dicente, vt supra si bannitus dedit fideiussores de soluendo vel soluit, & bannum non sit cancellatum ac interim occidatur, an potuit impune offendi.*

QVIA vidimus de prima parte rubr. nūc videamus de secūda, scilicet de bānitis ꝓ ma-
1 leficio. † Et circa hāc materiā no. ꝙ dictos bānitos æquparamus [a] relegatis, si fuerint bāniti pro maleficio, pro quo imponatur pęna relegationis. aūt fuerint bāniti pro maleficio, ꝓ quo imponatē pęna deportationis, eos æquparamus deportatis, vt not. Accur. insti. q̄b mod. ius
2 pat. potesta. sol. §. deportati. † Sed pone cōtineri statuto ciuitatis, ꝙ bāniti ꝓ maleficio impune possint offendi, & specialiter ꝙ possint occidi q̄rit an valeat tale statutū, & primo vr̄ ꝙ sit factū cōtra ius diuinū. Continetur. n. in diuina scriptura, nō occides, nō mechaberis. Et ius diuinō, qđ est excellentius, non debet posse tolli per dictū statutū, vel ꝑ ius ciuitatis, quod est debilius. Nā par in parem non habet imperium, multominus minor in maiorem vt ff. de arb. l. nā & magistratus. & ff. de mino. l. etiam. praeterea tale statutum est contra ius gētium, & naturali instinctu introductū, vt vnus homo alii nō insidietur vt ff. de iusti. & iure. l. vt vim. & ius ciuile (qđ est mutabile) mutare vel tollere nō pōt ius naturale vel gē:iū, qđ est immutabile vt insti. de iur. na. gen. vel ciui. §. sed naturalia. Econtra vr̄, ꝙ statutū tale valeat & teneat đ iure, qa absolute cōcessū est cuilibet ciuitati iura posse cōdere inter suos, vt ff. de iusti. & iure. l. oēs populi. nec distinguit q̄ statuta possint cōdere, & q̄ nō, ergo nec nos debemus distinguere, vt ff. de pub. l. de ꝑcio. & ff. ad Silla l. si quis i graui. §. ad causam. nec mirū. Nā cum Imperator concesserit vnicuique ciuitati posse cōdere iura inter suos, vt d. l. oēs. ipse Imperator eā legē facere vr̄, vt C. vbi & apud quē co. re. po. agi. l. fi. & ipse Imperator dicit, oīa enim merito nostra facimus, qbus nostra impartiť autoritas, vt C. de vete. iur. enuncl. l. ii. §. & ideo Quid plura? ipse ēt Imperator cōcedit quosdam homines impune posse occidi variis de causis, vt ff. ad leg. Cor. l. iii. §. trāsfugas. & C. đ adul. l. Gracchus & C. qñ lic. vnicuiq; se sine iudic. vin. l. i. & C. de his qui ad eccl. cōfu. l. 3. & l raptores. C. de rap. vir.
b Sol. dico ꝙ valet [b] statutum, quoniam bene verum est, ꝙ de iure diuino & gentium non licet hominem occidere, quod tñ verū est, nisi ex causa licita hoc fiat, vt permittēte iure generali vel particulari positiuo, nā tunc licet, & quod lege permittente factum est nō prestolatur pęnam, vt d. l. Gracchus.
3 & C. de his qui ven ęta. impe. l. i. † Item pone quæstionem quæ fuit de facto in ciuitate Lucana, dū officio app. præessem, ibidem statutum est, ꝙ banniti pro maleficio impune possint offendi, quidam vero bannitus pro maleficio ex tali causa ex qua in sanguine dānari nō poterat, extiterat occisus, quærebatur an ille bannitus occidi potuerit sine pœna? dic de hac quæstione, vt plene not. infra sub rubr. de multis quęstio. pend. à statu. in fi. & illa quæstio cōmodius
4 sub hac rubrica poterat collocari. † Item pone, statutum est in ciuitate, ꝙ bāniti pro maleficio impune possint offendi: procurator vero alicuius banniti erat in causa corā potestate, & dicebat ipsum bannum fore nullum ipso iure, medio vero tempore ille bannitus est occisus vel offensus, quæritur nunquid licite potuerit occidi? Respon. distingué. ꝙ aut illud bannū dicitur esse nul-

lum

lum per modum appellationis, aut alio modo. Primo casu nō habetur pro bannito, vt C. si pend. app. l. i. & ff. ad Turpil. l. i. in fin. & ff. nil noui app. pen. l. i. § si quis. & ff. de pen. l. ii. ī fi. Secūdo vero casu, q̄a habet̄ tūc interim pro bānito, bene potuit occidi, arg. ff. de lib. cau. l. si cui. §. licet & l. ordinata. & l. iii. §. si seruū quē possidebam. Itē si in statuto dicat̄, q̄ banniti possint impune offendi, nūquid poterint occidi? dic vt plene no. infra sub rub. de mul. qō. prouenien. ex statu. §. constat in fi.

5 † Sed retento eodē themate pone, quod ego interfeci bannitum intra tēpora, intra q̄ de iure potuit appellari, q̄ritur nunquid ego sum puniendus? vr̄ q̄ sic, quia intra decē dies nulla est exactio facienda, ff. nil no. app. l. i vbi de hoc not. Itē per appellationē reuocant̄ inouata post sn̄iam intra decē dies extra de app. c. non solū. lib. vi. Tu tn̄ dic cōtra, q̄m ante appellationē intra decē dies dr̄ sn̄ia & res iudicata, vt ff. de re iud. l. i. vbi de hoc no. Accur. & ff. nil noui app. pen. l. i. & rei iudicatæ sortitur effectum sententia lata etiā ante lapsum decem dierum, vt ff. de pœn. l. qui vltimo. vbi de hoc no. Accur. & l. in seruorum. §. qui ex causa & l. ii. §. i. ibi, dānatū accipimus &c. ff. de iniust. & rupt irri. testamen. l. si quis §. hi tamē. & sic intra decem dies impune potuit occidi.

6 † Sed quid dicemus si occisus fuerit appellatione pēdente? Respon. q̄ hoc casu teneor, ac si occidissem non bānitum, quis casus est in. ff. nil no. app. pend. l. i. §. i. ibi, neque vllā alliam iniuriam patiatur, & quia per appellationem fingitur non pronūciatum, vt ff. de collu. detegē. l. pen. & d. l. si quis. §. hi autem & ff. ad Turp. l. i. nā damnatum accipimus rite condemnatum, vt ff. de peti. l. ii. §. i.

7 † Quæro, quidam accusatus de maleficio non comparuit, vnde positus fuit in banno centum librarū, & postea bānitus decessit, an illud bannum possit exigi ab ipsius hæredibus? & vr̄ quod sic, quia illud bānum est loco cuiusdam mulctæ, quæ debet fisco applicari, nec expedit super bāno lit. contest. cum quo enim contestaretur nō video, & talis sn̄ia dicitur diffinitiua, cū ab ea possit appellari, quod non est ab interlocutoria, vt ff. an p̄ aliq. cau. app. l. vna. est enim pecuniaria & per se patet, ergo ex ea oritur actio in factum, vt ff. si quis ius dic. l. i. in prin. & ita ex quasi cōtractu, quia in iudicio quasi cōtrahitur, vt ff. de pecu. l. licet. §. idem scribit. Nam iudicati actio ex contractu, vel quasi contractu transit in hęredē, vt ff. de act. & obl l. ex contractibus. quare hoc bannū pōt peti ab hærede. Preterea iurauit potestas bannū & condemnauit, exigere, quare vr̄ esse periurus, nisi exigat, vnde i tali dubio exigere debet simile ad l. Iu. rep. l. si si dicas hoc iudex nō dixit cōdēno, q̄a tunc planū esset, vt ff. si quis in ius voc. l. ii. sed dixit pono eū in bāno c & nō exeat, c nisi centum solutis, & nō processit vltra iudex dicendo sit bannitus, vel non, recurrēdum est tūc interpretationē iudicis, vt ff. de verb. ob. l. in cōuentionalibus. & l. inter stipul. §. iii. Ecōtra vr̄, vt C. ne ex deli. def unc. l. i. & ff. si quis adie. fal. cau. test. l. si q̄s cōditione. & ff. de reb. dub. l. cū principalē. & expresse si q̄s ius dic. nō obt. l. i i fi. Sol. Dic, q̄ exigi non possit, per l. i. in fi. ff. si q̄s ius dic. nō obt. & dic q̄d regulariter actio in factū quæ oritur ex contractu, vel quasi, trāsit ad hæredem, sed casus specialis est vbi no transit, vt ff. de acti. & obl. l. in honorariis. & ita hic erit etiam casus specialis.

8 † Item pone aliquem fore bannitū de ciuitate Bonoñ. p̄ maleficio, modo quæritur, nunquid iste bānitus possit pro alio maleficio accusari & poni in banno? & vr̄ q̄ non, ex eo, quia p̄ dictum bānum perdidit domiciliū Bonoñ. vbi nunc accusatur, vt ff. ad muni. l. ei qui. §. fi. Solu. d. Dy. dicit, q̄ si iste bannitus per istum bannum seu relegationē perdidit domicilium, q̄ Boñ. habebat ratione incolatus, quod tunc nō pōt iterum accusari, si autem p̄didit quod ipse habebat ratione originis, q̄ tūc bene possit iterū accusari, quia iste bannitus hoc casu non perdidit domicilium. & iste est casus & gl. simul miscēdo d. l. ei qui. §. fi. tn̄ arg. q̄ bannitus de alio delicto accusari non posset, vt ff. de adul. l. adulrium tn̄ contra est, quia ad multiplicationem delictorum, nō sequitur diminutio pœnarum, sed econtra, multiplicationē delictorum sequitur multiplicatio pęnarum, vt ff. de pri. deli. & l. nonnunquā, & ff. de lib. ho. exhi. l. iii. §. si quis dolo. & ff. de pœ. l. aut dāna. & l. relegati. & C. de ser. fug. l. quicunq;.

9 † Item quid si in statuto contineat, quod banniti pro maleficio possunt exire de banno, si pacem habuerint & soluant libras cētum communi pro banno. Ecce vniuersitas

cas quędam est in banno pro offensa mihi facta quęritur an sit necesse, quod omnes de vniuersitate singulariter habeant pacē & centū libras soluant cōi pro banno? Dico cum fuerit tantum vnū factum, ꝙ sufficiat pacem redditam syndico, & ꝙ soluat tm̄ centum libras.argu.l.ff.ꝙ cuiusq; vni. no.l. ii.ibi,quod non erit hoc dicendum quasi à pluribus &c.& ff.de fideiuss.l.mortuo.

10 † Itē quæro,statutum est ꝙ bannitus pro maleficio impune possit offendi,quidam fuit rogatus,ꝙ veniret ad soluendum quandam condemnationem lib.centum de eo factā, & quia non venit positus fuit in banno, & scriptus in numero bānitorū ꝑ maleficio, quæritur nunquid si taliter bannitus, impune possit offendi? & primo vr̄ quòd sic. Quia ille qui mandato iudicis nō obsequitur à iure diuersimode coarcetur, ac si alia malefica patrasset,vt ff.si quis ius dic. non obtem.l.j.& ff.de re iudi.l contumacia addit d.Dy.super l.i.de cri.stel. super hac q. s. an non obedire iudici sit malficium? & dicit,iam vidi quæstionē istam de facto & dū essem aduocatus, ꝙ non esset maleficium faciebā prædicta arguendo,tn̄ succubui.In hac q.vr̄ distinguendū,aut citatus fuit inuētus,ita ꝙ cōstat,ꝙ in eius notitiā venit citatio,& tunc non veniēdo satis dr̄ cōtemnere iudicē,& sic dolus sit expressus ipso facto, & per consequēs sit maleficiū aut non fuit inuentus,& sic non constat in eius venisse notitiā,& tunc non fuit dolus,sed culpa, & per consequēs quasi maleficiū per ea quæ dixi supra C.de iud.l.properandum.finaūt reus non ob.ff.de eden l.i.in fi.cum si quia sicut sunt diuersæ cōtumaciæ, ita sunt earū diuersi effectus.ff.de appel.l.creditor §.iussus.& l.ex consensu.§.vlt.d.Dyn. præterea dicit lex,quod in quibuscunq; causis vbi dolus versatur,& vbi deest nomen delicti, ꝙ illud delictū extraordinariū dr̄ & coercet, & dicitur crimen stellionatus,vt ff. de cri. stel l.stellio.versi.& vt gn̄aliter. & patet ꝙ iste nō parendo iud.fuit in dolo, quia dolo nō caret,qui non obtemperat imperio magistratus,vt ff.de re iud.l.non pōt videri.& ff.de re mil.l.iii.§.in bello. & ff. de dol.l. si legatarius.pręterea maleficiū dici pōt cōsiderata ꝓlatione verborū,ꝙ est male facere.Nam male facit,qui facit quod lex ꝓhibet,& quia facit quod nō debet facere, & omittit ea q̄ facere debet,vt ff.de reg. iur.l. qui nō facit.& est planū,ꝙ qui non obedit iudici,facit ꝙ facere non debet, & dolus à lege in non parendo præsumitur, vt d.l nō pōt. Ecōtra vr̄ ꝙ non parere iudici vel cōtumacem esse,nō est crimen vel delictum. nam non est aliqua lex quę hoc dicat,ergo non est delictū,vt ff.de priua.delic.l.i.§.fi. pręterea obligationū summa diuisio tradita est insti.de obli.§ sequēs cuius quarta diuisio ex maleficijs est,& in illa quarta specie non inuenitur ꝙ nō obedire iudici sit delictū,vel maleficiū,vel quasi,vt inst. de obl. q̄ ex quasi malefic.Præterea omnia maleficia siue iudicia tā publica,q̄ priuata, tā ordinaria q̄ extraord.sunt descripta ꝑ ordinē & sub cōpetentibus tit in ff.nouo, à titu.de pri.deli.vsq, ad tit.de app & de hoc nil ibidem est repertū.Præterea ille tractatus de puniēda cōtumacia non parentis iudici est positus inter ciuiles trac.sub rubri.ff si quis ius dic non obtēp & ff.de re iud.l.cōtumacia.igitur maleficium dici non potest. Sol. do.Mar.de Fano,dicit hunc contumacē nō d haberi pro bann.pro maleficio [d], per iura proxi.allega. Nec ob ꝙ inueniatur scriptus in libro bānitorū,& in eorū numero.Nam ꝓpterea nō habetur pro banni.ꝑ maleficio,sicut nō hr̄ pro decurione quis ex eo solo ꝙ inueniatur scriptus in numero decurionū & in eorū matriculis, vbi aliàs non doceat solēniter se creatū.vt ff.de decuri.l. Herennius. Crimen enim est illud, ꝙ facit quē bānitū pro maleficio nō scriptura bāni.quid enim si ex aliqua ciuili causa inueniatur scriptus in libro bannitorū ꝑ maleficio? certe nō propterea erit bannitus pro maleficio,aurea lex est ad hoc.ff de castrē. pecu.l.si forte.ibi,veritate spectamus.Item nō obst.ꝙ dolus videatur adhibitus in non parendo,nam nō sequitur ꝙ ob hoc videatur crimē extraordinariū,quia nō sequitur vbicunq; est dolus adhibitus vel præsumptus,in nō veniendo vel parendo, ꝙ propterea sit crimē vel maleficiū, vt videmus in actione de dolo adhibito in cōtractu,vbi agitur qn̄que actione de dolo.qn̄q; actione ex contractu. Itē non ob. quod dicitur de prolatione verbi, quia secundū verā opin. nominis argumentatio siue allusio nō facit plenam probationem ꝙ sic sit,prout verbū sonat,sed ar. præbet quod sit, prout verba

Alber.de Gand.super malefi.

sonat, vt no. in d. §. itē scripserunt. Nā si cōcederet quodlibet maleficiū esse maleficiū seu crimē, sequeret ꝙ ex qualibet ciuili cā posset agi criminaliter, quod falsum est. Differētia est enim inter ciuilia iudicia & criminalia, vt instit. de pub. iud. in prin. sed pone
11 †cōtineri i bāno dato illi q nō cōparuit ad testificādū, vel ad satisdandū de cōdēnatione soluenda, quod sit in bāno cētū lib. & ꝙ à quocunq; possit offendi impune: Quæro nūquid in hoc casu iste bānitus offendi possit impune? d c ꝙ sic, ſm d. Frāc. Are. q̄a iudex in hoc casu vr̄ iudicasse istud fore maleficiū imponēdo pœnā tanq̄ bānito ꝓ maleficio, & ideo offensor vr̄ excusatus cū iussus ptoris excuset, alias nō esset excusatus à snia iudicis, sicut nec rescriptū principis nō aliquē decipere, vt ff. de his q no. infa. l. furti. §. iussus. & C. de his q ven. eta. impe. l. i. ꝑterea qđ factū est ſm sniam, quasi legitime vr̄ factū, & maxime in sentētiis, q̄ inter
12 oēs ꝑiudicāt &c. † Itē subiicio qōnem quæ potestati Senarū cōtingit de facto, & decē assessoribus q ibi eramus, tūc me dante operam ordinationi ꝑsentis libelli. Statutū est i illa ciuitate, ꝙ banniti pro maleficio impune possint offendi, & quod illi intelligantur banniti nomina quorū reperiunt scripta nō cancellata in libris clauiū dictę ciuitatis, accidit ꝙ Guil. & Titius fratres & nepotes d. Eneę de picholominibus in cāpo fori cū ensibus nudis & aliis armis insultauerūt d. Lādum filium d. Pellacanis & Raynerium clericū presbiterū & rectorē episcopalis ecclesiæ, quē constabat fore bannitū pro maleficio, & scriptū in libris dictarū clauiū, & alias fore remissum ad episcopū pro alio maleficio, tanq̄ clericū. Modo fuit in qōne, an ꝑdicti deberent & possent puniri per dictum dn̄m Potestatē nō obstante dicto bāno, cū de illo insultu, & multis vulneribꝰ illatis eidem & factis liquide constare tā per testes quā ꝑ confessionē ipsorū? Allegabant nāq; dicti fratres dictū bannū, & ꝙ impune potuerunt ꝑdicta committere autoritate dicti statuti, licet cōtra dicebatur, ꝙ illud bannū erat ipso iure nullum. Et primo videtur, ꝙ dicti fratres potuerunt de iure puniri & cōdemnari pro maleficio prædicto. Nam constat, ꝙ clericus non pōt condemnari per iudicem secularem, vt extra de iudi. c. at si clerici, vbi nec confessio, nec condemnatio facta de clerico per iudicem secularē, nec corā eo ꝑiudicat, vt C. si à nō cōpe. iud. per totū. C de epis. & cle. auth. statuimus. vnde illud bānū debet haberi, ac si nunquā fuisset factū, cū nullū sit ipso iure, & q̄a statutū respicit tm̄ subditos, vt l. cunctos populos. C. de sum. tri. Nā ꝙ per vnū iudicē faciendū est, & si fiat per aliū nō valet. C. de decur. l. nemo iudex. Nā nō est recte factū à iudice, quod ad officiū suū nō spectat, vt dicit regula iuris. l. factū. vnusquisq; n iudex debet esse contentus iurisdictione sibi cōcessa, & in alterius iurisdictionē se immiscere non debet, vt C. de app. l. apparitores. & C. de exc. vel exac. l. quicunq;. & si secus fiat nō valet, vt C. si à nō cōpe. iud. l. j. per totū. & de le. l. nō dubiū. & est rō, q̄a Deus ab initio dominationes & ꝑlationes constituit, vt vnusquisq; sua iurisdictione cōtentus in alterius iurisdictionē se nō immisceret, vt in auth. quomo. opor. epis. in prin. alias aūt reū turbarentur officia, vt C. de test. l. consulta diualia. & facit ēt q̄a diuersorū varia & separata deberi ratio & censeri cōditio, vt C. de do. inter vir. & vxo. l. si maritus quondā, nā & condēnatū accipimus rite condēnatū, vt ff. de re iud. l. si se nō obtulit. § condēnatū. Itē exhæredatū accipimus rite exhæredatū, vt ff. de cōtratab. l. nō putauit. §. nō quęsuis. Itē testm̄ accipimus rite confectū, vt ff. de ver. sig. l. Paulus. & ff. de pœ. l. si quis aliquid. & ff. quemadmo. testa. ape. l. tabularū. j. repon. ita patet, ꝙ debet puniri. arg. ff. de pact. l. rei capitalis ad fi. & ff. ad Turpil. l. j. §. fi. C. de sta. defunct. l. si pater. & facit ff. de fal. l. imbuberē. §. si enim seruo. & ff. de cri. expi. hære. l. fi. vbi punitur, qui surripuit rē meam credens eā esse hęreditariam. Econtra vr̄, ꝙ non puniatur, nam qualis snia seu bannum vr̄ prædictos excusare à pœna, nā tale bannum quo ad hmōi impunitatē pro legitimo habetur, sicut & non iusta & nō legitima vxor habetur pro legitima vxore, ne de adulterio puniatur, qui eā cognouerit, si more vxoris & bonæ matronæ viuebat, vt ff. ad l. Iul. de adul. l. vxor. j. respō. & facit op. ff. loca. & conduct. l. si ignorante. & ff. de iniu. l. itē apud Labeonē. §. si quis virginem. & ff. ad ma. l. si quis patrem. Præterea cum ille clericus fuerit publice positus in banno & scriptus inter alios bānitos, credendum est à quolibet vulgo eum fore rite banni-

bannitum,& si vellemus dicere contrarium. deciperētur prędicti autoritate legis & statuti: quod esse nō debet, vt C. de his qui ven. ęta. impe.l.j. Nā principes omnia rite agere præsumūtur & specialiter in iudicādo. vt ff. de of. præse.præto.l. vna. ad fi. Præterea error iustis rationibus motus excusationem meretur in his etiā, quæ coercenda veniunt, vt ff. vi bono. rapt.l.ij.§.si publicamus.& ff. de adul.l. miles §.mulier ignorās enim nō intelligitur delinquere. vt ff. de acti.& obli.l. ex maleficio. Item veniā errori dedimus, quia nō ex malignitate, sed simplicitate peccauit. extra de tranſa.c.ij. in fi.& facit extra de immu.eccl.c. non minus.& de cleri.excom.c.apostolice. Nam & in delictis parcitur illi, qui iustam causam habeat credendi, vt ff. de bon.lib.l. in seruitute.§.j.& ff. de abig.l.j.§.fi.& ff. de libe.cau.l.Gracchus.§. pe. Præterea illud bannū non potest haberi pro nullo, nisi cū fuerit dictum vel detectum pro nullo & nullum, sicut dicimus de testamento, quod pp pteritionē filij in potestate constituti nullum est ipso iure, & tamē rei veritate nō prius est, nec potest haberi pro nullo, nisi primo fuerit decretū esse nullum, vt ff. de iniust. rup.& irri.test.l. nullo Sol. d. Iac. de Are. Dy. de Musel. Nico. Mat. & alij multi doct. sunt in hac opi. q dictus sacerdos & clericus potuerit
e impune offendi, e per iura proxi. allega. & aurea lex est pro hac solutione. ff. de adul.l.pe. vbi dicitur, q ille non punitur de adulterio qui cognouit mulierem nuptam cui maritus miserat libellum repudij, licet ille maritus nō rite & secundum formam trditā miserit libellum repudii, tamē excusatur quis, quia ignorat an fuerit missus iure libellus, vel nō. de hoc not. Cy. C. de repud. auth. si vxo.& Rayn. in l. de ætate.§. ex causa. ff de interrog. actio. tāgitur in l.i.§. notandum. versi. cæterū. ff. de vent. inspic.& pro hac solutione etiam facit, quod ille habetur pro milite, qui scriptus reperitur in numero militum, vt ff. de re mili.l. ex eo.& C. de cohor.l. quicunque. Et licet contra hanc allegationem videatur, q scriptus in numero decurionum & eorum matricula nō est habēdus pro decurione, nisi se doceat solenniter ordinatum, vt ff. de decurio.l. hæres. Nec obstet dictæ solutio. dictus.§ condemnatum. cū legibus supra allegatis, quia illud locum habet quantum ad condemnatum, quia non habetur pro condemnato minus legitime condemnatus quantum ad se, sed quantum ad alios secus. Verum quia constitit dictos fratres sciuisse, q prædictus erat clericus, & q sępius viderant eum celebrasse missam, ita q non fuerūt ignari, & sic non potuerunt prætēdere ignorantiā
13 facti vel iuris an fuerit cōdēnatus. † Item pone in statuto contineri quod bannitus pro maleficio posſit impune offendi, & quod nullus illi præstet auxilium vel fauorem sub certa pœna, quæritur nunquid incidat in pœnam, qui pro eo allegat causas absentiæ? Dico pro & contra, vt in quæstionibus statutis, & solue, quod incidat in pœnam, quia allegando causas absentiæ defendere & fauorem præstare censetur, & hoc si istud allegat coram iudice, non coram alio. Item pone quod aliquis sociauit bannitum talem, nunquid incidat in pœnam? dic quod sic, & semel interrogatus, respondit d. Odof. per legem C. de his q
14 lat.l.j. in princ. Quæritur, † quidam fecit fugere quendam bannitum, quomodo debeat pnniri? Respon. in id in quo iste bannitus erat condemnatus, vel cōdemnandus, vt C. de exa. tribu.l. quoties. lib.x.& l. ad commentariensem. de custo. reo.& l. qi isquis.§ item qui con
15 fessum. ff. ad l. Iul. maiest. † Alia etiā quæstio Senis incidit tempore quo supra dixi, me assidente ibidem continetur in statuto dictę ciuitatis, quod nulla vniuersitas alicuius castri vel villæ, debeat retinere vel receptare in eorum terris, vel etiam permittere aliquem bannitum pro maleficio vel pro auere, id est post deuetationem creditorum sub certa pœna cōmuni soluenda, & sub pœna soluendi debitū ipsi creditori, nisi debitorem præsentauerit intra dies xl. contingit, quod quidam bannitus pro debito mille librarum ad petitionē Getij de Suralupis post deuetationem sibi factam solenniter, inuentus fuit esse vna die de duabus noctibus in terra de Sciano, de qua terra ille natus non fuerat, nec habitator in ea. accusabatur illa terra vel vniuersitas in ipsum creditorem, & petebatur, quod præsentaret illum bannitum, vel quod solueret illud debitum secundum formam dicti statuti, & eadem potest esse quæstio de bannito pro maleficio. Modo quæritur, quid iuris. Et primo videtur, quod vniuersitas debeat & posſit condemnari, quia statutum illud non distinguit si sciuerit & ignorauerit illa vniuersitas, ergo nec nos distinguere debemus, vt ff. de pu. bli.l. de precio.& verba generaliter & indistincte prolata generaliter sunt intelligenda, vt ff. de libe. præstan.l.j § generaliter. item non videtur haberi respectus scientiæ vel ignorantiæ, vt C. de col.& illi.l.j. lib. xj. vbi legitur q si quis alienus illiricianus monstrabitur fuisse

in domo vel agro Titij, tenebitur Titius tanquam receptator sublata differentia scientiæ, vel ignorantiæ. Item optime facit ad hæc l. græca. ff. de leg. & senatuscon. ibi vbi dicit, delictorum quæ sponte vel ignorantia contrahuntur coërctio, vt C. de fal. mone. l. j. §. domus. vbi ignorans dominus dictæ domus punitur. Nã in culpa est ab initio receptans, nisi qui sciuerit de condict. personæ, vt C. de agri. & censi. l. cũ satis. aurea lex est ad hoc ff. nau. cau. stab. l. fi. §. seruorum. Econtra videtur, quod non teneatur, § j. quia modicum stare in loco & nullo modo stare æquiparãtur, vt ff. de his qui deie. vel effu. l. j. §. hospes. ff. de diuor. l. diuortium. ff. loc. & condu. l. sed & si lege. §. colonus. Item facit ad excusationem vniuersitatis modica mansio banniti quàm facit in dicta terra. Nam ratione breuitatis temporis præsumitur, quod vniuersitas ignorauit. arg. ff. de exerci. l. j. §. j. & ff. de depo. l. j. §. merito. Itẽ stare causam abscondendi fugitiuum. §. de ser. corru. l. j §. quod autem. Præterea aurea lex est, ꝙ receptatio quę non dolo fit non venit punienda, vt ff. de incen. rui. naufra. l. quo naufragium. §. non tantum communitas autem non dicitur quid scire vel dolum committere, nisi certa
f forma, vt qñ campana pulsata [f] vniuersitas q̃d contra legem facit vel vexillo leuato, vel alio modo, vt no. ff. de do. l. si ex do. §. an municipes. & l. metũ. §. animaduertendum. ff. ꝙ met. cau. quod non interuenit in casu nostræ quæstionis, imo præsumitur vniuersitatem ignorasse, nisi probetur ꝙ sciuerit, vt ff de proba. l. verius. C. de tabu. exhiben. §. generali. & iusta ignorantia meretur excusationem, vt ff. si quis testa. liber esse iuss. fue. l. j. Præterea receptator ita demum pœna dignus est, si scit illum quẽ
g receptat esset bannitum, alias autẽ non, [g] vt ff. de verb. sig. l. sæpe. & in auth. de ecc. tit. §. si qs in sua. & §. si quis hæres. & C. de pa. sa. l. fin. & arg. C. de epis. aud. l. si legibus. & C. ad l. Iul. de adult. l. castitati. & ad l. Iul. de vi pub. l. crimẽ. C. de his qui lat. l. ij. & aurea lex est. ff. loc. l. si ignorans. & de pub. & vecti. & con. l. cotẽ ferro. § dñs, & facit optime. C. de agri. & censi. l. cũ scimus. §. fi. & est ratio, quia nemo ignorãs videtur cõtrahere, vel delinquere, vt ff. de act. & obl. l. ex maleficio. §. j. Et in maleficijs potius spectatur animus q̃ euentus, vt ff. de liber. homi. exhi. l. iij. §. is qui nescit. dic etiã pro & contra de hac materia, vt no. infra de fur. §. sequitur. Solu. d. Odof. & d. Guil. soluerunt hãc q. per posterius allega. Et sic nos decẽ assessores (qui Senis eramus) consuluimus dictã vniuersitatem fore absoluendam, & ad hoc optime facit C. ad leg. Iul. de plagia. l. plagij. in glo. ordi. Vltimo duas quæstiones subijcio termi-
16 nandas. † Prima quarum talis est. Continetur in statu. cõis, ꝙ bannitus pro maleficio possit impune occidi. Quidã vero bannitus pro
h maleficio captus erat ꝑ beroarios [h] vel famulos potestatis, & dum captus & ligatus duceretur ad curiam, venit quidam & interfecit eundem. Secunda quæstio talis est, pone ꝙ quidã bannitus pro maleficio satisdedit per bonos & idoneos fideiussores de banno & condemnatione soluenda intra mensem, vel pone quod soluant, tamẽ ipsum bannũ non erat cancellatum, interim autẽ quidẽ interfecit eundem. In ambabus autẽ quæstionibus quæritur, an iste bannitus potuerit impune occidi? & primo videtur quod bannitus, qui captus ducebatur. potuerit impune occidi. Nam lex statuti seruenda est, licet perq̃ dura. ff. qui & à quib. man. lib. non fi. l. prospexit. & ff. de re mili. l. quod constituitur. Item à verbis legis nõ est recedendum nisi mens contraria appareat, vt ff. de exer. act. l. j. §. si is qui. & ff de verb. ob. l. si. cu l. no. & ff. de leg. iij l. non aliter. Itẽ lex non distinguit bannitum captum à nõ capto ergo nec nos, vt ff. de pub. l. de pretio. & ff. de condi. ob ca. dat. l. dedi. §. si liber homo. Itẽ quia adhuc durat bannum, & per consequens & eius effectus, sic ergo nemini imponenda est pęna, vt arg. à contrario sensu, vt C. de infir. pe. ce. l. j. & l. de fer. l. nullo. & arg. ad hæc. ff. de repu. l. fin. Item licet ille bannitus foret captus, non propterea certũ est quod ipse pateretur pœnã, quia poterat fugere. C. de appari. l. si apparitor li. xij. & ff. de acqui. rer. domi. l. iij. §. illud. & in l. laqueum. & opi. arg. est ff. de incen. rui. nauf. l. Pædius. Item iste bannitus occisus est eo existente bannito, & licitum est occidere quem in facinore deprehensum, quem non alios licet, vt C. de sicca. l. is qui aggressorem. & l. si vt allegas. & C. de adult. l. Gracchus. & ff. de verborum obligation. & l. qui seruum. & de leg. j. l. quid ergo. §. si hæres. & C. vt nemini licet. sine iud. se vin. l. j. vnde quod lege permittẽte est factum pœnam non meretur, vt dicta l. Gracchus. Econtra videtur quod occisores puniantur. Nam statutum quod loquitur q̃d bannitus possit impune offendi, intelligitur de eo bannito cui per iudicem pœna imponi nõ poterat argument. C. de iudi. l. nullus. hic autem captus pro familia erat in potestate reipublic. argu. C. de dona. l. qui sensu. Nam & alias licet autoritate legis occidere resistentem, à

cuius legis contrario sensu non licet occidere non resistētē, vt C. de his q. ad acc. cōfu. l. si seruus. Itē iste bānitus erat in custodia publica, & ideo debuit custodiri vt torqueretur, vt C. de epis. & cle. l. raptores. & vt saluus sit debito subplicio, vt ff. de qō. l. qōnes. & C. de cust. reo. l. j. aurea lex est ad hæc C. de malefi. & math. l. vlt. Sol. dicit. d. Iac. de Lar. dic q bānitus impune occidi nō potuit. arg. legū pro hac parte alleg. & ad hāc sol. allegat ēt istā rationē vltra alleg. per d. Ia. de Lar. Nā lex dicit quod hostē licet interficere, vt ff. de sicca. l. iii. tn̄ postq̄ captus est, nō pōt occidi, vt inst. de iur. perso. §. i. & ff. de statu ho. l. iii. §. serui. Item facit ff. ad l. Aqui. sed si q̄cūq; circa prin. Itē quia cessat causa, quare ille bannitus impune poterat occidi, q̄ erat pp defectum publicę vindictæ, quæ in eū irrogari nō poterat & ideo debet cessare ila facultas occidendi, vt arg. ff. de pact. l. quod dictū. & C. de iud. nullus. Itē quia postq̄ curia cępit illū talē bānitū illā potestatē occidendi reuocasse vr̄. argu. ff. de fideius. l. postulāti. & i hoc casu melior est conditio occupātis, vt ff. de procu. l. pluribus. C. de accusa. l. qui de crimine. Itē facit pro hac solu. ff. de in ius voc. in rub. & p totū. Nō ob. qnia statutū indistincte & absolute dicit bānum impune posse occidi, quia illud locū habet nullo alio extrinseco intellecto interueniante, vt dr̄ ff. de iust. & iur. l. ius pluribus modis s. bānito in sua libertate existente q nō detento à cōi, vnde quod dr̄, cui liceat &c. itelligit̄ nisi alius impediat & hoc impedit quia est in custodia cōis, & cōe inchoauit suam iurisdictionem exercere, sic etiam alias tutor legatus possunt esse testes in testamento, nisi aliud impediat, vt ff. de testi. l. testamēto. in prin. ff. de obseq. l. Titius. & alius potest iusiurandum deferre, nisi aliud impediat, vt quia non est habilis, ff. de iureiu. l. tutor. §. i. ad idem. ff. de mune ri. & ho. l. vt gradatim. §. fi. & l. fi. & sic prōptum est leges legibus concordare, & vna lex terminatur per aliā, & quia permissum est &c. vt ff. de pba. l. scio. & statuta terrarum determinationem recipiunt, vt d. l. vt gradatim. ff. de inus voc. l. quæsitum. & ratio legis tenenda est non minus q̄ verba, vt C. de leg. l. non dubiū. & propter hoc respōsum est, q hoc nō est factū lege permittēte, imo vetante lege, nec ex iusta imo iniusta, nam aggressores & similes occidere possumus, q intelligitur flagrāte crimine, alis sequit pęna, vt no. infra de defen. à reo fac.

Itē ad hāc q. nouissime alle. d. Io. Faxiolus, vltra q̄ inuenerim nunq̄ allegatū. s. q ille puniatur, q̄ occidit bannitū dū est in carcere, vel etiā captus p beroarios, q̄a vidimus q nemini licet seruū alienū occidere, vt ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. j. in fi. & nōne hic seruus cōis erat quādiu erat in eius custodia, cū parū d fert à specie seruitutis, cui nō datur facultas recedēdi, vt ff. libe. homi. exhi. l. ii. §. præterea. nā iste erat in custodia publica, vt ff. de verb. sig. l. vinculorū. & est causa licita. arg. ff. de cust. reo l. diuus, & l. si cōfessus & carcer nō est inuentus ad puniendū, sed ad custodiendū, vt ff. de pœ. l. damna. §. solent. ergo erat sub custodia reipub. nemini ergo licet manus imponere nisi publice, & vigore iudiciario & eius autoritate. arg. C. de iudi. l nullus & de iure fis. l. prohibitam. in fi. & publice dictū crimen nō priuatū erat iudicādū reipub causa sicut cętera crimina p domesticos nō cōmissa, vt ff. de pę. l. respiciendū. §. furta domestica. & ff. deposi. l. j. § merito. Nā qualiscunq; esset talis accusatio, siue crimē illatū non accusantis volūtate, sed iudicis cognoscētis autoritate aboleri debet, vt ff. ad Turp. l. j. § accusatore. ibi, quē mouet &c. & ff. de custo. reo. l. si cōfessus, quid plura dānatū vel addictū supplicio nemini licet tenere vel vēdicare. multo minus occidere, vt C. de appella. l. addictos. Ratio est, quia à publico tenebatur, & publice puniebat̄, cuius suppliciū nemini cuiuscūq; dignitatis vel religionis, licet punire vel impedire. arg. ff. depo. l. si hominem. & de condit cau. dat. l. cū seruus. insuper negari non pōt, q iste non sit homo communis ratione delicti, & custodiæ, & executionis faciendæ, & hæc omnia publico competunt & non priuato. vt ff. ad municip. l. de iure. & aut. qua in prouincia. & per d. l. de custo. reo. & C. de precar. plus dico q videtur expressum, vt ecce qui confessus in iudicio reum, & ppterea detentū in vinculis emiserit l. Iul. mai. tenetur, vt ff. ae l. Iul. maie. l. cuiuscunque. in fine. & quis magis emittit q̄ qui interfecit. sunt ēt paria auferre, frangere, & delere, & si. vt ff. de iuris. om. iud. l. si quis id. §. j. & ff. vi bo. rap. l. prætor. §. loquitur. & ff. de seruo corru l. in

hoc iudicio. Item licet cõe cõcesserit potestatẽ capiendi & offendẽdi cuicunque, nõ-ne & sibi reseruauit? certe sic. vt ff. de app. in fi. l. j. quia non propterea à se abdicauit, vt ff. de offi. eius cui mand. est iurisf. l. i. in fi. & si qs dixerit hoc ius & hoc punire cõi & aliis insolidũ cõpetere, dico q̃ est à cõi preuentũ, & sic aliis denegatũ, vt ff. de iu. l. si qs postea. & de iurif. om. iud. l. cũ quædã puella. nã & hoc est ius in omnibus qbus insolidum cõpetit, vt de duob. reis. l. ex duobus. idem in criminalibus & accusationibus. ff. de acc. l. si cui. § iisdẽ. Imo amplius dico q̃ si etiã priuatus ad hanc vindictam concurreret, cõe tanq̃ magis idoneum & maius deberet preferri. vt ff. de accu. l. si plures. & ff. de fi. instr. l. fi. vel tanq̃ dñs & cui hoc ius directe competit, vt C. de nouatio. l. iii. no. vel qa cõis volũtas est fauorabilior & æquior, & via iuris & iustitiæ, altera vindicte singularis & priuatæ, & quasi horribiliter, vt ff. de reg. iur. l. inter pares. & C. qui bo ced. po. l. fi. Nec põt ignorantiã allegare, qui sciebat iurisdictionẽ inceptã à cõi, & cui rei petebatur, vt ff. de po. l. si hominem. & sciebat cõe incoasse & velle exeq vigore iustitiæ, & sic sibi per cõsequẽs denegatũ. Nã p extrinseca colliguni itrinseca, ad qđ bñ accedit. ff. de diuor. l. fi. circa fi. ꝑterea probatur euidẽtissima ratione, qa statutũ debet ĩtelligi de eo, q est ĩ sua potestate & nõ cõis custodia. Nam qui est in bãno & sua libertate & est inobediens in nõ veniẽdo, & factus est hostis non parens, nec se capi permittens, hũc talem permissum est capere & occidere, qa talis sua contumacia auget pœnam, vt ff. de pœn. l. relegati. & de tabul. exhi. l. locum. §. cõdemnatio. sed cum est apprehensus & in cõis potestate, cessat talis contumacia, quæ erat in non veniendo, & si permisit se capi, cuius causa permittebatur occidi, licet non esset pena, quæ est à cõi imponẽda ratione præteritæ eorum contumaciæ & iniuriæ illat. cõi, quæ forte per statutũ est sibi imponenda, quia cõis debitor factus erat, & sublata iniuria, quam committebat in non veniendo in se permittendo capi, postq̃ in fortiam cõis peruenit, quia in his omnino non est cõtumax, licet quia fuerit citatus aliquis re, & verbo, vt ff. de in ius voc. l. plerisq;. & si verbo citatus, non venit, licet aliqua pœna ei propter suam contumatiam imponat, vel sit imposita, si tñ postea per vim cõprehẽsus veniat, nõ est amodo plus cõtumax, quia venit, & ita cessante illa causa & iniuria quam quotidie committebat in non veniendo, cessat effectus illius quotidianę iniuriæ, & propterea occidi à priuato non potuit. Et hæc probo per duo argumenta, quã trãsfugis non dantur postliminium, sed captis subuenitur, vt ff qui ex cauf. ma. l. item

19 ei qui. † Item nec trãsfugã nec hostẽ licet occidere postq̃ captus est, nisi reipu. cui vindicta à iure permittit, vt ff. de pœ. l. aut dãna. §. j. & ij. & l. si quis. §. j. Simile bannũ est in feris & bestiis, q̃ ad nos pertinẽt, quandiu in nostra sint custodia, & nulli licet eas capere, cũ vero euaserint &c. occupanti cõceduntur, vt ff. de acq. rer. do. l. iij. in fi nã si admitteretur, esset exẽplum perniciosum, vt ff. de pœ. l. si qs. §. q abortionis. C. de ꝓba. l. exeplo. ad hoc est de his, qui dicũt delinquentes ad magistratus puniendus. ff. de fur. l. interdũ. §. q furẽ. & de fer. fug. l. i. §. fi. & l. ad publicũ. qbus legib. colligit, q̃ ex tũc sũt securi, licet antea potuerint offendi. & fa

20 cit. C. de exa. tri. l. i. & iij. &c. † Super q. ij. an bãnitus, q soluit vel satisdedit de soluẽdo, poterit impune occidi. vr̃ q̃ sic potuerit. ar. legũ allegatarum pro hac parte supra ꝓxi. q. & facit extra de sen. exc. c. q̃ in dubijs. Item ĩ dicto statuto cõtinetur, q̃ ex quo satisfecit trahatur de banno, ergo interim est in banno. arg. ff. de in integ. rest. l. nam & si. ff. de ædi. edi. l. bouem. §. pe. & si durat bannum. & pœna. Item cum plura sunt necessaria ad aliquid obtinendum, si aliquid defuerit, id non valet, vt ff. de iti. actuq; pri. l. iii. §. interdictũ. Item sicut alibi necesse est quẽ scribi in numero militũ, vt de numero habeatur, nec sufficit quem esse electũ, vt ff. de re mili. l. ex eo. & C. de cohor. l. quicunque. ita non sufficit quem esse in eo statu, vt eximi debeat de numero bannitorũ, nisi fuerit exẽptus, vt cõtrariorũ eadem sit disciplina. cum nihil tam naturale est &c. vt C. qñ lic. ab emp. disce. l. i. & ij. Econtra vr̃, q̃ de banno habeatur exẽptus. arg. l. ff. de re mil. l. filiusfa. Nam & domus pro cõbusta habet ad quã ignis prope venit, vt ff. q̃ vi. aut clã. l. si filius. §. est & alius. & qui paratus est dare, similis est dãti, vt in auth. de exac. do. fi. §. k. & quæ habent se ad esse, quę negotiũ non suspendunt, vt ff. de nouatio. l. si pupil.

Item

Item inceptum, videtur factum, & pro facto habetur vt ff.de au. & a g.leg.l.& si non sint. §.quid ergo.nam & vt ibi in explemento negotij resurgere habet fauor,ita hic liberatio & exemptio de banno vt negotium cęptum habetur pro completo & consummato,vt ff.má. l.j ff.de testib. l.de qua ætate.& de vsucap.l.in vsucap.& ff.de mino.l. denique. §. minorem.

Item iste bannitus habet actionem, vt eximatur de banno, ergo ipsam rem, id est effectum exemptionis habere videtur, vt eximatur, vt ff.de re iud l.qui actionem. Item debitor reipub. post satisdationem honoribus recte fungitur, ergo multomagis pęná euitat, vt C.de deb ci.l.j §.si super. Item cessante causa cessat effectus, vt supra in proxi.quæst. notaui.Sol.d.Iac.de Aret soluit hanc quæst. dicens,quòd iste bannitus occidi non potuit i sine pœna.cum post satisdationé vel satisfactionem euanuit virtus banni, & bannitum accipere debemus cum effectu, vt ff.ne quis eum. l.si per alium. & ff.quod quisque iur. l. iij.§. hæc verba Nam nõ põt dici bannitus, qui ad cancellationem banni habet actionem, & contra vires banni habet exceptiones? nam cui damus actionem, multofortius exceptionem, vt ff.de superfi.l.prima.ff.de re iudica. l.inuitus.§ quidam.sicut & non dicitur obligatus, qui exceptione est tutus, vt ff.de regulis iuris.l.nihil interest.& ff.de condict. ob turp. caus.l.penul.ff.de dol l.eleganter.l. seruus pactiones. Item ita demum occiditur quis, cũ ex eius parte bellum sit illicitum, ita quod resistere sibi non liceat, vt C. de his qui ad eccles.confu.l.iij.& C.de ser.mil.l.ij.& alias est bellum illicitum ex parte offendentis, cum nephas sit hominem homini insidiarij, vt ff. de iust.& iur.l.vt vim. cum ergo liceat resisti banno post satisdationem vel satisfactionem, ergo non licet offendi. Non obst. capitu. qui in dubijs quia illud habet locum in sententia excommunicationis, quæ difficilius tollitur, vt extra de transla.præla.capitu.inter corporalia. Hæ duæ quæstiones fuerũt disputatæ in ciuitate Paduæ in scholis. per domi. Accur.de Regio, & solute, vt supra. pro qua etiam solutio. aureæ sunt leges. ff. de regulis iuris. l. non singulis.& C.de male fic. & Mathe l. vltima, & optime etiam facit si subtiliter intelligatur. C.de iude.& cel.l.nullus, cum legibus not. per quam legem idem domi. Accur. dixit se terminasse quæstion.de bannito offenso cum in publica custodia teneretur, Gandinus.

ADDITIONES.

a ¶Equiparamus. Adde cui equiparetur bannitus, an relegato vel deportato. Alex.cõs.cxvj.ij.li.B.

b Quod valet. Adde quod tale statutum valeat Io. And.in addi.ad Spe.in tit.de cri.in fi.addi.Bar cõ sil.clxxxviij.Alexã.consi.cxiiij.j.libro Cepol. consi.viij.Ang.consil.cclxxxvij. Ber.

c In banno. Adde Cep.consi.xl.

d Maleficio. Adde quod contumacia sit delictum tenuit Io.de Ana.consi.xlviij. Pau.de Cast.consil.cxciiij.

e Offendi. Adde Alexan.consi. lxv.iij.lib.Bald. in addi.ad Spec.tit.di citatione. Ber.

f Campana pulsata. Adde quod in delictis, quæ habent tractum successiuum vniuersitas punitur, licet non pulsata campana delictum fiat.ita Petr. de Ancha.consi.ccvj. Ber.

g Autem non. Adde Ro.consi. ccclxxxvij. Ber.

h Beroarios. Adde de quæstio. hic tractis videndum Ioan. And.in Spe.in tit.de accusa.in iiij.parte. in additio. magna. Ber.

i Nõ potuit. Adde dicendũ vt per Pau. de Cast. consi.xxxiiij.& cxciii.in j. impressis. Alex.consil.lxxvii.iii.lib. Ange.consi.cclxxxviii. Cep. consi. vj.& xxxix. Ber.

Quid sit agendum reo præsente & non contumace. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Reus quãdo præsens est & non contumax, quid facere debebit.*

2 *Accusato Titio quod commiserit homicidium Parmæ, si ipse dicat quod fuit cõmissum Cremonæ, nõ tamen confiteatur se commisisse homicidium, an hæc exceptio prius decidetur, & quid fiet, si maleficium sit commissum in confinio utriusque territorij*

3 *Accusatione ut supra stante, si non appareat in quo territorio maleficium sit commissum, quid erit faciendum.*

4 *Accusato comparẽte si confiteatur uel neget delictum, quid agendum erit.*

5 *Delictum graue quod dicatur esse.*

6 *Accusatus comparens & dans fideiussores de parendo iuri & condemnatione soluenda, si relaxetur et postea uocetur per iudicem, ille uero non compareat, quid erit faciendum.*

7 *Fideiussoribus datis, ut supra si admoniti non præsentauerunt principalem, an & quomodo contra eos procedetur.*

8 *Fideiussor, ut supra in exigendo pœnam quã soluit, an seruabit ordinem iudiciarium.*

9 *Fideiussores si nõ possunt exhibere reũ pro quo fideiusserunt, an poterũt eũ plene defendere, aut inducias ad eum præsentandum petere.*

1 REO autem comparente & veniēte ad mandata potestatis. quid sit agendum † videamus? Et certe ipse reus poterit suas exceptiones opponere, si quas habet, tam dilatorias quā peremptorias. Nam sicut in causis pecuniarijs talis exceptio debet opponi in initio, id est ante lit.contesta. vt C.de excep.l.vlt.& pe.& de probatio.l.exceptionem.ita & in criminalibus causis debet obseruari, vt ff.de adulteri.l. si maritus.§.præscriptio.& vt no.supra, de procurat. §.vlti. vnde ante lit.contesta. poterit opponere quod accusator sit seruus, pupillus, mulier, vel similis, vel quod non sit de iurisdictione iudicis. Si autem reus non habet aliquam de prędictis exceptionibus, tunc iurabit de veritate dicenda, & nomen eius recipietur inter reos. Item videtur etiam quòd ipse reus ante lit. cōtesta.debeat opponere exceptiones peremptorias, vt dicto.§.præscriptiones. Circa quæ dicit d.Odoff.quod exceptiones dilatoriæ & peremptoriæ, sicut in ciuilibus, ita & in criminalibus debent opponi ante lit.contesta. per iura superius allega.sed exceptiones peremptorias dicit posse opponi & probari quandocunque ante sententiam, vt C.de except.l. si quod. & C.sentent.rescin non pos.l.ij. Nec obstat d.§. præscriptiones. vbi innuitur quod exceptiones peremptoriæ, debent opponi ante lit. contesta.quia illud quod ibi dicitur speciale est in crimine adulterij, vbi postquam nomen rei receptū est inter reos, dictæ exceptiones peremptoriæ opponi non possunt, vt ff.de adulter.l.
2 secunda.§ extraneus &c.† Sed quid si tu me accusans de crimine quod dicebas Parmæ esse commissum, ego autem dico illud maleficiū seu homicidium fuisse cōmissum Cremonæ, non tamen confiteor me illud commisisse, quęritur an hæc exceptio prius debeat decidi, quā nomen meum recipiatur inter reos? videtur quod sic, cum hæc quæstio sit emergens, vt C.de dilato.l.a procedente.ff de libe.cau.l.liberis.§.finali.pro qua quæstione incidenti secūdum communem opinio. est pronunciādum, vt not.do. Azo. in summa.C. de or.iudi.circa fin. rubric. Tu autem dicas, & ita sentit do. Gui. de Suza. quod super accusatione illa est procedendum, non obst. exceptione prædicta, vt ff.de iurisd.omn.iudic.l.cum quædam puella.vnde cum accusator in sua accusatione poterit homicidium illud, vel maleficium fore commissum Parmæ, debet accusator Parmę respondere. Verum si in causæ processu probabitur dictum maleficium alibi fore commissum, apparebit Parmensem iudicē fore non competentem.& sic ipso iure nō valebit quod factum erit, vt C.si à non compe.iud.l.vlti.Si tamen in confinio vtriusque territorij factū fuerit dictū maleficiū, & putat accusatus quod accusator definet locum dicti maleficij, debet & tenetur hoc facere, ff.de accus.l.libellorum. & etiam locum illum designabit ad oculum, vt insti.de gradi.§.fin.ff.fi.regun.l. si irruptio
3 ne.§.fin.† Sed quid si non appareat vtrum sit factum illud maleficium in territorio Parmæ, vel Cremonæ, quid erit tunc faciendum? respond.quod fines vtriusque territorij sunt distinguendi & terminandi Si autem non distinguantur, tunc vterque potestas tam Parmę quam Cremonæ cognoscet de illo maleficio, vt ff.de excusa.tut.l.iurisperitos.§.cum oriundus. Accusatione autem exposita, si ipse accusatus nullas habet exceptiones, procedet in accusationes, quam accusationem accusator semper necesse habebit probare veram esse, alioquin obtinet regula, quod si accusator non probat, reus absoluitur, vt C.de eden.l.qui accusare. Fallit in casibus in quibus tam accusato quam accusatori incumbit onus probandi, vt C.de abolit.l.vbi.& C.de abolit.l. falla. iter.§. quid. Item obtinet alia regula quæ est, vt accusator non probans videatur & intelligatur calumniator, vt C.de aduo.di.iudi.l.j.quod fallit tamen in marito & alijs quod non est verisimile calumniari, vt ff.ad Turpil.l j.§ calumnia-
4 ri.& C.de adult.l.quamuis.† Sed pone, quod accusatus comparuit, & cōfessus est delictum, vel etiam negauit, quid est iudici faciendum? respon.quia aut confitetur, aut negat. Primo casu subdistingue, quia aut confitetur crimen de quo tantum pœna pecuniaria est imponen
a da, & tunc est fideiussoribus committendus, vt C.de app.l.eos.§.pen.& ff. de cust.reo.l.fi. Si autem confitetur crimen propter quod debet pœna corporalis imponi, tunc ponendus est in carcerem, vt ff.de cust. reo.l.si confessus. & l.diuus.& tenendus, donec ex crimine pronuncietur cui confesso pœna velox est imponenda, vt C.de cust.reo.l.vlt..debet tamen ille confessus admoneri, quod suam defensionem faciat si quam habet, vt C.de iure fisci.l.defensionis facultas.& C.de bon.vacan.l. vlt.ibi data copia reclamandi, & facit.ff.de quæst.l.j.§. si quis vltro.vbi sponte confesso danda est defensio ad suam innocentiam excusandam. Nā probationes & defensiones possunt fieri vsq; ad sententiam, vt C.de re.cre.& iureiuran.l.si quis iusiurandum.& de proba.l. indicia. & de transact.

transact.l.contentio. si autem accusatus negat crimen de quo accusatur, vel cōtra eum inq ritur, tunc aut agitur de crimine graui, aut de non graui, primo casu ponitur in carcerem, vt ff.de custo.reo.l.diuus. & indagatio criminis statim debet fieri, vt innocens absoluatur, & noxius puniatur. Carcer enim ad custodiā est inuentus, non vt pœna imponatur ex carcere, vt ff de pœn.l.aut damna.§.solent. Hoc tamen fallit, seu corrigitur in muliere quę ob aliquod debitum fiscale vel priuatum, seu ob aliquod delictum, vel crimen in carcerē non ponitur, imo si tale sit crimen, quod non sit necesse eā in carcerem ponere committitur fideiussoribus, si fideiussores dare poterit, alias præstabit iuratoriam cautionem de iudicio sisti, & iudicatum soluendo & relaxabitur. Sed si crimen sit grauissimum de quo hæc mulier accusatur in monasterium mittitur, vel mulieribus traditur, per quas custodiatur, vt in auth. vt nulli. iud.§.necessarium. Si autem crimen quod quis negauerit non sit graue, & sit accusatus, tūc fideiussoribus est relaxandus, vt d.l.diuus.

5 † Sed quod dicitur esse graue delictum, respōdeo, illud pro quo quis debeat personaliter puniri, vt est in crimine læsæ maiestatis, vt C.ad legem Iuliam maiestatis.l.quis. vel patria prodita vel sacramentis rupt.C.de aboli.l. fallaciter. vel in furto, vt C.de ser.fugi.auth.suo iure.& simi. De his grauibus [b] delictis, habes no. per ordinem, infra de pęn.circa. vbi tractatur casus, vbi quis amittit oculum, nasum, manum & pedem, tūditur, verberatur, & comburitur, suspenditur, & lignum imponitur, & eo ipso quod quis accusatur de graui crimine, est ponendus in carcerem, vt not. Accur.C.de cust. reo.l.ij.in summa not quod ad hoc vt quis sit ponendus in carcerem vel fideiussoribus committendus, bonus iudex estimabit pro qualitate criminis, vel propter honores, vel amplissimas facultates, vel pro nocentia personę. vel qualitate & dignitate eius qui accusatur, vt ff. de requi.reis.l.j.

6 † Sed pone, quod iste accusatus negauit se fore culpabilem & dedit fideiussores de parendo iuri, & de cōdemnatione soluenda & relaxatus postea ante condemnationem requiritur, & in contumacia persistit in nō veniendo & abiectus respondeo, nunquid bona erunt annotanda? dic ꝙ non. imo alio modo procedetur cōtra eum, quia imponetur ei pœna pecuniaria, vt ff. si quis ius di non obtemp.l.j. Et si adhuc in contumacia perseueret sepius admonitus debet relegari, vt ff.de pe.l. abicote.§.aduersus.& l.capitalium.§.j.& ff. ad

7 per alium capi.l.prima. † Sed quæro nunquid possit contra fideiussores procedi admonitos quod principalem præsentent. & si potest procedi qualiter procedetur, respondeo, & contra fideiussores potest procedi hoc modo quia aut promiserunt certam pœnam, quod illum accusatum exhiberent, & tunc ad pœnam promissam agetur vt ff. si quis cau.l.prima. & de exhiben.reis.l.si quis reum. Si autem non promiserunt pœnam, sed simpliciter promiserunt illum exhibere, tunc pœna pecuniaria potest iudex eos punire, quia iudici non obtemperauerunt iubenti reum exhiberi, vt ff.si quis ius di. non obtemp.l.j. & hæc pœna seu mulcta applicatur fisco vt C.de mo. mulcta.l. mulctarum. Et hoc est verum quando fideiussor non est in dolo, [c] quia non exhibet reum. Si autem dolo fecit quominus eum exhiberet, tunc poterit extra ordinem puniri, vel poterit relegari ad tempus, vel fustigari, vel acerbe poterit procedi contra eum, vt ff. de requi.re. l.si quis reum.& C.de fideiuss.l.si quis barsatoram &c.

8 † Sed nunquid fideiussor in exigendo hanc pœnam, tenebitur dare libellum [d] &c. ordinis iudiciarij facere? & determinatum fuit quòd non, per id quod not. Accur. C de episcop.& cler.authen.generaliter.in gl. quæ incip.nunquid ex hac.& ita ibi dixit Rapha.

9 † Sed ego quæro pone quod fideiussores non possunt exhibere reum pro quo fideiussērunt, sed volunt eum in iudicio defendere plene, & in se iudicium suscipere, quæritur an possint. Vel pone, quòd petant inducias ad eum præsentandum. secundum quod in causa ciuili conceditur fideiussori, vt C. de fideiuss. l.sancimus Respon. primum non admittitur quod possit defendere illum reum, quia ad crimen publici iudicij frustra procurator interuenit vt ff.de publi.iudic.l.penult.§.ad crimen. præterquam quod illustris persona, vt C.de publi.iudic.l. fina. Item quia iam puniretur qui nullum maleficium commisit contra iura cum sit pœna suos debeat tenere autores, vt C.de pœn.l.sancimus. Item si fideiussor puniretur capite vel aliter in personam vel relegaretur vel exportaretur nunquā hoc posset repetere, quod secus est in causa ciuili vel pecuniaria, & hoc quando ille reus erat puniendus pęna relegati, vel vltra quia alias admitteretur defensor, vt plene de hac materia not.supra de procu.& not.ff. de procura.l.seruum quoque.§ publice vtile est.& dicto.§.ad crimē.ꝙ aūt fideiussor possit p̄sentare, bene dabūtur induciæ.C.de fideiuss.l.sancimus. Gād.

ADDI.

ADDITIONES.

a & Fideiussoribus. Adde Io. de Ana. consi. j. & Pa. de Cast. consi. cccxlvi. iii. lib. inci. clarum est iore in quo consi. notabiliter voluit quod etiam vbi pœna corporalis venit infligenda reo iudex ex causa possit illum fideiussoribus relaxare, sicut potest ex causa pœnam corporalem augere & minuere, cogita tamen quia cum iudex minuit pœnam delictum aliqualiter punitur, quod forte non puniretur si reus fideiussoribus relaxaretur, vnde cum sit diuersa ratio, non videtur inferendum. iuribus vulgaribus, autoritas viri est magna. Ber.

b Grauibus. Adde quæ dicantur grauia delicta Cep. consi. xj. Ber.

c Dolo. Adde vt per Cepol. consilio xxv. & promittens reum præsentare toties quoties, liberatur præsentando bis, secundum Roma. consilio xv. Ber.

d Libellum. Adde Spe. & Ioan. And. in addi. ad Spe. in tit. de fideiuss. §. sequitur. in princ. Ber.

a De quæstionibus & tormentis a Rub.

SVMMARIVM.

1 *Iudex non debet de facili neque repente ad tormenta seu quæstionem prosilire.*
2 *Quæstio non ex quolibet maleficio, neque ex qualibet causa, neque indifferenter de qualibet persona est habenda.*
3 *Quæstio quando sit adhibenda.*
4 *Quæstio quando repetenda.*
5 *Iudex quæ temperamenta secum habere debeat in quæstionibus.*
6 *Quæstio quid sit.*
7 *Quæstionibus subijci quæ personæ valeant.*
8 *Testis an torqueri possit.*
9 *Torqueri qui non possint.*
10 *Quæstio quomodo sit habenda, & cum quo moderamine.*
11 *Quæstio quo ordine habenda est quando plures sunt torquendi.*
12 *Torqueri homines ex quibus causis possint, & quando liber homo torqueatur.*
13 *Quæstionem quæ præcedere debeant.*
14 *Indicia quæ & qualia debent quæstionem præcedere.*
15 *Quæstionis quis sit effectus.*
16 *Reus quæstionibus subiectus si de alio confiteatur, an illius dicto sit standum.*
17 *Reo in quæstionibus alios inculpante, an illi erunt quæstionibus subijciendi.*
18 *Tortus nominat aliquem malæ famæ & conditionis, an nominatus poterit torqueri in casibus non exceptuatis.*
19 *Tortus indicijs præcedentibus confitetur se illud furtum fecisse, an poterit torqueri & interrogari de alijs furtis ad quæ nulla indicia habemus.*
20 *Tortus qui nihil dixit an poterit repeti.*
21 *Tortus si dicat teneatis me ad tondulum quantum vultis quia nihil dicam cum sim innocens, an statim de tormento est deponendus.*
22 *Tortus fuit quidam à potestate Bononiæ causa maleficij commissi in comitatu Bononiæ, pro quo tamen debebat pati pœnam corporalem, qui confessus est se fecisse aliqua furta mutine, an illa potestas poterit eum punire.*
23 *Reo iudicato, iudex vult eum torquere, ipse dicit detis mihi meam defensionem quia uolo tollere indicia &c an danda erit dilatio ad se defendendum.*
24 *Confessus in tormentis, & perseuerans, si dicat se errasse an audietur.*
25 *Confessione in tormentis facta, non habita perseueratione, quid operabitur illa cōfessio.*
26 *Tortus non præcedentibus, indicijs si confiteatur homicidium & perseueret, an possit damnari.*
27 *Confessio in tormentis facta, non præiudicat nisi sit perseueratum.*
28 *Confessio quæ dicatur facta metu tormentorū.*
29 *Confessio facta à ducto ad pedē tormentorum, non ligatis manibus de retro, sed adhibitis minis de torquēdo nisi confiteatur, an videtur facta metu tormentorum, vt dicamus illam non valere nisi fuerit perseueratum.*
30 *Confessio facta extra locum in quo homines torquentur, iudice dicēte aut confitearis, aut ducam te ad torturam inferendo sibi metum, an videatur facta metu tormentorum.*
31 *Statuto ciuitatis dicente, quod quis non possit poni ad torturam, nisi in certis casibus, potestas auidus honoris, fecit ponere reum in aliqua turri denegando ei cibum & potum usquequo confessus fuit, an talis confessio dicatur facta metu tormentorum.*
32 *Perseueratio in quo loco fieri debeat & qualiter.*
33 *Perseuerationis tempus quantum distare debet ab hora confessionis.*
34 *Quæstioni qui debeant interesse.*
35 *Iudex adeo modum excedens in tormētis quod tortus uel deficit, aut in membro debilitatus est an tenebitur, & quo iure tenebitur.*
36 *Indicium sufficiens ad torturam an sit, probato*

to maleficio per unum testem de uisu.
37 *Milites nostri temporis an torqueri possint.*
38 *Aduocati an torqueri valeant.*
39 *Infamatus contra quem fuit de crimine probatum per publicam uocem & famam ortã incontinẽti cõmisso crimine, in loco criminis & à personis fide dignis an poterit torqueri.*
40 *Infamatus post aliquod tempus publica voce & fama maleficij cõmissi, ita occulte quod non constabat de malefactore, qui alias est homo malæ conditionis & famæ, an possit torqueri.*
41 *Statuto dante liberum & generale arbitrium potestati inquirendi & puniendi maleficia &c. an poterit contra delatum de crimine, ad torturam procedere sine indicijs & nonnulla alia de arbitrio potestatis.*

TRACTATVRI plenius de quæstionibus & tormentis, videndum est quid sit quæstio, q̃ personæ possunt torqueri, qualiter debeat quæstio fieri, seu cum quo moderamine, quo ordine sunt homines torquendi, ex quibus causis & quæ oporteat præcedere quæstionem, & quis sit quæstionis effectus. denuo formabo circa materiã aliquas bonas quæstiones & vtiles. Et vt iudicibus immodice seuientibus quædam tẽperies adhibita videatur. Primo notanda
1 sunt quinque magistralia. †Primum ante omnia, quod omnis iudex q̃ de aliquo quęstionem habere intẽdit, ante omnia habere debet iuris & humanitatis considerationem hanc, scilicet vt non facile nec repente ad quęstionem prosiliat si aliqua alia via leuiori vel veriori potest obiecti criminis veritas inueniri quãtuncunque adsint indicia vel verisimilia arg. ff. de quæst. l. diuus. & ij. respon. & l edictum. & C. eo. l. quoties.
2 † Secundum nota. quod non ex quilibet maleficio, nec ex qualibet causa, nec indifferenter de qualibet persona habenda est
3 quæstio, vt d. l. edictum. †Tertium not. ꝙ non quælibet indicia sufficiunt ad torturã habendam, tunc enim torquendus est reus cum suspectus est & indicia pręcesserunt verisimilia talia quod quasi sola torquendi cõfessi esse videatur, vt ff. eo. l. j. ij. responsio.
4 †Quartum no. quod in quęstione nõ est aliquis repetendus de iure nisi duo concurrant, & quod noua supersint indicia, & ꝙ tortus in fortitudine corporis animique durauerit. arg. ff. eo. l. vnius. §. j. licet de consuetudine multi assessores hoc non seruent, vt
5 infra subiiciam. eo. tit. §. quæro ꝙ. †Quintum no. quod iudices hoc temperamẽtum teneant vt tormenta non sumant de aliquo immensa nec quãta postulauerit accusator. sed prout moderatæ rationis temperamẽta desiderant, adeo quod tortus, sanus, seu saluus innocentię, seu supplicio conseruetur, vt ff. eo. l. de minore. §. tormenta. & l. quæstionis modum. alias tenetur iudex, vt ff. de iniu. l apud labeonem. §. quæstionis. ver. ibi
6 teneri eum &c. † Incipiamus à primo scilicet quid sit quæstio, & quidem quęstio est inquisitio quæ fit ad eruẽdam veritatem ꝑ tormenta & corporis dolorem, vt ff. de iniur. l item apud Labeonem. §. adiicitur. ver sicu. quæstionẽ. & ff. ad Sil. l j. §. quæstione.
7 †Quæ personę torqueantur seu torqueri possunt, & certe torqueri possunt tã liberi quã serui libertini & statuliberi. vt ff. e. l. edi. & l. statuliberi & l. diuus. & tã masculi q̃ feminę nisi sint ꝑgnãtes, vt ff. de pę. l. ꝑgnantes. & tanq̃ contrariũ quidã dixerint, dic indubitanter liberos homines tã in seipsos q̃ in alios posse torqueri, vt ff. eo. l. ex libero. in prin. & l vnius. § testes. & C. ad l. Corn. de fal. l. & si q s decurio. & ff. de re mili. l. proditores. & C. e. l. milites. vbi indistincte loquitur & quo ad crimina, & quo ad personas cuiscunq; conditionis excepto ꝙ in dignitate posito torqueri permittit, & facit C. de infa l. nullum. vbi de hoc no. Accur. & C. de asses. l. nullum. ad fi. quæ omnia iura loquuntur de quæstionibus habendis de liberis hominibus. †Hæc quæstio an testis pos-
8 sit torqueri respondeo sic, si vacillet b & dicat se interfuisse illi negotio, & postea interrogatus dixit se nihil scire. Nam si dicat se non interfuisse & nihil scire non potest torqueri, quia dicta duo debent interuenire scilicet ꝙ vacillet & ꝙ interfuit facto. vt ff. eo. l. ex libero. in prin. & l. vnius. § testes. & facit ad torturam habendam. C. de episco. & cle. l præsbiter. & in authẽ. de testi. § sanci-
9 mus. †Excipiuntur quidam quos ius torqueri non sinit quidã videlicet propter ætatem, quia minores. xiiij. annis qui licet torqueri non possunt. torqueri tamen possunt ferula vel corrigio leuiter ad eruendam veritatem, vt ff. ad Silla l. i §. impubes. & l. excipiuntur

capiuntur.ff.eo.l.de minore.j.respõ.& l. ex libero.§.de minore. Itẽ qui in ætate decrepita sunt non possunt torqueri. Et quæ sit illa ætas decrepita dicitur.ff. ad Silla.l.iij.§. agnoscitur. Item dignitate positi non tor-
c quentur vt eminẽtissimi milites,[c] & decu-
d riones,[d] & filij & nepotes eorum vt nec in eis aliqua corporalis macula aspergatur, vt C.eod.l.milites.& l.diuo marco.& l.decuriones.& ff.de decu.l.fi. Solet in quibusdã criminibus dignitas non præbere excusationem nec minor ætas quin torqueatur, vt in crimine læsæ maista.l. proditoribus. & quibusdam alijs, vt ff. eo.l.de minore.j.respon.& ex libero. §.j.& ff.de re mili.l.desertorem.§.is qui.& l.proditores. Itẽ decuriones & alio casu torquẽtur cum tẽpore decurionatus quæritur de fide instru. ꝙ ante decurionatum cõfecerunt, vt C.ad le.Cor
10 nel.de fal.l.si quis decurio. †Qualiter autem sit quæstio habenda & cum quo moderamine dic ꝙ non est in immensum habenda nec in quantum postulauerit accusator, sed vt moderatę rationis tẽperamẽta desiderant, vt ff.eo.l.de minore.§.tormenta. Et super hoc nõ potest certa doctrina dari sed
e iudex debet considerare cuius formidinis[e] & cuius debilitatis, vt cuius valetudinis & cuius ætatis sit qui torquendus est. vt secundum varietatem personarum & varietatem crimini seu alterius negocij qualitatem vtatur tormẽtis, quãdoque à superioribus, quandoque à minoribus, ꝙ hæc sint cõsideranda probatur per iura. vt ff. de re mili.l. iij.§.fi.ff.ad Silla.l.si quis in graui.in princ. & §.subuenitur.& l.j.§ impubes. dic ergo sic iudex torqueat reũ vt innocenti vel supplicio eum seruet incolumen. vt ff.c. quæ-
11 stionis modus &c. †Nunc videndum est, quo ordine sunt habenda tormenta, & certe si de pluribus sint habenda, sagax iudex considerabit à quo facilius veritas erui possit & ab illo quæstionem incipiat tanquam à timodiori & magis suspecto & à minori, & à magis debiliori & non à fortiori, vt ff. eo.l.j.§.j.& l.vnius.j. respon. Item si sunt torquendi pater & filius a filio, est incipiendum in conspectu patris, quia p hoc citius dicit pater. quia pater magis vteretur de filio, quam de seipso, vt ff ꝙ met.cau.l.isti quidem.& insti de noxa § veniens Itẽ fœmina citius torquenda est quam masculus quia homo tanquam maioris constantiæ, tardius confitetur & mulier citius, quia momẽtaneũ & instabile cor hẽat, vt ff. de inoffic.testa.l.filia in orbitate.& ff. de iure fis.l. deferre in princ.& extra de verb.sign.l.fo-
12 rus.in fi. † Ex quibus autẽ causis homines torqueantur, respondeo ciuili & criminali causa, & tũc cum veritas aliter reperiri nõ potest, vt ff.eo.l.ex libro.& C. eo.l.quo. & vt not. Azo.in summa.eo. tit.§. torquendi. non tamen ex omni causa quilibet torquẽdus est nec quælibet persona, vt ff.eo.l.edictum. vnde videtur quod de aliquo libero homine non posit haberi quæstio nisi in atrocioribus & grauioribus delictis & non pro leuibus vt dicit.d.l.edictum.& ita not. in scholis.d.Fede.de la schola, & dixit ꝙ l.
13 diuus.loquitur in seruo &c. †Quæ autem debent præcedre quæstionem, dic indicia sufficientia & verisimilia, nam à tormentis incipiendum non est, vt ff. eo.l.j.j. respon. nam sine indicijs & præsumptionibus quis torquendus non est, vt ff. eo.l. minor.§. in ea.& l.maritus.l.fi.& C.de fal.l.sicut ad fi. & C.de quæstio.l.pridem. & l. milites. Et certe est valde à rectoribus considerãdum & ponderandum nunquid præcedant indicia sufficientia & verisimilia ad hoc vt habeatur ꝙ de aliquo cum talis appellatio vel restitutio subsequens prodesse non posit. Nam plærique cum torquentur perire solent.ff.de pęn.l.aut damna.§.j.& ꝙ indicia præcedere debeant proba.per dictas leges.
14 vt C.eo. tit.cognitionaliter. † Sed quæro quæ & qualia esse debeant ista indicia quæ debent præcedere vt quis posit torqueri. respondeo, nõ possunt certo modo dici vel ostendi, nec de his potest dari certa doctrina, sed hoc committitur arbitrio iudicantis. arg.ff.de test.l.iij.in princ.ibi, tu magis scire potes &c. sicut dicimus de accusatione, & mora, vt ff.de diuer.& temp. præscript.l.de accessionibus.& ff.de vsu.l.mora.& generaliter omne ꝙ nõ determinatur a iure.relinquitur arbitrio iudicantis, vt ff. de iure delibe.l.j.possumus tamen in genere talem ponere doctrinã, ꝙ bonus iudex debet solicite instare ad indagandum indicia cõtra vellatũ de crimine. Nam indicia sunt alijs probat o.proxi.& indicia dicuntur quasi à demonstrando, & demonstratiua veritatis & probationibus adminicula, vt C.de proba.l.

ba.l.instrumenta domestica.& l.fin.sunt enim indicia pars clare probatio.C.qui test.fac.pos. l.hac consul.§.deinde.ibi indicia &c. Nam indicium dicitur ab indicando, vnde indicia idē demonstratiua adminicula ad indagandam veritatem,vt C.de adult.l.qui adulterij.& ff.de præscri.ver.l.solent.debet itaque curiosus iudex indagare & inquirere cum quibus hominibus,& per quæ loca conseruabatur delatus de crimine quē torquere intendit, quia mala conuersatio, est male conuersationis [f] indicium, vt ff.de admini.tut.l.si plures.§.assidue. Nam ex mala conuersatione, etiam bonus efficitur vitiosus,vt ff. de ædi.edi.l.ediles.§.pedius.ibi aleator forte &c. ad idem dictum Phi. qualis est quisque talium consortio delectatur. Item consideret locum seu loca in quibus conuersabatur quia secundum locorum diuersitatem & veritatem, varia colligitur cōiectura, vt C. si man.ita fue.alie.l.j.& ff.de pœ.l.aut facta.§. euenit.habet etiam considerare iudex,cuius vitæ fuerit quis antea, & cuius estimationis & famæ,& qualem vitā & habitum quis duxerit. Item qualitatem malefici j, quod dic,vt no.supra de præsumpt. & indicijs indubitatis. circa princ. Item debet inquirere bonus iudex si ille qui de crimine inculpatur,erat inimicus occisi vel offensus. Item si scienter recipit illū in sua domo qui fecit offensam. Item si dedit opē ne malefactor caperetur. Itē si aufugit de domo,vel de loco vbi maleficium fuerit cōmissum. Item si occasione dicti criminis fuerit captus ab aliquibus,vel detentus. Itē si inter prædictos fuerunt vel præcesserant aliqua verba iniuriosa. Item si potuit prohibere ne illud maleficium committeretur. Itē si sciebat malefactorem certo loco latere & de hoc interrogatus dixit se nihil scire. Itē si alias aliud maleficium commisit in persona dicti offensi vel in personā alterius. Itē si publica vox,& fama est, quod dictum maleficiū cōmisserit, vel committi fecerit,de quibus omnibus indicijs plene dixi & nota.supra de indicijs indubitatis. vnde quæ ibi dixi intelligantur repetita de vno

15 restat videre quis sit effectus qōnis. † Et quidem si quis confiteatur crimen de quo inculpatur vltro id est, absq; formidine tormētorū dixerunt quidā antiqui & quidā Moderni doctores eum non esse statim condemnandum, sed ꝙ debet iudex post dies & tempus iterū coram se facere adduci reū,& eū iterū interrogare de ipso maleficio, quia dixerunt ꝙ confessio facta in criminali causa, statim non præiudicat, nec statim facit plenam probationē, vt expresse dicit l.C.de custo.& exhibē.re.l.ij.& ita eam l.intelligunt, si sit facta confessio formidine tormentorū,vel sine. Et intelligunt etiam ita l.ff.de quæst.l.j.§.diuus. & §.si quis vltro. & ita dixerunt locū esse perseuerationi. siue confessio sit extorta formidine tormentorū, siue sit facta sponte. Dicentes ꝙ in hoc est differentia inter cōfessionē in causa ciuili factam & factā in causa criminali.ar.insti.de pub.iud. in prin.vos tñ dicatis cōtra & hæc est cōis opi. doctorum.nā cum quis confitetur crimen se cōmisisse statim carcerādus est,& illico absque alia aliqua perseueratione & confessione damnādus est, vt ff.de custo.reo.l.vlti.j.respon. & C.de pœ.l.cū reis. & ita intelligatur. ff.de cust. & exhi.reo.l.si confessus. Non ob.dictus.§.diuus.& §.si quis vltro.quia intelligantur in cōfessionibus habitis in tormentis. Itē nō ob.d.l. ij C.de cust.& exhi.reis.quia intelligitur similiter in cōfessionibus factis in tormentis, vt patet in fi.vbi dicit,vt iudicibus immodice seuientibus &c.hæc est verior lectura & cōis opin. doct. Si autē confiteatur quis in tormentis,vel

g formidine tormentorū & tunc confessioni non statur,nec pro confessio habetur,vt d.§.diuus. & C.quorum appel. non recipiantur.l.ij.& est ratio,quia quæstio fragilis est res &c. vt ff.eo. l.j.§.quæstioni.& habet locum tunc.l.ij.C. de custo.& exhi.re.vt iudex faciat corā se criminosum venire, & quærat ab eo, vtrū velit in confessione sua perseuerare,an retractare, vel aliter dicere, & si perseuerauerit, tenet cōfessio.ar.d.§.si quis vltro. & d.l.ij.C.quorum app. non recipiantur &c. Nunc autē restat formare circa hunc tracta.multas breues & vtilex

16 quæstiones.† Et primo quæro,quid erit. Ecce aliquis subijcitur quæstionibus confitetur is contra alium nunquid statur dicto eius, respondeo,distingue, quia aut confitetur simpliciter in alios & non in se, nec in suos socios & tunc statur dicto suo cum alijs indicijs, vt iudex ex dicto torti, & alijs indicijs ad condēnationem procedere possit, vt C.de asses.l.nulli.ad fi.& ff. eod.l.edictum.& etiam l.j.§. qui quæstionem.ibi efficacissimas causas &cæt. Ad idem Tullius in topicis ibi, vbi dicitur. Nam in tormentis igne & verberibus fatigati quid dicunt. veritas ibi videtur dici,saluo si dixerūt de inimico, quia tunc eis facile credendum nō est,sed nec omnino fides detrahenda,sed causa cognita erit fides detrahenda, sed causa cognita erit fides adhibenda, vel non habenda, vt ff.eo l.j.§.præterea.& ff.de test.l.ij.in princip. Aut torquetur in se, & in alios.& nihil in se con-

se confitetur. habent locũ supra proxi. dicta. Si autẽ cõfitetur de se & alijs, tũc secundũ domi. Azo. cuius opi. præualet est interuenire regulam & instantiam à regula. Nam regulariter confessus de se nõ debet interrogari de alijs & & maxime de socijs, vt ff. eo. tit. l. repeti. §. is q. de se. & C. eo. l. sicuti. in princ. & C. de accu. l. fi. & si de facto aliorũ interrogetur vel sine interrogatione confiteatur nõ statur dicto suo, hoc tamẽ fallit in casibus, in quibus de se cõfessus torquetur & interrogatur de alijs, si tamẽ aliqua præcederet præsumptio, vt C. de qõ. l. j. Primus casus est in quibuslibet latronibus qui de se confessi, interrogandi sunt de socijs mandatoribus & receptatoribus, vt ff. de custo. & exhi. re. l. diuus adria. & C. de ser. l. pe. secũdus in falsatoribus monetæ. C. de fal. mo. l. vlt. Tertius. ff. ad exhi. l. fi. vbi seruus torquetur vt indidicet cõsocios criminis. Quartus. C. de malef. & ma. l. vlti. Quintus seruo de nece dñi de se confesso. vt interrogetur quo mandante. vt ff. ad Silla. l. prius. & l. si percussor & est speciale vt sentit gl. or ff. de quæstio. l. is qui de se. Sextus. ff ad leg. Aquil. l. idem neratius. §. sed si seruus. & bene dixi si aliqua præcedant indicia, quia alias non debet interrogari de alijs, vt C. de quæstio. l. i. Item eius responsio contra alios facta non erit plena probatio, sed aliqua erit præsumptio contra eos de maleficio illo vt nota. Accur. de accu. l. vlti.

17 † Sed quæro, nunqd isti nominati & inculpati ab illo tormẽtato poterunt per illã talẽ nominationẽ subiici quæstionibus & tormentis, respondeo sic in dictis sex casibus supra exceptuatis, vt præal. l. nullus & arg. ff. eo. l. i. §. cum quis à latrone. & arg. qđ dicit in alijs, vt ff. eo. l. i. §. diuus adrianus. & in

h alijs casibus non poterunt h poni ad tormenta

18 vt C. de accu. l. fi. & ff. eod. l. is qui. † Sed quid si persona nominata a torto sit malæ famæ & conditionis & suspicionis, nunquid in alijs casibus non exceptuatis poterit poni ad tormenta, dic de iure ꝙ non nisi præcedant alia sufficientia indicia. Nam inculpatio de eo facta nõ inducit indicium cum de hoc non debuerit interrogari, vt C. de accu. l. fina. & ff. eo. l. is qui. ergo quod inde sequitur tanquam factum lege prohibente non valuit. l. non dubium. C. de legibus & con. Tamen vidi de consuetudine torqueri, pro quo facit. ff. eo. l. i. §. diuus adria.

19 & l. fin. † Sed quid de quæstione, quæ tota die occurrit de facto, accusatus est quidam de furto & indicijs præcedentibus torquetur, & confitetur se illud furtum, fecisse nunquid debet procedi in tortura, & interrogari ꝙ dicat, & confiteatur de alijs furtis, si qua fecerit ad quæ nulla habemus indicia, dico ꝙ nõ, de iuris subtilitate. arg eorum quæ no. infra proxi. q. secunda parte. Et quantum ad illa furta de quibus in genere vel specie nunc quærimus nulla præcedant indicia & sine indicijs nullus torquẽdus est, vt C. de fal. l. sicut. & ff. de qõ. l. i. in prin. & l. maritus. sed de generali consuetudine Italiæ

i quotidie seruamus contrarium i specialiter in furtis, quia magis frequentantur, quæ consuetudo põt iuuari per l. ff. de re mil. l. non omnes. § à barbaris. & ff. de offi. præsid. l. congruit &c.

20 † Item quæro pone quòd semel sit habita quæstio de quodam, nunquid ipsa quæstio repeti poterit forte, quia tortus nihil dixit. videtur ꝙ sic, vt ff eod. l. repeti. & l. vnius. §. i. quæ leges indistincte dicunt quęstionem posse repeti. & vbi lex non distinguit, nec nos vt ff. de publi. l. precio. Tu tamen dic secundum domin.

k Odof. quòd non sine nouis indicijs k, vt quia tortus dixit nullum cum eo ea nocte iacuisse, vel nullum iacuisse in illa domo vbi maleficiũ fuerat commissum, & postea per testes reperiatur contrarium, vel aliud verisimile, & hæc est etiã cõmunis opin. aliorum doctorum, & licet in gl. nulla lex allegetur ad hoc possumus tñ allegare. ff. de verb. sig l. boues. §. hoc sermone. & ff. pro socio. l. si socius pro filia. §. nec si prior. Accessores tamẽ honore auidi hoc non seruãt imo quotidie quæstiones repetunt sine nouis indicijs, quousque de petitis criminibus eruerint veritatẽ, quia possunt deficari per l. in corpore in auth. vt iudices sine quoq. suffr. §. oportet. ibi, iudices torquebunt fures & nõ prius quiescant &c. Cõsideret autẽ iudex. in q. repetenda qũo tortus in animi & corporis fortitudine perdurauerit vt ff. eo. l. vnius. §.

21 reus &c. † Quid si tortus dicat teneatis me ad tondulũ quãtum vultis, quia si me teneatis per x. annos nihil dicam quoniam in nullo sum pollutus obiecti criminis & sic omnia diffitetur, nunquid statim de tormento est dimittendus, & relaxandus, certe non sed procedetur in tortura temperate vel aspere secundum conditionem personæ & secundum criminis qualitatem, & si confitebitur bene quidem. si autem diffiteatur, iudex debet eum in carceribus retinere & si noua indicia aduenerint, poterit quæstionem repetere. Si autem non adfuerint noua indicia, tunc statuit iudex accusatori competentem dilationem ad all. gan. & probandum, & si poterit conuinci condemnabitur, alias relaxabitur, vt ff. eodem l. prima. §. pœna. & l. vnius C. de

z 2 de iure fisci.l.defensionis facultas.† d.Dy. dicit in l.si cui.§.fin.ff.de accus. ꝙ potestas Bononiæ posuit aliquē ad torturā qui in comitatu Bononię aliquod maleficiū cōmisit propter quod non debebat pati pœnam corporalē,qui in tormentis cōfessus fuit se aliqua furta fecisse mutinę & alia plura maleficia, modo quęritur nūquid potestas Bononię possit eū vltimo supplico tradere vel cōdemnare propter maleficia quæ cōmisit alibi non in districtu Bononiæ, & dico qđ

l non,[l] vt hic,& ff.de re mili.l.iij.ff. de iniusto rupt.& irrito.l.si quis filio.§. hi autē. in

23 fi.ibi iurisdictionis suæ. † Sed quid erit de quæstione quæ de facto quotidie occurrit ecce contra Titiū præcedunt indicia manifesta de crimine per eū perpetrato,propter quæ iudex informatus est, vult ponere hūc Titiū ad tormenta,dicit iste Titius dn̄e antequā me ponatis ad tormenta placeat vobis prius mihi dare terminū defensionis intra quē possim probare de innocentia mea,q̄a incontinenti sum paratus tollere per testes idoneos oīa īdicia si quę habetis cōtra me, quæritur nunquid priusquā ad tormēta ponatur sic defensionis terminus assignādus? vr̄ ꝙ non,per l.C.vbi sena.vel clari.cō l.iij. ver.eo q. ibi ne quas ante probationes iniurias patiat̄ &c. cū hoc quod ibi statuitur in illis personis in dignitate positis.sit speciale vt ante eorū probationē non ponantur ad tormenta, vel eorū defensionē,ergo in cæteris videtur contrariū scilicet quod seruandum sit ius cōe, vt arg.ff.de mi.l.j.& de iudi.l.cum prætor. & C.de procur.l.maritus Præterea videmus quod actor primo probat, & fundata intētione actoris reus opponit & probat excep.suas, & suas defensiones,vt C.de exce. l.si quidē.& C.de prob. l.excep.& facit. C.de bo.vac.l.fi.& de iur. fisci. l.defensionis facultas. ergo prius debet fundari intentio cōmunis totaliter tam per testes quam per confessionē rei, anteq̄ ipse reus in sua defensione vel exceptione audiatur. Solu.Dicatis ꝙ defensio prius sit

m danda [m] maxime quādo tale quid allegatur probari,quo probato,iste Titius nō deberet ad tormēta poni? & super hoc ita cōsuluit do.Lamber. de Ram.per l.qui.d.cit à cōminatione tormentorū appellari facta à iudice de aliquo tormentando,vt ff.de appella.re.vel non l.ij.& est ratio quia in prędicto casu appella. fit cōcessa,q̄a si post torturā differretur defensio nunquā per appellationē posset postea recuperare detrimentū membrorū, vt d.l.no.& eadē ratio locū vendicat in casu proposito. sero enim appellaretur,si primo torqueretur. Nam plerisq; in tormētis solent deficere. Præterea videmus ꝙ princeps iam subuenit damnato, & ex confessione sua facta in tormētis & perseuerata etiā post sententiā defensionē suæ innocentiæ concedendo & sententiam retractando, si constiterit de innocentia condemnati,vt ff.eo.l.j.§.si quis vltro. Si igitur iam confesso,& iam condemnato princeps subuenit,& defensionis facultatem cōcedit, quanto magis ante sententiam hoc denegari non debet cui enim quod plus est conceditur,non debet denegari quod minus est, vt dicit regula iuris,cui quod plus est. quid plura in iure legitur expresse quod quocunque tempore iudicii reo petente, defensio danda est, vt ff.eo.ti.l. vnius.§ cogniturum

24 ibi, quocunque tempore &c. † Sed quid si cōfessus in tormentis, & perseuerans postea dicat se errasse nūquid ante cōdemna.

n audientur [n] si dicat velle corrrigere errorē suū,respōdeo,aut allegat se errasse in facto, aut in iure.primo casu auditur quia nō videt̄ cōfiteri qui errauit,vt ff.de cōfes.l.nō fatetur.& talis error nō consueuit obesse vsque ad sn̄iam,vt C.de iur.& fac.igno.l. error.& facit C.quorū app. nō re.l.2.Nā cōdēnato ex confessione ꝑseuerata,subuenit̄ ēt post sn̄iam ꝓbando de sua innocētia,et si errauerit,absoluet̄,vt ff.eo.l.j.§.si q̄s vltro. multo fortius debet iste audiri,volens ante sn̄iam probare de suo errore. Item iste nō perseuerauerit in confessione, ex quo non expectauit sententiam. Item confessus formidine tormentorum auditur appellans, vt C.quorum appella.non re.l.2. Si autem errauit in iure,non poterit contra suam cō

25 fessionem venire, vt d. l.error &c.† Sed pone quod aliquis in tormentis confessus est, tamen non perseuerauerit, nunquid illa ta

o lis cōfessio aliquid operetur [o], & videt̄ qđ sit semiplena probatio,vt no.C. de cust. & exhib.reo.l.2.& ff.eo.l.j.§.diuus qui.§. etiā intelligitur in confessione torti in qua extitit perseueratū,vel dic forte melius, & verius,quod nisi perseueratum sit quod illa talis confessio nullam plenam, vel semiplenā

proba.

proba.producit,quoniam paribus passibus ambulant,in nullo modo confiteri,& confiteri formidine tormētorum,vt C.quorum
36 appel.non re.l.ij.&c. † Item pone, quod quidam captus fuit & ductus corā potestate tanquam homicidium commisisset,potestas incontinenti non præcedentibus indicijs aliquibus fecit eum poni ad tormenta, qui confessus fuit se illud homicidium commisisse,in qua etiam confessione perseuerauit.modo queritur nunquid ex confessione
p possit diffinitiue damnari, dic quod non, p arg.l.j.ff.de quæst.l.diuus pius.§.ex quibus causis.Nam si nō debet quis torqueri,ergo quod tortus dixerit non valet,vt C.de legi.& se.consul.l.nō dubium.& ibi no. Accur.& facit.ff.eo.tit.l.maritus & l.pen.secundū vnam le.& a .C.si ex fal.inst. fue.in l.i.ii.& iiij.Præterea hoc est de substantiali solēnitate quæstionis habendæ, quod legitima præcedant indicia, alias quis torqueri non debet,cum à tormentis inchoādum nō sit, vt ff.de quæst.l.j.& ij.& iij j.respon.l. maritus.& C.eo.tit.l cognitionaliter. & l. milites.quo deficiente quicquid sequitur ex eo, vel ob id,non valet,vt d.l. non dubium. & C.de fide instr.& iure hastæ fisc.l.j.& ff.de inte.re.l.diuus.& C.de appel.l.nominatio-
27 nes &c. †Dictum est supra quod confessio facta in tormētis nō præiudicat nisi fue
28 rit perseueratum. †Sed hic ego quæro, quæ confessio dicatur facta formidine tormentorum? respondeo, si torquendus ducatur ad pedem torturæ & ligetur eius ma
q nus de retro q & dicatur ei à iudice quod nisi cōfiteatur,quod incontinenti subijciet eum torturæ.In hoc enim casu si cōfitetur, non tenet talis confessio,nisi in confessione fuerit perseueratum,quia lex æquiparat talem confessionem extortam formidine tormentorum, confessioni factæ in tormentis, vt C.quo.appel.non reci.l.iij.ibi,aut formidine tormentorū.& no.ꝙ ibi dicit formidine,non autē dicit in tormentis,& idem ibi sentit gl.arg.ff.de iniur.l.item apud labeonem.§.quod adijcitur ver.quæstionem.ibi, vel leuis territio &c. ergo à contrario sensu non leuis territio habetur ipsum tormentum ad hoc concord.quod dicitur,sufficit terror armorū etiam si quis eius vsus non sit ff.de iust.& iur.arg.l.idem est.§.qui arg. itē quo ad l.Corn.de sicca.æquipollentia sunt,hominem percutere gladio,& astringendū hominē insultare.l.j.§.diuus. C.eo ti.l.is qui.& facit.ff.ex qui.cau.ma.l.iij. & C. ꝙ met.
29 cau.l.me. †Sed quid si ducatur ad pedem torturæ,sed nō ligētur manus de retro, sed tantum minatur sibi de torquendo eū si nō confiteatur,& ob eas minas cōfessus fuerit, nunquid talis cōfessio vr̄ esse facta formidine tormentorum, vt dicamus confessionē non valere nisi fuerit perseueratum in ea videtur quod sic,vt arg.ff.de vi & vi arma.l.j.§.armati & ff.de incen.rui.nau.l.j.§.incēdijs.& l.patronus.j.respon.sed contrarium videtur qm̄ leuis terror non spectat ad formidinē tormētorū,vt ff.de iniur.l.itē apud labeonem.§.adijcitur.ver.quæstionem.Sed
30 quod prius dixi,verius puto. †Sed quid si
r extra locū r in quo homines torquentur, iudex dixit,aut confitearis aut ducam ad torturam inferendo sibi terrorem de hoc quātum poterat,& ille talis his auditis fuerit cōfessus nunquid dicetur in hoc casu cōfessio facta formidine tormentorū? dic quod nō, quia leuis territio &c.vt d.l. item apud labeonem ver.q.ff.de iniu.& C.quod metus cau.l.metum non iactationibus.terrorē autē aut metum tormentorū,debemus accipere præsentem & instantē torturæ. ar. ff. quod met.cau.l.metum.j.respō.& ff. qui. ex cau.ma.l.iij.ad fi.leuis enim territio tormētorū extra locum facta,illusoria est.argu.ff.si cui
3 plusquam.per l.fal.l hæc satis. † Sed quid de q.quæ toto die occurrit de facto,cōtinetur in statuto ciuitatis ꝙ nullus possit poni ad tormēta,nisi in certis casibus potestas extra illos auidus honore, nolens incidere in pœnam statuti,præcepit inculpatū de crimine debere poni in aliqua turri.& denegauit cibū & potum donec cōfiteatur vel faciat ipsum ponere ad aerem,spoliatum omnibus pānis tempore hyemis, ita ꝙ ob hoc fuit confessus,modo quęritur nūquid talis confessio facta dicatur formidine tormētorum,vt illorū ob hoc fuisse positū in tormētis,dic ꝙ sic,vt ff.de iniu.l.apud labeonē.§.quæstio.ibi malam mānsionem &c.dictū est supra, & confessio facta formidine tormentorum,nō præiudicat,nisi fuerit perseuera
31 tum. †Sed quæro, apud quē locū debeat duci reus ad perseuerandū? Respōde,apud acta,vel ad alium publicum locū,& non in conspectu torturæ.& ideo videmus assessores

res in perseuerantia facienda, conuocare testes, & sub publico testimonio scribi faciūt talis tali die & loco tali, præsentibus talibus testi. perseuerauit, & confirmauit &c. & bene faciunt arg. C. de cust. & exhi. reo l. 2. &
33 ibi sub. pub. est. † Itē q̄ro, quantū erit intermedium ab hora confessionis torti, vsq; ad horā reductionis ad perseuerandū, Respōdeo, hoc nō terminat̄ lege aliqua. vt d. l. C. de custo. & exhi. reo. l. 2. ibi primo dū ductus &c. non tn̄ dicit quantū sit illud modicū. Tu tn̄ dic q illud modicū pōt dici arbitrio iudicis &c. considerata qualitate p̄sonarū, & leuitate vel grauitate criminis, cū enim tempus certū, vel q̄d aliud non p̄finit̄ à iure in iudicis potestate relinquitur, vt ff. de iure delib. l. j. & ff. de pœ. l. hodie. & ff. de
34 stat. li. l. j. † Itē quæro, qui debeant interesse quæstioni? Respōdeo iudex in secreto recipiet dictū torti ad similitudinē testis, tortus. n. habet similitudinē cū teste, vt not. d. Azo. in sum. eo. ti. §. sed adhibetur. ff. eo. tit. §. imperator. & dic vt ff. de adul. l. postula-
35 uerit. §. q. † Sed q̄d si iudex in tormentis f adeo modū excessit f q tortus ibi deficit, vel membrum debilitauit, tenebitur ne iudex, à quo iure tenebitur q̄ritur & q̄d teneatur dicit, lex expresse ff. de iniur. l. apud labeonē. §. q. ibi teneri cū &c. Sic. n. torquēdus est reus vt innocentiæ, vel supplicio saluus reddatur, vt ff. eo. ti. l. q. modus quē modū si iudex nō seruauit tenetur ex hoc. & facit. ff. sol. ma. l. si constante. §. si mari. & insti. de his qui sunt sui vel alie. iur. §. dominorū, & melius ad l. Aquil. l. sed etiā si quomodocunq; §. si magister. & ff. de vsu. l. locus. §. fi. de pig. act. l. eleganter. §. plane. nec prodest sibi q tanq̄ iudex hoc fecerit, cum deliquerit. nā contra maleficiū praue p̄sumitur actū, vt C. de iniur. l. si nō conuitij. & C. de sicc. l. j. propterea si propinquus i corrigendo propinquū modū excesserit, & sic mēbrū debilitauerit, tenetur. C. de emen. propin. l. vna. nec iudicē excusat officiū, q̄a sicut nec priuatis, ita nec magistratibus cōcessum est aliquod illicitū facere, vt ff. de iniur. l. nec magistratibus, econtra vr̄, q non teneatur, q̄a iudex hoc fecit, exequendo officiū suū c̄a eruendi veritatē, nō aūt animo interficiendi, vel debilitādi, ergo non debet ex hoc teneri, nemo enim vr̄ delinquere nisi cū animū malignum habuerit delinquendi. ff. de verb. sig. l. sepe ad fi. voluntas enim & p̄positum, distinguunt malefi. ff. de fur. l. j. & de iniur. l. q. iniur. in prin. & facit. ff. de acq. r. pos. l. qui iniur. & alibi scriptū est tunc crimen contrahitur, cum voluntas & p̄positū nocendi interuenit, non aliter, vt C. de sicca. l. j. & facit. ff. de lib. ho. exhi. l. 3. §. j. p̄sumit. n. princeps bonū de officialibus suis, nisi manifeste contrariū doceatur, vt ff. de offi. præfe. præto. l. vna. ad fi. Nam creditor auferendo, non p̄sumitur deliquisse, qui rem sibi pignoratam aufert, q̄a mobilis est præsump. ff. de fur. l. cū creditor. sic à simili in proposito prę sumitur, quod iudex sui offic. exequendi c̄a, hoc fecit non nocēdi conf. vt ff. de iniur. l. iniuriarū. §. j. Et si iudex aliquā culpā habuit in excedendo modo, non tn̄ iō tenetur l. Cor. de sicca. quia in delictis ēt lata culpa nō æquiparatur dolo, vt ff. ad l. Cor. de sicc. in l. j. Itē causa ob quā aliquid fit, aliquid suadet remanere impunitū, q̄d alias coercendū esset, vt ff. de pę. l. aut facta. §. c̄a. Itē officii necessitatis impunitū suadet remanere, quod alias coercere debet, vt ff. de his qui. vt indi. l. post legatū. §. aduocatū & l. tu. Præterea in dubio non apparet quo animo fecit, vnde præsumendū est quod potius zelo iustitię & ex vigore officii, quā malo animo hoc fecerit, vt ff. vi bo. rap. l. ii. §. si publicanus. & argu. ff. de acqui. pos. l. minus instructus. ff. p̄ soc. l. maritus Accedit adhuc aliud validius arg. sumptū ex l. C. qui accu. nō pos. l. 2. ad fi. vbi tutor ex suo officio de falso accusans producentē instru. contra pupillū, si nō probatur nō p̄sumitur calumniandi animo accu. instituisse nisi euidenter probetur de ipsius calum. & tn̄ alias qui non probat, calumniari videtur & præsumitur eoipso, vt C. de aduo. diuer. l. j. Sol distingue, q si appareat q hoc fecerit sua voluntate & dolo, quod iudex tunc tenetur. Si autē casu sine culpa & tunc nullo modo teneē. Si autē aliqua culpa in excedendo modum etiā tunc nō putant aliqui doct. eū tener. per l. C. de emē. ser. l. vna. & bona est arg. de dominica potestate, ad potestatē rectoris, vt ff. de ver. sig. l. potestatis ver. hæc tn̄ non creditur vera opi. do. vero Gui. de Suza. dicit, q si iudex modum excedēdo ī quæstionibus, hominē interemit vel debilitauit quod ex hoc tenetur quia statim cum modum excedit fingit

nō iudex sed priuatus, sicut tutor male administrando fingitur non tutor, & tenet tā quā quilibet, vt ff. de susp. tu. & ff. ꝑ empt. l. qui fundum. §. si tut. & arg. C. de epi. & cleri. l. generaliter. qd plura dicit d. Guil. pōt dici casus in l. ff. de iniur. l. item apud labeonē. §. quæstionis verba. ad fi. & § si iussit. &
36 vide Cy. in l Gracchus. C. de adulter. † Itē quid si malefi. probetur fore cōmissū tantū
t ꝑ vnū testē t de visu nūquid hoc erit indiciū sufficiens ad habendā torturā, vr quod nō, vt ff co. tit. l. maritus. vbi ꝑ dictū vnius testis nō inducit indiciū, vt ff de dote præle. l. theopompus. & ff quemadmo. testa. ape. l. i. §. sed & si vnus. Præterea omnia iura q̄ tractāt de indiciis, quasi oīa loquūtur i plurali numero. id est indicia debere pcedere, nō aūt dicunt indiciū. ff. eod. l. i. ij. respon. ibi, & aliis arg & c. & l. vnius. §. in ea. & §. vlti. C. eo. l. cognitionaliter. l. mili. & C. de fal. l. j. sicut & plurali elocutio nō acqescit. numero singulari, vt. ff. de manu. test. l. libertas q̄. § vl. Sol dic his nō ob. sufficere vnū testē de visu, ad habendā torturā, vt no. d. Azo. in sūma huius ti §. indiciū aūt. & C. ad l. Iu. maie. l. si qs alicui. in gl. or. nec obst. d. l. maritus. quia iō nō fuit quis tortus pp dictum vnius testis, qa ille testis erat familiaris producētis, & iō dictū suū non fuit tantæ efficaciæ q̄ faceret indiciū. Itē non ob. alia iura in contrariū allegata, qa illa talis pluralitas inspecto cōi vsu loquēdi in singularitatē resoluit, vt ff. de ver. sig. l nō est sine libertis. ff. & de nego. gest. l. at prætor. §. j. de origi. iur. l. i §. exac. & ff. de condi. & demon. l. falsa demostratio §. vlt. cum si. & vide plene per Cy. in l. si quis. C. ad l. Iul. ma. † Di-
37 ctum est supra milites torqueri non posse, sed quid erit de militibus nr̄i tpis, poterūt ne torqueri, dic qd̄ sic, cū nō gaudeat priuilegio militū domini Imperatoris, vt in corpore authē de man. princ. §. vlti & ibi not. Accur. ibi, talibus militibus &c Nā si quis non seruatis solennitatibus, fabricensis factus fuerit, ꝑ fabricensi haberi nō debet, vt C. de fabricen. l. si qs cōsortiū. & argu. C. de epis. & cle. l. generaliter. & ibi clerico denegantur militaria priuilegia, qui v tam recti clerici, & solēnia nō seruant, & facit C. de appel. l. nominationis Nā veri et milites, in quibusdam criminibus torquentur, & habentur quo ad hoc pro non militibus. ff. de
38 re mil. l. proditores. † Item quid de ad-
v uocatis v, vt seu militibus, nunquid possint torqueri? videtur quōd non, sicut nec veri milites possunt, nam patroni causarum sunt milites, militant nāque patroni causarū & c. vt C. de aduo. diuer. iudi. l. aduocati. Præterea sicut militibus cōcessum est vt cōdēnati nō exigant nisi inquātū facere pn̄t, sic & patronis causarū, vt ff. de re mil. l. milites. in prin. & ibi no. glo. ordi. Ecōtra vr̄, qd̄ nulla lege caueatur qd̄ iudices seu aduocati sunt milites. Solu. dic de iuris subtilitate, regulariter torqueri non pn̄t, sicut nec milites, vt C. eod. l. milites. & d. l. aduocati, sed de cōsuetudine q̄ est optima legū interpres bn̄ torquetur s̄. in c. ꝓximo, sub rub. an testes torqueri possint. ēt dictū est decuriones nō posse torqueri, sed qd erit de consiliarijs ciuitatū nostri tpis, nunquid poterūt torqueri? dic de subtilitate iuris, qd̄ nō, quia cuiusque ciuitatis cōsiliarij, decuriones sūt, ff. quod cuiusque vniuer. nomi. l. nulli & ff. de verb. sig. l. pupillus. §. decuriones. de generali tn̄ cōsuetudine, cōtrariū est, & cōtrariū obseruatur. & ita vide bono consuli per sapientes ēt seruari authoritate cōsuetudinis, cōsuetudo quę pro lege seruatur, vt no.
39 in l. de quib⁹. ff. de leg. † Sed d̄ vno ?ro, pone fore probatū de crimine cōtra aliquē ꝑ publicā vocē & famā ortā incontinēti, cōmisso crimine, in loco cōmissi criminis, & à personis fide dignis, nunquid eo ipso poterit cōtra istū taliter infamatū ad tormen-
x ta x procedi, vr̄ quod nō, qm̄ fama ꝑ se nō ꝓbat, sed inducit aliquod indiciū validū ad alias ꝓbationes cōfirmādas, & coadiuuandas, vt ff. de test. l. 3. versi. alias numerus testiū &c. alias vel ati cōsentiens fama. i. cum alijs probationibus assentiens, cōfirmat & c. est. n. fama, res fallax & pniciosa, vt arg. ff. de hære. insti. l. pacumeuius. & argu. C de pœn. l. decurionū & C. de rec. ꝓuin. l. iustissimos. ibi, nec ad libertatē per clientelas effuse & c. Nō. n. quælibet indicia sunt sufficientia ad torturā habendā, vt supra dixi in primo notab. Præterea fama & infamia cōtra aliquē facile oritur & frequenter cū ad dictū vnius plurimorū multitudo sequat, vt extra de pur. can. c. cum in iuuentute. Si igitur fama confirmat, vt d. §. alias numerus. ergo oportet, quod sit aliquid præter famā q̄ habeat cōfirmari fama, & qd̄ faciet pro accusatore

accusatore, vel pro cōi, cū per se sola fama nō sit sufficiens, sine aliis ꝓbationibus. Vñ si pter famā esset aliquod indiciū qđ cōfirmaret ē à fama posset ad tormēta ꝓcedi, de qbus indicijs dubitatis dixi supra de psum. & indi.indubi. Econtra vr, ꝙ ex sola probatione famæ posit ꝓcedi ad tormenta, qm fama q aduersus aliquē oritur, incontinēti cōmisso crimine, eidē crimini inesse vr, vt ff. ad l.Iul.de adul. l ꝙ ait lex.& ff. de vi & vi ar.l.3.§.cū igitur. itē qa iura vident velle,ꝙ q o ad tormēta habēda sufficiat fama parochiæ vel maioris partis. Nā si hoc fieri nō posset, iā dareē cuiq; materia delinquēdi,đ qbus dic,vt no.supra de psump.& indi.§. pone ꝙ itē est & alia rō ꝓ hac parte, qm hæc fama p se ꝓbare vr, vt ff.de fund. instr.l.cū delanionis.§.af nā.& C.de testi.l. pen.& insti.de test.§. testes. & C ne de statu defunct.l.si mater. Itē qa talis famæ probatio adducit psumptionē,& vr esse quoddā verisimile ar. psump.ꝓbabilis, extra de sen.excō.c.inquisitioni. Itē fama inducit semiplenā ꝓbationē,vt extra de sent excō.c. cū desideres.& extra de purg. cano c.si qs de gradu.ar ff.de suppel.leg.l.3.in fi. Solu. dic quod scđm iu. cano. talis famæ ꝓbatio in semiplenā ꝓbationē adducit,& æquiparat dicto vnius testis, & ego s. no.q ex semiplena ꝓbatione vt ex dicto vnius testis, procedit ad tormēta, merito ex sola famæ ꝓbatione,poteri ad tormēta ꝓcedi, & sic seruant cōiter oēs assessores,quāquā per iura ciuilia posit dici cōtrariū p l. & iura allegata pro prima parte huius quæstionis. Ego tñ vidi seruari ꝓ & cōtra per iudices & assessores scđm opiniones diuersas & varias diuersorū virorū. verū si pter famā esset aliquod indiciū. nō recipit qō nostra dubitationē,quin posit ad tormēta ꝓcedi. de qbus indicijs no. supra de iudi.& psum.in-

40 dub. †Sed pone, homicidiū vel aliud maleficium fore cōmissum tā occulte ꝙ de malefactore nō constat verum,post aliquod tēpus capitur quidā cōtra quē insurgit publica vox & fama de malefi.pdicto, & q alias sit homo ma.cōdi. & famæ,qro nūquid hic talis posit ad quæstiones poni,& tormētari dic de hac q.vt plene not supra ex quo tēpore posit fama incipere.§. sed pone pro

41 crimine &c. †Præterea ego qro.ecce potestas hēt ex forma statuti liberū & generale arbitriū † inquirēdi & puniēdi maleficia & excessus,modo qro nunquid potestas sine aliquibus a ijs iudiciis posit cōtra delatū de crimine ꝓcedere ad tormenta, vr qđ sic,qa dare arbitriū potestati nihil aliud est nisi,vt bona cōscientia ꝓcedat ꝭm qđ eius conscientia dictauerit,nā arbitriū dat potestatibus largas habenas,& hæc est huius arbitrii interpretatio. Quid aūt posit facere potestas ex tali arbitrio, potius hr ex consuetudine terrarū, quā ex iure. Nā secūdū iura licet potestas habet arbitriū,tñ dēt omnia facere secundū iura & leges maxime in diffiniendo & cōdenando, & hoc ꝓbaē p infrascriptas.ll.C.de inof.test. l. si qñ.& ff. de cond.indeb. l. si ꝓcura in §. falsus. & l. cessus.& ff.de pe.l.peculij.& ff.man.l.si creditor.§.lucius.& ff. de pig. l.oblig.& ff.de dona.l.filiusfa.ff. q in frau.cre.l.si pater. & ff.ad muni.l. Lucius.§.imperator. pōt itaq; potestas,& dēt ex arbitro ad tormēta procedere,si aliquod habeat iudiciū, per quod eius animus moueaē ꝙ ille qui inculpatur de crimine sit torquēdus nō alias. nā arbitriū, non supplet defectū iudicij, vbi nullū est indiciū. Etenim đ iuris authoritate & solēnitate qđ indicia procedant torturā,vt supra notatur,& per l.de quæstionibus.l i. in respon.Sol.hoc.n. iudicis arbitrio commissum nō est à iure nā facti qō, in arbitrio est iudicātis, non autē iuris authoritas,vt ff.ad muni.l.ordine.§.j.nam licet in processu ex suo arbitrio,posit multa de iuris subtilitate omittere,nō tñ prorsus omittere pōt, verum inferenda snia caueat potestas,ne cōdemnet ex solo arbitrio, & conscientia, vel ex dicto vnius testis, vel ex sola fama,cum in inferenda sententia debeant iura seruari, vt supra dixi per iura hic superius allegata, vnde si viderit maleficia fore probata condemnet secure, alias non verum etiā si maleficium non esset plene probatum, sed ad plenam probationem modicum deficeret, forte ratione testium, qui non essent omni exceptio maiores,tunc potestas potest ex tali arbitrio condemnare secure, si eius conscientia & animus cum probatione concordet. tenetur enim potestas qui habet arbitrium solum de dolo & lata culpa, sicut depositarius, vt ff. deposi. l ꝙ nerua.vltimo ego quero pone in statuto cōtineri, ꝙ quicunq; aliquē vulnerauerit, cū

SS 2 cultello

cultello soluat libras centũ, ecce Titius tale cõmisit maleficium, quo cõmisso datur arbitrium potestati super illo tali crimine, & speciali maleficio modo quæritur, an potestas posit condẽnare secundũ arbitrium, & nunquid illud arbitrium aliquid operatur, dic ꝙ non põt, quia tale arbitriũ nihil operatur, vt extra de cõsti. c cũ M. post maleficiũ perpetratũ super verb. motã. & in glo ĕ incip. ꝙ quicquid in præiudiciũ alterius partis fit, lite pẽdẽte fit irritũ. facit ff. de pœ l. j & in auth vt factæ no. consti. &c. Secus esset, si ex certa sciẽtia diceretur non obstãte tali statuto, vt extra de confir. vtil. vel inut. c. j. & facit de constit extra decretalis ecclesia, & cũ acces. ponẽ ptãti fore datũ arbitriũ, & ꝙ sit absolũtus ab omnibus statutis ciuitatis, nunquid solũ bona statuta debebit seruare, & dic ꝙ sic, p l. ff de of. pcõ. Cæs. l. j. §. si rẽ. in fi. & per leges allegatas supra eod. §. præterea ego q̃ro. Si aũt q̃ratur an ptãs vigore sui arbitrij sibi dati posit de maleficiis per reos cõmissis extra territoriũ cogno dic pro & contra, & solue, vt est vbi, & in quo loco puniatur delinquens. Gandi.

ADDITIONES.

a ¶ Tormentis. Adde ꝙ dicatur tormentum. Alexand. consi. lvij. Ber.
b Vacillet. Adde Alex. conf. lxiij. ij. libro. Cepo. consilio lxj.
c Milites. Adde Fulgo. consi. clxxiij. vbi dicit ꝙ nec doctor torqueri potest. Ber.
d Decuriones. Adde ꝙ Cepo. consuluit contrariũ, & ita dicit seruari de consuetudine, & allegat etiã authorem infra sub. j. an consiliarij possint torqueri. Ber.
e Fortitudinis. Adde ꝙ Bald. consi. cclxx. dicit ꝙ bene facit iudex si adhibet medicos in tortura, qa aliqui sunt moles carne, & aliqui debiles. Ber.
f Indicium. Adde ꝙ idem dicit Bald. consi. supra alleg. proxime lxxix. Ber.
g Tormentorũ. Adde Pet. de Anch. cõs. xxiij. B.
h Non poterunt. Adde Alex. consi. lxxxviij. iij. lib. Fulg. conf. cxxxvj. & clxxij. Io. de Ana. cõs. lix. iij. lib. Ber.
i Contrarium. Adde do Cardi. consi. xlv. idem tenentem & Cepo. consi. xl. Alexan. tamen consi. lij. ij lib. aliter sentire videtur. Ber.
k Nouis indicijs. Adde Rapha. Cuma. consi. clx. Alex. consi. v. j. lib. Cepo. consi. lxvij. Ber.
l Quod non. Adde Fulg. in consi. cl. Alex. consi. cx. j lib. Ber.
m Sit data. Adde vt per Alex. consi. lxv. j. lib. & xlj. ij. lib. quæ tamen licet sint diuersis libris inserta, tamen idem consi. duplicatum. & ibi vide quid si potestas habet arbitriũ, an vigore illius arbitrij possit denegari copia indiciorũ, & an possit recipere testes non citata parte. Ber.
n Audietur. Adde Franc. Aret. consi. cxlvij.
o Operetur. Adde Raphaelem Cumanum consil. cxxxviij. Ber.
p Quod non. Adde Petr. de Anch consilio xxiij. Alex. consi. v. & consi. cxliij. ij. lib. Ber.
q De retro. Adde Pet. de Ancha. consi xxiij. supra alleg. Alex, consi. xlviij. iiij lib. Ber.
r Extra locum. Adde Cepo. consi. l. vbi ponit an valeat consuetudo, ꝙ infamatus interrogetur in loco tormentorum. Ber.
s Excesit. Tu vide de hac quæstione ita late sicut alibi Parid. de Puteo in tractatu de syndica. in c. de indicijs. in lectura in verbo, an si officia & c. char. cxii. h. c.
t Vnum testem. Adde Alexand. consi. xi. primo libro. & consi. lxxvii. & xlii. ii. lib. Cepo. consi. xl. Ange. consi. iiii. Ber.
v Aduocatis. Adde ꝙ Fulgos. consi. clxxiii. consuluit aduocatos torqueri nõ debere sicut milites. Cepol. tamen consi. lx. in omnibus ijs quæstionib. sequitur Gandi. Ber.
x Tormenta. Adde an fama sit sufficiens indiciũ ad torturam. Alexand. consi. v. Angel. consi. iiii. Bal. consi. ccccxxx. Ber.
y Arbitrium. Adde quid possit facere potestas vigore generalis arbitri sibi dati. Alexã. consi. lxv. & xlj. ij. lib. Pet. de Anch. consi. clxj. Ber.

De defensionibus à reo faciendis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Maleficium commissum ob defensionem sui & filiorum, & etiam rerum quando non puniatur.*
2 *Maleficium commissum ob tutelam uxoris suæ, an puniatur.*
3 *Coniuncto an liceat defendere coniunctos ob iniuriam quæ infertur.*
4 *Filio patrem, liberto patronum, & seruo dominum, an liceat defendere.*
5 *Defensio aut uindicta quomodo præsumantur.*
6 *Deiecto de fundo suo, an liceat ex interuallo conuocatis amicis deycere aduersarium.*
7 *Deiectus de fundo, si ad domum accedat, & conuocatis amicis stans per diem uel ultra postea recuperare possessionem, nunquid uideatur fecisse ad sui defensionem, & incontinenti.*
8 *Defensio à iure permissa, intelligitur cum moderamine inculpatæ tutelæ, & quid sit istud moderamen.*
9 *Deiectus per uim, & palam de fundo suo, si ex interuallo deycat primum, & sit accusatus de ista secunda uiolentia an poterit de uiolentia prima excipere, uel principaliter agere.*

Deycere

10 *Deijcere uolēs Titium de fundo cōuocatis amicis si dum Titius cum suis amicis resistit, ali qui hincinde moriantur aut vulnerentur; an puniantur pro omnibus excessibus perpetratis.*

11 *Rixa cepta non ratione possessionis, sed alia causa, an autor puniatur. & an nocturnum depopulatorem, agrorum insidiantem, ī stratis desertorem, militiæ furem nocturnum uel diurnum liceat interficere.*

12 *Homicidio præsens, an teneatur prohibere ne homicidium committatur.*

13 *Accusatus uel inquisitus de maleficio, si compareat & neget, an probato postea maleficio si dicat se fecisse ad sui defensionem, audietur.*

14 *Accusatus in sua responsione dicēs, nego me fecisse maleficium, & si appareat me fecisse. feci ad meā defensionem an de iure audietur.*

15 *Deiecto Titio & fundo, & petente restitui si ille qui deiecit, dicat uolo probare fundum ad me spectare an possit.*

16 *Statuto dicente, quòd bannitus pro maleficio possit offendi impune, an talis exceptio possit per procuratorem opponi.*

VIA multa crimina cōmittuntur licite & impune propter defensiones q̄ cōpetunt cōmittentibus ea crimina, iō videamus de his defensionibus antequā perueniamus ad tractatum
1 de impositione pœnarū. † Et primo sciendū est, ꝙ qñ aliquis cōmisit delictū vel homicidiū, vel aliud maleficiū ad sui corporis defensionem, quòd ex hoc puniri non debet, vt ff. de iusti. & iure. l. vt vim. C. qñ licet vni. sine iud l. j. & C. vñ vi. l. j. Nam vim vi repellere, oēs leges, omniaq; iura permittunt, tā ratione personæ, vt d. l. vt vim. q̄ ratione mobiliū rerū, vt si vellem defendere capā meā, vt ff. de vi & vi arma. l. j. §. vnde vi. Item ꝙ licet ꝓ meo corpore, licet ēt pro corpore filij mei, vt arg. ff. qđ met. cau. l isti quidē. Idē & de ꝑsona mei fratris. Nā lex dicit ꝙ socij omniū bonorū debēt cōmunicare oia bona & omnia mala ff. pro soc. l. cū duobus. §. patroni. & l. rerū hoc ēt cōceditur rōne affectionis. vt ff. manda. l. cū seruus. & arg ff. de tutel. l. j. §. j. Nā de iniuria facta fratri nō habet frater cognitionē si sic iu lex, q a ei facta reputatur, vt ff. de leg. l. i.
2 & ij. † Sed quid si aliquis ob tutelam vxoris suæ fecit, dic quod excusatur, sicut excusatur, quis pro filijs & fratribus, quia vxor est socia diuinæ domus, & humanæ rei. C. de crimi. expila. hęre. l. aduersus. Itē q a sunt duo in carne vna. ff. rer. amot. l. j. & ꝓ hoc facit, ꝙ iniuria facta vxori, sit facta viro, vñ vxo à mari. defendantur, & non econtra vt
3 ff. de iniur. l. j in fi. † Sed quid si inferat aliis cōiunctis ꝑsonis iniuria, nunquid licet hos defendere. ar. ff. de lib. cau. l. j. ij. & iij. ff. de app. l. nō tñ. sed d. Odo. dicit ꝙ nō est sic expressum in coniunctis ꝑsonis, sicut in ꝑsonis filiorū, & fratrū, & vxo. vñ in hoc articulo dicit ꝙ de ꝑsonis coniunctis pōt dici, & idē dēt obseruari, sicut dr̄ de ꝑsonis extraneis, videlicet ꝙ si aliquis aggredit̄ ꝑsonam extraneā vel coniunctā, q̄ mecū esset in societate, ꝙ tunc licet illā mihi talē ꝑsonam defendere, sicut si aliquis aggrederet̄ me & coniunctā personā vel extraneā, q a tunc licet & easdē ꝑsonas defendere. & ꝓ hoc est arg. C. ad l. Iul. de vi publ. vel priua. l. qm̄
a multa facinora. alias aūt nō licet ᵃ personā
4 coniunctā defendere. Odo. Sed † q d si filius aliquid fecerit ob tutelā patris sui. dic ꝙ excusatur. C de epis & cle. auth c. & C. de impu. & ali. substit l. fi. & insti. de inuti. stipu. §. ei q. quid si libertus ob ꝑsonā patroni, vel seruus ob personā dñi sui, ad defensionē aliquid fecerit, dic idē vt dixi de filio, vt ff. ad senatuscōsul. Silla l. cū dñs. itē non sequitur punitio, ꝙ dic vt infra de pœ. ad l fi. hæc aūt oīa vera sunt, qñ id qđ factū est, ad defensionē factū est, & nō ad vindictam, verbi gratia, tu es in pacifica pos. tui fundi, ego aggredior te, & volo te de pos. ea deijcere, tu vero incipis te defendere, & defendēdo te, ego intimoratus incepi fugere, q a ēt circunstantes inceperunt clamare. & fugiendo exiui fundum, tu vero persequutus es me, & me ꝑcutis fugiētē, hoc. n. casu nō facis ad defensionē, imo facis ad vindictā & iō debes puniri, q a defensio dēt fieri cū moderamine inculpatæ tutelæ, hoc est si aliter te tueri non potes, nā si nulli ꝓclamant & tm̄ insisto circa violentiā, & te defendēdo me offendas, hoc casu facis pro defensione, non pro vindicta, & ita intelligit
5 d. Odof. C. vnde vi l. i. &c. † Sed ponamus, tu es in pacifica possessione alicuius fundi. ego armis te aggredior, tu armis te defendis, occidendo vel vulnerando me, nescitur

nec apparet si tu fecisti ad defensioné, vel ad vindictā, quid psumat in dubio. Respō. d. Iaco. dixit ꝙ aggressus semper vr̃ facere ad defensioné. C. qn̄ licet vni. se sine iudi. vindi. l. j. & ff. de iust. & iur. l. vt vim. dominus vero Odof. aliter dicit s. ꝙ semper ille
b q aggreditur b, vr̃ facere ad vindictā, si occidat vel debilitet, nisi pbet cōtrariū. & ad hoc facit ff. ad l. Aquil. si ex plagis. §. tabernarius. sed qūo poterimus scire vtrū fecerit ad vindictā, vel ad defensioné? respódeo ꝙ factū & quātitas factorū hoc indicat. nā si te aggredior cū armis, & tu incipis resistere, & percutiamus adinuicē, & tu me interficias, defensionis cā videris fecisse. sed si sic pliando tu fortior me vicisti, pijciēdo me in terrā, & ligasti me, & postea interficias me. videris hoc facere ad vindictā. colligit. ff. ad l. Aquil. l. sciētiā. § q cū aliter. & §. ta
6 bernarius. & sic tenet d. Odof. † Sed pone ꝙ tu deiecisti me de fundo, & ego conuocatis amicis non incōtinēti, sed ex interuallo deieci, & meā possess. recuperaui, q̃ritur nunquid hoc licite facere potui? & vr̃ ꝙ sic, qm̄ dolus cū dolo, culpa cū culpa cōpésat, vt ff. de dolo. l. si & ff de eo per qué fac. est. l. fi. §. j. ff. de cōpen. l. si ambo & qa paria delicta mutua cōpēsantur, tolluntur, vt ff. sol. ma. l. vi. atq; vxo. & ff. de adul. l. si vxo. do. Odof. soluendo hanc q. dicit, ꝙ differentia est, inter crimé seu violétiā, occultū seu occultā, & crimē seu violentiā, notoriū seu notoriā, nā si occulte deiecisti me de possess. mea, possum ex interuallo occulte deijcere te, nā tunc dolus cū dolo, culpa cum culpa. tex. vt supra dictū est. si aūt publice & palā deiecisti me de possessione mea, ita ꝙ sit publicū & notoriū, tunc dicit ꝙ incōtinenti expedit ꝙ hoc fiat, ppter tumultū & scādalū euitandū. arg. ff. ad l. Corne. de sicca. l. pe. & C. ad l. Iul. de vi pub. l. si qs ad se fundū. & quod dr̃, crimina mutua cōpensatione tolluntur hoc erit interdū verū, interdū nō, nā si hodie fecisti mihi insultu, no possum cras tibi facere. ita si hodie deiecisti me de fundo meo nō possum te cras expellere, & ita vtrunq; crimen punitur, & sic no. ꝙ incontinenti licet mihi resistere, & non ex interuallo & accipe incōtinenti, id est antequā diuertatur ad alios actus, vt ff de verbo. signi. l. cōtinuus j. respon. & ff. de duob. re. l. duobus. §. fi. & ff. de adulte. l. ꝙ ait lex.
7 & ff. de test. l. hæres palā. §. fi. † Sed qd si ego expulsus de fundo, iui ad domū, & misi p amicis meis, steti per diem vel vltra, ad cōuocandū amicos, & postea iui ad locum & possessioné meā recuperaui, nunquid videor hoc fecisse ad defensioné? & incontinenti dic ꝙ sic. argu. qa actus extraneus in-
8 termedius non fuit † Et no. ꝙ omnis defensio q̃ à iure cōceditur, facienda est cū moderamine inculpatæ tutelæ, qd̄ moderamen attēditur circa duo, vt si aggrediaris me cū armis, possum me cū armis defendere, si autē sine armis, me defendere debeo sine armis, vt ff. de vi & vi arma. l. 3. §. cū igitur sed qd si pugnus vnius, sit durior q̃ ensis alterius, forte pp debilitaté naturæ, dic ꝙ debilior vtetur armis. illud aūt dixerunt quidā simplicitate nimia, q potentior debeat pati primo se percuti, nā ipsi male dixerūt, quia forsan nunq̃ percuteret, si primo pcuti patiatur q̃ percutiat, dic vt plenius no. d. Azo
9 in sum. C. vnde vi. circa prin. † Sed pone ꝙ ego per vim deieci te de possessione fundi tui publice & palā, tu vero ex interuallo deiecisti me de possessione fundi illius. ego tunc te accuso de ista secunda violentia, tu vero cōtra istā accusationé fecisti petitioné, excipiendo pponens me prius violentiam cōmisisse, vel vis me principaliter cōuenire. mō q̃ritur nunquid debes audiri? Respondeo qd̄ non. & istud valde dignū. & not. ꝙ vr̃ inuere gl. apposita. C. ad l. Iul. de vi pub. l. si qs ad se fundū. dicens q prima violentia est absumpta seu sublata p violentiā secundā, & ex interuallo illatam vt ex prima violentia agi nō possit, vt ff. de vi & vi ar-
10 ma. l. q. possessioné. † Sed pone ꝙ ego conuocatis amicis iui ad quendā fundū volendo possessoré illius fundi expellere de possessione, ille vero possessor cū suis amicis cœpit resistere, resistendo, aliqui sunt hinc inde mortui vel vulnerati, qs inde punietr? Respōdeo autor & inceptor rixæ punietur p omnibus excessibus ppetratis, vt ff. ad l. Iul. de vi publ. vel priua. l. qm̄ multa faci-
11 nora. † Sed quid si rixa vel rumor non fuit inceptus ratione possessionis, sed alia cā, nūquid eodē mō punietur autor rixæ? Respōdeo ꝙ sic punietur, vt ff. de ser. cor. l. in hoc iudicio. vbi autor belli punit, & qa in dubio tutior via eligēda est, puniēdo potius inuasores & autores criminū, q̃ alios quos ignoramus

ramus deliquisse vel occidisse, vt ff. de dã. in fe. l. inter quos paries. §. j. arg. ff. ad l. Corn. de sicca. l. fi. supradictum est, ꝙ qs impune possit aliũ occidere ꝓ defensione sui corporis, vel suarũ rerũ mobiliũ vel immobiliũ, vel pro defensione sui patris, vxoris, & filij, vel alterius cuiuscunq; q esset in societate mea. inde est ꝙ nocturnũ agrorũ depopulatorẽ, vel deuastatorẽ. aut eos qui ĩ itineribus frequẽtissime stãt in insidiis, possũ impune occidere, cũ melius sit in tẽpus occurrere, q̃ post exitũ vindicare, vt C. qñ licet vni. se sine iud. vin. l. i. Itẽ desertorẽ militiæ licet opprimere, vt C. ꝓdicto tit l. fi. itẽ furẽ nocturnũ in furto deprehensum quocũq; mõ se defendat, licitũ est occidere, sed furẽ diurnũ nõ licet occidere, nisi telo se defendat, duntamen in vtroq; casu clamore hoc fiat, vt ff. ad leg. Aquiliã. l. itaque. sunt & alii casus in quibus quis impune ius sibi dicit, vt notatur illo generali, aliquem impune sibi ius dicere posse. quos casus hic non prosequor. euitat etiam qs pœnam in multis aliis casibus, qđ dic, vt infra de pœ. circa fi. §. nõ sequat̃ punitio. alias aũt, nemo impune põt aliũ offendere, vel occidere, vt ff. de iudæis & cel. l. nullus. & ff. quod met. cau. l. extãt.

12 † Sed pone ꝙ ego erã ꝑsens in loco vbi Titius percutiebat, vel verberabat & occidere nitebatur Sẽproniũ, q̃ritur nunquid debeam & tenear me interponere, & prohibere ne dictũ homicidiũ cõmittat̃. vr̃ ꝙ sic. c alias aũt ꝙ debeã puniri, vt ff. ad l. Cor. de fal. l. lex Corn. & ibi no. alias autẽ quo ad pœnã tenear, vt ff. de re iudi. l. culpa & ff. de noxa. l. in omnibus. & l. in delictis. in prin. nã nõ tm̃ nõ careo culpa, imo etiã maleficiũ videor fecisse, vt ff. de his qui no. infa. l. quid ergo. §. j. extra de sen. excõ. c. dilecto. lib. vi. & ff. de re iudi. l. omne delictũ. § q ꝑpositũ. sed cõtra vr̃ ff. ad senatuscõ. Silla. l. i. §. eo. & l. i. §. sed in eodẽ. Sol. Dic secũdũ cano. ꝙ ego teneor me interponere verbis, vel alio honesto mõ, & licite, vt in illo c. negligere cum possis perturbare ꝑuersos &c. sed scđm ius ciuile non nisi in his quos habes corrigere, vt filios vel seruos, de quibus intelliguntur iura primo alle. & dic de hoc vt no. Accur. super d. l. culpa

13 † Sed pone q. de facto, quidã fuit accusatus de quodam malefic o, vel cõtra eum per inquisitionem processum, iste cõparuit & negauit postea, quia maleficiũ probat̃ per testes, vult confiteri, & dicere ꝙ illud maleficiũ cõmisit & fecit ad sui corporis defensionẽ, q̃ritur an sit audiẽdus? & primo vr̃ quod nõ, q a quoties agẽti plures cõpetunt actiones cõtrariæ, debet actor vnã earũ eligere, vt C. đ fur. l. i. C. si ser. ex se emẽ. l. vna ff. de trib. l. ꝙ in hæredẽ. § eligere. ff. de leg. 2. l. cum filius § variis. ergo dẽt esse idẽ in reo, q a reus excipiẽdo loco actoris hr̃, vt ff. de exce l. j. præterea habemus ꝙ ille, q couenitur actione noxali, si neget se seruũ in sua potestate habere, & postea de mendacio conuincatur, ꝙ tenet̃ hic insolidũ. ergo & in ꝓposito negãdo se illud maleficiũ cõmisisse, ꝑdit priuilegiũ per quod poterat ꝓbare se illud fecisse ad sui defensionẽ, argu. ad hoc. ff. de noxali. l. quoties. §. ꝑtor. & l. si seruus. §. si negauerit, & ar. ff. si quad. pau. se. di. l. j. §. interdũ. ꝑterea vr̃ casus. l. qđ nõ audiatur. nã si ago cõtra possidentẽ fundũ hypothecaria actione, & ille neget se fundũ possidere, & ego conuincã eũ de mãdato, probãdo ꝙ ipse possidebat, & ipse postea velit excipere & dicere bñ possideo, tñ ille fundus est mihi obligatus, p imo, qđ nõ audiatur, vt in authẽt. de trien. & semis. §. illud. & §. studiũ. Ecõtra vr̃ per l. ff. de excep. l. nemo prohibet̃. ff. de regu. iu. l. nemo ex his qbus. lex dicit, ꝙ nemo pluribus exceptionibus vti prohibetur ẽt ex his q̃ negauit. Præterea si quis recipiat pecuniã, & ab eo repetat̃ per condictionẽ indebiti, & in iudicio neget se pecuniã accepisse, certe si cõuincatur, ꝙ illã pecuniã habuerit, poterit excipere, & dicere, & ꝓbare ꝙ illã pecuniã debitã habuerit & receperit, ergo idem erit in proposita qõne, vt arg. ff. de proba. l. cũ de indebito, & per istas leges cõsueuit qõ nostra solui per plerosq; doc. Solu. Verũ est scđm do. Dyn. de Mucello & alios doc. Bonoñ. ꝙ talis defensio nullo modo admittatur, si ille accusatus primo fuerit & negauerit se illud maleficiũ commisisse. nam si postea audiretur volendo probare & illud maleficium commisit ad defensionem, iã veniret cõtra suũ iuramẽtum, & suam turpitudinem allegaret, ꝙ est prohibitum in excipiẽte, vt extra de do. c. cum dilecti. extra de excep. c. cum venerabilis. verum si ille accusatus negauit simpliciter se fore culpabilem, tũc dic quod possit postea probare se illud maleficiũ ad

suam def n onem cõmisisse & fecisse, quia in isto casu vr solū negasse ꝙ illud maleficiū iniuriose cõmiserit, sicut ipse accusa qa per hoc patet ꝙ iniuriose nõ fecit, sed in superiori casu negauit factum, s. ꝙ non fecit hoc homicidiū vel malefic. de quo Accur. & ꝑ hoc facit. ff. de reb. dub. l. si is qui ducẽ

14 ta. §. vtrū aūt. † Itẽ pone ꝙ accusatus dicat in sua respõsione, ego nego me fecisse maleficium, de quo sum accusatus, & si apparet me fecisse, dico ꝙ ego feci ad mei defensionẽ, quæritur an talis respõsio admittatur de iure? vr ꝙ sic, vt C. de except. l. si quid. & ff. ad l. Iul. de adult. l. quoniam. vbi Alexander accusatus de adulterio dicebat se adulteriū nõ cõmisisse, sed si cõmisisset, dicebat accusatorẽ post cõprehensum adulterū cū vxore retinuisse vxorẽ. Itẽ debitū in iure accipitur tā ciuile q̃ criminale, vt ff de peti. hæred. l. sed vtrum. sed lex generaliter ꝓsupponit in debitis vt posit quis dicere nõ debeo. sed si apparet me debere, pactū de non petendo recipitur, vt ff. de reg. iu. l. nemo ex his. põt ẽt allegari prout dixi supra proxi q. pro & contra. põt ẽt allegari ꝙ nõ sit audiẽdus, quia contraria allegans audiendus non est, vt C. de non nu. pecu. l. generaliter. & in auth. contra qui propriam. & quod ibi not.

d Solu. Dic vt supra proxi. q.[d] quia si neget factum, ꝙ non sit audiẽdus, si aūt simpliciter neget se esse culpabilem, tunc bene est admittenda responsio prædicta, s. nego me fore culpabilẽ, & si apparet &c. Sed pone ꝙ

15 † aliquis expulit me per vim de possessione fundi mei, peto possessionẽ fundi illius mihi restitui. ille vero vult probare & dicere, ꝙ ille fundus spectat ad ipsum. quæritur nunquid posit? Respon. dic ꝙ nõ, quia ego spoliatus debeo cum eo sistere in iudicio,

e imo prius debet mihi restituere possessionẽ, quā violẽter inuasit, vt C. ad l. Iul. de vi pub. l. si quis ad se fundū. & C. de don. inter vir. & vx. l. si maritus. & C. de app. l. i. & C. de rei vendi. l. ordinarii. cū iis quæ ibi not.

16 † Ite pone contineri in statuto, ꝙ bānitus pro maleficio impune posit offendi. quæritur an talis exceptio poss t ꝑ procuratorẽ opponi? Itẽ an ista exceptio lit. conte. impediatur? dic de his vt supra dixi, vtrū ꝓcurator interueniat, & quando. §. vltimo duo &c. Item accusato competunt contra iudicẽ exceptiones, ꝙ ipse nõ sit cõpetẽs, & cõtra accusatorẽ, ꝙ sit inhabilis ad accusandū q: dic vt supra quid sit agẽdū reo veniẽte & cõpetente, & qui accusare pñt vel non &c. Præter hæc quæ dicta sunt supra bene notãdum & seruandum est, ꝙ ante dictā condẽnationẽ vel pœnæ impositionẽ de aliquo faciẽdā, semper dari debet terminus ad defensionẽ faciendam accusatis & his contra quos inquiritur de quocūq, maleficio tam publico q̃ priuato, vt C. de bon. vacan. l. fi. ibi, tāta copia reclamādi, vt C. de iur. fisc. l. defensionis facultas. nā quocūq; tẽpore postulante reo defensionem denegari nõ debet, vt ff. de quæstion l i. § si quis vltro. & l. vnius. §. cognitурum &c. Gandi.

ADDITIONES.

a ¶Non licet. Adde ꝙ licet repercutere & sumere defensionem familiæ & famuli. ita voluit Alexā. consi. cxl. ij. lib. Ber.

b Aggreditur. Adde vt per Franc. de Are. cõs. 34. Pau. de Cast. cons. 35. in j. impressis. Ber.

c Quod sic. Adde vt per Ro. consi. xvij.

d Proxima q. Adde videndum Bart. consi. incipiẽ. Catherina accusauit Ritam. Ber.

e Restituere. Adde videndum Oldra. consi. 224. & 311. Alexan. consi. 78. iij. lib. Ber.

De transactionibus & pactis in maleficiis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Transigi an posit ex parte rei sine aliqua pœna pro quolibet crimine de quo ingeritur pœna sanguinis.*

2 *Crimina ex quibus imponitur pœna sanguinis quæ sint, & quibus personis, ac in quibus criminibus liceat transigere.*

3 *Transigere an liceat in crimine læsæ maiestatis heresеos, per iam oppugnata, uel prodita, & talibus exceptuatis*

4 *Transigere an liceat in lenocinio, & incæstu, & quid secundum canones.*

5 *Transigere an liceat in criminibus non ingerentibus pœnam sanguinis præterquam in crimine falsi.*

6 *Transigere an liceat in priuatis criminibus.*

7 *Accusato Titio de crimine pro quo sanguinis pœna uenit imponenda, et facta transactione an alius uolens eundem accusare de eodẽ crimine audiatur.*

8 *Soluitur suprascripta quæstio.*

9 *Transactionis causa datum an repeti posit.*

10 *Transigere & procuratorem statuere an liceat, si per*

si per statutum pœna sanguinolenta mutatur in pecuniariam.

11 *Banno facto per prætorē uel pacto, quòd præsentans bannitū pro homicidio, si talis bannitū præsentet an de banno extrahetur.*

12 *Transactio facta in criminali, an postea præiudicet in ciuili actore agente ex eodem facto.*

13 *Transactio facta & remissione totius iuris sui per filios & hæredes occisi cum homicida an potestas possit homicidam illum punire?*

14 *Iniuria illata Titio si postea bibat & comedat cū iniuriāte, an poterit accusare de iniuria?*

15 *Vulnerato Titio pluribus uulneribus à Sempronio, Titius fecit pacē cum Sēpronio de dictis uulneribus, & postea mortuus est, an uideatur fecisse pacem solum de uulneribus, uel etiam de morte subsecuta?*

16 *Vulneratus mortifere iacens in lecto si dicat, Titius qui inculpatur de isto maleficio non fuit ille qui me uulnerauit sed alius, nūquid Titius erat liberatus? si uero dicat, Titius me uulnerauit an faciat præiudicium Titio?*

17 *Pax uel transactio an obstanti. accusanti. & dicenti. non ualuerunt, an charta pacis producta per unum ex rixantibus, prosit alteri contumaci.*

18 *Vulnerauit Titius Seium, ex quo inter ipsos et eorum amicos orta est magna guerra, modo Titius & sui petunt pacem, uel quòd satisdent, quid erit?*

19 *Accusato Titio de uulneribus ei illatis per Seium, deuenerunt ad transactionem, an Seius poterit condemnari propter talem transactionem.*

20 *Statuto imponente pœnam pecuniariam pro homicidio, an poterit super illo maleficio trāsigi, item si uulneratus mortifere & in lecto iacens faciat pacem offensori in manibus sacerdotis dum recipit pœnitentiam, an ualebit talis pax?*

21 *Statutū quòd qui de maleficio habuerit pacem ante accusationē porrectā uel inquisitionem inchoatam puniri non possit, an ualeat?*

22 *Pax facta per matrē & tutricē filiorū suorum de homicidio matri pupillorum, an ualeat?*

23 *Statuto dicente quòd si bannitus habuerit pacem ab offenso uel hæredibus exire possit de banno, an habenda sit pax ab omnibus hæredibus.*

24 *Pace facta inter Titium & Seium de uerbis & uerberibus inter eos habitis, quam promiserunt seruare sub pœna centum, postea Titius uulnerauit Seium, & Seius repercussit Titium, an Seius possit accusari tanquam uiolator pacis?*

25 *Iusiurandum an conferri possit in criminali, uel publico iudicio.*

26 *Statuto dicente quòd qui fecerit homicidium, nunquā possit habere pacem et concordiam, & illius bona deuastentur; & si habuerit pacem ei non prosit, si Titius mandato Semprony fuit interfectus, an Sempronio mandāti proderit habere pacem, & an illius bona erunt deuastanda.*

VNC videamus de transactionibus & pactis in maleficiis faciendis, circa quæ notandum

1 est †super quolibet maleficio, de quo ingeritur pęna sanguinis trāsigi, vel pacisci pōt ex parte rei sine aliqua pœna. vt C. de transact. l. trāsigere. & est ratio, qa vnicuiq; licet redimere sanguinē suū in omnibus modis quibus potest, vt ff. de bo. corū qui sibi mor. consci. l. ij. † Quæ aūt sint cri-

2 mina ex quibus imponit pœna sanguinis, poteris reperire in fi. tit. de pœ. infra. vbi de particularibus pœnis tractat. tales igitur & similes accusati sine periculo supradicto qđ habeantur ꝓ cōfessis, trāsigere pnt. Sed talis licentia denegatur accusato de adulterio licet sanguinolētū sit, imo pœna mortis iniungitur. C. de adul. l. quāuis. ff. de extraor. crimi. l. i. in prin. & l. de crimine. C. de adult. licet aūt accusato trāsigere pacisci cōcedat, accusatori tñ ꝓhibet omnino. alias in Turpillianū incideret. ff. ad Turpil. l. ab accusatore. In alijs vero criminibus nō sanguinolētis trāsigere prohibet, de qbus est exēplū in accusato. l. Iulia de ambitu. rep. de residuis. & hoc hr̄ instit. de pub. iu. §. itē lex Iulia de vi. & §. sunt pterea. fallit hoc in crimine falsi, vt d. l. transigere, cuius pœna est in libero deportato cū publicatione bonorū, quāuis i seruo sit vltimū suppliciū. ff. de fal. l. i. §. ii. insti. de pub. iu. l. lex Corne. ff. de fal. omnino. ergo accusatus de falso licite trāsigit & impune, qa aut pœna sanguinis irrogat, vt C. de fal. mo. §. actorē. & l. ij. & in eo q fecit falsam chartā iure Lombardorum. vt in Lōbardia de eo qui fecit falsam chartam. c. ij. & tūc procedit transactio ex prin. l. transigere. aut non irrogatur pęna sanguinis

nis,& tunc non licet ex fine illius legis. est aūt ratio quare in criminibus nō sanguino lentis trāsigere prohibitū est,q̄a ad hoc nos inducit zelus puniēdi delicta, vt l.si operis. C.de poe & l.si à reo.ff.de fideiuss.& l.quod vulgo exceptionis aūt de falso rō est,q̄a vt plurimū priuata cōmoda respicit,ad q̄ iura & vnusquisq; debet suæ rei legē dare posse, ff.de pact.dot.l.ob res.§.j.C.mā.l.in re mā data.c.de his.extra de sepul. & hāc rōnem tāgit principiū vlti.gl.l.trāsigere.sed eā cōfundit,q̄a idē & si pœna sanguinis irroget, vt ex prin.dictæ legis colligitur,& sic remanet exceptio falsi sine rōne ab aliquo hucusq; reddat, sed q̄ ratione caret extirpare necesse est c. cor episcopi. in fin.lxviij.dist. vnde rationē assigno naturalē & iure probatā talē,scilicet in offensione sanguinis licet trāsigere, quia p̄ hoc homo annihilat, bonū est ergo, q̄ qualitercūq; se redimat. arg.l.j.ff.de bo.eorū qui mor. an.sen.sed q̄ mēdaciū falsitatis incurrit, ad nihilū inter homines recidit,quia postea dr̄ homo sine fide,id est consciētia esse,aut q̄a ex consciētia peccatū est,vt extra de p̄scri.c.fi.sed peccatū dr̄ idē quod nihil,vt in euāgelio Ioan. ibi,& sine ipso factū est nihil,p̄terea mēdacis siue fallarij pœna est,q̄ non credit ei,q̄ est verū iuxta illud , qui mentiri sic sæpius solent,verū dicere si q̄nq; vellēt,nō adhibetur fides.ad hoc l.si is crimē.§. ijsdē criminibus.ff.de suspect.tut.& l.iij.§.sinautē ipse tutor & cæteris criminosis creditur, melius esset ergo talibus mori,q̄ misere viuere.arg. l.is qui sanctos. C.de apost.& Seneca dicit, Mors quā dulcis est amare viuētibus. & hæc est ratio quare talibus cōcedit trāsigere,accidit ff.de cōsti.pecu.l.j.in prin. & l.illud quare aūt prohibetur de adul.trāsigere rationē assignat,q̄a facit criminis frequentiā & enomitas, & ad id, primū. i.frequentiam & assiduitatem.facit ff.de pœ.l. aut facta.§.nonunquā & C.de hære.l quicunque.§.q̄ fecerit.& l.j.C.ad leg.Iul.rep. & de suspect.tuto.l.j.§.j. ad secūdum enormitas probatur ff.de mi.l. auxiliū. & not. Azo.in summa de adul.in prin. & pro hoc optime facit,quia obijcitur castitati,quę sola possibilis est Deo nostras animas pręsentare,vt in auth.de leno §. faciamus igi .colum.iij.& de trien.& se m.l.§.cōsideramus, c.nupt.xxxi.q.ex prædictis ergo d.c cessare oppositionē de raptu. quam facit gl.l. trāsigere per l.vlti.C.quib.ex.cau.ser.li.ac quia idem i ipso imo expellit,vt l.raptores. in princ.C.de de episco.& cler. ibi pessima criminū peccatis &c. per hæc transactio & pactū prohibetur.non ob.opi.gl.p̄dictæ,q̄a nō dr̄ in dicta lege pactū in hoc esset licitū sed sic deuenerat de facto,q̄ fuerat pactione trāsmissum.nō ergo loquitur de pactione iuris effectū habēte cū nō cōparatur dissimulationi q̄ clarū ē nullū iuris effectū habere in talibus.

3 † & eadē ratione dicā esse p̄hibitū in crimine læsæ maiestatis hęreseos, patria oppugnata vel prodita, & in talibus criminibus exceptis, quia nō paciscēdo sed suā innocentiā mōstrando purgare se debet reus.arg.C de bo.eorū q an.sen.l.j.in prin. in gl.ibi posita,ac si dicat &c. & accedat.ff. de acc.l.ex iudiciorū.& C.de aboli l.fallaci

4 ter.alias fi.i fi.Idē in lenocinio & icestuoso est eadē ratio,vt l.si adulteriū cū incœstu . in princ.& in l.is cuius ope.& l.ii. ff.ad leg. Iul de adul.nec ob.si obiiciatnr de legibus ff.de iniur.l.in omnibus.ii.q.iii.§.notandū: & §.in omnibus.ff.de iu.fis.l in fisci.quia ac cusato licet nō accusatori,qui incidit in Turpillianū.ff.ad Turp.l.ob accusationē.nisi desistat ante inscriptionē, & tunc ēt accusato ri.licet l.vt mulier.& l. q̄sitū ad Tup.lite vero cōtesta.nō licet,nisi iudicis autoritate, & cū determinatione.l.fallac ter.C de abo.secūdū canones vero dr̄ de nullo crimine posse transigi, quia omne crimen ſm canones vr̄ publicū,vt in d.§ notan.& extra de coll. dēteg.c.i.& ii. & qualiter de ciuili & criminali & matrimoniali & spirituali iure licet cano transigere,dic vt no d.§.no.in gl.scias quod &c.& d.c.i.de collu.deleg.in gl.arg. q̄ ex. Item ad id quod dictum est de adulterio non posse transigi, videtur contra in authen.vt lic.mat.& auiæ § pen. ibi,vbi tn̄ nōdū &c.Sol.ſcd̄m gl.& opi.Io. qđ ibi dr̄, nō est referendū ad crimē adulterii , sed ad alia capitula in eade auth. posita.sed tu dic q̄ huius contrarii solutio nō est sufficiens, imo dic q̄ ad oīa p̄cedentia refertur,nec sumit ibi amicabilis copositio pro trāsactione, sed gratuita cōuētione,q̄a cōuenire pecunia non est proprie amicorum, sed extraneorum.& hæc omnia sunt secundum

5 domi.Hug.de la Font. † In aliis autem criminibus,quę sanguinis pœnam non ingerunt,

runt,non licet transigere præterquã in crimine falsi, vt d. l. transigere. & est ratio, quare in his criminibus nõ est licitũ trãsigi, quia transigens habetur pro confesso,vt ff. de pua.l.in oibus criminibus & no. qđ illa l.transigere.non vetat in ij parte sui, quin possit pacisci.vnde dic ꝙ in omnibus crimi nibus in quibus nõ ingerit pęna sanguinis, gratuita pactio vel remissio bene põt fieri.
a Idẽ dic i crimine adulterij,ª vt ff.de iu.fisc. l in fisci.& ff.ad legẽ Iuliã de ui pub.l. q cri men §.q vacantẽ. & dic vt no.Azo in sum: C.de transa sed q̃ro,lex pđicta trãsigere in j.& ii parte sui loquitur in criminibus pub.
6 †Sed quid erit in criminibus priuatis,nunquid in eis licet trãsigere vel paci ci?d.Gui. de Suza.dicit,ꝙ sic,vt C de fur. & ser.corru.l.post decisionẽ.& ff.de cõd.fur. l.si pro fure. ff.de fur. l. intendũ §.q tutelã & ff de pac.l.si tibi.§ quędã.reus tñ, qui ꝑtio dato pac scitur,infamis est,vt ff.de his q no.infa.
7 l.qui.& l.seq.†Sed pone qđ aliquis est accu satus de crimine de quo pęna sanguinis im minebat.iste accusatus de crimine ransigit cũ aduersario suo de illo crimine. venit mo do alius & vult istum aliũ de eodẽ crimine
8 accusare iterũ †q̃ritur nunquid possit? hęc quæstio fit in gl.or.super d.l.transigere. sed d Guid.de Suza.dicit,ꝙ si is ad quem spectat dolor trãsigit super eodem crimine su per quo potest transigi,& suam remittat in iuriã, ꝙ ꝑcludit viã omnibꝰ aliis accusatori bus,vt ff.de iureiur.l.eũ qui.§.in popularibus.& ff.de ꝑuari.l. ꝑuaricationes. & ff de sepul.viol.l.si pulch.& ff.de accu. l. si cui.§, iisdẽ.nõ ob.l.ff.ad legẽ Iul.de vi pub.l.q cœ tu.§.fi.& ff.de adul.l.si maritus.§ si negaue rint. ꝑ quas leges gl ordinaria vř decidere ꝙ alius nõ impediatur accusare, q̃a lex illa loquitur in crimine adulterii & raptus in q bus trãsigi nõ licet, nec enim dẽt đ admisso eiusdẽ hominis sępiusæquri,vt ff. nau.cau. stab.l.licet.dic etiam pro & contra,vt no.su pra qui accu.pos vel non.in vltima q.&cæ. quæritur an tale pactum vel trãsac. noceat extraneis vel eidem,vt iterum reus accusari non possit de eodem crimine.gl.orai.d.l. trani dicit vtique non nocere,per l.qui cœ tu.§.fi.ff.de pub.iud.sed d.Hug. de la Fon. dicit quod extraneis non nocet,idem bene nocet,& pro gl facit.ff.de sepulc. vio. l.ii.§. sed & si is cuius interest. cum si. Sed cõtra. C qui accu.non pos.l.accusationẽ,vnde dicit si incidit in Turpillianum,infamis est,& tunc non reiicitur, quia nõ superfic crimẽ, sed reijcitur quia infamis est,vt C vt i cer. tempus quæ.cri.termi.l.j.ad Turp.& l.ij.& ff.de pub.iud l.infamẽ.& sic saluatur l. accusationẽ.sed admittitur inquãtum suã vel suorum prosequatur iniuriã,& sic saluatur § si is cuius interest.& de adulte. l.si maritus.§ si negauerint.ff.& quod not. super §. si paciscar. ff.de pac. non ob si tunc tẽporis sit infamis.vt l.hi tñ.ff.de pub.iud.secundũ d Hug.de la Fon sed do Gui de Suz. aliter soluit & dicit, dic vt per eũ in solutione pro
9 ximæ q̃ons. † An aũt datum ex præmissa transact.peti possit? dic ꝙ sic, vt in text. & glo percipitur.C.de cõmi. & cõtrah. stipu. l.si quidem. vnde versus. Sanguinis in pœnis nisi mechus transigit omnis In cæteris nulli licet nisi crimine falsi. Sanguinis & capitis metuens de crimine pœnã. Transige si placet non transigit vllus adulter. In cæteris nulli liceat, nisi crimine falsi. Dat
10 cẽsura tñ noua mecho vñ leuamẽ.†Quærit d.Guid.de Suza.quid si loco sanguinolẽtæ pœnæ per statutũ sit subrogata pœna pecuniaria,vel alia nõ sanguinolẽta? deter minat ꝙ quo ad transactionẽ & ꝓcuratoris constitutionẽ remanserit idẽ ius qđ à principio.arg.ff.de do.l.id quod.& totu illud ge neraliter initiũ spectandũ. & facit ff. de serui.vrb pręd.l.si domus. cũ simi.& hoc nota ui supra in titu.vtrũ procura.interueniat in male.§. sed pone quæstionẽ quotidie. cum concordã do.vero Hug.de la Font.contra, q̃a iudiciorũ qualitas dijudicatur à pœnæ qualitate,vt l. 2 ff.de publ. iud.sed nunc po nitur pœna nõ sanguinolenta, ergo nõ trãsigitur,quia cessat causa prima, ad qđ ff.de leg.ij.l.Imperator.C.de inter. l.i.nõ ob.alle.originis, q̃a noua forma rei dat nouum eẽ.ff ad exhi.l.ob.& l.si domus. l.Iulianus. §.si quis rẽ fecerit. & de serui.vrb.ꝑdio.l.si domus.cũ si. quia vno de duobus principa libus subla.remanet alterũ,secus aũt si prin cipale mutatur,quia ẽt accessorium per cõsequẽs sicut transactio & procurationis cõstitutio,q̃ sunt eiusde animi sequelæ.ad qđ est ff.de re iudi. l cum principales.& C.de nup.l.fi.& de vsur. l.eos.in princ.ff.non ob. si dicatur surrogatum debet sapere naturã hanc vt hæc,hic autem habeant separatam naturam

naturam non sanguinolétam à sanguinolé
tis.ad quod ff.de priua.delic.l.si magistrati
bus.& de leg.ij.l.codicillis.§. iusullam.& l.
vt tantum.in princ.C.de ser.corrup.l.quo-
niam. & cum quid mutatur eius qualita-
tes mutantur.C.de impo.lucr.descrip.l.j.§.
quod licet.& ad hoc C.de transactio.l.cau
sa cognita.C.de edi.diui Adri.tollen.l.edi-
cto.circa principiũ. vbi subla. vident oia oc
casione eius institu.sic pœna corporali sub
lata & redacta ad pecuniariã similiter redu
cũtur oia occasione eius instituta, videlicet
transactionis pœnæ imponédæ permissio,
q̃ procuratoris instituẽdi prohibitio,ad qđ
optime est ff.de leg. j.l.si fundum sub con-
ditione.§.si pater.& l nõ quocũque. §.qui
graui.Hug de la Fon.de Parma. qd si ciui
tas voluit cõponere cũ aliquo suo castro su
per dissensionibus,discordijs, & iniuriis.&
facit conuẽtionẽ & statutũ qđ habitatores
castri gaudeãt immunitate, valebitne talis
cõpositio? vr̃ quod sic, qa fides ẽt hostibus
est seruãda.c.noli æstimare.xxiij.q.j.& ac-
cedat.ff.de cẽsi.l.j.in prin.& in auth.đ nup.
§.distrahuntur.& totũ illud generale pacta
seruari. Ecõtra vr̃ ꝙ nõ vr̃ casus expressus
C.de decur. l.euacuatis.ad hoc C.de trãsa.
l.interpositas.Sol.Dic,ꝙ iustitia erat,& fuit
de illis dissensionibus ex parte ciuitatis,tũc
erat calumnia in restituentibus, & nõ de-
bet eis seruari conuẽtio sedm q̃ no.super l.
ij.C.de transact. nec statutũ tanquã ambi-
tiosum valet.ff.de decre.ab ordi.fac.ambi-
tiosa.& sic saluabitur.l euacuatis. Aut iusti
tia super contentionibus faciebat ꝑ castel-
lanis,& tũc seruabunt, quia tunc cessat am
bitionis causa.C.de transa.l.pręses.& facit
C.de nox.l.iij.nõ ob.l.interposita. C.de trã
sact quã quidã inducũt, quia isti nõ sunt ser
ui,licet sint subditi,ꝙ patet,quia admittunt
ad iudicia,& oẽs actus ciuiles,quod non est
in seruis.l quod attinet.ff.de re iud.sed plus
obst.quod supra not.de patria oppugnãda
in quo trãsactio prohibetur, sed patet solu.
quia supponitur vbi sit iustitia ex parte ca
stellanorum,quia ex parte ciuitatis erat no
toria violentia,quo casu eis quamuis subdi
tis licuit resistere & se defendere.C.de iu.fi
sci.l.prohibitum.d.Hug.de la Fon.Parmẽ-
11 sis. † Item dependet & alia quæstio quæ
est talis.fecit pra conizari potestas, ꝙ præ-
sentans aliquem bannitum de homicidio cã
cellabitur de criminalibus,id est de damno
seu tale pactum cum aliquo fecit bannitus
aliquis.seu idem cum quo pepigit potestas.
præsentauit bannitum,petit se de banno &
criminationibus eximi. q̃ritur an potestas
ex se posśit hoc?& videtur ꝙ sic,& pro hoc
faciunt prima argumẽta proximæ quęstio
nis,& C.ex qui.cau.ser.pro præ.li.ac.per to
tum.quia cũ sit potestati permissum bãni-
tos capere , & hoc ꝑ qđ peruenit ad illud .
l.oratio.ff.de spon.l.cui iurisdictio.ff.de iu-
risd.om.iu.& hoc cõcedit do.Gui.de Suza:
Ecõtra vr̃ per l.pses C.de trãsact.& l.pactũ
curatoris.de pact.& l.distin.c.j.ij.& iij.ff.de
pœ.l.diui.& l. relegati. & est casus ff.qđ vi
aut clã.l.prohibere. §. plane.& hęc est ipsa
veritas.nec obstãt signata in contrariũ.Pri-
mo generale de pacto seruãdo vel ordinã-
do,qa ius sibi administrãdi ei nõ cõpetit.l.
iusiurandũ qđ ex cõuentione.ff.de iureiur.
ibi,sed replicabit &c. ex quo tollitur aliud
generale,cui aliquid ꝑmittitur &c. qa hoc
a expresse interdicitur a p̃sidi,nisi quantũ lex
cõis vel municipalis cõcedit. Hug.de la Fõ.
12 de Parma.† Itẽ nunquid transactio facta in
criminali p̃iudicat postea i ciuili agẽte acto
re,& ex eo facto sicut fit in quolibet crimi-
ne,vt ff.de priua.deli l.fi.ff.de pub.iu. l.in-
terdũ.in quo casu de priuato & marsupiali
dãno lege agitur, vt de domo incensa & si-
milibus,ne obijciatur de l.quod sena.& l.&
p̃tor de iniu.& vr̃ ꝙ nõ l.j.C.qñ ciui.actio.
præiu.cri. Et econtra dic ꝙ præiudicat vt
aliud sit in sententia, & aliud in transactio-
ne,vt hic.& no Accur.C.de transact.l.si de
certa in gl.de quibus non sit actũ &c. & fa
cit C.eo.tit.l.si causa cognita.& ratio diuer
sitatis ibi aśsignatur,& hęc est veritas.Hug.
de la Fon.An habens pacem post pactionẽ
& transactionẽ factam pro homicidio no-
13 ceat communi. †Sed pone quęstionem,ꝙ
filij & heredes cuiusdã hominis occisi fece
runt pacem cum homicida de prædicto ho
micidio & totius sui iuris remisśione. vult
potestas illum homicidam punire & condẽ
nare in capite,dicta pace & remisśione ob-
tenta, quæritur nunquid posśit? & videtur
quòd sic. Ius acquisitum cõmuni pactis pri
uatorum nõ tollitur nec immutari potest,
vt ff.de pact.l.iurisgentium.§.si paciscar.&
l.ius publ.cum.& l.si vnus.§ pacta. Item
quia malefícia non debẽt remanere impu-
nita,

sita, vt ff. ad leg. aqui. l. ita vulneratus, & ff. de fideiuss. l. si à reo. & ff. depositi l. bona fides & arg. ff. de offi. psi. l. cógruit. & ff. de iurisd. om. iud. l. si. familiă. Ecótra vr̃ ꝙ nõ possit. Nã pax est ad bonũ lenitas quædã, vt C. de cadu. tollen. l. vna. in princip. & quia nemo sine accusa. punitur, vt ff. de mu. & ho. l. raptores. §. si quis. ité quia iã iste deciperetur autoritate primi statuti, quod esse nõ debet, vt C. de iis qui veni. ætа. impet. l. i. Ité si pœna posset imponi iã l. trãsigere imponeret verbis, quod esse non debet, vt C. cõmu de leg. l. ij. in fi. ité d. l. transigere. indistincte loquit, ergo indistincte est intelligéda, vt ff. de pu. l. de pretio. & de offi. psi. l. iii. Ité super hoc lata est lex. dñi Imperatoris. q̃ mãdat seruari per oẽs rectores. in vsib. feud. de pace tenen. inter subdit. &c. Solu. ſm d. Gui. de Suza. dicit ꝙ si potestas super illo crimine habet statutũ, ꝙ illud debeat obseruare, & pœnã imponere scđm formã statuti illius. Nã ciuitates bene possũt habere huiusmodi leges & statuta, vt ff. de iusti. & iu. l. oẽs populi. & lex illa seruari debet, & si ꝑ quã dura sit, vt ff. q. & à quib. ꝑspexit legis lator. nã ꝑ talia statuta recessum est à iure cõi, vt d. l. oẽs. Si aũt super illo crimine seu delicto nõ sit statutũ & tale sit illud crimẽ, sup quo possit trãsigi tunc dicit idẽ d. Gui. ꝙ sup illo homicidio vel alio delicto potestas nõ possit procedere, nec pœnã imponere delinquenti nã trãsactio seu pactio, q̃ toleratur a lege tñ habet efficatiã & autoritaté ꝙ omnẽ iniuriã, etiã reipub. sustulisse videtur, per iura supra proxime allega. Sed secundum opi. communiter omnium doct. aliorum dico, ꝙ siue super illo crimine possit transigi siue non, ꝙ talis pax non impediat condemnationem super illo crimine faciẽdam potestatem, siue super illo crimine sit statutum siue non sit. & ita de consuetudine seruatur, & hoc ista ratione, qa omnis homo, qui delinquit, offendit rem publicã ciuitatis vbi male committitur, & offendit etiam illum, quem ledit, vt ff. de pub. & vecti. & com. l. licitatio. §. qđ illicite, vnde remittendo quis iniuriam suam, non propterea remittitur iniuria communis & publi. vt ff. de pact. l. iurisgentiũ. §. si paciscar. & ff. quod vi aut clã. l. iij. & ff. de no. ope. nun l. præter. §. inquirit. & facit. ff. de iniur. l. j. §. si forte cadauer. & ff. ad legem Iul. de vi publi. l. q. cœtu. §. qui vacantẽ. & ff. de re iudi l. ne quid pignus· & in hac opi. fuit d. Dyn. &

14 ita determinauit Bononiæ. † Sed quid si feci iniuriã aliquã tibi, & postea comedisti &

c bibisti [c] mecum, nunquid possis postea me de iniuria accusare vel agere mecum? vr̃ ꝙ nõ vt insti. de iniur. §. fi. Econtra vr̃ quia illa iniuria iam erat nata, ꝙ patet ex eo ꝙ dissimulatione tollitur. nam non posset tolli, si nõ esset nata, quia ꝙ nullum est, rumpi vel tollit non põt. ff. de iniust. rup. & irri. testa. l. nã & si quod dic vt no. Accur. sup d §. vñ dic ꝙ iniuria nõ tollitur quantũ ad ius qđ est acquisitũ cõi seu publi. vt patet ex iniur. supra ꝑxi. q. no. hoc est qñ pro iniura agit criminaliter, quod fieri potest, vt instit. de iniur. § in suã. Nã eo casu pœna q̃ debet imponi applicanda est fisco, vt ff. de iniur. l. fi. Si aũt agatur ciuiliter, tunc tollitur iniuria dissimulatione, vt dicto. § vlt. insti. de iniur. nisi statim dixisset illã iniuriã ad animũ reuocasse. Nã eo casu non tollitur nuda voluntate seu dissimulatione, sed verbis expressis vel pacto, vt no. Accur. super. §. vlt. in gl.

15 q̃ incipit, aboleuit in fine gl. † Ité subijcio aliã & dubitabilem qõnem, & quæ sæpius assessoribus occurit de facto. Ecce Titius ꝑcussit & vulnerauit Sẽproniũ inferendo sibi multa vulnera. iste Sẽpronius eidẽ Titio fecit pacem & remissionẽ de dictis vulneribus, & postea mortuus est, modo quæritur an videatur fecisse pacẽ nõ solũ de illis vulneribus, sed ét de morte postea subsecuta? Et primo vr̃ ꝙ non, qa in dicta pace nõ fuit actũ de morte, ergo pro omisso debet haberi, vt ff. de ver. ob. l. quicquid. nã iniquũ est perimi pacto id, de quo cogitatum non docetur, vt ff. de transact. l. qui cum tutoribus. & l. Aquiliana. ff. de pactis. l. tres fratres. Item is qui habet duo remedia remittendo vnum retinet aliud, vt ff. de peti. hæred. l. legitima. & de inoffic. testa. l. mater. Item non videtur renũciare iuri quod ignorabat sibi competere. C. de fur. l. fi. §. sinautem.

Item ille vulneratus non videtur renunciare iuri suo casuali & futuro, vt ff. de le. j. l. & si ita. & ff. de acquir. hær. l. is qui hæres. & l. is potest. Item quomodo potuit remittere iniuriam publicam seu communis non video, vt ff. de pac. l. iurisgẽtium. §. si paciscar. cum legibus similibus alleg. supra proxi. q. in fin. Item quomodo potuit pacisci

paciſci de morte nondum ſecuta neq; enim dolus futurus remitti poteſt, vt ff. de pact. l. ſi vnus. §. illud. & §. pacta. Item nec accuſationem, quam non habet, poteſt remittere, quia accuſatio de morte non tãtum defuncti, q̃ hæredum eſt, vt ff. ad legem Falci. l. reperitur caſus. Regulariter enim nullus poteſt iuris plus in alium transferre q̃ ipſe in ſe habet, vt ff. de reg. iur. l. nemo. & ff. de acquiren. rerum do. l. traditio. Item in caſu noſtro duplex actio naſcitur, vna d̃ occiſo, altera de vulnerato, quorum vna per aliã nõ tollitur, vt ff. ad leg. Aqui. l. ſi vulnerato ſeruo. põt ergo de ſubſecuta morte dãnari, licet pax proſit de vulneribus, & habet locũ actio legis Cor. de ſicc. vt ff. de ſiccar. l. fi. in §. fi. vnde conſtat ex d. l. ff. de ſicc. ꝙ ſi actũ & cognitũ ſit de vulnerib⁹ ẽt mortiferis, ꝙ nihilominus poſtea agitur de occiſo, ꝑ qđ datr̃ intelligi, ꝙ mors & vulnus nõ ſunt idẽ, qa ſi eſſent idem, iã ſequeretur ꝙ lata ſnia ſuper vno, obſtaret exceptio rei iudi. ſuper altero, quod tñ nõ eſt, vt d. l. ſi vulnerato ſeruo, cũ le ſeq. & eſt ibi ratio, quia aliter fit æſtimatio vulneris, & aliter mortis, vt ibidẽ dr̃ à ſimili in propoſita qõne. Aliud venit in iudicium, cũ quis accuſatur de morte, quia cõdẽnatur in capite. Aliud cũ accuſatur de vulnere, qa fit cõdẽnatio in pecunia. ꝓterea cũ ex eodẽ facto oriuntur plura crimina, quorũ qđlibet exigit pœnalẽ coartatione in talibus regula cõprobata eſt ꝙ d̃ vtroq; tãquã de diuerſis põt accuſari & puniri, ita ꝙ exceptio tranſactionis vel iud. ſuper vno habere, non nocet in alio, vt C. de acc. l. q d̃ crimine. ver. ſi tñ & de priua. delic. l. penta & erit in qõne ꝓpoſita, ꝙ pax nõ proſit illi quominus poſſit de occiſo cognoſci, cũ aliud mors, aliud vulnus, vt ſupra dictũ eſt. Na hodie ſm̃ aliam generalẽ cõſuetudinẽ Lõbar. & totius Italiæ vulnerũ nõ ẽ accuſatio publica, ſed priuata, quanq̃ ſm̃ iura communia cõſueuerit eſſe capitalis, ꝙ patet ex eo ꝙ defenſor interuenit, & quia pœna ſequitur pecuniaria, ſed ſecus cũ agitur de morte, quia tunc defenſor reſpuitur. & capitalis imponitur pœna cum igitur ſint diuerſa, ergo pax non obſtat in caſu propoſitæ quæſtionis. E contra videtur ꝙ pax facta fauore pacis obſtet. C. de cad. tol. l. i. circa princ. vnde pacis beneficium debeat amplari, quia beneficia & fauores ampliandi ſunt, vt ff. de lib. & poſthu. l. cum quidam. Item remittentibus actiones ſuas, non eſt ad eas amplius regreſſus, vt ff. de ædil edic. l. quæritur. §. ſi vẽditor. Item hęres non reuocat per ingratitudinem ea, quæ pater nõ potuit reuocare, vt ff. de re. do. l. j. & vlt. nec vr̃ obſtare ꝙ ſi ꝑ ſeruo vulnerato actũ eſt ciuiliter lege Aquilia, ꝙ nihilominus põt, poſtea agi lege Corn de ſic. vt d. l. ſi ſeruos & ff. ad leg. Aquil. l. idẽ Neratius §. ſi dolo. & C qñ ciui. act. præiud. cri. quia hoc eſt verũ qñ vna eſt ciuilis, alia criminalis, vel quia agitur pro re familiari, & ꝑꝑ rem q̃ mihi abeſt de familia mea, ſed vtraque actio nõ cõpetit ad vindictã. Nã facta pace ſuꝑ vna non tollitur altera ſed ſi vtraq; ſit criminalis, & cõpetat ad vindictã (vt eſt in noſtro caſu) tunc vr̃ ꝙ facta pace vel abſolutione ſuper vna, ꝙ altera tollatur, vt ff. de iniur. l. ait ꝑtor. §. i. Itẽ pro hac parte facit ff. ad l. Aquil. l. huic ſcripturæ §. i. & l. ait lex ꝗbus dr̃, ꝙ ſi Titius mortiſere vulnerauerit ſeruũ meũ, & poſtea ex longo interuallo ille ſeruus ex naufragio vel ictu ab alio illato ſit mortuus, nõ põt agi cũ primo de occiſo, ſed de vulnerato, quia tpe illorũ vulnerum vr̃ & reputatur occiſus, & licet illũ ſeruũ vendiderim vel manumiſerim anteq̃ moriat, tñ nihilominus poterit (vt dixi) agi de occiſo. ꝑ quas duas leges noſtra qõ ſopiri & terminari vr̃. Itẽ ſi facta eſt pax d̃ vulneribus mortiferis vel abſolutis, quomodo põt poſtea agi de occiſo, qa ia fieret probatio ſuꝑ ipſis vulneribus? Nã cũ principale ſublatũ eſt, per cõſequens & acceſſoriũ. ff. de reg. iu. l. cũ principalis. Itẽ facit ꝙ nõ poſſit agi de occiſo ex eo, ꝙ pro vulneribus mortiferis põt, agi lege Cornelia de ſicc. vt C. ad leg. Cor. de ſic. l. is q cũ telo. & ff. eo. ti. l. iij. ſi ig i tur tranſactum vel cognitum eſt de vulneribus, non debet poſtea agi de occiſo, ſeu de morte, quia de admiſſo cuiuſdam hominis ſæpius quæri non debet. ff. de nau cau. ſtab. l. licet. Sol. videtur poſſe dici ſecundum opi. do. Gui. de Suza. & cõiter aliorũ doc. ꝙ pactũ vel tranſactio ſuper vulneribus mortiferis factis, non noceant in accuſatione de morte, quia pactũ in vna re factũ, in alia nõ præiudicat, [d] vt ff. de pac. l. ſi vnus §. inſulam & quia eſt iniquum perim pacto id, de quo nõ docetur cogitatũ, vt d. l. qui cũ tutori. §. ſi. & ff. ad leg. Aqui. l. ſi autem ſit & l. ſi vulne-

vulnerato seruo. & l.ita vulneratus §.j. nō ob.d.l.ff.ad l. Aq.huic scripturæ.& l.ait lex. quia in dictis legibus agitur pro re familiari ciuili actione legis Aquil. ad æstimationē dāni serui vulnerati, vbi p eas ll.fingitur mortuus tēpore vulnerū, quantū ad respectū æstimationis serui habendæ à die illatorū vulnerum, sic actio illa l. Aquil. respicit se retro. hic aūt vtroq; modo ad vindictam habendā intēditur tā de morte q̄ de vulneribus. igitur vr̄ dicere q homo mortifere vulneratus nō sit idē q mortuus nisi tūc cū spiritū emiserit, q probatur aperte p l.ff.ad l. Aq.l.ita vulneratus. §.si vbi qs interfecit seruū ab vno mortifere vulneratū, tenetur de occiso, quod nō esset, si hominē mortuū interfecisset, qa hominis mortui homicidiū cōmitti nō pōt, cū nō sit homo, vt ff.de ver. si.l.Paulus.& ff.de vsu & habi.l.Sēpronius. & iō ad cautelā dic pacē esse faciēdā de vulneribus & de morte, si sequeret vel de omni vel de toto eo, qđ subsequi posset occasione illorū vulnerū. nā hoc casu bene intelligitur pax facta ēt de morte subsecuta, quæ iuri futuro bene pōt renunciari p pactū, vt C.de pac.l.ij.& ibi no.per Accur. per l.ff.ad Silla l i.§.fin.& l.seq.ff.de reuoc.dona.l.j.& fina.& ff si quis cau. l. non exigimus. j. respō.nā hæc clausula, & de omni eo qđ posset subsequi &cęt. debet aliquid operari, vt omnia specialiter cōplectantur, vt ff.ad l. Aqui.l.si seruus.§.inquit lex. refertur ergo illa clausula ad mortē & nō ad vulnera, de quibus specialiter est actū, vt ff.qui.ex cau. l.sed & si p prætorē.§ dictū. & ff.de ver.ob. l.doli clausula. & facit ēt q clausula apposita aliquid operetur, vt ff. de vsu.vt ff. de vsu.l.si stipulatus.& ff.de leg.i.l. si qñ ff ad

16 munic l.ii &c. † Sed pone q quidā mortifere vulneratus iacēs in lecto dicit, Titius q de isto maleficio inculpatur, nō fuit ille q me vulnerauit, sed fuit alius. q̄ritur nūquid iste Titius sit ex hoc liberatus? vr̄ q non, quia nō est pactū, quia pactū est duorū vel plurium ue &c. vt ff.de pac.l.i.§ pactū. licet dicat lex non refert cū quibus quis de supremis loquatur vt ff de leg.ii l.cū pater filios. §.donationis sed tu dic secundum do.Gui.q ille Titius per hæredes mortui accusari non possit, vt ff.ad Silla.l.i.§ fi. & l seq. Ite si dicat, Titius me vulnerauit, nunquid præiudi

e cat ipsi Titio, dic q non.s vt ff.ad Silla.l.si qs in graui.§.i.& not.glo.& ibi Ang. in l.ii. C. de calum. Postquā vero aliquis transactionē & pacem fecit de vulnere sibi illato, illū eundē de dicto maleficio accusare non pōt, vt patet ex prædictis, & vt no. supra qui accus.pos.vel non in vltimis duabus quæstio-

17 nibus. † Sed quid si dica, talis trāsactio vel pax non valuit, quod multis casibus contingere pōt, nunquid hoc casu audiatur accusans. in sua proxi.q.dic q sic, si talis pax vel transactio fuerit contra legē.arg.C de sacr. sācт.eccl.l.iubemus § sanc.& ff de libe. cau. l.i.& ff.de agri.& censi.l.quemadmodū. & ff. de sepul.viol.l.ii § pen.licet quidā dicāt cōtra per l.ff ad Treb. l.qui deliquit. & C.ad Treb.l.quāuis statuto cauetur, q quicūque habuerit pacē de maleficio, q nō puniatur. Duo ad inuicē se percusserunt ad pacē, ambo requiruntur per iudicē. vnus eorū cōparuit, & producit chartā pacis, alius vero fuit contumax, & bannum recipit. modo quæritur. an productio dictæ pacis prosit huic cōtumaci, videtur q non, propter contumaciā suā, & quia pro eo nō sunt factæ defensiones & probationes, quæ fieri nō poterāt, quia præsentia opus erat, vt ff.de pub.iudi. l.fi.§.ad crimen.Sed de æquitate sunt argu. contra, vt per consortē & socium criminis beneficium sit huic acquisitum, vbi est eadē causa defensionis & idētitatis, vt arg.C. si in cōi eadēq; causa. per totum.& si vnus ex pluri.appel. p totū.& ff.de mi.l.si.§.fi. & si ser.ven.l.si cōe. & maxime quia hodie ex inquisitione non proceditur solēniter vel in figura iudicii. Ioā. And. faxolus de Pisis &c.

18 † Sed pone q Titius percussit & vulnerauit Seium, ex quo inter prædictos & eorum amicos est orta magna guerra, modo Titius & sui petunt pace a Seio & suis, saltē quòd

f satisdet de nō offendendo,[f] quæritur nunquid ad dictam pacem vel saltē ad dictam satisdationem possit compelli? & primo videtur quòd sic, nā curare debet potestas, vt quietam atque pacificā habeat prouinciā, quam regit, vt ff.de offi.præsid.l. congruit. Item non debet prætor pati, quòd veniant ad arma & rixam, quos potest sua interdictione compescere. vt ff.de vsufruc.l.æquissimum. Item vides q alias satisdatur pro rebus saluandis, vt ff.de iudi. l.in omnibus. & ff.si ser.vendi.l.harum. & per totum. ff. de damn.infec.ex quo edicto satisdatur pp damnum

damnum futurum, ergo multo fortius debet satisdari pro corpore saluando, quia corpora q̃ animata sunt ceteris rebus pferēda sunt, vt C. de sacrosan eccl. l. sancimus. & in corpore auth. vt cū de appel cog. §. sed si alicuius. Econtra vr, ꝙ nō debet quis grauari superuacanea satisdatione, vt ff. de procur. l. non cogēdū. §. fi & ff. vt lega nomi. caue. l. hæc stipulatio. in fi. Itē quia durū est præstare talē satisdationē, & ꝙ durū est & difficile respuitur à iure. vt ff. de procu. l. sed & hæ personæ. in fi. ff. si quis cau. l. fi. Itē non est facile interdū omnibus satis, quod interdū difficilius reperiūtur fideiussores, q̃ pignora vel pecunia ad soluendū, vt ff. de iu. l. ij. §. sed si dubitetur. & lex dicit ꝙ quoties quis nō pōt satisfacere, quod cōmittitur iuratoriæ cautioni, vt insti. de satisda. § sed hodie. & C. de epis. & cle. auth. generaliter. Itē quia ille Titius ex iniuria & delicto qđ cōmisit, non debet premiū aliquod reportare, sed pęnā, vt alias dr C. de hęre. & Manich. l. curiales. & ff. de interd. releg. l. relegatorū. §. fi. & ff. de neg. ge. l. siue hæreditaria. imo debet pęnā reportare, q̃a quicquid mali ex hoc sequit, iste Titius tanq̃ author maleficij puniēdus erit, vt C. ad l. Iul. de vi pub. l. qm̃. Solu. duæ sunt q̃ōnes. Ad primā de pace dicā, ꝙ ille Seius nō sit cogēdus ad pacē faciēdā rationibus pdictis, nisi in casu. s. q̃n ex tali guerra posset tumultus & scandalū in ciuitate illa oriri. seu loco, nā tūc possunt partes ad pacē compelli. argu. ff. de sicca. l. pe. ad ii. q. dic, ꝙ iniuriati non possunt compelli

g ad fideiussores dare per iura superius allegata. Sed alio modo poterit adhiberi remedium, videlicet ꝙ potestas pręcipere poterit parti iniurianti, ꝙ nullam offensionē faciat sub certa pœna, & etiā poterit dictis iniuriantibus assignare confines. argu. ff. de offi. præfe. vrb. l. i. § fi. & ff. si quis ius dicen. non obtemp. per totum vel dic ꝙ iudex ex qualitate personarum poterit sumere coniecturam & debet, vt ff. de neg. ge. l. Pomponius. & si in animo ipsius sedeat, potest suo officio compellere prædictos ad pacem & ad satisdationem de non offendendo, sicut alias in contractibus fieri contingit. arg. l. si

19 fideiussores. §. i. † Itē quæro Titius accusauit Seiū de vulneribus sibi per eū factis, demum venerunt ad pacem & trāsactionē de illo maleficio, de quo nihil p testes cōstat, vel per confessionē modo quęritur nunq̃d dictus Seius possit de prædictis vlneribus cōdemnari propter talem trāsactionem & pacē quam fecerunt ad inuicē, & vr quod sic q̃m is vr cōfiteri crimen, qui paciscitur, vt ff. de his q̃ no. infa. l. q̃m. & facit ꝙ puniatur tanq̃ cōfessus, vt ff. de bo. cor. qui ante. l. i & ii. & ff. de iur. fis. l. in fisci. & l. eius q̃. in prin & consueuit no. C. de probat. l. sciant. tacite enim vr cōfessus, qđ illud maleficiū cōmisit, de quo tacito consensu legit C. de re iudi. l. ad solutionem. & C. de pact. inter empt. & vend. l. cōmissoriæ. Sol. dicta Gui. de Suza. dicit ꝙ ille Seius & omnis, qui data pecunia trāsigit vel paciscitur, debeat haberi pro cōfesso in his casibus in quibus trāsactio prohibita est, ita ꝙ possit condemnari

h h ex hoc, de quo etiā dic vt no supra de indi. idu. §. pōt vnde ad cautelā dic, ita pacē fore faciēdā. Seius fecit pacē & transactionem Titio de vulneribus, q̃ dicuntur, quod intulit & fecit eidē. negat tn̄ dicta vulnera se fecisse vel maleficia cōmisisse, abundans enim cautela nō nocet vt C. de testa. l. testamentū. & quæ dubitationis causa inferunt in contractibus, ius cōe nō lædūt, vt l. q̃ mutuam. ff. man. supra dictū est nō posse trāsigi in casibus in q̃bus nō imminet sanguinis pœna. † Sed pone ꝙ ex forma statuti pro homicidio imponatur pœna pecuniaria, nunquid sup illo maleficio poterit trāsigi? Rn̄deo, dic pro & cōtra & sol. vt no. in simili q̄ō. supra. vtrū pcu. interueniat & q̃n. Itē pone, ꝙ q̃dā mortifere vulneratus iacens in lecto accipit pœnitētiā, & in manibus sacerdotis recipietis nomine & vice offensoris, fecit pacē de illo maleficio & homicidio, q̃ritur an talis pax valeat & teneat? & vr ꝙ sic, q̃a sacerdos est publica persona, vt ff. de iusti. & iur. l. ius publicum. & nobis p publicam personam acquiritur actio & ius vt ff. de adop. l. non aliter. Econtra vr ꝙ illa pax non valeat, quia alteri per alterū nō acquiritur actio, vt ff. de ver. ob. l. stipulatio ista. §. alteri. insti. de inuti. stip. §. alteri. ff. de reg. iu. l. qui tutelā. §. fi. Itē ille sacerdos non est filius, seruus, vel procurator quibus nobis actio acquiritur, sed est extranea & libera persona, & per liberam personam nō acquiritur actio, vt ff. de verb. ob. l. filius. & l. si ita. § Chrysogonus & de bo. auto. iu. possi. l. cum vnus. & quod vi aut clam. l. iij. Itē

20

non

non solet quis absens alterius confessione cōdemnari, vt ff. de cōfess. l. certū. §. pe. Sol. dic q̄d pax valeat & teneat. arg. d. l. nō aliter & §. ius publicū. & qa ꝓcliuiores debemus esse, vt res potius valeat quā pereat, vt ff. de verb. ob. l. quoties. & quia pactum pacis fauorabile est, vt C. de cadu tol. l. iusta. & qa fauores sunt ampliandi ff. de lib. & posth. l. cū quidā supra circa prin. dictū est, ꝙ de crimine adulterii nō pōt fieri pax vel trāsactio.

21 † Sed pone qōnem quā sæpius vidi de facto fore, statutū est, ꝙ quilibet, qui de maleficio habuerit pacē ante accusationē porrectam, vel inquisitionē inchoatā ꝙ ex illo maleficio puniri nō possit. contingit ꝙ quidā cōmisit adulteriū, vel ante accusationē porrectam, vel inquisitionē inceptā venit ad trāsactionē de illo adulterio, postea vero accusatur de illo adulterio & maleficio, probatur fore cōmissum, quæritur an illa transactio prosit sibi? Sol. Dic quod statutū illud non valet in hoc casu vel similibus, quia de quo pōt fieri pactū, & lex seu statutū fieri pōt, & econtra, vt no. Accur. C. de decre. de

22 cur. in rub. li. x. † Itē pone ꝙ Titius percussit & vulnerauit Seium, ita ꝙ mortuus fuit. iste Seius reliquit plures suos hęredes filios impuberes & vxorē. hoc vxor data fuit tutrix dictis filiis suis, seu ꝙ à iure sibi delata est tutela filiorū suorū, hæc vero vxor fecit pacē eidē Titio de dictis vulneribus & de morte dicti Seii patris dictorū filiorū pupillorū, quæritur an hæc pax valeat? & primo videtur ꝙ nō, quia tutores & curatores impuberū debitū exigentes nō etiā remittentes præstant obligationis liberationē. C. de pact. l. pactū. Itē quia tutor loco dñi habeť, cū res pupilli bene administrat, nō cū male.

i ff. pro emp. l. qui fundū. §. si tutor. Econtra i vř quod tutor potest deferre iusiurandū in causa pupilli. ff. de iureiu. l. tutor. Itē qa tutores iurāt in litē, vt ff. de in lit. iurā. l. videamus. §. si tñ. Itē quia tutores iurant de calumnia, vt C. de iura. calum. l. ii. §. quod ob seruari. Itē tutor potest transigere cū fure, qui rem subtraxit. vt ff. de fur. l. si pignore. §. fi. & l. interdum. §. qui tutelā. Item tutor est loco dñi. ff. de admi. & peri. tuto. l. tutor qui tutelā. Solu. Dic quod aut est certū Titiū illud prædictū homicidiū fecisse, & tūc non valet pax facta, aut nō est certū, & tūc valet, vt arg. ff. de iureiu. l. iii. & ff. de admi.

23 tuto. l. Lucius. in fine glo. † Pone statuto caueri, ꝙ si bannitus ꝓ maleficio habuerit pacem cū offenso vel eius hęredibus possit exire de bāno, quæritur an expedit quod pax procedat ab omnibus hæredibus, qui sunt tres fratres & hæredes, an sufficit procedere pacē à duobus tantū? dic quod est necesse, ꝙ oēs hæredes pacē faciunt. per l. ff. de

24 leg. 2 l. si pluribus. Dy. † Itē pone qōnem de facto. Titius & Seius venerunt ad verba, post hæc fecerunt inter se pacē, quā seruare promiserunt sub pœna centū librarū. post hæc Titius pacis fœdera nō seruauit, qa ꝑcussit & vulnerauit Seiū. Seius vero repercussit Titiū, quæritur nunquid Seius possit accusari tanq̄ violator pacis. & ad pœnam promissiuam conueniri? & vř quod sic. vt C. ad l. Iul. de vi publi. vel pri. l. si quis. Item quia nō incontinenti hoc fecit, sed ex interuallo. quod sibi non licuit. vt ff. de vi & vi arma. l. iij. §. cū procurator. Itē quia stipulatio facta de vi non facienda sæpius cōmittitur, vt ff. de vi & vi arma. l. iii ff. de verb. ob. l. si sit item in stipulatione de raro, vt ff. rem ra. habe. l. si ꝓcurator. Tu tñ dic ſm d. Gui.

K ꝙ non pōt accusari k de pace rupta, vel conueniri ad pœnā per l. C. de pact. l. cū proponas. & de transa. l. siue apud acta. & l. si quis maior. & ff. de inof. test. l. si instituta. in prin. Itē qa pęna semel cōmissa fuit. s. qñ Titius vulnerauit Seium, ergo amplius cōmitti nō pōt, vt ff. de arbi l si duo. §. fi. hoc verū intelligas esse, nisi in charta pacis sit dictū, ꝙ pœna toties cōmittať, quoties contrauentū fuerit, sicut etiā in contractibus apponiť, quia tunc bene pōt accusari, & teneť ad pœnā, vt ff. de trāsa. l. qui fidē. & d. l. si duo. in fi. de vulneribus aūt semper teneť, quia non debuit sibi vindictā sumere, vt C. de iudæ. & celi. l. nullus. & ff. quod met. cau. l. extat. &

25 ff. ad l. Iul. de vi publi. l. creditores. † Quæritur nunquid in criminali vel publico iudicio possit deferri iusiurandū? dicit d. Azo. ꝙ sic. arg. ff. de iureiur. l. nā & postea. §. si damnetur. licet postea super eo transigi nō possit, sed hoc ſm d. Odof. vř habere locū i voluntario nō aūt in necessario vel iudiciali iuramento, cum eis probationes dsle debent sole clariores. C. de proba l. fi. Vltimo circa materiā istam intendo quæstionē formare per quam aliæ multæ qōnes similes decidū

26 tur. † Pone ꝙ statutū sit in ciuitate, ꝙ qui-

cunque fecerit homicidiũ, nunquã possit habere pacẽ & cõcordiã, & si pacẽ habuerit, ꝙ illa pax nõ prosit ei, modo est qđ quidã sua manu propria homicidiũ non cõmisit, sed tractauit, ordinauit & mandauit ꝙ quidam occideretᷓ. quæritur nunquid iste mandans possit habere pacẽ, & ea habita sibi prosit. & eadẽ est qõ de bonis, si statuto dicatur ꝙ bona homicidæ debeant destrui. vtrũ bona eius, q̃ mandauit & fecit fieri ho
1 micidiũ destrui possint? [1] Allegationes. n. infrascriptæ pro & contra faciunt pro illa qõne quã subijciã, infra de homi. §. itẽ pone ꝙ Titius. & infra de pęnis. §. itẽ q̃ mandat. Et in primis vr̃ quod ille, q̃ mandauit fieri homicidiũ nõ contineatur sub illo statuto, qđ loquit̃ de pace vel destructione bonorũ & ꝙ illud statutũ non vendicet sibi locũ in persona mandantis, sicut in persona principalis rei. quia in ipso statuto nulla fit mẽtio de mandante, sed solũ de cõmittente homicidiũ vel maleficiũ. Et ideo aliud est mãdãs & aliud est faciens, vt patet ex diuersitate vocabulorũ & nominũ varietate ex quibus diuersi habentur effectus, vt C. de codicillis. l. si idẽ. Itẽ q̃a lex dicit expresse aliũ esse homicidã, aliũ mandantẽ, vt C. de accus. l. nõ ideo. lex igit̃ facta super vno, nõ intelligitur facta super vno alio, cũ sint diuersa. Si enim statutarijs placuisset idem seruari, in vno, qđ in alio bene erat eis hoc dicere & exprimere. arg. C. de cadu. tol. l. vnica. § sed ne veritas. Cũ igitur nõ dixerũt, debet haberi pro omisso? & pro hoc est lex aurea. ff. so. mat. l. si vero. §. de viro. Nã & ipse imperator qñ vult idẽ seruari in mãdatoribus & fauoribus, ꝙ in ipsis reis principalibus hoc exprimit sua lege, vt C. de ijs qui ad eccle. cõfu. l. præsenti. §. adijcientes. ergo cũ statutũ de mãdante nullã fecerit mentionẽ, nec aliquid innouauerit, relinquit iure cõi, qđ enim nõ mutatur, quare stare prohibeat? vt C. de test. l. sancimus. ergo mandans poterit habere pacẽ, & habita prodest sibi de iure cõi, vt C. de transa. l. transigere. & p̃sens statutũ non vẽdicat sibi locũ. Præterea hoc est regulariter in iure nostro in ijs quę sunt stricti iuris, vt in statuto terrarũ & in stipulatione ꝙ id, qđ non est expresse cautũ, hr̃ pro omisso, vt ff. de ver. ob. l. quicquid. j. rñ. nisi palã verbis exprimatur. vt ff. de condi. ob tur. cau. l. si a seruo ad hoc. ff. de iniur. l. item apud. §. ait prætor. & de reg. iur. l. expressa præterea statuta terrarũ sunt stricti iuris, & sterilia tanq̃ multæ, & sic nullã interpretationẽ & subauditũ intellectũ recipiunt, sed ſm eorũ verba iuxta grammaticalẽ intellectũ stricte & rigide sunt intelligenda, & ſm rudẽ & primã significationẽ, vt ff. q. & à quib. ma. li. non fi. l. prospexit. & l. lator. & de exerci. l. j. §. is q. & de mi. test. l. qđ cõstitutum. Præterea solum homicida dicitur proprie sumpto vocabulo ille qui manu adhibita cedere fecit, quia homicidiũ deriuat̃ à cede. ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. ĩ prin. ibi qui adhibita manu &c. iste aũt mandãs non adhibuit, sed solũ mandauit. Itẽ omnino aliud est facere, aliud mandare, vt ff. de ma. vin. l. iiij. §. si. ff. sic alius est homicida, alius est mãdans. ff. ad Sillania. l. etiã. §. si certus. & l. si prius. itẽ ex forma & ordine conuenendi arguitur aliũ esse mandantẽ, a'iũ principalẽ, vt C de fideius. auth. præsente & de act. & obl. authen. hodie. & concessus est modus arguẽdi de qõnibus ciuilibus ad delicta, vt ff. de cust. & exhi. re. l. ij. ad fi. ecõtra vr̃, ꝙ idẽ in mandante seruetur, ꝙ in homicida, & dante auxiliũ & fauorẽ, propter generale brocardicũ, quod sic se habet cõiter ad maleficia, quod qui maleficiũ fieri mandauit, ipse fecisse vr̃, & perinde puniatur. ac si fecisset, vt ff. de vi & vi arma. l. j. §. deiecesse. ff. de iniur. l. nõ solum. in prin. §. si mãdatũ. & § proculus. & l. itẽ apud labeonẽ. §. fecisse. & §. audiuisse ff. de admi. tut. l. ita aũt. §. gessisse q̃ enim maleficiũ mandauit fieri, id propria manu fecisse vr̃. ff. de siccar. l. diuus. §. senatus ibi ipsius dñi manu &c. ff. de re iud. l. hoc iure. §. deijcit. ff. de eo per quẽ factũ est. l. j. § j. corrumptit enim alium & is qui mãdauit. ff. de iurisd. omn iud. l. si q̃s id quod. §. hoc iure. versi. itẽ & qui. Itẽ hominẽ interfecit & q̃ mãdat, & qui mortis cãm præbuit. ff. de sol. l. qui mãdat. & ff. de parric. l. vtrũ. & melius. ff. de re. iudi. l. is q̃dam. quid plura casus est legis, ꝙ ita dicit̃ homicida, qui mãdat, sicut q̃ manibus suis fecit. ff. ad l. A quil. l. ita vulneratus. ij. respõ. hæc est enim regulariter in l. Corn. de sicc. vt nil intersit inter occidentem & mandantem, vel alias mortis causam prębentem ff. de sicca. l. nihil interest. Si igitur nihil interest, ergo pax facta super vno, intelligitur super altero. non ob. l. ff. ad l. Aqui l. ite si obstetrix.

stetrix.j.respon. & l.itē vulneratus.ij. respon. quia dicit non haberi pro homicida qui mortis causam præbuit, sed tm̄ qui propria manu cedē fecit detracta nominatione a cedo, cedis, qa illud verū est quantū ad tractatū l. Aqui.directo cōpetētē, vbi intēditur. ad interesse siue ad æstimationē dāni applicādi agēti, sed q̄tum ad criminis accusationē ex publico iudicio descendentē.ex l.Cor.de sicca. ex qua delatione habet coerceri pœna capitali ēt mandans,& q mortis causam præbuit,habetur pro principali homicida.& ita soluitur contrariū de dictis legibus ad l.ff.de sicc.l nihil interest.in gl.ordi. præterea quæ de principalibus reis sancita sūt, eiusdē legis autoritate de fauoribus & mandatoribus sancitū est.ff.de ijs qui ad eccle.confu. l.fi.§.sicubi. Itē pari pœna puniuntur mandās & faciēs. C.de accu.l.v. non ob.alleg.partis aduersæ in eo qđ dicit,statutū est stricti iuris,& sic eorū verba rigido &c.& sic non sunt trahēda in argumētū,vel de similibus ad similia ꝓcedendū,quasi cōtra regulas iuris introducta. ff.de leg.& senatuscon.l.quod contra.quia secundū veriorē intellectū & opin.cōem docto. statuta intelliguntur secundū determinationē iuris cōmunis, & eius interpretationem, vt ff. de ven.inspi.l.i.§.q̄uis.ff.de mu. & ho l.vt gradatim.§.& si lege præterea si statutū quod loquitur in homicida,dicatur loqui in mandante,hoc nō est interpretari,cū ius mādantē habeat pro homicida,vt supra dixi, nā interpretari proprie dicitur.vbi obscura est declaratio. ff.de verb.obl.l.j.in fi.ff.de iur.& fac.igno.l.ii. Itē in verbis huius statuti non est ambiguitas, ergo interpretationi vel qōni ambiguitatis,nō est locus.ff.de leg iii.l.illa aut.§.cum in verbis præterea posito quod mandans & faciens non sit idē nihilominus ad consequentiā trahendo de similibus ad similia procedendo, dicā statutum illud in mādatoribus obseruari multo fortius,quemadmodū in iure cōi proceditur de similibus ad similia. ff.de legi.& senatuscon.l. non p. ssunt.ita de particulari lege ad particularem legem,sicut & de similibus idem est iudicium,vt ff.de fer.l.i.§. hoc interdictum. & omnes similes passiones similem exigunt medicinam,vt in auth.qui mo.nat. e ffi.sui.§.si qs ergo.quæ enim quo ad culpæ effectum paria sunt, eadem debent iuris interpretatione gaudere.ff.de adulte.l.si postulauerit.§.ratio.ff.de consti.pec.l.fi. C.de epis.& cle.l.sed quāquam. ad finem mandare autem homicidium fieri, prius est q̄ propriis manibus interficere, quia mandans peccat in se, & in alium, quia illum cui mandat,fecit peccare.& hac ratione dicit lex iustius est primum autorem delicti coercere pœnali iudicio quàm delinquentem, vt in eum seuiat pœna à quo autore emanauit offensa.ff.de ser.corru.l.in hoc iudicio ibi iustius est enim teneri &c.ff.quod vi aut clam.l.si t.ibi.ergo acerbius est & seuerius iudicandum delictum per alium factum,quàm per seipsum. Præterea etiam quæ cōtra regulas introducta sunt,licitum est trahere ad consequentiam, & trahi arg. de similibus ad similia procedendo vbi est par ratio & maior & in nostro casu. Solus d.Iaco.de Are. dicit semel hanc q. dum accidisset de facto Bononiæ fore solutam & male,quod dictum statutum locum non habeat in mandante,cum statutum nihil dicat de eo.aurea lex est de hoc.ff.solu.ma.l. si vero.§. de viro.C.de accusa.l.non ideo.& ff.ad Silla.l. si certus.& d.§.occidisse.& ff.de vi & vi arma. l.j.ibi per vim &c.sed d. Vber. de Bob. & d. Iac.aliter sentiunt,q̄ idem ius seruetur in mādante,quod in eo,qui est principalis per iura pro hac parte alleg.& hæc opi.magis est cōmunis,& ideo pacem dicit non prodesse mandanti,sicut nec ipsi reo.& bona mandantis & homicidæ fore destruenda secundum formam
m statuti,& ita communiter obseruatur m & sic etiam sentit d. Odof.dicens not. quod mandans maleficium fieri ipsum videatur propria manu fecisse per l.arg.& bene no.ff.de fal.l.diuus Claudius §.scribere autem ibi,videri non solum eum ad idem fortius.ff. de sicca.l. nihil interest.vnde vterq; puniendus est tam mandans,quàm committens.ff.ad Silla l.si prius & si percussor.C.de accusa.l.nō ideo.insuper magis peccat mandans quàm faciens,vt probatur supra proxi.ibi,in audire autē &c.& ideo acerbius puniendus,vt in auth.vt iud.sine quoquo suff.§.eos autē.colla.ij. vbi & non ipsi,& illa sunt efficacissima argumenta aduersus illos.q aliquos offendi faciunt per passiones vt acerbius puniantur,qui geminum facinus perpetrasse videtur. C.de sepul.vio.l.qui sepulchra. j.respon.& est aurea lex ad hoc.C de vi pub. l apud.ibi,& alterius parti &c.& ff.si quadru. paupe.fec.di.l.j.§. cum auto. & not. aliam q. infra in ti.no.de mādante.§.j.ad finē ti.Gand.

ADDITIONES.

a Adulterii. Adde vt per Pa.de Ca. cōs.xx. Ber.
b Interdicitur. Adde & p Alex.cōs.cxxviii.iiii.Ber.
c Bibisti. Adde vt per Io.de Ana.cōs.xlvii.Ber.
d Præiudicat. Adde tamen quod pace facta super delicto licet sit facta mentio de qualitate, facta

 intelligi-

intelligitur, vt consuluit Ro.consi.cccclxlix. Ber.

e Quod non. Adde Alex.consi.xxiiij.ij.lib.Pau. de Cast.consi.cxcvii. Ber.

f Non offendendo. Adde Pet. de Ancha. consi.lj. vbi petit quid si per statutum sit dispositum, ꝙ offensus teneatur satisdare offensori & suis cõsanguineis, si maior pars cõsanguineorum renunciat cautioni an preiudicent alijs? Ber.

g Compelli. Adde ꝙ iudex possit etiam partes inter quas diu fuit discordia ad pacem compellere. Roma.consi.cxxvj. Ber.

h Condemnari. Adde ꝙ tamen si quis de pœna paciscuntur cum iudice, ꝙ per hoc non videtur crimen fateri, ita voluit Pau.de Cast.consi.cxix.in j.impressis. Ber.

i Econtra. Adde ꝙ idem consuluit Abba. consil. xiiij. Ber.

k Accusari. Adde Alex.in consi.cxix. Ber.

l Possint. Adde Io.de Ana.consi lix. Ber.

m Obseruatur. Adde quod Bal.consi.lii.iii.lib.consuluit quod stante statuto quod homicida capite puniatur ita quod mori.& stante alio statuto quod nullus corporaliter puniatur nisi lε municipali caueatur quæ statuta vigent mediolani quod mandans homicidium committi non debet capite puniri de quo an mandans dicatur vere facere vide late in consi. Alex.consi.lvj.iiij.lib. Ber.

De pœnis reorum. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Pœna quid sit, delictum uero quot modis committatur & pœna quot modis aggrauetur, & attenuetur.*

2 *Delicti distinctio seu diuisio, et maleficiũ omissum cum cogitat & perficit punitur.*

3 *Maleficium ut supra commissum quando impune committi possit.*

4 *Maleficium cogitans & agens non tamen perficiens, quando puniatur & quando non.*

5 *Maleficium cogitans, non tamen agẽs, nec perficiens, quando puniatur & quando non.*

6 *Maleficiũ agẽs & perficiens nõ tamẽ de illo cogitans quando puniatur & quando non.*

7 *Maleficium non cogitans, non agens nec perficiens, quando puniatur & quando non.*

8 *Iudex quomodo se habere debeat in pœnarum impositione & qua considerabit.*

9 *Maleficium cogitans & agens non tamen perficiens, an puniatur uel non.*

10 *Punitur grauius rixam incipiens quam alij in rixa delinquentes.*

11 *Pecudem tuam inueni in agro meo, dantem dãnum an mea authoritate illam possim retinere usque quo mihi de damno fueris satisfactum.*

12 *Mãdans aliquod maleficium fieri, uidetur illud propria manu committere, ac grauius peccat quam committens, & grauius puniẽdus est.*

13 *Offendi facientes per assasinos grauius puniũtur quam si proprijs manibus fecissent.*

14 *Maleficium debet esse instructum apertissimis documentis ut possit pœna imponi.*

15 *Instrumentum an probet homicidium fore commissum, ita quod homicide eo ipso pœna possit imponi.*

16 *Maleficiũ cõmissum per Placentinum in districtu Cremonæ posito quod illud iure communi puniatur pœna pecuniaria, & uigore statuti Cremonæ pœna corporali quando punietur.*

17 *Maleficium an puniatur pœna statuti extantis tempore commissionis illius, an pœna statuti quando punitur.*

18 *Alapam dans uolenti, an puniatur.*

19 *Accusatione contra Seium pendente si uulneratus ab illo ante sententiam & condemnationem moriatur an iudex super dicta accusatione possit procedere.*

20 *Stante themate supra dicto si hæredes Titij intra triginta dies à morte sequuta accusent Seium de dictis uulneribus & morte sequuta, an Seius poterit condemnari ex inductis super accusatione prius facta.*

21 *Accusatus de homicidio uel strata derobata, quia non comparuit eo habito pro confesso fuit condemnatus & in banno perpetuo positus, ita quòd si uenerit in fortia moriatur eo capto auditur ipse & accusator.*

22 *Maleficio commisso propter quod aliquod membrum abscindetur.*

23 *Manus quando uenit amputanda qua amputabitur.*

24 *Manus debet alicui amputari, si tantum unam habeat quid fiet.*

25 *Manus si debet alicui amputari, & nullam habeat, quid fiet.*

26 *Officiali seu alicui de sua familia, si notoria fiat iniuria in persona uel rebus uerbo uel facto an iudex poterit delinquentes punire.*

27 *Iniuria facta iudici an censeatur duplex si est facta illi tanquam priuatæ personæ, et posita in dignitate ut duobus modis agatur.*

28 *Vulnerans aliquem cum forcipe, & plura faciens uulnera an punietur pro pluribus uulneribus stante statuto, quòd quilibet puniatur in libris x. pro quolibet uulnere.*

Statuta

29 *Statuto dicente quòd percutiens in uia publica magis puniatur quam si alibi fiat, si Titius alium percutiat in uia priuata, per quam vulgo sit iter, quid erit. Et an uidens homicidium fieri teneatur se interponere et ferre auxilium.*

30 *Minor uigintiquinque ann. quando & quomodo puniri debeat si delinquit.*

31 *Maleficio à pluribus commisso, qui erunt conueniendi, & qui tenebuntur.*

32 *Maleficio commisso à Titio fuit accusatus et citatus, ille postea occasione maleficij effectus est clericus, ac deinde subsequuta est condēnatio an potuerit condemnari.*

33 *Professus ordinem sancti Augustini si postea exeat, uxorē ducat arma portet, et uestes laicales & more laicali uiuat, de percussione sit condemnatus, ultimo committit delictū propter quod est condemnatus, si appellet, an sententia debeat annullari.*

34 *Priuilegium clericale quot modis perditur.*

35 *Vulnera plura uel plures alapæ si uni uno momento illatæ fuerint, an pro uno vulnere uel pro pluribus debeat puniri.*

36 *Consilium dans quòd fiat homicidium uel furtum, an eo sequuto puniatur consulens.*

37 *Stante statuto quod quicunque fecerit insultū puniatur in centum libris, & alio statuto dicēte pro percussione audiatur in centum lib. Parmen. aliquis simul & semel faciat insultum, & percutiat Titium, & condemnetur in ducentum & appelletur, an sententia ueniat infirmanda uel non*

38 *Laboratores ducti à Sempronio in fundum Titij, ut illum deijceret de possessione si accusentur una cum Sempronio an puniantur.*

39 *Pauperes & diuites, an pari pœna puniantur.*

40 *Percutiens in confinibus plateæ, an puniatur ac si percussisset in platea in qua per statutum imponitur maior pœna.*

41 *Insultus factus contra Titium ad domum quā habebat conductam, an uideatur fecisse insultum ad domū propriam Titij cum per statutum imponatur maior pœna quam si ille insultus fuisse alibi factus.*

42 *Statuto dicente quòd pœnæ maleficiorum commissorum de nocte dupliciter si quidam de sero malum commisit quæritur, an pœna sit duplicanda.*

43 *Statuto dicente quòd magis puniatur, qui insultum fecerit ad domum alicuius quam alibi, si aliquis faciat insultum ad portichum domus alicuius, an uideatur fecisse ad domum.*

44 *Accusatione una dicente quòd tu fecisti mihi insultum cum cultello, et alia quod tu me percussisti cum cultello ita quòd sanguis exiuit, si de prima fuit probatus insultus, non tamen cum armis, & de secunda quòd tu me percussisti cū cultello, non tamē quòd exiuit sanguis, an debeat sequi cōdēnatio sine armis in prima et de percussione sine sāguine scd'a.*

45 *Vulnerato Titio per iactū lapidu factū ab uno quatuor existentem in quadam domo si nesci tur quis proiecerit, quid faciet iudex.*

46 *Maleficium percussio, aut damnum à pluribus factum quomodo & quando puniatur.*

47 *Potestas præcipit Titio ut iuraret ei præcepta sub pœna lib. x. eo existente in contumacia præcepit sub pœna lib. xx. deinde sub xxx. an poterit exigere dictus potestas omnes pœnas prædictas.*

48 *Sentētia qua aliquis ad mortem damnatus est, quomodo debeat exequi, & an exequendo cō mittatur peccatum.*

49 *Sententia condemnatoria in criminalibus, an sit mandanda executioni statim.*

50 *Iurans & promittens alteri facere aliquod maleficium uel illicitum, nunquid ratione iuramenti & promissionis teneatur illud facere.*

51 *Interpretatio quando sit facienda in fauorem delinquentis, & quando non, & quid sit in hoc seruandum.*

52 *Manū in quibus casib. quis dicatur amittere.*

53 *Pedem in quibus casibus quis amittat.*

54 *Oculum in quibus casibus quis amittat.*

55 *Verberari in quibus casib. quis debeat et tūdi.*

56 *Tundi in quibus casibus quis debeat.*

57 *Comburi in quibus casibus quis debeat.*

58 *Suspendi in quibus casibus, quis debeat.*

59 *Bullari quis debeat.*

60 *Pœna quādo quis nō subiaceat propter delictū*

VONIAM supra vidimus de multis & varijs & necessario præcedentibus pro maleficiis imponēdis, restat nūc vt videamus i genere de pęnis, & de percussionibus, & insultu, de quibus per ordinē videamus. Vnde primo videamus q́d sit pęna, & qualiter imponatur, & q̃ qñ, & post hæc subiiciam multas & vtiles qōnes.

1 † Pœna aūt est delicti vel pro delicto satisfactio, quæ propter delicta impo-

nitur à l. vel à ministro legis. Sed in his attē
ditur vtrū delictū proueniat ex animo vel
non, quia si non proueniat ex animo ple-
runque nullo modo punitur vt si ómittatur casu, vel impetu, vel furore, vel ebrietate, vt ff. ad l. Pompe de parri. l. pe. & ff. de offic. præsi. l. diuus, & ff. de pę. l. respiciendū.
§ fi. Si autē delictū proueniat ex animo, tūc
subdistingue, vt infra subiiciam. Delictū autem committitur quatuor modis, dicto scilicet scripto, facto, & consilio. Et septē modis
aggrauatur, & attenuatur pęna causa, persona, tpe, loco, qualitate, quantitate, & euentu. & fertur snia contra præsentē & contra
absentē, in criminibus in quibus imponitur
pœna supra, de legatione. de quibus omnibus plene dic, vt no. d. Azo. i sum. C. de pę.
Verū circa præsentē tractatū intendo multa extraordinaria enarrare, & multas quęstiones de facto subijcere vt patebit infra.
2 † Et in primis notanda venit distinctio, vt
sciamus de impositione pœnarū, quia aut
qs cogitat, & agit, & perficit, aut cogitat, nec
agit, nec perficit, aut nó cogitat, & agit, &
perficit, aut nec cogitat, nec agit, nec perficit. In primo casu cū cogitat, agit, & perficit
punit, q publice interest ne maleficiarema
neant impunita, vt ff. de iudi. l. si longius. ff.
ad l. Aquil. l. ita vulneratus. in fi. ff. de fideius. l. si à reo ff. depo si. l. bona fides. ff. de iniur. l. si qs iniur. & facit. ff. vi bon. rapt. l. palā. & ff. de fur. l. q ea mēte Nā in l. Mosi sūt
verba. Qui irrogauerit alicui maculā sicut
fecit, fiat ei fracturā pro fractura oculū pro
oculo, dentem pro dente, manū pro manu,
pedē pro pede, vulnus pro vulnere, lemurē
pro lemure, animā pro anima, adustionē p
adustione, & sicut fecit fiet ei, vt in veteri testamēto lib. Leuitic. xxiiii. c. & in lib. Exod.
3 c. xxj. † Hoc tñ fallit contra hostes populi
Rom. quos licet occidere, vt ff. ad l. Cor. de
sicca. l. iii. Itē in casibus contra hostes no. supra in rub. qñ posset quis occidere aliū sub
titu. de defensione à reo facienda. Itē fallit
in eo q occidit aliquē volentē stuprū inferre per vim. ff. de sicca l. diuus. euitat tñ pœnā al. qs qñdoq; si pœniteat se vel emedet,
vt C. de crimi. stel. l. j. ff. de ser. fugi. l. j. §. j. & ff.
de publi. & vecti. l. j. & l. q si fecerit & ff qđ
met. causa. l. si cū. § satis. Itē cū quid fit ob
tutelā suarū rerū vel sui corporis. ff. de iust.
& iur. l. vt vim. & C vnde vi. l. ij. vel ob tutelam filij patris, fratris, vxoris, vel alterius q
essent in societate mea, q dic vt no. supra.
de defen. facien. Itē fallit. C. qñ lic. vnicuiq;
sine iudi. se vend. l. j. & seq. Itē fallit in adulterio, quē patri & marito mulieris in facino
a re deprehēsū occidere licet,[a] vt C. de adul.
l. Gracchus & ff. eo. l. marito. & l. pater. Itē
fallit. ff. ad l. Aquil. l. si seruus seruū. § q oliuam. Itē fallit in fure nocturno si se telo defendat deprehenso in furto, dummodo cū
clamore hęc fiat vt ff. de sicca. l. furē. & ff. ad
l. Aqui. l. iiij. & vj. Itē fallit in iudice, q sm
legē aliquē occidi fecit, vt ff. de sicc. l. lege. §.
plane. & ff. de iniur. l. iniuriarū. §. j. & ff. de
vi publi. l. j. §. quod si fecerit. & ff. quod metus cau. l. si cū exceptio §. satis. Itē euitat pœ
b nas in multis alijs[b] casibus. quod dic vt infra eo. tit. ad fi. Si autē cogitauit & egit, sed
4 non perfecit, tūc subdistingue. † qa aut noluit, & potuit, aut noluit, & non potuit, quia
noluit, venia dignus est, vt ff. de fal. l. quia
falsum. Si aūt quia nō potuit punit, quia in
maleficiis spectatur voluntas non exitus, vt
ff. de sicca. l. diuus. & ff. ad l. Pompe. de Parrici. l. i. & C. de epis. & cle. l. si quis nō dicam
rapere. & C. de fun. & ser. cor. l. si quis. & ff.
de extraor. cri. l. i. in prin licet sit arg. cōtra.
ff. de verb. sig. l. sæpe in fi. vbi dr̄, q quis nocendi animū nō dr habuisse, nisi & factum
fuerit subsecutū. Sed quod supra dictū est,
fallit in vno casu speciali, vt ff. quod quisq;
iur. l. i. in fi. qđ ideo cótingit, qa verbū statuit rem perfectā significat, vt ibi dr̄ & intelligas egit & non perfecit. i. ad aliquē actum
peruenit, vel subdistingue sm d. Odof. qa
aut cogitauit, & ad actū processit, & per eū
nō stetit, & fuit de maleficiis atroci, & tunc
punit p iura pdicta, vt C. si quacunq; præ.
po. l. i. aut nō erat de malefi. atroci, & tūc punit p iura pdicta, vt d. l qđ quisq; iuris. l. i. in
fi. Itē non punit, quia tractauit & ordinauit
malefi. fieri, ita q per eū non stetit quominus illud malefi. nō fuerit subsecutū. quod
dic vt no. infra de ho. §. itē pone quod ego
5 dedi &c. † Si aūt cogitauit, nec egit, nec pfecit, subdistingue, quia aut agit in foro seculari seu cótentioso, & nō punit. qa cogitationis pęna nemo meret, vt ff. de pę. l. cogitationis fallit in crimine lælæ maie. nisi spóte
cofiteat & socios pdiderit & manifestauerit, vt C. ad l. Iul. maie. l. si qs. Itē fallit in crimine hęresis, vt C. de hęre. l. qm. si aūt agat
in foro

in foro diuino seu pœnitētiali, subdistingue, quia aut cogitatio est firma seu fundatur in peccato scilicet faciendo, & tunc punitur. quia tunc iudicio animæ sola talis cogitatio & voluntas meretur pœnam vt in decretis. & de pœni. distin. j. c. hom. & c. seq. Deus enim non ex operibus iudicat, sed ex corde. xxij. q. v. c. qui peierare. & Deus cor respicit, non autem manum, vt xiij. q. v. c. si quid inuenisti. & ex corde procedunt adulteria & criminalia peccata. xv. q. vj. c. j. & ff. de verb. sig. l. fugitiuus. Si autē cogitatio est solummodo tentatiua & ei resistatur in aliquo non punitur, sed potius præmium meretur, quia nō coronabitur nisi, qui legitime certauerit. & primi motus non sunt in potestate nostra, & beatus qui tenebit & ligabit paruulos suos ad Petram. & secundum hoc cōsueuit exponi moraliter. j. q. j. quisquam. Si autē egit & perfecit, sed non cogitauit. vt in eo, qui hominem prætereuntem occidit, vt ff. de sicca. l. pe. & ff. ad l. Aquil. l. si putator. & ff. de pœ. l. respiciendū. §. delinquentē. & tunc subdistingue, quia tūc aut infans vel furiosus, minor vel maior primis duobus casibus impunitū est facinus. ff. de sicca. l. quod infans Si aūt est maior
6 & sanæ mentis iterum subdistingue. † Quia aut est propter ebrietatē, aut propter lasciuiā, aut non. Primo casu punitur minus, vt ff. ad l. Cor de sicca. l. in lege. & hoc si agatur criminaliter. Si autem ciuiliter, aut est tale factū in quo venit dolus tantū, vt in l. Cor. de sicca. l. j. & tunc non tenetur, ff. de pœ. l. respiciēdum. aut est tale in quo venit leuissima culpa, vt in l. Aquil. & tunc non tenetur. vt ff. ad l. Aquil. l. in lege. Si autē est legitimæ ætatis & delinquit non ex proposito, sed ex casu, non tenetur, vt ff. ad l. Aquil. l. si putator. & ff. de pœ. l. absente. & l. respiciēdum. & hoc si agatur criminaliter. Si autē agatur ciuiliter, tunc aut est tale factū, quod non potest cōmitti sine dolo, vt iniuria vel furtū, & tunc non tenetur, vt ff. de fur. l. in furti actione. & ff. de iniur. l. illud. aut est tale factum in quo venit leuissima culpa, & tunc tenetur, vt in l. Aquil. vt ff. ad l. Aquil. l. qui occiderit. Odofre. Et vt scias quando minor excusatur à delicto vel nō, dic, vt infra eo. §. cū aliquis minor. & vt no. ff. de reg. iur. l. fere i omnibus.
7 † Si autem nec cogitauit, nec egit, nec perfecit, tunc regulariter non punitur, quia peccata suos debent tenere authores, vt ff. de pœn. l. scimus. fallit in crimine læsæ maie. vbi filij puniuntur, qui nihil egerunt. Item in crimine habetur, vt C. ad l. Iul. maie. l. quisquis. & extra de hære. c. vergentis. Item fallit in falsa moneta, vbi dñs amittit domū vel fundū, vbi ipsa falsa moneta fuit fabricata vt C. de fal. mo. l. j. Itē fallit in dño, qui punitur ex delicto serui, quia tenetur dare eū pro noxa, vel æstimationē, vt C. & ff. de noxa & si quad. pau. fec. dic. per totum quasi. Item fallit in primipilari offic. vbi mulier perdit dotē, vt C. de primipi. l. j. Item fallit in filijs sacerdotū & alijs illegitime natis, vt extra de fil. præsby. per totum. Item fallit in omnibus his causis in quibus quis puniatur ex delicto alterius, de quibus multa not. j. q. iiij. c. in sum. & xxij. q. iij. c. si homines. hanc autē distinctionē sic copiose notauit d. Io. de Angusel. de Cesena legū doc. in vtroque iure Padu.
8 in scholis. ego Albe. didici ab eo. † Et circa impositionē pœnarū est bene notā. quod iudex non debet subito & inconsulto calore delatum vel accusatum punire, vt ff. ad l. Iul. maie. l. famosi. Nam eo ipso quod quis accusatur vel defertur corā iudice, non est criminosus de maleficio, vel culpabilis examinandus, vt C. de accu. l. fin. in prin. vnde iudex existimare & indagare debet quis illud maleficiū fecerit, & si inuenerit accusatum, vel illum cōtra quē inquiritur illud malefic. cōmisisse, existimet qua mente illud fecerit. & si inuenerit illud fecisse errore, nō puniet eum, vt ff. ad Turp. l. calum. & ff. ad l. Cor. de fal. l. diuus pius. ad fi. C. de sic. l. j. vbi hoc no. in gl. ord. & ff. de abig. l. j. in fi. & ff. vi bo. rap. l. ij. §. si pub. & ff. de adult. l. miles. §. mulier. iusta enim ignorantia excusationem meretur, vt ff. si quis test. lib. esse ius. fuer. l. pe. Et quia iudex debet pōderate ferre sniam, & cum aliquo benignitatis temperamento, vt ff. de pœn. l. respiciendum debet enim iudex intueri causam & finem maleficij, vt dicitur in illo, qui libidinis causa fregit ostium meretricis, per quod latrones intrauerūt, quod non tenetur pro rebus fu-
c ratis, c quia causa furandi non fuit, sed libidinis, vt ff. de fur. l. verum. nam persona consideranda est, quæ arguitur deliquisse an potuerit facere, & an fuerit an nō, & an cogitauerit, an sanæ mentis fuerit &c. ff. ad leg. Iul. maiest. l. famosi. Nā in maleficijs spectatur voluntas & nō exitus, vt ff. ad leg. Corn. de sicca. l. j. §. diuus cum
9 ll. alleg. supra eo. tit. † Si autem cogitauit & egit, sed non perfecit, maleficium enim ex effectu committentium æstimamus, & intuemur voluntatem potius quàm effectū, vt d. l. verū. & ff. de iniur. l. iij. j. respon. cum simi. delictum enim non studiose commissum caret vocabulo criminis & effectu, vt C. si aduer. vend. l. j. de quo delicto puniendo vel non commisso culpa vel negligentia, dic vt not. infra de ho.

§.item pone. quæstio. Item debet iudex bonus peius præsumere & acrius procedere contra percutientes cũ ferro, q̃ cum ligno vel alia simili re.ff.de sicca.l.j.ibi,sed si claua &c. & ff. de re mil.l.omne delictum.§ si quis cõmensationẽ.vbi seuerius vindicatur percussio facta cũ telo vel ferro,quàm cũ lapide.Itẽ seuerius iudicatur magnũ vulnus,q̃ paruũ,vt ff. de iniur.l.vulneris magnitudo &c.de quibus no.d. Odof.super d.l.sa.& super d.l. j.C.de sicca.habet etiam considerare iudex cuius vitæ antea fuerat iste,quẽ condemnare intendit & cuius famæ & æstimationis,& qualitatem facti considerando circa prædicta varia secundũ veritatem personarũ & qualitatem factorũ contingẽ

10 tium,vt de his no.supra de iudi. †Not.etiam secundũ domi. Odof.q̃ ille,qui incipit rixam magis punitur,quàm puniãtur alij. qui in ipsa rixa deliquerunt,vt C.ad leg. Iul.de vi publi. l.quoniã malorum &c.Et ideo cauti aduocati, sæpe probare nituntur,q̃ talis aduersarius incœpit rixam per ipsam l & ff.si quadru.paupe. fec.dic.l.si arietes.Pone quod aliquis me inuito [d] intrauit domum meam, quæritur an ex hoc debeat puniri? dic quod sic.quia tenetur actione iniuriarũ.arg.ff.de iniur.l.iniur.§.fin. super verbo,agrum alienũ prohiberi.sed si intrauit causa suæ rei quærendæ etiam me inuito non tenetur, vt ff ad exhib.l. thesaurus. & ff de serui.fug.l.diuus. C.eo.tit.l. requirendi. Item quia voluntas & propositum &c. vt ff. de iniur.l.qui iniuriarũ & C.de sicc.l.j. Nam ignorans non intelligitur delinquere,vt ff.de act[i] .& obli.l.ex maleficijs. Item errori veniã dedimus,ei qui non ex malignitate sed simplicitate peccauit vt extra de trãsac. cap.ij.in fin. Itẽ nõ attendas quæ fiunt, sed quæ ex animo fiũt.Itẽ quẽ cõscientia defert liber est inter accusantes.Itẽ quãdo Deus erit iudex alius testis quàm conscientia tua non erit.Itẽ in habentibus potestatem debet esse vinum & oleum,& misericordia & iudiciũ, per vinum seueritatẽ accipere,quãdo iugulãt & suspendunt homines,per oleum notate misericordiã.Item affectio tua nomen imponit operi tuo. itẽ Phara. legis notitiam nõ habuit & ideo minus peccauit,vt extra de immu.eccle.c.nõ minus.& multũ facit ad hãc materiã extra.de cleri.ex.c.apo-

11 stolicę.Goff. †Pone, ego inueni pecudem tuam dantem damnum in segete mea, quæritur nunquid illam possim mea authoritate tenere,donec mihi illud damnum emendetur? Respon vtique.Nam & furem in furto deprehendere possum & capere,vt institu.de oblig. quæ ex delict.nasc.§.fur. nec per hoc teneor iniuriarũ,quia hoc facio causa mei iuris seruãdi,vt ff.de iniur l.iniuriarũ.§.j.& cum hoc nõ faciam animo lucrandi,licet lex videatur contradicere.ff.ad legẽ.Aquil.l.quamuis.d.Bagarotus dixit q̃ eũ retinere potero loco pignoris, donec mihi satisfactum fuerit de damno , & donec sciatur cuius sit,& cũ quo agẽdum est, consuetudo eũ talis est,q̃ tales bestię retineãtur,quæ cõsuetudo est optima legũ interpres, vt ff.de leg.& sena.l.si de interpretatione legis tamẽ prædicta l.quãuis alias est l.Quintus Mutius.§.si ponit casum quod non possit re-

12 tineri †Itẽ no.vt dicit domi.Odof q̃ ille,qui mandat & fieri facit aliquod maleficiũ, q̃ videatur illud propria manu fecisse per l. argu. n ẽtabilẽ & bene notandã.ff.ad l.Corn. de fal. l.diuus claudius.§.itẽ senatus ibi,videri enim agi &c. Ad idẽ est fortius.ff.de sicca.l. nihil interest.& ff.de vi & vi arma leg.j.§.deiecisse. vnde puniendus est vterque. tam mandãs q̃ maleficiũ committẽs,vt ff.ad Silla.l. prius. & l.si percussor.& C.de accusa l. nõ ideo minus. & ff q̃ vi aut clam.l.si ego tibi. Sed quis eorũ magis peccat? respon.mandãs, quia autor est peccati,quia ipse peccat in se , & aliũ peccare facit,& ideo acerbius puniẽdus est, quã si proprijs manibus ostendisset,vt auth. vt iud. sine quoquo suff a.§ eos autẽ.versi.& non ipsi.& ff.q̃ vi aut clam.l.si ego tibi.& ff.de ser. cor.l.

13 in hoc iudicium.ad fi. †Et sunt ista efficacissima argu.contra facientes aliquos offendi per assasinos vt acerbius puniantur q̃ si proprijs manibus ostendissent, geminum enim facinus perpetrare videtur,qui per assasinos aliquem facit offendi,vt C.de sepul. viola.l.qui sepulchra.j.respõ.aurea.l.est ad hanc materiam.C. ad l Iul.de vi publi.l.quoniã mulcta.& alterutri parti causam malorũ præbuerit &c.& ff. si quadr.pau.fe.di.l.j.§.cũ arietes.quæ lex videtur velle q̃ plus puniantur illi qui incipiunt rixã.& not.etiã de hac materia vt not.infra e. tit.§.vlt circa materiã istam &c.Et etiã bonus iudex habet considerare circa impositionem pœnæ.an maleficium fit probatũ testibus idoneis saltem duobus,vel an sit instructũ apertissimis documentis , id est instrumẽtis & actis publicis,vel an ipsum maleficiũ sit instructum indicijs indubitatis clarioribus luce expedita, vt C.de proba.l.vlt.de qua materia dixi supra. de indi. vidui. tol.circa materiam intendo q. scribere,per quam aliæ multæ.q. deciduntur.

14 †Sed hic ego quæro, dictũ est supra prox.§. quod maleficium vno modo debet esse instrũ-

ctum.

ctum apertissimis documentis, vt possit pœ
15 na imponi, sed ponamus, † quod Titius tali anno mense & loco & præsentibus talibus testibus, & tali nocte vulnerauit & interfecit Sempronium, de quo homicidio ille notatur rogatus fecit instrumentum. modo quæritur nunquid tale instrumentum probet dictū homicidium fore cōmissum, ita quod eoipso possit illi Titio pęna imponi? & primo videtur quod sic. argu. C. de fide instru. l. in exercendis. nā sicut duo testes probant homicidium fore cōmissum, vt ff. de testi. l. vbi & instrumētum cum parē vim obtineat tam testati ēta quā instrumēta, vt d. l. in exercendis. Itē instrumēto standum est vt C. de proba. l. cum præcibus. quid plura? casus videtur expressus quod instrumentū in casu criminali faciat probationē, & quod illud probet maleficium fore commissum. C. quorū appella. non recip. l. ij. C. de proba. l. vlt. vbi fit mētio de tribus generibus probationū, vt supra proxi. dixi Præterea gl. ordi. videtur hæc dicere, vt C. ad leg. Aquil. l. contra negantē. & ff. ad Turp. l. & in priuatis. vnde videtur sicut in ciuili causa creditur instrumēto, & ita in criminali debet credi. Nam bona est argumētatio de quęstionibus ciuilibus ad criminales vt ff. de custo. & exhib. reo. l. ij. ad fi. adducitur ad hoc & alia lex quę iudicio meo nihil facit ad factum. ff. de fal. l. ij. vbi dicitur quod atrox iniuria æstimatur ex aspectu, & dicunt quidā quod in quæstione nostra est casus. d. l. sed dic. quod illa lex loquitur in iudice, q. ex aspectu suo habet æstimare atrocem iniuriam, & non ex alio. Itē facit pro hac parte. extra de maiori. & obedien. c. cū in eccl. & ibi not. Econtra videtur quod instrumentū non probet, quia in casibus criminalibus requiruntur probationes luce clariores, vt d. l. vlt. C. de proba. & C. de fal. l. vbi vltra quā in ciuilibus, per quod videtur argui, quod licet in ciuilibus duo testes sufficiant. l. vbi numerus. ff. de testi. in criminalibus forte non. Nam neque in qualibet ciuili duo testes sufficiunt, ergo in criminalibus maior numerus exigitur, & instrumētum æquiparatur duobus test. in d. l. exercendis. vnde constat quod instrumentum in criminali non sufficit. Nam cum agitur de salute hominis, cautius est agendum, vt C. de app. l. addictos. Item valde facit pro hac parte quod quis absens accusari non potest, nec debet, vt C. de appel. l. absentē. multofortius, nec conuinci, vt iij. q. ix. per totum. & C. de requi. re. l. ij. C. de accusa. l. fi. Item facit quod literis patriarcharū de quibus legitur. ff. de mu. & ho. l. munerum. § Ipnarchæ nō creditur. vt ff. de custo. & exhi. re. l. Diuus Adrianus quæ lex multum facit ad hanc materiam & q. pro ista parte. Præterea testes debent etiam in criminalibus causis corā iudice venire, vt C. de fide instru. l. iudices. & auth. ibi posita. at constat quod tabellio in instrumento pro vno teste reputatur, vt ff. de testamen. l. Domitius Labeo. Nam hic non venit tabellio coram iudice, sed accusati tantū producit instrumentum, quid plura potest dici nisi quod sit casus legis. ff. de test. l. iij. idē dicimus ibi, vbi dicit testi credendum nō testimonijs. nam constat quod testimonia dicuntur chartæ, vt ff. de fide instru. l. j. Solu. d. Iade la. soluit hanc quæ-
e stio. & dicit, quod instrumentum non probat,[e] & hanc. sol. d. Dyn. dicit teneri & seruari pro Euangelio. Restat ergo respondere iuribus & legibus in contrarium alleg. vnde dicit quod l. ij. C. quo. appel. nō recip. loquitur in probationibus coadiuuantibus alias probationes. vt ecce accusatur aliquis de adulterio, oportet quod iste accusatus sciuerit mulierem esse nuptam, ad hoc vt puniatur de adulterio vnde adduco instrumentum matrimonij. illius mulieris, in quo ille accusatus est scriptus pro teste. modo illud instrumentum coadiuuat, quod illa mulier fuerit nupta, & quod ille sciuerit illā esse nuptam q̄ cognouit. Eodē mō intellige. l. sciāt cuncti. C. de proba. & gl. illā positā super illa. l. cōtra negātē, ibi enim probauerā damnū mihi datū esse in tali vinea, & ad probandū quod vinea esset mea, produco instrumentū emptionis vnde potest dici, quod instrumentū cooperatur ad probationē, non tamē probat. verūtamē potest dici, quod in vno casu instrumētū probat maleficiū. vt crimē coniurationis q̄ aliquis fecit aduersus principē vel rēpubli. vel alium, de qua cōiuratione factū est publicū instrumentū. nā per instrumentū publicū probat pactū, & per pactum per cōsequens probatur illud crimen, vt C. ad l. Iul. maie. l. quisquis. nā quędam per consequens cōceduntur, quæ per principalem non concederentur, vt ff. de autor. tuto. l. j. & quod dicimus. vnde dic in summa secundum opinio. prædictorum docto. aut crimen committitur dicto vel pacto, & tunc probatur per instrumētum, per quod dictum probatur vel pactum, aut crimen alio modo committitur, & dic si criminaliter agatur. non probatum maleficium fore commissum per instrumentum, si aliter ciuiliter agatur, statur instrumentum
16 per iura superius allega. † Pone. q. quæ tota die occurrit. Quidam Placentinus in districtu Cremonæ commisit delictum, pro quo delicto de iure communi pœna imponitur pecuniaria,

cuniaria, ex forma vero statuti Cremonæ imponitur pœna corporalis, modo quæritur an iste Placentinus sit puniendus secundum iura & leges communes, an secundum formã statuti & consuetudinis ciuitatis Cremonæ? dic q̃ ista est veritas secundum opi. dominorũ Dyn. Lamber. de ramp. & Ro. de Roma & cõmuniter aliorum doc. q̃ dictus Placentinus debeat puniri secũdum statuta cõsuetudinis ciuitatis Cremonæ, nã delinquendo factus est de foro potestatis Cremonæ, & ibi debet puniri vbi deliquit. C. vbi de crimi. agi. opor. l. j. & auth. qua in prouincia & ff. de offi. præsid. l. iij. nam quẽadmodũ sortitur forum quo ad hoc vt puniatur, vbi delinquit, & cognoscatur, ita sortitur super se leges loci vbi delinquit, q̃ sic arguitur. Nã quandiu dubitatur, quam legem habet seruare iudex, vel cõsuetudinẽ, dicemus si illa lex vel consuetudo est de decisione causæ spectabimus legẽ vel cõsuetudinẽ loci vbi est celebratus cõtractus, vt ff. de accusationib. l. si fundum. & ff. de administratio. tutorum. l. ita. §. j. & ff. de ædili. edicto. l. q̃ si nolit. §. q̃a assidua. & ff. de pigno. action. l. si pignore. §. j. idem dicemus in delictis, vt lex propria loci spectetur, vbi delictum commissum est si, lex illa est ad decisionem litis vel pœnę impositionem. Nec mirum si nos argumentamur de contractibus ad delicta, cum ipsa parificentur à iure, vt dicta authen. qua in prouincia. ff. de custo. & exhiben. reo. l. ij. ad finem. ibi, quod in priuatis &c. & ff. de pœn. l. absentem. ij. respon. Expedita est igitur. q. prædicta q̃ dictus Placẽti. debeat & possit puniri Cremonæ[f] personaliter secundum cõsuetudinẽ & statutũ Cremonæ & non secundum iura communia per iura prædicta, & maxime per l. ff. de extra. cri. l. sæcularij. ibi, secundum formã cõsuetudinis &c. & ff. loc. & condu. l. ij & C. de ædif. priu. l. an in totum. ibi, secundũ eã quæ in oppido. &c. Præterea iura potestas Placẽtinę absolute seruare statutũ, vnde si nõ seruaret, deieraret, & sic incurreret periculum animæ quæ omnibus est rebus, & ab omnibus præferenda, vt C. de sacrosanctis ecclesijs. l. scimus. & extra de iureiurando c. contingit. Præterea lege cauetur, q̃ magistratus etiam legem iniquam seruare debet in suo magistratu, vt ff. quod quisque iur. l. prima. §. magistratus. nam est magistratus ius dicere, & si inique decernat, vt ff. de iust. & iur. l. final. Supradicta autem vera sunt in his, in quibus delictum est quantum ad ius commune, etiam si illud delictum à iudice non sit prohibitum, vt in furto, adulterio, falsitate, & similibus, q̃a ipsa delicta puniri habẽt sc̃d'm statuta legis & cõsuetudinis loci, vbi cõmissa sunt. In alijs aũt licitis mercationibus, id est quę licite fieri possunt quantũ ad ius cõe, nisi foret ꝓhibitio statuti puta trahere frumentũ, carnes, bestias vel alias res extra iurisdictionẽ dicũt dicti doc. q̃ si ille, qui fecit contra prędicta fuerit sciẽs, q̃ teneatur pœna illius statuti quia sciẽs tale statutũ cõtrafaciendo delinqui, propter tale delictũ efficitur de iurisdictione illius rectoris, vt supra dixi. Nam licet alias quo ad ius cõe non sit delictũ, tñ prohibitio facit esse delictũ, vt ff. de re mili. l. iij. §. qui rẽ. & ff. de neg. ge. l. fi. & de oper. no. nun. l. prętor. §. ait. vbi hęc no. Si aũt ignorat q̃d in dubio præsumitur, nõ tenetur ꝑ l. C. de testa. l. iubemus. ad fi. ff. de decre. ab ord. facien. l. fi. Et hęc vera sunt in extraneo qui iuste & probabiliter potesit ignorare, si aũt tãtã adeo morã & cõuersationem habuerit in eo loco, q̃ sciebat vel scire debebat & poterat talẽ prohibitionẽ vel statutũ fore factum super illis rebus nõ exportãdis alio, tunc dicat tanquã scientẽ eũ teneri. quia quo ad obligãdũ scientia vel supina ignorãtia æquiparãtur, vt C. de libe. cau. l. iubemus. & ff. vnde cogna. l. octaui gradus. & C. de in integ. 17 resti. mili. l. de tutela.† Pone me accusare Titiũ de vulnere cõmisso per eũ, nũc est annus, quo tẽpore secundũ formã statu. ciuitatis Parmæ pro vulnere erat pœna. c. lib. nunc vero cum accusatur, est statutum, & est adiuncta vel pœna minuta, quęritur vtrũ pęna sit imponenda secundum statu. præsens, an seruandum statu. quod vigebat tẽpore cõmissi criminis. Et primo videtur q̃ statutũ pręsens debeat obseruari, & secũdum illud pęna imponi, quod ita scriptum est, & ita iuratum est per potestatem. ad quod est. ff. de ver. obli. l. quę extrinsecus & C. ad Velleia. l. iubemus. & C. de trãslact. l. si quis. Nam lex vt est scripta debet intelligi, vt ff. de lega. iij. l. non aliter. vt ff. de alb. scri. l. j. & in authen. vt cum de appel. cogno. in prin. Itẽ, quia illud statutum erat annale, vnde non durat plusquam per annum, vt insti. de perpe. & tem po. act. §. j. & tacit. ff. iudic. sol. l. cum apud. ibi, iudex totum &c. & C. de reb. cred. l. antipe. & conquerebatur in ver. interposita. Econtra videtur, & ista est veritas. Primo, quia ista potestas idem videtur cum prædecessore suo, vt ff. de iudi. l. mortuo. & l. cum proponebatur. & C. eo. l. propter. §. sin autem. & extra de offic. deleg. cap. quoniam abbas. Item, quia tempus maleficij commissi est inspiciendum in pœna imponenda, quia iam erat malefactor obligatus

obligatus, sicut in contractibus initiũ specta tur, vt ff. de nego. gest. l. Põponius. Itẽ videtur casus. s. ꝙ tẽpus delicti spectetur, vt ff. de noxa. l. in delictis. & ff. de fur. l. qa. & l ser ui. Itẽ qa actio nõ debet esse ambulatoria, vt C. de fur. l. manifestissimi. Itẽ, quia obligatio nõ debet mutari ex persona successorũ, vt ff. de verb. obl. l. ij. §. j. & de dãn. infec. l. damnũ. § si qs. & ff. de diuer. & tẽpo. præscri. l. cũ hæres. Itẽ, si aliqu s mutuat ad certã mẽsurã, & postea mensura mutetur, debet reddere secũdũ mensurã cõtractus, vt no. Accur. ff. de vi. tri. & oleo leg. l. ij. Itẽ, qa ius iam quæsitũ communi sine suo facto, & ex certa scientia tolli nõ põt, nisi fieret mentio de præteritis, vt ff. de reg. iur. l. ꝙ nostrũ. Itẽ, qa lite pendete nihil est innouandũ, vt C. v it. pendn. per totum. & in auth. vt in medio litis nõ fiant sacræ constitutiones. & melius extra de cõ dit. c. cu M. & c. cum accessissent. & c. ecclesia. nõ obst vt in auth. vt cũ de appel. cog. quia iã erat ibi iudicatum. Itẽ facit, quia cõdictio ex lege est perpetua, & sic perpetuo cõpetit, id est vsque ad xxx. annos, vt ff. de vsufruc l. cor. Itẽ, quia nõ vt exnunc, sed vt extũc valere debet statu. vt C. de codi. l. cum proponas. & instit. quib. mod. testa. infir. § postea. ff. iudi solu l. si qs seruũ. & facit optime. ff. de pœ. l. j. & sic vidi Bononiæ & alibi peritiores cõsulere, & ser-
18 uant cõmuniter assessores. †Itẽ, pone fore statutũ in ciuitate ꝙ si qs dederit alicui alapã, puniat in centũ solu. Modo aliquis de-
g dit alicui alapã patienti & volenti. Modo quæritur an ille percussor debeat & possit cõdemnari in soli. c. vr̃ ꝙ nõ, quoniã crimẽ, seu violẽtia nõ interuit, in volente, vt ff. de iniur. l. j. § vsq; adeo. & ff. de fur. l inter oẽs. §. recte. ibi, per contrariũ. & ff. de lib hom. exhi. l. iij. §. si qs volentẽ. & ff. de aqua plu. arcen l. ii Econtra vr̃ ꝙ puniatur, vt ff. ad l. Corn. de sicc. l. in lege §. fi. & C. de rap. vir. l. vna. & C. de fur. & ser. corrup. l. si quis. Itẽ si quis offendat volentem puniatur, vt patet ex d. ll. & facit ad hoc optime. ff. ad leg. Iul. de vi pu. l. qui cœtu. §. fi. Sol dic ꝙ ex dicta alapa, & ex quolibet alio maleficio alicui illato, oriũtur duæ actiones: vna reipu. altera passo iniuriã, vt ff. de publ. l. illicitatio. § ꝓ illicite. & arg. ff. ad legẽ Aquil l. ita vulneratus. & ff. de fideiuss l. si à reo cum si. vnde ꝓ iniuria illi facta, nõ debet posse puniri, & sic intelligũtur iura pro prima parte allegata sed quo ad pœnã applicandam cõi pro sua iniuria, dico ꝙ debeat & possit puniri, & ita intelligantur le al. ę. & hoc alia ratione, qa pęna debetur, quę publico non debet po e tolli priuatorum cõsensu, pactis vel dissimulatione. vt ff. de pactis. l. iurisgen. §. si paciscar. & ius publi. & arg. d. l. illicitatio. & ita
19 hanc quæstionẽ sol. d. Dy. †Pone ꝙ Titius mortifere vulneratus accusauit Seium ꝙ eum vulnerauit, ac accu. pendẽte, & ꝓbato illo maleficio ꝑ testes, mortuus est ille Titius ante condẽnationẽ & sententiã. Modo quæritur nunquid iudex super dicta accusatione possit procedere ad cõdemnationẽ,
h dic breuiter ꝙ non,[h] quia illud est vnum de generibus abolitionis, quæ ipso facto à lege conceditur absq; petitione à principe facienda, vt ff. ad Turpil. l. & priuatis. & ii. respon. nam mortuo accusatore sicut mortuo accusato, petit omnis instãtia iudici, & extinguit omnis actio & alia q̃cunque acta, vt C. si reus vel accusa. mor. fue. l. i. § i. & no. ibi per Accur. & ff de accu. l. diui. fratres & est casus l. ff. de accusa. l. libel. §. i. & circa hoc caue variũ effectum aboli. q̃ facto contingit, qa si quidẽ accusa. pendente mori cõtingat accusatum, ipso facto à lege cõcedit abolitio sine cãcellatione accus vel actorũ, & in perpetuũ ab eodẽ, vel ab alio nõ cõceditur accusatio, nisi in tribus casibus in quibus post mortẽ quis põt accusari, vt C. si reus vel accusa. mor. fue. l. fi. §. i. & ff. ad Tertul. l. senatus. §. post mortem. & ff. de pub. iud. l. defuncto. Si autẽ accusatorẽ pendente accusatione mori cõtingat, & hic est casus. q. nostræ, qa fit abolitio à lege ipso facto, tã accusationis, q̃ omnium actorũ. & nomẽ rei aboletur & absoluitur ab oseruatione iudici, tamen accus. alio põt institui intra xxx. dies, & etiam ab hæredibus accusati mortui, non vt ab hæredibus, sed tu ab aliis, vt
20 d. l. libellorum. §. fin †Sed pone ꝙ hæredes dicti Titij. intra xxx. dies accusauerunt dictum Seium de dictis vulneribus & morte inde secuta, quæro nũquid ille Seius possit condemnari ex probationibus factis & inductis super accusatione prius facta per ipsum Titium, videtur q̃ sic, quia probatis ipsis vulneribus, videt probata ipsa mors, quia mortifere vulnerauit & occidit, & tenetur lege Corne. de sicar. etiã ante verã mortem,

mortem, vt ff.ad le. Aquil.l.ita vulneratus.
in prin.& l.huic ſcripturæ. §.ſi quis.& l.j.§.
diuus.& l.diuus.& ff.ad leg.Corn.de ſicca.
& ff.de pę.l.aut facta.§.euētus.& C. de ſic
ca.l.is qui cū telo. Pręterea acta in vna cau-
ſa,valēt in alia. C.de arbi.l.pe.§.fi.& C. de
lib.cau.l.iubemus.& quia geſta quæ trāsla
ta ſunt &c.vt C.de re iudi.l.geſta. Itē vide
mus ꝙ qn̄ ipſa ſnīa eſt ipſo iure nulla, idē
iudex pronunciat ex eiſdē actis,tam in cau
ſis ciuilibus,q̄ in criminalibus, vt ff.de app.
l.ſi expreſſum. & C.de accuſa.l.ſi accuſa.&
C.quomo.& qn̄ iud.l.ſi vt ꝓponis.Sol. dic
ꝙ iudex ex dictis accuſa.ſeu ꝓba.nil facere
pōt,vt ſupra dictū eſt proxi.q. accuſatio.n.
& omnia ſunt abolita, prout no.Accur. C.
ſi reus vel accu. mor.fue.l.vlt.dic ēt de hac
materia vt plene no.ſupra qn̄ de malefi. co
21 gno.per inquiſi.c.fi. †Sed quæro nunquid
&c. Pone quæſtionē de facto,aliquis fuit ac
cuſa.de homicidio, vel ſtrata robata, & q̄a
nō comparuit,poſitus fuit in banno perpe-
tuo, demū extitit condemnatus , eo habito
pro confeſſo ꝙ ſi quo tēpore venerit in for
tiā cōis,ꝙ debeat decapitari,vel furcis ſuſpē
di,poſtea iſte malefa.tractu tēporis venit in
fortiā cōis.Poteſtas intendit eum decapita-
ri facere,quęritur quid iuris?& primo vī ꝙ
iſte ſit audiēdus ad ſui defenſionē, & quod
ex eo ipſo non debeat mori, q̄a abſens ad
mortē dānari nō pōt,vt ff.de pœ.l. abſens.
§.j.& condemnatū accipere debemus rite
condemnatū,vt ff.de re iudi.l.ſi ſe non ob-
tulit.§.condēnatū.nec factū iudi. potuit iu-
ri pub.derogare,vt ff.de fer.l.j.§.j.& ad hoc
facit.ff.ad Turpil.l.j.§.ſenatus. & ff.ad mu.
l.ordine.in fi.j.reſpon.nam facti quidē.q.in
arbitrio eſt iudi.pœnæ vero impoſitio, de-
mandatur,& reſeruatur legis auth vt d.l.j.
ff.ad Turp.Econtra videtur ꝙ non audiat,
& ꝙ pęna poſſit imponi,qm̄ fuit inobediēs
& contumax, vnde pro confeſſo debet ha-
beri. C.de omni agro deſer.l. locorū.lib.xj.
in auth.de exhibi.& introdu.reis.§.ſi vero.
colla.v.& in auth.qua in prouincia poſita.
C.vbi de cri.agi opor. & tanquā confeſſus
potuit damnari, vt ff.de cuſt.& exhi.re.l.ſi
confeſſus. Itē, ꝙ fuga & abſentia facit eum
cōfeſſum,vt C.de aſſeſ.l.cōſiliarios.& ff. de
ſuſpec.tu.l.iii.§.tutor.& inſt.e eo.ti.§ ſi qs.
ff.de pub iudi.l.ſi. itē quia rebus iudi.ſtan-
dum eſt,vt C.de re iudi.l.j.& ff.de ſta.ho.l.
ingenuū.multa.enim fieri non debent,quæ
tamē facta tenent,vt ff.quādo app.ſit l.ij.§.
biduum.& ff.de excu.tu.l.j.§.fi. & no.ff.de
fer.l.j.§.fina.& l.ſi feriatis. Solu.dic ꝙ be-
ne debet audiri & niſi maleficiū probetur,
cōdemnari non debet,nec puniri,cū abſens
vltra pœnā relegati.damnari non poſſit,vt
ff.de pę.l.abſen.& ff.de accu.l. abſen.nulla
enim præſcrip.temporis cauſa ſuę defenſiō
nis ſubmouetur is qui accuſa.eſt,vt ff.de re
qui.reis.l.omnes.in fi. Sed quæro nunquid
audiatur aduerſarius huius accu.dicēs ſe pa
ratum procedere in accu.& probare malefi
cium fore cōmiſſum non ob.quod ſteterit.
v.vel x.annis ꝙ nihil dixerit de prædictis?
videtur ꝙ non,quoniā cauſa criminalis de-
buit biennio terminari,vt C.de iudi.l.pro-
perandum.circa princ.& C.vt intra cer.tē-
pus crimi.q.terminetur.l.fi.Solu.dic ꝙ de-
beat audiri,vt C.de tempo.in integ.reſtitu.
l.petendæ.& ff.de requi.reis.l.annus.in fin.
nec ob.leges in contrariū allegatæ, quia il-
lud quod ibi dicitur, vendicat ſibi locū lit.
conteſt.nam ante lit.conteſt. non dicitur eſ
ſe cauſa regulariter, vt C.de lit.conteſta.§.
ſi vero. nam in caſu præmiſſo non fuit lis
conteſta. nec debet imputari accuſa q̄a per
eū non ſtetit quominus procederet in cā,vt
C.de inſtit.& ſubſti.ſub condi.fac.l.j. C.de
condic.quæ ſub mo.l.j.& fin.ff.de condi.&
demō.l.iure ciuili.has duas quæſtiones ꝓ-
xime dictas fecit & ſoluit.d.Guid.de Suza.
22 † Sed pone Titiū cōmiſiſſe delictum, pro-
pter quod mēbrū aliquod debeat ei abſcin-
di.Modo quæritur quod membrum ei ab-
ſcindetur. Reſpondetur, quod vna manus
ſola,vt in auth.vt nulli iudi. §.quia vero, q̄
eſt poſita.C de ſer.fugi.auth.ſed hodie.ſed
quæ ſunt illæ leges quæ loquuntur. de ab-
ſciſsione membri? reſpondeo. C.de ſer.fu
gi.l.ſi fugi.& auth. ſed hodie & in authen.
de man.prin.§.coges.Item in nouellis repe
ritur de quibuſdam hæreticis.Itē in Lom-
barda eſt de notario q̄ fecit falſam chartā,
vt in Lōbarda, de eo q̄ fecit falsā chartā &
ff.ad Silla.l.de his.& l.legē.in fi.j.reſpon.&
dic de his qui debēt puniri oculo,manu,pe
de, bullari , tūdi, verberari , comburi ,vel
ſuſpendi, vt habes no.infra.eo.ti.ad fi. Sed
23 † quæro quæ manus debeat abſcindi, rn̄.
leges non dicunt,ſed tu dic,illa manus ab-
ſcinditur, in qua minus poteſt,quia inter-
pretatione

terpretatione legum &c.vt ff.de pœn.l. interpretatione. nisi illud contingat ratione delicti quod magis frequentatur in illo loco, quo casu pœna debet augeri in exemplú aliorú, vt ff. de pœ.l.aut facta.in fi.sed si esset tabellio, qui fecisset chartam falsam, vel testis qui falsum tulisset testimonium, tunc tene quod eidé amputetur manus dextra cum qua delinquitur, hoc est si ex forma statuti manus amputari debeat ei,
24 qui falsum testi.tulit. †Sed quid si non habeat nisi vnam manum? respon. quod illa sola amputabitur ei.ff.de cõtrahen. emptio.l. si em-
25 pti.§ pen. †Item quid si illæ cui manus debeat abscindi nullá manú habeat? respondeo & dico, quod in alio mébro debeat puniri, vt C. vt intra certum tempus.q.crimi.termi.l.ij.ibi.
26 & si persona vilior. †Item, quid si aliquis fecit iniur. alicui officiali, potestati, vel alicui de sua familia, vt notorium crimen in persona vel rebus. verbo vel facto, nunquid iudex illius curie poterit delinquentes punire? videtur quo, non esset iá aliquis iudex in re sua vel suorum vel in proprio facto, quod esse non debet, vt ff. ne quis in re sua l.vna.& ff.de iurisd.om.iudi. l.qui iuri præest. nec in re sua quis potest esse arbiter, vt ff.de arbi.l.pen. Solu. secundum do. Gui.dic, quod si pubc. & noto. est facta offensa iudi.vel suis, vt quia facta fuit dú ius reddebat, vel sedebat pro tribu. poterit delinquentes punire, nam hanc iniur. sine accusa. & iuris or. prætermisso potest punire iudex lxiij. dist. c. salonitane. & hanc iniur. iudex retractare vel remittere non potest, quia non est tam sibi facta quam communi, & toti populo ciuitatis, vniuersis enim redditur quod pro voto primatibus indulgetur, vt C.de aduo.diuer.iudi.l. restituende.& ff.de condi.& demonstra.l.municipibus. nam in præmisso casu non ipsi iudici vt priuato, sed vt iudici facta est iniuria, & nó ipse vt in suo negotio, sed vt alius procedit & condemnat, vt argu. ff.de adoptio. l. si pater. §. qui duos. Et ad hoc est nouus canon Innoc. c. Romana extra de pęn. lib.vj. Nam cui iurisdictio concessa est, id concessum sibi videtur sine quibus iurisdictio. explicari non potest, vt ff. de iurisdict.omn.iudic.l.ij. & extra de offic.& potesta.iudi.delega.c.j.& c.præterea.& c.suspicionis. Alij vt do. Ioan. videtur procedendú esse in hac quæstio. secundum formam.l.ff. de offi.præsi.l.senatus. Quidam alij distinguunt sic, talis iudex est qui habet merum imperium, & tunc possit hoc facere, an vero si municipalis vel delegatus, & tunc non possit, vt ff. de iu. l.in omnibus.sed prima solutio magis placet.

27 †Quæritur hic an duplex iniuria videatur facta, scilicet iudici tanquam priuatæ personæ & in dignitate posito, vt duobus modis agatur de iniuria iudici facta? dixerút quidá ꝙ non, quia nó debet quis duplici pęna puniri, vt ff. de offi. præsi.l. diuus.nec de eo. delicto sæpius quæritur, vt ff.nau.cau.sta.l.licet.§.fin. Tu dic, ꝙ cõmune vniuersitas potest agere pro sua iniuria, & iudex pro sua propria, vel priuata.vt dicitur in filia & vxore vt institutio. de iniur. §. patitur.& præstat ad hanc solutio. argu. ff. de pu-
28 bli.l.licitatio.§.quod illicite. †Sed pone quod aliquis percussit & vulnerauit aliquem cum quadá forfice & intulit duo vulnera vno ictu, quęritur an debeat puniri pro vno vulnere, an pro duobus, secundum formam statu. dicentis, ꝙ quilibet puniatur in lib.x.pro quolibet vul-
i nere. dic ꝙ puniatur pro vno vulnere,[i] tantú, vt ff arb.tur.cæ.l.si gemina. Sed videtur ꝙ pro pluribus puniatur, ét si constet ꝙ animum habuit vnum vulnus inferendi, vt quia cum ense, vel alijs armis percussit, nam debet quis puniri secundum effectum, non secundum affectú. ff.vi bon.rap.l.prætor.§. si quis aduentu. & §. pe.& de fur l.qui saccú.Item vna conceptione verborum, plures stipu.continentur.l.scire debemus.ff.de verb.obli. & vna nouatione, & sic conceptione, plures obli.tolluntur.ff. de noua. l.fina. licet videatur contra.l. si quod fur. ff. de fur.sed non obstat, quia licet dicatur, ꝙ non teneatur fur, teneor tamé in aliquali actione, sed tu potes dicere quòd si statu.imponatur pęna pro percussione, ꝙ vna pęna puniatur, quia vna percussio siue ictus, si aút pro vulnere pluribus pęnis puniatur, cum plura sint vulnera.
29 †Item pone contineri in statu.quod quicúque percusserit aliquem in via publica, magis puniatur pro vulnere, quàm si alibi percusserit. Ecce aliquis aliquem percussit in via priuata ꝑ quá iter vulgo fit, quid erit? dic ꝙ perinde puniatur, ac si in via publica percussisset, vt ff. de his qui deiec.vel effu.l.j. vbi, dummodo per ea &c. & ff.si men.fal.mo.dixe.l fi.nam mentem non verba spectamus, vt ff de alea.l.ij.§ cõdictio. Item pone ꝙ ego vidi ꝙ Titius percutiebat, vel vulnerabat, vel occidebat Seium, quęritur nunquid ego tenear eum iuuare? videtur ꝙ
k sic,[k] alias aut sum puniendus, vt ff. de re iudi. l culpa.& ff.de noxa.l.in omnibus.& l. in delictis.in princi. Nam non tantum careo culpa, imo hoc maleficium videor fecisse, vt ff de ipsa l.quod ergo.§.j.Sol., dic secundum canones ꝙ ego teneor me interponere verbis vel alio honesto modo, vt in c. negligere cum possis. ij.q.vij.

ij.q.vij.sed secundum lec. non nisi in ijs, quos habeo corrigere vt filios vel seruos per leges prædictas,& dic vt de hoc no.per Accur.super
30 d.l.culpa.ff de re iudic. †Cum aliquis minor. xxv.annis delinquit,vt sciamus an possit puniri vel non, distingue, quia aut est pubes, aut impubes. Et si est impubes,aut est infans, vel proximus infantiæ,aut proximus pubertati,& dicitur minor.vij.annis,vt C.de iure delibe.l. si infanti. proximus infantiæ est à vij. annis vsque ad xj. cum dimidio masculus fœmina vero à vij.vsque ad ix.cum dimidio, vt instit. de inuti.stip.§.pupillus.& hi si delinquũt nullo modo puniuntur,vt ff.de fal.l. impuberẽ.& ff.ad l.Aquil.l.sed & si quocunque.§.fi.& ff.de rei ven.l.quod infans.& argumen.insti.de inuti.stip.§. sed quod diximus. Si autẽ est pubes vel proximus pubertati,vt in eo qui est maior x.annis cũ dimidio, qui dicitur proximus pubertati,vt ff.de re.iur.l.pupillus. tunc regulariter omne delictũ cadit in cũ puberẽ,qui dicitur doli capax,vt ff.de fur.l. impuberẽ. & d.§. pupillus.& d.§.sed & si infans. Et in hoc casu aut delinquit culpa, & tunc minor in nihilum punitur beneficio restitutionis in integ. vt C. si aduer.delic.l.j. Item in sene,qui si culpa delinquit punitur mitius,vt ff.de ter.amo.l.ij.aut delinquit per imprudẽtiam, & tunc nullo modo punitur,vt arg ff.de iur.om.iud.l.si quis §. doli.aut delinquit dolo pupillus vel pubertati proximus, & tunc si ciuiliter conueniatur, nullo modo punitur,vt ff.de mi. l. si ex causa. §.nunc videndum.ff.de reg. iur.l. fere. si autẽ criminaliter conueniatur, & tunc aut delictũ est tantum atrox, & non subuenitur illi, nisi quatenus miseratio ætatis produxerit iudicem ad mediocrem pœnam imponendam, vt ff.de mi.l.auxilium.§.in delictis.in prin.aut est atrocissimum, & tunc nullo modo ei subuenitur, vt d.§.in delictis.in ij.parte fut.Sed fallit in minore.xiiij. annis in crimine adulterij, vt ff. de adult.l.si minor sed de stupro bene tenetur, vt ff.eo.ti.l. stuprum. in fi. Item excusatur minor.xiiij.annis in crimine falsæ monetæ,vt C. de fal.mo.l.j.§.impubes Sed ibi forte non erat doli capax,vel dic quod ibi sal um nõ fecerat, sed consenserat. Item excusatur in alijs casibus.C.de ijs qui notan.infa.l. penul. Item à delicto non pet ti tutoris, vt C. si aduer. deli. l.fin.& alias.ff.de bon.lib.l. qui cum maior. in princ Nec etiam impubes tenetur crimine sepulchri violati,vt ff.de sepul viol.l. prætor.§. j. alias autem punitur, quia legitur quòd impunitas delicti propter ætatem, non datur, vt C. de pœn.l. impunitas. sed qualiter fiet prædictorum punitio? respondeo, leuiter. quia ætas eorum quicquid videt ignorat, vt ff. de iur.& fac.igno.l.fina.C.de fal. mo.l.j.in fin. & insti. de inuti.stipu.§.furiosus. vnde dic quòd impuberes quando alij decapitantur ipsi debent ferula cædi, vt ff. ad Sillan. l.j. Puberes autem iudicis arbitrio puniuntur, vt d.l.auxilium.§ fina.& ff. de termi. amo.l.ij. & facit ad prædicta. ff.ad Sillan. l. si quis in graui. §. clauos.& ff.ad leg.Cornel.de fal. impuberem. Et vide quod not.per Azo.de lega.l.Aquil.§. culpam autem. institu. de obliga. quæ ex qua. delict.nascun.§. fina ff.de furt. l. impuberem.
31 †Pone quòd plures homines commiserunt delictum, quæritur qui conueniantur & teneantur?ad quod dic, quia aut occiderunt tm̃, aut vulnerauerũt tm̃,aut vulnerauerũt & occiderunt. Primis duobus casibus omnes tenentur, & conueniuntur insolidum ad pœnam legalem, vel statuti, nec vnus soluendo liberat alium, vt ff.ad l.Aquiliam.l. ita vulneratus. & l.item mela.§. sed si plures. in tertio casu. Si maleficiũ commissum fuit in rixa, ictus vniuscuiusque contemplari oportet,vt dicta l. & ff. ad leg. Corn.de sicca.l.fin.vt mitius puniatur, qui percussit cum paruo telo leuiter,quàm ille qui percussit cum falcastro, & intulit mortale vulnus,& hoc nisi constaret istos habuisse animum occidendi, quia tunc puniuntur omnes ad mortem, vt dicam plenius infra. de ho.§.ponamus. Et circa hanc materiam distingue secundum do.Odofre.Cum plures teneantur,aut teneantur ad rem tantum, aut ad interesse tantum, aut pœnam tantum, aut ad rem & pœnam. Si ad rem tantum solut. vnius liberantur alij, vt ff. de eo per quem factum erit l. secunda.§.si plures. Si autem ad pœnam tantum,vtputa plures furati erunt rẽ aliquam,tunc restituta re remaneret actio furti ad pœnam,vt ff.de condi.fur.l.si pro fure.§. fin.tunc licet vnus soluat rem vel pœnam cæteri non liberantur à pœna, vt C. de condict. fur.l i.& ff.de iurisd.omn.iud.l si quis id. ad fi. Si autem ad rem & pœnam, vt est in actione legis Aquiliæ, quæ crescit per inficiationem, tunc si vnus soluat duplum,in alio, quod est simplum cæteri liberantur, in alio vero quod est pœna cæteri non liberantur, vt patet per iura prędicta. In nomine domini amen. circa finem etiam præsentis tit.hic pono.q. quæ fuit de facto coram me Perusij tunc prędidente officio appellatione dicti communis. † Ecce
32 ex forma statuti generalis pœna impubes‑ tis

tur fac etibus pcussiones & assaltus. quidā cādr. magistri Nicolæ quendā aliū insultauit & vulnerauit, q postq̄ fuerat accusatus citatus & requisitus occasione dicti maleficij, factus fuit clericus, q nihilominus in quinque libris extitit cōdemnatus, à qua condēna. ad me extitit appellatū allegabat, ꝙ nō potuit condēnari ex eo, ꝙ tēpore cōdēnationis inueniebat ꝙ erat clericus, modo quęritur quid iuris sit? & primo vř ꝙ potuit & debuit cōdēnari de iure, quoniā iura dicūt, ꝙ si aliquis fuerit accusatus in ius, & postea miles vel alterius fori esse cœpit, ius reuocādi forū nō habet, quasi ab alio iā pręuētus, vt extra de fo cōp c. ꝓposui. & ff. de iurisd. om. iud. l. cū quędā puella. & per solā citationē perpetuat iurisdictio tā ordinarij vt pdictis iuribus, q̄ delegati vt extra de officio. & potestate iudicis delega. c. gratū & c. relatū. & de offi. lega. c. fi. per solā citationē pręuenit iurisdictio, seu per solā cōuētionē, vt extra de appel. c. vt debitus & de rescri. c. pter. & c. sanctę Crucis. Itē tēpus cōmissi delicti debet spectari & nō tēpus iudicij. Nā videmus ꝙ si aliquis cōmittat aliquod maleficiū, & tēpore facti maleficij vna lex vigeat, & tēpore cōtestationis & tempore sententiæ alia, debet iudex iudicare secundum legē, quę vigebat tēpore cōmissi delicti, & vt plene no. C. de legib. & cōstit. l. leg. & cōstit. & in corpo. auth. vt cum de appel. cog. in prin. Item videmus ꝙ si iniuria fiat alicui, & agat iniuriarū ciuiliter debet fieri æstimatio, & referri nō ad id tēpus quo iudicatur Sed semper inspicitur tēpus commisisse iniurię, vt ff. de iniur. l. iniuriarū æstimatio. Item videmus quod post accusationem propositam & actionem secutam, nec actor nec reus possit variare, imo oportet eos vsque ad finem persistere. in accusante loquitur auth. vt C. quom. & qñ iud. auth. qui semel & in cor. auth. de liti. § omnē vero. In reo vero loquūtur leges pręallegatę. ff. de iudi. l. si quis postea. & l. vbi. & d. c. ꝓposuisti & d. l. cū quædā. sic nō licuit forum mutare. Itē videtur casus. l. alia ratione. Nā iura dicunt. ꝙ si aliquis impetret literas à summo pontifice, & ille cōtra quē impetrētur, vt mādatū summi Pontifi. eludat antequā literæ ad iudices perueniat, vel postea prius q̄ citetur euacuādo mandatū summi Pontifi. de possessione de qua controuersia vertit cōmutationē fecit, nihilominus tenetur ratione possessionis, q nō erat tempore citationis penes se corā iudicibus delegatis à summo Pōtifi. respōde ergo multomagis post citationē commissam, vt extra de alie. iud. mu. cau. fac. c. ex quorundā post citationē factā pſumitur ꝙ accusatus si fiat clericus, ꝙ fiat causa euitādi iudiciū iudicis secularis & pœnæ imponēdæ, & præsumitur mala fide hoc facere, & de suo iure vacillare. ar. l. C. de acq. pos. l. nemo. ibi interpellationem vero. ff. de pe. habetur. l. interuenit. §. petitā aūt fisco. & §. petitam aūt habetur. Itē quātūcūq; efficiatur clericus, non tñ ob hoc exuitur. ab obligationibus seu delictis à se cōmissis sed ex præcedentibus contractibus vel quasi, vel delictis vel quasi poterit cōueniri & puniri, vt in authen. apud quos oportet mona. cām dicere. § j. C. de epis. & cle. l. qsquis emersis. & l. ad similitudinē. vt ff. de cap. dim. l. iii. & §. nemo. & l. tutelas. §. ii. in auth de san. epis. §. ꝓuidere. ī vlt char. & de mona. §. j. & §. si quis aūt semel. & ad fi. gl. q incip. idē in aliis. Itē quia personalis actio vel obligatio semper personas quo vadunt prosequitur. ar. ff. de mu. & ho. l. rescripto. §. fi. & idem dicimus in delictis, vt insti. de noxa. § omnis. & si seruus deliquerit liber effectus tenetur, vt ff. de iniur. l. sed & si vnius §. si iussu. & ff. de vsufr. l. Iulianus. §. si quis pars. & de contrahen. emp. l. fi. ff. de nego. gest. l. Pomponius in maiori gl. & ar. ff. de verb. obl. l. quicunq;. & de nouo ingredi religionem, vel fieri monachum nō est modus tollendę obligationis, vt insti. quib. mo. tol. obli. per totum. quid plura vř etiā quod dicta causa non prosit collatio ordinis clericatus. Nam hoc factum est post crimen cōtractum quasi in fraudem, & ad euitādam pœnam criminis anteà se cōmissi. argu. C. de sacrosan. eccle. l. qui sub prætextu. & ff. de don. cau. mor. l. si qs. & est quasi expressum in auth. de mo. §. si vero & si quis. vbi ingressus monasterium, ꝓ pęna subeunda eximitur de monasterio, & in pristino statu traditur, & ad hoc optime facit. C. de his q ad eccl. confu. l. j. & ff. de re mil. l. qui mœtu non pos. l. j. & ij. C. de epi. & cle. l. officiales. & ff. de mu. & ho. l. cura. §. fi. Præterea decuriones nō sunt torquendi, vt C. de car. l. decu. & tñ si qs tabellio falsa efficit instrumēta, & postea decurio factus est, non propterea

rea excusatur propter superueniẽte dignitatẽ quominus possit torqueri, vt C. de fal. l. si quis decurio. & nemo delictis exitur, q̃ minuitur capite. vt ff. de capi. di. l. tute. §. 1. hinc est quod si seruus delinquerit & ante cõdemnationem ad libertatem peruenit ꝙ inspicitur tempus qualis status fuerit eo tẽpore quo deliquit, vt ff. de pœn. l. i. Item in seruo delinquẽte si postea efficiatur liber, nihilominus tenetur, & noxa capitis sequitur, vt ff. de iniur. l. sed & si vnius. §. si iussu. & insti. de noxal. act. §. omnis. & ff. si ex noxa. cau. aga. l. ij. in prin. Item post munus sibi iniunctũ tale priuilegium sit adeptus, quod soleat à tutellis excusare sibi non prodest, vt ff. de excu. tu. l. tutor petitus. in prin. Item ad quid diem in sermone tenemus casus est, vt ff. de iudi. l. si quis pœna & de iurisd. om. iud. cũ quidam. ad municip. l. incola. & extra de fo. compet. c. proposuisti. Nam sufficit quod iste cãdrolus tẽpore cõmissi delicti erat de foro iudicis secularis, & si postea alterius fori sit effectus, vt ff. de re iudi. l. si cognatus. & ff. de bon. pos. secundum tab. l j. §. finautẽ. Prẹterea iste qui deliquit à principio erat laicus, ergo qualis tunc erat eius conditio, est attendenda, quia cuiusq; rei potentissima pars principium est, vt ff. de ori. iur. l. j. & ff. de contrahen. empt. l. vlt. ff. de reg. iur. l. quod ab initio. & ff. de ser. expor. l. si mi. & de pœ. l. j. Non enim vitiatur nec variatur, licet ad eũ casum peruenerit, à quo incipere non potuit, vt in auth. vt lic. ma. & auiæ. §. quia vero. & insti. de leg. §. si q̃s debitori. Sic in proposito non vitietur cognitio secularis iudicis propter superuenientem clericatũ. licet si ab initio fuisset clericus non potuisset cognoscere, & sic est confirmanda snia. Item si fuisset clericus an cõmissum delictũ non posset per iudicem appellationis exgrauari, cũ iudex ipse nõ eum grauaret, nisi per acta primi iudicis ex forma statuti, & iuris. Econtra vr̃ quod non potuerit vel debuerit per secularem iudicẽ cõdemnari. Imprimis propter quoddam generale. Nam certũ est generaliter quod omnis res iudicatur secundũ prẹsentẽ statum, vt ff. de ver. obl. l. cõtinuus. §. cũ quis cum ergo tempore sniæ nõ erat secularis persona, sed clericus iam effectus, satis patenter concluditur quod non potuerit puniri à iudice seculari, & tanq̃ a nõ suo iudice lata nõ tenuit, vt C. si à nõ compe iudi. per totũ. Itẽ alio generali. Nã vbicunq; res deducitur ad eum casum à quo nõ potest &c. deductione illius casus impedit negotium. de quo cõqueritur, vt. ff. de verb. obli. l. inter stipulantem. §. sacrã. & ff. de ali. cib. leg. l. solenniter cum si. Item si aliquis tutor accusatur de suspecto durante tutela, & si interim finiatur tutela, iudiciũ dissoluitur iã inceptum, vt ff. de suspe. tut. l. post finitam. ita & hoc finito negotio omnino pe mutationẽ alterius fori, finit primum iudicium, etiã si iã esset ceptum? multo ergo fortius desinit habere initium, vbi iudicium nunq̃ fuerit cœptum, & intelligitur post lit contesta. vt in auth. de liti. §. si vero initiũ Præterea sicut superueniente satisdatione, alias sacerdotio, iudicium vel arbritium iã inceptum finitur, vt ff. de arb. l. non distinguemus §. satida. multofortius vbi per solam citationem est inceptum. Quid plura alio incõuincibili ostenditur arg. nam plautianũ senatusc. locum habet de filijs, qui post diuortiũ nascunt, aliud sena. sub diuo Adriano factum de his, qui nascantur constante matrimonio quid si est dubium? certe ex vltimo agetur, vt ff. de lib. agno. l. iij. §. qui Flauianũ. ita & hoc in dubio. Nam & si dubium esset quod nõ est ex natura à iurisdictionis vlti. iudicis & fori deberet agnosci. Præterea licet regulariter à muneribus publicis subeundis quis accusari nõ possit, tñ satisdatione obueniente bene excusatur, vt ff. de va. l. præto. in princi. Quid plura videmus, quod si quis post delictum cõmissum seruus hostiũ factus sit, dicitur quod actio pro delicto competens extinguitur, vt ff. de fur. l. si quis in hostium. §. si post noxã. multofortius si transit in potestate episcopi. Itẽ vides quod superueniẽs dignitas secularis quẽlibbet liberat ab onere personali, & est casus duarũ legum. ff. de execu. tut. l. non solum. §. qui pup. & l. spadonem. §. finautem. multofortius liberat cum accedit clericalis & sacerdotalis dignitas. quid plura, casus videtur se esse duarum legum de excu. tut. l. isti vltimo. §. sunt & alij. vbi dicit ꝙ tutor mutando domicilium authoritate principis à tutela & foro eximitur. secundus. ff. de accu. l. hos acc. §. hoc beneficio. vbi dicitur ꝙ si aliquis post ratum commissum impetrata generali abolitione à principe efficiatur

legatus, quod ēt lite contestata non poterit super ipsa accusatione procedi, multofortius hic, vbi nulla citatio pceisit, vel si præcesit non bannū vel cōdēnationē, antequā clericus fieret. Itē sola citatio seu accusatio non vr̄ sufficiēs ad impediendū hominem clericari, nisi prius dānetur. lxxxj. dist. quicunque. & c.q sine examinatione. Si ergo nō impeditur clericatus pp delictū cōmissum, sequitur q nō impedit clericorū beneficia assequi, cū positione vnius sequatur positio alterius, nā posito quod possit fieri clericus, sequitur q eum sequantur priuilegia clericorū. Et ad hoc optime facit insti. de hę red. instit. §. est aūt casus. vbi dr̄, quod non pōt seruus manumitti, ergo nec hæres institui, qa si institueretur, efficeretur liber vt dr̄. Item sup prædicta probatur alio inconuincibili argumēto nā nō q fuit, licet q sit, cōsiderari oportet, vt l. di. fere de terra. Hic ita licet fuerit laicus, tn̄ quia modo est clericus, nunquid possit puniri à iudice seculari? certe non video m. Quid plura? nō pōt plus ficta confesio, q̄ resultare dicitur ex cōtumacia, quā operaretur vera sed æquum est, q ēt hæc fuisset cōfessus, nihil sibi nocere multofortius nō dēt sibi nocere, vbi nō est vera cōfesio, sed ficta, vt c. at si clerici. extra de iu. Nunc vero restat respōdere allegationibus partis aduersæ primo non obstant prædicta iura. l. si quis postea cū quædā puella. & d. c. pposuisti. qa si veritatem velimus intueri, ista locū habent, qn̄ addimus forū foro, qa per talē cōditionē nō dicimus forum primū mutari? sed secundum primo foro addere. ar. ff. de senatuscō. l. senato. & de cond. & demon l. falsa. & ff. ad munici. l. assump. § quod solet. Verū quādo principis seu summi pōtificis ex certa scientia concedentis propter dignitatem secularē vel clericalē forū seu domiciliū mutuamus, vt in casu psump. tunc sequitur locū secundū domiciliū vel forū? primū nō cum primi fori nullæ reliquiæ remanserunt, & sic intelligūtur ſm iuris subtilitatē. §. sunt & alij. & § hoc beneficio & § qui primipilū. & sic manifeste cōcludit cōtra s̄. dictum cadiolū non potuisse pcedi? pterea pōt ad dicta iura et alio mō respōderi, nā ois actus primæ obligationis transit in secundū, ita sane vt nihil reliqui sit quod virtute primæ agi possit, sed virtute secundę arg. ff. de act. & obl. l. obligationū fere. §. fi. & de ver. ob. l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. & ff. de noua. l. cū. n. & de transf. l. cum acqui. itaque hæc virtus caracteris impressa est tantæ virtutis, q cū eximat omnino à iurisdictione iudicis secularis, ita quod nil fori vel iurisdictionis penes eum remanebit, sed oia extinguuntur, & transeunt in iurisdictione ecclesiastica, quinimo nedū si reclamaret? vt fuit hic, vel si sponte litigaret nō valet vt supra probatū est, sed in legibus allegatis pro alia parte vtriusque iudicis poterit esse iurisdictio. Ad alias aūt leges & auth. vt cū de appel. cog. facilis est responsio, quare tā primus iudex, quā appellationis erat competens iudex dānati. Itē hic nō tractaī scd̄m quas leges debeat puniri, sed an debuerit et poterit puniri à iudice seculari. Itē pōt respōderi, q speciale est in cā appel. ad l. iniuriarū æstimatio. duplex est respōsio, Prima qa hic nō agitur de tēpore ęstimationis iniuriæ, sed vtrū iudex secularis iurisdictionē habeat in clericū iā effectum. Secunda, qa idē iudex erat vtroq; tpe eiusdē cōditionis homo, tā tēpore cōmissi maleficij quā tempore quo fuit prolata snīa, ad authen q semel. satis patet respō. quia loquitur in accu. ad c. extra de ali. iu. mu. cau. fa. patet respō. quia ibi delinquerunt permutando rē causa mutandi iudicis, vt duriorē cōstituerent aduersariū in auth. ergo in illud edictū tenetur ad interesse, & melius tenetur respōdere corā iudice delegato, q alias erat cōpetens, sed hic vbi omnino forū mutaī nō pōt dici q teneatur corā nō suo iudice respondere. i. iudice seculari. Ad aliud aūt quod alleg. q̄ quantuncunq; efficiaī, clericus ab obligatione, & delicto nō eximitur. duplex est responsio. Primo, qa licet nō eximatur tn̄ dēt corā suo iudice respōdere, vt s̄. pbatū est? & ita intelliguntur iura ad hoc alleg. Scd̄o, qa superueniēte sacerdotio siue clericatu à muneribus psonalibus exuit, vt p̄ alle. l. prætor. in prin. ff. de mu. & ho. in fi. j. respō. ibi, vel quid si sacer. & ad l. si quis. ff. de dona. causa mor. & ad. ff de remis. l. qui me. & similes, facilis est respon. quia in prædictis legibus probatū erat plene, quia timore criminis & pœnæ inferendæ prædicta fecerat. Cæterū qn̄ hoc non apparuerit vel est dubiū, certum est q non psumitur, nisi probetur, vt ff. de proba. l. quoties. §. qui de

dolo.tum qa quilibet præsumit bonus &c. ff.de re mili.l.non oẽs.§ à barbaris.tum qa eo tpe quo clericus fuit effectus, nõ erat de crimine cõuictus vel in facinore deprehensus.scd̃m quas terminationes intelliguntur pdicta iura in cõtrariũ alle. & ita intelligit lex illa post cõtrariũ &c. pterea ex delicto efficitur delinquẽs debitor à tpe latæ sniæ, vt l. defensionis facultas.C de iu. fis.lib.x. Itẽ ad alle.ff de pœn.l.j.põt de facili respõderi,qa licet dicat ibi q nõ prodeest sibi status priuatio,qa mutatur scd̃m statũ in quo erat tpe maleficij cõmissi prodest tñ quantum ad hoc q in illa pœna quæ erat sibi inferẽda imponeretur sibi à suo iudice.s à iudi ecclesi.& nõ à iud.seculari,vt C. si à non cõpe.iud. p totũ.so.d.Mar. de Fano. dispu. hanc q.& soluit, quod iudex secularis hanc cognitionẽ habeat & punitionẽ de d.maleficio non obstante, qd̃ postea factus fuerit cleric⁹ p iura alle. p hac parte.d.vero Dy. de Musel.similiter hanc soluit quæstio dicens distinguendo, qa aut certũ est, q ille malefactor factus est clericus cã euitãdæ pœnæ imponẽdæ per iudicẽ secularẽ, & tunc dicebat, qd̃ iudex secularis poterat cognoscere,& pœnã imponere.ar.l.C. de satis.l.q sub prætextu.& de do.cau.mor.l.si aliquis. & in auth.de mona.§. si vero.& §. si qs.cũ ll. similibus supra allega. ad hunc arti. Aut certum est, qd̃ iste nõ est factus clericus cã euitãdi.d.pœnã nec in fraudẽ: & tunc non poterit puniri,nec cõtra eum pcedi à iudice seculari.ar. legũ p hac parte allegatarũ. & specialiter.ff.de accusa.l. hos accusare.§. omnibus.& l hoc ver.ff.de va.mu.l.pen.in prin.ff de excu.tut.l.idẽ.§ sunt & alij.& ff. de bo.eo.qui ante mor l.j.§.j. Aut dubitet an sit factus clericus in fraudẽ & cã euitandæ pœnæ vel nõ sit clericus factus subdistingue. Qui aut fuerit i crimine deprehensus vel de crimine cõuictus p testes vel suã cõfessionẽ, & tunc præsumã q sit clericus factus in fraudẽ, & cã euitãdæ pœnæ,argu l. allega. circa primũ membrum huius solutionis,& arg.ff.de pet.hære l.itẽ veniunt.§. petitũ.ff.de iu.l.si qs postea.& de iurisd.omni.iud.l.cum qdã puella.& ff.ad muni.l.incola.& extra de fo cõp.c pposuisti.Aut nõ est deprehẽsus vel cõuictus, & tunc nõ vr, qd i fraudẽ sit factus clericus.arg.ff de bo. eo q mor.sibi cõ.l.j.§.j.& ad hãc solutionẽ & qõ.accedit aurea l.C.de fal.l.si qs decurio

33 † Quæstio talis fuit Perusij Pellolus filius Facoli clerici intrauit ordinẽ sancti Augustini & ibi fuit professus.postea exiuit ordinẽ, accepit vxorẽ, portauit arma & vestes laicales, & more laico vixit, & percusserat quendã de quo fuerat cõdẽnatus in lib.v.à qua condẽnatione fuit ad me appellatum. qrit an snĩa dẽat annullari rõne dictæ pfessionis & clericatus?ad hãc q.maxime alleg. fuit qdã glo.Inn.papæ quã posuit extra de apost.c.j.ad probãdũ,q ille Pellolus amiserat priuilegiũ clericatus.q glo. talis est.Triplex est apostasia.s.pfidiæ, vt qñ qs recedit à fide.ij.q.vij.nõ põt.Secunda inobediẽtiæ, vt qñ qs trãsgreditur pceptũ prælati tertia irregularitatis &c. & qñ exiuit ordinem &c. nã tunc si se nõ emendat post admonitionẽ caret priuilegio clericali,vt no. Inno. Itẽ no.54.dist. q nedũ illi,sed etiã Psalmista & lector semper gaudent priuilegio clericali,& vlterius non pñt viuere secula nec fieri milites.xx.qõ.3.eos.Sed alij contradicunt,cũ qbus & nos sentimus, distinguẽtes si sumpserint aliquid ordinis pœnitus contrariũ,vt si accepit secundã vxorẽ,alias corruptã,vel fecit se militẽ & seua exercuit,priuat priuilegio cleri.vt xxxiij. dis.qsquis. Si vero nõ fecit aliquid pœnitus cõtrariũ ordini.s. ducẽdo vxorẽ virginẽ vel fieret miles dũmodo nõ exerceat sæua põt viuere vt clericus,& priuile.cle.gaudere.32. dist.c.feria. Sed si velit viuere seculariter negotiãdo, tabernã tenendo, vel tõsurã dimittẽdo,tunc nullo gaudebit priuile.canonis. extra de cl. excõ.c.Ioã.& c.sed alij tñ dicunt, q gaudebit priuile.c.si qs suadẽte.qd̃ in fauorẽ ordinis nõ clericorũ,est introductũ, & iõ illi renunciare nõ põt.extra de fo.cõpe. c.si diligẽti.& hoc satis verũ credo anteq̃ moueat, sed postea nõ gaudebit si in omnibus laicaliter se hẽt.d.auth c.eos.nõ ob.qa loquit de constitutis in sacris ordinibus &c.Item allegabat, q snĩa esset confirmanda & pro hoc alle.glo.cuiusdã sapientis. positam extra de sen. excõ.c. cõtingit. cuiusq; gl.talis est casus.Criminosus clericus licet i crimine fuerit deprehẽsus quantuncunq; in negotiationibus se immisceat,semper gaudet priuilegio clericali,nisi monitus nõ desistit. Ad huius mere declarationem(qa decretales vario modo loquuntur) vr esse taliter distinguen-

guendū. Aut clericus est in habitu clericali puta in vestibus clericatui conueniētibus non virgatis & non in armis, & tunc gaudet priuilegio cle. donec depositus & incorrigibilis curiæ tradatur. extra de iudi. c cū non ab homine. Aut inuenitur cum habitu seculari, puta in vestibus virgatis & armis alias clericis non cõuenietibus, & tunc subdistingue. Aut nō portat tõsurā quo casu ab exercētibus iustitiā pōt sine pœna puniri, vt extra de priui. c ex parte. lo. 3. & de apo. c. i. si q̄s vero nō exercēs iustitiā ipsum ꝑcuteret, q alias eū clericum noceret, excōmunicatus esset extra de sen. excō. § j. si vero nesciret, ignorātia excusaret eum vt ibi. Aut inuenitur deferēdo tõsurā in habitu, & tunc aut se immiscet enormitatibus, ꝑseuerādo in eis, & tunc sine pœna excōicationis posset puniri, vt extra de sen. excō. c. cū non ab homine. & c. ꝑpēdimus. & c. contingit. Et si quis sciret eū esse clericū, vt dr̄ in d. c. cū nō ab homine. aut nō ꝑseuerat in eis, q semel cōmisit furtū aut homicidiū, & recessit, quo casu subdistingue. Aut erat monitus ter vt desistat, quo casu amittit priuilegium clericatus ex toto. Aut non erat monitus? & tunc gaudet priuilegio clericali, vt extra de sent. excō c. in audientia. & c contingit. Abb. Item vr̄ ꝙ d. Pellolus non possit gaudere priuilegio cleri. qm̄ in primordio. d. causæ dixerit se non esse clericū, vnde quantuncunq; postea clericus appareat denegandū est sibi propter suum mendacium beneficium, & licet tali beneficio pacto renunciari non possit nisi tm̄ mendaciū admittat. quod ꝑdicta facta renūciatio non excludit, sic patet in benefi. Mace. ꝙ filius perdit propter mendacium, licet ei renūciare non possit, vt C. ad mace l. & ff. eo. titu. l. nam & si. nā leges mēdaces ꝑsequuntur, & sua beneficia eis denegāt, & auxilia, q̄ cōtra mendaciū sibi cōcedūtur, vt ff. qđ cum eo. l. sed & si ex modico. § j. & C. qui potio. in pign. hab. authen. itē posterior. & ff. de fide. l. si dubitet. § j. & ff. de nō nu. pec. auth cōtra qui propriā. & sic non obstat quòd clericus non posset renunciare beneficio clericali, quia renunciatio eū non priuat suo priuilegio, sed mēdaciū suum & delictum, vt dictum est oēm enim hmōi honorē reatus & mendaciū excludit, vt C. vbi lena. vel ela. l. j. sic & in clerico dr̄, vt extra de fo. cōpe. c si diligenti. in gl. sed si cōtra eos & c. nō ob. qūo doceat se clericū, qm̄ non potuit reuocare. d. suā cōfessionē. nisi allegato probabili errore, vt ff. de inter. act. l. de ætate. § Celsus. quid plura? ex eo ꝙ accepit vxorē laicali more apostatauit, & sæpius se immiscuit, perdidit priuilegiū cleri. sit ꝙ pōt sub seculari iudicio cōueniri pro criminalibus ab eo cōmissis, siue fuerit clericus simplex, siue religiosus, siue professus, vt extra de vi. & hon. cle. c. cleri. excō. c clerici lib vj. vel vt de appel. c. j. & ibi no. Inn. in vers. si vero nō facit sed velit viuere seculariter & c. Nā de apostasia & irregularitate ibi dicit, & probatur hoc extra de priui. c. ex parte. iij. nec ob. extra de sen. excō. c si vero. & c ī audiētia. q clerici nō inferunt iniuriā alijs, sed ipsi ab alijs patiuntur, & econtra, & iō mitius cū eis agitur. constat. n. dictū Pellolum bis alijs iniurias intulisse diuersis tēporibus de quibus extitit condēnatus. & binus actus in maleficijs inducit consuetudinem, vt C. de epis. aud. l. 3. in fin. & q qui semel fuit malus, semper ꝑsumit malus, vt ff de accus. l. si cui. § ijsdē. Item non ob. auth. statuimus. q intelligitur in clericis & alijs religiosis gaudentibus priuilegio cle. q̄bus hic Pel nō dēt gaudere. Ecōtra allegatur ꝙ dictus Pello. gaudet piuilegio cleric. & ꝙ propterea non debent exgrauari. & in primis, q clericus cuiuscunq; ordinis nō debet posse coram seculari iudice cōueniri, vt extra de cō sue. c. ad audientiam. & de fo. compe. c. si diligenti. ꝙ c. nullus cleri. & xj. q j. c. inolita. & c. placuit. imo de iure ciuili iudex, q procedit contra clericum priuatur sua iurisdictione, & actor sua clausula, vt C. de epi. & cle. auth statuimus. nō ob. ꝙ d. Pello. sit cōiugatus. qm̄ per iura antiqua & nouissima Titius coniugatus cum vna virgine omni gaudebit priuilegio clericali extra de cleri. cō. c. j. excepto de collectis, vt ibi not. & eo. tit. cleri. lib. vj. Præterea q. nostra dubitationem non recipit, vt præmissum est dictus Pello. est professus, & sic per cōseqūens non pōt effici per aliquē actum de foro seculari, quia votum solēnizatum fuit per ipsum, vnde sic annexus est, ꝙ amplius redire non potest. extra q cleri. vel vo. c. rursus. xxvij. q. i oēs fœminæ. & xxiij. qō. ij. c. eos q semel in clerico trāslati fuerūt siue in mona sterio deputati. Ad idē dic ꝙ quæ possent dici per

aduersarium nō obstat dicentem ꝙ dictus Pel. p[er] actus suos perdidit priuilegiū. quia professus nunquā pōt priuilegium perdere, vt extra de regu.c.nec religiosus.& ibidem traditur modus, q debet seruare in religiosis religionē deserentibus, & nunquā reperit ꝙ iudex secularis quatuncūq; religiosus a- miserit religionē & ēt apostatauerit, hec qc quam in eo facere. ad hoc facit extra de ita. mo c.ad mon uter i.an fi.in eo ꝙ firmat religiosum nō posse aliquo modo ne[illegible] i.de fo. seculari.ad idē certus modus à iure est traditus, qualiter clerici efficiant de fo.seculari, q i primo deponit & degradat? & postea exuit vestibus clericalibus, & sic relinquit iudici seculari, vt extra de ver.sig.c.nouim⁹ & de pę c.degradatio lib.vi.at in clerico p̄missio præmissus modus seruatus non fuit, sic patet, ꝙ iudex secularis nihil potuit in p̄dictū iurisdictionis exercere. Quid plurā? ēt dato ꝙ ēt depositus & degradatus, tñ si viuere vult clericorū gaudebit priuilegio fori.lxxxi.dist.c.dictum est nobis.præterea dato, ꝙ dictus clericus apostata fuerit & se uis se immiscuerit, tñ adhuc gaudebit priuilegio fori.nā f̄m rei veritate ad hoc vt perdat priuilegiū fori nō sufficit tñ ꝙ apostata, & seuis se immiscuerit, imo est necesse cū p̄dictis, ꝙ se militē faciat, vel vxorē virginē vel corruptā ducat. & ita no.Inn.subtiliter extra de apo.c.j.ad idē no Inn extra de hære.c.excōica. vbi no casus in qbus clericus perdit priuilegiū fori, in quibus nō est casus nostræ. q. preterea religiosus quo ad actus ciuiles ꝓ mortuo habet, vt C.de epis. & cle.l.Deo nobis.& in auth.de nup § distrahant.& de ep.s.& cle.auth.causa q sitcū monacho.& sic in iudicio esse non pōt, sine cōsensu sui plati.& coram suo iudice, vt no. in d.auth.causa & ff.qui satisda.cog.l quoties. Solu.ego Albe de Gandi.prædictus cognitor.d.causæ in d.causa appella.habito secreto consilio cum pluribus peritissimis in iure cononico iudicaui bene iudicatū per supra dictū d. Capitaneum & male appel. per d.Poilo.per d[illegible] ra alle. pero hac parte, & per d.gl.dicti d.Inno.& per doc.extra de priui.c. ex parte.lo iii. & ꝑ ea quæ ibi no.

34 † Et no. ꝙ tribus modis perdit quis priuilegium clericatus. Primo si facit cōtrarium ordini suo contrahendo bigamiam. s. ducēdo post mortem primæ vxoris secundā.tactus est bigamus.extra de biga.c.i.& c.nuper.& c.debitum.& iste bigamus cōtrahendo bigamiam ipso iure per hic omne priuilegiū clericatus.extra de biga. c. a[illegible]terat.onis. Scd̄o modo apostatādo, & enormia cōmictendo, & hoc intellige qñ habitu, & tonsura dimissis, nihil de clericatu ostēdentes o, vt laici inter laicos cōuersatur & plus & aggressuris & enormitatibus se laicorū immiscerent? nā tales clerici offendētes & occidentes excōicationē latæ snīæ nō incurrūt. extra de sen.excō.c cū nō ab homine.& in gl.q̄ incipit, similiter & c.perpēdimus.& ibi in gl quæ incipit, sed contra vī &c & extra de aposta.c.i.& in glo.ibi posita.no.d. Inn. extra de aposta c.i.in gl.q̄ incip.de sen excom.& frater Ray.no.idē p̄ oia in sua summa.de sentē.excō §.v. Tertio modo perdit, si clericus habitū & tōsurā dimisit postquā à suo Episcopo tertio fuit cōitus p[illegible] ad ecclesiā reuertatur, si reuersus nō fuerit.extra de sen.excō.in audientia. ibi hmōi clerici si à p̄latis suis tertio cōmoniti militaria noluerint arma deponere, de priuilegio clericorū subsidiū aliquod habere non debent, vt eo.ti.c.cōtingit.lo ii.& facit extra de iureiur.c.cū nō ab homine.

35 † Qō frequens & vtilis, quidā eo momēto dedit alicui plures alapas, vel intulit plura vulnera, modo q̄rit an debeat puniri ꝓ vna alapa vel vno vulnere an pro pluribus. Primo videtur ꝙ tm̄ de vno debeat puniri vt ff.ad l. Aquil. l. illud.in fi.C.ad l.Iul.de vi pub.l.qm̄.& C.de mo mul.l eos.& ff.de iudi.l. pretor. & d.§. si in plures ff de fur.l.inficiādo.§.infans.& ff.si fa.fur.fec.dic.l.i.& l.se.de leg.i l.cū.q. & ff.de actio.emp.& vendi.l.non est. ff.pro soc l.cum duobus §.si plures.& ff.de priua. deli. l.nōnunquā. E contra vī, vt ff.de priua. deli.l nunquā. Nam pro vna iniuria eo momento facta competunt plures actiones & pluribus, vt ff de iniur.l.i.in fi.& l.seq.multo magis pro pluribus iniuriis eidem factis debent plures actiones cōpetere, & vbi cumulatur delictum & pœna.ff.de pœ.l.regulati.in fi.sol.secundum Dy & alios cōmuniter docto. Dic ꝙ pro omnibus alapis & pro omnibus percussionibus debeat puniri, & ea imponi pœna iuris vel pęna statuti.vt d. l.nonnunquā.& ff.de adulte. & l. si adulterum cum incestu.in prin.& C.de ser.fug.l. quicunq;.& ff.de verb. obl.l.quod dicitur.

&

&.quasi casus expressus est.ff.de termi.mo. l.agraria. vbi si quis plures terminos auulserit, punitur pro quolibet termino 1 l. aureis. & facit.ff. ad Turpil.l. sena. circa prin. ver. hoc aũt verbũ. ibi vbi dicit sing. causis singulæ pœnę irrogent. & ff.de iniur. l.eũ qui. §.si nupta. Et ad iura in cõtrariũ allegata respondet idẽ d.Dyn. quia vbi ex vulneribus pluribus sequitur idem & vnus effectus.s. mors. tunc vna tñ pœna imponitur, s. mortis & nõ vulnerũ. Nã licet plura fuerint vulnera, tñ quia ad vnũ effectũ tendunt, s.mortis tantũ, ergo de morte punietur. & ita ĩtelligit.d.l.illud.ad fi. supra alleg. Sed si nõ se-
q quatur effectus mortis, pro omnibus q vulneribus punietur? & ita intelligitur.l.si adulteriũ.eo mõ respondet ad d l.qm multa similiter nec obstat.l.eos C.de mo.multa.qa illa loquitur in extraordinariis criminibus. Itẽ non ob. l.inficiendo.§.infans. vbi dicit, quod si quis vni rẽ surripuerit, & postea cõtractat, quod nõ punitur.nisi semel ex primo furto siue cõtractione? R õ est in promptu, quia iteratis vicibus contractationis, non põt magis cõtractari furtũ nisi res medio tpe in domini peruenerit potestatẽ, & sic sufficit quod semel tãtũ dãnetur actione furti.& in hac opinione fuit Dyn. & do.
36 Odofred. † Item pone quod ego tibi dedi
r consilium r, quod tu homicidium, furtũ vel aliud maleficium cõmitteres tu fecisti.quæritur nunquid ego puniar ex hoc? distingue vt habetur. secundum d.Dy. quia aut alias nullo modo eras facturus, aut sic. Primo casu quando non eras alias facturus, teneor. ff.de iniur.l.non solũ.§.si mandato.& §.periculus.& §. at ille cuius. Si autem eras alias facturus, tunc aut præbui consilium, & non opẽ, aut opẽ & nõ cõsiliũ, aut opẽ & cõsiliũ. Primo casu teneor, qa nõ oportet laudãdo malitiã augeri.ff.de ser. cor.l.2.§. persuadere.C.de fur.l.si quis seruo. Si opẽ tantum sine consilio principali vel secundario non teneor.ff.de fur.l.in furti actione.§. recte.Si consilium & opẽ, teneor.ff. de verb.signi.l. sæpe.§.ita dubitandũ est.insti.de oblig.quæ ex deli.nascun.§.ope & cõsilio.& dic supra dicta l sæpe.quod Lan. & veteres cõsiderauerunt significationem verborũ ex effectu agendi, & tñ non sunt contrarij? qa Lan.loquitur, quia probaui consiliũ sine ope ei, q alias nõ erat facturus, quo casu teneor furti.insti.de obliga. q ex quasi deli nascun.§. ope. Itẽ qñ præbui opẽ principaliter, consilium secundario, quo et casu teneor fur.ff. de fur.l.si pignore.§. qui ferramenta. veteres vero intellexerunt cũ pbui opẽ sine cõsilio principali vel secundario, quo casu nullo mõ teneor, vt d.§ ope. Itẽ cũ præbui consiliũ sine ope ei. qui alias facturus erat secũdũ hoc expone, nisi factũ fuerit secutũ &c. vel nisi consiliũ præbuerit cũ ope, quia dubium est an sit opus pbere opem & cõsiliũ ad hoc vt habeat locum actio furti, & determinatũ est, qđ non sufficit consilium, nisi fiat furtum, sed eo casu, quo consiliũ est mixtum cũ ope, teneor indistincte, siue erat
37 alias facturus, siue non. Dy. †Pone insuper q. quæ assessoribus, & rectoribus quotidie occurrit facto. Continetur statuto qđ quicunq; fecit insultũ, puniatur in centũ libr. alio vero statu.continetur, quod quicunq; percusserit, in centũ lib. Ecce aliquis simul & semel insultauit aliquẽ, & eum percussit, de quo fuit accusatus & condẽnatus in cc. lib. pro insultu & percussione, à qua condẽnatione fuerit appellatum, quærit an dicta sententia debeat confirmari an infirmari in c.lib. Ad hoc ante omnia sciẽdum est. quod statuta ciuitatum iura ciuilia vocantur, vt ff.de iusti.& iur. l. omnes populi. & insti.de iure natu.§.ius autem.& §.si ius & §.naturalia. Item sciendum est, quod ex statuto ciuitatis oritur condictio ex lege, & sic statutum est stricti iuris, cum non inueniat inter actiones bonę fidei, vt insti.de actio.§. actionum. Nam viso ibi quæ sint bonæ fidei, sequitur quod oẽs aliæ sunt stricti iuris. Nam posito vno de contrariis, sequitur reliquum, vt ff.de tutel.in princip.& de his qui sunt sui vel alie.iur.& ff. eod.titu. in prin.& sic statuta sunt stricti iuris, & sic eorum verbis est inherendum, nec interpretatiõẽ recipiunt, vt ff.de nego gest.l.si pupil.in fin.& ff.& institu.de obliga. quæ ex qua.contractu.in fi.titu. Tertio est præmittendũ, quod iura iuribus concordare debemus, vt correctionem legum inquantũ possumus euitemus.arg.C.de inof.don.l.i. & de inoffi.do. l.vlti.& in authen.de exhi. & intro.§.fin.& in authen.qui.mo.na.effi.sui.§ tribus.& C. de no. codi.comp.§. quibus.& §.tollendis.

Item debetis scire, quia de diuersis delictis tractant statuta, quia si diceres insultũ

cum actu & percussione esse verum delictũ iam vnum ex statuto esse superfluũ & inutile, & sic nil operaretur quod esse non debet. cũ similitudo siue superfluitas sit euitãtanda, vt supra dictũ est? & verba debẽt aliquid operari, vt ff. ad muni. l. j. & ff. de leg. j. l. si qñ. & ff. de vsu. l. si stipu. Dicas ergo, qđ insultus cũ actu dicaĩ assaltus, impetus cum aliquo actu nõ confirmato, vt qa voluit pcutere, sed nõ potuit, quia fuit detentus vel quia cecidit, vel quia fortis erat is quẽ est agressus, & fugit, vel aliud quid simile accedit, quod nõ percussit. Sic. n. videmus supra puniri delicta cũ actu non consummato, vt C. de episco. & cle. l. si qs non dicam. & C. si quacunque præpo. l. vbi. & ff. de extra. crimi. l. ij. circa princ. & C. de his qui ad eccle. confug. l. fi. & potuit puniri delictũ cũ actu non consummato, cũ de similibus ad similia possumus pcedere, vt ff. de lega. & se. con. l. non pñt. cũ l. sequen. & cum sit prõptũ leges legibus cõcordare, vt C. de inof. don. l. vnica. & cũ similitudo sit vitanda. & cũ pcussio sit aliud delictũ? & sic patet qđ de diuersis delictis tractãt statuta, & sic duę pœnæ debent imponi, & vna nõ tollit alterã, vt ff. de priua. deli. l. nonnunq̃. Videmus ẽt quod duo delicta cõmissa de eadẽ re & in eadẽ persona dicuntur plura, & pluribus pœnis puniuntur, quia quodlibet delictum subijt suã pœnã, vt C. de fur. & ser. cor. l. ad uersus. l. si quis seruo. & ff. ad l. Aquil. si seruus seruo. in princi. & vt dixi supra proxi. q. & sic est in crimine falsi. vbi imponitur pęna deportationis & ademptionis bonorũ. C. de fal. l. i. in fi. & facit. C. de episc. audien. l. nemo. Itẽ qui accepit pecuniã ad accusandum alias nõ accusandum, diuersis legibus punitur. s. lege Iul. repetundarũ, q̃ ponit pęnã extraordinariã. & actionẽ in factũ, quæ datur ad quadruplum. & l. Corne. de fal. vt ff. ad l. Cor. de fal. l. i. i respon. & ff. ad l. Iul. repe. l. eadẽ. § i. & ff. de cal. l. i. § ii. Ecõ ra debet dici bene appellatũ, & male iudicatum quo ad speciem. i. quo ad vnã pœnã pluribus rationibus, primo, quia vnum delictũ vr̃ esse in quæstione nostra. s. percussio, & sic de centũ vna tm̃ pœna dignũ, sed secus si verũ esset, qđ insultus factus ẽẽt interuallo. s. post vel ante vulnera. quia tunc duo sunt delicta, vt ff. ad l. Aquil l. illud. in prin. §. si idẽ. & l. si vulnerato seruo. & l. huic scripturæ. §. si seruus. & in diuersus legi. inuenies vulnus & actionẽ vulneris vt diuersa delicta puniri, vt ff. ad l. Aquil. l. qui occidit: & in seruus, pterea lex Aql. in primo capite loquitur de occisione hominis vel quadrupedis nõ vulnere, tertio aũt capite tractatur de vulnere & nõ de occisione, vt ff. ad legem Aquil. l. secunda. in principio. & l. seruum. § tertio autem capite. & sic apparet aliud esse delictũ vulneris, aliud mortis. Sed simul contingat, ambo dicuntur tantum vnum delictum, scilicet mortis, quasi fuerit incontinẽti secutus, vt d. §. idẽ. in fin. Hoc idẽ ostẽdo alia rõne. lex dicit, ꝙ si vna manu verberasti seruum meũ, & cũ læsisti in corpore ꝙ ex isto delicto oritur actio iniuriarũ. & l. Aquil. sed vna tollit aliã, i eo qđ concurrunt, vt ff. de act. & oblig. l. q. serũ. in prin. & l. plura delicta. & l. cũ ex vno. & sic in nostro casu cũ ambæ ponæ sint æquales vna tollit aliã p exceptionẽ. nõ obst. ff. ad l. Aquil. l. sed & si q̃cunq;. §. i. & l. cum. n. ff. si cer. peta. l. certi condictio. qa ibi vterque tẽtabatur in eo qđ plus est in vna quã in alia & sic cõcordãt. Præterea nonne alias videmus, qđ plura delicta incontinenti facta in vno impetu, cõprehenduntur sub vno violentiæ nomine. C. ad l. Aquil. de vi publ. l. quoniã multa. ibi verbera, damna, vulnera, homicidia. & sic ibi habes, ꝙ plura delicta sub vno violentiæ nomine continentur. & sic cum vnum delictum dicatur, vna debet pœna imponi pro omnibus illis delictis cũ alias quod licet ex illis delictis separatim factum & cõmissum habet propriam & specialem pœnam. Et ad hoc idem facit, quod no. C. de actio. l. qui de crimine. in glo. quæ incipit, & iniuriam. & ad idem. ff. de iniur. l. potest. § si in plures. ibi dicitur, quod pro iniuriis mihi factis simul. & semel, non ago separatim pro qualibet iniuria, sed ago simul, sicut simul factæ fuerunt? & hoc ideo vt pœna imponatnr per l. quoniã multa facinora. Nam alius non est effectus vel vtilitas illius. §. si in plures quia quælibet iniuria deberet pati suam pœnam, quare prohibet simul agi, vel quare vellet simul agi, certe q̃ est vtilitas vel lesio, nõ videmus. Ex pdictis apparet vnũ fuisse delictum, s. percussionis, & sic statutum loquẽs de percussione habet locũ, & p illud in libr. centum dẽt cõdẽnari, nõ aũt habuit locũ statutũ de insultu:

fultu. Præterea qui vi rapuerit tenetur duplici pœna, f. furti & rapinæ? Sed in eo qđ cōcurrunt, vna tollit aliā. vt ff. vi bono. rap. l. i. ff. ar. fur. ce. l. i. Nec ob. qđ dixit statuta nō debere esse superflua, qa nō sunt superflua, sed intelligitur tm̄ vnum statutū de insultu cum actu non cōsummato, aliud cum actu consummato. Nō obstat qđ dixi, vnū delictum pluribus pœnis posse puniri, qua aut ꝑ eadē lege, & tunc per excep. tollitur, & tunc est verū, vt no. in falso, aut in diuersis legi. & tūc per exceptionem tollitur, vt d. l. qui seruum. & l. plura. quod vnū delictū intelligitur, & sic vna pœna dignum ꝑ d. l. illud. in fin ff. ad l. Aquil. Solu. d. Franc. Accursius. hāc q. disputauit & soluit ꝓ hac vlti. parte, & dixit bene appell. pro libr. c. & male iudicatū. d. vero Gui. de Suz. soluēdo dixit, quod si insultū fecit, & eo animo vt ꝑcuteret, tunc tantū de percussione fiat punitio nō de insultu, qa vnū delictum, est vt supra dictū est ꝑ d. l. quoniā, si autem insultum facere proposuerim, & postea pro insultu crescente rixa etiam percussi, tunc dicit, quod debeam puniri & pro insultu & pro percussione, quia voluntas & propositum distinguunt maleficia. ff. de fur. l. q ea mēte. Sed quid præsumemus in dubio si de animo & voluntate non constet? dic quod voluerit tantum percutere per d. l. quoniā.

38 † Pone quod ego duxi certos laboratores ī fundum Titii volēs eum de possessione deiicere, accusantur laboratores quæritur an labora. puniantur & teneantur, dic qđ nō ſ vt ff. de iurisdi. om. iud. l. si quis. §. fi. & vt habes per Mar. de Fano. & no. Accur. ff. de re iudi. l. in rem. §. tignum. in gl. ord. & hoc nisi fuerint scientes & in dolo. Nā serui in delictis non tenentur domino suo obedire, vt C. ad l. Iul. de vi publ. l. seruos. & ff. de ser. ma. l. ii. de quo not. ff. ad l. Aqui. l. liber homo. in princi. sed si fuerunt ignorantes, nihilominus q eos duxit, tenetur. ff. de eo per quem fac. est. l. j. §. j. & hoc ibi plene habes

39 Odofre. † Itē quæro an pari pœna puniātur tā homines diuites qua pauperes, respōdeo aut tractatur de pœna pecuniaria, aut de pœna corporali? Primo casu magis puniuntur diuites. & iō dicit lex, quod ꝓpter paupertatē debet pœna restringi & minui, vt videmus per potestates fieri tota die, vt not. C. de ser. fugi l. quicunq;. In secundo casu magis puniantur pauperes, vt C. de sum. trini. & fid. cath. l. nemo. & ff. de pœ. l. mitti. & ff. de fur. l. i. Fallit secundū. d. Odofre. in crimine falsi, vbi corporaliter magis punitur diues quā pauper, & maior quam minor, vt C. de episc. & cleri. l. presby. Item fallit in crimine desertæ militiæ, vt puta cū miles lenociniū cōmisit, vel cum maior se vēdit ad pretiū participādum, vt ff. de pę. l. quemadmodū. Sed cōtra d. Odofr. vide qđ in crimine falsi magis punitur seruus quam

40 liber, vt ff. de fal. l. j. §. fi. † Itē pone, ꝙ aliquis percussit aliquē in cōfinibus plateæ, nūquid punietur ac si percussisset in platea, in qua ex forma statuti imponit maior pœna. t dic quod sic ᵗ, vt C. de his qui ad eccle. confug. l. præsenti. §. i & ff. de lega. iii. l. ꝓdiis. & ff. de fun. instr. & instru. leg. l. Seie. §. penul.

41 † Itē pone quod quis fecit insultum contra me ad domum quam habeo conductā, q̄ritur nunquid vr̄ fecisse insultū ad meā ꝓpriā domum, cum per statutū maior imponatur pœna quā si ille insultus factus fuisset alibi? dic quod sic per l. aleator. l. i. §. domū. & institu. de iniur. §. pe. & ff. de iniur. l. i.

42 † Præterea pone contineri in statuto quod omnes pœnæ maleficiorum commissorum de nocte debeant duplicari? mō quidam de sero malū cōmisit, q̄ritur an pœna debeat duplicari? & primo vr̄ ꝙ non, tanquā maleficiū de die fuisset cōmissum. arg. ff. de pœ. l. interpretatione. & C. qui bo. ce. pos. l. fi. & §. fi. & ff. de pact. l. ma. C. de fidei. l. cum interueniēs. C. de vsu & habi. l. cum antiqua ff. de regu. iur. l. semper. vbi dicitur, quod in dubiis humaniorē sn̄iam sequi debemus.

Item facit. ff. de act. & obliga. l. Arrianus, & quia fauorabiliores &c. ff. de reg. iu. l. fauorabiliores. & l. non debet. Item aliud est sero quam nox. si enim idem esset, cur diuersis nominibus vacarentur? vt ff. de codic. l. si idem. Item contra fiscum pronunciamus in dubiis, vt ff. de iur. fis. l. non puto. Item in statuto nihil est dictum de sero. ergo intelligitur esse omissum, vt ff. so. ma. l. si cum dotem. § i. & l. si vero & ff. de libe. & posthu. l. commodissime. §. si alter. & casus. ff. de ver. obliga. l. quicquid. Econtra videt, nā dominus diuisit die a tenebris. apponendo diem luci & tenebras nocti. Item factū mane & vespere dies vnus. Item alias dicitur, quando sol est super terram, dies est,

à contrario ergo sensu? si sol non est super terram, non est dies. Item attendenda est causa statuti vt alias. quæ sit longa consuetud. leg. prima, cum ergo dicant testes q̃ sero erat & obscurum, debemus iudicare, q̃ fuerit de nocte. Sol. do Gui. dicit iudicandũ fore commissum de die rationibus pro prima parte allegatis. †Itẽ pone continere in
43 statu. quod magis puniatur qui insultũ fecerit ad domũ alicuius, quã si fecerit alibi cõtingit q̃ aliquis fecerit insultũ ad port' cum domus alicuius quæritur an videatur fecisse ad domũ, vr̃ q̃ sic. quia appellatione domus & porticus continetur, vt ff. de lega. j. l. cætera. §. sed senatus. ff. de verb. sig. l. ædificia. & l. qui cõtinentibus. & ff. de leg. iij. l. Pedius. in fi. ff. de pign. l. creditores. §. fi. nã si aliquis faciat porticum, si tñ noceat vsui publico, non tenetur eum destruere, sed salariũ tm̃ præstare, ut C. de oper. pub. l. edifi. & ff. ne q d in loco pub. l. i. § si quis. de ope. pu. l. si legatum. §. si tamẽ. Ecõtra videatur Nam porticus fit super solum publicũ merito contra legem quia omne solum debet esse liberum vsque ad cęlum, vt ff. de serui. l. fi. ff. q̃ vi aut clam. l penul. §. fi. itẽ appellatione domus, dr̃ domiciliũ. ff. de iniu. l. lex cor. § fi. & ff. de adul. l. q domũ. & ff. de vẽ. inspi. l. j. §. fi. solu. vr̃ quod appellatione domus contineatur porticus attenta consuetudine. quia magis ratione suadente, ne maleficia remaneant sine pœna, vt ff de fideiusso l. si à reo. ff. ad legẽ Aquil l. ita vulne-
44 ratus. †Vltimo circa materiã, & tractatum huius tituli intendo formare duas. q. quæ tñ recidũt in idem, quæ tota de facto subsistũt. Prima quarũ talis est. Accusaui te q̃d tu fecisti mihi insultum cum spata, cultello, vel alijs armis. Altera ẽ talis. Accusaui te, quod tu me pcussisti cũ quodã cultello, ita quod sanguis exiuit, sup quibus accusationibus ego produxi testes. per quos ego probaui, quod tu mihi fecisti insultum, non tamẽ cum armis, vel q̃ tu me percussisti cum cultello, non tamen q̃ exit sanguis, Modo quæritur an debeas & possis cõdemnari de insulto simplici facto sine armis, & de facta percussione sine sanguine, cum per statutũ alia sit pœna in vno casu quàm in alio. Et primo videtur q̃ non possit cõdẽnatio sequi per statutũ, quia diuersæ sunt pęnæ statutæ in vno quam in alio per statutum. Itẽ quia diuersa sunt facta, & per legem diuersæ sunt pœnæ. Nã per insultum cum armis est pœna legis iul. de vi publi l. tu. & l. ii. & institu. de publ. iud. §. item lex. Itẽ aliud est damnum cõmissum dolo, vt ff. si test. liber. esse iuss. fu. l. nam nec dicitur rapi, quod clã aufertur, vt ff. vi bono. rapt. l. ii. §. dãni quid. Itẽ si insultus & pcussio esset idẽ quod insultus cum armis & percussio cum sanguine? cur diuersis nominibus vocarentur, vt C de conditio. l. si idem. Nã diuersorum separata & varia debet haberi ratio & censeri conditio, vt C. de dona. inter vir. & vxor. l. si maritus quondam. & ff. de cal. l. vlt. Itẽ quòd aliud sit maleficium cõmissum cũ armis aliud sine & aliud cum effusione sanguinis aliud sine. ex hoc declaratur maioris pœnæ impositio in vno quã in alio, vt argu. ff. de sepul. vio. l. iii. §. aduersus. & ff. d̃ iniur. l. itẽ apud labeonẽ. § si curauerit. ibi, aut nõ in cetu &c. quod par dicatur esse delictũ; vbi par pœna imponitur no. C. qui accu. nõ possunt. l. item. ad hoc facit quod nõ vr̃ quod possit recedi à verbis in accusatione traditis, vt ff. ad muni. l. cõstitutionibus. Nã secũdũ formã petitionis, formanda est snia. ff de neg. gest. l. pac. ij. extra de simo. c. licet p̃terea. dicit lex, mutata forma vr̃ alia res. ff. ad exhi. l. iij. §. si q̃s rem. ff cõmo. sed mihi vr̃. §. j. ff. de verb. sig. mulieris. sic erit in nostro casu & sic dictũ testis nõ valet q̃ñ deponitur super capite super quo nõ iurauit. ff. de peti. hære. l. si quis libertatẽ. Quid plura videtur casu legis qui tantum sepulchrum violat cum armis capite punitur. sine armis pœna metalli coercetur. ff. d̃ sepul. viol l iij. §. aduersus. cum ergo diuersæ pœnæ imponantur, diuersa censentur esse delicta. C. de episco. & cleri. l. si quemquã ibi quos per facinus &c. extra de simo. c. nõ satis. Præterea qualitas delicti mutat delictum, & facit vt aliud sit vnum, & aliud sit aliud, vt est videre in furibus manifestis. vt not. vt ff. de pœn. l. aut facta. § qualitate. sic & in proposito, qualitas & modus insultus diuersificat vnum insultũ ab alio. pręterea si expuli de fundo, armis teneor leg. iul. de vi pub. si sine armis lege iul. de vi priua. ad l. Iul. de vi publi. in l. eadem. §. si personæ. ergo q̃ñ me accusasti. de leg. iul. de vi publi. non probatur de armis, sed de simplici expulsione, nunquid teneor. certe nõ, secus

secus si solum accesasti me nec apparet qua lege nam tunc probato crimine, minor pœna sequenda est, vt ff. de pœn. l. præses. Praeterea lex dicit, cum adiicitur vel detrahitur obligationi, vitiatur obligatio, vt ff. de iurisdiction. omniũ iudicũ. l. i. §. cũ adiicitur. sed in proposito, cũ sit detractũ formæ insultus vitiatur. quod actũ est, & aliud vr̃ esse probatum. Præterea qñ ponitur genus criminis, & certa forma sibi addat̃, descendit ad speciẽ specificata? ita quod de genere est exempta, vt quod sub illa forma vel specie fiat nõ valet argumen. ff. de sup. lega. l. legata. Ecce accuso te quod falsũ cõmisisti, scribẽdo falsum instrumentũ, modo probatur te falsum cõmisisse in alia specie simili, putat radẽdo instrumẽtũ, vtroq; enim modo falsum cõmittit. ff. de fals. l. prima. §. qui in rationib⁹, & l. Paulus. §. primo. attamẽ exinde non põt sequi condẽnatio, cũ diuersum sit vnũ crimen ab alio? ita in nostro casu insultus est genus cui certa forma fuit annexa, scilicet quod cũ armis est factus, nõ probata forma ipsi generi attributa, licet genus probetur, nõ sufficit. Præterea quoties delicto certa qualitas adscribitur. de ipsa qualitate cõstare debet, vt ff. vi bonorũ rapto. l. prætor. §. actio. vbi dr̃, ꝙ debet cõstare de dãno dato in turba, vt sequatur cõdẽnatio? & sic in casu nostro debet cõstare de armis & sanguine, ad hoc concordat ẽt quod dicitur. ff. ad l. Iulam de adulter. l. denunciasse. §. quid tamen. ibi, vbi dicit, neque enim crimen quod denunciauit &c. vbi crimen non fuit ea forma probatum, vt fuit obiectum, sicut in casu nostro contingit quæstionis prædictæ, stultus ergo fuit quod se artauit, quando necesse non habuit sic si vnum locum posuisset, & de alio probaretur, vt ff. de accusatio. l. libellorum. habet ergo locum probare necesse &c. debet ergo ille accusatus absolui. quia pœnæ sunt demoliẽdæ, vt ff. de pœnis. l. interpretatione. & quia in dubiis contra fiscum pronunciamus, vt ff. de iur. fis. l non puto. patet ex prędictis duabus legibus. l. prætor. §. hæc actio. ff. vi bono. raptorum. & l. denunciasse. ff. de adulte. quæ videntur esse casus nostræ quęstionis. quod si maleficio sit certa forma adscripta, quod de ea constare debet sicut est in casu nostræ quæstionis &c. ratio, quia facta sunt reiterabilia. scilicet vterque insultus, scilicet cum armis & sine, & vtraque percussio cum sanguinis effusione. & si est adhuc. argumen. ff. si cui plusquã. per l. falci. l. quarta. §. quæsitum. & ff. rem pu. sal fo. l. nõ quasi. §. penulti. & ff. de verb. obbl l. si sic. Idẽ cũ in nostris casibus non constet de qualitate delicti. scilicet de armis & de effusione sanguinis, & potuit contingere hoc, qđ nõ est probatũ, & illud qđ est probatũ, concluditur absolutio. Ecõtra vr̃ posse dici, quod pœna possit imponi de eo quod constat probatũ. Primo quia accusatio vr̃ eẽ facta de duobus, scilicet de insultu & percussione tm̃, & de insultu cum armis & percussione cum sanguine, sicut dicimus de pręcepto arbitri, vt ff. de arbitris. l. Celsus. & facit ff. de calumniat. l. si ab eo. & C. de calũ. l. prima. quasi insultus sine armis, & percussio sine sanguine inuẽtũ pro testibus, videatur inuentum per modum inquisitionis, sicut de illo crimine poterat inquiri? nã tũc dicemus per d. l. Celsus. quod illud crimen probatum videatur venisse in dicta accusatione, & quod de illo possit pœna sequi, dũ modo super his insultu & percussione proba. sit data defensio illi accusato, quę dabet cuilibet super quolibet maleficio assignari, vt ff. de qõ. l. vnius. §. fi. ibi quocunque tpe postulãte reo &c. & C. de iur. fis. l defensionis facultas. & C. de bon. vac. l. fin. ibi, data copia reclamãdo. qđ si factũ nõ fuerit, nõ subsistit condẽnatio, q̃ fuerit facta. argum. C. de leg. & consti. l. nõ dubiũ. nã defensio si data fuerit de insultu cum armis, non vr̃ super insultu simplici fore data. Præterea si testator legat ancillam cum liberis, debetur ancilla etiam si non sint liberi. ff. de legat. i. l. si ancilla. & l. si cui. Itẽ si legat seruum cum peculio, & etiam seruus non habet peculium, valet prædictum legatum, vt ff. de pecu. lega. l. iij. Item prætor cum dicit vẽtrem cum liberis in possessionẽ mittam, si non sint liberi, ventrem in possessionẽ mittit. ff de ven. in possess. mit. l. vbicunque. §. fina. Si erit in nostro casu, vt si dicam cũ armis vel cũ sanguine de illo insultu vel percussione facta, & propterea hæc additio cũ armis est accessorium insultus deficiẽte accessorio, non propterea deficit principale, licet secus sit contra ff. de contrahen. empt. & vendi. l. si in emptione. in principio Præterea quod additur in accusatione. videlicet

cet eum armis, vel cũ sanguine, posita sunt illa verba causa grauandi delictum. Nam delatio armorum aggrauat delictũ. ff. de sepul. viola. l. tertia. §. aduersus. non ergo debet deficere ad quod agitur, licet hoc non doceatur, sicut si testator legatus addit causa ampliandi legatum, vt dicta l. sicuti. Præterea duo videntur esse in inquisitione, scilicet insultus factus, & cũ armis. argumẽt. ff. de arbitris. l. Celsus. si ergo vnum probetur, sufficit. Præterea duo sunt excessus insultus, & armorum delatio, & non adstringit se ad omnia probanda, sed quod potuit tantum. extra de appella. c. significasti. Nã & si vendidisti mihi domum, & domns nõ erat tua sed publica. si habes ius in ea, scilicet vsum, licet non teneat venditio domus, tenet tñ venditio iuris, qđ habes. ff. de contrahen. vendi. l. qui tabernas, sic erit in nostro casu. Prӕterea põt dici, quod accusatio pdicta videatur continere vnũ tm̃ delictũ, scilicet insultũ et percusionẽ, quod illa verba cũ armis vel effusione sanguinis veniant ad terminationẽ insultus & percussionis, & nõ per se. qm̃ vno ictu non potuit, vtrunq; cõmitti cũ armis & sine cũ effusione sanguinis & sine, vt ff. de pecu. legat. l. j. & ij. & sic hæc dictio, cum ponitur demõstratiue, non causa alicuius adiectamenti, quia tũc secus esset, vt ff. de fundo dotal. l. prima. vnde ex quo testes cõcordant de percussione vel insultu, qđ est principale & substãtiale, licet in qualitate discordãt, vr̃ quod possit sequi cõdẽnatio de percussione vel insultu. argumen. eorũ q̃ notantur circa percussionẽ vel insultũ, vt ff. de testib. l. ob carmẽ. in fi. gl. q̃ incipit, vt supra, de probatio. &c. d. Dy. de musel. circa præsentẽ q̃onem in scolis legẽdo notauit argumen. allegãdo super d. l. ff. vi bono. rapto. l. prætor. §. hæc actio. quod non possit condemnatio sequi de percussione vel insultu vel per ipsum. §. & per ipsã l. de adulte ff. l. denunciasse. §. quid tamen. Verum hæc ea. quæstio consulenda sibi do. Dy. fuit transmissa Bonon. dum ibi legeret per potestatem? & assess. Flo. ibi tunc temporis ego assidebam responsionis cuius talia verba fuerunt. Mihi Dyn. videtur, quod in eodem iudicio siue inchoatione nouę accusationis possint detrahi verba illa. scilicet cum armis, & illa verba. ita quod sanguis exiuit, itaquod in iudicio & consequenter in condemnatione remanebit insultus tantum & percussio tm̃ cũ cultello facta. argumen. l. ff. de noxa. l. in delictis. §. si detracta. Et ita vr̃ quod se habeat consuetudo terrarum cõiter in Lombardia & Tuscia. tñ cũ potestas Senarũ cõsilio cũ assess. cui eramus causa simili cõdemnasset, fuit dicta sñia appellationis remedio reuocata per capita populi Senarũ consilio duorum assess. eius per iura primo allegata. Quid ergo dicemus? rñdeo, dic rationibus pdictis allegatis pro hac parte, & etiam secundum opinion. d. Thomasij de Are. legum docto. à quo deliberato per eum consilio hoc audiui, quod absolutio fieri debeat, & non condemnatio per d. l. denunciasse. § quid tamẽ. argumẽt. ff. de iureiurando. l. si duo. § si quis iniuriauerit. vbi dr̃, quod si qs iurauerit causa seu forma adiecta, nõ debet informiter vel separatim iuramentũ intellige, nec enim in crimine ĩ quo dolus est vagari accusationẽ oportet. ff. de dolo. l. si ex dolo. §. in hac. & l. sequen. & per hoc non obstat dictus. § si detracta, licet lex illa sic disponat. vel dic & verius, iuxta consiliũ dict. Dy. quod condenatio sequatur & nõ absolutio. & sic se habet
v cõsuetudo vbicũq; fuit, & vidi. v Sed pone absolutionẽ fore secutã de insultu cũ armis vel percussione cũ sanguine ₰m opinionẽ multorũ, nũquid accusator poterit de simplici insultu & percussione accusationem producere & instituere respondeo sic, iuribus & rationibus allegatis pro prima parte quæstionis proximæ dictæ, & sic terminauit do. Thom. sed argumen. videtur fortissimum. quod non possit accusare, & ꝙ obstat exceptio rei iudicatæ. ff. de noxa in delictis. §. si de tracta. sed potest dici quod lex illa loquitur in ciuilibus. leges autem prædictæ loquuntur in criminalibus. Nam pœna ob maleficia solui magis ratio suadet, vt ff. de fideiusso. l. si à reo. §. fina. Item videtur quod obstet exceptio rei iudicatæ secundum opinionem illorum, qui dicunt vnum esse maleficium. & quod illa verba, cum armis vel effusione sanguinis, non veniant in accusatione per se, sed veniant per determinationem percussionis vel insultus, quia vno ictu non potuit vtrunque cõmitti &c. Solutio dic accusationem de nouo posse instituí. & quod non obstet exceptio absolutionis factæ de insultu cum armis & percussione

fusione cũ sanguine, si vis inherere allegationibus & opinionibus & illorũ, qui dicunt absolutionẽ esse faciendã. Si autẽ vis inhibere alijs allegationibus & consilio & opinio. domi. Dyn. dicentis, condemnationẽ sequi de eo, quod est probatũ. dic exceptionẽ absolutionis & rei iudicatæ obstare, quod verum credo & hoc cõmuniter per assessores

45 seruatur. † Pone quod quatuor homines erant in quadam domo, vnus quorũ proiecit lapidẽ de illa domo, & quendam hominem vulnerauit vel interfecit, & nescitur quis eorum hoc fecerit, quæritur quid sit iudici faciendũ, videtur quod omnes teneantur. ff. de his qui deiece. vel effu. l. j. & propter incertitudinẽ. ff. de transac. l. controuersia. & ff. ad leg. Aquil. l. itẽ Mela. §. sed si plures. Contra videtur quod nullus? Nam cõstat quod tres non percusserunt, ergo non tenẽtur. arg. extra de his quæ fiunt à maio. parte capi. quæ sunt. C. de pœnis. l. scimus. melius est innocẽtẽ absoluere &c. ff. de pę. l. absentẽ. extra de simo. c. licet. C. de his q̨ la. l. si. ff. ad leg. Aquil. l. scientiam. §. causam deficit testis probatio & non ius. de testa. tu te. l. duo sunt Titij. dic secũdum do. Gui. & alios sapiẽtes quosdam, quod si illi intrauerunt domum causa offendendi, quod tunc quilibet teneatur, licet vnus videatur fecisse hoc de mandato aliorum & voluntate. C. de sicca. l. nõ ideo minus. ff. de vi & vi armа. l. j. §. quoties. extra de homi. capi. sicut dignum. si vero non quod tunc omnes absoluuntur. extra de proba. c. ex literis. ff. de actio. & oblig. l. Arrianus. & arg. C. de proba. l. scientia omnes tamen iudices vt cæteri terreantur, & ne maleficia remaneant sine pęna, pecuniariter cõdemnent. Guil. Du

x ran.* Et dic de simili materia vt latius est not. infra, de homici. §. pone quæstionem.

46 † Pone etiam, quòd plures homines percusserunt, vel aliàs damnum vel maleficiũ cõmiserunt, quæritur quomodo & quando sint puniendi? circa hãc materiã distingue, aut dãnum dederunt inter semet ipsos, aut contra alios. Si inter se, aut apparet quis primo prouocauit, aut non. Si apparet, aut ꝓuocans dedit damnum, aut prouocatus. Si prouocans, tenetur. Si prouocatus, non tenetur, vt ff. si quadru. paupe. fecis. dica. l. prima. §. cum arietes. ff. ad leg. Aquiliam. l. si ex plagis. §. tabernarius. Si autem nõ apparet quis primo prouocauit, neuter tenetur vt ff. ad leg. Aqui. l. scientiam. §. cum instrumenta. Si aũt plures dãt dãnũ contra alium, si habentur loco vnius, habet locum ff. ad l. Aquil. l. illud. §. i. & si fa. fur. fe. dic. l. i. Si vero non habentur loco vnius, sed plurium, si vulnerauerunt tantum, vel tantum occiderunt, habet locum d. l. illud. §. i. ff. ad leg. Aquil. Si aũt vulnerauerunt & occiderunt, tunc secus vt ff. ad l. Aquil. §. si alium. sed nunquid idem in l. Corne. de sicca respond. idem & non idem. Nã si consideres causas, quæ inducunt has actiones seu accusationes, non est disceptatio, nisi propter causas, quæ inducunt has actiones seu accusationes, nam l. Cornel. de siccar. tenetur qui dolum commisit. ff. ad legem Cornel. de siccariis. l. in lege, adeo vt lata culpa non æquiparetur dolo. Item l. Corne. de sicca. tenetur, qui gladium strinxit; licet non occiderit. ff. de siccar. l. i. non sic in l. Aqui. vnde ex his collige, quod si quis percutitur in rixa, ꝙ ictus cuiuslibet contemplari debet, secus qñ ex ꝓposito aliquis percutitur? & est ratio, quia ex proposito ita tenetur qui noluit occidere, sicut ille qui occidit? non sic in rixa, vnde vr̃, ꝙ qui in rixa aliquẽ occidit, quod non teneatur lege Corn. de sicc. nisi dolo fecerit, vt ff. de siccariis. l. penultima. & ideo cauti aduocati nitentur probare, ꝙ homicidia facta fuerint in rixa per iura & actiones prææallega. verum hodie secundum leges municipales ciuitatum ita punitur qui in rixa percusserit, sicut qui ex

47 ꝓposito. Vber. de Bob. † Quæstio insuper talis est, Potestas Floren. ꝑcepit subdito, ꝙ seruaret ei ꝑcepta, vel quid simile sub pœna. x. lib. & dũ in cõtumacia ꝑsisteret, ꝑcepit eidem sub pœna xx. lib. deinde præcepit sub pœna xxx. modo q̃ritur nunquid potestas posit exigere oẽs pœnas ꝑdictas, & vr̃ ꝙ sic, quia in omnibus fuerit inobediens. ff. si quis ius dic. non obtem. l. i. & crescente contumacia &c. vt extra vt lit. non contesta. c. qm̃. in fi. & ff de pœn. l. relegati. Itẽ in correctione vnius personæ bene põt trina condẽnatio inferri si peccat, & contumacia hoc exigeret, vt C. de mo. mul. l. fin. & quia iteratione delicti iterat̃ pęna, vt C. de epis. aud. l. iii. & de ser. fugi. l. quicunque: & in contumacia persistẽtibus seueros esse conuenit, vt ii. qõ. v. quanto, et quòd fuerint

rint præcepta tot fuerint inobediētiæ. arg. ff.de ver.obli.l.scire debemus & l.quod dicitur.nec delictum minuit pœnam, vt ff.de priua.delic.l.nunquam.Econtra videtur, ꝙ vnum solum fuit delictum, s.inobedientia, licet plura præcepta incontinenti secuta.ar. ff.si fa.fur.fec.dic.l.j.in fi.& l.seq.& ff.fami. hercis.l.hæredes.§.de pluribus.vnde posito quod in plures pœnas inciderit, vel plures pœnę oriantur,altera tamē debet esse contentus,vt ff.de act.& obli. & l. qui seruum. in princ. & l.plura.l.cum ex vno. plures.n. pœnales actiones se inuicē impediunt, nisi quantum plus sit in vna q̄ in alia. ff.vi bon. rap l.i.vnum enim factū reputatur, ꝙ fit in impetu vel cōtēptu,ff.de vi & vi arma. l.iii. §. cū igitur.ff.si cert.pet. l.lecta est.extra de elec.c.officii tui.& de testi.c.secundo quod autem delinquens pluries circa eandē rem non nisi semel puniat,probatur. ff.de furt. l.ei qui.& l.faciendo. §. infans . quia plures pœnæ nō sunt ab initio infligēdæ. extra de iudi.c.at si §.fi item si quis pluries aliquem vno impetu vulnerauerit, tenetur tantum de vulnerato,& nō de occiso.ff.ad l. Aqui.l. illud.§.fi.Solu.dicūt quidā, ꝙ est quasi vnū delictū, cū fuerit tm̄ vna species delinquēdi sicuti vbi sunt diuersæ species, vt si primo rapuerit & postea interfecit. ff.de priuileg. delict.l.nonnunquam.vnde vno bāno,siue vna pœna dicunt esse puniendū, cū idē factū sit, vt supra. & ff.de popul.act.l.iiii.punietur aūt maiori banno siue pœna, quia quoties ex eodē facto in plures pœnas qs incidit, altera debemus esse contenti, licet habere possumus quatenus plus sit in vna pœna q̄ in altera,vt supra dictum est. Potestas enim maiore pœnā cōminando vel exigendo,vr recedere à minori. ff.manda. l.Stichus.ff.de hære instit. l si ita scriptum. & de pto.stipu.l.idēq; do.Gui.durā.no.hoc

48 in speculo sui operis. † Pone ꝙ propter homicidiū cōmissum per Ioan. lata est sententia, ꝙ ipse Ioannes debeat mori, quæritur qūo illa snīā debeat executioni mandari, & an exequēdo cōmittatur delictū seu peccatū. respon. ꝙ illa sententia est executioni mandanda per executores, qui carnifices vocantur xxiij.qō.v. non frustra. & c.cum homo.& talis carnifex truncādo caput vel membrum,non peccat. ea.q.miles. & c.nō est crudelis.& c.si homicidiū.quia non ipse sed lex occidit ea.q.cū homo.si tn̄ quis occiderit sponte aliquem. qui erat à iudice occidendus,peccat,& homicida est,ea.q.cum ministe.& c.seq. & c.cum homo.sed nec iudex,qui iuste hominē ad mortē dānat, peccat,quas officia iuridico bono animo impleri possunt,qūo iudex,& qūo lex ea.q.c.offi. & c.fi.cum pluribus aliis.nec scelus cōmittit ipse iudex, nec sanguinē effundit, vt ea. q. ipse iudex &c. si cum imo minister Dei est.ea q.malos & Deus in hoc placatur. & eadem causa q.iiii. c.si quos igitur.Guil.du

49 ran. † Sed quæro an sententia condemnatoria sit statim mandanda executioni in cā criminali? Respondeo distinguendo, quia aut ab illa sententia potest appellari, vel in interum restitutio peti,aut non. Primo casu statim post elapsum decem dierum ij. q.j.sicut sine.C.de pœn. l. cū reus. & hoc nisi incontinenti exceptio legitima probāda obiiciatur.extra de testib.c.veniens.& c. cū igitur.infra,de restit.spol.c.literas.& nisi obiiciatur ꝙ iudex sententiam ex iracūdia tulerit,vt C.de pœnis.l.si vindicari. & cum sentētia capitalis est lata contra mulierem prægnantē,vt ff.de pœn.l.prægnantis. Itē differri solet sentētia in aliis omnibus,vt C. de bon.proscri.l.ij.& de custo.reo.l.ii.in secundo vero casu,qn̄ à sentētia appellari,vel in integrū restitui peti non pōt,pōt & debet incontinēti sententia executioni madari, vt ii.q.vi §.finautem & c.cum speciali.§ porro.Guil.duran.

50 † Pone etiam ꝙ aliquis homo promisit alteri, & iurauit facere aliquod maleficium, & aliquod illicitum, quæritur nunquid ratione sacramenti & promissionis teneatur hoc facere, & si fecit nunquid excusetur à pœna Et vr̄ ꝙ nō, vt extra de elect c.E & C.& de reb.eccles. non alie.c. i & de reg.iur c.non est obligatoriū.in vj.& ff.de condi. instit. l.filius.& l. quidam. Econtra videtur C si aduers.ven. authen.sacramenta C de rei vx.act. l. vna. & extra de iniu.cap.licet.in vi quibus legibus per sacramentum confirmatur, quod alias per legem prohibetur.ad quod dic,ꝙ aut istud,quod est prohibitum, est prohibitum propter turpitudinē facientis, tunc tale sacramentum præstitum nihil operatur per iura prædicta. Aut est prohibitum in fauorem iurantis, & tunc iuramentum est obligatorium,& confirmat rem ex qua

qua agitur, vt in aliis legibus supra allega. Dyn. Et dicit, quod dupliciter dr male promissum. vno modo? scilicet super mala vel turpi re, & illud non expedit obseruari ff. de pactis l. iurisgentiũ. §. generaliter. & institu. de inutil. stipula §. veluti. & ff. de verb. obli. l. generaliter. & l. veluti. & l. stipulatio hoc modo cõcepta. & l. si plagii. & ff. de fideiuss l. si a reo. §. q̃ vulgo. Alio modo dr male cõceptũ, id est male promissum, qa interueniẽte dolo, & tunc tene. Sed æquitate datur exceptio, vt in aliis legibus cõtrariis, iuramentum tñ confirmat, vt supra proxime est dictum, & dic de his vt infra proxi. q. Dy. Et quia maleficia variis ex causis, & diuersis modis, & à diuersis personis quotidie committuntur, ideo modo conuenit in ipsis maleficiis puniendis promptos nos esse, et multum intentos ad pertinaciter condemnandum, & ideo circa præsentem materiam &

§ 1 tractatum de pœnis. est videre? † quando interpretatio sit facienda in fauorem delinquentis, & quãdo nõ, & quid sit in hoc seruandũ. Et primo vr̃, quod interpretione legis pęna debeat restringi, & nõ ampliari. ff. de libe. & posth. l. cũ quidã. ff. de suspe. tuto. l. hæc. §. secundo. de pœ. l. si præses. & l. pen. ff. de actio. & obli. l. Arrianus. de solu. l. stichũ. §. naturalis. extra de elec. c. statutũ. & de re. iu. c. odia & c. in pęnis. Ecõtra vr̃. ff. de his qui notan infa. l. j. §. exercitũ. Itẽ contra est et, quia si percussero aliquẽ vel occidero, quod p̃sumitur, ꝙ dolo & malo aio hoc fecerim in dubio. C. de iniuriis. l. si nõ conuitij. & de siccariis. l. j. Itẽ si sit incertum, quis ex pluribus percusserit, præsumitur cõtra omnes & ampliatur odium, & restringitur fauor videlicet ꝙ omnes sunt puniendi ff. ad l. Aquiliam. l. item Mela. §. sed si plures. & not. infra proximo. § & certam materiam &c. ad quæ ita dicendum est secundum quod dicit. & nota dominus Dyn. hic not. extra de regul. iur. c. odia. Quia aut ex vtraque parte. scilicet fauoris & odij. versatur ius publicum, aut priuatum, aut ex altera priuatum ex altera publicum. Primo & secundo casu ampliatur fauor, & restingitur odiũ quia cum iura sint hinc inde paria, certum est in re dubia fauorabilem causam potius assumi debere, quã odiosam vt præallegata lege cum quidam. & argumento. ff. de re. iu. l. quoties idem sermo. & lege quoties nihil. Tertio casu qñ ex vna pte versat ius publicũ ex altera priuatũ, semꝑ p̃fertur ius publicũ, siue verset ex parte odij, siue ex parte fauoris, & de isto tertio casu loquitur. l. ff. de his, qui no. infa. ij. §. exercitum. Ratio aũt est, qm̃ fauor publicus p̃ferri debet vtilitatibus priuatorũ, vt ff. de priuile. l. vtilitas. & in auth. de restitu. & ea quæ par. in xi. mense. § quãobrẽ collatio. iiii. sed hoc falsum esse vr̃ euidẽter. Certũ est enim ꝙ in maleficiis puniẽdis fauor publicus versatur, vt ff. de publ. & vectiga. & con. l. licitatio. §. illicite. & de fideiusso. l. si à reo. & ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus tñ de iure cauetur, ꝙ interpretatione legũ pœnæ sunt potius moliendæ quã exasperãdæ, vt ff. de pœn. s. l. si pses. & l. interpretatione ad quod dicendũ est fauorẽ publicũ considerandũ, ne maleficia remaneant sine pœna. ex quo cõstat ipsa maleficia commissa, alias autem in re dubia, & cum sic certa qualitas criminis pęna restringitur. cum debeamus potius esse proni ad lenitatem, quam ad seueritatem vt ff. de pœnis. lege respiciendum. in principio. Eodẽ modo põt rñderi le ff. de suspect. tuto. l. nec enim. §. secũdo quia nec ibi erat certa qualitas criminis. quare tutor esset remotus vt suspectus, ideo p̃sumitur in dubio minus fuisse delictũ, & ideo ad sniam condemnatoriam sequitur minor pœna, cũ pœna moderanda sit secundum qualitatẽ delicti vt ff. de offi. p̃fec. vrba. l. i. §. cũ patronus ff. de patro. l. i. Dy. Vltimo ẽt circa præsentẽ materiã & tractatũ de pœnis, intendo summatim dicere & ponere de quibusdã pęnis. Primo in quibus casibus quis amittat manum. Secũdo, in quibus pedem. Tertio, in quibus oculũ vel oculos. Quarto, in qbus nares. Quinto in qbus verberet. Sexto, in qbus tũdat. Septimo in qbus comburatur. Octauo, in qbus suspendatur. Nono & vltimo, in quibus casibus quis bulletur vel signũ inferat. Ad pœnã vero capitis nõ scribo aliud præter id quã quod scr ptũm est. qa illa pęna famosa est. post hoc ponam ca-

§ 2 sus, in qbus quis punitur. † Et primo amittit quis manũ, si aliquis vulnerauerit aliũ intra pacẽ constitutu quã coactus fecit scilicet illam cum qua percussit, vt in vsibus feudo. de pace tenend. & eius violat. § si qs alium Item si voluntate rec t pacem, seu negans per pugnam conuictus est, & non per

testes,

testes, vt eo tit. §. qui vero. Item si infra pacem alium vulnerauit qui nō diffitetur, sed dicit se fecisse ad defensionē suæ vitæ, & p pugnam probare non poterit, vt eodē tit. §. si quis aliū. Itē tabellio si chartam suo nomine factam, quæ falsa dicitur, non poterit verā probabere, vt in Lōbar. qualiter quis se defendēdo. l. de chartis. & de eo qui chartam scripsit. l. j. dem in eo, qui chartā falsam fecerit licet non sit tabellio, postquam in iudicio producta est, quia punit in amissione manus in quibusdam ciuitatibus, sed per legem Niburiā pollex dexter aufertur, vt in lege Niburiam in c. lxix. Itē si aliquis conuictus fuerit de periurio amittit manū, vt in Lombar. de testi. l. ij. in fine & de periuriis. l. ij. & iij. Itē si res aliqua fuerit bannita, & in potestate iudicis peruenit, & alius veniat, qui dicat esse suam, si sua esse dr, iudex faciat ad eum peruenire, si tñ suam esse iurauerit, & si postea de falso conuictus, fuerit dextra manus ei amputetur, vt in Lōbard de his qui ad pala. l. cuius. in fine. Itē si descordauerit cum alio in testimonio, & conuictus fuerit per pugnam, vt in Lombar. de testib. l. si duo. §. si quis cum altero. Item si quis sine iussione principis aurum figurauerit, aut monetam confixerit, vt in Lombar de eo qui falsa monet. l. j. & ij. Itē manū amittit si quis librum hæreticum habeat. & igni non tradat, vt in authen. de depositione §. vnde etiam interdicimus. Item amittit manū seruus qui sine iussu domini sui noua signa in silua alterius fecerit, vt in Lombard. de extra. termi. antiqui. l. si quis propter. & l. si seruus. Item manum amittit, qui titulos prædiis alienis imposuit, vt in authe. de proconsule capu. §. titulus. Itē amittit manum tabellio, qui fecit chartam super venditione rei facta à muliere vendē te consentiente viro sine notitia parentum, vt in Lomb. qualiter muli. l. ij. Item amittat quis manum si crimen cōmiserit, quod membri abscissionem postulet, nec lex dicat debere eum mori, vt in authentica. vt nulli iudi. § vltimo. Itē exactores tributorum, qui illicite excutiunt, & suscepta non describūt, vel celant, puniuntur in amissionem manus, vt in authen. de manda. prin. §. coges autem. Item si quis alius percusserit vnde manum amiserit, percutiens similiter amittat manum vt in lege Moi. in libro Exodi. c. xij. Præterea dominus ver. si rixati fuerint. Item manum amitat mulier, quæ apprehendit manu verecūdia virilia aduersantis vel iurgantis cum viro suo, vt in lege Moysi. lib. Deuterono. c. xiij. si fuerit inter vos homo i ver. si habuerit inter se iurgiū. Item si quis dexirit falsum testimoniū cōtra aliquē super crimine, vnde manū amittat ipse testis falsus manum amittet, vt in l. Moysi in libro Deutoro. c. xj. si exierit. Le-

53 uites. in ver. cūque diligentissime. † Secundo amittat pedē seruus fugitiuus q deprehensus est transeundo ad hostes, vt C. de seruis fugitiuis, lege. iij. Itē qui aliū percusserit vnde pedē amittat, vt in lege Moysi in libro Exo i. capitu o decimosecūdo. dixit præterea dñs ad Moisen in versiculo si rixati fuerint. Item in eo qui falsum testimoniū dixerit cōtra aliquē in accusatione, vnde accusatus amittere debet pedem in lege Moisi. i lib. Deuteronom. c. xj. si exierit. Leuites in versiculo cumque diligentissime.

54 † Oculi amissione punitur fur pro primo furto, vt in Lōbar. de fur. de latronibus lege si qs fur. lege si latro. Itē ponitur oculo, si reperiatur quis falsum dixisse testimoniū contra aliquē, vnde oculum amittere, vt in lege Moisi &c. vt supra. Item si oculum quis effuderit oculus ei eruatur, nisi sit dominus serui vel ancillæ, quia pro oculo debet dominus seruo vel ancillæ dare libertatem, vt in lege Moisi, in libro Exod. capitulo. xij. versiculo qui si rixati. & in versiculo si percusserit. & in libro Leuitici. capitulo decimosexto. versiculo qui irrogauit maculam. Nam suspenditur fur pro secundo furto, vt in Lombar. de furt. lege de latronibus & lege si quis latro. Item in raptoribus, & in conspiratoribus, vt in Lombard. de argumento, in vico factis. lege de

55 conspiratoribus. † Verberatur generaliter quis vbi deliquit, & qui propter inopiam pœnam pecuniariam luere non potest, vt ff. de pœnis. lege prima. §. vltimo. & de in ius vocandi. lege vltima, & de iurisdictione omnium iudicum. lege si quis §. in seruos. & in vsibus feudorum. de pace tenend. in er subditos ex lege hac edicta li. §. iudices vero. Item fur si furatus fuerit valens minus quinque solidis, vt in vsibus feudorum. de pace tenenda. §. si quis quinque solidos valens. Item si seruus qui literas

literas imperiales despexerit nudũ ad palus vapuletur, & capilli eius tundeantur vt in vsi.feu. & be.l.liber homo in Lõbar. de eo q literã depor. l.j. Itẽ verberant & tundũt mulieres p viros vicinales, q̃ super aliquas aggressionẽ fecerint, vt in Lombar. de aggres.in vico factis.l.telarum.viles & abiectæ cõditionis homines, vt C. de pa.gen. l.vlt. & de hære.& man ch.l.quicũque.§.si vero
56 ignorãtiæ.† Itẽ debet tũdi seruus.q ignem in sylua mittere ausus fuerit, vt in l.Lõbar. de dãnis iniu. l.si tundi debet etiam fur in pdictis superioribus casibus. Decaluat fur p secundo furto, vt in Lombar.de fur.l.de
57 furibus. † Cõburitur aut qui sine iussione principis aurum figurauerit, aut monetam confixerit, vt C.de fal.mo.l.ii. l.fi. item hostis & transfuga ad hostes & renũciator cõsiliorũ princ p s, vt ff.de pœ. l.si quis aliqd. §.i.& l.aut facta.§ hostes. Item si quis facultatem depredationis barbaris in Romanos dederit, vel si quis alio modo factã dimiserit, vnius comburatur, vt C. de re mili.l.si quis à barbaris. Itẽ actor rerũ priuatarum vel procurator Cæsaris si aliquẽ iniuria vexauerit viuus concrematur, vt C.vbi causæ fisca. vniuersi. Item à quibusdã cõcremabantur sacrilegi, vt C.ad l.Iul pecu. l.vi.§. j.idẽ de seruo qui mulierem rapuerit, vt C. de rap.virg.l.vna.§ fi. Itẽ cõburatur seruus qui rem cum domina sua habuerit, vt C. de mul.quæ seruis propriis.l.i. Itẽ seruus q saluti domini sui insidiauerit, vt ff.de pœ.l. capitaliũ.§ cũ terminantur. Itẽ liber homo plebeius, vel humilis insidiãs alterius mortẽ l.j.§.nunquã. Itẽ Aruspex.vt C.de male.& ma.l.iii. Item cõburitur incendiarius, qui ob inimicitiam vel prædæ causa incenderit opp.dũ, aut si casam vel villã, vt ff.de pœn.l.capitalium. §.incendiarii. Item qui ædes vel aceruum frumenti iuxta domum positũ scienter combusserit, vt ff.de incend. rui l.ædes item iudæus cũ suis participibus deledus est flamma, si aliquem iudæũ ausus fuerit acceptare, qui ad Dei cultũ respexerit, vt C.de iud.l.ii.item Patarini examinati à viris ecclesiasticis, si enim euidenter inuenti fuerint à fide catholica deuiare vsui in cõspectu populi cõburantur, vt extra de priuil. cre.l.incorruptibile.§.neminem etiã libri ipsorum. C.de hære.& ma quicũque. §.omnis.& l.dãnato.& authenti.de possessio.l.antiqui serui.§.vii.etiã item q vsurpauit vada fluẽtis nili, vt C.de nil.agg.l.vn c. Itẽ cõburitur, qui scilicet vxorem & filiam duxerit & matrẽ eius, vt in lege Moysi in libro Leuit.c.iiii. dixit quoq; Dñs ad Moysen.vers.sacerdotis filia. Itẽ cõburitur quicũq; contra pceptũ Dñi de Anathema furatus fuerit in libro Iosue, cap.vi.fuit ergo do
58 minus cum Iosue. † Itẽ suspẽditur qui furatus fuerit valens vltra quinque solidos, vt in vsib.feud.de pace tenen. §.si quis quinq; solidos. Itẽ famosi latrones furca suspendũtur versus eũ locũ, vbi furati fuerint, vt ff. de pœn l.capitaliã.§ famosos. Itẽ suspendebantur à quibusdam sacrilegis, vt ff.ad leg. Iul.pec.l.vi.§ i. Itẽ suspendunt trãsfugæ ad hostes. Itẽ renũciatores cõsiliorũ principis. Itẽ author seditionis & tumultus, vt ff. de re milit. l.iii.§.is qui.ff.de pœn.l.si quis aliquid.§.i.& ii. Itẽ seruus Regis, qui mortem intulit alicui, suspenditur supra fossam illius, vt in Lombar. de culpis seruorum.l.i. & de homi.liber homo. l.si seruus Regis. Itẽ principes populi, qui adorãt Deos alienos suspenduntur cõtra solẽ in patibulis.& ita põt dici ꝙ reges & principes hostium si deprehendantur, ꝙ debeant suspendi, vt in lege Moysi in lib.Deute.ca.xii. si exieris ad bellũ cõtra hostes.in ver.qñ peccauerit homo.& in libro Iosuæ cap.octauo. dixit aũt dominus ad Iosue.versic.Iosuæ autem capitu decimo qui audiuissent quinque præ
59 cepta Iosuæ dicens † signum alicui infertur primo furti in fronte, si tñ in furto deprehensus fuerit, vt in Lombar. de furtis.l.
60 furti. §.omnibus. † Non sequitur punitio pro occiso in prælio arg. ff.ad leg. Aquil. l. qua actione. §. si quis in colluctatione. in vsibus feud. de pac.tenen.§.postea vero.& §.si quis alium.& ff.de iniur. l.tertia. §.primo. Item nec pro occiso iussu Regis, vt in Lombard. de mor. con.l. prima. & argumento.ff.quod vi aut clam.l.prima. §.fina. & familiæ hærciscundæ l.quoniam autem. & ff.de euictionibus.l.si pignora. nam necessitas officii excusat, vt ff.de his quibus vt indig.l.tutorem.primo respon.ff.de fur.l.si seruus communi.§.quod vero. & ff.rerum amotarum.l.sim liter.§.primo Item ne de autore rixæ occiso in rixa, vt in Lombard. de bonis liber.l.si quis ex leui causa. Medio la.lege & argumento.ff.si quad.pau.fe.di.l. j.§.cum

j.§.cum arietes.& ad l.Aquil.l.itaque si seruum.& l.scientiā.§.iij.C.qñ lic.vnic.si.iud. se vin.l.j. Item nec de eo qui occisus est ab eo,qui se defendebat,vt in prędictis legibus vt in Lombar.de aggresio.in vico fac. l.iii. in fin.& l v.dic tñ latius vt supra, vt not. in rub.de defensio.à reis facienda. Itē nec pro occiso à seruo defendente dominum suū,vt ff.de iniur.l.sed & si vnus.§.si iussu. in fine. Itē non sequitur punitio de occiso sine dolo,vt ff.ad leg.Corne.de siccar. l.in lege. dicam de hoc latius vt dicitur in proxima rubric.de homicid. §. item pone quæstionem sępe contingentem.& §.quæstione.& subsequitur. Item excusatur qui se vindicādo occidit canē cum virga vel spata, vel aliqđ aliud quod in canē euaserit, vt in Lombar. de damno.à iure. §. si quis se vindicando. Itē excusatur qui occidit canem damnum facientem in casa seu domo sua de die vel de nocte,vt prædicto titu.l.si quis alienum canem. Item non requiritur si damnū datum sit intra decem pedes à facolario men surandos ad pedem mediocris hominis, & nō ad manus,vt in Lombard.de plag liberi hominis.l.iii. & de dam.iniur. l.ii. Item nō punitur qui ignē fecerit, & transierit viam publicā vel riuum & damnum fecerit,vt in Lombard.de dam.iniu.l.iii. Itē nec is, qui facit cundo auferre aliquid propter necessitatem,vt prædicto c. l.x.de iurantibus. l.i. & in vsibus feudorum.de pact l.quando.§. quicūque.& l.licitū. cū nemo in necessitatibus liberalis existat, vt ff.de adlimen legā.l. rem legatam. & quod in necessitatibus fit, curandum non est,vt in authen.quib.mod. natu. j.rñ. & quia pater potest filiū vedere necessitate famis, & iunior prædiū vēdere. C.patri.qui filios.l.i. & in Lombar de ꝓhi. ali.in l. fi. Item non punitur qui damnum dat,si aliter periculum euitare non posset. arg.ff.ad l.Aquil.l.quemadmodum.§.item Labeo.& l.si quis fumo. § i. & de incend. rui.naufr. l quo naufragio. §.quod ait prætor & de aqua pluuia arcen.l.j.§.de eo. Itē nec pro mortuo in fossato alicui,vt in Lombard.de dam.iniur.l.si quis fossatum. Item nec pro mortuo in puteo alicuius fit punitio,vt præd cto titu.l.si annalis. Itē nec pro rambolo vel demoniaco occiso punitur qs, nec pro alio occiso ab eisdem, nec à mente capto vel infante,vt in Lōbar.de dam.iniu. l.si peccatrix.& C.de patr.potē sta.l.iii.ff.de offi.p̄sid.l.diuus.& ff.ad l.Corn. de siccar.l. infans. ff ad l.Pompeiam de parrici. l.pe.in fi.Item nec pro latrone publi. vel desertore militiæ occiso,vt ff.qñ li.vni.sine iud.se vin. l.vlt.itē nec pro transfuga ad hostes occiso. ff.ad l.Cor.de sicc.l.eiusdem. §.vlt. Itē nec pro occiso à fera ab alio concitata, dum & ipse staret super eā causa eum lucrandi, vt in Lombar.de venato. l.iii.aliud si non causa lucrandi, vt arg.ff.si quad.pau.fe.dic. l.i. & §.generaliter. & ff. ad l.Aqui l.itē Mela. §.itē & cū eo Itē non fit punitio pro homine occiso inuento in curte aliena in nocte, qui non dat manus ad ligandum,vt in Lōbar.de eo qui potest in damnat. l. si noctis. & de curtis raptura.l. si seruus. Itē nec pro homine occiso fugiente & deprehensō,qui non dat manus ad ligādum. Nec pro occiso à fugace, cum eum deprehendere volebat, vt in Lōbar.ff.de fur.l.si seruus aut lib. Itē non punitur, qui tres vuas tm̄ de vite acce pit aliena, vt C.eo.l.si quis supra.nā si ingressus fueris vineā proximi tui comede, nec aliquod tecum portes,& ēt segetē frange,& mann mete, & non falce metas,vt in l.Moysi in Deuter.c.xxiii.versi.ingressus & versi.si intraue. Itē mitius punitur si ꝑ vinum aut ebrietatem lapsus est.ff.de pœn.l. respiciendum.in fi.de custo. & exhib.reo.l. milites.& de re mili.l.omne delictum.§.pe. Et propter consanguinitatem minor pœna imponitur,vt ff de recep.l.vlt. Item mitius occidit in tumultum,cū tumultus aliter sedari non pōt,vt ad l.Cor.de sicca.l.q cedē. Itē releuat quē à pœna noxa. & iustus dolor.C.ad l.Iul.de adul.l.Gracchus.ff.eo.tit. l.si adul.§.Imperator.Itē si per pacē faciēdā interfecit,vt not.supra.eo.in princ.huius rubr. Itē non punitur interficiens,pugnātē contra patriam suam. ar.ff.de reli.& sump. fune.l minime.itē nec pater nec vir mulieris qui interfecerit adulterum inuentum in domo viri,& ibi deprehenderit ff. ad l.Iuli. de adul.l patri datur.& l.marito. Item nec dominus punitur,qui interficit seruū, quē in facinore deprehendit,vt ff.de verb.sig.l. qui seruum.§.quid ergo.& §.si hęres. Nam sine causa nō licet hoc domino,vt not ff.de his qui sunt sui vel alie.iur. Item parentes & magistri sine pœna habent modicā coer tionem.vt C.de emendatio.prop.n. & ff.de pœn.

pœn.l.aut facta.§.i.cum sim.ꝙ forte intellige si filius vel discipulus hoc meruit.ar.ff. de pign.l.seruum.& pro & contra.ff.de verbo.obl.l.quidam sunt argumẽto. Itẽ patronus in libertum habet modicam coertionẽ, vt ff.de iniur.l.prætor.§. præterea. & l non solum.§ quanquam. & § leuis & de pęnis l.respiciẽdum.§.furta Itẽ dominus in mercenarium.argumenti prædicti.§. furta. Itẽ creditori licet seruum obligatũ pro suis maleficijs coercere, vel vinculis ligare. arg.ff. de pign.actio l.eleganter.§ fi.& de pignoti.l.seruũ.Item quilibet magistratus in subditis modicam habet coertionẽ.ff. de iurisdi.om.iud.l.in magistratibus & de re iudi. l.non est.Itẽ argumento prędictorũ potest dici, quod maritus habet modicam coertionem in vxorem, nam quia licet in casu eã occidi.vt supra potest eã verberibus afficere vt ff.de adulte.l si adulterium cũ incestu.§.Imperator & l.nec in ea.nã sine causa nõ licet eã verberibus afficere. Imo plus puniť quã si in aliã deliquisset,vt ff.de pę.l. capitaliũ.§.omnia.& ꝙ possit eã castigare tẽperare,taliter maxime cũ vxor debet esse in officio mariti,vt ff.de ope.libe.l.sicut patronus.& maritus fungitur corpore vxoris, quæ obsequia præstare debet.C.qui pot. in pig. habe.l.assiduis.Item de fa. viri. est argumẽ.ff.de re mili.l.quicunque. & Pau. ait mulier allig. est viro &c vnde ad similitudinem vsufructuarij quæ debet impendia præstare, & qui potest coercere & cogere operarios,pót vir coercere vxorẽ modice, & eã cogere operari.vt ar.ff.de vsufr.l.sicut impẽdia.& l.idẽ qa & solu.mat.l.si cũ dotẽ. §.sinautẽ.Itẽ nec puniť quis se defendẽdo vel filiũ vel vxorẽ vel fratrẽ,vel defendẽdo qui secũ esset in societate aliũ occideret, vel si liber vel seruus hoc fecerit defendendo dominũ suũ,ꝙ dic vt not.supra de sen.ã reo fa.circa prin.Itẽ impune occidũtur aggressores in itinere & desertores militiæ & fures nocturni,ꝙ dic vt eo.ti.& § supradictũ est.Itẽ nõ sequitur punitio in alijs casibus, in qbus impune ius quis dicere sibi pót, vt in illo generali.Itẽ in l.Mo.cauetur ꝙ si fur fodiens vel frangẽs domũ alienã vulneratus vel mortuus fuerit,percussor non erit reus sanguinis sed orto sole hoc fecerit.homicidiũ perpetrauit, vt hæc verba leguntur in lib.Exodi.& eo.et.ã lib.continetur quod si rixati fuerint viri, & percusserit alter alterum lapide vel pugno, & ille mortuus non fuerit,percussor innocens erit dũmodo operas & impẽsas in medicinis factas restituat. Gandinus.

ADDITIONES.

a ❡Licet. Adde an liceat vxorem in adulterio deprehensam occidere Alex.consi.lxxvi.ii.lib. B.

b Multis aliis. Adde quod vbi tria concurrunt. Primo quod quis non aggrediatur factũ nõ dolũ. Secundo ꝙ delictũ sequatur in personã eius contra quẽ aggressura fit præter propositũ aggrediẽtis. Tertio ꝙ delictum habeat aliquam probabilem excusationem.his concurrentibus nulla venię imponenda pœna. ita dicit Pau. de Cast.consil. cxcii.incipi.in causa carceratorum. Ber.

c Furatis. Adde Alex.consi.ciii. vbi ponit,an idem sit propter coadunationem gentium furtum factum sit,& an coadunator teneatur.

d Initio. Adde vt per Alexan.consi.xxiiii.ii.lib. & Pau.de Cast.consi, cxciii. Ber.

e Non probat. Adde ꝙ hoc non est simpliciter verum,vt pulchre voluit Oldra.consi.cxcix.quem vide,quia faciet tibi honorem. Ber.

f Cremonæ. Adde Alex.consi.cxi.i.lib.& ibi vide quid si pœna non est apposita per statutum loci.delicti quæ pœna debeat imponi. Ber.

g Volẽti. Adde tu assessor Alex.cõs.cxvi.iii.li.B.

h Quod non. Adde videndum Bal.consil.lxxxi. v.lib. Ber.

i Vno vulnere. Adde Bal.consi.clxvi.v.lib.Ang. consi.xcvi. Ber.

k Quod sic. Adde vt per Ro.consi. xvii. Ber.

l Plures. Adde vt per Alex.consi.xv.iii.lib. Pet. de Anch.consi.ccliii. Ber.

m Non video. Adde quod ita etiam consuluit Old. consil.iii.& dicit quod ita fuit pronunciatum in curia Aquensi.dicit tamen aliqui senserunt cõtrarium,cum aliquis fraude efficitur clericus, & de fraude dicitur constare.cum est accusatus, vel in crimine deprehensus. Ber.

n Exiuit. Adde quod hic proprie dicitur apostata vt voluit Cald.consi.i.de apostа. Ber.

o Ostendentes. Adde an portans habitum sub mantello & sic coopertum dicatur apostata. Oldrad. consil.iiii. Ber.

p Commonitus. Adde late per Compostel. consil. xi. Alex.consi.viii.i.lib. Ber.

q Pro omnibus. Adde vt per Ange.consi.xcvi.

r Consilium. Adde an quis teneatur,de consi.Bar. consi.lxv.Ang.consi.xxvii Ber.

s Dic quod non. Adde vt pulchre per Alex.consi. xxxvi.iii lib.

t Quod sic. Adde vt per Pau.de Cast.consil.xli.in primo impressis Ber.

u Et vidi. Adde videndum Bar consi.cxvii.inci. accu.fuit insti.Ro.consi.lxxvii. Alex cõs.lxxiii. Pet.de Anchar.consilio. ccccxl. Abba. consilio. xxxviii. Ber.

x Guil.duran. Adde quod opin.Gui.sequitur Bal. consil.lxxxi.v.lib. vide quod notabiliter consuluit Rom.consi.cccci. Ber.

De homicidiariis & eorum pœnis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Homicida quis dicatur & lege Cornel. de siccar. teneatur.*

2 *Iudex ac executores illius cum nonnullis alijs excusantur à pœnā l. Cor de sicca.*

3 *Vulnerato à pluribus in rixa si moriatur, uniuscuiusque ictus erit contemplandus.*

4 *Homicida qua pœna puniatur, & qui excusantur a tali pœna.*

5 *Defensionis facultas non est deneganda ante impositionem pœnæ.*

6 *Homicidium fieri mandans, eo sequuto an puniatur tanquam homicida.*

7 *Auxilium et fauore præstantis occisoribus et de hoc conuicti quomodo puniri debeant.*

8 *Homicidio commisso, dum homicida aufugeret qui dederunt illi fauorem ne caperetur à sequentibus, quomodo puniatur.*

9 *Mandatario punito propter homicidium commissum, an iudex possit contra mandantem procedere & punire.*

10 *Themate superiori retento, quid erit si actum sit ad interesse & quid si ad pœnam, & quid si mandatarius sit absolutus.*

11 *Mandās homicidiū fieri data pecunia mandatario homicidio non sequuto, an puniatur.*

12 *Homicidio à pluribus cōmisso, quorū quilibet intulit vulnus, sed nescitur ex quo vulnere sit mortuus, an omnes teneantur ad mortem.*

13 *Pœnæ impositio quæ requirat, debere considerari.*

14 *Vniuersitas ciui. cast. uel uillæ, an possit committere maleficium, & ex illo an teneatur.*

15 *Vniuersitas ciui. castri, uel uillæ comittens homicidium uel aliud maleficium pro quo persona singularis corporaliter puniretur, quomodo erit punienda.*

16 *Vniuersitati ut supra delinquenti, quæ pœna imponatur.*

17 *Vniuersitas in causa capitali ut supra an poterit per procuratorem respondere.*

18 *Homicidio commisso propter quod non potest sedari tumultus ortus nisi innocens condemnetur uel nocens absoluatur, quid fiet.*

19 *Homicidium uel aliud simile delictum committens non dolo sed culpa uel negligentia an sit puniendus, & quo iure, & qua pœna.*

20 *Dolus præsumitur abesse, nisi probetur, quomodo probetur dolus.*

21 *Maleficium casu commissum, an puniatur.*

22 *Ignorantia allegata per delinquentem in sua excusatione quid erit faciendum.*

23 *Vulnerato Titio non mortifere superuenit febris et mortuus est an percussor tenebitur de vulnerato uel de occiso.*

24 *Vulneratus non mortifere si moritur propter imperitiam medici, an percussor tenebitur de vulnerato uel occiso & si de aliquo vulnere dubitent, an sit mortale, et sequatur mors quid præsumetur.*

25 *Vulnerato aliquo quis elegit medicum, qui cōtempletur vulnera.*

26 *Vulnerato Titio pluribus vulneribus, medicus iuramēto dixit quod erat mortuus ex vulnere Seij et sic Seius fuit condemnatus an Titius poterit ꝑ alios medicos ꝓbare oppositū.*

27 *Vulnerato Titio si postea moriatur an præsumatur mortuus ex illo uulnere an ex alia cā.*

28 *Contra inferentē maleficium cum malo animo fecisse semper præsumi nisi cōtrariū probauerit. et quomodo probabit. & nu. seq*

ODO restat, vt videamus de homicidiariis, & quā debeant pati pœnā, & quibusdam quæstionibus ad hunc
1 tractatum pertinentibus. † & certe ille dicitur homicida & tenetur leg. Corne. de siccar. qui hominem occidit, de quibus dic plene vt not. do. Azo. in summa eod. titu. circa princip. & vt locum habeat l. Cor. de siccar. necesse est dolum interuenire, nec in hoc casu lata culpa æquiparatur dolo, vt §. eodē. l. in lege. & l. diuus. & lex est quòd infans & furiosus nō punitur hac
2 lege. vt ff eo. l. infans. † Ita excusatur iudex à pœna legis Cornel. Excusantur etiā executores & parentes, ex eo ꝗ ipsi carent dolo. Item est, cum occido desertorem militiæ vel publicum, vt C. quando lice. vni. se vin. sine iu. l. i. & ii. Si ergo occidam ad defensionem corporis mei, vel mearum rerū, vel ad opinionem meam obseruandam, vel occidam eum, qui mihi stuprum vel liberis meis volebat inferre, non teneor, vt ff. de iu sti. & iur. l. vt vim. & C. vnde vi l. i. ff. de siccar. is. l. i. §. idem d uus. de qua materia dixi etiam supra de defensione à reis facienda. Item not. quòd is occidere videtur, qui causam mortis præbuit, vt ff. eo. tit. l. nihil. Item not.

not. ꝙ si aliquis percusit aliquem in rixa, & occiderit, quamuis vero percusit, tamē si non
a habuit animū occidēdi, alleuianda [a] est ei pœna. quia magis casu quā animo hominē occidit vt ff. eo. l. j §. diuus. & C. eo. titu. l. is qui. Si autem habuit animum occidendi tenetur, vt di-
3 ctis legibus constat. † Et propterea si in rixa homo fuerit vulneratus à pluribus, & ob hoc perierit, quod actus vniuscuiusq; istorū contēplari oportet, vt sciamus quis intulit vulnus, vel vulnera mortalia, vel quis percusit cū magno falcastro an paruo cultello vel bastone, vt
4 illi magis puniātur quā alij, vt eo. tit. l. si † Sed quæro aliquis cōmisit homicidiū quā pœnā patietur ipse. Respondeo ꝙ altiores debeant de-
b portari [b] humiliores vero subijci bestijs, vt ff. ad l. Cor. de sicca. l. iij §. fi. Sed vnde hoc quod sic leuiter ll. prædictæ puniunt homicidas, sicut hic dicitur, & nos videmus famosos latrones falsarios monetę, & adulteros occidi, vt ff. de pœ. l. capitaliū. §. famosos. & §. crassatores. & C. de adul. l. quamuis. & de falsis mone l. pe. Mar. de Fano dicit, quod homicidia plerunq; non sine causa fiunt, procedunt enim homicidia plerunque ex meritis occisorum sed prædicti sine causa delinquunt, & ideo fortius puniuntur. argu. ad hoc ff. de his qui sunt sui vel ali. iur. l. j. in fi. ff. de pig. act. l. eleganter. §. vlti. vel dic & verius, ꝙ ille, qui alium occidit, debet mori, vt ff. eo. l. iij. ff. solent. & C. de epi. audi. l. iij. ibi, homicida parricidaq; ꝙ fecit, semper expectet, vt insti. de publi. iud. §. item l. Corn. vt etiam ibi no. per Accur. in gl. ordi, probatur etiam optime per aliam legem. ff. de adulte. l. si adulterium. §. Imperatores. & ante ibi, vlt. suppli. &c. nam & in vete testamento si quis occiderit hominem industria ab altari meo euelles eum, vt moriatur, vt in lib. Exodi. c. si quis & lib. Leuiti lxxj. vbi dicitur, si quis occiderit hominē morte moriatur, si iniuria & si industria & si insidiauerit, à qua pęna mortis excusatur, qui sine dolo hominem occidit, quod dic vt no. infra eo. tit. §. item pone quęstionem. Item excusantur multi alij quod dic vt supra de de-
5 fensione reor. Et ideo † bene est notandum, quod ante pœnæ impositionem non est deneganda defensionis facultas alicui, vt ff. de quæstio. l. vnius. §. fi. ibi quocunque tempore postulante reo defensionem denegari non oportet ad hoc est C. de iure fis. l. defensionis facultas. & C. de bo. vac. l. si ibi data copia reclamādi, quid plura? in sponte confesso defensio denegãda non est ad probandam innocentiam suā vt ff. de quæst. l. j. §. si quis vltro. Nam probationes & defensiones possunt fieri vsque ad sententiam. vt C. de re iudi. l. si quis ius. & de
6 proba. l. iudicio. Sed pone † quod aliquis mādauit & fieri fecit homicidium, nunquid ipse punietur tanquā & sicut homicida dic allegādo pro & contra plene vt no. supra rub. de trāsac. & pace. §. vlt. circa fi. & solue etiā, ꝙ puniatur. & de hoc dic vt no. supra de pœ. §. itē no.
7 & dicit do. Odof. & c. Item pone † quod Titius & Sempronius commiserunt homicidiū, aliqui alij fuerunt accusati, quod dederunt & præstiterunt auxilium & fauorem ipsis occisoribus, & de hoc per testes legitimos fuerunt cōuicti. modo quæritur, quomodo isti dantes auxilium & fauorem debeant puniri? hæc qō fuit de facto missa Bononiæ consulenda consilio d. Dy. de Mus. & do. Boni. & cuidā alteri legum doctores. Super qua quæstione idem sapientes dixerunt, quod deberent puniri eadē pœna, qua deberent & debent homicidæ. iuxta illud, consentientes & faciētes pari pęna puniantur. arg. ff. ad l. Aquil. l. itē Mela §. is qui tenuit. & C. de episc. & cle. l. si quemquam. in fi. & quia in maleficijs voluntas spectatur, non exitus, vt ff. eo. tit. l. diuus, & ff. de fur. l. qui ea mente. Ex alia parte videbatur prædictos auxiliatores tam late non debere puniri, quia cōstat eos minus deliquisse, quam ipsum homicidam. nam ille homicida pro omnibus punitur, vt ff. ad l. Iul. de vi publi. l. quoniā multa facinora. Item lex vult, quod qñ in rixa factū est homicidium, quod ictus vniuscuiusque debeat contēplari, vt appareat ex cuius vulnere mors fuerit subsecuta, quasi alij, qui contulerint vulnera non mortalia, non puniantur in tantum. Nam inter criminis reos & participes fraudis multum interesse cōstituerunt iura. ff de pub. l. si multi. Nam de ope. non tenetur quis. nisi crimine consummato. l. sæpe. in fi. ff. de verbo. sign. quod in tantum non puniatur, facit extra de homici. c. sicut dignū. Deinde post multas allegationes & altercationes fuerūt dicti doct. & sapientes in concordia, vt dicti auxiliantes puniātur, media pœna, qua dicti homicidæ debeant puniri vel ex forma iuris cōis, vel forma statuti & hoc dixerunt in dicta qōne & qualibet alia simili obseruari debere argu. l. ff. de fur. l. is qui opem. quæ lex dicit, quod ille qui dat opem furto manifesto, non tenetur pœna quadrupli, sicut fur, sed tenetur pœna dupli, quasi fur non manifestus. sic etiam dixerunt in casu nostræ quæstionis, qui dat opem homicidæ non debet puniri sicut homicida & facit ad hanc solutionem extra de homi. vo:

vel casu. & sicut dignum, præterea inter reos, id est inter eos, qui soli delictum commiserunt, & participes fraudis, id est eos, qui in alijs deliquerũt multũ interesse iura constituerũt, vt ff. de pub. l. & multi. Itẽ de ope. quis nõ tenetur nisi crimine cõsummato, vt ff. de iniur. l. apud Labeonẽ. §. si curauerit. & ff. de fur. l. si quis vxori §. neque ver. & §. si quis de manu & de pœn. l. cogitati. quod quisque iuris l. j. in fin. per quæ iura ostenditur differentia inter facientem & opem dantem. sicut etiã de ista materia not. j. eo. ti. § sed pone, quod ego &c. verum dixerũt doc. supra dicti bene esse not. quod si isti, qui opẽ dederunt homicide præstiterunt & dede-
c runt causam mortis c seu causam dicti homicidj ꝙ eo casu & ipsi auxiliantes tanquã homicidę tenẽtur & debent puniri, vt ff. eo. l. nihil
8 interest. † Item pone quæstionẽ nouiter sic motam. Ecce Titius commisit homicidiũ, quo peccato cœpit aufugere, quẽ multitudo hoĩum sequebat, aliqui de dictis hoĩbus se obuiã fecerũt, & pstiterũt auxiliũ, cõsiliũ, & fauore dicto homicidæ ne caperet, ac eũ vt euaderet sociauerunt. mõ quæritur, qualiter isti auxiliantes teneantur & puniantur? ad quod dic, quod prędicti tenentur. d. fauore & ope præstito ad ipsum homicidium, licet iam foret commissum. Nam oẽs illi actus sunt de ope & fauore, & ad opem pertinent. Nam ex qualitate facti praecedentis & sequentis arguitur dolus, vt C. de rescin. ven. l. dolus iuxta dictũ Senecæ. Nil prodest quo animo feceris, si quod fecisti, vitiosum est, facta enim cernuntur, animus autem non videtur. ad hoc facit. C. de episco. & cle. l. raptores. ibi, vbi dicit, & qui auxiliũ præbuerit tempore inuasionis. & ibi, adhuc flagrante crimine &c. & C. de raptu virg. l. vni in prin. Item videtur hoc expressum. ff. ad Sillan. l. si quis in graui. §. si qui quã eorum. Et sic est dicendum, ꝙ prædicti teneantur de consilio ope, & fauore homicidij, & ꝙ puniantur arbitrio iudi. cũ non sit certa pœna determinata vel dic media pœna homicidij, vt supra proxi. qõ. notaui. &
9 hanc quæstio. vidi de facto Florentię. † Pone etiam aliam quæstionem de facto. Titius mandauit Seio, vt hominem deberet interficere. Iste secutus mandatum Titij, hominem interfecit, qui postea captus fuit, & tanquã homicida decapitatus secundum formam iuris vel statuti. modo eo Seio punito potestas ciuitatis volebat procedere contra dictum Titium mandãtem. & eum punire, est in quæstione an possit. & primo videtur ꝙ nõ arg. l. ff. vi bon. rapt. l. j. §. quoties. ibi, dum dicit. & alterius nomine &c. l. j. ff. de vi & vi arma. Nam ibi per pœnam vni impositam alius liberatur. Præterea ex delicto eiusdem hominis non debet sæpius quærit vt l. licet. ff. nau. caupo. stabu. Nam ex mandato quod fecit, non puniretur nisi constaret Seium maleficium commisisse mandato eius. Nam nemo videtur animum occendi habere, nisi factũ fuerit subsequutũ. de verb. sig. l. sæpe. & arg. C. de rer. permu. l. ex placito. Nã si delictũ sibi mandatũ commisisset Seius, Seij factũ robur dat, vt Titius teneatur ex mandato. ergo si de facto & homicidio qđ fecit Seius, ex processu quẽ fecit & potestas contra Titiũ vellet inquirere, non posset. vnde quia de illo quærere, non põt præallega. l. sed §. pe. igitur non puniet illũ Titiũ, præterea vbicunq; plures sunt culpabiles eiusdem delicti, & apparet ex cuius ictu perierit occisus ille solus punietur, & cęteri liberantur, vt C. de vi publi. l. qm̃ & melius. ff. ad l. Aquil. l. itẽ Mela §. si plures. & ff. de sicca. l. si in rixa vnde cum appareat de facto Seij illũ hominẽ occisum fuisse, & plus iam eũ ex dicto homicidio fore punitũ, cõstat istũ Titiũ debere liberari, & non puniri. Econtra videtur ita ꝙ sit obligentur mandans sicut mandatarius, quia vterq; puniendus est, vt C. de accusa. l. nõ ideo. & l. seruos. §. j. C. de vi publi. l. quoniã pęna. ff. ad Turp. l. j. §. fi. & expresse. ff. ad Silla. l. si percussor. est expressum. ff de de iniuri. l. non solũ. §. proculus. & §. si mandato. præterea patet ff. de iure fis. l. ij. §. diuus. & l. nõ tantũ præterea quotiescuuq; eadẽ pœna debetur à pluribus, vnus si soluerit pœnã, alias non liberat. Nam alter alterũ in pœnis non liberat, vt ff. de iurisdi. omn. iu. l. adeo. & ff. ad l. Aquil. l. itẽ Mela. §. si plures. Sol. & hęc ipsa veritas est ꝙ ille Titius mandans puniatur tanquam homicida. Nam licet appareat de dolo occidentis, non tamen apparet de dolo mandãtis, & ideo iste mãdans punitur, cum lex Cor. puniat dolũ tantũ, & non culpã, vt ff. eo. ti. l. cũ quidam. §. lege lex Cornel. & C. eodem titu. l. j quando autem non apparet ex cuius ictu perierit omnes pręsumuntur in dolo, & ideo omnes punientur, ergo cum apparet ambos esse in dolo ambo sunt puniendi, & quod simili pœna puniantur mandans & mandatarius, videtur expressum. ff. de iu. fisc. l. ij. §. diuus Pius. non ob. & d. l. licet. quoniã nõ est adhuc quæsitum de dolo mandantis, & ita soluit d. Dy. non ob. d. §. quoties. vbi dicitur, ꝙ per solutionem vnius alter liberatur, quia ibi agitur ad interesse, & ideo non est mirum, cũ interesse esse desinat per præstationẽ vnius. Itẽ

non

non obst.l.qm̃ mu'ta. qa illud est verum, qñ oẽs attendebant ad votũ vnius & licet appareat de voto facientis homicidiũ, non tñ apparet de dolo aliorũ, & si appareat de culpa, quia forte fuerunt in rixa, & ideo illi nõ puniuntur l.Cor.cũ lex Corne.puniat tm̃ dolũ, & non culpã, vt in l lege Cor.§. cũ quidã.ad l.Corn. de sicca & C.de sicc l. j.Si nõ appareat cuius ictu perierit præsumuntur oẽs in dolo, & ideo oẽs puniũtur, vt ibi. Sic ergo cũ appareat istũ mandantẽ esse in dolo, & parentẽ similiter, vel exequẽtem esse in dolo similiter ambo puniendi sunt. Præterea lex aperte facit, & quodãmodo vr̃ esse casus expressus in l. & si certus sit percussor.ff.ad Silla.l.itẽ Mela.§. si plures. ff.ad l. Aq l.l.& de siccar.l.si in rixa. rñdet, ꝙ ibi erãt diuersa facta & distincta, sed hic vnũ, qa occidere & mãdare paria sunt quã

10 tum ad finẽ & effectũ. Sed pone actũ esse ad interesse cõtra mandantẽ.dic quod nõ. ff.vi bo.rapto.l.i.§.quoties. & de eo p quẽ factũ erit l.j §.si plures Sed si actũ est ad pœnam, nõ liberat mãdans, vt supra dictũ est. Sed pone quod dictus Seius extitit absolutus à maleficio, de quo inculpabatur, quid erit de mãdante? Rñdeo distingue, qa aut est absolutus, quia nõ reperiat illud maleficiũ fore cõmissum, & tũc victoria vnius parit libertatẽ alterius.ff.de appel.l.si quis separatim.§.quod est rescriptũ. Aut est absolutus, qa non repertus culpabilis.& tũc no. ff.de iureiur.l.duobus.§.à fideiuss. & §.si ei. & qa res inter alios acta &c.vt C. res inter alios acta.& ff.de reiudi.l sæpe. & de exce.

11 l.Modestinus.Dy.† Sed pone, qđ ego dedit tibi pecuniã, vt aliquẽ occideres, & homicidiũ non est secutũ, nunquid ex hoc puniar, expressum est, quod ego nõ puni. arg. ex hoc ff.de iniur.l.itẽ aput Labeonem.§.si sciuerit & de verb.sig.l.sæpe ad finẽ vbi dr̃, qđ nemo vr̃ habuisse animũ occidendi, ex quo factũ nõ fuerit subsequutũ.ff.de fur l.si quis vxori.§.neque verbo.& §.si qs de manu.ff. de pœ.l.cogitationis.& ff.quod quisq; iur.l.i.Sed argumẽto est cõtra, quod ego puniar.ff de calum l. generaliter.i.rñ. cũ pari pœna pnn antur tã mandãs quã suscipiens mãdatũ, vt ff.de iu.fis.l.ii.§.diuus.& ad hoc facit ff.de fur.l.si quis vxori.§. neq; verbo. ff.de extraordi.crim.l.j.C.de episc. & cle.l. si qs non dicã.C.si quacun.prę.pôt.l.i.& de his qui ad eccle.confu.l.præsenti. fac quod q no.supra de tranl. & pace. §.ñ.Solutio dic ꝙ refert an aliquis intendat delinquere per aliũ, quo casu non punitur, si maleficiũ non fuerit sequutũ per iura primo alleg.an intẽdat delinquere p seipsum, qui a si procedat ad actũ, punitur adhibita distinctione posita supra de pęn.circa prin. & ita intelige leges pro hac parte alleg.tñ nõ putarẽ delinquere iudicẽ, sed bene, a cre si in casu proposito vel simili puniret extra ordinẽ crimine stellionatus nã vbicunq; dolus inest, nec pœna est determinata, extraordinaria imponit, vt ibidẽ dicit Tho. & vt no supra de pœ.in illa distinctione, cogitat qs & agit & perficit vel dic sm̃ d.Dy.quia aut delictum est maximũ, vt homicidiũ. & tunc puniar ego homicida, vt l.iii.ff. de extraor.cri.& p iura pro hac parte alleg.aut non est maxi-

12 mũ.& tũc nõ, per alia iura.† Pone qõnem quam ego multoties vidi de facto contingere, plures homines interfecerunt aliũ sic, ꝙ quilibet illorũ hominũ vulnerauit, tñ nesci tur ex cuius vulnere illo homo sit mortuus, qa pôt ille homo non habere nisi vnũ vulnus mortale, modo q̃ritur nunquid illi

d homines teneãtur [d] l.Cor.de sicca.in amissione capitis ad mortẽ, vt ff.co.l.iij.§.si.& l. pe insti.de pub. iudi.§.itẽ l.Cor certe fore oẽs doc.dicunt simpliciter ꝙ sic.s. ꝙ oẽs de occiso teneantur, vt ff.ad l.Aqui.l.ita vulneratus, ibi idque est cõsequens &c.& l itẽ Mela.§.plures.& ff.de admi.tut.l.si plures ibi, cũ singulorum cõtumacia &c. Nam in dubiis nõ debemus recedere à verbis ædicti, vt ff. de exerci.l.i.§.sed & is q nauẽ. & ff. de leg. iii.nõ aliter & ff.qui & a qui. ma.l.non fi.l. prospexit.& l.si priuatus & ita no Accur.ff. eo.l.fi.in gl.ordi.dicens, q si non appareat cuius ictu quis perierit, ꝙ omnes tenentur. Sed d.Albe.Papien.dicebat & dicunt moder.doc.quod isti non danatur ad mortẽ.& hoc dicunt talibus rationibus q in maleficiis debent esse probationes luce clariores vt C.de proba.l.vlt.nec debemus vti mendicatis suffragiis, vt C.de accu.l.singulari. At iste non pot ꝓbare cuius ictu sit mortuus.ergo in dubio non damnabuntur, vt C.de pœn.l qui sua ... vltra progrediatur pęna, quam reperiatur de ictũ, vt C.de pœ.l.sancimus & his rationibus, inspectis dicit lex.quod ictus vniuscuiusq; contempla-

 rio opor-

tet, vt ff. ad l. Cor. de sicca. l. fi. vt quilibet secundum suum ictũ puniatur. Quid enim si vnus percussit de falcastro alius cũ paruo cultello, & nõ appareat quis eorũ percusserit, nec cuius, ictu perierit, nõ in tñ punief, qui modicũ percussisset, quã qui intulisset vulnus mortale, certe sic ideo durũ & iniquũ esset, ꝙ oẽs damnarentur ad mortẽ in tali dubio. Nã impossibile est oẽs insimul occidisse. cũ ergo si deficiat vera probatio, scilicet quis eorũ occiderit, neuter de occiso ad mortẽ dẽt dãnari, vt ff. de test. tut. l. duo sunt Titij. & ff. ad l. Aquil. scientiã. §. cũ sua mente. nec obstat qđ vbi nõ constat cuius ictu q̃s perierit, qđ oẽs tenent, q̃a quilibet præsumitur occidisse, vt no. in d. glo. ordi. ꝙ quilibet debet mori q̃a r̃ndeo, nõ est verũ quia nemo ex præsumptione dẽt dãnari & maxime in criminalibus, vt ff. de pę. l. absenté. nisi hoc cõtingat in duobus casibus, vt C. de adul. l. si adul. & in authen. vt licet ma. & auiæ §. pen. Nã cũ nõ appareat cuius ictu perierit pœna est potius ei minuenda quã asperanda, vt ff. de pœ. l. interpretatione ꝙ gl. dicit, ꝙ oẽs tenent. subaudi ꝑm qđ videbit iudici, non tñ dẽt mori. Itẽ nõ obstat l. itẽ Mela. § si plures. & l. ita vulneratus. q̃a locũ habẽt q̃n ciuiliter agit ex lege Aquil. dãno dato ex seruo occiso, vbi ex ꝓsumptione habita cõtra eos quilibet insolidũ & dãnũ emendandũ dãnabitur, sed aliter vbi criminaliter agit, vt supradictũ est, q̃a nihil cõe habẽt criminalia iudicia cũ ciuilibus, vt ff. de pub. iud. l. j. in princ. & initi. eo. in prin. Et his itaq; rationibus cõstat prędictos ad mortẽ nõ debere dãnari. verũ q̃a cõstat eos deliquisse & q̃a maleficia nõ debent remanere impunita, vt ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. & q̃a magna ratio &c. vt ff. de fideiussori. l. si a reo. debent prædicti puniri & dãnari aliter arbitrio iudicis, vt supra de facto fuit hęc q̃õ Parmæ, vbi ptãs aliquẽ condẽnauit in mille lib. Imper. cõsilio sapiẽtis. Itẽ hæc oĩa intelligas vera esse, quũ non cõstat istos percussores habuisse animũ occidendi, q̃ı pone hæc vulnera facta fuisse in rixa. Nã si cõstaret eos tractasse, & percussisse, & occidendi animũ habuisse, tunc ex voluntate quã habuissent, & ex facto postea subsecuto, dicunt sapientes omnes ad mortẽ condemnandos, vt C. ad l. Cor. de sicca. l. is q̃ cũ telo. & ff. e. l. j. §. diuus. & ff. de iur. l. qui iniur. in princ. Sed nonne probaĩ eos habuisse animũ interficiendi eo ipso, ꝙ interfecerũt, r̃ndeo illud verũ est, q̃n cõstat à quo mortuus fuisset, vel cuius ictu, vel si mortuus est ab vno solo tñ, ꝑm quod dicit C. eo. l. j. sed in q̃õ. prædicta non cõstabant ista. vnde propter incertitudinẽ nõ probantur oẽs habuisse animũ occidendi, sed præsumitur, & ex pręsumptione regulariter nõ damnatur quis vt supra notatũ est. Et circa materiã & dilucidationẽ p̃sentis. q. notan-
13 dum ꝑm d. Dy. † quod vbicunq; incertũ est delictũ. s. ꝙ delictũ. sit cõmissum, habet locũ regulariter canonica & ciuilis regula. quia sanctius est &c. ff. de pœ. l. absente. Itẽ vbi certũ est delictum, sed si delicti qualitas est in certa, tunc sequuntur quod est minimũ. ff. de pœ. l. si p̃ses. & de suspec. tut. l. hoc enim versi. quid igitur. sed vbi certũ est delictũ, & certa est delicti qualitas, & certus nõ est animus delinquentis, tunc nõ præsumimus minimũ. i. ꝙ nõ fuerit animus. quia facti atrocitas amouet interpretationẽ animi. C. de sicca. l. j. & de iniur. l. si nõ c[illegible]. & no. ff. de iniur. l. illud. Itẽ vbi certũ est delictũ, & certe est delicti qualitas, sed ignoraĩ per quẽ cõmissum sit, tunc certũ est neminem puniri, si nullus est in crimine deprehensus, vt d. l. absente. sed si plures deprehensi dicantur in actu delinquendi, si ignoratur per quẽ eorũ puta quia vna sola percussione, tũc dic oes puniendos l. itẽ Mela. §. si plures. ff. ad l. Aqui. & no. C. ad l. Iul. de vi publ. l. q̃m ff. ad l. Corne. de sicca. l. fin. & ideo illa est ratio quia oẽs deprehendũtur in culpa quia oẽs fuerunt animo delinquẽdi. Itẽ quia ratio publica suadet maleficia puniri ff. de publ. l. licitatio. §. qđ illicite. & de fideiuss. l. si à reo. §. quod vulgo, & l. item vulneratus. ad l. Aqui. & quia illi priuatã defensionẽ prætenduntur, & ideo publica est præferẽda. ff. ꝓ soc. l. actione. §. Labeo. & i auth. de non alie. aut per. rer. ecclesi. §. quia vero. & erit cõdemnatio insolidũ facieda. l. si q̃s id. ff. de iur. om. iud. § fi. l. adeo. & l vnica. C. de cõdi. fur. & no. ꝙ ex pluralitate ꝑsonarũ delinquentiũ auget pęna. ff. de iniu. l. si plures. in prin. Sed ex pluralitate ꝑsonarum in quarũ re delinquit pęna delicti non augetur, vt d. l. si plures. ar. tur. cęl de homi
14 cidio aut commisso dic vt supra. † Quæstio talis est & sępe de facto cõtingit. Com-

mune

mune seu vniuersitas cuiusdam ciuitatis, castri, vel villæ, seu curiæ commisit homicidium seu delictũ, pro quo si aliqua singularis persona illud cõmisisset, deberet personaliter condẽnari, vel ędem, villã, vel castrũ cõbussit, ex quibus qs singularis corporaliter coerceretur, vt ff. ad l. Cor. de sicca l. iij. §. lege Corne. & ff. de incen. rui. nau. l. qui ædes. & ff. de pœ. l. capitalium. §. nonnunquã. & §. qui ob inimicitias. modo quæritur an omnes de vniuersitate habeant necesse personaliter cõparere an per responsalem. Itẽ quæritur, an oẽs de vniuersitate
e sint puniendi, e siue quæ pœna sit imponenda. Et ante omnia est videndũ, an vniuersitas possit delinquere. & dic ꝙ sic. Nã vniuersitas & dolũ & delictũ ex animo proueniens potest cõmittere, vt ff. de eo quod met. cau. l. metum. §. animaduertẽdum, & ff. de dolo. l. si ex dolo. & videtur tunc vniuersitas delinquere, cum oẽs delinquunt vt vniuersi. vt si ad sonum tubæ vel campanæ vel si fiat ad hoc consiliũ, vt ff. ad munici. l. municipes. vel sequẽdo vexilla vel eorũ rectorẽ, Nã tunc videntur delinquere vt vniuersit. & tenetur vniuersitas. Itẽ vniuersitas & quolibet collegium potest possidere & vsucapere, vt ff. ad exhi. l. tigni. §. itẽ municipes. & ff. de acqui. poss. l. ij. & vsucapio ꝓcedit de solo animo, vt C. de præscript. xxx. vel xl. anno. l. male. ff. de acqui. rer. domi. l. acquiritur. ff. de vsuris. l. fi. fine. Itẽ & bonorum possessionem petere potest, vt ff. de libe. vniuersi. l. vna. Expeditum est ergo, ꝙ vniuersitas põt & potuit maleficiũ cõmittere, & ex maleficio,
15 f quod cõmisit tenetur. † Sed quæro qualiter punietur vniuersitas ciuitatis, castri, vel villę tale maleficiũ cõmittentes, & certe ciues siue municipes videtur nõ puniendi, sed excusandi, q̃a iussu magistratus & suæ ciuitatis, villæ vel castri voluntate id fecerunt & est pro eis. ff. de aqua plu arc. l. quanquã. & ff. de reg. iur. l. non videtur. §. qui iussit. & hæc ratione motus Federicus Imperator dicitur pepercisse ambasiatoribus Lombardiæ, qui missi erant contra eum in Alemania pro discordia concitanda inter eum & filium eius Henricum, quia iuerant præcepto suorũ potestatũ & ciui. Itẽ & alia ratione vidẽtur, non puniendi, quia qđ ciuitas debet singuli non debent, vt ff. quod cuiusque vniuer. l. sicut. §. si quid ergo ciues non debent puniri ex eo quod ciuitas delinquit, delictum enim ab vniuersitate commissum nõ videtur à singulis perpetratum. arg. ff. de quæstio. l. j. §. seruum municipium. & ff. de acquir. rer. domi. l. statuam & prææallegat. l. sicut. §. si quid. Econtra videtur, ꝙ singulariter sint puniendi, quia ciuitas siue municipiũ nihil aliud est quam ipsi ciues qui deliquerunt, & ꝙ ciues siue municip. sint puniendi, sic potest inconuincibiliter argui, quia aut præmeditate omnes homicidium commiserunt, vel domũ combusserunt, & tunc indistincte sunt omnes decpitandi, nec tũc ictus alicuius cõtemplatur. Nam etiã qui nullum dederunt ictum decapitandi sunt, vt ff. eo. l. j. in prin. ibi, cum cultello ambulauit. & C. eo. l. is qui cum telo. & expressus ff. de pœ. l. aut facta. §. euentus & ff. de sicc. l. diuus aut non præmeditate, sed ad rumorẽ seu rixã, & tunc ictus cuiusque debet contemplari, & si appareat cuius ictu perierit, ille solus decapitabitur, alij aũt aliter punientur. arg. ff. eo. l. fi. si aũt non appareat cuius ictu, tũc omnes tenentur, vt ff. ad l. Aquil. l. itẽ Mela. §. sed & si seruũ plures. nec dicat aliquis si decapitẽtur, sic puniẽtur singuli, ꝙ esse nõ debet, quia vt supra dixi, nihil aliud est ciuitas aut municipium, q̃ ipsi ciues aut municipes. Item vidimus ꝙ condẽnata vniuersitate si nil est in cõmuni, coguntur singuli ad collectionem vt iudicato satisfiat, vt ff. ꝙ cuiusq; vni. nom. l. j. §. quilibet. sicut & ibi no. & in ꝓposito cũ capitalis debet esse sentẽtia, coguntur conferre capita singuli. Nec mirum si arguo de ciuilibus ad criminales q̃ones. Nam ad hoc lex facit. ff. de cust. & exhi. re. l. ij. Sol. videtur ꝓbabiliter posse dici, ꝙ puniantur ipsi administratores, vt C. vnde vi. l. meminerint. in fin. & ff. de dol. l. si ex dolo. in prin. & § j. vel potest dici, ꝙ sibi arat aliquis, qui cupiebat offendere, & fuerit initiator & autor, ꝙ ille puniatur corporaliter licet alij pecuniariter puniãtur C. ad l. Iul. de vi publ. l. q̃m iustũ enim est eum teneri qui fuerit princeps & autor delicti. vt dicit l. quoniam. & ff. ꝙ vi aut clam. l. si ego tibi. & ff. de ser. corru. l. in hoc iudicio. & sic inspicitur animus illius delinquentis, vel forte contemplabitur cuius ictu &c. vt d. l. fi. de sicca. vt ille cuius ictu perierit tãtũ decapitetur, cæteri aũt aliter puniãtur. Si aũt nõ appareat cuius ictu perierit videtur ꝙ oẽs teneantur, sed in dubio non debent oẽs municipes decapitari. & hoc arguo pluribus rationibus. Primo, quia ꝓpter delictũ ab vniuersitate cõmissum, nõ debẽt singuli coerceri. arg. d. l. sicut. §. si quid. Secũda, quia iussus magistratus & cõis habuit aliquã accusationem & mitigationem inducere, vt ff. de aqua plu arcen. l. quanquam. Tertia ratio, quia quanquam id ꝙ fit per illos quibus respub. gubernari cõmissa est, fingatur per iura fieri &

fieri per omnes de ciuitate vel municipio, vt ff. ad municip. l. municipes. & ff. de re iudi. l. aliud. §. refert. & C. de aduo. diuer. in l. referć. tamē in rei veritate non oēs ordinant, nec omnes sciunt, nec omnes sunt culpabiles, esset igitur iniquum, si quis diceret omnes decapitandos, q̄ sic imponeretur pęna insontibus, quod esse nō debet, quia nemo ignorās &c. vt ff. de actionib. & obligat. l. ex maleficijs. §. j. & C. de his qui latr. l. j. in fi. non. n. debet deperire iustus, quod aggrauetur iniustus, vt ff. de libe. le. l. si is qui. Nec mirū si oēs de vniuersitate non decapitentur, quia quælibet vniuersitas, tam ciuitatis q̄ municipij respubli. appellatur, vt ff. de fur. l. sed & si imaginem. §. j. & ff. de pub. & vecti. l. sed & ij. §. j. & respu. minori æquiparari solet & iure minoris vti, vt ff. ex quibus cau. maio respublica & C. de iure reipub. l. rempu. lib. x. & minoribus succurri solet etiā in delictis. s. vt minor imponatur pœna quatenus miseratio ætatis &c. vt ff. de mino. l. auxiliū. §. in delictis ff. ad Silla. l. j. §. si impubes ibi, ꝓpter ætatis miserationē parcitur in pœna capitis, & alia leuior imponitur sic & in proposito vniuersitatis parci[illegible] in pęna capitis, & alia leuior
16 imponitur. † Sed quęro quæ pœna imponitur? respondeo arbitrio iudicantis, vbi certa pęna nō est determinata, vt de pœn. l. hodie. & l. sanctio. & ff. de effr. a. l. iij. §. quin[illegible]us. & forte nulla imponetur, quia iudex rel[illegible] gabit eos ad certum tempus secundū opinio. d. Mar. de Fano, per l. de pœnis l. absentem. in fi. vel melius secundum do. Guil. de Vber. de Bob. dic. q̄ ciuitas seu castrum destruetur aratro, sicut facta fuit Chartago [illegible] Troia, vt ff. quib. mod. vsusfruct. amit. l. si vsusfruct. ciuitati. nā in princip. dirutis omnibus ædificijs ducetur aratrum circūquaque, & aratro sic ducto desinit esset ciuitas, & per hunc modum dicitur ciuitas siue castrum decapitari sine morte, vt est expressum in d. l. si vsusfructu ciuitati. ibi quasi mortus &c. Nam in constructione ciuitatis necessarium est aratrum, vt ff. de verb. sign. l. pupillus § verbis. & sic in destructione. quia nil est tā naturale &c. vt dicit regula, in l. nihil. Nam & collegium ex causa dissoluitur & destruitur, vt ff. de col[illegible] l. [illegible] legia. Item miles exautoratur ex causa [illegible] ff. de his qui notan. infa. l. ij.
17 § [illegible] stas. † Sed nunquid in hac causa capitali poterit interuenire procurator ad defensionem vniuersitatis? videtur quòd nō, quia quemadmodum pro priuato non interuenit, vt ff. de procurat. l. seruum quoque. § publice. de pub. iudi. l. accusatorem. § ad crimen. ita & in causa capitali vniuersitatis, non poterit interuenire procurator, actor, vel syndicus, cū in omnibus corpus vniuersitatis vnius personę repręsentet vicem, vt ff. de fide. l. mortuo. & probabilis & iuri conformis est argumentatio, sic est in defensoribus priuatorū, ergo idem in defensoribus ciuitatis, vel castri debet censeri, vt ff. quod cuiusque vniuer. nomi. l. j. ad fi. ibi, sicut in defensoribus priuatorum. Pręterea si minor defertur ex crimine capitali oportet eū personaliter adesse cū autoritate tutoris, vel curatoris. ita q̄ necesse est eū ꝑsonaliter adesse vt C. qui accusa. non poss. l. ij. secundū verum intellectū, & intelligitur C. de autoritate præstato. l. clarū. Idē dicā in ciuitate vel castro, & est bona arg. cū respubli. & minor ęquiparentur, vt C. de iur. reipubli. l. rēpublicam. & ff. de fur. sed & si imaginē. § j. Econtra videtur, q̄ possit defendi per syndicum vel actorē, qui repręsentet vicē vniuersitatis, vt C. de contra. iu. l. vna. §. prouincias. videtur quippe personaliter oēs municipes respōdere, cū respondeāt ij. quibus respublica est cōmissa, vt ff. ad muni. l. municipes. vniuersis enim redditur, quod pro voto primatibus indulgetur, vt C. de aduoca. diuers. iudic. l. restituendæ. ij. respon. & ff. quòd cuius. vniuer. nomi. l. itē eorū. §. si decuriones. Sol. dic. q̄ poterit defendi per actorē vel syndicum, per l. C. de re milita. l. vlt. §. vt autem. & §. ita. ibi, si vniuersitas &c. arguitur hanc solutionē verā esse. & alia inconuincibili ratione, quia circa crimina potius inspiciatur qualitas impositionis pœnę, quàm natura & origo criminis, vt ff. de pœnis. l. quod ad statum. & ff. de bon. liberto. l. qui cum maior. §. fina. & l. seq. & specialiter hæc consideratur, cum quæritur, an quis in crimine possit defendi per alium, vt ff. de publi. iudi. l. pen. §. ad crimen. in glo. ordina. vnde in proposito casu cum non habeant singuli de vniuersitate pœnam capitis sustinere vt supra dictum est, igitur singuli de vniuersitate non tenentur personaliter adesse, & sic accusata vniuersitas poterit per syndicum vel
18 actorem se defendere. † Sed pone, quòd aliquis fuit interfectus, cuius occasione magnus tumultus ortus est in terra illa, qui non potest aliter se dari, nisi innocens condemnetur, vel nocens absoluatur, quæritur quid sit faciendum? videtur quòd possit fieri condemnatio vel absolutio, licet non sit de iure. l. penulti. ff. de sicarijs. dic contrarium, vt ff. eodem l. decurio. & dic quòd pœna est citius imponenda vel differenda propter tumulum & scandalum, & ita intelligo illam leg. per do.

Dyn.

19 Dyn. †Item pone quæstioné sæpe contingenté de facto esse. Quidá cómisit homicidiú, non cú dolo, sed sua culpa vel negligétia, & eo modo possumus dicere de crimine falsi vel alio queritur an sit puniendus & quo iure, & qua pœna? & videtur ꝙ delicta nó ex animo & nó dolose commissa, nec dicantur delicta, nec veniát punienda, vt est videre in furto. ff. de fur. l.j. & ff. de ver. sign. l. sæpe. in fi. ibi. nisi consiliú malignú &c. ff. de acquir. hære. l. qui seruum. §. pe. ibi, qué nó callido animo. Item leg. Cor. de sicca. ét lata culpa non æquiparatur dolo, vt & C. eo. tit. l. j. ibi, vbi voluntas nocendi &c. vnde in maleficijs ipsa culpa non equipollet dolo, vt ff. eo. l. in lege Cor. Item falsum nó committitur sine dolo, vt C. de fal. l. nec exemplum. idé in adulterio vt nó cómittatur sine dolo, vt ff. de adul. l. pe. Itè in stupro, vt C. eo. l. cú qui. §. facit. ff. de adul. l. hęc verba & l. iscuius in prin. & §. miles. & §. mulier. Item in receptatore, vt ff. de incen. rui. naufra. l. quo naufragium. §. tamé. & propterea scriptum est, voluntas & propositum distinguunt maleficia, vt ff. de fur. l. qui iniuriæ. j. resp. maleficium enim ex affectu committentium æstimamus, & intuemur animú potius quam euentum, vt d. l. qui iniuriæ. & eo. ti. de fur. l. verú. & ff. de iniur. l. iij. j. resp. & ff. eo. l. in lege Cornel. de sicca. ibi pro facto &c. & C. eo. l. is qui cum telo, & ff. eo. l. diuus. & l. diuus Adria. ibi, voluntas non exitus &c. delictum enim non studiose cómissum, vocabulo & effectu criminis caret, vt C. si aduer. delict. l. j. Nam ignorans non intelligitur delinquere. ff. de actio. & obli. l. ex maleficijs. Ité veniam ętati dedimus, quia non malignitate, sed simplicitate peccauit, vt extra de transact. c. ij. ad fin. Item affectio tua nomen imponit operi tuo, & ideo minus peccauit Pharaon, q a legis diuinæ notitiá nó habuit, vt de immu. eccle. c. non minus. & multum bene facit ad hanc materiam extra de cleri. coniug. c. apostolicæ.

20 Et †not. quod semper præsumitur abesse dolus, nisi probetur adesse. ff. de proba. l. quoties. §. qui dolo. & l. cum ita. § species. de leg. ij. Sed quomodo probatur dolus adesse, dic ex coniecturis exépli causa, quando litis contestatione vel datione libelli, vel post denunciationem factá quis desinat possidere, quia tunc præsumitur dolus. C. de rei ven. l. si fundum. & not. ff. quib. cau. in poss. eatur. l. Fulcinius § quod si lactare. & l. ij. facit etiam quod dolus ex perspicuis insidijs probatur, & hoc verum in contractibus, sed in delictis sic, vt infra eo. tit. §. ... videtur quod ignorantia. Dyn. Sol. Delictum ex animo & studiose commissum punitur ordinaria pęna, si pro illo delicto certa pœna nó sit ibi determinata, tunc imponitur pœna consueta. [f] Si autem delictum non ex animo, sed negligentia vel culpa commissum est, impunitum esse non debet tale maleficium, sed mitius puniri debet. Nam qui hominem non ex animo occidit, remissa homicidij pœna alias minus punitur pro motu iudicis, & pro modo & qualitate ipsius culpæ, vt no. Accur. in gl. ordi. ff. eo. tit. in lege Cornel. ibi, dolus pro facto. & C. eo. tit. l. j. & expressius probatur hoc ff. eod. tit. l. j. §. sed si clam. & l. iij. §. alio sena. & ff. de pœn. l. si quis aliquid. §. abortionis. Item qui ædes ex animo combusserunt personaliter puniuntur. Sed qui negligentia vel culpa mitius coercentur, vt ff. de incen. ruin. nau. l. qui ædes. & ff. de term. mo. l. ij. ad fi. aliter enim dolo cómissa maleficia aliter culpa seu negligentia puniuntur, vt ff. de admi. rer. ad ciui. perti. l. Impera. §. rescripserunt. & in talibus erit motus iudicis in pœna imponenda pro modo negligétiæ siue culpæ, vt ff. de custo. & exhib. re. l. milites. ad hoc die vt infra eo. tit. versi. q. etiam l. in fi. Quid plura adhuc est casus magis expressus quòd dicta est ex animo non prouenientia sunt punienda, vt ff. de leg. l. gręca. ibi, coercio voluntariorum & non voluntariorú, vnde ait Sene. in suis generalibus. Nil prodest quo animo feceris, si quod fecisti, vitiosum est, facta. n. cernuntur, animus non videtur. Pręterea desidia seu negligentia cuiusque punienda [g] est, vt C. de offi. co. sac. lar. l. vna C. de offi. pręfect. prætor l. iij. ff. de admi. rer. ad ciui. pert. l. magistratus. & d. l. milites. quid plura? damnú dare maleficiú est, vt insti. de obli. quæ ex quasi maleficio nasc. in prin. & tñ damnum datum leuissima culpa venit in actione legis Aquil. vt ff. ad

21 l. Aquil. in l. si putator. Sed † quid dicemus nos de maleficio cómisso casu? dic quod nullo modo punitur, vt de pęn. l. respiciendum. ad fi. verbi gratia, quando venando cómittitur vel ét non punitur qñ impetu cómittitur, propter furoré vel ebrietatem, vt ff. ad leg. Pompe. de parri. l. pen. & de offi. præt. l. diuus & d. l. respiciendum. §. fi. vel distingue secundum Ber. & ius cano. ꝙ si aliquis cómisit homicidium casu. Aut dabat operá rei licite, aut non. Primo casu. Si adhibuit diligentiá quá potuit, & occidit, in nullo punitur, vt extra de homic. c. ex literis. c. significasti & c. dilectus. Si tamen scandalum graue esset, vel tanta laboraret infamia, ꝙ purgatio esset indulgéda, tunc purgatio indulgetur, d. c. ex literis. Si vero nó adhibuit diligentiam

tiam quã debuit, imputatur & ob negligentiã, quæ culpæ adnumeratur in hoc, quia nō promouetur ad ordines, nec vtetur ordine iam suscepto, vt eo.ti.c.ad audientiam. Si vero dabat operam rei illicitę, siue adhibuit diligentiã, siue nō, semper ei imputatur, vt eo.ti.c.cōtinebatur & c.dilectus.& ff. de reg.iur.l.culpa. Si vero necessitate homicidiū cōmisit, tunc aut necessitas illa fuit euitabilis, aut ineuitabilis. Primo casu imputatur ei, ita qđ ad superiores ordines non promouetur, sed in susceptis de misericordia toleratur, vt l.dist.c.de cle. & si fuerit ineuitabilis, siue omni dispenatione pōt in ordine habito ministrare.l. de quia ne puta quia clericus habet gladiū in manu ad sui defensionē. Titius surrexit in eū ita ꝙ clericus nullo mō potuit illū euitare, vnde ille Titius mortuus est illo gladio, prẹter propositum illius clerici, vt extra de homi.c.ij.& c.lator. ad superiores autē non
22 ascēdit sine dispensatione. † Sed quid si delinquens in sua excusatione ignorantiã alle. quia dicat se errasse? respōdeo, aut prętendit ignorãtiã seu errorē facti, & tūc excusatur, vt ff. vi bo. rap.l.ij.§.si publicamus & ff. de adul.l.miles.§. mulier.& ff. de abig.l.j.ad fin.& ff. de lib.cau.l. igitur.§.pe si aūt prętendat errorē seu ignorantiã iuris, tūc aut ciuilis, aut naturalis, vel quasi naturalis, si prætēdat ignorātiã iuris ciuilis seu errorem simul excusatur à pœna, sicut dixi in errore facti.ar.ff. de adul.l.si adulteriū cū incestu.§.j.& est ratio, quia ēt in iure errās nō est in dolo, vt ff.de peti.hęred.l.sed & si in lege.§. scire aūt.& quia in dāno error nō nocet, vt ff.de iur.& fac.igno.l.error. & dic errorē iustis vel iniustis cōmunis motū, secundū Io. vt ff. de lib. cau.l.igitur.§.pen.& C. ad l.Fal.de plag.l. plagij, vbi not.de hoc. Si autē naturalis vel quasi, tūc nō excusatur, vt C.de in ius voc.l.venia.& ff de pœ.l.respiciēdū.vt no.de hoc itē videtur, ꝙ ignorātia iuris excuset quē a pœna.ff.de decre.ab ord.fac.l.ff.l.si quis in grauī.§.si qs ignorās.ff.ad Sila.sed dicendū est secundū Dy. ꝙ in legibus, quæ requirūt verū dolū iuris ignorantia excusat, nā in aperiēte tabulas testamēti ante vindictã necem defuncti, requiritur verus dolus, vt ea.l. si quis.§ qđ ad cām & ideo iuris ignorātia excusat a pœna d.§.si quis ignorās.in alijs vero legibus quę dolū nō exigunt, & ius per eas leges inductū publice erat notū vere vel interpretatiue, vt quia elapsi erāt duo menses post legem cōditã, vt in auth. vt factæ no.constit. tunc ignorantia iuris non excusat l.ff.§.licet ff.de publica.sed vbi non esset notū vere vel interpretatiue, tunc ignorātia excusat l.ff. ff.de decre.ab ordi.facien. tamen cōtra prædictã solutionē est.ff.ad l.Cornel.de falsis.l.diuus Claudius.certū est enim, ꝙ lex Cornelia dolū requirit.l.nec exemplū.C. de falsis. & tū ignorans leg Cornel. seueritate nō excusatur, sed respondere pōt, quia aut lex requirit verū dolum, aut est contenta dolo præsumpto ex qualitate facti.primo casu excusatur, vt d §.si quis ignorans. Secundo casu non, vt in eo, qui fecit & sciuit vel scire debuit, ꝙ facere non debebat, vt C.de iniur.l.si non conuitij.& de sicca.l.j & de excep.do.l.j.& d.l.diuus Claudius ratio est, quia qui ignorātiam iuris prætendit quod est publicum notū, vnde videtur esse in lata culpa, quę æquiparatur præsumpto dolo, vt ff depos.l. quod Nerua. ideo iur. ignoran. non excu. Item oppo.contra prædicta. & videtur, quod iur.igno.non excuset, vt ff.de adult.l. si adulterium cum incestu §. stuprum. C. de in ius voc.l.qui veniam, sed dicendum est, aut prætendi ignorantiam iuris ciuilis, & tunc locum habent supra dicta, aut iuris naturalis, vt quia prætendit filius se ignorasse quod nō debuit iniuriam facere patri, vel ꝙ non debet furtum vel maleficium committere & his similia iure naturali contraria & tunc ignorantia non toleratur etiam in damno euitando, vt d.§. stuprum, & quando præsumatur ignorantia & quando non distingue, quia aut allegat ignorantia facti, & tunc sumitur bona fides, quia in hoc casu præsumptio iuris allegata ignorantię non resistit, vt l.pen.C.de pręscrip.long. tēpo. & in l.si cum.§.ex iniusta.ff. de fideicōmiss. liber.& l.hoc aūt.ff.de administra.tut.& de proba.l.veris. si autem allegatur ignorantia iuris tunc præsumitur mala fides. quia præsumptio iuris talis allegationi resistit.ff. pro empto.l.ij. §.si a pupillo.& §.si a furioso.& C.de leg.l.leges de iuris & facti ignor.l.cōstitutiones prin.
23 † Quæstio ēt dubitabilis subsequitur in hunc modū.quę plerūque de facto cōtingit. Quidã percussus fuit & vulneratus non mortifere.puta cū cruma terra vel modico lapide vel ligno, propter qđ vulnus oēs medici eū dicebāt non
k moriturū. Ex illo vulnere verū superuenit febri, quæ eū inuasit & tenuit vsque ad mortē testimoniū aut medici ꝙ ex illo vulnere mortuus nō fuisset, nisi febris superuenisset. modo quęritur, an percussor teneat de vulnere tm̄, an ēt de occiso, & vr qđ tm̄ de vulnere teneat. ff ad l. Aq.l.l.q occidit.§. vlt.& l.hunc scriptum §.ff.& l.ita vulneratus.pręterea iniuria ōis fit ex affectu facientis tm̄, vt ff.de iniur.l. illud. & alias legitur quod voluntas & propositum distin-

distinguūt maleficia,vt ff.de fur.l. qui iniuria.Item delictum nō cōtrahitur,nisi voluntas nocendi interueniat,vt C.e.l.i.non autē est verisimile, ꝙ animum habeat occidēdi qui calce vel gleba, vel modico ligno vel lapide percusserit,vt ff.eo.l.i.§.diuus prætererea dicit lex ꝙ si inferatur alicui modicum vulnus.ꝙ res ista non habet in se delictum, vt C.de pœnis.l.sancimus.& ff.de vulga.& pup.l.sub.l.ex facto.§ Iulian.lōgius & melius hoc dicit.l.ff. de ædil.edict.l.i.§. proinde ad fi. bi.vulnus nullum habet in se delictum,præterea credi debet medicis. qui de egritudine testificantur,vt C.de re militar. l.semel.lib. zii.& in authē. de non alien.re. ec.§ quod autē præterea ex quo ex febre mortuus est non tenetur, qui percussit vel vulnerauit de occiso, sicut non tenetur de occiso.qui percussit & vulnerauit, si vulneratus ab alio interficiatur, quātuncunq; ꝙ percussit primo mortifere vulneraſſet.ff.ad l. Aquil.l ita vulneratus §.iii.& l.huic scripturæ.§ fin.nec refert an febre an alio casu perieri quid plura,non debet posse crescere causa delicti ex proprio facto,vt ff.de re iu i 1.l.o n a s habetur §.n nquā,cum igitur nō fuerit mortifere vulneratus,licet ex postfacto ex accidenti mors fuerit subsequuta non debet propter hoc excrescere delictum vel pena,vt ob id vulnus de occiso teneatur.Nam & ibi in regula prædicta sic ponitur exemplum per l.qui occidit.§. si vulneratus.ff.de ad l. Aquil.& in l.Mo.in veteri testa.in lib Deuteronom.sunt hęc verba prosternentur peccatores verberentur pro mesura peccati & plagarum.modo &c. nō ob. ꝙ occasione vulneris seu percussionis febris superuenit,ex quibus mors est inde sequuta quia inter eum qui occidit,& mortis causam præbuit, est differentia, vt ff.ad l.Aqui.l.qua actione.§.Celsus & ita sentiūt domi.Vber.de Bob.& Host.Cremo. & seruant cōmuniter asses.Econtra videtur,ꝙ teneatur de occiso, quia occasione vulneris seu percussit febris superuenit ex qua mors subsecuta est.& qui occasionem damni dat. damnum dedisse videtur,vt ff.ad l.Aquil.l. qui occidit. §.in hac.& ff.vi bono. raptor.l. ante.§.pen.nec obst ꝙ ille nō fuit mortaliter vulneratus,quia quandoq; quis ex leui vulnere moritur,de quo alius non moreretur vt ff.ad l. Aquil.l. qua actione.§.sed & si quis seruū ægrotū.nec obst.ꝙ leuiter fuerit percussus modico lapide vel ligno, quia occisum accipere debemus,siue gleba terre,siue lapide,siue quocūq; alio modo,vt d. l.qua actione.§.i. itē est arg.ad hęc ꝙ alias dr̄ de muliere & minore,q̄ incipit i iacturā occasione prioris actus,vt ff.de mino.l.iiij.§. j.& C. ad velleia.l.si mulier ꝑfectæ ætatis qd plura ?vr̄ l.expressa,ꝙ videat eū occidisse ex quo ita vulnerauit ꝙ occasione illius vulneris mors est subsecuta vt ff.de damno infec.l.dānum.§. Sabini. & tūc occidisse eū vr̄,cum vulnerauit,licet dudū postea mors fuerit subsequta.vt ff.ad l. Aquil.l.ait lex.& l.huic scripturæ.§ fi.& C.e.ti.l.si vulnerato seruo.Itē nō obst.ꝙ allegat in cōtrariū.s.ꝙ refert an qs occidat an mortis cām prestet, vt dicit l.qua actione.§.Celsus.ff.ad l. Aquiliā,quia verū est ꝙ refert quantū ad modū agēdi ciuiliter seu quantū ad actionē. quia cōtra eū qui occidit.agit act.o.l: Aqui.directa contra vero eū,qui mortis cām præbuit agitur actione in factū vel vtili Aqui.qui.vt ibi no.in apparatu,licet quātum ad effectū sit idē,quia tantū quis cōsequit per actionē directā,quarum ꝑ inutilē.& ecōtra,vt ff.de neg.gest l.antepe.& ff.de seruo.cor.l.vt tātum & no.ff.ad l. Aqui.l.itē Mela.§.si alius. dic ēt ꝑ & cōtra,vt no.supra eo.§.itē pone. q.sepe.&c Solu.distingue, aut habuit animum occidēdi aut non ille q̄ percussit & cōprehēdimus animū ex dictis & ex factis ꝑcedētibus inter eos,& ex sequētibus actibus, & ex qualitate percussionis seu ictus & ex qualitate, gladij seu rei cum qua percussit,vt ff.eo.l.§.eum qui & l.j.§ diuus.& ar.ff.de leg.j.l.si seruus pluriū.§.fi.Nam ex qualitate facti & cōditione personarū capit cōiectura vt ff.de don.inter vir.& vxo.l.vir. in primo casu cum habuit animum occidendi tenebitur de occiso, ita quod si ipse moriatur, vt ff.eod.l.j.§.diuus.& C.eod.l. is qui cum telo. & ff.de pęn.l. aut facta.§. euentus, & argumen. prædictarum legum & rationum alleg.pro ista parte. In secundo vero casu quando non habuit animum occidēdi tenet tantum de vulnerato. argu. legum & iurium pro hac parte alle.vel dic, & verius,ꝙ semper tenetur de occiso,sed tamen mitigabitur pœna pro modo culpæ & condōnis personarū & ex qualitate delicti ex quo no habuit animum occidēdi,vt dictis

dictis legibus & rōnibus & l.j.§.diuus. & l.j.§.cum quędam.ff.eod.tit.& ego semel vidi Mutinæ condemnatum quendam de homicidio non dolo,sed culpa commisso,in li.d.imperialiū vel in pedis amissione & alijs pluribus interfui condēnationibus, & hæc sic dicta intelligas secundū d. Vber. & alios
24 plures moder.docto.Sed quid,quidā† vulnerauit aliū non mortifere postea ille vulneratus mortuus est non rōne vulneris,sed ꝑpter malū & imperitum medicū quem habuit,quæritur nunquid vulnerator teneatur de occiso? Et certe dicendū est,ꝙ teneatur de vulnerato tātū arg.l.ff.ad l.Aquil. l.qui occidit.§.pen & ff.de ædil.edic.l.quid sit fugitiuus.§.mancipium.& sic scripsit do. Odof.sed pone,ꝙ aliquis est vulneratus,de quo vulnere medici dubitant,an sit mortale vel ne,postea ille vulneratus mortuus ē. allegatur ꝙ nō est mortuus ex vulnere,sed ex negligētia,quid præsumemus in hoc dubio,cum lex loquatur de tali negligentia.ff. ad l. Aquil.l.qui occidit.§.fi.& Canon.in c. exhibita.extra de homi. respōdeo quod ex vulnere præsumitur mortuus,nisi de negligentia fuerit probatū,vt dicitur in dolo.ff. de proba.l.quoties.§.qui dolū.& l.in exceptionibus. & ita est si non appareat, sed si appareat de negligentia vel mala custodia, tunc tantum tenetur de vulnerato non aūt de occiso,& ponitur exemplum de rustico, qui in capite vulneratus in estate,iuit ad laborandum cum bobus ad solē & iratus cū bobus & calefactus mortuus est. ita sentit d.Alber.Papiē.sed quomodo sciemus nos. an vulnus fuerit mortiferū,an nō.Item qs debet contēplari ictus cuiuscunq; vulnerati. respondeo nos debemus scire,& possumus per relationē & dictū medicorum, vt C.de re mili.l.semel.lib.xij.nam ad eum.qui habet peritiam rei,recurrendū est,vt in proœmio ff.ad commune reipubli. sanctionē sic dicitur de agrimēsore,vt ff.si men.fa'.modi dixe.l.j.j.respon.& ff.de acquirē.rer. dom. l.locū.§.si procur.& propter prædicta iura soluitur quæstio,quia si duo vel tres medici de chirurgia dicant & referant aliquem mortuū fore ex vulnere vel vulneribus, ꝙ magis credatur eis q̄ decē,vel viginti testibus nō medicis,qui deponāt,quod sit mor
25 tuus ex febre subueniente. † Item pone aliquem fore vulneratum,iudex vult eligere medicū, qui videat & contēpletur vulnera. Amici vero vulnerati dicūt se velle medicū eligere.quid fiet? dic quod si amici vulnerantis & vulnerati sint in cōcordia, iudex non debet se intromittere, si sunt in discordia,tunc ipse iudex eligit medicū,argumē.eius quod dicitur de tutore.institut. de fideiuss tut.§ si autem.& ꝙ alias dicitur de pluribus hæredibus legatarijs, vt ff. de
26 leg.j.l.huiusmodi.§.j. †Item pone ꝙ aliquis fuit à pluribus vulneratus,& mortuus medicus,qui fuit adhibitus ad contēplandū vulnera,dicit sacramento sibi delato, ꝙ ille decesserit ex vulnere sibi illato à Titio, potestas vero cōdēnauit hanc Titiū tanquam homicidam ad mortē.alleg.& dicit iste Titius ꝙ nō ex suo vulnere,sed aliorū sit mortuus. Vnde petit ꝙ alij medici peritiores adhibeantur,qui dicant & cognoscant, cuius vulnere ille sit mortuus,& tunc medici peritiores adhibiti testificantur, ꝙ ille sit mortuus ex vulnere aliorū,an sentētia lata contra Titium valeat,an non? dic ꝙ nō argu.eius ꝙ dicitur latā sententiā propter falsos testes vel instrumenta nō tenere, vt C. si ex falsis instrumen. per totum.& ff.de re iud.d.l.diuus.& not.ꝙ in talibus nō debet adhiberi vnus medicus solus,sed plures debent adhiberi,& hoc cautius adhiberi duo, quia dicit lex relationi medicorū,& plurali nu.vt d.l.semel. C.de remi.& not.d. Odof.
27 †Vltimo quæro circa materiam istam de quęstione,quæ tota die de facto subsistit,pone ꝙ Titius est vulneratus,& postea moritur,modo quęritur an præsumatē mortuus ex illo vulnere,vel ex alia cā, hanc qōnem fecit d. Godofr. & dicit quod præsumitur mortuus ex vulnere. arg.ff. de ædil. edict. l.si non.& ff.ad l.Aquil. huic scripturę.§.j. & l. ita vulneratus. & l. ait lex. iij.respon, Item dicit intelligi si ille vulneratus incurrit infirmitatem ex causa vulneris, ex qua mortuus sit,vt extra de homici.c. presbyterum.vbi dicitur,ꝙ paucitas dierum inducit pręsumptionē homicidij,vt v.distinctio. baptizari.& xxxj.q.j.c.si qua mulier & c.si
28 quis viuere. †Illud aūt notabile nō omitto,quod ex quo constat aliquē alium vulnerasse vel occidisse,vel alias homicidiū commisisse,ꝙ semper contra eum ꝑsumitur,ꝙ dolo & malo animo hoc comiserit, vt C. eo.l.i.& C.de iniurijs,l.si non cōuitu.vnde ei incum-

ei incumbit onus probandi, quod nō dolo hoc
29 fecerit. † Sed quomodo hoc poterit probare? respondeo probabit quod erat eius amicus vel filius. vel propinquus, vel quia volebat alium percutere, vel quia furore eum percussit, vel quia ludendo hoc fecit, vel quia leuiter eum percussit, vt ff. eodem l. diuus Adrianus. § primo & l. sequenti. & ff. ad leg. Aqui. l. scientiam. & not. Accursius C. eodem l. prima. hæc autem probatio non excusat ab omni pœna statuti, per legem Corneliam. de siccar. licet pro homicidio euitet pœnam homicidij, vt plene not. supra eodem titu §. item pone quæstionem sępe contingentem &c. Gandi.

ADDITIONES.

a ¶ Alleuianda. Adde Pau. de Cast. consi. cxcvii. si causa incarceratorem. Alexan. consi. cxxxviii. ii. lib. Cepol. consi. xxxiii. & cclxxx. q. v.
b Deportari. Adde Cepol. consi. lxxxv. Ber.
c Mortis. Adde vt per Cepol. consi. i. & xxviii. & xxxiii. Ber.
d Teneamur. Adde videndum Pet. de Ancha. cōsil. ccxvii. cuius dicta cōmuniter sequuntur doct. maxime Alex. consi. xv. i. lib. Ber.
e Puniendi. Adde an vniuersitas possit delinquere & puniri, & qualiter debeat citari. Ange. consil. clxv. & excvi. & no. q minor pars vniuersitatis delinquendo cum consensu consilii, non facit, vt tota vniuersitas teneatur, vt voluit Old. consi. cccxv. nec ex delicto administratoris puniri potest vniuersitas secundum eundem consi. lxv. & licet vniuersitas non possit puniri, nisi delictum fuerit factum communicato consilio, tamen delictum habet tractum successiuum, & potest vniuersitas puniri absque eo, q cāpanæ sonus interueniat, vt voluit Petr. de Anchara. consi. clvi. & vide in materia Fran. de Aret. consi. clxv. Ber.
f Consueto. Adde Alex. consi. lxv. iii. lib. Ber.
g Punienda. Adde videndum Abb. consi. iiii. i. lib. Cepol. consi. xxx. Alex. consi. cxxxviii. Ber.
h Casu. Adde vidēdum Bal. consi. cxi. iii. lib. Pau. de Cast. cōsi. cxciii. Pe. de Ancha. consi. cliiii. B.
i Ignorātiam. Adde vt per Ro. cōsi. ccccvi. Ber.
k Non moriturum. Adde Cepol. consi. lxii. Ber.
l Animum occidendi. Adde vt per Franc. Are. consilio lxxx. Cepol. consi. xli. & lxii. Raph. Cuma. consi. cxxxiii. Ber.
m Vulnerato tantum. Adde Cepo. consi. xxviii. & consi. lxii. supra allega. Ber.

De furibus & latronibus. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Furtum quid sit.*
2 *Pœna quæ imponi debeat furibus.*
3 *Furtum & latrocinium quomodo differant.*
4 *Fur qui pro primo & secundo furto punitus est in amißione oculi & nasi, an pro tertio moritur.*
5 *Furtum commisit Titius Regij secundo Mutinæ, tertio Parmæ de quibus nondum punitus est, an potestas Parmæ valeat facere suspendere istum qui alias non est de sua iurisdictione.*
6 *Fur manifestus, & usurarius manifestus quis dicatur.*
7 *Adulter manifestus, & homicidium manifestū, quis dicatur.*
8 *Mulierum trium testimonium, an sufficiat ad condemnandum quem de robaria strate.*
9 *Fur ponitur criminaliter tribus modis, & tribus legibus.*
10 *Furtis an puniatur secundum legem communē aut Lombardam, aut legem Federicam.*
11 *Furti, an poßit accusari ille, qui inueniens boues in uinea sua dominum ibi dantes, illos domum suam conduxit, & contra uoluntatem domini tenet.*
12 *Retributio quādo poßit habere locum in delictis, quæ nomine alterius committuntur.*
13 *Paulus in cuius domum frater eius, qui homicidium fecerat, ut abderetur, se contulit, an ut receptator puniendus sit, uel quo modo & qua pœna & nu. 16.*
14 *Statuto dicente, qui receptauerit bannitum puniatur in centum, an ignorans teneatur.*
15 *Malefactores quos ꝓhibeamur ꝑ iura recipere.*
17 *Statuto dicente, quòd sub certa pœna debeat aliquem bannitum pro certis criminibus receptare, quidam receptauit compatrem, & post duos dies manifestauit potestati, & pater banniti accusat receptatorem, quid erit.*
18 *Custodiæ ciuitatis deputatus si recedat, & postea eadem nocte ad custodiam redeat, an puniatur & soluitur etiam quæstio immediata præcedens de bannito.*
19 *Iudex an ex officio poßit facere inquiri, an ibi sit latro cum rebus derobatis.*

QVIA de furibus, & latronibus est dicendū, videamus primo quid sit furtum. Secūdo, de pœna furū. Tertio de receptatoribus eorū. Est autem furtum
1 † fraudulenta cōtractatio rei alienæ mobilis corporalis, quæ fit animo lucrandi inuito domino scilicet gratia rei vel vsufruct. vel possessionis

nis,quod furtum iure naturali est prohibitum admittere,vt ff.eo.l.j.§.fina.& insti.de obliga. quæ ex quasi delict.nascun.§.j.Nam & diuina testatur autoritas,quod tibi non vis fieri alijs ne feceris. Item est hoc vnum de præceptis Theologiæ,furtum non facies,vt in l.Moisi in
a veteri testamēto in lib.Exo.fraudulosa,[a] ideo dixi,quia si credit sibi licere non tenetur furti, vt insti.vi bon.rap.§.quantum.idem si credat facere domini voluntate, vt not.do. Azo in summa eod tit. Contractatio ideo ponitur in diffinitione,quia sine ea non committitur, vt ff.eod.l.qui saccum.& l.si quis vxori.§.neque, & l.inficiando.& l.fallus.§.nihil.Quę contractio exigitur vera,significat omnem ablationē vel baiulationē ff.eo.l.si quis vxori.§. si quis. Alienæ autem rei,ideo quia rei meæ non facio furtum,secus si alius habeat mecum rem communem,vt ff.eo.l.si socius. Item ideo dicitur alienæ,quia rei quæ nullius est,puta hæreditatis,furtum fieri non potest,vt ff.eo.l. hęreditate.rei mobilis ponitur,quia in immobiliū fur-
b tum non fit,vt insti. de vsuca.§. quod autē.[b] Corporalis ideo dicitur,quia incorporalia contractari non possunt vel tradi vel posideri,vt ff.de acqui.rer.domi.l.seruus.§. incorporales. quæ fit inuito domino,ideo dicitur,quia si credat dominum permissurū non sit fur,vt ff.eo. l.inter.§.recte.animo lucrandi rē vel possessionem vel vsum,ideo ponitur,quia si aliquis habeat animum non lucrandi,sed libidinem exercendi non tenetur,vt ff.eo l.verum est.& l.insula.& l.sarcinator.§.qui insulam. Et dicitur furtum à furto, id est à nigro quod clā & obscure & plerumque de nocte fit,vt à ferendo,id est auferendo.ff. de vsur.l.j. de quibus omnibus per ordinem inspiciamus,dic plenius
2 vt not.d. Azo in summa circa prin. † Nunc videamus de pœna furibus imponenda, circa
c quod sciendum, quod si fur c non est famosus, & clam faciat furtum secundum iura Romana fustigatur,vt in auth.vt nulli iudi.§.penult.& quæ est signata.C.de ser.fug.auth sed nouo iure.Si autem fur est famosus debet suspendi,vt ff.de pœ.l.capitalium.§.famosos.Si autem palam aliquis furatur, & est famosus fur, furca suspenditur,vt d.§.famosos & sunt derobatores stratarum.Si autem palam delinquat de robando & non est famosus, & tunc aut semel tantum,tunc punitur leg. iul. de vi publ. vel priua.vt insti.de pub.iud.§.item lex.si autem sæpius & tunc punitur furca, vt ff. de pœn.l. capitalium.§.grassatores.& hoc tene & serua de iure cōi vel humano. Tu dic,quod licet aliquis sit famosus fur,puta, quia pluries est furatus,non tamen sequitur, ꝙ sit famosus latro, ideo non debet suspendi, sed iterum fustigari, vt probat l.quicunque.C.de ser.fug.& lex quę loquitur de suspendendo,loquitur de latrone, non autem de fure,vt dixi in authē. sed nouo iure.C.de fur.Iac.But.de iure Lomba.pro primo furto amittat fur oculum,secundo nasum, tertio vero suspenditur,ita ꝙ moriatur, & ita seruatur hodie per totā Lōbar.vt in Lōbar.de
3 furt.l.de latronibus.† Sed q̄ro quę sit differētia inter furtum & latrocinium? resp. secundum do. Odoff. ꝙ furtum est iudicium priuatū,& ideo ex eo non moritur.Itē furtū nō cōnumeratur inter casus fortuitos, latrocinium autem sic.ff.de fur.l.enim qui.ff.pro soc.l cū duobus.
4 §.damna. †Sed pone impositā esse pœnā furi pro primo & secundo furto in amissione oculi & nasi secundū legē Lomb.nūquid pro tertio furto morietur? videtur ꝙ non, quia de duobus est punitus, ergo solo vno furto suspenderetur,& sic puniretur pro primo & secūdo. ꝙ esse nō debet.ff.de accu.l.senatus. & ff. nau. caup.stabu.l.licet. Sed videtur ꝙ debeat suspēdi,quia cum perseuerauerit in crimine, magis delinquit,& maior imponitur pœna.arg.C.ad l.Iul.de vi pub.l.seruos.in fi.C.de episco.aud. l.iij.ff.de pœ.l.capitaliū.§.solēt. Nā dicit Lōbar.pro tertio moriatur,non autem dicit pro primo vel secundo.& secundum vltimo allegata dicit do.Vber.de Bob.quod debeat mori.
5 † Sed iterum pone aliam quæstionē de facto sępissime contingentem. Aliquis Regij commisit vnum furtum,commisit Mutinæ secundum,tertium vero commisit Parmæ,de quibus omnibus furtis nondum punitus est, quęritur an potestas Parmæ posit illum furē qui alias non est de sua iurisdictione facere suspendi? & videtur quod non ex eo quod Parmę vnum solum furtum commisit, de quo tātum potestas Parmę habet iurisdictionem, ratione duplici delicti Parmæ commisit. Alia autem furta sunt commissa alibi, de quibus potestas Parmę habet nullam iurisdictionem. Reprobata autem opinio. Placentini, qui dicebat vbi te inuenero,ibi te iudicabo,quia eadē opinio locum habeat in vagabundis, sicut infra dicetur sub rubrica vbi,& quo loco puniantur delinquentes. Sed tamen potestates feroces
d sępe fures & latrones puniuntur [d] etiam de furtis & robarij alibi per eos commissis, qui possunt adiuuari tali ratione, quia per talem consequentiam competat executio criminalis alibi commissi potestati & rectori, qui cognoscit

fcit de furt.& aliis criminibus commissis in suo territorio. Nā sæpe hoc cōtingit ꝙ q̄s nō habet directo, habet p cōsequētiā, vt C. de iudi.l.quoties.ff.de confirma.tut.l.j. vnde tene quod de criminibus in sua iurisdictione commissis potestas puniat delinquētem, pro criminibus autem alibi commissis fiat trāsmissio, vt C.vbi de crimi.agi.opor. auth.qua in prouincia.secundum Vber.de Bob. Et hæc vera, sunt quando agitur criminaliter de pœna imponenda furibus. Nam pro furto agitur & agi potest criminaliter, vt C de fur.l.vlt.& ff.de priua.delict.l.vlt. C.de ser.fugit.aut.sed nouo iure. Item pro furto ciuiliter, pro furto non manifesto ad duplum, & pro manifesto ad quadruplum, & cōpetit etiam condictio furtiua pro re ipsa. quod dic plene vt nota.d.Azo in summa § cōpetunt.& hoc de iure Romano. Item iure Lombard.ciuiliter agitur pro furto, vt

6 infra dicetur. †Solet quæri, quis est fur manifestus vel vsurarius manifestus, circa ꝙ dic, quod aliquando quæritur quis dicatur delinquens, seu peccator manifestus, vt fur vsurarius, vel alio modo respectu certi & limitati delicti, & tunc requiritur apprehensio vel acclamatio cōtra ipsum in ipso actu delinquēdi, vel in ijs quę proxima sunt delicto, vt l.fur manifestus.ff.de furtis. Aliquādo quęritur v[illegible] aliquis sit peccator alicuius delicti in genere, & tunc non sufficit, ꝙ faciat semel aut bis illud delictum vt sit manifestus, sed requiritur, ꝙ stet publice paratus ad illud delictū faciendū, vt facit meretrix in prostibulo, vel vsurarius ad banchū, vt l.palā.in prin.ff.de ritu nuptia.& ꝙ not. in c.vsurarū.& c.quāquam. de vsur. lib.vj. Item si nō facit ita palā, sed quasi, vt puta mutuat in camera sua cuilibet volēti, argu. d.l.palā.& l.iij.in prin ff. ad Maced. Quis autē sit famosus, d.c vt in l. capitaliū.§. fa-

7 mosos.ff.de pœnis. †Item scias, ꝙ si aliquis deprehenditur in camera, vbi est pulchra mulier, certe erit adulter manifestus. Ita debet intelligi.l. capite quinto.ff de adult. Idē si aliquis visus aufugere cum gladio euaginato, & reperitur aliquis mortuus certe est homicidium manifestū secūdū Bar.in l.fur

8 manifestus.ff.de fur. Iacob. Butr. †Pone quæstionem de facto. Accusatur quis de robaria strate, & quod si latro publicus & famosus, & super hac accusatione testificantur tres mulieres de scientia & visu. Modo quæritur nunquid ille debeat mori testificatione illarū mulierū? do. Iaco.de Lare. dicit ꝙ non, vt ff.de testi.l.ex eo.extra de verbo.signi.c.forus.xxiij.q.v.c.mulierem. nisi in casibus in quibus infames admittuntur, vt d.c.mulierem. Et est ratio, quia mulierū vanū & mutabile est cor.vt ff.de inofficio. testamē l.filia. Item si in ciuili testamento mulier nō potest esse testis, multomagis in causa criminali vbi diligentius est agendū, vt C.de fal.l.vbi & C.de proba.l.vlt. & C.

9 de appella.l.addictos. †Not. ergo fur punitur criminaliter tribus modis & tribus legibus. Primo secundū iura cōmunia quo casu fur non moritur, sed castigatur.s.quia fustigatur, vt d.authē.sed nouo iure. nisi sit publicus latro, id est consuetus furari, qui debet mori, vt l. capitaliū.§ famosos.ff. de pœn. Item punitur secundo modo per legem Lōbar. pro primo furto secūdo & iij. vt supra dictum est, sed ciuiliter iure. Lombar. punitur, quia si fuerit masculus & liber & furtū fuerit manifestū rem reddet & pro culpa soluet sol. xxx. si furtū fuerit vsq; ad sol.decē, & si non poterit soluere, mori dēt. Si aūt fuerit nō manifestū, tunc rē tantū reddet. Si aūt fuerit seruus eodē mō puniatur, excepto ꝙ pro culpa soluet tm̄. xl. soli. vt in Lōbar.de furt.& ser.fugit.l.ii.iii & iiii. Et hæc vera sunt in masculo. Si aūt fuerit fœmina liberta, tunc ꝓ manifesto furto tantū reddet rē, in alia vero culpa nō dēt requiri ꝓ eo ꝙ passa est iniuriā. cū fuerit deprehēsa in furto, vt in Lōbar.eo.tit l.si mulier. eodē mō punietur pro non manifesto, ex eo qđ dr̄ in l.3.eiusdē tit. Eodē ēt mō punietur furtū ab ancilla factū, vt eo.titu.l. si ancilla. Nā & scđm l. Moisi. si q̄s bouē furatus fuerit, aut ouē, & occiderit, aut vēdiderit, quinque boues ꝓ vno & quatuor oues ꝓ vna restituat, vt in veteri testamento in lib.Exod. punitur ēt fuit criminaliter, per .l domini Federici Imperatoris, q̄ si q̄s aliquid quinq; solidos valens furatur, suspenditur.de pac.tenen.§.si quid. in vsib. feud.

1 †Sed q̄ro s̄m quas leges puniēt furtū, vtrū secundū legē, cōem, aut secundū legē Lombard.aut secundū legē domini Federici, respondeo super hac q̄one est gl.ordina.i vsib. feudo.de pace tenē.cōponenda &c.§. iniuria seu furtū.in qua finaliter cōcluditur puniri

airi furtũ secundum iura allegata communia,& non secundũ legẽ Lombardorũ, vel dic vt in fi.illius glo. puniri secundum d.§. si quis quinq; solidos valens. quia ipsa lex & si per quam dura,seruãda est,sed hoc de consuetudine non seruatur,vt ibi no. nec ẽt seruatur de cõsuetudine,quasi per totã Italiam,quod puniatur furtum secũdum iura cõmunia,vt supra no.licet vltra cõia super pœna imponenda habent diuersa statuta.

11 †Pone qõnem de facto. Quidam boues meos dantes sibi damnum in vinea vel alia re condux t ad domum suam, vt eos cõtra meam detineat volũtatẽ, volo eum accusare de furto quæritur nunquid possim? vr̃ ꝙ sic.ff.de acqui.pos.l.iij.§.si rem.& ff.de fur. l.iiij.§.fi.Sed in cõtrariũ est veritas,qa furtum non fit sine dolo.ff e. l.j.§.j & l.si quis vxori.§.cum creditor.& ad l. Aquil.l.si qs. §.fi.vnde furtum a furando dr̃.insti.de obl. q̃ ex del §. j. Itẽ quia cõsuetudo est,ꝙ homines ducãt in domũ tales bestias,ꝙ dic,vt ẽt notaui supra de pœ.§.itẽ pone ꝙ ego inueni,nec peccat ẽt si fecit ea, q̃ sunt moris & consuetudinis.ff.de edil.edic.l. quis sit fugitiuus.§. apud Labeonẽ. & de admi.tut l. scire.§.Lucius.& l.i.§.fi.de vẽ.inspi.ita scri

12 tit d.Mar.de Frã. †Sed pone quod aliquis meo nomine(vt dixi) fecit furtũ vel aliud maleficiũ, quod ego tñ habui ratum atq; firmum,q̃ritur nunquid ex hoc puniar? dr̃ quod sic, quia ratihabitio retrotrahitur,& mandato æquiparatur,vt est videre in contractibus:ff. de acqui.pos.l.j §.ꝓcurator. & ff.de neg.gest.l. si ego.& l.iij.ff.de so.& l.ꝓcurator.§ fi.& h.d.in delictis, quæ possunt per aliũ cõmitti.extra de sen. excõ.c.pe.lib. vj & ff.de vi & vi arma.l.j.§. sed & si cum quis.& §.quoties.& §.deiecisse. & de regu. iur.l.hoc iure.§.deiecit.In aliis aũt delictis, quæ non possunt per aliũ explicari, vt adulterium & similia personæ coherentia,dicũt sapientes ratihabitionem nil operari.argu. C.de cadu.tol.l.j.nc aũt.Dyn.Sequitur.videre de secunda parte rubri.scilicet de receptatoribus malefactorũ. sup qua vidẽdum est,quid sit malefactor,receptator,seu receptans,& quem malefactorẽ receptare prohibemur, & quæ sit pœna receptantis pro quorum notitia & responsione formo & facio tale qõnem, quæ de facto cotingit Bononiæ me præsidẽte maleficiorum officio.

13 †Quidam nomine Franciscus,quedã mortifere vulnerauit, ita ꝙ incõtinẽti mortuus fuit,hic malefactor incõtinenti peracto illo maleficio scampauit, & se receptauit in domum quorũdam fratrũ suorũ,modo quæritur an illi fratres sint puniendi tanq̃ receptatores & receptantes hunc homicidam? Et primo vr̃ ꝙ non teneantur,nec debeant aliquam pęnam pati, qm̃ malefactorem receptare est refugium abscõdendi causa pręstare,vt ff.de ser.corru.l.j.§.quod aũt.ergo si causa abscondendi non fuit, sed tm̃ ille intrauit illam domũ, non videntur illi fratres receptasse,vel recepisse dictũ fratrem suum homicidam,& hoc etiam colligitur manifeste sic quod debeat itelligi receptatio in rubro & nigro C.de his q la. vel ali. cri. reos occul.per totũ.& maxime in l.j. vnde quia non probatur fratres receptasse homicidã, merito non tenẽtur ad pœnam aliquã.Nã solum intrare sine receptatione nõ sufficit. Item ad hoc vt quis intelligatur receptator malefactoris,est opus quod sciat tũc tẽporis cũ recepit eum ab illo maleficium esse factum,vt C.ad l.Fal.de plagia.l.si quis seruum.& de his qui latro.l.j.C. de ser.fugi.l. quicunque.§ pe.& arg.C.de epi.aud.l.& si legibus.ad hoc accidit C.de agri. & cen.l. cum satis.§.fi.vbi dum tractatur de puniendo receptantem distinguitur, si sciuerit vel ignorauerit ascriptitium esse alienum, qñ receptauerit.Item vr̃ & aliud fuisse necessarium. s. ꝙ isti fratres fuerint à curia requisiti, vt illum homicidam repræsentarent, & contumaces fuerint in præsentando eũ, vt C.de his qui latro.l.ij.Sed his obstare vidẽtur hęc iura.C.de fal.mone l.j.C.de.hęre. l.quicũq;. ff.de extraor.cri.l.i.ad fi. vbi dicitur,q quis receptando præbuerit indistincte tenetur ff.de adul.quasq; adulter punit. l.qui domum. Respõdeo & dico,ꝙ hoc cõtingit in legibus ante dictis, quoniã coloni & procuratores recipiebant in his casibus malefactores ad ipsum crimẽ perpetrandũ puta ad fabricandum falsam monetã,& ad conuenticulam hæreticu congregandam, vnde quia per hoc sunt participes scelerũ, & merito fuerũt participes pœnæ.ff.de ser. corru.l.pe & ff de fur.l.si quis.demum põt dici ꝙ isti fratres sint absoluẽdi,quasi sit casus legis.ff d incẽ.rui.naufra.l.quo naufragium.§.nõ tm̃.ibi. sed cũ additum est dolo

malo

malo &c.§.seq. & ff.ad Silla.l.si quis in graui.§.si qs.quibus legibus probatur, ꝙ sine dolo malo non dr̃ quis receptare, & est iõ, quia ignorantia meretur excusationẽ vt d. ll.& ff.si qs testa.liber.esse iuſ.fur.l pe.ad fi. & ibi not.

14 † Et faciunt hæc ꝓ statuto quo cauetur, ꝙ quicunq; receptauerit bannitũ soluat centũ, quia si ignorans qs receptauerit, ꝙ nõ teneatur pœna statuti, & faciat ad hoc C.de ser.fugi.l.quicunq;.& quia scientia & nõ ignorãtia obligat, vt C. de tabul.l. generali.& optime facit ad hoc C.de colonis Illiricanis.l.iij.C. de agricol. & censi. l. cũ satis.§.pen.de quo bannito recepto, dic vt plene nota supra de bãnitis ꝓ maleficio §.alia aũt qõ. Et posito quod cognoscamus homicidas & malos homines, nũquid claudemus eis hostia. Ipsẽ.n. Christus Christianos peccatores recepit, sed tñ cum eis non participauit in scelere. Præterea frater fratrẽ capere & in fortiã cõis ducere nunquã tenet, vel ẽt accusare. C. vt nemo inui. &c. ff.excusa.tut.l.humanitatis. Nã affectio sãguinis operatur quod sit impunitũ inter cõiunctas personas, quas alias venit dãnandũ inter extraneos, vt ff.ad.l. iul.repetanda.l.i. ad fin.l.argum.C. de exhib reis.l.vlti. Præterea si sciẽtes receptassẽt, tñ mitius ageret contra eos ratione sanguinis, vt ff. de receptato.l.secunda. Affectio.n.sanguinis, multum operatur, vt ff.de successio. edicti.l.j.§. largius.& ff.de suspect.tuto.l.j.§.si tutor.& C.de transactionib.l.fratris.C. de codicil.l. fi.de adulte.l.quãuis.de iurisdictio.omni.iudi.l.q iurisdict.c.si vero.lo primo, extra de sent.excõmunicatio. Itẽ alias propter parẽtum affectionem, si quis peccauit, venia dignus est, vt ff.de re milita.l. qui cum vno testiculo.§.fin.& ff.de libero homi. exhiben. l.3.§.si cum. Econtra, videtur ꝙ indistincte teneantur fratres supra dicti, vt tanquã receptatores puniri posint, non habito rẽspe-

e ctu si sciuerint vel ignorauerint e argu tali. si enim seruus meus illiricanus ĩ domo vel agro Titij fuisse monstrabitur, tunc Titius tanquam receptator obnoxius tenebit sublata scientiæ vel ignorantiæ excusatione, vt expressũ est C. de col. Illirican.l. vna. Quid plura? casus est legis, delicta nõ ex animo veniunt punienda, vt ff.de legib. & senatus con.l.græca ibi delictorũ q̃ sponte vel ignorantia &c.& ibi, voluntariorũ.&c.imo plus est, quia in culpa est quilibet receptator, q ab initio non inquirit de cõditione illius quẽ recepit, vt ff.nau.cau. stab.l.fi.§. seruorum. Præterea est euidẽs rõ & vtilis afficere receptatores & reos criminis pœna pari, qa nõ minus delinquũt receptatores &c. vt ff. de incen.rui.naufr.l.quo naufragiũ.§.non tm̃. Et quia si tertius quis quo tendat vel receptet se nõ inueniat perpetrato delicto, abstinebit ab illicitis cõmittẽdis, vt C.de agri. & cẽsi.l.seruos.lib.xj. Et quia latrones absf que receptatore diutius latere nõ possunt f vt ff.de recep.l.j.

15 † Restat videre quos malefactores per iura prohibeantur recipere. Et certe ꝓhibentur recipere incantatores, vt male.& ma.l.2. Itẽ hæreticos ad conuẽticulas vel celebrationes, & p̃sertim si eos recipiamus defendẽdo, vt C.de hær.& ma. l.iii.ad fi.& l. Arriani.& l. si quẽ in fi. Item existentes in fuga. Itẽ latrones & raptores. C.de his q latro.l.i.& l.ii.& C.de raptu virgi.l.i.vel quibus est patria vel alia prouincia sententialiter interdicta, vel q, cũ sint hostes fugiũt. & hoc si diu abscõditi teneanẽ, vt sæpe fieri vidimus, vt ff. de pæ.l.methodorum.q̃ lex p̃cedit ante penulti. Sed nulla lex est qua caueat, ꝙ homicida non possit domũ alicuius intrare, vel ꝙ ob hoc sit ille puniendus, q eum domũ permittit intrare. Nã video ꝙ cũ homicida cõtrahere possumus, & ab eo emere, & dona recipere, vt ff.de donat.l.post contractũ.& C.ad l. Flauiã de plagia. l.comparentẽ. Itẽ homicidæ post condẽnationẽ habitationẽ nostræ domus possumus locare, cũ talibus nõ sint interdicta eã, q̃ iuris gentiũ sunt, sed ea, q̃ sunt iuris ciuilis interdicta. vt ff. de pœ. l. quidã serui & locare & cõducere est iurisgentiũ, vt ff.de iusti.& iu. l.ex hoc iure. Nã & à malefactore post condẽnationẽ qs emit, nec aliquod periculũ subit, vt ff. de admi. tut.l. chirographi.§.fi.& d.l.cõparentẽ.& solutionem à debitoribus suis recipit, vt ff.de iure fis.l.aufertur.§. in reatu.& l. à reo. de solu. maxime.n.non cõuenit istis, vt fratrẽ suum caperẽt, & morti traderẽt, qm̃ defensionem sanguinis necessitas suadet. ff. de re mili.l. milites agrum.§.pen. parcendũ est.n.& defendendũ est sanguinis affectione, vt ff. de re mili.l.q cum vno testiculo, §.fi. Sol.illud est regulariter, ꝙ quotiescunq; qs receptat aliquẽ sciẽter nocẽtem, id est q nocuerit, &

maleficium commiserit, quod ille receptator puniendus est eadē pœna, qua puniendus erat ille nocēs seu malefactor, vt dicit l.C. de his q lat.vel alios cri.oc. l.i. Nā dr, Eos q secū alieni criminis reos occultādo, enim eamve occultauerunt, par ipsos & reos pœna expectet, & latrones quisquis sciens susceperit, & sic ex pdicta lege est notandū, qd æquale est delictū eius,q deliquit & qui receptauit,& iō similē exigit pœnā, vt ff.de recepta.l.j.ff.de incen. rui.naufra.l.iii.§.nō tm.& ff.de adul.l.castitati.ff. ad l. Iul de vi pub.l.crimē. & est arg.ff. de falsa mon.l.i. ff.ad l.Fal.de plagia.l.si qs seruū.Et intelligas illū malefactorē q sciēter malefactorē recepit,id est receptat in suo loco, vel alieno,pstando sibi cām abscōdendi eū,vt ff.de ser.corru.l.j.§.quod aūt.& dixi bñ scienter,nā si ignorāter recipiat & receptet.nō tenet,vt C.de his q latr.l.i.ibi,sciēs susceperit &c.cū legibus s. alleg.eo.tit.§. itē ad hoc.Verū cū sit frater vel affinis (vt fuit in casu ppositæ qōnis)q fratrē suū receptauerit vel affinē,non est absoluendus, nec seuere aduersus eum exercēdū est,non.n.par est delictū istorum, & eorum q nihil ad se ptinētes latrones receperunt,vt ff. de recep. l.ii. sic est notādum p illā legē,quod aliquid conceditur ratione sanguinis, quod aliter nō concederetur: ad qd facit C.de codi.l.fin. & C. de adul.l. quāuis.ff.ad l.Iul.repet. l.j.ff. de re milit.l. iiij.§ fi. & l. milites prohibent.in prin.ff.de iurisdom.iudi.l.q iuri pest. puniētur ergo dicti fratres si sciēter & dolose receptauerint suum fratrē homicidā. Nā receptatio q nō dolo fit,venit non punienda,vt ff.de incen. rui.naufra.l.quo naufragium.§.non tantū.

16 † Sed quō punietur & qua pœna? respondeo, cum per legē nō sit pœna determinata cō ter arbitrio iudicantis, vt ff. de pœn.l. hodie.& l.sanctio. & ff.de effracto.l.i.§. qui libet.& vt no.supra de pœ. & infra. vtrum pœna possit augeri &c. Quæstio insuper talis est,quam de facto habui Bonoñ. Statuto Bonoñ.cauetur, quod nullus debeat aliquē bānitum pro certis criminibus receptare i domo sub pœna cc librarum, & destructionis domus.†

17 Quidam nomine Ioanes Becharius quendam suum compatre receptauit in domo sua, qui bannitus erat p homicidio,& eum tenuit per duos dies, & p eo certas ambasiatas post conspirationem factam cum peregrino de galiciis eundē pdidit potestati Bonoñiēsi, & mihi tunc maleficiorum iudici cōis Bonoñ. receptis libr. l.ex forma statuti. Pater vero dicti banniti cōparuit instanter,& accusauit dictū Ioannem,& de receptatione probauit,modo qritur, an dictus Ioannes poterit effugere pœnam statuti imponendā receptatoribus bā

18 nitorum.†Et eadem quæstio de illo, qui tenetur ad custodiā ciuitatis, loco cuius alius fuerat à capitaneo positus. de quo quærit, an euitet pœnam capitis ordinatam tali inobedienti,cum hoc sit,quod ipse ad cor rediēs illa nocte iuerit ad custodiam iā dictam.Et primo videtur, quod ille talis non potuerit pœnitere, ex quo semel in crimē incidit & pœnā meruit arg. C.ad l. Iul.maiesta. l.fi.ff.de arbi. l. si duo.§. semel. cū satis est quod tenuit, vel quod semel fuit criminosus.ff.de cau.ma.l. hæc aūt.j.respō.ibi, si aūt neget.tēpus enim quo eū receperit inspicit, & postea nō poterit variare.arg.ff.de solu. l.dispēsatorē.§.fi. semel qdā criminosus effectus nō solet pœnitentiā desinere esse reus.ff.de fur. l. q ea mēte.ff.de ædil. edic. l.si qs sit § i.video.n: quod ex leui offensa ad iugū seruitutis qs deducit.C.de lib. & eorū liber.l.ii.C. de primipi.l.i.lib.xij. & video quod de sola inurbanitate verborū qs punit. C.de obsequi.pa.pstan.l.manumissori.talis.n.inconstātia et variatio recusatur.ff. de pcura. l. in cāæ & ff. de instit.l.sed & si pupillus § pen.quod qs.n.facit & nō pfecerit, cōsequēter debemus inspicere.ff.de leg.ii. l.statu liberū.§.fin.ff.de libe.lega.l.apud Offidiū.ff. solu.matr.l.seruus dotalis.solet.n. esse puerbium, euolat emissum semel irreuocabile verbū. xliii.distin.c.fi.sed si est irreuocabile quō pōt retractari?vt de snia iudicis dr,vt l.iudex postq. ff.de re iudica.& l.Paulus.C.sententiam rescin.non poss.l.i.nam si ille,qui ad edictum nō respondebat capite plectebatur, fortius hodie puniendus est,qui male respōdit vel cōtra legis fecit interdictum, quia peius est male respondere,sicut peius est male tradere, q non tradere.ff.de re milita.l. qui cum vno.§ qui post desertionem.sicut ille,q recusat, quod Imperator lege communi pcepit. argum.ff.de excusa.mu.l.Nesennius.§.naturæ.nō enim debent crimina subleuari.C. de cohor.l.apparitor. lib.xii. vt sic alia possunt impune cōmitti.C.de officio diuersorum

rum iudi. l.ad spendidioris nec vltra debet ista trāsire.argu.C.de lucri aduoca.l.ij.lib. xij ff.d.legem Alquiliam. l.ita vulneratus. ad hoc illud generale ꝙ penitentiæ non est locus.C.de transact. l.quamuis eum. ff. de statulibe l.iij.§.Stichus. C.certū petatur.l. eo ꝙ.ff. ad senatusconsultū Trebellianū. l. namque.circa medium.Econtra videtur ꝙ illud contradictorium verbum,& illud cōtradictorium factum est contēnendum. argumentum.C.si quis Imperat.maledixe.l. secunda.Lubricū enim linguæ non facille trahitur ad pœnam.ff. ad legē Iuliā maiestatis,lege famosi.nō enim qui dixerit, sed quid fecerit inquirimus. argumēto l. fina. C.de donationibus de re mil.ta.lege cū allegas. Nulla enim fuit illorū verborū, vel factis iniuria,cū nō venerit ad effectū.;ff.qđ quisque iuris.l.prima.in fi.nam in simili casu hoc video,quod pęnam contumaciæ nō meretur,qui ad cor rediens obediuit. ff.de interroga.acti.l.pe.§.conductores.& cū satisfecerit,& vltra omni crimine se absoluit. C.de tuto.vel cura.vel vectig.condu. l.j.& de crimi.stellio.l.i.illud enim contradictorum verbū iracundiæ calore prolatū pœnā non meretur. §.de diuor.l.iij.nec vř renūciasse pręcepto,qui incontinenti ab actione cessauit. arg.ff.de in ius voca.l.quamuis.& l qui cū maior.de bo.liber §. denunciasse. nēpe in criminibus regulariter nō prodest pęnitentia.C.de aposta.l.ij.& delicti veniā pęnitētibus damus.C.đ hære.& maniche. l.manicheos.nec omnino sunt indigni venia, qui crimen emendationi potius q̃ consuetudini deputarunt.C. de epi.aud.l.iij.in fi.nec vř renūtiatio illa ore ꝓlata, q̃ frustulum conquieuit. arg.ff.de dona.inter vir.& vxo.l.cū hic status §.diuortiū.plus si quidē valuit,ꝙ fecit q̃ qđ se velle facere vel nolle ꝓdixit arg.C.plus valere qđ agi.l.emptione.factū enim plusquam dictū in delictis inspicitur.ff.de fur.l.si quis vxor.§.neq; verbo. & cogitatio nō facit alias criminosum. ff.de pœ.l cognitionis. primi enim motus non sunt in potestate nostra.c.homicidiū. de cōsecratio.dist.j.ꝑ ꝓ ꝙ non sunt etiā puniendi ex qua &c.ff.de reg.iur.l.quod calore.& certe,qui dixit se nolle seruare præceptū,potuit dicere posse velle.ff. ad senatusconsul.Turpil.l.filij.cum iuste penitētibus nō sit humanitas amputanda.C.de appel. l.si quis libellos.& facit totum illud brocardum penitentiæ locum esse.ff.qui bo.cedo. poss.l.quem pœnitet.C.de epis.& cle.auth. interdicimus.Sol.d.Marti.de Fano.videtur in milite, qui dixit se nolle ire ad custodiā, & postea iuit, dicere non puniendū capite, tamen castigotione dignum, cū leue fuerit crimē,& vsq; ad satisfactionē damnorū & expensarum, quos fiscus, vel est passus, vel alius miles pro illa renuntiatione est merito cōdemnādus,arg.in auth. de mād. prin. § quod si delinquentes. de excusa. tuto.l.si

19 acriter.de decurio.l.ij.lib.x. † Ad aliam quæstionem de bannito fuit iudicatū Bononiæ peritorum cōsilio,quod ille receptator debet puniri ex forma statuti iurati & præcisi,quia sicut litera sonabat, dicebat intelligi per iura interdicta pro hac parte allega.

20 † Item pone,quod quidam latro furatus est mihi res meas,dicitur quod res & latro, sunt in domo Titii,peto à iudice,ꝙ ipse officio suo faciat inquiri & rimari in dicta domo,an hoc sit verū, modo q̃ritur, an iudex hoc facere possit de iure?& primo vř quod possit per legē C.de ser.fugi.l. requirēdi.& quia ad officiū iudicis spectat inq̃rere veritatē,vt C.de edendo.l.is apud quē. & q̃a cōuenit bono & graui præsidi &c. vt ff. de offi. ꝑsi.l.cōgruit.& eo.ti.l.iij. & q̃a reipub. interest, ne quis re sua male vtatur, vt insti tu.de his qui sunt sui vel alie.iur.circa finē. Et quia principis interest sui locupletes habere subiectos,vt i auth.vt iudices sine quo quo suffra.§.cognitā.Econtra vř,ꝙ non.ex eo,quia lex dicit,quod nemo cogitur indicare furē.ff.de ꝑscrip.verb.l solent.ff.de cō, di.ob turp.cau.l.idem.§ si tibi.nec obst d.l. requirēdi.quia ꝙ ibi dicitur de fugitiuo seruo,videtur speciale inductum esse, vt serui teneantur à fuga, vt eod.tit.l.si quis seruo. ergo non est illud trahendum ad consequētiam,vt ff.de legib.& senatusconsul.l.quod vero.Solū.dic,quod possit iudex ex officio suo inquirere de prædictis. nec ob. solent. & §.si tibi.quia iure actionis non compelli tur quis indicare furem, sed officio iudicis. & quod no.infra de multis quæstionibus in maleficijs. §. pone quod aliquis fecit mihi furtum,peto à iudice vt compellat vicinos vt indicare debeant fures & furta,quęritur nunquid possit?dic vt infra in ti.qui incipit, Nunc est videndum §.pone. Gandi.

ADDITIONES.

a Fraudulosa. Adde quid sit furtũ. Alex. cõsi. 125. Rom. consi. cxlii. & in quo differt furtum & damnum vide Alex. consi. clxv. & in quo differt furtum & rapina. vide per Roma. consi. cl. Ber.

b Corporalis. Adde Ro. consi. cl. Ber.

c Fur. Adde quę pœna sit imponenda pro primo furto. Alex. consi. cxxxv. Cepol. cõsi. xxvi. B.

d Puniuntur. Adde vidẽdum Fulg. consi. cl. & ibi vide an ex nouo territorio oriatur noua contractatio. de quo vide Bal. consi. clii. v. lib. Ber.

e Ignorauerit. Adde an stante statuto, ꝙ receptãs incendiariũ puniatur pœna, non vendicat locum in receptante ingnoranter, & ignorantia præsumitur, vt consuluit Rom. consi. cccclxxvii. Ber.

f Non possunt. Adde quòd receptans malefactorẽ conuictum puniatur, sed mitius, vt voluit Alexã. consi. cxliii. Ber.

De falsarijs. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Falsum quid sit.*

2 *Falsum quot modis committatur.*

3 *Falsi cognitio, an fiat ciuiliter et criminaliter.*

4 *Falsum instrumentũ faciens vel fieri faciens, quomodo differt ab vtente solum.*

5 *Falso vtens instrumento, si dicat se abstinere ab vsu, an instrumẽtum ex toto careat viribus, & an faciens instrumentum falsum & eo vtens pari pœna puniatur.*

6 *Falso vtens instrumento in decennium tantum relegatur. Item vt pœnam falsi euitet q̃bus protestationibus vti debeat.*

7 *Instrumentum est simpliciter productum si super euidenti suspicione illius feratur sententia, an producens sit puniendus de falso vel quasi falso.*

8 *Instrumentum in se continet plura capitula quorum vnum tantum falsum est, an propter hoc censebitur falsum in totum.*

9 *Instrumento falso existente in ea parte, in qua non est vis aliqua, an punietur vtens tali instrumento.*

10 *Falsos testes ꝓducens, an pœna falsi puniatur.*

11 *Falsi pœna quare punitur falsum producẽs instrumentum non habita distinctione an sciuerit vel ignorauerit, cum secus in eo sit, qui producit testes.*

12 *Falsis testibus per tertium ignoranter productis, si illis postea publicatis, & sibi denũciatur, quod sunt falsi, nihilominus illis vtatur, an punietur de falso.*

13 *Statuto dicente qui produxerit falsos testes puniatur personaliter, si Titius plures testes producat, inter quos scit vnum esse falsum, an sit puniendus.*

14 *Statuto dicente, qui fecerit falsum instrumentũ, puniatur in l. libris, si notarius in actis curiæ radat aliquid, aut cãcellet vel falsum scribat, an puniatur pœna statuti.*

15 *Tabellio vel iudex manifestans dicta testium ante aperturam, an teneantur pœna falsi. & quid de aliquibus alijs manifestantibus secreta.*

16 *Aduocatus allegans in causa falsum instrumẽtum vel falsos testes, an punietur de falso.*

17 *Probari quomodo poterit quòd in superiori casu allegauerit falsos testes, vel falsum instrumentum scienter vel ignoranter.*

18 *Sentẽtia lata, ob allegationem falsæ legis, an irritabitur.*

19 *Falsitas sola instrumento vel testamento apposita, quin pendente accusatione instrumentũ executioni mandari, vel ex testamento hæreditas adiri possit, minime impedit*

20 *Notarius accusatur, quod composuerit falsum instrumentum, comparuit se excusando, & datis fideiussoribus aufugit, an habebitur pro confesso. & an fuga præiudicet creditori contra suum debitorem.*

21 *Falsi causatus, quod falsos testes produxerit cũ testibus ipsis, quorum defensio fuit eos iniuriatos parteque non citata deposuisse, qua pœna puniendi veniant. Et quid de eo, qui falsum preter quam quòd articuli cõtineant deposuit.*

22 *Mensuram vel stateram non iustam tenens in domo, an puniri possit.*

23 *Accusatione instituta si per confessionẽ accusantis & testes constet falsam & calumniosam, an accusator de falso punietur.*

24 *Nuncius comunis an de falso puniatur, si retulit se citasse quem non citauit, & quid si bona fide vtens instrumento dicatur à parte, quòd est falsum, & non desistat nisi prope finem causæ, an euitabit pœnam falsi.*

25 *Instrumentum quoddam reperitur falsum circa indictionem si alius quam notarius vtatur, an notarius & vtens siue producens teneatur pœna falsi.*

26 *Testis deponens super pluribus articulis, si super vno conuincatur dixisse falsum, an detegetur quo ad omnes articulos.*

27 *Instrumento producto coram iudice per quendam illiteratum dicentem se velle vti eo, si*

non

nō sint in illo anni domini, & sit differentia signi tabellionis ad alia signa eiusdem tabellionis, an puniatur producēs tāquā falsarius

28 *Notarius fecit mihi instrumentum, post tempus peto illud mihi datum forma publica, ille dicit se non recordari illud fecisse, an possim illud de falso accusare.*

29 *Dolus regulariter non præsumitur, & in quibus casibus dolus præsumitur.*

30 *Tabellio condemnatus de falso, quia falsum instrumētum confecerat, facta reseruatione artis suæ in sententia, an talis reseruatio ualeat.*

31 *Tabellio semel falsum commisit, postea multa alia instrumenta fecit. an illis credatur.*

32 *Tabellio scienter fecit instrumentum falsum, sed in illo deficit dies, an notararius teneatur pœna falsi.*

33 *Stante statuto quod nullus faciat instrumentū venditionis bonorum, quā fecerit aliquis de de parte Lambertorum sub pœna lib. centū, si notarius faciat instrumentum super alienatione dictorum bonorum sed nō reperiebatur in registro, & sic erat inefficax ex forma statuti, an notarius incidat in pœnam.*

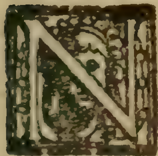

VNC vero est videndum de falsariis & falsitatibus, quid sit falsum. quādo committat. qualiter cognoscatur. qbus modis committatur. & quæ
1 sit falsi pœna.† Est aūt falsum mutatio veritatis, vt in auth.de institu.cau.prin.col.vj. & cōmittit in crimē falsi dolo adhibito, & non aliter, vt C.ad l.Cor.de fal.nec exem-
2 plū, cōmittitur † aūt falsum multis modis, puta scriptura, vt siue scribat, siue deleat. Itē dicto vt in teste, & q accipit pretiū, vt fe
a rat testimoniū, vel non ferat [a], & q falsis le gibus vtitur in allegādo. Itē cōmittitur fal-
b sum facto, vt in falsa moneta [b], vel in partu supposito, vel in mensura. Itē committitur
c falsum vsu [c] vt in eo q vtitur falsis instrumētis, vel si se gessit p milite, vel falsis insi gniis sit vsus. Itē falsum cōmittit, qui testamētum celauit, corrupit, vel deleuit, vel q edictū corrupit, vel qui duobus rē insolidū vēdidit, & instrumenta apud se deposita ad
d uersario prodiderit [d]. Item & qui principi vel præsidi mentitur, vel per obreptionem aliquid obtinuerit, tenetur pęna falsi, quasi aūt falsum committit tutor vel curator vel alius, qui deposito officio rationē nō reddit, vel qn aliquis sibi in testamēto ascribit. de qbus omnibus, & ēt qn falsum cōmit-
3 tit. dic plene vt no.d. Azo i sum.eo.ti.† Cognoscitur aūt de falso criminaliter & ciuiliter, & sic criminaliter & p accusationē, tūc accusatori & accusato incumbit pbatio, vt C.ad l.Cor.de falsis.l.vbi. ciuiliter aūt cognoscit per exceptionē & replicationem, & tunc leuior pcedit examinatio, vt C. ad l. Corn.de fal.l.fi. & si dixi instrumētū falsū ciuiliter vel criminaliter excipiēdo, vtrum possim postea accusare de falso vel nō. dixi supra qūo de maleficiis cognoscat p exceptionē. & qđ velit primo agi ciuiliter vel criminaliter pōt, vt C.eo.l.damus. Est autē pœna falsi & quasi falsi in libero homine deportato, & bonorū publicatio. In seruo aūt est eius pœna vltimū suppliciū, vt ff.ad l.Corne.de fal.l.j.& instit. de publi.iudi §. itē lex Cor.ff.de pub.iudi.l.ii.§.fi.& datur vsq; ad xx.annos, vt C.e.l.qrela. Sed hodie quia nō imponitur alicui dicta pœna de cōsuetudine, & quia non vtimur deportationibus, satis dici pōt, ꝙ pęna falsi debeat imponi ſm formā statuti, & si de hoc non sit statutū, ꝙ tunc imponatur consueta, quia in hoc arbitrio iudicis relinquatur ad hoc est aurea lex.ff.de extraordi. cri.l.saccularii.§. sunt qdā.C.de ædifi.priua.l.an in totū.& q sit longa cōsuet.l.j.ff. de pœ.l.hodie. sed de iure Lōbar.si notarius fecerit falsā chartā, debet manū dextrā amittere, aut in Lombar.de eo q falsam chartā scripsit, q hodie seruatur, & ita sentiunt Iac. de Are. & mul
4 ti alij doc.† Not.tñ ꝙ differētia est inter eū qui fecit, vel fieri facit falsum instrm, & eū, qui solūmodo falso in causis vtitur instrō. Nā primus vtendo instrumento falso licet abstineat ab vsu dicti instri, nō propterea pœnā falsi euitat. Alius aūt q autor falsitatis nō fuit, abstinendo ab vsu pœna caret &
5 fraude, vt C.eo.l.falsos codicillos.† Et not. ēt ꝙ si ille, q in causis vtitur aliquo instrō dicat se abstinere ab vsu ipsius instri, ꝙ tūc instrm illud viribus caret ex toto, vt C de fide instru.l.si aduersarius. Itē no. q ille, q fecit falsum instrm, & ille, qui falso vtit instrumēto pari pœna puniuntur, vt C.eo.ti. l. falsos codicillos. & C. si reus vel accusa-
6 mor.fue.l.iii. † Item not. q ille solūmodo, qui vtitur minus punit, quia ille solū in de-

cennium relegatur, vt ff. eo. ti. l. falsi. §. ordine. do. vero Guil. de Suz. & alij plerique doc. docent nos cũ aliquibus vtemur instr̃is tali ꝓtestatione vti. Ego Alb. vtor tali instr̃o in dicta cã, ꝙ dico & assero verũ & omni fraude carere. Verũ si quo tp̃e appareat falsum
e in toto vel ĩ parte sua, dico & ꝓtestor e eo me abstinere & abstineo ab vsu ipsius ĩstr̃i, & ꝙ talis ꝓtestatio sit admittenda, & p eã euitet pœna falsi, ꝓbatur p l. C. de excep. l. si qdã ff. de dol. l. elegãter. § si ꝓcurator. & ff. de dã. infe. l. p̃tor ait. §. si cõtrouersia. et l. q vas. §. i & l. si ꝓprietatis. §. placuit. & in auth. de testi. §. si vero. & ff. de po. l. si qs inficiatus. & ff. de peti. hære. l. si debitor. Qđ aũt qs possit se abstinere ab vsu instrumẽ-
7 rum patet, vt C. de fal. l. si quis. † Sed pone instr̃m simpliciter ꝓductũ est, & ꝓbat manifeste fore suspectũ non falsum, & lata est sñia super euidẽti suspicione, q̃ritur nũquid producens sit de falso puniẽdus, vel quasi f. d. o. dic ꝙ nõ, licet instr̃m careat viribus, nisi ꝓducens ei instr̃o fidẽ adhibeat. C. de
8 proba. l. iubemus. † Pone instr̃m esse tale, ꝙ multa mẽbra siue capitula in se cõtinea, in vno vero ipsoꝝ capitulorũ constat ipsum instr̃m esse falsum, in cæteris vero omnibus esse verũ, q̃ritur nunquid totũ instr̃m cẽseatur esse falsum? & primo vr̃ qđ nõ. Nã nõ cẽset oio falsum, quod iuuatur primordio veritatis, vt ff. de leg. ij. l. cũ filius. §. hæres meus. Itẽ qa nos debemus attẽdere ꝑualentiã, vt ff. de acquir. rer. domi. quicqd. in fi. ff. de stat. ho. l. hermafroditũ. Itẽ pœnę sunt molliendæ, non exasperandæ, vt ff. de pœ. l. interpretationem. & C. de lat. lib. tol. l. j. §. fin. Econtra vr̃, quod tot sunt capitula, quot sunt sñiæ, tot sunt instr̃a, quot sunt capitula. C. de trãsa. l. si ex falsis. in fin. & ff. de verbo. ob. & l. scire debemus. in prin. & l. ꝙ pluribus & ff. de mino. l. et. §. i. ff. de euict. l. quod dr. in princ. Itẽ vnus testis totũ reddit testimoniũ suspectũ, vt ff. quemad. testa. aper. l. i. § si quis ad dicm. & C. de vete. iure enuc. l. ii. ad fin. secundũ q̃ vltimo d. Guid.
9 q̃onem hãc soluit. † Sed quid si instr̃m constet esse falsum in ea parte, vbi non est vis aliqua, an vtens tali instr̃o puniatur pœna falsi. d. Guid. dicit ꝙ sic. arg. ff. ad l. Cor. de fal. l. si quis obrepserit. in prin. & ff. de arbi. l. cum pœna. & ff. si quis cau. l. si quis autẽ. §. j. & ff. de eden. l. ii. §. i. vel dic super q̃one ista vt dicimus infra eo. titu. §. subiiciamus.
10 † Pone qđ aliquis ꝓduxit testes, quos constat fore falsos, mõ q̃ritur an producẽs puniatur, & teneatur pœna falsi. dic ꝙ sciens ꝓduxit illos falsos testes, ꝙ punietur pęna falsi. alias nõ, vt C. de falsis. l. nec exemplũ.
11 † Sed quare punietur ille, q falsum instr̃m producit, non habita differentia an sciuerit vel ignorauerit. d. l. si falsos C. eod. & in eo qui produxit testes falsos est secus. Respõ. quod ille, qui instrumenta ꝓduxit, poterat deliberare super illis instr̃is, si fuerint vera vel non, sed secus est in ꝓducẽte testes, qui
12 ignorans fuit, quid ipsi dixerint. † Sed pone quod aliquis produxit falsos testes (ignorans tñ) publicatis testibus denunciatur sibi, ꝙ ipsi sunt falsi, ipse aũt nihilominus eorũ attestationibus vtitur in cã, nunquid punietur de falso. d. Gui. de Suza. dicit quod sic, quia certioratus dolo nõ caret. ff. de lib. homi. exhi. l. ii. § is qui. & quia vtendo attestationibus post denũciationẽ dolũ cõmittit licet à principio fuerit ignorans. ar. ff. de pactis. l. iurisgẽtiũ. §. fine. & ff. de excep do. l i. §. circa. & insti de acqui. rer. domi. §. fin. & sufficit inter initia sibi fuisse denunciatũ.
13 ff. quod vi aut clã. l. iii §. illud. † Itẽ statutũ est in ciuitate ꝙ quicunque ꝓduxerit falsos testes, debeat puniri personaliter, mõ quidã in aliqua q̃one ꝓduxit multos testes inter quos vnũ scienter falsum produxit, mõ an producens ꝑsonaliter puniri debeat? & vr̃ quod non, qa statutũ dicit, testes, & pluralis locutio duos testes falsẽ requirit, vt ff. de testi. l vbi. & ff. de ver. ob. l. iter stipulãtẽ. §. si idẽ. nã cũ statuta sint stricti iuris, intelligẽda sunt sicut litera sonat, vt plene scripsi s. de trans. l. & pace. §. vlti. i magna q̃o. nr̃a Econtra vr̃ per l. ff. vi bo. rap. l. 3. §. hoies. & §. qđ ait p̃tor & ff. đ neg. gest. l. 3. §. i. & alias dicit lex ꝙ q filiũ hẽt, nõ est sine liberis, vt ff. de verb. signi. l. nõ est sine liberis. ff. de cõdi. & demõ. l. & falsã §. vltimo. & ff. de legatis iii. l. q cõcubinã. §. q Stichum. Sol. p sapiẽtes notatũ inuenio, quod sequat̃ punitio secundum formam dicti statuti, quia illa talis pluralitas, quicunque produxerit falsos testes, inspecto cõmuni vsu loquẽdi, in singularitate resoluitur, vt ff. de cõdi. & demõ. l falsam. §. fi. & de orig. iur. l. ij. §. ex actis. & d. l. non est sine liberis. ff. de nego. gest. l. ait prætor. §. j. aurea lex est ad hanc solutionẽ.

ff. vij

ff.vi bon.rapt.l.iij.§ dolo.ver.sed si.& §.ait
14 prætor. Dy. † Pone statutum esse in ciuitate, quod quicũq; fecerit falsum instrumẽtum soluat pro pœna libr.l.aut ꝙ amputet sibi manus, modo quidam notarius in actis curiæ cõmisit falsum, puta, quia fecit rasurã vel cãcellationẽ, vel scripsit falsa, quæritur an debeat puniri pœna statuti. Hæc qõ fuit de facto Paduæ, super qua dixit d.Iac. de La. ꝙ notarius ille teneretur pœna falsi de iure cõi, vt ff.e.tit.l.i.§.quod ĩ rõnibus.& l.qui testã. alias incip. Paulus. & l.instrumẽtorũ ad fi.ibi, deleuerit.sed de stricta ratione dixit, ꝙ non tenetur pœna statuti, qa nõ cõstat instrm falsum fecisse, qui deleuit vel cãcellauit, tñ appellatione instrumentorũ cõtinentur acta, vt ff.de fid. instru.l.j.& de verbo sig.l.nocentes §.instrumẽtorum. Sed cum hodie pœna legis Cor. de fal.non imponitur alicui quia deportationibus non vtimur, putat idẽ. d.Iac.& alii pleriq; prudẽtes rectores terrarũ bene facere, si pœnã ordinatã per statutum imponãt, quare hoc eorũ arbitrio fit vel ctũ, ergo in hoc cõsuetudinẽ regionis inspiciãt. ad hoc aurea lex est ff.de extraord.cri. l.sacculari.§.sunt qdã.& C.de ædifi priua.l. an in totũ.& q̃ sit
15 lõga consue. l.j. † Sed qd si tabellio vel iudex ante aperturã testiũ manifestet, vel legi passus fuerit dicta testiũ, mõ quæritur, nunquid ille iudex vel notarius teneatur pœna falsi? dic quod sic per l.ff.eod.tit. l.i.§ is qui instrumenta & ea. l.in prin.ibi, inspicienda ne &c.ff.de pœ.l.si quis aliquid.§.instrumẽtũ.& §.ii ff.de extraordin.cri.l.sacculari.§.i.Itẽ dicit d.Iac. de La in ꝓcuratore vel aduocato reuelãtibus instra, vel alia iura secreta suæ ꝑtis parti aduersę ꝑ iura p̃dicta Idẽ dicit in quolibet reuelante secreta, consilia suæ ciuitatis, vel qui detegit priuata consilia sui potestatis vel præsidis vel alterius, cuius officio obsequitur. Idem in iudice, si manifestauerit vel reuelauerit sententiam, quam laturus erat ante pronunciationem. & facit ff.de fal.in princ.& ff.de offic prę si. l.obstruandum.& arg.ff.de pœ. l.si quis ali quid §.transfugæ.ff.de re mili.l.o. ne delictũ.§.expo tatores. Nã manifestare secreta est quædam species proditionis vt dicitur, & ita Paduæ contingit de facto, & consil o dicti d.Iac.& aliorũ peritorũ iur. condemnatus fuit de falso qdã notarius, q ante aperturam testium attestationes patefecerat eo
16 rundẽ. † Sed pone ꝙ aduocatus allegat in cã falsum instrumẽtũ vel falsos testes, q̃ritur nũquid possit de falso puniri? distingue in hoc, an faciat sciẽs vel ignorãs. Primo casu si sciuerit põt puniri, secũdo vero casu, si ignorauerit nõ possit, vt arg.ff.e.tit.l.diuus
17 Pius.in fi. † Sed qũo probabit, vtrũ sciuerit an ignorauerit? Rñ.ex coniecturis, vt ff.de ver.ob continuus, inspicietur.n.qualitas ꝑsonę, an talis sit, q̃ careat omni suspicione, qa tũc p̃sumitur ꝑ errorẽ allegasse, si vero sit ꝑsona suspecta, p̃sumemus ex mala eius vita prętérita contra eum, vt quia similia facere cõsueuit, & quod persona sit spectãda probatur.ff.de test.l.iij.ff.de re militari.l.non omnis.§.Barbarius & C. si qs Imperatori
18 maledixerit.l vna. † Sed qd si aduocatus allegat falsam legẽ, & Iudex ſm legẽ allegatam sñiam tulit, nũquid irritabit illa sñia? vr secundũ opi.d. Odo. quod sic, si constet iudicẽ sequutũ allegationẽ illius falsæ legis quia allegatio falsa nõ debet adminiculum p̃stare causæ, vt ff.de iud.l.si p̃tor.§.Marcellus.ad instar sñiæ latæ ob falsos testes, vel ob falsa instrumenta, q̃ sñia ipso iure nõ tenet, vel beneficio restitutionis ĩ integ.retractatur, vt C.si ex fal.instru.per totũ.si enim sñia sit lata ob falsos testes, vel ob falsa instrumẽta, tunc tenet ipsa sñia, sed irritatur beneficio restitutionis ff.de re iudi.l.diuus. Idem dicas si lata sit per dolum, vel machinationem vel falsas allegationes, quia de rigore iuris tenet.l.seruo §.cũ p̃tor.ff.ad Tre. sed de æquitate dat̃ restitutio ex clausula generali, si qua mihi iusta cã &c.l.j. in fi.ff. quib cau.maiores. & l.sed & si per p̃torem in fi.& ꝙ de restitutio.facit l.diuus.ff.de in integ.resti.& l.si p̃tor.§.Marcellus.ff.de iudiciis.fallit tñ fauore minorũ, quia ipso iure sñia est nulla, vt C.si ex falsis instrumentis.l.ii.Itẽ fallit qñ per præuaricationẽ aduocati fertur sñia, quia tunc ipso iure non tenet, vt C.de aduoca.diuersor.iudic l.prima vel dic, quod ibi datur restitutio maioris ex prędicta clausula, sicut minori in prędicto casu datur restitutio.l. minor autem magistratus.§.i. ff.de minoribus, dom n s
19 Odofred. vtriusque legum doctor. † Pone quod aliquis intendat contra instrumentum vel testamentum, ego vero vtentem accusem de falso sola ratione vsus, modo

quæritur, an illa accusatione pendente pos sit adiri hæreditas, vel instrumētum mutui executioni mandari? vr̄ quod non, quia lite penden. non est aliquid innouandū. C. vt lite pendē, per totū argumē. C. de contrahē. & cōmitt. stipula. l. optimā sed cōtrariū est dicēdū, q̄ pendente accusatione pōt peti & adiri hęreditas ff. de acqui. here. l. cū falsam & argumē. C. de falsis l. satis aperta. Secus si ego acusem aduersariū, q̄ ipse fecisset falsum testamētum vel instrumēta, quia tunc nō possem petere vel adire, vt d. l. cū falsam.

10 †Itē quæro de quæstione quā pluries vidi & habui de facto. Notarius quidā accusat, q̄ composuit falsum instrumentum, qui ad accusationem comparuit, & se excusauit, & fideiussores dedit, & postea aufugit, quæritur an habeatur pro confesso. item an dicta fuga præiudicet creditori contra suū debitorem. Primo vr̄ quod habeatur pro cōfesso. C de assess. l. consiliarios. Item quia fuit contumax, & eius contumacia ꝓ facto reputatur, vt in auth. qua in prouincia. C. vbi de crimine agi opor. igitur facit præiudiciū vtrique. l. si qs decurio. C. ad l. Cor. de fals. Econtra vr̄, q̄ accusatus veniens intra annum audit. ff. de pœ. l. absentē. §. j. Itē hæc talis persona sibi tm̄ facit præiudicium, & non alijs. ff. de pac. l. si vnus. §. sūma. & C. res inter alios acta. per totū. Præterea notarius non habetur, nisi loco vnius testis, ergo nō facit instrumentū nisi suspectū, vt ff. quemadmodū testamēta aperiā. l. i in fi. Sol. f dic. quod non habetur pro cōfesso,[f] sed ꝓpter fugā potest peti, q̄ bona eius annotētur, & intra annum veniens auditur, vt C. de requiren. reis. l. ij. & dic, q̄ talis fuga non præiudicat creditori, vt supra. Subiciamus nunc quæstionem. q̄ quotidiæ occur-

11 rit de facto. †Quidā scienter produxit falsos testes, qui cū testibus fuit accusatus, sed eorum defensionem probant seu ostendūt, quod illi testes deposuerunt nō iurati eorū dicta, vel quod non iurauerūt partibus pręsentibus, vel parte non citata, quæritur nunquid debeāt puniri de falso, & q̄ sint puniēdi tam producēs quàm ipsi testes. argumē. ff. ad l. Iul. de adulte. l. si vxor. secundo respō so. vbi legitur, q̄ quamuis vxor. probetur non iusta & non legitima, quia tamē ꝓpter matrimonium putatiuum matronæ nomē assumpsit, poterit, qui eam cognouerit, accusari & coerceri de adulterio Item si quis legatum rei sacrę scripsit sibi tenetur l. Cornelia de fal. quamuis legatum nōteneat de iure. vt ff. eo. l. si quis legatū. primo & scd̄o rn̄so. optime facit. ff. ad senatusconsul. Sillania l. si quis in graui. §. si quis codicillos. Nā sufficit factū in homine ad pœnā, quamuis iuris non sortiatur effectū vt ff. ad municip. & de incol. l. qd ergo. §. vltimo. cū aūt in maleficiis voluntas spectatur non exitus. ff. de siccar. l. Diuus & l. i. §. i. C. de siccar. l. is qui cū telo. ff. de fur. l. qui iniuriæ de iniur. l. qd̄ reipubli. & l. iii. §. si quis dolo. de tabu. exhiben. Econtra vr̄ quod sint absoluendi. argumē. ff. ne quis eū qui in ius vocatus non ier. in fi. & lex p̄sumit quē in dubio potius simplicitate q̄ malicia deliquisse, vt C. de his q̄ sibi ascribunt. l. pen. & ff. de fal. l. diuus Pius. & C. si mancipiū ita fuerit alienatū. l. quidā. & ff de pęnis. l. si quis aliquid. §. testamēto: denuo. est ratio efficax, quæ tales statuit puniendos, quia illa demū falsitas coercenda venit, q̄ vtenti tali falsitate prodest, & alij nocet, vt argumen. ff. eo. ti. l. impuberem. §. i. versi. & si eo seruo. & C. de his q̄ sibi ascri bunt. l. i & de precibus Imperato offeren. l. rescripta. Nā hęc talis falsitas nec prodest vtenti, nec nocet parti aduersæ. Nā depositio testiū nō iurata vel iurata partibus absentibus & nō citatis, nemini ꝓdest vel nocet, & eadē qō contingit Bononiæ de quodā teste, qui falsum dixerat, & deposuerat extra intentionē, & articulos datos ad probandū. Solu. domi. Marti. de Fano & doct. Bonon: soluunt & dicunt, dictos testes non teneri pœna falsi. probatur per iura pro hac parte allega. Et ad hanc solutionē optime facit. l. j. ff. de crimine expila hæredita. l. fin. in fi. ibi. & nihil mutat existimatio surripientis. & d. l. impuberē. §. i. & ff. de fur. l. inter omnes. §. recte ad fi. ff de incen. ruin. naufra. l. i. §. si suscipio. & C. ad l. Flauiam de plagiar. l. præses. cum quodam tempore assiderem Bonon. cum strenuo doct. dom. Anto. de Sixerata, tunc potestate ibidem, & coram me simul quæstio incidisset de quodā teste qui extra articulos scienter falsum dixerat, voluit idem domi. Ant. super illa causa habere consilium domi. Lamberti. de Ramp. & aliorum doctorū, qui consuluerūt. finaliter illum testem pœna falsi non teneri rationibus prææallega. verum quia cum delinquisse

consta-

constabat dictum testem, quia vbicunq; dolus versatur, & vbicunque deest certum nomen delicti, illud delictū extraordinariū dr crimen stellionatus, vt ff. de cri. stellona. l. stellionatus. § stellionatū. in prin. & generaliter consuluerunt insuper eundē testē pœna extraordinar. pecuniariter cōdēnari arbitrio potestatis pdicti. Nā vbicunq; nō est pœna determinata à lege cōmittitur arbitrio iudicantis. ff. de iure deliber. l. i. & ff pœnis. l. hodie. & extra de offi & potesta. iudi. delegat. cap. de causis. vel dic ſm Dy. vt voluit dum legeret super l. qui testamentū. ff. de falsis. quod dicti testes pœna falsi teneātur, quia in seipsis maleficiū cōsummatum est, & per eos nō stetit, quin maleficium effectū habuit argumento legum allegatarū pro hac parte. Ad hanc qōnem pro & contra est. ff. de falsis. l. si quis legatū. Nam falsus testis punitur de falso, quamuis nō lęserit partē, vel eius dictū nō habuit effectum, vt nota extra de falsis. in cap. primo. Nec pdest ēt si dicat erraui, quia non debet adserere verū esse id de quo nō est certus. argumēto cap. primo. de scrutinio & extra eodē tit. ad falsariorū. & facit. ff. eodem. l. eos. Nā sicut not. Gui. Duran. in opere suo in tit. de teste. § si testis admittat falsitatem in dicto suo siue scienter, siue ignoranter nō valet eius dictū, nunquā enim debet dicere, nisi quod in veritate nouit, & in quo nō possit esse ignorantia, vt tertia qō. ix §. testes. cap. pura. & hæc sic dicta p Dy. & Gui. seruantur quando dictum testis aliquod est nullū, serua supradicta.
22 † Sed pone quod aliquis habeat & teneat in sua domo mensurā nō iustam, vel stateram, & pōdera, quæro nūquid ex hoc possit puniri? dic quod sic, per legem diuinam Moisi, vt in veteri testamēto in lib. Deuteronomii. ad idem notat', in c ii. de emptione & venditio. & in l. arbitrio. ff. de dolo. §. de eo. & l. annona. in fine. de extraordina. crimi.
23 † Pone quæstionem, quæ etiam de facto mihi cōtingit Bononię, quidam instituit accusationem ꝙ à quodā fuit percussus, & vulneratus, quam cōstitit tam per testes, q̄ ex confessione esse falsam & calumniosam, & fuimus in dubio quinq; assessores, vtrum ille accusator posset condemnari de falso, super ea quæstione videtur per id, quod scripsit dominus Gui. qd' ille teneatur pœna falsi, per legem. ff. eodē lege i. §. i. & hoc idem videtur sentire gl. Accursii. ff. de calumniatoribus. lege prima. §. primo. & allegat dictā l. in principio. sed argumentum est cōtra, quod non teneatur de falso. ff. ad senatusconsultū Tertulianum l. i. in principio ibi calūniator &c. Nā talionis pœna falsitatis, id est accusationis nō vere vī transfuga in nomen calūniæ, q̄ calumnia punitur pœna talionis, id est pœna, qua accusatus debet puniri, vt plene. ff. de his qui notantur infami. l. athletas. & C. de accusationibus l. fi. In falsitate aūt alia imponitur, vt ff. eodē lege i §. fi. Sup qua qōne, nos quinque assessores consuluimus d. Lamberti. de Ramponib. qui deliberato consilio consuluit dictum accusatorem puniri non posse
g pœna falsi g rōnibus. pdictis. Sup qua quæstione adduxit casum legis ī corpore auth. vt litigantes iurent. § si quis autem. versiculo si inter. & ibi in gl. & hęc est veritas. & sic vide per assessores, & legū doctores. possit obseruari. verum qa cōstabat dictū accusatorem calūniose dictā accusationē fecisse, consuluit idē do. Lamberti. eū nō effugere aliā pœnā. quod dic, nota. infra eodē subiiciamus ad finē.
24 † Pone, quidā nuncius cōis retulit se citasse aliquem, quem non citauit, quæritur nunquid teneatur pœna falsi? dic ꝙ sic. ff. eodē lege, qui nomine. Sed dic, pone ꝙ Titius in causa, q̄ mecum habebat bona fide vtebatur quodā instrumēto publico cum protestatione vel sine, ego quidam in processu causæ coram iudice dixi eidem Titio, ꝙ istud instrumentum erat falsum assignādo causas falsitatis, ipse nihilominus ī vsu instrumēti pseuerauit quasi ad finem causæ postea vult desistere ab vsu quæritur, si desistat, nunquid euitet pęnam falsi? videtur ꝙ sic, per l. si falsos. C. de fals. Sed dic contra quia certioratus, nō dicitur dolo carere. ff. de liber. homi. exibē. l. iii. §. secundo. Nam licet ab initio ignorauerit, tamen perseuerando in vsu post denunciationem non dicitur dolo carere, vel pœnā euitare posse. ff. de exceptionibus. l. ii. §. circa. & §. generaliter. & de pact. l. iurisgētium. §. siue. & de tribu. l. illud. §. si cuius. & sufficit ꝙ fuerit semel certioratus. ff. quod vi aut clam. l. iii. §. illud hæc didici à domino Thomasio de Antro famoso legum doctore.
25 † Quæstio talis est. Quidam notarius fecit quoddam instrumentū, quod reperitur esse

esse falsum circa indictionē tantum. & quidam alius in quadā causa illo vtitur instrumento. modo quæritur, an producēs & notarius pœna falsi teneantur? & videtur quod non, quoniā falsitas non cōmittitur sine dolo. C. eo. l. nec exemplum. quia videtur esse erratū, licet instrumentū illud non valeat, quia caret vna de solēnitatibus, vt in auth. vt præpona. nomē Imperatoris. & de transactionib. l. cū hi. §. prætor. nec est in culpa producens, si forte notarius sit mortuus, vel nō reperiatur schedula, vnde sufficeret si producens adhibuerit fidē instrumento. C. de fide instru. l. iudices. & C. de probat. l. iubemus. sol. dicatis, quod si producens astrinxit fidē instrumēto quod ipse euitet pœnā falsi, licet instrumentū careat viribus, si autē non cōstat de veritate cōtractus, instrumē-
h tum redditur suspectum,[h] & producens & notarius incidunt in pœnam falsi. facit extra de fide instru. c. inter dilectos. i j. col. ver sicu. sed contra. ibi, in annotatione indictionis. & ita fuit consultū Bonon per duos le-
26 gum doctores. i Quæstio vtilis, & quę quotidie occurrit de facto. Quidā testis super multis articulis deposuit dictū suū, vnde super vno articulo redarguitur de falso modo quæritur, an in omnibus alijs articulis debeat haberi & reputari pro falso, vt sic in totū derogetur dicto eius? Et primo videtur quod non, quia cū super pluribus articulis deposuerit, tot videntur depositiones, quot sunt eius dicta & capita. arg. ff. de euictio. l. cū plures. & ff de verb. ob. l. cū pluribus i j. respon. ad similitudinē arbitri, qui licet in vno contextu duo præcipiat, duo præcepta dicūtur. vt ff. de arbi. l. Celsus. vnde si iteretur dictū suum in vno, in alio iuuari debet. arg. ff. de minor. l. et ā. & hoc etiā video in contractibus. ff. de dol. l. sci. primo respon. ff. de iure do. l. siue. ff. de vsu. l. pactū. ff. de bono. poss. l. si patronus. § filius hæc tamē in præcepto videmus, vt pars teneat & pars casset, vt ff. de re iudi. l. si se nō. § si quis condēnatus Accedit etiā ad hoc totū illud generale, vtile per inutile non vitiari. Itē lex dicit non videtur falsum, quod iuuatur primordio veritatis, vt ff. de lega. secundo. l. cum filius. §. hæres. ergo testimoniū, quod non constat falsum nō dicetur falsum propter aliquem falsum articulū. Quid plura potius debemus fusti nere falsum, pro vero, quam verū pro falso accusare, vt C. de appel l. præcipimus. in fi. nam hæc etiā videmus in scriptura, quæ pro parte nō tenet. l. j. prope finē, C de lati. libert. tollen. & in auth vt cū de appellatio. cognoscen. §. sin autē. C. de transact. l. si ex falsis. Econtra vr. Nam modicū particulare totā testificationis seriē deornat, vt ii j. q. ix. c. pura. Itē vnus sociorū multorū societatē dissoluit, vt arg. ff. pro soc. l. actio. §. morte. Itē nō est præsumendū quod amplius verū dicit, qui in vno est calumniatus, vt ff. de accusa. l. si cui. §. ijsdem. ff. communia prædio. l. receptū. ff. de trāsa. l. cū hi. § prætor C. de qōn. bus. l. diuo Marco. ff. si quis cautionib. l si seruus. §. pen. Præterea qui peccat pro parte, punitur insolidū. l. ij. § pen. C. de veter. iur. enucleā. ff. de leg. ij. l. ēt. & de annuis legа. l. ij. Nā vnū tantū fuit sacramentū super omnibus articul. Sol secundum do. Marti. de Fan. dic quod si testis i vno articu. suę attestationis dixit falsum in cæteris falsum dixisse vr, sic quod ei credendū non est, vt ff. de testib. l. qui falsa & varia. & C. de testib. l. eos. & C. de suscep. & archa. l si quid. lib. x dominus vero Iaco. de Are. circa solutionē qōnis præfatæ aliter dicit & sentit, dicens cū quęritur an testi, qui in vno articu dixit falsum, in aliis fides debeat derogari? vr quod sic rationibus præall. vt extra de regu. iur. c. de fal Nā qui in vno dixit falsum, factus est omnium reus, & totā seriē partis mēdacio decolorat, vt iii. qō. ix. c. pura. sed tu forte dices, quod illud est verū, quando testis primo falsū postea verū dixit, quia primo falsum dicēdo deierauit, & sic se inestabilē facit rōne periurii, sed si primo verū postea falsum dixit, nō vitiatur propterea primū. Sed finaliter soluit ipse dominus Iacobus, & dicit quod testis, qui in vno dixit falsum in cæteris suis dictis falsum præsumatur dixisse, vt dicto. §. ijsdem. Nam certum est, quod qui in vno dixit falsum, in dubio præsumendum est, quòd in alio falsum dixerit. Et pro hoc est text. in l. iii. §. si autem. ff. de suspect tutorum. Item quia ex præsenti coniecturamus & præsumimus quale fuit præteritū. C. de adulteriis. l. si quis adulterium. Item ratione partis falsæ totum falsum esse dicitur, vt C. de veter. iure enucleando l. secunda in vltima col. Itē ex animo veniunt delicta, vt ff. de ædil. edicto. l. quis sit fugitiuus & hoc est verum, si testis falsum dixerit

super

super substātiali negotio, vel super circūstātijs. ita ꝙ deroget fidei ipsius testis in alijs, quia iurat testis dicere veritatē negotij, vt C. de test. l. iurisiurādi. & C. de episc. & cler. authen. sed iudex. Nam vbicunque aliquis dicit extra negotiū, illud intelligitur dicere fabulando, non testificando, vnde non potest redargui de falsitate, quia falsitas non cōmittitur sine dolo, vt C. eo. titu. l. nec exēplū, & dolus committi nō dicitur nisi alius lædatur, vt ff. de dolo. l. j. § vlti. & hoc no. p Inno. extra de hære. c. vergentes. dominus vero Vber. de Hob. dicit, ꝙ si causa est diuersa, locum habent primo allegata, si autē vnum dictū coheret alteri vt vidui non possunt, habent locū secundo allegata vt l. ēt. §. fi. ff. de minor.

27 † Sequitur videre aliā q. quæ talis est. Quidā illiteratus in quadam causa dixit se velle vti corā iudice quodam instrumēto, quod corā iudice producebat, & de eo velle dare copiā aduersario suo in hoc instrumēto erāt isti defectus. Nam nō erant ibi anni domini. Itē erat differentia signi ad signa eiusdē tabellionis in alijs chartis. Modo istud instrumētū accusabatur de falso, & petebatur, ꝙ producens tanquā falsarius puniretur. Et ꝙ iste non debeat puniri de falso, quia falsum non cōmittitur absque dolo, vt C. de fal. l. nec exemplū. & lex præsumit in dubio quē potius simplicitate quā malitia deliquisse, vt C. de his qui sibi ascribūt in testa. l. penult. & ff. de falsis. l. Diuus Pius hæc sola sufficerēt, nisi disputandi causa adijciamus alias rationes. Est & secūda, ꝙ nō puniatur etiā si manibus proprijs fecisset, quia instrumentū istud non est falsum, quia illud ducēti anni omissi sunt errore scribentis. Nā ille tabellio, qui scripsit instrumentum, si voluisset facere chartam falsam, scripsisset ea, quæ in vita sua occidere potuissent. Nā lex præsumit ꝙ falsa instrumenta fiant prolato die & consule. sed hic fuerūt prolati ducēti anni, quod est impossibile in hoc seculo, cū falsitas non sit, nisi mutatio veritatis, vt in auth. de fide instr. & cau. in prin. ergo est manifestissimus iste error, & manifestissimus error nō nocet, vt ff. quemadmodū testamenta aperian. l. j. §. j. C de errore aduocato. l. ij. ff. de iurisf. om. iudic. l. si per errorem. C. de iuramen. calūniæ. l. j. C. de testa. l. errore eorū. Tertia ratio, quia nō fuit falsitas, sed obliuio. oblitus enim est ponere ducentos annos, & sic per ignorātiam obmisit, lex enim dicit, ꝙ in talibus consensus & malicia & voluntas exigantur nō ignorantia, vt C. de tabellio. l. generali. lib. x. ff. de verb. signi. l. sæpe. ad finē. C. de fideicōmis. l. j. Quinimo plus dico, ꝙ illi ducenti anni, qui fuerūt obmissi debent pro additis & appositis haberi, sic enim dicit lex, ꝙ vbicunque est minus scriptū, quā sit verum, debet pro addito haberi, vt ff. de hæreticis & maniche. l. quicunque & ff. de leg. ij. l. cū pater §. ex imperfecto & l. vnū ex familia. §. obmiss. & C. de fideiussori. l. verbū nolo. Quarta ratio quia expresse dicit lex, ꝙ non est falsitas, si in annis dñi vel in numero aliarū rerum vel computatione quis fefellit, vt ff. eod. l. quid sit falsum. non enim debet quis in talibus puniri, nisi dolus affuerit. Quinta ratio, quia ad hoc vt falsitas puniatur, debet talis esse, ꝙ aliquē lædat, & alij noceat & vtēti prosit, sed hic nullum istorū assu. quia neminē ista falsitas offendit, ergo pœna eximendus est & qui scripsit, vt supra dictū est, & facit. C. de precib. Imperato. offeren. l. rescripto. Itē quia falsitas non cōmittitur sine dolo etiā vbi alius lædatur, vt ff. de dolo. l. i. Item nec interdictum quod vi aut clam cōpetit, nisi ex facto opere quis lędatur, vt ff. quod vi aut clam. l. si maturā primo rñso. & l. fi. & est rō, qa nihil obfuit conatus, cū iniuria nullū habuit effectū. ff. quod quisque iur. l. i. §. fi. Sexta ratio, quia nec istud instrumentū fabricauit, nec fabricari fecit. nec vti vult eodē, vñ abstinere pōt ab vsu. vt notat supra eo. titu. §. & non qđ. Si autē dicat aliquis eū teneri, qa inuentū fuit pœnes eū. ista fuit simplicitas antiquorū, qui eoipso quod furtū cōceptū vel inuentum erat penes eū, dicebant eū teneri. Sed hodie ista simplicitas est correcta, vt instit. de obligationib. quæ ex del. cto nascun. §. conceptum. Nā non est maleficus ille, penes quē est inuentū venenum, nec hæreticus est ille penes quē libri de hæresi sunt inuenti dūmodo velit illos deferere, vt C. de episcopa. audien. l. mathematici. Septima rō, qa posito ꝙ fuisset vsus falso instrumento, euitat pęnam si abstineat ab vsu, vt ff. eodem ti. l. si falsos codicillos. Solutio, ꝙ non teneatur pœna falsi rōnibus superius allega.

28 † Quæstio talis est. Quidam notarius fecl mihi instrumētum, in quo continetur

metur, ꝙ Titius debet mihi dare centũ lib. Papien. ex causa mutui, post tempus peto à notario instrumentũ illud in forma public. notarius dicit, ꝙ non recordatur, ꝙ fecerit illud instrumentũ. & illud mihi dare recusat. volo ipsum notarium accusare de falso, quæritur nunquid possum? Et primo ꝙ sic, quia eo ipso, ꝙ quis denegat instrumentũ, tenetur de falso, quamquã alias falsum non cõmiserit, vt ff. ad l. Corne. de fal. l. Paulus. in fin. & l. qui testamentũ in prin. reprobata opinione istorũ, qui dixerunt publicã accusationẽ locũ nõ habere de falso, nisi tãtũ in testamento, vt no. ff. de public iudi. l. j. & in stitu. de publ. iudi. §. itẽ lex Cornelia. nec videtur excusari notarius quod dicat se nõ recordari, q̃a in facto non est tolerabilis ignorantia, vt ff. de iuris & facti ignoran. l. plurimum interest. C. de rescinden. vendi. l. quisquis. Pro hoc facit. ff. de acqui hæred. l. cum falsum. ibi, nosce debeat se falsum non fecisse &c. in alieno enim facto secutus est, vt ff. pro suo. l. fi. Itẽ video, ꝙ argentarius, qui semel habuit codicem rationum à se confectum præsumitur hodie habere, vnde si petat ipsum ab alio edi, nõ audiatur, nisi ꝓbet se casu perdidisse, vt ff. de eden. l. si quis ex argentarijs. §. fi. sic & iste notarius præsumitur penes se habere instrumentũ meũ, cũ ipse fecerit, nisi probet se vẽdidisse. & sic est præsumptio contra eũ nota. Itẽ pro ista parte contra nota. facit. ff. de eden. l. argẽtarius. circa prin. vbi no. ꝙ tabelliones sunt cogẽdi &c. & in auth. de tabellio. §. j in fi. ibi, & non propter suã requiẽ & delicias corrũpant alienas vitas. Econtra, videtur ꝙ accusatio de falso nõ procedat, põt enim esse ꝙ notarius fecit instrumentũ, & tamẽ non recordatur propter longũ tẽporis spatiũ. Est enim memoria hominis labilis & non de facili duratura, vt ff. de probatio. l. si arbiter. Prętcrea video qđ testes quodãmodo possunt variare fidẽ ex tractu tẽporis, vt ff. de Carbonia. edict. l. j. §. duæ autẽ sunt causæ. Alia ratio est, legitur. n. q lex Cornelia locũ nõ habet, nisi pro falso dolo cõmisso, vt
29 C. eo. titu. l. nec exemplum. † ac dolus non præsumitur regulariter, sed qui dolũ dicit, dolum probare debet, vt ff. de proba. l. quoties. §. qui dolũ. & ff. de iudi. l. cũ prætor. §. Marcel. Hoc autẽ fallit in casibus, in q̃bus dolus præsumitur. Primus enim casus est in tutore qui non cõfecit inuentariũ, vt de administ. tuto. l. tutor q̃ repertoriũ. in prin. Itẽ fallit, cũ quis habens creditores vniuersas res alij tradidit præsumitur enim à iure hoc dolo facere causa fraudandi creditores l. omnes. §. Lucius. ff. quæ in fraudẽ credi. Itẽ fallit in hærede, qui mota cõtrouersia hæreditatis legata soluit sine cautionibus. l. dolo. ff. ad leg. Falci. Quartus casus probat. ff. manda. l. si procurator. §. ignorantes. Pro tabel. facit, ꝙ potius videatur in hoc incidere error q̃ malicia, & ideo pœna legis Cor. debet ei remitti, vt ff. de his qui sibi ascri. l. pen. in fi. ibi. magis errore q̃ malicia incidisse. Sol. dom. Lamber. de Rampo. Bonon. legum doctor, hãc q̃õnẽm disputauit & soluit dicẽs, ꝙ refert vtrũ notarius sit bonę famæ & tẽpus sit longũ, quo instrumentũ factũ dicatur, & tunc nõ possit accusari saluo iure in causa ciuili & iudicio ordinario contra notariũ ad damnũ meũ seu interesse. argu legũ pro hac parte allega. C de testa. l. sancimus. si vero tẽpus est breue, quo factũ fuerit instrumentũ, & notarius sit malę famæ & suspecta persona, tunc dico, ꝙ potest accusare, & accusatus puniri. & pro hac parte est etiã argumentũ. ff. de eden l. si quis ex argẽtarijs. § cogentur. ibi. Quid enim si hu
30 milis & deploratus &c. † Itẽ pone quidã tabellio, qui falsum fecerat instrumentũ fuit condemnatus de falso in certa quãtitate pe
i cuniç reseruata [i] sibi arte sua per iudicẽ in sententia. Modo quæritur, an illa reseruatio potuerit fieri per iudicẽ, ita quod ille tabellio arte sua possit vti? videtur ꝙ sic. arg. C. de curato. l. generaliter in prin. & ff. de leg. iii. l. si quis in princ. §. miles. Econtra videt, q iuris authoritas non est in potestate iudicis, & ideo eũ condemnauit cũ tabellionem de falso videtur statim & consequitur actũ, vt nõ possit esse tabellio, quia infamis, vt ff. ad Municipales l. ordine. & ff. ad senatuscõ. Turpillia. l. j. §. calumniatoribus. ibi facti q̃dem quæstio &c. Solutio secundum domi. Dy. dic, ꝙ illa talis reseruatio non valuerit festucam per iura prædicta, & per iura pro hac parte allega. & per l. ff. de iniurijs. l. Diuus Seuerus. vbi dicitur, ꝙ damnatus pro atroci iniuria in ordine decurionũ esse non potest, nec quicquam operatur sententia iudicantis, qui talẽ in ordine decurionum mãsisse decreuerit, & per hanc l. soluit idem do minus

minus Dyn. quæstionem præfatam & solvuntur aliæ similes quæstiones. † Pone quod tabellio semel falsum commisit, postea multa alia fecit instrumēta, quæritur an credatur aliis instrumētis.k Et primo videtur quod non, quia à falso authore non est verisimile verū instrumentū produci. argu. ff. de eden. l. si quis ex argentariis §. j. ibi. Quid enim si humilis & deploratus. Nam cū falsum composuerit puniendus est nō solum in eo, sed in cæteris, quæ postea scripsit. argum. ff. quod quisque iuris. l. penul. §. penulti. vituperauit enim ministerium suū, vnde ad illud non debet postea posse redire. l. quicunque. C. de episc. & cler. l. placet. & de repud. l. consensu. §. hoc enim iure. porro quia olim fuit malus, male facere existimatur. arg. ff. de accusatio. l. si cui. §. ij. & l. non omnes. § à barbaris. ff. de re milita. & l. ij. §. is qui. Quid plura? lex videtur expressa. C. de suscep. prępos. & archa. l. si aliquid. lib. x. Nam & si tutor male gessit, in pręteritū remouetur à tutela. argumen. ff. de suspe. tut. l. iij. §. nunc videamus. & §. sin autem ipse. & §. si curator. nempe qui in vno peccauit factus est omniū reus, extra de rę iudicat. c. defleat. l. ij. C. de hære. & ideo si semel peiero amplius non possum esse testis, ergo si semel falsum cōposui, vlterius nō possum instrumēta cōponere. arg. ff. de iureiu. l. si duo § fi. nō enim definit esse falsarius, qui semel se falsitatibus irretiuit. arg. ff. de ædil. edict. l. quid sit fugitiuus. primo responso. & l. quæ ea mēte. ff. de fur. Ecōtra videtur, quod licet in aliquo minus bene fecit, non tamen cætera debent irritari. arg. C. de transactionib. l. si ex falsis. Nam qui olim fuit malus, potest hodie esse bonus. arg. C. de nuptiis. l. Imperialis. ff. de lib. & posth. l. placet. nec pro vno falso cōmisso, debent cætera irritari. dicta, si ex falsis. quomodo ergo iudicabis falsariū ex toto, qui in multis vera scripsit. arg. ff. de leg. ij. l. cū filius. § heres. Nam falsa particula falsam accusationē totam non reddidit. arg. ff. de repu. l. is quæ. §. vtrū. & vtile per inutilę non vitiatur. ff. de minorib. l. etiā. §. j. & minimo falso, non debent cætera irritari. argu. l. per minorē. ff. de iudi. nō enim debet vlterius progredi delictū quam fuerit falsitas ipsa. de pœn. l. sancimus. & certe minus malū esset pro multis vere compositis falsum aliquid substinere, quam vno falso plura vera falsa fere disponere, vt plus prosit bonitas quam obsit malicia, vt arg. ff. de senatoribus. l. emancipatū. in fi. hæc etiā in iudice videmus, qui male semel iudicat, quia idē postea permittitur iudicare, vt in l. iiij. C. de accusationib. Simile videmus in teste. ff. de his qui notantur infamia. l. Lucius. si n. delictū falsitatis illius hæc instrumenta præcisit, quomodo ex illo falso suspicio trahetur ad instar. ff. de suspect. tutor. l. tutor. §. quod si quid. Nam in bonis nō fit suspicio de præteritis ad moderna. arg. l. iij. §. sed & sicuti. ff. de re milit. semel enim commissa crimina veniā promerentur. l. nemo. C. de episcopis & cleric. Solutio domi. Marti. de Fan. ita dicit, quod ille notarius suo officio debuit & potuit priuari, sed quamdiu nō fuerit sentētia cōtra eū lata, vel non fuerit sibi officiū interdictū, nō videantur instrumenta, quæ postea scripsit fore falsa vel irrita. agu. ff. de donationibus. l. post contractum. † Vltimo duas de facto quæstiones subiicio, quarū prima talis est, Quidā scienter & dolose cōfecit falsum instrumentū, veruntamen in illo instrumēto deficit dies vel locus instrumēto confecti, propter quę instrumentū nullū & inefficax redditur ipso iure ad agendū, quæritur, an notarius teneatur pœna falsi. † Secunda quæstio talis est. Statutū est Bonon. quod nullus faciat instrumentū venditionis bonorū, quā fecerit aliquis de parte Lambertorū, pœna centū lib. modo quidā notarius confecit instrumentū super alienatione de dictis bonis, tamē quia illud instrumentū nō reperiebatur positum in registro ex forma alicuius statuti, erat inefficax ipso iure, modo quæritur etiā an iste notarius incidat in pœnā edicti? & super ambabus quæstionibus videtur quod sic, quia punitur conatus, licet non sequatur effectus, vt C. de seruis fugitiuis. l. si quis seruo. & melius. C. si quacunque præditus po. l. vna. punitur qui contraxit matrimoniū ex solo illo actu, quamuis matrimoniū nō tenuerit ipso iure. ad idē. ff. de extraord. crimin. l. i. primo responso. C. de episc. & cler. l. si quis non dicā. & de his quæ notātur infamia. l. quid ergo. §. item. & l. quisquis. ff. ad leg. Iul. maiesta. Præterea si quis impetrauit rescriptum iniquum, quod ipso iure non valuerit, quia totum ius alterius absorbet, nihilominus punitur, quia reconuenitur eo iure, vt C. de testibus. l. eos ff. quod

ff. quod quisque iuris.l.j. ad finē. In ea nāque re nō e[ff]ectus, sed animi destinationes cū conatu cōsiderauerunt authores statuti & sui iuris. Nā sufficit factū quantū ad pœnā & sui iuris|nō sortiat effectū ad id, ad qđ si stat, vt ff. de infa.l.qd ergo.& hoc notat. C.ad senatusconsultū Sillanianū.l.q duos. Itē pro hac parte facit, quod si quis in testamento sibi ascripsit legatū, teneat de falso vt ff.ad l.g. Cornel.de falsis.l.si quis legatū & fa.ff.ad senatuscōsultū Sillanianū.l. si qs in graui.§.si qs codicillos. Pręterea in maleficijs spectatur voluntas & nō exitus, vt C.de sicca.l.is qui cū telo.& l.iniuriæ.ff. de fur.& ꝙ sit condemnandus.arg.ff. ad l.Iul. de adulter. si vxor.secūdo responso. ibi, plane siue iusta vxor fuerit, siue iniusta accusationē instituere vir potest. Econtra videtur, quod non teneantur, qui instrumenta confecerunt, prædicta, quid enim obfuit conatus cū iniuria nullū habuit effectū. ff. quod quisq; iur.l.j.in fi.C.si mancipium ita fuerit alienatū.l.ea quidē. & aurea lex pro hac parte.ff.eo.tit.l.impubes.§. & si ei seruo. Itē si quis exemerit in ius vocatū, si nihilominus cōparuerit ille exēptus, cessat pœna edicti. vt ff.ne quis eū qui in ius vocatus. l.penul.nisi enim factū fuerit effectualiter subsecutū nemo nocendi animū præsumit habuisse.ff.de verb.sign.l.sepe.ad fi.Itē qui testamentū, quod ipso iure nō valuit, surripuit, non est pœna dignus, vt ff.de pœn.l.si quid.§.testamēto. Præterea si quis confecerit instrumentū, quod de iure non tenuit, non pōt dici confecisse instrumentū, quia instrumentū accipimus rite confectū, sicut condemnatū accipimus rite cōdemnatum, vt ff.de re iudi.l.iiij.§.condemnatum.ff.de contratabu. l. non putauit. § non quæuis. ff.de testam.l.ad testiū.§ si quis.ff.de verb. sign.l.penulti. Præterea in l.potius mens & ratio quā verba intueri oportet, vt C.de legib.& constitutionibus.l.j.& cessante ratione, lex cessat & eius pęna, vt ff.đ iur.patro. l.adigere.§.j. Ratio autem quare imponitur pœna est, ne ex talibus instrumentis quis consequatur damnum, vel circumueniatur commune, si banniti pro parte Lombardorum possent alienare eorū bona, sed in proposito cessat hæc ratio, quoniā ex simili instrumēto nō transfertur dominiū rei, vt ff. de acquirendo rerū dom.l.nuda igitur cessat lex & pœna ipsius legis ff. quod quisq; iuris.l.j.in fi.& ne quis eum qui in ius vocatus.l.penult.& fi.simi.quæ in qua dictū fuit ipso iure nullū, ponitur.supra eod. tit.§.subijciamus. vnde quæ ibi dicta sunt, pro ecclesia hic adaptari possunt, & econuerso. Solutio dom. Iaco.de la Fonta.ad ij.qō.de statuto dicit, ꝙ notarius ille qui cōfecit instrumentū super alienatione illorū bonorū, nō teneatur pœna statuti per iura allegata pro hac parte. Et quod illud maleficiū non est de grauioribus seu atrocioribus, sed de leuibus.& in leuibus delictis regula cōprobata est, quod conatus nō cōparatur actui cōsummato, & non punitur communiter nisi subsequatur effectus, vt C.de his qui ad ecclesiā cōfugiunt.l.præsenti.§.j.ad primam vero quæstionem dic, notarium non teneri pœna falsi rationibus pro hac parte allegata.& per l.ff.de adulter.l.impuberē ibi, & si ei seruo, & ff.de crimine expila.hæredita.l. fina.ibi, & nihil mutat existimatio surripiētis.& facit.ff.de furtis.l.inter omnes.& l.recte, ad finem.ff.de incendio ruin.naufragio l.si suscipio.& C.ad legem Flauiam de plagiarijs.l.præses. verum quia ille notarius dolose illud instrumentum confecit, & lex dicit in quibuscunque casibus dolus versatur, & vbi deest certum nomen delicti, ꝙ illud delictum extraordinarium dicitur, & coercetur crimen stellionatus.ff.de crimin. stellionatus.l.stellionatus. §. stellionatū. in princip.dico eum extraordinarie puniendū & dic plene, vt no.supra eodē titu. §. subijciamus. Gandi.

ADDITIONES.

a ¶Non ferat. Adde Cepol.consi.xxii. Ber.
b Moneta. Adde qualiter puniatur falsificans monetam principis Alex.consi.cuii.i.lib. Raph.Cuma.consi.cxxxviii. Ber.
c Vsu. Adde an vtens falso instrumento vel testibus puniatur de falso. Fulgo.consi.lxxvii. Ber.
d Prodiderint. Adde Ro.consi.clxvi. Ber.
e Protestor. Adde Fulg.consi.clxxviii. Ber.
f Pro confesso. Adde quod contra notarium possit formari inquisitio de falso. Alexan.consi.lxx. & lxxiiii Ber.
g Pœna falsi. Adde videndum Alex. consi.xi.B.
h Suspectum. Adde vt per Rapha. Cuman.consil. cxxxv. Ber.
i Reseruata. Adde Bal.conf.incip. Ser Ioan. Ber.
k Aliis instrumentis. Adde Alexan.consil.lxx.& lxxvii.i.lib.& lxxi.ii.lib. Ber.

Vbi

Vbi puniatur delinquens. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Maleficiorum causæ in quibus locis tractentur, & delicta puniantur.*

2 *Lex i. & ij. C. ubi de crimi agi opor. quomodo intelligãtur quo ad habere domicilium reum.*

3 *Maleficij causa ubi uentiletur, & quando non uagabundus transferatur ad locum delicti.*

4 *Homicidio commisso Padua per Titium cui Sempronius hoc mandauit Bononia, ut fieret Padua an mandans sit conueniendus & puniendus Padua uel Bononia.*

5 *Maleficio spoliationis commisso in districtu Lucano, per quendam Lucanam bannitum perpetuo à ciuitate Lucana contra Florentinum si spoliator reperiatur in ciuitate Pisana, an possit ibi accusari.*

EQVITVR videre vbi & in quo loco puniantur delinquẽs, & † certe de maleficio cognoscitur in tribus locis, & tribus locis puniuntur delicta. In primis in loco & iurisdictione vbi commi a fuerint, vt ff. de accus. §. si & ff. de offi. præsid l. ij. & C. vbi de cri. agi opor. l. i. & C. vbi sena. vel claris. l. j. & ff. de noxal. l. fin. Item in loco vbi lis est contesta. non opposita fori exceptione ab eo qui sciebat se nõ esse suppositum iurisdictioni illius iudicis qui de maleficio cognoscebat, est enim dilatoria hæc exceptio, vnde non opponet post litẽ contest. vt C. de iuris. om. iud. l. i. & C. de proba. exceptionem. & ff. de iudi. l. sed & si susceperit. j. respon. Item propter regulã quæ dicit, vbi semel inceptum est iudicium, ibi & finem accipere debet, vt ff. de iudi. l. vbi si vero putaret se esse subiectum iurisdictioni illius iudicis, cum non esset, tũc nulla esset sententia contra eum lata, tanq̃ à iudice nõ competenti. vt C. si à non cõpe. iudi. l. i. & ii. sed quid si ab initio nesciuit, sed ignorauit esse suum iudicem postea autem in causæ processu sciat, ꝙ nõ est suus iudex, nihilominus litigat corã eodem quid erit? dic ꝙ bene tenet iudicium, propter ratihabitionem, vt ff. de iudi. l. licet. Ite & tertio loco, vbi reus habet domicilium, vt legi. & no. C. vbi de cri. agi opor. l. i. Item & videtur ꝙ malefactor ibi pati debeat pœnam, vbi fuerit repertus, vt d. l. i. ibi, vbi dicit, degit &c. & propter iura prædicta fuit Placẽ. in opinio. ꝙ vbicũq; interuenietur malefactor, ibi posset puniri. dicens, vbi te inuenero, ibi te iu-

2 dicabo. † Tu dic secundũ veram cõem opi. Accur. & aliorũ docto ꝙ d l. i. & ii. C. vbi de cri. agi opor. intelliguntur, ꝙ ibi de maleficiis cognoscatur, tertio loco, vbi reus reperietur habere domicilium, & quod dicit vbi reperit hẽre domiciliũ. vel vbi degit. s. si ibi habet domicilium vel forum, quod multis modis cõstituitur. vt no. C. de iurisd. om iud. l. ii. & no. do. Azo in summa C. eo. tit. & not. ꝙ quis dicitur habere domiciliũ, vbi habet maiorem partem fortunarũ suarum & larem suum, vel dic secundum glo. ꝙ opi. do. Placenti locũ habet in vagabundis, vt vbicunq; fuerint reperti, ibi possunt conueniri & puniri etiã pro maleficiis alibi cõmissis, vt C. de coar. l. i. & not. supra. d. l. i. C. vbi de cri. agi opor. vagabundus est, qui inde profectus est, & nihil aduocauit. C. de incol. l. ciues. lib. x. in aliis aũt non vagabũdis obtinet, quòd si alibi latitent vel reperiantur, ꝙ fiat trãsmissio ad iudicẽ loci, vbi maleficium est cõmissum, vt in corpore authẽ. vt nulli iudi. §. si vero cognoscatur, & in corpore authen. vt oẽs obediant. quæ auth. signata est super l. i. authẽ. qua in prouincia

3 quis delinquit &c. † Col. ergo ex prædictis ꝙ si pro maleficio ibi cõmisso lis est cõtest. vbi reus habet domicilium, & vbicunque vagabũdus repertus fuerit, quod punietur Si autẽ nõ vagabdũus alibi capiatur transfertur ad locũ delicti, si hoc petatur, & vbi de maleficio cognosceretur in loco cõmissi delicti, non poterit iudex domicilij de eo maleficio cognoscere vel econtra, sed tamẽ iudex cognoscet per citationem, vt ff. de iudic. l. si quis postea. quia de amisso cuiusdã hominis nõ debeat sępius quæri, vt ff. nau.

4 caup. stabu. l. licet. † Sed pone quæstionem quæ sæpe de facto contingit. Quida Bono. mandauit Bo. aliquem occidi Paduæ, ita ꝙ illud mandatum Paduæ fuit sequutum effectum, modo quæro, vbi & in quo loco iste debeat conueniri & puniri, vtrum Bonon. vbi est factus tractatus, & forsan data pecunia pro illo homicidio committendo, an Paduæ, vbi illud homicidium extitit subsecutum? & primo videtur ꝙ debeat cognosci & puniri Paduæ licet existens Bononiæ mandauit. Nã quoties aliquid agit, & eius effectus

effectus quod agitur ad aliū locū extenditur, ibi debeat agi, vbi effectus extenditur, & nō ibi, vbi simpliciter agitur. ff. de actio. & obl. l. cōtraxisse. & ar. ff. de administ. tut. l. Titiū. & ff. de bo. auth. iu. pos. l. iij. Præterea quoties verba proferātur, & ex eorū prolatione oritur aliquis effectus post tēpus prælationis, consideratur tēpus sicuti effectus, & nō prolatorū verborum tēpus, vnde si maritus donat vxori causa mortis post mortē valebit donatio. quia considerato tempore quo donatio sumit effectū, desinunt esse coniuges. sic & hic inspicitur locus consummati delicti. argu. ff. de dona. inter vir. & vxor. l. si eū. §. fi. & l. seq. & ff. de ma. testa. l. Stichus. præterea ex quo mādās vr deliquisse. C. de accus. l. non ideo. & ff. de dām. infec. l. dāni. & l. si quis. ff. de vi & vi arm. l. j. ergo & eodem loco, vt consequēs sit idētitas & fictio quantū ad certas eius partes & species, videlicet quantum ad locum, quia si legatur quoddā plura continens, legari vr quælibet eius species & partes, vt ff. de lega. iii. l. si chorus. in priu. & ff. de leg. i. l. græco. Præterea nil interest an quis occidat, an mortis causam præbeat, ergo est iste in loco principaliter delicti. s. Paduæ puniendus, vt ff. ad l. Aql. l. q occidit. §. fi. Præterea q mādauit grauius punitur, q̄ qui fecit, quia qui mandauit, deliquit in se & alios, sed qui fecit in se tm̄ deliquit. non est ergo mirum si grauius punitur in illo loco, vbi est maleficiū cōmissum, vt ff. ex quib. cau. infa. irro. l. athletas. § Pōpo. & §. pe. præterea si seruus cōtrahat mandante dn̄o per nuncium vel per epistolas, cū ipso vr ille celebratus cōtract⁹, & sic ibi vr conueniendus directo vbi man datarius deliquit. quia ibi vr mādans delinquere. arg. l. quod iussu. l. i. in ij. rn̄s. directa est allegatio, de contractibus ad delicta. ff. de iniu. l. oēm. & in auth. vt oēs obed. §. hec cōsiderantes. & ff. de cust. reo. l. ij. ad fi. præterea delictū principalis. s. assasinorū, vr esse principale, quia si nō delinqueret, mandans non puniretur, vt ff. de iniur. l. apud Labeo nē. §. si curauerit. de fur. l. si qs vxo. §. neq; verbo. & §. si quis de manu. & de ver. sig. l. speciosus ad fi. ff. quod quisque iur. l. i. ad fi. vnde cū istud cēseatur principale, nō videt absurdū, si delictum mandatū exerceatur, & puniantur in loco delicti. arg. ff. de his q. vt indig. l. post. §. principale. & ff. de bo. lib. l. qui in seruitute. §. si qs. ff. de leg. i. contra tab. bon. pos. per l. filium. §. fratri suo. sic & alias si principalis causa agatur corā iudi. & cām incidat, quæ nō pertineat alias ad notionē eius, nihilominus cognoscit sic. & hoc argu. C. de iudi. l. quoties. Quid plura? qui mandat, id propria manu facere videtur per legē argumentabilē. ff. de fal. l. diuus Claudius. §. itē senatus. ibi, videri cum. facit etiā ff. de vi & vi arma. l. j. §. defecisse. & §. quoties & arg. est quod is videatur occidisse, q mandauit. ff. de solu. l. q mandat. & ad l. Pompe. de parrici. l. vtrum. & melius. ff. de regu. iur. l. is qui dānum. Quid plura? vr casus legis quod ita dicatur homicida, qui mādauit, sicuti qui fecit. Nā qui per aliū facit, per se ipsum facere videtur. ff. de vi & vi arm. l. i. §. quoties. & de admi. tut. l. ita. §. de re. Nā ita dicitur homicida mādans, sicut is, qui manibus suis facit ff. ad leg. Aquil. l. ita vulneratus. ij. respon. Nam quæ de principalibus reis sancita sunt, eadem legis autoritate sancita suut de secundarijs. C. de his qui ad ecclesi. confu. l. fi. §. sicubi. & d. l. ita vulneratus ii. respon. Econtra videtur, quia iura simpliciter loquūtur, quod vbi quis delinquit ibi puniatur & conueniatur, vt ff. de accus. l. si cui. §. pe. ff. de re mili. l. desertorē auditum. in princ. Præterea certū est quod mandans punitur in eo, quod mandauit, vt d. l. nō ideo & l. damni. §. pen. l. si quis missum. & ff. ad Silla. l. si certus. l. si prius. ergo si mandatum punit, quod in loco mandantis puniri debeat, sicut & vbi quis delinquit punitur & conuenitur vt præalle. l. Nam aliud est homicida, & aliud mandans, vt dicit d. l. non ideo. igitur mandans in loco mandati, & homicida in loco homicidii punietr, si enim idē C. de codi. l. si idē Itē aliud est facere, aliud mandare, vel ordinare. ff. de reg. iur. l. aliud. ff. de manu. vindic. l. iiii. in fi. sic aliud est homicida, aliud mandans. vt d. ll. & si certus. & si prius. ff. ad Silla Item ex forma & ordine conueniendi, arguitur aliud esse mandatorem à principali. C. de fideius. præsente. & de actioni auth. hodie. Nam concessus est modus arguendi de ciuilibus ad delicta. ff. de cust. reo. l. ii. de iudi. l. omnē. Itē qui mortis causam præbuit, non habetur pro homicida, sed solus ille, qui proprie facit, vt d. l. ita vulneratus. & l. si obstetrix. ff. ad l. Aql. qui ergo mādauit, deliquit rōne mandati,

mandati, & qui homicidiũ cõmisit, punitur ratione delicti, ergo suis locis cõmissa delicta suis locis debent puniri. Sol. d. Dyn. de
b Musel.[b] determinat hanc q. quod cognitio & punitio dicti mandantis fiat Bonoñ. vbi mandatũ attentatũ fuit fieri homiciũ præfatum Paduæ, & hoc per dicta iura ꝑ hac parte alleg. Nec obstãt leges cõtrariæ & similes supra alleg. quia loquuntur, cũ solum est vnus cõtractus & nõ plures, & cõceptatus ab eadẽ persona. Nã ibi videt contrahi, vbi dirigitur effectus s. in loco solutionis, & ꝑ alle legibus cõtraxisse, & l. Titiũ. §. j. cum simili. Sed qñ diuersa sunt facta, & à diuersis personis cõtracta, q. a illa mãdauit & sequutũ est mandatũ, tunc plura delicta sunt, & vnũquodq; per se mandãtis & facientis, iõ diuersimode sunt punienda, vt patet ex supradictis. non ob. d. l. & alia ratione. quia lata sñia in cã ciuili ẽt in loco cõtractus pręiudicat reo, ẽt in loco domicilii, quod dic vt not. infra de multis de pen. à statutis. sub §. cã fi. in illa magna q. xi. nec ob. eadẽ ratio,
ȝ vt ibi.† Sed pone quidã Lucanus perpetuo à Lucana ciuitate bannitus, quendã Florentinũ in districtu Lucano spoliauit, nũc spoliatus inuenit spoliatorem in ciuitate Pisana, q̃ritur vtrũ ibi possit eũ accusare, vide in Spec. de comp iud. adi. §. j. ver. sed pone quidam Lucanus. & ver. seq. Gand.

ADDITIONES.

a Lis contestata. Adde vt per Ang. consi. 177. Frã. cis. Are. consi. lviij, Ber.
b De muscello. Adde videndum Bal. consi. ccxiij. incip. isti excellẽtissimi doc. iiij. lib. de opini. Dy. mentionem facit. & vide aliud cõsi. iij. lib. incipiẽ. proponitur quod quidam socij scelerati. Ang. consi. clxxvij. in prin, Ber.

Vtrum pœna possit augeri. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Pœna an possit augeri uel minui.*

1
ET AD hoc vt sciamus † vtrũ pœna possit augeri, an minui, notandũ est, ꝙ q̃dam crimina sunt publica, & ordinaria. de q̃bus hr̃ mentio instit. de publi. iudi. in princ. & ff. de publ. iudi. l. j. & iõ ordinaria dicuntur crimina, quia pœna certa imponitur, & iõ publica, quia cuilibet de populo executio eorũ plerunq; datur, vt d. legib. manifeste corrigitur. Alia vero crimina dicuntur priuata & extraordinaria ex eo, quod in eis criminibus certa pęna nõ est determinata, sed eorũ criminum pœna cõmittit iudicis arbitrio, vt ſm qualitatẽ personæ & delicti pœna imponatur. vt ff. de furt. l. vlt. & ff. de priua. delic. l. si pęnæ. in ordinarijs autem criminibus, non licet iudicanti minuere, quoniam facti quæstio in arbitrio est, iudicantis vero impositio legis potestate demandatur, vt ff. ad Turpil. l. prima. §. ii. ibi, facti quæstio &c. ff. ad municip. l. ordine. nisi forte iudex hoc faceret augendo vel minuẽdo causa cognita, quia tunc potest pœnam ordinariam augere vel minuere, vt qñ multis crassantibus & delinquẽtibus opus est exẽplo, vt pœna vnius sit metus multorũ, quibus casibus põt pœnã augere vel minuere, vero põt qñ persona, q̃ delinquit fuit persona honesta, & nõ delinquit, nisi semel tm̃ Nã tunc pœnã ordinariã minuere põt imo ẽt põt pœnã indulgere, vt C. qui mo. infa. irro. l. si post idoneũ. & l. si seuerior & ff. de his q notan. infa l. qd ergo. §. pœna grauior. & ff. de pœ. l. in seruorũ. § pen & l. respiciendũ. & ff. de custo. & exhi. reo. l. diuus. & arg. ff. depositi. l. bona fides. & C ad l. Iul. repetun. l. i. in iis aũt criminibus extraordinariis põt iudex ex cã augere vel minuere, licet in his criminibus certa pœna nõ sit determinata, vt ff. de pœnis. l. hodie. & l. sanctio. & ff. de effracto. l. j. §. quibus extra de offi. deleg. de causis. Sed qũo in hoc casu augetur vel minuetur pœna respõ. habito respectu ad pœnã, q̃ pro talibus delictis cõsueuit imponi, dicetur pœna maior vel minor imposita, & de augẽdo vel minuendo pœnã ſm varietatẽ personarũ & qualitatẽ factorum contingẽtium, dic vt plene not. supra de pœn. in genere. potest etiam iudex ex causa in ipsa sententia condemnare reum ex malesicio in pecunia, & adiicere quod si dicta condemnatio nõ soluitur abinde vsque ad certum tempus, quòd fustigetur, vel manu, vel pede, vel oculo debilitetur, & maxime si persona fuerit vilis conditionis. argum. ad hoc C. de sepul. viol. l. fin. ff. de in ius vocan. l. fi. & ff. de iurisdictio. omni. iudi. l. si quis. Gandi.

De bonis malefactorum. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Publicatio bonorum quando fiat.*
2 *Publicatio bonorũ an debeat fieri per sententiã.*
3 *Maleficio commisso propter quod domus delinquentis veniat destruenda, an uxor poterit quandam domum defendere, ut destruatur ratione dotis suæ.*
4 *Publicatis bonis mariti, an dos vel bona vxoris minuantur.*
5 *Maleficio commisso propter quod bona ueniunt publicanda, si talis malefactor donauit omnia bona sua alicui an ualeat talis donatio.*
6 *Crimine capitali commisso, si fiat alienatio titulo non lucratiui, an ualebit.*
7 *Crimine commisso Titius alienauit, quasdam res amico suo, non tamen tradidit earum tenutam sed ipse possidebat, quæritur, an hæc bona possint destrui, & confiscari secundum formam statuti de hoc loquentis*
8 *Statuto dicente quod bona homicidæ debeãt deuastari, si quidam coloni conducant prædia à Titio, & postea homicidium perpetrante deuastabunt segetes colonorum.*
9 *Statuto ut supra dicente, an bona mandantis homicidium fieri destruantur.*
10 *Fratre occidente fratrem, an filius occidentis habebit bona occisi, & si quidam promisit bene custodire castrum ac dedit fideiussores postea illud prodidit inimicis, sicq; fuit condẽnatus an fideiussores teneantur*
11 *Homicidio perpetrato dum iuxta formam statuti destrueretur quædam domus homicidæ, murus domus cecidit super domum vicinæ, eiq; damnum intulit uel forte domus fuit destructa propter connexitatem, quis emendabit damnum vicino.*
12 *Crimine commisso propter quod bona malefactoris veniunt destruenda, si malefactor habeat fratrem cum quo habeat domum vel turrim communem an tota domus seu turris destruetur, an tantum pars malefactoris.*
13 *Stãte casu supra proxime posito an frater qui nõ deliquit habebit regressum cõtra delinquentem.*
14 *Filiofa. committente delictum propter quod bona veniunt publicanda an pater teneatur assignare dicto filio aliquã parte bonorũ, & si dictus filius sit condemnatus propter delationem armorum vel ex alia causa, an pater poterit conuenire de peculio ptũ.*
15 *Publicatis bonis malefactoris, vel communi obligatis, illa regula tenet quantum ad creditores, qui prior est tempore potior est iure, & quid de acquisitis post obligationem factam creditori, & ante delictum commissũ.*
16 *Bona delinquentis in fiscum vel commune, tacite reddunt obnoxia fisco uel communi.*
17 *Vxore condemnata, an maritus teneatur*

1 Qvia supradictũ est de pœnis, restat videre de bonis ipsorũ malefactorũ. † Circa qđ sciẽdũ est, ꝙ vbi qs dãnatus est ad morte vt amittat ciuitatẽ vel libertatẽ fit publicatio bonoꝝ, vt C. de bon. pscrip. l. in metallũ. & ff. eo. l. relegati. fallit C. de mul. q̃ proprio seruo se sub. l. j. & C. de rapt. virg. l. vna. §. & si quidẽ. Item si filiusfa. damnet, non amittit patris peculiũ, ẽt si sit castrense, vt C. eo. tit. l. si filiusfa. Itẽ statuit in his, q̃ ex officio qđ gesserunt, si fisco tenent, ꝙ si alienauerint sua bona, postq̃ ceperint teneri dolo, vel culpa eorũ, ꝙ talis alienatio reuocat, vt C. eo. l. pe. hodie aũt sciendũ est, ꝙ non fit publicatio bonorum, si dãnatus habeat cognatos vsq; ad tertiũ gradu quod intelligo exclusiue, i criminæ aut læsæ maiesta. nihil innouat, vt C. 2 eo. auth. bona dãnato. † Sed q̃ro an sit necess. ꝙ ferat snia super publicatione bonorũ. respon. distingue, aut aliquis delinquit circa res & cõtra phibitiones legis, vt est sæpe videre, qñ res deferunt vel ducuntur, q̃ prohibentur deferri, & tunc ipso iure dominiũ rerum cõfiscatur, vt ff. de publ. & vecti. l. cõmissa. & l. j. §. an bona. ff. de iure fis. aut aliter, vt qa cõmisit homicidiũ vel crimen læsæ maiesta. vel hæresis, & tũc est necessaria snia super crimine, vt bona publicẽtur, vt ff de donat. l. post cõtractũ. verũ in criminibus hæresis & læsæ maiesta. licet sit necessaria snia, tñ post crimen cõtract. pdit delinquens administrationẽ bonorũ & rerũ suarũ, vt C. ad l. Iul. maiesta. l. pen. §. dotes. & l. fi. & ff. de dona. l. donationes. §. fi. & C. 3 de hære. l. iiii. §. j. Dy. † Sed pone, quod qdã cõmisit delictũ, pp quod omnia eius bona fuerunt publicata cõi, ita ꝙ domus destruitur, arbores extirpant, q̃ritur nũquid vxor possit quandam domum defendere rõne dotis suæ, ne destruatur, videtur ꝙ sic, vt C. ad leg. Iu. de vi publi. vel priuata. l. i. & C.

ne vxor pro marito.l.iii. Item vr casus legis, vt §.de distractio.pigno.l.creditoris arbitrio. Nam mulier præfertur aliis creditoribus.vt C.qui potiores in pignore habeantur. l.assiduis. & hæc de iure est veritas a, sed de consuetudine seruatur per rectores, quod domus turris & alia ædificia destruãtur ex forma statuti, & in cementis seu aliis bonis mobilibus, vel immobilibus satisfit vxori de dote sua. & h.d.do. Accurs.de Regio. Et pro consuetudine facit, quod potestas iurauerit seruare statuta, vnde licet per quam dura sit lex, tñ seruanda.l.prospexit.ff.qui & à q. & quia tẽpore homicidii bona illa erant in bonis mariti & malefactoris, quanquam fuissent pignori obligata, vt ff. qui satis.cog. l.sciendum.& C.de ingenu.l.si dominũ. vnde in eis bonis destruendis statutum vendicat sibi locum. Item facit, quia delicta non debent remanere impunita, & quia magna ratio &c. vt ff.ad l.Aqui.l. ita vulneratus.& l.si a reo.ff. de fideiuss.& mand.Item quia illud statutum generaliter loquitur. Item quia si placuisset statutariis leue erat eis excipere de dotibus, vt quod expresse dictum nõ est, haberi debet pro omisso. quod dic vt no.supra de transa.& pa.§ vlti. circa princ. in pluribus & maxime in versi. si enim. & versi.præterea. & seq. Et quia omne sacramentum est seruandum, nisi vergat in damnum salutis æternæ, vt extra de iureiurã.c. cum contingat. & quia quis non debet esse immemor salutis æternæ.l.sancimus.C.ad

4 l.Iul. repetund. † Sed quid si maritus deliquit ita, quod ex forma statuti eius bona debeant publicari. dic quod non minuentur propter hoc dotes vel de bona vxoris vt C. ne

5 vxor pro marito &c. Item pone, quod aliquis commisit delictum propter quod bona omnia, sua ex forma statuti erant publicanda, talis donauit alicui omnia sua bona, modo quæritur an valeat talis donatio, respon

b de secundum Azo. b quia aut talis donatio fit ante reatum, aut post reatum & ante cõdemnationem, aut post reatum & condemnationem de se factã. In primo casu bñ valet, quia legitime factum est &c. vt C de admi. tut.l.sancimus Item si permittitur donatio inter vir.& vxo. nõ vt statim valeat. sed vt morte confirmetur, multo fortius debet valere ista donatio, ex quo fit in persona non prohibita. In secundo casu dicit d. Azo. donationẽ valere, per legẽ ff. de dó.l. post cõtractũ. & sic intelligit l.de bonis proscrip.C.l pen. Sed hoc fallit in duobus casibus in crimine læsæ maie. & in crimine hæresis, vt C.ad l.Iul.maiest.l. fi.de hæreticis. l.iii. In tertio aũt casu, si post reatũ & cõdẽnationẽ facta est donatio, tũc non tenet, vt C.de bo.dãna l.si qs, & ex ista opi.d. Azo. excogitantur & fiunt quotidie multæ baratariæ. Nã cõmissis delictis fiunt tales donationes, pro quas cõia ciuitatis & loca perdunt ius suũ, & ita male cogitãtibus paratur via delinquendi quod esse nõ dẽt, vt C. vnde vi. l.i.& l.meminerint. Et iõ do. Odo. in ista tali donatione putat & dicit ista fore distinguẽda. Aut aliquis donat vni vnã rẽ alterã alteri, aut donat oĩa bona sua, iõ qa donatio indiget insinuatione, & ipse propter talẽ reatũ à se cõmissum corã iudice nõ veniret, apparet ex hoc, quod hæc donatio sit facta in fraudẽ, & iõ non valet. Nã sicut nõ criminosus si alienat oĩa sua bona & hẽat creditores, vr facere in fraudem creditorũ, vt ff.q in frau.credit.per totũ.ita hæc donatio vr facta in fraudẽ reipubli.quia facta vr metu futuræ pœnæ, vt ff. de don. cau. mor. l.si aliquis.nõ ob.d.l.post contractũ.quia eã sic intelligit do.Odof.qa si cõtracto crimine capitali quis donat & postmodu absoluetur, quod illa donatio nõ reuocat, quia sñia declarat eũ nõ criminosum, vñ dicit quod illa lex facit potius cõtra do. Azo.quã pro eo. veruntamen do.Odof.dicit, quod omnia, quæ hucusq; dicta sunt, habent locũ in donatio-

6 ne quæ fit ex titulo lucratiuo. † Sed quid in alienatione tituli non lucratiui, valebitne alienatio facta post cõtractum crimẽ capitale? vr quod sic, quia non inuenio prohibitũ, quod alicui sit interdicta administratio rerum suarũ propter contractũ crimẽ capitale, nisi in prædictis duo.ca. Item facit qa reus potest solui, vt ff.de solut.l.reus.sed in ista q.dicit idem Odof. quod alienatio valet, sicut valet alienatio facta in fraudẽ creditorũ vt ff. de his q̃ in frau. cred.l.qui aũt.§.interdũ.& §.simili mõ. Sed q̃rit, an talis alienatio siue vẽditio põt reuocari tãq̃ ĩ fraudẽ cõis facta.d.Odof.distinguit, qa aut crimen cõmissũ est occultũ, qa de hoc nõ est delatus vel requisitus ille alienator, & tũc nõ reuocat qa nõ p̃sumit aliqua fraus. Si aũt crimẽ est patẽs, qa oẽs dicũt talis occidit talẽ,

vel requisitus est de hoc,& post talẽ requisitionem,vendidit.hoc casu debet reuacatio habere locum quia in fraudem rei publi. & hæredũ occisi vr̃ facta esse,in petitione hæreditatis ex quo petita est hæreditas,oĩs possessor bone fidei efficit malæ fi.vt ff.de peti. hære.l.itẽ veniunt. §.petitã. & §. petitũ.vel dic scd̃m Alber. qđ aut crimen,quod committitur ante alienationem factam est capitale,aut non,primo casu subdistingue,q̃a aut est inculpatus, & præsumptio est cõtra eũ,& tunc pręsumit alienationi fradulẽta, & nõ tenet ff.de bo.dam.l.cũ ratio.§.ex bonis.si aũt nõ inculpatur,habet locũ lex allega. in glo.ff.de dona.l.post cõtractũ.si vero alienatio p̃cedat crimẽ.dic aut est suspicio cõtra eũ, & tũc nõ valet ff.de do.l.si q̃s.aut non est suspicio,& tunc valet , vt C.de bo.
7 proscri.l.pe.†Sed pone qđ aliquis ante maleficiũ à se cõmissum alienauit res quasdã alicui suo socio vel amico , non tñ tradidit possessionẽ earũ rerum,imo tẽpore delicti easdẽ res inuenit posside re , q̃ritur nũquid hæc talia bona possint destrui & confiscari cõi ẜm formã statuti de hoc loquẽtis qđ ex tali maleficio ipsa veniant publicãda & destruenda,& vr̃ ꝙ emptor possit ipsa bona defendere,q̃a semꝑ stat instrumẽto donec probatur cõtrariũ.l.cũ p̃cibus.C.de ꝓbat.Itẽ quia factus est dñs ꝑ traditionem. vt C.de pactis.l traditio.Item vr̃ casus expressus.ff.de do.l.post contractũ.Ecõtra vr̃ ꝙ donatio sit facta in fraudẽ,& ideo reuocãda ex illo edicto ff.q̃ in frau.credi.ꝑ totũ. & l.creditores ff.de ver.sig.& l.si cui. Item quia ex maleficio fuit obligatio vt instit.de obli.quæ ex male.& ff.de act.& oblig.l.ex maleficiis.Item multa sunt introducta cõtra iuris regulas ne maleficia remaneãt impunita.l.ita vulneratus.in fin.ff.ad l.Aquil. Item quia iam daretur materia aliis delinquendi,ꝙ esse non debet C. si aduer.vẽdi. l.i.& de indi.vidui.l ii.So. secũdum d.Gui. & alios iuris peritos dic,quod si malefactor tempore maleficii possidebat illa bona , ꝙ secundum formam statuti illa debeãt publicari argu.l.sicut.§ qui superuacuus.& § si debitor ff.quib.mo pig.vel hypo. sol.& de acqui hære l.is qui & C.de natu.liber.l.iii. §.quod in subeunda.& de distra. pig. l.i.& l.qui sub imagine . & quod illa venditio sit simulata bene facit.C.de distr.pig.l.q pre-

8 dium. †Item pone continetur in statuto, quod bona homicidæ debeãt penitus dissipari & destrui,tã domus, quã fructus arborum, quidã coloni cõduxerant p̃dia, & seminauerunt segetes ante homicidiũ à dño prædictorũ cõmissum, quærit an iste segetes possint & debeant destrui, & vr̃ ꝙ non quia ita debent latrones seu nocẽtes puniri vt innocentes non tangantur , vt C.de his qui latro.l.fi. in fi. Itẽ dicatur societas inter dñm & colonũ.ff.loca.vt l.si merces.§.si is. non est tñ talis,vt debeat ꝑꝑ hoc puniri,vt C.de pœ.l.sancimus quia alterius crimen, nõ debet alteri nocere, vt ff.de pœ.l.crimẽ. Itẽ si ab aliquo prohibeantur coloni, tenet fiscus,vt ff.loca.& condu l.si fundum. & ff. de leg.ii.l.nihil.§.fi. itẽ facit C. de euic.l.fi. Itẽ tenet fiscus omnibus creditoribus dñi, vt C.ad.l Iul.de vi publ.l.tutoris tui.ff.sol. ma.l.si marito publico iudi. Econtra vr̃ imputandũ colono,qui cũ tali malefactore cõtraxit,vt ff.pro soc.l.socius.insti. pro soc.§. fi.ff.de adulter.l.vi passam.§.mulierem.Itẽ fructus sunt dñi.ff.loca.& cõduc.l.cũ in plures.§.messem.ff.de fur.l.filio.§. frugibus.& l.si apes.Itẽ fructus & fundus dicuntur vna res esse,vt ff.q̃ in frau.cre.l.fi. §.fructus Solu.vero quia lex dicit,ꝙ res nõ debent puniri sed personæ,vt in auth.de mãd.p̃n in.§. oportet aũt te.& alia lex dicit ꝙ puniuntur res,vt ff.cõmu.diui.l.si is cũ quo. vnde cõsuetudinẽ dico seruãdã in talibus , q̃a sæpe dat dimidia rusticis,quia nullus casus interuenire põt &c.ff.fa.herci.l. si fundus. i pri. q̃a minime sunt mutãda,vt ff.de legi.& senatuscon.l.minime,si aũt nõ appareat đ cõsuetudine. dico qđ fructus nõ sunt deuastãdi,q̃a iniquũ esset si rustici laborassent frustra,ne doleant diligentes,vt C.de alluuionib.& paludi.l.fi.& sic determinat d.Vber.
9 de Bob. † Itẽ pone cõtineri in statuto , qđ q̃cunq; fecit homicidiũ, qđ eius bona debeãt destrui,aliq̃s nõ fecit, sed fieri mãdauit,nũq̃d bona talis mãdãtis destruent,dic
c ꝙ sic c,& dic ple.vt no.supra de trãsa.& pa.
10 §.vlti.& supra de pę.in genere †Quæritur si frater occidit fratrẽ , an bona occisi pertineant ad filium occidentis vr̃ ꝙ non ff de bo.dam.l.cum ratio.sed quod debeãt publicari eo casu q̃n frater ille non habet filios. vel alios sibi coniunctos in eodẽ gradu, q̃a tunc esset secus.ff.si quis ali.testa.prohi. l.ii.

Item

Itē quæritur pone quod quidā promisit bene custodire quoddā castrū, & dedit fideiussores. postea illud castrū prodidit inimicis ex quo grauiter fuit condēnatus, q̄ritur nunquid fideiussores teneātur ad condēnationē dic quod non solum teneantur ad id quod interest cōis, q̄a pone q̄ condēnatus erat in maxima quantitate, & ita Bononiæ
d fuit terminatū [d] per l. libertus.§.fi.in fin.ff.
11 ad muni Dy.† Itē pone qō.de facto quidā fecit homicidiū. propter quod pnunciatū fuit, quod omnia eius bona deberēt destrui q̄a super tali maleficio erat statutū accidit cū potestas faceret destrui quādā domū talis homicidæ, q̄ murus domus pdictæ cecidit super quandā domū vicinā, vel forte destructa fuit pp cōnexitatē, mō q̄ritur q̄s debeat illi vicino emendare tale damnū, & vr̄ q̄ potestas.arg.l.C.de iis, q̄ latro.vel alias cri.reos &c.l.vna §.tribuni.& ff.ad l.Aqui. l.quemadmodū.§. magistratus.ff.de iniu.l. nec magistrat.arg.ff.de pę.l.absentē.ff.si q̄s ali.test.prohi.l.ij.§.fratres. Ecōtra vr̄, q̄ ille teneat̄ dānū emēdare, q̄ maleficiū cōmisit, vt arg.ff.cōi diui.l.si is cū quo. & ff. sol.ma. l.pe.Sol.d.Alb.de Pap. dixit potestatē nomine cōis teneri s̄m iura alleg. cuius opin. vr̄ h̄re locū tantū, q̄n bona malefactoris talis erāt publicata, q̄a tūc tenet̄ ptās nomine fisci, q̄ est hæres & tanq̄ hæres dicti malefactoris tenet̄ resarcire dānū, cuius occasione ille dānū substituit, q̄a qui cām dāni dat, dānū dedisse vr̄, vt ff. ad l.Aqui.l.occidit. vn̄ fiscus succedēs tenet̄, vt ff. ad l.Iul. de adul.l.tutore.& C.de bo.proscrip.l.si vt pponis. Si aūt bona nō erant publicata, tūc teneat̄ malefactor [e] vt ff.cōi diui.l.si is cum
12 quo.† Itē q̄ro aliquis cōmisit maleficiū, ppter quod oīa eius bona ex forma statuti erāt destruenda, hic malefactor hēt fratrē, cū quo hēbat turrim vel domū cōem. q̄rit an tota domus vel turris debeat destrui, an vero destruēda sit tantū p parte cōtingente illi malefactori. Et vr̄ primo q̄ tota domus vel turris sit destruenda.arg.ff.cōmu. diui.l.si is cū quo.ff.de aqua plu. arc.l.interdū.C.de neg. gest. l. si cogn. Nā q̄d cōe est est meū est, vt ff.de verb.sig.l.pupillus § fi. do vero Odof. dixit diuisionē faciēdā esse, q̄a nō dēt alteri per alterū iniqua conditio afferri, vt ff.de reg.iur.l. non dēt. & de alie. iudi.mut.cau.l.j.C.de pœn. l. sancimus. & hoc cū solūmodo publicantur, sed si nō publicantur. delinquētes tenētur resarcire dānū cōi diuidundo iudicio vt d.l.si is cū quo. Si aūt nō est soluēdo p̄stat̄ de publico æstimatio nō delinquenti.ar ff.ad Sil. l.in lege. & C.in quib cau.ser.acci. lib.l.ii.Odof Sed in q̄ōne ista d Franc.Accur.& d.Rolan de Ro. cōsuluerūt mihi Bononiæ assessori distinctione opus fore dicētes, aut pars male factoris erat de turri in parte inferiori, vel ita coniuncta, q̄ illa pars nō poterat destrui sine destructione partis alterius, & tunc dicebāt totā turrim vel totā domū destrui debere p iura primo alleg.ff.de acqui. re. do. l.si sup.quia superior locus deseruit inferiori, & ecōtra, & ædificiū solo cedit.ff. de acqui.rer.domi.l. si adeo.§ ex diuerso.& insti.de re.diui.§.ex diuerso & C. de re iudi. l.ij.& hoc cōtingit ne maleficiū remaneat impunitū, vt l. ita vulneratus.ff. ad l. Aquil. cū simil. Si aūt pōt separatio fieri sine læsione partis vel cōsortis, q̄ nō deliquit, & tunc separatur, vt ff.de adimen.lega.l.& sed.§.si duobus.& ff. de solu. l.si alieni nūmi. & ff. de mino.l.ēt. & ita intelligit d.l. interdū ff.
13 de aqua plu.arcē. † Sed nūc q̄ro, nūquid superior frater, q̄ nō deliquit habebit regressum cōtra inferiorē p dāno ei illato occasione maleficij pdicti? dic q̄ sic, vt ff cōmu. diui.l.si is cū quo ff.de neg.gest. l.nā & Seruius.in princip.ff.de cōdi.indebi.l.indebitū. ff.ad l.Rhod.de iactu.l.j.ff. de neg.gest.l.si cū peculio.& hoc si est soluēdo, si aūt nō est soluēdo dic q̄d tunc habebit regressū cōtra cōe.arg.ff.de adulte.l.miles & facit ad hoc
14 quod no.s.in magna pxima q̄ō.† Pone cōtinetur in statuto ciuitatis, q̄ quicūq; fecerit tale maleficiū, q̄ oīa ipsius bona habeāt publicari. Ecce filius quidā familias cōmisit delictū tale propter quod eius bona debeāt publicari. q̄rit nunquid pater tali filio tenet̄ assignare aliquā partē suorū bonorū dic q̄ nō.arg.l.C.de bon.dā l.si filius.& l.j. Nā nec tenetur pater respondere pro delicto à filio cōmisso, vt ff. de act.o. & oblig.l. ex maleficio.§.is quoq;.in fi.& C.ne fil.pro pat.&c. sed pone q̄ filiusfamilias condemnatus est exportatione armorū vel ex alia cā, nunquid pater pōt cōueniri actione ī fa
f ctū descēdente ex re iudicata de peculio [f] ipsius filiifami. & certe dicatis q̄ sic pōt argum. ad hoc.ff. de noxa.l.quoties. & l.seq.

15 & in hoc cōcordāt oēs doc. & ita vidi Bononiæ multoties iudicari.† In summa notādū est, ꝙ si malefactor, cuius bona sunt publicata vel obligata cōi, habeat creditores, ꝙ obtinet regula illa, qui prior est tēpore, potior est in iure, vt ff. qui potiores in pigno. habean. l. fi. & C. de remis. pigno. l. si pignus ignorante. C. qui potio. in pig. habe l. si generaliter. sed priuilegio fisci obtinet, ꝙ si is, qui mihi pig. est loco obligauit oīa sua bona pſentia & futura postea bona aliqua acquisiuit, & postea maleficiū cōmittat, cuius occasione eius bona veniāt publicāda, ꝙ in rebus prædictis postea acquisitis erit fiscus potior priori creditore, vt ff. de iure fisci. l. si
16 is qui.† Itē no. ꝙ bona delinquentis in fiscū vel cōe, tacito fisco vel cōi reddunt obnoxia, vt C. in quib. cau. pig. ta. cōtra. l. i. de pri. fis. l. j. & vide infra, similē qōnē ad hoc.
17 † Quæstio est in fi. istius tit. inserenda. vxor mea, condēnata est in x. lib. qrit nūquid ego maritus tenear, vr ꝙ sic. ff. sol. ma. l. si cū. §. si aūt in seuissimo. Itē quia plus aggrauat paruus ictus fustiū, q̄ maxima pecuniæ accumulatio. ff. de pœ. l. in seruorū. in fi. Item si aliquis est captus ab hostibus & nō sit vnde redimatur, nisi de dote, tunc dos potest alienari. ff. so. ma. l. quis. & ff. de iure do. l. mutus. Econtra vr, vt C. ne vxor pro mari. l. marit'. Itē qa dos nō venit publicāda nisi in casu. C. de primi. l. primipilus. Sol. de stricto iure non tenet maritus, sed de æquitate sic. Nā maritus tenet vxorē alimentare. & hæc iusta cā alienationis dotis. C. de fund. do. l. fi. Itē quia animæ cœteris rebus sunt præferendæ id est, animata corpora. C. de sacrosan. eccl. l. sancimus. ff. de relig. & sum. fune. l. Neratius. & l. quod sit. §. nulla. vel dic & melius, ꝙ fiat condēnatio, sed differatur exactio donec matrimoniū fuerit solutum, vt ff. ad l. Aqui. l. in lege. & ff. iu. so. l. i.

ADDITIONES.

a Veritas. Adde ꝙ hanc opinio. tenet Roma. consi. cxxviij. Bernar.
b Secundū Azo. Adde videndū Pet. de Anch. consi. cclij. & ibi an talis alienatio possit reuocari. B.
c Quod sic. Adde videndum Ioan. de Ana. consi. lix. Ber.
d Terminatum. Adde vt per Io. And. in additio. ad Spe. in rub. de fideiuss. Ber.
e Malefactor. Adde, vt per Io. And. in additio. ad Spe. in tit. de societa. Ber.
f Pecunio. Adde, vt per Abb. consi. lxvj.

De aliquibus quæstionibus varijs in maleficijs. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Consanguineus uel affinis rixatus est cū affine, uel ei est iniuriatus, an puniatur.*
2 *Iniuriarum accusari an possit, qui crimen alteri iniuriasse obiecit.*
3 *Intrans armatus domum mulieris coniugatæ cōtra voluntatem illius, confitens quod per eum non stetit quin carnaliter eam cognosceret, si probat illam esse male conditionis & famæ an iste punietur?*
4 *Homicida si imponatur pœna mille librarū ex forma statuti cum iure ciuili sit pœna capitis, si accusatus de homicidio ex forma statuti sit absolutus, an poterit accusari l. Corne. de sicca.*
5 *Masculinum, an comprehendat fœmininum etiā in delictis.*
6 *Quis quicunque nullus uel similia prolata à lege municipali, an comprehendant quæ nulla sunt?*
7 *Respondens dicenti se uelle committere aliquod graue delictum bene placet mihi, facias bonum est, an ex tali responsione aliquam pœnam patiatur.*
8 *Robaria facta in territorio uillæ uel castri, an ille locus teneatur ad emēdam & quomodo.*
9 *Delinquens si efficiatur clericus, post delictum perpetratum, an puniatur per iudicem secularem uel ecclesiasticum?*
10 *Malefactor condemnatus in e. in carcere existens, qui dederat fideiussores de nō fugiendo aufugit & cōem à custodibus condemnatus exegit ac illis iura cessit, an custodes à fideiussoribus exigere poterunt?*
11 *Accusatio instituta de dāno dato, & alia acta facta coram iudice ciuili, quando adest iudex maleficiorum an valeat?*
12 *Filiusfam. an possit esse in iudicio causa criminalis sine consensu patris.*
13 *Filiofam. an teneatur pater consentire in iudicijs publicis.*
14 *Minatus fuit Titius animo irato Sempronio de offendendo eum in personā postea intra paucos dies Sempronius fuit offensus in personam an præsumatur Titium commisisse maleficium tale?*
15 *Furto aliquid mihi est est subtractum, an me sit*

sic requirente iudex poterit compellere omnes vicinos ad indicandum furem.

16 *Iudex maleficiorum an possit cognoscere diebus feriatis de maleficijs, et an de robaria facta in territorio alicuius castri teneatur ille locus ad emendam*

17 *Robaria commissa in territorio castri vel villæ an homines illius loci tenebũtur ad emẽdam in capita vel pro modo patrimoniorũ?*

18 *Potestas existens ad balconũ palatij vidit Titium vulnerari à Sempronio ex quo vulnere secuta est mors, an potestas ex hoc solum, q̃d ipse vidit malefactorem committere maleficium possit illum condemnare?*

19 *Accusatus de vulnere cõparuit & datis fideiussoribus fuit relaxatus, postea cõmisit homicidium, petit iudex ut fideiussores eũ repræsentent, an teneantur?*

20 *Stante superiori casu si potestas vult dare fiduciam respectu homicidij, an tenebuntur fideiussores illum repræsentare?*

21 *Clericum percutiens animo irato & graviter incedentem more laicali an erit excõicatus?*

22 *Derobauit me aliquis, uel læsit, ita quod sum damnificatus, probatur maleficium sed non possum probare meum interesse quid erit seruandum?*

23 *Frater fratrem interfecit, filij interfectoris petunt hæreditatem mortui, quæ alias eis ex successione defertur, quid iuris erit?*

24 *Confitentem Titio in tormentis uel corã iudice, quòd mihi furto rem subraxit, uel alias dãnum dedit si postea moriatur, an pro cõfessione illa potero illius hæredes conuenire?*

25 *Filiusfa. propter delictum in aliqua quantitate fuit condemnatus, an pater teneatur partẽ aliquam pro illo assignare communi?*

26 *Statuto dicente si damnum datum fuit in cõe illius uillæ, & ignoretur malefactor quod commune teneatur ad emendam, si ecclesia fuit damnificata, quid iuris erit?*

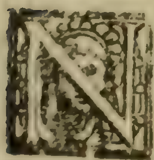

Vnc est videndũ de aliquibus quæstionibus in maleficijs, quæ quodammodo nõ bene adaptãtur ad titulos, supra dictos, & postea subijciã de reo⁹ vetitis nõ portãdis extra territoriũ ciuitatis vel castrorũ, quib⁹ vetitæ sunt portari.

1 † Et in primis q̃ro. Ecce duo cõsanguinei vel affines rixati sunt ad inuicẽ, vel iniuriati vnus alteri. modo q̃ritur an possint, & debeant puniri & qualiter? Rñ. vulgare est laicorũ, ꝙ nõ puniantur, sed certe falluntur, q̃m delicta cõmissa inter cõiunctas personas cõsanguinitate vel affinitate grauius puniunt q̃ si inter extraneas personas fuissent cõmissa, vt ff de pœn. l. capitaliũ. § oĩa admissa. & concordat hæc cũ Seneca dicẽte tãto maior offensa est iniuria, quãto proximior est, qui eã fecit, vt ff. & C. ad l. Pompe. de parri. per to. Ecõtra vr̃ ꝙ cõsanguinitas suadeat tale maleficiũ remanere impunitũ, q̃ncunq; sit cõmissum, vel qui mitius sit iudi. vt ff. de pœ. l. respicieudũ. ff. de excu. tut. l. si tutor aliquo vincu. ff. de recep. l. ij. ad l. Iul. repetun. l. i de fur. l. nec cũ filio. & l. seq. & l. qui vxo. in princip. & C. de pat. pote. l. iii & iiij. ff. de libe. ho. exhi. l. iij. § hęc verba. ver. his tñ. Sol. ſm d. Dy. distingue, vtrũ maleficia illa sunt atrocia, an vilia. atrocia aũt seuerius iudicãtur, vt d. §. oĩa admissa, leuia aũt & vilia mitius, aut nullo modo, vt in l. in contrariũ alle. & facit. C. de pa. pote. l. si filius & ff. de iniur. l. p̃tor edixit. § p̃terea. vel dic ꝙ rectores ita puniunt personas coniunctas, sicut extraneas. argu. d. §. oĩa. & ita fecit Ro. de fratre suo, vt ff. de re. diui. l. fi.

2 † Quæro si aliquis iniuriose crimen obiecerit alicui, an possit de iniuria accusari?

a vr̃ ꝙ non, si tñ verũ non sit de illo crimine. argu. e legis à cõtrario sensu. C. de iniur. l. si nõ conuitij. Itẽ si verũ sit de illo crimine obiecto, q̃m peccata nota esse expedit ff. de iniur. l. eũ qui. Sed in hoc casu Mar. de Fano ita distin. cum iniuriose obijcitur crimen, aut talis est iniuria, qua probata resultat in crimen, quod expedit esse notum, puta quia vocauit eum cucurbita consentiente. & hoc probato, ꝙ consentiat, sequitur ꝙ sit infamis. q̃a præstat causam lenocinij, vt ff. de his qui not. infa. l. i. & de ritu nup. l. palam. tunc nõ tenet iniuriarũ. & sic intelli. l. eum qui. si autem dicat ei iniuriam, qua p̃bata non sequitur aliquod crimen, bene tenetur iniuriarum. d. l. si non cõuitii. ff. de postu. l. i. § si quis. & hæc distinctio locum habet in verbis iniuriosis criminum. Nam si dico alicui pauper, mendicus, bene etiam teneor iniuriarum, quia turpe est rei familiaris detegere paupertatem. vt C. qaando & qui. quar. pars deb. l. ii. libro. x. & ideo teneor. Idem in aliis. vt si diuitẽ fideiussorẽ non recipiam. ff. qui satisda. cogã. l. fideiuss.

nec illa distinctio locum habet in iis sed solum in criminibus, Marti. de Fa. † Quæstio de facto fuit Mutinæ quod quidā armatus de domo rangonū intrauit domū cuiusdā fœminæ coniugatæ contra suā volūtatem, volens eā carnaliter cognoscere, & per eū non stetit, & hoc fuit cōfessus ille armatus probauit ad suā defensionē, ꝙ illa mulier erat malæ cōditionis & famæ & à pluribus cognita. & ꝙ ipse idē solitus erat eā cognoscere carnaliter, modo q̄rebatur an iste ex tali maleficio deberet puniri. Et ꝙ non debeat puniri quasi est expressum C. ad leg. Iul. de adul. l. si ea q. ff. d iniu. l. itē apud Labeonē. §. si quis virginē. ff. loca & condu. l. si ignorans & q̄ ibi no. Solu. d. Dy. de muscello consul. super. d. q. ita consuluit & dixit ꝙ si d. mulier quæstū b sui corporis faciebat ꝙ ille armatus nō posset, nec debeat puniri, alias sic per iu. præallegat. & specialiter ꝑ l. ff. de adult. l. si vxor. §. plane. quæ autem dicat quæstū palā sui corporis facere, d c ff. de fur. l. eū. & de his no. sup d. l. si ea quæ. & l. q̄. de adult. † Quid de q̄ōne, quæ quotidie cōtingit de facto. Iure ciuili cauet quod ꝓ homicidio imponatur pœna capitis, vt dixi, supra de homic. iure vero municipali cauetur, ꝙ imponatur pœna mille librarū. mō aliquis accusatus de homicidio ex forma statuti fuit absolutus, modo q̄ritur an ipse possit accusari pęna legis Cor. d̄ sicc. de iure cōi? Et primo vr̄ quod sic, quia ius municipij nō tollit ius cōe, vt ff de libe. hom. exhi l. iij. in princ. & expressius. ff. de action. & obligation l. quoties. nisi expresse dicatur in l. municipij, quia ius cōe nō debeat obseruari, sed statuta tm̄, vt d. l. quoties. Itē pœna corporalis nō tollit pecuniariā, vt C qñ ciui. actio. præiu. crimi. l. i. ff. de tab. exhi l. iij §. si quis dol. ff. vi bonorū raptorū. l. ii. §. j. & ff. de sepul. viola. l. qui sepulchrū. Nam qñ potestas iurat seruare statuta, iurat ea seruare secundū iura & leges, vt in corpore auth iusiurā. ꝙ præstatur ab iis, qui admi acci. Item si statutariis placuisset ius commune non seruari, leue erat eos hoc dicere, vt C. de cadu tollen. l. vna. Ecōtra videtur statutum debere obseruare. Primo quia potestas iurat tantum seruare statuta, vnde non debet via periuriis aperiri, vt C vnde vi. l. meminerint. & C de indict. vidu. tol. l. ij. C. si aduer. rē iudi. l. ij. & auth. ibi posita. Itē certa pęna est per statutū posita vnde q̄d per statutū conceditur, in aliis vr̄ prohiberi. ff. de iudi. l. prætor. Itē si pro eodē delicto duplex pœna imponeretur, esset contra, vt ff. de nau. cau. stabu. l. licet. C. de pœ. l. oēs. extra de ætat. & quali. c. acce. & c. at si. extra de iud. c. cū percussio. vij q. i & c pe. de cle. ægro. Sol. dicit d. Cy. ꝙ iste nō possit amodo accusari per l. j. ff. de acc. l. senatus. & d. l. licet. & ad l. in contrariū allega. rñ. quia vna pęna daī ad bursam actionis principaliter, & sic in ea per se ciuiliter agitur & nō ad vindi. Alia daī ad vindictā pro pœna corporali infligenda, vel pecuniaria fisco applicādā, seu cōi, & sic ē criminalis, quia nō datur ad bursam actoris, sed in proposita. q. vtraque pœna datur ad vindictam & bursā cōis, & sic vna electa tollitur alia, vt d. l. senatus & l. prætor §. i. ii. iij. & 4. rñ. Alii vero sapientes aliter dicunt. Nā dicūt. ꝙ si appareat de mēte statutariorū volētium pœnā statuti subrogare legi ciuili, ꝙ tunc si exacta est pęna statuti. vel sublata ꝑ absolutionē, vlterius nō imponaī pęna legitima, quia pœna statuti subrogata est loco pœnæ legalis, igitur fungi dēt partibus eius vt ff de iudi. l. mortuo. & ff. si q̄s cau. l. si eū. §. qui iniuriarū. Si vero nō appareat, ꝙ tūc pōt agi ad plus quod est in pœna legali, q̄ in statuto, vt C. de act. & oblig. l. cū ex vno. & l. si plura. & arg. ff arb. fur. cæ. l. i. & ff. vi bo. rap. l. i & ff. de act. & obli. l. qui seruū. ff. cōmo l. vnde q̄ritur. Et hoc si tm̄ vnum est delictū, secus si plura sunt delicta. Nā tunc pōt pęna exigi pro alio delicto, de quo non est imposita vel absolutio facta, vt ff. de priua. delic. l. nōnunquā. D. vero Alber. Papi. fuit in hac opi. qd si aliqua ciuitas habeat statuta super aliquo maleficio. ꝙ illud statutum tollat leges ciuiles tractātes de illo maleficio in contrarium, vel vltra vel præter. Sed ipse hanc suā opi. nō probauit aliqua l. sed dic & alleg pro hac bonā sol. d. Alb. q a nō est recedēdū à verbis statuti, vt C. de in dic. vid. tollē. l. ii. C. si aduer. vē. auth. sacrā. Itē quia constat omissum esse de iure cōi, vñ, ꝙ in vno cōcedit, in aliis ꝓhibet ff. de iudi. l. cū prętor. C. de procura. l. maritus. ff. de leg. l. cum lex. Item quod vltra pœnam statuti possit peti de iure cōmuni, debet haberi pro omisso. argumen. C. de legib. l. nō dubium. ff. soluto matrimon. l. si vero. §. de

viro

viro.& secūdum hoc iudicatum fuit Bono. per collegium do.iudi.Dominorū aūt Alb.
c & Dyn.opi veriores ᶜ credo,quæ ēt de con
5 suetudine obseruantur. †Qō talis insurgit in lege ciuili,vel ēt ciuitatis cauetur, ꝙ si qs cōmiserit tale maleficiū,quod debeat certa pœna puniri,verbi gratia,statutū est Bono. ꝙ nullus emat bladū,nisi in platea sub pœdecē librarū. modo qdā mulier alibi emit bladum quæritur ergo an appellatione si quis,vel quicunque,vel nullus contineatur fœmina, ita ꝙ dicat incurrere pœnā legis vel statuti.Super qua quæstione d.Oodof. consul.à iudic.de vec. Bonon. talem tradidit doct notatam.C.de ser.fugi.l.quicunq; dicens,aut verbū si quis, quicūque, vel nullus,vel simile, profertur à lege vel statuto cū statutū sit lex ciuilis, vt instit.đ iure nat. gen & ciu.§.oēs vero populi.& C.de emā. lib.l.j.& expresſius.ff.de mun.& ho.l.i.§.i. in fi.ibi,ex his enim &c.& l.fi.§.i.& ff.đ iu. immun.l.semp.§.leges.ff. quod cu.vni.no. l.nulli.& l.itē eorū.in prin. & tunc cū illud verbū profertur à lege,siue tractet de odio, siue de fauore sub illo verbo masculinū cōprehēdit fœmininū,& ita intelligūtur leges ff.de ver.si l.i & l.de testamē o. §.i.& ff.de cōpē.l.i.§.i.ff.de neg.gesl.l.3.§.i. & C. vnde vi.l.si quis in tantā. & ff. de iur. fisl.l.diuus. alias,ait Diuus & hoc est semp verū,nisi sit tale negotiū, quod sexui fœminino nō congruat,vt in procu.quæ nō cōuenit mulieri, vt C.de procura.l.alienā.& ff.de regul.iur. l.ii.C.qñ mul.tut.offic.fun.po.l.fina.C.de his qui vecti.æta.impe.l.i;.C.de procura.l. maritus. Item fallit in immunitate à principe vel à lege cōcessa alicui & suo generi, & posteris suis.quia hæc immunitas ad sexum masculinum tantum,& non fœmininum porrigitur, vt ff.de iur.immu.l.i.in fi. Et fallit si propter causam propter quā statuitur in masculo cessat in fœmina,vt C.de oper.liber.l.i in princip.& in fi. & secundū hoc potest intelligi.ff.solu.matrimo.l.si vero.§.de viro.alias autem appellatione maris cōtinetur & fœmina.& quod in vno statuitur,etiam in alio statutū videtur, si autem prædicta verba ab homine, id est à statuto,tūc aut tractatur de odio, aut de fauore.Si de fauore,tunc sub masculino cōprehenditur femininū, vt ff.de legat.tertio l. qui duos mulos.& l.legatis.§.iumētum.& ff.de testamen.tut.l.si quis ita dederit.Si autem tractet de odio,tunc est secus, vt ff.de vent.in possesſ.mitten.l.i.§. quæritur. vnde cū mulier in casu qōnis propositæ cōprehēdi posſit,qa pōt delinquere. dicit d. Odof. & alii docto.dicunt cōiter,ꝙ mulier com-
d prehēdatur ᵈ vt in pœnā legis vel statuti incidat,nisi de mente statuti aliud doceat.
6 † Sed pone quod istud verbū si quis, vel quicunque,nullus vel simile proferatur à lege municipali nunquid continebitur & si qua nulla &c.maxime qñ tractatur de odio?vr̄ ꝙ sic per iu.prædi.quia statutum est lex,vt ff.đ iusti.& iur.l.oēs & insti.de iur.natu.§. omnes.sed probata à lege & si cōprehēdit odium comprehēdit vtrunque, vt supra dixi. Preterea statutorū dispositioni sicut cæteris dispositionibus autoritatē prestet magistratus,vt instit.de iur.natu.§ plebiscitū. ergo proinde haberi debent ac si per magistratus cōponerētur,quia qui confirmat, ꝓbante & faciente habetur,vt ff. de verb.sig. l.lege obuenire. & ff. de conditio.institu.l. institutio talis.& ff.de hæred.instituend.l. asse,sed per magistratuū verbū,si quis, prolatū cōprehendit fœmininū. vt l.si quis id. ff.de iurisd.omniū iudi.cū simi.supra alleg. ergo &c. Preterea masculinum est cōe ad vtrunque.l.inter stuprum.§.fi. ff.de verb.signi.Ergo ad vtrunq; oportet cōiter extendi.l.si seruus.ff.de le.3.l.hominis.de ver.signi. Econtra vr̄,ꝙ lex municipalis non recipiat interpretationē.l. cōstitutionibus. ff. ad muni.qđ masculinū cōprehendat fœmininū hoc de interpretatio. & mēte statu.ff. de pri.ob.l.quicquid.Itē hic dr̄.ff.de ver.si. l.ꝓnūciatio.qđ masculinū plerunq; ad fœmininū porrigit.q.d.in pluribus casib.Ergo vr̄ ꝙ nō regulariter prolatum verbum à lege municipali posſit per interprætationes extēdi ad fœmin. dico ergo ꝙ interpretatio pōt sumi pro expressa verborū expositione.l.i.ff.de ori.iur. statutum ergo recipit interpretationem seu decla. vt l. gradatim. & ff.de mun.& ho.l.vt gradatim.§.& si lege.sed non recipit prorog.siue extensionē sicut stipulatio,quæ est stricti iuris non recipit interpretationem, id est prorogationē seu extensionem. Nam quod palam nō exprimitur ꝓ omisso debet haberi.l. qcquid. ff.de verborum obligatio sed recipit interpretationem,id est declarationem aliquando

do pro parte promissoris, aliquando ꝑ par
te stipulatoris, vt d.l.quicquid.cũ igitur ex-
tendere ad sexũ fœmininum esset interpre
tari vt dictũ est, prorogare non videtur ver
bum masculinũ à statutariis prolatum ad
fœmininũ extendi. Ad argumentũ in con-
trariũ respõdeo, quod verũ est, ꝙ debet ꝑ
lege haberi, in eo quod exprimit.non vt ꝑ
interpretationẽ extendatur vt dictum est.
secundũ argumentũ non procedit, quia nõ
est verũ magistratum præbentẽ legẽ cõpo-
nere, q a ꝙ dicitur magistratũ &c. intelligi
tur in iis, quæ ex mera voluntate & pura
confirmantur, vt C.de veter. iur.enuclean.
l.j.§.omnia enim.& ad hoc.ff.de verb.sign.
l.j.ad tertiũ respondeo vbi no.in l.seruus le
gatus.ff.de leg.iij.i glo. ibi posita. in fine.
Itẽ ꝑ masculino prorsus improprietas ver
borũ significationis, verborũ non põt ad fę
mininũ extendi, vt patet C.de procu.l.alie
nam.& ff.eod.l.neque fœminæ. Dy.de quo
7 vide.d.Cy.l.quicunque.C.de ser.fugi.† Itẽ
pone quod aliquis dixit mihi se velle facere
vel cõmittere quoddam graue delictũ, cui
e ego dixi & respõdi bene placet [e] mihi facias
bonũ est modo. quæritur nunquid ex hoc
ego debeam pati pęnã aliquam? & videtur
ꝙ sic.argu.ff.de seru.corrupt.l.ij.§.sed vtrũ
ibi, nõ enim oportet laudãdo.ff.ad Turpil.l.
j.§.incidit. Itẽ, ꝙ tenear, videtur quasi ex-
pressum ff.de falsis.l.j.§.i.& l.lege Cornel.
versi.talli pœna.& ad leg. Pompe.de parri-
ci.l.frater.& l.si scienter.ff.de reg. iur.l.cul
pa.de noxa l.in delictis. in princ.& l.in om
nibus.ff.de his qui notan.infami.l.quid er-
go.§.i.ff.manda.l.si remunerandi.§.si tua.
Econtra videtur quod non argu.ff.de his q
no.infa.l.ob hęc verba & ff.man.l.si remu.
§.si tua tantum gratia. Solu.& dic quod nõ
patiar aliquã pœnã scilicet quando ille erat
alias facturus dictũ maleficium.argu.legis,
quę dicit ꝙ non tenetur quis indicare furẽ,
ff.de condictio ob turpẽ cau.l.si .dem.ff.de
8 præscript.verbis.l.solent. Cyn.& Gui.† Itẽ
ne quod aliquis fuit derobatus in territorio
alicuius villæ vel castri quæritur an locus il
le teneatur ad emendationẽ illius robariæ,
videtur ꝙ sic per l ne quid.circa me.§.a do
minõ.ff.de incend.ruin naufrag.sed nun
quid homines dictæ villæ vel loci teneãtur
in capita vel pro modo patrimonii? dic ꝙ
in capita, non concurrunt ad locum robarię
& sic punietur eorum negligentiã, vt C.de
episc & cle.l.si quacunque. ibi, & eos pares
faciamus, sed tu dic & verius, ꝙ puniantur
pro modo patrimonii per legẽ primam.C.
de muni.patrimo.lib.xii.& de naufra.l.fin.
9 lib.x.† Postea subiicio hic & aliquam quæ-
stionem. Ecce quidam commisit aliquod
graue delictum, quo cõmisso ipse effectus
f est clericus. [f] modo quæritur an ipse possit
puniri pœna legis vel pœna statuti per iu-
dicem secularem? Et primo videtur ꝙ nõ,
vt ff.de vac.mu.l.prætor.ibi, vel si quis sa-
cerdotium &c.& §.si post actũ.& l.his one
ribus.§.actis.& ff si quis cau.l.qui autẽ. &
ff.de excusa.tuto.l.qui spadonẽ.§.sin autẽ:
& l.iurisperitos & ff de arb.l.non distingue
mus.§.sacer. & etiam quæritur res illa lite
pendente, vel etiam ante litem inchoatam
peruenit ad eum casum à quo incipere nõ
potuit, vt arg ff.de suspec tuto.l post fin.cã.
& ff.de liber agnoscend. l.iii.§.quia Plautia
num. Econtra videtur ꝙ per iudicẽ secula-
rẽ puniri possit, vt ff.de iurisd om.iudi.l.pe
nulti.& ff.de iu l si quis postea.& ff.de ex-
cu.tut.l ii.& l.tutor petitus. & l.non tantũ.
§.sane.& ff.ad municip.l.incola.& ff.de iu.
immu.l.semper.§.hæc circa.ff.de pœ.l.i.So
lu.d.Dyn hanc q̃õnem determinat quod à
iudice seculari non fiat punitio, ex quo ille
delinquens factus est clericus per l. ff.de ac
cusa.l.hos accusare.§. hoc beneficio. & ad
hoc ff de pęn.l.i.quę dicit, ꝙ tempus deli-
cti sit considerandum, patet ergo quia be-
ne consideratur quantũ ad pœnæ imposi-
tionem, non autem quantum ad iurisdictio
nem, vnde ille euitabit cognitionem iudi-
cis secularis, quia factus est de foro Episco
pi, & Episcopus cognoscet de illo malefi-
cio, verum si ille malefactor causa euitandi
pœnam clericali militiæ se ascripsit.tũc Epi
scopus cognoscet an sit clericus effectus in
fraudem, & si hoc constiterit, tradet eũ iu-
dici puniẽdũ, & tunc puniet ex forma qua
debuisset puniri tempore delicti commissi,
vt d l.i.ff.de pœ.& facit.ff.de his, qui ad ec-
cles.confu.l.ii.& iii. Et ideo circa hanc ma
teriam distingue, quia aut est certum, ꝙ
causa euitãdi pęnam factus est clericus, aut
non certum, aut est dubiũ, de quibus tribus
mẽbris dic vt no.supra in hoc opere, de pę-
nis.§ pone quod Titius. Et de hac quæstio
ne dic ple.vt no.infra de mul.q.dependen.
à stat.

10 à stat.§.item. † Aliam subiicio.q.Quæstio talis hic inferenda quã habui de facto Florentię. Quidã pro maleficio cõdẽnatus erat in carcere in centũ, qui dederat fideiussores ꝙ nõ fugeret.hic talis fugit cõe cõdem natũ exegit à custodibus & cessit iura contra illũ condẽnatũ & suos fideiussores, nũc custodes ex iure cesso agunt contra illos fideiussores,allegant ꝙ custodes nõ possunt agere ex eo, q̃a fuerunt in culpa. per l.j.§. nunc tractemus.ff.de tuto. & ra. distra.l. si duobus. Econtra dicebant quod poterant agere,quia si fuerunt in culpa, tamẽ ille,q̃ aufugit fuit in dolo.q̃a sic est in duobus tutorib. quia ille q̃ fuit in culpa agit ex iure cesso cõtra illũ, qui fuit in dolo.ff.de admi. tuto.l.si mi.nã dolus præponderat culpæ, vt ff.ad leg.Aquil.l.si obstetrix.§.vlti.quod vltimum verum est, & ita fuit iudicatum.

11 †Pone quæstionẽ de facto quæ Senæ fuit, eramus assessor. & iudi.quorũ tres de maleficio cognoscunt, & alijs suis præsunt officijs. Accidit ꝙ quidam exposuit quãdã accusationẽ de damno dato in vinea sua coram me,tunc ciuili potestate iudice, petens damnũ dantẽ puniri & sibi emendari damnũ In fine vero dictæ causæ dicebatur iudicium nullũ,quæritur quid iuris? dic breuiter iudiciũ nullũ, & cõdemnationẽ ex tali accusatione subsequi nõ posse, ex eo ꝙ dãnũ dare maleficiũ est,vt ff.de act.& oblig.l. ex maleficijs.j.Respon & insti.de obli. quę ex ma.na.in prin.Et ideo talis causa debuit agi per iudicẽ maleficij,& nõ ꝑ iudicẽ causarum ciuiliũ,vnde si secus factum est, non subsistit ipso iure.Nã quod ꝑ vnũ iudi. vel officialẽ faciendũ est,si fiat per aliũ, nõ valet.C.de decur.l.nemo iudex.lib.x. Nã factũ à iudice,quod ad suũ officiũ nõ spectat, ratũ non est, vt ff.de reg.iur.l.factũ à iudi. vnusquisq; enim iudex debet esse contentus sua iurisdictione cõmissa, & in alterius se immiscere nõ debet,vt C.de appari.l.apparitores.& C.de execu. & exacti l.qu cũque.Et si secus factũ est, tanquã ab incompetenti iudice factũ non valet ipso iure, vt d.l.factum. C.si à nõ compe.iud l.j.ibi, iudex ad certã rem datus, si de alia cognouit nihil agit.Et est ratio, q̃a ipse Deus ab initio dominationes & prælationes attribuit, & distribuit ad hoc vt q̃libet sua iurisdõne sit contentus, & in alterius se non immisceret,vt ĩ corpore auth.qũo opor.epis.in prin. alias autẽ rerũ turbarẽtur officia,quod esse non debet,vt C.de testib.l.consul. diualia. Accidit etiã ad hoc & illa vulgaris rõ, q̃m diuersorũ separata & varia debet haberi rõ & censeri conditio.vt C.de dona.inter vir. & vxo.l.si maritus quondã.ff de mi.l.Papi. exuli.& de cal.l.fi.& ff.fam.hærc. l.his con sequẽter.§.j.& C.de edic. diui Adr.tol.l.j. & propter prædi.vr̃ ꝙ factum à nõ suo iudice non teneat,vt extra de reg.iur.c.ea q̃. & C.de decurio.l.nemo iudex.lib.x. & C. si à non cõpet.iudic per to.& ff.de iur. om. iudi.l.fi.ff.de offi.prætor.l.fi.ff.de iniu.& irri.testa.l.si quis.C.de dila.l.siue.ff.de excu. tuto.l.scire oportet.sed cõtra vr̃ qđ valeat. l.ij.ff.si quis in ius voc. & l.si quis ex alie.ff. de iudic. Solutio dic aut constat factũ spectare ad officiũ tm̃ facientis,aut constat nõ spectare,aut dubitatur.Primo casu valet,ẽt si iudex nunquam decernat,vt ff.de iust.& iur.l.pen.l.cũ iudex.ff.de re iudi.l.cũ prælatis.Secũdo casu ipso iure non valet.l. factũ. ff.de re.iu.l.contumacia.ff.de re iudi.§.contumax.& per iura primo allega.Tertio casu valet ratione dubietatis,vt d.l.ij.ff.si quis in ius voc.& d.l.si quis ex aliena.ff. de iudi.

12 & l.de iure.ff.ad municipa. Dy.† Sed quæritur nunquid filiusfa. possit esse in iudicio in causa criminali sine consensu patris? Re

g spon. do. Odofre. & not.quod non [g] per l. cũ non solum.C.de bo. quælib. & arg.l.tã ex cõtractibus.ff.de iudi.sed pater cogetur consentire,& si nolit consentire,cogetur capitis pignoribus & mulcta indicta, vt ff. de

13 lib.agno.l.si quis.§. si q̃s. † Sed pone nunquid idẽ erit in publicis iudicijs,ꝙ pater habeat consentire? q̃dã dixerunt ꝙ sic.arg.d. l.cum non solũ.sed ipsi male dicunt,q̃a illa lex loquitur in pecuniarijs causis. q̃a quantum ad ius publicũ,non refert inter patrem & filiũ,vt ff.ad Trebel.l.nã quod attinet. & quia super hoc sunt leges expressæ, vt ff.de adul.l inter liberas.§.filiusfa.& l.filiusfa.& facit quod consensus patris nõ sit necessarius.l.noxal.de noxa & l.si cõdem. Sed tutius est qđ pr̃ cõsentiat,& hoc qñ filius est maior.xxv.an.nunq̃d si est minor, nunq̃d solus cõsensus patris sufficiat? vr̃ ꝙ nõ,ad filium obligãdũ.ff.de verb.ob.l.fi.j.rñ.instit. de inuti.stip. §.pupillus.ver.sed qui.dic er-

h go ꝙ debet habere curatorẽ, h si opponatur

ur, ꝙ non potest habere, quia est filiusfa. vt C. de cur. fur. l. j. respō. responde quod in hoc casu dabi u curator causæ, & nō ꝑsonæ, vt C. de bo. q lib. l. fi. §. j. bene dico, ꝙ habebit authoritatē curatoris, & postea habebit cōsensum patris, vt supra dixi sed si fuerit minor, habebit consensum vtriusq;.
14 & hoc est nouū & bene notan. † Item pone qōnem. Quidā fuit minatus Titio irato animo. ꝙ eum offenderet in personā, postea intra paucos dies ille Titius fuit offensus in persona & nescit à quo quærit nūquid præsumetur, quod ille minans fecerit illā offensam? & vr̄ quod non, vt C. quod met. cau. l. metum. Nā lubricū linguæ non facile trahitur ad pœnam vel crimen, vt l. ad leg. Iul. maiesta. l. famosi. & facit. ff. de pœ. l. absentē. Solu. distinc secundū Gui. quia aut ille erat ita malus, & talis, qui suas minas ducebat & solitus erat ducere ad effectū, aut nō. Primo casu præsumitur dictū maleficium fecisse. Secūdo vero casu nō, vt ex dictis & ꝑsonis facta pensemus, vt C. si qs Impe. maledixe. l. vna. & ff. de neg. gest. l. Pomponius in fi. ff. de act. & obli l. fi. & ff. de rei vend. l. in fundo. & licet præsumatur fecisse, non tñ ex hoc poterat cōdemnari. qa ex præsumptionibus non debet vel pōt quis cōdemna-
15 ri, vt ff. de poe. l. absentem. † Pone ꝙ aliquis fecit mihi furtū. quæro à iudice ꝙ cōpellat cunctos vicinos mihi indicare furē vel furta. quæritur nunquid iudex possit illos cōpellere ad hoc? dic ꝙ sic pōt ex suo officio, vt ff. de offic. præsid. l. congruit. & C. de ser. fugi. l. requirēdi. & C. de edē. l. is apud quē. nō ob. ꝙ alias dicit̄ ꝙ nemo cōpellitur indicare furem, vt ff. de præscrip. verb. l. solēt. ff. de condi. ob turp caus. l. idē. §. si tibi. quia verū est quod nō compellitur iure actionis, sed iudicis officio. sic & facit ad hoc. C. de
16 his qui ad eccl. confu. l. iij. Cyn. † Itē quæro an iudices maleficij possint de maleficijs cognoscere diebus feriatis? dic ꝙ sic. arg. l. ff. de off. præfect. vrb. l. j. §. solēt. & ff. de tut. l. in eos. & insti. de suspect. tut §. sed si quis. & not. quod per leges præd. soluta fuit quæstio de adulto, q petebat à suo tutore sibi rationē reddi de administratione, & cū turorē puniri extraordinarie. qa res suas euidenti fraude alienauerat. Nam cum allegaretur nō posse ꝓcedi in dicta causa ꝑꝑ tempus feriarū, iudicatū fuit posse ꝓcedi ꝑꝑ dicta verba apposita in dicto libello. s. de punitione facienda per iudicē præd. Itē pone qđ aliquis fuit derobatus in territorio alicuius castri vel villæ, quæritur an locus ille teneatur ad emendationē illius robariæ? videtur qđ sic, per l. ne quid. cir. me. & § a do-
17 mino. ff. de incen ruin naufr † Sed nunqd homines villæ vel castri tenebuntur in capita vel pro modo patrimoniorū? vr̄ q in capita qa non cōcurrunt ad locū robariæ, & sic punict̄ eorū negligētia, vt C. de episc. & cle. l. si quęquā ibi, vt eos quos perficimus, sed dic & verius ꝙ pro modo patrimonij. per leg. j. C. de mu. patri. lib. x. & C de nau. l. fi. lib. xj. de qua. q vide ꝑ d. Iaco de Are ī
18 l. j. §. itē sciēdū. ff. ad Silla. † Itē pone qōnem dū potestas ciuitatis staret ad balconos palatij, & aspiceret per plateā, vidit quod Titius percussit & vulnerauit Seium, ita quod mortuus fuit, modo quæritur nunquid eo ipso quod ita vidit dictus dn̄s potestas, possit illum Titiū de homicidio condemnare, cū aliter per testes probari non possit de homicidio facto? vr̄ quod sic Nā verū est homicidiū prædi. cōmissum fuisse. ergo debet puniri maleficiū, ne remaneat impunitū qđ esse non debet vt ff. ad leg. Aquil. l. ita vulneratus. & ff. de fideiuss l. si à reo. Itē quia potestas debet iudicare secundū veritatē. vt C. de acti l. singuli. & l. cū iudex. in fi. C. de sentē. & interlocu. omn. iudi. Nā quod hoc sit manifestū potestati constat eidē, ita qđ non exigitur alia probatio, vt argum. ff. de actio. empti. & vendi. l. emptorem. §. idem Neratius. argu. ff. qui satisda. cogan. l. si vero. §. qui pro rei qualitate. & ff. de do. pręg. l. j. in fin. Præterea dicit lex quod iudici est facienda fides. ff. proba. l. quinquaginta. in fin. C. de rebus alien. non alie. l. j. ergo cum ipse hoc sciat, non est ei fides facienda. Itē iudex qui repe tum crimen non vindicat, puniēdus est, vt C. de commer. & mer. l. ij.

Item opi. fuit do. Mart. quod iudex secū dum conscientiā suam possit iudicare. arg. ff. de fer. l. oratione. ff. fi. regun. l si irruptione. ff. de fide. l. cū filiusfamilias. §. militis. ff. de testi. l. iij. tutor mag. ff. de mino. xxv an. Econtra videtur per l. ff. de offic. præsid. l. illicitas § veritas. ibi, vbi dicit, ex fide eorum, quæ probabuntur &c. & quod de illo homicidio accusatio nō est exposita. & lex dicit ꝙ sine accusatore nemo punitur, vt ff. de

de mu.& hono.l.rescripto. §.si quis. Item
iste Titius non est confessus vel conuictus,
ꝙ fecerit istud homicidiũ igitur puniri non
debet vt ff.de pœ.l.qui sententiam. Itē vbi
quis de crimine accusatur, vt sequatur con
demnatio, debent probationes esse luce cla
riores, vt C. de proba.l.sciant cuncti. Itē iu
dex nõ põt esse testis in ea causa, in qua iu
dicaturus est, vt ff.de testi.l.vlt.§.j.& ij. Itē
si potestas posset istũ punire, iam fungeret
vice duorũ officio, ꝙ esse non debet.s.testis
& iudicis vt ff.ad Trebel.l. ille à quo.§.tem
pestiuũ.& ff.de pac.l.si plures.& C.de asses.
l.vlt.Sol.dicit do. Guil.& ita notari cõsue-
uit super d.§.veritas. quod potestas nõ pos
sit illũ talē punire, cum istud homicidiũ nõ
sit ei no.tum vt iudici, sed vt priuato. Nam
quotiescunque maleficiũ factũ est notũ iu-
dici, vt iudici, tunc põt iudex ex eo nego-
tio procedere secundũ conscientiã suam. Si
autē vt priuato nõ, per iu.prædict. & facit
C.de iudi.l.rem non nouã.& de hac q.nota
ui, supra de indi.indubi.§.videtur posse no
19 tari secundũ &c.† Itē pone qõnem quam
Bonon.vidi de facto. Quidam vulnerauit
quendã alium, & accusatus de illo vulnere
cõparuit & satisdedit, & relaxatus fuit, post
paucos dies fecit homicidiũ cuius occasio-
ne positus, fuit in banno perpetuo, & fue-
rũt oĩa eius bona publicata, modo petebat
iudex à fideiusso. quod deberent eũ presen
tare sicut promiserant pro maleficio vulne
ris. quid iuris quæritur? dicatis qđ fideiusso
res nõ teneantur per l.ff.si quis cau.l. sed si
q̃s.§.rei capitales.ibi, qđ ergo hic exceptio
& ad hoc facit.ff.qui satisda.cog.l.si fideius.
in fi.à cõtrario sensu illius legis, sed contra
vr̃.ff.qui satisda.cogã.l.si vero.sed dic ꝙ ibi
fideiussores fuerant in mora, & ita non est
cõtra vnde in casu nostro cõmuni successit
malefactori, vnde fideiussores amplius non
b tenētur b vt ff.de fideiusso.l.hæres.l.Nera.
nec obst ad hoc.C.de fideiusso.l.j. quia illa
lex loquitur in fideiu.q fideiusserit in con-
20 tractu mutui vel venditionis.†Sed pone ꝙ
ptãs vult dicto homicidæ dare fiduciã ꝓ il
lo homicidio, adhuc dic, ꝙ fideiussores nõ
tenent ꝓ iu.prædi. & qa ei semel cõtingit li
beratio ꝓ fideiussores, ideo amplius nõ te-
nent, vt ff.de pact.l.vlt.& ff.de bono.posses.
contra tab l.post mortē.§.fi.C.de fideius.l.
ex persona. C.loca.& cõduc.l.si cũ hermes.

ff.locat.& conduc. l.itē quæritur.§.qui im-
21 pleto. † Itē pone, ꝙ tu ꝑcussisti grauiter &
irato animo quendã clericũ incedentē mo
re laicali, modo quæritur nunquid iste per-
cussor inciderit in canonē latæ sententię vt
sit excõmunicatus? & vr̃ ꝙ non arg.ff.loca.
& conduc.l.si ignorãs.& in gl. ibi posita, vt
ff.de iniur.l.itē apud Labeo.§.si quis virgi.
& C.de episc.& cle.& l. generaliter. & l. si
si qua per calum.§.fi.Solu.Do.Gui.de Su-
za dicit, ꝙ incidit in cano.ita ꝙ sit excõmu
nicatus. Nã licet credat iniuriã facere lai-
cus clericũ, tamē videtur eũ percussisse, qđ
verum est, quæ veritas potius inspicienda
est, q̃ opinio vt ff.de iniur.l.eũ qui nocentē.
§.si vni.& ff.de neg.gest.l. itē si eũ putaui.
22 & ff.de iur.& fac.ign.l.regula.† Item pone
quod aliquis derobauit me, vel me læsit,
ita quod ex hoc sum damnificatus vel pro-
pter expensas medicorũ vel alia de causa,
probo de maleficio sed non possum proba
re de interesse meo, modo quærit quid sit
seruandũ? Respõ.nõ est necesse istud inte-
resse & illas expensas probare ꝑ testes, sed
sufficit eas probare per sacramētũ mei of-
fensi. ꝑ l.ff.qđ vi aut clam.l. semper.§. hoc
interdic.taxatione tamē iudicis officio ad-
hibita, vt ff.de iniur.l.constit.& ff.de custo.
& exhib.reo.l.si quis reũ.& arg. ff.de do.l.
arbitrio.& facit bene ad hoc.C. vnde vi.l.
si qñ.& ita do.Odo.no.seruari in suo libel.
Itē videtur ꝙ sacramento meo nõ debeat
stari de dãno, interesse, & expensis, quãquã
alias constet de maleficio in me cõmisso ꝑ
testes.ff.de præto.stipula l si institu.de ver
bo.obl.§.penult.quod autē meo sacramen
to debeat stari est tex.ff. quod vi aut clam.
l.semper.§.in hoc.& ideo distingue secun-
dum do Marc. de Fano. vtrũ dãnũ sit datũ
culpa, an dolo. Primo casu debet dãnũ vel
interesse, probari per testes. Nã per solũ do
lum iuratur in litem.ff.de in lit.iur.l videa-
mus.in fi.& l.in actionibus. si autē per do
lũ, tũc statur iuramēto meo, vt d.l.semper.
vel dic ꝙ præcise credatur & deferatur, vt
d.l.C.vnde vi.l.si quãdo.& quære qđ not.
in summa Azo.C.ad leg.Aqui.§.itē tenet.
23 † Itē pone quod frater interfecit fratrem
suũ, filij interfectoris petunt hæreditatē in-
terfecti fratris, quæ alias ex successione eis
defertur, quæritur quid iuris? dic qđ illa hę
reditas applicatur fisco & non dictis filijs.
argu.

argu. ff. de bo.dam.l.fi.in fi. & ita per doct.
24 Bononiæ fuit consultũ in qõne facti.† Item pone, quod quidã in tormentis vel corã iudice fuit cõfessus se mihi furatũ fuisse vel alias incendiũ vel dãnum dedisse, post hoc mortuus est, modo quæro, an ego possum hæredes illius cõuenire pro illo furto, vel damnum in emendando. Quidam sapientes dixerunt ꝙ nõ cõueniuntur hæredes nisi lite contesta. vel nisi de eo quod ad eos peruenit, vt C. ne ex delict. defunct. l. post litẽ. Nã nõ est facta in casu prædi.lit.cõtest. per talẽ confessionẽ, quia lit.contest. habet fieri per narrationẽ & contrariã responsionẽ, vt C. de iud.l. rẽ non nouã. § paterni. C. de lit.contest.l. vna imo cõfitenti consueuit fieri præceptũ de soluendo, vt ff. de iud.l. si debitori. Sed dic, ꝙ secundũ determinationem dom. Odof. quod illi hæredes tenent ex confessione defuncti, quasi ex cõtractu, non q̃a sit lis contest. vt ff. de interroga. act. l. si seruũ. & ff. ad l. Aquil. l. proinde. §. si procurator. Itẽ si constat defunctũ fuisse furẽ, conueniuntur hæredes cõdi. fur. vt de cõdi. fur. l. proinde. nã in iudicio quasi cõtrahitur
25 vt ff. de pecu. l. licet. §. idem Odof. † Itẽ pone filiumfamil. maleficium quoddã cõmisisse, & bona talis filij fuisse publicata, vel ipsum filiũ in aliqua quantitate pecuniæ fuisse condemnatũ. modo quæritur, nunquid pater eius teneatur partẽ aliquã ꝓ illo suo filio assignare cõi? dic ꝙ nõ. arg. C. de bon. damna. l. si filius. ff. de bon. proscrip. l. j. & facit. C. ne fil. pro pa. vel pater pro filio &c. Itẽ pœnæ debẽt suos tenere autores, vt C. de pę. l. sancimus. nã factũ vnius alteri obesse nõ debet, vt [illegible] Silla. l. fi. ff. de nou. ope. nun. l. de pupillo. § si prædiũ. hæc qõ hic ex abundanti est posita, quia de ea dixi, supra
26 de bon. ma. §. pone ea cõtineri. † Quæstio insuper talis est. Statutũ est, ꝙ si damnũ datum fuit in cõi alicuius villæ, & ignoretur de tali malefactore, ꝙ cõe illius villę teneatur ad emendationẽ illius damni. contigit ꝙ damnũ datũ alicui ecclesiæ de dicta villa & de malefactore ignoratur, quæritur nunquid cõe illius villæ dictũ damnũ emendare teneatur? Primo vr̃ ꝙ sic, quia in modo sunt tria. s. res, corpora, & animę. Res defendũt aduocati. Corpora medici. Animas defendit ecclesia, & lex dicit, ꝙ magis est habenda rõ medicorũ defendẽtiũ corpora, q̃ eorum qui defendũt res. ff. de varijs & extraordina. cognitio. l. j. in princ. arg. huius legis, magis est habẽda ratio ecclesię, quæ animas defendit, cũ animę hominũ sint cęteris rebus præferendæ. l. sancimus. C. de epis. & cler. nã & alias dicitur, si pro rebus tẽporalibus cogitamus, quantomagis pro animarum salute? vt auth. vt cũ de appellatio. cogno in §. si vero. Itẽ quia ecclesia & respublica ambulant in gradu pari. sacerdotiũ. n. & imperium non multum discrepant, vt in auth. de non alie. §. sancimus. sed Imperator est capitaneus, ergo commune debet ei emẽdare, ergo fortius debet emẽdari ecclesiæ, cũ Imperator sit minor q̃ ecclesia. c. solitæ. extra de maio. & obedien. Pręterea milites habent priuilegiũ in his quæ in castris acquirunt, sed illud quod acquirunt clerici appellatur castrense, vel quasi vt C. de epis. & cle. l. sacrosanctę at vero castrense & quasi. hodie æquiparãtur. C. de inofficio. testa. l. fina. Tertio ꝙ idẽ dicendũ sit in ecclesia, quod dicitur in capitaneo. nec obstat, ꝙ statutũ stricti iuris, & ad causas similes stricte debet porrigi. ff. de legi. l. iij. in fi. ergo cum ecclesia sit similis militibus & capitaneis, videtur ꝙ possit extendi. Itẽ ꝙ si cauetur mihi in certo casu, videor mihi in casu simili cauisse, vbi sit eadem ratio ęquitatis. ff. solu. matri. l. si cũ dotẽ primo respõ. ergo fortius videtur, ꝙ statutũ permissum ecclesijs, quę animas curant, cũ animæ sint præferendæ &c. vt supra, quia vbi ratio diuersitatis reddi non potest, idem ius statuti debet. ff. de verb. obl. l. à Titio. ad l. Aquil. l. illud. Econtra videtur, ꝙ illa verba apposita in statutis sunt contra ius, quia cõmune nõ peccauit, & res quæ culpa caret, in ius vocari nõ conuenit, vt dicit regula iuris. & quia temeritas aliena, nõ debet alios affligere. C. vnde vi. l. meminerint. Itẽ quia forma certa data est emendi & contrahendi, & qui præpositus est negotijs, & illa debet seruari, & obligat, & si seruata non fuerit, non valet, nec obligatur. ff. de institutio. l. quicunque. §. nõ tantum. & forma constituta debet seruari. ff. ad municipa. l. constitutionibus. Item licet vna sit ecclesia quo ad fidẽ, quo ad baptisma tamen plures, & vna gaudet maiori priuilegio q̃ altera vt no. C. de sacrosanct. eccle. l. fi. in fi. & auth. ibi posita est autẽ sola Romana ecclesia. cõmune nõ debet habere

bere nisi tantum quantum habeat illius vil læ, sed quia cõmune illius villæ, nõ sic enim daretur, ergo nec ecclesiæ. Sol. dicit domin. Albertinus de Bob. ꝙ commune non teneatur ad emendationẽ dãni, quia ratio quare statutũ fit, est propter inimicos dantes damnum suis inimicis, vt metu emendæ, cessent a damno dãdo, sed quia ecclesia non habet inimicos, merito in ea cessat dicta ratio, nã ratio & causa quærenda est. ff. de adulter. l. si postulauerit. §. iubet. & ad hoc facit quod no. Iac. de Are. in l. j. §. quod si quis. ff. ad Sillania & ibi Dy. & pro decisione istius quæstionis, bene facit qđ dixi, supra in illa quæstione quæ incipit, quæstio talis hic est inserenda. quæ bene cadit hic. pro qua etiã facit illa alia quæstio quæ est supra, quæ incipit. Itẽ pone questionẽ quã Bononię vidi de facto, quidam vulnerauit &c. Itẽ in casu nostro cõmune successit malefactori, vnde fideiussor amplius non tenetur ff. de fideiuss. l. hæres. nec ob. C. đ fideiu. q̃a l. illa loquit̃ ĩ fideiussore ĩ cõtractu mutui, vel vẽditionis.

ADDITIONES.

a Accusari. Adde Pet. de Anch. cõsi. cccxxxvij. Oldra. consi. liii. & vide Ange. consi. xcv. Ber.
b Quęstũ Adde, vt per Pau. de Cast. consi. cccviii. in primo impressis. Ber.
c Veriores. Adde Franc. de Are. consi. lviii. Bal. consi. xxxiii. v. lib. & quod voluit Roma. consi. ccclxxv. Ber.
d Comprehendatur. Adde an in statutis masculinum cõcipiat fœmininũ Fran. Are. cõsi. xxxix. Rom. consi. x. iii. & cxviii. Rapha. Cuma. consi. lxxxiii. & Fulg. consi. xviii. & cõsi. xvi. Alex. consi. xxiiii. ii. lib. & per eundem vide quid etiã in contractibus, & in vltimis voluntatibus consi. lx. & consi lxxxi. & consi cxxxv. per Cep. consi. xxvi. Ber.
e Bene placet. Adde Ang. in terminis cõs. xxii. B.
f Clericus. Adde Oldra. consi. iiii. vbi late. Ber.
g Quod non. Adde videndum Pet. de Ancha. consil. lxxii. Ber.
h Curatorem. Adde ꝙ idem dicit Bald. consilio. lxix. Bernar.
i Tenentur. Adde vt per Ioan. Andr. in addit. ad Spec. in tit. de fideiuss. & Cepo. consi. xxv. Ber.

De rebus non portandis contra deuetum. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Statuto dicente si quis extraxerit bladum, carnes, uel similia amittat res & equum portãtem & super equo erant res licitæ, & illicitæ, quæritur an omnes deperdentur?*
2 *Statuto casu superiori, quid erit de equo super quo portabantur res puta q̃a erat uecturalis.*
3 *Statutum dicit quòd non possit talis res portari extra ciuitatem de nocte & ante pulsatam campanam diei, aliquis credẽs pulsatam fuisse campanam portauit dictas res parum ante campanam pulsatam, quid erit?*
4 *Statutum punit portantem bladum extra ciuitatem, modo aliquis repertus fuit portare farinam an incidat in pœnam.*
5 *Procedi an possit de similibus ad similia in lege municipali.*
6 *Portans res contra deuetum. si fuerit repertus in itinere quasi in confinibus & dicit se pœnitere, an excusatur à pœna.*
7 *Statutum imponit pœnam portantibus bladũ &c. extra ciuitatem uel districtum, quidam forensis repertus est portare res contra formam statuti, an incidat in pœnam.*
8 *Statutum est Cremonæ quòd nullus forensis ducat uinum forense Cremonam sub pœna uini, quidam Placentinus duxit Cremonam uinum, an incidat in pœnam.*
9 *Potestas ciuitatis dedit licentiam Titio extrahendi res contra statutum ciuitatis, an incidat in pœnam, & quid si bladum Bononiæ portetur Rhegium per districtum Mutinæ ubi est statutum de blado non portando, an punietur, & quid si aliquis dicit se tempore bãni fuisse absentem, an excusabitur?*
10 *Inuentus cum equo in uia portare uetita extra districtum, an punietur.*
11 *Inuẽtus ut supra in limine, seu in cõfinibus illius ciuitatis ut uix negare possit, an puniet̃.*

DICTVM est supra de prima parte rub. sequitur modo videre de secũda. s. de rebus nõ portandis cõtra deuctũ. Circa quã materiam intendo plures qõnes formare.
1 Et in primis quæro † pone contineri in statuto ciuitatis ꝙ nullus de ciuitate, vel de dĩstrictu debeat extrahere bladũ, carnes, vel q̃d simile sub pœna amissionis rerũ q̃ portarentur, & equi, & plaustri, & bonum super q̃bus portarẽtur. Accidit ꝙ super equo vel plaustro portabantur quædã res licitæ. & quædã illicitæ, modo quæritur, nunquid omnes res illæ sunt deperditæ? respon. qđ res illicitæ tm̃ publicãdæ sunt, vt ff. de aqua
2 quotid. & æsti. l. prima. §. Trebatius. † sed quæro, q̃d erit de equo, plaustro, & bobus, super quibus dictæ res vetitæ portabantur puta

puta vecturales erant qui res vehebant &
conduxerant ad vecturam, si scienter con-
duxerunt illas res illicitas, tenētur alias nō
vt ff.de publi.vect.& condu. l.cotē ferro.§.
dn̄s.& est ratio, quia ignorans nō dr̄ delin-
quere, vt ff.de acti.& obli.l.ex maleficiis.§.
si quis.& facit in auth.de eccl.tit. §. si qs in
sua. Itē dicit lex, q̄ res nō delinquunt, ergo
dicimus, illæ res non sunt dominis aufe-
rendę, vt in auth.de manda.prin.§.opor-
tet.& sup hoc statur sacramēto dn̄i de sua
conscientia.arg.ff.de eden.l.ptor.§.sed & si
inscio.& C.de iur.delib.l.fi.§.licentia C.d
his qui ad eccl.cōfu.l.fi.C.de iudi.l prope-
randū.§.si quidē.C.de fal.l.si quis decurio
C vnde vi.l.si qn̄ & ita sentit do. Vbert.de
3 Bob & d.Gui.†Itē pone cōtineri in statuto
q̄ nullus de nocte & ante pulsationem cā-
panę diei portet tales res extra ciuitatē. Ali
quis credens campanā fore sonatā, fecit cō
tra dictū statu portando dictas res parū an
te pulsationē nunquid punietur? dic q̄ nō.
ff.de ædil.edi.l.qs sit fugitiuus.§.apud La-
beonē.& ita de facto d.Gui. Mutinę deter-
4 minauit & soluit. †Item pone contineri in
statuto, q̄ nullus extra ciuitatē portet bla-
dum sub pęna &c. modū quidam reperitur
portare farinam super equo, quærit an de-
beat puniri, & primo vr̄ q̄ nō.argum. ff.ad
exhib.l.Iulianus.§.sed si quis. Præterea qui
legat frumentū, nō vr̄ legasse farinam, sicut
qui legat lanam, non vr̄ legasse vestē. Item
qui legat marmora, nō vr̄ legasse colūnas,
cum hæc omnia nō possint redire ad suam
materiam, vt ff.de leg.iii.l.quæsitū.§ illud.
& l.lana.in prin. Econtra vr̄ sicut de Mace-
doniano dicitur, quia aliud q̄ pecuniā mu-
tuauit, quia dicitur factū contra senatuscō.
Mace.l.sed Iulianus.§.mutui. & ita hoc vr̄
factum in fraudē. Sol. dic q̄ non puniat, qa
statutum dicit tm̄ de frumento, & nō de fa
rina, vnde debet intelligi secundū literā sta
tuti, quia in hoc casu non debet procedi de
similibus ad similia, vt dicetur, infra proxi.
q.& ita Paduæ fuit determinatū de facto.
5 per d.l.ad exhib l.vlt. †Sed quęro quare
non est procedendū de similibus ad similia
vt ita dicat imposita pœna pro farina sicut
de frumēto. Et generaliter quæro, nūquid
in l.municipali possit procedi de similibus
ad similia? & vr̄ quod sic, vt ff.ad l.Aquil.l.
illud.& de inof.testa.l.precibus. & ff.de le-
gi.& senatuscon. l. de quibus. Econtra vr̄,
quia lex sicut iacet, ita seruāda est, vt ff.qui
& à qui.manumis.lib.nō fiant. l. prospexit.
Nam q fecit statutū hoc dixisset si voluis-
set, & leue erat, vt C.de caduc.toll.l.j.§. p
secundo.& C.de appel.l.præcipimus. in fi.
Solu. dic q̄ statutum aut est contra ius, aut
non. Si est contra, tunc non est de similibus
ad similia procedendū, vt ff.de legi.& sena-
tuscon.l.de quibus & l.quod nō ratione. Si
aūt statutum est secundū ius, tunc bene po
test de similibus ad similia procedi, & vbi
ratio diuersitatis reddi non pōt, tunc idem
ius est statuendum, vt ff.de libe.& postu.l.
posthumus.& ff.de verbo.obliga.l.à Titio.
6 †Sed quid si ille qui portat res cōtra de-
uetum factum per cōe sit comprehensus in
a itinere,[a] quasi in confinibus, & dicat se pœ
nitere portasse illas res vetitas, quæritur nū
quid excusetur à pęna statuti & vr̄ q̄ sic.ar
gu.ff.ad l.Cor de fal.l.qui falsam.C. de ac.
l.si quis libellum.ff.de ædi.edic l.i.§.fi.& l.
q̄ ita.cum sim. Econtra vr̄ q̄ nō, vt ff.ad l.
Pompeiam de parrici.l.j.in fin. Item quia
videtur quasi pręuētus, vt ff de iudi.l.si qs
postea.& ad hoc ff.de ædil.edic.l quis sit fu
gitiuus.cum legibus ibi alleg. in gl. ordina.
Item facit q̄ nō excusetur. C.de seru. fugi.
l.si fugitiui.vide de hac q.per Bar.in l. cum
proponas.C.de naufra.fęno. Solu.d. Vber.
de Bob.dixit hunc talem deprehensum pu
niendum fore, sed nō intantū, vt illi q cum
effectu res vetitas portant extra districtum
quia iste non intantum deliquit, & pęna de
bet irrogari illi qui non deliquit pro modo
delicti, vt dicit Cano.xc.distin.si quis mona
chus.& ff.de incē.rui.naufra.l.Pedius.C.d
testa.l nullum.in fi.& C.de pœ.l.sancimus
& ff de pœ.l.respiciendum.vnde hic nō tm̄
debet puniri, quia non facit contra statutū.
quia nō portauit bladum extra districtum.
vt argu.ff.de pę.l.si quis aliquid.§.quod si.
vnde in hoc casu si pœna statuta erat, q̄ p
deret bladum & puniretur in decem libris
sufficit q̄ in altero utro puniatur, quia inter-
pretatione legū pœnæ veniunt molliendæ,
vt ff.de pœ.l interpretatio. nec ob. d.l. C.de
seruis fugi l. si fugitiuus . quia nō dicitur q̄
tales fugitiui debeant perdere vitā, si depre
hendātur in itinere, vt in d.l.imo dicit q̄ mi
tius puniantur, vnde illa facit pro hac sn̄ia,
& opin.do. Vber. Præterea circa materiā
quæro

7 †quæro pone contineri in statuto, q de ciuitate vel districtu nõ portentur carnes, blada, vel aliæ res sub pœna amissionis earum bestiarum super quibus portarentur, & facientes contra formam dicti statuti incidãt in pœnam ipsius statuti. Ecce quidam forẽsis repertus est portare res contra formam statuti, quæritur an ipse incidat in pœnã dicti statuti, & vr q non, quia ciuitas aliqua non põt facere legẽ non subditis. vt C. de sum.trini.& fide catho.l.cunctos populos. & C.de incest.nup.l.fi.& ff.de tuto.& cura.dat.ab his.l.j.& l.ius dandi. & C.qui pro sua iurisdict.l.fi & extra de senten. excommu. c.à nobis. Itẽ alleg.q iste forensis ignorabat dictũ statutũ, quod probatur eoipso q contrarium non probatur. arg.de proba.l. verius. Errans enim & ignorans delinquere non videtur, vt ff.de actionib. & obligationib.l.ex maleficio.decreta enim ignorantes non tenenti, vt ff.de decret.ab ordin.fa. l.fi.Et ideo si nõ delinquit, nõ debet res suas perdere, quia res delinquunt, vt in auth.de manda.princ.§.oportet aũt. Et pro hoc est lex expressa.de edifi.priua.l si qs post. Ecõtra videtur quod non debet posse allegare ignorantiã q deliquit, quia debuit interrogare de cõditione & qualitate loci, quia q in alio contrahit &c.vt ff.de re iudic. l.q cũ alio.Itẽ dicit lex, q si quis proiecit lapidem & percussit alium qui erat post murũ, q relegatur in quinquenniũ, vt ff.ad l.Cor.de sicca.l.in lege. Itẽ qualiter posset se excusare? quia crassa & supina ignorantia erat, cũ palã & publice erat promulgatũ per ciuitatẽ hoc statutũ & deuetũ, vnde nõ debet singulorũ auribus intimari, vt extra de postu. præla.c.j.& in auth.vt factę no.con. 1 prin. & ideo non debet subueniri. Itẽ quod teneatur, est argu ff.de pu.l.fi.§.licet.Nã in qua prouincia quis delinquit, in ea puniendus est, vt in auth.qua in prouin. C.vbi de crimi. agi opor.ff.de offic.præsi.l.iij. Item quia ciuitas potuit rebus suis legem imponere, vt C.manda l.in re mand.vnde forenses res tales exportãdo delinquunt, & ideo ratione delicti puniendi sunt per iura præal leg.Solu.secundũ do.Guil.dic q ille forensis perdit res quas portabat, quia potuerunt ciues rebus suis legem imponere, vt C. de contrahen.empt. & vend.l.j.& l.iamdiu.& C.quæ res expor.po.l.ij. & C.mand.l.in re mandata.& C.de rer.permu.l. in rebus. & ff.de dona.l.leg.& ff.de pact.l.in traditionibus.& ff.de pact.dot.l. ob res. Nã illas res exportãdo delinquit, vt ff.de publi. & vecti. l.cotem ferro.& per to.ratione delicti puniri debet, vt d. auth.qua in prouin.punietur in amissione rerũ, quia venit cõtra statutum quod ligat ipsas res, sed non puniet aliqua pœna pecuniaria, quia statutũ ad pęnam illã non ligat forenses.& ad hanc solu. est argu.C.de ædic. pri.l.an in totũ & q̃ sit longa consuet.l.j.& ff.de pœn l.licet.aurea lex est.ff.de publi.& vectiga.conduc.l. licita.& l.fi.§.penul. vbi sciẽs in duplũ, & ignorans in simplum.per quas leges videtur decidi, q forẽsis perdat res quas extrahebat, licet fuerit ignorans.& q ad aliã pœnã non teneatur, vel dic aliter secundũ alios docto. qa dicunt aut iste sciuit statutũ esse super hoc, aut ignorauit Primo casu debet puniri, scilicet in amissione rerũ, vt in auth.illa, qua in prouin.& alia pœna ordinata in certa quantitate, & qa iudex debet iudicare secundum consuetudinẽ loci vbi est ipsa consuetudo.vt ff.de vsur.l.j.& ff. de euictio.l.si fundus.& ff.de publi. l. publicanis. Secũdo vero casu qñ ignorauit non punietur in aliquo, vt ff.manda.l.si fideiusso.§.itẽ si cũ debitor. & per iura supra alleg. pro hac parte etiã facit.ff.de leg.iij.l.fi. Serua ergo & hoc no.in summa, q forensis veniens cõtra statutum & prohibitionẽ, perdit res, siue sciat siue ignoret statutum, secũdũ opi. do.Gui. de Suza.sed si ignorat, excusabatur ab alia
b pœna.[b] Si autẽ sciuit statutum esse, tunc ẽt in alia pœna punitur, secundũ autem opi. aliorum punitur & non punitur in aliquo, habita distinctione si sciuerit vel ignorauerit. nã si ignorauit, quod præsumitur in dubio, non punitur in aliquo, per l.iubemus. ad fi.C.de test.& ff.de decret.ab ordi.fac.l. fi.& hoc in his quæ à iure cõmuni non sunt prohibita, vt extrahere bladũ de terra vel similibus.Secus autem in aliis prohibitis à iure communi, vt de hac materia no.supra de pœ.percus.& insul.§.sed pone quęstionem, sed qũo poterit scire si sciuerit vel ignorauerit statutũ respon.si erat homo qui sępe &
c quasi continue ibi conuersabatur, [c] vel vtebatur, nõ est verisimile eum hoc ignorasse, quia quo ad aliquam obligationem sciẽtia & supina ignorantia æquiparantur, vt ff.de

liber.causa.l iubemus.& ff.vnde cog.l.octa
ui gra.& C.de in integ.restitu.milit. de tu-
te.& facit,quia scire debuit quod omnes de
ciuitate sciebant.ff.de iur.& fac.igno.l.regu
la.§.sed facti & de instit.l.sed & si pupillus.
§.ii.Nã ex quo quis facit contra præceptũ,
puniendus est,quia delinquit,vt ff.de re mi
lita.l.ii.§.in bello,prohibitio enim facit de-
lictum,quod alias secũdum ius cõe delictũ
non esset,vt ff.de re milit.l.iii.§.qui rem. ff.
de neg.gest.l.fi.ff.de ope.no.nun.l. prætor.
& ibi de hoc no.sed si erat de loco remoto,
ita ꝙ iuste probabiliter potuit ignorare,nõ
punitur per d.l.iubemus.C.de testa.& d.l.
vlti.ff.de decret.ab ordi.faci.cum suis simi
libus.Et hæc est opinio do.Mart.de Fano.
& do.Iac.de Lar. Alii dixerunt ꝙ etiam in
hoc vlti.casu,ꝙ ille ignorans puniatur,sed
mitius,quia vbi alias puniretur in amissio-
ne omniũ rerũ,puniatur in dimidia, vt arg.
8 ff. si pars hæredi.peta.l.antiqua. † Sed po-
ne,statutũ est Cremonæ,ꝙ nullus forensis
ducat vinũ forense Cremonã sub pœna vi-
ni.Modo quidã Placentinus duxit Cremo.
vinũ cum plaustro, quæritur an incidat in
pœnã?dic ꝙ nõ,quia nec vinũ, nec plaustrũ
sunt de iurisdict.Cremo.vt supradi.est,vn-
de non potuit eis aliqua imponi lex.vnde
statutũ in hac parte non vendicat sibi locũ.
argu.ff.de offi.procura.Cæs.l.fi.potuerunt
tamẽ Cremonenses prohibere ne dictũ vi-
num portaretur,vel potuerũt vinum remit
9 tere apportatũ.Hic tñ † quæro, ponamus
quod potestas ciuitatis dedit licentiã aliqui
bus posse extrahere res aliquas extra terri
torium contra statutũ & deuetũ ciuitatis,
quæro nunquid isti tales incidant in pœnã
statuti?i ñ.ꝙ incidũt.& ita sentit do. Vber.
de Bob ꝑ l.solent.ibi,in consul.&c.ff.de off.
procon.nam licentia potestatis non potuit
præiudicare sine licentia cõsiliariorũ, sicut
ibi dicitur de principe,sed quid si bladũ ciui
tatis Bononiæ portaretur Rhegiũ ꝑ distri-
ctũ Mutinæ vbi dictũ statutũ de blado non
portãdo habet locũ,nunquid punientur cõ
d ducẽtes per potestatẽ Mutinæ? dic ꝙ nõ. d
C.de ædic. priua.l. si quis post. vbi de hoc
per Ac.sed pone ꝙ aliquis dicat se absentẽ
fuisse tẽpore banni missi per ciuitatẽ super
rebus extra territoriũ non portandis,nun-
quid iste talis excusatur à pœna si fecit con
tra bannum? videtur ꝙ sic.ff.quę sententia
sine appellatione rescind.l.i.§.itẽ ex hoc.&
extra qui matr. accusare poss.c.fi.qđ intelli
gas esse verũ,si probet se tunc tẽporis fuis-
se absentẽ, alias contra est,sed si dicat se tũc
fuisse in orto vel vinea, non excusatur.ff.de
procur.l.præsen.& l.seq.& hoc si præceptũ
10 erat factũ per vnam diem ante.† Vltimo cir
ca hanc materiã iterũ pone ꝙ aliquis sit in-
uentus cum equo in via portare bladum,
vel alia vetita extra districtũ,quæritur nun
quid iste talis possit & debeat puniri videt
ꝙ sic,per l.ff.de ser.fugi.l.si fugitiuus.C.ad
l.Cor.de sicca.l.si is qui cum telo.& hoc ve
rum quando cõfitetur ꝙ ipse portabat res
illas extra, sed si negat, & dicat se portare
illas res ad molendinũ,vel ad villam,& illa
sit via qua itur ad ipsum molendinum vel
villam & bene sit hoc verisimile, non puni
e tur. e † Sed pone quod sit inuentus in li-
11 mine territorii, seu in confinibus illius ciui
tatis, vt vix ipsum negare sufficiat, tunc te-
netur,vt ff.de pœn.l.qui sniam.nã iudex q.
debet de hoc cognoscere, circũspectus esse
dẽt,vt inspiciat qualitatẽ personæ, & an vil
la vel molẽdinũ ad quod dicat se ire sint vi
cina, vel non. arg. ff.de incen.ruin. naufra.
l.Pedius.§.penult.in fi.& ff.de pę.l.respiciẽ
dũ.& ff.de quæstionib.l.de minore.§ pen.
Gui.hoc sentit Cõtra determinationẽ præ
dictarũ duarum qõnum est.ff.de vari.& ex
traor.cog.l.i.& ff.de iniur.l.itẽ apud Labeo
nem.§.si quis virginẽ.imo videtur ꝙ nul-
lo modo debeat puniri. nam statuta terra-
rum requirunt rem perfectam, cum dicãt,
si quis fecerit, vel portauerit extra territo-
rium,& in istis verbis nulla est obscuritas,
& ideo ab eis non est recedendũ. ff. de leg.
iii.l.ille aut ille.§.cũ in verbis.nec ob.ꝙ per
uenit ad actũ, & sic videtur debere puniri.
ff.de pac.l.qui ea mente & quod ibi no.q̃a
hoc habet locũ in atrocioribus delictis, in
aliis vero quantuncunq; ad actum perue-
niat,puniri non debet.d.l.itẽ apud.§ si cu-
rauerit.& quod ibi no.C.de epis. & cle.l. si
quis non dicam.imo de generali consuetu
dine Italiæ nũquã actus vel conatus punit
nisi sequatur effectus, vñ videmus ꝙ si q̃s
ambulet cõtra aliũ animo irato cũ cultello
euaginato animo occidẽdi,& ꝑ eũ stet,ꝙ nõ
occiso nõ punietur. & est rõ,q̃a statuta requi
rũt actũ cõsummatũ.Sed quid, si dicat se pę
nitere?dic vt supra eo.ti.§.sed quid si ille.

ADDI-

ADDITIONES.

a ¶ Itinere. Adde Ioan. And. in additio. ad Spe. in tit. de consti. vbi ponit de hac quæstione. Sed quid si testes dicunt ꝙ aliquis conducens repertus fuit vsque ad talem locum vbi est media via, & aliqui dicunt ꝙ repertus fuit vsque ad talem locum vbi est media via, an dicta horum testium coniungentur vt probent delictum? dic ꝙ non, vt voluit Roma. consi. xciii. Ber.

b Alia pœna. Adde ꝙ hanc opinion. Gandi. sequitur Alex. consi. lxxxvj. quarto lib. Ber.

c Conuersabatur. Adde quod voluit Roma. consi. quadrigentesimo octogesimosecundo. Ber.

d Quod non. Adde Alexan. consil. lxxxvi. supra allegato. Ber.

e Non punitur. Adde videndum Ioan. Andre. in addi. ad Spec. in rubri. de constit. supra alleg. Ber.

De obseruantia statutorum. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Statuta qui facere possunt.*
2 *Decuriones qui dicantur.*
3 *Decuriones quem modum seruabunt in statutis condendis.*
4 *Statuta quanto tempore durant.*
5 *Concesso aliquibus quod possint facere statuta, an poterint antiqua declarare, & quid facient illi quibus est concessum facere uel emendare statuta.*
6 *Statutis & reformationibus an possit renunciari.*
7 *Collegium castrum uel uilla, an possint inter se facere statuta.*
8 *Potestas an teneatur seruare talia statuta collegiorum.*
9 *Statutũ à ciuibus factum contra ius an ualeat.*
10 *Ciues an possint facere statuta, ut fructus, & alia comestibilia, uendantur certo pretio.*
11 *Potestas iurauit seruare omnia statuta, si sunt ibi mala & antiqua, an teneantur illa seruare.*
12 *Statuta ciuitatis et terrarum an recipiant interpretationem.*
13 *Statutũ qs declarare debeat si super eo aliqua dubitatio oriatur, & sit in eo obscuritas.*
14 *Statutum si per consilium non interpretetur. quid faciendum erit.*
15 *Statutis duobus in uolumine statutorũ existentibus contrarijs & diuersis, an potestas ea debeat seruare, uel quod, uel nullum.*
16 *Statutis duobus existentibus directe contrarijs, quid fiet.*
17 *Statuto antiquo dicẽte quod uulnerans cum armis ponatur in banno perpetuo & bona publicentur, nouo autem quis in platea communi aliquem uulnerauerit soluat pro banno libr. v. si Titius aliquam in platea uulnerauerit ei condemnetur in libris quinque, an poterit etiam in banno poni secundum statutum sic petente parte.*
18 *Statuto facto & iurato per ciues an possint illud tollere & mutare.*
19 *Statutorum beneficijs an renunciare possint accusati de maleficio, & illi contra quos inquiritur, & qui accusant.*

ET quia in causis maleficiorum frequentissime sunt super eorũ decisione ordinata statuta, imo quasi super omnibus, ideo necessario ne obseruantia ipsorum statutorũ occurrit videre, & postea subiiciam multas
1 vtiles quæstiones ex ipsis statutis. † Et pri-
a mo videamus q possunt facere statuta a ciuitatis & populi, vt ff. de iust. & iur. l. oẽs. & possunt ipsa statuta facere decuriones ciuitatis & consiliarii, & qñ duæ partes eorum sunt præsentes, vt ff. quod cuiusque vni. no.
2 l. nulli. & l. item eorum. §. si decuriones. † Et no. ꝙ illi dicuntur decuriones. quibus à populo est cõmissum, & qui publice sono campanæ & voce præconia loco & more solito congregati sunt. ff. de verb. sig. l. pupillus. §.
3 decuriones. † Sed queadmodum seruabũt isti decuriones in statutis faciendis? Dic ꝙ potestas eorum debet esse pręsens, aliter nõ valeret. C. de seru. reipubl. l. i. quia potestas in illo cõsilio debet proponere quid placeat de statutis faciẽdis, & super hoc arẽget, deliberetur, & reformetur, vt legitur qñ leges fieri debent. C. de leg. & consti. l. humana. institu. de iniu. §. illud. circa fi. insti. de iure
4 nat. §. lex. & §. plebiscitum. † Sed quanto tẽpore durant ista statuta? Dic ꝙ per annum tantum, vt ff. de pę. l. fi. contrarium no. Dy. ff. de pęnis. l. fi. & vide insti. de perpe. & tẽp. acti. in prin. tit. nisi sit dictũ, ꝙ perpetuo debeant obseruari & poni in libro statutorũ. Sed videtur ꝙ sint perpetua, p l. i. ff. de pœ. nam ibi dicitur, quod pręses interloquendo non potest alicui interdicere prouentũ vel artẽ suam vltra suum tempus, cum vltra se nõ extẽdat iurisdictio, sed cum populus habeat perpetuã iurisdictionẽ cõdendi leges, vt in l. omnes populi. ff. de iusti. & iur. ergo

eius leges debent esse ꝑpetuę. Credo tñ ꝙ si consiliarij aliquid cum potestate statuāt. vel reforment, ꝙ hoc tāto duret quāto durabant dicta officia, & non vltra. arg. d l. ff. de pęnis, vel dic ꝙ decre. ꝑto. & sta. le. sunt ꝑpe. ff de iudi. l. si ꝑtor. ff ne qd in loco publi. l. vlti. ff. ad Trebel l. seruo. §. cū seruo ff. de offi. ꝑfe. vigil. j. §. fi. C. de bo. q libe. l. fi. §. vbi. ibi, ne leges ludibrio. ff. de postula. l. i. extra de offi. dele. c. ii. qnquagesima dis.
5 cap. si lapsis. †Sed pone ꝙ aliquibus cōcessum est facere statuta. Nūquid possint vetera declarare? dic quod sic, vt C. de emen. Iusti. cod. l. cordi. §. supradictis. ibi. hæc facere. Sed pone qa cōcessum est statutariis facere vel emēdare statuta, qd facient? Rñ. qd ipsi debēt talia facere statuta, ꝙ prosint cōiter omnibus. vel maiori parti ciuitatis, qa refert ad vniuersos ciues, vel ad maiorē partē ꝙ publice fit, vt ff. de reg. iu. l. aliud. §. refertur. & ff. ad municip. l. qđ maior. nec ob. ꝙ ius dicatur ꝑdesse pluribus, ergo tribus vel quatuor, vt ff de iusti. & iure. l. ius pluribus. qa intelligendū est qñ statutū prodest pluribus, & nō nocet alicui de ciuitate. nā & rescripta contra ius elicita valēt si ꝑsunt petēti, & aliis nō noceant, vt C. de precib. Impera. offeren. l. rescripta.
6 †Sed pone, quæro nunquid statutis & reformationib' possit renuciari? Rñ. sic, si inducta sunt in fauorē ꝑsonarū illius ciuitatis vel loci, vbi sunt facta. Si aūt sint generaliter facta in fauorē & vtilitatē publicā vel ēt in odiū sunt introducta, tunc talibus statutis & reformationibus non pōt renunciari, vt C. de episc. & cler. l. si quis in cōscribendo. & ff. de cōdi. indeb. l. qui exceptionem. C. de iuramen. calum. l. ii. §. sed quia veremur. ff. de procuratori. l filius. §. sed quia veremur. vbi propter vtilitatem publicam est introductum ne miles possit esse procurator. Sed arg est contra, q possit renunciare. ff. de pact. l. pacisci. sed contra. ff. de regul. iur. l. nec ex prętorio ff. de iudi. l. si prætor. ne elusoria sint statuta. sed prima distinct. seruāda est arg. cōtra no. infra in quarta charta. & sunt bona.
7 † Sed nunquid collegia ciuitatis inter se possunt facere statuta? Videtur ꝙ sic, nā illi qui alia collegia regunt, iurisdictionem habent, vt ff. de iurisdi. omn. iudic. l. fina. ad hoc. ff. quod cuiusque vni. no. l. & sequē. C. de edi. priua. l. an in totū. C. quæ sit longa consuetud. l. j. & hæc est veritas. & hoc
8 idem intelligas ī castro vel villa. †Sed nūquid potestas tenetur seruare talia statuta collegiorū? Dic ꝙ sic, nisi sint contraria iuri cōi vel municipali illius ciuitatis, vt ff. đ col
9 leg. l. fi. † Sed pone ꝙ ciuitas fecit aliquod statutū contra ius, quęritur an valeat tale statutū? Et dic ꝙ si illud statutū est cōtra ius naturale, ꝙ illud statutū non valet de iure, qa iure naturalia sunt immutabilia, vt insti. de iure natural. §. fi. sed si nō sit cōtra iura, vr quod valet. l. oēs populi. ff. de iust. & iure. sed vr ꝙ non vleat, quia soli Imperatori licet facere legem. C. de gelib. & consti. l. fi.
10 †Pone qōnem, nunquid ciues possint facere statuta, vt fructus, vel alia comestibilia vēdantur certo pretio? Vr ꝙ non, vt C. de Iudæ. l. nemo. ff. rerū amota. l. nō est. C. de monopol. l. i. ff. ad l. Iuliā de ambi. l. fina. Itē quia nemo emere vel vendere tenetur sine pretio vel mensura, vt ff. de cōtrahen. emp. l. Imperator. C. de iure deliber. l. nec emere. Solu. Dic statuta valere b, quia ex causa pōt constitui modus vēdendi comestibilia, & ex causa alicui interdicūtur negotia sua, vt C. de episc. audiē l. j. ff. de offi. ꝑfect. vrb. l. i. §. cura. & ff. de mun. & hono. l. i. §. episc. Itē publica vtilitas ꝑfertur priuatæ. C de cadu. tollē. l. i. in fi. nā si aliter fieret, homines venderent res in immensum, bonū est ergo ꝙ adhibeatur medela, vt argu. ff. de in
11 terdi. actio. l. de ætate. §. ex cā. † Sed qd si potestas iurauit seruare omnia statuta & sint ibi mala statuta, & iniqua, nūquid tenetur seruare? Dic ꝙ nō tenetur, si non vult, vt ff. de pact. l. cōtra iuris. §. quod & ipsum. & in concordan. positis in gloss. super illa l. quæ incip. nisi in c. præterea. videtur c. dec. vt extra de iureiuran. c. i. in vi. & c. quintauallis. & ad hoc facit ff. de oper. lib. l. si iur. de leg. iii. l. fideicomissa. § quanquam. sed multominus tenentur, imo nullo modo debent seruari statuta si qua sint contra libertatem ecclesiæ, cum ipsa nulla sint ipso iure, vt in aut. cassa et irrita, quæ est C. de episco. & cleri. l. si iur. & quaquam ista statuta quæ sunt contra libertatem ecclesiæ non tenetur seruare, vt dixi tamen si non seruat, periurus videtur, vt arg. ff. de pactis. l iurisgentium. §. & generaliter.
12 †Est etiam quære & videre verū statuta ciuitatum & terrarum recipiant interpretationem vel non, ita

e ita ꝙ solum intelligantur vt litera iacet,[c] & sonat. super qua quæstione plene alleg. pro & contra, & postea subiiciam sol. Doct. Et primo no. est ꝙ interpretatio alicuius verbi obscuri est declaranda. ff. de verb. obl. l. i. §. fi. & ff. de orig. iur. l. facturus. & ff. de iur. & fac. ignor. l. ii. nam cum in verbis statuti non sit ambiguitas vel obscuritas, interpretationi vel declarationi nō est locus. ff. de lega. iii. l. ille aut ille. §. cū in verbis. In primis itaque vr̄, ꝙ nullum stututum possit interpretari pluribus rationibus & causis, nā regula est in iure nostro in his quæ sunt stricti iuris, vt in statutis terrarū & in stipulationibus, quod id quod nō est expresse cautum, habeatur pro omisso, vt ff. de verb. ob. l. quicquid. j. respon. ibi, nisi palā verbis exprimatur &c. vt ff. de condi. ob turp. cau. l. fi. accedit ad hoc. ff. de iniur. l. itē apud Labeonē. §. ait prætor. ff. de reg. iur. l. expressa. Præterea statuta terrarū sunt stricti iuris, quod patet ex eo, ꝙ ex statutis oritur condictio ex lege. vt C. de condict. ex leg. l. vnica. actiones autē sunt bonæ fidei, aut sunt stricti iuris. Quę autem actiones sunt bonę fidei cōnumerantur, instit. de actio. §. actionum. & §. in bonæ fidei. vnde cum condi. ex leg. non sit ibi commune, ergo per locū à diuisione, est ipsa cōdict. ex leg. & sta. stricti iuris. Vnde si statuta sunt stricti iuris, qa sunt, ergo sunt sterilia sicut mulieres quæ nō pariunt, & sic nullā interpretationē vel subauditionē recipiunt, sed eorū verba iuxta grāmaticalē intellectū sicut iacēt, stricte & rigide sunt intelligenda, & ſm rudē & propriā significationē. vnde licet perquam dura, tamen ita seruanda sunt, vt ff. qui & à quib. manumi. lib. non fiant. l. prospexit legi sta. & ff. de exerci. l. i. §. si is. & facit ff. de mili. testa. l. quod constitutū. Itē legitur ꝙ verbis ædicti sit standū, vt ff. de leg. iii. l. nō aliter. & in dubiis melius est verbis ædicti seruire, & ideo interpretationi locus nō est, vt d. l. nō aliter. & d. l. i. ff. de exerci. §. si is q nauem. & facit. ff. de instito. l. sed & si pupillus §. i. Itē facit pro hac parte ff. de verb. obl. l. si quis arbitratu. & ff. ad exhib. l. penult. vnde quidā inhærētes Iudæorū legi, dixerunt interptatione statuti nullo modo fore locū. Econtra videtur, ꝙ statuto possint interpretari & debeant, infrascriptis rationibus. Primo, quia si deberemus tanquā Iudæi inhærere literæ statuti loquentis, ꝙ quicunq; fecerit homicidiū, moriatur, iam infans vel furiosus si homicidiū cōmitteret puniretur, quod esset iniquū, quia sensu carēt, vt ff. de iur. & fac. igno. l. fi. C. de fal. mone. l. i. in fin. & quia carent dolo, & voluntas & propositum distingunt maleficia, vt ff. de iniuriis. l. qui iniurię. per legē enim de homicidio nō punitur infans, vt ff. ad leg. Cor. de siccar. l. quod infans. nec etiā furiosus, vt d. l. i. ff. de offi. præsi. l. diuus. est bonū ergo ꝙ interpretetur statutū vt dicatur, si aliquis occidit aliquem, scilicet dolo. Itē si statutū dicat, si qs nō traxerit ad ignē puniatur in lib. decē accidit ꝙ infans, vel infirmus, vel fœmina nō traxerit ad ignē, nunquid puniretur? certe sic. si deberemus inhęrere verbis statuti, qđ esset iniquū. Vtile ergo & necessariū est qđ statuta possint interpretari & mitigari. Itē si statutū non interpretaretur, iam puniretᷣ etiā qui sui defensione interfecit hominē, qđ esset iniquū, vt homo pateretᷣ se occidi, vt ff. de iusti. & iure. l. vt vim. & C. vnde vi. l. i. & C. quādo lic. vni. se vindi. per totū. q d plura? contractus mutui, qui est stricti iuris l. interpretatᷣ. Nā licet senatusc. Maced. prohibeat ne filiofamil. detur pecunia mutuo, tamē ipse secus interpretatur, ꝙ idem intelligatur de vino, oleo, & frumento, vt ff. ad senatusc. Maced. l. sed Iulianus. §. mutui. Præterea nedū senatuscō. sed & ipsa lex principis interpretatur nā benignius leges interpretandæ sunt &c. vt ff. de leg. & senatuscon. l. benignius. & ff. de codicil. l. qđ seruus. multofortius statuta quæ fiunt ab homine sunt interpretanda, nam ipsa statuta sunt leges, vt ff. de iusti. & iure. l. omnis. nā dicta l. benignius. non distinguit de quibus legibus debeat fieri interpretatio & possit, ergo nec nos debemus distinguere, vt ff. de pu. l. de ꝑtio. q d plura? lex est expressa, q̄ loquitur in statutis terrarū ꝙ possunt interpretari, vt ff. de mun. & hon. l. vt gradatim. §. sed & si. l. munici. & ff. ad l. q. l. ita vulneratus. ad fi. & ff. de lega iij. l. seruos autē. Itē princeps maioris autoritatis est q̄ sit populus, vt C. de cōsu. l. ii. lib. xii. & in auth. quo. modo opor. episco. in princip. & C. de legi. & constit. l. i. & tamen beneficia ipsius plenissime sunt interpretanda, vt ff. de constit. princi. l. beneficia. & si quis malitiose interpretaretᷣ, infamis efficeretur, vt C. de legi.

& consti.l.ij. Itē lex principis est communis & generalis, sed statutū non est generale, nisi in ciuitate illa, in qua statutum est factum, vt C. de leg. & consti.l.iij. vnde lex cōmunis debet præualere, vt in auth. de non alie.§.quia vero. ergo quia lex interpretaē. multomagis statuta sunt interpretanda. Itē lex Iulia, inhibet q̄ fundus dotalis alienari non possit, vt insti. quib. a ie.lic. vel non. in prin. & tñ hæc lex ēt interpretatur, q̄ si fiat alienatio omniū bonorū, q̄ fundus dotalis intelligatur alienatus, & cū vniuersitate bonorum transit vt ff. de fun.dota.l.j. Itē lex imponit pœnā patrono si abstringat libertū iurare ne nubat, vt ff. de iu.patro.l.adigere. & tñ ipsa lex interpretatur, q̄ si ille talis libertus fuerit castratus, q̄ tunc dñs nullam pœnā patiatur. Itē voluntas testatoris pro lege seruanda est vt in auth. de nupt.§. disponat. & tamē talis voluntas interpretatur vt C. de leg.l.j. Præterea video q̄ lex recipit interpretationē, vt patet. ff. ad leg. Aquil.l. quemadmodū.§.j. sed illud est plebiscitū. Videamus de lege quæ interpretatur, vt supra dixi de fun.dota. Itē ædictū prætoris interpretatur.l. ab hostibus.§.sed q̄ simpliciter.ff. ex qui.cau. maio.l.quamuis. ff. de in ius voc.l.iij.§.hæc verba.in fi.ff. de neg.ge. Itē senatuscō. interpretatur.l.item si filius. §.si mutui.& l.filiū habeo.ff. ad Maced. C. eo.l.si filius. Itē constitutio principis interpretatur.l.fi.C.māda.& l.fi.C. de eden.l.ex facto.ff. de vulg. & pupil. Itē video interpretari responsum Papiniani.l.ait prætor.ff. de iniur. Itē respōsum Sabini.l.dicere.§.j.ff. de arbi. Itē video interpretari consuetudinē, & ad similia procedi, vbi ratio æquiparat quę cōsuetudo introduxit.l.j. C. quæ sit lon.cōsue.l. de quibus.ff. de leg. & hoc vr̄ expressum in omni iure ciuili, qa verba eius iuris nō sunt captāda.l.ad exhibendū.ff. ad exhi. l.benignius.ff. de legi.& l.in ambiguis. Absurdū est.n. legē municip.factā à popularibus maioris esse afficaciæ q̄ leges quas ipse princeps cōstituit, q supeminet vniuersis. l.ij.circa fi. C. de quadri.præscrip.l.constitutiones C. de leg. & l.fin nec ob. sacramentū quod ptās sic iurat, qa & leges iurat seruare ptās, vt in auth. vt iud.sine quoq.suffra. §.j.& in auth.iusiur.qđ præsta.§.iusiu nec enim sacrm tollit interpretationē hominis. l.indubitati.C. de non nume.pecu.l.nō dubium.C. de leg.l.iurisgentiū.§. & generaliter.ff. de pact.l.imperialis. cum auth.ibi posita.C. de nup.l.fi.ff q satis cog.nil.n. aliud ē iurare statuta seruare, nisi mētē honesta potius q̄ verba statuti, qa non verbis, sed rebus legē imponimus.l.fi.C.cōia de le.l.scire.ff. de legi. Et ad hanc materiā possent adduci illa generalia sensum nō verba spectari, & verba generaliter dicta, generaliter debent intelligi. solu. huius qōnis pōt in solut. dictorū brocardorū reperiri, sic ergo statuta recipi vt interpretātur & traduntur ad similia, nisi esset cōtra leges & contra iustitiā & æquitatē, tunc.n. nō sunt amplianda, sed restringenda.l. de quibus.ff. de legi. & l.quod contra rationē.& l.qđ principi.ff. de consti. prin. Sol.d.Odof. dicit statuta debere posse interpretari à iudice p legē. de leg.iij. fideicommissa § hæc verba.& l.seruos.& d.l.vt gradatim.§.sed & si l.& ita no.ff. de mune. & ho.l.honorē.do. vero Iac. de Arc. dicit secundū cōem & veriorē opi. doct. q̄ statuta interpretantur secundū determinationē iuris cōis, vt ff. de ven.inspi.l.j.§. quamuis. sic & d.§. sed & si lege. est ergo verū q̄ statuta recipiunt interpretationē, & declarationē, & subauditionē, si ambigua fuerint, vel obscura, per rationes, & iura superius allega. nec obst. q̄ sint stricti iuris, igitur nō posse interpretari, qa hoc idē intelligit do. Guil. Statutū enim est stricti iuris, qa ex eo orit̄ condictio ex lege, q̄ est stricti iuris, vt supra dictū est & probatū. Ergo si ea rōne est stricti iuris, nō ob. qa contractus q est stricti iuris interpretatur, vt est contractus mutui, vt dixi supra & facit etiā q̄ possit interpretari.ff. de rit.nup.l.j.in fi.

13 † Sed quæro si super aliquo statuto versatur ambiguitas vel obscuritas, quis declarabit vel interpretabit hanc obscuritatē? Et primo vr̄ q̄ recurrendū sit ad illos q condiderunt primitus illud statutū, scilicet ad statutarios, qa illi primi fuerūt qui verba protulerunt, vt ff. de reg. iur.l.in ambiguis.ff. de vino triti.& oleo le. l si qs vinū.§ vino. Qui enim fuit primo author legis. dēt esse eius interpretator seu interpres arg.ff.fi. regun.l.eos. ff. de aq.plu. arcen.l.quod principi. Nec enim debemus spectare tēpus cōfirmationis ipsius statuti, sed tēpus factionis, ergo non debemus spectare mētes confirmantiū, sed mentes faciētium. arg. ad hoc.ff. de don.inter vir.& vxo. l.fi

l.si donante.§.fi.ff.de re mili.l.si certũ.in fi.
ff.de cōdi.ex lege l.quod præterea nec eius
qui mādat quid fieri intentio exequēda est,
sed eius qui fecit.arg.ff.de contrahen.emp.
& ven.l in hoc iudicio.ff de ædil edi.l.cum
autē.ff.de reg.iur.l.Neratius.ff.de verb.ob.
l.in conuentionalibus. Itē video ꝙ testator
interpretatur voluntatē suā, vt ff qui testa.
face.pos.l.hæredes.§.si quid. Itē si in scri-
ptis vertitur ambiguitas,cuius est interpre-
tari à quo scriptū emanauit, vt ff.de reg.iu.
l.Neratius.& l.ambigua & ff.de ori.iur.l.ij.
§.exactis. ibi, interpretarentur &c. Itē ta-
bellio interpretatur suum instrm̃,vt ff.ad l.
Corn.de fal.l.si quis decurio. Itē si super le
ge principis dubietas emergat, recurrit ad
ipsum principē, si sit eius copia,vt C.đ leg.
& consti.l.leges sacratissimæ. & ff.eo titu.l.
nā ad ea. & l. nā vt Pedius. Econtra videt
ꝙ consiliū ciuitatis ipsum statutū interpre-
tari debeat,in cuius potestate fuit totū sta-
tutū irritū reuocare.arg.ff.de in lit.iur.l.vi-
deamus.§.pe.& l.sequen.Non enim dr̃ fe-
cisse statutū nisi consiliū quod approbat le
gē,& improbat. Senatores enim vice statu
tariorū cōdebant iura, & qđ eis placebat,
consulebant principē,& ea iura non senato
rum,sed leges Imperatorū appellabantur,
quia recipiebant authoritatē ab ipso, vt C.
de leg.& constitu.l.humanū Nā & sanctus
Pau.dicit, neque qui plantat,neque qui ri-
gat aliquid facit,sed qui fundamentum dat
Deus.Nec qui scribit, nec qui dictat cōsiliū
interpretatur, nam aliqua singularis perso
na non possit facere statutū, ergo non dēt
posse illud interpretari, vt no. Azo.in sum.
C.de consti.in fi.Sol.Dic statutarios ipsum
statutum interpretari nō posse, quia functi
sunt officio suo, quia tēpus transcursum est
eis as.pro condendis statutis, vt arg.ff.de re
iudi.l.iudex. nec ob.l.ij.ff.de orig.iu. §.exa
ctis.quia non erat ibi tempus eorum fi. Dic
ergo ꝙ consilium & consiliarij interpretan
tur dictum statutū,quia ei interpretari licet
cuius est condere,sicut ex legibus superiori
bus constat. Vel dic secundum do.Odof.ꝙ
iudex interpretabitur dictū statutū vt su-
pra dixi in proxima qōne.arg.ff.de lega.iij.
l.fideicommissa.§.hæc verba.sed cōis opin.
est,& ita vidi sæpius seruari de facto,ꝙ con
14 silium & consiliarij interpretantur. † Sed
quid si per illud consilium nō interpretetur
dictum statutū,quid fiet?dic sic,distinguo,
aut in verbis nulla vertit dubitatio,& tunc
nulla interpretatio facienda est,nā vbi nul-
la est in verbis dubitatio non est adimenda
voluntatis qō, vt ff.de leg.iij.l.ille aut ille.
ff.de lib.& posthu.l.ij.nam lex sicut lata est,
obseruanda est. vt ff.qui & à quib.l. prospe
xit.& vbi lex nō distinguit,nec nos,vt ff.de
publ.l.de pretio. Si aũt in verbis sit aliqua
dubitatio & ambiguitas,tunc si illud statu-
tum ex cōsuetudine sit certo modo intelle
ctum,ei intellectui stabitur.ff.de leg.& con
stit.l.minime.& l.si de interpretatione. Si
autem non sit s̃m consuetudinē certo mo
do intellectū, tunc debebit scrutari mentē
statuti, vt ff.de leg.iij.l. non aliter. & ff.de
fun.instr.& instru.leg.l. cū delanionis.§ asi
nā. Si aũt non constet de mente, tunc dēt
interpretari in benigniorē partē,vt ff.de le-
gi.& consti.l.benignius.& l.in ambigua.ita
tñ vt non interpretetur cōtra illū, vel con-
tra illos quorū fauore factū esset.C. de leg.
& cōsti.l.quod fauore.& ff.eo.tit.l.nulla.Si
aũt non appareat quæ pars sit benignior,
stabitur rigori verborū ipsius statuti, vt ff.
de leg.iij.l.non aliter.& ff.de cond.& dem.
l.nam publius.§.i.& in re dubia,melius est
verbis ædicti seruire,vt ff.de exerc.l.i.§.si is
qui nauē.& verba prout sonant, debēt in-
telligi,vt ff.de insti.l.sed & si pupillus.§.i.Si
tñ nec de cōsuetudine super statuto intelli
gendo habita constat,nec de mēte,nec quę
pars sit benignior,ꝓcuret ꝙ ꝑ consiliū fiat
interpretatio.ff.de præto.stipu.l.in ꝑtoriis.
& ff.de reg.iu.l.in ambiguis.& hoc s̃.deter
minatū est,aliter stabimus rigori verborū,
15 vt dictū est.† Sed pone ꝙ in volumine sta
tutorū reperiunt sup eodē negotio duo sta
tuta cōtraria & diuersa,quærit nunquid po
testas ea statuta,vel qđ,vel nullū,dēat ser-
uare.Et primo vr̃ ꝙ nullū sit seruandū ꝑ l.
C.de legi.& const.l.nō dubiū.Itē qa in vlti
mis voluntatibus & in pactis,posteriora de
rogant prioribus.ff.de iur. codi.l.diui.§.sed
licet.& C.de fideiuss.tu.l.ii.& C.de pact. &
ff.eo.tit.l.si vnus. §.pactus. & de cōtrahen.
emp.l.pacta.& de procur.§.si quis cū ꝓcu.
§.fi.sed tu dic s̃m d.Guil.& alios,ꝙ vtrūq;
statutum debeat seruari, qa nullum de his
statutis dicitur prius alio,& nullum poste-
rius.arg.legis quę dicit ꝙ si in testamēto tu
torem filiis meis dedero,& postea in codi-

AAa 4 cillis

illis alium, ſi oẽs iurãt tp̃e quo adit hæreditas, & ita tp̃e quo incipit valere tutela, oẽs tutores erunt, vt C. de teſta. tuto. l. ii. & ſic eſt in p̃miſſa q̃one, quia tẽpore quo incipit ſtatutũ habere vires. ſ. qñ eo cõpleto cõfirmatur, nõ eſt aliquod ſtatutum ante vel poſt. Et hoc eſt verũ, ꝙ vtrunque ſtatutum valet, qñ ipſa ſtatuta per aliqua intermedia
16 dia ſunt contraria. †Sed q̃ro, q d ſi duo ſtatuta directe ſunt contraria, ita quod ꝑ obſeruationẽ vnius, aliud obſeruari nõ poteſt quid fiet in hoc caſu? Dic ꝙ humanius ſtatutũ ſit ſeruandũ. ff. de legibus. l. benignius. & in l. ambiguis ff. de re iudicata. l. ſemper inter veteres. & l. quoties. & C. de fideicõmiſſ. liber. l. ſi Vos aũt dicatis iuxta opinionẽ Domini Guliel. ꝙ neutrũ dictorũ ſeruãdũ. ff. de regulis iuris. l. vbi repugnantia. C.
17 de fide inſtru. l. ſcripturæ. †Quæro, aliquo ſtatuto antiquo cauetur, ꝙ q̃cunque cum cultello, vel aliis armis aliquẽ hominẽ vulnerauerit, ponatᷓ in perpetuo banno, & oĩa eius bona debeãt publicari, alio nouo ſtatuto continetur, ꝙ quicunque in platea communi aliquẽ vulnerauerit, ſoluat ꝓ banno libr. v. Titius in platea aliquẽ vulnerauerit & in lib. v eſt cõdẽnatus, petitur inſuper ꝙ ponatur in bãno, ſecũdm formã veteris ſtatuti, q̃ritur quid iuris? Et dic ꝓ & contra, vt in q̃one ſtatuti, & ſolue ꝙ ponatur in bãno perpetuo quia videntur eſſe duo delicta, vnum ratione percuſsionis, aliud ratione loci. l. aut facta. § fi. ff. de pę. nã cũ quis adulteriũ cõmittit cũ affine, mulier & maſculus diuerſis pęnis puniuntur, vt C. de adulter. l. quãuis. & in carcerem mittũtur, vt in auth.
18 vt nulli iudicum. §. quia ve ro. † Sed pone ꝙ ciues fecerunt ſtatutum & iurauerunt ipſum ſeruare, modo volunt ipſi ciues illud ſtatutum tollere & mutare, quæritur nunquid hoc facere poſſnut? Primo videtur ꝙ ſic, quia nemo in re ſua debet ſuo arbitrio carere. ff. de pactis. l. nemo. ſi ſeru. vendic. l. ſicuti. §. apud. Item ꝙ talis contractus nõ tenet. ff. depoſi. l. prima. §. penulti. ff. cõmuni diuidun. l. in hoc iudicio §. ſi conuenerit. Item q poteſt ligare, poteſt & ſoluere. ff. de acquirend. hæredita. l. is poteſt. de regul. iuris. l. eius. Item quia nemo poteſt ſibi ipſi obligatus exiſtere. l. ſi plures. ff. de pact. inſtitu. de interdict. §. retinendæ. ff. de furt. l. hæres. §. ſeruo. ff. de euict. l. fin. quæ eſt expreſſa. Item quia priuatorum pacto iura publica non mutantur. ff. de pactis. l. ius publicum. Econtra videtur, quòd licet vnicuique ſuo iuri renunciare. C. de pact. l. ſi quis in conſcriben. cap. ſi diligenti. de foro cõpe. Item quia ſeruare debet iuramentum ille qui hanc neceſsitatem ſibi impoſuit. argu. ff. qui ſatiſda. cogan. l. fideiuſſor. §. primo. ff. de diſtra pigno. l. ſi creditor. §. j. Item nõ debet via periuriis aperiri. C. ad legem Iuliã. repetun. l. fin. ff. eod. l. fin. Item facit. ff. de act. & obl. l. ſicut. l. i cõmodato. ff. cõmo. Item quia obligatio ſemel contracta, non debet poſſe extingui arbitrio debitoris. arg. ff de eo ꝙ cer. loc. l. ii. Solu. diſtingue, quia aut illud ſtatutũ eſt ſuper negotio ipſius ciuitatis, & non eſt præcium, & tunc põt tolli & mutari, quia nihil tam naturale eſt &c. arg. ff. de reg. iur. nihil. & ff. de ſolu. l. prout quiſq;. & ff. qñ lib. ab emp. diſce. l. j. quia nemo põt ſibi legẽ imponere. à qua recedere nõ liceat ff. de leg. iii. l. ſi q̃s in prin. teſtam. Si aũt ex illo tali ſtatuto eſſet alicui ius aliquod acquiſitũ, tunc dicti ciues ſtatutũ mutare non p̃nt, quia nemo põt ſuũ conſilium mutare in alterius p̃iudiciũ, vt ff. de reg. iur. l. nemo. ſi aũt dictũ ſit ꝙ dictũ ſtatutũ ſit p̃ciſum, & vltra ſit ꝓceſſum, vñ ꝙ non poſsit tolli vel mutari aliquo mõ vel ingenio, vt quotidie fieri nos videmus, tunc dicit domi. Guil. ꝙ ipſum ſtatutũ non poſsit tolli ac mutari, ẽt contraria cõi voluntate, nã talia verba debẽt aliquid operari. ff. de vſu. l. ſtipulatus. de leg. j. l. ſi qñ. & ff. ad municip. l. j. & hoc dic ſc̃m do. Gui. alii vero ſapientes dicunt, ꝙ ſi dictũ ſtatutũ nõ ſit iuramento vallatum, ꝙ mutari poſſit, ſi aũt ſacramẽto vallatũ ſit, ꝙ tunc tolli non poſsit, vel mutari ꝓꝑ iuramentũ, quia omne iuramentũ ſeruadum eſt, niſi vergat in præiudiciũ ſalutis æternæ. C. ad l. Iul. repetun. l. fi. extra de iureiur. c. cum contingat. nam poteſtas & cõmune poſuerunt ſe in hac neceſsitate iuramenti, ergo debent hoc ſeruare. argume. ff. qui ſatiſda cogan. l. ſi fideiuſſor. § fi. nã commun. licuit ſtatuta facere & paciſci, vñ non debuit via periuriis aperiri. C. de iudic. l. ii. & C. ad l. Iul. repet. l. fi. nam multa valẽt firmata ſacramento, quæ alias nõ valerent, vt C. ſi aduerſ. vend. aut l. en. ſacrame. pub. & ff. de leg. ii. l. cum pater §. filius. Na ſicut fuit in poteſtatis arbitrio iurare vel non iurare, ita

Ita post iuramentũ pstitũ est necess. sacramentũ ipsum seruare. arg. C. de actioni & obl. l. sicut. Itẽ qa licet vnicuiq; ius suũ cõpetens respuere, vt ff. d minor. l. si iudex. C. de pac. l. si qs in cõscribẽdo. & quãquã hoc verũ sit, ẽm cõem opinio. Docto. tñ videbatur cõtra, quia nemo in re sua põt arbitrio suo carere inuitus. ff. de pac. l. nemo. ff si seruitus vndice l. sicut. §. Papinianus. Itẽ quia potestatẽ sui arbitrii nou põt a se abdicare. ff. de off. præsid. l. pe. Itẽ qui põt se ligare, põt se absoluere. ff. de acqu. hære. l. is potest. & de regu. iur. l. nemo. & l. ius. Itẽ quia nemo potest sibi ipsi obligatus existere, vt vicem duorum sustineat, vt insti. de interdi. §. ret. nen. lx & est de hoc lex expressa, vt ff. de cautioni. l. fina. ff. de pactis. l. si plures. Itẽ quia nemo põt se indissolubili vinculo obligare, vt ff. de solutio. l. si conueniant. & ff. de donation. inter virum & vxorem. l. qđ aũt. §. vxori. Vnde aliqui sapiẽtes dicere voluerunt, qa aut consiliarii statutorũ sententiando fecerunt, aut mandãdo, aut contrahendo. Primo casu ipsi non possunt mutare statutũ, neque suam, neq; prędecessoris sui sñiam q aliquã põt mutare, vt C. senté. rescind. non poss. l. i. Secundo autẽ casu põt bene reintegra reuocare mãdatũ, quia hoc põt singular s persona. ff. manda. l. si inter causas. & quia vniuersitas loco vnius habeẽ vt ff. de fideiusso. l. mortuo. Si aũt contrahẽdo aliquid statuit, subdistingue, qa aut statutum pertinet ad solam publicam vtilitatem, aut ad priuatam. Si ad publicam, bene possunt tollere ista statuta. ff. quod cuiusq; vniuers. l. item eorum. §. si acto. & ff. de decre. ab ord. fac. l. quod semel. Si autẽ ad priuatam vtilitatem pertin at, tuc mutare nõ põt, quia nemo potest. vt ff. de regul. iur. l.
19 nemo. † Præterea quęro an illi qui de maleficio accusantur, vel contra quos inquiritur, vel etiam accusent, possint renũciare beneficii statutorum in ipsorum fauore facientium? Respon. q partes possunt renunciare statutis ex quo sunt in eorũ fauorẽ, & nõ omnium. Septem enim sunt species legũ, lex plebiscita, senatuscõsulta, prætorum edicta, prudentum responsa, principum placita, cõsuetudines, & octauum est ius municipale, si cõtra l. septem prima possunt pacta valere, quę longe digniora sunt, multo fortius valere debet pacta leg. municipal, quæ est debilior, quod probatur. ff. de iusti. & iure. & l. ius autem ciuile. & insti. de iure natu. in §. scriptũ. & §. ex nõ scripso. & § penul. Quod aũt pacisci possit cõtra leges per partes, patet in l. falcidia, quæ per partẽ pcipit defalcationem, & tñ si aliquis velit hoc remittere pacto, potest etiã conuenire. C. ad l. falc. auth. sed cũ testõr. ibi, si quædã legata &c. vbi qui solidum legatum aliquibus soluit, beneficio legis falcidiæ renunciare vr. & in l. vlt. non obst. ff. ad l. falci. l. quod de bonis §. primo quia viuo testatore pactũ de futura succesione nõ tenuit, vt C. de pactis l. fi. nec obst. l. secunda. quia vel est correctus p authẽ. vel de futuro trahetur quod debeit de primis pensitatio solui. Et sic video tenere pactum contra legem falcidiam. Item video in l. xii. tabula. quæ de furto tractat, vt patet. ff. de furtis. l. si pignore. §. cũ furti. & actio furti ex ipsa lege descendit, sicut & aliæ actiones de furto dico non manifesto, nam de manifesto prætoria est ff. de origin. iur. l. ii. §. proinde. & not. domi. Azo in summa. §. est aũt. & tñ video q prædicta cõtra actionem furti seruantur. ff. de pact. l. si tibi decem. § sun. quædam. & de furtis. l. interdum. § i. & §. qui tutela. & l. si pignore § fi. Itẽ etiam cõtra plebiscita video pacta seruari. Lex enim Aquil. plebiscita est, vt eodẽ ti l. i. & de eius natura est in dãno dato culpabiliter emẽdãdo, aliter enim nõ, & tñ video cõtra naturã huius plebiscitæ pacta seruari. l. si seruus seruũ, §. si calicẽ. ff. ad l. Aql. & l. itẽ quæritur. § si gemma. ff. locati. Itẽ contra senatuscõsul. video pacta seruari. ff. ad Velleia. l. fi. §. pen. Itẽ contra edicta prętorẽ, vt ff. de pac. l. pacisci. & l. iurisgẽtiũ. § si paciscar. Item contra respõsa prudentũ. Voluerunt enim sapientes, specialiter Nerua, depositarium de dolo & lata culpa teneri, tamẽ ex pacto potest aliter fieri. ff. depo sit. l. i §. non solum. & l. quod Nerua. & simile. ff. si quis cautio. § quasi. Item contra principum placita. Nam statuit princeps in appellationibus quædam fatalia, & partes suo pacto id immutant. C. de tepor. appel. l. fi. in fi. Item consuetudine video pacta seruari, nam vbi de vsuris non est consuetudo, de vsuris certis consuetudo seruatur, & tñ si pactũ est, prævalebit consuetudo, vt C. de vsur. l. cos. § qui cæteros. ff. e. l. i. Præterea video, q iudex seruare debet q par-

tes decreuerunt seruãda, tam in forma iudicii, vt C.de epi.& cle.auth. generaliter.q̃ in prolatione sententiæ, vt ff.de re iudic.l.si conuenerit.l.iudicẽ.ff.cõmu.diuid.q̃ etiam in executione sententiæ.ff. de pact.l.tale.§.j.cum ergo sic fit in prędictis.quæ digniora sunt, q̃ populorũ leges.dic q̄ statutis vel reformationibus consiliorũ posśit renunciari, quãdo sunt inducta in fauorẽ partiũ, si aũt sint inducta in publicã vtilitatẽ vel fauorẽ generaliter, vel etiam in odium, dic q̄ tunc non posśit, quod dic vt not. supra de statu. & eorum obserua §.quæro, sed nũquid.& quod hic est, poterat ibi scribi & apponi.

ADDITIONES.

a Qui possunt statuta facere. Adde late Doct.o.in l.omnes populi.ff de iusti.& iur. vide Rom.cõsi. lxvj. vbi dicit q̄ populus Romanus non potest hodie condere leges. Ber.

b Valet. Adde Ang.consi. xxxviij. ber.

c Vt iacet. Adde an statuta recipiant interpretationem, maxime si sint talia statuta, q̄ debeant intelligi prout iacent. Alex.consi.lxxx.j.lib.& cõsi.cclin.ii.lib.de quo vide etiam Fran.Are.cõsi. xix.per Pau.de Castro in consi. cccxlv. & quæ interpretationes recipiant statuta, vide per Ccpo. consi.lxxii.& consi.lxxxi. Ber.

De multis quæstionibus dependentibus à statutis quæ incidunt circa maleficia. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Statutum imponit pœnam centum vulneranti, & mille occidenti, quidam uulnerauit aliũ, & accusatus se præsentauit ac fideiussores dedit, & postea moriatur uulneratus, et ptãt in mille condemnet reũ, an fideiussores ad cẽtum tenebuntur vel ad mille.*

2 *Statutum dicit quòd faciens insultum ad domum magis puniatur quam alibi, si quis alium insultat ad porticũ domus, an incidat ĩ statutum, & sic an appellatione domus veniat porticus.*

3 *Statutum dicit, si in aliqua villa, vel castro fuerit maleficium factum, cõmune teneatur illũ potestati ciuitatis denunciare sub pœna centum, Titius deliquit & postea aufugit, sed deinde in manus potestatis venit, an commune erit liberatum, et quando commune tenetur, an teneantur infirmi absentes, inhabiles, viduæ, pupilli, & aliæ miserabiles personæ?*

4 *Stante casu, vt supra, an inquilini tenebuntur.*

5 *Statutum Pergomi continet quòd faciẽs insultum ad domum alicuius puniatur in centum, Titius fuit insultatus ad domum suæ habitationis quam conduxerat, an insultator incidat in pœnam statuti.*

6 *Statuto dicẽte, nullus portet arma sub certa pœna, inuentus fuit Titius cum panceria, an puniatur.*

7 *Statuto continetur, qui fecerit tale maleficiũ posśit à quolibet accusari, & habet medietatem banni, Titius aliquem denunciauit, sed non accusauit & sequuta est cõdemnatio, an medietatem habebit?*

8 *Statutum ciuitatis punit portantes cultellum si accidat quòd dum familia potestatis perquireret inuenit quatuor homines ĩ uia, & unũ cultellũ penes eos in terra uel inuentus fuit sub quodam bancho ubi prædicti stabant, quid erit de condemnatione?*

9 *Statuto continetur quòd nullus ludat ad taxillos sub certa pœna, & quòd quilibet posśit accusare, & medietatem bãni habeat, si quidam denunciauit non autẽ accusauit, an habebit medietatem?*

10 *Statuto dicente quòd potestas debeat terminare omnes causas maleficiorum intra duos mẽses an elapsis duobus mensibus poterit condẽnare vel absoluere.*

11 *Statuto dante domino potestati arbitrium in omnibus maleficijs suo tempore perpetratis contingit quòd illo tempore fuit uulneratus quidam & tempore sequentis potestatis, qui non habebat arbitrium est mortuus, quæritur an potestas hẽat arbitr in illo?*

12 *Statuto dicente quòd potestas habeat arbitriũ duobus primis mensibus sui regiminis, de omnibus maleficijs dicto tempore cõmisśis, quo tempore quidam fecit maleficium de quo fuit accusatus quæritur an pendente accusatione currat tempus, ita quod potestas desinat habere arbitrium?*

13 *Statutum ponit pœnam accurrenti ad rumorẽ cum armis, quidam finito rumore ad illum cum armis currit, an puniatur?*

14 *Statutum ponit pœnam sol. v si bestia intrando uineam alicuius damnum dederit, an si bestia perdita damnum det, habebit locum statutum?*

15 *Statuto ciuita. dicẽtis quòd si dãnum detur in uilla cõe teneatur, uilla vero hẽat statutum,* quòd

quòd pro damnis datis uilla nō teneatur quod horum statutorum præualebit?

16 Statutum ciuitatis Senarū est, *quòd homicidæ bona publicentur, si vasallus homicidium cōmittat, an feudum debeat publicari?*

17 Statuto dicēte *quod nullus poßit detineri pro maleficio pro quo pœna pœcuniaria sit imponenda, si dederit fideiussores de cōdēnatione soluenda, uel de præsentando, & alia securitas non exigatur ab eo nec à fideiussoribus. Titius si sit accusatus de tali, et fideiussores det, vt supra ac de parendo præceptis potestati fideiussoribus præsentantibus* Titium, *an poterunt cogi ad soluendum condemnationem factam.*

18 Statutum dicit *quòd nulla bestia det damnū, vel quòd nauis non vadat ad locum prohibitum sub pœna x sol. modo potestas condemnauit bestiam vnam vel nauim, quæritur an valeat talis condemnatio?*

19 Statutum dicit quòd *nullus ponatur ad torturā nisi p homicidio raptu mulierū, et falsitate si quidam per uim carnaliter cognoscat mulierem, an poterit subijci torturæ?*

20 Virginem *projiciens in terram, & eam per uim stuprans, qua pœna puniatur.*

21 Virginis *raptus, an pœna mortis puniatur, & quando.*

22 Statutum dicit *quòd rapiēs filium decapitetur, si aliquis rapiat carentem patre, an statutum habebit locum?*

23 Cognito *masculo contra naturam, quid faciet iudex?*

24 Viri *si membro mulieris non ad hoc concesso vsus fuerit, qua pœna feriatur.*

25 Sodomita, *vel seipsum polluens, vel vxorem extra claustra polluens, an ab uxore poßit dimitti.*

26 Cognoscens *pulchram an magis peccet, quam cognoscens deformem.*

27 Statuto dicente *quòd banniti pro quibusdam maleficijs nunquam poßint eximi nec cancellari de banno, si quidam pro tali maleficio bannitus petat se cancellari, quia uult ostendere bannum ipso iure nullum, an sit audiendus.*

28 Statuto *continetur quòd potestas in condemnationibus & absolutionibus maleficiorum faciendis conuocet certos sapientes, quorum cōsilio procedat ad condemnationem vel absolutionem, si potestas conuocatis uel non conuocatis sapientibus condēnauit uel absoluit, non sequens eorum opinionē quid iuris?*

29 Statuto *dicente, quod pro tali maleficio imponatur pœna lib. centum, si in eodem uolumine reperiatur aliud statutum quod generaliter imponat aliam pœnam pro omnibus maleficijs quod seruabitur?*

30 Statuto *ciuitatis* Castelli *continetur quòd nullus cōpellatur restituere rem quā emit publice & sine fraude, nisi ei pretium fuerit integre restitutum, si accidat quod duo boues in agro* Aretino *derobati ducantur ad ciuitatem castelli & ibi venditi sint, quid iuris erit?*

31 Statutum *ciuitatis* Castelli *si faciat cōtra reū, & pro actore forēnse, an poßit retorqueri cōtra actorem?*

32 Bannum *fuit missum per ciuitatem super aliqua re & sub certa pœna, si aliquis contra veniat & dicat se ignorasse bannum, an excusabitur?*

33 Fedeiubens *pro custode carcerum de præsentando eum, & soluere totum de quo carcerati fuerunt condemnati si custos aufugiat cum carceratis vel aliquod maleficium committat, an poßit cogi fideiussor?*

34 Potestas *pro tribunali sedens præcepit cuidā allegantiv ne amplius loqueretū sub pœna lib. centum, & ille nihilominus locutus est, an poterit ptās pœnam illi auferre?*

35 Statutum *dicit quòd banniti pro maleficio non poßint exire de banno potestas cancellauit de banno quendam bannitum, quia ei prodidit plures derobatores, & sic ei promiserat, an teneat talis cancellatio facta sine licentia consilij?*

36 Statutum *dicit quòd omnia bona homicidæ debeant publicari, si quidam vendat domum, nec poßeßionem tradat, & postea homicidium committat, & subsequenter condemnetur ac illius bona omnia publicentur an domus in qua stabat tempore perpetrati delicti publicetur?*

37 Statutum *dicit quòd omnia bona homicidæ debeant applicari heredi interfecti tam mobilia quam immobilia, an nomina debitorum sint applicanda huic heredi?*

38 Statutum *ciuitatis dicit quod bannitus impune poßit offendi, an pro maleficio bannitus poterit impune occidi?*

PONE

1 ONE cõtineri statuto† q̃ q-cunque aliquẽ vulnerauerit soluat pro pœna lib c. & qui cũnque aliquẽ occiderit, soluat lib. mille. Accidit q̃ quidã aliquẽ vulnerauerit, & accusatus de vulnere cõparuit, p̃sentauit se & fideiussores dedit, post aliquot dies ille vulneratus mortuus est ex illo vulnere, vnde potestas condẽnauit illũ accusatũ in mille libris, mõ q̃ro an fideiussores tenent̃ ad pęnã centum libr. an ad pœnã mille, quia dati fuerũt solũ ad centũ lib. Et primo vr̃ q̃ teneantur ad centũ tm̃, quia fideiussores non tenent̃ ad pœnã. ff. de eo quod cer. loco. l. centũ Capuæ. & ff. de fideiussorib. l. si fideiussor. §. ꝓ Aurelio. & ead. l. in princip. ff. qui satisda. cogan l. j. in fi. vnde fideiussores nõ debẽt posse teneri ꝓ alio q̃ pro vulnere facit ad hoc. ff. de muneri. & ho. l. libertus. § pen. q̃d plura? quoties quis tenetur in aliquo, non crescit æstimatio ob id quod non restituat, vt ff. de fideiussor. l. fi. ff. de peti. hære. l. itẽ veniunt. §. cũ p̃diximus. Ecõtra vr̃ q̃ tenetur in mille, quia vr̃ mortuus primo, cũ mortifere fuerit vulneratus, vt ff. ad l. Aquiliam l. huic scripturæ. ff. de dam. infecto. l. dãni. §. Sabini. Præterea id quod proximum est, pro perfecto habetur, vt ff. de re mili. l. ii. & ff. de fideiuss. l. si quis quisq;. in §. si nũmos. Sol. hæc qõ cõmuniter determinatur, quia si illud vulnus apparebat illo tp̃e mortale fore, tunc fideiussores tenent̃ in mille. arg. l. fi. in fi. ff. quo. leg. si aũt eo tp̃e nõ apparebat vulnus mortale, q̃ fideiussores tm̃ i cẽtum tenentur. arg. ff. ad l. Aquil. l. qui occidit. & ita soluit do. Dyn. de mussel. †

2 Item pone q̃ continetur in statuto quicunq; fecerit insultũ ad domum alicuius, q̃ magis puniatur q̃ si insultum fecerit alibi, accidit mõ q̃ quidã fecit insultum ad porticũ domus quæritur an videatur fecisse ad domũ

a & videt q̃ sic[a], quia appellat one domus, & porticus continetur. ff. de leg. j. cætera. §. hoc senatusconsultum. ff. de verb. sig. l. ædificia. & l. qui in cõtinentibus. ff. de legat. iii. l. prædi. in fi. & ff. de pign. l. creditores. in fi. nã si aliquis faciat porticum suã & non vsui publico noceat, non tenetur destruere sed salarium præstare. C. de op. pub. l. in ædificia. & il. ne quid in lo. publi. l. ii. §. si quis. & ff. de oper. pub. l. si legatum. §. si tñ. Econtra videtur q̃ nõ, nã porticus fit super solo publico merito cõtra legẽ, quia solũ debet esse liberũ vsque ad cęlũ. ff. de serui. l. fi & ff. quod vi aut clam. l. pen. §. fi. Itẽ domus appellatione venit domiciliũ, vt ff. de iniur. l. lex Cornę. § fi. ff. de adulte. l. qui domum. ff. de ven. insp. l. i. §. fi. Sol. Videtur q̃ appellatione domus contineantur retenta cõsuetudine generali, q̃a magna rõ suadet &c. vt ff. eod. l. si à reo ne maleficia remaneant impunita. ff. ad l. Aqui. l. ita vulneratus. hæc eadẽ quæst. est supra de pœn.

3 † Item pone contineri in statuto ciuitatis, q̃ si in aliqua villa vel castro factũ fuerit aliquod maleficiũ, q̃ cõe villę vel castri teneatur p̃sentare cõmuni ciuitatis talẽ malefactorẽ sub pœna centũ libr. accidit q̃ Titius in villa, vel castro cõmisit homic diũ & aufugit, postea requisitus à potestate vel capitaneo, vel alia de cã peruenit in fortiã potestatis & cõmunis ciuitatis, mõ quæritur, nunquid cõmune villæ, vel castri possit in centũ condemnari? & videtur q̃ nõ, q̃a non interest quid ex æquipollentibus fiat, dũmodo fiat vt ff. de verbo. signi. l. seuus. §. mandati. & C. de conditio. indebi. l. j. vnde qualitercunq; fiat, ẽt si aufugit, non tenetur de fuga. Solu. Videtur distinguendũ vtrũ ex eadẽ cã, id est accusatione dicti maleficij, peruenit ad potestatẽ, & tunc illud cõe sit liberatũ per iura p̃dicta, an ex alia cã, puta quia commisit aliud delictũ, & tunc non liberatur, q̃a non est ratio quare soluta sit obligatio, cum ex alia causa peruenerit ad potestatẽ. argum. l. fi. ff. queãdmo. ser. amit. sed qñ cõe villæ tenetur in prædicto casu vel simili, nũquid ad pœnam soluendã tenentur absentes, infirmi, & inhabiles? Respondeo non. ff. de adulte. l. penulti. C. de siccar. l. final. licet sit argumen. contra. ff. qui & à qu. b. l. prospexit. l. nõ aliter. ff. de le. iii. & q̃ absentes non teneant. facit C. de adul. l. adul et l. si ad Sil. C. de siccar. l. fi. Itẽ quia statutum est odiosum & contra ius, igitur est restringendũ. ff. de liber. & posthum. l. cum quidam. & est expressum in authen. vt nulli iudic. §. quoniam vero contingit. & hæc est benignior sententia ff. de pęnis. l. in metallum. & l. si præses. & de actio. & obliga. l. Arrianus. sed videtur q̃ decretum dicat q̃ villa & castrũ puniantur ob delictum aliorum xxiii. q. ii. ca. dominus Deus noster. Itẽ q̃ infirmi nõ teneantur

teneantur probatur, quia infirmitas prestat excusationem. ff. ad Silla. l. si quis ĩ graui. §. primo. & de reg. iur. l. quæsitũ. Itẽ ꝙ vidua, pupilli, & aliæ miserabiles personæ non teneantur, vr̃ esse casus. ff. ad Sillania. l. si quis in graui. §. ignoscitur. et hoc ꝑ rectores seruatur de consuetudine.
4 † Sed quid de inqlinis? Dic quod ipsi tenentur, & nõ dñi eorũ. ff. de his q deiec. vel effu. l. i. §. hæc actio. & l. si plures. ii. rñ & l. pe. & ita sentit dom. Odof licet possit allegari cõtra, ꝙ statutũ simpliciter & indistincte loquitur, ergo &c. quod dic vt supra in hoc opere.
5 † Itẽ pone cõtineri in statuto ciuitatis Pergami, ꝙ quicunque fecerit insultum ad domũ alicuius puniatur in cẽtũ libr. modo aliquis fecit insultũ ad domũ habitantis, quã aliquis cõduxit, nunqd insultator punietur in centũ libr. dic qđ sic, vt ff. de alea. l. ꝑtor. §. domũ. & institut. de iniur. §. pe. & ff. de iniu. l. lex Iulia.
6 † Itẽ pone contineri in statutis, ꝙ nullus sub certa pœna portet arma, ecce aliquis inuentus est portare panceriam, nunqd iste punieẽ? Dic ꝙ nõ, quia panceria portaẽ pro salute hominis, & nõ pro offensa facienda, vt ff. de vi publi. l. is q. Itẽ mens statuti est, ꝙ homines amoueant à rixis & maleficiis, ꝙ cauere debet pretor. ff. de vsufr. l. si cuius rei. §. itẽ si inter dominos. & de lega. 3. l. nõ aliter. §. fi. ff. de mor. infe. ꝑtor aũt nõ vr̃ incidere in statuto, vt arg. ff. de vi publ. l. is q.
7 † Itẽ pone contineri in statuto, ꝙ quicunq; fecerit tale maleficiũ, quilibet possit accusare, & habeat medietatẽ banni. accidit ꝙ qdam nõ accusauit, sed denunciauit Titium illud tale maleficiũ cõmisisse, non ex illa denũciatione est ille Titius cõdẽnatus, modo qritur nũquid habere ille debeat medietatem banni? & vr̃ ꝙ non, arg. ff. de inoffi. testamen. l. Papinianus. §. meminisse. & ff. rẽ rat. hab. l. amplius. & institu. de contrahen. emp. § fi. & arg. ff. de bo. libe. l. q cũ maior. § accusasse. l. i serui. § i Itẽ differẽtia est inter accusationẽ & denũciationem, nã libertus non põt accusare patronũ etiam nomine alieno, sed denũciare sic. C. si tu. nõ ges. l. i. vbi vr̃ quasi hoc expressum. Econtra vr̃ ꝙ sic, nã qui nomen detulit accusare vr̃, vt ff. de iur. pat. l eũ qui. & satisfactũ vr̃ verbis statuti, vt ff. de i ius voc. l. quãuis. Itẽ video ꝙ tantum facit denunciatio quantum accusatio, & econtra. C. de accusa. l. si quis. Item tantum est consecutus per istam denunciationẽ, quantũ fuisset per accusationẽ, & ista accusatio & denunciatio tẽdunt ad vnũ effectũ, vt ff. qđ quis. iur. l. i. in fi. ne qs eũ q in ius voc. l. si ꝑ aliũ. Sol. Hæc vlt. opi. vr̃ melior, & ita sentiunt Doct. s. ꝙ denũciatio habeat partẽ, nã licet statuta sint stricti iuris, & iõ distinguẽdũ, tñ ipsum statutũ respicit interpretationẽ ẜm formã iuris cõis, vt plene no. supra, de obse. statu. §. ẽt qritur. & ita vidi pluries iudicare de facto ꝑ iura præd. & ꝑ l. de iur. patr. l. eũ qui. cũ legib. supra allega. nec ob. §. ille. de bonis lib. l. qui cũ maior. § accusasse. qa verũ est inspectis verbis ædicti, q̃ non sunt minuẽdo, per l. ꝑalle. ff. q pet. tut. l. creditores. j. rñ.
8 † Itẽ pone cõtineri ĩ statuto ciuitatis, ꝙ nullus sub certa pœna debeat portare cultellũ, accidit, ꝙ dũ familia potestatis iret cercando pro armis inuenit quatuor homines stantes in via, & vnũ cultellũ penes eosdẽ in terra, à qbus q̃sitũ fuit cuius esset dictus cultellus, & oẽs dixerunt ꝙ nõ erat eorũ. vel pone ꝙ dictus cultellus fuit inuẽtus sub quodã bãcho vbi ꝑdicti stabant. quæriẽ nunc an oẽs simul istorum teneantur ad pœnã, an vnus eorũ tñ? Et primo vr̃ ꝙ nullus teneatur, quia cum nõ fuit inuẽtus portare aliquis, ergo nullus inuen tur in delicto, ergo nec pena reportatur, cũ tñ ibi debeat esse pena vbi est delictũ. C. de pœ. l. sancimus. Itẽ qa in criminibus debent esse probationes luce clariores. C. de ꝓbatio. l. sciãt. Et ideo iudex q sñiam laturus est, nõ prius debet quẽquã de armorum portatione condemnare, q̃ de crimine sibi constat. C. de pœnis. l. qui sententiã. maleficium est enim portare arma, cum sit vetitum per statutum & ꝑ iura cõmunia. C. vt armorũ vsus. l. vna. lib. xii. & in authen. de armis. in plurib. locis & maxime in ver. hanc ergo supra &c. Item dolo carere non videtur qui non obtemperat &c. vt ff. de regul. iur. l. nõ potest. Item ratione dubitatio tionis quilibet consueuit absolui. ff. ad legẽ Aquiliam. l. scientiam. §. cum instrumẽta. Item sanctius est illum portantem absoluere, q̃ alios innocentes condemnare, vt ff. de penis. l. absentem nam hoc est verũ si ab initio tantum portabat. Itẽ incertitudo plerũque id de quo agitur facit deficere. de testa. ff. de test. tu. l. duo sunt Titii. & l. tutor. Econtra videtur ꝙ in tantum vnus eorum

teneri

teneri debeat & puniri, & per iudicem eligi quod sit gratificationi locus, quia cum pluribus legatur vsufructus plurimorũ pdiorũ separatim eligitur in quo predio sepeliatur defunctus. ff. de religi. & sump. l. fi. sic eligit iudex vnũ ex pluribus personis, vt ff. de accusa. l. si plures. & ff. de li. ho. exhi. l. 3. §. hoc interdictum. sic iudex eligit cui puella nubat, qñ sua verecundia nõ vult suã voluntatem exprimere. ff. de nuptiis. l. in conuẽtio: in fi. econtra circa istũ articulum vr̃ qđ oẽs quatuor tenentur, per l. ff. ad legẽ Aquiliã: l itẽ mela. §. si plures. & per l. ff. de his q̃ deiec. vel effude. l. j. in fine. cum tribus sequẽ. & ff. ad legẽ Aquiliam. l. ita vulneratus. itẽ lege municipali tenere debet sicut lege cõi viã malitiis non aperiri. de transaction. l. cũ hi. §. si cum lex. C. de indi. vidui. l. i. quilibet enim videndo familiã, posset permittere sibi cadere cultellum, & sic pęnã euitare. Itẽ & econtra rigore iuris multa pro cõi vtilitate recepta sunt, scilicet vt teneatur aliquis tanquã ipse solus fecerit aliquid, & tñ ipse solus nõ fecit, vt dict. l. ita vulneratus, & ar. ff. arb. fur. cæs. l. si plures. Solu. Dico p iura pallegata qđ quilibet teneatur ad pœnã, sed quia vniuscuiusq; cultellus fuit inuentus, ab vno solo videtur vniuscusque cultellus deferri, vno prædictorum soluente, cæteri liberãtur, arg. prædictarum legum. ff. de his qui deiec. vel effude. & aliarum le-

9 gum allega. pro vltima parte. † Item pone statuto cauetur quod nullus ludat ad taxillos sub certa pœna, & quod quilibet posit accusare, & habeat medietatem banni. quidam vero non accusauit sed denunciauit, quæritur nunquid habebit medietatem bãni? dic pro & contra. vt notaui in dictis quęstionibus statuti. & solue quod sic. ff. de iur. par. l. eum qui. & quia denunciator & accusator tendunt ad vnum effectum. ff. quod quisque iur. l. i. in fine. ff. ne quis eum qui. l. si per alium. nec obst. ff. de bo. lib. l. q̃ cum maior. §. accusasse. quia verũ est inspectis verbis ædicti, quæ non sunt minuenda, vt ibi. Statuto cauetur quod fuerit facta alicui iniuria pſente potestate, quod potestas possit illum punire arbitrio suo, quæritur an statutum locum habeat si verba iniuriosa dicta fuerint alcui in conspectu potestatis? dic q̃ sic. C. de inoffic. testa. l. cum te. C. fa-

10 mil. hercisc. l. in ipsius. † Itẽ pone in statuto contineri, quod potestas intra duos menses teneatur diffinire oẽs causas maleficiorum cõnumerandas à tpe accusationis porrectę, q̃ritur an elapsis duobus mensibus posit ille sup illis cõdẽnare vel absoluere? Rñdeo sic, vt C. vt oẽs tam ciu. quàm crimi. l. vni-

11 ca. in fi. † Itẽ pone qõnem q̃ quãdoque occurrit de facto. ex forma statuti vel reformatione concilii datũ fuit tali dño potestati Bononiæ arbitrium in omnibus maleficiis suo tpe perpetratis, contingit quod tpe illius potestatis quidã fuit mortifere vulneratus, tpe vero sequentis potestatis ille mortuus fuit, quo tpe ille potestas nõ habebat arbitrium. Et modo q̃ritur an potestas habeat arbitrium ĩ illo homicidio. Et vr̃ q̃ nõ quia vr̃ q̃ initium maleficii debeat inspici, sicut dr̃ de illo qui inchoauit rixã, quæritur an teneatur de omnibus ibi actis. C. ad l. Iuliã, de vi pub. l. qm̃. & arg. ff. ad Mac. l. tãet si & ff. de pę. i i. §. quod si seruũ & arg. ff. ad l. Cor. de sicc. l. i. §. diuus. Itẽ in maleficiis nõ cõsideratr̃ exitus sed volũtas. vt ff. ad l. Cor. de sicca. l. diuus. & C. e. tit. l. is qui cum telo. econtra vr̃ ex eo q̃ tempore pñtis potestatis est mortuus, nã effectus de quo agit cõsideratur nõ verba, & quod quis. iur. in alterum statuerit. l. i. §. hæc verba. Itẽ ante mortẽ nõ dr̃ homicidium ppetratum. statutũ vero loquitur in tpe pfinito, dum dicit, perpetratum. vñ significat homicidium nõ cęptum sed cõsummatũ, sicut dr̃ de verbo statuti, quod significat rẽ perfectã & consummatã, vt d. §. hæc verba. Item præsens potestas cum veteri potestate videtur esse eadem potestas. ff. de iudi. l. proponebatur. Item dicitur perpetuũ quod ex omnibus suis partibus constat, & nil vr̃ actum, dum aliquid deest ad agendũ. C. ad Silla. l. cũ fil: in fi. Sol. Dic q̃ neuter dictorum potestatũ habet arbitrium. pteritus non, quia suo tpe non fuit consummatum homicidium, pręsens non, quia suo tempore nõ fuit inchoatum, cum enim potestas habeat arbitrium, oportet q̃ illud homicidium cœptum sit & consummatum suo tempore, perpetratum significat rem perfectã, & cõsummatam, vt dictũ est supra, & ita cõsuluit Dyn. scilicet neutrum habere arbitrium, dicens q̃ videtur casus legis, quia perpetrari rem perfectam significat. ff. de his qui si. mor. cõsci. l. iii. quod non fuit tempore alicuius eorum.

rum. præterea ista monosyllaba, per adiecta alicui dictioni, rem perfectã demõstrat ff. de verborũ significa. l. vrbana. §. pernoctare, Dyn. hoc not. ff. de dam. infect. l. dãni.
12 §. Sabini. † Itẽ pone ꝙ cõtinet statuto q̃d potestas habeat arbitriũ primis duobus mẽsibus sui regiminis de omnibus maleficiis dicto tpe cõmissis. quo tẽpore quidã fecit quoddã maleficiũ, de quo tpe fuit accusatus. accusatione vero pẽdente q̃rit nunquid currat aliud tẽpus, ita ꝙ potestas ille desinit habere arbitriũ, in processu cuius accusationis opponebantur exceptiones, q̃ durãte arbitrio potestatis reijci poterãt. Itẽ q̃ritur de pœna, vtrũ ex arbitrio possit imponi, & primo vr̃ ꝙ ſm arbitrium possit ꝓcedi & punitio fieri. arg. ff. de iurisdi. omniũ iudi. l. cũ q̃dã puella. & ff. de iud. l. si quis. & l. vẽditor. §. iudices, & l. iudiciũ. nam tẽporales actiones si in iudicium deducantur, fiunt perpetuæ. C. de anna. exceptio. l. j. § exceptiones ita tutor causas inchoatas potest perficere, ẽt finita tutela, vt C. post pu. tu. adsit. l. i. ff. de admi. tut. l. ita aũt. §. fi. ff. de appellatio. l. tutor. §. j. Itẽ ptãs debet iudicare ſcd̃m legẽ q̃ erat tẽpore cõmissi delicti, vt ff. de pœnis. l. & in auth. vt cũ de appellatio. cognos. in princ p. ergo debet posse cognoscere examinare, & inquirere de maleficiis ex arbitrio, quia vbi aliquid permittitur, & id intelligitur concessum, per quod venitur ad illud. ff. de sponsa. l. oratio. Item si cœpit ex arbitrio cognoscere, non debe diuidi posse continentiam causæ. C. de iudic. l. nulli. Item videtur expressum, nam lex municipalis dat formam iurisdictioni, quæ est finita re non integra. ergo ius non finitur, sicut in cæteris mandatis, vt non finiantur, re nõ integra. ff. de iurisdictio. omnium iudicũ. l. & quia. Econtra videtur, ꝙ dicti arbitrii potestas sit finita sicut dicitur in arbitris, vt ff. de arbitris. l. Labeo. & l. nõ distinguemus. §. dies. Item leges volunt in his quæ nõ recipiunt cosummationem, ꝙ vitientur quãdo deueniunt ad eum casum à quo incipere nõ poterunt, vt ff. ad l. Aquiliam. quia & de iudi. l. si à me. & l. Iulianus ait, si alter. ff. de serui. l. propter. & expresse. ff. de his quæ pro non scrip. l. in metallum. & q̃a lex municipalis quo ad tempus cõcedit arbitriũ, non debet vltra posse protendi q̃ verba patiuntur. ff. de verborum obligationi. l. quicquid astringendæ. quia quoties ipse recedit à iure communi, est odiosa, & sic restringẽda. ff. de libe. & posthum. l. cum quidam. ff. de pœn. l. interpretatio legum. Præterea lex de arbi. lata, videtur scripta quasi in vanum aut. n. iudex in cognoscendo deuiat à iure cõi, & tunc eius arbitriũ est iniquum, & reducendũ ad arbitrium boni viri, id est iudicis, & sic ad ius cõe, vt ff. pro socio. l. si societas. §. fi. cum quatuor legibus seq. & sic non põt potestas immutare ius cõe, nec substantiã arbitrii per hoc quod habeat arbitriũ. ff. mand. l. qui in mutuam. ff. de reg. iur. l. q̃ dubietatis. & sic iudiciũ soluitur vetante eo qui iudicare iussit, vt ff. de iudi. l. iudiciũ. ita soluit l. Municipali vetante, quæ non hẽt locum isto tempore. Solu. in hac parte sapientes non dubitãt, ꝙ potestas nõ possit cognoscere reiectis exceptionibus, & ẽt condẽnare, quia isto tẽpore non habet locum statutum de arbitris secundum proxime allega.
13 † Item pone statuto contineri, ꝙ nullus cum armis currat ad aliquem rumorem sub pœna decem librarum, aliquis sedato aliquo rumore currit ad ipsũ rumorem cum armis, quæritur an teneat ad pœnam? dic ꝙ sic. argumen. ff. de vi & vi arm.
14 l. idem. §. armis. & §. arma. Dyn. † Item pone contineri in statuto ꝙ si aliqua bestia alicuius dederit damnum intrando vineã soluat pro damno solidos quinque, dic ꝙ si bestia alicuius perdita dãnum dederit, ꝙ statutum non habet locum. ff. de leg. i. l. huiusmodi. & l. legatum est. ff. de publi. l. nec. & l. quantæ. § primo. & l. cotem. §. dominus.
15 † Item pone ꝙ ciuitas habet statutum ꝙ si aliquod damnum daretur in aliqua villa. ꝙ cõmune illius villæ teneatur ad emendam illius damni. Item dicta villa habet statutum ꝙ pro damnis quæ darentur non teneatur commune illius villæ, quæritur an statutum villæ deroget statuto ciuitatis vel contra. dic pro & contra, vt notaui in quæstionibus statuti & solue ꝙ statutum villæ valeat inter ipsos de villa & aliis non noceat argumẽ. ff. de pact. l. inter cred torem. & q̃a res inter alios acta, aliis nõ nocet &c.
16 † Item pone quæstionẽ de facto. ciui. Senarum est statutum, ꝙ si aliquis fecerit homicidium, eius bona debent publicari communi, accidit ꝙ quidam vasallus commisit homicidium, modo quæritur an feudũ debeat

beat publicari? primo q̀ sic. qa potestas iurauit seruare statuta, & bona taliũ malefactorũ publicare, vnde sacramentũ seruãdũ est, vt C.si aduer.ven.l.j. Itẽ qa verba sũt certa q̃ loquunt̃ de publicatione bonorum vñ non dẽt admitti qõ, vt ff. de legat.iii.l.ille aut ille.§.cũ in verbis. Itẽ hoc.s. feudum est in bonis vasalli, quia possidet, & habet hanc exceptionẽ, vt ff.de acqui.rer.domi.l. rẽ in bonis.& ff.de verb.sig.l. bonorũ. Item quia venit iudiciũ fami. hercis. vt ff. famil. hercis.l. item. Præterea vasallus hẽt vtilem actionẽ ad similitudinẽ superficiarii, vt ff. de superfi. l.j.§ quod ait.& ff.de rei vẽd.l.in speciali.ff. si ager vecti.vel emphy.per l.i.& ij. Itẽ fundus cõis cũ alio publicat̃.ff.cõi diui.l.is cũ quo. Itẽ quia saltẽ in vita vasalli deberẽt publicari, vt arg.ff.de lega.j.l. peto.§. prædiũ.econtra vr̃ q̀ nõ, quia pœna suos debet tenere autores, vt C.de pœ.l sancimus. Itẽ quia factũ vnius alteri obesse nõ dẽt, vt ff.ad Silla l.fi.de oper. no.nunc.l.de pupillo.§.si pluriũ. Itẽ quia sanctius est nocentẽ absoluere, q̃ innocentẽ condẽnare ff.de pe. l.absentẽ. Itẽ quia quod suum est debet tñ considerari, vt ff.de dam.infe.l. si finita.§.si de vectigalibus. Itẽ quia vasallus vr̃ mortuus, vñ feudũ debet redire ad dñm, vt ff. ꝓ soc.l.actione.§.publicatione. Itẽ qñ bona publicantur, non publicatur ius patroni.ff. de bo.dã.l.rõ §.si in libertũ. Itẽ propter delictũ filii nõ publicat̃ peculium castrense, vt C.de bon.dam.l.si filius, Itẽ creditores præferuntur pœnis fiscalibus. C.de pœ.l.creditores. Sol. Dicunt sapientes feudũ fore publicandũ [b] in vita vasalli,& nõ vltra, ꝓ hac solutione.facit ff.de dam.infe.l.si finita.§.si de vectigalibus.ff.de leg.ii. l.peto.§.ii. ff. de donat.l.inter vi.& vxor.l.si c[illegible] mors.§ cum igitur.ff.de leg.ii.l.cũ pater.§.hæreditatem. ff.de ver.ob.l.ex ea parte.vel aliter solue,& dic q̀ ius istius dñi æstimabit̃, & tunc aut cõe ciuitatis emet ius illius dñi qm̃ est i vita illius vasalli, aut dñs emet illud ius à dicto cõi. pro hac solutione est argum.ff. de

17 fur.l.si seruus.§.quod pẽdente. † Itẽ pone statuto cauetur, q̀ nullus possit detineri ꝓ maleficio pro quo bona pecuniaria deberet imponi, si dederit fideiussores de condẽnatione soluenda vel de p̃sentando,& alia securitas non exigat̃ ab eo nec à fideiussoribus, & iõ Titius accusatus vel denunciatus de quodã crimine pro quo est pœna pecuniaria imponẽda, ille satisdedit de se p̃sentando,& de condẽnatione soluẽda,& de parẽdo p̃ceptis potestatis, hanc securitatẽ sic voluit potestas, quia datũ erat ei arbitrium, pro quo tales fideiusserunt in oẽm cãm, post hoc condẽnauit istũ Titiũ in libr. c. ad decẽ dies soluendis, intra quos dies fideiussores p̃sentauerunt potestati dictũ Titium, quærit̃ an ex forma statuti sint liberati, an vero nihilominus teneantur ad soluẽdam cõdẽnationẽ secundũ ꝓmissionẽ dicti Titij exactã ex vigore dicti arbitrii. Respondeo pro & cõtra vt notaui in dictis qõnibus statutorũ. & solue quod fideiussores ad dictã condẽnationẽ nõ teneant̃, qa statutũ p̃dictũ seruandũ, nã fideiussores nõ sunt ex maleficio obligati, sed ex cõtractu, vt de verb. obl.insti.§.in hac re.arbitriũ ergo nõ debet

18 posse extendi ad fideiussores. † Itẽ pone cõtineri in statuto q̀ nulla bestia dẽt dãnum sub pœna decẽ solid. vel q̀ naues ad locum nõ vadãt prohibitũ, nũc potestas condẽnauit bestiã vnã, vel nauim in pœna statuti cõtenta, q̃ritur an valeat talis condẽnatio, vr̃ q̀ non, qa nauis & bestia sunt inanimatę q̃ cõdemnatæ sunt, ergo sñia valere non dẽt. quia res non delinquunt, vt in auth.de mãda.prin.§ oportet. & alibi dicit lex, q̀ ea q̃ sensu carent, iniuriam facere non dicuntur. l.j.§.j.ff. si quad.paupe. fecis.dica.dic tñ cõtra.s.q̀ valeat sñia, quia video q̀ hic fit fundo & non personæ adiudicatio, vt ff.si finiũ regund. l.iij.§. si aliter.& satis est cõdẽnata persona cuius est nauis vel bestia per talem sñiam.facit ad prædicta ff.de neg.gest.l.qui alieno.§.fi. Item si cõdemnatio nõ valeret, iam videretur verbis & nõ rebus &c.C. de vsu.l.fi.C.cõmu.dele.l.ii. in fi.& pro hac solu.facit quod no. Accur ff.de ope.no.nunc.

19 l.fin.in glo. quæ incipit, ad rei. † Item pone quæstionem de facto quæ contingit Bononiæ continet̃ in statuto ciuitatis cõis Bononiæ q̀ nullus ponat̃ ad tormenta nisi ꝓ homicidio, vel falsitate, & raptu mulierũ &c. contingit quod quidã famulus d. Alb.quondam Odof. per vnum cępit quandã puellã virginem,& eam prostrauit ad terrã & carnaliter cognouit eã, iste famulus captus fuit præcedentibus indiciis & positus in grauissimis tormẽtis. Idem d. Albe.patronus dicti famuli tempore syndicatus obtulit libellũ

contra

contra iudicem dicens, ꝙ statutũ non habebat locũ, quia dictus eius famulus non commiserat crimẽ raptus, & statutũ dicit ꝓ raptu mulierũ, quæritur q̃d iuris? dic ꝙ famulus nõ potuit, nec debuit ex illo crimine subijci tormẽtis & q̃õnibus, q̃a rapere est q̃n per vim rapitur mulier & trãsducit de vno loco ad aliũ, quo casu imponit pœna mortis, vt C. de rapt virg. l. vna. ff. ad l. Iul. de vi
20 publi. l. q̃ cœtu. §. q̃ vacantẽ. † at q̃ virginẽ
c proijcit [c] in terrã, & eã per vim stuprauit, non dẽt mori de iure, sed punit in dimidia parte bonorũ suorũ, vt insti. de pub. iudi. §. itẽ eadẽ. vel dic ꝙ tenet l. Iul de vi pub. vel pri. ff. eo. tit. l. i. §. itẽ. Præterea de hoc idẽ dicit Azo in sum. §. nunc de stupro. & q̃d teneatur l. Iulia de vi publ. vel pri. dicit l. ff. de adul. l. mariti. & arg. d. § q̃ vacãtẽ. patet ergo ꝙ ex diuersitate dictarũ pęnarũ, q̃a illud est rapere, aliud est ꝑ vim mulierẽ cognoscere, & ideo de facto potius q̃ de iure, & ex vigore officii positus fuit ad tormẽta dictus famulus, verũ q̃a idẽ d. Albe. omiserat in libello ꝑdicto quẽ dari fecerat apponere locũ vbi ille famulus fuerat tortus apposita exceptione petitionis inepta, ius fuit quæsitum per dños leg. doct. & pronunciatũ per syndicatores super ipsa petitione nõ posse procedi ꝑ l. ff. de accu. l. libellorũ. de quo idẽ
21 d. Alber. mirabiliter derisus fuit. † quod autem dictũ est supra ꝙ q̃ rapuit virginẽ punitur pœna mortis per iura prædicta. C. de rapt. virgi. l. vnica. intelligas siue ipsa rapina facta fuit volente vel nolẽte, vt d. l. i. de rap. virg. q̃d intelligit d. Gui. de Suza. siue nolẽte siue volente. s. ex post facto post ipsam rapinã, nã dicit q̃d si ab initio virgo se rapi cõsenserit, ꝙ nõ sequit pœna mortis, ex eo q̃d dolus nõ infert volenti. C. de transact. l. cũ donationis. Et q̃a volenti nõ infert iniuria.
22 ff. de iniu. l. i. §. vsq; adeo. † Sed pone statuto cauet, ꝙ rapiens filiũ decapitet, aliquis rapit carẽtẽ patre, certe cessat statutũ quia vnũ correlatiuorũ dat intelligere reliquũ, nã filius præsupponit patrẽ & econtra, vt l. cũ aũt. ibi, pater efficiatur &c. C. de insti. &
23 substi. & ita ibi dixi ego Iac. Bu. † Quid si cognoscatur masculus conta naturã, dic vt habetur in l. cũ vir nubit in fœmina. C. de adult. illud enim est peccatũ propter quod venit ira Dei in filios diffidentiæ, vt hr̃ extra de vi. & hone. cleri. §. ne vero facilitas.

24 † Sed quid si in aliquo mẽbro mulieris nõ apto quis se contineat? dic ꝙ erit locus pœnæ capitis, vt xxxii. q. vii. c. adulterii malũ.
25 † Sed an propter opus sodomiticũ, vel si quis seipsum polluerit, vel si vxorẽ extra claustra polluit vel hmõi possit vir dimitti? dic ꝙ non, vt xxxii. q. vii. c. oẽs. & s̃m Paãpã. extra de adult. c. i. Itẽ quod peccata cõmittit q̃ monialẽ cognoscit dic vt xxx. q. ii. virginibus. & talis nõ põt contrahere matrimoniũ, si tñ cõtrahit, tenet xxxii. q. i. c. hi igi
26 tur. † Itẽ quæro an plus peccet quis cognoscendo pulchrã, q̃ deformem. dic vt xiii. q. i.
27 c. vlti. Iac. But. † Itẽ pone cõtineri in statuto ciuitatis ꝙ bãniti ꝓ quibusdã maleficiis nũquã possint eximi ne cancellari de banno, modo quidã bannitus ex tali maleficio est scriptus in numero bãnitorũ, q̃ volebat allegare & dicere ipsũ bãnũ nullũ fore ipso iure, & ideo petebat de ipso banno cãcellari deberi, quia forte dicebat & ostẽdebat ꝙ nunq̃ fuerat citatus, ꝑ q̃d ostendit bãnũ ipso iure nullũ. ff. quæ sen. sine appel. l. i. §. ex edicto. quærit an sit audiẽdus? & vr̃ ꝙ sic. quasi nunq̃ bannitus, q̃a bannitũ accipere debemus rite condẽnatũ. ff. de re iudi. l. si se nõ obtulit. §. condemnatũ. Itẽ exhæredatũ accipere debemus rite, vt ff. de contrata. l. nõ putaui. §. quæsitũ. Itẽ testm̃ accipimus rite confectũ. de verb. sig. l. Paulus. ff. de pę. l. si q̃s aliquid. ff. quemad. test. aper. l. tabellarii. i. respon. econtra vr̃ ꝙ etiã nõ iure testamẽtũ factũ dicat, vt d. l. tabellarii. i. rñ. ff. de tabel. exhi. l. i. §. siue aũt. nam dr̃ testm̃ donec fuerit dictũ & declaratũ nullũ esse. ff. de iniuſ. rup. & irri. test. l. nullo. Sol. dicit d. Dy.
d dictũ bãnitũ audiendũ [d] esse per l. ff. de fal. l. si quis leg. in prin. & arg. eorũ quæ ibi no.
28 † Item pone contineri in statuto ciuitatis ꝙ potestas in condemnationibus & absolutionibus maleficiorũ faciendis cõuocet certos sapientes, quorũ cõsilio procedat ad absolutionẽ & condemnationẽ nunc ptãs condemnauit vel absoluit nõ cõuocatis sapientibus vel cõuocatis non tñ fuit secutus eorum consiliũ, & occurrit sæpius de facto q̃ritur q̃d iuris? Et primo vr̃ ꝙ non teneat quod factũ est arg. ff. de insti. l. si pupillus. §. conditio. C. de acqui. pos. l. pe. & l. cõsilio. ff. de cur. fur. §. cũ dementis. l. i. ff. de exer. §. si plures. ibi, sed si sic præposuit &c. ff. de acq. hære. l. si quis mihi bona. §. iussu. & §. recte.

& gl.ibi posita.in versi.sed quid ff.de admi. tut.in l.Titiũ.in prin.ff.man.l.dignus.diligẽter.ff.de arbi.l.nõ distinguemus cũ si.& extra de elect c.cũ in veteri.& cũ olim.de arbitriis. Itẽ cõtra vr.ff.de condi.& demon.l. cũ tale legatũ §.sine arbitrio Titii.& l.filiæ. ff.de leg.i.& l.turpia.§.i.& l.Titiũ & Mæuiũ §.i.ff.de admi.tuto.l.quidã occidens.§.Papinianus & ff.de arbi.l nõ distinguemus.§. quæsitũ Sol.dicit ꝙ absolutio vel cõdemnatio valeat & teneat, & dic plenius vt dudũ notaui Bononiæ in qõnibus statut.quarum

29 copia est cuilibet iudici. † Itẽ pone in statuto cõtineri ꝙ pro certo maleficio imponatur certa pœna, puta centũ lib. Et in eodẽ volumine statutorũ inuenit aliud statutum quod gñaliter imponit aliã pœnã pro omnibus maleficiis modo quęrit qđ statutum sit seruandũ? rñdeo ꝙ illud gñale nõ derogat statuto speciali, qđ certã & determinatã pęnã imponit.l si qs procurator.ff. de procu.l.si quis duo.ff.de admi.tut.l.sanctio legũ.ff.de pœ.extra de rescrip.c.j.& qa gñalis clausula non refert ad ea de quibus spãliter est dictũ.l. doli clausula.ff.de verb.

30 obl.† Itẽ pone contineri in statuto ciuitatis castelli.ꝙ nullus compellatur restituere rẽ quã publice & sine fraude emit, nisi pretiũ integre ei fuerit restitutũ, contingit de facto ꝙ in Aretino fuerunt boues duo derobati & ducti ad ciuitatẽ Castelli & ibi vẽditi fuerunt vbi erat dictũ statutũ,modo q̃ritur an ipsum statutũ noceat Aretino quo minus possit boues habere, nisi pretiũ soluat eorũ. Et primo vr obstare, nã cũ ibi litiget,debet leges illius loci seruare,& nõ dedignari eis vti.arg.C.de sen.& interlo.om. iudi.l.cũ Papinian.nã qui Iudæum conuenit, Iudęorũ ferias cogitur obseruare,vt C. de Iudæ.& cœli.l.die sabbato.actorẽ debet rei legib.subiacere,nã actoris differt actio, qa pupillus est reus. C.de carb.edic.l.i.& ii. Itẽ actori denegat de dolo actio, quia est reus honestus,vt ff.de dol.l.non dẽt.nempe, ipsius loci cõsuetudo vigeat, in quo qõ ventilatur arg.ff.de euic.l. si fundus qui.ex eodẽ loco in quo agit rei petitæ, æstimatio terminatur.ff.si cer.pet.l. vinũ,quid plura lex vr expressa quę dicit legẽ loci vbi agitur spectandã esse.ff.de vari.& extraor.cri. l.i.§ in homine.lex dicit legem ciuitatis ad alienigenam posse protendi. C.de emanci. lib.i.C. de succe. & archa l.iiii. actor enim sequit forũ rei,ergo debet illud cũ cõmodis suis & incõmodis sequi. C.de bono. pos.l.i. Itẽ si statuta Castelli quæ sunt pro Aretino bona, libenter ea statuta inducet pro se, ergo male facit qui petit id cuius contrariũ nõ esset postulaturus.arg.ff.de sol.l.pe. Præterea in iudicio quasi contrahit, vt ff.de peculi.l.sed si licet.& ff.de tute. & rat.dist.l.defensor.vnde sicut rõne contractus q sortit forũ,sic debet sortiri rõne litis quã facit Castelli.nã & dici consueuit, cũ fueris Romæ &c.ff.de offi.pręsi.l.obseruare.§. pœna. ff. de vsu.l.i. i.rñ.nã & imperator statuit nauigantes maritimis legibus subiacere,vt ff. ad l.Rhod.de iact.l.pe. Econtra vr, arg.ff. de iurisd.om.iudic.l.fi. Itẽ qui præcepta in non subditos facit,quasi nil operatur,vt C. qui ꝑ sua iurisdi. dari pos.l.i. nã si hoc esset verum, iam liceret Castellanis statuere ꝙ oẽs sui subditi aliis qbus essent obligati nõ tenerent,qđ esset iniquũ,vt arg.ff.de eo qđ cer lo.l.nõ vtiq;.i rñ.porro hoc statutũ pro Castellanis factũ est,ergo prodesse vel obesse aliis nõ debet arg.d.l.fi.de iurisd.om. iu. video.n.ꝙ si priuilegiatus cum priuilegiato cõcurrat, ꝙ vtitur quilibet iure cõi, ergo si alienigena cũ alienigena litigat, vtit qlibet iure cõi,vt C.de iudæ.& cœli.l.iudæi. & in authen.de san epis.§ sed hoc præsenti.ff.de mino.l.verũ.§.pe.nam imperator q est dñs mundi, suis tñ & nõ aliis legẽ imponit. ff. ad l.Rhod.de iact.l.pen.& C.de sum.trini. & fide cath.l.i.præterea rescripta principis petẽti ꝓsunt,si aliis nõ inferãt lesionẽ,quãtomagis hoc in statuto est seruandũ. C.de preci.impe.offe.l.rescripta. sol.ſm d.Cy.& in hac opi.fuit Mar. de Fano.& etiã sũt oẽs doc.cõiter ꝙ statutũ nõ obsit,qa statuta terrarũ dicũtur ꝓpria ipsius ciuitatis, ergo nõ sunt ad alios porrigẽda.C.de legi.& cõstit. prin.l.ii.æqualitas.n.iam litigatoribus non adesset, si alter ex litigatoribus alienũ suo ꝓprio iure offenderet, qa lex abhorret,vt C.de fru.& lit.expen l.i & etiã nõ vr honestum ꝙ rõne loci vbi agitur iustitia varieĩ, vt C.de temp.& repara.l.i.§.fi.verũ si aliqs forensis deliquisset in territorio Castelli, tũc ille punietur secundũ statutum illius ciuitatis.quod dic plene vt supra de pę § sed

31 pone quæstionem. † Sed pone ꝙ in ciuitate illa Castelli sit aliquod statutũ quod facias

ciat cõtra reum & pro actore foresé, modò quæritur, an possit torqueri cõtra ipsũ acto rẽ? & vr̃ qđ nõ, q̃a æqualitas in iudicijs & arbitrijs est seruanda, vt ff. de arbi. l. si de meis. & l. si cũ dies. §. pe. & l. fi. C. de fruc. & lit. expen. & quia reus non põt postulare vt statutũ seruetur cõtra actorẽ, vt supra & q̃s non potest postulare cuius contrariũ nõ esset postulaturus cõtra actorẽ l. pe. C. de sol. l. ratas. C. de rescind. vendi. ecõtra vr̃ quod statutũ loquitur gñaliter &c. Itẽ quia ptãs iurauit seruare statutũ. Solu. dic ꝙ nõ dẽt seruare per iura prædicta & alia supra allegata in alia proxima q̃õne.

32 † Quæro pone fore bãnũ missum per ciuitatẽ super aliquo facto faciendo vel nõ sub certa pœna, aliq̃s venit cõtra dictũ bannũ, quæritur nunquid excusetur [e] eo quod dicat se non audiuisse & ignorasse bannum missum esse? & vr̃ ꝙ talis excusetur. arg. ff. de iurisd om. iudic. in l. si quis id. & quia si iudex vult eũ de scientia redarguere, habet hoc necesse probare. ff. de proba. l. verius. & facit. ff. de decre. ab ordi. faci. l. fi. Itẽ quia nõ præiudicat proscriptum nisi ita proscribatur, ꝙ ab omnibus legi possit & intelligi. ff. de instito. l. sed & si pupillus. §. proscribere. & facit. ff. de origi. iur. l. ij. §. is itaque. Itẽ quia vox præconis &c. quõ & qñ iudex. auth. qui semel. & sic ratione ignorãtiæ excusatur. C. de tabu. ex hi. l. generali. ff. de his qui notan. infa. l. genero. nam & hæres ignorans testatorẽ occisũ, si postea testamentũ aperiat, hæreditate nõ priuatur. ff. ad Silla. l. si quis in graui. Econtra vr̃ quia hæc lex est quæ debet sciri ab omnib. C. de legib. l. leges in auth. vt fact. nouæ consti. §. ij. & arg. bonum contra illos qui dicunt se ignorasse bannum. ff. de publ. l. interdum. §. serui qui in fuga. Sol. distin. q̃a si erat præsens non excusatur, quia est in culpa. ff. de verb. sig. l. late. si erat absens, excusatur. arg. dictarũ legum. Si nõ erat absens, non excusatur. ff. de ꝓba. l. ei qui. & argu. C. de procur. l. ij. & qui dicit se remotũ, debet hoc probare d. l. ei. & arg. C. de contrahen. & cõmit. stipu. l. optimã. Mar. de Fano.

33 † Pone quæstionem de facto sæpius occurrentem, quidã erat custos carceris, qui ꝓmisit bene custodire, & semꝑ ꝑsonaliter præsentare se corã potestate, & soluere id totũ in quo de ea causa carcerati fuerint condẽnati, q̃ fecit pro se Titium fideiubere, qui promisit eũ præsentare &c. Itẽ põt poni de eo, qui habet licentiã armorũ, vel de illo q̃ pro crimine quodã promisit, vt supra. mõ ille talis aufugit cũ quodã carcerato, vel cõmisit cũ dictis armis quoddã maleficiũ, qui citatur ꝙ cõpareat, & quia non venit, ponitur in bãno cõis, & ꝓcipitur fideiussori. ꝙ eũ represẽtet sub pœna in promissione apposita, & quia eũ repreſentare nõ potest, condẽnatus est fideiussor in centũ lib. mõ q̃ritur an fideiussor illã condemnationẽ soluere teneatur, qui fideiussor allegat ꝙ non põt dictũ principaliter repræsentare occasione dicti banni. Et vr̃ quod fideiussor non teneať primo tali ratione, dicit lex, ꝙ si ꝓmisi aliquem sistere in iudicio, debeo facere eũ sistere in eodẽ statu, & conditione, & causa, vt ff. si ex noxal. cau. aga. l. ii. quod secus est hic, ex eo quia promisit sistere in iudicio nõ bannitũ, ergo non est eadẽ causa, q̃ cũ ipse sit bãnitus vt instit. de hære. quali. & diffe. §. seruos. vbi dr̃, ꝙ mutata persona, mutatur cã. Itẽ alia rõne, quia si ipse fideiussor solueret pro principali, posset petere à cõi vt cederet iura & actionem contra principalẽ, vt ff. mand. l. Papinianus. ff. q̃ potio. in pig. habe. l. mulier. quia habet actionẽ mãdati contra eũ, sed cũ sit bannitus de ciuitate sua ꝑ potestatẽ & in perpetuũ non reuersurus, non põt cõe dare iura & actiones saltẽ personales, obstãte ergo exceptione cedendarũ actionũ, non tenetur fideiussor, q̃a per cõe factũ est quominus possit cedere actionẽ vt legitur. ff. de sol. l. Stichum. §. pe. vnde si cõe petat à fideiussore, dicet fideiussor, dolo facis quia petis. & hẽt exceptionẽ doli. ff. de do. excep. l. si opera. Item nõ dẽt de eodẽ delicto bis q̃rere, vt ff. nau. cau. stab. l. licet. Itẽ si quis aliquẽ iudicio sisti ꝓmisit, & ipse mortuus sit, nõ tenetur. ff. qui satisda. cogã. l. si decesserit. nã iste q̃ est bãnitus hr̃ pro mortuo, quo ad actus ciuiles, vt ff. de bo. poss. ƺm tabul. l. j. § filium. & sic æquiparatur impossibili ꝓcepto, & impossibile ꝓceptũ nõ valet, vt ff. q̃ senten. sine appel. rescin. l. Paulus. in fin. Itẽ pro hac parte bñ facit. ff. si quis cau. l. sed & si quis. in prin. ecõtra vr̃ ꝙ fideiussor teneať argu. ff. qui satis. cog. l. si vero ꝑ condenat. Item alio arg. ff. de pact. l. tale pactũ. §. fi. vbi tale pactũ factũ ꝑ mortuo, valet. Itẽ facit ff. de accu. l. ex iudiciorũ. Itẽ arg. ff. de fideicõ. li-

 ber.

ber.l.cũ q̃rit. Solu.saluo consilio meliori ita vr̃ distinguendũ, quia aut iste fideiussor citat̃ & ei p̃cipitur vt repræsentet principalẽ ante bannũ ei datũ, aut postea, si.n.ante bãnũ, dico fideiussorẽ indistincte teneri si reũ principalẽ nõ repsentauerit, vt ff. qui satis. cog.l.si decesserit.ff si q̃s cau.l.sed & si quis si aũt hoc fiat post datũ bãnũ, dico fideiussorẽ nõ teneri. arg. dictarũ legũ.vñ bonus & caut⁹ iudex primo citabit fideiussorẽ, & p̃cipiet q̃ represẽtet reum, & si hoc nõ fecerit cõdẽnabit eũ, & postea faciet citari principalẽ, & si contumax fuerit, faciet eũ bãniri. vel ſm do. Odof. & verius. q̃ si p eodẽ maleficio vel excessu p quo fideiussor fuerit condẽnatus, vel in bãno põsito, q̃ pp̃ter bannũ propterea fideiussores nõ releuant, quia iã circũuenerunt viã per quã fideiusserunt, qđ esse non dẽt.ff. de iudi. l.ii.& C. tñ vi.l.meminerint. si aũt condẽnatus fuit p p aliud crimen, tunc dicit q̃ fideiussores excusantur, & principaliter pmittẽs. argu. ff.qui satisda.cog.l. si vero.ff.si q̃s cau.l.sed & si quis.sed & fideiussor soluere nõ põt, nec ẽt põt principalẽ p̃sentare, offerat se defensioni ipsius, & sic fideiussor non poterit condẽnari nisi ad pęnã qua condẽnat̃ principalis, & hoc si crimẽ respiceret pęnã pecuniariã, & q̃ fideiussor possit defendere cũ
34 hoc dicat.l. sancimus.C.de fideiuss. †Quæstio talis est. dũ potestas sederet in iure pro tribunali, p̃cipit cuidã alleganti de iure suo ne amplius loqueretur sub pœna centũ lib. ille tñ fuit locutus, q̃ritur vtrum potestas possit illi pœnam inferre? Et primo videt̃ q̃ non, nam dictum præceptum vr̃ potius voluntatis q̃ sñiæ.C.commu.de leg.l.epistolas.per totum. Item quia potestas debet audire omnium desideria.ff.de offi.procon.& leg. l.nec quicquam.§. circa aduoca. vnde quod est factum contra legem, non tenet l. non dubium.C.de legi. Item quia non dẽt excandescere aduersus eos, quos malos putat.ff.de offi.præsi.l.obseruandũ. Item quia non licuit ei alicui facere iniuriam.ff.quod met.cau.l.continet igitur.in fi.ff. de iniur.l. nec magistratibus. Item quia vtebatur iure suo & iure excu.non habet iniuriarũ.ff. de iniur.l. iniuriarum.§. j. de libe.homo.exhi. l.iii.§.j.de reg.iur.l.nullus.de dã. infe.l.Proculus. Itẽ nemo debet ius suum dimittere indefensum.ff.de peti.hære.l.illud quoque. Itẽ quia potestas nõ causã cognita, sed per calorẽ id dixit, ergo nõ valet.ff.de reg.iur.l. quod calore.ff.de diuor.l.diuortiũ.de publ. l.licitatio.& quia illud pręceptũ fuit sine cã ideo nõ valeret, vt ff.de suspec.tut.l.3.§.fi. & de transa.l.cũ hi.§.causa.ff.de his qui no. insa.l.ii §. ignominia. Itẽ quia impossibile p̃ceptũ iudicis nõ est seruãdum.ff.q̃ senten. sine appel.rescin.l fi.nec etiã turpe siue inhonestũ.ff.de arbi.l.si cũ dies.§.cõpromisso & qđ cõtra bonos mores fit, dr̃ impossibile. ff.de cõdit.instit l.filius & l.cõditio. nã hoc præceptũ est cõtra bonos mores, cũ patienter debeat ptãs audire &c. econtra vr̃, quia edictũ p̃toris nõ dẽt esse illusorium.de iud. l.cum p̃tor.ff.ne q d in lo.publ.l.fi.C.de bo. quæ lib.l.cũ nõ solum. §. fi. Itẽ quia iudex põt vim inferre subditis gratia oneris quod sustinet.ff.quod met.cau.l.cõtinent. Itẽ q a licet ei defendere suã iurisdictionẽ pœnali iudicio.l.i.ff.si quis ius dicen. non obtem. Itẽ põt denegare suã iurisdictionẽ non obtemperantibus.l.licet.& l.si per prætorẽ. §. sed cũ decreto.ff.ex qui cau.ma. Itẽ q a ille fuit inobediens, & cõtumacia pœnã accumulat.ff.de pœ.l.relegati. Itẽ quia non vr̃ dolo carere, q ius dicenti nõ obtem.ff.de re iudi.l.nemo põt. & ex dolo suo nemo dẽt præmium reportare. extra de do.& contu. c.cũ cõtingit.ff.de do.l.ne dolo. C.de leg.l. legata.ff.pro soc.l.verũ.§.hæc quæ. Itẽ quia potestas debet cõminari.ff.de admi.tut.l.tutor.§.fi depositi.de offi. præfe. vig.l.nõ solent.§.i.de offi.præfe.l.3.§.cũ portionis. Itẽ quia à tali præcepto potuit appellari. C.de appel.l.cũ multis.C.qñ prouo.nõ est neces. l.certa ratione.quod cum non fecerit, vr̃ p̃ceptum approbasse.C.qũo & quan.iud.l.3. C.de senten.sine certa quan.profe.l.fin. Itẽ q a põt iubere alicui ne exeat de domo sua. ff.de interdi.& rele.l.fi.Sol. ſm d. Guid.de Suz.& vt alias Bononię me præsente fuit p peritiores cõsultum, dic pœnam exigi non posse, cum p̃ceptum fuerit nudum & factum absq; causæ cognitione.& hoc p l.filiusfa.§.diui fratres ff.de leg.i.& ff.de lega.
35 iii.l.pater.§.Iulius agrippa. †Itẽ pone contineri in statuto, q̃ banniti pro maleficio non possint exire de banno. quidã bannitus prodidit ptãti plures derobatores qui suspensi fuerunt & mortui, cui bannito promiserat ptãs pro hoc eum facere cancellari de bãno, &

rio,& eum cancellari fecit, quæritur an valeat cãcellatio illa sine licentia cõsilij facta? & primo vr̃ ꝙ sic, qa cõgruit potestati purgare ꝓuinciã quã regit malis hominib. vt ff.de offi.præsi.l.cõgruit.& l.iij.extra de offi.ordi.c.j.spãliter de inquisitione.§.qñ versic.iij.Itẽ ptãs cõcessit vtiliter negotiũ cõi, ergo dẽt p cõmune haberi ratũ.ff.de nego.gest.l.Papinianus.Itẽ qa publicũ est & vti se posse secure p itinera cõmeare.ff. de his qui deiec.vel effu.l.j.Itẽ quia seruus recipit libertatẽ,qui manifestat necẽ dñi sui.C.ex quib.cau.seruus perue.ad liber.l.j. & ij.Itẽ qa ille bãnitus nõ dẽt decipi autoritate potestatis.C.de his qui ve.æta.impe.l.j.potuit enim ptãs hoc facere. s.purgare prouinciã malis hominibus.C.de carc.pri.l.j.& quotiescunq; aliquid cõcedit alicui,& id vr̃ esse cõcessum sine quo explicari nõ potuit. ff.de iurisd.om.iudi.l.ij.ff.de sponsa l.oratio.Itẽ vr̃ casus.ff.de re mili.l.nõ omnis § à Barbaris.& §.fi.& l.desertorẽ.§.fi.Itẽ quia iste bãnitus liberatus est, in obligatione nõ dẽt amplius deduci:ar.ff.d solu.l. q res.§.areã. Itẽ publica vtilitas præfert priuatæ. ff. pro soc l.accusare.§.Labeo.ecõtra vr̃ quod dr̃ de prætore tutore,vt ff.de.pact.l.tutores. & l imperator.C.de pact.l.tutore. Itẽ magistratibus ciuitatũ, qa ciuitas põt restitui vt minor C.ex q cau.ma.l.respublica. Itẽ nõ est dubiũ ꝙ bannũ fuit positũ voluntate cõsilij, ergo ita dẽt dissolui.ff. de reg.iur.l.nil tã naturale. Itẽ si qs pronunciet liber non interueniente iusto cõtradictore,non tenet pronunciatio.ff.de collu.deteg.l. nõ iusto. Itẽ facti qõ in arbitrio est iudicis, pœnę vero persecutio legis autoritate mãdat. ff. ad Turpil l.j.de pœ.l.diui fratres.C.de pę.l.j. Itẽ isti non põt remitti pœna nisi ab imperatore,vt ff.de pœ.l.actor.& ff.de pœ.l.relegatorũ.Itẽ bannũ fuit cancellatũ cõtra salutẽ ordinis iudiciorũ, nõ tenuit ergo cãcellatura,vt C.de his q ad eccle.cõfu.l.præsenti.& de sent.& interloc.om.iudi. l.prolatã. ergo ipso iure nõ tenet. C.qñ prouo nõ est neces.l.ij.ff.de re iudi.l. Paulus. nec ẽt ptãs põt alicui cõcedere ꝙ ædificet in public. vt ff.quod vi aut clam.l.prohibere.§.plane.& de offi.procu.Cæsa.l.j.& inuitarent hoĩes ad delinquendũ,qđ esse nõ dẽt,vt C. de lati.lib.tol.l.j.§.sed ne seruũ. Sol. dic ꝙ valet cãcellatio,per l.j.ff.de re milita.l.nõ omnis §.à Barbaris.& l.trãsigere.ff. ad Velleia.l.j. & ij.§.antepen.& §.deinde.& C.q.cau.ser. acci.ꝓ præmi.liber.l.j.& ij.Item qa in hoc vertit publ.vtilitas, q̃ præfert priuatæ, vt C.de offi.rect.prouin.l. potior. Saluo qđ si statutũ esset ita præcisum & iuratũ,qđ non possit absolui, vt de hoc ponit supra circa primã partẽ huius tituli.§.sed pone qđ ciuis.qa tunc dico ꝙ bãni cancellatio ipso iure sit nulla,qa qđ cõtra legẽ factũ est, ipso iure nõ subsistit.C de legi.& cõstit.l.nõ du

36 biũ† Insuper pone qõnẽ q̃ de facto contingit de qua supra posui sub rub.de bo.mali.§.sed pone qđ statutũ est ꝙ oĩa bona homicidæ debeant publicari. Quidã vẽdidit domũ & possessionẽ nõ tradidit,postea cõmisit homicidiũ ꝓ quo positus est in bãno,& condẽnatus,& oĩa bona sua sunt publicata cõi,quærit nunqd illa domus in qua stabat & morabat tpe dicti homicidij sit publicata cõi,dicta venditione nõ obstãte. Et vr̃ ꝙ emptor possit dictã domũ defendere, quia semper statur instrũo donec probet contrariũ.C.de ꝓba.l.cũ pcibus. Itẽ qa factus est dñs p traditionẽ,& vr̃ casus expressus, vt ff.de dona.l post cõtractũ.Ecõtra vr̃ ex eo qa vr̃ vẽditio facta in fraudẽ,& ideo reuocãda ex illo edicto, de his q̃ in frau.cred.vt eo.tit.p totũ.& fuit obligatus,vt institu. de obli.q ex deli.nas.& ff de act.& obl ad iuris ciuilis regulas. ne maleficia remaneãt impunita.vt ff.ad leg.Aqui.l.ita vulneratus.in fi.Itẽ qa daret materia delinquẽdi,qđ esse nõ dẽt C.si aduer.vendi.l.i.& de vendi.l.i. sol.dicit d.Guli.& alii sapiẽtes, ꝙ si ille malefactor tenebat & possidebat ipsam domũ tpe maleficii,ꝙ debeat destrui & publicari ẜm formã statuti.arg.ff.q.mo.pig.vel hyp.

f sol. l.qualis imaginari.& ꝙ sit simulata [f] vẽditio bene facit.C.de distra. pig.l. si in va-

37 cuam. † Itẽ pone in statuto cõtineri ꝙ oĩa bona homicidæ debeant applicari hæredi interfecti tam mobilia q̃ immobilia.modo

g quæritur nunquid nomina debitorũ [g] sint applicãda his hęredibus? & vr̃ ꝙ sic.qa tanquã immobilia veniũt in restitutione dotis C.de rei vxo.acti.l.vna §.& vt plenius. Itẽ appellatione bonorũ & nomina cõtinent.ff. de verb.sig.l.bonorũ.Itẽ immobiliũ continẽtur nomina incorporalia, vt insti de rer. diui §.pœna.& de rebus corporali. Itẽ tẽpus statuitur in præscriptione lõgi tempo-

 ris

ris.l.fi.Econtra vř ꝙ omnia bona veniāt di uidenda.ff.fami.erc ſc.l.illud.cum duabus legi.ſeq.Attamen iſta nō veniunt.ff.famil. hercif.l.ij.& ea quæ in nominibus.Itē idē ſi idē eſſent nomina & res mobiles & immobiles,cur diuerſis nominibus vocarenř, vt C.de codicil.l.ſi idē.itē cū ſtatutū dicat tam bona mobilia q̃ immobilia, melius eſt verbis edicti ſeruire.ff.đ excu.l.j.§.vt ergo. Sol.dico ꝙ hæredibus interfecti non applicentur nomina per l.ff.de leg.iij.l.vxore.§. cōcubinę.ff.de leg.ij.l.grauis.j.rñ.vbi dř ꝙ in bouis non intelligunť nomina debitorū legata,vel pecunia ad nomina facienda, vt ff.de pœ.l.quantū bonis.§.hoc amplius.

38 †Circa finē præſentis tituli huius pone q. quā cōmodius inſerere potuiſſem ſub rub. de bāni.pro malefi. Continetur in ſtatuto ciuitatis ꝙ bānitus ꝓ maleficio impune poſ ſit offendi, ſicut euenit in qualibet ciuitate tam Lombar.quā Tuſciæ.modo quæritur nunquid bānitus aliquis ꝓ maleficio poſſit ſine pœna occidi? Et primo vř ꝙ non multis rōnibus. Quid enim ſi ille bannitus erat bānitus ex tali delicto ex quo mortem debeat incurrere,nec ad mortē erat cōdem natus qūo morieť manu miniſtri ſi ſnia iudic.mori debeat,cū nō plus veniat in execu cutione q̃ in ſnīa,& executio nō debeat for mā cōdēnationis excedere, vt ff.de appel. l.ab executione.& C.de appel.l.ſi quis pro uocare.nec vlterius dēat ꝓcēdi metus q̃ re periatur delictū,vt C.de pœ.l.ſancimus.C. commu.de ſucceſ.auth.oēs peregrini.Secūda rōne,nā certū eſt ꝙ hmōi ſtatutū ciuitatis appellať cōſuetudo,vt colligiť.ff.de ſer.l. iij.§.diuus & nihil aliud ſunt q̃ quędā ciuiū cōuentiones,vt colligiť. ff.de aqua plu.arc. l.j.§.fi.& certū eſt ꝙ hmōi cōuentiones nō excuſant quē à pœna,q̀a nō habēt effectū, vt ff.de verb.ſig.l.gñaliter.& l.ſeq. Tertia rōne,nā lex eſt expreſſa quæ exulē agentē admittit,& eū nōrepellit,vt ff.de mino.l.Papinianus exuli.ſi.n.impune liceret offendi, fruſtra diceret agentē remitti, q̀a licita puniri nō debēt, vt C.de adul.l.Gracchus.& de admi.tut.l.ſcimus.& de confir.tut.l.ſi vt ꝓponis.Quarta rōne, vř ꝙ ex forma talis ſtatuti nulla præſteť autoritas ex eo ꝙ talis cōceſsio eſt merū imperiū,& quę ſūt meri imperii,vř ꝙ regētes prouinciā ſoli habeāt, non ciuitas vel caſtrū,vt ff de offi.præſi.l.ij li.§.qui vniuerſas & in auth..de defen.ciui. §.nulla.& §.audieť.Quinto q̀a dato ꝙ ſtatuto tali cōtineť ꝙ ex qualitate licet offendere,aliud eſt.n.occidere,aliud offendere, nā proprie offenſio partis cōtinet lęſionē, & quaſi nihil aliud eſt q̃ nocere,ſed occidere eſt hominē occidere & extinguere, ſicut colligiť.ff.de his q̀ deie.vel effu.l.j.Sexto ſi verbū offendere vř gñale vt poſſet vtrunq; cōplecti,tñ quia lex eſt odioſa, ad mitiorē partē redigenda eſt, vt ff.de pęnis.l.præſes. & l.interpretatio legū.& de lib.& poſthu.l. cū quidā.Septimo,q̀a tale ſtatutū vř iurigētium ac diuinæ legi obuiare, q̄m præceptū eſt diuinæ legis nō occidere,q̄m homo homini inſidiarii nō dēt,vt inſti.de obl.quę ex deli.naſ.in princ.& ff.de ſer.expor.l.ſi ſeruus.& ff.de iuſtit.& iure.l.vt vim.nec par in parē imperiū habet,vt C.de leg.& cōmu.l. dign.ff.ad Treb.l.ille à quo.§.tēpeſtati.ff. de arbit.l.nā magiſtratus.multominus inferior ī ſuperiorē imperiū exercebit.arg.ſumpto à maiori vt ex eis legibus colligiť.Octauo, q̀a hoc inuitare vř quē ad malefaciendū,& dicendū,& delinquendū, & ſic valere nō dēt talis ciuiū conuentio, vt ff.de pact. dota.l.cōuenire.C.de indi.vid.tollen.l.i.ꝙ eſſe nō dēt,cū non debeat ex lege oriri maleficiū ſed ius & iuſtitia,vt C.vnde vi.l.meminerint. Econtra vř ꝙ liceat talē bannitū occidere multis rōnibus.nam certo certius eſt,ꝙ pōt per l.dari priuato occidendi autoritas, ſicut pro hoc multæ ſunt leges vt C. de his q̀ ad eccl.cōfu.l.iii.& de adul.l.Gracchus.& ff.de ſicca.l.iii.§.transfugas.& ff.ad l.Aquil.l.iii.in prin.Cū igitur lex municipalis pro lege habeať, & ius à ciuitate voceť, vt ff.de iuſti.& iur.l.oēs populi.& inſti.de iure natu.§.ius autē.quare hanc autoritatē inter ſuos præſtare nō pōt nō video, cū ſtatutū vincat legē in loco vbi factū eſt.& maioris autoritatis ſit q̃ lex generalis in eo municipali.ff.de ſepul.vio.l.iii.§.diuus ff.cōia prædio.l.venditor.§ cōſtat.Secunda ratione,q̀a huiuſmodi exbāniti exceptuati ſunt ab omniū ciuium pręmiis,& ciues eſſe deſinunt,ſicut ſumitur.ff.de pœ.l.qui vltimo. & ſunt ſimiles excōicatis, q̀bus actus iudiciorū ſunt clauſi.vt extra de except.§.iii.& d.l.qui vltimo.de public.iudi.l.is qui.& ff. de iniuſt.rup.l.ſi exhæredato. Tertia ratione, nam ſi exiſten.non augetur pœna quæ ſenten-

sententia continetur nihil operaret statutũ, qđ esse nõ debet, vt ff de legi.l.si qñ. Quarta ratione, negare nõ põt quin occisus dicat offendi, sicut ex verbo offendere, tam generaliter omnia continet, vt ff. de re mili.l. in fraudẽ. in fi. Et verbũ gñaliter prolatũ, generaliter est intelligendũ. & postq̃ lex offendentẽ reddit immunẽ ab omni pęna eũ exemisse vr̃ quocunq; modo offendat, vt ff. de adult.l.i.§ & aũt. & vbi lex non distinguit nec nos. ff. de offic. præsi.l.iii. & de pub.l. de pretio. & quinta rõne, nã cõtumacia auget pœnã, vt ff. de pœn.l. relegati. & l. capitaliũ. §. in exulibus. & auth. bona dãna. §. inter tales. n. dãnati eximuntur, q̃a pœna refugiũt. & dubitari nõ vr̃, q̃a propter hanc fugam vltra q̃ fuissent condẽnati grauant. grauant enim, quia nec capitalis efficit capitalis, vt d. §. in exulibus. Sexta rõne, quia si dicat ꝙ lex municipalis est ambigua, hæc ambiguitas est interpretanda cõtra contumaces, q̃ nitũtur pœnas effugere, nõ contra exequẽtem, vt ff. de pact.l. veteribus. & l. Labeo. §. cũ l. sic & consuetuto interpretari vr̃ vt patet omnibus, quia vr̃ homines bãnitos occidi sine pœna, & sic ab ea cõsuetudine non est recedendũ. vt ff. de legib.l. si de interpretatione. & l. minime. Solu. dupliciter potest solui hæc qõ. vna ꝑ viã rigoris, alia ꝑ viam æquitatis. per viã rigoris, cũ consuetudo generaliter sic interpretari vr̃ seu videatur, & talis omniũ opi. est vt possit occidi, [h] à tali opi. nõ est recedendũ vt ff. de fun. instr.l. cũ delanionis. § asinã. sic propter contumaciã de non capitali efficitur capitale vt d. §. in exuli. & sic plus venit in executione q̃ in snĩa propter cõtumaciã. Secunda via est distinguendũ, ex quo delinquens sit condẽnatus & exbannitus, vt si sit ex delicto quod ingerat pœna mortis occidi possit alias nõ. sic alias distinc. ff. de bo. dã.l. v.i.ii.iii.iiii. rñ. hãc qõnẽ sic determinat do. Mar. de Fano.

ADDITIONES.

a Quod sio. Adde Pet. de Ancha. consi. clix. vbi dicit, ꝙ fugiens ad porticum ecclesię gaudet ejus immunitate. pro quo facit quod voluerunt do. de Rota decis. clvii. de præben. ꝙ habens expectatiuã ad præbendã in aliqua ecclesia vacatiuã ꝙ si vacet præbẽda in cœmiterio, ꝙ illa debetur. Ber.

b Publicandũ. Adde videndum Alex. consi. xxiii. & consi. cxvii. Ber.

c Proicit in terram. Adde ꝙ idem consuluit Rapha. Cuma, consi. xcv. Ber.

d Audiendum. Adde Pet. de Ancha. consi. vi. Ber.

e Excusetur. Adde Roma. consi. lix. Fran. Aret. consi. cx. Ber.

f Simulata. Adde vt per Pet. de Ancha. consil. cclii. & Roma. consi. ccclxxvi. Ber.

g Nomina debitorum. Adde an appellatione bonorum mobilium & immobilium veniant iura & actiones. d. Cat. cõsi. cxxii. Bar. consi. lxxx. B.

h Occidi. Adde Pau. de Castr. consil. cxciii. & xxxiii. in i. impressis. An. consi. clxxvii. Ber.

Quæstio an in loco domicilii seu originis possit cõtra aliquem inquirere de maleficio alibi commisso. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Potestas Florentiæ an possit inquirere contra eum qui commisit homicidium in territorio Senensi, & hoc quia ille malefactor ratione domicilij & originis erat de iurisdictione illius potestatis.*

Licet finem imposuerim præsenti libello, adhuc tamẽ intendo quatuor quæstiones subiicere quæ de facto fuerunt. Vna in ciuitate Florẽtiæ tres in ciuitate Senarũ, cum ibi assiderẽ. Cum quidam nobilis & egregius aduocatus de ciuitate Pistorii venisset ad Balne. districtus Senẽ. nomine do. Vaninus de Bo. d. Mane. de la Scala de Flo. existens Flor. tractauit & ordinauit cũ quodã suo nepote & tribus assassin s, ꝙ irent & occiderent eundẽ do. Vanni. in districtu Senen qui fuerũt & eundẽ occiderunt prope Senen. per miliaria duo. quibus malefactoribus aliqui Senen. pręstiterunt auxiliũ & fauorẽ, tunc modo quæritur an dictus do. Mane. posset accusari Sennæ & puniri vbi homicidiũ est cõmissum ex mandato & tractu à Floren supra habitis. & de hac qõ. hic vltra non scribo, q̃a de ea plene posui sub rub. & vbi & quo loco punitur delinquens in vlti. §. Alia quæst fuit etiã Senæ q̃a quæsitũ fuit verũ dicti malefactores deberẽt puniri secundũ formã statuti & consuetudinis ciuitatis Senen. an vero secundũ ius commune. & ad hanc quæstio. dic pro & cõtra. vt not. supra de pœnis. §. pone quæstio quę tota die occurrit de facto. Tertia enim qõ fuit Sennę quia quęsitum fuit an dicti auxiliantes deberent puniri pari & eadem pœna qua pœna puniti fuerant malefactores prædicti & occisores, de qua qõ. dic vt etiã

not.s̃.de homici.§. item pone ꝙ Titius &c.
1 †Quarta vero quæst.fuit ciuita.Flo.qm̃ statuto cõis Flo.continetur ꝙ potestas Elorentinorũ possit de quolibet homicidio & alijs certis delictis inquirere, in qbus sibi datur arbitriũ ẽt puniendi. mõ potestas Florẽtiæ volebat inquirere cõtra eum nepotẽ & assassinos de homicidio ꝑ eos cõmisso extra eius territoriũ in districtu Senen. ea ratione, quia ratione domicilij & originis erant de iurisdictione ipsius, quæsitũ fuit nũquid posset? & primo vr̃ ꝙ non multis rõnibus. nã vbi ipsi deliquerunt, s. Sennæ illius iuri subiacere debent, vt C. vbi de crimi. agi oportet. authent.qua in prouincia. & l.j.ff. de accusa.l.si cui.§. pe.& ff.de re mili.l.desertorẽ auditu.in princip.& ff. de offi.pſid. l.iii.& ff.de iudic. l.vẽditor. ergo vr̃ prohiberi quod alio loco nõ fiat punitio, vt ff.de iudic l cũ ꝓtor.& C.de procu.l.maritus.Itẽ quia iniuria tm̃ est facta potestati. Senen.in cuius territorio maleficiũ est cõmissum & non potestati Florenti. & ille vr̃ esse cõtem ptus,vt ff.de iniur.l. si quis.& ff.si qs ius di. non obtemper.l.j. ẽt potestati Florẽtiæ nõ videntur fecisse iniuriã vel offensam, cum ei nõ habeat extra suum territoriũ obedire vt ff.de iniur.l.iniuriarũ.§.j.de iurisdi.omniũ iudic.l. fi. apparet itaq; ꝙ potestas Florentiæ non põt inquirere,quia inquisitio fit ad vindictã publicã vlciscendã,q̃ debet per patres ciuitatũ vlcisci & nõ occultari. vt in auth. de man. prin.§. quod si deliquentes. & in auth.de arbi.§. scimus. vñ si potestas Flo.inquireret de iniuria facta potestati Senarũ & eius cõi, cum in eius territorio maleficiũ sit cõmissum hoc aũt facere nõ põt, quia iniuriã factã alteri nemo vindicare potest sed suã tm̃,vt ff.de iniur.l.iniuriarũ Itẽ si diceret ꝙ aliqua iniuria ex hoc sit facta potestati Flo vbi delinquentes habent domiciliũ, tñ potest dici ꝙ potestas Senarum habet vtriusque vindicta, iõ quia principaliter ipse iniuriat⁹ est sicut pater, cuius principaliter interest vindicare iniuriã factã filio, q suo & filij nomine eã vindicat, vt ff. de in ur.l.sed & si vnius.§. ait ꝓtor. & §.filiofa.vnde cũ magis eius intersit,ipse debet ꝑferri in vindicado, sicut dicimus in publico crimine,qa ille primo admittit,qui propẽsiore dolore venit ad faciendã vindictã, & cuius magis interest,vt ff.de accu.l.si plures.& ff.de adulte.l.j.§.fin.fit.n. iniuria per seruũ principaliter domino,vt insti.de iniu. §.seruus.& sicut per filiũ fit patri iniuria, vt instit.de iniur.§.pariter. sic ẽt fit iniuria per subditũ iudici & potestati illius loci vbi delinquitur. nã delinquens dr̃ subditus illius loci in quo delinquitur,quoniam ad hoc vt puniri possit.& merito dico, quia sicut per filiũ iniuria fit patri, sic fit iniuria domino seu iudici per subditũ. Administratores.n. vocantur potestates, & ita dicuntur subditos possidere,sicut pater filios, in authẽ. vt iud.sine quoquo suffra. in §.eos aũt.& §.si aũt. vnde dico ꝙ qñ maleficiũ cõmittitur, duplici via potest agi seu procedi, vna per viã accusationis, qñ iniuriatus vult accusare, & tunc põt agi in loco vbi maleficium est cõmissum & ibi facilius cognoscet. non obst.aliquo priuilegio,vt in auth. vt omnes obed.iud prouin.§. considerãtes & in loco vbi qs accusatur hẽt domiciliũ,vt C.vbi de cri.agi oport.l.j.põt & per inquisitionẽ procedi ad denunciationẽ officialiũ,vt in casibus notabi.s̃.in hoc opere. in j.rub. in ver. sed quis per inquisitionẽ principaliter vindicat iniuriã publicè factã vñ illa via põt procedi per eum iudicẽ in cuius territorio illa iniuria est facta,& ꝙ ei tantum sit facta iniuria,& nõ ei vbi habet domiciliũ patet,nã cum quis verberatur,dr̃ toti pupillo fieri iniuria.ar.ff.de iniur.l.quod senatus.ff.de pu. vec.& com.l.licitatio.§ quod illicite.ff.ad l. Aquiliã.l. ita vulneratus.ff. de fideiuss.l.si à reo.& omnibus redditur,quod vni pro voto omnium indulgetur, vt C. de aduoca. diuer.iu.l.restituendæ.nec obstat si obiicias hoc est in contractibus,quòd si haberẽ domicilium Floren. & contraho Sennæ quòd vtrobique possum conueniri,per l ff.de iudi.l.hæres absens.§.fina. quia alia ratio est in contractibus,quàm in delict. In contractibus ideo fit, quia interlocutione,vel diffinitione quę fert a iudice loci cõtractus fieret præiudicium reo, & in rebus quas habet in loco domicilii, vt ff. de bon. authen. iud.pos. l cũ vnus.& ff. de re iudi. l. à diuo Pio.vñ non est mirũ si est inductũ ꝙ in loco domicilij possit cõueniri, cũ & sine hoc fieret præiudicium sibi. sed secus est in delictis, quia iudex loci quo delictum est factũ, nõ possit aliquid in absentem statuere in loco domicilij, quia de facili poterit hoc

facere

facere iudex, vt præallega. §. considerantes. nā ēt si fuerit delinquens alibi trāsmittitur ad iudicē loci delicti, vt d. auth. qua in prouin. nec dicat aliquis ꝙ hodie fiat transmissio de vno loco ad aliū, qa licet non videat peti, nec hoc fieri, tñ propterea lex nō tollit, quia princeps non est qui eā legē faciat obseruari, nec propterea iurisdictio ei attribuit, nec habet, nec. n. ex eo ꝙ puniendi essent, debet eis hoc pmiū tribui, vt argum. C. de hære. l. curiales. nisi forte præscriptio hæc. s. punire quis aliū sibi subditum in alieno territorio delinquentē, & tanto tēpore fuisset vsus cuius memoria non extaret, qa alias non posset, cū iurisdictiones nō habent perpetuā cām, vt ff. de ser. l. seruitutes. ff. de aqua plu. arc. l. ij. §. si fossa. & l. fin. sed istud nō potest cōsuetudo optima, ꝙ malefactor non deberet puniri, qa istud male inuentū esset, & male adiunctū. & tales consuetudines neq; ex longo tpe confirmantur, vt in auth. vt nul. iud. §. nulli vero. his rationibus vr̄ ꝙ illi Flo. nō potuerunt ēt accusari corā potestate Flo. nec poterit ex officio per inquisitionē ꝓcedere contra eos, & si contra fecerit. nō valet tanquā factū à iudice q nō habet iurisdictionē in hoc, vt C. si à nō compe. iud. l. j. ff. de reg. iuris. l. factū. Econtra vr̄ quod potestas Flo. poterit inquirere, procedere & punire cōtra malefactorē sibi subditū, qa ipse hēt iurisdictionē in subditos cognoscendi, & puniendi tā in criminali quā in ciui. vt ff. de offi. præs. l. iij. Itē qa lex dicit, quod đ criminibus cognoscit tribus modis. s. vbi cōmissa sunt, & vbi domiciliū hēt reus, & vbi inchoata sunt, nō apposita fori pscriptione, vt C. vbi de cri. agi. op. l. j. & ita semper intelligēda est lex illa. vñ minime sunt mutanda, vt ff. de le. & com. l. minime. Itē qa in cōtractibus istud verū est, qa si cōtraho Sennæ & domiciliū habeo Florentiæ ꝙ vtrobique potero cōueniri, vt ff. de iudi. l. hæres absens. §. vl. sic ēt si delinquo Senis & in loco delicti & domicilij potero cōueniri. nā quo ad ius fori, paria sunt cōtractus & delictū, vt ff. de iudi. l. omnē. in authē vt oēs obe. iu. pro. §. cōsideran. & not. hic Accurs. super d. l. hæres absens. Itē qa ratione potest iudex prouinciæ in qua delinquit punire delinquentes de alieno districtu rōne delicti, ea ratione pōt cognoscere & punire qui habet iurisdictionē in eos ratione domicilii & originis, qa quilibet eorū habet iurisdictionē in eos. nec propterea tollitur priuilegiū & iurisdictio sui iudicis. & postea per dictū alibi cōmissum hoc idē alias conceditur, s. punire argu. C. q potio. in pigno. habe. l. assiduis. in fi. Itē quia sicut iudex extra suā ꝓuinciā existēs, pōt negotiū in sua prouincia delegare & tenere delegatū, vt ff. de offi. præsid. l. fi. ita in eo in sua ꝓuincia existente pōt animaduertere, multomagis in suū subditū, quia si conceditur ei quod plus est, & id quod minus est vr̄ in vtroque debet idē ius statui, vt ff. de ver. ob. l. à Titio. & sic vr̄ ꝙ possit apud potestatē Flo. côueniri de delicto vbicūq; cōmisso. nec audientur si vellent dicere, volumus remitti & puniri apud iudicē loci vbi delinquimus, quia actoris est eligere forū in quo velit reū cōuenire, vt ff. de eo qđ certo loco. l. sceuola. §. qui itichū. secus aūt est si in eo loco plures mihi cōpetāt iudices, vt in scholari, quia tunc reo cōpetit electio, vt C. ne filius pro patre auth. habita. persona. n. delinquentis est illa quæ in se iuris. cōsti. ei iudi. qa alias non habet in eum nisi ratione delicti iurisdictionem. vt in authē. de māda. princip. §. quod si delinquentes. nam dicit ipsa lex. iudex puniat delinquētes. intellige ergo vbicunque deliquerint dummodo sint suę iurisdictionis, vel ratione originis seu domicilii, vel ratione delicti vel ratione cōsensus, cum indefinita æquipolleat vniuersali, vt ff. de seruitu. vrba. prædio. l. si seruitus. si est suus iudex, de iure potest pronunciare condemnationem cognoscendo, quia in eo consistit ius, ff. de verb. signi. l. notione. vt supra & ff. de iudi. l. de qua re. Itē si potestas. Floren. potest procedere per accusationem, vt supra dictum est, debet posse per inquisitionem, quia illa duo ęquiparantur à iure, qa in quacunque causa reo exhibito siue accusato existet, siue cum publicæ solicitudinis cura produxerit, statim debet examinatio fieri vt noxius puniatur, & innocens absoluatur. & sic patet ꝙ eadem forma i vtroq; seruatur. & sic eo modo quo potest ꝓcedi per accusationē, potest & per inquisitionē vt C. de custo. reor. l. j. & sic potestas Floren. potest punire omnes de sua prouincia & iurisdictione delinquentes & mala committentes, non distinguendo vbi illa malefi cia sint commissa, vt ff. de offic. præsid. l. cōgnouit.

gruit. Item & alias potest ex suo officio ꝑcedere, quia præcipit Imperator, ꝙ iudex debeat ex officio suo inqrere latrones, violentias, iniurias, & alia delicta vt in auth. de collatio. §. iubemus. Itē alia rōne, quia si accusator nō apparet, inquisitio facta ex officio supplet defectū accusatoris quātū ad effectum. Vnde ꝙ pōt iudex in vno, pōt & in substituto, vt ff. si qs cau. l. si eū. §. q̄ iniuriarū. & ff. de ser. expor. l. quæsitū. Sol. ẜm domi. Odof. dic ꝙ primo nō obst. dubiū ꝙ in tribus locis pōt quis cōueniri, & ideo si Floren. delinquit in iurisdictione Sennę pōt accusari corā potestate Floren. & hoc qa idē in contractibus. Verū si potestas Floren. vellet ex officio per inquisitionem procedere non posset, quia regula est, quod sine accusatione nemo damnatur, vt ff. đ mu. & ho. l. rescriptum. §. si quis. nisi in casibus quos nota. supra in hoc opere in prima rubri. & ideo non posset per inquisitionē procedere: & hoc dico locū habere, nisi delictū esset cōmissum Florē. sed si ꝑcedit de iure cōi, vel ex lege municipa. & maleficiū nō in sua iurisdictiune cōmitteretur per suū subditum, vt in casu nostræ qō. dic ꝙ tunc non posset ex suo officio inquirere, quia licet ipse posset per viā accusationis, ꝙ reus ratione originis vel domicilij dr̄ subesse suę iurisdictioni. vnde si accusetur, & ibi necesse habet rn̄dere, nō ea rōne quia deliquit, sed quia ēt est de suo foro, licet eū puniat de delicto si fuerit probatum, sed ex suo officio inquisitionē facere non pōt, quia inquisitus sit, qa deliquit. & prædicti quantū ad iudicē Floren. non deliquerunt. vnde potestas nō habet ius inquirendi de delicto alibi cōmisso. Etiam cōmissum alibi inter duos subditos, quia rōne huius nō habet iurisdictio. in eos sed habet iudex loci vbi est cōmissum delictum vt ff. de officio p̄sid l. ij. sed iudex Florē. habet iurisdictionem in eos nō ratione delicti alibi cōmissi, sed quia sibi tenent coram eo respondere, si volunt remissionem petere fieri sibi corā iudice in cuius territorio est cōmissum delictū ꝙ pōt, vt supra di. est. & sic patet & verū est ꝙ Floren ptās nō
a potest [a] ꝑ inquisitionē procedere. Nec obstat quod dicit, aut oēs delinquentes puniri qa intelligo legitimo modo per ius accusationis vel inquisitionis, qn̄ maleficiū est cōmissum in suo territorio, & sic casus vbi possit inquiri. Itē nec obstat iura cano. quibus cauetur triplici via posse in maleficiis ꝑcedi, per accusationē, inquisitionē, vel denunciationem, quia illud locum habet contra prælatos ratione officij sui, & potest eos remouere ab administratione, quia sic est etiam iure ciuili contra tutores vel curatores, vt ff. de suspect. tutor. l. prima. §. primo. vel dic quod licet illud obtineat iure cano. nō tn̄ obst. iure ciuili, quo iure imponitur pœna sanguinis & mortis, nō iure cano. vt extra de rapt. c. in archiepiscopatu. vbi. n. maius periculū vertit, cautius est &c. ff. de carbonian. edict. l. i. § sed & si quis. C de appellatio. addictos. Ex p̄dictis itaq; patet solu. alterius quæst. videlicet, ptās Floren. nō habet arbitrium in dicto maleficio, nec in quolibet alio, ꝙ extra suū territoriū cōmittetur. posito ꝙ iniuriatus accusetur, ꝙ via ordinaria ꝑcedatur. nā in condēnatione super accusatione non sequitur ipse viā arbitrii sibi concessi ex forma statuti, sed viā iurisdictionis, & ita sentiunt alii multi docto. & ab eis in q̄stione de facto didici & cognoui. Hæc qō fuit de facto Floren. & ex eodem homicidio. Aliæ etiam quæstiones fuerunt Sennæ, vt supra posui &c.

ADDITIO.

a ¶ Non potest. Adde ꝙ Ang. in sua prima gloss. in versi. quarto an de delictis commiss. per subditum ratione originis, tenet contrarium, vt delicta puniantur. Bald. tamen consil. v. dicit ꝙ tutius est ꝙ procedatur per accusationem & vide Alex. consi. cxj. & melius Abb. consi. xxiiij. Lau. Deo beatæque matri necnon diuo Anton. Patauino. Bern. Landrianus.

ALBERTI DE GANDINO I. V. D. CLARISSIMI Libellus super materia maleficiorum nouiter cum plurib. exemplaribus manuscriptis reformatus, & à tenebris (quibus propter infinitos errores offuscabatur) Deo duce illuminatus explicit.

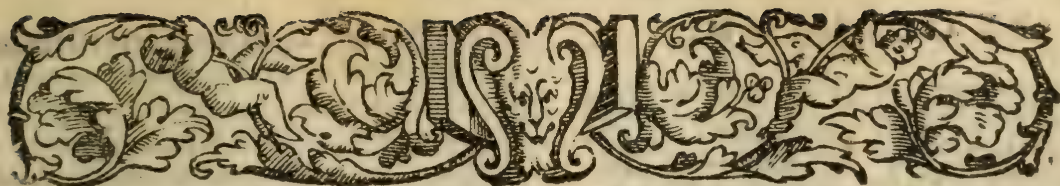

BONIFACII DE VITALINIS DE MANTVA I. V. D. CLARISSIMI.

Tractatus ſuper maleficijs, cum additionibus antea poſitis, necnon cum apoſtillis Domini Hieronymi Cucalon Hiſpani,& cum ſummarijs nouiter additis,

Vnà cum recenti recognitione, & cum tabula rubricarum in fine operis poſita,

Deo opt. maximoque fauente incipit.

SVMMARIVM.

1 *Vindictam facere nullus præſumat ſua autoritate & audacia*

2 *Iudex ante omnia reſpicere debet ne quid durius aut remiſsius ſtatuat quã cã depoſcat.*

3 *Iudices non debent præſumere iudicare ſecundum eorum conſcientias ſed iudicent ſolum ſecundum leges, & iura, & probationes ſibi factas*

4 *Iudex per ordinem iuris debet inquirere ueritatem modis licitis & conceßis à iure.*

5 *Iudex debet in dubio potius abſoluere quàm cõdẽnare & potius contra fiſcum, & cõmune loci q̃ cõtra perſonam priuatã pronunciare.*

6 *Iudex non debet eſſe nimium crudelis, nec de facili ſe mouere, nec literis in detrimentum alterius fidem adhibere, ſed ſecundum iuris ordinem procedere.*

7 *Iudex non debet uerecundari corrigere errorẽ ſuum ſi errauerit.*

8 *Iudex non debet dißimulare maleficia ſed ſolicite inquirere, & ueritate reperta delinquentes punire.*

9 *Iudex nec prece nec precio à iuſticia declinare debet.*

10 *Iudices qui punire peccata differunt, ad iram Deum prouocant.*

11 *Iudex non debet habere nimiam familiaritatem cum ſubditis.*

12 *Iudex non debet ſtatuta illicita audire, neque leges iniquas obſeruare.*

13 *Leges & ſtatuta contra legem Dei, uel legem naturalem, aut libertatem eccleſiaſticam non ualent.*

14 *Iurans ſeruare leges aut ſtatuta quæ ſunt contra legem diuinam, aut naturalem uel libertatem eccleſiaſticam, non debet ſeruare.*

15 *Iuramentum quæ requirat ad hoc quod ſeruari debeat.*

16 *Iudex condemnando aliquem ad mortem uel ad membrum ſecundum quod iura uolunt uel peculiariter procedendo per uiam traditam à iure & ſecundum allegata & probata nõ peccat, nec homicidium committit.*

17 *Carnifex qui mandato iudicis aliquem interficit aut membrum amputat, non peccat.*

18 *Iudices caueant ne timore, amore, prece, vel precio aliquid quòd ſit contra Deum faciãt, uel contra ſalutem animarum ſuarum, aut contra ius.*

PROOE-

PROOEMIVM.

ORMAVIT Deus omnipotens hominē de limo terrę, q ceteris dignior est planetis & elementis. Planetas & stellas fecit ex igne. Flatus vētos ex aere. volucres & pisces ex aqua. Homines & terra meātes, ex terra. Fecitque hominē ad imaginē & similitudinē suā, & ipse se immiscuit multis delitijs & iniquitatibus, pp quod hominū malitia subcrescente, diuino quodam motu leges & iura fuerunt adinuenta, vt humana coerceretur audacia, & vt inter malos homines quiete viuere possent boni. Et ideo ius proditur, vt malorum appetitus noxius sub iuris regula limiterē. Et homines discāt honeste viuere, alterū non lędere, ius suum
1 vnicuiq; tribuere. † et vt nullus psumat sua autoritate & audacia vindictā facere, qa iuris rigor est iō in medio cōstitutus, ne qs
2 autoritate propria vltionē deposcat. † Sed ante oia oportet iudicantē respicere, ne qd procedendo, aut iudicando durius aut remissius faciat, q̄ causa deposcat. Neque enim aut seueritatis, aut clementiæ gloria affectanda est sed perpenso & iusto iudicio, prout quæque res & cā exposcit statuēdū est Sed tñ in leuioribus causis & negotiis promptiores ad leuitatē & benignitatē iudices esse debent. In grauioribus quidem & atrocioribus delictis seueritatē legum, cum aliquo benignitatis tēperamēto subsequi. Debent etiam iudices habere ante oculos Deum & æquitatem, nō declinando à dextris, neque a sinistris nec excādescere aduersus quos malos putant. Nec precibus nec lachrymis aliquorū illachrymari, quia non est constantis iudicis neque recti, cuius animi motum vultus detegit. ff. de pœn. l. respiciendum. ff. de offic. præsid. l. obseruandum. ff. quod certo loco. l. quod si
3 ephesi. † Nec præsumāt iudicare secundum eorum conscientias, vt faciūt multi iuris & iustitiæ ignari, sed solum secundum leges & iura & probationes sibi factas, licet aliud viderint oculata fide, vel habeant in conscientia sua q̄ sit probatum, nisi eis esset notum vt iudici, quod esse debet. Nā omnis cuiuscunque dignitatis sit leges seruare debet, & secundum ipsas iudicare. in auth. de iudiciis. §. omnes autē. collatio vi. in authen. de manda. princ. §. & non permittetur. collatio. iii & in authen. iusiurandum quod præstatur ab his. §. j. ibi, æquum &c. colū. ii. vel secūdum statuta loci. ff. de iusti. & iure l. omnes. & institu. de iustitia & iure. §. ius ciuile. dummodo statuta sint iusta, vt ibi not. Et ita nec in absoluendo, nec in condēnando sequentur ipsorum conscientias priuatas, sed solum secundum allegata & probata legitime procedant & iudicent, vt ff. de offic. præsid. l. illicitas. § veritas. Sequentes exemplum Christi dicētis. Mulier, quis te accusat? & ipsa respondens ait. Nemo domine. & dominus dixit. Nec ego te condēnabo & tamen ipse sciebat vere mulierē deliquisse, cū ei nullū lateat secretū. ipse enim solus scrutator est cordiū & oia nouit, & tñ ipsam noluit iudicare. pbendo nobis exemplum, nisi probationibus cōuincerētur. vt x. qō. iii. summopere. iii q. vij. iudicet. ij. q. i. Deus omnipotens, extra de offi. ordin. cap.
4 i. & ij. † Oportet etiam iudicē per ordinē veritatem licite inquirere, modis licitis & concessis à iure, vt C. de edendo l. is apud quem. de iud c. l. iudice. Nec debent modū nec formā à iure traditam excedere, vt ff. ad municipa. l. constitutionibus, quia transgressio à forma vitiat quod agit, vt ff. manda. l. diligenter. C. de sententia & interlocuto. omnium iudic. l. prolatam extra de resti tutio. spolia. c. pisan. s. §. fina. Secundo ita ordinate procedere debet veritate reperta, vt rectam & iustum ferat sententiam, vt institu. de offic. iudic. in princi. Iuxta illud. Recte iudicate filij hominum, & diligite iustitiam vos qui iudicatis terram. nō debent etiam iudices irasci in iustitia facienda vel exequenda, vt C. de pœn. l. si vendicari. qa ira impedit animum, ne quis possit cernere verum, debent etiam quemlibet patienter audire & benigne, & diligenter attendere.

Solicite veritatem inquirere, cū magna solēnitate, solertia & deliberatione iudicare, non subdito, vel repente. Sed sententiam suam legere & relegere, corrigere & emendare, & ita q secundū ius & iustitiam pronuncient, vt C. de senten. ex peric. recitan.
5 l. ij. cum similibus. † In dubio potius absoluere q̄ condemnare, & potius cōtra fiscum

ſtum & cõmune loci, q̃ contra priuatã per ſonam pronunciare, vt ff. de actio. & oblig.
6 l. arrianus. de iure fiſci. & l. nõ puto. † Nec debet eſſe iudex nimium crudelis, nec de facili ſe mouere, nec literis in detrimentũ alterius fidem adhibere. extra de accuſatio. c. inquiſitionis. §. j. ſed ſecundum iuris ordinem procedere, & veritatẽ iuris inquirere, & recte poſtea iudicare. Ita vt ſecũdum ſcientiam accuſæ vel inquiſitionis ſentẽtia dicatur. extra de accuſatio. c. qualiter et qñ
7 de ſimo. c. licet. † Nec verecundetur ſi erreuarit ſuum corrigere & emẽdare errorẽ, vt ff. de reg. iur. l. ſi librarius errauerit. extra de accuſatio. qualiter & qñ. primo, q̃a melius eſt ſe corrigere ipſum, q̃ in publico verecundiã ſuſtinere, & ſuccũbere. Et ſapientis eſt mutare conſiliũ ſuũ, & melius reformare. Quod n. factum eſt incaute, emendãdum eſt. extra de ſacra. non rei. cap j. & fin.
8 † Non enim debet iudex diſsimulare maleficia, & maxime grauia, ſed ſolicite inquirere, & veritate reperta delinquentes debita pœna punire. ff. ad l. Iuliã pec. l. iiij. §. mãdatis, q̃a venia audaciã p̃bet delinquendi. C. de pœ. l. ſi operis. & extra de translatio. ca. qñ. Imo iudex qui repertum facinus nõ iudicat, vt conſcius delicta criminoſi ſuſtinet, vt xxiij. q. iij. c. inferẽda. Negligere enim cum poſsis percutere peruerſos, nil aliud eſt, q̃ fauere. ii. q. vii. negligere. nã purgare debet prouinciam ſuam quam regit malis hominibus, nec diſtinguitur vnde ſint. ff. de offic. p̃ſid. l. 3. & congruit. q̃a rectorũ propriũ eſt corrigere criminoſos &c. nõ tñ debet ad clamorẽ populi vel tyrãni aliquẽ delinquentẽ abſoluere, vel inſontẽ condẽnare, quia vanæ voces populi nõ ſunt audiendæ. C. de pœnis. l. decurionũ. ff. eod. l. ad beſtias dãnat. Populus enim eſt monendus, nõ ſequẽdus &c. nec timere clamorẽ populi vel tirãni, ſed cũ audacia iuſtitiã exequẽr. Beati enim erunt, qui p̃p iuſtitiam perſecutionem patiuntur, quoniam cũ probati fuerint accipient coronam vitæ, extra de renuncia. c. niſi cum pridem. §. verum. nec debet cauere quid os malorũ male loquatur, quia natura malorum eſt male loqui. vnde ſcriptum eſt. Non enim curãdum eſt quid os malorum male loquatur. dummodo nõ deuiemus à tramite ipſius veritatis. extra d̃
9 voto. c. magnæ. † Nec debet iudex p̃ce nec precio à iuſtitia declinare, q̃d ſi fecerit, audi q̃d dicit ſcriptura. Veh vobis q̃ corrupti eſtis prece vel precio, qui tracti odio vel amore dicitis bonũ eſſe malum, & malũ eſſe bonũ, ponentes tenebras eſſe lucẽ, & lucem tenebras mortificãtes animas veſtras, quæ non moriuntur, ſed in inferno ſepeliũtur. Vos enim nõ attenditis merita cauſarum, ſed merita perſonarũ nõ iura, ſed munera nõ iuſtitiã, ſed pecuniã. Nõ quid ratio dicat, ſed quid voluptas affectat, nõ q̃d lex ſentiat, ſed quid voluptas cupiat. Nõ inclinantes animũ ad iuſtitiã, ſed potius, declinãtes. Pauperũ cauſas cum mora negligitis, diuitũ lites cũ inſtantia prouidetis. In pauperes & debiles rigorem oſtenditis, cum diuitibus manſuetudinẽ diſpenſatis. Egenos cum difficultate reſpicitis, potentes cum fauore tractatis. Pauperes negligẽter auditis, diuites ſubtiliter auſcultatis. Clamat pauper & nemo exaudit, loquitur diues & omnis applaudit. Diues enim locutus ẽ, & oẽs tacuerunt. Pauper locutus eſt, & d̃r ei, quis es tu? Clamat pauper vim patiẽs, malus iudex eum nõ exaudit vociferatur, & nõ eſt qui iudicet. Pauperes deſpicitis, diuites honoratis. O miſeri q̃ iudicatis voſmetipſos, & facti eſtis iudices excogitationũ inquitatũ. In l. n. p̃cipit ita iudicare magnũ vt paruum, ita propinquũ vt exrraneũ, ita amicũ, & inimicũ, q̃a apud Deũ & iuſtitiã non eſt acceptio perſonarum, facit. ff. de rerum diuiſio. l. fi. & ibi nota. Iudex enim dictus eſt, quia ius debet dicere, q̃d non põt, ſi nõ eſt in eo iuſtitia. extra de verb. ſign. c. forus. §. iudex. Et malorũ impietati fauet, q̃ eis ob-
10 uiare ceſſat. † Iudices enim ad iram Deũ prouocant, qui peccata punire differunt. Nam malos punire & bonos ſubleuare & defendere, eorũ officiũ eſt. Principes ſeculi & rectores malis & perfidis ignoſcere non debent, imo diligentiſsimi rectores habentur, qui malos & perfidos homines perſequuntur & puniunt, nã corrigẽdũ eſt quod male & illicite factũ eſt, ſed tñ p̃ qualitate peccati pœna eſt infligenda, quia crimen pro iuſtitia punire non eſt crudele, ſed pietas. Et varia crimina variis pœnis ſunt affligenda. Sed tamen melius reputatur errare
11 in miſericordia, quàm in ſeueritate. † Item non debet cum ſubditis nimiam familiaritatem habere, vt ex hoc naſcatur contemptio

ptio dignitatis,neq; pati se à subditis contẽ ni,vt ff.de officio præsidis.l.obseruandum. neque debet iudex pauperis in mala causa misereri,quia non debet à iustitia declinare,nec licitum est cum alterius detrimento alteri subuenire,nec est auferendum à diuitibus,nec subtrahandum egenis, vt legitur
12 in decretis.†Et nõ debet statuta illicita au
13 dire,& leges iniquas obseruare. †Nam si sunt contra legem Dei, non valẽt, cum minor non possit tollere legẽ sui superioris, vt ff.de arbitris.l.nã magistratus. Si sunt cõtra ipsum ius naturale,nõ ualẽt,qa iura naturalia sunt immutabilia, vt institut.de iure naturali §.pe.Si sunt cõtra libertatẽ ecclesiæ,nõ valẽt, vt C.de sacro sanctis ecclesiis.auth.cassa. Idẽ forte si sũt cõtra bonos mores.ar.C.de pac.Iuxta illud.Veh vobis q cõditis leges iniquas & seruatis eas. Itẽ lex debet esse honesta & iusta,& ẽm naturã & rationẽ naturalẽ, alias non est lex nec seruari debet, vt iii.distinc.cap.erit aũt lex.
14 †Etiam si qs iurauerit eas seruare. Ratio est,qa iuramentum non debet esse vinculũ iniquitatis extra de iureiuran.c.queãdmodum.& c.quintauallis.licet dicatur q omne iuramentũ sit seruandũ, vt extra de iureiurando c.cũ cõtingat.qđ verum est, nisi contra salutẽ aĩæ,quia tũc non est seruandum, quia aĩa cũctis rebus est pferenda.l. sancimus.C.de sacrosanct.ecc.& potius debemus oĩa mala tolerare, q̃ in peccatum mortale consentire, nec vr̃ deierare hoc casu, cum ex iusta cã deierat.ff.q satisda.co-
15 gant. l.fi.†Et est notandũ,q in omni iuramento pstito vel præstando,iusta oĩa inesse intelliguntur.s.si Deo placuerit fieri quod iuratur vt xxij.qõ.ij.beatus.Item si seruando iuramentum peccatum nõ sequatur,nã tunc seruãdum est,alias si subsequatur peccatum,non est seruandum,vt d.c.cum contingat.Item si res promissa in eodem statu permanserit,vt xij.quæstio.ii nequis. ff.de solu.l.cum quis. Item si seruata sit fides & promissio, vt extra de iureiuran.c. peruenit.& ff loca.l.quæro.§.inter. Item si possibile fuerit & honestũ quod iuratur,vt dicto capitu.quemadmodum.nam ad impossibile nemo tenetur.ff.de regul.iuris. l.impossibilium . Itẽ si iuratur aliquid immoderatum,vel præcipitur, nõ est seruãdum, vt d.c.quintauallis. & ff. de operis libertorũ. l si libertus. Itẽ si facultas faciẽdi adest seruandũ est,alias secus extra de iureiur.c. breui. & ff.de verb.sign.l.nepos.sicut & pceptum iudicis impossibile nõ valet, vt ff.q
16 senten.sine appellatio.rescin.l.fi. †Itẽ nota q iudex in condẽnando aliquẽ ad mortẽ,vel ad mẽbrum , ẽm quod leges & iura volunt,vel pecuniariter procedẽdo per viã traditã à iure,ẽm allegata & probata,non peccat,nec homicidiũ cõmittit, qa non est peccatũ ex officio rectoris hominem interficere. Nec est iudex crudelis,q̃ crudeles iugulat. Nec est autor sceleris malos puniendo. Nec sanguinẽ effundẽdo, q homicidas sacrilegos & alios homines malos punit.q̃ est rõ?qa iudex, non occidit , sed ius & lex hoc faciũt.xxiii.qõ.v.q malos percutit.iuxta illud.Non patieris maleficos viuere,& c. dum hõ.& c.officia. & cap.si homicidiũ.& ca.de occidendis cũ similibus. Itẽ quia nõ facit sicut ipse, sed sicut minister Dei & legis. Nã minister Dei & legis est q malos pcutit.xxiij.qõ.v.qui malos percutit. iuxta illud.Nõ patieris maleficos viuere &c.imo Deus placatur pp iustitiã, vt xxiii.qõ.v.si quis igitur. Nã in correctione maleficiorũ Deus placatur , cum ipse sit via, veritas ,
17 & vita, & ipsa iustitia . † Itẽ ille qui trũcat caput,vel mẽbrũ vel aliquẽ laqueo suspẽdit đ mãdato iudicis,nõ peccat.Rõ est,qa exequitur iustitiã,& est executori iudicis & iustitiæ.xxiii.quæst.c.miles.& ca.officia.cum simi. Nã sanguinem nec scelus committit, vnde nõ est puniendus,etiam si ex hoc officio nocentem interficit vel punit. Si autem non habet officium puniendi, peccat & tenetur, vt dicitur.homicida est, qui publicã factionem vel officium non habens,aliquẽ occidit,vt legitur in decretis.Secure & sancte igitur procedant iudices contra malos, & ipsos debita pœna puniant & castigent, quia non imputatur illi qui ex officio sibi concesso tormenta exercet, aut capitalem sententiam profert secundũ ius & iustitiã,
18 vt legitur in decretis.† Caueant autem sibi iudices,vt nec timore,nec amore,nec prece vel p[illegible]o aliquid faciant , quod sit contra Deũ & cõtra salutẽ animarũ suarũ, vel contra ius & iustitiã vel contra diuina mãdata. Nam qui diuina mandata cõtemnit,sceleriter coercetur.de hoc not [illegible] in text.& gl.extra de re iudic.c.cum æterni.lib.vj.

Quid

Quid sit maleficium. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Maleficium, crimen, excessus, & delictum quid sint.*

Vm humana natura sit promptior ad delicta, & ideo lex sic ꝑdita vt appetitus malorum noxius sub iuris regula limitatur, reipublicæ interest ne maleficia remaneāt impunita. Iuxta illud. non patieris maleficos super terrā, vt ff. de ædi. edic. l. iustissime. ad l. Aquil. ita vulneratus.
1 cū similibus.† Et iō videamus quid sit maleficiū. Dicitur aūt maleficium esse male factū. Sic in simili dicit̄ iniuria esse, quod non iure fit institu. de iniur. §. iniuria. vt nomen sit cōsequens rei, vt instit. de dona. §. est & aliud. Crimen vero dicitur peccatū accusatione & correctione dignissimū, vt lxxxi. distin. apostolus. & continet sub se omne peccatum ex deliberatione procedēs, vt xxv. dist. c. j. §. nunc autem. & §. crimina. Excessus autem potest dici legis trāsgressio. argumen. ff. mand. l. diligenter. & l. si quis ꝓ eo. ibi, igitur &c. Delictum vero est genus generalissimum, comprehendens omne genus delinquendi. C. si aduer. delict. l. i.

De his qui accusare non possunt. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Accusare qui possunt, mulieres quando accusare non possunt, & in quibus casibus eis permittitur accusare.*
2 *Accusare qui prohibeantur.*
3 *Accusare prohibētur regulariter omnes prædictæ personæ de iniuria alteri facta, non autem si suam uel suorum iniuriam prosequātur, & alijs casibus ibi annotatis.*

Via primo quærēdum est de ꝑsona, vt ff. de iur. codicil. l. quidā referunt. Videamus de personis quæ nō possunt
1 accusare † Et est notandum quòd quilibet ad accusandum admittitur, qui non prohibetur, sicuti ad testificandum, vt ff. de testib. l. j. Prohibentur accusare interdum personæ, vt mulieres de iniuria alteri facta propter verecundiā sexus, vt ff. de acc. l. qui accusare. nisi in certis
a casibus [a] sibi concessis vt in crimine falsi [b]
b ff. de accusa. l. ii. C. qui accusa. non poss. l. vestra. & l. senatus. & l. nō ignorat. l. & qui de crimine. Item si suam vel suorum iniuriā prosequantur, vt ff. de accusa. l. hi tn̄. Itē in l. Iul. de annona, vt ff. eo. l. mulierē. ff. ad l. Iul. de annona. l. fi. Item in l. Iul. maiesta. ff. eo. l. in q̄stionibus. Item in crimine suspecti tutoris. ff. de suspect. tut. l. j. Item in crimine simoniæ & hæresis. extra de diuor. c. de illa. Itē in pupillari actione, si ad eā per-
2 tineat, vt ff. de pupillar. actio. l. mulieri. † Itē prohibetur pupillus infans, sed maior infante admittit̄ cū autoritate tutoris vt C. de auto. præstan. l. clarum. ff. de accusa. l. ii. §. si vero. Sed adultus pōt cū autoritate sui curatoris, ꝑ iura proxi. alle. Fallit tn̄ in adulterio alieno, vbi nō admittit̄ et cum autoritate sui curatoris. ff. de adult. l. si maritus. §. lex Iul. Itē ꝓhibetur miles imperii qui hodie nō sunt nisi in certis casibus eis concessis, vt ff. de accusa. l. qui accusare. Itē prohi-
c bent̄ infames [c]. C. de infa. l. ii. C. de dignita. l. ii. §. j. & l. crimē. nisi ipsi prosequant̄ suam vel suorū iniuriā, vt d. l. Hoc tn̄ facit in casibus exceptuatis qui ibi nota. & dēt intelligi de infamia iuris & non facti. Itē prohibent̄ socij & participes criminis. C. de testib. l. q liberi. & auth. ibi posita. Fallit i criminibus exceptuatis, infra. Itē qui trāsigit, vel qui pactus est de crimine, vt de transact. l. trāsigere. ff. de pact. l. si vnus. §. pacta. extra de accusa. c. veniēs. Itē qui accusat spoliatū, repellitur. extra de resti. spolia. frequēs. lib. vj. Itē si est criminosus de aliquo crimine. extra de exceptio. à nobis. Itē persona vilis conditionis, vt meretrix, leno, tabernaria, ribaldus, vt extra de spō. c. cum in tua. de simo. c. licet hely. & C. de secun. nup. l. humilem. Itē fratres & sorores inter se, nisi in certis casibus exceptuatis, infra & non in leuibus criminibus, nam in his licet accusare, secus in grauibus, vt in homicidio, adulterio, & alijs capitalibus delictis, vt C. qui accusa. non pos. l. si virginem. & l. si sororem. Itē pater nō pōt accusare filiū nisi de iniuria sibi facta à filio, vt C. de his qui accusa. nō pos. l. propter insidias. ff. ad l. Cor. de fal. l. mādatum. Item si fuerit quis ab aliquo accusatus prohibetur alium accusare, vel ab alio

accusari

accusari, nisi doceat secundus accusator de præuaricatione primi accusantis, & se ignorasse primã accusam ab alio institutam. C. de accu.l. qui de crimine. Item si quis fuerit accusatus ab aliquo, & accusator moriatur, nisi lapsi sint xxx. dies. ff. de accusa.l libellorum. in fin. ff. ad Turpil.l. aut priuatũ. Itẽ prohibetẽ iudæus hæreticus, & similes, vt x.q.j.c.j. & ii. Itẽ prohibentur magistratus alios accusare, vt ff. de accu.l. q accusa. Itẽ q recipit pecuniã ad accusandũ vel nõ accusandũ. ff. de fal.l.i. ad Turp.l.i. Itẽ qui aliã calumniosam facit accusam, nã qui semel est malus &c. vt ff. de accus.l. sicut. §. his debet. Itẽ qui accusauit & sponte destitit ab accusatione, vt ff. ad Turp.l.ii. Item etiã qui tacite renunciauit. ff. qui accu. non poss. l. si ea quæ. Itẽ & ille qui accusat de adulterio, & excipitur cõtra eum de lenocinio, vt C. manda.l. mulier. C. de adult.l. ita. Itẽ

d si accusator est pauper,[d] quia non habet x. aureos in bonis vt ff. de accusa. l. nonnulli. Itẽ prohibentur filii accusare patrẽfa. dñm seruus & vasallus, clericus beneficiatus episcopum libertus patronũ, & similes. C. qui accu. non pos.l. iniquum. & l. fin. & extra de postu.c. fi. ff. de obser. liber.l. honori. cum si. Itẽ & ille qui aliàs fuit condẽnatus de aliquo publico crimine, vel est accusatus. ff. de publ. iudi.l. qui publico. & l. is qui. Item & laicus clericum accusare prohibetur, nisi in casu simoniæ & simil. extra de accus.c. cum P. & ibi per Io. And. in nouella not. Itẽ clericus bene accusat clericũ. vt d c cũ P. Itẽ repellitur inimicus, & qui cũ eo cohabitat ab accusando. vt extra de accu. c. repellant. & c. cũ oporteat. Itẽ repellitur persona suspectæ vitæ & malæ conuersationis, vt homicida, fur, latro, raptor, & similes. extra de testi.c. testimoniũ. cũ si. Itẽ conspirator detractor. extra de accu.c. cũ dilectus. cũ si. Itẽ excõicatus, interdictus, suspensus & similes. extra de excep.c. exceptio. de proba. c. post cessionẽ de re iud.c. ad probandũ. Itẽ publicus concubinarius vel fornicator. extra de accu. c. cum dilectus. Item histrio repellitur, vt iii.q.i.c.i. Item qui alias fuit condemnatus de falso testimonio, vt ff. de acc. l iii. vel de alio famoso delicto, vt C. de dig. l.ii. lib. xii. Item apostata, cum sit infamis & excõicatus, vt iii.q.iiii. si quis à suo. xj.q. iii. si a verbis. C. de aposta.l. hi qui. & iii.q. iiii.c. alicui. Item alumnus. C. eo.l. iniquũ. Item accusans suũ accusatorem, nisi prius se purgauerit &c. vt C. eo.l. neganda. Item si renunciauit accusationi factę, postea accusare nõ põt. C. eo.l. accusationẽ. & l. si ea, q̃ crimen. Itẽ qui duos habet accusatos. C. e. l. cũ rationibus. Itẽ socius sociũ eiusdẽ criminis, vt C. de liber. cau.l. filiũ. Itẽ si p̃sens accusat absentẽ repellitur, & econtra, quia non procedit ad sñiam, sed bona absentis annotantur & describuntur, vt C de accu. l. absentẽ. Itẽ qui promisit aliũ nõ accusare, vel negauit se accusaturũ, repellitur, vt ff. de adulte l. si maritus. §. si negauit. Itẽ si iurauit nõ accusare. extra de accu.c. veniẽs. Itẽ & ille repellitur, quia aliàs tulit testimoniũ cõtra te, quia te non põt accusare, quia p̃sumitur inimicus vt extra de accus.c. meminimus. Itẽ minor[e] xxv. annis de adulterio e alterius repellitur, sed in suo, id est vxoris admittitur, vt ff. de adul.l. si maritus. §. lex Iul. Itẽ si accusat sine libello sñiæ cã scripto. ff. de accu.l. libellorum. Itẽ si accusat de pupillari actio. & si persona q̃ repellitur, vt mulier, & pupillus, infans & similes, vt ff. de pupil. actio.l pupillaris. & l. mulier, & l. sequẽti. Itẽ si accusat nomine alicuius, vt procuratorio nomine, & hoc in publicis iudiciis, vt ff. de accusa.l. pe. §. ad crimen. & hoc si imponatur pęna vltra relegationem, sed si infra sit pœna imposita, tunc admittitur vt ff. an caus. appel. per alium reddi pos.l.ii. & ibi no. & ff. de accusa.l.ii. §. fi. vbi de hoc no. & C. q accus. non pos.l.ii. Sed tutor potest accusare nomine suo, & ad vtilitatẽ pupilli sui. C. de his qui. vt indig.l. polla. & ibi not. Sed curator nõ accusat, sed adultus autoritate curatoris. vt de auth. præstan.l. clarum. & not. ff. de accusa.l.ii. §. fina. Fallit etiam in actione iniuriarũ, vbi admittitur procurator, vt C. de iureiuran.l. fi. de procura l. pen. & auth. ibi posita. Item in omni causa vbi fallit infra pœnam relegationis, quia super ꝓcurator. vel alius pro alio admittitur. ff. de procura.l. seruum. §. publice: extra de accusa. c. veniens vbi de hoc not. Item repellitur si quis accusat de crimine commisso ante xx. annos, propter temporis lapsum, vt C. de fal.l. querelã. extra de excep.c. cum venerabilis. Fallit in partu supposito, vbi non currit tempus accusandi. ff. de fal.l. qui falsam. extra de pœnis officii. Item

item repellitur ſi quis accuſat mortuũ. C. ſi reus vel accuſa.mor.fue.l.j & ij. Fallit in crimine repetundarũ.l.Iul.maie.In crimine peculatus & de reſiduis, vt ff.de accu.l. ex iudiciorũ.vt ff.ad l.Iul.maie.l.ſi in crimine deſertæ militiæ.C.de re mili.l.iij.lib.xij. In veneficio mariti & vxoris. ff.de iure fiſ. l.Lucius.in crimine apoſtatarũ & hæreſis. C.de apoſt.l.apoſtatarũ.de hære.l.iiij.& de
3 hoc no. C.ſi re.vel accu.mor.fue.l.j.†Et in
f ſumma no.ꝙ oẽs prædictæ perſonæ [f] repelluntur regulariter ab accuſando de iniuria alteri facta.Fallit tñ ſi ſuã vel ſuorũ iniuriã proſequantur.nã tunc quilibet prædictorũ admittit in prædictis caſibus & in alijs omnibus,vt ff.de accuſa.l.hi tñ oẽs.iij.q.v.omnibus.Itẽ fallit in criminibus exceptis in q̃bus prædictæ perſonæ & ſimiles admittuntur ad accuſandũ, denunciandũ & teſtificãdũ q̃ crimina ſunt illa ſcilicet crimen læſæ maie.C.ad l.Iul.maie.l.fi.extra de ſimo.c. licet hely.Itẽ crimen hæreſis. C.de hære.l. manichæos.Itẽ crimẽ ſimoniæ vt d.c. licet hely. & pluribus alijs. Item crimẽ fraudati cẽſus & fraudatæ annonę,& dilapidationis eccleſiæ,vt d.c.licet hely.extra de reb.eccl. nõ alie.c.ſi q̃s præsbyterorũ.ff.de accuſa.l. ex iudiciorũ.& l.rationẽ.la ij.ſaluo ꝙ in dictis caſibus ſpecialibus capitales inimici nõ admittuntur.extra de ſimonia.c. per tuas.

ADDITIONES.

a Caſibus. Sed an in his caſibus teneatur ſe inſcribere ad pœnam talionis vide quæ poſui in addi. ad Ange.in verbo,nec non ad querelam.nu.xvi. in addi.ſuper verbo.mulier. Hiero. Chu.

b Falſi. Adde tu & intellige hoc procedere vbi falſitas circa teſtamenta eſt commiſſa.l.& ſi a te. C.de fal.ſecus in alia falſitate,ita Gandi.in tract. maleſi.in verbo, qui accuſa.poſſunt.

c Infames. An iſtud procedat tam de infamię infamia iuris q̃ facti.vide per Abb.in c.i. de accu.Et adde ad materiam & intellige ꝙ quando iudex haberet arbitrium procedendi de iure & de facto,tunc infamis vel non legitimus accuſator admittitur ad accuſandum. ita Bald.in l. vbi pactũ. per glo.vbi.C.de tranſactio.

d Pauper. Adde hæc deciſio non videtur habere locũ in paupere fideli.de quo p Abb.in c.i.de acc.

* Tu vide latius Ang.in tract. maleſi. in verbo, nec non ad querelam,quęſtio. xviii.nu.xxxiiii. vbi ad plenum. Hier. Chu.

e Item minor. vide per Gandi.in hoc eod. titu.& per domi.in l.de pup.ff.de noui ope.nun.per Angel.in tract.maleſi.in ver.nec nõ ad q̃relã.col.xi.

f Perſonę.vide Aug.in additio.ad Ange.in tract. maleſi.in verbo, necnõ ad querelam.nu.xxxix. verſi.tene tamen menti,&c. Hiero.Chu.

Qui accuſari non poſſunt. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Accuſari quæ perſonæ non poſsint.*

SEQVITVR videre de perſo-
1 nis quæ accuſari nõ poſſunt.†Et quidem papa accuſari nõ poteſt regulariter,q̃a cũ nõ habeat ſuperiorem niſi ſolum Deum,accuſari non poteſt,& non eſt ſubditus legi,ſed lex ſibi.extra de cõceſ. præben.c.propoſuit.ix.q.iii.nemo.& c.aliorum. Fallit in crimine hæreſis. de quo põt accuſari. xi. diſt.ſi papa. & tunc punitur à Synodo.xxxiii.q.v.c qualiter.& c.vos.& c. ad fidem.vel punitur tunc à principe, id eſt imperatore.xxiii.q.v. c. princeps. Non põt accuſari imperator ab aliquo regulariter, cũ legibus ſolutus ſit, vt de legi.l.digna.Fallit in crimine hęreſis,ſacrilegio,periurio,voto fracto,& ſimilibus. nam tunc accuſat̃ corã papa,& punit̃ ab eo.extra de ſen.& re iudi.c.ad apoſtolicæ.lib.vi.de homici. c. pro humani.lib.vi.de voto.c.licet.Itẽ nõ poſsũt accuſari mortui, quia extinctũ eſt crimen perſonale in perſonã ipſorũ,quia mors oĩa ſoluit vt in auth.de monachis.& C.ſi reus vel accu.mor.fue.l.ii. & fi. Sed fallit in crimine repetundarũ.l.Iul.maieſta. & in crimine peculatus de reſid.deſertæ militiæ, veneficii mariti & vxo.in crimine apoſtaſis & hæreſis, vt no.C.ſi re vel accu.mor.fue.l.i. & ſeq.& ibi no.circa fi. Itẽ non accuſantur illi qui in ius vocari non poſſunt tunc tẽporis,vt ille qui ducit vxorẽ,vel q̃ funus familiare proſequitur, vel qui litigali cauſa neceſſe habet ſiſtere in certo loco, vel perſona quæ religionis cauſa non põt diſcedere, & ſimiles, vt ff.de in ius voc.l.ii.& iii.& ſe. & l.adoptiuũ. Itẽ nec legati, nec illi qui teſtimonii cauſa vocati ſunt & ſimiles, vt ff.de iudi.l.ii.§.legati.& ſe.dum abſunt. Itẽ nec illi qui accuſati ſunt ab aliquo de crimine, non poſſunt ab alio de eodẽ crimine accuſari,vt ff.de accu.l.hi tñ.§.ab alio. Itẽ nec abſens de capitali crimine põt accuſari, vt ff.de pœ.l.abſentẽ. Itẽ clericus non põt accuſari à laico niſi in caſibus, vt extra de accu.c.cũ P. manconella no. Itẽ impubes de adulterio non põt accuſari.ff de adulte.l.ſi minor. Itẽ condemnatus de aliquo delicto non poteſt de eodẽ ab alio accuſari, q̃a nõ poteſt ſępius d̃ eod.delicto queri,vt ff.nau.

cau.ſtab.l.licet.Itē in eo qui fuit ſemel abſolutus,q non poteſt de eodē ab alio accuſari, niſi doceatur de præuaricatione primi accuſantis & ſe ignoraſſe primā accuſationem &c.vt extra de accu.c.de his vero.Itē nec infantes nec furioſi.ff.de ſicca.l.infantes.Itē non poſſunt accuſari qui reipublicæ cauſa abſunt,nec legati prouinciarū,vel ambaſiatores,vel ſimiles,vt ff.de accuſa.l.diui fratres C.qui accu.non poſ.l.hos accuſare.
a Itē non poſſunt accuſari plures,[a] vt tres in eodem libello,vel vltra de diuerſis delictis, ſe d duo ſic forte,vt ff.de acc.l.diui fratres. C.qui accu.nō poſſ. l.cū rationibus. no.Itē nec magiſtratus,qui habent merū imperiū vt ff.de accu.l hos accuſare & diſtingue,ꝗ aut i li magiſtratus delinquūt, aut contrahunt Si delinquūt,aut ante officiū aut poſt, ſi ante non poſſunt conueniri,vt d.l.hos accuſare.ſi vero poſt,& in ipſo officio extorquendo à ſubditis, vel furtū cōmittēdo,tūc
b etiam durante officio [b] poſſunt conueniri vſque ad finē officii vt C.ad l.Iul.repetun. l.iubemus.de offic.præto.l.ſi quos in auth. de diffe.iu.§ ſi vero.Et prædicta locū habēt etiā in epiſcopo,vt in authen. vt apud proprios epiſcopos.§.fi.& C.de epiſ. & cleri.l. omnes.& auth.ibi poſita.Si autē magiſtratus extra officiū delinquunt, poſſunt accuſari,& vltra nō procedere,vt ff.de adult.l.ſi adulteriū.§.fin. Si vero contrahunt & ſunt de maioribus,qui habent merum imperiū, non cōueniuntur durāte eorum officio. ff. ex qui.cau.maio.l.fin.& l.ſi ꝑ prætorē.§.ii. ff.de ſolu.l.ſi reus.de accuſa.l.ex iudiciorū. de indi.l.pars literarū.de offi. præto.l.ſenatus.Si aūt ſunt de minoribus, vt quia nō habent merū imperium , & tunc conueniuntur etiā durante officio,vt ff.de iniur.l.nam magiſtratibus.imo expectandum &c. ff.ad l.Aquil.l. quemadmodum.§ magiſtratus. Sed quid in rectoribus hodiernis,vt in poteſtatibus locorum ? Reſpon.pōt dici quod cum poteſtates ex cōſuetudine & ſecundū ſtatuta locorū exerceant merū imperiū, ꝗ idem obſeruetur in eis quod in maioribus magiſtratibus dictū eſt ſupra.In aliis autē officialibus, & iudicibus,& militibus,& notariis,& ſimilibus, ꝗ poſſunt conueniri ſicut minores magiſtratus per iura ſuperius allegata. Sed ſecundum ſtatuta terrarū & conſuetudines nō conueniuntur niſi finito officio , & tempore ſyndicatus ipſorum , & ita obſeruatur vbique locorum .

ADDITIONES.

a ¶Plures. Vide Ange.& ibi poſuimus in tracta' maleficio.in verbo,necnon ad querelam , nume' lxv.Hieroni.Chu.

b Durante officio. Adde tu ꝗ nedum durante officio talis officialis committens barattariam conueniri poterit,ſed etiam de officio expelli.ita Bal. in d.l.iubemus.& ibi Ange.& Bar.in l. nec magiſtratus.ff.de iniur. Et adde ꝗ etiam in crimine adulterii durante officio officialis poterit conueniri , ita Albe.de Roſa.in l ſi præſes.C.de epiſc. audien.cum hoc non procederet contra eum durante officio,ſed pręſtabit cautionem ꝗ finito officio ſiſtet in iudicio .

De procuratore defenſore excuſato,quando admittatur in criminali. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Procurator quis ſit .*
2 *Accuſatus nunquid poterit procuratorem conſtituere .*
3 *Procurator nunquid in cauſa capitali poterit interuenire ad opponendum exceptiones contra perſonam accuſantis & iudicis .*
4 *Procuratori ut ſupra an dabitur copia accuſæ uel inquiſitionis ut ſuas exceptiones declinatorias uel dilatorias formare poſſet contra accuſatorem uel iudicem .*
5 *Accuſatus uel inquiſitus de crimine capitali , an poſſit conſtituere procuratorem ad dilationes petendas, teſtes producendos,& poſitiones faciendas, & ſimilia .*
6 *Procurator defendens,an teneatur ſatiſdare de præſentando dominum .*
7 *Procurator comparens ubi poteſt ad allegandas cauſas abſentiæ dicens quòd accuſatus uel inquiſitus eſt abſens cauſa reipublicæ , uel peregrinationis ,uel alia cauſa , nunquid ſi uult probare cauſas abſentiæ , auditur ?*
8 *Dominus an poſſit defendere ſeruum in cauſa capitalis ?*
9 *Pater uolens defendere filium in cauſa capitali , an audiendus ſit ?*
10 *Infirmus grauiter ſi fuerit accuſatus uel contra eum inquiratur, an teneatur mittere procuratorem ad ſe defendendum , cum nō poſſit comparere perſonaliter .*
11 *Infirmus ſi non mittat iudici ad ſe excuſandū, an præiudicet ſibi ut ualeant ea quæ fiunt contra*

tra ipsum infirmum?

11 *Accusatus uel inquisitus citatus ut compareat ad se excusandum, si mittat procuratorem, an sufficiat?*

13 *Accusato aliquo, uel contra eum inquisitione stante de adulterio, homicidio, uel simili crimine de iure communi imponitur pœna capitalis, si per statutũ imponatur pœna pecuniaria, an in tali causa poterit procurator interuenire, & reum in tota causa defendere?*

14 Statutũ est quòd si accusatus uel inquisitus de crimine capitali fuerit citatus & non cõpareat, quòd habeatur pro conuicto & confesso, & possit cõdemnari non obstante eius absentia, an poterit constituere procuratorem ad se defendendum in tota causa?

15 *Statuto dicente quòd bannitus uel condemnatus pro homicidio uel aliquo alio delicto possit occidi si Titius interficiat aliquẽ condemnatum an poterit constituere procuratorem ad opponendum & allegandum quòd interfectus erat bannitus?*

16 *Procurator quare non admittitur in criminibus capitalibus.*

17 *Procuratore interueniente in cã capitali si ei non fuerit oppositum ante litem contestatam nunquid per eum facta in causa ualebunt?*

15 *Vniuersitas uel collegium an possit esse in omni causa criminali agendo uel defendendo.*

16 *Accusatus est aliquis uel inquisitus de crimine capitali & citatur Titius offert se ad illius defensionem & satisdat de rato uel iudicato an audietur?*

20 *Procurator constitutus ad omnes causas an intelligatur ad omnes præsentes & futuras?*

21 *Reus se defendendo an possit plures procuratores constituere?*

22 *Filius an possit patrem defendere, in causa capitali?*

23 *Procurator constitutus ad omnes lites, an intelligatur de criminalibus.*

24 *Procurator constitutus ad omnes causas criminales, an ualet non facta specificatione de aliquo crimine.*

25 *Accusat & defendit quidam tanquam procurator antequam habeat mandatum, postea fit procurator, an ualeant ea quæ facta sunt ante mandatum.*

26 *Procurator regulariter in causa criminali publica uel priuata non admittitur in agendo, nec in defendẽdo fallit in casibus ibi notatis,*

PROCVRATOR est qui negotia domini eius, mandato administrat. ff. de procur. l. i. †Itẽ procurator dicitur, qui mãdato domini lites exercet in agendo & defendẽdo & alia faciendo, iuxta formã mandati. ff. de pub. iudi. l. pe. §. ad causam. ff. an per alium causæ appel. exer. pos. l. i. ff. de procura. l. seruum. §. publice. l. alienã. & l. si procurat. ad vnam speciem. ff. mand. l. diligenter. C. de sati. l. i. cum si. Et dico lites ciuiles & criminales, vt C de transac. l. causas & lites cum

1

2 superius alleg. extra de pact. c. tuæ. †Sed pone ꝙ aliquis est accusatus, nunquid procuratorem poterit constituere. Respon. in publicis iudiciis ex quibus imponitur pœna mortis, vel alia vltra relegationẽ, non põt, nisi ad allegandũ causas absentiæ excusationis, oppositionis, & simil. vt ff. de pub. iu di. l. pe. §. ad crimẽ. Si autem contineat pœnam relegatio, vel infra, vel pœnam pecuniariam pro tali delicto, tunc potest semper procurator adesse ad omnia quæ causa desiderat, vt ff. de procur. l. suum. § publice. ff. an per alium causa appel. exer. pos. l. i. cũ

3 similib. vbi de hoc notari solet. † Sed nunquid in capitalibus iudiciis vbi non potest ad omnia procurator interuenire, vt dictum est, poterit interuenire procurator ad opponendum exceptionem contra personam accusantis, quia accusatio multis de causis repellitur, vt no. supra de his qui ac cusa. non poss. Vt quia forte est pupillus, vel infans, vel seruus, vel inimicus &c. vel contra personam iudicis, vt quia infamis est, qui iudex esse non potest, vt C. de dig. l. ii libr. xii. vel excommunicatus. in cap. ad probandum, de re iudic. vel inimicus, qui repelli potest, vt C. de iudi. l. apertissimi. vel alio modo incompetens, vt C. si à non com pe. iudi. l. i. & per totum. & idem in similibus exceptio. dico. Respõ. & videtur ꝙ procura. non possit interuenire, vt d. l. pe § ad crimen. ff. de publ. iudic. sed dic secundum Odof. ꝙ sic, quia exceptiones opponere, & allegare ius domini sicut in causa ciuili, admittitur procurator ad tales exceptiones dilatorias & declaratorias opponendas, vt ff. de iur. d om. iudi l. fi. C. de exc p. l. pen. & fi. C. e. l. ita demum. ita in criminalibus debet adm tti. ff de adulter l. si maritus. §. præscriptiones. de requirend. reis. l. ii. de

 offic.

offi.præsi.l.iij. Item etiam alia ratione, qa non reperitur prohibitum.ff.ex quib.caus. ma.l.necnõ. §.sed quid.ff. de proba.l.ab ea parte. Et qđ admittat procurator ne reus ponatur in vinculis ad exceptiones opponẽdas.no.extra de accu.c.veniẽs. & ibi plures doct.in hoc cõcordant, ꝙ admittat procurator & audiatur in talibus exceptionibus
4 opponẽdis.†Sed nũquid tali ꝓcuratori dabitur copia accusæ vel inquisitionis vt possit suas exceptiones declinatorias, & dilatorias cõtra personã accusatoris, si adest, vel iudicis, opponere & formare? Rñ.dicit quidam ꝙ nõ, sed principalis debet adesse, vt ex vinculis causam dicat.ff.an per aliũ causa appel.l.j §.plane.de requir.re.l.ij. Item quia in talibus nõ admittit vbi corporalis pœna venit imponenda, vt ff.de pub. iud.l. pe.§.ad crimen. Alij contra, qa hoc est abbreuiare ius rei, qđ non licet, & hoc nõ reperitur prohibitũ, ergo &c. Itẽ si admittitur ad exceptiones opponẽdas, vt dictũ est, dẽt copiã accusę habere vel inquisitionis, cũ aliter nõ possit suas exceptiones formare, qa diuinare nõ cogitur.ff.ad l.Aquil.l.si putator.in fi. Itẽ quia vno cõcesso, oĩa intelligũtur concessa &c.ff.de iuris.om.iud.l.ij. Itẽ quia fauorabiliores &c. Itẽ qa defensionis facultas nõ est adimẽda.C. de iure fis.l.defensionis. Sol.vidi de facto cõsiliũ pluriũ sapientũ pro parte qđ non daretur copia ꝓ iura, supra primo alleg. Sed tñ nomẽ accusatoris & iudicis debet dari, vt ꝓcurator possit cõtra personas exceptiones opponere, arg.eius quod dr̃, ꝙ nomina testiũ sunt exibenda.extra de accusa.c.qualiter & qñ. lo ij.§.debet. & quia primo cõstare debet de personis, vt C.de procu.licet.& de iure codic.l.quidã.
5 †Sed nunquid accusatus vel inquisitus de crimine capitali poterit procuratorẽ cõstituere ad dilationes petẽdas, ad testes producendos, & positiones faciẽdas, & si. Respõ.sic, secundũ Odof.& Guid.de Suza.ratio est, quia non reperitur prohibitum, ergo concessum.C.de reli.& sump.fune.l.statuas.ff.de probat.l. ab ea parte. Itẽ procurator põt ad vnam speciem cõstitui. ff. de procu.l.i.C.de procu.si ad vnam speciem. Item illa fiunt ad defensionẽ, & procurator põt defendere.ff.eo.l.seruum.§.publice.& defensionis facultas debet augmẽtari.C.de hæreti.l.quãdoq;. in fi.& de iure fis.l.defensoris. Sed in Spe.eo.ti.de procura §.j.vers. sed nunquid media causæ contrarium videntur tenere.
6 †Sed nunquid ille procurator q defendit, tenetur satisdare de præsentãdo dñm? Rñ sic vr̃. ne iudiciũ sit elusoriũ.ff.de iud.l. si p̃tor. & ne maleficiũ remaneat impunitũ.l.ita vulneratus.ff. ad l.Aquil. Ecõtra qđ nõ, quia nulla lege hoc cauetur expresse, & si hoc ius voluisset, dixisset.C.de cadu.tol.l.j.§.ne aũt. Itẽ qa nullus debet grauari superflua satisdatione, vt ff.de procura.l.non cogendũ.§.fi.& vt leg. no.cauea.l.iiii.§.fi. Itẽ quia officiũ suũ non debet procuratori esse damnosum.vt ff.de p̃to.stipu.l.Paulus.& hoc verũ vr̃.
7 †Sed qd si procurator cõpareat vbi põt ad alias causas absentiæ, dicens ꝙ accusatus vel inquisitus est absens causa reipubli. vel peregrinationis, vel alia causa, nunqd si vult probare causas absentiæ auditur? Rñ. nõ vr̃, si non habeat mãdatũ expressum, vt ff.de ne.ges. l.si pupill.§.fi.& C.eo.ti.l.si procurator ad vnã speciẽ.cũ si. Ecõtra ꝙ sic, quia põt allegare causas absntiæ, & ipsas ꝓbare, nã cui data est iurisdictio.oĩa intelliguntur esse cõcessa, vt ff.de iurisdi.om.iudi.l.ii. ff.de procur.l.ad rẽ.& l.ad legatũ. & hoc verius puto.
8 †Sed qd si dñs vult defendere seruũ suũ de capitali crimine, nunqd est audiendus? Rñ.vr̃ ꝙ non, vt arg.ff.de pub.iudi.l.pe.§. ad crimen. & an per aliũ cã appe.l.i. Ecõtra vr̃ ꝙ sic.ff.de publ.iud.l.seruus.C. de accu. l.ii.vbi de hoc notatur. & hoc verum puto.
9 †Sed qd si pater vult defendere filiũ suũ in capitali causa, nunquid debet audiri? Rñ. dicit gl.ꝙ nõ, nisi satisdederit de ipso præsentando sub certa pœna, ne iudicium sit elusorium.ff.de iudi.l.si prætor.& l. si longius.de fideiuss.l.si à reo. Econtra dicitur ꝙ
a sic [a], quia dñs admittitur ad defensionem serui, ratione dominicæ potestatis, vt ff.de publi.iud.l.seruus.instit.de iure personarũ. §.seruus.& §.pe. Multomagis pater ratione patriæ potestatis, vt insti.de patr.potest. per totũ. Itẽ quia persona patris & filii reputatur eadem.C.de impub.& ali.substi.l. fi.vnde defendendo filium, seipsum defendere pręsumitur. facit.ff.quod me.causa.l. isti quidẽ. Item quia paterna pietas capit consilium pro filio.ff.de adult.l.in re mea. Item quia non est iure cautum, ꝙ satisdatio sit præstanda.ergo &c.l.vnica. §.ne aũt. C.de

C.de cadu.tol. Itē ꝙ non debet aliquis superflua satisdatione grauari, & difficile est adinuenire fideiussores, vt ff.de procurat.l.
10 non cogendū.§.si cū si.† Sed q̄d si aliquis inquisitus vel accusatus grauiter infirmat, ita ꝙ non possit cōparere personaliter an tenet mittere procuratorē ad se defendendum. R.ñ.nō, vt ff.si quis cautio.l.ij.§.si qs. & de diuer.& temp.præscrip.l.j.cū simi.sed debet mittere aliquē excusatorē q̄ significet iudici de infirmitate.& idem ei faciat si opus erit vt per duos testes, vt ff.de testa l. vbi vel per medicū, cui danda est fides, vt ff.de re mili.l.q semel.ff.de statu homi.l.se
11 ptimo mense.cum sim.† Sed q̄d si nō mittit excusatorē iudici ad significandū de sua graui infirmitate. Nunquid sibi præiudicat vt valeant ea q̄ fiunt cōtra ipsum infirmū? R.ñ.si est in tali statu suę personæ ꝙ cognoscat & sciat processum fieri cōtra se, ꝙ tūc si nō mittit, præiudicat ei si mittere pōt, q̄a qui scit, nō debet certiorari.ff.de act.emp.l. j.in fi.Itē qui pōt facere & nō facit, sibi præiudicat, vt sibi imputetur, vt ff.de reg.iur.l. qui pōt.& l.damnū.Si aūt ignorat, q̄d̄ præsumit, vt C.de re mili l.super seruis. vel est grauiter infirmus, ita ꝙ nō bene sentit aut cognoscit q̄d agat, tūc excusat vt puto.nam q̄ insanus est, iustā habet excusationē si nō cōpareat, vel nō mittat. imo s̄nia contra eū nō tenet, vel saltē reuocari debet, vt ff.de re iudi.l.quæsitū.Sed si haberet febriculā, vel modicū vulnus, vel leuē infirmitatē & modicā, ita ꝙ possit cōparere, tunc nō excusat etiā mittēdo excusatorē, q̄a leuius febricula nō excusat &c. ff.de ędi.edic.l.j.§.sed sciēdū.& l.ob q̄ vitia.§.facit.extra de re iudic. cū Bertoldus.vbi de hoc.Et credit dicto me dici de infirmitate d.l.q semel.C.de re mili.
12 † Sed q̄d si aliquis accusatus vel inquisitus est citatus vt cōpareat ad se excusandū, ipse mittit procuratorē, nunquid sufficit? R.ñ.ꝙ sic, si talis est cā, vel delictū ex quo nō ingeratur pęna sanguinis, sed pecuniaria, vt C. an causæ ap.per procurat.ex.pos.l.j.C.eo.l. fi.ff.de procu.l.seruū.§.publice.extra de accu.c.veniens.vel si est talis causa, quæ contineat relegationē vel infra, alias secus, vt ff.de pub.iudi.l.pe.§.ad crimen.vbi de hoc no.& ff.an per aliū causæ appel. expe. pos.
13 l.j.† Sed cū ꝓ homicidio, adulterio, & similibus capitalis pœna imponat de iure cōi, & in multis alijs casibus, vt de his qui pos.a morte condemnari ꝑ totū. Pone quod in tali causa imponit pœna pecuniaria ex forma statutorū, vt est in multis terris vel locis, nūquid in tali causa poterit procurator interuenire, & accusatū vel inquisitū defendere poterit in tota cā? R.ñ. dicit Guid. de Suz. ꝙ nō, q̄a origo criminis, siue titulus homicidij, sine cā respici debet, & potius quā finis, vt C.ad maced.l.iij.ff. de fideius.l.tutor.Itē ꝙ pœna pecuniaria sit subrogata in locū pœnæ corporalis, vnde sortitur eandē naturā, vt ff.si q̄s cau.l.fi.& l. si quis.§.quæsitū.cū si.Econtra ꝙ sic nā in quocūq; casu vbi pœna pecuniaria venit imponenda, pōt procurator interuenire, vt ff.an ꝑ aliū causæ ap.l.j.Itē quælibet ciuitas pōt cōdere legē, q̄ deroget iuri cōi, vt ff.de iustit.& iur.l. oēs populi insti.de iure natura.§.ius ciuile. Sed s̄m Dy. aut dicit statutum simpliciter ꝙ si quis fecit homicidiū soluat mille lib. ꝓ pœna, & tunc pōt procurator interuenire semper.ꝑ totū.l.j.ff.an ꝑ aliū causę ap.ff.de procu.l.seruū.§.publice.cū si. Aut dicit ꝙ si quis cōmiserit homicidiū, vel adulte.decapitet, nisi soluat mille lib.vel tm̄ pecuniæ quantitatē, & tūc nō possit procurator interuenire, nisi ad allegādū causas absentię, vel exceptiones opponendū, vel similia faciendū, vt supra notatū est, & est rō, quia pœna corporalis est principalis, & est obligatione sed in sola solutione est pœna pecuniara, vñ tūc nō pōt ꝓcurator adesse, vt ff.de publi.iudi.l pe.§.ad crimē.ff.de re iudi.l.si q̄s
14 ab alio.cū si.& hoc verius vr̄.† Sed quid si statutū est ꝙ si aliquis accusatus, vel inquisitus fuerit de aliquo crimine capitali & citatus nō cōparuerit, ꝙ habeatur pro cōuicto & confesso, & debeat condemnari nō obstante eius absentia, iste accusatus vult constituere ꝓcuratorē ad se defendēdū in tota cā, nunquid possit? R.ñ.nō vr̄, vt ff.de pub.
b iudi.l.pe.Sed vr̄ cōtra, ꝙ possit, [b] q̄a de tanto crimine nō pōt absens cōdemnari.ff. de pę.l.abn̄tē.C.de accu.l.absentē.vñ si ꝑ formā statuti pōt absens de tali crimine cōdēnari, q̄d̄ est cōtra ius cōe. debet iste absens posse cōstituere procuratorē, q̄a in omni casu vbi pōt absens cōdēnari, ibi procurator pōt ordinarie interuenire, vt ff.eo.l.seruū. §.publice.ibi, vbicunq; absens &c.quia si in hoc grauat vt possit absens cōdēnari cōtra

ius commune vt dictũ est, releuatur in hoc vt possit se ꝑ procuratorẽ defendere in tota cã, vt ff. de iureiur. l. eũ qui. & hoc verius
15 ſm Dy. & ita de facto cõsuluit. † Sed quid si cautũ sit per formã statutorũ, ꝙ bãnitus, vel cõdemnatus pro homicidio, de aliquo delicto possit occidi, quidã interfecit aliquẽ condemnatũ, ipse vult cõstituere procuratorẽ ad opponendũ & allegandũ ꝙ iste offensus erat bãnitus, nunquid poterit? Rñ. sic, vt ff. de adult. l. denunciasse. §. si per procur. ff. de procu. l. seruũ. §. publice de peculio. l. eo tẽpore. C. de ma. vindi. l. etiã. cũ si.
16 † Sed quæ est ratio quare in criminibus capitalibus nõ admitti ꝓcurator? Rñ. rõ est duplex, vna, qa si procurator succumberet ipse cõdẽnaret personaliter q non deliquit. ff. de neg. gest. l. liberto quod esse nõ debet. cũ pœna debeat suos tenere autores. C. de pœ. l. sancimus. ext. de consti. c. cognoscentes. Secundo, qa non põt consequi damnũ suũ ꝑ actionẽ mandati, qđ est iniquum, & officiũ suũ esset sibi damnosum, qđ esse nõ dẽt, vt ff. de test. ap. l. si quis ex assignatori-
17 bus. † Sed pone ꝙ constitutus fuerit procurator in causa capitali, nõ fuit ei oppositũ ante lit. cõte. ꝙ in tali cã non posset interuenire, nunquid valeat qđ ꝑ eũ factũ in dicta causa? Rñ. sic vr̃. nã exceptio procuratoria seu cõtra procuratorẽ opponi debuit ante lit. cõte. C. de procur. l. ita demũ. ff. eo. l. filiusfa. §. veterani. sic ẽt valet ꝑ tacitũ consensum qđ à falso ꝓcuratore agit. ff. de publi. iudi. l. licet verũ. ff. rem rat. habe. l. falsis. cũ si. Ecõtra ꝙ nõ qa lex expresse pohibet talẽ ꝓcura. admitti, vt ff. de pub. iud. l. pe. §. ad crimẽ. vñ &c. vt C. de legi. l. nõ dubium cũ si. Sed prima opi. cõprobat, vt no. extra
18 de iudi. c. iuris esse ambiguũ. li. vj. † Sed nũquid vniuersitas põt vel collegium in omni criminali cã cõstituere syndicũ vel ꝓcura. agendo vel accusando vel defendẽdo? Rñ.
c sic. c vt vr̃. C. de re mili. l. tã collatores. §. ac vniuersitas li. xij. sicut ẽt in ciuilibus causis vt ff. qđ cuiusq; vniuer. l. sicut. & est rõ, qa vniuersitas, q nõ habet caput, nõ põt cõdẽnari vt priuata persona, vñ vel syndicus, vel procurator, nõ põt personaliter cõdemnari, sicut posset si ꝑ priuatã personã interueniret, vt ff. de neg. ge. l. liberto. & ꝙ vniuersitas nõ possit cõdẽnari vt no. extra de simo. c. dilectus. lo ij. licet Vincẽtius ibi no.
19 contrariũ. † Sed qđ si accusatus, vel inquisitus est aliquis de crimine capitali, & citaẽ, & aliquis se offert ad sui defensionẽ, & satisdat de rato vel iudicato, an debet audiri? Rñ. si pœna personalis inde sequi posset, ꝙ nõ admittit, qa iam puniret iste talis, qđ esse nõ dẽt, cũ sñia ferẽda sit in defensum, vt ff. de neg. gest. l. liberto. & ff. de publi. iud. l. pe. §. ad crimẽ. Sed ad allegãdũ cãs absentię vel ad opponendũ exceptiones & similia faciendũ, puto admitti, vt C. de ꝓcu. l. absens reus. Sed in alijs in qbus pœna pecuniaria est imponenda, bñ admittit, vt ff. an ꝑ aliũ cau. app. l. j. §. fi. naũt. C. de satisd. l. j. & d. l. li-
20 berto. & C. de procu. l. exigẽdi. cũ si. † Sed qđ si cõstitutus est quis procurator ad oẽs cãs, nec est dictum, nec ad pręsentes, nec ad futuras, nunqđ intelligit datus ad p̃sentes oẽs & futuras? Rñ. sic vr̃. argu. ff. qđ quisq; iur. l. ij. §. qđ ait ꝑtor. in fin. ff. de serui. vrba. prędio. l. si seruitus. ff. de leg. iij. l. vxorẽ. §. co-
21 dicillis. † Sed nũquid reus se defendẽdo põt plures constituere ꝓcuratores? Rñ. nõ, ne in plures aduersarios lis distribuaẽ, vt ff. de excepti. l. ne in plures. ff. de solutio. l. iam tu. §. fi. & l. si cũ qs procura. §. fi. & l. pluribus. sed bene põt plures procuratores cõstituere in agendo vel accusando per iura prædi
22 cta, cũ simi. † Sed nunquid filius põt defendere patrẽ in capitali crimine? Respõ. sic vt videtur. argu. C. de procu. l. exigendi. ff. qui satisda. cog. l. filiis. Itẽ quia eadẽ persona cũ patre reputatur. C. de impu. & al. substi. l. fi. Item sicut pater potest filiũ defendere, ita econtra filius patrẽ arg. ff. de inoffi. testa. l. nã & si parentibus. Itẽ filius tenet patrẽ captiuum redimere ab hostibus. C. de epis. au di. l. aut si captiui. alias priuatur successione C. de his qui. vt indig. l. i. & l. si ideo. eadẽ ratione pater ipsum defendere tenet. Sed cõtra vr̃. ff. de pub. iudi. l. pen. §. ad crimẽ. Ego puto ꝙ in casibus in quibus pater põt defendere filiũ, eodẽ modo & filius patrẽ, ꝑ iura superius alle. & supra eo. in q. quæ incip. Sed qđ si pater vult defendere filiũ &c.
23 † Sed quid si procurator cõstitutus ad oẽs lites, & nõ dicat criminales, nunquid intelligitur de criminalibus? Respon. dicunt quidam ꝙ nõ, sed de ciuilibus bene arg. C. de episc. & cle. l. cũ clericis. cum si. Alij cõtra. nã qui omnia dicit, nihil excludit, extra de maio. & obed. c. solitę. quia verbũ generaliter

ter prolatū &c.Sed primū dictū approbat.
24 †Sed quid ſi eſt conſtitutus procurator ad oēs cās criminales,nō ſpecificādo de aliquo crimine,nunquid valet? Reſpon.nō vr.debent.n.cōſtituentes ſpecificare aliqua crimina, poſtea generalē clauſulā ſubiicere, arg.ſi quis cau.l.ſed & ſi quis rei capitalis. §.quæſitū.& arg.extra de teſti.c.præſentiū. verſi.ſpecificare caſum.li.vi.Ecōtra vr̄ ſufficere,quia ſatis conſtat de voluntate conſtituentis,qđ ſufficit,extra de procu.c.petitio. Itē dum dr̄ ad omnes cauſas criminales,ſatis exprimitur de criminibus.vñ ſuffi cere vr̄,cū verbum, oīs,ſit vniuerſale.ff.de vſur.l. omniū bonorū. & l.i. cum ſi.Sed tñ debet habere ſpeciale mandatū,vt ff.eod l.
25 non ſolū.§ fi.& hoc approbat.† Sed quid. quidā compareat tanq̄ procurator in accuſando & defendendo,ſed nondū habet mādatū poſtea fit procurator, nunquid valeāt ea quæ facta ſunt ante mandatum? Rñ.nō niſi dn̄s habeat ratum quod ante factū eſt,
26 vt ff.de iud.l.licet.qui ſatiſda.cog.l.1ul.†In ſumma no.ꝙ regulariter in cauſa criminali publica vel priuata, non admittitur procurator in agendo,nec in defendendo,vt ff.de pub.iudi.l.pe §.ad crimen. Sed iſta regula fallit in crimine iniuriarū.C.de iniur.l.fi.& in caſibus ſeq.in quibus procurator admittitur.Itē fallit in accuſatione ingratitudinis vt ff.de procu.l. ſed & hæc. §. patronus. In accuſatione ſuſpecti pro priuato intentata ff.eo.licet in popularibus.& l.nō cogendū. §.q publica. Sed pro publico admittit pro reo,nō pro actore,vt ff.pro acto.l.q popula ri.Itē admittitur ad opponendū oēs excuſationes & exceptiones accuſati,vt 5.q.3.reus capitali.vbi no.Itē fallit qñ ſeruus accuſat, quem dn̄s defendit pro ſe vel procuratore, vt ff.de accu.l.ſi cui.§ fi.C.eo.l.ſeruus. Itē fallit in leuibus criminibus, vt ff.de accu.l.leuia crimina. itē fallit in procuratore dato ad accuſandū,& ad excipiendū, quia omnia ex cauſa poteſt ꝓcurator opponere. extra de dol. & cont.c. cū dilecti.xxiii.q.v. § reos.ad allegādū cauſas abſentiæ ff.de ꝓcur.l.ſeruū.§.publice. v.q.iii. c.ſi ægrotans. & c.reos.Itē qñ agitur de crimine ciuiliter extra de accuſ.c.ſuper his de procura. tuæ. item in cauſa ſocii, ſocius criminis eiuſdem litis pro ſocio abeſſe cauetur, extra de do. & contu.c.cū dilicti.de accuſ. licet in princ. itē & generaliter in cauſa publica & priuata criminali,quæ contineāt pœnā relegationis,vel infra,vel pœnā pecuniariā,pōt procurator ad omnia interuenire, tā in agendo,q̄ in defendēdo,ad accuſandū,excuſandum,& excipiendū,ad probationē faciēdū, & omnia alia facienda, quæ principalis per ſona facere poſſet, ſi ad hoc hēt iuriſdictionē,& ſit perſona quæ non repellatur,vt C. de procur.l.reum.& l.fi.cū ſi.& ff.an ꝓ aliū cauſæ appel l.i.& ff.de pœ.l.abſentē. Sed ſi ex delicto imponenda eſſet pœna corporalis,vel vltra relegationē, non pōt tunc procurator interuenire,vt ff.de pub.iudi.l.pen. §.ad crimen.niſi ad allegandū cauſas abſentiæ,vel ad opponēdū exceptiones & ſimilia facieñ. vbi admittit ꝓcurator vt ſupra de hoc no.& ff. de pub.iud.l.pe.§.ad crimē.ff. de ꝓcur.l.ſeruū.§.publice. & melius extra de procu.c.veniens.Quæ aūt perſonæ poſſint ad mortē dānari infra plene notatur.

ADDITIONES.

a ¶Quod ſic. Adde Cepol.in conſi.xlvi.col.ii.& in conſi.lv.& ibi ꝙ ſi iudex patrem non admittit,facit litem ſuam in iii.col.ante me.& vide eundem Cepol.in conſi.xlix.in princip.& conſi.lvi.

b Quod poſſit.Adde ꝙ contrarium tenuit Bar.in l.pen.§.ad crimen.ff.de publi. iudic. & in extra ug.ad reprimen.in verſi.legitime.& Alexan.in conſi.cxvi. in ii.col.per totū. Sed contra opin. Bart.tenet conſulendo Bart. Cepo.Veronenſis in conſil.ſuo.xlix.conſi.l.& conſi.liii.

c Reſpon.ſic.Adde tu Cepol.conſi.l.in fin.

Qui alium poſſit offendere,& vindictam facere. Rub.

SVMMARIVM.

1 *offendere alium impune quibus liceat.*
2 *Offendere aliū impune quomodo liceat alicui.*
3 *Truncans caput uel membrum &c. non peccat, ſi mandato rectoris hoc faciat.*
4 *Offendere aliquem, aut ius ſibi dicere non licet alicui fallit in caſibus ibi enumeratis.*

1 NOTANDVM eſt. † Quod nulli licet alium offendere, nec vindictam facere, nec punire, nec condemnare,niſi illis perſonis quæ ad hoc ſunt conſtitutæ, & quibus cura data eſt,& poteſtas puniēdi & cognoſcendi, vt ſunt præſides prouinciarū,& alij barones,

barones,& rectores terrarum , quia ad hoc tales ſunt deputati,vt xxiii.q.iiii.c. ſi qs po teſtate.& v.q.c.de occidendis.& c. ſeq.& c. nõ fruſtra & c.officiũ regnũ eſt.& c. iudex & c.ſi homicidiũ.ff.de offi.pſid.l.illicitas.§. q̃ vniuerſas.& l.cõgruit. §. ad hoc aũt iube mus.Fallit in cęteris perſonis,quibus licitũ eſt offendere nõ ſolum pdictis ad hoc depu tatis,ſed ẽt cuilibet pſonæ.Nã furẽ nocturnum cũ rebus meis fugientẽ licet mihi occi dere,diurnum aũt licet,ſi ſe telo defendit & cũ clamore,vt de ſicc.l.furẽ nocturnum.ad l·Aquil.l.itaq;.§.lex.extra de homici. c.i.& ſeq.Item licet marito occidere adulterantẽ in domo ſua,aut alibi,ſi eũ inuenerit in ipſo adulterio.vt ff.de adul.l.marito.in auth. vt liceat matri & auiæ.§.quoq;. Itẽ licet patri occidere adulterantẽ filiã ſuã & ipſam filiã. ff.de adul.l.nec ea.§.hi.& l.quod ait.& l.pa ter.& l.ſeq.Itẽ licet patri occidere volentẽ ſe vel filiã ſuam ſtuprare.ff.ad l.Cor.de ſic ca.l.i.& pen.Itẽ licet marito,ſi quem habet ſuſpectũ cum vxore ſua,ne cum ipſa adulteriũ cõmittat illi denunciari tribus vicibus in præſentia teſtium,ne cũ ipſa loquatur,& quod eam dimittat, & ſi ipſum poſtea in pſentia teſtium inuenerit cũ vxore,põt ipſum occidere,vt C.de adulte.l.quamuis. & auth.ibi poſita. Itẽ licitũ eſt dño occidere ſeruum,ſi ipſum cũ filia vel vxore inuenerit cauſa ſe carnaliter immiſcendi.ff. de his qui ſunt ſui vel alie.iur.l.i.no.de leg.i.l. qd ergo.§.ſi hæres.ff.ad Sillan.l.ſi certus. cum ſimil.Itẽ licitum eſt occidere vel offendere illum,qui te aggreditur cum gladio euaginato irato animo.ſ.aĩo occidendi,quod ius pſumitur ꝙ veniat aĩo te occidẽdi. ff.de ſic ca.l.Diuus.vnde ſi eum incontinenti offen dis vel occidis,videris facere ad tui defenſionẽ,quod licitum eſt.ff.de iuſt.& iur.l. vt vim & C.vnde vi l.i.& ff. de vi & vi arma. l.3.§.ſi quis.& ſic legitime fit,vñ nõ eſt pu niẽdus.C.de adul.l. Gracchus.Itẽ licet of fendere & occidere trãſfugas ad hoſtes.ff. de ſicca.l.3.§.fi. Itẽ licet parentibus,conſan guineis,& tutoribus, & curatoribus virginum & viduarũ occidere raptores ipſarũ & alios dantes eis auxilium & fauorẽ ad ra ptũ faciẽdũ,vt C.de epiſ.& cleri.l.raptores. Et eſt rapere, per vim mulierem aliò ducere,vt inſtit.de pu.iud.§.ſinautem raptis.Itẽ licet alium occidere ad ſui defenſionem, vt ſupra dixi,& ad denfenſionẽ rerum ſuarũ, vt ff.ad l.Aqui.l.ſcientiã. Item licet patri & auo occidere volentẽ occidere filiũ vel nepotẽ, quia ſi licet ad ſui defenſionẽ & rerũ ſuarum, ergo licet ad defenſionẽ pdictorũ, quia magis dubitant parentes de filiis & nepotibus q̃ de ſeipſis. ff. quod met. cau.l.iſti quidẽ.Et quia perſona patris & filii eadẽ reputatur, vt C.de impu.& aliis ſubſtit.l.fi.& appellatione liberorum continẽtur nepotes.ff.de ver.ſigni.l.liberorum. Itẽ licet ma

a rito pro defenſione vxoris [a], vt inſti.de iniuriis. §.ii.ſed nõ licet ſic vxori defendere maritũ ſm quoſdã, vt d.§. ſed vos.contra, qa ibi loquitur de iniuria facta marito in iudicio, quia mulier nõ põt eſſe in iudicio pp ſexum. C.de procu.l.alienũ: Si ergo nõ eſt prohibitum.igitur cõceſſũ &c.& aperte cõtra eos facit, quia ſunt ſocii diuinæ & humanę domus vna caro ſunt,vt C.de crimi. expi.hæredi.l.aduerſus.vñ vr̃ quod ſit licitum vxori defendere maritũ,cum ſint ſocii humanæ & diuinæ domus,vt dictum eſt.facit ff.pro ſoc.l.verũ.de liber. homi. exhi.l.i. & ii.extra de coniuga. lepro.c.j.de conuer. cõiug. ad apoſtolicã.in c.ſi diligẽti. & c.gau demus. §.quia vero.Itẽ licet occidere deſertorẽ militiæ,vinearũ vaſtatores, agrorũ nocturnos depopulatores, vt C. qñ lice. ſe ſine iudi.vindi.l.i.ff.arb.furt.cæſ.l.ii. Itẽ licet filio ad defenſionẽ parentum vel nepotum ad defenſionem aui & auiæ. argumẽ.ff de inof.teſtam.l.nã & ſi parẽtibus. qa ſicut filij & nepotes tenentur pdictos ab hoſtibus redimere,vt C. de epiſ & cleri auth.captiui.alias priuant ſucceſſ.vt C.de his quib.vt indig.l.i.cum ſimi.Ideo multomagis tenẽtur eos defendere.facit.ff.de verb.ſigni l.ſi parentes . Itẽ qa ſunt vna caro.xxv.q.iii.c. hac autoritate. de cõſecratione alta. c.fi.ad fi.Itẽ liceat ad defenſionẽ fratris & cõſan-

b guinei [b] ſm quoſdam.vt argu. de lib.cau. l.i.& ii. C. de his quibus vt indi.cum l.fratrem.& l ii. Itẽ licet ad defenſionem ſocii [c] ſm Vber.ff pro ſoci.l.verum. Itẽ licet occidere pro defenſione ſuæ patriæ.ff. de religio.& ſumpti.fu.l.minime.iuxta illud. pugna pro patria. Itẽ licet occidere aliquẽ venientẽ cõtra te cũ gladio euaginato animo occidẽdi, quod ius præſumit vt ſupra & ẽt latrones & robatores ſtratarum & ſimiles, qui te volunt occidere & derobare . vt C. quando

quando liceat se sine iud.vin.l.j.& C.de sic ca.l.is qui. & l.ii.Itē licet filium de mādato patris adulterātē vxorē patris in ipso adul terio occidere,vt C.de adulte.l. Gracchus. Itē licet occidere ꝓ defensione fidei Chri-
2 stianæ.xxiii.q.iii.Maximianus. †Et pdicta intelligo licere fieri,dūmodo fiāt incontinē ti,& in ipso actu,vel antequā essent ad aliquos extraneos actus vt l. raptores. C. de rap.virg. in tpe inuasionis & instigāte adhuc delicto &c. Item ꝙ fiant cum moderamine &c.vt C.vñ vi.l.i. Itē ad defensionē potius q̄ ad vindictā,alias nō licet priuatæ personæ nec ex interuallo, quia tūc fieret ad vindictam. Nā iuris rigor idcirco est in medio cōstitutus,ne qs sua autoritate propria vltionē deposcat, vt iuribus supra allegatis.& extra de sententia excom.c.si vero. sed psidi prouinciarū & aliis rectoribus, vt supra in princip. ſm allegata ex interuallo facere vindictam & delinquētes debita pęna punire & occidere & laqueo facere suspēdi &c.hr xxiii.q.v.c.officia vindictę.iuxta illud.Nō patieris maleficos viuere super terrā &c & minister. qui malos punit &c.
3 † Itē no.quod ille, qui trūcat caput vel mēbrum vel laqueo suspēdit,non peccat, nec sanguinē effundit si mandato præsidis vel rectoris hoc facit. d.c.officia. cū similib.&
4 no.supra plene in ꝓœ. †Itē no. ꝙ nō est licitū alicui sibi facere ius,nec aliquē offendére, vt C.de iud.l.nullus.Fallit tñ in quibusdā casibus.Primo qa licitū est hereticos bonis spoliare,& bona eis auferre sua autoritate.vt xxxiii.q.vi.c.fi.Sed nō puto qđ sit licitū priuato eū occidere,vt C.de iud.l.nullus & de sara & pag.l.bona. nisi fiat ꝓ defensione fidei,vt d.c.Maximianus. vel pro sua defensione vel suarū rerū vel filiorū & similiū,vel supra no.itē licitū est aliū offendere,sed nō occidere.Nā licitū est cuilibet ꝑsonæ capere falsariū monetæ sua propria autoritate, & ipsum ad rectorē ducere ad puniendū,vt C.de de fal.mo.l.j.in prin.Itē desertorē militiæ latrones agrorū & depopulatores,veniarū vastatores capere, & iudiciū ducere,qa si licet eos offendere,multomagis capere, vt C.qñ liceat se sine iud. vin.l.i ff.arbor.furcæs.l.ii.Nā si licet qđ est magis, & id qđ est minus licere debet,vt ff. de reg.iur.l.cui licet.Itē licet capere maleficium,vel veneficium,vel mathematicum sua autoritate,& ad iudicium ducere,vt C. de mathe.l.fi.non tñ licet aliter offendere Itē licet mihi mea autoritate possessionē meā ingredi,vt ff.quorum bono. l.i. extra de ord.cogni c.ii.Itē qñ pactū est factū inter partes,potest quis sua autoritate possessionē capere,vt C.de pign.l.3.ff.de contra hē.emp.l.si quis sub hac. Itē debitorē meū possum capere fugientē & ad iudicē ducere.ff.q in frau.creditor.l.ait ptor.§.si debitorē. Itē possum colonum meum non soluentē pensionem mea autoritate expellere.C.loca.l.iii.de iur.emphi.l.ii. extra loca. c.pen.& fi.Itē est in eo qui me possessione spoliauit vel deiecit,qa possum spoliare & deiicere ipsum.ff.de vi & vi ar. l.i. §.fi.& l. iii.§.cū ergo.idē est in eo qui aquęductū occupauit &c.ff.ad l. Aql.l. si quis summo.§. i.de incē.ru.naufr.l.qui aūt.§.ait ptor. Idē in curiali aufugiente qui capi pōt, vt C.de decur.l.quidā.lib.x. facit l. i. si curialis &c. eo.lib.Idē in alio casu.ff.de pet.hęr. l. si qs post.§.sed si ipsi.Idē & iudęo citato nolēte cōparere ſm Io.C.de iudę. l. nullus. & ibi no.Itē licet tutori & curatori facere sibi ius in retinēdo,qđ expēdit in bonis pupilli vel adulti,vt ff.de admi.& peric.tut.l.quoties. §.sicut C.qui tu.da.pos.l.creditorē.Itē pro cur.& negotiorū gest.rōne expensarū factarum per ipsos in bonis dñi,vt ff.de procu. l.q oia.đ neg.ge. l.debitori.§.si ipsi.Itē qñ nō pōt baberi copia iudicis. licet sibi facere ius.C.de decur.l.generali.Idē est in vēditore vini,cui licitū est effundere vinū post denunciationē factā emptori vt accipiat si velit accipere,vt ff.de peric. & cōmo.rei ven. l.i.§.licet.& sic in istis casib. licet. Itē licitū est monasterio suū apostatā capere,vel monachū fugitiuū carcerare. extra đ aposta.c. a nobis. Itē aleatores pñt offendi occasione iud.ff.de ale.vsu.l j.§.itē notādū. &.seq. & sic pōt sibi ius facere & aliū offendere, q casus sunt speciales, regulariter cōtrarium est,vt C.de iud.l.nullus.de exhiben.reis.l.
5 neminē.ff.quod me.cau.l.extat. †Itē no.ꝙ si in vna ciuitate vel loco sunt plures hæretici, licitū est ibi ignem imponere & cōburere eos sine pœna.vt no.xxiij.q v.c.si audieritis.& aduerte diligēter superius alleg. ne fallaris. Sunt & alij casus in qbus licitū est offendere aliū iure permittente, vt no. infra de correcti.malorum. & est per totū.

ADDI-

ADDITIONSE.

a ¶ Vxoris. Adde Bal. in l. j. C. vnde vi. in versic. iij. q. & idem dic in concubina & amasia, propter amicitiam non leuem, quæ inter eos extat, vt ff. de verb. sig. l. inimicissimos. & ex domesticitate & quadam societate iunguntur. l. ꝙ ait. ff. de diuor. & l. si vxor. §. si minor. vers. concubinam. ff. de adulter. & adde idem in sponso & sponsa. ita Bal. in d. l. j. ver. qui ma. & adde idē etiam in consortibus, quia vnus poterit aliū defendere. ita not. Bar. in l. cum simus. C. de agric. & censi. lib. xj.

b Consanguinei. Adde glo. & hic Bartol. in l. lex Corne. in prin. ff. de iniur. & in l. vt vim. ff. de iusti. & iur. & Sal. in l. j. C. vnde vi. Floria. in l. scientiam. §. qui cum aliter. ff. ad l. aqeil. & adde ꝙ nedum possunt capere defensionē consanguinei, sed ēt amici vicinorum & peregrinorum. arg. eorum quæ dicit Bar. in l. de metalla. lib. xij.

c Socij. Intellige siue sit socius itineris, vt ff. de iniur. l. item apud. §. tenet. siue cohabitationis, vel vitæ. xxiij. q. iii. c. hac ratione. siue socius criminis. l. i. C. de rap. virg. & l. raptores. C. de episco. & cler. ita Bal. in d. l. i. vers. vi.

Quibus de causis quis possit ad mortē, vel in membro condemnari. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Condemnari ad mortem personaliter in quibus causis quis possit.*

2 *Condemnatio in amißione membri in quibus casibus fiat.*

QVIA expedit, ne maleficia remaneāt impunita, vt ff. ad l. Aqui. l. ita vulneratus & vt delinquētes debita pęna puniantur. ad hoc vt alii temere ad delinquendū nō prosiliant. vt C. de

1 pœ. l. si operis. cū similibus. † Videamus in qbus casibus possit quis cōdēnari ad mortē personaliter. Et quidē homicidia, ꝗ dolo aliquē occidit, ad mortē dānatur, vt C. de epis. audiē. l. nemo. ff. de postu. l. pen. Item parricida, vt ff. de parricid. l. prima. instit. de pub. iud. §. item lex Pōpeia. de parrici. Item sacrilegus, qui diuina misteria turbat in ecclesia, vt C. de epi. & cle. l. si qs in hoc genus. de his ꝗ ad ecclesi. cōfu. l. denunciati. Itē ille ꝗ attētat rapere sanctimonialē, vel eā cognosci carnaliter, vel cum ea de facto matrimoniū cōtrahit perueniendo ad actū &c. C. de epis. & cleric. l. si qs nō dicā repe-re. in auth. de sanct. epis. §. si qs rapuerit. colla. ix. Item raptores virginum & viduarū & sanctimonialium & ēt illi ꝗ dederunt eis auxilium & fauorē ex certa sciētia ad faciēdum raptum, vt C. de epis. audi. l. raptores. C. de rapt. vir. l. j. Itē hæretici si nolunt redire ad fidē prius moniti. vt ad fidē catholicā reuertātur, vt no. xxiii. q. iiii. c. vult Deus & C. de hæreti. l. Ariani. itē publici & famosi latrones vel fures, vt ff. de pœ. l. capitaliū. §. crassatores. § famosos latrones. item & illi, ꝗ cōmittunt in l. Iul. maiest. qđ fit multis modis, vt ff. ad l. Iul. l. ii. & seq. C. eo. ti. l. fi. itē mathematici, aruspices, vt C. de veneficis. l. iii. & l. exceptio. item & illi, ꝗ ad dictos mathematicos accedunt, vt C. de mathe. l. nemo. itē plagiarius, ꝗ pueros & filios alienos furatur. C. de plagi. l. qm̄. & l. fi. itē fabricātes falsā monetā. C. de fal. mo. l. pen. item & seditiosus ꝗ ciuitatem vel populū ciuitatis vel loci cōcitat ad rumorē, vt C. de sedi. l. j. & sequē. item ꝗ falsum libellum facit de altero ad infamiā & cōtra veritatem, vt C. de fa. li. l. i. itē ille, ꝗ cōburit domū vel bladū alicuius, ut ff. de incen. rui. nauf. l. qui ædes. item furatores puerorum & similes: Fallit in patre & aliis personis coniunctis. ꝗ alia leuiori pœna puniuntur, ut ff. de recep. l. i. & ii. item & illi, qui cum armis ædes alienas & villas pliarum fregerunt & spoliarūt vt ff. de vi publ. l. pen. de sicca l. si quis. item venefici, qui mala venena conficiunt, & mala venena vendunt, & mortifera medicamenta. item potest dici de ijs, qui vendūt carnes venenosas vel morboas & mortiferas scienter. ff. de pœ. l. capitalium. §. venenata ff. de sicca. l. j. & ij. cū simi. item crassatores & incendiarij & fugiētes ad hostes & autores seditionis pupulo cōcitato. Et ille ꝗ dedit poculū amatori, secuta inde morte. ff. de pęnis. l. si qs. §. i & ii §. ꝗ abortionis causa. item & ille, ꝗ dedit gladium carcerato, quo rupit carcerē, & ꝗ carceratum deseruit & manus sibi intulit causa occidendi se, nisi fuerit ob impatientiā doloris vel infirmitatis, vt ff. de pœ. l. si qs aliquis. § pe. & fi. item mulier, quæ manum sibi intulit, & partum eiecit, vt ff. de pœ. l. Cicero. Item explorator missus ad explorandum de hostibus &c. vt ff. de re mil. l. desertorem. §. is, qui ad hostes. item miles, qui in exercitū arma vendidit vel alienauit, vt d. l. desertorem. §. miles. Item qui falsat literas Papæ, extra de cri. fa. c. dura. & c. licet. & c. falsariorum.

tiorum.& ibi not. Itē ille, qui in bello mādata iudicis potestatis vel capitanei nō seruat, ēt si bene gessit, vt d. l. desertorē. §. in bello. Itē & ille qui murū ciuitatis rumpit vel trāscendit, vt d. l. desertorē §. nec non. & ff. de re mili. l. fi. Itē & ille, q seditionē militū concitauit, vt d. l. desertorē. §. q seditionē Itē & adulteri & sodomitæ. C. de adult. l. cū vir nubit in fœminā. & l. quāuis. in fi Itē nō solū homicidæ & latrones & similes, sed ēt illi, q fieri faciunt homicidia, & similia, vt de accusa. l. nō iō minus. Itē & ille, q rebaptizatus sit, cū sit species hæresis, vt C. ne sanct. baptis. rei. l. ii. & ff. de pę. l. vlt. Itē & ille, q facit cōuenticulā & congregationem cā faciendi seditionē in ecclesia vel ciuitate, vt C. de his, q ad eccle. confu. l. denū ciamus Item ille, q adorat idola, stellas, vel planetas cęli vel cęlicolarū. Itē & ille, q ꝓpria authoritate extrahit de ecclesia illum, qui ad eum fugit, vel extrahere conat, qa cōmittit in l. Iul. Maiesta. nisi esset homicida vel adulter vel raptor virginum. Nam istos licet extrahere, vt C. de his, qui ad ecclesi. confu. l. fidei. & l. fi. nisi esset extractor tributorum, vt in auth. de man. princ. §. neque autem homicida. cum fi. Item q Deū blasphemat, punitur pœna capitali, vt in authen. vt non luxu. contra naturam. §. & qn colla. vj. Item & ille, qui suum præpositū vel capitaneum in bello non defendit vel deseruit, vt d. l. desertorē. §. fi. Item deportatus, qui aufugit de insula, vel damnatus ad bestias, qui aufugit. ff. de pœn. l capitaliū. §. in exulibus. de re mili. l. qui est. §. j. & ii. itē & ille, qui in bello prius aufugit adstantibus aliis, vel qui secreta hostibus nunciat, vel qui commilitonem suum vulnerat, vt l. omne delictum. §. qui in acie. & seq. Item & ille, qui seipsum vulnerat, nisi fecerit ob tædiū vitæ, vel impatiētia doloris, vel morbi &c. vt d. l omne. §. qui se. item proditores & transfugæ &c. vt ff. de re mil. l. proditores. Item & custos belli, qui aufugit. ff. de re mili. l. qui excubias. Item seruus, q militiam exercet. ff. de re mili. l. qui ab omni. Item qui manus intulit suo centurioni. Et idem potest dici de Potestate & Capitaneo. argu. à simili ff. de re mili. l. milites. §. ir reuerens mues. Item & qui priuatum carcerem habet & exercet, & personas contra earum voluntatem in priuato tenet carcere siue in domo, siue ī vinea vel in agro. C. de priua. carce. l. j. Itē ille, q fregit carcerem & fugit, vt d. l. milites. §. eius. ff. de expila. l. i. & seq. itē turbator pacis capite puniat. ff. de re mili. l. fi. §. fi. itē ille, q receptat latrones scienter, & cū eis partit res robatas, & dat eis auxiliū & fauorē, vt l. i. & ii. nā agentes & cōsentientes &c. C. de epis. & cle. l. quāq. in fi. Et not. qđ est quadruplex cōsensus, vt no. extra de offi. deleg. c. i. itē & ille, q cum inimicis tractat mortē amicorū C. de re mili. l. si quis à barbaris. C. vbi caus. fisca. l. vniuersis. itē & officialis, q ꝓuentus publicos rei Romanæ subtrahit, & oēs illi, q dāt eis auxiliū & fauorem, vt insti. de pub. iud. §. lex Iul. pecul. & seq. itē seruus falsitatē cōmittens. ff. de falsis l. i. §. fi. itē seruus faciens violentiā. C. ad l. Iul. de vi pub. l. seruos itē mulier, q̄ seruo se supponit. C. de muli. q̄ se propr. seruis subiic. l. i. item iudæus q iudeū cōtra Christianū defendit, vel conatur eum trahere ad suam sectā. C. de iudic. l. ii. item si iudeus vel hæreticus emit mācipiū Christian. C. ne Christian. mancip. item qui ferrum vendunt, vel arma portant ad hostes, vt ff. de publi. l. cotē ferro. & C. quæ res ven. non poss. l. i & ii. item & illi, qui furantur & derobantur victualia, quæ ducūtur ad exercitum, vt C. quæ res vendi non poss. l. j. Item & in alio casu, vt C. de rebus q ven. nō poss. l. i. Item & ille, q aliquem castrauit, vt ff. de sicc. l. lege. § fi. item lenę & lenones, vel mulieres q̄ ꝑ ꝑ vestimenta vel alio mō & maxime virgines, cōiuges trahunt ad meretriciū, qa vltimo supplicio dānanī, vt in auth. de lenonibus. §. ꝓconizamus. collatio. iii. itē q dedit bibere vel comedere mulieri vel viro vt nō possit generare vel nasci partus. extra de homi. c. si aliquis. ff. de sicc. l. si mulierem. itē ille, q dat bibere vel comedere mulieri, ꝑ ꝑ qđ faciat abortiuū, si partus erat animatus in vētre, alias extraordinarie punit. extra de homic. c. si qs ex literarū. ff. de penis. l. si qs aliquid. §. q abortionis. itē ille, qui spiritualia vēdit vel sanctorū reliquias, pęnā capitalē cum simonia cōmittit & incurrit, vt j. q. j. q studet. itē ille qui aggerē nili rūpit vel alterius fluminis. arg. à simili. C. de nili aggeribus nō rūpendis. l. j. qa iste talis cōburit. itē qui vtit veste religiosā in vituperiū religionis, punit capite, vt no. in auth. de sanc. epis. §. pen.

§.pen.col.ix. Itē & in alio casu ff. de publi. l.cotē.§.dn̄s. Itē iudex, qui captū p malitiā decipit, vt cōfiteatur cōtra veritatē aliquid contra se, per quod quis moriatur, & p qđ innocens occidatur, vt ff.ad l.Cor. de sicca. l.lege. Itē medicus, qui aliquē castrauit, vt d.l.lege.§.pen. de sicca. Itē in eo, qui se ferit vt d.l.§.fi. Idē potest dici de vastatoribus vinearum forte, vel de nocturnis populatoribus. C. vt liceat vnicuique se sine iud. vin.l. j.ff.arbo.furt.cæs.l.ii. Itē iudex qui falso cōdēnauit aliquē ad mortē. Item falsus testis, qui falsum testimoniū tulit, per quod aliquis condēnatur ad mortē. ff de sicc.l.j.extra de crim.fal. c. falcidicus testis &c. cū si. Itē ille qui aliquē conat extrahere de religione, vt C.de aposta.l.cū quis. Itē ille, qui imaginē saluatoris facit in humo, vt pedibus opprimatur, vt C. ne.li.signū salua. l.j. Item ille, qui armata manu vel corpora, vel ossa mortuorū extrahit de sepulchro.ff. de sep.viol.l.iii.§. aduer.l.fin. Itē & in casu. C.de infanti. expo. l.ii. & ff.de lib.e.agno.l. necare videtur, Itē sacrilegi, qui sacrilegiū cōmittunt ff.ad leg Iul.pec. l.sacrilegi pœna.& l.sacrilegi capite puniuntur. Itē & ille dānatur ad mortē, qui mala fecit sacrilegia vt ff.de sicc.l.eiusdē. nā & sic patet quod in

2 dictis casibus, & similibus, si qui reperiunt, condēnantur ad mortē. † Sunt quidā casus in quibus fit cōdēnatio in amissione membri, vt in seruo fugiente ad barbaros, vt C. de ser. fug. auth. sed nouo iure. Secundo in exactore tributorum falsum cōmittente in officio suo, qui manū ēt admittit s̄m Lombardos, vt in Lomb. de his qui falsum fecerunt in il s̄m.l.j.& ii. Itē in falsario monetæ, qui similiter amittit manū secundū iura Lōbardorū, vt in Lōb. de his, qui mo.fal.l.j.& ii. Itē in eo, qui fecit instr̄m alienationis feudi, de prohi. feu.alie. l. Imperialē.§. scriba. Itē in eo, qui fregit pacē vulnerādo aliquē, qui manū similiter amittit, vt in vsib.feudo.de pac. tenē.l..§ si quis aliū. Item & in furto secundū iura Lōbardorū, qui mēbrū amittunt. Nā pro primo furto amittit oculū, pro secūdo nasum, pro tertio laqueo suspenditur. in Lōbar de latronibus.l.si quis. quæ leges habēt solū locū in puincia Lombardiæ, & nō alibi, vt puto, vt ff. de iurisdic. omniū iudi.l.fin.C.de sum.trinit.l.cunctos populos. Et no. quod isti delinquentes puniuntur à rectoribus puinciarū & locorū quibus concessa est potestas puniēdi, & nō à priuatis psonis, vt no.supra in pœmio.& supra de personis, q̄ possunt offendi in persona sine pœna, vn̄ nō prosequamur latius.

De publicis iudiciis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Publica delicta quæ sint.*

2 *Priuata delicta quæ sint, & quæ capitalia, & quæ non capitalia dicantur.*

3 *Condemnatus de publico crimine est infamis & à testimonio repellitur.*

1 DElictorvm. † Alia dicuntur publica, quia cuilibet cōpetit accusatio.& sunt illa in l. Iul. maiestatis. l. Iul. de adulter. l. Iul.de siccariis. l. Iul. de vi public. l.Iul.de ambitu. l.Iul. repetund.lege Iul. de anno-

2 na. vt de pub.iudi.l.j.† Alia vero omnia regulariter dicunt priuata, & in priuato regulariter nullus pōt accusare, nisi sua intersit, vt ff.de priua.deli.l.fi.no.C.de fur.l.manifestissimi. Et quidē publicorū aliqua sunt capitalia, & dicuntur capitalia, pro quibus imponit pœna mortis aut exilij ppetui, sed si sit ad tēpus, dr̄ relegatio. Alia vero non capitalia dicunt, vbi pęna pecuniaria imponit, vel aliqua modica corporis coertio, vt ff.de pub.iud.l.iii. si quis cau.l.iiii.§. rei capitalis.de pęn.l.ii. & l capitalium. cū simil. Et primo videndū est de publicis crimini-

3 bus & earū pęna. † Nota tn̄ qđ condēnatus de publico crimine est infamis, & repellitur à testimonio, vt ff.de pub. iudi.l.infamem.ff.de testibus.l scio.& seq.& l. ob carmen. extra de testibus. c. testimonium. & de testi.cog.c.præterea.

Ad l. Iuliam maiestatis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Crimine lege Iulia maiesta. qui teneantur.*

2 *Infames serui, & omnes alij admittuntur ad accusandum & testificādum in crimine leg. Iul. maiesta.*

3 *Tormentis qui possint subijci in crimine l. Iul. maiesta. & qui sint illi qui hoc crimine teneantur.*

4 *Pœna qua puniatur crimen lege Iul. maiest. & crimen hæresis. & quomodo puniantur filij annotatorum & uasallorum ecclesiæ & qui collegia illicita faciunt.*

1

LEGE Iulia maista. † tenetur, qui maiestatē publicā læserit. id est Imperatorem, siue impe rium & populum Romanum id est ille, qui de bello publico recessit & vi ctoriā hostibus dedit, & qui castrū aliquod tenuerit cōtra principis voluntatē aut suo capitaneo de nouo amisso ad hoc restituere noluerit vel deseruit exercitū principis populi Romani. Item & priuata persona q̄ gessit dolo malo magistratū, sciēs se non esse magistratū ff. eo. l. lex. Itē & ille tenet, qui dolo malo cum iure aliq̄d gesserit, vel fecerit contra rempublicā Romanorū. Itē & ille, cuius dolo est proditio facta de populo Romano, vel insidiatus fuit populo Romano, vel fecerit quominus hostes veniāt in potestate populi Romani. Itē ille, q̄ procurauit vt amici fierēt inimici & hostes. Itē & ille, qui fecit vt aliqua ciuitas vel locus nō obtemperet vel nō obediat populo Romano. Itē ille, qui fecit vt darētur obsides, vel pecunia vel iuramenta contra rempub. ff. eo. l. cuicūq;. Item ille, qui fecit aduersus securitatem populi Romani, vel cuius consilio & ope factum est contra populū Romanum. Item ille, qui fecit contra iussum principis vt obsides occidentur, vel hostes
a armati sint in vrbe Romana[a], vel q̄d magistratus vrbis occidant, vel q contra rēpublicā arma deferat, vel qui hostibus in dānum populi mitti literas, vel signa facit, vel seditionē solicitauit cōtra rempub. & similia facit, vt ff. eo. l. j. Itē & ille, qui proditionem facit de aliqua ciuitate vel prouincia hostibus populi Romani, vel eius consilio
2 factū, vt ff. eo. l. maiestatis. † In hoc crimine infames, serui omnes alii admittūtur ad accusandū & testificandū, vt ff. eo. l. famosi. & l. fi. & institu. de publ. iud. §. public. cū simi.
3 † Itē possunt tales subiici tormentis cuiuscunq; dignitatis. & tormentū debet fieri cū funibus siue cordis, vt C. eo. l. iij. & sequen. præsentibus indiciis, vt C. de q̄ō. l. milites. vel præsumptio. &c. vt not. in tit. quæ debēt procedere tormentum & quæstiones. & ibi de indiciis & præsumptionibus. Item non solum ille, q̄ fecit aduersus principem, sed qui fecit aduersus consules & senatores & consiliarios principis, qui sunt pars corpo-
4 ris eius. † Pœna autem est q̄ non solū qui sic delinquunt puniūtur ad mortem pœna capitis, vt ff. eodē. l. iii. sed & filii eorum, qui bonis omnibus spoliantur sola vita eis relicta, vt C. eo. l. fi. Idē videtur in crimine hæ
b resis,[b] vt C. de hære. auth. gazaros. extra eo. ti. c. vrgente. Idē est filius annotatorum & vasallorum ecclesiæ. extra de præben. c. in quibusdam & est speciale. alias crimen patris non nocet filio, vt ff. de pœ. l. crimē. C. eo. l. infamis. Item tenetur ille, qui collegia illicita & societates prohibitas facit. ff. de collegiis illicit. l. i. & ii. ff. ad leg. Iuliā maiestatis. l. i. ibi caue cæterum &c.

ADDITIONSE.

a ¶ Romana. adde quod ēt tenetur ille qui congregat gentē in ciuitatibus, quæ non recognoscunt superiorē de quo p̄ Ang. in trac. maleficiorū & ibi Augu. Arimi. in versi. de hac tradito. & vide per Cep. in cons. vij. & ibi quod ille qui falsificat monetam incidit in hoc crimen in iiii. col.

b Hæresis iste infra in rubrica de hæreti. aliter distinguit referendo, Gofredus in summa de hæreti. sed tu vide. de veritate doctor. in d. c. vergentis, hic allega. Hiero. chu.

De adulterio, incestu, & sodomia. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Adulterium quid sit.*
2 *Adulterium committitur, si maritus cognoscat solutam.*
3 *Stuprum quid sit.*
4 *Accusando de adulterio quis primo, & quis deinceps admittatur, & quando possit agi de adulterio.*
5 *Maritus quādo admittatur ad accusandum de adulterio.*
6 *Vxor quando possit excipere contra maritum accusantem eam de adulterio.*
7 *Lenocinium quando dicatur, & quando excusetur mulier ab adulterio.*
8 *Vir quando non tenetur de adulterio.*
9 *Adulterij pœna qua dicatur.*
10 *Sodomia quæ sit pœna.*
11 *Stupri quæ sit pœna.*
12 *Raptus quid sit, & quæ sit illius pœna.*
13 *Incestus quid sit & qua pœna puniatur.*
14 *Maritus accusans uxorem de adulterio & non probans, qua pœna puniatur.*

ADVL-

1 ADVLTERIVM. †Est proprie ad alterus thorũ trãsitus. & cõiter cũ nupta,& ff.eo.l.inter liberos.§ lex Iul a. †Et li-
2 cet vir agat cum soluta, adulterium cõmittit,quia vxorem suã coinquinat. xxxii.q.ii. in coniugio.sicut econuerso, quando coniux cum soluto i.non vxorato delinquit. Ipsa enim coinquinat virũ suum, quia vir & vxor nõ ad imparia iudicantur. extra de diuorti.c.gaudemus.§. quia vero.xxxii. q.
3 i.c.si quis.†Stuprũ est illicita defloratio virginis.& dicitur illicita,nisi fiat à marito.qa matrimoniũ est licitũ.& nulla alia, quãuis etiã in vidua possit stuprũ cõmitti, vt d.l.
4 inter liberos.†Et no ꝙ in accusatione adulterii primo admittitur maritus, & præfert patri adulteræ,vt ff.e.l.ii.§.si simul.nisi maritus co ludat cum vxore. vt ff.eo.l.iii. Itẽ præfertur maritus omnibus extraneis ẽt p̃-
a uenientibus eum,[a] vt ff.eo.l. maritus.§ si qñ. Item põt agi de adulterio, etiã si vxor nõ sit legitima.ff.eo.l.si vxor. Itẽ & spõsus agit ꝓ sua spõsa,vt d.l.si vxor.§.diuus 26. q.ii.desponsatã. Nam adulterii esse debet & oportet.C.eo.l.quãuis.post maritũ & patrẽ admittũtur ꝓpinqui,vt d.l.quãuis, demũ aũt extranei,vt no.C.eo.l. iure mariti. & l.ob cõmissa.& ff.e.l.quinquenniũ. cũ si.
5 †Et no.ꝙ maritus admittitur,siue sit filiusfa.siue nõ.& inuito patre,vt ff.eo.l.iii §.filius & sit minor annis,dummodo sit adultus.vt ff.eo.l.si maritus.§.lex Iuli.& C. eo.
6 l.propter.†Itẽ not.ꝙ mulier põt cõtra maritum excipere,ꝙ ipse adulterium similiter cõmisit,vt ff.eo.l.vxor.§.iudex.ff. so.mat l. viro vxori.extra eo.c.intelleximus.& citua.

Item ꝙ ipsam sibi reconciliauit.extra de couer.coniunga.c.gaudemus.ff. eodem l si vxor. Item ꝙ ipsam tradidit adulterandã. extra de eo qui cog cõsan. vxoris.suæ.c discretionem Item ꝙ ex causa lenociniũ fece-
7 rit.†Item dicitur lenocinium, qñ pretium pro stupro recipitur, vel donatio vt adulterium tolleret.xxxii.q.ii.c.i.Itẽ no.ꝙ mulier excusatur,si violenter fuit cognita ab alio, quẽ credebat virũ suum. xxxiiii. q.iii.c.cũ in lectum. Item si credidit virũ suũ. mortuum,& alii nubit.xxxiiii q ii.cum per bel-
8 licam. Item non tenetur de adulterio vel stupro qui meretricem vel cauponã cognouit carnaliter propter vtilitatem personæ & vitæ suæ.C.de adul. l.qui adulteriũ com-
b misit [b] & l.si quaque. † Pœna adulterantis
9 est mors.C.eo.l.quãuis.. in fi. mulier autẽ recluditur in monasterio quam potest sibi maritus recõciliare intra bienniũ &c. vt C. eo auth.sed hodie.in auth.vt nulli iu. §.ma
10 nifesta.colla.ix.†Itẽ pœna sodomiæ.& idẽ scelus nefandũ cõmittẽ.est pęna gladii,siue
11 mortis C eo.l.cũ vir nubit.†Pœna vero stupri diuersimode ponitur & punitur, vt hr̃
12 inf.d̃ pub.iu §.sed eadẽ l.& dic vt ibi. †Ra
c ptus vero [c] est puellã rapere, & alibi deducere causa luxuriæ.Et est proprie in virgine vel vidua honestę vitæ,& sanctimoniali & similibus.Et isti tales rapto. capite puniuntur ad mortẽ,& non solũ raptores,sed ẽt illi qui opẽ sciẽter vel auxilium dederũt &c. vt insti.de pub.iud.§ sinautẽ. C.de epi. & cler.l si quis nõ dicã rapere.de epis.aud.
13 l.raptores.& de rapt.virgin.l.i. † Incestus vero cõmittitur cũ priuigna, nouerca, nuru,consanguinea,& simili coniuncta,vt instit.de nupt.§.affinitatis. & eadẽ pœna punitur,qua adulteriũ.ff.e l.adulteriũ cũ ince-
14 stu †Et si maritus accusat vxorẽ de adulterio,& non probat, punitur in auth vt liceat matri & auiæ.§.causas.& § quia vero. col.viii.& no.C.eo.l.quãuis in fi. & eadem pœna punitur qua adulteriũ ff.eo.l.si adulterium cũ incestu.& l.si maritus. & de ista materia plene no.Azo.in summa huius tit. vnde latius non prosequor.

ADDITIONES.

a ¶Præuenientibus eum. adde ꝙ etiam præfertur patri præuenienti, dummodo ipse maritus non fuerit negligens,vt per glo.& Bal. in l.iii.§.fin.ff.de adul.& per Azo in summa.C.eo.tit.

b Commisit. adde idem si concubinam tenebat. & vide per Pau.de Cast. in consi. cxxvi. incip. in Christi nomine hæc mulier.& in cõs.cxxix.incip.in Christi nomine reuocatur in dubium.

c Raptus.adde tu quod adulteriũ est grauius ꝙ̃ crimen rapt⁹.vt in l.i.C.de rap vir & dicit Alex. in consi.lxiii.i volu.col.ii. versi. pro hoc.& vide eundẽ in cons.xxiii. col pen versi. Et idem in ii.volum.ibi adulterium est grauius furto.

De homicidio,& qui dicantur homicidæ. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Homicidium quid dicatur.*
3 *Homicidij dĩ reus qui hominem dolose occidit.*

Homici-

3 *Homicidij tenetur, qui cum telo dolose ambulauit &c.*
4 *Item quando homicidij teneatur iudex uel potestas, qui uenenum malum scienter facit quive falsum testimonium contra aliquem, tulit, uel tuli fecit, qui dat bibere aliquem mortiferum alicui & multis alijs casibus sequentibus.*
5 *Agentes & consentientes pari pœna puniuntur*
6 *Homidij pœna quæ sit, & qui non teneatur de homicidio.*
7 *Homicidio commisso, an præsumatur dolus.*

1 VIDEAMVS in genere. †De homicidio, & dicitur homicidium hominis cędium, siue hominis occisio, & dicitur ab homine, & cado cadis &c. Pro homicida † tenetur qui hominem dolose occidit, qualitercunque occidat, siue gladio, siue veneno, siue manibus strāgulādo, vt ff. ad l. Aquil. l. qua actione. §. occisum. ff ad Sil. l. j. §. occisorū. C. ad Maced. l. plus est, siue sit liber, siue seruus. ff. de sicc. l. j § qui hominē. siue sit infans occisus 3 siue maior. ff. de extraor. cri. l. diuus. †Item de homicidio tenetur, q furtiue vel palam cū telo dolose ambulauit, & aliquē animo occidendi vulnerauerit, vel traxit gladium cōtra eum perueniędo ad actū. & percutiēdo animo vulnerādi, & occidēdi, licet non occiderit, vt ff. de sicc. l. j. & C. eo. l. si is, qui cū telo. & l. si quis necādi. & d. l. j. §. Diuus. quia in talibus voluntas & actus pro facto reputantur. ff. eo. l. Diuus. ff. de pœn. aut fa- 4 cta. §. euentus. † Itē tenet iudex vel potestas, qui operam dedit, vt aliquis accusatus vel inquisitus falso aliquid cōfiteretur per quod innocēs dānaretur postea ad mortē. ff. de sicca. l. j. in prin. vel per pecuniā receptā ad cōdēnādum aliquē ad mortē innocentē, vel ira motus condēnauit. ff. ad l. Iu. rep. l. lex. §. fi. Itē & ille tenetur, qui venenū scienter facit cā occidendi aliquē, vel dedit a ad occidendum. a Item & qui falsum tulit testimoniū. vel tuli fecit cōtra aliquē p qđ quis cōdēnatur ad mortē cōtra ius. Itē iudex, qui ob pecuniā falsam tulit sententiā mortis contra aliquē. ff. eo. in princip. & § pterea. & l. eiusdē circa prin & l. j. C. de accusa. & l. nō io minus. cum sim. Itē & ille, qui dat aliquid mortiferū bibere vel comedere, vt puta venenū, mandragorā, vel serpentē, vel cicutā, vel qđ simile. ff. eo. l. iii. §. alio. Itē ille, qui misit aliquē per aliquā viā vt occideretur dolose, sciens ibi esse homicidas vel inimicos suos. ff. eod. l. §. itē autor. Itē illi, qui fuit autor seditionis, vt d. §. itē autor. Itē & ille, qui castrauit hominē vel puerum cā libidinis faciendæ, vt d. l. eiusdē. §. qui hominē. Itē & ille, qui mulierē cogit, vt eijceret partum iā animatū & viuum. ff. de pę. l. Cicero. Item & mulier, q̄ partū eiecit animatū, vt ff. de sicc. l. si mulierē. & ff. de extraor. cri. l. Diuus. not. Itē & q̄ dat bibere vel comedere mulieri prægnanti, vt partū eijciat, vt ff. de pœn. l. si quis aliquid. §. abortiuū. Itē qui facit vt nec vir, nec mulier possit generare. arg. ff. de sicc. l. si mulierē. extra de homic. c. si qs. Itē & q̄ facit, vt non possit mulier parere partū. extra de homi. c. si quis. Item iudex, vel potestas vel alius officialis, qui facit aliquē cōfiteri contra veritatē, propter q̄ innocens occidatur. ff. de sicca. l. j. & l iii. §. qui fal. Itē & ille, qui se castrari fecit, & ille, qui eū castrauit. ff. dę sicc. l. iiii. §. fin. Itē & ille, qui fecit instrm ad hominē castrandū, vt ff. eo. l. hi quoq;. §. i. & l. seq. Item qui homicidium facit vel fieri facit. C. de accusa. l. non iō. ff. ad Sil. l. si certus sit percussor. ff. de sicc. l. nihil. Item gñaliter quicunq; alium occidit vel occidi fecit spōte & dolo malo, vel aliquid dolose facit, ꝑpter quod aliquis moriat, de homicidio tenetur. Item consocii & participantes. qui scienter dederunt auxiliū & fauorē operā- 5 do in delicto. † Nā agentes & consentien- b tes pari pęna b puniunt, & de homicidio tenentur. ff. eo. l. i. in prin. de parrici. l. verum. de adul. l. is cuius ope. nā hic desideraт dolus, & nō sufficit culpa ff. de sicc. l. & lege. & facit. ff. eod. l. nihil. & l. qui eo. licet de culpa puniat, sed nō ad mortē, qui culpa deliquit & occidit ff. eo. l. j. §. sed si culpa. & l. iii. §. fi. & l. i. lege. Cor. §. si quis quod est notandū. 6 † Pęna autē homicidii est pęna capitis & mortis regulariter. iuxta illud, homicida, parricida quod fecit expectet. C. de episco. aud. l. iii. §. fi. de parri. & l. penult. §. qui aliis pionis. instit. de pub. iud. itē lex Iul. de sicc. & ibi no. iuxta illud. qui gladio ferit, gladio peribit. Fallit tamen in quibusdam personis, quæ committunt homicidium, & non

nõ tenentur de homicidio, nec puniuntur,
6 vt est videre in infante,[c] & furioso, qui nõ puniuntur de homicidio, vt ff. eod.l.quo in fans vel furiosus.ff.de offic.præsid.l.Diuus. Itẽ in eo, qui cũ claua vel alia re homicidiũ cõmisit, nõ animo occidendi, vt ff. eo.l.j.§. sed si claua. Itẽ neque in marito, qui occidit mulierẽ deprehensam in adulterio.ff. eo.l. j.§. sed & quæcunque nõ punitur ad mortẽ, vt ff.de adulte.l. si adulteriũ.§.nã & Diuus. Itẽ in eo, qui occidit furẽ nocturnũ.ff. eo.l.furẽ. Itẽ in eo, qui occiditur in rixa, & nescitur cuius ictu perijt, vt ff.eo. l.fi. Item generaliter in omni alio casu, in quo q̃s potest aliũ occidere de iure ad sui defensionẽ, vel rerũ suarũ, vel filiorũ, vel parẽtũ, vel similiũ personarũ &c. vt plene supra de personis q̃ poss.offen.sine poe.&c.nã isti nõ tenentur de homicidio, licet homicidium faciant. Itẽ & si casu fecit. vt C.de sicc.l.j.& l. eũ qui.ff.de poe. l. respiciendũ.§.casu. Item maxima dementia, vt factũ à demẽtissimo vt ff.de pę.l aut facta.§.euentus Itẽ ebrie-
d tas[d] excusat ab homicidio.xv.q.ii c.sane.& c.inebriarunt.§ insania.xv.q.j. si quis insaniæ.& si fiat ad defensionem suã, vel rerũ suarũ, vel filiorũ, & similium vt supradictũ est. Itẽ ætas excusat vt in impubere nõ doli
e capace, vt ff.de poe. l.impunitas. Itẽ furor[e] vt ff.de offi.p̃sid.l Diuus. Itẽ ẽt in similibus vt no.infra ti.de insultu & & defen. & not. de hoc Gof.in summa sua extra de pœn.in fi. Sunt aũt multæ personæ, q̃ non cõmittũt homicidiũ, & tñ dãnantur ad mortẽ, vt no. supra de personis, q̃ poss.ad mor. cõdẽnari.
7 † Sed nunquid in homicidio cõmisso præsumitur dolus? vide infra.in ti.l.in qõ.quid sit dolus & dolose factum. Respõ. non vr̃ nisi probetur. vt C.de dolo.l.dolũ. Econtra quod sic. Nã omne maleficiũ factũ, praue p̃sumitur actũ. C.de iniu. l.si nõ couicii. Itẽ alia ratione, quia oportet homicidã probare, ꝙ casu fecerit homicidiũ, si vult euitare pœnã, vnde contra ipsum p̃sumitur. C. de sicc.l.j.& l.eum q. quod verũ vr̃ de rigore iuris. Sed Azo.in summa.C.ad leg.Cor.de sicca.in fi. dicit ꝙ pœna homicidæ est ꝙ altiores deportantur humiliores bestiis subiiciuntur, sed contra eum aperte est.ff. de parric.l. prima.§. qui alias personas. institu de pub.iudi.§.item lex Cornel. de sicca.& quod ibi no.

ADDITIONES.

a Ad occidendum. Adde & intellige hic etiam si homicidium non sequatur, vt per Cep.cons. col.i.& ibi de pœna.

b Pari pœna. istud quomodo intelligatur vide plene per Cep.in consi.xxxii. col.iii.& per Alex. in consi.xv.in i. volu.

c Infante. Adde tamen ꝙ si est doli capax. infans cõmittit omne delictum præter carnis. l. auxilio. §.i.& ibi no.ff.de min.& sic punitur, quod etiam intellige, si sit talis infans proximus pubertati, vt dicit no. Ange.in l.impuberem.ff.de fur.

d Ebrietas. Adde Barto.in l. aut facta. in prin.ff.de poen.& vide eundem in l. respiciendum.§. delinquunt.eo.ti. vbi dicit, ꝙ ebrietas non excusat.de quo per Ro.in l i.in princi. col.iiii.ff. de ver. ob. & vide do.Mari.Socin.in repet.c.ad audientiam de homic.& per Ang. Aretinum in tract.malef.in versi.scienter.col.viii.& adde quod etiam si dormiendo quis delinquit, quod excusatur de quo p Bar.in l.pen.ff.de parric. Pet. de Anch. & Io.de Imo.in cle.furiosus.extra de homici. & Bar.in l. vim.ff.de iusti.& iure.& per Flo.in l.si seruus seruum.§.si fornicarius.ff. ad l. Aquil. & in locis supra allegatis.

e Furor. De hoc vide in locis supra proxi.alle.& adde quid de habente dilucida interualla, si delinquit an præsumatur delictum factum tempore furoris vel sanæ mentis.de quo doc.in repe. cle.i.de homic. & adde quod si quis delinquat tempore sanæ mentis, & in præsenti sit in furore, non potest puniri de tali delicto. ita Bald. singulariter quem vide in l.furiosum.C.qui testa.fac. pos.de quo vide latissime per Franc.Aretium in l. ex facto.col. v. circa medium ver. vtrum pro homicida.ff. de vul.& pup.quem omnino vide.

De insultu, percussione, defensione & qui excusantur à delicto. Rub.

SVMMARIVM

1 *Insultus quid sit.*
2 *Insultans alium sine armis, illum tamen non tangens, quomodo puniatur.*
3 *Insultus factus ab aliquo habente ensem ad latus, illo tamen non euaginato, si ordinatum sit, quod insultans cum armis puniatur in a. an punietur in a.*
4 *Insultum faciens ad porticum domus alicuius, siue sit propria siue sit conducta, vel gratis concessa, stante ordine quod insultum faciẽs ad domum alicuius puniatur in c. quomodo punietur.*
5 *Insultu à pluribus facto contra unum stante ordine, quod qui fecerit insultum puniatur in a. an quilibet insultantium condemnabitur in x.*
6 *Insultu facto ab uno contra plures, an pro uno insultu*

insultu uel pro pluribus teneatur, & an pro una pœna.

7 *Insultus factus contra Mar. & illo vulnerato, an fiet condemnatio de insultu per se, etiam de vulnere aut de vulnere tantum.*

8 *Vulneratus siue occidēs ad defensionem illū, qui cōtra eū irato animo, et ense euaginato ibat, an teneatur de vulnerato uel de occiso?*

9 *Defendere se aut ad sui defensionem aliquid facere & quando aliquis dicatur.*

10 *Defendere se cum armis quod liceat, quamuis insultans uelit se sine armis offendere.*

11 *Resistere quomodo possim quando in rebus mihi fit uis.*

12 *Vulnerato te à Mar. si ille incontinenti aufugiat, & tu prosequendo ipsum vulnerasti an puniaris.*

13 *Insultātibus se duobus adinuicē, quolibet eorū dicente alter incepit quis condemnabitur.*

14 *Vulnerato seu occiso in uia Mar. qui erat malæ conditionis & famæ à Titio, qui erat bonæ cōditionis & famæ dum se defendit à Mar. tamen hoc probare non potest, nisi per suum iuramentum quid fiet.*

15 *Vulnus intulit Titius animo occidendi Sempronium an de homicidio punietur, licet non sequatur mors.*

16 *Vulnerato Titio, puta cum gladio, si pluribus diebus tacuit postea surgat, & huc atque illuc erat deinde subito moriatur, an vulnerans erit puniendus de vulnere tantum uel de occiso.*

17 *Vulnerato in causa mortis, an debeat credi, si dicat q̄d talis eū uulnerauit seu insultauit.*

18 *Ludentibus pluribus unus alium percussit nun quid puniatur.*

19 *Vulnus intulit Titius existens in uia Caio existenti in domo proyciendo ensem in domum, si sit ordinatum, quod in duplo puniatur percutiens aliquem in domo sua, an pœna dupli punietur Titius.*

20 *Statuto dicente qui alium percusserit in facie, puniatur in centum lib. aliud dicit qui percusserit in platea, condemnetur pœna dupli, aliud dicit omnes pœnæ duplicentur de nocte aliquis percussit alium in facie in platea & tempore noctis, an omnes pœnæ duplicabuntur an solum pœna librarum centum.*

21 *Percussit Titius quendam in uia priuata, per quā itur publice an stante ordinatione quod percutiens in uia publica puniatur pœna dupli Titius punietur pœna dupli.*

22 *Insultum fecit aliquis & vulnus intulit ex quo mors sequuta est si stat ordinat. q̄d pro insultu puniatur in x lib. pro vulnere in c. pro homicidio in mille, an iste punietur de singulis maleficijs & diuersis pœnis.*

23 *Vulnerauit Mar. Ioan. qui sua culpa mortuus est, puta propter coitum uel imperitiam medicorū, an Mar. cōdemnabitur de homicidio.*

24 *Auxilium præstans, instigans & consilium dans, an puniatur. & uide plura exempla, siue casus.*

25 *Martinus à pluribus et insultatus et uulneratus dicitur accusatus Titius quod dictū Martinum vulnerauit an sit audiendus Titius, si alterum non ipse fecisse probare uelit.*

26 *Vulneratus fuit à pluribus Martinus & pluribus percussionibus dicitur quod ex vulnere Titij mortuus est, ille vult probare quod nō audietur, & si probauerit, quid erit.*

27 *Ensem concedens dolose furioso, cum quo se interfecit an punietur.*

28 *Vulnerauit quis Titium in platea, si ordinatum sit quod si quis vulnerauit aliquem puniatur in x libr. & aliud statutum sit, quod si quis deliquerit in platea puniatur pœna dupli. an pœna amborum statutorum punietur delinquens.*

29 *Statuto dicente, si quis percusserit aliquem cum sanguinis effusione pro percussione puniatur in x. lib. quidam unica percussione, puta cum forpice intulit plura vulnera, qualiter condemnabitur.*

30 *Vulnerauerunt in rixa plures unum pluribus vulneribus, ex quibus mortuus est et nescitur ex cuius vulnere, cum omnia vulnera non sint mortalia qualiter puniētur isti, & quid cum constat cuius ictu.*

31 *Vulnerauit Mar. aliquem vulnere non letali, sed decessit imperitia medici quomodo condemnabitur Martinus.*

32 *Medici quomodo eliguntur, qui habeant ferre iudicium de vulnere.*

33 *Medici vnius iudicio an stetur uel plures requirantur.*

34 *Vulnerauit seipsum quidā quomodo punietur.*

35 *Percussit Martinus Titi. dum uellet percutere Caium, uel dum vellet percutere canem percussit pertranseuntem, & mortuus est, an puniendus sit Martinus.*

36 *Percussi Titium volentem, qua pœna puniar.*

37 *Percussi aliquem non cognoscebã an puniar.*
38 *Insultauit & occidit Titius inimicum, & antequam id faceret, dixit quibusdam associate me vsque ad talem locum, quod fecerunt ignorantes intentionem illius, & cum fuerunt prope locum, ille antecessit, homicidium commisit, capitur homicida cum socys quid erit.*
39 *Statutum dicit, qui percusserit potestatem, puniatur pœna dupli percussus fuit illius miles, an eadem pœna delinquens punietur.*
40 *Vulnerauit Titius Mar condemnatus fuit in lib xxv communi, Marti vult repetere expẽsas factas pro medicis à vulnerãte, an possit.*
41 *Iniuriarum an agere poterit Marti contra vulnerantem in superiori casu.*
42 *Occisus fuit Titius à Caio de mandato Sempronij an Caio petenti poterit potestas procedere contra Sempronium.*
43 *Statuto puniente percussorem in lib x. homicidam ad mortem, Marti vulnerauit aliquẽ, postea quis percussit, & interfecit, qualiter isti puniantur.*
44 *Statutum punit percutientem in domo pœna dupli quidam percussit in ecclesia uel molẽdino, an dupli pœna punietur.*
45 *Equus currens super quo erat, sessor, quendam occidit quomodo puniatur sessor ille.*
46 *Pœna dua diuersæ si imponãtur ex forma duorum statutorum pro percussione, nec apparet quod statutũ sit prius quæ pœna imponatur.*
47 *Pœna legis & statuti, an quis possit puniri pro percussione uel alio maleficio.*
48 *Delinquens regulariter pœna debita est puniendus fallit in casibus hic enumeratis.*

VIA sæpe fiunt insultus, de his videamus. Et primo quid sit insultus, & quid potest dici.
1 † Insultus [a] est contra aliũ
a impetuosus ingressus, vñ insultare, est ira & impetuoso animo alterum aggredi, vt nomẽ sit cõsequens rei. insti. de dona. §. est alius. vel insultare est in alterũ
2 irato animo irruere. Sed qd † si aliquis facit cõtra te insultũ irato animo, vt dictũ est, sine armis non tñ te tetigit, qualiter punit, puto iniuriarũ ff. de iniur. l. apud Labeonẽ. §. j. in fi. si aũt te tetigit, similiter iniuriarum tenet, & æstimabit iniuria an sit atrox vel nõ, & pro qualitate & atrocitate iniuriæ fiet cõdenatio. insti. de iniur. §. atrox. & fi. co. l. prætor. §. fi. & l. se. & de hoc no. infra in tit
3 de iniur. † Sed quid si ordinatũ est, q si aliqs fecerit insultũ cũ armis puniat in x. Quidam habẽs arma ad latus, puta ensem, fecit insultũ cõtra aliquẽ, nõ tñ ensem euaginando nunqd puniet de insultu cũ armis? dic q sic, vt notabiliter not. Bar. in l. idẽ est, & si qs armis. versi. qui armati. ff. de vi & vi ar. qđ est notãdũ. & semp mẽti tenendũ, vt ipse Bar. dicit. Itẽ tenet Albe. de Rosa. in q.
4 statuto. in ij. parte q. xxxvj. † Sed qd si ordinatũ est, q si aliquis fecerit insultũ ad domũ alicuius puniat in duplo vel in cẽtũ lib. Aliqs fecit insultũ sub porticu domus Rñ. quod dẽt eadẽ pęna puniri. appellatione. n.
b domus porticus [b] cõtinet. ff. de leg. j. l. cum hic senatus. de leg. iij. l. prædijs. §. pen. ad fi.
c Et intelligo siue sit propria, siue cõducta, [c] vel gratis cõcessa, vt insti. ff. de iniur. §. domũ. Itẽ domus appellatione ois forma ædificij continet. ff. de incend. rui. naufra. l. qui
5 ædes. in fi. † Sed qd si ordinatũ est, q q fecit insultũ puniat in x lib. plures faciunt insultũ cõtra aliquẽ simul & semel nunquid qlibet condemnabit in x. lib. Rñ. sic, qa tot vident iniuriæ esse, quot sunt iniuriãtes, vel iniuriã facientes vt ff. de iniur. l. si plures. ff. ad leg. Aquil. l. item Mela. §. si plures. & l. ita
6 vulneratus. ff. ad l. Aquil. † Sed quid ecõtra vnus fecit insultũ contra plures simul & semel, an teneat p pluribus insultibus & delictis, an solũ pro vno & vna pœna. Rñ. dicunt quidã, quod pro pluribus, qa tot vidẽtur fore insultus & delicta, quot fuerũt personę, contra quas est insultatus. arg. eius qđ dr tot sunt cõdemnationes. quot res. ff. de dona. l. senatus. & tot dicuntur esse stipula. &c. ff. de verb. ob. l. fi. & l. scire. cũ si. facit qđ no. extra de crimne falsi. c. j. Alij contra qđ pro vno insultu tm, & pro vna pęna puniatur, qa vbi est vnus solus insultus nõ põt dici qđ sint plures. cũ vnitas nõ capiat diuisionẽ &c. & impossibile est quod vnũ sit duo, & quod est impossibile nõ capit arg. insti. de inuti. stip. §. impossibile. ff. de regu. iur. l. impossibilium. Itẽ licet quis sit datus tutor pluribus pupillis simul & semel, vna est tutela & nõ plures, quia numerus pupillorũ nõ facit plures tutelas, sic nec plures insultus. ff. de excu. tu. l. tria onera. & l. is. §. fi. Numerus. n. personarũ nõ debet attendi. vt ff. de pœ. l. maiorem. & l. rescripta. §. 1. i. respõ. & tacq

& facit ff. ad l. Aquil. l. illud. §. fin. ff. ar. furtis cæs. l. si plures. ibi, at si eadem &c. dic vt ibi. Itē quia pœnæ sunt molliendæ &c. vt ff. de pœ. l. pe. Itē quia iudex inquantū minus pōt habet condemnare, vt no. ff. de præto. stip. l. fi. & ff de pœ. l. si pces in fi. seruando leges, vt in auth. de iudic. §. omnis aūt. Et verius vr̄, si procedatur per inquisitionē contra Martinū q insultauit & insultū fecit cō tra tales &c. Non tamē nego, quin possit q libet agere de per se, de iniuria sibi facta via ordinaria per accusationē. Nā tunc p quo libet q accusat punietur, arg. C. de ser. fugi. l. quicunque. ibi pro vnoquoque. &c. ff. de termi. mo. l. ii. vbi pro singulis &c. de priua.
7 deli. l. nōnunquā, cū si. † Sed nūquid si Martinus fecit insultū, & in ipso insultu etiā vulnerauit nunquid de insultu de per se, & ēt de vulnere punietur, aut de vulnere tantū? Respō. quod nō, cū hæc fuerint simul & se
d mel. d vnde cū vnū sine altero quasi esse nō potuerit de vulnere tm̄ quasi de maiori delicto debet puniri & nō de insultu per se. argu. de modo mul. l. fi. ibi, si id incontinenti &c. C. ad l. Iul. de vi publica. l. qm̄. secus si ex interuallo fecisse primo insultū, postea vul-
e nus. Nā tūc de vtroq; e teneret cū diuersa essent delicta, nec vnū tolleret p aliud, vt ff. ad l. Aquil. l. illud. §. si vero. & C. de accusa. l. q de crimine facit. ff. de priua. delic. l. nōnunquā. cū si. & ibi ēt no. de maiori delicto dixi, qa maius p̄fertur minori. arg. C. q accusa. non pos. l. i. C. de ordi. iudi. l. i. cū simi.
8 † Sed quid si Titius cū gladio euaginato animo irato venit cōtra te stringendo gladiū, tu dubitas, ne te vulneret vel occidat cū gladio, tu cū tuo gladio ipsum percutis ad tui defensionē, & vulneras vel occidis. quæro
f an tu d̄ vulnerato vel occiso tenearis. f Rn̄. nō. vt C. ad l. Cor. de sicca. l. is qui aggressorē. ff. ad l. Aquil. l. sed & si quemcunq; ferro. & est rō, qa nō licet aliquē insultare nec aggredi, & nō dēt qs expectare se prius per-
g cuti quā ipse percutiat g cū sufficiat terror armorū &c. vt ff. de vi & vi arm. l. iii. §. i. Itē quia cuilibet licitū est se defendere de iure ciuili, vt ff. de iust. & iur. l. vt vim. & de iure cano. extra de sen. excō. c. si vero. de homi. c. significasti. etiā iure naturali. i. dist. ius naturale. Et quicquid ad suā defensionē quis facit iuste facere vr̄, vt d. l. vt vim. & d. l. is q aggressorē. & quod iuste fit nullam pœnā
9 meret. C. de adul. l. Graccus. cū si. † Sed qn̄ dicat quis facere ad sui defensionē. Respō. qn̄ aliquis venit contra te irato animo cum gladio in manu volens te percutere vel occidere, qd̄ ius p̄sumit si stringit gladiū. ff. de sicca. l. i. §. Diuus. & vidēs hoc dubitas ne te vulneret vel occidat, percutis ipsum anteq̄ te percutiat vel vulneret, & vulneras ipsum vel occidis, non dēs expectare vt ipse prius te percutiat, cū sufficiat timor armorū. arg. ff. de vi & vi ar. l. iii. § q armati. & § cū igit. dūmodo semel pcutiat tm̄. Sed tn̄ si te vellet iterū percutere, licitū est tibi repercutere ipsum & nō aliter, vt puto, qa nō esset defensio, sed vindicta, sed tn̄ si tu ira vel timore ductus, & motus ne te percuteret vel occideret, potius quā te percutiat ex proposito vel dolo percutis illū, excedis modum in vulnerando nō teneris, vt extra de senten. excō. c. si vero. §. pe. & c. perpendimus. ff. de reg. iur. l. qd̄ calore. Idē dico si post percussionē in te vel vulnus illatū, tu incōtinenti, ipsum vulneras anteq̄ vadas ad extraneos actus, vt d. §. cū igitur, quia videris facere ad tui defensionē. C. vn̄ vi. l. i. & maxime si ipse volebat te iterū percutere. ff. ad l. Aql. l. si ex plagis. §. tabernarius. & l. scientiā. §. sed si offendi. & est rō qa ille est in culpa volendo te offendere, & prouocādo te ad irā. Vnde si ipsum sua culpa offendis, sibi imputet, vt ff. de reg iur. l. dānū. & l. quod calore. arg. si qua. pau fe. di. l. i. §. si cū arietes & ii. q. iii. c. si quis iratus. ff. de adul. l. ait lex. § fi. Et idē dico si fiat defensione personarū, qa licitū est defendere, vt filiorū, & parentū, & vxoris, & similiū, vt no. supra de personis q̄ possint offendere sine pœna. Et qd̄ dixi in-
h continēti, nō ex interuallo. h Facit ad hoc. C. de epis. & cle. l. raptores, ibi tēpore inuasionis &c. ibi. & ī flagrāti adhuc delicto &c. Nā si fieret ex internallo esset vindicta, & nō defensio. & hoc nō licet. vt ff. de iudic. l. nullus. Itē intelligo pdicta vera esse, dum-
i modo fiant cū moderamine i defensionis, vt si ipse, q te insultat velit te offendere cū armis, & tu te defendis cū armis, & si sine ar
10 mis, & tu sine armis. † Saluo qd̄ si ipse esset fortior te valde, & vellet te offendere sine armis, qd̄ tibi licet cum armis te defendere, & resistere, pp inæqualitatē fortitudinis, vt no. C. vnde vi. l. i. Et prædicta vera sunt qn̄ fit contra personam contra quā debet

11 fieri defensio incontinenti.†Si aũt fieret in rebus,vt quia expellor per vim de possessio ne rei meæ,tunc nõ solum licet mihi resiste re & defendere incontinenti,sed ẽt ex inter uallo ꝑ me,& ẽt conuocatis amicis,vt ff.de vi & vi arm.l.iij.§.j & §.cũ igit.ubi de hoc, & de ista materia no.extra de homic.c. si-
12 gnificasti & xxiij.q.j.c.qđ militare. †Sed quid si Martinus te vulnerauit & incõtinẽ-ti aufugit,& i ꝓsequẽdo & fugiẽdo ipsum vulnerasti? Rñ. puniendus es,quia potius
k videris facere ad vindictã* quã ad defen-sionẽ quod nõ licet.C.de iudæ.l.nullus.C. vnde vi l.i.& hoc non.Goff.in sua summa.
13 extra de homic.circa fi. †Sed quid si duo insultauerunt se adinuicẽ vel percusserunt, quilibet dicit quod alter incipit & fecit ad suã defensionẽ,nec aliter ostẽdatur de ma leficio.quid p̃sumendum in dubio?Rñdeo præsumendum est contra eũ,qui cõsuetus est rixari, & talia maleficia cõmittere,quia q̃ semel malus &c.vt de reg.iur.l.q̃ semel. ff.de accu.l.si cui.§.eisdẽ crimi.Itẽ cõsuetu do malorum est potius velle rixari, quã il-lius,qui non sit assuetus,vt ff.de lib.& post. l.si qs posthumos.& facit.ff. de pigno.acti. l.vniuersorũ.ibi,solebat &c.ad Macedon.l.
14 sed & lul §.qđ dicimus.cum si.†Sed quid si Martinus est homo malæ conditionis & famæ,assuetus ẽt latrocinia & robarias,fur ta,& homicidia cõmittere,& de talib⁹ alias extitit cõdemnatus quidam homo bonæ fa mæ & conditionis eundo per viam fuit in-sultatus ab ipso Martin. qui volebat ipsum occidere vel robare.Iste bon⁹ homo ad sui defensionẽ dictũ Marti.vulnerauit vel occi dit, nõ tñ põt probare ꝑdicta, nisi per suũ iuramentũ,modo quæriẽ qđ iuris?Rñdeo, & primo vr̃ quod sit puniendus, qui deliqt vt ff.de sicc.l.i.§.Diuus.& § qui hominẽ ff. ad l.Aquil.l.qua actione.§.occisum. qa nõ deficit ius,sed ꝓbatio.l.duo sunt.de testa.tu te.Si enim probaretur per testes, ꝙ ad sui defensionẽ fec.staet excusatus esset ff.de iust. & iure.l.vt vim.Ecõtra vr̃ quod iste sit ab-soluendus,quia licitum est insultãtem & la trocinantẽ occidere ff. de sicca.l.is qui ag-gressorem.Nam dictus Marti. cõsuetus est mala committere,vnde præsumendum est contra eum,quod ipse inceperit,& voluerit suam malam consuetudinem retinere, cũ semel malus semper p̃sumitur malus &c. & pro isto bono homine bonum est præsu mendum,vt illud quod fecerit si bonum,& licitum est se defendere,vt d.l.vt vim.& de sen.excõ.c.si vero. Item fama istius debet isti prodesse , & mala fama illius debet illi nocere,vt ff.de qõ.l.de minore.ibi,vel eius existimationis &c. facit ff. de tuto.& cura. datis ab iis.l. sed & personã cũ simil. vnde debet absolui dũmodo purget se suo iura mẽto,ꝙ fecit ad suã defensionẽ. Nã & alias per sacramentũ quis purgat̃.C.de iis, q̃ ad eccle.cõfu.l.ꝑsenti.§.& faue.de pœ.iud.qui male iudic.auth.nouo iure.C. de iure deli. l.scimus.§.si vero. Sed ille,q̃ in tali casu ha bet iudicare,diligenter aduertat cõditiones & qualitates personarũ,& oĩa alia q̃ in tali bus sunt considerãda,vt ff de pœ. l.aut fa-
15 cta.& ꝙ iustũ fuerit faciat &obseruet.†sed quid si Martinus insultauit & insultũ fecit cõtra l. & cũ gladio vulnerauerit & ꝑcussit aĩo occidendi,nõ tñ occidit,nũquid de ho-micidio punietur? Rñdeo sic de rigore iu-ris,vt ff.de sicc.l.j. § Diuus.de pœnis l.aut facta.§ euẽtus.C.de sicc.l si is qui cum te-lo. Nã in talibus volũtas & actus pro facto reputatur,vt ff de siccar.l.iij.& l.diuus.sed de cõsuetudine generali & s̃m formã sta-tutorum secus est. quia licet quis vulneret aĩo occidendi,si nõ occidit,de vulnere puni
16 tur,& nõ de homicidio.†sed quid si aliquis fuit insultatus & vulneratus cũ gladio vel alia re,ita ꝙ iacuit plurib⁹ diebus,& postea surrexit,ita ꝙ videbat̃ liberatus, vel ibat ꝑ viã huc & illuc,postea subito morit̃,quærit̃ an ille,qui vulnerauit sit puniendus de ho micidio,aut de vulnere tñ?Rñ.aut vulnus fuit mortale & illatũ in tali parte corporis, quo homines solent perire,tũc p̃sumit̃ mor tuus ex vulnere, siue occasione vulneris, si nondũ cõsolidatio vulneris facta erat,vt ff. ad l.Aquil.l.qui occidit.§.fi.& l.ita vulnera tus.in prin.& l.huic si seruus.i fi. nisi probe tur qđ ex alia cã, vt ex veneno , vel coitu, vel vino,vel mala custodia &c.sit mortuus Si aũt vulnus nõ erat mortale , nec in loco periculoso corporis, nõ p̃sumitur mortuus ex vulnere,sed ex alia cã,nisi ꝓbetur quod occasione febris superueniẽtis occasione vul neris moriatur,vel simili causa. Nã tũc pu-nietur de occiso , si habuit animũ occiden-di, quia non refert vtrum quis occidat, an det causam morti.ff.de sicca.l. nihil & hoc casu

casu stabitur iudicio medicorum, vtrum sit mortuus ex vulnere vel occisione vulneris vt probatur extra de homic.c. significasti. Nā creditur medico in arte sua, vt C. de re mili.l. semel. ff. de statu libe.l. septimo mēse. & cuilibet alij in sua arte. C. de pondere & auri illa.l.fi. ff. si mensor. fal. mo. dix. l. j. ex-
17 tra de præsum.c. qui iudicante. † Sed nun-
l quid debeat credi insultato [l] vel vulnerato in casu mortis si dixerit ꝙ Marti eū insultauit vel vulnerauit? Rñ. nō, nisi aliter per testes probet. ff. ad Sil.a.l. si qs. §. i. & l. casus.
18 † Sed quid si plures ludebant [m] & luden-
m do & currēdo vnus percussit aliū, nunquid puniat? Rñ. nō, si percussio fuerit leuis, & nō studiose facta. ff. de sicca.l. in l. arg. ff. de ædi. edic. l. j. §. proinde. ff. de ven. inspi. l. j. in fi. Sed tñ si ludēdo percuteret cū gladio, vel alia re malitiose, dicēs ludēs feci, nō excusatur, sed punit. vt extra de præsum. c. j. ff. ad l. Aquil. l nam ludus. Itē qs ludos appellat, ex quibus crimina oriuntur &c. vt in proœmio. ff. illud vero satis. versi. qs. n. ludos &c.
19 † Sed quid si ordinatū est, quod si quis percussit aliquē in domo sua puniat pœna dupli. pone dū aliquis esset in via, proiecit gladiū vel rem aliquā cōtra aliquē existentē in domo sua, & eū percussit, quæritur an pœ
n na dupli debeat puniri. Respō. vr̄ qđ nō, [n] quia percussor nō erat in domo percussi vt ordinamentū vr̄ dicere, cū à verbis ordinamenti nō sit receden. ff. de lega. iij. l. nō aliter. ad munici. l cōstitutus. de exercitoria. l. j. §. ergo. Itē domus dr̄ quæ constat ex tecto & pariete & fundamēto, vt ff. de verb. signi. l. ædificia. & l. cū taberna. & cū non sic fuerit in domo, sed in via, nō vr̄ puniendus. Itē qa dictio, in, significat locū &c. Econtra vr̄, ꝙ puniri debeat pœna dupli cū proiecit gladiū, vt ff. ad l. Aquil. l. itē Mela. §. si plures. Itē qa voluntatē habuit, & actū fecit, vt ff. de sicca. l. Diuus. & nihil interest &c. ff. de sicca. l. nihil. Itē & locus aggrauat delictū. C. de adul. l. Gracchus. Itē quia domus est tutissimū refugiū. ff. de in ius voc. l. pleriq;. Itē qui prope domū est, videtur in domo esse. argumēto. C. de his qui ad ecclesiā cōfugiunt. l. præsenti. §. quid in finibus. ff. de procuratori. l. & qui in orto. ff. de lega. iij. l. prædijs. §. pen. & fina. cū simi. & hoc verius
20 videtur. † Sed quid si dicatur in statuto ꝙ si quis percusserit aliquē in facie, puniatur in centum lib. & aliud statutū dicit, ꝙ si aliquis percusserit in platea, condemnetur pœna dupli. Aliud statutū dicit, qđ omnes pœnæ duplicētur de nocte contingit quod aliquis percussit aliquē in facie, & platea, & noctis tēpore, quæritur modo an oēs & singulæ pœnæ in statutis cōtentæ debeant duplicari an solū principalis pœna in lib. centū. Responde & videtur ꝙ oēs & singulæ pœnæ sint seruandæ, cū statuta hoc dicant, & eorū forma est seruanda. ff. ad munici. l. cōstitutionib. nec à verbis statutorū est recedēdum l. non aliter. & de leg. iij. & l. j. §. ergo. ff. de exercit. nec vnū delictū tollit aliud. ff. de priua. delict. l. nunquā plura. cum simil. Contra ꝙ sola pœna centū libra. debeat duplicari, & semel tantū. argu. ff. de peti. hære. l. item veniunt. §. cum prædiximus & §. itē videndum. Nā in actione quod met. cau. solum simplex quadruplatur. sic & in casu nostro sola pœna centū lib. quæ est principalis debet duplicari. arg. ff. quod met. cau. l. si cum exceptione. §. hæc autem. & §. quadruplatur. Itē quia sola originalis æstimatio cōsideratur, nō tamē qđ deinde nascitur vel occidit, vt ff. de pecu. l. id quod. § j. ff. de furtis. l. in furti ac. & l. vulgaris. §. j. vi bon. rapto. l. ij. & l. nec. ff. de pœn. l. sanctio legum. in fi. cum sim. & hoc videtur verius, qa pœnæ sunt moliēdæ. ff. de pœn. l. interpretatio-
21 ne. ff. de præto. stipula. l. fi. † Sed quid si ordinatum est quod si quis percusserit aliquē in via publica puniatur pœna dupli. quidā percussit in via priuata, sed tamē per eā publice itur, quid iuris? Respon. ꝙ debet eadē pœna puniri, quia talis via priuata debet haberi pro publica postquā per eam publicè itur. ff. de ijs, qui deie. vel effud. l. j. ibi, dum modo &c. ff. si mens. fal. mo. dixe. l. fin. cū si.
22 † Sed quid si ordinatum est, ꝙ pro insultu quis puniatur in x. lib. & pro vulnere in c. li. & ꝓ homicidio in mille lib. Pone ꝙ aliqs fecit insultū, & vulnus, ex quo mors secuta est nunquid punietur de singulis maleficijs & diuersis pœnis? Respon. sic videtur, quia tria videntur esse delicta & diuersa, & vnū non est aliud. ff. de priua. delic. l. nunꝗ. plura. Econtra vr̄. ad l. Iul. de vi publ. l. qui. Sol. videtur ꝙ legem ista delicta simul & semel fuerint commissa, ꝙ tunc de vno, sed de maiori, vt de homicidio. cum vnum videatur maleficium ratione continuationis.

 Si

Si autem ex interuallo,vt quia insultauit & postea percussit,tunc de pluribus puniatur. ff.ad l. Aquil.l.illud.§.fi.vbi de hoc C.de accu.l.qui de crimine.ff.de iniur.l.prętor.§ si
23 plures. †Sed qd Martinus vulnerauit Ioā. & ipse Ioan.sua culpa vt propter coitū, vel aliā causam,vel malā custodiā, vel quia nō faciebat se medicare,quod si fecisset conualuisset,mortuus est,nunquid Marti.condēnabitnr de homicidio? Respō.nō vř. vt extra de homici.c.tua nos. Nā damnū quod quis sua culpa sentit,imputet.ff. de reg.iur.
o l.damno. sed de vulnerato ° tantū &,hoc debet cōstare per testes duos,vt ff.de resti. l.vbi vel iudicio medicorū.extra de homic. c.iudicasti.C.de re milit.l.semel. Idē puto si per imperitiā medici est mortuus, vt de vulnerato tātū,nō de homicidio puniatur. ff.ad l. Aquil.l.si seruus seruū. §.si cal. ff.de ædili.edict.l quod si nolit.§. qui mancipiū.
24 institu.ad l. Aquil.§ imperitia.cum si.†Sed quid si vnus cœpit Martinū per pannos & ipsum tenuit dolose, & alius superuenit & vulnerauit nūquid vterque tenetur? R.ndc sic.ff.ad leg.Aquil.l.itē Mela.§.sed si alius. & l.ita vulneratus quia nō interest vtrū qs occidat,vel prębeat causam mortis.ff.de sic car.l.nihil, de parrici.l. verum. Idem est in illo.qui scienter & dolose dat auxiliū cooperando ad maleficiū cōmittendū,quia vterque tunc similiter tenetur.insti.ad l.Aquil. §.opere.& §.si vero.Idē & in illo,cuius instigatione est delictū cōmissum,vt ff.si qua. pau.fe.di.l.j §.sed si instigati.cū si. Idē & in illo,q scienter & dolose accomodauit gladiū ad maleficiū committendū, vel ferramentū,vel scalas.insti.de furtis.§. opere.ff. de fur.l.si pignus.§.qui ferramentū ff.ad l. Aquil.l qua actione.§.Celsus. Idē & in eo, qui persuasit alicui, vt maleficiū perpetraret,qui aliter nō erat facturus. extra de homi.c.sicut.§.qui vero.ff.de seruo cor.l.j.§. persuadere C.de furt.l.si quis persuaserit. Idē & in eo, qui accommodauit domū scienter ad adulteriū cōmittendū,vt ff.de adult. l.is cui.& l.qui domo.& l.seq.Itē in simil.b. est dicendū. Nā agētes & consentientes dolose & scienter, ita ꝙ consentiant & agant, pari pœna &c.C.de epis.& cle.l. si quenq. extra de offi.dele.c.i.Et est quadruplex cōsensus, vt ibi not. Et idem dico de illo qui mandauit fieri maleficiū.ꝙ vterque puniatur,vt C.de acc.l.non ideo minus. ff.de iniur.l.nō solū in princ.& §.si mandato. si autē dedit consiliū solū ad delinquēdū.aut ille q delinquit etiā;erat aliās facturus sine tali consilio,tunc non vř teneri de tali consilio. Si autē non erat facturus sine tali consilio, & tunc de consilio erat puniendus, vt not. insti.de oblig.quæ ex quasi deli.§. certe.de iniur.§.pe.institu.manda.§. tua.ff.de regu. iur.l.cōsilij. & optime facit extra de homici.c sicut dignū.§.quia vero. & seq.& §.de
25 cætero.& §.seq.† Sed quid Io.insultatus à pluribus & vulneratus, dicitur ꝙ V.ipsum vulnerauit ipse vult probare ꝙ alius vulnerauit vel occidit, nunquid est audiendus? R.ñ.sic vt ff.ad l. Aqui.l.ita vulneratus.§.fi. de qōnib.l.j.§.si quis vltro.ibi,de innocen-
26 tia sua &c.C.de decurio.l.ii.†Sed quid pone ꝙ M.fuit à pluribus vulneratus, & percussus pluribus percussionibus,dř quod ex vulnere Alberti mortuus est,ipse vult probare,ꝙ ipse intulit in tali parte corporis, ꝙ ex tali vulnere nō potuisset mori, aut vult probare ꝙ alius intulit vulnus mortale, & in tali parte corporis, q illud tale vulnus fuit mortale,nunquid est audiendus? puto quod sic.ff.ad l.Aquil.l.ita vulneratus.§.fi. de quæst.l.i.§.si quis vltro ibi,de innocentia sua &c.cū si.& si hoc probat, debet de vulnere,nō de occiso puniri. & fit talis probatio per testes vel ꝑ medicos,quibus magis est credendū ꝑꝑ experientiā artis suæ, vt ff.de statu ho.l. septimo mense, & l.Diuus extra de homic.c.significasti.c.cōstitutum esset.ibi,experto credo,&c.de re mili.
27 l.semel.†Sed quid si aliquis dolose accommodauit gladium cuidam furioso, quo tūc se vulnerauerit vel occidit nunquid est puniendus? R.ñ sic ff.ad l.Aquil.l.qua actio. §.Celsus ad l.Cor.de sicca.l.nihil.de parri
28 ci. verū cum si.† Sed quid ordinatū est, qꝫ si quis vulnerauerit aliquē,puniatur in x.li. aliud statutū est, ꝙ si qs delinquerit in platea,ꝙ pœna dupli puniatur.contingit ꝙ qs vulnerauit in platea. quæritur vtrū debeat pœna amborū statutorū puniri.R.ñ nō vř, quia nō debet quis duabus legibus puniri. de accu.l.senatus.facit.ff.de se pul.viol.l.sepulchra.de cunct.l.quod dicitur. cū si.Econtra qd sic,qa videmur esse duo delicta vnū ratione percussionis, aliud ratione loci,vñ delictu magis aggrauat.ff.de pę.l.aut facta. §.fi.nec

§ fi.nec vnũ tollit aliud ff. de priua. delic.l. nonnunq̃.cũ si & hoc vidi pluries obserua ri.Sed tñ alii dicunt contra alia ratione, qa pœnæ sunt molliendæ &c.ff.de pœ.l.interpretatione.Sed tñ maiori pœna punitur qa maior trahit ad se minorẽ.arg.C.de ordi.in l.i.C. q accu.nõ pos.l.i.Alii dicũt, ꝙ minor
29 est imponẽda ꝑ l.si p̃ses.in fi.cum si.† Sed nunqnid ordinatum est ꝙ si qs percusserit aliquẽ cũ sanguinis effusione puniat̃ in x. lib.quidã percussit,& in vna percussione fecit plura vulnera,vt cũ forcipe,vel menãdo versus faciẽ percussit in facie & pectore,vel in facie & manu,quod est possibile. quærit̃ qualiter debeat cõdemnari.Rñ. dicunt quidã ꝙ solum in x.lib.cũ vna fuerit percussio. & non plures.arg.ff.ar.fur.cæs.l. si gemina arbor dic vt ibi.& ordinamentũ dicit pro ꝑcussione,& non pro quolibet vulnere. Vñ cũ vna percussio fuerit,vnica pœna,videlicet x.li.ex ponenda quia forma ordinamẽti est seruanda &c.ff.ad munic.l.cõstitutus. ff.de lega.iii.l.non aliter.ff.de exerci.l.i.§.ergo. Itẽ ꝙ nõ est expresse dictũ pro omisso haberi debet.ff.de verb.obl.l.scire.& l. qđ dicitur.§.quicquid. Sol. hoc esse verũ ꝑ dicta iura,ꝙ vna tm̃ pœna puniatur & optime facit.ff.ad l.Aquil.l.illud.§.fi.ff. de acti. em.l.non nouũ. Secus si ordinamentũ diceret pro quolibet vulnere,tũc puto pro quolibet esse puniẽdũ,licet fuerit vnica percussio.arg.ff.de iniur.l.prętor.§.si plures.C.de ser.fugiti.l.quicunq;.ibi pro vno quoq; vulnere &c.Et idẽ puto si statutũ diceret,quod si quis vulnerauerit aliquẽ puniatur in x.li. pro quolibet,licet sit vna percussio. arg.ff. de termi.mo.l.ij.ibi, pro singulis &c.& d l.
30 quicunq;. † Sed quid si in rixa plures vulnerauerunt vnũ pluribus vulneribus,ex qbus mortuus est.nescitur ex cuius vulnere decesserit,cũ oĩa vulnera nõ sint mortalia . quęrit̃ qualiter isti puniant̃ Rñ dñt qdã ꝑ omnes cõdẽnãdos ad mortẽ de homicidio ꝑ l.iii.ff.de sicca.§.fi & l.itẽ Mela.§. si plures.& l.ita vulneratus.ibi,denique &c.ff.ad l.Aquil.& ff.de iniur.l. si plurs. Alii dicunt contra, ꝙ nullus est ad mortẽ condenanduus, nec de homici.sed de vulnerato tm̃.rõ est,quia nõ cõstat cuius ictu perierit,qđ esse debet.C.de prob.l.sancti.de pœ.l q iniam. ff.de sicca.l.pe.& sanctius est impunitũ facinus relinquere,q̃ &c.ff.de pœn.l.absentẽ. Itẽ qa ratione incertitudinis cõdẽnatio euitat.ff.de rei vend.l.Pompo.§.fin Itẽ quod ius non deficit,sed ꝓbatio,vt in l. duo sunt Titij.ff.de test.tut.& ita de facto fuit cõsultũ, vt nullus cõdẽnaret̃ de homici. sed solũ de vulnerato sed si constaret,qđ oẽs ordinassent occidere,& peruenerint ad actũ vulnerãdo,ꝙ oẽs puniant̃ de homicidio.Nam agentes & consentiẽtes &c. Si vero in rixa cũ plures percusserãt, & cõstare cuius ictu mortuus eẽt, tũc ille solus de homicidio punitur,alii de insultu vel de vulnerato.qa nõ ordinauerũt occidere.ff.de sicca.l.fi.& l.i.§. Diuus.ḟde iniur.l.q iniuriarũ.xxiii.q. vlti.c. fin.vbi de hoc C.de sicca.l.is qui cum telo. Sunt tamẽ q dicunt,& bene, qđ si apparuerit quis fuerit incæptor rixæ, qđ tũc ille solus puniret̃ de homicidio . etiã si nõ cõstat cuius ictu occisus sit.C.ad l.Iul.de vi publ. l.qm̃.ibi,in suppliciũ &c.quasi videat̃ dedisse causam homicidii.Et nihil interest &c.ff. de sicca.l.nihil.nam & q causam damni dat &c.ff.ad l. Aquil.l.q occidit.Itẽ incæptor rixæ est præ omnibus puniendus,vt d.l.qm̃. ff.de ser.cor. l in hoc iudicio.§.i.no.ff.đ dã. infec.l.inter quos.§.i.arg.de siccar.l.i. cũ si. Et hoc iustũ & æquum est, ne maleficiũ sit impunitũ.ff.ad l.Aquil l.ita vulneratus.alii vero de vulnerato tm̃ vel de insultu,& non de homicidio,vt supra dictũ est , puniri de-
31 bent.† Sed quid Martinus vulnerauit aliquem & vulnus non erat mortale,sed ꝑ imperitiam medici decessit,an Martinus cõdẽnabitur de homicidio? rñ.nõ,sed de vulnerato solũ.arg.ff.ad l.Aquil.l.q occidit. §.fi. & de ædil.edic.l.qd si fugitiuus.§.mãcipiũ. & stabitur iudicio medicorũ,vt extra de homici.c.significasti.& ff.de statu ho.l.septimo
32 mense.cũ si.† Sed qũo medici eligunt̃? respõ.de voluntate propinquorũ defuncti, & consensu vulnerantis,vel iudicis arbitrio eligentur.insti.de satisda.tu.§ finautẽ. de lega.iii.l.huius.§.i † Sed nũquid stabitur iu-
33 dicio vnius medici? nõ puto,sed duo necessario sunt adhibendi arg.ff.de testi l.vbi.C. de re mili.l.semel.vbi dicit,medici,in plurali numero.facit extra de homici c. significasti. Nam illud dicitur rectũ consiliũ , quod pluriũ iudicio roboratur &c. Itẽ vox vnius vox nullius &c.C.de testib. Item dictum vnius non iustificat, nec condemnat. xxiii. q.ii.ad mortem.cum sim.Bar.in l.si in rixa.

ff.ad l.Corel.de sicca.tenui, ꝙ statur dicto vnius medici, si plures non reperiuntur.

34 † Sed quidā seipsum ꝑcussit & vulnerauit, nunquid est puniendus. Rn̄.sic pęna capitali de iure cōi, nisi fecerit ob impatientiam doloris vel tædio vitæ.ff.de re mili. l.omne delictū.§. q̄ se.de pœnis l.si quis aliquid.ii. §.fi.de bon.eo.qui mor.sibi consci.l. fi.§.si quis aūt.vel condēnabitur ſm statuta loci. Nā si sibi non pepercit,nec ei parcendū est

35 &c.& punit sicut si aliū vulnerasset. † Sed quid, dum velles percutere Martinū, percussisti alium. vel dum velles percutere canem, vel auē percussisti alium ꝑtereuntē & occidisti,nunquid puniēdus es? Rn̄.sic iniuriarum.ff.de iniur.l.eum qui.§.si iniuriā. vel saltē l. Aquil.ad dānū.vt ff.ad leg. Aql. l.scientiā.§. sed si.Et rō est quia fuisti in culpa,vnde teneris, vt dictum est,sed nō lege Cor.de sicca.vt l.in lege.& l.Diuus.ff.ad legem Cor.de sicca. quia vr̄ factum potius casu q̄ dolo & voluntate &c.vt ff.de pœ.l. respiciendum.§.pe.vnde de homicidio nō tenetur,nec l. Cor.de sicca.sed iniuriarum vel Aquilia,vt dictum est.facit extra de ho

36 micidio.c.lator.& c.ex literis.& c.fin.† Sed quid pone quod percussi Martinum volen

r tem r & consentientē,nunquid sim puniendus.Rn̄deo quod pro percussione vel iniuria alicui facta duæ oriuntur actiones, vna quæ competit iniuriato, alia quæ competit reipubl.cuius interest ne maleficia cōmittantur.ff.de publ.l.licitatio.§. quod illicite. & l.ita vulneratus cum si.ff.ad legē.Aqui. sed si sit iniuria volenti nō potest agere vel accusare,vt ff.de iniurijs.l.j.§. vsque adeo. ff.de libero homine exhibendo.l.iij.§.si qs volentem.Sed per hoc non tollitur ius reipublicæ. ff. de pactis.l. ius publicum. vnde debet puniri ratione reipublicæ loci illius, vt d.l.licitatio. §.quod illicite.ff.de sicc. l. in lege.ff.de ini ir.l.fi.§.si quis seruum. de publi.iud.l.qui cœtu.de episc.audiē. l.raptor.

37 in fine.de seruo corrupto.l.si quis † Sed quid si percussi aliquē vel offendi quē non cognosco, an sim puniendus? Respondeo sic,nō minus q̄ si cognouissem. ff.de iniur. l.eum.§.si iniuria.& §.seq.de seruo corru.

38 l.j.§.fina.cum simili. † Sed pone quæstio. de facto.Quidam percussit quēdā inimicū suum in loco quodā . dixit quibusdam associetate me vsque ad talem locum, & ipsi fecerunt ignorātes de intentione ipsius,quē associabāt.dum ipse appropinquaret ad locum,antecessit istos, qui ipsum associabāt, & istū suum inimicum insultauit, & percussit,& occidit.Iste homicida cum ꝓdictis sociis fuit captus,opponitur cōtra istos socios ꝙ ipsi debent de homicidio puniri tanquā socii & participes in homicidio & delicto. Sed ipsi dicunt qđ nō fuerūt participes nec scientes,& quod fuerūt decepti ab isto,qui eos requisiuit vt ipsum associarent ad talē locū,& ꝙ nō insultauerūt,ꝑcusserūt,vel occiderunt.& ipse homicida confitetur,ꝙ eos decepit, & ꝙ nihil dixerat eis, ꝙ vellet cōmittere homicidiū , & qđ nō deliquerunt, vt dixerat eis,q̄ritur quid iuris? Respon.& dico,ꝙ ille, qui insultauit & occidit, est de maleficio puniendus.ff.de sicca.l.i.§. & qui hominem.ad l.Aquil.l.qua actione.§.occisum,ne maleficium sit impunitum, vt l. ita vulneratus ad legē Aquil.cū similibus. Sed alii non tenentur nec puniētur, quia deceptis & nō decipiētibus iura subueniunt. C. si mi.se ma.dixe.l. ii. ff. ad velleia.l.si decipiēs. Si.n.constaret quod dedissent auxiliū cooperando ad maleficiū cōmittendū, & scienter associassent illū,q occidit,puniendi tunc essent de homicidio pro tali ope & auxilio,vt ff.de furt.l.furti §.ope.de adult.l.si is cuius ope.de parric.l.vtrum.& l.seq. Nā agentes & cōsentientes &c. Sed quia fuerūt ignorantes,excusantur.l.quo naufragiū. §.

39 nō tātū.ff.de incē.rui.nauf. † Sed quid?ordinatū est ꝙ si quis percusserit potestatē,puniatur pęna dupli.contingit ꝙ quis percussit militem eius,nunquid eadē pęna punit. Respon.sic vr̄.arg.ad l.Iul.maie.l.quisquis. Nā priuilegiū concessum potestati & suis familiaribus vr̄ cōcessum.arg.C.ne fil.ꝓ pat. auth.habita.Ecōtra ꝙ nō. Nā statutū dicit, solū de potestate,& stricti iuris &c.de exerci.l.i.§ ergo.ad munici.l.constitutus. Itē si statuarii voluissent.hoc expressissent.C.de cadu.tol.§.ne autē.quod nō fecerunt igitur &c. Item istud est personale priuilegium concessum solū in persona potestatis, vnde personā nō trāsgreditur.ff.de aqua quoti.& æsti.l.i.de re mili.l.priuilegia.& l.fin. & hoc

40 verius videtur. † Sed quid,quidā percussit & vulnerauit Marti. ꝑ ꝗ quod fuit condemnatus à cōi in lib.xxv. ꝓdictus Martin. vult repetere expen. quas fecit pro medicatura sua

sua ab ipso vulnerãte, nunquid possit? Respõ sic, quia ex maleficio cõmisso duæ oriũtur actiones, vna datur offenso, altera reipublicæ & cõi illius loci. ff. de publi. l. licitatio. §. ꝗ illicite. & vna nõ tollit aliã. ff. de verbo. obli. l. nunquid. & quod possit petere expensas ꝓbatur. extra de iniu. & dã. da. c. i. ff. ad l. Aq. l. qua actione. de iis, qui deie. vel effu. l. fi. sed ratio deformitatis nõ habetur, quia liberum corpus non recipit æstimationẽ. ff.
41 de iis qui deiece. vel effu. l. i. § sed cũ. †Sed nũquid põt agere iniuriã iste Mar. licet iste percussus sit cõdẽnatus à cõi? Respon. sic, quia ex maleficio duæ oriuntur actiones vt dixi, vna datur iniuriato, alia cõi. cuius interest ne maleficia cõmittãtur. ff. ad l. Aquil. l. quas actiones. de iis, ꝗ deie. vel effu. l. fin. & l. ita vulneratus. ff. ad l. Aqui. & d. l. licitatio. §. quod illicite. nec vna tollitur ꝑ alterã, vt d. l. nunq̃. & ff. de iniu. l. si quis seruũ. inst. de
42 iniu. §. petitur. cum si. † Sed quidã nõ percussit, sed mandauit assassinamentũ & fecit percuti vel occidi, iste percussor fuit captus & punitus debita pœna, ptãs vult ꝓcedere cõtra illũ qui mãdauit fieri maleficiũ, nunquid põt? Respon. & vr̃ ꝙ nõ põt. ar. vi bo. rap. l. is quoti. & ibi, alterius &c. quia nõ dẽt inquiri sæpius de dicto eiusdẽ. ff. nau. cau. stabu. l. licet. de ver. signi. l. sæpe. cũ sim. Ecõtra quod sic, vt ff. ad Silla. l. & si certus. C. đ accusation. l. non ideo minus & est ratio, ꝗa si plures delinquũt, pœna vnius nõ liberat alium. ff. ad legem Aquiliam. l. item Mela. §. si plures. de sicca. l. quidã. & l. nihil. cũ
43 similibus. & hoc verius. †Sed quid? ordinatum est, ꝙ pro percussione condẽnetur in decem libris, ꝓ homicidio ad mortem condẽnetur. Pone ꝙ vnus percussit & vulnerauit Martinũ, postea venit alius ipsum percussit & traxit ad mortem qualiter puniẽtur isti tales percussores? R̃ndeo, ꝙ primus percussor tenetur, & punietur de vulnerato, secũdus de occiso, f vt ff. ad l. Aquili. l. ita vulneratus. & l. ait prætor. xxiij. q. vlti. §. fi. extra de homici. c. significasti. vbi de hoc.
44 †Sed quid ordinatum est, quod si quis percusserit aliquẽ in domo, puniatur pęna dupli. percussio facta est in ecclesia, vel molendino. Respon. pęna dupli dẽt puniri, ꝗa appellatione domus e continetur ecclesia. C. de sacrosan. eccle. l. decernimus. & auth. si quas ruinas. Itẽ quia appellatione domus cõtinetur omnis forma ædifficii. ff. de incẽ. ruin. naufrag. l. qui ædes. in fine. facit insti.
45 de iniur. §. domum. †Sed quid, quidam super equo currebat, & currendo occidit aliquem qualiter punietur? Respon. si dolose & data opera fecit, ꝙ de occiso puniatur. Nam occisum dicimus qualitercũque occidatur, vt ff. ad l. Aquiliã. l. qua actione §. i. ff. de siccar. l. in lege. & l. Diuus & l. nihil. Si vero non dolose fecit, aut ille locus erat deputatus ad currendum, & tunc non tenetur, nisi dolose fecisset & studiose. ff. ad legem Aquiliam. l. qua actione. §. si qis in colluctatione & l. si obstetrix. §. fin. Si autẽ ille locus erat priuatus & nõ deputatus ad currẽdum, tunc si ante proclamauit caue, caue, caue, tunc non tenetur de occiso, quia tunc constat ex eo, quod clamauit caue, caue, quod non habuit occidendi animũ, qui desideratur ff. de siccar. l. prima. §. Diuus. & l. in lege. & l. Diuus. & ad l. Aquiliã. l. si putator. d. l. qui foueas. facit extra de homic. c. significasti. Sed alii dicunt, ꝙ si currebat per locum non deputatum ad currendum, quãuis proclamauerit, si sciebat equũ vitiosum & infrenatum, ita non ꝙ poterat retinere, ꝙ tunc, quia erat in aliqua culpa currendo, cum tali equo, puniatur l. Aquil. ad dãnum, non autem de homicid. quia nõ habuit animum occidendi &c. institu. ad l. Aquili. §. quod si putator. & §. impetu quoque. & §. sequen. & §. ita si quis. & fiet condemnatio in quinquaginta aureos, cum liberum corpus non accipiat æstimationem, & ad impensas vulneris &c. ff. de iis qui deiece. vel effu. l. i. §. sed cum homo. & l. final.
46 †Sed quid si per percussionem factam imponuntur duæ pœnæ diuersæ ex forma diuersorum statutorũ, nec apparet quod statutum fuerit prius, nec posterius? Respon. quod minor pęna est imponenda. ff. de pę. l. pręses. in fi. & l. interptetatio. & de pręto. stipu. l. fi. Sed si cõstaret, quale statutũ esset prius conditum. tunc illud seruatur. argu. C. de pac. l. pacta nouissima. & de leg. l. non
47 est nouum. cum simi. † Sed nunquid põt quis pro percussione vel alio maleficio puniri pœna statutorum & pęna legũ? Respo. & vr̃ quod sic. C. de sepul. viola. l. qui sepulchra. § nihil enim derogatur. & ibi per Accur. in glos. ad. verb. videtur impositum. & vide Bar. ibidem ponẽtem, ꝙ si statutũ imponat

ponat poenam pecuniariam pro homicido, non propterea poena legis Cornel. de sicc. tollitur. Econtra ꝙ non, quia non potest quis pro eodē delicto duabus pœnis puniri, sed solum poena statuti. ff. de accusation. l. senatus. ff. de excusa. tuto. l. scire. §. illud. de origin. iur. l. i. §. vnde. Et hoc verius secun-
48 dum Vber. †In summa notandum est, ꝙ omnis qui delinquit, est debita pœna puniēdus regulariter. Fallit i omni casu à iure cōcesso alium offendere, vt nota. supra de per se. quæ poss. sine pœna offen. per totū. Item fallit in illo, q. casu delinquit, qui non punitur. C. de sicca. l. prima. ff. de poen. l. respiciendum. § casu. Itē in furioso. ff. de off. præs. d. l. Diuus. Itē in dormiēte, qui dormiendo deliquit ad instar furiosi & infantis, qui nō videt quod agat. ff. de sic. l. quod infans. & de rei vendi. l. quod infans cum similib. de iur. cod. l. iii. §. furiosus. Itē in pupillo nō doli capace. C. de pœ. l. impunitas. ff. de fur. l. impuberē. Itē in ebrioso. qui nō punitur, si deliquit. xv. q. ii. inebriauerunt. nisi dolose inebriauerit, vt ff. de sicc. l. iiij. & l. Diuus. Itē in dementissimo. ff. de pœ. l. aut facta. §. euētus. Itē insania excusat à delicto delinquentē. xxv. q. i. si qs insaniæ. Itē ignorātia, vñ si mulier inuenerit hominē in lecto suo credēs illū esse virū suū, & cognita fuerit ab illo, excusatur ab adulterio rōne suæ ignorātiæ. xxxiiii. q. i. cū per bellicā. & c. in lectū. & q d ignorātia excuset no. ff de le. j. l. j. Itē necessitas magna excusat vt extra de fur. c. si qs p necessitatē. de homi. c. interfecisti. Itē diuina reuelatio accusat, vt ext. de diuor. c. gaudemus Itē iusta cā, vt ff. q satis. cog. l. si. extra de pig. c. significātem. Itē iustus metus. extra q me. cā c. sacris. & l. dist. presbyteros. Item legitima defensio suæ personæ vel filiorum, vel similiū. Nā ꝙ fit ad defensionē suā vel rerū suarum legitime fit, vñ excusationem meretur. ff. de iusti. & iur. l. vt vim. C. de adul. l. Gracchus. cū simi. & de hoc no. Got. in summa extra de pęn. s. in f.

ADDITIONES.

a ¶Insultus. Quid sit insultus vide tu Bar. in l respiciendū. §. delinquunt. ff. de pœ. & in l. i. §. cōiunctos. ff ad l. Aquil. per Fran. Aret in cōsi xxxiii. col. ii. & vide Ang. in tract. malefi. in ver. fecit in sultū. & per Gan. in tract. in malefi. in rub. de pœna imponēdi pluribus delinquētibus. Insuper po ne. q. de adsessoribus vbi videtur cōstituere differentiam inter insultum & adultum.

b Porticus. Adde Bar. in l. meminisse. ff. de offi. pro con & lega. vide Lan. in l. i. ff. de colla. & vide Bal. & Flo. in l. quidā Hiberus. ff. de serui. vr. præ. qui volunt, ꝙ in materia fauorabili appellatione domus, veniat porticus. Bal. & Raph. in l. prædia. §. senatus ff. de leg. i. & vide Bal. in rub. ff. solu. mat. & in addi. ad tract. Ang. malefi. in dicto versicu. insultum fecit. col. v.

c Conducta. Adde tu quid si domus sit cōis, an habeat locum statutū? de quo vide per Bal. in l. i. C. qui testa. fac. pos. & in l. illud. ff. de ritu nuptia.

d Et semel. adde Bar. in l. nunquam plura. versic. iuxta hoc quæro. ff. de priua. del. ct.

e De vtroque. Adde Bald. in l. fructus. & l. diuortio. ff. sol mat. & vide Imol. & Mod. & adde ꝙ si insultus fieret in vno territorio, et vulnus in alio, tunc vterque punitur & nō confunditur. ita Bal. in c. i. §. iniuria. de pac. tut. fir. in vsi. feu. & dicit Fra. Aret. consi. x. col. iii. versi. secundo dico.

f Tenearis. Adde & vide Bart. & Docto. in l. i. §. cū arietes. ff si quad. pau. fe. dic. et omnino vide Ang. pro practica in l qui aggressorē. C. ad l. Cor. de sicca. Franc. Aret. in consi xxxiiii. col. ii.

g Percutiat. Adde Bald. in l. i. C. vnde vi. & vide Bartol. in l. idem est §. armis. ff. de vi & vi arma. Anto. de But. in rub. de restitu. spol. quem sequitur Franci. Areti. in d. consi. xxxiiii. & vide omnino abba. in d. c. cum olim.

h Ex interuallo. Adde tu ꝙ hoc relinquitur arbi. iudi. s. quando dicatur defensio facta incontinenti vel ex interuallo attenta qualitate iniuriæ et personarum. l. iii. §. cum igitur. ff. de vi & vi arma. ita Ange. Areti. in tractatu malefic. in versic. & dicere Titius se defendendo. col. iiii. versicu. aduertias etiam, quia supra dixi.

i Moderamine. Adde & vide hoc p Alex. in cōsi. lxxvi. col. j versi. hoc etiam. in primo volu. & Cepol. in consi. xlii. col. ii. & in consilio xliii. colum. fina.

k Ad vindictam. Adde tu ꝙ tunc talis non puniretur tanquam dolosus. sed tanquam culposus. ita Bal. in l. i. C. de vnde vi. sequendo Iac. de Are & Anto. de But. in c. cum olim. extra de restitu. spo. & adde Alber. in ii. parte statutorum. q. xlv. vide Pau. de Cast. consi. cxc. & Sal. in d. l. i. Et adde Fran. Are. in d. consi. xxxiiii. qui sequitur dictam conclusionē Iac. de Are. in fi. col. §. sed quid si duo. Adde tu, & de hac. q. dic vt per Barto. & Bal. in l. i. §. cum diuites. ff. si quad. paup. fec. dic. & in l. i. C. vnde vi.

l Insultato. Adde tu quid si offensus exculpauit inquisitum, an prosit? vide per d. Alex. in consi. xxiiii. col. iiii. in vol. versi. probatur & tertio. vbi ꝙ sic. & vide Bal in l. si quis. §. diuus. ad Sil. & in l. athletas. §. calumniator. ff. de in fa.

m Ludebant. Adde tu, ꝙ hoc videtur intelligendum, quando ludus esset saltem consuetudine permissus. iuxta ea quæ no. Pe. de Anch. in cōsi. suo. cclxxxiiii. vide Cepol. consi. xxx & xxxi.

n Quod non. Adde tu, ꝙ pro illa decisione facit, ꝙ vbi agitur de excusatione delicti, inspicitur initiū & nō finis delicti. l. q. ait l. x. §. ꝙ ait. vt ibi Bar. ff. de adulter & vide Alex. in consi. lxxv. col. ii. ver. quo ad aliud. in iii. vol. vbi d. dicta per ipsum conferunt ad hanc decisionem.

Vulne-

o Vulnerato tantū. Adde tu ad idē & vide Pet. de Anch. in consi.cclxxxiij.col.ij. Et ibi ꝙ videtur sufficere d. dñi vnius medici attestantis vulneratū decessisse ex alia causa quam ex vulnere.
p Dicūt quidā. Adde tu & vide de hoc per d. Alex. in consi.xv.in j. volu. & in consi.l.& aliquid in consi.xv.in j.volu.& in consilio 50.& aliquid in consi xlvj.in iiii. volu. & ēt adde quid si in rixa vnico vulnere, & ignoratur a quo ꝙ tūc tales non tenentur de occiso. Pet.de Anch.in consi.ccxvj.et Alex.in consi.xiij.col.ii.ver.non obstan.iii.vol.
q Vnius medici. Adde tu Pet. de Ancha.in consi. cclxxxiii. qui videtur ꝙ sic. vide tñ de hoc per Bar.& doc.in l.j.ff.de ven.inspi.& in j. cōsti.ffo-rū in fi.per Ant.de Bu & Cano.in c.ꝓpositi.ex tra de proba & adde Cepo.quē vide in cō i.lxii. col.ii.& seq. Et ēt vide aliquid per Alex.in cōsi. xv.col. fi. in i.vol.& adde, ꝙ relatio medicorum potest retractari per relationem secundam per peritiores vt per Cepol. in d.consi.lxii.
r Volētem.adde tu & vide hanc decisionem Bar. & ea,quæ ibi no.in l.inter oēs.§.si teste. ff.de fur. & Alex.in consi xxiiij.in ii.vol.
s Secundus de occiso . adde tu:& vide de hoc plene p Bar. Cep. Veronē.in consi.xli.col.iii.& v.
t Domus adde tu,ꝙ etiam appellatione domus uenit ortus & cœnaculum & horreum,vt per Alex. in consi.xxiii.in iiii. vol.

De parricidiis & eorum pœnis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Parricidium quid sit crimen parricidij quando committatur, & qui talis crimine tenentur.*
2 *Parricidij pœna quæ sit, & quæ occidentium personas ex crimine parricidij.*
3 *Furor occidens personam, propter quod uideatur incurrere parricidij crimē, quomodo puniat.*
4 *Filius qui iniuriatur patri, vel matri, auo, vel auiæ, qua pœna puniatur.*
5 *Filius anniculus si reperiatur mortuus in lecto patris, uel matris, aui, vel auiæ, an punientur pœna parricidij, & quid si infantulus reperiatur mortuus in lecto nutricis.*

1 Parricidiū proprie didicitur † parentis cędiū, sicut dr̄ homicidiū quasi hominis cædiū, ab homine & cędo. Is crimē parricidij cōmittit, q̧ patrē, matrē, auū. vel auiā, fratrē vel sororē patruelē vel matruelē, auunculū, amitā cōsobrinā, vxore nurū, generū, socium socerū, priuignū vitricū, patronū, vel patronā occidit, vel auus nepote, vel ꝓnepotē. Itē filius, qui emit venenū, vt patri daret, quāuis dare nō potuerit, vt ff. de parrici.l.j.C.eo.l.j.institu.de publi.iudi.§.alia. itē ea lege tenet medicus, q̧ scienter & dolose venenū dedit filio vt patri daret, & eadē pęna punit. vt ff. eod.l.ii.de sicca.l.iii.§.i. Itē pater, q̧ occidit filiū suum adulterantē vxorē suā tenetur ea lege, sed solū relegari dēt, nō occidi. ff. eo.l. Diuus. itē tenetur creditor de parricidio, q̧ scienter & dolose mutuauit pecuniā filio ad emēdū venenū, vt patri daret, vel cū pecunia ipsa faceret ipsum occidi. ff. e.l. scienter. Itē nō solū p̄dictę personæ tenentur hoc crimine & hac pœna, sed & oēs consocii alias consocii & participes agentes. & cōsentientes, & cōsiliū dolose & scienter dātes, vt ff. eo.l. vlti. de adulte.
2 l. is cuius ope. † Pœna aūt horū est, quod debent vulnerare virgis sanguineis, id est de sanguine, & est arbor quædā, vel dicuntur sanguineis, id est vt verberētur donec sanguis exeat, post hoc aūt debet iste parricida poni in corio cuiusdā animalis, & ipse cum cane, gallo gallinaceo, vipera & simia, debet proiici in mari si ꝓpe est, vel in alio flumine, ita vt moriatur, vel debet proiici feris bestiis, vt ff. eod.l. pœna parricidii. Qui vero alias ꝑsonas occiderit dolose p̄ter suprascriptas, capitali pœna punitur, vt l. qui
3 alias ꝑsonas. † Si vero per furorē, q̧s tale crimē cōmiserit, nō punitur, vt d. l.j.§. sane.& ff. de sicca.l. quod infans. sed isti tales furiosi sunt carcerādi. ff. de offic. p̄sidis. l. Diuus. & facit institu. eo. de pub. iudic.§. alia deinde lex. & C. de his, qui pat. vel filios occide
4 runt.l.j.extra de homici.c.j.& ꝑ totum. † Si aūt filius iniuriatur patri, vel matri, vel auo vel auiæ, dēt puniri illa pęna, qua prædicti voluerint, vt C. de patr. potesta.l.iii.& seq. dūmodo non excedat modum in pęna, q̧a patriæ pietas debet in pietate, & non in atro
5 citate consistere. ff. eod.l. Diuus. † Sed quid si filius anniculus reperitur mortuus in lecto patris, vel matris, vel aui, vel auiæ, nunquid punietur dicta pęna parricidii? Respondeo sic, si constaret quod dolose occidisset eum, vt dictum est. Sed in dubio propter amorem parentum, debet præsumi illum potius mortuum casu aut negligētia, q̄ dolo, vnde impunitum esse debet. arg. C. de offic. ceteri iam. l. matri extra de pręsumpt. c. afferte. Nā nullus amor est, qui vincat paternū. C. de cur. fur.l. fi.& magis parentes timent de filiis, q̄ de se ipsis. ff. quod metus

cau.

causa.l.isti quidē. Itē quia mater non obliuiscitur de filio, cū sit pars viscerū suorū, vt ii.q.vj. ad Romanam facit extra de homi. c.fi.& idē pōt dici, si reperiatur mortuus in lecto nutricis, si mulier bonę famæ & bonæ conditionis, vt quilibet præsumitur bonus. Itē in talibus desideratur dolus, vt dictum est, & probationes debent esse luce meridiana clariores, vt C.de proba.l. sciant. Sed si fuerint in culpa dictæ personæ puniendæ sunt iudicis arbitrio, sed nō ad mortē.ff. de sicca. l. j. §. sed & si.& l.iii. §. ex senatu.& l. in l.§.quod si quis.

Ad legem Iuliam peculatus. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Lex Iulia peculatus quid contineat, qui teneantur legi Iuliæ peculatus.*
2 *Pœna legis Iul. pecuia quæ sit.*

1 VTOR legis Iuliæ peculatus † statuit, ne quis pecuniā publicā auferat, nec furetur. Itē nec ī suā rem, vel vtilitatē cōuertat talē pecuniā, nec faciat, vt ab alio auferatur, vel in rē alterius cōuertat.itē ne aliquis misceat aurū vel argentū reipub. dolo cū alio, vt ff. eo.l.j.Itē tenetur hac l.qui pecuniā publicā destinatā ad faciēdum aliquod opus publicū nō posuerit ad illud opus, & sibi retinuit, vt ff.eo. l.ii. itē tenetur hac.l.qui pecuniā publicā factā ex vēditione rei alicuius ptinentis ad rēpubl.vel habitā ex locatione reipub. sibi retinuit, vt ff. eod.l.Iul.§ l.& l.sacrilegii.§.qui eū.Itē tenetur ille, qui surripuit tabulas fisci nedū reipublicæ, vt d. l.sacrilegii.Itē & ille, qui faciat copiā alicui ad scribēdū rōnes publicas sine iussu illius, q talibus pēst, vel massarii cōis, vt l.sacrilegi.§.senatus.itē & ille tenet, qui pecuniā rei publicæ nō posuit in armario, sed sibi retinuit. & iste talis dēt personaliter detineri, quousque reponat.Insuper punit.vt ff.eod.l. cū eo.itē, & ille tenetur, qui scribit in rōnibus publicis se minorē accepisse pecuiæ sūmā, q revera accepit.ff.eo.l.hac lege tenet. itē & ille, q posuit & immiscuit aliquid in armario, vt inde furaret pecuniā vel aliud, vt d.l.hac lege.§.fi. itē qui muros perforauit, & inde aliquid accepit.ff. eo.l.qui perforauerit muros., & qui surripuit pdā captam ab hostibus.ff. eo.l. is q.& nō solū ipse tenetur, sed & ipsius hæres, vt ff. eo.l.fi.† Pœnā
2 aūt huius legis est, quādoque deportatio.ff. eod. l. peculatus.vt est quādo quis subtrahit pecuniā publicā, & in casibus supradictis, & in eo, qui misit aliquē ad subtrahēdū pecuniā publicā, vt ff.eo. l.hac l.§.fi. Quādoq; furti, vt in eo, qui subtrahit res priuatarum personarū de æde sacra.ff.eod.l.diuus. & pōt de hoc cognosci vsque ad quinquennium, vt ff.eo.l.peculatus.la.ii. Itē tenetur restituere in quadruplū quod accepit, vt ff.eo. l.pen. Sed hodie videtur de iure nouo codicis, quod officialis, qui pecuniā publicā vrbis Romanæ vel fisci subtrahit, & ēt ille, q dederit ad hoc auxiliū & fauorē cooperando capitali puniat pœna.C.de cura.pec.l.i. Qui vero pecuniā ciuitatis subtrahit furti tenet, nō crimine peculatus.ff. eod.l.pen.§. fi.ff.de fur.l.ob pecuniā.insti. de publicis iudic.§.item lex Iulia pecula. cum similibus.

De falsis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Falsitas quid sit.*
2 *Falsitas committitur dicto, scripto facto, & usu, & vide exempla plura.*
3 *Falsi pœna quæ dicatur.*
4 *Falsum quomodo committatur de iure canonico, & quis euitat pœnam falsi.*
5 *Rasura quando inducat suspicionem instrumenti, uel literarum & quando non.*
6 *Literæ Papæ vel prælatorum, per quæ reddantur suspectæ.*
7 *Instrumenta & literæ quando reprobantur tanquam falsa*
8 *Notarius si falsum confecit instrumentum, qua pœna puniatur.*
9 *Instrumentum si est in aliqua sui parte falsum, an debeat in toto haberi pro falso.*
10 *Instrumentum dicens Mar filius Anto. confessus fuit habere in deposita à Ioan. decem & si postea reperitur, quod tunc temporis Anto. erat mortuus an tale instrumentum erit falsum?*
11 *Instrumentum in quo deest litera uel syllaba aut dictio, an per hoc vitiatur?*
12 *Iudex an possit instrumentū falsum coram se exhibitum retinere & comburi facere.*
13 *Vtens instrumento suspecto non tamen falso scienter*

scienter, an de falso puniatur?

14 *Instrumentum si est falsũ vbi non est ius an ille, qui fecit, vel vtitur dolose puniatur?*

15 *Producens falsos testes quando puniatur.*

16 *Protestans quod tunc intendit uti tali instrumento & dictis talium testium, si uera sunt, & si apparuerit in processu quod sint falsa, non uult esse usus an teneatur de falso?*

17 *Dictio, tunc, in superiori casu quid operatur, & si simpliciter dixisset uolo uti.*

18 *Statuto dicente si quis produxerit scienter falsos testes puniatur de falso in centum lib. si quis produxerit plures testes, inter quos produxit unũ falsum an puniatur de falso*

19 *Statuto dicente si notarius confecerit instrumẽtum falsum puniatur in x lib. & quidam notarius falsauit plura acta vnius causæ, an puniatur pœna statuti?*

20 *Notarius qui est officialis, & scribit acta, processus & dicta testium si promittat parti legere, dicta testium ante publicationem, an teneatur pœna falsi?*

21 *Produxit quidam dolose falsos testes accusatur de hoc ille se defendit, dicens illorum dicta non ualere puta qui iurauerunt parte non citata, an producens condemnabitur de falso & quid si teste falsum dicunt extra intentionem & extra capitula.*

22 *Testis inductus super pluribus capitulis si super vno falsum dicat, an reprobatur in alijs tanquam falsarius?*

23 *Producens instrumentum ad probandum de iure suo, in quo deficit dies indictio vel locus, uel quid simile, an de falso punietur?*

24 *Instrumentum debet facere quidam inter te et me super aliquo negotio in mei fauorem, à me requisitus facere non uult, an falsum committat?*

25 *Notarius fuit condẽnatus de falso, & quod nihilominus possit facere alia instrumenta; de cætero, an postea confecta ualebunt?*

26 *Producto instrumẽto in quo scripti sunt duo testes, quorũ unus est infamis, puta dãnatus de publico iud. an tale instrumẽtum sit falsum?*

27 *Testis non condemnatus, an poterit adhiberi ad probandum unum esse quod continetur in instrumento de quo supra.*

28 *Testis unus cũ notario an sufficeret in instrumẽto publico ad hoc, ut instrumentum ualeat?*

29 *Instrũ falsum dolose conficiens, in quo deficiebat mẽsis, indictio uel locus, an punietur de falso, & ad quid tenetur persona læsa.*

30 *Stante, statuto, quod nullus notarius faciat instrumentũ in fauorẽ banniti sub pœna cẽtũ lib. & si factum fuerit nõ ualeat quidẽ fecit tale instrumentum, an de falso punietur?*

31 *Mandante quodam Florentino cuidã familiari suo, quod committat tale maleficium alibi, illo commisso? quæritur an cognosci debeat de tali maleficio Florentiæ, uel ubi commissum fuit delictum.*

32 *Delinquẽ ut supra, si uult potius conueniri Florentiæ quam alibi, an sit audiendus?*

33 *Criminis cognitio, in quot locis tract. possit.*

34 *Excep. declinatoria fori quãdo sit apponenda.*

1 FALSITAS nihil aliud est † nisi veritatis imitatio, vt in auth. de instr. caut. & fid. circa prin. ibi, eo ꝙ nihil aliud est &c. col. vi. & l. q̃d sit falsũ. ad l. Cor. de fals. & ideo dr̃ imitatio veritatis, eo quod falsificatores studẽt imitari ea quę vera sunt, vt falsa sint vel verisimilia videant, vt ij, q alterius chirographũ imitant & effingũt seu adulterãt.

2 vt in d. auth. † Et no. quod plurib. modis cõ

a mittit falsitas. a dicto, scripto, facto, & vsu. Scripto cõmittit, scribẽdo falsum, & delẽdo verũ. extra de fi. istr. c. inter dilectos nec refert an sit instrũm publicũ vel priuatũ, vel scriptura publi. vel priuata, vel tabula, vel rõnes, vt ff. e. l. j. §. q rõnibus. & l. nullus. Idẽ est in illo qui signũ adulterinũ & nõ suũ facit & dolose, vt ff. eo. l. Cor. & l. qui testamẽtum. Idẽ ẽt in illo, qui scripsit absentes fore pñtes. l. qui veluti. C. eo. extra de testi. c. tã literis. Idẽ & in eo dr̃, qui superlinearẽ scripturã apponit. extra de reli. do. c. vener. Idẽ & in aliis multis mod. quos habes extra eo. c. licet. Dicto aũt cõmittit falsum, vt est videre i teste, q sciẽter falsum adserit, & verũ cęlat & supprimit, & punit ꝓ qualitate, vt C. de test. l. nullũ. in fi. extra de cri. fal. c. i. extra de sic. l. i. §. ꝑterea. & l. eiusdẽ & l. seq. Itẽ & in iudice, q cõtra leges et iura pronũciat. ff. eo. l. i. §. fi. & l. si iudex. Item & in alio. qui corrumpit testes. iudices & aduocatos, vt ff. eo. l. fi. §. i. Itẽ & qui allegat falsas leges vel falsa statuta. eo. C. l. fi. & C. si ex falsis. instrumen. l. i. Itẽ & qui mẽtit principi vel præsidi vel Papæ, Episcopo vel iudici, vt ff. eod. l. si quis obrepserit. C. si contra ius vel vtilit. publi. l. puniri. cum simil. Et idem in

similibus

similibus casibus potest dici,vt in iudice, q
falsam dat sniam vel cõsilium.ff.de re iudi.
l.confi.C.de pœna iud.l.ij. & auth.ibi posi
ta.Facto cõmittitur falsum vt in illo,qui fal
sat pondera,vel mensuras vt ff.eo l. hodie.
§.j.ff.de dolo.l.arbitrio. & iste talis diuersi
mode punitur. Nã aliqñ ad pœnã relega-
tionis,aliqñ extraordinarie,vt d.l. hodie.ff.
de extraor. crimi.l.annonã. §.onera. & de
pęnis.l.in dardanarios. Itẽ in eo,qui appo-
nit vel immiscet picẽ cum cera,vel sepũ,vel
termentinã, vel oleum,vel fabas, vel quid
simile,vel æs cum auro,vel stannũ vel plũ
bum,cum argento, & idem in similibus cõ
miscendo vnã rem cum alia,vel vendendo
rem mistã vel falsatã pro bona & vera.arg.
ad hoc.ff.e.l.i.§.in rationibus. & l.qui testa
mentũ & l.quicunq;.& l.Paulus.& l.hodie.
§.i.ff.de crimi.stellio.l.pe.§.j.ff.de pig.acti.
l.i.Nã mala cera & falsata,nõ est cera,& ar
gentum falsatum,nõ est argentũ. & idẽ in
similibus dici põt,vt ff.de ver.sig.l. Paulus.
b & reprobata [b] pecunia, non est pecunia,&
soluentem nõ liberat, vt ff.de pign.actio.l.
eleganter.§.q reprobos.Item & in illo,qui
vera sigilla corrũpit. extra de fide instru.c.
inter dilectos.extra eo.c.ad audiẽtiã. Item
& qui falsat monetã. extra de iureiu.c.quã
to.& ff.de fal.l.quicunque. & l.sequen. Itẽ
procurator,aduocatus,& similes, vt tutor,
& curator,& syndicus, qui secreta cãæ ape
rit aduesario suo,vel instrumẽtta partis suę
prodit aduersario,vt ff.eo.l.j.§. is qui depo
sita.ff.de pœ.l.si qs aliquid.§ is qui instru-
mẽtũ.& §.instrumẽta.Itẽ falsum cõmittit,
q aperit secretum iudicij.extra de offi. de-
lega.c.olim.& idẽ ĩ similibus dici põt.Vsu
cõmittitur falsum vt in eo,qui se pro mili-
te gerit,vel pro doctore,uel ꝑ notario, vel
qui ẽt illicitis insignibus vtitur,vt ff.e.l.eos
§.q senatus,sicut est in nõ ordinato, qui se
pro clerico ordinato gerit, vt extra de cle.
nõ ordina.c.i.& ii.sicut est ẽt in illo,qui ob
tinet beneficium tanquã clericus. & nõ est
clericus,nec consecratus,vt extra de transa
ctio.c.ex literis.extra de rescr. c.cum adeo.
Item & in illo, q vt.i falso instrumẽto,vel
falso rescripto , vel falsis literis , falsis actis
scienter & dolose,vt ea.l.si quis falsos.Si tñ
deceptus ab alio faceret,& hoc ꝓbaret , sic
purgando suam innocẽtiã excusatur. C.e.
l.maiorem & l.nec exẽplum. extra de ex-
cess.pla.c.inter dilectos. §.præterea. Item
ẽt excusatur abstinendo ab vsu,si solũmo-
do vsus fuerit,nõ fabricauerit,si vero fabri
casset,& vteretur, nõ liberaret abstinendo
ab vsu,vt d.l.qui falsos.Item & ille cõmit-
tit qui se dicit procuratorem,& nõ est,vt ff.
de cõdi.dat.cau.nõ seq.l.si ꝓcuratori falso.
extra de rescri.c.ex parte decani. & ibi no.
C.de furt.l.falsus ꝓcurator. & tũc punitur
pœna oxtraordinaria pro suo delct.seu mẽ
datio,vt extra de crimi.falsi.c.i.vel pro qua
litate delicti. C.de testib.l.nullũ.in fi. Itẽ q
c dolose tacet verũ [c] ĩ testificãdo cõmittit fal
sum.extra eo.c.i.Et generaliter dici põt ꝙ
vbicũq; veritas dolose mutatur cõmittitur
falsum,vt auth.de fide instr.circa prin. Nã
falsitas nõ cõmittitur sine dolo.C.eo.l.nec
exẽplum.& ff.eo.l. Diuus.sed cõtra.extra
eo.c.ad falsariorũ. vbi sine dolo & sine vsu
cõmittitur falsum , sed illud speciale est in
3 literis dñi Papæ.† Pœna aũt falsi est depor
tatio ſm leges veteres & bonorũ oĩum pu
blicatio in libero homine, in seruo vltimũ
supplicium,vt ff.e.l.i.§.fi. qñque alia pęna,
vt ff.eo.l.hodie.& l.fi.cũ sim. Sed iure no-
uo bona nõ publicãtur eorũ, q delinquũt,
vt in auth.vt mul.iud.§.fi.col.ix. & ĩ auth.
4 hodie.C.de bo.dãna.† Sed de iure canoni-
co falsitas multis & diuersis modis cõmit-
titur,& punitur ſm diuersitatem casuũ &
falsitatem.extra de præscr.c.super literis.&
c.ex parte de crimi.fals. c.dura & c.licet.de
ver sig.c.nouimus. in quibus de hac mate-
ria not.Euitat pœnã falsi,qui probauerit se
ab alio fuisse deceptum, vt C.eo.l.maiorẽ.
Et ille,qui scit se falsas literas habere,& in-
tra xx.dies destruxerit vel resignauerit, vt
d.c.dura circa fin.quod est verum,quando
alia ꝑsona literas impetrauit, secus si ipse
impetrasset,quia tũc pœnã nõ euitat, vt d.
5 c.ad falsariorũ † Itẽ no. ꝙ rasura,quæ est
in narratione facti, inducit suspectũ instru-
mentũ,vel literas impetratas, secus si rasu-
ra est in narratione iuris , vt extra de fide
instrum.c.ex literis . sed rasura paucarum
literarum, quæ sapientius animum in du-
bitationem nõ inducit,non nocet, vt extra
eo.c.si sicut esset vitiũ syllabæ vel defectus
literæ,vt ff.de manu. test. l.qui hẽbat.extra
de fi.instr.c.inter dilectos. sed rasura in lo-
co suspecto bñ suspicione falsitatis inducit.
extra de priuile.c.cũ olim.de rescri. c.olim.

Suus

6 †Sunt & alia, quæ literas plalatorũ, vel Papæ reddunt suspectas, vt qñ sunt sigillatæ alieno sigillo. extra de appel. c. significãte. Item si literæ vel instrm secundo inductũ est cõtrariũ alteri prius ab eodẽ inducto. C. de fi. instru. l. scriptura. extra de fi. instru c. impu tari. Itẽ literę Papales sunt suspectæ, si i eis est mala grãmatica. extra de rescri. c. ad audientiã le pre. Itẽ qñ sunt impetratæ per aliquẽ non habentẽ speciale mãdatũ. extra de rescrip. c. nõnulli. & c. ex parte. Itẽ si habebat sigilla falsa. extra de fi. instru. c. inter dilectos. Itẽ si literæ papales vel instrumenta publica nõ habeãt annũ mensem, & diem, quo factæ sunt, indictionẽ, & locũ, & similia
7 vt i auth. vt ppo. no. Imp. §. i. & ii. & fi. †Reprobantur autẽ instrumenta & literæ fore falsa, si probatur aliter rẽ fore gestã, quàm in ipsis literis vel instro cõtinetur. ff. de pactis. l. iurisgentiũ. §. quod fere. C. de pac. l. cũ precibus, C. plus vale. l. fi. extra de fi. instru. c. cũ Ioãnes. Itẽ qñ est rasum & p manum alterius personæ scriptũ & remissum, vel si est inter lineatura vel cãcellatura vel quid simile, vt d. c. inter dilectos. C. de edic. diui Adri. tol. l. fi. ff. de probat. l. chirographa. de his, q in testa. delen. l. j. Vitiũ grãmaticæ licet vitiet literas Papales, non vitiat instrã nec acta. C. de testa l. error. l. qm. & l. nõ dubiũ. & l. ppsteri. l. & ambiguitas. item vitiatur instrm, si ab vno incipiatur, & ab alio cõpleatur. C. de fi instr. l. cõparationes. & in auth de fi. instr §. si vero. itẽ si vnus scribit instrm, & alius apponit signũ suũ, extra de priuileg. c. cũ olim. pp qõnes. itẽ qñ testis scriptus in instrumẽto, cõtradicit instro. ff. quemad. testa. aper. l. j. in fi. itẽ si nõ hẽt legitimũ numerũ testiũ, vt in auth. de fi. instr. §. oportet. itẽ qñ testes nõ fuerunt psentes negotio, vel nõ rogati in talibus, in quibus debent esse rogati, vt in instris & similibus, vt in authẽ. de instru. cautel. & fid. §. si quis igitur. & C. de testi. auth. rogati. vbi de hoc. itẽ qñ inuenitur subsignatũ vel subscriptũ, nisi dicatur. ff. ad l. Cor. de fal. l. Paulus. itẽ qñ instrm est incisum. ff. si tabu. testa. nul. exta. l. pe. itẽ vitiat & nõ valet qñ exẽplum instri pducitur & non originale, nisi fuerit exẽplatũ iudicis & autoritate. C. q edẽ. aut.
d si quis in aliquo. vbi de hoc. itẽ si probat quod tabellio, qui cõfecit instrm erat mortuus ante cõfectionẽ instri, vel aliquis ex testibus, vel ex cõtrahentibus, vel die cõfecti instrumenti erat alibi cõtinue, vel in loco, ita quod nõ potuit esse in loco contractus, vel quid aliud probet. Nã & tunc reprobatur instrm, vt C. de cõtrahen. stip. l. optimã. extra de proba. c. tertio loco. & idẽ in simi-
8 libus casibus dici põt. † Sed quid dicemus in notario, qui falsum cõfecit instrumentũ, quali pœna punitur? Rñ. dicunt quidam, q manus dẽt ei incidi, sicut est in executore, vt in auth. de mãda. princi. §. cogis eos. vt in eo in quo delinquũt puniantur. C. cõmu. de succes. auth. peregri. itẽ de iure Lõbardo. dẽt amittere manũ, vt in Lõbard. de eo, qui fecit falsum instrm. l. j. & ij. Alii dicunt, quod dẽt puniri gñali pœna falsi, q est deportatio. ff. eo. l. j. §. fi. in cuius locum successit bannum perpetuũ, vt no. insti. q b. mo. ius pat. potes. sol. §. relegati. auth. & insuper fit infamis, & ab officio notariatus p petuo prohibetur. C. de subsce. & archa. l. si quis aliquid. lib. x. in auth de arbi. §. fi. Nec instrumenta per ipsum cõfecta postq de falso fuerit cõdemnatus, valebunt. arg. C. de epis. & cle. l. placet. l. quicunq;. & arg. ff. de fur. l. nõ poteris. de iniur. l. Diuus. & hoc ve
9 rius vr. † Sed quid si instrumentũ est in aliqua sui parte falsum, nunquid in toto dẽt haberi p falso? Respõ. debet haberi in toto pro falso, nisi probetur verum. C. de proba. l. pen. & idem dixit Bal. per l. ii. de fi. instru. & idem dicit Innoc. & ipse no. extra de hæreti. c. fraternitatis. & idem dicit Iaco. de Are. q cum instrm sumpsit vires à fide tabellionis, qui nisi se conscriberet, esset priuata scriptura, vt C. qui pot. in pig. habe. l. scripturas. cum in vno articulo inueniatur falsum non debet in alio fides adhiberi. extra de rescrip. c. ad audientiã. le pre. Alii, vt doctor meus Vgo de Masiis & Tancredus dicunt, quod si in vno instrumẽto sunt plures articuli separati vnus ab altero, qd tãtum illa pars siue articulus erit fasus, qa nõ debet ratione partis totum vitiari. ff. de mino. l. etiam. §. ex causa. C. de trãsa. l. si ex falsis. vbi de hoc. Si vero non haberet articulos separatos, tunc si falsitas est vbi est vis totius instri, & in totum tunc hr falsum, vt in d. l. si ex falsis. & C. de testamen. l. si vnus. C. de edic. diui Adri. tol. l. fi. cum si. &
10 hæc opin. magis placet. † Sed quid si in instrumento contineatur? M. filius B. cõfessus fuit

fuit habere in deposito à Ioã. libr. x. &c. & postea reperiatur qđ dictus B. tunc temporis erat mortuus nunquid tale instrm erit falsum? Rñ. sic vr qa veritas immutat, vt in auth. de instr. cautel. & fid: §. j. circa prin. Sed doc. dicunt qđ tale instrm nõ est falsũ, quia dēt subaudiri M. filius quõdã B. arg. C. de testa. l. vlt. ff. de dã. infe. l. si finita. §. sed si forte. ibi, dñs, id est quõdã. ff. de pub. l. co

11 tē. §. in literarũ. † Sed quid si instrõ deest litera vel syllaba vel dictio aliqua, nũquid ꝑ hoc viciabit instrm. Respõ. nõ, nisi per talē defectũ subuertat sensus vel intellectus, vel veritas alias secus esset. extra de fid. instru. c. ex parte. ff. de mino. l. qui habebat.

12 † Sed nũquid põt iudex instrm falsũ corã se exhibitũ retinere & cõburi facere? Respõ sic ſm Vber. arg. ff. de tabu. exhib. l. fi. C. de fal. l. pe. Nã ad ipsum pertinet facere, ne illicita cõmittant. ff. de offi. psi. l. illicitas. eius officiũ latissimũ est. ff. de iurisd. om. iu-

13 dic. l. j. † Sed si qs vtit. aliquo instrõ suspecto, sed nõ falso sciēter, nunquid de falso puniet. Rñ. nõ vr, sed instrm viribus caret & reiicitur. C. de testi. l. nullũ. C. de fi. instr. l. si veteris. de hoc no. in auth. de nõ aliená. reb.

14 eccle. § qa vero verisimile est. col. ii. † Sed qd si instrm est falsum ibi, vbi non est vis instri, an ille, qui fecit vel vtitur dolose puniatur de falso? Rñ. & videtur quod sic. argu. ff. co. l. si quis legatus. ff. si quis cau. l. qui aũt. §. j. de eden. l. ii. §. j. de arbi. l. cum pęna.

15 § j. cum si. † Sed quid si produxit testes falsos? Rñ. si sciēter & dolose fecit, tenet, alias nõ. C. eo. l. nec exẽplũ. sed nõne dolus psumitur cõtra vtentē. arg. extra eodē. c. ad falsariorũ. Rñ. qđ loquitur in instrõ, sed aliud in testibus, quia nõ potuit. sibi ꝓuidere qd essent dicturi, sicut in instrõ potuit. sed si post publicationē testiũ dictũ fuit ꝓducenti, quod testes erãt falsi, & apertis attestationibus ipse interrogatur si vult vti dictis talium testiũ, & respõdit quod sic, & sic vsus fuit, tunc tenetur de falso, quia postq̃ certificatus est quod testes sunt falsi, non põt dicere, quod ignoranter fecerit, vnde non habet excusationē. arg. C. de rei vend. l. si fundus & insti. de rerum diui. §. fin. & d. l. nec exemplum. C. de fal. l. maiorem. & l. si fal-

16 sus. † Sed pone quod dico. Ego M. dico & protestor, quod instrumentũ quo vtor scriptum manu talis notarii sub anno domini. M. indictio. &c. vel dicta testiũ quibus vtor, si sunt vera & recta, tunc pro veris & rectis vtor & vti intendo, sed si apparuerit in ꝓcessu, quod instrumentum quo vsus sum, esset falsum, vel dicta testium, tunc nolo vsus esse dicto instrumento vel dictis testiũ, & proinde esse volo ac si vsus non fuerim dicto instrumento, vel dictis antedictorum testiũ, arg. extra de crimi. falsi. c. ad falsariorũ. tunc nõ teneor de falso, & si aduersarius diceret, certifica me si velis vti vel ne. Rñ. quod teneor, quia possum respõdere cum ꝓtestatione, vt s. & valet talis protestatio de iure. arg. C. de exerci. l. si quidē. & ff. de ope. no. nun. l. de pupillo. §. si quis ipsi ptori.

17 † Et not. quod tali præmissa protestatione si apparebit dictũ instrumentum esse verũ, vel dicta testiũ, potero vti? & habebunt vim ex virtute dictionis tunc, q̃ extremũ tēporis significat. ff. de condi. & demon. l. iii. §. fi. de vulg. substitu. l. in substitutione. Sin autē simpliciter dicatur, nolo vti, & postea vellē vti in processu, nõ possum aliqua rõne, vt C. de testi. l. si aduersarius. C. de fal. l. fal-

18 sos. cũ sim. † Sed quid si cautũ est per statutũ, quod si quis ꝓduxerit testes falsos sciēter, puniatur de falso in c. lib. quidã produxit plures testes, inter quos ꝓduxit vnũ falsum, nunquid punietur de falso? Rñ. nõ vr quia statutũ dicit testes, in plurali numero. & ille non ꝓduxit plures, sed vnũ, & à verbis statuti nõ est recedendũ ff. ad munic. l. cõstituris. ff. de leg. iii. l. non aliter. Econtra quod sic, quia pluralitas restringitur ad singularitatē. C. đ admi. tut. l. tutores. de verb. sig. l. nõ est sine liberis. ff. de leg. iii. l. qui con cubinã. §. si Stichus. vi bo. rapto. l. ptor. §. si

19 dolo. ibi, sed vnus &c. & hoc verius. † Sed quid, ex forma statuti cautũ est, qđ si notarius cõfecerit instrumentum falsum, quod puniatur in x. libr. ipse plura fecit acta alicuius cãæ, vel falsauit ea. nunquid pęna statuti punietur. Rñ. sic vr. quia appellatione instrumentorũ ēt acta cõtinentur. ff. de fide instru. l. ii. ff. de verb. signi. l. necessitatē. §. instrumentorũ. Sed põt dici de stricto iure, cũ statuta sint stricti iuris, vt ff. de exerci. l. j. §. cum igitur. de leg. iii. l. non aliter. quod non puniatur ſm formã statutorum, sed secundum pœnã iuris cõis pœna falsi sit puniendus vel deportandus, vt ff. eo. l. i. §. i rationibus. & §. fin. & l. Paulus. † Sed quid si

20 notarius,

notarius,qui est notarius & officialis,& scribit acta & processus & dicta testiū permittit patri aduersæ legere dicta testiū ante publicationē, an teneatur pœna falsi. Rńdeo sic vr.arg.ff.eod l.j.§.si is qui.ff.de pœn.l.si quis aliud.§.instrm.& § sequen. ff.de iudi. l.si prætor.§.Marcellus.ff.de extraordi. cri
81 mi.l.sacularij.§.j.cū si. † Sed quid quidā produxit falsos testes dolose, & de hoc accusatur producens. ad sui defensionē dicit & allegat dicta testiū non valere, q & iura uerunt parte absente & nō citata, & sic nō p̄iudicat dictū ipsorū extra de testi. c.ij. C. eo l.pen nunquid iste producēs cōdemnabitur de falso. Rńdeo nō puto.quia talis facultas nō obfuit alicuius.ff. qđ quisq; iur.l. j.in fi.arg.ff.de furt.l.impuberē.§.j. & l.nō putauit.§.nō quæuis.ff.de contratab. cum simi.Et quidē videtur dicendū, si testes dicūt falsum extra intentionē? & extra capitula super quibus producti sunt.qa tale testimoniū nō p̄iudicat, nec valet.C.qui legi. perso.stan.in iudic non habent.l. momēta n.æ nec possunt producētes cōdemnari de falso.argumēto dictarū legū? & ita fuit de facto cōsultū, & plures doctores concordauerunt in hoc. Nō obstat si dicatur,qđ voluntas & actus habent pro facto,vt ff.de sicca.l.Diuus.& l.in l.quia istud habet locum in grauibus delictis, in qbus imponitur pœna corporalis sed in alijs secus, vt nota.C. de his,qui ad ecclesi.cōfug.l.præsenti circa
82 princip. † Sed quid si testis inductus super
e pluribus capitulis dicat falsum super vno e an in alijs reprobatē tāquā falsarius.Rńdeo, dicunt quidā quod sic, nec est in alijs fides adhibenda,vt ff.de testib.l.qui falsa.C.eodem.l.eos.de suscep.& arch.l.si qd. de hoc no.extra de hæret c.fraternitatē.per Inno. & est in hac opinio. Alii dicunt contra, & quod super illo articulo?& nō super aliis reprobatur,quādo articuli sunt diuersi & separati.arg.de transactio.l. si ex falsis de tēpo.appella.per hāc.ff.de minori.l.etiā.& ff. familiæ hercifcū.l.in hoc iudicio & de hoc notatur extra de reg iur.c. desleat. Alii dicūt,aut dixit falsum circa substātialia negotii,scilicet i tēpore vel loco,vel alibi vbi pēdet vis negotii & tūc sit vera opinio, vt repellatur in totū, aut vero super aliquo, in quo non dependet vis negotii, & tunc repelletur tm̄ super illo articulo, super quo falsum dixit,vt d.l.si ex falsis,quia facultas probationis est augmētanda &c.l. quoniā. C.de hæreti.ff.de testib.l.curent.cum simi.
23 hoc etiā magis placet.† Sed quid,quidam produxit instrumentū ad probandū de iure suo,in quo deficitdies,indictio,vel locus, vel quid simile,nunquid punietur de falso. Rńdeo non,quia in omittendo nō est falsitas,nisi hoc dolose faciat. Sed vr qđ sit error,qui nō p̄iudicat.ff.de reg.iur.l.si librarius.C.de testamē.l.error.de erro.aduoca. l.ii. Sed in mutando vel aliter scribēdo cōmittitur falsum,vt in auth.de instru.cautel. & fid.circa princip. Præterea hoc nulli nocet,nec producēti prodest &c.ff. quod quis
24 que iuris.l.i.in fi.† Sed quid,quidā debet facere instrumētū inter te & me sup aliquo negotio & in mei fauorem, à me requisitus non vult facere instrumentū,nunquid falsum committit,& de falso tenetur? Respō
f deo sic.eoipso,quod facere negat [f] argum. ff eodem.l.Paulus.& l qui te. cū simili. Sed si dicit,quod nō recordatur, quid facere debeat,nunquid de falso tenetur & falsum cō mittit. Respondeo sic videtur per iura superius allegata,vt in l.Paulus.in fi.cū in facto proprio nō sit tollerabilis ignorantia.ff. pro soc.l.fin. Alii distinguunt,aut est homo bonæ famæ & conditionis, & tēpus est de longinquo, & tunc non tenetur de falso, propter tēporis lapsum & imbecillitatē memorię,arg.ff.đ Carbonia.edicto.l.ii.§.duę. ff.de probationi.l.si arbiter. cum simi.Si autem est malæ famæ & assuetus alias talia facere & similia,& tūc teneatur. Nam qui semel malus &c.ff.de accusationi.l. si cui §. ijsdem.de suspec tuto.l.tutor.§.nunc videa
25 mus cum similib.† Sed quid, quidam notarius fuit condemnatus de falso,& qđ nihilominus de cętero possit facere instrumēta alia post talē cōdemnationē,nunquid postea confecta valebunt.Respondeo videtur quod sic,cum hoc sit dictum argu ff.de legatis ij.l.si quis in princip.testamenti.§ miles.quia verba debent aliquid operari.ff.de lega.j.l.si quando. Sed tu dic contra, quia talia instrumenta non valent,nec talis sententia potuit facere,quod valerent?quia casus legis est quod nō valeant.C de suscep. & archa.l.si quid.& est argumen. C.de episcop & cler.l.placet.ff.de fur. l.non poterit.
26 de iureiuran.l.Diuus.† Sed quid si produ-

titur instrumētū in quo scripti sunt duo te stes,quorū est vnus infamis,vt quia damnatus est de publico iudicio,nunquid tale instrumētū est falsum?R ñ.nō qa per hoc nō mutatur veritas, quod requiritur ad hoc vt sit falsum in auth.de instru.caute.& fid. circa princ sed tamen instrm non valet, vt no.ff.de testib.l.scio.& seq & de testi.l.ij.§.
27 si & insti.de testa §.neq; mulier.†Sed nunquid per alium testē non condemnatū poterit probari illud quod in instro continet verū esse. R ñ.sic? qa sic essent duo testes, quod sufficit.ff de testib.l.vbi numerus. & talis probatio bene admittitur. extra de fi.
28 instru c.cū Ioannes.circa mediū.† Sed nūquid sufficit vnus testis cū notario in instrumēto publico ad hoc vt valeat instrm.R ñ. dicunt quidā quod sic?quia tabellio habetur loco duorū testium. extra de proba.c. qm cōtra falsam.ita qd ille alius testis erit loco tertii testis,vnde bene valet,& duo regulariter sufficiūt,vt ff.de testi.l.vbi numerus.vnde illud in ore duorū vel triū stat omne verbū.Et hoc in casu vbi, nō requiritur numerus testiū,sed in alijs casibus secus.Alii dicunt contra,qa certi sunt casus in quibus tabellio hr loco vnius testis, & in illis casibus debet cōputari loco vnius testis,& non alijs,q casus notan.ff de testa.l. Domitius.
29 & hoc verius puto. Sed quid, qdā dolose fecit instrm falsum, in quo deficiebat mensis,indictio, vel locus,& sic non valet de iure,vt in auth.vt præpo.nomē Impe.an iste punitur de falso.R ñ.fm Iac de Are.quod nō quia tale delictum non pōt habere effectum,cū tale instrm non valeat, vnde pœnā non meretē.arg.ff.eo l.impube.§. si ei.ff. de verb.sig.l.sæpe.in fi ff.de pœn.l si quis. § testiū de fur.l.inter oēs.§.recte.ff.de iure iuran.l ite Labeo.§.si curauerit vbi de hoc Sed t netur ad damnū personæ læsæ ex tali instro propter sua imperitiam,vt institu. ad l.Aquil.§.imperitia.ff.ad l. Aquil.l.si seruus seruū.§.si calce.& §.si qs.& l.qua actio
30 ne.§.fi.& l.si decurio † Sed qd ordinatum est per statutū?qd nullus notarius faciat aliquod instrm in fauorē alicuius exbanniti sub pœna c.librarū,& si fecerit qd tale instrumētū nō valeat,cōtingit quod quidā fecit tale instrm.nūquid de falso punit.R ñ. no,qa nō cōm.sit falsum p hoc, cū falsitas sit veritatis commutatio &c.in auth.de instru.cautel.& fid.circa princ. Itē quia tale instrumentū non valet statuto prohibente, & non pōt hoc tale delictū vires habere. ff. q quisq; iuris.l.j.de iniurijs.l.itē apud Labeonē.§.si curauerit. vbi de hoc. sed pœna
31 puniret statuti, in quā cōmisit.† Sed quid quidā Florentinus mandauit quendā amicum suū? vel familiarē ad faciendū fieri instrumentū falsum alibi in alia ciuitate vel loco,vel aliud maleficiū,& factū fuit ita & maleficiū habuit effectū quæritur vtrū de maleficio tali cognosci debeat Florentiæ,vbi tractauit de tali maleficio fiendo, vel in loco vbi cōmissum fuit.R ñdeo q pōt accusari,cognosci,& puniri Florentiæ, ratione sui domicilij,& delicti ibi tractati,cum & ibi videatur deliquisse. argument. ff. de actio & obli.l.contraxisse.C vbi de crimi.agi opor. l.j.Potest etiā cognosci & puniri in loco delicti cōmissi,cū & ibi sortiatur forū,vt in authē.in prouincia C de crimine & extra de
32 iudi.c.fi. † Sed quid iste, qui deliquit vult potius conueniri Florentiæ quā alibi,an est audiendus?Respondeo & videtur q sic qa ibi potius principaliter deliquit,& priusquā alibi argu. ff. de iudic.l.si quis postea. & vbi.& quia initiū est spectandum & c facit. ff de his quib. vt indig.l.post legatū. §. qui principale.cum similib. Et in hac opinione fuit Dyn.Sed contrarium videtur q in electione sit accusantis eligere forum, vt ff.de iudic.l.solemus.& l venditorem. C. vbi in rem actio.l.i cum similibus.Sed vterque & qui mādauit & qui delinquit punietur C.
33 de accu.l. non ideo minus.† Item no.q in tribus locis potest agi de crimine, scilicet in loco domicilii delinquentis. C.de iurisdict. omni.iudi. in criminali.ff.de iudic.l.hæres absens §.inde Item in loco delicti commissi, vt in authent. qua in prouincia.C vbi de crimine.extra de iudi c.fi.ff.de accusa.l.fin.
34 †Item not. vbi agitur coram aliquo iudice habente iurisdictionem ? sed non competentem,non opponitur exceptio fori declinantis ante litem contestatam sed corā ipso litem contestatus est, nam illa exceptio debet ante litem cōtestatam opponi. C.de exceptio.l.pœnul.& fin.arg. C.de procurato.l.ita demum.tunc non declinando forū, sed litem contestando sponte videtur consentire in iudicem, & sic valebit processus & sententia.ff.de iurisdictio.omnium iudicum.

cum.l.cum quædam.§ si post.& l.conuenerit.ff.de iudi.l.consensisse. Nam vsque ad litem cōtestatam potest iudex recusari, post vero litem contestatam recusari nō potest, vt in authent.offeratur. C.de lit. contestatio.& C.de iudi.apertissimi.cum sim.Item quia vbi est inceptum iudicium, ibi finē accipere debet, vt ff.de iudi.l.vbi.&c.

ADDITIONES.

a Falsitas. adde tu & vide quot modis capiatur falsitas per Cepol.in consi.xxij. colum.iij.versicul. nec obst.argument.

b Reprobata pecunia. Adde tu & vide Alexand. in consil.ciiij.in j.vol.

c Tacet verum. Adde tu Bald.in l.presybteri.C. de epis.& cle.in c.j.in j.consi.in versi.veritate relata.in ver.de inuesti.inter dom.& vasal.lis oria. & per Bart.Cepol.in consi.lxj.col.ij.

d Item si probetur. adde quod etiā quando instrumentum continet contrarietatem & repugnantiā præsumitur falsū.Bar.in l.scriptura.C.de fi.instr. Mod.in c.imputari.eo.ver.& d.Fran.Aret. in cōsil.vij.col.ij.& adde vnum no. quod dicunt Archi.& Domi.de sancto Gemi.in c.in memoriam. xix.distin. quod vbi inerunt falsi suspicio, habetur pro veritate. & dictum refert, & sequitur Alexan.in consi.lxxvij.col.ij.in j.vol.

e Si per vno. adde tu Cepol.in consi.xxij. col. iiij.& d.Alexan.in consi.xlv.col.ij.versic.modo si dictum.in ij.vol.& in consi. cxxxiiij. col.iij. versicu.præterea etiam eo.volu.

f Facere negat. adde tu de hoc & vide per Alexand.in consi. lxxiij. col.pen. versi.falsificantur prædicta.in j.volumi.

De pœna falsantis monetam. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Monetam falsam fabricans uel fabricari faciens, qua pœna puniatur.*

2 *Crimen falsæ monetæ multa habet specialia.*

3 *Monetæ falsator quomodo puniatur iure Longobardorum, & etiam iure ciuili.*

4 *Monetam falsam expendentes quomodo puniātur, & qui monetam plumbeam uel stanneam pro argentea uendidit.*

IDEAMVS de falsificatoribus monetæ.& de pœnis ipsorum.
1 † Et est sciendum, quod si quis fabricauerit cū effectu monetam falsam vel fabricari fecerit, vel super hoc dolose & scienter dederit auxilium ad fabricādū, si quide fuerit pecunia aurea principis, tunc flammis comburitur, si vero alterius ciuitatis capitali pœna punitur ad mortē. C.eo.l.j.§.si vero. Et hoc est verū, si cōpleuerit & perfecerit.ff.eo.l.qui nummos.& l.sequen. Si autē inceperit, & nō perfecerit, sed pœnituit, non punitur.ff.eo.l.q falsam.& ille, q tingit nummos, vt qa sunt de ære, & tingit supra de auro, vt appareāt aurei vel tingit in argento, vt appareant de argento, cū non sint, vel tingit scu.vel falsos nummos, vel rodit, siue totonderit bonos, & rectos, vt sint minoris ponderis, vel similia false & dolose fecit, capitali pœna punit, aut bestijs datur, si est liber? si seruus, occiditur, vt d.l.q nummos. Sed Azo in sum. sua dicit, quod ille, qui talia cōmittit depor
2 tatur.in summa huius tituli. † Et no. quod multa sunt specialia in hoc crimine. Primū quod quilibet pōt istos falsatores accusare,
a sicut & in l.Iulia maiesta.C.eo.l.j.[a] Secundum qđ ille, qui accusat nō punit de calumnia, licet nō probet, qđ regulariter est contrariū, vt d.l.j.& C.de accu.l. fi.C.ad Turpil.l.ij.& penult. Tertiū qđ dānatus in hoc crimine nō appellat.C.eod. l.j. regulariter contrariū est C.de appel.l & in maioribus. Quartū quod licitū est cuilibet tales falsatores capere & ad iudicē ducere.C.eod.l j.& ij.regulariter contrariū est, C.de exhiben. reis l.neminē.Itē aliud, quia domus vbi est facta moneta falsa publicatur, & prædium vbi facta est, licet dn̄s domus sit ignorans, dūmodo sit ibi ꝓpe. si aūt esset à longe excusat, sed eius factores, si ministeriū ad hoc ꝓbuerint capite puniunt. C.eo.l.j.& §.do-
3 mus. † Sed de iure Lōbardo falsator monetæ amittit manū in Lombar.de eo, qui mo. fal.l.j.& ij.Impuberes personaliter nō puniunt ēt, si sciant, qa ipsos ætas excusat, qa quicquid vidēt ignorāt. Viduæ etiā ignorātes nō puniunt, sed scientes sic, vt C.eo.l.j. §.viduæ.Sed tutores impuberū puniuntur public.bonorū, vt d l.j.§.impuberes.& §.se
b quent. Itē bona falsantis monetā [b] publicātur, vt C.eo.l.ij.in princ.Itē si quis impetrauerit rescriptum super falsificada moneta, debet carere rescripto, & insuper punitur, vt C.eo.l.fi.& cū non sit pœna expresse determinata, extraordinarie iudicis arbitrio punitur, vt ff.de extraordi crimi.l.j.arg.extra de crimine falsi.c j. Sed ciuitati licitum est impetrare rescriptum super fabricāda moneta, & aliter non potest fabricare, vt l.prima, cum similibus.
4 † Sed quid de illis qui expēdunt monetam falsam quali pœna puniuntur

niuntur. Reſpondeo ſi ſcienter & doloſe faciunt? & ſint puberes, debent puniri pœna falſi generali, quæ olim erat deportatio & omnium bonorum publicatio in liberis, & in ſeruo vltimũ ſuppliciũ, vt ff. de falſis. l. j. §. fi. Sed hodie bona nõ publicantur, q̃a non delinquũt, vt in auth. vt nulli iud. §. fi. vnde ſola pęna deportationis vr̃ puniẽdus, quia taliter delinquit, in cuius locũ bannũ ſucceſsit ꝑpetuũ. inſtitu. qb. mod. ius patr. poteſta. ſol. § relegati vere. Nã & eadẽ pœna tenetur, qui monetã plumbeam vel ſtaneã pro argẽtea vendidit. ff. de falſis. l. lege Cor. in eadẽ la pœna. &c. vel puniẽt alia pęna extraordinaria, cũ nõ ſit bene expreſſa hoc caſu. ff. de extraordina. crimi. l. j. ſed non ad mortẽ, vt ſupra dictũ eſt. Si aũt pluries & doloſe expẽderet, & aſſuetus eſt hoc facere, tunc conſuetudo delinquendi aggrauat delictũ & auget pœnã. C. de epiſc. audi. l. nemo. & qui ſępius deliquit, grauius eſt puniẽdus. C. de vi publi. l. ſeruos. §. fin. ff. de pœn. l. aut facta. §. fi. de furt. l. in faciendo. §. quid ſi infans. de priuat. delict. l. nõnunquã. nã tũc iudex poterit augere pęnã, & maxime qñ multi taliter delinquũt? Nã multis graſsãtibus opus ẽ exẽplo, vt alij terreant, & pœne vnius ſit metus aliorũ. ff. de pœn. l. aut facta. §. fi. C. ad l. Iul. repe. l. i. & punitur pœna capitis vel ignis. & in hoc plures docto. Paduæ concordarunt. & ſi ignoret monetã falſam, & ipſe expẽderet eã, nõ cõmittit dolũ. C. de falſ. l. nec exẽplũ. ff. eo. l. j. & ij. & l. lege. §. pen. & ſeq & tunc nõ punitur, q̃a ignorantia ipſum excuſat arg. ff. loc. l ſi quis ignorãs C. de his, qui latro. occul. l. j. & ij. ff. de incen. rui. naufra. l. iij. §. nõ tñ. ff. de publica. l. cotẽ furto. §. dominus. Item impuberes ẽt ſcientes non puniuntur, niſi forte ſint doli capaces. C. de pœ. l. impunitas. ff. de furtis. l. impuberem, ſed puberes ſic, ſed tamen iudex ratione ætatis poteſt mitigare pœnam. ff. de minori. l. auxilium. §. in delictis. Item forte poſſet iudex facere manum amputari illi, qui expenderet monetam falſam ſciẽter, vt in eo cum quo delinquit, ſcilicet cum manu, in ea puniatur. C. commu. de ſuc. authen. omnes peregrini. circa fin. in Lon. bar. de eo qui. mo. fal. l. prima & ij. Sed de conſuetudine & ſecundum locorum ſtatuta in multis locis comburuntur.

ADDITIONES

a C. eodem. l. i. adde tu quod falſificans monetã committit crimen læſæ maieſtatis, ita Bal. in l. ſi quis nummos. C. de fal. mon. & vide Cep. in conſil. xvii. col. iiii. in fin. Adde tu quod falſa moneta etiam dicitur illa, quæ fit de bono auro per non habentẽ poteſtatẽ, vide per Cep. in cõſi. lxxviii. col. i. & ibi etiam pœna.

b Monetam. Adde tu & vide qualiter puniantur falſantes monetam per Alex. in conſi. ciiii. col. ii. in i. vol. & per Cepol. Veronen. in conſi. lxxviii. Et ibi quod grauius punitur, qui falſificat aurum quam qui falſificat alia metalla.

De pœna falſantis menſuras & pondera. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Menſuras, vel pondera falſantes, quomodo puniantur.*

2 *Menſura falſa vel pondere falſo emens, uel uẽdens illi quem lædit quo teneatur.*

3 *Menſuram falſam uel pondus falſum cõmodãs, quando teneatur & ad quid.*

4 *Menſuram falſam uel pondus falſum ſub certa mercede locans uel deponens aut uendens an teneatur*

5 *Menſura falſa non eſt menſura, nec pondus falſum eſt pondus*

6 *Menſura, pondere, uel pecunia mutatis, qualiter fiet ſolutio.*

1 FAlſarios † qui falſant mẽſuras & põdera minuendo vel augendo pœna falſi puniunt. ff. de falſis. l. hodie. §. j. Item puniri poſſunt pœna relegationis. tanquam falſarii. ff. de extraordina. crimi. l. annona. §. penultimo in fi. & puniri poſſunt alia pęna extraordinaria. ff. de pœnis. l. in dardanarios. & d. l. hodie. & eſt rõ. quia pondera vel menſuræ nõ debẽt à legitimo ſtatu minui nec augeri extra de emptio. & vend. c.
a vt menſuræ. † Itẽ & ille, qui emit vel vendit ſcienter cum falſa menſura vel pondere tenetur alteri, quem lædit emẽdare duplum eius in quo lædit, vt dict. l. hodie. tenetur ẽt de dolo. ff. de dolo. l. arbitrio. §. de eo. vbi de hoc. Itẽ tenetur de cõditione furtiua, vt
3 ff. de furt. l. ſi qs vxori. §. ſi maiora. † Itẽ & ille, qui cõmodauit falſa pondera? vel falſas mẽſuras ſcienter, tenetur ad intereſſe ff. eo. l. in rebus. § itẽ q ſciens. ſecus ſi ignorabat,
4 ff. eo. ti. l. i. † Qui autem locauit ſub certa mercede, vel depoſuit, vel vendidit certa pondera

pondera falsa, vel mẽsuras, tenetur siue fuerit sciens, siue ignorans ff. loca. l. sed addes.
5 §. i de act. emp. l. tenetur. §. si vas. † Itẽ no. quod falsa mensura nõ est mensura. Item falsum pondus non est pondus, sicut nec falsus denarius, est denarius. l. elegãter. §. q reprobos. ff. de pign. actio. quod in simili dici potest. ff. de verb. sig. l. Paulus. nec liberat
6 soluentem, vt d. §. qui reprobos. † Sed pone quod mensura est mutata? vel pondus, vel pecunia qualiter fiet solutio. Respondeo non ad illam mensuram & ad illud põdeus? nec ad illam monetam, quæ erat tẽpore contractus, sed saltem ad illam ęstimationem, vt ff. si cer. pet. l. quod te. de leg. iii. l. vxori § Aristo de auro & argen leg. l. fi. extra de censi. c. olim. vbi de hoc no.

De pœna mutantis sibi nomen. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Nomen proprium, pronomen aut agnomen sibi mutans quando puniatur & quomodo.*
2 *Mutare sibi nomen quando liceat.*
3 *Mutare sibi nomen aduersus quos liceat.*
4 *Falsitas quid sit & sibi mutans nomen, quando puniatur.*

1 SI quis † mutauerit sibi nomẽ proprium, vel pronomẽ, vel agnomen dolose vel in fraudem priuatæ personę, vel fisci, vel cõis tenetur de falso, & est pœna falsi puniendus. C. de mu no. l. vnic. §. fi & l. si falsi nominis. ad l. Cor. de fal. ff. Si aũt nõ fecit in fraudẽ vel damnũ alicuius, non tenetur de falso, vt si iocose fecit arg. ff. de iniur. l. illud. §. pe. Et hoc in libero hoie, cui licitũ est mutare, dũmodo non faciat in damnũ vel fraudẽ alterius, sed seruo nõ licet, & si faciat pſumitur, qđ in fraudẽ
2 dñi faciat, vñ punitur. C. eo. l. i. † Itẽ licitũ est sibi mutare nomen pro defensione sua & rerum suarũ, vt ff. de iusti & iur. l. vt vim.
3 † Itẽ licitũ est versus hostes vel latrones? qa licitũ est corã eis mentiri, & dolo vti. ff. de dolo. l. i. §. Labeo & in dictis casibus similib. nõ punit de falso regulariter & contrarium est, & facit. C. de testi. l. si qs in no
4 mine † Itẽ falsitas est mutatio veritatis. &c. in auth. de instru. cau. & fid. circa prin. vnde mutãdo sibi nomen falsum committit, ergo de falso est puniẽdus, vt supra dictũ est, vel forte pœna extraordinaria & non pęna falsi. l. generali. extra de crimi. c i. propter suum mendaciũ facit. C. de testi. l. nullum. in fi. quia sua malitia non debet sibi prodesse. ff. de dolo. l. i. cum similib.

De pœna ascribentis sibi aliquid in testamento vel aliter. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Falsum an committit, & an pœna falsi teneatur, qui sibi aliquid ascripsit in testamento alicuius.*
2 *Filiusfam. & seruus iussu patris uel domini aliquid sibi ascribẽtes an excusatur à pœna, & quid de emancipato, & quid si pater filio et dominus seruo dicat quod sibi scribat tale legatum, & pater uel dominus se subscribat.*
3 *Agnatus uel extraneus cognatus si sibi ascribat testatore se subscribẽte & illis dicente, quod est de uoluntate eius factũ an euitet pœnam.*
4 *Dictans testamentum si aliquid sibi reperiatur relictum an ualebit & quo euitabit pœnã, qui sibi aliquid in testamento ascribit.*
5 *Marito sibi ascribente legatum in testamento uxoris an ualeat legatum, & an pœna falsi punietur & quid si in testamento alterius adscribat legatum uxori.*
6 *Filiusfamil an possit in testamento alterius scribere aliquid relatum patri, in cuius potestate est, & qua pœna puniatur & quid in emancipato.*

ST & alia pęna quando aliquis
1 † adscribit sibi aliquam rem forte legatã in testamento alicuius vel scribit se hæredem, vel aliquid simile facit, committit falsum, & pœ-
2 na falsi tenetur. † Sed tamen si est filiusfamilias, & iussu patris facit, & seruus iussu domini, excusatur à pœna falsi, sed legatũ hæreditatem admittit. ff. de fal. l. i. §. inter filiũ. Si autẽ est emancipatus vel extraneus, qui facit talia siue in testamento patris siue alterius, amittit legatum, & pœna falsi punitur. ff. eod. l. si fi ius emancipatus. & l. Diuus Claudius & C. de his, qui sibi ad c i. in testa. alle l. ii. vbi de hoc. Si tamen pater in testamẽto sese subscribat, & dicat, qđ filius scribat tale legatũ sibi vel de se hærẽdẽ &c. de volũtate sua, tunc pęna falsi euitat, vt d. l. ii. & ff. eo. l. i. §. inter. Idẽ & in seruo est, si dñs se subscribat & dicat, vt supra de pa-

3 tre dictum est. † Si autē agnatus vel cogna tus ita scribit in testamēto, vel codicillo, vel alius extraneus licet testator se subscribat, & dicat quod de voluntate eius est factum, nō euitat pœnam, qui sibi adscribit, & est ratio, quia hæreditas patris est debitas filio. ff. de liber. & posthu. l. in suis non autē agnato vel extraneo, vt ff. eod. l. si quis legatū. §.
4 fin. de codicil. l. fin. §. penult. † Sed si quis solum dictauit testamentū, & nō scripsit, & reperiatur in testamento aliquid sibi relictū, bene valet relictū, & non tenetur de falso, vt C. de testa l. dictantibus. Item ad hoc vt quis pœnā falsi euitet, si sibi ascribit aliquid in testamento, debet renunciare legato, & dicere quod ex ignorantia fecit, vt C. eo. l.
5 senatus. † Itē si maritus adscribit sibi legatum in testamento vxoris, amittit legatum & pœna falsi punitur, vt C. eo. l. qui. Sed si in testamento alterius maritus adscribat legatum vxori, nō tenetur de falso, & valet relictum. ff. de fal. l. vxori. & facit. ff. eo. l. si qs
6 cum falso. & l. seq. & l. si quis legatū. † Item non potest filiusfamil. in alterius testamento scribere aliquid relictum esse patri, in cuius potestate est, & si facit de falso punitur, vt ff. de fal. l. de eodem. sed in emancipato forte secus à contrario sensu. l. prædictæ. de eo. Nam tale argument. valet de offi. eius, cui man. est iurisd. l. j. §. huius rei. facit. ff. de fal. l. Diuus. C. de testa. l. qui testamento. §. j. & §. sequen. cum similib.

Ad legem Iuliam de vi priuata. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Lege Iulia de vi priuata qui teneantur, & quando aliquis tenetur pluribus legibus, an puniatur pluribus vel una?*

2 *Pœna legis Iulia de vi priuata, quæ sit.*

3 *Iudex qui non punit contra hanc legem peccantes quomodo puniatur?*

1

EGE Iulia de vi priuata † tenetur, qui conuocatis hominibus vim facit sine armis, ꝓpter quod aliqs est vulneratus cum dolore vel pulsatus, dummodo non sit occisus, nec interest an vocati fuerint homines liberi, vel serui, ad dictam violentiā inferendam, & non solum illi, qui conuocauerunt alios, sed etiam conuocati venientes ex certa scientia tenentur. l. Iulia. ff. eo. & l. ij. & l sequen. & C. de accusati. l. non ideo.

Item tenetur & ille, qui cętu hominum conuocato vim fecit, vt ff. eodem. l. legis. & ille qui deiecit aliquem de agro suo vel domo sua per vim hominibus adunatis sine armis, lege hac tenetur. ff. eodem. l. si quis.

Item & creditor tenetur qui sua authoritate ius sibi dixit, & est ratio, quia non debet sua authoritate ius sibi dicere. C. de iniurijs. l. nullus. alias vim facere videtur. ff. eodem. l. penulti. & fina. ff. quod metus causa. l. extat. de hoc ibi. & l. in possess. C. eodē. & hoc verum, nisi creditor hoc ex pacto faceret. Nam tunc vim facere non videtur. C. de pigno. l. iij. Item tenetur hac lege, qui facit vim nautis, vel de naufragio per vim res capit, vt ff. eod. l. j. §. sed si quis. & §. sequent. Item & ille, qui capit res vxoris ob debitum viri. C. eodem. l. i. Item tutor, qui bona pupilli per vim occupat. C. eod. l. ii. Item tenetur & ille, qui filiam vel sponsam alterius per vim includit & retinet. C. eo. l. filius. tenetur etiam de rap. virgi. l. i. Et etiam punitur de priuato carcere, qui inclusam retinet aliquam personam. C. de priua. carce. l. j. Sed non punitur omnibus legibus & pœnis, sed vna, vt ff. de accusa. l. senatus. Item si quis de possessione fundi, quem posidebam, per vim me expulerit, possum contra eum agere ciuiliter possessorio iudicio, & petere me spoliatum mea possessione in causa restitui, in quam facta protestatione sum illico reponendus & restituendus. C. eodē. l. si quis fundum. C. si per vim vel alio modo. l. i.
2 † Pœna autem huius legis est, quòd si qs per vim sine armis violentiam alicui fecerit, tertia pars bonorum eius publicatur, & insuper efficitur infamis, & omni honore spoliatur, & si fuerit homo occisus capite punitur, qui vim intulit. ff. eod. l. i. & ii. in fine. C. eod. l. quoniam. & hoc si fuerit liber qui vim intulit, si vero seruus, vltimo supplicio punitur. & si fecerit sine licentia domini non punitur dominus, si autem cū licentia domini seruus solum damnatur in metallum & non occiditur, dominus vero
3 fit infamis, & omni dignitate priuatur. † Iudex autem qui vindictam nō fecerit, aut fecerit minorem, q̄ facere debuerit, punitur infamia. C. eo. l. seruos. facit insti. de pub. iudi. §. item lex Iulia de vi cum simi.

Ad l. Iuliam de vi publica. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Lege Iulia de ui publica qui teneantur.*

2 *Iudex an possit imponere pœnam maiorem quã de iure debeatur, lege Iulia de ui publica, qui teneantur, & quid dicitur turba.*

3 *Armati & arma quæ dicuntur, & quando liceat telum portare, & quomodo puniantur, qui uillam uel ædes expugnauerint, uel fregerint cum turba.*

4 *Pœna legis Iuliæ de ui public. quæ sit in liberis hominibus.*

5 *Agere potest ciuiliter & criminaliter ille, cui facta est uiolentia, & pœna huius legis quæ sit in seruis, & iudicis non punientis, uel leuius quàm debuerit, & quomodo puniantur, qui homines rapiunt in agris, & rectores, qui tales non puniunt, & sæpius delinquens grauius punitur.*

1 ENETVR l. Iulia de vi publica, qui † noua vectigalia exigit per vim vltra solitum & antiquum modũ & ordinem, vt ff.eo.l.ii.& etiã punitur pœna perpetuę deportationis, vt C.noua vectigal.induci non poss l.fi.Itẽ tenetur & ille, qui facit, ne quis possit secure venire ad iudicium, & facit dolo. Item & ille, qui facit, vt iudex aliter iudicet quàm debeat de iure. Item tenetur iudex magistratus, & qui inducit alicui contra ius publicũ, vt per suam sententiam decernat aliter q̃ ius dicat. Item & ille, qui cogit aliquem ad ludũ inuitum, & facit aliquem per vim sibi polliceri, vel facit quominus iudicium exerceatur, vt ff.eod.l. qui
2 dolo. † Notandum est quod iudex nõ põt imponere pœnã maiorẽ q̃ de iure debeat, vt no.infra de pœ.dic vt ibi Item & ille tenetur, qui conuocatis hominibus vim facit vt quis verberetur vel pulsetur, etiam si nõ occidatur, vt d.l.qui dolo.§.i. siue sint liberi siue serui & non solum, qui cõuocauerit homines, sed etiã conuocati, vt ff.de vi publi.l.hac lege.C.de accus.l.non ideo. Itẽ & ille tenetur, qui turbam coadunauerit cã seditionis faciendæ, vt ff.eo.l.eadem Et dicitur turba decẽ vel quindecim hominum vt ff. vi bono.rapt. l.prætor. §.i. Item tenetur, qui ex incẽdio aliquid rapuerit, vel puerum vel puellam rapuerit vel qui accõmodant scienter homines suos ad talia faciẽda vt dicta l.eadẽ.§.i. & l.sequen. Item tenet & ille, qui cætu hominũ congregato fecit seditionem, vel incendium posuit. vel hominem aliquem incluserit.vel prohibuerit aliquem sepeliri, vel cõpulerit aliquid promittere, licet talis obligatio nõ valeat, vt ff eo. l.qui cætu.Itẽ q vacantẽ mulierẽ, id est nõ nuptam vel nuptã rapuerit p vim, vltimo supplicio afficitur.ff eo.l.q cœtu.§.fi.de rapto.virg.l.i.Et si pater mulieris talẽ iniuriã remiserit rogatus.põt ille ab alio accusari, vt d.l.q cœtu.§ fi.Itẽ tenetur iudex, q verberauit, vel iniuriam fecit illi, qui à sua sententia appellauit, vel iusserit aliquid iniuriosum fieri appellanti, vel posuerit aliquid super collum eius vt torqueatur, vt ff.eodem. l.lex Iulia. Item & ille tenetur, qui aliquẽ ligauerit, vel impediuerit, quominus ad iudicium veniat, vt ff.eo.l. lege. Et prædicta videntur locum habere, si cum armis & p
3 vim fiat, & hominibus † armatis, & intelliguntur armati, qui tela habuerunt. Et apellatione armorũ intelliguntur fustes, gladii, & omne aliud genus armorum cũ quo noceri possit vt ff.eo.l.armatos.& l.iii.§.telorum.institu.de pub.iud §. telũ autem. Telum autẽ portare licet, si salutis suæ causa tuendæ portetur.l.hi.§ fi.ff eo.Qui autem ædes aut villas expugnauerint, aut fregerint cum turba, & telis capite puniũtur, vt
4 l.hi qui ædes.ff.eo. † Pœna autem huius legis est, ꝙ si cum armis violentia inferatur.ꝙ punitur pœna deportationis, & bona illius publicantur.insti.de publ.iud § item lex Iulia de vi.& hoc si homicidium nõ interuenerit, si autem interuenerit homicidiũ tunc illi, qui vim intulerunt tanquã interfectores capite puniuntur.Sed illi qui defendunt & resistunt violentiæ etiam si homicidium committunt, non tenentur secũdum Accur.hac lege, nec hac pœna, vt C eod.l. qm̃ multa.& l.si crim.nis.ff. de iusti. & iur. l.vt vim.cũ sim l.qa vim vi repellere licet &c.C.vñ vi.l.i.Itẽ interdicitur ei, qui vim intulit aqua & igni.ff.eo.l.qui dolo.§ fi. & ẽt ius quod habet amittit ff. qđ met. cau.l. extat.Itẽ eorũ bona publicari debent.ff.de vi pub.l.j.ff de interdi.& rele.l. relegato ũ.
5 §.ad tẽpus.† itẽ & ille, cui facta est violentia põt ciuiliter agere possessorio & suã possessionẽ recuperare, & ẽt criminaliter a ad

pœnā prædictā. C. vn̄ vi. l. si quis in tātā. Et prædicta locū habēt in liberis hominibus. Serui aūt vltimo supplicio afficiuntur, qui violentiā committunt. C. eo. l. seruos. si domino ignorante fecerant, si autem mandato dn̄i, tunc seruus datur in metallū, & dn̄s
6 infamis efficitur. †Itē & iudex si vindictā non fecerit, vel leuiorē imposuerit quā debuerit pœnā, notā incurrit infamiæ, & i lib. centū auri condēnabitur. C. eo. l. seruos. & l. fi. Itē illi, qui per homines rapiūt in agris, & ipsos raptos tenent ligatos, & illi, qui tales malefactoreres scienter detinent ad talia maleficia cōmittenda, capitali pœna puniūtur. Et rectores ēt, qui contra tales vindictā nō exercent in centū lib. auri, & in amissione bonorū & dignitatis puniuntur. & ēt qn̄q; e capitali pœna cōdēnantur, vt C. eo. l. fi & C. de sacrifi. pag. l. i. Itē not. ꝙ q sæpius delinquit, grauius punitur, qa reiteratio delicti auget pœnā. C. eo. l. suos. in fi. C. de ep. aud. l. iii §. fi. cum simili.

ADDITIO.

a ¶Criminaliter. Dum qō verteretur in facto, quæsitum fuit ante de duobus Primū, an spoliatus post restitutionē factā posset agere criminaliter pœna l. si quis in tantā. Secundum, si intentatū esset petitorium contra spoliatum restitutum, an posset per modum exceptio. opponere de pœna d. l. Ad quas qōnes breuiter respondeo ꝙ sic, & primo ad primū motus decisione Cy. in l. momentaneę. C. vnde vi. vbi post Iac. de Aret. tenet ꝙ si actum fuit interdicto vnde vi. ꝙ postea possit agi condictione ex d. l. si quis in tantā. hac ratione, quia persecutoria non tollit pœnalem, vt in l si pro fure. §. j. ff. de condi. furt. cum ibi not. & hanc opin. sequitur Alb. in d. l. momentaneæ. quā tamen intelligit procedere Salyc. quando agens interdicto obtinuit, si vero succubuit, & tunc aut sententia est lata super facto. & tunc non possit agi condictione dictæ l. si quis in tantam, aut super iure, & tunc sic. vt arg. not. in l. duobus. §. colonus. ff. de iureiur. &c. & pro decisione Cy. est glo. ordina. & ibi Docto. in c. pastoralis. de cau. possess. & propriet. in verb. intentare. Ad secundum motus, decisione gl. in d. c. pastoral. in glo. pen. in fi. quæ hoc decidit, declarata tamen, vt ibi per Abba. in viij. col. in prin. vers. not. bene ex fine &c. quem rogo videas, quia ponit hanc notab. conclusionem, quod spoliatus excipiens de spoliatione possit obtinere pœnam legis si quis in tantam. &c. Hiero. Chu.

Ad l. Iul. de ambitu. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Lege Iulia de ambitu qui teneantur.*
2 *Pœna legis Iulia de ambitu qua sit.*

3 *Iudicis cameram intrans & rogans, ut sibi in aliqua causa faueat, quomodo puniatur.*
4 *Dans pecuniam pro officio habendo, et recipiēs pro conferendo, quomodo puniatur, & qui literas impetrauit pro officio habendo, & an aureus aliquando sumatur pro libra, & an lxx. aurei libram faciant.*

IS A lex Iul. de ambi. habet
1 † locū, qn̄ qs dat occulte pecuniā, vt habeat aliquod officiū in aliqua ciuit. pter Romanā, qa i ea cessat hæc lex. ff. e. l. i. si aut expēderet palā pro officio habendo, vt pro ptore ciuitatis, tunc incidit in pęnā huius leg vt ff. de polli. l. i. §. si qs. Nā & Barbaris Philippus petiit pturā publice, & fuit ptor designatus & sine pęna. ff. de of
2 fi. ptor. l. Barbarius. †itē tenet hæc. l. officialis, q̄ est i officio, & dat pecuniā, vt cōfirmetur in tpe seq. C. eo. l. i. & fallit in assessore, qui cōfirmare & cōtinuare pōt officiū dūmodo nō fiat ambitione vel pecunia. vel p cibus suis interuenientibus, sed ad suā gratiā & libertatē cōfirmari iū. C. de assesso. l. nemo. & l. seq. & l. licet. at. itē tenet hac l. q nouū vectigal instituit, vt ff e. l. i. itē tenetur & ille qui rogauit aliquos p aliquo officio habendo ſm Accur. itē habet locū in illo, qui secūdo anno cōtinuādo susceperit illud idē officiū, & iste deportatur, vt C. eo. l. vnica. Fallit in assessore, vt supra dixi. Pœna aūt istorū est, ꝙ puniūtur in cētū aureis, & fiūt
3 infames. C. eo. l. i. †itē no. ꝙ si qs intrat camerā iudicis, & rogat eū, vt sibi faueat in ali qua cā, punitur in cētū aureis ff. eo. l. i. §. fi.
4 †itē no. ꝙ nō solū qui dat pecuniā pro officio habēdo punit in dicta pœna vel in alia. s. n l b. x. auri, sed & ille, qui accepit pro cōferendo, & illa pęna applicatur cōi loci. vbi tale delictū cōmittitur. ff. de iur. fis. l Lucius C. de assessor. l nemo domesticus. itē punitur & ille, q literas impetrauit p officio habendo. l. i. itē no. q aureus qn̄q; sumitū p libra. in: it. de pœ. teme. liti. §. fi. itē no. ꝙ 72. aurei faciūt lib. C. d susce. & arca. l. quoties.

Ad l. Iuliam repetun. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Lege Iulia repetundarum qui puniantur.*
2 *Pœna facientis contra leg. Iul. repe qua sit & quomodo*

quomodo punietur, qui pecuniam dedit, ut corrumperet officialem.

3 *Officialis qui iurauit præsumitur bene, & legaliter suum officium exercere.*

4 *Officialis quando teneatur non solum pro se, sed etiam pro suis familiaribus, & quæ pœna augeri possit ut pœna unius sit metus multorũ.*

5 *Officiali aliquid dans, ut aliquid faciat pro eo quid fiet, & an etiam repetatur datũ ab heredibus accipientis.*

6 *Officialis accipiens an possit puniri officio durante & an puniatur ciuiliter, & aliquando criminaliter.*

7 *Officiali an recipere aliquid liceat ultra salarium.*

8 *Actio ad repetendam quod datum est officiali, intraquod tempus competat.*

TENETVR lege Iulia repetun.
1 † officialis, qui accepit pecunia ab aliquo, vt iudicet aliquid vel nõ iudicet, vel nõ decernat officiũ vel honorem alicui, vel decernat, vel vt quid aliud faciat, vel nõ faciat, vt ff.eo.l.lege. Itẽ & ille qui accepit pecuniã vt ipsam ponat ad aliquod officiũ, vel mittat ad aliquã regionẽ, vel ponat in aliqua societate & idẽ in similibus est dicendum, vt ff.eo.l.i itẽ & ille, qui accepit pecuniã ad dicendũ vel nõ dicendũ testimoniũ cõtra aliquẽ, vel vt plus vel minus faciat q̃ facere debeat, vt ff.eo.l.iii.& l.seq itẽ qui accepit pecunia, vt nõ mittat militẽ vel custodẽ ad aliquẽ locũ vt nõ legat aliquẽ in cõsilio. vel vt accuset aliquẽ vel non accuset. vel similia faciat vel nũciet, rõ, quia officialis debet esse mũdus ab omni munere. ff.eo.l ea.§.i.C.e.l.iii. itẽ & ille, qui accepit pecuniã, vt det arbitrũ, vel iudicẽ certã personã, vel vt tali nõ iudicet cõtra aliquẽ, vel vt nõ præcipiat quod de iure præcipere debet, vel vt aliquẽ poneret ad torturã, vel in carcerem cõtra ius vel vt nõ ponat, vel vt aliquẽ condẽnet vel absoluat, vel vt faciat maiorẽ vel minorem ęstimationẽ bonorũ q̃ facere debeat, vel vt non designet bladũ quẽ designare debeat, vel vt non vadat ad exercitũ si ire debet, & idem in similibus est dicendũ, vt ff.eo l.Iulia. Item & ille, qui accepit pecuniam ab aliquo, vt det ei aliquod officium, quia non licet officiali accipere aliquid vltra suum salariũ. Et insuper in talibus delictis quilibet
2 potest accusare.† Pœna autẽ recipiẽtis est, vt condemnetur in quadruplũ ad eius restitutionẽ qđ accepit, illi q volebat adipisci honorẽ. C eo.l.fi. Itẽ ille, qui dedit pecuniam corrumpendo officialẽ. C eo.l. fi. vel punitur ſm l. C.de pœna iud. qui male iudi.l.i.au-
3 then.ibi posita.† Nota q officialis præsumitur bene & legaliter suũ officiũ exercere, qui iurauit, q̃a non præsumitur immemor salutis æternæ. C eo.l.fi. & optime fa-
4 cit extra de pręsum.c.ad audientiã.† Et no. q officialis nõ solũ tenetur pro facto suo & delicto suo, sed etiã pro suis familiaribus, quos secũ tenet in officio, si ipsi aliquid extorserunt, vel abstulerunt, vel rapuerunt à subditis, ita qđ ad restitutionẽ quadrupli tenetur, cuius dimida datur lęso, alia fisco vel cõi illius loci vbi delinquit extorquẽdo, vt C.eo.l.fi. & l.i. quæ pœna quandoq; põt augeri, vt vnius pęna sit metus multorũ. C.eodẽ.l.i. Sed si aliter delinquat officialis, puto officialẽ nõ teneri. C.de pœ.l sancimus. cũ simi. Sed ipse dẽt ipsos punire, si ipsi delinquant, vt in auth de mand prin. §. oportet. & in auth. de defenso.ciuita. §. à defensori-
5 bus cũ simi. † Si quis autẽ dederit alicui officiali aliquid, vt pro eo aliquid faciat, quia turpiter dedit, forte nõ repetit, sed fisco tanquã successori vitiorũ applicat, vt ff. de iur. fis.l. Lucius. Itẽ no. q nõ solũ repetitur ab eo qui accepit, sed ẽt ab hæredibus suis. C.
6 eo.l.ii.† Item no. q ille talis accipiens põt puniri etiã durante officio. C.eo.l.iubemus §.fi Itẽ no. quod officiales aliquando pęna corporali puniuntur, vt quãdo accipiunt pecuniã, vt nõ condemnent peccantẽ ad mortẽ, vel si ita mori innocentẽ interficiant. Nã tunc capite puniuntur, vel pęna deportationis, vt ff.eo.l.lex iulia §.fi. Et sic patet q cõtra istos officiales põt agi dupliciter, ciuiliter ad quadruplum, criminaliter ad pęnam corporalem vt dictum est. facit ff. de assesso-
7 ri.l.iii.† item not. q non licet officiali aliqd accipere vltra salarium suum, præterquam à consobrino vel propinquo, vt ff.eo.l.fi.& in auth. scriptũ exemplar. col.ii. de manda. princi. §. oportet. col.iii. in authen. iurisiu-
8 ran. quod præstatur ab his. col ii.† item no. q competit actio ad repetendum quod datum est officiali intra annum à die depositi officii cõtra officialem vel hæredes, vt C. eod.l.datur. vbi de hoc plene.

Ad l.

Ad l. Iuliam de annona. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Lege Iulia de annona qui teneantur.*
2 *Pœna legis Iulia de annona qua sit.*
3 *Accusare qui possunt in casu huius legis qua sit pœna utentium falsis mensuris.*
4 *Bladum uendere viliori pretio quã communiter uendatur, an aliquis cogi poßit?*

1 SCIENDVM est † quod lex ista adinuenta est in odiũ illorum, q emunt bladum causa reuendendi & faciendi caristiã, & illorũ, q faciunt societatem. & cõiter bladũ emunt, & vendunt carius, & inde lucrũ faciunt, vt ff. eo. l. ii. Itẽ eadẽ tenentur l. q sciunt naues venire cũ blado, & faciunt differre aduentum suũ, vel capere nauẽ, vel nautã ad hoc vt nõ veniãt, vel bestias vel plaustra, vt pos-
2 sint vẽdere blada cariora, vt d. l. ii §. fi. † Pœna aũt illorum est, vt in viginti aureis condẽnentur, vt d. l. ii. Quandoque pœna ordinaria criminaliter puniuntur, vt q in opus publicum damnantur, vel relegantur, & negotium interdicitur, vt ff. de extraordi. cri.
3 l. annona. † Itẽ no. q quilibet põt accusare istos tales, & serui & mulieres, vt ff. de accusationib. l. mulierẽ ff. de iud. l. incertis. Sed si ti tales qui vtuntur falsis mẽsuris, de falso puniũtur. ff. de fals. l. hodie. §. j. de pœ. l. in dardanarios, vt supra de falsatoribus mẽ-
4 surarũ & ponderũ plene † Sed nunquid põt quis copelli, vt vẽdat bladũ suum viliori pretio q cõiter vendatur? R. ñ. non, vt ff. eo l. Iulia. §. itẽ rescripserunt. & est ratio, q a quilibet in re sua est moderator & arbiter. C. manda. l. in re mãdata C. de iure delib. l. neque emere. C. de iudi. l. nemo. Sed puto q si caristia esset magna, q possit per cõmune ordinari, q minori pretio conueniẽti vendatur, ad hoc vt pauperes fame non pereant, cũ omnia sint cõicanda tpe necessitatis &c. facit in arg. C. de episc. audie. l. i. & ibi per Cy. ff. de mune. & hon. l. fi. §. itẽ lex ff. de offi. præfe. vrb. l. i. § cura carnis. Nam publica vtilitas præferenda est priuatæ. C. de cad. tol. l. i. § nec tam. extra de elec. c. bonæ. & publice interest ne personæ fame pereant, cũ melius sit inter homines conuersari, quam hominum carere suffragiis.

De crimine hæresis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Hareticus quis dicatur.*
2 *Articuli fidei quot sunt, defendens uel sequens falsam opinionem contra fidem catholicam est hareticus.*
3 *Haresis quid sit.*
4 *Hareticorum secta quot sunt.*
5 *Credentes erroribus hareticis, an pro hareticis habeantur.*
6 *Hareticorum pœna qua sit.*
7 *Relapsi quomodo puniantur.*
8 *Suspectus de haresi & monitus si non se purgauerit intra annum quid fiet.*
9 *Credentes erroribus hareticorum, receptatores eorum scienter defensores & fauentes eorum quomodo puniantur & an credentes eorum erroribus habeantur pro hareticis.*
10 *Filij hareticorum quando & quo puniantur.*
11 *Heretico uolenti ad fidem reuerti quid fiet.*
12 *Relapsus si uoluerit reuerti quid fiet.*
13 *Papa, Imperator, & qualibet alia persona de haresi punitur.*
14 *Hareticos pro suis bonis spoliare an posint fideles sua authoritate*
15 *Hareticorum loca an posint infideles sua authoritate comburere.*
16 *Magistratus & princeps an pœnam incurrant, si non expellunt hareticos de suis terris.*
17 *Hareticum an liceat propria authoritate interficere.*
18 *Hareticos defendentes eis credentes & fauentes, an debeant admitti ad aliquod beneficiũ uel dignitatem et usque ad quam generationem Episcopi fieri posint.*
19 *Inquisitores & episcopi, an contra hareticos brachium inuocent seculare, & an domini locorum teneantur illud prastare.*
20 *Inquisitores quid debent facere, quando procedunt contra hareticos.*
21 *Ciuitas uel locus impediens ne haretici uel eorum fautores capiantur, quomodo puniãtur.*
22 *Ciuitas uel domus in qua fuerit scienter acceptatus hareticus an publicentur, & cui acquirantur.*

QVIA crimen heresis publicũ est vt C. eo. l. Manichæos. idcirco inter publica iudicia inferamus, &
1 videamus quis sit hæreticus. † Et quidem

1 quidē hæreticus dr̄ [a] multis modis. Primo q sacramenta ecclesiæ peruertit, iste talis simoniacus appellatur. j.q.j. eos q per pecuniā. Etiā dr̄ hæreticus, in fide catholica dubius. extra eo.c.j. itē pōt dici hæreticus, qui pōt errantē in fide catholica ab errore reuocare, & nō reuocat. extra eod. c.ii.& i.q. i.c.qui alios.ii.q.vij. Negligere cū possis. itē ille dr̄ hæreticus, qui se scindit ab vnitate ecclesiæ vt j.q.i. deniq;. itē pōt dici hæreticus excōicatus, vt iiii.q.j.c. quod aūt hi. itē & ille pōt dici hæreticus, qui nouā sectā facit cōtra fidē catholicā, vel talē iā factā sequitur & credit, vt xxiiii.q.i. hæc est fides

2 &c. † Et qm̄ principales articuli fidei sunt septē ſm Bart. secundū quē sunt septē dona Spiritus Sancti, quos qlibet Christianus scire tenet, s. clerici, explicite, laici implicite. Et sunt hi. Christi natiuitas, passio eius, descensus ad inferos, resurrectio à mortuis, ascensus in cœlū, ad patris dexterā sessio, & aduentus eius ad iudiciū. Sed aliter & melius articuli fidei sunt xii. pp xii. apostolos, q eadē hora simbolū fecerunt instinctu Spiritus sancti, vt patet in alio simbolo. Credo in Deum patrē &c. de hoc no. extra de sūma trinita.& fide catholi.c. firmiter credimus &c. Sed theologi dicunt qđ articuli fidei sunt xiiii. vt audiui. s. septē qui pertinēt ad diuinitatē. itē dr̄ hæreticus, qui falsā opinionē cōtra fidē catholicā defendit, vel se-

3 quitur, vt xxiiii.q.ii. hæreticus. Vnde † hæresis est peruersum dogma. xxiiii.q. iii. in-

4 ter hæresim. † Sectæ aūt hæreticorum sunt multæ & diuersæ, vt hr̄. xxiiii.q.iii. quidam aūt hæretici. C.eo l. Arriani.& auth gazaros. Quæro oēs sectæ hereticorū cū sint excōmunicatæ & dānatæ, sunt euitādæ. extra

5 eo.c.ad abolendā.& c.excōicamus. † itē credentes eorū erroribus p hæreticis reputantur, vt d.c.excōicamus.§.j.& auth.gazaros.

6 & auth.credētes.C.eo. † Pœna aūt hæreticorū est multiplex. Prima quia omnis hæreticus excōicatur, vt d.c.ad abolendā.& c.excōmunicamus. itē punitur deportatione, & bonorū omnium publicatione. C.eo.l. Manichæos & l. quicunq; in hoc. itē repellunt à dignitatibus, qa non sunt creādi ministri ecclesiæ, nec ad regimē ciuitatis admittunt, vt d.l.quicunq;.§.nullū C.de iudi.l.fi. item non possunt cōuenire in aliquo loco, vt suā hæresim doceāt, & locus ille publicat. C.e. l.qcūq;.§.nec quicquā.§.qd.& §.eos vero. & d. c.ad abolendā. itē quia eis indicit publica pœnitentia per crucis impositionē, vt ex hoc etiā alii terreantur &c. extra de pœ. c.i.ij.q.j.si peccauerit. itē non possunt hæredes institui, nec in testamento eis aliquid relinqui, nec donari, vt d.c.excōmunicamus. §.credentes.& d l.Manichæos & l.fi. itē repelluntur ab omni actu legitimo. vt extra eod.c.ad abolendā. in fi.& c.vergentis. licet lex eos admittat ad testimoniū, vt C.de testi.l.qm̄.in fi. sed cum sint infames ipso iure hodie repelluntur à testimonio, vt not.C. de summa trinit.& fide catholi. l.i.in gl.fin. & in auth.gazaros. itē si est clericus iste hæreticus, degradatur, vt d. c. excōicamus.& bona ipsius publicantur, & si perseuerauerit in hæresi, & nolit reuerti ad fidē tertio monitus, tunc degradari dēt & tradi curiæ seculari puniēdus, & condēnabitur ad mortem. C.eod.l. Arriani.& extra eo c.ad abolendā.c.j.& ii.& c. excōmunicamus. sed de cōsuetudine cōburuntur, vt no. xxiiii.q.iiii. c.quoniam vult Deus. Et etiā seculares siue laici eadem pœna puniuntur, si reperiūtur hæretici, & nolunt ad fidem reuerti cito

7 vt d.c. Arriani.& c.excōmunicamus. † Relapsi aūt hæretici similiter per inquisitorē iudicio seculari puniuntur, vt dictum est in d.c.excommunicamus. el secundo.§.dāna-

8 ti.& c.ad abolendam.§ illos. † item si quis fuerit suspectus de hæresi, & monitus se nō purgauerit intra annum, excommunicatur & si perseuerauerit post annum, pro hæretico iudicatur & punitur, vt d. c.excommunicamus.§.i.& ii.de senten.excommunica. vt

9 fame.in fi. † item credentes eorum erroribus, & receptatores scienter, & eorum defensores & fautores excommunicant, & si intra annum non satisfecerint mandatis ecclesiæ efficiuntur infames ita quod ad nullū publicū officium admittuntur, nec ad testimonium, nec possunt condere testamēta nec alteri succedere, nec hr̄ditare, nec aliū conuenire in iudicio, sed possunt ab alio cōueniri, & si fuerit iudex, sententia eius non valet, si aduocatus, eius patrocinium pſtare non potest, si notarius, non potest facere instrumenta, & si fecerit, non valent, &c. vt d.c.excommunicamus.& C. eodem.auth. credentes. Et etiam credentes eorum erroribus pro hæreticis iudicātur, vt dicto c. excommu-

10 excõmunicamus. el secundo. itẽ† filii hæreticorum, qui nisi sint fideles, puniuntur in amiss one salte bonorũ paternorũ, sicut & in d.l. Iulia.maie. C.eo.auth.gazaros. & nõ restituuntur eis bona, nisi de gratia speciali & ex misericordia, vt extra eo. c. vergentis. Sed Gof.not. in suma huius tituli, dicit, ꝙ si filii sunt orthodoxi, id est fideles in fide catholica, ꝙ non priuantur bonis paternis in terris non suppositis ecclesiæ, cum leges præualeant illi decretali vergentis &c. & facit pro cod. C. eo l. Manichæos. & l. cognouimus. iuxta illud, Nõ portabit filius iniquitatẽ patris &c. facit ff. de pœn l. crimen.
11 & C.eo.l. sancimus. Sed † quid, si hæreticus vult reuerti ad fidẽ? R ñ. quod debet audiri & recipi, quia ecclesia non claudit gremiũ. redeuntibus &c. vt d.l. Manichæos. C. de sũma trinita. & fi. catho.l. inter claras. debent tamen in carcerẽ recludi ad agendã pœnitẽtiã. extra eo.c. excõicamus. el secundo. §.
12 si quis aũt. † Sed quid de relapsis, nunquid sint recipiendi & audiendi. vt dictũ est de aliis hæreticis? Responsion. sic videtur, vt not. extra eo.c. ad abolendã. §. illos quoq; & est ratio, quia Deus non vult mortẽ peccatoris &c. & quacunque hora cõuersus fuerit pec
13 cator ad me, nõ despiciã &c. † itẽ not. quod non solũ viles ꝑsonæ puniuntur, sed et Papa & imperator, & quilibet alius puniuntur de hæresi, & ipse est deponendus ab origine dignitate, potestate, & dominio, vt xl. dist. si Papa. xxiiii q.j. qui cum pacem. & d c. ad
14 abolendã. §. i. & ii. cum similibus. † Sed nũquid fideles & catholici pñt sua authorita-
b te hæreticos suis bonis expoliare? [b] R ñ. sic vi secundum Odof. extra eo. excõicamus
15 §. cathol ci. † Et not. ꝙ pñt loca cõburere, vbi hæretici degunt. xxiii. q.v. si audieritis. Sed tñ tutius est quod authoritate ecclesiæ vel iudicis aliquis eorum faciat. Et ꝙ possint hæretici spoliari, no. xxiii. quæst. vi. c. fi.
16 † Itẽ no. ꝙ potestates locorum & rectores quibuscunque fungantur officiis, tenentur expellere hæreticos de terris suæ iurisdictionis, alias priuantur omni officio, & dignitate sua, & et domini tẽporales, vt Reges, Duces, & Marchiones debent hoc facere, & si cõtra fecerint. vel opẽ scienter darent, priuari debent dominio suarum rerum, & loca ipsorum debent publicari, & omnibus concepi recuperanda. Debẽt etiam illi tales excommunicari & interdici, vasallibus & fidelibus suis priuari, & omnibus suis bonis. extra eodem cap. excommunicamus. & c. ad abolendam. §. statuimus. & in fide catholica pro hæretico est habendus, vt dicto c.
17 excommunicamus. §. si quis vero. † Sed nũquid licet occidere hæreticũ sua propria authoritate? R ñ. non puto, vt dictum est supra. & C. eodem. l. Iudæis. & l. nullus. & de Sarrace. & Paga. l. Christianus. & nisi fieret pro defensione fidei Christianæ, vt nota. xxiij quæstione. vj. capitu. fina. Sed rectores & iudices locorum, quibus data est potestas puniendi, possunt hæreticum condemnare & etiam occidere, vt dicto cap. excommunicamus. Idem dico, si sunt condemnati per ecclesiam vel inquisitorẽ hæreticorum, possunt tradi dictis rectoribus per inquisitores qui debeant eos occidere vel comburere, vt extra eodẽ. c. ad abolendam. §. laicus. et. §. sequen. et c. pen. § damnati, et C. eodem l. Arriani. nisi vellent re-
18 dire ad fidem, vt supra dictum est † Itẽ no. ꝙ defendentes hæreticos et credentes eis, et fautores eorum non debent admitti ad aliquod beneficium, et officium, vel dignitatem ecclesiasticam, vnde non possunt fieri Episcopi etc. vsque ad secundam generationem. extra eodem capitu. fina. libro vi.
19 † Item inquisitores et Episcopi contra hæreticos, et eorum defensores possunt implorare auxilium brachii secularis, et tenentur domini locorum et rectores dare auxiliũ. extra de offi. delega. cap. j. extra eodem ca-
20 pitu. vt officium. libro. vj. † Item not. quod inquisitores debent de consilio peritorum contra hæreticos ferre sententiam, vt extra eod. c. fina. libro. vi. et dare copiam processus inquisito. vt possit se defendere. d c.
21 contra. cum similib. † Item no. ꝙ si ciuitas vel locus dederint impedimentum, vt hæretici vel eorum fautores nõ capiantur, vel non puniantur, ꝙ debent priuari cõmercio et dignitate episcopali extra eodem c. ad
22 abolendam §. ciuitas † item nota. quod ciuitas vel domus in qua fuerit acceptatus scienter ex certa scientia à domino ipsius, bona publicant, et ecclesiæ acquirunt, vt in auth de interdi hære. in fi. col ix. Si aũt dominus fuerit ignorans nõ publicant, vt C. de hære. l. quicunq; § vniuersis. et §. seq. et 1 aut. de eccl. sancti. tit. §. si qs in sua cum simil. b.

ADDI-

ADDITIONES.

a Hæreticus dicitur. Quis dicatur hæreticus. adde tu, & vide per Cald. in ver. de hæret. consi. iiii. & v. & adde tu quod ad probandū quē hæreticum, sufficiunt testes singulares, per Anto. de But. in c. cum oporteat. de accus. vbi per Mod. & Alex. in consi. lxxii. in i. vol. col. iiii. ver. & Ant. de But. & in iiii. col. vers. quinimo. vide tamen per Caccialupum in repe. l. admonendi. ff. de iureiur.

b Expoliare. adde & intellige tu quod iudex secularis, licet bona hæretici sint confiscata, tamen illa non poterit apprehendere, nisi primo super crimine per iudicem ecclesiasticum fuerit declaratum. c. cum secundum. de hære. lib. vi. & dicit Cardi. in consi. suo cv. in iiii col. in fi.

De Iudæis & in quibus grauantur. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Iudæi antequàm crucifixissent Christum multis gaudebant priuilegijs.*

2 *Iudæi in quibus grauantur, & an Christianus possit cum Sarracenis comedere.*

QVIA Iudæi cōtemnūt trinitatē, & diuinā maiestatē, videamus in q̄bus grauātur ipsi Iudæi. †Et antequā Iudęi crucifigerēt dn̄m nostrū Iesum Christū nō grauabant, sed multis gaudebant priuilegiis, vt C. eo. l. i. & per totū. & appellabantur populus Dei, sed postea sua priuilegia pdiderūt, pp illud delictū, vt e. ti. l. iussio. †Vn̄ grauātur in multis. Primo q̄a nō pōt eis in testamēto legari. C. eo. l. i. Itē repelluntur ab officiis pub. & personalibus extra eo. c. cū sit. & c. ex spāli. & C. eo. l. hac. Itē repelluntur à legitimis actibus a, cū sint infames. ii. q. vii. alicui. Itē repellūtur à cōione Christianorū & ipsorū participatione, vt xxviii. q. i. in illo cōsortio. Itē repellunt ne habeāt Christiana mācipia, nec Christianas vxores, vt extra eo c. Iudæi & C. eo. l. nequissimū. Itē nō habeāt Christianas nutrices filiorū suorū pupillorū, vel obstretrices. extra eo. c. Iudæi. & c. ad hoc. cōsuluit. C. eo. l. fi. Itē nō possunt esse testes cōtra fideles, sed fideles sic cōtra Iudeos, extra de test. bus, c. Iudæi. sed inter se possunt, vt C. de hæreti. l. qui. Itē nō capiūt ex testamēto Christiani. C. eo. l. i. & maxime ex testamēto clerici. extra de hęreti. c. si q̄s Episcopus. Itē nō debent esse medici Christianorū infirmorū, nec debet Christianus cū ipsis comedere, nec balneari. xxviii. q. i. nullus. Sed cum Sarracenis manducare potest. xi. q iii. ad mēsam. ratio diuersitatis est, quia Iudæi magis cōtēnunt scripturam diuinam, & fidem catholicam, & magis impugnāt, vt extra eodem. c. quam sit laudabile. Item non debent aliquid facere in contumeliam fidei Christianæ, alias puniūtur. C. eo. l. Iudeos. Item non debent apparere in publicum in die parasceuæ, id est lamētationis siuę septimanæ sanctæ, ne illudant Christianos. extra eo. c. in nonnullis §. in diebus. Item non debēt aliquid facere i opprobriū crucis vel crucifixi, alias puniūntur, vt d. c. in nonnullis. §. fi. & c postulasti. & C. eo. l. Iudæos. Itē nō debent tenere hostia vel fenestras apertas in diebus passionis domini ne illudant Christianos, alias puniūtur, vt eo. ti. c. quia super his. & c. nonnullis. §. penulti. Itē non debent emere mācipia Christiana pro se, nec circūcidere, & si emerint reddere cōpelluntur, & ptium nō redditur, & mancipia libera reddūtur. extra eo. c. multorum. & secundum leges decapitantur Iudæi, vt C. ne Iud. māci. Christia. l. i. Itē debent habere habitū vestimentorum separatum ab habitu Christianorum. extra eo. c. in nonnullis. Itē non debent iniuriā facere Christianis nec eis p Christianos fieri, alias puniuntur. C. eo. l. nullus. Itē non debent ab aliquo in iudicio conueniri die sabbati. Itē potest iudæus esse iudex & arbiter secundum leges inter iudeos, vt C. eo l. iudæi. Item non potest esse potestas vel rector alicuius loci, vel similes dignitates habere inter Christianos. C. eo. l. hac. extra eo. c cū sit. c. speciali. item non potest Christianus iudæā habere in vxorem. C. eod. l. ne quis. item non possunt cogi iudæi inuiti habere baptismum, sed suaderi &c. extra e. c. sicut. itē nullus debet iudæū occidere vel offendere, vel bonis spoliare, vel tempore festiuitatis suę iniuriari, vel turbare, alias puniūtur, vt d. c. sicut. § i. & fi. item possunt agere contra Christianos corā iudicibus Christianis, & ab eis etiam conueniri non corā suis senioribus. C. eod. l. iudæi. & l. qui. item b possunt emere, vendere, b contrahere, sicut & Christiani possunt, vt C. eo. l. nemo. itē non debent Christiani pro mercede aliqua se exponere seruitiis iudæorū in domibus eorum, vt extra eo. ab omnibus. sed i agris seruire

seruire & laborare non prohibentur, vt eodem ti.c.multorũ. itẽ compelluntur iudæi soluere decimas prædiales.extra de deci.c. terris.itẽ si iudæi faciunt contra canonicas sanctiones, puniuntur realiter & personaliter.extra eo.c.in nonnullis.& c.& si in fi.de rap.c.in episcopatu.Bonifacius.

ADDITIONES.

a ¶Legitimis.Adde tu ꝙ Iudæus non pōt esse te. stis per Christianũ.C.de Iudæ. & deinde.& ii.q. ii.c.nullus.Alex.in cõsi.xxxv.col.fi.& in consi. lxx col.fi.versi.& primo non obst.in i.vol.Et an ipsi Iudæi possint testari quando & vsurarii possunt manifeste non seruata forma.c. quanquam.de vsur.in vi.per Francis.Aret.in cons.clviii.vbi qd sic.Et ita alias consuluit dominus Io. Ba.Caccia-lup & Io.de Lig.prout refert do. Barth.Soci.in eius consi.incip.præsupponitur in facto,quod quidam Hebræus. Et adde quod Hebræus proprie non potest dici hæreticus, vt per Cal. in versi. de Iudæis.cõsi.ii.

b Vendere.adde tu ꝙ etiam poterit præscribere &c.x.ann.gl.est sing.d.Ro.in.§.porro.xvi.q.iii. refert Cepo.consi.lxxv. & ibi ꝙ Iudæus pater poterit in iudicio capitalicãm filii defendere.

De apostatis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Apostasia quid sit,& quotuplex sit.*
2 *Pœna apostasiæ secundum leges.*
3 *Pœna apostasiæ secundum canones.*
4 *Apostata irregularis cui acquirat.*
5 *Apostatæ suprascripti filij cuius sint.*
6 *Apostatæ uolenti redire ad monasterium,& nolenti redire,quid fiet.*

1 POSTASIA dicitur temerarius† excessus, vnde dicitur apostat a retro status à bono proposito. Est aũt triplex ᵃ apostasia, scilicet perfidiæ,inobedientiæ & irregularitatis.Perfidiæ autẽ dicitur apostasia,quãdo qs recedit à fide catholica, vt fuit Iulianus apostata,vt ii.q.vii.nõ põt item inobedientiæ,vt qñ quis sponte trãsgreditur pceptũ, vt fuit Adam & Eua,vel qui sacris canonibus obedire contemnit. vt iii.qõ. ii. alicui. extra de maiori.& obedie.l si quis.item irregularitatis,vt in clerico,vel canonico, vel monaco,vel alio religioso,q suũ ordinẽ derel nqt, vel tõsurã dereliqt. vel suũ habitũ abiecit vel coronã,vel tõsurã dereliqt. xx. q.i.cos.ext.c.c.i. vel ad negocia secularia reuertit,vt extra de vit.& hone.cler.c.ex literis.vel vxorem de facto accipit, vt extra de cleri.cõiug.c.ex parte.vel religionis habitũ dimittit, & aliũ assumit.xx.q.iii.c.i.& ii.&
2 extra eo.c.i.& c.tuæ fraternitatis. † Pœna apostasiæ ẽm leges est,ꝙ bona ipsius publicantur.Sed hodie vr̃,ꝙ bona sint monasterii,& non publicentur, vt in auth. ingressi monasteriũ.C.de sacrosanc.eccle.nisi forte habeat filios vel cognatos,qbus deferat,vt in auth.si qua mulier.C.e.& C. de aposta. l.i.&l.apostatarũ.itẽ repelluñt à testimonio nec pñt facere testamenta, nec pñt capere legatũ,nec hæreditat.ex testamẽto.C. eo.l. hi qui.& l.seq. itẽ repelluntur de ciuitate,sicut hæretici.C.de summa trinita. & fide catholic.l.ii C.e.l.fi.sed ẽm iura canonica alia
3 pœna imponitur.†Nã si sit apostata perfidiæ,vt qa recedat à fide catholica, & tũc p hæretico habet,& punit vt hereticus.Quali aũt pena puniuntur hæretici no.supra de hæretic. Si aũt est apostata inobediẽtię,tũc excõmunicatur & efficitur ifamis. iii. q.iii. si qs venerit & c.cũ ecclesiasticis.Si vero irregularitatis vel religionis,vt pdixi, efficit infamis.ii.q.vii.alicui, & interim ad ordinẽ vel dignitatẽ non possunt promoueri, vt l.
4 dist.c.vlt.†itẽ quicquid acquirit suo monasterio acquirit,sicut seruus dño.xviii.q.ii.c. Abbates.ff.de acquir.pos.l.seruus.itẽ à suo monasterio vel religione põt capi & incarcerari. d.c.Abbates & extra eo. c. à nobis.
5 †Item filii,qui nascũtur ex ipsis sunt famuli monasterii, qa nascunt de matrimonio de facto cõtracto,vt lxxxi.di.quidã. xxxii. dist.cos secus,si ex cõcubina vel simili. xv. q vlt.contra milite.C. de incest. nup.auth.
6 ex cõplexu.† Et no.ꝙ si apostatæ volunt redire ad religionem & habitum recipere & deferre,sunt recipiendi, & si monasterium nollet ipsos recipere, debet à superiore cõpelli,vt xxvii.q. i.c.& quia. cum simil.bus. Sed si apostata vel religiosus fugitiuus nollet ad religionem redire. debet suaderi, vt reuertatur,quod si facere recusauerit,capiatur,& in graui carcere recludatur,donec se conuerterit,vt extra eo c.a nobis.

ADDITIO.

a ¶Est autem triplex.adde idem vt per Cal.in versicu.de apostata.consi.i.adde ꝙ proprie apostata dicitur. qui reliquit habitum, vt per dect.in c.i.de aposta. & per Arch.in c.i.de tempo. ordi. lib.vj.

De pœna blaſphemantium Deum & ſanctos, & de periurio. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Blaſphemans Deum qua pœna puniatur.*
2 *Blaſphemans calore iracundiæ, uel ſimili modo quomodo puniatur.*
3 *Blaſphemans beatam Virginem, aut alios ſanctos quomodo puniatur.*
4 *Blaſphemans ſi eſt clericus, quomodo puniatur de iure canonico.*
5 *Blaſphemans Epiſcopum, uel ei iniurians quomodo puniatur.*
6 *Blaſphemans priuatã perſonam q̃uo puniatur.*
7 *Blaſphemans Papam quomodo puniatur.*
8 *Imperatori maledicens ex leuitate an puniet.*
9 *Imperatori maledicens propter inſaniam uel iniuriam quid fiet.*
10 *Iurans per Deum & deierans, quomodo puniatur de iure ciuili.*
11 *Iuramentum quid contineat & iuramentum impuberis liget.*
12 *Deierantis pœna quæ ſit de iure canonico.*
13 *Deierans ſponte an peccet mortaliter & quid ſit periurium, & an accipiatur ſolidus pro aureo in iure.*
14 *Iuramentum quando faciendum ſit.*
15 *Iurare per quæ liceat & ſi iuratum fuerit per quæ iurare non licet an ſeruari debeat.*
16 *Iudæi quomodo iurant.*
17 *Iurare quæ excuſant, & in quolibet iuramento multa intelliguntur, licet non exprimant.*

1 SI QVIS dñm Deũ & ſaluatorẽ noſtrũ † Ieſum Chriſtũ filiũ ſuũ vel ſpiritum ſanctum, q̃ ſunt vnum & idẽ blaſphemauerit,ª vel iurauerit per caput vel per capillos Dei noſtri, ꝙ non licet ſecundum leges, eſt ad mortem puniendus. Et eſt ratio, quia ꝑ hoc fames, & tempeſtates, & terremotus aduenient &c. vt in auth. vt non luxurien. cõtra natu. § & quoniã. col. vi. & hoc ſi ſponte &
b voluntarie fecit.ᵇ † ſi vero fecerit calore ira
2 cundiæ, vel ebrietate, vel dementia, tunc leuius punitur, vt ii. q. iii. §. ſi quis & §. notãdũ ſcd̃m Gof. facit. de reg. iur. l. quod calo-
3 re. † Si aũt beata Virgine Mariã aut alios sãctos blaſphemauerit, cũ hic nõ ſit expreſſe pœna, & delictũ ſit graue, puto iſtos tales pęna extraordinaria puniendos, vt lingua, vt in eo puniantur, cum quo delinquũt. C. comu. de ſucceſſ. auth. omnes peregrini. ad fin. inſpecta qualitate pſonarũ. vt ff. de extraor. crimi. l. i. & l. fin. l. pen. § in Aegipto. ff. de iureiu. l. ſi duo. §. fi. Nã maleficia nõ debent eſſe impunita. ff. ad l. Aqui. l. ita vulneratus.
4 de iudi. l. ſi longius. † Sed de iure cano. ſi eſt clericus, punit à iudice eccleſiaſtico in hoc, q̃a pluribus diebus dñicis ſine veſtibus debet poni ante ianuã eccleſiarũ corrigia liga ta ad gulã dũ miſſa cantatur, vt ab omnibus videa, & quod ſeptẽ diebus in pane & aqua ieiunet. Si à iudice ſeculari, dẽt cõdemnari in xl. ſol. ſi eſt diues, quia ſic delinquit ſi aũt nõ eſt diues, in xxx. vel xx vel in v.
5 ſolidis, vt extra de maledic. c. i. † Si vero Epiſcopũ blaſphemauerit, & conuitiũ ei fecerit, degradatur, & depoſitus datur curiæ ſeculari puniẽdus. xi. q. iii. ſi q̃s ſacerdotiũ. & ſi pœna erit pecuniaria, dat Epiſcopo iniuria
6 to ſm̃ Got. † Itẽ ſi priuatã perſonã blaſphemauerit, punit ſimiliter inſpecta qualitate & dignitate pſonarũ. in auth. vt nõ luxu. cõtra natu. § & qm̃ coll. a. vi. extra de maledic. c. i. & ii. tenet et iniuriarũ actione, cũ verbis fiat iniuria, vt l. i. itẽ apud Labeonẽ §. q turpibus. & §. conuitiũ. §. fi. ff. de iniu. facit ex
7 tra de extraor. crim. l. pe. § in Agypto. † Si vero Papã blaſphemauerit, eſt deponẽdus & puniẽdus, ꝓut iudici videbit ita tñ vt pęna illius ſit aliis in exẽplum. extra de male-
8 dic. c. i. † Si vero Imperatorẽ maledixerit, ſi factũ eſt ex leuitate non eſt curandũ, ſi ꝑꝑ inſaniam vel furorem, eſt miſeratione di-
9 gnũ. † Si vero ꝑꝑ inſaniã vel propter iniuriã irrogãdã principi dẽt ad ipſum principem remitti puniendus, vt ex dictis ipſius facta penſari valeant &c. vt C. ſi quis Imp.
10 maledic. l. i. † Si autem quis iurauerit per Deum & deierauerit, ſecundum ius ciuile Deum habet vltorem. C. de iureiurando. l. ii. & nihilominus poteſt à iudice puniri corporaliter & fuſtigari, vt ff. de iur. iuran. l. ſi
c duo. § fin. Item q̃uia efficitur infamis ᶜ C. de tranſac. l. ſi quis maior. vi. q. i. infames. & poteſt puniri crimine ſtellionatus ad pęnã extraordinariam exilii, vt ff. de crimi. ſtell.
11 l. fina. facit. ff. de infam. l. Lucius. Item not. ꝙ iuramentum continet in ſe veritatem, iudicium, & iuſtitiam extra de iureiurãdo. l. & ſi Chriſtus. §. Iacobus quoq; & tale iuramentum tanquam licitum eſt ſeruadum alias eſſet vinculum iniquitatis, quod eſſe non debet, vt extra d. iureiuran. c. quemadmodum.

admodũ. & intellige quando puberes iurãt vel maiores. Nã iuramentũ impuberis nõ ligat eũ, nisi sit forte doli capax ff de iure-
12 iu. l. qui iurasse. & de libera. cã. l. fi. † Itẽ no. q pena peierãtis est bñficij amotio, siue priuatio de iure cano. extra eo c. tuas & c. ceterũ. & quãdoque depositio, vt xxv. distin.
13 c. Dominus. † itẽ no. q ille, q spõte peierat mortaliter peccat. xxii. q. j. c. fi. Et dr periuriũ, falsa iuratio, vel trãsgressio iuramẽti liciti, vel mendaciũ iuramento firmatũ, & de hoc no. Gof. in summa sua. de iureiu. & no. C. de nup. auth. q † ei permittitur. in fin. Et scias q in iure ponitur solidus p aureo, vt instit. de pœ. te me. litigan. §. i. & in auth. vt
14 fena. l. nõ solũ. § j. colla. v. † itẽ no. q iuramentũ non est indiscrete faciendũ, sed solũ cã necessitatis vel vtilitatis, vt d. c. & si Chri
15 stus. §. Iacob. quoq; † itẽ no. q nõ est licitũ iurare per creaturas vel Deos falsos, sed tñ si iurat seruãdũ est ẽm Gofre. xxii. q. i. Mouetor duntamẽ sit licitũ quod iuratur, quia multa fieri nõ debent, q tñ facta tenent &c. Sed tñ licitũ est iurare per crucẽ Domini xxii. q. v. qui peierat. itẽ per euangelia xxii. q. i. si aliqua. itẽ per ordines Angelorũ. j. q. vii. itẽ per salutẽ principis ff. de iureiu. l. qui per salutẽ. Itẽ per altare sanctũ vel per reliquias sanctorũ. xxii. q. j. habemus. aliter non licet Christianis iurare, vt extra de iureiu. c. & si Christus. & ibi nota. circa principi.
16 † Sed Iudæi iurãt scdm legẽ suã, vel secundũ pceptum Moysi. C. de Iudæ. l. si qs. vii. q. i. deniq; j. q. i. qui studet. v. q. v. hoc aũt cũ
17 simi ib. † itẽ not. q difficultas & necessitas excusant quẽ à iuramento extra eod. c. bre
d ui.[d] itẽ impossibilitas & alia plura, vt no. extra eo. c. quemadmodũ in gl. no. quod plerique &c & no in c. petitio in gl. & not. qd licet &c. Nã in quolibet iuramento multa intelliguntur, licet nõ exprimantur, vt not. supra circa finẽ prooemii huius quæstionis.

ADDITIONES.

a Blasphemauerit. Adde an maledicere dicatur blasphemare. vide Bar. in l. iiẽ apud Labeonẽ. §. i. ff. de iniur. quẽm simpliciter refert & sequitur Io. de ana. in c. ii. de maled. & Ang. Are. in tra. malefi. in versi. verba iniuriosa. vbi inquantũ verba referuntur ad Deũ est idem. Et vide consiliũ domini mei do. Bar. Soc. in cip. præsupponitur in facto, q quidã Hebreus. qui consuluit, q statutũ puniens blasphemantem habet locũ & cõprehendit maledicẽtem quia idem est blasphemare & maledicere. alleg Bald. & Ang. in l. i. C. si quis Impera. maledic. & Sanctum Tho. ii. ii. q. xiiii. argu. j. & refert idẽ tenere do. Maria. Soci. eius genitorem in d. c. ii. de maledi.

b Fecit adde tu quod quis qñdo blasphemat, ex quo se oppugnat Deo incidit in hæresim. s. quando scienter & appẽtẽue hoc facit. Tho. ii. ii. q. xiii. argumen. j. Et Cal. in ti. de iudi. consi. ii.

c Infamis. adde Io. Cal. in ti. de iur. iur. cõs. v. Et adde quod qui non facit promissa iurata, cadit ab actione. d. l. si quis maior. & dicit Alex. in consi. lxxvi. col. iii. in v. volu.

d Cap. breui. adde gl. in d. c. breui. & Alex. in cõs. xcii in i volu. col. v. vers. iiẽ posito. & adde q ẽt iusta causa excusat a periurio, vt per eundẽ Alexand. in consi. cxxiiii. eo. volumine c. l. ii.

De pœna committentis sacrilegium. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Sacrilegium quid sit, & quando committatur, & præses debet contra sacrilegos inquirere, & captos punire.*
2 *Sacrilegorum pœna quæ sit.*

SACRILEGIVM est quãdo † quis aufert, vel furatur rem sacrã de loco sacro, vel de ecclesia, vel de monasterio. Et dicitur res sacra, corpus domini, reliquiæ sanctorũ, vel libri diuini officii, & vestes sacræ siue sacratæ, diaconorum siue præpositorum, cum quibus diuina officia celebrantur item pecunia sacra & religiosa, & res dedicata & relicta ad ecclesiam fabricãdam, vel ad vestes sacras comparandas, vel paramenta altaris, vel sacra vasa, vt calices & turibula & similia, cum quibus diuina constituuntur misteria, vt ff. ad l. Iuliam pecul. l. lege. in princip. §. i & §. non sic. & l. Diuus. & C. de sacrosanc. ecclesi. l sancimus. & ff. de furt. l. si nondũ. & institu. de rerum diui. § sacra. item si auferatur sacrum de non sacro, non committitur sacrilegium secundũ ius ciuile, vt d. l. Diuus. sed committitur furtum vt ibi. Sed de iure canonico committitur sacrilegium, siue res sacra auferatur de loco sacro vel dedicata, siue non. xxvii. q. iiii. quisquis. quod forte in hoc casu præuale iuri ciuili. item dicitur locus sacer, qui consecratus est per pontificem. instit. de rerum diui. §. nullus. & §. seq. & in authen. vt in priua. domi. sacra myst. non fiant. colla. v item committit quis sacrilegium, qui errat in fide catholica, siue in articulis fidei. item qui contẽnit fidẽ catho-

catholicam, vt in auth. de manda princ. § si vero canonicũ. collatio. iij. & facit. C. de sacrosanct. eccles. l. placet. in fi. & l. iubemus. xvij. q. iij. §. qa autẽ. Itẽ cõmittit quasi sacrilegiũ, q. dubitat an ille sit dignus quẽ princeps elegerit. Itẽ & ille qui in sua prouincia procurat vt officiũ habeat. Sed si spõte fuerit ei oblatũ euitat pœnã. C. de crimi. sacri. l. ij. & iiij. Itẽ debet præses prouinciæ solicite inquirere contra sacrilegos, & ipsos captos debita pœna punire ff. ad l. Iul. pecul. l. mandat.
2 † Pœna aũt sacrilegorũ est, vt quandoq; dentur bestijs, quandoq; comburantur, quãdoq; ad furcas damnentur. Sed tñ est imponẽda pro qualitate personarũ, & pro ætate delinquentis, in minore. n. ætas miseratione indiget, vt ff. de mino. l. auxiliũ §. in delictis. Itẽ pro t pe, an fiat necessitate, vt extra de fur. c. si quis necessitate. Itẽ pro sexu mulierũ, pro rei qualitate, & simile. ff. ad l. Iul. pecu. l. sacrilegij pœna. Itẽ punitur pœna extraordinaria, & aliquando capitali vt ff. eo. l. sacrilegi capite &c.

De sortilegijs & mathematicis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Sacrilegij qui sint.*
2 *Diuinandi species quot sint.*
3 *Geomantia an sint reprobata.*
4 *Iromantia, Aeromantia, & Piromantia, an sint illicitæ?*
5 *Nigromantia & alia quæ fiunt per incantationes spirituum, & inuocationem idolatriæ, an sint illicitæ?*
6 *Diuinatio quæ fit pro furtis inueniendis, uel alijs occultis sciendis an sit illicita?*
7 *Diuinationes quæ fiunt propter uitæ salutem, an sint illicitæ?*
8 *Pœnæ sacrilegorũ in illicitis, quæ sit secundũ l.*
9 *Sacrificia illicita facientes, adorantes idola, uel statuas illicitas, quomodo puniantur?*
10 *Cælicolæ an pro hæreticis habeantur et puniantur?*
11 *Sacrilegij siue clerici quomodo puniantur, & an aliquando sors licita sit?*
12 *Sors in iure ciuili quando concedatur.*
13 *Mathematicus quis sit, & quomodo ipse et consulens punitur & quomodo alias uocatur.*
14 *Magicu est prohibitum accedere ad domum alterius causa faciendi istam artem, alias quo punitur magicus & illum uocans.*
15 *Astrolo. q̃ permittãtur diuinare et qũo puniũt.*
16 *Magicam artem docens & addiscens qua pœna plectantur.*
17 *Magicis artibus inducentes animos mulierum ad libidinem quomodo puniantur*
18 *Ventos imbres ac tempestates facientes uenire quomodo puniantur.*
19 *Ventos ac tempestates prohibens an præmium recipiat?*
20 *Accusare permittitur cuilibet istos & etiam utentes nec dignitas aliquẽ à pœna excusat.*
21 *Occidere nõ licet propria authoritate suprascriptos sed bñ capere, et ad iudicẽ ducere.*

VIDEAMVS quid sit sortilegus vel mathema.
1 Et q̃dẽ dr̃ sortilegus à sorte. Nam sors est ars diuinandi & proprie in malam partẽ accipitur. Sortilegi sunt, qui sub noĩe fictę religionis per quasdã artes, quas appellãt sortes sanctorũ, vel apostolorum, sciẽtiã diuinãdi profitent & dicũt. xxv. q. j. c. j.
2 † Species diuinãdi sunt multæ, q̃ numerantur. xxv. q. iij. igitur. & v. q. v. Episcopi. & c. nec mirũ.
3 † Sed Geomantia, quæ fit in terra ſm quosdã Theologos, nõ est dãnata cũ sit approbata, & de approbatis ꝑ sanctã eccle. Romanã, vñ nõ deliquit, qui in ea se exercet.
4 † Alia fit in aqua, & vocat̃ idromãtia. Tertia fit in aere, & vocat̃ aeromantia. Alia in igne, & vocatur Piromantia, & istę oẽs sunt illicitæ & reprobatæ, vt d. c. igit. & xxv. q. v. nõ oportet. & c. aliquanti.
5 † Itẽ & oẽs illæ sunt illicitæ, quæ fiunt per incantatores spirituũ, vt Nigromantia, & similes, vt ꝑ inuocationẽ idolatrię.
6 † Itẽ & illa, quæ fit pro furtis inueniendis, vel alijs occultis sciendis, vt extra eo. c. ex tuarũ xxvj. q. ij. illud. & q. v. sortes. & §. peruenit.
7 † Itẽ & illę prohibitæ sunt, quæ fiunt ꝑꝑ huius vitæ salutẽ, vt xxvj. q. ij. qui. & c. illud.
8 † Est autem pęna sortilegorũ in istis illicitis ſm leges pęna capitis. & libri ipsorũ debent cõburi, vt C. de hære. l. in hoc. § nemo in fin. & C. de mathemat. l. nemo.
9 † itẽ & illi qui faciunt illicita sacrificia, vel adorãt Idola, vel statuas illicitas capitali pœna puniunt, vt C. de Sara. & Paga. l. ij. & l. nemo.
10 † Cælicolæ, q cœlũ adorãt, vel planetas, ꝑ hæreticis hñr, vt C. de iudæ. & cælico. l. cælicolarũ. & ꝑ hæreticis puniunt̃. Quali aũt pęna puniuntur hæretici, & dãnantur, supra de hære. plene
11 no. † Scd̃m canones pęna clericorũ est, de-

positio,& laici istos cõsulẽtes excõicant, vt xxvj.q.v.si qs Eps,& presbyter.j.q.j. amo ueantur & hoc qñ fit ex voluntate, nõ ex necessitate,sed si ex necessitate fiat sors, li-
a cita [a] est,si fiat cũ illo simbolo,id est cũ illo Credo in vnũ Deũ &c.vel oratione dñica, scilicet Pater noster &c.vel cũ missa & simi lib⁹, vt xxvj.q.ij.no.ea q.c.nõ licet.vt puta cũ duo electi sunt paris bonitatis,& nõ põt alij gratificari pp scandalũ euitandũ, tunc põt plures chartulæ haberi,& in vna scribatur electus,vel qd simile,vt Eps & ponatur sup altari,& veniat, & det eã cui vult & ille habebitur electus,q habebit cartã illam scriptã,& præferatur alteri. Nã in talibus pp discordias sopiendas sors fieri põt, sicut Mathias Apostolus fuit sorte electus, & in talibus nullus obligat,neq; in electis in
12 pastorẽ,vt extra eo.c ecclesia nostra. † itẽ
b propter lites [b] dirimendas sors in iure cui li concedit,vt C cõia de lega.l. si duobus. ff.de iud.l.si cũ ambo instutu.de leg.§.euictionis.ff.de fideicõmiss.l.liber.l.gñaliter.§.si qs alienũ.ff.fami.hercis.l.si q̃ sunt. In his.n. & similibus diuinatio vel sors nõ est aliqd mali,& nõ sequit inde pœna, qa tunc talis sors tollit dubitationẽ, & diuinã indicat vo
13 luntatẽ, vt xxvj.q.j.sors. † Mathematicus autẽ dr̃ à mathesis, quod est diuinatio, & proprie dr̃ mathematicus, qui vtitur arte Magica,& nõ solũ iste capite punit,sed etiã ille,qui talẽ cõsuluit super talibus exercendis.C.eo.l.nemo.& isti tales qñque vocant Augures,& qñque Aruspices,vt d.l.nemo.
14 † istis prohibitum est accedere ad domũ alterius causa faciendi artẽ istã Magicã,alias cõburuntur,& ille, qui eũ vocauit,deportatur,& ipsius bona publicant. C.eo.l.nullus
15 † itẽ no.quod permittitur Astrologo vera diuinare,nõ falsa.ff.de iniur.l.itẽ apud Labeonẽ.§ si qs Astrologus.vel capite punit,
16 vt ibi no. † itẽ quod ille, q doceat istã artẽ Magicã,aut Nigromantiã,& ille, qui addiscit,pœna capitali punitur,vt C.eo.l.ij.& l.
17 culpa.† itẽ & illi,qui arte Magica, vel per dæmonũ inuocationẽ. vel coniurationẽ reflectunt animos mulierũ ad libidinẽ,vel cũ imaginibus, vel similibus,vel experimẽtis, maleficijs dantur bestijs feris lacerandi,vt tali crudeli morte moriantur,vt C.eodẽ.l.
18 multis.vel decapitantur. †Et simili pœna puniuntur illi,qui faciunt venire tempestates,& vẽtos,& imbres,q fructus, & vinde-
19 mias absorbent,vt C.eo.l.eorũ.† Sed iste, q obuiat talibus,& ꝓhibet talia fieri,vel & tẽpestates,& imbres,& venti veniant vt fructus ne vineæ nõ lædant,iste nõ pœna,sed præmio dignus erit,vt d.l.eorũ.ſm Accur.
20 & in l.nullus &c.† itẽ no.ꝙ quilibet admittitur ad accusandũ contra istos,ac si delinquerent in l.iul.maiesta. & conuicti grauiter puniunt.in culeo.n.id est in sacco de corio cũ feris bestijs vel culeo ponunt, vt ita moriant. Et nõ solũ prædicti, sed ẽt qui talibus artibus vtunt,nec vllus excusatur ꝑtex
21 tu dignitatis quin puniat,vt C.eo.l.fi. † Et no.ꝙ nõ licet alicui ꝓpria authorita. istos occidere,alias ꝑsumptio est cõtra istos, vel qđ faciunt ne idẽ suũ facinus publicẽt, vel sub hoc ꝑtextu de inimico suo vẽdicẽt,& si occiderit puniunt l.Cor.de sicca.ad mortẽ. Sed licitũ est istos tales capere,& ducere ad iudiciũ sine pęna,vt C.eo.l.fi. & facit C.de iudæ.l.nullus.& C.vbi sena. vel claris.l.j.& est arg.qđ nõ licet offendere bãnitũ vel malefactorẽ captũ,sed licitũ est istos tales i for tiã cõis ducere,nõ tñ offendere,vt dictũ est.

ADDITIONES.

a ❧Sors licita est.adde tu & vide Bal.in l.meminimus.C.qñ & quibus quar.pars.lib.x.vbi nunquã res dirimuntur sorte,nisi in casibus a iure permissis,alias continent peccatum. Et no. ꝙ in beneficialibus nõ est locus sorti.ita singulariter Cardi. in c.licet.col.vlt.extra de proba. cõtrariũ tñ vr velle in suo consi.xv. sed tu pro concordia vide Fely.in c.capitulum col fi. de rescrip.

b Lites. Adde tu & vide Bar. in l.ij §.ex his.& ibi doct.ff.de verb.oblig.& Alex.in l.huiusmodi §.fi.ff.de lega.j.Et intellige quod dirimũtur forte lites quãdo est dubium in iure.non autem quãdo est dubiũ in facto.ita dixit Ioan. Andr.in c. licet cãm.de proba.qa actus est nullus per dubietatem facti l.duo sunt Titij.ff.de testa.tut. & q affirmat factum,debet illud probare.l.ei qui.ff.de proba.

De pœna violantis sepulchrum. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Actio ciuilis competit contra uiolatores sepulchrorũ, & quando locum habeat, & an publicetur domus ad quam portatum fuit aliquid detractum sepulchro.*

2 *Fisco inquantum puniatur,qui aliquid detrahit sepulchro et an talis committat sacrilegium & an iudex hoc negligens punire, puniatur.*

3 *Actio criminalis competit contra extrahentes corpora*

corpora uel ossa defunctorum à sepulturis et qua lege tenetur impediēs aliquem sepeliri, & an istud delictum irroget infamiā, & an sepulchrum reficere liceat sine pœna.

1 SCIENDVM † est quod cōtra violatores sepulchrorū duplex est remediū, scilicet ciuilis actio ad interesse, si agitur ciuiliter, & cōpetit dño sepulchri, & cognatis, vel hæredibus defuncti pro iniuria sibi facta in centum aureis, sed alii cuicunq; agere volenti centū aureorū. ff. eo. l. iii. §. i. & ii. Nā ista actio est popularis, & competit cuilibet, sed prius illi cuius interest, vt d. l. iii. §. fi. Et hoc locū habet si statuta vel saxum amoueatur de sepulchro. ff. eo. l. iii. & l. sepulchra. & l. sequen. & datur actio in factū ad interesse, vt ff. eodem. l. pen. Et si allego ꝙ detractū fuerit aliquid de sepulchro alicuius, & deportatum ad domum alicuius, talis domus pu-
2 blicat & fisco applicatur, vt C. eo. l. ii. † item punitur fisco in decē pōdus auri, qui sacra marmorea, vel columnas, vel aliā materiā extrahit de sepulchro &c. C. eo. l. q sepulchra cōmittit etiā sacrilegiū, q talia facit. C. eo. l. pergit. Et iudex, q hoc punire neglexerit punitur in libris viginti auri, vt C. eo. l.
3 iii. † Et est alia actio criminalis cōtra ipsos qui corpora defunctorū, vel ossa extrahunt de sepulchris sine armis. Nā si sunt viles ꝑsonæ, vt C. de secun. nup. l. humilem. isti talēs summo supplicio afficiūtur, honestiores autē in insulam deportantur, vel relegātur, vel in metallū damnantur, vt ff. eod. l. fina. Si vero manu armata faciūt capite puniunt ff. eo. l. iii. § aduersus. & l. fi. itē tenetur l. iul. de vi, qui impediat aliquē sepeliri, vt ff. eo. l. sepulchri violati. item interrogat infamiā istud delictū, vt ff. eo. l. i. & de minor. inferē. l. i. in fin. Sed reficere licet sepulchrum sine pœna, vt ff. eo. l. ii. & l. sepulchra.

Deo gratias. Amen.

De pœna plagiarii. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Plagium quid dicatur.*
2 *Plagij pœna in quibus locum habeat, & quando excusantur à plagio.*
3 *Plagij delictum dolum & scientiam desiderat & alio modo plagium dicitur.*
4 *Plagij accusatio an sit publica & quando quis à plagio excusatur.*
5 *Pœna huius delicti quæ esset olim, et quæ nūc sit.*
6 *Capitalis pœna pluribus modis dicitur.*

1 PLAGIVM † autem dicitur à plagiario plagium cōmittēdo.
2 Habet † autē locū pœna plagij in illo, qui liberū hominē vel seruū alienū sciens vendidit, vel alio modo obligat, seu alienat, donādo vel in dotē dando, vt ff. ad l. Faui. de plagia. l. fauia. itē tenetur de plagio, qui aliquē ligatū hominē tenet, vel celat, vt C. eo. l. eū. itē seruo alieno suasit, vt à domino aufugeret. ff. eo. l. eū qui. & l. non statim. §. lege. itē & ille, qui liberum hominē sciens pro seruo emit, vt ff. eo. l. i. item habet locū in eo, qui seruū alienū scienter, vel quemlibet aliū hominē liberum capit vel seducit, furat vel exportat de loco ad locū, vel de vna ciuitate ad aliā ciuitatē vel locū, vt C. eo. l. quoniā. Si autem crederet seruū alienū exportare vel vendere bona fide de voluntate domini, vel crederet seruū esse suum iustis rationibus motus vel filium suū esse, tūc nō tenetur, vt ff. eo. l. leges. si bona fide possidebat seruum vel filium. † Nā in hoc delicto desideratur
3 dolus & scientia, sicut etiā in Cor. de sicca. l. in lege. & in falso, vt ff. de fal. l. impuberē. §. si ei seruo, secundū Accur. itē dicitur alio modo plagiū, quia ille, qui furatur filiū alterius, & ducit đ loco ad locū, infert plagā cordibus parentum & dominorū, quādo fura-
4 tur seruum illorū. † item no. ꝙ illa accusatio est publica, & cōpetit cuilibet, vt C. e. l. plagia. Excusatur autem quis. si seducit filium alienum, vel seruū, qui iusta opinione ductus credebat esse suum, vt C. eo. l. plag.
5 † item no. quod in isto delicto olim secundum iura florum erat pœna ciuilis & pecuniaria, vt l. e. l. fi. hodie vero sola criminalis imponitur, vnde si seruus vel liber ī hoc delinquit, bestijs subijcitur. ingenuus vero gladio cōsumitur. Nobilis autem in metallū damnantur. & sic est in quolibet casu pœna
6 capitalis, vt C. eo. l. fi. & l. quoniam. † Nam capitalis pœna dicitur pluribus modis, vt quando quis vltimo supplicio afficitur per mortem, vel est aqua vel igni interdictus, vel deportatur, vel in metellum damnatur vt ff. de pœnis. l. ii. & l. capitalium. institu. de public. iudic. §. pub licorum. & §. sequen.

De collegiis illicitis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Collegia quae conceduntur, collegia regulariter sunt prohibita, facientes collegia illicita causa proditionis qua poena puniuntur.*

2 *Collegijs duobus, aut duobus societatibus ascribi non licet.*

3 *Publicanus vel eius familiaris exigens per fraudem plusquam debeat quo punitur.*

4 *Incidens in uectigal ui uel tẽpestate excusatur, publicanus potest prorogare terminum illi quod soluere debet & indebite solutum repetitur ratione fugae uel ignorantiae seruorum uel animalium pro quibus soluitur datium, an excusetur quis à poena, & an à dati solutione?*

5 *Collegia dicuntur illicita, quae nõ sunt à iure cõcessa, & quaedam sunt expresse prohibita.*

1 SCIENDVM est † ꝙ quaedam sunt collegia concessa à iure, vt collegium publicanorũ, & dñr publicani, quia conducunt aliquid à fisco, vel aliquod datium vel gabellã, vt ff. de publica. l. j. §. publicani. Nã licitũ est habere collegiũ & societatem vectigalium facere, & etiam licitum est causa fodiẽdi metalla, vt fit in massa de Mantua, vel causa fodiendi salem, vt fit Ianuae, vel causa panis faciendi vt pistores vel fornarii, vt ff. quod cuiusq; vniuers. nom. l. 1. Itẽ decuriones possunt habere collegiũ, vt C. de natu lib. l. si qs. & l. quisquã. C. de decur. l. ij. §. nominatim. & §. fi. Item scholares. C de iur. om iud. l. fi. Itẽ iudices seu aduocati, vt C. de aduo. diuer. iud. l. fori. & l. cũ aduocati & l. nemini. & l. petitorẽ. Itẽ religiosi. C. de sacros. eccl. l. i. qđ & põt dici in similibus. Sed regulariter collegia sunt ꝓhibita, vt C. de colle. illi. l. ii. § 1 summa. vñ notadũ est quod si quis facit collegiũ illicitũ vel societatẽ illicitã causa proditionis faciendę in vrbe Romana, vel in ꝓuinciis, vel in ciuitate, vel forte idẽ in alio loco capite punitur, vt ff. ad l. Iul. mai. l. i. & l. maiestatis. & C. de seditio. l. j. vel punit l. Iul. de vi publi. vt ff. eo. l. ij

2 † Itẽ no. ꝙ non licet alicui de duobus collegiis, siue de duobus societatibus esse, vt ff. eo. l. nõ licet.

3 † Et nota quod si publicanus vel datiarius, id est exactor datii, vel gabellae, exigit per fraudẽ amplius q̃ debet, in duplũ reddere cõpellitur, & si per vim facit, in quadruplum, vt ff. de publ. l. i. §. publicani. & §. seq. & l. si vltra. Idẽ & si familiares dictorũ publicanorum fecerint, vt ff. e. l. cotẽ.

4 † Itẽ no. ꝙ si qs incidit in vectigal vi vel tẽpestate, qđ excusatur, vt ff. eo. l. fi. §. si ꝑꝑ. Itẽ no. ꝙ publicanus põt prorogare terminũ illi, qui soluere debet, & si qđ indebite solutũ est repeti põt vt d. l. fi. Itẽ quod ratione fugę, seruorũ, vel animaliũ, de quibus solui debent datiũ vel vectigal quis excusatur à poena, sed à solu. datii. Excusatur enim rõne fugę vel ignorantiae, vt ff. eo. l. interdũ. §. fin. & §. seq. & l. imploratores. & l. seq.

5 † Itẽ no. ꝙ oĩa collegia dicuntur illicita, quae nõ sunt à iure cõcessa, vt q̃ sunt à iure prohibita. C. de haer. insti. l. collegiũ. & ff. e. l. iii. §. in summa & l. collegia. Sunt aũt quędã expresse ꝓhibita, vt Iudeorũ. C de iudae. l. i. & haereticorũ, vt C. de haereticis. l. ij. & l. seq. & lege Arriani. idem in similibus est dicendum.

De seditiosis. Rubri.

SVMMARIVM.

1 *Seditiosus quis dicatur, & qua poena puniatur, & an bannum succedat in locum deportationis.*

1 SEDITIOSVS † aũt dr ille, qui seditionẽ vel proditionẽ tractat de aliqua ciuitate vel castro habendo, vel dãdo causam faciẽdi guerrã cõtra publicã vtilitatẽ, vel tractat facere nouitatẽ in ciuitate, vel nouitatẽ cõtra publicũ & bonũ statũ ciuitatis vel tractat se fieri dñm terre, vel loci alterius ad turbam populi, vel similia cõtra publicam vtilitatẽ, ista talis capitali poena punitur. C. de seditio. l. i. & ij. vel tractat ꝓditionẽ de terra, & dare eã inimicis, vel qđ simile, & iste talis ad mortẽ punitur, vt C. de re mili. l. proditores. ad l. Iuli. maie. l. pe. Itẽ si occupauerit aliquod castrũ, & guerrã faciat suae ciuitati, vel cõi, vel si offendat & rebellet suo cõi, vt C. eo. l. j. Itẽ non solũ iste, sed alij agentes & consentiẽtes sciẽter perueniendo ad actũ & opẽ & auxilium dando & fauorem & operam dando ad talia facienda, vt C. de episco. & cleric. l. si quẽquã. C. de accu. l. non ideo. ff de furt. l. in furti. §. ope. de adult. l. si is cuius. ff. de siccar. l. nihil interest. de parrici. l. vtrum. ff. ad leg. Aqui. l. item

l.item mela.§.si alias.& §.itē cū eodē.Et dixi perueniendo ad actū. quia sola cogitatio nō meretur pœnā.ff.de pœn.l.cogitationis.
a vel pōt dici ꝙ isti seditiosi,[a] q prouocāt tumultū vel rumorē populi puniūtur ,p qualitate dignitatis,vel in furca, vel subijciunt bestijs aut in insulā deportātur,vt ff.de pę. l.si qs aliqd.§ si autores.vide Bar.in l capitalīū.§.solēt.ff.de pœ.Sed in locū deportationis hodie successit bānū perpetuū,vt no. insti.quib.mod ius patr.potesta.sol.§.relega.facit.ff.ad l Iul.de vi publ.l.q cetu.& de incen.rui.& naufrag.l.quo naufragiū.§. nō tm cū si.Si vero hoc fiat in vrbe Romana, punit l.Iul.maie.ff.ad l.Iul.maiest.l.j.& iij.

ADDITIO.

a Quod isti seditiosi. Adde tu & vide Alex. in cons. iij.col.fi.in j volu.& ibi qualis debeat esse pœna contra seditiosos & conspiratores: quando pœna non est statuta.

INCIPIT LIBER TERTIVS.

De priuatis delictis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Priuata delicta qua sint.*
2 *Accusare qui promittuntur in delicto priuato.*

SVPRA dictum est de publicis delictis, quæ maiora sunt q̄ priuata delicta, vnde restat videre
1 de priuatis delictis.† Et possunt dici regulariter omnia delicta esse priuata, quæ non connumerantur inter publica.sicut dicuntur oēs contractus stricti iuris,qui
2 non connumerantur inter bonæfidei. † Et no.quod in priuato delicto nullus admittitur ad accusādū,nisi sua intersit,vt ff.de priua.delic.l.si vero.& C.de fur.l.manifestissimi.circa princ.cū si.Fallit in certis casibus exceptuatis, in quibus quilibet ad accusandū & denunciandū admittitur, licet nō connumerētur inter publica crimina secūdū iura ciuilia.l.j.ff.de pub.iudi.vt in crimine hęresis,vt C.de hæret.l.Manichæos.extra eo. c.vergentis. In crimine simoniæ. extra de simon.c.licet heli.In crimine sacrilegij. C. de epis.& cleric.l.si quis in hoc genus. Idē in simi.vt no.supra de his,qui accusare prohibentur.in fi.ti.§. in summa no.

De furtis robarijs & latrocinijs: Rub.

SVMMARIVM.

1 *Furtum quid sit, & quotuplex sit.*
2 *Furti actio duplex est scilicet criminalis & pecuniaria & cui datur actio furti.*
3 *Furtum an sola cogitatione uel uerbo fieri dicatur.*
4 *Furtū dicitur qn̄ fit inuito domino rei furtiuæ.*
5 *Furti, an teneatur, qui furtum committit credens dominum permissurum, & rationabiliter credit, & quid si aliquo errore ductus, & quid si credat facere domino inuito, & tamen sit uolens.*
6 *Furti an teneatur, qui rem suam apud alium existentem surripit, & quid in re communi, & quid si emisti rem meam bona fide, & ego eam tibi surripio.*
7 *Furtum est quod occulte fit, & licet rapiens sit fur, tamen alia pœna punitur.*
8 *Furti non solum agitur ciuiliter ad pœnā sed et condictione furtiua, et licet actum sit ciuiliter, nihilominus agi potest criminaliter.*
9 *Fur qualiter pœna corporali puniatur per commune loci.*
10 *Latrones famosi qualiter puniantur.*
11 *Furtum de iure ciuili scripto non uidetur puniri morte, & quomodo iure Lōbar. puniat r.*
12 *Fur & latro quomodo diffe & ubi lex Lombarda sibi locum uendicet.*
13 *Lex Federici Impera. quod si quis quinque solidos furatus fuerit suspendatur, an sit seruanda?*
14 *Robariam aliqui fecerunt, & in ipsa sunt capti, nullam aliam fecerunt, uel non fecerunt in illa iurisdictione, an laqueo suspēdantur?*

1 FVRTVM est contractatio†rei alienę inuito domino &c.vt ff. de furt.l.i.insti.de obli. quæ ex delic.nasc.in prin. Et no.ꝙ furtum aliud est manifestū, aliud nō manifestum.Manifestū dicit̄, qn̄ cū re furtiua deprehēditur fur anteq̄ veniat ad locū destinatū.Non manifestū est,quando non de
2 prehēditur fur.vt ff.eo.l.ii.& l.seq. †Et no. qđ pro furto agit̄ dupliciter.s.criminaliter & pecuniarie. ad pœnā pecuniariā ,p furto nō manifesto datur actio dupli furti in duplū.pro manifesto in quadruplū,vt insti. de oblig.quæ ex delic.nasc.§.plu. Et datur actio furti cuilibet cuius interest, vt C.eo l. manifestissimi.fi.e.l.vtriq;.§.si res.& l.cre-

ditor. Criminaliter vero ad pœnā corpora
lē, vt in auth. vt nul. iudi. §. si vero. colla. ix.
3 C. de ser. fugi. auth. sed nouo iure. † Et no.
ꝙ sola cogitatione nō fit furtū, neq; verbo,
vt ff. eo. l. i. & l. si quis vxori. l. neq; verbo. &
4 l. inficiando. & l. falsus. §. si q̄s. † Et dr̄ fieri
furtū, qn̄ fit inuito dn̄o rei furtiuæ, qui sem
per præsumitur inuitus, nisi probet volens.
5 ff. eo. l. qui vas. §. vetare. † Sed si quis cōmit
tit furtū credens dn̄m permissurū, & iuste
& rationabiliter credat, vt q̄a est filius vel
a propinquus a vel amicus, tūc nō tenet fur-
ti, vt insti. de obli. quæ ex delic. nasc. §. pla-
cuit. vel tenet furti, vt ff. eod. l. is q̄ te. Sed si
credat facer̄ dn̄o inuito, licet sit dn̄s volēs,
peccat, non tn̄ dn̄s agit furti, vt C. eo. l. oēs.
§. fi. Et idē si aliquo errore ductus facit, vt
6 institu. vi bono. rapto. §. quia tantum. † Sed
quid si res mea est apud te, & ipsam surri-
b pio?b Rn̄. non est furtū, nec teneor furti, ni
si tua intersit. ff. eo. l. qui iniuriæ. §. si ex do
natione, sed in re cōi aliud est, q̄a est furtū.
ff. eo. l. socius Si aūt emisti rem meā bona fi
de, & ego eā tibi surripio, teneor furti. ff. eo.
l. cū res §. i. & l. si is q̄ rem. sed tn̄ res nō est
7 furtiua &c. † Et no. ꝙ furtū est, ꝙ occulte fit
& p̄cipue de nocte, vt ff. eo. l. i. & licet, q̄ ra
pit vi, sit fur, tn̄ alia pœna punit, vt insti. vi
8 bo. rap. in prin. † Itē no. ꝙ nō solū agit fur
ti ad pœnā ciuiliter dico, sed cōdictione fur
tiua ad ipsām rē, vt ff. de cōdic. fur. l. si pro
fure. §. furti. Sed licet sit actū ciuiliter, vt di
xi, nihilominus pōt agi criminaliter, vt C.
9 qn̄ ciui. act. cri. præiu. l. i. C. de fur. l. fi. † Sed
quali pœna corporali punitur iste, qui fura
tur per cōe ciuitatis vel loci. Rn̄. dicunt do
cto. aut est publicus & famosus fur, q̄ accu
satus est & assuetus pluries furari, id est bis
vel vltra, & est infamatus de hoc, q̄a binus
actus inducit cōsuetudinē &c. de epis. audi.
l. iii. in fi & q̄ sæpius delinquit, grauius puni
tur &c. & reiteratio delicti auget pœna &c.
ff. de priua. deli. l. nunq̄. in prin. & ar. de pę.
l. aut dāna. §. quisquis. & ff. eo. de pœ. l. capi
taliū. §. solēt. & C. de pœ. l. impun tas. cū si.
& tunc iste talis laqueo suspendit. ff. de pœ.
l. capitaliū. §. solent. & §. famosos. & §. gras-
satores. vbi de hoc ēt no. vide ēt Bal. i auth.
sed nouo iure. C. de ser. fugi. & hoc quantū
ad pœnā corporalē infligendā. Si aūt alicui
factū est furtū, ciuiliter agit ad damnu, tunc
10 locū habet quod in princ. dixi. † Latrones
aūt, qui in itineribus aut domibus vel in ma
ri cū armis vel sine armis homines per vim
spoliāt & derobant, & sunt famosi. id est in-
famati consueti pluries derobare, illi debēt
laqueo suspēdi, in locis, vbi tales robarias fe
cerunt, vt in d. §. famosos. & in d. authē. sed
nouo iure. & ita de cōsuetudine obseruat.
c Sed de iure c ciuili scripto nō vr̄ † ꝙ pro fur
11 to quis debeat mori, vt in authē. vt nul. iud.
§. si vero criminis. col. ix. sed debeat fustiga
ri, vt ibi patet. de iure aūt Lombar. fur pro
primo furto oculū amittit, p̄ scd̄o aūt na-
sum, p̄ tertio suspēdit laqueo, vt in Lom-
12 bar. de fur. §. de latronibus. † Et est differē
tia inter furē & latronē. vt d. auth. sed nouo
iure. quæ lex Lombarda vēdicat sibi locū ī
prouincia Lōbardiæ & nō alibi, q̄a Reges,
q̄ illas leges cōdiderunt nō ligauerunt, nisi
subditos, vt in l. cūctos populos. C. de sum.
trini. & fide catho. & ff. de iuris. om. iud. l. fi.
13 cū simi. † Sed nunquid seruabimus legē Fe
derici Imper. posita in vsibus feudo. vbi dr̄
ꝙ si q̄s furet seu furatus fuerit quinq; soli-
dos laqueo suspendat. sub tit. de pace tenē.
& eius violato. §. si q̄s quinq; solidos. Rn̄.
nō, q̄a illa loquit de illo qui furtū cōmisit,
vt frangeret pacē, q̄ de iure debet decapi-
tari, vt ff. de re milit. l. fi. §. i. sed seruabimus
ius cōe, vt supra dictū est, q̄a pęnę sunt mo
liendæ &c. ff. de pę. l. pe. & l. interpreta. & fa
cit de præto. stipu. l. fi. & ibi no. Itē q̄a lex il
la abiit in desuetudinē, & sic sublata est, vt ī
14 i. C. cōstitutio. §. pe. † Sed q̄d, aliqui fecerūt
robariā, & in ipsa capti sunt, & nullā roba-
riā fecerūt suo tēpore, nisi solū illā, vel si ali
bi fecerunt, nō fecerūt in iurisdōne ista, num
quid debeāt laqueo suspēdi? Rn̄. nō vr̄, q̄a
nō sunt fures, nisi sint assueti furari pluries
vel derobare. Nā & de maleficiis cōmissis
alibi nō pn̄t puniri, vt ff. de accu. l. si cui. §. fi
na. & de hoc no. ff. de pœ. l. capitaliū. §. gras-
satores. & §. famosos. in j. & ii. glo. namq; q̄
fecit semel tantū, meretur veniam à furca.

ADITIONES.

a ¶ Vel propinquus. adde tu tēporis ratio est, quia censetur tunc furtum domesticū. quod quando sit punibile vide per Alex. in cons. cxxxv. in j. vol. quod cōsilium est inter consi. Cepo. consi. xxxvj.
b Surripio. adde tu & vide an & quando licitum sit furtum rei proprię per Pau. de Cast. in suo con sil. xxxv. col. ij. & per Alex. in consi. cxxxv in j. vol. & per Bar. Cepo. in consi. xxvj. & aduerte quia dictum consi. d. Barth. Cepo. & consi. Alex. allegatu

allegat. est vnum & idem consil.
b Sed de iure. adde & vide de hoc per Alexan. in consil. v colum. fina. in fin. & consil. cxxxv. col. pe. in j. vol. & in consi. cx. col. vlt. in iiij. vol. & Cepol. in consi. xxvi. alleg.

De notoriis criminibus cum forma accusa. & proba. filiationis & consangui- nitatis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Notorium triplex est.*
Notorium iuris per confeßionem sponte factam quod dicatur.
2 *Notorium iuris per sententiam rite latam quod dicatur.*
3 *Notorium iuris quid sit, & in isto an admittatur appellatio & probatio in contrarium.*
4 *Notorium facti quod dicatur.*
5 *Notorium facti ad hoc ut sic dicatur ubi debet fieri & coram quibus, & qui dicantur pauci homines, & quot homines faciant populum & parochiam.*
6 *Testimonium quot personarum requiritur ad hoc ut faciat aliquid esse notorium.*
7 *Notorium facti triplex est, notorium facti transeuntis quid sit.*
8 *Notorium interpollati quid sit.*
9 *Notorium facti permanentis quod sit.*
10 *Notorium per euidentiam facti iudici ut iudici, & multis personis et iudici ut priuato, quo modo puniatur & in illo procedatur.*
11 *Notorium facti quomodo probetur per testes & per quot.*

QVANDOQVE agitur de crimine in notoriis criminibus, vnde de notorio inspiciamus
1 † Sciendũ est qđ triplex est notoriũ iuris, facti, & pſumptionis. Notoriũ vero iuris dr̃ duobus mo
2 dis, vno modo per confeſsionẽ a sponte factã de maleficio in iudicio corã iudice pro tribunali ſedente, vt C. de confeſ. l. i ff. eo l. confeſſus. § fi. dũmodo ſpõte fiat cõfeſsio. & idẽ dici põt ſi fiat per tormẽta habitis pcedentibus indiciis vel prę́ſumptionibus, vt C. de teſta. mili. l. milites. & ipſe cõfitens poſtea ſponte perſeueret in ſua cõfeſsione, vt ff. de qõ. l. i. §. qõni de cuiſ reo. l. i. & ibi not.
2 † Secundo modo dr̃ notoriũ iuris p ſñiam
b rite latã b contra accuſatũ vel inquiſitũ vel denunciatũ. Nã res iudicata p veritate accipit. ff. de re iudi. & dr̃ condẽnatus, qui ritè cõdemnatus eſt. ff. de re iudi. l. iiii. § condemnatus. Nã ſñia præſumitur rite lata ,p pter iudicis autoritatẽ. extra de renun. c. in
3 pręſentia. vnde ſic diffiniri põt. † Notoriũ iuris eſt ſpõtanea cõfeſsio in iure legitime facta, vel clara probatio cũ ſñia diffinitiua liciteq; ſubſecuta, vt colligi põt. C. de pba. l. ſciant. de re iudi. l. geſta & de re iudi. l. j. ff. de ſta. homi. l. ingenuũ. cũ ſi. Sed in iſto tali notorio admittitur appella. C. de appel. l. in minoribus. Itẽ admittitur in iſto notorio ſimiliter probatio in cõtrariũ, vnde ſi qs fuerit cõfeſſus hominem ſe occidiſſe, ſi poſtea vult probare contrariũ, ꝙ ille viuat, quem dixit ſe occidiſſe auditur, & idem in ſimilibus dico. ff. ad l. Aquil. l. inde Neratius. §. fi. extra de appel. c. cũ ſit Romana. & de re iudi. c. ſicut. & de proba. c. ,ppoſuiſti. & c. cauſam matrimonii. cum ſi.
4 † Notorium facti dicitur illud, quod fit in cõſpectu totius vel maioris partis populi vel loci alicuius, & ita ſe præbet conſpectui & viſui hominum ꝙ nulla poteſt tergiuerſatione celari. extra de coha. cle. & mul. c. noſtra. & c. fi. ff. de inſti. l. ſed & ſi pupil. §. proſcribere. de rit. nup. l. palam. de verb. ſig. l. palam. ad muni l. qđ maior. lxi. diſt. ſacerdotibus. in fin & hoc verũ eſt dũmodo interuenerint tot homines, qui
5 faciant populũ. † Et no. ꝙ ad hoc vt ſit notoriũ facti debet fieri in loco publico, vt in palatio cõis, vel in eccleſia, vel ĩ platea, vel in via publica corã populo. Si enim fieret i loco priuato vel occulto, vel in præſentia paucorũ non eſſet notoriũ Et poſſumus dicere paucos homines à x. pſonis intra quos ad hoc notoriũ, cũ per maiorẽ numerũ nõ fiat populus, quãquã x. homines faciãt populum. extra de elec. c. i. & no. x. q. i. c. vnio. Item quia x. homines faciunt pareciam, vt
6 d. c. vnio. † Teſtimonium alicuius pareciæ facit aliquid eſſe notorium, vt extra de pur. ca. c. cũ dilectus. ideo videtur ad hoc ſufficere, ꝙ ſit notorium, ꝙ fiat in præſentia decem hominũ & vltra. Alii dicunt ꝙ efficitur notorium in conſpectu totius viciniȩ, & ꝙ omnes de vicinia clamãt tale quid factũ eſſe, vt c. cũ dilectus. § præſertim. & ii. q. i. ſcelus. Alii dicunt ꝙ ſufficit maior pars viciniæ, vt ff. ad muni. l. maior ii. q. i. de manifeſta. extra de pur. ca. c. cum dilectus. Alii dicunt relinquendũ arbitrio iudi. per quos

homines fiat notoriũ cum non sit expresse diffinitũ & terminatũ à iure, dũmodo fiat in cõspectu & tot hominũ p̃sentia, q̃ excedant numerũ x. personarũ, vt d.c. cũ dilectus.& extra de elec.c.j.& x.q.iii.vnio, vel xv.p̃sonarũ.ff. vi bo.rap.l.ait ptor.§.j. cũ si. eñ tot p̃sonæ facerẽt populũ numero, vt dictũ est. Nã vbicũq; nõ est expressum aliq̃d à iure, relinquit arbi.iudicãtis. extra de off. dele.c.de causis. ff. de iure deli.l.i.dũmodo delictũ cõmittat̃ đ die,& nõ de nocte,ita q̃ clare videri possit.ar.extra de off.dele.c.cõsuluit.in fi.& de testi l.testiũ.§.tu magis scire potes hoc dictũ magis placet, saluo semper cõsilio saniori & intellectu meliori.† itẽ
7 no.q̃ tres sunt species huius notorii. Nã aliud dr̃ notoriũ facti actu trãseuntis, & hoc qñ semel notoriũ factũ est, ita q̃ nõ põt tergiuersatione celari, nõ tñ hẽt reiteratione, vt est homicidiũ publice cõmissũ qđ reiterationẽ nõ recipit, & sic fuit de Christo saluatore nostro, vt đ cõse.dis ii. c.semel Christus passus &c.de poe.dist.i.aut facta. extra
8 de testi.cog.c.peruenit. † Aliud dr̃ notoriũ interpollatũ, sed tñ ita publice fit q̃ celari nõ põt p̃ tergiuersationẽ q̃ q̃s sæpius reiterat, tñ nõ fit cõtinue, sicut est crimẽ vsurarii manifesti, q̃ habet mensã paratã ad mutuãdũ & publice tenet, nõ tñ facit cõtinue mutuũ, sed frequẽter hoc reiterat, vt extra de vsur.c.cũ mafestis.& c.vsurarũ voraginẽ.li.
9 vi.vbi de hoc. † Aliud est notoriũ facti actu permanẽtis qđ ita fit publice q̃ celari non põt, & habet in se facti continuationẽ, vt est videre in illo, q̃ cõtinue carcere detinet̃. đ hoc ext đ app c.dilectis filiis.& idẽ vr̃ in eo, q̃ publice tenet cõcubinã cõtinue in domo, lecto, & mẽsa,& liberos ex ea hẽt.arg. C.de nup.li.vi. extra de app.c. cõsuluit. de diuor.c.significasti. cũ si. q̃uis istud tale sit potius notoriũ iuris, q̃ facti, cũ cõiter ñ fiat in conspectu hominũ sed occulte, sed tñ ita vehemẽter opinatur & p̃sumit, q̃ pro notorio facti reputatur à iure. extra de p̃scrip.c. literis & de coha cle.& mul.c clericos.& c.
10 tua vox. † Et no.q̃ si delictũ sit notoriũ per euidẽtia facti iudici & multis aliis, vt q̃a factũ in p̃sentia & cõspectu iudi pro tribunali sedẽtis & aliorũ tot quot sufficiũt ad notoriũ, vt x.hominũ vel vltra, vt supra dictu est, tunc nec accusator, nec denũciator, nec libellus denũciatorius, accusatorius, vel inquisitorius, vel lit.cõte.vel testiũ examinatio est necessaria, vel alia p̃bario, sed citat̃ ad sñiam audiẽdã, & fertur sñia cõdẽnatoria, in scriptis p̃ iudicẽ pro tribunali sedentẽ &c.& sola sñia de ordine spectatur. Nã in tali notorio ordo iuris est ordinẽ nõ seruare.ext.de iureiu.c.ad nostrã.& d.c.tua vox: Nec poteris à tali sñia appellari, nec cõtra eã aliq̃d p̃bari, vt extra đ appel.c.cũ sit Romana.in fi.& c.p̃uenit. cũ si.si aũt sit notoriũ aliis & nõ iudici, tunc necessaria est probatio.& iuris ordo seruãdus ẽ.extr.de elec. c.bonæ.§.licet.ii.q.j.§.fi.& §. qñ autẽ. ff q̃ satis.cog.l.si vero.§.q̃ p̃ rei qualitate. Si aũt nõ est delictũ cõmissum ĩ p̃sentia iudicis p̃ tribunali sedẽtis, & sic nõ est ei notoriũ vt iudici, sed vt priuato, tũc necessaria est probatio & libellus, si ab aliquo accusatur, & li. cõtest.& oĩs ordo iudiciarius est necessari[9] vt C.de lit.cõte.l.i.& auth.offeratur. & C. de proba.l.fi. extra de vsur c.cũ tu de cor. vitia.c.de tua.de of.ord c si sacerdos cũ si. Sed si nõ accusatur in isto tali & taliter notorio, poterit tñ iudex per inquisitionẽ procedere, fama, vel clamore, vel aliquo alio modo p̃cedẽte,& illũ inculpatũ examinare & si spõte cõfiteatur delictũ poterit absque alia probatione condẽnari. C.de conf.l.i. ff.ad l.Aq.l.p̃inde.ff.de cõte l. cõteßio. Si aũt negauerit, tunc necessaria est probatio. C.de probat.l.sciant.de poe. l.q̃ iniam. ex-
11 tra de offi.ordi.c.i. † Itẽ no.q̃ in notorio facti testes, qui inducũtur ad testificãdum, dẽnt dicere duo. Primũ q̃ viderũt cõmitti maleficium de quo talis accusatur vel inq̃ritur, vel p̃sentes fuerũt. q̃a testis in maleficiis debet testificari de p̃sentia & visu, in auth.de hæredi.& fal §. si vero absunt.& dẽt testificari qđ maleficiũ fuit publice factũ,& in loco publico, vel in platea, vel via publica, vel in palatio cõis, vel ĩ ecclesia tali in p̃sentia populi vel in presentia x.hominũ vel xv.vel vltra, qui publice potuerunt videre committi dictum maleficium, cum hoc sit impossibile, sed de presentia sic, vt dictum est. Et ad proban. istud tale esse notorium, sufficiunt duo testes. ff.de testi.l.vbi.

ADDITIONES.

a ¶ Per confessionem. Adde tu & vide de hoc per Gand.in consi.cf.

b L.item. Adde te & quæ in eã indicatã transfluerit, ita Ant.de Butr. c.tunc monasterij de re iu. & dat Alex in consi.xxx.col. fi.in j.vol.

Forma

Forma accusatio. in notorio facti. Rub.

12 *Forma accusationis in notorio facti qualis sit, & quomodo procedi debeat.*

13 *Accusatus vel inquisitus in alio notorio quàm facti, an citari debeat ad uidendum iurare testes?*

14 *Notorium præsumptionis quod sit, illiusque exempla.*

15 *Testatore aliquem nominante filium suum, an statur tali nominationi?*

16 *Consanguinitas alia quomodo dicatur notoria præsumptiue.*

17 *Filiatio & consanguinitas q̃uo probentur*

18 *Filiatio ætas, & consanguinitas per quot testes probentur.*

In isto notorio facti potest accusatio ita formari.

12 CORAM vobis dño†potestate Mantuæ. B. suo iuraméto denunciat & accus. A. filium. B. qué dicit de anno & mése p̃senti in ciuitate Mãtuę in loco tali percusisse & vulnerasse d. Io. cũ vno cultello feritorio de ferro in facie, cuius p̃cussione & vulnere sanguis exiuit. Quod quidé maleficiũ fuit publice & palã cõmissum, & in pręsentia x. personarũ & vltra, & ita & tali modo q̃ dictus A. nõ põt negare q̃ dictũ maleficium nõ p̃petrauerit, nec est locus instificationi, cũ dictũ maleficium sit manifestũ & notoriũ & manifeste, palã publice & notorie cõmissum & perpetratũ, vnde petit p̃ vos dictum A. puniri & cõdénari s̃m formã iuris, & omni via iure & forma quibus melius fieri põt. Nã tunc in tali notorio debent solummodo testes examinari, & si probatum fuerit illum deliquisse, eum cõdénare s̃m probata &c. Si aũt in p̃sentia iudicis factum est & aliorum vltra x. vel xv. hõies, vt dictũ est, tunc nõ est opus probatione, sed dẽt ille citari ad sñiam au-
a diẽdã,[a] nã tunc in tali notorio ordo iuris est ordiné nõ seruare. ext. d̃ iur. iu c. ad nostrã.
13 de accu. c. audiẽtia. † Sed an in alio notorio crimine vbi testes sunt examinãdi, debet ac
b cusatus vel inquisitus citari[b] ad vidẽdum iurare testes? R ñ. dicunt quidã q̃ sic, alias nõ valeret. extra de testib. c. ii cũ si. Alii dicunt cõtra q̃ citatio est de ordine iuris, & in istis nõ est seruãdus ordo iudiciarius, vt dictum est. & d. c. ad nostã. & ii. q. i. cum mani
14 festa. cum si. † Aliud est notorium p̃sumptio. sicut est paternitas & filiatio, quæ non potest vere probari, vt ff. de condic. & demon. l. Lucius. sed probat̃ per præsumptionem. Vnde si vir & vxor aliquem nutriuerint tanq̃ filium nominando & vocãdo ipsum filium dando ei aliméta, vt filio & alia similia faciendo tanq̃ parẽtes filio faciũt, vt pro filio habeatur. Et eidẽ dicẽdum est si nascatur in domo viri & vxoris vicinis hoc dicentibus, & credentibus vere illũ esse filiũ vel eum esse natũ vt filium in domo viri & vxoris. C. de nupt. l. si vicinis. Nã filiũ dicimꝰ, quẽ demõstrat matrimoniũ viri & vxo. vt dictũ est, si probetur per vicinos. extra d̃ probatio. c. per tuas. & qui fil. sint legit. c cũ causã q̃ ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. filiũ. Sed tñ si negetur fil. necessaria est probatio, vt dictũ est. extra q̃ fil. sint legi. c. trãsi
15 uisse. & ibi no. † Ité si testator nominet aliqué filiũ suum in suo testaméto, statur nominationi, vt præsumat̃ filius, donec contrarium fuerit probatum. C. de nat. lib. aut. si q̃s ité. extra q̃ fil. sint legi. c. per tuas. dic
16 vt ibi. † Est & alia consanguinitas inter cõsanguineos & cõiunctos. Nã consanguinitas dr̃ notoria præsumptiue, vnde si aliqui vocãt se cõsanguineos & cõiunctos, præsumit̃ qd̃ ita sit dũmodo inter vicinos ita habeatur. arg. dictorum iurium. & extra de diuor. c. porro. §. i. & statur illi tali p̃sumptioni, si tñ negetur consanguinitas vel genus, necessaria est probatio. ff. de proba. l. i. & si. & C. eo. l. nõ exẽplis. facit. C de testa. l. neque. & ad dicta probãda sufficiunt duo te-
17 stes, vt ff. de testi. l. vbi. † Sed qualiter fiet
c ista probatio?[c] Respondeo hoc modo.

ADDITIONES

a ¶ Audiendam Adde tu & vide an antequam sententia feratur sit requiranda declaratio notorij per Francis. Are. in consi. clxv.

b Citari. Vide tu de hoc per Are. in d. consi. clxv.

c Ista probatio. Adde & vide per Alexan. in cõsi. lj. in j. vol. col. j. in fi & seq. & ibi qd sufficit q̃ probetur quasi possessio filiationis, & communis opi. & ibi & vide capitula, & adde eundem in cõ si. lxxiiij. col. i. & cõsi. xc. versi. circa secundum in i. col. in ii. vol. & in cõsi. lxxxvij. col. pen. ver sic. alia char. & in iij. vol. vbi de nominatione facta per patrem in testamento.

INTENDIT PROBARE & fidé facere M. q̃ ipse est vel fuit filius Alberti & dom. Ioan. f. q. Galeam vxor. dicti A & fuit habitus

habitus & tractatus pro filio dictorũ A. & Io. & ꝙ ipsi tenebant & tractabant eum vt filium, dando sibi alimẽta, vestes, & alia necessaria & alia faciẽdo, quæ parentes faciũt suis filiis, & ita habetur & tenetur. & est habitus & tentus ꝓ filio pdictorũ & cõuicinis & aliis gẽtibus, & ꝙ natus fuit in domo prædictorum posita in ciuitate Mãtuę in tali loco penes tales. Itẽ qđ de pdictis est publica vox & fama. Et idẽ dico in probãdo cõsanguinitatẽ ꝙ talis est habitus pro cõsanguineo talis, & qđ nominãt se & consueti sunt nominare se adinuicẽ pro cõsanguineis & cõiunctis, & adinuicem diligere & tractare tanq̃ cõsanguinei faciũt, & qđ tenent & habent & habiti sunt pro cõsanguineis ꝑ vicinos & alias personas. Itẽ qđ đ prędictis est publica vox & fama. Et hoc modo ꝓbẽtur
8 similia. † Itẽ no ꝙ i ꝓbãda filiatione, ætate & cõsanguinitate admitttuntur parẽtes cõsanguinei & vicini. ff. de ꝓbat. l. ẽt matris, extra de his q̃ ma. acc. pos. c. vñ. xxxv. q. vi. c. i. & ij. q̃a ipsi melius sciunt veritatẽ, vt in dictis iurib. Facit C. de nup. l. vicinus. extra de testi. c. super eo. de spõ. c. cum in tua. cũ si. Et de ista materia no. extra de coha. cle. & muli. c. nostra. & c. tua nos. & de elect. c. per inquisitionem. & ii. q. i. c. de manifesta. & ibi no. Bonifacius.

De citatione accusati vel inquisiti. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Accusatus vel inquisitus qualiter sit citandus.*
2 *Iudici nullus debet exhiberi, nisi de mandato iudicis constet.*

1 VIDEAMVS qualiter in criminibus † accusatus vel iquisitus sit citãdus. Et qs citãdus est de
a mãdato [a] iudicis, de quo mãdato & cõmissione debet constare in actis. C. de exhi. reis. l. nemine. rõ est, q̃a ei nõ creditur, nisi quatenus cõstet in actis. vt extra đ proba. c. qm̃ cõtra falsam. ff. de pœ. l. absentem. & qđ in criminalibus debeat q̃s pluries citari. ff. de pu[illegible] l. inter[illegible] & per interualla dierum. [illegible] moniti & c. ff. de fer. l. [illegible] consuetudine nõ seruatur, [illegible] faciunt [illegible]
2 in criminibus. [illegible] no. q̃a nullus [illegible] ri coram iudice, [illegible] dictum [illegible] de mãda

to iudicis cõstet, vt d. l. neminem. quia rigor iuris est obseruandus, cum sit in medio cõstitutus, vt C. de Iudæ. l. nullus. & hoc regulare est. Fallit tñ in tertis casibus, in quibus licitum est sibi facere ius, quos casus notaui supra etiam de personis, quæ possunt offendi sine pœna. Cõmissio aũt fit hoc modo.

ADDITIO.

a ¶ De mandato. Adde Bar. in l. fi. C. de iure do. in pen. col. in l. si quando. quem vide. C. de testib. & an talis cõmissio præsumatur. vide additionẽ infra in. §. de forma relationis nuncij. in fin.

Forma citatio. accusati vel inquisiti. Rub.

3 *Citationem contra accusatum vel inquisitum qualiter committat iudex.*

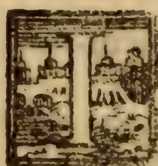

IN Dei æterni nomine amẽ. Anno à natiuitate &c. die x.
8 mensis Maij. † Ioã. iudex maleficiorum cõis Mãtuę, sedẽs pro tribunali in palatio dicti cõis ad banchum maleficiorum pro iure reddẽdo, imposuit & commisit M. publ co & iurato nuncio dicti cõis, ꝙ ex sua parte vadat & requirat Io. de Licitia filiũ tal. accusatũ per talem, vel inquisitum per d. iudicẽ super tali maleficio personaliter vel ad domum suæ habitationis, quod intra tertiã diem vel quintam compareat coram dicto dño iudice in palatio cõis ad dictum banchum maleficio. personaliter, vel per legitimum procuratorẽ ad se defendendum à dicta causa vel inquisitione, & de iis, quibus accusatus est vel inquisitus ab ijs quæ in dicta causa vel inquisitio. continentur. Alioquin dictus d. iudex procedet contra eum eius contumacia vel absentia non obstãte, vel quãtũ prout de iure poterit & debebit.

Forma relationis apparitoris vel nuncij. Rub.

4 *Relationis apparitoris vel nuncij forma.*
5 *Iter[illegible] aliter comparere pro [illegible] qui te[illegible] & [illegible] quo non.*
6 *Iudex an possit committere nuncio die sabbati, vel al[illegible]*
7 *[illegible] ut compareat die nõ [illegible] an valeat, [illegible] fiat die non feriata ut compareat [illegible] ad diem dominicam an valebit?*
8 *Citatione facta ex parte plurium iudicum cui est obediendum.*

Citatio

4
I x tali cōparuit dictus† M. nuncius dicti cōis corā dicto domino iudice ꝓ tribunali sedente ad dictū banchū maleficiorū in palatio dicti cōis ꝓ iure reddēdo, & corā me notario illic existēte ad dictū officiū exercendum retulit dicto domino iudici & mihi notario se citasse & requisiuisse dictū Ioā. accusatū vel inquisitum ꝑsonaliter ad domū suæ habita. vt intra tertiā diē vel diē quintā cōparere debeat corā dicto domino iudice in palatio dicti cōis ad bāchū maleficiorū ad se defendendū, & excusandum à dicta accusatione vel inquisi. prout & sicut
5 in dicta cōmisione plenius continetur. †Et not. quod dixi personaliter. q̄a si est tale delictū ex quo imponat pœna corporalis vel alia vltra relegationē, ꝙ tunc debeat personaliter cōparere, & nō per ꝓcuratorē, nisi ad allegādum causas absentiæ, & ad exceptiones opponēdas & ad similia, vt not. s̄. de procu. Sed si pœna pecuniaria vel alia pœna infra relega. esset imponēda, tūc per procu. posset cōparere ad totā cām, vt ff. de procu. l. seruū quoque. §. publi. ff. de accusa.
6 l. ex iudiciorū. §. ad crimē. cum si. †Sed nunquid iudex potest committere die sabbati nuncio communis vt citet aliquem? Respō. in

in ciuilibus non, vt ff. de fer. l. j. & si facit, nõ valet. C. de feri. l. oẽs dies. nisi in casibus ff. eo. l. ii. & l. eadẽ. Sed in criminalibus & maxime cõtra latrones & simi. dr̃ quod possit vt C. de feri. l. ꝓuinciarũ. & in Lõb. de ferijs. l. quotidie. & l. agitur. & in auth. vt iud. sine quoquo suffra. §. oportet. ibi, festiuis quoq; diebus. colla. ii. & hoc de iure ciuili, sed de iure cano secus, vt extra de feriis. c.
7 fi. † Sed q̃d si citet̃ quis die feriata, vt compareat ad diẽ non feriatã? R̃n. non videtur valere. C. de feriis. l. oẽs. nisi forte in maleficiis vt dictũ est. Sed de iu. cano. secus, vt d. c. fi. & est rõ. quia citatio est de substãtialibus proces. extra de prob. c. qm̃ cõtra falsã. & ꝓcessus factus die feriata nõ valet, vt extra de feri. c. fi. cõtra hãc determina vr̃ tenere Bar. in l. miles. §. sexaginta. ff. de adulte. quẽ vide. Quid si fiat die nõ feriata vt cõpareat vsq; ad diẽ dominicã, tũc vr̃ valere, quia põt ante cõparere, ẽt die nõ feriata. extra de do. & cõtu. c. cũ dilectus, ibi, volẽtes
8 &c. extra de accu. c. veniẽs. † Sed quid si citat̃ ex parte pluriũ iudicũ? R̃n. vr̃ ꝙ illi debeat prius obedire, qui prius fecit illũ citari. arg. extra de ordi. cog. c. ii. Sed si nõ constat quis fuerit primus, maiori iudici obedire tenet̃. ff. de re iudi. l. cõtra pupillũ. Alii dicunt, ꝙ maiori semper obedire tenetur, vt xxviii. dist. si Episcopus. vt d. l. cõtra pupillũ. extra de appel. c. cũ parati. ꝙ tutius est.
9 † Sed qualiter dẽt fieri citatio? R̃n. ꝙ personaliter si fieri põt, vt ff. de admi. tuto. l. scire ibi, in facie &c. aliter dẽt fieri ad domũ, vt
a ff. de dã. infec. l. iiii. §. ptor. [a] C. de anna. excep. l. vt perfectius. & intelligo domũ, vbi quis habitat tpe citationis, licet plures domos habeat, vt institu. de iniur. § domũ. C. vbi de cri. agi opor. l. j. in fin. & l. ii. C. vbi in
10 orẽ act. extra de rescri. c. dilectus. † Sed quid si aliquis delinquit in loco isto, & post hoc aufugit ad aliũ locũ, & ibi habitat vbi dẽt citari? R̃n. vr̃ q̃d sufficiat citari vbi delinquit, cũ illic rõne delicti sortiatur forũ, vt in auth. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri. agi opor. extra de iud. c. fi. Alij dicũt ꝙ dẽt citari illic, vbi degit tpe citationis qñ bene potuit mutare domici. l. ũ. ff ad munici. l. vtiq;. & l. nihil. vnde ille est citandus. C. vbi de cri. agi oper. l. ii. Sed q̃a nõ hẽt iste iudex iurisf.
b extra suũ territoriũ [b]. vt de iurisd. om. iud. l. fi. dẽt p suas literas iudex loci, vbi deliquit significare iudici sub quo ille degit, qualiter ille est accusatus vel inquisitus de maleficio, & q̃d dẽt cõparere intra talẽ diẽ ad se defendẽdũ & excusandum à tali cã vel denũtiatione de ipso facta vel inquisitione &c. arg. ff. de bo. autho. iudi. poss. l. cũ vnius. §. pe. & ille iudex, cui mittit̃ vel significat̃ dẽt obedire, & illũ talẽ citari facere corã se, & monere illũ vt cõpareat corã tali iudice ad se defendẽdũ vel excusandũ à tali accusatione vel inquisitione &c. vt dictũ est. & hoc dẽt facere scribi in suis actis, q̃a aliter non crederet̃, vt extra de ꝓba. c. qm̃ cõtra falsã. itẽ dẽt ad hoc vt constet de tali citatione mittere citationis cõmissionẽ, siue relationẽ factã illi iudici corã quo ꝓceditur, in publica forma vel suis literis sigillatis sigillo cõis q̃bus dãda est fides. ad hoc vt ille nõ possit negare nec dicere se nõ fuisse citatũ. facit extra de ꝓba. c. post cessionẽ. vbi nor. ꝙ statur literis sigillatis sigillo cõis vel officialis, facit extra de offic. deleg. c. Pastoralis. §. j. & c. sane. Sed de rigore iuris est, ꝙ citatio fieri dẽt, vt veniat ad notitiã citati. Tutius est q̃d fiat citatio illic, vbi degit ille, qui deliquit. arg. C. vbi de crimi agi opor. l. fi. et supra dictũ est. & hoc si sciatur vbi degit, vel aliàs cõsueuit morari, extra de fo. cõp. c. ex parte circa fi. & notificet̃ amicis & cõsãguineis. ff. ex q̃b. cau. in possess. l. hoc aũt. vel citet̃ publice voce pconia, vt in auth. qua ĩ ꝓuincia, & in locis cõsuetis, & in loco vbi cõsueuit morari, vt possit sciri & ei notifica
11 ri. arg. dictorũ iuriũ. cum si. † itẽ no. q̃d in citatione dẽt assignari tm̃ tẽpus, habito respectu ad distãtiã loci, vt citatus possit cõmode cõparere. arg. C. de dil. l. j. extra de appel. cũ sit Romana. de re iud. c. ad cõsultat.
12 † Sed q̃d, si iste citatus nõ põt cõparere sine periculo ꝑsonæ ꝑ ꝑ inimicos, quos hẽt ĩ loco ad quẽ citatur? R̃n. vr̃ excusatus. ar. ff. si q̃s cau. l. ii §. fi. de inter. act. l. de ętate. de excu. tu. l. scire. §. sufficit. Sed dẽt mittere excusatorẽ ad faciẽdã suã excusatione & ad significandum iudici qualiter non potest cõparere secure, propter talem inimicitiam, quã habet cum talibus, & de hoc vult facere fidem iudici &c. vt extra de appel. c. cum parati. & de re iudi. c. cum Bertoldus. aliàs nõ esset excusatus. & hoc intelligo si potest excusatus mittere &c. Et tunc iudex debet facere vt præstet̃ ei securitas à dictis suis inimicis

micis de non offendendo eum, vt C.de his qui ad eccle.confug.l.denunciamus, vel assignare locũ aliũ tutũ ad quẽ debet iudex accedere,& ille cõparere ad se defendendũ &c.ff.de cust.re.l.j.& iii.alias est excusatus de iure.extra de appel.c. ex parte. in fi. vbi de hoc.& ff.de arbi.l.si cũ diẽ §. si cũ arbiter.extra vt lite nõ contest.c. accedens. l.ii.

13 †Sed nunquid statur relegationi vnius nũcii de citatione? Rñ sic, si nũcius est iuratus, vt extra de appel.c.cũ parati Itẽ de cõsuetudine obseruatur, sed de iure ciuili secus vř.C.de decur.l.i.sed duobus bene creditur.ff.de test.l.vbi.iuxta illud, in ore duorũ &c.extra de testi.c.cũ omnis.& c.relatũ.

14 †Sed qd, si accusatus vel inquisitus cõpareat nulla citatione facta de eo,& negat vel cõfitetur maleficiũ, nunquid sñia postea lata vel pcessus valet? Rñ.dicũt quidã quod non.ratio est,quia citatio non interuenit,q̃ est de substantialibus iudicii, & de ordine iudiciario, vnde ea omissa non valet pces. nec sñia.extra de const.c.ecclesia de maio. & obe.c.quatuor.C.de sentẽt.& interlocu. omniũ iudi.l.prolatã.C.qño & qñ iudex.l. ea quæ.& idẽ vř dicendũ, si aliquod substantiale omittatur,q̃ aũt sint substãtialia. no.in

15 fra de accusatio. †Sed qualiter fiet citatio illorũ,q sunt expulsi de suis ciuitatibus?Rñ. aut sunt expulsi ob tale maleficiũ per quod de iure amiserunt ciuitatẽ & oĩa bona sua, & tunc tales deportatis cõparantur & pro mortuis habentur.ff.de bo.dãna.l.i.ff.de capit.diminu.l.iiii.& l.tutelas. §. libertatẽ. & §.fi.C.de fide.l.i.ff.ad legẽ Iul.de vi publ. l.tuto.cũ simi.& isti nõ possunt citari in suis ciuitatibus,sed alibi vbi degunt arg. C.vbi de crimine agi opor.l.i.Si vero retinent sua bona,& sunt relegati, vel cõfinati, & tunc possunt ẽt in suis ciuitatibus vel locis citari arg.ff.de mino.l.minor.& l. Pap.exuli.ff. si qs cau.l.sed & si qnis.§.rei capitalis.inst.qbus modis ius patr.po ef.sol.§.relegati.vbi de hoc. Possunt etiam citari in loco vbi degunt tempore delicti vel citati.C.vbi de crimine agi oportet.l.i. & ij.inst.de iniur §. domũ. vel sicut vagabũdus citabit voce pconis in loco delicti cõmissi,vt in d.aũt.qua

16 in puincia.vel ibi, vbi reperitur.†Sed nunquid poterit quis probare cõtra citationẽ de se factam?Rñ.aut negat se simpliciter citatum,& tũc probari nõ põt cum sit pura & simplex negatiua. Sed si diceret vel negaret se fuisse citatũ die tali vel loco tali, tũc põt probare cõtra, probando ꝙ die tali fuit alibi, ita ꝙ nõ potuit citari in loco illo cõtento in relatione.C de cõtrahend & cõmitten stipula.l optimã.in fi.& de hoc ex-

17 tra de electio.c.bone.†Sed q̃d si aliquis accusatur de homicidio perpetrato Placentiæ accusatus vel inquisitus dicit illud homicidiũ cõmissum fuisse Cremonæ, & negat se illud cõmisisse. Nũquid debet prius cognosci de ista incidenti vel emergenti vtrũ maleficiũ si cõmissum Placentiæ vel Cremonæ?Respõ.sic vř.cũ de emergenti sit prius pronunciandũ.C.de ord.cogni.l.i.extra de ordi.cogni.c.i.vbi de hoc, & C. de dil.l.ã procedente. cum similib. Alii dicunt cõtra cum accusatus dicat ꝙ nullũ maleficiũ fuit cõmissum Placentiæ. ipse accusator debet pbare, & si nõ pbauerit, absoluitur accusatus. C.de eden.l.qui accusare.vel si accusatus pbauerit,ꝙ dictũ maleficiũ fuerit perpetratũ alibi,q̃ in accusatione contineatur, nõ valebit processus tãquã à iudice nõ cõpetente factus.C.si à nõ cõpeten. iud.l.i. cũ

18 simil.†Sed quid si accusatus petat locũ sibi designari,vbi maleficiũ dř fuisse cõmissum nunquid debet designari?Respon.sic vt ff. de accus.l.libellorũ.de actio emp. l. Titius. & dẽt locus ostẽdi ad oculũ de iure.vt insti tu.de gradi.§.fi.ff.fi.reg. l.si ruptione.§.fi.

19 †Sed quid,quis citatur vt cõpareat, nec dř in citatione intra quod tempus nunquid tenetur cõparere q̃ citius cõmode poterit. argu ff.de verb.sign.l.nepos proculo.Rñ.

20 ꝙ sic.†Sed qd si citatur vt compareat incontinenti. Respõ. ꝙ debet venire q̃ citius cõmode poterit,& debet expectari per tantum tempus,ꝙ commode venire possit.argu.insti.de inutil.stipul.§ fi.ff.de sol.l. quo enim. Nã illud dř fieri posse ꝙ commode fieri potest,vt ff.de verb.sig.l.Nepos proculo. Alii dicunt quod põt vsque ad triduum cõparere,cũ verbum continenti, intelligatur intra tres dies C.de err.aduo.l.fi.de iu-

21 di l.fi. †Sed quid si citatur vt cõpareat extra iurisdictionẽ suã ? Respon.non tenetur obedire ff.de iurisdictio.om.iud.l.fi.ff.de iu

22 di.l.fi.†itẽ no.quod in citatione debet inseri nomen citati, & nomen illius ex cuius parte citatur siue causa propter quam citatur,& ad quem locum citatur, & ad quem diem

diem,vt extra de refcri.c.olim.& c.fi.Ad cu
ius inftantiã citatur. extra de do.& contu.c.
fi.& c.cũ caufam.de in inte. reft.c.ex literis.
in fi.facit. C.qui accufa.nõ pof.l.qui crimẽ.
ff.de operis noui nunciatio.l. de pupillo. §.
qui poft opus quod vi aut clam.l.aut facta.
23 extra de dilat. c. dudum. † Sed quid fi ci-
tatur,& nõ dr̃ ad quẽ locũ debeat cõpare-
re?R.ñ.debet ire ad locũ folitũ,vbi iudex,q
citari fecit,folitus eft reddere ius.ff.de iud.
24 l fi locus.& fi hoc facit excufatur. †Itẽ no.
ꝙ fi citatio cadit in diẽ feriatã,ꝙ die fequẽ
c ti non feriata debet cõparere. c Nã tunc va
let citatio,& tenetur citatus die fequẽti nõ
feriata cõparere, & debet iudex cum expe
ctare in diem fequentem, vt extra de offic.
25 deleg.c.cõfuluit. †Itẽ citatio debet fieri ad
inftantiã accufatoris vel actoris.ext.de dol.
& contu.c.cũ caufam.& c.fi.cũ fimi. Et eft
ratio,quia ifti habent ꝓbare. C. de eden.l.
q accufare.de prob.l.actor. & l.fciant.alias
non tenet citatio,nifi iudex ꝑ inquifitionẽ
26 procederet &c.†Itẽ no.ꝙ fi ad inftantiam
alicuius aliquis citatur, & citatus compa-
reat, & alius qui fecit citari nõ cõpareat,ꝙ
dẽt in expẽfis cõparentis cõdẽnari.ff.de iu
di.l.eũ quẽ temere.&,C. q acc.nõ pof. l.ii.
de do.& cõtu.c.actor.l.vi.& qđ prius dẽt fa
tifdare đ cõparẽdo ad dictũ terminũ alias
27 nõ audit vt d.c actor.§.i. †Itẽ no.ꝙ dies
citationis nõ cõputatur in termino.extra đ
ap.c.fuper eo.l.ij.in fi.ff.fi qs cau.l.i.de re-
quirẽ. reis. nifi cõftet de hora afsignationis
termini.Nã tunc fit cõputatio de momẽto
ad momentũ,vt ff.de ad muni.l.minorẽ.ff.
de diuer.& tẽp.pſcri.l ii. in prin. arg.extra
de re iud.c.ad cõfultatio. extra de exce.c.
pie.li.vi de reft fpo.c.frequẽs.lib.vi de fen.
excõ. cũ medicinalis.& ii.qõ.v.biduũ.cũ fi.
28 †Itẽ no.ꝙ citatus multis de caufis excufa
29 tur,fi nõ cõparet.†Primo rõne inimicitię,
quã habet in loco ad quẽ citatur,vt s̃.dictũ
30 eft †Itẽ qñ citatio fit extra iurifdictionẽ ci
31 tantis ff.de iur.om.iud.l.fi.†Itẽ qñ citatus
impedit ꝑ accufatorẽ vel actorẽ ne citatio
pofsit ad ipfum ꝑuenire,vel impedit in iti-
nere.ff.d eo ꝑ quẽ factũ er.t.l.j.§.fi reus.&
32 l.fi.extra de offi.dele.c.paftor.§.fi.†Itẽ qñ
citat corã iudice,vt cõpareat ĩ palatio cõis,
illic sũt plures iudices eiufdẽ nominis,& dũ
dẽret cõparere corã vno. errore ductus cõ
paret corã alio,fatis habet iuftã excufatio-
nẽ. & ita de facto cõtingit fæpe. & facit ad
33 hoc.ff.de iud.l.antepe. †Itẽ fi duo iudices,
funt delegati.ad aliquã caufã,& vnus folus
citet cũ cõfenfu alterius,vt C.qñ prouo.nõ
eft neceffe.l.cum magiftratus.ff.de re iud.l.
34 Põponius.ext.de of.del.c.Pafto.†Itẽ qñ ci
tatur ad locũ nõ honeftũ.ff.de arb l. fi cum
35 dies.§.arbitri. †Itẽ qñ citatur ad locũ non
tutũ, ẽt fi habeat literas de faluo cõductu.
extra vt lit.nõ cõteft.c.accedẽs.de app.c.ex
36 parte. †Itẽ qñ citatus eft occupatus circa
rẽ rufticã,& res erat in periculo.ff. de fer.l.
37 ne qs.extra de iud.c.fi.†Itẽ qñ aliquis im-
peditur valetudine magna imo quod fit cõ
tra eum nõ valet,& reuocari debet ff. de re
38 iud.l.cõtuma.& l.quæfitũ.†Itẽ fi impedit
propter vim fluminis vel tẽpeftatis vel via
rum difcrimina,quia guerra eft in loco,vel
quia abfens eft caufa teftimonij ferendi ali
bi, vel caufa reipublicæ, vel quia vocatus
eft ad officiũ,vel quia impeditus propter fu
39 nera familiaria,† vel quia mulier quæ cita
tur eft prægnãs & prope partum, vel pepe
rit & iacet in partu, & in his fimilibus põt
dici,vt ff fi quis cau.l.ii.§.i.& §. fi quidẽ.&
l.fi is qui.& l.feq.ff.ex quib.cau.ma.l. item
40 is cum fi. † Item qñ vocatus eft à maiori
iudice prius,vt ff.de re iudi.l.cõtra pupillũ.
41 §.is qui. †Sed nunquid rõne caloris extre-
mi excufatur?R ñ. nõ extra de do. & cõtu.
42 c.cũ dilecti. †Itẽ excufatur cũ expoliatus
ẽ nifi prius reftituat.ext.đ re.fp. c.frequẽs.
43 & c.fi.li.vi. †Itẽ qñ citat hora nõ cõgrua,
vt de fero,vel de nocte.extra de of. dele. c.
44 cõfuluit.in auth đ iu.§.fedebũt.†Itẽ qñ ci
tatio ẽ nimis angufta & nimis breuis,vt vi.
45 q.ij.fi priuatis.& c.j.& ff.de fer.l.i.†Itẽ qñ
citat vt cõpareat corã iudice, q eft fuus ini
micus.extra de lit conte.c.accedens.ff.de li
46 be.le.l.fi pr̃.C.de iud.l.apertifsimi.†Itẽ fi
citatus eft in carcere vel vinculis, ita quod
nõ põt venire,vt ff.ex qui.ca.mai. l. fuccur
47 ritur. & l.feq. †Itẽ generaliter vbicunque
quis habet iuftã cãm excufationis cõparẽdi
& iuftũ impedimentũ,fatis excufatur.ff.ex
qui.ca.mai.l.i.& l.fi cõuenerit.& l.feq.& l.
itẽ ei.& l.fi ab hoftibus,& l.fed fi per præto
rem.& ff.de admi.tu.l.fcire.§. fufficit.cũ fi.
dẽt tñ mittere excufatorẽ fi non põt ire ad
fe excufandũ,alias nõ eft excufatus, vt ex-
tra de re iud.c.cũ Bertoldus,vbi de hoc.&
facere fidẽ de impedimẽto iudici.Nã ei fa-
cienda

48 cienda est fides &c.†Et no. ꝙ febricula nō excusat ff.de ædil. edic.l j. §.ꝑinde. & l. ob
49 q̄ vitia.† itē leue impedimentū nō excusat & modicū.qa de minimis nō est curadū.ff. de ven.inspi.l.j.& ff.de re iu. l. q̄situ.§.pōt.
50 ff.si qs cau.l ii.§.tēpore†itē no.ꝙ iudex debet cōmittere nuncio, vt citet accusatū vel inquisitū,vt dictū est.C.de exhi. re.l.nemi-
d nē.& ista talis cōmissio [d] vel citatio nuncii dēt scribi in actis,alias nō valeret, vt d.l.neminē.& extra de ꝓbati.c.qm̄ cōtra falsam. nec posset de iure ꝓcedi cōtra accusatū,nisi cōstaret de cōmissione & relatione in actis vt d.c. qm̄ cōtra falsam·qa nō vr̄ cōtumax, si nō est legitime citatus, qa nō refert vtrū quid non fiat, an minus legitime fiat ff. de
51 aut.pstā. l. nulla.†itē citatio est de substantialib. iudiciis.vt ꝓbat̄ ꝺ acc. l.i.& oīa substātialia sūt legitime seruāda & fienda aliter nō valēt,vt d.c. qm̄ cōtra fals.arg.C.in qb cau.in inte.rest.nō est nece.l.si tutor cū si.

ADDITIONES.

a .§.prætor. Vide Bar.ibi & doct.& Alex.in cōs. ij.in iij.volu & ibi de forma relationis nuncij & per Gādi.in cons. xiij. & ibi de qua domo intelligatur, quando fit ad domū, vbi quod intelligitur de domo præsentis habitationis.

b Extra suam territoriū, adde tu & vide quando iudex,in cuius territorio est factum delictum,possit extra territorium citare,per Fran.Are.in cons. lvii. & an citatio facta de reo extra territorium, valeat vt procedatur contra eum per eundem in consil.135.& ibi quid operetur citatio extra territorium qn̄ plures ꝓuinciæ sunt sub eodē principe.

c Comparere. adde tu & intellige hoc verum, nisi in citatione esset in certa cā propter quam deberet cōparere. & esset ex illis, quæ possent tractari die feriata, quia tunc si non comparent die feriata est contumax.ita gl.& ibi doct.in l.ij.ff. si quis in ius voca.& dicit Alex.in cons.cj.col.i .in v. volumi.

d Commissio. adde ꝙ licet appareat de citatione & nuncii relatione, tamen non præsumitur facta commissio, si de ea non apparet. Ita dicit Anto. de Bu.in c.j.de iudi.& videtur sentire Bar in l.i. §.qui æs.ff.de offi.præfect. vtb. ꝙ dicit cōmuniter hoc teneri do. Franc.Are. in consi.xxxiij. in iij.col. versi.iiij.præmitto. & an talis cōmissio p̄sumatur.vide plene in addi.(Ang.in tract.malefi.in ver.qui iudex commis.Caio,col,iij.

De comparatione accusati cum forma confessionis, promissionis satisfac.& termini. Rub.

52 *Citatus comparens quid facere debeat.*

53 *Citatus comparens ad iuris banchum, si iudex abest, quid faciat.*

54 *Iudex si assignauit dila.ad cōparendū, & hoc ad instātiā accusātis, an ea elapsa audietur*

55 *Iudex si ea causa dilationem nouam concedere possit ea finita quando prorogabit.*

56 *Iudex si assignauit terminū accusatori ad probandum, & reo ad se defendendum illis elapsis an positiones poterunt fieri in causa per accusatorem uel accusatum?*

57 *Accusa à reo quot dilationes dantur et quando.*

58 *Reus uel accusatus siue inquisitus quando sit detinendus in carcere & non relaxandus fideiussoribus & quid faciet iudex.*

59 *Constituti rei forma siue confiteatur, siue neget & quid post constitutum faciet iudex.*

60 *Satisdationis forma quæ sit pro reo.*

61 *Stipulatione magistratus in officio præsidentis & notarij an requiratur communis actio, cuius nomine stipulati sunt.*

62 *Reus qui promisit se præsentare coram iudice sub pœna &c. si se non præsentauerit quid faciet iudex.*

63 *Reus an cogi possit cauere de parendo iudici et soluendo condemnationem?*

64 *Fideiubente aliquo pro reo de soluendo condēnationem, si reum ducat in fortiam communis, an poterit cogi soluere ille fideiuss.*

65 *Fideiussoribus pro aliquo promittentibus de præsentando eum toties quoties fuerit requisitus, quomodo contra eos proceditur.*

66 *Præsentare se aliquis promisit & fideiussorem dedit postea in banno pro alio maleficio est positus, si exigatur à fideiussore quod præsentet reum, quid fiet?*

67 *Fideiussor ut supra, si vult defendere reum pro quo fideiussit, an audietur?*

68 *Fideiussor ut supra, vsque ad quot tempus tenetur extrahere reum, & an pœna possit pluries committi?*

69 *Satisdationis forma quæ sit pro reo.*

70 *Fideiussit quidam pro delinquente, de soluendo omnem cōdemnationem &c. commisit aliud delictum propter quod sunt confiscata omnia illius bona & in c. libris est condemnatus, an fideiussor ad ista c tenetur?*

71 *Fiscus siue commune an habent omnia bona delinquentis obligata saluo iure creditorum?*

72 *Delinquens si sit in casu in quo posset torqueri, & cum confiteatur sponte an possit incarcerari siue dederit fideiussores soluendi condemnationem siue non.*

73 *Citato nō ueniēte an describāt bona, et qd fiat.*

74 *Citatus non comparens, an de consuetudine Italia*

Italiæ ponatur in banno etiam ad mortem, & an ualeat de iure talis sententia, & quid in delictis leuioribus.

75 *Accusato contumace existente quid sit faciendum late dicitur hic*

76 *Testes in omni casu, si reus non comparet an sint examinandi?*

77 *Accusatus non ualens cōparere, an debeat mittere excusatorem?*

78 *Citatus est quis diuersimode & pluribus ex diuersis delictis & non apparet, an pluries possit exbanniri?*

79 *Citatur quis ratione maleficij, vult se defendere per suos familiares, an possit: et iudex habet ueritatem inquirere omnibus modis quibus potest.*

VIDIMVS supra proxi. de citatione. Modo sequitur videre de
52 cōparatione † Sciendum est q̄d citatus nō dēt iudicē cōtinere, quod si fecerit, pōt puniri. ff. si quis ius di. non obtempe. l. j. nisi esset certus iudicē nō esse suum. Nā tunc venire nō tenetur, vt ff. de iurisdi. omn. iud. l. fin. ff. si qs in ius voc. non ier. l. j. & ibi not. Sed dēt corā iudice ad terminū assignatū cōparere, & se repræsentare, hora cōgrua, in loco, congruo, vbi ius redditur, ff. de iustitia & iure. l. pen. de iud. l. si locū. & faciat scribi in actis sicut se præsentauit die tali corā iudice ꝓ tribunali sedente super palatio cōis ad ius reddendum pro se defendendo à tali accusatione vel inquisitione &c. & non dēt post p̄sentationē discedere sine licentia, vt C. de decu. l. decurio. de qua licentia recedendi debet apparere per scripturam in actis, alioquin videtur contumax, & posset cōtra eū ꝓcedi sicut cōtra cōtumacem, quia non vr̄ venisse, qui non stetit. ff de rei vendi. l. si is qui se liti. in fi. ff. ex quib cau. in poss. eatur. l. ii. cum simi. & argu. extra de iudi. c. i. Itē quia nō creditur iudici, nisi quatenus cōstat ex actis, vt extra de proba. c. qm̄ cōtra fallam. Itē vi ic esset. q. hora præsentationis scriberet, vt appareat, si cōpareat, licet dies tota cedat ei tato, nisi de hora exprimatur, qa debeat cōparere, argu. extra de dolo & contu. c. cū dilect. in fi. de procu. c. auditis. itē cōtra nō venientes ius male p̄sumit, & cōtra ipsos male p̄sumitur. extra de præsump. c. nullus. de rescrip. c. ex timore. de testib. cōsti. l. j. §. autem reus qñ cōparet consideret si pōt iudicis iurisdictionē declinare, & declinatorias exceptiones fori si pōt primo ꝓponat & ante litē contest. vt C. de exce. l. i. Nā illæ debent ab initio ꝓponi. Pōt ēt opponere cōtra ꝑsonā accusantis, si nō est cōpetēs & ante & & post lit. cōte. C. de ꝓcu. l. licet ext. de accusa. c. i. Nā multa cōtra personā accusantis pñt opponi, vt not. supra de personis, q̄ accu. non possunt per totū. Et vr̄ q̄ istę exceptiones debeāt probari intra octo dies computandos à die quo opponuntur. extra de excep. cap. pia. lib. vi. vel intra tēpus assignatū per iudicē s̄m l. excep. C. de proba. nam sicut in ciuilibus opponuntur excep. ita in criminalib. vt ff. ad adul. l. si maritus §. p̄scri.

53 †Sed quid si citatus cōparuit ad banchū iuris ꝓ se defendendo, & iudex abest. R ñ. faciat scribi per notariū qualiter cōparet paratus se p̄sentare corā iudice, & stet ibi, si fuerit de mane vsque ad horā tertiarum, si post nonas vsque ad vesperas, nā tunc excusatus est, qa per eū non stat, vt. ff. de condi. & demon. l. iure ciui. sed stat per p̄torem vt ff. de diuer. & temp. p̄scrip. l. j. cū similib.

54 † Sed quid si iudex assignauit dilationem ad cōparandū ad instātiā accusa. an ea elapsa audietur? R ñ. non, vt C. qui acc. nō pos.

55 l. si ea q̄. †Sed de nouo pōt iudex ex causa aliā dilationē dare seu concedere. ff. de re iudi. l. iiii. in princip. sed si elapsa est, nō poterit iudex prorogare, quia quod non est, prorogari non pōt. argu. extra de spon. impub. c. ad dissolutionē, sed de nouo pōt concedere, vt dictū est. Si aūt nō est elapsū tempus, tunc bñ pōt iudex prorogare. ff. de iudi. l. i §. si iudex. extra de offi. delega. c. de causis quia iudex quādoq; prorogat, quandoq; arctat ꝓ suo arbitrio, cā legitima tñ interueniente. ff. de iudi. l. nōnunquā de re iudi. l. qui pro tribunali extra de appel cum

56 si Sed pone q̄ iudex assignauit terminū primo accusatori ad probandū suā accusā intra octo dies vel quinq;, prout ei videbit q̄d facere dēt, & postea eo elapso assignat reo ad suā defensionē faciendā, vt C. de ꝓbatio. l. exceptio. extra de proba. c. licet, & in auth. de fide instr §. oportet. nūquid elapso termino potuerunt fieri positiones [a] in
a causa per accusatorē vel accusatū? Respon. si assignatus fuerit terminus ad omne probationem faciēdam & omnem defensionē faciendam,

faciendam, tunc nō posſit ꝑ verbū ad omnem quod quidē eſt vniuerſale &c. cōprehendit.n. oē genus ꝓbationis. arg. optimū ad hoc C. de nō nu. pec. l. in cōtractibus. C. q accu. nō poſ. l. ſi ca. ext. q. fil. ſint le. c. lator & C. de ing. & ma. l. diffamari. Et poſitiones ſunt de genere ꝓbationū, vt ȷ̄. de ꝓba. dicet. Si aūt nō dicatur ad oēm ſuā ꝓbationē vel defenſionē, ſed ſolū ad ſuā defenſionē, vel ad ſuā probōnem, tunc bñ poſsit vſque ad cōcluſionē iudicij. arg. extra de fid.
57 inſtru. c. cū Io. in fi. † Itē no. ꝙ accuſatori dant duę dilationes, reo aūt tres, & ſi habēt iuſtū impedimentū dabit alia dilatio. Nā ꝓ ſingulis cauſis & impedimētis dāda eſt di-
58 latio, vt ff. de fer. l. fi. † Itē not. qđ qñ reus vel accuſatus vel inquiſitus, ſi quid ex tali delicto procedit cōtra eū ex quo ſubſequēda eſt pœna corporalis, & tunc dēt poni in carcere cuſtodiēdus, & nō dēt relaxari etiā
b ſi idoneos vellet dare fideiuſſores, b alias debet relaxari, id eſt datis fideiuſſoribus idoneis de pſentādo eū, de ſoluendo oēm condemnationē, quæ de ipſo fieret occaſione dicti maleficij, de quo eſt accuſatus vel inquiſitus, vt ff. de cuſt. reo. l. j. vbi de hoc no. & l. Diuus. & l. ſi cōfeſſus. Itē dēt iudex facere eū corporaliter iurare dicere veritatē de oībus de qbus fuerit interrogatus, & facere ꝙ notarius ad hoc deputatus legat vulgariter, ſi ſit pſona illiterata totā cām vel inquiſitionē, & dēt ipsū examinare diligēter, ſi cōmiſit delictū in accuſatione vel inquiſitione contentū, & ſi dixerit ſic, dēt notarius ſcribere id quod dixit, prout infra videlicet.
59 CONSTITVTVS † corā dño B. iudice maleficiorū cōis Mātuæ ſedēte ꝓ tribunali in palatio dicti cōis ad banchū maleficiorū ꝓ iure reddēdo. Mar. iuratus dicere veritatē de oibus, qbus interrogabit vel interrogat, & examinatus per dictū dñm iudicē ſuper cōtentis in dicta accuſatione vel inquiſitione eidē lecta & vulgarizata ꝑ me notariū &c. dil gēter rñdendo dixit, & confeſſus fuit oia & ſingula vera eſſe & fuiſſe, q in dicta accuſatione vel inquiſitione ꝑ ordine cōtinent, & ſe cōmiſiſſe & perpetraſſe maleficiū i dicta accuſatione cōtētū. Si aūt negauerit dico ſic, videlicet. Cōſtitutus &c. rñdendo dictæ accuſationi vel inquiſitioni negauit, & negat ſe eſſe culpabilē de prædictis, de qbus accuſatus fuit vel inquiſitus.

Sed qdā ſimplices notarij ſcribunt ſic. videlicet, quia negat oia & ſingula vera eſſe & fuiſſe, quæ in dicta accuſatione vel inquiſitione cōtinent, male faciūt pluribus rōnib. qđ dic vt no. ȷ̄. de accuſ. §. itē no. qđ notarius nō dēt ſcribere &c. Et his peractis dēt iudex, ſi eſt tale crimē, ex quo imponēda ſit pœna corporalis, facere poni in carcerē cuſtodiēdū, vt ff. de pę. l. aut dāna. §. ſolēt. alias dēt eū relaxare datis fideiuſſoribus idoneis, vt dictū eſt ſ̄. Quæ ſatiſdatio dēt ſic ſcribi.
60 CONSTITVTVS † talis corā tali iudice malefi. ꝓ tribunali ſedente ad banchum iuris in palatio cōis ad ius reddendū, & corā me notario promiſit dicto dño iudici, & mihi notario ſtipulanti & recipienti pro dicto cōi Mantuæ, & pro dicto dño poteſtate ſub tali pœna parere & obedire mādatis eius, & ſe præſentare ad dictū banchū corā dicto dño iudice pſonaliter, & toties quoties fuerit requiſitus pſonaliter, vel ad domū ſuæ ſolitæ habitationis, & ſi nō venerit toties in dictā pœnā incidat, promittens mihi notario antedicto etiā ſoluere oēm cōdemnationē, q de ipſo fieret occaſione dicti maleficij perpetrati in perſonā talis, vel maleficij in dicta cauſa vel inquiſitione cōtenti, obligādo ſe & oia bona ſua pręſentia & futura, pro dictis oibus & ſingulis attendendis & obſeruandis renūcians omni iuri ſibi cōpetēti & exceptioni nō factæ promiſſionis, & omni legū & ſtatutorū auxilio &c. Pro quo tali accuſato vel inquiſito Ioā. & And. & quilibet ipſorū inſolidū fideiuſſores in oēm caſum & euentū promiſerunt mihi notario infraſcripto ſtipulanti & recipienti pro dicto cōi ſub tali pœna ſe facturos & curaturos, qđ dictus talis accuſatus vel inquiſitus attēdet & obſeruabit cū effectu oia & ſingula ſupraſcripta & qđ ſoluent oēm cōdēnationē, quæ de dicto tali fieret occaſione dicti maleficij. Alioquin ipſi & ipſorū vterq; attendēt & obſeruabūt pro ſe & de ſuo, ſe & oia ſua bona pro prædictis oībus & ſingulis attendēdis & obſeruandis, obligantes & renunciantes epiſtolæ diui Adriani. & de fideiu. & de duob. reis. & omni alij legū ſtatutorūq; auxilio &c. Cui accuſato vel inquiſito ibi præſenti, dictus dñs iudex ſedēs pro tribunali ad dictū banchū ſtatuit, & aſsignauit terminū quinq; dierū ad oēm probationē ſeu defenſionē fiēdā ſuper pre-

60 dictis.† Et no. quod ex stipulatione iudicis, id est magistratus in officio præsidētis acquiri tur actio & ius cōe, pro quo & cuius nomine stipulat. Et idē in notarijs, vt ff. de magi. cōue. l. j. ff. rē pupi. sal. fore. l. ii. §. j. de adopt.
61 l. nā & ita. cū si. † Sed qd si reus promisit de se psentādo corā iudice, vt supra dictū est, & se nō psentat, sed est cōtumax. Resp. dēt cōdemnari ad pęnā promissam, & si pœna nō est pmissa citabit vt cōpareat corā dicto dño iudice sub certa pœna intra talem terminū, & si nō cōparuerit eū cōdemnabit vt ff. si qs ius dicēt. nō obtēperauc. l. j. & si sępius fuerit requisitus, & nō cōparuerit, poterit exbanniri & relegari de iure. ff. de pœ. l. absentē. §. aduersus. l. capitaliū. §. j. ff. an p
63 aliū cā appel. l. j. † Sed nunqd pōt reus cōpelli inuitus de parēdo iudici, & de soluēdo cōdemnationē. Rñ. non, vt ff. de pœ. l. fi. vñ carcerabit quousq; fuerit absolutus, & si fuerit cōdēnatus, detinebit carceratus, & custodiet quousq; cōdēnatus soluerit, cū sit debitor fisci C. de custo. reo. l. si cōsensus. & l. Diuus. & C. eo. l. fi. ff. de pœ. l. aut dāna. §.
64 solent. † Sed qd si aliqs fideiussit p aliquo q cōmisit delictū aliquod de soluedo ipsā cōdēnationē, & duxit malefactorē in fortiā cōis. An ille fideiussor possit detineri & cōpelli soluere cōdemnationē. Rñ. dicunt quidā doc. qđ nō. arg. ff. de transac. l. fi. C. lo cat. l. si cū Hermes cū & poterit p modum excipere, quod nō tenet ad solutionē, postquā principalis est in fortiā cōis p iura prędicta.
65 † Sed qro qualiter procedet cōtra fideiussores, q fideiusserūt p accusato vel inquisito, & q promiserūt eū representare toties quo
c ties fuerit requisitus. Rñ. aut promiserunt sub certa pœna, & tunc ad illā pœnā tenebunt, vt ff. si qs cau. l. ij. de extraor. crimi. l. si qs reū. Si aūt pmiserunt simpliciter non adiecta certa pęna, tūc tenent ad interesse cōis, vel iudex pcipiet sub certa pęna, vt illū exhibeāt & representēt, qđ si nō fecerint mulctabunt. ff. si qs ius dicen. nō obtēpe. l. i. & d. l. si qs reū. & ista talis pęna pecuniaria fisco seu cōi applicabit, vt C. de modo mul. l. fi. Sed si dolose fecerit accusans, quod exhiberi nō poterat, punit accusans. ff. de extraor.
66 crimi. l. si qs reū. cū si. † Sed pone qđ aliqs promisit se præsentare, & dedit fideiussore, post hæc positus in bano p alio nouo malesicio, pcepit ei iudex, quo ad certū terminū quod istum talē p quo fideiusserat, & pmiserat exhibere exhibeat, iste dicit & allegat, qđ nō pōt, qa est banitus, quærit qd iuris. Rñ. aut fuit præceptū anteq fuerit bānitus de nouo, vt illū representaret, & tunc si nō facit, punit, vt ff. q satisd. cog. l. si decesserit. secus si post bānū. vt ff. si qs cautio. l. sed &
67 si qs. §. rei capitalis. cū si. Sed qd si iste fi-
d deiussor vult defendere reū a pro quo fideiussit, nunqd audiet. Rñ. si est tale delictū, quod exinde possit & debeat sequi pœna corporalis vel vltra relegationē, & tunc nō possit, etiā si velit satisdare, de soluēdo omnē cōdemnationē &c. vt ff. de pu. iud. l. pe. §. ad crimē. alias sic, vt ff. de procu. l. seruū
68 quoq; §. publi. † Sed quæro vsq; ad qđ tps tenet fideiussor exhibere. Rñ. aut pmisit exhibere ad certū terminū, & tūc ad terminū pmissum dēt exhibere, aut pmisit exhibere ad terminū quē iudex ordinabit, & ordinat, & assistit, & tunc dēt ad illū terminū exhibere, vt C. de fideius. l. sane. cū si. vnde vtile est qđ notarius & officialis curiæ stipulet à fideiussore qđ exhibebit, & psentabit reū accusatū, vel inqsitū sub certa pęna ad terminū, quē iudex ei assignabit, & toties quoties assignabit, & toties incidet i pęnā, si nō attēderet, quod pmisit, vel nō exhibetet reū accusatū, vel inquisitū prædictū &c. Nā pęna potest semel & pluries cōmitti & exigi, si dicatur. ff. de arb. l. si duo. in fine. de transact. l. qui fidem. C de pact. l. cum proponas. cū si. vñ satisdatio debet sic formari.
69 CONSTITVTVS † M. accusatus vel inquisitus corā tali iudice pro tribunali sedēte in palatio dicti cōis, promisit dicto iudici & mihi notario stipulāti & recipiēti p dicto cōi, stare parere & obedire mādatis eius, & se pñtare personaliter corā dicto dño iudice ad dictū bāchū maleficio. ad terminū arb. iud. assignādū sub pœna c. lib. & toties & quoties fuerit reqsitus ex parte dicti iudicis p aliquē nunciū dicti cōis psonaliter, vel ad domū suę habitationis, & soluere oēm condēnatione, q de ipso fieret occasione dicti malefici, & toties incidat in pœnā, quoties nō cōpareat, vel nō obseruaret oīa singula suprascripta, & toties exigi possit pęna cū effectu oibus & singulis suprascriptis sēper durātib' in sui firmitate, obligādo pro prædictis oibus & singulis attendendis & obseruandis oīa sua bona præsentia

sentia & futura &c. ꝑ quo fideiusserũt &c. Et eodẽ modo & forma ꝓmittãt fideiussores, & se obligẽt, & oĩa sua bona, vt s. dictũ est. Renũciãtes epistolæ diui Adriani, & de fideiuss. & de duob. re. &c. & oĩ legũ & sta-
70 tutorũ auxilio &c. † Sed qd qdã ꝑ maleficio cõmisso dedit fideiussores de soluendo oẽm cõdemnationẽ, vt supra dictũ est, contingit ꝙ iste cõmisit aliud maleficiũ, ꝑ qđ oĩa bona istius sunt publicata, & insuper est cõdẽnatus in centũ libris ꝑ alio delicto, nũquid fideiussores tenent ad ista centũ soluẽda. Rñ. dñt qdã qđ sic, vt C. de fideiuss. l. nã aliter. ff. de iur. fis. l. in fraudẽ. § j. C. de sen. pass. l. iij. Sed alij dñt cõtra, quia confusa est actio ꝑ publicationẽ bonorũ, qa fiscus in oĩ cã succedit illi cõdemnato. ff. ꝓ soci. l. actio. §. publica. facit. ff. de fideiuss. l. si debitor. &
71 l. numerarius. §. j. cũ si. qđ verius vř. † Item no. qđ fiscus siue cõe habet oĩa bona delinquentis obligata & hypothecata rõne delicti, saluo tñ iure creditorũ. C. de priui. fisci.
72 l. j cũ si. & ibi no. † Itẽ no. ꝙ si iste accusatus vel inquisitus esset ĩ casu quo posset torqueri, & nõ sponte cõfitetĩ, qđ iudex põt facere ipsum poni in carcerẽ, vt ipsum habeat qñ voluerit. ꝑ l. ij. C. de cust. reo. l. ij. & idẽ est si nõ dat fideiussorẽ de soluendo cõdẽ-
73 nationẽ, vt d. l. ij. cum si † Itẽ no. ꝙ si citatus nõ cõparet sed cõtumax est, bona eius debẽt describi, & annotari, vt ff. de pę. l. absentẽ. & expectari vsq; ad annũ ff. de requi. re. l. annus. & si decesserit intra annũ bona occupanĩ à fisco & danĩ hæredibus ipsius accusati vel inquisiti & citati, vt ff. de requi. re. l. si præsides. § sed Pompo. Si aũt nõ venerit intra annũ bona occupanĩ à fisco, siue cõi. ff. de requir. re. l. fi. & d. l. annus. cum si.
74 † Sed de cõsuetudine Italiæ, si citatus non cõparet, ponĩt in bãno, & cõdemnaĩ etiam ad mortẽ, vel ad mẽbri abscisionẽ, qa eorum absentia habereĩ ꝑ præsentia & confess. & plena probatione, licet de iure nõ valet talis sñia. ff. de pœ. l. absentẽ. Sed in alijs delictis leuioribus vř contra contumacẽ, ꝙ bene posit procedi ad condẽnationẽ, dum modo sæpius requiratur, vt d. l. absentẽ. §.
75 aduersus. † Vnde ad notitiã huius materię distingue. Aut accusatus est contumax ante lit. contest. aut post. Si quidẽ ante, ſm leges oẽs oĩa eius bona annotanĩ & describuntur. C. de bon. proscri. l. si qs. de excu. l. absentẽ. Et si intra annũ venerit & iuri paruerit pstita fideiussione de re præsentãdo, & stando iuri, & de præsentando & de soluẽdo bona recuperat, & super crimine, suꝑ quo accusatus est, audiĩ. Si vero post annũ cõparuerit, bona confiscantur, & si satisdet de parendo iuri, bona per hoc nõ recuperat. sed auditur defensio sua super crimine. ff. de requi. re. l. j. § præsides. et §. fi. C. eo. l. quicunq; et d. l. q de crimine. C. de accu. l. absentem. C. de pœn l. nec diu. Si autẽ est lis contest. & postea se absentet, similiter nunquam fertur sñia in absentem in maioribus delictis, in quibus imponaĩ pęna mortis, vel alia vltra relegationẽ, vt ff. de pœ. l. absentem. Imo quandocunqne rediens auditur, vt ff. de requi. l. annus cum si. Sed in alijs leuioribus delictis, quæ cõtinent pęnã relegationis vel infamię vel infra relegationem, vt in pecuniarijs, tunc bene proceditĩ contra absentem, vt ff. de pœ. l. absentem. & iij. q. ix. c. decernimus. vbi de hoc. Debet tamen accusatus, quando contra eum proceditur, nisi in casu. C. de adulter. l. quamuis comparere. Sed de consuetudine cõmuniũ
76 obseruatur, vt dictum est supra. † Sed consulo ego Bonifa. de Vitalinis de Mantua Iudex cõpilator huius summæ, quod in omni casu iudex examinet testes, etiam si accusatus vel inquisitus, sit absens, & veritatẽ inquirat & rectam faciat sententiam, et sic non peccat. facit extra de dolo et contu. c. necessitatis et extra vt lit. non conte. c. quoniam frequenter. §. sunt et alij. extra de accusa. c. qualiter. §. debet. C. de eden. l. ij. de
77 iudi. l. ij. cum simi. † Item not. ꝙ si accusatus non potest commode comparere ob aliquam iustam causam, ipse debet mittere excusatorem, qui excuset eum corã iudice, vt supra no ti. proxi. Nam multę sunt causę propter quas excusatur, vt no. supra titu. proxi. per totum. et maxime in §. item not. quod citatus multis modis excusatur
78 etc. † Sed pone quod ex diuersis delictis est quis diuersimode citatus et pluries? ipse non comparet, sed est contumax, nunquid pluries exbanniri potest. Rñ. videtur quod infamatus non potest amplius infamari. C. vt intra cert. temp. cri. qõ. termi. l. ij. ff. de infa. l. iiij. §. ait prætor. ff. si quis cau. l. actio. et l. sequen. Sed dic contra. Nã excõ
e municatus poterit iterum excõicari. extra

de iudæ.c.inter quorũdã.de sent.excõ.cũ p cã.& c.cũ pro cã.& c.officii. Alioq̃n de maleñ.pęnã nõ reportabit. quod esse nõ debet ff.de interd.& rele.l.relegat.§ fi.de neg ge-
79 stis.l.siue hæreditaria. cũ simi. †Sed q̃d si q̃s citat occasione maleficii,vult se defendere per suos familiares & excusare, nũquid põt? R ñ. aut maleficiũ dr fuisse cõmissum in domo istius, & tũc si nõ põt probari per alios defensio,q̃ per famaliares,ꝙ tunc audiatur.arg.C.de repud.l.cõsensu.§.sup plagis.C.de qõni.l.interrogati.ff.ad Sill.l.si q̃s in graui.§.pupillus.& §.sequen. & argu.extra de testib.c.veniens.vbi de hoc,alias regulariter secus est,vt C.de test.l.ii.ff.e.l.pe. cũ si. Nã iudex veritatẽ habet iquirere omnibus modis,quibus põt.vt C.de eden .l. is apud quẽ.de iud.l.iudi.vt rectã possint ferre senten[illegible]m,vt insti.de act.§.curare.

ADDITIONES

a ¶Positiones. Quãdo possint fieri ꝓbationes post terminum. vide tu plene per Sal.in c.licet. de ꝓb.
b Fideiussores. adde tu & intellige hoc non solum procedere qñ pœna principaliter esset corporalis, sed ẽt secundario in defectum pecuniariæ, vt per Bar.in d l j.de custo. reor. & intellige hoc nõ ꝓcedere, qñ in loco esset consuetudo, ꝙ quis relaxaretur,ẽt ubi imponeretur pœna corporalis, vt p Rom sing.suo cx.incip. tu scis. & adde ꝙ ẽt vbi venit imponenda pœna pecuniaria , quis non est fideiussoribus relaxandus , quando talis aufugit alias de carcere.ita Ro in l.lege Corn.ff.ad Silla. Hic ẽt relaxatur,qñ confitetur crimen, ita Bal.in l.nullus.C.de exhib.reis. Hic relaxatur, quando voluit a principe carcerari, & quando fertur sententia cõtra eum, vellet dare fideiussores.ita Ang. in d.l nullus. & ibi eum omnino vide.
c Toties quoties. De hoc quomodo intelligatur ista cautio.vide per docto.in l.si finita.ff.de dam. infec.& per Rom.in consi.suo xiiij.
d Defendere reum Adde tu de hac quæstione, & in similibus terminis,dic vt per Gandi.in tracta. malefic.excõmu.quid agendum sit reo præsente, col.iij.vers.sed quæro pone.
e Excommunicari. adde istam esse communẽ opin. vt per doct.in locis alleg. & vide de hoc p Nell. plene in tract.banni.in j.par.j.tempo.q.iij.

De probatione, & quot sunt genera probationum. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Probatio quid sit,& vnde dicatur.*
2 *Probationis primum genus quod sit.*
3 *Probationis secundum genus quod sit.*
4 *Probationis tertium genus quod sit.*
5 *Probationis quartum genus quod sit.*
6 *Probationis quintum genus quod sit.*
7 *Probationis sextum genus quod sit.*
8 *Probatio etiã fit per famam & alijs indicijs.*
9 *Item per libros antiquos & scripturas antiquas etiam incisas lapidibus.*
10 *Item per librum census.*
11 *Item per literas aut[illegible] sigillatas sigillo authentico personarum hic enumeratarũ & quãdo credatur literis prima & officiali in suo offi[illegible]*
12 *Probatio fit per indicia indubitata.*
13 *Item per communem opi.hominum alicuius loci uel maioris partis uel alterius conuicinia, & quæ dicatur communis opinio.*
14 *Proba plena & semiplena, p quos testes fiat.*
15 *Probatio fit per comparationem literarum.*
16 *Item per scripturam domesticam.*
17 *Item per fugam alicuius contra quem proceditur,& maxime officialis.*
18 *Semiplenam probationẽ per unũ testẽ fieri quomodo intelligatur & q[illegible] uni testi credatur.*
19 *Dilatio an primo de iure teneatur actori ad probandum,deinde elapso reo ad se defendendum uel probationem faciendam,& quæ faciant iudices ignari.*
20 *Reo in quibus casibus prius detur probatio, quàm actori.*
21 *Maleficium probato per duos uel tres testes, licet malefactor nolit confiteri,etiam cum tormentis,an poterit puniri.*
22 *Maleficium an per duos testes probetur uel tres requirantur.*
23 *Maleficio probato per duos uel plures testes,an reus torqueri possit.*
24 *Teste dicente quod firmiter credit illud quod dicit, & inducit rationes uerisimiles & præsumptiones, an tale dictum sit sufficiens ad talem præsumptionem.*
25 *Accusatio de furto continens annum, mensem locum furti,& res furto subtractas, si etiã contineat quòd sit homicida plagiarius, an super tali accusatione examinabuntur testes de homicidio & plagio.*
26 *Accusaui te furto mihi facto tali anno mense &c & processum est sup ea,an si uelim probare ꝙ tu es assuetus furari audiẽdus sim.*
27 *Accusatio an dẽat fieri secũdũ formã accusa.*

BONVM & vtile est vt videamus quid sit probatio, & quot sunt genera probationem, si-
1 ue probandi.†Et quidem probatio

batio est alicuius rei dubiæ per testes, vel instrã, vel indicia vel præsumptiones ostẽsio. Et dr̃ probatio à probe aduerbio, nã ꝓbe facit, q̃ probat qđ intendit, qa pœnã calumniant.s euitat. Et no. ꝙ multa sunt ge-
2 nera probationũ. † Primum genus est probandi ꝑ testes fide dignos & oĩ exceptione maiores, q̃ à testimonio non repellant, vt extra de testi.c.j.& ij.& c.ex literis. & c.cũ clamor.ff.eo.l.scio.& l.ob carmẽ. & l. pen. & multis alijs. Qui aũt à testimonio repel
3 lant.no.infra de testi.† Secundũ est per instrã, vt ext.de fid.instr.c.i.& ii.& c. imputa
4 ri.& in pluribus aliis. † Tertiũ genus probãdi est, per cõfessionẽ sponte factã, vel ꝑ positiones si cõfitentur, ẽt in criminali iudicio ff.de cõfes.l.i.& l. cõfessos.de qõ.l.i. §.si qs
5 vltra † Quartũ est ꝑ euidentiã facti.ext.de accu.c.euidẽtia sicut est in notoriis, vt no. plene j̃.de notori.ext.de coha.cle.& mulie. c.nostra.ii.q.i.de manifest. vbi de hoc not.
6 † Quintũ ꝑ præsumptionẽ violentã, vt ext. de præsum.c.afferte.vt est ẽt videre in illo, qui corrupit testes aduersarii sui, vñ p̃sumitur cõtra eũ, q̃ iniquã causam foueat, vt extra de testi.c.intimauit.& c.peruenit. argu. C.de postul.l.prouidendũ.Itẽ est in eo, qui est inuẽtus in loco secreto solus cũ sola, vel in lecto nudus cũ nuda. Nã præsumptio est qđ simul fuerint fornicati.ext.de p̃sum.c.literis.& idẽ in similib⁹ est dicendũ. facit C.
7 de adult.l.si quis.† Itẽ sexto modo ꝑ iurm̃ delatũ à parte alteri parti, extra de iureiur. c.i.& ii.vel à iudice.C.de iureiur l.in bonæ
8 fidei ext eo.c.fi. † Item ꝑ famã a cũ aliis in-
a diciis violẽtis.intellige vt ext.de præsum.c. illud.& ibi no. & de adul.c.significasti.& ff.
9 de test.l. ii.§.eiusdẽ. † Itẽ fit probatio ꝑ libros antiquos & scripturas antiquas etiã fa
b ctas in lapidibus.b ext.de proba.c. cũ cãm.
10 vbi de hoc no.ff.de alb. scriben.l.i.† Itẽ fit ꝑ librũ censualẽ, in quo requiritur scriptura solius census vel tributi, vt ff.de proba.l. census.C.de fi. instru.auth.ad hæc.ext. de
11 præsum.c.ad euidentiã.† Item fit ꝑ literas authen. quibus credit sigillatas sigillo authentico.no.in d.c.post cessionẽ. vbi est casus, ꝙ creditur literis ordinarii iudicis &c. vt sigillo Epi, vt ext.de ꝓba.c.iii. vel sigillo legati Ecclesiæ Romanæ ext.de confir. vtili vel inuti.c.cũ dilecta. vel sigillllo cardinalis.ext. de fi.instr.c.suꝑ hoc.vel sigillo abbatis. ext de his q̃ fiunt à p̃lat. sine consen. ea.c.cognoscit.vel sigillo cõuentus alicuius monasterii vel collegii, vt ext.de fi.instr.c. cũ dilectus.C de adul. q̃uis.Itẽm credit ap probatis literis sigillatis sigillo principis, vt ext.de fi.instr c.cũ dilectus.C de adul quãuis.Itẽ sigillatis sigillo ciuitatis, vt d.c.tertio loco.& c.significauit.Et prædicta vera sunt si sigilla sunt no. Nã tunc tales literæ ꝓbãt, & eis est credendũ propter autoritatẽ sigillorũ.arg.ext.de fi.instru.c.ii de sen.excõ.c. cũ medicinalis cũ si. Itẽ statur literis alterius priuatæ personæ sigillatis sigillo suo cõtra se.vt de reb.alie.l.ii.de ꝓba.l. instrã. & l.rõnes.Itẽ credit literis officialis in suo officio, vt ext.de tẽp.ord.c.nec.de epi.& cle.l. si qua ꝑ calumniã.ext.de præsump.c. cũ in iuuentute.de dolo & cõtu.c.veritas. sed nõ facit plenã fidẽ in maleficiis.ff.de cust.reo.
12 l.Diuus.cũ si.† Itẽ fit probatio ꝑ indicia in dubitata.extra de hære.c.excõicamus.C.đ
13 rei vẽd.l.indicia.† Itẽ per cõem opi.hominũ alicuius loci vel maioris partis, vel alterius cõuiciniꝯ.Et dr̃ cõis opi.cõis credulitas personarũ, & est quasi idẽ qđ fama, & ista
14 probat per auditũ.† Et no.qđ plena ꝓbatio fit per duos testes fide dignos in oĩ casu vbi certus numerus testiũ nõ exigit.vt ff.de test.l.vbi.sed semiplena per vnũ testẽ, vt ibi
15 † Itẽ per cõparationẽ literarũ, vt in auth.de fid.instru.§.si vero minor. & §.seq. col. vi.
16 † Itẽ ꝑ scripturã domesticã C. de proba.l.
17 instrã.& l.oẽs.Itẽ † per fugã alicuius cõtra quẽ procedit, & maxime alicuius officialis, vt in authẽ.de coll.§ sui hominis.& §.si qs
18 aũt.colla.ix.† Et no.qđ dixi, per vnũ testẽ fieri semiplenã probõnem regulariter verũ est, in casibus vbi nõ exigitur numerus testium, sed vbi exigit certus numerus, vt in testa.& similibus, tunc tres vel quatuor faciunt semiplenã probationẽ. Fallit tñ in casibus vbi statur dicto vnius testis, ad plenã probationẽ ſm quosdã. Vnus casus est in reuocatione mãdati, vbi statur iuro.s.testis & producentis.ext.de procur.c. ex insinuatione. Itẽ & in alio, qa statur dicto solius tabellionis, & si dubitet, an instrm̃ sit publicũ vel priuatũ, etiã si dixerit se fecisse. C. ad l. Cor.de fal.l.si qs decurio.in auth. de instr. cautel.& fid.§. sed & si instrã. collat.vi. Itẽ statur iuro solius creditoris in superfluo p̃tii rei venditæ pro debito, vt C.de iure dot.

impe.l.fi.§.si vero.Itē statur dicto vnius te
c stis qñ testator pcepit stari,[c] vt ff.de dot.p-
lega.l.Teopompus. Itē in alio casu, ext. de
sen.excō.c si vero.ii. q.iiii.c. cū itaq;. Itē in
alio casu. C.de reb.credi.l.in bonæ fidei.ex
d tra de pba.c.sicut.Itē in baptismo[d] & con
secratione ecclesiæ.de cōsecra dist. iiii.c.cū
itaq; & c.per nullos.& c.solennitates.Item
in alio C.quemad.testa.ape.l.i in fin.Itē in
terminorū assignatione, vt ff. fini.regun. l.
eos.fm verū intellectū.Itē in mrimonio cō
trahendo dictū vnius impedit ext. de testi.
c super eo ext.de sponsa c.præterea. el fin.
Itē in purgatione ext de pur.cano.c dubiū.
Itē in casu ext.de iureiu.c.fi. Itē credit vni
sacerdoti de pœnitentia alicuius. extra de
simo c nemo.de pœniten.& remis.c.ois.itē
credit viatori ff.de reb credit.l.magis illud.
versi.ne tñ.Itē nuncio pub.ext.de app c.cō
parati itē creditur patri dicenti inuitū filiū
monachū factū,vt x q.iiij c.prius.Itē credit
vni reuelāti insidias factas principi, vt 74.
dist.c.si qs Papa.vi.q.i.c. quicunq;. sed con
trariū habes vii.q li.c.si tm̄. & c.seq. itē stat
dicto vnius,qñ cōuentum est inter partes .
arg.C.de acqui.pos l.fi.& ff de pa.l.i.& d.l.
Theopompus.itē in alio casu.ff.de re mili.
l.desertorē.§.is qui apud. itē in casu statur
dicto vnius cū iuro.C.vñ vi.l.fi qñ.item in
alio circa fraudē aduersarii. ext.de re iudi.
c cū Bertoldus itē in casu denunciationis,
vt ext.de testi.c.in omni.de iudi.c nouit.cū
19 si.† itē no.qđ de iure debet primo dari di
lat.o actori vel accusatori vel denunciato
ri ad probandū de iure suo, & postea dila-
tione elapsa debet accusato vel denunciato
dari ad defensam suā vel probationē fiendā
vt pbatur. C.eo.l.excep.de excep l.si qdē.
Sed hoc nō obseruāt ignari iudices & asses-
sores,imo vtriq; parti terminū assignāt ad
probādum.Et qñq; primo reo vel accusato
q̄ accusatori, quod nō est de iuris ordine .
20 †Fallit tñ in præiudicalibus qōnibus in q
bus pbat prius reus q̄ actor vel accusator.
extra de ordi.cogni.c.i ff.de proba. l in ex-
cep.ext.eo.c.in literis.cū si.itē fallit in casi-
bus in quibus vterq; est actor & reus,vt in
famil.herci.cōi diuid & fi.nā vterq; tunc p
bationibus indiget.ff.de iud.l.in tribus.ext.
eo.c.in literis.cū si.Itē fallit in exceptione.
q primo debet pbari à reo, cū reus in hoc
sit actor.ff.de excc.l.i.de probat.l. in exce-
ptio.ext.eo. c.ex literis. Sed † quid malefi-
cium est probatū p duos testes, vel tres de
veritate malefactor nō vult cōfiteri nec tor
mentis,nec sine dictū maleficiū,nunqd pōt
puniri? Rñ.dicunt qdā q non,nisi ore pro
prio cōfiteat,iuxta illud ex ore tuo te iudi-
co serue nequā, vt C.de cōfes.l.i.ff de cust.
e reo.l.si cōfessus Sed dic cōtra, [e] q possit pu
niri, vt C.de defen.ciui.l.defen. C.de rapt.
virg.l.i.ibi, post legitimas probationes &c.
C.vbi senat.vel clariss.l.fi.ibi , tñ &c qa in
ore duorū vel trium &c.ext.de testa.c.cū es
ses,& c.relatū.& qa duo plene probant, vt
ibi,facit optime C.de acti.& obli.l. negan-
22 tes.de pœn.l.q absentiā.† Sunt tñ q dicūt,
q in maleficiis sunt necessarii tres testes,p
l.sciant.C.de proba.qa ibi dicit q proba-
tiones debent esse plenissimæ,& duo testes
plene pbāt,nō tñ plenissime, vñ vt sint ple
nissimæ probōnes reqrunt tres testes. Sed
puto duos testes sufficere vt dictū est dum
modo sint tales, q nō repellant à testimo-
23 nio de iure. † Sed qd,probatum est male fi
cium cōtra aliquē per duos testes aut plu-
res,& sic plena facta est pbatio, vult iudex
q iste cōtra quē est probatum cōfiteat,ipse
nō vult,nunqd poterit ipsum subiicere tor
mētis pp hoc? Rñ. quod qdā dicunt quod
nō,qa tormentum concedit vbi semiplena
probatio est facta, ut sciat plene per cōfes-
sionē,ergo vbi est plena probō, nō hēt iu-
dex aliud facere q̄ condemnare, & postea
exequi, vt in d.l.defensores.C.de defen ci-
ui.& d.l negantes. de actio.& obl.cū si.Alii
cōtra,qa si in semiplena probōne cōcedit,
vt qs possit torqueri, multomagis in plena
qa si licet quod magis est,ergo & quod mi-
24 nus est,vt ff.de reg.iur.l.non debet. † Sed
qd si testis reddit testm̄ suum, & dicit,q fir
miter credit illud quod dicit,& alleg.rōnes
verisimiles, & inducit psumptiones , vt qa
dicit,q alias cōmisit adulterium cū tali mu
liere,& hoc firmiter credit,propterea qa vi
dit ipsos nudos in lecto, & audiuit ipsos si-
mul cōmisceri,licet nō viderit aliter,vel di-
cit Titium vulnerasse tale pluribus vulneri
bus,& credit firmiter, q ex dictis vulneri-
bus sit mortuus nō tñ vidit eū mori. Nun
quid tale testimonium est sufficiēs ad talē
probationem?Rñ dicunt quidā q sic. arg.
extra de præsum.c.literis.de purg. cano.c.
de testifi.ff.de abig.l.i.§.generaliter. de vē.
inspi-

insspi.l.j.extra de homi c.ad audientiã.cum si.vbi de ista materia probat no.& apparet
25 in summa de probat.† Sed quid, accusaui te de furto mihi facto de anno tali,de mẽse tali,& in loco tali,& de talibus rebus,sed in dicta causa postea dico & assero ꝙ tu es homicida,plagiarius, hæreticus, adulter &c. Nunqd talis accusatio admittat,& super ipsa possit cõtra te ꝓbari. Rñ.nõ,sed solũ ꝓ furto debeo admitti, & meæ ꝓbationes recipi. Ratio est,qa tu es homicida plagiarius &c.nõ cõtinent, nec annus, nec mẽsis &c. quod esse nõ debet, vt ff.de accu.l.libellorum & extra de ꝓba.c. qm̃ contra falsam. vnde nõ valet talis accusatio in ipsa parte, & sic probõnes nõ sunt in illa parte admittendæ.d.l.libellorũ.arg.C.q legi.perso. stãdi in iudi.non habent.l.momẽtaneæ.cũ si.
26 †Sed qd accuso te de furto mihi facto anno tali,mense tali,de talibus rebus,& in tali loco dum ꝓcessum est super accusatione volo ꝓbare, qđ tu assuetus es furari, & es homo malæ famæ, nunqd possum & sum audiẽdus. Rñ.sic vr̃,qã per talẽ probationẽ magis aggrauat fama tua,& inducit maior præsumptio cõtra te, super eo de quo accusatus es. Nã qui semel malus &c.Item peccata nocentiũ nota esse expedit & opor
27 tet.ff.de iniur.l.eũ q nocentẽ. † Itẽ no. qđ probatio debet fieri secundum formam accusæ,vel inquisitionis, vel denunciationis, vt dictũ est,vt extra de accusa.c.qualiter & qñ.lo ii.de simo.c.licet. quod esse nõ posset,licet super coherentijs dependẽtibus & cõnexis bene admittat probatio ad coadiuuandum processum, dũmodo non sint extranea, siue extra cãm.arg.C.de tem.app. l.per hãc.extra de off.deleg.c.prudentia.§. sexta.ibi, explorati quidẽ iuris.& extra de fide instr.c.cũ Io.& ꝙ sit nouũ &c.extra de testi.c.fraternitatis. C.qui legit.perso. stãdi in iudi.nõ hab.l.momentaneæ cum sim.& arg.C.de eden.l.fi. vt supra proxime no.

ADDITIONES.

a ¶Per famã.Quã probationẽ faciat fama.adde tu qd hr̃ per Alex.in consi.xix.col. ij.versi. subsequenter in j.vol.& in consi.xxiiij col j.versi.ij. confirmatur in ij.vol.& cõsi.iiij.col.vij.in prin.& in consi ccj.in col.pe.versi nec ẽt.in eo.vol.& in cõsi.lxvj.col.vlt.versi.& sic stat.in iiij.vol.cõsi. xix.col.pe.versi.quę sirgel .& in cõsi.xxv.col. ii.per Cepo consi.xxxiiij.col iij.per Fran. Aret. in consi.xiij.col.vi.& ibi, an cũ vno teste concussa fama in criminalibus fiat plena probatio.cum consi.lxj.vbi quid in ciuilibus per Alex.in consi. xl.col.pen.circa med.in v.volumi.& per eundem in consi.j.col.xiij.quid plura.& in cõsi.lxxxix. in princ.versi.pręterea.in eo. vol.

b Etiam factas in lapidibus.adde tu & vide per d. Fran.Cur.in pręlud.feud.col.iiij.

c Stari. adde tu & vide ad hoc plene per Alexan. in consi.xlvij.col.ij.versi.sed pręmissis,in j.vol. & duplicatum in iij.vol.consi.cii. & adde ꝙ vni testi fide digno deponenti de actu plene creditur. glo.est in l.Titio fundus.ff.de condi.& demonst. per Bal.in c.cum contingat.extra de rescr.Cepol. consi.xl.in vii.col.in fin.

d Baptismo.adde Hiero. Zanetinum in tracta.inter ius cano & ciui.in differẽtia.cxcix.Hie.Cha.

e Sed dico contra.adde Io.And.in c.cum in contemplatione.extra de reg.iur.& Ange.in l.si certus.ff.ad Silla.& vide Bald.in l.milites.C.de qõ. Catal.in suo tracta.de syndi.q.cxxii. & q.ccix.

De testibus & qui repelluntur à testimonio. Rub.

SVMMARIVM.

pecuniaria & modica imponitur, an faciat plenā probationē, fama an inducat præsumptionem, vel semiplenam probationem.

65 *Fama per quos testes probatur.*

66 *Testibus receptis, qui deponunt de fama vel uisu si postea reperiantur infames, an & in q̄bus eorum testimonium ualebit.*

67 *Periurus an repellatur à testimonio tanquam infamis.*

68 *Testis super aliquibus articulis deponens, sup̄ aliquibus dicens se nescire, si postea in fine interrogetur si de prædictis omnibus est publica vox & fama, & dicat quòd sic, an referatur responsio ad omnia.*

Idendum est qui testes
1 repellāt à testimonio, cū † q-
libet admittat̄ qui non prohi
2 betur, vt ff. de testi. l. i. † Et q-
dē ꝓhibētur inimici magna
inimicitia, vt capitali, vt C. e. l. si q̄s. extra e. c. quoties. Itē si sunt inimici ob litē criminalem inter eos vertentē, secus si ob litē ciuilē, quia tūc admittunt̄. Itē si sunt odiosi inter se, sed reseruant̄ in t̄pe suię, & tūc iudex inspecta qualitate personarū pōt admittere vel reiicere testimoniū prędictorū test. ū, vt C. eo. auth. si vero dicāt. extra de acc. c. cū oporteat. vbi de hoc plene no. Itē repelluntur à testimonio cohabitātes cū inimicis. extra de accu. c. repellātur. & c. meminimus. Itē repellitur, q̄ fuit inimicus, & nūc intēdit se vindicare per suum testimoniū. vt iii. q.
3 v. c. i. 3. & iiii. † Itē rōne nimię auaritię repellitur. ff. eo. l. iiii. extra eo. c. cogētur. & c. cæte
4 rū. † Itē cōspiratores & similes. extra de si-
5 mo. c. licet hely. & c. per tuas. † Itē parentes
6 & liberi vtriusq; sexus. C. eo. l. parētes. † Itē ascendentes & descendētes in infinitū. ff. de ver. sig. l. parentes. Q᷒ aūt dixit quod parētes non possunt testificari pro liberis. verū est regulariter. Sed fallit ista regula. Nā pater testificat̄ in testamēto filii testātis de peculio. ff. de testa. l. qui testamentum. §. p̄ contrariū. Itē in cā religionis. xx. q. iii. c. pręsēs. Itē mater ĩ ætate filii in genere siue cognatione. ff. eo. l. ēt matris. Itē in causa ma-
a trimonialia[a], q̄ñ quæritur vtrum possit esse matrimonium, vel nō ratione consanguinitatis, vel affinitatis, vt extra qui matrimon. accusa. pos. c. videtur. de re iudi. c. tenor. Si dicatur matrimoniū esse factū per eius filium, & eius sponsa negat, tūc si vir ipse est ditior, vel nobilior, vel potentior nō admittitur vir, nec pater sponsæ, & maxime si videatur suspecta persona. Si aūt sunt parē es nec maritus est superior, tūc admittitur, vt ext. eo. c. sup̄ eo. de spōsa. c. sicut ex literis.
7 † Itē frater ꝓ fratre, vel ecōtra, nō admittit̄ ĩ cā criminali, nec affinis vsq; ad tertiū gradū ff. eo. l. lex Iul. & d. l. parētes & liberi. nisi in crimine hæresis. extra de p̄sum. c. literis. & xxvii. q. viii. c. legitur. Sed in ciuili bene admittūtur, quia nō reperitur prohibitū, ff. e. l.
8 j. nisi essent † socii omniū bonorū. Nā tunc repellunt̄ &c. sicut socius ꝓ socio in bonis cōibus, secus in bonis non cōibus, quia tūc admittitur, cū nō prohibeatur &c. facit ff. e. l. q̄m. ff. pro soc. l. cū duobus. ff. q̄ñ app. sit. l.
9 i. §. propria. † Sed si ꝓducit̄ affinis, q̄ vterq; attineat in eodē gradu. bene admittitur, q̄a par cā effectionis tollit suspicionē, vt ff. de
10 ritu nup. l. nō solum. §. i. † Itē repelluntur domestici & familiares, vt serui, coloni, adscriptitii, & similes. arg. ff. de pœ. l. respiciendum. §. furta C. eo. l. ēt. & l. eos. de his q̄ ad
11 ecclesi. cōfug. l. fi. §. siue. † Itē vir & vxor & amasia, vt ff. ad Sil. l. i. §. si vir. C. de re mil.
12 l. quicunq; cū si. † Et generaliter quilibet, q̄ cohabitat in domo cum aliquo de familia repellit̄ à testimonio ferendo pro eo. c. extra de offi. deleg. c. insinuāte. & extra e. c. in literis. Fallit in casibus in quibus admittit̄, vt in crimine hæresis, vt supra dixi, & recipiūtur ĩ casu. l. cōsēsu C. d᷒ repud. §. & sup̄. & in l. Iul. maie. & in simonia. vt extra eo. c.
13 si cū si. † Itē in collegio. Nā vnus de collegio monachorū pōt pro collegio siue monasterio ferre testimoniū, vt extra eo. c. insup̄ & c. tuis. & c. cū nūc ius. & maxime in defectū testium aliorum, vt extra de iureiu. c. & si Christus. in fi. & specialiter de his, quæ agūtur in c. q̄ p̄ alias sciri bene nō possunt. extra eo. c. veniens. in fi. Item dico de vni-
b uersitate ciuitatis vel villæ[b], quia vnus de ciuitate vel villa pro vniuersitate sua pōt testificari, vt ꝓbatur per iura allegata & ff. de rer. diui. l. in tm̄. Non tñ puto tantā fidem adhibendā quantam alteri personę quę nō sit de collegio vel vniuersitate, q̄a licet q᷒ vniuersitatis est nō sit singulorū, vt ff. q. cu iusq; vni. nomi. l. sicut. tñ aliquale commodum spectat ad vnūquemq; de collegio vel vniuersitate, vñ minor fides est adhibēda. Sed

14 †Sed nũquid domesticus vel familiaris cõ
pellant testificari ad petitionem partis ad-
uersæ.R ñ.sic vr̃,sicut est in aduocato, & ꝓ
curatore,& similibus,qui nõ possunt testi-
ficari ad petionẽ suę partis,sed ad petitionẽ
15 partis aduersæ sic,vt no.ff.eo.l.fi. †Itẽ re-
pellitur aduocatus,procurator, & similes,
vt dictũ est in d.l.fi.ff.eo cõ fi.Sed si nõ pos
sunt probare nisi per aduocatos,vel ꝓcura
tores,vel similes personas tunc dico qđ dẽt
remoueri ab aduocatione, vel ꝓcuratione
&c & in loco eorũ aliũ subrogari,& tũc pos
sint testificari ad hoc vt iustitia nõ pereat,
nec veritas occultetur. extra eo.c. dilecto.
16 †Itẽ repellit̃ q habet cũ alio talẽ litẽ qualis
est illa super qua producitur ad testificãdũ.
c extra eo.c.personas.c †Itẽ repellitur & ille,
17 q in alia cã criminali tulit testimoniũ con-
tra me,quia præsumit̃ inimicus.ff.eo.l. pro
18 duci.& extra de accu.c.meminimus. †Itẽ
repellit̃ ille,q habet aliquã cãm cõtra eum
cõtra quẽ producit̃.arg.extra de pur.cano.
cũ in iuuẽtute.ꝓpe fi.argu.contra ꝙ nõ re-
pellitur. insti. de excus.tut. §.itẽ ꝓꝑ litem.
19 † Quid si domesticus ẽ receptus,sed igno
rante aduersario,qđ esset domesticus,nun-
quid tenet dictũ eius? Rñ.quod nõ vt puto
qa nõ debet admitti iure prohibẽte,vnde si
fuit admissus,factũ est contra legẽ,vnde va
lere nõ debet.ff.de pœ.l.Diuus.§.quidẽ.C.
de legib.l.nõ dubiũ.argu.extra de iud.c.at
20 si clerici.†Itẽ repelluntur infames,& per-
iuri,& criminosi,vt fures,latrones,& homi
cidę de iure cano.vt extra eo.c.testimoniũ.
& c.sup eo.no.ext.de acc.c.cũ oporteat.de
iure ciui.bene repellũtur infames , vt C.de
digni l.ii.ff.e.l.ob carmẽ.& l. iii. circa prin.
& §.l.Iul.& l.scio.& l.seq.C.de hęre.l.qm̃.
21 †Sed homicida nõ repellitur , vt no ff.e.l.
iii.§ Iul.qđ verũ nõ puto,prout no.in d.c.
testimoniũ.nisi in casibus except. in qbus
quilibet admittitur,vt supra q acc nõ poss.
22 §.fi.itẽ repellitur carceratus.†Itẽ accu.Itẽ
dãnatus đ publico crimine & similes,vt ff.
eo.l.iii.§.l.Iul.l.scio.& l.seq.& l.testimoniũ.
23 & extra e.c.fi.†Itẽ remotus à dignitatibus
24 ꝓꝑ turpitudinẽ suã.C.đ dig.l.ii.li.xii.†Itẽ
25 excõicatus,vt extra eo.c.veniens † Item
suspẽsus repellit̃ ſm Hosti.vt extra de acc.
26 c.olim de exce.c.appellet.†Itẽ impuberes
repellunt̃ in ciuili & crimi. vt C. de testa.l.
hac cõsultissima.ff.e.l.iii.§.l. Iul.& hoc ve-
rũ quo ad plenã probationẽ,sed tñ si est do
li capax, facit indiciũ aut ꝓ̃sumptionẽ.Fal-
lit qñ q̃ritur de morte dñi occisi à familia,
27 vt ff.ad Sil.l.ii.§.impuberes.†Sed pubes fa
d ctus põt de iis,q̃ vidit & audiuit in pupilla.d
ætate testificari, si tũc erat maior infante,
vel ꝓximus pubertati,vt ff.de ver.sig.l.no-
28 tionẽ.§.fi.& no ff.e.l.i.†Et idẽ dici põt de il
e lo,q vidit anteq̃ fieret cecus e,q põt testi-
29 ficari, vt d.l.notionẽ.§.fi.ff.e.l.i.†Sed in cri
minali nõ admittit̃ minor xx.annis, vt ff.e.
l.in testimoniũ.& male seruatur per assesso
res,q minores xx.annis admittũt,nisi ad ꝓ̃-
sump.vt dixi.Nã eius testimoniũ ꝓ̃sump.in
ducit,nõ plenã probationẽ, quia lex prohi
bet testimoniũ minori xx.annis in crimina
libus. qđ intelligo ad plenã ꝓbationẽ, sed
30 ad ꝓ̃sumptionẽ recipit̃,vt dixi.†Itẽ repel-
lit̃ socius criminis,si in eodẽ crimine socius
est.C.e.l qm̃.extra eo.c.veniẽs.& c perso-
31 nas.†Itẽ repellit̃ hæreticus,paganus,& in-
fidelis cõtra Christianũ.extra e.c. iudæi.C.
32 de hæret.l.qm̃.†Itẽ repellitur venditor pro
emptore,& debitor pro creditore, cũ sit cã
cõis,vt ff.qñ appel.sit.l.ii.§.si aliũ.C.e.l.ei-
33 bus.ff.eo.l.nullus.†Itẽ repellit̃ vilis perso-
f na,vt meritrix f, lena,tabernaria, leno,&
simi vt ff.e.l.ob carmẽ.§.fi. & C. de secũd.
34 nup.l.humiliter.†itẽ si qs nõ cognoscit ꝑ-
sonas contra quas testificat̃, vt extra e.c.li-
35 cet ex quadã.†Itẽ mulier in criminalibus
de iure cano.extra de ver.sig.c.forus. §. fi.
Sed de iure ciui.admittit̃ in oĩbus causis,vt
ff.e.l.i & l.ex eo.ꝑterq̃ ĩ testamẽtis & ĩ feu
dis,vt ff.de testa l. testamenta. §. mulier.in
vsi.feu.quot testes sunt &c.c.nisi.& in codi
cil.ſm quosdã nõ admittitur mulier, vt ff.
36 de iure codic. l.diui. †Itẽ repellitur laicus
g cõtra clericũ g in criminalibus, nisi ĩ casib⁹
excep.ut hæresis,simoniæ, & si. extra eo.c.
veniens.extra de accus.c.cum P.Manconel
37 la.& ibi no. † Nunquid in delictis faciat
probationẽ testimoniũ mulierũ,si forte ma
res non interueniant ? de iure cano.vr̃ ex-
peditũ.ꝙ in criminalibus mulieres testimo
niũ ferre non possunt, vt not.extra de ver.
sig c.forus.Sed secus de iure ciui.quod vbi
h cunq seruatur,ꝙ mulier h ĩ testimoniũ au
diatur . Et ratio est in promptu,quia ædi-
ctum de testibus est prohibitoriũ.ff.de test.
l.i.cũ ergo expresse non prohibeant mulie
res,ergo admittunt̃.ff.ex q.cau.mai.l.nec-

nen

non.§.q̄d eis. Propterea ꝓbatur ex eo ꝙ mulier ꝓhibetur in speciali casu. s. in testa mēto perhibere testimoniū. ff.de testi.l.qui testamento.§.mulier.per q̄d relinquitur,ꝙ regulariter admittatur quia excep. regulæ
38 &c vt ff.de reg. iu.l.i.†Quid n.si delictū cō missum nō pōt ꝓbari ꝑ mares, quia forte ibi nullus fuit nisi fœminæ, remanebit ne impunitū?nō vr̄.ff.de fideiu. l. si à reo.item ferre testimoniū dignitas est &c. xxxiiii.q. v.c.p̄ceptū.à qua dignitate regulariter non magis repellit fœmina q̄ masculus,vt dixi. nec in hoc inueniemus hr̄e deteriorē cōditionē fœmineū genus,quā masculinū, ergo &c.Sed d.Ia de Are. contrariū seruat.s. quod mulier nullo mō in testificatione causarū criminaliū admittatur de iure ciui. q̄d probat sic, mulier ꝓhibetur à testimonio i cā testamēti, & eadē imo maior rō est i criminalibus,quia ibi d. salute hois agit, ergo fortius est ag ndū ff de carb. edic l.i.§. sed & si quis. C.de app.l.adictos.& de falsis l.vbi.Cū ergo maior, vel eadē rō sit in criminibus,ergo idē ius seruādum est, vt no. ff.de iud.l.si p̄tor.ff.de appel.l qui separatū. § fi.extra eo.c.pe. Et maxime rōne,qa cōditio mulieris vana est,& instabilis, & mobilis.C.de inof.testa. l. si filia.& d.c.forus.ī fi.ergo nō facile credendum ff de testi.l.iii. Dic tn̄,ꝙ ē de iure cano. mulier quādoq; ad testimoniū criminis admittit, s.in cā inquisitionis, & exceptionis. extra de testi.c. qm̄.& no.Tācredus in ti. de qō circa mate
39 riā ꝓbationū.in q.xii. † itē repellitur furiosus & mente captus.ff.de iud.l cū furiosus. itē si quis velit testificari in re sua propria principaliter, vel secundario.C.eo.l.omni-
40 bus.& extra eo.c.isuper. †itē repellit ille q accusauit, vel denunciauit aliū,& vult testificari, qa nō pōt esse accusator, vel denūciator,& testis,vt extra de testi.c.i omni.& extra de ver.sig.c.forus.§.ii. & de simo.c.licet
41 Hely.§.nō tanq̄.& ibi no.†itē qui aliàs fuit cōdēnatus de adulterio,vel de falso,vel de publico iudicio,vt ff.eo l.q̄situ.& l.scio.& l.
42 qui falsa.& l.eos. † itē repellit si nō fuit testis rogatus in casibus in quibus testes dēbent esse rogati.de qbus hr̄ in auth.rogati. C.de testa.& in l.fin.C de codi.& in auth.
43 q̄ testi §.& licet.coll.vii. †ite repellit iudex, arbiter,& assessor,& similes, vt ff.eo.l fi.de assesso.l.i.de arbi...nc i arbitris.§.fin auc.ex
44 tra eo.c.romana. †itē qui accepit pecuniā. vt parti faueret, vel contra faceret,vt i.q j.
45 eadē.†itē nō valet testimoniū illius qui interrogatus nō reddit rationē siue cām sufficientē dicti sui. Sed si nō fuisset interrogatus,valeret dictū suum prout dixi, quia nō dēt esse verbosus.Et p̄sumitur ꝙ dixerit interrogatus.C.eod.l.solā.& no. extra eod.c.
46 sicut nobis. † itē repellitur rōne paupertatis i, & si nō habet quinquaginta aureos in bonis,vt in auth.de testa.§. fi.& §. scimus. & hoc verū est,si est inhonestæ vitæ & suspectę,alias secus puto, vt extra eo.c.si qui.
47 & insti.de suspe.tut.§. fi.†itē frater ꝓ fratre vel cōtra,in criminali cā,vt iiii.q.iii.c.itē lex Iul.nisi in crimine hæresis & si.vt xxiii. q.vii legi Sed Azo.no. cōtra in sūma huius
48 ti.§.fratres †itē consanguinei & collaterales repellunt vsq; ad quartū gradum. Sed Bar.in l.qui testamen.§. q̄cunq;.ff.de testa. vr̄ tenere oppositū, vbi oio vide no. per eū plenissime. Sed vltro admittūtur volentes, nō tn̄ cōpelluntur, vt iii.q.vi.c.j.& iiii.q.iii.
49 c.itē lex Iul.†itē repellitur si obscure dicit, & dic de hoc vt no extra eo.c.cum c amor.
50 †itē apostata,qui efficit infamis,vel excōicatus,vt iii.q v. c.si quis aluo.xj.q.iii. c. si à
51 nobis & C.de app.l. qm̄ †itē repellitur ser
52 uus.C.eo.l.qm̄ liberi.& authē.si vero.† Itē repellitur ille cui pōt imperari ratione dominicę potestatis,vel patrię.extra eod.c.literis. ff.ad l. Aquil. l.liber homo. cum si.
53 † Sed quid si nō potest aliter probari, nisi ꝑ istos tales R.n̄.dicunt quidā tūc admittendos fore,si iudici videbitur ꝙ sint personæ bonæ cōditionis,& sint tales qui nō deierarēt.arg.C.de repu.l.l.cōsensu ad hoc ne iustitia pereat.extra de testi.c.dilecto.ad fi & c.veniens ad apostolicam. in fi. & ibi no.& e.ti.c.in literis.Quod verū puto de hoc,ne
54 veritas occulteē &c vt dictu est. † Et no.ꝙ testis debet deponere dictum suū super aliquo ex quinq; sensibus sui corporis,v. delicet, q̄ visu auditu,gustu,odoratu, & tactu.
55 † De visu quidē desiderat testimoniū i causis,in quibus necessarius e visus.Si volo ꝓbare ꝙ aliqua res sit alba, vel nigra, vel alterius coloris. opus est ꝙ testimoniū reddatur de visu:vnde dēt dicere testis,scio rem esse talis coloris, quia vidi, vel scio ꝙ talis equus e niger & signatus i pede dextro vel sinistro,quia vidi. Vel si volo ꝓbare ꝙ talē fundam

fundum tenui, vel possedi faciendo illū ara
re vel seminare &c.dēt dicere testis scio, qa
p̄sens fui, & vidi.In his.n. & similibus non
est aliud testimoniū sufficiēs,quia hoc con
gruit naturæ,& officio de quo q̄ritur.Si.n.
diceret,scio qđ tetigi vel palpaui &c.nō est
sufficiēs, qa nō congruit actui naturali,de
quo q̄ritur. Vn̄ in istis talibus non pōt testi
ficari, itē debet dicere cām sui testimonii,
& sufficienter ēt q̄ sit rōnabilis, & cōueniat
illi actui naturali & facto de quo q̄ritur, &
hoc si interrogatur. Et si dicit,dico verum
esse quod dixi, & scio,nō est sufficiēs testi-
moniū,vnde non valet. Si nō interrogatur
statur dicto suo, vt dixi.C.eod. l.solā.extra
de re iudi.c.sicut. Et ꝙ dēat dicere se fuisse
p̄sentē & vidisse, ꝓbatur.C.eo.l.testium.in
authen de hære.& Fal.si vero absens,vnde
dicit Euangelista, quos vidimus scimus, &
quod scimus testamur,& testimonium no-
strum est verum, vt de celebra.missa. c.in
56 quadam.† Cæterum de auditu de quo te-
stis dicit testificari in casibus in quibus desi
deratur auditus, vn̄ si volo probare ꝙ tali
tp̄e tale quid fuit publice p̄dicatū, vel ꝙ ta
lis fuit coronatus in palatio & dixit sic, vel
ꝙ talis scit bene cātare vel concionari, vel
quod talis dixit mihi talia verba & iniurio
sa,vel cōminatus fuit mihi, vel quod cāpa-
na erat sonata,& idē in similibus dico,tunc
testes debēt testificari de auditu.Et si testis
diceret,scio qa vidi,nō valet testimoniū,qa
verbū non pōt videri sed audiri,sic nec cō-
sonat actui alteri bene naturali. Sed si dice
ret, scio quia vidi & audiui, bene valet, &
bonū est testimoniū & potuit bene videre
hominē cantantē & audire, vel cāpanā se
mouentē & audire &c. Et in his talibus sur
dus non pōt esse testis, vt insti. de testa.§.te
stes.& facit ad arg.ff.de iudi.l.cum p̄tor.§.
non aūt itē si dixerit testis,qa audiui & bn̄
k cognoui vocē dicētis k, vel sonū campanæ
sufficit, quia istud testimoniū bene conso-
nat actui naturali de quo q̄ritur, & dēt te-
stificari de suo auditu, vel de alieno. C eo.
l.testiū.& ff.de aqua pluuia arcē. l. in simi-
libus.& ibi no. qa vnus nō pōt testificari de
auditu alterius, quia hoc esset impossibile,
sed de p̄sentia bene, & dēt testificari & di-
57 cere,talis erat p̄sens.† Sed an mutus pōt de
his testificari? R̄n. sic vr̄, qa si scit literas,
poterit scribere, & stabitur scripturæ,dum-
modo interrogetur à iudice & examinet̄,
& sit q. videat & audiat. itē quia pōt iudex
eū interrogare p signa, & ipse potest nutu
& signis respōdere,vt arg.ff.de leg.iii.l.nu-
tu.extra de spōsa. c. cū apud. & c. tuæ cū si.
Sed quidā dicunt nec surdū, nec cæcū, nec
mutū,in aliquo repelli casu, qa quilibet ad
mittit̄,qui non prohibetur &c. vt ff. eo.l.j.
Sed respōdeo,licet alias nō repellat̄, tn̄ na-
turali rōne repellunt̄, habito respectu ad id
de quo testificantur. Nā cæcus nō pōt testi
ficari de his ī qbus desiderat̄ visus.Nec sur
dus de his in qbus desiderat̄ auditus & sic
in aliis hæc rō naturalis nō minus est seruā
da q̄ ipsa lex,sed magis quia naturalia incō
mutabilia sunt, vt ff.de bo.dā.l.cū rō natu-
ralis instit.de iure natu.§.rō naturalis. cum
58 si.insti.de testa.§.testes vbi repellunt̄.† De
gustu dēt testis quoq; testificari,vn̄ si volo
ꝓbari vinū meæ vineæ esse dulce & saporo
sum, vel quod aliqua res sit dulcis vel ama
ra, dēt dicere testis.scio ꝙ ē dulcis aut ama
ra,qa degustatus fuit, & aliter nō pōt reddi
sufficiēs rō. Nec hoc aliter vel aliō mō sci-
59 ri vel ꝓbari pōt. † Pone ꝙ crimē publicū
vel priuatū sit cōmissum, & duo vel tres
seu plures testes deponāt contra aliquē qđ
ille sit cōscius de dicto crimine vel culpabi
lis,de quo crimine nunquā fuit ab alio infa
matus vel inculpatus p̄terquā ab istis testi-
bus.Nunquid talis inducit p̄sumptionē, vt
iudex possit ad inquisitionē ꝓcedere? R̄n.
non vr̄ de iure, qa priuatorū fama nō indu
cit p̄sumptionē,per quā cōtra aliquem ꝓ-
cedi possit.de fund.instruc. l.cū delanionis.
§.asinā extra de acc. c accusationis de cō-
sa.& affini.c.super eo.de p̄sump.c.illud.ar-
60 gu.ff.de testi.l.iiii.§.eiusdem.cum si.† Sed
l quid l cōmissum fuit maleficiū in aliquo lo
co,nescitur quis tale maleficium cōmiserit.
Post hoc quidā homo malæ famæ & opi-
nionis captus est, cōtra quē clamor & infa-
mia insonuit, ꝙ iste est conscius & culpa-
bilis de isto maleficio, de quo delicto ante-
quā esset captus, nullatenus erat infamatus.
Nunc vero quidā ꝓbat, ꝙ ille est malæ fa
mæ & malæ conditionis item quia publica
fama est contra istum per maiorem partē
hominum loci, vel viciniæ, ꝙ ipse cōmisit
maleficium, & hoc ꝓbatur per duos testes
vel plures, quæritur an ex dictis indiciis &
præsumptionibus siue ꝓbationibus iudex
possit

possit contra istũ inquirere? Rñdeo ꝙ non vř quia vanæ voces populi nõ sunt audiendæ &c. C. de pœ. l. decurionũ. ff. de appella. l. constat. Itẽ quia nõ debet iudex ad clamorem, nec absoluere, nec cõdẽnare. ff. de pę. l. ad bestias. Itẽ quia talis fama orta post capturã non est sufficiens nec rationabilis, sed potius suspecta. arg. ff. de fide instr. l. modus. & l. cum his. Itẽ quia talis fama sæpe mentitur. extra de purga. canoni. cũ in iuuẽtute. Itẽ quia talis fama orta postquã fuit captus, quæ ante cõtra ipsum nõ erat, non procedit ab alio legitimo vel rõnabili actu, vnde nõ valet. ff. qui & à quibus. l. si priuatus. C. qui accu. non poss. l. diuo Marco cũ similib. Contra, ꝙ sic, quia qui à pluribus suspectus habetur, & ꝑ cæteros suspectus haberi debet, vt ff. de suspect. tut. l. iii. § sin. autẽ. ff. de testamẽ. l. testo. Item qui semel malus &c. Itẽ q̃a talis reputatur, qualis de ipso fama prędicat. ff. de qõ. l. de minore. §. tormẽta. Itẽ quia expedit peccata nocẽtiũ esse nota, vt ff. de iniur. l. eũ. Item crimina quomodocunque claruerint, puniẽda sunt. xxiii. q. iii. ecce. Itẽ quia iudex debet cuncta rimari. C. de iudi. l. iudicẽ. & habet inquirere veritatẽ omnibus modis. C. de eden. l. ii. & facit. ff. de extraordi. crim. l. ii. §. j. de iniu. l. itẽ apud Labeonẽ, §. sed q̃d dicit. & §. itẽ apud. cũ similib. Et hoc verius puto, ꝙ possit iudex bene inquirere ſm allegat. ff. de officio præsidis l. ii. & l cõgruit. & extra de officio ordina. c. i. Sed non põt ponere ad tormenta, nec condẽnare, nisi aliter probetcõtra eũ & legitime, vt de iure requiritur. C. de probationibus. l. sciant. de pœn. l. qui
61 sñiam laturus. † Sed q̃d, ꝓbatur per duos testes vel plures, ꝙ fama publica est contra aliquẽ, an per huius famæ ꝓbationẽ poteterit ad condẽnationẽ procedi? Rñ. ꝙ nõ, quia fama per se non inducit plenã, nec sufficientẽ probationem, vt ff. de testib. l. iii. §.
62 eius rei. vbi de hoc. † Sed nunquid fama cũ vno teste sufficienter probat? Rñ. videtur
m ꝙ sic m, in casibus ciuilibus, vt ff. de ædi. edicto. l. quæro. in fi. Et est ratio, quia vnus testis semiplene probat, vt ff. de dote præleg. l. Theopompus sic & fama inducit semiplenam probationẽ, similiter vel prę sumptionem, ergo probant plene in ciuilibus, vt ff. de excusationibus. l. ii. & ibi not. Sed in criminalibus secus videtur, nã ibi plenissime probationes requiruntur, vt C. de proba. l. sciant. C. de pœ. l. qui sñiam. extra de testi.
63 c. veniẽs. & ibi no. cũ sim. † Sed quot homines faciũt famã? Rñdeo decẽ, ſm ꝙ faciũt populũ, vel parochiã, vt x. q. iii. c. vnio & fama vnius parochiæ, facit aliquid esse notoriũ. extra de purga. cano. c. cũ dilectus. Alij dicunt quindecim faciũt, turbã. ff. vi bono. rap. l. prætor. § i. Alii dicunt, cũ nõ sit bene expressum à iure quot homines faciant famã relinquitur arbi. iud. dũmodo excedat numerus decẽ vel xv. hominũ, inter quos sit fama, vt dictũ est arg. de iur. deiib. l. i. §. ait ꝑtor. cũ simi. Sed tñ verius puto, ꝙ per
n duos testes probetur fama, n vt ff. de test. l. iii. § eiusdẽ. Itẽ no. Guilel. in Spe. ti. de notorio crimine. §. fama cũ vno teste, plene ꝓbat in ciuilibus, sed secus in criminalibus.
64 † Sed q̃d erit in leui in crimine, ex quo pœna pecuniaria & modica imponet, nunq̃d vnus testis cũ fama sufficiat ad plenã ꝓbationẽ, vt ff. de dote prælegata. l. Theopõpus & fama inducit ꝑsumptionẽ, vt extra de ꝑsumptionib. c. illud vel ꝓbationẽ semiplenã, vt ff. de testib. l. iii. § eiusdẽ facit extra d̃
65 proba. c. cũ cãm. de testib. † Sed quæro per
o quos testes ꝓbetur fama? Rñdeo o, per bonos & prouidos viros & fidedignos, & tales qui non repellantur à testimonio, vt extra de testib. c. i. & c. testimoniũ. Nã q̃libet admittitur, qui nõ prohibetur. de testibus. l. i. extra de accusationibus. c. cũ oporteat.
66 † Sed quid aliqui sunt recepti in testes cõtra aliquẽ, q testificãtur de fama vel visu, reperit postea quod sunt infames, nunquid valeat testimoniũ ipsorũ? Rñ. nõ, vt ff. de his qui notã. infamia. l. i. de testib. l. iii. § lex Iul. nisi in casibus exceptuatis, vt in l. Iul. maie. hæresis, peculatus, & simoniæ &c. facit. C. de dignitatib. l. ii. lib. xii. Quæ aũt sunt crimina exceptuata. no. supra qui accusare
67 nõ poss. circa fi. † Sed nũquid periurus repellitur à testimonio tanquã infamis? Rñ. sic videtur, vt C. de trãsact. l. si quis maior. Cõtra quod nõ, quia quilibet admittitur, q nõ prohibetur. ff. de testib. l. i. nec vlla. l. cauetur quod periurus repellatur. Itẽ quod punitur stellionatus crimine, vnde non est infamis. ff. de cri. stellio. l. i. & l. de periurio. Et hoc quidẽ ad probationem, quod nõ repellitur de iur. ciui. Sed de iure cano. planũ est quod repellitur, vt extra de testi. c. testimonium.

monium.xii.q.ii.paruuli.extra de simon c.
68 per tuas §. denique vero . †Sed qd si testis interrogatur super pluribus articulis,& super aliqbus dicit & deponit dictū suū sup aliquibus vero dicit se nescire. Postea in fine interrogatū si de pdictis omnibus est publica vox & fama,dicit qd sic,modo qritur an hoc dēat ad oia præcedētia referri. Rñ. dicunt quidā, quod solū ad ea de quibus testificatus fuit.& nō ad ea de quibus dixi se nescire.arg.C.de trāsact.l.si ex falsis.circa finē.ff.de minoribus.l.ēt. cum simi. Alii dicunt qd ad oīa,quia verbū generale prolatū,debet generaliter intelligi.Itē quia talia verba debent aliquid operari. ff.si mensor falsum modū dixerit l.j.ff.de leg.l.si qñ.Itē pōt esse quod testis nescit per visum id sup quo testificatur,& tñ pōt scire per famam. hoc probat Bonifacius Vitalinus. Qm aliquando ille cōtra quē testes producuntur intēdit opponere et excipere cōtra personas ipsorū testiū,videlicet, qd sunt inimici illius,cōtra quē producūtur,ideo formetur libellus in hac forma,videlicet &c.

ADDITIONES.

a Matrimoniali. De hoc qñ pater & mater possit esse testis in causa matrimoniali pro filia,etiam quando sunt pater sponsus & sponsa vel qñ vnus superat nobilitatē alterius. vide plene per Alex. in consi.cliij,col.iii.versi.ex quib.in v.vol. & in cōsi.seq. in prin.per Francis. Aret. in consi. xiii. col.vij.& in consi.lxxxii.

b Vel ville. vide hoc plene no.Bar.in l.non tantū §.vniuersitatē.hic alle.& adde ea, quæ no.Alex. in consi.cxix.col.v.versi.præterea.

c Personas. Adde & vide de hoc etiā per Alex. in consi.lxxxvi j in v.volum.

d In pupillari. Adde & vide per Alex. in consil. lxxxviii.col.iiii.& in v.vol.& per Franci.Are. in consi.ciiii.

e Cecus. Adde tu & vide per Specu. in tit. de teste.§.j.versi sed nunquid cecus.per Alex. in cōsi. xxiiij.col.iii.in princi.ver. nec obst.& in consi. xlij.cir.med.ij.col.in ii.vol.

f Meretrix . vide tu de hoc per Alex.in consi.xi. in j volu.

g Cōtra clericum. Vide plene per Alex.in consi. lxiiii.in j.volu.col.ultima.ver.ad idem.

h Mulier. De hoc vide per Cepol. consi. xxxij. per Alexand.in consi. xj.& consi.lxiiij. col.ij.in prin.& consi.xcix.col.vlt.in j.vol.& in ij.volu. cōsi.24.in iiii.col.in vers.v. quia nō v r. & in iiij. col.ver.nec ob. & in cōsi.177.in j vol.& vide per Are t in c.cum tu.extra de testib.

i Paupertatis adde tu & vide an & quando pauper possit esse testis in criminalibus per Alexan. in consi.xv.in iii.volum.per Cepol.consil.xxxi.

per Angel.in tracta.malefic.in ver.qui iudex statuit ad opponendum. colum.i.

k Vocem dicentis.Quod habens voces notas personarum. licet ipsas non videat, possit testificari per Alexan.in consi.xcix.col.ii. vers. accedit. in iii.volu & in consi.xxiiiii. in iii.col. versicu.nec obstat qp iste testis.in ii.volu.

*l Sed quid . Adde Gandi.in tract.malefi.in rub. quomo. de malefic.cognosc. in .§.nunc videamus. col.iii.versic.sed pone q.&c. vbi per duas colum. examinat hunc articulum. Hiero.Chuca.

m Quod sic. Adde tu & vide Franci. Areti.in cōs. xiij.colum.vi.in cons lx.& ibi quid in ciuilibus. Alex.in consi.cl.col.pen.circa med.& in consi.l. col.iii.versi quid plura. & in consi.89. in princi. versicu.præterea.in v.volu.& per Alex.in cons. lxvi.in iii volum.

n Fama. Adde Gandi.in tracta.malefic. in rubri. quomodo de maleficiis cognosc.per inquisi.col.ii. versi.& not.&c. Hiero. Chuc.

o Respōd.vide notanter per Gandi.in d.tract.quo de malefi.cogno.quando crimen ex noto.in.§.nūc videndum est qui ad famæ probationem possint et debeant admitti &c. Hier.Chu.

Forma libelli . Rub.

69 *Forma libelli quod non examinentur testes ob inimicitiam capitalem, & quando opponitur talis inimicitia an prius ille articulus discutitur antequam recipiantur , & quid sit quando inimicitia non est capitalis.*

70 *Testibus potest opponi quòd sunt infames, uel condemnati de falso uel alio publi crimi.*

71 *Statuto dicente quod bannitus de maleficio possit impune offendi, si condemnatus pro maleficio requiratur quod ueniat in tali termino ad soluendum & non ueniat & banniatur an poterit impune offendi.*

72 *Clerico exbannito à iudice seculari, an quis eum impune offendat .*

73 *Bannitus qui poterat impune offendi ex forma statuti,captus ab officialibus ab alio fuit offensus, an offendens punietur & quid de offendente bannitum existentem in carcere .*

74 *Bannitus satisdedit idonee de soluendo & dū iret ad soluendum fuit offensus, an offendēs punietur .*

75 *Bannitus si offendatur, & postea soluat an poterit accusare offendentem .*

76 *Statutum an possit fieri quod licitum sit cuilibet offendere bannitū uel condemnatum .*

77 *Offendens alium , stante statuto, de quo in uer præced an puniatur*

78 *Statutum & ordinatum est quod qui ceperit bannitum & duxerit in fortiam cōmunis habeat lib centum, quidā exbannitus de Mantua fuit*

tua fuit captus in territorio Brixiæ an rela xabitur, an capiens habebit lib centum.

79 *Exbannitus comparens si de banno liberetur per publicam sidam & postea aliquis eum offendat an possit defendi quia non erat de letus de libro bannitorum.*

80 *Statutum seu ordinatum est quod nulla perso na debeat ire post sonũ cãpanæ, quæ sonat de sero, & ante cãpanã quæ sonat de mane sub pœna soli.x. si cãpanarius nõ sonat hora de bita, uel nullo modo sonat, an inuentus post horam, uel ante punietur.*

81 *Cãpanarius stante ordine suprascripto pulsa uit campanam in matutinu du deberet pulsa re in aurora, aliquis est inuentus post sonum campanæ ante horam debitam an punietur.*

82 *Campanarius an poterit conueniri ab isto qui est deceptus.*

83 *Statutũ seu ordinatũ est quod offendens clericũ puniatur pœna dupli, aliquis pcussit clericũ in habitu laici, an punietur pœna dupli.*

84 *Accusatus uel inquisitus sit ad suam defensio nem vult probare negatiuam &c. an sit au diendus & quomodo procedetur.*

85 *Statuto permittente bannitum impune offen di, si offendatur, & cõtra offendentẽ proce datur an exceptio banni impediat processũ.*

86 *Procurator an constitui possit ad proponendum exceptionem uide in præce.uer.*

69 CORAM vobis † domino A. potestate Placentiæ &c. M. filius Aegidij de tali loco excipiendo dicit ꝙ non potestis, nec debetis tales testes nominando ipsos testes quos intenditis recipere & examinare super tali accusa porrecta corã vobis per Io. de sauiola, vel super tali inqsitione per vos formata cõtra eũ sup eo ꝙ debuit insultasse & percussisse C. de tali loco &c. vt in ipsa inquisitione cõtinet, cũ dicti testes sint capitales inimici dicti M. ꝑpterea qa B. frater dicti M. occidit patrẽ vel fratrẽ dictorũ testiũ, pp ꝙ minati sunt sibi mortẽ, & non loquunt sibi ad inuicẽ & deferũt arma, cauẽdo sibi à dictis testibus tãquã ab inimicis capitalibus pp q̃ dicit ipsos testes nõ fore admittendos ad testificãdũ cõtra ipsum, & si aliter fieret ꝑ vos ꝓtestat dictã exceptionẽ inimicitiæ & oẽs alias sibi cõpetentes & cõpetituras falsas contra personas & dicta dictorũ testiũ &c. Quid si opponit de inimicitia capitali, ꝙ testes non debent recipi, nisi prius đ hoc cognoscat, vr̃, ꝙ iudex dẽt talẽ exceptionẽ admittere, & terminũ assignare opponenti ad probãdũ, quia si probatur de inimicitia capitali, dẽt istos tales testes repellere extra de test. c. quoties. ff. de testi. l. testiũ. & de qõ. l. i. §. j. Si vero nõ esset inimicitia capitalis, vel testes essent odiosi, vel pp litẽ, vel alio mõ, tunc recipiãtur reseruato tpe sniæ disputãdo super his vtrũ sint legitimi testes vel nõ, vel an talis sit inimicitia, vel taliter sint odiosi vel nõ, quod valeat testimoniũ ipsorũ, vel nõ valeat, vt C. de testi. auth. si vero odiosus. Et est in arbitrio iudi. hoc cõsiderare, vtrũ admittat vel repellat dicta talium testium, vt not. extra de accusa. c. cum oporteat. & facit ff. de te-

70 sti. l. testiũ. §. tu magis scire potes. † itẽ no. ꝙ põt excipi cõtra testes, q sunt infames, vel aliter cõdẽnari de falso, vel alio publico iudicio, pp quod repelluntur, vt ff. de testib. l. scio. & l. ob cãm. extra de testi. c. testimonii. Et multa alia similiter pñt opponi cõtra testes, propter q̃ à testimonio repelluntur, vt no. supra de testi. Et similiter multa possunt opponi contra personã iudicis, vt nota.

51 † Sed quid, dicit statutũ ꝙ bãnitus de maleficio possit ĩpune offendi, qdã erat cõdẽnatus ꝓ maleficio, fuit requisitus & veniat ad soluendũ condẽnationẽ pdictã ad certũ terminũ, qa nõ venit, fuit bãnitus in x. libr. Quæritur an talis bãnitus intelligit bannitus ꝓ maleficio vt possit impune offendi? R̃n. vr̃ quod sic, qa nõ obediuit iudici, vñ deliquit, vt ff. de reg. iu. l. non vr̃ dolo carere, vñ potuit banniri & cõdẽnari. ff. si qs ius dic. non obtẽp. l. j. de re iud. l. cõtumacia. itẽ qa scriptus est in lib. banitorũ, & pro bãnito dẽt haberi. ff. de re mili. l. ex quo. cum si. Ecõtra ꝙ non, quia non reperit iure cautũ, ꝙ hoc tale nõ obedire sit maleficiũ, qa oĩa crimina ordinaria, & extraordinaria sunt expressa à iure, vt ff. & C. patet, ꝑ speciales rubricas maleficiorum, vnde cum non sit maleficiũ, non debuit exbanniri, & si aliter fuerit, nõ valet, ergo ꝓ exbãnito nõ debuit haberi. facit. ff. de priua. delic. l. iii. §. fi. C. de legib. l. nõ dubiũ in fi. itẽ licet sit scriptus in numero bãnitorũ, no dẽt haberi ꝓ bãnito, nisi doceatur ꝙ legitime sit banitus. arg. ff. de decu. l. Herennins. de re iudi. l. iiii. §. cõdẽnatũ cũ si. itẽ sola scriptura nõ facit aliquem debitore, & sic non facit aliquem exbãnitũ nisi

nisi doceat, vt dictũ est. arg. ff. de acti. & obl. l. nõ figura. qa nõ verbis, sed de rebus, lex seu statutũ dẽt fi ri. C. cõmu. de leg. l. ii. i fi. itẽ quia veritatẽ spectare debemus, nõ verba &c. ff. de castr. pec. l. forte. idem in similibus citationibus, q̃ fiunt ꝑp testimoniũ ferẽdũ, vel ob aliã cãm dici põt, & hoc verius

72 ſm Mar. de Fan. † Sed pone ꝙ quidã clericus exbãnitus fuit à iudice seculari, & scriptus in libro bãnitorũ, & sic tale bãnũ fuit nullũ tãquã à iudice incõpetẽti fact . extra de iud. c. at si cle. & iste talis fuit offensus, q̃ritur an de iure potuerit offendi? R ñ. & vr̃ ꝙ nõ, qa tale bãnũ fuit nullũ, vt dictũ est, vñ offendẽs dẽt puniri, qa perinde dẽt haberi, ac si nõ fuisset datũ. C. de leg. l. nõ dubiũ. nã cõdẽnatus dr̃, qa rite fuit condẽnatus. ff. de re iud. l. iiii. §. condẽnatum. E contra ꝙ nõ sit cõdẽnandus offendens, ꝓbatur pluribus rõnibus & causis, & primo qa iustã habuit cãm ignorãtiæ postq̃ erat publice bannitus, & iusta ignorãtia excusat. ff. de iniu. l. itẽ apud Labeonẽ. §. si qs virginẽ. ff. de abig. l. j. §. fina. de liber. caus. l. igitur. §. j. de adul. l. pe. & l. si vxo. cũ si. Et hoc verius

73 scd̃m doct. plures. † Sed pone quidã bãnitus, qui poterat impune offendi per formã statutorũ, fuit captus vt cõduceretur i fortiã cõis ad potestatẽ, aduenit quidã, & insultauit istũ bãnitum, & ꝑcussit vel occidit, q̃ritur an iste sit puniẽdus? R ñ. & vr̃ ꝙ nõ, ꝑp formã statuti, q̃ cõcedit ꝙ impune possit offendi. Nã lex est seruãda. quãquã dura. ff q & à qb. l. ꝓspexit. ff. ad munici. l constitutus. de le. iij. l. nõ aliter. itẽ qa lex nõ distinguit qualiter offendat, ergo nec nos &c. l. de precio. ff. de pub. vñ cũ fuerit factum. l. p mittẽte legitime factũ vr̃, vñ pœna non meretur. C. de adul. l. Gracchus. E cõtra vr̃

a ꝙ sit puniẽdus, qa licet qs possit offendere hostẽ, vt ff. de lice. l. iii. §. fi. tñ postq̃ capt⁹ est, non licet occidere, sed seruari dẽt. ff. de stat. hom. l. libertas. §. serui. insti. de iur ꝑsonarũ. & põt dici casus legis. de do. l. si itẽ ille qui occidit sponte illum qui est à iudice occidendus, peccat, & de homicidio tenet, & punitur. xxiii. q. v. cum homo. & c. dẽt vbi de hoc & c. seq. & c. ea vindicta. itẽ fugitiuus dẽt capi & custodiri, & ad magistratũ reduci & seruari, & nõ dẽt occidi. ff. de ser. fugi l . & hoc verius ſm Iac. de Arc. & idẽ dicendũ est de illo q offendit exbannitũ in carcere existẽtẽ, per iura ꝓdicta. & ff. de re iudi l nõ licet singul s. C. de Iudæ. l. nullus.

74 cum si. † Sed pone ꝙ bãnitus satisdedit ido nee de soluẽdo bãnum, vel cõdẽnationem de ipso factũ, & dum iret ad soluendũ condẽnationẽ, fuit offensus in via, vel occisus, q̃rit nunquid offendens puniat? R ñ. omissis ambagibus, ꝙ sic, ꝑ iura superius allegata ꝓxime. ff. de sta. homi. l libertus. §. serui. xxiij. qõ. v. c. dẽt. vbi de hoc not. cũ si. s. alleg. itẽ alia rõne, qa satisdatio loco solutionis hr̃. ff. qui satisd. cog. l. i. & ꝑstita satisdatione, vr̃ bãnum euanuisse, tãquã solutione facta, qa solutio eius quod debet, tollitur oĩs obligatio insti. quib. mod. tol. oblig. in prin. itẽ quia iste qui satisdedit hẽt exceptionẽ & exceptione elidit actio & condẽnatio, vt ff. de exce. l. ii. § illud. ergo nõ fuit licitũ offendere istum qui hẽt exceptionẽ, vt ff. de reg. iur. l. inuitus. § cui damus. facit. C. de his qui ad eccle. cõfug. l. ꝑsenti. & ita

75 fuit determinatum ꝑ d. Iaco. de Are. † Sed pone ꝙ tꝑe offensionis iste erat bãnitus & scriptus in lib. bãnitorũ, postea ille soluit cõdẽnationẽ, & cãcellatus fuit de bãno accusat offendentẽ vt puniat de offensione, nũquid est puniẽdus? R ñ. nõ vr̃, qa inspicitur tẽpus delicti cõmissi. ff. de pœ. l. i. de testibus. l at testium. §. j. ad l. Aqui. l. ait lex. iuxta illud. in eo statu in quo te inuenio &c. C. de ser. expor. l. mouetor. cum si. Vñ cum tẽpore offensionis esset bannitus, potuit impune offendi, & sic offendens nullã pœnã meret quia facit l. permittente &c. C. de adulte. l.

76 gracchus. † Sed nunquid licitum est ciuitate, vel castro facere statutum, ꝙ licitum sit cuilibet offendere bannitum, vel cõdẽnatum. R ñ. in casibus à iure permissis vr̃ ꝙ sic, in quibus aũt casibus licitum est offendere alium sine pœna no. supra de ꝑsonis q̃ poss. offen. sine pœna per totum. Sed i alijs casibus vel maleficijs, non vr̃ ꝙ sit licitum facere statutum, quia condẽnatus pro iniuria, vel alapa, vel simili delicto possit impune offendi vel occidi, quia istud tale statutum e contra legẽ diuinã. Non occides &c. & minor nõ põt tollere legẽ sui maioris, vel superiori. Nã par in parẽ nõ hẽt imperium, multominus minor in maiorem. ff. de arb. l. nam magistratus. item, quia est cõtra ius naturale. l. iuxta illud, quod tibi non vis fieri, alii ne feceris, & iura naturalia nõ sunt

sunt mutabilia,& insti.de iur.natu.§. sed & naturalia. Itē qa est cōtra vtilitatē publicā, cuius interest,ne maleficia remaneant impunita,& ne cōmittant,vt ff.ad l.Aqui.l.ita vulneratus.de his q deiec.vel effu.l.in summa. Itē qa cōdēnatus est iam punitus de delicto p eū cōmisso, & nō dēt addi afflictio. ff.de offi.præsi.l Diuus. Itē qa statutū tale est cōtra bonos mores,vñ valere nō dēt arg u.C.de pœn.l.pœna. Itē ma ę cōsuetudines nō sunt seruādę,sic nec malū statutum &c. Itē qa per tale statutū hoies inuitant ad male faciendū, q esse nō dēt,qa nō debet via maleficiis aperiri &c. C.de indic.vidui.tollen.l.ij.in fin. Itē qa istud statutū est contra rōnem Itē omne statutū & ois lex dēt esse honesta & iusta,& s̄m naturalē rationē,alias nō est lex nec statutū, nec valet de iure, vt probat expresse.iiij.distin.c.erit autē lex.& hoc verius vr̄,s̄m Mar.de Fan. Sed cōtra vr̄, qa licitū est omni populo legem facere,vt ff.de iusti.& iur.l.oēs populi.sed illud est verū,dummodo lex sit iusta & rationabilis,alias nō valeret,vt supra ꝓbatū est.

77 † Sed pone q aliquis vulnerauit vel occidit exbānitū vel condēnatum, credens sibi licere offendere talē personā propter statutum dictans q licitū est offendere exbannitum vel cōdemnatum à quinquaginta lib supra,quæritur nunquid offendēs debet puniri? Respō. sic videtur, quia facit cōtra legē Dei, nō occides &c.qa nulli licitum est ignorare &c. Itē quia facit cōtra ius naturale. Iuxta illud q tibi nō vis fieri, alteri ne feceris &c.non licet ignorare,vt C.de in ius vocā. l.ij.vbi gnāli ratione &c.itē naturalis ratio est magis seruāda, q̄ ipsa lex, ff.de bon.damna.l.cū ratio naturalis.cū sint immutabilia ista talia.insti. de iur. natura. §.sed naturalia.itē, quia maleficia non debent esse impunita.ff.ad l. Aqui.l. ita vulneratus. itē quia statuta nō debent derogare iuri diuino.iuxta illud,nō occides &c.item quia iam minor tolleret legē superioris sui, quod esse nō debet, vt ff.ad Trebel.l.ille à quo.§.tēpestiuum.itē quia iam seruus esset maior dn̄o suo,qđ esse nō pōt &c.Ecōtra q non debeat puniri, qa quicquid fecit, lege permittēte,fecit,vñ pœnā nō meret C. de his q veniam æta.impet.l.j.itē qa credēs sibi licere fecit,vñ est excusatus. ff.de adulte. l.pen.facit.ff.de arbit l.pen.§.fi.de libe.cau. l.cū igit.§.gnāliter.C.de plag.l.plagij.& ita fuit de facto cōsultū p Dy. Sed prima opi. hēt validiores rōnes, vñ q in tali casu hēt iudicare diligēter aduertat superius allega. & alia ad hoc spectantia, & qđ iustū fuerit obseruet,& faciat.

78 † Sed quid ordinatū est, q quicunq; cœperit aliquē exbānitū & duxerit in fortiā cōis, habeat à cōi lib.centū. Quid ī cœperūt quendā exbānitū cōis Mātuæ in alieno districtu

b puta Brixiæ.istę bānitus excipiendo alleg. q captores nō debent aliquid habere à cōi ꝓ tali captura,& q dēt relaxari & suæ libertati reddi & restitui, cū nō fuerit captus de iure. Et primo, quia fuit captus extra iurisdōnē cōis Mantuæ,q esse nō debet.arg.de iuris.om.iudi.l.fi.C de sum.tri.l.cunctos populos vnde nō vr̄ factū de iure,quod fieri nō debuit. arg. ff.de arb.l.quod tamē.§. Labeo. ff. de autor. præstan.l.nulla.itē quia cōdēnatus dr̄, qui rite condēnatus est &c.ff de re iudi.l.iiij.§. condemnatū.cum talis captura fuerit facta contra ius, ꝓ nulla ergo debet haberi C.de leg.l.nō dubiū.Vnde vr̄ de iure relaxādus, & captores de iure puniendi, q sua autoritate fecerunt,qđ facere nō debuerūt.C. de exhib.re.l.neminē.C.de iudę.l.nullus. arg. ff.quod met.cau.l.extat.cū si. Econtra vr̄ q nō sit relaxandus,qa iudex potuit requirere cōe loci vbi dictus bānitus degebat, q dictū bānitum trāsmitteret ad locū delicti puniendum,q facere tenet, vt in auth.qua in ꝓuincia. C.vbi de cri.& C.de adul. auth.si vero. Si ergo hēt ius iudex ad ipsum petendum,multomagis ad puniendū & retinendum ff.de reg.iur.l.q actionē hēt.ff. de superfi.l.j.§.ait prætor. vnde vr̄ q possit ipsum punire,ne maleficiū remaneat impunitum ff ad l.Aquil.l.ita vulneratus.itē vr̄ q illi captores nō sunt puniendi, qa fecerunt lege permittente,vñ pœnā non merent.C. de adul.l.Gracchus.alias essent decepti legis autoritate, quod esse nō debet.l.j.C.de his qui ven.æta.impe.& ad hoc ff.de adult. l.j.C.de plag.l.plagijs.itē multa fieri nō debent,q̄ facta tñ tenent.ff. qñ appel.sit.l.j.§. biduū.itē quia per cōdemnationē de ipso factā, & per banū,forū iam sortitus erat dicti iudicis,q eū cōdemnauit,vt ff de iudi.l.consensisse.& l.si quis postea.vnde ab ipso iudice est puniendus,licet alibi aufugisset,vt C. de episco.& cle.l.officiales.& de fals.l.si q.

decurio.in fi. Preterea iudex nō fecit ipsum
capi, sed in suā fortiā fuit deductus, vñ ip-
sum relaxare nō debet, ne maleficiū sit im
punitū &c. itē iura volunt & cōcedunt, qđ
malefactores puniant seu capiantur & du-
cantur in fortiā cōis. C.de his qui latr. oc-
cul.l.i.& ij.de mathe.l.fi. vnde dr̄ legitime
captus,& sic in pœnā nō incidit, qui capit,
qa facit l.pmittēte &c. itē qa nō refert qua
litercunq; venerit i fortiā cōis &c.arg.ff.de
aqua quot.& æsti.l.j.§.quæsitum.item offi
cialis debet attendere solicite ad capiendū
malefactores.& ad ipsos puniendū. C.ad l.
Iul.de vi pub.l.fi.ff.de offi.præ.l.iiij.& l.cō
gruit.& l.illicitas.§.illicita.ibi, deprehensa
coercere &c.multomagis si habet in sua po
testate, dēt punire ne maleficiū sit impuni-
tum &c. nec dēt relaxari ad hoc vt hoīes
nō prosiliāt ad mala cōmittenda. C.de pę.
l.à pęna.alias bānū vel cōdēnatio esset nul
la, nā hoc modo nō possetexecutioni māda
ri, si de nullitate opponat. itē in eo statu in
quo te iuenio &c C.de fer.exp.l.moueor.
79 & hoc verius puto. †Sed pone, ꝙ quis fuit
exbānitus vel cōdēnatus, post hoc ille com
paruit ad se defendendū,& fecit suā defen
sionē qđ facere pōt, vt qa tpe citationis vel
condemnationis erat infirmus, ita qđ snīa
ei nō præiudicauit propter infirmitatē, vel
aliā cām similē, vt ff.de re iud.l.quæsitū.cū
si.& ita fuit absolutus publice, vel snīa an-
nullata publice. Tñ bānum nō erat adhuc
cancellatū & scriptum in libro rebānitorū
iste talis bānitus fuit offensus, offendēs ac-
cusatū ab offenso vt puniat iste ad sui de-
fensionē opponit excipiendo,& dicit ꝙ po-
tuit impune offendi, tanq̄ exbānitus,& in-
ducit bānum scriptū nō cācellatū de libro
cōis Accusans dicit, ꝙ fuit publice absolu-
tus, vel snīa fuit publice annullata, vñ iste
offendens debet cōdēnari, nō obstāt. ꝙ ban
num inueniatur nō cācellatū, quia euanuit
per sniam latā publice, quęrit quid iuris sit.
c Respō [6] & vr̄ ꝙ offendens sit absoluēdus.
quia cōstat ꝙ fuit exbānitus, sic in excōica
to dr̄, vt extra de elec.c. per venerabilē §.
sunt n.& de sen.excō.c.proposuit. ad si vbi
de hoc. itē archiuo public.traditū est, vbi il
le reperit in bāno scriptus, vt ff.de iur.fis.l.
in fraude.§.quoties.vñ cū iste offendēs ha-
beat credere ꝙ posset illū exbānitū offen-
dere postq̄ erat banum nō cancellatū, non

vr̄ esse in casu cōdemnationis, sed absolutio
nis, cū iusta rōne motus p formā statutorū
& bāni, offensam fecit in dictū exbānitū, vt
ff.de adul.l.pen.ff.de abig.l.j.§.fi.de lib.cā.
l cum ig t.& §.gn̄aliter.C.de pla.l.plagij s.
alias esset deceptus legis autoritate, qđ esse
nō debet. Ecōtra ꝙ sit in casu cōdemnatio
nis, cū cōstet ꝙ publice fuit absolutus per
sniam, quæ pro veritate accipit, vt ff.de re
iudi.l.res iudicata.itē quia fuit publice pro
nunciatū, vnde nō dēt offendens ignorare,
vt ff.de insti.l.sed & si pupillus.§.pscribe-
re.itē quia publice pmulgatū est, nō debet
singulorū aurib⁹ intimari.ext.de pę.c.j.§.
vñ ista talia ignorare esset supina ignoran-
tia, q̄ non excusat ff.de iur.& fac.igno.l.nec
supina.itē qa per sniam euanuit bannū &
cōdemnatio, & perinde debet haberi, ac si
nō fuisset lata.arg.ff.q satisda.cogan.l.j.§.j.
itē quia nō videt rem habere, qui extra eā
repellit,& sic nō videt bannitus q fuit abso
lutus ff.de reg.iur.l.rē habere.& l.nil tā na
turale.itē ignorātia delinquentis nō excu-
sat.ff.de iniu.l.eum qui.§ iniuria.debuit.n.
inquirere diligenter, an adhuc esset in ban
no vel non.in argu.l.ad Maced.l.penult.de
iniurijs.l.prætor.§.præterea. item nulli pri
uato licet aliquem offendere regulariter. l.
nullus.C.de iudæ.nisi in casibus not. supra
de personis quę sine pę.offen.poss. per totū.
item quia facit cōtra ius naturale, & ꝙ tibi
nō vis &c.itē cōtra ius diuinū, vt nō occides
&c.quæ iura nō licet ignorare &c. itē ma-
leficium nō debet esse impunitū, vt ff.ad l.
Aquil.l.ita vulneratus.& hoc verius videt.
80 † Sed pone, ordinatū est ꝙ nulla persona
debeat ire post sonū campanæ quæ pulsat
in aurora diei, pœna.x.soli. Cōtingit ꝙ cā-
panarius nō pulsauit campana hora solita,
vel nullo modo pulsauit, aliquis fuit inuen
tus ire post horā solitā pulsandi cāpanā, nū
quid dēt cōdēnari. R n.sic vr̄, si fuit inuen-
tus ante sonū cāpanæ, quia ordinamentū
hoc dicit, quod est seruādum, quāuis durū.
ff.qui & a quib.l.prospexit.ff.ad mun.l.cō
stitutionibus.de leg.iij.l.nō aliter.cū si. Ecō
tra ꝙ nō, quia fuit defectus cāpanarij qui
nō pulsauit cāpana hora debita, vel nō pul
sauit vllo modo, & sic ēt nocere nō debet,
quia alteri per alterū &c.ff.de reg.iur.l. nō
oportet alterum. itē quia sufficit, si seruat
hora debita vel solita, & facit illud quod
commu-

communiter alii faciunt.argu.ff.de pigno. acti l.pignus.in fi.& l.vel vniuersorũ. co.ti. ibi,solebat &c.ad Maced.l.si quod dicitur. cum similibus.itē cõsuetudo excusat.C. de testa.l.testamenta.ff.mãdat.l.si qs negotia. §.fina.de admini.tutor.l.sine hærede.§.Lu
81 cius.cum si.& hoc vr̃ verius.† Sed q̃d cõtra,cãpanarius pulsauit cãpanã in matutinis dum deberet pulsare in aurora diei, vt dictũ est. Aliquis fuit inuentus post sonũ cãpanæ ante horã debitã & solitã,nunq̃d debeat cõdemnari. Respõ.nõ vr̃,q̃a fuit inuẽtus post sonũ cãpanæ, vnde iustam habuit causam eundi,cũ ordinamentum cõcedat, quòd post sonum ire possit, vt ff.ad muni. l.constitutionibus. itē quia dies à media nocte incipit &c.vt ff.de ferijs.l.more Romano.cum si.Ecõtra q̃ sic debeat cõdemnari, quia si sonuit ĩ matutinis,& ante horã debitã,& iste sciebat vel scire debebat,nõ est excusatus.ff.si cert.peta. l. quod te.item quia sciebat,q̃ nõ erat opus quod certioraretur. vt ff.de actio.emp.l.ij.itē quia ista fuit supina ignorantia credere,quod si sonauerit cãpanã in matutino,quod esset hora debita sonata, & supina ignorantia nõ excusat.ff. de iur.& fact.igno.l.nec supina. itē q̃a non debuit esse nimis credulus.ff.de eo per quē fact. erit.l.j.§.dolũ.itē quia prætextu liciti, nõ debet fieri licitũ.ff.de offic.præsid.l.illicitas.§.illicita & ff.ne quid.C. de sacrosan. eccle.l.sub prætextu.ff.de extraordi. cogn.
82 l.j.cũ simi.& hoc puto verius. † Sed nunquid poterit agere iste cõtra cãpanariũ ad dãnum suũ,qui decepit eũ in sonãdo cãpanam ante horã debitã? Respon.sic vr̃.arg. ff.de incen.ruin naufrag.l.ne pisca.Nã ipse fuit causa dãni istius, & q̃ causam dãni dat &c.ff.ad l. Aquil.l.qui occidit. §. in hoc. & in §.seq.& de seruo corru.l. j.§.fi. de sicc.l. nihil.Itē quia imperitia ipsius campanarij obesse nõ dẽt,vnde vr̃ teneri.ff.de reg. iur. l.imperitia.ff.loca.l.si quis dolũ §.celsus. & §.si qs vitulos.Itē q̃a interest nostra ne fallamur.ff.si mēsor fals.mod.dixer.l.j.ĩ prin. Itē quia fuit in culpa tali hora pulsando, vnde tenet̃.arg ff.mãd.l.si mãdauero.§. fi. Ecõtra quod nõ teneat̃,q̃a iste dicit se deceptũ, dicens cãpanã esse sonatã ante horã debitã,vnde nõ debet audiri contra formã ordinamenti. Nã qui scit nõ debet certiorari.ff.de actio.emp.l.j.in fi. Itē sibi imputet si ante horã debitã sciens iuit per terrã, & dãnum quod quis sua culpa sentit, sibi imputet.ff.de reg.iur.l.damnum. Itē non debuit esse nimis credulus.ff. de eo per quem factum erit.l.j.§.dolum. Item quia scienti non infertur dolus.C de transact l.cũ do-
83 nationis.cũ si.& hoc verius puto.† Sed pone ordinatũ est,quod si quis offenderit clericũ pœna dupli puniat̃,aliquis offendit clericum in habitu laicorum siue scholarium, & dum potestas procederet contra istum, iste excipiendo ad sui defensionem dicit,q̃ ipse clericus erat in habitu laicorum,& probauit, nunquid est audiendus in sua exceptione,ita vt nõ puniat̃ pœna dupli sed simplici.Respondeo sic videt̃,quia ignorantia excusat.ff.loca.l.si quis ignorãs. & videtur casus.ff.de iniu.l.item apud Labeonem.§. si quis.C.de episc.& cle.l.si qua per calumniam.cum si. Sed dic cõtra per l.eum qui. §.si mihi iniuriã.ff.de iniur.& ff.de neg.ge. l.si computaui.Sed primum dictum magis
d placet. † Sed põne quod quidã accusatus
84 vel inquisitus est de quodã malefitio. Iste ad sui defensionem negat:& excipiendo dicit videns,quod non probatur cõtra eum, quod ipse est purus, liber,& extra omnem dolum & culpã, & quod est insons à dicto maleficio,& quod prætermisit committere maleficiũ in tali loco, & quod nõ potuisset cõmittere dictum maleficiũ, quin tales qui erant ibi præsentes in tali loco, vidissent,& probat,& probare vult, quod homo solus & sine ipso vulnerauit &c.vel quid simile ad suã innocentiã & defensionem nunquid est audiendus.R̃ndeo & dico quòd sic. q̃a iudex hẽt inquirere veritatē,vt C. de eden. l.is apud quē.de iudi.iudices. Itē defensiones factas &c.C.de hæreti.l.quoniã.de iure fisc.l.deferre.cũ si.Sed si testes dicant,quod ipse est purus,& liber, & extra oẽm culpã & quod est insons à dicto maleficio, & q̃d prætermisit cõmittere dictũ maleficiũ &c. interrogati de causa scientiæ, respõderunt & dicunt se scire ex eo, quod cõtinue & sēper fuerunt penes eum in tali loco, & viderunt eum continue, quod non potuisset se mouere vel delinquere, quid ipse vidisset. An tale testimonium sit sufficiẽs probatio, quia si multi sunt in domo vel loco, & conuersantur simul,& alius,qui non est in culpa accusatur,vel contra eum inquiritur, cũ

non posit aliter suā innocentiā purgare, cū esset in loco tūc cōmissi delicti, nisi per formam prædictā, quia talis præsumptio, defensio, probatio admittitur cū pœna suos debeat tenere autores, & nō alios &c. vn̄ cum aliter nō posit fieri, est admittēda. argu ext. de testi. c. veniens. in fi. & c. dilectæ. Itē, quia negatiua hoc modo probari pōt, vt ff. de pact. l. iurisgētiū. §. quod fere. C. de probati. l. cū precibus. extra fide instr. c cū Ioan. dummodo probetur per maiorē numerū testium, quā probatū sit contra eum,
e vel per tot dūmodo sint fide digniores [e] argu. C. de bonorū posi. s̄m tabu. l. fi. Nā maior numerus præfertur minori, & maiores præferuntur aliis argu. ff. de iudi. l. per minorē. ff. de testib. l. ob carmen. §. si testes. extra de testi. c. in nostra. & supra de testi. ver. fi. Vel posito quod ista esset negatiua probatio, tn̄ est talis quod habet in se multiplicem ad firmitatē vel æquipolentē, & talis quod pōt probari. arg. C. de codicil. l. nō codicillos. in auth. de hære. & falci. §. si vero. & per iusiuran. &c. vbi de hoc no. & arg. ff. de inoffi. testamen. l. libellorum. ibi, nisi sedēs &c. ff. de pact. l. circa. §. fi. Itē qđ illa negatiua habet adiectionem loci, vnde pōt probari. C. de contrahen. & cōmit. stipul. l. optima. in fi. & hoc verius vr̄. itē hoc probato dēt absolui, cū legitimā fecerit defensionē, & suā innocentiā ostēderit, vt C. de accu. l. neganda. ad fi. l. i. C. de adul. l. serui. ff. quæsti. l. i. §. si quis vltro. ibi, de innocentia
85 &c. cū si. †Sed pone, quod per formā statutorū possum offendere exbānitū cōis sine pœna, aliquis offendit exbānitū, ꝓceditur cōtra eū ipse excipiendo dicit illum esse exbānitū, & sic potuisse offendi impune, & ꝙ nō pōt, nec debet de iure procedi cōtra ipsum ꝑ bannū, q̄ritur an talis exceptio bāni sit admittēda, quin qō vlterius procedat & an impediat processum? R n̄. dicunt quidā ꝙ nō quia certæ sunt exceptiones, quæ impediunt processum & lit. conte. sicut exceptiones rei iudic. transactio & simi. vt ff. de cōdi. indeb. l. elegāter. §. si qs. vbi de hoc extra de lit. cōtest. c. excep. li. vi. inter quas ista nō enumerat, vn̄ nō vr̄ impedire processum. Sed alii dicūt cōtra. & qđ est admittēda, & impedit processum, cū habeat naturā dilatoriæ exceptionis, vt C. de ꝓcu. l. ita demū. de proba. l. exceptionem. de excep. l. penul. §. fin. & istæ exceptiones regulariter impediunt lit. cōtest. & quātūcunq; possint dici anomalæ. ista exceptio bāni ad instar exceptio, cōicat, q̄ cū sit anomala, pōt opponi & ante lit. cōt. & post, & ante sn̄iam & post qn̄q;, vt extra de excep. c. exceptione excōicatio. & c. pia de excep li. vi. Itē qa ꝑ talē exceptionē imponitur finis toti processui & futuræ sn̄iæ siue cōdēnationi, & talē exbānitū subiicit oībus pœnis exbānitorum, vt ff. ad Turp. l. i. §. calūniatoribus, ar. ff. de cap. dimi. l. amissione. §. i. & hoc vr̄ ve
86 rius. † Sed nunquid [f] pōt procurator cōsti
f tui ad talē exceptionē opponendā, & per ipsum opponi ꝙ potuit impune offendi? R n̄. sic vr̄ per l. denūciasse. §. si procuratore. ff. de adulte. de man. vind. l et. C. e. l. neq;. ff. de proc. l. seruū quoq;. § publice. & de hoc not. supra de procu. plene de hac materia.

ADDITIONES.

a Quod sit puniendus. adde quod hoc idē tenet Bart. in l. in laqueū. ff. de acquir. rer. domi. & in l. iii. §. transfugas. ff. ad l. Cor. de fal. per Albe. de Ros. in materia statutorum q. xlv. per do. Nellū in tract. bannito. in ii. parte secundi temporis. q. xxix.

b Districtu. hanc q. vide tu per Nel. de sancto Gemi. in tract. banni. in ii. par. ii. temp. q. xxix.

c adde de hac q. & dic vt p Bar. in l. pe. ff. de adul. & in l. genero. ff. de his qui notā. insa. late per do. Nel. plene declarantem in tract. bānnito. in i. par. tertii temporis q. ii. & in q. seq. ponit quid de offendente bannitum non legitime concellatum de banno. & concludit quod non punitur. alleg. Bal. in c. i. huc fini. lex Corra. & Ray. in l. non solum. ff. de dona. inter vir & vxo.

d Placet. Cogita tu super hoc. quia est distinguendum. quod aut talis offendens fuit in culpa, aut non si fuit in culpa: vt puta. quia publice tenebatur illum esse clericum, & punitur pœna dupli, sc ea quæ dicit do. Nel. in tract. bannito. in ii. parte secundi temporis. q. xxvi.

e vide digniores. adde tu et vide de hoc plene per Fely. in c. in nostra. col. ii. ver. pręferuntur etiam testes. extra de test. vbi late ponit qn̄ credatur testibus deponētibus super negatiua, dicas tn̄ ꝙ si pro accusato sunt duo testes, licet non sint digniores testibus contra accusatum, tamen cæteris paribus præferuntur testes pro accusato. gl. est in c. si clerici. lxxxii. distin. quod alleg. Abb. in c. cum P. Manconella, de accus. & dicit Abb. in c. bonæ. el i. de elect. Card. in cōsi. xxvii. & ex illa gl. ẽt habes ꝙ in criminalibus plus creditur negantibus q̄ affirmantibus. & ad hoc illā ponderat Ro. in l. i. & in l. in illa, ff. de ver. ob. vide Fel. d. c. & P. Manconella.

f Sed nunquid, adde & vide Imo. in l. pe. §. ad crimen. ff. de pu. li. iud. col. xix. & plene per d. Maria. Soci. in repet. c. veniens. de accusa. & aliquid per Nell. in tracta. banni. in ii. parte secundi temporis. q. xiiii.

De indiciis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Indicium quid sit.*
2 *Præsumit cõtra te de maleficio, si malefactor q vulnerauit aliũ est in domo tua te sciẽte etc*
3 *Item si procurasti eum fugere, & non permisisti eum capi.*
4 *Item si fuisti cum malefactore, uel si inculparis & propter hoc absentas te.*
5 *Itẽ si ille est repertus uel uisus postea exire domum cum gladio euaginato, & ibi repertus est homo vulneratus.*
6 *Item quãdo iactauit se fecisse tale maleficium, licet extra iudicium.*
7 *Item si ante minati sunt sibi adinuicem, uel uerba dixerunt sibi iniuriosa:*
8 *Item si suasit alicui ut iret per certam uiã ubi sciebat esse latrones uel eius inimicum, qui postea eum offendit.*
9 *Item si culpatus alias offendit istum, uel offensus fuit ab eo.*
10 *Item quia qui semel malus &c & præterita indicant futura.*
11 *Occisus reperitur in domo quadam, de qua uisus est à pluribus exire Titium cum gladio euaginato, an poterit Titius condemnari.*
12 *Violentum indiciũ est qñ aliquis est uisus exire de domo habentem unum tantum aditum cum gladio sanguinolento stupefactus &c.*
13 *Item capitalis inimicitia, quòd uisus fueris exire de tali loco cum gladio euaginato & sanguinolento &c.*
14 *Item iactantia quòd fecerat eum occidi &c.*
15 *Item si accusatus de adulterio dicat se consanguineo excusando, postea contrahat cũ illa.*
16 *Item quando aliquis transegit super crimine.*
17 *Violenta talia indicia uel similia una cum fama, an sufficiant ad condemnandum & an ad tormenta.*
18 *Indicia uiolenta cum uno teste de uisu, an sufficiant ad condemnationem.*

IDIAMVS de indicijs, dicit
1 † aũt indiciũ [a] signũ & demon
a stratio alicuius maleficij cõmis
si, vt ff. de præscri. verb. l. solent
2 institu. ac publi. iudi. §. fi. † Et no. q multis modis pſumit, & multis de causis cõtra aliquẽ q fuerit culpabilis de maleficio. Vno modo si aliquis vulnerat vel occidit aliũ, & homicida est in domo tua te sciẽte, cũ nullã affinitatẽ, vel amicitiã ante maleficiũ haberes, & ipsum defendis, pſumit. n. contra te, q fueris cõscius maleficij, maxime si vul
b neratus erat inimicus [b] tuus. arg. C. de his q latrones occult. l. j. ff. de recepta. l. j. & ff.
3 de incẽ. rui. nauf. l. ij. §. non tñ. † Alio modo, si pcurasti, q iste fugeret vel euaderet, vel nõ permisisti eũ capi, & ad potestatẽ duci. arg. ff. de cri. pec. l. j. §. ii. de eo p quẽ fact.
4 erit l. i. in prin. † Itẽ si fuisti cũ illo, q cõmisit maleficiũ, vel si tu es inculpatus de maleficio, & pp hoc tu fugis & te absentas. arg. C. de assess. l. cõsiliarios. Nã fuga inducit suspicionẽ, vt C. de oĩ agro descr. l. locorũ. ff. de suspe. tuto. l. impuberibus. §. propterea.
5 † Itẽ si ille postea inuenit, vel visus fuit exire domũ cũ gladio euaginato, & ille reperit homo vulneratus. ar. ext. de pſump. c. iii. in auth. vt liceat matri & auiæ. §. is quoq;. col.
6 viii. † Itẽ qñ iactauit se & dixit, q fecit tale maleficiũ, licet extra iudiciũ dixerit. ar. C. đ
7 secun. nup. l. q adulteriũ. circa fi. † Itẽ si añ murmurati sũt, siue minati se adinuicẽ, vel verba dixerint sibi iniuriosa. ar. ff. đ bo. dãnat. l. cũ rõ. C. de iniur. l. si nõ cõuicii. de ędili edict. l. si tu. §. ei q. q a in maleficiis volun
8 tas multũ operat. ff. ad l. Cor. l. diuus. † itẽ si suasit alicui dolose, vt iret p certũ locũ, vbi sciebat esse latrones, vel inimicũ eius, q postea eũ offendit, vt ff. ad l. Aqui l. q occidit. §. pe. ff. de sicca. l. iii. §. alio. ff. vi bo. rap. l. pe.
9 §. si cũ & l. sed & si qs. † Itẽ si culpatus alias offendit istũ, vel offensus fuit. argu. C. de vi
10 pub. l. seruos. ibi, qbus &c. † itẽ q a ille q semel malus est, pſumit semper malus. ff. de accu. l. si cui. §. ij. idẽ. Nã pterita indicãt futura. ff. de re mil. l. nõ oĩs. §. à Barbatis. & l. seruorũ Sunt & alia plura indicia, q de facto pñt occurrere & acciderẽ, q bonus iudex habet cõiecturare, de qbus nõ posset tradi ple
11 na doctrina. † Sed qd, q dã vulneratus fuit vel occisus, & hoc qs fecerit, ñ plene cõstat. dr tñ, q Titius cõmisit dictũ homicidiũ, & pbat cõtra eũ p testes, q viderunt eũ exire
c de domo, vel vinea cũ gladio euaginato, [c] & postea inuentus fuit homo vulneratus vel occisus, mõ q rit, an hæc sufficiãt ad hoc vt posſit cõdẽnari. R ñ. & vr q sic, cũ talia indicia sint veritati pxima arg. C. de pba. l. fi. itẽ licet q a singula p se nõ sufficiunt, tñ oĩa simul iuncta plenã pbationẽ facere vident. argu. ff. de app. l. si qs separatim. §. j. de excu. tu. l. ii. §. hoc ampli. iuxta illud. Et quę

non prosunt singula, multa iuuāt. facit ff. de
re mili. l. desertorē. § is q. & in auth. vt lic.
matri & aui. §. illud. col. vij. Ecōtra vr̄ ꝙ nō
qa in casibus criminalibus debēt esse ꝓba-
tiones luce meridiana clariores. C. de ꝓba.
l. pen. de pœ. l. q sniām. de accu. l. singuli. cū
si. Itē fit indiciū ꝑ vnum testē, q deponit de
visu. C. ad l. Iul. maiest. l. si qs. ſm Accur. &
etiā fit semiplena ꝓbatio, vt ff. de dot. ple. l.
Theopōpus, qa duo p'ene ꝓbāt. ff. de test. l.
vbi ergo vnus semiplene, vt no. ff. de iureiu.
l. admonēdi. Sed bene poterit talis iudex ꝑꝑ
talia indicia ad tormēta ꝓcedere. C. d̄ qō.
l. milites. & facere istū delinquētē cōfiteri,
& postea ipsum cōdēnare ſm qualitatē de
12 licti. † Sūt & alia indicia violēta & magna.[b]
b Primū qn̄ aliquis exit de domo q̄ nō hēt ni
si vnū aditū cū cultello sanguinolēto stupe
factus, tepidus, & illic inuenit homo mor-
tuus, vel vulneratus de recēti indiciū ē ma
gnū, & tāta præsumptio siue ꝓbatio est cō-
tra istū talē exeuntē, ꝙ in casu illo ſm plu
res doct. pōt puniri, dūmodo cōstet hoc per
plures testes, cū sit etiā fama. ff. de testi. l. vbi
extra de præsum. c. illud. & de ꝓba. l. fi. Pal-
e liditas[e] enim indicat de maleficio cōmisso.
arg. ff. de qō. l. de minore. §. fi. Gladius san-
guinolētus indicat de facinore perpetrato.
Nā ex qualitate facti, capit cōiectura. ff. de
do. inter vir. & vxo. l. vtrū. qd̄ verum puto.
13 † itē aliud indiciū violentū est. Pone ꝙ ali
quis est occisus ī vinea vel in cāpo, de quo
maleficio inculpat. Mar. probat cōtra eū, ꝙ
est capitalis inimicus occisi. Itē ꝙ fuit visus
euaginare gladiū. itē ꝙ fuit visus solus exi
re de dicto loco, cū gladio euaginato sāgui
nolēto. itē qa publica fama est cōtra ipsum
14 quod cōmisit dictum maleficiū. † Itē aliud
indiciū inculpat Titius ꝙ fecit occ di A. ꝓ-
batur cōtra eū ꝙ erat capitalis inimicus di
cti A. itē probat contra eū ꝙ Titius erat ꝓ
pe illum locū, vbi factū fuit dictum malefi
ciū. itē probat, ꝙ ipse receptauit dictū ma-
lefactorē in domo cōmisso dicto maleficio.
itē quia dictus malefactor erat domesticus
dicti Titii. itē probat, ꝙ ille Titius minatus
fuit A. prædicto, & dixit, qd̄ ipsum faceret
occidi, vel offendi, vel se iactauit, ꝙ fecit di
15 ctum maleficiū † Itē est aliud indiciū. Qui
dam accusatus fuit de adulterio, ille se ex-
cusauit sub prætextu consanguinitatis, & po
stea cōtraxit matrimonium cū ea, indicium
& præsumptio est magna cōtra eum. C de
16 adul. l. qui. & ex hoc pōt puniri. † Item est
aliud indicium etiā in eo, q transegit super
crimine, qui dicitur confiteri de ipso. ff. de
iure fisc l. caūsas. & l. eius. ff. de his qui notā.
17 infa. l. furti. §. pactus. † Sed nunquid per ta
lia indicia violenta vel similia, cū fama, po-
terit qs puniri & cōdemnari R. n̄. sic, si re-
ctor habet arbitriū super maleficiis, tūc di-
cunt quidā doct. ꝙ possunt cōdemnari, qa
talia indica cū fama bene sufficiunt. C. de
proba. l. si cū si. & qa arbitriū dēt aliqd ope
rari, vt d. l. si qn̄. de leg i. cū si. Sed si non hēt
arbitriū, tunc dicunt quidam, ꝙ etiā pōt cō
demnari, nisi tantū in cōtrarium probetur,
ꝙ deroget dictis indiciis, vt supra dictū est,
& plura inducunt, vt C. de ꝓba. l. fi. C. qn̄
appel. nō recip. l. obseruare. cum si. Alii con
tra, nisi adsit alia probatio, quia ex præsum
ptionibus, vel solis indiciis nemo est damnā
dus. ff. de pœ. l. absentē C. de pœ l. qui sen-
tentiā de accu l. singuli. cum si. & multi do
cto. hoc probāt, & in hoc concordant. Sed
tn̄ per talia indicia bene pōt iudex procede
18 re ad tormentum, vt dictum est. † Sed si ha
betur dictū vnius testis de veritate, qui vide
rit maleficiū cōmitti, & per alios testes con
staret de talibus indiciis & etiam de fama,
tunc dicunt quidam posse ad condemnatio
nem procedi per iura prædicta. C. de ꝓba.
l. fin. cum simi. ad hoc, ne maleficium sit im
punitum vt ff. ad legem Aquiliam. l. ita vul
neratus. quod verum puto.

ADDITIONES.

a Indicium. Vide hac diffinitione vltra ea, quæ ponit Ange. Aret. in tracta. malefic. in versi. fama publica versi. nunc videamus per Moder. in tracta. de indi. & tortu.

* Et latissime per do. Gandin. in tractatu malefic. in rubri. de præsumptio. & indicijs indubitatis, quibus plerūq; ꝓceditur ad tormēta &c. Hie. Chu.

b Inimicus. adde tu & intellige; si erat inimicus capitalis, vel cum eo habere litem maioris partis bonorum. ita Bar. in l. iij. § fi. ff. de adoptionibus.

c Euaginato. adde de hoc an quis possit condemnari ad mortem. in c. afferte. per Fely. late col. iij. & seq. de præsumpt. & adde Alex. in consi. xiiii. col. j. in iij. volu. & in dictis locis de alijs indicijs indubitatis. & in dicto tracta. de indi. & Ioan. de Imol. in l. fin. col. vj. ff. de hære. insti.

* d Vide late do. Gand. in tracta. malefi. in rub. de præsum indu. & vide supra tu apost. super verbo, indicium. Hiero. Cucha.

e Palliditas, Adde illud Ouid. O quàm difficile est crimen non prodere vultu,

De ru-

De rumore. Rub.

SVMMARIVM.

1 Rumor quid sit.

1 Est autē † rumor [a] particularis
2 clamor ex incerta authoritate & sola præsumptione ꝓueniēs, vt extra de eo qui cog. consan. vxo. suæ c. super eo. de elec. c. cum causam. & hoc minus probat quàm fama. Nā fama est cōis viciniæ clamato vt dixi. Rumor vero est, cum pauci clamāt, & dicunt aliquid publice vt dixi, & probatur extra de regula c. veniens. circa princ.

ADDITIO.

a Rumor. Adde Specula. in titu. de noto. §. quidem. versi. nunc de rumore. & Ioan. de Imol. in l. fina. col. i. ff. de hered. institu.
Et per Gand. in tract. mal. fi. in rub. de rumore occulto & manifesto &c. Hie. Chuca.

De præsumptionibus. Rub.

SVMMARIVM.

1 Præsumptio quid sit.
2 Præsumptio insurgit ex persona ex loco, ex tempore, ex taciturnitate ex negligentia, ex familiaritate, ex obscuritate, ex qualitate viri, ex dilatione, ex frequentia ex ætate.
3 Præsumptio temeraria quæ sit.
4 Præsumptio probabilis quæ sit, & an inducat purgationem & probationem in contrariū admittat, & an ad sententiandum moueatur iudex per hanc.
5 Iudex per istam præsumptionem cum uno teste de veritate vel simili præsumptione quid faciet in ciuilibus & quid in criminalibus.
6 Præsumptio violēta ex quibus insurgat per multa exempla.
7 Præsumptio necessaria quæ sit, & an admittat probationem in contrarium, & ad quid inducat iudicem.
8 Præsumptio iuris & de iure quæ sit, & an admittat probationem in contrarium.
9 Præsumptio iuris tantum quæ sit, & an admitta probationem in contrarium.
10 Præsumptio temporis præcedentis quæ sit et an recipiat probationem in contrarium.
11 Præsumptio hominis quæ sit & an cōtra istam recipiatur probatio.
12 Præsumptio facti pcedētis circa nātura q̄ sit.
13 Præsumptio facti subsequentis quæ sit.
14 Præsumptio de iure tantum quæ sit, & an pro probatio in contrarium recipiatur.

Seqvitvr videre de præsumptionibus. † Præsumptio est argumentum ad credendum aliquod factum esse, surgens ex præsumptionibus alterius, videlicet cum adiacētia personarū, vt extra eo. c. literis. Vel p̄sumptio est alicuius facti dubii, aliqñ plena aliqñ se
2 miplena ꝓbatio. † Ista n. præsumptio insurgit ex multis causis. s. ex persona, vt extra eo. c. si. quia quilibet præsumitur idoneus, nisi contrarium probet, quilibet præsumitur bonus &c. vt C. de inof. testa. l. omnino. itē ex loco Insurgit præsumptio, vnde si quis inuētus est in lecto nudus cum nuda, aliqua p̄sumitur fornicatio, vt extra eo. c. tertio loco. Itē ex tp̄e insurgit præsumptio. Nā si mulier cohabitauit cū viro per annum & vltra & postea velit ꝓbare, quod violēter contraxit, non audit propter lapsum tp̄ris, q̄a præsumptio est contra eā, ꝙ ipsa contraxerat vt extra de spon. c. ad id q̄d per tuas. itē ex taciturnitate inducit præsumptio contra officialē fugientē. C. de assess. l. cōsiliarios. itē ex negligentia, Nā officialis de negligentia tenetur. C. de offi præfect. præto. l. si quos & qui olim fuit negligens, præsumit negligens in futurū extra eo. c. scribā. itē ex familiaritate. Nā qui familiaritatē habet cū inimico p̄sumitur meus inimicus. extra de appel. c. repellat. Itē ex obscuritate, vnde si iudex fert sn̄iam de nocte, præsumit nō rite lata. extra de offi. dele. c. cōsuluit. item ex qualitate viri extra de præben. c. nisi essent. item ex quantitate. extra de reb. eccle. non alie. c. cōsensus. & de simo. c. pares. Itē ex dilatione præsumptio inducitur qñ cōfertur beneficium coniuncto, nō idoneo. extra de præben. c. grauē. Item ex frequentatione. Nam si clericus frequētat monasteriū sc̄imonarum sine rōnabili causa præsumitur malum facere, vt extra de vit. & honesta. cle. c. monasteria. itā ex ætate. Nā qui bonus fuit
a in iuuentute sua, præsumit bonus [a] in senectute sua extra eo. c. cum in iuuētute. † Et
3 no. quod præsumptionū alia est temeraria, alia probabilis, alia violēta, alia necessaria. Temeraria præsumptio est illa, quæ insurgit à malis hominibus, & à maliuolis, & ex cau-

sis vilibus, vt puta, quia viderũt aliquem senem loqui cũ aliqua muliere, statim præsumunt malũ, & dicũt de ea &c cũ dubia sẽper in meliorẽ statũ, siue partẽ debeãt interpretari. extra de re iud. c. ii xi. q. iii. c. absit. & ista talis pſumptio nõ est valida, nec à iure admittit, nec dẽt mouere animũ iudicãtis. ext. simo. c. licet Hely. vj. q. i. c. oues cũ si.

4 †Probabilis pſumptio est seu dr, pſumptio iudicis, q̃ insurgit ex multis causis & suspicionibus. vt supra notaui, & dixi de indiciis fama super his pcedẽte à bonis & nõ à malevolis, vt c. qualiter & qñ. el ii. & ista inducit purgationẽ. extra de purg. cano. c. si qs dẽt. & cõtra istã admittitur ,pbatio in cõtrariũ, vt vij. q. i. in pſentiũ. extra de renun. sup hoc. Sed per istã talẽ pſumptionẽ nõ mouetur iudex ad sententiãdũ, nisi ille deficeret in purgatione, vt dict. s iuribus. & extra de coha cle. & muli. c. tua. Saluo qd̃ in notoriis nõ inducitur purgatio, nec ẽt admittitur, vt extra d̃ purg. can. c. pe. § his igit. Sed iudex ,pcedit ad cõdemnationẽ, vt dixi supra de notorio.

5 †No. tñ ꝙ licet iudex nõ debeat ,pcedere ad cõdemnationẽ per istã talẽ pſumptionẽ, qa nõ plene probat, tñ si talis pſumptio interueniat cũ vno teste de veritate, vel cũ alia simili pſumptione, tũc ſm Tãcredũ plene ,pbat. extra de probat. cap. illud. C. ne de statu defunc. l. ij. vel saltẽ mouet iudicẽ ad tormentũ faciendũ in criminalibus. In ciuilibus vero ad deferẽdũ iusiurãdũ inducẽti talẽ pſumptionẽ, & ipso iurante dẽt pro ipso snĩa ferri. C. de iureiu. l. in bonę fidei. C. vñ vi. l. si qñ. ff. de iureiur. l. admonẽdi extra de pręsump. c. illud. & c. sicut. de cõsuet. cũ si.

6 †Violẽta aũt præsumptio insurgit ex visibili ,pbatione, & ista appellatur præsumptio iuris, qñ ius præsumit ita esse, vñ si instrũm debiti reperit cancellatum, ius pſumit debitorẽ liberatũ. ff. de ,pba. l. chirographũ. ff. de pact. l. postq̃. & l. Labeo. cũ si. Itẽ ius præsumit. ꝙ quis non renuat personatũ & postea cõsequat vicariatum extra eo. c. qa verisimile. Itẽ pſumit ius, ꝙ qs nõ trãseat de maiori dignitate ad dignitatẽ minorẽ, vt extra de cleri. nõ resi. c. i. Itẽ ius præsumit, ꝙ vir cognouerit vxorẽ quandiu cohabitauerit cũ ea. xxiiii. q. c. nec aliquo. Itẽ si qs inuẽtus fuerit solus cũ aliqua, vt nudus cũ nuda, vel per siluas & nemora vagãtes, vel adinuicẽ solus cũ sola in locis secretis pręsumitur fornicatio inter ipsos, vt supra no. & extra eo. c. literas. & c. tertio loco. Itẽ in accusato de leui crimine in pęnã relegationis, vel infra legitime citato & fugiente, vt supra dixi, nã ille talis põt cõdẽnari, qa præsumit cõtra eũ, pp talẽ fugã. ff. de pœ. l absentẽ. §. aduersus. ff. de bo. libert. l. libertinũ. C. vt oẽs tã ciuiles q̃ criminales. l. & cũ si. Item si qs denũciauerit. quẽ habet tãq̃ suspectũ, ne cũ vxore loquatur, & illa cũ ipso loquat, pſumit cõtra eũ. de adult. auth. si qs ei. itẽ si qs accusatur de adulterio cõmisso cũ aliqua, ipse se defendit sub spe ,pmissionis, & postea cũ alia cõtraxit matrimoniũ vr̃ cõfiteri de crimine, d̃ quo fuerat ante accusatus, & est pſumptio vera cõtra ipsum, vt C. d̃ adul l. si qs adul. Itẽ si qs inuẽtus fuerit solus exire d̃ domo cũ gladio sanguinolento tepidus & stupefactus, & homines currunt & inueniunt illic hominẽ mortuũ siue vulneratũ, pſumptio est vera cõtra istũ, ꝙ ipse fecerit, & idẽ in similibus dicẽdũ est. Itẽ talis pſumptio mouet iudicẽ ad ,pnunciãdũ & sententiãdũ, nisi doceatur cõtrariũ, vt in præmissis iuribus patet, & extra e. c. literas. Alii dicunt, ꝙ prædicta vera sunt in leuioribus delictis, sed in aliis grauioribus, nunq̃ præsumptiue põt aliqs cõdẽnari, vt in illis in q̃bus imponitur

b pœna mortis [b] vel vltra relegationẽ, vt ff. de pœ l. absentẽ. qa in talibus probationes dẽnt eẽ meridiana luce clariores. C. de ,pba. l. fi. C. de pœ. l. qui snĩam. cũ si.

7 †Necessaria pſumptio dr̃ illa q̃ appellatur iuris & d̃ iure, & hæc inducit pſumptionẽ tantam ꝙ nõ admittitur ,pbatio in contrarium, & inducit iudicẽ ad sententiãdũ. verbi gratia, aliqs cõtraxit mr̃imoniũ p verba de futuro, & postea cognouit eã carnaliter, ius præsumit verũ matrimoniũ ĩtercessisse per cõsensum, vt extra de spons. c. is q̃ fidẽ. Itẽ in eo q̃ cõtraxit matrimoniũ sub cõditione, & postea eã cognouit, præsumit ius purũ cõsensum interuenisse, vt extra de cõditio. appo. c. per tuas. Itẽ & in illa q̃ dicit se inuitã traditã viro suo, & consensit in carnalẽ copulã cũ eo. Nã postea nõ auditur, quia ius pręsumit verum consensum. extra de eo q̃ duxit in vxorẽ quã pol. p adul. c. significauit, & qui maio. acc. pos. c. insuper. vel si cohabitauit cũ viro per annũ & dimidiũ, quo non reclamauit, postea nõ audit pp cõsensum præsumptiuum

præsumptiuū à iure, vt extra de spōsa. c. ad id quod & c. veniens. Itē & in ea q̄ dicit se inuitā intrasse religionē, vt extra ne cle. vel mo. c. fi. Et idē in tutore cōficiente inuentarium. C. arbi. tut. l. fi. Et in Velleiano senatusconsul. & ēt in Maced. senatuscon. C. ad Velleia. l. antiquę. & C. ad Maced. l. fi. Aliqn̄ admittitur ꝓbatio ī cōtrariū, & ad istas præsumptiones, faciunt ea, q̄ notātur supra in tit. de fama & de indiciis. & de ista p̄sumptione no. Goff. in sum. de eodē. Sed alii aliter dicunt & describūt sic. Præsumptio alia est iuris & de iure & alia iuris tm̄, alia naturę, alia tp̄is pręcedētis & subsequētis. † Pręsumptio iuris & de iure est, cū lex fingit ꝓ vero, qđ falsum, vt in l. Cor. q̄ fingit hominē mortuū tp̄e captiuitatis. C. de capti. & postli. reuer. l. i. cū aliter postlimiū quod fingit reuersum captū semp in ciuitate fuisse post rediit, vt ff. de cap. & postli. reuer. l. neuter. insti. q. mod. ius pat. pote. sol. §. ab hostibus. Et si qn̄ captus erat fecit testamētum ī captiuitate, & decessit, succedit ei hæres institutus in tali testamēto ac si nunq̄ fuisset captus. ff. de testa. l. lege Cor. Idē in muliere q̄ pręsumitur stipulata dotē, licet nō fuerit. C. de rei vxo. actio. l. i. §. accidit. Idē i tutore, q̄ fuit cōfessus ī inuentario se talia bona inuenisse in hæreditate sui pupilli. C. arbi. tute. l. fi. Idē & in filiofa. & muliere, q̄ cōfessa est aliquid inuenisse per inuētariū. C. ad Vell. l. antiquæ. C. ad Mace. l. fi. cū si. Et in isto nō admittiť ꝓbatio in cōtrariū, vt in

9 dictis iuribus patet. † Alia est p̄sumptio iuris tm̄, cōtra quā admittiť ꝓbatio in cōtrariū, vt i filiof. qui præsumittiť possidere bona paterna, nisi cōtrariū ꝓbetur. C. de ꝓba. l. siue possidetis. Idē & i alio, q̄ donauit vnā rem, & alia fuit scripta in instr̄o donationis sed ꝓbať aliter fuisse, q̄ in instr̄o cōtineatur C. de ꝓba. l. cū precibus. C. plus valere qđ agit. l. i. & per totū. Idē & in illo, q̄ dr̄ mecū cōtraxisse in isto loco, si probo ꝙ tp̄e cōtractus erā alibi, debeo obtinere, vt C. de cōtrahen. & cōmit. stip l. optimā. facit ad hoc. C. de fide instru. l. cōtractus. de do. cau. nō nume. l. fin. Faciunt ad has pręsumptiones oīa iura q̄ præsumut oīa solēniter acta, nisi contrarium probetur. insti. de fideiuss. §. fi. ff. de verb. ob. l. sciendum. cum si. Idē in Episcopo, qui præsumitur habere de bonis ecclesiæ quicquid habet. C. de epis. & cleri. auth. licentiam. extra de succe. ab intest. c. ij. vbi de hoc. Idē in muliere, quæ præsumitur habere de bonis mariti. ff. de don. inter vir. & vxo. l. Quintus Mutius. C e. l. ēt. Itē in filiof. qui p̄sumiť habere de bonis patris C. de bo. q̄ libe. l. cū oportet. §. vbi de hoc. Idē & in filio, qui præsumiť decississe viua matre, q̄ in puerperio decissit. C. de inoffi.

10 testamen. l si mater. † Alia est præsumptio tp̄is præcedentis, vt in illo, qui fuit accusatus de adul. sed ratione cōsanguinitatis fuit absolutus, & postea ipse duxit in vxorē ipsam eandē, per hoc p̄sumitur adulterium cōmisisse, & sic debet puniri. C. de adul l. si qui. nec admittitur probatio in cōtrarium. Idem, & in milite, qui aufugit ab hostibus. Nā si probauerit se fuisse captū, restituendus erit i suis bonis. Nā & modo præsumitur bonus. ff. đ re mi. l. nō oīs. §. à Barbaris. Idē est in illo, qui est assuetus calumniari. Nā & tūc pręsumitur calumniari. ff. de ac-

11 cu. l. si cui. § iisdem. cum si. † Præsumptio hominis est, q̄ pręsumitur contra aliquem ꝓp malā famā, vt ff. de qō. l. de minore. & cōtra istū bene admittitur ꝓbatio in cōtrariū. extra de sponsa. c cū in tua. quod metus cau l ꝙ est verisimile. Præsumptio vere est, qn̄ exhæredo filium meū. Nam contra me pręsumitur, ꝙ iniuste fecerim, nisi hęredes mei probēt, ꝙ iuste exhæredauerim eū

12 C. de inof. testa. auth. licet patri. † Alia est præsumptio facti præcedentis circa vētura vt est videre in illo, qui semel calumniatus est, quia præsumitur alias iterum calūniari.

13 ff. de accu. l. si is cui. §. iisdem. † Alia est facti subsequentis circa pręterita, vt in illo, q̄ est accusatus đ adulterio, & sub nomine cōsanguinitatis euasit, & postea cū ea cōtraxit matrimoniū. C. de adul. l. si q̄s adulter.

14 † Alia de iure tm̄, vt ille, q̄ diu cohabitauit cū vxore. Nā ius præsumiť, ꝙ fuerit ab ipso cognita. extra de sponsa. c ad id qđ. xxii. q. i. dixit dn̄s. cōtra hāc bene admittitur ꝓbatio in cōtrariū. extra de prob. c. proposuisti cū si. & de hoc no. plenius extra de spō. c. is qui fidē. & de his pręsumptionibus no. ff. quod me. cau. l. nō est verisimile. C. de ꝓba. siue possidetis. Nā bonus & discretus iudex ex istis talibus p̄sumptionibus poterit multa colligere, & sui animum informare ad recte pronunciādū & videndū & ꝓcedendū, tā in causis criminalibus, q̄ in ciuilibus.

ADDI-

ADDITIONES.

a Bonus. Adde tex. in l. nō omnis. §. a Barbaris. ff. de re mili. & ex pcedenti vita psumitur in pnti siue in bonū, siue in malū in eodē genere mali. l. sicut. ff. de accus. & in l. iij. §. finauté. ff. de suspe. tuto. & dicit Bar. in tract. præsumptionum col. j.

b Mortis. Quando quis ex psumptionibus possit condēnari ad mortē. per Alex. in consi. xv. col. iij. in j. vol. & Fely. in c. affectu. de præsumpt.

De quæstionibus & tormentis, & quæ personæ excusantur ab eis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Quæstio quid sit.*
2 *Quæ personæ possint torqueri.*

1 VIDENDVM est quid sit † quæstio.ᵃ Quæstio autē est inquisitio, q̄ fit per tormēta & corporis dolorē. Nuda igit interrogatio vel leuis nō pertinet ad hoc dictū. ff. de iniu. l. itē apud Labeo. §. q̄situ. † Quæ aūt b
2 b personæ possint torqueri? Rñ. tā liberi q̄ serui, & statu liberi, vt ff. eo. l. edictum. ff. de pœnis l. prægnantis. ff. e. l. ex libertis. & l. filiusfa. §. testes. ff. de fal. l. sicut. & l. si qs. & de re mili. l. proditores C. eo. l. milites. vbi distincte loquit quo ad crimina, & quo ad psonas. Excipiuntur tñ in dignitate positi, q̄ non torqueri debent. C. de infa. l. nullo, vbi de hoc C. de assess. l. nullus, in fi. q̄ leges loquunt de q̄onibus habēdis. Et excipiuntur minores. xiiii. annis. Nā illi etiā nō debent torq̄ri, licet ferula possint cædi, vel terreri ad veritatē perhibēdā, vt ff. eo. l. de minore & l. ex libero §. de minore. & ff. ad Sil. l. i. §. impuberes. Itē excipiuntur homines decrepitæ ætatis, vt ff. eo. l. de minore. ad Sil. l. iiii. §. ignoscitur. Item decuriones & filii & eorum nepotes. C. eo. l. milites & l. diuo Marco. l. decuriones ff. de decurio. l. fi. Fallit tñ in quibusdā criminibus, in quibus nec ætas, nec dignitas excusant glo. test. in l. inuiti. la ij. ff. de testa. vt in crim. ne læsæ maiesta. & proditionis, & similibꝰ aliis, vt d. l. de minore. in respō. & l. libero. § . & ff. de fal. l. si quis & de re mili. l. d. ferre rem. §. is qui & l. proditores. Item quando tractatur de fide instrument. quæ qs ante decurionatum fecerit. C. de fal. l. si quis decurio. Nā excusatur decurio. Itē excusantur mulieres prægnantes, vt ff. de pœ. l. prægnantes.

ADDITIONES.

a Quæstio. De hac materia vide etiā late per Gandin. in tract. malefic. in rubr. de quæstio. & tormen. vbi de omnibus quæstionibus hic traditis per do. Vitalinum, & per Ang. in tract. malefi. in verbo, fama publica &c. Hiero. Chuca.

b Quæ autem. Vide omnia ista in tracta. Guido. de Suza. quem facit in hac materia quæstionum.

Qualiter sit fienda tortura. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Tormenta qualiter habenda sint, & à quibus sit incipiendum.*

1 DICO † q̄ tormenta nō sunt in immensum habēda, nec quanta postulat accusator, &c vt ff. de quæst. l. de minore. § tormēta. Sed q̄a non pōt tradi certa doctrina iudex debet considerare ætatē, fortitudinē, & debilitatem delinquentis, cū qualitate criminis, & prout ei conuenire videbit procedere poterit, vt ff. de re milita. l. iii § fi. ff. ad Silla. l. si quis in graui. in prin. & §. puberes. Itaq; inculpatū innocentię vel supplicio eū seruet incolumem. ff. de quæsti. l. quæstionis modum. Et habenda est quæstio hoc modo, quia si plures sunt torquendi à timidiori est incipiendum & à magis suspecto, vt ff. eo. l. i. §. i. & l. vnius. Itē si pater & filius sunt torquēdi, incipiendū est à filio in conspectu patris, vt pater timens de filio facilius confiteatur, q̄a de filio magis q̄ de seipso timet. ff. de quod met. cau. l. isti quidē. in stit. de noxali. §. sed veteres. Item fœmina prius q̄ masculus dēt torqueri, q̄a citius ipsa cōfitetē, cū ipsa nō sit tātæ cōstātiæ vt masculus. C. de inoffic. test. l. filia. ff. de iur. fis. l. deferre, extra de verb. signi. c. forus.

De q̄bus causis quis possit torqueri. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Torqueri an possit quis in ciuili & criminali causa.*

1 TORQVERI † quis pōt in ciuili & criminali causa, vt veritas reperiat, si aliter reperiri nō potest, vt ff. e. l. Diuus. & l. ex libero. & C. e. l. in summa. §. torqueat. sed non ex omni causa est torquēdus, nec quælibet persona indifferenter, vt ff. eo. l. edictum.

Quæ

Quæ indicia debeant præcedere torturam. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Indicia sufficientia debent præcedere torturam.*
2 *Indicia quæ & qualia debeant torturam præcedere.*
3 *Quæstionis absque formidine tormentorũ quis sit effectus.*
4 *Confessio in tormentis uel formidine tormentorum facta, an illi stetur & an debet naturæ conuenire, & debeat esse possibilis?*
5 *Tortus si confiteatur contra alium an stetur dicto suo, & an inculpati per talem præsumptionem poterunt torqueri.*
6 *Inculpato de delicto existente malæ famæ, an poterit torqueri in aliquo casu, qui non sit exceptuatus?*
7 *Accusato aliquo de furto legitimis indicijs præcedentibus, & torto, si confiteatur furtum, an possit iterum torqueri de alijs furtis de quibus non est accusatus?*
8 *Tortus aliquo præcedẽtibus indicijs de maleficio & nihil confiteatur, an poterit iterato torqueri sine alijs indicijs, & quid debet considerare iudex in quæstione adhibenda*
9 *Reo adhuc non torto, si ipse dicat torqueatis, quid erit faciendum.*
10 *Iudice uolente aliquem torquere, si reus dicat ant quam torqueatis me, detis mihi meas defensiones quia reprobabo indicia contra me, quid erit faciendum?*
10 *Confessus crimen, si postea ante sententiam uelit reuocare confessionem dicens se errasse, an possit?*
12 *Tortus legitimis indicijs præcedentibus & confessus si postea non perseueret, an prior confessio sibi præiudicet?*
13 *Tortus non præcedentibus legitimis indicijs, si confessus est & perseueret an talis confessio & perseueratio sibi præiudicent, & quomodo tormentum fieri debeat.*

1 Dico quod † ante quæstionẽ habendã debẽt pcedere indicia sufficiẽtia & verisimilia. Nã à tormentis nõ est incipiendũ, vt ff. eo. l.iii.j. respõ. Nã sine præsumptionibus & indiciis nõ est quis torquẽdus ff.e.l. vnius §.in ea.& l. maritus.& l.fi. C.de fal.l.sicut. Et est caute agẽdum q̃a plerunq; in tormẽtis multi perire solẽt, vt ff. de pœ. l.aut dãna.§.j.& C. eo.l.
2 milites.& l.cũ cognitio.†Sed q̃ro q̃ & qualia indicia debẽt pcedere? Rñ. vt no. supra de indic. Sed q̃a bene in omnibus casibus exprimi nõ pñt, iudex debet cõsiderare, si sint sufficiẽtia, vt dr̃.ff.d̃ testi l.iii ibi, tu magis scire potes &c. sicut etiã dr̃ de mora, q̃ omnino cõmittit iudicis arbitrio.ff. de iur. delib.l.j.§ ait pt̃or, facit.ff.de pę.l.hodie. Et debent esse indicia quasi vero proximiora. Nã indicia dicuntur quasi veritatis demõstratiua, & ꝓbationũ adminicula.C.de ꝓba.l.instrumenta. & l. fin. Sunt aũt indicia pars claræ ꝓbationis, vt C. q̃ test.fa.pos.l. hac cõsultissima.§ deinde ibi, indicia &c.& inst.de pub. iudi.§.fi. Nã indiciũ ab indicãdo dr̃.ff.de adul.l.si adulterii. Itẽ iudex dẽt q̃rere ꝑ quæ loca, & cũ q̃bus ꝑsonis cõuersat accusatus, vel inculpatus, q̃a mala conuersatio indiciũ indicat ff.de admin.st. tut. l. si plures. §.assidue.ff.de ędili.edic. l. ediles.§. Pedius.vnde philosophus qualis quis est, tali delectatur cõuersatione. Itẽ ex loco rũ cõuersatione colligit cõiectura, vt ff. de pœ.l.aut facta.§.euenit.C.si manci. ita fue. al e.l.fin. Itẽ dẽt inquirere, si erat inimicus ostensi, q̃a facilius trahitur cõiectura, & p̃sumptio, cũ inimicus malũ facere de inimico p̃sumatur, vt ff.de his q̃b.vt indi.l.si inimicitiæ.& ff.de adi.leg.l iii.§.fi. de his.q̃b. vt indi.l.j.§.p̃terea.& §.seq cũ si. Itẽ dẽt inquire cuius vitæ & cuius famæ sit accusatus. Nã mala de eo opi. multũ aggrauat, vt ff.eo.l. de minore.§. tormẽta.& facit.ff. de re milita.l.desertorẽ.§.is qui ad hostẽ. & l. nõ oĩs.§. à Barbaris, Itẽ si fuit aliquo tempore minatus, q̃ eũ offenderet? Nã erit indiciũ q̃ ore protulit facto adimpleuerit, cũ ex dictis hoium facta pensemus.C. si quis Impe.male.l.j ff.de sup.leg.l.Labeo. Itẽ cõsiderandũ est, an sit talis ꝑsona, q̃ cõsueuit facere, quæ ore suo dicebat.ff.ad l.Iul.maiesta.l famosi.& an potuit facere &c. & an q̃ simi ia fecerit. Item si fuit in fuga, & se repræsentare recuset, vt in auth. de exiben. reis.§.si vero.col.v.de assesso. l. cõsiliarios. itẽ dẽt iudex recipere testes morãtes in loco delicti, & de fama, & de voce hominum dicti l ci. nam ista adiuuant ex p̃dictis offi. iudi. vt possit facilius ad tormẽta ꝓcedere, vt ff.de flumi.l.j.§. flumen. Et ex prædictis

& etiam

& etiam aliis multis pôt iudex inquirere et formare côſcientiã ſuã, vt poſsit procedere
3 ad tormenta. † Sed q̃ro quis ſit quæſtionis effectus abſq; formidine tormentorũ? Rñ. quod ſi quis vltro & ſine tormẽtis cõfiteat̃ ſecundũ quoſdã non pôt dãnari, niſi perſeueret & ſæpe interroget̃ ꝑ diuerſos dies, ſi velit perſeuerare, vel nõ, & rõ ſecundum eos, q̃a cõfeſsio, in criminali cã non ſtatim præiudicat, nec facit aliquã ꝓbationẽ, & ſic intelligit. ff. de q. l. j. §. Diuus. ibi, nec ſtatim haberi &c. & §. ſi q̃s vltro. ſed in ciuilib. nõ eſt perſeuerantiæ locus, nec opus, & eſt ratio diuerſitatis, quia in criminalibus ſolennius eſt ꝓceden. vt C. de fal. l. vnica. & C. de prob. l. ſciant. & de pœ. l. q̃ ſnĩam. Et q̃a ẽt criminalia iudicia nõ habent ſimilitudinẽ cũ ciuilibus, vt inſti. de pub. iudi. in prin
a cip. Tu dic [a] contra ſecũdũ Azo. & hæc eſt cõis opi. q̃d ſi quis confiteatur ſpõte ſtatim eſt carcerãdus, & ſine alia p̃ſumptione dãnandus, vt C. de cuſt. reo. l. fi. C. de pœ. l. cũ res. ff. de cuſt. reo. l. cõfeſ. nec obſt. §. Diuus. & §. ſi quis vltro. quia ibi loquitur de cõfeſſionibus factis in tormẽtis. & ſic pôt intelligi. C. de cuſt. re. ſ̃m verũ intellectũ. Sed tutius puto, ſi iudex faciat eũ perſeuerare in
4 cõfeſsione ſua, vt no. ff. de cuſt. reo l. j. † Sed ſi cõfiteatur in tormẽtis vel formidine tormentorũ, tunc non ſtat̃ dicto eius, nec dẽt haberi ꝓ cõfeſſo, niſi poſtea ſpõte perſeueret, vt ff. eo. l. j. §. Diuus. & C. quo. appel. nõ recip. l. ii. ff. eo. l. j. §. q̃m. eſt & rõ, q̃a q̃ſtio eſt res fragra & periculoſa &c. & tunc hẽt locũ. C. de cuſ. & exhi. reo. l. ii. vt iudex facit criminoſum ad ſe venire, & q̃rat ſi velit in ſua cõfeſsione ꝑſeuerare vel nõ, vel re-
b uocare, & ſi ꝑſeuerauerit, cõfeſsio [b] tenet alias nõ vt d. § ſi q̃s vltro & C. quo. app. nõ reci. l. ii. & hæc oĩa dẽs facere ſcribi in actis alias ei nõ credit̃, vt in c. q̃m cõtra falsã. extra de ꝓba. itẽ dẽt cõfeſsio cõuenire naturæ, alias nõ credit̃. ff. de inter. act. l. cõfeſsionibus. §. j. itẽ dẽt eſſe poſsibilis, alias ſi eſſet impoſsibilis nõ nocet, arg. ff. q̃ ſen. ſine ap.
5 reſcin. l. fi. de reg. iu. l. impoſsibiliũ. † Sed q̃d de caſu occurrẽti, quotidie, aliq̃s tortus eſt & cõfitet̃ contra aliũ, nunquid ſtatur dicto
c ſuo, dic aut [c] torquetur ſimpliciter in alios, & nõ in ſe, & tunc ſtatur eius dicto cũ aliis indic. vt C. de aſſeſ. l. nullus in fi. ff. eo. l. edictũ. & l. j. § q̃ quæſtionẽ. ibi, efficacisſimas &c. vt Tullius dicit. Nã tormẽtis verberibuſq; fatigati, q̃ dicunt ipſa veritas vr̃ dicere. ſaluo ſi dixerit de inimico, q̃a tũc nõ eſt facile credendũ, ſed nec oĩno eſt fides adhibẽda, vt ff. eo. l. j. §. ꝓterea. & arg. ff. de teſti. l. iii. in prin. Si aũt torquetur in ſe, & alios, & ſi de ſe melius cõfiteat̃. hñt locũ ſupra proxime dicta. Si de ſe cõfiteatur & aliis, tunc nõ ſtatur dicto ſuo de aliis, ſeu cõtra alios regulariter q̃a de ꝓprio crimine confitens nõ dẽt ſcrutari de cõſcĩetia alterius, & iſta eſt regula. ff. e. l. q̃ de ſe. C. de accu. l. ſi. Fallit tñ in caſibus, in q̃b. ei ſtatur, cũ aliis indiciis. Primus in latronibus, & maxime iſaureorũ. C. de ſer. l. pe. ff. de cuſt. reo. l. Diuus. Secũdus eſt in falſa moneta. C. de fal. mo. l. j ff. ad exhi. l. fi. Alius in ſeruo cõfeſſo in ſe đ nece ſui domini, q̃ interrogat̃ quo mandãte &c. ff. ad Sill. l. ſæpius & l. ſi ꝑ cuſtor. et l. q̃ de ſe. Alius in l. Aqui. ff. ad legẽ Aquil. l. ꝓinde. §. ſed & ſi ſeruus. & bñ dixi aliis p̃cedẽtibus indiciis. q̃a nõ dẽt interrogari de aliis. C. de q̃õ. l. j. itẽ eius cõfeſsio nõ erit plena ꝓbatio cõtra alios, ſed p̃ſumptio aliqua vt no. C. de acc. l. fi. Sed an ꝑ talẽ p̃ſumptionẽ potuerunt inculpati poni ad tormẽta, vr̃ q̃ ſic, in dictis caſibus, i q̃bus cõfeſsio facit p̃ſum. in aliis vero nõ. C. de acc. l. fi. & ff. de
6 q̃õ. l. hi q. † Sed q̃d ſi perſona inculpata de delicto ſit malæ famæ & cõditionis, nunq̃d poterit in aliis caſibus exceptis p̃dictis ſubii
d ci q̃õnibus? Rñ. nõ de iure [d] niſi p̃cedãt indicia ſufficiẽtia, q̃a nõ debuit interrogari, vt d. l. fi. C. de accu. & ſi cõtra factũ fuerit. nõ valebit iure ꝓhibẽte, vt C. de legi. l. nõ dubiũ. Sed tñ iudices q̃dã de cõſuetudine cõtrariũ faciunt, & ꝓ eis facit ff. eo l. i. § Di-
7 uus. † Sed q̃d, accuſat̃ aliquis de furto & indiciis legitimis p̃cedẽtibus torquetur & cõfitetur ſe illud furtũ cõmiſiſſe, nunq̃d poterit iterũ torqueri ꝓ aliis furtis, de quibus non eſt accuſatus, & de quibus nulla p̃cedant̃ indicia? Rñdeo nõ de iure. argu. ff. de q̃õ. l. is qui. C. de acc. l. fin. C. qui legit. ꝑſo. ſtan. in iudi. non habent. l. momentaneæ. Et eſt ratio, quia ſuper aliis non procedunt indicia, & ſine indiciis nullus eſt torquendus, vt C. eo. l. milites. & C. de fal. l. ſicut. Sed de conſuetudine contrarium ſeruatur ꝑ multos aſſeſſores, & male vt puto. Sed ſi ꝓcederetur per inquiſitionẽ, tunc aliud forte eſſet, quia ad officiũ iudi. ma. eficia pertinet inquirere

inquirere & punire, vt ff. de offi. præf. l. con gruit. & l. iii. & extra de offi. ordi. c. i. †Sed
8 quid præcedentibus indiciis de aliquo maleficio fuit quidã tortus, qꝫ esse potuit de iure. C. de qõ. l. miles. & tñ nihil cõfessus fuit nũquid poterit iterato sine aliis indiciis nouis superuenientibus torqueri? Rñdeo nõ vr. ff. de qõ. l. vnius. § reus. & repeti. secus si aliud nouiter probaretur cõtra eũ, vt ar. ff. de ver. sig. l. boues. §. hoc sermone. & ff. pro soc. l. si socius pro filia. §. sed nec ꝓpriorũ. Sed assessores vana gloria & salutis suæ immemores aliqñ seruant cõtrariũ & ꝓ eis facit ĩ auth. vt iud. sine quoquo suff. § oportet. ibi ĩdicio torqueaẽ &c. Itẽ bonus iudex debet consyderare in tormẽto faciẽdo cuius qualitatis & formidinis sit tormẽtãdus & ita tunc tẽperate torqueri dẽt, vt corpus saluũ reddatur supplicio & tormẽto, vt nõ lædatur multũ, vt ff. de q. l. vnius. §. reus. & §. seq.
9 †Sed qd reus nõ est adhuc tortus, & dicit torqueatis, nũquid poterit per hoc torqueri. Rñ. nõ nisi p̃cedẽtibus indiciis, vt dictũ est, nec per hoc est dimittẽdus, sed recipiendę sunt probationes cõtra eũ, & si indicia reperiuntur sufficiẽtia, debet torqueri ẜm criminis qualitatẽ & corporis fortitudinẽ. C. de qõ. l. milites. & ff. eod. l. vnius. §. reus. & si confitebitur vel negauerit, scribatur, qa aliter nõ creditur iudici, nisi quatenus cõstet legitimis documentis, vt extra de ꝓba. c. qm̃ cõtra falsam. Et si iudici videbitur reponatur in carcerẽ, & ibi demũ alię ꝓbationes requirãtur, & si nouæ superuenerint ꝓbationes vel indicia iterũ torqueatur & fortius quã primo. ff. de qõ. l. repeti. l. vnius. Et si cõfitebitur, & postea perseuerauerit spõte dẽt cõdẽnari. vel si per testes cõuincatur, alias dẽt absolui. C. de act. & obli. l. negãtis. de edẽd. l. q accusare. ff. de qõ. l. ii.
10 §. ꝑterea. & d. l. vnius. †sed qd dũ iudex vellet p̃cedentibus indiciis ꝓcedere ad tormẽta, dicit reus, dñe antequã torqueatis me assignetis mihi terminũ ad defẽsionẽ meã faciendã, qa paratus sum reprobare indicia & probationes cõtra me habitas, nunquid est audiẽdus? Rñ. vr̃ quod non. C. vbi sen. vel claris. l. iii. & qa primo actor admittitur ad ꝓbandũ, & reus postea ad excipiẽdũ. C. de ꝓba. l. excep. l. si quidẽ. Sed dic contra, quia prius auditur & ei terminus defensionis assignaẽ, qa melius est añ tẽpus occurrere &c. qa posset in tormẽto deficere vel mẽbro debilitari, & nõ esset in culpa, vt ff. de pœ. l. aut dãna. §. i. Itẽ quia cõfesso & cõdẽnato datur defensio & retractatur sñia, si de innocẽtia cõstiterit, vt ff. eo. l. i. §. si quis vltro. multo magis isto casu. qa melius est ante tẽpus occurrere &c. facit. ff. de in li iurã. l. cũ furti. Itẽ qa defensionis facultas nõ est denegãda. C. de iur. fis. l. defẽsionis. Imo cõcedenda qñcunq; reo postulãte. ff. eo. l. vnius. §. cognitorũ. C. e. l. si qs. & hoc verũ ẽ, si petat reus dilationẽ sibi dari & assignari, vt d. §. cognitorũ. Sed si nõ petat nõ dẽt iudex assignari, vt C. de dila. l. i. C. vt intra cer. tẽp. cri. qõ termi. l. ii. quod intelligo ad ꝓbandũ ꝓbatã famã vel indicia & similia sed fundata ꝓbatione accusatoris vel iudicis, tunc antequã feratur sñia debet iudex dilationẽ assignare ad oẽm defensionẽ. C. de proba. l. excep. ff. ad l. Aquil. l. inde Neratius. §. fi. de mil. l. desertorẽ. §. si à die vt possit se excusare. Quia monitio dẽt p̃cedere vindictã, vt extra de sent. excõ. c. sacra. & ibi
11 no. †Sed pone qđ aliquis fuit cõfessus [e] de
e crimine, postea ante sñiam dicit quod errauit in sua cõfessione, & vult reuocare errorẽ suũ, nunqd põt? Rñ. dicunt quidã doct. aut errauit ĩ facto, & tũc põt vsq; ad sñiam quia nõ vr̃ cõfiteri, qui errat, ff. de cõfes. l. ii. ff. e. l. i. §. si qs vltro. aut in iure, & tũc secus. & maxime si potuerit cõsulere peritiores. C. de iur. & fac. igno. l. errorẽ no. Alii indistincte dicũt errorẽ nõ nocere. ar. ff. de iur. om. iu. l. si per errorẽ. de acq. rer. do. l. si ꝓcur. C. de cõfes. l. errore. de reg. iu. l. si librarius, & est ratio, quia error nõ p̃iudicat veritati. C. de err. aduo. l. i. & q errat nõ fateẽ. ff. de cõfess. l. nõ fatetur. & hoc verius puto,
12 dũmõ cõstet đ errore añ sñiam latã. †Sed quid aliquis fuit tortus legitime indiciis p̃cedentibus & cõfessus, & postea examinatus negat, & nõ perseuerat in sua cõfessione, an prior cõfessio aliquid operetur & sibi p̃iu-
f dicet? Respon. non.[f] quia nõ vr̃ confiteri, si terrore tormẽtorũ cõfessus est, nisi perseueret sponte postea, vt ff. de custod. reo. l. si vero. sed contra. ff. eod. l. i. §. Diuus. & C. de
13 custod. reo. l. ii. † Sed quid aliquis tortus est nõ præcedentibus indiciis legitimis vel probationibus, & confessus est, nunquid talis confessio valet & præiudicat? Rñd. non. etiã si perseueret in ipsa confessione, vt ff. eod.

eo.l.Diuus.§.ex quibus.& est rō, quia non debet à tormentis Incipere iudex nisi pcedāt indicia vel probationes &c.C. de qō.l. milites, vnde si aliter factū est, nō valet tanquā factū cōtra legē.C.de legib.l.nō dubiū Itē no.quod tormētū dēt fieri cū fune, nec reperitur.l.cautū,quod aliter fieri possit.C. ad l.iul.maie.l.nullus.vñ si iudex aliter facit forte peccat,licet ſm Tullium possit fieri alio modo,vt no.ff.de qō.l. edictum.

ADDITIONES.

a ℭ Tu dic.Adde tu & vide de hoc per Angel. in tracta.maleficio.& ibi addi.in ver.comparuerunt dicti inquisiti & confitentur totum.& in tractat. de indic.& tortu.in char.antepe.

b Confessio.Quando confessio facta post torturā teneat, vide per Alexan.in consil. xlviij.in fi.in iiij.libro.

c Dic aut.Vide Moder.Neapoli.in tracta.de syndica.in ver.tortura.§. an fietur dicto torti. vltra ea.quæ ponuntur per Ang.in tracta.maleficio. in verbo,fama publica.colum.xj.versi. quæro an sit recepta.ibi,addentes.& in col.xl.versi.x. supremam impresionem.

d Respond.non de iure.Vide Bar.& ibi addita in l.repet.ff.de quæsti.& adde quod hanc opi. tenet Gandi.in tract.malefic.in rubri.de quæstionī. & Guid.de Suzar.in suo tracta.tormentorum. vide Abb.in c.j.de confess.& Rayn.in c.quoniam.extra de testi. & Ludouic.Roman.in l. & si certus ff.ad Sillanianum.

e Fuit confess. De hac qō.qñ cōfessio possit reuocari per Alex.in consi.xliii col.ii.in j.vol.consi. xlvij.col.v.in ver.ii.respon. & consil.xc.col.ij. ver.hoc probo.& in iij vol.consi.cxij.col.iij. & in v.col ver.præterea.& in consi..cxix.

f Respondeo.non.Adde Petr. de Anch. in consi. cxxii.incip.visa inquisitione.alleg. Bal.ita consuluisse.& vide Bald.in l.nouissime. ff. quod fal. tuto.auto.

De perseueratione post tormentum & de ipsius pœna. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Perseueratio in tormentis qua dicatur et an præiudicet.*

2 *Tormenti appellatione quid veniat.*

3 *Tormenti appellatione quid intelligatur.*

4 *Iudice dicēte extra locum torturæ, aut dicas ueritatem, aut te ducam ad torturam si reus confiteatur, an dicetur confeßio facta metu tormentorum.*

5 *Perseueratio quæ fit post tormentum in quo loco fieri debeat.*

1 SEQVITVR † videre de perseueratione post tormentū, & de ea,quę fit in tormentis.Nā dicitur fieri perseueratio in tormentis,qñ fit ipso existente in ipso tormento suspenso,vel si ligatus stat ad pedē tormenti siue voluculæ & confitetur,& tunc talis cōfessio dr̄ facta metu tormētorum,& nō pˀiudicat,nisi postea iterum,& iterum confiteatur,vel perseueret sponte. & nō coacte, vt no.de cu.re.l.i.ff.& est ratio, q̄a lex ęquiparat confessionē factā in tormētis,vel me

2 tu tormētorū,vt ibi no. † Itē quia tormēti appellatione oīs mala mansio cōtinetur,vt ff.de iniur.l.itē apud Labeonē.§ adiicitur. in versi.qōnis.nō tñ leuis territio habenda est pro tormento,facit arg.ff.de vi & vi ar. l.idē est.§.qui armati.ibi,terror armorū.&

3 C.quod met.cau.l.metū. † Itē intelligo tor

a mentum a nō solum si torqueatur sed ēt si spoliatur nudus & ponitur ad frigus,vel si denegat sibi alimēta,vt ipse confiteatur,vel ponatur ad fumū,vel pˀiiciatur de aqua frigida super eū tp̄e frigoris,vel i naribus,vel detur sibi flāgeta,vt sæpissime fit, vel quid simile molestū fiat.ar.d.l. itē apud Labeo-

4 nē.§.adiicitur cum si.† Sed q̄d si iudex ducit illum tormentatū ex interuallo extra locum torturæ,& dicat ei, aut dicas veritatē aut ducā te ad locum torturæ, & te ponā ad tormentū,& ipse tali terrore ductus cōfitetur,an videatur cōfessus terrore tormētorum.Respon.non,quia leuis territio &c. vt d.l.itē apud Labeonē.§.quæstionis, arg. C.quod met.cau.l.metum.i.respō.ff.ex quibus cau.maio.l.iii.in fi.Itē quia factum extra locū torturæ delusoriū vr̄.argu.ff.si cui

5 plusquā.per l.fal l.hæc aūt satisdatio. † Et not. q̄ perseueratio q̄ fit post tormentum, dēt fieri in loco,vbi ius redditur.arg. ff. de iusti.& iur l.pen.ff. de iudi.l si locus.vel in alio loco publico & honesto.ff.de inter.act. l.voluit.& l.seq.& C.de cust.reorū.l.iii.ibi, publico testimonio.& debet scribi sic.

ADDITIO.

a ℭ Tormentum.Vide alia genera tormentorum, in tract.de indi.& tortu.per uou.ff.Senen.

FORMA:

SVMMARIVM.

1 *Perseueratio facta post tormenta, quomodo scribi debeat.*

Confes-

2 *Confessioni seu perseuerationi an adhiberi debeant testes, & an pluries debeat perseuerare reus.*

3 *Perseueratio quantum temporis internallum habere debeat à tormentis.*

4 *Reo mortuo, aut membro debilitato in tormentis, an teneatur iudex?*

5 *Reo mortuo, ut supra, uidetur quod iudex non teneatur.*

6 *Vnum indicium an sufficiat ad torturam, & an unus testis.*

7 *Fama sola probata an sufficiat ad torquendum quem, & an iuncta cum dicto unius testis uel alijs indicijs sufficiat.*

1 TALIS cōstitutus corā tali iudice † ad bāchū maleficiorū lecta & vulgarizata dicta accusa vel inquisitione per ordinē de verbo ad verbū, & ēt lecta & vulgarizata ei cōfessione sua. Interrogatus à dicto iudice si dicit & confitet, vt cōfessus fuit, vt supra in sua confessione, vt per ordinē continetur, q respōdit, quod sic, debet scribi in actis, alias non creditur iudici, vt in c. qm̄ contra falsā.
2 extra de proba. † Sed nunquid confessioni testes sunt adhibendi? Respōdeo non videt necesse, cū actis sine testibus sit credendū. ar. C. de dona. l. in don. Sed tutius est, quod adhibeantur saltē duo, vt ff. de testi. l. vbi. Et no. quod pluries dēt perseuerare, vt not.
3 C. de custo. reo. l. j. † Sed quantū tēpus dēt trāsire inter tormentū & perseuerationē? & respondeo & vr̄ modicū argumentū. C. de custo. reor. l. ii. ibi, sed post modicū &c. Sed cōmitto iudicis arbitrio, vt argu. ff. de iur. deliberand. l. j. §. j. Et puto quod melius est, ꝙ fiat diuersis diebus q̄ vno die, & in loco iudicii ad banchū, & non ad locū tormenti. Et licet sit tutius & minus suspectū, quod testes adhibeantur confessioni & perseuerat, vt dictum est, tñ bene stabitur actis factis corā iudice per notariū in secreto & sine testibus. extra de testibus c. in omni. & hoc not. Azo. in summa. C. eo. §. sed & habetur. & ita de cōsuetudine generali obseruatur q̄ vicem legis obtinet. ff. de legib. l. de quibus. § inueterata. l. cū de consuetudine,
4 & C. eo. l. cōsuetudinis. † Sed quid si tormentatus moriatur in tormento, vel ratione tormenti, vel mebro debilitetur an teneat potestas de homicidio vel iudex? Respondeo sic videtur, quia dēt sic moderate procedere, vt supplicio saluus fiat. ff. de qō. l. vnius. §. quæstionis modus. ff. de iniuriis. l. itē apud Labeonem. §. qō. ibi, teneri &c. argum. ff. ad l. Aquiliam. l. sed & si quandocunque. §. magistratui magna seuitia culpæ annumeratur. ff. de sicca. l. i. cum simili.
5 † Econtra quod non a, dummodo præcedant legitima indicia vel præsumptio violenta &c. C. de quæstionib. l. milites. Nam quod facit ipse causa & zelo iustitiæ causa veritatis eruendæ iuste facit, cum ad ipsum spectat hoc facere. C. de eden. l. ipse. & l. sequē. item facit exequēdo officium suū &c. ff. de verb. significatio. l. sæpe in fi. & sic legitime facit, vnde pœnam non meretur. C. de adult. l. Gracchus. & iure executio non habet iniuriam. ff. de sicca. l. in lege. ff. de publi. l. licitatio. §. ꝙ illicite. ff. vi bonorum raptor. l. ii. § si publicanus. de fur. l. qui ea mēte. Et hoc verius videtur postquam non cōstat quod dolose egerit. quia præsumitur ꝙ rite fecerit officium suum quod iurauit. extra de præsump. c. ad audientiam. itē quia præsumitur, quod nemo sit immemor salutis æternæ &c. Quidam alii contradicunt & dicunt quod tenetur, & est puniendus. argumen. ff. de furt. l. tutor. & ff. de iniur. l. itē apud Labeonem. §. quæstion. & in hac opi-
6 nione fuit Guilel. † Sed an b sufficit vnum indicium, vt posit quis tormentis supponi? Respondeo non, sed plura indicia exigūtur vt C. de quæst. l. milites. vbi loquitur in plurali numero indiciis plene, & licet non sufficiat vnum indicium, nisi sit violentum, tamen sufficit dictum vnius testis de visu concludentis, qui non repellatur à testimonio. C. ad leg. Iul. maiest. l. si quis alicui. & Azo
7 in summa. C. de quæstioni. l. indiciū. † Sed an sola fama ꝓbata sufficit, vt posit ad tormentum procedi? Respondeo non, quia fama per se sola non probat, sed coadiuuat alia indicia præcedentia, vel præsumptiones, vt ff. de test. l. iii. § eiusdem. vbi de hoc. Si autem præcederet dictum vnius testis, cum fama postea subsequente, quæ facit semiplenam probationem, vel indicium violentum, tunc potest ad tormentum ꝓcedi. facit. ff. de do. præleg. l. Theopompus. vel si præcederent alia indicia cum fama, tunc similiter posset iudex bene ad tormentū procedere, vt plene no. supra de indiciis. & supra. in titulo de fama.

ADDI-

ADDITIONES.

a Et contra quod non De hoc per Ang. in tracta. malef. secundum primam impressionem. in verbo fama publica. col. xxxviii. & ibi Angu. in additio. & ultra eum vide Mod. Neapo. in trac. syndic. in ver. tortura. §. an si officialis.

b Sed tu adde tu quod hoc totum relinquitur arbitrio iudicis, ut plene per Ange. in tracta. malefi. cior. col. v. versi. quatro an unum indicium. & ibi vide in addi.

De confessione & contra eos quid sit fiendum. Rub.

SUMMARIUM.

1 *Confessionis effectus quid sit, & ea habita quid sit faciendum.*

2 *Sententia lata vigore confessionis quomodo impugnetur.*

3 *Confessio quando non valet & impugnari potest si fuit facta metu mortis, qui cadere potest in constantem virum.*

4 *Item si facta per errorem & probatur error.*

5 *Item facta per tormentum non praecedentibus indicys, licet postea perseueret.*

6 *Item quando fit coram iudice incompetente.*

7 *Itē si fiat extra iudiciū, & extra locum iudicij.*

8 *Item si fit contra naturam, uel sit impossibilis.*

9 *Item si sit incerta & de delicto incerto.*

10 *Confessio facta absente accusatore an valeat?*

11 *Confessio facta à procuratore, tutore, curatore, uel similibus an praeiudicet?*

12 *Confessio facta in secreto coram iudice & notario scribente, an valeat quando iudex procedit per uiam inquisitionis,*

13 *Confessio facta in causa ciuili, an sufficiat in criminali, si producatur.*

QUIA plerunque accusati vel inquisiti cōfitentur delictum ab eis cōmissum, videndū est de effectu cōfessionis. † Et si
1 quidē confitetur sponte delictū à se cōmissum, cōis est op. quod est statim carcerandus, & sine alia probatione vel praesumptione damnandus ff. de poe. l. cū reis de custo. reo. l. si cofessus. Si vero confitetur per vim tormentorū praecedentibus legitimis indiciis vel praesumptionibus &c. & spōte perseueret, similiter est damnandus, extra de cofess. c. insuper de electi. c. per inquisitionem. ff. de q. l. j. §. Diuus. & §. si q. vltro cū si. Et intelligo damnandū p sententiam, quae ferenda est, non autē ipso iure, qa sententia est necessaria ff. de custo. reor. l. si qs reus, de qō. l. j. §. fi. C. de poen. l. ante sniam. ii. q. j. & nos
2 in quenquā. † Sed ista talis sententia pōt impugnari, vt nō praeiudicet pluribus de causis. Et primo rōne pupillaris aetatis, doli nō capacis, qa ipso iure nō praeiudicat sibi cōfessio. xxii. q. v. paruuli. & est rō, quia in eo nō est intellectus, vt ff. de furt. l. impuberē. idē est ēt in furioso & mente capto & simi. vt ff. ad Silla. l. quod infans. de poe. aut facta. §. euentus & seq. Et idē in eis, qui offendunt aliquē, qui pōt offendi sine poena, vt no. supra de perso. q poss. offend. sine pena. itē nō praeiudicat confessio illorū, q excusantur à delicto, qui aūt sint illi no. de hom. ad fi. & infra. de poen. & condem. ad fi. similiter no. Si
a vero cōfitens [a] est doli capax vel pubes, licet sit minor. xxv. annis praeiudicat sibi sua confessio & punitur, vt d. l. impuberē & C. de poe. l. impunitas. nec restituitur, si ex animo delinquit. C. si aduer. delict. l. j. tñ iudex pōt inspecta qualitate personae & delicti minorare & mitigare poenā, vt l. auxiliū. §. in delictis ff. de mino. l. aut facta. ff. de poenis. Sed in delicto carnis vel luxuriae impubes non punitur, quia hoc tale crimen non ca-
3 dit in eū, ff. de adul. l. minor † itē impugnatur cōfessio alia rōne, & non praeiudicat, nec valet si facta est metu mortis, qui cadere pōt in constantem hominem. extra quod metus cau c. j. vel metu tormentorū & sui corporis cruciatū, ēt praecedentibus indiciis, nisi postea sponte perseueret, vt dictū est. ff. de qō. l. j. no. xxxi. qō. i. Lotharias. vel si p fraudē exorta sit cōfessio, vel per vim. vt xxv.
4 q. vj. c. j. & C. quod met. cau. l. j. † itē qñ facta est per errorem, & probatur error ante sententiam. extra de confess. c. fin. ff. eod. l. non fatetur. C. de iur. & fac. ignoran. l. er-
5 ror. i. q. iiii. c. notandum. vbi de hoc. † item quando fit per tormentū non praecedentibus indiciis, licet postea sponte perseueret. ff. de
6 quaestioni. l. Diuus § ex quibus. itē quando
b fit cora non suo iudice. [b] extra de iudiciis. c. at si clerici. de consuetud n. c. ad nostram de appellatio. vt debitus † itē si fit extra iu-
7 dicium & extra locū iudicij, quia omnis actus iudicij [illegible] coram iudice & in loco iudicij, aliās non valet, vt c. quoniā contra falsam. extra de probationib. bi, loca delegando & c. ff. de uili. & iure. l. pen. cum si.
8 item si fit cōtra naturā, vel est impossibilis,

lis, vt puta, cōfiteri me hodie occidisse hominē in loco longinquo, quia impossibile est me illic, & hic fuisse ar. C. de contrah. stipulatio. l. optimā. vel confiteor me deuirginasse puellā quæ virgo est, & reperit esse virgo, vel me hominē occidisse, qui viuit, & hoc constat. arg. ff. ad l. Aqui. l. inde Ne-
9 ratius. §. fi. & xxij. q. ij. c. cum ergo. † item nō valet si sit incerta & de delicto incerto vt arg. vj. qō. iij. graue. & arg. ff de confess. l. certum. ff. de rei vendi. l. Pomponius. in fi.
10 † Sed nunquid valet si fiat absente accusato tuo, qui est aduersarius tuus, vt C. eo. l. cer
11 tum. §. pen. & extra eodē cap. fi. † Sed nunquid confessio facta per procuratorem, vel tutorem, vel similes valeat & præiudicet? Respondeo si est talis causa criminalis, in qua possit procurator adesse, quod est in omni casu, nisi vbi imponit pœna corporalis &c. vt ff. de publ. iud. l. penult. §. ad crimen. & ff. de procurato. l. seruum quoque. §. publice no. tunc confessio præiudicat & valet, nisi probetur contra confessionē, vt ff. eo. l. certū. §. sed an ipsos &c. & extra de confess. c. fi. de appel. cum causam, alias secus, quia si non potest adesse in tali casu à iure prohibente, nec eius confessio præiudicat. Nam quod fit lege prohibente nō valet. C. de legib. l. non dubium. & si non tenet principale, ergo nec accessorium, vt in regula iuris. cum principalis facit arg. C. si
12 à non competente iudice. l. j. & fina. † Si vero super maleficio proceditur ex officio iudicis per inquisitionē, quod esse potest. ff. de off. præsi. l. congruit. extra de officio ordinarij. c. j. tunc sufficit, si confessio in secreto fuit coram iudice & notario, qui scribat, quia iudex tunc fungitur loco accusatoris, vnde valet si scriptura reperiatur, alias secus, q̄a nō creditur iudici, nisi quatenus cōstet ex actis, vt in c. quoniā contra falsam. extra de proba. cum simi. facit. C. de testib.
13 l. nullū. † Sed nunquid confessio facta in cā ciuili sufficit in causa criminali, si producatur corā iudice, vt possit condemnari confessus. Respond. sic videtur. arg. C. de arbi. l. pe. §. fi. C. de edē. l. ij. quia acta facta in vna cā bene valent in alia. C. de lib. cau. l. iubemus. Econtra quod nō, quia in criminalib⁹ lucidiores exiguntur probationes quàm in ciuilibus, q̄a vbi maius est periculū, ibi cautius &c. facit. C. de probatio. l. sciant. de pœ. l. qui sententiam. de adult. l. denunciasse. § fina. & humanius hoc videtur.

ADDITIONES.

a ¶ Si vero confitens. adde & dic plene vt per Ange. in tract. malef. in versi. cōmparent & totū cōstetur. col. v. versi. nec non. & ibi Ange. in add. Ji. & vltra adde Paridem Neap. in tracta de syndic. in versicu. tortura. §. officialis. posuit vero an confessio adulti.

b Non suo iudice. adde idem sit super inepta accusatione; vt per Ange. in tracta. diuer. col. ij. versi. quæro an confessus.

De pœnis condemnationis, & bannis & eorum formis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Bannum quid sit.*
2 *Pœna quid sit.*
3 *Pœna multorum exigit considerationem quando imponenda uenit.*
4 *Pœna in pecunia consistente, quantitas imponetur quam lex ponit.*
5 *Pœna existente corporalis, quomodo sit imponenda & quæ sit legitima causa augendi pœnā & quæ minuendi.*
6 *Iudex diligēter considerabit ne grauiorem pœnam imponat quàm iuris sit.*
7 *Liber homo non potest perpetuis carceribus dānari, & plus punientur serui quàm liberi.*
8 *Puniri non potest quis in facie.*
9 *Absens non potest pœna corporali uel ultra relegationem damnari*
10 *Condēnari nullus debet, nisi liquidis probationibus conuincatur.*
11 *Cōdemnari aut absolui quis non debet ad clamorem populi.*
12 *Pœna corpalis & pecuniaria, an possint remitti?*
13 *Puniri an quis possit peculiariter in causis criminalibus ratione contumaciæ suæ inobedientiæ.*
14 *Punitur in expensis quis ratione contumaciæ.*
15 *Ordinarius & delegatus an imponant pœnā pecuniariam.*
16 *Arbiter an mulctam imponere possit, & quomodo differt pœna à mulcta, & an à pœna personali appelletur sicut à mulcta?*
17 *Pœna siue corporalis siue pœcuniaria cui sit imponenda.*
18 *Excusatur quis à pœna multis modis ut hic.*
19 *Iudex circa pœnæ impositionem quid debet indagare & examinare.*

20 *Incipiens rixam magis punitur quàm alius.*
21 *Incertitudine existente per quem sit commissum delictū quid erit faciendū et quid si certū sit delictū, et qualitas incerta, et si certū sit delictū, et qualitas, sed incertum qua uis delinquentis, & si certū sit delictum, et qualitas delicti sed delinquens incertus.*
22 *Iudex an possit præcipere suas cōdēnationes solui usq; ad talem terminum sub pœna aliqua.*
23 *Banno existente quod nullus intret talē locum uel quid simile sub pœna decem si aliquis contrafaciat an statim sine alio haberi debet pro condemnato, et q̄-o fiet ad hoc quod aliquis statim habeatur pro condemnato.*
24 *Processu ordinarie facto, & snīa lata propter absentiā quō scribetur snīa condēnatoria?*
25 *Scribi quomodo debeat in principio quaterni snīarum condemnationis uel absolutionis.*
26 *Sententia an sit ferenda per os potestatis, uel capitanei, uel iudicis.*

RACTANDVM est de pęnis & banno. Primo videndū est quid sit bannū & quid pœna.
1 † Et quid est bannū? potest dici mandatum iudi. sub pœna pecuniaria fa
2 ctum vel missum, vt xvj.q.j.statuimus.† Pęna autē delictorū est debita castigatio, quæ a lege imponitur, vel pœna est delicti competēs & iusta coercio, vel est pro delicto debita castigatio. quæ à lege imponitur, vel à legis ministro, vt à iudice qui est minister le
3 gis. ff. de arbit. l. celsus. † Et no. quod in pœnis imponēdis multa sunt consyderanda. s. causa delinquentis, persona delinquentis & in qua delinquitur, tēpus, locus, qualitas delicti quantitas, euentus, ætas delinquentis, dignitas. nobilitas, sexus, sciētia, & cōditio, vt colligitur. ff. de pę. l. aut facta. & l. quidā. & l. l. seruorū. §. fi. & extra de homi. c. sicut. C. de vi pub. l. seruos. extra de off. de leg. c.
4 sane. ff. de incen. rui. naufrag. l. Pedius. † itē no. q pœnarū alia cōsistit in pecunia, & tūc est imponenda illa quantitas, quæ est expressa a iure vel lege, vt est videre in cōmittente stuprum, vt insti. de pub. iud. §. sed ca de. l & in raptore, vt insti. vi bono. rap. §. j. ff. eo. l. j. & ij. & in similib. delinquētibus, vt dixi supra in singulis titulis huius summæ.
5 † Aut est pœna corporalis ad illos qui habent gladii ptātem spectans, vt præsides. Duces & similes dños prouinciarū, vt ff. de of. præ. l. illicitas. §. qui vniuersas. & l. cōgruit. & idem in similibus dico, vt nota. supra de personis q̄ poss. offen. sine pœna. in prin. & ista talis pęna imponenda s̄m qualitatē delict. vt no. supra per singulos titu. & speciales rubri. & hoc verū est, qn̄ pœna est terminata & certa à lege, qa pœnæ impositio est in legis ptāte, & nō in arbitrio iudicis, vt ff. ad Turpil. l. j. §. finautē. & ista pœna limitata à lege nō pōt augeri nec diminui à iudice, sine magna & legitima cā, & si contrafacit, grauiter punit̄, vt C. de vi pub. l. seruos. §. fi. Causa ltīma est audiēdi, qn̄ multi delinquunt. qa multis grassantibus & delinquentibus opus est exemplo maioris pęnę, vt alij terreant̄, vt ff. de pę. l. aut facta. §. sed C. ad l. Iul. repetun. l. j. Causa. n. diminuēdi est, qn̄ q̄s nō dolose nec ex proposito, sed casu vel luxuria delinquit vt ff. eo. l. absentem. §. fi. & l. respicien. § delinquentibus. ff. de his, qui no. infa. l. q̄d ergo. §. pęna grauior. vbi de hoc no. Si autē pœna nō est ordinata nec limitata à lege, tūc pęna extraordinaria est imponenda iudicis arbitrio pro qualitate delicti & personę delinquentis, vt
6 dixi de coerectione maleficiorū. † itē not. quod iudex diligēter dēt inspicere, ne grauiorē pœnā imponat quā iura volunt, nisi qn̄ multi delinquunt in eodē modo delindi. Nā tunc multi grassantibus &c. vt supra dixi. Itē debet semper iudex cū temperamento benignitatis pœnā imponere quam debet de iure inferre, & nō cū seueritate, vt ff. eo. l. respicien. § furta. Sed pater vel auus dēt filios corrigere vel nepotes. C. de emen
7 datio. propin. l. ij. † itē nota. quod liber homo nō pōt perpetuis vinculis damnari. C. eo. l. incredibile. itē plus puniunt̄ serui quā
8 liberi vt ff. eo. l. capitaliū. §. fi. cū simi. † Itē no. quod non pōt in facie aliquis puniri, qa ad figurā cęlestis imaginis est figurata. C.
9 eo. l. si quis in metallo. † itē non pōt aliquis absens pœna corporali vel alia vltra relega
10 tionem damnari, vt ff. eo. l. absentē † Item no. quod nullus est condēnandus nisi lucidis probationibus conuincatur, vt C. de ꝓba. l. sciant. Nā per præsumptiones nō pōt aliquis damnari. Sed melius est nocentem absoluere in dubio quàm innocentem condemnare, vt d. l. absentē. & fauorabiliores debent esse iudices in dubio ad soluendum quā ad condemnandum, vt ff. de actio. & oblig.

11 oblig.l. Arrianus.† Itē non debet iudex ad
clamorē populi aliquē absoluere vel con-
demnare vt ff.eo.l. mandatur.qa vanæ vo-
ces populi nō sunt audiēdæ, vt C.eo.l.decu
12 rionū filij.† Itē no.quod pœna corporalis
nō pōt remitti sed pecuniaria sic. C.de pę.
l.pœnā. si rite lata sit pœna vel snīa. facit.
ff.de verb. signi.l.si qua.& C. de mō mulc.
l.fi.§.fi. Sed quia feci speciales titu.vt supra
patet in hac summa specificando qualiter
in delicto quolibet aliquis puniatur, nō fui
ad præsens latius prosecutus hanc materiā
13 de pœnis. † Itē in causis ciuilibus ratione
contumaciæ & inobedientiæ quis punitur
qnque pecuniariter, vt C.de modo mul.l.
eos.ff.si quis ius dicē.nō obtē.l.j.& ij.& p
14 totū.† Itē punitur in expens.vt C.de iudi.
l.sancimus.ff.de iudic.l.eū quē temere. ex-
15 tra de pœ.c.calumniā.† Item no.quod nō
solum ordinarius imponit pœnā pecunia-
riam,vt extra eo.c. dilectus.& ff. si quis ius
dicent.non obtempera.l.j.sed quilibet dele
gatus,vt ff.de iudi.l.ij §.fi.C.de dispor.l.ij.
16 † Item arbiter etiam mulctam imponere
potest. Nā pœna proprie est in persona &
etiam in pecunia, qn̄ est certa à iure indu-
cta,mulcta autē est pœna pecuniaria, quæ
à iudice irrogatur, vnde à pœna personali
nō appellatur,sed à mulcta sic.ſm Goff.ff.
17 de verb.sig. l.si qua pœna.† Itē no. qđ si-
ue sit pęna corporali siue pecuniaria est im
ponenda soli delinquenti & nō alij.C.eo.l.
sancimus.& ēt agenti & cōsentienti & mā-
danti & similib. Nā agentes & cōsentientes
&c.C.de episc.& cle.l.si quenquam. C. de
accus.l.nō ideo minus.C.de his, qui latro.
occu.l.j.& ij.cū si.Fallit in crimine lęsæ ma
18 iest.& hæresis,vbi ēt filij puniuntur. † item
no.quod qui excusat à pœna ratione ętatis
vt infans. Itē ratione furoris, vt furiosi, vt
ff.ad Silla.l.quod infans.ite rōne violentiæ
absolutę,extra quod met.cau.c.sacris.l.di-
stin.c.ponderet.itē ratione iustæ ignoran-
tiæ.xxxiiij.q.j.per publicā. & c.in locū. itē
rōne magnæ necessitatis, vt famis itē ratio
ne diuinæ reuelationis,vt extra de diuor.c.
gaudemus.itē propter iustā cām.ff. qui sa-
tisd.cog.l.fi.extra de pigno.c. significante ;
itē ratione ebrietatis,vt xv.q.sane.& c.ine-
briauerit.itē insania excusat.xv.q.ij.insani.
19 & huius similia.† in summa no. circa pœ-
næ impositionē,quod iudex debet exami-
nare,& indagare subtiliter, qua mente ma
lefactor cōmisit maleficiū,& si inuenit illud
fecisse errore vel casu nō punit à iure,vt ff.
ad Turp.l.calūniantis.de fal.l.j.§.Diuus.ff.
de sicca.l.i.de abig.l.i.in fi.de adul.l. miles.
§.mulier.qa ignorantia excusat quē qnq;
à delicto,vt ff.loca.l.si quis ignorās.§.si qs
cū si.itē casus excusat à delicto & idē i aliis
casibus quis excusatur, vt supra no. itē dēt
considerare causam & finē maleficii cōmis
si,vt est videre in illo, q causa libidinis fre-
git hostiū domus, & alius intrauit & fura-
tus fuit. Nā fractor domus nō tenet ꝑ illo
furto,qa non fregit animo furādi &c. ff.de
fur.l.verū,qa in maleficiis potius spectatur
volūtas,quā exitus de iure cōi, vt ff.de ver
bo.sig.l.Diuus.de iniur.l.iii §.fi.Itē quia de
lictum non studiose cōmissum nō pōt dici
delictū.vt d.l Diuus. C. si aduer.delict.l.i.
Nam iudex debet potius præsumere malū
cōtra illū,qui gladio malitiose aliquē percu
tit,quā contra illū, qui gladio non apto ad
maleficiū ita de facili cōmittendū, vel con
tra eū,qui cū ligno vel alia re malitiose de-
linquit,vt ff.de siccar.l.i.§.Diuus. Ibi, sed
claua &c.ff.de re mili.l. omne delictū. §. si
quis.itē vulneris magnitudo inspiciēda est,
vt ff.de iniur.l.vulneris magnitudo.itē & in
qua parte corporis, vt in facie vel alio loco
vt insti.de iniur.§.atrox. itē cuius vitæ vel
conditionis sit percussor vel delinquens, &
20 cuius famę sit &c.ff.de qō.l.de minore.†itē
quia incœptor rixæ magis punit, quā alius
cū ipse fuerit,qui prębuit causam totius ma
leficii,vt ff.đ ser.corru.l.hoc iudicio.§.i.C.
ad l.Iul.de vi publi.l.qm̄.ibi, maleficiorum
causā præbuit.Nā ista & alia similia debet
bonus iudex considerare.facit extra de ele
21 ctio.c.ad apostolicæ.† itē no.quod si est in-
certū delictū esse cōmissum ꝑ aliquē, quod
nullus est puniendus,sed soli Deo relinquit
qui omnia nouit &c.Si vero est certū deli-
ctum esse commissum,sed est incerta qua-
litas delicti vt quia cōstat aliquē esse vulne
ratū cū sanguinis effusione, sed nescit vtrū
cū gladio vel manibus vacuis,tūc debemus
præsumere quod minimū est, videlicet per
cussionē esse factā potius manibus vacuis,
quia minor pœna in dubio est imponēda,
vt ff.de pœ.l.ꝑsens.&l.pe.& l enim.§ quid
ergo.Sed vbi est delictū, & qualitas delicti
certa,sed tn̄ incertū est quæ vis delinquen

tis,tūc prǽsumitur animus delinquēdi quē habuit.qa facti atrocitas inducit p̄sumptio nē contra delinquentē, dūmodo sit p̄sona habilis & potēs ad dilinquēdū, vt ff.de sic. l.i. & ēt qa oē maleficiū praue p̄sumittitur actū,vt ī l.si nō cōuicii.C.de iniu.C. de pę. l.impunitas.Itē vbi est certū delictū & certa qualitas delicti, sed persona q̄ delinquit est incerta,vt qñ plures in rixa delinquunt nec scitur quis fuerit,tunc oēs saltē Aqui.l. puniūtur ad dānū,vt ff.ad l. Aqui.l.itē Mella.§.si plures.sed nō puniunt Cor.đ sic.qa s̄m illā l. ictus cuiusq; cōsiderādus est &c. vt ff.ad l.Corn,de sic.l. fi. & in dubio debemus magis absoluere,q̄ condēnare,vt ff.e. l.absentē.& de act.& ob.l. Arrianus. vel q̄libet cōdēnabit pœna extraordinaria, p̄ut iudici videbit inspecta qualitate delicti & qualitate personarū delinquentiū, vt ff.e.l. aut facta.ff.de extraor.cri.l.i.cum si. vt ma

22 leficiū, nō remaneat impunitū.†Sed nunquid iudex pōt prǽcipere suas cōdēnationes solui vsq; ad talē terminū sub pœna tertii vel quarti vel pluris? Rñ.qđ sic puto.ar. ff.de vsur.l. sella.& l.caius Stichus.ff.si cer. pe.l.lecta.& est rō, quia pōt suā iurisdictionē defendere pœnali iudicio.ff.si q̄s ius di-

23 cē.nō obtē.l.i.†Sed pone ptās vel iudex fecit poni tale bannū vel tale p̄ceptū,publice fieri facit quod nulla persona intret talē locum.vel aliquid aliud faciat in tali loco sub certa pœna & bāno x li. venit aliquis & cōtra fecit,an ipso facto debet haberi pro condemnato sine inquisitione vel cōdemnatione? Rñ.non sed opus est quod fiat in bāno vel prǽcepto sic. Cōdemno quicunq; intrauerit talē locū vel tale quid fecerit, tūc cōtrafaciens ipso facto est cōdemnatus,& nō indiget quod de nouo fiat inquisitio vel cōdemnatio.Sic ēt est in excōmunicato.extra de eo qui fur.or. su.c.i.de iure patro.c.relatum.no.de simo.c.sicut.đ sagitta.c.i.vbi de hoc. Sed poterūt cōtrafactores de facto cōpelli ad dictā pœnā siue bānū per iura prǽdicta cum similibus, nec poterūt appellare quia in talibus exactio est quædā executio, & ab executione nō appellatur.C.quomo.

24 & qñ iud.l.per executio. †Itē no.q̄ si per viā ordinariā,vt per accusationem fuerit p̄cessum,sed propter cōtumaciā ferat sñiam tunc sic potest scribi sententia condemnatoria,in principio quaterni,sic scrbetur.

IN NOMINE DOMINI Amen.

25 † Istæ sunt cōdemnationes & sñię cōdēnationis,vel istę sunt suiæ absolutionis,vel absolutiones factæ p̄ nobilē virū dñm M. potestatē vel capitaneum ciuitatis Mātuę de omnibus & singulis infrascriptis personis p̄ singulis infrascriptis delictis,& excessib⁹

26 p̄ut inferius per singula cōtinetur.†Et est notādum,quod sñia est ferenda per os ipsius ptātis vel capitanei vel iudicis &c. & aliter lata nō valet. C.de sent.ex peri.reci. l.i.& ii.& fi.ff.de arbi.l.diē.ī prin.& l nō distingue.§.qđ si hęc.nisi p̄sona sit illustris. Nā pōt per aliū ferre sñiam , vt in auth.vt ab illustri.§.sancimus.coi la.v.Sed de cōsuetudine Italiæ notarius legit, & potestas vel iudex postea dicit,& ita cōdēno & sic pronūcio & absoluo & bene valet,& ita obseruatur, qa bene est lata p̄ os ipsius iudicis.

Alia forma condemnationis.

27 *Forma condēnationis reo existente cōtumace.*

NOS M.PRAEDICTVS potestas

27 infrascriptas † cōdēnationes damus & p̄ferimus in hunc modū M. filius Ioannis de ferris denūciatus accusatus đ Petro filio A. in eo & super eo quod dictū M.de anno & mense tali fecit insultū cōtra ipsum Petrū irato aīo & malo modo cū vno cultello feritorio de ferro in ciuitate Mantuæ in quarterio maiori ī vicinia sancti Geruasii in via publica ante domū magistri fratris medici & ipsū Petrū percussit & vlnerauit cū ipso cultello in facie, ex cuius p̄cussione sāguis exiuit, quē citari & moneri fecimus, vt ad terminū iā elapsum corā nobis,& nostra curia cōpareret ad defendēdū & excusandū à dicta accu.& ab aliis de q̄bus accusatus fuit q̄ ñ cōparuit, sed potius mādatū nostrū habuit in cōtēptū,vñ ipsum habuimus pro cōfesso, p̄p eius contumaciā & inobedictiā, vt hæc & alia in actis nostræ curiæ plenius cōtinentur s̄m formā statutorū omni via & modo q̄bus melius possumus in his scriptis in c.lib.denar.dādis & soluen. cōi Mātuæ sentētialiter cōdēnamus.Si vero est facta probatio plena cōtra accusatum,sic potest & debet scribi condemnatio ;

Alia forma condemnationis.

28 *Forma condemnationis quando reus cōparuit.*

NOS

NOS M. Potestas prædictus &c. M. de-
28 nunciatus & accusatus corã † nobis & nostra curia in eo & pro eo super. Quẽ M. citari & requiri fecimus ꝑ nunciũ cõis ex parte nr̃a & nr̃æ curiæ, vt corã nobis & nr̃a curia cõpareret ad certũ terminũ ad se defendendũ &c. & cõparuit, & nullã legitimã excusationẽ fecit, quia nobis cõstat dictũ M. loco & tempore suprascriptis cõmisisse dictum maleficium vt hæc & alia &c. Idcirco prædictum M. pro percussione facta in facie in lib. c. & pro percussione facta ĩ manu lib. xxv. dañ. & soluẽ. &c. & ita &c.

Alia forma cõdemnationis capitalis quãdo reus est in fortiam potestatis.

29 *Forma condemnationis ad mortem reo existẽte in fortijs.*

NOS M. Potestas prædictum M. &c. in
29 nostri præsentia † constitutũ † &c. coram nobis &c. A. B. de tali parte in eo de eo & pro eo ꝙ percussit C. filiũ dicti B. in ciuitate Mantuæ &c. cũ vno ense. &c. vna percussione ĩ capite, ex qua percussione mortuus fuit est &c. cui M. in nostri fortia cõstituto terminum adsignari fecimus ad sui defeñ. &c. Quia nobis legitime per ipsius M. spontaneam confessionẽ constat ipsum &c. vel per legitimũ numerum testiũ cõstat &c. vt hoc & alia in actis curiæ nostræ &c. de cõsilio iudicũ &c. secundum formam statutorũ & omni modo &c. Quod ad locũ solitũ iniustitiæ ducatur, & ei caput amputetur, ita quod moriatur, & anima eius &c. & ita &c.

Forma condemnationis qñ est processum ad denunciam alicuius, puta consulis.

30 *Forma condemnationis quando aliquis fuit denunciatus.*

MARTINVS denunciatus fuit à Ioã
30 ne in eo de eo † & ꝓ eo quod de anno &c. insultum fecit cõtra B. in palatio &c. quem citari fecimus ad terminum iam elapsum, vt coram nobis &c. Idcirco ipsum M. in li. x. &c. dañ. &c & ita &c.

Si autem fuerit processum per inquisitionem & ex officio, tunc sic scribatur.

31 *Forma condemnationis quando processum fuit per inquisitionem.*

MARTINVS contra quem processi-
31 mus † ꝑ inquisitionẽ ex officio nr̃o in eo &c. ꝙ ad aures &c. fama publica &c. qđ de anno &c. animo furandi &c. furatus fuit duos boues valore lib. xx. de stabulo &c. cõmittẽdo &c. quẽ citari fecimus, vt corã nobis &c. & ipso nõ cõparẽte assignatus fuit ei terminus ad se defendẽdũ &c. & nullã defensionẽ fecit &c. vel cõtra quẽ fuit plene ꝓbatũ &c. ꝓut hæc & alia &c. Idcirco dictũ M. in lib. c. cõi &c. q ad refectionẽ dictorũ boũ. dicto tali &c. intra. x. dies &c. & ita &c.

Alia forma quãdo processum est ex officio contra famosum latronem &c.

32 *Forma condemnationis, quando processum est per inquisitionem contra famosum latronẽ.*

32 NOS M. potestas &c. † M. inquisitũ per noc &c. In eo &c. qđ ad aures &c. M. est publicus & famosus latro & multas robarias & furta cõmisit ĩ loco tali &c. de anno &c. Quẽ in nr̃a fortia detinemus, examinatus super inq̃sitione &c. ad banch. &c. Rñdendo dixit & sponte cõfessus fuit se derobasse vnã mulierẽ de vna gunella panni rubei & & de vno correxino valoris &c in tali loco &c. Itẽ de stabulo talis duos boues &c. Itẽ quãplura alia latrocinia robarias & furta in alijs pluribus locis fecisse, cui terminus &c. Idcirco ipsum tanq̃ publicũ & famosũ latronẽ & derobatorẽ stratarũ debere ĩ furca laqueo suspẽdi, ita qđ moriat̃ de cõsilio nostrorũ iudicũ &c. ſm formã statuto. &c. & oĩ mõ &c. in his scriptis. &c. Et no. qđ sñia cõdẽnatoria vel absolutoria semꝑ ẽ formãda ſm formã accusę vel inq̃sitionis vel denunciationis vt ext. de acc. c. qualiter & qñ §. ad corrigẽdũ. & de simo. licet heli. § nã iusta. ff cõi diui. l vt fundus. cũ si. Itẽ no ꝙ iudex dẽt prius veritatẽ inquirere, & postea ſm veritatẽ formare suam inquisitionẽ, & sic nõ poterit errare vel peccare, vt no. s̃. de inquisi. Item no. quod in fine cõdemnationis debet scribi lata & data &c.

Quot modis super maleficijs procedatur. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Proceditur super maleficijs per accusationem, denunciationem, inquisitionem, exceptionem & extraordinarie in notorijs.*

Vpra dictum est ordinate de maleficijs & pœnis ipsorum. † Modo restat
1 videre quot modis super maleficijs procedatur. Et quidem
a pluribus modis proceditur a videlicet per accusationem per denunciationem, per inquisitionem, per exceptionem & extraordinarie in notorijs, vt probat. C. ad l. Cor. de fal. l. cum sup positi. de accu. l. ea quidem. de aboli. l. ii. extra de accusa. c. inquisitionis. & c. super his. Extraordinarie in notoriis procedit, vt ext. de accus. c. euidentia. & c. qualiter & qn. §. ad cogendos. ff. de extraor. cri. l. j. & extra de iureiu. c. ad nostram. de cohabi. cle. & muli. c. fi. ij. q. j. c. scelus. & c. de manifesta. cum simili.

ADDITIO.

a ¶ Proceditur. Tu vide latius per d. Henri. Bohic in c. super his extra de accusa. in prin. Hie. Chu.

Quid sit accusatio. Rub.

1 *Accusatio & accusare quid.*

Vid sit accusatio videamus
1 † igitur, & certe accusatio nihil aliud est quam contra aliquem alicuius criminis delatio.
a a Sic accusare nil aliud est quam per libellum aliquem reum alicuius criminis deferre, vt C. q. accu. no. pos. l. no ignorat. & l. cum ronibus. ff. de accusa. l. libellorum. ibi, reum deferre, cum sim. Formatur aut libellus accu. vel accusati hoc modo. videlicet.

Forma libelli accusationis de insultu.

3 *Forma libelli accusationis de insultu.*

3 CORAM vobis † dno tali &c. Ego Ioa. filius &c. habitator &c. accuso talem quem dico qd sub anno dni currente &c. idem talis In co qd sub anno dni currete &c. ide talis insultauit me, & insultum fecit iniuriose, malo mo & illicito, irato animo cotra me cu vno cultello ferreo, vel cu vna spata, vel lacea i tali loco, cui coheret &c. & me percussit & vulnerauit cu dicto cultello in facie cu sanguinis effusione, vn peto per vos cotra dictu M. accusatu pcedi super dicto maleficio & ipsum puniri & codemnari sm forma iuris & statutorum &c. & omni alio modo &c.

Forma accusationis vel denunciationis de insultu.

4 *Forma libelli accusationis vel denunciationis de insultu.*

4 CORAM vobis &c. † M. filius &c. suo sacramento dicit, denunciat, & accusat A. filiu &c. habitatis &c. que dicit de anno &c. & mense cu animo irato insultasse in tali loco &c. cui coheret &c. & ipsum percussisse & vulnerasse cu vno spotono in manu sinistra cu sanguine &c. Quare petit &c. per vos cotra ipsum procedi & ipsum codemnari secundu forma iuris &c. et omni modo etc.

Forma accusationis contra adulterum.

5 *Forma accusationis contra adulterum.*

5 CORAM vobis &c. † Suo iuro dicit, denuciat, et accusat. B. de tali loco. M. de tali parte, filiu talis habitatore etc que dicit comisisse adulteriu cu do. A. vxore sua cognoscedo ea carnaliter turpi et illicito mo i domo sua posita i tali loco etc. cui coheret etc. vn petit per vos eu puniri et codemnari sm forma iuris et statutoru etc. et omni modo etc. Et prædicta ferunt de tali anno etc.

Forma accusationis contra furem.

6 *Forma accusationis contra furem.*

7 *Libellus siue accu denunciatio, seu inquisitio qua debeant continere.*

6 CORAM vobis etc. † M. suo iuro dicit denunciat, et accusat B. de tali loco filiu talis, que dicit de anno præsenti et tali mense noctis tpe furtiue et malo modo intrasse domu sua in stabulo equorum posito in tali loco et de ipsa domo extraxisse furasse et cotractasse vnu suu equu brunum stellatu in frote etc. et tales alias res videlicet vnu matellu de pano viridi foderatu etc. et vna gunellam ab hoie etc. vn petit etc. † Et not. q in
7
b omni libello b siue accusa, siue denuciatione, siue inquisitione det apponi anni dni, dies, et mensis, indictio, qualitas delicti, vbi maleficiu fuit comissum, et nome et pronome et agnome accusatis et accusati, vt plebe costet de personis cu primo sit de persona quærendu. ff. de iu. codi. l. quida referut. ff. de accu. l. libelloru. arg. C. de testi. l. si qs in noie. Et nome rectoris loci et villæ iudicis, vt costet cora quo fuerit actu. extra de offi. deleg. c. cora delicto. et quę qualitas delicti. ff. de iudi. l. si locus. et l. libelloru. cu si. aliter de iure no valet, vt in auth. vt præpo. nomen Imper. col. v. et extra de proba. c. qm cotra falsa. ite et locus, vbi fit pcessus debet apponi in processu et in actis scribi, alias

alias non valet processus, vt d.c.quoniã cõtra falsam.et ff.de iustit.et iure.l. pen. et in auth. vt prępona.nomen imper.§ si.tamen iam de facto obtinui propter defectũ loci iudicij qui non erat in actis scriptus. Vnde debet notarius maleficiorũ scribere in actis suis sic et tali modo. videlicet.

Forma productionis accusæ.

8 *Forma productionis accusæ & quid iurat accusator, & scribi debet*
9 *Lis contestari debet super libello siue accusa, et de calumnia iurari.*
10 *Substantialia iudicij & accusæ.*
11 *Actus iudiciarius an debeat fieri præsente aduersario & scribi per notarium coram iudi.*
12 *Libellus siue accusa. aut alia scriptura iudicialis uel instrumẽtũ potest cõcipi in prima uel tertia persona. anni domini, mẽsis & dies dati libelli scribi debent, nõ autẽ dies cõmissi delicti, sed dies contractus & an accusans debeat se subscribere ad pœnam talionis?*

8 ANNO DOMINI † MCCCXL. indictio.etc.Die.x. mẽsis Augusti porrecta fuit ista accusa per Ioã corã tali iudice maleficiorum pro tribunali sedente in palatio cõis Mantuæ ad banchũ maleficiorũ ad ius reddẽdum Et debet accusator iurare accusam suã esse verã & nõ calũniosam. & hoc dẽt scribi in actis per notariũ, vt infra dicã.
9 †Itẽ no. qđ super libello siue accusa debet lis cõtest & de calũnia iurari,& alia substantialia obseruari, sicut obseruatur in causis ciuilibus,vt in auth.offerat. C. de lit.cõte. & l i.ff.ad Turp l.in senatus.§.q. post alias nõ valet snia de iure.C.de sen.ex peri.rec. l.ii.Sed cõsuetudine tãta solẽnitas nõ obseruat,sed tñ de iure est seruanda,q̃a nõ quid fiat, sed quid fiendũ est inspici dẽt.vt ff. de of.pſi l.sed licet.imo accusator cum porrigit accusam iurat dictã accusam esse verã & nõ calumniosam,& hoc sacrm dẽt præstari post lit.cõtest.cũ sit iuramentũ calumnię, vt C de iur.calũ.l.ii.§ si.extra eo. c.cũ
10 accusam. † Substantialia sũt iudicij sunt ista. s. citatio, libelli oblatio,litis cõtestatio, iuramẽti calũniæ protestatio,depositio testiũ scripta in actis, & testimoniorũ ipsorũ publicatio,& qđ snia scribatur,& qđ à iudice sedẽte pro tribunali publicetur. Et si quid de pdictis dimittatur vel pposteretur nõ valet rõne substãtialis ordĩnis nõ seruati, vt no. C.de sen.& interlo.om.iud.l. prolatã.& extra de proba. c. qm̃ cõtra falsam. Substãtialia aũt accusę sunt ista,scilicet annus,mẽsis,indictio.locus cõmissi delicti, &
11 qualitas delicti,vt supra dixi. †Itẽ no.q̃ oĩs actus iudiciarius dẽt fieri pſente aduersario,[c] alias nõ valet,vt ff de re iudic.l. de vnoquoq;.đ cõfes.l certũ.§.si qs absẽte dẽt ẽt scribi in actis siue in libro tabellionis coram iudice videlicet citationes dilationes, exceptiones protestationes, & oĩa q̃ in iu-
12 dicio fiũt,vt d.c.qm̃ cõtra falsam.†Itẽ no. q̃ nõ refert vtrũ libellus sit siue accusa vel alia scriptura iudicialis,vel instrm̃ cõcipiatur in prima persona vel in tertia psona, vt in formis accusationũ posuit. vt probatur extra de conuer.coniu.c. fi. §. verum de iure pat.c.quod autẽ.in fi. Sed anni [d] domini mensis,indictio.locus & dies dati libelli debent vt dixi,scribi, dies autem cõmissi delicti non, vt d.l.libellorum cũ si.sed dies celebrati contractus debet apponi in instrumento.C.de cõtrahen.& commit. stipula. l.optimam. alias valeret &c. Item not. q̃ ille, qui accusat debet se inscribere [e] ad tallionis pœnam, si non probauerit suam accusam,& scibatur sic.videlicet.

13 *Forma inscriptionis ad pœnam talionis.*
14 *Accusator & accusatus an in grauibus delictis debeant carcerari.*
15 *Accusator an satisdet de prosequẽdo accusationem et an punietur si non fuerit prosequutus*
16 *Accusator quomodo debeat suam accusationem probare,*
17 *Accusare in publicis delictis quis possit, et an denuncians teneatur probare.*
18 *Loci fine an debeant in accusa poni.*
19 *Accusa vel denunciatio non continens annũ nec mensem neque indictionem, an valebit si tamen ista sint in principio quaterni.*
20 *Forma accusæ eorum qui alieno nomine accusant, puta tutores &c.*

CONSTITVTVS M. coram dño
13 P.iudice † maleficiorũ cõis Mantuę ꝓ tribunali sedẽtẽ ad banchũ maleficiorũ ad ius redden.in palatio dicti cõis vt moris est se inscripsit ad pœnã talionis si non probauerit accusã,quã substitutus esset dictus Ioã. si probaret dictam accusam cõtra eũ factã

anno dñi &c. presentibus tunc testibus &c. Ratio est, quia debet puniri quia q nō ꝓbat. calūniari vr̃. & est puniendus, vt C. de aduo. diuer. iu. l. i. de calū. l. fallaciter. extra de procu. c. tuæ. de calū. c. cōtra. Et si nō subscripserit se ad pœnā talionis, nō minus est
14 peniēdus, vt no. C. de fid. instr. l. i. † Et debent in grauibus delictis accusator & accusatus carcerari. ff. de custo. re. l. Diuus pius. & l. de custodia. & C. eo. l. i. cū accusator debeat puniri eadē pœna, si nō probauerit. vt supra dictū est qua accusatus. Vnde si accusat⁹ est carcerādus, ita & accusator, ad hoc vt possit puniri si nō ꝓbauerit, per iura p̃dicta, sed hoc non seruat de consuetudine.
15 † Itē accusator dēt satisdare de prosequendo accusam sicut sit in ciuili vt C. de epi. & cle. auth. generaliter. de lit. cōte. auth. sed libellum. & si nō fuit prosequutus, incidit in Turpi. senatuscons. & ea pœna punit, vt dixi supra de senatuscon. Turpil. & no. extra q accusa. nō pos. cōtra crimē. sed nō p̃stat
16 illa satisdatio de cōsuetudine. † Itē no. q̃d accusator dēt accusationē suā plene probare, vt C. de proba. l. sciāt. de pę. l. q snia laturus est, vel saltē simpliciter & per vnū testē fide dignū vel violenta indicia &c. vt supra no. & C. de edē. l. qui acc. C. ad l. Iul. maie. l. si quis. & dixi latius supra de test. & iudi.
17 & supra de proba. † Itē no. q̃d in publicis iudiciis. qlibet pōt accusare, q nō ꝓhibet. Quę aūt sunt publica hr̃. ff. de pub. iud. l. i. Et qui prohibētur accusare no. supra de his qui accu. nō pos. ff. de priua. deli. l. fi. C. de fur. l. manifestissimi. Et idē vr̃ in denunciāte q probare debet, cū loco accusatoris habeat, vt ff. ad Turpil. ab accusatione. §. viato
18 res. † Itē no. vt supra dixi q̃d locus dēt apponi in accusa. Sed nunquid fines loci debeant designari? Rñde non vr̃. quia in illa lege libellorū. ff. de accu. non dicit q̃d fines designētur, sed ꝙ locus apponatur in accusa, & sic debet sufficere, si locus solus apponatur. Sed tutius est ꝙ fines loci designent & saltē duo, vt ff. de censi. l. forma. & d. l. li-
19 bellorum. ibi in domo illius &c. † Sed q̃d si non cōtinetur in accusa vel denunciatione nec annus, nec mensis, nec indictio, &c. sed cōtinētur in prin. quaterni, vt quotidie fit. Rñ. q̃d de rigore iuris nō valeat, quia l. illa libellorū. dicit, q̃d p̃dicta debēt apponi in dicto libello siue accusa, non aūt in prin. quaterni, sed forte tolerari pōt per l. si quis ex argētariis. ff. de eden. sed pōt dici ꝙ ista loquitur rōnibus cōibus, non aūt in accusis seu denūciatio. vel accusationib. Sed tñ de cōsuetudine ita seruat, ꝙ in prin. quaterni
20 ponunt anni dñi, & indictio. † Sed q̃d de his, q noīe alieno accusant, vt est curator, ꝓcurator, & syndic⁹. Rñ. tutor pōt suo nīe & ad vtilitatē pupilli sui accusare, & maxime si ē īfās vel pupillus hoc mō videlicet. CORAM vobis d. T. potestate &c. Ego tutor Alberti. f. q. Io. iuro nomine & ad vtilitatem dicti pupilli mei & iuramento meo denuncio & accuso M. quem dico. de anno præsenti & mēse percussisse pupillū meum cū manib⁹ ī capite iniuriose & irato aīo & malo in ciuitate Mantuæ in cōtrata &c. in via publica &c. Cui coheret &c. vnde puto ipsū M. Accusatum puniri & condēnari secūdū formam iuris &c. & omni modo &c.

Alia forma accusæ pro damno dato.

21 *Forma accusæ tutoris in damno dato.*
22 *Tutor an possit uel debeat accusare suo nomine, & ad utilitatem pupilli.*
23 *Adultus quomodo debet accusare.*

21 CORAM vobis &c. † I. filius talis de tali loco tutor &c. suo nomine proprio & ad vtilitatē ipsius pupilli suo iuramento denūciat, & accusat duos boues M. fil. i talis quos dicit dānū dedisse in quodā cāpo ipsius pupilli seminato frumēto posito in territorio &c. cui coheret &c. corrodēdo & pascēdo bladū dicti cāpi & dānū dādo in eo q̃d dā-
22 nū fecit æstimatio so. x. vnde petit &c. † Et q̃d tutor possit vel debeat suo noīe & ad vtilitatē pupilli sui accusare no. C. de his q. vt ind. l. Polla. C. q ac. nō po. l. ii. ff. de his q.
23 vt ind. l. curatorē. † In curatore aūt dico, ꝙ adultus debet accusare suo noīe cū cōsensu tñ p̃sentia, & autoritate sui curatoris, vt no. ff. de accu. l. i. §. fi. & C. de auth. præstan. l. clarum. cū fi. Et si ipse adultus vult accusare, sic formari debet accusatio.

Forma accusationis quam facit adultus.

24 *Forma accusationis quā facit adultus, & quādo constitutio procuratoris ad accusandum siue denunciandum teneat.*

24 CORAM vobis &c. † A. filius quondā talis minor xxv. annis & maior xiii. cū cōsensu

sensu, præsentia, & authoritate & parabola B. ibidē p̄sentis & cōsentiētis cur dicti A. cū iuramēto denunciat & accus. t talē &c. quē dicit de anno &c. tale q̄d fecisse &c. vn̄ petit &c. In procuratore aūt dicēdū, ꝙ si est cōstitutus ad accusandū & denunciādū. q̄d esse pōt, vt extra de ꝓcur. c. tuæ. de accu c. veniens. vbi de hoc no. Aut causa ad quā cōstitutus est, est talis, ex qua de iure pōt imponi pœna corporalis, vel alia vltra relegationē, tūc talis ꝓcurator nō est admittēdus ad talē accusam, nec in agēdo siue accusando, nec in defendēdo, vt ff. de pub. iud. l. pe. §. crimē. nisi ad excipiēdū vel allegādū causas absentię vel ad similia faciēdū, vt no. solēne supra de ꝓcu. & defen. & dic vt ibi. Si vero est pecuniaria, ex qua debeat cōsequi condēnatio pecuniaria vel alia intra relegationem, tunc procurator est admittendus. Et debet sic formari accusa videlicet.

Forma accusæ porrectæ per procuratorem.

25 *Forma accusa porrecta per procuratorem.*
26 *Procurator constitus ad denunciandum, siue ad causas criminales, an debeat habere speciala mandatum, & an sindicus sit indistincte audiendus?*

25 CORAM vobis &c. †Talis procurator vel ꝓcuratorio noīe P. suo iuramēto denūciat & accusat M. filiū talis, quē dicit de anno &c. tale quid fecisse &c. vnde petit &c.
26 †No. tn̄, ꝙ talis ꝓcurator cōstitutus ad denunciādū siue ad causas crimi. debet habere speciale mandatū, vt ff. de ꝓcur. l. non solū. §. fi. aliter repellitur, & ēt si fuerit cōstitutus nō admittit, nisi in certis casibus, vt no. extra de accu. c. veniēs. dixi supra de ꝓcu. §. i summa. Syndicus vero vniuersitatis vel collegii vr̄ indistincte audiēdū, cū vniuersitas & collegiū possit constituere syndicum etiam ad causas criminales, vt no. supra de procu. § sed vniuersitas. Et per talē Syndicum sic est formanda accusa. videlicet.

Forma accusæ porrectæ per Syndicum.

27 *Forma accusa porrecta per Syndicum:*
28 *Accusa quando porrigitur, quid scribere debeat notarius.*
29 *Libello eodem sine eadem accusatione an possit agi ciuiliter & criminaliter, & quando.*
30 *Accusari plures una accusa an possint, & q̄n.*
31 *Accusare an possim unum de diuersis delictis in una accusa, & quomodo.*
32 *Accusato aliquo ut supra si accusator in probatione unius delicti deficiat, an admittatur ad alia, & an pro eodem delicto possit quis simul diuersis legibus accusari.*
33 *Accusare an possint plures unum de eodem delicto, & quis prosequatur, & quando ex uno delicto plura crimina oriuntur, an poterunt plures diuersimode accusare.*
34 *Accusatoribus duobus simul uenientibus ad accusandum quis erit praferendus.*
35 *Accusato Titio, si opponat Titius accusatori, quod non potuit eum accusare & exceptionem suam Titius non probet, an accusator aget contra Titium actione iniuriarum.*
36 *Ordinatione existente, quod si quis fecerit insultum, puniatur in x lib si plures faciant insultum simul, an quilibet condemnabitur in libris decem.*
37 *Insultante Titio plures uno actu, an pro uno insultu uel pluribus punietur.*
38 *Accusato Titio quod percussit Caium, si uult probare quod percussit casu. an audietur Titius, & probato hoc quid erit.*
39 *Delictum q̄uo probabitur factum esse à casu.*
40 *Accusato aliquo de uulnere alicui illato nunquid præsumitur dolose commissum, & q̄uo probatur se non dolose fecisse.*
41 *Prohibere potens maleficium, si nō prohibeat, si accusetur, an puniendus sit.*
42 *Occiso patre, si iudex non possit procedere sine accusatore, an possit filium uel haredem cogere ad accusandum.*
43 *Filius interfecti an poterit accusare aliquē de morte patris. & licet primo sit ab alio porrecta accusa & lis.*
44 *Accusato aliquo ut supra usquequo audietur filius interfectus.*
45 *Accusato aliquo & ob contumaciam iudicio capitali cōdemnato, an talis sententia ualet.*
46 *Accusati sunt plures, quod dolose et appensate aliquē interfecerunt, & probatum fuit, an omnes condemnandi sunt de homicidio.*
47 *Accusatus quod dederit plures alapas alicui. an pro qualibet condemnabitur.*
48 *Accusatis pluribus de dāno dato in una accusa, de qua est imponenda pœna lib. x. an quilibet intelligatur condemnatus in lib x.*
49 *Ebrius homicidiū cōmittēs quomodo punitur.*

50 *Ordinatum fuit, quod percutiens aliquem gladio puniatur in c. lib. si percussit cum bastono, an sic punietur, et quid ueniat appellatione gladij seu teli et appellatione armorum.*

51 *Cultellus paruus an contineatur appellatione armorum.*

52 *Maritus uel pater occidens adulterantem filiã suam an puniatur.*

53 *Accusato de homicidio fugiente ad aliã terram, an remittatur ad locum delicti.*

54 *Literis sigillatis sigillo publico illius ciuitatis in casu suprascripto an adhibetur fides ad faciendum remissionem.*

55 *Denunciatione facta & inquisitione testa, si uenerit inquisitus an denũciator poterit procedere accusam.*

56 *Accusa data de furto tali anno & mense facto &c si postea inferatur quod tu es homicida an ualebit, & procedetur super criminibus in ea contentis.*

57 *Processu currente super furto an possim probare quod tu sis homo male fama assuetus furari &c.*

58 *Ordinatũ est q percutiẽs cum sanguinis effusione puniatur in xx. lib. & si absciderit puniatur in c accidit quod quis abscidit digitũ uel auriculã, an punietur ĩ xx uel c li.*

59 *Ordinatum est quod portans cultellum puniatur ĩ v lib. at per aliud statutum est ordinatum quod uulnerans cultello, puniatur ĩ 25. libr accidit quod quis uulnerauit cum cultello, an puniatur de deportatione cultelli & uulnere.*

60 *Ordinatum est qui percusserit aliquem sine armis puniatur in x si cum armis in xxv quidam habens arma percussit eum pugno alium non cum armis qua pœna punietur.*

61 *Statuto dicente qui percusserit aliquem manu uacua puniatur in x et qui armata in c quidam habens in manu chirotecã corij percussit cum manu alium, qualiter punietur.*

62 *Ordinatum est quod percutiens cum armis puniatur in centum lib. quidam stans super equo percussit alium cum capello uel capucio an punietur de percussione facta cum armis.*

63 *Statuto continetur quod percuciens manibus siue sanguine puniatur in x lib si uero cum sanguinis effusione in xx lib quidam cœpit alium per capillos & per terram traxit, ita quod cecidit super lapidem cum capite, & sanguis exiuit, an punietur in lib. xx.*

64 *Ordinatum est, quod percutiens aliquem cum sanguine puniatur in c lib aliquis percussit aliũ cũ ense uno magno uulnere & magna sanguinis effusione, & alium cum ungue & modica effusione sanguinis, nũquid de utraque percussione aequaliter punietur.*

65 *Accusatus fuit Titius de insultu cum armis & de percussione cũ sanguinis effusione, & idẽ in simili, nõ fuerunt probata predicta secundum formã accuse an absoluetur accusatus.*

66 *Accusatione ut supra facta si accusator uult de nouo accusare de insultu simplici vel in simili, an sit audiendus, & an iudex possit dicto modo inquirere.*

67 *Ordinatum est quod qui accusam dat, & eã nõ probat puniatur in x lib quidã accusauit plures de uno maleficio una accusa, & accusam non probauit, an cõdenabitur in lib. x solum uel in x lib. pro quolibet accusato.*

68 *Ordinatum est quod percutiens aliquẽ cõdemnatur in libr x. & potestas fecit bannum quod uolens portare arma satisdet de non offendendo aliquem sub pœna c lib. quidã satisdat & postea offendit cum armis, an in x. lib uel in c puniatur.*

69 *Vulnerato Titio mortifere à Io & lit pendente ante sententiam mortuus est Titius an iudex poterit procedere ad condẽnationem de morte dicti Titij et quid fieri poterit.*

70 *Ordinatum est quod nullus receptet malefactorem in domo sub pœna c lib quidã commisit maleficium, & te inscio abscondit se in domo tua, an punieris, & quid erit si recusas illum dare iudici.*

71 *Rixa inter aliquos plures orta aliquis est interfectus uno uel pluribus uulneribus, et nescitur ex cuius uulnere an oẽs sint de homicidio puniẽdi.*

72 *Accusatur quidam in una accusa de pluribus maleficijs, accusator quedam crimina probauit & quadam probare non potuit an sequatur absolutio uel condemnatio, & quid si procederetur per inquisitionem.*

73 *Insultans cum gladio alium animo occidendi si illum uulneret neque percutiat an de homicidio punietur & quid si percutiat & uulneret cum re apta ad homicidium.*

74 *Ordinatum est, quod si quis fuerit in banno cancelletur si soluit x lib communi quidam positus fuit in banno ante ordinamentum, & facto ordinamento soluit x lib. communi, an erit cancellandus.*

Ordinatum

75 *Ordinatum est, quod si aliqua domus uel bladum in villa fuerit combustum, debeant capi malefactores, aliter damnum compensetur domus ecclesiæ vel bladum fuit combustum, & malefactores non fuerunt capti, an villa teneatur damnum emendare.*

76 *Ordinatum est, quod si aliqua domus fuerit clã combusta vicini emendarent dãnum. in domo fuit clã positus ignis, qui postea ui vẽtorum alias domos cõbussit, an vicini teneant ad emendã domorum cõbustarum pp vẽtũ.*

77 *Consiliarij si teneantur venire ad consilium quandò pulsabitur campana sub tali pœna, pone quod aliquis venit quasi in fine consilij, an condemnabitur.*

78 *Ordinatum est, quod nullus ducat bladum vel alias res extra districtum sub pœna lib. x et amissionis rerum bestiæ vel nauis &c. cum qua portantur. quidam fuit inuentus contra facere ordinamento, an poterit condemnari secundum formam illius.*

79 *Accusatur Titius de insultu in alium facto cũ gladio, & probatur tantum, quod manu uacua an punietur in eo quod est probatum.*

80 *Ordinatum est quod nullus ducat bladum uel vinum extra districtum sub pœna lib. x. & amissionis bladi & vini. Quidam portauit farinam vel acetum an punietur.*

81 *Ordinatum est, quod emens rem aliquam publice in platea iuste, non teneatur ad restitutionem, nisi reddito sibi precio. Pone forensis probat rem esse suam & sibi furto sub tractam, queritur quid iuris*

82 *Inuentus portare vinum vel rem aliam contra deuetum, qui nondum erat extra confines ciuitatis & ille neget se portare contra deuetum quid erit.*

83 *Bladum vel rem aliam portans contra deuetum de licentia rectoru, an incidat in pœnam.*

84 *Ordinatum est per leg municipalem quod villa vel castrum teneatur capere malefactorem committentẽ maleficium in suo territorio sub pœna c. si plures fuerunt malefactores ad unũ delictum & non sint capti, an fiet condemnatio in lib. c pro quolibet malefactore & quid si fuerint capti prater vnum.*

85 *Accusatus vel inquisitus est T. comparuit, & dedit fideiussorem de se præsentando & soluendo condemnationem si qua fuerit facta fuit condemnatus & citatus ad soluendum condemnationem, comparuit & postea recessit, an fideiussores poterunt cogi ad soluendũ.*

86 *Accusatus vel inquisitus fuit aliquis & condẽnatus appellatione pendente moritur, quid iuris erit super bonis defuncti.*

87 *Statuto dicente quod bannitus possit impune offendi si aliquis sit bãnitus & ipse vel eius procurator opponat, dicens bannum nullum ac pendente causa nullitas offendatur, an impune poterit offendi.*

88 *Ordinatum est, quod si quis amiserit equum in seruitio communis debeat ei emendari pone equus stans in seruitio communis fuit mangagnatus. & post multos dies est mortuus, an commune emendabit.*

89 *Statuto dicente, quod nullus possit equum vendere sub pœna. Quidam dedit equum in solutum vel donauit, an incidat in pœnam.*

90 *Vxor alicuius deliquit propter quod fuit condemnata, an maritus cogatur soluere de dote vxoris sibi aßignata.*

91 *Ordinatum est quod quicunque habet in bonis mille lib debeat tenere vnũ equũ Quidã habet in bonis mille lib. cõputata dote uxoris aliter non, an teneantur ad ordinamentum.*

92 *Potestati concessum est arbitrium super maleficijs inquirendis puniendo et procedendo pro suo arbitrio. Quidam captus est & ducitur ad potestatem, & dicitur quod est latro uel malefactor, an poterit illum sine alijs indicijs ponere ad torturam, & si fuerit confessus condemnare & punire.*

93 *Potestati si detur arbitrium vt supra & hoc post maleficium commissum, an poterit illo vti & secundum illud procedere.*

94 *Vulnerato Titio sed mortifere, vt medici dicunt si postea occasione vulneris superueniat febris & sequatur mors, an vulnerans puniatur de homicidio, vel de vulnere tantum.*

95 *Delinquens punitus pœna statuti, an etiã pœna legis poßit puniri.*

96 *Statuto dicente, si aliquis fecerit tale maleficium puniatur in x libris an fœmina delinquens comprehendatur tali statuto.*

97 *Ordinatum est, quod si quis percusserit aliquem puniatur in libr. x & ordinatum est etiam quod si fuerit de nocte duplicetur in pœna, & etiam ordinatum quod si fuerit in ecclesia pœna duplicetur, aliquis percußit alium de nocte in ecclesia, an punietur pœna omnium istorum statutorum.*

98 *Accusatus uel inquisitus de aliquo maleficio, si citatus*

si citatus compareat & satisdet, & iudex ipsum non examinet, ac recedat nō respondens accusæ uel inquisitioni, an iudex postea possit ipsum tanquam contumacem cōdemnare, & quid facere poterit iudex.

99 *Maleficium committens non dolo sed culpa uel negligentia, an de homicidio puniatur.*

100 *Homicida habens in domo, & nolens ipsum dare iudici, an puniatur & qua pœna:*

101 *Vulneratus grauiter ordinauit cum suis q̄d dicerent illum mortuū ex dicto vulnere, vt vulnerator occidatur, & sic fuit factum, et vulnerator decapitatus est postea vulneratus conualuit, an iste vulneratus, & qui ad talem ordinem uenerunt decapitabuntur, propter dolosum ordinem.*

102 *Vulnerauit me Titius cum gladio, dum fugerem proieci gladium ut Titium offenderem & percussi Caium, an puniar. & quid si uolēs pcutere canē percussi prætereuntem.*

103 *Delictum faciens committere, licet ipse non committat, an puniatur.*

104 *Accusatus fuit quis quòd dolose dedit auxilium ipse & fauorem ad committendum delictum, & probatum est, an de homicidio erit puniendus.*

105 *Maleficium commisit Titius, dum eum uellet quis accusare medico cuiusdam amici destitit ab accusa & delinquens certam pecuniam dedit offenso, an medicator punietur, & an dans pecuniam videatur fateri crimen.*

106 *Maleficio commisso ut supra si ille medicator est affinis uel coniunctus an punietur.*

107 *Vniuersitas castri uel uillæ campana pulsata & turba coadunata cum uexillis & armis commisit homicidium uel aliud delictū propter quod priuata persona ad mortem condemnaretur, quid iuris erit.*

108 *Vniuersitas in casu dicto supra, an poterit constituere sindicum ad defendendum.*

109 *Accusato Mar. quod uulnerauerit Ti. insa. cum sanguinis effusione, & tempore noctis cum vno cultello, si Martinus neget & Titius probet quòd eum percussit de die non de nocte, uel sine sanguinis effusione &c. nunquid Martinus condemnabitur, & quid si dicatur in accusa de uno loco, & probetur de alio quid fieri poterit.*

110 *Accusatur Semproni. quod dedit Titio certam quantitatem denariorum quòd & erat nerum ut occideret Caium, & fuit etiā probatum, an dānabitur Sempro. de homicidio.*

111 *Accusatione, ut supra facta, an Sempronius poterit repetere pecuniā, quam dedit Titio.*

112 *Mandans an grauius peccet quàm committens maleficium.*

113 *Statuto dicente, quod accusatus de homicidio si fuerit contumax, habeatur pro conuicto & confesso, & condemnetur. quod debeat decapitari nulla eius defensione audita si quo tempore in fortiam communis uenerit, Accidit casus quod potestas vult eum facere decapitari, reus petit sibi dari dilationem ad suam defensionem, quid iuris erit.*

114 *Accusatus de maleficio comparuit & negauit, probato maleficio dicit, quod fecit ad sui defensionem, uel quod poterat ille impune offendi, & petit dilationem ad faciendum defensionem, an debeat sibi dari.*

115 *Accusatus est Martinus de aliquo delicto, & per sententiam fuit absolutus, an alius possit eundem de eodem delicto accusare.*

116 *Accusatus est Martinus de aliquo maleficio & citatus non comparens fuit bannitus, si iterum delinquat, an erit iterū puniendus.*

117 *Accusatus est Martinus, quod vulnerauit Titium, Titius in præsentia iudicis uel testium dicit quod M. non vulnerauit eum an possit procedi contra M.*

118 *Offendens aliquē nō cognoscit, an sit puniēdus*

119 *Accusato M. de aliquo delicto, si moriatur pend. accusatione an possit cōtra eū ꝓcedi.*

120 *Accusato Mar. ut supra et mortuo an ꝓcessus primæ accusæ valebit in secunda accusa.*

121 *Accusato & condēnato aliquo in eius absentia sit reuersus admittatur ad suam defensionem, an aduersarius admittatur ad probandum dictam accusationem.*

122 *Accusato Mar. de aliquo delicto pro quo debet amittere membrum, & condemnato in amissione alicuius membri, de quo membro intelligimus de iure.*

123 *Delictum committens pro quo nō est pœna determinata qūo erit puniendus delinquens.*

124 *Puniuntur non solum delinquens, sed etiam qui dolose ex certa scientia dant auxilium & fauorem & huiusmodi.*

125 *Puniri an possint non delinquentes in aliquo casu.*

126 *Clericus effectus post delictum commisum à quo puniatur.*

Clerico

27 CORAM vobis &c. † B. syndicus & f syndicario nomin f talis loci & vniuersitatis vel collegii fabricarum suo iuramento denūciat & accusat M. quē dicit tale q̄d fecisse &c. de anno. &c. in tali loco &c. vñ pe
28 tit &c. † Et no, quod qñ porrigit aliqua accusatio vel denunciatio, dēt notarius curię scribere in actis sic, videlicet, De tali porrecta fuit dicta accusa corā iudice vel ptāte sedente pro tribunali ad bāchū iuris maleficiorū, ad ius reddēdū sub palatio &c. per dictū B. accusatorē p̄sente dicto accusato vel absente &c. Et postea debet scribi qualiter sit cōmisso nuncio cōis, qui vadat ad citādū talē accusatū ad talē terminū vt cōpareat corā dicto iudice, in palatio dicti cōis, ad bāchū maleficiorū ad se defendendum &c. Et postea scribat relationē nuncii, & ēt omnia alia actitata ordinate q̄ fierent in iudicio in
29 qualibet cā &c. vt no. de cita. &c. † Sed nunquid pōt agi ciuiliter & criminaliter in eo. libello siue accusatione contra aliquē? R ñ. nō nisi agatur de re familiari, vt furti, vel de talibus exhiben. vel interdicto vñ vi. vel crimine falsi &c. Sed vna intentata & finita, altera poterit intentari, vt no. insti. ad l. Aquil. §. liberū. ff. vi bon. rap. l. ii. & qñ ciui.
30 act. cri. præiu. l. i. §. fi. † Sed nunquid plures g pñt accusari in vna accu. R ñd. sic g de eod. delict. vt C. si reus vel accu. mor. fue l. i. §. fi. de adul. l. nō palā. §. in testa. Sed de diuersis delictis non, nisi suā vel suorū iniuriā prosequantur & non aliter. ff. de accu. l. hos accusare. §. lege. & C. eo. l. cum rōnibus. & dic vt ibi no. Fallit in adulterio vbi plures rei accusare non poss. sed de incestu, sic, vt C. eo. l. res. & ff. eo. l. si maritus. §. fi. l. iure pa-
31 lā. §. duos. † Sed nunquid vnum solū possum accusare in eod. libello siue accu. de diuersis delictis. R ñd. sic. arg. C. de anna. ex cep. l. si quis ex multis. extra de acc. c. licet. Sed tñ delicta sunt clare specificanda, & sigillatim, vt accusatus certificetur. facit ex-
32 tra de elect. c. vt circa. † Nota tñ quod si postea agitur de vno crimine, & deficit accusator in probando, quod non admittitur ad alia crimina, alias sic, vt iii. q. x. placuit. Sed pro eo. delicto non potest aliquis accusari diuersis leg. simul & semel, vt extra de iudi. c. at si clerici. & ff. de accu. l. senatus. q2 nō debet bis puniri siue dupli pœna p eodem delicto. ff. nau. caupo. stab. l. licet. in fi.

Sed

33 † Sed nunquid plures possunt accu. vnum de eod. delicto. R ñd. sic, sed magis idoneus est eligendus ad prosequendum. vt ff. de accu. l. si plures. Sed si ex eo. delicto plura crimina nascerentur, vt esse pôt. §. de vi pub. l. qm multa. tûc ab vno sic accusatus de vno crimine, nô prohibetur ab alio de alio crimine accusari, vt C. eo. l. q de crimine. ibi si
34 tñ. & de hac materia ibi plene no. † Sed qd si duo veniât ad accusandum simul, qs prę ferri debet in accusando. R ñ. ille cuius magis interest, & qui magis suû dolorê prosequitur. ff. e. l. si cui. §. fi. sed si æqualiter interest, tunc magis idoneus, vt ff. eo. l. si plu-
35 res. & l. qui crimen. † Sed pone aliquis me accusauit, oppono contra eû ꝙ non potuit me accusare, quia ꝓhibetur, sed meâ exceptionê nô ꝓbauit, vñ vult agere côtra me actio. iniuriarû nûquid pôt? R ñ. cû aliquis vult accusare suum accusatorê, aut opponit aduersario de crimine in modum accusandi. Primo casu, aut fuit lis contesta. aut nô, si quidê fuit lis contest. tunc nô pôt exceptionê suo accusatori opponere. aliàs sic, vt ff. de adul. l. i. §. extraneis. & §. qm hoc. & §. si publico. & l. maritus. §. præscriptionis. In secûdo casu qñ in modû accusandi vult opponere, si non est lis côtesta potest accusari de maiori crimine, quia sua accusa tanquam maior, debet præcedere. C. qui accu. non poss. l. i. Si de minori, vel pari non pôt, nisi suâ vel suorum iniuriâ ꝓsequatur C. q acc. nô pos l. negâda. Si vero ipse ꝓsequitur suâ vel suorû iniuriâ, tûc indistincte admittitur, vt ff. de accu. l. ii. tñ si prosequitur iniuriâ publicâ non admittitur, vt ff. de pu. iud. l. is qui reus. Si aût snîa fuit lata super prima accusatione, & fuit absolutoria, planum est ꝙ auditur, vt d. l. is qui reus. ibi dû dicit, nec ante fuit accusatus, ergo est arg. à contrario sensu, si fuit absolutus, accusare pôt, vt d. l. i. Si aût fuit côdênatoria, aut fuit talis q̄ ademit ciuitatê, aut libertatê, aut vitâ, aut nihil. Si quidê ademit nihil, & vult accusare extraneum, non pôt, quia infamis factus est, vt ff. de pub. iudi. l. infamê. §. si q repellunt, vt ff. de eden. l. hos accusare. ed suum accusatorem pôt accusare, quia quodâmodo conceditur ad vindictâ, vt d. l. is q. & de lib. ho. exhib. l. qui cum maior. §. libertas. Si autê talis snia ademit ciuitatê, & libertatem, & tunc de nouo non pôt accusare, vt d. l. is q. §. serui. sed accusam iâ porrectam pôt prosequi, nisi sit per snîam côdênatus ad mortê quia tunc nô pôt prosequi, cum pœna non sit differenda vt ff. de pę. l. si quis forte. C. e. l. cum res. & l. si creditori. alias bene auditur, si prosequatur suam vel suorû iniuriâ, vt ff. de pub. iud. l. is q. §. illud
36 ff. de acc. l. q iudicio publico cû si. † Sed qd si ordinatum est, quod si quis fecerit insultû, debeat puniri in x lib. pone ꝙ plures fecerunt insultû simul & semel, & de hoc accusati sunt, nunqd quilibet côdênabitur in li. x. R ñ. sic, & ff. de iniur. l. si plures, qa tot vñr esse iniuriæ quot sunt faciêtes iniuriâ, vt ff. ad l. Aqui. l. Mel. § si plures. & l. ita vulneratus. §. fi. & de furtis. l. vulgaris. cû si. §.
37 pe. † Sed quid ecôtra, vnus insultat plures simul & semel vnico insultu, & de hoc facta fuit îquisitio côtra talê qui insultauit & fecit insultum côtra tales, nunquid pro vno insultu punitur, an pro pluribus? R ñ. dicût quidâ ꝙ pro pluribus, quia quot sunt personæ insultatæ, tot vñr esse insultus, sicut alias dr, quot sunt res, tot dicuntur esse donationes & tot stipulationes, vt ff de dona. l. sena. de ver. ob. l. quod dr. ff. de le. ii. l. iii. ff. de termi. amo. l. ii. C. de ser. fu. l. quiûcq; extra de cri. fal. c. i. Ecôtra h quod ꝓ vno insultu tm puniaf & vna pœna, qa insultus côsistit in facto, & vbi est vnû factû nô pñt dici plura. quia vnitas nô capit diuisionê, & qđ impossibile est, nullû est, vt ff. de reg. iu. l. impossibiliû. Itê vnû est malum & nô plura, nec est dictû ꝙ ꝓ quolibet insultato puniaf, & ꝙ dictû nô est ꝓ omisso dêt haberi vt ff. de ver. ob. l. quicquid. Itê licet qs sit datus tutor plurib⁹ pupillis simul & semel, vna tutela est, & nô plures, quia numerus pupillorû. nô facit plures tutelas, vt ff. de excu. tuto. l. tria onera. & l. si is. §. fi. Sic nec q plures insultauit, plures fecit insultus. Itê qa numerus ꝓsonarû nô semper attendif, vt ff. de pact. l. maiorê. & l. seq. Itê qa regulariter vnus isultus nô pôt plures inuadere, & rô naturalis nô minus, imo magis sequêda est, quâ ipsa lex. ff. de bo. dâ. l. cum rô, & quia iura naturalia sunt immutabilia. insti. de iur nat. §. sed & naturalia. & vr quasi casus. l. qđ ꝓ vno insultu puniaf. ff. ad l. Aq. l. illud. in fi ff. arb. fur. l. si plures. ꝓ hoc facit ff. ꝓ soc. l. cû duobus. §. si plures. de ac. em. l. nô est nouum. ff. de fur l. ea quidê. & facit optime.

optime ff. de actio.& obli.l.q seruũ.in prin. cũ si. Et ista op. magis placet. qa pœnæ sunt moliẽdæ. ff. de pœ.l. si pſes.& l. interpretatio. itẽ qđ iudex inquantũ minus põt condẽnare dẽt, vt no. ff. de pto.stip.l.fi.& in auth. de iudi. §. oẽs aũt. col. vj. C. de vi pub. l. seruos. & l. fi. Nõ obstãt iura alleg. in cõtrariũ. ff. de do l. senatus. de verb. ob. l. qđ dr.& l. Stichũ. qa ibi sunt plures res & diuersæ, & iõ lex fingit plures donationes & stipulationes, sed hic est vnũ factũ & vnus insultus, nõ fingit quod sint plures, vt no. ff. de lega. ij. l. iii. quia ibi fuerunt plures res expressæ & non obstat. ff. de termi. mo. l. ii. & d. l quicunq;. quia ibi fuit reiteratio delicti, si bene aduertatur, vñ ibi reiterat pœna, vt ibi no. in d. l. quicunq;. Fateor tñ quod si quilibet accusat de p se de iniuria sibi facta vel plures fieret ẽt inquisitiones p quolibet insultu, quod p quolibet tunc puniretur, vt ff. de priua. delict. l. nunquã plura. arg. ff. de excep. rei iudi. l. si cum vno. ibi, nã & est. Et de

38 hoc ẽt no. supra de insultu & percus. † Sed quid, accusatus est M. ꝙ ipse pcussit, & vulnerauit. Iste M. dicit quod casu percussit, & vult pbare, nunquid debet audiri? Rñ. sic, quia defensionis facultas nõ est denegãda C. de iure fis. l. defensionis. ff. de quæst. l. vnius. §. cogniturũ. ff. ad l. Aqui. l. inde Neratius. §. fi. dc qõ. l. j. §. si quis vltro. ibi innocentia sua &c. Et hoc probato debet absolui, qa casus excusat, v. ff. de pœ. l. respiciendũ. §. casu. & §. relinquit. & C. đ sicc. l. † Sed

39 qũo probabit quod casu delinquit. Respõdeo, quia pbabit ꝙ ibat sup equo per aliquã viã & equus ob aliquã cãm inopinate territus piecit se ad aliquẽ partẽ, & cultellus vel ensis quẽ portabat cecidit, & illũ tali mõ percussit, vel simile qd. vel probabit ꝙ cũ vellet percutere ferã bestiã, vel auem, transeuntẽ percussit, vt ff. de pœ. l. respiciẽdũ. §. pen. cum si. † Sed pone ꝙ aliquis vul-

40 nerauit aliquem, & de hoc accusatus est, nunquid pſumatur ꝙ dolose fecerit? Rñ. sic vr, quia omne malũ malitiose præsumit esse actũ. C. de iniu. l. si nõ cõuitũ. nisi probet se dolo non fecisse. Et pbabit hoc isto mõ, quia probabit se hominẽ bonæ famæ & bonæ cõditionis, & ꝙ cõsuetus sibi caueré à rixis & à malis operationibus. Itẽ qa persona offensa est filius vel nepos, & ita nõ est pſumptio quòd dolose fecerit, quia nullus amor vincit paternũ. C. de cur. fur. l. fi. ff. quod metus cã. l. isti quidẽ. in fin. vel aliter esse sibi sanguine cõiuncta psona, nã tunc tollit pſumptio in iure. ff. de iniu. l. vestẽ. vel erat socius suus, vel amicus, vel domesticus, vel simile. C. de fur. l. de emẽda. ff. de iniu. l. itẽ apud Labeonẽ. §. adiicit. vel pbabit qđ fecit ad sui defensã, vel rerũ suarũ, vel filiorũ, vel similiũ, vel qđ casu fecerit vt dictũ est s, vel quod erat talis psona quæ poterat offendi impune, vt supra de perso. q poss. offen. sine pœna. vel pbabit quod cũ tetigit spinctus vel fecit eũ cadere & tali mõ vulnerauit, vt ff. ad legẽ Aqui. l. qua actione. §. pinde. & l. si ex plagis. si quadru. pau-

41 per. fe. dic. l. i. §. si instigatu. cũ si. † Sed quid M. ibat ad cõmittẽdũ maleficiũ, homicidiũ, vel furtũ, vel qd simile, ego sciui, qa mihi dixit, nõ tñ dolo meo vel culpa pmisi, sed potui phibere, & nõ phibui, & de hoc fui accusatus, nunquid sum puniẽdus? Rñ. quo ad Deũ planũ est, vt puta, quia teneor arg. extra de hære. c. ii. & ii. q. vii. negligere cum possit. extra de hære. c. cũ ex iniuncto. Iuxta illud, Dilige pximũ tuũ, sicut te ipsum. Sũt quidã q dicunt quòd teneor & sum puniendus si nõ prohibeo, si facere possum. casus est ff ad l. Aqui. l. qui sciẽtiã. de noxal. l. in omnibus. & facit. xxxiii. q. iii. nõ inferenda & c. vltimo, ꝙ si nõ possit opere, saltẽ clamore, vt ff. ad Silla. l. ii. §. hoc aũt. Alii dicũt ꝙ si sum officialis q teneor, secus si priuata psona, & de hoc no. extra de sen. excom. c. quãtæ pſumptionis. extra de homi. c. sicut

42 dignũ. §. ibi ẽt no. cõtrariũ. † Sed pone ꝙ pater fuit mortuus, & iudex nõ põt pcedere nisi accusetur, & nullus accusat, nunqd poterit cõpellere filiũ vel hæredẽ interfecti accusare? Rñ. non. C. vt nemo inui. ager. vel accu. l. j. Sed quia reipublicæ interest ne maleficia remaneant impunita. l. ita vulneratus. ff. ad l. Aqui. & quia iudex habet pu-

i nire maleficia i & purgare prouinciã malis hominibus, vt ff de off. præsi. l. congruit. & pter scandalũ euitandum, vt ff. de siccar. l. pen & quod res mali exempli, vt ff. de pœ. l. si quis aliquid. & etiã ad terrorẽ aliorum ne de facili cõmittant maleficia. C. de pœ. l. operis puto. quòd ex suo officio possit compellere filium vel hæredẽ accusare & si non fecerit puniatur, aliàs priuetur successione tanquã indignus, vt ff. de his quib. vt indi. l.

cum

cũ fratrẽ.si maior est.vt C. eo. l.in minori-
43 bus. † Sed pone q̃ Titius interfecit Ioã. & est accusatus ab aliquo,& lit.cõtes.venit filius interfecti, & vult accusare nunq̃d auditur? R̃ñ.vt dicunt quidã q̃ nõ, vt C. de acc. l. q de crimine,nisi doceat secũdus de p̃uaricatione primi accusãtis, & se ignorasse primã accusã fuisse factã,vt ff. de accu.l.hi tm̃.§ ab alio.& l.is cui.§ iisdẽ.q̃ ,pbõ fiet p̃ iuiuramentum accusatoris huius,iurãdo se ignorasse accusationẽ fuisse ab alio porrectã. Alii dicunt cõtra,qđ põt,& est audiendus,vt ff.de adul.l.j.§.fi.de iur.fis.l.eo.§.cũ aũt.de bo.lib.l.si filius. cũ ipse ,psequat suã vel suorũ iniuriã,qđ verius est,& no.in d.l.
44 de crimine.†Sed vsq; quo audit? R̃ñ.dicũt quidã qđ semper ante aperturã testium,& & nõ post, argu.de euic. l. si rẽ.§. fi.C. de tẽ.appo.l.iii.in fi.nisi dolose fieret,vt p̃ secũdã accusationẽ ,pcessus impediret,tũc nũquã est audiẽdus secundus accusator, quia malitiis est obuiãdũ &c. vt ff. de rei vendi. l.in fundo.& iudicis officiũ nõ dẽt esse delusoriũ.vt ff.de iudi.l.si p̃tor. Alii dicũt audiri dẽre ante sñiam.vt ff.de adul.l.si maritus. qa ordinariũ auxiliũ p̃fert.ff. de mino.l. in
45 cãæ.la.ij.†Sed quid, accusatus est Titius de homicidio & citatus & requisitus p̃sonaliter vel ad domũ vbi tunc habitabat, nõ cõparuit,sed fuit cõtumax, p̃p quod fuit condẽnatus pœna capitali, ,put fieri debuit, vt no.supra de homi.an valeat talis sñia? R̃ñ. nõ siue sit absens lit.cõte.siue nõ, qa in absentẽ potest ferri talis sñia de iure.ff.de pœ. l. absentẽ . sed bona debuerunt describi & etiã annotari in lib. accusat. malefici. & si absens moriatur ĩtra annũ, bona dãtur successoribus,post annũ nõ.vt ff. de req. re.l j. §.si p̃sidiis.& §. sed Papinianus. l. annus.& d.l.absentẽ.C.de accus.Fallit in casu vbi valet sñia in absentẽ,vt d.l absentẽ.§.i. & seq.
46 † Sed quid,plures dolose & appẽsate fecerũt insultũ cõtra aliquẽ, & ipsum interfecerunt, & ipsi accusati sunt.& ,pbatũ est cõtra eos,nũquid fiunt puniendi & cõdẽnandi de homic.R̃ñ.sic,vt ff.ad l. Aq.l.itẽ Me-
47 la.§. si plures.& l.ita vulneratus cũ si. †Sed pone quòd aliquis dedit plures alapas alicui & accusatus est, nunquid pro qualibet dẽt cõdẽnari? R̃ñ.sic quia plura fuerunt delicta.arg C.de ser.fug.l.quicunq;.ff.de termi.mo.l.ii.ff.de adul.l.si adulteriũ.ff.de in-
48 iu.l.si p̃tor.§ si plures.†Sed pone q̃ plures accusati sunt de dã. dato in vna accusa , de quo dãno est imponẽda pœna x. lib. nũq̃d intelligitur quilibet cõdẽnatus in x.lib. R̃ñ. nõ,sed quilibet tenetur ,p parte, & nõ insolidũ in x.li.C.si plu vna sen.l.j.& ii. nisi sit dictũ ipsos & quẽlibet ipsorũ condẽnamus insolidũ in x.lib.Sed hoc dici nõ dẽt,nisi petitũ sit in accusa.arg ff.comu. diui.l.vt fundus.qa sñia est formãda s̃m formã accusæ & nõ alio mõ , vt extra de accusa. c. qualiter & qñ §.pen. de simo.c.licet. facit.C. si
49 cer.per.l. si nõ singuli insol.dum.†Sed pone qđ quis p̃p ebrietatẽ cõmmisit delictũ aut homicidiũ,accusatus est,nunquid de homicidio punie? R̃ñ non vr̃,quia istud delictũ non cõmittitur sine dolo.ff.de sic.l.in lege. sed iste non vr̃ dolo facere, cũ sit extra mẽtẽ suã.Et quod ebrietas excusat , ,pbat. xv. qõ.ii.c.sane.& c.inebriauerunt.Sed de ebrietate est puniendus, vt xv. q. ii.c. sane diximus.& puto iudicis arbitrio , & nõ ad mortẽ,nec de homicidio,sed alia pœna pecuniaria extraordinaria.vt ff. de crimi. stellio. l. iii. Et de facto fuit quidã in casu isto cõdẽnatus in carcerẽ p̃ x.annos. & quod nõ da
50 retur sibi vinũ bibere & fuit Ianuæ. † Sed quid. ordinatũ est q̃ si quis percusserit aliquẽ cũ gladio puniatur in c.lib. quidã accusatus est quod p̃cussit cũ bastono magno, vel cũ lapide magno, nunquid dicta pœna
k dẽt puniri? R̃ñ. sic k quia appellatione gladii siue teli cõtinentur fustes, lapides, & omne quod ab arcu mittitur,& ita ferrũ et hastæ,laceæ,scuta,& galeæ, vt insti.de pu. iudi.§.itẽ lex.ff.de vi & vi ar.l.iii.§ i.de ver. signi.l.armorum.insti.de interdi.§.sinautẽ. Itẽ omne illud q̃ nocere põt, vt ff. de pig. fur.l.si pig.§.furẽ.& ff.de pu.iu.l. armatos. & l.q ædes.§. telorũ.& intelligo si satis nocere põt. Si aut est baculus modicus vel lapis paruus,vel alia res modica , q̃ nihil aut modicũ possit nocere, puto q̃ de minimis nõ est curãdũ.vt ff.de vẽ.insp.in fi.arg.ff.de ædil.edic.l.j.§.proinde. & in talibus modicis arbitrio iudicis cõmitto,vt ff.de extraordinariis crimi.l.i.Item appellatione armorum continentur enses,spatæ, sagittæ,cassides,helmi,& his similes , vt in authenti. de
51 armis.§.,phibemus col.vj. † Sed nunquid cultellus paruus continetur appellatione armorum? Respon.videtur q̃ non, vt in d. authen.

auth.de armis.§.solas aűt. vt tēperator vel cultellus paruus ad incidendū panē, vt ibi no.quo ad portionē armorū. Sed si talis cultellus esset magnus,longus,& malitiosus & acutus,& aptus ad nocendū, puto ꝙ appellatione armorū cōtineri possit, vt d.l.si pignore.§.si furē, & d.l.armatos.& l.hi q.§. telorū Sed si percutit cū talibus armis, bñ punit de percussione facta cū dictis armis, vt in dictis ll. continet, cū talia satis nocere possint,licet sint modici cultelli,per iura pdicta.† Sed qd,accusatus est M. ꝙ ipse interfecit adulterantē vxorē suā,& ꝓbatum est nunqd puniat de homicidio? Rñ.nō, quia licitū est ei hoc facere,vt ff.de adulte. l.marito. & in authē.vt lic.ma.& auiæ.§ is quoq; . idē est in patre occidēte adulterantē filiā suā,& ipse occidit,nunqd puniet de homicidio. Rñ.nō, quia quod fit lege permittēte,pœnā nō meret,vt ff.de sicca.l.j.§. ff.de adult. l.si adulteriū cū incestu.§.impuberem.& §.seq.†Sed pone ꝙ M.accusatus est de homicidio vel de alio delicto,citat vt cōpareat ad se defendēdū & excusandum, ipse aufugit ad aliā terrā,vel locū,nunquid debet capi & remitti ad locū vbi delinquit & accusatus est. Rñ.sic & de iure,vt in authent.vt nulli iudi.§.si quis cōprehensorū . col.xviij.C.de adult.auth. sui criminis. vt ibi puniat vbi delinquit, vt in auth. qua in ꝓuincia.C.vbi de cri.agi.opor.Sed de cōsuetudine cōtra seruatur. † Sed nunquid debet credi literis sigillatis sigillo publi.illius ciuitatis sine alia probatione cōtra talē accusatū,vt eis fiat trāsmisso? Respō.videt quod sic , quia tales literæ probant.C.de episco.& cle.l.si qua per calumniā. de reb. alie.nō alienan. l.ij.extra de fid.instru. c.ij. de prob c. post cessionē.vbi de hoc not.sed tutius puto,ꝙ videatur processus & ꝓbatio facta super dicto maleficio, vt C.de eden.l. is apud quē.cum si.† Sed quid quidā denūciauit potestati ꝙ pater eius vel filius fuerat interfectus, potestas incępit procedere per inquisitiones , ille inquisitus cōparuit, & negauit. Modo iste qui denunciauit vult accusare illū,& procedere via ordinaria.nūquid audiet,vr ꝙ sic,qa ordinariū auxiliū, præfertur xetraordinario , vt ff.de mino.l. in causę.ff.ad munici l.j.Ecōtra quod nō eligendo illā viā denuncia.in alia sibi pręiudicat.ff.de tab.l.quod in hæredē.§.eligere.

C.de codi.l.fi. Sol.aut nominauit homicidas certos contra quos est inquisitū ad instātiā istius,& tunc nō audit ad accus. quia elegit illā viā . vñ in alia sibi p̄iudicauit,vt d.l.quod in hæredē.§.eligere.cū si. & ff. de acc.l.si cui. §.eisdē.qa de qua re cognouit iudex de ea &c.vt ff.de iudi.l. de qua re. Si aūt nō nominauit aliquā certā personā,sed solū notificauit iudici maleficium fuisse cōmissum in personā talis & iudex cœpit inquirere,& tunc audit.vt ff.de custo.reor.l. Diuus circa mediū.de iure fis.l.edictū.§.cū autē.Itē qa ordinariū iudicium p̄fertur, vt d.l.in causæ. Itē qa solū notificando nō vr renunciare iuri ꝙ ignorat &c.vt ff.de inof. testa.l.mater. Alij autē dicūt ꝙ semper est audiendus vsq; ad testium aperturā vel ad sņiam.qa ordinarium auxiliū &c.vt d.l.in causæ.ff.de euict l.si tunc.§. si. cū si.† Sed qd,accusaui te de furto mihi facto tali anno,mēse,& in tali loco,& postea in accusa infero,ꝙ tu es homicida,& plagiarius,sacrilegus &c.nunqd valet talis accusa,& sit ꝓceden.sup criminibus in ea cōtentis? Rñdeo quod solū super furto debet procedi : ratio est,quia nō hr annus,mensis,nec locus in illa parte accusæ, vbi dr qd tu es homicida,plagiarius &c. qui dies & locus esse debet ff.de accusa l.libellorū.& extra de ꝓba.c.qm contra falsam. & sic nō valet accusa in illa parte, nec etiā testis pōt depōnere sup ijs,cū sit extra accusam,vt ff.de peti.hęre.l.si qs libertatē.§.si C.q legi.p̄son.stan. in iudi. nō habēt.l.momētanee.† Sed quid dū ꝓceditur super facto furto volo ꝓbare ꝙ tu es homo malæ famæ assuetus furari, & latrocinari,nuuqd sum audiendus? Rñ. sic, vr qa per talē approbationē aggrauat tua fama,& cōtra te inducit pręsumptionē quia qui semel malus &c. itē quia quis reputatur talis, qua is fama de eo prædicat, vt ff.de qōni.l.de minore.§.tormēta ibi, nā quisquis talis &c. itē quia expedit peccata malorū fieri no.ff.de iniur.l.eū qui.ff. ad l. Iul.maiesta l.famosi.§.serui quoque.ibi nā & persona &c.ff.de ædil.edict.l.quæro cum si.† Sed quid ordinatū est quod si quis percusserit cū sanguinis effusione aliquē quod puniatur in xx.lib.& si membrū absciderit puniatur in c.libr. pone ꝙ quis ascidit vnū digitū vel duos vel auriculā,vel quid simile, quæritur vtrū sit puniendus in xx.li. ꝑ

percussione, an in c. pro abscisione mẽbri, cum digitus videat esse mẽbrũ. ff. ad l. Aq. l. si seruũ §. & si nullũ. ibi aliquod mẽbrũ. ff. de ædili. edi. l. idẽ offilius. & l. quæritur. §. si qs digitus. Econtra ꝙ nõ, cũ digitus non sit membrum sed pars & officium mẽbri. s. manus, in qua est, vt ff. de sta. homin. l. non sunt liberi. ibi, officia ampliauit. C. de ser. fugit. authen. sed nouo iure. Si. n. digitus est manus quæ membrũ est, nõ diuersis nominibus dicerentur, vñ cũ sit diuersitas in vocabulo & in effectu esse debet, vt C. de cod. cũ. l. fi. itẽ facit. ff. de calum. l. fi. C. de dona. inter vir. & vxo. l. si maritus. Itẽ vulgari sermone digitus nõ dicitur manus, sed digitus, vnde nõ est mẽbrum sed pars mẽbri. itẽ & ramus arboris nõ dr̃ arbor, sed ramus vulgariter & est pars arboris, nõ aũt arbor, & naturalis ratio nõ minus consideranda est, q̃ lex. ff. de bo. dam. l. cũ ratio naturalis. & iura naturalia sunt immutabilia &c. itẽ ẽt vulgaris sermo est obseruãdus. ff. de fun. instr. l. cũ delanionis §. asinã. itẽ auricula est pars capitis & nõ caput, quod dr̃ principale mẽbrũ hominis, vt de relig. & sump. fun. l. cũ in diuersis. Vnde nõ est membrũ digitus nec auricula, sed pars membri, vt d. l. nõ sunt liberi. & l. si idẽ &c. cum si. vnde nõ puniuntur de abscisione membri, sed solum de percussione, & ita tenent doc. & ita fuit determinatũ de facto. facit extra de corp. vitia. c. fi. Si vero eruatur oculus, vel abscindatur nasus propter deformitatẽ quę subsequitur dico, ꝙ maior pœna sit imponẽda de iure q̃ pro digito vel auricula &c. vt instit. de iniur. §. atrox. ff. de iniur. l. prætor. §. si. & l. sẽq. Si vero propter abscisionẽ digiti tota manus esset facta arida, & inutilis, tũc puto ꝙ pœna abscisionis membri puniat, cum perinde valeat talis percussio, ac si mẽbrum esset incisum. arg. extra de cle. ęgro. c. ij. ff. de ædili. edic. l. offilius. ad l. Aqui. l. ita vulneratus. ibi, versi. &c. Sunt quidã qui di-
b cunt qđ oculus, b pollex, & nasus sunt membra lv. dist. c. si qs pro ęgritudine. & c. lator. & c. si euangelica. cũ si. Sed illi canones loquuntur inquãtũ ad hoc vt talis mutilatus non possit consecrare corpus Christi propter deformitatẽ suã. & facit extra de cor. vitia. c. i. & fi. & c. expofuisti. de cle. ęgro. &
59 c. præsbyter. cũ si. † Sed quid ordinatũ, est quod quicunq; portat cultellum puniatur in v. lib. & per aliud statutũ ordinatũ, est qđ si quis vulnerauerit aliquẽ cũ cultello, puniatur in xxv. libr. quidã habendo cultellũ cũ ipso vulnerauerit, quæro an debeat puniri de portatione cultelli, & ẽt de vulnere? R ñ. aut iste percussor fuit ad accipiendum cultellũ, & subito cũ ipso vulnerauit, & qua si eodẽ impetu, tunc solũ de vulnere puniẽtur, & nõ deportãdo cultellũ, aut vero habebat & portabat, & de vtroq; puniẽ argu. C. de mo. mul. l. eos. ibi, sed aliud continuatim. & ff. de priua. deli. l. nunq̃ plura. & ibi
60 Dy. † Sed pone ordinatũ qđ si qs percusserit aliquẽ sine armis puniat in x. lib. si vero cũ armis in xxv. qdã habendo arma ꝑcussit manu vacua, vel pugno, vel pede, nõ tñ cũ armis, q̃ritur qua pœna sit puniẽdus R ñ. vr̃ in x. lib. q̃a illa dictio cũ, denotat cõditionẽ facti, vnde necesse est ad hoc vt puniaẽ in xxv. lib. qđ percussio sit facta cũ armis prædictis. non tñ habendo solũ arma, & quod dictio cum, sit cõditionalis hr̃. ff. de verb. obli. l. quicunq;. §. pe. Vnde cum non percusserit cũ dictis armis, licet ipse haberet nõ dẽt puniri nisi in x. lib. de percussione facta manu vacua, vel pugno, vel pede vt dictum est. item alia ratione, q̃a ordinamẽtũ dicit si quis percusserit cũ armis, nõ dicit habendo arma, nec ista verba, cũ armis, ita debẽt intelligi, q̃a sic verbis & nõ rebus lex esset imposita, qđ esse nõ dẽt, vt C. qñ dies leg. ced. l. ij. in fi. Itẽ q̃a pœnę sunt molliendæ, vt ff. de pœ. l. interpretatio. Ecõtra vr̃ ꝙ in xxv. lib. quia ordinamentũ dicit si percusserit cũ armis, & vbi lex nõ distinguit nec nos. l. de pretio. ff. de pub. itẽ verba statuti sunt stricti iuris, vñ debẽt intelligi prout iacent, vt ff. de exer. l. j. §. cũ igitur. cum si. Sed
61 quod prius dixi verius puto. † Sed qd, dicit statutũ qđ si qs percusserit manu vacua puniaẽ in x. lib. si vero armata manu puniatur in c. quidã percussit cũ manu, habendo chiroteca de corio in manu vel aliã rem similem, qualiter punietur? R ñ. dicunt qdã quod in c. lib. cum nõ possit dici manus vacua si habet aliquid in manu. arg. ff. de contrahen. emp. l. ij. §. j. cũ l. seq. cum si. Sed puto aliter dicendũ nã iste percussor aut habebat aliquid in manu, qđ cõtineatur appellatione armorũ, cũ quo possit de facili offendere, et tunc sit verum ꝙ supra dictum est, alias secus, q̃a in dubio cõtra fiscũ est pronuncian-

nunciandum,vt l.nō puto.ff.de iure fisc. & quia pœnę potius sunt molliendæ.ff.de pę.
62 l.præses.& l.interpreta.cum si. †Sed quid, ordinatū est q si qs percusserit cū armis, puniatur in c.lib quidā est stādo sup equo percussit cū pectore equi, vel percussit cū capello,vel cū caputio,vel cū pane,vel piro vel mantello,vel simili re, nunquid puniet de percussione facta cū armis? Rñ. dicunt quidā q sic, qa appellatione armorū cōtinentur oīa quibus nocere qs pōt.ff.de ver. sig.l.armorū.cū ergo talia nocere possint, dēt puniri.Econtra qđ nō, quia arma specificata sunt à iure,vt in auth.de armis.§.solos.col.vj. & pdictæ similitudines vt panis nō cōnumerant appellatione armorū,nā si lex voluisset hmōi cōtineri genere armorū expressius dixisset. C.de cadu.tol.l.j. §. ne autē.vñ cum nō fuerint specificatę ,p omissis haberi debent.ff.de verb.ob.l.quicquid. Itē qa in talibus debemus cōsiderare naturā,aptitudinē, & cōsuetudinē, sicut in mutuo.ff.si cert.pet.l.ii.§.mutui. Itē etiā cōem vsum loquēdi, sed ſm cōem vsum loquendi,talis res nō cōtinent appellatione armorum, & talis sermo cōis obseruandus & sequēdus est.ff.de leg.iij.l.librorū.§.qđ tñ cassius.nō ergo dēt puniri de pcussione facta cū armis.Si.n.volumus dicere esse de genere omne quod gñaliter nocere pōt,iam granum fabæ & festuca palearū cōtinebit appellatione armorū , cum aliqualiter nocere possit,& sic in tm̄ punietur pro percussione cū grano fabæ vel simili re quantū pro percussione facta cū cultello vel cū ense,qđ ridiculū vř, cū magnitudo vulneris & atrocitas sit inspiciēda.ff.de iniu.l.vulneris magnitudo.cum si.& de modicis nō est curandum, vt ff.de ven.inspi.l.j.& ēt qualitas rei est spectanda cū qua maleficiū est factum. ff.de sicca.l.j.§.sed si claua.ff.de pœ.l.aut facta,ibi qualitatē & quātitatē. Itē quia iura adaptant ad ea q̄ cōiter accidunt & frequēter,vt ff.de legi.l.ex his.& l.seq. & hoc verius puto.vñ in talibus & similibus casibus cōmitto iudicis arbitrio in puniēdo taliter delinquentē cū nō sit pœna expressa &c.facit.ff.de iur.delibe.l.j.§.j.cum sim.facit qđ no.extra de sen.excō.c.cum illorū.in gl.qd
63 sit modicū.†Sed quid,cōtinet in statuto q si quis percusserit manibus sine sanguine, qđ puniat in x.lib.si vero cū sanguinis effusione in xx.lib.Quidā cepit per capillos aliquem & extraxit ipsum ad terrā ita q cecidit super lapidē cū capite, vel cū genu, vel cum manibus, & sanguis exiuit,nunqd puniet in xx.lib.tanq̄ pro percussione facta cū sāguinis effusione?Rñ.nō vř,qa nō percussit vt statutū dicit,& forma statuti est seruāda.ff.ad muni.l.cōstitutionibus. nec à verbis eius debet recedi.ff.de exerc.l.j.§.ergo. de lega.j.l.non aliter.cū si.Econtra q sic, licet nō percutiat,quia tantundē fecit.arg. l.optimū.ff ad l.Aqui.l.qua actione.§.proinde.& l.itē Mela.§ si plures.& §.itē cū eo.ti. l.boues.& l.si ex plagis.§.æque.Itē illi qui causam dāni,dat dānum dedisse vř,& nihil pstat &c. ff.de siccar. l.nihil.de parri.l.vtrū & maleficium nō dēt esse impunitū.ff.ad l. Aquil.l.ita vulneratus cum si.& hoc verius
64 vř. †Sed qd,ordinatum est q si qs pcusserit aliquē cū sanguine puniat in c.lib. cōtingit q aliqs percussit aliquē cū gladio cū magna percussione & magna sanguinis effusione,& aliū percussit cū vngula vel alia modica re, & cū modica sanguinis effusione,nunquid puniet in tm̄ de modica pcussione,quātum de magna? Rñ sic,& vř qđ verba statuti indistincte loquuut,& nō distinguunt inter magnā percussionē & paruam dūmodo sanguis exeat, ergo nec nos. ff.de pub.l.de ptio.& gñaliter ,plata,gñaliter sunt intelligenda &c.ff.de leg. præstan. l.j.§.generaliter. ff.de legat.tertio. l.nō aliter.& forma est seruanda.ff. ad municip.l. cōstitutionibus. Ecōtra qđ nō,qa vulneris magnitudo est cōsideranda, vt ff de iniu.l. vulneris.ff.de ædil.edi.l.j.§. proinde.ibi minisculū vulnus &c. vt qs magis & plus puniatur pro magna percussione, q̄ ,p modica,debemus intelligere verba cū effusione sanguinis.s.magna.arg.C.de inof.testa.l.s. & xv.q.reuertimur.xvij.dist.sæpe.itē quia quantitas & qualitas est cōsideranda. ff.de pœ.l.aut facta ibi,qualiter.Itē & res cū qua facta est percussio, vt ff.de sicca.l.i.§ sed si claua.Itē statutū debet intelligi & interpretari ſm ius cōe,vt ff.de mu.& hon.l.vt gradatim.§.si l.& hoc verius est de rigore iuris,vnde arbitrio iudicis committuntur pœnæ, considerata qualitate & magnitudine vulneris & effusione sanguinis,vt dictū est, & hoc no.extra de sen.excom.c. cum illorum.in gl.quid sit modicum,sed per formā

statuti primã opi. vidi multoties obseruari,
65 sed contra ius est vt dixi. † Sed quid. quidam accusatus fuit de insultu facto cũ armis & de percussione facta cũ sanguinis effusione, sed qa nõ probauit pdicta ſm formã accusæ, vt debuit, vel qa accusauit te de maleficio cõmisso cũ armis, & ipse probauit sine armis. & idẽ in simili & dico q de eo, vt vidi alias, facta fuit absolutio, vt debuit, qa de necessitate est q fiat probatio ſm formã accusæ. ff. vi bo. rap. l. ptor. §. docere. & §. hæc aũt actio. & ff de adul. l. denũciasse. §. quid tñ ibi neq; enim &c. Itẽ quia ſm formã accusæ, facienda est cõdẽnatio. ff. cõi diui. l. cũ fundus. extra de accu. qualiter & qñ. § pe. de simo. c. licet hely. vnde si nõ est facta probatio ſm formã accusæ necessario est sequẽda absolutio, q nõ debuit ignorasse delictũ in se cõmissum. ff. de dolo l. ex dolo. § in hac & §. seq. nec ẽt qualitates delicti in se cõmissi.
66 † Sed si iste accusator vult accusare de nouo, & nouã accusationẽ facere de simplici insultu i ipsum facto vel de percussione sine sanguine vel in diẽ, & idem in simili dico nunquid est audiendus, vel si iudex, vult dicto modo inquirere vt dictũ est, nunquid põt? R ñ. & vr q nõ, quia nõ debet sepius de eodẽ delicto inquiri. Itẽ obstat exceptio rei iudicatæ l. i. & ii. de excep. rei iud. Ecõtra vr q sic, quia aliud est maleficiũ cõmissũ de nocte, aliud de die, & aliud cõmissum cũ sanguinis effusione, & aliud sine, & aliud de simplici insultu, & aliud de insultu & percussione, & idẽ in simili dico, & alia pœna imponit p vno, & alia pro alio. ar. ff. de sepul. viol. l. i. i. §. aduersus. sicut aliud est dãnum culpa cõmissum aut dolo. ff. si quis testa. lib. esse iuss. fue. l. i. Itẽ sicut est separata natura diuersorũ, & cõditio & modus separatus intelligit ff. de calũ. l. fi. Itẽ talia maleficia sunt reiterabilia. ff. de ver. obl. l. si sic. & hoc verius ſm Tho. Sed puto tutius eẽ dicere q si fiat absolutio ab obseruatione iudicii pp ineptam probationem, & processum q potuerit tũc de nouo cognosci de dicto maleficio vt not. ff. si mensf. fal. mo. dixe. l. i. §. hæc aũt acti. ad hoc ne maleficium sit impunitũ vt in l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. cum simil.
67 † Sed pone ordinatum est q si quis fecerit aliquam accusam & ipsam non probauerit q condẽnetur in lib. x. Quidã accusauit plures in vna accusa de eodẽ maleficio, qd esse põt. C. de his qui acc. nõ pos. l. cũ rationibus. & l. cũ reus & si reus vel accu. mor. fue. l. i. sed ipsam accusam nõ probauit, qritur an debeat cõdẽnari in x. lib. pro vna accusa, & vno maleficio, an pro quolibet accusato in x. lib? R ñ. q vr q pro quolibet accusato. ar. C. de dona. l. senatus. de ver. ob. l. scire. Itẽ quia vidẽtur tot esse iniuriæ quot sunt personæ, vt ff. de iniu. l. si plures. C. cõi diui. l. ad officiũ de ser. fug. l. quicunq;. §. i. cũ si. Ecõtra q solũ vna pœna x. lib. cũ vnũ sit maleficiũ, vna sit accusa, vnus sit libellus iu quo sunt plures accusati, qd esse põt, vt supra dixi, & vbi est vnus libellus nõ põt dici q sint plures, qa vnitas nõ capit diuisionem. Itẽ qa licet detur vnus tutor simul & semel pluribus pupillis, vna tutela nõ plures, sic & hic. ff. de excu. tut. l. tria onera l. si is. §. fi. & nõ debet numerus personarũ attẽdi. ff. de pac. l. maiorẽ & vr quasi casus. ff. ar. bo. fur. ces. l. si plures. §. fi. & l. at si &c. Item quia vna fertur sñia contra oẽs & pro vno maleficio, vt C. si plur. vna senten. fue. l. ii. Facit optime. ff. de iurif. om. iu. l. si idẽ cum eodem. §. fin. Item quia statutum non distinguit vtrum fuerint plures accusati in vna accusa vel libello, an vnus solus, ergo nec nos. ff. de pub ic. l. de pretio. ff. ad munici. l. constitutionibus. de leg. iii. l. nõ aliter cu sim. & hoc verius puto, quia pœnæ sunt molliendæ. &c. Sunt alii qui tenent primã opi. per iura primo allegata & primo inducta.
68 † Sed quid, ordinatũ est si quis percusserit aliquem, cõdẽnetur in x. lib. Potestas fecit bannũ q quicunq; volẽs portare debeat satisdare de non offendẽdo sub pœna c. li. accidit quidã satisdedit, & postea offendit & percussit cũ dictis armis aliquẽ, qritur an in c. li. an in x. debeat cõdẽnari? R ñ. videt q in x. ratio est qa pœna est in legis vel statuti potestate, nõ autem in arbitrio potestatis. ff. ad municip. l. respiciendum. & de arbi. l. Celsus. Item quia nõ potuit potestas siue iudex duriorem pœnã imponere q statutum, siue lex imponat. ff. de verb. significa. l. si qua pœna. in fi. & si aliter facit nõ valet. C. quando prouo. non est nec. l. certa cum si. Econtra videtur quod pœna c. lib. propter satisdationem præstitam, quia satisdatio illa præstita fuit authoritate iudicis vel potestatis ad quietem populi, quem facere.

cere potuit arg. de offi. præf. l. l. congruit. ff. de offi. præfe. vrb. l. penulti. §. quies. Itē & qa offendit cū armis & cōtra satisdationē præstitā, vnde dēt in lib. centū puniri, quia satisdatio debet aliquid operari. ff. de leg. j. l. si qñ. Alioquin verbis & non rebus satisdatio esset imposita, quod esse nō debet. C. qñ di. lega. ced. l. ij. in fi. Solu. pōt dici, aut illa satisdatio fuit extorta per iudicē ex sua voluntate & ex officio suo, & tunc puniatē in decē lib. p iura primo allegata, aut p forma statuti, & tunc si cū ipsis armis offendit puniatē in dicta pœna centū lib. per iura pxime inducta, vel puniatur vtraq; parte pœna ſm forma vtriusq; statut. per l. ff. de priua. deli. nunq̄ plura. ff. de actio. & obli. l. cū ex vno. ff. vi bo. rap. l. j. Si aūt percussit habendo arma, & nō cū ipsis armis, & tunc pœna minori damnetē, quia pœnæ sunt molliēdæ. ff. de pœ. l. si pses.

69 † Sed quid, Mar. fuit mortifere vulneratus à Ioā. & de isto maleficio fuit accusatus dictus Io. lite penden. & ante sniam condemnationis latā dictus M. mortuus est, opponitē per dictū Io. q dictus iudex nō pōt procedere ad cōdemnationē de morte dicti Mar. cū extincta sit accusatio pp mortē dicti Mar. qritur quid iuris? R ñ. omissis ambagibus, vr q iudex nō possit procedere ad cōdemnandū dictū Io. de morte dicti M. de rigore qa per mortē dicti vulnerati & mortui subsecutā, criminis cū mortuo accusatore vel accusato extinguitē accusatio, & oīa actitata, vt ff. ad Tur pil. l. an priuati & l. senatus. § post mortē. ff. de pub. iud. l. diffamato. de accu. l. diui fratres. l. libellorū. §. fi. C. si reus vel accu. mor. fue. l. ii. in fi. Sed facta absolutione & cancellatione dictæ accusæ & actorū bene poterit ab alia psona de nouo accusari intra xxx. dies vt les, vt d. l. libellorū. § fi. vel si nō appareat accusator, poterit iudex p inquisitionem procedere & punire. extra de cel. miss. c. i. & fi. C. de abo. l. i. & ad hoc ne maleficiū sit impunitū. ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus.

70 † Sed qd, ordinatū est q nullius debeat receptare malefactorē in domo sua sub pœna c. lib. quidā cōmisit maleficium & aufugit in domū tuā & se abscōdit te ignorante vel sciente q abscondcrat, sed ignorabas q cōmisisset maleficium, quæritur quid iuris? R ñ. q nō debes cōdēnari, qa nō abscondisti eum, & abscōdere est receptare. ff. de ser. cor. l. i. §. q autē. Itē quia nō constat q scieris fuga istius, q opus est arg. ff. ad l. Fla. de pla. l. si qs seruum. de ser. fugi. l. quicunque. § pe. de his qui latro. occu. l. si qs ignorās in auth. de san. epi. §. si qs i domo sua. colla ix. Sed si tu recusāres dare istum malefactorem iudici, tunc tu debes puniri extraordinaria pœna. C. de his q latr. occu. l. i. & ii circa princ. Alij dicunt q ille dēt puniri de recept. p l. q domum. ff. de adul. & ff. de ser. cor. l. pe. & ff. de fur. l. si quis cum si. Sed nō obstant qa in dictis legibus ideo punitē q fuit sciens & particeps in delicto nā si fuisset particeps tunc puniretē, vt d. l. q domū cū si.

71 † Sed pone q orta rixa inter aliquos plures aliqs est vulneratus vnico vulnere vel plurib' vulneribus, ita q mortuus est, nescit tñ ex cuius vulnere sit mortuus, quæritē an oēs sint homicidio puniēdi? R ñ. dicunt quidā q sic, p l. ita vulneratus. ff. ad l. Aq. & l. itē Mela. § si plures. & l. qua acti. §. occisum. eo. ti. & ff. de iniur. l. si plures. cū si. Ecōtra q nō, qa nō cōstat q oēs occiderunt, q esse dēt, qa in delictis pbationes debent esse luce meridiana clariores. l. sciant. C. de pba. de pœ. l. q sniam. nec debemus talibus vti psumptionibus vel mendicātis suffragiis. C. de accu. l. singuli. ff. de pœ. l. absentē. Itē qa in talibus debemus cōtēplari ictus cuiuslibet delinquentis, vt ff. de sicca. l. i. Ita vt ille q mortifere vulnerauit vel occidit de homicidio puniatē. Alii autē de insultu vel de vulnere tm, vt d. l. fin. & d. l. ita vulneratus. nā ſm qualitatē delicti est pœna imponenda. C. de testi. l. fi. ff. eo. l. aut facta. Itē qa impossibile est insolidū oēs occidisse, vel quemlibet occidisse & q impossibile est, nullū est, vt ff. de reg. iur. l. impossibiliū. vnde cum nō cōstet quis occidit nullus est puniendus, cū ius nō deficiat, sed probatio. ff. de testa. tut. l. duo sunt. Itē quia in dubio melius est nocentē absoluere, quā innocentē cōdēnare. ff. de pœ l. absentē. ff. de rei vē. l. Pōponius. §. sed. vnde nullus dēt de homicidio puniri, & hoc verius & ita tenent cōiter doc. Sed qa delinquerunt & ne maleficium sit impunitū, vt d. l. ita vulneratus. & iura suadet ob maleficiū solui pœnā. ff. de fideiuss. l. si actio. debēt pecuniariter cōdēnari, put iudici vr de insultu vel de vulnere inspecta qualitate facti & psonarū & facultatibus ipsarū, vt d. l. aut facta. ff. de pœ.

& l.hodie.ff.de extraor.cri.l.i.Si.n.constaret oẽs ordinasse simul & tractasse de tali homicidio cõmittẽdo & faciendo, tunc oẽs de homicidio puniunt, vt ff.de sicca.l.i.§.diuus.qa vnus vr̃ mãdato alterius fecisse, vt l.nõ ideo minus.C.de accu.ff.de iurisf. om. iudi.l.ti inde.§.fi.ff.de fur.l.q iniurie.& qui per alium facit p seipsum facere vr̃, vt ff.de adm.tuto.l.si ita.§.gessisse. Nec ob.ff.ad l.Aquil.l.itẽ Mela.§.si plures & l.ita vulneratus.& ff.de iniur.l.si plures cũ si.quia in dictis legibus quis punit p dãno dato ciuiliter, & nõ criminaliter, & ciuile iudicium nil habet cõe cum criminali, vt insti.de pub.iudi.in prin.cum suis simi.Sed si cõstaret quis fuisset author, tunc ille solus puniret de homicidio pro oĩbus.C.de vi pub.l.qm̃.ibi, in eum &c.& dixi supra de insultu in §.sed

72 quid in rixa &c.† Sed quid, quidã fuit accusatus in vna accusa de pluribꝰ maleficiis cõmissis per eum, ꝙ esse põt arg.C.de an.excep.l.si quis.extra de accu.c.qualiter & qñ. Iste accusator quedã crimina probauit fore cõmissa, quędã nõ potuit pbare, q̃ritur an sit absoluẽdus vel cõdẽnãdus? Rñ.omissis ambagibus, aut maleficia sunt cõiunctiue posita in accusa, & simul & semel & tũc vr̃ ab o.bus absoluendus, ratio est, quia nõ est facta probatio ſm formã dictæ accusæ prout iura requirunt, vt ff.vi bo.rap.l.ptor.§.hæc autẽ actio.ibi.docere &c.ff.de adult.§. quid tñ.ita ꝙ nõ põt sequi cõdemnatio ſm formã dictæ accusę prout dẽt, vt extra de accu c.qualiter & qñ.§.dẽt.si aute separatim fuerunt delicta specificata in accusa, vñr esse tot accusæ quot sunt delicta. ff. de mino l.etiã ff.fami.herc.l.in iudicio.& tũc super probõne sequitur cõdẽnatio, sup nõ probatis, sequit absolutio, p iura pdicta, & facit.C.si aduer.rem iud.l.i Alii dicunt indistincte debere absolui, per iura primo allega.Sed qd dixi verius puto.Sed si pceditur p nquisitionẽ, tunc semper super pbatis het & sequi cõdẽnatio ne maleficiũ sit impunitũ, vt d.l.ita vulneratus. & xxiii.q.iii.hæc crimina.quia in iquisitione nõ requiritur tãta solẽnitas quãta in accusa.facit ff.de offi.præsi l cõgruit & in auth. de colla.

73 § iubemus.coll.ix.† Sed quid, quidã irato aĩo insultauit alium cũ gladio modo & animo occidendi eũ, nõ tñ pcussit eũ nec vulnerauit, qa ille forte aufugit vel gentes in medio fuerũt, nunqd est de homicidio puniendus? Rñ.dicunt qdã ꝙ sic, p l.C.de sicca.l.is q cũ telo.qa volũtas cũ actu p facto hr̃.ff.de sicca.l.j.§.diuus.ibi, & in eos. Ecõtra ꝙ nõ, qa nõ habuit maleficiũ effectũ, vt ff.ꝙ quisq; iur.l.j.ad fi.Itẽ qa vbi factũ desiderat, vt in casu nr̃o nõ sufficit voluntas, vt ff.de acqui poss.l.cũ hr̃des.Itẽ qa verba debẽt intelligi cũ effectu.l.si p aliũ.§ docere.ff.si qs in ius voc.nõ ier.& magis sensum quã verba spectamus, vt ff.de iniur.l. item apud labeonẽ.§.j.Nec obst.l.is q cũ telo.cũ si.qa dẽt intelligi ſm determinationẽ dictę legis, vt ff.de sicca.l.j.§.diuus. vt necessaria sit pcussio, vt dictũ est, qa nõ est nouũ posteriores leges ad priores trahi, vt ff.de leg.l.nõ est nouũ.Itẽ qa debẽt leges legib.concordari, vt C.de inof.testa.l.ij & legũ correctio est euitãda &c.& ꝙ nõ mutat, i sua firmitate durat, vt l.sancimus.C.de testa.l.facit.ff de actio.& obl.l.quoties.de sepul.vio.l.fi.cũ si.& hoc verius puto.Si vero pcussit & vulnerauit cũ re apta ad homicidium cõmittẽdũ aĩo occidẽdi, tunc punit de homicidio de iure cõi, licet nõ occiderit, vt ff.de sicca.l.i.ĩ prin.& §.diuus.& l.in l.dicta.§.is

74 q cũ telo.cũ si.† Sed qd, ordinatũ est ꝙ si quis fuerit in bãno cãcellet, si soluat cõi x.lib.qdã positus fuit in bãno tpe pn̄tis potestatis, & post dictũ ordinamẽtũ factũ soluit x lib cõi, & petit se de dicto bãno cãcellari, q̃ritur qd iuris? Rñ.& vr̃ ꝙ sit audiendus & debeat cãcellari cũ ordinamẽtũ debeat trahi ad futurũ tps C.de leg.l.leges.& in auth.vt cũ de app.cog.§.i.cũ si.Ecõtra ꝙ nõ, qa dictũ verbũ, fuerit, est pteriti tẽporis & dẽt trahi ad pterita, & nõ ad futura, vñ dictũ ordinamẽtũ nõ vr̃ habere locũ.argu.C.de gene.abo.l.cũ eo.ff.de legi.l.cũ lex.ff.de verb.ob.l.si quis stipulatus. Sed ad hoc vt oĩs cesset dubitatio dẽt dici si quis fuerit vel erit in bãno &c. pp verbi significationẽ.ff de verb sig.l. verbũ erit. vbi de hoc. & l.verbũ oportebit.& hoc approbai de iuris rigore . Sed prima opi.vr̃ benignior. & ideo pferenda, vt ff.de legi l.benignius.C.

75 de iudi.l.placuit.† Sed qd, ordinatũ est ꝙ si qua domus fuerit cõbusta, vel bladũ in aliqua villa, debeant capere malefactores, ꝙ si nõ fecerint, emendẽt dãnũ datũ, pone ꝙ domus ecclesiæ vel bladũ fuit cõbustũ vel cõbusta, & nõ fuerint malefactores capti,

pti, nunqd tenet emendare dānū? R ñ. sic vr̄ p verba statuti.ff.ad muni.l. cōstitutionibus.de leg.iii.l.nō aliter.nā statutū loquitur gn̄aliter &c.nec distinguit inter res ecclesiæ nec aliorū,ergo nec nos.ff.de pub.l.ꝺ ptio.Itē qa res ecclesiæ sunt fauorabiliores &c.C.de sacrosan.eccle.l.iubemus.& l.fin. ergo &c.ff.de libe.& posth. l.cū qdā. cū si. E cōtra ꝙ nō,qa statutū nō potuit imponere legē nō subditis, & rebus nō subditorū, vt l.cunctos populos.C.de sum.tri. & fide cath.Itē cū ecclesia nō stet ad emēdationē dāni dati in rebus aliarū psonarū dictæ villæ,ideo nō dēt ei emēdari,quia ꝙ quisq; iuris in alterū statuit &c.C.de solu.l.pe.Item qa vbi dēt esse emolumētū,dēt esse & onus &c.ff.de regu.iur.l.ſm naturam.facit ff.de adul.l.si postulauerit.§.iubet lex.C.de vsu.

76 l.ea.& l.lex.& hoc approbat.† Sed qd ordinatū,est ꝙ si aliqua domus fuerit clā cōbusta ꝙ vicini emēdēt dānū, pone ꝙ i vna domo fuit clā & occulte positus ignis, sed postea pp ineptū & vim ventoꝵ aliæ domus sūt cōbustæ,q̄rit nūqd vicini teneant ad dānum istaꝵ domorū cōbustarum pp vim ventorū? R ñ.dicuntqdā ꝙ sic.p l.ff.de dam.infe.l.q bona.§.ii.de incen. rui.nau.l. ii.§.is qui. Et ita de facto fuit iudicatū Bononiæ.Alii cōtra,qa de casu nemo tenet,nisi expresse dicat,vel nisi culpa pcedat supra loca.l.si merces.§.vis maior.& §. culpæ. & incēdium est casus fortuitus.insti.qb.mod. re cōtrahi.obli.§.fi.Itē dānum ꝙ pp violētiā accidit,nō est mihi imputandū.extra de homici.c.de certo.c.significasti.& c. fi.& c. cū dilectus cū si. Et hæc opi.vr̄ benignior.

77 †Sed qd,pnunciatū est ꝙ oēs cōsiliarii veniant ad cōsiliū qn̄ pulsabit cāpana sub tali pœna.qdā venit quasi in fine cōsilii, nunquid dēt cōdēnari? R ñ.& vr̄ ꝙ non, postq̄ venit anteq̄ cōsiliarii recederent & finitum esset cōsiliū,arg.ff.de leg.i.l.si seruus.§.fi.& l.plane.§.fi.ff.si qs cau.l.& si rō. quia dictio ad,denotat perfectionē tēporis, vt ff.de cōdi.& demon.l. in annos.vñ qn̄ venit ante finitū cōsiliū vr̄ sufficere.itē quia venit adhuc rectore sedente p tribunali ꝙ sufficit, vt ff.de in integ.resti.l.diuus pro hoc fac.t. ff.de peri.& commo. rei ven.l. illud cōmo. l.i.in fi.ff.de his qui.vt indig.l. pe. E contra ꝙ nō,quia nō venit in princ. ꝙ est pars potior.ff.de ori.iur.l.i. Itē quia qui in vno delinquit,in omnibus delinquere vr̄,vt extra de hære.c.ii.in fi.Itē quia nihil vr̄ actū, cum qd superest ad agendum.C ad Silla.l. fi.C.de distr.pig.l.quadiu.sed prima opi.vr̄

78 verior de rigore iuris † Sed quid,ordinatū est ꝙ nulla persona ducat bladū vel vinum vel alias res extra districtū sub pœna x.lib. & amissionis rerum & bestiæ vel nauis vel plaustri cū qbus dr̄ vel portat.Quidā inuētus est facere vel ire cōtra dictū ordinamētum, vnde cōdēnatus fuit in amissione rerū dictarū bestiæ vel nauis vel plaustri, & i lib.x.ſm formā ordinamenti, quærit nunquid valet talis cōdēnatio quatum ad res? R ñ.nō vr̄, quia res caret dolo & culpa, & est qd inanimatū,vnde delinquere nō pōt, vnde nō potuit condemnari, vt in auth.de mand.prin.§ oportet.coll.iii.in auth.vt nulli iudi.§.fi.Itē bestia caret sensu, vnde non delinquit,si nō delinquit non pōt cōdemnari.ff.si quad.paupe.fecis.dic l. j.§.j. Sed dic talē condenationē valere per l.fi.ff.de ope. no.nunc.vbi de hoc.& l.si aliter.ibi,qm̄ magis &c.& ita de cōsuetudine quotidie obseruatur.

79 †Sed quid,accusaui M.de insultu & percussione in me facta cum gladio, deinde probaui eū ꝙ manu vacua & nō cū gladio, quærit nunquid debet puniri, saltē de eo ꝙ probatū est? R ñ.quidā dicunt ꝙ non, quia nō est facta probatio ſm formā accusæ,vt opus est.ff.vi bon.rap.l.prætor edixit. i prin.& §.j.& §.hac aūt act.ibi docere &c. ff.ad l.Iul de adulte.l.denunciasse.§. super hoc.Et vide Bar.q pulchre posuit, ꝙ vi aut clam.l aut.§.si quis.vnde nō pōt sequi condemnatio,cum ipsa debeat formari ſm formam accusæ, quod esse nō potest.extra de accu.c.qualiter & qn̄. Sed dēt sequi absolutio ab obseruatione iudicij, ratione ineptæ probationis, & de nouo poterit accusari & inquiri & puniri.ff.de accusa.l.libellorum. & extra de collu.c.j.& fi.cum si. Alij dicunt ꝙ potest condemnari de eo ꝙ probatum est ad hoc ne maleficium sit impunitum.ff. ad l.Aquil.ita vulneratus. & ff.de fideiuss. l.si a reo.facit.C.si aduer.rem iudi.l.j.cū ibi

80 no.† Sed quid,ordinatū est ꝙ nullus ducat bladum vel vinum extra districtū sub pœna x.lib.& amissionis bladi & vini. Quidā portauit farinam vel acetum extra districtum contra ordinem, quæritur nunquid possit et debeat puniri? R ñ.ꝙ farina non

est bladum, nec acetū est vinū, qa mutata est forma & natura, nec pōt ad pristinū statum redire, vt arg. ff. ad exhib l. Iulianus. §. sed & si q. de leg. iii. l. quæsitū. §. illud. & l. lana. & statutū dēt seruari prout iacet, nec ab eius forma dēt recedi. ff. ad munici. l. cō
81 stitutionib⁹. & de le. iii. l. nō aliter. † Sed qd ordinatū est q quicūq; emeret rē aliquam publice i platea quā iuste emerit, nō teneatur ad restitutionē rei nisi pretio sibi reddito. Et pone q quidā forensis probet rē suā esse, & sibi furatā q̄ritur qd iuris. R ñ. q res dēt sibi pretio ēt nō reddito restitui. C de fur. l. in ciuili nisi cōstaret pretiū fuisse versum in vtilitatē petentis. Nā tūc dēt illud reddere. ff. de rei vēdi. l. emptor. Nec ob. statutū qa nō ligat forenses & nō subditos, nec pōt rebus nec subditorū lex imponi C. de sum. tri. & fi. cath. l. cūctos populos. ff. de iurisdi om. iud. l. fi. cū si facit. l. p̄sens. ff. de acqui. rer. domi. de capti. & postli. reuer. l. si cōpertus §. ex p̄missis. ff. de reg. iur. l. quod
82 nostrū est. † Sed pone q aliquis fuit inuētus portare bladū vel vinū vel aliā rē cōtra deuetū, sed nōdum est extra cōfines ciuitatis vel castri dicunt custodes q ipse portabat cōtra deuetū, & ille negat, q̄ritur qd iuris? R ñ. dicit Gofre. aut iste q portabat erat prope cōfines distructus, nec est ibi aliquis locus suppositus illi ciuitati vel loco ad quē possit portare, & tūc præsumit̄ cōtra deuetum, & tunc est puniēdus arg. C. de pœ. l. q sniam. ibi & vix negari sufficiat. ar. ff. d iud. l. si qs postea. facit. ff. de incē. rui. naufra. l. pedius §. pe. de pœ. l. respiciendū de qō. l. de minore. Alias nō punit̄ nisi probet̄. l. sciāt. de proba. l. qui accusa. C. de eden. de ser. fu
83 gi. l. quicunq; cū si. † Sed qd, si de licentia rectoris qs portat bladū vel aliquā rē contra deuetū vel bānum, nunquid incidit in pœnā? R ñ. dicunt quidā q nō. arg. ff. de acquir. pos. l. iuste. qa p̄tor facit licitū, qd alias non licet ff. de iurisdi om. iud. l. si quis id qđ. ff. quod falsu tut auro. l. i. & l. nouiss me. Alii contra, quia p̄ætoris officiū non pōt derogare ordinamēto. ff. de fer. l. i ff. ad muni. l. ordin. §. i. Itē quia forma statuti seruāda est. ff. ad muni l. constitutus. & hoc vr̄ verius, quia non licet illi ignorare ordinamētum. arg C. de legi. l. leges. Nec ob. quod dicit, q iudex facit licitum id quod alias non licet, quia illud est verū in eo quod nō prohibetur expresse à lege vel ordinamento, si vero prohibetur expresse, non valet licētia q̄ cōceditur. C. de legi. l. nō dubium in fi. cū
84 si. † Sed quid, ordinatū est per legē municipalē q villa vel castrū teneat capere malefactorē cōmittentē maleficium in suo territorio sub pœna c. lib. pone q plures fuerūt malefactores ad illud maleficiū vel homicidium cōmittendū, & nō fuerunt capti, q̄ritur an debeat fieri condēnatio c. lib. solum pro vna pœna, an pro quolibet malefactore debeat condēnari in lib. c. R ñ. & vr̄ q pro quolibet malefactore debeat condēnari in c. lib. cum tot videantur esse maleficia quot sunt personæ delinquentes, vt ff. de in iur. l. si plures. ad Tur. l. senatus. de lib. ho. exhi. l. ii. de termi. mo. l. ii. C. de ser. fugi. l. quicunq; cū si. Cōtra vr̄ q vna sola pœna lib. c. cū vnū fuerit maleficium, scilicet homicidiū, & vbi est vnū factū nō possunt dici plura, cū vnitas nō recipiat diuisionē. Item quia nō fuit dictū q p quolibet malefactore puniatur in c lib. Et qđ nō fuit expresse dictū pro omisso haberi dēt. ff. de ver ob. l. quicquid. ff. de testa. tut l. duo sunt Titij. facit. ff. de his qui deie. vel effu l. j. §. fi. & seq. qđ vi aut clam. l. semper. §. in sepulchro. Et qđ plus si oēs fuerūt capti p̄ter vnū, nō minus dictū pęna c lib. puniet, qa nō vr̄ actū si quid restat ad agendū. C. ad Sil. l. fi. C. de distr. pig. l. quādiu. & est rō quia in vniuersali si aliquid deest totū deesse vr̄, vt ff. de reb. dub. l. si is qui ducēta. § vtru. facit. ff de ver ob. l. in executio. §. pe ff. de iniur. l. item plura. §. abduxisse. cū si. & hoc verius puto: quia pœnæ sunt moliēdæ &c. ff. de pœ. l. si p̄es & l. interpreta. de præto. stip. l. si vero.
85 † Sed quid, quidā fuit accusatus vel inquisitus de quodā maleficio, iste cōparuit & dedit fideiussorē de se p̄sentādo vel soluēdo cōdēnationē, si qua pro ipso facta fuerit p ipso maleficio. Iste malefactor fuit cōdēnatus, & post condēnationē factā fuit citatus de mandato dñi potestatisq; cōpareat corā ipso ad soluēdū cōdēnationē iste cōparuit, & postea recessit, venit p̄tas & petit fideiussorem q soluat cōdemnationem, ipse dicit q non tenetur, quia iudex habuit principalem in suā fortia, & ipsum dimisit recedere vnde est liberatus ab ipsa fideiussione, q̄ritur quid iuris? R ñ. & vr̄ fideiussorē fore liberatum per l. fi. ff. de pact. de solu. l. q res. §. arcam.

§.areã.ff.de bon.poss.l post mortẽ.§ si.C. de fideius.l.ex psona loc.l.si cũ hermes. & l.si cũ hæredes.cũ si.multo magis sunt libe rati si principalis est in fortiã cõis per iura
86 pdicta.cum si.†Sed quid, aliquis fuit accusatus vel inquisitus & cõdẽnatus,iste appel lauit,pendẽte appellatione decessit, q̃ritur quid iuris super bonis defuncti? Rñ.& dico quantum ad personalem pœnã,oĩa esse
p extincta p pp mortẽ.C. si reus vel accusa. mor.fuer l.i sed quãtum ad bona dẽt procedi per hæredes super causa appellationis & si per sniam bona fuerint publicata,licet sit extincta pœna corporalis,non extingui tur quo ad bona. ff.de interdi. & relaga. l. relegatorum.§.ad tempus.ff.de publi.l.dif finite.Si vero in snia bona forent tacite adẽ pta,vt contingeret in deportato, vt C. de bon.prescrip.l.deportati. & tũc extincta cã principali.s.deportationis,extinguitur ẽt ac cessoria.s.cã bonorum,vt C.si reus vel ac-
87 cu.mor.fue.l si.in si.†Sed quid, pone q p statutum bãnitus põt offendi impune,quidam fuit exbannitus,ipse vel eius procura tor opponit, & dicit bãnũ esse vel fuisse nul lum pendẽte cã nullitatis,iste est offensus, q̃ritur an impune poterit offendi? Rñ.aut opponitur per modum appellationis,& tũc non habetur pro exbãnito de iure, quia p appellationẽ suspẽditur bãnum.ff.ad Tur. l.i.in si.ff.nil no.app pen.l.i.ff.de pœ.l.iii.& si.tunc nõ põt offendi impune.Si vero op-
q ponitur directe de nullitate sola q & nõ in modũ appellationis, & tunc pendente ista cã nullitatis hr̃ p bãnito donec super hoc fuerit pronunciatum,vnde interim vr̃ posse offendi.arg.ff.de lib.cau.l.iii.§.si seruum. & est ratio, quia bãnum lotum à iudice p̃sumitur rite datum.ar.ff.de re iud.l.res iu dicata. extra de renun c.in plenitia.cum si.
88 †Sed q.d,ordinatum est q si quis amiserit equũ in seruitio cõis, q debeat sibi emendari. Pone q equus stans in seruitio cõis est mangagnatus & post multos dies est mortuus,quæritur nunquid cõe debeat emẽdare? Rñ. & vr̃ q nõ qa nõ fuit mortuus sine nõ decessit in seruitio cõis. Nã forma statuti est seruãda.ff.ad munic l.cõstitutionibus de lega iii.l.nõ aliter.de exer.l.i.Econtra q sic,quia vr̃ mortuus fuisse tẽpore quo fuit mangagnatus.arg.ff ad l. Aqui.l huic scripturæ.§.si seruus.& l.ita vulneratus.§.i.& ff.de dam.infe.l.dãni §.sabinus.de solu.l.q res.§.i.Itẽ quia dr̃ amissum tunc licet postea amittatur cum mãgagnatio fuerit cã q amitteret.arg.ff.de incen.rui.naufra.l.i.
89 §.ex incẽdio.& hoc verius vr̃. †Sed pone q statutũ est q nullus vendat equum sub certa pena,quidã nõ vendidit,sed creditori insultum dedit,vel donauit, nũquid incidit in penã,videt q nõ, qa statutum dicit solũ de venditione, & statutum seruãdum est, vt sonat.ff.de leg.iii.l.nõ aliter. ad munic.l. cõstitutionibus.cum si.Sed cõtravr̃,qa ver bum vẽditionis ad alios cõtractus extẽdit. ff.qui.mod.pig.vel hyp.sol.l.sicut.&.appel latione venditionis & alienationis contine tur oĩs actus trãsferendi dñium.C.de fun. do.l.i.facit.ff.de leg.i.l. senatus. & hoc qd̃
90 approbãt,verũ esse. † Sed quid, vxor alicu ius delinquit pp qđ fuit cõdẽnata, nũquid maritus suus dẽt cõpelli ad soluendum cõ demnationẽ pdictã de dote sibi assignata? Rñ.vr̃ q non,quia ipse est dñs rei dotalis, & non vxor,vt C.de rei ven.l.dote. Itẽ qa dos datur marito vt sustineat onera matri monii,& qđ in eius fauorẽ introductũ est, nõ dẽt in eius lesionẽ retorqueri &c.vt C. de legb.l.qđ fauore.Itẽ ob debitum vxoris nõ dẽt maritus inquietari, vt C.ne vxor p mari.l.si.& l.ob maritorũ.Itẽ q̃a pena dẽt suos tenere autores &c.C. de pœ. l. sancimus.ff.de pœ.l.crimini.vt q̃a nõ põt cõpel li indotatã vxorem habere.ff.ad l. Aqui.l.si dos.facit in auth.de nup.§.si.col. iiii Ecõtra vr̃.q sic,quia vir & vxor debẽt esse par ticipes in bono & in malo.ff.so.mat.l. si cũ dotẽ.§.si maritus.& §. sinautem in seuissimo.& C.de crimi.expil.hære. l. aduersus. Itẽ quia sunt vna caro & vnum corpus, & socii diuinæ & humanæ domus. Sed dicũt quidã primã opi.esse verã, per iura primo alleg.Fallit.n.in casibus. in quibus pp delictum vxoris bona publicant qui casus nota ff.so ma.l.si maritus.& ff.de bo.dã. l.iiii.
91 †Sed quid,est ordinatũ q quicunq; habet in bonis mille lib. debeat tenere vnũ equũ pro cõi,quidã cõputatis dotibus vxoris, bene habet dictam quantitatẽ,aliter nõ,nunquid debet cõpelli tenere equum pro cõi? Respon.sic vr̃, quia est dñs dotis. C. de rei vẽ.l.do e.Ecõtra q nõ,vt in l. Lucius.§.idẽ vr̃. ff.ad munic. C. de dona.l si constante. quia nõ debet cõputari in bonis, qđ verius est.

92 est †Sed quid, cõcessum est potestati arbitrium super maleficiis inquirendis puniendo & procedendo pro suo arbitrio, quidã captus ducit ad potestatẽ, & dicitur ꝙ est latro vel malefactor, nũquid poterit istũ talẽ sine aliis indiciis vel probationibus ponere ad tormenta, & si cõfessus fuerit maleficiũ i tormẽtis ipsũ punire & cõdẽnare? R ñ. vr̃ ꝙ sic, ex vigore arbitrii sibi cõcessi, quia talis concessio dẽt aliquid operari. ff. de leg. i. l. si qñ. alias verbis & nõ factis &c. quod esse nõ debet. qñ dies leg. ced. l. ii. cũ si. in fi.
r Ecõtra ꝙ nõ, quia licet habeat arbitriũ, tñ tenetur seruare iura, quia per arbitrium nõ intelligitur derogatũ solennitati legũ C. de inof. test. l. si qñ. ff. de cõdi. inde. l. si ꝑcur. §. Celsus. ff. man. l. creditor. §. Lucius ad munici. l. Lucius. § Imperator. ergo nõ põt ad tormẽta procedere sine indiciis siue probationibus vel p̃sumptionibus, quia arbitriũ nõ supp̄ et defectũ iudicii, sed oportet qđ p̄cedãt indicia vel præsumptiones &c. vt l. milites. C. de qõni. & ff. e. l. i. Itẽ qõ facti est in ptãte legis nõ aũt in arbi. iud. ff. ad Turp. l. i. §. j. & ij. ad muni. l. ordin. §. i. Nã licet potestas posit ex arbitrio de iuris solẽnitate aliquid omittere in procedendo vel dilationes abbreuiare, nõ tñ ex toto dẽt subuertere, vel iuris ordinẽ omitteř vel solẽnitatẽ vt d. l. si qñ. nec põt ẽt rationis modũ excedere, vt ff. de pœ. l. hodie. in fi. de ver. si. l. aliud &c. & eo. ti. l. si qua pęna. ibi igit simul atque &c. immo semper in ferẽda snia dẽt iura seruare, vt in auth. de manda. prin. §. oĩs autẽ iudex. & ſm probata, & non ſm conscientiã iudicare debet, vt ff. de off. p̃si. l. illicitas. §. veritas extra de off. ord. c. i. vbi de hoc no. veruntamen cũ minoribus probationibus vel indiciis põt probare procedere vel iudicare vnde si habet vnum testẽ de veritate si sc dignũ, & vnum indicium cum fama probata saltẽ per duos testes tũc si haberet conscientiam de maleficio cõmisso posset ad condẽnationẽ procedere, ꝙ nõ posset alias si non haberet indicium, quia in criminibus, probationes debẽt esse luce meridiana clariores, vt l. sci. ..nt. C. de ꝓba. de pœn. l. qui sententiam. Item arbitrium datum reducendum est ad arbitriũ boni viri, id est iudicis. ff. de ope. liber. l. libertis de verbor. obligat. l. continuus. & iudex habet iudicare secundum probata, vt dictum est, & hoc verius vr̃, vel refert vtrum dicat ad libitum merum & purũ arbitriũ &c. vel solum ad arbitrium. Primo casu nõ teneř seruare solẽnitatẽ iuris si nõ vult, sed in secũdo casu sic, vt ff. de legat. iii. l. fideicõmissa. §. quãquã debet tñ in quolibet casu causa cognita procedere, vt C. de effra. & expi. l.
93 i. §. i. & seq. †Sed quid, si post maleficium cõmissum datum est arbitrium potestati, nunquid poterit isto vti arbitrio & ſm illud procedere? R ñ. nõ, quia nõ extendit se ad p̃terita, sed ad futura tantũ, nisi istud esset forte expresse dictum, vt C de legi. l. leges. & in auth. vt cũ de appel. cog. §. i. extra de cõstit. c. fi. Itẽ quia illud qđ cõceditur in p̄iudicium alterius lite peden. non trahitur
94 ad præterita, vt habet in d. c. fi. †Sed quid, quidã percussit aliquẽ, sed nõ mortifere vt medici asserunt quibus est credendũ. C. de re mili. ff. de sta. ho. l. septimo. sed tñ postea occasione vulneris superuenit febris huic vulnerato, ex quo mortuus est, nunqd iste percussor est puniẽdus tanq̃ homicida, an de vulnere tm̃? R ñ. omissis ambagibꝰ, aut iste ꝑcussor habuit animũ occidẽdi, & hoc scitur per cõfessionẽ suã sponte factã, vel p̄sumitur ex iis q̃ præcesserunt inter offensum, & offendentẽ per minas dictas per ipsos vel ꝑ inimicitias p̄cedẽtes, vt ff. de arbit. l. sed licet & C. si quis Impe. maledixe. l. i. cum si. & ẽt ex qualitate percusionis rei cum qua percussit vt cũ gladio magno & apto ad homicidiũ cõmittendũ, & tunc vr̃ de homicid. puniẽdus, vt ff de sicc. l. i. §. diuus. ff. de pę. l. aut facta. § euẽtus. C. de sic. l. si is qui cũ telo. nã & q̃ causam dani &c. ff ad l. Aqui. l. qui occidit. §. in hac. de parri. l. vtrũ. cum si. Si aũt nõ habuit animum occidendi quod perpendi põt propter amicitiam vel parentelam quam simul habebãt offendens vel offensus, vel ob aliam similẽ causam. vt C. de siccar. l. & arg. C. de epis. & cler. l. eum qui. de adul. l. si quis. de iniur. l. vestem sordidam. vel quia percussit cũ re modica non apta ad homicidium cõmittẽdum, & tunc de vulnerato tãtum & nõ de occiso tenetur, cum iniuria consistat in effectu facientis ff. de iniur. l. illud. de ædil. edi. l. i. §. proinde. ibi minusculũ, & quia ex qualitate factorum & personarum capitur cõiectura. ff. de don. inter vir. & vxor. l. omnis hæreditas. §. nunquam. Alij dicunt de homicidio

micidio istū esse puniendū, quia occisum dicimus qualitercunq; occisus sit. ff. ad legē Aqui. l. qua actione. §. occisum. & nihil interest an qs occidat an mortis cām pbeat &c. ff. de sicc. l. nihil. & de parri. l. vtrū. cum si.
95 Sed prima opi. verior vr̄, & benignior. † Sed quid quidā cōmisit maleficiū de quo punitus est pœna statuti itē petitur ꝙ puniat pœna legis ꝓ maleficio? Rn̄. dicunt quidā ꝙ dēt puniri ēt pœna legali, quia ius municipale, id est statutum, nō tollit ius cōe, nisi expresse dicatur, vt ff. de actio. & ob. l. quoties, de libe. ho. exib. l. iii. in princip. itē q̄a cā pecuniaria nō tollit corporalē. ff. vi bo. rap. l. ii. § j. C. de sepul. vio. l. qui sepulchrū. cum simi. Alij cōtradicunt his rōnibus, quia si ꝑ statutū imponitur pœna pecuniaria videt prohibere corporalē, vt ff. de iudic. l. cum ptor. Itē quia pro eodē maleficio non pōt duplex pœna imponi, vt C. de pœnis. l. omnis. nec dēt sæpius de delicto eiusdē quæri, vt l. licet. ff. naut. capon. stabula. nec legibus duabus dēt quis puniri ff. de accusa. l. senatus. & hoc verius secundum Iac. de Aret. &
96 Dyn. † Sed quid statutum dicit quod si aliquis fecerit tale maleficiū puniatur in x. li. contingit quod fęmina cōmittit & delinquit nunquid dēt puniri simili pœna, ita quod appellatione si quis, cōprehendatur si qua, & sic masculinū cōcipiat fœmininū Rn̄. dicunt quidā quod non licet puniatur muli r iure cōmuni non scd̄m statutū, q̄a licet statutum recipiat interpretationē, id est declarationē a iure cōi. ff. de mu. & hon. l. vt gradatim. §. sed si lege nō tamē recipis extensionē, quia eius statuti est forma seruāda. ff. ad municip. l. cōstitutionibus & à verbis nō est receden. ff. de lega. iii. l. nō aliter. & hoc & ēt aperte apparet in simi. Stipulatio. n. quæ est stricti iuris nō recipit extensionē. imo illud quod nō palā exprimit, pro omisso hr̄, vt ff. de verb. obliga. l. quicquid. cum igitur extendere genus masculinū ad genus fœmininū esset prorogare, vt dictū est genus masculinū ad genus fœmininū & verbum ꝓlatum à statuto sit stricti iuris non dēt extēdi ad fœmininū. & sic fœmina nō pœna statuti, sed legali est puniendа, & in hac opinio. est Dy. vt ipse plene not. ff. de verb. sig. l. j. Alii dicunt quod qn̄ verbū masculinū ꝓfertur à lege siue sta
a tuto [a] quod est lex, vt l. oēs pupuli. ff. de iu sti. & iur. siue de fauore siue de odio. semper masculinū cōprehendit fœmininū, dūmodo ꝙ dr̄ de masculino, cōueniat feminino, vt in casu isto. itē ꝙ appellatione si qs, cōtineatur si qua, ꝓbatur. ff. de verb. signifíca l. j. & in l. testamēto. ff. de cōpen. l. j. & fi. ff. de nego. gest. l. j. §. j. C. vnde vi. l. si quis in tm̄. C. de seruis fug. l. quicunq; cum simi. vnde Cy. ibi plane ponit hanc materiā dicit eadē pœna dēt puniri fœmina, qua masculus, si deliquit, quia hoc ita congruit fœminæ sicut masculo, cū ita possit delinquere fœmina sicut masculus, & hoc verius puto. Ad id quod dr̄ de statuto, ꝙ verbū à statuto ꝓlatum nō recipiat extensionē, videt cōtra, scilicet ꝙ extensionē recipiat, nam ꝙ verbū venditionis ēt ad alios cōtractus extenditur. ff. quib. mod. pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. vēditionis. not. extra de postu. c. ii. in
97 vlt. gl. † Sed quid ordinatum est ꝙ si quis percusserit aliquē, puniatur in x. lib. & per aliud ordinatū est & ꝓuisum ꝙ si de nocte percusserit duplicet pœna, & per aliud ꝙ si fuerit cōmissum in ecclesia vel in palatio maiori pœna duplicetur. Pone ꝙ aliquis percussit de nocte, & in ecclesia, vel in palatio, nūquid punietur pœna oīum statu
c torum? Rn̄. sic [c] vr̄, cum plura sint delicta, vnum rōne loci quia in ecclesia, aliud ratione tēporis, quia de nocte, nā locus aggrauat delictū. C. de his qui ad eccles. cōfug. l. denunciamus. C. de episco. & cleri. l. si quis in hoc genus. & maxime augetur pęna delicti, vt ff. de pę. l. aut facta. §. locus. & instítut. de iniur. §. atrox. ibi vel ex loco &c. C. de incest. nup. l. cum ancilla. §. pe. & fi. item tēpus magis aggrauat, vt est videre de fure nocturno. ff. de sicc. l. si furē. de pœ. l. aut facta §. pen. & fi. C. de adulter. l. Gracchus. & pœna vnius, nō minuit pœnā alterius. ff. de priua. delict. l. nūquā plura. de adul. l. si adulterium cum incestu. Nam delictū aggrauatur. vij. de causis. videlicet qualitate & quātitate, loco, tempore, causa &c. vt ff. de pœ. l. aut facta. in princip. & §. sed hoc. & §. seq. & per totā. l. & ita de facto vidi obseruari & condemnari per assessores locorum.
98 † Sed quid, quidam fuit accusatus vel inquisitus pro aliquo maleficio & citatus cōparuit & satisdedit, sed iudex ipsum nō examinauit, & recesserat ita ꝙ non respondit accusæ vel inqsitioni, postea vult iudex istū tanquam

tanquā contumacē punire & condēnare, nunquid pōt? R ň. vř q sic, argu. C. de assess. l. cōsi iarios & in auth. qua in puincia. C. vbi de cri. Ecōtra q nō quia cōparuit & satisdedit, vnde non pōt d c. cōtumax, & sufficit semel cōparuisse. ff. de success. dict. l. j. §. qui semel. arg. ff. quib. mod. pigno. vel hypo. sol l. pe §. deinde & c. ff. de pact l fin. ad fi. nec debet pro eodē facto plus cōparere. argu. de iur. deli. l. fi. de pœ. l. oēs. & hoc verius vř. Sed bene pōt iudex facere, vt corā ipso cōpareat sub certa pœna, q si nō fecerit, poterit ipsum mulctare, vt ff. si quis ius dicen. nō obtēp. l. j. itē poterit bona ipsius annotare, & si venerit intra annū, audietur, alias secus, vt ff. de requi. re. l. annus. cū fi. vel forte poterit nouā inquisitionem formare de ipso maleficio, si est maleficiū reiterabile, & de nouo citare, & si nō cōparuit ipsum tanquā contumacē punire per

99 iura superius alleg. cū si. † Sed quid, Aliqs cōmisit maleficiū sed nō dolo, quia tūc puniretur. l. Cor. de sicc. ad mortē. ff. de sicc. l. in lege. & not supra de homi. sed culpa vel negligentia, nūquid iste punitur de homicidio? R ň. nō ad mortē vt dictū est, sed punitur aliqua pœna prout iudici videbitur inspecta qualitate & cōditione personarū & culpæ, vt ff. de sicc. l. j. §. sed si claua. & l. iii. §. sed alio. & est rō quia aliter punitur delictū dolose cōmissum, & aliter si committatur culpa vel negligētia, vt ff. de admini. rerū ad ci. perti. l. Imperator. §. rescripserunt. & l. magistratus ff. de cust. reor. l. milites. cum

100 fi. † Sed pone q quis habet in domo homicidā, & non vult ipsum dare iudici vel eius familiæ, nunquid ex hoc puniri pōt? R ň. sic, pœna extraordinaria prout iudici videbitur, vel pœna pecuniaria, vt ff. de ser. fugi. l. j. de pœ. l. hodie. de extraor. cri. l. j. de his qui latro. occul. l. j. cū si & qnque pœna corporali punitur, vt ff. ad Sil. l. iij. §. si quā-

101 quā. † Sed quid, quidā grauiter vulneratus est, & ipse ordinauit cū propinquis suis q ipsum dicerēt mortuū fore ex dicto vulnere, ad hoc vt ille qui eū vulnerauit occidatur, & sic de facto cōtingit qō, pp quod ille qui vulnerauit decapitatus fuit. postea ille vulneratus conualuit & liberatus est à vulnere & percussione & pater decapitati petiit q iste vulneratus & liberatus decapitaretur tanquā homicida, quia dolose ordinauerat pdicta ad hoc vt filius decapitaretur, quæritur quid iuris? R ň. iste & alii sui propinqui qui pdicta ordinauerunt & tractauerunt sunt tanquā homicidæ puniendi, quia tractauerunt morte illius decapitati indebite, iniuste, & dolose, nā nihil interest &c. vt ff. de sicc. l. nihil e parr. l. verū. & qui cām dāni dat &c. ff. ad l. Aqui. l. qui occiderit. itē quia fecerunt conspirationem aduersus innocentē dolose, vñ decapitatus est, & sic l. Cor. de sicc. venniunt puniendi. ff.

102 de sicc. l. j. circa prin. & si cū si. † Sed quid, M. me percussit cū gladio, & dū fugere ipsum gladiū proieci contra ipsum, volendo eū percutere, cōtingit q nō ipsum, sed aliū percussi, accusatus ab illo quē percussi, pro eo cōtra aliū quē fugabā, & qui me pcusserat &c. Nunquid sum puniendus? R ň. nō l. Cor. de sicc quia nō habui animū offendendi ipsum quē offendi, nec interfuit dolus quē necesse est interuenire, vt ff. de sicc. l. in lege. & l. diuus. itē quia potius facto & casu vř factū, quā dolo, vt ff. de pœ. l. respiciendū. §. pe. vñ nō teneor, quia casus excusat, vt ff. de sicc. l. cū si. Et idē pōt dici si volebā percutere canē vel auem, ptereuntem percussi, quia non teneor, quia vř potius casus quā dolus &c. sed si fui in aliqua culpa pijciendo gladiū, pōt dici q teneor actione iniuriarū, vt ff. de iniu. l. eū qui. § si iniuria & Aqui. ad dānū vt ff. ad l. Aqui. l. sciētiā. §. sed si. Et idē pōt dici q si me defendo ab vno qui me volebat offendere nō ipsum sed alium percussi, q nō teneor, nisi forte Aquil. ad dānū, vt dictum est, & fac. ff. de

103 iusti. & iur. l. vt vim. † Sed pone q M nō cōmisit maleficium, sed cōmitti fecit, & de hoc est accusatus, nunquid puniendus est? R ň. sic, nā qui mādat fieri, facere vř. ff. de sicc. l. diuus. §. senatus. argu. ff. de solu. l. qui mādat. ff. de parric. l. ver... itē qui per alium facit &c. ff. de m... r. l. Itē apud Labeonē. §. fecisse, & nō solum ille qui mādat fieri, sed & ille qui facit est puniendus. C. de accusatio. l. nō solū. ff. ad Sila & l. si certus sit pcus-

104 sor &c. cum simi. bus. † Sed pone q quidam fuit accusatus q dolose dedit auxiliū, opem, & fauorem ad committendum maleficium, & probatum est, nunquid de homicidio est puniendus? Respondeo secundum Dynum V & quosdam alios qui de facto consuluere, vt in scriptis inueni, q talis de homicidio

de homicidio non debet puniri, nisi appareat q̃ iste qui dedit auxilium, præstitit causam mortis cooperãdo manibus suis, nam tũc bene tenet̃ de homicidio, q̃a nõ interest &c. vt .de sicc.l.nihil.& ita fuit cõsultum ijs rõnibus. primo q̃a nõ reperit lege cautũ q̃ ille debeat puniri. vñ pro omisso haberi debet. ff. de verb. obl.l.quicquid. item ille qui dat auxiliũ nõ tñ deliquit tantũ quã tum homicida, qui pro omnibus punier̃, vt C. ad l.iul.de vi pub.l.quoniã ibi in eũ &c. ff. si quã pã.fe.dic.l.i.§.cum arietes cum si. item alia ratione, q̃a lex vult q̃ in rixa contempletur ictus cuiuslibet delinquentis, vt ille cuius ictu mortuus est solus de homicidio puniatur nõ autẽ alius.l. si in rixa. ff. ad l.Cor.de sicc.itẽ qui dat opem. nõ tenet̃ nisi opere & crimine consummato. ff. de ver. sig.l.sæpe in fi.facit extra de homi. c. sicut dignum itẽ qui dat opẽ ad furtũ cõmittendũ nõ tenetur de furto manifesto.arg.ff. de fur.l.is qui opẽ. item qui dat auxilium ad raptũ virginis nõ in tñ punit̃ sicut raptor. C. de epi.& cle.l.raptores §.fi.i cęteris aũt &c. per quę iura cõstat esse differẽtiã inter faciẽtẽ & datẽ opẽ, vt ita nõ puniat̃ ille qui dat opem, sicut ille qui facit. ff. de iniur.l.item apud Labeonẽ.§.si curauerit.de fur.l.si q̃s vxo.§.neq; verbo,& §.si q̃s.de manu.ff. de seruo cor.l.in hoc iudicio.§.j.vñ q̃ dat opẽ dẽt pecuniariter puniri, & nõ corporaliter arbit.iudic. inspecta qualitate & facultate istius, vt ff. de extrardi.cri.l.j.de off.præsi.l. illicitas.§.fi.de pę.l.milites.& l.hodie.cũ si. Et si pęna esset pecuniaria ꝑ homicidio vel alio delicto, q̃ puniat̃ iste talis solũ in dimidia pœna vel minori, vt dictũ est iudicis arbitrio,& nõ vltra.& ita de facto vidi & audiui pluries cõdẽnari & obseruari ꝑ rectores locorũ. Sed cõtra eos faciunt multa iura ff. de adi.leg.l.is cuius.insti.de obl. q̃ ex delict.nas.§.at cũ.& seq.& C. de epi.& cle.l.si

105 quenq̃. in fi.cũ si. † Sed q̃d quidã cõmisit maleficiũ, dũ vellet accusari de isto maleficio, venit quidã & posuit se in medio,& ꝑ curauit ita q̃ iste qui deliquit dedit certam quantitatẽ illi offenso q̃ volebat eũ accusare,& sic nõ accusauit, nunq̃d iste mediator est puniẽdus? R ñ. sic vr̃, eadẽ pęna qua debuit iste puniri, vt ff. de adul.l.is cuius ope. in prin.nisi forte esset tale crimẽ de quo posset transigi. C.de transac. l. transigere. Sed iste qui dedit pecuniã vr̃ puniẽdus, quia pacisceudo vr̃ confiteri de crimine. ff. de infa. l.q̃m.ff.de iur.fisc.l.Imperator seuerus. & l. cuius. Sed pro ipso facit q̃ nõ puniatur, q̃a licitũ est redimere se quocunq; mõ põt. ff. de bo.eor.qui mor. sibi cõsc.l.q̃ verũ est in criminibus, q̃ pœnã sanguinis ingerunt, vt d.l.transigere.& ff. de pœ.l.fi.in aliis aũt criminibus secus. Sed si repertus fuerit innocens qui dedit pecuniã, nõ vr̃ puniendus,& ille qui accepit debebit restituere &c. vt C.

106 de adul.l.serui.& d.l.si vero.† Sed quid si iste mediator est affinis vel cõiũctus illi ꝑ quo taliter ꝑcurauit? R ñd. q̃ minori pęna est puniẽdus.arg.ff. de recep.l.ii.cũ aliis ibi

107 not. † Sed pone q̃ vniuersitas alicuius castri vel villę cãpana pulsata,& turba coadunata cũ vexillis & armis cõmisit incẽdiũ, vel homicidiũ, vel aliud delictũ, ex quo priuata ꝑsona cõdẽnaretur ad mortẽ, cũ talis vniuersitas possit delinquere. ff. de dolo.l. ex dolo.§.sicut, q̃ me.cã.l.metũ. §.animaduertẽdũ.cũ si.q̃ritur quid iuris? R ñ. dicunt

x quidã oẽs de vniuersitate ✱ cõdẽnandos, & ad mortẽ puniendos, ꝑ iura ꝑdicta, vt ff. ad l aqui.l.itẽ Mela.§.si plures.de pę.l.aut facta.de sicc.l.diuus C.e.l.is q̃ cũ telo cum si. Alii dicũt q̃ dẽt puniri villa vel castrum iudicis arbit.ff. de pę.l.hodie.de extrao.cri. l.i.d.Guid.de Suza.& Vber.de Bõb.dicunt q̃ castrum vel villa debet destrui sicut fuit Chartago, vt ff. q̃b.mod.vsusfru. amit. l.si vsufruct.in fine. de colleg. illici.l.collegia. cũ si. Alii dicũt q̃ solũ illi q̃ delinquũt, & illi qui regunt vniuersitatẽ castri vel villæ, vt sunt rectores, cõsiliarii,& similes,& ẽt illi q̃ induxerunt ad delinquẽdum sunt puniẽdi vt arg.C.vñ vi.l.meminerint.in fi.ff. de dolo.l.si ex dolo in princi.C. de vi pub.l.q̃m. ibi visum est &c. ff. q̃d vi aut clã.l. si tibi.de ser.cor.l. in hoc iudicio. §. fi.& est rõ.quia oẽs de vniuersitate nõ delinquũt, nec sciũt. nec cõsentiunt & pęna dẽt suos tenere autores C.de pœ.l.sancimus. Si enim oẽs punirẽtur, iam infantes & furiosi punirẽtur, quod esse non debet ff. de sicca.l.infans. Itẽ vxor ob culpã mariti, q̃d esse non debet, vt C ne vxor pro marito.l.ob maritorũ. Itẽ filius ob culpam patris, quod esse non debet, vt C.ne filius pro patre.l.i. & fi.ff de pœ.l.crimen Item alteri per alterũ nõ debet iniqua conditio inferri. ff. de regu.iu.l. non

non debet cũ si. Et hoc magis placet in qua opi. est d. Inn. & ipse no. extra de simo. c. dilectus. ii. de sentẽ. excõ. c. graue. Sed Ber. vr̃
108 dicere cõtra sup̃ d. c. dilect. † Sed qritur nunquid vniuersitas poterit facere syndicum ad defendẽdũ in tali casu? Rñ. sic vr̃, vt C. de re milita. l. tã collectores. §. ac vniuersitas. li. xi. & qđ cuiusq; vni. l. itẽ eorũ. §. si decuriones. & l. sicut. §. si quid. cũ si. & de hoc no. supra de ꝓcurat. & defen. §. sed
109 nunquid vniuersitas. † Sed quid, M. accusauit te ꝙ ipsum ꝑcussisti in facie vel alibi cũ sanguinis effusione, & noctis tp̃e cũ vno cultello, vel ense, tu negasti, & ipse probauit per testes ꝙ ipsum percussisti de die & nõ de nocte, vel sine sãguinis effusione, vel manu vacua, vel pugno vel sine gladio. nũquid es tu in casu cõdẽnationis? Rñ. nõ, sed in casu absolutionis ꝑ ineptã ꝓbationem ab obseruatione iudicii, vt ff. si mẽs. fal. mo. dixe. l. i. §. i. & est rõ, quia sñia debet formari ẜm formã accusæ, vt extra de acc. c. qualiter. §. ad corrigendũ. de simo. c. licet hely. ff. cõi. diuid. l. vt fundus. & idẽ põt dici si dicatur in accusa, ꝙ percussio facta fuerit in vno loco, & ꝓbatur in alio, vñ cũ possit formari sñia ẜm formã accusæ debet sequi absolutio saltẽ ab obseruatione iudicii, sed de nouo poterit accusari, vt ff. de acc. l. libellorũ. & de ædil. edic. l. bouẽ. & poterit iudex ex officio suo inqrere, vt extra de collu. c. ii. & ſi. et in auth. de collatorib. coll. ix. & de hoc ẽt alias dixi sæpius supra. §. iubemus:
110 de off. præf. l. cõgruit. cũ si. † Sed qd, dedi M. certã denariorũ quãtitatẽ, vt occideret. P. & accusatus sum de hoc, & ꝓbatũ est nũquid sum de homicidio dãnandus. Rñ. & vr̃ ꝙ sic, qa volũtas ꝓ facto hr̃, vt ff. de sic. l. Diuus. Sed dic ꝙ aut ille ꝑuenit ad actũ & occidit, vel percussit, vel vulnerauit aĩo occidẽdi, & cũ re apta ad hoc, & tũ puniẽdus per d. l. diuus. cũ si. & C. e. l. is q cũ telo, quia qui mãdat, facere videtur ff. de sol. l. qui mandat. & qui per aliũ facit &c. C. de accu. l. non ideo minus. Si aũt nõ peruenit ad actũ, tunc secus, qa maleficiũ nõ fuit subsecutũ, vt ff qđ quisq; iur. l. i. in fi. de in-
111 iur. l. itẽ apud Labe. §. si ꝓcurauerit. † Sed nunquid potero repetere pecuniã quã dedi. Rñ. nõ vr̃, quia in pari cã melior est cõditio possidẽtis, vt C. de cõd. ob tur. cau. l. ii. Sed fiscus qui est vitiorũ successor. ff. de
112 iu. fis. l. Lucius. † Sed fiscus q̃s grauius peccat, an ille qui mandat fieri maleficiũ, an ille qui fecit. Rñ. ille qui mãdat in se & in aliũ peccat, vñ grauius pnniẽdus est ff. de insa. l. athletas. §. Põponi. no. & in auth. vt iud. sine quoquo suff. §. eos. collat. i. Itẽ qa plus delinquit qui clam facit, quã q palã, & ideo
113 grauius punit, vt ff. de nup. l. fi. † Sed qd, M. accusatus est de homicid. vel adulterio, & cautũ est lege municipali, ꝙ accusatus si fuerit cõtumax, & nõ cõparuerit, ad se defendendũ, q habeatur pro cõuicto & cõfesso. & ꝙ fuerit cõtumax, & cõdẽnatus, ꝙ debeat decapitari nulla eius defensione audita. si quo tp̃e in fortiã cõis peruenerit, & sic dictus accusatus fuit per suã cõtumaciã cõdẽnatus cõtingit ꝙ postea venit in fortiam cõis. ptãs vult eũ facere decapitari, ipse petit dilationẽ sibi dari ad suã defẽsionẽ faciẽdã, qrit, an sit dãda, vel nõ? Rñ. & vr̃ ꝙ nõ sit dãda per formã statuti & sñiæ latæ, nã statutũ est seruãdũ. ff. ad muni. l. cõstitutionibus. de leg. iii. nõ aliter quãuis sit durũ. ff. q & ã qui. l. ꝓspex. Itẽ res iudicata p̃sumit rite lata extra de renun. c. i p̃sentia. ff. de re iu. l. res iudicata. Ecõtra ꝙ debeat dari dilatio. & qđ sit audiendus, qa talis & tãta sñia nõ potuit ferri in absentẽ. ff. de pœ. l. absentẽ. Itẽ qa defensio nõ est denegãda sed qñcunque petente reo concedẽda. ff. de qõ. l. vnius facinoris. § pe. C. de iur. fis. l. defensionis facultas. imo est augmentãda. C. de hæret. l. qm̃. i fi. Itẽ qa si cõfessus fuisset homicidiũ vel delictum & postea vellet ꝓbare cõtrariũ, est audiẽdus. ff. ad l. Aquil. l. inde neratius §. fi. multo magis hoc casu. Itẽ qa tale statutũ ẽ iniquũ & cõtra ius naturale, & ideo nõ seruandũ, vt C. si contra ius vel vti. pub. l. fi cũ si. Itẽ & mala cõsuetudo nõ est cõsuetudo, & ideo nõ seruãda, vt i auth. vt nulli iud. §. fi. col. a. viii. & ff. de legib. l. ꝙ cõtra ratiõnẽ, & ita fuit determinatum per do. Iac. de Are. ꝙ iste audiretur ad eius defensionem, non obstan. statuto de condẽna-
114 tione facto. † Sed quid aliquis fuit accusatus de maleficio aliquo, ipse comparuit & negauit, probatur maleficiũ cõtra eum qđ iste [illegible] iste dicit ꝙ cõuulit ad suã defensionẽ faciendã, vel ꝙ ille offensus potuit impune offendi, vnde petit dilationem, sibi dari ad defensionem faciẽdam nunquid debet sibi dari? Respon. videtur q non ratione

rone sui medacii,qa negauit,& mo vult ꝓbare & rone medacii quis repellitur. C. de nup.auth.cōtra negantē.ff.de rei vendi.l.fi. Alii dicunt cōtra ꝙ dēt audiri.ff.ad l.Aqui. l.inde neratius.§.fi.inst.de noxa.§.itē.quia defensio est denegāda.C.de iur.fis.l.defensionis. imo quādocunq; reo petēte concedēda est ff.de qō.l.vnius facinoris,§.cognitorū.& hoc verius scd̄m quosdā.Sed si dixisset nego me culpabilē de iis de quibus accusatus sum, vel nego me fecisse ea de quib. accusatus sum, sed si apparet me fecisse,dico fecisse ad meā defensionē, vel ꝙ facere potui, qa exbānitus erat,vel quid simile dico ꝙ tunc dēt indistincte audiri, & hoc cōiter dicunt doct. quia talis responsio pōt fieri sub cōditali.C. de exce.l.si quidē. ff.de noui oper. nun.l.de pupillo.§. si quis ipsi.& quia defensio est cōcedēda quādocūque reo petēte, vt dictū est facit.C. de hæreti.l.qm̄..n fi. itē no. ꝙ notarius nō debet scribere talis examinatus negauit oīa vera esse q̄ in accusa continent,ita ꝙ si nō ꝓbet ꝙ ptās sit potestas,vel ꝙ iudex sit iudex vel officialis, vel saltē sit in possessione officii, nō valet processus de iuris subtilitate. Sed dēt scribi sic,videlicet,negat ea de q̄b.accusatus est,vel sic negat se eē culpabilē de iis d̄ quibus accusatus est,vel inquisitus,rō,qa qui oia negat nihil excipit &c.Vnde si nego te ꝓcuratorē,oportet te ꝓbare de mādato, alias nō audiris.C.de ꝓcu.l.licet. qa primo de person s cōstare det.ff.de iur. codici.l.q dā referunt sic & in casu isto, qn̄ negat oīa vera esse &c.vn̄ oportet ꝙ fiat fides de ꝑsona potestatis,vel iudicis corā quo accusa fuit porrecta, vn̄ accusator dēt ꝓbare cum in accusa dicat ipsum esse potestatē vel iudicē,nā ei qui dicit, nō qui negat incumbit onus probādi.ff.de ꝓba.l. ei qui.ff de pub. l.quicunq;. ff.de rebus eor.l. qui neque. itē si dicas te filiū talis. & ego nego,oportet te ꝓbare filiationē,vel saltē ꝙ tu es in possessione filiationis alias nō es audiendus.extra qui fi. sint legi.c.trāsmisse.ff. de ꝓbat.l.j. & ii.sic ergo & in casu isto,vt dictū est.

115 †Sed quid,accusatus fuit M.de aliquo maleficio, & quia nō repertus culpabilis fuit per sententia absolutus,mō venit quidā & vult eū accusare de eodē delicto.R n̄. non pōt nisi doceat de præuaricatione primi accusatoris,& de collusione, & se ignorasse primam accusam fuisse ab alio institutā,vt no.extra de accusa.c.de his.& C.de accu.l.qui de crimine,& est rō, qa nō dēt sepius de delicto eiusdē quæri. ff.nau.cau.stabu. l.sed si.§ fi. itē qa obstat rei iudicatæ exceptio.ff. de re iudica. per totū nisi agatur de re familiari &c.C. quando ciui. actio præ. cri.l.fi.§.fin.

116 †Sed qd,M.fuit accusatus de aliquo maleficio,& requisitus & citatus non cōparuit vnde pro sua contumacia fuit condēnatus & exbānitus, sed iterū ipse delinquit,nunquid puniendus est iterū? R n̄. nō vr̄. ff. de adul. l.si adulteriū,qa nō dēt addi afflictio afflictio. ff.de off.psid.l.diuus. Sed dico cōtra ꝙ ad multiplicationē delictorū, sequit multiplicatio pœnarū.ff.de pœ. l. aut facta. & l.relegati.& C.de episco. aud. l.iii.in fin. de ser.fug.l.quicunq;.& vt infra certū tempus cri.qō.termi. l.ii.ff.de priua.delict.l.nō nunquā de termi. mo.l.ii. de lib ho.exhi.l. iii.§.si qs dolo.

117 †Sed quid, accusatus fuit M. ꝙ vulnerauit Titiū,& ipse Titius dixit i pn̄tia iudicis vel testiū ꝙ M. nō fuit ille qui vulnerauit eū. quæritur nūquid possit amodo ꝓcedi cōtra eū?R n̄.ꝙ nō secundū Guil. Cu. sed hoc verū puto ad petitionē vulnerati. Sed quia reipublicæ interest ne maleficia sint impunita,vt l.ita vulneratus.puto qd̄ ꝓcedi possit per iudicē per inquisitionē quia crimina vn̄cūnq; claruerunt, sunt puniēnda. vt xxiiii.q. iii. ecce extra de collu. c.crimina.ff.de public. l. licitatio.§.ꝙ illicite.cum si. Quia ex iniuria alicui facta duæ nascuntur actiones,vna quæ datur iniuriato.alia quæ datur reipublicæ, cuius interest ne maleficia cōmittantur. ff.de public.d.l. licitatio.§ quod illicite. sed ipse vulneratus bene non poterit agere, quia iniuria nō fit volenti.& sic intelliguntur iura primo alle. sed per hoc nō tollitur iniuria facta reipub. vt d.l.licitatio.§. quod illicite.ff. de sicca.l. iii. & ff.de vi pub.l. qui cetu.§ fi.Itē qa ius publicū nō tollitur pacto priuatorum.ff de pact.l.ius publicū.vnde per cōe pōt ꝓcedi nō obstāte pacto per iura prædicta.

118 †Sed qd si offēdo aliquē quē nō cognosco? Responsum puniēdus.ff. de iniu l.eū qui.§.si iniuriæ.&

119 §.se.de serui cor.l.j. & fi.†Sed quid,M.fuit accusatus de aliquo delicto.pēdente accusa moritur , nunquid pōt ꝓcedi contra eū? R n̄ nō regulariter.& no.de hoc in Spe.de accusatore.§.fi.versic.itē reus est mortuus.

mortuus.xxiii.dist.quorūdā.& qa extinctū est crimen,vt ff.ad Tur. l.aut priuatū.& de accus.l.libellorū.§ fi.& l. diui fratres. Fallit in crimine læsæ maie.hæresis,apostasiæ, peculatus,& si.vt no.C.si reus vel accus.mor. fuer t.l.j.sed si accusator morit, fit absulutio ab obseruatione iudicii,& qlibet alius ī crimine publi. admittit ad accusandū intra xx. dies vtiles, nō aūt post.ff. de accus.l.libellorū.§.fi.

120 † Sed nūquid accusa & ꝓcessus primæ cāæ eo mortuo valēt in alia secūda accusa? Rñ.dicūt qdā ꝙ sic,ar.C.ꝗ edē. l.ii.de arbi.l.cū antea.de re iudi.l.gesta.Alii dicūt cōtra ꝙ extincta cā ꝑꝑ mortē, oīa intelliguntur extincta, vt C.si reus vel accu. mor.fu.l.fi.C.de iud.l.ꝓperādū.§.fin.cū si. hoc verius vr.

121 † Sed qd si aliquis fuit accusatus & cōdēnatus & in eius absentia & sic nō valuit snīa. ff. de pœ.l.absentē.& postea reuersus admissus ad suā defensionē qꝺ esse dēt,vt ff.de exhi. reis.l.annus,an eius aduersarius audiet ad ꝓbandū dictā accusā? Rñ.sic vr,vt C.de tep.appel.l. fi. de tpe in integ.resti.l.petēdæ.nā in iudiciis seruanda est ęqualitas.C.ꝗ fruc.& lit.expē.l.fi.

122 † Sed quid M fuit accusatus de aliquo maleficio ex quo dēt amittere mēbrū,& cōdēnatus ī amissione alicuius mēbri, de quo membro dēt intelligi,de iure. dicūt qdā in eo ı quo eligit.vt ff.de iur.do.l.plerunq; Alii dñt ꝙ in manu qa vbi fit mētio de mēbro, intelligitur de manu.C.de ser.fug.auth.sed nouo iure.& tunc cōdēnatus hēt electionē in qua manu velit,vt d.l.plerūq; & si nō elegerit , in illa puniat in qua minus pōt, qa pœnę sunt moliēdæ &c.ff de pœ. l. interpretatione.& hoc verius vr.Sed si nō hēt manū.dēt puniri in pede,vt puto,qa est simile membrū, nā de similibus ad similia ꝓcedi dēt &c. ad hoc ne maleficiū remaneat impunitū.ff.ad l.Aqui.ita vulneratus.ff. quod qsque iur.l pe.in fi. in sūma vero cū aliqs deliquit,aut est maior,aut est minor,si quidē est minor,& est doli capax , tunc punit,qa malorū mores &c.C. si aduersus delict.l j. iudex tñ poterit pœnā mitigare rōne ætatis.ff de mino.l.si ex cā.§. nunc videndū.& l.auxiliū.§.in delictis, na omne delictū pōt esse in puerū capacē doli ꝓter delictū carnis & luxuriæ,vt C.de pœ. l. impuberē.ff. de adul.l si minor.Si aūt nō est doli capax, sed infans,nō punitur, vt ff. de sicc.l.q infans. & dr doli capax in masculo à x. annis cū dimidio,ꝰ in fœmina vero à nono cū dimidio,supra vt no.insti. de inuti. stip.§.furiosus.nā dr ꝓximus pubertati,vt no.insti: de obl.q̄ ex delict.nascun.§. in sūma.Si aūt est pubes & maior,& est sanæ mentis,tunc aut est in delictis q̄ ꝑueniunt ex aīo deliberato,& tūc aut cogitauit tm̄ & nō ꝑuenit ad actū,& nō punit tunc, qa primi motus non sunt in ptāte hominis, sed in instinctu naturæ,vt ff.de pę l.cogitationis.Si vero ad actū ꝑuenit & cōfirmauit,punitur ẜm qualitatē delicti,vt ff.& C.de pœ.ꝑ totum.ff.de furt. l.j.& per totū.C.de ser.fugi.auth.sed nouo iure.ff.de extraordi.crimi.l.j.&ꝑ totū cū si. Si vero ꝑuenit ad actū,& nō consummauit si voluit bene punitur, qa voluntas ꝓ facto reputatur.& hoc est verum in grauioribus delictis in qbus pœna corporalis imponitur vt pro homicidio pro adulterio. & si.C. de epi.& cle.l.si qs non dicā.ff.de sicc.l.i.§.diuus. Si vero nō cōsumauit, quia noluit sed bene potuit,& tunc quia puer ꝑ eum stetit nō punit.ff.de fal.q falsum.Si aūt nō peruenit ex animo,id est nō dolose, nec per eum est factum,vt qa ꝓiecit gladiū vel lapidē cōtra canē,vel auē, vel ferā bestiā , & idē in similibus dici pōt, & lapsus vel gladius præteruntē percussit,vulnerauit,& læsit, nō tenet,qa dolus opus est.ff.de sicc.l. in lege.& l.Diuus.sed pecuniariter ad dānū legis Aq. ff.ad l.Aqui.l. scientiā §.pe.& l.si ex plagis §.æque & l.si putator, & hoc habet locū in grauibus delictis, vt dixi in aliis vero leuioribus, nō sufficit actus & voluntas, nisi sequatur effectus vnde si qs intrauit domum meā aīo furādi, si nō fuit furatus nō tenet furti.ff.de furtis.l.vulgaris. §.q furti. sed tenet actione iniuriarū de introitu domus.itē si qs ꝓcurauit, vt alius me ꝑcuteret.& non percussit,non tenetur,quia non habuit effectum,vt ff.de iniur.l.item apud Labeonē. §.si curauerit,& ibi not. Item si quis impetrauerit ius iniquum contra aliquē , & non fuit visus non punitur ,vt ff.quod quisq; iu. l.j.in fine. Et ꝙ in atrocibus delictis sufficit actus & voluntas, & non in leuioribus,nisi sequatur effectus no.plene.C.de episcop.& cle.l.si quis non dicam.& de his qui ad eccle.confug.l.ꝑ enim.ff.de fur.l.qui ea mente & ff.de iniu. l. item apud Labeonem.§. si curauerit. Et prædicta locum habent in delictis,

delictis, vbi est pœna determinata & ex-
113 pressa à iure.† Si aũt delinquit & non est pro tali delicto, pęna determinata & expressa venit tũc delinquẽs puniẽdus extraordi. pœna iudicis arbi. inspecta qualitate delicti & personæ delinquẽtis: vt de pę.l. aut facta. & l. hodie, & de extraor. criminibus.l.j. de effractoribus & expilatoribus.l.j. cũ.fi. q̃a maleficiũ nõ debet esse impunitum, vt l. ita vulneratus.ff.ad l. Aquil.& ne det materia
114 delinquẽdi &c.de trãsl.c.quãto. † Et not. q̃ nõ solũ q del nquunt puniũtur, sed et illi qui ad delinquendũ dolose & ex certa sciẽtia dãt auxiliũ & fauorẽ, & huiusmodi similes, vt no. supra in ti.de insultu.§. sed pone
115 q̃ vnus cœpit M per pannos &c.† Illi aũt qui nõ delinquũt, nõ sunt puniẽd , vt C de pœ.l.sancimus. Fallit in crimine lęsæ maie. hæresis &c. vbi ob delictũ patris, filius punit vt C.ad legẽ Iul.maie.l.pe. de hæreti auth. gazaros.extra de hæret.c.vrgentis cũ fi. Et pdicta locũ habent tam in fœmina , quã in masculo, quia genus masculinũ cõprehẽdit fœmininũ, & maxime cũ verbum masculinum profertur à l ff.de verbo. signi.l.j.C. vnde vi.l.si quis in tantam.C.de ser.fugi.l.
116 quicunque.† Sed quid, quidã commisit maleficiũ de quo accusatus est, & post hoc efficit clericus vel religiosus.q̃ritur an possit puniri à iudice seculari? Respõdeo secũdum Dy. q̃ nõ, p l.hos accusare.ff. de accu. §.hoc beneficio.ff.de arbi.l.non distinguemus §.sacerdotio.& hoc si nõ cõstat q̃ pdicta fecerit causa euitandæ pęnę, vt ff.de adult.l.si maritus si autẽ cõstat, tũc tenet & punitur.C.de his qui ad eccle.cõfug.l.ij.
117 & l.sequẽ.cum si.† Sed quid psumemus, in dubio distingue, aut iste fuit in crimine deprehensus, vel iam erat accusatus vel citatus, vel alio modo pũentus, vt quia cõparuit, & respõdit, & satisdedit de stãdo mãdatis, & de soluẽdo cõdẽnationẽ, vt quotidie fit, & tunc psumitur se in fraudẽ clericasse, & tũc potest puniri à iudice seculari. ar. ff.de iur.om.iudi.l.cũ q̃dã puella.ff.de iud. l.cõtinuisse, & l.si quis postea.aut nõ fuit dephensus aut pũentus, vt dictũ est, & tũc nõ psumitur se clericasse in fraudẽ.arg.ff. de bo.eorũ qui mor.sibi cõsci.l.j.C. de fal.l.si quis decurio. Alij dicũt q̃ de iure ciui. puniẽdus est à iudice seculari si est citatus & accusatus.C.de epis.& cle.l.offi.& l.si quis decurio.§.necnõ.in auth. de monach.§.si vero.& §.seq & ff.de iudi.l.si quis. Sed de iure canoni.secus, quia p cl ricatũ est factus alterius fori.ita q̃ iudex secularis nõ hẽt se intromittere, vt extra de foro c. e. c.si diligenti.de iudi.c.si C.si nõ cõpe.iudi. l j.& p totũ, de epis.& cle auth statuimus. Sed tñ si iste talis dimitteret habitũ clericalẽ, vel exiret religionẽ nõ professus, tũc iudex secularis põt ipsum punire, cum psumi debeat se clericasse vel religionẽ intrasse in fraudẽ, & causa euitãdi pœnã. & hoc sibi pdesse nõ debet arg.C.de sac sanc.eccle l. qui sub ptextu. de distr.ct.pign.l.qui sub imagine. Itẽ quia dolus nõ debet alicui pdesse.& est malitijs obuiãdũ &c.& maleficiũ nõ debet esse impunitũ, vt l ita vulnera-
118 tus.ff.ad l. Aqui.cũ si.† Sed quid, ordinatũ est q̃ si quis percusserit aliquẽ de nocte q̃ debeat puniri duplici pœna , & de hoc
z accusatus est, testes dicunt q̃ fuit de sero, nunquid pęna duplici cõdemnabit. Respõ. nõ, sed est puniẽdus ac si de die, quia pęnę sunt moliendæ.ff.de pœn.l.si interpretatio. arg.C.q bo.cede.poss.l.fi.§ vlt.nam etiã in obscuris sequitur q̃ est minimũ.ff. de reg. iur.l.semper. Item q̃a fauorabiliores sunt rei &c.vt ff.de act. & ob.l. Arrianus. Item quia in dubijs cõtra fiscũ est pnunciãdum, vt ff.de iur.fis.l.nõ puto. Ecõtra q̃ pęna duplicum dicat ab ortu solis vsque ad occasum &c.ibi mane & vespere dies vnus &c.
119 Sed prius dictum approbatur.† Sed quid, quidã cõmisit homicidiũ, & orto rumore dum iste homicida prosequeretur à familia potestatis causa capiendi eum, quidã amici & propinqui fecerunt se obuiã familiæ dãdo impedimẽtum, ita q̃ nõ fuit captus, sed euasit, & de isto maleficio, auxilio, & fauore, accusati sunt, quæritur an sint puniendi? Respon. q̃ sic, eadem pœna arg.C de episc. audiẽ.l.addictos.& de epis.& cle.l.raptores §.fin ad Silla.l. si quis in graui. Alij dicunt quod sunt puniendi pœna extraordi.nõ de homicidio, quia nõ dederunt auxilium vel fauorẽ ad maleficiũ cõmittendũ seu homicidium.& imponetur pœna pecuniaria, vel relegationis ad tempus, vel alia extraordinaria arbi.iudic.cum non sit pœna determinata, vt ff.de extraor.cri.l.j.de pœn l.hodie cum simi.& ita fuit de facto consultum, & hoc verius videtur. Sed si monstrauerit iter

ad fugiēdū homicidæ, & ꝑ hoc ipse euasit, nō tenetur, ſm quosdā. Sed vr̄ cōtra quod puniatur. arg. C. de exac. trib. l. quoties. lib. x saltē pęna extraordinaria, cū sint tres mali exēpli fauere malefactoribus. arg. de his qui latro. occult. l. ij. circa prin. & §. deinde, ff. de adulte. l. is qui opē. C. de episco. & cle. l. raptores. §. fi. ff. de pœ. l. si quis aliquid. §. si abortus cā. & l. hodie. quod verius puto ne maleficia sint impunita &c. nā vr̄ ꝙ quilibet tenet̄ capere malefactores, & in fortiā cōis ducere, alias punitur. argu. C. de his q̄ latro. occul. l. j. & ij circa princip & C. de malefi. l. fi. ergo si facit eum euadere, debet dānari saltē extraordinarie vt dictū est mōstrādo ei viā vnde fugiat, qa dat ei opē ad fugiendū. quod esse nō dēt ff. de seruis fugi. l. j. §. vnusquisque. l. impunitum. itē non dēt &c. ff. de fur. l. furtū non cōmittitur, & l. qui seruo. quia licet nō puniatur de furto. quia furtū non cōmisit. tamē quia delinquit præstādo fauorē ad fugiendū, debet puniri saltē pęna extraordinaria, vt dictū est, qa maleficiū nō dēt esse impunitū &c. ff. ad legem Aquil ita vulneratus cū si. Itē si quis sociat latronē punitur de societate. multomagis si facit ipsum euadere. C. qui latro. occul. l. j. Itē si quis mittit literas, dr̄ ꝓstare fauorē. ff. ad leg Iul maiesta. l. j §. fi. multomagis si mōstrat ei viā ad fugiendū. Itē si quis allegat ꝓ isto corā iudice, vr̄ ipsum defendere & fauorē ꝓstare. ff. de ꝓcurat. l. seruū quoque. §. publice. & de accusa. l. res vñ debet puniri. facit extra. de iude. c. quod olim arg.

130 ff. de consti. pec. l. licet. cum si. † Sed nunquid tenetur quilibet indicare malefactorē & furē? R ñ. non vr̄, secundum iura vetera, quia si licitū est accipere ꝓtium propter indicandū, ergo cōpelli nō pōt, vt ff. de condi. ob turp. cau. l. dedi tibi. Sed p ōt cōpelli iudicis officio ad quē spectat punire maleficia & purgare ꝓuinciā malis hominibus, vt ff. de offi. ꝓsi. l. 3. & l. cōgruit. & ad hoc ne maleficia sint impunita, vt l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil sed de iure canonico potest indistincte cōpelli ad indicandū. extra de fur. c. q̄ furc. & supra no. de fur. facit. C. de his qui

131 latro. occu. l. j. & ij. † Sed qd, vulnerasti aliquē de quo accusatus fuisti, & ille vulneratus decessit, dr̄ ꝙ ex dictis vulneribus decessit, tu negas, q̄ritur quid iuris? R ñ. dicūt quidā ꝙ si intra paucos dies † decessit ꝙ præsumit mortuus ex vulnere. vt extra de homic. c. Petrus. & appellant paucos dies quinquaginta, vt l. dist. si qua fœmina. & xxx. q. j. si quis inuentus. Ego puto distinguendū aut erat mortifere vulneratus, aut non, vt not. supra de insultu. §. sed quid aliquis fuit accusatus insultatus vel vulneratus cū gla-

132 dio &c. † Sed q̄ro nunquid diuites & pauperes pari pœna puniantur? R ñ. aut tractat de pęna pecuniaria, & tūc maiori pęna diuites q̄ pauperes puniūtur iure cōi, imo rōne paupertatis pōt remitti mulcta, vt C. de mō mul. l. eos. C. de ser. fugi. l. quicunq;. ff. de offi. ꝓsi l. il. citas. §. fi. Si vero de pœna corporali, tunc magis pauperes quā diuites, vt ff. de pœ. l. milites. itē plus serui q̄ liberi. ff. de fal. l. j i fi. & ista pœna corporalis nō pōt remitti de iure ciuili, vt C. de pœ. l. pœnā. nisi a principe, vt ibi no. Sed d̄ iure ca. tñ ex cā

133 pōt, vt extra de of. leg c. de causis. † Sed pone ꝙ T. accusauit M. de aliquo maleficio, & hoc non ꝓbatur, nunquid est de falsa accusa puniēdus? R ñ. sic vr̄, vt ff. de calū. l. j. §. j. vbi de hoc. Nā falsitas est mutatio veritatis &c. vt in auth de fide inst. in prin. Alij dicunt cōtra. ꝑ auth. vt litigantes iurēt §. si

134 qs aūt. coll. ix. Sed primū verius est. † Sed qd. accusati sunt duo, pater & filius, vel duo fratres, q ad inuicē rixati sunt vel ꝑcussi, nunquid sunt puniendi? R ñ. si grauiter adinuicē delinquerunt, sunt puniendi, vt ff. de pœ. l. capitaliū. §. an ipsa. de re iudi. l. fi. Si autē leuiter in causa correctionis tunc leui pęna aut nulla sunt puniendi. ff. de pœn. l. respiciēdū. §. furta. de iniu. l. prætor edixit. §. ꝓterea. & l. vestem. §. j. C. de pa. po. l. si filius

135 tuus. de emenda. propin. l. j. cū si. † Sed qd accusatus est M. quod ipse cōmisit adulteriū cum vxore Ioānis, ipse ꝓbat ad se defendēdū, ꝙ ipsa est mulier malæ cōditionis & assueta se exponere multis hominibus, & ipse alias cū pluries cognouit carnaliter, q̄ritur quid iuris? R ñ ꝙ sit excusandus per l.

136 C. de adul. l. quāuis. in fi † Sed qd, ordinatū est per l. municipalē, ꝙ qui adulteriū cōmiserit puniatur 1 c. li. Accusatus fuit M. de adulterio, & sic dicto in aliis delictis, & quia non fuit inuentus culpabilis absolutus fuit ab illa pœna pecuniaria, post hoc accusat. l. Iul. de adul. & petit ꝙ occidat. C. de adul. l. quāuis. in fi. quæritur quid iuris? R ñ. & vr̄ ꝙ debeat procedi super accusa, & puniri si fuerit

fuerit culpabilis,& est ratio, quia pœna pecuniaria,non tollit corporalé,vt C. qñ ciuilis ac. cri.preiu.l.j.C.vi bo.rap.l.ij.de sepul.viol.l qui sepulchrũ. Econtra ꝙ non,quia duabus legibus nõ debet quis puniri de eodé delicto,vt ff. de accus.l.senatus.nec debetur sæpius quæri de delicto eiusdé.ff.de nau.cau.sta.l.licet.nisi doceret de præuaricatione & collusione primi accusatoris,vt extra de accu.c.de his.& ibi no. Et
137 hoc verius puto. †Sed pone ꝙ plures homines erant in vna domo de qua lapis proiectus est in via, & quendã prætereuntẽ percussit & occidit,& oés isti accusati sunt,cõstabat bene ꝙ lapis fuit proiectus de domo,sed nõ cõstat per qué,quæritur quid iuris? R ñ. dicunt quidã ꝙ oés debét condemnari.ff.ad l. Aquil.l.item Mela.§. si plures & l.ita vulneratus.ff. de his qui deie. vel effud.l.j.§.fi.& l.seq. Econtra ꝙ nullus teneatur cũ pœna debeat tenere suos autores.C.de pœn.l.scimus & nõ constat quis proiecit,& in dubio melius est nocenté absoluere quam innocenté condemnare. ff. de pœn.l. absenté. Item ratione incertitudinis pœna euitatur.ff.de rei ven.l.Pompo.in fi. Solu. Aut oés interuenerunt studiose & animo delinquendi, & tunc omnes puniuntur, quia vnus videtur mandato alterius fecisse, vt d.l. item Mela §.si plures.& de vi & vi arma.l.j.§. quoties. C.de accusa.l.non ideo minus. Si aũt non interuenerũt animo delinquendi. tunc ille solus puniatur qui proiecit.ff.de sicca.l.fi.si hoc constat.Si vero non constat quis fuerit, oés in dubio debent absolui,vt d.l.absenté.cum si.Sed quia res est mali exépli poterũt pecuniariter in aliquo cõdemnari iudicis arbitrio.ff.de pœ.l.hodie.de
138 extra.cri.l.j.cũ si. †Sed nũquid omni tpe ẽt feriato poterit cognosci de crimine et maleficio ẽt festiuis diebus. R ñ.sic videtur.C.de fer. l.prouinciarũ.in auth.vt iud.sine quoquo suff.
139 §.oportet.coll.ij. †Sed pone ꝙ M. fuit accusatus,quia vulnerauit Ioã.de vulnere fuit condemnatus,postea ex illo vulnere Ioã.mortuus fuit, nunquid poterit de homicidio accusari & cõdemnari. R ñ. dicunt quidã ꝙ non* quia nõ debet sæpius quæri de delicto eiusdé.ff.de nau. cau.sta.l.licet. Ité fuit iã accusatus vnde nõ põt ab alio accusari.C.de accu.l.qui de crimine. cũ si. Sed dico contra ad hoc ne maleficiũ sit impunitũ.l.ita vulneratus.& videtur casus ff. ad l.Aquil.l.seruo vulnerato.de actio.& obl.l.qui seruũ. Ité si hoc fieri nõ posset iã per minoré cãm vulneris fieret præiudicium causæ maiori homicidij, quod esse non debet.ff.de iudi l.per minoré. Ité non obstant allega. in contrariũ, qui ibi fuit accusatus solũ de vulnere, & nõ de occiso,& sic de alio maleficio accusatur, videlicet de morte. Nõ ob.exceptio rei iudi. arg. C. de exhi.re.l.neq;.in fi.& C.de pe hæred.l. hæ-
140 reditas.cũ si. †Sed quid,M.accusauit Ioã. de aliquo maleficio,& dedit quosdã testes qui nõ approbant maleficiũ,iudex ad inquisitioné veritatis vult alios testes inducere & examinare ex suo officio,nũquid poterit? R ñ.dicunt quidã ꝙ nõ,quia accusator habet suã accusam probare,& si non probauerit,reus venit absoluendus.C.de eden.l.qui accusare. Et est alia ratio, quia accusa est ordinariũ iudiciũ, & ex officio procedere est extraordinariũ,et vbi habet locũ ordinariũ nõ põt habere locũ extraordinariũ. ff.de minor.l. in causæ. & hoc verius. Sed si accusator desisteret & nollet probare suã accusam,tũc videtur ꝙ in publico iudex possit examinare ex suo officio,& inquirere veritaté ad hoc ne maleficiũ sit impunitũ.extra de collu. c.j.& ij.nã ipse habet inquirere veritaté omni modo quo põt.C. de eden.l.ij.C.de iud.l.iudices.xxx.q.v.Iudicantes oportet cuncta rimari.
141 cum simi. †Sed pone ꝙ filius tuus vult cõmittere maleficiũ te præsente,& dum posses prohibere noluisti,nunquid es puniendus? R ñ.sic videtur,vt in seruo & dño contingit.ff.ad leg. Aquil l.scientiã.de noxa.l.omnibus. Sed quali pœna debes puniri. R ñ.forte eadé,cum videaris præstare fauoré negligẽdo prohibere cum posses.arg.extra de hæret.c.ij.& c. cum ex iniuncto.& ij.q.viij.c.negligere.dum dicitur negligere cum possit prohibere,nihil aliud est. ꝙ fauere &c.& de ope quis punitur.ff de fur. l.is cuius ope.inst itu,de oblig. quæ ex delic.nas.§. ope.& §.seq.vel cum non sit expressa,tunc extraordinaria pœna debet puniri,vt ff. de pœ l. hodie.de extraord.cri.l.j.cum si.quod verius
142 videtur. †Sed pone ꝙ M. accusauit Ioan. & pẽdente accusa,Io.vult accusare M.suũ accusatoré,nũquid põt? R ñ.non,nisi prosequatur suã vel suorũ iniuriam.ff.de accus.l. is qui reus.sed prosequendo suã vel suorum iniuriam, vt filiorũ, tunc potest,vt no.C.qui accusa.non pos.
143 l.j. †Sed pone ꝙ accusatus es de crimine vel de maleficio per te cõmisso iam sunt xxx anni elapsi, nunquid debet super tali crimine procedi? R ñ. non puto,sed intra xx.annos sic.C.de fal.l.querela.extra de excep.c. cum venerabilis.ad fi.& hoc est regulare. fallit in partu supposito. ff.de fal. l.qui falsum. extra de pœnis c. officij.& idem potest dici in ea quæ partũ abiecit.ff. de pœn l.cætero. quia potest tunc accusari perpetuo.

ADDITIONES.

a Delatio. Adde tu ad vindictam publicam in iudicio legitima interueniente descriptione, ita doct. in rubr. extra de accusa.

* Tu vide Ang. in tract. malef. in verbo, necnon ad querelã. col. j. & quae ibi posui in addi. Hie. C.

* b Libello. Vide Ange. de malefi. in tracta. malef. in verbo, haec est quaedam inquisitio, nu. 52. & quae ibi latissime posui. Hie. Chuca.

c Aduersario. Intellige vel citato, vt d. l. de vno. quoque. & in d. c. quoniam contra.

d Sed anni. De hoc per Alex. in consi. lxxij. col. & vers. his suppositis. in j. volu. et in ij. volu. cõs. cxlix. col. ij. & cõsi. clxxvii. col. iiii. vers. his praemissis. de his autem dic, quod iudex suadente sibi aequitate poterit ad instantiã rei iubere, vt ponatur dies, ita Bar. in l. libellorum, alleg. licet Imol. contra, in l. is qui reus ff. de publ. iudi. sed opin. Barto. communiter tenetur. Adde quod etiam & dies de necessitate requireretur, quando per statutum fieret in illa die delictum, & et hora, vt per glo. in l. cum actum ff. de neg. gest. & dicit Bart. in d. l. libellorũ.

e Inscribere. Adde quod hoc de cõsuetudine non seruatur ita Bart. in l. si cui, in princip. & in l. libellorum ff. de accus.

* Tu vide Ang. Aret. & quae ibi posui in tractatu malefic. in verbo, necnon ad querelam &c. vers. secundo requiritur, vbi reperies omnia hic dicta, in isto versi. constitutus &c. notabiliter & latius declarata. Hiero Chuca.

* f Nomine. De veritate huius quaestionis, scilicet an syndicus possit accusare syndicario nomine, vide Ange. in tracta. malef. in verb. necnon ad querelam. nu. 20. versi. tertio non admittitur &c. vbi vide quae ibi posuimus. Hiero. Chuc.

g Respõ. sic. Intellige tu hoc verũ qñ plura delicta puniuntur eadem lege. l. non est nouũ. ff. de restitu. spoliato. si autem puniuntur pro diuersis legibus, tunc diuersae causae requiruntur. d. l. non est nouum. ita Bar. in l. libellorum. §. sed aliud. & in l. senatus. ff. de accusa. & vide eundem, & Bal. in l. qui de crimine. ff. de accus.

h Econtra. Vide Gand. in tracta. malefic. Et adde quod pro hoc facit quod dicitur de vno praestante pluribus auxilium, vt per Barto. l. si in rixa, ff. ad leg. Corn. de siccar.

i Maleficia. Quando quis compellatur accusare, vide tu de hoc per Barto. in l. incip. ff. de accus. & Bald. & Sal. in l. si quis homicidii. C. de accusa. & per Sal. in l. ex morte. col. ii. C. ad l. Aquil. qui videntur tenere contra Bart. in d. l. incip.

k Respon. sic. Adde tu quod ista decisio non videtur vera, quia in statuto propter appellatione armorum, non veniunt fustes, & similia, ita Ange. in l. si pignore. §. si furem. ff. de fur. & Ro. in l. i. §. occisorum ff. ad Silla. & quod fustes & similia proprie non veniunt appellatione armorum. glo. est singu. in clem. i. de statu monacho.

l Respondeo non. Intellige si adulter sit vilis, vt l. Gracchus. C. de adult. & quod si nõ punitur l. Corn. de sicca. punitur tamen aliter, vt per Salyc. in d. l. Gracchus. & intellige quando deprehendit occisum in actu Veneris, ita & in patre, de quibus vide late per Ange. in tracta. malefi. in ver. (che hai adulterato.) col. i. & ii. et vltra ibi dicta adde Alexand. in consi. lxxvi. colum. i. versi. tamen pio. in primo vol. et in consi. cxli. col. fin. versi. praeterea, in ii. vol. in quibus locis habeas quando possit occidere vxorem.

m Econtra. De hoc vide per Ang. in tracta. malefi. in vers. haec est quaedam inquisitio. col. i. & versi. quaero an inquisitus.

n Oculus. Adde quod imo oculus est membrum, quia habet propriam & distinctam operationem in corpore nostro, vt tetigit Aristot. in iiii. moralium. & dicit Imol. in l. ii. col. iiii. ff. de public. iudi. allegando Bald. & Ang.

o Respondeo & videtur. De hoc vide tu Bart. in l. si vxo. ff. ad leg. Corn. de sicca. & per Bald. in l. j. C. si plu. vna sentẽ. et in l. i. C. de cõdi. fur. & Bar. in l. si cum exhibuisset. §. si plures, ff. de pub.

p Extincta. Intellige tu verum nisi essemus in casibus in quibus memoria hominis esset condemnanda, iuxta not. in. §. per contrarium, insti. de haered. quae ab intest. facit l. fi. §. fi. ff. de bon. eo. & adde quod corpus famosi latronis, poterit puniri ipso mortuo, vt per Imol. in l. defuncto. ff. de pub. iudi.

q Nullitate sola. Intellige hoc verum si constat quod bannitus calumniose dicit sententiam nullam, quia tunc poterit attendi, vt per Bald. Angel. Imol. & Docto. in l. quia latronibus. ff. de testam. secus si de nullitate constaret. vide per Barto. & communiter Docto. in d. §. si seruus. & adde etiam quod non poterit offendi talis bannitus, qui dixit de nullitate, licet non constaret de iustitia vel iniustitia banni, ita do Bartho. Vero. in d. l. iii. §. seruus. vbi plene de materia. & vide Alex. in consi. lxxxvii. in iii. vol. incip. visis dubitationibus.

r Econtra quod non. Adde glo. sing. in clem. saepe. in vers. defensionem. de verb. sig. Bal. & Imol. in l. filiusfa. ff. de do. per doct. in c. i. de constitu. & vltra vide Alexan. in consi. lxv. col. ii. vers. nec praetextu. in i. volu. Pari. de Neapo. in tract. sing. ad verb. torturã. §. an de repetitione. col. iii. versic. an potestas. & in §. an statur. col. v. versi. licet iudex.

s Siue statuto. Adde quod ista est vera, & vide Bart. in l. iura. ff. de legib. Imol. in l. si ita scriptum. ff. de libe. & posthu. Pet. de Ancha. in consi. cix. incip. superstite. & Alex. in consi. cx. incip. circa dubitationes. col. iiii. in ii. vol. & in consi. lxxx. col. iii. vers. sed praemissis. in i. vol. & in cons. xxiii. col. ii. in prin. & col. iiii. vers. nec obst. in ii. vol.

t Respon. sic. Vide tu per Barto. & latius in l. sanctio legum. ff. de poe. & latissime per Areti. in tractatu malefi. in vers. in platea communis. col. pen. versic. & aduertendum.

u Secundum Dy. Adde tu quod Bar. in l. is qui opem. ff. de furt. tenet contra Dy. de quo vide per Doct. in l. i. C. de nil. agg. non rumpen. & in l. pen. C. de rap. virg. per Ang. Aret. in tract. malefic. in verbo, dicto maleficio semper astitit. col. iii. versic. quaero primo. plene per Fely. in c. i. de cst. de leg.

x De vniuersitate. Adde Bart. in l. aut facta. §. fin. ff. de poen. quem vide, qui sequitur Pet. in c. graues. extra de senten. excõ. quod vniuersitas non possit puniri corporaliter. Ang. in consi. clxiii. & Sal. in l. i. col. pen. C. de seditio. adde tamen quod ob magnitudinem delicti, totus populus punitur, vt docto. in c. dilecti. ii. de simo. & ibi per te. vide Fel. qui ponit multos

multos casus, vbi propter atrocitatem delicti ciuitas destrui potest.

Sed dic. Vide per te Bar. in l. non solum. §. si mandato. ff. de iniu. aliter distinguentem, quem videntur sequi doct. maxime Sal. in l. non ideo minus. versi. quæro tertio. C. de accusa. Et adde quod vbicunque mandatum habetur pro perfecto in se, tunc tale mandatum punitur pœna ordinaria; ac si delictum principale fuisset commissum, per tex. in c. pro humani. de homici. lib. vj. & in quantum hic dicit quod mandans delicto sequuto non punitur, vel intellige pœna ordinaria; vt per Bar. in d. §. si mandato & Ange. in consi. xiiij. incip. nos Carolus. & 3 de Alex. in cons. lxv. in iiij. vol. vbi statutum loquens de homicidio non habet locum in mandante.

De fero. adde tu & vide, an de fero dicatur de nocte per Bar. in l. qui duos. §. j. ff. de manumis. testa. & in l. aut facta. §. tēpus. ff. de pę. & in l. Titius §. j. ff. de libe. & posth. vbi optime distinguit.

* † Dies. adde Ange. Are. in tracta. malefi. in verbo & ex interuallo dictus Titius ex dictis vulneribus mortuus fuit &c. vbi vide quę ibi posuimus. Hiero. Chuca.

* Quod non. Adde quod ita tenet Bar. in l. nunquam plura. versi. quæro circa hoc. ff. de priua. delic. & in l. senatus. ff. de accusa. & in l. prætor edixit. §. ff. de iniur.

De denunciationibus, & notificationibus, & pluribus formis earum. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Denunciatio & denunciare quid fiat.*
2 *Denunciator quid facere debeat, & an iuret.*
3 *Denunciare quis possit, & an procurator & quando denunciet.*

VIDEAMVS de deunciatione, postea quā de accusatione tractauimus. † Denūciatio est alicuius criminis delatio, vnde denunciare est ratione alicuius delicti aliquē ad pęnā deferre. nam præpositio, de, auget nuncupationē. arg. ff. depo. l. j. † Et not. quod ille qui denunciat, debet suam denunciationem probare, & ei assistere, cū ille talis loco accusatoris habeatur. ff. ad Turp. l. ab accusatione. §. nunciatores. arg. C. de eden. l. qui accusare. debet etiā iurare quod nō calumniose accusat vel denunciat. C. de iura. calum. l. j. ff. de op. no. nunc. l. de pupillo. § quod opus. ff. ad exhiben. l. thesaurus. cum si. † Itē not. quod nullus admittitur ad denunciādum, nisi sua intersit, vt extra de accu. c. illa præpositorum. nisi sit officialis, vt l. ea quidē. C. de accu. & pōt fieri ista denunciatio per procuratorem & probari vt extra de prælum. c. cum in veritate. de testi. c. ex parte nisi sit forte imponenda pęna vltra relegationem nā tunc procurator nō admittit, vt ff. de pub. iudi. l. p... §. ad crimen. & in tali denunciatione, puto illas personas repelli q̄ repellunt ab accusando, nisi prosequat suā vel suorum iniuriā. Quę autē sint istę personæ not. supra de personis quæ pos. accu. vel nō. vnde sic est formandā denunciatio.

Forma denunciationis de insultu.

4 *Forma denunciationis de insultu.*
5 *Denunciatio an sit idem quod accusatio.*

4 CORAM † vobis domino prætore &c. In suo sacramēto dicit & denunciat P. filium talis &c de tali loco &c. quem dicit de anno, mēse &c. insultasse & insultū fecisse ab irato, & malo mō cōtra M filiū suū cū vno cultello ferreo, de ferro malitioso, & ipsum vulnerasse in manu dextera cū sanguinis effusione. Quare petit prædictum P. denunciatum puniri secundum formam iuris &c. Et prędicta fuerunt perpetrata in tali loco &c. Potest & alio modo formari secundum quod qualitas facti requirit. Secundū formam accusationis no. supra de accus. & 5 & formis accusationū. † Sed no quod denunciatio nō est idē quod accusatio, sed est q̄dā notificatio, vñ nunciare nil aliud est, quā notificare maleficiū fore cōmissum, vt colligit. C. de accus. l. ea quidē & per talē nunciationē siue notificationē pōt iudex inquirere de maleficio, quia maleficia quandocunq; clarueri nt suat punienda. xxiij. q. iij. ecce. ff. de officio præsi. l. congruit. cum simi.

Forma notificationis.

6 *Forma notificationis.*

6 CORAM † vobis &c. P. filius &c. notificat vobis quod tale maleficium cōmissum per talem in personam talis, in tali loco, & tali tempore, vnde super his potestis inquirere & procedere ex officio vestro, & oēs repertos culpabiles punire &c.

Alia forma notificationis de vulnere illato.

7 *Forma notificationis de vulnere illato.*
8 *Notificare & accusare, an quilibet possit, et an homo malæ famæ denunciare possit, & quid debet facere iudex recepta denunciatione.*
9 *Denunciare, an teneātur illi de vicinia vbi cōmissum est maleficium.*

10 *Officiali asserenti aliquẽ commisisse aliquod delictum uel contra se fecisse statuto, an credatur & qui poterunt in his testificari.*

11 *Ordinato quòd qui accusauerit habeat lib x. si aliquis non accuset sed denunciauerit, an habebit dictas lib x.*

12 *Ordinatum est quòd qualibet uilla uel castrũ debeat denunciare maleficia commissa in suo territorio, fuit commissum delictum in confinio duorum territoriorũ, et nulla facta fuit denunciatio, quid iuris erit.*

13 *Iudex quid facere debeat sibi facta denunciatione.*

7 CORAM † vobis &c. B. suo sacramẽto notificat ꝙ M. insultauit & insultũ fecit cõtra A. filium quondã Anto. cũ vno cultello feritorio, & ipsum percussit & vulnerauit in facie cũ sanguinis effusione, ex qua percussione mortuus est. Et prædicta fuerunt tali anno, mense, & loco, in tali parte &c. super quo procedat ex officio vestro si vobis vr̃ &c. Et iste talis notificator nõ debet aliquid probare nec assistere si nõ vult. † Itẽ
8 no. ꝙ quilibet põt notificare cũ nõ reperiatur &c. Sed nõ potest quilibet accusare & denunciare, vt patet supra qui accu nõ pos. Itẽ denunciare non possunt homines malę famæ, sed debent esse bonæ famę, vitę, & cõuersationis vt extra de accu. c. repellat, &c. qualiter. & cũ oporteat. Et recepta denunciatione debet iudex inquirere &c. vt infra
9 de inquisitionibus plenius dicet. † Sed nunquid illi de vicinia vbi est cõmissum maleficium tenentur denunciare delictum fore commissum? R ñ nõ videt, qa nec furẽ indicare tenentur, vt ff. de cond. ob turp. cau. l. iij. Contra ꝙ sic, ad hoc ne maleficium sit impunitum, vt l. ita vulneratus. ff. ad le. Aqui. l. & quia expedit peccata nocentũ esse no. ff. de iniur. l. cum qui. Itẽ quia quilibet tenetur capere malefactorẽ. & in fortia cõis ducere. C. de his qui latro. occult. l. j. quod si non faciunt extraordinarie puniuntur, vt d. l. j. & ij. multomagis denunciare &c tacit ff. de ser. fug. l. i. §. vnusquisq;. & l. impunitũ.
10 C. de mathe. l. si cũ si. † Sed nunquid creditur officiali aliquẽ cõmisisse aliquod maleficium, vel aliud fecisse contra formã alicuius statuti? R ñ non videtur nisi probet. C. de accu. l. ea quidem. Alij distinguunt, aut ille officialis est electus & deputatus ad denunciãdum maleficia & excessus, & portantes arma vetita, & ludentes ad ludum azardi, & similia facienda, sicut sunt custodes noctis, & vinearum, & similes, tunc eis non creditur nisi probent, & nisi expresse sit dictum ꝙ eis credatur, & sic potest intelligi d. l. ea quidem. Si enim dictum sit & ordinatum ꝙ eis credatur, debet credi. ff. ad muni. l. constitutionibus. Aut eorum officium consistit nõ solum in denunciando, sed etiã cognoscendo & puniendo, vt est videre in iudice maleficiorum qui potest ex officio suo inquirere, cognoscere, & punire maleficia excessus, & tũc eius relationi creditur & statur si iurauit officium suum legaliter exercere. Nam statur relationi nuncii iurati, extra de appel. c. peruenit. ff. de reb. eor. l. magis puto. §. ne tamẽ. de offi præfe. vrb. l. i. §. quies. Sed tutius esse puto ꝙ testes adhibeantur, vt ff de offi. præsi. l. illicitas. §. veritas. Et poterit familia rectoris & nuncii cõis in his testificari, qm̃ pœna applicatur cõi, quia non reperitur prohib. tũ, ergo vr̃ concessum. ff. de testi. l. i & l. ob carmen.
11 † Sed quid, ordinatum est ꝙ quicunq; accusauerit aliquẽ malefactore habeat a cõi x. lib. quidã nõ accusauit sed denunciauit, nunquid debet habere dictam pecuniam? R ñ. non, quia si idem esset denunciare & accusare, non essent diuersa C. de codicil. l. si idem. ff de bo. lib. l. qui cum maior. §. accusasse. & l. in seruitutem §. petiisse. cum si. Econtra ꝙ sic, nam qui denunciat accusare videtur. C. de iure pat. l. eum qui. Item qa denunciatio & accusatio pariter ambulant, nam sicut accusator prohibatur, sic etiam denunciator. ff. ad Turp. l. ab accus. §. denunciatores. Item quia potius effectus q̃ verba spectanda sunt. l. quamuis. ff. de iur. patr. & tantum consequitur commune per istam denunciationem quantum per accusam, ergo debet esse idẽ ius in vna q̃ in alia. Et
12 hoc approbatur & verius reputatur † Sed nunquid ordinatũ est ꝙ quælibet villa vel castrum debeat denunciare maleficia cõmissa in suo districtu sub pęna. c. lib. contigit & in confiniis duorũ castrorum, vel villarũ est cõmissum maleficium, & nulla fuit facta denunciatio ab aliquo, quæritur quid iuris? R ñ ꝙ quilibet punitur dicta pęna. ff. ad l. Aquil. l. si vero plures. §. interdũ. ff. de
13 fur. l. si plures. † Item no. ꝙ iudex denunciatione sibi facta debet ꝓcedere super ea, dummo-

dummodo intersit denunciantis, vt supra dixi in prin.& C.de accu.l.ea quidē.de custo.reo.l.in quocunq;.de sepul.vio.l. qui sepulchra.ff.de offi.præsi.l.congruit.cum denunciatio sit vnus modus procedēdi in criminalibus no.supra de accu.in princ.& extrā de accusa.c.super his.

De inquisitionibus & earū formis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitionis descriptio.*
2 *Item alia descriptio.*
3 *Item alia descriptio, & an inquisitionibus sit ordo servandus.*
4 *Inquisitio quando requirat ordinem iudiciarium servari & quando non, & an assessores obseruent hac.*
5 *Puniri an possit aliquis secundū iura vetera sine accusatore & in quibus casibus hoc fallat.*
6 *Inquisitio an in omni casu fieri possit, & quid de generali consuetudine obseruetur.*
7 *Index quam debeat adhibere diligentiam, & quid facere quādo relatū fuerit de crimine.*
8 *Testes quales debeant esse, et mali assessores nō sunt assessores sed canes nuncupari merētur, & inquisitio multis modis formari potest.*

1 SEQVITVR † videre de inquisi2tionibus. Inquisitio a est alicuius criminis indignatio, vt colligitur.
2 C.de fa.l.vbi.† Vel inquisitio est iudicis officium ad inueniēdum malorum delicta, & pœna debita puniēda fauore rei publi.introductum, vt ff.de offi.præfe.vig.l.nam.de off.præsid.l congruit.& l illicitas. nam reipublicæ interest ne committantur maleficia, vt l.ita vulneratus. ff.ad l.Aquil. & facit extra de accusa.c.qualiter & qn. el ii.§.corrigendos.& c.inquisitionis & de si-
3 mo.c.licet hely.† Vel inquisitio est quoddā iudicis officiū à iure cōi permissum ad malos & perfidos inquirendos,& pœna debita puniendos, vt ff.de offi.præsi.l.iii.§.iii & in auth.de colla.§.ad hoc prohibemus.collat. ix.& d.l.congruit.cum si. Et in his inquisitionibus secundū quosdā non est ordo iudiciarius obseruandus,sed ex mero iudicis officio procedit, vt in dictis iuribus constat.
4 † Alii dicunt, aut inquiritur aliquo promouente.dictam inquisitionem,vt contra singularem personam, & tunc talis promotio habet probare, & si non probauerit de calumnia,punietur, vt extra de calum.c.ii. & c.cum dilectus.& tunc in tali inquisitione iudiciarius ordo seruandus,quia debet dari libellus,inquisitioni, & lis contestari &c.vt extra de accu.c. qualiter.el ii.§.debet.& ibi no.& c.ad petitionē.vbi de hoc in glo. no. Si autē iudex ex officio suo mero sine aliquo promotore procedit ꝙ facere pōt dūmodo fama præcedat, vt d.c qualiter.circa princ.& extra de accusa.c inquisitis.§. ad hoc.& c cum oporteat.de simo.c.licet hely. §.tunc.n.& tunc non est ordo iudiciarius seruandus & de hac materia plene no in d. c.qualiter & qn &c. vt no.Inno. in c.olim. de accus.Sed assessores hmōi solēnitates nō
5 obseruant.† Itē no.ꝙ secundum iura vetera nullus sine accusatore puniebatur. ff.de mune.& hono.l rescripto §.si quis accusa-
b torē.C.qui accus.non pos.l.iij. Fallit b hoc in aliquibus casibus in quibus sine accusatore proceditur,vt in crimine sacrilegij. C. de epis.& cleri.l.si quis in hoc genus. Item in crimine suspecti tutoris & curatoris, vt ff.de suspē.tuto.l.tutor quoq;. §. præterea. Itē in charta falsa C. de prob. l. iubemus. Itē in instrumento falso.C.de testi.l. nullā. Item in calumniatore. C.de calum.l.j. Itē in crimine fal.C.de fal.l.si quis falsos. & l. vbi.Itē in adulterio, vt ff.de adul.l.j.§.reipublicæ.vbi de hoc no.vnde dicunt quidā ꝙ non potest procedi per inquisitionē nisi
6 in dictis casibus.† Sed cōtra eos aperte sūt multa iura, per quæ vr ꝙ procedi pōt per inquisitionem in omni casu,vt in authē.de collatore §.iubemus. coll.ix.vbi expsse videtur ꝙ procedi possit, vt extra de accu.c. super his de offi.ord.c.j.ff.ad l.Iul. pecul.l. lege.§ mandatis.& ita de generali consuetudine etiam obseruatur,quæ vicē legis obtinet.ff.de leg.l.cū de consuetudine . & l de quibus.§.fi.& C.que sit longa consue l.j.& ꝑ totū.& hoc intelligo si fama ꝓcedat, vel clamor,vel indicium , saltē vnū de duo, vt extra de accu.c. qualiter & qn. & cū oporteat.iudex aūt suo motu. Fama non præcedente &c.non potest procedere ad inquisitionē,quia iam nō posset infamare insontē & non culpabilem,& punire iniuste ꝙ non videtur iuridicū.extra de simo.c licet hely. §.ad corrigēdos & c per iuris. §. nos vero. de accu.c.inquisitionis.§.ad hoc nam licitū non est etiā alium infamare, vt v.q.j.c.j.ij. & iij.& c.si quis famosum. imo qui ex officio

offendit innocentē, vel condēnat punitur, vel infamat contra veritatem, punitur. C. latro occul. l. ij. §. finaūt. ibi vero ignaro iudice &c. ff. de sicc. l. i. circa princ. ibi quē cū magistratus. ff. ad l. Iul. repe. l. lege Iul. §. fi.
7 & dixi supra de famo. libel. † Itē no. q̄ iudex debet esse cautus, vt cū relatū sibi fuerit de crimine cōmisso ab aliquo, ipse dēt interrogare q̄ erāt præsentes, & ipsos examinare, & veritatē inquirere, & s̄m veritatē suā formare iquisitionē, & testes super ipsa
8 examinare, & sic nō peccabit. † Itē testes debent esse bonæ cōditionis & famæ, inimici, nō cohabitātes cum inimicis, & tales qui nō repellātur à testimonio, vt extra de accu. c. cū oporteat. de testi. c. i. & c. testimonium. ff. de testi. l. scio. & l. ob carmen. cum si. & dicetur infra plene de test. Sed mali assessores & proterui & ignorantes iuris, vt vilipendentes Deū & iustitiā nō obseruant prædicta, & tales nō possunt dici iudices, si nō habēt in se iustitiā, & si eā nō obseruāt. extra de ver. signi. c. forus. §. iudex. imo isti tales non sunt iudices, sed potius canes nūcupari merentur. Formari autē potest inquisitio multis modis secundum quod qualitas delicti reqrit, & ad instructionē rudiū assessorum aliquas formas deferre intēdo in hunc modum videlicet.

Forma inquisitionis contra insultantem de percussione.

9 *Forma inquisitionis contra insultantem de percussione.*

9 IN † NOMINE Domini, &c. hæc est inquisitio quę fit & fieri intenditur per nobilem virū d. A. potestatē &c. cōtra L. filiū tali, de tali loco, in eo, & de eo, & super eo q̄ ad aures &c. Fama publica &c. peruenit q̄ tali anno, mense, & loco &c. insultauit & insultum fecit prædictus L. cōtra talē &c. & ipsum percussit & vulnerauit cū vno cultello feritorio in facie ex cuius percussione & vulnere sanguis exiuit, super qbus omnibus & generaliter super aliis omnibus cohærentibus dependentibus & connexis, dn̄s ptās inquirere intēdit & dictū L. repertum culpabilē de p̄dictis vel aliquo p̄dictorum punire & cōdemnare s̄m formam iuris &c. omni modo &c. Formata fuit dicta inquisitio p̄ dictū dominum potestatē sedentem pro tribunali &c. die tali &c.

Alia forma inquisitionis contra insultantem &c.

10 *Forma inquisitionis contra insultantem & occidentem.*

10 IN † NOMINE Domini, &c. Hæc est quædā inquisitio quæ fit &c. & fieri intenditur per talē potestatem & eius curiā &c. cōtra talem &c. in eo & de eo, & super eo, q̄ dictus talis insultauit & insultū fecit contra talem animo irato, & malo modo, & ordine, & ipsum percussit & vulnerauit cum vno spontono in corpore ipsius, ex qua p̄cussione & vulnere dictus talis mortuus est. Et p̄dicta fuerūt in tali loco &c. cui cohæret &c. Formata fuit dicta iquisitio &c.

Alia forma contra illum qui intrat domum alicuius.

11 *Forma inquisitionis contra illum qui per vim intrat domum alicuius & illum interfecit.*

11 IN † NOMINE Domini, &c. Hæc est quædā inquisitio quæ fit &c. per talē potestatem &c. contra talem &c. in eo &c. q̄ p̄dictus talis noctis t̄pe per vim, vel manu armata cū armis offendibilibus, vel defensibilibus, scilicet pāzeria, tabulatio, siue rotella, cultello, & spata, & lancea intrauit domum talis, & ipsum percussit, & vulnerauit in capite, pectore, pluribus percussionibus, & vulnerib⁹, ex qbus sanguis exiuit, & mortuus est ex dictis p̄cussionibus & vulnere. Et prædicta fuerunt &c. super quibus &c.

Alia forma eiusdem materiæ.

12 *Formæ inquisitionis contra illum qui alienam domum per vim intrans, uxorem alienam carnaliter per vim cognouit.*

12 IN † NOMINE Domini, &c. Hæc est quædam inquisitio quæ fit &c. per talē potestatem &c. contra & aduersus talem in eo &c. q̄ dictus talis noctis tempore per vim intrauit domum habitationis talis & ibi inuenit talem eius vxorem, & ipsam p̄ vim proiecit in terram, & violenter & carnaliter eam cognouit, committēdo adulterium cum ea contra eius voluntatē, & prædicta fuerunt in tali loco &c. tali anno &c. super quibus omnibus &c. forma fuit.

Alia

Alia forma contra robatores.

83 *Forma inquisitionis contra robatores.*
84 *Iudex debet formare inquisitionem secundum veritatem, & non aliter, & qua alia sunt consideranda, & quid faciant de consuetudine assessores.*
85 *Iudex an debeat dare copiam totius processus inquisito, antequam cogat illum respondere.*
86 *Inquisitione formata nō praecedente fama vel clamore an ualebit processus & sententia.*
87 *Iudice inquirente ex officio non ad instantiam alicuius, publicatis attestationibus, poterit alios testes recipere ad inquirendam veritatem.*

83 IN † NOMINE Domini, &c. Haec est quaedā inquisitio q̄ fit &c. contra talē & talē publicos latrones & famosos, & strata rū robatores & assasinos publice & palā, & per vim homines & personas ī strata publica sepius derobare, & spoliare assuetos, i n eo &c. ꝙ pdicti & quilibet ipsorū de anno &c. in tali strata publica &c insultauerunt, derobauerunt, & spoliauerūt, talē de vno equo stellato in frōte, & de vno mātello blācho &c. & de qbusdā aliis rebus quas secū habebat, & ēt derobauerūt talē d' vna sua gunella blaueta, & de talibus rebus, super quibus oībus &c. & pdicta fuerunt de 84 āno &c. formata fuit &c. † Et no. ꝙ iudex dēt formare suā inquisitionē ſm veritatē & non aliter, alias falsum cōmittit & peccat mortaliter, q̄ inquisitio ē formāda ſm qualitatē delicti, vt ff de iniur. l. ꝓtor. & qualitatē rerum & signa, vt ff. de fur. l. actio. §. vestrum. ff. de accu. l. libellorū. extra de accus. qualiter & qn̄. & c qm̄ cōtra falsam. de ꝓb. Itē antequā formet inquisitionem, debet p̄cedere fama vel clamor &c. vt supra dixi. Et de hoc debet prius cōstare per testes fide dignos, & tales qui nō repellantur à testimonio, vt supra no. quorum dicta debet iudex facere redigi in suis actis. extra de accusa. c. inquisitionis. § qsiuisti. ibi ad hoc &c. & c cū oporteat. ibi discretioni vestrę. & c. inquisitio. n si. & ij q. i. Deus omnipotens. ibi descendam inquit &c. quia nō creditur ei nisi quatenus constet legitimis documētis vt d. c. qm̄ contra falsam. sed de cōsuetudine etiam fama nō ꝓbata proceditur ad inquisit. tamen multotiens per assessores. Itē debet apponere locum vbi processus fit in palatio cōis, vt dixi alias nō valet de iure, vt in auth. vt praepo. no. Impera col. v. & d. c. qm̄ cōtra falsam. ff. de iu. & iur. l. pe. cum fi. & alia debent apponi, vt no. supra de ac-
85 cu. §. seq. † Itē no. ꝙ iudex debet dare copiā inquisitionis illi contra quē inquiritur, & nomina & dicta testium, & copiā totius pocessus, & anteq̄ cōpellat ipsum inquisitioni rñdere. cū adhuc possit suas exceptiones & suā facere defensionē & ꝓponere, vt extra de accu. c. qualiter & qn̄ ii. §. debet igit. Nam qñcunq; reo petente dēt dare vt possit se defendere, vt ff. de q. l. vnius. §. cognitorū. nā defensionis facultas nō est denegāda &c. C. de iur. fisc. l. defensionis. lib x. Itē q̄ melius est ante tēpus occurrere, q̄ post vulneratā causam remediū q̄rere. Sed mali assessores iure à iustitia ignari cōtra Deū & iustitiā cōtemnentes hoc non seruant.
86 † Sed pone ꝙ iudex formauit inquisitionē non p̄cedente fama vel clamore &c. vt dixi supra, & procedit, nunquid valet processus & sñia? R ñ non de iure. extra de accu. c. inquisitio. ibi ad quod respondemus &c. & est ratio, quia nō seruatur iuris ordo, vñ non valet. facit extra de rescript. c. cū delicta. § deide. & c. exhibita. §. i. & fi. C. de sen. l. ꝓlatā. itē & modus est seruandus, & forma aliter nō valet quod fit. ff. ad munici. l. cōsti. ff. mā. l. diligenter. extra de resti. spo. c. pisanis. vbi de hoc. C. de procu l. ad vnam.
87 † Item no. ꝙ si iudex procedit per inquisitionem ex officio suo, & nō ad instantiam alicuius, ꝙ publicatis testibus siue attestationibus testium receptorum poterit alios testes recipere ad inquirendam veritatem, vt extra de testib. c. cum clamor. secus si ad instanciam alicuius praecessisset, quia tūc timet de subornatione, vt arg. ff. de acc. l. aliū.

Alia forma de insultu & percussione.

88 *Forma inquisitionis de insultu & vulneribus.*
89 *Inquisitio continebit cōmisso dicto maleficio vel alio in dicto loco vel alio & &c. & inquisitionis informatio siue probatio, an debeat fieri secundum formam inquisitionis.*

88 IN † NOMINE Domini, Amē. Hęc est quaedam inquisitio quae fit &c per d. potestatē &c. cōtra & aduersus talē in eo &c. ꝙ praedictus talis insultauit & insultum fecit

ēt contra talem irato animo & illicito modo in tali loco, & ipsum percussit & vulnerauit cum vno cultello de ferro & malitiose in pectore, & alibi in pluribus partibus corporis, e quibus percussionibus sanguis exiuit super quibus omnibus &c. & prædi-
19 cta fuerunt de anno &c formata &c. † Et no. ꝙ in inquisitione dr̄ cōmisso dicto maleficio, vel alio in dicto loco vel alio &c. & debet fieri informatio ſm formā inquisitionis, & si aliter fieret, nō valet de iure. ff. cōi duid l. vt fundus extra de accu. c. qualiter. sed cū si ista verba apponantur, qa debent aliqd operari ēt si ꝓbatio nō est facta ſm formā inquisitionis, ꝙ nō minus dēt q̄s cōdēnari, ſm quod ꝓbatū est. facit. ff de leg. j. l. si qn̄. Itē verba generaliter ꝓlata &c. quod nō puto, q̄a inquisitio debet esse certa, & in se cōtinere certū de iniur. l. p̄tor. in princ. ff. v. bo. rap. l. p̄tor. §. docere. Itē iura volunt q̄ s̄nia feratur ſm formā inquisitionis vel petitionis, nō aūt prout facta fuerit probatio, vt dictū est, vt extra de acc c. qualiter & qn̄. ii §. pe. quod esse non poterit, nisi secūdū formā inquisitionis vel petitionis facta probatio, vt dictū est, & sic vr̄ ꝙ dicta verba generalia non sufficiant ad condēnationem fiendā. Alii dicunt ꝙ inquisitio generalis valet ēt si dicat cōtra quālibet ꝑsonam repertā culpabilē de tali maleficio &c. arg. C. cōi diuid. l. ad officiū, quia verbū generaliter &c. ff. si mensor fal mo. dixer. l. i. § generaliter. xxiii. q. i. ij. & hoc quia crimine vndecunq; clarucrint sunt punienda &c cū similibus. Fit etiam generalis inquisitio cōtra officiales per sindicatores ad hoc deputatos hoc modo vel simili &c.

Forma inquisitionis contra officiales in syndicatu.

20 *Forma inquisitionis contra officiales in syndicatu.*
21 *Inquisitio generalis contra officialem an debet continere istam clausulam, quod officialis deliquit in suo officio.*
22 *Officialis an teneatur de negligentia dolo, & an possit duplici officio fungi.*
23 *Et an condemnatus appellet.*
24 *Et an fugiens de loco habetur pro confesso, & an possit per procuratorem respondere, & per quot dies stare debet ad syndicatum.*
25 *Officialis si non respondeat per se uel per procuratorem idoneum, an stabitur iuramento petētis ad fidem plenam si non habeat aliā probationem.*
26 *Officialis repertus inutilis, propter quas causas poterit amoueri.*
27 *Officialis tenetur dolo & imperitia, et an imperitia assessoris imputetur assessori.*
28 *Officialis quomodo puniatur ꝑ subtractis, & an possit accusari quādoque durante officio.*

20 IN † NOMINE Dni amen. Hęc est quædā inquisitio q̄ fit & fieri intendicur ꝑ do. A. syndicatorē generalē &c deputatum ad syndicadū oēs & singulos officiales &c. pro sex mensibus ꝓxime p̄teritis ad inquirendum de eo & super eo, ꝙ dictus B. officialis &c. tp̄e sui officii habuit & recepit d̄ pecuniis vel aliis rebus dicti cōis vltra salariū sibi deputatū, & ēt sup̄ eo ꝙ habuit vel extorsit aliquid malo modo vel illicito cōtra formā iure statutorū &c. ab aliqua persona cōi collegio vel vniuersitate &c. & ēt sup̄ eo ꝙ dictus olim officialis fuit negligēs in dicto suo officio excēdo de aliquo, qđ ꝑ suū officiū facere dabuit ſm formā &c. Et ēt super eo ꝙ cōmisit dolum vel fraudē, ac culpam in dicto suo officio, & ēt q̄a dānificauit dictū cōe vel aliā singularē ꝑsonā &c. & ēt sup̄ eo ꝙ ipse itulit aliquod grauamē vel iniuriā alicui personæ &c. indebite &c. & ēt se absentauit à dicto suo officio &c. & ēt q̄a omisit aliqua facere de his q̄ facere debuit &c. & ēt quia multa fecit cōtra formā statutorū &c. Super qbus oībꝰ illicite cōmissis, & ꝑpetratis ꝑ eū vel p̄termissis dolo negligentia vel culpa sua. Et super aliis oībus cohærentibus, depēdētib. & cōnexis ac prorsus extraneis, q̄ fecit vel p̄termisit, inquirere intēdit & ipsum repertū culpabilem, de prædictis vel aliquo prædictorū debita pœna punire & condēnare secundū formam iuris &c. & omni alio modo &c & ipsum non repertum culpabilem absolue-
21 re &c formata fuit &c. † Et not. ꝙ in ista tali generali nquisitione secūdum quosdā non debet poni assertiue ꝙ officialis deliquerit in suo officio, propterea quia ius p̄sumit pro ipso ꝙ bene gesserit officiū suū quod iurauit, vt extra de præsumpt. c. illud & c. audientiam. Nā nemo præsumitur immemor salutis ęternæ. C. ad l. Iul. repetūd.
22 l. si. cum simi. † Item no. & officialis tenetur de negligentia. C. de off. præfect. prætor.

l. si

l.si quis.de diuer.off.apparitores.libr.xii.ff. de off.psid l.diuus.Et no.quod non pōt qs duplici officio fungi,vt no.C. de iudi.l.ij.itē te ne.ur de dolo & culpa.ff. de magist. con l.j.
23 ff.quod quisq; iur l.ii.† Itē no. quod si officialis cōdēnetur,non pōt appellare.C.quo.ap-
24 pellari.nō recip.l.nulli.† Itē no.quod officialis aufugiat de loco, quod habetur pro confesso de his de quibus accusatur vel inquiritur cōtra eū.C.de assess.l.cōsiliarios de dignitat. l.iudices.lib.xij.Itē pōt respōdere per procuratorē,vt C. vt oēs causæ tā ciui. quam crimina. l. j.§ si. Et dēt stare ad syndicatū per quinqua-
25 ginta dies,vt d.l.cōsiliarios.patet. † Itē not. quod si nō steterit per se vel per procuratorē idoneū qui pro ipso respondeat,& eum defendat, quod stabitur sacramēto petentis ab eo ad plenā fidē,si nō est alia probatio,vt in auth. de colla.§.pen.§. si quis aūt.colla.ix.Facit in
26 auth.de man.prin §. oportet.col.iii.†itē no. quod si officialis reperiat inutilis ad officium exercendū, vel pp infirmitatē lungā,vel propter negligentiā vel imperitiā,vel aliā similem cām,quod debet remoueri, & alius idoneus loco ipsius subrogari. arg.C. de off.pfect.præto.l.si quis facit.ff. de suspect.tutor.
27 l.in locum. † Item not. quod officialis tenetur de dolo & imperitia,vñ si quid in dolo facit punitur,& si imperite facit, tenetur ad damnum & interesse, vt ff. quod quisque iuris.l. hoc edicto.instit.de oblig. quæ ex quasi delict.nascun.in prin.facit instit.ad legē Aqui. §.imperitia. sed tamen imperitia non debet assessori imputari, sed potestati vel capitaneo cū quo assessor ille moratur,vt d.l.edi-
28 cto.&C. de assess.l.j.†Itē no.quod si ipse aliqd subtraxit ab aliquo., quod tenet ad restitutionē in quadruplū,vt duplū hēat cōe siue fiscus, & aliud duplu ille a quo extraxit.C.de asses. l.cōsiliarios.ad l Iul.repet.l.i. vel punit aliter.C.de pœ iud.qui male iud.l.i & in auth. ibi posita . itē qñq; pōt ēt durāte suo officio accusari,vt no.supra de his q. acc. nō pos.circa fin. Sunt ēt qdā simplices q formant inquisitiones sup relatu hoc modo, videlicet.

Forma inquisitionis super relatu.

29 *Forma inquisitionis super relatu,quomodo fiat & quomodo sit facienda.*
30 *Inquisitionis processu pendente si compareat, extraneus quod uelit accusa.an sit puniendus.*
31 *Accusatus an sit citandus ad uidendum iurare testes,quos iudex ex officio vult examinare super inquisitione.*
32 *Inquisitione capta per iudicem super aliquo maleficio si iudex moriatur,aut suum finiat officium, an successor super dicta inquisitione procedet, & an dabit nouam dilatio.*
33 *Inquisitione facta super homicidio ; si inquisitus sit contumax & tanquam confessus condemnetur.an sententia ualebit.*
34 *Bona absentis quando publicantur .*
35 *Iudex quomodo debet esse cautus circa officiū maleficiorum ne decipiatur.*
36 *Iudex quomodo debet accedere ad locum mortui,& eum uidere &c.*
37 *Iudex debet credere dicto medicorum.*
38 *Vulnerans animo occidendi aliter punitur secundum ius commune , aliter punitur secundum leges municipales , & generalem cōsuetudinem morte non sequuta.*
39 *Iudex intendens examinare testes contra inquisitum uel accusatum,an debeat facere citare eum ut uideat iurare testes.*
40 *Procedi de nouo an possit super eo super quo prius fuit processum & lapsū est bienniū, infra qd debuit processus fieri & snia ferri.*
41 *Linguam sibi abscindens timore tormentis dū procederetur cōtra eū deprehēsū ī adulterio uel alio maleficio,an habebitur pro cōfesso.*
42 *Delinquens in Ecclesia, an grauiori pœna puniatur,quam alibi delinquens.*
43 *Ludendo si unius ex socijs alium impellat qui cadens sibi frangat caput uel brachium,an impellens puniatur.*
44 *Faber faciens gladium ad uendendum,quo aliquis postea mortuus est , an debeat puniri.*
45 *Familia potestatis inquirente contra portantes arma,si inueniatur cultellus ad pedes plurium,uel sub bancho ubi sedebant, an quilibet sit condemnandus.*
46 *Confitens quod in isto loco commisit unum delictum,& alijs locis alia delicta,an hic poterit de omnibus puniri & quando.*
47 *Denunciato Pe.& Anto.si lite habita pro contest.per responsionem istorum ad inquisitionem.an si ille qui denunciauit vult eos accusare,audiatur.*
48 *Capere malefactorē si eum nouit,& illū ducere in fortiā communis,an quilibet teneatur.*
49 *Inquisitio si fiat cōtra Martinum quod vulnerauit Ioannem. & Marti. dedit fideiussorē super*

super vulnere de quo inquirebatur de præsentando eum vel sumendo c. lib pro condemnatione si qua fieret occasione dicti vulneris.

50 *Fideiubente Titio pro Marti de præsentando eũ pro aliquo maleficio, si dictus Mar aliud maleficiũ cõmittat propter quòd exbanniatur, an potestate requirente Titium quòd præsentet Martin. tenentur illud præsentare.*

51 *Iudice inquirente contra aliquem ille comparet & negat se fecisse maleficium de quo inquiritur probatur per testes quòd illud commiserit certum, ille comparet & dicit, feci ad meam defensionem, quod offero me probaturum, an sit audiendus.*

52 *Delicto commisso per Senensem in ciuitate Lucana, ex quo iure communi imponitur pœna pecuniaria, & lege Municipali abscisionis manus quo iure puniatur.*

53 *Delicto commisso si biennium labatur, & fiat lex noua qua iurauit seruare potestas nouus, an condemnabitur delinquens secundum legem antiquam uel nouam, siue maior sit siue minor pœna.*

54 *Potestate habente arbitrium super criminibus, quidam ciuis commisit delictum extra iurisdictionem illius & in forensem, an potestas possit contra illum delinquentem inquirere & debita pœna punire.*

55 *Forensi delinquente extra iurisdictionem Patauinam, puta Taruisij in forensem uel ciuem an potestas Pataui poterit illum punire si reportatur Pataui.*

56 *Forensi delinquente, ut supra an erit locus remißioni.*

57 *Fideiubens de præsentando aliquem citatum pro aliquo delicto, si nõ præsentat illum monitus à iudice qualiter debet punire.*

58 *Iudice faciete plura præcepta unum post aliud de præsentando, an de omnibus sit condemnandus, uel de uno.*

59 *Præceptum factum alicui alleganti coram iudice de iure suo, ab ipso iudice ne loqueretur in pœnam lib x & ille nihilominus loquatur allegando, nunquid tenebitur, ita quòd poßit condemnari.*

60 *Delicto commisso in confinio duarum ciuitatũ uel castrorum habentium iurisdictionem, an uterque rector inquirere & punire poterit, & an erit locus præuentioni.*

61 *Delicto commisso ut supra si per unum rectorem fuit inquisitum, et reus absolutus, an rector alterius ciuitatis poterit de dicto maleficio inquirere & punire.*

62 *Inquisitione facta contra Titium de aliquo maleficio, ac eo contumace si condemnetur ut si uenerit in fortiam communis decapitetur, an eo perueniente in fortiam communis debebit decapitari.*

63 *Inquisitio delicti usque quod tempus fieri põt.*

64 *Vulnerans aliquem de familia potestatis uel capitanei, an poßit inquiri & puniri per potestatem, uel capitaneum.*

65 *Potestate habente arbitrium super criminibus suo tempore commißis, si quidam suo tempore sit mortifere vulneratus, & postea tempore sequentis potestatis decedat, cui non erat datum arbitrium, an secundus potestas poterit procedere super homicidio ex tali arbitrio.*

29 HAEC † EST quædã inquisitio quæ fit per &c. cõtra & aduersus talẽ, pro eo in eo & super eo ꝙ dictũ & relatũ fuit dicto dño potestati & suæ curiæ, sic & sic &c. dico ꝙ ista est mala forma, & modus insufficiens inquirendi tribus rõnibus principaliter. Prima qa prius debet constare de relatione in acti. quia non creditur iudici nisi appareat, vt no. extra de ꝓba. c. qm̃ cõtra falsam. Secunda, quia iste nõ de modis est traditis à iure ꝓcedẽdi, vt no. supra de accus. in prin. Tertia, quia sñia debet formari & pronunciari scd̃m formã inquisitionis. ff. cõi diuid. l. vt fundus extra de acc. c. qualiter. ij. §. pe. de simo. c. licet Heli. & sic sñia formabitur super relatu alterius, & sic sup incerto, ꝙ esse non debet, qa sñia debet esse certa, vt institu. de act §. curare. vñ talis modus mihi nõ placet saluo semper consilio saniori, alias nisi vbi ꝑsona esset deputata ad deferẽdũ maleficiũ vel portantes arma, vel ludẽtes ad azardũ, vel similia ꝑ formã statutorũ ve. ordinamentũ, nã tũc valet relatio.

30 † Sed pone ꝙ iudex ꝓcesśit ꝑ inquisitionẽ pẽdente adhuc ꝓcessu, cõparet alter extraneus q vult accusare, nunquid est audiendus? R ñ. sic vr̃, rõ est, quia ordinariũ auxiliũ pfert extraordinario, vt ff. de mino. l. auxil ij. & l. in cãæ. ff. de eden. l. quædã. ad munic. l. j. de adul. l. si maritus. §. fi. vnde si mõ cõpareat ante litis cõtestationẽ per rñsionẽ inquisiti, secus si post, quia de qua re cognouit iudex &c. ff. de iudic. l. de qua re.

Alij

Alij dicunt ꝙ debet audiri vſque ad aperturã teſtium.arg C.de tem.appel.l.iij. in fi. Sed alij dicunt ꝙ quãq; ante ſententiã.arg ff de adult. l.ſi maritus.§.fin.de ædili.edict.l.boué.§.ſi ſub conditione.extra de accuſ.c. de his. cũ ſimi.& hoc approbat Dyn. facit d.l. in cauſæ. & ff. de
31 libera.cauſa.l.vno.§.placc. †Sed nũquid ille accuſatus debet citari ad videndũ iurare teſtes quos ex officio ſuo intendit examinare ſuper dicta inquiſitione? reſpon.ſic de iure, vt C. de teſtib.l.ſi quã.& in authen.ibi poſita.alias dicta teſtium non valent.extra de teſti.c.ij.ſed igna
32 ri aſſeſſores hoc non obſeruant. †Sed quid proceſsit iudex per inquiſitionem ſuper aliquo maleficio, & deceſsit nondum finito proceſſu, vel receſsit ſuo finito officio, nunquid ſucceſſor poterit ſuper dicta inquiſitione procedere? Reſpondeo ſic,vt ff.de iudi.l.mortuo. de inoffic.teſtamen.l.poſſemus.§.ſi quis.& ſine noua inquiſitione debet tamen nouus iudex nouam
33 dare dilationẽ.ff.de iudi.l.edictum.†Sed quid iudex proceſsit ſuper inquiſitione ſuper homicidio vel alio delicto capitali, ille inquiſitus citatus non cõparuit, & ſic propter ſuam contumaciam habitus eſt pro confeſſo,fuit condemnatus,nunquid valeat talis ſententia? Reſpõd. non,vt ff.de pœn.l.abſentem. & dic vt ibi. Et prædicta vera ſunt quando imponitur pœna capitalis,vel alia vltra relega. In alijs vero delictis in quibus imponitur pœna pecuniaria, vel alia intra relegationem, bene poteſt ferri
34 in abſentes,vt d.l.abſentem.§.j. & ſeq. †Not. tamen ꝙ bona abſentis vſque ad annum non publicantur, poſt annũ vero ſecus.ff. de req. reis.l.j.§.præſides. & §. ſed Papinianus. & l.
35 omnes.cum ſimi. †Item not.ꝙ iudex debet eſſe cautus circa officium maleficiorum,ad hoc ne decapitetur,quia inuenta veritate delicti cõmiſsi debet formare inquiſitionẽ ſuam ſecundum veritatem,vt alibi ſupra dixi, & ponere in parte corporis fuerint vulnera illata, vel in capite, vel in pectore, vel alio loco, ad hoc vt aperte conſtare poſsit, vtrum vulneratus ſit mortuus ex vulnere vel non, nam tunc ſcire poteſt,vtrum de homicidio, an de vulnere tãtum debeat vulnerantem condemnare, & ſic
36 non peccat in ſua ſententia. †Item debet accedere ad locum mortui, & videre eum, & facere ſcribi qualiter vulneratus mortuus eſt, & habere medicos paratos & peritos qui eum medicauerunt,vel alios,& facere vt videant illum mortuũ,& vulnera,& delato eis iuramento interrogare ſi ille eſt mortuus ex dictis vulneribus,vel ipſorum occaſione vel non, & iſta omnia faciat ſcribi in actis ſuis, & ſi dixerint illum eſſe mortuum ex dictis vulneribus, vel eorum occaſione,tunc condemnare debet vulnerantem de homicidio quantuncunque eſt condemnandus de iure.ff.de ſicca.l. nihil. alias de vulneribus tantum,& ſic per viam iſtã non
37 peccabit,& iuſtam dabit ſententiam.† Debet etiam credere dicto medicorum, vt extra de homic.c.ſignificaſti. C.de re milita.l.ſemel.ſed iudices imperiti hoc non obſeruant nec curãt, & male agunt & de facili peccare poſſunt, & iniuſtam ferre ſententiam, quod facere nõ debent,iuxta illud. Recte iudicate filij hominũ, & diligite iuſtitiam vos qui iudicatis terram.
38 †Item not. ſecundum ius commune legis Corne.de ſicca.qui vulnerat animo occidendi aliquem,quamuis non occidat punitur, vt ff. de ſiccar.l.j.§.diuus. Sed ſecundum iura municipalia, & ſecundum conſuetudinem generalem ſecus eſt,quia licet quis aliquem vulneret animo occidendi, ſed non occidit, non punitur de homicidio,ſed de vulnere tantũ, vnde intelligas ea quę notantur in hac ſummula, vbi tractatur de vulnere & percuſsione ſecundum dictam conſuetudinem,vt quãuis percutiat & vulneret animo occidendi, non puniatur,niſi de vulnere vel percuſsione, niſi inde ſequeretur homicidium, vt dictum eſt. Item not.ꝙ ſi ipſe iudex teſtes intendat examinare, debet facere citare illum accuſatum vel inquiſitum,contra quem teſtes debent examinari,vt interſit ad videndum iurare teſtes. C.de teſt. l.ſi quando.& authen.ibi poſita. alias non valet teſtimonium.extra de teſti.cap.ij. ſed ignari aſſeſſores quandoque hoc non obſeruant, vt dixi ſupra proxime. Sed pone ꝙ proceſſum eſt contra aliquem de aliquo maleficio, & lapſum eſt biennũ intra quod debuit proceſſus fieri,& ſententia ferri, nunquid poterit de nouo ſuper eodem procedi? Rñd.ſic, quia ſola cauſa inſtantiæ perijt propter lapſum dicti temporis. C.de iudi.l.properandum.§.fi. & vt
39 intra cert.tempus cri.q.termi.l.ij. †Sed ponẽ ꝙ procedatur contra aliquem deprehenſum in adulterio, vel alio maleficio, & ipſe timore tormenti furtiue abſcidit ſibi linguam, an debeat haberi pro confeſſo? Rñ.dicunt quidam ꝙ ſic poſtquàm fuit deprehenſus in crimine,alias ſecus.ff.de his qui mor.ſibi conſci. l.j.& l.qui rei.§.fin.ſicut contingit in carcerato qui fregit carceres.ff.de cuſto.reor.l.in eos. ff.de ritu nupt.l.palam.§. quæ in adulterio cũ
40 ſimi. † Sed quid, ſi quis deliquit in eccleſia, nunquid eſt grauiori pœna condemnandus quàm

quàm si alibi deliquisset? Respon. sic, vt C. de sac. san. eccles. l. si quis in hoc genus. de his qui ad eccle. confu. l. denunciamus. Nam loco & tempore fit iniuria atrocior. ff. de iniur. l. præ-
41 tor. §. fi. & l. seq. †Sed pone ꝙ plures ludebant & solatiabantur, & ludendo & currendo vnus impulit alium, & ille cecidit & fregit sibi caput vel brachiũ, vel cecidit super aliũ, & fregit sibi caput vel aliud simile, nũquid tenetur? R ñ. non, nisi dolose factum esset. ff. de iniur. l. illud. ad l. Aqui. l. si ex plagis. §. fi. & l. si obste-
42 trix. cum simi. †Sed nunquid faber qui facit gladium ad vendẽdũ, vnde postea aliquis mortuus est, debet puniri. R ñ. non, vt arg. ff. locat. l. qui domũ. Itẽ qui fecit artẽ suã & rem licitã pœnam non meretur. ff. de adul. l. Gracchus. & non est interdicendum alicui vti arte sua, nisi ex causa. vt no. ff. de postu. l. puto. §. fi. de pœn. l. vlt. Itẽ quia faciendo gladiũ ad vendendũ nõ habuit animũ delinquendi qui desideratur, vt
43 ff. de sic. l. in lege. & l. Diuus. † Sed pone dum familia potestatis iret rimando pro armis per ciuitatẽ contra portantes arma, inuenit vnum cultellũ ad pedes plurium vel subtus banchũ vbi sedebant, quæritur nunquid quilibet sit cõdemnandus? R ñ. dicitur ꝙ sic. arg. l. j. §. fin &
44 in hac opi. fuit Guid. de Suz. †Sed puto contra, ꝙ nullus condemnetur, quia ex præsumptione, nullus est cõdemnandus, nisi cõstet cuius sit cultellus, vel qui posuerit, nam ille tunc condemnandus est. arg. ff. de sicc. l. fin. sed quia non constat, omnes sunt absoluendi, nã melius est nocentem absoluere &c. ff. de pœn. l. absentem. Item quia probationes debent esse luce
45 meridiana clariores &c. de prob. l. sciant. †Itẽ in dubio etiam contra fiscum &c. ff. de iur. fisc. l. non puto. Item quia ius non deficit. sed pro
46 batio. l. duo sunt Titij. de testa. tut. † Item quia nullus potest condemnari nisi probationibus conuincatur. ij. q. j. Deus omnipotens ff. de offic. præsid. l. illicitas. §. necessitas. Item ratione incertitudinis euitatur condemnatio. ff. de rei vendi. l. Pomponius. in fin. Nec obstant iura contraria, quia ibi certũ erat per aliquem de illis delectum esse qui erant in domo. Sed in casu isto bene potuit cultellus per alium poni, & non per istos quos penes fuit inuentus vnde in dubio potius sunt absoluendi, & non condemnandi, vt dictum est ff. de action. &
47 oblig. l. Arrianus. cum simi. †Sed pone ꝙ quis deliquit in pluribus locis. Sed in loco isto cõmisit vnum delictum, & iudex inquirit contra eum, & ipse confitetur ꝙ alibi pluries, deliquit sed hic semel tantum, nunquid poterit hic de omnibus delictis etiam alibi commissis puniri? Respon. non, sed solũ de isto ꝙ cõmisit hic. C. vbi de crim. agi opor. auth. qua in prouincia. ff. de accu. l. si cui. §. pluraliter. nisi esset vagabundus, nam tunc vbiq; locorũ potest puniri, iuxta illud. Vbi te inuenero, ibi te iudicabo &cęt. Si autẽ proceditur via ordinaria, vt per accusam, potest puniri, quod dic vt supra de furt. §. sed quid aliquis cõmisit plura furta &c. Sed quid, quidã denunciauit iudici ꝙ M. Pe. & O. cõmiserunt quædã maleficia, iudex incepit inquirere lite quasi contestata vel habita pro contestata per responsionem istorum inquisitorũ, siue contra quos inquirebatur, comparet iste qui denunciauit eos, & vult istos accusare, nũquid debet audiri? R ñ. non puto, nam elegit viã denunciationis, vnde in alia sibi præiudicare videtur arg. C. de furt. l. manifestissimi. §. tales. de codicil. l. fi. de tribu. l. quod in hærede. §. eligere. de iniur. l. quod senatus in fi. secus si non denunciasset certas personas. nã tunc posset. ff. de accu. l. diuus. quia ordinariũ iudicium prefertur extraordinario. ff. de mino. l. in causę.
48 †Sed nunquid tenetur quilibet capere malefactorẽ si eũ nouit & in fortiã cõmunis ducere? R ñ. sic videtur. C. de his qui latro. occul. l. j. & ij. circa prin. C. de mathe. l. fi. & quod si non facit videtur pœna extraor. puniendus iudicis arbit. cum non sit pœna expressã à iure. ff. de extraor. cri. l. j. Itẽ tenetur quilibet prohibere si põt, ne maleficia cõmittantur, quod si nõ facit, puniri debet. ff. ad l. Aquil. l. scientiam. de noxa. l. in omnibus. & quilibet merito debet capere malefactores, quia reipublicæ interest, ne maleficia cõmittantur, vt d. l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. Nec videtur obstare ꝙ dicitur, ꝙ nemo cogitur iudicare furem. ff. de condit. ob turp. caus. l. iiij quia illud verũ est secũdũ iura vetera & iure actionis, sed officio iudicis sic,
49 vt ibi not. †Sed pone, inquiritur contra M. ꝙ ipse vulnerauit Ioan & dictus M. cõparuit, & dedit fideiussorẽ super vulnere de quo inquirebatur de præsentando dictum M. vel de soluendo centum lib. pro condemnatione, si qua fieret de ipso occasione dicti vulneris, de quo quæritur contra eum, vt moris est, contingit ꝙ dictus Ioan. ex dictis vulneribus moritur, propter quòd dictus M. condemnatur in mille lib. de homicidio, per formã statuti. Modo quæritur, an iste fideiussor debeat compelli soluere mille lib. pro homicidio, an solũ lib. centum pro vulnere? Respondeo, videtur ꝙ soluet lib. centum pro vulnere, quia de alio nõ inquirebatur, tunc cũ fideiussit, nec aliud erat

deductum

deductum in iudicio, vt ff. de iudic. l. Sole mus. de transact. l. qui cum tutoribus, in fi. & l non est ferendum, vnde fideiussor debet soluere lib. centum, & ad plus non videtur teneri. ff. qui satisda. cogan. l. i. facit. ff. ad Municip. l. libertus. §. pe. de fideiuss. l. fideiuss. §. Aurelio. & l. seq. Alij, vt Dy. distinguunt, aut erat mortifere vulneratus, & tūc videbatur fideiussisse in lib. mille pro homicidio, & tūc tenetur ad soluēd. dictas mille lib. argu. ff. ad l. Aquil. l. huic scripturæ. ff. de fideiuss. l. si quis ꝓ eo. §. si minus. arg. ff. quor. leg. l. Aquil. q occidit. cū si. Sed primū verius vr. Sed si fideiussisset de soluēdo omnē cōdēnationē q fieret de M. occasione maleficii cōmissi ꝑ eū in ꝑsonā Ioā. tūc planū est ꝙ tenetᷣ ad omnes mille lib. ꝓp verbū, omne, ꝙ est generale, & vniuersale. arg. ff. de leg. iii.

50 l. patronus. de adi. leg. l. à filio. §. fi. cū si. †Sed pone ꝙ Titius fideiussit pro aliquo de præsentando eū pro aliquo maleficio, puta M. contingit ꝙ dictus M. de nouo cōmisit maleficiū ꝓpter ꝙ exbannitus est potestas petit à dicto Titio fideiussore ꝙ præsentet dictū M. ꝓ quo fideiussit, ipse dicit ꝙ non potest, quia ipse ipsum posuit in bāno pro alio maleficio, quęritur qd iuris. Respon. aut potestas c vel iudex præcepit, vt ipsum præsentaret ante bannū datū. ff. qui satisda. cog. l. si decesserit. ff. si quis cau. l. sed & si quis. §.

51 rei capitalis. cū si. †Sed pone ꝙ iudex fecit inquisitionē cōtra aliquē ꝓ aliquo maleficio, & ipse cōparuit & negauit fecisse simpliciter maleficiū de quo inquiritur contra eū, sed tamē probatur ꝙ dictū maleficium cōmisit per testes. ipse inquisitus cōparet ad sui defensionem, & dicit, & allegat quod istud maleficium ad suā defensionem fecit, & hoc offert se paratum probare, quæritur

d an sit audiendus,[d] Respon. dicunt quidam, vt Dy aut iurauit à principio, & suo iuramento negauit illud maleficium se commisisse, & tunc non auditur, quia ei licitum esse nō debet, vt extra de iureiuran. c. si vero, & c. quemadmodū. de dona. c. cum dilectus. de excep. c. cum venerabili. Si autem negauit se esse culpabilem de prædictis, de quibus inquiritur contra eum, & tunc audiatur, si velit probare quod ad suam defensionem fecerit, quia isto casu videtur solum negasse ꝙ istud maleficium iniuriose fecerit, sicut cōtra eum inquiritur, quia per hoc patet quod nō fecit iniuriose. Sed in primo casu negauit factum, videlicet ꝙ non fecit illud maleficium, & negāti factum nulla est probatio &c. C. de proba. l. actor. Fallit ad hoc. ff. de reb. dub. l. si is qui ducēta. §. vtrū. cum simil. & ibi Dyn. sed contra eum facit aperte. ff. ad legem Aquil. l. inde Neratius §. fin. vt post confessionem suam audiatur. Alii aliter dicunt, vt no. supra de accusatio.

52 †Sed quid Senensis deliquit in ciuita. Lucana. de iure communi ex tali delicto punitur pœna pecuniaria, sed secundum legem Municipalē debet puniri in amissione manus, vel pedis, quęritur an secundum ius cōmune sit pœna imponēda, an secūdum ius municipale? secūdum. opi. cōmunem Doct. Respon. quod secundum ius municipale, quia ratione illius delicti sortitus est forum illum, & secundum illā legem municipalē est puniendus. C. vbi sena. vel cla. l. i. C. vbi de cri. agi oportet. l. i. & in authen. qua in prouincia. & est ff. de offic. præsi. l. iii. de extraordi. cri. l. saccularios. ibi, secundum fori consuetudinem &c. & hoc habet locum in delictis à iure cōi ꝓhibitis, vt in furto homicidio, raptu, adulterio, & si. In aliis aūt delictis ꝓhibitis ꝑ ius muncipale, vt nō liceat extrahere carnes, bladū, vel vinum, vel bestias, vel quid simile de ciuitate vel districtu, & tunc ille qui tali modo deliquit erat sciēs ꝓhibitū à l. municipali, & tūc punitur secundū leg munic. qa sortitus est ille forū ratione delicti, vt d. authen. qua in prouincia. extra de iudic. c. i. quia licet extrahere bladum &c. quamuis nō sit delictum de iure communi, tamē per ius municipale delictum est ratione prohibitionis, vt C. de mi. l. iii. §. qui rem. ff. de oper. no. nuncia. l. prætor. §. ait. vbi de hoc. de regul. iur. l. non videtur dolo. de nego. gest. l. fina. Si autem ignorauit prohibitum à l. municipali, vel à statuto non tenetur, quia forensis erat quia directe non ligat ignorantes. ff. de decre. ab. ordi. facien. l. fi. nec ligant non suppositā personā. C. de sum. tri. l. i. nisi forte iste talis esset assuetus venire pluries, & stare in dicta ciuitate, ita ꝙ nō est verisimile ipsum ignorare, sed potius scire, nam tunc est puniendus, quia supina ignorantia nō excusat ff. de iur. & fact. igno. l. nec summa. de lib. cā l. iubemus. ar. C. de rest. mili. l. tutela. cū si.

53 †Sed pone ꝙ aliquis deliquit iam est annus,

ãus, vel biennium, & tunc ex tali delicto poterat códemnari in centum lib. & postea p nouã legem diminuta est pœna, vel augmẽtata pro tali delicto, an secundum talem legem veterem q̃ erat tempore delicti commissi, vel secundum nouam punitur, quam nouus rector iurauit obseruare? Respon. dicunt e quidam secundum nouam legem mutatam & iuratam per rectorem vigore sacramenti præstiti. extra de iurerã. c. si vero. & quia lex noua videt̃ primæ derogare, quia vltima derogat primæ, vt ar. C. de pac. l. pacta nouiss. & facit C. de transactio. l. si quis maior. ff ad Vellcia. l. iubemus. Econtra q̃ secundum legem veterem, quæ erat tempore delicti commissi, quia nouus potestas vel rector subrogatus in locum prioris, vr̃ eadem persona cum priori arg. C. de iudi. l. cum proponas. Item quia debet iudicare sicut primus tenebatur. ff. de iudi. l. mortuo. C de iudi. l. properãdum. §. finaũt. extra de offi. dele. c. qm̃ Abb. Item quia tẽpus maleficij debet spectari, vt ff. de nego. gest. l. Papinia. ad Macedo. l. tã & si. & videtur casus. ff. de noxa. l. in delictis. de fur. l. quia. Item lite penden. nihil debet innouari. C. vt lit. pen. l. j. extra de cõstit. c. cum M. & c. cum accessissent. & c. cum ecclesia. C.
54 de leg. l. leges. & hoc vr̃ verius. † Sed pone q̃ rector habet arbitriũ super maleficijs, quidam ciuis cõmisit maleficiũ. extra iurisdictionẽ suã, & in forensem, & potestas vult per inquisitionẽ ꝓcedere, & istũ delinquentem debita pęna punire, nunq̃d possit. Rñ. nõ vr̃ plurib. rõnib. Prima, qa nõ deliq̃t in sua iurisdictione sed extra: nec in personã sibi suppositam, & sic nõ habet in eũ iurisdictionẽ ratione delicti, vt ff. de iur. om. iu. l. fi. de offi. præsi. l. iii. Secũdo ipse debet puniri illic vbi deliquit, vt in d. auth. qua in prouincia. vñ debet transmitti ad locũ vbi deliquit puniendus, vt C. de adul. auth. si vero criminis. ff. de accu. l. si cui § pe. & l. fi. & si cõceditur à iure, q̃ puniatur vbi deliquit, ergo in alijs prohibetur. ff. de iud. l. cũ prætor. Item alia ratione: quia potestati & cõi illius loci, vbi deliquit facta est iniuria; vñ ille habet plus punire q̃ alius, vt in d. auth. qua in ꝓuincia. vt ille cuius magis interest, præferatur alteri, vt ff. de adul. l. j §. pe & in auth. de man. prin. §. q̃ si delinquentes. col. iij. & ar. ff. de iniur. l. iniuriarum in prin. Itẽ & ille cui principaliter facta est iniuria, cum eius magis intersit, ꝓfertur ad accusandũ, sic & in casu isto ad puniendũ. ar. ff de acc. l. si plures, & de adul. l. si maritus in prin. §. fin. & inst. de iniur. § patit. & § seruus. Ecõ-
f tra, f q̃ possit per inquisitionẽ procedere, qa debet purgare prouinciã malis hominibus nec distinguitur vñ sunt. ff. de of. præs. l. iiij. & l. cõgruit. Item quia in locis pluribus agitur de crimine. s. in loco delicti & in loco domicilij, vt in casu nostro, & vbi agitur & lis contestatur, non opposita fori exceptione declinatoria. C. vbi de cri. agi. opor l. j. & ij. C. vbi sen. vel cla. l. j. nam fori exceptio debet ante lit. cõtest. opponi, cum sit dilatoria nõ potest. C. de excep. l. pe. & fi. ante lit. contest. videntur etiam iuribus consentire, vt ff. de iudi l. consensisse de iurisd. om. iud. l. cum quædam puella. et l. si cum venerit. cum si. Sed primum est verius, & ita determinatum est, si vult procedere per inquisitionem, si autem vellet procedere per acusam, tunc bene potest procedi, & punitur, cũ rõne domicilij, vel originis sortiat̃ forũ, vt ff. de iudi. l heres absens. § si & C. de cri. agi opor. l. j. & ij. ff. de accusa. l. fi. Itẽ actor siue accusator debet sequi forum rei. C. de iuris. om. iudi. l. in criminali. cum similibus.
55 † Sed quid, forensis deliquit extra iurisdictionem istam in alium forensem, vel in aliquem ciuem, nunquid potest eius potestas punire? Respon. non de iure, per aliq̃ viam, quia nõ est suppositus isti iurisdictioni, nec ratione delicti, nec ratione originis,
g nec ratione domicilij, g vnde non habet potestas in eum iurisdictionem. ff. de iuris. om. iudi. l. fi. de accus. l. si cum si. nisi esset vagabũdus forte. iuxta illud. vbi te inuenero, ibi te iudicabo &c. Quis autẽ sit vagabundus not. infra de fur. & latrociniis tit. proxi. §. q̃d si aliquis cõmisit plura furta &c. quia actor & accusator debent sequi forum rei. C. de iur. om. iud. l. iuris ordinẽ. & l. in criminali.
56 † Sed nunquid debet istum talẽ forensem remittere ad locum delicti, vt ibi puniatur? Respõ. vr̃ q̃ sic. C de adult. auth. si vero criminis in auth. vt nulli iud. § si vero. ad hoc ne maleficium sit impunitum. ff. ad l. Aqui. l. ita vulneratus. C. de iis. qui latro. ocul. l. i. & ii. Sed cõtra videtur, cum nõ habeat iurisdictionẽ in eum. ff. de iuris. om. iu. l. fi. prius
57 dictum vr̃ verius. † Sed pone q̃ aliquis occasione

casione alicuius delicti citatus cõparuit, & dedit fideiussorẽ de ipso p̃sentãdo, sed fideiussor nõ repræsentat monitus à iudice qualiter dẽt puniri. R̃n. aut promisit sub certa pœna expressa, & tunc ad illã pęnã tenet, & est cõdemnãdus, vt ff. si quis caut. l. ij. de custo. reo. l. si quis reum. si autẽ non sit expressa, tunc ad interesse cõis tenet, vt d. l. si quis reum. vel punit arbitrio iudic. inspecta qualitate delicti, vt ff. si quis ius di. nõ ob. l. j. de re iudi. l. non vr̃ extra de matri. inter-
58 dict. c. i. cum simi. † Sed pone ꝙ iudex fecit plura præcepta de præsentãdo, videlicet vnũ post aliud, an de omnibus sit condẽnãdus, an de vno tantũ? R̃n. vr̃ ꝙ de omnib⁹. arg. C. de ser. fugi. l. quicunque. & arg. ff. de dona. causa mort. l. senatus. Itẽ contumacia aggrauat de ictũ, & auget pœnã. ff. de fur. l. infitiando §. quod infans. Ecõtra ꝙ sit vnũ delictũ licet fuerint plura p̃cepta. ff. de acti. & obl. l. q. seruũ § fi. & l. si plura. & l. cũ ex vno. Itẽ illa quæ incontinenti fiunt, vident inesse. C. de pact. l. petẽs. Solu. dico si plura fuerint pręcepta continue facta vnum incõtinẽti post aliud, ꝙ esse nõ debuit. arg. ff. de pigno. act. l. si conuenerit. ff. de iudi. id est, p̱ interualla & tunc præsumatur vnũ fuisse p̃ceptũ, vnde tunc vna sola contumacia est, & vna pœna puniri debet. ar. ff. ad l. Aquil. l. illud. ff. de accus. l. cũ ex vna. de priua. delict. l. nunq̃. & hoc verũ est si præceptũ fuerit iustũ & possibile alias nõ valet tale præceptum, nec est obseruandũ, si est impossibile. ff. qñ app. sit. l. pe. Item posito ꝙ plura fuerint p̃cepta cõtinue facta, si vltimo obedit, nõ põt cõdẽnari. ff. si quis cau. l. i. in prin. de eo ꝙ cer. loco. l. fi. & pe. Nã licet aliquantulum distulerit obedire, si postea obedit, nõ p̃iudicat sibi, qa in mora modici tẽporis nõ est periculũ. ff. de iud. l. si debitori de sol. l. quod diuus. & l. raptũ & ff. de vsur. l. pecu-
59 niæ §. fi. † Pone dũ aliquis allegaret de iure suo coram iudice, iudex pręcepit ei ne loqueret in pœna x. lib. Iste nihilominus loquitur, allegando iura sua, & dicendo de iure suo. Nunquid poterit iudex ipsum condemnare de hoc? R̃n. sic vr̃, qa põt iurisdictionẽ suã defendere pęnali iudicio. ff. si qs ius di. nõ obtem. l. i. ꝙ met. cau. l. certũ. Itẽ qa nõ vr̃ dolo carere, q. nõ obedit &c. ff. de reg. iu. l. non vr̃. ff. de inter. & rele. l. fi. Econtra ꝙ non, qa tale præceptũ fuit iniustum, vñ nõ valet, cũ licitũ sit cuilibet se defendere, & iura sua dicere & allegare. iuxta illud. ætatẽ habes, de te loquaris, vt in decretis legitur. Itẽ quia iura volunt ꝙ iudex debeat quẽlibet patienter audire. C. de testi. l. omnium. ff. de offi. præsi. l. obseruandũ. de offi. procon. l. nec quicq̃. §. circa. Itẽ nõ vr̃ iniuriã facere qui vtitur iure suo. ff. de iniur. l. iniuriarũ. Itẽ præcepta iniusta nõ valent, vt argu. ff. de acqui. pos. l. iuste. & ff. qñ appel. sit l. pe. Itẽ non debent nasci iniuriæ vnde nascuntur iura C. vnde vi. l. meminerint. si p̱ vim vel alio modo. l. fi. Itẽ pręceptũ fuit nudum & sine causa legitima factũ, vnde non valet arg. ff de leg. i. l. si iussa. §. diui. & ibi no-
60 ta. † Sed pone in cõsilio duarũ ciuitatũ, vel castrorũ habentiũ iurisdõnem cõmissum est maleficiũ, nunquid rector vtriusq; poterit inquirere & punire. R̃n. sic, vt ff. d' excu. tu. l. peritos. §. i. Sed tñ si vnus incœpit inquirere & citauit delinquentes, alius non poterit p̱cedere quasi præuentus. ff. de iudic. l. si qs postea. Itẽ quia per inchoationẽ perpetuata est iurisdictio sua. extra de offi. deleg. c.
61 gratum. de iudi. c. proposuisti. cum si. † Sed pone ꝙ vna ciuitas, vel castrum, vel rector alicuius ipsarum inquisiuit cõtra delinquẽtem, & qa nõ repetit culpabilẽ absoluit, an poterit p̱ aliũ de dicto maleficio inquiri & puniri? R̃n non, quia non debet sæpius inquiri de delicto eiusdẽ ff. n ut. ca i sta. l. licet. Itẽ qa obstaret rei iudicatæ exceptio. ff. de exce. rei iudi. l. i. & iii & p̱ totũ. & hoc verum nisi doceat de collusione, vel præuaricatione facta in primo iudicio C de accusa l. qui de crimine. extra de accu c. d. his.
62 & ibi no † Sed pone ꝙ aliquis fuit inquisitus sup r al quo maleficio, & citatus non cõparuit, & sic ratione suæ contumaciæ fuit condemnatus ad mortem, vt si quo tempore veniret in fortiã cõis, ꝙ decapitari deat, vt quotidie fit. Iste post condemnationẽ factam per aliquod tẽpus venit in fortiã cõis, nunquid debet decapitari? R̃n. no de iure. ff. de pœ. l. absentẽ. & maxime si nõ fuit probatum de maleficio per legitimas probationes. C. de epis. & cle. l. raptores. § in prouinci sub, aut impositis post legitimas probationes. C. de p̱ba. l. sciant. Item posito q sententia valeret, debet sibi dari terminus ad defendẽdum se s̃m quosdã, vt ff. de requi.
63 reis. l. annus. † Sed vsq; ad quod tẽpus pro

cedi & inquiri de maleficio potest? Rn. à die cōmissi criminis vsq; ad xx. annos & nō vltra, vt ff. ad l. Aqui l. ait prætor. C. de fal. l. querela. §. falsi. Fallit in crimine suppositio nis partus, vbi perpetuo pōt agi. vt ff. de fal. l. q falsam. §. i. & in crimine parricidii. ff. de parrici. l. si ad Silla. l. in cognitione.

64 †Sed pone q aliquis vulnerauit aliquē de familia potestatis, vel capitanei, nunquid potestas, vel capitaneus pōt inquirere & punire istū malefactorē? Rn. non vr. C. ne quis in sua cā l. i. ff. de iuris. om. iudi. l. qui iurisdictioni. Sed doct. dicunt q si iniuria siue percussio fuerit manifesta, & publice facta dum ipse offensus exercet officiū suum, vel facta fuit occasione officii sui, & tunc pōt inquirere & punire, adeo q offensus nō possit talem iniuriā remittere, quia non tm ipsis, sed cōi ciuitatis vr esse facta. & est ratio, quia vniuersitas leditur &c. de aduo. diuer. iudi. l. i. ff. de condi. & demon. l. municipes. qa talis offensio nō est facta ei, vt priuato sed publicæ personæ & officiali. ff. de adop. l. si pater §. qui duos C. de accus. l. eidem. extra de accusa. c. euidētia. ff. de re mili. l. miles. §. in reuertendo. nam non tanq̄ potestas facit vindictam, sed tanq̄ executor iuris & iustitiæ, vt xxiii. q v. officia. c. miles. & c. interdicta. & c iudex. & summarie sine iuris solennitate, vt d c. euidentia. dummodo illud delictū sit publice & palā commissum in cōspectu multorū, quod nulla possit tergiuersatione celari, vt no. in d c. euidentia. & extra de cohab. cle. c si ff. de publi. l. licitatio §. quod illicite. Si autē maleficiū non sit notoriū, tunc forte secus per priora, sed successor eius poterit. ar. C. de iudi. l. properandū. §. finautē in medio & C. de acc. l. accusatoribus. in fi.

65 †Sed pone datum est arbitrium potestati super omnibus maleficiis suo tempore cōmissis, quidā fuit mortifere vulneratus, sed postea tpe sequentis potestatis decessit cui non erat concessum arbitriū, quæritur, an ille secundus potestas ex tali arbitrio pōt inquirere & procedere super homicidio Rn. vr q sic, qa cōsideratur voluntas, & exitus. ff. de sicca. l. diuus. C. eo. l. si is cū q cū telo. Item qa initiū maleficii est spectandū. arg. ff. ad Macedo. l. tam & si. Itē qa mortifere vulneratus pro mortuo reputatur. ff. ad l. Aquil. l. huic scripturæ. §. ii. & l. qui occidit. §. fi. & l. ita vulneratus. Econtra q nō, quia finis & nō principium est spectandū, & effectus, & nō verba. ff. quod quisque iur. l. j. §. hæc verba. ff. de iure patr. l. adigere. §. quāuis. Item quia ante mortem non dicitur homicidium, sed vulnus, vnde super homicidio non potest procedi ex arbitrio. et fuit determinatum de facto q nō possit per viā arbitrij procedi, sed per aliam viam sic, ne maleficium sit impunitum, vt l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. Sed, quid datum est arbitrium vsq; ad duos mēses, vel tres, vt inquiratur super aliquo maleficio, sed anteq̄ feratur sententia, finitum est tempus arbitrij nunquid ex arbitrio, & secundū arbitrium poterit procedi ad sentētiā ferendā? Rn. sic videtur, vt cau. post pub. adsit. in l. j. ff. de appel. l. tutor. §. i. Itē quia secundum legem & arbitrium q erat tempore delicti commissi, habet iudicare, vt ff. de pœ. l. i. in auth. vt cum de appel. cog. in princ. & §. fin. col. viii. Ecōtra q non tempus arbitrii finitum est, vnde postea non potest.

ADDITIONES.

a ¶Inquisitio. De omnibus istis diffinitionibus videatis Angel. Are. in tracta. malefic. in verbo hæc est quædam, in ij. & in iij. col. vbi etiam videatis quæ ibi posuimus. Hiero. Chuca.

b Fallit. Vide Ange. Are. in d. tract. in verbo; hæc est quædam inquisitio &c. col. iij. in versi. ij. principaliter in hac materia &c. Hiero. Chuca.

c Aut potestas. Vide tu de hac quæstio. quam ponit hic author indecisam per Bar. Alexā. in locis hic allegat. Et adde quod dicit Rapha. Cu. in consilio. xxij. de eo qui promisit præsentare aliquem qui fuit in cōtumacia, postea damnatus ad mortē.

d Audiendus. ad hanc qō. faciunt nota. per eo. in simili in l. eum qui. ff. de iureiuran. cum l. cōtra negantem. C. ad l. Aquil. Ro. in suo cons. lix.

e Respon. dicunt. vide per Bartolum aliter distinguentem in l. omnes populi. ff. de iusti. & iur. colū. xv. versicu. iuxta prædicta quæro. vbi infra dispu tat Ray. de Forl. & vide Pet. de Anchara. in repetitio. c. j. de constitu. col. xiij. versicu. quæro a quo tempore, & ad quod tempus. Et vsque ad quod tempus statutum.

f Econtra quod possit. Adde q hanc opin. tract. Cyn. in l. i. C. vbi de crimi. agi opor. & Bar. in l. ij. ff. de offi. præsi. & in l. j. C. de sum. tri. Et adde q pœna tunc debet imponi secundum statuta loci delicti, vt in dictis locis. & Ang. Are. in tract. male. in verbo. quędā inquisitio. dicit q ita practicauit.

g Domicilij. De hac materia, scilicet vbi puniatur delinquens. adde notabiliter per Gandin. in suo opere maleficio. in rubri. vbi puniatur delinquens &c. Hiero. Chuca.

h Sed pone. De hac quæstio. vide plene per Bar. in l. si quis forte. §. si quos. ff. de pœ.

De

De furibus latronibus & robatoribus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 Latrones, an censendi sint, & tanquam latrones puniendi, qui ordinauerunt inter se uelle ire ad stratam & derobare omnes transeuntes & dum sic ordinarent fuerunt capti, & rem cõfessi sunt, et quis actus sit necessarius, & quot requirãtur, ut robatores dici possint, & an debent esse infamati.

2 Furtum est delictum priuatum latrocinium uero est publicum.

3 Furta duo cõmisit Titius et pro illis punitus est, postea cõmisit tertiũ, an laqueo suspẽdi dẽt?

4 Furta plura alibi cõmisit Titius, et unũ hic, de quorũ nullo adhuc fuit punitus an de oĩbus hic poterit puniri an solũ de illo quod hic cõmisit.

5 Furto apud aliquem reperto, an propter hoc præsumatur fur & an iudex possit inquirere contra eum qui assuetus est furari.

6 Fure in domo capto, an poterunt esse testes illi de domo.

7 Ostio alterius fracto causa adulterij committẽdi, si ingrediatur alius, & furtum faciat, an fractor teneatur furti?

8 Furti tenẽt nõ solũ qui furtũ facit, sed et qui scienter præstat opem ad furtum faciendum.

9 Furti tenetur, qui dat auxilium, vel suadet, vel instigat aliquem ad faciendum furtum.

10 Opem dans ad faciendum delictum, an in tantum teneatur quantum ille qui facit.

11 Consilium dans ad committendum furtum, quando teneatur.

12 Furti tenentur, qui patiuntur sciẽter eũ fure.

13 Segetẽ de cãpo qui furto subtrahit vel vinũ de vase, vel fructus, tenet furti, et pluribus aliquã rẽ furantibus, omnes tenentur insolidũ.

14 Arbores, tabulas instrũ, crateras, aut renã ferri uel argenti qui furatur, tenetur furti.

15 Pupillos, gallinas, uel pauones qui furantur, cum simil tenentur furti.

16 Furtũ generaliter cõmittit qui rẽ aliquã mobilem contractat fraudulose inuito domino, nõ inspecta quantitate, vel qualitate rei.

17 Gregem animalium qui furto subtraxit furti & crimine abigeatus tenetur.

18 Puerũ alterius, qui furatur, tenetur ad mortẽ.

19 Tutor & curator furti tenentur.

20 Creditor falsus et procurator falsus tenentur furti.

21 Furti tenẽtur rem furtiuam scienter alio trãsferens, & celans furem & ille cui rem meã do quasi suam, & ille scit meam esse, tamẽ eam furandi animo retinet.

22 Furtum an sit quando filius rem patris & seruus rem domini furatur.

23 Furti an teneatur qui à me missus ut rem quã alteri commodaueram acciperet, & mihi apportaret, si sibi retineat.

24 Vxor surripiens rem mariti, an furtum faciat, & contra eam furti agatur, & an dans consilium uel opem furti teneatur.

25 Furti an teneatur, qui dixit quòd ille qui petebat à me pecuniam mutuo esset bonus debitor propter quod numerani ei pecuniam, uel supposuisti alium hominem pro illo, & postea pecuniam cum illo partitus es.

26 Furti personæ quæ tenentur an teneantur ciuiliter uel corporaliter, & quando.

27 Furti an teneatur qui audiens uerba quæ dicebam habenti rem meam scilicet si mittam ad te pro tali re mea mittas eã mihi postea audiuit illum, & ea re accepta illam tenet.

28 Furti an teneatur qui tunicam uel cultellum alterius in uia inuenit nesciens cuius sit, & quid faciet ne furti teneatur, & an aliquid petere possit pro inuentione.

29 Furti an teneatur qui tempore famis comestibilia furatur, uel propter nuditatem vestem si sit infirmus &c.

30 Receptatores qui puniantur, & quomodo, & an aliqui sint sine pœna.

31 Furti an puniatur qui domum intrauit animo furandi, licet non furtum commiserit, qui ex metallo argentum uel aurum furatur, vel consiliũ dat, vel constat, quæ pœna puni.

32 Furtum prohibere valens si non prohibeat & sit dominus, an furti agere possit.

33 Iudex an possit præcipere quod requirantur in domo Titij tales res furatæ, quæ ibi asseruntur esse.

34 Vxor an poterit agere & accusare quãdo res dotalis est furata.

35 Accusare an possim furem qui Petro aliquid furatus est.

36 Accusare potest quilibet cuius interest.

1 FLVRES ordinauerũt inter se velle ire ad stratã & derobare oẽs trãseuntes, q cũ sic ordinarẽt plures ex ipsis capti sunt, q

prædi-

prædicta quæ ordinauerant cõfessi sunt, q̃ritur nunq̃d puniendi sunt tanq̃ latrones? R̃n. vr̃ q̃ sic, q̃a volũtas pro facto reputat̃. & in maleficiis atrocibus voluntas accipit̃ pro facto, & nõ exitus, vt ff. de sicc. l. i §. diuus. & l. diuus cũ si. & ff. de fur. l. q̃ ea mẽte Sed dic cõtra. oportet enim q̃ peruemiatur ad actũ, ad hoc, vt possint dici robatores, vt q̃a aliquẽ insultauerint cã robãdi & ille au fugit, vel de robatus fuit & sic loquit̃ lex p̃dicta si bene intelligitur. C. de epi. & cle l. si q̃s nõ dicã & C. de his q̃ ad eccl. cõfu. l. p̃senti circa prin. & ibi no & d. l. q̃ ea mẽte. & no. ff de extraor. cri. l. i. & est rõ, qu a cogitationis pœnã nemo patit̃ &c. ff. de pœ. l. cogitationis. & hoc in grauibus delictis. in leuibus aũt nõ nocet actus, nisi sequatur effectus, vt d. l. p̃senti. & ff. de iniuri. Itẽ apud Labeonẽ. §. si curauerit. Itẽ oportet q̃ sint famosi & infamati, vel assueti sæpius derobare, id est bis, vel vltra, vt ff. d pœ. l. capitaliũ §. grassatores, vt possint laqueo suspẽ
a di, alias secus est, vt supra no. †Itẽ no. q̃ furtum est priuatũ delictũ, & ideo fuit tractatum de furtis in libro de priuatis delictis, sed atrocinũ est publicũ delictũ, & ideo inter casus fortuitos numeratur. ff. de fur. l. ei q̃. insti. quib. mod. re cõtrahi. obli. §. ẽt is.
3 † Sed quid, aliquis commisit duo furta & punitus est p̃ duobus, & postea aũt cõmittit tertium furtum, nunquid debeat laqueo
b suspendi? R̃n. dicit Vber. de Bob. q̃ sic, [b] quia cum perseuerauerit i delinquẽdo, ma iori pœna est puniendus arg. C. ad l. Iul. d vi publ. l. seruos. in fi de epis. audi. l. iii. ff. de pœ. l. capitalium. §. solent. Sed alii dicũt cõtra scilicet q̃ debet puniri pro vno furto solo, q̃a alias punitus est de aliis, vnde de isto solo debet puniri, & non ad mortem, sed fustigari sic, vt in aut. sed nouo iure. C. de ser. fugi, q̃a non dẽt addi afflictio afflicto &c. ff. de offi. præsi l. diuus. & non debet q̃s de eodem delicto bis puniri, nec duabus legibus. ff. de accu. l. senatus. de regu iu. l. bona fides nec debet de delicto eiusdem sæpius quæri, vt l. licet. ff nau cau. stab. cum sim. & hoc verius vr̃. de ista materia tractatur in vsib. feud. de pace iuramẽ. fir. §. iniuriã seu
4 furtũ †Sed quid, aliquis cõmisit plura furta alibi, sed hic vnũ furtũ cõmisit, & nondũ fuit condẽnatus de aliquo, nũquid p̃ oibus condẽnabitur hic, an solũ pro illo quod hic
c cõmisit? R̃n. si per [c] inquisitionem procedit ur, solum de hoc q̃d hic cõmisit, qu a de aliis iudex iste non habet iurisdictionẽ in eum, vt probatur. ff. de accu. l. si cui. §. fi. & in authen. qu a in p̃uincia. C. vbi de cri. agi opor. pro aliis vero furtis alibi cõmissis põt transmitti ad locũ delicti. C. de adul. auth. si vero criminis. nisi esset vagabũdus. nam tũc forte habet locũ op n. Pe vbi te inuene ro &c. Et dr̃ vagabundus ille cuius patria est deserta, vt fuit Cartago. ff. ad munici. l. eius. § fi. Itẽ & ille põt dici vagabundus, secundum quosdam, qui non habet certũ domicilium propriũ vel cõductũ, vel gratis sibi cõcessum, vt instit. de iniur. § q̃m in quo se reducat, sed huc & illuc vagat̃ per mundum. S aũt proceditur via ordinaria p̃ accusationẽ, tunc in tribus locis põt q̃s rõne delicti cõueniri & puniri, scilicet in loco de licti in loco domicilii, & in loco vbi agitur, nõ opposita fori exceptione ante lit. cõte. C. de excep. l. pen. & fi. C. vbi de crimi. agi opor. l. i. & ibi no. & per Azo. in summa eo.
5 ti. †Sed q̃d si res furtiua reperitur penes aliquẽ, an p̃ hoc p̃sumatur fecisse furtũ. R̃n. nõ q̃a expræsũp. &c ff. de pœ. l. absentẽ. Itẽ quia probationes debent esse luce meridiana clariores, vt l. sciant. C. de probat. & hoc verũ, n. si iste talis esset malæ famæ, & assuetus furari, nã tunc maior præsumptio est
d cõtra eũ, [d] quia qui semel malus &c. ff. de re mili. l. nõ ois. §. à Barbaris. & iudex põt inquirere contra eũ q̃ assuetus est furari p̃
6 talẽ præsumptionẽ. †Sed q̃d captus fuit fur in domo alicuius, p̃cedit cõtra eũ, nunq̃d põt recipere i testes illos de domo? R̃n. vr̃ q̃ sic. si sunt bonæ famæ, & si aliter veritas haberi non põt. arg. C de repu. l. cõsensu. §. super plagis. extra de test. c delicto & c. veniens. l. ii. in fi. vbi de hoc. de re iudi. c. causam. Alii contra, vt C. de testi. l. ii. arg. ff. de
7 pœ. l. respiciendum. §. furta. cum si. †Item no. q̃ si q̃s fregit ostium domus tuæ causa faciẽdi tibi aliquã iniuriam, vel causa adulterii committẽdi, vel stupri &c & alius intrat domum tuam & furtũ committit in rebus tuis, q̃ iste fractor nõ tenetur furti, q̃a nõ inspicitur quod factum est, sed causa facientis, vt ff. eod. l. verum. et l. qui iniuriam.
8 cum si. †Item no. q̃ non solum tenet furti ille qui furtum facit, sed etiam ille qui opẽ præstat scienter ad furtum committendũ,
quia

quia scalas vel ferramenta prestat, vel simi
9 lia praebet ad faciendum. † Item si dat auxilium, vel suadet, vel instigat aliquem ad faciendũ furtum, vel instit. eo. §. interdũ. ff.
10 eo. l. furti actio. §. recte. † Sed no. q intantum punitur ille qui dat opẽ, quantũ ille q facit. ff. e. l. is qui opẽ. & C. de rap. vir. l. ra-
11 ptores. §. pe. † De cõsilio aũt dato ad furtũ cõmittendũ nõ tenetur, nisi fiat furtũ. ff. eo. l. is qui. §. si tu. & distingue, quia aut alias erat facturus, & nõ tenetur, alias sic, vt no.
12 insti. eo. l. qui opẽ. & §. certe. † Itẽ qui partiuntur res furtiuas cum fure sciẽter, tenent
13 furti, vt extra de fur. c. qui furẽ. † Item qui segetẽ furatur de cãpo, vel vinũ de vase, vel fructus vel aliud. tenetur furti. ff. eo l. vulgaris. §. i & seq. & l. filio. §. i. & si plures sunt furantes aliquã rẽ, omnes tenẽtur insolidum. ff. eo. l. vulgaris. §. si duo. & ff. arb. fur. caes. l.
14 si plures. C. de condi. fur. l. i. † Itẽ qui furatur arbores, tabulas vel instrumenta, vel crateras, vel venã ferri, vel argenti, tenetur. ff. eo.
15 l. si opes. & l. tabulas. & l. filio. & l. certe. † itẽ q pullos, gallinas, vel pauones furantur, te-
16 nentur. ff. eo. l pauones. cũ si. † Et generaliter qui aliquã rẽ mobilẽ contractat fraudulose, inuito domino, furtũ cõmittit, et si sit modica, quia nõ inspicitur quãtitas rei, nec qualitas, sed voluntas furantis, vt ix. q. vlt c. pen. & si quod incipit, furtum aũt &c.
17 insti. vi bo. rap. in prin. & ff eo. l. i. §. fi. † Sed si quis furatus fuit gregem animalium, tenetur furti, & crimine abigeatus, vt ff. eo l.
18 in furti. §. fi. de abig. l. i. in fi. † Item qui alterius puerũ furatur, tenetur furti, vt l. flauia. de plagiarijs. ad mortẽ. ff. eo. l. si filius. & C. ad l. Fla. de plagia. l. ij. & l. si fratrem & l.
19 eum. & l. pe. & fi. † Itẽ tutor & curator fur
20 ti tenetur, vt ff. eo. l. tutor. † Item falsus creditor & falsus procurator tenetur furti, vt
21 ff. eo. l. falsus in prin. §. j. & l. si iussit. † Item qui rem furtiuã alio transfert, sciens eam esse furtiuam, tenetur vt ff. eo. l. si quis proferendũ. Item qui caelat furẽ, furti tenetur, vt ff. eod. l. qui vas. §. j. Itẽ si rẽ eam tibi do qñ tuam, vt scis mea esse & eam retines animo
22 furãdi, teneris furti. ff. eo. l. si iussu. §. i. † Itẽ
23 si filius furatus rem patris, vel seruus rem domini, furtũ est, sed non agitur furti ff. de poe. l. respiciendũ § furta domestica. † Sed quid, commodo tibi librũ meum, nisi quendam pro ipso, vt mihi apportaret, & sibi retinet, tenetur, vt ff. eod. l. si quis vxori. §. iu-
24 lianus in princi. & C. eo. l. si quis. † Item si vxor surrupuit res mariti, furtum facit, ed nõ agitur furti cõtra eã, sed actio in factum. Ille aũt qui dederit opẽ, vel consiliũ, tenetur
25 de furto. ff. eo. l. si quis vxori. † Sed qd quidã petebat à me pecuniã mutuo, asseruisti illum esse bonũ debitorẽ, & propter hoc numeraui ei pecuniã, vel supposuisti aliũ pro illo homine, & postea partitus es cũ illo pecuniam, teneris furti. ff. eo. l. si quis vxori §.
26 cũ Titio. † Et not. q licet illae personae teneãtur furti, intelligitur ciuiliter ad pẽnã dupli, vel quadrupli, sed ad poenã corporalẽ non secundũ quosdã, nisi essent publici fures, vel latrones, vt supra dixi. Alij autem qui sunt particeps in crimine, & eis publicis furibus, vel latronibus dant opẽ scienter frãgendo, vel accõmodãdo scalas, vel ferramenta, & cum eis participando & associando, & percipiẽdo res derobatas, & furatas, & ipsas receptãdo sciẽter, vel similia faciẽdo, isti tales, & similes bene puniũtur corporaliter. Nam agentes, & consentientes cooperando &c. facit. C. de epis. audi. raptores. & l. si quanquam. in fi. extra de offi. deleg. c. j. ff. de recepta. l. j. & ij. & in similibus. & ff. de furt. l. si qs persuaserit. ff. de adul. l. is cuius ope. in-
27 sti. eo. §. interdũ. † Sed pone q qs habet rẽ meã & dixi. Si ergo mittã pro tali re mea, mittas eã mihi. quidã eũdo per viã audiuit ista verba. Postea venit ad istum ex parte mea, & petiit rẽ meã quã habuit ab isto, & tenet eã. Rñ. q tenetur furti. ff. eo. l. si quis
28 vxori. §. apud labeonẽ. † Sed qd, aliquis inuenit tuã tunicã in via, vel cultellũ alicuius, & nescit cuius sit, & habet tenet. Rñ. ipsum furti teneri, nisi publice exposuerit, vel dici fecerit q ipse inuenit talẽ rem, paratus restituere ea, vel faciat & dicat similia per quae appareat q nõ habeat animũ retinẽdi, vt ff. eo. l. filius. §. qui alienum. Sed tñ potest petere aliquid sibi dari pro inuentione
29 siue catatura, vt d. §. qui alienum. † Item no. q si aliquis propter necessitatẽ famis furatur comestibilia, vt quia infirmus est, ita q nõ potest sibi querere victum, & caristia est, vel propter nuditatem furatur vestem, non tenetur furti, quia omnia sunt cõia tẽpore necessitatis, vt extra de fur. c. si quis
30 propter necessitatem, & ibi no. † Item no. q licet receptatores puniantur, vt dixi. Fal-

 licin

lit i patre, filio, fratribus, vxore, & similibus, qui nō puniunt ea pœna qua extranei, sed leui, vt ff. de recept. l. j. & ii. & est rō, qa quilibet dēt redimere sanguinē suū &c ff. de bo. eor. qui mor. sibi consci. l. j. & vxor vna caro est cū marito, & socia humanæ & diuinæ domus. C. de custod. & exhi. reo. l. aduersus. extra de cōiug. lepro. c. j. cū si. Alii dicūt q in nullo puniunt receptādo & faciendo eos fugere, nisi essent participes in crimine, vt ff. de re milit. l. qui cū vno. §. j. & l. q milites. §. pen. de adul. l. nec in ea. § fi. quod metus cau. l. isti qdē. §. nec cū filio. C. de patria

31 potesta. l. iii. cū si. † Sed quid, aliquis intrauit domū vel locū alicuius aio furādi, nō tamē aliquid exportauit, vel furatus est, nunquid de furto puniri dēt. Rñ. nō. C. de pœ. l. cogitationis. de fur. l. si qs furtū cum si. Itē ille q ex metallo aurū furatur, vel argētum furatus fuit in metallum dānatur, vel qui consilium dedit, vel cōflauit i quadruplū, vt ff. ad ad l. Iul. pec. l. sacrilegii. §. fin. Sed vr̄ q solo aio fiat furtū. extra de extraordi. cri. l. ii. ibi,

32 intrauit domum, & ibi no. † Sed quid, sciebam q volebas mihi furari bouē, vel aliā rem, & poteram prohibere & nō prohibui, postea volo agere furti. Rñ. non possum, vt

33 ff. eo. l. pe. † Sed quid si dicatur iudici qđ tales res furtiuæ sunt in domo Titii, nunquid poterit de iure inquirere & inquiri, & rimari facere in dicta domo. Rñ. sic vr̄, f qa ad ipsum spectat inuenire veritatē, vt C. de edē. l. 3. de ser. fugi. l. diuus. in auth. vt iudices sine quoquo suffra. §. cognita. cum si. colla. ii.

34 † Sed quid si res dotalis fuit furata, nunquid mulier poterit agere & accusare. Respō. nō, sed maritus, vt ff. de fur. l. interdum. §. fi. qa ipsa non est domina, sed maritus, vt C. de

35 rei ven. l. dotem. cum si. † Sed nunquid tu poteris accusare furē, qui Petro furatus est bouē, vel aliā rem. Respon. non, quia furtū est crimen priuatum & nō publicum, vt ff. de priua. delict. l. fi. & nullus admittitur, nisi eius intersit. Nam quilibet cuius interest, potest accusare, vt C. eo. l. manifestissimi, & ibi no. & d. l. fi. de priua. delict.

ADDITIONES.

a Furibus. De hac etiam materia posuit satis abunde dominus Gandi. in opere malefic. in rubr. de furibus & latro. &c. per Ang. in tract. malefi. in verb. & vestem cęlestem, &c. Hiero. Chucr

b Quod sic. Adde q hanc opi. Vbert. tenet Gand. in tracta. malefic. sub rub. de furibus & latro. vers. sed pone peti. & illam approbat consuetudo, vt dicit Ang. in tracta. malefic. ver. & vestem cęlestē. vers. quæro quid si alias fur.

c Respon. sic. Per Bar. in l. fi. in. §. fi. ff. de accu. qui dicit quod de consuetudine seruatur, q furta alibi commissa aggrauāt delictum. & adde Ioan. And. in addi. Specu. in rub. de furt. & Saly. in l. seruos. C. ad legem Iuliam. de vi. vbi q furta alibi commissa connumerantur in numero furtorum ad hoc, vt quis pro tribus furtis suspendatur. & adde Angel. in loco supra allega.

d Contra eum. Adde tu, & intellige q hic non poterit condemnari licet posset deueniri ad torturam, ita Imol. in l. fin. ff. de hęredib. instit.

e Rem patris. Intellige tu si sit leuis res, sed si sit magna, tenetur furti, vt in l. serui & filii. ff. de furt. & dicit Bart. in d. §. furca. & adde idem in vxore, vt per Bar. in l. i. ff. rer. amot. & in tex. glo. & Bar. in l. si libertus ff. de fur. & intellige q tenentur etiā criminaliter quando furtum esset magnum.

f Respond. sic videtur. Adde quod hæc opinio fuit Specu. de instru. edi. in . §. cohæredem. versic. pone instrumenta. & Ioan. Fab. institu. de obliga. quæ ex delic. §. conceptum. & intellige hoc verum non solum in vno territorio, sed etiam in diuersis territoriis, ita Bald. in l. requirentię. §. ita tenetur. C. de furtis.

De raptoribus. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Raptor vnde dicitur, & quod modis dicitur ac puniatur, & an raptor furtum committat.*

2 *Raptores personarum quomodo puniantur.*

3 *Auxilium & fauorem qui dederint ad raptum cooperando, quomodo puniuntur, & qui raptores non puniantur.*

4 *Raptor pueri causa libidinis qua pœna puniatur.*

5 *Clericus raptū cōmittens, qua pœna puniatur.*

6 *Sodomiæ uitium turpissimum est cum masculo, & quomodo punitur commissum cum quacunque persona, & cum bestia.*

7 *Iudæam uel sarracenam per uiam matrimonij rapiens, uel per uiam legitimam, ita est natura cognoscens quomodo punitur.*

1 APTOR † dicitur à rapina. Et quid est, dicitur duobus modis, scilicet rerum & personarū, nā rapina proprie dicitur rerum. Et dupliciter punitur, s. ciuiliter & criminaliter. Ciuiliter in quadruplū, si itra annū agit, reipsa i quadruplū cōputata, post annū vero in simplū, vt ff.

ff.vi bon.rap.l.j.& ij. Criminaliter vero,vt quando fit rapina per vim.& si fiat sine armis in amissione certæ partis bonorum suorum, si vero cum armis,pœna deportationis.vt instit. de pub.iudi.§. Item lege Iul. de vi. Item & raptor furtum committit, & pœna furti tenetur, quia nullus improbior fur est, quam qui vi rapit, vt institu.vi bon.rap.in princ. Item quandoque puniuntur ad furcas, vt sunt publici latrones,vt ff.de pœn.l.capitalium. §. famo-
a sos. †Raptores aūt personarum[a] si quidē ra-
3 piunt mulierem impuberem per vim honestam virginem,vel viduam causa libidinis, vel sanctimonialem, secundum legem capitali pœna puniuntur, & ipsius raptoris substantia illi raptæ applicantur,vel sanctimonialis,monasterio,vt de raptu virg.l.i.de episco.& cleri. l. ra-
b ptores.& hoc verum[b] si mulier fuerit volens, siue inuita, siue soluta, siue coniugata, libera siue ancilla,vel aliena, adeo quod si fuerit propria sponsa, non poterit cum suo raptore matrimonium consummare, vt in dictis legibus. & si matrimonium perfecerint, amittit substantiam quam habuit de raptore, vt in authen. de rap.mul.§.i.colum.ix. Et si est impubes mulier rapta,alia pœna punitur qui rapit.ff.de pœnis l.si quis aliquid. §.qui nondum, quia alias in metallum damnantur, vel relegantur, vt ibi. Sed de iure cano. secus, est quod præualet,quia bene potest mulier nubere suo raptori,vt extra de rap.c.accedens,& tunc euitat illam pœnam,quia bona non efficiuntur mulieris raptæ,secundum Gof. extra de secun.nup.
3 c.dominus. cum simi. †Et non solum raptor punitur capitali pena,sed etiam illi qui cooperando scienter dederunt auxilium & fauorem ad dictum raptum faciendum,vt d.l. raptores.
c in fin. Fallit in meretrice. [c] nam si quis ipsam rapiat causa libidinis, non punitur.ff. de furt.l. verum,quia vilitas vitæ ipsarum non patitur ipsas in laqueis innodari. C.de adult.l. si ea. & l.quemadmodum. Item fallit in virgine quæ vtitur veste meretriciali.ff.de iniur.l. itē apud Labeonem.§.si quis virginem. secundum Ioā.
4 †Sunt & alij raptores qui rapiunt pueros causa libidinis contra naturam ,vt sunt sodomitæ,& illi capitali pœna gladio puniuntur,vt C.de adulte.l.cum vir.ff.de sicca.l.iij.§.qui libidine. in authen.vt non luxu. cōtra naturam.
5 colum. vj. † Si vero clericus tale delictum commisit,prælatus ipsum pecuniariter puniet, & etiam corporaliter flagellabit, vt non moriatur,cum hoc non liceat prælato sanguinem effundere xxiij.quæstio.vlt.his à quibus. & c. seque.lxxxvj. dist.non licet.vel poterit ipsum degradare si fuerit infamis,vt extra de hæreti. cap.ad abolēdam.& tradere iudici seculari,qui eum puniat, vt extra de rap.cap.in archiepisco-
6 patu.& xxiij.quæstio.iiij.illud. †Sed turpissimum est hoc fieri cum masculo, vt d.l. cum vir. & siue fiat in meretrice, siue cum vxore, vel masculo,quòd fit contra naturam , semper qui facit,debet puniri pœna prædicta, vt in authen. vt non lux.contra naturam. colum. vj. qui loquitur indistincte &c nec distinguit masculum à fœmina,ergo nec nos.ff. de publ.l. de pretio. cum simili.multomagis si cum animali fiat,vt cum equa,est quis puniendus dicta pœna,quia fit contra naturam, per dictam authē. & maleficia non debent esse impunita, vt ff.ad
7 leg.Aquil.l.ita vulneratus. †Et idem est forte si fiat per viam matrimonij cum sarracena, vel iudæa,quamuis nō sit matrimonium, multomagis si per alium modum fiat etiam per legitimum,id est per viam naturæ propter infidelitatem, nam non debet christianus cum talibus commisceri, sicut nec in animalibus. facit.C.de iudæ. l.ne quis.xviij.quæst.j.cap.nullus,cum simi.

ADDITIONES.

a ¶Personarum. De hac materia vide Ang.in tract. malefic.in verbo, (che has adulterato la mia dona.)col.xv.versic.quæro quando dicatur committi stuprum. cum sequentibus &c. Hier. Chu.
b Et hoc verum. Adde tu quod ille qui rapuerit mulierem honestam debeat decapitari, quod si aliquis rapit mulierem ab alio cognitam , vel quam alius cognitus est , non incidit in pœnam raptus . ita Paul.de Cast.in suo consil.cccl xx.& ibi quod raptus non punitur in muliere nupta, inhoneste viuente.
c Meretrice. Adde Albe.de Rosa.in iij parte statutorum,q.lxij.

De receptatoribus furum & aliorum malefactorum. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Receptator latronum , furum , uel aliorum similium, uel scienter associans aut inuitans ad latrocinia seu robarias faciendas uel similia non receptans robarias,aut diuidens cum eis qua pœna puniatur.*
2 *Latronem capere potens si accepta pecunia promittit eum euadere, qua pœna puniatur .*

3 *Latronem conseruantes ac receptantes sponte & scientes eum esse latronem qua pœna puniuntur, si sunt extranei.*

4 *Latronem conseruantes, ut supra si sint agnati aut coniuncti, an puniantur.*

5 *Uxor receptans maritum, an puniatur.*

6 *Filius, an nepos occultans patrem, aut auum, uel frater, fratrem, an puniantur,*

7 *Receptantes personæ de quibus, supra an puniantur, & qua pœna.*

8 *Associans latrones ad latrocinandum scienter & cum eis scienter latrocinatur, uel occultat eos, aut celat, & non reprehendit, quomodo puniatur.*

9 *Latrones tenens in domo uel agro, & non offerens eos iudici quomodo puniatur, siue fuerit dominus siue procurator.*

10 *Ignorantes domini quod latrones sint in domibus suis, uel prædijs an excusentur.*

11 *Malefactores capere & ad iudicium deducere, an quilibet teneatur.*

12 *Iniuria nulli est facienda, nec pœna irroganda nisi post legitimas probationes, & an accusati & inquisiti de graui delicto sint capiendi, carcerandi, & custodiendi.*

1 SI Quis latrones, †fures, vel alios similes sciēter associauerit, vel inuitatus fuerit ad latrocinia, vel robarias faciendas, vel similia delicta committenda, seu scienter furta ipsorum & robarias receptauerit, & partitus cum eis fuerit, pœna simili puniatur, vt particeps, & agens & consentiens, vt ff. de recep. l. j. C. de epis. & cle. l. quanquā. ff. de re mili. l. nō oēs. §. a Barbaris C. vbi causæ fiscales. l. vniuersi. †Idem est
2
si cum posset latronē capere, pecunia accepta, permisit eū euadere, vt l. j. †Idem est in illis
3
apud quos latro conseruatus est eis receptantibus eum sponte, & scientibus eum esse latronē, vt eadē pœna puniantur, vt ff. eo. l. ij. in princ. & hoc locum habet in personis extraneis. †Fal
4
lit in cognatis & alijs proximis & coniunctis personis, vt in patre, auo, auia, & in consanguineis & similibus, qui nō ita aspere puniuntur, nam isti coniuncti ratione sanguinis excusantur receptando & occultando, vt nō atrociter puniantur, sed alia leuiori pœna pecuniaria, vt iudici videbitur, vt d. l. ij. & quia ibi non est certa pœna expressa, committitur arbitrio iudicātis. ff. de extraor. cri. l. j. ff. de effrac. & expi. l. j. cum simi. & est ratio, quia quilibet debet sanguinem suum redimere quantum potest. ff. de his qui mor. sibi consci. l. j. & parentes magis timent de filijs, quàm de seipsis &c. et. ff. quod met. cau. l. isti quidem. Sed si esset particeps in delictis, tunc puniretur, vt dictum est, alias
5 secus, vt C. de pœn. l. sancimus. †Sed quid in vxore? Respon. videtur idem, quia leuiori pœna punietur, vt ff. eod. l. ij. ibi dum dicit, affines &c. & vxor est socia diuinæ & humanæ domus, vt C. de cri. expil. hæreditatis. l. aduersus, & hoc verum puto. facit extra de coniug. lepro. cap. j. sed videtur contra quod non, vt instiu. de iniur. §. patitur. sed hoc intellige in iudicio. C. de procu. l. alienam. sed extra sic. nam quod vno loco prohibetur, alio loco conceditur, vt ff. de iudic. l. cum prætor. Item quia sunt vnū corpus & vna caro, vt extra de conuer. coniug. cap. ad apostolicam. facit extra de diuor. cap. gaudemus. §. qui vero. Sed si maritus facit pro vxore, videtur excusari, vt non eadem pœna puniatur, quia defendi vxorem à viris æquum
6 est, vt d. §. patitur. †Et idem videtur de filio & nepote si occultat patrem, vel auum. arg. ff. de inoff. testa. l. nam & si parētibus. C. de epis. & cle. auth. si captiui. & idem videtur de fratre. arg. C. de lib. cau. l. j. & ij. C. de his quib. vt
7 indi. l. cum fratrem. & l. seq. cum simi. †Sunt tamen qui dicunt personas huiusmodi non teneri in aliquo, nec puniri propter sanguinis cōiunctionem, vt ff. de re mili. l. qui cum vno. §. fina. sed puto non in totum excusari. Sed saltem pecuniaria pœna puniri. ff. de except. l. ij. ff. de liber. homi. exhib. l. ij. §. si eum. cum simi. & C. eo. l. j. in fin. dummodo non excedat iudex modum &c. vt C. de mo. mult. l. fina. ff. de pœn. l. hodie vel puniatur alia pœna pecuniaria, prout iudici videbitur, inspecta qualitate delicti facultatibus delinquentis. ff. de pœn. l. aut facta. nam parentes debent capere consiliū pro suis defendendis, vt ff. de adult. l. nec in ea. §. fin. ff. de furt. l. in ea. §. filiæ. ff. de re milit. l.
8 milites agrum. cum simi. †Item not. quod illi qui associant latrones ad latrocinandum scienter, & cum eis latrocinantur, vel occultant eos, eadem pœna puniuntur corporali. ille autem qui celat & associat, nec participat, sed solum non reprehendit, pecuniariter, vt iudici videbitur. C. de his qui latro occul. l. prima in fin.
9 †Item si quis scienter latrones tenet, vel similes in suis domibus, vel agris, vel similes occultat, & sponte non obtulerit iudici, vel requisitus non fecerit, id est eos non præsentauerit, si quidem dominus domus vel prædij fuerit præsens & sciens, priuatur dominio & posses-

ſione rerum, ſi fuerit ipſius procurator, vel factor, qui non repreſentauerit, perpetuo exilio damnatur. C. de his, qui latrones, vel aliis crimnibus reos occultauerint. l. ij. in princ. & tenẽtur etiam alij officiales dare auxilium & fauorem ad tales malefactores capiendos, & puniẽdos, vt d. l. ij. §. ſinautem. C. de epiſco. & cler. l. ſi quis in hoc genus. in fi. & l. raptores. §. finautem. †Sed ſi ſunt domini ignorantes quòd iſti latrones ſint in ſuis domibus, vel prædijs, excuſantur, vt dicto §. domini. ff. de publ. l. cotem ferro. § dominus. C. de hęre. l. quicunque. §. vniuerſit. & §. fina. in authen. de eccle. titu.
10

11 §. ſi quis in ſua domo. cum ſimi. colla. ix. †Et ſic not. arg. ꝙ quilibet tenetur capere malefactores & ad iudicium deducere, alias punitur extraordinarie pœna pecuniaria. C. de his qui latron. occulta. l. j. in fin. & l. ij. in prin. & §. domini. ratio eſt, quia reipublicæ intereſt ne maleficia committantur. ff. de his qui deiece. vel effu. l. j. Alia ratio eſt, quia non expedit peccata eſſe, & non eſſe nor. ff. de iniur. l. eum qui. Alia ratio, ne maleficia ſint impunita. ff. ad leg. Aquiliam. l. ita vulneratus. cum ſimi. Sed ſub hoc prætextu innocentes non ſunt capiẽdi, nec grauandi, alias contrafaciens punitur, vt d. l. de his qui latron. occulta. l. ij. §. ſinautem. & §. ſequen. & §. fina.

12 †Item not. quòd nulli facienda eſt iniuria, nec pœna irroganda, niſi poſt legitimas probationes, vt d. l. raptores. §. finautem. & C. vbi ſenatores vel clariſsimi ciuiliter vel criminaliter conueniantur, l. fina. §. ita tamen vt apud &c. Sed accuſati, vel inquiſiti de graui delicto, bene ſunt capiendi, cuſtodiendi & carcerandi. ff. de offic. præſid. l. congruit. C. eod. l. i. & ij. in princ. ff. de cuſtod. reorum. l. j. cum ſimi.

De furtis aduerſus nautas. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Furti quando agatur aduerſus nautas caupones, uel ſtabularios.*

2 *Nautæ, caupones vel ſtabularij pro quibus teneanter perſonis, & an poſsit agi iniuriam, & furti ac quomodo.*

3 *Agi an iterum poſsit aduerſus nautas &c. de eodem delicto ſi ſemel actum fuit, & quando agi poſsit aduerſus nautas &c.*

4 *Nautæ, caupones &c. an teneantur, ſi res fuerint immiſſæ ipſis ignorantibus, & quid ſi ipſis præſentibus & uidentibus, & quid contradixerunt.*

5 *Nautæ uel caupones &c. ſi res fuerint aſsignatæ in ſacco ſimul non autem particulariter, & quid erit.*

6 *Caupone dante hoſpitāti claues cameræ in qua repoſuerit res ſuas, & quid erit?*

7 *Nauta, caupo &c. poteſt conueniri non ſolum pro ſe, ſed etiam pro ſuis quibus vtitur, & quando pro ſeruis & filijs teneatur.*

8 *Nautæ, caupo. &c. an teneantur, non ſolum pro furto, ſed etiam pro damno dato & quando.*

9 *Actio una an datur in ſimplum ex contractu de recepto, alia in duplum pro delicto & damno dato.*

10 *Nauta, caupo, & ſtabularius, rebus amiſsis uel dāno dato, quando excuſentur, aut naturaliter pereant, & an actio detur contra hæredem, & an quilibet nauta teneatur pro parte ſua, ſi plures fuerint nautæ.*

1 SI QVID ſurripitur per nautam †vel cauponem, vel ab aliquo libero homine, cuius opera vtebatur nauta, vel caupo, vel ſtabularius, datur actio ciuiliter in duplum eius quod ſubreptum eſt furtiue. ff. eo. l. j. ff. nau. cau. ſta. l. debet. §. hoc actū. & hoc quando non recipit cuſtodiā in ſe, quia dominus rerum ſubrepatarū poteſt agere, vel contra nautā caupo. vel ſtab. vel contra furem ciuiliter ad duplum, vt d. l. in princi. Si autem recepit in ſe cuſtodiam, cum ipſe non habeat, non agit dominus rei furtiuæ, ſed ipſe nauta, caupo, vel ſtabularius, vt d. l. j. §. quod ſi recipit.

2 †Et no. ꝙ tenetur ſolum pro ijs ſiue de ijs perſonis quas tenet pro ſeruiendo in caupona, naui, vel ſtabulo, vel pro ijs qui habitant ibi continue. Sed pro facto viatorum qui veniunt & vadunt, non videtur teneri, vt dicta l. j. §. ſi caupo. & §. ſequen. Item non tenetur nauta pro ijs qui apportant res in naui, ſed pro ſuis ſeruitoribus qui habitant cum eo, vt dicta l. j. §. fina. nam ſi vtitur opera malorum hominum, & ipſos ſecum tenet, pro ipſis bene tenetur, vt inſtitu. de obli. quæ ex quaſi deli. naſ. §. item exercitor. & ff. nau. cau. ſta. l. idem ait §. fi. & l. ſeq. poteſt etiam agi furti & iniuriarum, ſed alteram intentari ſufficit. ff. nau. caup. ſta. l. vt rei. & l. lic t. § poſſumus.

3 †Notamus quòd ſi ſemel actum fuit, non poteſt poſtea agi de eod.

cod.delic.quia nõ debet sæpius quæri de eiusdem personæ delicto, vt d.l.j.§.fi. Et prædicta locum habere videntur, qñ res fuerunt immissæ in naui, vel in caupona vel in stabulo sciente exercitatore nauis, vel caupone, vel stabulario, & ipse in se recepit custodiam rerum, vt ff.nau.caup.sta.l.j.in prin.§.recepit.& §. ait
4 prætor. † Sed quid si res immissæ sunt ignorante stabulario, vel caupone &c. nunquid tenetur? Respon.non puto.argumen. in authē. de eccle.tit. §. si quis in sua domo. colla.ix.C. de hæreti.l.quicunque.§.vniuersi.& §.fina.ff. de incen.ruin.naufra.l.quo naufragium.§.non tantum.ff.de publi.l.cotem ferro.§. dominus. C.de his qui latrones, vel alijs criminibus reos occultauerint.l.j.& ij. §. dominus. cum simi. Sed si ipso præsente & vidente res immissæ sunt, tunc videtur recepisse custodiam. Si vero contradixerit, non videtur tunc teneri. argumen.ff.de acquiren.possessio. l. quod meo. §. si per venditorem, quia patientia habetur pro consensu. argumen.ff. de aqua plu. arcen. l.Labeo. facit ff. de contrahen. emptio. l. clauibus. & argumen. ff. manda.l. si non remunerandi. §. passus. & l. qui patitur. & lege sequen. cum simi.
5 † Sed quid si assignauit res in mala vel in sacco simul & semel, & non particulariter singulas res, vt quotidie contingit. Respon.autem mala, vel saccus fuit signatus cũ signo vel sigillo, modo redditur sine sigillo, vel dissigilatur, & tunc est præsumptio cõtra nautam, vel cauponem, vel stabularium, vt vel ipse, vel alter de sua familia amouerit, vel furtum fecerit, & tunc tenetur ipse ciuiliter in duplum ad restitutionem, vt ff.nau.cau.sta.l.j.in princ. & l.debet.§.hæc accusatio.& §.hoc iure.& tũc iudex præmissa taxatione stabit iuramento hospitatoris, vel designantis malam, vel saccum. arg.ff.de furt.l.in actione.de in litem iurando. l.in actionibus.§.fi.de pollicita.l.j.§.si quis argentum. & l. diem sponsaliorum. §. qui pecuniam.ff.deposi. & quod vi aut clam.l. semper. C.de iudi.authē.post iusiurandum.cum si. Et non solum veniunt in restitutione res, sed etiã mala, & saccus, & similia, vt ff. deposi.l.prima.
6 †Sed quid si caupo, vel hospes dedit hospitanti claues camere, vel alterius rei sub qua reposuerit res, vt scrinia, & hospitatus recepit. Respon. videtur quod non teneatur, quia hospitatus recipiendo, videtur renunciare custodiæ, ita quòd non teneatur caupo vel hospes secundum quosdam.ff.commo.l. si vt certo.§. si de meis.de acquir.rerum dominio. l. quorũdam. Sed alij vt Iacob.contra per l. ff. commo.
7 l.si rem.§.j.cum simi. †Item not. quòd non solum datur actio contra nautam, cauponē, vel stabularium pro se, sed etiam pro suis quibus vtitur, vt insti.de ob. quæ ex quasi delict.nas.§.item exercitor.& §.seq.& etiam pro suis seruis & filijs, sed de ipsorum voluntate exercet cauponam, nauem, vel stabulũ. ff. nau. cau. stab.l.debet.§.si seruus.& §.penul.& fi.& l.li-
8 cet.§.j. †Item no.quod nõ solum tenetur pro furto, sed etiã pro alio dãno dato, vt ff.eo.l.nautæ,§.fin. & hoc quando pro hospitando merces soluitur, vel etiam si gratis fieret, vt ff.eo-
9 dem lege prima. †Et not quòd dantur actiones, vna in simplum ex contractu de recepto, alia in duplum pro delicto, vt pro damno dato à familia nau. caupo. vel stabularij, vt dicta
10 l.idem Iulian.in princi. †Excusatur tamen nauta si per vim piratarum res amittantur, vel damnum detur, vel si res naturaliter perempta est, & idem in stabulario, vel cau. si quid per vim in damnum contingerit, vel per casum fortuitum, vt ff. eodem l. Iulia. §.primo. & sequen.ff.de incend.ruin. naufra.l. si fortuiti.ff. de pigno.actio.l.fina. §. si propter. Et datur etiam actio contra hæredem, vt ff. naup. caup.stab.l. & ita.§.hæc autem actio. sed contra videtur. eodem titu. l.fina. §. hæc indicia. Item si sunt plures nautæ, quilibet pro sua parte tenetur, ff. eodem l.fina.§.si plures.cum similibus.

Vi bonorum raptorum. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Actio ui bonorum raptorum contra quem sit prodita, & ad quantum detur intra annum, & ad quantum post annum, & an ui bonor. raptor teneatur furti. & an si actum fuerit, an possit agi ui bon. rapto. & pro immobili occupata, an detur solum in ipsa re, & in æstimando cuius comporis habebitur ratio.*

2 *Vi bonorum raptorum tenetur qui hominibus, uel amicis conuocatis damnum dedit, uel rapuit, & quæ damna ueniunt restituenda in isto delicto. Item ui bonorum rapto tenetur ille cuius ope & consilio dolose factum est, & qui homines collegit ad hoc faciendum & nume 3.*

4 *Item ui bonorum raptorum tenetur qui concitauit*

citauit homines ad faciendum.

5 *Agi potest furti conductione furti, & rei uendi. ubi bona rapta sunt.*

6 *Actio rerum raptarum quibus detur, & an publice custos agrorum abducens pecus quod inuenit dans damnum teneatur ui bonorum raptorum & an restituens rem quam ui rapit pœnam euitet. & an si datur damnum cũ turba habeat locum prædicta pœna, & an quando in simplum, & quando in duplum fit, & quid turba, & rixa, & an proprie mobilia dicantur rapi, & immobilia inuadi.*

7 *Rapina quando puniatur criminaliter, et quã do lege Iulia de ui priua & quando impubes non doli capax teneatur, & quando non.*

8 *Actio ui bonorum raptorum, datur hæredi contra raptorem & contra hæredem ipsius, inquantum factus locupletior, & an solum qui rapinam fecit teneatur.*

1
I QVIS dolo †Malo per vim rem mobilem alicuius recipiat, prodita est
2 actio a vi bono. rapt. ciuiliter contra ipsum, & datur intra annum in quadruplum ex quo potuit de iure expedire. Post annum vero in simplum, re ipsa rapta in ipso quadruplo computata, vt ff. eodem l. prima & secunda. §. in hac. & lege prætor. § hoc autem. & institu. eodem. §. primo. in princi. Tenetur etiam furti, quia nullus est magis improbior fur, quàm qui vi rapto. instit. eo. in princ. Sed si actum fuerit furti, non poterit agi vi bono. rapto. nisi in eo quod excedit, nec contra in dicta lege prima & secunda. Sed pro re immobili occupata non datur nisi in ipsa re, secus si esset res mobilis, vt ff. de vi & vi arma. l. prima. §. si fundus de furt. l. si quis ex domo cum similibus. & fiet æstimatio pretii tempore rapinæ quanti tunc valet, vt ff. eod. l. prætor. § hæc autẽ actio. arg. ff. ad l. Aquil.
a l. ait. & ff. eod. l. ii §. in hac actione. † Item tenetur & ille qui hominibus vel amicis conuocatis, scilicet, vno vel pluribus dedit damnum, vel rapuit, vt ff. eod. l. ii. in princ. & §. dolum. & sequen. §. doli. & omnia damna veniunt in isto delicto restituenda, vt dicta l. ii. §. damni. dummodo fiat rapina dolo malo. vnde si quis rem suam rapuit, non tenetur vi bonorum raptorum, sed à iure suo &c. vt ff. eodem. l. secunda. §. hac actione, is demum &c. & C. eo. l. eos. dic vt ibi:
b & C. vnde vi. l. si quis in tantã.[b] & C. eo-
3 dem l. iii. & institu. eodem. §. quia. † Item tenetur & ille cuius ope, & consilio dolose factum est, & ille qui homines collegit ad hoc faciendum, vt dict. l. ii. §. dolo autem & §. si quis. de furtis l. si vendidero. §. cum ra-
4 ptor. † Item & ille qui concitauit homines ad faciendum, vt ff. eodem. l. prætor. §. hoc
5 autem & §. si quis. † Not. etiam quod potest agi furti, vt dixi & conditione furti, & rei vendicatio. vt dicta l. secunda. §. rerum.
6 † Item not. quod non solum datur domino rerum raptarum ista actio, sed etiam illi cuius interest, dicta lege secunda. §. in hac actione. & §. sequent. & institu eodem. §. sane. Si publice custos agrorum abduxit pecus, quia inuenit damnum dare, non tenetur vi bonorum raptorum, vt dicta l. secunda §. si publicanus. Et licet quis restituat rem quam quis vi rapuit, pœnam non euitat, vt ff. eodem. l. penulti. Et si datur damnum cum turba, locũ habeat prædicta pœna, vel datur actio intra annum in duplum solũ, & postea in simplũ. Et dicitur turba decem, aut quindecim hominum. rixa vero dicitur duorum. ff. eo. l. prætor in principio. Et not. quod dicuntur propria mobilia siue res mobiles rapi,
7 immobilia inuadi, vt C. eodẽ l. i. & ii. † Agitur etiam criminaliter pro ista tali rapina, vt si quidem facta fuit cum armis. l. Iulia. de vi publica, vt supra de vi public. not. si vero sine armis, tunc lex Iulia. de vi priuata, vt supra ad legem Iuliam. de vi priuat. plenius vero facit institut. de public. iudic. § Item lex Iulia. de vi. cum simili. Impubes tamen non doli capax non tenetur nisi seruus eius, vel familia fecerit, nam tunc
8 tenetur. ff. eodem. l. ij. §. impuberem. † Item not. quod ista actio datur hæredi contra raptorem, sed non contra hæredem ipsius nisi inquantum factus est locupletior, vt ff. eodem. l. fina. Item non solum qui rapinam fecit tenetur, vt ff. de fur. l. si vendiderim. §. cum raptor. C. de accu. l. non ideo.

ADDI-

ADDITIONES.

a Actio. Adde tu quibus rebus detur actio vi bo- rap. & vide per Alex. in consi. ciii. col. iii. in i. vol. & ibi in ver. insuper. habes an contra raptores ꝑ vi turbatiua detur actio iniuriarum, & quomodo &'qñ stetur iuramento damnū passi. in d. col. in fi.

b Si quis in tantam. Adde tu Alexand. pro intel. d. l. in consi. ciii. per totum. in j. volu. & ibi an habeat locum d. l. in rapiēte rem communem. & vtrū miles excusetur à pœna dictæ legis.

Si quid raptum est occasione incendii, ruinæ vel naufragij. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Pœna rapientis aliquid occasione incendij, naufragij vel ruinæ quæ sit.*

2 *Pœna supra dicta quando locum habeat in incendio & ruina, & an habeat locum propter suspicionem incendij, non sequuto incendio, & quomodo tunc tenebitur.*

3 *Pœna occasione naufragij quando habeat locum & quando nauis dicitur expugnari.*

4 *Pœna qua teneatur quis rapiens de domo, vel villa quando expugnantur.*

5 *Pœna prædicta an solum rapiens teneatur sed etiā qui recepit sciens, vel abstulit, vel amouit vel damnum dedit.*

6 *Rapiens clauum anchoram, vel remum nauis, vel quid simile qua pœna teneatur.*

7 *Naufragium fieri facientes, vel quorum consilio factum est, vel qui fuerunt impedimento quominus nauis euaderet naufragium qua pœna puniantur.*

8 *Naufragij tempore recipiens, vel in trepidatione naufragij quomodo puniatur.*

9 *Nautarum duorum vel trium dicto statur.*

10 *Naui propter vim eunte in domum alterius & damnum dante, quid fiet.*

11 *Actio de naufragio datur heredi & contra heredem.*

13 *Naufragium suum cuilibet & in quolibet loco impune colligere licet, & impediens punitur & agitur contra possessores agrorum, vbi nauis rupta, vel infixa est.*

14 *Incendens scienter vel negligentia domum, vel segetem alterius quomodo puniatur, & appellatione domus quid veniat.*

14 *Incendium in ciuitate, data opera vel casu faciens, quomodo puniatur.*

15 *Piscatores de nocte cum luce decipientes nauigantes propter quod damnificantur quomodo sint puniendi.*

1 REIPVBLICAE † interest ne quid occasione incēdij, vel ruinę, vel naufragij rapiatur. ff. de incē. rui. nauf. l. j. §. j. vnde prætor voluit prouidere, ne quis rapiat ex incendio, ruina, vel nauf. alicuius nauis, & qui contrafecerit, puniatur &c. vt infra sequitur vt intra annum ad restitutionem in quadruplum ciuiliter, post annum vero in simplum, vt ff. eo. l. j. in princ. † Et not. prædicta

2 locum habere solum si domo rapitur vbi incendium erat, sed si de adiacentibus domibus, vel prædijs, raptum est de dolo malo, & satis videtur factum occasione incendij, si fit durante incedio, vt d. l. j. §. ex incēdio, & idem videtur si fiat occasione ruinę, vt d. l. j. §. ruinæ. Sed si fieret per suspitionē incendij, vel ruinæ, & non sequeretur postea ruina, vel incendium, prædicta locum non habent ff. eo. l. j. § si suspicio, quia falsę suspitioni non statur, sed tenetur tunc furti, vt ff. de furtis. §. interdum. §. pen. & l. inter-

3 esse. §. repente. & l. j. † Item si quis rapit de naufragijs tempore & loco quo fit naufragium, vel nauis expugnatur, tenetur in quadruplum intra annum, & postea in simplū, vt dictum est, & ff. eod. l. j. & ii. in prin. & l. si quis. & C. de furtis. l. in eum & in auth. nauigia. Et dicitur expugnari nauis, cum spoliatur, aut funes inciduntur, aut vela &c.

4 vt ff. eo. l. expugnantes. † Item si quis rapiat de domo, vel villa quando expugnatur, tenetur in quadruplum, vel duplum, vt dictū

5 est, vt d. l. iij. § Labeo. † Item no. quod non solum qui rapit. sed etiam qui recepit sciens vel abstulit, vel amouit, vel damnum dedit tenetur, vt d. l. iii. § non tantum. & §. sequē.

6 † Item si rapuit clauum, id est gubernaculū vnum, seu plures, tenetur omnium rerum nomine, vel aliam rem propter quam nauis fuit in naufragio, vt forte anchora, vel remus, vel quid simile, vt d. l. iii. §. senatus. facit. ff. ad Sillania. l. si quis in graui. §. si quis

7 tabulas. † Illi autem qui fieri fecerunt naufragium, vel quorum cōsilio factum est, vel impedimentum dederunt quominus auxilium haberent ad euitandum naufragium, tenetur. l. Cornel. de siccar. ff. de ince. rui-

8 na naufragio. l. ii. §. alio senatusconsul. † Si autem tempore naufragii recipiatur, vel nō in naufragio, sed in alia trepidatione naufragii

gi diuersimode, etiam criminaliter punit. Nam qu dam relegantur, quidam flagellantur. ff. eodem. l. prædiis, & l ne quid. & non minus ciuiliter tenetur ad quadruplũ vel duplum, vt supra dictum est, & ff. eodẽ l. i. in principio. C. de naufragi. l. penulti. li-
9 bro. xi. † Item notat ꝙ statur dicto nautarum duorum, vel trium. C. de naufrag. l.
10 quoties lib xi. & ibi no. † Sed quid si nauis tua propter vim venti in domo mea, & dedit mihi damnum? Respondeo non teneor tibi dimittere, nisi primo caueas mihi de damno meo, vel emendes damnum, vt ff.
11 eodem. l. ratis † Item nota, quòd agitur cõtra hæredes ciuiliter, nedum contra delinquentem, & datur etiã hæredi illa actio
12 & c. vt ff. eo. l. Pedius. † Item no quod licitũ est cuilibet colligere in quolibet loco. & impune suum naufragium, siue suas res ob causam naufragii, vt ff. eodem. l. si Et si qui impedimentum præstat, punitur, vt ff. eo. l. ne quid. §. fi. Potest etiam agi contra possessores agrorũ vbi nauis est infixa, vel ru-
13 pta, vt d. l. ne quid in princi. † Item nota ꝙ si quis posuit incendium sciens in domo, vel segete alterius & cõburitur sine negligentia, ad damnum tenetur, et appellatione domus, omnes species ædificii continen-
14 tur, vt ff. eo. l. qui ędes. † Qui autem in ciuitate dãdo operam incẽdium fecerit, aut ad mortem damnatur, aut relegatur, vt ff. eodem. l. fi. Si autem casu fortuito incẽdiũ fiat, tunc venia dignus est. ff. eo. l. fortuito.
15 † Item nota ꝙ si piscatores de nocte cum lumine decipiant nauigantes, vt ibi veniãt credentes ibi esse portum, et propter hoc naues pereunt et damnificantur, ipsi sicut & alii raptores tenẽtur & puniuntur sicut dictum est supra. & ff. eo. l. ne piscatores & C de naufragiis. l. j. in princip. & l. fi. et ꝑ totum lib xj. facit. C. de furtis. l. in eum. et authenti. nauigia, & quod ibi nota. Et sic videtur hodie per dictam authen nauigia. ꝙ solum puniantur in publicatione bonorum, et aliter vt principi placuerit, qui rapuit res de naufragio, nisi sunt nauigia quę piraticam exercens prauitatem, vel sint inimica imperio, et sanctæ Romanæ ecclesiæ, vt quia sint sarracenorum, vel hęreticorũ, et similium. nam in aliis non habet locum dicta pœna, quia licet, et licitum est rapere talia bona, vt in d. auth. nauigia. q̃ fuit Federici Impera. Sed in aliis raptoribus occasione incendii, vel ruinæ, habet locũ pęna supradicta, vt supra notatum est, & in supradictis legibus continetur.

De incendiariis. Rubri.

SVMMARIVM.

1 *Incendiarius unde dicitur, & qui incendium facit dolo, uel negligentia quomodo puniatur.*

3 *Incendio sequuto in domo mea vicina tue quia tuus inimicus posuit ignem in domo tua, an tenearis mihi ad emendam.*

3 *Incendio sequuto ut supra duarum opinionum in tali casu que sit uerior.*

4 *Incendens ecclesiam uel alium locum quomodo puniatur & an ad sedem apostolicã sit mittendus pro absolutione.*

5 *Domus appellatione, que edificia cõtineãtur.*

1 NCENDIARIVS † dicitur ab incendio, vnde si qs domus alicuius, vel segetes, vel alias res accendit, imponendo ignem dolose, vel imponi faciendo, iste talis, aut igne cõcrematur, aut capite punitur vt ff. de incendio ruina naufra. l. qui ædes et l. fi. & pen. ff. de pę. l capitalim. §. qui ob inimicitias. et §. incendiarii. & xij. q. ii. cũ deuotissima. xxiij. qõ. viij. pessimã. si vero negligentia, tunc corporaliter punit, forte fustigatione, vel manus abscisione, vt iudici videbitur, vel alia pœna, vt d. l. qui ædes bene facit. ff. de in ius vocando. l. fi. ff. de pœ. l. i. C. de acc. l. nõ
2 ideo. et l. si fortuitu. † Sed quid, quidam tuus inimicus posuit ignem in domo tua, vel in alia re quæ est vicina domui meę, ꝓpter quod domus mea est cõbusta, vel alia res. q̃ritur, an tu tenearis mihi ad emendationem damni mei? Respondeo, et videtur ꝙ sic quia et incendium factum fuit accusatione tuæ inimicitiæ, vñ tu teneris emendare, vt ff. de iniur. l. fina. argumen. ff. de solutio l. in iis. ff loc. l. si me et es. § cu ꝑ. et ibi no. et est ratio, quia tu videris causam damni dedisse & c. & nihil interest & c. ff. & siccar l. nihil ff. communi diuidun. l. is qui cõmunes ædes C. ad l. Iuliam. de vi publi. l. quoniam. Alii contra, quia congruũ non est, vt id quod præter volũtatẽ meam accidit,

cidit, in meum redundet periculum.xxvii. q.v.de occidendis. Facit extra de homic. decreto. Item quia delictum alterius tibi nocere nō debet.C.ne vxor pro mari.l.maritorum culpa C ne fil. pro patre.per totū
3 C.de pœnis.l.sancimus. †Sed quidam approbauit primam opinionem, per iura primo allegata. & hoc quando quis culpa sua habuit inimicitias, vt d.l si merces.§.culpę. & facit pro hac parte.ff.ad legem Rhodiā de iact.l.i & ij.§.æquissimum.ff.pro socio. l.cum duobus.§.quidem. Sed Vber.tenet opinionem secundā, ꝙ non teneatur damnum emendare. Sed prima opinio vide-
4 tur verior, vt not.in dicto §.culpæ. † Sed quid de iure cano. si quis incendit ecclesiā vel locū religiosum, ipso iure est excōmunicatus.vt extra de sent.excō.c. conquesti. & c.tua.xi q.iii.c.canonica. Si vero alium locū, non est excōmunicatus, sed excōmunicandus, & dānum emendare tenetur, vt extra de rapto c.in literis.& d.c.tua.& debet postea mitti ad sedē apostolicā absoluē
5 dus, vt d c.tua. †Item not.ꝙ appellatione
a domus,[a] continentur omnes species ædificii, vt d.l, ædes.in fi.ff.de adul.l.q domū.& l.nec n ea.§.i.& insti de iniur. §.domum.

ADDITIO.

a ℭ Domus. Adde tamē ꝙ in statuto appell.domus non venit capana in incendio, ita Bal. in c.ii.de fratri.de no.benefi.inuesti.pro quo facit tex. in.l. senatus.§.maritus.ff.de leg.i. & bar. in l.cętera. §.quod senatus.eo.ti.& intellige etiam si capana sit ad vsum hominis, & faciunt ea quæ dicit alex.in consi.cum.in i.vol.

De iniuriis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Iniuria tribus modis irrogatur scilicet facto, uerbis & literis.*
2 *Iniuria facto quomodo dicatur fieri.*
3 *Iniuria quomodocunque inferatur in corpus, uel in rem alterius animo uulnerandi dicitur fieri iniuria facto, & non solum ratione propriæ personæ, sed etiam aliarum hic ennumeratarum.*
4 *Iniuria facta uni personæ quando inferatur pluribus & an uno agente iniuriarum, tollatur iniuria alteri facta.*
5 *Iniuria facta filio, uel nurui, qui possint agere iniuriarum*
6 *Iniuria facta marito, uel socero, an uxor uel nurus agere iniuriarum potest.*
7 *Iniuria facta filiofamilias, poterit agere per se & per procuratorem.*
8 *Iniuria facta seruo proprio, uel communi quis poterit agere.*
9 *Iniuria quomodo fiat uerbis, & an possit fieri absenti.*
10 *Conuitium unde dicatur.*
11 *Iniuriarum tenetur non solum iniuriam faciens sed procurans fieri, & alios incitans ad faciendam.*
12 *Iniuria quomodo fiat literis.*
13 *Iniuria dicitur multis modis.*
14 *Iniuria non fit uolenti & ille agere non potest & quot actiones nascātur pro uno delicto.*
15 *Iniuriarum an teneatur qui me in ius facit uocare sine iusta causa.*
16 *Item an prohibens bestias meas in loco publico pascere.*
17 *Item an prohibens me lauare in balneo publico, & in similib.publ. locis aliquid facere.*
18 *Item an uolens diuinare contra ueritatem me fecisse furtum, uel quid simile, quod non feci, & qua pœna puniatur.*
19 *Item an tenetur qui non debitorem requiri fecit tanquam debitorem.*
20 *Item an tenetur qui sibi incognitū offendit.*
21 *Item an teneatur aliquid iniuriosum faciens etiam si nesciat ad cuius iniuriam uel contumeliam fiat.*
22 *Item an tenetur inquietās fideiussores, quando principalis paratus est soluere.*
23 *Item an teneatur faciēs ludibrium de aliquo;*
24 *Item faciens uel dicens aliquid ob infamiam.*
25 *Item an prohibens me uendere uel alienare rem meam.*
26 *Item an imponens signa domui meæ, uel rebus meis ut sua appareant, uel aliena.*
27 *Item an intrans domum meam me inuito, etiā si sit nuntius citans.*
28 *Item an utens ueste sordida, uel capillis in opprobrium alicuius.*
29 *Item an iudex faciens contumeliam appellanti, quia appellauit.*
30 *Item an iudex uulnerans appellantem, & qua pœna teneatur.*
31 *Item an si inferior fumum faciat superiori uel superior proyciat feces, uel aliquid simile inferiori.*
32 *Item an iudex iniūgens mihi onus ultra debitum modum, uel præcipiens iniustum, uel illicitum.*

Iniuriam

33 *Iniuriam facientes persona, quae tamen non tenentur iniuriarum hic enumerantur.*
34 *Iniuriarum an teneatur ille qui ad imminuendum dignitatem meam non permisit me habere officium, vel quid simile.*
35 *Item an pater, vel dominus, quando filiusfamilias, vel seruus iniuriam facit, ita quòd contra istos agi posit, & an iniuria sit maleficium.*
36 *Item an uerberans aliquem pugnis, uel aliam rem, uel tormenta faciens alicui, & quae dicantur tormenta, & quae ueniant appellatione tormentorum.*
37 *Iniuriarum actio datur non solum illi cui facta est, sed etiam alijs personis hic enumeratis, & licet una remittat persona, alia uidetur agere posse.*
38 *Iniuriarum ciuiliter agi potest, & quo stabitur iuramento iniuriati, & aliarũ ꝑsonarũ, & quid de taxatione & condemnatione.*
39 *Iniuriarum actio ciuiliter quando detur haeredi & in haeredem, & quando non.*
40 *Iniuria à pluribus illata omnes tenentur insolidum, nec uno soluente alij liberantur.*
41 *Iniuriarum an tenetur non solum faciens, sed curans, & solicitans illam fieri, tenentur suadens & incitans iniuria sequuta.*
42 *Iniuria ciuiliter aestimatio, an fiat aliquando plus & minus & quo respectu, & quibus rationibus iniuria dicatur atrox.*
43 *Iniuriarum agitur ciuiliter & criminaliter lege Cornelia & licet actum fuerit criminaliter, nihilominus agitur ad damnum, & quantum duret ista actio.*
44 *Iniurians an praesumatur facere animo iniuriandi, & quando fallit.*
45 *Iniuriarum actio, an per pactum tollatur.*
46 *Item an ipso iure per pactum parentum de non accusando.*
47 *Item an si iniuriatus bibit, uel comedit cum illo qui fecit iniuriam.*
48 *Iniuriarum an teneatur ciuiliter qui leuauit manum ad percutiendum aliquem, licet non percusserit.*
49 *Iniuriarum an ignorantia excuset.*
50 *Iniuriam faciens cadaueri defuncti, an iniuriam faciat haeredi, & an haeres posit agere iniuriarum.*
51 *Iniuriarum an teneatur qui dum uellet unum percutere alium percussit.*
52 *Iniuriarum agens quid debet designare in suo libello vel accusa & an debet ponere omnes iniurias in vno libello.*
53 *Iniuriarum potest agi lege Cornelia de sic. & non minus aquilia. homine occiso.*
54 *Tutor & procurator, an pro alio agere possunt iniuriarum*
55 *Magistratus aliquid faciens pro suo officio & curia non tenentur iniuriarum, alius sic & minor magistratus durante officio poterit iniuriarum conueniri.*
56 *Iniuriarum an tenetur qui dum crederet offendere Petrum, offendit Antonium & quid de offendente sibi incognitum.*
57 *Offendente Titio filiusfamilias, quem paterfamil putabat, & nuptam quam credebat viduam an marito & patri dabitur actio & an prohibens rem meam vendi teneatur.*
58 *Iniuriarum tenetur generaliter quandocunque & quomodocunque quis fuerit contra alium vel ad infamiam alterius siue facto siue verbis, siue literis animo iniuriandi.*
59 *Accusãs ad infamandũ aliquẽ, vel per calũniã & animo calumniandi quo puniatur.*
60 *Iniuria omnes debẽt in eodem libello describi quando plures iniuria alicui inferuntur eodem loco & tempore, & agere vult.*

1 VLTIS modis, † & diuersis iniuria irrogatur. Sed altero de trib. mod. fit iniuria videlicet, aut facto, aut verbis,
2 aut literis. † Facto dicitur fieri iniuria, quando quis pulsatur & verberatur vel domus eius introitur aio iniuriãdi. & dicitur verberare cum dolore, pulsare dicitur sine dolore. ff. eod. l. lex Cornel. Item domum intellige, siue sit propria, siue cõducta, siue gratis concessa, & siue sit in ciuitate, siue in villa, siue sit etiam hospitium in quo quis hospitatu vt d. l. Cor-
3 nel. §. domum. insti. eo §. domũ. † Et generaliter quocunq; iniuria inferatur in corpus, vel in re alterius animo vulnerandi dicitur facto fieri. & non solum si fiat in tua propria persona, vel re tua, sed etiam si fiat in persona vxoris, vel sponsae tuae, vel filii, vel nepotis tui, qui est in tua potestate, vel serui tui ad tuam contumeliam, vt insti. eodem. § patitur. ff. eod. l. apud Labeonem. §.
4 sponsum. † Et fit etiam pluribus personis iniuria. vnde si fiat vxori tuae quae est filiafamilias.

familias Titij & ipsi filiæ, & marito,& pa-
tri fit iniuria,vt si vnus agit iniuriarum, nó
tollitur per hoc iniuria alteri facta, vt ff. eo.
5 l.j §.fin †item si fiat filio,pater,vel auus,vt
dictum est,potest agere.idem iuris si fiat in
iuria nurui ex filiofamilias. quia socer pote
rit agere iniuriarum,vt d.§.j quia socer lo-
co parentis habetur.ff. soluto matrimon.l.
6 quia socer. & instit. eodem.§. patitur. † Si
autem fiat iniuria marito, vel socero, vxor
vel nurus agere non potest, quia defendi
vxorem à viro &c. æquum est & non ecó-
7 tra,vt l.ij.ff. eod.†item filiusfamil.pro iniu
ria sibi facta potest agere iniuriarum per se
& procuratorem,vt ff.eodem.l.sed si vnus.
8 §.idem Iulian.†Sed si fiat iniuria seruo, nó
agit seruus, sed dominus cui videtur facta
iniuria.vt institu.eodem.§.seruus.ꝙ si fue-
rit seruus proprius vel communis.Nã vter
que dominorum poterit agere, vt institut.
9 eodem.§.si communi seruo. † Verbis autẽ
fit iniuria, vt quando fit cóuitium siue de-
decus,vt si dicat, tu es latro, tu es falsarius
tu es assassinus,cucurbita, vel cacucius vt l.
apud Labeoné.§.generaliter.in fi.ff. eo.vel
quid simile dicatur præ enti. potest etiam
fieri iniuria absenti, vt si quis ad domum
tuam ,vel ad apothecam, vel ad taberna ve
nit te absente & mala verba dixit & turpia
de te,vt dictũ est,ad infamiam tuam, vt ff.
eodem.l.j.§.iniuria.& l.item apud Labeo-
10 nem. § qui turpibus.†Et dicitur conuiciũ
à vociferatione, vel à vocum prolatione,vt
ff.eodem.l.apud.Labeonem.§ conuicium.
11 & §.sequen.& § fecisse.& §.fi.†Et non so-
lum qui facit iniuriam,sed qui procurat fie
ri, & incitat alios ad faciendum ,tenentur
iniuriarum,vt d.l.apud Labeonem.§. si cu
rauerit.& §.seq.& § ait prætor.& §.genera
12 liter. † Literis etiam fit iniuria, vt quando
facit quis librum, vel carmen, vel historiã
vel literas, vel scripturam porrigit non ve-
ram,vel cóponit , vel scribit,vel dictat, vel
quid simile facit dolo malo,siue suo nomi-
ne quis faciat siue alieno,vt inst.eo §.iniu-
ria. & ff.eo.l. lex Cornel.§.si quis librum.
facit ad hoc quod not.in titu.de famosis li-
bellis,& dic vt ibi no. Si autem verum esset
quod diceret,non tenetur iniuriarum, quia
expedit peccata nocentem &c. vt ff. eod.l.
13 eum qui nocentem † Item nota.ꝙ iniuria
dicitur multis modis,nam dicitur contume
lia dicta à contemnendo.item dicitur iniu-
ria,id est dãnum datum iniuria, vt est in l.
Aquil.dicitur etiam iniuria id est iniustitia
vnde si iudex contra aliquem iniuste pro-
uocat, dicitur iniuriam facere, & nó tenet
14 iniuriarum.†item no.ꝙ non fit iniuria vo
lenti,& ille talis non potest agere iniuriarũ
non tamen per hoc non tollitur iniuria fa
cta patri,vel marito,vel simili,vel commu
ni,vel loco,vel fisco.ff eo.l.j.§. vsque adeo
& l.pater.§.si quis seruum.ff.de sicc.l.lege.
§.fi.ff.de publi.l.licitatio.§.quod i licite cũ
simili.Nã pro delicto duæ nascuntur actio
nes,vna quæ datur iniuriato, & alia q̃ da-
tur fisco,& vna non tollitur per aliam , vt
d.§ quod illicite. siue reipublicæ vel com-
mun. illius loci,vbi quis degit.ff.de vi pub.
15 l.qui cœtu.§.vacantem cum simi †item te
netur iniuriarum q me fecit vocari in ius
siue ad iudicium sine causa iusta.ff.eo.l.in-
16 iuriarum.§ si quis †item si quis prohibet
me pascere cum bestiis meis in loco publi-
co tenetur,secus si in suo priuato, vt ff. eo.
17 l.si iniuriarum.§.si quis me.& §.fi.†item si
prohibet me in balneo publico lauare, & in
similib.publicis locis aliquid facere, vt in d.
18 §.& seq. † Item tenetur qui vult diuinare
cõtra veritatem me fecisse furtum, vel q̃d
simile quod non feci,quod plus est capita-
li pœna punitur.ff.eo.l.item apud Labeon.
§.si quis astrologus.& C.de mathe l.nemo
19 †item qui fecit me requiri tanquã debito-
rẽ suum,& nó sum debitor, tenetur, vt d.l.
itẽ apud Labeo.§.si quis non debitorem.
20 † item si quis offẽdit aliquẽ quẽ nó cogno
scit,nó minus tenetur, vt ff.eo.l.eũ qui.§.in
21 iuriariũ.†itẽ non faciat aliquid iniuriosum
etiam si nesciat aliquid ad cuius iniuriam ,
vel contumeliam fiat,punitur,saltem à cõ-
muni cui videtur facta iniuria.ff eodem.l.
quod senatus. & est ratio , quia reipublicæ
interest ne maleficia sint impunita.ff ad le-
22 gem Aquil.ita vulneratus †item si quis in-
quietat facitiusiores dum paratus sum sol-
uere debitum,tenetur iniuriarum.ff. eod.l.
23 si creditor.†item si quis facit ludibrium de
aliquo.vel ducit ad ludendum , vel ad locũ
vbi ludibria sunt tenetur, vt ff.eod l.si quis
24 seruum. † item si facit vel dicit aliquid ob
infamiam,tenetur iniuriarum, vt ff. eodé.
l.item apud Labeonem.§. generaliter.& §.
25 sequenti. & lege constitutionibus. † item
si quis

si quis prohibet me vendere, vel alienare rem meam, tenetur iniuriarum, vt ff. eod. l.
26 si quis seruum. † Item si quis imponit signa sua domui meæ, vel rebus meis ad hoc, vt sue appareant vel aliena, tenetur iniuriarũ, vt ff. eod. l. si iniuriæ. & C nemini lice. signa
27 imponere rerũ alie. l. i. & ii. † Item si quis intrauit domum meam me prohibente, vel nuncius intrauerit me inuito, & me citauerit, tenetur, vt ff. eod. l. qui in domũ. & est ratio, quia domus est tutissimum refugiũ, vt
28 ff. de in ius vocan. l. plerique. † Item si quis vtitur veste sordida vel capillis in oppro-
29 brium alicuius, tenet. ff. eo. l. vestem. † Itẽ si appello à iudicis sua, & propter hoc faciat mihi iniuriam, ipse tenetur, vt ff. eo. l. iu
30 dici. facit. ff. de appel. l. illud. † Item si iudex vulnerauit appellantem, tenetur l. iulia de publi. l. lex iulia de vi. & not. supra ad
31 l. iuliam. de vi public. † Item si quis inferior habitator fumum facit superiori, vel si superior proiiciat feces vel aliud simile turpe super inferiorem tenetur iniuriarum, vt
32 ff. eo. l. si inferior. † Item si iudex iniungit mihi onus vltra debitum modũ, vel præceptum illicitum, vel iniustum facit, tenetur, vt ff. eo. l. iniuriarum. § Labeonem. & § se-
33 quen. † Item not. ꝙ quædam sunt personæ quæ faciunt iniuriam & nõ tenentur, vt pupillus non doli capax. item furiosus, vt ff. eo. l. illud. ff. de sicca. l. infans item dementissimus non tenetur quia excusatur, vt ff. de pœn. l. aut facta. §. euentus. item ebrietas excusat, vt l. respiciendum. §. casu. ff. de pœn. Item & in similibus casibus contingit, vt not. supra de homicid. in fi. Item qui facit ꝑ iocũ nõ tenetur, nisi iocus esset valde noxius. ff. ad l. Aquil. l. nam ludus. ff. eo. l. illud. extra de præsum. c. i. itẽ non tenetur qui facit causa correctionis, nisi excesserit modum in corrigendo ff. eo. l. apud Labeonem. § adiicitur. ff. ad l. Aquil. l. præceptoris. C. de emenda. propin. l. i. & maxime persona coniuncta sanguini. ff. eo. de iniur. l. vestẽ. item excussor qui facit aliquid iniuriosum ob honorem reipubl. ff. eo. l. quam reipublicæ item non tenetur qui exequitur ius & iustitiam secundum ius, quia iuris exceptio &c. vt ff. eo. l. iniuriarum. §. i. & seq. Item licet pupillus, vel furiosus, vel similis non possint facere iniuriam nec teneantur, tñ possunt pati, & ille qui facit punitur, vt d. l.
34 illud. † Item etiam tenetur ille qui nõ permisit me habere officium vel assequi, si facit ad minuendum dignitatem meam. idẽ, & similibus, vt ff. eo. l. iniuriarum. § si quis
35 de honoribus. † Item si filiusfamilias facit iniuriam, potest agi contra patrem ciuiliter, vel si seruus contra dominum, vt ff. eodem. l. sed si vnius §. cum seruus & § si iussum. & § ait prætor. & l. si filij nomine cum sim. Not. etiam ꝙ iniuria est maleficium, vt d.
36 §. cum seruus. † Item tenetur qui aliquem verberat, pugno, pede vel alio impulsu facto de suo corpore, aut per alia facta quæ dant tormentum corpori vel ea quæ ad mutilationem membri possunt esse apparentia ita ꝙ ea quæ sũt per dolorem corporis aut appellatione tormentorum, in quibus continetur omnis mala mansio, vel si denegat alimenta, vel quid simile facit, leuis aũt territio vel iniuria nõ dicitur tormentum, vt ff. eo. l. item apud Labeonem §. verberasse. & §. quæstionem & §. sequen. Fallit in iudice qui infert tormenta præcedẽtibus indiciis, & secundum iura qui non tenetur iniuriarum, vt C. de quæsti. l. milites. quia iuris executio non habet iniuriam. ff. eo. l. iniuriarũ.
37 § his. & § sequenti. † Et no. ꝙ non solum datur actio iniuriarum illi cui facta est iniuria, sed etiam alii pro eo, vt patri pro filio, domino pro seruo marito pro vxore, sponso pro sponsa, abbati pro monacho & similibus, vt insti. eodem. §. patitur. ff. eo. l. i. § itẽ aut per. & §. sequen. & §. Labeo. & §. seq. & l. item. §. sponsum. Et licet vnus remittat iniuriam, nihilominus alter videtur agere posse, vt d. l. i. & fi. & l. si vnius. §. fi. & l. ser-
38 uo. §. filio. & l. pater. † Et potest pro iniu-
a ria ciuiliter agi, & stabitur iuramento[a] iniuriati, si iurauerit potius de suo velle misisse tantum, q̃ pati talem iniuriam tẽpore iniuriæ irrogatæ, quia ad tempus debet fieri æstimatio. idem in patre & domino, & similibus est dicendũ, si iurauerit certam, præmissa prius à iudice taxatione quantitatem arg. C. de iudi. l. apertissimi & auth pascuis & l. videamus. §. pen. Et posteaquam iuratum fuerit, nõ licebit iudici in minori quãtitate cõdemnare, vt in auth. de iudic. §. opor
39 ter. colla. vi. & extra eodem c. olim. † Item no. ꝙ illa actio ciuiliter non datur hæredi, nec in hæredem, vt ff. eod. l. iniuriarum. in prin. nisi sit contest. vt ibi no. & ff. eo. l. iniu-

40 riarum. in bonis. † Item not. ꝙ si plures simul faciũt iniuriam, omnes simul tenent insolidum, quia tot sunt iniuriæ quot sunt facientes, vt ff. eo. l. si plures. nec vno soluẽte alii liberantur, cũ sit pœna. ff. ad l. Aquil. l. item Mela. §. si plures. vbi de hoc no. ff. de fur. l. vulgaris. §. si duo. ff. ad l. Aquil. l. ita
41 vulneratus. in fi. cũ si. † Item not. ꝙ non solum qui facit iniuriam, sed qui curauit & solicitauit fieri tenetur, & hoc verũ est, si iniũria sequatur & habeat effectum, aliàs secus vt ff. eo. l. item apud Labeonem. §. si curauerit. vbi de hoc Idem dico de illo qui suadet & incitat vt fiat iniuria, vt ff. eo. l. non solũ.
42 & l. item. §. fecisse. & §. adduxisse. † Item no. ꝙ fit ciuiliter æstimatio iniuriæ plus & minus, aliquando ratione personæ, vt ff. eo.
b l. actione. & dicitur magis atrox b vt puta si fiat magistratui, vel iudici, vel episcopo, vel simili, vel si fiat parenti per filium, vel patrono per libertum, q̃ si fieret per extraneum, & magis q̃ si fieret alicui vili personæ. Et fit etiã atrox ratione loci, vt si fiat in ludis in multorum conspectu, potiusq̃ si fieret in loco occulto, vel si fiat in conspectu prætorum, vel in palatio, vel alio simili loco publico. Fit etiam reipsa, id est facto ipso atrocior, vt si quis percutiat in ore, vel in facie, vel in oculo magis q̃ si in spatulis, vel alia parte corporis. Et non solum dicitur atrox si fiat corpori, sed etiã si fiat vestibus quæ dilacerantur, vel similibus, vt ff. eod. l. prætor. §. fi. & l. seq. & insti. eo. §. atrox cum
43 fi. † Item not. ꝙ pro iniuria agitur ciuiliter & criminaliter l. Corne. vt ff. eod. l. lex Corn. & l. fi. Et quamuis l. fuerit actum criminaliter ꝓ iniuria, nihilominus agitur ad damnum. l. Aquil. ff. eo. l. item apud Labeonem. §. si quis seruo. & inst. eo. §. in summa. licet alias tollatur ciuilis per criminalem, cũ vtraq; detur ad vindictam, vt ff. eo. l. senatus & l. prætor. §. i. & durat per annum continuum ista actio, & non vltra licet Mar. dixerit contra. C. eod. l. si non conuicij. † Sed
44 nũquid præsumitur quis semper facere animo iniuriãdi si facit iniuriam? R ñ. sic, q̃a esse malum praue præsumatur actum, vt d. l. si non conuicij. Sed tñ fallit in personis cõiunctis, quæ nõ præsumuntur facere animo iniuriandi &c. ff eo. l. vestem. § i. & facit. C. de emen. propin. l. i. & in mar. to & vxore, qui sunt socii & diuinę & humanę domus,

& vna caro. C. de tri. expi. hære. l. aduersus,
45 extra de coniu. lepro. c. j. cum si. † Item no. ꝙ tollitur actio illa per pactum, vt ff. de pactis l. si tibi decem milia. §. quædam act. o.
46 Item tollitur pro ipso iure si fiat per parẽtes de non accusando, vt d. l. si tibi. extra de
47 accusa. c. meminimus. cum si. † Item tollit similiter actio, vt si iniuriatus bibit vel comedit cũ illo qui fecit iniuriã, vt instit. eo. §.
48 fi. † Item si quis leuauit manum ad percutiendũ aliquem, licet non percusserit, tenet ciuiliter iniuriarum, vt ff. eo. l. itẽ apud. §. i.
49 † Item excusatur ab iniuria ratione ignorantiæ. vñ si quis attentauerit pudicitiã virginis vel alterius honestæ mulieris in habitu meretricali incedẽtis, non tenet, secundũ Ioan. vt ff. eo. l. itẽ apud Labeonẽ. § si quis virginẽ. & l. illud. §. si alias secus, vt ff. eo. l. j. §. iniuriã, in fi. & l. sed. & est q̃stio. §. fin. & l.
50 seq. † itẽ si quis facit iniuriã cadaueri defuncti, facit ẽt hæredibus iniuriã, vt d. l. i. §. & si forte & §. seq & agit hæres iniuriarũ si
51 vult vt patet in d. l. † Itẽ no. ꝙ si dum vellem vnũ percutere & alium percussi, iniu-
52 riarum teneor. vt ff eo. l. iiij. † Itẽ no. ꝙ ille q agit iniuriarũ, debet in sua accusa vel libello designare certã quantitatẽ iniuriæ, vt in qua parte corporis, & in quo loco, nec licet ei ignorare, vt ff. e. l. pretor. in prin. & §. prætor. & §. quod aũt. & debet oẽs iniurias ponere in vno libello, vt d. l. fi. & hoc ꝓbare debet. ff. vi bo. rap. l. prætor scđo. §. docere.
53 re. † Item si homo est occisus ꝓ iniuria, potest agi l. Corn. de sicca. ff. de sicca. l. j. & §. q hominem. & non minus põt agi aquilia
54 ad dãnũ, vt ff. eo. l. prætor. §. i. & §. seq. † Itẽ no. ꝙ tutor & procurator pro alio põt agere, vt ff. eo. l. iniuriarũ. § agere. & l. si vnius.
55 § idem Iul. & C. eo. l. fi. † Itẽ no. ꝙ si magistratus aliquid facit pro suo officio & cura, nõ tenet iniuriarũ, q̃a iuris executio &c. vt ff. eod. l. iniuriarũ. § i. & seq. alias sic, vt ff. eo. l. magistratibus. & si est de minoribus, põt conueniri, ẽt durãte officio, alias secus, vt d. l. & de hoc no. supra de perso. quæ non
56 pos. accu. in fi. ti. † itẽ not. ꝙ si quis credit iniuriã facere Ioan. & facit Petro, tenet, idẽ si facit alicui quem non cognoscit, vt ff eo.
57 l. cum. §. iniuria. † item no. ꝙ si quis facit iniuriam filiofa. quẽ patrẽfa. esse putabat, nõ datur patri actio. Idẽ si facit iniuriã nuptę. credens ipsam esse viduam, nõ datur marito

to &c. vt ff. e. l. eũ qui. §. fi. sed ipsis bene dat. itẽ qui prohibet rem meã vendi, tenet, vt
58 ff. eo. l. si qs. † Et generaliter dico, ꝙ quandocunq; & quomodocunq; aliquis facit cõtra aliũ, vel ad infamiã alterius, siue facto,
c siue verbis, vel libello c siue literis animo iniuriandi, ꝙ tenet iniuriarũ, quia iniuria est omne qđ non iure fit, vt insti eo. in prin. & ff. eo. l. j. in prin. §. iniuria. & l item apud La
59 beonẽ. §. generaliter. & C. e. l. si vero. † Et no. ꝙ si qs facit accusam ad infamandũ aliquẽ, vel per calumniã facit, & animo calũniandi, punit extraordinarie pœna relegationis, vel exilii, vt ea. l. qui iniuriarum. vel
60 punit, vt no. infra de famo. libel. † Et not. ꝙ si plures iniuriæ alicui inferunt eodem loco & tpe & vult agere, ꝙ oẽs debent in illo libello & non diuersis inferri, vt ff. eo. l. prætor edixit. §. si mihi. distinguendo qualitatẽ iniuriæ, vt d. l. prætor. in princi. & §. præterea. & §. quod autem. & insti. eod. §. atrox. & §. in summa. cum simi.

ADDITIONES.

a Iuramento. adde tu & vide de hoc late per dominum meum Soci. in consi. cxlvi. col. fi. versi. fi. circa quartum & vlti. & in dicto consi. iiii. vers. circa tertiam, quomodo probatur interesse iniuriæ & quæ pœna inferatur pro iniuria illata in fi. per Alexan. in consi. xxv. in fi. in ii. volu.

b Atrox. quæ dicatur esse atrox iniuria per Alex. in consi. xcix. col. i. versi. capto primum in i. uol. in consi. ccvi. col. i. in fi. & ibi quæ dicatur grauis & quæ grauissima, & adde ꝙ iniuria dicitur magis atrox quæ fit per maledictum in specie quam per maledictum in genere. ita Soci. in consi. suo cxviii. in i. volu. in principio.

c Vel libello. Vide de hoc per Alexand. in consi. ccxv. in ii. volu.

De damno dato. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Damnum vnde dicitur, & an oporteat q̃ culpa detur si damno agi debet, & nec infans nec furiosus tenetur de damno dato.*

2 *Impubes non tenetur de damno dato, nisi sit doli capax.*

3 *Damnum dans ad sui defensam quando teneatur & quando non.*

4 *Damnum aliquãdo datur à quadrupede, quandoque à persona,*

5 *Damno dato ab animali mansueto de sui natura quid dicendum sit in diuersis casibus, & quid quando vnum animal aggreditur aliud.*

6 *Damno dato quando non apparet quod animal prius aliud aggressum sit, quid iuris.*

7 *Damno dato per hoc quod animal tuum concitauit meum, & sic damnum dedit alteri, quid erit: & quid si aliquis facit insultum contra me cum gladio volendo percutere, & ipsum parcussio.*

8 *Damno dato per animal tenetur qui erat dominus tempore damni dati & quid si moritur animal ante litem contestatam?*

9 *Actio damni dati competit hæredi, & contra hæredem.*

10 *Actio de paupere vel in factum, datur cuilibet cuius interest.*

11 *Actio de damno dato an competat mihi si aliquod animal tuum comedat granum meum, vel quid simile? & quæ actio competat.*

12 *Galina vel ansere tuis damnum dante, quæ actio habet locum.*

13 *Equo vel alio animali damnum dante in personam alicuius quid iuris.*

14 *Cane, vrso, vel lupo, aut simia alicuius dante damnum quid iuris?*

15 *Lupo vel alio animali alicuius dante damnum, quomodo tenebitur ille qui tenet ipsum animal.*

16 *Lupo, vrso, uel alia fera bestia aufugiente à domino an teneatur dominus si quis interficiatur, & quæ actio dabitur.*

17 *Damno dato corpore animalis siue rem quam tangit, quod est idem quid erit.*

18 *Possessor animalis tenetur, & si non possideat, quomodo interrogabitur, & quid erit si plures sint domini, an insolidum teneantur.*

19 *Damna omnia ueniunt in æstimatione & restitutione & damni æstimatio venit damno dato in rebus.*

20 *Damno dato personæ per seruum siue ille sit vnus, siue plurium, siue detur damnum in re propria, siue communi, quid iuris, & cõtra quem actio datur.*

21 *Damno dato in personam liberam, quid iuris sit?*

22 *Damno dato in personam liberam, quæ actio dabitur?*

23 *Damno dato in personã serui quid iuris erit.*

24 *Vulnerantibus pluribus unum, & per hoc in lecto iaceat, quid iuris?*

25 *Cisternam uel foueam faciens in loco publico, si homo, uel aliud animal in illa incidat, quid iuris?*
26 *Damno dato per tuum animal, depascens herbam uel bladum meum, ad quid agere possum, & quomodo mihi satisfiet?*
27 *Damno dato per animal inuentum, quando possim illud retinere, & quando expellere, et an liceat animal offendere?*
28 *Igne posito per me in stipula mea si dederit alteri damnum, quando teneor de dãno dato, & quando non.*
29 *Domo incensa ab aliquo, si ego propter hoc sustinui damnum, quid iuris?*
30 *Damno dato licet non animo nocendi, an teneatur ad emendam damnum dans.*
31 *Impulso me & cadente super aliquo, uel super rebus, sic quod damnum dem: quis tenebitur ad emendam.*
32 *Onerans se plusquam ferre posit, & ob hoc damnum dans, an puniatur.*
33 *Medicus imperite medicans, uel incidans, aut curam derelinquens, & per hoc infirmus sit lesus, an teneatur ad damnum.*
34 *Vectuales & muliones dantes damnum, & notarij omittẽtes scribere acta causæ, instrumenta, uel imbreuiaturas, an teneantur ad damnum.*
35 *Vestem meã lacerans, scindens, uel deturpans, ad quid tenetur?*
36 *Incendium faciens, si ignis mihi damnum det dormiendo, an excusabitur.*
37 *Furnum habens apud domum meam dantem mihi dmnum an teneatur, & si uolo agere damni infecti ante dãnum datum, an mihi teneatur cauere.*
38 *Apes meas includens uel aues, uel excutiens, an teneatur ad damnum legis Aquiliæ.*
39 *Lolium, vel auenam, uel quid simile in bladũ meum immittens, uel uinum, aut acetum meum corrumpens, an teneatur ad dãnũ.*
40 *Nummos cadere faciens mihi de manu, uel faciens equam meam aborsum facere, aut nauem perforans, ita quod læsus sum, an teneatur ad damnum.*
41 *Vuas meas nondum maturas colligens, uel segetes, aut bladum, uel similia: uel syluam meam non maturam, uel salicetum, uel oliuam incisit, an teneatur de damno dato: & quid si dicta essent matura, & si alibi asportauit, an teneatur furti?*
42 *Conductor alicuius operis sua imperitia me damnificans, an teneatur, & quid si uitio rei hoc fiat.*
43 *Ostia uel fenestras domus rumpens sua imperitia, an teneatur.*
44 *Vinum meum effundens, an teneatur.*
45 *Currens super equo & damnum dans, & nõ proclamans, caue caue, an teneatur.*
46 *Magistratus damnum dans, an teneatur & credatur.*
47 *Vinum meum libens, & bladum meum uel fructus comedens, an teneatur.*
48 *Fumo dans dãnum in rebus meis an teneatur, & an iniuriarum teneatur.*
49 *Putator si arboris ramum proijciat nõ clamãs an puniatur si aliquem percutiat.*
50 *Rector domus si aliquid proijciat, & aliquem percutiat, an puniatur.*
51 *Plaustrum tuum contra meum ueniens, si boues meos uel aliquid aliud læserit, an tenearis mihi ad damnum meum.*
52 *Mulio mulas uel bubulcus plaustrum deserẽs propter timorem, si propter hoc damnum sentio, an teneantur.*
53 *Ludendo & currendo si unus alteri data opera damnum dederit, an teneatur ad damnum.*
54 *Equam uel uaccam meam in orto cogens, & percutiẽs ita ut abortum patiatur, an tenebitur mihi ad damnum.*
55 *Damni dati tenetur quis, nisi causa periculi uitandi illud fecerit.*
56 *Vxor dans damnum in bonis mariti, an teneatur.*
57 *Equo meo tibi commendato, si alius equus super quo sessor erat, percutiat equum meũ, & læserit, contra quem agam?*
58 *Damni generaliter quis tenetur in quolibet casu quo mihi dat damnum in rebus meis, uel fructibus.*
59 *Dato per imperitiam uel negligentiam, per se, uel alium mandantem, uel auxilium dantem, an uterq; tenetur, & quando?*
60 *Actio damni dati an detur in confitentem in simplum, & negantem in duplum, & quid dupletur in hac actione? & quid ueniat in isto simplo? & quomodo fiet æstimatio.*
61 *Ciuiliter & criminaliter simul & semel agi non potest.*
62 *Damnum dare an sit maleficium.*
63 *Proijcient feces uel quid aliud ante domum meam*

meam propter quod fui condemnatus, an mihi tenebitur.

64 *Animalia mea si pascunt fructus tuos vel glādes tuas, quid iuris.*

65 *Quibus vel porcis suo motu intrantibus bladū meum si damnum dederint quid iuris, & quid veniat appellatione glandis.*

66 *Aestimatio damni dati, ad quod tempus debet referri.*

67 *Pecudibus immissis per dominum in prediū meum, & mihi damno dato, an liberetur dominus dando ipsas pro noxa.*

68 *Colono uel laboratore tuo mihi damnum dante, quis tenebitur.*

69 *Bestia tua deperdita dante mihi damnum, an agam contra te ad damnum datum te ignorante.*

70 *Infans furiosus, pupillus, non doli capax, dementissimus, necessitate famis aut casu dānum dans, non tenetur de damno dato.*

71 *Damnum dans ei cui licitum sit dare iure cōmuni vel municipali, non tenetur de damno dato.*

72 *Equam tuam si misisti in siluam meam, uel illam incidisti siue matura sit siue immatura, quid iuris erit.*

73 *Incidens domum quomodo teneatur.*

74 *Aquam faciens deriuare in locum meum, an teneatur.*

75 *Damnum dantibus pluribus, an uno satisfaciente alij liberantur, & quid erit si non ut pœna sed ut interesse petatur.*

76 *Soluens, ut supra an poterit agere cōtra alios actione negotiorum gestorum.*

77 *Bonæ fidei possessor, an agat ad damnum datū in re possessa, & quid de creditore, & commodatarius quomodo agat.*

78 *Bestiam tuam si ego inuenio in uinea uel campo meo dantem mihi damnum, quid potero facere circa dictam bestiam.*

79 *Aratores tui si cum bestijs tuis dederūt mihi dānum in fructibus meis uel campo meo, uel in alio loco te ignorante, an tu tenearis emēdare damnum mihi datum.*

DAMNVM dicitur ad diminutionem † patrimonij, vel à demo demis, vt ff. de dam. infe. l. ij. Nam ad hoc vt agatur ad damnum, oportet ꝙ culpa detur, alioquin nō posset agi, vnde nec infans, furiosus tenetur, qa non habet animi discretionem, & sic damnum culpa inferre non posset, vnde impunitum est, vt ff. ad leg. Cor de sicca. l. quod infans. † Item impubes non tenetur nisi sit doli capax, vt ff. de furt. l. impuberē; C. de pœ. l. impunitas. † Item non tenetur qui ad sui defensam, facit. ff. ad l. Aquil. l. scientiam. §. qui cum aliter. dummodo faciat incontinenti, vt ff. ad l. Aquil. l. si ex plagis. § j. † Et no. ꝙ damnum quādoq; datur ab animali quadrupedo, aliquando à persona, de quibus videamus. † Datur autem ab animali māsueto de sui natura, vt est equus bos, canis, & si. vnde si bos, vel animal alterius personæ cornu petit, vel cum cornibus nocet, & dat tibi damnum suo motu, & commota feritate contra natutam sui generis, vel equus cum pede calcitrat vel mordet canis, potes ad damnū tātum agere vt damnum tibi emendetur, vel detur animal pro noxa, vt ff. si quadru. paupe. fecis. dica. l. j. in princ. §. j. & l. fi. Si autē culpa hominis non suo motu, nec sui natura dederit damnum, vt quia animal est plus iusto oneratū vel propter loci angustiā dederit damnū, non poterit agere actio in factum de pauperie, sed iniuriarum cōtra illum cuius culpa tibi damnum datum est, vt eod. §. in fin. Si autem canis ducebatur ab aliquo, & ipse non potuit canem retinere & aufugit ab eo quia est ipse in culpa, tenetur, nō dominus canis, vt ff. si quadru. paupe. fecisse dica. l. j. §. sed si canis. Si autē instigatu alterius dat canis damnum, ille qui instigauit canem tenetur, non dominus, vt ff. si quadru. paupe. fecis. dica. l. j. §. si instigatu. Itē si equus calceribus vel baculo percutit & recalcitrat, vel bos cornu petit & dat damnum, ille qui percussit tenetur, si autē palpitauit tm̄, tunc dominus animalis tenetur. ff. eo. l. j. §. generaliter. & § seq. Si autē equus tuus vel bos animal meum percutit, & per hoc animal meum dat alicui damnum tu teneris, non ego. ff. eo. l. j § & si alia. Item si tuum animal aggreditur meū, & propter hoc tuum animal leditur & vulneratur, vel occiditur, non tibi teneor, quia tuum fuit in culpa aggrediendo meū, vt ff. eo. l. j. §. si cū arietem. & ff. ad l. Aquil. l. si ex plagis. §. tabernarius. & est duplex ratio. Prima, qa est in culpa tuum aggrediendo meum. & damnū quod quis sua culpa &c ff. de reg. iur. l. damnum.

Alia ratio quia meum videtur facere ad sui defensionem, quod licet, vt l. scientiam. §. q
6 cum aliter. † Sed quid si nō appareat ꝙ animal sit prius aliud aggressum. Rñ. neutrū alteri tenetur, quia paria delicta mutua cōpensatione tolluntur. ff. solu. ma. l. viro. §. cū
7 sacramenta. † Sed quid si tuum animal cōcitauit meum, & per hoc dedit damnū alteri? Rñ. agitur contra te, quia tuum videtur dedisse damnū, quia dedit causam, & q causam damni dat &c. ff. ad l. Aquil. l. qui occidit. § in hac. & l. seruus. §. si instigatu. de ser. corrup. l. Neratius. § j. de sicca l. nihil. & est optimū argumentū, ꝙ si aliquis fecit insultum contra me cum gladio volendo percutere me, & ipsum percutio, ꝙ non debeā condemnari, quia est in culpa, quando videor facere ad mei defensionem, vt dictū est facit ff. de sicca. l. eum qui. & l. is qui cū
8 simi. † Et no. ꝙ dominus animalis qui tunc habet animal quando dat damnum, ille tenetur, & non alius, cuius fuerit, & si animal moritur ante lit. contest. non potest agi, vt ff. eo. l. j. § & cum secus si postea, vt d. l. j. §.
9 post litem. † Itē cōpetit hęc actio hæredi &
10 contra hæredem, vt d. l. j. §. fin. † Et not. ꝙ actio de pauperie vel in factum datur cui li
11 bet cuius interest, vt ff. eo. l. actio. † Sed qd si animal tuum comedit herbam meā vel granū vel canis, vel muscipula carnes meas vel porcus farinā sine inuasione sed suo motu, & sic facit nō cōtra naturā sui generis, sed ſm naturā. Rñ. ꝙ nō hēt locū ꝙ supra dictū est, sed poterit agi actione in factum gnāli ad dānū datū. ff. de pscri. ver. l. si seruandarum. § pe & fi. & C. ad l. Aquil. l. fin.
12 † Sed quid gallina tua vel anser dat damnū Rnd. habet locum vtilis actio de pauperie non directa quia illa habet locū in quadru
13 pede ad damnum, vt ff. eo. l. pe. † Sed quia animal tuū dat damnum in personā alicuius; vt quia equus recalcitrat & frāgit crus eius, vel brachiū. Rñ. si commota feritate & contra naturā sui generis facit, tu teneris, vt dictū est, vel dare pro noxa vel emendare, vt ff. eo. l. fi. Si autē instigatu alterius ille tenet, vt supra dixi, & venit in æstimatione dāni æstimatio expensarum factarū in medicatura & curatione vulneris & operarum quibus caruit si erat homo alicuius artificij, vt ff. eo. l. ex hac. & de his qui ad ec
14 de. consu. l. fi. Item si canis, vel vrsus alicuius, vel lupus, vel simia dant damnum, habent locum prædicta, vt l. hæc actio. §. i.
15 inst. eo. §. hoc autem. & §. hæc sunt. † Itē si quis habet & tenet lupū, vel aliud animal, & dat damnū, ipse tenebitur quanti iudici videbitur, quia nullus debet tenere, vt damnum inferre possit alicui, vt insti. eo. §. pen. ff. de ædi. edict. l. hi. & l. generaliter. & l. seq.
16 † Si autem aufugit lupus, vel vrsus, vel alia fera bestia à domino, tunc dñs non tenet, quia desinit esse dñs, imo q occidit, lucrat corpus animalis, vel saltē dabitur actio nō
17 directa, vt ff. eo. l. i. §. in feris. † Itē no. ꝙ prædicta locum habent siue animal dedit damnum in corpore suo, siue tetigerit aliā rem quæ ei dat & det damnum, vt ff. e. l. i. §. sin
18 autē corpore suo &c. † Itē tenet ad damnum ille qui possidet animal, si autē nō possidet, debet interrogari si velit defendere, & si dixerit sic, agitur contra eū & non aliter, vt ff. eo. l. i. §. si ratione. Si plures sunt domini, quilibet in solidū tenetur, vt d. §. facit.
19 ff. de noxa. l. quoties. † Itē no. ꝙ in æstimatione & restitutione veniunt omnia damna, quæ quis passus est, vt ff. ad leg. Aquil. l. inde Neratius. §. in summa. & si datur in rebus, fit æstimatio damni, vt insti. eo §. pe.
20 & C. de noxal. actio. in l. fi. cum si. † Datur autem qñque damnū personę, vt dixi supra vnde si seruus tuus dat mihi danum, potero agere contra te, vt vel emendes damnū, vel des seruū pro noxa, vt ff. ad l. aquil. l. in lege. §. quoties. & l. hoc verum, si dominus ignorat seruum delinquere, si autē scit, & prohibere potest & nō facit, tunc ipse tenetur, & nō liberatur dando pro noxalibus. l. ii. C. eo. l. si seruus. & ff. eo. l. in omnibus. Si autem est seruus plurium, datur actio contra quemlibet ipsorum insolidum, vt ff. eo. l. si plurium. & l. si seruus cōis. Si autē dat dānum in re cōmuni, potest agi, vt vel dānum cuilibet emendetur, vel detur cuiter pro noxa. vt ff. de noxa. l. si in re communi & cōmunia diui. l. cōi diui. § fi. ad l. Aquil l. si seruus. §. item si seruus. cum fi. Et nō solum datur contra dominum possidentem noxalis actio, sed etiā cōtra eum qui dolo desiit possidere, vt ff. de noxalib. l. fi. & §. si
21 quis & l. si seruus. §. fi. & l. seq. † Itē datur quandoq; damnum in personam, & si datur in libero homine qui percussus & vulneratus est, agit ciuiliter ad impensas fact. s. in me-

in medicinis & in sua, vt extra de iniur. &
21 damno dato.c.j.† Item datur libero homini actio legis Aquiliæ non directa, qa nemo est dñs membrorum suorum, vt ff.ad l.Aqui.l.liber homo nec habetur ratio deformitatis, qa liberu corpus nõ recipit æstimationẽ sed habetur ratio operarũ quibus caruit, aut cariturus est, & ob id quod inutilis factus est, vt ff.eo.l.ex hoc. de his qui ad eccle.cõfu.l.j.§.in hoc factum. & l. si ad legem Rhodiã de iactu.l.ij.§. corporum. & fiet æstimatio operarum vsque ad illud tempus quo verisimile est aliquem viuere posse habito respectu ad suã ætatẽ, vt ff.ad l.Falci.l.hæreditatũ.§.in computatione. de
23 trãsact.l.cum hi.§.modus.† Si vero seruus fuerit vulneratus, qui vulnerauit tenetur, inquantum seruum deteriorem fecit, vt ff. ad leg. Aquil.l.si seruus seruum.§.rapuisse. Item potest liber homo agere actione iniu
24 riarum.arg.ff.de iniu.l.lex Cornelia.† Itẽ datur & alio modo damnum in persona. vnde si plures vulnerant aliquẽ, & per hoc iaceat in lecto, tenentur isti vulnerantes ad impendia facta occasione vulnerũ ad æstimationẽ operarũ quas amisi, & amissurus est ob eã causam, vt extra de iniur.& dam.
25 dato.c.i.† Item si quis aperuit cisternã, vel foueam fecit in loco publico, & in eam bos vel animal aliud, vel homo cecidit & læsus est, tenetur emendare damnum & operas &c. Secus si in suo priuato fecit, vbi est consuetum fieri extra de iniuriis.c.ii. ff.ad leg. Aquil.l.qui foueas. & hoc verũ si non denunciauit quod fecit alias secus, vt d.l.fina.
26 † Itẽ si animal tuum depascit herbam vel bladum meum, vel dat mihi damnũ in vinea mea, vel agro, possum agere ad damnũ meum, & ad æstimationem damni, quod emendabis, vel animal pro noxa dabis, vt extra de iniu.& dam.da.c.si læserit.& c.fina.ff.de præscrip.verb.l.qui seruandum.§.
27 singulares.† Et est licitum mihi animal q̃ inuenero dare dãnum si scio cuius est expellere, & non retinere, sed si nescio cuius sit, retinere potero donec sciam cuius est, & tũc agere possum cõtra dñm animalis, sed non licet mihi offendere animal. ff. ad
28 l.Aquil.l. quintus.† Item si misisti ignẽ in stipula tua, & ignis dedit mihi damnũ, possum agere ad damnum contra te, si negligentia tua acciderit, vel culpa, vt quia tempore ventoso fecisti. Si vero non culpa tua, sed propter subitaneũ ventum hoc contingit, non teneris.ff.ad l.Aqui.l.qui occidit.§.
29 in hoc.extra eo.c.si egressus.† Item si quis incẽdit domum, & propter hoc sustinui dãnum, si voluntarie fecit, tenetur emendare damnum in quadruplum, si negligentia, in duplum si dolo, comburitur.extra eodem ca.si quis domum.ff.de incen.rui.naufra.l.i.& l.qui ædes.& no.plenius.supra de incẽ.
30 † Item nota q̃ si dedisti mihi dãnum nõ animo nocendi, q̃ non minus teneris mihi emendare damnum, vt ff.ad l.Aquil l.si &
31 & quicunque.§.i.& sequen.† Item si aliquis me impulit & cecidi super aliquem, vel rebus, sic quod damnum dedi, ipse tenetur emendare damnum.ff.ad legem Aqui.
32 l.qua actione.§.proinde.† Item & in illo qui plus se onerauit q̃ portare posset, & ob hoc dedit damnum, vt dicta l.qua actione.
33 §.ij.† Item si medicus imperite me medicauit, vel incidit, vel curatorem dereliquit, & per hoc sum læsus, tenetur ad damnum. ff.ad legem Aquil.l.qua actione.§.primo.
34 & l.i.† Item & in vecturalibus & mulione & arg.a simili in notorio qui omisit acta causæ scribere, vel instrumenta, vel imbre uiaturas, vt ff.eodem.l.in domum.§.primo in princip.& argument.ff.de eo per quẽ fa-
35 ctum erit.l.fin. cum similibus.† Item si aliquis scindit vel lacerat vestes meas vel turpat, tenetur ad damnum meum.ff.eodem. l.item Mela.§.cui.& l.si seruus.§. si quis tenetur & extraordinaria pœna.ff.de extraor
36 dina.crimi.l.prima ad fin.† Item si quis fecit incendium, & ignis dat mihi damnum dormiendo, non excusatur, quia culpa præcessit casum, vt ff.eodẽ.l.si seruus.§.si for-
37 nicarius.† Item si habes furnum apud domum meam & dat mihi damnum, teneris mihi, vel si ante damnum volo agere damni infecti, teneris mihi cauere, vt dicta lege
38 si seruus.§.furnum.& sequen.† item si includit aues vel apes meas, vel excusserit
39 tenetur ad damnum leg. Aquiliæ.† item si immisisti lolium vel auenam, vel quid simile turpe in bladum meum, vel corrupisti vinum, vel acetum meum, vt d.l.si seruus.§.si cum ap s.& § sequen.& § cum
40 eo & § item si quis.& §.præterea.† item si quis fecerit mihi nummos cadere de manu, vel equam prægantem percussit, ita q̃

partum eiecerit, vel nauem perforauerit, & ita sum læsus, tenetur, vt d.§. seruus. § si qs
41 de manu. & §. sequen. † Item si quis colligit vuas meas nōdum maturas, vel segetes vel bladum, vel similia, vel syluā meā non maturam, vel salicetum, vel oliuam incisit, tenetur sed si matura esset, nō tenetur, qa videtur impensas factas mihi velle donare vt d.l. si seruus. §. oliuam. Tenetur etiam criminaliter furti, vt ff. de fur. l. vulgaris. & l. fullo. § i. & l. si opes §. i. si alibi exportauit, cum furtum sit contractio rei alienæ
42 inuito domino, vt ff. de fur. l. i. † Item si cōductor alicuius operis me damnificauit imperitia sua tenetur, secus si vitio rei, vt d.l. si
43 seruus §. si calcem. † Item si rupit ostia domus, vel fenestras imperitia sua, vt d.l. si qs
44 ædificii. & § seq. † Item si quis effundit
45 mihi vinum meum, tenetur, vt d.l. fi. † Itē si currendo super equum meū damnū dedisti, teneris, nisi proclamauerit caue caue, vt arg. ff. eo. l. si quis foueas. § fi. & l. si puta
46 tor. † Item si magistratus dat damnū creditur & tenetur, vt ff. ad l. Aquil. l. quemadmodum. §. magistratus. & l. sequen. §. fina.
47 † Item si quis vinum meum bibit, vel bladum vel fructus comedit, tenetur, vt ff. e. l.
48 qui occidit. §. si quis. † Itē si quis fumo facto dat vel infert dānum in rebus meis, tenetur, vt ff. eo. l. si qs fumo facto. tenetur ēt mihi iniuriarum. ff. de iniur. l. si inferior.
49 † Itē si putator arboris ramū eiecit & non clamauit, si est prope viā publicā vel vici-
50 nalē, & aliquē percutit, punietur. † Idē pōt dici de rectore domus. arg. ff. e. l. si putator secus si proclamat, vt insti. eo. §. si putator.
51 † Itē si tuū plaustrū cōtra meū venit, & boues meos vel aliquid aliud læserit, teneris mihi ad dānum meum. ff. eo. l. si ex plagis
52 §. i cliuo capitulino. † Itē si mulaterius pp timorem dereliquerit mulas, vel bubulcus plaustrū, & p hoc sustineo dānum, ipse te-
53 netur, vt d.l. §. sed si mulæ & § seq. † Itē si plures currunt, & currēdo, & ludēdo data opera, ad dānū vnus alteri tenet, alias secus
54 vt d.l §. fi. † Itē si coegisti equā vel vaccā meā in locū strictū, & percussisti, & p hoc eiecit partum, teneris mihi ad danū meū,
55 vt ff. eo l. boues. † Et prædicta locum habent q quis de damno tenetur nisi fecerit causa euitandi periculum, vt ff. eo. l. quemadmodum. § item Labeo. & § fi. & l. si quis
56 fumo. §. fi. cum si. † Item no. q si vxor dat
57 damnū in bonis mariti, ipsa tenetur. † Itē si tibi cōmodo equū meū, & alius equus super quo alius equitat percusserit equū meū & læserit, possum cū illo de equitate agere,
58 vt ff. eo. l. fi. & si seruū § si maritus † Et generaliter in quolibet casu in quo quis dedit dānū mihi in rebus meis vt instit. eod. § itē in oībus rebus. & §. fi. vel fructib⁹ dolo vel lata culpa, vel leui vel leuissima, excepto q̄ in duobus casibus, tenetur mihi ad dānū meū, vt ff. eo. l. sed & si quisq; §. iniuriis. & l. in leg. hac ēt leuissima culpa &c ff. ibi no.
59 † Itē vbicunque datur danum ab aliquo per iniuriā, vel imperitiā, vel negligentiam per se, vel aliū mandantē, vel auxiliū dantem, vterq; tenetur, vt extra eod. c. fi. & C. de accu. l. non ideo. ff. de fur. l. is cuius opera Fallit in filio & seruo qui dant damnum de mandato domini vel patrioni, quia in leuibus obedire tenetur, secus i atrociaribus, vt ff eo. l. liber homo sed agitur contra pa-
60 trē vel dn̄m, vt ibi no. † Itē no. q agit ad dānū in simplū cōtra confitentē, contra vero negantē datur in duplū. ff. eo. l. cōtra negantē & ff. eo. l. inde Neratius. § hæc actio. & duplatur illud quod erat simplandum, vt ibi no. Itē veniūt in isto simplo oīa dāna quæ veniunt pp dānum illatum, & omnis vtilitas intrinseca, vt ff. eo l. inde Neratius. in prin. & § in summa. & § idē Iul. & l. proinde. & insti. §. illud. & fiet æstimatio secundū cōem opi. non sm singularem affectionem, vel vtilitatem, vt ff eo. l. si seruum
61 meum. ff. ad l. Falci. l. pretia cum si. † No. etiā quod ciuiliter & criminaliter simul & semel agi nō pōt, vt insti ad l. Aqui §. liberū.
62 & ibi no. † Sed q̄ro nunquid danum dare sit maleficiū? R n̄. sic vt ff. de actio. & obli. l. ex maleficio. instit. de obli. q̄ ex quasi deli. nas. in princ. vnde iudex q de maleficio cognoscit, dēt de hoc cognoscere, & nō alius, alias non valeret processus. vt C. de decur. l. nemo iudex. quia non debet vnus de officio alterius se intromittere, vt C. de appari. l. apparitores C. si a nō cōpe. iud. l. ii.
63 extra de iud. c. ad at si clerici. † Sed quid si proiecisti feces, vel quid aliud ante domū meā cōtra formā statutorū, & per hoc fui condemnatus. R n̄. agam contra te ad dānum, nam qui causam dāni dat &c. vt ff. ad l. Aqui. l. qui occidit. §. in hac. & l. si seruus seruum

seruū.§.pe.& §.si nauē.& §.fi.de his q̃ deiec.vel eff.l.si vero.§ cū aūt & §.pe. & hoc si domus mea ,p̄pria, si aūt est cōis mihi & tibi,agā cōi diuidun.ad interesse meū,vt ff.
64 cōi diui.l.si is cū quo.†S.d qd si oues meæ pascunt granū tuū,vel porca mea. fructus, vel vuas,vel glādes tuas?R ñ.si immisi eas, poteris agere cōtra me actione in factū de pastu pecorū ad dānū officio iudi. vt ff.de p̄sc verb.l.q̃ seruādarū §.fi. vel actione ad exhibē.ff.ad l. Iul.l.si glās.Et appellatione gland.s,cōtinetur o:s fructus.ff.de glā. leg.
65 l.j.†Sed quid si oues, vel porci nō fuerunt immissi in blado tuo, vel in fructibus tuis, suo motu intrauerūt & dānū dederūt?R ñ. ₰m Azo. q̈ habet locū vtilis de pauperie, quia directa nō pōt habere locū,cum dānū nō sit datū cōtra naturā sui generis , & sic verba actionis deficiunt,vñ vtilis vēdicat si bi locū,vt ff.si quadru paupe.fecis.dica.l.i. q̄a actio in factū de pastu pecorum nō habet locū,q̄a nō fuerunt bestiæ immissæ,qđ esse oportet,vt ff.de p̄sc.verb.l qui seruāda rū.§ fi.nec actio.l.Aquiliæ tunc ēt locū habere pōt, q̄a non facta per iniuriā,qđ esse oportet.vt insti.eo. circa prin C. eo. l.ii.& animalia nō dicunt iniuria dānū dare,quia sensu carent,vt ff.si quadru paup fec dic.l.
66 j.§.ēt.†Sed qualiter fiet æstimatio damni dati,an tp̄e dāni dati,an quāti pluris valuerit eo anno?R ñ.& vr̃ tp̄e dāni dati.ff. ad l. Aqui.l.ait lex.Ecōtra qđ quanti pluris valuerit in futurū eo anno,vel tp̄e messium, vel vindemiarū, vel alio tp̄e il ius anni.ff. ad l.Aq l in l.§.si delictū.l.locū § cōdēnatio.& ff.de his qui deie.vel effu.l.fi.ibi,operarum q̄bus cauit,q̄a ibi refert se lex ad futurū tp̄s. facit extra loc. c.p̄p̄.cū si.& hoc
67 verius vr̃. † Sed qd si dñs immisit pecus suū in p̄dio tuo.& dedit tibi dānū , nunq̄d dādo ipsum pro noxa liberatur?R ñ. nō, secus si nō immisisset,vt ff.de nox.l.i delictis.
68 ff.si quad.paupe.fec dic l.i §.i.& l.fi. †Sed quid si colonus tuus,vel laborator dat mihi dānum?rñdeo ipsum teneri, & potes tu mihi dānū emēdare , & postea illud ab eo consequi p̄ actio.l.locati,vt ff.de aqua plu. arcen.l.si colonus. sed si iussu tuo fec t,etiā agam contra te vt d.l.i.& C.de accus. l.nō
69 ideo minus. † Sed quid si bestia tua est perdica & dat mihi dānum , nūquid agam contra te ad ipsum damnū datum te ignorante?Respon non vr̃.argu. ff. de public.l. cotem ferro.§ attilicinius.& l.quatenus.§. pe.quia rōne ignorantiæ dñs excusatur, vt ff.locat l.si quis ignorans.Ecōtra q̈ sic, q̄a debuit ista custodire, ne dānum daret qđ si non fecit,sibi imputetur. Nam imperitia culpę æquiparatur.institu.ad l.Aqui.§.imperitia Sed vr̃ q̈ si dimisit in pascuis cum illa custodia quam alii faciunt, q̈ excusatur, quod nō teneatur.arg.ff.ad Macedo.l.si qs patrem.de pigno. actio.l.vel vniuersorum C.de pig.acti. l.pignus.in fi.cum sim. alias
70 contra.†Item not.q̈ infantes & furiosi nō tenentur de damno dato, sicut nec in aliis delictis ff.de sicc.l. quod infans.idem dico de pupillo non dolo capace.ff.de fur.l.impuberē.& idē in dementissimo.ff. de pœ.l. aut facta.§.euētus.& idem de eo qui necessitate fam s hoc facit.extra de fur. c.si quis per necessitatē.idem si casualiter fecit. ff.đ
71 pœ.l.respiciendum § casu. †Et idē si dānum datur alicui,cui lic tum sit dare,vel iure cōi, vel ₰m formā statutorum , ne quis decipiatur legis auxilio,argu. C.de his qui
72 ve.ætā.impetra.l.i.cum sim.†Sed qd si misisti equā tuā in syluam meā, vel incidisti non maturā.R ñdeo, teneris mihi l.Aquil. ad dānum. C.ad l.Aqui.l.j.Si autem esset matura,tunc furti,vel arbor.furtim cæsarū
73 vt ff.eo.l.si seruum si fornicarius. †Idē ēt in eo qui incendit domū, quia tenetur ciui liter.l.Aqui.C.eo.l.iii.nisi fecerit causa euitandi periculū,vt ff.eo.l.si quis furno.& l. qui occidit.§.pen.quod vi aut clam.l.alius. §.est & alia.Itē punitur ēt criminaliter pœna corporali.vt ff.de incen. l.qui ędes. §.fi.
74 †Itē si quis facit deriuare aquā in locum
75 meū,tenetur.C.eo.l.pe.& fi. †Sed quid si plures dant dānū, nunquid vno satisfaciēte alii liberātur?R ñ.nō vr̃,vt ff.e.l.itē mela §.si plures.cū sit pœna,& in pœnis quilibet tenetur insolidū.C. de cōdict. furt.l.i. ff.de iurisd.om.iud l.si quid id.§.fi & l.sequen.Si aūt pœna petatur non vt pœna, sed vt interesse,tūc vno soluēte, alii liberātur, vt ff.
76 de his qui deiece.vel effu.l.i.§.fina. † Sed an ille soluens poterit agere contra alios actione negociorum gestorū.vt ff. de neg. gestis l soluendo Respondeo non puto, quia quod soluit,fecit ratione delicti sui,& soluit pœnam sui delicti.argumen.ff.ad Senatusconsultum Trebellianu.l. si plures.& ff.de

ff. de tutel. & ratio distra l. si ex duobus. ff.
77 de condictio. furti. l. si ex furtis † Itē nō q̄ bonę fidei possessor agit ad dānum datū in re possessa, vt ff. eo. l. Itē mela. §. sed si seruus. ff. de ædilitio ædicto. l. iustissime. §. fin. Itē & creditor agit, vt ff. e. l. qui occidit. § q̄ pignori. ff. e. l. huic scripturæ. Sed cōmodatarius non agit. l. Aqui. sed in factū de pauperie, vt d. l. itē mela. § cū cui. ff si quadru.
78 paup fecisse dicat. l. ii. † Sed quid si inuenio tuā bestiā in vinea mea, vel cāpo dantē mihi damnum. Respondeo, q̄ possum dictā bestiam capere, & ducere ad domum meā & tibi denunciare qualiter inueni eam, & petere à te q̄ damnum mihi emendes, sed non possum equam percutere, vel offende
79 re, alias vero essem puniendus. † Sed quid si pastores tui cum bestiis tuis dāt damnū mihi in fructibus meis, vel in campo, vel in alio loco te ignorante, nunquid tu teneris mihi emendare damnum datum. Respondeo, non quia fuisti ignorans, vt ff. loca. l. si quis ignorans. ff de public. l. cotem ferro. §. dominus. cum sim. quia pœna dēt suos tenere autores &c. C. de pœ. l. sanc. Ecōtra q̄ sic, quia tuæ bestiæ dederunt mihi dānū, vnde debes emendare. ff. si quadru. paupe. fecisse dic. l. i. & l. fi. Itē quia fuisti in culpa eligēdo malos pastores, nā mala electio est in culpa. insti. quib. modis re cōtrahitur obligatio. § p̄terea, ff. lit. pro socio. §. fi. vñ p̄p culpā tuā & malam electionē debes emendare damnū mihi datum. & hoc verius vr̄. Sed tu potes agere contra pastores tuos ad emendandum dānum tuū, cum illorū culpa fueris illud cōsequutus ff. de aqua plu. arcē. l. si colonus. Itē qui cām dāni dat &c. arg. ff. ad l. Aqui. l. qui occidit. §. in hac. & l. si seruus. § pen. extra de iniur. c. fi. cū simil. Item damnum quod quis sua culpa sentit &c. vnde si apposuit malos custodes, sibi imputet &c. vt ff de reg. iur. l. damnum.

Si quid sit deiectum de domo alterius, ex quo damnum datum sit alicui. Rub.

80 Aqua fecibus uel aliquo alio deiecto per quod mea uestes detrimentum sentiant contra quē agam, & ad quid, & an habeatur ratio qua uia sit illa in qua sit proiectum.

81 Proyciens aliquid sine dolo per quod liber homo occisus aut offensus est, ad quid tenetur proyciens, & quid si deiectum sit in loco priuato & quid si illud per se decidit, & aliquid de domo propria uel conducta eyciatur per filiumfamilias an contra eum agetur & quod dicitur de domo an intelligatur siue sit propria siue conducta siue gratis concessa.

82 Hospes qui nuper uenit in hospitio an teneatur de proiecto uel qui tenet hospitium, & quid erit si plures habitant in eadē domo et nesciatur quis proiecit & quid si domus sit diuisa & quid si unus tenet maiorē partem.

83 Discipulus uel operarius si aliquid eyciat, an magister uel cōductor teneatur, & quomodo & an detur actio heredi & in heredem.

84 Appensum aliquid tenere uel habere nullus debet quod nocere posit super loco quo aliqua pars uulgi transit alias tenetur.

85 Appensum tollit an quilibet agere poßit, & hoc siue in ciuitate siue alibi.

86 Pœna appensum tenentis quæ sit.

87 Pictor qui appendit clypeum ad solem uel alia persona quid simile si cadat & dānum det, an teneatur.

88 Cadente aliquid de naui, an præpositus teneatur, & an intelligatur si hoc accedat de die non de nocte.

89 Libero homine ut supra læso quomodo æstimatio damni fiet, & an poßit agi ciuiliter & criminaliter.

90 Condemnatione facta communi quando agit quis criminaliter, an poterit agere ciuiliter ad damnum suum & impensas &c.

80 SI de domo alicuius aliquid deiectum est, † vt aqua vel feces, per quod vestes meæ vel aliæ res deuastentur, vel deteriorētur, possum agere contra eum ad damnum in duplum mihi datum. ff de his qui deie. vel effu. l. i in prin. Et not. q̄ hoc locū habet siue proiiciatur in via publica per quā iri consuetū est, siue in priuata, dummodo assuetum sit per eā pu-
81 blice iri. ff eod. l. i §. in summa. & seq † Sed not quòd si aliquid proiectum est sine dolo, per quod liber homo occisus sit, tenetur is qui proiicit ciuiliter in quinquaginta aureis, quia liberum corpus non recipit æstimationem. & ad operas quibus caruit & caritturus est, vt ff eo. l. i. & l. fina. Item ad expensas factas in curatione vulneris, vt extra

tra de iniur & damno dato.c.j. Si vero offensus est & nō occisus, tenetur ad dānū in duplū.ff.eo.l j. in prin. & §. si viuet.& l. fi. itē ad operas,& ad impensas factas, vt dictū est. Si aūt deiectū fuerit in loco priuato, tunc non tenetur, si non erat assuetū iri per talē locū, vt d.l.j.§. cæterū. Si nō est dolose deiectū, vt quotidie videmus. itē si istud per se decidit & nullo id impellente, nunquid āgetur ad dānū? R ńd. sic. vt ff. eo.l.j.§.qđ cū.& §.seq. itē si de domo ꝓpria, vel cōducta ab ipso filiofamilias aliquid eijciat agitur cōtra eū, nō aūt contra patrē, vt ff.eod. l.j.§.si filius. itē not. quod dr̄ de domo &c. intellige siue sit ꝓpria domus siue sit cōducta, siue illa fuerit gratis cōcessa.ff. eo l.j.§.

82 § habitare. † Sed nunquid hospes qui nuper venit in hospitio ad hospitandū tenet? Respō. non, sed hospitator, qui tenet hospitium, vt ff.eo.l.j.§. pen. Sed si plures habitant in eadem domo, vel cœnaculo & nescitur quis proiecit, insolidū omnes tenent, & vno soluente, omnes qui in domo sunt liberantur, vt ff.eo l.j.§.fi.& l.ii.cum ll.seq. Si vero diuisa est domus, tunc tenetur ille de cuius parte deiectum, vt ff.eodē. l.si vero. Si vero maiorem partē domus quis sibi retinet, & aliā particulā ipsius domus amico concedit, ipse qui maiorē partē habet domus tenetur, si de domo aliquid deiicitur, vt d. l. si vero.§. idem tenet.& §. sequenti.

83 † Sed si discipulus vel operarius aliqd eiecerit, magister vel conductor tenetur, sed ipse postea agit actione in factum contra discipulū vel operarium ad damnum suū, vt d.l.si vero.§. si operarius. & datur actio hæredi eius qui damnificatus est ex tali deiectione, sed nō in hæredem deijcientis, vt d.

84 l.si aūt. † Et not. ꝙ nullus siue sit dn̄s siue inquilinus dēt tenere aliquid appēsum vel habere quod nocere poss.t i domo, vel alio ædificio super locum vbi aliqua pars vulgi transit, alias tenetur, vt dictum est, siue ipse posuerit, siue alius, & ipse patiatur appēsum esse, vt ff.eo.l.j.si vxor.§.ait prætor.&

85 §.seq. † Et not. ꝙ quilibet pōt agere vt qđ positum est tollatur, vt d. l.§.fina. Et habet locum siue sit in ciuitate, siue in alio loco ꝑ quem eatur, vt ff. eodem. l. hoc edictum.

86 † Et est pœna tenentis appensum x. aureorum. instit.u.de oblig. quæ ex quasi delicto

87 nascun.§.cui similis est. † Sed quid si pretor appendit clypeum vel tabulam ad solem, vel alia persona quid simile appensum habet supra viā vel locum per quem itur & & cecidit, & damnum dedit alicui, nunqd tenetur? Respondeo, sic. Sed si aliquid de domo ceciderit puta circulus ante tabernā, aut insignia domus vel domicilii quę vt facilius hospitentur homines seu mercenarii apponuntur in via publica ante fores domus tenetur, & idem in simili est dicendū,

88 vt d.l.si vero.§.si id. & §. seq. † Et idem dico si aliquid de naui deiectum est, vel cecidit, ꝙ præpositus nauis tenetur, vt ff. eodē. l.hoc edictum.§.si de nauicu. Et prædicta locum habent si de die contingat fieri, secus

89 si de nocte, vt d.l.hoc edictum.§.i. † Si aūt liber homo fuit hoc modo læsus, quia liberum corpus non recipit æstimationem, sic æstimatio dāni in expensis factis in medico & medicinis, & operibus quibus caruit siue cariturus est, si est artifex, ob id quod inutilis est factus. ff.eo.l.fi. extra de iniur.c.i.ff.si puadrupes pauperiem fecisse dica.l.ex hoc & ad l.Rhodiam.de iactu.l.ii.§.corporum. & habet locum si ciuiliter agitur, potest ēt agi criminaliter pro iniuria facta, vt ff.de iniur.l.lex Corne.& l.fina.& in eadem.l.plu-

90 ra.de iniur. criminaliter actis repies † Sed quid si egit quis criminaliter & facta fuit cōdemnatio cōi pro iniuria volenti.&c. nunquid poterit agi ciuiliter ad damnū suum, & ad impēsas factas in curatione vulnerū &c. Respon. sic videtur instit.ad l Aquil.§. liberum. vbi de hoc.& C. qn̄ ciuilis actio criminali præiudicet, & an vtraque ab eodem exerceri possit.l.i. & extra de iniur.c. i.& ff. de his qui deiece. vel effuderunt. l.i. cum similibus.

De Abigeis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Abigeus dicitur ille qui pecora depascuit falsse sub nabit.*

2. *Abigeus proprie dicatur, & quot oue, uel quot porci faciunt gregem, & sic in ceteris animalibus.*

3 *Equum uel bouem de armento qui furatur, abigeus est. idem est si furatur dē stabulo, & grauius punitur.*

4 *Animal unum qui furatur & sepius, abigeus potius quam fur, dicitur, & an plus punniatur*

niatur qui maiora quam minora animalia furatur, aut teneatur potius quam abigeus.

5 *Pœna abigei frequentatis delictum & non frequentantis, quæ sit, & quomodo puniatur uilis persona, quæ cum armis deliquit, & si multis grassantibus pena augeatur.*

6 *Gregem uel animal litigiosum subtrahens, & credens esse suum an puniatur, & quomodo agatur, & receptatores abigeorum quomodo puniantur, & licet abigeatus sit crimen priuatum, tamen quilibet potest accusare, & sine scriptis.*

1 ABIGEVS dicitur ille q † pecora de pascuis, vel ex armétis subtrahit, porcum, vel equum, vel bouē de gregibus. Si autē vnum equū vel bouem, vel ouem, vel aliud animal errans inuenit, & subtrahit, potius fur
2 est quā abigeus, vt ff. e. l. j. §. abigei. † itē dicit abigeus ꝓprie qui gregē subtrahit & furat, nam dece oues faciunt gregem, quinq; vel
3 quatuor porci faciunt similiter gregē. † Itē qui furatur vnū equum vel bouē de armēto, abigeus est, vel qui furatur de stabulo,
4 & grauius punitur. † Itē licet quis non furetur gregē, sed vnū animal, & sæpius facit, potius abigeus q̄ fur propter frequentationem iudicatur, vt ff. eod. l. fi. Item plus qui maiora animalia subtrahit, q̄ q minora fu-
5 ratur, vt ff eo. l. j §. sed & hoc. † Pœna abigei est, ꝙ si frequētatur hoc delictū, ꝙ gladio punitur ad mortem, vt ff. eo. l j. in princip. vt alii terreantur, & vt ipsorum pœna metum aliis imponat. C. ad legem Iul. repetun. l j. nam pœna augetur quando multis grassantibus opus est auxilio. ff. de pœ. l. capitalium §. penult. & l. aut facta. §. fina. Si autem non frequentatur hoc factū, vel datur in metallum vel ad tempus relegat vel si est vilis persona, quæ cum armis deliquit, bestijs subiicitur, vt ff. eodem. l. j. in
6 princi. & §. quāquam. & l. sequen. † Sed qd si quis subtrahit gregem, vel animal litigiosum credēs esse suum, motus & ductus iustis rationibus, nō tenetur tunc nec punitur, sed ciuiliter agitur, vt ff. eod. l. j. § final. Receptatores autem ipsorum relegantur extra ꝓuinciā. x. annis, vt ff. eo l. fi. Et est crimen priuatum & tamen quilibet potest accusare & sine scriptis, vt ff. eod. l. prima. & C. eod. l. prima.

De crimine concussionis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Concussionis crimen quis dicatur committere.*

2 *Officialis, nuncius, communis, & iudex quando tenentur crimine concussionis, & quomodo puniuntur de concussione, qui delinquit sic.*

3 *Concussionem faciens tenetur l. Iul. repetun.*

4 *Item ad restitutione quadrupli eius qd accepit.*

5 *Item crimine falsi.*

6 *Item crimine calumniatoris.*

7 *Item pæna turpiliani.*

8 *Pæna una imposita in crimine concussionis an alia tollatur.*

9 *Accusato me postquam probaui quod ille mihi minatus est de accusando me nisi dederim ei x. libr. non debet super ipsa accusa procedi.*

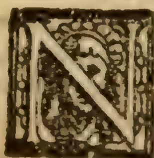

a OTANDVM est ꝙ crimen concussionis [a] cōmittitit ille
1 q † mihi minatur, ꝙ me accusabit de aliquo de quo nō sum culpabilis, vel quod testificabitur tāquā testis cōtra me sup aliquo maleficio de quo sum accusatus, & nō sum in culpa aliqua nisi dederim ei x. lib. vel xx. vt ff. eo. l. ij. vel dedi pecuniā alicui ꝓp timorē de me nō accusando, vel denunciando, vt
2 d. l. ii. & ff. de calū l. si ab eo. † itē tenet ead. l. officialis, vel nūcius cōis, qui accepit à me pecuniā, vt nō accusaret me, vel diceret me nō citasse, vel iudex, qui accepit à me pecuniā, vt nō formaret cōtra me inquisitionē de tali maleficio de quo sum inculpatus, cui dedi pecuniam & causa euitandi latrocinium suum. Nam isti & similes tenentur de concessione, vt ff. eo. l. prima & secunda. Et isti compelluntur reddere quod extorserunt. & extraordinarie puniuntur vt iudici videbitur, vt d. l. i. C. de cōdi. ob turp.
3 ca. l. quod euitandi. † Item tenetur l. Iul. re
4 pe. l. iii. & seq. & C. eod. l. iubemus. † item tenetur ad restitutionem quadrupli eius qd accepit, vt d. l. iubemus. & l. si in fi. & no. su-
5 pra ad l. Iul. rep. l. plenius. † ite tenetur cri-
6 mine falsi. vt ff. de fal. l. j. §. j. † item tenetur
7 crimine calumniatoris, vt ff. de cal. l. j. † item pœna turpilliani, vt ff. ad turpil. l. j. in princ.
8 † Sed an ex dictis pœnis vna tollatur per aliam, si vna imponatur? Rnd. ꝙque sic, &

dic

dic vt no.ff.de calum.l.j.in glo.quæ incipit cri
9 minalem &c. †Item not. quod si probauero quod ille qui mihi minatus fuit quod me accusabit nisi, dederim ei.x.lib. vel xx. vt supra, si postea me accusat, non debet super ipsa accusa procedi, cum falsa & calumniosa præsumatur. arg.ff.ex qui.cau.in pos.ea.l.fulcinius.§. sed is qui fraudationis &c. & ibi not.sed contra facit. ff.de quæst.l.j.§.quæstioni.ver.præterea.

ADDITIO.

a Concussionis. Adde quod concussio est quædã legis timoratio.do. Odof. in l. iubemus.C. ad leg. Iul repe.& de materia vide in l.quoties.C.de digni.lib.xii.& etiam adde quod ille officialis, qui cogit aliquem dare fideiussorem, incidit in hoc crimen.vt per Bart.in l.iii.C.ad l.Iul.repe.& plene de hoc delicto in tract. sind. per Par. de Neapol. in titu. de offic.sindica. vel sindicantur etiam officiales.

De famosis libellis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Libellum famosum quando quis facere dicatur, & quæ sit pœna facientis.*
2 *Libellum famosum qui fecit, & si non constet ad cuius iniuriam factus sit libellus, uel nesciat ad cuius iniuriam faciat punitur.*
3 *Infamans aliquem de eo quod deliquit non tenetur iniuriarum.*
4 *Libellum famosum falso faciens ad alicuius infamiam, qua pœna puniatur.*
5 *Libellum famosum inueniens & manifestans ad infamiam alterius in capitalibus iudicijs & non capitalibus, qua pœna puniatur.*
6 *Accusare an prohibitum sit, & quid si probat, uel non probat, & quæ sit pœna de iure canonico.*

1 SI QVIS †autem fecerit vel dictauerit aliquam accusationem vel literam siue libellum ad infamiam alicuius, dicendo quod talis cõmisit tale delictũ vel tale quid fecit, per quod si verum esset, iste deberet digne mori. Si verum non erat, iste
a talis punitur dupliciter,[a] scilicet iniuriarum ciuiliter, & tenetur iniuriarum quanti iurauerit potius amisisse de suo, quàm pati talem iniuriam, vt ff. de iniur.l. item apud Labeon. §. generaliter.& §.sequen. & l. lex Cornel.§. si quis libellum.& l.iniuriarum. & hoc siue suo nomine, siue altero fecerit, & siue suum nomẽ siue alienum posuerit in tali libello.vt dicto §.
2 si quis.†Item punitur si fecit & si non constet ad cuius iniuriam factum sit, vt ff. de iniur.l. quod senatus. vel nesciat ad cuius iniuriam faciat, vt ff.de iniur.l.illud.§.itaque.& l. cũ qui.
3 §.si iniuriam.†Si aũt quis infamat aliquem de eo quod ipse deliquit, non tenetur iniuriarum,
4 vt ff.eo.l.qui nocentem. †Item punitur criminaliter qui famosum libellũ falso fecerit ad ali-
5 cuius infamiam, quia capite punitur. †Eadem pœna punitur qui inuentum libellum non celauit, sed manifestauit ad infamiam alterius, vt C.eo.l.j.& v.q.j.qui maligni spiritus & hoc locum habet in capitalibus casibus siue iudicijs. In alijs aũt punitur eadẽ pœna qua puniendus esset ipse infamatus si probatum esset cõtra eũ. arg.de priua.delic.l.fi.& de hoc no.C.eo.l.j.&
6 x.q.v.si quis famosum.† Et not.quod non prohibetur accusare.quia licitum est cuilibet accusare, & si probauerit, præmio dignus est, si non probauerit, punitur vt dictum est. Sed de iure canonico flagellatur, & excõmunicatur dictans famosum libellũ.vt v.q.j. qui in alterius & c.hi qui. Item posset deponi, cum sit graue peccatum vt xxv.dist.c.j. §.nunc autem.

ADDITIO.

a Dupliciter. Intellige tu hoc verum etiam si talis libellus non peruenerit ad bonos & graues viros. vt l.i.C.de famo.libe. & per Bar. Angel. & Paul.de Cast. in l.turpia.ff.de leg.i.de quo ibi per Aret.& Alexan.

De residuis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Residuorum lege qui teneantur.*
2 *Pœna legis de residuis.*
3 *Residuorum lege tenetur, qui aliquod opus fecit, & pecuniam quæ superfluit non restituit, sed in usus suos conuertit.*
4 *Item qui in administratione alicuius reipub. pecuniam publicam in usus suos conuertit, & non restituit.*
5 *Residuorum lege qui tenentur, an etiam furti teneantur.*

1 EX ista de residuis.†vendicat sibi locum, contra illum qui deputatus fuit ad aliquod opus publicũ faciendum, & data fuit ei pecunia pro dicto opere faciendo, & ipse illam pecuniam

niam non expedit in dicto opere destinatam,
2 sed sibi retinet, & in suos vsus conuertit. † Pœ
na autem est, quia iste talis condemnatur ad
restitutionem dictæ pecuniæ, & in triplum di
cto communi plus quàm habuit, vt ff. eod. l.
iiij. §. ij. & ad l. Iul. pec. l. ij. & iij. §. sed & si qui.
3 † Item tenetur eadem l. qui fecit opus, sed ali-
qua pecuniaria superfluit, & ipsam non resti-
tuit, sed in vsus suos conuertit, vt instit. de pu-
bli. iudic. § sunt præterea. & in prædictis not.
4 † Item habet locum in administratione alicu-
ius reipub. qui pecuniam publicá in vsus suos
conuertit, & non restituit, vt d. §. præterea no.
5 † Item potest dici, quod teneatur etiam furti vt
arg. ff. commod. l. si vt certo. §. quinimo. quia vi-
detur contrectasse pecuniam talem, & furtum
est contractio rei alienę, &c. ff. de fur. l. j. & l. is
qui. & l si pignore. §. j.

De extraordinarijs criminib. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Extraordinarie punitur qui uxorem alterius procurat carnaliter cognoscere, perueniendo ad aliquem actum, de quibus hic, & quid si carnaliter eam cognouit.*

2 *Item qui iniuriam fecit alteri cum fumo, & similia de quibus hic uel puellam causa libidinis attentauit &c.*

3 *Item qui pretextu religionis societates illicitas uel prohibitas uel quid illicite facit.*

4 *Item abigeus extraordinarie potest puniri.*

5 *Item illi qui trahunt blada ut cariora faciant.*

6 *Item qui uendunt mala medicamenta pro bonis.*

7 *Item qui instrumenta alicuius proditor e tradit aduersario.*

8 *Item habentes stateras non rectas, uel pondera non recta.*

9 *Item qui sub pretextu iudicis domum alicuius ingrediuntur, & aliquid furantur.*

10 *Item qui ludunt cum serpentib. & per hoc metu inferunt & forte damnum pregnantibus & pupillis.*

11 *Expilatæ hareditatis crimen & stellionatus sunt crimina extraordinaria.*

12 *Expilatores hareditatem extraord. puniuntur.*

13 *Item saccularij & effractores.*

14 *Extraordinarie generaliter punitur delinquens ubi non est pœna determinata pro tali delicto prout iudici uidebitur, inspecta ætate, qualitate &c de quibus hic, ita tamen quod modum non excedat sine magna causa.*

15 *Expilatæ hareditatis crimen contra quos locum habeat et an datur in locum actionis deficientis & contra quas personas non datur, et quæ pœna locum habeat in his contra quas datur & crimen stellionatus ubi datur.*

16 *Crimen stellionatus habet locum in illo qui duobus rem eandem obligauit.*

17 *Item in illo qui æs pro auro obligauit, & in similibus.*

18 *Item generaliter crimen stellionatus habet locum ubi quis deliquit & deficit ti. criminis, uel habet locum pœna extraordinaria secundum qualitatem delicti &c.*

I QVIS solicitat & procu-
1 rat habere vxoré † alterius vt
ipsam carnaliter cognoscat, per
ueniendo ad aliqué actum, vel
colloquia, vel ad basia, vel in-
terpellat accipere eam in vxoré causa libidinis
faciédę, licet nõ peruenerit ad actú, punitur pę
na extraor. ff. eo. l. j. in prin. si enim peruenisset
ad effectú, quia carnaliter cognouisset vxorem
alterius, túc de hoc puniretur pœna capitali, vt
2 no. supra plene in tit. de adult. † Ité punitur ex-
traordinarie ille qui fecit iniuriá alteri cum fu-
mo, siue letamine, vel furfure, vel luto super
vestimentis alterius, vel corrúpendo fistulas
fontis, vel putei, vel aliquá aliá aquá, vel puel-
lam attentauit causa libidinis, vel suæ pudicitiæ
insidiatur. Ná aut in insulá deportatur, vel vl-
timo supplicio afficitur, vel pœna alia extraor.
vt iudici videbitur, vt ff. eo. l. j. §. qui puero. &
3 seq. † Item & ille qui pretextu religionis ali-
quid facit illicite, vel qui facit societates illicitas
4 vel prohibitas, vt ff. eo. l. ij. † Item etiá abigeus
pót pęna extraordinaria puniri. ff. eo. l. Diuus.
5 & no. plene. supra in tit. de abigeis. † Ité & illi
6 qui trahunt blada, vt cariora faciant. † Item illi
7 qui vendunt mala medicaméta pro bonis. † Et
qui instrumenta alicuius proditiose tradit ad-
8 uersario. † Item & illi qui habent stateras non
9 rectas, vel pondera non recta. † Et illi qui in-
trant domum alicuius sub pretextu iudicis, &
aliquid furantur. Nam illi & similes diuersi-
mode puniuntur, vt ff. eo. l. annona. & l. sequé.
10 † Item & illi qui ludunt cú serpentibus & per
hoc metum inferunt & damnú forte pręgnan-
11 tibus & pupillis, vt ff. eo. l. fi. † Item not. q crimen expilatę hæreditatis & stellionatus, sunt
12 extraordinaria crimina, vt ff. eod. l. ij. † Item
& expilatores, qui sunt quidé fures qui expi-
lant

lant hæreditatē puniuntur extraordinarie.
13 †itē saccularij. itē effractores puniunt pœna extraordinaria & diuersimode, vt ff.eo.
14 l.j.§.j.& §.seq.& l.seq.†itē generaliter vbicūq; aliquis deliquit vbi nō est pœna expressa & determinata ꝓ tali delicto, punit extraordinarie prout iudici videbitur inspecta qualitate, ætate, & cōditione delicti, & personæ delinquētis, & inspecto loco & & tēpore & similib. vt ff.eo.l.j.§. expilatores. de pœ.l.aut facta. extra de offi.delega. c.de causis.& C.si aduers.delict.l.j. & ii.cū si. ita tñ qđ modū nō excedat sine magna causa. vt ff. de pœn. l.hodie. & l. aut facta.
15 itē not. quod crimen expilatæ a hæreditatis habet locū contra illos qui furantur bona hæreditaria, siue sit hæreditas adita, siue non adita ab hærede. ff.de crimin. expil.hæred.l.i.& ii. Et datur in locū deficiētis actionis ista actio expilatæ hæreditatis, vt ff.eod. l.j.& ii.& fi.& C.eo.l. Si autem illa cā pete retur, nō daretur. vnde non datur cōtra hæredē, q̄a locū hēt.fa. hercis.C fa.herc.l.aduersus. Itē nō datur cōtra illas ꝑsonas contra quas nō datur actio furt. vñ nō dat cōtra vxorē, vt C.eo.l.aduersus. Sed cōtra vitricum & nouercā bene datur, vt C.eo.l.3. & seq. Et in his contra quos datur habet locum extraordinaria pœna prout iudici videbitur, vt ff.eo.l.diuus. & l.pen. vel punitur crimine stellionatus, quod datur vbicunque tit.criminis deficit, & extraordinarie imponitur pœna, vt ff.de crimi.stell.l.ii.
16 & seq.& C.eod.l.fi.† Item habet locū in illo q̄ duobus eandē rem obligauit, vt C.e.
17 l.j. †Item & in illo q̄ obligat æs pro auro,
18 & in similib. vt ff.de pig.act.l.j.no. † Et generaliter vbicunque quis deliquit & deficit titulus criminis, habet locum stellionatus, vt ff.eo.l.fi.in fin.& de hoc no. Azo.in summa huius tit. vel habet locū pœna extraor. secundū qualitatē delicti & personæ, & debet iudex pęnam imponere, ita tamē quod modū nō excedat, vt ff.de pœ.l. hodie.& vt supra dixi. Facit extra de offi.dele.c.de causis.in fi de hoc no.etiā. C.de mo.mul.l.fi.

ADDITIO.

a Crimen expilatę. adde ꝙ Bal. in l. de his.C.de accusa. dicit ꝙ expilator comprehenditur ac punietur a statuto puniente furtum quod dictum reprobat ibi Salic.per sex rationes de quib. in d.l. de his. & vide eund. Sal.in l.si te.C. de infa.

De termino moto: Rub.

SVMMARIVM.

1 *Terminos pro finibus positos intra possessiones aliquorum furto subtrahens furti punitur.*
2 *Terminos ut supra mouens causa occupandorum finium corporaliter punitur ut hic.*
3 *Terminos mouens dolose de mandato alterius, quomodo puniatur.*
4 *Terminos non dolose sed per negligentiam amonens, qua pœna puniatur.*
5 *Terminus amouens causa seminandæ discordiæ inter uicinos qua pœna puniatur.*
6 *Finium existente quæstione si unus litigantium ante sententiam diffinitiuam occupet confines, & de prædio alterius usurpet. ponendo confines intra prædium, quomodo punietur.*
7 *Finium amotor ut supra an ipso iure, uel per sententiam puniatur.*
8 *Occupans de prædio alterius, ut supra an teneatur ad restōnē fructuū eius quod occupauit.*
9 *Arbores confinium incidens, non autem terminos amouens, an puniatur de termino amoto, & an arborum furtim cæsarum.*
10 *Cadere quid sit, & cingere quid, & an cum serra secans dicitur cædere.*

1 SI† QVIS terminos pro finibus positos iura possessiones aliquarum personarum furatus fuerit, tenetur furti, cum furtum sit contrectatio &c. ff.de furtis. lege i.
2 †Si autem fecerit causa occupandorum finiū tunc corporaliter punitur, vt ff.eo.l.i. Nam iste talis pōt ad tempus relegari, & si fuerit homo iuuenis, ad longum tempus, si
3 vero antiquus, minori tempore. † Sed si fecerit mādato alterius, pōt fustigari & relegari vsque ad biēnium, & hoc qñ dolose factum est, quod præsumitur. nā quod suū nō est, debet scire ad aliū pertinere. C. vñ
4 vi.l.conquerebatur. †Si aūt non dolo, sed per negligentiam, tunc solum fustigetur, vt
5 ff.eo.l.ii. †Si aūt fecerit causa seminandæ discordiæ inter vicinos, tunc si liber est, punitur in quinquaginta aureis soluendis cōmuni & iuri publico, priuato vero siue priuatę personæ, ad interesse quanti iurauerit sua interesse, vt ff.eo.l.fi.in princ. Si vero fuerit seruus, capitali pęna punit, nisi dominus pro ipso soluerit quinquaginta au-
6 reos, vt d.l.fina.§.i.† Si autem erat qō inter me & te de finibus, & tu ante sententiā diffini-

diffinitiuam, & tua authoritate occupasti confines, & de prædio meo vsurpasti, ponendo cōfines intra meum prædium, & ita occupando, tunc puniris, vt tantundem habeam de tuo prædio, quantum attentasti vsurpare de meo. C fin. regun. l. si constiterit. Si autem tantum de tuo prædio non habes quantum occupasti de meo, teneris mihi ad interesse meum. argu. ff. de rei vendi. l. qui restituere. ff. de verb. obl.
7 l. in executione. † Sed nunquid ipso iure punior. Respon. non, sed per sententiam. arg. C. de iur. om. iud. l in criminali, & auth. si qui in
8 cautum. † Sed nunquid ad restitutionem fructuum eius quod occupasti de meo prædio in quo erant fructus teneris, puto quod sic. argu. C. de vsur. l. videamus. de verb. sign. l. j. cum si.
9 † Sed quid si non remouet terminos, sed arbores finales incidit? Respon idem, vt institu. de offic. iud § pen. in fin. Tenetur etiam a. bo. fur. cæs. l. j. & l faciend a est ff. eodem arb. fur. cas.
10 † Quid autem sit cedere, dico quòd non solum ex toto incidere, sed ferire causa cædendi. Sed cingere, est degambare ramos, & auferre, & exportare. Qui autem cum sera secat, nō dicitur cædere, vt ff. eo. l. cædere.

De arboribus furtiue cæsis. Rub,

SVMMARIVM.

1 *Arborum fur cæsa cui detur, & ad quantum & quomodo fiet æstimatio. & quid si ligna arborum contrectentur arbor quando in numero arborum contineantur, & quæ arbores fur cæsa dicantur.*
2 *Arbores incidens domino sciente quibus actionibus teneatur.*
3 *Vsufructu quæ actio detur pro arborib cæsis.*
4 *Emphyteotæ datur actio arbo furt cæsarum ad damnum.*
5 *Colonus Titij incidens arborem Caij, qua actione teneatur.*
6 *Arbor una quando dicatur, & quando plures dicantur.*
7 *Arborem unam pluribus incidentibus, quomodo agitur, & contra quos & an uno soluente alij liberabantur, & si arbor sit plurium quid erit.*
8 *Cædere est non solum in totum incidere sed ferire causa cedendi cingere, exglobare, & excoriare & tunc habet locum arb furt cæs.*
9 *Secans serra non tenetur hac actione, sed l. aqu.*
10 *Actione arborum fur cæs an ego possim agere quid, uendidi tibi fundum in quo arbores meæ erant incisæ.*
11 *Arbore Titij plantat per Titium in fundum meum, an postea quam egit radices, poterit Titius illam incidere.*
12 *Arbore tua subintrante fundamentum domus meæ quid facere possim contra te.*
13 *Arborum appellatione an uites contineantur.*
14 *Arbore mea pendente in tuo fundo & dante tibi damnum cum umbra, quid sit faciendū & qui possint agere in tali casu.*
15 *Arbore pendente ut supra habebit locum quod dictum est non solum in domo aut fundo proprio sed etiam iure communi.*
16 *Actio arborum furt. cæsa uendicat sibi locum secundum prædicta quando agitur ciuiliter, & potest etiam agi criminaliter, & furtiue incidens arbores maxime uites, tanquam latro puniuntur.*

1 SI † Quis clam furtiue incidit arborem alicuius, & hoc modo dedit damnum, datur læso actio arborum fur. cæsa. ad duplum damni dati. & duplicatur interesse de dictis lignis. Verbi gratia, antequam arbor esset incisa, valebat communiter xv. nunc ligna arboris valent v. deductis istis v. æstimabunt dicta ligna, scilicet xv. veruntamen licet damnum sit duplū, solum simplum vnum est pœna, & sic fiet æstimatio in xxx. deductis lignis arborū, quia in illo casu concurrit aquilia pro damno, sed si egeris aquilia, & consecutus fueris interesse, postea poteris agere actio. arb. fur. cæsa. ad reliquum, id est ad illud simplum quod est pœna. Sed si primo egeris actione ar. fur. cæs. cessat aquilia. Si autem ligna arboris contrectentur pro eis, habet locum actio furti, & hoc probatur. ff. arbo. fur. cæs. l. j. ij. & iij. Item si stipites oliuarum, siue radices egerunt, siue non, vt d. l. iij §. fi. Si autem arbor sit tenera sicut herba, non continetur in numero arborum. ff. eo. l. certe. Item dicuntur arbores furtim cæsæ, quæ ignorante domino fuerunt cæsæ alias te-
2 cus. ff. eod. l. furti. & l. facienda §. i. † Si autem domino sciēte per eum incidit non tenetur ista actione arbo. fur. cæs. sed tenetur vi bono. rap. ff. vi bon. rap. l. ij. in princ. & l. damna. tenetur etiam l. Aquil. ff. ad l. Aquil. l. si seruus seruū.
3 §. si oliuam facit. ff. eo. l. facienda. § fi. † Sed an datur vsufructuario actio arbor. fur. cæs. R ñ. non

non.ff.eodem.l.cædere.§.j.sed datur aquil.
4 ff.ad legem Aquiliam.l. item Mela. † Sed emphyteotæ bene datur actio arb. fur. cæsa.ad damnum.ff.eodem. lege cædere.
5 §.fina. † Sed quid si colonus meus incidat arborem tuam. Respon.tenetur actione ex locato ad damnum tuum, non ista actio. arb.fur.cæs.& ff.eodem. lege si colonus.&
6 ff.loca.lege si merces culpę. † Et not.quod arbor dicitur,quę supra terram habet vnã iunctam,sed si plures stipites sunt cæsæ supra terram,tunc plures arbores esse dicuntur,licet vnam solam radicem habeant.ff.
7 eodem l.gemina arbor. † Item not. quòd si plures vnam arborem incidunt,cum singulis insolidum agi potest ad damnum, nec vno soluente, cæteri liberantur. vt ff. eodem l.plures.ad legem Aquil.l.ita vulneratus.in fin.de furt.l. vulgaris.§. si duo. cum simil. Sed si arbor sit pluriũ. vnam solam pœnam petere possum omnes, non quilibet de per se,vt dicta l.si plures.§. fin.
8 † Item not. quod cædere non est non solum in totum incidere,sed ferire causa cedendi, cingere exglobare, & excoriare,& tunc habet locum actio arb.fur.cæsa.l. cæ-
9 dere.ff. eodem. † Qui autem secat cum serra vel resega,non tenetur hac actione, sed legis aqui.ad damnum, vt ff. eodem l. cædere. ad legem Aqui.l.si seruus seruum
10 §.oliuam. † Sed quid vendidi tibi fundum meum,in quo arbores meæ erant incisæ,nunquid potest venditor agere arbo. fur.cæs.actio. Respon.sic. ego. & non tu
11 emptor, vt ff. eodem l. fina. † Sed quid si plantasti arborem tuam in fundo meo & radices egerit,an poteris incidere. Respon. non,nisi prius denuncies &c. vt ff. eodem. l.si plures.§.i.de arb.cæd.l.prima in principio.& §.j.quia mea facta est vt institu. de
12 rerum.diui.§.titius. & §.seq. † Item not. quod si arbor tua subintrat fundamenta domus meæ possum adire iudicem & prædicta probare, & ipse tibi præcipiet vt radices vellas omnes,quod si non feceris,possum radicitus extirpare, & ligna auferre, vt ff.de ar.cæd.l.j.& §.ait prætor.& §.fina.
13 † Et arborum appellatione etiam vites continentur,vt dictũ est. facit.C.de inter-
14 d.l.i.vbi de hoc not.† Si autem arbor mea pendet in tuo fundo,& dat tibi damnum cum vmbra,tunc debet succidi.per xv.pedes à terra, vt ff.de arbo. cæden.l.i.§. dictũ & §.seq.& l.fin.& non solum dominus fundi potest hoc facere, sed etiam vsufructuarius,& similes quorum interest, vt d.l.i.§.
15 non solum.† Item nõ solum habet locum in domo propria vel fundo,sed etiam in re communi & insolidum, vt ff. eodem.l.i.§. præterea.facit.ff.si ser.vend.l.loci.§.si fun-
16 dus.& l.si forte.§.& si ædes. † Et prædicta locum habent quando agitur ciuiliter ad damnum,& potest etiam agi criminaliter ad pœnam corporalem,& tunc qui furtiue incidit arbores,& maxime vites tanquam latro punitur, vt ff.arbo. fur. cæs.l.ii. nec vna tollit aliam. C.quando ciui. act. crimi. præiu l.prima.facit. C. vt lice. sine iud. se defen.in l.prima.

De ludo azardi & alearum. Rubri.

SVMMARIVM.

1 *Ludus azardi diabolicus est: & a quo sit inuentus, & quæ mala ad illum sequantur.*

2 *Ludus alearum ad quid sit inuentus, & qui ludi sint prohibiti, & quomodo amissum in ludo possit repeti, & qui debent prouidere ne tales ludi fiant.*

3 *Equi lignei ne fiant qui prouidere debent, & contra facientes quomodo puniantur, pœna ludentium quæ sit, & alearius qui sit, & quis dicatur caupo.*

4 *Ludus alearum qui sit, & qui ludi sint prohibiti, & qui concessi.*

5 *Promissum in ludo, an euictum peti possit per eum qui uicit, & an solutum possit repeti per eum qui amisit.*

6 *Ludere nemo cogi debet, & cogens ludere quomodo puniatur.*

7 *Aleatores quantum sint odio a iure habiti, & an ribaldi inter se percutientes manibus accusare se possint, & an condemnari & puniri.*

8 *Venditione in alea facta, an uenditor de euictione teneatur.*

9 *Clericus aleator an repellatur a beneficio obtinendo, & an deponi possit.*

10 *Ignorans quod in domo sua ludus sit, nõ tenetur.*

11 *Aleator si uerberatur uel decapitatur occasione ludi, non agit pro iniuria sibi facta, & si iusores inter se faciant iniuria uel*

rapinas possunt agere inter se.
12 *Aleatori si pat furtum uel rapinam alio tempore quàm tempore ludi, an agere possit.*
13 *Lusores isti qua pœna puniantur.*
14 *Bona hodie an publicantur.*
15 *Ludere videntes seu stante super ludo ad uidendum ludere an puniantur, & quid de mutantibus pecuniam ludentibus.*
16 *Commodans taxillos uel tabulerium ad ludendum, uel domum scienter, uel alio modo operã dans ad talia faciendum, vel instigans, uel similia cõmittens an puniatur et qua pœna.*
17 *Ludo amittere solam pecuniam an sit prohibitum, uel etiã alia res perdi ludo prohibeatur, ludere autẽ ad scachos nõ est prohibitũ.*

1 SCIENDVM † est quod
a ludus azardi [a] est ludus diabolicus, inuentus ab azardi diabolo, ad homines decipiẽdos vt suas substãtias & animas perdant & incurrant ad blasphemandum Deum saluatorem nostrum, & sanctos, vt pericula, & maleficia, & mortem
2 incurrant. † Ludus etiam alearum est inuentus ad homines inducendos ad male peragendum, & ideo omnis ludus vbi pecunia perditur: vt ff. de alea. l. solent §. i. est prohibitus, siue fiat in genere, siue fiat in specie, siue in locis publicis, siue in priuatis domibus, adeo quod si quis in ludo euictus fuerit per aliquem, nulla fiat condemnatio de eo qui lusit de iure, si ille qui lusit & amisit soluit, potest petere, & eius hæredes ab eo qui vicit & ab eius hæredibus non obstante prescrip. quinquaginta annorum, vt C. de reli. & sump. fu. authẽ. alearum vsus. Et si non repeteretur, potest fiscus, vt in d. auth. quia fiscus est vitiorum successor, vt ff. de iure fisc. l. lucius, & debent episcopi & rectores prouidere ne talia fiant, & vt ho-
3 mines à talibus ludis conquiescant. † Item debent prouidere ne equi lignei fiant, & si contrafecerint, domus vbi talia fiunt, debet publicari, vt in d. auth. patet. v. ritic. fin. Item puniuntur & alia pœna extraordinaria, vt in d. auth. vers. si non solum. Sed quia non est expressa pœna & determinata in ludentibus, potest dici quod relinquitur arbitrio iudicis, vt ff. de extraor. cri. l. i. secundum Mod. C. de mo. mul. l. fi. cum simil. lib. Alearius autem dicitur, qui ludum alearum apud se retinet causa lucrandi, sicut caupo dicitur qui cauponam & stabulum exercet, vt ff. nau cau. sta. l. prima. §. caupones. vt nomen sit consequens rei. insti. de
4 dona. §. est & aliud. † Ludus autem alea-
b rum [b] est qui fit per vsum alearum sine tabula cum modis qui etiam in manibus fortunæ existit, & iste similiter ludus, & omnes regulariter sunt prohibiti. Fallit in quinque ludis concessis, vt in authen. alearum vsus &c continetur. Item fallit quando aliqui ludunt hasta certando simul quod vulgariter dicitur istora. vel certant ad proiiciendum pilam. vel palum ferri, vel lapidem, vel saliendo, vel currendo, vel similia faciendo, causa virtutis vel fortitudinis ostendendæ, nam isti ludi conceduntur, vt in authen. vt omnes obe. iu. prouin. circa fi. colla. vj. & ff. de aleę lusu. l. solent. §. i. & l. sequen. vel si luditur vt quicunque pauciora puncta taxillorum dederit, soluat quinque solidos pro comestione, vel pro vino bibendo, vel similia, vt ff. de aleæ lusu. l. fin.
5 in princ. † Item not. quod si aliquid promissum est in ludo vt euictum, non potest peti per eum qui vicit, imo si solutum est potest repeti ab eo qui amisit siue fuerit filiusfami. siue alius, siue seruus. ff. eodem l.
6 fin. §. j. † Item quod nullus debet compel-
c lere [c] aliquem ad ludum, & si quis contrafecerit punitur pœna pecuniaria extraordinaria vt dixi vel in carcere, vel in publicis vinculis damnatur, vt ff. eodem. l. i. §. in eum & § seq. tenetur etiam iniuriarum, vt
7 ff. de iniur. l. si quis seruum. † Item not. quòd isti aleatores sunt adeo odiosi & à iure odio habentur quòd si fiat eis iniuria vel damnum occasione ludi, vt quia malos taxillos dant, vel ob similem causam, non punitur ille qui fecit eis talem iniuriam, vt ff. eodem l. i. in princ. & §. item notandum. Et sic videtur quod ribaldi inter se percutientes se occasione ludi manibus, non possunt inter se accusare de iniuria alteri per alterum facta per dicta iura nec possunt puniri ob hoc vel cõdemnari, nisi grauiter deliquerit, vt extra de præsum. cap. i. ff. ad leg. Aquiliam. l. nam ludus & l. ita vulneratus.
8 cum similib. † Item si res venditur in alea, non tenetur venditor de euictione, vt ff.
9 qua. re. ac. non da. l. ii. §. si in alea. † Sed clericus aleator repellitur a beneficio obtinẽdo, &

do,& deponi pōt extra de vita & honest. cler.
10 c.clerici.de excess prælat.c.inter dilectos. † Itē si in domo alicuius fuerit ludus, non tenetur nisi constiterit quod fuerit sciens de ludo,quia ignorans non tenetur, in authē.de eccl.tit.§.si quis in sua domo.ff.de publi.l. cotem ferro.§. dominus.de actio.& oblig.l ex maleficijs.§. si quis.C.de hæreti.l. quicunque. §. vniuersi. & §.seq.ff.de incen.rui.nau.l.quo naufragium.§.
11 non tm̄. † item si aleator verberatur vel decapillatur occasione ludi,non agitur pro iniuria sibi facta,vt in l.j.§.item notandū.ff.eo. Si aūt lusores inter se faciāt iniurias vel rapinas, pos-
12 sunt agere inter se, vt d.l.j. † Sed quid si fiat furtū vel rapina aleatori alio tēpore quā tēpore ludi. R̄ñ.dicit Azo.quod tūc poterit agere, vt not.in summa.C.de relig.& sump.fun.l. inferre.facit quod not.ff de mi.l. quod si minor
13 xxv.anno. † Sed quali pœna puniuntur isti lusores. R̄ñ.quod cū pœna non sit ordinata, vt in auth.prædicta aliarum vsus. ibi, non solum &c.nec expressa fit qualitas,nec quantitas pœnæ, quod extraordinaria pœna pecuniariter puniatur, vel domus publicetur d vt supra
d dixi,quia quilibet iudex habet iurisdictionem suā pœnali iudicio defendere, vt ff. si quis ius di.nō ob.l.j.& cui data est iurisdictio &c.ff. de iuris.omn.iud l.cui. Item habet prouidere ne quis in re sua male vtatur,vt instit. de his qui sunt sui vel alien.iur §. si minor. Item habet prouidere ne illicita fiant,vt ff.de offi. præsi l. illicitas.& l.congrui. Item mal ficiū non debet esse impunitum, l. ita vulneratus. ff. ad l.
14 Aquil. † Not.tñ quod hodie bona non publi-
15 cātur,vt in auth.vt nulli iud §.si.colla.ix.† Sed quid de his qui stant super iudo ad videndum ludere. R̄ñ. videtur quod illi sint puniēdi,cū prohibitū sit ludos inspicere,& super ludis stare,vt ar.C.de epis.& cle. authen.interdicimus extra de vi.& hone. cler.c. clerici. Item dico
e de illis qui mutuant e pecuniam ludentibus, quod puniuntur,cum sint particeps in iudo & delicto,& agētes & consentiētes &c.C.de epis.
16 & cle.l.si quenquam.extra de offi dele.c.j.† Et idē de illo qui accōmodat taxillos, vel tabuleriū.ar.insti.de oblig.quæ ex quasi delic.nas.§. ope.vel cōmodat scienter domū ad ludendum arg.ff.de adul.l.qui domum.vel alio modo dat opem ad talia facienda,vel instigat, vel similia committunt argu.ff de adult.l.is cuius. de ser. cor.l.j §.persuadere ff.ad Turp.l.j. §. incidit. & puniuntur similiter in pœna arg. dictarum legum.&.ff.de minor.l nō s l im.& insti.de iniur.§.non solum.ff.de parric. l. verū. cu si. vel forte & melius puniuntur pecuniariter pœna ex raordinaria iudicis arbitrio, cū non sit expressa nec determinata à iure,vt ff de extraor. cri.l.& forte.C de mo.mul.l.fin. & de reli. & sump.fun.auth.alearū vsus. ibi, sed ista &c. cū
17 simi. † Itē no.quod dicitur,ne in ludo pecunia perdatur &c.ff de alea.l.solent.§ j. Sed quid si alia res amittitur in ludo,puto idē quod in pecunia,quia appellatione pecuniæ oēs res continentur,& qui pōdere, numero,vel mēsura cōtinentur,vt C.de consti.pe.l.ij.§.vt non erubescant. ff.si cer.pe l.ij §.inter mutuū ff. de verb. sig.l.pecuniæ.& l.appe.pecuniæ. & l.rei. ff. de calum.l j.§ fin. ludere aūt ad scacchos,non est prohibitum,vt d.authen.interdicamus.

Quibus concessa est correctio. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Marito an sit permissa castigatio uxoris & qua.*

2 *Creditor potest seruum sibi pignoratum castigare non tamen tenetur.*

3 *Magister potest discipulum in disciplina non bene faciente leniter corrigere.*

4 *Vsufructuarius potest seruum castigare, si tamen atrociter faceret, punitur.*

5 *Domino licet seruū corrigere. non autem occidere & quando liceat etiam seruum occidere.*

6 *Patrono, licet corrigere seruos liberos, & eos propter ingratitudinem reuocare in seruitutem.*

7 *Patri filium auo nepotem propinquo seniori minorem corrigere moderate licet & an coniunctio sanguinis inducat præsumptionem quod animo corrigendi non iniuriandi facit & coniunctus sit atrociter faciat punitur.*

8 *Filio patrem, nepoti auum corrigere non licet, & quid possit pater contra filium qui eum o endit.*

9 *Maior uerberans iuuenem causa corrigendi & modum non excedens non tenetur iniuriarū.*

10 *Iocose aliquem uerberans non tenetur, nisi modum excedat.*

11 *Ludentibus pluribus simul, si unus alium o ēdat non dolose nec data opera non tenetur.*

12 *Magistratus potest corrigere subditos secundum qualitatem delicti.*

13 *Episcopus & quilibet prælatus suos clericos corrigere potest, & licitum e alium impune offendere iure concedente.*

1 SCIENDVM † quod licitum est marito castigare vxorem suam, dum tamen non excedat modum in castigando. vt ff.solut matrimo.l. si constante.§.si maritus. nam si modum excederet grauiter puniretur.ff.de pœn.l. capitalium.§. ad-
2 missa omnia. † Item creditor seruum sibi pignoratum potest castigare & corrigere. ff. de pign.actio.l.eleganter.§. plane. tenetur credi-
3 tor. † Item magister potest discipulum in disciplina non benefacientem leuiter corrigere & castigare.ff.ad l. Aquil.l.sed & si quemcun-
4 que §.magister. † Idem in vsufructuario serui. vt ibi not. sed si atrociter faceret, punitur,
5 vt ff.ad l. Aquil. l. præceptores. † Item dominus potest suum corrigere seruum. ff. de his qui sunt sui vel alien. iur.l.secunda.non tamen occidere, vel nimis seueriter castigare, vt ff.de his qui sunt sui vel alien. iur. l.j. & ij §. primo & sequen.imo dominus qui sine iusta causa seruum occidit, de homicidio punitur, vt dicta l.prima.§ fina.& ff.ad legem Aquil.l. inde Neratius §.& si dolo.& C. de emen. ser. l.prima. Fallit quando inuenit seruum adulterantem vxorem suam, nam tunc licet ei seruum occidere. ff.de verbo.oblig.l. qui seruum Item licet ad sui defensionem. ff.de vi & vi arma.l.vt vim. Item licet domino seruum occidere quando fuit aggressus & insultatus ab alijs animo occidendi ipsum, & serui non dederunt ei auxilium, vt ff. ad Sillan.l. & si certus.§.fina. quia iustam causam habuit occidendi, vt ibi not. Item si inuenit cum filiabus suis turpiter conuersari vel commisceri, tunc licet eum occidere, vt ff. de legi.l.quid igitur. §.si hæres. & ibi not. Item in similibus casibus, vel si seruus vulnerauit dominum suum nam iustam causam habet, quia salutem domini debet ante suam ponere. ff. ad Sillan.l. excusantur.& per totam.l.& l. si quis in graui.& l.cum dominus.& dicta l.& si certus.& l.sequen. facit.C.de his qui ad eccle. confug.l.iij. & insti.
6 de his qui sunt sui vel alien. iur. † Item licitum est patrono corrigere seruos libertos & ipsos ingratos reuocare in seruitutem, vt C. de ingra.li.l j.& C. de lib.e.& eorum libe.l.si manumissos.& ff de iniur.l prætor. §. præte-
7 rea & § sequen.cum simi. † Item licitum est patri corrigere filium, & auo nepotem, & etiã propinquo & consanguineo seniori corrigere sine pœna minorem, moderate tamen, vt C. de emen.propin.l.prima.& coniunctio sanguinis inducit præsumptionem quòd animo corrigendi factum fuerit, & tollit suspicionem iniuriæ, vt ff.de iniur.l.vestem.ff.de pœn.l.respiciendum.§.furta.ff.de iniur.l.prætor.§. sed & quis. Si enim atrociter faceret, tunc puniretur, vt d.cta l.prima. in fin. & ff. de parri. l.diuus facit. C.de pat.potesta.l.congruentius.
8 † Sed non licet filio corrigere patrem, vel nepoti auum, nam erubescimus filios esse castigatores parentum, vt in authen. de nup §.ita. collat.iiij.imo si filius offendit patrem, potest ipsum castigare, & si filius perseueret in offensione, debet iudex facere vindictam de filio quam pater vel auus dicet, vt C. de pat. pote. l.si filius. de bon.quæ libe.l.fina. §. filij. dummodo non excedat modum vindictæ, quia paterna pietas non debet in atrocitate, sed pietate, consistere, & quia debet accipere consilium pro filijs, vt ff. de adult. l. nec in ea. §. penul. ff.ad leg. Pompo.de parri.l. diuus.cum simili.
9 † Item si quis maior verberat alium iuuenem causa corrigendi, non tenetur iniuriarum, nisi excesserit modum in verberando. ff. de iniur. l. item apud.§.si communem.cum similibus.
10 † Item si quis iocose aliquem verberat, non tenetur, vt ff.de iniur.l.illud.de actio. & obliga.l. secunda.in fin. & hoc nisi modum excederet.nam si cum gladio percuteret, vel atrociter verberaret & dicat, ludens feci, non excusatur.extra de præsum.cap.primo.nec potest dici ludus, ex quo crimina oriũtur, vt in proœm.
11 ff.ad leg. Aquil.l.nam ludus. † Idem si plures ludendo simul vnus alium offendit vel lædit, non dolo, sed non data opera ad hoc, non tenetur, vt ff.ad l.Aquil.l.si ex plagis.§ fin. & l.item Mela.in princ.secus si data opera fecit,
12 vt eod.titu.l.item si obstetrix.§.fina. † Item magistratus potest corrigere subditos secundũ qualitatem delicti, vt ff.de offic.præsid.l. congruit.& l.iij.& l.illicitas. alias punitur, vt ff.de iniur.l.nec magistratus & not.supra de homic.
13 † Item potest episcopus corrigere suos clericos, idem, & quilibet prælatus, vt extra de offi. ordin.cap.irrefragabili.& cap.primo.cap. licet. de accusa cap. qualiter & quando.j. & ij. & c. inquisitionis.& de simon.cap.licet heli. & pœnam debitam imponere, secundum quòd iura volunt, & secundum allegata & probata. vt extra de offic.ordin.cap.j.not.ff. de offic. præsi.l. illicitas.§ veritas. & sic not. quòd licitum est alium offendere sine pœna iure concesso te, vt in dictis casibus. Sunt & alij quam plures casus, vt no.supra de perso. quæ offen.pos sine pœna. per totum. Qualiter autem delinquentes corrigantur & puniãtur patet per speciales

cilales tit. huius operis, secundum delicti qualitates, vt supra de perso. quæ propter delic. condem. ad mor. vel membri amiss. per totum.

ADDITIONES.

a Ludus azardi. Vide Ioann. de Imo. in l. si quis cum sciret. ff. de vsucap. pro empto. & Alex. de Imo. in consi. lxxvii. in fi. iii. vol.

b Ludus autem aleatum. Adde quod dictus ludus ex quo non simpliciter pendent ex viribus fortunæ, sed etiam ex ingenio ratione amissionis, censetur licitus. ita Ioan. And. in c. clerici. de vita & hone. cleri. quem refert & sequitur Io. de Imo. in l. si quis cum sciret. supra alleg. col. iii. & ibi quod vincens in tali ludo non tenetur ad restitutionem etiam in foro conscientiæ. Quod sane intellige, dolo cessante. Et vide per Inno. in d. l. si quis cum sciret, vbi plene quando quis tenetur ad restitutionem eius quod vincit ludo, vel in pauperes irrogare.

c Compellere. quod etiam adulationibus quis compellitur, vt per Imo. C. eo. d. l. si quis cum sciret. & per Ang. in tract. malefi. in ver. menidore de mali dadi. col. iii. versi. ii. sciendum est. Et dicit autor infra proxi. col. circa fi.

d Domus publicetur. Intellige hoc verum quando retinens in domo facit spe emolumenti, secus si aliquis nobis causa recreationis in domo sua retineret ludum, quia non punitur gl. est in l. i. in prin. ff. de aleat. dicit Azo. in rub. C. de reli. & sump. fu. ex quo potest inferri quod ludus qui alias esset prohibitus, causa recreationis est permissus. ita videtur velle Ioan. de Imo. in d. l. si quis cum sci. col. i. circa fin.

e Mutuant. Vide per te multa circa hoc per Aret. in suo consi. lxxxi. per totum. & per Ang. in d. tract. malefi. in versi. menidore de mali dadi. an excedat modum quando quis puniatur de excessu in castigando, plene per Alex. in consi. lxxv. in iii. volu, per totum, & ibi an statutum loquens de verberante habeat locum in castigante. & in d. consi. quando permittatur castigatio in carcere priuato, sed quere tu per quantum tempus oportet quod quis retineatur, ad hoc vt talis detinens dicatur incarceratus? vide Bar. in l. verum ff. de fur. & in l. capite quinto. ff. de adulte. qui videtur velle quod priuatus ad hoc vt puniatur requiritur, quod detinuerit per xx. horas, sed tu adde primo quod dicit Ang. in l. i. C. de priua. carce. vbi ille qui detinetur in via & recedere non potest, dicitur incarceratus, & detinens punitur pœna de priuatis carceri. & tamen non dicit quod requiritur quod detineantur per xx. horas & contra Bar. sic intellectum facit etiam quod dicit idem Ang. in l. qui in carcerem. ff. quod metus cau. vbi ille dicitur incarceratus, qui ad sui libitum exire non potest de loco. & adde etiam Albe. de Rosa. in suo dictio. in versi. carcer. vbi quod detentus per momentum horæ dicitur incarceratus, & priuatus sic detinens, punitur pœna priuati carceris. & ad doctrinam Barto. in locis supra alleg. responde quod loquitur in his qui habent ius detinendi & capiendi, vt in exemplis ibi per ipsum positis. & ita fuit obtentum in ciuitate Lucæ ibi me assidente cum mag. do. Carreto in personam Terni de gentilibus. vide tu Bart. ad materiam in l. diuos. ff. de custo. reo.

* f Iniuriæ. De quo vide Iacob. de Bel. in sua practica malefi. colum. iiii. versic. aut aliter numero xi. Hiero. Chuc.

De aggeribus nili vel alterius fluminis non rumpendis. Rubri.

SVMMARIVM.

1 *Nili aggeres corrumpens vel vsurpans, consentiens participãs, uel author existens, qua pœna puniatur.*

2 *Opem dans ad furandum que supra dicta sunt qua pœna puniatur.*

3 *Suadens et instigans fieri que supra dicta sunt, qua pœna puniatur*

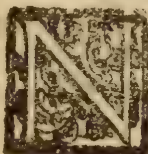

1 NVLLVS debet † aggeres nili vel alterius fluminis vsurpare, vel corrumpere, & si quis contrafecerit, debet flammis comburi in loco vbi delinquit, & non solum ipse, sed & alij consentientes, consortes & participes, & autores deportatione, & bonorum publicatione tenentur, vt C. eodem l. i. alias autem regulariter agentes & consentientes pari pœna puniuntur, vt C. de epis. & cle. l. ra-
2 ptores §. vltra. † Itẽ qui dat opem ad faciẽdum, vt ff. de fur. l. i. §. opere. & l. qui seruo.
3 §. item pomponius. & §. fi. † Itẽ qui suadet & instigat fieri, vt arg. ff. de iniur. l. item apud §. adduxisse. de ser. corru. l. i. §. suadere. & facit ff. de sicc. l. nihil interest de adulter. l. is cuius. ff. ad l. Aquil. l. item Mela. § si alius. & §. item cum eo. cum si. Sed videtur quod alia pœna puniatur qui rumpit aggeres vt ff. de extraord. cri. l. pe. §. in Egypto. quia damnatur in metallum, vel in opus metalli, vbi dicitur. sed ibi loquitur ad aggeribus prædiorum, non autem de aggeribus fluminis.

De carceribus priuatis vel fractis, & custodibus earum. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Carcerem priuatum tenens qua pœna puniatur, & respublica interest carcerem habere.*

2 *Carceri quando accusatus siue inquisitus & sponte confessus mancipandus sit & quando relaxandus est fideiussoribus, & quando non & quomodo carceribus teneri debet.*

3 *Mulieres carcerandæ non sunt in loco ubi masculi sunt, & quomodo detinendæ, & pro debito pecuniario non sunt carcerandæ & quid tunc fiat.*

4 *Custodes carcerum quomodo tractare debeant carceratos, & si secus fecerint qua pœna puniatur & quomodo puniatur iudex non puniens dictos custodes*

5 *Custos carcerum debet singulo mense notificare iudici nomina carceratorum & delicta ipsorum, ætates &c aliter punitur in xx. lib auri.*

6 *Confessus non sponte quando sit carcerandus, & quomodo de eo sit procedendum.*

7 *Custos carceris quando & quomodo puniatur si carceratus aufugiat, & uni non debet custodia carceris committi, alias custos punitur pro qualitate culpæ.*

8 *Carceratus spoliari non debet.*

9 *Carceratus non statim pœnam patitur, & quomodo contra eum procedatur.*

10 *Confessio sponte reo uel testibus conuicto, quid sit faciendum.*

11 *Fideiussores in criminibus quando dari debeant, & quomodo & promittens sub certa pœna reum exhibere uel condemnationem soluere si non soluat quomodo puniatur, & dominus pro seruo fideiubet.*

12 *Carcerati si ruptis uinculis aut carcere fracto aufugiant quomodo puniuntur.*

13 *Carceratus reuelans qualiter fugere debeat, an debet relaxari.*

14 *Carceratis pro graui crimine an debent apponi ferramenta quod si custos non fecerit, uel passus fuerit ferrum portari in carcerem unde illi euadere possit, aut uenenum unde possit occidi, quomodo punitur, & quid si negligentia fecerit.*

15 *Latrones apprehensi sunt interrogandi de socijs & receptatoribus à iudice, qui notum faciet iudici ubi illi socij & receptatores degunt, & quomodo in tali negotio sit procedendum.*

16 *Carceratum pro debito pecuniario fugere faciens ad quid teneatur, & si negligentia custodum aufugerit ad quid teneatur.*

17 *Carceris in perpetuum an quis damnari possit.*

1
CIENDUM est † quod
nō licet alicui priuatæ perso
næ carcerem habere priua-
tum, nam si aliquis tenet ali
quē in carcere priuato, siue
in domo, siue in agro, imponitur ei pœna
capitalis vt C. de priua. carce. l. i. Sed reipu
blicæ interest habere carcerem, in quo ho-
mines delinquentes ponantur ad custodiā
donec sententia contra eos fuerit lata, vt ff.
2 de custo. reo. l. si confessus. † Not. tamen ꝙ
cum aliquis accusatus est, in fortiā iudicis
manet, si quidem sponte confitetur de cri-
mine de quo accusatus est, vel ex officio
inquisitus, tūc est ponēdus in carcerē vt cu
stodiatur, vt d. l. si cōfessus. ita tñ vt quā
cito potest cōdemnetur, vt C. de cust. reo.
l. si. sed tñ ante condemnationē cōduci de-
bet sæpe corā iudice, vt eius cōfessio audia
tur, & in publico iudicio cōmemoratio cri
minis fiat, vt malo iudici tēperies & frenū
adhibitū videatur, vt C. eo l. si quis. Si autē
cōfiteatur de crimine, aut crimen est leue
ex quo nō debet poni pęna corporalis, sed
pecuniaria, & tūc si velit dare fideiussores
idoneos & soluēdo cōdemnationē, & de se
præsentādo, debet relaxari & nō incarcera
ri, præstita satisdatione, vt dictū est, alias si
nō satisdaret, est incarcerādus, vt d. l. si qs.
C. eo. l. i. & l. quoniā. & ff. eo. l. diuus. Sed si
crimē est graue, & tale ꝙ ex eo veniat im-
ponēda pœna sanguinis, siue corporalis, &
tūc est ponendus in carcerē, nec est fideiul-
soribus dimittēdus, vt ff. eo. l i. & l. diuus.
& debet iudex q̃ cito potest procedere cō-
tra delinquentē, & ita si inuentus fuerit cul
pabilis de eo de quo accusatus est vel in-
quisitus, cito puniatur. Sed si in culpa non
fuerit, cito absoluat. Sed interim nō debet
cathenis vel aliis ferramentis iniuriari, sed
diligenter custodiri ne aufugiat, & est ra-
tio, quia carcer nō ad puniendū, sed ad cu-
stodiendū fuit inuentus, vt ff. de pœ. l. aut
damnū. §. solēt. Nec debet includi in ali-
quo loco carceris, vt nō possit lume videre
de die, sed nocte debet duplicari custodia,
& de die aduenicnte in solis ortu habet ad
locū deduci, vt possit lumē diei & claritatē
videre ne pęnis carceris moriat. Quod q-
dem facere malū est innocētibus, sed delin
quētibus & malis nō satis seuerū est, nec sa
3 tis credule. vt C. eo. l. i. † No. tñ ꝙ mulieres
non

nō debet poni in carcerē in loco vbi mascu
li ponuntur, sed per se separatim ab ipsis vt
C.eo.l. quoniam. Sed hodie iure nouo au
then. debet mulier pro delicto poni ad ali-
quod monasterium, vt ibi custodiatur do-
nec contra eam iudicetur. Sed pro debito
pecuniario non debet carcerari, sed debet
fieri missio in bonis eius, vt C. eodem au-
then.nouo iure. & in authen. vt nulli iudi.
4 §. necessarium. colla.ix. † Et not.tamen ꝙ
custodes debent cum humanitate & beni-
gnitate tractare carceratos, & non suā cru
delitatem vendere pretio, vel gratia, nec
ipsos affligere famæ, vel angustia, vel siti,
vel longa fame subtrahendo eius audien-
tiam & non permittendo eis loqui, vel po-
nendo eos in aliquo malo loco, vel occulto
ut non possint audiri si clamauerint ad
hoc, vt famæ, vel siti pereant, & si talia fe-
cerint, debent capitali pœna puniri. Et de-
bet iudex ipsos custodes prædicta pęna pu
nire quod si non fecerit, infamatur, & gra-
uiter punitur, vt C.eod.l.prima puniuntur
5 etiam in x. lib. auri. † Debet etiam custos
vel capitaneus singulis mensibus notifica-
re iudici nomina carceratorum & delicta
siue causas quibus sunt incarcerati, & æta-
tes & conditiones ipsorum carceratorum,
alioquin custodes puniuntur in xx. li. auri,
6 vt C.eodem l.fina. † Sed si quis non spon-
te, vel per tormenta confessus fuerit de cri
mine, præcedentibus indiciis, vt C. de quæ
stio.l.milites. tunc non constatur confessio
ni suæ sed pluries debet interrogari si vult
perseuerare alias confessio non præiudicat
sibi, vt ff. eodem.l. prima nisi sponte perse-
ueret, vt ff.de quæstio.l.j.§ quæstioni.& §.
si quis viro debet tamen si est graue deli-
ctum in carcere poni & custodiri, vt supra
dictum est, vel relaxari si satisdederit & cū
effectu, vt ff.de custo.reo.l.prima nota & l.
7 diuus.† Et no. quod si carceratus aufugit si
quidem per fraudem custodis qui dimisit
aufugere carceratum tunc custos capitali
pęna punitur. Si autem per negligentiam
custodis, tunc punitur eadem pœna qua
carceratus debuit puniri, nisi probauerit
quod casu, vt per incendium ortum in car-
cere, vel ruina carceris, vel propter alium
casum fortuitum euaserit, vt ff. eodem l.fi.
& l.milites.§.si vero. & hoc si probatur, nō
punitur. Nec vni debet cōmitti custodia,
sed pluribus. Sed qui vni commissit, puniun
tur pro qualitate culpæ, vt ff. eodem. l.non
a facili, & l.milites. Sed si carceratus[a] custo-
dem interfecerit, capite punitur. Si autem
carceratus cum aliquo custode fugerit, tūc
alteri custodi venia dabitur, vt d. l.fina.in-
terdum. Si vero per ebrietatem dimisit fu-
gere similiter punitur extraordinaria pę-
na, vt d. l. milites.§. si tamen cum non sit
pœna expressa à lege, vt ff. de effrac.expil.
8 l.prima.† Item not. quod carceratus nō de
9 bet spoliari, vt ff.de bon. dam.l.ii.† Et not.
quod licet aliquis sit carceratus non statim
pœnam patitur, sed proceditur contra eū,
& probationes recipiuntur, & si conuin-
catur per testes, auditur eius defensio, & plu
ries debet adduci coram iudice, si velit ali-
quid cōtradicere vel probare, vt C. eodem
l.ii.ff. de quæstionibus. l.ii. & l. diuus.§ si
10 quis.† Si autem confessus fuit sponte, vel
conuictus testibus, tunc non est expectan
dus, sed condemnandus, & statim condem
natio exequenda in graui crimine, vt C.
quando appellan. sit l. obseruare. & C. de
custo.reo.l.i. in prin.& l.fin nisi in casu q̄n
seuerior pœna est imponenda, nā tunc plus
11 differtur, vt C. de pœn.l. vendicari.† Item
no. quod in leuibus criminibus vbi non im
ponitur pęna corporalis, debet quis dare
b fideiussorem,[b] qui promittat dare & solue-
re condemnationē. Et quod promiserit sub
certa pęna reum exhibere vel condemna-
tionem soluere, & si non obseruauerit q̄d
promiserit ad pœnam promissam condēna
bitur, vel ad interesse cōi vt ff. eod. l.si quis
reum. potest etiam extraordinaria pœna
puniri, vt d. l. & equē. & C de modo mult.
l.eos. Item dominus pōt fideiubere ꝑ ser-
12 uo suo, vt ff. eod.l.seruus.† Item not.quod
si carcerati ruptus vinculis & effracto car-
cere euadunt, pœna capitali puniuntur, vt
ff.de effract.l.i.in princi. vel alia extraordi-
naria pœna, vt d.l.i. vel puniūtur pœna il-
lius delicti pro quo sunt carcerati, et si sūt
c innocētes, vt habeantur pro cōfessis ꝓp
fugam, vt ff.eo.l.in eos.& in auth. de colla.
13 §.prohibemus colla. ix. † Item not. quod
ille carceratus qui reuelauerit qui aliter de-
bent fugere, debet de carcere relaxari, vt
14 l.in eos in fi.† Item no.quod carcerato pro
graui crimine debent apponi ferrameta, vt
melius custodiat. & si custos corruptus pe-

cunia non fecerit apponi vel passus fuerit qđ ferrũ portetur in carcerẽ vnde possit ille euadere, vel venenũ vnde possit occidi, tunc officio iudicis puniendus,& si negligẽ

15 tia fecerit ab officio est remouendus. † Itẽ no.quod si iudex apprehẽdiderit latrones, quod debet ipsos interrogare de sociis & receptatoribus ipsorum, & significare iudici vbi illi socii & receptatores ipsorũ degunt, vt ipsos capiat,& qui facere procurauerit, laudandus est, non tñ est semper literis credendum sed inquirendum de ipsorum conditione & scelere,& si quis velit ipsos accusare vel arguere &c.ff.eo. l. diuus.ii.& l. de militibus.& l.non est.& l.solent.cum simil.

16 †Item no.quod si quis est in carcere pro debito pecuniario, & alius vt custos carcerũ vel alia persona facit ipsum debitorem fugere, quod tenetur ad debitum soluendũ, vt C.de cen lib.xj.l. si per æquatorem. de exac. tribu.l.quoties.lib.x. Si vero per negligentiam custodum fugerit,puto ipsos teneri ad debiti solutionẽ, vt C. de cust. reo. l.ad commentarien.nisi casu fugerint,vt dictum est supra facit ad huius negligẽtiam. C.de censi l.si per æquatorem.libr.xi. & ff.

17 de offi.præsi.l.diuus in fin. † Sed nunquid potest quis damnari ad perpetuum carcerem. Respond. non videtur. si liber homo est,secus in seruo,vt ff.de pœn.l.mand.C. eo.l.incredibile.& l.seruus.

ADDITIONES.

a Sed si carceratus. Adde tu quod si carceratus repetitur mortuus præsumitur cõtra custod. de quo in l.com res. & ibi per glo. & doc.ff. de leg.ii.§. species. & Ang.in l.si quis ex argentariis.§.prætor.in fi.ff.de eden.dat cautelã,vt custodes subito habeant medicum peritum qui deponat ꝙ carceratus mortuus est asq; culpa custodum, sua morte,& hoc scribi faciant per notarium, & per hoc tollitur suspicio contra custodes.

b Fideiussorẽ. Adde quod quis non relaxatur fideiussoribus quando in defectum pecuniariæ vt per Bar.in l.ii.ff.de pub.iudic. & in l.i.ff. de cust.reo. & datur tunc cautela, vt pena soluatur fisco sub conditione si condemnabitur. vt per Bar.in l.si sub conditione.ff.de solu.& Ange. in l.ii.C. de exhi. reis.& adde quod quis etiam non relaxatur fideiussoribus si alias fugit de carcere glo.est singula. & ibi Ro.in l.lege.ff.ad Silla.

c Pro cõfessis. Adde quod hoc voluit Guil.de Cu. in l.succurritur.ff.ex quibus cau. ma. & ibi Bald. & Bald.in l.admonendi.ff. de iure iurand.& Ange. in l.prima.ff.de effrac. & ita debet intelligi Barto.in l.in eos.ff. de custo. reorum & in l.fina. eodem.titulo vt per Bald.in d.l.succurritur.

De pœna desistentis ab accusatione, & qui puniantur pœna turpilliani. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Tergiuersator seu ab accusationibus porrectis desistens punitur.*

2 *Senatusconsul. Turpillianum quando locum habeat.*

3 *Senatusconsul contra dominum in quibus criminibus non habet locum, & quæ pœna veniat tunc.*

4 *Desistere ab accusatione quando quis dicatur, & quando quis dicitur agere, & quando agere uelle*

5 *Desistens propter iustum impedimentum, non uidetur desistere nec pœnam incurrit.*

6 *Desistere etiam dicitur qui non prosequitur suã accusam negligentia uel culpa sua, tempore sibi aßignato.*

7 *Item ille qui subijcit uel instigat accusatorem, & postea non pergit.*

8 *Item & ille qui composuit cum suo aduersario sine iudicis licentia.*

9 *Componens cum aduersario quando non incidat in pœnam, & in quibus casibus abolitio non habet locum, & in quo accusatore habeant locum prædicta.*

10 *Accusator desistens ut supra incidit in senatusconsul. turpillianum fallit tamen in fœmina & & in minore.*

11 *Turpilliani pœna tenetur qui desistit in appellatione à sententia quæ in sui fauorem prolata fuit.*

12 *Desistens non admittitur amplius ad accusandum immo punitur ut supra dictum est, uel ut hic.*

13 *Iudex non debet resistere, imo prosequi & punire delinquentem, licet quis desistat in prosequendo accusationem.*

1 QVONIAM †plerunque accusatores desistunt ab accusationibus porrectis in iudicio,& sic dicuntur tergiuersari propter quod pœna est imponenda,vt ff.eod.l.j.§.tergiuersari.videre restat quę pœna sit imponenda pro tali crimine.†Et primo notãdũ. est quod hic

a senatusconsultum locum habet contra illũ qui accusam porrectam de aliquo super crimine

mine publico, & postea lite contestata à di
cta accusa desistit, ipsam sequi non curat,
vt C.eo.l.j.& ff.eod. l.destitisse. Quę au-
tē sint publica iudicia habemus.ff. de pub.
3 iud.l.j.†Et no.quod dixi supra publico cri
mine, quia in priuato secus videtur, vt in
crimine stellionatus vel expilatæ hæredita
tis, vel furti, vel iniuriarum, in quibus pœ-
na turpilliani directa & ordinata non vide
tur locum habere, vt ff.eod.l.si quis.§.stel-
lionatus. Sed tunc officium iudicis locū ha
bere videtur in pœna imponēda in his ex-
traordinariis delictis, vt ī d.§.in quibus im-
ponitur pœna pro qualitate delicti, vt ff.eo.
4 l.& in priuatis. † Et dicitur quis desistre,
qui in totum desistit. & animum deponit,
post lit. contesta.vt ff eodem. l.ab accusa-
tione.§.j.& § destitisse & ideo dixi post li-
tem contestatam. quia ante nō dicitur age
re velle, vt ff.rem ratam habe.l.amplius nō
5 peti. † Si autem quis destiterit propter iu-
stum impedimentum, vel propter occurrē
tem necessitatem, non videtur desistere
nec incidit in pœnam, vt ff.eodem.l.sena-
6 tus.§ commune.& §. sequen.†item dicitur
desistere ille cui assignatus fuerit terminus
ad prosequendam suam accusam, & ipsam
non prosequitur culpa vel negligentia sua,
vt d.l.accusatione.§.destitisse. C. qui accu-
7 sa.non poss.l.qui crimen. † item & ille qui
subiicit vel instigat accusatorem. & postea
nō peregit, vt in d l.senatus.in prin.& l.j.§.
8 incidit. † item & ille qui composuit cum
suo aduersario, vt d.l.ab accusatione i prin-
9 cip.sine iudic s licentia. † Si enim de licen-
tia iudicis faceret impetrata abolitione, nō
incideret tunc in pœnā, vt ff. eo l.j.§.si qs.
& §.abolitio.& C.de aboli.l.i. & ii. Fallit ta
men in quibusdam casibus in quibus non
pōt habere locū abolitio, & cōcessa nō excu
sat, vt in l. Iulia. maie. In patria oppugnata
vel prodita. In crimine peculatus, cum simi
li.vt C.de aboli.l.fi. ad fi. Item non petitur
abolitio qn̄ aduersarius sustinuit verbera
vel tormenta, vel catenas, vel similia pro-
pter accusam factam de eo. nisi ipse consen
tiat, vt C.de abo.l.fin. in prin. Et prædicta
locū hn̄t in accusatore desistēte & nō ꝓse-
quente suam accusam, vel transigēte, q̄ hr̄
pro cōfesso. eo quod transegit vel cōposuit,
vt dictū est, vt ff.de prę uari. l. in oibus sed
in reo secus est, quia debet redimere sangui
nē suū qn̄cunq; pōt, vt ff. de bo eo.q̄ mor.
10 sib.consci.l.j.†Et no.quod iste talis a accu-
a satore qui desistit, incidit in Turpillianū se-
natusconsul.& pęna Turpilliani punitur, vt
dictū est, vt C.e.l. quāuis. Sed fallit in fęmi
b na[b]. †Itē fallit in minore rōne suæ ætatis.
11 item incidit in Turpillianum ille, qui pro-
secutus fuit accusam suam vsque ad senten
tiam & obtinuit, à cuius sententia fuit ap-
pellatum, & in ipsa appellatione desistit, vt
12 ff.eod.l.i.§.vna. †Itē not.quod ille qui de-
sistit, non admittitur amplius ad accusan-
dum.ff.eod.l.qui desistit.imo punitur, vt di
ctum est, vel saltem in v.lib.aur. vt ff de p̄-
ua.l.iii.§.fin.& ff.ad exhi.l.iii.C.eod. l.ii.cū
si.vel punitur si de publico crimine accusa-
uit ad similitudinem supplicii pro priuatis
vero pęna extraord. vt ff.e l i.§.calumnia-
toribus.& in l.priuatis.& de hoc not. supra
de calum.& præuari.& suppel. vt ibi no. su
13 pra titu.proxi.†Et no. quod licet quis desi-
stat in prosequendo accusationem, & Iu-
dex tamen non debet desistere, sed prose-
qui, & inquirere, & punire delinquentem,
vt no.infra titu proxi.

ADDITIONES.

a **Et no.quod iste talis.** Vide per Bar. in l.iii.§.i. ff.de præuari. vbi distinguit an expresse an vero tacite quis desistat & eundē aliter distinguentem, in l.i.§.si quis autem.ff.ad Turp.

b **Sed fallit in fęmina.** Adde tu quod est falsum, quia etiam mulier incidit in turpillianum. de quo vide per Alex.de Imo.in consi.xi.col.i.ver.super secundo.in i.volu.

De collusione. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Collusio quid sit, & causarum genus triplex est, scilicet criminale, ciuile, & spirituale.*

2 *Collusio in criminalibus quando fiat, & quomodo tunc colludens puniatur, & an efficiatur infamis.*

3 *Collusio et dicitur quādo accusator desijt ab accusatione, & qd in vtrū incidat & qua pœna puniatur & an efficiatur infamis*

4 *Accusator in causa criminali quando possit desistere per gratiā sine pœna & accusator absens si citetur & non veniat prosequendum quomodo puniatur. & si patitur labi biennium, qua pœna puniatur, & quando est quæstio*

questio de statu personæ & fiat collusio, quid iuris erit

5 *Desistere quando liceat in causa ciuili, et si alio modo fiat collusio punitur.*

6 *Discedere à lite per gratiam spiritualibus quomodo licet & quomodo non. & si quis in causa criminali siue spirituali desistit aliter quam debeat, debet iudex ex suo officio inquirere contra desistentem & punire.*

7 *Discedere uolenti ab accusatione iusta causa, iudex debet abolitionem concedere, & non punitur desistens.*

8 *Iudice colludente cum inquisito, absolutio non tenet & poterit iterum accusari.*

9 *Colludens super beneficio, non punitur super beneficio.*

10 *Maritus accusans uxorem de adulterio, an possit discedere quandocunque uult.*

11 *Colludunt non solum principales personæ & puniantur sed etiam aduocati & aduocatus in principali causa colludens, quomodo puniatur.*

12 *Procuratores quomodo colludant, & quomodo puniantur, & quomodo agitur.*

13 *Accusato Martino si accusans non prosequatur, quid facit iudex & desistens non potest amplius accusare.*

14 *Accusare quando nō possim illum quem alius accusauit, & quando possim.*

15 *Collusione & praeuaricatione probata quid pronunciabit iudex, & an poterit postea alius accusare.*

1 COLLVSIO est † latens & fraudulosa cōuentio inita inter accusatorem & reū vel accusatum in aliqua causa. Et nota quòd triplex est genus causarum scilicet criminale, ciuile, & spiritua-
2 le † In criminali autem fit collusio, quando accusator abscondit ueras probationes criminis cōtra accusatū, uel dissimulat bonas pbationes, vel falsas exceptiones admittit & cōsentit, & ille incidit in uitiū praeuaricationis, & extraord. pœna punit, vt ff. ad Turp. l. i. § praeuaricatore ff. de pua. l. i. & ii & pe. & efficit infamis ff. de prǽua.
3 l. si is cu li. † Dicit etia collusio qñ accusator destitit ab accusatione p q̄ inc dit in vitiū tergiuersatoris, & punit in v. lib. auri & [illegible] ff de [illegible] & ea l. si is. † Hoc [illegible] in ca criminali, ante lit. cōte. potest accusator desistere per gratiam sine pœna à lite, vt ff. ad Turp. l. mulier. & l. inquisitū. post litē vero contesta. non licet sine cōsensu aduersarij, si passus est iā iniuriā vel carceres vel tormenta, vt C. de aboli. l. fi. nec sine licentia iudicis, vt C. eo. l. i. C. de aboli. l. ij. & hoc licet intra xxx. dies, vt C. eo. l. fi. §. quando aūt alias punitur, vt dictū est. & facit. ff ad Turp. l. si quis §. stelliona-tus. Sed idem & in priuato crimine videtur, vt ff. ad Turp. l. & in priuatis. & C. eod. l. ij Sed si accusator est absens, & citatur, & nō vult venire, nec in accusatione procedere, tunc punitur in x. lib. auri, vt supra dictū est: & etiā vltra: quia qui incidit in Turpil. condemnatur in sumptibus litis, vt ff. de pœn. l. absentem. C qui accusa. non pos. l. qui crimen & l. si ea. vbi de hoc. Si vero patitur labi biennium intra quod debet causa criminalis finiri, tunc punitur in quarta parte bonorum, & fit infamis, vt C. vt intra certū tempus cri. quæstio termin. l. j. cū simi. Si vero esset quæstio de statu alicuius personę: tunc ille qui colludit, amittit ius quod habet in personę illius. & applicatur illi qui collusionem detexit. C. eo. l. fin.
5 ff. eod. l. j. † In causa vero ciuili licitum est desistere à causa quandocunque sine licentia iudicis & liti renunciare. C. de pact. l. postquam nisi sit causa famosa intentata: nam tunc non potest transigi, nec desistere sine consensu iudicis. ff. de his qui not. infa. l. furti. §. potestas. Et si in ciuilibus alio modo fiat collusio, punitur pro motu iudicis qui delusit forte secūdum l. C. de mo-
6 do multa. l. fin. † In spiritualibus vero per gratia licet a lite discedere: vt extra de simo. c. nemo. sed non per transactionem, vt extra de transactio. c. super eode. & c. præterea. imo & si quis in causa criminali siue spirituali desistit aliter quam debeat, debet iudex ex suo officio inquirere contra desistentem, vt extra eo c. i. & C. de aboli. l. j & ij. & punire debita pœna: vt supra di-
7 ctum est. † Si vero iusta causa velit quis ab accusatione desistere vel discedere: debet iudex abolitione concedere, vt C. de aboli. l. j. ij. & [illegible] §. abolitio & tunc desistens non
8 punitur. † Sed si iudex colludat cum inquisito, et ipsum per gratiam vel pecuniā absoluat, talis absolutio non valet, nec pręiudicat quominus iterū inquiratur et [illegible]-

niatur, vt extra eod. c. j. & ij. & c. iterum. ff. eodem. l. cum iusto. & l. collusione. & l. sententiã. & potest etiam iterum accusari, vt ff. de præuaricat. l. iij. †Si vero colludit super beneficio, colludens punitur super beneficio, vt ex-
9 uaricat. l. iij.
10 tra eod. cap. audiuimus. †Sed si maritus accusat vxorem de adulterio, potest quandocunque vult discere, quia potest vxorem sibi reconciliare intra biennium, vt C. de adulte. authen. sed hodie. extra de conuer. coniu. c. gau-
11 demus. †In summa vero notan. est, quod non solum principales personæ colludunt & puniuntur, vt supra dictum est, sed etiam aduocati. Et si in causa principali fuerit per aduocatum collusum, punitur pœna extraordinaria, vt ff. de pœn. l. prima. §. verum. & l. ij. §. quod si. & l. penult. & ij. quæstio. iiij §. notan-
12 dum. & not. supra titulo proximo. †Colludunt etiam procuratores, qui dolosa patiuntur se superari in causa, qui tenentur de dolo ad omne interesse si sunt soluendo, alias igitur contra illos qui colluserunt cum eis. ff. de
13 dol. l. eleganter. §. si dolo. †Sed quid M. accusauit aliquem de aliquo delicto publico vel priuato, iste Marti. non videtur prosequi accusam suam, vel non produxit probationes suas. Respond. quod iudex debet assignare ei terminum ad producendum suas probationes, & si non fecerit, videtur tacite desistere, & renunciare iuri suo, vt C. qui accusare non poss. l. si ea quæ. & insuper incidit in turpillianum, & punitur, vt supra dictum est. & supra titulo proxim. not. Et poterit tunc iudex, & debet contra talem accusatum per inquisitionem procedere & punire, si culpabilem inuenerit, vt extra de collu. cap. primo & secundo. in fin. & C. de aboli. l. prima & secunda. §. finautem. Not. tamen quod ille qui destitit, non potest amplius accusare, vt ff. eod. l. qui destitit. de præuaric. l. accusator. cum sim. Sunt & alij qui prohibentur accusare aliquos, vt not. supra de his qui accus. non possunt per
14 totum. †Si autem fuerit quis ab vna parte accusatus de vno crimine. non poterit ab alio super eodem crimine accusari, nisi doceatur de collusione, & præuaricatione primi accusatoris, & se ignorare primam accusam fuisse ab alio institutam, quod ignorare quilibet præsumitur. C. qui milit. non poss. l. super his, & de hoc not. C. de accusatio. l. qui de crimine. &
15 extra de accusat. cap. de his. †Et probata a collusione, & præuaricatione debet iudex interloquendo pronunciare collusum fuisse in dicta accusa, & poterit postea accusare. ff. de præua. l. iij. in princ. not. de accu. l. hi tamen. §. fina. & l. si cui. §. de criminibus. not. cum similibus facit. ff. de iud. l. de qua re. Nam si accusatus opponat exceptionem rei iudicatæ, vel solutionis iam factæ, oportet quod iudex pronunciaret super ista emergenti prius, vt dicta l. iij. & dicta l. de qua re. & extra de ord. cog. cap. primo. & ibi not. alias non posset secundus accusator accusare, nec procedere, vt dictum est. Et dicetur sic per iudicem. Nos iudex cognitor quæstionis vertentis inter talem accusatorem ex vna parte, & talem accusatum ex altera, visis talibus exceptionibus oppositis per talem accusatorem quorum tenor talis est &c. Quia cognouimus in ipsa accusa ique processu facto super illa collusum fuisse in dicta accusa, & processum per talem modum. Et not. quod debet specificari qualitas collusionis. Et auditis allegationibus partium. Et super omnibus habita deliberatione diligenti interloquendo pronunciamus procedendum esse, & procedi debere super dicta accusa de nouo porrecta per dictum accusatorem contra dictum accusatum per quem propositæ exceptiones obstare non possunt quin procedi debeat super noua accusa &c. vel pronunciabitur prout qualitas negotij requirit, prout iudex viderit, & cognouerit expedire.

ADDITIO.

a Et probata. Adde tamen quod collusio præsumitur quando accusator conuersatur cum accusato ex quo per accusationem solent oriri inimicitiæ capitales inter accusatorem, & accusatum ita Bartol. in l. iij. ff. de adimen. lega. vbi tex. & in l. si inimicitiæ. ff. de his quib. vt indign. Quod est notabile.

De abolitionibus. Rubri.

SVMMARIVM.

1 *Abolitio quid sit*
2 *Abolitio quot modis fiat.*
3 *Abolitio facta a principe quid operatur, & si fiat ad petitionem partis quomodo fiet, & quid erit cognoscendum.*
4 *Accusatione per errorem facta quando abolitio conceditur & quando non*
5 *Abolitio intra quantum tempus peti debet.*
6 *Abolitio regulariter conceditur quando petitur*

litur propter mortem, fallit in casibus hic positis.

7 *Accusans calumniose, si pecunia conuictus velit abolitionem fieri non auditur etiam parte consentiente. fallit in casib. hic positis.*

8 *Abolitione generali vel speciali tollitur pœna & crimen extinguitur, non autem tollitur infamia.*

IDEAMUS quid sit abolitio. Et quidē potest dici sic. 1 † Abolitio est accusæ peremptio siue exclusio, vt nomen sit consequens rei. Sicut dicitur exceptio, actionis exclusio. ff. de excep. l. ij. in princ. 2 † Et not. quod abolitio fit tribus modis. Vno modo à principe ex suo motu ob rem prospere gestam, vel ob gaudium vel ob similem causam, vt ff. ad turpil. l. si quis. §. fina. & l. sequen. Secundo modo ad instantiam & postulationem accusatoris coram iudice ordinario, qui de causa cognoscebat. Tertio modo per mortem accusatoris vel accusati, cum extinctum fuerit crimen regulariter morte superueniente, vt ff. eodem l. aut priuatim. vel propter iustum impedimentum superueniens accusatori, vt dicta l. autem. & l. senatus. §. reos. C. si 3 accus. mor. fuer. l. secūda. & l. defunctis. † Et not. quod si fit abolitio à principe nullo postulante, quod talis abolitio extinguit omnes ac-a cusationes a quo ad omnes, præterquam ad actorem, quia ipse non minus poterit vsque ad xxx. dies repetere accusam, vt C. eod. l. fin. computandos a die quo feriæ generalis abolitionis sunt finitæ. & debet accusare eo modo quo prius fecerat, vt C. de genera. aboli. l. ij. ff. ad turpil. l. aut. §. in iudicio, Si vero fiat ad petitionem accusatoris coram iudice, tunc debet fieri vtraque parte præsente, scilicet accusatore, & accusato, & causa cognita. Et vertitur in causæ cognitione hoc modo, vt si accusator calumniose hoc modo fecit accusam, abolitio non conceditur, vt C. eod. l. fina. in princ. de calum. l. fallatia. imo puniatur de calumnia, 4 vt supra not. de calum. † Si vero per errorē accusauerit, si quidem accusatus subsimuit iniuriam, vel carceris, vel verborum, vel tormēti, non est concedenda abolitio. si vero non subsimuerit iniuriam, vt dictum est, & tunc conceditur, alias non, etiam vtraque parte volen-5 te. † Et debet peti abolitio intra xxx. dies cōputandos à die institutæ accusationis, alias non auditur, vt C. eod. l. fina. & ff. eod. l. j. §. aboli-6 tio. & l. aut. §. in iudicio. † Si vero propter mortem petitur abolitio, debet concedi regulariter, quia morte extinguitur crimen, vt C. si reus vel accus. mor. fue. l. ij. cum si ff. eo. l. in senatus. §. si propter mortem. Fallit in casibus in quibus nullo modo conceditur, vt in crimine læsæ maiesta. patriæ oppugnatæ vel proditæ, vel crimine falsi, vt C. eod. l. si falsis. ff. ad turpil. l. fallaciter. Item in crimine peculatus, repetundarum, & de residuis, & in crimine apostasiæ, & hæresis, & simil. vt C. si 7 reus vel accu. mor. fue. l. j. & ibi not. † Item quod si quis calumniosam fecerit accusam. & ipse pecunia conuictus velit abolitionem fieri, non est audiendus etiam consentiente parte aduersa, sed procedi debet in accusa ita vt nocens puniatur, vt C. eod. l. ij. fallit etiam si accusauit pro sequendo suam iniuriam, vel accusauerit consanguineos vel similes, nam tunc conceditur 8 abolitio, vt dicta l. ij. §. fin. † Item not. quòd per abolitionem generalem vel specialem tollitur pœna, & etiam crimen extinguitur, sed non tollitur infamia. C. de genera. aboli. l. fina. cum simi. & de hoc not. Azo. in summa huius tituli.

ADDITIO.

a Accusationes. Adde tu quod ista generalis abolitio non extenditur ad crimina iam liquidata. l. fina. C. de abo. Nec etiam extenditur ad crimen falsi licet non sit liquidatum. vt est text. in l. Lucius. ff. ad turpil. & ibi Bartol. & Ang. nec etiam ad iam carceratos. l. domitius & ibi Bartol. ff. ad turpillianum. quod intellige vt per Bart. & Ang. in dicta l. Lucius. & per Angel. in l. falsorum. §. fina. ff. de accusat. nec etiam porrigitur ad accusationes nondum inchoatas. l. prima & secunda. C. de genera. aboli.

De treuga. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Treuga quid sit.*

2 *Pax quid sit.*

3 *Treuga duplex est, scilicet conuentionalis, & canonica, conuentionalis quid sit.*

4 *Treugam supradictam qui frangit, qua pœna puniatur & sit infamis & quando sit seruanda inter personas priuatas.*

5 *Treugam qui fecit aliquem percutiendo, quomodo puniatur.*

6 *Treugam qui fecit si homicidium commit-tat,*

cat, capite punitur.

7 *Treugam qui fecit si aliter quam supra delinquat quomodo puniatur.*

8 *Treuga canonica quae sit & quae sit poena contrafacientium, & debent iurare ut servetur aliter puniuntur.*

1 TREVGA † est securitas siue fiducia praestita rebus & personis inimicorum ad certum tempus,
2 discordia nondum finita. † Pax
3 autem est finis discordiae. † Et not quod duplex est regula, scilicet ex pacto initio inter inimicos. & illa appellatur conuentionalis quia ex pacto & conuentione sumit formam sicut & contractus, vt ff. de pactis. l. conuentione. & depositione. l. prima. §. si conuenerit. de regulis iuris. l. contractus. Et ista talis treuga est seruanda hostibus, nam etiam fides hostibus est seruanda, vt xxiij. quaestione prima & xxij. quaestione iij. innocens &
a hoc verum, si hostes tibi seruant, alias non [a] est eis seruanda. extra de iureiuran. cap. peruenit. Iuxta illud frangenti fidem, fides frangantur eidem. vt C. eodem l. cum proponas. C. de transaction. & l. diuersa. & ff. locati. l.
4 quaero. §. inter locatorem. † Et qui talem treugam frangit, & maxime peregrinis mercatoribus, rusticis, dum culturae agrorum insisterent, & auferrent animalia & instrumenta agrorum cum quibus cultura fit, illud quod abstulit in quadruplum restituat, insuper fit infamis, & personaliter punitur qui talia committit, vt ff. de re milita. l. fina. & hoc intelligo de treuga facta inter ciuitatem & alia loca, si autem inter priuatas personas dico quod est seruanda, dummodo eis seruata sit, vt supra
5 probatum est per iura praemissa. † Et si quis fecit treugam, percutiendo aliquem ex illis cum
b quibus [b] facta erat treuga, quòd puniatur in manus amissione, vt in authent. de manda. princi. colla iij. §. coges. ita vt in ipso puniatur cum quo deliquit, vt C. commun. de success. authen. omnes per g tui. & in vsib feud. de pace tenen. cap. primo § si quis vel potest dici quòd cum dicta iura loquantur de pace rupta, & non treuga, quod poena extraordinaria punia ur inspecta atrocitate delicti, vt ff. de iurisdictio. omn. iudic. l. praeter §. fina. & l. ult. & de extraor. crimi. l. prima. de effrac. l. prima. & secundum diuersitatem facti, & delicti, vt pa-
6 tet per titu. speciales in hoc opusculo. † Si vero per homicidium commiserit, capite punitur, vt ff. de parrici. l. penult. §. qui alias personas. & not. pulchre. supra de homici. † Si
7 vero aliter delinquit, secundum qualitatem delicti poena debita & ordinata punitur, vt patet in hac summula per titu. speciales com-
8 petentes. † Est & alia treuga canonica, siue à iure inducta, quae certo tempore est seruanda, & maxime personis ecclesiasticis & peregrinis, mercatoribus, & personis rusticanis, maxime dum agriculturae insudant, vt extra eodem cap. primo & secundo. Et qui contra facit, excommunicatur. Et episcopi debent prouidere, vt talis treuga seruetur, & debet vnus episcopus alteri dare auxilium & fauorem alias dignitate priuantur &c. & dic vt plene not. extra eod. tit. cap. j.

ADDITIONES.

a Alias non. An si vnus fregit treugam alius possit frangere. Ioan. And. & Anto. de But. in cap. iij. de iniur. quod non & Ioan. And. in addi. Spec. in rub. de treug. & pac. Ang. Pau. de Cast. Raph. & doct. in l. si ex legato. & in l. qui seruum. ff. de ver. obl. & vide Alex. in l. cum proponas. C. de pact. & ibi addita, & vltra praedicta vide late per Fel. in c. j. col. ij. de treu. & pace.

b Cum quibus. Sed quid si rapta est filia vnius patris ab alio ex alia parte, an per hoc dicatur treuga rupta, dic quod non, vt plene per Alex. in consil. cxiij. per totum, in ij. volu.

De pace. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Pax quid sit.*

2 *Procuratores pacem facientes debent habere speciale mandatum.*

3 *Pax potest fieri super quolibet maleficio pro quo ingeritur poena sanguinis, fallit in crimine adulterij.*

4 *Occiso aliquo si haeredes illius aut filij fecerint pacem & remissionem de homicidio, iniuria &c an potestas poterit procedere. & quid si statutum esset quod posset fieri pax.*

5 *Vulnerato filio Titius fecit pacem vulneranti de omni iniuria & offensa, an alius possit vulnerantem accusare.*

6 *Vulnerato filio si Titius fecit pacem vulneranti de vulneribus sibi illatis & de omni iniuria & offensa posito quod pax fieri possit & teneat, si postea filius moriatur, an ha-*

an hæredes Titij possint de homicidio accusare, non obstante pace vel an videatur facta pax de morte & quæ verba sint ponenda in contractu pacis.

7 *Offensus an compelli possit ad faciendum pacem cum offendente.*

8 *Satisdare de non offendendo an aliquis compelli possit.*

9 *Iniuriam fecisti Titio qui postea bibit & comedit tecum & sic videtur renunciasse iniuria, an Titius possit postea se accusare.*

10 *Vulnerato Titio mortifere, si inculpetur de hoc Mar. Titius vero dicat quod Mar. non vulnerauit eum sed alius, an iudex potest contra Martinum procedere.*

11 *Potestas an possit ponere guerrantes ad confines, & accipere fideiussores.*

12 *Accusatione uel inquisitione facta duo fecerunt pacem de maleficio quod fuit inter eos an per talem pacem uideantur confessi crimen, vt iudex possit eos condemnare sine aliqua probatione, & quibus verbis ad cautelam sit utendum in contractu pacis.*

13 *Pupillus an possit pacem facere de morte patris uel offensa patri facta cum authoritate sui tutoris.*

14 *Pacem & remissionem aliquis fecit Titio in præsentia iudicis quodam presbytero præsente & recipiente pro offendente &c an talis pax ualeat.*

15 *Statuto dicente quod quis habuerit pacem ab offenso uel hærede eius, non possit personaliter de homicidio damnari, Titius fuit occisus pluribus hæredibus relictis, nunquid est opus quod habeat pacem ab omnibus*

16 *Statuto dicente quod pace non obstante homicida condemnetur de homicidio, si Mar. fuerit interfectus mandato Titij qui postea habuit pacem, an pax proderit Titio?*

17 *Pacem & remissionem duo fecerunt, & promiserunt eam obseruare, si postea unus frangit pace altera offendēdo qualiter puniatur.*

18 *Guerra existente inter duas ciuitates uenerunt ad concordiam, quam promiserunt perpetuo obseruare sub certa pœna si postea una terra unius ex istis ciuitatibus supponat se alteri ciuitati propter quod ciuitas priuata tali terra commisit homicidia contra aliam ciuitatem, an incidat in pœnam.*

19 *Ordinatum est per legem Mantuæ quod homicida puniatur in x lib. Titius fuit condemnatus in dicta pœna pro homicidio commisso postea habuit pacem à filio occisi, uel illo cuius intererat, an commune possit exigere illam pœnam ab homicida?*

20 *Tutor nomine pupilli uel infantis, & curator nomine adulti an pacem facere possit ita ut ualeat.*

21 *Pace à pluribus facta de omnibus iniurijs & offensis hinc inde illatis promissum fuit illam obseruare sub certa pœna, si unus facit contra pacem & alius ex alia parte illum percutiat, an possit accusari & puniri de pace rupta uel aliter.*

22 *Statuto dicente quod habens pacem cum inimico dimittatur ei pœna, uel condemnatio, uel de banno eximatur, si uniuersitas fuit propter delictum condemnata, & uelit facere pacem quomodo faciet, & quomodo congregabitur?*

1 VIDEAMVS † Primo q̃d sit pax. Et quidem pax dicitur finis discordię, sed treuga est securitas data rebus & personis ad certum tempus,
2 discordia nondum finita. † Et not. quod si pax fieret per procuratores, debet habere speciale mãdatum, q̃a generale nõ sufficit. extra de treug. & pace. c. i. de transactioni. c. cõtingit. de arbitris c. per tuas. ff. de procu
3 ratorib. l. mandato. cum si. † Item nota. ꝙ super quolibet maleficio, ꝙ quidẽ ingerit pœnã sanguinis, licet transigere & pacisci, & pacem facere, & hoc est regulariter verum ex parte delinquentis, & sine aliqua pœna, vt C. de transactionib. l. transigere. ratio est, q̃a licet vnicuique se & sanguinẽ suum redimere. ff. de bonis eorũ qui mortẽ
a sibi cõsciuerũt. l. prima. Fallit hoc crimine adulterij, vbi transactio non admittitur propter frequentiam delicti, & eius atrocitatem, vt nota. in d. l. transigere. Et est ratio, quia paciscẽdo videtur de crimine confiteri, & pro confesso habetur. ff. de pręuar. l. in omnibus. & de ista materia no. Azo in
4 summa de transactionibus. † Sed pone ꝙ quidam fuit occisus, eius hæredes aut filii fecerunt pacem & remissionem iniurij homicidii de homicidio, & de iniuria omni, & percussione & offensa illatis & factis per ipsum

ipsum homicidam in personam occisi dicto vel facto. Sed potestas non minus procedit contra istum homicidam, non obstante tali pace, & vult istum homicidam de homicidio punire & condemnare. Quæritur quid iuris. & videtur quòd posit, quia per tale maleficium commissum acquisitum est ius ciuitati, vbi perpetratum est maleficium, ita quòd postea per pacem & pactum priuatorum non potuit tolli, vt ff. de pact.l.ius publicum. & l.iuregentium.§. si paciscitur. Itē quia reipublicæ interest ne maleficia sint impunita, vt ff.ad leg. Aquil. l.ita vulneratus in fine fac.t ff.ad leg Iul.de vi publ. l.qui cœtus.& ff.de public. l. licitatio § quòd illicite.& extra de collu.cap.i. & in hoc concordant communiter doctores. Et ita seruatur, nisi statutum esset præcise in cōtrarium, quòd posset pax fieri. Et pace facta non debet potestas se intromittere de tali crimine, nam statutum illud est seruandum.ff.ad municipa.l constitutionibus. de lega iii.l.non aliter.& not.ad Sillan l diuus. Sed do.Guid. de Suza. dicit quòd pax valet & est seruanda, & pōtestas nequit se intromittere, quia nemo sine accusatore punitur.ff.de muneri.& honori. l.rescripto. §. si quis accusatorem non habens. Item quia pacis lenitas est seruanda, vt C.de alles tol. l.prima circa principium. Item quia lex iubet fieri pacem & obseruari vt in vsib.feudorum. de pace tenend. Item prætor non debet curare si partes volunt cōponere &c. ff de oper.noui nuncia l.i.§.inde quæritur. ff.de vsufruct l.æquissimum. & pro eo facit xx.distinct.per totum.& c.discordantes. & 5 c.discedentes.cum similib. † Sed quid, aliquis fecit pacem cum eo qui eum vulnerauit, & remissionem sibi fecit de omni iniuria & offensa. Modo venit alius & vult istū accusare nunquid potest? Respondeo.dicit Gul. ꝙ non potest, quia per talem pacem præclusa est via omnibus aliis accusandi per l i.ff.de iureiuran.l.eum qui.§.in popularibus ff.de sepulch.viola. l. sepulchrum.ff.de accusa.l.si cui.§ iisdem.Sed alij docto contra per l.ff.de vi publi.l.qui cœtu.§.fina. de adulter l.si maritus.§.si negauerit.de pac.l. iurisgen.§ si paciscar.vbi de hoc no.cum si.
6 Et hoc verius videtur. † Sed posito quod pax valeat & fieri posit. quæro quid si Titius vulnerauit M.& facit pacem de vulneribus sibi illatis & de omni iniuria & offensa, postea ipse moriatur, an hæredes possint de homicidio accusare non obstan.pace, vel an videatur facta pax etiam de morte postea subsecuta. Et videtur quòd accusare possint, nec videatur facta pax de morte secuta, quia non fuit actum de morte &c. & non videtur pacto perimi id de quo non fuit cogitatum. ff.de transac. l. qui cum tutoribus. Item quia non potuit paciscens remittere iniuriam factam reipub ff.de pac l. ius publicum.& l.iurisgen. §. si paciscar. de publica l.licitatio §.quod illicite. & videtur casus.ff.ad legem Aquil.l.si actum sit.& l.si vulnerato seruo.& l.ita vulneratus.§ i.cum similib. Econtra videtur quòd accusari non posit, quia pacis lenitas est seruanda. C.de cadu.tollen.l.i. Item quia non debet curare prætor si litigantes ad concordiam veniant &c ff.de oper.noui nuncia. l.prima. §.inde quæritur. Item quia si pax facta est de vulnere, & de morte quæ subsequitur intelligitur esse facta, vt ff. de fideiuss. l. si quis pro reo §.i.ff quo legato.l.si. & ad l.Aquil. l.huic scripturæ.ff.de dam.infec.l damni.§. Sabini cum similibus. Solu. dicunt omnes docto. primam opinio. esse veram per iura primo allegata.vnde potest accusari de homicidio pace non obstāte, vnde quādo fiat pax, debet notarius dicere. Fecerunt pacem & remissionem de omnibus vulneribus & offensis, & iniuriis factis & illatis, & de morte si subsequeretur &c. & inde &cęte. Nam tunc de morte intelligitur esse facta, & sic non possunt accusari de homicidio, si postea subsequeretur &c.dummodo posit de tali, & tanto maleficio per statutum fieri pax, aliàs secus, vt notatur supra. Sed pone quòd quidam &c. † Sed nunquid offensus b
7 b posit compelli à iudice ad faciendum pacē cum offendente. Respond.sic videtur, quia iudex habet procurare quòd ciuitas quam regit sit in pace. ff.de officio præsid. l. congruit. Item debet facere, vt ad arma, & rixas homines non veniant, vt ff.de vsufruct. l.æquissimum.vbi de hoc nota, & facit in argument. de serui l.harum. & l.egi.C de cadu.tollen.l.prima. in vsibus feudorum. de pace iuramē.firman.capitu.primo cum similib. Et maxime si propter hoc magnus tumultus

tumultus, & magnum periculum possit inde contingere, alias secus, vt dicunt quidã doctores. Sed videtur contra, quòd ad pacem non possit præcise compelli, vt nonagesima distinct. capitu. discordantes. & capitu. placuit. & capitu. studendo. quod verius videtur. non tamen per hoc remittitur pœna, vt supra nota. ff. de pactis. l. iuregentium. §. si paciscar. & facit in authentic. de manda. princip. §. oportet. vbi de hoc not.
8 colla. iij. † Sed nunquid potest quis compelli satisdare de non offendendo? Respó. dicunt quidam doctores quòd non, quia graue est adinuenire fideiussores, & nõ debet quis superuacua satisdatione onerari, vt ff. de procura. l. non cogendum. §. fina. ff. si quis caus. l. prima. de iudic. l. secunda. §. si dubitetur. Item ex suo delicto est quis puniendus, & non debet ex maleficio præmium consequi, vt ff. de interdict. & relega. l. relegatorum in fine. ff. de nego. gest. l. si hę reditaria. C. de hæreti. l. sed si. Sed si alium non offenderit, tunc ne ab alio offendatur, debet ille compelli satisdare de non offendendo, vt nota. in titu. de accusationi. Sed alij dicunt quòd si offendens est damnandus de offensa, & soluit condemnationem, quòd cum sit punitus, non debet amplius puniri, & tunc possit offensus compelli ad satisdationem præstandam de non offendendo, vt C. de his qui ad eccle siam confugiunt. l. denunciamus. argumen. C. communi diuidundo. l. cum vsufructus. Itẽ quia prætor habet curare, vt pacata sit ciuitas &c. ff. de offi. præsid. l. congruit. & ff. de vsufruct. l. æquissimum. cum simi. bus. quod
9 verius videtur. † Sed quid fecit mihi iniuriam, si postea bibi & comedi tecum, & sic tacite videor remittere iniuriam, si post hoc volo te accusare, nunquid sum audiendus? Respond. vt nota. institu. de iniuriis.
10 §. fina. † Sed quid Titius fuit mortifere vulneratus, de quo M. inculpatus, sed vulneratus dicit ꝙ M. ipsum nõ vulnerauit, sed alius, nunquid potest iudex contra ipsum procedere, respondeo, non videtur, quantum est per iniuriam sibi factam, sed pro facto communis, sic videtur. ff. de public. l. licitatio. § quod illicite. ff. ad Sillanianum. l.
11 si quis in graui §. i. † Sed an potestas poterit guerrantes sibi ad inuicem ponere ad confines si nolunt facere pacem? Respondeo sic videtur, per l. ff. de offic. præfect. vrbis. l. prima. § fina. & argumen. ff. de interdict. & relegat. l. relegatis. §. solent. & §. iudicare & l. fina. Item poterit accipere fideiussores à qualibet parte, & postea eis præceptum facere quòd vnus alterum non offendat sub certa pœna, vt ff. si quis ius dicẽ. non obtempe. l. prima. argumen. ff. qui satisdare cogan. l. si fideiussor. §. fina. ff. de of-
12 fic. præsid. l. congruit. cum similibus. † Sed quid duo fecerunt post accusationem, vel inquisitionem factam de maleficio quod fuit inter eos, nunquid per talem pacem videantur confessi de tali crimine, vt possit iudex eosdem offendentes condemnare sine aliqua probatione? Respondeo dicunt quidam quòd sic, vt ff. de infami. l. quoniam. de iure fisci. l. in fi. & l. eius qui. & l. imperator. & argument. C. de re iudicat. l. ad solutionem. cum similibus. vnde ad cautelam quando fit pax offendens debet negare se deliquisse. & notarius debet dicere. Tales fecerunt concordiam & pacem de quibuscunque iniuris, vulneribus & offensis, quæ dicuntur tales inuicem fecisse & intulisse, nam tunc non videtur confiteri sed negare. Sed si dicatur de vulneribus & offensis illatis & factis tunc videtur confiteri &cęt. vnde cautela est adhibenda quæ non nocet, sed prodest, vt ff. negot. gest. l. Pomponius. & facit. ff. mand.
13 l. qui mutuam. cum simi. † Sed nunquid pupillus potest facere pacem de morte patris, vel offensa facta patri cum authoritate sui tutoris. Respon. dicunt quidam aut certum est de offensa facta, & tunc non possit: aut est dubium, & tunc possit & valeat: quia tutor in dubio potest transigere pro pupillo, & valet transactio, & ipse pupillus cum tutoris authoritate: vt C. de transact. l. præses. ff. de iureiurando. l. tutor. ff. de administratio. tuto. l. Lucius. in fin. & facit. ff. de fur. l. qui pignore. & l. interdum. § cautelam. cum similibus. Sed alij dicũt quod si aliquid est datum pupillo pro tali pace, quod tunc valeat & sit seruanda. ff. de transact. l. præses. quia minoribus interest talibus non vexari, nec grauari, vt ff. de minoribus. l. minoribus. ff. de iniur. l. sed si vnus. §. filio. & facit. ff. de censi. l. prima. C. de ve-

teri iure enucle.l.j.cum simili. Sed Vbert. dicit, aut pupillus est infans, & tunc non valet pax etiam cum authoritate tutoris, sed si est maior infante, & tunc cum authoritate tutoris & decreto iudicis valet, vt ff.de pœn.l.j ff.de administratio. tuto.l.j. C. de
14 prædi.min.l.minores cum similib. † Sed quid aliquis in præsentia iudicis fecit pacē & remissionem M. præsbitero quodam præsente & recipiente pro offendente & eius vice & nomine &c. an talis pax valet? Respond. dicunt quidam quòd sic. quia sacerdos est publica persona, vt ff.de iusti.& iure.l.ius publicum. & per publicam personam alteri acquiritur ius. C. per quas perso. no.acqui.l.i.ff.de adoptio.l.non aliter. item quia pax est res fauorabilis, vnde est ampliandа ff.de libe.& posthu.l.cum quidam. & in hac opi. fuit Guido de Suza. Sed videtur contra, quod alteri stipulari, vel paсisci nemo potest, vt institu.de inutili stipula.§ alteri.ff.de verb. obligatio.l.stipulatio ista §.alteri de bonis authoritate iudi. pos. l.cum vnus.ff.quod vi aut clam.l.j.cum si-
15 milibus. † Item quæritur dicitur in statutis, quod si quis habuerit pacem ab offenso vel hærede eius, quo nō possit personaliter de homicidio condemnari. quidam fuit occisus & plures reliquit hæredes, nūquid est opus quod ab omnibus habeat pacem, an sufficit si ab vno habeatur? Respond. & videtur quod ab omnibus, quia quod omnes tangit ab omnibus debeat approbari. argu. C de auto.præstan.l.fi.in fi.ff.de lega.ii l. si pluribus hæredibus cum similib. Dy. sed tu
16 dic quod sufficit. qđ à maiori parte. † Sed quid dicit statutū quod homicida nō possit habere pacem, & si habuerit, quod pax ei non prosit. imo non obstant. condemnetur de homicidio contingit quod quidā nō occidit, sed mandauit fieri, & fieri fecit homicidium. An pax prosit isti si habuerit? Respondeo, dicunt quidam quod sic, quia statutum dicit solum de occidente, & si vo
d luisset idem esse in mandante, d dixisset. C. de cadu tolle.l.i.§ ne autem. item quia statutum est stricti iuris, & seruandū est prout iacet. ff. de extraordina. crimi.l.i.§.cū ergo. de leg ii.l.non aliter. item forma statuti est seruanda. ff. ad municipa.l. cōstitut.onibus. Itē illud quod non est expressum in statuto, pro omisso haberi debet. ff. de verb. obli. l.quicquid astringendæ. itē cum diuersitas sit in vocabulo ergo & in effectu, vt C. de codicil.l.si idem. & facit pro ista parte. ff. solut. matrimo.l.si vero.§ de viro. ff. de iniuriis.l.item apud labeonem.§. ait prætor. ff. de regul.iur.l.expressa nocent. cum similibus. Ecōtra videtur quod pax non valeat, quia qui mandat fieri facere videtur. ff. de solutio.l.qui mandat de iniur.l.non solum. §.si mandato. nam qui per alium facit &c. ff. de vi & vi arma.l.i.§.deiecisse. de administratio. tutor.l.ita autem.§. gessisse. item qui mandat fieri magis delinquit, quā qui facit, quia peccat in se & in alium quē peccare facit, vnde grauius est puniendus. ff. de seruo corrup.l.in hoc modo. ibi, iustius est &c. ff. quod vi aut clam.l.si tibi cum similibus, & hoc verius puto per iura nunc allegata. facit. C. de accusatio.l.non ideo minus. ff. solu. matrimo l.si vero.§. de viro. ff. de vi & vi arma.l.i.ibi, per vim &c ff. ad Silla.l.& si certus sit percussor. cū simil. item quia licet statutum dicat solum de occidente, debemus illa verba reducere, vt idem sit in mandante secundum iuris interpretationem, vt ff. de mune. & hono.l. vt gradatim.
17 §. sed & si lege. cum similibus † Sed quid duo fecerunt pacem & remissionē, & promiserunt pacem obseruare, vnus postea frāgit pacem & vulnerat alium, qualiter punitur? Respond. videtur in manus amputatione, vt in vsibus feudorum. de pace tenen. & i.§. si quis alium. Si vero occidisset alium, tunc punitur.l.Cornelia. de siccar. ad mortem, sicut homicida. ff. de siccar.l i.§. penul. de parrici.l.penu.§. qui alias personas cum similibus. Vel si alio modo offenderet, punitur secundum qualitatem delicti, vt patet
18 per diuersos titulos huius opuscu i. † Sed pone & gerra erat inter duas ciuitates, vel castra, tandem peruenerunt ad pacē & cōcordiam, & promiserūt adinuicem sub certa pœna pacem & concordiā perpetuo inuiolabiliter obseruare. Cōtingit quod aliqua certa terra de vna ciuitate, vel castro se supponit & committit iurisdictioni alterius, propter quod illa terra sub cuius iurisdictione erat supposita ante pacē indignata fuit, & fecit nouitatem contra illam terram, quę nouiter suscepit sub sua iurisdōne & com-

misit homicidia, vel incendia, vel alia delicta. Quæritur nunquid videatur contra pacem fecisse, ita vt incidat in pœnam? Respon. omissis ambagibus, & videtur quòd sic. argu. ff. de serui. rusti. prædio. l. seruitus. ibi efficiatur &c. ff. de testa. tut. l. si quis filia
19 bus cum simi. Dy. † Sed quid, ordinatum est per legem Mantuę, quòd homicida puniatur in decem libr. quidam fuit condemnatus in dicta pœna pro homicidio cõmisso & postea fecit pacem cum filio occisi vel cum alio cuius intererat, cõmune vult quòd ille homicida soluat dictam pœnam, iste dicit & allegat pacem factam. Modo quæritur quid iuris? & videtur ꝙ soluere teneatur, quia maleficia nõ debent esse impunita, vt ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. itẽ quia reipublicæ interest ob maleficia pœnas solui. ff. de fideiusso. l. si à reo. item quia ex dicto maleficio duplex iniuria nata est, vna iniuriato & eius filiis & parentibus. alia reipublicæ, vt ff. de pub. l. licitatio. §. ꝙ illicite. ff. de iurisdictio. omnium iudicum. l. si familia. item quia pax facta per priuatam personam non præiudicat communi siue reipublicæ. ff. de pact. l. ius publicum & l. iurisgentium. §. si paciscar. cum sim. lib. Econtra ꝙ nõ fauore pacis. C. de transa. l. transigere. C. de cadu. tollen. l. i. in princip. item quia non habet quærere prætor qualitercunque partes velint à cõtrouersia discedere, vt ff. de ope. noui nunc. l. i. §. inde quæritur. cum similib. Sed prima op. nio uidetur
20 verior, per iura prius alleg. cum si. † Sed an tutor vel curator nomine pupilli, infantis, vel curatoris pro adulto põt facere pacem vt valeat. Respon. & videtur ꝙ nõ, vt C. de pactis. l. pactis ff. pro empto. l. qui fundum § si tutor. cum sim. Econtra quod sic, quia pro ipso iurare potest, & iuramentum deferre & transigere. ff. de iureiuran. l. tutor. de in lit. iurand. l. videamus. ff. de fur. l. pignora § fin. & l. interdum. § qui tutelã. Item quia loco domini tutor est. ff. de administra. tuto. l. tutor. §. qui tutelam. Solu. dico, aut certus est de maleficio commisso, & tunc non possit in præiudicium minoris, alias si videtur arg. C. de transact. l. pactũ. de admini. st. tuto. l. i. § sufficit. & l. Lucius. in fi. cum simi. Sed an possit minor pacisci cum autoritate tutoris vel curatoris di-
21 xi supra proxime. † Sed nunquid si plures fecerunt pacem adinuicẽ de omnibus iniurijs; vel offensis hincinde illatis, promittens adinuicem non contrauenire sub certa pœna &c. contingit ꝙ vnus fecit contra pacem, & alius postea ipsum percussit ex parte diuersa, puta M. percussit B. an possit de pace rupta accusari & puniri, & incidat in dictam pœnam? Respond. & videtur quòd sic per l. C. de vi public. l. si quis. item quia fecit ex interuallo, vnde ad vindictam fecisse videtur, quod non licet. C. de iudic. l. nullus. ff. de vi & vi arma. l. quarta. §. cum igitur. Item quia promissio de non faciendo sæpe committitur. ff. de verborum obligatione. l sicut. Econtra quòd non, quia ille fregit sibi pacem, vnde non debuit ei obseruari pax. C. de pact. l. cum proponas. C. de transact. l. siue apud. & l. si quis maior, & hoc verius videtur. Sed tamen potestas loci poterit ipsum punire de offensa illata, nõ autem de pace rupta, quia maleficium non debet esse impunitum, vt ff. ad legem Aquiliam l. ita vulneratus. & quia quantũ est ad commune delinquit, vt l. licitatio. §. quod illicite. de public. vnde puniendus est communi, cuius publice interest ob maleficia pœnas solui. ff. de fideiussori. l. si à reo.
22 cum similibus † Sed pone, quòd statuto cauetur quòd si quis habuit pacẽ cum suo inimico, quòd dimittatur ei pœna vel condemnatio, vel quod debeat eximi de banno. Ponamus quod vniuersitas alicuius loci propter delictum commissum fuit condemnata, & vult facere pacem, vt pœna minuatur, vel vt eximatur de banno, qualiter fiet? Respond. faciet syndicum cum speciali mandato. vt supra dixi in princip. & ille syndicus nomine, & vice vniuersitatis prædictæ faciet pacem, & hoc videtur sufficere. argument. quod cuiusque vniuer. l. item eorum. §. actionem, & l. secunda. ibi, quod non erit dicendum &c. & l. nulli. & ff. de fideiuss. l. mortuo. quia syndicus repræsentat totam vniuersitatem, & ideo dicitur syndicus, id est singulorum causam dicẽs &c. Et qui per alium facit, per seipsum facere videtur &c. dummodo syndicus sit legitime constitutus, vt dicta l. nulli. Nam omnes consiliarij sunt vocandi, vel sono campanæ, vel voce præconis prout moris est,

est, vt quod omnes tangit, ab omnibus approbetur. C. de auto. præstan. l. prima. Sed saltem duæ partes omnium consiliariorum debent esse præsentes, & maior eorũ pars debet consentire, vt in dictis legibus. & ff. ad municip. l. maior. & authoritas etiã superioris, & consensus debet accedere, vt l. si decretum ordininis. C. de seruis reipublicæ ma. cum similibus.

ADDITIONES.

a In crimine adulterij. adde tu ꝙ licet super tali crimine non possit transigi, fiet tamen pax, ita Bar. in consi. suo clxxv. incip. domino potestati Rochę. & dicit Alber. & Franc. Tigr. in d. l. transigere & ibi Alex. & Mod. adde ꝙ in adulterio præsumpto poterit fieri transactio. vt per nouiss. Papienses. in d. l. transigere. col. ij.

d Sed nunquid offensus Vide plene Fede. per te, in rubric. de treug. & pa. in j. & ij. colum. vbi ponit regulam negatiuam cum septem fallentijs.

e De non offendendo, Vide Fely. in d. rub. de treuga & pace col. iiij. in fi. & seq. vbi ponit circa hoc nouem declarationes, & tres no.

d Mandante. addde tu, an statutum loquens de occidente habeat locum in mandante per Alex. de Imo. plene in consi. lxv. in iiij. vol.

a An tutor. Vide Bal. in d. l. pactum hic allegata & ibi Alex. & adde Abb. quem omnino vide in consi. suo. xxix. in j. vol. Anc. & Pau. de Castr. in l. tutoris, ff. eod. titu.

Finis huius operis.

QVAESTIO D. IOAN. ANDREAE.

De clericis relinquentibus habitum & tonsuram, & delinquentibus, qualiter puniantur. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Decretalium dubitatio tollitur circa clericos delinquentes non in habitu & tonsura.*

2 *Clericus clericaliter viuens si delinquat an priuilegium amittat.*

3 *Clericus non clericaliter viuens, quando amittit priuilegium.*

4 *Clericus accipiens secundam vxorem, vel viduam, vel se faciens militem, amittit priuilegium clericale ex toto.*

5 *Clericus accipiens vnam vxorem & virginem quando perdat priuilegium. & quando non.*

6 *Clericus non vxoratus non portans habitũ nec tonsuram quando priuilegium perdat.*

7 *Clerici non deferentes habitum nec tonsuram & se enormibus immiscentes &c quando nullo gaudeant priuilegio.*

1 VIA sæpe, † quærimus & dubitamus de clericis relinquentibus habitum & tonsuram. & delinquentibus, vel facientibus contrarium ordini clericali. ad dubitationem tollẽdam omnium 2 decretalium sic distingue. † Aut clericaliter ducit vitam suam, aut non. Et si quidem viuit clericaliter & delinquit in habitu quocunque modo & qualitercunque, nõ amittit priuilegium, nec potest capi detineri, vel puniri per iudice secularem, & percutiens, vel capiens incidit in canonem latæ sententiæ. xvij. quæstio. quarta. cap. si quis suadente. & in casu loquitur supra de iudi. capitu. si quis ab homine. quod apparet ex verbis ipsius capitu quæ dicunt ipsum esse clericum, & in ordinibus constitutum assertiue. & hoc nisi fuerit incorrigibilis & fuerit depositus per iudi ecclesiasticum, & traditus postea curię seculari, vt ibi dicitur. Si vero clericus non viuit clericaliter. Distingue, aut portat tonsuram & 3 habitum, aut nõ. † Et si quidem portat tonsuram & habitum, tamen vadit negociando, vel tenet tabernam, vel stat ad aliquam stationem, & ad faciendum aliquam mercantiam. Et tunc non perdit priuilegiũ clericale, nisi post trinam admonitione, & hoc casu loquitur extra de vi & hone. cle. c. si. & hoc apparet per id quod dicitur in d. c. quidam clerici &c. & ita ponit asser tiue, & postea dicit in negotiationum suarũ quæstionibus, per ꝙ apparet qui loquitur quando clericus mercatur & negotiatur causa lucri 4 & quæstus. † Si vero accipit secundam vxorẽ, vel viduã, vel facit se militem, tunc ex toto amittit priuilegiũ clericale, quia in talib. non cadit caracter ordinis clericalis, vt 34. dis. c. quisquis. & extra de bigamis. c. ii. & iii. 5 † Si vero accepit vxorem vnicam & virginem, tunc portand habitum & coronam, & clericaliter viuendo, non perdit priuilegium clericale, ut extra de ui. & hone. cle. cap. clericus. si tonsura dimissa, alias si acce

pit vxorem & relinquit habitum clericale, perdit priuilegium, vt extra de cle.cõiug. c.penul.& c.Ioan.& ibi no.
6 † Si vero nõ coniugatus & non portat vestes, nec habitum, nec tonsuram clericalem, & facit aliquid contrarium ordini clericali, vel delinquit, vel aliquid facit cõtra regulam ordinis clericalis, vt quia portat arma, vel ludit ad tabulas in viis, vel mutuat ad ludum, & vadit venando, & tunc si aliquis ignorans eum clericum committat in eum, non incidit in pœnam canonis, si quis suadente. ipsum percutiendo, vel feriendo, secus si scienter, vt extra de senten ex commu.c.sacro.el ij. & hoc, nisi post trinã monitionẽ, quia tunc perdit omne priuilegium. extra de senten.excom. c in audientia. vbi dicit, quòd portabat arma relicto habitu & tonsura clericali.& in c.si cõtingat.dicit, quòd delinquit seculari luxu. & ita quodammodo nõ delinquit leuitatis causa, seu muta. per quæ apparet quòd in ipsis capitulis loquitur quando leuiter delinquit vel modice. † Si vero relinquit habitum & tonsuram, & immisceat se enormitatibus, vel seua exerceat, & in istis perseueret, ita quòd hoc faciendo fuerit deprehensus per iudicem secularem, vel offensus fuit per alium, tunc nullo gaudet priuilegio, vel beneficio, & in his casibus loquitur extra de apostatis c.i.& c. priuilegiis. de exces. prælа.c.ex parte circa fi.& c.perpendimus. Et est ratio manifesta, quia cum elegerit vitam secularem, ipsius vitæ debet subiici disciplinæ, iuxta illud, dignum est vt qui cum aliis similem vitam suscipiunt, similem in legibus sentiant disciplinam, vt extra de statu mon.c. recolentes. & per hoc reducentur ad concordiam gl. Inn. Ber.& aliorum doctorum. Deo gratias. Amen.

PRIMVM VOLVMEN MALEFICIORVM, IN QVO continentur tractatus ad materiam maleficiorum pertinentes, & perquam necessarii, domini Angeli de Aretio, ac domini Alberti de Gandi. necnon domin Bonifacij de Vitalinis de Mantua Iur. Vtri. clarissi. do. cum disputatione dom. Io. Andreæ, & cum quibusdam allegationibus in causa adulterij I.V. principis do. Alexãdri de Tar. de Imola, & respõsionibus do. Vgolini de Arimino, nuper repertis, & in hoc volumine char. 125 impressis, & aliis nouis apostillis locis suis insertis, cum summarijs nouiter adiũctis, & repertorio copiosissimo nuper excogitato. Deo maximo cum Virgine matre concedentibus, Fœliciter finem cœpit.

TABVLA RVBRICARVM IN HOC VOLVMINE BONIFACII CONTENTARVM.

Alia.

FINIS.

Registrum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM NN OO PP QQ RR SS TT VV XX YY ZZ.

AAa BBb CCc DDd EEe FFf GGg HHh IIi KKk LLl MMm NNn OOo PPp.

Omnes quaterniones, præter MM & PPp duerniones.

V E N E T I I S,

Apud Cominum de Tridino Montisferrati.

M D LXXII.

6F.-
+AN-